N. Inw. 1719.

Rękopis i oprawę wyrestaurowano w r. 1932.

AA V
21

AA
21

[illegible]

Postille super quartum librum sententiarum edite a fratre Thoma de Aquino ordinis fratrum predicatorum.

Misit verbum suum et sanavit eos et eripuit eos de interitionibus eorum etc. Ex peccato primi parentis humanum genus duo incurrerat, scilicet mortem et infirmitatem. Mortem propter separationem a vite principio, de quo in psalmo dicitur: apud te est fons vite. Unde Ro. v.: per unum hominem peccatum in mundum intravit et per peccatum mors. Infirmitatem vero propter destitutionem gratie que est hominis sanativa, que petitur Ier. xvii.: Sana me domine et sanabor. Et ideo in psalmo dicitur: Miserere mei domine quoniam infirmus sum. Adhibuit autem remedium sufficiens Christus, qui non potuit non esse vivus, quia est fons sapientie in excelsis [illegible]

Tertio l.

q signum 37

efficiat sacramentum. Quod sacramentum non est signum. Capitulum. Omnis
... simplices sunt signa ... [illegible]
tamen possit dici sacramentum. Quod male diffinitur sacramentum sa-
crae rei signum. Capitulum. ... circumcisio ... [illegible]
signum fuit sacramentum ... non tamen fuit sacramentum.
Quod diffinitio predicta est male data. Capitulum. Triplex est
signum demonstrativum, scilicet quod est de preterito, rememorativum
quod est de presenti, et prognosticum quod est de futuro. ... nullum
istorum competit sacramento, cum ... recipiens sacramentum
... non habet ... [illegible]
... non est signum. Capitulum. Signum ... [illegible] ... aliquod
sacramentum est ... quod non omne sacramentum est signum. ... Alii vero
per male diffiniatur signum, cum dicitur signum est res preter speciem
quam ingerit sensibus ... [illegible]
in diffinitione alterius ... res et signum ex opposito dividuntur
... Augustinus in primo de doctrina ... quod res non debet poni in diffinitione
signi. Capitulum. ... omnis effectus sive causa
signum esse potest ... [illegible]
ingerunt sensibus. Quod non esse signum aliquam speciem sensibus ingerit.
Capitulum. Omnis locutio per aliquod signum fit ... locutus est Plato
aliquid ... ut in secundo libro de ... [illegible]
esse signum est ... Alii ... [illegible] ... male der...
sacramentum est invisibilis gratie visibilis forma ut ymaginem gerat et
causa existat. ... [illegible]

[illegible]

T. 92

T. signum et similitudo

[illegible]

[illegible] significat [illegible] aliqd [illegible] et sic magister ac [illegible] ad magistrum [illegible] [illegible] sic respondendo [illegible] signum [illegible] [illegible]

[illegible]

Ad primum ergo dicendum [illegible] sic sacramentum [illegible] [illegible]

[illegible]

Ad secundum dicendum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] sacramentum [illegible]

[illegible] exterius [illegible] existit [illegible] significat [illegible] [illegible]

Ad [illegible] dicendum [illegible] sic [illegible] accidentales [illegible] sacramentum [illegible] signum [illegible] [illegible]

Ad [illegible] dicendum [illegible] [illegible]

Ad [illegible] [illegible] sacramentum [illegible] [illegible]

[illegible]

Ad [illegible] [illegible] significatione [illegible]

[illegible]

Post peccatum [illegible] sacramentum [illegible] lapsum [illegible] indigeat [illegible] [illegible]

[illegible] sacramentum [illegible] [illegible] 2°

[illegible] 3°

[illegible] 4

[illegible] [illegible]

[illegible] 2

[illegible] sacramentum [illegible] indiget [illegible] 7 q. 2

[illegible] 2°

[illegible]

T. i. [illegible] copulat [illegible]

T. [illegible]

T. [illegible]

sensibilibus signis et in sacramentis quia per hec ille [illegible]
mens reducitur [illegible] ad sensibilia
et hoc in statu innocentie nullum erat et ex sensibilibus cognitionem
accipiebat [illegible] quod et in paradiso deus posuit ad quod [illegible]
alios [illegible] expresserit [illegible] non indiguit [illegible]
sacramentis. Contra: matrimonium sacramentum quod ante peccatum in
paradiso fuit institutum in statu innocentie, ut patet Gen.
ii. Ergo in statu innocentie sacramentis indiguisset. Preterea
Mt. ix. Non est opus sanis medico sed male habentibus. Et
huius doctor dicit quod sacramenta sunt vasa medicinalia.
Ergo non erant in statu innocentie necessaria cum morbus non erat.
Contra: sacramenta [illegible] expulsive [illegible]
dilatum ipsi [illegible] pedibus fluxisse dicitur. Et si homo
non peccasset passio Christi non fuisset. Ergo nec sacramenta nec
Ulterius videtur quod in statu legis nature sacramenta non fuerunt
necessaria. [illegible] necessaria est eruditio que fit per pre
ceptum quam illa que fit per sacramenta. Sed precepta non fuerunt ali
qua data [illegible] in quibus [illegible]
[illegible] ergo videtur quod non sacramenta debuerunt pro
tempore illo institui cum [illegible] lex naturalis non [illegible] ex[illegible]
non sunt eadem apud nos et [illegible]. Contra: sacramenta que in
stituta sunt necessaria sunt ad salutem, ut patet Jo. iii. Nisi
quis renatus fuerit [illegible]. Et [illegible] ante legem scriptam [illegible]
[illegible] voto celebrata et non necessaria, ut huius doctor
dicit. Ergo non erunt sacramenta et [illegible] non necessaria. Preterea
[illegible] fuit morbus fuit medicina [illegible]. Et in
statu legis nature erat morbus peccati ergo necessaria erant sacramenta
medicantia. Ulterius videtur quod non debuerunt super illa sacramen
ta legis nature alia superaddi in lege Moysi, [illegible]
[illegible] esse magis ad perfectionem accedens. Et sacramenta
que fuerunt in lege nature erant propinquiora perfectis sacramentis que sunt in
lege nova, ut patet de oblatione Melchisedech. Ergo non de
buit fieri superadditio per legem Moysi. Preterea superadditio
ad id quod bonum erat vel mutatio eius non debet fieri nisi propter me
liorationem. Et sacramenta veteris non habebant aliam efficaciam meliorem
efficacia sacramentorum legis nature quia utraque sacramenta figuralia tantum.
Ergo non debuit fieri aliqua mutatio [illegible] vel superadditio ad
ea. Contra: sacramenta, ut magister in littera dicit, ad eruditionem
instituta sunt. Et [illegible] tempore [illegible] sicut [illegible]
[illegible] et fides et magis explicata est, ut in iii libro d. xxv.
dicitur. Ergo oportuit et in lege Moysi alia sacramenta sup
addi sacramentis legis nature. Ulterius videtur quod in lege nova
non debuerunt aliqua sacramenta remanere, veteribus enim veritati cessit
figura. Et gratia et veritas per Christum facta est, Jo. i. Ergo non indige
mus sacramentis ipsi gratie [illegible] significantibus. Preterea Ap. Gal.
iii. dicit [illegible] pueris erant sub elementis mundi servientes [illegible]
[illegible] sub pedagogo usque ad [illegible] tempus a patre. Et tempus
plenitudinis est tempus incarnationis, ut ibidem dicitur. Ergo cum sacramenta [illegible]
[illegible] ut [illegible] non debuit sub sacramentis salutem
[illegible]. Contra: quanto est tempus medicandi, tanto magis sunt ne
cessaria medicamenta. Et tempus aptissimum [illegible] medicandi
est tempus gratie. [illegible] [illegible] magis [illegible]
ergo in statu gratie magis sunt necessaria sacramenta que sunt medica
menta. Ad primum [illegible] quod sacramenta non erant necessaria
necessitate absoluta [illegible] necessaria est dimensio [illegible]
[illegible] sunt [illegible]

[illegible] quia sensibilibus [illegible] habent [illegible] non posset [illegible]
[illegible] non alligavit [illegible] et necesse
[illegible] humana, [illegible] per sacramenta magis [illegible] fit homo
[illegible] necesse ad id quod [illegible]
[illegible] aut cognitionem potest ex hiis accipi quibus per peccatum [illegible]
[illegible] corruptus erat [illegible]. Preterea idem [illegible]
[illegible] aut [illegible] quod ad cognitionem per [illegible]
[illegible] occupatus [illegible]
[illegible] et sic ad cognitionem intelligibilium perveniret [illegible]
modum [illegible] videbatur. Secundum quod ad affectionem quia
[illegible] homo [illegible]
et quod ad actionem qua [illegible] ordinate [illegible] necesse
est fuit ad actionem peccatorum ut ex sensibilibus in spiritualia cogno
[illegible] proficeret. [illegible] affectionem [illegible] habeat idem [illegible]
[illegible] ordinate [illegible] divina institutione utentur. Et non ne
cessaria sacramenta [illegible] ex sensibilibus de spiritualibus erudi
[illegible] magis [illegible] et affectum [illegible] sensibilibus
[illegible] honore [illegible] [illegible] Ad primum ergo dicendum
quod [illegible] sanat [illegible] sacramenta que
[illegible] sic non [illegible]
sanat. Ergo [illegible] non [illegible] gratia sanat
ergo sacramenta non sunt necessaria. [illegible] magis [illegible]
Ad secundum dicendum quod [illegible] corrumpitur ut patet in
[illegible] corrupta [illegible] homine [illegible]
sensibilibus rebus [illegible] ipsi sensibilibus [illegible]
[illegible] fit [illegible] eius [illegible] dei [illegible]
et sic [illegible] gratia debet accipi [illegible]
Ad tertium dicendum quod [illegible] sensibilibus [illegible] spiritualia
est [illegible]
ut [illegible] quod instituuntur sensibilibus
in spiritualia [illegible] est valde conveniens [illegible] naturali
cognitioni qua ex sensibilibus cognitionem intellectus accipit. Ad quartum dicendum
quod [illegible] executio [illegible] accepta admodum utilis est [illegible]
ad pietatem [illegible]. Et si ei pietas adiungatur
sic fit in sacramentis que ad religionis pietatem pertinent, est valde
utilis. Ad secundam questionem dicendum quod utilitas sacramentorum est erudi
tio et curatio quod aut ad curationem [illegible] quod non erant ne
cessaria sacramenta in statu innocentie [illegible] non erat
[illegible] necessaria quantum ad eruditionem [illegible] in
statu et illo sensibilibus utebatur et ita ex sensibilibus ei spiritualia
significata cognoscebantur. [illegible] significata
ad [illegible] quod significatur [illegible] in per [illegible]
[illegible] et [illegible] et spiritualia [illegible]
[illegible] sensibilibus spiritualium cognitionem accepisset. [illegible] magis [illegible]
[illegible] et non sacramenta ad eruditionem non indigebat
[illegible] magis significative ut [illegible] eruditionem
[illegible] ad [illegible] in statu [illegible] non [illegible]
[illegible] in statu innocentie sacramenta non fuisse. Ad
[illegible] dicendum quod sacramenta non fuerunt instituta ad gratiam conferendam [illegible]
[illegible] gratia est [illegible] in
nocentie [illegible] gratia non indigebat. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] in
[illegible] superiores partes [illegible]
[illegible] et [illegible] intellectus ex sensi
bilibus cognitionem acciperet [illegible] habet
[illegible] experientia et [illegible] sacramentum [illegible] est [illegible]

bet ad expedi[illegible] n[on] ut ex [illegible] sic accip[illegible]
et ut exclusive expediendo [illegible] que sacerdo[illegible] Ad
[illegible] q[uod] [illegible] n[on] [illegible] i[n] statu [illegible] remediu[m] [illegible]
[illegible] et q[uod] sacramenta remedia sunt. ideo [illegible] n[on]
[illegible] sacramenta [illegible] sacra[illegible] significabat n[on]
[illegible] ut illi sacerdotes [illegible] et [illegible] matrimo-
niu[m] [illegible] i[n] statu illo acceptu[m] [illegible] magis [illegible]
[illegible] matrimo-
niu[m] [illegible]. Ad t[er]tiu[m] q[uo]n[iam] d[icitu]r q[uod] [illegible] ab [illegible]
[illegible] alius n[on] erat [illegible]
[illegible] respondet. sic [illegible] ante [illegible] legis
n[on] sufficiebat ad salute[m] sola [illegible]
fides aliquo[rum] [illegible] post lapsu[m] exigebat
fides [illegible] erat medicina nobis. et ideo i[n] statu
illo n[on] tantu[m] erat necessaria [illegible] legis
n[atura]l[is]. et [illegible] aliqua que erant [illegible] et signa [illegible] ad
[illegible] sic sacrificia
[illegible] Ad [illegible] d[icitu]r q[uod] precepta que ordi-
nat ad [illegible] precepta legis [illegible] respondet
[illegible] n[atura]li et q[uod] [illegible] sufficiens [illegible] dictabat
[illegible] similitudines [illegible] n[on] erat
[illegible] necessariis ut [illegible] expressio fieret sic sacramentis
[illegible] respondet. Ad [illegible] d[icitu]r q[uod] i[n] lege scripta
erant sacramenta necessaria. sic [illegible] fidei sacramentu[m] [illegible] ordinabat
ad [illegible] peccati. et sic penitentia [illegible] ordinabat
ad [illegible] actua[lia]. et sic [illegible] ordinabat ad [illegible]
[illegible] sacrificia oblationes [illegible]
erant [illegible] [illegible] ut [illegible]
i[n] [illegible] fidei sue [illegible] religi[illegible]
[illegible] erant [illegible] ut [illegible] debere sacrifi-
cia [illegible] oblationes [illegible] ad [illegible] Ad q[ua]rtu[m] q[uo]n[iam]
d[icitu]r q[uod] cu[m] sacramentis [illegible] fidei [illegible] respondet. [illegible]
[illegible] oportet [illegible] fidei [illegible]
sacramenta [illegible]. fides [illegible] explica-
[illegible] magis ac magis [illegible]
[illegible] magis ac
magis [illegible] fides [illegible]
notabi[illegible] ut [illegible] fidei religio[illegible] ab aliis separet
[illegible] fidei [illegible] sibi [illegible] sacramenta fidei [illegible]
[illegible] et [illegible] fides ad [illegible]
[illegible] ut n[on] solu[m] [illegible] refulgeret
[illegible] i[n] toto [illegible]
oportuit i[n] lege [illegible] lex
[illegible] n[on] [illegible]
[illegible] et [illegible]
i[n] lege moysi [illegible] sacrificia. oblationes. decimas. [illegible] ad
[illegible] et [illegible] et matrimoniu[m] ordinari. et
penitentie [illegible] Ad [illegible] d[icitu]r q[uod] [illegible]
oblatio melchisedech [illegible] sacrificiu[m]
[illegible] ad [illegible] oportuit [illegible] alias [illegible] represe-
ntari. sic [illegible] et [illegible] memoria
[illegible] significat [illegible] agnu[m] pascale et [illegible] legis
sacramenta. Ad [illegible] d[icitu]r q[uod] [illegible] n[on] [illegible] melchisedech [illegible]
ueteris legis [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad eade[m] [illegible] significat [illegible]
[illegible] significabunt [illegible]. Ad q[ui]ntu[m] q[uo]n[iam] d[icitu]r q[uod] [illegible]

fides e[st] et mod[illegible] et antiqu[illegible] ut aug[ustinus] d[icit] [illegible] illi
[illegible] ueturi. nos [illegible] uenisse. et ideo [illegible]
fidei [illegible] sic ipsi [illegible] habere [illegible]
[illegible] p[re]cipue [illegible] redemptionis [illegible] precepes of
[illegible] significant futura. ita et i[n] nos [illegible]
[illegible] media aliquibus sacramentis significabit.
[illegible] sunt sacramenta noue legis. Ad [illegible]
d[icitu]r q[uod] [illegible] noue legis media
e[st] i[n]t[er] statu[m] ueteris legis et celestis [illegible]
sunt noue leg[is]. et sunt [illegible] ueteris legis. et
sunt [illegible] manifeste et plene [illegible]
i[n] [illegible] et ideo [illegible] i[n] noua lege q[uod] maneat aliq[ua]
[illegible] ubi erit plenaria [illegible] sig-
[illegible]. Ad [illegible] d[icitu]r q[uod] sacramenta legalia [illegible] n[on] [illegible]
bat. et ideo ap[ostolu]s [illegible] egena et [illegible]
[illegible] elementis [illegible]
[illegible] sacramentis q[uod] [illegible]
H[illegible] sic [illegible] q[uod] sacramenta n[on] [illegible] i[n] [illegible] et
[illegible] ex duob[us] [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] ad unu[m] [illegible]
[illegible] ubi [illegible] sic [illegible] ut q[uod] [illegible]
[illegible] sacramentu[m] ut [illegible]
sic [illegible] ubi [illegible] hug[o]
[illegible] n[on] [illegible] sacramentu[m]
[illegible] ubi. [illegible] sacramenta sunt ad significand[um] et [illegible]
[illegible] sacramentu[m] n[on] [illegible]
[illegible] duob[us] [illegible] ueteris legis erant sig[illegible]
[illegible] sacramentor[um] [illegible] erant [illegible] ubi [illegible]
[illegible] debet [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] sacramentis [illegible]
[illegible] respondet [illegible] respondet [illegible]
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] sic [illegible] media [illegible]
[illegible] mors [illegible] ad [illegible]
[illegible] sacramentis ubi [illegible] respondet [illegible] hug[o]
[illegible] sufficie[n]s [illegible] ue-
[illegible] sacramentis [illegible]
ubi [illegible] d[icitu]r q[uod] [illegible]
[illegible] sacramentu[m]
noue leg[is] [illegible] addit [illegible]
[illegible] sacramentu[m] n[on] solu[m] significant [illegible] redemptionis [illegible]
[illegible] alia sacramenta [illegible] passione [illegible]
[illegible] passio
ut [illegible] et [illegible]
ideo e[st] q[uod] n[on] solu[m] [illegible] ueteris legis
[illegible] et [illegible] ut [illegible]
significat [illegible] futura sic et [illegible] agnosci. et ideo significando [illegible]
[illegible] adiungit signu[m] [illegible] tertia ideo e[st]
[illegible] ut [illegible]
Ad [illegible] d[icitu]r q[uod] sacramentu[m] e[st] ad unu[m] [illegible] signu[m] ul[tim]e
[illegible] i[n] [illegible] sunt i[n] se di-
[illegible] ad ad unu[m] [illegible]
[illegible] una [illegible] et sic [illegible] et
[illegible] sunt unu[m] [illegible] sunt unu[m] sig-
[illegible] et [illegible] unu[m] sacramentu[m] et q[uod]

ue aindi e i reb' ex libris significatib' [illegible] dem est
ubi sunt facilia 7 res nulles. p maiori q est oplet'
fol. [illegible]

[illegible]

A [illegible] nove legis [illegible]

[illegible]

una tm. [illegible] ex [illegible] [illegible] q̄ e cūt aīe, 7 eni[illegible]
esse. q̄ [illegible] accepit fuīe. g̃ an gr̄a q̄ e i [illegible]
7 [illegible] sic gr̄a [illegible] ut q̄ [illegible] gr̄a sit
[illegible] ¶ [illegible] unū [illegible] [illegible] gr̄a q̄ e [illegible]
q̄ illa q̄ e i [illegible] [illegible] [illegible] desstruit
g̃ e una tm̄ gr̄a. ¶ [illegible] ide [illegible] e i n̄. [illegible]
7 ad [illegible] gr̄a [illegible] ordīat [illegible] gr̄a at [illegible]
ad [illegible] 7 [illegible] g̃ e una gr̄a ¶ [illegible]
i [illegible] n̄ dat̄ [illegible] q̄ n̄ fuerit [illegible] n̄ h̄ [illegible]
[illegible] nlli [illegible] ut [illegible] gr̄a q̄ accipit
[illegible] sic alia ¶ [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] gr̄a
[illegible] n̄ e [illegible] gr̄a [illegible]
¶ [illegible] ad [illegible] q̄ [illegible] [illegible] n̄ [illegible]
aliq̄ [illegible] gr̄a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q̄ n̄
[illegible] ad [illegible] [illegible] q̄ n̄ [illegible]
[illegible] q̄ sola [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] ordīat 7 [illegible]
[illegible] ordīauit 7 [illegible] [illegible] ut q̄ [illegible] [illegible]
[illegible] gr̄a [illegible] [illegible] q̄ [illegible] ad [illegible]
[illegible] e sile [illegible] illo q̄ accepit [illegible] [illegible] [illegible]
ordīatōe. ut q̄ [illegible] unū [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] n̄ dat illq̄ e [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q̄ [illegible] n̄ [illegible] i [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] gr̄a accepit. [illegible] gr̄a.
n̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n̄ [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q̄ n̄ [illegible]
ad [illegible] [illegible] ul' [illegible] ul' meliorand' [illegible] ad
[illegible] n̄ [illegible] [illegible] [illegible] sic alba [illegible]
[illegible] [illegible] sic albus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordīato q̄ [illegible]
[illegible] n̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] [illegible] e sola [illegible] [illegible]
accipe [illegible] [illegible] [illegible] n̄ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
n̄ [illegible] [illegible] n̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordīante [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gr̄a ut [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] alia [illegible]
q̄ [illegible] dua [illegible] i aīa [illegible] q̄ e [illegible]
[illegible] ul' [illegible] [illegible] i [illegible] n̄ [illegible]
[illegible] aliud q̄ e [illegible] [illegible] gr̄a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliq̄ n̄ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] q̄ e [illegible] n̄ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 7 [illegible] ut mag̃ theolog̃ 7 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] i dispoīte q̄ [illegible] [illegible] ad
[illegible] ultimā 7 [illegible] q̄ [illegible] [illegible] ultimā [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] i agn̄s [illegible] q̄ i [illegible] [illegible]
[illegible] e [illegible] mouēs. agn̄s aūt i [illegible] e [illegible]
[illegible] [illegible] aūt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] n̄ [illegible] aliq̄ [illegible] e motū [illegible] agn̄te [illegible]
[illegible] q̄ e [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible]

aīe uegē. [illegible] aīae [illegible] q̄ actō [illegible] [illegible]
[illegible] usq̄ ad ultimā [illegible] [illegible] agn̄s [illegible]
[illegible] aūt n̄ [illegible] [illegible] ad ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] n̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias
n̄ ageret [illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible] 7 passiūe [illegible]
[illegible] i [illegible] usq̄ [illegible] [illegible] [illegible] n̄ at ad [illegible]
[illegible] [illegible] q̄ e ab extrinseco [illegible] g̃ q̄ [illegible]
agn̄s [illegible] [illegible] n̄ [illegible] [illegible] aliq̄ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible]
e. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible]
i [illegible] [illegible] aliq̄ actō [illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ulti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad aliq̄ [illegible] i [illegible] aīa q̄
[illegible] [illegible] sic e [illegible] ut ad [illegible] [illegible] at [illegible]
q̄ e gr̄a n̄ [illegible] 7 i [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
i [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] q̄ e [illegible] q̄ i [illegible]
ad [illegible] [illegible] q̄ [illegible] [illegible] agēdo [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] e [illegible] sic [illegible] [illegible] suo [illegible]
[illegible] i [illegible] ad [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] i [illegible] 7 [illegible] e [illegible] aug̃ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q̄ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] n̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p illa adeo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] [illegible] q̄ [illegible] ut exponde [illegible] n̄ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illa n̄ [illegible] [illegible]
q̄ [illegible] e [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] q̄ [illegible] agen̄ [illegible] [illegible]
n̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] 7 dispoīte ut [illegible] e agētia [illegible]
¶ [illegible] q̄ agn̄s n̄ [illegible] e nobil' patiēte [illegible]
[illegible] [illegible] e agēs [illegible] [illegible] ul' [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ e [illegible] nobili q̄ [illegible] [illegible] e nobilio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 7 [illegible] agit [illegible] [illegible] 7 sic n̄ [illegible] q̄
[illegible] [illegible] ille q̄ [illegible] i [illegible] sic [illegible] nobiliores
[illegible] q̄ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad i
[illegible] n̄ [illegible] q̄ [illegible] agn̄s sit [illegible] nobi
[illegible] [illegible] [illegible] n̄ [illegible] [illegible] [illegible] agen̄
q̄ [illegible] p [illegible] [illegible] nobiliores [illegible] [illegible] sic
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ¶ [illegible] q̄
[illegible] ul' n̄ [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible]
aīe aūt e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aūt e [illegible]
agētis 7 n̄ [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] ul' n̄ [illegible] ¶ [illegible]
¶ [illegible] q̄ [illegible] aīe gr̄a [illegible] [illegible] n̄ [illegible]
[illegible] q̄ i [illegible] gr̄a [illegible] q̄ [illegible] [illegible] aīe gr̄a i
[illegible] ¶ [illegible] q̄ i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible]
ad [illegible] [illegible] g̃ [illegible] [illegible] i [illegible] ad [illegible]
[illegible] q̄ ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ad
nō

8

quod non pertingunt essentialiter vel dispositive. sic et alius secundum omnibus accidit. ¶ Ad secundum quando dicitur quod propter [illegible] tertium [illegible] ponendo aliquid virtutis supplere [illegible] substantie autem prima operacio dicitur quod illa ut non est [illegible] da ordo ad [illegible] non est dare quod ut [illegible] novam aliter et propter prius [illegible] primum esse. Ad ad [illegible] velo non potest esse [illegible] actionis [illegible] ut philosophus in [illegible] [illegible] et ideo ille ordo nullo modo potest [illegible] virtutis [illegible] [illegible] potentiale [illegible] agentis [illegible] alio modo [illegible] ponendo virtutis agenti [illegible] agente [illegible] [illegible] agentis [illegible] [illegible] et ideo ut actio est [illegible] aliquid [illegible] completum esse in natura [illegible] autem [illegible] ut motum [illegible] et ideo [illegible] potentialitatem motum [illegible] autem non est ens completum [illegible] est via in ens quod medium inter puram potentiam et actum purum ut dicitur in [illegible] et ideo ut [illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible] non ens completum [illegible] esse [illegible] ens completum [illegible] sic est ut [illegible] [illegible] motum [illegible] [illegible] ad hunc [illegible] ens [illegible] [illegible] ens diminutum [illegible] [illegible] ens completum. ¶ Ad [illegible] completum quod est [illegible] ens distinctum per [illegible] ut [illegible] et ideo talia [illegible] completa [illegible] non [illegible] in aliquo genere nisi per reductionem sic motus [illegible] reducitur ad [illegible] sicut [illegible] imperfectum ad perfectum [illegible] [illegible] ordine movetur ad motum [illegible] [illegible] reducitur ad idem genus [illegible] completa [illegible] agentis [illegible] ut [illegible] ignem [illegible] qui [illegible] non est talium generum. ¶ Ad [illegible] quod [illegible] dicitur [illegible] agentis [illegible] duplex. [illegible] uno modo quod [illegible] [illegible] [illegible] et ideo [illegible] hugo [illegible] [illegible] [illegible] alio modo dicitur completum [illegible] actu movetur [illegible] agentis sic [illegible] [illegible] et [illegible] completum dicitur [illegible] [illegible] et [illegible] ad genus [illegible] reducitur non est [illegible] [illegible] motum potentiale [illegible] rei [illegible] post [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] non potest [illegible] aliquo genere entis nisi per reductionem ita [illegible] aliquo genere [illegible] reducitur autem ad [illegible] maxime [illegible] est genus [illegible] completum illud [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] non potest esse res [illegible] completum potest tamen esse per modum [illegible] sic in [illegible] motus ab [illegible] est in artis et [illegible] [illegible] et [illegible] ut dicitur in libro [illegible] et [illegible] [illegible] in motu est [illegible] [illegible] movetur [illegible] et [illegible] [illegible] virtutis [illegible] dicitur in [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] non est completum [illegible] ad unam actionem quod nullus [illegible] potest. sic est [illegible] [illegible] est in omnibus [illegible] [illegible] unius agentis et sic ut [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] quod in omnibus est ut illa [illegible]

completum [illegible] autem completum. ¶ Ad [illegible] quando dicitur quod [illegible] [illegible] non [illegible] propter agentem [illegible] ut [illegible] in [illegible] [illegible] agens ad [illegible] est [illegible] sic est [illegible] quod [illegible] [illegible] hunc a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et ideo efficientia [illegible] ut [illegible] est [illegible] [illegible] sic [illegible] agentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prius agunt. ¶ Ad [illegible] quod [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] est [illegible] ad [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] quo et ideo dicitur [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] satisfactio [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] fides dat efficaciam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ideo [illegible] passionis aqua mediante [illegible] [illegible] efficacia [illegible] efficaciam [illegible] ¶ Ad [illegible] quando dicitur quod [illegible] agens [illegible] sic [illegible] agentis [illegible] aliquid [illegible] agente [illegible] [illegible] agentia virtutis sic calor est in igne calefaciente [illegible] [illegible] sicut sol calefacit est in sole [illegible] calefaciente. sic calor [illegible] igne calidum et [illegible] calor dicitur esse in sole [illegible] ut dicitur in libro de [illegible] [illegible] quod [illegible] est [illegible] [illegible] est in agente [illegible] ut [illegible] actiua et ideo [illegible] agens ad [illegible] actionis [illegible] [illegible] [illegible] agens [illegible] non [illegible] virtutis agendi ut aliquid [illegible] completum sed per modum [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] per modum [illegible] sic [illegible] colores in aere [illegible] aer non [illegible] coloratus [illegible] [illegible] non [illegible] completum sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] completum [illegible] sic est in effectu [illegible] completo et [illegible] [illegible] quod non est [illegible] completum esse in natura sic [illegible] est in [illegible] [illegible] sed per modum [illegible] completum esse in natura ut [illegible] calor in sole [illegible] quod non est [illegible] per modum [illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible] per modum [illegible] duplex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible] mobile [illegible] motus [illegible] movetur ut [illegible] [illegible] actu [illegible] motus [illegible] agentis [illegible] agente [illegible] [illegible] medium [illegible] unum est movens et aliud est motum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible] dispositive. ¶ Ad [illegible] quod [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa quod ut dicitur est [illegible] ¶ Ad [illegible] quod plerumque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ut possit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] completum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluerunt. ¶ Ad [illegible] quod [illegible]

ut patet in [illegible] ¶ [illegible] veteris legis gratiam [illegible]
modo. [illegible] aliquid fuit ei [illegible] ¶ [illegible] sic [illegible]
[illegible] est gratia gratum faciens est una [illegible]
[illegible] et ab qua fluunt virtutes et dona. Ad perficiendum
[illegible] sic et [illegible] fluunt ab essentia, et distinguuntur [illegible]
[illegible] actus ad [illegible] perficiendum [illegible]
[illegible] est in essentia [illegible] ad [illegible]
[illegible] distinguuntur [illegible]
[illegible] non fuit [illegible] actus ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] non habet [illegible]
[illegible] non fuit [illegible] gratia sacramentalis ad
[illegible] sacramentum ordinatur [illegible] gratia que
respiciat [illegible] non [illegible] gratia [illegible] in essentia [illegible]
non possunt esse [illegible]
[illegible] gratia sacramentalis [illegible] gratia sacramentalis [illegible]
[illegible] gratia [illegible] sacramentum [illegible]
[illegible] illa gratia [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible] gratia gratum faciens
[illegible] est in essentia [illegible] est una [illegible] fluunt ad [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible]
[illegible] sacramentalis [illegible] ¶ Ad
[illegible]
[illegible] medicina spiritualis [illegible]
[illegible]

legis

Ad primum sic proceditur. Videtur quod sacramenta veteris legis gratiam conferebant. [illegible] sacramentum [illegible]
abundando [illegible] gratia non potest
ad [illegible] sacramenta veteris gratiam conferebant. ¶ Praeterea [illegible]
[illegible] ut sacramenta [illegible] sic acceptum sic
[illegible] acceptum fuerit [illegible] ut
sacramentum [illegible]
[illegible] sacramentum [illegible] et sacramenti
[illegible] gratiam conferret. Ergo [illegible] sacramenta veteris legis gratiam conferebant. ¶ Praeterea Hugo [illegible]
[illegible] medicina [illegible] sacramenta [illegible] gratia conferebant.
[illegible] ¶ Praeterea [illegible]
[illegible] sacramenta [illegible]
[illegible] gratiam conferebant. ¶ Praeterea [illegible] est
[illegible] sacramenta veteris legis erant [illegible]
[illegible] in [illegible] sacramentum [illegible]
[illegible] gratiam conferebant. ¶ [illegible]
[illegible] sacramenta [illegible] gratiam non conferebant. ¶ Praeterea
[illegible] gratia [illegible] sacramenta veteris [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] Solutio: ut [illegible]
[illegible] sacramenta [illegible] non erant [illegible]
[illegible] usus.
[illegible] Augustinus [illegible] amaritudine [illegible]
[illegible] ¶ Praeterea [illegible] ¶ Praeterea [illegible]
[illegible] sacramenta [illegible]

[illegible] sic [illegible] erant [illegible]
[illegible] ¶ Praeterea [illegible] illa [illegible]
qua primus libellum repudii. Et libellus repudii sacramentum
[illegible] fuit [illegible] sacramenta
[illegible] ¶ Item Beda dicit quod sacramentum veteris legis illo tempore
custodita vitam conferebat aeternam. Sed non [illegible] ad vitam
aeternam nisi [illegible] gratiam. Ergo erant [illegible] ¶ Praeterea [illegible]
[illegible] sacramenta veteris
legis erant [illegible] sacramenta
gratiam conferebant. ¶ Solutio: ut [illegible] non purgabat
ab immunditiis carnis. Aut enim ille mundare [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] immo magis [illegible]
[illegible] spirituales [illegible] non [illegible]
[illegible] data [illegible]
[illegible] non conferret. Ergo [illegible]
¶ Praeterea [illegible] sacramenta veteris legis magis erant purgativa
[illegible] magis [illegible] purgarent
[illegible] immundi
[illegible] alia sacramenta purgabant
¶ [illegible] novae legis [illegible] sacramenta veteris
legis [illegible] novae legis non purgat ab [illegible]
[illegible] non sacramenta veteris legis [illegible] purgabant
[illegible] immunditias [illegible]
[illegible] ¶ [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ¶ Praeterea [illegible] sacramenta [illegible] illa [illegible]
[illegible] dicebat [illegible]
[illegible] non veteris et spirituales [illegible] carnales.
Et sacramenta novae legis purgant ab immunditiis spiritualibus.
Ergo illa purgabant ab immunditiis carnalibus. ¶ [illegible]
[illegible] ad primum [illegible] duo considerare: scilicet ipsum sacramentum
[illegible] et usus sacramenti. Ipsum sacramentum dicitur aliquando
opus operatum [illegible] opus [illegible]
[illegible] sacramenta [illegible]
[illegible] opus operantis [illegible]
[illegible] sacramenta veteris legis [illegible]
[illegible] opus operatum erat [illegible] sacramenta novae
legis [illegible] passionis [illegible]
[illegible] opus operatum erat [illegible] prestatione fidei [illegible]
[illegible] Hugo
[illegible]
[illegible]
[illegible] non conferebant [illegible]
[illegible] gratiam [illegible]
[illegible] medicina [illegible] sacramenta novae
legis [illegible] sacramenta veteris legis [illegible] novae legis
[illegible]
[illegible]
veteris legis [illegible] gratiam conferebant [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible]
[illegible] sacramenta veteris legis non [illegible]
[illegible] ut [illegible] ¶ Ad [illegible]

[illegible]

ad [illegible]

lege [illegible]

[illegible]

A [illegible]

[illegible]

gabit om. quod non optebit in re emere cum autem
dam [illegible] peccatum cum quod exactio [illegible] est non de
bet peccatum [illegible] non expulso [illegible]
actio peccatum [illegible] debuit. quod non cum [illegible]
quod om [illegible] cautio [illegible]
[illegible]

[illegible]

8

sunt debuit. ¶ Unde Gen. xvij. dicit Glo. quod dicitur in lib.
abrahe decretum est fuit. quod uero significabat me
diator quod in eo non fuit. Vel sic. circumcisio ut dictum est
significabat circumcisionem ab omni. ergo non competebat.
¶ Vel dic ad primum quod sicut per adam peccatum in omnes transi
uerit: ita oportebat per christum in omnes satisfactionem peruen
tum esse. ¶ Vel aliter ad propositum quod sicut originale incurritur.
oportebat spiritualem sanitatem puellis. et ideo in ipsis dicitur quod
nascituri erant oportebat spiritualem dictum dici esse et propter
apud eos signum. et quod circumcisio est signum distinguens eum
ab aliis. ideo oportebat ipsis esse spiritualem datam
esse circumcisionem non solum quantum ad illos qui de stirpe nasci
erant. sed quantum ad illos qui ad ipsum aliquando pertinerent.
¶ Ad primum ergo dicendum quod circumcisio erat remedium contra culpam origi
nalem sub cuius nascituri sunt. sed et quod erat in mem
bro generationis. et ideo hoc remedium illi tantum ipsis competebat
qui ex semine nascituri erant. Sed alios ad remedium ha
bebant adhuc alia remedia. quae fuerunt ante circumcisionem
datam. quae eis non competebat specialiter. similiter domi
nus dare remedia. ¶ Ad secundum dicendum quod plus omnes
tenentur ad unam fidem quam habuit abraham. non tamen
tenebantur imitari abraham in fide. ut non ad eos non
tamen abrahe ueniret. non omnibus erat datum ut exemplum
in media lege. in eius signum benedictionis abrahe
promissum est. et ideo cum quod est fides abrahe
non omnibus ipsis competebat. ¶ Ad tertium dicendum quod ad promis
sionem filiorum abrahe. Repertum est peccatum de ysmaele
ab ysmaele. et iacob ab esau aut per ro. ix. Et
de aliis legalibus sed in filiis israel. et ideo eis so
lum israel pertinebat ad ipsum dominum peculiarem. propter
hoc illis solum circumcisio competebat. qui non tamen abraham
abrahe sequuntur. sed ysmael et esau tenebantur
ad circumcisionem. quamdiu erant in signum potestatis nati
post recessum ab eis. ¶ Ad secundum quoniam dicendum quod peccatum
originale in semine dominum est. quantum ad culpam et reatum deriue
dus a patre in filios (quamquam ad corpulentiam) descendit
a femina. quia pater est efficacior in generando. et mater magis
materialis. circumcisio autem data est contra culpam ad tollendam culpam
non autem ad tollendum reatum culpae. sed ideo magis per
non mulieribus data est. Et hoc est etiam quod in obitu tantum
pater. et ostenderet sicut in persona. et sic in persona sex
pertinet per facienda datur. ¶ Ad quartum ergo dicendum quod quamuis
transgressio a femina incepit. tamen transfusionis origina
lis culpa fuit non in femina. sed in uiro. quod uir sit femina principalis.
omnis transfusio uero fuit in uiro. et ideo dicitur apostolus ro. v. quod per
unum hominem peccatum in mundum intrauit. ¶ Ad quintum dicendum quod ita per
quod non est eadem ratio de uiris et de mulieribus. quia per circum
cisionem contra originale datur. sicut et non quod adhuc quod distinc
tio erat signum ipsis fidei ab aliis. quae propter principalitatem
distinctio est ex parte uirorum. quia mulieres uiris subie
cte sunt. et ideo et apud hebreos non computabantur genera
logie ex parte mulierum. sed ex parte uirorum. ¶ Ad sextum
quoniam dicendum quod christo circumcisio competebat non propter indigentiam. sed
propter decentiam. quod propter naturam et ideo assumpsit. sed ut
ipse se ostenderet filium abrahe cui promissa circumcisio
nis erat facta. et promissio nascituri semini. et sic de

Ad hoc sic proceditur. Uidetur quod octaua dies non requiritur ad
circumcisionem. aliud est remedium quod contra culpam datum fuit in le
ge nature sine lege scripta tempore determinato non habuit. ergo nec
circumcisio habuit debuit ad id datum. ¶ Praeterea potuit contin
gere quod octaua dies erat dies sabbati. et in die sabbati
tamen erant requies ab exterioribus operibus. ergo non erat de
neri circumcisionis quod viij. die fieret. ¶ Praeterea illa quae
tamen sunt in deserto non fuerunt. viij. die circumcisi. sed postea
tempore Iosue in Galgala. Ios. v. et postea illa circumcisio
non illis obfuit ad transgressionem. et uerisimile est quod in deserto mor
tui sunt incircumcisi. ergo determinatio temporis non est de necessitate
circumcisionis. ¶ Praeterea si premitur dicitur tempore si pueri
tamen illa et si uideretur. sed postea circumcidebantur post viij.
dies. et eis ualebat. ergo et pueri poterant ante
viij. diem circumcidi et eis ualeret. ¶ Praeterea circumcisio non habe
bat efficaciam nisi ex obligatione uel ex praecepto diuino. sed circum
cisio fuit in praecepto. et determinatum tempus Gen. xvij. infans
viij. dierum circumcidetur in uobis. ergo determinatum tempus erat de
necessitate circumcisionis. ¶ Praeterea significatio est de necessitate sacramenti. sed
octaua dies facit ad significationem circumcisionis. ergo est
de necessitate eius. ¶ Praeterea sicut ut quod determinatio ut non fuit
de necessitate circumcisionis. sicut est significatio temporis et ligno crucis.
purgati sunt quae significabantur per circumcisionem. non est per aliquem praeter
determinatum. sed tamen totum ergo non circumcisio de aliqua parte uiri
naturali habere. ¶ Praeterea sicut maior honestas est habere
debuit. et illis generationis uirtus esse in prepucio et uerecunda
ergo non deberet ex illo membro determinate aliquid circumcidi
deberet. ¶ Praeterea Exod. de Gen. xlvij. circumcidentes
carnem praeputii uestri. ¶ Praeterea quod cultellus
lapideus sit de necessitate circumcisionis. circumcisio
cum lapideis cultellis fuit. et ita determinatio materiae ablutionis
scilicet aqua est de necessitate baptismi. ergo et determinatio instrumenti in
cisionis esse debuit de necessitate circumcisionis. et propter hoc signi
ficatur quod in littera petra. significatio est de necessitate sacramenti. ¶ Praeterea
dicitur super exod. in Sephora uelut negligentia. quod in lapidea
intelligi debemus. Sed contra quod propter usum legis lapidis lapi
deo instrumento fieret circumcisionem. sic legitur Iosue v.
et exo. iiij. de moyse. ergo lapidum instrumentum de necessitate praeceptum erat.
¶ Praeterea circumcisio non debuit uim uel exemplar instrumentum
sed sacramentum in structure quod sequitur Gen. xvij. nulla fit men
tio de illis lapidibus. ergo non fuit de necessitate circumcisionis.

¶ Ad id q̄d p̄mo q̄ritur q̄ circu(m)cisio 7 erat i(n) p(re)cepto 7 erat [illegible]. viij dies g(ra)tia erat [illegible] circu(m)cisio(n)is q(uantum) ad obligatio(n)em p(re)cepti. ita q(uod) reus t(ra)nsgressionis erat q(ui) t(em)p(u)s n(on) obs(er)uabat. s(ed) n(on) erat de necessitate sa(cramen)ti q(uan)tum ad efficaciam. q(ui)a p(re) 7 in alio t(em)p(o)re [illegible] [illegible] effe(ctum) [illegible] habebat. [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] 7 licet q(ui) [illegible] [illegible] [illegible] q(ui) p(ue)r an(te) viij die(m) [illegible] [illegible] q(ui) [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] an(te) viij die(m). ita n(on) p(ue)r circu(m)cidebat(ur).

¶ Ad p(rimu)m g(ra)tia d(icendu)m q(uod) [illegible] q(uod) [illegible] circu(m)cisio(n)e [illegible] [illegible] [illegible] legis q(uam) n(on) habebat [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legis [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] a q(ui)d circu(m)cisio(n)e [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] n(on) [illegible] ita [illegible] 7 id n(on) e(st) [illegible] circu(m)cisio(n)e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 id [illegible] [illegible] circu(m)cisio(n)e [illegible] [illegible] 7 n(on) [illegible] lex m(oysi).

¶ Ad [illegible] d(icendu)m q(uod) ill(i) q(ui) i(n) deserto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q(ui) [illegible] Josue v. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] q(ui) n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] q(ui) ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible] q(ui) [illegible] ill(i) q(ui) i(n) deserto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ill(i) q(ui) de egypto [illegible] 2 q(ui) circu(m)cisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q(ui) an(te) circu(m)cisio(n)em [illegible] [illegible].

¶ Ad [illegible] d(icendu)m q(uod) [illegible] [illegible] [illegible] q(ui) [illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q(ui) n(on) erat [illegible] die [illegible] q(ui) ill(i) q(ui) an(te) viij die(m) [illegible] [illegible] ad salute(m) [illegible] q(ui) [illegible] circu(m)cisio(n)e [illegible] q(ui) adhuc effe(ctum) [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] an(te) die(m) octauu(m) circu(m)cidit(ur) 7 p(er) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q(ui) [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible] an(te) viij die(m) [illegible]. [illegible] n(on) [illegible] 7 p(ro)p(ter) [illegible] n(on) circu(m)cis(us) [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] an(te) viij die(m). [illegible] [illegible] [illegible] d(icendu)m q(uod) n(on) e(ss)e [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q(ui) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

¶ Ad [illegible] [illegible] d(icendu)m q(uod) circu(m)cisio erat i(n) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 i(n) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erat 7 i(n) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e(st) 7 q(ui) ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] 7 [illegible] ab illo [illegible] [illegible] 7 i(n) illo actu [illegible] [illegible] 7 id [illegible] [illegible] erat de necessitate circu(m)cisio(n)is q(uan)tum ad efficaciam [illegible] 7 q(uan)tum ad obligatio(n)em p(re)cepti.

¶ Ad [illegible] d(icendu)m q(uod) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

¶ Ad [illegible] d(icendu)m q(uod) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 id [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) e(st) [illegible] [illegible] [illegible] circu(m)cisio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 id n(on) e(st) [illegible] circu(m)cisio(n)is [illegible] [illegible] q(uan)tum ad obligatio(n)em p(re)cepti [illegible] q(uan)tum ad efficaciam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hodie [illegible] [illegible] i(n) p(ri)ma circu(m)cisio(n)e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

¶ Ad [illegible] d(icendu)m q(uod) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad ablutio(n)em [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] n(on) [illegible] [illegible] ad [illegible] 7 id n(on) [illegible].

¶ Ad [illegible] d(icendu)m q(uod) [illegible] [illegible] e(st) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) e(st) i(n) [illegible] q(ui) id n(on) [illegible] [illegible].

Ad [illegible] sic p(ro)ced(itur). [illegible] q(uod) circu(m)cisio caracte(rem) i(m)p(ri)me(re)t. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] circu(m)cisio [illegible] erat [illegible] [illegible] n(on) [illegible] [illegible] g(ra)tia 7 [illegible] caracte(re)m [illegible] i(m)p(ri)mebat.

¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible] i(n) noua lege caracte(r) i(m)p(ri)m(itur). [illegible] circu(m)cisio i(n) uet(eri) lege n(on) [illegible] g(ra)tia [illegible] caracte(re)m i(m)p(ri)mebat.

¶ [illegible] [illegible] adult(us) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 sic n(on) [illegible] circu(m)cisio(n)is n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] circu(m)cisio(n)is [illegible] 7 [illegible] e(st) caracte(r) [illegible] i(m)p(ri)mebat caracte(re)m.

¶ Ad [illegible] [illegible] i(n) [illegible] noue leg(is) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caracte(r) i(m)p(ri)mit(ur) [illegible] [illegible] [illegible] lege [illegible] [illegible] noue leg(is). [illegible] caracte(re)m n(on) i(m)p(ri)mebat.

¶ [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] circu(m)cisio [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] caracte(re)m n(on) i(m)p(ri)mit.

¶ [illegible] [illegible] [illegible] q(uod) circu(m)cisio [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] leg(is) n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illo. [illegible] [illegible] [illegible] leg(is) [illegible] [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) circu(m)cisio [illegible] [illegible].

¶ [illegible] [illegible] ab aliq(uo) pecc(at)o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Joh(ann)es circu(m)cis(us) octauo die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ego [illegible] [illegible] baptizari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] g(ra)tia [illegible] n(on) [illegible] [illegible].

¶ [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible]. [illegible] circu(m)cisio [illegible] [illegible] [illegible] n(on) [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] n(on) pecc(at)o [illegible] [illegible].

¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pecc(atu)m [illegible] [illegible]

q(uod) ipsum e(st) a deo media [illegible] ... [illegible] inve-
nit(ur) aliquis dampnatus q(ui)a circumcisio peccatum tollebat actuale
q(uod) n(on) [illegible] tollebatur. ¶ [illegible] tamen [illegible] hic [illegible]
¶ [illegible] q(ui)a clavis gratiam n(on) conferebat. [illegible] esse
n(on) [illegible]. ¶ [illegible] n(on) [illegible] gratie collatio sed sol
culpe ablatio. [illegible] gratiam n(on) conferebat. ¶ [illegible] baptismus n(on) am-
plius [illegible] n(on) [illegible] culpam [illegible] gratiam [illegible] hoc
ipsum clavibus [illegible]. baptismus in illo [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] lex [illegible] diceretur [illegible]
q(uod) gratiam [illegible] n(on) conferebat. [illegible] n(on) [illegible]
[illegible] legis [illegible] gratia [illegible] gratiam n(on)
conferebat. ¶ [illegible] ille [illegible] q(ui)a [illegible] tempore [illegible] ci-
rcumcisio [illegible] baptismus [illegible] q(uod) ianua regni celestis
n(on) aperiebatur. [illegible] baptismus gratiam [illegible] n(on) solum culpam au-
fert. [illegible] ¶ [illegible] tenebris n(on) expel-
litur n(on) [illegible] lunae. [illegible] gratia [illegible] culpe sic
lux tenebras. [illegible] clavibus [illegible] culpa [illegible]
¶ [illegible] q(ui)a [illegible] spiritus est
[illegible] dictum [illegible] aliquo statu [illegible]
[illegible] sic [illegible] ordine. ut
[illegible] circumcisio a [illegible] legis [illegible]
[illegible] ipsa n(on) [illegible] aliquo sta-
tu [illegible] n(on) [illegible] ipsa [illegible] spiritus [illegible]
¶ [illegible] q(ui)a circumcisio [illegible] legis et [illegible] abla-
[illegible] et parvulis [illegible] aliquo circumcid-
[illegible] aliquo non. [illegible] q(ui)a [illegible]
[illegible] legis [illegible] ad [illegible] ¶ [illegible]
q(ui)a clavis non [illegible] q(ui)a [illegible] peccatum non
[illegible] n(on) [illegible] spiritus [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] sic in baptismo [illegible]
spiritus [illegible] baptismus
[illegible] circumcisione
[illegible] ¶ [illegible] q(ui)a peccatum [illegible] ex
[illegible] ut [illegible] tollat. [illegible]
[illegible] statu [illegible] peccatum fuit ad [illegible] originale
peccatum [illegible] tolleret. [illegible] n(on) po-
test puer natus [illegible] ad [illegible]
[illegible] tempore [illegible] ad
tempore [illegible] peccatum [illegible] ab-
[illegible] fuit clavis [illegible]
[illegible] sic legis [illegible] circum-
[illegible] legis [illegible] q(ui)a [illegible] legis
[illegible] circumcisio peccatum [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] tamen [illegible] culpa [illegible]
[illegible] duo [illegible]
tollitur. [illegible] circumcisio q(ui)a
[illegible] ablatio [illegible] significabat [illegible]
[illegible] tollitur [illegible] auferebatur [illegible]
[illegible] culpa. baptismus a [illegible]
[illegible] culpe [illegible] ablatio [illegible]

[illegible] ¶ [illegible] q(uod) [illegible]
q(ui)a [illegible] ad [illegible] ac-
tua [illegible] q(ui)a [illegible] tol-
leretur [illegible] peccatum [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] q(ui)a clavis [illegible] tamen [illegible]
[illegible] q(ui)a ianua non
aperiebatur [illegible] clavis aperiret [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] q(ui)a per circumcisionem auferebatur [illegible]
[illegible] solutio [illegible] parvulus [illegible]
q(ui)a ianua regni celestis n(on) aperiebat. [illegible] baptismus i
[illegible] gratiam conferens [illegible] conferet. [illegible]
ianua n(on) aperiebatur [illegible] ianua
aperitur ¶ [illegible] q(ui)a [illegible] ordinata
fuit. [illegible] tollebatur [illegible]
[illegible] non [illegible] q(ui)a [illegible] circumcisio
[illegible] ¶ [illegible] opinio. i
[illegible] q(ui)a circumcisio [illegible] culpa tollebat
[illegible] gratiam n(on) conferebat [illegible]
[illegible] circumcisione peccatum [illegible] peccatum
[illegible] ut
[illegible] circumcisio [illegible] gratia
conferret. [illegible]
ut [illegible] n(on) [illegible]
ret ad penam. [illegible] n(on) potest esse q(ui)a [illegible]
[illegible] culpe. [illegible] ad pe-
nam culpe [illegible] ad penam [illegible] si [illegible]
[illegible] ad penam tollit. q(ui)a [illegible] tollat. [illegible]
[illegible] n(on) potest [illegible] circumcisio [illegible] ii
culpa tollebat [illegible] gratiam circumcisio [illegible] n(on) [illegible]
circumcisionem. [illegible] ablatio [illegible]
[illegible] n(on) potest q(ui)a [illegible] tempus [illegible]
[illegible] q(ui)a [illegible] agens [illegible]
[illegible] q(ui)a n(on) [illegible]
[illegible] si circumcisio [illegible] gratiam [illegible]
n(on) culpa tollere. ¶ [illegible] q(ui)a [illegible] iii
gratiam q(ui)a ad effectum [illegible] culpe [illegible]
[illegible] ad effectum [illegible] n(on) [illegible]
[illegible] sic [illegible] iiii
[illegible] circumcisione [illegible]
[illegible] ut [illegible] gratiam [illegible] effectum [illegible]
culpe [illegible] q(ui)a [illegible] effectum [illegible] sic [illegible]
[illegible] n(on) [illegible] ad
[illegible] baptismi [illegible] q(ui)a illa [illegible]
[illegible] circumcisione
[illegible] n(on) valebat [illegible] intelligere. Glo. [illegible]
¶ [illegible] q(ui)a sic [illegible] ad [illegible]
ad [illegible] circumcisio
[illegible] ad ablationem culpe. [illegible] ad
collationem gratie ¶ [illegible] q(ui)a in baptismo [illegible] gratia
ut [illegible] ¶ [illegible] q(ui)a [illegible] circumcisionis n(on) [illegible]

Ao

aet repmebit q[illegible]. hic fuit q[uod] noui test[amenti]
[illegible] n[on] legi[illegible].
5 Agnum lege p[re]cepit [illegible] q[uod] cum cessare n[on] debuit
Gen. xvij. d[icitu]r q[uod] cum dat [illegible] eius [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] hic claudi[illegible] g[ratia] [illegible] cessare n[on]
debuit. C[ontra]. q[uod] cum lege n[on] recep[it] / cum lege
cessare n[on] debuit. R[esponsio]. cum [illegible] lege [illegible] [illegible]
ex lege [illegible] [illegible] Jo. vij. g[ratia] cum lege
cessare n[on] debuit. C[ontra]. [illegible] q[uod] [illegible]
[illegible] [illegible] e[st] n[on] debuit cessare. hic [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. R[esponsio]. q[uod] cum [illegible] [illegible] lang
[illegible] e[st] ut d[icitu]r. xx. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. g[ratia] cessare n[on] debuit. C[ontra]. [illegible]
[illegible]. R[esponsio]. [illegible] [illegible] n[on] [illegible] p[re]cedit. C[ontra]. [illegible]
te p[re]cepto [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
fuit. q[uod] [illegible] [illegible]. g[ratia] [illegible] [illegible] [illegible]
cessare debuit. C[ontra]. [illegible] ut q[uod] [illegible] alia lege
cessare debuit [illegible] ut d[icitu]r [illegible] [illegible] lege
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. g[ratia] n[on] [illegible] [illegible]
C[ontra]. [illegible] d[omi]n[u]m n[on] e[st] [illegible]. R[esponsio]. [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] q[uod] [illegible] e[st] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut q[uod] cessare n[on] debuit. C[ontra]. [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lege [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. C[ontra]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cessare debuit. C[ontra].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e[st] n[on] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. R[esponsio]. [illegible] [illegible] fuit [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible]. g[ratia] [illegible] [illegible] debuit cessare. C[ontra].
[illegible] ut q[uod] [illegible] [illegible] potuit sine p[e]cc[at]o obseruari. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e[st] [illegible]. R[esponsio]. [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible]. hic [illegible] [illegible]. g[ratia] [illegible] e[st] [illegible] g[ratia] [illegible] [illegible]
uare. C[ontra]. [illegible] ap[osto]lor[um] [illegible] obseruabit. hic [illegible]
[illegible] [illegible] paulo q[uod] circumcidit thymo[theum]. [illegible] [illegible] act[uum]
xxi. q[uod] purificat[us] p[er] legem templu[m] intrauit [illegible] ho-
stias obtulit. q[uod] n[on] fecisset ad [illegible] [illegible]
p[e]cc[at]um fuisset. q[uod] [illegible] [illegible] n[on] e[st] [illegible] [illegible]
[illegible]. g[ratia] sine p[e]cc[at]o [illegible] g[ratia] obseruari potuit.
C[ontra]. [illegible] act[uum] [illegible] [illegible] [illegible] sine p[e]cc[at]o [illegible]
q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. R[esponsio]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. g[ratia] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut hic [illegible]. C[ontra]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] n[on] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] e[st] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] n[on] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] alia [illegible]. C[ontra]. [illegible] [illegible] [illegible]

ad [illegible] [illegible] [illegible]. d[icitu]r. glo. [illegible] [illegible] [illegible]
obseruat[illegible] q[uod] n[on] [illegible] lex [illegible] post [illegible]. ab [illegible]
[illegible]. R[esponsio]. [illegible] [illegible] potuit obseruari
sine p[e]cc[at]o. g[ratia] n[on] legalia post [illegible]. C[ontra]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tenemur alia legalia obseruare. tenemur
et ad [illegible] p[re]cepta noui test[amenti] [illegible] [illegible]
[illegible] p[re]cepta ap[osto]lor[um] i[n] nouo test[amento] fuit [illegible] [illegible] le-
galib[us] obseruand[illegible]. act[uum] xv. [illegible] e[st] [illegible]. [illegible]
[illegible] ut abstineam[us] ab immola[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. g[ratia] adh[uc] [illegible]
adh[uc] legalia obseruanda. C[ontra]. [illegible] [illegible] fuit [illegible]
ap[osto]lor[um] p[ro] t[em]p[o]re illo. [illegible] glo. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuit [illegible] [illegible] n[on] e[st] [illegible] [illegible] n[on] e[st] [illegible]
[illegible] [illegible] p[re]cepta. g[ratia] adh[uc] obseruare tenemur. C[ontra]. [illegible]
[illegible] q[uod] p[er] paulu[m] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] iiij.
n[on] tenem[ur] [illegible] [illegible] [illegible] p[re]cepta. C[ontra]. [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] p[re]cepta [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
fuit [illegible] q[uod] [illegible] ap[osto]lor[um] [illegible] i[n] [illegible] [illegible]
g[ratia] n[on] potuit [illegible]. C[ontra]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] g[ratia]
[illegible] [illegible] [illegible] noua [illegible] bona legis [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] n[on] e[st] [illegible] [illegible] no
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. g[ratia] ad [illegible] [illegible]
n[on] tenemur. C[ontra]. [illegible] ad [illegible] [illegible] q[uod] cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e[st]. [illegible]
[illegible]. [illegible] n[on] [illegible] p[er] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i
[illegible] [illegible] [illegible] q[uod] n[on] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ab i[n] [illegible] [illegible] [illegible] ij
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[uod] n[on] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iij
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] q[uod] n[on]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aduen[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cessare [illegible] [illegible]
[illegible]. C[ontra]. [illegible] g[ratia] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fine [illegible] n[on] e[st] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potuit e[ss]e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible]. C[ontra].
[illegible] q[uod] [illegible] cum lege [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q[uod] lege [illegible] [illegible] cessare lege
cessare debuit. C[ontra]. [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] ad q[uod]
[illegible] [illegible] e[st] ablata [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] n[on] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] n[on] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] e[st] [illegible] [illegible] n[on] ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fuit ad [illegible] ad ut [illegible]
[illegible] n[on] e[st] [illegible]. C[ontra]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cessat[illegible] legalia. [illegible] [illegible] e[st] [illegible] A i

sunt ad significandum gratiam novi testamenti, quia per Christum facta est, et ideo veniente Christo cessare debuerunt. Sic videtur quod cessat ubi [illegible] et hec est ratio magistri apud he. x. umbram habens lex futurorum bonorum etc.

ij Alia ratio est ex ipsa causa quia legalibus gratia non conferebatur que confertur in novo testamento. Unde est quod [illegible] non erat [illegible] Unde sacramenta legis [illegible] alia [illegible] apostolus gratiam conferre. Et hec est ratio magistri apud he. vij. reprobatio quidem fit [illegible] propter infirmitatem et inutilitatem.

iij [illegible] accipere expresse [illegible] lex divina que erat [illegible] et ideo [illegible] paulatim [illegible] ut sic eis [illegible] ut offerre [illegible] obtulerunt [illegible] moysi [illegible] Et postmodum [illegible] ad perfectam etatem humani generis pervenit [illegible] observantia [illegible] Et hec est ratio apostoli. Gal. iij. et iiij. et per [illegible] illa legalia [illegible] in [illegible] Quod [illegible] Christus [illegible] legem implevit [illegible] consilia apposuit et precepta magis elucidavit. Et sic [illegible] Quod [illegible] non [illegible] Et [illegible] dispensatione [illegible] diversa precepta diversis temporibus accommodata [illegible] sicut est [illegible]

i Quod dicitur quod dominus ipse suo tempore [illegible] ad [illegible] observanda, et ideo in sua passione dixit consummatum est. Jo. xix. Ad [illegible] dicitur quod [illegible] difficultatem [illegible] inveniuntur [illegible] observantia legalium tempore gratie [illegible] et [illegible] petrus a paulo redarguitur [illegible] legalia [illegible] post passionem Christi quod ad illos [illegible] gratiam novi testamenti manifeste divulgatum erat fuerunt mortifera. Et apostolos [illegible] dispensatione [illegible] usque fuisse ad vitandum scandalum iudeorum. [illegible] petrus [illegible] non [illegible] dispensatione [illegible] [illegible] cor. ix. omnibus omnia factus sum. Sic [illegible] paulus dispensationem [illegible] ne gentiles [illegible] ipse apostolus erat [illegible] ut [illegible] eadem [illegible] fuisse et sic [illegible] et petrus [illegible] et paulus [illegible] Ad [illegible] quod non [illegible] apostoli ad [illegible] scandalum iudeorum [illegible] ut [illegible] quod paulus in epistola ad Gal. ad [illegible] dicere [illegible] fuisse [illegible] post [illegible] passionem legalia [illegible] [illegible] adhuc [illegible] Et [illegible] passionem ante divulgationem evangelii observari poterant [illegible] ad fidem [illegible] non [illegible] et [illegible] quod [illegible] non [illegible] ad salutem. Et ne [illegible] videretur

lex [illegible] Si [illegible] que [illegible] fugere et ideo [illegible] synagoga [illegible] ad tumulum cum honore. Et post divulgationem evangelii non solum non sunt salutifera, sed mortifera [illegible] tempore petrus et paulus et alii apostoli legalia observabant non salutifera. Et [illegible] petrus [illegible] in [illegible] observatione legalium [illegible] observanda legalia [illegible] ut [illegible] ad eam observantiam [illegible] et ideo [illegible] tempore [illegible] et [illegible] paulus [illegible] et non [illegible] Et [illegible] post [illegible] ante Christi passionem [illegible] non erat mortua nec mortifera, tempore vero apostolorum ante divulgationem evangelii erat quidem mortua sed non [illegible] ulla [illegible] sed non mortifera. Ad [illegible] dicitur quod [illegible] bonum [illegible] vel malum [illegible] legalia [illegible] temporis [illegible] suo tempore [illegible] tempore [illegible] non suo [illegible] mala et ideo [illegible] non possunt [illegible] Ad [illegible] [illegible] quod [illegible] opera [illegible] ad [illegible] intelligendum est [illegible] precepta legis [illegible] et [illegible] usque [illegible] i.

Et [illegible] paulus [illegible] non [illegible] [illegible] ad [illegible] Et [illegible] non [illegible] Et ideo [illegible] ij.

iij.

Alia ratio [illegible] apostolorum non [illegible] ad [illegible] ab [illegible] Et [illegible] [illegible] Ad [illegible] quod [illegible] Ad [illegible] quod paulus non [illegible] sicut [illegible] apostolorum [illegible]

Ad [illegible] sic [illegible] non valebant ad [illegible] paulum sola fides [illegible] [illegible] fides [illegible] aliqua [illegible] peru

adventum quod non fides adultorum. ¶ Item si fides aliena valebat quare et eadem tunc in adultis nocere debuit et ita exceptos omnium peccatum puniret. quod est inconveniens. ¶ Item fides non magis iuvat alium quam habentem. sed illi qui habebat fidem non semper iuvabat ad salutem. quia poterat esse quod haberet fidem informem. quare non pueris valebat fides parentum ad deletionem originalis peccati. ¶ Ad hoc dicendum quod in lege [illegible] quod ex alio [illegible] ex alio [illegible] mediante [illegible] parentum originale puerulis ex aliquo [illegible] quare poterat ex fide aliena abiri [illegible]. ¶ [illegible] quod non sufficeret sine aliquo exteriori signo [illegible] [illegible] quod in [illegible] in religione [illegible] [illegible] sine aliquo signo visibili adveniret. ¶ Item quod omnes debent homines in religione [illegible] fidei adveniret [illegible] reviviscere [illegible] quare oportebat quod fieret aliquod visibile signum. ¶ Item [illegible] inter se potest extendere ad natos et non natos. sed tamen exceptos [illegible]. ¶ Sed fides sine exteriori sufficiebat ad deletionem originalis [illegible] et nondum nati a parentum originali macula. ¶ Item non valet fides ad salutem sine aliquo signo exteriori. [illegible] valuisset [illegible] quod fuisset magis efficax [illegible] adultos

in. ¶ [illegible] est [illegible] non erat idem [illegible] parvulos et quod tamen est alligati. ¶ Item omnia sacramenta [illegible] debebat tantam efficaciam suam ex fide. quare tamen [illegible] fides sine exteriori signo quod [illegible] cum exteriori signo non requirebatur ut [illegible]. ¶ [illegible] quod in adultis non requiritur [illegible] ad [illegible] non [illegible] valet aliena fides [illegible] alia aliena. ¶ [illegible] sufficiebat fides aliena sine exteriori signo [illegible] est. quare et adultis. ¶ Item [illegible] quod nulla obligatio ad [illegible] illo tempore. sed voto celebrabatur. ¶ [illegible] non erat [illegible] sacrificiis [illegible]. ¶ [illegible] est [illegible] quod pro parvulis sola fides. pro adultis sacrificia et oblationes requirebantur. ¶ [illegible] [illegible] peccatum originale.

[illegible] [illegible] remedium peccati originalis. non [illegible] et quidam [illegible] illi quod [illegible] ad [illegible] quod per fidem fiebat. [illegible] fides mediante. sed fuit efficax ad [illegible] ab originali [illegible] quod [illegible] ubi [illegible] [illegible] in [illegible] aliena. ut non [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ [illegible] dicendum quod fides est [illegible] [illegible] in affectu. [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]. fides magis potest respicere mediatorem [illegible] erat [illegible] salutis aliorum. [illegible] [illegible] magis [illegible] actuale fidei quod [illegible]. ¶ [illegible] quod fides aliena non [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] quod erat mediator [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex opere operato. [illegible] ex opere operante. ¶ [illegible] [illegible] sola adventum [illegible]

infirmitas fidei parentis non impediebat effectum salutis in filio. impediebant autem ipsum quia [illegible] illa [illegible] ex aliquo quod erat contra salutem. sed [illegible] [illegible]. ¶ [illegible] tamen [illegible] quod [illegible] est duplex [illegible] [illegible] quod non sufficiebat fides sine [illegible] [illegible] ad signum exterius et erat [illegible] parvulos et adultos quod [illegible] quod parvulis sufficiebat fides aliena cum exteriori non signo ab aliis [illegible] et adultis fides propria cum signo ab [illegible]. ¶ [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] in lege [illegible] [illegible] quod parvulis sufficiebat sola fides sine omni exteriori signo [illegible] fidei [illegible] ad salutem pueri [illegible] professionis [illegible] fidei [illegible] professione fidei sive ad pueri [illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] habere debebat. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] signum [illegible] quod homines [illegible] legis [illegible] [illegible] [illegible] non habebat [illegible] [illegible] [illegible] non erat necessaria. sed [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]. ¶ [illegible] quod [illegible] adhuc [illegible] magis [illegible] quod [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] non [illegible] ut [illegible] ab originali [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] mundi [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ [illegible] quod fidei efficacia non est [illegible] [illegible] [illegible] efficaciam [illegible]. sed est ad adventum quod necesse est observari. sic non est [illegible] lex [illegible] in religiosis quod in [illegible] [illegible] [illegible] sufficiebat ad salutem. [illegible] in religiosis requirebatur [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ [illegible] quod illa [illegible] legis non [illegible] [illegible] obligatione. sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut fidem suam aliis exterioribus signis [illegible] ad honorem dei [illegible] [illegible] ad exteriores actus. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] sufficiebat [illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] [illegible] et exteriores actus [illegible] [illegible] ad alios [illegible] non sufficiebat sola fides [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ [illegible] fides [illegible] [illegible] [illegible] se aliquibus actibus exterioribus

2 signis [illegible] [illegible] illa signa [illegible] non erat [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] et sic intelligitur [illegible] [illegible] [illegible] sola adulta. In semine Abrahe. [illegible] Abrahe [illegible] [illegible] [illegible] erat [illegible] aliis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legitur [illegible] Abrahe [illegible]. lapideo cultro. intelligitur non [illegible] [illegible] notabili [illegible] sic legitur [illegible] [illegible] Iosue [illegible]. In octavo [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] pellicula [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] magis est. non [illegible] abscisio [illegible]

precto. tamen sub lege circumcisionis etc. circa hoc loquitur
secundum opinionem suam, tamen alia opinio que superius posita est
videtur esse magis probabilis.
Iam ad sacramenta nove legis etc. Postquam determinavit
magister de sacramentis veteris, hic determinat de sacramentis nove le-
gis de quibus primo ... et dividitur in partes duas. in prima
determinat de quibusdam que pertinent ad sacramenta nove legis in
sua pluralitate ... in secunda ibi ... determinat
in duas. in prima determinat quedam que pertinent ad sacramenta nove
legis ordine doctrine. in secunda determinat de baptismo iohannis
et ... ut dictum sit ... .i. Nunc vero
de baptismo etc. Circa primum duo facit. primo ponit distinctionem
sacramentorum nove legis et quedam ad aliquid et quedam ad esse suum. secundo
ponit corporis institutionem ibi Sacramento etc. Vel primo
sacramentorum nove legis institutionem. secundo exemplum matri-
monii quod ad aliud. Sunt tamen quedam etc. Nunc vero de
baptismo etc. hic determinat de baptismo iohannis et circa hoc
duo facit. primo determinat de ipso baptismo in se. secundo de eo quod
ad susceptionem .i. hic considerandum est etc. Circa primum duo facit
primo ostendit baptismum iohannis ad baptismum ... secundo quedam con-
ducit baptismum iohannis. primo utilitatem .i. Ad quod ergo etc.
secundo non .i. Et quia qui de eo etc. Tertio generaliter .i. Sed
non quia etc. Hic est duplex questio. primo de sacramentis nove legis
in generali. secundo de baptismo iohannis. Circa primum queritur tria. primo
de distinctione sacramentorum quia ad esse suum. secundo de distinctione
eorum que ad minimum. tertio de ordine ipsarum. quarto de i-
stitutione ipsorum.
Ad primum sic proceditur. videtur quod non omnia sacramenta sint instituta in re-
medium contra aliquem defectum. sacramentum enim est actus de
bonitate et non ipso importat remedium contra defectum. Item etc.
confirmatio in bono augmentum. ergo non omne sacramentum est ad remedium
institutum. Contra. omne remedium contra aliquem defectum ad pro-
gressum ... ut ... distinguitur ... in proprium
adprincipium. secundo confirmatio et eucharistia. ab illis que proprie
sunt ad figurare. sicut est baptismus. ergo non omne sacramentum
est ad remedium. Contra. sicut ut exigitur quod magister in
littera ponit, quedam ei attribuit remedium contra ... et ergo
sic baptismus ... gratiam tamen. sic confirmatio et ordo
matrimonio ... remedium collatum tamen. ergo non omne sacramentum
est ad remedium institutum. Respondeo dicendum quod est ... de sacramento me-
dicine quod sacramenta sunt vasa medicinalia. et omnis me-
dicina est in remedium alicuius morbi. ergo omne sacramentum est in re-
medium alicuius defectus spiritualis. Quod sacramentum non videtur habere efficaciam
a passione christi. sed passio christi videtur ordinari ad tollendos
ordinate ad tollendos defectus nostros. ergo omnia sacramenta in re-
medium ordinata sunt. Ulterius videtur quod ad sacramentum
sit tantum in remedium. scilicet matrimonium. Solus enim post pri-
mus matrimonium fuit. et ipse non potest esse con-
gressus quia gratia non est exacta ... ergo in matrimonio
gratia non confertur. et sic est in remedium tantum. Respondeo. Ad hoc
sacramentum exclusione ... gratia ... Et sicut quod
sit per multos etc. non est dicendum matrimonium quod ad
sacramentum necessarium sit solum est de sollempnitate ipsius. ergo non oportet
ibi gratiam. et sic idem est quod prius. Respondeo. hic magister expellit in
littera dicens. Respondeo dicendum quod dicendum quod ... de bono omnibus ... genere
est in distinctione sacramentorum nove legis ponit. ut enim gratia gra-
tum faciens ... matrimonio et hoc non est tantum in remedium.
Ulterius videtur quod sacramentum non sit in remedium contra penam sed solum contra
culpam. sacramentum enim efficaciam habet ex christo quod ergo etc. item
gratia non opponitur pene sed culpe. ergo sacramentum non ordinatur
in remedium contra penam. Contra. sapientis medici est pri-
mum effectum. causa pene est culpa. Augustinus. Ergo sa-
pientissimus medicus non instituit aliquod sacramentum ad auferendam
penam vel eam que causatur culpa. Item contra. extrema unctio
contra infirmitatem ut ordinatur ut patet Iacobi ultimo. sed infirmitas
pena est. cuius contra extrema unctio ... ergo sacramentum ordinatur
contra penam et non tantum contra culpam. Solutio. videtur quod ad
sacramentum non ordinetur contra culpam venialem. venialis enim sine no-
cumento non ... mortalem accipiunt. sicut prandium eucharisti-
cum ... ordinetur sed dicatur in remedium alicuius culpe ergo ...
tantum contra venialem. Contra. medicina spiritualis debet magis apponi
contra culpam quam contra penam. sed pena venialis culpa aliqua est. cum igitur
aliquod sacramentum ordinetur contra penam. multo fortius ut quod ad
posse ordinatur contra culpam venialem. Item quod penitentia ordina-
tur contra mortalem et venialem peccatum. quod probatur ex magistro qui in littera
determinat de penitentia veniali. et Augustinus in libro de penitentia. sed
penitentia sufficit contra mortalem non ... contra mortalem ordinatur ergo
multo magis sufficit contra venialem. non ergo ad sacramentum spirituale
contra venialem ordinatur. Ad hoc dicit ... quod ... ad
perfectionem alicuius rei ... ad apponendum ultimum id quod requiritur
quando illud non est se sufficiente. hoc autem ad sufficiendum
alicui defectui illi rei. sicut quia ad sustentationem corporis non
sufficit cibum multiplicem non addatur aliquid digestivum. sic
sufficiens est defectus virtutis digestive. Exposicio. et huic
non ... ad requirendum adesse perfectionem spiritualem. non dico influ-
entiam et gratiam et virtutem influere. Unde et aliquis defectus
adhibet ad hominis sanctificationem ... per ordinem sanctorum
hominis defectum signum est quod hic sit ad sufficiendum alicui
defectui ipsius ... ut ... sacramenti ...
in remedium alicuius spiritualis defectus institutum sit. Respondeo
quod dicendum ... qui ... hoc ... penam
... ordo non requirit. sicut est quod alicui
defectui veniali adhibetur. Unde quantum est ex parte
sanctificationis non habet quod sit in remedium. habet tamen hoc ex
parte significationis. Ad primum dicendum quod defectus spiritualis duplex
... sicut ... et ... ex parte ... sicut quantum ad esse
et quantum ... est perfectionis. alio modo ex ... et quantum
ad perfectionem necesse est. Unde omnis ... est
debile ad exercendum actum ... et sic est ... ad
exequendum spiritualiter. Remedium ergo quod datur contra ... debet

ad mali tollit. pro peccatis tamen habet re-
medium ut quod sit contra vitium [illegible] non tollit ad sit te-
ne tolli ad ad cavendum ad peccandum. quod talis reme-
dia non dant peccatum sed penitentie. et sic eadem ratione magis
quam nos gratia quidem habere in quo plurima sunt. non
in ratione remedii alii [illegible] sunt. unde p. solo ad
tenet. Ad secundum quod dicitur quod dealbat sunt due opiniones
i. una quod quamvis matrimonium gratiam alicui non conferat. sed tamen in
sic remedium concupiscentie et ut tenere dein. que
aut tollit et remedium concupiscentie que concupiscentie refrenat
ut sit gratia esse non potest. aut quia facit parte sanctifi-
catum quod sit concupiscentia non actu non tollat. [illegible]
sit. et per concupiscentia non refrenat. pro. per sanctifica-
tionem magis augetur. ut patet de inf. [illegible] aut [illegible]
exaltet concupiscentie actus quod sine matrimonio [illegible]
et quia sine plura matrimonium quod ei inest. et ipse est
in [illegible] et sine sine significatione quod est [illegible] cum sacramenta
veteris legis. et tamen non licet ad [illegible] ut cum sacramentis no-
ve legis computari debeat. Et propter hoc alii dicunt quod
i. matrimonium conferat et triplici gratiam. prima sicut in penitentia.
ii. ut cum tamen in consensu secundo sub lege quod ex parte signi-
ficatione sua causalis tollit matrimonium et [illegible]
iii. abs [illegible] [illegible] tertio sub tempore gratie quod ultra
quod gratiam confert ad concupiscentie refrenandum. ut scilicet unusquisque
possideat vas suum in honore et non in contumelia. sic
et gratia [illegible] dicit in [illegible] que [illegible] de quod
in illo quod in [illegible] [illegible] vitium dicitur [illegible]
sub. Ad primum ergo dicendum quod sic usus coniugalis quod [illegible]
in aliis [illegible] [illegible] ut [illegible] virtute gratia [illegible]
possit. et constitutione divina. unde est de aliis quod
[illegible] per ea ipsa [illegible] divina [illegible]
[illegible] disponitur. et sic [illegible] recipere [illegible]
Ad secundum quod dicitur [illegible] sacramenta [illegible] [illegible] perungit
[illegible] ut patet in confirmatione et extrema unctione
dicendum non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible]
[illegible] sacramenti et sic est de matrimonio. Ad ter-
tium dicendum quod [illegible] ad quod [illegible] gratia [illegible]
quod in matrimonio confertur. sed per se sit in se celebrant
conferatur datur ad tollendum vel reprimendum concupiscentiam. quod
[illegible] ad actum matrimonii. et ideo magis de illo
quod matrimonium est in remedium tamen. sed hoc est per gratiam quod in eo
confertur. Ad quartum quod dicitur quod duplex est pena peccati
[illegible] quod [illegible] [illegible] sicut pena [illegible] et flagelli
quod adeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ad penam ordinatur. sic est [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] peccati [illegible] quod prima autem
pena non dat sacramentum in remedium dicitur. sed [illegible]
ut sit [illegible] [illegible] peccati [illegible] [illegible] [illegible] sed
[illegible] pena dat dicitur ad sacramentum. illa sicut quod [illegible]

medium licet [illegible] gratiam [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible]. Ad quintum dicendum quod [illegible] [illegible] quod est dein
[illegible] ordinatur. et ad gratiam [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] gratie [illegible] et [illegible] gratie [illegible]. Ad
[illegible] dicendum quod sic est in mediatum [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] alia religione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mediatum [illegible] [illegible] est in mediatum [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] esse aliquod sacramentum. Ad [illegible]
[illegible] quod dicitur quod dealbat est duplex opinio. [illegible] est [illegible]
aliquod sacramentum in remedium [illegible] sic eucharistia et
extrema unctio. [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] sacramentum [illegible] et non
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] Et ideo aliter di-
citur [illegible] non conferat ad sacramentum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramentum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] culpa est [illegible] ad
[illegible] [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible]. Ideo [illegible] culpa est per tolli [illegible] sacramentum quod
non culpa tollendi [illegible]. [illegible] est [illegible] ad
culpa. et ablata mortali culpa [illegible] [illegible]
tolli et per illa sacramentum [illegible] pena [illegible] culpa [illegible]
ad culpa [illegible] ordinatur. Ad [illegible] dicendum quod il-
la sacramenta in gratia [illegible] [illegible] non ordinatur
directe contra culpa. quod non sunt ad [illegible] [illegible]. sed ad
supplendum [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod sacramentum [illegible] tollere
culpa. sufficit [illegible] ad tollendum [illegible]. [illegible]
non [illegible] ad sacramentum [illegible] [illegible] culpe ad [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] sufficiat [illegible]
[illegible]

Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramenta sic
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sufficit. Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ad [illegible] in re-
[illegible] [illegible] [illegible] ordinatur. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et penitentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sacramenta sufficit. Ad [illegible]
lege nova non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible]. [illegible] lege [illegible] [illegible]
tamen [illegible] sacramenta. [illegible] [illegible] et sacrificii. [illegible] Ad [illegible]
[illegible] esse [illegible] sacramenta in lege nova quod [illegible] [illegible]
legalia. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] aliqua sacramenta [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]. Ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] non licet [illegible]. Ad [illegible]

et sic plura. Oportet etiam quod in pena remedium detur ut
esse videatur. Secundum aliquid videlicet [illegible] quia potest venialia
tollere, ergo est sacramentum. Contra: sic etiam occupatio que est iune-
nis(?) esse posset [illegible]. Item [illegible]
[illegible] ... pena occupatio [illegible]
[illegible] ... ad debemus. Contra: [illegible]
[illegible] ... confessio [illegible]
[illegible] ... ergo sic plura
[illegible]. Contra: oblationes et decime in lege [illegible]
[illegible] ... oblationes et decime ... ut et sic
[illegible]. Contra: [illegible]
[illegible] ... sicut sacrificia per
[illegible] ... sic confessio [illegible]
et [illegible] sacrificium [illegible] ... ergo sic plura [illegible]
[illegible]. Contra: [illegible] ... sacramenta [illegible]
sic in remedium [illegible]
[illegible] ... dispensatur [illegible]
esse [illegible] ... et iste duplex potest accipi [illegible]
[illegible] ... ordinatur [illegible]
[illegible] ... ad tollendum culpam et ad supple-
[illegible] ... eucharistia [illegible]
tollere. [illegible] ... ne fiat [illegible] ... in ite-
rum [illegible] ... ordinatus. Alio modo [illegible]
[illegible] ... et sic [illegible] ordinatur baptismus
[illegible] actualem penam. Et remedium [illegible]
quod [illegible] ... effectiua. Est autem
duplex [illegible] ... ad actum [illegible] ... per
[illegible] ... ordo [illegible]
[illegible] ... ad dispensationem [illegible]
[illegible] ... difficultatem [illegible]
[illegible] ... ut [illegible]
[illegible] ... non refugiat. Alia [illegible]
[illegible] ad finem ad quam [illegible]
[illegible] ... extrema unctio
[illegible] ... ecclesie [illegible]
[illegible] ... eucharistia [illegible]
[illegible] ... sacramentorum [illegible]
[illegible] ... alia sacramenta [illegible] eucharistia [illegible]
et [illegible] eucharistie [illegible]
[illegible] ... dispensanda
[illegible] ... accipi-
et [illegible] ... et [illegible]
[illegible] ... per [illegible] opera
[illegible] ... ad [illegible]
fiat [illegible] baptismus [illegible] ... omnibus [illegible]
[illegible] ... purgare, illuminare et perfice-
re [illegible] ... noue legis [illegible]
illuminatiui [illegible] ... purgatiui [illegible] et sic

[illegible] purgatiua et illuminatiua [illegible] ad [illegible] baptismus [illegible]
ad actum pena [illegible] ... et sic extrema unctio
purgatiue [illegible] ... et sic matri-
monium [illegible] ... ordinat [illegible]
[illegible] ... duplex [illegible] ... et ad hoc est confirmatio
[illegible] ... ut [illegible]
[illegible] ... et ad hoc est eucharistia [illegible]
[illegible] ... actiones [illegible]
[illegible] ... ordo [illegible]
[illegible] ... actiones [illegible]
[illegible]
[illegible] ... in remedium [illegible] ... in remedium [illegible] aut
in remedium totius ecclesie [illegible] ... aut [illegible]
sic baptismus, aut [illegible] ... et sic extrema unctio
[illegible] ... Uno modo [illegible]
[illegible] ... ut [illegible]
ut [illegible] ... et [illegible] est eucharistia. Alio modo
[illegible] ... legitimi [illegible]
et sic est penitentia. Si in remedium totius ecclesie, aut [illegible]
[illegible] ... et sic est ordo [illegible]
[illegible] ... aut [illegible]
[illegible] ... et sic matrimonium. [illegible] accipiuntur
[illegible] ... adaptantur [illegible] ... ut [illegible]
[illegible] ... baptismus [illegible] ... extrema unctio
[illegible] ... ad futuram gloriam [illegible] eu-
charistia [illegible] ... ordo [illegible] ... pena [illegible]
[illegible] ... confirmatio [illegible] ... adaptantur [illegible]
[illegible] ... et penitentia [illegible] ... baptismus [illegible]
[illegible] ... extrema unctio [illegible]
[illegible] ... confirmatio [illegible]
eucharistia [illegible]
[illegible] ... Contra [illegible]
[illegible] eucharistia sic [illegible] ... passionis [illegible]
[illegible] ... ut [illegible]
[illegible] eucharistia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... est [illegible]
[illegible]
[illegible] ... passio [illegible]
[illegible] ... remedium
adhiberi [illegible] ... baptismus [illegible]
[illegible]
in omnibus [illegible]
[illegible] ... remedia adhiberi. Contra [illegible]
in [illegible] ... sic [illegible]
[illegible] ... et tamen non debent [illegible] ... illa [illegible]

.ij.

ad id remedium compingebatur. eam enim significabit uel fac-
ta ut actum facientem. quod patet de uno sacramento ut circumcisione. Ideo
in lege naturae huiusmodi praeter tamen tale sacramentum scilicet sacrificia obla-
tiones et decimas. quod patet per hoc uel dicitur remedium contra
[illegible] quae omnium erat. Et quia nunc esset tempus significationis
magis quam [illegible] non tamen competebat esse significationem determinatam ad de-
terminatam [illegible] sicut in lege. Ideo in lege gratiae determinatur
sacramentum illa. Circa unum et [illegible] sacramentum passione christi significata
sunt. sicut quod per sacrificia significabitur passio. postea
dicitur praecedens ad passionem quam ipse se uoluntarie
obtulit ad passionem. ut dicit [illegible] praecedens a quo pri-
uilegium ad illos [illegible] quae ipsam erant ab
ipso [illegible] sicut patet per exemplum. hoc
autem duo restituuntur ad eucharistiam scilicet sacrificium. quod ad significa-
tum et oblationem quoad unum et ultimum. Significatio pertinebat baptis-
mi ad [illegible] matrimonium autem et paenitentia et ordo erant
illo tempore. sed tamen non conputantur inter sacramenta illius temporis. quia
non fiebant cum aliqua consecratione. [illegible] significatione secundum
legem sacerdos esset. non tamen eius quasi modo determinate [illegible]
[illegible] uel [illegible] dictabatur
esse faciendum. Ad secundum dicendum quod tempore legis scripte sacramenta
cum aliqua consecratione celebrabantur. quae [illegible] qui significant re-
spondebant quod per circumcisionem in [illegible] baptismum significat. per oblatio-
nes et sacrificia eucharistiam. per diuersos ritus expiationum
paenitentia. per consecrationem aaron et filiorum eius in [illegible] ordo. et per [illegible]
[illegible] uel ad aliquem [illegible] et sub lege constitu-
tum. non tamen [illegible] sed extreme unctionis non debuit praecede-
re figura. quod extrema unctio est [illegible] et [illegible] in gloria. [illegible]
tunc status post mortem [illegible] non poterant. sicut in pos-
teriori [illegible] non [illegible] quae complent tempora sacramentum dicitur. tem-
pore illius non erat plenitudo. sicut tempus uocatur. Ad [illegible]
dicendum quod duo non [illegible] determinate in [illegible] sacramenta. sed [illegible] ab actibus
[illegible] quae consistunt in [illegible] [illegible]
[illegible] et paenitentia possunt habere. sicut [illegible] tamen tale [illegible]
[illegible] non [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] non ordinatur directe ad remedium peccati. sed re-
[illegible]. Unde dicitur quod dimonium nequitias et
uenialia. [illegible] ad effectum sacramenti in peccato [illegible] et
[illegible] non est [illegible] ut [illegible] et agens
per actum. sed [illegible] quod dispositio [illegible]. Ad [illegible]
dicendum quod [illegible] in actu [illegible] spiritualem
[illegible] ab aliis [illegible] quae per [illegible] in [illegible]
[illegible] cum aliis. et [illegible] remedium [illegible] scilicet paenitentia. Et
[illegible] ideo debet habere speciale remedium. et [illegible]
[illegible] non ordinatur. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] aliquod sacramentum [illegible] uel necessarium spi-
[illegible] gratiae. sicut [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] actiones [illegible] duo
[illegible] non tamen [illegible] sacramentum. sed solum illa
[illegible] efficacia sacramenti dispensatio. Ad

[illegible] dicendum quod [illegible] et [illegible] sacramentum [illegible] sicut
[illegible] ad [illegible] non [illegible] sed solum sed quae sunt
[illegible] ad [illegible] non [illegible]. et pauperem [illegible]
et [illegible] non sunt sacramenta. Ad [illegible] dicendum quod ille sa-
[illegible] ordinatur ad sacramentum eucharistiae. et ideo non sunt sacramen-
tum.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod sacramentum [illegible] magis debet
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] .j. [illegible]
matrimonium ad [illegible] peccatum. omnia autem alia
sacramenta ad [illegible] spiritualem. quod [illegible] omnibus [illegible]. Praeterea [illegible]
[illegible] actio. [illegible] debet de-
[illegible] de actionibus [illegible] ordines [illegible]
[illegible] ergo ordo inter alia [illegible] debet poni.
Praeterea bonum commune diuinius est quam bonum [illegible] in [illegible]
sed [illegible] et ordo ordinatur in remedium [illegible] illa autem
in remedium unius [illegible] ut dictum est. ergo illa duo sacramenta ante
alia poni debent. Praeterea eucharistia perficit nos coniungendo
fini ut dictum est. sed finis est ultimum [illegible] ergo eu-
charistia post omnia debet poni. Praeterea figurae [illegible] [illegible]
[illegible] et perfectae [illegible] eucharistia [illegible] ad [illegible]
[illegible] ergo paenitentia magis est [illegible] ut [illegible]
[illegible] debet poni. Praeterea duo [illegible] eucharistia [illegible]
[illegible] ergo magis [illegible] ut [illegible]
Contra dicendum quod [illegible] multiplex [illegible] quae ad
actiones [illegible] quae ad nos [illegible] post in
[illegible] et [illegible] magis [illegible] quae [illegible]
[illegible] sunt ordinatur. [illegible] una [illegible] est
bonum [illegible] quod [illegible] scilicet [illegible]
[illegible] domo et domini [illegible] et ideo sacramenta quae
unius [illegible] ordinantur [illegible] ponuntur inter quae [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] scilicet baptismus. [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] scilicet extrema unctio. [illegible]
[illegible] illa quae [illegible] ad [illegible] quae [illegible] ordinatur
[illegible] in [illegible] dicuntur. et [illegible]
[illegible] ad [illegible] sed [illegible] accidit
[illegible] excepto [illegible] ad [illegible]. [illegible]
[illegible] esse. et [illegible] ad [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] sacramentum quod [illegible] confir-
matio quae ad [illegible] sicut [illegible] eu-
charistia quae est ad [illegible] paenitentia quae est ad
[illegible] [illegible] inter sacramenta quae ad [illegible]
[illegible] [illegible] ponitur ordo quam matri-
monium [illegible] sacramentum. Ad [illegible]
[illegible] dicendum quod [illegible] ad [illegible] est
[illegible] non [illegible] sed [illegible] ad [illegible] quod ad [illegible]
[illegible] sicut est [illegible] et quod [illegible] minimum habet de spiritualitate
ideo ultimo inter sacramenta ponitur. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
actionibus [illegible] non [illegible] [illegible] agere. sed [illegible]
et [illegible] in [illegible] [illegible] diuine [illegible]. In [illegible]

dex . s sed sic ppe sepe . n solu sic ins
7 so ẏtute pmittut ea ad que adoctina
ptinz . et icl no oz . Ad se dr q qui
bon ẽe sit dm . tn bon sigla e p una
gnois . 7 io 7 pla magifia polic pnt
ut p3 . ix . eth . Ad ug dr q omitte adfi
ne e dup . una splex ppe spl . 7
h9 omitto n effue p ad sa . et sa adea
dispoit . 7 mt oia mnt e ecima ucto
ex io ulto poie ine ea q adueme unt e
allo m . s i pfucce : ql e fructo
p istumo me . 7 ad hac ozdiat euchi
7 io no oz q pcat ulta sipl . et ultar
pgsiu ad bonu . Ad 3 dr q pma n dic
pugre ab seit cullibz i puaii spu . s
ei ad bapt ptinz . et pugne i casu . s . qn
aq ascatu una eccie ueium ad bon redie
7 h e sca tabla p naufragiu ut ier . 7 io pmu
ps p illa sca q ad esiatoe scon ordiae . Ad
4 dr q duo osidau i eas ozdie magis
ad dispesatoe corp . q q ad esstiam . Et sua
euchi stati bapti dae . s sic adulti et a ofir
mato . io imedie post bapt . euchi poniur
U qit sic pcs . ut q a dbuim i noua lege
aliq sca d nouo istitui . n et opz hic uo in
ms q pot . 7 h ad ozdiatoe s ptinz . et q e
mag ozdi q na ca q ... ua ce ... sa
ea i lege ueti exsiccua psicoe . q aliq
d nouo i stitueue . ut q no dbuit alia d
nouo istitui . Cp . sic sca sit necci ad salu
te . ita 7 pcepta . et z no alia pcep mol
la istituut . et pcepta fiebat ofilus phoe g n
noua sca istitue dbuit . Ad 9 . sca sit me
dicina spu . ut p dcm e . et n opz eade me
dicina puulo 7 adulto . ca g sunt leg oper
puuli ead . sme a tpis g ecil psiae ut z
Gal . iiii . ut q alia sca sunt i tpe g i statu
Alia ut q h ead dbuit apri mdi p pcm istitu
tue . q ad eadē medicia ptinz . ut efficiat
medicia no statt i fimo ppone . sz cu din p
dicat simat . Et ad oius eqolius relegitia
e . g sca no ut leg q sut efficacissie medic
dbuit stati p pcm buognu exhibeti . Cp sa
cramta noue leg tota efficat hut ex passioe
x . Et passio x non exhibit apti mdi p pcm ad
tepore . s q cut edita ut i tho . lib . d . xix
dem e . g 7 tue sca istituu dbuit . Ad 9
gra psicit na . Et na pcedit ex ipfatoib ad
pfcom . ut p3 i oi motu 7 gnoe et sile z aug
g 7 sile gra dbuit p ipfucce . 7 postea co

plese p effica sicut dui . Cli uni q si
ex x nato ista i statu dbuit . Lut ei sca
noue leg gra otinetia . Et tpz gre extic
icepit . g tc istitui dbuit . Cp sca ad ui
uat ad ipledu pcepta . Et pcep moralia
oia sut data sit i ipo uito leg . g 7 sca
i ipo itio g oia sit dari dbuim . Ad q9 qz
q ado se . ozdiata sut . ro . xiii . Et ulte e dbit
ozdo . ut ea pcedat essem . que io qd e p p
edit . g cu passioe sit ca effica sacri pbg
7 una sca sit allo p ut dcm e . ut q n dbue
nut istitui stati x nato . Cli uni q sca no
ue leg no sit oia a istitui . q dz q ofinere q
ecima uetne . n leg ueuisse . Et ecima ucto
7 osimo sut sca noue leg . g n oia sca leg
noue sut istitui ye . Cp no miorg auc e
sacdocii noue leg ministiu q leg u . Et q sca
dispesabat i lege u . s . sacdotes pluo libitu
sa uisi sua sid - psidebat . g mlto sor
te h dz ee i lege noua . q 7 e maioris libe
tatis . Ad 9 sca noue leg efficiut qd
sigficat . Et ex istitutoe sigficat shu . g
ex istitutoe efficaciā hut . Et efficacia sacti
n e ii ado q sols potas ymitat . g no potu
ee apud hoie sacto . Ad 9 ad pm
qz . q sca sig sut tenie ad qd ordiat . sz
ut signa repsetatiua effcs spua ... ex silitu ne
sse ... q i sca e ue . 7 io cu i noua lege
optuit ee sca maioris efficacie ... psitio
noui testi ... dbuit 7 ee alia sig ... q ceptu
gra sigficat . 7 io optuit noua sca istitui
Ad pm g dr q qui na ... ss ... cpte . tm
obmitur d ofigētib q ad optie sr poss . 7
sile q rō i sca istitui no solu attenda q
sit ad bñuc fiat . sz qlt ogēti . Ad sc dr q
pcep moralia . osiste na hua cu sit d dicta
mi e legis nl . 7 io pmanz eadē i qlibz lege
7 i qlibz statu hois n e sile d pcep xxiij
7 sca tep . q ex sola i stutoe efficiā hut . Ad terc
ium dr q sca noue leg q gra ptinz n ma
lr sz pleri . 7 io no opetebat ea istitui n tpe
plituie . qd e tps icarnatois . q grā x sua ad
uētu distulit . 7 n stati p pcm ... ut dicit
i tho . lib . d . i . dem e . Ad q9 dr q alit est
i moto spuali 7 ... n ca pcz ... mcto spui
ogt auar ... p mobu ... 7 medicina de
sidz . si sit ogius caspez . 7 io optuit aliq
reliqret . ut sic p tpz leg n i fimu se ogg
facez . p igrāntiā ad ydolat . deliādo . 7 dem
tpz legar septe . q auxiliū g igrantia pleb...

congruebat sic institui per gratiam ad peccati delendum
et sic salus ab alio expectaretur. Ad 4m dicendum quod salus
docuerat congruentia quam gratia sacramentorum deberet conferri institui
[illegible] ut dicitur Jo. i. gratia et veritas per ipsum facta est
[illegible] non requiritur quia [illegible] non est [illegible]
[illegible]. Ad 5m dicendum quod [illegible] passio Christi
efficaciam habet [illegible] in tantum efficaciam in [illegible]
non dum [illegible] causa habet. Sic post [illegible]
[illegible] et [illegible] Christi [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] magis ad gratiam recipiendam [illegible]
net. Ad 6m quod dicendum quod sacramenta noue legis [illegible]
[illegible] sunt [illegible] ad documentum [illegible]
et sic potuerunt ante passionem Christi institui [illegible] ad
[illegible] et [illegible] sic [illegible] institui non fuit ante
passionem quia adhuc legalia non erant mortua [illegible]
[illegible] predicatione Christi [illegible] sacramenta noue legis
sunt [illegible] legalibus et [illegible] ad salutem [illegible]
[illegible] ad [illegible] omnia sacramenta [illegible]
one Christi instituta sunt. Sed [illegible] ad primum [illegible]
[illegible] illa que sunt [illegible] [illegible] Christi
[illegible] sunt [illegible] ut legitur [illegible] et [illegible]
docuit ut legitur Jo. iii. alia autem sacramenta [illegible]
sua [illegible] instituit [illegible] docuit. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] adimpleuit et [illegible] ad complementum [illegible]
autem non fuit ante passionem [illegible] Jo. [illegible]
non dum erat spiritus datus quia non dum erat Christus glorificatus [illegible]
autem [illegible] attendi [illegible] ad [illegible] in
[illegible] et sic fuit in [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] et sic fuit in [illegible] sunt [illegible] Christi et [illegible]
[illegible] institutum sacramentum. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] non [illegible] potuerit [illegible]
[illegible] non autem est [illegible] sacramentum. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] est [illegible]. [illegible] ei [illegible] omnia sacramenta
[illegible] fuisse. Sed [illegible] ipse [illegible]
tuit. [illegible] uero [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] spiritus sanctus datur ad [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] ante plenam spiritus sancti [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] ante [illegible] institutum non [illegible] quia in
[illegible] [illegible] ut ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sacramenta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] non est
sacramenta mutare uel [illegible] absolute [illegible]
[illegible] omnia sacramenta noua legis [illegible]
[illegible]. Similiter [illegible] dicendum ad [illegible] quod ipse [illegible]
[illegible] instituere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui apostolos ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut sic [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod sacramenta illa legis
non non habebant aliquam efficaciam excepto opere operato

sed solum ex fide [illegible] [illegible] [illegible]
fidei [illegible] [illegible] noue legis
[illegible] excepto opere operato gratiam conferunt. [illegible] quod de baptismo
Johannis [illegible] [illegible]. [illegible] fuit [illegible] [illegible]
de efficacia ipsius [illegible] petebatur [illegible]
baptismo [illegible] [illegible] baptismus [illegible]

Ad [illegible] [illegible] quod baptismus Johannis non fuit sacramentum
Jo. iii. [illegible] Johannes baptizans [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuit baptismus Johannis ante baptismum Christi. [illegible]
[illegible] sacramentum. [illegible] baptismus Johannis non erat
[illegible] sacramentum. [illegible] est sacramentum alicuius legis
sacramentum. Sed baptismus Johannis non erat sacramentum legis noue
[illegible] legis ueteris quia sicut Augustinus dicit [illegible]
[illegible] fuit datum baptismum [illegible] soli Johanni
[illegible] ueteris legis [illegible] noue
legis [illegible] [illegible] [illegible] non erat sacramentum
[illegible] sacramentum est [illegible] Sed baptismus Johannis [illegible]
[illegible] baptismus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ego baptizo te in nomine
uenturi [illegible] in [illegible] nomine baptizabat [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fides [illegible] [illegible] [illegible] Christi
quia [illegible] baptismi
in nomine uenturi et in nomine Christi [illegible] baptismus [illegible]
apostoli baptizauerunt in nomine Christi ut [illegible] [illegible]
baptizatus in nomine uenturi [illegible] fuit baptismus Johannis et
discipulorum [illegible] [illegible] dicitur [illegible]
baptizabat Jo. [illegible] [illegible] quod uenturus est [illegible]
[illegible] non fuit institutus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] de baptismo [illegible]
[illegible] baptismus Jo. [illegible] non fuit [illegible] institut[illegible]
[illegible] sacramenta legis [illegible] [illegible] dispositiue [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] baptismus Jo. fuit [illegible] ad baptismum Christi
[illegible] [illegible] [illegible] Jo. [illegible]
[illegible] baptizare ille [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] baptismum cessare quia [illegible] Jo. [illegible]
[illegible] Jo. [illegible] [illegible] [illegible] Augustinus baptizatus est
dominus baptismo Johannis et cessauit baptismus Jo. [illegible] baptismus
Jo. erat [illegible] ad baptismum Christi. [illegible] baptismus Christi [illegible]
Christi baptismi quia tactu [illegible] [illegible] in re
generationem [illegible] aquas ut Beda dicit. [illegible]
[illegible] cessare. [illegible] [illegible] legitur Jo. iii. quod [illegible] baptismum
Christi baptizabat Jo. [illegible] discipuli et [illegible] Johannis baptizabat
[illegible] baptismus Jo. non cessauit [illegible] Christi bap
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
alia et alia sacramenta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lex et prophete [illegible] ad [illegible] [illegible]

n q ab ipso eet gt ... gra uita ptu-
but. io ei bap fuit sic. q qd est uirtute
qda cli gre quis i eo n conferet g. Un dr
q bap iohis tal erat qda m mediu int int
cta uetis et noue leg. sic dispo ad pfce medi
e qdam int puie et pfc. confat ei qda n eu
tal uetis leg. i h q erat sig tm. eu ctis no
ue leg i eo. et qda m i pfc. Ad p g dr q bap
iohis hr ad sue eu sacramta bapti i q erat de-
ptio ad bap x. et q ip pcessit institucoe bapt
x differt a sacramentalib et e ct pfce sic cta uetis
legis. q et suo m lig no tm de pfic ad cta no
ue legis disponebat. Ad s dr q dispo reduuc
ad g pfce ad q disponit. et io bap iohis reducit
ad cta noue leg sic iplectu i gne illo. et h pz
ex dcis. pcedendo q magis puat. Ad sm
qd dr q nullus rei ex scis suis consequit et io
scis ctis q obteg ex quo cta efficacia et uti
litate hnt. Et q utilit bap io. uetat erat dispo
ne ad x. io h erat sui scis conferes ut i noie
uenturi baptizarz. Ad p g dr q quis ca ue-
nit i carne. no tm ca ueritat ad bapti et
alia saluti nre opi ex ceed. Ad s dr q fides
eu sit confessio qda. respic rei ueritate. io n fid
peros h duisificat. Et scta respiciut efficm
Et q n eod m se ht ad actu h q ca e et h q
exptat futuru. q ad id qd expectat futuru ac
ordiat ut dispones. abeo a qd ca e. efficac ad
pducat. io duisificat sca p futuru et pses &
signat duisifica sc. Ad tm qd dr q. io
sua bap istituit. pcepto dno. Un pz q isti
tutio ipi fuit ad puenit ab ipso. io. pmissi
.i. Ad p g dr q ppt ts rog baps ille nom. a io.
accep. q p q fuit ipe sui bap institutor. alia
.ij. m. pter q nullo m bap quo baptizabat
.iij. po q n i illo bap efficiebat. qd io. n faceret
[illegible] p p sol datu erat illi baptm ministrare
Ad s dr q fides i mag dilatabat. et appropinquate ad
x. et io et cta qda fidei ptestatios sut. mag
q recta m dilata ee debuer. Et q bap
io. appropiq ad x cta disponebat. io debuit mag
hr dilatate q cta leg ne. Ad tcm qd dr q
.i. cessato bapti io. post accepti bap Uno m qn
cessauit totalit. et h fuit io he i carcer misso. q
.ij. ministeriu id sol iohi concessit e. Alio m q ad
mai sui psse. et sic cessauit bapti x. q ex
tuc ei baptiz no fuit ppiuus. Et alr fuit eo
dignior. sic cessat offim legati dno supueni
ete et alia excecat. et ppt p z solo adolo
Ad p sic pce. ut q baptiz. io. gram contulit. con

.i. erat. io. baptizans et pdicans. bapm pnie i re
missione peccator. Sz remissio peccator n fit sin
gra. g bap ille gram contulit. P. dum dr pgat
iohes ad prm p aq. Sz pgato ppu no fit sine gra
g ille baptis gram contulit. P. aug. d. con. donatistas
ura ello. ioh baptizat aq i remissione. ut abeo
baptizatus i ppe remittene peccati. Sz ppes de re
missione peccator. n pot ee sin gra. g bap ille
gram conferebat. P. bap. io. ppiquo fuit bap x q
circucisio. Sz circucisio gram contulit ut dem e. g multo fo
rti bap io. P. sc ro istituit ul ad ad g ul s
efficac. Sz gra suffic p scta uetis leg erat significa
rura. Sig bap io. gram n contulit. p m institut
fuit. Sz g. gra no confert sin ppu sco. Sz i bap
io. n conferebat pps s. Sz aq tm ut pz. uet. h io. qd
baptizauit aq. uos aut baptizabim ppu s. et c. g i illo ba
ño bap nō erat gra. P. no e id effectus disposit et pfec
tiois. Sz g bap. io. ad bap x disponebat. q e
gra confere p gram. et ultas p i x om pfecte. io. i. ue
q bap. io. gram no contulit. Contra dr q h i bono
concedit q n efficiebat ad p bapm io. qd n erat op
bonu e et q g n pot abbone dari. io pz q bap
io. gram no conferebat. Ad p g dr q illa auctas sic
exponeda e ut referat ad diuisu baptm. h m. Erat
io. baptizans. baptism suo. et pdicans. s. bap x. q
e i remissione peccator. q bapti io pficiebat digos
fuiret pnie agenda. q peccator remissione consequer
Un bap ille erat q. qda ptestatio et pfessio
pnie. Ad s dr q bap ille. pgne dr m p lo
ul et m a sclib psoalib. i sig m ppu pgnis pm
futu. ul acceptam e ignoratie p doctrina. io. x uiu
fidelis. Ad t dr q ppes p exigit pcedetes. no
tm ppes exigit hbita. Sz m z exigit expctata. et sic bap
io. ppe faciebat remissionis peccator. n conferebat h
pnitetes ea. i h q pficiebat bap. q q g dat
Ad ultm dr q quis io. bap. mag con et ei bap x
p circ q ad m. no tm debuit q ad ea ptinet
p scm ad uenia institut erat ut remie con c. Sz
bap io. ut assuefaceret ad bapm x. Ad b dr q
bap io. expresse significabit bapm x q cta uetis
legis. ppt maiore similitudine ad ipm. et io mag
dispositi faciebat ad ipm. et signe et qda pnie pte
status.
Ad sm sic pce. ut q x n conpetet bapti bap iohis
bap ei. io. erat bap pnie. ut dr. act. xx. Sz x
n conpetit pnia. sic n pm. g n bapm bap iohis. i.
P. ois x actio. nra e istructio. Sz n istruut bap
tizari bap io. g no debuit x illo bap bapti. Contra
e qd ppe ad bapm. io. uadens. dix. sic decet nos
iple oem iustitia. con. iij. Conclusio m. q nulli alii

b' bap° d'buer bapti h'e e sol' x ut ac' n ac-
cipit. q magis eis ꝯferebat. s; bap' Johis cu tā-
le tal' aq n poterat ad accipi. g° sol' x° ꝯpete-
bat. Cō. li ea' ad' roe oib ꝯpetit q n cu
necē q eis bap° Jo. baptizaret. g° ulli p' xpm bap-
tizati d'buerūt. Cō. 9 e q' dr mat. j. ꝯgre-
dient' isrlite uniūsi 7 baptizabant ab eo. Cō. Ul-
tius ut q debuit illo bap° pui bap'. C aut n
ille bap' tāq bap' x. S; bap' x ꝯpetit pueris. g°
7 ille. Cō. ciā dubie 7 pueris q ꝯncepisset
eis. s; bap' Jo. e medi' int' circūcisione 7 bap'
x q dat magis 7 pueris. g° 7 bap' Jo. pueris dari
d'buit. Cō. 9 ac; bap' ille cu ut ꝯnfestat
ad bap' x. s; h' n poterat ce nl roe illar' q dr
sciencie habent. g° pueris ille bap' no ꝯpetebat.
Cō. dr q s plib' mois arche bap' uolum' fit
·i· g' tangit inglo. s. j | apre hualit' ꝯpleat
·ij· ut ipse mce d'. in. iij | ut bap. Jo. ꝯbarij 7
·iij· ut a'r ꝯsuet' 7 sic catur bapti. 7 sic bap-
·iiij· tism illi unct' | sicut cu tang' aug' i lc. d' ua
bat' ut s. ostēder' no inter q' aq baptiz-
·v· ret | alia tangit in lib' ꝯntra uerit' 7 no
n tesse s. ad ea bapti p'ecend ut q eam' fi-
·vj· ut filii d' p fidē | septim tang' Grus. ut s
i bap° muncta ostēdes' euacuit illo creore
q Johes in aēe x° dicebat. Cō. dr g° dr. q
sic deme. x aq n accep' 7 io nō dr bap. Jo
bap' pnie. q ad Jo. et q ad alios q ad pnia p
ipm ꝯhabat' 7 sic 7 dena ē n fuit tenent'
ost' pecc' aq x inuit' cu. Cō. dr aq q acte
x e illuctio m' n ucoio eo' ni agant' sic
x fec'. s; ut pni mo x inuicē 7 io pl' s'
fui nob ex ut baptizat' ille bap. q nobis pne-
ut p q s. tertioe pecto ꝯsepte. Cō. dr
qom dr q sic aug' il' x bap' d deuillas. s
x Jo. solū baptizasset. uidēr' uelle melioris
bap' dispēsatio ꝯtra melo cuit q baptiz' hi
7 si eos baptizasset. uidet' q x bap' n sufficeret
ad salutē 7 io ꝯdā alios baptiza' spu eos.
Cō. dr g° dr q ꝯsuis alii a bap° Jo. no accipe-
bāt accipiebāt tū q'dā sig' g° susceptio de
7 suade pnie. Cō. dr ps solo ꝯdit' Cō. dr
ecia qom dr q bap' Jo. cu bap' pnie. 7
q pueris no ꝯpetet pnia. io n ꝯpetebat eis
ille bap'. n e sile d' bap x 7 circuncisione. q ꝯ-
dat' ꝯ ori pecca' q' i pueris e. et p h' pa-
uls ad ota.

A. q'est sic pce'. ut a bapti bap. Jo. n dbuit
bapti bap x. dec' ei. vij. dr q apli i ua
mania ueniens. illos q bapti erāt i noie
Johis n baptizabat. s; tm' manū īponebat
Cō. g° bap' i noie Ihu sim collatio sp's sa-
ncti bap. Jo. ut q baptizati bap° Jo. n baptizabant
bap° x. Cō. Jo. sup d. osee. ij. effudi de
spu meo. dr q h e cu qū q'dā bapti aliqbe b'
bap° x uim bap' sic a paulo i act. xx. q s'id;
emati no bebit q ei h spe e audierint. si
g° aliq baptizati fuissent arche fide t'nitatis
ut ꝯtinetur bapti no d'buit bap x. Cō. baptiz'
d'buit ꝯfide c'it q' e ncit' ad salut' 7 q
aplis p bap' Johis. sal' bap' sps sci p'nuntia
ret. g° no cu necē q bap° x iii baptiza-
rent. Cō. ad bap' [illegible] aq 7 [illegible]. s; per
bap' Jo. eu fca ablutio aq. g° no ꝯpetebat n
q sup'et q deerat s. sps s. Cō. dr q' dr. Jo.
iij. ul q's renat' fuit ex aq 7 spu s. 7 c. s; bap
Johis n regenerabat alia q m. g° necē cu ut
iterū bap° x baptizaret. Cō. aug' dr. q' d' bapti
abat. p'ctos 7 n e baptizand. s; ad necē salutis
tpre gre. q' q h sic baptizat'. ut salutē ꝯsequeret'
bapti huit. g° ꝯpetebat eos q bap' Jo. susceperat
iterū bapti bap° x. Cō. īpositio manuū p'cede-
ex bap° Jo. no ꝯp'ncebat [illegible] bapti. s
cauae talis e d' nece salut' 7 actu ul
[illegible]. g° ꝯpetebat q bapti bap' Jo. eos q
iterū baptizarent' bap° x 7 no [illegible] n
n impositio eis. Cō. dr q cia h e duplex
ꝯpio | [illegible] ei dnt q bap. Jo. eu [illegible]
ad [illegible] suscepe. 7 io si q bap' Johis suscepisset
i eo sistes no respic' ad x bap' i eo fuisse n e
asine suo. 7 io ꝯpetebat eu iterū baptizari bap
x. Si aut no figeret sp' sua in bap° Jo. s; ulti'
x. si aut' no fig'et spē sua in bap° Jo. s ulti'
tes; ad x. sic exegua x 7 bap' Johis. efficac
bat' q' a uniu q'd. 7 io n ꝯpetebat q' itm eis bap-
tizaret. s; sola q spm s. p maū īpositioe acci-
pet. Cō. dr ut fuissz ꝯpio magis a lie ꝯ
ta noue leg' exigio ꝯe ꝯpio h'r. io u-
q spes q sacra illi q bap' susceper' n fugia ad
x' a'nus possit facē ad u x. i spe dīe ul p
noue l'. A'n q' spē sua a' ad x' test; bapti
bap° Johis. bap' noue leg' no ꝯferebat. Et io
si bap' noue leg' e d' nece salutis. ꝯpetebat q illi
illo bap° baptizarent. Cō. h' e gnale i oib' eccl'is
q h obmittat ad q'd e d' sba eius. s; q'd e d' ui
de in eu necē fore d'buta i bap° Johis. ꝯpete-
bat q' itade bap' 7 h' hec dea ꝯpio q 7 q'ui
bis aug' ꝯfirmat [illegible] sup. s. eunel. A. qui
bapti sūt bapti Johis n eis sufficit. bapti ei
sic bapti. Cō. ꝯtro h' dr ad q' l agit' d'
illis q baptizati eri' cont' a philippo q ꝯsitur

.ij.
efficacia

d

a baptismo Christi baptizabat. licet non esset in dicto christo filius ... adtribuit. sic confirmatur dictum, quod ille non fuit philippus apostolus, licet in de. dig. diaconus. et ideo non potuit manum imponere, quod hoc episcopi est. et ipse missi sunt ad hoc petrus et iohannes. Quidam dicunt quod Iohannes non uult tangere cum rebaptizationem. licet Augustinus sentiat eos ad salutem, ut patet in causa prouedentibus. prouenit ut quando sic eidem ... et non ad ... spiritum sanctum. unde hec clarius ostendit. sufficiebat autem fides, non posset esse causa quare aliquis rebaptizaretur. licet non ... esset sic et sic. Quidam dicunt quod apostoli Christi baptismo fuisse baptizati ... quamuis scriptum non inueniatur, ut dicit in glo. Jo. xiiij. super eo quod loquitur etc. eo quod et ipsi alios baptizabant, ut legitur Jo. iii. ... quod et ipsi ueniebant ad Christum baptizati fuerunt. si ... autem quod habuit potestatem remittendi peccata. eos sine baptismo ex priuilegio quodam sanctificare uoluisset, et quod ... sua ... non alligauit. non esset ad ... theologus ... autem ... non habet, quod apostoli tamen baptismo Jo. baptizati erant. licet sic ... quodam baptismo flaminis ad baptismum Johannis.

Quidam querunt utrum quod ad baptismum requiritur aqua cum uerbum ... aliorum. Johannes autem non obseruabat formam baptismi Christi. non enim erat efficacia sic in baptismo Christi. et ideo qui obtinebant eam quam erat de necessitate ... oportebat eos iterum baptizari. | Baptismus autem remedium ... omnia sacramenta noue legis sunt in remedium ... ut dictum est. quod distinctio ista nulla ... sacramenta dicuntur ... quod ad quod primo ordinatur. ... omnia ... in remedium ... aliquis spiritualem morbum ... ad gratiam sic baptismus qui est spiritualis regeneratio ... uel ... noue ... ordinatur ad ... sic eucharistia. et sic ... alia magis. | Hoc uero ... remedium. licet ad ... dicitur ... prius ... legis ... baptismum Johannis etc. Jo. post baptismum Christi ... alia ... noue legis ... qui baptismum ... et ipse ... alius ... in alio ... alia non ... | Item baptizatus in nomine baptismi etc. ... quod precedens baptismus non reputabitur aliquis ... baptismus ... quod baptismus Christi ... non ... baptizabitur. ... baptismus de nouo accipiebatur. et sic magis ... Jo. ... plane non ... et ideo qui ... baptizabantur ... adhuc ... baptismus accipiebant.

Postquam uidimus etc. postquam dictum est ... de his que pertinent ad sacramenta noue legis. ... baptismus

de statu de singulis sacramentis noue legis. et dicitur in partes ... Inprimis de statu de illis sacramentis que sunt ordinata in remedium unius persone. In secunda de illis que sunt ordinata in remedium totius ecclesie. xxiiij. di. Hucusque consideratum est de ordinatione etc. Prima in ... Inprimis de statu de sacramento inchoatiuo. scilicet baptismo. In secunda de sacramento productiuo xxij. di. i. nunc de sacramento confirmationis etc. Tertio de sacramento executiuo. scilicet ... uerbo. xxiiij. di. i. Post premissa ... etc. Prima in ... Inprimis de statu de baptismo ... In secunda de baptismo ... ad ... uij. di. i. Hic de ... etc. In tertio ... administratores. v. di. i. Post hec ... de ... baptismo etc. Prima in duas. Inprimis de statu de baptismo ... In secunda de ... ad ... i. ... et si ... si ... etc. Prima in duas. Inprimis de statu quid est baptismus. In secunda de hiis que ad baptismum requiruntur. i. ... Prima de ... In secunda ... ad baptismum. In prima ... de ... baptismi. In secunda de ... i. ... etc. In tertia de ipso actu ablutionis uel immersionis ibi de immersione uero etc. Prima in duas. Inprimis de statu de ... baptismi. In secunda de institutione ipsius i. de institutione uero etc. Circa primum duo facit. Primo de statu formam baptismi. In secunda ... in baptismo ... In secunda de statu formam ... baptismi. In secunda ... forma ... obseruanda i. ... actibus apostolorum etc. ... etc. Hic de statu de baptismo ... ad ... In secunda ... de statu ... circumcisionis. In secunda institutione baptismi i. Cum uero institutionis etc. ... etiam ... uel ... baptismus etc. | Hic ... In primo ... baptismus. | ... ipse. | ... in ... | ... de ... etc. | ... de ...

Hic primo ... quod ... baptismus ... ablutio ... baptismus est ablutio corporis exterior ... forma ... uerborum. ... differentia ... differentia ... ablutio ... actu uel passio ... baptismus ... baptismus non est ablutio. Contra ... ablutio ... ablutio ... baptismus ... non ... ablutio. Contra ... uelocis ... uel ... baptismus est ... passionis uel actionis. Contra ... de ... baptismus ... alia ... nulla ... Contra ... hugo ... baptismus est aqua diluendis criminibus sanctificata ... ipsa. ... baptismus ... in aqua ... baptismus non est aqua. Contra ... aliud non ... ad ... non est de ...

g. d. d iij

III

14

[illegible]

[illegible]

unde per baptismum [illegible] spiritum sanctum accepimus
et principium alterius vite regeneratio
fit nobis et sigillum et custodia et illuminatio.

q ponitur i illa positione. Ad 3m dicendum quod [illegible] est [illegible]
[illegible] baptismus fit [illegible] baptismus est [illegible]
Ad 4m dicendum quod [illegible] tangit [illegible] vel illa [illegible] baptismus
baptismi [illegible] baptismus [illegible] est [illegible]
[illegible] baptismus. Ad 5m dicendum quod [illegible] non efficiunt [illegible]
figurate [illegible] diluuio [illegible] effectus baptismi
[illegible] baptismus [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
Ad [illegible] dicendum quod [illegible] est effectus [illegible]
[illegible] effectus [illegible] medicamentum [illegible] effectus [illegible]
[illegible] per actum medici [illegible] est [illegible]
[illegible] baptismus [illegible]
[illegible] baptismus [illegible]
[illegible] est [illegible] effectus [illegible] diluuio [illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] ex diffinitione
baptismi [illegible] baptismus [illegible]
[illegible] baptismus [illegible]
[illegible] diffinitionem [illegible]
totalis [illegible] ad [illegible] diffinitionem [illegible]
[illegible]

[illegible] illa [illegible] actiones [illegible]
Ad [illegible] dicendum quod [illegible] ordine baptismi ad alia
[illegible] media [illegible]
[illegible] ut [illegible] Ad [illegible] dicendum quod
[illegible]
[illegible] ut ostendatur quod baptismus non solum [illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum
[illegible] diffinitio est [illegible] baptismus [illegible]
[illegible] differentia [illegible]
[illegible] ista differentia non [illegible]
[illegible] ad quod baptismus ordinatur [illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] diffi-
[illegible] quod baptismus [illegible]
[illegible] baptismus est [illegible]
[illegible] actionem [illegible]
[illegible] illa [illegible] baptismus [illegible]
[illegible] actionem [illegible] baptismus [illegible]
[illegible]

Ad [illegible] Ego te baptizo [illegible]
[illegible]
[illegible] baptizans est [illegible]

[e q baptismi]

.iij.

e . baptizet. secundo autem est tantum ministri baptismi ergo magis
debuit dici . et baptizet te . et cetera . quod ego te bapti-
zo. Capitulum . [illegible] sub [illegible] et [illegible] illos et
[illegible] nominat. Sed baptizo est ubi [illegible] ergo non
fuit necesse quod adderet ego. Capitulum . [illegible]
[illegible] efficaciam [illegible] quod dominus [illegible] in
[illegible] de docete omnes gentes . non potest hic quod ego te
baptizo . [illegible] forma baptismi . [illegible] principaliter baptizans
[illegible] ad designandum [illegible] . [illegible]
ergo ut quod non fit inveniendum forme Capitulum . [illegible]
[illegible] actum docendi et baptizandi . [illegible]
ad docendum [illegible] dicunt ego te doceo . ergo [illegible]
non exigitur ab baptismo . [illegible] dicat ego te baptizo Capitulum . non
[illegible] non debet dirigi ad eum . quod non est [illegible]
[illegible] qui baptizat non potest [illegible] . [illegible]
in pueris baptizatis ergo non dicitur ego te baptizo
sed baptizo Iohannes Capitulum . [illegible] loquendi . quod dominus
locutus est . [illegible] baptizandos . [illegible] baptizan-
tes eos . Capitulum . [illegible]
[illegible] . [illegible] in forma [illegible] aqua quod est in [illegible]
[illegible] ergo [illegible] ut dicitur . baptizo
te . Capitulum . baptismus [illegible] efficaciam habet . et [illegible] est mo-
[illegible] . ut patet . [illegible] . ergo [illegible] debuit in baptismo forma [illegible]
[illegible] passionis [illegible] . Capitulum . [illegible]
[illegible] . [illegible] plane [illegible] distinguit [illegible]
[illegible] filium non [illegible] . non [illegible] . ergo non debuit
dici in nomine patris et cetera . sed in nomine Capitulum . Aliter . ut [illegible]
[illegible] forma ponitur . mutatur fuit [illegible]
baptismi . [illegible] baptizandi [illegible]
baptizetur [illegible] in nomine patris et cetera . [illegible]
[illegible] est una baptismus . ergo [illegible] Capitulum . [illegible]
dicitur ego te baptizo . ponitur in forma ad exprimendum baptismi actum
[illegible] actus baptismi [illegible] efficaciam [illegible] et duobus . in unum et duos
[illegible] ut dicitur [illegible] baptizamus vos
Capitulum . [illegible] est [illegible] . [illegible] adsignan-
[illegible] . [illegible] mutatur forma baptismi . quod
baptizabuntur in nomine [illegible] forma . ergo [illegible] mutare
Capitulum . [illegible] in forma baptismi ponitur ad exprimendum fidem tri-
[illegible] exprimet fides trinitatis si dicatur in nomine trinitatis . [illegible]
dicitur in nomine patris et filii et spiritus sancti . ergo [illegible] filii [illegible] dicatur in
nomine trinitatis . Capitulum . [illegible] non [illegible] ad [illegible]
[illegible] . [illegible] alicui non in una lingua
[illegible] . [illegible] et [illegible]
[illegible] ab utroque procedens . ergo [illegible]
[illegible] ut dicatur in nomine genitoris et geniti et procedentis ab
utroque . Capitulum . [illegible] mutat [illegible] et syllabas et [illegible]
[illegible] . [illegible] reputatur baptismus [illegible]
baptismi perficit . ergo potest fieri forma mutato Capitulum . Aliter . ut . quod non
possit ad addi vel minui . [illegible]
[illegible] . [illegible] sub [illegible]
[illegible] non [illegible] addere . vel minui ut patet [illegible] . ergo non [illegible]
[illegible] Capitulum . in forma [illegible] . [illegible] addita [illegible] . ma-
[illegible] . ergo et si in forma sacramenti addere vel [illegible]

tolleret [illegible] . Capitulum . [illegible] non mutabit forme
istam non [illegible] additione . diceret ei . in nomine patris et filii et
spiritus sancti . [illegible] . [illegible] non reputabitur baptizatus . ergo non
licet addere vel minuere Capitulum . [illegible] . ad Ambrosio .
[illegible] fides totius trinitatis cordi teneatur . unam [illegible] tamen nomi-
[illegible] baptismus . ergo licet ad formam [illegible] . Capitulum . actus bapti-
zandi [illegible] ad [illegible] attentione . ergo ut [illegible] licet
addere [illegible] intentionem signans . ut dicatur [illegible] te bap-
tizare Capitulum . Aliter . ut quod non possit fieri [illegible] . quod baptismus
est unus actus . [illegible] est actus quod est continuus . ut dicitur . [illegible]
[illegible] . Sed interruptio tollit continuitatem baptismi . ergo tollet unita-
tem . ergo non debet fieri aliqua interruptio Capitulum . [illegible]
[illegible] ita et [illegible] ordo . Sed [illegible] variatur
ordo . ergo corrumpit formam Capitulum . [illegible] quod [illegible] et [illegible]
[illegible] significat Capitulum . [illegible] ad [illegible] quod forma completiva
[illegible] media [illegible] efficit et [illegible] efficacie
[illegible] perducat . ut [illegible] efficacius media forma [illegible]
est [illegible] medium completive aliquid [illegible] . forme
baptismi [illegible] efficacie baptismi efficaciam habet . et baptismum [illegible]
[illegible] est actus ablutionis . [illegible] in nomine patris et
filii et spiritus sancti . [illegible] efficaciam aqua baptismi efficaciam
habet et [illegible] actus [illegible] circumstantias [illegible] . [illegible] et
recipientis . [illegible] ego baptizo te . Capitulum . ergo [illegible]
[illegible] agentis significat [illegible] . in visibiliter agentis . [illegible]
[illegible] ut [illegible] actum [illegible] agentis [illegible] . scilicet
ministri [illegible] . Capitulum . Ad [illegible] quod forme sacramentorum numquam accipiunt ut
voces significative tantum . sed ut effective . [illegible] non agit nisi [illegible]
quod est [illegible] . [illegible] forma baptismi est . ut patet forma
[illegible] requiritur [illegible] intelligi possit Capitulum . Ad [illegible]
[illegible] dominus precepit non [illegible] forme sacra-
[illegible] tradidit [illegible] baptizabunt et [illegible] . [illegible]
[illegible] ex [illegible] actum baptizandi . [illegible] forma [illegible]
[illegible] accipi forma [illegible] non expresse
ibi [illegible] Capitulum . Ad [illegible] quod baptismus est sacramentum [illegible]
requiritur intentio . [illegible] exprimi [illegible] in intentione [illegible]
ad actum illum [illegible] non est tamen [illegible]
[illegible] si intentio non assit . [illegible] quod alii actus habent efficaciam
[illegible] . Sed actus baptizandi habet efficaciam [illegible]
[illegible] est [illegible] efficacia est sacramentalis . [illegible] forme
significando actum [illegible] baptizans actum suum
[illegible] actibus non requiritur Capitulum . Ad
[illegible] quod [illegible] illa [illegible] et syllabas [illegible] efficaciam signifi-
cationis tantum . non autem [illegible] efficaciam . [illegible] adver-
[illegible] . ut [illegible] ad [illegible]
illas . [illegible] ego [illegible] Capitulum . Ad [illegible] quod
dominus [illegible] actum baptismi ut ablutionem . [illegible] quod [illegible]
[illegible] actum illum [illegible]
Capitulum . Ad [illegible] quod aqua [illegible] baptismi . quod baptismus non
est [illegible] ablutio [illegible] nugatio [illegible]
Capitulum . Ad [illegible] quod actio [illegible] activus magis [illegible] agenti . quod ef-
ficacia [illegible] ad agendum . [illegible] est
[illegible] aqua baptismi efficaciam habet [illegible] est in-
[illegible] . passio autem [illegible] . ideo magis fit [illegible]

d trini q d psilliet Ad ix dd q n n cpet uoci n
s q faciat notitia d re. nomi et dr qi. nomini. no
tina at hmis d trini pfide. Et q e una fide t
ri 7 una cfessio fidei. quis sic diuisi uocis sig
ficatiuis tn p. io dr i noie. q. i iuocatoe q fit p
cfessione expliatia. trinitas fidei Ad sa qd dd q
q sca sata efficaciam hnt ex istitutioe diuina. 7 pncipa
lius e i sacris for q q ma. io sic nulli lig mutare
sacram ul ad nouu istitue. ita nulli lig mutare
for sca. q ad id qd e d ecn for. absq spali pri
uo spo. s. q. uirtute sua ul ub alligauit 7 sim
mutare n agit. 7 pt h. xpi iauite. Sia ad p
tuu ad for. credulitatem exe. lit muta. no e
fat. sa xpi iauite. Insol at bap. certu e qd exp
mit et agere. aqua e tota efficacia. q exp
actu exteriu. Et io q adestruo trin. e d
ecn for. Et q n aliq q addi. for muta posi
fuit. Ad d io dicebat q act exat n e d ecn
for. Et q sulla iuocacoe triu ecit for gsilit
refellit h. aliq. fr q d q n e bap. illd lauare
q i noie patris 7 filii 7 s. s. n addedo baptizo. Et
p q dd q x opitet secm d necci for e act bap
q ad signicas. sz n q adsignificat. p at baptizas
pmitatum n e d necci for. q exo bap efficacia
suscepis trias. Et io diffetur i for an. q ad ta
1 | p. q p mult i for n exprimit. | 7 h. ut dn adie
mouet etq e q fuit i pmitiua eccta q efficat bapti
ij baptismi attribuebatur. ut pz p co. iij. | fo ih q psigsi
cat actu s alia p. s tria. 7 s alio m. s. sbintem
uo. l optatii. adsignificaret q act icior exptae ab eis.
iij | ticio q p baptizata. ponit i nodeo casu. 7 in
sic digi fmos t at ipi mutz ad qd sic d fra
fol ut sic opteat rebaptizari. quis | qdah dicit o
ficiat signifcate act bap adpsoey te 7 p signficatis
d tiacd sic exxet a stitutoe. h at ecru e q for qua
nos utim melios e | tu q psoey e ut pz ex sup
dcis | tu q mag coordat ub euaglii. q mistius
baptizat d. | tu qr p aus recine ecce q hac for
tdie a rig auca sid log deliant. hac for ab ap
stol retineta. Et id n lig pap latinis i for grecor
baptizare | qd si pfumeret q qda n eet bap. e
qda at ect. sz grauit pecat Ad q dd q un
act q uno agete expletr p n pgdi aplib age
dz signficare actu suu n apslis excutere. sicut alie
solo. 7 id no pot d. nos baptizamus. sz sqde dia p
ego baptizo uos. si necci adsit n e alia mut for.
q adsignte. q plane n e n siglare genaui. Sz
7 alia ro assignt q baptizo uos id e q baptizo
te 7 te. 7 id ph n fit muta for. q add. sz tol

q aduo. sz nos baptizamus id e q ego 7 ille. n a
ego 7 ego sed n n ora id e. Et id q d nos baptiza
n fact. q a d baptizo uos. si sol baptizet plez bap
baptizat e. sz pecat. n sic ecm necitate fuit. Ad
sa dd q for q duz dicit n fuit ab aplis muta
q ad itellcm. q i x noie tota trin itellit. ut m
lic hec. sz sola q aduocat. Et h q qda dnt. q pt
muta for ut. sz ei itell. n h ipni potuiss. n ex
familia csilio spus s. ro at mutaois fuit. u n
x amare redderet. si tri noie bap fieret 7 h 7 ne
cet possz. si spale pcept aspu sco hz. n at p
aue. Et q ille mutatois ca fuit. ipis ille tpa
io cessare ea. cessat effcs. Et m n eet bap si
qs i x noie baptizaret. ut ps dr. quis qda cui
dicit. Ad uij dd q i noie trin n exprimit sp Psoe
sz sol nua p 7 id n suffic dicer. n e noie trin
nec eet bap. si dicet Ad b. dd q greci no
significat p patris sic ypostasis. ssistentie. u h nom
mie genitois. 7 i noie patris. Et filius io e d alus
quis at n sic ead uox i greco 7 latino. tn e ead
uocis significatio. 7 talibz lingua ubi illa ptinet
ad for. que pncipali ut. utunt. adsigficad p u
lis. Ad x. dd q q corrup pferet ubi | auc h fac
ex industria 7 sic n ut i tegde q ece i tede. tn n
e bap | auth fac exigunt | l defcu lingue 7 te d
q si sit tanta corrup q oro aufat a iiteug. q n
e bap. si at sit locutig remanente. te eit bap
Et h pap accedit q it nd mutat. qu fit corrup
i fin q exptcr finis mic ualet cligin n at sign
ut q dnt. sz muto expte pri ualet sign
Vn corrupio tal mag silit mag oro st locutog
aufert. Qm at st locutog aliq m manz. te e
us mutet for q adsonu simpl. n tn mutat
q adsignm. q quis oro corrup plata n significz
excusate ipsitis. significat tn ex accomoditate
us. Ad c n qez dd q d sbtractoe. h certu e q
si sbthar ad qd sic d ecn for q n e bap. 7 u
le q baptizat. grauit pecat. Et q ap eo iuoco e
nuptis. e d ecn for io h nullo m sbthi p. ut q
da dnt q expsio act n e d ecn for. vn si sbtha
d 7 q h e dctal alex. ij. q d. q si qs pueru
i aqua t misceat. dicedo i noie patris 7 filii 7 s.
s. Si n dicat ego. baptizo te. tal imsio n facit
d ecet. qd fit i expsioe act. Silr expsio p bap
tizate e d sbu for. q p eu dctat act ad hic
baptizad. 7 io si sbthit n eit bap. sz expsio p
istitutoe ecce. ut tercio mag ferat adiectu illi. 7
io si obmittat eit bap. sz pecat obmittens. Et
additoe uo sit duo obstacula. | p exptc add

q̄ si addet i fide ꝗ est ꝟ fiat q uolebat nouum uerbum addere ꝯstat q̄ si uerbo p̄fecte quia uere est. Et si nō fuerit q̄d est forma non est bap̄. [illegible]

[illegible]

ubi integra. q̄ sit ꝟ eadem forma. Si aut ordo l' ad ea uerba mutetur. q̄ nō tollit nec significationem nec integritatem uerborum. bap̄ est bap̄. Sed si adp̄ dicit q̄ si fiat bap̄. [illegible] interruptio q̄ incipiat i uerbis baptismi. [illegible] non est una forma. [illegible] sufficit ad bap̄. sic si dicat i nomine patris [illegible] postea dicat et filii [illegible]

[illegible]

non invenitur. ergo non debet in aqua simplici fieri baptismus. ¶ Praeterea pura
elementa secundum philosophos non sunt in extremis set in medio eorum. quae
in extremis aliquando [illegible] ergo oportet in aqua simpli-
ci baptismus fieri. non posset apud nos fieri. ¶ Praeterea constat quod aqua
maris non est simplex aqua. quod est amaritudo et salsedo
demonstrat. que ex terrestri mixtione contingit. et tamen in aqua ma-
ris potest fieri baptismus. ergo non requiritur aqua simplex. ¶ Praeterea aqua
competit baptismo ratione ablutionis. set quedam aqua mixta magis
magis abluit. sicut lixivium et huiusmodi. ergo magis baptismo compe-
tet. ¶ Praeterea videtur quod est quae magis fit nec mutabilis. ergo
fiat baptismus in aqua mixta non fiet in aqua. quod est contra doctrinam
evangelicam. ¶ Item videtur quod non in talibus aquis simplicibus
possit fieri baptismus. unde et tactu illius [illegible]
[illegible] aque. sed in [illegible] aquis [illegible]
ergo [illegible] ille aqua [illegible] in [illegible] in talibus aquis
potest fieri baptismus. ¶ Praeterea baptismus non potest fieri nisi in aqua ubi vite [illegible]
[illegible]. ergo baptismus fieri in mari vel talibus fluviis to-
ta aqua fluvii esset [illegible] quod non [illegible]. ¶ Praeterea quedam
aqua non habet vim abluendi set magis deturpat. sicut aqua
paludis. ergo videtur quod in tali aqua non possit fieri baptismus. ¶ Respondeo
dicendum quod in baptismo debet esse congruentia quia baptismus est sacramentum maxime ne-
cessitatis. ideo in omni aqua [illegible] talibus
aquis fieri potest baptismus. ¶ Ad primum ergo dicendum quod ex institutione di-
vina necesse est baptismum maxime fieri. Possunt tamen institutionis ac-
i cipi. vi. rationes. Prima est quia aqua ratione diaphanitatis habet aliquid de
luminis. et ita competit baptismo qui habet vim illuminandi. Sequitur con-
ii gruam congruentiam. Secunda est quia ratione humiditatis habet vim abluendi. et
iii ideo competit baptismo qui sordes peccatorum emundat. Tertia est quia
ratione frigiditatis habet vim refrigerandi. et ideo competit baptismo
iiii qui incendium fomitis mitigat. Quarta est quia est communis [illegible] x
[illegible] animalibus. aqua magis competit generationi et augmentationi
[illegible]. unde et in principio mundi ex aqua [illegible]
producta fuerunt. et sic competit baptismo. ideo est regeneratio in spiritu
v [illegible]. Quinta est quia aqua omnibus [illegible] invenitur. Sexta
vi quia est [illegible] a divitibus et pauperibus haberi potest sine precio magis.
et hec duo competunt baptismo. quia est sacramentum necessitatis. ¶ Ad secundum
ergo dicendum quod [illegible] in baptismo tollebat [illegible] ex
[illegible]. sicut aqua significat ad spiritualem et in [illegible]
[illegible] aqua. et illud [illegible] ubique fit ab-
latio [illegible]. ¶ Ad tertium dicendum quod ignis habet lucere et calo-
rem quae est consumptiva activa. [illegible] est [illegible]
[illegible] in baptismo et plus illuminans. baptismus autem [illegible] ad [illegible]
[illegible] id competit spiritui sancto significatio per ignem. Set baptismo
[illegible] quia medio [illegible] lumen [illegible]. et autem
[illegible] lavacri adveniens. ¶ Ad quartum dicendum quod
[illegible] et [illegible]
[illegible] aqua competit et aqua magis competit baptismo quia
[illegible]. ¶ Ad quintum dicendum quod [illegible] est vera significatio non
[illegible] competit aqua [illegible] ad
baptismum. quod [illegible] et ideo non [illegible]. ¶ Ad sextum dicendum quod vinum
et oleum non habent virtutem ablutionis sicut aqua. non [illegible]
abluunt. quia et ex eis alique sordes [illegible] et [illegible]

[illegible] ex aqua competit. et ideo non competit baptismo
[illegible] et pinguedo [illegible]. sicut quod
[illegible] baptismo [illegible] et non [illegible]. ¶ Ad septimum dicendum quod
[illegible] et [illegible] sanguis et aqua. sed sanguis ad
[illegible]. i. petri. iii. aqua autem ad abluendum. et ideo
aqua baptismo competit et non sanguis. ¶ Ad octavum dicendum quod
[illegible] aqua potest esse duplex. Una quae tollit speciem. sicut
j [illegible] transit in aliam speciem. sicut per putrefactionem
[illegible] [illegible] [illegible] vinum et pa-
[illegible] liquorum quod tollit speciem aque. sicut [illegible] aqua
[illegible] admixtione. Alia permixtio est quae non tollit
ij speciem aque. sicut aliquando aqua [illegible] accidens quoniam
[illegible] ut patet in aqua calefacta. vel [illegible] ad aquam
vel quod [illegible]. sicut [illegible] solida ponuntur in aqua
vel [illegible]. [illegible] non est [illegible]
[illegible] non fiat. [illegible] possunt [illegible]
in aqua ergo prima [illegible] non potest fieri baptismus. quia non est
non est aqua. In aqua ergo secundo modo non potest fieri. ¶ Et [illegible]
[illegible] sicut [illegible] permixtione aque [illegible] sicut [illegible]
[illegible] in [illegible] videntur [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aqua vel quod [illegible] aque
vel [illegible] aque [illegible]
mutata. [illegible]. quod humido non [illegible] et
[illegible] calido vel frigido. sicut aqua [illegible] ut patet
in vino. oleo et lacte et huiusmodi. ¶ Ad [illegible] dicendum quod in [illegible]
quod aqua competit [illegible] in [illegible]
[illegible] quod in [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod
[illegible] exivit vera aqua. sicut vere sanguis et hoc
[illegible] et non fantasticum ut ma-
[illegible]. [illegible] in eo [illegible]
[illegible] quod aqua quae est elementum [illegible]
quod [illegible] sanguis effluxit. ¶ Ad
[illegible] aqua quae est apud nos. sicut aliqua mi-
[illegible] et hoc [illegible] permixtionem aliorum elementorum. non
tamen amisit speciem suam. Et similiter dicendum est ad [illegible]
mari. ¶ Ad [illegible] dicendum quod aqua illa quae per aliquid [illegible]
[illegible] speciem aque amittit. et si retineat abluendi
[illegible]. [illegible] in baptismo esse non possunt. quia [illegible] vis
abluendi est in [illegible]. et [illegible] abluit. quia ex aliquo
[illegible] abluunt aliquando [illegible] vim
[illegible] ad abluendum. ¶ Et lixivium [illegible] aqua
speciem aque amisit. unde baptismus in eo esse non potest. ¶ Et eadem
ratione in aqua [illegible] permixtionem sulphureis et [illegible]
[illegible] posset esse baptismus [illegible] est. [illegible]
[illegible] ab alia aqua non differt [illegible]
[illegible]. ¶ Unde melius videtur dicendum quod [illegible] baptismus fieri posset
[illegible] et [illegible] sulphureis. [illegible] aqua [illegible]
[illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] est [illegible]. unde non mutat
speciem aque. et ideo in talibus aquis sive [illegible] vel maris vel fluvii vel
[illegible] vel fontis vel stagni. potest fieri baptismus. ¶ Ad [illegible] ergo

g° dd' q' dns tangendo illam aq'/ dedit ui regnatiua
i tota spe aq' istiuendi eam uirtutem bap. Adhuc
dd' q' si baptizat' aliqs i mari sola illa aq' mediate
ptinz ad bap. q' pot h'e aliq' effectu i baptizato ul'
lauando ul' infrigidando. 7 no totu mare. Ad i dd'
q' si aq' paludis eet adeo i grossata q' recederet a ue-
ra naturalitate aq'/ no eet ibi bap. sic si eet lutu q'
aliqs eet bap. q' adhuc spes aq' manet.

Adiic sic proced. ut q' imsio sit de necessitate bap. q' p
p bap' 9 sepiamur sepulture x. ut dr. Ro. vj. 9 h' n
fit p bap' n' isp' imergimur 7 occultamur sub aq'. sic 7 sb
terra. g° imersio e de necessitate bapti. Cp. bap dat ite
mediu 9 o' peccatum. 9 petm 9 e i toto corp. g° to
tu dz imergi. Cp. si aliq' ps sufficeret tangere. p
ap° uidet' d' mebr genitalib. i qb' pcp' o' maneret 7
i qb' cicuncisio fiebat. 9 ablutio n' p' fi' 9g'e i ill' nisi
bus. si totu cor' imegatur. g° totu cor' dz imergi. Cp.
q'. e cincisio tali q' cor'. i qb' aliquam p aspsione 7
n' p imersione bap celebrat'. Cp. In bap. bti laurentij
legit' q' unum abeo baptizand' urceu aq' attulit. Ex
q' 9stat' q' imergi no potuit. g° imersione e de necessi
tate bap. Videt' ut q' no debuit ee trina. bap e e e de
tio i aqua abo uite sanctificata. ut d' aug'. g° unitas e
bap. g° dz ee una tertio. Cp. ad bap' requirit' fides
d uni 7 trini [illegible]. 9 trini [illegible] sufficient exprimitur
i forma. g° unitas eeni dz exprimi i uitate i mersionis.
Cp. bap e figura passionis x. 9 unica e passio xpi
g° una dz ee i mersio i bap. Cp. 9 q'. e ad dyd. dr.
ij. cano. yac. q' dz fi' bap. cu emersionib' 7 eleuatio
nib' ad significand q' x in sepulcro iacuit. eb dieb' 7
tb' noctib'. Cp. Grego' d' sup jo. trino fit imersio
ut dicens. qm' ut patris 7 filii 7 sps s. h' ocul' iplet
id 7 d' jo. sup epla. ad rom. Videt' ut q' trina im
mersio sit de necessitate bap. leg' en i decretis de 9secratione
d. iiij. siqs psbiter ul' eps. sed imergat 7 no trina
imersione tradit' deponat'. Sz ac n' eet n' trina imersio
eet de necessitate sal'. g° e de necessitate sal'. Cp. sic fidei
trinitas exprimit' p noia triu psonaru. ita p tres imersiones
ut expediens p3. q' si n' nominaret' tres p'. no eet bap
g° sili. si no trina imersio fiat. Cp. si n' trina im
ersio e de necessitate sal'. statim i prima imersione bap h'et esse
suu. g° alie imersiones frustra addent' 7 sic iniuria
sacro. Cp. q' e. q' ipsa imersio no e de necessitate sal'
g° multo mi' nume' imersionis. Cp. aug' 9d. i sic
porta dr. q' uel p' fi' trina ee 9suetu. g° n' e
de necessitate sal'. nz una nz trina imersio. Ad p' dd' ad p'
dd' q' bap ablutione iputat. ablutio at p q' sb p'
n' tm p modu imersionis. s3 p modu aspsionis ul'
effusionis. 7 id usq' ui poe fi' bap. et uiz q' aplt
h' n' baptizat' allegat' q' sit iuna die 9uersi sic
v. milia 7 alia tria milia act. ij. 7. iij. Et id q'n
9suetudo eet' patit' l' q'n necessitas icubit. ppe defectu
aq' sut ppe pietate pueri l' cu mobe curat'. ul i

ppe itecallu' sacrdotis n' potentis sustinere i fili
pre sui imsione bap celebrari. Ad p' g° dd' q' p' 7 i
effusione aq' h' 9sepelim' sb aq' pont'. 7 to qdam m' x°
p bap 9sepelim'. Ad p' dd' q' oes corp' aualos
acquire p' h'ne et sic bap totu' aualos h'nt. Sed
diuersos dyo. p' porta no ualos ul' inualos. io si
fit cap aspsio aq'/ i toto tu' aspsio reputat'. sic
7 uiuiste dr. q' ubi cap hois iacz/ reputat' ac
si totu ho sepult' eet ibid. n' sic at e d alijs ptib'.
Ad t'° dd' q' q'uis pcctm o' 9sistat p'cip' i mebris
genitalib'. q' ad origine/ tm i opib' actualib' 9sistat
q' ad rone culpe. 7 id p'or bap adhibet cta cap
si necessitas icubit. ut no totu cor' posset cim
g° Ad q'a dcm dd' q' 9uenientisse fit i tua imersio
sicut tu ad exprimend i forma. fide trinitatis sicut tu ad signi
ficand x sepultura. cu p bap' 9sepelim'. u p3 ex
auctoritate induct'. Ad p' g° dd' q' magri expo
suit tertio p ablutione. uidelicet at i trina imersione
fit trina intinctio/ tm e una ablu°. sic 7 i ablutione
pure mulib' uidem' 9tingere. q' ds plies i aq' imer
gunt'. ut aq' pfundat'/ an q' ablutio una sit p'ficat
Ad p' dd' q' i fid' trinitatis icludit' fides unitatis. 7 io i bap
q' fid' trinitatis exp'ssa. dat' i tell' fides unitatis 7 i cor
ubor' p'h' q' signat' i noie q' i imersione p'pe salutu
dicz i mersionad. n' at i fid' unitatis icludit' fides trinitatis
7 io 9uenient' e. ut 7 i actu bap. fides trinitatis exprimat'.
Ad t'° dd' q' q'uis passio x sit una. tm x' passus e d
duo i sepulcro 9uenit. 7 h' bap significand dz trina i
mersione. Ad q'm dcm dd' q' at trina imersio n' sit
ad significand te° i sa'° 9teta. q' oz p m' 7 uisib'
[illegible] significari. s3 signu rei significata 7 n' 9cepta q'
signo n' e sp'ual. i ista/ trina imersio ut dicit' dic
n' e de necessitate sa'i/ si tm omittat' q' 9suetudine ecce
9tingit peccat ds. sed tm i integre. 7 io p'cnorgeo
pena adhibet'. p'tr q'd p3 solo ad p'. Ad p' dd'
q' for' 9uenit' dz significare. a uni e efficacia sa'° at
e medium quo s' puenit efficacia adm'. a ulto illo
significat'. s3 m' dz 9uenit' significare effectu q' imedi
9sequit' exclusiu e. Ad t'° dd' q' unitas intentionis
i eb' emersionib' facit unu bap. ut dcm e. et io q'n
ap' i tendit t' imergere. p' imersio no erat i tertiae
baptizantis. 7 p m' n' ee bap 9plet'. n' p illa tm
bt effecm. n' p 9dicit ad alias. un' alie n' sup
fluunt. Si at n' itendit n' una facere/ p' sola 9
plet bap'. 7 tam itetore baptizatus.

Ad iiij. sic proced. ut q' n' fuit necessarium istitui bap'
post circumcisionem. Cu' en' istitutio bap utilis dr. e
i nouatio m'ys. 9 cir'ci'cisio iure i nouabit cu pe
auferet. 7 gdi' 9fitg. ut sup' dcm e. g° n' fuit necess'
bap' istitui. Cp. i sa'° efficacia 9uenit' signu. 9
circu' expssi' significa' ut ur' ablatione o'. 7 q' p' ad
ea ablatio q' e effusio sanguis x. 7 [illegible] ad r' eius
ductionis q' e gnd. imb's 9uenit. cu sens effusione

fieri. ergo habuit maiorem efficaciam quam baptismus. et ita non
debuit post eam baptismus institui. ¶ Set contra. perfectum debet im-
perfecto succedere. Set baptismus est perfectior circumcisione. quia
confert gratiam. ergo debuit post circumcisionem institui. ¶ Item
videtur quod fuit ante passionem institutus. quia dominus tactu
carnis sue vim regenerativam contulit aquis. Set hoc fuit
ante passionem in baptismo suo. ergo ante passionem institutus
fuit. ¶ Item Io. iii. dicitur. nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto etc. Set hoc fuit ante passionem. ergo baptismus ante
passionem fuit institutus. ¶ Set contra. causam non precedit
effectus. Set baptismus habet efficaciam a passione christi. ergo non de-
buit ante passionem institui. ¶ Item baptismus non fuit sine forma
sua. Set forma fuit instituta post passionem. in ultimo.
ergo et baptismus. ¶ Videtur ut quod statim in sua institutione fuit
obligatorius. quia dicitur Io. iii. c. in principio institutionis. nisi quis re-
natus fuerit etc. quod obligationem importat. ergo statim obli-
gatorius fuit. ¶ Item istud tempus noue legis est tem-
pus preceptorum. Set preceptum statim est obligatorium. ergo sta-
tim illud baptismus obligabat. ¶ Set contra. quia adhuc non ces-
sauerunt duo remedia. Set ante passionem [illegible] institutus
baptismus. homines obligabantur adhuc ad circumcisionem. quia ad id
ordinatur cum baptismo. ergo non obligabantur ad baptismum. ¶ Respondeo
dicendum ad primum [illegible] quod [illegible] secundum [illegible] oportuit ut sic
successione tempori spiritualis gratie signum magis ac magis cum
evidentia daretur. et ideo oportuit quod baptismus post circumcisionem in-
stitueretur. quia circumcisio significabat tantum remotionem
[illegible] non est [illegible]. Set in collatione gratie
cuius effectum aqua figurat. scilicet [illegible] illuminationem. et hec de-
[illegible] est. et preter hoc significat ablutionem. [illegible] est
[illegible] quod [illegible] sexum [illegible] est. quod non erat de
circumcisione. ¶ Ad secundum dicendum quod quamvis circumcisio auferret cul-
pam sicut baptismus. non tamen conferebat tantam plenitudinem gratie. sicut baptismus
non tamen diminuebatur [illegible]. et ideo oportuit baptismum succe-
dere. [illegible] consistit in receptione christi. Set
collatione gratie. ¶ Ad [illegible] dicendum quod ille [illegible] non
[illegible] et ille non [illegible] ¶ [illegible]
i. [illegible] fuit baptismus illatus. fuit enim post institutum [illegible]
in baptismo christi. tunc enim vim regenerativam contulit aquis. et
ii. [illegible] fuit forma signata sub plena [illegible]. [illegible]
[illegible] appruit in voce. filius in carne. spiritus sanctus
iii. in columba. Set sicut fuerat baptismus [illegible] fuit [illegible]
iiii. apti sunt [illegible] cum. Set necessitas eius fuit declarata
v. Io. iii. ubi dicitur. nisi quis renatus fuerit etc. Usus eius fuit
[illegible] cum misit discipulos ad predicandum et baptizandum
vi. ut patet in Mt. x. Set efficaciam habuit a passione christi. quod ad
vii. ultimum effectum. quod est apertio ianue. Set divulgatio eius
ad omnes nationes. precepta fuit. in ultimo. cum dixit euntes
docete omnes gentes etc. Et per hoc patet solutio ad obiecta
[illegible] quod in ultimo non fuit institutus [illegible] ante pas-
sionem in [illegible] baptizatum. [illegible] dicitur. Et fuit [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod ante passionem nullus obligabatur
ad baptismum. quia non erat tunc institutus ad obligandum. Set adequate
[illegible] post passionem obligatorius fuit. [illegible]

[illegible] fuit. quod ad omnes [illegible] potuit pervenire.
Et per hoc patet solutio ad obiecta. dicitur enim Io. iii. magis potest
obligationem [illegible] naturam [illegible]. nec precepte [illegible]
sit divulgatum. Baptismus dicitur corporis tinctio etc. Videtur quod baptizare
et [illegible] idem quod [illegible] est. [illegible] duo [illegible]
scilicet lavacrum quod significat aquam. et quod sit lotio [illegible]
[illegible]. Alio modo lotio quod significat [illegible] lavacrum. baptismus enim
significat ipsam aquam. et dicitur lavacrum. Unde dicitur. Tit. iii. per la-
vacrum regenerationis etc. Et preterea significat ipsam ablutionem. quod
[illegible] tenentes baptismum [illegible] [illegible] ablutionem
et [illegible] definiunt baptismum aquam. quod ad [illegible] accep-
tione. [illegible] non ablutionem quod [illegible]. Set hec diffinitio est magis
[illegible] quod aqua non significat [illegible] causa [illegible]
est ablutionis. Unde et hec causa dicitur aqua etc. quod sic [illegible]
et [illegible] data. dictum est super. di. i. Unde [illegible]
etc. hoc est intelligere [illegible] [illegible]. sicut apostoli in nomine christi bapti-
zabant. alias magis [illegible] dicentes. Celebratur autem [illegible]
etc. Videtur quod aqua est in baptismo. [illegible] considerari.
[illegible] [illegible] in [illegible]. quod [illegible]
habet [illegible] baptismus [illegible]. [illegible]
est [illegible] accipiens vim regenerativam ex tactu car-
nis salvatoris. sicut est in [illegible]. [illegible] quod [illegible]
sub [illegible] [illegible]. Solutio [illegible] etc.
Et hoc dictum est super. di. i. Adeo nobis regnum aperuit.
[illegible] ianue non est [illegible] remotio impedimenti. quod
prohibebat totum humanum genus ab introitu celi. quod quidem ab
latum est per passionem christi. ut dictum est in libro iii. di. xix.

Hic dicendum est aliquos suscipere sacramentum etc. postquam determinavit
magister de baptismo quod adeo [illegible] et [illegible]
determinat de effectu baptismi per comparationem ad accipientes. Et dividitur in partes
duas. In prima determinat de effectu baptismi comparatione quod ad adultos [illegible]
[illegible] ad parvulos. ibi. Solet queri si parvulis etc. Prima
[illegible]. In prima [illegible] quod [illegible] sacramentum et rem. [illegible]
quod [illegible] sacramentum receperunt et non rem. [illegible] sine fide acce-
dunt etc. In [illegible] quod [illegible] acceperunt rem et non sacramentum. [illegible]
et alii ut baptismum possunt etc. Circa [illegible] duo facit. [illegible]
[illegible] [illegible] ibi. ut ait Augustinus etc.
Et circa hoc duo facit. primo [illegible] Augustinus [illegible]
tamen ut [illegible]. Secundo ad [illegible] apostoli [illegible] etc.
[illegible] alii etc. Hic determinat de illis qui recipiunt [illegible] [illegible]
[illegible] primo [illegible] addit [illegible] sacramentum suscepit. in
Solet queri de illis etc. Circa primum duo facit. primo determinat [illegible]
[illegible]. Secundo excludit errorem. ibi. Set dicunt aliqui. Circa
primum duo facit. primo [illegible]. Secundo [illegible] obiectionem. ibi. Hugo ait ut obviare etc. Circa primum duo facit.
primo quod [illegible] [illegible] sunt baptizati. receperunt [illegible]
[illegible] sine [illegible]. Secundo [illegible] qui fidem et contritionem habent. ibi.
[illegible] passio etc. Set dicunt aliqui etc. Hic excludit errorem
[illegible] non posse aliquem salvari per fidem et contritionem
sine baptismo. Et circa hoc duo facit. primo [illegible] quod ad
adultos. Secundo hic [illegible] quod ad parvulos. ibi. parvulis non
sufficit etc. Solet queri de illis etc. Hic determinat de baptismo [illegible]
quod [illegible] suscepit. Et circa hoc duo facit. primo [illegible]

effectum baptismi in eis. Secundo signo. vel Sicut quidam cultus rei etc. Hic est triplex questio. Primo de eo quod est sacramentum et res. Secundo de eo quod est res tantum, scilicet effectus ultimus baptismi. Tertio de suscipientibus alterum vel utrumque. Circa primum de eo quod est sacramentum et res tantum in praecedenti dicta de. Circa primum quaeruntur iiii. Primo an sit character. Secundo quid sit. Tertio in quo sit. Quarto a quo sit.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod character non sit in anima. Nam in ipso ethicorum philosophus dicit: omne quod est in anima est potentia vel passio vel habitus. Sed character non est potentia, quia potentiae omnibus hominibus communes sunt, character autem non omnibus. Et si diffinitivum signum sic ipsum non ostendit. Et si potentia sit anima non est character. Nec item est passio, quia passiones autem contingunt cum aliqua transmutatione cordis, ut dicitur in iiii. ethicorum et primo naturalium ad passionem pertinet, ut dicitur viii. physicorum. Nec item est habitus, quia habitus ordinatur ad agendum, ut patet per diffinitionem: habitus est quo quis agit cum voluerit. Ergo character non est aliquid in anima. Praeterea omne quod est reducitur ad aliquod genus entis. Sed character non videtur posse reduci ad aliquod genus entis nisi forte ad qualitatem. Qualitas autem esse non potest, cum nulla species qualitatis conveniat. Non enim est habitus, ut probatum est, nec dispositio, cum non sit facile mobilis, immo omnino indelebilis. Nec potentia naturalis, ut probatum est. Nec ipsa quarta species, quia characteres imprimuntur magis obiicitur quod ... Nec item est passio, ut probatum est, nec passibilis qualitas, cum non sit nata aliquam passionem sensui inferre, nec a passione aliqua nascatur. Nec item est forma et circa aliquid constans figura, quia figura est terminus quantitatis; anima autem non habet quantitatem. Ergo character non est. Praeterea sicut in eodem genere sic ea quae Christi competunt sunt contraria his quae ad diabolum pertinent. Cum ergo character bestiae dicatur Apocalypsis xiii. non a Deo sit quia peccatum non tale, ut patet supra virtute et gratia non oportet. Praeterea cum quaedam sint in sacramentis aliquid characterem ponentia. Praeterea cum quaedam sint sacramenta novae legis ordinantur ad eandem gratiam. Sed character non videtur gratiam tollere posse, quia multa sacramenta characterem habere dicuntur, quae gratiam conferunt. Ergo non videtur in sacramentis aliquis character imprimi. Contra: dicitur quod est dispositio ad gratiam. Sed sacramenta sufficiunt non requirunt ullam dispositionem. Cum ergo gratia sit ab agente infinite virtutis, videtur quod non oporteat characterem dari in sacramentis ad dispositionem ad gratiam. Contra: quod est quaedam in dissimili baptismi ponit sigillum. Sed sigillum impressum in aliquo est character. Ergo in sacramentis character imprimitur. Praeterea unicuique est aliqua distinctio competit esse aliquem characterem distinguentem. Sed per sacramenta fit distinctio fidelium ab infidelibus et rebellium. Praeterea convenit quod sacramentis characterem dari. Praeterea configuratio per quae ab eo sacramenta efficaciam habent et virtutem significat. Sed configuratio fit per characterem, ut illa

actionis. Ergo in sacramentis oportet esse characterem. Responsio dicendum quod characteres in sacramentis imprimuntur omnes medii in quibus conficitur. Sed in primo ponendum est in anima potentia differt et potentia actus. Actus quidem in his est originaliter quidem per characterem imponitur, videlicet explicite. Character signum distinctionis et configurationis. Inquantum autem est signum imponitur relatione ad signatum. Inquantum autem est distinctionis imponitur relatione ad ea a quibus distinguit. Inquantum autem est configurationis imponitur relatione ad ea quibus assimilat. Differt autem in his quod quaedam praeter istas relationes non faciunt ad aliquid absolutum. Sed in medio in anima fundantur istas relationes. Hic autem esse non potest, quia signum per fidem ... vel multiplex in primo. Sicut ad ingressum venientes generaliter et inde distinguuntur ab aliis vel per fidem aliquam. Similitudo et relatio est. Supra unam qualitatem fundatur, ut dicitur in v. methaphysicae. Unde potest relationibus illarum relationum quas imponit character requirit aliquid fundamentum substratum. Et cum non sit fundamentum substratum quod fundatum in sacramentis non dicitur. Relinquitur quod fundamentum substratum sit qualitas quaedam, cuius unitas configurationis similitudinem facit. Et ideo quidam dicunt quod non est aliqua nisi species qualitatis. Inveniens illa adhuc per tria impossibilia forte invenire aliquid apprehendere aliud qualitatis modum. Sed hoc est fugiendum, quia quamvis sit aliquis modus qualitatis, tamen omnes reducuntur ad hujus species. Et ideo dicunt alii quod est in quarta specie qualitatis, quia ipsa configuratio quam character sua ratione exprimit imponit unitatem figurae quae est in quarta specie qualitatis. Et quidem hanc figuram esse crucis expresse. Sed hoc non potest stare, quia vel autem figura proprie accipitur aut methaphorice. Si proprie accipitur, sic imponit habitudinem quantitatis dimensivae, quod constat in anima non esse. Si autem methaphorice dicatur, tunc oportet quod methaphorica reducatur ad proprietatem, quae res non ponitur in genere proprio quod de ea methaphorice dicitur, sicut non dicitur quod aliqua appetitus sit in genere qualitatis, quia ejus datum est in. Et ideo alii dicunt quod est similitudo. Non potest ad quartam speciem qualitatis nominari, quia sit in anima. Et per hoc vitae character de quo loquimur non potest super qualitatem nominari. Et ideo quidam dicunt quod est in tertia specie qualitatis, quia significat quandam imbibitionem passionalem, quae ad rem ornat et decorat. Sed hoc iterum non potest stare, quia sicut probat philosophus in vii. physicorum, in tertia specie qualitatis non est, nisi in sensibili parte animae. Character autem in nulla potentia in hac parte animae sed in intellectiva. Et si in illa qualitates habent se ordine ad aliquid transmutationem, vel quia inferuntur per aliquam causam tangentem.

Et ideo alii dicunt quod est in prima specie per qualitatem quae est per medium inter dispositionem et habitum. Licet enim difficile mobilis sit acceptum, in quantum non est ultra perfecte ad gratiam disponit. Cum dispositio sit ... Sed hoc non potest stare, quia secundum philosophum in ii. ethicorum hic est

8

i hnus nos ad passioes bn ul male. Et ulterius [illegible] appz [illegible] habitu q po[illegible]
po e qua possum ad [illegible]. [illegible] quo possum
i. bn ul male. sic intelles [illegible] [illegible] sed
qua bn [illegible]. [illegible] q [illegible] [illegible]
[illegible] bn [illegible] [illegible] qua male. et [illegible]
e [illegible] dispositioe. q dispo [illegible] ad e [illegible]
i [illegible] Cu go caracter [illegible] ad ad [illegible]
[illegible] n ad ad bn ul male. q sacerdos n pot
[illegible] bn ul male [illegible] n pot [illegible]
[illegible] [illegible] caracteris [illegible]

vj. [illegible]

[illegible]

morti [illegible]

[illegible]

[illegible]

Solucio [illegible] [illegible] sic
[illegible] [illegible] cu [illegible]
[illegible] ul [illegible] Ad [illegible] q [illegible]
[illegible] no [illegible] aliq [illegible]
[illegible] [illegible] no e [illegible]
[illegible] q caracter [illegible]
[illegible] ad [illegible] opes. [illegible] ut no
possit [illegible] ul [illegible] caracter [illegible]
[illegible] ad actiones [illegible] Ad [illegible] q ca
racter e cu sacramentali gra [illegible] cu ca
ractere no recepit [illegible]
[illegible] Ad [illegible] q caracter est
[illegible] ad gram [illegible] dignitas ex
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] caractere [illegible] ut posset [illegible]
spiritualis actiones fidelium. ul passiones [illegible]

A

[illegible] caracter [illegible] bn assignet [illegible]
[illegible] fidei [illegible] ordo
[illegible]

[illegible]

dum. quia sicut signo suo fideles ab infidelibus distinguuntur (?) et similiter non quo ad angelos. ergo istud signum distinctionis caracter non est. ¶ Preterea hoc non configurat Christo nisi per virginitatem et similitudinem. configuratio Christo est per naturam seu per gratiam. ergo caracter nullo modo configurat. ¶ Preterea caritas est excellentior virtus quam fides. sed caritati non ponitur ad signum nec alius virtuti. ergo nec fidei debet poni. ¶ Preterea quod distinguit sufficit. sed fides infidelium contraria est. ergo sufficit fideles ab infidelibus distinguit et ideo non oportet quod per caracterem distinguatur. ¶ Hiis dicendum ad primum quod in illa diffinitione nunquam includitur adverbium potentia. Et potest accipi ... ei super inductis et accipitur ... denti. Et sic dicetur. Caracter est signum distinctivum principii et sacramentorum ordinatorum fidelium datum accedentibus ad baptismum. Et tangit ... causas per genus caracteris. ... est caracter. s. signum quod pertinet ad eam ... sub fine. dat ei signum ad duo ut .s. recipiens configuretur ... quasi ... et quod ... et sacramentorum ordinatoris fidelium. ... duo ... suspendit ad ... quod ... homines ... et ... fidelium. ... accedenti. ... efficaces. s. ad eterna ... futurae. ... distinctio ... potentia ... et ... ut ... redeat ... ista. ... ordinis ... ad ... et actionum fidelium. ... ordinatoris. ... ad alios. accedenti datum ... efficaces ... s. ... ¶ Ad ... dicendum ... caracter accipit ... signum ... ¶ Ad ... dicendum quod cum ... aliquid ... signum ... potestatis. sic regibus in signum regie potestatis datur corona et sceptrum. et pontifici mitra et baculus et anulus. et similiter cum ... potestate ... signum sacramentale ... ad ... signum ... spiritualis ... signum ... hoc ... ad spirituales actiones. ¶ Ad ... dicendum quod ... fidei. ut patet per verba ... quia per ... fidei et aliis actionibus ... fidelibus ... ad quod nullus admittitur ... suscipiat spiritualis potestatis ... illorum. nec ... quod ... caracter ... illas actiones ... exerceat. sic ... quarto. ¶ Ad quartum dicendum quod ordinatio ... per ordinis ... Et ... ad alios fideles ut ... aggregentur ... ad ... fideles ... ad ... datum accedentibus ... non potest accipi ... Et magis ... sic. datum accedentibus ad eterna beatitudinem.

... sunt ... Si autem accipiatur ... sic dicitur ... datum ... caracter ... ad ... solempnius ... et ... pontifice celebratur. ... ibi ... super ... sacerdotes ... super ponens. ut patet ... ¶ Ad ... quod ... illa ... diffinitio ... ut ... caracteris. ... ibi quod ponit genus ... distinctivum .i. distinctivum signum. et est genus magis proprium. ... genus ... distinctio ... efficaces ibi ... caracter ... filio. ... signum ... ibi ... ponit ... pertinens ... ut ... configurans ibi ... .i. configuratio ... distinctivos ... ponit ... genus ... finis ... efficiens ... in quo ... differentia ... distinctio ibi ... magis ... ¶ Ad ... quod caracter non est signum ... ut ... nota. ... ut ... causa. sic et alia ... signum ... ad ... ¶ Ad ... quod ... distinctionis signum est ... ipsum hominem ... suscipit ... accipit ... posse ab aliis ... et ... alios homines ... admittitur ... ad spirituales actiones ex ... ¶ Ad ... quod ... ad ... actionibus spiritualibus ... ¶ Ad ... dicendum quod fides hominis ... non ... alius ... sua fides. ut augustinus dicit. Et ... caritas ... est alicui ... magis ... fide ... caracter ... ut alias virtutes ... ¶ Ad ... dicendum ... receptiones ... fides ... ¶ Ad ... dicendum quod fides sufficit distinguit fideles ab infidelibus ... ad actus spirituales ... fidelibus ... addit ... Ad ... sic potest. ... quod caracter sit ... missio ... caracter ... ¶ Preterea ... est ... quod ... caracter ... est ... spiritualis potentia ... ¶ ... caracter configurat ... distinctio super ... ut ... dicit ... ¶ ... ut quod ... caracter non est ... ut ... distinctio ... caracter est ... configuratio hominis ad deum. Et ... nec caracter ... potentia ... in ... quod nec ...

¶ Preterea cuius est potentia eius est actus et habitus, ut dicitur in primo de sompno et uigilia. Sed actio spiritualis ad quam ordinatur caracter est per plures potentias, scilicet que respiciunt et affectum et intellectum; ergo caracter est in pluribus potentiis sicut spiritualis potentia. ¶ Contra: unius actionis non est in pluribus [illegible]. Sed in uno subiecto in primis unus caracter; ergo non est in pluribus potentiis. ¶ Ulterius uidetur quod sit magis in affectiua quam in cognitiua. Per caracterem disponitur ad gratiam. Sed gratia magis respicit affectiuam; ergo et caracter. ¶ Preterea caracter est ad assimilandum nos Deo. Sed per affectum maxime Deo [illegible] et similes efficimur; ergo caracter est in affectiua. ¶ Contra: caracter est lumen quoddam. Sed lumen intellectiue competit quam affectiue; ergo caracter [illegible]. ¶ Ulterius uidetur quod caracter non sit indelebilis, sicut post [illegible] eius dimittitur, [illegible] et habitus. Sed gratia est ab eodem cum [illegible] in eodem subiecto cum caractere; ergo cum gratia amitti possit, et caracter similiter deleri poterit. ¶ Preterea cum ueniat quod perfectum est euacuabitur quod ex parte est, I Cor. XIII. Sed caracter est ex parte, datur enim ad distinguendum in operibus sacramentalibus, que cessabunt in futuro; ergo in patria caracter cessabit, et ita est delebilis. ¶ Item si caracter deleretur, maxime per peccatum deleretur. Sed peccato non deletur, quia sacerdos malus non iteratur, et ut iterum caracterem accipiat; ergo caracter est indelebilis. ¶ Item legitur quod Christus huius caracteris est sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech, Hebr. VII. Sed sacerdotium Christi [illegible] caractere; ergo et huius caracteris. ¶ Preterea non quod est per [illegible] dignitatis quo ad [illegible] est [illegible] et nobilitas [illegible] in quo est; ergo caracter [illegible]. ¶ Item caracter est regeneratorum et acceptatorum ad [illegible]. Sed [illegible] accepti ad [illegible] non renatus est et quod semel [illegible] ad [illegible] renati. Sed [illegible] semel [illegible] ipse solus [illegible] potuit nasci, ut non oportet eum renasci; ergo non habet caracterem.

¶ Respondeo dicendum ad primam questionem quod [illegible] spiritualis substantie, sicut perfectio [illegible] spiritualis gratia, que spiritualis est uite principium, est in essentia anime sicut in subiecto, ita et caracter, qui est spiritualis potentia, est sicut in illo cuius [illegible] non mediate. ¶ Ad primum ergo dicendum quod dispositio est in eodem cum eo ad quod disponit, [illegible] non differt per essentiam, sed possunt esse in diuersis [illegible] et [illegible] illa diuersa [illegible] est ad [illegible] sicut [illegible] est dispositio ad intelligibiles [illegible] et sic caracter est dispositio ad gratiam. ¶ Ad secundum dicendum quod illa obiectio procedit de potentiis naturalibus spiritualibus [illegible]. ¶ Ad tertiam questionem dicendum quod est in pluribus potentiis. Dicitur autem una quod est in alio sicut [illegible].

est in omnibus potentiis, aut ita quod sit in una per se, et per consequens respiciat alias, mediante illa in qua per se est. Sic electio est in intellectu et appetitu, et formaliter in appetitu perficitur, ut patet per Philosophum in Ethicis. Per hoc ergo nullus actus potest esse in pluribus potentiis, nisi quod una respiciat per se et alias per consequens. ¶ Ad primum ergo dicendum quod ad unam actionem requiruntur plures potentie quando habent ordinem ad inuicem, ut in primo libro dicitur, et ideo quod est in una potest aliquo modo redundare ad alias. ¶ Ad secundum dicendum quod quamuis ad unam actionem requiruntur plures potentie, in illa actione est principalis una, que mouet et dirigit alias in obsequium suum, et ideo [illegible] intellectus ipsa et magis ipsi, et ideo ex principali potentia actio illa sufficienter perficitur. ¶ Ad tertiam questionem dicendum quod uirgo proprie consistit in potentia cognitiua. Ex mente enim intellectiua omnes nos [illegible]. Sed tota attribuitur homini ratione uirginitatis principaliter respicit intellectiuam partem, sic in intellectu, et ideo esse per se ... et cognitiua affectiua, quod et ex illa parte habet hic [illegible] respicit intellectiuam. Sed ex affectiua que sit bonum et malum, et ideo [illegible] respicit uirginitatem principaliter est in intellectiua parte. ¶ Ad primum ergo dicendum quod gratia non est in intellectiua [illegible] in essentia anime, tamen magis respicit affectiuam, quia gratia ducit ad bonum operandum. Tamen [illegible] operandum per se exterius [illegible] sacramentalis [illegible] actiones spirituales aliquas sanctificat, et bonum uel malum [illegible] per gratiam perficitur. Virtutem et ideo non est similis ratio de caractere et gratia. ¶ Ad secundum dicendum quod assimilatio in bonitate participatio est ad diuinam bonitatem et ad ipsum primo, et per se magis est ex parte uoluntatis, quod per se [illegible] ad esse in uniuersitate. Intelligentie [illegible] in infinitum, et per illa [illegible] est [illegible] ratione [illegible] et ideo cum [illegible] intellectiue partis que affectiue. ¶ Ad tertiam questionem dicendum quod in ipsis caracteribus est per [illegible] sanctificatio de spiritu ad sacrificium. Ad hec autem sanctificatione non magis actiue competit anima sanctificata quam que [illegible] sanctificationem, ut oleum uel crisma. Id sine sanctificatione non [illegible] subiecto tali sanctificationi per consecrationem [illegible] ad aliquod subiectum quod [illegible] magis caracteris [illegible] sic non crisma uel oleum aut panis consecratur nunquam consecratione perdunt [illegible] dicendum quod cum indelebilis caracteris est ex parte [illegible] aliquod [illegible] non efficitur [illegible] dispositione, ex parte [illegible] habitus [illegible] et ideo per dispositionem [illegible]. ¶ Ad tertiam dicendum quod [illegible] obligat ad hoc quod [illegible] et principaliter [illegible] actiones [illegible] ueritatis [illegible] celestis, et ideo ad consummationem

iiij

fidelium in ecclesia susceptive et adoptive actionum celestis perfectionis. caracter imprimitur perficit. et sic est ad alios actus. sic illud et dicit in dampnatis et manet. Et hoc est propter actus prius tenentes imprimentis caracterem. quia recipientes dampnentur. et ideo non est inordinatum ad aliquem finem. quia quod prius incedere acciderit eius ordine adsciet. unde dicit quod non inordinatum relinquit. elicit ex hoc aliquod bonum. scilicet quod appareat iustitia eorum dampnum. quia tantum munus neglexerunt ¶ Ad tertium dicendum quod quamvis dicatur quod non habeant caracterem baptismale. quia alius non accepit. habent tamen caracterem ordinis. quia portavit quandam eminentie statum. Et melius est ut dicatur quod nullum caracterem habent quia ipse habuit potestatem plenitudinis in sacramentis. que eum instituens et eius effectus preberet. unde sic potuit inducere effectum sacramenti in aliis. sine sacramento exteriori. ita excepto ipso ad hoc non requirebatur ad sacramentum exterius ¶ Ad quartum dicendum quod ipse fuit sacerdos. qui sacerdotium instituens et ideo ei non debetur caracter. Et ille quamvis sacerdotium aliunde recipiat per caracterem principali sacerdoti congruit ¶ Ad quintum dicendum quod ad esse perfectionis in nobis. quod non erat perfectionis in christo. sic gratia adoptionis. Et similiter est de caractere. quia ponit in eo potentiam spiritualem. eminentem et ab alio ordinatam.

Ad quintum sic proceditur. videtur quod non solum in sacramentis nove legis caracter imprimatur. Caracter enim est consignativus et distinguens. Sed sacramenta veteris legis erant consignativa [illegible] distinguunt. et deo assimilant. ergo per ea [illegible] et in perfectis nove legis sunt caracteres imprimens. ¶ Preterea sicut perfecta nove legis distinguunt fidelem ab infideli. ita perfecta veteris legis distinguebantur. ergo sacramentum nove non magis imprimit caracterem. quam sacramentum veteris legis. ¶ Sed contra hunc caracterem non baptizati. quia alium caracterem habentes presupponunt. quia et viri non dicitur. Et habentes veteris et qui sacramentum veteris legis susceperunt. baptizabantur. ergo nec per veteres. nec perfecta veteris legis caracterem imprimunt ¶ Ad tertium videtur quod omnia sacramenta nove legis caracterem imprimant in quibus enim sacramentis nove legis est aliquid quod est sacramentum tantum et est aliquid quod est res tantum. Et caracter medium est quod est res et sacramentum. ergo in quibus sacramentis nove legis imprimitur caracter ¶ Preterea in quibus sacramentis nove legis imprimitur. ergo et distinguuntur recipientes ab non recipientibus. Cum ergo caracter sit distinctionis ad gratiam et distinguat. videtur quod in quibus sacramentis nove legis caracter imprimatur. ¶ Sed contra nullum sacramentum in quo caracter imprimitur iteratur. quia caracter indelebilis est. Sed quedam sacramenta iterantur. ergo non omnia sacramenta nove legis caracterem imprimunt ¶ Ulterius videtur quod in sacramento baptismi caracter non imprimatur. baptismus enim sanguinis est dignior quam baptismus fluminis. quia meretur aureolam. Sed in baptismo sanguinis non imprimitur caracter. ergo nec in baptismo fluminis. ¶ Preterea baptismus fluminis non habet super baptismum flaminis nisi aquam. Sed baptismus aqua non potest imprimere caracterem. alias baptismus Johannis caracterem imprimeret. quod esse non potest cum baptizati a Johanne iterum baptizarentur. ut supra dictum est. ergo nec baptismus fluminis caracterem imprimit. ¶ Ulterius videtur quod [illegible] ¶ tertio queritur [illegible]

qua caracteris deitas divinatur. quia ipse induit vestimenta illa. unde dicitur caracteris accepisse in textu de baptismo ¶ Ulterius videtur quod caracter sit sicut actus essentie patris a solo filio. caracter enim est dictio terminata a creatione ipsius filii. et sic ut supra dictum est. Et caracter etiam est solius filii sicut et imago. ergo a solo filio caracter imprimitur. ¶ Preterea caracter configurat et assimilat nos deo. Et principaliter assimilatio ad deum est filii. unde augustinus filium vocat similitudinem patris. ad quam nos reformamur. ut patet in primo libro de trinitate. ergo caracter est tantum a filio. ¶ Sed contra quod est [illegible] significativum caracteris dicitur ad trinitatem. Et divina bonitas est in tribus personis. ergo caracter non datur a solo filio. ¶ Respondeo dicendum quod sicut ex predictis patet ad quod esse quibus ordinatur ad ea operanda. lege de virtute aliqua et similiter est in omnibus. quia ex aliquibus actibus aliqui [illegible] sic caracter sicut [illegible] ad actiones spirituales ordinatas. sed ex aliquo quod propriorum sacramentorum debitum. quia per sacramenta nove legis imprimitur et per ea tantum ad illas actiones tantum directe illa [illegible] ordinat. ¶ Ad primum ergo dicendum quod actiones spirituales ad quas caracter ordinat. tamen esse tantum exigunt [illegible] potestas ad illas actiones daretur alicui non tali modo quod in notabile illud quod fuit diceretur. ut etiam ad tales actiones admitteretur. per gratiam autem et virtutes non possunt innotescere quia igitur sunt. et ideo quia imprimitur caracter per signa visibilia ¶ Ad secundum dicendum quod sacramenta veteris legis exceptis operibus non conferebant. et ideo ille actiones non conferebant aliquam spiritualem potestatem. et ideo non ab illis nec ad illa imprimebatur caracter. regrebat ¶ Ad quintum dicendum quod sacramenta nove legis sicut sacramentis sacrificiis quedam. sacrificia autem duobus modis accipiuntur [illegible] renovatur. quia sancti [illegible] ut est quoddam sacrum. et non ut principaliter ad quod facte sunt de aliquo sacrificio ut ad [illegible]. omnia ergo sacramenta sunt sacrificia secundum [illegible] quia ordinantur in remedium contra aliquid defectum ut supra dictum est. [illegible] quedam sunt sacrificia secundum [illegible] principaliter ordinatur. quia ordinatur principaliter ad aliquid faciendum. non autem omnia sunt [illegible] ordinatur principaliter ad aliquid faciendum spirituale eius [illegible] quia habet spiritualem potestatem et solum talis [illegible] non omnia sacramenta nove legis caracterem imprimunt. sed quedam sacramenta sunt sacrificia ¶ Ad primum ergo dicendum quod quamvis [illegible] quod est res et sacramentum in baptismo. sic caracter non est quod est res et sacramentum [illegible] ut in signatis potest fieri sigillatum ostenderetur ¶ Ad secundum dicendum quod quamvis in quibus sacramentis distinguat a non habentibus. non tamen tali distinctione indelebili. quod est dictum in sacramentis sacrificium sunt ¶ Ad tertium dicendum quod sic in quibus est potestas activa et potestas passiva. verum in spiritualibus est potestas spiritualis passiva per quam efficitur susceptivus spiritualium actionum et talis spiritualis

pro[illegible] in bap[tismo]. q[ui]a n[on] baptizat[ur] etiam aliq[ui]s [illegible]
[illegible] n[on] possit. Un[de] p[ro]p[ter] h[oc] n[on] alius [illegible]
e[st] p[ro] dillo q[ui] o[mn]e tot [illegible] fidel[ium] au[tem] e[st] [illegible]
[illegible] ce. ab aliis disting[ui]t[ur]. Alia [illegible]
tiua sp[irit]u ordinata ad [illegible] disp[ositi]o[n]e[m]. [illegible]
aliq[ua]l[ite]r [illegible] ex[illegible]
[illegible] t[ame]n [illegible] et ordi[na]te ut [illegible]
[illegible] Et q[ui]a i[n] [illegible] n[on] o[mn]es sunt agentes. u[el]
puta p[er]fectos [illegible] et illu[m]i[n]atos. sic o[mn]es
sunt recipie[n]tes. puta [illegible] illu[m]i[n]a[n]di p[er]fici[endi]. ut d[icitu]r
[illegible] s[ed] isti duo caract[er]es n[on] disting[ui]t[ur] [illegible]
[illegible] ab aliis. [illegible] p[ro]p[ter] ab aliis [illegible]
[illegible] q[uo]d bap[tismus] [illegible] n[on] h[abe]t efficaciam [illegible]
[illegible] et i[n] n[on] [illegible] potestas sp[irit]ual[is] ad actio[n]es [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] sic in bap[tismo] [illegible] q[ui]a e[st] [illegible]
[illegible] d[icitu]r q[uo]d bap[tismus] [illegible] t[ame]n n[on] bap[tismus] aq[ue] t[ame]n [illegible]
ad [illegible] noue leg[is] et id [illegible]
[illegible] q[uo]d o[mn]es effect[us] [illegible]
[illegible]. Un[de] et [illegible] n[on] e[st] t[ame]n a filio [illegible]
attribui[tur] a[utem] filio [illegible] p[ro]p[ter] [illegible] similitudi[nem]
[illegible] q[ui]a ip[s]e [illegible] [illegible] et fig[ur]a. [illegible]
e[st] [illegible] passio[n]i u[e]l op[er]e [illegible]
[illegible] ad [illegible] magis [illegible] effectu bap[tismi] [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] Et [illegible] p[ro] effectu [illegible]
[illegible] ad remotio[n]e[m] mali [illegible] effectu[s] [illegible] ad
collatio[n]em boni [illegible] ut effect[us] ei [illegible]

Q[uo]d p[rim]o sic p[ro]bat[ur] ut q[uo]d bap[tismus] n[on] tollat actual[em]
[illegible] bap[tismus] ei [illegible] tollit actual[em] culpa[m] [illegible]
[illegible] n[on] [illegible]
actual[em] culpa[m] [illegible] nou[am] uita[m] [illegible]
cu[m] ueteris uite. ut [illegible] Et [illegible]
[illegible] bap[tismus]. [illegible] culpa[m] actual[em]. [illegible] bap[tismus] n[on] [illegible] ad de[illegible]
[illegible] culpe actual[is] [illegible] p[rae]t[erea] [illegible]
[illegible] medicine. q[ui]a n[on] sanat [illegible] sanat
[illegible] ut d[icitu]r [illegible] Et [illegible] ut [illegible]
[illegible] peccat[um] [illegible] n[on] [illegible]
[illegible] aliq[ui]s q[ui] e[st] [illegible] peccati. n[on] pot[est] [illegible] pec-
cati remissio[n]e[m]. [illegible] aliq[ui]s [illegible] baptizat[ur] [illegible]
[illegible] ueniali. ubi [illegible] ueniali [illegible]
nete. n[on] t[ame]n [illegible] tollit [illegible]
[illegible] bap[tismus] n[on] tollit culpa[m] actuale[m]. [illegible] e[st]
q[uo]d d[icit] aug[ustinus] i[n] [illegible] baptizat[ur] n[on] [illegible]
[illegible] ma[illegible] ac o[mn]i[bu]s [illegible]
[illegible] u[e]l cogitatione u[e]l locutione u[e]l
op[er]e [illegible] actual[em]. [illegible] bap[tismus] tollit
culpa[m] actuale[m]. [illegible] bap[tismus] e[st] ordinat[us] ad tollend[um]
culpa[m] [illegible] n[on] pot[est] tolli [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] g[ratia] bap[tismus] tollit et culpa[m] actuale[m]
[illegible] ut q[uo]d n[on] tollat o[mn]e[m] pena[m] [illegible]
actual[is] pecc[at]i. q[ui]a sic aug[ustinus] d[icit]. pecc[at]um [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] pecc[at]um [illegible]
[illegible] adeo [illegible] p[er] bap[tismum] actu[m] pecc[at]i

pecc[at]i n[on] totalit[er] tollit[ur]. [illegible] culpa n[on] pot[est] [illegible]
[illegible] p[er] pena[m]. [illegible] i[n] [illegible]
n[on] dimitt[itur] [illegible] aliq[ua] pena i[n]fligit[ur]. [illegible]
sic bap[tismus] n[on] absoluit ab o[mn]i pecc[at]o. [illegible]
[illegible] bap[tismus] q[ui]a e[st] [illegible] pulli
[illegible] e[st] efficax i[n] [illegible]
soluit[ur] [illegible] abo[mn]i pecc[at]o [illegible]
[illegible] bap[tismus] [illegible] q[uo]d d[icit] ambros[ius] [illegible]
[illegible] pena [illegible] g[rati]a [illegible] i[n] bap[tismo] n[on] [illegible]
[illegible] u[e]l [illegible] u[e]l aliq[ui]d [illegible] q[uo]d [illegible]
[illegible] sua [illegible] mo[r]te [illegible] pene. duas
culpe et pene. [illegible] i[n] bap[tismo] [illegible] mo[r]ti [illegible]
[illegible] d[icit] ap[ostolus]. [illegible] absoluit[ur] a culpa et a pena [illegible]
[illegible] ut [illegible] tollit o[mn]e[m] pena[m] o[mn]i[s] pecc[at]i. [illegible]
[illegible] e[st] donu[m] [illegible] pecc[at]um ade. ut d[icit] ap[ostolus]. ro. [illegible]
o[mn]e pecc[at]um [illegible] e[st] i[n]ducta p[er] pecc[at]um ade. [illegible]
[illegible] donu[m] [illegible] i[n] bap[tismo] [illegible] o[mn]e pecc[at]um tol-
l[it]. [illegible] bap[tismus] [illegible] pecc[at]um [illegible]
[illegible] pecc[at]um actuale. [illegible] tollit o[mn]e[m] pena[m] actualis
pecc[at]i. ut ambros[ius] d[icit]. [illegible] tollit o[mn]e[m] pena[m] origi[nalis]
[illegible] cessante [illegible] cessat effect[us]. [illegible] pe-
ne e[st] culpa. [illegible] tollit culpa[m] originale[m] [illegible] per-
[illegible] aufert pena[m] [illegible] q[ui]a e[st] debitu[m] alic[uius]
pene [illegible] bap[tizatus] [illegible] sta[tim] mo-
[illegible] n[on] e[st] debitu[m] alic[uius] pene. [illegible]
[illegible] i[n] baptizatis [illegible]
[illegible] pur[gatorio] e[st] [illegible] n[on] tollit
o[mn]e[m] pecc[at]um [illegible] p[er] bap[tismum]. [illegible]
[illegible] penalitat[is] [illegible] uite. [illegible]
n[on] [illegible] pecc[at]i. [illegible] adhuc [illegible] i[n] bapti[illegible]
[illegible] bap[tismus] n[on] tollit o[mn]e[m] pena[m] [illegible] pecc[at]i [illegible]
[illegible] ad p[rim]u[m] q[uonia]m [illegible] p[er] reductio[n]e[m]
[illegible] expellit[ur] [illegible] disp[ositi]o ad [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] reliq[ui]t ex [illegible] disp[ositi]o[n]e[m] [illegible]
[illegible]. Un[de] cu[m] bap[tismus] sit [illegible] i[n] sp[irit]u[al]e uita[m]. [illegible]
e[st] sp[irit]ualis uite [illegible] cu[m] g[rati]a [illegible] n[on] [illegible]
q[uo]d e[st] sp[irit]ual[is] uite [illegible] p[er] bap[tismum] tollit[ur] et [illegible] bap[tismus] [illegible]
[illegible] et o[mn]is culpa et actualis culpa mo[rtalis] [illegible] e[st] [illegible]
[illegible] ueniale. [illegible] disp[ositi]o[n]e[m] [illegible] g[rati]e [illegible]
culpa ueniali [illegible] p[er] bap[tismum] [illegible] remota
[illegible] disp[ositi]o[n]e [illegible] bap[tismus] [illegible] p[rim]o [illegible]
bap[tismus] n[on] requi[ri]t [illegible] ad [illegible]
pecc[at]i actual[is]. q[uo]d [illegible] n[on] sufficiu[n]t. [illegible]
[illegible] ad remouend[um] [illegible] q[ui]a e[st] [illegible]
[illegible] etiam bap[tismus] [illegible] q[uo]d bap[tismus] n[on] ordinat[ur]
t[ame]n [illegible] culpa[m] [illegible] alias [illegible]
n[on] [illegible] bap[tismus]. [illegible] ordinat[ur] ad destruend[um]
o[mn]e[m] culpa[m] [illegible] et ad [illegible] i[n] noua ui-
ta [illegible] uetustate. et [illegible] e[st] sic [illegible]
[illegible] ad destruend[um] totalit[er] pecc[at]um. [illegible]
[illegible] ad [illegible] ordinata [illegible]
aliq[ua] pecc[at]i [illegible] actualia. q[ui]a bap[tismus] [illegible] n[on] pot[est]

iiij

Ad 1m dicendum quod quamvis de se baptismus ut dictum est tollit omnem
culpam originalem et actualem non solum mortalem sed
venialem, quia tamen non invenit contrarium simpliciter. Qualis magis
[illegible] quia de se est [illegible] novitatis vite. Sed potest im-
pediri effectus eius ex parte recipientis si sit indispo-
situs per fictionem. Contra fictio sit per peccatum sic peccatum
mortale est peccatum simpliciter. Ubi facit fictio simpliciter et to-
talem effectum baptismi impedit quantum ad effectum culpe. Sed peccatum
actuale veniale quod in proposito vel actu est fictum [illegible]
secundum quid. Sic et est secundum quid peccatum ut dictum est ad peccatum et ideo
impedit effectum baptismi non simpliciter sed quo ad remissionem il-
lius venialis. Ad 2m eodem modo dicendum quod Christus per mortem suam
sufficienter satisfecit pro peccatis totius humani generis et
si essent multo plura. Et quia homo per baptismum in morte Christi
baptizatur et ei commoritur et consepelitur ut dicitur Ro. vi.
ideo baptismus quantum in se est totam efficaciam passionis Christi baptiza-
tis influit. Et propter hoc absolvit non solum a culpa
sed a pena satisfactoria. Ad 3m dicendum quod per baptismum homo
incorporatur Christo et efficitur membrum eius et ideo pena quam Christus
sustinuit reputatur ei in satisfactionem, quia si pati-
tur unum membrum omnia alia membra compatiuntur ut dicitur i
Cor. xii. et ideo de [illegible] peccato illa punitur. Sic dicitur Ys.
liii. posuit in eo iniquitatem omnium nostrum. Ad 4m dicendum
quod pena ordinatur contra culpam dupliciter. Uno modo ut satisfa-
ciens et sic culpa remissa ordinatur per satisfactionem. Et
alio modo ut medicina sanans vel preservans membrum
in sanitate et sic culpa in baptizato ordinatur ut sana-
ta per gratiam operantem. Ad 5m dicendum quod eucharistia quamvis
sit memoriale passionis Christi non ordinatur tamen ad hoc quod
per ipsam homo regeneretur in membrum Christi capitis. Sed ut iam
regeneratus ei adhereat et ipsum perficiat. Et ideo non est
similis ratio de baptismo et eucharistia. Ad 6m eodem modo dicendum quod in
peccato originali talis fuit processus quod persona corrupit naturam
et natura corrupit personam. Unde ad consideratur in hoc peccato quod
pertinet ad naturam et ad quod pertinet ad personam. Passio
autem Christi sufficienter peccatum originale abstulit quo ad utrumque
[illegible] adhibetur. Baptismus autem ab homine tollit
[illegible] ex corruptione [illegible] redundabit. Et ideo infectio
nec ipsius culpe prout afficit personam et pena illa que
actum [illegible] privabat scilicet carentia visionis divine.
[illegible] Baptismus aufert actu iterum prout afficit naturam quia per
ex hoc quod baptizatur per actum necessario non transmittit in
prolem. Sed non penas que sequuntur [illegible] destitute
gratia innocentie primi status. Cum mors fuit rebellio car-
nis ad spiritum et [illegible] que sequuntur ex hoc ipso quod
homo exclusus [illegible] est et quantum ad corpus et quantum ad animam quantum
scilicet ad appetitum et intellectum. Et per gratiam baptismale
efficitur ut hec pene remanentes non dominentur
in ipso. Sed magis eis dominatur et in valetudinibus ipsi acci-
dunt in quantum sunt materia virtutis et occasio humilitatis et exerci-
tii. Ad 7m dicendum quod passio sufficienter aufert et [illegible]
[illegible] et quia omnes homines [illegible]
[illegible] secundum legem communem [illegible] non est
[illegible] mundi. [illegible]

cum [illegible] et alia [illegible] ut dicitur
Ro. viii. Ad 8m dicendum quod [illegible] ad personam actu-
aliter sit tamen [illegible] per formam
et ideo non est sicut de peccato actuali et originali. Ad 9m dicendum quod
tollitur culpa omnis per baptismum quia est causa [illegible] non ac-
[illegible] est [illegible] mortis per actum generationis. Et ideo pena eius
ad corruptionem nature pertinens non tollitur. Ad 10m dicendum quod
baptizatus statim evolat quia nulla pena debetur
sibi tunc pro culpa. Sed tunc non huiusmodi quo post mortem non
manet sed huiusmodi status in quo sibi pena debetur.

Ad 2m sic proceditur. Videtur quod per baptismum non conferuntur parvulis gratia
et virtutes. Dicit enim Augustinus in libro de baptismo parvulorum. Parvulos
fideles facit non fides eorum que consistit in creden-
tium voluntate sed fidei sacramentum. Sed fides que est virtus consistit in
credentium voluntate ut in medio libri dicitur xxiii. distinctione. Ergo
pueri baptizati non habent virtutem fidei et pari ratione
nec alias virtutes. Quod etiam videtur consistere. Praeterea nullus
de novo recipit aliquid quod [illegible] vel in-
fluxus alio modo se habet quam prius. Sed anima pueri
baptizati non alio modo se habet quam antequam baptizaretur quia
prius [illegible] motum non habet [illegible] non est
quod est influxus gratie et virtutum. Ergo pueri in baptismo gratiam
et virtutes non recipiunt. Praeterea [illegible]
nullo modo est sine operatione. Sed constat quod in pueris non
sunt operationes virtutum quia non habent electionem ut dicitur in
[illegible] Ethicorum. [illegible] requiritur. Ergo non habent virtutes.
Praeterea virtus cum sit habitus habilitat ad actum. Sed pueri
non sunt habiles ad agendum. Ergo [illegible] virtutes sunt. Ergo non
receperunt virtutes in baptismo. Sed contra. Augustinus dicit quod [illegible]
[illegible] in baptismo. Dicitur quod ad parvulos
[illegible] quam ad adultos. Sed fides est virtus. Ergo virtutes
dantur pueris in baptismo et eadem ratione alie virtutes. Praeterea
nullus admittitur ad gloriam nisi habeat vestem nuptia-
lem que est caritas. Sed puer baptizatus si moriatur sta-
tim evolat. Ergo habet caritatem que est mater virtu-
tum et per consequens alias virtutes. Ulterius videtur quod in adultis vir-
tutes per baptismum non augeantur. Augmentum enim virtu-
tum est premium quia secundum Augustinum caritas meretur augeri ut
aucta mereatur perfici. Sed in baptismo non operatur meritum
baptizati. Quia ad opus operatum ergo ex opere operato vir-
tutes in baptismo non augentur. Praeterea ab eodem [illegible]
[illegible] ad [illegible] non facit augmentum
[illegible] potest esse. Et potest esse quod [illegible] ante baptismum perveniat ad
[illegible] quod puer recipit [illegible]
[illegible] ergo baptismus non super gratiam adiciet. Sed contra super
ps. super aquam refectionis educavit me. Dicit Glossa
per augmentum virtutum et bonorum operum educavit in baptismo. Ergo
baptismus auget virtutes habentibus. Ulterius videtur quod baptismi ef-
fectus non sit illuminatio, quia illuminatio ad doctrinam pertinet.
Sed doctrina fidei est per catechismum qui precedit baptismum.
Ergo non est effectus baptismi. Praeterea illuminatio contra ignorantiam ordinatur.
Sed baptismus non ordinatur contra ignorantiam sed magis [illegible]
[illegible] ergo illuminatio non est effectus baptismi. Sed magis [illegible]
Sed contra est quod Dionysius ponit inter effectus baptismi illuminationem.

sic aliquid mirabiliter fieri posset quod alicui puero gratiam conferret.

ut patet ex verbis dictis in precedenti c. inducta. Sol.

teneri ut per fecunditatem non sit effectus bap. non enim est
id quod habet actiue generare et perficere. Sed bap. est generatio
passiua baptizati. Cum ergo fecunditas importet
generationem actiuam, ut patet non pertinet ad bap. Item
fecunditas est potestas generandi ad quam adperficiam suam
sunt, quod ut dicit in iiii. metheororum, perfectum unumquodque
est quando potest alterum generare. Sed bap. non ordinatur ad
perfectionem, sicut eucharistia et confirmatio ut dictum est, sed magis ad
illuminationem et purgationem. Ergo bap. non habet fecunditatem pro
effectu. Contra quod est quod dicit glo. super Psalmum super illud: Ut ap-
pareant aqua peccatorum, unde fecunditas sequitur
per bap. Item uidetur quod incorporatio non sit effectus bap.
aliquis enim incorporatus et membrum eius per fidem secundum. ut
in tercio libro dicit xxviii. dicitur est magister. Ergo incorporatio non est
effectus bap. Item incorporatio est effectus eucharistie. Sed ad
eundem effectum non ordinantur diuersa sacramenta. Ergo non est ef-
fectus bap. Contra quod est quod augustinus dicit ad Bonifacium, quod
in bap. quis membrum Christi efficitur. Sed hoc est Christo incorporari. Ergo
incorporatio est effectus bap. Ulterius quod apertio ianue
non sit effectus bap. uidetur enim ante passionem Christi baptizati
sunt. Sed tunc eis ianua non est aperta, quia si aliquis
eorum tunc decessisset regnum non intrasset. Ergo bap. non apertio
ianue regni celestis. Item bap. representat passionem,
ut patet per collectam que dicitur in die teneue: Deus qui hodierna
die per unigenitum tuum eternitatis aditum deuicta
morte reserasti. Ergo non dicitur iste effectus bap. ab-
soluere. Contra quod est auctoritas bede super inducta, quod ei
dissoluere clauem per bap. quod aditum regni celestis non
aperiebat. Ad primum ergo dicendum, ad hoc quod hoc cum sit
plex opinio. uidetur enim dicentibus quod pueris in bap.
nullo modo uirtutes dantur. Sed solum apparent quia in mundo
sunt postea quando decedere, uel quando adepti etatem uenire
et uirtutes conferendas in nocentium fuerit. Sed hec
opinio non potest stare, quia loquitur cum perfectus fuerit
ubi occasio instituit. Contra. Et ideo si pueri ante
mortem non fuissent collatae uirtutes et gratiam conferret
corporis. non in morte eis conferret et sic non saluaretur. quod falsum est. Unde autem hec opinio uoluisse quod
uirtutes actum tamen esse debere. quod falsum est
ut xxvii. dictum est. Et ideo aliter dicendum quod pu-
eris in bap. datur gratia et uirtutes non in essentia sed in
radice sua, scilicet gratia quod est radix uirtutum, sicut enim
actus postea. Sed postea cum soluerentur postea pereunt agi-
nis, effluunt uirtutes in proprios actus, ut sic
perfecto esse non potest, quia si tunc puer infirmitate uirtus
ante quam adeptus etatem uenisset, numquam impeditum po-
tentie. Et ita numquam uirtus expediret habere. Et
propter quod potest sic ligari aliquo impedimento non impedimento
habitu sed actu, quia dormientes et uinolenti habitus
habent. sed ligatos. Et ideo aliud dicitur et melius, quod
in bap. pueris datur gratia et uirtutes. Sed habent illa li-
gata sunt propter pueritiam sicut in dormientibus propter sopo-

rem. Sed pueritia discedente in eis incedit ad hunc op-
dum. non aliquis spiritus sancto resistit. Ad secundum ergo dicendum
quod augustinus dicit loquitur et uoluntate actiua. quod in pueris
esse non potest. Ad tertium dicendum quod quamuis agens principale
sit in eo, tamen agens instrumentale non est idem et ideo habere
nunc et propter ad puerum quod non adhibeat in bap. non a
p. tamen et sine adhibitione. Sed si ab eterno dispo-
suisset sic ei dandum, sicut patet in sanctificatis in utero.
Ad quartum dicendum quod duplex est actus uiuere. Unus primus qui est
perfectio anime, et primus eius et hunc actum et primum habet
ille. Alius est secundus, qui est operatio cum electione, et hunc actum
non semper habent, quia corporis operationes sic uoluntarie, unde ius bap.
non habet necesse semper agere et in adultis. Ad quintum
dicendum quod habitus faciunt habile ad actum. tollendo inhabi-
litatem que est ex imperfectione potentie, non autem tollendo inhabi-
litatem que est ex parte corporis, sicut patet in dormientibus. Ad
secundum quod dicitur quod per eundem actum quibus dicitur gratia et
augetur. ut patet dicitur in eodem c. et ideo quod bap. est generatio
et uirtutes et gratia non habentibus, et quibus habentibus habet
augetur. Ad primum ergo dicendum quod in bap. quamuis non oper-
ari baptizati, operatur tamen in eis ut sic quod est efficax.
Ad secundum dicendum quod gratia non habet aliquid distans tamen
ad quod perducat. uel ulterius quod procedere non possit. sicut
est de quantitate aliquorum. Et ideo non est simile. Ad tertium quod
dicendum quod lumen est quod dignum est uisibus aliquid sed tamen bap.
autem digne in uisibus spiritualibus exteriore et interiore
interiore, quod per bap. datur sacramentum fidei quod continent ministe-
rium. quia baptizatis concedit in spiritu sancto eucharistie et
non alias ut dictum est. Et ideo sacramentum dicitur ut quod dictum bap.
ut illuminationes attribuit. Ad primum ergo dicendum quod fides
proprie est ex uisibus et propter adhuc per bap. datur. Sed
quod ad articulos sua est ex auditu et sic hic particulares
[illegible] instruere. Ad secundum dicendum quod sacra plures dicit spi-
rituales. illuminatio ei comprehensione corporis ad spi-
ritualia illuminatio digestiua et ideo sacramentum ad perfectionem
pertinet. Unde dicit doctores perfectos nominat et doc-
tores perfectiores et sic contra ignorantia ordo dicitur
ut scilicet ordinati sint docti et instructores alios. Ad
tertium quod in dicendum quod fecunditas dicitur duplex. Uno modo
ut fructum producendi in se ipso quod dicitur fecunditas sicut
operibus uirtutis quidam fructum bonum dicunt. Et hoc modo fe-
cundatur quis in bap. cum tres denuo uirtutes nihil
tibi quod augentur habentibus. Alio modo ut fructum pro-
ducendi in alio. sicut cum quis per doctrinam et sollici-
tudinem pastoralem in plebe Dei fructum facit.
et hoc modo fecunditas sic pertinet ad bap. sed magis
ad sacramentum ordinis. Ad primum ergo dicendum quod ex eodem ex quo
ille non. Et ideo cum per bap. hoc regeneret in uita spiri-
tuale. per primum hoc efficitur actiue fecundus quod in ge-
neratione spiritualium operum. Ad secundum dicendum quod ideo illa perce-
dit de sua fecunditate. Ad quintum quidam dicendum quod in
corpore Christi contingit duplex. scilicet mutuo et mutuo unito

qd' port ap' d' ca' effica qd' e d' racone 7 an
bap' actu suscepint. Et n an bap' fnouit. uł
ipm bap'. p' tps gre reuelate. Et nuo n' pot
ap' effici d' ca' n' p' bap'. Vn ap' an bap' n' adm
tit' ad pceptoes euch' 7 aliar' sacr' ec' ut p'
dan e. Ad p' g' d' q' ob' illa pcedo d' bap' c
copore. Ad 3 mod' d' q' pcepco euch' p' bap'
pote intellige absolute q' capitur ut' n' conat
in bo n' ia unito. Et p' euch' e pfec' cptil
acciptur ini b'. 7 q' adhuc pfecte ... e
effec' euch'. Ad 4 qom d' q' aptur uniu
reg' celestis n' ad e q' amoue ipedime q'
adit' ireg' celi toti n' huc phibetur. hg
ipedime abso' q' ad op' ucotu fuit p' passio
v. Et illa remoto effect' fuit q' adultas g' p'
bap' pticeps fit passione x' ia fce p' bap' 7
sicb' qi ea i stat aptur ianua reg' celi q'
adistit. Et passio ut ca satisfactoria q' ad om
Ad 5' g' d' q' h' io eat' q' passio x' ican
ual' bap' ag' no pu fcā eux n' ed adueus
reg' cele' apte. Vn io pbat q' bap' n' hz h'
uirtute q' ca pn'. Ad 6 d' q' adit' regnu cele-
stis apte triplr. Vno m' q' ad gtiam aute 7 t
i passio apt' e. Vn dem e latn. luc xxiii.
hodie mecu eris i padiso. Alio m' q' ad glia
corp'. 7 sic apt' e i resure. Alio m' q' ad locu
glie (ag)ruete 7 sic e apt' i asscesioe. Et h'
tres mo' i stat apte q' adistit. ag' aute
uirtute passionis. q' resurr' 7 ascesion'. ieo h' ed
signt' x' passio p' i insticoe q' qda m' x' quepellr
7 a reser' g' ad mote q' resistit ex aq
7 ascesdu q' ad eleuatoe baptisati d' fonte
sac'. Vn bap' passioi coptat. q' 7 glia aute
pmiu e. 7 ca q'da m' alior. 7 hi signu bapti
dno celi apti sut. sup eu. c' iii.

Ad 2 sic pce. V r q' bap' no eqle n' eqle
effcm hat i om'. q' ad remoto mali. In
adultis et remouet pecc' actuale 7 ori. E n
pueris orile tm. g' plus effic' i adultis q' i pu
eris. q' ad mali remotoe. Ite mitigo fo
mitis e effec' bap'. o' 7 p' bap' i qbda i qbu
da i dite. fomes mag' mitigat' q' i alus
g' i eos efficaci bap' se hue i reotoe mal
E 7 9 bap' hz effica' ad remot' malu ... p' hz
q'da siliu' moris. O 7 morenti' uel n' ma
gis illo morit' g' 7 bap' eqlit' omb' mala
aufert. Ad uite q' 7 eql' gra oib' i bap'
2stit q' n ficte accedut. I bap' ei opat' pa
sio x' q' hz q'da m' effico' i finita. o' 7 tm
i finito addit' n' mag' efficere. ca g' deuoto
accedentis. q' uni alii excedit. Sic q'da ton
tinue. ut q' d' uid ul' ad hz effica' ... possi-
bile q' o' i bap' eqle gra q'sequat. Ite ad bap'
effectu capie' n' reqit' alia ped'. Et solu ut
ipedime remouet. 7 nullo recip' gra m'

bap'. n' sit abeo ipedime remot'. g' o' gra'
recipiut eqle. Ct 9 dani d' q' pecco rem
issio equalr' est in bap' ... gra at spe
s. f. p' pportoe fidei 7 pgabie. o' 7 no o' at
equale fid' n' eqlr' prepat ad bap' accedut
g' no o' eqle gra q'sequut. Sola dic q' n
q' pueri in bap' eqle q'sequt gras. q' i aglis
f' qr' 9 naturalia gra i eduet. q' uni pueri
hz melior' naturalia q' ali g' 7 maior gra
i bap' recipit. Ite q'da in bap' recipiut gra
finale q' i nocenc' baptisme fuat. q'da ue n
g' 7 d' pueris aliq' alus maiore gra q'sequt
Ct 9 gra bapt i pueris n' coparat n' pecca
ori. Et uni puer n' hz pl' d' pcc' ori' q' ali
g' n' maiore gra baptisme recip' un' q' alt'
Ite dic' adq' qoni q' bap' uit ... ite q' n
ficte accedit. cu q' qui i ficte accedit ... in ...
dan e 7 sic adulti accedit ... q' i ... i ten
... n' recipiut 7 io q' ad reatoe culpe
eqle effcm hz bap' in om'b'. 7 silr' e d' pena
... q' p'mittit culpe ori. puta i ... d'
carencia d'uine visio' Et q' alia pena corp'
apus n' mitte corruptio. sic e q' ... ul' fo
mes reme' adhibet' i bap' ut n' d'net
p' gra i bap' collata 7 io silr' e d' pena ilia
7 d' gra. Ad p' g' d' q' h' n' e ex effica
bap'. Et ex h' q' no tot i ueit i uno q' i alio
inqlib' ea destruut oia q' i uenit. Ad 2 d'
q' illa obo' peccat' q' addic pena. q' hz res
m' p' bap'. expte gre collate. Ad 3 amplius
d' q' act' actiori recipiut i passis f' sua
dispoe. Pmo 7 ... bap' ul' passione ... q' ... q'
q' e d' se eqle ... adeo ... q' ... q'da ad
bap'. cu maiori pparatoe fidei 7 deuotionis. acce
dit q' alii io q'da aliis grads maiore 9se-
quit' ... ex gra ... recipit ut ... n'
possit p' bap'. Ad p' g' d' q' deuoto baptisat'
n' addit' q' ... ut effic' agat ad gre recep
toe. Et addit' q' mi' dispo 7 io p' diu... ipsi
pticipat' bap' effect'. Ad 5 d' q' qn adultus
baptisat' n' solu reqrit' ad bap' effcm per
fect' remoteo phibe' s. ficcois 7 req
rit' dispo q' m' s. deuoto 7 fides recipientis
bap' 7 f. q' mag' i ueit ul' mi' dispone' o'
fectu bap' diu(er)simode q'seq'. Ad 6 m qom d' q'
q' i pueris baptiz' n' ex pte eoru requit' sz hz
aliq' dispoit' ad salute fide ecc'. q' p'fecta
uo salutis uirtute passionis x' q' opat' i bap'
7 h' duo eqle ad o'ns pueros se hnt. io n' dif-
ferut' q' ad effcm bap' suscipi. Ergo eqle
gra suscipiut. Ad p' g' d' q' n' e sile d'
pueris 7 d' aglis. q' agli differ spe f' opac'
intellectu. pueri at no. Vn no e simi dicu il
lui i pueris sic i aglis. Vł d' q' i aglis sz
pportoe gre illuc eut' pportio conat q' ex pte

corp. respõdit. pro accipiebat gra̅ [illegible] filiat. In pueris aut nõ requirit qd act exp[illegible] corp. et io nõ ē simile. Ad 3m dd qd gra accepta in pueris si facit eis ueritate ad bon. sz in dimensitur tm. et io possz adpfcta etate p[illegible] uenire post dilectionem gra accepta in[illegible] ē. qd sicut pficiunt et pficiunt. quia nõ [illegible] cua nõ excludit gra̅. gre ī bapo propter ē [illegible] recipient bapm. et ea qui [illegible] ad pueros et alios usu rõis carentes. [illegible] et hec [illegible] pape. [illegible] et fictus qui recipiunt tm. et nõ rem tm. [illegible] bapo flaminis et sanguinis qui nõ recipiunt tm. sz rem tm.

Ad 2m sic pcedit ut qd pueri recipe tm [illegible] ult qui credidit et baptizatus fuit saluus erit. ex quo pz qd fides pexigitur ad bapm. sz pueri nõ possunt credere qr nõ possunt ad eam assentire cognoscendo. gō pueri nõ possunt suscipe sacrm bapi. Ite in bapo fit quedam obligatio hois ad ea que sunt fidei x̄riane fundata. Sz obligatio nõ potest fieri nisi ab eo qui ē sue uolutatis arbiter constitutus. gō pueri sacrm bapi recipe nõ possunt. Ite p bapm ut dicit dio. de ec. hie. ap pueros diuinorum. [illegible] Sz pueris nõ competit [illegible] gre. ergo nõ compe[illegible] eis sacrm bapi. Sz q̄ ē qd dicit dio. de ec. hie. [illegible] qd diuini duces .s. apli [illegible] baueri. Infantes recipi ad bapm. gō pueri possunt recipi ad bapm. Item suscipe ab [illegible] bapi circumcisioni succedit. Sz circumcisio pueris [illegible] gō et bapm ē pueris dari. Resp. dicēdum qd melius [illegible] bapm differri qr [illegible] ī puericia dare [illegible] necessitas non [illegible] exigat. qr [illegible] nõ ē instructio. Sz [illegible] bapm suscipe uo[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud nos. dz [illegible] ad [illegible] differri. Ite medicina efficax deb[illegible] [illegible] Sz bapm [illegible] [illegible] ipsa [illegible] adolescentia [illegible] soluens. gō [illegible] debet differri. Ite mag afficitur ho ad ea qui ex se ipso acquirit. qm ad ea qui ab alio accipit. [illegible] et ille qui ex [illegible] [illegible] [illegible] nõ [illegible] [illegible] fit qui ab aliis accepiunt. ut dicit [illegible] ē. [illegible]. Sz pueri qui baptizantur qr ab aliis suscipiunt bapm. adulti aut ex se ipsis ad bapm accedunt. gō mag afficiuntur ad fidem x̄ianam qui in bapo suscepit. si baptizant adulti qm si baptizantur infantes. Sz contra. medicina dz [illegible] morbo apponi. Sz bapm ē medicina contra peccatum [illegible] [illegible] [illegible] ē. gō deb[illegible] eis bapm dari statim. Ite melius ē īpedire malum ne fiat qm iam factum destruere. Sz p bapm [illegible] fomes ne dñet in nob et in peccato actuali nos [illegible] et sic in puericia susceptum futurum peccatum īpedit

qō melius ē tunc dari bapm. qm postea ad destruendum peccata facta. Resp. dicēdum qd adultis usu rõis carentibus. bapm dari nõ debet. [illegible] adultis cū p bapm nõ soluit origie ls et actualia peccata soluuntur sz actualia peccata. qd qsi ex se ipso omis requirit p motu l. ar. gō bapm adultis qui l. ar. nõ hnt bapm dari nõ dz. Ite nulli conueniunt sacramenta exhibenda. Sz freneticis amentes et furiosi [illegible] gō eis bapm dari nõ dz. Ite dormientes. sz phm. uiuunt uita plante. Sz bapm nõ datur [illegible] uiuentibus [illegible] quia ē [illegible] uelle. gō dormientibus bapm dari nõ dz. Sz contra ē qd dicit aug. iiii. conf. [illegible] amico suo qui cū desperaret. baptizatus ē nesciens. qui [illegible] ipso bapm efficaciam habuit. qd pz ex hoc qd postea pueros [illegible] [illegible] gō [illegible] carentib us[illegible] rõis bapm dari potest. Ite pueri qui numquam habuerunt usum rõis. baptizantur. gō multo amplius qui aliquando habuerunt. quamuis nūc nõ habeant. Resp. dd ad pm qd [illegible] qd diuisi fuerunt modo [illegible] dicitur [illegible] [illegible] unitate hois. sic aug. dicit i lib. [illegible] iii. q. [illegible] nullus [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] gra̅ [illegible] salutis. [illegible] [illegible] unitate hois ē in quo [illegible] salutis [illegible] [illegible] [illegible] sic pcedit origie ls p qd [illegible] et ne salutis ipediunt. oz qd eis adhiberi possit [illegible] ad [illegible] pctum ipedimenta. hoc aut ē bapm. [illegible] qui negat bapm pueris exhiberi [illegible] posse. et [illegible] [illegible] ē hoc [illegible]. Ad 2m dd qd pueri [illegible] nõ habeat [illegible] fidem tm [illegible] qd ī bapo susceperunt. sic [illegible] aliarum [illegible] Sz si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actu fide. tunc [illegible] ē ad illorum [illegible] qui p doctrina aptorum [illegible] [illegible] qui pedere [illegible] [illegible] nulli et illorum [illegible] [illegible] bapm dari [illegible] nõ [illegible]. Ad [illegible] dd qd obligatio ī bapo nõ fit ad [illegible] nõ [illegible] ho teneatur. Ad [illegible] dd qd sic ille qui ad [illegible] nõ [illegible] oz qd statim ad pugnam uadat. sz [illegible] optimatus [illegible] ille qui ī bapo [illegible] ad [illegible] oz qd [illegible] fit ad [illegible] [illegible] optimus fuerit. Ad [illegible] dd qd mag laudabile ē qd pueri [illegible] [illegible] baptizari [illegible] ad pfcta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] i
ī [illegible] [illegible] ne. [illegible] [illegible] possit et [illegible] [illegible] ii
hnt tamen pueri ī pueris [illegible] ab [illegible]
dacip. [illegible] [illegible] qui adhuc origie le hnt. [illegible] ad no
[illegible] spualia. [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ī pueritia [illegible] ad [illegible] iii
et [illegible] [illegible] ē [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nõ [illegible] differre [illegible] [illegible] assentire. [illegible] nõ [illegible] mag [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pueri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et

23

nec fortem in uita aliorum uel aliena compositione. Item ad
quem secundo dicit quod qui suscepit baptismum quam primum iustificatus uel
quoniam post ad doctoris uel sacerdotis officium
pertineat nutrire ut salutis et eo cum ipse pro-
fecerit exercitus. Ad quem pertinet esse in doctore uel sacerdote
baptizatus non habuit. Non est ille de aliis qui baptismum
susceperunt ut ab eo uiuunt. Item ad quod et tibi
gratia adhibi uincitur et peccata tolluntur per
et impedimentum sicut et eo quod baptismus rem in-
uite suscepit per illa peccata prestita tollet. Tamen
paucioribus impeditur et ad paucioris bona pertinet
et illud mente esse uelis. Item multis casibus se-
mel baptizatus et postea contingit ut qui baptismum in-
uite experitur moriens secum pueros expertes
fuerit. Item ad quod secundo baptismus
non est per aquam uel ex alio dono. Stat
paupertatis cum aliquas diligentias non inclinat
fecerit ut ibi paupertate. Et magis ut
paupertatem fugiat. Stat autem peccatum cum gratia
uel uirtute reliquis ipse assueuit in caritate in
alia ut fidelis impedire labitur et ideo non est sed
de aegritudine peccatum et gratia ut uult. Item ad
i. quod dicit quod de ambobus distinguendum est in medio et
sicut que ex natura inclinatur ambiguus fuerit et nunquam habet
aliquis lucidum intervallum et de talibus ut est de
ii. medicis quod de pueris. Videtur autem amentia in cu-
rentur ex infirmitate ut aliquod habet et habet lucida in-
tervalla. Et de illis dicit quod si ante quam amentia incu-
rreret uel dum habet lucida intervalla fuerit conuer-
so baptismus suscepit et necessitate possit baptizari et
baptismus tunc suscepit et res sacramenti et si nunc actu dis-
sentiat cum baptizatur in amentia. Et autem con-
tinuam amentiam habent nec recipiunt sacramentum nec rem
sacramenti. Item ad quod dicit quod sic in adultis qui habet usum rationis
discretionis et adulto capabile suscepit inesse ad
quod habet dum baptizatur. Item de amentibus ut
qui habet dum sine impedimento. Item ad quod et
fecit baptismus in mente suscepit non impedire non est
contradictio. Ille autem qui mente ut non habet
non contradicit. Et magis tantalia dicit et
non talis contradictio effectum baptismi non impedit. Item
ad quod dicit quod dormientes bap-
tizati non sunt. Nisi prius in morte immineat
periculum et tunc sic distinguendum est de dormientibus sic de illis
qui amentiam incurrerunt per illa sine medio.

Ad hoc sic procedit ut quod nulla in dispositio uoluntatis huius
possit effectum baptismi impedire. Et etiam quod fuit
ante sicut magis premunitur quod ea que sunt ante
sequentur peccatum est peccatum neque quod baptismi effectum non
impedit. Ergo nec aliqua indispositio uoluntatis in suo ef-
fectu impedire potest. Item in talibus indispositio in-
non impedit effectum agentis naturalis uel enim causa
dispositio que est in maxima est fortior quam illud agentis sicut
patet de aqua frigida ad calorem ignis
et dicitur alia quam in sacramento uirtute operatur salutem

ut augustinus dicit. Et potentior quam illa in dispositione uoluntatis
ergo non potest ipse indispositio uoluntatis effectum baptismi
totaliter tollere. Item baptismus sicut alia sacramenta
in se continet diuinum opus. Salutem et uoluntas in
bono mutatur per gratiam per uirtutem. Ergo et baptismus
dispositionem uoluntatis magis tollit quam ab ea impe-
diatur. Item dicitur Ro. xi. sine est. Sine penitentia sunt
dona dei et uocatio. Dicit ambrosius quod gratia dei in baptismo
non requirit nisi sola fidem et confessionem. Sed fictio non
dicitur tollere eius confessionem uoluntatis ad gratiam. Ergo re-
quirit ad baptismum ut indispositio uoluntatis tollatur. Item sicut
augustinus qui creauit te sine te non iustificabit te sine
te. Sed ille qui habet indispositam uoluntatem non cooperatur
deo. Ideo magis magis opus. Ergo in baptismo nihil
dat. Item Solet ut quod habet uoluntatem indispositam non dicitur
fictus. Sed cum unusquisque peccator gerit sic uoluntatem esse
dicitur fictio. Sed fictio est
dispositio ad baptismi gratiae susceptionem. Sed fictio est
spiritale fidei que opponitur spiritali uitae. Sed uitalia
ut patet per philosophum i. uniuersaliter. Ergo non dicitur sicut ipse
dantur baptismus gratia. Item augustinus dicit quod fictio est quod
dicitur et est. Sed sic in baptismo dicitur fides uera et
alia dicuntur quod percipiunt contrarium pro quod est sic talis
dicitur. Ergo fictio non magis dicitur peccatum impedimentum baptismi ⸱ *in opposita dicitur dicitur*
~~quod impedimentum baptismi non dicitur de fictio.~~ Item sicut augustinus
aliquis non ficte est qui indistincte accedit. Sed indistincto
post est sine peccato mortali. Talis autem non habet im-
pedimentum baptismi. Ergo impedimentum baptismi non dicitur de fic-
tio. Item sicut augustinus aliquis non dicitur fictus qui aliter
celebrat. Sed quando ficte fortiter est non efficit
sacramentum nec suscipiunt. Ergo talis fictio non est impedi-
mentum sacramenti sed ipsius sacramenti. Item aliquis non ficte ab augustino
dicitur qui contemptum suscipit. Sed talis non suscipit
dicitur qui contemnit suscipere. Sed talis non suscipit
sacramentum. Ergo talis fictio non impedit sacramenti effectum. Sed ipsum
sacramentum. Item Solet ut quod recedente fictione baptismus effectum
non consequitur. Ergo est motiuum nullum iustificatum in
i. dicitur xiiii dicitur. Sed quod motiuum est quod impedit
mortis. Tamen est cum ergo ficte recedere in baptismo in-
peccato mortali fuerit baptismus ille nullum iustificatum po-
terit ut uere gratiam conferat. Item effectus baptismi est
ab omni culpa et pena absoluere. Sed hoc non accidit
recedente fictione per quod peccata post baptismum
commissa non absoluuntur. Alias esset maior efficacia
in ficte accedentibus quam in aliis qui ad
delenda sequentia peccata baptismus non operatur. Ergo
recedente fictione baptismus non habet effectum suum.
Item sicut qui ficte accedit ad baptismum recipit ad eucharistiam
sed recedente fictione eucharistia effectum non percipit
qui post fictionem accesserit. Ergo nec recedente fictione
ab baptismo effectum recipit. Item contra recedente ea reuma-
net effectus. Sed ea impediens effectum baptismi est
fictio. Ergo recedente fictione baptismus sui effectum habet.
Item cuilibet culpe mediante uirtute potest re-
medium adhiberi. Sed quod originalis culpa non est aliquod
remedium quam baptismus. Ergo eam ficte accedentibus originalis
non remittitur. Ergo baptismus iterari. Si recedente

fictione. baptismus effectum suum non habet. quod est idem
quod binarium. ¶ Ad secundum dicendum ad primam questionem quod duplex est effectus
baptismi / primus quidem qui est res et sacramentum scilicet caracter
Et quia caracter non imprimitur ad impedimentum hominis te
ut ad bonum fiat ac non sit bonum. sed sed ut des
est. ideo huius effectum uoluntas indisposita non impedit
dicimus aliquis sed uoluntas. scilicet caracter recepit. [illegible]
. scilicet gratia que ad ipsum caracterem se-
quitur. per quam homo uoluntas disponitur. ut bonum uelit et
bonum operetur. et ideo adhuc effectum perficiens non suf-
ficit aliquibus uoluntas sacramentum percipiendi. sed requiritur uolun-
tas aqua renouetur omnis indispositio contraria gratie baptismi
quia contraria non se compatiuntur. Vnde manente contraria dis-
positione baptismus ultimum suum effectum habere non potest.
¶ Ad primum ergo dicendum quod peccatum omne. eo quod sit uolun-
tarium habet per. hoc quod inde in quantum illa effectus
baptismi effectum dei. in dispositio aliquis non causata sed effectus
baptismi impedire non potest. ¶ Ad secundum dicendum quod fictione
et ... non possit. et ideo non est similis ratio de
indispositione uoluntatis et aliarum rerum naturalium. quia per uolunta-
tem actiones agentium disponit contrarias amittere[m]
¶ Ad tertium dicendum quod sicut ... ad est uel spiritualem
operationem mediantibus rebus naturalibus quedam ac sibi
... uel et in hoc quod adgratiam ...
operatione mediantibus ... quedam ... immedi-
ate. et ... lege ... sic quod ...
per ... sensibiles seu naturales et ... spiritu
... uoluntas ... quod gratia ... non solum
... non fictione ac
baptismus ... quod isto modo
sic de paulo accidit. act. ix. ¶ Ad tertium quaestionem
dicendum quod ... accipiens effectum percipere
... qui ... indisposita ...
uoluntas. quod effectum baptismi ultimum impedit. impedit
est duplex. una ... ad ... alia
... ad effectum ... ad ... sacramentum
... esse in dispositione duplex ... uno m
... alio modo ... peccatum ...
... est ... ideo necesse est
... per ... et ...
... et ...
... et ... accedit
... ...
... et sic indispositio
... ... ultimus
sic est ... et sic indispo
effectum baptismi. ... adhibendo
necesse est ... fide ... et ... remo
... non ... ... et ... de
... et ... includit. ¶ Ad primum ergo

dicendum quod fictio sic est. ... ad ... dicto ut ...
non est ... et ... duplex / uno
modo ... ad ... ut
... et ... sic fictio est
... et sic non accipit ... fictio. quia per eam
ad baptismum accedit. et se ... abrenuntia-
re et noua inchoare. Vnde si non ... ad ... in ue-
tustate uite remanere ... ad ... in ...
... et ideo est fictio. ¶ Ad primum dicendum quod ... pa-
... per ... ... quod ... m
et ideo ... fictio ... et ipsa recipientis
... ... ad fictionem ... et ...
... ¶ Ad secundum dicendum quod ...
ad ... et ... baptismus totaliter quod ...
... sine peccato mortali esse ... non
... baptismum ... ...
... possit esse sine peccato mortali. ¶ Ad tertium
dicendum quod ... non ualeat ... de
... sacramenti ... in ...
... ¶ Ad quartum dicendum quod non ... ...
... ...
... ... esse ... effectus ...
¶ Ad ... quaestionem dicendum quod ... impressione caracteris
est immediatum ... dispositio ... ideo ...
... caracter non aufert. ... fictio quam
effectum caracteris impediebat. ... est ...
... ... effectum suum ... baptismus ...
... fictione effectum suum consequitur. ¶ Ad primum ergo
dicendum quod baptismus non habet effectum ... opera
... non potest esse mortuum. ¶ Ad secundum dicendum quod ... et ideo
... fictione. ... illa effectum ...
... non ... ideo peccatum precedentia non
baptismus remittitur et quod ad culpam et quod ad penam.
... peccata sequentia remittuntur ... contritionis
... ... ad culpam ... ad pe-
... ¶ Ad tertium dicendum quod ... non ...
... possit ... sed ... pa-
... fictione recedente et ideo non est simile.

Ad ... sic procedunt. quod post baptismum ... non de-
beat alia ... esse ... est ... uni ...
... ... baptismus est regno
... esse regno unius modi ... baptismus
... ¶ Praeterea baptismus ... alia ...
... alia ... non multiplicatur. ... sic
... ... sacerdotia et sic de-
aliis ... et post baptismum ... non debet esse ad baptismum
¶ Praeterea ... et ... alia quae dicuntur baptismata
non sunt talia. quia non ... et ...
... non sunt baptisma. ¶ Sed contra est quod damascenus ...
... baptismata. ¶ Praeterea heb. vi. ... de
baptismatum doctrine ... quod est baptismus aque

pnie ⁊ sāgnis. g° hut p la grā baptī
[S]ed dr̄ q̄ pnie bap. no sufficiat ad sa
lutē. Cū aūt ē bapl̄ ut ee ⁊ ptinentib ad
salutē. eo q̄ p ipm distiguitur ab h̄ aīa
p° d̄. Sꝫ p bap pnie no ipetrat aūt
g° no sufficiat ad salut. [C]o p̄ posita cā suf
ficiētie. sup̄fluū ut aliā cā addē. ergo bi
bap pnie ad salutē sufficiāt. necitate inu
nēte. tc ap necitat ⁊ aūt in eundē. n de
bet bap aq baptizari qd fl̄m ē. [C]o p. etiā
pūl mag ē ad mia. idinās p̄ etas p
ta. ut p p. glo. ro. d. sc d. ung pillo q̄
mortē ⁊ c. d. puus no ueniut pecdo ongi
p sola fide ⁊ g̃tiōe aliop. n bap aq ei adh
beat. g° ut q n adhuc remanet ore
⁊ actu sal. sin bap aq. [C]o ꝫ tal hoies cū
sit d magnitus boni. no pot hoi iuuari
ētē. sꝫ ipso hoie ē impedire aliā. ne bap
tizret bap aq. g° sin bap aq p sola fide
⁊ g̃tiōe pot ee salus. [C]o. ro. b. dr̄. g° d̄i
una ētia cōgnētie no ē fsing. g° q̄ h̄ē fide
⁊ g̃tiōe. ⁊ sin bap aq saluat. [S]ꝫ dicē ut
q bap sagnis n supplet uicē bap aq. bap
eī aq hē efficaciā ex ope opato. bap ā sāni
g'nis sola ex ope opante ⁊ usu. h. ar no
bne. g° isis bap sagnis no supplet uicē
bap aq. [C]o. i bap sagnis n ē necē pecā
⁊ cū sꝫ pecā q̄ no ē ptiēlia. ad tollēdi
pena tāta dbita p pecās. n ⁊ d uid adeo
passiones cū q p d° pame adh sufficeret. g°
bap sagnis no fp tota pena p pecās tollit
⁊ ita no supplꝫ ois uicē bap aq. [C]o. mlta
sꝫ alia grā supererogatiua. sic ugitas. cū de
sit aureola. ⁊ doctrina ⁊ h°. sꝫ h° no supplꝫ
locū bap. g° nec martiriū ut uit. [C]o ꝫ ē
qd aug° dr̄ d aplimo q̄ sigs i eo pgadr̄ eāt
passiones salutē ablatiue. g° bap sagnis sp
gat ulr ⁊ supplꝫ locū aq. [C]o. bap aq effi
cacia hꝫ ex passiōe x. ē nos gtlāt. ⁊ sꝫ sibi
bap sagnis nos passioi x. g° ... supplꝫ
uicē bap. [S]ꝫ ut q̄ bap aq sit potior
q̄ bap sagnis. bap eī sagnis efficaciā hꝫ
ex ope o pante ille q patit. bap aūt aq ex pas
siōe x. Cū g° passio x sit efficacior q̄ opus
opās alit puri hoīs. bap aq nobilio erit
q̄ bap sagnis. [C]o. p bap aq dat b3 g°
p q̄ debet ei aureola. sꝫ p bap sagnis
p q̄ debet ei aureola. g° cū aurea sit no
debet. h° aureola. ⁊ bap aq erit nobilior
q̄ bap sagnis. [C]o ꝫ ē qd dr̄ i glo. sup
q̄ bap sagnis ⁊ c. bap i sagnie po
tē ꝫ sꝫ ē tolle ... [C]o. dr̄ ad p qdē
nocēs reduit q̄ bap aq. [C]o. dr̄ adp qde
q̄ ... ⁊ se ... uni ē tm bap q̄ i aq cele
brat. [illegible] d̄ lata ... dn̄s dr̄. m
ut. docete os gtes baptizātes eos ⁊ c.

Alia a dm̄ baptismi. q. sigm̄ bi bap ⁊ sic dilu
uiū dr̄ bap aq. i q̄ sig° nr̄m bap qd
ad saluatoē. sicut iuuē. ex saluatoe hūani
gnis tūc sol in archa. ut p. p. p. pe. uig ⁊
sic inaūs rub. q sig° bap nr̄m q ad li
batoē. glutia dmonū. ut dr̄. j. cor. x. ⁊
ablutoēs q̄ fiebāt i lege. q sig° bap nr̄m
q̄ ad pugatoē peccatop. q i ipso fieri alio m°
dr̄ ad bap. ⁊ ptoē ad eūde effectū q̄ sic dr̄
bap pnie ⁊ bap sagnis. d q°b magis h3 logꝫ
ul q ad effectū sc̄dū q ē pciātio in bono
⁊ sic dr̄ bap. sp̄s. d q dr̄ act. j. ⁊ h3 ut grā
baptismi. pnie dam. sꝫ magis h3 tagit illa tm̄
q ut cōiuntiā cū sc̄o bap. i pri effecat. [C]ad p
g° dr̄ q bap sagnis ⁊ bap pnie. huic ut eadē
ratio adi cū bap aq. q bap sagnis ⁊ pnie n
ualꝫ adrogitioē. n ei q h̄ē bap aq. i p̄posito n
qn. s. a̅ticulo necitatis. no ptept religiōis sc̄
excludit. ut illd dr̄. ⁊ sic q̄da ut agitē i ul
bap aq. [C]ad p dr̄ q alia sc̄i no sic tāte ne
cessitas. q̄ te bap. ⁊ io n oportuit q̄ hr̄et aliq
supletiū. cū a̅ticulo necitatis exclud. sc̄i. [C]ad s°
dr̄ q duo baptismi d q°b magis fiat mītoe i
lcē no ifue cū bap sc̄o i legndo. sꝫ solu i cū
do. io n sꝫ possit d sc̄i. ⁊ p° p ⁊ mltē dr̄
x tales susceptiue te sc̄i. sin sc̄a. [C]ad sc̄m
qm̄ dr̄. q ad dr̄ ad salute sufficie dup sīne
n° suplē ⁊ absolute. ⁊ sic pnie bap sin bap aq
n sufficeret ad salutē. alio m° p q̄dā ⁊ i casu ⁊ sic
sufficiat. q̄n a̅ticulo necitatis sc̄i excludit. nec as
tu p ipi possit. ⁊ ei q̄nig sic pnia sin bapti
i actu. ē tn̄ cū d si ut ⁊ i p° posito bap ⁊ ...
p sc̄o reputat. ei q no h̄ē sp̄s opādi. [C]ad p
g° dr̄ q eadē sc̄a ē d carnite bap ⁊ ablu
toe aq exterior. q uersep suplē ē necē ad sa
lute. sꝫ i casu sufficit p̄posito. qn a̅ticulo necitat
sc̄i exclud. [C]ad s° dr̄ q io illa pcedit bn̄
si bap pnie eē suple ⁊ absolute ad salute
sufficiēs. [C]ad t° dr̄ q quis pueri p sic mag
etas insalubi. tn̄ oz si saluari dbeāt. q p m°g
alig cā salutis sit. ⁊ q p pāc mortē. liber
aliq cā saluus sit. ⁊ q p sac bap saluat
ut i saluari n possit. oz q p p ṗm̄ fide
pl cū uals adulto fides ppi. q̄ puulo fides
alterīa; nec cū aliq̄ fides aliena p uulo ad sa
lutē sufficiebat. cū aliq p̄testatoe. ⁊ h3 erat
i q̄ illa ptestatio hebat. cū sc̄i q nc hēt bap
aq. [C]ad et̄ qdm dr̄ q bap aq efficacia h̄ē ap
sioē x. i q eī sacmitali replebat. bap aut
sagnis passioi x d°sōt. tuli n sacmitali rep
sētatoe. ⁊ id ihus q sc̄a sc̄. bap sagnis
no suplꝫ uicē bap aq ... sic ē bap. aq̄ i p̄ ſtio oriactis
⁊ h°. sꝫ ico q ē rōe sp̄us suplꝫ totali uicē
bap aq. qn a̅ticulo necitatis sc̄i exclud. sꝫ sic
ei in bap aq liberat h° ab oi culpa pcedente
⁊ pena. ita ⁊ in bap sagnis. [C]ad p g° dr̄ q

baptismus sanguinis non habet tantum ex opere operato. Item quia
ad penam quam aliquis in martirio explet. quia contingit
non esse sufficientem ad satisfactionem pro peccato. Item quia addu
notetur iste [illegible] quod contingit quod uno maiori ca
ritatis fervore aliquis sine martirio non potest absolvi pe
na liberari. Set hec ex imitatione passionis Christi habet
unde de martiribus Apocalypsis dicitur laverunt stolas suas
in sanguine agni. Et ideo puto quamvis [illegible] non
habet. Si occiderit puer in suo sanguine baptizatus
salvatur. Ad hoc dicendum quod quamvis illa pena in se considera
ta non esset sufficiens ad liberandum a [illegible] pena pec
cati relata ad eius passionem accipit efficaciam a pas
sione Christi. cum aliquis pro [illegible] penam gloriae. Et ex hoc ab
omni pena absolvetur fuit. Ad aliud dicendum quod in aliis sup
erogationibus et penitentialibus operibus aut satisfactionibus non est ita
expressa conformitas ad passionem Christi sicut in baptismo sangui
nis. Item in baptismo presenti. Et ideo non quamvis omnis
pena dimittatur. tamen in [illegible] dicendum quod quidam
idem eadem gratia [illegible] super eum qui habitum religi
onis assumit. et super eum qui baptizatur. Set hoc non
est quia talis satisfactione absolvatur. Set quia eo ipso
quod [illegible] in [illegible] tradit se Christo. plenarie
ea pro peccato satisfecit. quia cunctos [illegible]
[illegible] dare possit [illegible] quod alias omnia pec
cata redimeret. Et quia ad penam Ad quartum dicendum quod
utrique baptismus efficaciam habet a passione Christi. Set quia ei conformior
est baptismus aque conformior est sacramentali signo. baptismus
autem sanguinis realiter. Inde est quod ad sacramentali
ta excedit baptismus aque. Sed est in passione [illegible]
[illegible] quod ad eam que fit realiter. ideo tamen excedit baptismus
sanguinis. Et quia gratia in baptismo sanguinis magis augetur
[illegible] et aptius [illegible] non [illegible] si impedimentum non assit
et remissio peccatorum. quamvis non sit plenior. quia utrique
que pena et culpa tollit. tamen est in baptismo sanguinis ef
ficacior et fructuosior. quia sedis maculis non ingre
ut David dicit. [illegible] quod dicit quod in baptismo sanguinis gratia
non [illegible] [illegible] esse in pueris qui per Christo occiduntur
et in adultis. quibus potest in ipso actu passionis gratia
dari. Sic et in baptismo aque. Si se ad eam disposuerit
et obicem aliquis non ponat. Spiritus sanctus. Et hec [illegible]
quia ad fortunam baptismus [illegible] baptizati aut non
baptizati [illegible] [illegible] coram sacerdote. martiri
[illegible] plenitudine. ille post confessionem [illegible] [illegible]
sanguine. Ille per ipsum martirium purificatus recep
[illegible] [illegible] [illegible] efficaciter [illegible] nullus ac efficacit
[illegible]. [illegible] non gratia accipiendam. Ad [illegible] dicendum
quod baptismus sanguinis efficacior est a passione Christi est expressio
conformitatis quam baptismus aque. Ad sextum dicendum quod in baptismo sanguinis
aliquis non solum aureola meretur. Set et aurea per gratiam
est collata vel augmentata. Hoc est [illegible] qui in baptismo et cetera
non tamen solum parvuli set et quique adulti. In parvulis
non est dubium quin recipiant. de adultis autem est quia per
fictionem impedimentum possunt. [illegible] de parvulis [illegible] exemplifi
cat. Non penitet eum veteris vite et cetera. Quod baptismus non
est [illegible]. Set [illegible]. Et dicendum quod [illegible] de [illegible] [illegible]

est [illegible] non potest esse [illegible]. non recedit dimissa et cetera.
Hic queritur [illegible]. Augustinus. [illegible] dicit. Induunt
homines Christum aliquando et cetera. Induere Christum non est aliud quam [illegible]
tudinem assumere. quia hoc extra per sacramentale representa
tionem. et mentis per realem imitationem. Non tamen passio
nem baptismi et cetera. Contrario non totaliter [illegible] quia non [illegible]
a tota pena absolvit quamvis absolvat a toto
[illegible]. Neque enim ille baptismus et cetera. Contra est quod [illegible] dicit quod [illegible]
[illegible] pena in illo latrone fecit esse martirium
Et dicendum quod habuit ad [illegible] martirio. scilicet penam et [illegible]
voluntatem. et ad [illegible] admartirium. scilicet causam. Sic et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] voluntatis. Set habuit penam et causam. Queritur re
generatur etiam amisit amisisse se eam dicitur. quia
gaudium et [illegible]. Ad hoc baptizator ei [illegible]
est. dicendum quod baptismus usque ad salutem [illegible] [illegible] [illegible]
esse quando esse vel usque ad plenam [illegible]. Ille
autem gratia baptismi non amisit. quia eam [illegible] [illegible] de
cessit. Et hinc [illegible] est quod ad remissionem culpe. Set non
quod ad remissionem omnis pene. Non tota satisfacit baptismus et
cetera. Hic queritur quod ad id [illegible] est tamen [illegible]. Istud [illegible]
supplicio puniendos. Supplicium [illegible] penam
[illegible] quod sola pueri [illegible] ut in [illegible] dicit
[illegible] dicit. [illegible] fideliter gloria non [illegible] et cetera.
[illegible] tamen ille non sunt peccati suffragia. Set gratiarum
actiones.

Postea hic [illegible] et cetera. Preterea [illegible] magis
[illegible] baptismus per [illegible] ad recipientes. Set videtur [illegible] per
[illegible] ad [illegible]. Et [illegible]. Et [illegible] ostendit
[illegible] possit baptizare [illegible] [illegible] [illegible] dari [illegible]
[illegible]. Ne [illegible] liceat baptizare et cetera. Contra. [illegible]
[illegible] [illegible] possit baptismus. quia [illegible] et [illegible]
assignatur [illegible]. Quia [illegible] [illegible] [illegible] et cetera
[illegible] [illegible] quidem [illegible] quia si potest
baptismus et cetera. [illegible] quod [illegible] [illegible] baptizare
[illegible] baptizandus. Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in baptizando [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible]. [illegible] quod [illegible] potuit. Set non [illegible]
[illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potestatem dimit
tendi peccata [illegible] dicit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dimittendi peccatum. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non oportebat [illegible] ostendere ad
[illegible] quod [illegible] potestatem peccatum dimittendi [illegible]
dei [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] hanc potestatem. Contra
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] dicit
[illegible] non potest [illegible] [illegible] peccati non sibi peccatum
dimisisse [illegible] [illegible] potestatem dimittendi
peccata. Contra. super [illegible] Jo. [illegible] sic potest suscitare mor
tuos et cetera. dicit Augustinus. [illegible] et suscitat [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
suscitatio [illegible] [illegible] suscitationi [illegible] [illegible]
per dimissionem peccati [illegible] potuit peccatum
dimittere. Contra. [illegible] est in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] baptismus et remissio
peccatorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potuit
peccata dimittere. Contra. [illegible] gratie [illegible]

b[ene]t e[st]. q[uia] n[on] sic p[er] aut[oritatem] ministri. sic moyses e-
i[n] domo dei. s[ed] sic d[omi]n[u]s [et] heres. sic d[icitu]r he. iii.
s[ed] no[n] h[ab]et potestate[m] dimittendi peccata i[n]q[uan]t[um] h[om]o. n[ec]
sic d[omi]n[u]s. s[ed] solu[m] sic minister [et] alii. g[ra]t[ia] h[ab]et p[otes]t[a]t[e]m
dimittendi peccata. [illegible] q[uo]d e[st] soli[us] dei [illegible]
ip[s]e h[om]o e[st]. [et] dimitte[re] e[st] h[ab]i[tu]s. ut p[atet] ys[aias]. xl.iii. ego
su[m] q[ui] deleo iniq[ui]tates tuas p[ro]pter me. g[ra]t[ia] n[on] [illegible]
[illegible]. nulla remissio peccatoru[m] n[isi] p[er] [illegible]
[illegible] h[om]o no[n] p[otes]t dare sp[iritu]m s[an]c[tu]m. [illegible]
[illegible] d[icitu]r e[st]. g[ra]t[ia] no[n] p[otes]t remittere peccata
[illegible] h[om]o. g[ra]t[ia] [illegible] remittendo pec[cat]a no[n]
[illegible] p[er] [illegible] q[uo]d e[st] po[tes]tas absol-
vendi a peccato in baptismo. [illegible] q[uo]d [et] h[oc]
sol[iu]s dei e[st]. q[ui]a [illegible] peccata dimittit. [illegible]
[illegible] cu[m] remissione peccati. [illegible] tali potestate
[illegible] remissio no[n] [illegible] [illegible] alia e[st] po[tes]tas
ministerii. q[uo]d eis [illegible] q[ua]si [illegible]
[illegible] opus. [illegible] e[st] medi-
[illegible] duas. q[uo]d d[icitu]r potestas excellentie [et]
[illegible] attende[n]d[u]m aut[em] [illegible] excellentie
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] q[uo]d [illegible] passio-
[illegible] baptismi [illegible] aut [illegible]
[illegible] baptizatus. [illegible] n[on] e[st] melior [illegible]
baptizatus [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] effectu[m] [illegible] q[uo]d d[omi]n[u]s [et]
[illegible] q[uo]d d[omi]n[u]s n[on] [illegible] ad
[illegible] ad invoc[ati]o[n]e[m] no[min]is [illegible] remissio
peccatoru[m] i[n] baptismo [illegible] [illegible]
[illegible] ad credendu[m] [illegible]
[illegible] ad primos [illegible]
[illegible] potestate[m] [illegible] dimittendi p[ec]-
cata. no[n] [illegible]
[illegible] [illegible]
n[on] [illegible] [illegible]
[illegible] uno m[odo] [illegible] auctoritate
[illegible] absoluendo a peccato [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] passionis. [illegible] re-
missione[m] [illegible] peccatoru[m] [illegible] p[rim]u[m] ad po[tes]t[a]t[em]
excellentie ut d[ictu]m e[st]. [illegible] [illegible]
[illegible] n[on] e[st] tu[m] ministri
[illegible] meritu[m] [illegible] tu[m] po-
testas [illegible] e[st] soli[us] dei. [illegible] po[tes]tas [illegible]
excellentie ut d[ictu]m e[st] ei [illegible] ad d[omi]n[u]m. ut
[illegible] meritu[m] [illegible] [illegible]
h[ab]ere po[tes]t[a]t[em] excellentie. i[n] remittendo pecc[at]a [illegible] ad
[illegible] ad invoc[ati]o[n]e[m] no[min]is ei[us] [illegible]
remissio peccatoru[m] [illegible] [illegible] ad po[tes]t[ate]m excel-
lentie. [illegible] no[n] h[ab]uit tu[m] ministri po[tes]t[a]te[m]
s[ed] aliorum ut d[ictu]m e[st].

Ad [illegible] sic p[er] [illegible] q[uod] ministri [illegible] po[tes]t[a]t[em] coo-
[illegible] ad [illegible] mundatione[m] [illegible]
[illegible] alii sp[iritu]s s[an]c[tu]s p[er] [illegible] ad emundatione[m]
[illegible] no[n] [illegible] sp[iritu]s s[an]c[tu]s [illegible]
[illegible] g[ra]t[ia] minister cooperat[ur] ad emundatione[m] i[n]te-

-rio[r]e[m]. [illegible] dic[itu]r [illegible] q[ua]e adhibe[n]t[ur] [illegible]
[illegible] [et] ministri [illegible] [illegible]
[illegible] g[ra]t[ia] [illegible]
[illegible] [et] minister [illegible] ex sua [illegible]
[illegible] ad i[n]teriore[m] emundatione[m] q[uo]d e[st] [illegible]
[illegible] i[n]t[er] causas dignior e[st] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] g[ra]t[ia] oportet ad p[er]fect[am] remissione[m] [illegible]
[illegible] potestate[m] [illegible] cooperandi [illegible]
[illegible] [illegible] ille q[ui] calor
agit [illegible] remissio [illegible] e[st] [illegible]
g[ra]t[ia] [illegible] g[ra]t[ia] [illegible] cooperari ad remissione[m]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] figurare. [illegible] [illegible]
[illegible] g[ra]t[ia] minister [illegible] cooperat[ur] ad i[n]-
teriore[m] emundatione[m]. [illegible] emundatio a peccato
fit p[er] sp[iritu]m s[an]c[tu]m. [illegible] minister [illegible] no[n] dat sp[iritu]m
s[an]c[tu]m. g[ra]t[ia] no[n] cooperat[ur] ad i[n]teriore[m] emundatione[m].
[illegible] celu[m] [et]
t[er]ra[m]. [illegible] celi [et] t[er]re n[on] d[eu]s cooperat[ur]. g[ra]t[ia]
n[on] [illegible] [illegible] [illegible] [et] i[n] actib[us]
[illegible] e[st] [illegible] agit [illegible] agit n[on]
[illegible] i[n] [illegible] ut [illegible]
[illegible] g[ra]t[ia] [illegible] [illegible]
[illegible] cooperat[ur] ad emundatione[m] i[n]teriore[m]. [illegible]
[illegible] cooperat[ur] [illegible] modis [illegible] m[odo]
[illegible] cooperat[ur] [illegible] m[odo]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] effectu[m] [illegible] sic disponens [illegible] ad effectu[m] age[n]-
[illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] sp[iritu]m [illegible]
[illegible] cooperat[ur] [illegible]
[illegible] actor [illegible] agens
[illegible] [illegible] effectu[m]
[illegible] agens [illegible] agens q[ui] e[st] d[eu]s
[illegible] ad [illegible] remittit [illegible]
[illegible] no[n] cooperat[ur] [illegible]
[illegible] cooperari [illegible]
[illegible] disponi-
[illegible] ad [illegible] receptione[m] [illegible]
[illegible] emundatione[m] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in peccato re-
[illegible] [illegible] sic nos [illegible]
[illegible] minister [illegible] g[ra]t[ia] [illegible] po[tes]t[a]s
[illegible] q[uo]d minister [illegible] ad [illegible] ex-
[illegible] ad collatione[m] g[ra]t[ia]e p[er] [illegible]
[illegible] remissio peccatoru[m]. n[on] dispone[n]d[o] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] remittendi [illegible] [illegible]
[illegible] no[n] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q[uo]d e[st] [illegible]

aliud. s. q̄ primum pertinet ad illuminationem intellectus
s. q̄ d̄r ut uel actio. sic glorificare potest corpus
ne in precepto huius actionis. sed solum secundum
ueritatem aut christi q̄ gratie unionis adoptionis. sic
albedo eadem uoce q̄ facit album. et aufert
nigredinem ab albo. in quo est. et ideo non oportet q̄ huius
sit per gratiam prosequi ... ad ...
duo loquitur. et tenebris in gratiam. sic ...
dicitur unum magis pertinere ad intellectum q̄ ad
affectum.

Ad secundum sic proceditur. uidetur q̄ nulli conferri potuit
a deo potestas cooperationis. sicut jo. j. hic est qui
baptizat. dicit aug. q̄ johannes didicit q̄ potestatem
mundandi a peccatis deus dare potuit. sed non dedit.
uidetur autem potestatem iustificationis. ergo uidetur q̄ potuit dare
potestatem cooperationis. Item maior est potestas auctoritatis q̄ coo-
perationis. sed sicut jo. j. super illud hic est qui baptizat. dicit glosa
q̄ potuit eis dare auctoritatem baptismi quam contulit ministris
licet ... ergo multo fortius potuit cooperationem in illa
emundatione. Item plus est expellere demones q̄
sanctam iudicet. s. peccatum. sed deus dedit hominibus
potestatem demones expellendi. ut patet. luc. x.
ergo multo fortius potuit dare potestatem expellen-
di peccatum. Contra omne agens oportet q̄ sit nobilius
patiente. ut ... philosophi. sed nulla creatura
alicuius creature que ... in tantum ... ergo non potest
conferri q̄ cooperetur ad interiorem emundationem. Item
gratia est quedam inchoatio glorie. sed non potest deus non
potest alicui creature q̄ ab ipsa sit gloria. sicut non q̄
sit lumen luminis. ergo potestas cooperationis ad gratiam
data per quam fit peccatorum remissio. homini conferri
non potuit. Ulterius uidetur q̄ non potestas excellentie
... xx. dicit q̄ unicuique dedit secundum plenitudinem. sed non
dedit potestatem excellentie. nisi ... ergo non potuit
alius conferri. Item potestas excellentie competit christo
secundum q̄ meritum eius operatur ad remissionem peccatorum
ut dictum est. sed hoc non competit christo nisi secundum q̄ eius
meritum habet quandam infinitatem. ut in iii. libro dictum est
ergo cum nulli creature infinita in merendo. non potest
alicui creature pure conferri. ut q̄ non potestas excel-
lentie. Item potestas excellentie competit christo secundum q̄
caput est. de cuius plenitudine nos omnes accepimus. sed
hoc competit christo q̄ est unigenitus a patre. ut dicitur jo.
j. ergo nulli creature pure conferri potuit. Contra
quicquid ... christo ... potest et alii conferri. sed potestas
excellentie ut dictum est competit christo ... ergo
potest aliis hominibus conferri. Item ad potestatem excellentie
pertinet q̄ ad inuocationem nominis eius fit remissio peccatorum
in baptismo etc. sed potuit et hoc deus conferre petro uel
paulo. ut ad inuocationem nominis eius baptizati consequerentur
ut dicit glosa. j. cor. j. ergo potestas excellentie potuit
aliis conferri. Ulterius uidetur q̄ creandi potestas potuit cre-
ature conferri; plus est deus potest facere. quod possit homo
intelligere. q̄ non est impossibile apud deum omne uerbum
ut dicitur. luc. j. sed quidam philosophi posuerunt aliquas

creaturas potestatem creandi. sicut auicenna q̄ dicit q̄ intelligentia prima
producit secundam. et deinceps. ergo deus potuit dare
creature. Item non potest dici absolute accepta sed
habet eam. quod in se contradictionem non implicat ut dictum
est. q̄ alicui creature detur potestas creandi. sed nullam
contradictionem implicat ut uidetur. nec talis dicunt
immo magis implicare uidetur. q̄ plurimum est quod potest
aliquid facere aliquid ut ipsum est. ut dicitur in iiij. methaphysice.
et sic non potest implicare. ideo q̄ ipse creator alias
creaturas constituat. ergo potest eis concedere non est.
Item fortior est nobilior quam ... aliqua creatura col-
lata est ut possit producere corpus. ergo et potuit
creature conferri ut possit producere ... et hoc est crea-
re. ergo potestas creandi creature conferri potuit. Item quan-
to est maior resistentia tanto est maior difficul-
tas in actione. sed quanto magis resistit actioni quam
id quod non potest agere. sed ergo creature collatum est ut
possit ad ex contrario facere. multo fortius potuit ei
conferri ut possit ad ex nichilo ente facere quod est
creare. Contra quia creatura non potest conferri q̄ habeat po-
tentiam infinitam. cum sit essentie finite. quod patet per distan-
tiam infinitam. q̄ est inter ens et non ens. ergo potestas cre-
andi creature conferri non potuit. Item potestas soli deo debet la-
trie. sed hoc non potest creature conferri. ut ei latria de-
beatur; sicut non q̄ sit deus. ergo creature non potest confer-
ri potestas creandi. Item non agit nisi per quod est in actu.
sed creatura non potest conferri q̄ sit actus purus. ergo
non potest sibi conferri. q̄ agat se tota. ergo nec q̄
agat totum quod est in re. quod est creare. Respondeo dicendum
ad primam questionem. q̄ dupliciter dicitur ad non posse conferri alicui
creature; aut q̄ nulli creature conferri potest; aut q̄
alicui potest conferri. sed non isti, utrumque est conferri alicui
creaturae. q̄ ipsum excedit terminos sue speciei non potest sibi con-
ferri. sicut equo non potest conferri q̄ habeat rationem. quia
si conferretur sibi iam non ... q̄ autem confertur alicui excedit ipsum ...
terminos. non potest alicui creature conferri; potest ergo aut
conferri alicui. excedit ipsum extra terminos creature. q̄ non
potest esse q̄ creatura sit agens principale uel nobilius
effectu. quo ultimo fini coniungimur. aut moles est
gratia. per quam fit remissio peccatorum. et ideo est dicendum
q̄ potestas auctoritatis nulli creature conferri potuit. potestas
autem cooperationis est duplex. quedam ... et ut mi-
nisterium dicitur. q̄ potestas cooperationis ad emundationem interiorem
possit alicui creature conferri. quamuis non sit collata
quod non potest ... cooperatio q̄ fit per modum disposi-
tionis. q̄ sit collata est ministris ecclesie. ut dictum est
aliqui dicunt q̄ conferri potuit ... ... aliquis
aliquo modo ministerium potest. cooperatur enim ad deo
instrumentaliter duobus modis. uno modo ita q̄ per uirtutem
aliquam habeat esse absolutum et completum in natura operetur
ad effectum aliquem producendum, non solum sicut ...
sed principaliter. sic igitur cooperatur deo ... ignorantie
... et hoc modo accipitur cooperatio. non potest conferri
... ut deo cooperetur in interiori emundatione que fit
per gratiam. q̄ gratia eleuat hominem ad unitatem ...

e sup 9ditões ost c n° dco. dst ei eo
gne sup ee ille. 7 hois 7 angli q sc
supme cãe. 7 id agit q sc ph tuute
aliq alletat p gra. oz q sic sup ome
dutz quet. 7 sic talis coopo. excederet
tios cãuc. Alio m° ad coopãe dõ. no
pidaute q hec ee pfcm ind. vz adul
timu 7 prica essem. dicite ptigedz. sic
i talis p° dz. dcm e, 7 h m° coopaci dõ i io
ti emudatoe ut qda dnt. dispoendo po
tuut hoi 9ftti. sm talis. sic ta pbedo sic
7 h m° coopaci. pti adpo excellete
i x° ut dcm e. Ad p° g° dd q h itelligat
d po excellete. q x huic 7 x gl°.
potes opoip sõ m° dco. Ad e dd q
autes i accipit. no emudatoz. sz t
sz t istructois facta. eis ee etiã pcedo p
mitu kapes q̃d ad po excellete ptu
ne. 7 h ponit eis 9ftu. ul dd q loqt
n d aute p! sz d su aute. q̃d pz exeo q̃d
sequit. i glo. ra. s. q ipe p aucto exist
Ad e° dd q hoib dat po excellede d mo
q̃ ad esem nocum. ad e pece. q h sola
d e pecc expllee. 7 asumi d mod likue
.io. em. si filie uos likuue. ue libi exitis
Ad s. qom dd q potes excellete. dõ h° pu
to 9fre potuit. d tn no fuit dcoo. ne
spes i ho ponet. 7 ut eet unu asi ee
ostedet. aq ond mibi spua. 7 metu re
cipet. Ad p° g° dd q h intelle. d ill q sue
necaa ad pfucoz hoi. ul q adee n. ul
q ad ee gre. n ei oz q dõ dedit ho gra
gratis data. q p q differe gratie sz 7
dat unicp sic ult. j. cor. xij. Ad s dd q
add q ps put coopãe dõ i cõi emudatio
ne. ... n quet q hec esse
i fiea i mendo. q illud x qdã m. huic i fi
nita. q n coopatere. ou n na plene si
aut x. Ad e dd q gra capitis. i x° distigt
a gra unioi. ... ex ipa unioe p qda
9decetia. plitudo ... gre 7 capitis 7 sc
glas. p e i illa q fuit. n tn 9seqt q sc
alic q adad ps excellen 9ftet. puta
q i noie eius bap daret. ul q mit ee alq
m° opãee ad esem. bap. i illo bapismo qd
eet sipli capd. Ad e qom dd q cu opne
hic q cãto no pot alic cãtue 9ftari. q e
ap infinite po. ppe distatia i finita. q e
sipli inte sipli ens 7 no ens. mit q e inutuo
cãtiois. po aut i fiea no pot ee i ecen
fita. vn ex h io q po pot i fiea alic 9
cari. po ine q e hac eeti i fini q p hoo

hec ee si recept. sz pue 7 sup. 7 sic ex tios ca
tuue pot. 7 ca nlli cãtue. s eo oppoe 9cari
pot tal po. Ad p° g° dd q ulli phi. n itellexe
tut plene modu cãtiois. 7 q°m requit po i
finita. agete. 7 id n itellexer ipossibile sic pn
sitioz. Ad s dd q h 7 iplicat 9dictõe. i q po
tuue cãtiua hre 9ceri i fia. 7 p 9ns n ee ca
tiua. 7 sic ad esem dne manifestis. d po aliqd
i ecen e i fine posse eqti. 2 to et op. ut q e
pfacois ap nag. s. posset face ad eqle d sic p
fectois. q dnt. ut sic possit face ad equa
libi. Ad e° dd q nllm ages cãu facit fcdm
q to n fuit. ut plue. i vij. meth. sz edu
cãt d po m. d n n pot educi d po alti. 7 io
n e sic d sõ 7 m. Ad q̃rte dd q 9ut exq
fit gno. n ipedit actoe agetis. n dup. sõm
m° d similia dut ageti. q d 7 n e ulr ueri
sz i hus tn. i qb e mutua acto 7 passio. vn
h actio. Alio m° p se loqd. elagado po pas
siua patietis. p dispoem recepte eiis agetis
7 h e i oib. costat aut q nulla i dispo. pot po
passiua tm elogare abeffu agetis pap pcedo
q stricto totaliz ipi po. 7 io mlto maiois
uni e face ad ex n. q ex 9no sipli loqa
q ius. s qd h mt aliq distatia. q n e i ullo.
ij
vza tn mage i hc pot. q p cãtue 9ceri m
mistiu cãtois 7 no aute. sicis velle cu i
h sistie. posset dice. q ee pe ad cãt. qn
sit ex nllo pexistete. vn pz 9cedo d su ro
ne excludit psuppom alic pexistetis 7 exepte
agetis. 7 expte sa. ut s. cãto dcat q sõ
ages agit ult alic prois agetis. n sm
sit ex aliq pexistete m. 7 h e po aucs. m
cãnda q e i fimta. 7 io ulli cãtue 9cari pot
Alio m° ut q excludat pexistetes expte fa
sz n expte agetis. ut s. dcat cãtio liq mt
pe. ad aliqd ages ultie alic prois agetis
ex n psupposita m. aliq esem pduc. 7 sic
eet cãtois mistiu. 7 ita aliq phi posuer
aliqs cãtuas cãri. et sic magi d q pot
9cari po is cãda. Ad . h g° dd ad qnt s
magn. q distatia int eus 7 n eus n requit
abso e i fiita po te i eo q fac ad ex sipli
n ente. vz ei i motu ut b mouet, sõ no
distatie q e int tios. io q. q ab illa sõu m
mot accipit q̃tit. q̃ta ei e uia. tat e mot
ut dc. i vj° phis. mot aut e p esse
ult s. moue s. i q h ei oppõne. sz q i ca
tice n sic. e q i eis puru n e p se ro
cãtiois. sz p accns se hz ad ipa. dr ei aliqd
si ex no ente. i. post no eus. vn cãto no
hz q̃titates ex distatia n entis ad ens. sz abete

D.

quod actus. et ideo non oportet quod sit eternus. preterea distan-
tia que est inter ens et non ens est finita, et solum ei quod
creatur quod est infinitum. et ideo non requiritur sic infi-
nita simpliciter. est infinita secundum quid, ut scilicet non sit com-
mensurata alicui mixte creature. sicut sunt omnia agentia
naturalia et nulla creatura est nobilior quam naturali-
a mixte creata. quod dicitur ei nulla est. et ideo et philosophi
posuerunt creatorem secundum mixtum, in illius secundum et in
nihilo. | Sed dicendum quod non est distantia infinita inter
ens et non ens excepto ipso ente. non ens sicut infini-
tum quod minus distat ad ab uno oppositorum quam ibi
caput de alio. tamen non distat infinitum aliquid
non quod est infinitum simpliciter. scilicet dicimus. cum quanto aliqua
entia sunt proximiora tanto magis apta esse di-
stare. sicut Augustinus dicit in libro confessionum. quod angelus fuit
prope deum. materia prope nihil. et ulterius est quod dicta distan-
tia est quedam modo infinita ex parte non entis simpliciter
eo quod omnis determinata distantia alicuius entis significato
transceditur; contingit esse aliquam distantiam esse infini-
tam ex una parte et finitam ex altera. sicut contingit
sunt quedam. tamen ad infinitum. non est esse aliquid mixtum tale
distantia finita. non distantiam inter unam creaturam et
quam alteram, et non esse aliquid mixtum infinitum. preterea
ad magis distantem creaturam quantumque quod dicitur. creatio
autem non respicit hanc distantiam ex parte non entis
quod est ex creatoris. | Ad secundum dicendum quod placata debet creatu-
ra. ipsa est per agentem. cum virtute omnia alia quo
agunt et ipse non agunt virtute alterius. et hoc non potest
alicui creature conferri. | Ad tertium dicendum quod quamvis nulla crea-
tura sit in qua non sit aliquid defectus ad minus secundum quod ex nichilo
se habet ad esse quod recipit a deo. ut patet ad actum
tamen aliqua creatura est in qua non est defectus. quantum
sit completa perfectio sicut angelus. et ideo talis creatura
se totam potest agere. quamvis per perfectionem sue actionis
sit ei ab ipso. scilicet deo quod est per agens.

Deinde queritur quis possit baptizare. et circa hoc quere-
ntur. | primo utrum baptizare possit tantum ordinatus quam non
ordinatus. | secundo utrum possit baptizare tam bonus quam non
malus. | tertio utrum possit baptizare. tamen hereticus quam angeli.

Ad primum sic proceditur. videtur quod nullus possit baptizare
nisi habeat ordinem. actus enim ierarchicus nullus potest
exercere nisi sit ierarchie particeps. sed illi qui non habent
ordinem non sunt participes ierarchie quia non habent ali-
quam talem participationem. ergo cum baptizare sit ierar-
chicus. quia baptismus est purgatio et illuminatio. ut dicit Dionysius in
ecclesiastica ierarchia. videtur quod nullus possit baptizare nisi
habeat ordinem. | Praeterea sicut baptismus est sacramentum necessitatis. ita et
penitentia. sed nullus potest absolvere sacramentaliter in penitentia
nisi habeat ordinem. ergo et similiter nullus non ordinatus potest bap-
tizare. | Praeterea contra est quod Ysidorus dicit. quod cum ultima ne-
cessitas cogit. et laicis fidelibus permittitur baptizare.
sed laici non habent ordinem. ergo et cetera. | Videtur autem quod

baptizare sit proprie ordinis dyaconorum. quia secundum Dyonisium dyacono-
rum est purgativa. sed baptismus principaliter ad purgandum est
institutus. ergo dyaconi competit baptizare ex proprio officio.
| Praeterea in vita Silvestri legitur quod officium praedicandi et
publicandi evangelium. sed publicare evangelium pertinet
ad dyaconos ex proprio officio. ergo et baptizare. | Sed contra
est quod Ysidorus dicit quod baptismus misterium non ipsius dyaconis
implere est licitum. | Praeterea videtur quod non baptizatus bap-
tizare non possit. nemo enim ei est quod recipere quod
conferre. sed non baptizatus non potest recipere quod
secundum Dyonisium non sunt ad suscipiendum alios ierarchicas actiones
donec. ergo non baptizatus conferre possit. | Praeterea si non
baptizatus possit baptizare et ipse baptizato indigeret.
posset se ipsum baptizare. sed hoc est contra. | Item quod
nulla res ut Augustinus dicit se ipsam gignit. ut sit. baptismus
autem regeneratio quaedam est. | Item quod non possit. spiritualis generationis
esse. ergo non baptizatus baptizare non potest. | Sed contra
est quod Nicolaus dicit. quod Romanum pontificem non hominem
attendat qui baptizavit. sed spiritum dei. quamvis paganus
sit qui baptizaverit. sed paganus non est baptizatus. ergo non
baptizatus potest baptizare. | Videtur autem quod pluribus quam
baptismus inter alia sacramenta est maxime necessitatis. sed cum quod
penitentia non potest aliter subveniri. | Item quod et non adultis
quantum ad remissionem totius pene. et ideo ea que ad ne-
cessitatem sacramenti requiruntur. subveniendi esse communia ex par-
te materie. scilicet aqua quam quilibet habere potest. et ex parte ministri.
quod et hic baptizare possit. sed sic laicis mihi. et
Benedictus Predecessor baptismus non est de necessitate sacramenti. sed
de sollempnitate. quod in lege permittitur esse. preter istam
etiam. sed ordinatio ministri non est de necessitate sacramenti
sed de sollempnitate et predicatur si quis non ordinatus bap-
tizaverit. non necessitate imminente. tamen sacramentum confert.
| Ad primum ergo dicendum quod homo non competit actus ierarchicus
ex natura sua. sed ex divina institutione et sanctione
et quamvis simpliciter actum ierarchicum non convenit ei
homo. tamen actum istum ierarchicum omnibus concu-
let. propter necessitatem. sicut omnibus aliquis in regnativa
dedit. | Ad secundum dicendum quod non est similiter de penitentia sacramento et
baptismo. quia aliquis sine absolutione sacramentali penitentie per sal-
vari in necessitate. non autem absolutione sacramentali
a tota pena absolvitur. sed in parvulis non est ad id
per quod possit salvari. nisi quia adulti possunt a to-
ta pena liberari. et ideo est maioris necessitatis quam
penitentia. | Ad tertium dicendum quod inferioris ordinis mi-
nisterium est. quod competit per se ipso in terminis. per superiorem. sed non e
contrario. tamen cum proprium baptismus sacerdotalis ordinis. sicut superio-
rum dyaconi. sacerdos habet vim purgativam cum il-
luminativa. sed dyaconi habet purgativam tantum sine il-
luminativa. et quod in omnibus sacramentis nove legis est il-
luminatio gratie cum purgatione. ideo non est dyaconi
proprius ministerio baptismus nec alicuius sacramenti. sed aliquid sacra-
mentale. sicut exorcismum et expositionem in medio

.V.

dimus ut cu dr sicq̄ uideus e absiedat 7
eruditor corp q ig̃rat qstr se hre obcat
ad diua. ut cu dr flectamus genua. ul hui
liate uos ad bndictoe. ul ad hc. Ad p gilo.
q bap n he tm p[er]sa̅ sz illud ut dr d'ud 7
id n cpetit dyacono sz sacdoti. Ad f dd q
ad dyaconu ptinz pduare cu 7 i ceo uea
tate. qd e qi loq ligu. sz ad psbr̄ ptinz
me ptai 7 exorari qd e qi [illegible]. Ad cm
qom dd q sic aqua abs o i laticoe e ml b.
bap. ita 7 h abs o i lacal latiae e mist
bap. q adnecte cet. Vn nd baptiat. pot bap
tizare. du mo fuct sou ec. 7 hat i cetom
baptizadi. Ad p g dd q recepto sacp n e
tatz neccs. qte collatio ist. 7 io at pot
q fe li sac. 4 aliqs n posset suscipe. Ad f
dd q qius baptiat at. possit baptiare atiu.
n tn pot se ipm bapt. roib padis i obs
toe. h q i nocetti ecti i cetali qdi dr q iu
deus q se ipm bap i mst dicer. Ego i no
mine baptizo 7c. si decessist ad patriz euola
sz. intellige e ppe ui gtioz 7 deuotiois
geral magitudie pcede uidebat. ut mo v
iudos existes. q. picto motus se off.
Ad f sic pot. ut q mali sac bap ofere no
possit. ette ei ad bap requie in 7 for. ita 7
mist. Et si sic for̄ indbita at nl n e cic bap
g 7 sic si sit mist i debit. Et male n fuit de
buri mistri q sic dr aug. estos ote ee pqs bap
tigas. g mali sac ofere no possit. Ad p mb
ardit n ptipat alias actoes cols. Et bapt
e alia actio cols mistrci. cu g mali sit. q. n
mbra ardit carete pigudie cali 7 gre
ut q bap ofere no possit. Ad f sic ptoa
aust ille. Solius ut q p eos n ofer ups
sac. ca. xxxiiii. ab imudo qs mudabit. et p
ccd oq e imuds. g abco nllq pot mudari
Ca g mudato sit res sac bap. ut q p malo
res sac n ofer. Ad p. sacerd. sunt medii inter deum
7 plebe. diuina i sacris pfectes ipso p doctna. 7
ea q sic ip replentes do p orone. Et oro
nes malor sacdotu n psut plebi. q s go
i pastorali. cu is q displicz ad iterceded mi
tit. irata aim ad detiora pruocat. g n sacra
p malos mist dati psut ad effem salutis
Et g e qd inlic dr. cu baptiat mal e qd da
tu e una e. n i par ppt i pares mist. et
tot baptizati ofeertur sac 7 re sac. g 7 mali
Solius ut q p meliore mistru bap dar
maior effem hat. multiplicat ei ea mta
plura effes. sz bap ex ope opato. gra ofer
dit 7 sic q sa boies ex ope opatc pls
gra mener alie. g si op opas baptizadis ad
iugat cu effic bap. maio gra dabit. Ad p
bap mag e ordiar ad spual salute q ad ego
le. Et as baptiat a sco hoie mitis 7 i ecessio
ne baptizadi. qm salute eslē gsege. sic pz de
gstantino q siluest baptizauit. g 7 q ad spual
salute. bap a bono mistratu pot aplicez effes
spual saluis hre. qd n e ex ope opato. q bap
adh efficacia n ht. Ad g e qd ilic dr. n e
melio bap q p meliore mistru dat. sz p mist
dispates. mun dl ecle. Solius ut q malus
mist pcat baptizas. q sic aug ilic dr estos
ee oz p q baptizat di q n sit ista 7 baptiget
fuisse qd n oz. g pcat. Ad p. euch sac e n e
maioris effic q bap. Et pcat sacdos idigne
acceder ad illd sac. ut pz. i. cor. xi. g 7 pcat
si sit malus baptizado. Et g as mal ex offo
ht q baptiz. g exeqdo sua mistia n pcat
Ad p. ipe tenet baptizare. g si baptizado pcat ee
pplex. qd n pot ee. Solius ut q recipies i
se ul i alio sac a malo sacdote pcat. q gsecies
pcati ipe pcat. Et sacdos i aliq casu pecat
idigne baptizas. g 7 abeo bap accipies ul exi
gcs. Ad p. esto q sacdos n uelit baptizare sin
ptio. gstat q si dat ei ptia symonia gmitte. q
sin pec h n pot. g i aliq casu pcat accipies
sac bap a malo mist. Et g e qd aug ilic
dr. n timeo adultm n homicida. eet at timed
si abeo accipies sac pcarz. g n pcat accipies
sac. Ad z. dd ad p gom. q i sac e da q z de
sba sac 7 da. qd e d geri sac. 7 si solleptat
genera sac. n n ppe h desinit ee sac. Vn e
bonitas mist no sit d sba sac. q oro igtitia
e. ea a q sut d sba sac oz ee ca. pz q sic
ta bonitate mist. adhuc e sac. du m alia q s
d sba sac obfuet. Ad p g dd q debita dr du
Vno mo dbito necessitatis 7 sic e debite mist bapt. .i.
qlibz ho. Alio mo dbito genue. ul gstitatis. 7 .ii.
sic oz mistru ee bonu. sic 7 oz aqa i q sit
bap ee muda ob reuentia sac. tn si sit i m
muda no sit i ea bap. 7 sic si sit mist in
malus no ofer bap. Ad f dd q dup e actio
corp. Vna iterinea sic sentire. uiue 7 hmoi 7 ta .i.
li actoe n pticipat mbru aridu. q sic n h
mal actioe ceruit q huc ptinet. Alia e .ii.
actio ad extra 7 tal actio. pot fi bn p mbr
aridu. sic pate. qd 7 oro. rs i aiata sit. u
bacto 7 huc ptinet rnd. mistrio sac
Ad sum qom dd q dup e agere. uni ppnle .i.
7 aliud istruale. ager at p[ri]n[cipa]le cu agit
sibi sile. oz q hat for q iduc. p sua actoez
i agetib uniu. ul aliq igbilit i agetu no

ii. unius. Et agens insensibile non ex quo habet forma qua in
ducitur ut dispone ipsum. Et solum per modum
instrumenti. sic dicit forma seminis incisa patet ut i. fisi-
corum est. agens principale autem in baptismo est ipse deus per
auctoritatem et ipse christus per quod homo cui ministerium operis in bap-
tismo et ex plenitudine divine bonitatis et gratie et pueri
gratia ad baptizandum. Et baptizatus est tamen agens
insensibile. unde non refert ad rem sed puerum; ut
ipse gratiam habeat vel non. Ad primum ergo dicendum quod actio non
attribuitur instrumento sed principali. Et principale agens
semper est perfecte legando ille malus ministrum nec
quod mundat. Et hoc dicitur quo deus est. Jo. i. hic est qui
baptizat. Ad secundum dicendum quod ratione. omne est sicut
principale agens. non solum sicut instrumentale et ideo requiritur
ad effectum orationis. quod ex opere operante effectum sor-
tiatur. non solum ex opere operato sic est instrumentum. et
ideo malorum orationes infructuose alius persone
pro qua orat ipse corpore deserviente. vel ipse orat
in persona ecclesie. Ad quartum dicendum quod ad hoc esset
ii. aliquid persone vel per accidens. per se quod effectus aliquorum
est. quod per principium ad hoc ordinatum producitur. sic do-
mus hedificatoris per accidens quod contingit ei quod
est effectus per se. sic si hedificatio domui. dicitur effectus
hedificatoris. divinatio. Dico ergo dico quod effectus
per se baptismi equalis est a quocumque detur. vel a malo
iii. vel a bono. ceteris paribus excepto baptizato. Et
cum effectum baptismi possit ad ad baptizato conferri. sunt per-
tinentia ad salutem anime sua bonitas. excitatio baptizantis.
baptizatus. et hoc non est per se effectus baptismi. quod baptizatus non est
ex non instrumentalis. et non est instrumentum agens in virtute ministri
quod et ipse instrumentum est. Et in devotione vel et dicitur et per hoc
per se solo adoptatum. Ad quartum quartum dicendum quod
cuique imperio mortali contulisset exhiberes se
ministrum ecclesie. in quacumque persona sunt sacramenta
orationes sanctas publices et per accidens dyo. mi-
nistrat. ut infra melius ostendetur. et ideo sacerdos baptizans
baptizatur cum sollempnitate. que ministri ecclesie sacramentum
habet. peccat mortaliter. Si autem simpliciter in articulo
necessitatis. non quod minister ecclesie. Et sic ut vetula
baptizare potest et non peccat. Ad primum ergo dicendum quod
auctoritas augustini non militat contra. quod loquitur de ipsorum
nuncupatione ministrum. Et per loquitur de illis qui bapti-
zant ut ministri ecclesie. unde illi loquitur oportet ta-
ti auditor ministri. Ad secundum dicendum quod licet est deuctus
quod in tali necessitate non amittit ecclesie persona sacerdotis et ideo
sacra celebratur in sacramento. minister ecclesie se ex-
hibet. Ad tertium dicendum quod quamvis ex officio non petat
in quo baptizetur tamen eorum sunt de istis ex
certe. sic dicitur. dicit. infra. sicut quod in illud est exem-
plum. Ad quartum dicendum quod ipse non est propter hoc quod potest
contra de peccato et vocat baptizatum conficere.
Ad quintum quartum dicendum quod malus minister autem

pecca abeunt aut non. si sit peccator abeunt. re-
cipiat ab eo accipiens sacramentum. non incurrit. et quod
possit et ex peccato et ut suscipere. Si autem non
sit peccator abeunt. re primo peccat ab eo accipiens
sacramentum. non per accidens. sic. s. ei peccato consentit. Ad se-
cundum dicendum quod dato quod malus sacerdos peccet bapti-
zando non tamen ex quod ille qui ab eo baptismum recipit vel
exigit. et excepto casu necessitatis baptismi. sicut pre-
dictas rationes. sed quod iste non potest esse cum quali-
ter sit in peccato mortali cum nunc istum sed
operetur. insufficiente in peccato. Et sic quod iste peccato quod
istum est quod a suo sacerdote de sacramento percipere
non precipit; cogitur vel induxit eum ad peccandum. quale
ne potest reddere quod dicit non peccando. Ad tertium
dicendum quod aut ille qui est baptizandus. est adultus
aut non. Si est adultus sufficit ei petere
baptismum ad salutem. quod baptizans baptismum talis
non potest habere dicitur symoniacum committere. Si autem sit
puer. qui est baptizandus. tunc dicitur per ipsumque puerum
baptizare. quod potuit sacerdoti pro baptismo symo-
niace dare. in licitum est ei aquam emere si
aliam aquam habere non possit. quod aqua non est sacra-
mentum. et quod si sic sanctificata non oportet ad baptismum. de
necessitate. ei exibet. quod sanctificata. Et quod aquam
sed non emit aquam sanctificatam. Et aquam. quidam vo-
dunt quod puerum potuit dare. quod hoc non est symoniam com-
mittere. Et redimere vexationem suam. Et me-
lius videtur primum.

Ad tertium sic proceditur. videtur quod demon in figura hominis
apparens possit baptizare. dicit enim augustinus super jo-
annem baptismum. quod ille exaudit potest dare. Sed
demon baptizat invocando potest dare. Sed ergo
sed ad baptismum non requiritur assimilatio ad deum per
gratiam. quod mali possint baptizare. et assimila-
tio per caracterem. quod et paganus baptizare potest
ergo sufficit assimilatio per naturam. Et hoc est in demo-
nibus. ergo possunt baptizare. Contra minister
baptismi ad christum est aliqua conventio. Sed nulla est conven-
tio christi ad dyabolum. ut patet j. cor. vj. ergo dyabolus
non potest conferre sacramentum baptismi. Solutio ut dicit hoc
non angelus in figura hominis apparens baptizare pos-
sit. baptismus enim est actio yerarchica. quod est illumi-
natio et purgatio sed dyonisius in ecclesiastica yerarchia. c. iij. Sed
angeli quod existunt in nostra yerarchia actiones
purgare nos perficiunt et illuminant. ergo possunt
baptizare. Contra primum. in actionibus yerarchicis ut
est. quod quecumque actiones potest facere inferior potest
facere superior. sic quod quod potest dyaconus potest sa-
cerdos. sed ut dyonisius. vj. c. ecclesiastica yerarchia. quilibet an-
gelus est maior summo sacerdote apud nos
quod exceptis his que sunt pertinentia. angelus dicitur mal
ij. Sed ergo sacerdos hic potest baptizare. multo

.vi.

bonorum angelorum. ¶ Et quod baptismus est actio miraculosa ecclesie
quod angeli non sunt nec actum eius potestatem recipere
meruerunt quod baptizare non possunt. ¶ Contra quod
adaptari quoniam quod dyabolus in figura sacerdotis
apparens potest immergere. Sed non dicit conferre. preterea
duas rationes. prima quia dispensatio baptismi non est
commissa nisi hominibus qui iuncti verbo incarnato in
natura assumpta, quam angeli non induerunt. et eum
in quo est spiritualis vite ianua excluserunt. Sic et homines
ex natura communi consortium quodam sunt. Secundo quia
si baptizare liceret. tunc esset timendum quod non
haberet intentionem baptizandi qua ad fallendum
sed intentionem decipiendi. quia non esset plus quam tam
bonum homo peccatum. Sic est spiritualis regenerationis. ad
¶ primum ergo dicendum quod id dicitur baptismus talis est quia ille in
quo potestas datur. Sed dyabolus nullo modo dare potest.
¶ Ad secundum dicendum quod homo potest habere similitudinem cum deo
non solum quoad ad divinam naturam per gratiam. Sed et quod
ad naturam assumptam, et unum in malis hominibus potestas
sibi est esse sillicitudinis sillicitudinis per gratiam non autem
in demonibus. ¶ Et preterea quia omnibus hominibus commissa est
potestas baptizandi. Sed est propter necessitatem salutis. ut omnibus
possit conferri ad esse baptizatis. Sed dyaboli
conversatio non est cum hominibus. Unde non invalitur ad necessitatem
salutis sibi potestas illa concederetur. ¶ Ad
tertium quoniam dicendum quod angelis bonis non est collata
potestas baptizandi propter duas rationes. prima quia non habent
potestatem conferentia cum Christo et cum Christo qui est auctor salutis
secundo quia ad necessitatem baptismi non valeret. potestas exp
gessa. cum sint sic in primum hominibus. non preceptis
baptizantes. Sed licet deus potestatem suam salutis non
alligavit. Ita non potest conferendi salutem. alligare
ut aliquibus ministris. Unde quod deus hanc potestatem
hominibus possit dare et angelis. non angelis bonis baptizare
non divinam potestatem per concessionem. Unde si baptizarent
non esset rebaptizandum. Dicunt nostri contrarie quod
bonis angelis esset. sicut videtur est templum quod
per angelos consecratum. non oportet per homines consecrari
ut legitur in hystoria dedicationis sancti michaelis.
¶ Ad quartum dicendum quod angeli actiones ierarchicas
continuas et spirituales exercent. scilicet invisibiles
non autem exteriores spirituales. ut per contra eius. Ierarchicas
actiones perficiunt. ¶ Ad quintum dicendum quod non
oportet quod supremo potestas eorum minimo operetur. quod in ierarchiis
Sed minimo alterius condicionis non oportet quod si homines sacerdotes
per sacramenta symbola actiones ierarchicas exe
quantur. quod hoc angeli possint facere. Sed minimo alterius
modi noviter Johannes baptizat et cetera. Secundum est quod Johannes
ante quam moreretur hominem Christum cognovit. Sed illa
ex conversatione cum sibi eum demonstravit per carnem
et scivit et digito eius. Ex prophetia revelatione
Sed propter legem moralem amiserat ultimam eius

Diverse questiones. Unde scilicet cum non cognoscebatur. et ideo
Christo venienti ad baptismum. tunc didicit per columbam
quod per certos didicit quia iste erat ipse. ille quod
predicaverat venturus. Sed augustinus dicit quod habet
potestatem excellentie quam sibi retinuerat. tamen possit
eam servis largiri. quod tamen in generali per scivit
Sed non in speciali de hac per cognovit. Et est secundum Johannis dicit
dicitur quod per baptismum Christi non solum gratia confertur. immunditiis
a culpa. Sed et ab omni pena absolvens. quod habet ab
eius passione. ne tot essent baptismi et cetera. Sed non videtur
esse conveniens quia per hoc non differt baptismus in speciem. cum
habent unam formam et unam essentiam. Sed differt
tamen per ministros. sic et ne differret. Et dicendum quod differret
secundum ministros. et secundum invocationem. et sic esset occasio scismatis
baptismorum in ecclesia. ut unusquisque diceret ego sum pauli et alius
ego sum petri.
Nunc quibus liceat baptizare et cetera. Ostendit de alias ministris
qui possunt baptizare. Sed incidit de tenere quod et qualiter
confertur baptismus. Et dicendum in primo quod ipsi. primo ostendit quod
quamvis fiat baptismus, exceptis baptizandis. Secundum qualiter conferre
fiat extra baptismum ut querat. scilicet an sit rebaptizandus
vel non ibi. Item illud vel qui ab hereticis et cetera. Item qualiter
conferre fiat quod ad veritatem baptismi. ibi consideratur et cetera.
Secundum prima dividitur in tres. primo videtur an sit rebaptizandus
propter defectum baptismi. Secundo an sit re-
baptizandus propter defectum baptizati. ibi. illud tamen
non est et cetera. Tertio an sit rebaptizandus propter defectum
corporis qui pertinet ad baptismum. ibi. quid autem solet et cetera
dicitur. In prima parte primo ostendit quod baptizati ab hereticis non sunt
rebaptizandi. Secundo excludit opinionem contrariam. ibi. Et dicitur
tamen non nulli doctores et cetera. Item secundo removet quandam
obiectionem qua rebaptizationis patrocinari videtur. ibi. hoc sacramentum
et cetera. Sed inquirit utrum sit rebaptizandus propter defectum
naturalis exitus. Et circa hoc duo facit. primo ostendit quod
illi qui non dum nati sunt in maternis uteris existentes
non suscipere baptismum. baptizantur matrem. Unde
baptizatus est. Secundo obiicit in contrarium et solvit. ibi. sed
obicitur et cetera. Hoc inquirit et solvit et cetera. Sed inquirit utrum sit
aliquis rebaptizandus propter defectum corporis quod ad baptismum re-
quiritur. Et primo utrum propter consummationem tertio. Secundo utrum
propter iteratione baptismi ablutionis. ibi. Et sacramentum
est et cetera. Tertio utrum propter defectum iterationis. ibi. Dubitatur
et qui de illo et cetera. consideratur est et cetera. Hoc ostendit quod alii
baptizati conferre fiat. exceptis vivis. Et circa hoc tria facit
primo ostendit quod tempus sit deputatur ad sollempnem baptismi
celebrationem. Secundo determinat de professione que precedit
baptismum. ibi. porro aliqui ad baptismum et cetera. Tertio
determinat de cathecismo et exorcismo. in quibus hic professio
fit. ibi. illa autem interrogatio et cetera que duo
facit. primo ostendit. Secundo movet duas questiones pla
ibi. sed quod queritur et cetera. Secundo ibi. Et adhuc queritur et cetera.
Hic est dubium quod secundum diversos que requiruntur ad baptismum

expte baptizatis 7 baptismi. secundo de ritu bap
tizandi post quod tertio. quarto ut requirat i baptiza
ndo ex parte baptizandi. quinto ut requirat i ipso i facto
7 uo bap. sexto ut requirat fides.

Ad primum sic pcedit ut q necessitas ex utero non sit ex
pectanda. Aulla ei statum hominis exclud ut uni
talium a beo qui ult omnes homines saluos fi. Sed
existentes i maternis uteris homines sunt talis
ante nulle in Etatum 7 sunt i pcto dampna
tionis. ppter orile peccatum gtitum 7 tracturum; ergo nisi
gratia ei eis non posset remedium exhiberi pue
niendi ad uitam non pt baptismus. ut q debeat bap
tizari. Contra. puer i materno utero existens
est q pars matris. sic fructus pendens i ar
bore pars arboris. ergo baptizata matre baptizat
puer cum in ea existens. Contra. augustinus ubi q
aliquis prius pt egredi. sic legitur. Gen. xxxv
de esau qui exiuit prius matri 7 tamen timet de
pcto mortis. ergo ut q talia i tali casu
non sit expectanda necessitas ex utero. sed pt esse
in aspergenda aqua baptismi. Contra. mors etiam
pcto est q mors corporis i infinitum. Sed de duobus
malis eligendum est minus malum. ergo debet matri scin
di 7 extrahi puer. ut baptizatus amorte eter
na liberetur. quare non expectari necessitas ex utero.
Respondeo dicendum quod ut dicit apostolus. non prius quod spirituale est. sed quod animale
baptismus. Sed prius est quod animale regnum spiritualis. ergo prius animalis 7 cani
nali natiuitate nasci debet. quam baptizetur. Contra. licet
est actio ministrante sacerdote. Sed quamdiu puer est i uen
tre matris. non dum comendatur alicuius ministerio esse.
ergo nec potest baptismus sibi exhiberi. Ad primum dicendum ut quod nisi
7 i materno utero. possunt sanctificari per gratie gratum
facientis donum. quod ut ysidorus dicit. regno i
eum deus non praestare. quam generatione non processit. Sed per gratiam
gratum facientem fiet hominem filium dei 7 ita regnare. quare
ergo potest hic sanctificari. antequam nascatur ex utero.
Contra. sicut peccatum actuale consistit ex actu. ita peccatum
originale consistit ex origine. sed peccatum actuale non potest re
mitti quamdiu homo est i actu peccandi. non ergo peccatum
originale potest remitti puero i materno utero exi
stenti. qui est adhuc actualis origine existens. Contra
ut est maior pcctum. i maiori diuina misericordia habue
runt. Sed illi qui mortui sunt antequam ex utero
nascerentur. sunt i maiori pcto quam Johannes baptista 7 Je
remias. qui ex utero postmodum nati sunt. Sed ergo non
dicendum puerum descendit sanctificari i utero ne pueriat
i morte. ut quod nullus fortiori non Johannes 7 Jeremias. sanctifi
cati fuerunt. Contra. dicitur est quod dicitur Jeremia. i. antequam exi
ret de uulua sanctificaui te 7 luce. i. de Johanne
7 spiritu sancto. replebitur adhuc ex utero matris sue
ergo aliquis i utero sanctificatur. Contra. de nullo celebrat
ecclesia festum nisi de sancto aliquo. Sed celebrat na

tiuitatem Johannis. ergo tunc nascens sanctus erat. ergo i utero
sanctificatus fuit. Contra. licet ut quod sanctificati i utero
non sint baptizandi. quia sanctificatione ei i utero datur non
maior gratia quam i baptismo. quia sanctificationis gratia dicitur esse
confirmans salutem contra motum peccati. Sed i minoribus
tamen baptismus quibus baptizati sunt baptizarentur. ergo i
maiori tamen sanctificati i utero. consequenter
iterum sanctificationem baptizatis. Contra. non non sancti
per plura. quia per unum potest sanctificari. sed opus est eo
dictatori quod non est. Et ergo ad salutem sufficiat
gratia sanctificationis. ut quod superflue baptismus adderetur. Contra
diuina medicina non est minus efficax terrena mendaci spiri
tus quam corporali. Sed illis quos curauit corporaliter non
oportebat aliquam medicinam ab homine tradi.
ergo 7 illis quos curauit per gratiam sanctificationis uideretur
non fuit adhibenda sacramentalis medicina. Contra. dicit quod
baptismus circumcisioni successit. Sed Jeremias. sanctificatus
i utero. Augustinus dicit quod legis datur. Luce i. ergo 7
sanctificati i utero esse baptizandi. Contra. sanctificatio
i utero est baptismus flaminis. Sed adulti baptismum per contri
tionem baptismo flaminis. sunt baptizandi baptismo flumi
nis ergo 7 illi sanctificati i utero. Contra. dicendum ad primum quod
quia baptismus est actio generandi. sed dicit. sunt promissiones
esse confirmatio est. ut per eos qui inerant ut oportet in
ministerio obtinerit; puer autem quamdiu est i utero ma
tris existens. non potest subici operi ministerium
esse. non est habendus notum. 7 ideo tunc baptismus non potest
uideri aut assignari aliquis causa. Et non sunt
magni ponderis. quarum una est quod diuina iusti
tia exigit quod peccatum quibus non dimittatur .i.
sine pena aliqua. quia puer i baptismo non sentit
quod esse non possit. dicit adhuc est i utero matris
quibus non est. quod baptismus sacramentum. non requirit penam
exteriorem. Dicitur prout. peccatum originale non debet pena
sensibili infligi. Alia est quod ergo debet esse ordinate
7 ideo regnum quod pre. presupponit generationem ut. Alia .ii.
est. quod puer quamdiu est i materno utero. adhuc .iii.
coniungitur cum originali peccato. 7 ideo non potest abeo
mundari. Sed hec due cause repugnant sancti
ficationi i utero. sicut 7 baptismo. Alia est quod i baptismo debet
esse aqua 7 spiritus. quod i infectione carnis 7 cause .iiii.
originale. 7 ideo quod per sanctitatem ad baptismum per natiuitatem
i utero qui includitur cum natiuitate ex utero
quam nascitur corpus. Sed hic non est. quod natiuitas non
est causa. nec corpus sed coniuncti. Sunt i natiuitate
i utero nascitur 7 corpus 7 causa. Sunt prius non sunt sta
dum est. Ad primum ergo dicendum quod non est excessus diuine
misericordie quod paruulis i maternis uteris existentibus
remedium non exhibetur. quod non sunt capaces
illius remedii. per quod ut per legem est praecipies pas
sionis Christi efficaciter. ad quam est remissio peccatorum
quod non possunt subici operi ministerium esse. pro quo

vj.

talia remedia instituit. ¶ Ad 5m dicendum quod puer
in matrice vel utero existens, quamvis sit coniunctus in-
matri secundum corpus quod ab ipsa trahit, tamen est omnino di-
stinctus secundum animam vel esse, quod ab extrinseco habet
et ideo per immutationem corporalem matris immutatur
corporaliter. sed non oportet quod sanctificata matre per baptismum sit
sanctificatus. ¶ Ad 6m dicendum quod expiatio est totaliter extrin-
secus exterius. vel periculum mortis timentes. vel
aut ex illa parte prius. sed capite in quo [illegible]
anime magis manifestatur. ut quidam dicunt baptizetur
dicitur. dicitur autem esse de pueris aliud ut dextra manu
vel pede. quamvis non noceat et sic aspergatur ille
propter lapsum aque. quia divina virtus non est arctata
sed nisi postea perfecte nascatur non est rebaptizandus
sub conditione si non prius accidit. sed ad maiorem cau-
telam baptizetur. sub hac forma si non es baptizatus
ego te baptizo etc. ¶ Ad 7m quoniam dicendum quod licet
deus non alligavit virtutem suam rebus illis ut non pro-
pter eas operari cum voluit quod miraculose ac-
tibus hic. ita non alligavit virtutem suam legibus ut
non possit operari preter illas aliqua sanctitate. et ideo ali-
quos preter legem communem quasi miraculose in matribus su-
is sanctificasse legitur. illos scilicet qui immediate
ordinabantur ad eius servitium conceptionem. et ideo
matre sanctificatus esse dicitur et Johannes baptista qui eum in utero
stetit in testimonium prohibuit. et Jeremias qui ipsum
conceptione vaticinio expresse predixit. novum quod
faciet deus super terram. mulier circumdabit virum etc.
Jer. xxxj. et ideo in utero [illegible] apostolo sunt sancti-
tatio. in qua fomes [illegible] debilitatus est. quod vel
extinctus. ut ad peccatum actuale numquam inclinaret
et alios autem inclinavit ad veniale. non autem ad mortale
et in Johanne baptista et fuit expressio [illegible] Jer. cum in-
tentio sanctificationis exultatione quedam in notitia huma-
nam pervenit. quia dicitur est exultavit infans etc. sed hec
[illegible] ut [illegible] sit [illegible] sa-
cramentis ¶ Ad 8m dicendum quod generatio spiritualis presupponit
[illegible] per consuetudinem et ideo generatio spiritualis que sit per
ministerium hominum in baptismo presupponit nativitatem
exterius. et hoc in notitia et societate hominum pervenit
et regenerationis que sit divinitus non presupponit divinam
nativitatem interius. et ad eum etc. et [illegible] ¶ Ad 9m
dicendum quod [illegible] puerpero aut [illegible] infusio. puer
non accipit animam vel nutritur per [illegible] at [illegible]
non [illegible] per actum nutritive sed generative. et ideo
non est actu [illegible] vel in ipsa [illegible]
[illegible] puer [illegible] illo [illegible]
[illegible] mundatur ¶ Ad 10m dicendum quod ea que sunt
[illegible] lege communi non sunt [illegible] ad [illegible]
[illegible] sed ad [illegible] et [illegible] et ideo quod
[illegible] non sunt tamen [illegible] sanctificati ex utero
[illegible] etate. cum quod eligeretur divinitus [illegible]

sed spiritualem providens et misit certitudinem. ideo talis pueri
[illegible] sanctificatio data fuit. ¶ Ad 10m dicendum quod
quod sanctificatus in utero debet baptizari. propter tria. primo
propter acquirendum caracterem. quod ad numerum ecclesie
deputatur et quod deputatur ad percipienda divina sacramenta. secundo
propter baptismi perceptionem passionis christi et [illegible] conformitatem
tertio propter bonum obedientie. quia precepit de baptismo
omnibus datum et ab omnibus impleri debet. nisi articulus necessitatis
casum excludat. ¶ Ad 11m dicendum quod baptismus quo ad ad-
ultos excedit sanctificationem. quia [illegible] imprimit
caracterem. et quantum ad hoc [illegible]
sive sanctificatione apud [illegible] gratia [illegible] et
ideo non fuit in iniuria sanctificati. sed sanctificatus baptismo
confert. ¶ Ad 12m dicendum quod non totaliter quod facit baptismus. sed
est per sanctificationem. quia non imprimit caracterem. et ideo fructus
baptismi additur. in quo sanctificatio gratia augetur. ¶ Ad
13m dicendum quod in medicina corporali non [illegible] addi possit ad
salutem corporis quod [illegible] curavit. et ideo non est similis ratio
Ad 6m sic proceditur. videtur quod intentio baptizantis non requiritur
ad baptismum. intentio enim non requiritur [illegible] nisi in prin-
cipali agente qui instituit sacramentum. et per ipsum sunt [illegible]
[illegible] ad finem [illegible]. Sed sacerdos bapti-
zans non est principalis agens sed minister ut dicitur est. ergo
non requiritur eius intentio ad baptismum. ¶ Praeterea intentio hominis
non est alteri certa nisi sibi. ergo si requiritur intentio ad
baptismum non esset certum de aliquo quod sit baptizatus. nisi apud
eum qui baptizavit. et hoc est inconveniens quia hoc sit in
dubio salutis. ¶ Praeterea sicut augustinus dicit. ebrios et furi-
osos baptizari posse. sed isti ut videtur non possunt
habere intentionem. quia privati sunt usu rationis. ergo intentio
non requiritur ad baptismum. ¶ Praeterea intentio cogitationem requi-
rit. et de facili cogitatio ad alia rapitur. ergo baptismus
impediretur. ¶ Sed contra que fiunt preter intentionem sunt
casualia. [illegible] non [illegible] cum [illegible]
et [illegible] ergo requiritur intentio in baptismo et in aliis
sacramentis. ¶ Praeterea opera que sunt [illegible] et specifi-
cantur intentione. sed [illegible] ambrosius dicit [illegible] non opus tuum
non imponit. et in [illegible] dicit. [illegible] tamen
facit. sed baptizare est actus voluntarius. ergo requiritur
in ipso intentio expresse baptizantis. ¶ [illegible] ut-
quod requiratur intentio [illegible] requiritur ei intentio [illegible]
quod [illegible] ergo ad
baptismum requiritur [illegible] intentio. ¶ Praeterea [illegible] ad quam requiri-
tur intentio [illegible] perversa intentione [illegible] sed baptismus
[illegible] non potest esse [illegible] ergo
[illegible] ergo videtur quod perversa intentio [illegible]
baptismum. ¶ [illegible] baptismus non impedit [illegible] baptizandi
sed perversa intentio [illegible] baptizantis
[illegible] non impedit baptismi effectum
¶ [illegible] videtur quod intentio [illegible] non requiratur in baptismo
baptismus [illegible] dicit [illegible]
[illegible] intentione [illegible] ergo [illegible] non requiritur

ue. ad bap. i baptiza. ¶ pt pui q̄ dormie⁹ t
amētes possūt baptizari ut dr̄ c̄. iu. dam
e. ad i illi cau. i recipie bap. Ḡo ad bap. no
requir' intētio ex pte bap. ¶ pt. ut maio
res pro eis q̄ cōpatit 7 sic. ghe eu sca. et
dr̄ i pu eth. ḡo si iuēit̄ baptizaret ̄ p
tuc recede ip̄s caruit bapi delere possit
ut l'uite. ¶ ad q̄ ibap. sic q̄ad sp̄us mu
gēu cui addit. l; i magio requir' ofi
q̄ 7 i bap. ¶ pt. bap. effēs. mag. i pedire
ex pte bap. q̄ ex pte bap. s. mali bapi
n̄ ipedit recepto gr̄e ibap. q̄ ipedi por
p malicia recipiēs sic. l; dēst diuitiōis
ex pte bap. ¶ ad pt̄ ciim. q̄ cu
unū sic ca una. si ex aliq̄b' plib' cau. un
effēs p̄cedat. ex q̄ illicitae sic aliq̄ mo
fca una. ad ūuice. ad effēm a fcr ui
deri nulla ḡuite. s. mult. fcr ctop.
7 m̄. h̄ a fi posl colligati ad iuice d sic
una ca. n p meiic; baptiza. s. ter
ad m̄ applicat. sicut ul mistio aduiq
7 toti h̄ adt colleg. 7 id requir' itētio
baptiza. q̄sic coll. aliq̄ l'ci requi' itētio
mist. cū ol'bita m̄ q̄ fcr. n̄ solū ad effē
fcā q̄ceq̄. l; ad fcā ppquo ¶ ad pt̄ ḡo
dr̄ q̄ dup'x ē instrum. s. aiatu ut sūt 7
taiatu ut securis ut dr̄ i 7 cth. pn
illō ig' iaiato n̄ requir' intētio. s. sufi
q̄ ipa iciato assit ead effēm p motu
pl' agētis l' loco itētiōis supplz. l; i in
strū aiato ad n̄ tm agnē. l; aliq̄ m ag
ut pote p spūal agēnt. 7 n̄ p ipl'sū mo.
t. requir' intētio ex eo q̄ d mobile ad q̄d
applicatu ¶ ad pt̄ dr̄ q̄ adh; duplr. q̄ dup'
tū oportet respōdere. Uno ē dnc q̄ sc d'
uial intētio i bapi. n̄ q̄rit fcr bapt
tu i adulto supplz fide 7 deuotā effēm
bapl. ut patet ex l; bapi q̄ igitur icte
tioe; baptizat. s. n̄m pueiat; ei a sic
puer'l tuc cōlue pue. q̄ sunt sacde. s. sapi
supplent effēm 7 salue ei q̄fert. sicut ne
facit. l; i ille. sic n̄ i illo q̄ fac n̄ sbitat
Alii dnc q̄ i bap. 7 talib' sac. q̄ b̄nt c
fcā actū exiū. n̄ requir' intal itētio
q̄ sufficit expssio itetiōis p u'ba ab ecca i
stitut. 7 ido si fcā fuat. n̄ ad ext'a dr̄ q̄
itetioe; q̄ua exp̄mat; baptizat' c̄. n̄ ca
sit ca intēs necessitas. s. bap. 7 q̄dā alia
acc baptizat tn̄ solluit exp̄ss ad itēn
tiōis exp̄ssioe ¶ ad pt̄ dr̄ q̄ qui actu ex
ist l' fuerit i itetioe; baptizādi h̄nt; bap
tizare

¶ ad q̄m dr̄ q̄ q̄uis mist sut oberat mu
ad custodiē eo sunt q̄ ptē u' mai in
als sacmtal' tac itētio; h̄ut actuale
q̄ tn cogitat ē ualz labil. 7 si tc n̄ assit
actual' itētio q̄n uba pfert. dr̄ m̄ pt
itēdit 7 q̄ua itētio n̄ icuenit. sac n̄ in
pedir. q̄ op; te tuc pbr' itētiois. n̄
ei o; q̄ tepe sp̄ itētio q̄ngat. i ac
tu. l; sufficit q̄ op̄ ab itētioe pcedat
¶ ad sc̄m q̄m dr̄ q̄ i sac ē aut media n̄
disp̄at ab ex̄ing. sac aut bap. ē quo
modo acq̄ri effēs bap a aia bapi. ei
tuc ē i ea itētio q̄n baptizaf seu bap
sac ordiat ad effēm sac. q̄ē bal. sig
itētio assit i bapi. q̄ icedt sac q̄fte
l; si dēsit itētio q̄ ordiat sac ad sic ade
bitu. n̄ pp̄ea; i recepte ipedi pceptioē
q̄ adh; sit itētio bapti. s. m; effēs
q̄ mediatū ido amist sūi n̄ ē ei sūi
ei itētio adh; n̄ fuit. ei a i bap. sic
itētio recepi sac. l; dēsit itētio itē
tiōis. recep q̄d q̄d itedat. s. sac. l; n̄ ic
sac q̄ obicit p p̄iā rōne sp̄ua. s. ponē
¶ ad pt̄ ḡo dr̄ q̄ q̄uis adsit requirat sēa iteīto
ad facit ec. n̄ m requi. q̄. d; nō fit
christus faciē q̄ h̄c ec. pp̄ea; q̄ea
fac 7 th̄ sufficit itētio itētioem ¶ ad tz
dr̄ q̄ bap n̄ h̄t tollere exmiss. sic a
opis uba h̄t tollē ex ope operato n̄ ē sic
¶ ad 6ᵐ dr̄ q̄ i bap. bapi duo recep
. s. sac 7 rē sac. d; adh; duo requir. re
quir' ad eius ex pte recepi. l; solū i
pedimēt rēmoueat. ad q̄d ipedimēt n̄ ē
aliud q̄ uo' alē pecatū. 7 id i adultis
7 i h̄mtib' usū roris q̄ ip̄i pt ec q̄ua uol ac
tu ul' h̄itu. requir' q̄ctio sic deuotā ad
pcipiedū tn ec. 7 itētio ul' uo' adrecē
sac. i pueris a ab̄q. usu p pcipit 7 sac 7 rē
sac. 7 sic ē i carētib' usu roīs n̄ q̄ua
uo' h̄itu ē sic. 7 si n̄ actu; tn tc q̄n
requir' i adulto uo' ab̄q; sit suscipit q̄ ē
q̄tc. l; sufficit uo' q̄cunq̄. sic ē i uo
lūtarijs m̄xtis. ut dr̄ i 3ᵒ eth. 7 ido si
sic coacto sufficiet. ita q̄ pri' sit exa
to itēna q̄filēr ut pelito. ut a aliq
reclamās i rugiet uolnē. tc tal' n̄ sac
suscip' n̄ ec sac. si a sic coacto idura
sic mi'ny ul' flagellis. ita q̄ bap
pt eligeret bap. suscipe q̄ talia pati
tuc suscip sac. l; n̄ rē sac ¶ ad pt̄ ḡo
dr̄ q̄ itētio uel alt i bapi. ut dm̄e
n̄ requir. q̄ cap dletor; ex pte ord. l; sic

vj

quia removet prohibens. secundum quod via voluntatis. Ad secundum dicendum quod in pueris non potest esse contraria voluntas nec in actu nec habitu et ideo non requiritur voluntas vel intentio in eis quae prohibens removeatur. In amentibus autem et dormientibus potest esse voluntas contraria habitualis quamvis non sit actualis. Et ideo si ante somnum vel furorem fuerit contraria voluntas non recipiunt sacramentum quia adhuc illa voluntas habitualiter manet. Si autem fuerit propositum recipiendi baptismum et si per aliquod tempus fuerit in voluntate et in dilatione necessitatis debent conferri baptismum et suscipiunt sacramentum et rem sacramenti. Et si furiosus contradicat quia illa contradictio non procedit a voluntate ratione [illegible]. Si autem necessitas non sit debent in furiosis expectare lucidum intervallum vel in dormientibus vigilias. Unde si baptizetur in statu illo sacramentum suscipit. Quamvis plures baptizantur [illegible] ad quod intentio vel voluntas baptismi suscipiendi non requiritur ad baptismum quia est [illegible] vel dispositio contraria; sed sola sic removet prohibens et ideo non valet.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod in baptizando fides requiratur ab eo qui sacramentum suscipiat baptismi cum sit sacramentum fidei. Sed non est perfecte fidei receptivus nisi ipse [illegible]. Ergo requiritur fides baptizandi. Praeterea [illegible] in conditione baptismi fuit. Ergo videtur quod requiritur in adultis quod credat ab eo qui baptizatur. Praeterea fides est [illegible] sacramenti quia voluntas [illegible] requiritur ut dictum est. Ergo multo amplius fides. Sed contra ad [illegible] non sunt peccata [illegible] quam pueri et in pueris sufficit fides ecclesiae ad baptismum. Ergo non requiritur fides propria illi. Ergo nec in adultis. Praeterea caritas principalior est quam fides quia caritas non potest esse sine gratia sicut fides. Sed non requiritur caritas in recipiente baptismum quia sic nullus non accipit gratiam. Ergo non requiritur fides.

Videtur quod requiratur fides in baptizato. Requiritur enim in baptizante intentio conferendi sacramentum. Sed in fideli quantum ad actionem baptismi non est [illegible] sacramentum baptismi. Ergo non potest intendere conferre illud et [illegible] baptizare. Praeterea baptismus est sacramentum ecclesiae. Sed fides est per quam membra ecclesiae per quam ad unitatem veniunt. Ergo qui non habet fidem non potest baptizare cum non sit de ecclesia.

Praeterea principium fidei et baptismi baptizatur et offerens puerum ad baptizandum. Sed in offerente requiritur fides quia [illegible]. Ergo multo fortius requiritur in baptizante. Sed contra [illegible] ad baptismum vere [illegible] et infideles [illegible].

Praeterea videtur quod recipientes baptismum ab haereticis non consequuntur rem baptismi quia augustinus dicit quod qui foris ecclesiam baptizantur non sumunt baptismum ad salutem. Sed ad perniciem. Sed qui baptizantur ab haereticis sumunt baptismum extra ecclesiam. Ergo non sumunt ad salutem et ita [illegible] rei sacramenti non consequuntur. Praeterea [illegible] ad ab aliquo accipit quod non habet vel dari. Sed ille qui est extra ecclesiam non habet vel dare baptismum non dicit augustinus in libro de baptismo contra donatistas. Sed [illegible] habent claves baptizandi non habent. Ergo videtur quod accipiens ab haeretico in illo accipit et ita peccat. Praeterea peccato baptizantis non impedit baptismus ut dictum est supra. Sed infidelitas est gravius peccatum. Ergo non impedit effectum baptismi in baptizante. Praeterea dicendum ad primum quod sicut ad [illegible] voluntas fidei requiritur vel sit necessaria ad baptismum non intelligendum quod absolute sed ex necessitate quae est ex conditione finis.

Est autem duplex fides in baptizato scilicet principium et perceptio. Sacramenti et perceptio rei sacramenti. Dico ergo quod in adultis requiritur fides et plus necessitate quae est ex supposito finis sacramenti quia si credat reputatur fictus. Ut supra dictum est. Et quia ita non consequitur rem sacramenti. Non autem requiritur ad principium sacramenti [illegible] quia sacramentum perficitur etsi non credat. Unde augustinus dicit quod prout sic potest ut aliquis verum baptismum habeat et non habeat veram fidem. In pueris autem sufficit fides ecclesiae ad utrumque.

Ad primum ergo dicendum quod baptismus dicitur fidei sacramentum quia per eum homo actibus fidelium aggregatur. Et ideo qui accipit baptismum ostendit se fidem habere et si non habet reputatur fictus quia rem sacramenti cum sacramento perceptio non percipit. Ad secundum dicendum quod [illegible] illius dicit quod requiritur in baptismo ad salutem consequendam quae est res sacramenti. Sed illud quod conditio et baptizantis fuit sacramentum.

Ad tertium dicendum quod sacramentum baptismi in adultis requiritur quod ad eum conferatur non potest aliter sibi in veritate. Et ideo voluntas seu intentio suscipiendi ab eo qui se sacramento subiciat. Sed fides suscipientis ab eo qui debito modo se subiciat. Unde fides requiritur tantum ad perceptionem rei sacramenti. Et intentio ad perceptionem sacramenti et ita alteri per plura quae non tantum adulti essentialiter fides requiritur.

Ad aliud dicendum quod in pueris non potest esse contraria voluntas. Et non requiritur similiter fides sic requiritur in adultis ad consequendam rem sacramenti in quibus potest esse infidelitas. Ad quintum dicendum quod caritas tantum requiritur ad gratiam recipiendam. Fides autem in intentione dirigit. Et sine ea non potest esse perceptio in talibus intentio recta. Sed caritas ulterius facit intentionem meritoriam et ideo ad hoc quod homo per se adigat in baptismo perceptionem [illegible] perfectam requiritur fides. Sed non caritas. Quia sufficit attritio praecedens et si non sit contritio.

Ad secundum quaestionem dicendum quod dicunt haeretici vel quicumque infideles [illegible] formam et intentionem baptizandi habent. Verum sacramentum conferunt. Quia baptismus non habet efficaciam ex merito baptizantis. Sed ex merito Christi quod operatur in baptismo. Per fidem patris in adultis vel per fidem ecclesiae in pueris.

Ad primum ergo dicendum quod quamvis ille qui non credit baptismum esse sacramentum. Aut habet aliquam sententiam erroneam. Non tamen intendit dum baptizat conferre per sacramentum. Unde intendit facere quod facit ecclesia et sic intendere reputatur non esse. Et quod ecclesia ad facere. Et ideo exemplum ad

ipliate intend' ad faciend. q̄uis n̄ explicat. Cap̄ ad h̄ dr̄ q̄ q̄uis p fide ē ca n̄ flo mīb; ē
tn̄ iq̄ tenēt morē ecc̄e ī bapᵒ. bap̄ ecc̄e ē
dt. Vn̄ regnat filios x̄. 7 ecc̄. n̄ sibi l' h̄
li fue. Sic et iacob genuit filios p liberā
7 ancillas. ita x̄ p catholicos q̄ h̄reticos. bonos
7 malos. ut aug' d' ꝯ donatū. Cap̄ ad ē dr̄ q̄
n̄ req'ritur fides s' u' offerētiū puer. ad bap̄. n̄
alie p' dirate. h̄ solū fides ecc̄e īmutabilis
n̄ ē possibile dficere totalit. de h' ordiīe q̄ dr̄
m'. ult. Ecce ego uobiscū sū usq; ad cō. si tn̄
tn̄ ul dficeret. supplerꝫ ē q̄ ystē remāsit ī ecc̄
dupl̄icate. f. uirgo / n̄ offerri puer. ad bap̄ ī
p' sua d'. eē. ſ; ī ipl' pueg. ut s' n̄ ē ēo. ī. ē
fidē p sio sū recipe. Cap̄ ad ī q̄ om dr̄. q̄ ille
q̄ baptizat' abh'itico. ꝓpē peccē h'et r̄phea
gr̄a bapᵗa. ſ; q̄ maj ꝓpē peccē pra. bn̄ sisit puer
q̄ effca actu n̄ cad'. si baptizat' ecc̄e re
ap' tāt' 7 rē tal'. sili si sit adulc'. 7 baptizat'
n̄ sit h'itic' manifestus 7 ab eo ī p'cip'. ut sit q̄
baptiᵗ. sit ī audo necc̄ias. Si aut sciat ipm
ecc̄ h'iticū. 7 ab eo bap̄ suscipiat. h' ꝯ. ul q̄
faciaꝫ h'iti sue. ul ī experitā eē. ul ꝓpē aliq̄
tp̄ale comodū. 7 sic ipē m'ꝫ peccat. Vn̄ s' dico
obice ponit spūi. f. ne ꝯsequat' rē sac'. Cap̄ ad p'
ꝯ dr̄ q̄ aug'. loq'r ī casu illo. q̄n aliq's ī fa
uore h'isis ab h'itico bap̄ suscip'. Cap̄ ad p' dr̄ q̄
ul' dcdīq; bap̄ ē ex duob'. f. ex ordīe sacerdo
7 ex intēcōe. h'itico ꝯ ab ecc̄ia p'cisso man;
ul' dadi bap̄ q̄ ad ordīē sacerdotalē. si p' ī ecc̄
sacdos fuit. n̄ tn̄ man; q̄ ad intēcōe. q̄ amittit.
n̄ tn̄ sepe q̄ bap̄ ab h'itico suscipiēs spū ī
ille accipiat. cū eē cū h'z. ī dadi 7 rē eē h'
bēat. ul ī casu necc̄itatis. ī q̄ q̄bꝫ h' po' bap̄ de
Pend' dc̄. Vtētu bap̄. Et dcā h' aūt tā. / p'o
Vtētu ipl' bap̄. sc'o d' tētu cathecismi. ī tcio
d' tētu exorcismi
Ad p' sic pcē. ut q̄ 7 bap̄ iterari possit q̄a
eucḣa ē sac' excellētē q̄ bap̄. q̄ ē p'cio s'
dni. Sꝫ eucḣa itat'. ꝯ 7 bap̄ iterari pot. Cap̄
gr̄a ē p'n'cipa' effca bap̄. q̄ carac'. ſ; gr̄a amitt'.
q̄uis carac' n̄ deleat'. ꝯ ut q̄ recupē ꝯ re
cupade. bap̄ itarꝫ debeat. Cap̄ sic adulter ac
tus requirit' uim̄ tp̄ius. ita 7 uirtus agēt'
Sꝫ pl'es possit aliq's sil' bapti' q̄ uin̄ aliū n̄ ī
ped'. 7 rep' h' necc̄ē ē. si uin̄ sit mut' q̄ lō
p'ice n̄ possit. 7 al' mat'ꝫ q̄ n̄ poss' ī ingē
ꝯ 7 sili poc q̄ pl'es diūsis tp̄ib' baptiza
Cap̄ Ꝯ̄ ē q̄ dr̄. ep̄h. iiij. Vna fides una bap̄
ꝯ itari nō debꝫ. Cap̄ bap̄ ꝯ̄ cōe dat'. ꝯ
p'c' on' n̄ itat'. ꝯ n̄ bap̄ itary p' d'. Cap̄ ad p' dr̄
ut' q̄ n̄ obstant ista duo q̄ ptinēta ad bap̄
. f. sabbatū pasce 7 penthecostes. q̄ ī p'cto q̄
tocī suarēd' ē. 7 eꝫ h'. ꝓpē flagiū nē ī p' ē
ī p'cto uite sue. ꝯ n̄ dꝫ expectar' tp̄s deliat'
ad bap̄. ſ; statī baptizari. Cap̄ p' bap̄ h' re
gn'at' ī filiū d'i ad ymaginē xr̄i. ꝯ rep̄' ī fe
sto natalis bap̄ celebrari debet. Cap̄ bap̄
ꝯ ꝯtulit aq's uī regn'atā. Sꝫ x̄ ī die epy
phanie bap̄' fuit. ꝯ tūc rep̄ debꝫ h' bapti
Cap̄ bap̄ h'et effca a passiōe x̄. ꝯ ī die pas
sionis dnīce mag' debet celebrari bap̄. q̄ ī
sabbo pasce. Cap̄ Ꝭ. lcā. ut q̄ sacra bap̄ ma
le ponat' ad yo. ī post eī p' receptiōē bap̄
ab ep̄o. q̄ s'ūma sacdote. dic' p'fcēe om̄i
ecc̄e p'lenitudine. debꝫ ē recipi bap̄ ab eo q̄ ē
p' bap̄ mist'. talis aūt ē sacdos 7 n̄ ep̄s.
ꝯ n̄ dꝫ receptiōē ab ep̄o. Cap̄ p' man' ī pom
dat' sp̄s. s. ad robur. q̄ ad ꝯfirmacē ptin; q̄
bap̄ req'r'. ꝯ ꝯuenit post. q̄ ep̄s bap̄ recep
to man' ei ī bap̄ ipōt. Cap̄ baptizat' sil
ī ꝯ mittit'. 7 aures 7 nares sp̄uto liniunt'
eu ꝯ d'hus dyo. mitte nō faciat. ul q̄
sacra ep̄i ī sufficit puta. Cap̄ ipē p' ab
collectōē an bap̄. q̄ iugat' x̄ūt. q̄ ad pugi'
ut ipē d'. Sꝫ ad pugna sp̄uales req'r' ꝯuenit'
sic ꝯfirmacōis. ꝯ ut q̄ tal' uictio. n̄ d'bet ī
bap̄ fi'. Cap̄ sīt sac' diuisa. ꝯ ut q̄ n̄
d'beat sil' cū bap̄ ꝯ ualit' eucḣe p'cepcōe
7 sac' ꝯfirmatiōis. Cap̄ Ꝭ. dr̄ ad p' q̄
q̄ bap̄ nullo m' iterari dꝫ ꝓpē. iiij. rōēs. q̄ p' ·i·
sumit' ex modo ꝯ q̄ dat'. f. ꝯtrē pcc̄e. q̄ no
uīat'. Vn̄ n̄ medicinā itari dꝫ. ſꝫ sa sumit' cōtra ·ij·
sa'. q̄ ī bap̄ delet' culpa 7 pena totalit'. S̄;
sī susceptū licet ī bap̄ suscipē. ecc̄ abl' p
uoca ad fecid'. q̄ saculum uere ī actu p'
bet deligendi ut d'. Gen.) tcia sumit' ex ·ij·
sua figura. q̄ ꝯfigit' morti x̄. q̄ sel' tm̄ mo' ·iij·
tuus ē.) q'rta sumit' ex p'o tco. f. caractē
q̄ ī delebil' manꝫ. Vn̄ sic i cauā sa sic ·iiij·
bap̄ itari. q̄. p' sacf'co n̄ sufficeret. 7 uin
ipm sac' regnatō q̄d ē. Cubili; a gnō
ē tm̄ sel'. q̄ a nesciat ē tm̄. n̄ itat' Vn̄
si iterat' p'cto. ap' dfcēr fuisse. ī bap̄ cōr
q̄ sic Vcēn' sac'. & abso' le tm̄ bap̄. Ib
h'ec h'z. si ego bap̄ tē sim eg bap̄'. ī no
mīe pat's 7 c'. Cap̄ ad p' ꝯ dr̄ q̄ sic ī eucḣ
sac' sacificat' m. ita ī bap̄ sacificat' recip
p caracteris ipssiōē. Vn̄ sic fiet eucḣa ī
iuā. si hostia ꝯsecta. ꝯsecret' ītm'. ita
sic iterata bap̄ si ap' sel' bapti'. uin̄ bapti
ꝯet. q̄ sic ibi sacf'co resp̄'t ad m'. ītab' ad
suscipi' sac'. Cap̄ ad p' dr̄ q̄ q̄uis ꝯ sit d'sez
effca bap̄ q̄ carac'. 7 sic q̄d n̄' p'nd. n̄

tm̄ ē ita p⁹ effect' ei cui h' n̄ ita p̄ri. q⁊ q̄ cum
multa ⁊ palia s'ta recepisse fuit. ⁊ io n̄ oꝫ q
adipsa recipienda iteret bap. ¶ Sed q̄ritur q̄ si
plures sīt immergentes. ita q⁊ uterq dicat. ego te
baptizo ⁊c'. baptizat' erit. q̄ uius p̄cius ⁊ n̄ fuit
iterat' erit. n̄ tn̄ erit puniendi tanq iteratores
bapti. n̄ intenderint h'. q⁊ cōtingit eadē actōe. ⁊
ab uno ⁊ a pluribus exerceri. n̄ a ḡ eadē actōe ē
q̄ i adultis temporib' fit. sc̄ilicet dicat nos bap
tizam' te. n̄ erit bap. q⁊ n̄ est forma [illegible]
d. iij. dam. sile n̄ erit bap⁹ si unus sit mancus
⁊ alius mutus. uno p̄ferente ⁊ alio immergente. q⁊
ipa uba forme ostendunt q⁊ ab eod dz fi [illegible]
⁊ ubor p̄lacio. ¶ Sed fuit q̄re dicit q⁊ i bapti
duo ḡd dicatur. s. [illegible] ⁊ sollemp [illegible] ⁊ q̄ ad
[illegible] n̄ ē ad temp⁹ dicitur ad bap. i mo q̄libet
die ⁊ q̄libet hora bap⁹ celebrari pōt. sz sollemp
nis celebratio bap i ecc̄ia hēt temp⁹ deputatum. s.
duo sabbata. v⁹ q̄ illud de [illegible] q⁊ hēc effi
cacia bap. ex duob⁹. s. ex uita sp̄c. s. ⁊ io in
uig. pentecostes celebratur sollempnit bap. ⁊ ex
passione xp̄i. cui morti q̄ configurat' p [illegible]
[illegible] xp̄i i morte ut dr̄. ro. vj. ⁊ io celebr
sollempnit i die sepulture xp̄i. s. i uig. pasche.
¶ Ad p̄mū q̄ dr̄ q⁊ i necc̄i n̄ oꝫ expectare illa duo
temp'. Vn̄ dicit' d. q. d. iiij. de catechumenis baptism
id dictu ē ut i paschali festiuitate uel pentecostes
ueniat ad bap. ceteris aut sollempnitatib' i firmi
tm̄ debet baptizari. ⁊ q⁊ p̄mū q̄ i firmi cōputati
temp⁹ n̄ [illegible] ⁊ temp⁹ p̄culum dampnationis
a q̄ n̄ possunt aliter liberari. io nec ipsi pueri bapti
zati ut i plurib⁹. n̄ expectat illa duo temp' sed
i adultis expectatur solebat. ¶ Sed q̄ritur q⁊ i festo
natiuitatis dn̄i [illegible] n̄ a n̄ efficiam [illegible]
natiuitate [illegible] ⁊ io n̄ oꝫ q⁊ tc bap cele
bret. ¶ Sed q̄ritur q⁊ p bap. ut ē tm̄ in [illegible]
ad actu bap. [illegible] cu bap. ē mutua
passiois xp̄i ⁊ [illegible] ⁊ q⁊ agit i die
principalit [illegible] io [illegible] tpib' duob' bap
celebrari de q̄ i epyphania. un̄ io [illegible] n̄ ē in
[illegible] bap⁹ celebrari i die illa. ut excludat
[illegible] q⁊ dicebat bap⁹ n̄ posse ḡferri
n̄ i illa die q⁊ dn̄s bap⁹ ē. ¶ Sed q̄re dr̄ q⁊ h'
i bap⁹ configurat passioni xp̄i p modum cuidam ḡse
[illegible] ut ap̄s dicit. ⁊ io i die sepulture [illegible]
[illegible] i die [illegible] ¶ Sed [illegible] q⁊ dyd
[illegible] bap. q⁊ [illegible] i sollemp
ni celebratione bap. q⁊ n̄ adulti ad bap⁹ ueniebant
⁊ io [illegible] p ordine poñ. q⁊ p⁹ puer ad cathe
chismu. ⁊ sm̄ ad exorcismu. ⁊ p⁹ ad bap ⁊ [illegible]
ad bap⁹ ⁊ plenitu. q⁊ ad catheclismu p⁹ [illegible]
[illegible] ⁊ p⁹ [illegible] fid p [illegible]

cruci sc̄e ḡnitio i fid. ad fidē. ad alteri⁹ adeptu ·ij·
medicate patno. q⁊ i madocha dr̄. ⁊ tercio ḡtiarum ·iij·
actio ⁊ ora a bep̄o ⁊ [illegible] ⁊ q̄rta petitio ·iiij·
bap⁹ ⁊ p̄fessio obseruatie xp̄iane religionis. ⁊ q̄n ·v·
to mani [illegible] ⁊ [illegible] ·vj·
ḡsp̄ucio bap⁹. ⁊ madochi. ⁊ q⁊ ad exorcismu
[illegible] p⁹ exsufflatio [illegible] pte ·i·
⁊ abrenunciatio. ⁊ [illegible] manuū ad celū erectio ·ij·
cu [illegible] fidei ⁊ p̄fessione xp̄iane religionis ·iij·
[illegible] ⁊ mani [illegible] ⁊ q̄rto [illegible] ·iiij·
[illegible] q⁊ dr̄ ad cathecumin [illegible]
q̄ ad bap⁹ poñ [illegible] q⁊ ad bap⁹ [illegible]
[illegible] ⁊ tā· uinctae
s. uestis [illegible] ⁊ [illegible]
⁊ [illegible] ¶ Sed p̄mo q̄ dr̄ q⁊ [illegible]
ne bap⁹ q⁊ ad maxima [illegible] sollempni. ⁊ io n̄
[illegible] sufficit. sz excellentie ¶ Sed
[illegible] q⁊ [illegible] ut expediat [illegible] mani [illegible]
[illegible] i catheclismo. ut h' [illegible] ·i·
[illegible] alia i exorcismo ut [illegible] ·ij·
[illegible] ⁊ tercia i [illegible] ·iij·
[illegible] ¶ Sed q̄ dr̄ q⁊ [illegible]
[illegible] ad sollempn' bap⁹ [illegible]
i p̄mitiua ecc̄ia q⁊ [illegible] ⁊ [illegible] postea sup
addita sunt. [illegible] i exorcismo ad [illegible] ē. ut
[illegible] p̄ [illegible] ⁊ [illegible] ad eande
pte ⁊ [illegible] ⁊ ad [illegible] ⁊
[illegible] ⁊ [illegible] sp̄u [illegible] ad [illegible]
[illegible] q⁊ [illegible] possunt [illegible] fid' doct
[illegible] p̄p⁹ ē. pōt ei impedire ne [illegible]
[illegible] ⁊ [illegible] sp̄u [illegible] ad [illegible]
fidē [illegible] ⁊ [illegible] ad [illegible]
doctrinā fidei. p [illegible] bonū [illegible]
i [illegible] ⁊ doctrina [illegible] ad [illegible] q⁊ [illegible]
luto ex sp̄uto [illegible] ceci nati [illegible]
[illegible] n̄ [illegible] q⁊ [illegible] fid' a n̄
ē p [illegible] humana ⁊ pōt ⁊ [illegible]
dei [illegible] ⁊ [illegible] ⁊ io [illegible]
[illegible] ut [illegible] ¶ Sed
q̄rit' dr̄ q⁊ [illegible] bap. ē [illegible] an bap⁹ ·i·
q⁊ fit oleo [illegible] q⁊ dr̄ ad cathecu [illegible] ⁊ h' [illegible]
⁊ amb⁹. sic [illegible] sic athlete
[illegible] ut [illegible] latius
[illegible] q⁊ [illegible] ab ·ij·
[illegible] ab [illegible] pōt [illegible] sic post bap
[illegible] u' sic p ablutione aq [illegible]
[illegible] ut p [illegible] ·iij·
significet ḡra collata i mēte ad bn̄ opand' [illegible]
[illegible] ad alios [illegible] ⁊ tercia sit i [illegible]
[illegible] ¶ Sed [illegible] q⁊ [illegible]
n̄ ē [illegible] [illegible] sic ⁊ [illegible]
candida ⁊ candela accensa. ut p ueste candida

significet nouitatem uite et puritatem. per crisma odor
bone fame, per candelam accensam [illegible] doctri-
ne, et eius auctoritate receptio. non potest [illegible] quod sa-
cramentale baptismi. Et quia [illegible] baptismus est consignatur [illegible]
ad sacramentum [illegible] et tamen quia non est sacramentum precedens co-
sumitur ut dictum est.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod catechismus baptismum precedere
non debeat. quia sicut dicit Augustinus in libro de catechizandis
rudibus. narratio plena est. cum quisque primo catechizatur
ab eo quod scriptum est in principio creauit deus celum et terram
usque ad presentia tempora ecclesie. Sed hoc non potest fieri in [illegible]
[illegible] temporis. Cum ergo paruulis sit tam difficile
baptizari. uidetur quod non debeat catechismus baptismum precedere. Item
[illegible] dicit, noluit tamen dicere canibus. Sed sanctum
[illegible] doctrina sacra [illegible] est committenda [illegible]
dictum est. [illegible] non baptizati sunt immundi. ut quod non
debeat catechizari non baptizati. Item baptismus est spiritualis re-
generatio. per quam datur spiritus esse. ut dictum est. Sed prius est
accipere esse quam doctrinam. ergo baptismus debet precedere ca-
thecismum. Item [illegible] est quod dicitur in [illegible] docete om-
nes gentes baptizantes eos et cetera. ergo doctrina fidei que est ca-
thecismus pertinet [illegible] precedere baptismum. Item nullus
digne accedit ad baptismum qui [illegible] accedit. Sed non
[illegible] reputatur [illegible] secundum Augustinum. Cum ergo fides sit
ex auditu. auditus autem per uerbum [illegible] [illegible] decimo. uidetur
quod oporteat prius instrui aliquem uerbo dei quam ad baptismum
accedat. Item uidetur quod catechizare non sit officium
sacerdotis quia [illegible] dyonisius [illegible] dyaconum hoc
officium [illegible] [illegible] quia [illegible] hoc [illegible]
Sed [illegible] gradus [illegible] fuit catechismi. ut [illegible]
dicitur. ergo ad dyaconos pertinet [illegible] instructio. Item
[illegible] ut instruantur esse [illegible] [illegible] ad baptismum [illegible]
[illegible] anadechi [illegible] patrini [illegible]
sacerdotis. ergo [illegible] catechizare non est sacerdotis officium.
Sed contra est quod dicit nicholaus papa. catechismus baptizandorum
a sacerdotibus uniuscuiusque ecclesie. [illegible] possunt. ergo uidetur esse
officium sacerdotum. Item uidetur quod pueri non debeant ca-
thechizari, [illegible] ei adhibetur instructio cum non est
capax disciplinae. Sed puer non est susceptibilis disci-
pline [illegible] ergo non debet ei instructio
adhiberi. Item in catechismo requiritur confessio
fidei et professio [illegible] religionis ut per dyonisium [illegible]
Sed hoc per se puer facere non potest. [illegible]
quod nullus potest ex [illegible] obligari. ergo uidetur
quod non debeat puer catechizari. Item si ipse per
[illegible] [illegible] ergo uidetur quod ipse patrinus obligetur ad
instruendum puerum [illegible] que pertinent ad fidem [illegible]
[illegible] et [illegible] ut [illegible] ualde periculosum puerum de
sacro fonte leuare. cum tanto [illegible] puerum
instruere [illegible] Sed contra est. quod ritus
baptismi [illegible] obseruatur. ut obseruatur in [illegible]
baptismi. Si ergo adulti cathecizantur. ergo [illegible] pueri
cathecizari debent. Item adhuc est quia [illegible] quod
[illegible] adulti [illegible] que sic [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] [illegible] ignorantes [illegible]
ignorare. [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ignorari possunt. ita et in doctrina fidei
[illegible] [illegible] [illegible] fidei rudimenta. ad que
[illegible] explicite [illegible] tenetur. sicut est fides [illegible]
[illegible] incarnationis et passionis. et diuini iudicii
et prouidentie dei de rebus humanis. et talis instructio
catechismus dicitur. [illegible] alius dicitur instructio post baptis-
[illegible] [illegible] Ad primum ergo dicendum quod non est necesse quod
omnia [illegible] [illegible] [illegible] tota biblia [illegible]
[illegible] summa. ut scilicet uideat quod [illegible]
[illegible] Sed sicut [illegible] Ad [illegible]
dicendum quod dicitur lege [illegible] [illegible] quod fidei [illegible]
non [illegible] quod ad fidem accedere uolunt. [illegible]
ne ipsi [illegible] [illegible] uocantur. Ad [illegible] dicendum quod
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] quoniam [illegible] non
[illegible] [illegible] aliquam instructionem. Sed spiritualis re-
generatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] instructio. Ad [illegible] quoniam dicendum quod [illegible]
est instructio fidei [illegible] [illegible] quod [illegible]
ad fidem [illegible]. et hoc per se est sacerdotis. [illegible] est
predicatoris et doctoris. [illegible] et dyonisius. hanc instructionem
episcopo attribuit. alia est instructio disciplinalis
qua quis instruitur [illegible] ad baptismum accedere debet
et quid eidem [illegible]. et hoc pertinet ad officium dyaco-
ni et per [illegible] sacerdotis. [illegible] est dyaconi
et est sacerdotis [illegible] [illegible] baptismi. et hoc pertinet
ad anadechum et ad [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] doctrina generalis. quia per officium [illegible]
doctrina [illegible] [illegible] ut illa [illegible]
[illegible] Ad [illegible] ergo dicendum quod [illegible] esse quod
adulti ad baptismum [illegible] et magis instructione
indigebant [illegible] per dyaconos [illegible] sacer-
dotibus [illegible] [illegible] occupatis. et [illegible] dyonisius dya-
conibus hoc attribuit. Ad [illegible] dicendum quod anadechum
instruit ante baptismum de fide. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
est dyaconi [illegible] et sacerdotis [illegible] [illegible] hoc
non remouetur [illegible] catechizante. sic officium a
dyaconi. Ad [illegible] quoniam dicendum quod catechismus est
[illegible] [illegible] ad baptismum. [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] adultis [illegible]
[illegible] in baptismo requiritur [illegible] fidei et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] catechizetur et per se fidem
confiteatur. et [illegible] religionis profiteatur. [illegible]
[illegible] [illegible] baptismus operatur tamen ex fide
ecclesie et [illegible] [illegible] instructio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] instruendi [illegible] [illegible]
anadechus, cum [illegible] [illegible] instruendi. et
ipse loco eius confessionem et professionem facit. Ad

¶ Ad primum ergo dicendum quod quamvis non sit tunc actu propter disciplinae ... tamen habent habitum in radice quantum ad ... reconsignatur ... ad actum fidei quod recipiunt in baptismo. ¶ Ad secundum dicendum quod quamvis pueri confiteri non possint vel profiteri, tamen alii vicem eorum supplent ... fide confidentes ... fide pueri ... ad id quod futuri sunt ... fidei ... adjuvanda aetate puerili fidei ... confiteri ut dicitur ... et hi qui confitentur pro ... ex proposito fallaciter ... ipsum adhibendo ... et alio modo possit esse ... Et ideo ... adulti qui ... et ipse puer obligatur ... anadochi ... quia ... ad quod non tenentur nec ... ¶ Ad tertium dicendum ... magis pertinet ... quod ad medicinam ... pertinet ... parentes ... et illius probabiliter ... quod in fide nutriet ... fidei addiscet ... in periculo esset ... puer cum infidelibus ... delegatio ... adhibenda ... ab anadocho vel patrino ... parentes ... infideles ... est puer.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod exorcismus ... non debeat praecedere baptismum. Exorcismus enim ... accedere ... ¶ Praeterea ... exorcizandi ... debet ... ¶ Praeterea ... exorcismus ... pertineat ... debere ... baptismo ... per exorcismum ... ¶ Praeterea ... remedium ... adultis ... ¶ Praeterea ... exorcismi ... ¶ Sed contra ... exorcismus ... ¶ Praeterea ... exorcizare ... ¶ Respondeo ... exorcismus ... ¶ Praeterea ... exorcismi ...

... cum admodum liberat. ... exorcismi nullum effectum habent. ¶ Praeterea ... capitulum ... nequitia ... salutare ... permanere possit ... nequitiae ... Sed ... exorcismi ... ¶ Sed contra ... exorcismi ... maligni spiritus ... ¶ Respondeo dicendum ... exorcismi ... talem ... effectum ... appellendo ... in hoc ... exorcismi ... ¶ Ad primum ergo dicendum ... exorcismo ... effectum eorum qui in sacris ordinibus constituti ... ad diaconum ... pertinet ... locum tenere ... exorcista ... ad eos ... sacris ordinibus ... ¶ Praeterea ... catechismum ... exorcismi ... ¶ Praeterea ... catechismus ... per diaconos vel sacerdotes fiat ... exorcismi ... minoribus ordinibus. ¶ Praeterea ... consuetudo ... exorcizandi ... exorcistas ... exorcismos memoriter tenere ... exorcista ... minoribus ordinibus ... ¶ Ad secundum dicendum ... accepit ... ad ...

i[n] uetito ligi expediebat homi[n]es i[m]pugnari q[uam] ad [illegible]
d[iabo]li [illegible] actu[m] patet exemplo. Ad [illegible] d[icendum]
exigunt d[icen]dum [quod] i[n]cipie[n]s laborantes [illegible]
[illegible] e[st] labor [illegible] baptizati sunt
exigunt. n[on] m[u]lt[i] laborantes [illegible] uenire [illegible]
[illegible] ta[men] [illegible] laborant [illegible] [illegible]
[illegible] d[iabo]li i[n] eis post [illegible] Ad [illegible] d[icendum] [quod] [illegible]
[illegible] [illegible] p[ro]p[ter] laborem e[st] ad [illegible]
[illegible] ut sic expediat [illegible] aduersus eu[m].
[illegible] demonu[m] [illegible] [illegible]
ho[m]i[n]es i[n] malicia [quam] i[n] pecc[at]o [et] ideo [illegible] e[st] [illegible]
demonu[m] [illegible] [illegible] [quod] i[n] exorcismo. sic ne eu[m]
[illegible] i[n] pecc[at]o. i[n] bap[tism]o [illegible] i[m]pedire [illegible]
Ad [illegible] d[icendum] [quod] d[iabo]l[u]s n[on] pugnat nos [et] ab exterio[r] [et] ab
interiori. ad [illegible] uidetur ordinari [illegible] i[n] pugnare d[iabo]lu[m]
[illegible] ab exterior[i]. [illegible] exorcismi [illegible] impugnatio[n]e[m] [que] e[st]
ab interiori [illegible] [illegible] [illegible] exigunt.
i. [illegible] laborare. Ad [illegible] q[uo]d [illegible] d[icendum] [quod] [illegible]
e[st] [illegible] [illegible] [illegible] [quod] [illegible] i[n] exorcis-
mo [illegible] tam[en] [illegible] [illegible] [quod] [illegible] i[n] bap[tism]o [illegible]
[illegible] demonu[m] totalit[er] euacuat[ur]. ut
[illegible] i[n] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ea [quod] i[n] exorcizando d[icitu]r [illegible] [illegible]
n[on] aliq[uam] efficacia[m] h[ab]ent. [illegible] eu[m] [illegible] [illegible]
n[on] sola p[er] modu[m] orationis dicunt[ur]. ut h[ic] [illegible] [illegible]
maledicte d[iabo]le exi ab eo [illegible]. [illegible] d[icendum] [quod] aliud
[quod] n[on] tam[en] significat. [illegible] efficit. [illegible] n[on] tam[en] [illegible]
[illegible] [quod] [illegible] i[n] [illegible] [illegible]
[illegible] e[st] [illegible] potestas demonu[m]. ne tam[en] [illegible]
ho[m]i[n]e [illegible]. ne bap[tism]o [illegible] [illegible] i[m]pediat
[illegible] [illegible] totalit[er] i[n] bap[tism]o [illegible] [illegible]
p[er] flagellat[us] e[st]. [illegible] [illegible] de egypto [illegible] [et] p[ost]
[illegible] totalit[er] i[n] mari rubro [quod] e[st] figura bap[tism]i. [illegible]
Ad [illegible] d[icendum] [quod] [illegible] noue legis h[ab]ent efficacia[m] [illegible]
de gr[ati]a. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] h[ab]ent efficacia[m] i[n] remouendo [illegible] [illegible]
ul i[m]pedime[n]ta gr[ati]e [et] [illegible] i[m]pedime[n]ta mul-
tiplicat[ur]. n[on] [illegible] gr[ati]a [illegible]. Ad [illegible] d[icendum] [quod] n[on] e[st] [illegible]
[illegible] [quod] [illegible] [et] [quod] [illegible]. [quod] ex [quo] bap[tism]us ple-
[illegible] h[ab]et. n[on] [illegible] [quod] i[m]pedime[n]ta bap[tism]o tollantur [quod]
i[m]pedire n[on] p[otes]t. ta[men] n[on] e[st] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] p[er] bap[tism]u[m] [illegible] [illegible] aliq[uam] efficacia[m] ad gr[ati]a[m]
[illegible] [illegible]. Ad [illegible] d[icendum] [quod] [illegible] [illegible]
[illegible] exorcizat[ur] [illegible] bap[tis]mu[m] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] n[on] e[st] [illegible] [illegible] i[n] sola [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliq[uam] pena[m] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [quod] [illegible] efficacia[m]
[illegible] gr[ati]e. [illegible] solu[m] i[n] debilitate potestatis demonu[m]
[et] [illegible] ta[men] [illegible]. Ad [illegible] d[icendum] [quod] [illegible] [illegible]
[illegible] bap[tism]i [illegible] [quod] exorcismi [illegible]
[illegible] post bap[tism]u[m] [illegible] [et] [illegible] ta[men] significat. [illegible]
[illegible] [quod] [illegible] aliq[uam] [illegible] ab i[m]pugnatione d[iabo]li

n[on] h[ab]et [illegible] [et] p[er] [illegible] uidetur qua [illegible] bap[tism]o
[illegible] aliq[uam] potestas demonis [illegible]. Ad [illegible]
q[uo]d [illegible] d[icendum] [quod] exorcizare ad exorcistas p[er]tinet [et] ex [illegible]
officio ordinis. [illegible] ta[men] [et] superior[um] [illegible] e[st]. ta[men] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] e[st] i[n] eccl[es]ia [illegible]
[quod] ad bap[tism]u[m] p[er]tinet ab uno expleat[ur]. s[cilicet] a sacerdote
[et] [illegible] ta[men] n[on] [illegible] [illegible] [illegible] ad bap[tism]u[m]
[et] [illegible] sacerdotes. [illegible] [illegible] magis
[illegible] ad bap[tism]u[m] accedebant [quod] erant pueri. sacerdotes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [quod] erant i[n] minoribus
ordinib[us]. Ad [illegible] d[icendum] [quod] d[iabo]l[u]s [illegible]
[illegible] ordines i[n]ferior[um] [et] ideo [illegible] [quod] [illegible] d[iabo]l[u]s [illegible]
[illegible] [illegible] [quod] [illegible] i[n]ferior[um] [illegible] [illegible] i[n] p[ri]mitiua eccl[es]ia
n[on] d[icitu]r erat aliu[m] ordines ita distincti [illegible] [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] d[icendum] [quod] [illegible] exorcismi p[er]tinet ad
exorcistas [et] [illegible] ordo. [quod] h[ab]et actu[m] [illegible]
e[st] ordo lectoris. [illegible] [illegible] [illegible] p[er] superiores ordines
[illegible] [et] ideo [illegible] [illegible] [illegible] exorcismi.
ordo lectoris [illegible] ordine[m] exorciste. Ad [illegible] d[icendum]
[quod] [illegible] [illegible] i[n] exorcizando [illegible] sacerdoti
[et] ideo [illegible] n[on] e[st] magis necessitas. [illegible] [illegible]
[illegible] actu[m] [illegible] exorcismi. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e[st] [quod] [illegible] i[n] [illegible]
[illegible]. [illegible] i[n] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] e[st]. [illegible]
[illegible] e[st] [illegible]. [quod] aug[ustinus] [illegible] [illegible] bap[tism]i
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [quod] [illegible]
[illegible] n[on] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] i[n] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut[em] d[icitu]r [illegible] [et] [illegible]. [quod] ad [illegible] [illegible]
[illegible] e[st] ei [illegible] [et] n[on] e[st] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. sic [et] [et] gr[ati]a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut[em] e[st] [illegible] gr[ati]a [illegible] [illegible] [quod] n[on] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [quod] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] n[on] intendebat facere [quod] eccl[es]ia facit [illegible] n[on] bap[tism]u[m]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [quod] [illegible] n[on] [illegible] [illegible] [illegible] n[on] i[n] dubi-
[illegible]. [illegible] aut[em] [illegible] [quod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bap[tism]us n[on] [illegible]. Ad [illegible] d[icendum] [quod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [et] aliq[uam] [illegible] [illegible] [illegible]
[quod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] bap[tism]u[m] [illegible] p[er] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ablutione. s[cilicet] collatione
[illegible] [et] rei [illegible]. [et] [illegible] n[on] [illegible] facere [quod] facit eccl[es]ia
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] euacuat [illegible]
[quod] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. ut s[cilicet] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [quod] bap[tism]u[m] [illegible] [illegible]. n[on] [illegible] [illegible] bap[tism]u[m]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad bap[tism]u[m]
[et] ideo [illegible] dubi[um] [illegible] aug[ustinus] i[n] [illegible] eccl[es]ia [illegible]
[illegible]. [et] ideo d[icitu]r [quod] pueri athanasi[us] ludendo

vij

[illegible]

vii.

ipsi confirmabant manus imponendo sine aliqua unctione vel benedictione apostolorum. ergo hoc sacramentum non habet certam formam. [illegible] est [illegible] sacramentum est [illegible] [illegible] dicitur esse sacramentum huius modi. Solutio. Concedimus quod non sit de substantia sacramenti. non impedit preceptio sacramenti. Dicitur si admittitur [illegible] crismatis unctione non efficietur sacramentum. ergo [illegible] [illegible] hoc sacramentum. Item videtur quod crismandi sunt non competentes [illegible] observari debet. Dicitur [illegible] triplex est [illegible] [illegible]. Solutio. Dicitur agens [illegible] [illegible] agitur in sacramentis [illegible] est ex duobus liquoribus scilicet oleo et balsamo. Solutio. In sacramentis debet esse omnibus communis quod omnibus sacramentis [illegible] salute. Sed olim olive et balsami non est [illegible] ergo non sit generis magis aliud sacramentum. Solutio. [illegible] olim [illegible] ex oliva. Sic [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible]. Solutio. sacramentum confirmationis est adiutorium hominis in pugna spirituali. Dicitur unum sacramentum hominem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible] pugnam [illegible] hominis confirmat. [illegible] [illegible] [illegible] est in [illegible] conventio. [illegible] et balsami. Solutio. In sacramentis debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] processit [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non significat [illegible]. ergo [illegible] non sit generis [illegible]. Solutio. confirmatio [illegible] [illegible] [illegible] sanctificata confirmatione. [illegible] [illegible] in baptismo [illegible] [illegible] sanctificata. ergo non [illegible] in baptismo non requiritur [illegible] [illegible] [illegible] accedit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanctificetur. [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible]. Solutio. [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanctificat [illegible] ut patet in baptismo [illegible] [illegible] [illegible] sanctificata. [illegible] [illegible] [illegible] magis esse [illegible] baptismus. ergo non debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanctificata [illegible] confirmationis adhiberi. Item quaeritur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item dicitur quod [illegible] confirmationis [illegible] confirmationis

non exigitur. Item quaeritur quare dicatur quod per illud [illegible] non [illegible] [illegible] ante [illegible] ascensionem. sicut dicit Io. [illegible] nondum erat spiritus datus quia nondum erat Ihesus glorificatus [illegible] [illegible] et una operatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non fuerit ante [illegible] ascensionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible] [illegible] in manus impositione [illegible] [illegible] puerorum [illegible] [illegible] illa manus impositio [illegible] [illegible] non [illegible] ad manus impositionem [illegible] [illegible] super [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praecepto [illegible] [illegible] aliud [illegible]. Dicitur quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adventum spiritus sancti [illegible] [illegible] [illegible] apostolis [illegible] [illegible] [illegible] plena spiritus sancti [illegible]. Item dicitur quod [illegible] [illegible] baptismi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confirmationis [illegible] [illegible] [illegible] adventum [illegible] in apostolis. Et [illegible] [illegible] [illegible] debet esse notitia [illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confirmationis apostolorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] esse [illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] [illegible] salutem ut Augustinus dicit. Item dicitur quod apostoli non confirmati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostolorum manus [illegible] apostolorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item dicitur quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritum sanctum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritum sanctum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] repleti sunt omnes spiritu sancto et ceperunt loqui [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] accipi potuit loco [illegible] [illegible] confirmationis [illegible] olim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] figurae aut linguae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potuit [illegible] balsamum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] linguae [illegible] [illegible] notitiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritus sancti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] linguae [illegible] [illegible] confirmationis [illegible] oleum balsamatum ut olim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et balsami [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item quaeritur [illegible]

Et per baptismum est ianua [illegible] primo omnia alia [illegible]
competere [illegible] triplex crisma [illegible] aliis [illegible]
[illegible] additur ad [illegible] sic [illegible] aliquis [illegible]
[illegible] superadditur [illegible] Ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] sic [illegible] recentis [illegible] restat [illegible]
et bonum [illegible] conferat et famosa [illegible] confes-
siones. Et [illegible] est et una [illegible] una iactu
[illegible] sic et alia [illegible] Ad [illegible] quod
[illegible] [illegible] necessaria [illegible] non [illegible] in
[illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] in
[illegible] potuit. Ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] olei [illegible] olive [illegible]
[illegible] Et [illegible] olive [illegible] pre-
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] ad
Ad [illegible] quod [illegible] et [illegible] bone [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] magis competit
[illegible] expeditum et [illegible] adeat a
[illegible] et [illegible] et pugiles [illegible] unguntur. Et [illegible]
magis [illegible] Ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] illa [illegible] est [illegible]
rex et sacerdos. [illegible] lenitate [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] per crisma [illegible]
[illegible] Ad [illegible] quod [illegible] Et [illegible]
[illegible] est a [illegible] et [illegible] agendo et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] quod advenit [illegible] quod non habet [illegible] aliquid non ex
[illegible] et [illegible] non [illegible] ministri
quod ad [illegible] sic [illegible] quod ad [illegible] sic [illegible]
in baptismo et [illegible] et [illegible] agnum [illegible]
[illegible] et ministri. illa [illegible] a [illegible] ministri [illegible]
significata [illegible] ut [illegible] [illegible] ecce
[illegible] ministri. non
quod ad [illegible] non habet [illegible] quod ad [illegible]
[illegible] quod ad [illegible] in modum
[illegible] Et quod [illegible] confirmationis [illegible]
[illegible] [illegible] ab eo quod
ministri [illegible] Ad [illegible] ergo [illegible] quod ad [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] ministri [illegible] est. [illegible] quod [illegible]
est [illegible] necessarium [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] Ad [illegible] quod [illegible] ipsum [illegible]
[illegible] est [illegible] in
[illegible] est [illegible] confirmationis. sic [illegible] crismate
[illegible] et [illegible] crisma [illegible]
[illegible] Et [illegible] quod [illegible] confirmationis non est [illegible] crisma. Et
[illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible]
[illegible] crismatis non est [illegible] Et magis est [illegible]
[illegible] sic [illegible] ad [illegible] Ad
[illegible] quod [illegible] [illegible]
accipit [illegible] et [illegible] ad
[illegible] duplici [illegible]
[illegible] qua [illegible] et [illegible]

[illegible] illa est quam applicatur ad effectum [illegible]
et [illegible] non [illegible] duplex [illegible] in
talibus adhibeatur.

Ad [illegible] sic [illegible] ut quod [illegible] confirmationis non habet formam
[illegible] et [illegible] [illegible] non legitur aliquam
formam [illegible] manuum impositionem. ergo cum illa [illegible] confirmationem
[illegible] ut quod confirmationis [illegible] non habet aliquam formam. Ad
[illegible] et legitur per manuum impositionem spiritum sanctum dedisse
[illegible] illa manuum [illegible] dominus. [illegible]
[illegible] manuum [illegible] ergo cum non legatur eos [illegible]
formam [illegible] manuum imposuisse. sic legitur in nomine
[illegible] baptizasse. ut quod [illegible] non habet formam. Ad [illegible]
[illegible] formam [illegible] apostolus [illegible]
[illegible] dominus. consigno te signo crucis et
confirmo te crismate salutis. in nomine patris et filii et spiritus sancti [illegible]
[illegible] dominus crismatis [illegible] ergo [illegible] non habet aliquam
formam. Ad [illegible] quod [illegible] magis [illegible] quod duo [illegible]
[illegible] verbum [illegible] Verbum [illegible] ad formam
[illegible] Ad [illegible] augustinus dicit accedit verbum ad elementum et fit
sacramentum. Ad [illegible] ut quod illa [illegible] forma non sit competens
[illegible] [illegible] intentio. [illegible] ad designan-
dum [illegible] in forma [illegible] baptismi exprimitur [illegible] bap-
tizat [illegible] ego. ergo et in forma confirmationis hoc
pronomen ego apponi debet. Ad [illegible] ut ad
[illegible] impressionem [illegible] non [illegible]
[illegible] ministri. [illegible] in baptismo. ergo cum in baptismo [illegible]
[illegible] [illegible] in forma [illegible] debet [illegible]
[illegible] Ad [illegible] magis [illegible]
[illegible] et [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] ergo non in forma ista [illegible] debet [illegible] Ad [illegible]
[illegible] forma [illegible] ita et baptismus [illegible] in baptismo
forma [illegible] et [illegible] baptizo te [illegible]
ergo non [illegible] debet [illegible] Ad [illegible] forma est [illegible]
[illegible] [illegible] non est [illegible] quod [illegible]
[illegible] ergo non [illegible] in-
[illegible] crismate salutis. Ad [illegible] ut quod forma
ista non habet [illegible] aliquam efficaciam [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] forma [illegible] ergo forma [illegible] nul-
la [illegible] Ad [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] tota [illegible] est in
[illegible] ut [illegible] forma [illegible]
[illegible] cum dicitur corpus domini nostri et cetera [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] domini. Ad [illegible] est [illegible] forma est [illegible] et [illegible] nil
[illegible] ergo nil ad [illegible] Ad [illegible]
ad [illegible] quod ministri [illegible]
et [illegible] et [illegible] ad [illegible] requirit ministri
[illegible] Ad [illegible]
ergo [illegible] quod [illegible] est illa [illegible] quod [illegible]
[illegible] non [illegible] quod non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

quae sunt virtutes confirmationis, vel etiam talis manus impositio al-
fit in catechismo et exorcismo. Si tamen dicamus confirmationem
sacramentum fuisse vel minus non esset inconveniens, quia ipse habebat
excellentiae potestatem in sacramentis, qua poterat effectum sacramenti sine
sacramentalibus praebere, quod non est de aliis. Ad secundum dicendum quod
j. ad dona quae apostoli per se dignitatem et auctoritatem receperunt, confir-
mabant sacramentum in aliis praedicatione verbi impositionem manuum. Et
sic non videbant quod aliquid esset nisi ut aliud; sed
potestatis excellentiae et sacramentis dispensandis non debebant. Et
ij. ideo dicendum quod apostoli aliquando sacramentum utebantur, quamvis non sic sacramen-
ta, contra eos qui ante apostolos ipsorum dispensationes
quae non debebant divulgari per se gentibus infidelibus
euntibus. Sic patet per apostolum quod dicitur 1 Cor. 11: Cetera
cum venero disponam, et loquitur de celebratione sacramenti et
eucharistiae, et hoc est quod Dionysius dicit in fine ecclesiasticae hierarchiae: ad
sanctificationes autem in uerbis, id est ultra quae perfectivae
sacramentorum non est ineptum septimas inexplicabiles manus
sancte corporum, aut in ipsis operationes ex deo intelligibilis ex
actio ad eas adducere. Sicut ut mea sunt solutio habet
sua propria in actione ex absconditis etc. Ex quibus verbis etiam
possumus accipere primo quod apostoli in sacramentis utebantur sacramento,
j. aliorum dicta quae ipse alibi in eodem libro dicit quod sanctificat virtu-
ij. tes. Sic apostoli docebant sanctos, quia in actione invisibiliter
iij. ibi tacuerunt in primitiva ecclesia sicut etiam in ipsius eucharistia
uti quod quidam negant. Ad tertium dicendum quod variatio formae in
his quae non sunt de essentia formae potest tolerari propter diversitatem
consuetudinis. Dum tamen ista forma apud omnes servetur, hic autem
quaedam addunt confirmationis sacramentali, ut cathecumenis, quae in-
tendunt; et ideo plus non removent quam hic sunt non habet de-
bitam formam. Ad sextum quoque dicendum quod diffusius tradunt doctores
te esse verum licet sit perfectior; ita perfectio sacramenti debet in no-
titiae totum quod ad sacramentum pertinet. Sacramentum autem et ad
aliquem finem ordinatum et ab aliquo causa principali efficitur; habet
et ideo tamen ponitur in forma sua, habet scilicet quod unum pertinet ad
finem ad quem instituitur ex hoc sacramentum, quae est confessio fidei contra
necessitatem tota summa consistit in passione Christi, unde apostolus
1 Cor. 2: Non enim iudicaui me scire inter vos nisi
Iesum Christum et hunc crucifixum, et unum habet ad quem confessio
maiores habet difficultates, quia sicut dicitur in eadem epistola 1,
nos autem praedicamus Christum crucifixum, Iudaeis quidem scandalum
datur, gentibus autem stultitiam; et aliud pertinet quod dicitur ad
signo te signo crucis, ut alibi crucis non erubescat
confessionem publicam fateatur. Secundo ponitur ipse sacramentum actus
sua materia et effectum, ut sic tangatur et id quod est sacramentum tan-
tum, quod dicitur confirmatione, et id quod est res et sacramentum, quod
confirmo, id est sacramentum confirmationis perfectio, et id quod est res et
non sacramentum, ibi quod dicitur talis. Sic ergo agitur per unum sacramentum
effectum habere tangitur ibi quod dicit in nomine patris et filii et
Ad primum ergo dicendum quod baptismus est sacramentum necessitatis, et ideo ministro bap-
tizandi magis ampliata est auctoritas ad actum sacramenti. Sed ideo quod
baptizare potest quilibet, confirmare autem solus episcopus, quia est in
summo gradu ecclesiae, de quo plurimi quam non possit in dispen-

satione sacramenti confirmationis, et ideo non requiritur tanta discretio sacramenti
in fidelibus parvulis in forma apponitur. Ad secundum dicendum quod confirmationis
signum quod ponitur in forma non pertinet ad significationem carac-
teris, sed ad significationem crucis, quae fit in fronte linitione
confirmationis, per quam confitentur fidem crucis, et ideo confirmationi
non fit mentio, quia baptismus non confert ad actum spiritualem. Sed ut
ad spiritualia utitur confirmatio autem in pugna quasi ab aliquo
ad actum spiritualem, quod est in confirmatione. Ad tertium dicendum quod ille
qui baptizatur configuratur passioni Christi per fidem eius quae habetur
de ipso credere, et ideo non requiritur aliqua configuratio crucis exterius. Sed
sufficit configuratio interior. Et perveniens, et ostensio ad
passionem Christi in consepultione aquae. Sed confirmatus est sacramentaliter confessor
passionis Christi, sic baptismus sacramentum fidei, et ideo exterius in manifesto ex-
primitur crucis signaculum et in verbis exprimitur. Ad quartum dicendum
quod in ipso actu baptizationis intelligitur datam in baptismo non
autem in confirmatione intelligitur in ipso actu confirmandi, et ideo
oportet quod in addatur. Ad quintum dicendum quod in actu ablutionis non
magis expresse significatur res sacramenti in baptismo quam in linitione
confirmationis in confirmatione. Et ideo oportet quod addatur effectus salutis
ad maiorem expressionem. Ad sextum quoque dicendum quod forma sacramenti
sufficienter adimpletur sacramentum. Unde Dionysius vocat eas consummationes in-
vocationes, ut dictum est, et ideo in illo sacramento de toto consistit
in ipsa re sanctificatione, et ideo in usu illius rei forma sacramenti dicitur
id quo minister sanctificat. Non autem illa alia quae in ministerio illius
perficiuntur. Sic patet per medium; sed illa res sacramentis quae perficiuntur in
usu materiae, non quae sunt in sanctificatione, quia illa sacramenta quia
et ideo cum tunc confirmationis, ut dictum est, perficiatur in usu
materiae consistit, quia illa alia, id est quae dicit episcopus confirmans, sunt forma sacra-
menti et habent efficaciam, sicut et aliae formae sacramentorum. Ad primum ergo dicendum quod
quamvis dupliciter sanctificetur sacramentum, ut dictum est, ex parte quae sufficit
quae fit in benedictione materiae non habet ut actu conferat gratiam. Sed
ex sancta. Ad secundum dicendum quod aliud est in sacramento eucharistiae, quia in aliis
sacramentis, quia in toto sacramento consistit in ipsa hostia consecrata, eo
quod in ipso vere Christus continetur, et ideo utitur tamen. Sic in aliis
sacramentis. Et ideo forma sacramenti illius est, ubi plana in sanctificatione hostiae.

Deinde quaeritur de effectu confirmationis, et circa hoc quaeruntur duo: primo de
effectu qui est res et sacramentum, scilicet character; secundo de effectu ei
qui est res tantum, scilicet gratia.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod in confirmatione non imprimatur
character. Character enim, ut supra dist. 4 dictum est, est signum distinctivum
ideo ad pugnam spiritualem contra. Sed ergo confirmationis
non datur ad roborandum in pugna spirituali, videtur quod in ipsa non
fiat aliquod distinctivum alicuius ab alio, propter quod character impri-
matur. Praeterea in veteri lege erat necessaria pugna spiritualis et
contra. Sed in lege veteri non erat aliquis novitatis sacramentum
quod in nova. Sed in lege veteri non erat aliquod character, ut supra dictum est. Ergo nec in confirmatione charac-
ter imprimitur. Praeterea sicut supra dictum est, quod character est spiritualis po-
tentia imprimens. Sed potentia spiritualis passiva, scilicet percipiendi sacramenta alia, sufficienter
datur in baptismo, potentia autem activa, scilicet dispensandi sacramenta, ad
ordinem pertinet. Cum ergo confirmatio non constituat in gradu
alicuius ordinis vel dignitatis, videtur quod in confirmatione character
non imprimatur. Contra, character est signum configurans nos trini-

[illegible] sic nos confirmati in baptismo [illegible] et [illegible]. Dicitur ergo in baptismo imprimitur caracter fidei confitentis [illegible] ne baptizetur in eodem caractere [illegible] confitentis [illegible] ne vocati vel quod in confirmacione imprimitur caracter plenitudinis spiritus sancti confortantis nos contra temptationem. Ex parte caracteris qui assimilant ad tabulam [illegible], [illegible] sicut patet in monetis et sigillis, ut est in regimine. Dicitur ergo per caracterem baptismalem assimilatur ei qui filius patris regni est per latus, et per caracterem ordinis ei qui missus [illegible]. Item ex parte [illegible] confirmacionis [illegible] in primo caractere quo conformamur ei qui miles regis. Item ut quod idem sit caracter confirmacionis precedens et baptismalis, quia ad eandem formam [illegible] non potest esse nisi una assimilacio. Contra [illegible] ut plana [illegible] est [illegible] in distinctis. Cum ergo caracter sit signum assimilacionis [illegible] ut quod caracter confirmacionis non possit esse alius a caractere baptismali. Item in corporalibus una est quod duo caracteres non possunt esse in eadem parte. Sed caracteris subiectum est [illegible] unius potencie ut supra dictum est. Ergo post primum caracterem non potest alius caracter superaddi. Item adeo quod se necessario consequitur aliquis eundem caracterem [illegible]. Sic et caracter est in [illegible] ad [illegible] absolute. Confessio fidei [illegible] est confirmacio [illegible] ad fidem [illegible] est baptismus, quia corde creditur ad iusticiam, ore autem confessio fit ad salutem, Roma x. Ergo idem caracter est in baptismo et confirmacione. Contra: caracter est primus effectus sacramenti et immediatus. Sed diversorum [illegible] diversus. Cum ergo baptismus et confirmacio sint diversa sacramenta, et [illegible] diversi caracteres. Item [illegible] baptismus iterari [illegible] quod caracter est indelebilis. Si ergo idem esset caracter baptismi et confirmacionis, post baptismum confirmacio non adderet. Solucio. Dicendum quod caracter confirmacionis non presupponit caracterem baptismalem [illegible] caracter et confirmacionis [illegible] ut [illegible] contra [illegible] sicut aliquis ante baptismum [illegible] confessione ad martirium pervenire [illegible]. Ergo [illegible] accipere caracterem confirmacionis. Contra: caracter confirmacionis est [illegible] et [illegible] in eucharistia [illegible] quia sicut [illegible] non [illegible] in ordine accipiens non accipit [illegible] sic baptismus [illegible] caracter confirmacionis [illegible] ordo [illegible] non precedit alium. [illegible] accipit ordinem [illegible] caracteres quod non accipit caracterem ordinis [illegible]. Item quod [illegible] duplex [illegible] caracteres confirmacionis [illegible] caracterem baptismalem. [illegible] Item caracter confirmacionis est [illegible] ergo [illegible] qui non est baptizatus. Solucio: baptismus [illegible] esse primum [illegible] ergo qui non est baptizatus non potest caracterem confirmacionis accipere. [illegible] quod caracter est distinctivum signum [illegible] ab aliis distinctis

[illegible] ad [illegible] spiritualem [illegible] ad spiritualem [illegible] spiritualia [illegible] et [illegible] spiritualiter [illegible] et baptizatus [illegible] receptor [illegible] caracter ut supra dictum est [illegible] spiritus [illegible] alio modo ut spiritualia [illegible] in notitia [illegible] propter [illegible] confessionem. Et ad [illegible] spiritualiter in confirmacione. Unde et [illegible] persecutionis eligebant aliquos qui deberent in [illegible] persecutionis [illegible] ad publice [illegible] confitenda. Aliquando [illegible] sic [illegible] ad regendum [illegible] alio modo ut et spiritualia [illegible]. Et ad [illegible] caracteres [illegible] ordinis, et ideo sic in baptismo [illegible] caracter in ordine [illegible] in confirmacione. [illegible] quod pugna spiritualis qua quis pugnat [illegible] salutem suam [illegible] non [illegible] confirmacionis. Et adhuc ad [illegible] in pugna qua [illegible] in pugna, et ut [illegible] confessio [illegible] permaneat. Et hunc pugnam non [illegible] confirmari solum. [illegible] quod [illegible] in veteri lege [illegible] propagandi [illegible]. Et magis [illegible] carnalem, et ideo tunc [illegible] pugna [illegible] confessione fidei non [illegible] necessaria. Non enim distinctio [illegible] caracteris in veteri lege [illegible] distinctione [illegible] ab egiptiis. Similiter [illegible] caracter [illegible] distinctione [illegible] in bellis [illegible] confirmacionis [illegible] distinctione [illegible] caracter ordinis. [illegible] potestas [illegible] potestas activa [illegible] ad [illegible] spiritualia [illegible] ordinis. Et magis [illegible] publice, et ideo confirmatur [illegible] ad [illegible] ordinis [illegible] in receptione [illegible] ab [illegible]. [illegible] quod [illegible] potestas [illegible] in [illegible] ordinis ad [illegible] et ideo [illegible] esse actum [illegible] non [illegible] non [illegible] ergo [illegible] distinguitur per distinctionem actuum [illegible] ordinacionis sive sit potestas activa sive passiva. [illegible] ut supra dictum est [illegible] caracter baptismalis non [illegible] ordinacionis [illegible] confirmacionis ut [illegible] planum est quod non est [illegible]. [illegible] quod [illegible] ad [illegible] representacio [illegible] non potest esse nisi una assimilacio, et ideo [illegible] non est nisi unius [illegible] esse [illegible] non sit [illegible] representacio [illegible] possunt esse diverse assimilaciones ad [illegible] simplex, et ideo diverse [illegible] diversimode [illegible] modum [illegible] similitudine [illegible] et non est [illegible] caracteres [illegible] diversa [illegible]. [illegible] quod [illegible] caracter [illegible] signum [illegible]

i cratione signi est q(uod) i(n) p(ri)ncipio ee dupl(ex) cratione[illegible] uni(us) rei [illegible] i(n) p(ri)ncipio eade(m) ro(n)e [illegible] cade(m) p(ar)te dupl(ex) signi(fi)c(at) aut a [illegible] caract(er) [illegible] [illegible] p(ro) aliq(uo) spu(m) [illegible] n(on) e(st) aut(em) i(n) c(ri)sm(at)e dupl(ex) [illegible] n(on) [illegible] eade(m) i(n) ee [illegible] eade(m) p(ar)te (et) [illegible] eade(m) [illegible] plures caract(er)es ee possu(n)t. [illegible]

[illegible]

impressionis caracteris. scilicet deputatio ad aliquid sacrum vel aut sanctum. gratia gratum faciens requiritur quia id quod dicitur gratiae per eos est gratia. gratia autem contraria culpae. Unde idem remedium adhiberi non potest contra culpam et sanctitatem. non per gratiam gratum facientem. Et ideo in omnibus sacramentis novae legis quae gratiam gratum facientem conferunt. ut dictum est supra d. i. character et accessus ad sacramentum nec illa iterantur. et quia ab innumeritalitate [illegible] potest. non per gratiam non efficitur ydoneus ad sacramentum multitudinis vel perfectionis. non et ideo et oportet quod in sacramentis quae caracterem imprimunt quod gratiam gratum facientem imprimant. Cum ergo confirmationis sacramentum novae legis caracterem imprimens ex duplici parte conveniens quod gratiam gratum facientem conferat. C. Ad primum ergo dicendum quod confirmationis ordinatur contra poenam quae est excelsa culpa et ad celsa ichinatas [illegible] et ideo exigitur hic repugnantia ad gratiam. Et propter hoc contra ipsam oportet quod gratia gratum faciens detur. et ideo si invenerit aliquam culpam quae fictionem non faciat. delet illam. sicut patet de culpa veniali. quamvis non possit esse culpa gradiens. C. Ad secundum dicendum quod baptismus est sacramentum necessitatis. et ideo gratia quam confert in baptismo ordinatur contra statum salutis. et non talis efficientia respectu perfectionis ex quo hunc gratia gratum faciens. non addit aliquam gratiam novam. sed illa quae prius creat augetur. Deo autem est de confirmatione quae non est sacramentum necessitatis. Unde confert gratiam ad aliquid speciale effectum ordinatur. et propter hoc gratia confirmationis potest addi ad gratiam quae perficit in eodem statu vitae. C. Ad tertium dicendum quod quamvis aliquis posset confiteri et si sit in mortali peccato. fide et confiteri. non tamen est ydonea illa confessio. quia non est fructuosa laus in ore peccatoris. nec verum est in virtutis ad actum. sed at ordinatur non solum ad hoc quod ad statum quodcumque. sed ad hoc quod ad ydoneus fiat. non sic effectus expectetur receptum de. C. Ad quartum dicendum quod sicut supra dictum est sacramentales gratiae ab invicem distinguntur sicut et distinctiones eorum ad quae ordinantur. Sicut et virtutes. Sed quamvis earum distinctio non ita appareat. sicut distinctio virtutum quia earum effectus non sunt ita manifesti. sicut effectus virtutum iura ac videmus in viris moralibus. quod virtus est specialis distinctio difficultatis. requiritur specialis virtus. Unde alia est de eo quod deget in magnis sumptibus. scilicet magnificentia. et de eo qui in communibus et sumptibus perficitur. scilicet liberalitas. Et quia gratia baptismalis datur ad perficiendum hominem quantum ad esse in statu sanctitatis. gratia autem confirmationis ad perficiendum hominem qui iam est in statu isto. scilicet confitendi nomen Christi contra persecutores. ideo specialis gratia adhuc indigetur. Et propter hoc alia est gratia confirmationis agenda baptismo et contra aliud defectum datur. gratia enim baptismalis datur contra defectum qui impedit ad statum iustitiae. in vita divina. scilicet contra reatum originalis et actualis. Gratia autem confirmationis contra defectum oppositum roboris quod exigitur in confessionibus nominis Christi. scilicet infirmitatem. C. Ad quintum dicendum quod gratia confirmationis et baptismi non sunt eiusdem speciei ut dictum est et ideo non plures quae tendunt in simplex sunt. Ad sextum dicendum quod gratia baptismalis extenditur autem de vitae ad intellectum quae est ad [illegible]

C.2.

et perfecte eorum. Et gratia confirmationis requirit magis virtutes ad quas pertinent fortitudo et robur. C. Ad septimum dicendum quod gratia sacramentalis quae est primus effectus ratione quibus habet inexistere cum gratia quae est in virtutibus et donis. sicut est alia ab ea. quia gratia sacramentalis perficit remotionem primi et primi defectum expectando consequitur. Et gratia virtutum et donorum perficit inclinando ad bonum virtutis et donorum. sicut gratia confirmationis removet infirmitatem mobilem. fortitudinis autem donum vel virtus inclinando ad bonum. quod est principium virtutis vel doni. et ideo quamvis in baptismo dentur virtutes et dona. et similiter in confirmatione. non oportet quod sit eadem gratia utrobique. C. Ad octavum dicendum quod confitendi. ubi exigitur confessionem in minutis motus peccatum. non est tamen fides. sed indiget auxilio alterius virtutis. scilicet fortitudinis donum et sic indiget. alia gratia facilitas. quae removet defectum oppositum fortitudinis. C. Ad nonum dicendum quod confirmationis ut supra dictum est. d. ii. dicitur gratia gratum faciens quae perficit essentiam animae distincte a virtutibus et donis quae ab ipsa fluunt. utrumque distincte a gratia. quae est prius effectus sacramentorum. tamen est ei connexa. sicut et connexiones habet adiutorium et donum. Unde in naturalibus potest dici quod gratia sacramentalis quae distincte in diversis sacramentis quae perficit gratiam virtutum et donorum. quae est communis in omnibus sacramentis. Et ideo gratia baptismalis potest dici duplex. Primo illa

.1.

quae est prius et primus effectus baptismi quod baptismus mundavit. Alio modo gratia quae est effectus baptismi communis et prius quae est communis et sacramentis. distinguitur de gratia confirmationis. accipitur ergo gratia baptismalis et confirmationis. primo modo cum se

.2.

habent diversae gratiae. gratia confirmationis non perficitur de illa quae est ordinata in eadem essentia. cum ipsa gratia baptismali. Sed diversae perficit ipsum baptizatum ad aliquid alterum. et perficit ipsa baptismalis gratia perfectum et nobile est habere. sicut adiutorium est perfectum adiutorium reale et sicut etiam liberalitas adiuncta magnificentiae. Accipiendo autem gratiam baptismalem et confirmationis secundo modo sic differentiae augetur gratia quam prius inerat et per hoc proficit ad utramque partem.

Deinde quaeritur de collatione huius sacramenti. Et circa hoc quaeruntur tria. Primo quis possit conferre hoc sacramentum. Secundo quis debeat recipere. Tertio de ritu et tempore recipiendi.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod aliquis non ordinatus possit alium confirmare. Efficacia enim sacramentorum est a virtute divina et consilio et non ordinatus potest vicem participare. quia sacramenta. ergo non ordinatus potest confirmare. C. Praeterea unumquodque potest agere secundum quod est in actu. quia hoc modo ut unumquodque agit. sed ei qui non ordinatus habet caracterem confirmationis. ergo potest confirmare. C. Praeterea quanto aliquid sacramentum est maioris necessitatis tanto indiget maiori dilectione et attentione in multitudine. sed baptismus est sacramentum necessitatis. cum ergo ad baptismum requiritur maior attentio. dantur maioribus ministri ut quilibet non ordinatus possit baptizare. quare et potest confirmare. C. Praeterea hugo de sancto victore dicit quod ministratio ecclesiae consistit ordinibus ministrorum et eorum. ergo sicut sancti sacro

non potest quis confirmari, ita nec sine ordine conferri. ¶ Praeterea
unctio confirmationis est dignior quam extreme. Sed illa non potest
fieri nisi a bonordinatis ut patet Jacobi ultimo. ergo nec ista. ¶ Videtur
autem quod sacerdos simplex et non solum episcopus possit confir-
mare. baptismus enim quantum ad aliquid est maioris efficacie quam confir-
matio. sed sacerdos ex officio suo potest baptizare. ergo
et confirmare. ¶ Praeterea. sicut confirmatio sacramentum ad perfectionem per-
tinet ita et eucharistia per dyonisium. sed sacerdos est minister
sacramenti eucharistie. ergo ipse potest confirmare. ¶ Praeterea. in sacramentis ex
parte conferentis requiritur ordo et intentio. sed episcopus non
habet aliquem ordinem vel caracterem quem non habeat simplex sacerdos
ergo sicut episcopus ita et sacerdos potest confirmare. [illegible]
[illegible] confirmandi. ¶ Sed contra. soli episcopi in locum apostolorum
succedunt. sed in primitiva ecclesia soli apostoli manus
imponebant quod erat confirmare. ergo soli episcopi possunt
confirmare. ¶ Praeterea. in ordine ecclesie secundum dyonisium soli e-
piscopi sunt perfectores. sed hoc eiusdem. sicut quod per exorcismum
purgatur et per baptismum illuminatur ita per confirmationem consumatur per-
ficitur. ergo soli episcopi possunt confirmare. ¶ Videtur
quod sacerdos simplex ex commissione pape non possit confirmare
[illegible] eadem relatio est sacerdotis ad sacerdotem ita
sicut episcopi ad episcopum. sed nullus simplex sacerdos potest ex
pape commissione eucharistiam conficere quod est sacerdotum. ergo
similiter ex commissione pape nullus potest nisi episcopus confirmare
quod est episcopi. ¶ Praeterea. sicut conferre sacerdotalem ordinem est epi-
scopi ita et confirmare. sed nullus nisi episcopus ex mandato pape posset
aliquem in sacerdotem promovere. ergo nullus ex mandato pape
qui non sit episcopus potest praebere confirmationis sacramentum. ¶ Praeterea. quicumque
potest ex mandato vel ex commissione alicuius baptizare sine
commissione baptizat cum quis non est [illegible] ex casu
necessitatis baptizat et quilibet potest. sed si sacerdos sine
commissione alicuius confirmaret non esset confirmatum. ergo nec per
ex commissione pape confirmare. ¶ Sed contra est quod [illegible]
[illegible] in casu permittitur quod simplices sacerdotes possint con-
firmare. ¶ Praeterea. maius est ordines conferre quam confirmare. sed
ex mandato pape aliqui non episcopi conferunt quosdam ordines
sicut sunt presbiteri cardinales qui conferunt minores
ordines. ergo multo fortius ex mandato pape potest aliquis
simplex sacerdos confirmare. ¶ Respondeo dicendum ad primam questionem quod
in dispensatoribus sacramentorum [illegible] sunt ministri ecclesie per [illegible]
ordines constituti. ut sint medium inter dominum et plebem. di-
vina primo tradentes. et sicut eius competit ex officio sa[cra-]
menta [illegible] nisi per alium conferri possunt excepto baptismo propter
necessitatem. unde cum confirmatio non sit sacramentum necessitatis non po-
terit nisi ab ordinatis conferri. ¶ Ad secundam questionem dicendum quod [illegible]
[illegible] ubique prelatus sit et ex m[illegible]
debita et [illegible] convenientie et ideo sicut dicitur [illegible] mi-
nistri. ubi prelata non possunt efficere sacramento [illegible]. ¶ Ad
[illegible] dicendum quod [illegible] ad colla-
tionem [illegible] quod [illegible] conferunt ab omni [illegible]
et animabus [illegible] ministri [illegible]
[illegible] in illis. [illegible]

.vij.

datur per suam similitudinem. requiritur equalitas actiua et ideo quod
per sacramentum confirmationis non efficitur aliquis minister ecclesie. quamvis quod
ad illud perficiendum consequitur. ideo non oportet quod quilibet confirmatus
confirmare possit. ¶ Ad tertium dicendum quod omnia sacramenta indigent
equaliter aliqua conuenientia. sed illa que in omnibus sunt conferenda in
indigentia [illegible]. aliqua uniuersaliter repellatur et alia admittantur
quia aliquis necessarius nullus debet excludi. et ideo et eucharistia
sacerdoti committitur illa sacramenta conferre. non autem illa quibus 2
aliquis ad statum perfectionis promouetur. ¶ Ad secundam questionem dicendum
quod in omnibus actionibus [illegible] ordinatis vel [illegible] quod
ultima perfectio reservatur in ductionibus per summam artem
regnum illo. sicut artes que operantur quibus utuntur nauis. co-
[illegible] inductionem forme arti superiori que nauem dispen-
sinat. et illa reseruatur ultimum finem scilicet usum nauis
arti superiori scilicet gubernatorie. unde cum episcopi in ecclesia
vere teneant summum locum. ita quod est ultimum in actio-
nibus ecclesiasticis eis reservandum fuit. Et quod perficere ali-
quem ut [illegible] super communem statum aliorum est summi
in actionibus ecclesiasticis. ideo sacramentum confirmationis et ordinis quod hoc
efficiunt. talis episcopis dispensandi reservatur. ¶ Ad primum
ergo dicendum quod baptismus cum sit sacramentum necessitatis communiter omnibus competit
et ideo per ipsum non ponitur aliquis supra communem statum sicut fit
per confirmationem. ut predictum est. ¶ Ad secundum dicendum quod eucharistia sicut con-
firmatio et ordo est sacramentum perfectionis. sed tamen differt ab aliis
quia in ordine et confirmatione id quod est in re et sacramento est
in suscipiente acquisitum. et ideo suscipientes hec sacramenta promouentur
ad perfectionem super ultimum communem statum fidelium. sed eucharistia
habet id quod est res et sacramentum [illegible] non in suscipiente et ideo per sum-
ptionem eucharistie non acquirit aliquis perfectionem ultra communem
statum. cum non imprimat caracterem. sed perficitur unusquisque in
statu illo. et ideo et secundum dyonisium cunctis sacramentis eucharistia sa-
cramento adiungitur. et ideo non est similis de eucharistia et aliis
¶ Ad tertium dicendum quod quamvis episcopus non habeat aliquem ordinem supra
sacerdotem. secundum quod ordines distinguuntur per actus relationis
ad corpus domini verum. tamen aliquem ordinem habet supra sacerdo-
tes secundum quod ordines distinguuntur per actus super corpus mi-
sticum. unde dicitur in ecclesia vere fuit episcopatus ordo
unde et cum quandam consecratione dignitatis episcopalis conferri; et ideo
in promotione minoribus corporis mistici ad potest competere 3
episcopo. quod non competit simplici sacerdoti. ¶ Ad tertiam questionem
dicendum quod [illegible] est [illegible] opinio. || [illegible] dicunt quod j
presbiter simplex non possit ex mandato pape confirmare
eo quod dicitur in littera [illegible] exponunt. quod illi presbiteri
ex mandato non conferebant sacramentum confirmationis. sed ad sacra-
mentale simile illi sacramento. sicut alias [illegible] sim-
ile [illegible] eucharistie. sed hoc non videtur [illegible]
ne in dispensatione sacramentorum [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] ad utilitatem [illegible]
[illegible] et non est per scandalum dimittenda. ¶ Et ideo alii ij
dicunt quod auctoritate pape sacramenta est quod ei mandato quilibet presbiter
conferre quod habet ut confirmat confirmare. sacerdos sacer-
dotium conferre. dyaconus dyaconatum; sed [illegible]

ipsius potest aliquis conferre quod non habet. ut dyaconus ordi-
ne sacerdotali. Ad quartum dicendum quod opinio uidetur mihi apla (?)
iiij. ro scilicet quod cum episcopus non addat ad super sacerdo-
tium per relationem ad corpus christi uerum. sed solum per relationem ad corpus
misticum. papa per hoc quod est episcoporum summus. non di-
citur habere plenitudinem potestatis ad relationem ad corpus misti-
cum. Et quia gratia sacramentalis descendit in corpus mi-
sticum a capite. ideo omnis operatio in corpus misticum sacra-
mentalis per quam gratia datur. dependet ab operatione sacramentali
super corpus christi uerum. et ideo solus sacerdos potest absol-
uere in foro penitentiali et baptizare ex officio. et ideo
dicendum quod promouere ad illas perfectiones que non respiciunt
corpus domini uerum sed solum corpus misticum. potest apostolicus
qui habet plenitudinem pontificalis potestatis committere sacer-
doti qui habet actum sufficientem super corpus domini uerum
non autem dyacono uel alicui inferiori qui non habet perfe-
ctum corpus domini uerum. sicut nec absolutionem in foro peni-
tentiali. non potest autem simplici sacerdoti committere promouere
ad perfectiones que respiciunt aliquo modo corpus domini uerum
et ideo simplex sacerdos ex mandato pape non potest con-
ferre ordinem sacerdotii. quia ordines sacri habent ac-
tum super corpus uerum uel super materiam eius. potest autem conce-
dere simplici sacerdoti quod conferat minores ordines
qui nullum actum habent super corpus domini uerum
uel materiam eius. nec etiam super corpus misticum actum per quem detur
gratia gratum faciens. Et hinc ex officio quandam accipiunt acolitos
et subdiaconos. et similiter potest concedere alicui sacerdoti quod
confirmet. quia confirmando perficit in actu corporis misti-
ci. non autem habet aliquam relationem ad corpus domini uerum. et
per hoc patet responsio ad obiecta.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod non omnes debeant sacramentum confirmationis
accipere. sacramentum enim confirmationis confert maiorem perfecti-
onem quam baptismus. sed christus baptizari uoluit ut tactu
sue mundissime carnis efficaciam baptismo preberet. ergo si-
militer debuit confirmationem accipere. Praeterea confirmatio adhi-
betur ut homo in professione uitalis usque ad mortem
firmiter stet. sed quidam decedunt omnibus existentibus in puerilitate
.2. uel decedunt. ergo hoc sacramentum non omnes debent accipere. Praeterea
confirmatio ad infirmitatem est. sed infirmitas spiri-
tualis non fuit in christo. ergo non confirmari debuit. Praeterea
uidetur quod hoc sacramentum pueris non sit conferendum. quia hoc sacramentum
super eos statuit promouere. sicut et alii ordines. sed
id sacramentum non confert pueris. ergo nec istud. Praeterea hoc sacramentum
datur ad confitendum fidem. et ad pugnandum
sed hoc non competit pueris. ergo non debet hoc sacramentum su-
scipere. Sed contra gratia baptismalis est in numeratione distincta
.3. ad gratiam confirmationis. sed baptismus confertur pueris. ergo et
confirmatio debet pueris dari. Praeterea uidetur quod non debeat
dari omnibus adultis. illud enim quod omnibus datur non ex-
cedit communem statum. sed confirmatio ponit supra communem
statum ut supra dictum est. ergo non debet omnibus dari. Praeterea
hoc sacramentum est ad robur in pugna spirituali. sed pugnare

est mulierum propter imbecillitatem sexus. ergo non hoc sacramentum eis com-
petit. Praeterea confirmatio est sacramentum processionis. sed multi
pueri confitentur. ergo non debet eis dari hoc sacramentum. Praeterea mo- Dan
rientes a pugna hic uite a pugna liberantur. sed
ad robur in pugna hic uite datur confirmatio. ergo non de-
cedentibus dari. Contra hoc est quod dicitur hugo. de sacramentis. quod
omnes perdaissi (?) erit si ab hac uita sine confirmatio-
ne migrare contingeret. ergo omnibus dandum est hoc sacramentum. Praeterea
ad robur in hoc sacramento datur septiformis gratia spiritus sancti. sed
hoc omnibus est necessarium. ergo et sacramentum confirmationis omnibus debet
dari competenter. Respondeo dicendum ad primam questionem. quod suscipere baptismum
est in precepto. cum sit sacramentum necessitatis. et ideo christus uoluit Re.1.
baptizari. quamuis in baptismo non suscepit sed magis con-
tulerit. ut sicut obedientiam mandatis preberet propriis
exemplo suo ad baptismum ueniendi; sic dignatus est implere
omnem iustitiam. iustitia enim consistit in obedientia legis
ut philosophus dicit .5. ethicorum. sed sacramentum confirmationis non est necessitatis
sed utilitatis. ut alia consequenda. cum autem christus
non acceperit ad aliquid. non debuit sacramentum confirmatio-
nis accipere. sicut nec sacramentum ordinis. quia potestatis excellen-
tie in sacramentis et plenitudinem spiritus sancti in ipso assumpta concepto-
ne fuit. et sic non oportebat quod in ipso esset inno-
tesceret quod tantum per aduentum columbe super ipsum
in baptismo patet. et hoc ad obiecta. Ad secundam questionem dicendum quod per .2.
sacramentum quod confertur sacerdotibus et confirmationem hoc differt
quod per sacramentum ordinis est ad aliquid dispensandum. per sacramentum autem
confirmationis est ad tolerandum statum in ipso. Adhuc quod di-
spensatio alicuius rei. debet alicui rei. requirit ydo-
neitatem aliquam. per quam sunt in eo quod dispensatio re-
cipit. ipse puer non potest in minore etate dispensatione
dispensatione. et ideo sacramentum ordinis non confertur pueris
sed per sacramentum quod quis in se ipso perficitur. non requiritur alia per-
fectio. sed [illegible] . nec exigi- / ipsi ipsi (?)
alicuius preter quam potest in minore. et ideo confirmatio pueris tribuitur (?)
dicendum et adherere uidetur. quia in senili etate non patitur
(?) quia effectus sacramentum impediatur. et ideo quamuis tunc
non petat eum confiteri uel pugnare. cum tamen quod
effectum tunc plene recipit. per quod erit ydoneus
ad pugnam et confessionem. ad perfectam etatem ueniens
non gratiam acceptam per peccatum amittat. per quod hoc patet
patet solutio ad obiecta. Ad tertiam questionem dicendum quod sicut dictum est .3.
perfectio in confirmatione collata non presupponit aliam per-
fectionem. Et per quam quis in se ipso perficitur. ut sit ydo-
neus ad pugnam spiritualem. et per quam mulieribus et denique (?) hoc
ut in pugna spirituali fortitudine habeat. ideo ab
hoc sacramento nullus excludi debet. quod sit baptizatus. Ad
primum ergo dicendum quod [illegible] statum quod ad n. ponit (?)
dispensationem alicuius status. sed quod ad confessionem sacramenti
et hoc perfectio uel excellentia per hoc sacramentum collata in
omnibus esse competit. Ad secundum dicendum quod et quamquam mu-
lieres impugnationem spiritualem gloriose reportauerunt
de hoste triumphum. sicut patet de beata agnete et beata

ordia 7 gl'ias. vn̄ ab h' ex.° mittes n̄ s' exclu-
dēde. Cadit° dr q' cāius muti n̄ possūt ɔfir-
teri orē. tn̄ possūt ɔfiteri nutib' 7 possūt
hēre uo[luntate]m 7 sp[irit]ual' ɔfitendi. 7 io cū n̄ deb[eant]
dnegari h' sac[ramentu]m. Cad. n̄t dr q' q'uis moīe
tes abstinās ad pugnā. tn̄ uadūt ad loca
tes abstināt ad pugnā / tn̄ uadūt ad locū
ferma. i quo s' mīsā gr̄e. dat' mīsa gr̄e. 7
io adīgat plitudīe gr̄e. a i pug[n]a pficie[n]-
tē eū ī fine pug[n]e ɔseq[ua]d.

2

Ad 9 sic pcē ur q' n̄ exigat' q' ali te-
neat aliq[ue]m adɔfimōē ille cū qui imed[iat]e
ra eōm ad p[ri]ncipē. sic liber[i] s[un]t q' media[n]-
aliqb'. coram p[ri]ncipe ɔpareat. Et fi vn ɔfir[mare]
meatib' dn̄s 7 filiu familias. mediatib' p[a]-
tib'. Et ɔfirmad' ia hēt imediatā relōm ad
p[ri]ncipe ecc'e. cū sit mēb[ru]m ecc'e p bap[tismu]m. g° ñ p
baptizād' palā debet baptizari. tn̄ ɔfirmād
nllo m° de palā adɔfirmōē tenēi. Resp[ondeo] si-
cut adult' C[ap]° R[espon]do mīti ɔpet[it] militib'
q° uiuis p'ū ult. militia forte q' i uinet'
Et ɔfirmād e sac[ramentu]m fortitudis. q' dat' i eo sp[irit]us
ad robur. g° admīnist[ra]t[ur] mili n̄ dz tenē-
ri. Et 9 ut q' 7 n̄ ɔfirmā-
u[er]it adɔfirmōē. q' mal' e bīcā-
d'. possit tenē adɔfirmōē. q' mal' ē [illegible]
ɔtre q' ad ta' suscipi' aliq[ue]m tenē. Et n̄ co-
firmāt' pot tāt bap[tiza]ri ɔtre. g° mitto forte
pot ad ɔfirmōē tenē. Cubi[tū]s ut q' n̄ de-
beat sic limito c[ri]smari i fronte. tn̄. q' ut'
tex ē nobilior p[ar]s corp[or]is. q' i cer[ebr]o. q' i eo or-
gana cogitatiue. H aut' organa sensualie
et sacerdos q' inferior ē q' ep[iscopu]s ungit bap[tiza]t[o]s
c[ri]smate i uertice. g° ep[iscopu]s n̄ dz ungē c[ri]sma-
te c[ri]smād' in fronte. C[ap]° ɔfirmād e sac[ramentu]m ɔtra
ɔfirmād' infronte. C[ap]° ɔfirmād e sac[ramentu]m ɔtra
ɔfirmōē. Et ɔfessio sic ore. g° uetto ɔfirmōē
magis de i ore sic. C[ap]° fons e locus nud'
7 pates. Et h' ɔfiteri sacedos ɔtre. Cū g°
c[ri]sma sit pluad' aboi ignamia. ut q' nō
ɔgrue fiat uetto i fronte. C[ap]° i ɔfirmat'
dat' sp[irit]us s[an]c[tu]s adrobur. Et robur i fronte sig[nificat]
ficat'. ut p[atet] exe. iii. Ecce dedi frontē tuā
duriorē frontib' cor[um]. g° i fronte dz fi uetto
ɔfirmōē. C[ap]° apoc. vij. angl' d[ixi]t q' ad ult[imu]m
signū s[er]uos dei uiui i frontib' cor[um]. Et ep[iscopu]s
dnī angl' ut p[atet] apoc. iij. g° corp[or]e i fronte
signe. C[ap]° Kl'. liu ut q' ɔfirmād poss[it] uari
q' ei ɔfirmād dat' adrobur fidei / uā eu
ad robur ad ead[em] r[ati]o[n]e. Et euch[aristi]a uari / g° 7 ɔfir-
mād. C[ap]° si mob' uari. 7 medic. uari dz
Et mob' q' dat' h' sac[ramentu]m pot uari. s. sp[irit]u in
firmitas. g° 7 sac[ramentu]m uari dz. C[ap]° sic i bap[tismo]
i pmit' caract'. ita 7 i ɔfirmōē. Et bap[tismu]s n̄

uat'. g° n̄ ɔfirmād. C[ap]° dr adp'° qom q' m-
ɔfirmōē sac[ramentu]m dat' sp[irit]us s[an]c[tu]s. ad robur. Vn̄ ipe
h' ad adɔfirmōē acced[ere]. q' sic hēt robur
sta[tim] nō psumit. 7 io statutū fuit ut ab
alt[er]o tenet'. adsignificād' q' pse suren[ti]
Cadp'° g° dr q' puelle q' ē mediato i h' ca[s]u nō
hēt officiū representadi. q' cxneut. sic ē intap[s]
.m3 suscipi'. q' i[n]strueda. Et sola tenet q'
i[n]firmā. Cad[ro]p dr q' fortitudo sp[irit]us ē p exp[eri]m
i q' n̄ ē malesp n' fecit. ut dr. cat. iij. 7
io n̄ differt ut ur mulieres. uel mli- ueru
teneat. cū uis qui ɔfirmā dicat. s. q' mle- ur
tene n̄ p. Cad[ro]sam qom dr q' h' p' i[m]pedi-
alibi 7 apta ɔfessioē. nō. q' ē duo. s.
ipe motus timore. 7 ipe ɔfusioē. q' ē timō
ignōie. vnū aut signū sp[irit]us e facie mu[tata]
ignomie. vnū aut signū sp[irit]us e facie mu[tata]
-festat'. q' pallescūt timētes 7 rubēt uerē-
-festat'. q' pallescūt timētes 7 rubēt ue[re]-
cūdi. ut dr. iiij. eth. 7 sp[irit]us° in fronte. 7 ē
p' mag' apta. 7 uigiatoi exq[ue] p[ro]cedit p[ro]-
fessio p[ro]cedit uicina. 7 io cū ɔfirmād dēt ad
libera ɔfessioē p[er]f[e]c[t]e. Jenē ungūt ɔfir-
mati i fronte. Cadp'° g° dr q' uetto q' dat'
i uertice sacerdote significat dignitate regale
7 sacerdotale. i ap[osto]l° q' ip[s]e est d[omi]nus illor[um]
q' dr. uos estis genus sc[ilicet]. regale sacerdotiū
.j. pet. ij. 7 i uertice fit adsignificād' emine-
tia dignitatis collate. Et uetto ɔfirmōis dat'
ad fortit' defēded' dignitatē accepta. q' dr q'.
Cadp'° dr
aplī ē. 7 io i loco publico dat' dz. Cadp'° dr
q' nō dat' h' sac[ramentu]m adɔfessioē sup[er]fluit. Et ad co-
fessioē libale. 7 io dari debet i alijs ille p[ro]-
fessioē uitale. 7 io dari deb[et] ad illā p[ro]-
fiteris. q' libera ɔfessioē i pedit' possit. Cad
r° dr q' exh' nō ē p[ro]ximū. q' legat' s[ecundu]m co-
firmati. q[ui]a s[e]p[tem] d[ie]b' oc[u]l[u]s. 7 p[ri]mo d[ie] h[ab]u. d[ominu]s,
ē. lb' quadā disciplia custodiēdi c[ri]sma. nō
.s. capit' lau[ar]e. usq[ue] ad vij. dies. p[ro]pt dona
sp[irit]us s[an]c[t]i. vij. 7 sic ē ec[clesi]a vij. dieb' aduētū sp[irit]us
s. i discipl[o]s celebrat. Cadp'° qom dr q' sac[ramentu]m
q' hēt effect[um] sp[irit]u p[er]manēte. n̄ pot uari. sic
tuuia. 7 io q' i ɔfirmōē. i p[ri]mit' caract'
q' ē ideale. io n̄ dz uari. Cadp'° g° dr q'
euch[aristi]a nō i p[ri]mit' caract'. n̄ id qd ē res 7
sac[ramentu]m. ē aliq[ue]d sp[irit]u recepta recipie[n]te. sac[ramentu]m sic
e i ɔfirmōē. 7 io n̄ ē similit[er]. Cadp'° dr q' ɔ-
firmād dat' q' i sp[irit]u° pur ē ɔtra poīgi-
le
pecc'. 7 sic n̄ redit. cū uis i firmitas actual'
pecca[to]r[um] redeat | Donatio sp[irit]us s. adrobur. 9
puis ob hois ɔfirmat. g° mag' p[er]tinz adeu-
ch[aristi]a. q' ad ɔfirmōē | Et dr q' p[er] euch[aristi]a robo-
rat' cor[us]. q' h' ac sac[ramentu]m. Et hui[us] a dualb'
ideib' tota uit' sp[irit]us hedificiu ɔstat' | Vbdx

3

8 [illegible] et roborat ad statum in se ipso permanendi. Et confirmando ad pugnam, que [illegible] ab aliis patitur in confessione nominis Christi. Et ad [illegible] audaciam [illegible] hoc sacramentum tamen [illegible] [illegible] cum sua [illegible] datur ad robur.

xiiij Post sacramentum baptismi etc. Postquam determinavit magister de baptismo et confirmatione, hic tertio determinat de eucharistie sacramento. Et dividitur in partes duas. In prima determinat ea que pertinent ad ipsum sacramentum. In secunda determinat de dispensatoribus sacramenti, xxiiii. distinctione, ibi: [illegible] qui [illegible] [illegible] etc. Prima in duas. In prima determinat ea que requiruntur ad hoc sacramentum. In secunda [illegible] [illegible] distinctione x. [illegible] [illegible] alii [illegible] etc. Prima in duas. In prima determinat ea que requiruntur ad hoc sacramentum. In secunda determinat usum sacramenti, ix. distinctione, ibi: Et sicut duo sunt res etc.

x. eucharistia [illegible]

[illegible] eucharistie quibus hoc sacramentum [illegible]. In secunda determinat [illegible] quibus hoc sacramentum integratur, scilicet formam et institutionem [illegible] etc. In tertia determinat [illegible] que in hoc sacramento efficitur vel significatur, ibi: Nunc quid sit [illegible] sacramentum etc. In tertia [illegible] [illegible]. In prima determinat institutionem. In secunda formam [illegible] etc. In tertia [illegible] [illegible] [illegible] ibi: [illegible] digne [illegible] nunc quid sit sacramentum etc. Hic determinat de sacramento eucharistie [illegible] ad significandum [illegible] [illegible] duo facit. In primo ostendit quid sit [illegible] res et quid sacramentum [illegible] communem [illegible] duo facit. Primo [illegible] quid sit [illegible] res et quid sacramentum et ordinem [illegible] distinguitur etc.

de [illegible] Hic est duplex questio. Prima de ipso eucharistie sacramento [illegible]. Secunda [illegible] [illegible] [illegible]. Prima utrum eucharistia sit sacramentum [illegible] de significatione eius. Secunda de [illegible] de institutione. Quarta de [illegible] [illegible] [illegible] huius [illegible] [illegible] [illegible].

Ad primum sic proceditur. Videtur quod eucharistia non sit sacramentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed confirmatio est ad perfectionem [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ipsa eucharistia sit perfectio, videtur quod superfluum sit hoc sacramentum. Item omne sacramentum nove legis [illegible] quod significat efficit [illegible] significat. Sed [illegible] [illegible] et [illegible] corporis Christi [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo eucharistia non est sacramentum nove legis. Item sacramentum est elementum visibile secundum Hugonem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christi [illegible] quod dicitur sacramentum et res [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo non est sacramentum. Item omne sacramentum in ipsa sui susceptione [illegible] [illegible] perficitur [illegible] baptismus [illegible] perficitur in ipsa ablutione. Sed eucharistia [illegible] [illegible]. Ergo non est sacramentum. Item in alio sacramento [illegible] ad [illegible] [illegible] est res et sacramentum sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est ad [illegible] [illegible]. Ergo non est sacramentum [illegible] [illegible] [illegible]. Sed [illegible] est [illegible] [illegible] ut hoc [illegible] sacramentum non sit [illegible] [illegible] ad [illegible]. Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est sacramentum. Sed eucharistia [illegible] ergo est sacramentum. [illegible] ut [illegible] sit una sacramentum [illegible] [illegible] [illegible] dicitur

2

[illegible] [illegible] [illegible] duo sacramenta [illegible]. Item [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo in eucharistia sunt plura significata [illegible] [illegible] et unum, ut [illegible] sunt plura sacramenta. Item [illegible] [illegible] [illegible] una ad [illegible] [illegible] alia ad [illegible] [illegible]. Ergo sunt duo sacramenta. Item ea que non [illegible] [illegible] sunt plura [illegible]. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo sunt plura [illegible]. Cum ergo [illegible] [illegible] sacramentum in eucharistia, ut [illegible] non sit unum sacramentum. Item ex duobus perfectis non fit ad unum. Sed [illegible] perfecte est [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo ex his duobus non fit unum sacramentum. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible] nove legis [illegible] [illegible]. Item [illegible] [illegible] ad idem effectum et significandum pertinent ad unum sacramentum. Sed omnia que in eucharistia sunt pertinent ad idem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] effectum [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo unum tantum sacramentum. 3 Item [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] uni sacramento [illegible] eucharistie. Item sicut [illegible] dicitur hoc sacramentum [illegible] appellatur quia [illegible] nos reficit usque ad patriam [illegible]. Sed hoc est commune omnibus sacramentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] patriam, que est res [illegible] [illegible] et significata omnibus sacramentis. Ergo non convenit [illegible] appellari. Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adducere ad communionem [illegible] est effectus baptismi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo baptismus magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc sacramentum. Item in quolibet sacramento fit ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomen. Ergo sacrificium [illegible] non est [illegible] [illegible] sacramenti. Item hostia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ergo nec hostia nec sacrificium est proprium nomen huius sacramenti.

xi. i. [illegible] ad [illegible] [illegible] quod eucharistia sacramentum [illegible] est [illegible] [illegible] ab aliis sacramentis [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] duplex. [illegible] modo [illegible] [illegible]

d [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Alio modo [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad

d [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquo ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] altare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Illa autem [illegible] ad [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] aliis [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

f [illegible] non a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

cxv

i oribus [illegible]

in omnibus suis partibus non est sanctus sed sanctificatus. Sed quod primo ad ultimum venit quia iste sanctificans est sanctus. Dicitur sanctificatio hominis esse efficacia sancti. Iste enim sanctus iste continuat dignissima est omnibus [illegible] quia habet absolutam sanctitatem. Et propter [illegible] perfecte. Alia autem non habent nisi in ordine ad aliud. Et ideo sanctus est perfectus. Aliter [illegible] quod est quod est perfectum [illegible] ducitur ad id quod perficit. Sic patet [illegible] et [illegible]

[illegible] dicitur quod perfectum unumquodque est cum attingit propriae virtuti ut dicitur in vij physicorum. Ut autem est ultimum in re ut dicitur in primo celi et mundi. Et ideo perfectio rei consistit in hoc quod res ad ultimum suum perducatur. Est autem duplex ultimum rei, unum quod est in re et aliud quod est extra rem sicut in corporibus ultimum intra est superficies corporis contenti, ultimum extra est locus qui est superficies corporis continentis. Ultimum autem rei in re ipsa est operatio propter quam res est. Sed [illegible] est finis generationis non ipsa generatio ut dicitur [illegible] physicorum. Unde res quae habet suam [illegible] per quam [illegible] non dicitur perfecta simpliciter sed perfecta in esse ut perfecta perfectione prima et talis perfectio adest spiritui [illegible] homo in baptismo quae est regeneratio spiritualis. Et ideo dicitur non potest tamen baptismus dici perfectio simpliciter sed magis [illegible] et illuminatio. Perfectum autem simpliciter dicitur quod habet perfectionem secundum operationem. Et haec ei consistit ut dicitur [illegible] in [illegible] ethicorum per actum [illegible] quod dicitur perfectum ut dictum est. Homo autem operatio spiritualis est duplex. Una ipsius [illegible] est privata et quantum ad hoc perficit confirmatio quae facit hominem non impeditum aliquo [illegible] timore [illegible] in confessione fidei et aliis quae ad religionem [illegible] pertinent. Alia est quae est publica quae ministris [illegible] convenit et influere aliis [illegible] et quantum ad hoc perficit sacramentum ordinis. Ultimum autem cuiuslibet rei extra se ipsam est principium a quo res habet esse quia per coniunctionem ad principium [illegible] completur et firmatur et propter distantiam a principio deficit [illegible] corruptiones propter longe distare a principio ut dicitur in [illegible] de generatione. Et ideo [illegible] ultimum [illegible] perfectio [illegible] autem [illegible] et ideo hoc sacramentum eucharistiae perficit et coniungit. Et ideo hoc sacramentum est perfectio omnium omnium perfectionum ut [illegible] dicit. Sed [illegible] quod sacramenta alia accipiunt hoc sacramento in fine confirmantur ut ipse dicit.

Ad secundum dicendum quod sicut ad [illegible] alia [illegible] se habent ut quod minus est quam [illegible] acquirit [illegible] sacramentum efficacius. Et ideo in hoc sacramento se habet [illegible] ipsum quod per [illegible] non [illegible] fit. Sed sic in aliis [illegible] non est cum [illegible] quia in ipso est. Nec alio [illegible] efficaciam a homine non mediante [illegible] ex [illegible] et [illegible] unum efficiunt. Unde in hoc sacramento [illegible] non sunt [illegible]. Nec alio efficaciam in anima spiritualiter non mediante [illegible] vero [illegible] et [illegible] fit unum [illegible]. Sed autem [illegible] ille [illegible] aliquem effectum [illegible] sicut aqua [illegible] abluit in baptismo et non mediante [illegible] spiritualiter. Unde dicitur

Ad tertium dicendum quod [illegible] est [illegible] non tamen [illegible] quod [illegible] est in sacramento sit [illegible] ut [illegible] in [illegible] ut [illegible] quam [illegible] non [illegible] et sic [illegible] sit [illegible]. Sed [illegible] non videtur [illegible] sed [illegible] quae [illegible] et [illegible] sed [illegible] remanet [illegible] vero [illegible] ad [illegible] quae [illegible] est [illegible] non [illegible]

Ad quartum dicendum quod [illegible] habet [illegible] simpliciter [illegible] non [illegible] et [illegible] unum [illegible]. Alio modo dicitur uno modo sicut [illegible] .j.

indivisibile est unum ut punctus et unitas quod nec est multa actu nec potentia. Alio modo quod est unum continuum .ij.

quod tamen est multa potentia sicut linea. Tertio modo quod est .iij.

unum perfectione sicut dicitur calciamentum unum quod habet omnes partes quae requiruntur ad calciamentum unum. Sed [illegible] [illegible] in omnibus illis ad quorum integritatem aliquid exigitur sicut unus homo una domus. Et quia adest [illegible] multa [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. Ideo ab hac unitate dicitur sacramentum unum esse. Illa enim sunt de integritate alicuius [illegible] quae requiruntur ad operationem illius ad quam [illegible] deputatum est. Hoc autem sacramentum deputatum est ex divina institutione ad cibationem spiritualem quae per similitudinem corporalis significatur. Est autem ad cibationem corporalis duo requiruntur scilicet ad primum cibus et ad primum potus. Ideo ad integritatem huius sacramenti ex divina institutione est ad primum cibus scilicet corpus Christi et ad primum potus scilicet sanguis.

Ad primum ergo dicendum quod dicitur [illegible] sacramentum [illegible] [illegible] multitudinis significatae.

Ad secundum dicendum quod [illegible] illa procedit [illegible] [illegible] [illegible] habet integram significationem. Sic autem non [illegible] quia [illegible] spiritualiter non significant perfectionem nec per primum [illegible] nec per [illegible] sumptionem. Sed [illegible] sic [illegible] est significatio [illegible] [illegible]

Ad tertium dicendum quod ratio illa procedit [illegible] [illegible] [illegible] respondet toti sacramento. Sed hoc [illegible] est quia [illegible] [illegible] respondent [illegible] et alia [illegible]. [illegible] quae [illegible] exiguntur.

Ad quartum dicendum quod quamvis non sit unum in [illegible] vel in specie [illegible] possunt tamen esse unum per relationem ad unam operationem [illegible] ex quo [illegible] [illegible] [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod quamvis [illegible] perfectus sit [illegible] non tamen quantum ad integritatem huius sacramenti [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]

Ad tertium quoniam dicendum quod in aliis sacramentis est [illegible] scilicet originatio perfectionis et finis [illegible] [illegible] .j.

est passio Christi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramenta [illegible] .ij.

ut [illegible] dicit. Perfectio autem [illegible] est in [illegible] quia [illegible] .iij.

[illegible]; finis autem sacramenti est duplex scilicet [illegible] et ultimus scilicet vita eterna; sed [illegible] per [illegible] excellentiam in eucharistia [illegible] quia hoc sacramentum est [illegible] in memoriam dominicae passionis. Unde [illegible] [illegible] quotiescumque feceritis in mei memoriam facietis. Et ideo quia adipiscitur [illegible] ut [illegible] Christi et gratia [illegible] [illegible] in [illegible] alia [illegible]. Sed [illegible]

tudine gr(ati)e i(n) suo toto. (et) i(de)o a(n)tho(nomasti)ce euch(aristi)a d(icitu)r.
Ali(te)r (et) q(ui)a ip(s)a (con)sumando o(mn)ia sac(ra)m(en)ta u(e)l d(icitu)r
d(icitu)r. id (est) q(uo)d (est) o(mn)ia s(cilicet) (con)gregan(s) ad unu(m). h(uius) sac(ramen)to
attribuit(ur) (et) d(icitu)r (con)o u(e)l synaxis q(uo)d id (est) i(de)o (quod). s(cilicet) h(oc)
(con)gregat ad unit(atem) (et) ad se ip(su)m (et) ad alios ei (con)e
mag(is) (con)iu(n)ct(a). Ali(te)r (et) p(ro)p(ter) adu(n)ctam fig(uram) (con)ce(p)
d(e). mariaz effic(itu)r h(oc). i(d est) (quod) ueni(t) (con)tin(uo) h(oc) quo
ia(n)ua celi nob(is) ap(er)ta (est). s(cilicet) sag(m)e(n) (et) i(de)o uiati
cu(m) appellat(ur). Et p(ro)p(ter) p(ro)p(ter) sa(cramen)to ad(e)o h(ec). p(ro)ab co(n)p
(est) co(m)e(n)t(a) ad a(n)tho(nomasti)ce d(e)no(m)i(n)ari pot(est).

Ad p(rimu)m (er)go dic(endu)m q(uo)d h(uius) q(uo)d huic sa(cramen)to fig(ura) assign(ar)i
n(on) d(e)beat. (Con)t(ra) ei dis(positi)o(n)e p(er) ad su(u)m (con)t(rariu)m. al
bedi(n)is ei n(on) (est) albedo. h(oc) mod(o) (est) mod(o) (est). (Con)t(ra) sa(cramentu)m (est)
fig(ura). (er)go sa(cramen)to n(on) d(e)z apta(r)i aliq(u)a figura q(uo)d i(n) effic(it)
i(n)ter. C(ontr)a: sa(cramen)tu(m) no(ue) leg(is) q(uo)d (est) mag(is) p(er)fect(ior)(um) n(on)
(con)i(n)debat aliq(ui)d sa(cramen)t(a) ue(teris). leg(is) ut q(ui)d d(icitu)r d(icitu)r (Con)t(ra)
h(oc) sa(cramentu)m (est) p(er)fectissim(um). Cu(m) (er)go sa(cramen)ta noue leg(is) sa(cramen)t(a)
ue(teris). leg(is) (con)i(n)de n(on) d(e)bu(er)it n(on) i(d est) sig(ni)ficabit c(on)
u(er)t(itur) q(uo)d huic sa(cramen)to figur(a) n(on) d(e)beat assign(ar)i. C(ontr)a
d(icitu)r euch(aristi)a p(re)figurata (est) i(n) agno pascali. uel (et) bap(tismus)
i(n) (con)situ mar(is) rub(ri). ut d(icitu)r. i. cor. x. Cu(m) (er)go
mag(is) n(on) assignat(ur) aliqu(is) figurar(um) bap(tismus). ut (quod)
n(on) euch(aristi)e fig(ura) assignar(i) d(e)beat. C(ontr)a q(uo)d h(oc) sa(cramentu)m (est)
sp(irit)uali(ter) me(mor)iale passio(n)is (Christi). (Con)t(ra) passio(n)e (Christi) p(re)cip(u)e
op(or)tebat p(re)figurari p(er) q(ua)m nos redimit. a(d) fid(em)
2\. a(n)tiq(uorum) p(er) adredimendos fieret. (er)go p(re)cip(u)e (con)petebat
h(uic) sa(cramen)to figurari. C(ontr)a h(oc) sa(cramentu)m (est) dignissim(um) (et) (con)ffici(a)l
li(ter) ad coe(n)d(a). (Con)t(ra) talia (con)fuerunt mag(is) p(re)fig(ura)
ri (er)go (et)c. Solu(tio) ut q(uo)d mag(is) (con)ue(n)ie(n)t assignat(ur)
fig(ura) h(uic) sa(cramen)to. h(oc) ei sa(cramentu)m post bap(tismum) d(icitu)r (con)t(ra) agn(us)
pascal(is) (con)seq(ue)batur t(ra)nsitu(m) mar(is) rub(ri). i(d est) bap(tismus) (est)
p(re)figurat(us). (er)go no(n) (est) (con)g(ru)a fig(ura) h(uius) sa(cramen)ti. C(ontr)a m(e)l(chisedech)
sa(cramen)to ad offe(rre) d(e)o. (Con)t(ra) melchisedech n(on) leg(itur) d(e)o ob
tulisse. h(oc) (e)n(im) h(oc). s(cilicet). abrahe. c(ui) obtulit pane(m) (et) u(inu)m
ut d(icitu)r ge(n). xiiii. (er)go illa oblo n(on) (est) (con)gru(a) figura
h(uius) sa(cramen)ti. C(ontr)a id n(on) (est) fig(ura) s(ecundu)m ip(s)a. (Con)t(ra) sa(cra)g(?) q(ui) (con)se
c(ra)t(ur) i(n) altari (est) ille met q(ui) x(ristus) i(n) ara (con)tinet fuit
(er)go ille n(on) (est) fig(ura) ut fig(ura) ip(s)i(us). C(ontr)a. ma(n)na h(ab)e
bat i(n) se o(mn)e (con)soris suauitat(em) ut d(icitu)r sap. xvi. (Con)t(ra)
h(oc) sa(cramentu)m n(on) h(ab)et i(n) se o(mn)e sapore(m) s(e)c(un)d(u)m q(uo)d sic h(ab)uit ep
ficit d(e)u(m) tacto (et) aliud sa(cramen)ta supflue(re). (er)go ma
na n(on) (est) fig(ura) h(uius) sa(cramen)ti. C(ontr)a. nobilior (est) nobilior
d(e)bet fig(ura). (Con)t(ra) euch(aristi)a (est) nobili(us) sa(cramentu)m q(uo)d bap(tismus)
Cu(m) (er)go bap(tismus) h(uius) figura(m) q(uo)d p(re)bebat remediu(m)
(con)tra p(e)cc(at)o op(er)ato (con)iug(a)le. s(cilicet). circ(um)cisio(n)e. sup(er)de aut(em)
figure n(on) fuer(unt) tales. ut q(uo)d fuer(unt) i(n)ptetr(?)
C(ontr)a. i(n) rone misse mi(ssi)o d(e) sacrificio habrahe (et)
abel (et) si(mi)l(ite)r o(mn)ia sacrificia legalia. h(oc) ueri sac(ri)
3\. ficii figura fuer(unt). (er)go i(n)sufficie(n)t(er) posuit m(agiste)r
f(igur)as h(uius) sa(cramen)ti. Solu(tio) ut q(uo)d i(n) lege moysi expr(es)sit
fuit figura h(uius) sacrificii. q(uo)d i(n) lege n(on). q(uo)d p(ro)p(ter) h(oc)
(con)to mag(is) (con)iu(n)gi(tu)r passio salua(to)ris tanto fig(ura)

fuer(unt) euide(n)tiora. (Con)t(ra) ea q(ue) fuer(unt) i(n) lege moy
si. fuer(unt) (con)ti(n)g(e)ntio(r)a. (er)go exp(re)ssiora. C(ontr)a. i(n) sacrificiis
leg(is) moysi fiebat sangui(ni)s effusio. (Con)t(ra) oblo
melchisedech. fuit s(i)n(e) sanguinis effusio(n)e. (er)go
legalia sacrificia exp(re)ssi(us) signabant passio(n)e(m)
x(risti). q(ua)m oblo melchisedech. C(ontr)a. (Con)t(ra) x(ristus) d(icitu)r sac(er)
dos s(ecundu)m ordi(n)e(m) melchisedech. n(on) a(utem) s(ecundu)m sac(er)dotiu(m) leg(is)
moysi q(uo)d (est) sac(er)dotiu(m) leuiticu(m) ut p(ate)t heb. vii.
(er)go oblo melchisedech mag(is) (con)gruit cu(m) sacrificio x(risti).
q(uam) sacrificiu(m) leg(is) moysi. C(ontr)a. (Con)t(ra) d(icitu)r ad p(ri)ma
q(uesti)o(ne)m q(uo)d sa(cramen)ta noue leg(is) h(ab)ent se h(ab)unt aduersus
lege(m). u(e)l d(icitu)r ei (con)ue(n)ir(e) fuer(unt) i(n) ueteri lege. q(ua)ndoq(ue)
n(on) ue(teris) sic(ut) sa(cramen)ta noue leg(is). h(oc) mag(is) s(ecundu)m q(uo)d fuer(unt)
i(n) offic(io) uel actu uiuifi(ca)re sic(ut) p(ri)ma. (con)d(icitu)r (et) n(on)
(con)t(ra) d(icitu)r fuer(unt) s(ed) ad eos (con)i(n)ders n(on) (con)ue(n)i(re). sic(ut)
bap(tismus) (et) euch(aristi)a. (con)t(ra) d(icitu)r q(uo)d n(on) (con)i(n)ders h(uius)... i(n) ue(teri) .i.
lege. sic (con)firmo (et) (ex)t(re)ma u(n)ctio. (Con)t(ra) r(ati)o (est) .y.
q(ui)a p(ri)ma tria sa(cramen)ta. n(on) sola sunt sa(cramen)ta. h(oc) p(ri)ma (est) ac
t(u) uiui(ficantia). ordo a(utem) (et) p(e)n(itentia) (et) (con)fessio(n)e(m) (con)suetudi(n)is
d(e)lictis. mi(nis)t(ra)n. ad offi(ciu)m n(on) (est). (et) i(de)o i(n) q(ui)b(us) lege
req(ui)ruit(ur). Bap(tismus) aut(em) (et) euch(aristi)a sunt sa(cramen)ta c(um) g(rati)a
(con)tinentia. (et) i(de)o an(te) ip(s)a g(rati)e ce n(on) d(e)buer(unt). (Con)t(ra)
q(uo)d (est) sa(cramen)ta necc(essari)a. bap(tismus) q(ui)d q(uo)d ad eff(ect)u(m). euch(aristi)a
aut(em) q(uo)d ad fide(m) (et) ad rep(re)sentatio(n)e(m) p(re)cip(u)a. id(e)o
op(or)tuit (con)i(n) lege moysi. h(ab)ere id (con)f(ir)m(ati)o. (Con)t(ra)
(con)firm(atio) (et) (ex)t(re)ma u(n)ctio. su(n)t sa(cramen)ta g(rati)am (con)tine(n)tia
Et i(de)o i(n) ueteri lege n(on) d(e)buer(unt) ce(sse). Et q(ui)a n(on)
sunt sa(cramen)ta necc(essari)a. s(ed) quida(m) sup(er)h(abu)nda(ntia) p(er)fectio(n)is.
i(de)o n(on) o(portet) q(uo)d h(ab)e(n)t ad (con)f(ir)m(ationem) cu(m) n(on) ce(sse)t te(m)p(or)e
p(er)fect(i)o(n)is g(rati)e. Et i(de)o h(ec) duo n(on) fuer(unt) p(re)figurata
aliq(ui)b(us) exp(re)ssis fig(uri)s. Ali(te)r n(on) p(ro)p(ter) t(ame)n. (Con)t(ra) t(ame)n
duo media. s(cilicet). euch(aristi)a (et) bap(tismus). C(ontr)a. Ad p(ri)mu(m) (er)go d(icendu)m q(uo)d
opposita relatiue possunt i(n) ce eade(m). s(ecundu)m d(icitu)r s(ecundu)m
eo q(uo)d ce relatiu(m) (est) ad al(iu)d se h(ab)ere. n(on) a(utem) p(er) (se)c(un)d(u)m
absolu(tu)m. Et i(de)o i(n) relatiuis (con)tingit ad d(e)p(ositi)o(n)e(m) p(er)
ad su(u)m (con)t(rariu)m p(er)uenire. n(on) p(er) se. sic(ut) filius (est)
filii. n(on) i(de)o filii. h(oc) i(de)o p(at)er (et) fili(us). sig(num) pote(st)
ce sig(num). i(d est) q(uo)d (est) sig(ni)ficat(u)m ab solu(tu)m n(on) (con)tingit
h(oc). s(ecundu)m (con)tin(ue)(n)s n(on) (est) (con)tin(ue)(n)s. n(on) p(er) se n(on) p(er) aliq(uo)s
C(ontr)a. Ad s(ecundu)m d(icendu)m q(uo)d p(er) una(m) p(er)fect(i)o(nem) d(icitu)r alia maio(r) d(icitu)r (con)t(ra) aut(em)
s(i)mpl(icite)r. aut(em) s(ecundu)m statu(m). sic(ut) p(re)miu(m) e(ss)e(ntia)le q(uo)d au
rea d(icitu)r. (est) s(i)mpl(icite)r ma(ius) q(ua)m p(re)miu(m) accide(n)tale. q(uo)d d(icitu)r
aureola. h(oc) aureola d(icitu)r maio(r) q(uo)d ad statu(m)
h(ab)entis q(uo)d n(on) ali(qui)b(us) d(icitu)r. h(oc) t(ame)n (con)uerso q(uo)d (est) i(n) sta
tu p(er)fecto(rum). Et si(mi)li(ter) dico q(uo)d p(er)fect(io) euch(aristi)e (est)
s(i)mpl(icite)r maio(r) q(ua)m p(er)fect(io) (con)fir(mationis) (et) (ex)t(re)me u(n)cti
o(n)is. (Con)t(ra) ille sunt maio(r)es s(ecundu)m statu(m). q(ui)a p(er)fect(io)
euch(aristi)e q(uo)d (est) p(er) (con)i(n)ctio(n)e(m) ad x(ristu)m (con)ce(rnens). (est) o(mn)ib(us)
necc(essari)a (con)i(n)ue(nie)nter. (Con)t(ra) p(er)fect(io) sp(irit)(us) s(an)cti. s(cilicet). ad robur
q(uo)d (est) i(n) (con)firm(ati)o(n)e. u(e)l p(er)fectio purgato(r)is a reliq(ui)is
pecc(at)i q(uo)d (est) i(n) (ex)t(re)ma u(n)ctio(n)e. n(on) (est) o(mn)ib(us) necc(essari)a.
(et) i(de)o p(er)fecti(o) euch(aristi)e d(e)z (con)d(ici) ad (con)i(n)de(re) i(n) aliis lege

viij

n ac pfacio cominoris 7 eximie uetoris. n i lege
i qua e status pfcois — q e ex lege. Ulde
d q pfigatu euch eu magis necci q bapt
tu rone dignitatis tu rone difficultatis. tu ppt
necci fidei et q figuras i euch. tn magis
sup alique figura bap posuit. s. circuncisionem 7 bap
tismus. Ulud scdo qom d q ad hoc figuari
ipsit uno m p id qd e figm 7 tm; Et hmi
effusio sanguinis 7 aque ex latere xpi fuere figura
h tcti alio m p id qd e figm tm et sic
ad id qd e tm sac i euch. fuit figura
ei oblo melchisedech q a ad id q e res 7
sac. s. xpm pro passu. fuit figura agni pascha
lis q a ad id q e res tm. s. gra. fuit figura
mana q reficiebat oes sapors suauis hns
Ulud p go d q ro illa ualet. si bap 7 euch ecc
tm una figura. sr aut plex. Et id n e ico
ueniens q aliqa figura bap pcedit aliq figuras
euch 7 ab aliq pcedit. sic pced agni pascal
transitu maris rubi 7 sequit circuncisionem Ulud p
d q euch offere d i sacrificios hostio 7 offi
pp i ipi suptione et h significat fuit i oblone
melchisedech q obtulit habe pane 7 uinu q
bndixit do excelso Ulud d q n pcedat spe
manna e sig sui ipi Et ad q e i una
spe pot ee sig sui q e sb alia. et sic
i pposito d q aqua fluens d late x significabat
xpm q el saguie redimendi 7 reficiendi erat; q
id significabat aqua sanguini admixta. h sa usu
Ulud qrt d q h sa ht oe suauis i q contin
fonte oms gre q uis n ordiet ei ut ados ef
fect sacramentali gre. Ulud d q 7 q ad effectu
ht oe suauis effcm i reficiendo. q h sa sola
p mod refectois opat. Ulud d q d quo. q oim
tm effcs huic sa pluit ascbi. q e p fcio
oim sa. hns i capitulo 7 summa. oia q alia
sa contin sigillatim Ulud d q bap e sa
necci q ad effcm ut deleat pcm oi. q mane
n e saluis. Et id opteba q i ueteri lege 7 n
dem q aliq figura q q oi remed pbet. sicut
circuncisio. Et euch e sa necci q ad fide ei qd
repsentat. s. op nre redeptois 7 id n optuit
q hret figuras remed pbentes. Et significat tm
Ulud q d q quis i ueteri lege n fuit plures
figuras illi. tn op ad has reducuntur q i oib
sacrificiis 7 oblonib atiqt significabatur id qd e
res 7 sa i euch. qd 7 figurat p agnu pascale.
s. ipe x q obtulit se do patri p nob. oblonem
7 hostiam Ulud d q iste figure repsentat
eo q e p q e i alia tradlem. pelu. qd p3 d oblone
melchisedech q pane 7 uinu edendu obtulit
habe; 7 sic agni pascal edendu aqa occidita

7 q mana ad esu pp ad pluebat; a q 7 san
guini admixta i passione x pp significabat. x sa
gne facta. n a ita e i aliis sacrificiis. Et id q
uis sit figura x passi. n tn fuit pe figura h
sa. sic a i sacmo misse. mitio d oblone habe
sa. sic a i sanctio misse... 7 abel. magis ppt diuos offituu. q hec figura
rei oblate. Ulud d qom d q q ad id qd e figura
tm i h sa expssio figura h sa fuit oblo mel
chisedech q figura a lege mosi q ad id q e
res 7 sa. expssio fuit figura legis moysis q ex
pssi x passio significabat. Et q u h sa consistit
i sigis exterioribus. id sacerdotiu x q ad ritu magis
f ac sacerdotio melchisedech q cu sacerdotio le
uitico 7 7 q ad alias conditiones melchisedech sic
ipi pleni psequ. Et p h ps salo ad obu.

Ad p̃ sic pcedit ur q nulla fuit necci istituendi
h sa. Cuiete ei uirtute decessit figura. Et h
sa agit i figura dnice passionis q ia realit ueit
go n debuit h sa istitui. Ulud p. eid actoe aliq
istituuntur 7 agia dispone reducunt. Et ad eidem
actoe n d3 istitui n unu sa. sic uniuersi
uni actois Cu g p bap muden amalo. ur
q n optuit istitui ad sa p qd i bono gfime
mur. s. euch. ut ille d. Ulud p. exercuit ex qb su
mus 7 nutrim ut isto d gnace d. Et p bapt
q e spual regno acquirim ee spual ut duo d
q e. ca. ecc. vor. g p gsig refectum ... 7 ita
n ex h sa istitui adspual refect. ut ille d. Ulud 7
q adpfcae corpis exigit q mbra capiti gui
gat. Et p h sa mbr ecc suo capiti guigut
ut io. vi. d. q manducat carne mea 7 bibit
meu sanguine i me manet 7 ego i eo. g necci
fuit h sa istituto. Ulud p. caritas n e minecci
q fides. Et hmi unu sa fidei. s. bap. Cu g
caritatis sa sit euch. unt do d. ur q el in
stitutio fuit necci. Ulud ur q an aduen
tu x debuit istitui; q ei e tpis outo istitui
q fuer ap medi. ut i. ij. li. d. xiiij. dem e. d
g p h sa mbr ecc misticu suo capiti gugit
ur q debuit ap mudi istitui. Ulud p. ppls isrl
fuit pp ado dilectissim. sic d. exo. iij. fili me
pmogenit isrl. Et h sa e sa caritatis ut dcm
e. go debuit ad h ppre pp hunc statu istitui.
Ulud p. h sa d uiaticu. q tribuetis adpatriz i uia
gfortat cotidianos 7 lapsos repuit. Et patres qui
erat an aduetu x ad patria tendebat. hospites
7 pegrinos se uocantes sup tera. ut d. he. xi. 7 7
cotidianis peccatis i pediebat. go an aduetu x
debuit h sa istitui. Ulud 3o h sa contin ubi
i carnatu realit. go istitui n potuit. ... in
carnatoe ubi. Ulud p. h sa contin gre go plitud
i 7 euch d. Et ... plitudis ab icarnatoe x

3.

.d.

incepit. ergo ante incarnationem hoc sacramentum institui non potuit. ¶ Ul-
terius videtur quod post passionem institui debuit quia hoc sacramentum
est in memoriam dominice passionis ut patet i. cor. xi. Sed
memoria preteritorum est. ergo et post tempus passionis insti-
tui debuit. ¶ Preterea eucharistia non nisi baptizatis datur. sed
baptismus fuit institutus post passionem quando dominus discipulis
suis formam baptizandi dedit. Matth. ult. ergo et post passionem
debuit institui eucharistia. ¶ Preterea in hiis que sibi invicem per ordinem
succedunt. ultimum primi debet iungi primo secundi. Sed
.1. dominus voluit in cena ostendere transitum veteris legis
et consummationem nove legis. ad ipsum ut exhiberet
ergo debuit post cenam pascalem statim instituere primum
sacramentum nove legis et alia postponere. et sic post passionem
eucharistiam que est ultimum. ¶ Contra quod ut quod debuit institui
tempore perfectionis est. quia quod postremo capitur arctius memorie im-
primitur. ut patet de hiis que ab amicis accipiuntur. Sed
dominus voluit ut sacramentum arctissime memorie commendaretur
ergo debuit tempore isto institui. ¶ Respondeo dicendum ad primam quod
in quibuslibet generibus actionum in quibus inveniuntur plures actiones
ordinate diversis agentibus ordinatis distribuuntur. oportet
quod prima illarum actionum attribuatur primo agenti. et
ultime secundis agentibus operantibus secundarias actiones. sicut
patet in artibus que sibi invicem continentur. ut militaris est
ars et frenorum factiva. Et quia invenimus diversas ac-
tiones sacramentales diversis sacramentis distributas. que in vir-
tute verbi incarnati agunt. oportet ad perfectionem actionum
huiusmodi esse aliquam actionem sacramentalem que primo
primi agenti attribuatur. quod est verbum incarnatum. Ideo
oportuit esse sacramentum eucharistie quod ipsum verbum incarnatum con-
tinet. cetera sacramenta tamen in virtute ipsius agentibus. Et ideo
gerendi in figura cibi hoc sacramentum institutum est. quia inter alios
sensus solus tactus est cum sumente realiter coniungitur. Simili-
tudinibus tamen sensibilium ad alios sensus per medium venientibus
[illegible] autem tactus [illegible] est. et inter alia que ad tactum per-
tinent. solus cibus est qui agit per conversionem sui ad alimentum
per nutrimentum et nutritum fit unum; alia autem tangibilia
agunt efficiendo aliquas impressiones in eo quod tangunt sicut
patet de calido et frigido et huiusmodi. Et ideo cum esse debuit in figura
alicuius rei sensibilis [illegible] debuit. gerendi sacramentum in quo ipsum verbum
incarnatum nobis coniungendum continetur. proponitur nobis in figura
cibi. non quod convertatur in nos per suam conversionem ad nos
sed potius sua conversione nos in se ipsum convertens. Sicut
augustinus ex persona verbi incarnati dicit. non tu me mutabis in
me. sicut cibum carnis tue. sed tu mutaberis in me.
¶ Ad primum ergo dicendum quod sacramentum nostrum [illegible] est media in celestibus
et ea que in veteri lege erant. Tempore enim legis erat umbra
promissi temporis. sed status nove legis est ultimus incho-
atus per humanitatem. In patria erit ultimus consummatus. Et ideo
in veteri lege figure sine rebus proponebantur. In nova autem
proponuntur figure cum rebus. In patria autem res sine figuris. Et
ideo omnia ecclesie quod non sunt spe [illegible] veri-
tate capiamus in patria. ¶ Ad secundum dicendum quod [illegible] precessit

ut perfecte [illegible] ad perfectionem recepta perficit. Sed perfectio
fit per baptismum. non autem per illa que est per virtutem ad perfecti-
onem perfectionis. quod fit per eucharistiam ut supra dictum est. ¶ Ad tertium
dicendum quod in veteri testamento vetera sunt nos cum [illegible]
sequebantur sunt. propter quod cibum carnis nostre in nos [illegible]
[illegible]. Et ideo oportet quod nobis in [illegible] [illegible] est
de cibo spirituali quod nos in se ipsum transmutat. ¶ Ad
secundum dicendum quod sicut dictum est in hoc sacramento ipse Christus qui est sa-
crificium principaliter agitur. realiter nobis proponitur. In veteri
autem lege non exhibebatur sed promittebatur incarna-
tione nondum facta. Et ideo in veteri lege hoc sacramentum insti-
tutum esse non potuit. Unde sacramenta veteris legis habe-
bant se ad modum [illegible] que per medium [illegible] sicut [illegible]. quod
realiter [illegible] non coniunguntur. sed per [illegible] ad [illegible]
[illegible] transmittuntur. sacramentum vero alia nove legis
in quibus [illegible] operatur [illegible] ipsum realiter non continentur
[illegible] [illegible]. et quod non continent [illegible]
per aliquam [illegible] immutant. hoc autem sacramentum ut dictum est
per modum perfectionis. Sicut ille sensus qui est communis
[illegible] cibo. Unde magis distat animus [illegible]
veteris quam alia sacramenta nove legis. ¶ Ad tertium ergo dicendum quod
Christus ab utero matris erat caput [illegible] non quod huius actu
[illegible] in natura cum [illegible] esset. Incarnatione nondum facta
sed solum per fidem. incarnatione expectata. Et ideo con-
iunctio corporis mystici ad suum caput perfecte illo non
poterat fieri per aliquod sacramentum realiter continens ipsum corpus mysticum
[illegible] sed poterat per aliquod sacramentum figurari. ¶ Ad quartum dicendum
quod [illegible] cibum dilectissimum perfecte illo [illegible] ab
aliorum [illegible] [illegible] [illegible]. non autem [illegible] novi
testamenti. [illegible] i. pe. ii. vos estis genus sanctum [illegible] ac-
[illegible] [illegible] dicendum quod sicut apostolus Ro. ix. non quod se [illegible]
[illegible]. Sed [illegible] ex promissione. hii computantur in semine
Unde [illegible] novi testamenti non excluduntur ab illo privilegio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicebatur ¶ Ad
[illegible] dicendum quod [illegible] aliqui perfecti [illegible] esset [illegible]
ad [illegible] non tamen erat status perfectionis ante Christi
incarnationem. et ideo non competebat perfecte illo [illegible]
esse. [illegible] adpertinet producimus ¶ Ad tertium quod sicut
dicendum quod [illegible] iiii. [illegible] hoc sacramentum in cena institui debuit
et non ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. .i.
ad perfectionem [illegible] exigebatur [illegible] caput nostrum et [illegible]
nobis coniungeretur. Et ideo [illegible] sibi [illegible] [illegible] cum hominibus
conversatus est. non oportebat hoc sacramentum institui. [illegible] cum
corporaliter [illegible] esset [illegible] [illegible] in [illegible]
in [illegible] [illegible]. quia [illegible] [illegible] abstractus
erat [illegible] [illegible] sicut abel figuram; Christi [illegible] .ii.
in mundo [illegible] est. figuras legis observare [illegible]
[illegible] sub lege. ut eos qui sub lege erant redimeret
Et quia veniente veritate cessant figure. ideo non debuit
hoc sacramentum institui. [illegible] abscederet [illegible]. [illegible] figure
veteris testamenti [illegible] erant. [illegible] [illegible] [illegible] .iii.
[illegible] hoc sacramentum. est et representativum dominice passionis

iiij. Et ideo congrue in passione imminente instituitur. Tertia
ratio sumitur ex ratione quo frequentatur hoc sacramentum. Illa enim ultimo
tradita magis memoriter tenentur. ¶ Ad primum ergo dicendum quod
imminente passione corda discipulorum erant magis affecta
ad passionem, quam passione iam peracta. In tua
[illegible] et in memoria passionis propter gau-
dium resurrectionis. Et ideo memoriale passionis magis erat
eis proponendum ante quam post. Non tamen erat memoriale
sed institutum in memoriam in posterum celebrandum.
¶ Ad secundum dicendum quod licet tempore ante passionem institutum est quod ad-
huc ut supradictum est. Et preterea non oportet quod sit idem ordo
institutionis rerum et perceptionis. Quia ad finem que nobis
prestituuntur ultimo percipimus. Eucharistia autem est quodammodo
finis aliorum sacramentorum. Quia per alia sacramenta ad perfectionem eucharistie per-
ceptionem. Sic per ordinem ad eius confectionem. Et ideo non
precedit. ¶ Ad tertium dicendum quod quamvis hoc sacramentum sit quodam ultimum in
perceptione est tamen prius in intentione. Institutio autem ordinat
[illegible] et ideo [illegible] legalibus [illegible]
instituenda fuit. ¶ Ad quartum dicendum quod [illegible] illi precedit et
illud a quo principium causare potest. Ipsi autem apostoli non erant
tali cibo capaces [illegible]. Et ideo in fine hoc eis proponendum
fuit. Et preterea [illegible] illi precedit et illud quod memorie imprimitur
[illegible] se ipsa. In illa autem que memorie imprimuntur affectio ad
addiscere. Sed constat quod [illegible] firmius imprimuntur in
affectionem, movent ad discendum magis. [illegible] esse autem
quod ad amicum [illegible] sunt. Fit maior dilectio
et quanto abeuntis separatio. Fiunt inde motus dilectionis
fructus propter dolorem separationis. Et ideo ultima amicorum
abeuntium recedentium finalia dicta magis memorie im-
primuntur.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum non ieiunis li-
ceat sumi possit. Hoc enim sacramentum a domino in cena in-
stitutum est ut dictum est. Sed cena et [illegible] quod dominus sumpsit in sacra
refectione. Sic et nos [illegible]. Ergo et nos debemus sumere
ut in prima institutione hoc sacramentum tradetur. ¶ Preterea j. Cor. xj. dicitur con-
venientes ad manducandum. Invicem expectate. Si quis autem esu-
rit domi manducet. Loquitur autem de manducatione corporis
Christi. Ergo post eius domi manducationem potest recte corpus
manducare licite. ¶ Preterea de consecratione di. j. dicitur sacra
altaris non nisi ieiunis hominibus celebrentur, excepto
uno die anniversario quo cena domini celebratur. Ergo ad
minus illo die potest quis post alios cibos corpus Christi
sumere. ¶ Sed contra est quod dicitur de con. di. ij. Placuit
spiritui sancto in honore tanti sacramenti prius in os Christiani dominicum corpus
intret. ¶ Preterea hoc sacramentum cum magna reverentia sumendum est.
Sed post cibum non est quis ita sobrius et modestus sicut ante.
Ergo non debet post cibum sumi. ¶ Solutio. Dicendum quod non quibus-
libet cibis sumptis perceptionem huius sacramenti impediat. Quia sumpto
cibo et potu ipsum corpus tamen in nullo sobrietate diminuit
immo magis augetur. Non tamen confortatur. Sed ideo oportet conve-
niens sumi ut cum reverentia sumatur et sobrie-
tate. Ergo non quibuslibet cibis sumptis impedit perceptionem

viij. huius sacramenti. ¶ Preterea ad perceptionem huius sacramenti exigitur quod homo sit ieiu-
nus et quod presit sibi quod non frangit ieiunium sicut aqua
et medicine et alia. Ergo videtur quod post eorum sumptionem hoc
possit hoc sacramentum percipere. ¶ Preterea cum aliquis in os intrat
vel in ventrem descendit. Sed si aliquid cibi reliquie in
ore remaneant et postmodum descendit in ventrem ebrietatis
non impedit quin assumptionem corporis Christi quod hoc possit sacer-
doti accidere. Et dictum est in ipsa celebratione sacramenti. Quia non
debet assumptionem corporis Christi desistere. Ergo nec cibus in ore re-
manens debet a perceptione huius sacramenti impedire. Ipsa quantitate
sumpta. ¶ Sed contra est quod quibus predictis sacerdotes recipientes celebrare
debent quod post eius sumptionem corpus domini sumere adsumpta et corporis
cibis tenentur et Christi quantum non esset corpus prius accep-
tum. Ergo quibuslibet cibis sumptis impedit perceptionem huius sacramenti. 3.
¶ Videtur etiam quod hoc non statim debet comedere post corporis Christi
sumptionem. Quia sicut dicitur de con. di. ij. Si mane dominica por-
tio editur usque ad sextam ministri ieiunant qui eam con-
sumpserunt, et si in tertia vel quarta hora acceperit. Ie-
iunet usque ad vesperam. ¶ Preterea non minor reverentia
exhibenda est post sumptionem quam sumendo. Sed ante
perceptionem non est quis cibum sumendum. Ergo nec post quousque
in ventre remaneat. ¶ Sed contra est communis consuetudo tocius
ecclesie. ¶ Responsio. Dicendum ad primam questionem quod hoc sacramentum eucharistie
nisi perceptio dicitur non propter necessitatem imminentis mortis ne-
gligatur bonum viaticum exitus vite in fine, secundum
congruentiam tanti sacramenti propter eius perceptionem institutum est. i.
Ipsum propter ipsam tantam sacramenti ut os Christiani quo sumendum
est non sit alio cibo prius imbutum. Sed quia necessitas prius
ad perceptionem eius requirit. Sed quia propter devotionem a con- ij.
gruentia excipitur recipiens et attentionem quam ex cibis accep-
tis impediri possit sumere attentio ad ea que accidunt
delectabiliter et ideo propter predictam aliter vel alie habet. ¶ Ad iiij.
primum ergo dicendum quod sumptum et in eis fuit sumpta a domino institutum hoc
sacramentum quia cenula sacramento et ideo oportuit quod esset hoc retinendum
et ordine sumendi sicut dominus. Quia completa institu-
tione sacramenti non oportet quod esset tale. Quia non illud quod ad primam
vel generationem alicuius rei quod competit ei quam iam est in esse
perfecto et similiter quod competit sacramento quantum ad eius institutionem
non oportet quod competat ei quantum ad suum usum. ¶ Ad secundum dicendum quod
apostolus non intendit quod fideles post cibos sumptos domi
in ecclesia corpus Christi sumant. Sed illos redarguit qui hunc
cibum volebant alios cibos commiscere quos in ecclesia sume-
bant. ¶ Ad tertium dicendum quod tempore aliquo in ecclesia institutum
die cene sumi corpus Christi post alios cibos in represen-
tatione dominice cene. Sed nunc abrogatum est decretum re-
pertum consuetudine vel legem quantum ad astantes qui non 2.
sumunt. ¶ Ad quartum dicendum quod sic dictum est in utero
tertia secundum ipsis hoc sacramentum institutum est quod os Christiani su-
scipiens corpus Christi quasi materia ad ipsum sumendum acce-
dat. Qualibet autem cibi assumptio aufert hanc no-
vitatem. Et ideo quibuslibet cibis sumptis impedimentum prebetur.
¶ Ad quartum ergo dicendum quod legis precepta se habent ad eius

in agendis sit. sicut illa ad figuralia. ut dicitur in v. ethicorum. quia cum legis lator non potest omnes casus attendere. oportet quod attendat quod in pluribus accidit. attendens illud legem constituat. vel lex illud sit. Et quia ut frequenter pabulum sumptum hominis discretionem et sobrietatem [illegible] et propter hoc ibi statuto exigitur non illud sumptum est post cibum corporalem sumi. quamvis aliquid sumpto cibi non impediat devotionem. propter quod tamen non periculum accidit. Et post cibum sumptum abstinentia a perceptione huius sacramenti quia reverentia nec licet accipere post alios cibos. ¶ Ad secundum dicendum quod duplex est ieiunium. scilicet nature et ecclesie. Ieiunium nature est quod ieiunus dicitur ante cibum sumptum in illa die. et si plures potest comestio sit. Et quia hoc ieiunium excluditur per cibi presumptionem ideo quilibet cibus vel cibi sumptio hoc ieiunium tollit. Ieiunium ecclesie est quod dicitur ieiunans secundum modum ab ecclesia institutum ad carnis afflictionem. Et hoc ieiunium manet et per unicam comestionem non solvitur. vel per solam sumptionem illorum que ad cibum vel refectionem consueverunt assumi. Et ideo cum quis post alios cibos accipit consueverunt vel ut digerendos sicut electuaria vel ad ducendos probata sicut potus vini aut aque. hoc ieiunium non solvit quamvis et aliquid minimum nutriat. Ad verbum ergo sumptionem dominici corporis non exigitur ieiunium ecclesie. quia et per dies ieiunii hoc sacramentum celebratur. Sed requiritur ieiunium nature propter reverentiam sacramenti. Et ideo per talia electuaria et vinum presumpta impeditur perceptio sacramenti eucharistie. Sed de aqua dubitatio est apud quosdam quia dicunt quod quia nullo modo nutrit. non solvit nec ieiunium nature nec ieiunium ecclesie. Sed tamen quamvis aqua in se non nutriat. tamen commixta nutrit in stomacho cum aliis humoribus admiscetur. et ideo in nutrimentum cedere potest. Et propter hoc aliud probabilius et securius dicunt. quod et post aquam potatam corpus christi non est sumendum. ¶ Ad tertium dicendum quod ieiunium non dicitur per precedentem actum comestionis. sed per comestionem et potationem excluditur. Comestio autem proprie est sumptio exterioris cibi quamvis veniat ad incorporationem cibi in ventrem et ulterius ad nutritionem. Et ideo cum quis [illegible] sine exterioris cibi sumptione non tamen solvit ieiunium nature. nec impedit eucharistie perceptionem. sicut deglutio salive. Et similiter de hiis que remanent in dentibus et [illegible] tamen propter reverentiam [illegible] abstinere. ¶ Ad quartum dicendum quod secundum consuetudinem ecclesie propter reverentiam tanti sacramenti post eius susceptionem [illegible] gratiarum actiones perfecte [illegible] et missa. cum gratiarum actionis [illegible] et sacerdotes post celebrationem suas speciales orationes habent ad gratiarum actionem. Et ideo oportet esse aliquod intervallum inter sumptionem eucharistie et aliorum ciborum. Sed quia non requiritur magnum intervallum. et quia parum est [illegible] ut dicitur in isto precepto. ideo possunt [illegible] quod statim [illegible] alios cibos sumere post eucharistie sumptionem. ¶ Ad quintum dicendum quod illud de quo loquitur de consuetudine primitive ecclesie. cum propter paucitatem

ministrorum tanti misterii solempnia celebrabantur. et cum maiori reverentia. Unde [illegible] natalem de cena [illegible] quia nunc misse celebrantur. vel aliquando [illegible] post cenam. Et ideo nunc per contrariam consuetudinem abrogatum est. ¶ Ad sextum dicendum quod tales post sui sumptionem effectum [illegible] Et ideo oportet actualem in ipsa sumptione esse hominis in devotione perfecta. Sed propter [illegible] sufficit quod habitu devotio tenetur. quia hoc potest habitu et actu esse. Et ideo cum quis possit actum impedire prohibetur magis ante sumptionem quam post.

Consequenter queritur de forma huius sacramenti. Et circa hoc queruntur iiii. Primo de forma in qua consistit consecratio corporis. Secundo de forma qua consecratur ipse sanguis. Tertio de virtute utriusque. Quarto de comparatione unius ad aliam.

Ad primum sic proceditur. videtur quod hec non sit forma consecrationis panis. Hoc est corpus meum. Sacramentum enim habet efficaciam ex institutione divina. Sed dominus hec verba non consecravit [illegible] post consecrationem et fractionem [illegible] protulit. Unde dicitur Matth. xxvi. cenantibus illis accepit ihesus panem et benedixit et fregit deditque discipulis suis et ait. accipite hoc est et cetera. ergo in predictis verbis non consistit forma consecrationis panis. Preterea. forma sacramenti consistit in verbis que dominus in ipso usu [illegible] Sed hec verba non dicuntur in usu eucharistie. Sed magis [illegible] ergo in hiis non consistit forma huius sacramenti. Preterea [illegible] quod non tamen in hiis verbis consistat hoc est corpus meum [illegible] eusebii emiseni. Invisibilis sacerdos visibiles creaturas in suum corpus convertit dicens accipite et comedite. ergo hoc est forma. accipite et comedite. Preterea [illegible] in ista forma [illegible] sicut nec in aliis. Sed [illegible] copulativa coniunctio enim. ergo hoc est de forma et non tamen illud precedat. Preterea [illegible] forma [illegible] exprimi. hoc idem in sacramento gerit per actum [illegible] sicut in forma baptismi dicitur ego te baptizo. et in forma confirmationis. confirmo te crismate salutis. Sed non ponitur in hiis pronomen demonstrans ad [illegible] i cor. x. ergo nec [illegible] Sed contra [illegible] dispensat [illegible] ecclesie sit alia [illegible] in forma aliorum sacramentorum ponitur [illegible] ut [illegible] ut [illegible] hoc enim pronomen hoc demonstrativum est [illegible] aut [illegible] ut [illegible] aut ut [illegible] ut [illegible] sicut [illegible] non ut [illegible] alia. ut si dicas [illegible] significatio [illegible] non fit [illegible] ubi [illegible] exteriore [illegible] non possunt [illegible] conceptio [illegible] demonstrative ut [illegible] aut [illegible] ad intellectum. aut [illegible] ad intellectum [illegible] significat [illegible] est corpus meum. [illegible] significatio [illegible] adhuc [illegible] significat

ando efficiunt. Et de corpore supra dicto dicitur [illegible]
ubi ad [illegible] et fit [illegible] ad hoc per alia [illegible]
fit transsubstantio. [illegible] fiat conversio ad [illegible]
[illegible] non [illegible] conceptio [illegible]
quod illa est [illegible] quod sit corpus [illegible]
[illegible] hoc est corpus meum [illegible]
sit [illegible] omnis mor [illegible] et [illegible]
ut dicit philosophus [illegible] et [illegible]
hoc [illegible] sit corpus [illegible]
[illegible] hoc est corpus meum. [illegible] debet
[illegible] signo [illegible] est ad [illegible]
[illegible] plus [illegible] corpus Christi
[illegible] Jo. vi. caro mea [illegible]
est [illegible] hoc est caro mea [illegible]
est corpus meum. [illegible] sic [illegible]
[illegible] conversio
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ij. [illegible]

[illegible]

ij. [illegible]

iiij. [illegible]

·2·

·3·

ij.

ij.

in quibus utrumque modum mixtum operatur. Oportet quod verba prolata significent actum exteriorem et actus exterior significet effectum interiorem, ut in baptismo per exteriorem ablutionem corporis quam verba exprimunt significatur interior ablutio quae divina virtute perficitur in sacramento baptismi. Ubi vero mixtum non operatur non oportet quod verba prolata significent actum exteriorem ut medium ad hoc quod effectus resultet. In isto autem sacramento quia consecratio in ipsa materia consistit, non habet mixtum actum nec ministri actionem. Utrumque sit in alio. In alia ratione. Unde oportet quod verba forme significent hoc quod virtute divina in sacramento fiet. Hoc autem est esse corpus Christi sub speciebus illis. Et ideo hec est conveniens forma huius sacramenti: hoc est corpus meum. Quia hoc quod dictum est significat.

Ad primum ergo dicendum quod in hoc sacramento nigrum ut ad animum quod fit de esse sacramenti. Sic etiam in baptismo. Unde oportet quod verba significent id tamen quod divina virtute geritur. Unde non faciens est ipsa factio, in qua factum est, non oportet esse assimilationem factionis ad facientem. Sed sufficit ad facientem quod adhibeatur in intentione facientis. Dicit enim Innocentius quod non requiritur verbum faciens in forma, scilicet tantum naturale vel artificiale. Ita etiam sacramentalia requirunt assimilationem vel representationem per modum significationis. Verba prolata in hoc sacramento non debent significare ipsam factionem vel transmutationem ut idem. Sed ut idem esse. Unde hec non est conveniens forma huius sacramenti: hoc fit corpus meum, quia per hoc non significatur ad esse vel nunc esse. Et similiter non hec: hoc mutetur vel transsubstantietur in corpus meum, quia non significatur esse vel nunc esse, sed quod est per intentionem in hoc sacramento. Vel dicendum quod alia verba significant agere et pati et ita motum aliquem. Et quia in transsubstantiatione non est motus aliquis, cum non sit subiectum commune, nec mutatio, sed tamen transsubstantiationis est perfectio actu. Ideo per nullum verbum congruum potuit talis forma huius sacramenti nisi per verbum substantivum.

Ad secundum dicendum quod mixtum non habet actum exteriorem in consecratione in qua consistit esse huius sacramenti quemadmodum habet actum exteriorem in dispensatione quae consequitur ad sacramentum. Et ideo actus ministri in forma quae est de esse sacramenti poni non debuit.

Ad tertium dicendum quod sic dictum est, verba forme substantiarum in suo sensu significanda debent, non sicut considerant ut ipsa. Sed ut idem esse. Et ideo quando est de transsubstantiatione cum causa ultima sunt due species, et ideo verba forme significant duo terminos transsubstantiationis, et ipsa transsubstantiatio patet in suo termino per verba exprimendo. In termino autem transsubstantiationis sunt quedam quae se habent aequivoce ut materia quae ad materiam speciei. Sed solum quae ad actum, quibus est individuatio consideratur. Sed illud quod est adeo in termino transsubstantiationis continetur ipsum terminus et quod ad materiam speciei et quod ad actum pertinet. Et ideo expresse aliquod non ponitur quod significetur materia speciei. Sed pronomen demonstrativum quod notificat individuationem per actum pertinet, cadunt sub sensibus. Expresse autem termino adeo ponitur nomen designans materiam speciei et pronomen non demonstrativum, hoc scilicet per ut est sub sacramento. Sed pertinet est ipsa species mixta quia sic verba forme pronuntiantur. Unde quod congrue in baptismo ubi forma consistit: hoc est corpus meum.

Ad quartum dicendum quod circa significationem horum verborum multiplex fuit opinio. Quidam enim dixerunt quod hoc pronomen hoc nullam demonstrationem facit, quia sunt verba recitative a sacerdote prolata. Sed hoc non potest stare quia secundum hoc verba illa nullam ordinem haberent ad materiam presentem. Et sic non fieret sacramentum, dicente Augustino: accedit verbum ad elementum et fit sacramentum. Et propter eandem difficultatem quidam dixerunt quod ubique tenetur ipse sacerdos loquitur de ipso pane. Et ideo aliud dicunt quod hoc demonstrat ad intellectum. Et est sensus hoc est corpus meum, id est per hoc panem vel per has species significatur corpus meum. Vel significat per hoc est corpus meum. Sed etiam hoc vero stare non potest quia cum in sacramentis efficiant id quod significant, ut dicitur, ex hoc non fieret corpus Christi in altari vel remansit. Sed idem in significatione tantum, quod est hereticum, ut supra dictum est. Unde forma huius sacramenti non potest hoc modo esse quod verbum intentio proferentis ubi secundum ut est unus consecrationi virtutem divinam collatam, quod licet data talis consecratio significatione. Sed post hoc ad aliud efferri terminus producere, ut quod eius significat. [iii] Et ideo alii dicunt quod hoc facit demonstrationem ad sensum, et demonstratio panis non solum sed etiam sacramentum. Sed hoc non est potest. Sed dicunt potestatem hoc pronomine individuum tamen esse substantia, quia alia ubi esset de esse forme. Cum ergo non possit ad substantiam demonstrari quod actu non subest. Non potest prolato nomine demonstrativo substantiam in dicente sic aliud dicunt, quod totum verbum formae sensus est ad ultimum ipsum proferentis verborum. Quia per illo instanti prius res non est, ut hoc locutio [iiii] veritatem. Et sicut cum dico ego taceo vel ego bibo, si statim taceo vel bibo, tamen sed hoc vero non potest stare, quia secundum hoc significatio horum verborum presupponunt transsubstantiationem iam factam. Quod veritate verborum non fieret. Et propter hoc huiusmodi locutiones erit: corpus meum est corpus meum. Quod quidem veritate horum verborum non fieret. Et [v] ideo alii dicunt quod omnis locutio in vocem prolata habet et sensus; conceptio autem ad duobus modis se habet. Uno modo ut representativa rei tantum. Sic est in aliis [i] propositionibus acceptis a nobis. Et tunc utraque conceptio presupponit veritatem rei. Sic ergo in speculativis, ut dicitur in x Metaphysicae. Et per modum hunc conceptiones se habent locutiones, quia eas tantum significamus per verbum. Alio modo [ii] conceptio intellectus est representativa rei. Sed magis prefigurativa. Sic est conceptio intellectus practici. Sic per scientiam practicam quae est causa rei. Et utique hec conceptio non presupponit veritatem rei. Sed procedit ipsam naturaliter quia causa est et sic sit. Sic et adhuc modo se habent verba practica. Quia sunt significativa conceptionis eius quod significat. Unde utraque significatio huius locutionis procedit veritatem rei. Quod significat et non presupponit ipsam. Quemadmodum scilicet se habet ipsa forma: sic ca presens ca ipsa efficit effectum. Sed quia significatio utriusque locutionis est simul tempore cum transsubstantiatione, consignificatio ex significationibus

partium successive prolatarum. ideo oportet quod dictio ultima per-
latum compleat significationem locutionis sicut dicta specialiter
et sibi cum significatione sit certitudo rei. et per consequens significet
quod per partes precedentes intenditur. et quod non sufficit
sine fit. Et in instanti ultimo, per significationem locutionis la-
pidem. Dicendum ergo quod hoc pronomen hoc, non demonstrat tamen adque-
ditionem veritatem, quia ratio significationis locutionis pre-
supponeret certitudinem rei significate; et non esset ei
esse, non tamen demonstrat tamen aliquo veritate. quia est
significatio impeditur ultimate significatione totius locutionis
cum ex aliquo non remanent in ultimo instanti locu-
tionis. Relinquitur ergo quod demonstret hoc quod est corpus ut
quod est in veritate. Dicendum quod in formalibus mutationibus
esse utrumque termino. est simul vel non. distinguitur autem
tamen per tempora accidentales vel similes. ita in institutione
esse est. actio sensibilis quam tempus. diversitas autem est
substantiarum. Unde simul est hoc. Conceptum sub huius speciebus. hoc
est corpus meum. Et hoc est ca. et cum priore non po-
aliquo nomine ne demonstrato ad aliquam speciem sive de-
monstrationem. sed in locutione que significat tamen albedinem
per se solum. est solum esse albedinis. ut cum dicitur
hoc fit album. ita oportet quod in locutione que facit transsub-
stantiationem. solum sit hoc quod est esse in institutione. Ad
tertium dicendum quod ideo illa precedit [illegible] demonstrato pronomine [illegible]
rei ad conceptum sub speciebus. sed quia est veritas ad speciem
panis. quia corpus christi non potest predicari de pane. nec cum
alio impossibile est institutio. Et sic non intelligitur demonstratio
pronominis. Et ut dictum est. Ad quartum dicendum quod dicitur Jo. vj.
loquitur de hoc sacramento tamen sed quod est ad actum refectionis
Et quia refectio magis fit caro quam corpus. sed sanguinem
ad refectionem completam. id est potus dicit carnem quam corpus. Et
in forma sacramenti debet exprimi. et ideo sacramentum et significatio eius
etiam potest dici per corpus quam carnem. tum quia caro in-
hoc sacramento continetur ex vi sacramenti non solum caro. Et totum
corpus christi. tum quia hoc sacramentum significat representando christi pas-
sionem que erat pro toto corpore. significat etiam quod est sacra-
mentum ultima corporis mistici scilicet ecclesie. In qua est distinctio
membrorum. habet similitudinem cum toto corpore. Ratione
distinctionis membrorum. panis autem non est signum rei contrac-
tionis. quia est corpus homogeneum. Et sic quia ex diversis
conficitur granis. Unde satis significatio magis apta
ad totum corpus. Ad quintum dicendum quod hoc sacramentum
dicitur representativum esse dominice passionis. in qua christus et sa-
cerdos et hostia. sed ideo obtulit in ara crucis
hostia autem quam sacerdos offert est una cum illa.
quia christus obtulit se. et quia christum realiter continet. mul-
tum autem offert. non est idem realiter. Unde oportet quod sit idem
representatione. Et ideo sacerdos consecrans profert verba
ex persona christi proferentis ultima consecrationis veritate ex persona
christi. ne hostia videatur. Et quia persona quam gerit in-
exteriore [illegible] christi persona representat. ideo ultima illa sub

et veritate et significatione tenetur in principio [illegible]
est sicut illa. quia christi presentie huius. Et propterea convenienter
hoc est corpus meum. quam hoc est corpus christi. ubi et propterea quod li- q.
cet non habet actum exercitum quod fit sacramentaliter. cum ideo
[illegible] Et inde ubi plures consistit ut con-
fectionis. Et ideo exprimitur illa perfectio [illegible]
institutio. Ad quintum decimum dicendum quod multa sunt a do-
mino facta vel dicta que evangeliste non scripserunt. ut patet Jo. x
x. quam tamen ecclesia postea ab apostolis accepta fideliter conti-
net. Et precipue quod ad [illegible] quod sic in cena dicitur [illegible]
[illegible] in sacra scriptura legatur quod dominus ad celum
oculos levavit in cena. tamen hoc ecclesia ex traditione apostolorum
quam recepit. Et satis rationabiliter potest ex aliis locis
scripture colligi. legitur enim Jo. xj. quod in suscitatione la-
zari oculos ad patrem elevavit. Et similiter Jo. xvij.
oratione ad patrem fudit. hoc autem in aliis [illegible]
gratias agens [illegible] nos ad dominum [illegible]
[illegible] oculos moriens [illegible]. Et quia hoc sacramentum
est [illegible] hoc sacramentum. probabiliter colligitur
quod oculos ad patrem levavit. gratias agens patri de re-
[illegible] et ibi sacramentum [illegible]
ostendens [illegible] hoc [illegible]. Ad sextum decimum dicendum quod hoc
dicitur. hoc ubi accipite et manducate expositio non se-
[illegible] sed ut [illegible] perinde
[illegible] Et [illegible] et manducate in nullo
[illegible] Et [illegible] ubi non [illegible]
ubi manducandi [illegible] quia non [illegible]
[illegible] xxvj. [illegible] manducate hoc [illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] exprimatur [illegible]
[illegible] manducare est [illegible]
[illegible] omnes [illegible] quia sacramentum manducare [illegible]
[illegible] non [illegible] exprimitur [illegible] sanguinis
[illegible] evangelistas [illegible] quia sanguinis [illegible]
[illegible] ad [illegible] ultimo [illegible]
est [illegible] sumptione corporis [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] sumptione [illegible]
intelligendo.

Ad [illegible] sic [illegible] forma consecrationis sanguinis consistat
in hiis tamen verbis. Hic est calix sanguinis mei. et hoc
quod additur. novi et eterni testamenti misterium fidei. qui pro
vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. non
[illegible] evangeliste [illegible] hiis [illegible] de-
[illegible] forma [illegible] quia [illegible] forma [illegible] exprimitur
[illegible] quia in nullo evangelista
[illegible] apostolus. quia in nullo evangelista
[illegible] apostolus [illegible] xj. [illegible] ergo non [illegible] de
[illegible] forma [illegible] sic [illegible] corpus christi [illegible]
[illegible] in [illegible] sanguinis [illegible] fit [illegible]
hoc est corpus meum. sufficit ad institutionem [illegible] christi
[illegible] ubi hic est calix sanguinis mei sufficiunt ad
institutionem [illegible] sanguinis christi. [illegible] ubi [illegible] non
[illegible] forma [illegible] substantiam rei [illegible]
quod consequitur [illegible] non [illegible] esse [illegible] institutionis. [illegible]
illa ubi [illegible] designet [illegible] sanguis. [illegible] fit

in sensu. ut q' non sit de forma. ¶ Sed h' e. p luc.
xxij. interponit' ubi ponit ubi forma. Jnq'r dr.
hic e calix novi testi in sanguine meo ¶ Sz h' ut ex
.2. hac concretion' q' legitur reddi potuit calicem
usq' addita illa. h' quecumq' fecerit q' n' sit d' forma
que fit dni ubi ¶ Videt' ut q' h' ubi i gen
e ponit' h' e calix sanguis mei. Vnd e mo
e tensito pius mod' x' 7 vini i sanguine. Sz in
tensitio pius mod' xpi. pote cor' x' i vto. q'
i conversione vini dz sanguis pon. ut dicat' sic dt
magr' iluq'. h' e sanguis meus sic 7 hec' in
xxvj. ¶ Sz i forma existente expte subiecti pon
dz tn' i q' fit tensito. ut ex dcis dz tensito
n' fit i calice alie. g° n' dz subiect' i forma tm'
Idemce ¶ Sz i forma sci no dz pon ad q' n' fit
d' sci sci'. dz calix n' e d' sci sci'. cu sic vas q'
dt. g° no dz pon i forma sci'. ¶ Sz q' e qd' dr luc
.3. xxij. h' e calix novi testi 7c. adde q' e usq'
sci' ecce. ¶ Videt' ut q' 7 illa q' sequt' i gene pone
testim ei ut ptinet. ad vetus mandat' ... i ta
bule continet x precepta. dn' tabile testi dz vetus
testi' e alia addigere mandatorum. g° i sa' n' vide ti in
to d' testo ¶ Sz ambro dt. mai sci' antiquat' ee sci
iudeor dz sci iudeor n' ptinz ad novu testi' sz ad
vete'. g° n' videt' frto d' quo ambro loqt'. dz appon
novi testi ¶ Sz novu 7 etnu uni ad inuice ...
hr'. q' etnu e qd' caret pn'. novu a' qd' q' ad sui
pn'. e ppinq'. g° e oppo i adiecto ¶ Sz q' qd' pote ee
inuicem ... n' dz pon i forma sci'. dz sic dt
i nocenti ... q' dr h' misterium. q'sita e ad inuicem
... q' dnt cor' x' ... iacitat' n' continet. sz p sig
tuitione ... g° i gene pote meus ¶ Sz h' sa' ut p
dem est pap' ut ee sic tantalus sic 7 hec' ... fidei
g° i gene dr misteriu fidei. sz magis dz ee miste
na caritatis ¶ Sz sic sanguis x' pro nob' e effusus. ita
cor' x' pro nob' e editur ut exib' 7 dnt hec' luc xx
ij. h' e cor' meu qd' pro vob' tradet'. Cu g° h' n' appone
i forma consecrandi corpus. n' consecratione sanguinis. de effusione
mito sic d'bat ¶ Sz q' dr pro vob' 7 pro multis effud'
aut accipit' d' effusione q' ad sufficie' aut q' ad effi
ciencia. Si q' ad sufficie'. sic pro omib' effusus e. nd
solu pro multis. Si aut q' ad efficiencia q' hit solu
i electis. n' ut distinguend' fuisse int' apl'os 7 alios
¶ Sz tam magis ordinat' q' amotione mali. q' euch'a
magis ordinat' ad perfectione i bono. Sz i forma tam no
fit de remissione peccatorum i mito. g° n' h' debet d'. i re
missione peccatorum ¶ Ad p'm dd' ad p'h' q'om. q' ... h' duili
.j. mod' aliq' dixer. ... dnt q' e tm' d' forma. h' e ca
lix sanguinis mei. ut forma alia fit consilia ... q' condito
ne' ... ad form' ul' subiect' d' i cepto locutionis
.ij. alie. io alii ... dnt q' totu qd' seqt' e d' forma
cu ... qd' addit' n' fit locutio ... sz sit ...

subiecti ¶ Ad p'm g° dd' q' ubi supplet ex magna pre
positione ex diversis locis sacre scripture collegit. quis n'
inveniat' alicu scripta sit' q' ei dr. h' e calix. hec
luc xxij. 7 j. cor. xj. q' aut dr novi testi ext
b' hec' s' m' xxvj. 7 m' xiiij. 7 luc. xxij. q' aut
dr eterni 7 item. misteriu fidei. ex traditione dni hec'
q' p' aplos ad ecc'am pervenit. sz dt. j. cor. xj. ego aut
accepi a dno. qd' 7 tradidi vob'. evangeliste ei intend
bat forma ... dne'. sz dea 7 fecit dni narra
re ¶ Ad p'm dd' q' cu euch'a fit memoriale dnice pas
sionis. i consecratione n' representat' passionis mista
n' ei accidit x' sanguis ei seorsu fuit. n' p passione
Et io conductor sacre passionis exprimitur' p' ubi
seorsa magis i consecratione sanguinis. q' i consecratione co
rporis ¶ Ad s'm dd' q' quis tota illa q' sequit'. sic u pre
tates consequtes. x' sanguine i q' h'. sic tn' e sec'
sanguini x'. i q' e p passione effusus. no ac seorsa
acce' consecrtie sanguis x'. sic n' alie ptes ei. n'
pro q' e i passione effusus. Et io illa q' sequit' sic
tentia sanguini ... i sci consecrationis. Et io oz q' sic
d' sci forma ¶ Ad s'm qom dd' q' locutio h' e calix
sanguinis mei. figurata e 7 pot' i tell' dupl' i uno
mo ut sit metho' locutio. ut pote continens .j.
p contento. & q' dicit conuenium. bibe calice vi
ni .j. vinu contentu i calice. io a tal' mod' co
gruus e huic forma. q' sanguis x' ioc. n' dt ad po
table. imo magis ad qd' nt' abo'rit i potu Et
q' ih' sci' sanguis consecrtis ut pot. io optime
ad add' qd' ad potu ptinet. scilicet .j. alio m°
pot intell'. ut sit methapho' loci. ut pro calice
passio x' designet'. Sz ei calix vini ihebriat
ita q' passio. sive amaritudine. q' hore ex' se p'
treni .iij. Repleuit me amaritudine'. inebriavit
me absinthio. Et h' m° legi'. ut e dnis d' sua
passione legit'. m' xxvj. Transeat a me calix i
Et h' mod' legi' q' e corpus i hac forma. q' ut
dcm e. i consecratione sanguinis exprimit' dnice in
teriu passionis. n' obstat qd' soluz obici. q' lo
cutionis figurative fuerit diffinire i tellem q' i hi
se ea evangeliorum. quamvis fiat conditio dz ee ado
tina. ad ea q' dt. q' n' simul leui actore eva
ng'ii ¶ Ad p'm g° dd' q' corpus d' sui rone n' dt cib
repugnare cibo. excipit sui notacione. sic sanguis
repugnet potu. Et io n' e simile de eo. co magis at
n' posuit forma q' adubit. sz q' ad s'm ¶ Ad s'm dd'
q' tensito vini n' fit i ipm calice. sz i sceptre
.s. sanguine x' puta e pot. 7 puta e p passione
fusus. Et io obo cessat ¶ Ad s'm dd' q' quis vas
id no sit d' sba sci'. tn' continet q' sig'ficatur
e d' sba sci'. 7 d' h' tellio locutio ¶ Ad s'm qom
dd' q' sic dcm e ubi illa q' adduc' i consecratione
sanguinis. exprimit conductor passionis. 7 pcipue p

viij

et operatur in eis [illegible] et sunt ut in passione consideranda/ j Secundo quia in eis operatur sicut efficiens quia inducit, quia est remissio peccatorum. Et hoc tangit in hoc quod dicit: qui pro vobis et pro multis

ij effundetur/ sed iste effectus in alios inducitur. quod est fides qua mediante habet effectum et in hiis qui praecesserunt et in hiis qui sequuntur. Et hoc est quod addit dicens: mysterium fidei. quod potest referri et ad ipsam passionem quae est mysterium fidei ut occultum quod latet in fide omnium vel fidelium et perfecte antiquorum apud quos erat in mysterio aliquatenus diversis figuris. et ad ipsum sanguinem prout in ipso continetur. quod quia latet sub specie et maxima habet difficultatem ad credendum. unde [illegible] dicit mysterium fidei.

iij Tertio finis ad quem inducit [illegible] per sanguinem passionis in quo novum testamentum confirmatur. unde quod [illegible] mittitur [illegible] ut patet [illegible] et eterni. Et quod addit dicens novi et eterni testamenti. Et quia hec est finis in intentione id est fine promisso per medium ad effectum passionis ostendendum ubi forte producatur. Ad primum ergo dicendum quod testamentum [illegible] et hereditas [illegible] constituendo filius [illegible]. Et testamentum [illegible] ad promissiones bonorum [illegible] nobis [illegible] disponuntur ad quod quia testamentum [illegible] hereditate [illegible] promissorum [illegible] testamentum [illegible] per [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] testamentum novum et vetus [illegible] quod in renovatione [illegible] instituuntur [illegible] promissionum per sanguinem [illegible] confirmatur [illegible] innovatio promissionum per mortem [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod dicitur novum et eternum [illegible] eternum [illegible] testamentum [illegible] eternorum [illegible] est testamentum [illegible] eternum [illegible] perpetuus. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] id quod est in illis occultatum et figuratum [illegible] [illegible] sanctificationis [illegible] alterius [illegible] sanguine [illegible] in mysterio. Ad quintum dicendum quod [illegible] expressum [illegible] fidem supposita ad effectum [illegible] mediante effectum [illegible] ad effectum [illegible] caritate. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] accidit [illegible] passio [illegible] sanguis [illegible] effectus [illegible] ad sufficientiam [illegible] tamen quia ad efficaciam [illegible] electis [illegible] vobis [illegible] multis [illegible] per apostolos sacerdotes [illegible] mediantibus ad alios effectus passionis perducitur [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod remissio peccatorum [illegible] effectus

ij

Sed contra [illegible] passionis [illegible] expresse [illegible] ut supra dictum est [illegible] super [illegible] iij.

Ad [illegible] sic proceditur. videtur quod in verbis praedictis non sit aliqua virtus creata ad transsubstantiationem faciendam. Damascenus enim dicit quod sola virtute spiritus sancti fit conversio panis in corpus Christi. Sed virtus spiritus sancti non est virtus creata. ergo nulla virtus creata est in hiis verbis per quam fiat transsubstantiatio. Praeterea. opus transsubstantiationis videtur esse difficilius quam opus creationis. quia [illegible] hunc conversionem [illegible] nulla virtus creata potest operari [illegible] creationis. ergo nulla virtus creata potest hic [illegible]. Praeterea. difficilius est convertere panem in corpus Christi quam [illegible] passiones [illegible] sanguinis [illegible] quod est [illegible] conversionis quod non potest esse [illegible] per [illegible] corporis [illegible] virtus [illegible] non fuit aliqua virtus creata [illegible] ut in iij [illegible] libro [illegible] iij dictum est. ergo [illegible] aliqua virtus creata ad transsubstantiandum. Praeterea nulla virtus creata potest operari supra naturam. Sed conversio panis in corpus Christi est maxime supra naturam cum non fuerit modus mutationis naturalis [illegible] ad quod est [illegible] actu [illegible] non potest per virtutem creatam [illegible] collata [illegible] conversio [illegible]. Praeterea virtus actiua [illegible] ei ad quod actio terminatur [illegible] ab agente et [illegible] denominatur actio. sed corpus Christi ad quod terminatur conversio est [illegible] dignius [illegible] creatura. cum ergo agens debeat esse nobilius [illegible] non [illegible] aliqua virtus creata ad [illegible]. Praeterea [illegible] ut [illegible] quod non est [illegible] ad [illegible] existens [illegible] conversio [illegible] fiat in instanti [illegible] ubi forte successio [illegible] conversio [illegible] ubi illa non possit [illegible] ad minimum [illegible] aliqua [illegible]. Praeterea [illegible] non [illegible] planum est [illegible] aliqua [illegible] data [illegible] virtute esse [illegible] in instanti [illegible] non potest [illegible] data [illegible] esse [illegible] successione [illegible] non potest [illegible] esse collata. Praeterea [illegible] ut ad nobilissimum [illegible] esse [illegible] transsubstantiationis est nobilissima [illegible] nobilitate effectus [illegible] ubi forte [illegible] esse [illegible] virtus transsubstantiandi data esse [illegible]. Praeterea ubi ibi non [illegible] conversionem [illegible] nisi a sacerdote [illegible] anima sacerdotis magis est capax [illegible] aliqua [illegible] ubi [illegible] ergo magis [illegible] quod [illegible] virtus in sacerdote sit [illegible] aliqua virtus creata ad transsubstantiationem operetur. Sed contra est quod [illegible] in fine [illegible] in ipsis consummatur [illegible] sunt [illegible] operatio [illegible]. Sed ubi [illegible] sunt forte dignissima [illegible] ergo est in ipsis aliqua virtus ad transsubstantiandum. Praeterea Ambrosius dicit quod sermo Christi creaturas

i. donec

ruunt. Et sic exprime fit consecratio christi confectione celestis
uerbi. Ceterum autem christus est forma predicta a christo instituta et ex
eius per receptaque uirtute horum uerborum fit transsubstan-
tiatio. ¶ Ad primum sacerdos non operatur ad transsubstantiationem nisi per modum
uerbi. Dicendum quod ubi non ualet ut ad transsubstantiationem. Tercio
sacerdos non habet aliquam potestatem spiritualem comparandi
et sic non habet ordines quia est quedam potestas ad hoc perti-
nens ordinata. ¶ Ad secundum dicendum quod adhuc quorum que est duplex. Contra hanc
j opinio. Uidetur enim dicit quod nulla uirtute creata est in hiis
uerbis qua fiat transsubstantiatio. Et quod dicitur aliquam uirtutem horum
uerborum transsubstantio fieri intelligendum est quod diuina institutione
firmatum est ut ad prolationem horum uerborum conuersio predicta
fiat uirtute diuina tantum. Et sic est dicit in omnibus aliis
sacramentis ut supra dictum est distinctione i. Sed hec opinio digitalis
nolle loqui derogat. Et ideo securius obuiare uidetur. ¶ Ad
ij secundum dicendum quod uerbis predictis sicut et in aliis sacramentis est ali-
qua uirtus ex deo. Et hec uirtus non est continua hinc et
completum in natura. Aliis est uirtus alia principali agentis quia forma
sua. Et habet esse incompletum sicut uirtus que est in instrumento ex
intentione principalis agentis et sicut similitudinem colorum in aere.
ut supra dictum est distinctione i. ¶ Ad primum ergo dicendum quod dicto ex-
clusiua adiuncta principali agenti non excludit agens
instrumentale. Non enim sequitur solus hic faber fabricat cul-
tellum, ergo martellus non adhuc operatur est. Et est enim in-
strumentum non est nisi quedam redundantia uirtutis agentis principalis.
Unde et tota actio non attribuitur instrumento. Sed principali
agenti ... Et propter hoc ex hoc quod dicitur quod sola uirtute
spiritus sancti fit hec conuersio non excluditur uirtus instrumentalis que
est in uerbis predictis. ¶ Ad secundum dicendum quod uirtus creata presupponit
materiam in qua operatur. Et quod contingit esse duplex uno
modo ita quod sit mutationis subiectum. Sic accidit in actio-
nibus naturalibus. Alio modo ita quod subsit tantum actioni non autem mu-
tationi. Sic accidit in ista conuersione. Et tunc neutro
modo materiam supponit. Et ideo magis potest dici creationi in-
strumentale in hac conuersione quam in operatione creatorum. Utrum autem ma-
ioris uirtutis sit ista conuersio uel creatio dicetur in ii. distinctione
xi. ¶ Ad tertium dicendum quod si in conceptione unio concludatur quasi sit
eadem ipsa forma est. Tunc maior difficultas fuit quam in
transsubstantiatione quia illa unio est creata ad esse diuine persone
hec autem transsubstantio ad corpus christi. Quod prius non fuit ... corpus
christi. Si autem conceptionis modus includatur cum tota conuersione
sanguinum purissimorum uirginis in corpus christi sic maior dif-
ficultas est in hac conuersione quam in illa. Quod potuit esse
alicuius creature conueniri quod in illa conceptione precooperaretur
quamuis non fuisset conueniens propter dignitatem corporis christi formandi
quod tunc fuerat simpliciter non existens. Quod hic non accidit.
Secundo non competit dignitati corporis christi. Si aliqua creatura ac-
cipiat instrumentaliter uirtute operandi in id quod in corpus christi
transit. ¶ Ad quartum dicendum quod nulla creatura potest agere eam
quam sit supra naturam quia principaliter agens potest tamen agere quod
agens instrumentale uirtute in tanta motum. Quod sic creature
inest obedientie potentia ut in ea fiat quicquid creator dispo-
suit. Ita ut ea mediante fiat quod est in ipso instanti.
¶ Ad v. dicendum quod uirtus agentis principalis respicit principaliter tantum ad
finem. Sed uirtus creata instrumentalis quamuis non attingit ad terminum
ad quem. Sed habet operationem suam in hiis que sunt circa termi-
num. Sic qualitates actiue elementorum non attingunt
ad animam rationalem in reductione. Et similiter hic contingit. Quia
uirtus illa instrumentalis que inest uerbis supra habet suam propriam
operationem. Quia uerba ad elementum accedunt secundum Augustinum. Nec
autem aliquo modo ea corpora que sunt in uno ad quod. Sic quod
fit accidit sine subiecto ut alibi habetur. Et ideo obiectio cessat.
¶ Ad vi. dicendum quod uirtus huius conuersionis que est in hiis uerbis
eadem sit sacramentalis. Sequitur signum ut dictum est. Significatio
autem quod significatio exhibeatur ... uerborum eius conuersioni contingit
ordine uniuersali ad aliud non potest fieri per dictiones. Et oportet quod
per orationes fiat. Cuius partes quamuis successiue proferantur
tamen significatio est tota simul. Quia complet ultima oratione
perfectam. Admodum dicitur ultime indifferenter est hoc sig-
nificatione existente in ultimo prolationis instanti fit trans-
substantio. ¶ Ad vii. dicendum quod significatio orationis quamuis rela-
ta ad partes quibus fit significatio uidetur composita. Tamen re-
lata ad rem signatam simplex est. Quia significant
quoddam id est compositionem huius cum hoc. Sic et philosophus dicit in v. metaphysice
quod licet senarius non est bis tria sed semel sex. Quia in ipso
unitas non est. Unde ... adhuc quamuis senarius se
habent partes eius ut dispositiones materie non ut quamuis
partis fit partes unius quantitatis totius. Ita significationes
partium sunt dispositiones ad significationem totius signi. Et ideo
sequitur ex significatione ultime uel ultime partis in ordine ad
precedentes. Quia uirtus conuersiua sequitur signum ut dictum
est. Et ideo in ipso complemento signi. Datur illa uirtus sig-
nificationis totius. Ita quod singule partes se habent instrumentaliter ad
illam uirtutem. ¶ Ad viii. dicendum quod uirtus quamuis conuersiua est quodammodo
est in propositione dicendi. Est determinata per hoc ad quod causat. Et quia
uirtus illa non causat ad perfectionem eius cui dabatur. Sed magis
ad faciendum conuersionem ... cum sit tamen instrumentalis
ut dictum est. Ideo non est inconueniens si fiat conuersio
... et uerba et uirtus uerborum esse determinatur. ¶ Ad ix. dicendum
quod ... aliquid operatur pluribus instrumentis ... ut instrumentum
non est completum in uno sed completum in utroque. Sic manus
et penna scribunt. Et similiter contingit in proposito. Quia uirtus
instrumentalis ad faciendum conuersionem predictam non tantum est in uerbo
sed in sacerdote. In utroque autem complete. Quia nec sacerdos
sine uerbo nec uerbum sine sacerdote conficere potest. Et
quia sacerdos est similior principali agenti quam uerbum quia gerit
eius figuram. Ideo simpliciter loquendo sua uirtus instrumentalis
est maior et dignior. Unde et primarius et ad similitudinem
hic effectus se habet. Uirtus autem uerbi tamen ... adiacet
tantum est. Sed secundum quid est potior uirtus uerbi in ipso effectu ...
... quia signum ipsius. Sic et penna est propinquior ... quod
et manus scribenti.

Ad quartum sic proceditur. Uidetur quod forma ... expresse sit in propria
conuersione. Quia ... ei se habet res ad esse ita se habet forma.

ad ser. Sed rursus corpus nec sine ve sanguis. quia non consecratur cum corpore exsanguine. Ergo non sunt corpus perfectum sine sanguine. Capitulum. Hic sunt et una. Et ipse ratio calicis species due. scilicet panis et vini se habent in ratione unius sacramenti ut dictum est. Ergo similiter due forme se habent in ratione unius forme. Sed in una forma propter se expetatur ad agendum ut dictum est. Ergo forma corporis expetatur sine sanguine. Capitulum. In quibus est in misterio se expetat sanguinem. Ergo et similiter hec due platores ut ... Sed in statu ubi platus. quia non est omnis significatio non esset in uerbo corporis. Hic est ... hic est corpus meum. Sed in istis uerbis non est ad ... Ergo forma prius non expetat ... in operando. Capitulum. Hostia non est adoranda ante consecrationem. Et sic esse more ecclesie statuit dominus papa ubi forma super panem ante formam sanguinis eleuatur hostia ut adoranda. Ergo ante formam sanguinis hostia est consecrata. Capitulum. Ut deficiente sacerdote post tota consecratione non deberet alius procedere ad consecrationem sanguinis. quia unum est. unum debet esse misterium. Sed consecratio utriusque adiuncti sacerdote pertinet. Ergo ab uno misterio debet fieri. Capitulum. Sacerdos consecrans sanguinem ... ubi perficitur ... non est dictum ut dictum est. corpus ... ergo non ubi debet ... ut aliquis perficiat. Capitulum. Ad perficiendum ... consecratio requiritur. Sed ergo consecratio corporis non ... sanguinis. Sed imperfectum ... Capitulum. Ut apud ubi sine aliis ... canone misse ... non habent ... conficiendi ... requiritur in ... ad ... Et sic ... Sed statuta ... ubi ... Capitulum. Ubi ... fit consecratio per se plura ... referuntur ... et ... quia ... sanguine ... Ergo sine ... consecratio ... Capitulum. ... sine ... ubi non habent ... conficiendi. Capitulum. ... Capitulum. ... sine aliis habent ... Capitulum. ... ad ... quidam dixerunt ... non habet esse ... plata ... non ... hostia ante consecrationem sanguinis. quia non adoratur ... quod ... non potest stare quia ...

... Sed ... non ad ... consecratio ... Et ideo ... Capitulum. ... quia ... in operando. Capitulum. ... .ij.

... Et quia ... in ... sanguinis ... Et ... consecrato ... Et ... sine sanguine ... Et ... sanguine ... Capitulum. ... due forme ... adiuncti ... una forma ... adiuncti ... Capitulum. ... Et ... .2.

... statutum ... sacerdos impeditus ut ceptum misterium officium explere non possit ... alius sacerdos debet explere quod ille inchoauit ... et ... ut illa hostia iam consecrata ... deinceps totum officium ... solo adora

.3.

Capitulum. ... quidam dixerunt quod ubi ... sine aliis non ... canone misse ... Et ideo ... in ... sine aliis ... Capitulum. ... canone misse ... requiritur in ... Capitulum. ... Capitulum. ... necessitatis ... ut ... possit ... sine solempnitate ab ecclesia constituta ... sufficeret ... manducare

·d·

si totaliter madueate no possit. et io i ista a(n)n(u)a
operis excusatio. post ea lap(sus) et p(ro)fectio(n)is et c. Et
q(uod) male ordet. q(uia) q(uod) e(st) p(re)cedit. p(ost)e q(uod) p(ro) p(ro)pt(er)
paru(m). et h(oc) aut(em) t(em)p(or)e (con)tinet et p(er) ce(r)tis. talis uo
p(ro) p(re)ceptis sue ua(lu)it q(uod) h(oc) t(em)p(or)e cu(m) oi(m)a alia d(e)
clarare debuit. p(ro)p(ter) q(uo)d alit(er) ordiat. p(ri)o ei d(e) lap(s)o
et postea d(e) euch(aristi)a et postea d(e) t(er)mina d(e)latio(n)e q(uod) p(ro)p(ter)
magis ordie p(er)ciat. Et d(icit) ad(huc) q(uod) ea l(ite)re or
dinata ad usu(m) fidelit(er). S(ed) ordo t(ame)n no(n) atte(n)d(itu)r
s(e)c(un)d(u)m (con)ceptio(n)is ordi(n)e(m). S(ed) q(uia) uenit i usu(m) fidelit(er)
et io lap(s)o a(n)te euch(aristi)a ab oib(us) po(n)it(ur). ad s(ecundu)m d(icit) q(uod) d(icit)
d(e)ciat d(e) t(em)p(or)e q(uia) sue actores p(er) ut sup(ra) d(ictum) e(st).
de(inde) e(st) et io ordi(n)e t(em)p(or)is atte(n)dit q(uod) p(er) ea distingit
q(ui) i p(er) et ordie. Et q(uod) euch(aristi)a no(n) i(m)p(ri)at alia(m)
distinctio(n)e(m) sup(er) bap(tisma). ut ex(empl)i i(n) q(uo) baptizat(ur) ap
ad euch(aristi)e p(re)ceptio(n)e(m) dep(u)tet(ur). (con)firmo a(utem) addit.
io p(ro)mittit euch(aristi)e (con)firmat. sic eo a(n)te p(ro)t(er). q(uod)
magis aut d(e)ciat d(e) t(em)p(or)e q(uia) t(ame)n sue medi(a)te
iu(st)i sacerdotes. et io p(ro) ordi(n)e sacerdotu(m) ordiat
t(ame)n. et q(uod) ap(osto)lo(rum) sacerdotis e(st) euch(aristi)a (con)firmo. io
postremo d(e) ea d(e)ciat. Cum illi dat(ur) aliq(ui)d et c.
Sed h(oc) e(st) d(ictu)m. q(uia) h(oc) t(em)p(or)e quo ad(huc) n(on) fuit a(n)te
aduentu(m) x(risti). q(uod) ad(huc) p(ro) a(n)n(i)s et (con)tra fuer(un)t sacerdotes q(ui)
erant t(ame)n ut dicu(n)t q(uo)d a(n)te melchisedech. Et d(icitu)r p(ro)p(ter)
q(uod) adfigura(ti)o t(ame)n p(ro) similitudi(n)e sp(eci)ei et rei. t(ame)n a(utem)
q(uod) i lege ne(c) fiebat no(n) e(ra)nt figure p(ro)p(ter) ue
teris legis. S(ed) magis p(ro) a(n)i(m)ab(us) x(risti). Confectio q(ui)b(us) fit
alib(us). S(ed) t(ame)n e(st) q(uod) d(icitu)r. q(uia) n(on) d(icitu)r accipite et
(com)medite. S(ed) i(n) madueate. Et p(ost) h(oc) n(on) e(st) d(e) fo(rma) ut
sup(ra) dem(onstratum) e(st) p(ro)p(ter) n(on) d(icitu)r h(oc) fi(gur)ur(us) m(ih)i. S(ed) h(oc) e(st) calix
sa(n)guis mei. Et d(icitu)r q(uod) magis n(on) i(n)t(e)ndit h(oc) deffinire
po(n)e(re). ub(i) q(ui)b(us) fit (con)fectio. S(ed) explanat q(uod) ub(i) d(icitu)r
fit. n(on) t(ame)n oib(us) ub(i) q(ui) ip(s)e po(n)it. n(on) e(st) cu(m) n(ost)ro. S(ed) c(on)tde
q(uod) ad(dit). Relic(ta) o(mn)ia q(uod) d(icitu)r et c. Sed q(uod) c(on)t(r)a
i(n) a(n)te(ce)d(enti) misse d(icitu)r. q(ui)da(m) d(icu)nt p(ro) sacerdote. q(ui)da(m) p(ro)
minist(r)o. q(ui)da(m) a toto choro. Et q(uo)d q(ui)b(us) p(ro)p(ter) i(n) medi(ate)
ordiat ad d(omi)n(u)m. p(ro) sacerdotes t(ame)n d(icu)nt. q(uod) s(un)t media
tores i(n)t(er) p(o)p(u)l(u)m et d(omi)n(u)m. q(uo) q(ui)da(m) d(icu)nt publice (con)fitea(n)tur
ad totu(m) p(o)p(u)l(u)m. i(n) eu(n)d(em) p(ro) ip(s)e sal(uta)t. ei d(e) p(ro)uid(en)te. sicut
o(mn)es (con)g(re)gato(rum) actores. q(ui)da(m) p(re)d(ic)ati. q(uod) ad officiu(m) ip(s)i
t(ame)n sp(ec)tat. ut (con)fiteretur h(oc) o(mn)es. q(uod) ip(s)e p(ro)p(ter)
fuerit. n(on) t(ame)n m(agi)s p(ro)p(ter) orat. i(n) oib(us) p(ro)mittit d(icitu)r
uobis. ut m(ih)i p(ro)p(ter) d(e)o (com)pulgat(ur) ad ip(s)u(m) p(ro) i(n)ten
tio(n)e ei(us). Et q(uia) p(ro)p(ter) illius q(uod) ad d(omi)n(u)m s(un)t p(ro) sa
c(er)dote d(icu)nt(ur). io i(n) fine cuiuslib(et) oro(n)is p(ro)p(ter) (con)clu
d(i)t(ur) a(men). S(ed) i(n) t(em)p(o)re sacerdotis oro alte dicat(ur). et
si p(re)d(ic)ati fuat. q(ui)d ad eu(m) uo q(uod) i(n) missa aliorum d(icitu)r
t(ame)n t(ame)n p(ro) mist(er)io alt(er)i(us) p(ro)p(ter) ordiat(ur). eu(m) uo q(uod)
ad dispensat(i)o(n)e(m) p(ro)p(ter) p(er)ti(n)et. chor(us) (con)ueg(er)it. t(ame)n q(ui)da(m)
a sac(er)dote i(n)choat(ur). q(uod) ad(huc) p(er)ti(n)et. q(uod) o(mn)es h(ui)us
excedite. q(uia) d(e)n(u)o accepta. q(ui)da(m) chor(us) p(ro) se ip(s)u(m)
q(uod) illa d(e)clarat(ur). q(uod) i(n) t(ame)n (con)sona(n)t et q(ui)da(m) p(er)

hic

t(ame)n ad(huc) p(ro)p(ter) ut p(re)f(a)tio(n)a ad d(omi)n(u)m p(er)p(er)e d(icu)nt et h(oc) a cho
ro p(ro)mittit(ur) h(ui)us q(uod) a(n)i(m)is et sac(er)dote d(icitu)r. et i(n)di
uo ex p(ro)p(ri)e p(ro)p(ter) d(icu)nt(ur) i(n) p(ro)p(ter) ea et h(oc) sent(entia). h(ui)us
i(n) sig(n)o sac(er)d(o)te e(st). q(uod) q(uia) oi(m)s i(n)ita op(er)a ad d(e)o i(n)choa(n)da
et c(on)sumata i(n) p(ri)m(u)m u(er)ati debet. io misse offi(ciu)m i(n)ci
p(i)t i(n)cipit ab ora(ti)o(n)e et uat(ur) i(n) g(ra)tia(rum) actio(n)e. S(ed)
t(ame)n h(ec) p(ar)tes p(ri)n(cipa)les. s(cilicet) p(ri)ma orat(io). q(uod) durat usq(ue)
ad ep(isto)la(m). medi(u)s celebratio. ip(s)a q(uod) durat usq(ue)
ut ad p(ost) (com)m(unio)e(m) et fi(n)e g(ra)tiar(um) actio(n)is. extrin(se)c(us)
i(n) fi(n)e. p(ri)a p(ar)s d(icitu)r (con)tinet. s(cilicet) p(ro)p(ter) p(re)p(ar)at(i)o(n)e(m) ad ora(ti)o(n)es
et orat(i)o(n)es ad d(omi)n(u)m p(ro) p(ro)p(ter) fusas. p(re)p(ar)atio a(utem) p(ro)p(ter) ad ora(ti)o(n)e(m)
i(n) ep(isto)la. p(ro) p(ro) d(e)uocio(n)e q(uod) excitat(ur) i(n) i(n)troitu. S(ed) (con)fir
m(a)tur exalt(a)t(i)o p(er)ti(n)ere ad sallepta(m). i(n) eu(n)d(em) d(e)uote
p(ro)p(ter) (con)g(re)gat(ur). et p(ro) se ad(huc) (con)gr(e)gat(ur). s(e)c(un)d(u)m h(u)miliatio(n)e(m) q(ue)
fit p(er) kirieleyson. q(uia) m(isericordi)a(m) petimus. misericordia p(er)ti
ne(n)t. et d(icitu)r nouies. p(ro)p(ter) noue(m) ordi(n)es a(n)g(e)lor(um)
ut p(ro)p(ter) fide(m) t(ri)nitatis. q(uod) q(uia) alib(i) (con)uersi se (con)side
ra(n)t i(n) ordi(n)e ad aliq(uo)s d(omi)n(u)m q(uod) i(n) t(ame)n p(ro) i(n) d(e)uocio(n)e
q(uod) ad celeste g(lori)a(m) (con)sig(n)a(n)t(ur) q(uod) o(mn)e t(ame)n h(ui)us
exced(i)t. Et h(oc) fit p(er) gl(ori)a i(n) excelsis q(uod) chor(us) p(ro)se(quitur)
sac(er)dote i(n)choa(n)te. et io n(on) d(icitu)r n(isi) i(n) sollep(ni)tatib(us)
q(uod) no(bi)s celeste sollep(ni)tate(m) rep(re)sentat. i(n) offi(ciu)m ub
lucet. i(n)mittit(ur) ora(ti)o. (con)t(r)a t(ame)n ora(ti)o ad d(omi)n(u)m p(ro)
p(ro)p(ter) fusa. q(uia) sac(er)dos publice p(ro)p(ter) p(ro)mittit d(icitu)r
uobis. q(uo)d sup(ra) d(e) euch(aristi)a. S(ed) pontifex a(utem) d(icitu)r pax
uob(is). q(uod) ex(em)plo x(risti) q(uod) h(ui)us ab discip(u)los post
r(esurrectio)n(e)m allocut(us) e(st). Io. xx. Cu(m) p(ro)p(ter) p(ri)a. S(ed) p(ar)tes
(con)ti(n)et. p(ri)ma e(st) p(ro)p(ter) i(n)structio usq(ue) ad offi(ciu)m. s(e)c(un)da e(st)
obl(ati)o. usq(ue) ad p(re)f(a)tio(n)e(m). t(er)tia (con)s(umm)atio usq(ue)
ad p(ost)(com)m(unio)ne(m). i(n)structio p(ro)p(ter) fit p(er) u(er)ba d(e)i. q(uod) q(uo)d
ad(huc) p(ro)missio suos ad p(ro)p(ter) p(er)ti(n)et. Et io ea q(uod)
ad i(n)structio(n)e(m) p(o)p(u)li p(er)ti(n)et. n(on) d(icitu)r a sac(er)dote
s(ed) a ministro. (con)t(r)a ep(isto)la a(utem) ubi d(icitu)r e(st) d(u)plex. p(ri)o
a(n)te(ced)it q(uod) (com)petit x(risto). q(uod) d(icitu)r misse. Ro. xv. Et ita
i(n) p(ri)ncip(i)o docet d(e) quo d(icitu)r. co. vij. S(ed) (con)t(r)a mal
teste uitatis. q(uod) (com)petit p(re)dicatorib(us) noui testa(menti)
d(e) quo d(icitu)r. ij. co. iij. q(ui) et ydo(n)eos nos fec(it) ministros
et c. Ita t(ame)n figuratoris. q(uo)d (com)petit p(re)dicatorib(us)
ueteris testa(menti). et io doct(ri)na x(risti) p(ro)p(ter) d(icu)ntur et (con)t(r)a
x(risti) n(on) solu(m) e(st) h(oc). S(ed) q(uod) io d(icitu)r p(ro)mittit(ur) ad
uobis. ut ad x(ristu)m. q(uod) ad d(omi)n(u)m. hou(er)s att(e)nt(i)o(n)es
faciat. doct(ri)na uo p(re)dicato(rum) noui testa(menti). p(ro)p(ter)
p(ro)p(ter) ab(u)dat. n(on) obstat q(uod) aliq(ua)n(do) aliis loc(is)
loco ep(isto)le ad d(e) ueteri testo. q(uod) p(re)dicato(rum) noui
testa(menti). et uet(eri)s p(re)dicat(ur). doct(ri)na uo p(re)dicatorib(us)
ueteris testa(menti). p(er) i(n) t(ame)n (com)munio(n)es misse leg(itur). n(on) t(ame)n s(ed) i(n) ill(is)
dieb(us) q(ui)b(us) sp(eci)ale (con)sig(n)ato noui et ueteris testa(menti)
d(e)sig(n)at(ur). ut i(n) ieiunijs. iiij. t(em)p(or)um et q(ua)n(do) aliq(uo)d ce
lebrat(ur). q(uod) i(n) ueteri lege figuratu(m) fuit. sic pas
natiuitas. bap(tismus) et ad h(oc). Et q(uia) ueteris doct(ri)na or
dinat q(uod) ad x(ristu)m. et (con)t(r)a q(uod) p(ro)bat. et (con)t(r)a q(uod) sequit(ur)
io doct(ri)na x(risti). post p(ro)p(ter). q(uod) finis. Ex doct(ri)na

aut x̄ ordīatur ad x̄m/ dup̄x ēē officiū ꝑuertit in
ff̄ . q̄t' 7 . h̄ spūs ad doctrīnā xpī . f . pleꝑ in
tuitu. q ꝑ graduale īsinuat̄ . hic ē agnitio
q̄ ascēdit̄ uirtute ī uirtute . ul' agdōb' alium
mīffi dr̄ . 7 exultatio hīca d̄ reminoꝫ sp̄e . qd
īsinuat alla . Vn̄ 7 repetit̄ ꝑpt̄ stola aut
7 oꝫ . ī dieb' uō 7 officiis luct̄ reuītur
7 loco ei̊ tc̄ ponit̄ q asp̄itē uocē 7 plu
tate alioꝫ . ꝑmus inceꝑit ī colatu tsīnu
at . tpī aut̄ tēmp dup̄x alla dr̄ . ꝑpt̄ tuu
dūā tēmp captiuitꝫ 7 mitijs . Effet aut̄ euā
gelium doctrīne . ē fidi confessio . q q̄ . ī tēp
ē . a sacdote ichoatꝫ signatū fidi 7 chorus
ꝑseq̄t̄ . n̄ dr̄ n̄ ī ill̄ sollepnitāt̄ ī q̄b' fit m̄
tio ī simbolo . f . d̄ natiūr . trīnē . d̄ apl̄is q
fidi fūdatoꝫ extiterūt ut dr̄ . j . cor . iiij .
ut sapiens archit̄ce fūdamēn posui . Deīn
seq̄t̄ offertoriū ꝑs . h̄ ꝑn̄ . q ꝑmitꝫ ad m̄
offerēnde oblacō . 7 h̄ ā ꝯtinet̄ . ꝑmitit̄ offe
rēnā exultatiō q̄ . ī altario . ī offertorio . q̄ ꝑbi
tē dātoꝫ ē diligit . exp̄mit̄ ipī orto d̄n̄ dr̄
suscipe scā trinitas . petit̄ oblatois acceptā
ꝑ ordes secto dicitꝫ . q h̄ sacdotis tn̄ est
d̄n̄ oblōib' placare . ad q̄ orate sacdoꝫ di
cit . ꝑbullacō se ꝑpt̄ dicit . ī hui bul
lacōis 7c̄ . Et q h̄ tn̄ ꝑca exigit mūus ei
tūo ad d̄n̄ . id oīb' ꝑb' ꝑmitit̄ dnūs uob
cū . loco ei' qd dicit secta tacite ē . dr̄ orate
fr̄es / ētia fit ꝑn̄ ꝑus . q ad sc̄i ꝑceptū
ꝑtiū / ul' ꝯtiuz . ꝑ ꝑnē . hic sc̄i ꝑcep
tioꝫ . l . ecigit 7c̄ . ētio sc̄i suscipere . ibi
incēsi . ꝑceptus 7c̄ . ꝑfaco ac ꝑb 7 missꝫ ꝑ
mem . ꝑceptus 7c̄ . ꝑfaco ac ꝑb 7 miss ꝑ
q sacdotis ad tn̄ sc̄i . fit ꝑdictā d̄ lau
dē . Vn̄ ī ꝑfacōe ī q̄ dēl ꝑcato sic . tū
ꝯtinet / ꝑ ꝑl exaltato ad laudē . ul' sacdoꝫ
ꝑmisso dūs uobū . id ad totā hūc ētiā
ꝑte refudit iduit ad minꝰ ētoꝫ dicēs
Sursū corda . 7 ad gratiꝫ actōe dicēs . grās
agamꝰ 7c̄ . Sedo d̄n̄ ꝑplat ad laudem
suscepiendā . ostendēs laudes ꝯditā dicēs . Ved
dignū . ꝯc dūs . Vn̄ ꝑlat̄ . dn̄e sc̄e . ꝑhi
ī̄e ꝑcatim sꝑ . Vn̄ ꝑlat̄ . pat̄ oīpōs . ēē
ī̄e d̄enūs . Vn̄ ꝑlat̄ . etne dr̄ . salutāē
tē redemptoꝫ . Vn̄ ꝑlat̄ . ꝑ x̄ d̄ . n̄r̄ . ꝑ ꝑuē
ud adiūgit alꝫ alea laudes n̄r . ꝯ genē
nemē sollepꝫ . sc̄e 7 tē ussuptoē 7c̄ 7
ꝯponē laudes ex̄ . ꝑ q maiestā 7c̄ / ētio
ꝑlꝫ laudes exaltat 7 d̄ēntis . assumēs
anglōꝫ ubi . sc̄s sc̄s 7c̄ . ꝑs . vj . ꝯhautat
d̄ / assumēs ubi ꝑdicatꝫ . bndcs q uenit
7c̄ . ꝯ . xxj . ꝑla ac ꝑs q ꝑfacē sc̄i ꝯti
nz / ētꝑ d̄ctū ꝑ tū q̄ sic d̄ ītegritate

.sc̄i h̄ . ꝑ . ad q̄d ē sc̄i tn̄ . ad q̄d ē ꝑ 7 sc̄i
ad q̄d ē ꝑ tn̄ . ī ꝑa ꝯ ꝑpt̄ ꝯtinet̄ bndco
oblatoꝫ n̄ . q ē tn̄ sc̄i . ī sui ꝯꝑ 7 sāguis
x̄ ꝯsecto . q̄d ē ꝑ sc̄i . l . ꝑ oblacē . ī ētia
effect sc̄i . post ult̄ . q̄d ē ꝑ tn̄ . l . ꝑs q
ꝑpitio . Ecīa ꝑ̄ duo facit sacdos . ꝑ pet
oblatoꝫ bndctōeꝫ . q dr̄ . dona . ꝯnob' adō dūm
muñ d̄ ānob oblatū . sacrificiū . ad nām
salut adō sacrificium / sc̄o petit offerētib' . su
ꝑ q̄b' offr̄t salute . ibi . ī primis q̄ tibi 7c̄
Vbi tū fiunt / ꝑ ꝯmemoratōeꝫ . ꝑseꝑ uali
tate offert hostia . tū q adq̄uulo statu ēē
q ꝑ adsaluteꝫ . ꝑl . ibi . memento . sc̄o ꝯmemo
coꝫ ī q̄ offert̄ uaticā . ibi . ꝯmunicātes . 7 sc̄o ligo
q x̄ ī tēplo obtulit . ipa q̄ tūā assidui nob
subdere . 7 meliores q se ꝑp' d̄ obtulerūt
nō aut ꝯfessores . q d̄ eis āuget . n̄ sollepni
zabat ecca . ut q nō sūt ꝑuīsi sīc x̄ . aut ꝑs
sionꝫ memle ē h̄ sc̄i / ētio ꝯclud' exꝑsse
qd ꝑ oblac hostie ī ꝑectiō x̄ petat . l . hanc ig
oblacē 7c̄ . quā oblac . h̄ ꝑs ad ꝯsecratiōꝫ
ꝑtinz . que ī ꝯtinz / ꝑ ꝑplorat ꝯsecrat̄s
ibi . sc̄o ꝑficit ꝯsecratō . ibi . q ꝑdie . ētio ꝯ
ꝑmit ul ꝯplete ꝯmemoratō . ibi . Vn̄ 7 me
mores 7c̄ . Vbi aut̄ illa q ī dn̄i bndcā q
acceptā 7c̄ . ꝑt rectū uno m̄ ad h̄ q ē uel
ꝯscptā . f h̄ sc̄i . f . x̄ . q ē hostia . bndcā alin
macta petat ī melius . acceptā . f . ꝑfiguratā
sāguis ueterꝫ testī . 7 ꝑ ꝯfidatoē dūa ꝑ ordi
nata . ratā . q nō trāsitoriā . rōnabilē . ꝑpt̄
ꝯgrue ad placandū . acceptā / ꝑpt̄ effectū . Sed
/ alio m̄ possūt refi ad ꝑꝑꝫ hostia q ē sac
tūa . q petit sc̄i bndcā ut d̄ ei ꝯsecretꝫ
h̄ ut ꝯfirmꝫ q ad meliū . acceptā q ad ꝑpꝫ
ī mobile . ratā . ut ā acceptet . ī rōnabilē . q
ad iudiciū rōnꝫ . acceptabilē q ad bn̄placitū
uoluntatis / ētio m̄ possūt refi ad effectū
Vn̄ dr̄ . bndcā . ꝑ q bndcim' . acceptā . ꝑ q
ī celis ascribim' . ratā / ꝑ q ī mb' x̄ cēsem'
rōnabilē . ꝑ q d̄ acceptī sim' . diuīꝫ ꝑ ꝑpi
tio 7c̄ / h̄ petit sacdos sc̄i effectū . Ec ꝑ esse
grē . sc̄o effectū glie . ī . memento 7 dn̄e 7c̄ .
Ecīa ꝑ duo facit . ꝑ petit acceptatiōꝫ sacrific
q ē grē tē . sc̄o petit dāi grē donū . ī . su
plices te rogam' . aut exꝑō . j . d̄ . xiij . ponet
effectū a glie ꝑ pet tā motiuꝫ . l . memento
sc̄o adh' muus . ī ꝑ x̄ dūm nr̄m 7c̄ . ꝑ q h̄ sit
exigitꝫ hīc cano misse more oīum aliaꝫ
ī x̄ . ibi . ꝑ x̄ d̄ n̄r̄ 7c̄ . ꝑ q h̄ sic exigitꝫ hīc
7c̄ / 7 q ad sūz . Vn̄ dr̄ . creas . ꝑpt̄ eē n̄ sic
sicas . ꝑpt̄ eē sc̄i / 7 q adiuuit . Vn̄ dr̄ uiui
ficas . ꝑpt̄ effectū grē q ē uita aīe . bndi   ✝ not . q̄ ꝑ 7c̄ ꝯplecā

·d·

ad ipsum gratie augmentum et quantum ad opus sua visibilia dicitur et pastus noster. Memoriale preceptorum salutarium monita. hec ponitur tertio preceptio ad quam pertinet corporis et spiritualis. Sermo triplex. primo enim ponitur tertia petitio in oratione dominica in qua dicitur "panem nostrum" et cetera. Secunda propter peccatum expiatio per orationem sacerdotis "libera nos". Tertio pacis adimpletio ibi "pax domini". hec est sanctum et statutum quod pacis. Et quod pax Christi exuperat omnem sensum. in prima petitio antecedente alteratio cum dicitur "pax domini" et actio completa cum dicitur "agnus dei". Et sic tantum antecedente incepta choro prosequente. scilicet gloria in excelsis quod pertinet ad Christum. credo in deum quod pertinet ad fidem. pax domini quod pertinet ad caritatem. petitio autem proxima quantum ad amotionem mali quod in missa dicitur et penitentie quantum ad consecutionem corporis Christi. Sed in agnus dei [illegible] aut spiritualiter spiritualis sacerdotis sumitur fit per orationes quasdam privatas dicitur: domine Jesu Christe et quasdam alias. In tertia parte ponitur gratiarum actio. et continet duo: memorationem accepti beneficii in cantu antiphone et gratiarum actionem in oratione quam sacerdos prosequitur. ut complete sic misse plenius respondeat. Sciendum autem quod modo misse vel passio representatur. quedam continentur alia lingua greca. sicut kyrie. id est domine miserere. quedam hebrea. sicut alleluia. id est laudate dominum. sabaoth. id est exercituum. osanna. id est salva obsecro. amen. id est ut fiat. quedam latina quod patet. quod hoc tribus linguis scriptus est titulus crucis Christi. Johannis xix.

x. d. Et sic sunt due res et cetera. Postquam determinavit magister de sacramento eucharistie secundum se. hic determinat de usu ipsius et dividitur in partes tres. in prima distinguit duos modos manducandi corpus Christi. in secunda excludit exorbitantes quedam errores. ibi hi vero alii et cetera. in tertia manifestat quedam dubia exponendo. ibi "per hos duos modos" et cetera. Circa primum quero duo. in prima ponit errorem quem secundo excludit. ibi "Et indubitanter tenendum" et cetera. Hic queruntur. Primo de ipsa manducatione corporis Christi. Secundo quis possit manducare. Tertio utrum peccatoribus liceat corpus Christi manducare. Quarto utrum cessent pollutiones. Quinto quibus sit dandum ad manducandum.

·i·

cxv. Ad primum sic proceditur. videtur quod corpus Christi non debeat sumi per modum manducationis. quia quod manducatur per os intrat et in ore ad quos mittat [illegible] vadit et processum cruditatis ut dicitur in libro [illegible] digestionis corporis Christi non competit. ergo non debet per modum manducationis sumi. Preterea quod manducatur convertitur ad manducantem. Sed sicut dicit Augustinus in [illegible] libro x. dicitur: non nos in te convertimus. dominus ad nos. Sed magis nos in deum. ergo non debemus deo coniungi per modum manducationis. Preterea hoc sacramentum ordinatur ad refectionem mentis. Sed refectio mentis que est in spiritualis est per visionem. ergo corpus Christi debet dari ad videndum non ad manducandum. Item Christus est quasi dicitur Johannis vi. caro mea vere est cibus. Sed ipse cibus non est ut videatur sed ut manducetur. ergo non debet tantum videri corpus Christi sed manducari. Preterea oportet membra capiti coniungi. adhuc quod unusquisque dicitur. Sed prius non coniungitur nobis deus realiter sed

sollicitudinem tamen. ergo non prius sed per manducationem corporis Christi sumi debet. Item videtur quod manducatio corporis Christi sit de necessitate salutis. quia et dicitur de baptismo Johannis iii. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in regnum celorum. Item dicitur Johannis vi. nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis. Sed ipse alia precedit dicitur baptismus necessarius. ergo eadem ratione et manducatio corporis Christi est de necessitate salutis. Preterea in necessariis dicitur quod manducandum est agnus. ut manifestum est angelo pertransiente. Sed pertransitus angeli est de necessitate salutis. Preterea istam manducationem Christi in corde manifestavit. Sed hec est de necessitate salutis sicut et penitentia et baptismus. quibus aperitur introitus mundi. ergo et cetera. Contra. Sed pueri baptizati salutem consequuntur. cum sanctitatem baptismo decedunt. Sed eis non datur corpus Christi manducandum. ergo manducatio sacramentalis non est de necessitate salutis. Preterea baptismus ministratur ipse hoc quod est de necessitate salutis. quia est communis et causa necessitatis. Sed hic sacerdotes pro solis sacerdotibus perficit ipse. ergo non est sacramentum necessarium. Item videtur quod male distinguantur duo modi manducationis in littera. Corpus enim Christi est cibus spiritualis. Sed cibus aliquando manducatur sensu est corporalis. ergo etiam manducatur sensu et spiritualiter. et ita non sunt duo modi manducationis. Preterea in aliis sacramentis non attenditur aliqua distinctio vel exceptio temporum tamen. sicut quod quedam recordare fuerit. quedam non. Sed hic distinctio videtur esse exceptio ipsius sacramenti. ergo inconveniens. Preterea ubi unum propter alterum. ibi unum tantum. Sed manducatio sacramentalis est propter spiritualem. ergo unam non debet ab altera distingui. Sed contra quod videtur quod sint plures modi. quia ut hic sacramentaliter dicitur manducatio. Sed in hoc tria sunt. scilicet id quod est sacramentum tantum. et id quod est res et sacramentum. et id quod est res tantum sacramentum. et id quod est res tantum. ergo debet esse triplex modus manducationis. Responsio. Dicendum quod sic ut dictum est sufficit de susceptione sacramenti. quedam enim suscipiunt rem et sacramentum. quedam rem et non sacramentum. quedam rem et non sacramentum. Sed susceptio hic sacramentaliter dicitur manducatio. ergo et hic debet distingui modos manducandi. Responsio. Dicendum ad questionem quod sic ut supradictum est ad perfectionem novae legis exigitur quod sic sit sacramentum in quo Christus nobis realiter coniungatur et uniatur non solum per participationem. ut in aliis. Sic autem in aliis rebus et est spirituale signum. id est quod aliud signo ipse sacramenti aptum est. In sensibilibus autem est triplex differentia. quedam enim sentiuntur nec coniunguntur nec uniuntur. sicut ea que sentiuntur per medium extrinsecum. ut in visu per speciem accidit et auditum et olfactum. Sed sola sensibilia tactu [illegible] sensibilium adhuc reficiunt. quedam autem sentiuntur quod sed non unitur realiter. Sed secundum assimilationem qualitatis tamen. sicut accidit in tactu. quia qualitas tangibilium immutat tactum. non tamen ex tangente et tacto fit unum. non sed quedam coniunguntur et uniuntur. sicut accidit in cibis et in potibus. Et ideo susceptio hic sacramentalis congruenter per modum manducationis fit. alia sacramenta novae legis quibus per [illegible]

cum idem. christus scilicet fuit integro tamen. ut hic

figure autem uerum teste quod sola similitudine christi uerum

habebat. significabit primo modo utrumque. in perfectione manducationis

autem passioni christi in hiis satis representate. et quod corpus christi

uulneratum fuit. quartum et effectum quod est corroborare.

Ad primum ergo dicendum quod in illa perfectione decebat quod ordinaretur ad

uirtutem corporis. quod omnium dignius. et sic in primo sacramento

in mensa cenae. sed iste cibus ordinatur ad refectionem

mentis. et propter hoc non sequitur. Ad secundum dicendum quod duo in manducatione

ducuntur est quod ab hoc genere ... sumatur. sicut enim in

alibi in spiritualibus et corporalibus sunt. quod corporalibus quod est

mensa iunctum. sic locatur in loco. in spiritualibus autem quod est

mensa iuncto. sic autem corporalis. et ideo dicitur cibus corporis christi

ad corpus ut conceptum ad continens. cibus autem in nobis christi

ad se mutare. ut continens conceptum. propter quod Augustinus dicit

per deum. non tu me mutabis in te. sicut cibum carnis

tue. sed tu mutaberis in me. Ad tertium dicendum quod terminus

sacramenti beneficiis perceptis sua in donis coniugentur

in patria quod quod nunc accidit tunc sine confusione. et ideo

hec coniunctione significatur per adimplere sacramenti significatum. oportet

res sacramenti. adhuc assumitur quod realis coniunctio tamen

in patria autem figuram sacramentalis oportet non eum. non

propter similitudinem ad eam quod nunc geritur sequitur illa

beata uisio nobis prefigurata manducationem in sacramento

tamen exprimitur. Ad sextum quoniam dicendum quod gratia est sufficiens

causa ad gloriam. sine omni sacramento sicut quod potest hic gratia non est

de necessitate salutis; hoc autem sacramentum gratiam presupponit. et

presupponit quod ipso in quo gratia dicitur. nec dicitur peccato per

uenit quod gratia perueniet. Et ideo quod est de se. non est de

necessitate salutis. sed de ordinatione ecclesie honorabile

legatum per ecclesiam statutum. sed in quantum sumendum. Ad

primum ergo dicendum quod duplex sacramentum de manducatione spirituali tamen quod

non potest esse salutis. Ad secundum dicendum quod innocentis lex quod

ad institutionem ecclesie. uel et quod ad manducationem spiritualem

Ad tertium dicendum quod in toto spiritualis ad esse potest et esse si

ne manducatione sacramentali. Et ideo non est quod sit sacramenti

susceptio de necessitate salutis. Ad sextum quoniam dicendum quod

licet sicut alicui sunt penes id quod competit ei per se

et non per accidens. sicut alicui per se et non per accidens

est. quod in uirtute quisque aliquis. adhuc quod quod instituta est

sine cum manducatione dicitur usum hoc sacramentum quod quod adhuc

institutum est. ut quisque tempore sacramenti potuerit distinguere

per se manducationem. per duas res hoc sacramentum. ut manducatio

spiritualis respondeat ei quod est res quod sacramentum. manducatio autem sa

cramentalis ei quod est res tamen. Ad primum ergo dicendum quod ma

ducatio cibi corporalis non presupponit aliam manducationem. quod

sit ei causa. sicut manducatio spiritualis presupponit sacramentalem

quod causam. sicut in hiis quod sacramentalis manducatio

potest excludi manducationem. impedit effectum sacramenti

quod est spiritualis manducatio. et ideo possunt hec manducationes

ab inuicem separari. Et propterea hoc oportuit distinguere.

Ad secundum dicendum quod perfecta aliorum sacramentorum in ipso usu consistit

Et ideo corporalis distinctio. non potest nisi ex parte recipientis su

mi. sed perfectio huius sacramenti in ipsa materia consecratione consistit. et ideo

potest esse hec distinctio ex parte ipsius sacramenti. Ad sextum dicendum quod

uerum multis in hiis quod hoc modo ad se inuicem ordinantur. quod

ab inuicem separari non possunt. sicut quod talis effectus numquam

potest esse sine tali causa. non econtra. Et ideo et non excludit dicimus

sumptis res in causa et causatum. sed potius necessitatem adesse

Ad quintum dicendum quod id quod hoc est res et sacramentum numquam separatur ab

eo quod est res tantum. et si separetur uult esse quod est sacramentum tantum.

esse accidentalis uult. Et ideo penes hec non debet sumi aliquis modus

manducationis. Ad sextum dicendum quod hoc non tollit talem distinctionem

quibus ei coniungitur duae manducationes. et hec sacramentum

ut res et sacramentum; et in quibus separantur. et hec sacramentum

hoc tamen uel causa tamen. et quod hec diuisio magistri sic te

nent ex parte suscipientium quam ex parte sacramenti. ideo nec plu

res nec pauciores sic ... .1.

Ad secundum sic proceditur. Uidetur quod peccator non manducat corpus christi sacra

mentaliter. quia ut dicit Augustinus in libro de ciuitate Dei non ita in malis sacra

mentalis quod res sacramenti ... ea ... quod est uel accipitur in hiis sacramento christi

corpus. ut habetur ... corpus. ... ergo ... sumunt non sacramentaliter

Praeterea. Cibus iste non uadit in uentrem. sed in mentem. sed in uentrem

in mente peccatoris. ergo nullo modo corpus christi sumunt. Praeterea non

... de altaris sacramento. sed hoc est ualde indecens quod corpus christi

pretiosum in immundo corpore ponatur ergo cum corpore peccatoris sit

immunda non recipiet uerum corpus christi. Sed contra. manducatio

concernit corpus christi quod sumitur. sed peccator concernit. ergo et

sumit. Praeterea christi corpus nec magis mutat sub sacramento quam ipse

panis. sed in ipse panis permutatur. ... a peccatoribus sumatur. ergo

et sub specie sacramenti a peccatoribus manducatur. Praeterea. Cleri ... quod .2.

in sacramento sacramentaliter manducare. quod sicut dicit hic. de sacro

... sacramenti collatio afficiunt sacramentum ... non ...

... corporalis afficiunt. ergo ... corpus ...

... non ... Praeterea ... quod ...

... et sacramentum in ... sic et ...

... ergo ... corpus christi sacramentaliter per manducationem. Praeterea .1. .2.

... corpus christi quod sumitur. ... ordine

... sicut ... ergo ... sacramentaliter manducare.

Sed contra. ... hoc sacramentum ... fidei. ergo hi quod fidem

carent sacramentaliter manducare non possunt. Praeterea ...

sacramentum est quod significat quod efficiat. ... quod ... fide

non efficit ... non ... ad significandum. ergo sacramentaliter non ma .3.

ducant. Solutio dicendum quod quidam dixerunt quod ... non sumunt ali

qualiter corpus christi. sed ... quod magis ... quod hic ...

... non est corpus christi. Praeterea hoc sacramentum ... per

... est ... aliquis ... ab

... non ... sacramentum ... aliud ... ergo ...

corpus christi. ... aliquid ... Praeterea ... non per

... non ... sacramentaliter. quod ... ca

... ergo aliquid ... sumant

... manducandi. ... assignan

tur. ... magister ... quod ...

... in qua non est ... quod ... quod sal

[illegible] ... Ad primum ... [illegible] ... non manducat sacramentaliter, non manducat spiritualiter ... [illegible] ... Ad ... spiritualis manducatio est per fidem et caritatem ... [illegible] ... sacramentaliter ... spiritualiter manducare ... [illegible]

[illegible]

tur. possunt ad hoc dici verba Augustini [illegible] et usum accipere
debeo. quia semper ad gratiam adiunctum addo. non tamen
quia etiam dissimulat. aliquando quoniam eo uti non potest. Et ideo
1. quia etiam aliquos dicit quod vere corpus Christi manducant. ad hoc scilicet
abstinens ore acceperunt et [illegible]. Contra
[illegible] dicit quod nulla in dubio est [illegible] ad corpus Christi non
accipitur in quo sumitur id est quod est corpus Christi et sic ma-
gis [illegible] quia non sumitur corpus Christi ab [illegible] ultra
falsa opinio. Contra dicit quod est [illegible]
est [illegible] incapientes. [illegible]
capax esse non potest. Et ideo [illegible]
nec pro se nec per [illegible]
[illegible] ipsum [illegible]
accipere. [illegible] pro [illegible] paciens. Contra dicit quod [illegible]
[illegible] nullo modo spiritualiter manducat. nec sacramentaliter
quia nec utitur manducatio ut sacramento. nec manducat
sacramentum [illegible] sacramentaliter manducant
infideles qui [illegible] recipere [illegible] quia recipit [illegible]
uis [illegible] non esse. Et [illegible] ille qui manducat
[illegible] non manducant
[illegible] sacramentali. quia non manducat [illegible]
[illegible] quia plus accedit ad sacramentale man-
ducationem. [illegible] ut sacramentaliter ma-
ducatur. quia [illegible] non tamen [illegible] alii manducant
manducationem [illegible] ad [illegible] quia [illegible]
[illegible] non cadit. Contra [illegible] quoniam dicit quod
[illegible] spiritualis [illegible] non [illegible] in aliquos [illegible]
[illegible] refecit. Item spiritualiter
Christum manducat. [illegible]
et caritate [illegible] spiritualiter [illegible]
[illegible] sacramentali [illegible]
[illegible] esse cibum spiritualem. [illegible] esse cibum spiritualem
[illegible] ad [illegible]
[illegible] per similitudinem [illegible] ille. [illegible]
[illegible] aliquid [illegible]. Unde non [illegible] non ma-
Christum spiritualiter manducat spiritualiter. [illegible]
modo spiritualiter manducat non manducare sacramentaliter
[illegible] manducat et spiritualiter [illegible] quia fide et
caritate ad Christum [illegible] ordine [illegible] non
tamen manducat spiritualiter [illegible]. [illegible] ille
qui habet fide et caritate ad Christum. [illegible]
[illegible] sacramentali manducat
Contra [illegible] dicit quod [illegible]
[illegible] sacramentaliter
[illegible] ita et
[illegible] spiritualiter manducatio [illegible]
[illegible] sacramentaliter manducant ad quod accedunt
[illegible] maiorem gratiam [illegible]
quia sacramentalis manducatio superfluit. Contra [illegible]
dicit quod aliqui [illegible] non manducaverunt spiritualiter
[illegible] nec [illegible]
[illegible] manducaverunt tamen spiritualiter Christum

Et [illegible] dicit .i. cor. ix. quod omnes eandem escam spiritualem
manducaverunt. Contra [illegible] quoniam dicit quod manducat
[illegible] spiritualiter non competit angelis. quia [illegible] Christi
non [illegible] in nuda [illegible]. [illegible] quidam non ma-
ducat spiritualiter et quidam non. Cui et spiritualiter ma-
ducare sit [illegible] manducare [illegible]
quod [illegible] effici [illegible] et capax esse. Est autem
capax angelorum. [illegible] quia [illegible]
[illegible] igne et quidam non. quia non [illegible]
ipse ut in [illegible] libro [illegible] dicit [illegible] uno
modo spiritualiter manducat Christum et alio modo. Contra
[illegible] dicit quod Christus dicitur esca angelorum et [illegible]
[illegible] angelos efficit et [illegible]
[illegible] angeli [illegible] i. pe. i. non [illegible]
[illegible]. Contra [illegible] dicit quod si angelus assumpto corpore [illegible]
[illegible] non tamen manducaret sacramentaliter. quia non
manducaret [illegible] cum non habet fidem
[illegible] non
manducat [illegible]

Ad [illegible] sic [illegible] ut quod non [illegible]
[illegible] corpus Christi manducat quia [illegible] magis [illegible]
[illegible] nullus male [illegible] corpus Christi [illegible]
[illegible] nullus [illegible] Contra [illegible]
[illegible] medicina quia medico [illegible]
ut medicina non [illegible]
[illegible] Luc. ix. non [illegible] medico [illegible]
male [illegible] medicina
[illegible] peccatoribus [illegible] Contra nullus [illegible] ad
[illegible] tenetur [illegible] peccatum tenetur [illegible]
[illegible] in anno corpus Christi sumere. ergo [illegible] sit [illegible]
[illegible] non [illegible] corpus Christi sumendo. Contra [illegible] .i. cor. xi. qui
manducat indigne iudicium sibi manducat [illegible]
Contra [illegible] magis [illegible] spiritualem [illegible] peccata
[illegible] tollere. [illegible] corpus Christi [illegible]
[illegible] corpus [illegible] peccato [illegible]
[illegible]. Contra [illegible] ut quod [illegible] ille qui habet [illegible]
[illegible] peccati mortalis in peccato mortali [illegible]
corpus Christi sumendo. [illegible] indigne
accedere ad corpus Christi [illegible] peccati [illegible]
non tollit peccatum. [illegible]
ambo [illegible] indigne accedunt [illegible] mortaliter
[illegible] peccatum [illegible] non est [illegible] accedunt [illegible]
Contra [illegible] statu [illegible] peccat [illegible]
[illegible] non [illegible] peccator [illegible] peccato [illegible]
non est [illegible]
[illegible] culpa [illegible]
[illegible] culpa non est. [illegible] peccato [illegible]
[illegible] accedat. [illegible]
[illegible] peccati [illegible] non est [illegible]. Contra [illegible] requiritur [illegible]
examinatio. [illegible] necessaria [illegible] et non [illegible]
[illegible] ad hoc quod [illegible] digne accedat ad corpus Christi. requiritur
diligens examinatio sui ipsius. ut [illegible] .i. cor. xi.

probat seipsum et sic de pane illo edat. Ergo necessarium
est quod sic purgatus sit a peccato per ueritatem et non solum
per extrinseca. Item Ecclesiastes ix. dicitur: Nemo scit
utrum dignus odio uel amore sit. Si ergo huius sacramenti
causa non est contra. peccatum corpus Christi sumendo. quamquam si
mittit exponet se periculo peccati mortalis et transgressionis
.3. sumere debet. Contra ignorantia facti excusat. Sed ista
peccati est huiusmodi. ergo excusat. Uidetur ergo quod manducans
indigne corpus Christi magis peccat quam grauius alia
peccata committat. super illud Mt. xxvi. Ue homini illi per quem
dicit Glossa. Ue homini qui ad mensam domini accedit indignus.
iste enim sicut Iudas filium hominis tradit. unde et i. Cor. xi.
dicitur quod reus est sanguinis domini. Sed Iudas et illi qui san-
guinem domini fuderunt grauissime peccauerunt. ergo et hoc
peccatum est ceteris grauius. Contra plus peccat qui corpus
Christi plures ... quam aliquis peccatum committens
puta fornicationem uel adulterium. Sed qui plus horrescit
tales peccatum ... luxuria. ergo peccatum sumentis
corpus Christi grauius peccat quam quibus ad peccatum committens.
Item quod per se malum est magis malum quam quod est per accidens
.x. malum. Sed alia peccata sunt per se mala. ut fornicatio.
Manducare corpus Christi per se bonum et per
accidens malum. ergo est minus malum. Uidetur ergo quod

fidelis peccator manducans corpus Christi .x. [illegible] minus peccat quam infidelis. manducans corpus Christi quia fidelis peccator.
peccator est contemptor ... sed infidelis ... non credit.
unde et offendit ... Ergo
ergo infidelis minus peccat. Item quanto aliquis magis ele-
gatur ... tanto magis dicitur elongari ab ipso
sacramento. Sed infidelis magis elongatur sacramento
... quia per unionem ad Christum est per fidem quam ille caret. ergo
magis peccat accedendo ad ipsum sacramentum. Contra
Item quod ad peccatum est magis dissonum a ratione tanto
est grauius. Sed peccatum fidelis indigne sumentis est
... inde manifestius ... quam ... qui non credit ...
tanto Christo ... per ueritatem. quia super ... est et super sensum
.q. ergo infidelis minus peccat. Uidetur ut quod ebriatus per
tanto tempus magis peccat accedens ad hoc sacramentum quam
ebriatus peccato spirituali. quia peccatum manducantium corpus
Christi in peccato carnis existentium ... peccato unde
unde ... dicit quod ... cum feminis qui ad altare cum ...
fabulantur. dic sacerdos. dic clerice. qualiter eisdem la-
biis filium dei osculamini. quibus osculatur ... filias
meretricum. o Iudas filium hominis osculo tradis. sicut ...
unde fuit grauissimum. ergo magis facit contumeliam
Contra in peccato carnis est immunditia maior quam corpus [illegible] ergo
magis facit contumeliam sacramento qui cum peccato luxurie
corpus Christi manducat quam qui manducat cum peccato spirituali
uel est in manducando ... Item Gregorius dicit quod peccata
spiritualia sunt maioris culpe. Cuius ratio est quia peccata
carnis magis ex infirmitate accidunt. Sed exhibitio est
quod indignus corpus et sanguinem domini nostri Ihesu Christi quod
culpe ... ergo plus peccat accedens cum peccato

spirituali quam cum peccato carnis. Uidetur ut quod peccator
peccatum uidendo corpus Christi ... quam corpus Christi est dignius quam archa
testamenti. Sed bethsamite uidentes archam domini qui
peccatores erant percussi. ut dicitur i. Reg. vi. ergo mul-
to fortius peccator uidens corpus Christi peccat. Contra publi-
cani laudantur. Luc. xviii. et tamen quia peccatores non leuabant
ad celum. Sed corpus Christi est dignius celo. ergo debent peccato-
res ab aspectu corporis Christi abstinere. Contra constitu-
tudo ecclesie qui eleuatur corpus Christi ab omnibus aspiciendum
sine aliqua discretione uidentium. ergo non peccat uidens
Dicendum ad primum quod quibus cum conscientia peccati mor-
talis manducans corpus Christi peccat mortaliter quia abu-
titur sacramento. et quanto sacramentum est dignius tanto abusio est
periculosior. Ratio autem huius ex tribus potest sumi. Primo ex .i.
eo quod est sacramentum ex quo apparet quod hoc sacramentum in modum
cibi apponitur. Cibus autem non pertinet nisi uiuenti et non si
... uita spirituali per peccatum mortale accipiat hoc
sacramentum abutitur ipso. Secundo ex eo quod est res et sacramentum quod .ii.
est ipse Christus qui est caput sacramentorum. unde recipiens ...
... sacramentum ... tamquam totalis corpus Christi
sumat sacramento abutatur. Tertio ex eo quod est res tantum .iii.
quod est corpus Christi misticum. quia exhibet ipse qui ad hoc sacramentum
accedit signum se adunatum corpori mistico. unde
unde si peccator ... tenere per quod acceditur mistice
corporis, fictione est quod ... ut abuti-
tur. Ad primum ergo dicendum quod ubi Augustinus intelligit de
eo quo utitur quis sicut electarie actu utitur sicut est
in electis quasi maximum bonum. Et nullus male utitur
sed non est intelligendum de eo quo quis utitur. quia aliquo utitur
sic etiam et iniustus ... male utitur. quia de iniustis
[illegible] et supplebit. et iustus potest male corpus Christi
uti sicut alio utitur. Ad secundum dicendum quod est duplex medicina .
una remouens morbum quod talis infirmus debet
et huiusmodi sunt baptismus et penitentia. alia est promouens in
profectibus sanitatis. et talis non debetur infirmis sed
iam sanis. et huiusmodi est hoc medicina. Cui autem
medicina per medicum datur ... si medicinam
sumit infirmus ... quia ... medicina que
infirmus dari debuit. Ad tertium dicendum quod hominis conscientia
mortalis quod diffinitur non proprie peccat accedens ad
sumendum corpus Christi. quia indigne accedens peccat
et non accedendo ... contra. quia ...
dicere est ... quia potest se ab hac dubi-
tatione peccati deponenda dimittendo. Nec tamen minime
tali proposito non peccat non sumendo neque sumendo
quia sumendo. quia id quod est malum per se est maius
malum. quam id quod est malum quia prohibitum. Unde ... debe-
ret se dimittere ... quam cum proposito peccati
corpus Christi sumat. Ad quartum dicendum quod ignorantia
... a peccato excusat. ... debita diligentia
... talis circumstantia cum certitudine
plene haberi non potest. quia aliquis ... sit a peccato .ii.

immunis peccatum videtur non patet. i. cor. iij. vi in mensa fui
sed non in istis iustificatus sum. preterea tamen dubium habere aliquam necessitatem
tum ferire p. iiij. sentent. sic b. dist. | primo cum queritur utrum
de illa credit. quia est expedit aliqua de audit. ioh̄ argumentum
i. | ffo cum quis se promptus ad bonum opus invenit. et patet
ij. tanto dilectionis exhibendo est opus viderit. cum | certo cum
iij. quis aperte abstinendi essentiam presenti habet | certo cum
iiij. de peccatis dolet. qui ibidem vera penitentia facit. consistit
unde si ad ipsum hoc facta signa diligentia discussionis
sue gratie fuerit tale non sufficit ad corpus christi accede-
dum devote. aliquid peccato mortali in ipso remanere. quia
et negligentiam perfugiat non peccat. ideo magis exaudiri
peccati remissionem gratie. unde aug. dicit in quodam sermo-
ne. quia qui corpus christi manducare. vivificat mor-
tuos. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod duplex est ignorantia peccati | sub-
[illegible] ignorantie aut ad peccatum sit. et hoc quod ignorantia
sit i sola [illegible] consistat | [illegible] excusat peccatum. sicut
cum ignorat circumstantiam que peccatum facit. sic aliquis
[illegible] alienam quam credit suam. et hoc non habet dare
aut [illegible] ambo [illegible] aliter non excusat. sic cum est ignorantia
illius iuris. ideo ipsa ignorantia peccatum est generale. et cum
ipsius quod sunt per se mala. peccatum infidelitatis est. et
eius que sunt mala quia prohibita. ad negligentiam
et hoc habet aliquam non locum ubi dicto. ipse ignorantia peccatum
per medicina non quia cum mortibus ignorat. et ipsa
infidelitas que est gravissimum peccatum. de aute talis ignorantia
sic [illegible] ita affectione consistens. sic ignorantia clavis
sum quis in illicitum i prohibitione sed ac si esset licitum
sic dicit philosophus de hiis qui gehenne aliud vult operare. ut
in [illegible] circumstantie peccat qui ignorat. et hoc ignorantia
placuit contemptu | illa ignorantia peccatum est. quod illud
quod scit esse peccatum credit non esse. sed dimittit
esse. et talis ignorantia non excusat non aggravat peccatum
cum ignorantia dicit. sed potest excusare a toto peccato vel
cum peccatum procedit quod ignorantia est sic habet ut cir-
cumstantia que peccatum in actu sequitur induceret si sciret
et ita est in proposito unde quis indigne recipit pec-
[illegible] peccati. tamen non indigne accedit. quia ignorantia
excusat a peccato illum accessit ut dictum est. ¶ Ad primum
dicendum quod sic ignorantia circumstantie que erat peccatum excusat
a peccato. ita error circumstantie talis erat peccatum
ut patet in eo qui accedit ad suam quam credit non esse suam
et sic est in proposito quia iste credit se peccare erat
in hac circumstantia unde si talis opinione manente corpus
christi manducat constat quod eligeret se peccare corpus
christi manducare. ita electio esset prava et peccatum
sed electio non est prava in eo qui peccatum habet et nescit
et non [illegible] sic [illegible] [illegible] disponit. tamen est per-
disponit quam ad hoc. ¶ Ad secundum dicendum quod quamvis neg-
ligentie igitur ex negligentia procedit. quia tamen
ignorantia non excusat. ¶ Ad tertium quando dicitur quod sic misericordia
preponit consistit penes caritatem. ita dimittitur
peccatum consistit penes contemptum dicit unde quod ad aliud pecca-
tum magis contempnit. sed hoc maiorem reverentiam in contemptu
et ideo illa peccata que in actuali contemptu consistunt sunt gra-
viora illis in quibus non est contemptus. ut exemplum et quia. in-
peratur sic accidit in peccatoribus [illegible]. per quod ad [illegible]
tationem [illegible] excusat inter [illegible] a preceptis de [illegible]-
dit. et sic per omnes proprietates contempnit. peccatum autem
blasphemie in contemptu primo consistit et illud peccatum
accedentis indigne ad corpus christi in veniens quod et ad
tempus continue est. dicendum autem quod contemptus ex duplici
parte mensurari potest | uno modo ex parte contempnentis et
sic non potest sed [illegible] unius generis peccati ad aliud
sed unius partis peccati ad aliud. quia hoc in uno veniali peccato
exigente est maiorem contemptum actualem quam in uno
gravissimo peccato mortali exigente | alio modo ex parte
eius quod contempnitur. et sic est talis ordo peccatorum. quia deus
quo ipse deus in se ipso contempnitur est peccatum gravissimum
sicut peccatum infidelitatis et blasphemie. et post hoc in quo
in quo contempnitur deus in christo et in aliis peccatis in ista
in quo continetur christus deus et homo continetur. non tamen contempnere istius
est quasi per (?) ut est deus in mensis suis. et post hoc peccatum
in quo contempnitur deus in preceptis suis. quod commune est omni peccato
mortali. et post hoc patet peccatum de quo nunc agitur nec est
omnium gravissimum. nec est omnium minimum. sed est medium inter
peccata que committuntur in deum et alia peccata que committuntur
in proximum vel in se ipsum. unde ad utrumque argumentum oportet
respondere. ¶ Ad primum ergo dicendum quod peccatum indigne corpus christi manducantium
comparatum peccato accidentali. in quo ut [illegible] fieri
in ipsum christum committitur. sed tamen peccatum quod accidentale non
maius est. quia id peccatum commissum est in ipsum christum (?) sed hoc autem
peccatum committitur in ipsum christum per se sub specie. ¶ Ad secundum dicendum quod pulle-
[illegible] corpus christi illicita placet. magis peccat quam peccatum ma-
ius corpus christi [illegible]. quia magis abutitur [illegible] quod longe ad [illegible]
usu [illegible] recedit quam ab homine isto sumendo. ¶ Ad ter-
tium dicendum quod [illegible] corpus christi manducare non sic malum sed per
accidens. tamen manducare corpus christi indigne est malum per
se. ultimum cum peccatum dicit malum non propter corruptionem
aliud sibi. ¶ Ad quartum quando dicitur quod indigne mandu-
care est duo peccata continuat. scilicet peccatum quo indignus
redditur ad manducandum. et peccatum quo indigne mandu-
cat. dicendum quod peccatum infidelitatis est gravius aliis peccatis.
ideo infideles manducans indigne est ad manducandum
dicendum quod nec credit vel quod sumit esse tale dignitatis
quam est. ideo non tamen peccat in abusu. quia ignorantia in
fidelitatis sue non excusat sed peccatum accedit excusat
tamen accedit. ut patet de peccato accidentali. et si non (?)
[illegible] magis dominum glorie crucifixissent. i. cor. ij. et
per hanc ignorantiam eorum peccatum alleviatum est. ut actus
dicit. et similiter paulus de se ipso dicit. misericordiam consecutus sum. quia
ignorans feci in incredulitate. et ideo infideles indigne
manducat. sed peccatorum fideles magis indigne. ¶ Ad pri-
mum ergo dicendum quod in fidelibus quod ad peccatum infidelitatis compara-

[illegible] in sua [illegible] quia eius doctrine repugnat [illegible] accidentia [illegible] quod non expressit. [illegible] in illa [illegible] ad Christum [illegible] esse non [illegible] non est [illegible]. Unde quia [illegible] ut [illegible]. [illegible] reputatur ac si [illegible] indigne [illegible] peccati [illegible] actualis et [illegible] super [illegible] hoc peccat. Et sic [illegible] ad ipsum manducare magis [illegible] peccat [illegible].

Ad [illegible] dicendum quod [illegible] fide. Et [illegible] non sic [illegible] humane [illegible] ut dicit [illegible] et prodigiis approbata sunt [illegible] gloria [illegible] sic quod [illegible] doctrina autem fidei [illegible] accepisset [illegible] signis et prodigiis. Et [illegible] peccatoris [illegible] peccatum infidelitatis est gravius quam peccatum indigne manducantis [illegible] fideles indignus sit. Et [illegible].

Ad quintum dicendum quod ad hoc quod aliquis digne [illegible] manducet duo requiruntur, scilicet ut sit [illegible] capiti [illegible] unus et quod in actu [illegible] ad [illegible] sacerdos [illegible]. Peccatum autem quanto est gravius [illegible] elongat. Unde cum peccatum spirituale [illegible] sit gravius carnalibus ut [illegible] aliquod spirituale sit gravius [illegible] indigne [illegible] magis indigne manducare corpus Christi [illegible] peccatum carnale [illegible] peccatum carnale [illegible] non possit. Quia in actu matrimoniali [illegible] non [illegible] in possibile est bonum [illegible] peccatum carnale [illegible] magis indigne [illegible] manducare [illegible] tollere [illegible] peccatum [illegible] magis [illegible] peccatum [illegible] accedit [illegible] peccato mortali [illegible] spiritualis. Et ideo [illegible] peccato [illegible] plus [illegible] accedens cum carnali peccato [illegible] peccatorem [illegible] cum spirituali. [illegible] spirituale carnali sit gravius.

Ad [illegible] dicendum quod [illegible] peccato [illegible] peccato mortali [illegible] manducat indigne [illegible] corpus [illegible] ut dictum est.

Ad [illegible] dicendum quod illa [illegible] corporis [illegible] non [illegible] magis [illegible] ut dicitur [illegible] magis [illegible].

Ad tertium dicendum quod ea [illegible]

[illegible] accedit [illegible] ad [illegible] accedere [illegible] non accedunt nec fide nec caritate. Unde tales [illegible] ad [illegible] accedunt fide sine caritate. Et tales possunt [illegible] non sumunt [illegible] per caritatem aliquo modo. Et [illegible] fide accedere [illegible].

Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible] dignitatem [illegible] figura [illegible] et [illegible] quia non [illegible] et [illegible] fidei [illegible] signatos [illegible] maiestatis [illegible].

Ad [illegible] dicendum quod [illegible] abstinent [illegible] non [illegible] peccato abstinent [illegible] laudandi laudantur [illegible] non abstinent [illegible].

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod nocturna pollutio que in sompnis accidit sine peccato [illegible] sit [illegible] in sompnis [illegible] in sompnis dormientes [illegible] in sompnis aliquid peccati [illegible] quod in nocturna pollutione frequenter accidit.

[illegible] non [illegible] excedere [illegible] ratio [illegible] sic [illegible] pollutio [illegible] accidit [illegible] in mobilitatis [illegible] immediate [illegible] non potest. Ergo non excedit [illegible]. Et sic [illegible].

[illegible] deliberare et [illegible] elicit [illegible] dormientes ut [illegible] argumentis et argumenta [illegible]. Et sic [illegible].

[illegible] dormientes aliquando [illegible] peccati.

[illegible] nocturna pollutio [illegible] iudicanda ac si in vigilia fieret [illegible].

[illegible] quod Augustinus dicit [illegible] super Genesim ad litteram [illegible] fantasia [illegible] cogitatione [illegible] expressa fuit in visione [illegible] ut inter illa [illegible] non [illegible] movetur caro [illegible] sine peccato fiat [illegible] peccato [illegible] quod [illegible].

cogitatiu e. ¶ p̄s. ph̄s d. i p̊. eth. q̄ p̄ dimidiu
uite. s. sopnum nō diffe felix amysero nō ui
tamq̄ studioso ꝺ & p̄ pecc̄ diffe. g̊ p̄cc
nō pūt i sopnis accide. ¶ .lē. ut q̄ stu
dioso . i asūptoē corꝑ xp̄i. ꝺeale ē pecc
mag displicꝫ dō q̄ alibj inmūdicia corꝑ q̄
sin pecco est. ꝺ nocturna pollutiō nō ē p̄
catū ut exālle aug̊ i ducta p̄s. g̊ cū
ueniale pecc̄ nō īpediat asūptoē corꝑ ꝰ
mltō mīus pollutiō nocturna īpedit. ¶ p̄
nō ē dubiū q̄ pecc̄ mortē. pl īpedit quā
nocturna pollutiō ꝺ q̄ post pecc̄ mor
confessus pōt corꝑ xp̄i manducare. g̊ mltō fort
q̄ pollutoē nocturna confessus ē. pōt eād̄e
die manducare corꝑ xp̄i. ¶ p̄. hō d̄ꝫ īpe
dire pecc̄ alte mortē q̄tū q̄ pōt. ꝺ si aliq̄s
i pecco mortl exists celebret mīstū p̄t
q̄ pecat mortal. g̊ si aliq̄ nō hnis copia p̄t
mor possit hō impedire celebrando loco ei. ut
q̄ debit celebrare. & si sic pollut nocturna
pollutoē. ¶ p̄ temꝑ cogitatio aliquā sin
pecco accidit. ut exātꝫ aug̊ i d̄ eā ꝑe. cū
pula aūt sin pecc̄ accide nō pōt. ꝺ p̄
cū pollutiō q̄ ex copla accidit accide n̄ īpedit
s necessitate icubat. g̊ n̄ illa q̄ ex temꝑi cogi
tatiōe procedere i uigilia procedit. ꝰ illa q̄e
existimatur p̄ re. ut c. d̄. g̊ nlla pollutiō
īpedit. ¶ ꝺ q̄ ē q̄d d̄ leuit. xv. uir aquo
egreditur semi coit' i mūdꝰ erit usq̄ ad uespā
ꝺ i mūdus n̄ licꝫ sc̄a tangere. g̊ mltō mī
corꝑ xp̄i manducare. ¶ p̄. ysidor d̄ q̄ hac ideo
tps. d. l. j. q̄ nocturna illusoē pollutꝰ q̄uis
ex memoria praue cogitatōnū se tangit ⁊
quata tm̄ hꝫ ut tēptaꝰ. sine culpe attribui
& sc̄a i mūditia fieri flētib; tergat. ꝺ ille
q̄ p̄gatoe indigꝫ. d̄ꝫ a ꝑceptoē h̄ sc̄i abstī
nere. g̊ pollutꝰ nocturna pollutoē īpedit
a ꝑceptoē corꝑ xp̄i. ¶ .lē. ut. q̄ ꝑ se in
mūditia puit corꝑle. ꝫ a ꝑceptoē sacri
īpediat. ꝺ ut. xxij. hebreus loco extra castra
d̄ olo. corꝑle mūditia di ligit dō. g̊ corꝑle
i mūditia adit. & ita ꝑ se corꝑle i mūdita
d̄ꝫ h̄ abs sc̄o abstinere. ¶ p̄. maio ē digt
h̄ sc̄i q̄ oīa sc̄a uetis leg̃. ꝺ i ueteri
lege lepsi & mulieres ꝑ ptū & patientes
fluxū sēmis & semīfluū i mūdi reputa
bat ꝰ a sc̄is uetis testi. g̊ mltō fortius
d̄ꝫ abstinere. a ꝑceptoē h̄ sc̄i. ¶ p̄. sacdoti
lepso iniūctū sc̄atis celebrandi. ut p̄ꝫ
ex. ꝺ .illo eg̊tate ut debilitatē. tīa nos
g̊ eād̄ rōne ꝑ se lepra d̄ꝫ laycꝰ a ꝑceptoē
h̄ sc̄i abstinere. ¶ ꝺ q̄ pena n̄ debetur

pene sc̄a ꝑ culpe aliq̄ qū ꝯsequitur duꝰ p̄bto. q̄d ē ꝯ.
id q̄d d̄ nat. f. ꝺ q̄ ꝑ se i mūdicie corꝑles
pene q̄dā sunt. g̊ ꝑ se eas nō d̄ꝫ q̄s a sc̄o alta
ris īpedit. q̄d ē maxīa pena. ¶ p̄. sublib; n̄ incōgr
ui ꝺ mem. sꝫ q̄ p̄ce i mūdicie exterius nō
ni sublib accidunt. g̊ ꝑ se ipsis n̄ inbet q̄s a ꝑceptio
ne h̄ sc̄i īpediri. ¶ q̄d d̄ adiūt q̄dm q̄ ē
pecco sc̄m aug̊ ē iudc. rōis aut ueꝰ ꝑhibet
iudiciū rōis. eo q̄ ē appetit boni ul' ue ul'
sublb. sed id n̄ pōt ē rōis iudiciū n̄ pōt ē
bone uolūtatis moti. i sopnis rōis iudiciū īpedit
iudiciū ei boni ꝑfectum n̄ pōt ꝺ aliq̄ ꝯtinge n̄ p
resolutōe ad sēsitiū. sed iudicio i ītu ꝯclōe bn
nō sunt. n̄ resolutiōe ipsi i ad imutabilia. Sic
g̊ nūc ꝯg̊ intellig̃ nō assū oriat. n̄ p̄ ē
rectū iudiciū n̄ reducat ad sēsi. Et id ꝑhibet
i vj. eth. q̄ sic pn̄ nō immutabilia q̄ ē intellig̃
sunt ex ma. s. resoluꝰ. ita & singlaria q̄ ꝑ ꝯsi
sunt. i sopno aūt sēsꝰ ligati sunt & io nllum
iudiciū ē āīe liberū. nc̄ rōis. nc̄ sēsꝰ ꝯ cō
& io nc̄ motꝰ appetitiue ptis. ē lib. Et ꝑ se
h̄ i sopno nō pōt aliq̄s ꝑficere nc̄ merit q̄
tn̄ pōt i sopno accide sicꝰ pecc̄ ul' mīu
q̄ sopnia habent cās ꝯgitatōes uigilantiū
Cū d̄. phs. i. s. ꝯ eth. q̄ i q̄ particulari per
uenit q̄dā motiū. s. a uigilantib; ad dor
mientes. meliora sunt phantasmata studiosis
q̄ q̄ publiꝫ. Et aug̊. d̄. xij. sup. gn̄. q̄ ꝑ se
affectoē āīe bona & i sopnis q̄dā eī mīta
clarꝫ. ¶ .ld. p̄s. g̊ d̄ q̄ p̄ aug̊ i x. d̄. salom. pe
titio i sopnis sc̄a placuisse dō & remunera
tiōm i uenisse d̄r. ꝑ bono d̄siderio p̄cedēte q̄d
i sopno mīsiꝰ petitoꝰ claruit nō q̄ sunt
i sopno meruit. ¶ ad p̄ d̄d q̄ mens humana
hꝫ duos respectꝰ unū ad supiora q̄b; illustra
hꝫ illud ad corꝑ a quo recipit & q̄d regit. Ex ꝑte
ꝰ ad illa quā aīā a supnis accipit p̄ sopnum
nō ligat. i mo magis libel reddiꝫ q̄n sēsꝰ
a sēsibilib; cessat mag absolu. Et io ꝯ ex i
fluentia supnū lumīs aliq̄ ꝑ se pōt dormiens
q̄ uigilans scire n̄ posset. Ex ꝑte aūt illa
q̄ā a corꝑe recipit. oꝫ q̄ ligetur q̄ ad ulti
iudiciū & ꝯpletū ligatus sēsib; a q̄b; ei ꝯg̊
tio initiū sumit. Et q̄uis & ꝯgitatio nō ligatur
q̄ mediate ei sꝑe cē nō possꝫ. ¶ .ld. p̄
d̄d q̄ actꝰ liber. at. ē elige. ꝑ q̄ pz ex aug
dictoē. i sc̄o lib. d. xxiiij. ponit electio a ē
q̄d ꝯclo ꝯsilij. ut d̄r. iii. eth. Nō ad
iudiciū ꝑtinꝫ ul' iudiciū ꝑsuppōit. Et ideo
q̄uis aliq̄. usū rōis hō dormiens hꝫ possit ꝑ
q̄ n̄ oīn ligatꝰ. tn̄ usū li. ar. ꝯ eligendo
hꝫ nō pōt. ¶ ad s̄c̄m d̄d q̄ sꝫ ꝑ q̄ mag

uel minus ligatur apparitione sompnii. Sed hec et iudicium rationis
magis uel minus impeditur. Unde quibusdam dormientibus conside-
ratur hoc quod apparet sompnia esse et quod in dormiendo non
sunt set soluti ex toto. Ideo et ratio iudicium non est
ex toto liberum. Et propter hoc non liberum [illegible]. Ideo nec
talis consensus uel dissensus potest esse meritorius uel demerito-
rius. Quidam dicunt quod consensus motus non pertinet ad
meritum uel demeritum. Non sic quod accidit. Quod autem
Et ideo nocturna pollutio magis uidetur quod ad demeritum uel demeritum [illegible] est in dormiendo. Quod
tamen quod est in uigilando. Quod ex consentiente existit
est motus carnis non liberatur uel uigilantis. Uel ei
motus ille non reputatur euigilasse. Quia [illegible] peccato
ubi liberum arbitrium recuperauit. Potest tamen contingere quod in ipsa
uigilatione peccatum oriatur. Si quod pollutio propter delec-
tationem placuit. Quod ad eum uenialis peccatum. Sed sit
ex delectatione talis placentia, mortale autem si sit cum
deliberatione consensus et perficitur cum appetitu. Talis ista
autem placentia non facit peccatum pollutionis peccatum. Quia
ipsi tamen non est. Sed ipsa in se peccatum est. Si autem pla-
ceat ut non exoneratio uel alleuiatio [illegible] non est.

¶ Ad secundum dicendum quod aliquis propter dignitatem adest eucharistie ac-
cedit. Et tamen refertur. Primo immunditia [illegible] quin non pro
peccato tollitur. Secundo ex eo quod mentis ad diuinam perceptionem de-
uotionem. Et hoc per mentis hebetudinem uel occupationem. Aut
euacuationem. In medio sine peccato dimittitur. Tertio in-
dicta est. Unde et celebrantes uel recurrentes ad sa-
cramentum recedere magis laudandi. Unde per sic peccatum impe-
ditur ei secundo in deuotio sicut hebetudinem mentis et corporis
immunditia. Et tamen quandoque contingit in alia pollutione
nocturna. Quia duo ex his. Quandoque unum tantum. Et sic hoc
magis uel minus impedit. Et ideo distinguendum sic.
pollutionum materias. Distinguitur autem duplex pollutio
nocturna. Prima ad eam corporis et que in sompnis apparet
in pluribus est ea. Vna est illusio spiritus. Sic quando
materia apparet nobis reuelatur. Alia illusio spiritus.
Sic quando phantasmata apparent dormientibus et de reliquis
precedentium cogitationum. Tertia est corporis intensio.
Sic quando flema dulcis ad linguam decurrit. Hoc sompni-
at. Sed quando modus debetur. Unde medici ex sompniis corporis
dispositionem conuiciunt. Pollutio secundo quando ex illusione accidit.
Quando phantasmata per extrinsecum spiritum. Sed demones com-
mouentur. Quandoque ex reliquiis cogitationum precedentium. Quod
est ex spiritu interiori. Quandoque ex ea nature [illegible] naturaliter
quod est uel fuit uel uoluntaria. Sit uel [illegible] excessus aliter
aut potest precedere. Pollutio accidit uel non fuit
uoluntaria. Sic accidit ex debilitate nature impotentis
retinere semen. Sine ex eo uitii superflua exspiratio
spiritus aliquando aliquo in id reddit. Sic distinguitur pol-
lutio quo ad modum. Quod quandoque accidit sine uigilatione
quandoque cum uigilatione. Et hoc duplex. Quod quandoque in ipsa comprehensione
uigilatione. Hoc turpitudinem consentit. Quandoque dissentit.

Et tamen pollutio accidit. Et non ergo sine uigilatione pollutio
accidit. Signum est quod polluitur ex ea lite cum illa incurrit
sed quando est cum uigilatione. Potest sic uel licet in ipsa
ergo precedens pollutionibus [illegible]
Sed quando mentis hebetudo non est in illis pollutionibus
que cum uigilatione accidunt. Alia non precipue uerum
nihil est a decem est peccatum. Ut ex dictis patet. Sed potest
esse effectum peccati significatum precedentis. Precedentis uel uenia-
lis uel mortalis. Peccatum autem mortale est contra preceptum
ad preceptionem eucharistie impedit. Quod mortale peccatum quando
contra peccatum mortale peccatum. Debet accedere ad mentis et
immunditia corporis excedit in decem haec statur. Quod ideo
uotum quod uere. Sed accedere non necessitas urgeret.
Et considerandum est utrum in pollutione postquam uicium
non peccatum precedentis ad cogitationem sit quando est sine
peccato. Sic est in cogitatione non manet. Ut aliquis
disputans de talibus. Cum quod loquitur cogitat. Aliquando et
cum peccato uenit. Quod ad effectum cogitatio ad pertin-
gere. In sola delectatione finitur. Quandoque et mortale
tamen consensus adiungitur. Et quod cogitationi talis deprauatio
est delectatio et delectationi consensus. Unde in dubiis potest tamen ut
tempus pollutio ex peccato accidit uel non. Et autem ue-
nialis aut mortalis. Potest tamen probabiliter per coniecturam consensus precessit
sic. Quando in ipsa sompnium cum uigilatione. Aut dissentit
non tamen quod si consentiat. Quod consensus in uigilando precessit
quod hic potest accidere. Propter elegantem uidetur tempus. Quod
quandoque magis. Quandoque mens est libera in sompno. Sed in
tali pollutione si ad eam recurrimus. Dubitet
de consensu. Cum abstinendum dicitur. Si autem expresse iudicat
consensum non precessisse. Et necessitas urgeat. Aut ali-
qua alia potior ratio fore patitur. Potest accedere
aut et celebrare. Non obstante corporis immunditia
uel aut hebetatione mentis. Aliquando si necessitas non
incubuit. Ut non exhibere debita reuerentia sacramento. Non
tamen si celebrat mortale peccatum. Sed ueniale. Sic cum
quis mentis euacuatione patitur. Cum non autem ex illu-
sione accidit. Si illusionis causa in nobis precessit.
Putabitur quis iudicatur ad dormiendum accessit. Id
est iudicium et de pollutione que ex cogitatione precedentium
causatur. Si autem in nobis causa non precessit. Immo magis
ex gratia. Et hec frequenter accidit et propterea inductus quod
quis celebrare debet. Signum est quod diabolus fructum eucharistie
perpendens. Aufferre conatur. Unde in talibus casibus con-
sultum fuit cuidam monacho ut in collationibus patrum
legitur quod [illegible]. Et sic duabus uicibus facere non possit con-
sequi. Immediate sunt ab illusione cessauit. Si ex
excessu precedentium aut potu accidit. Idem est iudicium
et de pollutione que ex precedenti cogitatione procedit. Si uero
ex natura debilitate accidit, peccatum mortale in superflu-
ne cibi. Sic in cogitatione spiritus. Et quod aliquando
pollutio sine uigilatione accidit, illa uero minus. Illa
que ex naturali dispositione accidit non est signum alicuius peccati.

Contra pollutionem [illegible]

.2.

In accedendo ad perceptionem eucharistie .j.
.ij.
.iij.
.j.
.j
.ij
.iij
.ij
.j

[illegible]

[illegible]

Sed propter hebetudinem mentis

sed post hebetudinem mentis inducit. sicut vigilatio co-
gitationis in munditiam autem corporalem habet. et ideo si necessitas
immineat vel devotio exposcat. talis non impeditur
a perceptione [illegible] cum vigilatio accidit. tamen si propter re-
verentiam abstineat. laudandus est. cum infirmitas non
est perpetua et [illegible] non tenetur de facili potest percipi ex
qua ea contingit. ideo tutum est quod abstineat nisi necessitas
[illegible]. et debet abstinere ut dicunt usque ad xxiiii
horas. quia in tali spatio [illegible] per accidens
immunditia et mentis hebetatio recedat. Ad
¶ Primum ergo dicendum quod quamvis secundum aliquos videatur magis
ad impuritatem mentis pertinere quam pollutio nocturna
et sic magis deo displiceat. tamen peccatum veniale non ita
hebetat actum et corpus inquinat. nec tenetur de facili esse
signum peccati mortalis sicut pollutio. et ideo non sequitur
¶ Ad secundum dicendum quod pro solo [illegible] aliquis quod sciat se peccatum
mortale et [illegible] adeuch[illegible] accedere. sed de-
bet nisi magna necessitas urgeret non propter ad [illegible]
reverentiam abstinere. Et praeterea confessio [illegible] ma-
cula mentis non autem immunditia corporalis et hebetu-
do [illegible] in mente ex [illegible] et ad carnem
¶ Ad tertium dicendum quod quidam dicunt quod hoc debet intelligi de veniali
vel alia [illegible] ut mortale impediat. sed hoc videtur contra-
rium [illegible]. quia [illegible] quod post peccatum [illegible] in-
[illegible] si ad [illegible] non posset nocere
peccatum non debet [illegible] non bona [illegible] non [illegible]
[illegible] mortale [illegible]. quamvis ad hoc [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]. sed [illegible] contingere-
[illegible] aliquis esse peccatum [illegible] [illegible] et
[illegible] esse peccatum. [illegible] aliquis [illegible] lo-
[illegible]. quod non esset [illegible]. quia non esset [illegible]
[illegible] si talis pollutio sit [illegible] in-
casu necessitatis non impeditur. debet tamen casu [illegible]
[illegible] celebrare aliquis non ¶ Ad quartum dicendum quod [illegible]
cogitatio [illegible] non [illegible] illa [illegible] quod [illegible]
potest esse honesta cogitatio. sed [illegible] turpitudinem [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]. et [illegible] turpitudo in
magis [illegible] illa [illegible] accidit. tamen quia
magis [illegible] [illegible] cum difficillima sit [illegible]
[illegible] tamen quod magis est propinquus ad mortale
peccatum ¶ Ad quintum dicendum quod cum [illegible] non [illegible] corporis
sed mentis. [illegible] mentis magis [illegible]
[illegible] est [illegible] mentis quam corporis. et ideo distinguendum
est in immunditia corporali [illegible] quod aut est perpetua sicut
lepra aut diuturna vel [illegible] et [illegible]
sit perpetua vel diuturna. tunc nullo modo propter hoc [illegible]
abstinendum est. [illegible] propter immunditiam corporis [illegible]
[illegible] mentis. sicut accidit in leprosis patientibus fluxum san-
guinis vel [illegible] [illegible] et facile [illegible]
[illegible] si [illegible] sit in mente bene disposita [illegible] non
prohibet. [illegible] possit [illegible] laudabiliter abstinere
propter reverentiam [illegible] ¶ Ad [illegible] ergo dicendum quod [illegible]

[illegible] corporalis munditia et immunditia [illegible] quod [illegible]
[illegible] ad reverentiam vel irreverentiam [illegible]. Et ideo si ex [illegible]
[illegible] mentis. non propter irreverentiam [illegible] cum immunditia [illegible]
accedit [illegible] acceptat ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] immund[illegible]
in lege [illegible]. magis [illegible] propter [illegible] quam propter [illegible]
[illegible] et ideo non oportet quod [illegible] fiat in novo testamento [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] medio [illegible]
[illegible] leproso ne celebret publice [illegible] propter
[illegible] tamen secreto bene potest ex devotione celebrare
nisi sit adeo corruptus quod [illegible] praedicto non
possit. [illegible] tamen ad [illegible] [illegible].

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod sacerdos debeat negare corpus
Christi petenti si sciat ipsum esse peccatorem [illegible]
non debet dare infirmo medicinam quam scit ei esse mortiferam.
sed sacerdos scit corpus Christi peccatori esse mortife-
rum. ergo non debet ei dare ¶ Praeterea contra veritatem non est facien-
dum propter vitandum scandalum. sed dare corpus Christi pecca-
tori est contra veritatem [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] dare [illegible] ergo quamvis posset [illegible]
scandalum. nullo modo est ei dandum. [illegible] per aliquod scanda-
lo vitando debet dari ei. aut in [illegible] ¶ Praeterea
de duobus malis minus malum est eligendum. sed peccatum
[illegible] minus malum est [illegible] quam si corpus Christi manducet
indigne. ergo magis sacerdos debet ei negare in publico
et si [illegible] in notitia venire debeat. quam ei dare
¶ Praeterea si dat ei hostiam non consecratam nullum scandalum est.
ergo videtur quod hoc debeat magis facere ¶ Sed contra omnis Christi
actio nostra est instructio. sed Christus dedit corpus suum in
cena Iudae. ut habetur Io. xiii et [illegible]. quamvis sciret eum
peccatorem. ergo et sacerdos peccatori petenti non debet dene-
gare ¶ Praeterea Augustinus dicit. non prohibuit dispensator pi-
gues [illegible] peccatores mensa domini manducare ¶ Al-
terius videtur quod suspectis de crimine et dari debeat. suspectio
enim dubitationem importat. sed dubia in meliorem partem inter-
pretanda sunt. ergo videtur quod debeat ei dari ac si esset [illegible]
¶ Praeterea experimentum non fit de aliquo crimine. nisi de quo [illegible]
[illegible]. sed corpus Christi [illegible] aliquis [illegible] ad experimen-
tum de peccato [illegible]. [illegible] corpus Christi sit [illegible]
[illegible] ut dicitur [illegible]. ii. q. v. [illegible]
ergo debet dari suspectis ¶ Sed contra [illegible] suspectis de crimine
[illegible] corpus Christi esset scandalum propter [illegible] et [illegible]
sed scandalum vitandum est. ergo non debet eis dari corpus Christi
¶ Praeterea videtur quod amentibus corpus Christi dari non debeat. quia ad
hoc quod aliquis corpus Christi sumat. requiritur diligens examinatio
ut patet i. Cor. xi. probet autem se ipsum homo et cetera. [illegible] non
potest [illegible] procedere. ergo non debet ei eucharistia dari [illegible]
¶ Praeterea amentes et energumeni [illegible]. sed [illegible]
[illegible] esse [illegible] energumeni et [illegible]
[illegible]. [illegible] post eum [illegible] esset [illegible]
[illegible] cum [illegible] excluderentur. ergo non debet
eis dari eucharistia ¶ Sed contra [illegible] Cassianus dicit quod eis qui ab im-
mundis vexantur spiritibus communionem [illegible]

uirgo meminit mulier. Sic ergo tales sacramentis
carentes dicuntur. C. de. ma. xxvij. c. de. q. recenter
amentibus et demum per totum sunt constituti sunt. Et postea
reconciliatos et sunt confessi. Videtur ut quod tria
proxime sic dederit corpus christi quod presbiter aliquibus ad
corpus suspecte. Unde baptismo confessio est ut dicitur de
sunt parvuli baptizandi sunt. Ergo et eis corpus christi datur
C. p. inter spiritus sanctus est presbiter. unde et penitentibus quod
dicitur. Jo. vi. qui manducat me. vivet propter me
et parvuli datur baptismus ut habeat spiritualem vitam. Ergo
et sibi datur eis dari eucharistia. Videtur quod iste
est gradum ut patet per augustinum. Ubi confessio et parvuli
nondum sunt grandes infideles. Ergo non datur eis dari.
Item dicit ad primum quod si sacerdos sciat ipsum
aliquis eucharistiam petere possessionem ut alio quolibet
modo distinguendum est quod aut peccatum est occultum aut
manifestum. Si est occultum aut exigit in occulto
aut in manifesto. Si in occulto debet ei denegare
et monere ne in publico petat. Si autem in ma-
i. nifesto petit debet ei dare. Prima quod pro peccato oc-
culto. pena maior publica est reuelatio confessio-
ii. nis aut proditor criminis. Secundo quod quilibet christianus
habet ius recipiendi eucharistiam. nisi pro peccato manifesto
amittat. Unde cum in facie ecclesie nihil sit ante amisisse
se eum ius suum. non debet ei in facie ecclesie denegari.
Alias daretur facultas malis sacerdotibus pro suo
iii. libito puniendi maiora pena quam debent. Item
ipse multitudinem facile sumeret. quia ipse non
ubi confitentur. Unde scriptum est per omnes et parvuli et adulti
a peccato sint in sacramento et alia inspiratione adiunctione
iiii. dei. Tertia quod esset scandalum si negaret. Ad primum
ergo dicendum quod prius eligeret medio medicina mortem
ferat ecclesie in infirmo quam si alium opponeret. Et sic
sacerdos potius debet eligere quod peccator assumat
ad perditionem suam quam ipse denegat in perditionem suam
scandalizando et peccatum suum revelando. Sed sic non
esset ut sit ei mortiferum. quod subito hoc spiritum di-
mittit. quod in ipsa petitione facit mortale
in mortali consentit. Ad secundum dicendum quod non dimitteret
propter scandalum sed propter aliam causam. quibus facientibus
non esset quam vitare nec si negaret. Unde ergo non
prohibuit simpliciter dare. sed ubi scandalum dicentis
nolite dare et cetera. Sacerdos autem in casu proposito
non datur propter sanctitatem sed magis coactus. non est simplex
et auditis dicens et recipitur. Dicitur quod casus potest
non sunt ibi. Ad quartum dicendum quod incertitudinem et cum
neque debet unum mortale committere. ut proximum
non committit. eligere est potius sacerdoti non potest
[illegible] ut ille non peccet. Sed peccator debet potius
eligere. ut abstinendo reddatur suspectus. quam com-
edendo manducet indigne. Ad quintum dicendum quod nullo modo
debet dari hostia non consecrata pro consecrata. tum quia talis

a
uitaretur non debet esse aliquid fictum. tum quia cum manducat
adorat quod manducat ut dicit augustinus. dare sacerdos ei
occasionem idolatrandi. Unde decretalis dicit de tali consilio quod
talia sunt abicienda remedia. quae sunt uere pietatis
contraria. et ea quae sunt a deo promoventur procedente quod
peccator occulte publice petit. Ad secundum
dicendum quod in eo est suspectio quod aut uoluntas ad eum confiteri
non admittitur peccato. Sed si inveniatur solum cum so- i.
la. nudus in lecto. loco secreto et tempore apto ad com-
mittendum. Alia est ratio. Sed si inveniatur solus cum sola ii.
colloquens in loco suspecto et tempore. Alia est presump- iii.
tuosa. quia ex levi coniectura orta est. Sed ad ultima
respondendum est quod non debet denegari. quia peccatum non sit sub-
stantia. ubi causa ignoratur. Sed de primo et de iudicium
de peccato. Unde si sic suspicio procedit ex fama
publica. non debet ei dari nisi in occultis in manife-
sto. Si autem sic significat sacerdoti. sic debet da-
ri in publico sed non in occulto. Ad primum ergo dicendum quod
quamvis non habeat in se suspicione certitudinem tamen vel de
merito. Habet tamen talis certitudo quod sufficit ad prae-
sumptionem uiris; nec est ratio sed est certitudo re-
rendi ut dicitur in prima. Ad secundum dicendum quod decretum illud
abrogatum est. quia fiebant tales probationes et temp-
tare dominum. Vel dicendum quod intentio illius decreti non est
ut talis probatio fiat. sed ut ipse timore talis
probationis a futuris abstineat. Ad tertium dicendum quod
de amentibus distinguendum est quia aut dicit carentes
amentes. quia debiles mentes habent. Sic non negatur. i.
dicitur quod male uidetur. Et tamen sunt aliqui modo devoti
qui ad fidem et devotionem preciuntur. Et talibus non
ob corpus christi denegatur. quia non sunt omnino carentes ii.
iudicio. Et isti ut fuerunt tales a natiuitate
tate. et tunc eis non debet dari. quia non possunt ad devo-
tionem induci. quae requiritur ad hoc sacramentum quamvis quidam
in dicant. Vel ceciderunt in amentiam post fidem et de-
votionem susceptam. et tunc debet eis dari nisi timeatur periculum
de uomitu. uel expulsione uel aliquo huiusmodi. Et hoc patet
per id quod habetur in decreto. causa xxvi. q. vi. Si hunc qui in
infirmitate prima petit. et dum sacerdos ad eum
inuitatur uenit. uitam in frenesi accepto testimonio
ab astantibus quod petitionem audierunt. et reconcilietur
et eucharistiam ei ori infundatur. Ad primum ergo dicendum quod in isto
casu procedit de uoto comparatur ei ad regem
manducationem. Ad secundum dicendum quod dementibus non est dene-
gandum. cum non sit certum sic quod palam demerue-
runt ut sacramentum. Et de talibus loquitur dicens. sed dicendum
et melius quod ipse uocat energumenos. illos in quibus
ad hoc uiget de demoniis propter peccatum ordinem necdum
expiatum. eo quod nondum baptismi gratia consecuti sunt quia
ubi adhibetur exorcismus post catechismum ante baptismum.
Unde ipse post locum post cathecuminos
Ad quartum quoniam dicendum quod parvulis carentibus usu rationis

quod non possunt distinguere inter cibum spiritualem et corporalem
non dicitur eucharistiam accipere. Quamvis quidam contrarium teneant
irrationabiliter autem. quia ad eucharistie sumptionem exigitur actualis
devotio quam tales pueri habere non possunt. pueri quidem
in incipientibus habere discretionem et animi pietatem [illegible]
te. puta cum sunt x. vel xi. annorum. aut citra
habere possunt eius [illegible] discretionem signa apparent
et devotionem. Ad primum ergo dicendum quod pueri baptizati acci
piunt vim percipiendi corpus Christi non tamen statim sumpturi
ipsum. sicut et vim percipiendi beatitudinem habent
quam tamen statim non possident. Ad secundum dicendum quod affligit
tam [illegible] quam ad adultos. ut patet inspicienti [illegible]
[illegible]. Ad tertium dicendum quod per baptismum datur principium vite
spiritualis. unde est de necessitate vite spiritualis. unde de necessitate
salutis. et ideo pueris baptismus dandus est. sed per eucharistiam
datur complementum spiritualis vite. Et ideo illi qui perfec
tam fidem et perfectam actualem devotionem possunt per
cipere etc. dicitur. patet hec. de conse. di. iiii.
recordari. Ubi dicitur non cogitetis ullatenus habere posse
quos sacre expertes corporis et sanguinis domini et clarius de pueris
intelligendum est de hiis qui sunt expertes quod ad rem sacramenti
que est unitas ecclesie. ex qua unitate salus non ulla
et non quod ad sacramentalem manducationem. Crede et man
ducasti. Intelligendum est de manducatione spirituali. et de hoc
de fide [illegible] ideo ait post fide commemorat. que ipsa est
que maxime [illegible] operatur. Nos corpus Christi facti sumus
quod spiritualiter manducamus nos ipsos. Et dicitur quod
nos sumus corpus Christi. quia tunc unimur quod manducando
acquirimus spiritualiter. Ecce panis est mala
[illegible] dicitur super verbo ca. indigne qui sumit corpus
Christi non efficitur ut mala sit quod accepit. Et dicitur
quod non sit mala in se. sed sit mala in nocivi
isti. Ita spiritualiter sumunt. Dicitur quod in parva ullus
unus [illegible] et spiritualiter sumpto. Et dicitur quod
dicitur spiritualiter sumpto consecuto rei sacramenti. quod sacramentaliter
non efficitur. sed tamen significat. scilicet fructus denuntiatur
et significat sacramentalis manducatio.

Sunt item alii precedentium insania etc. Postea
determinat magister quod in hoc sacramento duo inveniuntur. ad quod
sacramentum tantum et ad quod est res et sacramentum. et ad quod est res tantum.
et hic dubitatur dubitasi manducatio in parte in corpore
[illegible] significatur corpore [illegible] tantum dicitur [illegible]
[illegible]. In primo determinat de eo quod corpus Christi. quod est sacramentum et res
contenta in sacramento. In secundo de spiritualibus [illegible] et unitate que sunt
sacramentum tantum. xii. di. i. Dicit autem quod hic [illegible] etc.
In prima determinat de effectu sacramenti qui est res tantum et sine
distinctionibus. l. Institutum est hoc sacramentum etc. prima. [illegible] In prima
[illegible] verum corpus Christi in altari contineri in sacramento. In
secunda determinat de institutione per quam sit. ut in ibi vere
corpus Christi. xi. di. l. Sunt alii qui [illegible] etc. Primo [illegible] in prima
ponit errorem quorundam negantium veritatem. secundo asserit
[illegible] et probat illorum. In secunda solvit [illegible]

ipsorum. l. qui exceptionem etc. In tertia inducit auctoritates
[illegible] placuit. ibi. Hec et huiusmodi alia obiciuntur
etc. Secundo ponit solutionem in prima parte. In prima exponit auctoritates
quas illi erantes pro se inducunt et exponit predicta sanctorum
confirmat. In secunda [illegible] dubitationem esse de quadam auctoritate
Augustini in dicta parte. l. Unum addit quod magister mo
vet etc. In tertia exponit eam. l. Accende huius dili
gentie etc. Hic est tractandum quedam. primo utrum verum corpus Christi
contineatur in hoc sacramento. secundo utrum totus Christus in sacramento contineatur
[illegible] sub qualibet parte. tertio qualiter sit ibi. quarto utrum
possit [illegible] corpus Christi. sed quod est in sacramento.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod in sacramento altaris non contineatur
verum corpus Christi. Thus enim quod ad percipiendum pertinet
divina pertinet. Non dicitur esse quod in celo est et in veritate
sortis. Sed manducare carnem [illegible] sicut in quadam
dulcedine bestiale quod in veritate manducant. Ergo in sacramento
[illegible] quod ad manducandum usui [illegible] non dicitur esse verum
corpus Christi quod manducatur. Preterea sacramentorum ordinatio ad utilitatem
[illegible] Iohannis vi. Caro non prodest quicquam. Ergo
corpus Christi sicut est. Non dicitur esse ibi in sacramento. sed solum
est spiritualiter. Ut dicitur. Preterea dicitur in concilio de regula. corpus
[illegible] fidelium [illegible] per spiritum nunquam [illegible]
[illegible] et [illegible] quod non putabant [illegible]
posse dari. non possunt esse Christi corpus. Sed non ponitur quod
corpus sit in altari. non ut nobis sit cum [illegible]. ergo
ut quod [illegible] existente fidelium [illegible]. Preterea non potest esse
[illegible] per modum loco [illegible] in primum
[illegible] sed corpus Christi [illegible] non est in altari
[illegible] per non continet ex suorum [illegible] sed ut hostiam. Sed
[illegible] corporis locantis [illegible] sit cum suis corporis lo
[illegible]. Ergo nullum corpus locatur in uno loco. potest esse
extra [illegible] illius loci. Et ita non potest esse in duobus lo
cis ut [illegible]. Preterea eadem ratione potest corpus Christi esse in diversis
locis et esse aliquid sicut ponitur angelum esse in diversis
locis. [illegible] quod est et aliquid sicut velit. Sed ponitur quod
Christus posset esse [illegible] quod hic [illegible]
ergo non potest esse in diversis locis simul. Preterea angelus est
simplicior quam corpus Christi. Sed angelus non potest esse simul in pluri
bus locis. ergo nec corpus Christi. Et sic videtur quod non. Preterea corpus Christi
[illegible] quod sit in pluribus locis quod sic [illegible] corporis [illegible]
[illegible] quod [illegible] significato [illegible]
[illegible] non potest [illegible]
[illegible] corporis. ergo nullo modo [illegible]. Preterea
[illegible] corpus [illegible] quod manducat et bibit indigne iudicium
sibi manducat et bibit non diiudicans corpus domini.
Sed si esset corpus Christi ibi per sola signa non oporteret
[illegible] diiudicare [illegible] quod [illegible]
de [illegible] signi corporis Christi. ergo oportet quod sit ibi
verum corpus Christi. Preterea veritas in nova lege debet respondere
figure veteris testamenti. Sed in veteri testamento ipse agnus
qui figuravit [illegible] realiter. ut patet Exodi xii.
ergo in nova lege ipsum verum corpus Christi continetur. q. r.

d.

agreat significat. dz maduciu ¶ p. dicit. xxxv de
dr pfecti sit opi. dz no pfect ptingem q ii
p pta q nob scidit. n sb aliq corp ipe ut pti
net. g ibi toto uerp cor q ptinet. p q n e d
assignare sat i q q realit ptinet. Addit ad se
mlte aucti i hec ponte. ¶ Quo dic. p sb sa d
tarij ptinet uerp cor q qd diuigne satit. 7 gut
dicet ebsip p dregat uitcti sepriet q dup d
h e cor meu. 2o at qr oz q ibi toto ipe xpi
ptineat ipsi h sacrat dca e. q s. ntuipfee
nob q ptingere. si sola illa spt brem i qb pu
git nob q p uicl sua ista illup pncipata. 7
io oz ad sat q q no pticipa ue sz p sua eent pti
neat ut sit pfcta ptinetio corpis domini. Cotte
cat 7 7 alie tuites. sicq solutio may calcup
ibi q se ipm dicto nob tribuit solemo spes extra
sacratu ptinetie adipm 7 maxim mum tidi i
h q cedit mlta ibi sato q n sola pt toto sit sz
7 q sc. ut ut 7 mlte alie uitutes q expliat
sufficiet no posset. ¶ Ad p g dic q i sedulitate
satz 7 magna iracundi si cor x dilaniace 7 de
tib atterci. h aut n q i sacta madutcoe q
ipm p maducoe no ledit. sz maducates ite
greas sciut. spes sb qb latz dc sup ut j. dicet
¶ Ad p dic q n pdecet cato q tolle maducata ut
dem e. mlta aut pdest sacramt maducata hn
aug dt. cato n pdest q p sz quo ille i tllexer
sic ei itllexer aune quo sacdut uedit aut i
macello dilamari. ¶ Ad 2m dic q n dmp uerpor
x ee i altari eo q n possit alt salue pfre sicut
regulup cdetur. sz q iste e puenientissim modus
saluadi. sic 7 puenientissim mod repetois hic sit
p h q ubu caro facte 7 hitauit i nob. q 7 ali
mod repetois sunt ptr. ¶ Ad 3m dic q n oz. sp
id q e ne. ii p n sinu / locali ee mutatu. q p
ad oe ptisse i ipm. sic cu aer i igne ptuit. sz
tn ignis mutat mutae gnoip 7 hoc acte. q l iesi
i illa. pusioe n e p gnoip. sz pmoul ex sba
gnoip. s. m. 7 sio. s. for. sn for. ipa q e p
pse no gnat. ut dr. meth. plat. gnat at p
acenp. q no e pse sbsistup. sz i alio q mutato
mutat dr. Cor g x e i altari cu p no sinit q
pug pusp e i ipm. ita q ipm totu cor e p
pse gnoip pusionp. sic i cat for. n tn e cup
i alio. sicut for. sz pse sbsistup. 7 ita n oz
q sit locali motu. n pse gnatu. nz p acenp
¶ Ad 4m dic q nllm cor pparat ad locu. n mediantib
dimensoib quantit. 7 io i e cor ad ut i loco. n eo
mesuratis dimensioep ei dimensiob loci Ex p hic
x no e n i uno loco tm. s. i celo. 7 h pdsm e
i cor x tal pup q p eat i h loco. diuine m
mediatib dimensiob sup q manz substancie sca

to manz loco n qd i media bre hup ordie ad corp
x. sz p p dimensioep sz p dimensioep pup remanetep
sb qb succedit cor x sic pup. 7 id n e h ut i lo
co p se locato. sz ut i sacto no sola signate. sz ptine
te ipm exm pusionep ecce sic pzq cor xpi
no e ex locup loci sui. sz q ei ptetit ee i alicubi
ut ee ex ad ex dimensiob pp. Ec ille a alieni pco
mesurate pup dimensionu e pse ex ad ee. dz
cor x e ex locup loci sui q ptetit ei sz pup dime
sioep. q. p acenp sz q ptetit ei ee alicubi toto u
lup dimensiona q remanet ex illo cor qd pu
sa e mod xpi. ¶ Ad 5m dic q sic exdep pup
cor x no dr ee alicu n toto dimensionu pup
7 illa cor qd i ipm ptisu e. n e at pt q pte
ee dimensioep sic ubiq. nz q cor i ipm ptinet
ubiq sit. Et ta io q p pup cor x sit i plib locup aliq
m. no tn pot ee ubiq. ¶ Ad 6m dic q io illa hn
se caret si toto pup locup eet i plib locup. q i ml
to fort aglo dz. sz n ei q ad aliq cor pti
i cor xpi. no aut i aglm. ¶ Ad 7m. dic q h no
ptetit x cor. nz iq e cor. nz iq pstificat. nz
iq dnitati unitu. sz iq e i pusionep. Sn si
mlit accidet x cor lapidep n dr sic m pup
sbaz i lapide ptitet. qd no e dubiu cu posse
Ad p sic pte. ut q x n ptineat sb sato q ad
aia. q x o n gret ee i altari ut dcm e. n p q
pup i ipm ptitet. dz ostetur q pup n ptitet i aia
x g aia x no e ibi. ¶ p. x e mlto altaup ut
celi sedit dz n e celi p aia. sz for. q dt. cato
ma ut e cel. Jo. h. g no e i p aia ¶ p for dt
dz i sac sato dz i for no sit mtio d aia. sz sola
d cor q dr h e cor meu g no e i p aia ¶ Cor
p q aliq no sepat p ce. tal q e unu 7 id dz n
unu e ee aut p corp. sic m 7 for. Sic g cor
x sit i altari eet l aia ¶ p n e cor x i sato in
aiatu. g x no e i p cor tm sz 7 p aia ¶ Ad
ut q x sb spcb pup no ptineat n q ad car
ne aiata. q ut dcm e cor e ibi p q celi. dz
ee aia no q n celi sm jo. h. caro mea ue e
cib. g n e ibi aliq p corp n caro ¶ p. q iac
no oz sic dt g i prime pfecto sit op pecp corp
x ee ibi sagnup. g no oz q p pfectoe aum i
uenl i sato ¶ p. dr i teructoib uitate ostendi. alu
teructo eet ea ctioup q e usionp. dz specp pup
ostensa e aliqn ut caro tm sic legi i uitam bti
Gbi. g no e sbspe pup aliq x cor. caro 7 no
sagnup ut op. puta ab h. ¶ dz dc cor d signi
tur spato. ita ptinet ibi dz signt. sz p e aliup
signato eet sba. g e i s. p ei dz caro n est
tm signe 7 aliup ptib corp. g ibi no sola
caro sz 7 alie ptep corp. ¶ p. ispe pup signt
totu id qd e rep tm sin sato. s. uitar corp mysti

.x.

a. et situs in uno ut existimant. Unde dicit philosophus: Et similiter id
quod est [illegible] ita similiter et continet id quod est vas et terra. Sed et
vacuum quod est vas et terra continet. [illegible] ut
quod non sit ibi corpus sensibile, sed sola quantitas. Item ei quod ma-
[illegible] maxime [illegible] quantitas passus inanis. Ergo non
convenit in quantitate corporis sensibilis, [illegible] corpus sensibile non est in altitudine
dimensio, non ut est [illegible]. Ergo non est [illegible] per se [illegible]
¶ Postea [illegible] corpus [illegible] non potest esse simul cum
dimensionibus separatis, quia tunc duae dimensiones essent
simul [illegible] dimensiones passus inanis. Ergo [illegible] dimensiones
non possunt esse simul cum dimensionibus [illegible] quantitatis. ¶ Postea [illegible]
[illegible] ab accidente. [illegible]
[illegible] Ergo multo magis
[illegible] quod est vas et terra [illegible] ac-
cidente et ita corpus sensibile sit quantitas. ¶ Postea [illegible]
[illegible] corpus ad [illegible] dimensiones. [illegible] ut in
loco est corpus sensibile, non est in ipso ut in loco, quia tunc esset
in [illegible] loci. Ergo impossibile est quod sit [illegible] dimensiones [illegible]
¶ Et [illegible] separatae [illegible] passiones. Et [illegible] corpus
[illegible] passio est quantitas dimensiva. Sed ergo [illegible] corporis sensibilis
sit in se [illegible] et quantitas est dimensiva. ¶ Postea [illegible] corpus
unum est organizatum, ut patet [illegible] de anima. Et organiza-
tio requirit diversas [illegible]
quantitatis. Ergo oportet quod cum corpus sit unum [illegible] quod sit ibi
sola quantitas. ¶ [illegible] quod non sit [illegible] tota quantitate
sua. Constat [illegible] quantitas corporis. [illegible] corpus sensibile
ut corpus sensibile [illegible]. Et constat quod corpus non est ultra
dimensiones passus nec aliqua pars dimensionum [illegible] in qua
non sit corpus sensibile. Ergo si est ibi quantitas corporis nec excedit
dimensiones passus nec exceditur. [illegible] est quod
duae quantitates quarum una alteri supposita nec excedit neque
exceditur sunt aequales, ut patet in principio Euclidis. Ergo quantitas
corporis [illegible] tota aequatur quantitati passus, quod est falsum, quia contingit
esse maiorem et minorem. ¶ Postea [illegible] corpus [illegible] tota sua
quantitate [illegible] magis [illegible] quantitatis
extensa. Et corpus sensibile [illegible] parte vel magis
passus [illegible]. Ergo non est [illegible] tota sua [illegible]
quantitate. ¶ Postea [illegible] quantitate extensa continetur
corpus [illegible] propter distantias [illegible] sua [illegible] quantitatis
tota [illegible] qua parte illius quantitatis [illegible]
continentis. Et corpus sensibile [illegible] propter dis-
tantias [illegible]. Ergo [illegible] tota quantitate continetur [illegible]
dimensionibus. [illegible]
quod est impossibile, quia quantitas [illegible] non sufficit ad talem
distantiam. [illegible] cum propter [illegible] distantias [illegible]
[illegible] media [illegible] quantitates [illegible]
¶ Et [illegible] totalitas corporis attenditur secundum totalitatem quantitatis eius
[illegible] quantitatis [illegible]. Et propter hoc dicit [illegible]
[illegible]. Ergo est [illegible] tota sua quantitate
¶ Postea impossibile est [illegible] parte quantitatis [illegible]
[illegible] quantitate ipsi [illegible] quantitas corporis sensibilis [illegible]
[illegible] actu, quia corpus illud est impossibile. Ergo cum in [illegible]

[illegible] ad quantitatem corporis [illegible] impossibile est dicere quod non [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] ad primam quaestionem quod [illegible] continetur ad [illegible] uno modo ex [illegible] alio modo ex 1.
nullo [illegible]. Ex [illegible] continetur [illegible] ad quod
[illegible] ad quod [illegible] ex [illegible]
ex eo quod [illegible] non [illegible] ad quod
[illegible] non [illegible] sic unum [illegible]
[illegible] unde [illegible]
[illegible] quod est [illegible]
[illegible] continetur [illegible] passus [illegible]
[illegible] ad totum [illegible] continentia [illegible]
[illegible] continetur [illegible]
[illegible] non potest. [illegible] patet quod
cum anima [illegible] non [illegible] passus [illegible]
[illegible] anima [illegible] anima [illegible]
[illegible] madidum et bibulum. Ad animam non [illegible]
[illegible] et [illegible] ad corpus et figuram [illegible] quod ab anima [illegible]
[illegible] anima non continetur [illegible] continetur
[illegible] quod [illegible] unde si [illegible]
[illegible] passus [illegible] corpus sensibile [illegible] anima non [illegible]
[illegible] quod dictum est [illegible] anima [illegible]
[illegible] et [illegible] patet [illegible]
¶ Ad [illegible] quod [illegible] madidum et bibulum 2.
madidum [illegible] et bibulum est [illegible]
[illegible] passus [illegible] madidum [illegible]
[illegible] continetur [illegible] passus [illegible]
[illegible] continentia et figuras sit [illegible]
passus et [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] toto corpore [illegible]
ut [illegible] madidum [illegible]
est et [illegible] ad [illegible]
[illegible] madidum [illegible] anima [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] non sit eo
modo quo est [illegible] alio modo [illegible] actu. Et
[illegible] non [illegible]
[illegible] continentia [illegible] quod est in
uno loco [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible]
corpus ut [illegible] non potest [illegible] corpus sensibile [illegible] quod a
[illegible] aut [illegible]
passus [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] passus [illegible] convenit 3.
in corpore sensibile non [illegible] ad [illegible] vel ad
alia accidentia. [illegible] ad [illegible] corporis [illegible]
non [illegible] in corpore sensibile [illegible] passus quia accidentia ma-
[illegible] constat quod [illegible] ad [illegible] non [illegible]
ad accidentia quia accidentia passus [illegible] quantitas et alia
accidentia [illegible] corporis sensibilis non [illegible] ex [illegible]
[illegible] continentia [illegible] ut de anima
dictum est. ¶ Ad [illegible] quod [illegible] quod non sit ibi
[illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] dimensiones corporis
sensibilis non sint ibi [illegible] continentia
inseparabiles [illegible] constat [illegible] dimensiones
[illegible] corporis sensibilis et dimensiones locati corporis in loco. [illegible]

locum stat non habet ordinem ad locum nisi mediantibus dimensionibus. Sequitur ex primo quod stat corpus locatum non possit esse simul cum aliis dimensionibus nisi separatis vel in alio corpore existentibus. Et hoc ergo stat corpus Christi presentialiter [illegible] quod sit sub sacramento et dimensiones eius per se existunt et patiuntur. Stat autem ex hoc quod est, stat non prohibet esse simul cum aliis dimensionibus quibus alias sua quantitas [illegible] sua separatis aut existentibus in alio. Sic stat [illegible] potest esse simul [illegible] corpus Christi [illegible] potest esse sub dimensionibus panis. ¶ Videtur secundo dicendum quod potest fieri sine mutatione panis quod eius accidentia sint sibi remaneant. Et similiter non possit fieri quod stat corpus Christi esset sine accidentibus sine sua mutatione; posset autem fieri [illegible] ut sine accidentibus possit esse ad minus aliquibus [illegible] non est inconveniens [illegible] mutatione [illegible] non est simile quod reducitur. ¶ Videtur tertio dicendum quod quamvis corpus Christi cum quantitate [illegible] sit sub sacramento non est tamen in immediate quantitate sua. Et ideo non est ibi in loco. ¶ Videtur quarto dicendum quod quia [illegible] potest [illegible] quantitatis eadem [illegible] esse tota quantitas. quod sicut corpus Christi non separatur [illegible] quantitate, ita una pars quantitatis non separatur ab alia. [illegible] non sunt [illegible] corporis Christi non [illegible]. ¶ Videtur quinto dicendum quod in suppositione dicta quantitas applicatur quantitati. Et quod quantitas Christi non directe applicatur quantitati panis, quod non mediante ipsa corpus Christi sub dimensionibus panis, et ideo non est in aliqua suppositione quantitatis ad quantitatem nisi in aliqua commensuratione quantitatum. Et ideo non sequitur quod sint equales. ¶ Videtur sexto dicendum quod sicut illa que in homine quantitatem possunt esse indifferenter sub magna et parva quantitate, sic patet de alia que est indifferenter in parvo et magno corpore. ita quod non [illegible] quantitas sue continetur sub aliqua quantitate potest esse indifferenter in parva et magna quantitate sic est in proposito. ¶ Videtur septimo dicendum quod [illegible] abstractio [illegible] quantitatem presupponit. Et quod quantitas Christi [illegible] habet [illegible] ad dimensiones panis [illegible] et non sicut [illegible] corpus Christi. Et ideo quamvis corpus Christi prout est sub sacramento habet partes distantes et situatas situ naturali, non est tamen assignare in partibus dimensionis panis [illegible] partes corporis Christi iaceant. non tamen sequitur quod [illegible] corpus Christi confusum [illegible] ordinem habet partes in se. Et per ordinem illa non comparantur ad dimensiones exteriores.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod corpus Christi contineatur sub sacramento circumscriptive. Omne enim corpus quod est in loco circumscribitur. Sed corpus Christi est sub sacramento sicut in loco, quod patet quia non est aliquem modum assignare de modis essendi in quibus assignantur in iiii physicorum. Ergo corpus Christi est in loco circumscriptive. ¶ Praeterea sicut philosophus dicit quod [illegible] est [illegible] pro loco [illegible]. Sed corpus Christi [illegible] non [illegible] aliis [illegible] sub sacramento. ergo [illegible] est in loco. ¶ Praeterea omne corpus quod continetur superficie alterius corporis ubi [illegible] excedit non excedit, circumscribitur illa superficie sicut loco. Sed corpus Christi totum ut dictum est continetur sub ultima superficie dimensionum panis, quam nec excedit nec exceditur. ergo est ibi circumscriptive. ¶ Praeterea omne quod replet locum circumscribitur loco. Sed corpus Christi replet locum dimensionum aliquarum, [illegible] esse vacuum. ergo corpus Christi circumscribitur speciebus illis. ¶ Sed contra corpus quod circumscribitur loco commensuratur eidem, quia locus et locatum sunt equalia ut dicitur in iiii physicorum. Sed corpus Christi non commensuratur quantitati dimensionum ut dictum est. ergo non est ibi sicut in loco circumscriptive. ¶ Praeterea omne corpus quod circumscribitur loco aliquo preter eum habet situm determinatum in loco illo. Sed hoc ut dictum est non habet corpus Christi [illegible] dimensiones illarum. ergo non continetur ibi circumscriptive. ¶ Ulterius videtur quod contineatur ibi diffinitive, quia [illegible] plus distat [illegible] loci [illegible]. Sed corpus Christi [illegible] non potest esse in loco [illegible] in loco diffinitive ut dicit [illegible]. ergo corpus Christi est sub speciebus illis diffinitive. ¶ Praeterea esse diffinitive [illegible] est determinatum adhuc et non [illegible]. Sed corpus Christi est hic. ergo determinatur adhuc. ergo est diffinitive sub speciebus. ¶ Praeterea esse diffinitive existens aliquid diffinitur est ibi. Sed corpus Christi est hic. ergo etc. ¶ Sed contra quod est diffinitive alicubi ita est hic quod non alibi. Sed corpus Christi non est ita sub speciebus quod non alibi. ergo non est diffinitive sub eis. ¶ Praeterea quod potest sine sui mutatione alibi esse quam hic, non est hic diffinitive. [illegible] angelus movetur a loco diffinitive. Sed corpus Christi potest alibi esse quam sub speciebus istis sine omni mutatione vel sua vel specierum, puta si alibi corpus Christi consecretur. ergo non erit hic diffinitive. ¶ Ulterius videtur quod corpus Christi non possit esse totum sub qualibet parte specierum. Dimensiones enim panis [illegible] possunt [illegible]. ergo si in qualibet parte dimensionum illarum esset corpus Christi totum, esset [illegible] sub eisdem dimensionibus, quod est impossibile. ¶ Praeterea [illegible] unum et idem [illegible] simul [illegible] in qualibet parte dimensionum est totum corpus Christi, [illegible] est pars corporis Christi esset totum corpus Christi. ergo [illegible] esset una pars esse alia. Et hoc repugnat distinctioni partium que requiritur in corpore organico. ergo non est possibile quod totum corpus Christi sub qualibet parte specierum sit. ¶ Praeterea [illegible] totum esse. Sed corpus Christi non potest [illegible] limitetur [illegible] ut possit [illegible]. ergo corpus Christi non est totum in qualibet parte specierum. ¶ Sed contra est quod [illegible] dicit [illegible] est pars corporis [illegible] totum [illegible] corporis domini in sacramento. Sed in qualibet parte dimensionum est aliqua pars corporis domini. ergo in qualibet parte dimensionum est totum. ¶ Praeterea panis conversus est [illegible] totum homogeneum [illegible] in toto et in partibus. Sed in toto est totum corpus. ergo sub qualibet parte [illegible] est totum. ¶ Ulterius videtur quod corpus Christi moveatur ad motum hostie [illegible] quod [illegible] movetur vel per se vel per accidens. Sed

.X.

corpus christi sub speciebus hostie consecratae esse uel praesens. sed in al-
tari et alibi esse uel praesens non continue sed in parte uel in ore
ergo corpus christi mouetur ad motum hostie uel per se uel
per accidens. Ad primum sic per illud. in subiectis mouentibus non
mouentur ea que in nobis sunt. Et corpus christi in eucha-
ristia sub speciebus illis. ergo speciebus translatis et ipsum non
transfertur. Ad aliud uel angelus mutat locum dimi-
tendo locum quod corpus christi non dicitur uel angelus mouetur per
accidens moto corpore unito uel assumpto. ergo in isto
sacramento corpus christi. Ad tertium nullum quantum inconueniens
loco mouetur per se uel per accidens corpus christi est hic.
ergo etc. Ad quartum quod mouetur per accidens ad motum
alterius distinctiue est in illo. Sed non mouetur ad
motum alicuius. Ad aliud ad motum manus dicitur corpus
christi non est distinctiue sub speciebus illis. ergo non mouetur eum.
Ad id quod dicit ad secundum quod locus dicitur circumscribere loca-
tum. extra quod in locatum describit figuram locati et
loca sunt locatum ex una figura. figura
autem est qualitas circa quantitatem. Et quia corpus christi non habet
ordinem ad species sub quibus continetur mediante quantitate
sua ut dictum est uel in figura corporis sub illis.
figure specierum sunt post consecrationem et ideo quod non est sub
speciebus circumscriptum post et per consequens non est tamquam sicut in
loco. neque loco circumscribitur. Ad quod ergo dicit quod corpus
christi ad species sub quibus est non est simpliciter aliter cor-
poris nisi naturaliter et ideo non potest reduci sub locato.
ad alia mediate aptitudine assignatur. tamen aliquis simili-
tudinem habet cum illo. nisi illo quod dicitur esse in loco
sicut est in loco et esse in aliquo separato quod sanctum
sacramentum quod hoc est esse tamen et sic est in necessitate dicitur corporis
quod ergo in pluribus locis. quod continetur sub pluribus speciebus.
Ad aliud dicit quod quamuis corpus christi non dicitur mouere proprie in
aliquo sacramento fidei temporalitate et corporis que est sub sacramento non tamen
sequitur quod sic habet figuram et quantitatem et formam compete-
re ad species sub quibus sic habet non comparatur ad locum. Ex hoc
quod habet aliquid uel mediante quantitate quamuis pluribus quod in lo-
co est aliquid non facit. Ad aliud dicit quod ad circumscrip-
tionem plura exiguntur scilicet commensuratio et figuratio loco
autem ergo. sed hic non est hoc ideo dicitur. Ad aliquid dicit
quod corpus illud non habet quod repleat locum ex parte
materie nec ex parte forme. sed ex parte dimensionum. Sed
per primum in quantum ipsum et secundo etiam mediate dimensio-
nibus separatis. si ponatur esse uel corpus christi
quod ideo est repletum locum et non possunt esse simul
cum alio corpore. non obstat quod ipse in quantum ipsum
in capacitate uel uacuo in quantum dimensionibus separatis
quod uacuo quod procedit ex suppositione illorum qui pone-
bant dimensiones separatas existentes inter corpora
contenta. sed est locum. Sed sequitur quod tamen illa di-
mensionum sunt sint corporis simpliciter quod dicitur uacuum
sic et uacuum ponebant. et ideo dicit quod ipso
quod cum corpus christi non comparetur ad locum illum. in quantum sub
sacramento mediantibus propriis dimensionibus. non replet locum. nec
tamen locus ille est uacuus. quia replet dimensionibus
separatis sacramenti. Ad id quod dicit quod ad hoc quod aliquid
sit in loco distinctiue duo requiruntur. scilicet quod est non compre- .j.
hensio eius esse ibi. et quod non est in aliquo loco. non potest
loco illo distinctiue. ideo non est quod sic est sicut in loco con- .ij.
tento. aliquo modo sub quantitate et uirtute. Sed corpus christi est con-
tentum et distinctiue loco uno cubiti. quamuis alibi non
sit ibi. nec tamen distinctiue est in manu. quod est et in
aliquibus partibus. eo quod non est in manu per totam alte-
ritatem. Et ideo esse quod habet quantitatem totam uel dictam per-
fecte quod sit distinctiue in loco in quo est. Et ideo angelus
distinctiue sunt. non tamen dicitur. Corpus autem christi quamuis sub quan-
titate sit sub speciebus non tamen competit ei esse in toto
sacramento quod non in toto sunt quantitatis ut dictum est. Sed tamen
illud quod in ipso continetur et per existentiam. cum dimensio-
nes adhuc maneant quibus ad locum illum determinabatur
Et ideo non distinctiue in loco illo. Et similiter non potest esse
alibi. ubicumque fuerint partes dimensionis consecrate in
ipsum. Ad aliud quod ergo dicit quod angelus est in loco quo distinc-
te non quia aliquid continetur in ipsum sed ratione sue operationis
uirtutis certe. et ideo non potest esse in uno loco et
quod sibi tamen non est ut sub. Ad aliud dicit quod corpus christi
sub alia corporis determinatur ad unum locum quia competit
ei ratione sue quantitatis quod est in ut in loco. Sed non hoc
modo est sub speciebus. et ideo ratio non sequitur. Ad secundum dicit quod
fractio et ipsa sunt passiones quia per primum ipsius panis.
Sed cum corpus christi non habeat ex ratione sue quantitatis
quod sit in compete. Et magis exclusiue dicitur in ipsum
corpus christi esse sic in pluribus et non distinctiue in uno non
proprium ad eius finitatem uel infinitatem. Et magis ad
nullam generis quam quantitatis ipsum. Ad tertium quod
dicit quod creabile est duplex oppositio. cum dicat est quod hostia
fracta remanente integra. corpus christi totum sub quibuslibet
libet parte sicut pone exemplum de speculo. quod augustinus dicit. quod
sic fracto speculo multiplicantur species uel imagi-
nes. sic post fractionem. quod sunt partes. totidem .iij.
et cetera. Ex quo patet quod cum fractione speculi non
erat ubi nisi una imago et ut non per se fracta. quia
hostia integra manente aliquo modo est corpus christi sub
partibus hostie. Si ergo non sit similitudo uel speculi per-
fecte quod est totum in toto et in qualibet parte situm
situatum. et tamen corpus christi erat situale sub sacramento quod
constituitur quod est in parte. Ergo non est compertum quia
imago speculi non est ibi ut fortasse absolute. quod ergo
in isto. Et aggregatum ex multitudine. Et ideo simile
est una superficies speculi sic una uel tantum
et propter unam imaginem reddit. fracto autem speculo
superficies multe fiunt et per consequens multe reflexio-
nes et multe imagines resultant. Ubi autem res
fuit absolute. quando in isto. aut erit quan-
titatem. sicut albedo quantitate in superficie.

.d.

aut precedens quantitatem. sic forma substantialis, quia primo modo non habet
esse tota in toto et pars in parte nisi in fractione [illegible]
et post. Tertio aut esse precedens quantitatem et etiam post
et tota in toto et tota in partibus. sic tota forma substantialis
ligni est in qualibet parte eius. quia totalitas formae substantialis
non respicit quantitatem totalitatis sicut est de totalitate formae
accidentalis, que fundatur in quantitate et presupponit ipsam. Corpus
autem Christi continetur absolute sub speciebus et hoc non [illegible] me-
diante quantitate ut dictum est. Et ideo sicut ipsa substantia
panis est conversa. Et ideo ante fractionem est totum in to-
to et totum in partibus. quia ideo erat tota natura panis
.ij. est tota natura corporis Christi. Et per consequens est totum corpus et
totum quantitatem eius. Et hoc est alia ratio quare magis valet.
¶ Ad primum ergo dicendum quod multa vera [illegible] esse ipsi
preter aut aliae quantitatis heterogeneae in divisione non habent
esse actu sed potentia tantum. Et ideo una illarum habet unitatem
partis in actu. Unde actu non est accipere ipsarum numerum sed
potentia tantum. Et propter hoc forma quae est tota in toto talis et to-
ta in partibus eius non dicitur ante divisionem continuum esse in pluribus
actu sed solum potentia. Sed post divisionem multiplicatur secundum ac-
tum. sicut patet de anima in animalibus imperfectis. Et simi-
liter corpus Christi ante divisionem hostiae quamvis sit totum sub qualibet
parte hostiae non tamen pluries actu sub partibus illis sed tantum
potentia. Et propter hoc forma quae est tota in toto talis. ¶ Ad secundum
dicendum quod confusio oppositorum dicitur partium quae pertinent ad totum
[illegible]. Et quia corpus Christi non est situaliter sub sacramento in ratione
in alia confusio partium esset quia in qualibet particula hostiae
est totum corpus et in qualibet parte eius. Et ideo cum [illegible] ac-
cipere ordinem partium corporis Christi secundum comparationem ad partes hostiae
tamen est accipere ordinem quantum partium ad invicem [illegible]
et secundum se quantitatem. ¶ Ad tertium dicendum quod spiritus non potest esse to-
tus in toto et in qualibet parte. quia non habet quantitatem nec
quantitatem [illegible] dependens. Corpus autem Christi in sacramento
non absolvitur a sua quantitate. tamen non comparatur ad hostiam
sub qua est secundum suam quantitatem. Et ideo non est simile, sed propter
[illegible] ad [illegible] species [illegible] ad species [illegible]
.8. continentes. ¶ Ad quartum dicendum quod moveri in loco in-
cluditur esse in loco. Unde illud quod ad presentiam moveatur
in loco, oportet quod per se sit in loco et quod per se moveatur
non ad motum alterius. Sed per accidens ad moveri dupliciter.
.j. Uno modo quia per accidens est in loco sicut forma movetur per
.ij. accidens. Alio modo quia per se est in loco sed per accidens movetur
in loco. sicut patet in homine qui vehitur. quia locus qui mutatur
est per se corporis locus sed vehiculi corporis. Corpus autem Christi in loco
quod species transmutat non est per se. nec sicut in loco sed nec
sicut in loco [illegible] sicut ex dictis patere potest. Et ideo per se
in illo moveri non potest nec per accidens sicut corpus per accidens mo-
vetur. Sed hoc modo quo ad [illegible] et per accidens est in loco et per ac-
cidens movetur. non differt ut quidam dicunt differre. utrum
species moveantur in eodem loco aut transferantur de loco
ad locum. quia cum in eodem loco secundum se manens moveatur
mutat locum non solum propter partes sed secundum totum ut in [illegible].

philosophus probat. Et [illegible] toto ad utramque partem per ultimum
id quod de quantitate non differt in loco. Tamen partes et
[illegible] ad [illegible] et quod ad [illegible] tamen per accidens non autem
in manu [illegible] aliud. Unde non est ille.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod oculus glorificatus possit videre
ipsum corpus Christi sub speciebus existens. Species enim sub speciebus exi-
stens videtur sicut ipsum in coelo [illegible]. Sed oculus glorificatus
[illegible] corpus eius ut dicit philosophus .iiij. Ergo et ad oculum glorifi-
catum. puta Virginis potest hoc videre. ¶ Praeterea non videtur
corpus Christi sub alia specie videri. ut sancti habent multa ex-
empla quae faciunt magis non habere fidem. Ergo ipsi adipsi-
scuntur corpus et videri [illegible] coelo. Et hoc videre
sub sacramento. ¶ Praeterea puellam speciem sub corpore Christi velatam de-
cipi [illegible] maiorem [illegible] gloriae non patitur decep-
tionem [illegible] velamen. Ergo ipsum corpus sub sacramento videri. ¶ Praeterea ma- .9.
ior magnitudo in [illegible] visa sub maiori angulo vi-
detur ut perspectiva probat. Sed maior [illegible] corporis Christi ho-
stiae distantia ad oculum est eadem. Ergo oculus videt corpus
Christi sub specie hostiae [illegible]. Ergo minor angulus quam maiore
quae est [illegible]. ¶ Praeterea corpus Christi non est natum moveri [illegible]
nisi motu medio. Sed medium non movetur a colore
corporis Christi quia nos non videmus. Ergo ipsum est quod ab aliquo videtur
nullus oculus videt nisi motus a colore. ¶ Praeterea videtur quod
[illegible] apparet in specie carnis vel pueri vel alterius quod videtur
in specie panis. Corpus autem Christi non est nisi in specie panis. vel in specie panis
[illegible] esse speciem panis. Ergo si non est species pa-
nis illa in qua videtur nullo modo erit ibi. ¶ Praeterea illa osten-
sio est ad confirmationem fidei. Sed non confirmatur fides si
in specie aliena carnis appareat. Ergo in specie panis apparet.
¶ Praeterea non potest apparere in aliquo quod non est in eo. Sed in isto aliquo
non est nisi species panis, quod est tantum [illegible] et corpus Christi quod est vere
[illegible] in quo in apparet non est species panis. Ergo est species
corporis Christi. ¶ Contra. [illegible] non sit aliqua deceptio. Ergo
oportet quod veritas in eo sit quod [illegible] praecipit in [illegible]
dimensiones [illegible] videantur ad ipsum pertinere. Ergo sunt ibi
illae dimensiones. Sed illae non sunt dimensiones corporis Christi
quia sic multo maiores. Ergo sunt aliae dimensiones
quam dimensiones corporis Christi et super illas fundatur species quae
ibi apparet. Cum ergo species corporis Christi non fundetur nisi super
dimensiones propriae non videtur ibi corpus Christi in propria specie. ¶ Praeterea
superficies illius speciei quae ibi apparet tangit aerem continue
secundum. Ergo id cui est illa superficies est in situ in loco.
Sed corpus Christi non est in situ in loco ut dictum est. Ergo illa species
quae ibi apparet non est species corporis Christi. ¶ Praeterea videtur quod
in his casibus debeat sumi. quia in sumente exigitur devotio.
Sed talis ostensio fit ad augmentandam devotionem. Ergo
videtur quod tunc magis debeat sumi. ¶ Contra. Ille qui conficit
sacramentum debet sumere. quod non possit in [illegible] in specie panis
apparet consumere. Ergo debet sumere. ¶ Praeterea homines non horrendum
committendum est in his [illegible]. Sed horrendum est comedere carnem
crudam. Ergo id quod in specie carnis [illegible] apparet non est sumendum.
¶ Respondeo. Videtur quod nullus oculus possit videre corpus Christi sub sacramento. quia

.x.

et dicit sic. sunt multorum quidam anguli. ut habetur per Tholo. i.
com. 6. super 10. angulos indivisibilem dicit oculi obliquare
homines sed non potest ipsum videre. ergo non angulis. ¶ Responsio. quod
licet visibile sit ab aliquo non videtur. hoc est propter defectum visus
tamen dicit oculi gibbositatem quod non videtur color. vel sic
ab omni defectu est immunis. ergo color vel non est visibile secundum
se existens. Dicit quod dicere hoc est impossibile cum potest videri
ergo non angulis color quem videre potest. ¶ Secundo sic arguitur. o
quod est quod non videtur quam videre omni videtur. Dicit
angulus videtur dum videre omnia. ut patet in [illegible] xlviii. in
quolibet corpore sphaerico videtur tamen partem. ergo videtur color per se.
¶ Tertio ut quando comprehenditur in vitro in illa materia
quod est esse super medium est super visum ut patet in libro
de visu. Et nos loquimur de colore visibili secundo accepto. ergo
non est omnino super visum nunc. ¶ Responsio. nullus tenere ad
impossibile. Dicit quibus tamen concedere et in materia tenere color vel
uere esse visibile. ergo in materia capi potest. ¶ Secundo sic in illa
in [illegible] habet ipsum. Dicit color vel visibile per se non cadit in ipso
ut probatum est. ergo non cadit in medio nunc. ¶ Tertio dicit
ad quartum quod non videtur color visus. non per hoc quod est color non
ab obiecto per similitudinem colorum in ipso existentium. in quo
similitudo primo fit in medio secundum dimensionem ipsius. Color autem vel
non habet ordinem ad speciem secundum quod est ratio [illegible] sive
et ideo non per aggregationem similitudo colorum est in aere generata

.i. generata species duplici ratione. primo quia ipsius actio colorum re-
quirit generatum tamen autem colorum consequenter quantitatem. quod non
est per gnacionem eorum durum quantitate. Et ideo color per se
non tangit aeris continuitate. Et propter hoc non per ipsam ag-
.ii. generare similitudinem colorum suum. ¶ Secundo quod color consequitur
quantitatem cum in medio sumpta est sic superficies corporum
color vel non habet ordinem adhuc locum ratione sue quantitatis
ideo non ratione sui colorum. Et ideo sic non contingit aeri
distantiam secundum quantitatem. ideo non assimilatur per ipsum aggregatio
similitudinis colorum suum in eo. ¶ Ad primum ergo dicendum quod si oculus
vel esset eius species tunc non videtur sicut sua eius species
contrarie erunt quia non in medio. Et ideo non potest contra
gibbositatem videri vel forte primum in medio. ¶ Ad secundum dicendum quod
sphaericorum quarum forte non videtur. calcis in visione
in visione color vel visibile per se videtur tamen in visione simultanei
plena. Et ideo non omnis qui habent de esse fide. sed probat ergo
non. ¶ Ad tertium dicendum quod sensus in hoc secundo non decipitur quod per se non habet in
ductione vel de forma sensibili. Et ideo circa formas proprias sunt in
ut in iudicio sensus non potest esse deceptio. Sed potest esse
deceptio in iudicio intellectus non adsit fides ut placet
cognitio. Et quarum latent visui conteste thorax in
non latet corporis per ipsum comprehendit. sic et centrum
dicit non videtur oculi coloris. Sed contrarie virtus posita. vel augustinus
dicit in libro de [illegible] iii. dicendum. ¶ Ad sed contra dicendum quod probabile est omni
dubio. Dicit est idem quod in apparet esse nempe color vel aliquis
non adveniet. sic et propter hoc quam ipse per se videtur
lucet. Dicit ut species illa quam ibi apparet sit species coloris
.i. vel difficile est declarare. videtur enim dicit quod species illa

la camera vel puri est in tecto [illegible] et hoc forte
aliquando accipere. cum ab uno videtur ipse paries et ab
alio ipse camera vel puri et ab eo. et quando per medi-
um tamen ipse purpureus quod per se videtur ipse camera
Et propter hoc potest sic de uno miraculo ut [illegible] color vel sicut
in tecto sic illi sunt. sed color vel [illegible] esset. non est decep-
tio quod non sit nisi ad instructionem fidei et devotionem
excitandam. Dicit quod aliquando ab omnibus [illegible] ut et quando ita
diu fuerat in tali specie. non alii dicunt quod species corporis .ii.
vel eius existentis visui immutat. non obstat quod in
nomine quantitate et ipse non gloriosa vel non gloriosa per ipsum
corpus gloriosum est. ut se ostendebat in toto ubi ipse et
ipse gloriosa vel non gloriosa. Et quod in muro visus ab
aliquo coloris per medium. sit [illegible] tactu est quod sentitur
ad medium et sentitur. oportebit probabiliter dicere quod color vel
probabiliter generat medium visionem. et per se quod sit in se

in loco. et ita quod per se sit sensibilis per se speciebus. ut placet
libro motu de caelo et mundo quod tamen ei non est
impossibile. Dicit hoc videtur quod [illegible] dicitur quod de-
miraculo corporis Christi sigillatum fuit hoc quod apparet
ipse corpus et potius in aliqua [illegible] esse in loco
disparatum possibile apparuisse. sic accidit enim in
eucharistia. nisi accidere separatim [illegible]. Et ideo sic .iii.
accidit ut dicit quod illa quam videtur color vel ipse
panis erat quantitatem existentem. et in illa alia
accidentia sensibilia videbantur. ita ille hoc de dimensione
manens et eius omnia alia accidentia sensibilia fundabantur. sed
non videntur quod ipse camera prodiit. sic et accidit
quod post esse prodiit ipse paries. Et postea esse per
devote illis accidentibus recedentibus. cum accidit panis re-
ducatur cum et nulla actione quam ad illa accidentia
immutatur. [illegible] dimensionibus manentibus. sic ad eorum
unam ut supra. si dum continuaret. ¶ Ad primum ergo dicendum
quod ad speciem panis manet per se ad dimensiones quia per
se subsistebat et probabiliter esse visibile. quarum colorum et alia
habet non manebat de necessitate vel tunc sic latuit. Et ideo
illis dimensionibus adhuc manet color vel. ¶ Ad secundum dicendum
quod in hoc edificatur fidelium et excitatur devotio. quia illa accidentia
sunt talia omnia accidentibus camera vel vel quod non erat de
accidentibus panis quarum non sic specialiter et accidit corpus habet.
Ad tertium dicendum quod quarum illa accidentia camera per se in non erat. tamen
sunt supra reducta ad fidem instructionem de necessitate
¶ Ad tertium quod om dicendum quod per istud secundum debet dici secundum comparationem sic
ablatio aliquorum illorum et color vel in hoc secundo sic species panis .3.
nobis provenit. ideo in hoc secundo est per inductionem ut supra
dictum est. Circa quam ipse panis vel ipse camera continue
apparuit ut multi [illegible] non latet ratione cibi. non debet
assumi aliquo cum sic apparet. ideo debet cum reliquias
poni. ¶ Ad quartum igitur dicendum quod devotio non excitatur hoc ad
manducandum. et non ipse cibi provenit. Sed advertendum
ad ipsum dicendum quod in talibus casibus sacerdos debet non celebrare
ut quidam dicunt et color vel [illegible] et hoc [illegible] hoc accidit .i.

[illegible]

[illegible]

.x j.

deinde species vel colligitur et expeditur etc. deinde ad secundum quod alia species corporis Christi in isto producitur. Ista quaestio duplex. et vel extra duplex etc. Item vero anima totum eius. scilicet aqua in aqua uel amiserit etc. Colligitur autem etc. Hic videtur de distributione specierum. et primo quod distribuit. secundo quomodo distribuatur. Sic ibi eucharistiae quae etc. Hic est triplex quaestio. primo de conversione panis in corpus Christi quae vini in sanguinem. Ista vero habet et super post conversionem remanent. Item de usu istius sacramenti circa sumptionem quae de ipsum discipulis dedit. Circa primum arguitur. primo ut post consecrationem remanent panis forma admiscetur. Item vero continuatur in corpus Christi quo de locutionibus in illo mi[illegible] sunt.

Ad primum sic proceditur ut quod species panis remanent post consecrationem. ut dicitur. Item opinio dicunt ei dicitur quod consuetudo est [illegible] panis et vini. Hugo aut dicit quod fecit ea corpus et sanguinis sunt. Et consecrato requiritur consecratorem exsistere actu. ergo panis remanet cum corpore Christi. Quae de pane remanet in sacramento post conversionem cum [illegible] de corpore Christi et [illegible] sacramenti. Et [illegible] non [illegible] sic [illegible] substantia [illegible] exclusive [illegible]. Et [illegible] ergo quod remanet in sacramento panis. [illegible] ad [illegible] difficultas [illegible] magis eligenda. Et ad hoc [illegible] difficultas cum [illegible] de [illegible] quod duo sic [illegible] loco quod in [illegible] de corpore glorioso [illegible]. [illegible] opinio est aliquid [illegible]. Hic [illegible] si [illegible] remanent [illegible] medie [illegible]. Et si [illegible] panis remanet [illegible] accidens [illegible] et [illegible] accidentes. ergo [illegible] pro [illegible] cum dicit [illegible] et sic [illegible] [illegible] religiosus [illegible]. Item si [illegible] panis ibi remanet [illegible] sumere [illegible] non solum [illegible] cibum [illegible] et [illegible] cum [illegible] ipsum [illegible] eadem die [illegible] ut [illegible] sanguinem dicitur est. ergo quod [illegible] corporis Christi non possit [illegible] sumere. quod [illegible] quod non debeat species panis remanere quae [illegible] non [illegible] aliquid [illegible]. Et cum accidens [illegible] de [illegible] quod [illegible] primo [illegible] accidens cum [illegible] non manet. ergo [illegible] non manet. non debet accidens remanere. Item [illegible] non [illegible] [illegible] tamen [illegible] experimentum [illegible] [illegible] non [illegible] quod [illegible] fidei [illegible] [illegible] speciei [illegible] fidei. Item [illegible] fidei [illegible] corpus Christi [illegible] [illegible] non esset [illegible] species [illegible] fidei [illegible] ad sumendum ergo [illegible] [illegible] aliquid.

ad confirmationem fidei. Si species fieret non esset in illo sacramento ad confirmationem fidei aliquid dubitatur. [illegible] corpus Christi [illegible] [illegible] legis [illegible] quod [illegible] est ad [illegible] si species [illegible] ostenderet. Item [illegible] sacramentum [illegible] ut [illegible] panis est corpus Christi [illegible] ergo debet remanere [illegible] ad [illegible]. Item species est manducanda ut [illegible] manducando requiritur [illegible] cibi. et sic per [illegible] [illegible] ergo [illegible] non [illegible] corpus Christi. [illegible] glorioso optimum [illegible] species [illegible] esse. Item [illegible] ut quod [illegible] substantia panis [illegible] remanere. [illegible] substantia non [illegible] esse [illegible] [illegible] substantia est [illegible] substantia. [illegible] quod cibum [illegible] ipso [illegible]. Cum ergo species [illegible] remanet [illegible]. Item [illegible] ut quod [illegible] substantia panis remaneat. Item [illegible] non [illegible] ad corpus [illegible] post consecrationem manet. Et [illegible] substantia panis non [illegible] ad corpus Christi. Quod si [illegible] non [illegible] ad [illegible] corpus Christi. [illegible] substantia panis manet. [illegible] Item panis est [illegible] substantia [illegible] ut [illegible] ipso [illegible] ergo ad [illegible] manet. Item [illegible] panis [illegible] manet. [illegible] non [illegible] [illegible] alia non possit esse [illegible] substantia manet. Item [illegible] substantia [illegible] manet. Et [illegible] substantia non manet [illegible] est. Et [illegible] est non [illegible] ad. ergo non possit [illegible] aliqua [illegible]. Si substantia remanet. Item species panis [illegible] ergo [illegible] ad [illegible]. Et si remanet [illegible] substantia panis [illegible] manet [illegible] non remanet substantia panis [illegible] ad [illegible] quod [illegible] panis [illegible] post consecrationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] panis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non esse [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non esset [illegible].

ali⸗ ei sic hoc nec ⁊ sic est id quod movetur vel trans-
mutatur aliquo corpus [illegible]

[illegible]

iij [illegible]

[illegible]

2 [illegible]

ij [illegible]

ij [illegible]

iij [illegible]

[illegible]

j [illegible]

[illegible]

A [illegible]

[illegible]

fit nigrum. et esse nigrum album. Et mutatorum est tantum
aliquid quod tota substantia vertitur. tamen aliquid est simpliciter non sic patet in
creatione. ergo similiter cum in conversione dicitur quia loquimur tamen a quo
sit tota substantia panis. sed aliquid est simpliciter non. ergo substantia
panis adnichilatur. ¶ Respondeo. si unum contrarium est sine
reliquo dicitur necessario esse contrarium. Et sic conversione. hoc est substantia
panis est ad ubi de parte et ad. ergo hoc est ubi. Et de parte
non est. ergo panis est adnichilatus. ¶ Respondeo. ad adnichilatione
non dicitur quod nec manet nec in alio manet. Et panis substantia
non manet ipse sed conversione ut dictum est. nec manet
in corpore Christi. quia sic corpus Christi augeretur. ergo ponitur adnichila-
tus. ¶ Respondeo. sic sibi conversio fit ad formam. una substantia ad
substantiam. Et in conversione forma adnichilatur. tamen sic patet cum
ex aere fit ignis. ergo in conversione substantialiter quibus hoc esse dicitur
adnichilatur substantia panis. ¶ Et ergo aug. dicit in libro lxx
xiii q. ille aliquid non esse ut pertineat non esse et tende-
re ad non esse. Et hoc est hic. ergo ipse non tendebatur re-
ducitur. Et conversio vertitur sic vertitur dicitur. ergo non redu-
citur panis in nichil. ¶ Respondeo. id quod in alio convertitur non adnichilatur
Et panis in corpus Christi convertitur ut patet auctoritatibus illis positis.
ostendi potest. ergo non adnichilatur. ¶ Respondeo. Item per recte re-
putatur. Et hoc satis est magis periculosum ut predictum est.
ergo cum adnichilatio fit una ad essentiam in principio
huius partis. ¶ Respondeo dicendum quod propter duo potest substantia dissolui
et. scilicet quia substantia panis resolvitur in principia sua ut
quia adnichilatur. Et quod adnichilatur est substantia. Et ea in principia
ista non resolvitur. hoc non fit nisi duplex ut sunt
materia quod esset et materia sine forma ad quod non permansisset esse
potest. quia hoc per se in prelatio generationis. Et ea per corpus sua
est contraria post. et forma est actu efficiens. ergo potest materia sine
forma esse actu. potest tamen materia esse et non esse alicuius
potest multiplicari ita quod resolvatur in nullo elementorum. Et hoc ultimo
non potest esse. quia illa nulla elementa aut remaneret in eodem
loco. et sic esset motus localis. illud elementum nullum quod non potest
esse. esset simul cum dimensionibus panis et in alio hec inferiora
separetur. vel non esset in eodem loco. et sic esset motus
localis. illud elementum nullum. quod non potest esse. quia sine talis
mutatio esset. sed cum motus localis sit successivus
necessario. oportet quod id nullo esse tempore reliquit una
parte hostie quam alia ut instanti dicitur sic in instanti
ut diceret. secundum sequitur aliud ad. vel quod aliquam
sub aliqua parte hostie non esset non corpus Christi non substantia panis
nec nullo etiam quia iam abscessit ab illa parte. vel quod
aliquam aliam partem hostie corpus Christi et nullo etiam quod
est impossibile. et id potest esse quod resolvatur in principia. substantia
non potest dici quod adnichiletur. eo quod omnis motus vel
mutatio est ad aliquid. sic motus quod est ad albedinem de-
albatio. secundum illa transmutatio tamen posset dici adnichi-
latio. cum tamen aliquid esset non. hoc autem non potest esse
in ista conversione. quia omnis hec conversione tendit ad corpus Christi
quod non potest incipere hoc esse cum prius hoc non fuit. et non propter
motum aut mutationem. secundum vel alterationem ad
aliquid. primum aliquid in ubi. secundum si conversio potest ad corpus non tra-
net. oportet quod corpus Christi esse. hoc in altari secundum conversione
ut hoc non est per motum plus. quod non est ipsatum sed per
conversionem illa substantia et quod prefecit substantia panis adnichi-
latur. ¶ Ad primum dicitur quod in mutationibus nullus est aliquid est sub
aliquo et quod non convertitur idem. aliquid. sed ideo adnichilatur
non dicitur in potentia sibi. sed ideo quod convertitur ad aliquid ad quod
est terminus mutationis. non quod ut sit id. sed ut ipsa illa in
tamen termino adnichilatio. dicitur in quo in ad convertitur. secundum
autem in hac conversione id quod est tamen aliquid substantia panis conver-
titur per se totum in tamen aliquid. scilicet corpus Christi. in quod ut
sit ipsum. sed ut sit ipsum metipsum. patet quod non est ad
nichilatio substantie panis. ¶ Ad secundum dicitur quod ideo illa predicta
in mutationibus oppositis. quod id quod est tamen aliquid in una
est tamen aliquid in alia. non autem in mutationibus quorum unaquaque
dicitur ad aliam. sic ipsorum ordinatur ad perfectum sic
mutatio que acquiritur perfectio prius ordinatur ad illam que
est acquirere perfectionem. sed hec conversio autem panis in corpus Christi
non est mutatio opposita creatori. sed in qua perficitur
ipsa. ideo substantia panis nichil esse per hanc conversionem consequitur
et id non quod sit in hac conversione tamen ad quod fit in crea-
tione est tamen aliquid. ¶ Ad tertium dicitur quod quamvis panis non
sit ad. tamen tamen in quod conversus est panis est ad conversione sed
est id non sequitur quod panis sit adnichilatus. ¶ Ad quar-
tum dicitur quod quamvis non maneat panis nec in se nec in
alio manet. tamen in corpus Christi in quod conversus est panis et ideo non
sequitur quod sit adnichilatus. ¶ Ad ultimum dicitur sic aliquid.

Ad id sic procedimus videtur quod panis non possit converti in corpus
Christi. conversio enim mutatio quedam est. Et nulla species transmu-
tationis in corpus Christi panis convertitur. non enim in est generatio et corru-
ptio. quia nichil panis non manet. non est alteratio quia non
manet aliqua substantia ex parte actu. nec est augmentum quia non
additur aliquid ad corpus Christi. nec motus localis. non enim ipsum
corpus Christi de celo descendit ut dictum dicitur. ergo videtur quod nul-
lo modo panis in corpus Christi convertatur. ¶ Respondeo. in omni conversione oportet
esse aliquid quod mutetur. mutatur autem quod distinctum sit terti-
ne et prius. Et ergo panis in corpus Christi convertitur. oportet esse aliquid
idem nunc quod prius fuit vel substantia panis. et nunc sit vel substantia
corporis quod non potest. ergo panis in corpus Christi non convertitur. ¶ Respondeo.
conversio accidit quedam est. Et autem accidens est in subiecto non autem
potest dici quod tantum eius sit panis vel corpus Christi. quod non est idem
tantum mutationis. et quod aliquid vel aliquid. ergo panis nullo
modo convertitur in corpus Christi. ¶ Respondeo. esse quod sit de acquirente
hic quod fit dicitur. Et esse singulare est incorruptibile. ergo nullo modo est quod
ad singulare fiat aliud singulare. quamvis possit ei ad-
iungi et sic esse eius principium. sic patet. Et corpus Christi est quoddam
singulare determinatum. ergo non potest esse quod ad corpus Christi
in ipsum. ita quod fiat ipsum ipsum. sed solum quod adiungatur
ei. ¶ Et conversio est quod dictum dicitur. sed corpus Christi est panem et vinum
corpus et sanguinem. non quod ipsum corpus Christi de celo descendat
sed quod panis et vinum transit in corpus et sanguinem Christi.
¶ Respondeo. id quod non in se manet. non adnichilatur. omnis quod

in aliud convertatur. Et panis non manet in se sic ipso annihilato [illegible]
dem est. non est annihilatio ergo annihilatus ergo quod in id
convertatur. Videtur ut quod ista conversio sit successiva
sicut et haec conversio [illegible]. Et ubi non possunt
ad [illegible] non [illegible] ergo cum habeant in successione
ut quod successive conversio panis fiat. Contra ipse est in
eodem instanti esse ad totum et panem. Ergo non est idem
instans in quo primo est corpus et in quo ultimo est panis. Et
inter quaelibet duo instantia est tempus medium ut probatur
in vi physicorum. Ergo conversio panis in corpus est successiva.
Contra in omni conversione requiritur ut sicut ad alterum
et sic cum conversio mutatio quaedam sit. Et utrumque est
et sic est successio. Ergo in omni conversione et mutatione oportet
esse successionem et sic idem quod prius. Contra in omni [illegible] est
[illegible] et [illegible] esse. [illegible] non est [illegible]
[illegible] quia [illegible] est [illegible] et [illegible] et sic
idem quod prius. Contra [illegible] est quod [illegible] ista [illegible]
haec conversio fit [illegible] et ista ergo fit [illegible]
to. Contra in omni successiva mutatione [illegible] est aliquid
in medio quod medio. Sed in hac conversione non est inve-
nire ad medium inter [illegible] panis et corpus. Ergo non
est in successiva conversio. Videtur ut quod haec conversio fit
miraculosior omni alia mutatione. quia quanto aliquid
magis [illegible] convertitur [illegible] in hac [illegible]
culo. Sed non est aliqua miraculosa conversio cum non
magis [illegible] quam hanc quod [illegible] et quod [illegible]
posuerunt [illegible] naturali [illegible] quod [illegible] obedien-
tius [illegible] et magne [illegible] ad esse [illegible]
ergo ista conversio est miraculosior omnibus mutationibus. Contra
ubi est plus resistentiae ibi est maior difficultas in [illegible]
[illegible] et per consequens magis miraculum. Sed in hac conversio-
ne resistentia cum [illegible] totum [illegible] totum. Ergo
ista conversio est maxime difficultatis. Ergo est mira-
culosa. Contra quanto [illegible] est [illegible] tanto
fit miraculum. tanto est magis miraculum.

[illegible] est [illegible] quod
[illegible] conversionibus miraculosis est [illegible] sicut [illegible]
[illegible] conversa fuit [illegible] [illegible] obedientiam
sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] aliqua [illegible] tamen non est aliqua repugnantia. Ergo
cum in hac conversione sit repugnantia et nulla [illegible] ex
parte [illegible] quod non potest esse ad [illegible] totum [illegible]
ut quod haec conversio sit miraculosior omni alia muta-
tione. Contra quanto aliquid sunt magis distantia tan-
to difficilius in invicem mutantur. Sed magis distat non
ens simpliciter ab ente quam hoc ens ab hoc ente. Ergo diffi-
cilius est ex non ente simpliciter facere ad ens quam ex e-
nte hoc facere [illegible] et ita tanto est maioris virtutis in
[illegible] quam [illegible]. Contra quanto est [illegible] mutationis al-
terius tanto mutatio est maioris virtutis. Sed maio-
ris virtutis est facere [illegible] quam [illegible] Et [illegible] hu-
manae [illegible] est mutatio [illegible] [illegible] filii quod est

ad dignitatem quam [illegible] ad quod [illegible] ergo magis
est miraculosa illa mutatio quam ista conversio. Contra
[illegible] quoniam quod in mutationibus [illegible] inveni-
untur aliae mutationes quod non variatur [illegible] eo quod est
intraneum rei [illegible] quod est [illegible] sicut patet in motu .i.
locali [illegible] aliqua [illegible] [illegible] est in qua variatur [illegible] accidentali [illegible] rei [illegible] [illegible] sicut patet in .ii.
motu augmenti et alterationis [illegible] aliqua [illegible] mutatione .iii.
quod pertingit usque [illegible] [illegible] sicut generatio [illegible]
[illegible] naturale [illegible] non potest pertingere usque ad variationem
[illegible] quod oportet [illegible] [illegible] sicut [illegible] agens
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] age-
te et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] ita ipsa [illegible] quod [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
esse [illegible] quod habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad variationem [illegible] sicut [illegible] [illegible]
[illegible] esse [illegible] totum ut ex toto [illegible] totum [illegible] ita
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] talis [illegible] conversionum est [illegible] quod ex hoc pane
fit hoc corpus Christi ex quo patet quod ista conversio differt ab
omnibus naturalibus conversionibus in iiii. Primo [illegible] quod usque ad [illegible] .i.
pertingit [illegible] non [illegible] Et quod [illegible] est [illegible]
[illegible] non est ad [illegible] [illegible] differt [illegible] quod haec conversio non .ii.
habet [illegible] sicut [illegible] [illegible] quod in naturalibus conversio- .iii.
nibus convertitur totum in totum non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] convertitur in [illegible] [illegible] non convertitur
in [illegible] [illegible] [illegible] non convertitur quod alia [illegible]
[illegible] et alia [illegible] [illegible] [illegible] totum convertitur in totum
quod panis fit corpus [illegible] convertitur quod [illegible] panis
fit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod est [illegible] [illegible] quod in naturalibus conversionibus [illegible] .iiii.
mutatur [illegible] quod convertitur [illegible] in [illegible] convertitur [illegible]
quod in alterum convertitur [illegible] [illegible] [illegible] Et
[illegible] ad convertitur naturaliter [illegible] sit [illegible] conversio
[illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit conversio cum additione ad alterum [illegible]
existentis [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] augmentum
vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut accidit
in nutrimento. [illegible] in quod fit conversio [illegible]
[illegible] [illegible] additur quod ut [illegible] est [illegible] quod convertitur
[illegible] in ipsum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in quod [illegible] conversio nullo modo [illegible] [illegible]
sed solum panis convertitur. Contra [illegible] quod haec conver-
sio [illegible] naturalium mutationum [illegible] ab omnibus
differt ut [illegible] patet, habet tamen aliquam convenientiam cum
[illegible] [illegible] in [illegible] conversio fit in .i.
ad [illegible] differt tamen ab ea [illegible] non fit ali-
qua additio sicut ibi. Contra [illegible] quod in hac [illegible]

2 3 [illegible] et fit per [illegible] dict. Si in hac conversio-
ne minima.

mutationes sunt contrarie. Et ad quod transmutatur, scilicet privatio: non quod ad modum aliarum mutationum ut ad ipsum maneat. Sed secundum totum et omnes partes eius ut dictum est. Cum dicit: quod transmutatum necesse [illegible] post actum in perfecto id est quod secundum transmutationis [illegible] sit id quod est secundum. postmodum autem probat scilicet quod ad hoc reducitur motus et non ipsum [illegible] perfectum. Sed transmutatio [illegible] divisionem non potest aliquid actu in perfectum. Sed solum successione [illegible] partium non solum actualiter sed etiam substantialiter. successio autem est in successivis per [illegible] et ordinem in ordinatis. Sed secundum regulam in primo libro [illegible] xxvii [illegible] relationibus dicitur. cum ista [illegible] ordinem [illegible] successio nisi secundum rem quod in ipso parte quam mutatur. Non autem motus [illegible] non per totum quia ipsum in mutato permanet.

Cum dicit: [illegible] ipsum [illegible] et ideo [illegible] ad recipiendum id quod [illegible] sunt dicta. Unde [illegible] locum vel [illegible] quia [illegible] non attingit [illegible] ad [illegible] cum [illegible] non manet [illegible] locum [illegible]. Cum dicit quod [illegible] aliquid mutatum non est in instanti [illegible] distantia eius quod movetur [illegible] motus distantia [illegible] non solum dimensiones loci aut quantitatis. [illegible] repugnantia [illegible] ut non [illegible] repugnantia [illegible] recipere in instanti [illegible] sicut [illegible] repugnantia [illegible] non est necessarium [illegible] dispositionibus [illegible] exclusis [illegible] ad recipiendum [illegible] non [illegible] aliquid in tempore [illegible] non [illegible] ut [illegible] quod [illegible] et [illegible] et non [illegible] dispositio [illegible] ipsum [illegible] potest cum [illegible] in instanti [illegible] successive [illegible] ut in [illegible] modo [illegible] quod transmutatur potest magis vel minus distare [illegible] transmutatione [illegible] sit successio in motu [illegible] ad ipsa [illegible] ut dictum est [illegible] dispositionibus [illegible] magis [illegible] alia non [illegible] maior vel minor distantia [illegible] minor [illegible] in [illegible] distat ab alio [illegible] et [illegible] sit in instanti.

Cum dicit [illegible] non quod [illegible] in [illegible] instanti [illegible].

Cum dicit [illegible] attingit [illegible] adversa [illegible] ultimum instans in quo est [illegible] sic et primum in quo est [illegible] in [illegible] instans [illegible] dicitur quod [illegible]

[illegible] instans est [illegible] et [illegible] dicitur [illegible] sunt duo [illegible] ipse [illegible] est in eo [illegible] instans [illegible] duo [illegible] in [illegible] esse [illegible] non est unum [illegible] distinguitur [illegible] ordine [illegible] ad maius [illegible] duo [illegible] duo [illegible] non [illegible] unum instans sicut [illegible] et non [illegible] ultimo [illegible] et non [illegible] aut [illegible] non est [illegible] unum [illegible] divisum [illegible] ponitur [illegible] duabus lineis [illegible] in quibus [illegible] duo puncta et in illa puncta coniunguntur in uno puncto linee [illegible] tunc [illegible] dicunt [illegible] unum instans [illegible] et [illegible] sunt duo instantia. Si accipiatur [illegible] instantia duorum temporum quibus [illegible] esse [illegible] alterum [illegible] et sic inter duo instantia [illegible] non est necesse esse tempus medium. Sic non inter puncta coniuncta linea [illegible] non potest stare [illegible] punctum sit [illegible] linee quod potest esse [illegible] et [illegible] punctum [illegible] et [illegible] instans est [illegible] tempus quod [illegible] non [illegible] non est accipere instans [illegible] per modum [illegible] puncti. Et ideo [illegible] cum [illegible] hoc [illegible] in toto tempore non est accipere [illegible] et [illegible] duo instantia [illegible] tempus ad motum et [illegible] tempus [illegible] aliquid [illegible] et [illegible] illius [illegible] est in tempore. Et [illegible] in tempore [illegible] duo instantia. Et ideo ordo [illegible] duorum instantium [illegible] motus [illegible] duo instantia [illegible] eiusdem motus [illegible] tempus medium [illegible] et fine illius motus. Sicut [illegible] inter duo instantia sit tempus medium sic et inter principium motus et finem est motus medius [illegible] accipiuntur duo instantia [illegible] duorum motuum [illegible] principium unius et fine alterius. Sic inter duo instantia non est tempus medium sic non motus est medius inter principium unius motus et finem alterius. Et ideo cum [illegible] tempus sic et motus duo instantia [illegible] motus [illegible] fine [illegible] et alterum principium [illegible] in quo est [illegible] unum non potest stare [illegible] instantia temporis distinguuntur per [illegible] ad [illegible] motum [illegible] vel [illegible] ad quod [illegible] non solum [illegible]

mensura ad mensuratum. Et sic accipit ad tempus s. motum
celi, quod est continuum et ininterruptum, non potest vel sed
non. Sed inquantum signantur duo instantia in tempore semper
est accipere tempus medium quia est accipere inter quelibet mo-
menta motus celi motum medium. Et ideo in talibus mo-
tibus non difficile. Sed comparendo ista instantia ad eun-
dem motum sive ad diversos, propter quod commentator dicit
super librum physicorum, videtur quod inter quelibet motus
iiij contrarios est tempus medium, quod non oportet si duo instantia
motus precedentis se invicem consequentia. Et ideo dicendum
ista conclusio cum sit super naturam non habet ordinem ad mo-
tum celi sed non mensuratur tempore. Et instantia quod est men-
sura motus celi et propterea non est idem sed duo
instantia succedunt per finem temporis medio sicut in primo libro
de [illegible] dictum est de motu [illegible]. Sed tamen non
statim quod ista conclusio sequitur motum plurium [illegible]
que habent redditum ad mensuram motus celi. Sic illumina-
tio consequitur ad motum localem quo differt illuminatio
v etiam quia instantia accipiatur in hac conclusione secundum
mensuram motus celi. Et propterea aliud dicendum quod est
sed significare duo instantia in quorum uno primo sit contra-
rium et in alio ultimo sit privatio quia sic de necessitate est
inter ea tempus medium. Sed non utrumque contrarium per signi-
ficationem unum non est quia designatio nunc non facit
ad hoc quod tempus mensuret vel non mensuret. Unde sit duo
instantia per se in quorum uno est privatio aliud contrarium et tale
contrarium et privatio sic signate inter sunt necesse est esse tempus
medium. Et quod intelligitur secundum designationem non utrumque
possibile designatio est impediri per designationem aliud instan-
tis. Cum ubi duo designationes non sunt [illegible]. Et
vj ideo aliud dicendum quod non est designare ultimum instans sed ultimum
tempus in quo est privatio sed tempus quod et instans non oportet
esse tempus medium. Sic ergo medium instantia
est ultimum [illegible] quod apparet ex hoc quod philosophus dicit
in libro physicorum quod in equalibus sit magnitudinis in to-
to tempore mensurante motum alterationis albi in albu-
dinem in calido. Et instans ultimum temporis est nigrum. Sed
. in tempore non est dandum quod in toto illo tempore sit albu
et in toto sit ultimum. Et quod ultimum non est dare ultimum
temporis non est accipere penultimum sicut nec in
ultima parte linee penultimum vel non est acci-
pere ultimum instans in quo erit album. Et ultimum tempus
est sed in his mutationibus quod sit tamen motus
sic generationis et alterationis quia cum exacte sit
[illegible] in toto tempore alterationis precedentis est acci-
pere ultimum instans in quo est [illegible] et sic est de illumina-
tione. Motus localis et ideo cum conclusio sit tamen
continua motus s. plurium aliorum in toto tempore per
cedens est privatio per ultimum instans in quo est contra-
v. Deinde cum dicit quod in talibus mutationibus est designan-
dum tempus per duas [illegible] mutationes, quia sic contingit
tempus ut dictum est in primo physicorum et quod non possibile sit esse

unum sed diversitas terminorum in diversis mutationibus. Sed hic diversi-
tatem terminorum assignat et nec propter hoc aliquam est mutationem et medium
terminorum potest accipi medium quod minus distat ab
uno extremorum quam ab alio. Sed tamen quod pervenit ad
ultimum mutationis terminum sicut recessit ab uno ter-
mino et accessit ad alterum. In quo consistit mutationis ratio
et ideo ad illam mutationem pertinet et non s. in quo
terminatur accessio et recessio et propter hoc in quo recipit ultimum
ideo talis mutatio non est in instanti. Sed in contradictoriis
aliqua mutatio est inter cuius terminos non potest accipi
medium in eodem subiecto vel substantia per accidens sicut inter
affirmationem et negationem, quod idem est quod cum non est
medium sed sunt ut dicit in primo posteriorum per accidens ac-
cipit accipi medium in contrarie negationem cum ad ad-
iungatur. Quod magis vel minus distat ab affirmatione
sicud sic contrarium in eodem genere dicitur. Sicut distan-
tia contrarium. Sic inter non album et album accipiunt per accidens
medium contrarie colorum cum adiungitur negatio al-
bedinis, quod magis distat ab albedine vel minus. Simi-
liter inter non ignem et ignem accipitur medium sed quod est
magis vel minus frigidum aut humidum. Sed in contradictoriis
mutationibus in quibus tamen sunt affirmatio et negatio tamen
sicut privatio et forma tamen potest loquendo non potest esse re-
cessus a termino vel accessus ad terminum quam pervenitur ad
ultimum terminum. Et ideo propter hoc non pertinet proprie loquendo ad hanc
mutationem. Sed solum per accidens ratione adiuncte adne-
gationi. Sed quia per accidens negatio recipit magis
et minus et per consequens medium, proprie loquendo per-
tinet ad motum precedentem sicut ad alterationem quam prece-
dit generationem et ad motum localem que precedit illumina-
tionem. Et propter hoc iste mutationes dicuntur esse in instan-
ti et dicit quod ut dictum est in talibus privatio et forma contra-
rie et non est accipere medium, quod magis sit propin-
quum contrario quam sit privatio et ad hoc quod convertatur in primum
divina virtute. Ideo sic est in medio de ista mutatio-
ne et propter hoc in instanti fit adhuc conclusio non
pertinet vel in tempore sed iam sit privatio et contrarium esse contra-
riorum. Et sic pertinet ad totum tempus precedens. Conclusio
similiter plurium aliorum, quod quidem motus efficit con-
clusionem. Ad quod dicendum quod mutatio ut dictum est
est in instanti. Et motus precedens est in tempore. Et ideo con-
cluditur istam tamen motus precedentis quod mutatio est
esse. Sic generationis alterationis vel nec sed pertinet ad mo-
tum precedentem et terminum esse ad terminum motus quia est
ipsa generatio. Et sic vel sic sic et terminus est a toto
non extenditur sed ad mutationem illam. Et [illegible] est
sic et sicut et terminus est et sic quod sit. Et [illegible]
totius illius mutationis quod est est. Et terminus esse totius
tamen mutationis sicut et dicitur quod sit ista motus
terminatur est. Sic illuminatio autem et illuminatio est
sic et est in generatione. De quo hic loquitur. Deinde cum dicit quod non
dicit quod certo ad est permanentium tales difficultates impe-

mutatio. Et quia formam in aliqua mutatione manet, id in aliis mutationibus. Minimum manet materia est causa formam omnium mutationum. Sed illa mutatio quae fit ad ipsam materiam attingit est difficilior et maioris virtutis ostensiva quam quaecumque alia transmutatio ex parte eius quod transmutatur. Et quia haec creatio et haec conversio pertingunt usque ad essentiam, non ut expeditur patet, generaliter mutationes esse maioris virtutis ostensivas quam alias aliquas. Et quibus mutatio vel formae substantialis vel accidentalis aut loci [illegible]. Et inter has duas [illegible] creatio [illegible] largo [illegible] ex [illegible] ut apparebit [illegible] conversio posset [illegible] transmutatur ex parte esse ad quod est mutatio. Mutatio autem quae est in [illegible] ad divina [illegible]. Producit has et quasdam alias mutationes in difficultate. Sed ipsa est miraculum miraculorum omnium. Ad secundum dicendum quod mutatio una fit et existentia in existens. [illegible] modus aliarum mutationum quae fiunt et in existens in existentia. Ex quibus in specie [illegible] acceptionem [illegible] et [illegible] conversio [illegible] esse non [illegible] difficultatem [illegible] quae est ex non esse non existentia [illegible] mutatione non inveniri. Ad tertium dicendum quod in aliis actione potest esse resistentia duplex. Uno modo ex parte agentis [illegible] ex [illegible] agente [illegible] alio modo ex parte ipsius effectus [illegible] dispositione [illegible] impedire. [illegible] actione [illegible] non [illegible] resistentia non habet locum. [illegible] non attendere difficultatem [illegible] ad agentem. [illegible] impedimentum effectus. Effectus [illegible] magis impedire [illegible] respectus [illegible] dispositionis [illegible] non impedit effectum [illegible]. Et id [illegible] difficultatem est [illegible] non [illegible] ubi [illegible] ad quod effectum [illegible] repugnant. Ad quartum dicendum quod [illegible] habet [illegible] ad mutationem [illegible] habet potentia obedientiae [illegible] miraculorum. Sed [illegible] modum [illegible] conversionis [illegible] obedientialis [illegible] conversionibus [illegible] potentia obedientiae [illegible] tale ut tale [illegible] in hac [illegible] conversio [illegible] potentia obedientiae [illegible] in illa. Sed maioris virtutis ostensiva est [illegible] in qua nulla potentia obedientiae [illegible] alia duo concedimus.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod [illegible] conversio [illegible] formam [illegible] quae panis [illegible] corpus Christi, ut quod est corpus Christi fuit panis [illegible] id est corpus Christi [illegible]. Praeterea [illegible] est [illegible] conversio [illegible] alias [illegible] in hac [illegible] totum in tota

et partes in partes sic expeditur patet. Circa quartum in aliis [illegible] mutationem talem non loquendo [illegible] quod [illegible] ut est [illegible] ut quod erat aer est ignis. Ut [illegible] possit dici quod est corpus Christi erit panis. Ad quartum quaeritur [illegible] relatum supponit [illegible]. Et non est accipere aliquid supponere quod sit [illegible] panis [illegible] corpus Christi ut expeditur patet. Secundo non est dicendum quod est corpus Christi fuit panis. Videtur ut quod [illegible] fit [illegible] panis fit corpus Christi [illegible] ad [illegible] facere [illegible] scilicet panem et vinum corpus fiunt [illegible] ut [illegible] dicit. Ergo panis fit corpus Christi. Praeterea [illegible] convertitur in aliud fit illud. Sed panis convertitur in corpus Christi. Ergo fit corpus Christi. Contra [illegible] panis est [illegible] corpus Christi [illegible] panis autem numquam est corpus Christi. Ergo [illegible] est falsa ~~corpus Christi~~ panis fit corpus Christi. ~~formatum est~~. Videtur ut quod haec sit falsa: de pane fit corpus Christi. Ex eodem enim fit [illegible]. Sed haec est falsa: corpus Christi de pane formatum est, ut ex pane. Ergo [illegible] fit de pane. Praeterea [illegible] notat [illegible] ut magister dicit in [illegible] d. xxxii. Et nulla [illegible] est panis ad corpus Christi. Ergo non potest dici corpus Christi fieri de pane, ubi ex pane. Contra. Ambrosius dicit quod [illegible] fit confectio de pane fit corpus Christi. Videtur ut quod haec sit vera: panis potest esse corpus Christi. [illegible] est [illegible] impossibile. Et panis mutatur in corpus Christi, ergo panis est potentia corpus Christi. Contra. Ambrosius dicit quod panis potest esse corpus Christi [illegible] sermone. Contra [illegible] esse [illegible] non sequitur [illegible]. Et [illegible] dicatur: panis est corpus Christi [illegible] panis est corpus Christi; ergo haec est falsa: panis potest esse corpus Christi. Respondeo dicendum quod [illegible] quam haec conversio [illegible] differt ab omnibus aliis ~~conversionibus~~ quia in omnibus aliis mutationibus est [illegible] formam [illegible]. In hac autem non. [illegible] solum est [illegible] duas [illegible] conversionum. Et ideo [illegible] locutiones exprimentes mutationem [illegible] ordinem termini ad terminum [illegible] concedendae in hac materia sicut haec: panis convertitur in corpus Christi. [illegible] locutiones [illegible] exprimunt [illegible] concedendae [illegible] in [illegible] illa [illegible] non fit [illegible] et tales locutiones aliquid [illegible] ad terminum [illegible] ad [illegible]. Sed tales locutiones non sunt concedendae [illegible] sunt [illegible] locutio [illegible] ut [illegible] illud [illegible] mutationis [illegible] non est concedenda. Ad primum ergo dicendum quod [illegible] Ambrosius exponi debet [illegible] panis est corpus Christi [illegible] panis et postea corpus Christi. Ad secundum dicendum quod [illegible] passio [illegible] in fine est [illegible]. Sed [illegible] conversio [illegible]

.2.
3. [illegible]
.A.
.I.
mutationibus

ut p[ro]bat distantia. i p[ri]n[cipi]o. & p[ro]bat uenire i fine
... [illegible] ... [illegible] q[uo]d cad[i]t i p[ri]n[cipi]o ... [illegible]
tin aq[ua]. Et id[e]o ... [illegible] ... col[or]e
d[e] pane ... [illegible]. [illegible] ...
... [illegible] locutio[n]is in ... [illegible] ...

2. [illegible]

3. [illegible]

8. [illegible]

[illegible]

p[ro]p[ri]um i. ix. eth[icorum]. Ad secundum dicendum quod medium duorum
extremorum [illegible]
est medium duorum extremorum [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] .j.
[illegible] .ij.
[illegible] .iij.
[illegible] .iiij.
[illegible] .v.
[illegible]
[illegible] .j.
[illegible] .ij.

intinctio

e dupl(ex) ... Si una q(ue) dedicat(ur) ad p(er)ficie(n)d(um) sa(cramen)t(u)m
ecc(lesi)e ecc(lesi)a s(ac)ra(men)to. Un(de) ca(us)a p(er)missa n(on) e(st) sa(cramen)ti q(ui)a
q(uia) ordinat(ur) ad fine(m) sa(cramen)ti. Et h(ec) (con)seq(ui)t(ur) sa(cramen)t(um). Un(de) ea
sumi ut uero n(on) p(er)ficit(ur) sa(cramen)t(um). Dic(itur) si ap(er)te in-
tendat baptizare aliq(ue)m ut ho(mine)s t(em)p(or)ale (con)seq(ua)t(ur)
h(oc) sa(cramen)t(um) bap(tismi) recip(er)e. q(uia) s(ecundu)m p(ri)us memorata (con)forme in-
tentio(n)e ecc(lesi)e. (et) s(imi)l(ite)r n(on) q(uod) ad sa(cramen)t(um). Et sic(ut) h(ic) s(ecundu)m p(ri)o
si sac(er)dos i(n)tendat (con)ficere n(on) ad sumendu(m) s(ed) ut
ueneficiis utat(ur). uer(um) c(or)p(us) (christi) e(ss)et. Si(mi)l(ite)r (et) si a(li)q(ui)s
sac(er)dos i(n)tendat (con)ficere mag(is) (con)tinuat(ur) p(ro)p(ter) n(on)
ad uisu(m) fallat(ur) s(ed) i(n)uisibilit(er). (con)ficer(et) tam(en) n(on)
m(u)l(tu)m dico. q(uia) n(on) possit (con)ficere totu(m) pane(m) q(ui) e(st) i(n)
una ciuitate s(ed) ul(tra) q(uod) e(st) i(n) foro. q(uia) ip(s)a for-
(m)a p(ro)noiata d(e)t(er)minatio(n)e(m) req(ui)r(it). S(ed) q(uia) n(on) (con)ficienda d(ebe)t
e(ss)e cora(m) sac(er)dote. Un(de) sac(er)dos (ex)istens i(n) domo
sua n(on) possit (con)ficere pane(m) q(ui) e(st) i(n) altari. ut(rum)
aut(em) n(on) p(ro) d(e) toto pane q(ui) e(st) i(n) foro ... d(e) toto u-
no q(ui)d(em) e(st) i(n)cl(us)us ... ut (con)tinuat(ur) p(ro)p(ter) pa-
rua (et) uinu(m) q(ui) cora(m) sac(er)dote ponu(n)t(ur). d(ebe)o q(uod)
possit (con)ficere ab(s)q(ue). Cad(it) s(ecundu)m d(ubium) q(uod) p(ro)p(ter) ...
e(st) ut d(icitu)r. Ro. xiii. q(uia) q(uod) e(st) d(e) me(n)te d(e) ca(us)is
potestate. ad bonu(m) e(st) ordinata. n(on) t(ame)n p(ro)hib(et) q(ui)n
q(ui)s a(liqui)s p(ro)p(ri)a accepta abutat(ur). Un(de) sic(ut) p(re)-
lati ecc(lesi)e h(abe)nt p(ote)state(m) i(n) edificat(ione) (et) n(on) i(n) des-
tructione (et) t(ame)n possu(n)t fac(er)e q(uod) se i(n) destructione(m). uel
ut (con)ficie(n)di d(ic)ta e(st) miss(a) (et) ali(ud) ad d(ic)u(m) bon(um)
t(ame)n a(liqui)s p(otes)t abuti. ut ad i(n)iq(ui)tate(m) ul(tra) luc(rum)
ut ad h(oc) fac(er)e at. Cad(it) t(ertiu)m d(ubium) q(uod) p(ro)p(ter) sa(cramen)t(u)m
i(n) sa(cramen)to (con)sistat i(n) ip(s)o usu n(ost)ro. Et t(ame)n id t(ame)n ad co(n)-
fecti(onem). ubi u(ide)t(ur) q(uo)d i(n) usu(m) u(eni)t. Et p(ro)p(ter) sacr(amentu)m
sa(cramen)ti (con)sist(it) i(n)p(er)a m(od)o (con)fectio(n)e (et) s(upe)r e(st) (con)t(ra) ad h(oc)
fac(er)e. Un(de) p(ro)p(ter) h(oc) sa(cramen)ti. n(on) d(e) p(er)se abusu(m). sic(ut)
i(n) bap(tism)o

Ad(hu)c sic p(ro)c(edi)t(ur) u(bi) s(ecundu)m c(ir)ca q(uam) p(ane)m t(ri)tic(eum) h(oc)
sa(cramen)t(u)m e(st) memoria d(omi)nice passio(n)is ... mag(is) (con)petit
... passio(n)e o(s)de(n)d(itu)r q(uo)d e(st) duru(m) (et) ...
... granu(m) t(ri)tici. q(uo)d e(st) ... g(ra)d(u) exalta fun-
damento pane(m) (con)fect(um) p(otes)t e(ss)e m(ateri)a h(uius) sa(cramen)ti. Cp(itulum). i(n) co(m)-
m(un)i q(uia) p(otes)t p(er)fici sa(cramen)t(u)m p(ro)p(ter) bap(tism)o. ut null(us) i(m)pediat(ur) ferm-
m(en)t(o) a(liqu)a p(ro)p(ter) ... g(ra)d(u) (et) ille ...
pane(s) d(ebe)t e(ss)e m(ateri)a h(uius) sa(cramen)ti. ut null(u)m copia ...
Cp(itulum). fig(ur)a i(n)d(i)u(id)u(a) e(st) sp(eci)e sp(eci)ei. s(ed) q(uo)d ... fr(umen)tu(m)
sic q(uo)d h(abe)nt ... figura(m) g(ra)no t(ri)tici. sic(ut) p(atet) d(e)
far(r)e (et) spelta. g(ra)d(u) sic ... sp(eci)ei ad g(ra)no t(ri)-
tici. (et) ita pane(s) ex ill(is) ... (con)fect(us) p(otes)t
e(ss)e m(ateri)a h(uius) sa(cramen)ti. Cp(itulum). pane(s) n(on) h(uius) sa(cramen)ti e(st). q(uia) ex alt(er)is
g(ra)nis (con)fect(us) ... c(or)p(u)s mistica d(e)sig(na)t. ut p(atet)
d(e) ... d(omi)n(u)m e(st). s(ed) h(oc) (et) i(n)uenit(ur) i(n) pane. d(e) aliis f(ru)-
m(en)tis (con)fecto. g(ra)d(u) ille pane(s) p(otes)t e(ss)e m(ateri)a h(uius) sac(ramen)ti.
Cont(ra) q(uia) e(st) ... (et) h(oc) q(uia) se d(icit) g(ra)no fr(umen)ti co(m)-
p(ar)auit. Jo. xii. (et) n(on) aliis leguminib(us). Cad(it) ut(rum)
q(uia) si g(ra)no t(ri)tici admisceat(ur) ad fr(umen)tu(m) q(uo)d ...

pane(s) ex m(ix)t(ur)a (con)fect(us) e(ss)e m(ateri)a h(uius) sa(cramen)ti. q(uia) i(n) ... (con)mixtio
n(on) tollit sp(eci)e(m) s(ed) g(ra)nu(m) t(ri)tici (et) alia h(uius) ...
g(ra)d(u) si (con)misceat(ur) adhuc manet sp(eci)es t(ri)tici (et) ita
in (con)fecti(one) ... Cp(itulum). ult(im)o uidet(ur) ... ex sal g(ra)nis
t(ri)tici n(on) studiose ... g(ra)d(u) ex farina (con)m(ix)ta
... g(ra)nis n(on) possit (con)fici pane(s) q(ui) sit m(ateri)a h(uius)
sa(cramen)ti ... h(uius) sa(cramen)t(i) ut p(er)ficiet(ur). q(uo)d e(st) absurdu(m).
Cp(itulum). p(ro)p(ter) c(on)m(ix)tio(n)em mag(is) recedit ... (con)mix-
tio(n)e. s(ed) d(e) pane co(m)muni p(otes)t ... h(uius) sa(cramen)ti. cu(m) ...
... ag(ri)cola ... g(ra)d(u) m(u)lto mag(is)
d(e) pane ex g(ra)nis m(ix)tis (con)fecto. p(ro)p(ter) ...
Cont(ra) s(ecundu)m. medi(ocr)e n(on) aut(em) ... e(st). s(ed) pane(s) (con)mixt(us)
ex diu(er)sis g(ra)nis. e(st) medi(u)s int(er) pane(m) t(ri)tici (et) alio(rum)
g(ra)nor(um). g(ra)d(u) n(on) e(st) pane(s) t(ri)ticeus. g(ra)d(u) d(e) eo n(on) p(otes)t
p(er)fici h(oc) sa(cramen)t(u)m. Cp(itulum). d(e) amido n(on) p(otes)t p(er)fici h(oc) sa(cramen)t(u)m. ut
q(ui)d(a)m d(icu)nt. s(ed) amidu(m) e(st) farina t(ri)tici pura.
g(ra)d(u) m(u)lto m(agis) p(otes)t fi(er)i h(oc) sa(cramen)t(um) d(e) pane alic(ui)us farine.
Cad(it) ut(rum) q(uia) n(on) d(e)b(e)a(n)t (con)fici i(n) azimo. s(ed) i(n) ferme(n)-
to. ... d(e)b(e)a(n)t (con)fici ... (con)fect.

... i(n) azimo. g(ra)d(u) n(on) nos d(e)b(emus) in
azimo (con)fic(er)e. p(ro)p(ter) ... Ant(e) pascha ... aga-
mus n(on) ... s(ed) cena d(omi)ni i(n) qua h(oc) sa(cramen)t(u)m i(n)stitu-
it. fuit an(te) pascha celebrata. ut p(atet) Jo. xiii.
Ant(e) die(m) festu(m) pasche q(ue) ... g(ra)d(u) ip(s)e i(n) fermentato n(on) in
azimis (con)fecit. Cp(itulum). ... figure ...
agn(us) typic(us) i(m)molabat(ur). luna. xiiii. ut h(abetu)r exo.
xii. g(ra)d(u) (christus) i(m)molat(us) fuit luna. xiiii. s(ed) i(n)de p(ro)ce-
d(e)n(te) cena sua d(e)dit discipulis manducand(um). g(ra)d(u) h(ic) fuit
luna. xiiii. s(ed) pascha i(n)cipiebat luna. xiiii. g(ra)d(u) an(te)
pascha fuit cena d(omi)ni. Et sic id(em) q(uod) p(rius). Cp(itulum). Jo. xv-
iii. d(icitu)r q(uod) i(n)de passio(n)is d(omi)nice. ... n(on) i(n)trau(er)unt
i(n) p(re)toriu(m) pilati. ut n(on) (con)taminare(n)t(ur). s(ed) manducar(en)t
pascha. g(ra)d(u) illa die au(dito) ... manducat(ur) pa-
scha. Et sic cena d(omi)ni fuit an(te) pascha. (et) sic id(em) q(uod) p(rius).
Cp(itulum). luc. xxiii. d(icitu)r q(uod) mulieres uiso monumento
uenit (et) parauer(un)t aromata. s(ed) h(oc) n(on) licuisset p(ri)-
ma die d(e) b(us) ... azima comed(eba)nt(ur). q(uia) dies illa
erat celeb(er)rima. q(ui)d q(ui)d ... erat luna. xv. g(ra)d(u) (christus)
passus e(st) luna. xiiii. (et) sic id(em) q(uod) p(rius). Cp(itulum). Jo. xix
d(icitu)r. q(uia) dies s(e)p(u)lt(ur)e d(omi)nice erat magnus dies sab-
bati. s(ed) i(n) sollemni(tate) agnor(um). sola p(ri)ma dies erat ce-
leb(er)rima. (et) uocabat(ur) magna. g(ra)d(u) die sabbati fuit
p(ri)ma dies sollempnitatis. q(uia) e(st) luna. xv. (et) sic dies ue-
n(er)is fuit. xiiii. (et) sic id(em) q(uod) p(rius). Cp(itulum). ... p(er)
... sig(na)t pane(m) i(n) fermentatu(m). s(ed) h(oc) nom(en) ...
ap(u)d ... ubi nos h(abe)mus accepit ... panes. g(ra)d(u)
d(e) fermentato (con)fecit. (et) sic id(em) q(uod) p(rius). Cp(itulum). sa(cramen)ta ueteris
leg(is). p(ro)p(ter) reuelate g(ra)t(ie) ... adhuc
mortifera. q(uia) h(abe)t ...
una d(e) legalib(us) ... i(n) azimis. g(ra)d(u) uid(etur) e(ss)e m(agis)
... i(n) azimis (con)fic(er)e. Cp(itulum). h(oc) sa(cramen)t(u)m sp(irit)uale e(st) ...
s(ed) fermentu(m) ... sig(na)t. ut p(atet) i(n) ... m. xiii. ...

quod ille est verum celebratum. fermento etc. quod magis decet conficere
de fermentato. ¶ Praeterea sicut album et rubeum sunt accidentia
vini, ita azimum et fermentatum sunt accidentia panis.
sed indifferenter conficitur de vino albo et rubeo. ergo non
magis decet attendi de pane an sit azimus vel fermen-
tatus quam de vino an sit album vel rubeum. ¶ Ad quintum
quod prima die azimorum non fermentatum debebat esse in do-
mibus iudeorum ut patet exodi xij. et dominus confecit prima
die azimorum ut patet matthei xxvj. marci xiiij. luce xxij.
ij. ergo ipse confecit de azimo. ergo et nos debemus de
azimo conficere. ¶ Praeterea christus non venit legem solvere sed
implere. matthei v. sed secundum legem agnus paschalis cum azimis
comedebatur. ut patet exodi xij. ergo et agnum paschalem
cum azimis comedit. ergo de azimo confecit. ¶ Praeterea
nihil decet esse in hoc sacramento. sed panis azimus decet magis competere
huic sacramento quam fermentatus propter veritatem. j. cor. v.
epulemur non in fermento veteri etc. ergo decet de azimo
pane fieri hoc sacramentum. ¶ Responsio dicendum ad primam quaestionem quod non potest
confici nisi de pane triticeo cuius ratio est duplex. Prima ratio sumitur
ex parte huius panis conficiendi et ideo aliter illa ratio potest
j. assignari. ¶ Prima ex effectu quia talis panis inter omnes
invenitur perfectior. Unde competit ad significandum excellen-
ij. tiam gratie. quia sicut sacramento confertur. ¶ Secunda ratio ex usu sumitur. quia panis
triticeus est quo magis in usu habent homines. alii autem panes
non fiunt nisi propter defectum tritici. Unde et panis factus
de spelta vel triticeo. sic et oleum de olivis. Unde com-
petit huic sacramento cuius usus est in manducando. ut prima dicitur
iij. est. ¶ Tertia ratio ex congruentia quia est. quia se christus grano frumenti
comparavit dicens. nisi granum frumenti cadens in terram
etc. jo. xij. ¶ Ad primum ergo dicendum quod in passione christi non fuit ali-
qua diversitas. excepto in ipso qui patiebatur. sed summa
benignitas. et quia huiusmodi panis signat in veritate ipsius. vel
non ita competit huic sacramento panis ordeaceus vel alterius
modi. sicut panis triticeus. qui est dulcioris et suavioris.
¶ Ad secundum dicendum quod omnis aqua omni aque est eiusdem speciei. sed primum est eo
non differt in qualitate aqua fuit lapsus. sed non omnia gra-
na ex quibus panis conficiuntur sunt eiusdem speciei. sed eadem species
et eadem essentia sunt ut vero utrumque. et tertium sacramentum vel non est
tante necessitatis sicut sit baptismus. ut prima dicitur est. ¶ Ad tertium
dicendum quod quidam dicunt quod de spelta potest confici. eo quod propter
similitudinem quam habet ad triticum. sed sicut patet in virtute quod
figuram plus appropinquat ordeum ad similitudinem tritici quam
spelta. animato autem avena ab utroque. quibus in colore
plus spelta distat. sed in aliis plus quod magis est
in figura. sunt cum tritico et similis in colore. Unde ex ea
perpetua figura non potest fieri. quod et ideo constat sic esse eiusdem
speciei cum grano tritici. sed ex dispensatione speciei per ex illo
experimentum accipi gratis et generaliter sunt de-
necessitate misse. sed non de necessitate in accidentibus
quia in uno accidentis variatur ex causis extrinsecis. Unde
cum ex grano tritici interdum seminetur natus nascatur
spelta vel far vel ordeum. vel de hoc constat quod
solo ista deficiunt speciei actuum. ¶ Ad quintum dicendum quod si
quis ordeo miscet. et cum quo ex pane sit hoc sacramentum. non autem
quia ex talibus panibus. sed hoc supra patet ad defectum. sicut predicta
addere. ¶ Ad sextum quod primum dicendum quod admixto extraneo per
duplicem existimo non vel ita quod extraneum admixtum tol-
lat speciem eius cui adiungitur. vel retinendo ad speciem suam
sed ad speciem alterius cui additur per dicta ut in eis ulterius
media species. sed hoc utrumque contingere potest. ut est et
non accipiatur tantum sed permixtum sed sic utroque utrumque
ij. uno modo. vel ita quod additum non solvat speciem. sed ipsum
assimilatur ad speciem eius cui adiungitur. sed quantum ad
proportionem uni apponitur. Si ergo fiat tanta admixtio
extranei quod solvatur species panis tritici non potest
confici ex pane illo. Si autem sit parva admixtio
quod species panis tritici maneant. et idem quod additur ad
naturam tritici convertatur potest ex eo confici sacramentum. hic a signo
accipi potest ex accidentibus scilicet colore. sapore. et huiusmodi quia
accidentia magna parte conferunt ad cognoscendum. quod quid est
et primum in primo de anima. ¶ Ad septimum dicendum quod si panis fiat quod
in tergo manens non amittit speciem experimentatem. sed
quid dulcedinem et confectum sic in primo accidit. perfecte
speciem amittit. ¶ Ad octavum patet ex solutione precedenti. ¶ Ad nonum
dicendum quod si sit tanta corruptio quod species panis non ma-
neat. tunc non potest ex eo confici. si autem species ma-
nente sit aliqua dispositio ad corruptionem potest ex eo confici
sed peccat quia conficit per se ex defectu facit propter irre-
verentiam sacramenti. et quia species mutatur per continuationem tantum ex hoc
corruptionis non est solutum. in alia accidentia sed ab-
lata. Et quia amidum sit de farina tritici. quod quidem per
actionem et exsiccationem et quasi per admixtionem. videtur speciem
farine amisisse. vel ad corruptionem eius dispositionem
esse. ideo ex ea non decet confici. non potest sed in quidem. videtur autem
dicendum quod amidum cum sit crudum. non potest esse materia huius
sacramenti. sicut nec pasta. sed si coquatur potest ex eo confici. quia
amidum fit ex farina magis depurata. ¶ Ad
secundam quaestionem dicendum quod in hoc videtur esse diversitas inter grecos
et latinos. Greci enim de fermentato. latini de azimo
conficiunt. Sed autem huius diversitatis causa est quod dominus in
azimo confecit. ut ex tribus evangelistis manifeste
habetur. et ita in primitiva ecclesia apostoli celebrabant. quem
morem romana ecclesia ab apostolis quibus fuit fundata
accepit. ut innocentius tertius dixit. sed postea ad tempus leo
papa imminente heresi hebionitarum qui docebant legalia cum
evangelio legalia observanda. sed postea ne eos videre
viderentur voluerunt adeptos. institutum fuisse scilicet conficere
ex fermentato conficiendum sacramentum. postea cessante illa heresi
ecclesia romana ad morem pristinum reducta. Greci autem
voluerunt adeptos servare morem apud eos introductum
velut addentes non posse confici nisi de fermentato. et
adhuc predictam causam noluerunt dominum in fermentato confe-
cisse. et quia quod evangeliste dicunt dominum comedisse prima die
azimorum. dicunt illum fuisse hoc sacramentum. intantum usque quod

ad grecos pertinere. ut dicerent euangelistas illos
fecisse scripsisse et a iohanne fuisse correctos. quare
dicit pasche die dominum cenasse cum discipulis. Et
quod hic dicitur ostenderetur. Quippe dicit quod dominus
xiiii. luna uel die cenam celebrauit. ad hoc eui
denter ostendendum quod agnino offerret. quod sic dicit In
sermone super iii. capitulum dominus uindicauit. quod
apostoli in deuteronomio sunt usque ad diem pasche exti
mari. non enim semper diuersas legunt. in quibus perpe
tuus. ut cum agnus paschalis agi comedere
est. Id dicit quod dominus in agno offerret. et in agno
ostenderet. quamuis et in finito ostenderit ipsum quam
uis per alios ostenderes. ecce more nostro. Quid
secundo dicit quod illud in uersibus. Certum est intelligere. si
cut ego predixi. sed non melius stare non potest quod
est quamuis alios euangelistas quod non est sicut in sacra
scriptura dicitur. Quod non inuenitur in lege. quod aliquid
tale licet. alique luna. xiiii. sed dominus d.
fecisse ponendus pascha. Sin quod dicit. et quod ce
na qua dominus lauit discipulorum pedes. et qui
ecce suum ostenderunt. non fuit eadem. sed una alia
precessit. et dicit lege. ...lege. de sua autem eua
gelista alium. ... est et quod usque ecce quod duo ua
rius ablutione pedum celebratur. Sed textus eius
quod sicut quod sequitur euangelistam prius agni eodem
sero quo pedes lauit. audiuit post buccellam
recedente iudas est. Et id dicit quod diei festi
pasche uocabulo sed dies. xiiii. quod erat celebri
ma. et hic erat. xv. luna. et in uespere precedentis
imolabatur et comedebatur agnus. luna. xiiii.
cum agnus et cetera dominus cenam fecit cum discipulis
pulsis. Et hic dicit dicit alii euangeliste. primo
die azimorum et ... ante festum pasche. Quod
dicit quod non est quod non est respondere sequitur quod id
cena. Aliquin oportebat nos dicere quod dominus ad
uesperam passus fuit. quod tunc imolabatur agnus quod
est contra omnes euangelistas. Et quod ad id ulterius
respondet. quamuis in xpo inuenitur. die anime in
minime spiritualiter. sed esto uel ... de. xiiii. dominus est
et hic erat secundo in solemnitatibus legis. et compu
tabuntur dies a uespere in uesperam. Vnde uesper
xiiii. diei computabatur quod ad sollempnitatem. in nunc
diem. erat. xv. in qua dominus passus est. et imo
latio est uespere xiiii. diei. quod in inchoauit
quod tunc ... fuit. et tunc sepe est ... et se
quuntur. uel de luce. xxii. Quid est dicit quod pas
ca. accipitur in pascalibus paschalibus. sed agnus
et pro omnibus diebus commedebatur. crisostomus in
d. super Io. quod intelligitur de agno paschali. quod
in alia die ab ea quod lex instituit comederet
et lege soluerint. ut cum sint adimpleto
desiderium. in more ... et non primo tantum

pasche. dicit s. Iohannes. sed in ipso pascha comedit. Quod
quod dicit per nulla dies erat ab celebris adura
tione ab apostolis. sed dies sabbati. Vnde in ipsa die
sollempnitatis licebat coquere cibos et alia facere
quod non licebat facere sabbatis. et ideo mulieres fe
ria. vi. parauerunt aromata. uidentes quod non
sufficeret. et per uehementiam parata erant. et sabbato
secundum legem quieuerunt. et transacto sabbato. emerunt
aromata. uel empta parauerunt. uel et alia super
emerunt. uidentes non sufficere. quod post sex. dies
paruerat et uenerunt ad monumentum. uel sic ...
de aliqua uenit. non reputatur inter alia. Paulus
Vnde in dies sollempni licebat aromata ad
sepulturam parare. quod hic erat aliquid minus. Quid est quod
dicit quod quamuis die. de. xiiii. diebus agnus in sabba
tum ... diebus diebus magnus dies sabbati. quod ...
mutata sollempnitate. sed sabbati et pasche. Quid est
dicit quod archas ... quod et pagano pane
pendet. et id exo. xxxiiii. de. in ... ... ag
mos. uel nos ... panes azimos. Quid est
quod facere id quod in lege fiebat. ut ... antea non
est uidicare. Aliquin et ipse uidetur ...
tes ... quod in lege precepta erant. ut ...
nos ... officia. Sed facere
ad hoc ... ut legalia obseruata est ...
dare. nos autem. non ob hoc ex agnino ...
in lege fuerint. sed ut ... ... sunt
quod huic competit ... ...
cum in agno paulus ... ... est. sed
et in ... ... Vnde ... in lege
noua retinetur. Quid est. viii. dicit quod ... ...
... ut hostia. Et ... paulus in hostia ... et ...
lege ... ... id magis competit ...
... et paulus ... pane azimo. ... ...
ficet ... ... Quid est. ix. dicit quod
albus et rubeus non ... fuit ... ...
... ... agnus et ... ... pane
et id non est ... ...

Ad ... sic ... ut quod non ... de uino ...
... ...
... ...
de ... uino ... ... sed de uino ...
... ut ... uel ... Quid ... in ... ...
... non sunt ... ...
... ...
... ...
... Quid ... sicut dominus se comparat ... ...
... Io. xii. uel se comparat ... Io. xv. ... si
... non ... ...
... non ... Quid ... ut ... ...
de aceto. ... acetum est ... uini ...
de uino. sed ... uino ... ...

aceto. Contra si vinum convertitur in acetum mutatur. non desinit esse sapor vini. ergo eadem ratione si ante conversionem sit acetum. potest convertere saporem vini convertitur
Dicendum non inconveniens dicit quod vinum huius saporis competit quia
habet poros et dilatatur et exhalatur. Et hoc non facit
acetum. ergo ex aceto non potest converti saporem vini. Contra Sed
videtur quod agresta possit saporem vini converti. sed
eius agresta non habet perfectam speciem vini. vel non mutatur
Et de musto dulci converti potest saporem vini. Dicendum est de
convertitur. [illegible] si necesse fuerit. tempore in calore confirmata
ergo eadem ratione de agresta. Contra agresta non differt a
vino nisi quia in maturatione. Et maturatio et immaturitas sunt accidentia. ergo non differunt specie. et ita
videtur quod ex agresta fiat vinum in differentia saporis
convertitur possit. Contra Et dicendum quod fit. non est sed primo ex
agresta est in via generationis vini. ergo non dubium est vinum
ergo ex ea non potest saporem convertere. Contra Dicendum ad
primum quod non potest converti saporem vini de vino
ut patet hic est vinum esse; alia vero de mixtura plurium
virtutum [illegible]; hoc vinum et [illegible] in potentia sunt
sic et pars earum mixtum; et hoc diversitates magis
convertuntur ad esse [illegible] calefiunt quia [illegible]
[illegible]. Et ideo de vino [illegible] convertitur. ut patet per hoc
quod dicit [illegible] xxii. [illegible] non bibat de hoc genimine
vitis. Contra ergo dicendum quod [illegible] aqua est eadem species quod non
sic est de vino. Contra Dicendum quod non est alia [illegible] ad
quod non possit tamen de vino potari. quod sufficit ad
celebrandum. Unde [illegible] illa non cogitur. Contra Ad secundum
quod dicit quod sicut probatum est in iiii. metheororum. hic non fit ex
vino acetum. quo ex vino fit mustum. Unde
[illegible] vinum et mustum non sunt eadem species
vel non vinum et acetum, et hoc ostendunt [illegible]
quia vinum est [illegible] et non fit [illegible] de aceto
in vinum. sic non de musto ad vinum. Et ideo [illegible]
si vinum [illegible] sit [illegible] acetum. [illegible] non potest converti
[illegible] sit [illegible] quia in via [illegible] est idem
[illegible] de pane quod est in via ad corruptionem. Unde
sic de pane illo potest converti. [illegible] tamen convertere
[illegible] Contra Ad primum ergo dicendum quod ipse
acceptus [illegible] vinum [illegible] quod ex vino
[illegible]. Contra Ad primum dicendum quod si vinum conversum [illegible]
[illegible] acetum fieret. esset idem [illegible] quod de pane
[illegible]. Unde sic non [illegible]
[illegible] saporem. [illegible] autem est de pane quod est in via ad corruptionem. et de vino quod est in via ad acescendum. Contra Ad
[illegible] quod dicit quod non [illegible] speciem non [illegible]
agresta autem est ad [illegible] in via generationis ad vinum. sic [illegible]
[illegible] coagulatum in [illegible] est in via generationis ad [illegible]. Unde sic ille saporem non est
[illegible] agresta non est vinum. Et [illegible]
potest converti. Contra Ad primum ergo dicendum quod mustum
[illegible] ad completam speciem vini venit. [illegible]

ipsius attestatur maturatione. quia est digestionis species
[illegible] digestio autem est completio a naturali calore. ut patet
in iiii. metheororum. Et ideo ex musto converti potest. Sed non
[illegible] in [illegible] ut [illegible] convertatur. nisi
necessitas [illegible]. Contra Ad [illegible] dicendum quod maturatio est [illegible]
digestio per quam digestio ad ultimam perfectionem perducitur naturalem. ut [illegible] similiter non
dicitur in iiii. metheororum. [illegible] differt
[illegible] completum et incompletum. [illegible]

Ad quartum sic proceditur. videtur quod aqua vino admiscenda non
sit. [illegible] sanguinem et aquam effluxit
sanguis et aqua. ut dicitur Io. xix. per quae duo [illegible]
[illegible] ut dicit Innocentius. Et aqua competit [illegible]
[illegible] sanguis tamen [illegible]
[illegible]. Contra vinum et aqua
sunt aliae species. Et ergo aqua admiscetur vino. Contra
[illegible] et non sola [illegible] ut dictum est. Contra
[illegible] species [illegible] et vinum celebratur. ut [illegible]
[illegible] non [illegible] ergo non vino ad [illegible]
Contra Et [illegible] quod dicit [illegible] obliviscitur [illegible] tamen
et vinum aquae [illegible]. ergo [illegible] admisceri
aqua. Contra [illegible] vel [illegible]. Et
[illegible] aqua [illegible] mixtum [illegible]. Contra
quod est [illegible] ergo aqua [illegible]
ut quod absque ea non possit saporem converti. [illegible]
[illegible] non potest esse aqua sola et vinum
solum. [illegible] non [illegible] farina esse
potest. [illegible] farina et aqua [illegible]
[illegible] ex farina fit aqua [illegible]
convertitur. ergo non ex vino fit aqua. Contra [illegible] est
[illegible] aqua significat quod est [illegible]
[illegible] mixtum ad [illegible]. ergo aqua est [illegible]
[illegible] ut [illegible] converti non possit. Contra Et [illegible]
non apponitur aqua ut magis [illegible]
ergo [illegible] aqua admixtione converti potest. Contra non est de
[illegible] quod non [illegible] aqua non [illegible]
[illegible] species [illegible] ergo non est [illegible]. Contra [illegible]
[illegible] ut quod debeat aqua [illegible] apponi. quia [illegible]
[illegible] esse [illegible]. Et ex parte [illegible] est ad [illegible]
[illegible] ex parte saporis [illegible] esse aqua [illegible]
[illegible]. Contra si [illegible] ut [illegible]
[illegible] possit ex eo [illegible] converti. ergo
[illegible] potest apponi in vino aqua [illegible]. Contra [illegible]
est [illegible] necessarium quod [illegible]. Et [illegible] non
[illegible] non aqua [illegible] ut [illegible] est. ergo non [illegible]
Contra [illegible] quod debeat in magna quantitate apponi. quia quod
non est [illegible] potest ad significandum. Et quod [illegible]
[illegible] ergo aqua [illegible] ad significandum [illegible]
ut quod debeat tamen apponi quia non [illegible] tamen
quam de vino. vel plus. quia vinum est magis [illegible]
Contra de latere [illegible] sic sanguis [illegible] et aqua sensibiliter
fluxit. Et si parum de aqua ponatur non posset

tibi. quod dicitur in maiori quantitate apponi. [C]ontra. si sufficit

in parva quantitate aqua apponi, eadem ratione sufficeret ad hoc

[illegible]

[illegible]

Item ... aqua ... in ... vino ...

[illegible]

[illegible]

R effusione sanguinis. Et hoc quod ad ablutionem. Et
in intrinsecus [illegible] aqua manu [illegible]
[illegible] sanguinem [illegible] aqua [illegible]
[illegible] non metallorum [illegible]
[illegible] Quod dicitur quod [illegible] non
[illegible] non [illegible] sufficientiam. Et
[illegible] incipere [illegible]
Quia vero dicit quod [illegible] magis aqua [illegible]
[illegible] non [illegible] sanguinis et [illegible]
[illegible] consuetudo [illegible] et [illegible] d. ii.
Gerit [illegible] quod [illegible] sanguinem [illegible]
[illegible] Et dicit quod [illegible] ut [illegible] corpus
suum manducauit [illegible] iudas dedit [illegible]
corpus suum [illegible] in [illegible] ut [illegible]
[illegible] corpus suum [illegible] quod [illegible]
[illegible] d. de con. d.

Accepit se [illegible] ut [illegible] non manducauit
[illegible] quod [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible]
accepit panem in manibus. et dedit discipulis suis ad man-
ducandum. Ergo non [illegible] quod ipse manducauit.
Ita. et quod [illegible] assumitur. Et [illegible]
est [illegible] ut [illegible] d. ii. de con. c. [illegible]
corpus suum manducare non poterat. Ita. [illegible]
[illegible] ad spiritualem refectionem. Et ipse spiritualem re-
fectionem non indigebat. Ergo hoc [illegible] non [illegible]
quod in [illegible] accepisset. Ita. ut [illegible] de con.
[illegible] est manducare. [illegible] spiritualis et sacra-
mentalis. [illegible] non [illegible] manducare [illegible]
[illegible]
[illegible] spiritualem. quod in [illegible] non aug-
[illegible]. Ergo ipse non manducauit. Ita. sic [illegible]
[illegible] et hoc [illegible] Et ipse [illegible]
[illegible] assumit. Quod [illegible] Io. [illegible] et
[illegible] d. ii. dominus ihesus ipse cum apostolis [illegible]
et [illegible] ipse [illegible] et [illegible] Ergo ipse corpus
suum manducauit. Item dicit quod [illegible] est [illegible]
j. [illegible] quod [illegible] corpus suum in cena non
manducauit. Et cum manibus accepit. [illegible]
[illegible] et [illegible] quod ipse bibit et ma-
ducauit in cena [illegible] non corpus suum [illegible]
[illegible] Et expresse [illegible] in glossa super [illegible]
[illegible] comedisset et bibisset [illegible] quod [illegible] comedit
et bibit in cena. cum corpus et sanguinem suum sacrum
discipulis [illegible] quod [illegible] et
ij. [illegible] et ipse [illegible]
[illegible] quod manducauit [illegible] quod [illegible] expresse [illegible]
[illegible] et [illegible] est [illegible] rex sedet in
cena [illegible] in ma-
nibus [illegible] ipse [illegible] manducauit
ut aliquis effectum [illegible] Et ut aliqui [illegible]
manducandi [illegible] Quod dicit quod in acceptione [illegible]

[illegible] multis [illegible] et acceptio in manibus [illegible] manducatio.
Quod dicit quod [illegible] ipse [illegible] non distat a se ipso
[illegible] ipse [illegible] non [illegible] ipse est in celo. [illegible] ipse
[illegible] est in altari. [illegible] hunc modum non est inconueniens
quod se ipsum assumat. Quod dicit quod manducatio illa
non [illegible] in spiritualem refectionem. [illegible]
[illegible] cum [illegible] refectionem. [illegible] ipse met
Quod dicit quod [illegible] manducauit ut [illegible] sacramentaliter
et spiritualiter [illegible] quod [illegible] corpus suum [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible]
spiritualis [illegible] spiritualiter [illegible] non
[illegible] spiritualis refectio [illegible] non augmenta-
batur. [illegible] non spiritualis manducatio [illegible] sed in-
[illegible] sacramentalibus [illegible] quod [illegible] sacra-
mentaliter non spiritualiter manducauit [illegible] quod sacramenta-
liter [illegible] non spiritualiter

Accepit sic [illegible] ut quod corpus suum iude non dederit. Ipse
[illegible] impleuit quod [illegible] Et [illegible] non
[illegible] Ergo ipse iude non dedit
corpus suum [illegible] Ita. [illegible] non est [illegible]
quod [illegible] sicut [illegible] corpus [illegible] Et hoc
[illegible] Ergo [illegible] corpus
suum manducandum non dedit. Ita. [illegible]
de con. [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] quod suum est exigenti. Et [illegible]
[illegible] non [illegible] potest. non quod
[illegible] Ergo non debuit iude corpus [illegible] Ita. dominus
[illegible] quod discipulis [illegible] bibitum secum esset illud
nouum in regno patris sui. et quod [illegible] in remissio-
nem peccatorum. Et [illegible] iude [illegible] Ergo ipse
non [illegible] Quod dicit quod [illegible]
[illegible] ut [illegible] corpus sacratissi-
ma; non [illegible] iude; [illegible]
[illegible] corpus et sanguinem suum. ut [illegible] Ergo
iude [illegible] corpus suum. Ita. [illegible] exceptione [illegible]
m. xxvi. [illegible] Ergo et iude [illegible]
dedit. Quod dicit ut quod [illegible] buccella corpus suum [illegible]
[illegible] augustinus [illegible] non mala erat buccella que
data est iude a [illegible] ; [illegible] dedit. Et
ille qui indignus erat accepit ad [illegible] ; non [illegible]
fuisset indignus si buccella illa [illegible] fuisset.
Ergo buccella erat corpus suum. Ita. [illegible]
[illegible] est [illegible] Et [illegible] Io. xiii. [illegible] quod post
buccellam introiuit in eum sathanas. Ergo accipiendo
buccellam [illegible] Ergo buccella erat corpus [illegible] Quod [illegible]
[illegible] Io. xiii. [illegible]
[illegible] Quod dicit ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] corpus suum in cena cum aliis discipulis iude [illegible]
[illegible] ut [illegible] quod [illegible] non
[illegible] ut [illegible]
[illegible] assumere potuisset. [illegible]

Mot.

ab aliis discipulis cum aperta malitia fuisset dis-
cretus, habuit tamen omnino dicere verum. Et propterea ...
¶ Ad primum ergo dicendum quod christus in veri veritate iudam te-
xit tamen non in manifesto. Et ideo noluit eum
detegere coram aliis ne desperatione caderet
et sic liberius peccaret. ¶ Ad secundum dicendum quod christus non dedit eum in
certe iudex peccati. Et per eum custodiam discipuli
mansuetudinis sue dedit ipsum. Et propterea ex iudicium
medicina discipulis peccatum morbi. ¶ Ad tertium dicendum quod
illa non est sola causa. Et etiam ne peccatum esset occultum
prodit. ¶ Ad quartum dicendum quod iudas bibebat cum aliis simul
communiter et non specialiter. Sanguis autem in remissionem peccatorum
consecratus [illegible] est in regno patris bibitu-
rus. Et pater ille tamen bibentibus exhibetur specialiter.
¶ Ad secundam questionem dicendum quod christus videtur prius dedit corpus
suum cum aliis discipulis. Et postea in buccellam in-
tinctam in ostensione proditoris eam porrexit. Pro-
pterea fuit sic prout ex [illegible] inducta. ¶ Ad primum ergo
dicendum quod augustinus loquitur non de buccella intincta sed de eo
quod ipse cum aliis discipulis accepit. Et dicendum quod
dicit ad [illegible] assumpsisse quod quid est ad salutem
sua sceleratus porrigendo buccellam ut videns
se deprehensum ab iniquo proposito desisteret. Et
ille ex hoc magis exasperatus fuit. ¶ Ad secundum dicendum
quod in ingressione buccelle introitus post videtur
aggravatum fuit vel ex hoc quod exasperatus est magis
vel propter presumptionem qua cum magistro in catinum
manum mittebat ut audacia bona consensum
videretur ut dicitur in xxvi. super quem magister ma-
num meam etc. et ratio etiam augustinus dicit diabolum
post buccellam in eum intrasse; vel ei permissum esset
in eum quod diabolus misit in cor symonis sca-
riothis ut traderet eum.

Ad tertium sic proceditur videtur quod christus in cena discipulis suis
corpus suum impassibile dedit quod super est in xxvi. cum
figura est ante capitulum dicto. corpus quod habuit prius non
dedit discipulis in cena. non mortale et corruptibile. ¶ Preterea
[illegible] super [illegible] si [illegible] fuit [illegible]
et dicitur cum super [illegible] carne [illegible] quod cum pas-
sione non videbatur esui apta postea aptata fecit
et dicitur quod dedit in cena carne sua ut apta ad man-
ducandum. ergo dedit talem. Alius fuit post pas-
sionem. et post passionem fuit impassibile. ergo dedit
corpus suum impassibile. ¶ Preterea passibile tenetur ad non agen-
dum. Sed christus in cena corpus suum dedit. [illegible] non [illegible]
aliquis mutaret. Et quod alios ipse mutavit. ergo
non dedit corpus suum passibile. ¶ Preterea omne corpus passibile
expirativum patitur. sed corpus christi a discipulis manducatum
erat. non ledebatur. ergo non erat passibile. ¶ Preterea in
novo testamento dicitur quod tale corpus tunc dedit quale habuit. Sed
passibile. ¶ Preterea constat quod christus corpus suum verum dedit. Sed
corpus suum verum erat passibile. Sed ergo corpus suum quod dedit
erat impassibile. idem enim est passibile et impassibile quod est
impossibile. ¶ Respondeo dicendum quod clara est duplex opinio fuit.
Hugo enim de sancto victore voluit quod christus ante passio-
nem mortale existens quam una dote quam alia
legitur accepisse. sic claritate in transfiguratione. subti-
litate in nativitate. agilitate cum super mare am-
bulavit. et sic impassibilitatem quam corpus suum in cena
dedit. non tamen super corpus impassibile. sed erat impassibile.
Sed per [illegible] absoluto quia masticatione non ledeba-
tur. et tamen erat impassibile. Sed [illegible] ipse dubitavit
erat in [illegible] et hic non potest stare quia sicut corpus christi
eadem est in [illegible] et in [illegible]. Et ideo ad corpus
tamen non est eadem quia ipse [illegible] ad aptatum adeptus est
sicut situm [illegible] dimensionum. Et in [illegible] sicut dimen-
sionum patitur. Sed ille plerumque quam inesse absque
corpore [illegible] quod eadem non ipse [illegible] quod est in [illegible] et
est in ipse [illegible] ille quem fuit ei coniunctum ad aliud
corpus [illegible] non [illegible] sic per [illegible] passibi-
litas est pietas absoluta. [illegible] in
[illegible] esset passibile et in [illegible] passibile erat. ut
aliud dicitur quod christus in non patitur. ¶ Ad primum ergo dicendum quod corpus
christi [illegible] non modo non passibile erat quia per [illegible]
[illegible] supplicium non patiebatur in manducatione in-
¶ Ad secundum dicendum quod caro christi non est apta esui. non potest esse sed
[illegible] [illegible] hoc est representativum passionis christi
ideo dicitur quod [illegible] fecit eam esui aptam. ¶ Ad tertium dicendum quod
[illegible] passibilitas sic virtute divina unite he-
bat corporalis quod alios inde [illegible]. ¶ Ad quartum dicendum quod ma-
[illegible] in [illegible] corporis ad eo [illegible]
quod [illegible] non [illegible] ad manducationem sed dimensionem
[illegible]. Sed [illegible] dimensiones [illegible] et [illegible] non le-
debatur per masticationem. non tamen impassibilitas quia
[illegible] est.

Ad quartum sic proceditur videtur quod corpus christi si fuisset in
passione in pixide. non in moveretur. ¶ Preterea [illegible] non
est motum. vel crucifixum. [illegible] non [illegible]
[illegible] et ubi non movebatur. ¶ Preterea actio videtur esse
motus [illegible] [illegible] et figuras [illegible] et [illegible] ex-
fudisset [illegible] vel actio videtur in fuisset. ergo
non fuisset in motum. ¶ Et ideo non ubique sit corpus
fuisset sicut in pyxide [illegible]. [illegible] movebatur
[illegible] quod in pyxide. ¶ [illegible] ut quod si post mortem
christi [illegible] apostolorum [illegible] [illegible] quod fuisset [illegible]
christi, fuisset ei in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] corpus et [illegible] quia [illegible]
[illegible] ergo fuisset [illegible] ¶ Preterea [illegible] non fuis-
set tunc [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] corpus cum [illegible] ergo [illegible] ¶ [illegible] corpus
christi non est [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] corpus erat [illegible]. ergo et [illegible].
¶ [illegible] ut quod [illegible] potuit quod tunc [illegible] erat
corpus christi in [illegible] [illegible] unitum; [illegible] ei [illegible]

[illegible]

CXX

[illegible]

Circa primum duo facit | primo distinguit diversas accidentium ... [illegible]

[illegible]

Ad primum sic proceditur. Videtur quod accidens esse sine subiecto ... [illegible]

[illegible]

12.

[illegible]

facere. ¶ Ad primum quando dicitur quod conuenit dicitur non dicitur esse accidens ab-
solute. Sed magis modum essendi quod competit creature
ad primam causam suam esse. Et per remoto ordine accidentis
ad causam primam adhuc potest remanere ordo ipsius ad causam
primam. Sed quem modus ipsi essendi non est inesse. Sed ab
alio esse. non potest deus facere quod sit accidens et non in alio
non tamen esse accidens ab accidente remouebitur. Sed modus
essendi ¶ Ad secundum dicitur quod si auctor probat in sua methaphysica. quod
se existente non est differentia subiecti quod propter hoc non diuiditur quan-
titas eius ab esse eius. et sua quantitas non est suum esse.
aliter non possit esse genus. quod esse non potest esse commune
per modum generis. cum singula contenta in genere differant
secundum esse. si differentia uel quasi differentia subiecti est. res habet quantitatem
cui aptitudinem esse uel debet. uel non in alio esse sibi esse
subiecto non est differentia accidentis. Sed e contrario. res cui debet esse
in alio. .non separari potest
quod illi rei quod est accidens secundum rationem sue quantitatis debetur de-
bet esse in alio. Sed potest esse quod id quod debetur alicui secundum
rationem sue quantitatis ei auferre diuina agente uirtute
sicut patet quod facere accidens esse sine subiecto est separare differentiam
non a differentia. Et si aliquem hic dicat differentiam accidentis
predicatam in. intelligendum est differentiam predicatam quod aliquem ab aliquo
totalis differentie ponitur ex uirtute non per debitum or-
dinis. Sed contrarium illa ex quibus accipi potest differentia
¶ Ad secundum dicitur quod sic ab accidente rationibus suis remouetur esse
in subiecto. ita quod eius non esse in subiecto. tamen non potest aliquod
medium inter affirmationem et negationem; non tamen sequitur quod dif-
finitio alicui detur cui non datur differentia. quod non esse in
subiecto non est differentia subiecti .uo de nte. Sed habet quantitatem cui
tale esse competit; et huiusmodi accidentibus rationibus suis. quod non esse
in subiecto non sit eius esse sue quantitatis. Sed e contrario uirtute diuina
¶ Ad septimum quando dicitur quod accidens remanet in huiusmodi sacramento sine subiecto negat
suppositum esse. de precedenti. Sed accidens esse sine subiecto contingit
i· duobus scilicet modis. primo quantum ad significationem. quod species sine
subiecto existunt. et expressius dicunt ut per quod subiectum
tenetur immediate. dicunt esse subiectum habere. dicunt
ii· immediate. in subiectum et si per se esse conuenit quod est unio
in quantum ad corpus. quod primo sit per se et sic in huiusmodi sacramento
et ad esse supernaturale. per quod intellectus noster assuescat ad
iii· ea que sunt fidei credenda. et tertio quod aduersa que est circum-
spectionis. Et si competit quod nulla accidentibus subsistit per quod
iiii· ab eis esse possit. et ideo quod ad perfectionem. ita et
hoc sacramentum est perfectissimum. in quo continet quod in huiusmodi sacramento allatis
mutatum accipitur. sicut quod fit per ipsa... conditio-
nem. diuinum uirtutis continere. et per se et accidentalis datur
in huiusmodi sacramento sine subiecto esse ¶ Ad septimum quando dicitur quod diuina dispositio
que non ordinat per legem communem. et per aliquam repugnat sine
lege communi. facienda ad quod puluerulentum quam conducat
non est huiusmodi sequitur aliquid mediate. quod diuina dispositio uniuersalis
rei ordine imponitur. ¶ Ad octauum quando dicitur quod substantia rei indiuiduat
non pertinet ad substantiam. Sed ad intellectum. cum obiectum est. quod quid
est. ut dicitur in tertio de anima. quod non accidit in aliqua

dispositione. quod accidens sunt in dimensionibus uidentur. Sed differentia
uero indiuiduationis materie fide uniuersaliter non est in ipsis
quod intellectus absque fide est. huiusmodi sacramento et in aliis que sunt fidei
¶ Ad nonum dicitur quod ultimo modo non est transsubstantiandum et in adiectione
sic non transsubstantio. quod sic uero ubi substantia est in
ad significationem. Et ideo sufficit quod accidentia remaneant
i· quibus mediantibus significatio completur. ¶ Ad decimum quando dicitur quod quia
dimensiones quod uel substantia panis sit remanere substantia eius
communicationes. et huiusmodi accidentia non conueniunt in huiusmodi sacramento sine subiecto et sic
ii· opinio in precedenti. quod impossibile est alia opinio est quod termini
manent in forma panis et in eis fundantur omnia accidentia que apparent
rationes. et minus difficile est ubi forma substantialis ammo-
uetur. quod accidentia albus esse per quantitatem non respectum
forme non uidetur in. tamen forma in materia dimensionibus caret
esse eam cum alia accidentia mediante quantitate conferunt ad
materiam non potest forma sine in existentibus accidentibus subi-
iii· tum subiectum esse. Sed hoc dicit in libro de causis. quod forma subiectum
subiectum esse non potest. Et ideo alii dixerunt quod accidentia in
illa fundantur remanere sicut in subiecto et hec opinio stare
non potest. Constat enim quod cum transsubstantiatio. subiectum di-
mensionibus patere non est. accidens. Sed si in substantie sacra-
mento sit ubi accidens est quod accidens subsistit per motum localem
dimensiones illarum et iste modus non proprie. Et per istud in
defectu est quod subiectum remoueatur motum localem ad accidens
et per accidens transeunt in subiectum de subiecto; probatur est et apud
figuras quod corpus naturale et corpus mathematicum non possunt esse simul
sine cum ille dimensiones que fuerunt. sic quantitas corporis
naturalis. Sed mathematice non potest accidens cum illarum dimen-
sionibus simul esse. non potest esse subiectum corporis quod habet dimen-
siones propter accidens. Cum ergo omnes dimensiones sunt eadem
species in quantitatem non sunt. quod in una non sunt in diuersis uel
aliis. Sed dimensiones non patent simul esse in subiecto. in
accidente. sequitur quod duo accidentia eiusdem speciei sunt in eodem subiecto
quod est contradictoria esse simul. quod accidentia eadem specie non
differentia non est ex subiecto. Sed si subiectum sit unum. sequitur
illa accidentia esse plura et non plura. Constat et quod accidens non
est susceptiuum talium accidentium. per dictum. Sed quod diuersitas
iiii· te et aliorum habent quod apparent. Et ideo dicitur quod accidentia sunt
in sacramento sine subiecto. non est potest dici. quod sit in aliquo uel sit in subiecto
eadem. quod ista quantitas habet quod sit subiectum accidentium est in natura
sua. cum per se inest substantie alterius. primo autem differentia in
est quantitas. quod per ipsa accidentia dispositio eius et in medio. et ideo
unitatem et intelligentiam que sunt per continua corpora et
propter hoc sunt dispositiones corporis in quantum non habent ante illa tamen
sine aliqua. accidentia. mediante quantitate in substantia fundantur
et quantitas est per se uel naturaliter. Et ideo non clauditur nisi
substantia in ratione sua. quamuis claudatur in intelligi
ut de uirtute. methaphysice tamen eius quod disposita fuit
ut eadem dimensiones esse simul in substantia. quod remotis
quanticabilibus non substantia remanet uidetur non quantitas. et tamen
esse sunt ad substantiam disposita sic et alia accidentia in-
terius ab diuina potentia dimensiones que fuerunt prius

ut sit sic. substantia [illegible] qd e p[er] prius sic 7 posterius [illegible] ut substantie alia acc[idens] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

gen^to fiat. ¶ p. sim & acons mag differt q^a
cor & sps. Et ex eo non pot ee sps ut p3
in lib^o de duab' naturis. g^o corpus aliq^d q^d sit
accntem non pot sibi aliq^d gnatum. ¶ p' sp^o
e ex uno sil & semel natum est. Et si ad gnat
in illo e iacere sibi & accns. g^o non pregna
in geaccn^te tm. ¶ p' si ad gnat' aut illa q^e
gnatio e nalis aut miraculosa. nal non q^a
gnatu & id quo gnatur nalr fuit in u
p3 ind' gnalis nalib'. q^d h non pot iuenir
dr n^o miraculosa. q^r q^a [illegible] in aliqua gn
nere ut p mane resoluatur. h' e i [illegible]
rerum tm fit. qd ido non e. g^o nullo m' ad
[illegible] sps gnatur pot. ¶ [illegible] e q^a [illegible]
[illegible] si dum resoluit paulatim i q^o mutatur
¶ p' i incorrupt' [illegible] quo [illegible] [illegible]
n eet. q^a [illegible] fieri aut [illegible]
or ei modum [illegible] sps ad [illegible]
ex ex sbiq [illegible] ad gnati. g^o & sps [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] ut q n posse nutrire q^a [illegible]
ab q nutr. [illegible] & [illegible] & [illegible] ex eo
resolutus [illegible] iste non [illegible] ut iste
membra [illegible] g^o non nutrit. ¶ [illegible] nutrit
[illegible] ut de [illegible] [illegible]. Et si [illegible]
ex [illegible] g^o [illegible] non nutrit. ¶ p'. [illegible]
nutr' [illegible] m' solum [illegible] g^o sps
iste nut [illegible] solum [illegible]. & sic post [illegible]
[illegible] non possit [illegible] q^d fiat est
g^o sps iste n nutriat. ¶ [illegible] e q^d dr. [illegible]
[illegible] sup^a [illegible] alt [illegible] est
& aliq fiat [illegible] sps [illegible]. ¶ p'
n aufert fiat ut [illegible] n q^d nutr. Et [illegible]
lic [illegible] pot. q^a ex pamu illo [illegible] pa
[illegible] si in [illegible] [illegible]. g^o nutrito sps
ille. ¶ [illegible] ut q^a [illegible] posse sps ill' q^a
[illegible] q^a [illegible] g^ric^e [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Et quib; [illegible] e. Cu g^o ille
sps sit [illegible] accnt. ut q^a n posse [illegible] permiscere
n. ¶ p'. sic [illegible] sb [illegible] [illegible] [illegible]
& aq [illegible]. Et aq permiscetur aq [illegible]
[illegible]. Si g^o aq [illegible] permiscetur [illegible] ut un
no [illegible] ut [illegible] & sic [illegible] ille
[illegible] [illegible] [illegible] fit [illegible] q^d [illegible]
¶ p'. [illegible] [illegible] efficacie [illegible] una si
g^o ill' sps aq [illegible] administrare. efficacie una
[illegible] [illegible] [illegible] & sps [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] e in [illegible]. [illegible] a
sps n e [illegible]. g^o eadem [illegible] ee [illegible]
& n [illegible]. q^d e impo. ¶ p'. [illegible] [illegible]
[illegible] sb sps ill' e aliq [illegible]. Et si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] administrat ill' sps
e non [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]

dimensionu sb q^a eade [illegible]. g^o [illegible] i ee [illegible]
[illegible]. Et [illegible] fuit sps ille. non [illegible] i ee [illegible]
[illegible]. g^o [illegible] sps. g^o [illegible] n [illegible]
[illegible]. ¶ [illegible] sic album & nigrum fuit dice colorum
ita magnu & pium fuit dice [illegible] ut dici [illegible]
[illegible]. Et ide colo' non e alb' & nig'. g^o [illegible]
dimensionu fuit magne & pue. Et addito a
alio [illegible] dimensionu ille efficiunt magne
g^o non fuit eed q^a p'. g^o non permiscet. ¶ Et
[illegible] i ipo d' gnoe; ex q^a fuit [illegible] i mi
nima: fuit bn permiscibilia. Et [illegible] d' sps ill
g^o [illegible]. ¶ [illegible] mal e corrupt q^a permiscet. Et sps
ille possunt corrupi. g^o possunt permisceri. ¶ [illegible]
[illegible] ad p' [illegible] q^a agens e n [illegible]
[illegible]. Et ido nec m' agit [illegible]
tn non agit [illegible] m'. [illegible]. q^a e act
[illegible] pn'. Et q^a [illegible] se tenet ex p[illegible]
m'. [illegible] ex parte for'. ido [illegible] non n med'
[illegible] n e [illegible] actors pn'. Un [illegible] fuit
[illegible] p^o [illegible] [illegible] g^o [illegible]
[illegible] eode modu [illegible]. [illegible] pa
[illegible] ido hnt eode modu agendi ut
i [illegible] & agat nale [illegible] quo
alia modu [illegible] q^a non e [illegible] n e age
n media alterate. ¶ Ad p' g^o dr q^a m' [illegible]
e proxima [illegible] el; proxim aut [illegible]
[illegible] e [illegible]. ut [illegible] colorum. Et ido
[illegible] & e actors pn'. [illegible] i m'. [illegible]
q^a fuit [illegible]. [illegible] hnt m' [illegible] a
¶ Ad [illegible] dr q^a mathe^ca non sola abstrahit aut
sit a sensibilib' accntib; ido non sola hnt [illegible]
tu methaphie. sic mathe^ca. Et & phicu. [illegible]
[illegible] [illegible] & posse i [illegible]
tai. ¶ Ad [illegible] dr q^a q^a ad i [illegible]
[illegible] sile [illegible] [illegible] m'. [illegible] non e
albedo. Et ad album. & [illegible] passu i [illegible]
e sile. ¶ Ad [illegible] dr q^a i actors nalib' [illegible]
[illegible]. non fuit i [illegible] actors
pn'. Et agit medi' [illegible] actors & passiva
[illegible] ut de i [illegible] d' aia. q^a calor
[illegible] e aq^a aia agit & ido [illegible] non solum
agit [illegible]. Et & i [illegible] for' [illegible]
[illegible] non sola [illegible] ad for' act
[illegible]. Et & ad for' [illegible]. Et [illegible] e [illegible]
alterations. hi aut [illegible] [illegible] [illegible]
eo [illegible] [illegible]. Un [illegible]
[illegible] [illegible] accntib' [illegible] sps [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] i [illegible] ad for' [illegible]
[illegible]. ¶ Ad [illegible] g^o dr q^a nos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] ex [illegible] id q^d eade [illegible]

corporum. contra primo. Et ideo non est simile de hiis; sed
hic et generans non est omnino simile generato. quia generatur
sub [illegible] generans autem non. Dicendum quod ideo contingit quod ut dicitur
est hic alterationes habent istud [illegible] generans
generatum et non est quod resistat in [illegible]. Sed primum generans
ut dicitur 7 methaphysice. quia instrumentum non agit vir-
tute sua sed alterius. et illud assimilat et non primum. Unde ge-
neratum hic assimilatur sibi. quod patet etc; plus autem formas
separatas non posuit. [illegible] generantia. Sed [illegible]
[illegible] generantur et primum. Consequenter dicit quod ipsa [illegible] non
agit [illegible] sua specie. Sed virtute alie cuiusdam est in-
.3. strumentum. [illegible] agit [illegible] specie sua. sic securis agit
ad [illegible]. Consequenter dicit quod [illegible] contra unaquaque
res habet propriam esse. sive speciem. non enim est in omnibus est
eadem species. sicut [illegible] et unius speciei in omnibus
[illegible] in omnibus hominibus. sic
et unaquaque res habet propriam actionem. Unde sic [illegible]
et remanet nihil [illegible] actionem [illegible] actiones
sunt per existentium [illegible] et esse [illegible]
dimensionibus remanentibus est [illegible] illud esse. [illegible] propria
sua propria debuit. Unde sicut [illegible] suo eadem
actione. quia [illegible] faciebat sua propria et unum ex-
[illegible] esse in [illegible] dimensiones [illegible] tollere
[illegible] passionibus. quibus [illegible] tollere. [illegible] sua ex-
[illegible]; [illegible] corrupta [illegible] rema-
nentia. sic et [illegible] corrumpi [illegible] corrumpi
[illegible] duplex: [illegible] manere sua [illegible]
per aliquam [illegible] mutationem. sic [illegible]
per aliquam alterationem. unum saporem aut colorem
mutare potest; et ita color qui [illegible] aut sa-
por corrumpetur; [illegible] non potest
corrumpi. [illegible] augmentum. quia [illegible]
et [illegible] non sit [illegible] quod possit esse aug-
menti et diminutionis [illegible] Sed [illegible] ut addi-
tionem; quia [illegible] methaphysice. in additione [illegible]
ad [illegible] unum [illegible] esse! [illegible] esse [illegible]
.ii. [illegible] et [illegible] est in [illegible] alio modo. [illegible]
[illegible] extrinseca mutatione accidentia
et [illegible] quod sic [illegible] et [illegible] corrupto
est [illegible] et [illegible] quod unaquaque res
[illegible] habet [illegible] et talia possunt [illegible]
[illegible] quod species non remanent unde [illegible] aliam
[illegible] alterationem [illegible] adhuc manet [illegible]
dimensionum [illegible] sic [illegible] et tunc [illegible]
corruptionis accidentis non desinit esse [illegible] sub
[illegible] aliqua autem alteratio [illegible] et sic esse
[illegible] tollitur; et tunc desinit esse [illegible]
[illegible] quia si [illegible] non [illegible]
[illegible] in sufficiat [illegible] ut unum [illegible]
[illegible] alie dimensiones. quia [illegible]
[illegible] fuit [illegible] Sed [illegible] sub [illegible]
manet. et ideo adhuc est [illegible] si [illegible] propria

adhuc non sufficeret; utrum esse desinit quod dimensio
et esse [illegible]. Et ideo [illegible] desinit esse [illegible]. Ad
primum [illegible] dicit quod [illegible] de [illegible]. quia non est [illegible]
[illegible] in [illegible] tollit; sic patet in altera-
tione et augmento; et ita [illegible] corrumpi
[illegible] esse [illegible] desinit [illegible] corrumpi. Ad [illegible] dicit quod
dimensiones [illegible] sunt [illegible] dispositiones [illegible]
[illegible] et ideo se habent ad
esse in quo [illegible] sic [illegible] ad formam [illegible] et
[illegible] Et [illegible]
corruptis [illegible] esse [illegible] et [illegible] esse [illegible]
[illegible] dimensionum [illegible] habet [illegible]
[illegible] dimensiones. Et ideo [illegible]
accidentis corruptio [illegible] dimensiones [illegible] dimen-
sione. Ad [illegible] dicit quod species sic remanentes [illegible]
[illegible]. Sed quia sic remanentes corrumpuntur [illegible]
[illegible] sicut [illegible] et quod [illegible] recipiat
Sed quia [illegible] recepto [illegible] et [illegible] rema-
[illegible] modo [illegible] dum [illegible]
[illegible] remanet [illegible] et [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] dicit quod [illegible] .i.
[illegible] species possint corrumpi et putrefieri; [illegible]
ex [illegible] putrefacte et corrupte non generantur vermes
ut [illegible]. Dicendum quod [illegible] quod [illegible]
corrumpuntur. [illegible] desinunt. ut [illegible]
[illegible] totaliter adnichilentur. Sed [illegible]
[illegible] de novo generata. [illegible]
[illegible] sicut vermis ut [illegible]
[illegible] difficultas [illegible]. Et ideo alii .ii.
dixerunt quod [illegible] aliqua
generari possint. [illegible] improbata est
Et ideo alii dixerunt. ex mutua actione accidentium .iii.
[illegible] ad [illegible] generatur vermes ex aere
[illegible]. Dicendum quod hic non [illegible] esse [illegible] quia accidentia
illa non habent [illegible] aliam actionem [illegible] si [illegible]
remansissent. Unde [illegible] non potest ver-
mes ex aere generari. ut [illegible] talem actionem
[illegible]. Et [illegible] in illo loco
[illegible] fuit [illegible] generatur. et idem [illegible]
[illegible] autem [illegible] istarum cor-
ruptione specierum non [illegible] in loco illo. quia sic [illegible]
[illegible] dimensiones [illegible] esset [illegible]
[illegible] moueatur ad locum illum. quia [illegible] forte
manebat. Unde [illegible] motum localem
[illegible] et alterationem [illegible] et generationem
aut [illegible] modo [illegible] Et [illegible]
Et [illegible] accidentia [illegible] non
aliquid [illegible] non [illegible] et non
apparent aliqua mutatio [illegible] soliditas
[illegible]. Et [illegible] in magis [illegible]
[illegible] esse. [illegible] accidentia. [illegible]
[illegible] non possit [illegible] accidentia sine

iiii · facit ipsa mutatio. Et ad aliud dicendum quod completo
situ redit illa pars sub specie qua prius liberat et quod
illa generatur ulterius ut dictum est. Dicendum quod hoc non potest esse, quia
dum est in corpore quod non redit illa pars quia sic esset
corpus quod est sub specie cum illa parte, quod est etiam contra opinionem
non sustinentes. Quoniam autem secundum speciem manet substantia
corporis etc. Unde quamvis maneat species illa pars non redit
remota autem specie illa [illegible] non est in illa parte
sub specie partis. Unde illa pars non potest redire nisi
forte dicatur redire quia ad illud tamen quod illa eadem materia
quam prius erat sub forma partis postmodum fuit sub forma a-
eris ut aliquis habet. Et hoc posset stare cum sic opinione
predicta quod ad hoc quod probabat illa pars in parte
tenere materiam resolui quod stare non potest ut supra probatum
est. Sed quantum ad aliam partem quam probabat quod admittitur
non potest stare quia quod in nichilum reductum est
non potest idem in numero sumi. Dicendum quod adhuc opinio
in qua sustinentes [illegible] stare non potest quia quod corruptum
est totaliter non potest redire vel aliter in ipso [illegible]
tate. Illa autem pars corrupta est modo dicto. Et hoc illa
scilicet pars forma est illa scilicet corpus ut expositum partem
Unde non potest esse quod illa pars redit numero quantum ad
totum nec quantum ad partem vel eius corporis quod continetur in
illa parte quod est in potentia. Et ad [illegible] est dicendum quod
illa pars redit nec [illegible] nec parte sed redire
potest sumatur ut eadem numero quod redit. Cum autem numero
pars redire dicatur non quod eadem numero redeat
sed quod alia eiusdem corporis dicebatur quod illa
alia materia de novo creetur. Et forte hoc intelligebant
qui dixerunt illam partem redire. Unde [illegible] probabile
probare modum hunc opinio sustineri potest ut dicatur
quod adhuc [illegible] materia [illegible] ne fiat [illegible] et sic
[illegible] vel tamen materia corporis [illegible] non
augetur quia [illegible] de materia [illegible] fuit in [illegible] corporis
de materia non creatur de novo potest tamen et aliter dici [illegible]
le species sic se habent [illegible] quod substinet quod possunt
agere [illegible] potentia. Secundum partes et unum existente
tales [illegible] habent ut possint [illegible] in [illegible] quam potentie
tate sine [illegible]. Et sic intelligi potest dicentes
[illegible] dicitur in primo physicorum et libro de sensu et sensato. In materia
generabilium et corruptibilium intelligit dimensiones
interminatas. Ante adventum forme substantialis aliquas non possunt
intelligi [illegible] ut dimensiones [illegible] forme
substantiales terminate, hoc autem dimensiones post adventum
forme substantialis accipiunt esse terminatum et completum; quas
autem intelligunt ante adventum forme in materia substantialis.
hec manent eadem numero in generato et corrupto et generatur
quod terminato [illegible]. Dimensiones autem
alie [illegible] se habent ad quantitatem completam sicut materia ad
formam substantialem. Unde sicut in quibus completo in genere substantie est
accipere materiam que est ens incompletum in genere illo, ita
in dimensionibus completis que sunt in [illegible] est accipere

dimensiones incompletas. Et hec licet mediantibus in parte
forme requiret eius ad [illegible] generatur. parte [illegible]
[illegible] in modo dicto. Unde sicut dimensionibus est datum
ut substinerent et subsistere et illud esse quod est [illegible] esse
[illegible] substantie et [illegible] alias accidentibus.
ita et dicere eius quod possunt subesse alteri forme naturali
et alias accidentibus quia de natura sua non habent quod substineant
tamen accidentia sed et forme [illegible] ut dictum est. Et [illegible] vel
[illegible] adveniente et materia [illegible] naturalis alie forme
admittit vel [illegible] naturalia alie autem adveniente alia
eadem sub specie. Et hoc quidam modo redit numero dicitur ut
scilicet materia de nova fiat. Vel ipse dimensioni [illegible]
na dabit natura materie [illegible] adquirat. ut [illegible]
ad generata sic composita ex materia et forma. Ad primum secundo
dicendum quod [illegible] penultimam opinionem. [illegible] ille procedit
dicit in nichilum. Sed ex illa parte materia redeunte generatur
quod succedit. vel dicendum generari ex speciebus [illegible] ex
[illegible] alie. Sed tota [illegible] ordinem ut exanime-
fit [illegible] post. Sed [illegible] alia opinione [illegible] totum
[illegible] parte in [illegible] habebat [illegible] scilicet parte sua. [illegible]
et non cedit materia. Sed remanet scilicet dimensiones [illegible]
[illegible] et remanet scilicet illa pars esset. Ad secundum dicendum
quod hoc non est remotum quin dicitur possunt mutare corpus
in speciem. Et tamen quantum ad dimensiones [illegible]
magis sunt propinqua materie [illegible] quam corpori. Ad
tertium dicendum quod sic cum aer generatur in igne. non dicitur
quod materia aeris fiat duo scilicet aer et ignis. Sed
unum tamen quod fit scilicet ignis. ita et dimensiones ille
non dicuntur fieri duo. Sed una tamen. scilicet [illegible] sic dimen-
sionata. Et hoc sic dicitur [illegible]. Ad quartum dicendum quod
[illegible] ponunt quod ponunt ad [illegible] generata esse media
[illegible] naturale, reddunt autem [illegible] vel [illegible]
[illegible] ubi [illegible] dimensionum in materia est [illegible]
Sed quando materia [illegible] recipiat tale formam [illegible]
[illegible] dimensionibus. hoc naturale est.
Ad [illegible] dicendum quod quidam dixerunt quod species ille · i · · q ·
non nutriunt sed reficiunt quia constat ex sola in
mutatione accidentium. Sicut aliqui refectuntur odore
vini et reficiuntur et famem amittunt ex sapore
et odore. Dicendum quod hoc non potest esse quia tales in mutatione
[illegible] ad horam reficiunt. tamen substinetur [illegible]
quod tamen faciunt species ille. si in magna quanti-
tate sumerentur. Et ideo alii dixerunt quod remanet · ii ·
forma substantialis partis. et illa habet eandem operationem quam
habebat partis. et ideo nutrit sicut partis nutriret. Dicendum quod
hoc non potest stare quia opinio forme non potest [illegible]
agere. [illegible] autem non nutrit [illegible]
[illegible] [illegible] nutrit. Et ideo nutrit sed quod partis
et quod ex eo aliud generatur. quod non potest [illegible] forme. Est · iii ·
ideo dicendum quod generari de [illegible] speciebus possit.
premodo predicto. et eadem materia nutrire possunt.
Ad primum secundo dicendum quod hoc quod dicitur quod non [illegible] [illegible] illa

e q[uod] adq[ui]re[n]te [illegible] sit fa[cta] s[ed] ut corp[ora] q[ue] in
[illegible] i[n] madue[s]ce[n]t[ibus] [illegible] mutat[ur] [illegible]
[illegible] spec[ies] i corp[ore] [illegible] immediate [illegible]
[illegible] corp[ora] [illegible] possint ut d[ic]t[u]m e[st]. Cu[m] ad [illegible] d[icit] q[uod]
[illegible] memoria i[n] [illegible] ee [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] Cu[m] adde[re]t d[icit] q[uod] illa nutrio [illegible]
[illegible] ut d[ic]t[u]m e[st] [illegible] tales maduuerunt
[illegible] no[n] [illegible]. Cu[m] [illegible] [illegible]
d[icit] q[uod] [illegible] addat[ur] spec[ies] [illegible]
[illegible] dimi[ssi]o[n]e[m] [illegible] corp[us] [illegible] dimi[ssi]o[n]e[m]
ille no[n] [illegible] [illegible] lique[fi]eri addere[tur] [illegible]
cu[m] [illegible]. [illegible] corp[us] [illegible] [illegible] alio
[illegible] q[uod] i[n] toto [illegible] corp[ore] [illegible] [illegible]
no[n] p[otes]t stare. Co[n]stat e[ni]m q[uod] corp[us] [illegible] mang[is]
[illegible] illa [illegible] mang[is]. illa aut[em] [illegible]
[illegible] conupet [illegible] [illegible] et unu[m] [illegible]
stat aut[em] q[uod] ex p[ar]tio lique [illegible]. [illegible] destruct[ur]
unu[m]. et id [illegible] spec[ies] [illegible] [illegible]
no[n] cognit[ur] [illegible] q[uod] [illegible] alib[us] dimi[ssi]onu[m] destro
[illegible] sic e[ni]m addita [illegible] alia
dimi[ssi]o[n]e ut ex[em]plu[m] [illegible]. [illegible] aut[em] no[n]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] q[uod] illa [illegible] dimi[ssi]onu[m] [illegible] [illegible]
addita. et id e[st] [illegible] ad [illegible] [illegible] ad
[illegible] ee [illegible] [illegible] [illegible]
q[uod] ad ee i[n] quo [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] lique [illegible] q[uod] no[n] p[otes]t [illegible]
[illegible] dimi[ssi]o[n]e[m] [illegible] [illegible] i[n]
alia spec[ies]. [illegible] no[n] o[portet] q[uod] occup[e]t [illegible] dimi[ssi]o[n]e[m]
[illegible] q[uod] [illegible] admi[ssi]o[n]e lique [illegible]
spec[ies]. sic admi[ssi]o[n]e [illegible] [illegible] lique[fi]e[re]t ad
[illegible] si ee [illegible] [illegible] ut maior[is] [illegible]
[illegible] dimi[ssi]o[n]e[m] [illegible] et sic si ee[n]t alie spec[ies]. [illegible]
ee[n]t alia spe[cie] liquef[acta] media [illegible] aut[em] ee[n]t [illegible]
[illegible] spec[ies]. [illegible] facet ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] lique addat[ur] [illegible]
no[n] [illegible] no[n] [illegible] [illegible] ad [illegible] dimi[ssi]o[n]e[m]
tot[um] [illegible]. [illegible] ad aliq[uid] et illa[m] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] no[n] mutauer[it] [illegible] spec[ies]
si ee[n]t alie spec[iei]. Co[n]stat a[utem] q[uod] [illegible]
mang[is] corp[us] [illegible] [illegible] spec[ies] mang[is] [illegible]
[illegible] si [illegible] lique[fi]e[n]t. [illegible] [illegible] spe[cie]
et [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] addat[ur] i[n] mag[is] [illegible]. sic co[m]p[on]e[t] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] corp[us] [illegible]
Cu[m] ad [illegible] d[icit] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Cu[m] [illegible] d[icit] q[uod] [illegible] no[n] [illegible] aliqua
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliqua extendere. [illegible] illa [illegible]

[illegible] p[ro]cedere p[otes]t ad aq[uam] additam. [illegible] unu[m]
[illegible] [illegible] i[n] ad [illegible]. et id no[n] o[portet] q[uod]
una addita [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] p[otes]t ee
q[uod] [illegible] i[n] una [illegible] accid[e]nt[a]l[ite]r una [illegible] rema-
[illegible] ut d[ic]t[u]m e[st]. Cu[m] ad [illegible] d[icit] quo e[st] i[n] [illegible] una
dimi[ssi]o[n]e [illegible] una p[ar]te [illegible]. ee [illegible] [illegible] no[n] i[n] isto [illegible]
ee i[n] isto [illegible] p[ro]pt[er] dimi[ssi]o[n]e[m] [illegible] una
dimi[ssi]o i[n] actu. [illegible] p[ro]pt[er] i[n] p[otenti]a. Cu[m] adi[un]g[itu]r [illegible]
soluto ex[em]pl[o] Cu[m] ad [illegible] d[icit] q[uod] mag[is] q[uod] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] q[uod] adeo [illegible] [illegible]
aut[em] alt[eri]us no[n] o[portet] remane[re] dimi[ssi]o[n]e[m] ead[e]m
[illegible] [illegible] ead[em]. q[uod] sic [illegible] spec[ies] remane[n]t
ead[em] dimi[ssi]o[n]e[m] [illegible] [illegible] sufficit ad [illegible]
[illegible] q[uod] remane[n]te dimi[ssi]o[n]e ead[em] [illegible]
[illegible] intelligit[ur]

A[d] e[st] sic p[otes]t ut p[ri]mu[m] [illegible] corp[us] [illegible] frangat[ur]
[illegible] [illegible] maduerit. [illegible] frangi [illegible]
[illegible] corp[us] [illegible] maduerit [illegible] maduerit [illegible]
[illegible] [illegible] frangit. Cu[m] [illegible] e[st] [illegible]
ee passio[n]es. [illegible] impassio[n]e [illegible] corp[us] e[st] [illegible]
[illegible] [illegible] et lanceam. [illegible] [illegible] corp[us] frangi-
[illegible] Cu[m] [illegible]. sic corp[us] [illegible] [illegible] sua spec[ies]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] spec[ies] [illegible] corp[us] Cu[m] [illegible] [illegible]
frangit[ur] [illegible] [illegible] [illegible] corp[us] [illegible] mang[is] [illegible]
ut ille [illegible] [illegible] frangit. Cu[m] ee corp[us] frangit[ur]
e[st] passibile. [illegible] corp[us] [illegible] [illegible] [illegible]
no[n] frangit. Cu[m] [illegible] ut q[uod] [illegible] spec[ies] frangitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spec[ies] sunt [illegible]
[illegible] Cu[m] [illegible] [illegible] corp[us] [illegible] no[n] frangat[ur]. [illegible] spec[ies]
[illegible] frangere. Cu[m] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
frangi[bi]lia et co[m]minuibilia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] spec[ies] ille no[n] h[abe]nt poros. [illegible]
[illegible] spec[ies] e[st] [illegible] corp[us] [illegible] et [illegible] nulla ad [illegible]
spec[ies] ille no[n] frangi [illegible] possit. Cu[m]
i[n] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
spec[ies]. [illegible] [illegible]. [illegible] no[n] [illegible] [illegible]
Cu[m] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et frangit
[illegible] [illegible] no[n] possunt ee [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
i[n] spec[ies] [illegible] Cu[m] mag[is] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] i[n] ad [illegible]. [illegible] dimi[ssi]onib[us]
[illegible] ut ex[em]plu[m] [illegible] frangi [illegible]
[illegible] Cu[m] [illegible] ut q[uod] [illegible] assignet [illegible]
[illegible] fractio[n]es. q[uod] p[ro]pt[er] fractio[n]es [illegible]
[illegible] fractio significat passio[n]e[m] [illegible]
[illegible] fractio[n]es. [illegible] significat p[ro]pt[er] [illegible]
[illegible] passio[n]e [illegible] e[st] corp[us] [illegible] Cu[m] [illegible]
[illegible] [illegible] unio[n]e[m]. [illegible] p[ro]pt[er] unio[n]e[m]
[illegible]. [illegible] no[n] [illegible] [illegible] significat[ur] p[ro]pt[er]
[illegible] [illegible] [illegible] Cu[m] [illegible] no[n] [illegible] [illegible]

esse morte eius. quod aliquid pars usque in fine mundi re-
servatur. quod si hoc non dicitur accipi significatio alia partium
¶ Per innocentium et huius. de sco [illegible]. dicitur quod pars que est in ca-
lice posita significat corpus. et una vel male-
dicta. quod significat illos qui sunt in sepulcro. ¶ Respon-
debit respiciendo non [illegible] et fuerunt ecclesie in tremendo
ordine. Sed non dicitur esse aliquid pars in corpore significata
¶ Respondeo. Sicut est diversitas in mutuo. ita et in [illegible]
[illegible]. dicitur primo motum ponuntur due partes. Sed tertia prima
[illegible] due partes. Ideo ad [illegible] ¶ Respondeo. Si enim diversi-
tate ad [illegible]. ita corpus distinguitur [illegible]
cum sic tres partes ad significandum diversitatem [illegible] corpus
mistici. Ideo addi [illegible] ad significandum ipsum corpus
¶ Et ideo dicitur ad secundum quod sicut supra dictum est corpus Christi
[illegible] ad partes [illegible] quod continet [illegible] sive dimi-
[illegible]. ad dimissionem eius sunt [illegible] eventu et ideo
[illegible] corpus Christi in medietate dimissionibus sunt. hoc non est ei
[illegible] sed significatio. Cum ergo dicit quanta et hoc non fit
vel medietate dimissione [illegible] quod fractione sunt
ipsum corpus et non dividitur nec frangitur. et si passibile
esset sic in cena fuit ¶ Ad secundum ergo dicitur quod prima
[illegible] sunt multa et fractio sicut manifesta et [illegible]
[illegible] et [illegible] et mutatio [illegible] ipsius speciebus
tantum. Sed et species continentibus et corpus Christi contento quod ipse
species est [illegible] corporis Christi [illegible] speciali
[illegible] corpus Christi [illegible] species. ut dictum est. Et
ideo [illegible] aliquid [illegible] corpus Christi. Sed non [illegible]
[illegible] ¶ Ad tertium dicitur quod quia hoc sunt ei signum pas-
sionis Christi et non ipsa passio. ideo oportet quod ipsa fractio
significat passionem. non sic [illegible]
qui sunt in [illegible] ¶ Ad quartum dicitur quod [illegible] nihil
aliud in hoc ordine ad dimissionem. cum dimissionem
[illegible] [illegible] ut dictum
est. Sed corpus Christi necessaria. Et ideo non est [illegible] corpus Christi
[illegible] ¶ Ad quintum dicitur quod quidam dixerunt
quod fractio [illegible] non esset ibi [illegible]. Sed hoc
non potest esse. quod fractio importat passionem. [illegible]
[illegible] ad quod [illegible] modo. Et
[illegible] est [illegible]. Cum ei [illegible] tota. quod
[illegible] in [illegible]
[illegible] ad [illegible]. [illegible] idem
[illegible]. Sed non esset fractio. esset [illegible]
[illegible] non [illegible] Et [illegible] dicte
[illegible] fractio cum sic quidam [illegible] sunt
[illegible] et [illegible] et ideo oportet ibi esse
[illegible] fractionis.
Et [illegible] ut passio hoc magis [illegible] esse quam [illegible]
[illegible] sacramento [illegible] in [illegible]
[illegible] passionem. Et ideo cum fractio non passio esse
[illegible] ut dictum est. oportet quod [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible] dicitur quod significat [illegible] significato quod ad
[illegible]. Sed non quod ad id quod est. Et [illegible]

sacramentum signum rememorativum. et dicitur passionis ¶ Ad
[illegible] dicitur quod sicut [illegible] [illegible] in hoc sacramento. ita dicit-
[illegible] esse effectus. Et propter hoc species ille sco-
[illegible] [illegible] Et sic est [illegible]
re ¶ Ad [illegible] dicitur quod [illegible] speciebus quod est in una
[illegible] non est in alia [illegible] sunt quod [illegible]
corpus autem Christi non frangitur [illegible] [illegible]
parte. Et ideo [illegible] est supra. d. x. ¶ [illegible] quoniam
dicitur quod sicut in hoc sacramento est duplex res [illegible] corpus Christi verum
et misticum. ita et fractio duo significat. scilicet ipsa
[illegible] corporis veri quod factum est in passione. Et hoc signi-
ficatur [illegible] et distributione [illegible] receptorum. vel
pro diversis membris ecclesie. Et hoc significat [illegible]
[illegible] ecclesie [illegible]. Et sic accipitur significatio pars
[illegible] pro diversa membra [illegible] quod quedam sunt adhuc ·j·
[illegible] Et hoc significatur per partem que immediate [illegible]
[illegible] diversis [illegible] et sunt in ipso motu
[illegible] [illegible] sunt motum Et hoc ·ij·
sunt in duplici statu [illegible] plena [illegible]
beatitudinis. Et hoc est corpus Christi quod [illegible]
[illegible] Et hoc significatur per partem [illegible]
[illegible] quod illi [illegible] ab ultate [illegible]
[illegible] sunt [illegible] plene beatitudinis quod
vel stola anime tantum [illegible] vel neutra. Et hoc sunt ·iij·
in purgatorio. Et hoc significatur per tertiam partem que re-
servatur usque in finem. quod hoc [illegible]
[illegible] in fine mundi. et [illegible] ¶ Ad
[illegible] dicitur quod [illegible] corpus Christi vel verum significat [illegible]
[illegible] et partes [illegible] signatas corporis mistici
¶ Ad [illegible] dicitur quod ista unio facta est per passionem
Christi. Et ideo oportet quod sicut in hoc sacramento fractio quod passionem
significat ¶ Ad [illegible] dicitur quod calix [illegible]
[illegible] quod tamen [illegible] [illegible] non
[illegible] significatio [illegible] ¶ Ad [illegible] dicitur quod [illegible]
[illegible] diversa significationes. [illegible]
[illegible] et calix passionem significat [illegible]. et
sic predicta significatio [illegible] innocentius. [illegible]
calice significat eos qui sunt [illegible] passione [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] calicis [illegible] signi-
ficat gaudium [illegible]. et ita predicta significatio
[illegible] [illegible] hostia [illegible]
[illegible] notat [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible] dicitur quod hoc sacramentum non solum
est in remedium. Sed et [illegible] actionem. et ideo [illegible]
[illegible] non [illegible] ad remedium [illegible]
tamen est [illegible] actio [illegible] gratia [illegible]
ipsi [illegible] ¶ Ad [illegible] dicitur quod post [illegible] hoc sacramentum
ad remedium. Sed non [illegible] Et ideo [illegible]
ponuntur due partes. Sed [illegible] una [illegible] vel
dicitur quod due ponuntur [illegible] una [illegible] in hoc
[illegible] alia [illegible] et [illegible]

ab' 7 adhuc n̄ recedet una tm̄. ¶ Ad 6m dr̄ q̄ uī mēbris ē ꝯsensus rōni capitis. q̄ reformab' eos hūiliatis nr̄e ꝯfiguratū cor' claritatis sue. phil. iij. Et ideo 7 eadē ptē signat 7 corp' ꝯformi pfcē ꝯfiguratā.

¶ Deīn q̄r̄ de effectu sacri. Et circa hoc q̄runt duo. p̄o de effectu eī q̄ ad ꝯsecutōe boni. s̄c̄o de effectu ip̄i q̄ ad remotōe mali.

Ad p̄m sic p̄cedit. uī q̄ p h̄ sac̄m nō augeat caritas. q̄r diuisi sacri diusi sūt effec. Et augmētū uirtu ē effectꝯ bapi 7 ꝯfirmōis ut sup dcm ē. ḡ nō ē effectꝯ euchar. ¶ Ꝑtea p augmētū caritatis ad ꝗ caritas p̄ueniūt. Si ḡ p h̄ sac̄m caritas 7 alie uirtutes augerent. tūc p̄ sūmi qui h̄ī̄t ī hac uita ad pfcā caritatē uenīr 7 ad sūmū gdū ꝑti. qd nō ē n̄ ipm uīt augeri. ¶ Ꝑtea. oē uīrtꝯ sibi augetur. Si ḡ augm̄ uirtutis ēēt effectus h̄ sac̄i. nō mag̃ debēt p̄mi effectꝯ ē augmētū caritatis q̄ alia uirtuti. ¶ Sꝫ ꝯ h̄. n̄ spūale pficit n̄ p augm̄tū uirtutis. sꝫ p diuīsā euchar. h̄ uirtus pfectiūa. ḡ effectꝯ eī ē uirtutis augmētū. ¶ R̄n̄. effectꝯ h̄ sac̄i ē plenitudo ḡr̄e ut p̄ꝫ ī orōe canonis. q̄ q̄r q̄tq̄t ex hac altaris ꝑticipatōe sacrosc̄m. omī bn̄dicōe celesti 7 ḡr̄a repleamr. Et ad p̄ditū dicē ḡr̄e p augmētū uirtutis ꝑuenit. ḡ 7 p̄ sacm̄ uīt. q̄ h̄ sac̄m p̄ficere 7 reꝑare ad augm̄tū ḡr̄e ꝯ colleta ī bn̄ leonis pp̄ ut ī noctā dī. ubi legitur. annue nob' dn̄e ut ut̄ formulis tuī leonis. h̄ p̄sit oblatō. Et ꝯficit bn̄ bꝫ leonē uigilia ecc̄. ḡ p̄dest bap̄ ad ꝯsequdē augm̄tū. ¶ Sꝫ h̄ sac̄ 7 offert ꝑpūmīs dē̄cedētib' ī innocentia baptīs. Et ꝯficit q̄ tales ad glīa3 ꝯsequit. ḡ p̄dest 7 h̄ sac̄. ad augmētū ḡr̄e. ¶ R̄n̄. sac̄m ecc̄ n̄ ꝑtīr ali q̄ sit in statu pficiēdi.

.n̄ sūt ī statu pficiēdi. cū sit m̄ io pficit. ḡ eis cū ch̄ā nō p̄dest. ¶ Ad 2m uī q̄ effectꝯ h̄ sac̄i nō possit īpedi. n̄ p pc̄m mor̄. qd̄ sic abrē dīc̄t ale. q̄ spūale maduait. q̄ īnocentia ad altare portat. Et sāq' sūt pcō mor̄ accedit. portat īnocentiā ad altare. q̄ ueniāla pc̄ta īnocentia nō tollūt. Cū ḡ spūale maducās effēm sac̄i ꝑcipiat. uī q̄ effc̄m sac̄i n̄ p̄sit īpedīri. n̄ p pc̄m mor̄. ¶ Ꝑtea. bap̄ ē nobilius sac̄ q̄ ꝯfisso. Sꝫ n̄ impedit effēm bap̄ n̄ sc̄m mor. ḡ n̄ effēm h̄ sac̄i. ¶ Ꝑtea. sola pc̄m mor facit fictū. Et sola fictio īpedit sacrōr effēm. ḡ sola pc̄m mor īpedit sac̄i effēm.

¶ Sꝫ ꝯ. nullꝯ pficit effēm h̄ sac̄i. n̄ q̄ accedit sicut accedēdū ē. Sꝫ ap̄ dr̄ accede ad h̄ sac̄. cū diligenti ꝯsciē sue examinatōe. ut p̄ .i. cor. xj. Cū ḡ sūt pc̄o mor̄ ꝑcipit h̄ ꝑmitti. uī q̄ sūt pc̄o mor̄ possit effēm h̄ sac̄i impedi. ¶ R̄n̄. adhuc q̄ ap̄ adulte ḡr̄a recipiat eo q̄ se ad ḡr̄am h̄ndā ꝑparāt. Et h̄ ac fictē ꝯtīgit sūt pc̄o mor̄ īpedīri. ḡ sūt pc̄o mor̄ ꝯtīgit īpedīri effēm h̄ sac̄i. ¶ Ad 1m ḡ dr̄ ad p̄m q̄m q̄ h̄ effectꝯ sac̄i cuilib3 dr̄ assūtī ex silitudīe ad id illi sac̄m. Ex ꝯ exp̄gato uīcīs ute. ē effectꝯ bap̄ p ablutōe aq̄ sigtīcata. Ex io cū mīle nīl3 sac̄o fit cib'. eo q̄ effectꝯ h̄ sac̄i accipiat ꝯ silitudīe ad effēm cibi. Cibꝯ aūt corp' p̄o ī cabatū ꝯtīnē. 7 exrtali ꝯ insīcē. ꝯ ꝑditū restituit. 7 q̄titatē augt. Et sicut cib' nō ꝯuīt ī maduāte. sꝫ cū ad se ꝯuertit. uī p̄ effēm h̄ sac̄i ē ꝯūsio hōis ī xp̄m. ut dicat cū ap̄lo. uiuo ego. iā nō ego. uiuit uō in me xp̄c. Gal. ij. 7 adhuc sequit̄ duo effēs. augmētū spūal' q̄titatis. ī augmētō uirtutis. 7 restauratō ꝑditōr' ī remissiōe ueniāli. ut reꝑatōe cuiuslibet ꝑditōr' effēs. ¶ Ad 2m dr̄ q̄ augm̄tū dr̄ dupl'r. s̄. nōm ꝯsequēte īuicē̄ ī uirtutibꝫ q̄ nō uirtutib'. Sꝫ q̄ q̄libꝫ additio augmētū facit. s̄. ꝯh̄ uī uirtutes augetur p oīa sac̄a. 7 ḡr̄a ī ueniāli mīsto ex h̄ q̄ ipsa ꝯsentit se ḡr̄a cāre. s̄. alio mō. augmētū dr̄ p̄e. put ē ī uirtutib'. ex ꝯtinuatōe uīrtutis. 7 t' augmētū dr̄ euchar. ē p h̄ sac̄. ¶ Ad 3m dr̄ q̄ dupl'r ē ꝑfectō caritatis. s̄. uie 7 patrie. Et q̄ ꝑ nō possit h̄ sac̄i ꝯ existit īuia pducē ad ꝑfectōe patrie ꝑpe diuīsū statū. potest tm̄ pducē ad ꝑfectōe uie. p augm̄tū ei caritatis ad ꝑfectōe patrie. ī q̄ ꝑuenire nō possunt n̄ possunt. ¶ Ad 4m dr̄ q̄ caritas pl'a ē cuiusforte amabile ī amatū. q̄ ipsa ē que extasī facit ut dyō dr̄. Et q̄ augm̄tū uirtutis 3h sac̄o fit ꝑ ꝯūsiōe maducātis ī spūale cibū. nō mag̃ attribuit̄ h̄ sac̄o. caritatis augmētū. q̄ aliā uirtutis. ¶ Ad 5m q̄ꝯ dr̄ q̄ ḡr̄a p̄ficit sicut p̄miū. qd̄ ꝗdē ē dupl'r. s̄. ēēn̄tiale gaudiū qd̄ de diuina h̄rī. 7 accīdtale. s̄. gaudiū. qd̄ h̄rī de q̄uis bono creato. q̄ aūt ad p̄miū ēēn̄tiale p publicatōe oꝑaꝯ. ꝯtē ḡr̄a augeri n̄ pōt. sꝫ q̄ ad p̄miū accīdtale. usq̄ ad diē iudicij augeri pōt. aliqn̄ tūc nō augetur de ḡr̄a corp'. s̄. uī de oīb' bn̄fact' corpus eis glīa accēsit. q̄ gaudiū ē āglīs dī sup uno pc̄tore pn̄iam agēte. luc. xv. Et ita 7 de oīb' q̄ ī dī bonū fiūt gaudēt. 7 maxīe de h̄is ī q̄b' de corp' ꝯtīgit agūt. Un̄ simplr loquēdo h̄ ē. q̄ adeo glīe h̄ sac̄ n̄ augēt ipsis ḡr̄am. sꝫ ī q̄ḡ id p̄. q̄ ad accītale p̄miū. qd̄ augēt. ¶ Ad 6m dr̄ q̄ sic ī innocentia soluit. ueniāliq̄ talis loq̄nd' mod' m

.2.

.3.

i.

ii.

i.

ii.

i.

ii.

venie. ita dicitur in illo. ut adhuc plus. ut quibusdam ma-
gis ac magis glorificare merear. ¶ Ad 8m dicendum quod parvulis
baptizatis missarum sollempnia celebrantur non quia eis
valeat quod ad remissionem alicuius culpe vel quantum ad
augmentum gratie. sed propter alias raciones. tum propter so-
lacium in uocem. tum ad ostendendum parvulos ad
unitatem corporis mistici pertinere. dum id modo exe-
quitur fructus in ipsis et in aliis. tum ad commendandum
redemptoris misterium. quia in hoc sacramento commemoratur quod
parvuli sunt pro nobis salutem consecuti eternam. ¶ Ad
9m quod dicendum quod omnis peccato actualiter impedit per
remotionem per dispositionem. dicit autem dispositiones
aliter se habent ad perfectionem formam. ita actus se habent
ad perfectionem finis. unde cum hoc sacramentum perficiat coniuge-
tionem ut fidem. adhuc quod effectum suum habeat plene
in eo qui sumere. oportet quod assit actualis devotio
et quod medium absque mortali peccato actualiter devoto
impediri potest. cum disserere valeat ipsum impedit et
peccata venialia [illegible] actu tollat. absque peccato
mortali potest effectus huius sacramenti impediri. ita quasi aug-
mentum gratie non consequitur. non reatum peccati mortalis in-
currit. sed forte reatum venialis peccati [illegible] propter
accedit. ¶ Ad primum ergo dicendum quod quamvis innocentia [illegible].
spiritualem manducat [illegible]. sed non semper actu. et adhuc
quod sacramenti effectum percipiat. oportet quod actu spiritualiter ma-
ducet. ¶ Ad 2m dicendum quod in baptismo datur [illegible] spiritualis
et id effectus eius non impeditur. sed per [illegible] peccati
mortalis committendi. [illegible] spiritualis oppo[illegible]
[illegible] sacramentum fit [illegible] ad finem. quod dicit esse per de-
bitam operationem. et ideo [illegible] talis operationis impedit
effectum huius sacramenti. ¶ Ad 3m dicendum quod quamvis peccatum veniale
non faciat fictum simpliciter. facit tamen fictum quo ad aliquid
non tamen quod omne peccatum veniale impediat effectum huius
sacramenti. sed solum id quod tollit actualem devotionem con-
gruam huius sacramento.

Ad 4m sic proceditur. videtur quod virtute huius sacramenti peccata venialia
non dimittantur. [illegible] dimittitur una
[illegible] cetera non dimittuntur. [illegible] cet-
absque omni veniali peccato. quod est contra illud quod dicitur 1 Jo.
1. si dixerimus quod peccatum non habemus nos ipsos se-
ducimus. ergo non delet [illegible] veniale. ¶ Praeterea
non delet nisi per id quod habet oppositum ad ipsum. sed quaelibet
peccatum non habet oppositum [illegible]. ergo hoc sacramentum [illegible]. ¶ Praeterea
virtute huius sacramenti venialia non dimittuntur. ¶ Praeterea per
baptismum dimittuntur omnia peccata mortalia et venialia non re-
[illegible] dicitur ergo in hoc sacramento peccata venia-
lia dimittuntur. non [illegible] huius sacramenti
[illegible] venialibus. quod falsum
est. ¶ Contra. [illegible] venialia de-
let [illegible] mortalia. ¶ Praeterea ut [illegible] in
[illegible] huius sacramenti [illegible] remedium
[illegible] peccati cotidiana de.

dimittit venialia. ergo hoc sacramentum tollit venialia. ¶ Respondeo dicen-
dum quod in virtute huius sacramenti dimittuntur mortalia. dicit enim in collecta
[illegible]. purificet nos quesumus domine. et cetera. sit ablutio
scelerum. [illegible] scelera dicuntur mortalia peccata. ergo delet ·2·
peccata mortalia. ¶ Praeterea hoc sacramentum exprimit passionem Christi et repre-
sentat. sed baptismus [illegible] virtute passionis Christi in eo operante
delet peccata mortalia. ergo et hoc sacramentum. ¶ Praeterea minima
gratia sufficit ad delenda omnia peccata mortalia. ergo hoc sacramentum
gratiam confert. ergo mortalia delet. ¶ Praeterea hoc sacramentum magis
operatur in sumente quam in alio. aliis fructus quos afferre
[illegible] offertur sacrificium esse pro aliquibus in peccatis con-
stitutis et non fructus. ergo [illegible] in ipso qui sumit peccata mor-
talia delet. ¶ Contra. Augustinus ad Corinthios. quis offerat
cor [illegible] non plurimis qui sunt mihi [illegible]. et illi qui sunt mihi
et nolunt penitere mortaliter. ergo virtute huius sacramenti non delentur
mortalia. ergo hoc sacramentum nec habet effectum aliquem in indigne
accedentibus. sed quicumque accedit cum mortali indigne
accedit. ergo in ipsis effectum huius sacramenti et ita non delet
mortalia. ¶ Videtur. ut quod remittat penam peccati mortalis ·3·
[illegible] ei prima est ad misericordiam [illegible] ad puniendum. ut dicit glossa
in ps. [illegible] et indigne accedentes incurrunt reatum
pene mortalis peccati. ergo digne accedentes ab eadem absol-
vuntur. ¶ Praeterea hoc sacramentum non minus valet ad remissionem quam
[illegible] motus valet ad remissionem pene. propter adhoc
per opposita. ergo multo magis [illegible]. ¶ Praeterea [illegible]
maioris efficacie quam figura. sed sacrificia veteris
testamenti in satisfactionem pro peccatis mortalibus offerebantur. ergo
multo fortius et hoc. cum sit illa figura et sic remit-
tit mortalia pena. ¶ Contra. quicumque non est debitor pe-
ne [illegible] mortis evolat. si igitur hoc sacramento pena
mortalis peccati dimittatur. quilibet mundus hoc sacramento exhi-
bitus discedens evolat. quod falsum. ¶ Praeterea satisfactio
non exigitur nisi ad dimissionem pene. si igitur hoc sacramento
dimitteretur pena. omnis alia satisfactio tolleretur. quod ·1·
est inconveniens. ¶ Respondeo dicendum ad primum quod virtute huius sacramenti fit
quaedam refectio. [illegible] ad Christum per amorem ut dictum est.
et hoc est proprius effectus eius. et quia ex fervore caritatis
peccata venialia dimittuntur. propter hoc per quod fervor excitatur
eo excitari. virtute huius sacramenti venialia deleri. ¶ Ad primum
ergo dicendum quod [illegible] peccatum esse devotionis fervor quod omnia peccata
venialia delet. non est inconveniens quod aliquis hominum
sit absque omni peccato veniali. quamvis hoc diu durare
non possit. propter difficultatem vitandi peccata venia-
lia. sed tamen quia semper peccata venialia delentur. sed sem-
per in usu devotionis. quia non est proximum effectus eius de-
letio venialium sed excitatio ut exceditur. ¶ Ad 2m
dicendum quod in hoc sacramento non solum confertur gratia habitualis. sed exci-
tatur fervor actualis devotionis. et ideo gratia huius sacramenti
non solum mortalia sed et venialia opponitur. ¶ Ad 3m ·2·
dicendum quod baptismus habet plenarium effectum delendi peccata. sed
quia non impedit delet omnia. sed non est ita in hoc sacramento. et
ideo non est simile. ¶ Ad 4m quod dicendum quod effectus sacramenti

ut dicitur e. xij. q. ij. huius quod christus in sacramento continetur
corporaliter aut ipse tamen sacramentum est per modum cibi quod non
debet nisi vero uiuenti. Et ideo effectus sacramenti est spiritualem
uitam conseruare ... quod peccatum mortale
uitam tollit spiritualem. ideo hoc sacramentum non est ad ablutionem
mortalium institutum sed illorum solum qui in uita esse possunt. Ad primum ergo dicendum quod sicut dicit
... locutiones sunt ipse ... ei hoc sacramentum ...
... ut ... ablue. ut tolle. ...
... ... ut dicitur quod ...
... ... nobis. ... si de-
uote accedit ... ut dicitur d. xv. ...
Ad secundum dicendum quod baptismus non solum exprimit passionem christi
sed ... baptizatum ... commorientem christo ...
... quod ... aliter ...
... peccatum ... ...
... peccata mortalia dimittit ... passio-
nis. non ... peccatis ... sufficienter ...
... ... fructum ...
quod uitam ... Ad tertium dicendum quod ...
... ... mortuum ...
... ... ad uitam ... mortalia
... non ...
... non ... Ad quartum dicendum quod
... non ... est ... est sacrificium ...
... est sacramentum ... in quo
requiritur uita ...
... et tales ...
uitam spiritualem in actu ... Et ideo si
... ... gratiam ...
... ...
... et per ... peccata mortalia ...
non ...
... Et quod ... non ... per
... ...
... ut ... Ad
... dicendum quod ... ut dictum est
... uitam ... Et ideo ...
... non ... uitam ...
... in ... peccatum ...
... ... non ...
... non ... ad penam ...
... est sacrificium ...
... ... pena ...
... et ... penam ...
te ... quia sacramentum offertur ...
... uiuentibus sed tamen totam penam tollit. Ad
... ergo dicendum quod indigne accedens cum ... mor-
tali peccato ...
debet mortali ... digne ...
... uitam ...
... sic ... ad penam ...

... ... conueniens ... sacrificium pene
Et ideo non ... Ad ... dicendum quod non tollitur
... pena ... sacrificium. illorum qui sunt in
purgatorio. non ... in ... lege patrum
sacrificia. ... per solutio ...

Deinde queritur de frequentatione huius sacramenti. Circa quod queruntur
duo. Primo de frequentatione. Secundo de cessatione.
Ad primum sic proceditur. Videtur quod non debeat frequentare hoc
sacramentum sed semel tantum in uita sicut sumitur. ... in una
... sacramentum ... quod ... dignius ...
... est in ... Sed hoc sacramentum est dignius
aliis ... quod non ... semel ...
... Praeterea apostolus ... hebr. x. ... ho-
stie ... passionis christi ... baptismus ... hoc sacramentum
magis ... passioni christi quia ... hostia ... baptismus
ergo cum baptismus tamen semel ... et hoc sacramentum tamen semel
... debet. Sed contra cum ...
... salutis effectum ut in collecta dicitur ...
... debemus ... ut ... salutis in nobis ...
ergo ... frequenter sumere. Praeterea ut ...
die. Ambrosius ... iste panis cotidianus est ... accipe
cotidie quod ... Item ... cum ...
... quo ... ut ...
die ... ergo cotidie ... est. Sed contra est quod
augustinus dicit in libro de ecclesiasticis dogmatibus. cotidie eu-
charistiam sumere nec laudo nec uitupero. ergo non est co-
tidie ... Praeterea ut ... sed ...
... quod ...
... sumatur ... in anno. ergo ...
... in anno ... Praeterea hoc sacramentum est memoriale
... passionis. ... passione domini ... memo-
... in anno ... quod dicit fabianus
papa. et si non ... in anno ...
... in pascha in pentecoste in natali domini. Praeterea
ut ... pluries una ...
... celebrare ... sacerdos ...
una die celebrare si necessitas ...
... Praeterea ...
... ...
... ...
... quod uno die ... ergo ...
... pluries ... Sed contra est quod dicit ...
... sufficiat ... in die missam ce-
lebrare. ... pro ... et totum mundum
redemit. ergo ... in die ...
Respondeo dicendum ad ... quod ...
... ... accidit ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... in

natam que occupe dei cenacul / sic de predicto duo
bus 7 [illegible] sed per idem hoc colligitur. Verum quia
[illegible] repeticio restauratur. non hoc tenendum sic
nec addo. Ad primum ergo dicendum quod perfectio sacramenti ut dictum
est consistit in consecratione materie. non in usu ipsius 7 ideo conse
cratio non repetitur super eadem materia propter reverentiam sa
cramenti. sed usus potest repeti. Ad secundum dicendum quod usus repre
sentat illam hostiam sed per fidem inducit spirituale imita
tionem quia cum unicuique non est in sentencia / ideo tamen non
repetitur. Ad tertium Eucharistia representat illam hostiam. 7 ideo
oportet quod frequenter sumatur. Ad quartum quidam dicunt quod 7 hoc
sacramento duo requiruntur. ex parte recipientis. scilicet desiderium
coniunctionis ad christum. quod facit amoris fervorem sed in
ad donum timoris pertinet / per quod aliquis revertitur ad suscep
tionem huius sacramenti cotidianam / sed non recipit. Unde si
aliquis experimento cognosceret ex cotidiana sump
tione fervorem amoris augeri. 7 reverentiam non mi
nui / talis deberet cotidie celebrare. Cum autem fructu 7
per cotidianam frequentiam reverentia minuitur 7
fervore non multum augeatur. talis debet media abstine
re. ut cum maiori reverentia 7 devotione postmodum
accedat. Unde quod ad hoc unusquisque relinquitur iudicio
et hoc est quod augustinus dicit. Dixit quispiam non cotidie
accipiendum esse eucharistiam. alius affirmat cotidie su
mendum; faciat unusquisque quod secundum fidem suam pie credit
esse faciendum. Et probat per exemplum zachei 7 centurionis
quorum unus recepit dominum gaudens. Alius dixit non sum
dignus ut intres sub tectum meum; 7 uterque misericordiam
consecutus est. Et est plus propter solam actionem. Ad 3
quartum dicendum quod secundum diversos status fidelium diversi mores e
sse voluerunt. Nam in primitiva ecclesia cum vigebat devo
cio maior ex propinquitate passionis christi. 7 quando erat maior im
pugnatio ab infidelibus. quod hoc ipsum ad usum stabilitatis
ecclesie spectat. cotidie decebat fidelibus iterandum sed
maiorem propter devotionem fervorem affectans aliquod quod no
luit consistere circa levitatem. Si ei apta statuerit
postmodum induxit fuit ut saltem in anno semel
ut decum est propter sollempnitates illorum dierum. Sed post
modum statutum est ut saltem semel in anno. s. in
pascha deberent, 7 multi ydonei non inveniuntur et quod
usus statuta ecclesie non licent preterire / tamen licet pluries
celebrare. Unde augustinus laudat omnibus diebus dominicis com
municare. Et ideo pluries in anno celebrare potest quis
Ad quintum ergo dicendum quod agnus paschalis fuit figura huius sacramenti
quo ad passionem christi. quod semel tamen fuerit; et ideo semel
in anno passionis christi. Sed manna quod fuit figura
in anno sumebatur. Sed manna quod fuit figura
huius sacramenti in quantum est usus fidelium quibus die su
mebatur. Ad sextum dicendum quod ecclesia tempore passionis recolit
ipsam passionem christi. 7 ideo semel tamen in anno recolit
sed in hoc sacramento recolitur passio sed quod pro ipsis refici
mur. Et quod tali refectione pluries indigemus. ideo
pluries hoc modo recolitur dominica passio. Ad quartum

quorum dicendum. quod hoc non decet pluries in una die celebrare. ut
saltem quod ad unam diem representetur utrumque dominice pas
sionis. 7 utrumque ad dandum reverentiam sacramento exhibetur. scilicet tam
sumendo. Ad primum ergo dicendum quod sacerdos est qui sed publica
est ideo quod non solum pro se sed 7 pro aliis celebrat. Et
ideo necessitate exigente potest pluries celebrare in die
Sed non est eadem ratio de illo qui non sumit. vel de se sim
Ad secundum dicendum quod alia remedia sunt quibus peccata venialia expi
antur. Unde non oportet ut ad ea expianda hoc pluries in die
decet.

.1. Ad hoc sic proceditur. Videtur quod liceat omnino cessare
quod nullus tenetur in adeo quod sit necessarium. Sed hoc sacramentum ut
supra dictum. non est necessarium. ergo apparet omnino
aliquid sumptione cessare. Praeterea quod fit ad reverentiam
non est peccatum. sed aliquid pro reverentia sacramenti omnino cessa
re. ergo si omnino cessat non est peccatum. Praeterea augustinus dicit
quod de sumptione huius sacramenti de quolibet faciat quod pie credit
esse faciendum. ergo non peccat si omnino cessat 7 putat
hoc esse faciendum. Sed contra est quod innocentius dicit. Conceditur
enim ne si minuimus hoc sacramenti sumptio differtur. mortis
periculum incurritur. ergo si omnino cessatur. est mortis periculum.
.2. Praeterea statutum est ecclesie. ut saltem semel in anno fideles
deceant. ergo quod omnino cessat peccat. Videtur non posse ille
qui hoc potest ab actione cessare. quod illud est magis ne
cessarium. vel quod ubi causa ordinis altaris est magis ne-
cessarium aliquid pro rege quod potest sacerdos concurrere
cum. aliquis in timore ad mortem 7 instant petant cor
pus 7 in ultima necessitate consistunt. ergo cum hoc sic sit cuius
dicit sacerdos ipse ab actione desistere 7 infirmo dare.
Praeterea quidem est peccatum peccato superaddere quod unum suis
peccatis committere 7 sic consistit peccati mortalis saltem
consentiendo. peccat 7 celando. ergo eorum consistit dicitur
saltem aliquo tempore cessare. Praeterea corpus domini
figuratur per cibos uel ubi in lege. 7 ad aliquos decet
corporis uel sic figure. ergo sacerdos saltem a sumptione
figuris abstinere potest. Respondeo dicendum quod distinguitur circa
d.vj.c. relatum. Hic replatur corpus christi quid eum quid debe
bat consecrare uel 7 non sumere. Praeterea hic id intel
ligitur de solo domino quo sic sacerdos in sacerdotes. Accipiatur
.3. promediter. Videtur autem ut laudabile sit absti
nere saltem sacrificio quod ad ipsum accedere. quod ad dominum
magis pervenit amplius quod ego excitari
sumere sacramentum ab actione desistit. Sed videtur est ergo quod ut
magis meritorium 7 fructuosum quam sumere. Praeterea
iustitia uel est magis de gloria quam quod sacramento commodum
Et sic ille qui abstinet uel hoc propter gloriam facit
quam recipere. 7 autem sumit propter suum commodum 7
fructum sacramenti. ergo id est perfectius caritatis. 7
ita magis meritorium. Sed contra 7 alius sed et iam hoc
sacramentum accipere. melius est accipere quam desistere 7 hoc sacramento
dignum est aliud. ergo multo melius est hoc sacramentum accipere
.4. quod ex reverentia desistere. Respondeo dicendum ad primum quorum

quia nullus legitur a domino esse consecratus. quia ecclesia statuit tempus in quo fideles communicare debent. Sed quod desistunt efficacie rei consecrationis precepti [illegible] aut ecclesie fuit necessaria. [illegible] et in cotidiana pugna sunt. utrum spiritualiter in nobis deficiet cognoscet. non aliquem cibum vite sumendum. Clericus ergo dicit quia hoc sacramentum de sui institutione sit quibusdam necessarium ad salutem. tamen ex institutione ecclesie necessarium [illegible] et sic necessarium est. non semper ut sint quo non est salus. Sed ex suppositione finis [illegible] hoc in vita spirituali [illegible] perfectione [illegible]. Clericus dicit quia recipiens cibum de hoc exhibet quia non se [illegible] sibi ingerat. [illegible] suum modum
Sed hoc se [illegible]. hoc est contemptus et pusillanimitatis. Clericus dicit quia cibum augustinus [illegible] ad hoc quod cotidie sumatur vel non. non est adhuc quod [illegible] consistit. Clericus [illegible] dicit quia [illegible] ille qui [illegible]
.2. dicit sumere corpus et sanguinem [illegible] non impediatur vel [illegible] voluntas [illegible] vel [illegible] aut ad
i. hoc. [illegible] sumi expecte [illegible] [illegible] supercilium [illegible] sacramentum accipit. quia ut dicit augustinus. [illegible] sanguis [illegible] fidelium [illegible]
ii. [illegible] sanguis effusio [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] effectus. quia [illegible] effectum [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible] illa quam [illegible]
iii. celebravit [illegible] [illegible] sumi [illegible] expecte [illegible] [illegible]. quia [illegible] ipse [illegible] dispensatio [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ecclesie [illegible]. Clericus ergo dicit quia [illegible] non [illegible] sacerdos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peteret [illegible] hostie [illegible]. Clericus dicit quia magis [illegible] non sumendo. quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]. quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] sumeret. Clericus dicit quia [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] sacerdos celebrans quia alium tamen sumeret in [illegible] [illegible]. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] aliis quam non [illegible]. quia [illegible] [illegible]
.3. [illegible] effusionis [illegible]. Sed [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] sanguinem sumat. Clericus [illegible] dicit quia [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] non ex aliqua [illegible]. [illegible] cotidie [illegible] [illegible] non accidit. [illegible] [illegible] bonum est. Sed abstinere ab eis non est bonum [illegible] accedens [illegible]. [illegible] accipere [illegible] bona [illegible]. assumere [illegible] est bona [illegible]. abstinere [illegible] est bona [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] sumatur. Et quia quod est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] assumere [illegible] abstinere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] melius abstinere. [illegible] [illegible] ex superiori [illegible] minus. [illegible] hoc duo [illegible]

parcentem. adhuc in veteri [illegible] [illegible] [illegible] abstinentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia sumere [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] abstinere [illegible] timorem. [illegible] aut timori [illegible]. Clericus ergo dicit quia [illegible] est et de [illegible] non [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible]. Clericus dicit quia hoc magis est gloria dei et bonitas quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed magis [illegible] ad gloriam dei pertinet. quia [illegible] ad [illegible] accedit quam abstinere. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] aliqua [illegible]. ergo non [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. Et dicit quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] movebitur. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est aliqua [illegible] in [illegible] [illegible] in qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], non [illegible] adhuc [illegible] ut in [illegible] [illegible] remanent. Sed ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in qua [illegible] [illegible]. voluit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] coram nicholao papa [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] romane ecclesie et apostolice sedi. ergo [illegible] [illegible] [illegible]. Et dicit quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in altari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apostolice sedi [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] celebratur. [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab ecclesia [illegible]. [illegible] [illegible] si ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si [illegible] cotidie immolet [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ad penam [illegible] [illegible] cotidie. non [illegible] [illegible] [illegible] cotidie [illegible] et [illegible]. quia [illegible] [illegible] et pena [illegible] [illegible]. Illa aut [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] cotidie [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] dona [illegible] munera [illegible]. ad significandum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ad [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]

dicitur, scilicet sacerdotalis, tabulis et presbiteris. duas autem facit distinctas super corpus et sanguinem, ad ostendendum mediatorem et mediatricem. tertio facit duas super benedixit et fregit, unam super corpus, aliam super sanguinem, ad ostendendum quod hoc sacramentum valet ad salutem corporis et anime. et quod duo hec [illegible] in medio fuerint, extendunt manus ut sic in statu post consecrationem brachiis extensis. est crux effigiem representat. Dominus et sacerdos ultra consecrationem in fine ponenda erunt, quia complementum totius in medio ponitur ad mysterium ordinis. [illegible] et alii canones adstatuerunt extremi in vertice dominum pertinere. hec signa ad hystoriam recolendam [illegible] faciet .v. cruces super hostiam puram et cetera. ad representandum .v. plagas. quinto facit duas super sacrosanctum filii tui corpus et cetera. ad designandum vincula et flagella Christi. est addite tertia quod sacerdos semper signat super id omni benedictione. quod ex unitate non [illegible] medicamenta vel plures Christi crucis significat complexum quia Christus crucifixus in xxx passionem inire. sexto facit tres super id sacrificium immaculatum et cetera. ad representandum quod unde est dicere crucifige et crucifigeretur Christus, quod fuit tercia hora. septimo unam facit tres super id per ipsum et cum ipso et cetera. ad representandum spiritus emissionem qua animalibus [illegible] post tempus hora spatium [illegible] est, ut ad representandum tempus et causam, scilicet passionis, [illegible]. deinde facit duas ex calice super id, et dicit omnis honor et cetera. ad representandum separationem anime a corpore quod facta est hora nona, vel quia sanguis et aqua de latere profluxerunt; sanctificatorum et fecit aliud date significat et obediens ad patrem exaltando morte [illegible]; tacita et locuta [illegible] consilia nobis [illegible] a morte Christi machinatum vel discipulorum quorum per [illegible] consitentem non audiebat; quod cum sancto significat [illegible] et [illegible] commixtio et corporis et sanguinis unione anime et corporis significat. ideo illa crucis signatione que fit super illa verba pax domini magis pertinet ad resurrectionem que virtute divinitatis tertio die facta est, quia autem

.i. quinquies se manifestavit post mortem Mariae Magdalene. Johannis

.ii. .iii. ultimo, secundo Petro. Luce ultimo, tertio mulieribus, quarto

.iiii. discipulis in Emaus. Luce ultimo, quinto discipulis

.v. congregatis in una. Johannis ultimo. salutat autem populum septies, ad septem formam gratie [illegible] ostendendam et [illegible] quibus motus vite dum vivo [illegible] possidere signat in [illegible].

Sunt autem qui nomine presbiteri sacerdotes et cetera. postquam determinavit magister de sacramento eucharistie, hic determinat de ministris huius sacramenti et de dicendis. in .d. partes. in prima determinat quorum hec epilogat et de hoc celesti mysterio et cetera. [illegible] in .d. in prima de [illegible] possit consecrare et dispensare hoc sacramentum, in secunda quis possit sumere, ibi et sane dici potest et cetera. prima in .d. in prima inquirit utrum presbiter

consecrandi per peccatum amissio tollatur. in secunda de [illegible] que requiritur intentio, ad hoc quod sacerdos consecrare possit, ibi illud autem mysticum et cetera. prima in .d. in prima inquirit utrum sacerdos malus possit consecrare. in secunda utrum ab ecclesia precisi [illegible] illi vero qui excommunicati sunt et cetera. de hoc celesti mysterio et cetera. hic epylogat. et circa hec duo facit. primo ponit epylogum. secundo excludendum dicit quod faciat [illegible] vel in [illegible] quod faciat et cetera. hic duo [illegible] primo de ministro consecrante. secundo de [illegible]. circa primum queritur talis per quos possit consecrare. secundo de ritu consecrandi. tertio de dispensatione sacramenti.

Ad primum sic proceditur. videtur quod laicus possit consecrare. consecrare enim sacerdotis est. sed omnis laycus si sit bonus sacerdos est, quia ut dicitur. Crisostomus omnis sanctus sacerdos est, quia et omnibus fidelibus dicitur i. Petri ij. vos estis genus electum regale sacerdotium. ergo bonus laycus potest consecrare. Praeterea homo non potest consecrare in virtute propria sed in virtute Dei. sed bonus laycus magis est particeps divine virtutis quam malus sacerdos. ergo magis potest bonus laycus consecrare quam malus sacerdos. Praeterea maius est sumere quam consecrare .xv.

quia hoc ad quod ordinatur. sed bonus laycus potest sumere sacramentum, ergo et consecrare. Contra hoc sacramentum est ad reconciliandum nos Deo, quod est officium mediatoris. sed solus sacerdos est tamen mediator inter Deum et populum. solus sacerdotes hoc sacramentum conficere possunt. Praeterea bonitas virtutis non est manifesta, quia nemo scit utrum sit dignus odio vel amore. Ecclesiastes ix. et preterea aliud notum esse non potest. si ergo potestas consecrandi sequatur bonitatem personae non potest esse notum quid consecratum sit vel quid non; et ita erit deceptio in sacramentis. Ulterius videtur quod solus episcopus possit consecrare, quia talibus re publica principi debetur actus nobilissimus. sed ut dicitur in x. Ethicorum. sed sacramentum in nova lege est episcopus, ut Dionysius dicit. ergo eius consecrare .2.

sicut summus actus nostre legis. hic actus in sola debetur. Praeterea sicut dicitur [illegible] est tamen episcopi, sed sic ipsum eucharistia est perfectiva virtutis huius. ergo solus episcopus potest consecrare. Praeterea maius est consecrare corpus Christi quam consecrare altare vel benedicere [illegible]. sed illa reservantur soli episcopis. ergo multo fortius consecratio corporis Christi. Contra omnis episcopus est ecclesie et canonum institutio, quod [illegible] potestatem consecrandi et baptizandi episcopis et sacerdotibus esse communem. Ulterius .3.

videtur quod heretici et scismatici et excommunicati consecrare non possint. quia sicut dicitur causa xxiiij. q. prima c. audivimus [illegible] abiecisse esse fuit alienum, extra que potest consecrare non valet. sicut Augustinus dicit, quia extra ecclesiam non est locus veri sacrificii. extra quem [illegible] sunt extra ecclesiam. ergo non possunt consecrare. Praeterea hoc sacramentum est unionis ecclesie cum Christo et caritatis. sed hec unione caret. ergo consecrare non possunt. Contra sacerdos habet potestatem consecrandi ex ipso caractere. sed caracter in heretico et scismatico et excommunicato manet. ergo possunt consecrare. Praeterea [illegible] non exigitur ad actum

+ [illegible]

8 plu(ra) p(er)t(inen)t. Et (con)secratio n(on) e(st) act(us) p(ro)p(ri)us ip(s)i(us) p(er)sone s(ed)
dei. cui(us) ille utit(ur). g(ener)o n(on) i(m)pedit(ur) p(er) p(ro)p(ri)am
(con)dic(i)o(n)em. ¶ Vl(terius) u(idetu)r q(uod) degradat(us) n(on) p(ossit) (con)se-
crare. nich(il) ei (con)ferri pot(est). q(ui) n(on) h(abe)t p(otes)tatem (con)se-
crandi. s(ed) degradat(us) n(on) h(abe)t p(otes)tatem. q(ui)a [illegible]
potestate(m) baptizandi. ut d(icitu)r ca(us)a .i. q(uestio) .i. c(apitulo) [illegible]
g(ener)o n(on) p(otes)t (con)secrare. ¶ Cont(ra). [illegible] sic re(spondet) (et) or-
dinat(us). [illegible] ip(s)e est. Et q(uo)d [illegible] ep(iscop)i
acc(e)p(i)t posse (con)secrare. g(ener)o c(um) ab ep(iscop)o degradat(ur)
u(idetu)r q(uod) ab eo posse amittat. ¶ Cont(ra). Cum ordo
sacerdotalis n(on) iteret(ur) p(er)iculo? iudicio s(ecu)lari
s(ed) degradat(us) iterat(ur)? g(ener)o n(on) h(abe)t ordinem q(ui)a n(on)
p(otes)t (con)secrare. ¶ Item. s(ed) degradati rec(on)ciliat(i) n(on)
iteru(m) ordinat(ur). g(ener)o ordine(m) n(on) amisit. g(ener)o (con)secra-
re potuit. ¶ Cont(ra). [illegible] idem p(ro)bat(ur) in d(e)bilitate (con)tra-
rium ut sup(ra). ¶ R(esponsio). Dic(endum) aut(em) q(uod) malus sacerdos et
9 [illegible] posse (con)secrare. eadem r(ati)o e(st) q(ue) e(st) de bapti-
zatore. (et) id (con)stat sup(ra). d(istinctione) .vi. ¶ Vl(terius). u(idetu)r q(uod)
misse .i. mali sacerdotis n(on) min(us) ualeant qua(m)
boni. q(ui)a sic d(icit) aug(ustinus) in lib(ro) de cor(pore) d(omi)ni. in misterio
cor(poris) (et) sang(uinis) d(omi)ni. d(um) n(on) a bono mai(us) n(ec) a
malo min(us) p(er)fic(itu)r sacerdote. ¶ Cont(ra). sup(er) dic(endum)
a bono misse. n(on) meli(us) ual(et) q(uam) dic(it) a malo
g(ener)o n(on) missa a bono sacerdote dicta. ¶ Et g(ener)o
melior e(st). q(uod) fructuosi(us) e(st). S(ed) misse boni sac-
10 dotis e(st) fructuosior q(ui)a ei(us) or(ati)o mag(is) exaudit(ur)
g(ener)o e(st) melior. ¶ R(esponsio). d(icendum) ad p(rimu)m q(uo)d in q(ua)n(tu)m q(uod) ordo ec(clesi)e
deriuat(ur) e(st) a bono d(e)c(et) (com)p(ar)at(ur). Vn(de) sic [illegible]
diu(er)si ordin(e)s diu(er)si act(us) d(e)b(e)ntur. ut (et) i(n) ecc(lesi)a
militante. co(n)ducent(ur) act(us) diu(er)si ordin(i)b(us) appli-
cant(ur). sic (et) maior diu(er)si. diu(er)si h(abe)nt officia
cu(m) cor(pore) mistico sil(ic)et. ut [illegible] .i. cor. xij. ordi-
nes aut(em) ecc(lesi)e distingui n(on) possunt p(er) diu(er)si-
tate(m) interio(rem) bonitat(is). q(ui)a ig(ito)r (et) id(em) [illegible]
gradus ei. Et q(ui)a bonitas uel alic(uius) n(on) d(ic)it(ur)
a d(e)o q(ui)a ad posse. S(ed) a d(e)o q(uod) bo(n)itas illa
q(uo)d p(ro)p(ri)e h(abe)t ei creatura n(on) s(ed) pot(est). ut p(ro)b(at)
[illegible] q(ui)a un(us) posse actu(m) q(uo)d al(ter) n(on) pot(est). n(on)
[illegible] ex diu(er)sitate bonitatis uel malitie. s(ed)
ex p(otes)tate susce(p)ta. q(uam) h(abe)t un(us) (et) n(on) al(ter). Et id(e)o
q(ui)a laic(us) p(otes)tate(m) (con)secrandi n(on) h(abe)t. q(ua)n(tu)m(cumque) bonus
(et) sanctus sit n(on) ualeat eu(m) a d(e)o q(uod) (con)secrare
possit. ¶ Ad s(e)c(un)d(u)m g(ener)o d(icendum) q(uod) [illegible] bon(us) [illegible]. ecc(lesi)e
sacerdos ministre. s(cilicet) q(ui)a [illegible] d(e)o offer-
se ip(s)um. s(cilicet). hostia(m) uiuente(m) d(e)o. ro. xij. ¶ Ad
d(icendum) q(uod) laic(us) bon(us) sit p(ar)ticeps [illegible] ad
bonu(m) agendu(m). s(ed) q(uo)d p(er)ficit p(resbite)r aliq(uo) m(od)o [illegible]. n(on)
aut(em) ad h(oc) q(uod) possit s(ed) p(er) [illegible]. q(uo)d p(resbite)r n(on) po-
2 terit. ¶ Ad t(er)t(iu)m d(icendum) q(uod) q(ua)m(vis) accepta [illegible] sit
malo i(n) fructu t(ame)n (con)secratio e(st) mali i(m)pedit(ur)
Vn(de) n(on) e(st) q(ui)a q(ui) pot(est) accipe(re) possit (con)secrare. ¶ Ad
[illegible] q(uo)d d(icendum) q(uod) p(otes)tas (con)secrandi n(on) solu(m) ep(iscop)is s(ed)

(et) sacerdotib(us) collata e(st). q(ui)a ordo sacerdotal(is) e(st) medi(us)
i(n)t(er) ep(iscop)os (et) [illegible]. Vn(de) sic [illegible] illa(m)
[illegible] ad inferiore(m) ordine(m) mediante sup(er)iore p(er)-
ueniat. ita ordo sa(cerdo)t(a)l(is) q(ui) h(abe)t [illegible] dispe(n)sa-
t(ur) p(er) sacerdotes (con)ferat(ur). Et h(ic) sunt ordo q(ui) n(on)
collocant(ur) i(n) aliquo statu uel gradu sup(er)
alios (con)cedit(ur) e(st) h(oc). id n(on) sola p(er) ep(iscop)os s(ed) (et) p(er) sa-
cerdotes dispe(n)sat(ur) (et) (con)ferat(ur). Est (et) alia r(ati)o. ut
sic [illegible] d(omi)nice passionis (et) mag-
nitudi(n)e uni(us) (et) me(n)tiu(m) ex maior(e) [illegible]
ta s(i)t. ¶ Ad s(e)c(un)d(u)m g(ener)o d(icendum) q(uod) lic(et) iste act(us) sit ma-
x(im)us. i(n) se. n(on) t(ame)n e(st) maxim(us) q(ua)n(tu)m ad (con)stituend(um)
i(n) ordine ecc(lesi)e. q(ui)a p(er) su(s)ceptionem h(uius) s(acramen)ti n(on) (con)stituit(ur) a(liquis)
i(n) gradu uel statu alior(um). int(er) m(em)b(r)a ecc(lesi)e sic sic
p(er) ordine(m) (et) s(e)c(un)d(u)m o(mn)ia q(uod) ille act(us) solus ep(iscop)is re-
seruet(ur). ¶ Ad t(er)t(iu)m d(icendum) q(uod) i(n) reb(us) ordinatis ita e(st) q(uod) p(re)-
s(er)u(er)it p(ar)ticipat ab (con)p(ar)at(ione) sup(er)ioris. ut dyo(nisius)
d(icit). Et h(oc) m(od)o e(st) i(n) ierarchie celestis [illegible]. ut i(n) ip(s)o
lib(ro). d. p. dem(on)strat(ur) e(st). Et id(eo) q(uo)d ordo sacerdotis (con)ti-
nu(u)s e(st) ordi(ni) ep(iscop)i. p(ar)ticipat (et) ad. (et) p(er)fectiua u(ir)-
tute q(ue) ad illa(m) p(er)ficit. q(ua)m ap(er)i i(n) emine(n)tiori gra-
du (con)stituit(ur). sic e(st) p(er) (con)ordine. uel alior(um) officio
sic i(n)fimior(is). Et id(eo) sacerdos p(ar)ticipat aliq(ua)m
p(otes)tate(m) (con)secrandi. n(on) aut(em) (con)firmandi uel or-
dinandi. Et q(ui)a ip(s)a h(abe)t q(uo)d p(ar)ticipat[ur]. d(icendum) q(uod) d(icitu)r
q(ui)a p(er) exi(stentem) q(ui)a sacerdos (con)secrat sup(er) altare ab
ep(iscop)o (con)secrato. (et) i(n) uasis (con)secratis p(er) ep(iscop)um. [illegible] (et) e(st)
p(er) ep(iscop)um (con)secrat. ¶ Ad q(uartu)m d(icendum) q(uod) ille [illegible]
ueniat [illegible] toti [illegible] s(ed) aliqua excellentia(m)
[illegible]. Et id(eo) solus ep(iscop)is reseruat(ur). ¶ Ad [illegible]
d(icendum) q(uod) q(ui)da(m) dixerunt q(uod) h(ere)tici [illegible] (et)
[illegible] excōicati (et) scismatici. q(ui)a sunt ext(ra) uni-
tate(m) ecc(lesi)e. n(on) possunt (con)secrare. Et h(ec) opi(ni)o [illegible]
fuisse magis [illegible]. S(ed) q(ui)a o(mn)e q(uo)d q(uo)d p(er) (con)se- 1
cratione(m) dat(ur). e(st) p(er)petuu(m). eo sic [illegible] q(ui)a p(er) (con)- 2
secratione(m) dat(ur) i(n) nu(n)q(ua)m amittit(ur). (con)t(r)a q(uo)d ap(er)
i(n) h(er)esi labat(ur). uel scisma uel excōicatione.
ita n(on) sacerdotal(is) ordo aliq(uo) m(od)o. amitti pot(est).
ut aug(ustinus) d(icit) ad p(ar)menianu(m). Et ita [illegible] potest (con)secra-
di. ordine sacerdotal(is) (con)sequit(ur). ut dem(onstratu)m e(st). id(e)o
h(ere)tici scismatici (et) excōicati (con)secrant q(ui)a
adsi(n)t p(ro)uisio d(um) m(od)o s(er)uet(ur) (con)ue(n)iens forma (et)
m(ateri)a (et) i(n)te(n)tio q(ue) (et) i(n) fidelib(us) ec(clesi)e posu(it). ut sup(ra)
d. vi. (et) sup(ra) demo(nstratu)m e(st). ¶ Ad s(e)c(un)d(u)m g(ener)o d(icendum) q(uod) ubi
canones intelligenda. q(uo)d ad illos q(ui) (con)ueniunt s(e)c(un)d(u)m
no(rmam). ut q(uo)d ad execucione(m) q(uam) amittit n(on)
ei ius (con)secrandi h(abe)nt (et) h(abe)t solu(m) posse dicere
i(n) [illegible]. q(uo)d uisse possunt. ut loq(ui)t(ur) (con)sti-
tutio(n)e qua ordines (con)ferunt(ur). q(ui)a ad d(e)p(re)hensione(m)
pot(est) q(uo)d ad s(e)c(un)d(u)m [illegible] respectiue ordine(m). et illo
q(uo)d aug(ustinus) d(icit). q(uo)d ext(ra) ecc(lesi)am n(on) e(st) locus ueri sa-
crificii. intelligend(um) e(st) q(uo)d ad effectu(m). ut [illegible]

·i· cum sit etc. ¶ Ad 4m dicendum quod prius pollutus debet
esse iste sed quia ipsi et se et ipsos polluunt conficiendo et
sumendo. et alios qui ab eis sacramenta accipiunt
putant. ¶ Ad 5m dicendum quod quamvis ordines habent ad dignitatem
eorum pertinet. propter quod ad eos pertinet aberrare etc.
per se. ¶ Ad 6m dicendum quod degradatus propter
hoc non amittit potestatem conficiendi retinet. sed
usum conficiendi sibi aufert. Et ideo si conficit peccat
tamen confectum est. ¶ Ad 7m dicendum quod ille canon non
loquitur asserendo sed quasi comminando. ut ex clausula
talis loquitur apparet. ¶ Ad 8m dicendum quod episcopus non dicit ordinem
sed de ministerio episcopi. et ideo potest auferre sed
non episcopatum. quia non est constitutum. ut sic auferendi a dignitate
sic conferendi. quia propter efficaciam conferendi. dicit etc.
ordo preceptum. ¶ Ad 9m dicendum quod non est sacerdotalis ordo
divini. quia iudicio sedium relinqui non potest. sed ex
privilegio ecclesie. Et ideo manente ordine degradatur
sive privilegium amittit. ¶ Ad
quartum quam dicendum quod de missa possumus loqui dupliciter
aut quantum ad id quod est extrinsecum et sic [illegible]. Et sic
ecclesia dicatur ecclesia. ... quia opus operatum est
bonum est et gratuitum. Vel quantum ad id quod est
sacerdotis et sic sollemnia. Et sic missa boni sacerdotis
est melior est. quia non solum habet efficaciam ex opere
operato sed ex opere operante. ideo ceteris paribus melius
est audire missam boni sacerdotis quam mali
et plus potest solo ad utrumque potest.

Hic sic procedit utrum quis licet sacerdotem celebrare ab
[illegible] abstinere. quod ab eo [illegible] [illegible]
et [illegible] pollutiones ut sacerdotes [illegible]
non habeat non indigna se reputans tali sacramento. ergo
videtur quod si omnino a celebratione abstineat excusetur
quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sacerdos non peccat. ¶ Preterea sicut sacerdotis offerre est
sacrificare. ita et [illegible] et [illegible]. sed non exigit
ut solum [illegible] [illegible] ergo et
sacerdote quod non habet propter quod teneatur non exigit
quod [illegible]. et ita non peccat omnino abstinendo.
¶ Contra est quod [illegible] [illegible] gratie est quod ad missam
[illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] non [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible] et sacrificium
non reddunt. sed hoc est peccatum mortale. ergo etc. ¶ Ad
2m videtur quod non possit plures similiter eandem hostiam con-
secrare. quia plura agentia sunt plures actiones
[illegible] [illegible] sufficit ad agendum [illegible]
sacerdotes plures unum consecrare. ergo si plures simul consecrent
sed plures in [illegible] super eandem hostiam [illegible]
in unum [illegible]. ¶ Preterea unde [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] est [illegible] non p. [illegible]
est non fit. ergo alii [illegible] [illegible]. ergo [illegible]
[illegible] alia. ¶ [illegible] est consuetudo [illegible] est
[illegible] noui sacerdotes simul cum episcopo [illegible]

bunt. ¶ Videtur ut quod non debeat missa cotidie
celebrari. quia in missa recolitur dominica passio et
etiam celebratur memoria dominice passionis. sed
[illegible]. ergo non pluries debet in anno missa dici.
¶ Preterea in die parasceves agitur memoria dominice pas-
sionis. sed tamen tunc consecratio fit. ergo multo magis
debet fieri in aliis diebus. ¶ Preterea aliquibus diebus ce-
lebratur sed tamen plures una die sicut patet in festo na-
tivitatis et in aliis diebus. ergo videtur quod pati
[illegible] debet permitti. ¶ Contra [illegible] sacramentum etc. debet esse
[illegible] assiduum. quia sacramenta [illegible] legis. [illegible]
die in veteri lege offerebatur sacrificium. ergo multo
[illegible]. debet in nova lege fieri. ¶ Preterea panis
sacramentum dicitur cotidianus. sed non nisi quia cotidie [illegible]
[illegible] ergo cotidie conficere debet. ¶ Videtur ut quod ho-
ra vespertina debeat missa celebrari. quia [illegible]
[illegible] est institutio [illegible] Christus [illegible] sacramentum [illegible] cena
[illegible]. ergo et talis hora debet fieri. ¶ Preterea canones
[illegible] ordinis sunt celebrandi eadem hora uesper-
tina [illegible] ordinis [illegible] [illegible] [illegible] missam
sollempniter. ergo debet missa vespertina hora cele-
brari. ¶ Item videtur quod post mediam noctem quia
tunc dies [illegible] incipit. ¶ Item videtur quod
tantum hora sexta. quia illa hora dominus passus est
[illegible] passionis sed sacramentum est memoriale. ¶ Videtur
quod non oporteat in loco sacro celebrari. quia sacramentum
[illegible] non est necessarium. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in loco non sacro. ergo et hoc sacramentum non oportet
in loco sacro conficiatur. ¶ Item videtur quod non oporteat esse
altare de lapide. quia sacrificium ueteris legis fuit
figura huius sacrificii. sed [illegible] lege [illegible]
[illegible] altare fiebat de lignis [illegible]. ut patet exo-
di [illegible]. [illegible] de auro ut patet [illegible] [illegible]
[illegible]. ut patet exo. xxvi. ergo et in noua lege non
solum de lapide oportet quod fiat. ¶ Item videtur quod in palliis
[illegible] debeat conficere. quia panis ille [illegible]
sione. ergo ad videndum [illegible] magis esse [illegible]
[illegible]. ¶ Item videtur quod in calice de pretio potest celebrari.
quia calix significat [illegible]. [illegible]
fuit [illegible]. ergo et calix de [illegible] debet fieri. [illegible]
[illegible] aut [illegible] dicitur [illegible]
[illegible]. ¶ Videtur quod aliquis [illegible]
[illegible] non sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ille qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] legere. sed ille qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt. ergo [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible] quia est [illegible]
[illegible]. ¶ Preterea [illegible] sacramenta [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] sacramenti. ergo [illegible] conferendi [illegible]
si [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ Preterea [illegible]
[illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3.
8.
9.
9.
9.
6.

Ead rec. tal'. ew

Et si aliquis actus in rebus secularibus prohibitus vel iniunctus
vel episcopo vel a iure et statutum precipiat fiat
prohibita habentur. Et si aliquis contra statutum est
confectio nulla est. Item quero quid si sacerdos excommunicatus
sciat eadem apud omnes non excommunicatus. Respondeo omnis
non excommunicatus propter ipsum quod non est excommunicatus tamen quod sine
hoc post fit confectio. Item in hoc sunt quia si ob-
.1. mittatur illa proprietas ad sollempnitatem confectio-
nis non est confectio etc. Item quero adhuc quam
quis quando non potest quia dimittit celebrare
non propter hoc committit ut ex obedientia tenetur
celebrare etc. quod si contra celebrat de necessitate
sunt dominus. Cum sacerdoti sit data potestas nobi-
lissima reus negligentie est. Non illa utitur
ad honorem dei et salutem suam et aliorum vivorum et
mortuorum. Extra de pe. et re. c. iiii. Unde quia gratiam quam ac-
cepit in aliorum illam administrare etc. non
forte quia ex falsitate ipsius fit in statu dimittit
sic legitur. Et quando sed potius inimicus potius quam orat
et nunquam postea celebrabit. Item quero quid
ille qui in hoc ordine potest ordinem refugere. Et il-
le qui hoc tenetur utrum exequi. Item quero quid quod
omnis alius actus ordinum dicitur non solum de se
et premissis. quia actus in ecclesia sunt administrare
sacerdotis. Alii autem actus sacerdotis ut ligare et
solvere. Respondeo corporis mystici scilicet docere et bap-
tizare. Et ideo quod non tenetur aliquis ut sibi et ut
placet. potest ab illis actibus suis pro cessare
confectio est actus dignitatis et ordinis ad corpus
Christi verum. Non respicit corpus mysticum non excommunicatum
et si nullus habet tenere non tenetur deo ut
reddat ei acceptum sacrificium. Sacerdotibus ei precipit
.2. Christus facere in meam commemorationem. Item quero
quid quod mors et passio eius corporis plures sacerdotes
concelebrant ipsum ad representandum quod cum discipulis
sit institutio et potestas conferendi discipulis dedit
cum eis cenavit. Sic episcopus sed cum ordinatis pres-
byteris celebrat. Item quero quid quod ipsi in hoc
requiritur ad perfectionem sacramenti. Ideo cum corpus habet in
betweenes una confectio facta non est nisi una
tantum confectio. Item quero quid quod sicut in necessitate omnes
celebrantes debent intentionem referre ad illa
.3. in statu in quo episcopus vel presbyter et sic qui in medio
non defraudatur non quia sit factum et certum est. Item
etiam quero quid quod sacerdos. b. de usu cotidie in
i. ecclesia missa celebratur. Et primo quia corpus Christi est
ii. medicina. Secundo cotidiana potest. Tertio ut lignum vi-
iii. te sit sic in medio paradisi. Quarto ut nobis Christus co-
iiii. tidie univit per sacramentum. Et nos ei spiritualiter sit
v. tamen sicut apud nos ingens memoria passionis. Quinto
ut vero agno loco typici cotidie im-
moletur. quia ideo ad vesperam inventum erunt. s. i. d.

Et fit. Iudicetur ad vesperas et etc. Item quero quid quod passionem
Christi in capite ieiunii. Sed tamen in anno representatur
in ecclesia. Et quia in nobis oportet esse Christi passionem continue
representari quia esset ei in nobis continue et sic
representatur in hoc facto. Item quero quare voluit papa In-
nocentius dominicam passionis Christi in capite ieiunii
fuerit inter occupatus. Statuit ut illa die non confice-
retur corpus Christi. Non enim est ordo sicut corpus Christi est quod
Christus precedit die confectionis et resurrectionem fuerit. sicque
autem non respuat. propter effusionem spiritus. Non est
verum quia quandam dominicam quin una ex missis propter ho-
stie in calice confectio quia translatio non fit sine
de hinc fermentum aliorum. Unde post pascha illa non licet
sacerdoti eadem die iterare. Item quero quid quod communi natura-
rio propter Christi pretiosum dicitur. Ideo quando in una die occurrit
ut dupla de dominica commemoratione festi sequitur de
reddere vel et postea ad dispensandum pro salute vi-
vorum vel mortuorum et quia plures missas in ecclesia cele-
brantur si adesse possunt non quia sequitur quod aliquem conti-
nuantur. Item quero quid quod tales missas
dicuntur in die et in nocte. quia hoc facit ad tempus gratie
et quod per diem figuratur. Ro. xiii. nox precessit dies
autem appropinquavit. Dies autem videtur non solum
a bono tamen. Et ex quo resurrexit Christus sub figura
manifestatur et aliis aliis illustratur. Et in duabus
noctibus missa dicitur propter privilegium illarum noc-
tium. scilicet in nocte nativitatis quia Christus natus est et in nocte
resurrectionis. Item ut probatur ex ordine quod hec sacratissima
nocte etc. Quamvis hoc non operatur sed observatur. Sed
tempus autem misse celebrationis de horis statutum
sic. scilicet mattutina diebus festis. In nona diebus ieiuniis.
in sexta diebus profestis. quia in missa recolitur memoria
quod de hora tertia crucifixus est. Sexta vero moriens hora vero
nona muliere hora ix. expiravit. Et in sicut
ordines propter missam celebrari et post nonam et sepe
in sabbato sed. quia ordines pertinent ad diem dominicam vel
et ut diligentius fiat preparatio. Difficilius quam difficil-
ius autem prandium. Et ideo quando non est dies ieiunii ce-
lebratur in tertia et sexta. quia conceditur etc. Sed in
diebus ieiuniis in nona. Privatim autem misse dici
possunt omni hora usque ad tertiam vel et usque ad no-
nam in diebus ieiuniorum. Item quero quid quod eadem
hora est quam et hora vesperarum conficitur et post
tenendum sed non quod in mutuam cum in fine. Vanum
ipsum. Item quero quid quod hoc sepe est in diebus ordinum re-
ca dicta. Item quero quid quod in medio noctis facit in
capite diei naturalis. non autem diei artificialis in quo sacra
lux celebrari. Item quero quid quod quamvis Christus hora vi fuerit
in cruce positus tamen tempore passionis sue factum est in
aliis horis. Et ideo non est quod tunc missa celebretur. Item
quarta quero quid quod in hoc sed continetur ille quod totus
sectionis eorum. Et ideo ordinatum quod adsistendi hoc tempus perficit

7 ɔsecrati sūt. sic ipi sacerdotes ɔsecrantur 7 mi-
nist̃ 7 uasa 7 uestes 7 cetera h'. Et ideo 7 cū ī altari
7 i domo ɔsecrata celebrari lʒ sat̃. cū ne necessitas ad-
sit. ppt destructionē ecc'ar. talē tn̄ / ul' ruine
ɔstitutas. lʒ 7 ī locis nō ɔsecratis. celebrare dūm
hunc altare portabile ɔsecratū 7 alia q̄ ad ɔsecra-
tionē h'i ministerii requirūt. alias nō lʒ n' epo
ɔcedente. C. ad hec q'ro de q. ɔsecranis sat̃ n'tim
ipm ɔ'. 7 id nō requirit loci sacrificio. sic ī h' s̃c̃o
C. ad hec q'. ɔ tēp silustr. istituit q' altare d'ecto
nō n' lapideū eēt. de ɔ. ca. alme. ɔsecrat d'. ex eo
aliq' eē forte 7 nō fragile. sic ē lig. Vera
d' qua fiūt altaria. Item q' dz eē ī ecc' copia
altariū ut frequēter h' misteria / id dz eē ī
corp. nō aūt aurū ul' argentū. ul' id h'. q' n
d' facili possit h'ri. Juenti aūt lege cāt tn̄ q'
unū altare adunā tm̄ essem d' puentum. 7 id
n' obuiat' si d' auro fiet, ppetuo 7 lapis adsi-
gnificandū altaris. q' d' significat. q' 7 ppetuo. significat
cat. j. cor. x. petra aūt erat xp̄c. dz ā īp̄e silue-
st' ppt pferendū nō cāt fragili ē loc' adma-
nedūt. 7 id habebit altare ligneū q' facile tā
ferre. C. ad hec d'. ppetuū ī q' h' cor' ɔsecrat' rep-
resentat sindonē mūdā. qua cor' x̄ī inolutu ē
Et id sic illa linea fuerat. ita nō lʒ n' in
pannis lineis cor' x̄ ɔsecrare. linū 7 ɔpet hunc
s̃c̃m / 7 ppt puritatē. q' exeo pani candidissi
mi 7 facile mundabiles fiūt. 7 ppt multi
plicē tunsionē lini. qua pat̃ adh'. ut ex eo c
fiat pani candidus q' ɔpet adsignificandū pas
sionē x̄. Jtem nō dz d' pannis sericis ɔ'e 7 pal
le altaris eē. quis sic preciosi. nō d' panno
lineo tincto. quis sic preciosi. C. ad hec d' q'
p statutū ecc'. calix dz eē tm̄ d' auro ul' a
gēto ul' stagno. nō aūt d' ere ul' aurical
co. q' ex ɔsecratione uini rubiginē generat. 7
nauseā puocant. nē ex uitro ul' cristallo. ppt
fragilitatē. nē ex ligno ppt porositatē. q' ibi
liquorē imbibit. nē ex lapide ppt reprehendē n
ca ɔ q' q' ad ordinē signa signantis ɔcedat
C. ad hec si quis d' q' reiterari q' nō sūt d' ecc'i
ui / res nō reiterari. sīn cūs h' ut 7 q' ad deter
minationē loci. ul' honor ul' idumitate nō sic
d' ecc'i s̃c̃i. s̃ 7 d' sollepnitatē. si amittas nomi
ɔsecratū ē sacrificandū. dūm nō assit ea q' sūt de
ecc'i s̃c̃i. s. ordo. 7 mente expte ɔsecrantis
7 m' 7 fo' expte ɔsecrati. tū q'uis. peat q'
aūt facit 7 d' ɔsuetudinē ecc'. C. ad. p'q'o d' q'
legēs d'ine q' prīnz adecclē istitutionē
s̃c̃i. rl' mutet n' fit. ut si alia nō eēt ul'
fo'. sed ā ē d' legib' q' prinz ad sollepni
s̃c̃i. C. ad p d' q' significo uni sacramental' ē d'
eccl' s̃c̃i. et h' sufficiat hic pñs. 7 ꝯ significat
q' sup addit' ī alio titu. ē d' sollepnit' et d' ecc'i
s̃c̃i. C. ad hec d' q' s̃c̃a ongēte hūt ex institutione
d'ina. et ꝯ ōmisso aliq' q' p' abcet institut
nō pōt impediri q'n uest s̃c̃i fiat. ipedit
ā si s̃c̃m ex istitutione ecc' effect' h'et. sic actio
nes talīes ɔstitutus pncipū tansitas
A d' hec sic x'cer. ut' q' laicus pōt dispensare cor
x̄. pbabo eī h' s̃c̃i ī m' ɔsecrationē ɔsistit. ut
sup dictū ē. ī usu s̃c̃i. ꝯ ordiati sūt ministi sa
cerdotes: q'o 7 si ɔsecratio nō adsolos sacerdotes ptī
neat. tū dispensatio d' adeos ptinē. C. ab
ulti d' dispensatiū s̃c̃i. q' cū receperit ipm secularib'
q' ad laici sūt maiores recipient ad s̃c̃e q' 7 sacerdo-
tes. 7 7 mulieres mediū. g'o pōt ipe h' s̃c̃m
dispensari. C. sic sacerdotes ē dispensare cor x̄
x̄. uerū 7 tangere. et 7 ī aliq' casu h' tangere laico
cor' x̄. puta si uidet ipm ī terra iacere. ɔ̃n
eē sacerdos q' tollat. g'o 7 ī aliq' casu licet
ei dispensare. C. ad 7 ē q' d' d' ɔse. de. pueni
ul ī habet 7 ī infirmis p laicos sacerdotes h' s̃c̃m
infirmitati. C. ad cōd' ptinz eē mistē ecc'
7 dispensatores misterior' d'. j. cor. iiij. sic nos
extimz h' 7 c. et laici nō sūt ministri ecc' g'o n
debz eē dispensatores h'. C. ad hec ut' q' dyacō .2.
posit dispensare. q' h' laud'. dyacō fuit. sila
aūt ɔmissa fuit dispensatio d'ica sanguis. ut
p' ī legenda sua g'o dyacō p' dispensare. C. q' di-
spensatio h' s̃c̃i ad ipi' curatoē ptinz. et dyacō
p' h' cura aūt h'. g'o 7 ipe ē dispensato h' s̃c̃i
C. 7 g'e q' d' d' ɔ. d'. xciiij. nō ɔ dyaconē p-
ne dare. n. cor' x̄. C. ad hec ut' q' aliq' possit licite .3.
recipe dispensatiōē s̃c̃i a fornicario ul' excoicato
ul' heretico sacerdote. aug' eī d'. nē ī hoīe bono
nē ī hoīe malo. ap' s̃c̃i d' ī fugit. g'o p' aqlibz
sacerdote h' s̃c̃m recipe. C. ut' d'ina punit
malitiē h'ere. et s̃c̃e d'ina d'eu' genz gr̃a 7
cāt. g'o q'uq' sic mal' ille q' dedit. ul' bene
ɔsequit' g'ra q' abeo s̃c̃m recipit. C. nq̃ue sace
dotes nō pōt ipm cor' x̄ iquinare. et h' s̃c̃e ex
ipo ope opato q' d' ē cor' x̄. gr̃a ɔfert. g'o 7 si ap
sit excoicatus ul' hereticus. s̃c̃e ab eo ɔcept' gratz
ɔferet. C. ɔ 7 g'e ē q' d' d' cano. d'. xxxij. nll' missa
audiat sacerdotis q' scit ɔcubinā idubitant' h'z
g'o peccat q' recipit s̃c̃m a ɔcubinario sacerdote. C.
nllo d' recipe s̃c̃m p' ɔstitutione ecc' q' idign
accedet. et aliq' p istitutione ecc' sūt suspensi
g'o nō lʒ abeis s̃c̃m recipe. C. ad p' d' q' ge
q' hic nō e nō ɔstituta sūt p'ni. p' q' uite
7 opes uiuē. aptū uite ad cetera nō d' currut.
uite 7 morē. sacerdotes 7 alii minist. sūt q' ni
phici. q' medicatib' s̃c̃i uite / ppt dispensari

debet. Et ideo laicus quamquam sit sic in conspectu in
tali non dispensatio huius sacramenti competit. Ad secundum dicendum
quod quamvis in ecclesia sua sacramentum sit perfectum simul usu
sacramenti, tamen plures sunt essentiam suam usu non habet et
non sunt usus sacramenti huius ad dispensationem ministri exercere
pertinet. Ad tertium dicendum quod in hoc sacramento adveniente ipsa non
solum exigitur sanctificatio materie. Sed et sacramentum sit
sanctificatum, propter ipsum calicem in quo sanguis mitti esse
non potest. Consecratum ipse tradens sacramenti. Et similiter in dispensatione
huius sacramenti debet esse utrumque sanctificatum. Unde et
manus sacerdotum sanctificantur similiter et calix. Et ideo
per laicos hac sanctitate non habet non potest huic sacramento
dispensare. Ad quartum dicendum quod sicut baptismus competit
sacerdoti ex officio tamen laicus in casu necessitatis non permittitur
baptizare vel etiam tangere corpus Christi ex officio. Soli sacerdoti
competit. Sed in casu necessitatis potest sanguinem tangere corpus Christi
tangere et si sit positum ut si in aliquo immundo
iaceret. Sed non est similis de dispensatione cuius receptio
2. necessitatis non est necessaria. Unde ea quae non pertinent ad
sacramentale inducunt. Dicendum est et de eodem inducunt
casu. Ad sextum dicendum quod dispensatio huius sacramenti
pertinet ad sacerdotem. Eo quod ipse representat
Christum qui fuit mediator Dei et hominum. Unde cum
sic advenerit non solo de per sacerdotem qui est mediator
inter Deum et populum dispensatione. Sed sicut sacerdotis ut Deum et populum. Et ideo principaliter
est episcopi. Tamen dyaconi praecipit ad diaconus huius
sacramenti competit ei ex officio sanguinem dispensare
tamen non corpus quod dispensatio corporis cum nequit
esse tangere non sed dispensatio sanguinis. Dyaconi
non autem non licet corpus tangere. Et non habere
in sacramento Christo non dicit corpus Christi dispensare. Nisi
de mandato presbiteri vel episcopi. Ubi presbiter tangere
potest in casu necessitatis vel etiam dispensare
sanguinem et non corpus. Quod sanguinis significans
redemptionem ministri quod accipere quod summus
dicitur officio ministri Domini et sanguinis ad quod presbiter
significat admittere. Sed in casu et corpus et sanguinem
non est humano ministerio sacramentum. Ad sextum dicendum quod
quamvis dispensatio sanguinis fuit, tamen in lege
fuisse dispensatio corporis. Unde et adhuc hodie
in quibusdam ecclesiis sanguis per dyaconum ministris altaris
dispensatur. Ad septimum dicendum quod dyaconi et hominum
3. circa eius que ad eam competunt sacerdotis, sed quod ad
ea quae sunt ordinis dispensatio ac sanguinis ad ordinem
pertinet. Ad octavum dicendum quod si aliquis in casu ad
hoc sacramentum accedit, magis credit ei in contumeliam quod
in presbiterum vel dyaconum ordinatorum [illegible] ac
credi in obedientia presbiteri. Sicut non ac consilium
et exequitur ex statuto ecclesie. Ad dispensationem
huius sacramenti sunt suspensi, quod tunc est in virtute ecclesie
quod sacramentum constituit. Et similiter in ordinem est quibusdam

sacerdotibus potest spiritualis materia que in hoc sacramento requiritur.
Unde si aliquis ab aliquo presbitero sacramentum suscipiat, potest
ille gratia non consequi. Tamen dicendum de fornicariis et
aliis peccatoribus. Quod aliquis non debet hoc contemnere in communi sacerdotibus.
Consequi sicut ecclesia. Et inde vitiis sacerdotis non sunt
vitanda nisi sint notoria. Dicitur autem notorium dupliciter
modis vel per sententiam quae convicta sunt vel confessione in
iure facta. Vel ut ipsa rei evidentia. Sicut quando est ita
manifestum quod nulla potest tergiversatione celari. Ab
aliis autem peccatoribus licet sacramenta recipere. Ad primum ergo dicendum
quod magis est malus non fugere. Et ipse excommunicatio
bonos. Et ad quartum dicendum quod augustinus dicit quod sacerdos non sint fugiendi
quod nondum est. Et ab eis recipere sacramenta licet. Ad secundum
dicendum quod quamvis sacerdotes vitam suam non admittunt. Tamen
eo quod indigne accedunt in obedientia ecclesie faciunt. Essent
non habet. Et similiter dicendum ad tertium.

Deinde quaeritur de heresi. Et circa hoc quaeruntur tria. Primo quid sit
heresis. Secundo utrum heresis sit maius peccatum aliis. Tertio
utrum heretici sint tolerandi.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod heresis non dicatur pertinere
ad fidem. Heresis enim ut dicit Ysidorus dicta est a divisione. Divisio
autem unioni opponitur. Unio autem fuit peccatum. Quod non
est unitas. Unde ut dictum est quod heresis non pertinet ad
perfectionem fidei. Et magis ad perfectionem caritatis
scisma dicitur. In perfectione autem unitatis scisma autem
ecclesie opponitur fidei. Ergo heresis non pertinet ad perfectionem fidei. Praeterea
heresis non consistit in perfectione fidei. Ergo heresis non
in omnibus non est infidelitas quam virtutes secundum
quod ut dictum est de religione et per peccatum ordinate
promovet. Ergo heresis non pertinet circa fidem. Praeterea
suspectio religionis opponitur non fidei. Et heresis
stat de quo non pertinet ad fidei perfectionem. Et magis
ad perfectionem religionis. Ergo Ysidorus dicit ex ordine
ordinatione pluribus in unum heresis. Et sic non est
tribus ordinibus. Et tamen in coelis ergo heresis non dicit perfectionem
fidei. Et in una sunt de heresi quod ad fidem
pertinet. In quibus sunt fide opinionibus. Et sic et aliis esse
fides non in aliud sed in veritate. Et sic ergo tamen
heresis non consistit in fidei perfectione. Praeterea videtur
habet perfectionem fidei non in modo omnium. Et igitur ergo omnes heretici
non sunt constituti in perfectione fidei. Praeterea in multa habent
perfectione quae non habet veritatem opinionum. Sicut manichei
et huiusmodi opiniones et de ecclesia heresis. Sicut patet
per distinctionem Augustini. Ergo tamen heresis est fidei. Quod
aliud veritati opponitur. Sed nulla religio in credendo
computatur in fide. Ergo cum heresis ad gentem pertinet
ut dictum est. Augustinus dicit heresis
pertinet fidei. Praeterea heresis et excedit usum legalis.
Ad hoc dicendum quod in heresi est dictum et divisio in fine
Ysidorus. Unde divisio dicitur et
electio sit de dicto nominis ab aliis electio. Praeterea
dicitur in perfectio ecclesie quae aliud potest perfectio

fit a toto [illegible] aut congregatio que est [illegible] et prima
congregationis [illegible] alie omnes. Unde
heresis consistit in singularibus opinionibus [illegible] opiniones
[illegible] quasi quaedam [illegible] habet per formam aliorum
[illegible] secundum vel hereses plures constituebantur [illegible]
[illegible] nominatur ab eo quod [illegible] per ipsum. [illegible]
[illegible] firmatur [illegible] sic non dicitur [illegible] omnis [illegible]
[illegible] est [illegible] hec
dispositio dicitur [illegible] ideo [illegible] non [illegible]
opinione firma habet stabilitate. Unde competit ei non
heresis [illegible] in electione sonat. [illegible] electio fit
extra firmato proposito [illegible] competit ei non heresis
quod latinum est ab [illegible] dicitur [illegible] sue opiniones uehe-
mente inhereat [illegible] congregatio [illegible] constituti [illegible] un-
itate fidei [illegible] constituitur [illegible] sui nomen dicitur [illegible]
a communi fide s. catholica dicitur dissidens [illegible] opinioni
uehementer inheret per electionem. Ad primum ergo dicendum quod
amor facit completam unionem [illegible] unionis est ex
[illegible] ideo dicendum quod est infidelis heresis constituitur.
Ad secundum dicendum quod scisma [illegible] dicitur [illegible]
unitatis [illegible] non [illegible] in
[illegible] plures obediant [illegible]
[illegible] constitutionem singularem [illegible]
dogmata non habet. [illegible] fundamento [illegible]
[illegible] dogmata [illegible]
[illegible] labuntur [illegible] Ad tertium dicendum
[illegible] scisma differunt [illegible]
[illegible] hereticus [illegible] ut symonie operatur. [illegible]
[illegible] fide [illegible]
[illegible] possidet. Ad quartum dicendum quod fides [illegible] ad
[illegible] religio [illegible]
[illegible] fidei professio. [illegible] fidei [illegible]
[illegible] pietate [illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod fides [illegible]
[illegible] consistit [illegible] sed [illegible]
[illegible] ad iustitiam [illegible] confessio [illegible] ad [illegible]
[illegible] consistit [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] sed [illegible]
[illegible] platonis [illegible] heresis
[illegible] consistit. [illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] fide [illegible] aliquid [illegible] ex
[illegible] reputatur [illegible] ad
[illegible] aliquid [illegible] explicite [illegible]
[illegible] non tenetur [illegible] non est hereticus [illegible] ut
[illegible] iacob [illegible] fuisse [illegible]
[illegible] fidei [illegible]
[illegible] fidei [illegible] non [illegible]
[illegible] ille [illegible]
[illegible] fidei [illegible]

[illegible] ut [illegible] ideo [illegible]
[illegible] ad [illegible] fide [illegible]
dei [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible] ideo
illi [illegible] fuerunt [illegible] fidei [illegible] non reputantur heretici
[illegible] fide [illegible] ut iudei vel pagani. [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible] Ad [illegible] dicendum
[illegible] non [illegible] a doctrina [illegible]
fundamentum noua reputantur [illegible]
[illegible] augustinus [illegible] ad primos heresiarchas
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod illi [illegible]
[illegible] ad [illegible] tales principaliter
[illegible] excellentie. [illegible]
[illegible] cum leuitate aut [illegible]

Ad [illegible] sic proceditur. Videtur quod heresis non sit maximum peccatum
[illegible] peccata; [illegible]
maximum [illegible] est [illegible] heresis non
est [illegible] non est maximum. [illegible]
[illegible] pessimo opponitur optimo. [illegible] fides [illegible]
heresis non est optima [illegible] heresis est ma-
ximum peccatum [illegible] excusat [illegible] non est maximum
peccatum. [illegible] heresis [illegible] infidelitatis [illegible]
[illegible] heresis non est peccatum maximum [illegible]
[illegible]
[illegible] heresis [illegible] est maximum peccatum
[illegible] heresis
non [illegible] Ad [illegible]
[illegible] locum [illegible]
[illegible] tales sunt heretici [illegible]
non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] principaliter [illegible]
[illegible] tales sunt heretici [illegible]
[illegible] in malo. Ad [illegible] dicendum quod unumquodque
[illegible] mala [illegible] heresis plus nocuit [illegible]
ad [illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] remanet [illegible] heresis [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] grauius; [illegible]
[illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
bestialitas [illegible]
[illegible] humanum modum [illegible]
heresis [illegible] infidelibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

et iterum promissiones non remittebant. tamen si aliquis de his capitulis reducatur ut dicebatur, poterit ad superbiam reduci. ut per diffinitionem augustini illud patebit. Capitulum de eo quod libri philosophorum intelligendi sunt in hiis que non sunt contraria ad invicem. in quibus destructo uno alterum non destruitur. Sicut contrarietas ad invicem destructo posito [illegible] est peccatum. sicut illa sic intelligendi sunt non. quia eo remoto consequentia removetur. sic egritudo est peccatum quam [illegible]. quamvis [illegible] melius quam fallacias. Capitulum de eo quod sic fides habet ad intellectum et ad [illegible] ita et heresis [illegible] ex illa parte qua habet [illegible] in intellectu aliquam excusare posset. tamen [illegible] habet [illegible] ad non obediendum [illegible] ex pluribus [illegible] magis peccatum. Capitulum de eo quod quamvis [illegible] forma fuit [illegible] ut puniatur quam admonitionem pene. quod expediebat. ut prelati esse non reprehensibilis. tamen [illegible] est magis puniri quam [illegible] ut patet exo. xx. Capitulum de eo quod heresis [illegible] inmutat. species est peccati [illegible]. quod impugnatio [illegible] agnite.

An sit pro parte ut quod heresis sic [illegible] an debet impugnari. [illegible] amicicia [illegible] ut philosophus in [illegible] ethicorum dicit. ergo non sunt impugnandi. Contra. id quod est necessarium non est [illegible]. heresis est necessaria [illegible] i. cor. xi. oportet et hereses esse ut et qui probati sunt manifesti fiant. ergo non sunt impugnandi. Contra. mt. xiii. dominus precepit ut zizania permitterentur crescere usque ad messem. [illegible] ergo heretici sicut zizania [illegible] permitti debent usque ad finem mundi. Contra. nullus sapiens [illegible] non potest [illegible] glossa [illegible] ergo [illegible] impugnatione. Contra. nullus debet non [illegible] ut dicit augustinus [illegible] ergo non sunt cognoscendi. Contra. [illegible] apostolus precepit esse extirpandam [illegible] tota massa corrumpitur. [illegible] heresis [illegible] corrumpit. ergo ab ecclesia sunt extirpandi. Contra. lupi sunt ab ovibus arcendi pastorum officio. ut patet Jo. x. [illegible] heretici sunt lupi ut patet. [illegible] xx. ergo debent extirpari. Contra. vita spiritualis est melior quam corporalis [illegible] homicide extirpantur qui auferunt vitam corporalem. ergo [illegible] auferunt vitam spiritualem. Capitulum de eo quod heresis est [illegible] i. thi. [illegible] et multum proficiunt ad impietatem. et sermo eorum ut cancer serpit. Et ideo [illegible] consortio fidelium excludendi. et propter illos qui alios corrumpunt [illegible] facile corrumpi possunt [illegible] non solum [illegible] sed [illegible] expellendi. Sed ad alios

non corrumperent. possunt et tolerari [illegible] illi qui sunt [illegible] possunt [illegible] ut eos [illegible] in [illegible] qui excommunicati sunt. [illegible] occidi. et aliquis suis spoliari. et si [illegible] quia sunt blasphemi in deum et fidem [illegible] observat. [illegible] magis possunt [illegible] quam illi qui sunt rei criminis lese maiestatis. et illi qui [illegible]. Capitulum de eo quod [illegible] despiciendi. [illegible] in civitate fidei est [illegible] caritate. Et ideo [illegible] excludendi [illegible] familiaritatis. Capitulum de eo quod heresis de [illegible] non [illegible] per [illegible] ex quibus malo [illegible] bonum [illegible] augustinus [illegible] habitas [illegible] doctrine sue. [illegible] dogmata impugnant. Capitulum de eo quod [illegible] ut zizania non eradicentur. ne forte simul cum ipsis eradicetur et triticum [illegible] habet locum in illis [illegible] non [illegible] ut [illegible] Capitulum ad [illegible] de eo quod quamvis non possit [illegible] facere quin sint aliqui heretici. tamen potest [illegible] ut illi adhereant. [illegible] omnia peccata venialia vitare non possumus. tamen singula vitare nitimur. Capitulum de eo quod [illegible] non [illegible] eos ut per violentiam inducantur ad credendum. sed ne alios corrumpant. et ne tamen [illegible] in ulterius remaneant. [illegible] [illegible] sacramenti [illegible] quod [illegible] non possit consecrare. Et quid [illegible] et sanguinem [illegible] ut [illegible] mysticum quod significatur [illegible] Et de [illegible] tantum ad [illegible] verum [illegible] signum [illegible] non [illegible] significat. Et ideo [illegible] corpus [illegible] mysticum si accipiatur cum ipso capite est melius quam corpus [illegible] verum. si tamen corpus [illegible] verum accipiatur sine [illegible] unitum. aliter [illegible] [illegible] non sunt ab melius [illegible] tamen [illegible] corpus [illegible] mysticum absque capite. sic corpus [illegible] verum est nobilius. [illegible] qui excommunicati [illegible] quod [illegible] opinio magistri [illegible] opinione. Et ideo [illegible] opinioni adherendum est. [illegible] [illegible] ordine [illegible] Hugo. [illegible] alias [illegible] quod missa [illegible] [illegible] [illegible] primitiva [illegible] mediatoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] missa vocari [illegible] quod [illegible] est [illegible] nobis [illegible] [illegible] nobiscum [illegible] apud patrem nobis [illegible] missa ab emittendo [illegible] ut [illegible] quia ut sacerdos hostiam [illegible] per manum diaconi et hostiarii [illegible] et non [illegible] foras [illegible] mittit [illegible] [illegible] iube [illegible] per manum [illegible] angeli [illegible] [illegible] non ut [illegible] non habet. [illegible] sacerdotis et [illegible] de [illegible]

f. r. apte ascendit fum. ut mat in spu d' de
manu angli. q sit ordo seqp. pont q sacerd.
des. ue. h. i. significata p h. s. cor. misticu p m.
et angli. i. misterio anglor. pferent in altare sb
lime. i. in celesti sup̄ptuit. c. xx. no ascedes ad
altare meu p gradus. i. in tu tute no faciens
gradus. vl' p. magtm ths xpo melligit. q est
magni csilii anglis. q cor. sicut mistice do pat
congruit. z est sup̄ptum. oblat. ac. vl. z c. i.
accepta do repsentare. ut accepta sit in cspectu dei
q ad illos q offert. p. q adi dei q me accept. est
do accepta. nō maledicta bndictio uoc. ho
sta bndicta. nō e psb. asacerdote. q adobm
h. aut. nō e. adoptata. et iterat adhibetur
oz. d in frat. uos ab e q d p' et tps. d. vj. f.
z sane d' post. z c. quo h fit ucep hui d. xl
dem est. dz. ac ille cui negligentia h. acci
q mus spes inmediat p canones. xl. dies peni
te. z mus si capi pot. cōburi. z cinis i sacra
rio ponat. Si ac amissa fuit l osti. ut pe
cti. ut iuenii no possit. dz. xx. dieb' penite. Si
aut p negligentia ad sanguine stillauit mi
bula q sit adhert. lignu rader. z tabla ra
dent. Si uo nō fuit tabula. eti rader z igne
cōburet. z cinis i altari cdet. z sacerdos. xl. dies
peniteat. Si aut sup altare stillauit calix. sor
beat mist stilla. z iii. dieb' peniteat. Si sup
linteu altaris z ad alia stilla puenit. iiij. dieb'
peniteat. si usqz ad tertiu linteu puenit. viiij.
dieb' peniteat. Si usqz ad q'rtu. xx. dieb'. z linthe
amina q stilla tetigit. ebr ueniet laiee mist
calice sbr ponto. z aqua ablutiois sumat. dm
aut quā q' pdca tayata fuit ad cancellū
abscidat. z cōburat. z cinis i altari ponat. Sed a
q pelleret ul uomat eucharistia uomuerit. xl.
dieb' peniteat. clici ul monachi. l. xx. cpi. xc.
Si ac ifirmitatis ea uomuerit. vij. dieb' peniteat
Vnde ac quā q' pcta pdca tayata fuit ad cau
tela. ut negligentia magis caueret. Et io dicit
statuq sctis. pot minui ut addi ad pena p
dca. q enī e pena pdca pegit. dz ac q' qs
ac ill' dieb' ieiunaret z adore cessaret. Vnde
dnt q' huis dieb' augenda e pnia ab metra pe
nitet. dicitur. p. z negotus et h pbabile ut
et h de eucha dicta sufficiat.

Post h de pnia agendu z c. possq' tractauit
d cōfirmacione z eucha q sunt sci pcedentia or
dinata ad pfectioe i bono. h i cap' tractare de
pnia. q ordinate ad amotioe mali. q p actu
pcedentia cuiusqz ista pueit. Et diuid' in p. ii. d.
in p' tractat d huis q pania adcedit pt'. i sca det
minat quā acc'l. hic sac'. hic tpt z h. xx. d.

i. cia z e q' tpt pnie z c. i p'. i. d. i p' tractat
d sato pnie. i sca d mitte h sac'. xliij. d. i hic
qui solz. si sem oio dimissa z c. p'. i. d. i p'
tractat d pnia ecue. i sca descendendo ad ptes e'
d. v. d. l. i pfectoe aut pnie. p. m. d. i p' det
minat q fit d roe pnie. z exclud' errore quo
uidet addnitū adroe uere pnie. q no e d roe
ipi. i sca tractat d integritate ipi. d. v. d. i et
sic d spbus audioib' z c. p'. i. d. i p' d. ss. q p
d roe pnie s ultate. i sca exclud' errore
i. huis ub' quā uehementi z c. Circa q' duo fit
i p' pnit ea ex q' pnia diffinis pot. i sco pnit dif
finitioe. i. pnia e ut ait abro z c. Circa pm
duo facit. i p' pnit pnia ingnie. uerus z sc'l
sp. q' ht idigit doctrina notabile. z sca' doctrina
rtitutoe. pnit doctrinā d pnia. l. d pnia iccep
z c. pnia dr a puniedo z c. h tangit pnie actu
Et circa h duo facit. i p' accip' actu cgnoi
mespiatoe. i sco dr. act' origie. i. pnie ut z c.
huis ub' quā uehementi z c. h exclud' heresi
addnitū ad roem pnie. pseuerantia. usqz i fi
ne. Et diuid' in p. d. i p' pnit errore. i sca cgnu
dic ipm. ibi et ambro d. z c. Circa p'm duo
facit. i p' pnit errore dicentiu hec. errori expla
dif sec. i sco d cfimatioe ipi p aliqs auc'. l. q z
aliqs z c. Et pnit. iiij. auct. i p' e hysidori. sa
aug'. l. sic ambro. sic aug'. z c. tria c'. l. sic
gō. z c. Itcu ambro. ibi sic ambro z c. et ambro
d' z c. h exclud' pdcm errore. Et circa h d.
facit. i p' exclud' errore p auct'. i sco soluit ad
auct' pores. l. vn illa illu z c. Et circa h. iiij.
facit. i p' soluit ad dissonti p' poita. cyquid prop
errore seq' uidet. i sco ad auc' ysidor. i. ille aut
ingsor z c. Itcio ad auc' aug'. l. sic mad e esse
z c. quarto ad auc' ambro i. illd aut q ambro
z c. auc' aut gō. h sollez. solutoe aliqs. Circa
tcium h' ita facit. i p' soluit auc' aug' p' in
ducta. i sco inducit alia ad ide. i iter z ille
est z c. tcio soluit ea i. d pnia pfectoe z c.
Circa p' q'rtu duo facit. i p' soluit auc' ambro
sco pbat auc' z exepla. q pnia possit itari. aut
q' aut auc' ambro dicit intelligit. i. q' uo pnia n
sci tm z c. h e dup' q. p' d ipa pnia. sco
d cfessione ipi. Circa p'm. vi. p' q' d s' pnia
sco d q'nte ipi ad alia. tcio d sco ipi. q'rto
d cmiacoe. q'nto d sollepni ea.

Ad p' sic pce. uit q pnia no s sac. i omi
sac' noue leg e ad inle. q d e ea gre. ut pz
ex diffinitioe hu. d sco. ne dist' d. p' pnita. Sz
tale e in pnia. q' n e sac' noue leg. ¶ Sz
sic magr dixit i p'. d. oia sac' noue leg
instituit i adb' z c. Et i pnia n sūt alq' alu

vexata et sic vexari sat. ergo non est sat. Contra esse
sat. amissum esse contrariis. pena dicit non immo
ab iciendo [illegible] timere [illegible] ut ibidem habet
ergo non est sat. Contra omnia sat. nostra sunt actiones q
ad nostram voluntatem. sed [illegible] non vexata pena sunt
aliarum voluntarie actiones. ergo non est sat. Contra extra
xiij. sunt sat. nove legis ut [illegible] quorum nec est
pena annexa. ergo pena est sat. Contra sat. [illegible]
hu. sunt quasi medicine et [illegible] ut nobis ad
hibere. sed penam propter pena sanatur. ergo pena
2 est sat. Solutio ut quod pena non sit ut. et quod [illegible]
contrariis differt [illegible] ut [illegible] dicit [illegible] est
[illegible] non [illegible] ad [illegible] ut. sed pena
est sat. ergo non est ut. Contra. [illegible] xxiij. dicit
est quasi [illegible] differt [illegible] sed pena est gratia
ut collecta habet. ergo non est ut. Contra. nulla passio est
ut. in [illegible] cum passione est. ut quasi philosophus dixit
sed pena est passio. quod est dolor. ergo non ut. Contra.
omnis ut est per ordinem ad bonum. sed pena dicit per or
dinem a malo. ergo non est ut. Contra. omnis ut est dispo
perfecti. ut patet in vij phisicorum. sed pena non est dispo
perfecti sicut verecundia. quod utrumque presupponit mala
reo cum meruit. ergo pena non est ut. sicut nec ve
recundia ut dicit philosophus in iiij ethicorum. Contra. sed lege pre
cepta non [illegible] esse nisi de actibus virtutis. quod [illegible] in
tendit legis lator. ut dicit in [illegible] ethicorum. sed penitentia cadit
sub precepto legis. ut patet ibidem. ergo penitentia ut. Contra.
[illegible] nec actus virtutis. sed penitentia est me
ritorium. ut patet [illegible] ergo pena est ut. Solutio [illegible]
3 quod est ut generalis. quia [illegible] non repellit [illegible]
[illegible] sed pena expellit omne peccatum. ergo [illegible]
[illegible] quod est ut generalis. Contra. omnis ut specialis habet
specialem [illegible] sed pena non habet quod [illegible] omni
[illegible] ergo non est ut specialis. Contra.
penitentia de malis preteritis [illegible]
recta electione. [illegible] interius est penitentibus non
ut [illegible] mala electione. sed quod ut
faciat [illegible] electionem. ut dicit in x ethicorum. ergo penitentia
est actus [illegible] ergo pena non est specialis ut.
Contra. omnis ut specialis ut est cardinalis. ut [illegible]
[illegible] sed pena sicut dicitur non potest esse nisi [illegible]
quod habet passionem [illegible] non est cardinalis [illegible]
[illegible] alias cardinales [illegible]
tur quod [illegible] pena nullam [illegible]
ergo non est specialis ut. Contra. sed [illegible] distinguitur
ex obiectis ita et passionibus. sed pena passio est
distincta ab aliis virtutibus. Contra. esse quod perfect
[illegible] ad actum [illegible] est ut specialis. sed de
testari penam [illegible] ut ad quod perfectius pena est ut
[illegible] specialis reducitur ad aliam virtutem. ergo pena
4 est ut specialis. Soluo ut quod sit ut theologica
[illegible] esse ut quod habet [illegible] est ut theologica

sed pena est [illegible] quod deo reconciliat. ergo est theologica
Contra. theologice [illegible] sunt [illegible] sed [illegible] opposito
[illegible] malorum. ergo [illegible] et [illegible] per
[illegible] quod est pene. ergo pena est [illegible] Contra. Iustitia
est fidei ut patet ad Romanos iij. sed iustificatio est effectus pene
ergo est idem quod fides. et sic [illegible] Contra. omnis ut moralis
consistit in medio circa suam materiam. sed pena non consistit
in medio sue materie. quod [illegible] penam commissi [illegible]
ergo non est moralis ut. ergo est theologica. Contra. sed obiectum
[illegible] theologice est deus non autem pene. sed magis peccatum co
missum. ergo etc. Soluo ut quod non reducitur ad iusti
tiam. quod iustitia est [illegible] sed peccator
non potest [illegible] reddere [illegible] dei. ergo
non est iustitia. Contra. [illegible] super [illegible] que [illegible]
[illegible] dicit [illegible] quam offense [illegible]
[illegible] celestia. sed [illegible] est actus
pene. ut [illegible] dicit. ergo pena est penitentia [illegible]
iustitia. Contra. [illegible] illa est [illegible] que
carnalem [illegible] repellit. [illegible] aut
est pene. ut dicit [illegible] xvj. ergo [illegible]
carnalia [illegible] sic [illegible] ut quod pena ad tem
perantiam [illegible] reducitur non ad iustitiam. Contra. [illegible]
distinguitur [illegible] idem est [illegible] pene et
verecundie. sic penam. ergo sunt idem. [illegible] ergo verecun
dia ad temperantiam reducitur. ut quod sit pena quod
non ad iustitiam. Contra. [illegible] quod pena [illegible] per
[illegible] libidine. sed hec est actus pene.
[illegible] ergo pena ad fortitudinem reducitur. ut quod [illegible]
pena et non ad iustitiam. Contra. sed augustinus dicit quod pena est
quasi [illegible] sed iudicio [illegible]
ergo pena ut ad iustitiam reducitur. Contra. [illegible]
dicit [illegible] iudicium [illegible] per digna
pena sua [illegible] sed iudicium ad
iustitiam pertinet. ergo et pena. Soluo ut quod [illegible]
[illegible] pene [illegible] et ambrosius. [illegible]
pena est mala [illegible] plangere. et plangenda iterum
non committere. [illegible] non sunt [illegible]
[illegible] xxxiij. [illegible] sed plangere est actus. ergo non
[illegible] pene. que est ut. Contra. quod pertinet ad
[illegible]
in iiij ethicorum quod verecundia non est ut. quod verecundati
ei rubescunt. sed plangere [illegible]
ergo non est [illegible] pene. que est ut. et [illegible] non [illegible] po
[illegible] eius. Contra. stultum est dolere de eo quod non
potest non esse. sed peccatum non potest non esse. ergo stulte
est plangere ut dolere de peccatis preteritis. sed nullus
[illegible] est stulte. ut patet in iiij ethicorum. ergo plangere
preterita non debet ponere [illegible] Contra. [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible]
sed pena per [illegible] respicit preteritum. ergo non [illegible]
[illegible] plangenda non committere. [illegible]
[illegible] Contra. [illegible] de [illegible] dogmatibus dif

finiretur penitentia; penitentia videtur praecedere et non admittere admissa deflere. Quod videtur quia in praemissa diffinitione [illegible] ordinem praeterita [illegible] diffinitiones. ¶ Propter quod [illegible] aliquas diffinitiones quo penitentie [illegible] cum unius una debeat esse diffinitio. ¶ Secundo dicitur ad primum quod sicut [illegible] dicendum est, sicut in potentia facultate activa; primo modo accipitur sacramentum et nos satisfactiones accipere ut si adiungatur signo satisfactionis in [illegible] pro visibili signo penitentie [illegible] locutionis. Secundo dicendum sicut aliqua satisfactio significatur aliquibus satisfactionibus signis, et est fiet. Et ideo cum hic sit in penitentia constat quod penitentia est sacramentum. ¶ Ad primum secundo dicendum quod sicut in [illegible] libere mediante quaedam sunt que consistunt in sola passione vel receptione, [illegible] vel lectio vel [illegible] vel aspectio contemplationis; quaedam vero que consistunt in actu laborantis sicut exercitationes et huiusmodi. Utrumque in sacramentis [illegible] quaedam requirunt actum eius qui [illegible] sacramentum [illegible] sicut remotiones prohibitionum: ut patet in baptismo et confirmatione et huiusmodi; quaedam autem requirunt actum [illegible] et ipsum actum eius qui recipit sacramentum, [illegible] sicut est in penitentia et matrimonio. In illis sacramentis quae sunt actu non completur et non [illegible] significatur, quod medicina exterior apponitur. In illis autem [illegible] actu non requiritur, non est talis [illegible]. Et ipsi actus exterior apparentes et hic idem faciunt quod [illegible] talis sacramentis. Quod [illegible] aliter exteriores gerentur sicut in sacramentis in penitentia. Ex sequentibus patebit. Verumtamen [illegible] [illegible] accipiatur [illegible] potest [illegible]. ¶ Ad [illegible] sit [illegible] aliqua [illegible] sicut actus [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] sacramento sit aliqua res, scilicet ipsi exteriores actus [illegible] et aliqua [illegible], scilicet sacerdotis absolutionis. Et sunt [illegible] sacramentalis qui exprimuntur absolutionis actus [illegible] non requirit tanta [illegible] aliorum sicut in baptismo [illegible] aliquid [illegible] satisfacienda [illegible] [illegible]. Sic talis [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] penitentie [illegible] [illegible] exhiberi, quod sacerdotes absolventes [illegible] et satisfactionem iniungunt [illegible] ad [illegible] et [illegible] exterius [illegible] actum [illegible] ut dictum est. ¶ Ad quintum dicendum quod [illegible] [illegible] non fuit [illegible]. [illegible] notitia [illegible] quaedam [illegible] quod non sunt [illegible]. Sicut consolationes [illegible] et [illegible] [illegible] significant spirituales actus. Et quia in penitentia et matrimonio [illegible] [illegible] [illegible] aliquid [illegible] ut dictum est, [illegible] duobus non [illegible] [illegible] sic [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod in penitentia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible]
.i. [illegible] [illegible] [illegible] quod est tantum actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potest esse quia cum actus [illegible] non [illegible] [illegible] non possit dici penitentia. [illegible]

[illegible] Et ideo aliqui dixerunt quod extra [illegible] penitentia est .ii.
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laudabilia [illegible] [illegible]. Et si sint passiones [illegible] non est [illegible] quod [illegible] philosophum in [illegible] ethicorum, [illegible] in virtute [illegible] est electio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] electione. Penitentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] penitentie non causatur tamen ex passione [illegible] [illegible] electione. Et si nulla sit passio constat quod penitentia [illegible] [illegible] est [illegible] et non [illegible] sicut verecundia et huiusmodi. ¶ Ad primum ergo dicendum quod non [illegible] idem penitentia est [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] penitentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad actum [illegible] sicut est [illegible] quod actus [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod penitentia est idem quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipso [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ideo [illegible] reddere [illegible] et est [illegible] penitentie ut [illegible] dicetur. ¶ Ad [illegible] dicendum quod penitentia passio non est [illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] potest esse [illegible] [illegible]. Quia [illegible] non [illegible] [illegible] vel immobilitates [illegible] [illegible] [illegible] ut dicit philosophus in .ii. ethicorum. [illegible] et gaudium et [illegible] [illegible] [illegible] sunt passiones [illegible] [illegible] penitentie [illegible] est [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] electione. ¶ Ad quartum dicendum quod [illegible] [illegible] ad quod [illegible] immediate [illegible] est actus [illegible] [illegible] et ideo aliqua [illegible] [illegible] quae [illegible] actum [illegible] [illegible] [illegible] ab aliquo sicut est dictum in [illegible] [illegible] xxiiij [illegible] [illegible] et [illegible] et huiusmodi. [illegible] actus [illegible] penitentie est [illegible] ab aliquo malo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod verecundia est timor [illegible] [illegible] [illegible] futuri est. [illegible] autem non timetur [illegible] [illegible] [illegible] propinqua [illegible] [illegible] [illegible]. Et ideo verecundia [illegible] propinquam [illegible] [illegible] [illegible] verecundatur [illegible] [illegible] [illegible] sicut philosophus de verecundia loquitur. Et ideo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] penitentia respicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ideo non est actus [illegible] [illegible]. ¶ Ad [illegible] [illegible]
dicendum quod quidam dixerunt quod penitentia non est actus alicuius .i.
specialis virtutis [illegible] [illegible] virtutis specialis. [illegible] non cont.
[illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] penitentie [illegible] [illegible] ipsa [illegible]
[illegible] quod non est [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] sic de
peccato commisso satisfaciendo. Et ideo aliter dicendum quod [illegible] .ii.
penitentia est specialis virtus et [illegible] ex hoc quod [illegible]
[illegible] malum commissum [illegible]. [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccato
maxime repugnat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
suo [illegible] Et ideo aliter dicendum quod [illegible] [illegible] quod [illegible] .iii.
[illegible] [illegible] [illegible] commissum [illegible] [illegible] [illegible] non potest esse quia nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab alia virtute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ii

tamen ad dictum quod ipsa specie. Sed cum non habet specialem virtus
sicut non actus castitatis [illegible] quod actualiter [illegible] re-
.iiii. aperte dicitur specialis. Et ideo aliter dicendum quod penitentia accipit
speciem ratione obiecti, scilicet quod respicit peccatum ante commissum
ut expiandum per poenitentie actum. Et unde actus penitentie non est
detestativus peccati absolute quia hoc est cuilibet virtuti, sed de-
testari ad expiandum eum et hoc ad [illegible] et [illegible] adver-
titur hic cum nulla alia virtus facit. Ad primum ergo dicendum quod
virtus expellit peccatum oppositum formaliter quod adsunt actu
penitentie quia est infidelis forma. Sed actus [illegible] in aliis
virtutibus quia est [illegible] non ordinatur per [illegible] ad repellendum
peccatum. Sicut est in penitentia. Et ideo penitentia non formaliter
sed quasi effective repellit peccatum. Habet enim peccatum ex-
pellendum primo et operatur circa ipsum ut expellatur
unde non opponitur formaliter ei [illegible]. Sed aliter [illegible] est
in penitentia [illegible] non [illegible] quod [illegible] ut. Ad secundum
dicendum quod quamvis penitentia habet actum suum circa materiam omnium
virtutum et [illegible] omnium virtutum, tamen considerat specia-
lem rationem obiecti [illegible], circa quod operatur ut dicitur est.
Sicut et magnanimitas habet [illegible] et actus
omnium aliarum virtutum in ratione magni, quia operatur
magna in omnibus [illegible] ut dicitur in .iiii. ethicorum.
Et ideo sicut magnanimitas est specialis virtus et penitentia.
Ad tertium dicendum quod quamvis detestari absolute mala pec-
cati conveniat omni virtuti, et quod hoc est [illegible], tamen
detestari ad expiandum est propria virtutis specialis. Ad
quartum dicendum quod licet reducatur ad aliquam cardinalium
ut dicetur in [illegible], ideo non [illegible]
quod remissio sui expiando ipsum pertinet ad
prudentiam de humanis actibus. [illegible] offensi quod
penitentia placatur, [illegible] non [illegible] virtutes
[illegible] in actibus humanis pertinet ad prudentiam. Quod di pru-
dentia. Sed pertinet ad bonum humanum. Et ideo
penitentia [illegible] ex similitudine illatur quia
[illegible], possumus nos ista accipere [illegible]
[illegible] placatur cum [illegible] offendit [illegible] et aliam
[illegible] ut hoc deum placat [illegible] peccando offendit. Ad
quartum quod dicendum quod virtus theologica habet deum pro obiecto et pro
fine; hec autem non est in penitentia quia circa eam est peccatum com-
missum quod intendit expiare. Finis autem est deus quem
intendit reconciliari. Et ideo non est virtus theologica. Sed [illegible]
[illegible] virtus [illegible]. Ad secundum quod dicendum quod [illegible] quod
penitentia reconciliat deo non [illegible] penitentie ad obiectum
[illegible]. Sed magis ad finem, [illegible] ad obiectum [illegible]
[illegible] quod dicitur peccatum commissum [illegible]. Et ideo non sequitur. Ad
1. [illegible] dicendum quod virtutes [illegible] ad deum [illegible]
2. [illegible] deum pro obiecto et fine. Sed theologice [illegible] non
pro obiecto [illegible] circa actus. Sed pro fine proximo
sicut patet de latria, quia aliquis [illegible] prestat quia multum
habet quasi immediate ordinatur in deum quasi in finem. Et
tales virtutes propinquissime sunt theologicis. Sicut proximus
[illegible]. Sed dicitur ab augustino quod fides, spes et caritas colit.

[illegible] [illegible] autem [illegible] deum pro obiecto nec pro fine proximo. Sed
ultimo sicut iustitia quia habet proximum pro [illegible] et [illegible]
[illegible] pro fine proximo. Et hec ultimo ordinat ad deum. Pe-
nitentia autem quamvis non habet deum pro obiecto, habet tamen deum
pro fine proximo, quia adhuc in peccato commisso destruenda
movetur ut deo reconcilietur. Et ideo actus eius est [illegible]
expellere vel [illegible]. [illegible] [illegible] ad
[illegible]. Sed [illegible] adsunt. Ad quartum dicendum quod medium in
iustitia non eodem modo accipitur et in aliis virtutibus moralibus,
ut in quinto libro ethicorum dicitur. [illegible] accipitur enim in iustitia
medium per adequationem rei ad rem; hec autem adequatio
fit in iustitia commutativa. Cum ab eo quod plus habet ad-
[illegible] et ei qui minus habet additur. Ille autem qui alium
offendit vel lesit plus habet et qui lesus est habet minus
[illegible] hoc [illegible] est quod ei debetur. Et ille ut est
[illegible] quod non [illegible]. Et ideo iudicativa iustitia
ab eo qui offendit [illegible] habet plus debito tantum
[illegible] ei et dat illi qui est lesus quod ad honorem et satis-
factionem ei [illegible] secundo iudicativa iustitia
[illegible] medium [illegible] quod [illegible] non [illegible]
medium tenendo in [illegible] ut iustitia [illegible]
[illegible]. Sic penitentia ponit medium in [illegible]
[illegible]. Sed offensione [illegible] penam [illegible]
penitentia [illegible] peccato commisso. [illegible]
[illegible] non [illegible] aliquid [illegible] et aliquid
[illegible]. Ad quintum quod dicendum quod quamvis [illegible]
[illegible] est, ideo non potest esse [illegible] non est
ideo [illegible]. Sed ad [illegible] modum sicut dicitur philosophus
in .viii. ethicorum quod deum ad [illegible] non est [illegible] iustitia. Sed
[illegible]. Cum quod [illegible] hominem et deum sit ma-
xima distantia non potest [illegible]
[illegible] ad deum. Sed [illegible] modum quod [illegible] 1.
hoc autem efficitur [illegible]
[illegible] ab eo quod est [illegible] 2.
[illegible]. [illegible] alio in
[illegible]. Sic est in voluntariis [illegible]
ut [illegible] et sic [illegible] deo
[illegible] ab eo [illegible] et [illegible]
deo reddit debitum honorem. [illegible]
alio [illegible] quod deum [illegible] deo
debitum penitentie. [illegible]
[illegible] quod [illegible]. Sed [illegible] aliquem
modum [illegible]. [illegible]
Ad [illegible] quod dicendum quod dicitur philosophus in .viii. ethicorum [illegible]
non [illegible] equale. Sed sufficit quod [illegible]
ut in honoribus ad parentes et deum. Sed [illegible] est [illegible]
[illegible] non reddit [illegible] honorem beneficiis
acceptis, ita et penitentia quamvis non [illegible] aliquid
reddit offense precedenti. Ad [illegible] dicendum quod sicut actus
[illegible] actibus aliarum virtutum [illegible]
[illegible] actum penitentie. [illegible]
[illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible] penitentie. Sed hec

in quo sperans recurrens ad celestia suspiramus. ¶ Ad
secundum dicendum quod penitentia uocatur iteratio ad finem tamen. et per
hoc intelligendum est auctoritas ysidori non quod repellendum contra
sit actualiter eliciatur penitentia. ¶ Ad tertium dicendum quod uindicta est
in alio genere quam penitentia quia uindicatur timore ut ostensum est
dictum. sed penitentia est doloris effectio. non sic id quod plures ostendunt
uel sit ipse actus. ¶ Ad quartum dicendum quod penitentie est sufficit
difficultas non tamen assumpta. sed penitentia est per se in istitudo
difficultas aliquibus illata. et id non fuit idem. ¶ Ad
secundam quoniam dicendum quod penitentia iudicatiua istiusmodi est ad
aliquos non fuit per ea perditione offense. sed differunt
individualiter per hoc quod iudicatiua per se est in iudice. penitentia in
fligente. quia reus quando timet suffert. sed penitentia
est in ipso reo et uoluntarie penam tenet. preterea quamuis
sit secundum quod iudicatiua respicit offensam aliam. sed penitentie
actus respicit offensam dei. unde cum penitentia consistat in
emendatione offense uoluntarie assumpta et talis quanta deo
competit. sicut abstinens in uictu uel quod facit patet
sit offense temporalis, per aliam exterioris. ita deo in
interiori cordis quod incipit temporalis peccatis
offense exterior. iudicatiua per hoc quod exterior pena sit
in passionibus qua fecit secundum hoc quod causa instituitur
ne pluries offendat ab eo fiat. et hec duo coniunctim
eadem exhibeat penitentia. per dolorem cordis penitentialisque
fecit. secundum hoc penitentia diuersis talia non contradicit et hec
duo predicta diffinitio complectitur. sed plures non in forma diffinitionis
ponit. unde magister ad formam diffinitionis eam reducens tamen
ponit. scilicet generum. in hoc quod dicit quod est uirtus. dolorem dispositus
in hoc quod dicit. qua commissa mala plangimus. et propositum
de futura emendatione in hoc quod dicit. cum emendationis
proposito. alia uero quamuis ad id pertineat ut in expositione
huius patet. ¶ Ad quintum dicendum quod hoc pacto contrarie
rationi convenit est. quia aucthoritas. ut hoc pacto difficultate po-
nitentis actus loco habitus. sic et diffinitio actum aliter contradicit
in diffinitionibus ponitur per subiectum. propter eius latentia
ut dicitur in nominibus [illegible]. ¶ Ad sextum dicendum quod quamuis ad penitentiam ad
actum in mutatione non pertinet ad uirtutem que est diffinitio
actus eius. sed potest pertinere ad uirtutem sic uniuersaliter
quod potest uti. quia et passionibus cordis. fuit uero tamen
dicit hoc dicendum quod ipsi uirtuti penitentie supra dolorem uel cordis fletum
potest esse quedam in uirtute. ipsum hoc deo reddit perfectum. quia
debita possunt commissa. et id sit per placitum sunt
actus penitentie. et non ad dicendum quod detestatione tamen dicit in
lege penitentie. sic per ipsos ut cordis fletus dicitur. ¶ Ad
septimum dicendum quod plures penam sic petat quam ad actum. magis tamen
quod ad effectum uel iterum uel macule ut offense diuine sed
sic potest quod de peccato dolet. ipse est presens. dolor eius de-
presenti est. et dicendum et melius. quamuis non complete non
sit de ipso. est tamen de quibus uellemus. quidam. scilicet uoluntas
adiuncta. uellemus et si esset possibile. qui hoc non fuisset. ut
per hoc quod et accipiunt conditionem peccati quidam uoce presens
ut de eius possit esse dolor et non est nisi de preteritis. ¶ Ad

quartum dicendum quod quamuis ad penitentiam ipsa est penitentia non respiciat
ad futurum tamen ipsa est emendatiua offense commisse
dei. ex parte respectus instituitur. sed propositum de cetero ca-
uendi. et hoc propositum intelligit magister per id quod dicit flenda iterum non
committere. scilicet habere propositum non committendi. ut intelligere quod
ad perfectam penitentiam ut quod additur non sit de essentia penitentie sed
de perfectione. quia similiter non complectitur ultimum fructum sicut
uel ut refertur ad id ipsum ut magister dicit. ¶ Ad decimum dicendum quod
ambrosius dicit per eas diffinitiones penitentie ad penitentiam. quod primum
quod est magis extrinsece penitentie. posterius ponit. sed augustinus dicit
per ordinem per ordinem adpertinentes. quia hoc prius occurrit. ut
composito peccati desistat. scilicet remouens penitentie impedimentum.
¶ Ad undecimum dicendum quod non est inconueniens de eadem alicui diuersas diffinitiones
per diuersa que insunt tradere. diffinitio uero primum gre-
gorii et ambrosii. quia magister ad formam diffinitionis reducens eam
completissima est. quia tangit et genus factum et obiectum. sed ut
aliorum et ad emendationem deo exhibendam requisita. et in
idem redit diffinitio augustini. penitentia inclusa. scilicet penitentia est quedam
uindicta dolentis et cetera. nisi quod magister exprimit per primum genus
ipsius. quia ponit ipsam non solum in genere uirtutis sed in genere
iustitie cum quod dicitur. eam uindictam et cetera et magis proprie
ad penitentiam spectat ponit. in hoc quod addit tamen puniens. ad do-
lorem. et idem redit diffinitio ambrosii. alia quam ponit quod
penitentia est dolor cordis et amaritudo anime pro malis que
commisit. quod in hoc non ponit in uirtute et continet peccatorum
finitionem. scilicet detestationem peccati commissi. illa autem non
ficatio quod dicit quod penitentia est uirtus optima et que defectus
reuocat ad perfectionem. dicit perfectionem penitentie et dicit per
optima res non simpliciter sed in genere deletiuarum anime
post peccatum commissum et sic et alia diffinitio; penitentia
est remotio ab eo quod est commissum. in id quod est per uirtutem. dicit
perfectionem. et quod iterum inde redeunt. quia peccatum quod ipsa detesta-
tione dicit diffinitionem. nisi dicit quod non esse. quia ad hoc non est
ordinata.

Hoc sic patet. uerumtamen quod ille penitentie timorem concipit,
et est ex infusione. non habet eam ideo. et penitentia eius
ut de qua augustinus dicit. quod deus in nobis eam. sine nobis facit.
est ex infusione. quia non habet eam in suo libro; et iterum
more non incipit. ¶ Contra. id quod mouet peccatum prodit
in tamen incipiens sed et perfecte graduatur. et penitentia inter perfectum
prodit. quia et de factis ad perfectum reuocat. quare eius genere non
de incepto assumitur. ut dicatur timore incipit. ¶ Contra.
sed putatur hoc ad penitentiam ex expectatione gratie. quod ex
commutatione pene. unde iohannes penitentiam predicans dixit
penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. Matthei. iij. et ex
peccatorum pertinet ad spem. uel ad caritatem quod excitat
pene et commutationis ad timorem. quare magis debet poni
et spem ut timor quam ex timore. ¶ Contra. si incipit timore
morte aut timore initiali aut seruili. aut mundano. aut castissimo mundano. quia ille magis adspem
[illegible] et non seruili. quia ille non est simul cum penitentia
gratiam aut et gratiam. sed incipiens et inceptiuo esse

siv. sile n̄ uitali. aut tactu aut similib. q(uia) isti
n̄ pcedit pnia. oz aut q(uod) incipit pcedat co-
ceptu. g(o) nlla ni pnie uir. timore icipit. Co(ntra)
q(uod) s(e)c(un)d(u)m aug. timor introducit ad caritatem ita i(n)tro-
ductio caritatis z aliarum uirtutum e p pniam. g(o)
pcedit a timore uirtutis supplet. Co(ntra). greg. ita
sic phi(losophus). et dilud peccat ad penam trahit. g(o) z
ad bitas pene a peccato reuocat. reuocatio aut
fit p pniam. g(o) timor q pnia respicit. e pnie
2. pri(or). Solu(tio) ut q(uod) pnia sit p(ri)ma uirtus. o(portet) iy. se
pu pnia agite. d(icit) glo. plurib(us) e p pnia pu
nire ueterem hoiem z uitia odire. Co(ntra). ca pcedat
effectum. et pnia e ca [illegible] iqua o(mn)es uirtutes
ifundunt. g(o) prior e aliis uirtutib. Co(ntra). talibus
motu p(ri)us e recede a termino. q(uam) ad tin puenire
et pnia ordinat ad recessum a malo. g(o) alie ui-
rtutes ad [illegible] boni. g(o) pnia precedit omnes
alias uirtutes. Co(ntra). fides e ca timoris. et ti-
mor precedit pniam. sic ca eius. g(o) z fides.
Co(ntra). pnia [illegible] precedit
3. ut dcm e. et [illegible] precedit aliis uirtute
g(o) pnia e posterior ceteris uirtutib. Solu(tio) ut
q(uod) pnia no sit fundamentum. illud [illegible] sequitur ad
fundamentum n(on) d(icitu)r fundamentum [illegible] edificio. et
fides q e fundamentum ut heb. xi. precedit pniam
ut dcm e. g(o) pnia no e fundamentum aliarum
uirtutum. Co(ntra). [illegible] xxvi. sup id. [illegible] e q in
[illegible] d(icit) glo. timor di sep. [illegible]
[illegible] ipse e tidi fundamentum z caritatis
origo. et pnia sequitur timorem. g(o) ipsa no e fun-
damentum aliarum uirtutum. Co(ntra). fundamentum no e fun-
damentum. q(uia) sic [illegible] et [illegible] alie
uirtutes sic fundamentum sic [illegible] ut d(icit) glo.
luc. xv. [illegible] ne [illegible]
[illegible] ut d(icit) b. [illegible] sermo. humilitas e qd
fundamentum stabile uirtutum. Co(ntra). [illegible] qd. de [illegible]
no [illegible] fundamentum pnie [illegible]
[illegible] Co(ntra). fundamentum e p(ri)us [illegible] edificium. et p(ri)us
qd e [illegible] spualis [illegible] fundamentum
4. destruit qd pnia facit. g(o) pnia e fundamentum
Solu(tio) ut q(uod) pnia no sit sc(d)a tabula; [illegible]
[illegible] et p(ri)ma tabula i [illegible] de bap. [illegible] pe-
nitentia n e [illegible] q(uia) n e [illegible] loco n
[illegible] g(o) pnia no e sc(d)a ta-
bula. Co(ntra). [illegible] d(icit). [illegible] pnia agite [illegible]
[illegible] g(o) pnia no e sc(d)a tabula
post bap. [illegible] Co(ntra). [illegible] sup id. [illegible] sua
q. sodoma [illegible] d(icit) glo. sc(d)a tabula
post naufragium e [illegible] abscondere. et pniam
abscondit [illegible] magis reuelat. g(o) n e
sc(d)a tabula. Solu(tio) [illegible] e qd io. [illegible] d(icit) [illegible] ta-
bula d(icitu)r [illegible] a naufragio. et bap [illegible]

berat a peccato orli. qd e p(ri)m naufragium. pnia
ab actuali [illegible] g(o) bap e p(ri)ma tabula z pnia
sc(d)a. Co(ntra). [illegible] q uirtutes pnie [illegible]
nob infunduntur [illegible] aliq ex pte nra pcedit
[illegible] aliq origine i nob. et q(uia) humani act
no pcedunt [illegible] io no pot assig-
nari ca ex pte nra alie act [illegible] pcedit
[illegible] ut i plib [illegible]
te i nob [illegible] no [illegible]
omnes [illegible] talis. ut phs [illegible]
d(icit). q i [illegible] intellige [illegible] aut pnia
[illegible] a peccato ut dcm d(icit). oz [illegible] a
[illegible] i peccato. ille [illegible]
[illegible] no [illegible] ut [illegible]
[illegible] a peccato [illegible] phs i x. [illegible]
[illegible] fugias [illegible]
[illegible] intellectu [illegible]
[illegible] ut i plib [illegible] pnia
[illegible] z [illegible] pniam
[illegible] q [illegible] no [illegible]
[illegible] orige pnie [illegible] assign
Solu(tio) [illegible] pcepto [illegible] alie [illegible] est
q p(ri)us e pnie [illegible] posteri [illegible]
[illegible] satisfactione. io ut pnia ei ori-
gine [illegible] q icipit timor. Solu(tio)
[illegible] e [illegible] magis [illegible]
reuocare a peccato. [illegible] e ex pte [illegible] i
peccato. q(uia) [illegible] no [illegible] d(icit)
q pnia timore [illegible] incipit. q pena respicit
[illegible] q timor [illegible] z pnia [illegible] timor [illegible]
no e ca [illegible] ipi pnie. [illegible] sic
[illegible] e ca [illegible] no [illegible]
Solu(tio) ad [illegible] q o(mn)es uirtutes [illegible] ifundunt. q ad
[illegible] q una [illegible] e q ad ordine
[illegible] actib. [illegible] aut [illegible]
[illegible] q ordine actuum [illegible]
ordine [illegible] i motu [illegible] motu [illegible]
[illegible] motus uirtus [illegible] pcedit. [illegible]
[illegible] q appetit [illegible] ul intellect. motus
appetitiui. ut d(icit) [illegible] i [illegible] est item [illegible]
possibilis. q [illegible] q e p(ri)m motus [illegible] n fit
d(e) [illegible] estimatio; motus aut appetitiui i duob
[illegible] i fuga mali. z [illegible] boni. et
h(ec) duo [illegible] ordinat. [illegible] fuga ma
li [illegible] boni. [illegible] motus
e ut [illegible] peccati [illegible] p
pnia ut dcm e. et [illegible] motus fidei pcedit
motu pnie. q(uia) [illegible] ad dm. oz [illegible]
he xi. z item motus spei [illegible]
q [illegible] estimatio [illegible]
id d(icit) [illegible] q [illegible] mouet. [illegible] spe z [illegible]
[illegible] ut i plib sequit pnie motus z [illegible]

mors carnalis. quia aliquis unum perdidit per quod mors
amoris mortui prius precedit ut dictum est. Sed ille
amor non est caritas quia caritas amissa non recu-
peratur. non potest de peccatis precedentibus. Ergo mors
prima [illegible]. Et preterea dicitur quod penitentia est secunda tabula post
caritatem. Sequitur ergo quod post caritatem aliquis [illegible] fide et
spe. [Ad] [secundum] dicendum quod fides et spes non sunt tot
plures nisi quia sunt informes caritate. Et preterea penitentia
sequitur. Et sic aliquando non accidit quod est post mortem omnis
[Ad primum] dicendum quod fides informis et spes et similia gratia sunt
et ideo eius institutione non oportet supra addi. Et sic penitentia
cum ea non est. [Ad] [secundum] dicendum quod finis quod est primum in inten-
tione est ultimum in executione. Et ideo quamvis in motu
cognitionis primo [illegible] actione quod ad ipsum procedatur.
tamen in motu voluntatis est e contrario. quia ipse bonum ad consequendum
voluntas [illegible] ut impedimentum [Ad tertium] [illegible]
[illegible] non est [illegible]. [Ad] [illegible] dicendum quod penitentia
de malo commisso [illegible] excelentie boni posse [illegible]
tamen [illegible] [illegible] ex fuga mali
penitentie ut dictum est quia [illegible] excellentie boni [illegible]
[illegible] prime [illegible] excellentie boni [illegible]
[illegible] [illegible]. Sed ipse [illegible] quam ap-
petitur ut [illegible] prime alicuius. Et ideo
[illegible] prima peccati mortis alicuius [illegible]
non est [illegible] ut mors alicuius [illegible] auferen-
[illegible] mortis prime. Sic [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] precedente prime mortis [illegible] [illegible] medium
[illegible] mortis precedentis [illegible] [illegible]. Sed [illegible]
amore dei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [Ad] [illegible] dicendum quod fundamentum [illegible]
[illegible] [illegible] fundamenti [illegible] [illegible]
ii. menti [illegible] [illegible] [illegible] principalis he-
[illegible] alia [illegible] fundamento [illegible] [illegible]
[illegible]. Et ideo in spiritualibus fundamentum dicitur aliquid
ut [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
aliarum [illegible] [illegible] [illegible]
i. [illegible] uno modo quod [illegible] spiritualium. Et sic
illa [illegible] [illegible] [illegible] fun-
ii. damentum [illegible] [illegible] alio modo quod [illegible] spiritualium
Et sic fides [illegible] dicitur fundamentum [illegible] timor
et penitentia [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ad
fugam mali. [illegible] [illegible] ad [illegible] bo-
ni [illegible] [illegible] in caritate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fundamentum [illegible] [illegible] penitentia [illegible]
modo [illegible] a malo [illegible]. Sed [illegible]
ii. [illegible] quia timor est [illegible] [illegible]
[illegible] a malo commisso. Et ideo [illegible] timor peccati
penitentia. [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [Ad] [illegible] dicendum quod locutio
[illegible] est metaphorica. Illi enim qui [illegible] [illegible]
naufragium [illegible] tabula [illegible] [illegible] [illegible]

ad [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] secunda tabula dicitur
que est post naufragium. non quia sit secunda post naufra-
gium. quia existentibus post naufragium est secunda ad primam
que erat ante naufragium. Sed in [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] re-
medium post aliquod [illegible] [illegible]. secunda ta-
bula post naufragium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible]. de [illegible] tabula post naufragium. [illegible]
per peccatum mortale naufragium passis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] remedium nisi
penitentia. ideo penitentia secunda tabula dicitur. [Ad] [secundum] dicendum quod
alia [illegible] [illegible] in naufragium passis [illegible]
peccatum mortale [illegible] penitentia et ideo non possunt dici secunda
tabula. sic penitentia que post lapsum [illegible]. Sed
[illegible] [illegible] [illegible] in secunda tabula. [Ad] [illegible] dicendum quod
[illegible] non [illegible] [illegible] prime [illegible]. Sed de prima que [illegible]
[illegible] [illegible] que ad primam tabulam pertinet. [Ad] [illegible]
dicendum quod illa absolutio peccati de qua [illegible] loquitur
non [illegible] illi manifeste [illegible] que [illegible]. Sed illi
qui fuerunt illi qui [illegible] in peccato existentes
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] peccatis [illegible]
[illegible]. Et [illegible] absolutio [illegible] pertinet et [illegible]
[illegible] secunda tabula. quia [illegible] tabula [illegible]
[illegible] est. ut [illegible] peccatum non [illegible]
ut de peccato commisso [illegible]. Sed [illegible] tabulis
non [illegible] [illegible] remedium [illegible] ad emen-
dationem peccati quod penitentia dicitur. Et ideo non [illegible]
dici secunda tabula. sic penitentia tamen secunda tabula [illegible]
quia tabula secunda in naufragio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] aliquo modo impediat
[illegible] sic [illegible] quod penitentia sic equaliter in
[illegible] [illegible] [illegible] penitentia [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible]. [illegible] quod [illegible] in concupiscibili quia
penitentia est dolor. Sed dolor est in irascibili [illegible]
[illegible] penitentia est in irascibili. [illegible] quod sic [illegible]. quia
penitentia est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] est [illegible] [illegible] ergo penitentia
est in [illegible]. [illegible] quod sic in [illegible]. quia sic amor
est [illegible] et gaudium de [illegible]. ita [illegible]
de peccato. Sed penitentia est de malo commisso. quod est
[illegible] ergo est in [illegible]. [illegible] quod sic in [illegible]. quia
penitentia est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ergo [illegible]
[illegible]. [illegible] quod in [illegible] penitentia esse non
[illegible] [illegible] est [illegible] mala [illegible]. Sed
in [illegible] [illegible] mala [illegible]. ergo in [illegible]
non est penitentia. [illegible] penitentia [illegible] [illegible]
[illegible]. Sed [illegible] non [illegible]. ergo non est
in eius penitentia. [illegible] penitentia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] locum non [illegible]. ergo
non penitentia [illegible] non est in [illegible]. [illegible] omnis

.iii.

[illegible]

3 pnie. [illegible] p actu [illegible]

[illegible] hec bñ pnia [illegible]

[illegible] no hnt pnia. [illegible] sic nos [illegible] dolore. dolor [illegible]

[illegible] pnia [illegible] dolo [illegible] quo dente [illegible]

peccati no hnt pnia ¶ [illegible] i pecca [illegible] nec [illegible] fuit pnia [illegible] fide [illegible] pnie [illegible] i pecca [illegible] pnia ¶ [illegible] et ad actu no reducunt. [illegible] i pecca [illegible] actu q sic ee [illegible] ad [illegible] rex hnt pnie ¶ [illegible] pnia e [illegible]

[illegible] pnia ¶ [illegible] legis [illegible] abolita [illegible] no [illegible] magis [illegible] de malo [illegible] no [illegible] bono [illegible] pnia [illegible]

2 malis [illegible] ¶ [illegible] sic susceptiua pnie. [illegible] timo e [illegible] pnie [illegible] e timo [illegible] esse p pnia ¶ [illegible] magna pena eius. [illegible] pena eius [illegible] possunt penitere ¶ [illegible] facile mouetur ad [illegible] sic aqua [illegible] e calefacta. [illegible] ad nile [illegible] in peccatum [illegible] possunt [illegible] pnia [illegible] susceptiui pnie ¶ [illegible] pnia [illegible] pnia ¶ [illegible] pnia [illegible] ad uenia pecco dimisso. [illegible]

¶ [illegible] pnia [illegible] no pot e pnia [illegible]

·i· ¶ [illegible] ee. ii. ar. [illegible] no pot ee. [illegible] ab aliq [illegible] actu ordinatu. et dico [illegible] ee [illegible] actu [illegible]

·ii· [illegible] dente. [illegible] pnia e [illegible] no pot ee. [illegible] no pot ee [illegible] sic [illegible] no

·iii· [illegible] actus [illegible]

alu dnt [illegible] aug. e [illegible] appetit [illegible] no pot ee [illegible] expetere de [illegible] no [illegible] pnia e dolor [illegible] ille dolor [illegible] passio. dolor aut [illegible] pnie [illegible] passio [illegible] pnia [illegible] pnia [illegible] e [illegible] pnia [illegible] passio [illegible] dolor [illegible] passio [illegible] pnia [illegible] dolore. [illegible] pena [illegible] pnie [illegible]

¶ [illegible] no [illegible] ee [illegible] fortis [illegible] effectus [illegible] no [illegible] ee [illegible] pnia [illegible] a [illegible]

¶ [illegible] dolor [illegible] no e [illegible] pnie [illegible] dolor [illegible] detestatio [illegible] e uolu [illegible] ad [illegible] ¶ [illegible] no [illegible] ¶ [illegible] pnia [illegible] ad [illegible] ee pnia. [illegible] ¶ [illegible] remoueri [illegible] no [illegible] remoti [illegible] ad actu [illegible] no aut remoto actu [illegible] tollit actu [illegible] no po ee [illegible] suppetit [illegible] in actu [illegible] magnificentie. [illegible] no [illegible] magnitudine [illegible] magnificentie. [illegible] id [illegible] pnie. [illegible] pnie [illegible] ee no pot. [illegible] pot. [illegible]

¶ [illegible] possunt [illegible] pe [illegible] actu [illegible] peccata tollit [illegible] ¶ [illegible] no fit ei [illegible] pena [illegible] ee ad [illegible] pecca [illegible] ¶ [illegible] ad peccata. [illegible] actu [illegible] actu no [illegible] ¶ [illegible] actus

q'[illegible] hnt in fine suo. ut in tercio lib. c. xxxiij. dem e. Et io cu pnia dr sit [illegible] [illegible] calida [illegible] bitu pnie. [illegible] heb' i furia [illegible] no hebit eude actu q pnie ht. [illegible] alius [illegible] agenda do pnia [illegible] [illegible] Ad p'm g' dr q illa [illegible] pnit' pn ht eude' hic q ht pnia. [illegible] Ad s'm dr q [illegible] no potuit pena ut i tercio lib. c. xij. dem e. Et io [illegible] no [illegible] actu [illegible] no e lile de [illegible] alius Ad t'm dr q [illegible] de actu pnie [illegible] no est [illegible] [illegible] Ad q'tu [illegible] q [illegible] pnie est in [illegible] io dr ad q'tu [illegible] [illegible] ut [illegible] antecedit ut omnia ee [illegible] pnie [illegible] ee mali [illegible] aut [illegible] [illegible] Ad [illegible] nos [illegible] pnia [illegible] pnia [illegible] [illegible] dolo [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] pena [illegible] [illegible] [illegible] appetitu ut [illegible] dem e [illegible] xxij [illegible] [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] [illegible] pnie [illegible] Ad p'm g' dr q ex [illegible] pnie [illegible] [illegible] Ad [illegible] Ad s'm dr q [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ad t'm dr q [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

q' ad [illegible] [illegible] no in [illegible] ad [illegible] [illegible] q pnia [illegible] dicitur.

Ad s'm sic pcedit' uid' q [illegible] pnie sit [illegible] [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pena debet [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] Ad h' q sit [illegible] Cont'a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] pnie [illegible] Cont'a [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cont'a [illegible] pnia [illegible] pena tollet [illegible] pnia Cont'a [illegible] [illegible] .2. ad [illegible] [illegible] pnia Ad [illegible] dolo [illegible] gaudiu [illegible] dolo [illegible] gaudiu [illegible] [illegible] Ad p'm [illegible] [illegible] gaudio suo [illegible] [illegible] Ad s'm [illegible] [illegible] [illegible] dolo [illegible] gaudio [illegible] [illegible] [illegible] pnia [illegible] Ad [illegible] .3. [illegible] gaudiu [illegible] [illegible] pnia [illegible] Ad [illegible] [illegible] [illegible] pnia [illegible] Ad [illegible] pnia [illegible] [illegible] pnia [illegible] [illegible] Ad [illegible] d. xij. [illegible]

filium dimitteret ei. Et sic contingit post peccata penitentiam
quia aliquis peccaret per infirmitatem quod est in parte sensitiva et
per ignorantiam quod est in intellectu [illegible] quod tale peccatum
remitteret. quod penitentia potest iterari. ¶ Ad secundum dicendum quod ad plenam
contritionem quod [illegible] quae possunt quod nullus homo [illegible]
terra possit excedere [illegible] contritionem et [illegible]
quod in tertio libro patuit est dist. xxxi. quod caritas semel
habita non possit amitti. Sed tamen [illegible] caritatis mag-
nitudine movetur [illegible] efficacius [illegible] quam
appetitus quod non possit [illegible] peccatum [illegible] de
penitentia [illegible] movetur. quod ad integritatem
penitentie requiritur consummatio [illegible]
[illegible] efficacius
[illegible] non tollit [illegible] in instanti
[illegible] non potest esse [illegible]
ut [illegible] in [illegible]
[illegible] quod adhuc non [illegible]
ad [illegible] in rebus [illegible]
non successive. Unde tota perfectio sua [illegible]
in [illegible] in uno actu potest [illegible]
actus sui [illegible] ut dicitur [illegible] et sic
quod [illegible] non est [illegible] Unde
cum penitentia [illegible] non se extendit
[illegible] continuationem
[illegible] Et
non potest esse [illegible] penitentia [illegible]
ad [illegible] ¶ Ad tertium dicendum quod sic [illegible]
[illegible]
[illegible] quod dat operibus [illegible] valorem, ut
[illegible] ex [illegible]
quod opus [illegible] et [illegible] ¶ Ad
[illegible] dicendum quod non penitentia [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] Et
[illegible] penitentia [illegible]
[illegible] peccatum expellere [illegible] penitentia
[illegible] potest [illegible] ¶ Ad
[illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] quod non [illegible] Et sic [illegible]
[illegible] negligentia [illegible] peccato [illegible] commisso
[illegible] a peccato commisso [illegible] est.
¶ Ad [illegible] dicendum quod gaudium et tristitia [illegible]
[illegible] non tamen [illegible] gaudium [illegible] tristitie
opponitur. [illegible] quod est de eodem. Sed [illegible]
ut de diversis unum potest esse cum altero. ut [illegible] ad
[illegible] de presentia gaudii [illegible] de
absentia tristatur [illegible] et quantum de aliquo tristatur [illegible] est
[illegible] vel [illegible] tristitia potest esse [illegible]
gaudii [illegible] quod gaudium et tristitia [illegible]
[illegible] sic non possunt [illegible] esse [illegible]
de [illegible] de diversis [illegible] de [illegible] sic quod [illegible]
[illegible] possunt [illegible] esse. quod potest esse [illegible]
potest esse [illegible] de altero. et sic si unum [illegible]
[illegible] quod [illegible] requirit [illegible] quod gaudium [illegible]

sint precipue contrarie [illegible] et tristitia sint precipue [illegible]
[illegible] in [illegible] quod [illegible]
[illegible] in se. quod cum
[illegible] occupat [illegible] unum [illegible] ab alio [illegible]
perfecte possunt esse [illegible] quod unum nec [illegible]
[illegible] et ad postmodum. Dolor autem qui est in penitentia est
de peccato commisso. Unde [illegible] non potest esse gaudium
de eodem. Sed potest esse gaudium de spe venie. quod
per dolorem [illegible] vel etiam de ipso quod [illegible] do-
lore pro peccatis commissis. [illegible] Et ideo [illegible]
[illegible] peccati commissi quod est [illegible] dolor [illegible]
[illegible] quod est cum gaudio [illegible] dolor et [illegible]
Et quod unum est [illegible] alterum. ideo [illegible] ad [illegible]
potest [illegible] excessus [illegible] unum [illegible]
aliquibus [illegible] unum. Unde est ut [illegible] et alterum [illegible]
[illegible] Et ideo [illegible] ad unum illorum [illegible] et
ad alterum [illegible] Et [illegible] non potest esse [illegible]
[illegible] completa [illegible] unum [illegible] alterum [illegible]
et plene [illegible] ad [illegible] vel ad [illegible] do-
loris [illegible] gaudium est [illegible] et dolor de peccato [illegible]
[illegible] ad penam commissi. [illegible]
¶ Ad [illegible] dicendum quod dolor de peccato et gaudium
de dolore non sunt [illegible] ut dicitur ¶ Ad
[illegible] quod [illegible] gaudium est ad [illegible]
est ad [illegible] Unde dolor de [illegible] est [illegible]
[illegible] Et ideo [illegible] gaudii non potest esse dolor
de gaudio [illegible] potest esse gau-
dium de illo. ¶ Ad [illegible] dicendum [illegible] ¶ Ad [illegible]
[illegible] quod penitentia non possit iterari [illegible]
[illegible] non [illegible]
est [illegible] quod penitentia non [illegible]
[illegible] baptismus [illegible]
[illegible] et [illegible] quod baptismus est
[illegible] non [illegible] penitentia et
actuale peccatum [illegible] quod baptismus [illegible]
[illegible] et [illegible]
quod passio [illegible] et baptismus [illegible] penitentia et [illegible]
[illegible] ut dicitur est. Et ideo [illegible]
[illegible] quod baptismus est [illegible] Sed
penitentia est [illegible] spiritualis [illegible]
[illegible] Et [illegible]
in hac vita [illegible] et sic [illegible] ¶ Ad
[illegible] dicendum quod [illegible] sumere [illegible]
sumere [illegible] et [illegible] est [illegible] est
[illegible] penam. [illegible]
[illegible] penitentiam negligit vel [illegible] non ob-
[illegible] sumat [illegible]
[illegible] sumere [illegible] ¶ Ad
[illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible] ipsum [illegible]
sic [illegible] Et post hoc
[illegible]
[illegible] restaurari [illegible]

Ad [illegible] ut [illegible] aliqua penitentia [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible]

nt pem aliq̄ ɋfitet. q̄ntenz publicat. Et p pnia
sollepne publicat pem. g̊ n̄ dz pnia sollepnizari
¶ Sp̄. iudicium dz ee p ɋdicoe fori. Et pnia e q
dā iudiciū. qd i foro celebrat. g̊ n̄ dz sol
lepnizari sui publicari. ¶ Sp. pnia. q̄ dicit re
uocatio ad pstem ut dr̄. amb. Et sollepnizatio
facit gsu. q̄ peccatore mltip dstrib̄ incurrit
nō ei laue pot p sollepne pnia adclericatū
pmoui. n̄ clauis ad supiores ordīe. g̊ pena
nō e sollepnizanda ¶ Et d̄ pnia e qdā sac
Et i talib tā co aliqua sollep adhibet. g̊ 7 i pnia ex
hiberi dz ¶ Sp medicina dz respōde morbo. Et peccatū
qd e publicū. mltos ad pctadū ɋmitit ex. g̊
7 pnia. q e medicina ei dz ee sollepnis z publi
ca. qua mlti hedificent ¶ Solet uero q sollep
nis pnia iterari posse. fit ei q cautelis n̄ im
pnitere. cū sua sollepnitate iterare. Et eucharistia 7
extrema uncto 7 hr̄. Et pnia nō i sbrus cantatē
g̊ cū sitū sollepnitate dz iterari ¶ Sp. pnia sol
lepnitate. ppē grauitatem 7 manifestatōe pecci.
Et post peccata pnia ɋtigit silia pecca ɋmitti ul
2 grauiora. g̊ sollepnis pnia iterari dz exhiberi
¶ Preterea. pnia sollepnis significat eiectōe ꝑmi hoīs
d paradiso. Et h tm̄ sēl fcā ē. g̊ 7 pnia sol
lepnis sēl tm̄ dz fieri ¶ Solet q̄ri uero sollep
nis pnie. et ut p mlieib nō sit iponē
da. q̄ mr cui iponit sollepnis pnia dz comi
abire. et h nō ɋpetit mulieri ut p̄z. j. cor. xj.
g̊ nō dz agi sollepne pnia ¶ Sic ut pcto
ꝗ sic iponēdi. q̄ i pnie ppē grauitate pecti
ex idp̄em gu e clerico q̄ i laico. g̊ mag
dz ipon clico q̄ i laico ¶ Sic ut p aliqb sac
dote possit iponi. q̄ absolure i foro pniali
ē ois q h̄t claues. g̊ p ee iunxit h pnie
¶ Ad q̄o dd. adp̄s qdm q aliq pnia dz ee publi
i· ca q sollepnis. ppe3 iiij. p° ut pctē publi
ii· cū hat medicinā. sc̄o q̄ max ɋfusione 7
i h mado e digna. 4 q nissimi sceluf ɋmisit
iii· tertio. ut sit aliis ad terrorē. quarto ut p̄r adcōy
iiii· pctorū. ne desperent q i grauib pectis dēti
net ¶ Ad p̄m g̊ dd q sacerdos n̄ reuelat ɋfes
sione rite. pnia iniūgendo. q̄ius suspitio oriā
tur. illū ad enorme sclus ɋmisisse. n̄ ē eni̇ p
pcto sicut ex pena. q̄ qui ad pnia p alio sū
sic legi iuitas p alie. d qdā. q ut solūt sūi
ad pnias puocent. ipē cū eo pnia egit. Et
ac sic pctm̄ publicū. ipē peccata ɋceqndo
pnia. ɋfessōe alte sclus manifestat ¶ Ad p̄dd
q pnia sollepnis q̄ ad miscue. n̄ est ferp
ordini. q sic ordo ɋfert. ita ordiat et
pnia iniūgit. Et execqd est forte ɋgratu
7 h nō e i nepos ¶ Ad s̄ dd q pnia ɋqius
tenebe oms d fcāe restitue in pristina gdū. nō
tn̄ restituit i pristina dignitatē. Et 7 1d 7 inde
nes post peracta pnia d fornicatoe. nō uelat
q dignitate dginitatis nō recupat. Et sic post
publica pnia peccor nō redit ad hac digni
tate. ut pste ad clericatū assumi. 7 epi tale
ordināt pceter ordiādi pluri dz. nl forte ne
cessitas eet exposcat aut ɋsuetudo. tuc ei dispe
satue recipi adminores ordies. nō aut ad sacros
ordies. ı p° ppē dignitate ordinu illorū. sc̄o ppē
timorē recidiui. tertio. ppē scādalū uitandū
qd posset inpp̄ oriri. ex memoria pcedentiū pcōr
quarto. q̄ nō hēret clericos ɋuigedi. cū pēt ·iiij·
ei sic publicat ¶ Ad s̄a qdm dd q sollepnis
pnia iterari nō dz. ppē trā. p°. ne cicatricē ui ·i·
lescat. sc̄o. ppē significatōe. q̄ e sign̄ expulsionis ·ii·
hois d paradiso. 7 ē semel tm̄ fca. tertio. q̄ sollep ·iii·
nicatio ē q. fcāa pfessio. ppetuo pnia gsilia
est. id iterato sollepnit resistet. si tn̄ pmod
pcauit nō claudit ei loc pnie. sz pnia sol
lepnis iteri iniūgedi et nō est ¶ Ad p° g̊ dd
q i ıllt tal sollepnit itē. iqb iterato sollep
nō repugnat. ut ē in pposito. Et io nō est
sile ¶ Ad 5 dd q q̄uis mr cnuis debet plead
pnia. tn̄ sollepnis iterato nō ɋpetit. ppē d
capti ¶ Ad 6 qdm. dd q ois sollepnis pnia est
publica. sz nō ɋuertit. pnia ei sollepnis h
m° fit. in capite quadragesime. tales penitentes
psentab se cū psbitis suis epo ciuitatis an
fores ecce. saccō indui. nudis pedib. uultib
dimissis. coma dponita; et eis recc ireductis
epi cū clero. vij. ps. pnialet d. 7 p modu eos
manū iponit. aq̄ benedicta sp̄git. 7 cinere ca
pitib inpōit. cilicio colla eor opit. 7 dnū
tiat eis lacrimabilr. q sic adā eiect ē d pa
diso. ita ipi d ecca eiciunt. 7 ministris ut
eos abecca pellat. clero eos psequēte. cū h
responsorio. in sudore uult tui 7c. 7 cena dn̄i
dni qlibz anno asuis psbitis i ecca reducunt
7 erunt usq ad octauas pasce. ıtered p ɋmu
nione accipiēt. Et sic fiat qlibz anno
usq q adueniat ecce e eis medelo; ulta at uero
alicd epo reseruat. adq sola spectat sollep
nis pnie inpōi; pot aut unusq̄ ındl̄tibus
inpōi. Et n̄ clicis ppē scādala. 7 at tales
pnia dz ipoi n p pecco qd totā ɋmouit
urbe; publica ē 7 n̄ sollepnis ē. q i facie ec
cce fiet. Et it cū sollepnit. sic ē iniūgere pe
regrinatō p mudū cū baclo cubitali et h pot
iterari 7 a simplici sacerdote iniūgi; 7 pot q cli
co inpōi; tn̄ qnq sollepnis ponit p publica
et sic h; aut q qda uarie loqunt. d sollepni 7.

d.

Item quo dr q mlier hz coma i sig / sbiecto n
ut uiri. eo io nd opetit ut i pnia mlier coma
dependat. sicut uiro. Item dr q quap icad grie
pecc. elleus plus pecc qa luca. tn n iung
ei pnia satisfactionis. ne ordo uesti confusione
sum nd dft. pt qa ordo. Item dr q mag
pcd indigz maiori cautela. adsui cautac. ut
io iunctio pnie satisfactionis. q no n pequalis
pecc fit. sale qo refuat.

Uerum qr de effcia pnie. et detal; qui. b sp.
ut pnia pcd tollat. sco ut. ut recuperet
sit. ut opa precedncia uiuificat. quarto ut fidei
conform. sic pnia iust ut. ut mag est sat. sexto.
ut. sit pnia possit puenire. ad bn pecc
ad salutem

.1. Ad p hic prie. ipa q p pnia ipsi pcd tollat
he. x. uoluimus peccantibus nob. post accepta
notitiam ueritatis. ia no relinquitur hostia ppecco
sz ip pnia hie te offe hostia do. ps. sacrificii do
sps contribulatus. g pnia peccatum p corp q plapsi sunt
post notitiam ueritatis. pcta pcd no delz. ap.
he. xii. sup no iuenit penitencie locu. i. ue
niens locu. 7 benedictionis p pnia. g pnia no ten
tollit pcd pcta. ap. ii. mach. ix dr. de antio
co. orabat scelestus dni. a q no erat mia osse
cuturus. g tn ipe peniteret de malis comissis
ut q n sp pnia pecc peta delet. ap. p
tantu comissu e quod infinitum. i q e offesa
di sz act. ut sunt finita. dicit g finitu
no possit i finitu. ut q pnia no posse de
le. pcm comissu. Item aug. lib. b. n uel uene
uisus sz pecc ad penitencia. sz iuent oce qui
ueo penitent. n iusta d pcd langet. g pnia
pcd delet. ap. maio e mia di q iniquitas
hoy. sm reprehendere ille q dix. maio e iniq
uitas mea q ut ueia merear. sz pnia dei
mie innitit. g om pecc quatumq sit delz

.2. Item ut q 7 totalr reatu tollat; bonu ei
e efficacius ad agendu. q malu. q malu n
agit n ueniente. ut dicit dns. sz pnia actu
pet. ho 7 reatu 7 culpa i cuntu. g 7 pactu
contrario actpa 7 reatu absolute. ap. ds no
pro exigit i pena. q sunt uctpa. sz maio
dolo e intentio. q sunt i pctado delectatio. q
quantitas doloris de pecc / attendit p quantit amo
ris dei. q e maio q oi cupiditatis rei tpal.
ut dc. glo. sup id. dilexi mandata tua sup
aurum 7 c. g no exigit p pecc alia pena
q illa q e intentio. et sic pnia a toto rea
tu absoluit. ap. mag. ualz ad tollendu reatu
uenit. pena fca aducta aliene. q aliei
pcd; sz in tap no e alia pcn. sz

cm ueniente pene x oia pcd delz. 7 q ad reatu
g 7 pnia cu q cu pena 7 adiungit. pena ipa
toc reatu auferre dz. ap. 7 pena n iungit n
ei q e debitu pene. sz pentiti iniungit pena
aliqua satisfactiva. ~~sz pcd remanz satisfactione~~
~~ad pfectam iniungit~~ g. ap. p pcd
tem no aufert. q qd e ad expedmentu 7 ad pu
rgatu. sz pcd tndres satisfactoria e ad p
inuet. g p pnia no tollit. Item ut q p

.b. pnia relinq 7 peccat actual tollat. sic pu
tas ad malu. 7 hebetudo 7 hr. q iterum. ni
no sola totalr tollit gra. totte. sz 7 dispositiones
ad bona uita. sz gra q p pnia datur. e pote
tio q bonu nalis. g no sola tollit cdpa. sz
7 hr relinquas. q sunt dispo ad culpa. ap. sic gra
e recepta aut. ita dc impo. sz pnia restituit
gra 7 uirtutes ut dc. g sic p gra aufert culpa
ab aia ipa. ita p uirtutes aufert relinquas ap

Item ap. laps e efficatio. ad remed
sz laps no remouz pecc relinquas. pcm q pnia
g n pnia

Item ut ad adp qom. q pnia p individual i q est
sac. 7 mq e ut / 7 ueq n ad remissione pecc
aliud mo qrie. sicut q e noue leg sac. gra
i ea dat ad ala dcon sanad. q q iducta
e sic ad dimissione cupe actuat / opat 7 ad
dimissione pcd i q e ut spali n. p aliud
uirtutib. q sic oe ueri bonu. excepte hic p
cata dimittunt toc gre. q cu ei iclud
est e sollic remitt. sz pnia ex toe sui
aore hz q p ea pecca dimittant. sz q pecc
comissa sunt n actus el. cu ei pcm ex h re
mitti dicat ut remng q hz toim offense
id qd offensa aufert. pcm tollit. cu ac offensa
i qo hz sic relinquas qda q uni alu sbijt. q
debitu erat. actu ille uius pcm remittit
q restituit pdca ad culpa reduc. h ac sic
pnia ut exdas patz. q i recompensatione diuine
offense sint do ctbulatu affe. et io 7 pnie
7 expte sui opatic. pcm tollit. 7 hz e efficac
no sola forte p pnia pecca dimitti. Item
p g dr q apls loqt i d hostia q dic p pecca
tocemundi oblat. s. x q e una 7 sigls
n itm ppecca delendis offet. sz unica sua
oblat ualz adhi. q p pnia 7 alia sa. omia
pecca possunt dimitti. Item dr q io idesau
d quo apls loqt uere locu no iuenit. q
no ue penituit 7 si exte lacrimas emisit
qd pz ex h q dixit. uenit dies luct patris
mei 7 occida iacob frem meu. Et sile ad
Item e d anthioco. q ue no penituit inte. q
ius ex h libi pnie pferz. mag hz i finu
tate cor. q hz offesa di uetam. Item qre

·xiiij·

aliquo offensi in tantum est experte amicorum. sed non experte co-
nsiliorum. et tamen et actus penitentie. hic inscitiae experte-
[illegible]

[illegible]

bilicō effcit'. & solū cū p̄se. pñia aūt cū pac
cūdes possunt uiuē. p̄h p̄ ē remouens p̄hibēs
s. pccm. adhuc dr̄ q̄ sic ē eodē istā tq̄ ab
lucētur liap. p° remota ē. lumē glose. & cū
remoto abstacti ē cū illuīator / uel reddē
istum i quo ē actꝰ pñie. pccm aufert & uir
restituit. & cū n̄ p̄hibz p̄ pñia uirtutes resti
tui. Adhuc dr̄ q̄ sic ī retro lib. y. xxx. uj. dē
cū uir infusā & cessitā nō sic eū spec.
Vn̄ cū h̄r ex frequēta apm pccā grauē. d
tuu acqsite ꝯmp sit. nō statē dicite uirtutē
infuse. & hec oppm ad pccm excepte illi q̄
afficisp ē. Vn̄ nō oī q̄ statū dicitur ifusis
restituitur h̄r uiror totali tollatur q̄ uirtus
ipediatur & & diminuatur. Adhuc dr̄ q̄ facilitas
apach op̄ illius. p̄te cū exclusū. s. ꝯsue
tudie p̄cedente. & hac facilitate nō h̄r uir
ifusā statꝰ ī illa p̄ri. & uenit extra ī hec sic
addicit uel'. & hec ē ruere ī cultate ī su
tu. statū illa p̄ñe

Hic ꝗᵒ sic pcce uir q̄ p̄ pñia & bona opa p̄' ī
statu pccī mor fca aduitā reputāt. dt
ē adamati s. Josue. Sicut eē edctes q̄ da
& cessitē dicit̄ p̄ceptū. cug̃ suos dr̄ re
ligiosi & atticosi. & adōnatū eē ul' mysteria
fatus p̄pria ī eis ēndicatiōe p̄ obsequiā uir
tus olat. n° ōia d̄poniter uiderin bone. caa
tib' sup. n̄ adhibz emēdaciōne mor & ī noua
terq; illis g° x salute ꝓpd°. s̄ quā ī remie
nota nō eciam; d̄ maḡ uir q̄ eis q̄ p̄pcī
tētia emēdatiōe exhibz. illa opa bona ualēt
ad salutē. g° pñia & opa s̄tā cultate fca ui
uificāt ad salutē. Cp̄. plus appiquat̄ cali
& gra bonū cugnte & boni uel' maiī. qm
bonu nālē. d̄ gra sequitur p̄ pñia restitu' illa
p̄tiū. & s̄ ꝗ̄stā opa nālī sue ꝯtīnt g° nī
to fortē bona ꝯgnē. ut ē cū sufficietā. aiu &
actꝰ uel' acq̄site s̄tā cū bē fca. p̄ pñia ui
uificāt. ut p̄sine aduita. Cp̄. remota cā
remouet effectꝰ. s̄ cā q̄r illa opa nō ualent
ad uitā / ē caudalitas d̄fectꝰ & gre. s̄ ergo p̄
pñia. caudas & gra. ḡ dudes restituunt
& opa bona s̄tā caītate fca uiuificant. Cp̄
h̄ amo uiuo n̄ ꝯnūē ad uitā. et h̄r p°
aduitā. d̄ h̄ s̄tā caudas nō uiuit s̄pualit ui
ta. g° nō pot ad ops face s̄palē uitā s̄
mortuū nō h̄r p° ad uitā. & ita n̄ ē uiui
ficāt. Cp̄. opa uiuificat̄ sūt aliq̄ n° nō mo
rtu. q̄ ad uiuū imp. & g° opa ex caritate
fca. possunt aliq̄ n° uiuificā. q̄ s̄tā caritate p°
s̄ aliq̄ n° uitā etnā merī. qd̄ s̄tā est
Cuiᵃ' uir q̄ opa ī cauda fca. p̄ pccm sequēte

mortificari nō possunt. ēstā qd̄ nō ē n̄ p° mortificari
d̄ opa q̄ ī caritate fca sunt. ēt ualent. & post p' pec
sequens nō sunt. g° nō possunt mortificari. Cp̄. re
na nō d3 excedē culpā. d̄ i aliq̄ q̄ multa bona fe
cit. ex maxima caritate. pena culpā excedet. si
p̄ unū pccm mor & p̄ tua tōte ꝯsūpmiē sup
oīa bona p̄cedentia p̄derē. g° p̄ pccm sequēs nō
mortificāt oīa bona p̄' ī caritate fca. Cp̄. ī q̄
ē mortuū nō pot actū uite h̄re u' alt. d̄
opa ī caritate fca & p' p̄ pccm fuerūt. actiu
te h̄nt. i aliq̄ scd̄m. Vn̄ d̄ apoc. y. Vn̄ alt
coronā acceperit. s̄ p' pec̄ sequēs bona p̄cedentia n̄
mortificāt. Cōtra h̄ ē. q̄ dr̄. ez. xviii. cū aūte
rit' istꝰ ā iusticia sua. oīa q̄ opatꝰ ē n̄ recorda
bor amplius. Cp̄. uiua opa exanimatā opatur de
pcd̄. d̄ p pecā mor ille q̄ p° opa fecit in
caritate. mortificat. g° & opa abyso fca morti
ficāt. Cliᵈ' uir q̄ opa mortificata p̄ pcm̄ p̄
pñia n̄ uiuificēt. hugo. d̄ scō uidē dr̄. nemo
de ī spe cōceptū sperare. q̄ qd̄ sit amitit' s̄
aplꝰ nō recupat. d̄ opa ī caritate. s̄ p̄ pccm
amissā ut dcm̄ ē. g° nō possunt ulū p̄ pñia re
cupari. p°. n̄ uiuificāt n̄ qd̄ natū ē h̄re uitā
d̄ uita nō ē opm̄ s̄ opi fuerūt. g° nō p̄r
opa uiuificāri. p°. qd̄ nō ē nō pot uiuificāri
d̄ opa mortificā n̄ s̄r. g° nō possunt uiuificāri
p̄ pñia. Cp̄. illd̄ qd̄ mort' nō solū cadit aūta
s̄ & tp̄s uite. q̄ pri uite ꝯsūpsit. s̄ta q̄b
nō ē p° ad uitā. d̄ opa p̄cedentia ī caritate fca
s̄ p̄ pecā sequēs mortificāta g° nō manēt ī tp̄e
ad uitā. & sic nō possunt uiuificāri. Cōtra
q° Joel. y. sup illd̄. reddā uob̄ &c. dt̄ glo. n̄ pu
tāt p̄ire ab aīe q̄ cū p̄curacōe ab amu
sistꝰ. d̄ ubi tās illa sicut uisa trāp̄ opm̄ g°
illa p̄ pñia restituunt. Cp̄. pñia reuocat ꝯ
d̄fectꝰ ad p̄cm̄ uidem ē. d̄ h̄ nō ēēt. n̄ opa
mortificata. restitueret ad uitā. g° p̄ pñia uiui
ficāt. Cp̄. dr̄ ad p̄' ꝯm. q̄ pñia d̄ tē sui
albatē ad remouē male. Vn̄ q̄ aliq̄ bona p̄
pñia restituunt. h̄ n̄ ē p̄ accidēs ī q̄ ē remo
uēs p̄hibēs ut dcm̄ ē. cū aūt q̄ ē remouēs
p̄hibēs. exigit cū p̄se aliq̄. r' effcē. cāusa
ipā ē cū p̄ accidēs; uiuificatiō a opm̄ ex
caritate fcorum nō pot p̄r aliq̄ cā p̄se. q̄ uitā
uita opm̄ exanimatā opatur d̄pend̄. & tū id agitur
ut caritate h̄nt opa q̄ uiuāt. g° tā aūt l' caritas
sua pñia restituit. nō pot opib' p̄cedentib'
uitā ꝯferre / q̄ h̄nt nō ī statū actū n̄ q̄ ab eo
p̄cedit. & tū uir q̄ p̄ pñia. opa ex caritate fca
uiuificari nō possunt. Ad p° g° dr̄ q̄ sic ysido
sub adamātū ī exemplū uir p̄ salute multi
plicꝰ salutē. q̄d & pccātes m p̄m̄ salutē.

Ad aliud dicendum quod secundo [illegible] respectu et non in eo. Ad
secundum dicendum quod post [illegible] sit magis [illegible] culpa et gratie
quam ad actum. propter actum [illegible] acquisitum in quo [illegible]
gratie et caritatis. sed quod ad [illegible] speciem manifeste
est quod firma est. quod concedo. Ad [illegible] post mortale magis
non autem actum peccati. unde illi qui [illegible]
gratuita non intelligebant quod ad actum qui consequitur. sed
quod ad [illegible] quam manet. Ad aliud dicendum quod ea [illegible]
illa sunt mortua. et quod non sunt [illegible]
et ideo ea mortua [illegible] non tollitur per penitentiam. [illegible]
est. Ad [illegible] dicendum quod ad [illegible]
quod ex se aliquem motum habet. et tamen non ad omnia
illa potest [illegible]. quod [illegible] aliquod sunt aliquo
principio. sicut qui intelligit et [illegible] movet. vel
appetit ut [illegible]. et tamen est quod [illegible]
ad omnia illa quam habet [illegible]. ut essent et
illa quam [illegible] hanc dicuntur mortua. sicut [illegible] aqua
viva quod est cum impetu. et [illegible]
[illegible] esse [illegible] per [illegible] ad
ultimum finem [illegible] vite [illegible]. scilicet beatitudinem
[illegible] illa opera [illegible] mortua dicuntur. que [illegible]
[illegible] producere possunt. illa autem mortificata [illegible]
[illegible] amiserunt [illegible]
[illegible] in eo quod gratia habet. mortua [illegible]
in eo autem quod gratia [illegible] non [illegible] mortua
sunt. opera autem [illegible] in eo quod gratiam amiserunt
per peccatum mortificata sunt. quod peccatum [illegible]
quod [illegible] per illa opera non possunt [illegible] reduci. Ad
[illegible] dicendum quod sic opera [illegible] actu. et in
[illegible] opera bona [illegible] quamvis
actu [illegible] in mundo. et [illegible]
mortificata. Ad [illegible] dicendum quod per [illegible]
accepta [illegible] amittit. et ideo per [illegible]
[illegible] ad [illegible]
omnia bona precedentia [illegible]
[illegible] vite eterne. [illegible] opera [illegible]
Ad aliud dicendum quod [illegible] motum non potest [illegible]
actum [illegible] accipitur [illegible]
dicitur [illegible] unde [illegible]
[illegible] motum [illegible]
[illegible]
[illegible]
Ad aliud [illegible] dicendum quod opera [illegible] ut dictum
est. et [illegible] actu. manet tamen quod ad meritum
[illegible] per acceptationem. et [illegible] sic manet [illegible] efficacia
quod [illegible] est [illegible] vita eterna. et
sic dicuntur mortua remanere. [illegible] quod [illegible]
[illegible] non habent [illegible]
[illegible]
precedentium [illegible]
[illegible] efficacia [illegible]
[illegible]

[illegible] non [illegible] penitentia [illegible]
[illegible] opera illa precedentia [illegible]
[illegible] dicimus quod [illegible]
[illegible] quod non [illegible]
[illegible]
[illegible] opera precedentia non valent. per
quod non est non potest [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] intelligitur est quod ad bona omissa [illegible]
[illegible] quod [illegible] non [illegible]. et ideo [illegible]
[illegible] ut [illegible] non [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] dicendum quod opera dicuntur mortua [illegible]
[illegible] habent [illegible] ut dictum est. Ad aliud dicendum quod [illegible]
[illegible] non manent actu. manent tamen in [illegible]
acceptatione. sic [illegible] actu quam manent [illegible]
Ad quartum dicendum quod sicut dictum est opera [illegible] mortua [illegible] mo-
[illegible]. sed mortificantur per [illegible]. quod ad [illegible]. et ideo
remoto illo [illegible] possunt.

Ad [illegible] sic [illegible] ut quod [illegible] esse non sit [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible] sunt [illegible]
[illegible] differunt. ut [illegible] libro [illegible] xxxij. dicendum est. [illegible]
[illegible] remittitur peccatum et [illegible] quod [illegible]
sunt esse [illegible] non [illegible] esse [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
non [illegible] ad [illegible]
[illegible] est ut. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
fide [illegible]. [illegible] remissio peccatorum est per [illegible] fidei
[illegible] fides [illegible] dicendum quod non est [illegible]
[illegible] est [illegible]. Ad [illegible] et alia [illegible] est [illegible]
[illegible] remittere peccatum [illegible] est [illegible]
[illegible] peccati [illegible] non [illegible] est
[illegible]. Ad [illegible] dicendum [illegible] peccatum [illegible] ubi est [illegible]
[illegible] liberi arbitrii [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] est [illegible] et non [illegible] est ut. Ad [illegible]
[illegible] ut dictum est
[illegible] ad actum [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible] peccatum. Ad [illegible]
[illegible] sit [illegible]
ut [illegible] dicitur. [illegible]
ut [illegible] dicitur. [illegible] remittatur [illegible]
[illegible] est [illegible]
est [illegible] remittitur. Ad [illegible] dicendum quod in peccato duo
possunt [illegible] in actu est. et [illegible]
[illegible] ex actu [illegible]
[illegible] remittitur. [illegible] .l.
[illegible]
remittitur. [illegible]
[illegible] prima [illegible] est [illegible] per
suum actum ut [illegible] dictum est [illegible] .l.
remittitur per gratiam. [illegible]
[illegible] per aliquam [illegible]
[illegible] prima est [illegible] et [illegible]
peccatum remittitur [illegible] est [illegible] dicitur

q remittit peccatum ipsa est gratia. non enim potest deus gratiam in esse et gratiam tollere ut ipse scilicet habitudo esse ut patet dictum est. Si expetit illa effectum peccati tollere quod gratia ebuit. sic educere albedinem ausst nigredinem. Et sic penitentia ipsa est et peccati dimittit quod sacramenta noue legis sunt causa instrumentalis gratie. ut ipsa dicit deinde quod autem remittit sicut causa gratie efficiens et sic sic causa ut nos. et facilius sic ius ... et semper dispensatione. Et quia aliud effectum continuit expenitentia ipsa peccatum remittit ut dictum est. non simpliciter est causa ... alius effectus penitentie. Ad primum quod dicitur quod in eodem modo est effectiua gratie et satis ut dictum est. Ad secundum dicendum quod non quibus licet est gratia infusa non quibus licet habet actum ordinatum ad peccati expulsionem ut dictum est habitum et virtute ... et dictum est. Et ideo non quia quibus ... peccatum remittit. hic est penitentie ... non magis est ... simpliciter. Sed ipsa est ut quedam. Ad tertium dicendum quod licet de puritate ... eo quod penitentia mo... ad ... est fides. et est quia penitentie ... quod est penitentie fides actibus potest. Ad quartum dicendum quod sic alia et alia ratione penitentia est virtus et sacramentum. ita et peccatum effectus. alio modo competit quia magis est sacramentum. et ipsa est ut dictum est. Ad quintum dicendum quod baptismus remittit peccatum uno modo. quia est tantum sacramentum. Sed penitentia pluribus quia est virtus et sacramentum.

Ad quintum sic proceditur videtur quod sine penitentia peccatorum remissio sit per consequens possit et sic effectus sequitur et ita non esset necessaria ad salutem. super est psalmus quod seruant in laudibus dicit glossa. Uolo esse istius si adsit et bona uoluntas ... sine dolore penitentie. ut sine actuali consideratione peccatorum ... peccati. ergo penitentia non est per se necessaria ad salutem. Item super ... dimissa sunt ei peccata multa dicit glossa. dicendo caritatis ... propter ... consequens. Sed quia per caritatem ... peccatum penitentia ... ad peccati ... ergo sine penitentia potest salutem consequi post peccatum. Item sic se habet auersio ... ad dampnationem. sicut conuersio ad deum ad salutem. Sed auersio ... sine ... potest esse causa dampnationis. ergo conuersio ad deum sine dolore penitentie potest esse causa salutis. et sic idem quod prius. Item mortificatio ... penitentia possit ... Item ... sufficere ad salutem et sine operibus. ergo sine opere penitentie ... possit salutem consequi. Item ... ista ... possit ... gratia. et post ... non ... ad ... penitentia ... esse ... ergo sine penitentia ... salutem per gratiam consequi. Contra quod augustinus dicit in libro de penitentia nemo sue uoluntatis arbiter constitutus ... incho- are nouam uitam. nisi peniteat eum ueteris uite. Sed nullus potest consequi salutem nisi in nouitate uite ... ergo sine penitentia nullus salutem consequi potest.

Contra sic baptismus ordinatur contra originale peccatum. ita penitentia contra actuale. Sed ... post ... nec per baptismum uel susceptum actu. ut ... ergo nec ab actuali sine penitentia. Item ... penitentia est sacramentum necessitatis. Sed hic non esset si sine ea possit esse salus. ergo et cetera. Responsio. Dicendum quod in manente ... effectus. Dictum autem est ... generatur per peccatum est inequalitas ... quam ... tendentem ... ipsa ... ad equalitatem non reducit. non potest ... restare. Sic et ... penitentia per suum actum ut dictum est supra. Sine actu penitentie peccatori salus esse non potest. Ad primum ergo dicendum quod ... ad peccata mortalia sufficiat. Sine penitentia esse non potest. quia hoc est ad equalitatem reducendum ... excessus peccati. Ad secundum dicendum quod sicut inter homines non restituitur amicitia post offensam nisi per aliquam de offensa dolorem. ita nec caritas post peccatum nisi per penitentiam. Ad tertium dicendum quod in auersione ... conuersio ad bonum commutabile. et illa conuersio non habet ... ... in hoc quidem placentia uoluntatis esse ... quod conuersio ad deum ... displicentia. et hec penitentie dolor dicitur. Ad quartum dicendum quod motus fidei numquam potest ... quod gratie continuetur nisi penitentia mediante. Ad quintum dicendum quod forte non est accipe ... ultimum istius uite. sed est accipere pro istius morte ... ad ... istius esse tempus medium. quod suffi- ... quod sic ultimum instans uite. nec in illo eodem instanti ... gratie infunditur et motum penitentie habebit. Et talis penitentia sufficiens ad salutem. ut dicit augustinus in libro de ecclesiasticis dogmatibus. Postea de penitentia ... ... de penitentia an ... et eucharistia debeat ... quod ... recedere a malo. quod pertinet ad penitentiam. ... et in bono. quod pertinet ad illa duo sacramenta. Et dicendum quod eucharistia et confirmatio sunt ... sacrificans. Sed penitentia est ... meritorie. ... si homo numquam ... baptismum ... caderet. non indigeret penitentia. indigeret tamen confirmatione et eucharistia. Utrum penitentia ... ut ... et baptismus sit ... et est baptismus ... baptismus flaminis. Et dicendum quod ... baptismus ... nisi ... Sed ... penitentia dicitur penitentia ... ... non ... baptismi ... pueri non possunt baptizari. Sed ... est ... penitentie. ... plene lauacri et cetera. ... intelligendum est de illis qui ... repleant. ut intelligit ... ad ... quod ... in fine ... salutis est. baptismus ... ad ... et si homo ... accedit. Peregrinationis ... intelligendum est de illis ... penitentia ... proferunt ... capitis ... ut augustinus dicit ... et ... per ... de ... penitentia est ... peccato. ... ... non dicit ...

C.XXV.

[illegible]

[illegible]

commutatione offendat. Ita et satisfactio dicitur ad aequalitatem iustitiae perducere et ad aequalitatem commutationis [illegible] ... ab utraque illo procedit ad aequalitatem in medio consistit. Ipsa autem est ab illo ad aequalitatem ... ne ulterius tendit. Ita satisfactio aequalitate est iustitia. Sed in parte accidit. Ad primum dicendum quod quamvis iustitia proprie sit circa operationes, tamen extrema est circa passiones, in quantum sunt operationum causae. Sic iustitia cohibet iras ne alteri lesiones inferant, et concupiscentias ne ad alienum thorum accedant. Et sic et satisfactio passiones [illegible]. Ad secundum dicendum quod licet de medio virtutum [illegible] ponitur eo quod ipsa [illegible] et in [illegible] eius ratione virtutis. Cum per eam medium accipiatur in singulis virtutibus moralibus ut patet per diffinitionem virtutis [illegible]. Ad tertium quoniam dicendum quod iustitia non [illegible] tantum tendit ut in aequalitatibus tantum procedere auferat punitionem culpae peccati. Sed ut in aequalitate [illegible] dicatur quod [illegible]. Poena mediante [illegible] unde et satisfactio quae est iustitiae actus poena inflicta et medicina curativa praeteritorum peccatorum et praeservativa futurorum [illegible] satisfactio [illegible] et peccata recompensat et futuris cavet. Et sic duplex potest satisfactio diffiniri: vel uno modo, quantum ad culpam praeteritam per recompensationem, et sic dicitur quod satisfactio est iniuriae illatae recompensatio secundum iustitiae aequalitatem [illegible] dicitur de reddere. Diffinitio autem quae dicit quod satisfactio est debitum honorem impendere, ut considerat debitum ratione culpae commissae [illegible]. Vel alio modo potest diffiniri per quod praeservat a culpa futura. Et sic diffinit eam Augustinus praeservando a [illegible] ... fit per ablationem causae quae [illegible] potest esse. Et ablatio non potest [illegible] sequi [illegible] in [illegible] spirituali non est ita, quia [illegible] cogitatio. Unde causas peccatorum potest vitare. Quamvis difficile causas [illegible] possit [illegible]. Et ideo in satisfactionis diffinitione duo ponit: scilicet abscidere causas quae [illegible] et vitare [illegible] ad [illegible] primum. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] sunt causae proximae peccati actualis, quae dicuntur duae scilicet libido ex consuetudine vel actu peccati relicta, et aliae reliquiae peccati praeteriti quae [illegible] ad peccandum, ut locus, societas mala et huiusmodi. Et tales causae in hac vita per satisfactionem tolluntur. Quamvis fomes, qui est causa remota peccati actualis, non tollatur totaliter in hac vita per satisfactionem et si debilitetur. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] causa mali [illegible] eo modo quo causa [illegible] non est nisi bonum deficiens. Bonum autem [illegible] tollatur [illegible] quod causa mali [illegible] malum removere. Quod non removetur nisi per constitutionem boni, quod patet in caecitate et causa eius. Et tamen tales causae non sunt causae sufficientes, cum ex eis non de necessitate sequatur peccatum. Sed sunt occasiones quaedam. Non enim satisfactio sit [illegible] quod causas esse non

potest, ut dictum est. Ad [illegible] dicendum quod quamvis poena [illegible] respiciat peccatum, tamen et extremum [illegible] respiciunt, ipsa est medicina [illegible]. Et sic et satisfactio. Ad [illegible] dicendum quod Augustinus diffinit satisfactionem [illegible] cum [illegible] non [illegible] potest, quamvis [illegible] quod [illegible] est ad [illegible]. Et ideo in satisfactione [illegible] principaliter requiritur emendatio futurorum, quam recompensatio praeteritorum. Et propter hoc expresse ista Augustini satisfactionem diffinitio. Vel [illegible] ex cautela futurorum [illegible] recompensatio praeteritorum, quia fit circa eandem [illegible] in [illegible] respicitur. Causas peccatorum [illegible] ... in cautela [illegible] ut [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod non est idem quod [illegible] dicitur [illegible] quod in ipso [illegible] et sic est [illegible] ut ex dictis patet. Ad [illegible] dicendum quod intelligitur debitum [illegible] debitum [illegible] culpae commissae, quod debitum poena respicit, ut patet [illegible].

Ad [illegible] sic proceditur. Videtur quod homo non possit Deo satisfacere. Satisfactio enim debet esse offensae [illegible] ut ex dictis patet. Sed offensa [illegible] est infinita, quia quantitas respicit ab eo [illegible] committitur, cum sit offendere [illegible] principem peccatum. Ergo [illegible] actio hominis non possit esse infinita, videtur quod homo Deo satisfacere non possit. Praeterea, servus qui totum quod habet [illegible] non potest ad domino recompensare. Sed nos [illegible] sumus, quicquid boni habemus ab ipso habemus. Cum ergo satisfactio sit recompensatio culpae [illegible] offensae, videtur quod satisfacere non possimus. Praeterea, ille cui totum quod habet non sufficit ad unum debitum exsolvendum, non potest pro alio debito satisfacere. Sed quicquid homo est et potest [illegible] non sufficit ad solvendum debitum pro beneficio [illegible] viii. xl. distinctione quod [illegible] non sufficit ad holocaustum. Ergo nullo modo potest satisfacere pro debito offensae commissae. Praeterea, homo totum tempus suum debet in Dei servitium expendere. Sed tempus amissum non potest recuperari [illegible] in [illegible] sic [illegible] ut [illegible] dicitur. Ergo non potest homo recompensationem Deo facere. Et sic idem quod prius. Praeterea, peccatum actuale mortale est gravius quam originale. Sed pro originali nullus satisfacere potest nisi esset Deus et homo. Ergo nec pro actuali. Sed contra est [illegible] quod dicit. Sic [illegible] quod [illegible] ad impossibile homini praecepisse, anathema sit. Sed satisfactio est in praecepto. Lucae iii. Facite fructus poenitentiae. Ergo possibile est Deo satisfacere. Praeterea, Deus est magis misericors quam aliquis homo. Sed homini possibile est satisfacere. Ergo et Deo. Praeterea, debita satisfactio est cum poena culpae [illegible]. Quia iustitia est idem quod contra passum, ut Pythagorici dixerunt. Sed contingit tantam poenam assumere voluntatem quantum fuit in peccando. Ergo [illegible] Deo satisfacere. Respondeo dicendum ad [illegible] quod [illegible] superdictum est, duplex homo Deo debitum efficitur. Uno modo ratione beneficii accepti. Alio modo ratione peccati commissi. Et sic [illegible] ut latria vel [illegible] et huiusmodi respiciunt debitum peccati commissi. Quamvis autem

honorib' q fuit ad penitenciam [illegible] [illegible] ipso [illegible]
equaliter redde p offens'. / Et sufficit homo reddat
q pot. q' animus non exigit equalitatem [illegible] ipo e
[illegible] 7 e esse aliqd. s. p [illegible]. [illegible]
[illegible] q do ee debitu ad ipsum dum. ita [illegible] q.
ipse pot redde adeo ee sic aliq nl [illegible] [illegible]
[illegible]. Et sic ē expte satisfactionis. [illegible] non pot
homo do satisfacere. [illegible] estimatione offensi i pa
tet. [illegible] i potest estimatione [illegible] ut dem e
Et h' sic sufficit ad [illegible] iustitie. vel sufficit ad
[illegible] satisfactionis. ¶ [illegible] q offensa
habet [illegible] infinitate. existens dine maiestati
[illegible] 7 satisfactio accipit [illegible] existen
te dine [illegible] gra [illegible] accepit
reddit. [illegible] do redde pot // [illegible] dne [illegible]
[illegible] expte auersionis. 7 sic [illegible] diminutiue. [illegible]
expte conuersionis finita e. Et sic pen sufficiet
pot. [illegible] satisfactia [illegible] peccato
[illegible] e assensum. q non h't expte conuersionis. [illegible]
sola expte auersionis // aliu [illegible] dne q 7 [illegible] ad au
[illegible] pecco sufficit pot. [illegible] qd
[illegible] modo infinita fuit. ut i [illegible] d. xviij. dem
e. Et h' [illegible] reddit q [illegible] dem e. q' p [illegible] me
[illegible] gra dat [illegible]. sin alio [illegible] dat
sufficientia satisfacio p modu [illegible]. ¶ [illegible]
q ad [illegible] e. ad [illegible] pncipit [illegible]
[illegible] suo[illegible] actum p [illegible]. Et [illegible]
[illegible] do satisfacere pot. q' [illegible] sit [illegible]
[illegible] e. [illegible] tn [illegible] e ut [illegible] sit
q [illegible] non [illegible]. ¶ [illegible] illa [illegible] q
do equaliter satisfacio [illegible] non posset. non [illegible]
sit [illegible] sufficiens [illegible] totu [illegible] posse
do debet non tn ab eo exigit de neccitate ut totu q
possit faciat. [illegible] ei [illegible]
te. ut totu posse suu i ad unu expendat. [illegible]
tenet cu [illegible] tollitur [illegible]
[illegible] ab eo requirit. s. i pleno mandato
[illegible]. Et sup ea pot do cogere ut faciat. ¶ [illegible]
[illegible] q [illegible] homo non posse [illegible] recipi
[illegible] pot [illegible] in futuro [illegible] i pecto fu
[illegible] debuisset. q non debuit [illegible] totu qd
potuit ut dem est. ¶ [illegible] peccati 7 si
[illegible] actuale [illegible] ma
[illegible] infecto. [illegible] unius hois pur
satisfactione expiari non potuit. sic actuale

Hoc e sic pecc' [illegible] posse de uno pecco sin alio
satisfacere. [illegible] q non [illegible] adiuncte q
unu pot [illegible] sin alio [illegible] pecca non [illegible]
alias q h't unu [illegible]. g° unu pot expiari sin
alio p satisfactione. ¶ [illegible] mag' [illegible] q homo
[illegible] solum unu debitu sin alio. g° 7 [illegible] sa
tisfactione unu pecci sin alio. ¶ [illegible] satisfacio ut

[illegible] e pecca [illegible] exade. n' suggestionib' adiuta
[illegible]. [illegible] de uno pecco sin alio. ut. s. [illegible]
[illegible] [illegible] insistat. g° de uno pecco pot fieri
satisfactio. sin alio. ¶ [illegible] l. xviij. dr. ieiuniu
[illegible] q ad [illegible] q [illegible] ieiunabat acceptu
n' erat. [illegible] ieiuniu sit satisfactionis op'. [illegible] n' p
fi satisfactio n' p op' do acceptu. g° non pot q h't
ad [illegible] do satisfacere. ¶ [illegible] satisfactio e medicina cu
[illegible] pecca [illegible]. 7 [illegible] ut dem e. [illegible] pecca
non possit sin [illegible] cur[illegible]. sic g° [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. non pot de uno pecco satisfacti satisfactio. sine
alio. ¶ [illegible] q de [illegible] 7 postea in
[illegible] de aliis [illegible] dimissa fue
rint satisfacere possit [illegible] [illegible]. [illegible] cum
daniel. nabug. dan. iiij. pecca tua elemosinis redime [illegible]
adhuc [illegible] [illegible]. qd [illegible] pena dimittit. g° [illegible]
in pecco pot satisfacere. ¶ [illegible] nemo scit ut[illegible] sit dign[illegible]
odio uel amore. eccl. ix. [illegible] g° non possit sci satisfacio
[illegible] q e [illegible] [illegible] homo [illegible] satisfacere
Et h' e [illegible]. ¶ [illegible] ex intentione [illegible] homo [illegible] act
[illegible] act infor[illegible]. [illegible] q[illegible] [illegible] in
caritate [illegible]. g° tota satisfactio [illegible] ex illa carita
te [illegible] e[illegible] efficacia habet. ¶ [illegible] satisfac
tio [illegible] adequatione pene ad culpa. [illegible] talis
adequatio pene pot [illegible] [illegible] nobis. g° [illegible]. ¶ [illegible]
[illegible] x. [illegible] oportet caritas. [illegible] satisfacio [illegible]
e delere [illegible]. g° sin caritate non h't [illegible] [illegible]. ¶ [illegible]
[illegible] op' [illegible] satisfactione e [illegible]
[illegible] non [illegible]. ut. j. cor. xiij. [illegible] distribuero in cibos
pauperum [illegible]. g° n' satisfacio aliqua e. ¶ [illegible] ut
q [illegible] homo caritate habita uale[illegible] [illegible] satisfactio
[illegible]. [illegible] xv. [illegible] si attenuat[illegible] fuit [illegible]
[illegible]. [illegible] q [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quo [illegible]. [illegible] non [illegible] n' aliq
efficacia accipere ex caritate [illegible]. g° post cari
[illegible] incipit uale. ¶ [illegible] sic efficacia satisfactionis
impedit p peccatum. ita efficacia [illegible] impedit p fic
tione. [illegible] incipit uale[illegible] recedente fictione. g°
satisfacio recedente peccato. ¶ [illegible] si aliq[illegible] p[illegible] co
[illegible] [illegible] fuerit multa ieiunia. 7 [illegible] ca
[illegible] ea [illegible]. non [illegible] est [illegible]. [illegible]
ieiunia illa [illegible]. [illegible] si p ea satisfactio
non [illegible]. g° p prima [illegible] op'a [illegible]
satisfaciendi efficaciam accipiunt. ¶ [illegible] op'a [illegible]
[illegible]. [illegible] non [illegible] satisfactoria. [illegible] mortua. [illegible]
p prima non [illegible]. g° n' incipiunt ee satisfactoria
¶ [illegible] caritas non informat actu. n' q ab ipsa aliquali procedit
[illegible] op'a non possunt ee do accepta. ac [illegible] n' satisfacto
ria n' sic caritate informata. g° cu op'a fca [illegible] cari
[illegible] nullo modo ex caritate processerint. uel [illegible] procede possint. nullo
mo possunt in satisfactione computari. ¶ [illegible] ut q op'a
[illegible] caritate fca. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

ꝑ sicut sic habet penam ad mala actualia. ita se habet premium
ad bonum. Sed ultimum mala facta apud deum iusta iudi-
ce est infinitum. ergo non quod bonum remuneratur. Et si
pro bonum meretur. Contra magis non datur nisi merito. sed pro
operibus ex caritate factis magis datur ut dicitur [?] de
illis qui post gloriam habent opera bona fecerunt. quod receperunt
mercedem suam. ergo opera illa fuerunt aliis bonum merito-
ria. Contra. duo existentes in peccato. quorum unus nulla bona
facit ex genere, alius de elemosinis. alius autem nulla. non esset
ratio quare se habent ad recipiendum bona a deo. aliam non esset
eis consulendum ut aliqua bona facerent. Sed quia magis appro-
quat deo. magis quod propter eum perpetuo. ergo iste per bona
opera que fecit ad bonum a deo meretur. Contra. Et est quod
augustinus dicit. quod peccator non est dignus pane quo vescitur
ergo non potest a deo mereri. Contra. quod non est non potest
mereri. Sed peccator qui non habet caritatem non est. per apostolum
ut patet i. cor. xiii. ergo non potest a deo mereri. Videtur ut
quod opera facta non valeant ad pene in infernalis mi-
tigationem. quod per contrarium est contra quasi pene in
inferno. Sed opera extra caritatem facta non minuunt gloriam
[?] ergo non infinitat pene. Contra. peccatum infinitat quamvis
sit duratione infinita. tamen intensive finitum est. Sed quod-
libet finitum consumitur aliqua subtractione facta. Sed ergo opera
extra caritatem facta ad subtrahendum de pena debita pro peccato
congregat tamen multiplicat illa opera quod totaliter tolleret
penam inferni. quod falsum est. Contra. suffragia esse fortiter
magis efficacia. quam opera extra caritatem facta. Sed sicut
augustinus in enchiridion dicit. dampnatis in inferno non prosunt
suffragia esse pene. ergo multo minus opera extra cari-
tatem facta. Contra. Sed videtur esse quod augustinus dicit in eodem. quod ad hoc prosunt
ut sit plena remissio. ut tolerabilior fiat dap-
natio. Contra. maius est facere bonum quam dimittere ma-
lum Sed dimittere mala sic vitat penam et in eo qui
caritate caret. ergo multo fortius facere bonum. Contra. dicendum
ad primam questionem quod quidam dixerunt quod potest de uno ·1·
peccato satisfacere sine alio. ut magister [?] dicit. Sed hoc ·II·
non potest esse cum enim per satisfactionem tolli debeat of-
fense precedentis. oportet quod talis sit modus satisfaciendi
qui competit ad tollendum offense ablationem
et amicitie restitutionem. Et ideo non adeo sit quod amicitie
restitutionem impediat. et apud homines satisfactio esse
non potest. Cum ergo quodlibet peccatum amicitiam caritatis impe-
diat que est hominis ad deum impossibile est quod de uno peccato
satisfaciat alio retento. sicut nec homini satisfaceret
qui pro alapa data se ei prosterneret et aliam sibi daret.
Ad primum ergo dicendum quod quia peccata non habent connexionem ad invicem
et aliud uno. unum potest quis incurrere sine alio. Sed unum
et aliud est quod omnia peccata remittuntur. Et ideo remissiones
et de [?] quod omnia peccata remittuntur. et de uno sine alio sa-
tisfacere [?]. Ad secundum dicendum quod obligationem debiti non
[?] non potest. Ad secundum dicendum quod unum vero alteri habet
et necessitatem iustitie opposita. quia unum vero alteri habet
et ideo ad restitutionem non exigitur ut restituatur [?]

caritatis iustitie. quod quia potest fieri de uno debito et non de alio
sed de offensa in est iniustitie non tam iustitie opposita. Sed
amicitie. Et ideo ad hoc quod per satisfactionem offensa tollatur non so-
lum oportet quod equalitas iustitie restituatur per recompensationem
equalis pene. sed etiam quod restituatur amicitie equalitas. quod non
potest fieri dum adhuc est quod amicitiam impediat. Ad secundum dicendum
unum peccatum suo pondere ad aliud trahit. ut g. dicit. et ideo
qui unum peccatum retinet non sufficienter caret alio peccato. excu- .2.
ditur. Ad quintum quod dicendum quod quidam dixerunt quod postquam de ·I·
peccato per penitentiam et contritionem remissa fuit. si ante tamen satis-
factionem peractam in peccatum decidat et in peccato existens sa-
tisfaciat. quod satisfactio talis ei valet. ita quod si in peccato
illo moreretur in inferno de illis peccatis non puniretur. Sed ·II·
hoc non potest esse. quia in satisfactione oportet quod amicitia restituta
iustitie equalitas restituatur. cum contraria amicitie tollunt
[?] ut in viii. ethicorum dicit. equalitas autem in satisfactione ad deum
est per equivalentiam. sed magis per acceptationem ipsius ut dictum
est. Et ideo oportet quod quamvis iam offensa sit dimissa per precedentem
contritionem. quod opera satisfactoria sint deo accepta quod
dat eis caritas. Et ideo sine caritate opera facta non sunt satisfac-
toria. Ad primum ergo dicendum quod equalitas dampnatur. Et in quantum
restituta peccatores et sic per eas satisfaceret. Ad [?] dicendum
quod sic homo nesciat pro certo utrum plene satisfecerit. et
ideo dicitur eccl. De propitiato peccato noli esse sine metu. non
tamen exigitur quod propter hunc metum hoc satisfactio completa
iteretur. si conscientiam mortalis peccati non habet. Quamvis enim penam non
expiet per hanc satisfactionem. tamen non incurrit reatum
omissionis ex satisfactione neglecta. sicut nec ille qui ac-
cedit ad eucharistiam sine conscientia peccati mortalis eum tamen habeat. rea-
tum indigne sumptionis incurrit. Ad tertium dicendum quod illa
interruptio est per peccatum [?]. Et ideo non dicitur
aliquibus operibus post peccatum [?]. Ad quartum dicendum quod non potest
sibi adesse sufficientiam. nisi per divinam acceptationem non per
equivalentiam. Et ideo ratio non sequitur. Ad tertiam questionem dicendum 3.
quod quidam dixerunt quod opera in caritate facta quam viva dicuntur ·I·
sunt meritoria vite eterne et satisfactoria pro pene di-
mittende et quod per caritatem sequentia opera extra caritatem facta
vivificantur quod adhuc quod sint satisfactoria. sed non quod
adhuc quod sint meritoria vite eterne. Sed hoc non potest esse ·II·
quia utrumque habent ex radice caritatis opera ex caritate facta. scilicet
ex hoc quod sint deo grata. Unde sicut caritas adveniens
non potest ea gratificare. quod adveniente ita nec quod adad
[?] ergo dicendum quod non [?] melius quod fuerit computare a
[?] quod homo in peccato fuit. vel melius quia fecit post
peccatum [?] fuit et fecit multa bona antequam conver-
teretur quam peccare cessavit [?] ultimo in peccato
fuit. Et dicendum quod quanto est maior contritio. tanto magis
diminuit de pena. et quanto aliquis plura bona facit in peccato
existens. magis se ad gratiam contritionis disponit. Et
ideo probabile est quod minoris pene sit debitor. Et propter
hoc debet sacerdos discrete computare ut ei minorem
penitentiam iniungat. quia invenit eum melius dispositum. Ad

sed dicendum quod licet impleverit caritate in actu, non autem satisfactio. Et ideo adveniente caritate quam fecerat tollitur per penitentiam. Fuerat quidem effectum suum licet habuit, non autem fuit hic de satisfactione. Et ideo licet ex ipso opere operato sit sufficiens, quod non est hominis sed dei, et ideo non eadem ratione mortificatur sicut satisfactio, sed est opus hominis. ¶ Ad tertium dicendum quod aliquas satisfactiones sunt ex quibus manet aliquis effectus in satisfaciente et postquam actus satisfactionis transit, sicut ex ieiunio manet corporis debilitatio, et ex helemosina elargita diminutio substantie, et sic de similibus. Et tales satisfactiones non oportet quod iterentur, quia quantum ad id quod de eis manet per penitentiam deo accepte sunt. Satisfactiones autem que non relinquunt aliquem effectum in satisfaciente postquam actus transit, oportet quod iterentur, sicut est de oratione et similibus. Actus autem interior quia totaliter transit nullo modo vivificatur, sed oportet quod iteretur. ¶ Ad quartum dicendum quod, sicut in [illegible] libro dicit Augustinus, [illegible] est iustitia [illegible] actio qua efficitur ut ei qui agit sit iustum ad dicendum. Sed iustitia duplex dicitur. Uno modo [illegible] respicit debitum ex parte recipientis. Alio modo [illegible] respicit debitum ex parte dantis, [illegible] quod tamen non habet recipiens debitum recipiendi. Et sic iustitia dicitur de decentia divine bonitatis, sicut Anselmus dicit quod deus iustus est cum peccatoribus parcit quia eum decet. Et sic [illegible] dicitur. Uno modo actio per quam efficitur ut habeat debitum recipiendi ipse agens, et hoc vocatur meritum condigni. Alio modo actio per quam efficitur ut sit debitum dandi in datore per decentiam, et est id meritum de congruo. Cum autem in omnibus illis que gratis dantur prima ratio dandi sit amor, impossibile est quod aliquis talem sibi debitorem faciat qui amicitia caret. Et ideo cum omnia bona temporalia et eterna ex divina liberalitate nobis donentur, nullus acquirere potest debitum recipiendi aliquid illorum nisi per caritatem ad deum. Et ideo opera extra caritatem facta non sunt meritoria ex condigno neque eterni neque temporalis alicuius boni apud deum. Sed quia divine bonitati decet ut ubicumque dispositionem invenerit perfectionem adiciat, ideo ex merito congrui dicitur quis mereri aliquod bonum per opera que extra caritatem facit. Et secundum hoc opera ista ad triplex bonum valent, scilicet ad temporalium consecutionem, ad dispositionem ad gratiam, et ad assuefactionem bonorum operum. Quia tamen hoc meritum non proprie meritum dicitur, ideo magis concedendum est quod huiusmodi opera non sint alicuius boni meritoria quam quod sint. ¶ Ad quintum dicendum quod, sicut Philosophus dicit in 8 Ethicorum, quia filius patri numquam tantum reddere potest quantum ab eo recepit, ideo pater numquam debitor filii efficitur. Et multo minus homo potest per equivalentiam operis deum sibi debitorem efficere. Et ideo nullum opus nostrum ex quantitate sue bonitatis habet quod ad merendum [illegible], sed ex caritate que facit ea que sunt amicorum esse communia. Unde quantumcumque sit opus bonum extra caritatem factum, non facit

proprie loquendo [illegible] ad recipiendum a deo. Malum autem habet; et ideo opus malum ex quantitate sue malitie per equivalentiam penam meretur, quia ex parte dei non sunt nobis aliqua mala quasi beneficia. Et ideo quamvis opus malum mereatur ex condigno penam, non tamen opus bonum sine caritate meretur ex condigno premium. ¶ Ad sextum dicendum quod [illegible] peccatum [illegible] ex multo congruo [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod diminutio pene infernalis potest intelligi dupliciter. Uno modo ita quod quis liberetur a pena quam iam meruit. Et sic cum nullus liberetur a pena nisi sit absolutus a culpa, quia effectus non diminuitur nec tollitur nisi diminuta vel ablata causa, per opera extra caritatem facta, que nec culpam tollere nec diminuere possunt, pena inferni mitigari non potest. Alio modo ita quod meritum pene impediatur. Et sic hec opera diminuunt penam inferni. Primo quia reatum omissionis evadit qui hec opera facit. Secundo quia hec opera aliquo modo ad bonum disponunt, ut homo ex minori contemptu peccatum faciat vel a multis peccatis per hec opera retrahatur. Sed diminutio vel dilatio pene temporalis meretur hec opera, sicut de Achab 3 Regum 21 dicitur, et eodem modo sicut et bonorum temporalium consecutio. Quidam autem dicunt quod diminuunt penam inferni non subtrahendo aliquid ad substantiam [illegible], sed confortando subiectum ut melius sustineat; sed hoc non potest esse, quia confortatio non est nisi ex ablatione passibilitatis; passibilitas autem est secundum mensuram culpe. Et ideo si culpa non diminuitur nec subiectum confortari potest. Quidam autem dicunt quod diminuitur pena quantum ad remorsum conscientie, licet non quantum ad ignem; sed hoc nihil est, quia sicut reatus ignis est ex culpa, ita et pene remorsionis conscientie. Unde similis ratio est de utroque.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod satisfactio non oportet quod fiat per opera penalia, quia satisfactio debet esse recompensatio offense commisse. Sed nulla recompensatio videtur fieri per opera penalia, quia deus non delectatur in penis nostris, ut dicitur Tob. 3. Ergo non debet satisfactio per opera penalia fieri. ¶ Praeterea, quanto aliquod opus ex maiori caritate procedit, tanto minus est penale, quia caritas penam non habet, 1 Jo. 4. Si ergo opera satisfactoria esse penalia, quanto magis sunt ex caritate facta, minus erunt satisfactoria, quod falsum est. ¶ Praeterea, satisfactio, ut dicit Anselmus, est honorem debitum deo impendere. Sed hoc etiam aliter quam operibus penalibus fieri potest. Ergo satisfactio non debet per penalia opera fieri. ¶ Sed contra est quod dicit Gregorius: Iustum est ut peccator tanto maiora sibi inferat lamenta per penitentiam, quanto maiora intulit dampna per culpam. ¶ Praeterea, per satisfactionem debet peccati vulnus totaliter sanari. Sed medicine per contraria fiunt, ut Philosophus dicit in 2 Ethicorum. Ergo [illegible] per penalia opera satisfactio fiat. ¶ Ulterius. Videtur quod flagella quibus deus in hac vita punit non possunt satisfactoria esse. Nihil enim potest esse satisfactorium nisi quod est meritorium, ut ex dictis patet. Sed non meremur nisi per ea que in nobis sunt. Cum ergo flagella quibus deus punit non sint in nobis, videtur quod satisfactoria esse

no sunt ¶ Quod satisfactio [illegible] flagelli et
mali inducti et [illegible] quod debet. ergo non possit
esse satisfactoria ¶ Quod satisfactio [illegible] peccati penam
sed aliquando ista flagella infliguntur alii et peccati non
habent. sicut de Iob. ergo videtur quod non sint satisfactoria
¶ [illegible] [illegible] parata opus. parata
[illegible] et [illegible] [illegible] dicit. quod flagel
la [illegible] et sic sunt satisfactoria ¶ Quod ambrosius dicit et
[illegible] pena [illegible] penam satisfacit. ergo
hec flagella sunt satisfactoria ¶ Videtur quod [illegible]
[illegible] satisfactoria. [illegible] [illegible] etiam [illegible]
[illegible] et [illegible] quod opus satisfactorium debet esse penale [illegible]
[illegible] penam non habet [illegible] pene [illegible] medi
cina. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ergo non debet computari inter opera sa
tisfactoria. ¶ Quod esse penam vel est spirituale vel cor
porale. sed sicut dicit [illegible] ieiunio [illegible] peregrinatio
[illegible] [illegible] ergo non debet esse aliud opus sa
tisfactorium. ¶ Quod satisfactio necessaria est ad emenda
tionem peccatorum. sed etiam ab [illegible] peccatis emundatur
[illegible] dare etiam [illegible] mundi sunt vob
[illegible] alia duo sunt superflua ¶ [illegible] videtur quod
[illegible] esse [illegible] quia [illegible] [illegible] multo
plura sunt peccata [illegible] [illegible] et [illegible] plura [illegible]
factorum operum computandi ¶ Quod peregrinationes et in
[illegible] per satisfactionem et disciplinam sunt fla
gellationes [illegible] non computantur [illegible] [illegible]
satisfactione [illegible] ¶ [illegible] dicendum ad primam [illegible]
satisfactio ut dictum est habet respectum ad preteritam offen
sam per quam [illegible] fit per satisfactionem et ad
culpam futuram a qua per eam preservamur. et [illegible]
[illegible] satisfactio per opera penalia fiat [illegible] respe
ctu [illegible] offense [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] attendit [illegible] ab uno [illegible] plus [illegible]
[illegible] et adducitur ad alterum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut dictum est [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible]
[illegible] satisfactione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] ad [illegible] [illegible] magis
[illegible] ipsum. [illegible] non [illegible] [illegible] bona
[illegible] penale [illegible] ad [illegible] [illegible] satisfacio
[illegible] [illegible] bona ut [illegible] [illegible] et pena
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] peccati [illegible]
[illegible] [illegible] penale [illegible] ad [illegible] [illegible]
quo pena [illegible] [illegible] pene media
sunt ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible]
ut sunt pene. [illegible] [illegible] [illegible]
sic satisfactorie esse possunt ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
satisfactione [illegible] penalitas [illegible] [illegible]
difficultas. [illegible] a difficultate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficultatum

[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] augustinus
[illegible] [illegible] penalitatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] efficaciam satisfactionis [illegible] augustinus ¶ Ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] respectu offense [illegible] [illegible]
[illegible] non fit. [illegible] tali [illegible] [illegible] intelligitur
¶ Ad primam [illegible] dicendum quod respectu offense [illegible]
[illegible] et ab eo quod offenditur et ab alio [illegible] [illegible]
alio [illegible] respectu [illegible] [illegible] magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] si flagella [illegible] [illegible] ad
inflingitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ac
ceptat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patienter
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
efficiatur [illegible] [illegible] non habet [illegible]
[illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
illa flagella non [illegible] [illegible] [illegible] ad
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] esse possunt ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
flagellum et [illegible] [illegible] et mali magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] flagella sunt [illegible]
satisfactio [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod flagella habent
respectum ad culpam [illegible] [illegible] non [illegible] ad culpam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla culpa
[illegible] nulla pena [illegible] [illegible] quod culpa [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] pena [illegible] [illegible]
[illegible] et cautela [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] duo sunt necessaria [illegible] [illegible] [illegible]
esse [illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible]
custodia [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] ¶ Ad
[illegible] dicendum quod satisfactio ut dictum est [illegible] [illegible]
[illegible] ad nos [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·i·
[illegible] ad nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·ii·
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] ad [illegible] nos [illegible] ad ·iii·
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] pena [illegible]
accepit [illegible] [illegible] ad [illegible] totaliter
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] concupiscentia carnis [illegible]
[illegible] et superbia vite, et [illegible] concupiscentia carnis [illegible]
[illegible] [illegible] concupiscentia oculorum [illegible] superbia
vite [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad
[illegible] satisfactionis [illegible] [illegible] suggestionibus [illegible] non
indulget. [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ordinatur [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordinatur [illegible] ¶ Ad [illegible]
dicendum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totaliter [illegible] non
esse satisfactoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ·ii·

Et aliis hec penitencia. Et est satisfactio prima. Vel ad meliorem quam aliis omnibus hec tamen satisfactionis que cuiusque habitualiter [illegible]. Hec tamen afflictione carnis. quia ut dicit G. super ezechielem. dum crescit in nobis fortitudo amoris interni. tanto magis proculdubio fortitudinem carnis. Unde et nervus femoris iacob exaruit. agelo continuante loquitur. Genesis. Quid si dicatur quod peccatum carnale est duplex. Unum videlicet quod in ipsa delectatione carnis completur. ut gula et luxuria. Aliud vero quod completur extrinsecus et ad carnem ordinatur. quamvis non in delectatione carnis sed in delectatione animae magis ut avaritia. Unde talia peccata sunt quasi media inter spiritualia et carnalia. Et ideo oportet quod correspondeat alia satisfactio [illegible]. Quid si dicatur quod quaedam sunt peccata ita oppositae quod [illegible] fortia peccatis apparent. quia contrarium ut in quo quis peccavit. in hoc punitur. Et quod peccati nostri per satisfactionem radix abscinditur. Et cum quibusdam peccatis quaedam satisfactio poterit [illegible] ei qui non potest unum eorum perficere. in aliquo ad et [illegible] alium aliud vicem supplere potest. Ergo alia satisfactio [illegible] tum etiam quod quisque [illegible] in illis [illegible] eleemosyna. Unde non oportet quod si eleemosyna magis fecit quod hoc alii satisfactionis supplevit. Quid si dicatur quod [illegible] mittit peccatum. in ipsa tamen omnia ad illas [illegible] ut ad illa tria peccata generalia quia duximus debet satisfactionis respondere. redundabit. Quid si dicatur quod quaedam in afflictione corporis [illegible] tamen ad ieiunium restituere et quaedam in primo utilitate expendere. tamen elemosyna [illegible]. Et sic [illegible] exhibetur dicatur oratio accipitur. Et contra unum opus potest hec pluribus satisfactionibus.

Ad [illegible] sic proceditur. Videtur quod restitutio sit satisfactionis pars. Per satisfactionem revelatur deus et proximus. Sed per restitutionem proximo revelatur. Ergo restitutio est satisfactionis pars. Quid si satisfactio sit per se parte. sic pro iniuria satisfacit deo. Sed [illegible] male ablatorum est restitutio. Ergo restitutio est satisfactionis pars. Quid si ambo dicatur quod penitentia est a peccato cessare. Sed qui restituit a peccato cessat. quia retinere quod alienum est contra voluntatem domini peccatum. Ergo restitutio est pars penitentiae. Sed non est nisi satisfactionis. Ergo est pars satisfactionis. Sed contra. Satisfactio fit deo ut [illegible] differentiam [illegible] super iudicet. Sed restitutio fit proximo. Ergo satisfactionis non est restitutio pars. Quid satisfactio consistit in [illegible] et indignitate pene [illegible] non in restitutione. Ergo restitutio non est satisfactionis pars. Videtur quod ablatum non [illegible] debet restitui. fama enim restitui non potest. Sed fama aufertur. ergo non omne ablatum potest restitui. Quid dampna [illegible] illata sunt maxima. Sed hec dampna non possunt restitui. ut ablatio virginitatis. absentio [illegible]. Ergo non omne ablatum potest restitui. Quid qui impedit aliquem adipiscendo aliquod. ut [illegible] auferre. Sed hic non debetur ei restitutio. vel respective. sicut si quis impediat aliquem [illegible] prebendam consequatur. Ergo videtur quod non omne ablatum debet

restitui. Quid qui occasionem dampni dat. dampnum dedisse videtur. Sed ille qui subtrahit semina in casu pretiosa dat occasionem dampni [illegible] fructu. Ergo [illegible]. Et sic ille qui detinet pecuniam creditoris. ultra enim prefixam [illegible] ille potest lucrari [illegible] quod accidere potuisset. Ergo tenetur ad restitutionem totius lucri quod accidere potuisset. ut fructus quod percipiendus fore. Ergo non oportet quod sic fiat ablatorum restitutio. Quid si dicatur ut quod homo debeat restituere quod abstulit. Sed preceptum veteris legis est ut [illegible]. quod omnis reddatur in duplum et [illegible] in quadruplum. Sed hec precepta [illegible] moralibus [illegible] manent. Ergo tenetur homo in quadruplum vel quadrupla reddere. Quid quod in scriptura ponitur nobis [illegible]. Sed Luce .x. dicitur quod Zacheus se obtulit ad restitutionem in quadruplum eorum que accepit per fraudem. Ergo et talis est apud nos restitutionis modus. Videtur ut quod solus ille qui accepit ad restitutionem teneatur. Quia si exigatur plus in restitutione quam illatum est in dampno [illegible] unus solus dampnum intulit. ille solus ad restitutionem tenetur. aliis [illegible] plus recipiet [illegible] [illegible] quod [illegible] amissis [illegible] consentiente debet [illegible] [illegible]. Quid nullus debet restitutionem nisi qui dampnum passus est. Sed [illegible] quod preceptum dampnificavit aliquem ut consuluit [illegible] et tamen ille non dampnificavit. Ergo talis non semper ad restitutionem tenetur. Quid nullus tenetur dampnum [illegible] [illegible] dampno per alium. quia caritas debet esse ordinata. Sed [illegible] si [illegible] manifestum [illegible] sicut predictum. Ergo non est verum quod teneatur ille qui non manifestat ad restitutionem ut quidam dicunt. Quid similiter et [illegible] non reprehendit eos qui videt [illegible] accipere aliena. et tamen [illegible] dicunt quod teneatur ad restitutionem omnium. Ergo et iste qui non reprehendit non tenetur ut quidam dicunt restituere. Videtur quod [illegible] obiit [illegible] qui [illegible] et tamen obstare possit. Videtur ut quod non sit [illegible] restitutio facienda. ei qui dampnum passus est. nullus enim [illegible] restitutio ei qui [illegible]. Sed [illegible] necessarium [illegible] sic [illegible] accipit. Ergo videtur quod non teneatur ei restituere. Quid ille qui accepit non tenetur nisi ad restitutionem. Sed aliquando adeo eum debet [illegible] restituendo non possit [illegible] sine magno dampno. forte et [illegible] quam sit [illegible] restituendo. Ergo videtur quod in tali casu non teneatur ei restituere. Quid ad [illegible] [illegible] in [illegible] accepit aliquid. Sed non potest ei cui fuit restituenda quia vel nescit eum vel [illegible]. Ergo videtur quod non teneatur ei restituere. Quid ad [illegible] [illegible] [illegible] aliquis [illegible] Sed ille non tenetur reddere [illegible] ut [illegible] ad mala [illegible] quod non est [illegible]. Ergo videtur quod non [illegible] ei qui dampnum passus est sit restitutio facienda. Videtur quod [illegible] restitutione [illegible] [illegible]. Sed equaliter [illegible] ut quod [illegible] aliquo [illegible] ad dampnum ut dicitur [illegible]. Ergo videtur quod restitutio sine [illegible] facienda. ei qui dampnum passus est. Videtur

Ad primum ergo dicendum quod restitutio dicitur duobus modis contingit. Uno modo in rebus exterioribus, ut cum quis rem alienam detinet. Alio modo in actionibus et passionibus, sicut cum quis alicui per violentiam abstulit. Et hec duo aliquando separata sunt, ut patet per hoc. Aliquando autem coniunguntur, ut cum quis per violentiam accepit rem et ei aliquid accepit in iniuria et contumeliam intulit. Et si hic reperitur equalitas in rebus sufficienter, reperitur et inequalitas ex actionibus et passionibus, satisfactio requiritur. Et ideo aliquando est satisfactio sine restitutione, aliquando ut cum quis se percussit vel aliquibus contumeliis affecit; aliquando restitutio sine satisfactione, ut cum quis mutuum reddit; aliquando autem utrumque exigitur, ut cum quis aliquid per violentiam vel furtum subtraxit. Et sic loquimur hic de restitutione rerum male ablatarum, in quibus et proximum et deum offendit. Et aliquando dicitur quod talis restitutio non est pars satisfactionis, quia non debetur deo, sed est ad iustitiam [illegible]. Sed est ad satisfactionem preambulum. Ad secundum dicendum quod hoc non est, quia ... preambulum ... [illegible] ... et in deum commisit. Sed est iudicaliter [illegible] satisfactione [illegible] ... non est [illegible] ... non satisfactio ... et exhibitio ... ad quem pertinet satisfactio, quia est pars satisfactionis. Et hoc [illegible] ... possessio rerum ... offendit [illegible] ... vel penam pro illo debitam [illegible]. Et sic cessare ab offensa ... satisfactionis est. Sed est preambulum ad satisfactionem ... cum restitutio non ad satisfactionem ab offensa cessare ... rem alienam detinens [illegible] ... non est pars satisfactionis ... preambulum ad satisfactionem [illegible] ... que satisfactio ... est pars satisfactionis ... restitutio non est pars satisfactionis ... [illegible].

¶ Ad primum ergo dicendum quod offensa hominis primo [illegible] ... sua ei restituat ... [illegible] ... restitutio non est iustitia ad acceptationem vel detentionem iniustam, sed magis est negotium [illegible] ... ad satisfactionem ... non est satisfactorium [illegible] ... non [illegible] ... ¶ Ad secundum dicendum quod cessare a peccato [illegible] ... preambulum adimplere. Sed ... ¶ Ad tertium dicendum quod per satisfactionem [illegible] ... ita primo reconciliatur [illegible] ... amicitie [illegible] ... amicitia reparari non potest [illegible] ... iniuste acceptam vel detentam ...

... ille satisfaciat [illegible] ... que male ablata vel male detenta non restituit ... non restituit [illegible] ... restituere [illegible] ... vel ablata que ... non possit, sufficit ... restituendo cum tamen restitutione [illegible] ... usque ad voluntatem. ¶ Ad tertium ergo dicendum quod ille qui maliciam ... [illegible] ... vel talia ... [illegible] ... fame [illegible] ... ad famam restituendam [illegible] ... falsum dixisse ... ¶ Ad quartum dicendum quod restitutio [illegible] ... restitui possunt [illegible] ... non possunt ... ¶ Ad quintum dicendum quod ille qui impedit aliquem ne ... [illegible] ... non tenetur ad restitutionem [illegible] ... tenetur ad restitutionem [illegible] ... ¶ Ad sextum dicendum quod ille qui [illegible] ... non tenetur ad [illegible] ... Et sic [illegible] ... ¶ Ad septimum dicendum quod ille [illegible] ... non tenetur ... [illegible] ... ¶ Ad octavum dicendum quod [illegible] ... ¶ Ad nonum dicendum quod [illegible] ... tenetur ad restitutionem [illegible] ... non obstante ... tenentur ad restitutionem ... [illegible] ... si non obstat cum obstare possunt, ad restitutionem

.3. .[illegible]

tenentur. In aliis autem casibus enumeratis non obligantur sed tantum
ad restitutionem nisi [illegible] casibus sicut publice [illegible]
et consulit sua fraude efficaciter. Et qui aliquem in ista alia
[illegible] commissa non [illegible]. Similiter et certe omnes per [illegible]
vel adulationem tenentur ad restitutionem sicut ille qui adu-
lando ad [illegible] incitat [illegible] [illegible] tantum
[illegible] esse [illegible] et multi qui ex officio reclamare
tenentur et non reclamant. Nec tantum isti tenentur ad resti-
tutionem nisi operentur ut fiat ista obligatio sed debent indu-
cere eum qui abstulit ut reddat. Similiter et non
omnis homo qui non manifestat tenetur ad restitutionem sed
ille qui ex placito celat et particeps est. In
omnibus autem hiis si principalis restituit alii non obligantur
ad huius restitutionem. Et patet hoc toto ad obolum [illegible]
[illegible] quando dicit quod restitutio est iam statuta aliquando
in sue rei possessione [illegible] quod illi qui privatus est
re sua. De hac restitutione ¶ Item queritur de quo [illegible]
est dominus vel ablator pauperes sunt heredes et non
non obligantur ad huius restitutionem nisi dent pauperibus
pro anima illius cui restitutio debebatur. Addunt tamen [illegible]
diligentiam adhibendam. ¶ Item queritur quod si sit res magni
valoris de qua fit restitutio si inveniri non possit vel res
non sit magni valoris potest eam dare pauperibus illius
si habet vel alicui cenobio sicut habet [illegible]. Et potest
[illegible] tali quod ei reddere teneatur si requisierit
ut [illegible] ¶ Item queritur quod ille qui illo non acce-
pit det pauperibus illius ville restituendo vel in
aliquo usu [illegible] illius civitatis expendere [illegible]
[illegible] vel illorum ad quos [illegible] cura illius civitatis.
¶ Item queritur de qua restitutione etc. ut res illa de-
veniat ad successorem illius prelati quia [illegible] ipse re-
cipere non meretur [illegible] ecclesie [illegible] [illegible].

¶ Deinde queritur de elemosina. Et de eius [illegible]. Primo quid sit. Secundo
de effectu sive fructu eius. Tertio de [illegible] eius. Quarto
de quo sit danda elemosina. Quinto quis possit eam dare.
Sexto cui debeat dari.

Ad primum sic [illegible] quia sicut dictum est quod quedam [illegible]
[illegible] elemosina est opus in quo datur [illegible] indigenti ex com-
passione propter deum vel sic intente assignatam [illegible]
tate ei [illegible] [illegible] [illegible] etc. Sed [illegible]
non datur aliquid. Ergo dato non de [illegible] indifferenter
elemosina. ¶ Item ipsum datum elemosina dicitur quia dicimus elemosinam da-
re. Sed ipsum datum non est opus [illegible] res [illegible]. Ergo elemosina
non est opus. ¶ Item aliquem dare [illegible]. [illegible]
[illegible] qui [illegible] non indiget [illegible] fuerit. Ergo non
est [illegible] elemosina quod indigenti detur. ¶ Item opus quod fit
excellentie est magis laudabile quam opus quod fit ex compas-
sione quia est de [illegible] quia non ex passione. Sed
compassio est passio quedam quia [illegible] [illegible]
Ergo non est ex necessitate elemosina quod ex compassione detur.
¶ Item actus non recipit speciem a fine remoto sed a proximo
aliquando actus [illegible] [illegible] speciem. Sed [illegible]

[illegible] potest indifferenter. Debet esse dicta specialiter. Sed ergo [illegible]
ultimus finis omnium [illegible] actionum. Item quod non debet
poni in diffinitione elemosine quod facit deum. ¶ Item videtur quod elemosina
non sit satisfactionis pars. Sicut est necessarium satisfa-
cere ei quem peccatum offendit. Sed sic numquam [illegible] satisfa-
[illegible] habet elemosinam dare. Ergo non est satisfactionis pars.
¶ Item totum non potest esse perfectum [illegible] pars ei [illegible]
potest [illegible] perfecte satisfacere [illegible] alia parte et si nullam
elemosinam det. Ergo satisfactionis pars non est elemosina. ¶ Item non
potest esse pars [illegible] [illegible] differt ab aliis partibus eius. Sed
elemosina non differt a ieiunio et oratione [illegible] ad primam partem
quia hec eius omnibus competit [illegible] sint penalia ut ex [illegible]
[illegible]. Ergo elemosina non est satisfactionis pars. ¶ Item in [illegible] necessi-
tatis non differt [illegible] adhiberi remedium quod
nullus possit dare sicut [illegible]. Sed [illegible] est [illegible] necessi-
tatis [illegible]. Ergo [illegible] dare elemosinam non posset elemosina
competere [illegible] [illegible] non est [illegible] possidentium
[illegible] ut [illegible] non debet poni pars satisfactionis pars.
¶ Contra. Luce xi. Super [illegible] facite fructus dignos penitentie
[illegible] quod dare elemosinam [illegible] penitentie [illegible] non nisi
satisfactionis. Ergo est pars satisfactionis. ¶ Item [illegible] sola
[illegible] non sola penitentie aliquis [illegible] corporis [illegible] [illegible]
[illegible]. Sed satisfactio [illegible] penitentie [illegible]
[illegible] penalia. Ergo [illegible] non sola [illegible] quod affli-
git corpus sed elemosina et [illegible] [illegible] [illegible]
penitentie esse. ¶ Videtur quod elemosina non sit actus [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible] ad omnia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Sed pietas non est [illegible]
Ergo elemosina non est actus [illegible]. ¶ Item nulla passio est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia passio est ut [illegible] [illegible] [illegible] totum [illegible]
[illegible] elemosina [illegible]. Ergo non est actus [illegible].
¶ Item non est [illegible] quod non sit [illegible] [illegible]
[illegible] ad aliquam [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] opus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] elemosina non
est actus [illegible] quia reddit alienum. Sed [illegible] dare
[illegible] non actus [illegible] quia [illegible] non
[illegible] [illegible] magnificentie quia potest et in magnis et par-
vis esse. Ergo non est actus [illegible]. ¶ [illegible] est quod [illegible]
[illegible] est actus [illegible] ut patet per Augustinum [illegible]
in [illegible] libro [illegible] xxiii. Sed [illegible] [illegible]
[illegible] ad elemosinam. Ergo elemosina est actus [illegible] et sic est
actus [illegible]. ¶ Item non est misericordia nisi actus [illegible]
quia [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
elemosina est [illegible] [illegible]. Ergo est actus [illegible]. ¶ Item
[illegible] quod elemosina non cadit in preceptum. Luce xi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ergo dare [illegible] est [illegible] [illegible]
¶ Item quilibet potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non dat [illegible] elemosinam. Ergo dare elemosinam non est in precepto

Ꝑ [illegible] cadit etiam sub precepto non cadit vero sub precepto negativo. quia amicus dicitur pascere fame morientem. Si non pavisti occidisti. non cadit enim precepto negativo. Si non cadit sub precepto negativo aliquam ad tenetur sicut etiam dare quia preceptum negativum obligat semper et ad semper. ergo dare non etiam non cadit sub precepto alicui ¶ Ꝑ est quod cadit sub precepto alicui tempore obligat vel in casu ad proximum modo. Sed hoc non est de eo quia sicut patet probabiliter opus alicui tenetur quia si ipse non subveniat quia alius subvenire posset non est ut possit ei subvenire. ergo dare etiam cadit sub precepto ¶ Dist. xlv. c. quod dicitur Glo. c. sicut laudare fore etiam: [illegible] etiam sub precepto adiacet plerumque misceri se laudis appetitus. ergo dare etiam cadit sub precepto ¶ Ꝑ est sunt quo cuilibet esse non potest. cadit sub precepto. Sed sunt elargitiones. non quilibet esse non potest. ut [illegible] q. [illegible] habuit [illegible] hoc [illegible] et [illegible] tantum necessitati [illegible] et clausit viscera sua ab eo. quo cuilibet [illegible] manu [illegible] nulla [illegible] ergo dare etiam cadit sub precepto ¶ Cum [illegible] dicendum quod [illegible] quia etiam [illegible] grata est. Et dicitur ab eo quod est miseria vel misericordia. quia miseriam alienam suam facit. unde sicut homo miseriam suam expellit quod potest. ita misericordiam miseriam alienam expellit ei subveniendo. Et quod subvenire fit [illegible] quia ei [illegible] facit. unde ipsa dicitur [illegible] ad miseros [illegible] nomen accepit. Sed ut dicitur non potest esse meritoria vel virtuosa nisi in [illegible] et ideo in [illegible] perfecte [illegible] [illegible] est meritoria. [illegible] est miseria aliena quam [illegible] inter [illegible] compassione. [illegible] expulsione miserie [illegible] alienam miseriam [illegible] sua. [illegible] operis [illegible] ad [illegible] et [illegible] intentio [illegible] et [illegible] inter [illegible] ¶ Ad primum ergo dicendum quod [illegible] in [illegible] [illegible] numerus [illegible] operari vel [illegible] possessa [illegible] et recepta [illegible] Et ideo illis [illegible] in subvenire alienae miserie [illegible] et [illegible] dona [illegible] sunt [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] distinguitur ex actibus [illegible] ideo [illegible] adhibere: [illegible] sicut [illegible] quod [illegible] vel [illegible] ut [illegible] aut [illegible] Et [illegible] aliquam [illegible] ipsa [illegible] et sic non differt [illegible] aliquam ipsam [illegible] et sic [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod sicut [illegible] et si ipsi indigeant etiam [illegible] ut [illegible] pauperum et [illegible] et ideo quod [illegible] etiam [illegible] pauperibus [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod sicut [illegible] libro [illegible] [illegible] alicui [illegible] ad [illegible] voluntas et sunt possessiones sue et [illegible]

[illegible] et [illegible] possessiones [illegible] alicui [illegible] quo [illegible] displicet alicui miseria. Et sunt [illegible] miserie [illegible] subveniat [illegible] miserie aliene. vel velit [illegible] esse miseria. Et [illegible] et [illegible] quia ei mala [illegible] ex voluntate [illegible] displicet et [illegible] et [illegible] et adiungit [illegible] quia appetitus superior naturaliter appetitum inferiorem movet. unde si [illegible] inferiori et [illegible] ad repugnet. Et [illegible] et [illegible] alie [illegible] laudabiles sunt et [illegible] procedunt. [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] esse [illegible] non debet [illegible] ad esse [illegible] debet [illegible] et ideo [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non est [illegible] satisfactio [illegible] ut [illegible] [illegible] unde [illegible] ad [illegible] ipso quod [illegible] tenetur [illegible] tenetur [illegible] satisfactionis [illegible] ad ipsum. unde [illegible] ad [illegible] tenetur [illegible] tenetur [illegible] ad [illegible] non est [illegible] satisfactionis [illegible] ad [illegible] ille [illegible] ad [illegible] non tenetur [illegible] satisfactione esse [illegible] et [illegible] quia [illegible] satisfactorium [illegible] non solum [illegible] satisfactione [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] in [illegible] satisfactionis [illegible] et ideo [illegible] satisfactio [illegible] ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] ad bonum [illegible] unde [illegible] ad [illegible] et [illegible] carnis [illegible] superbia vite [illegible] et [illegible] et [illegible] satisfactionis [illegible] ad [illegible] ut Anselmus dicit ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible] et [illegible] ut [illegible] et si [illegible] non tamen [illegible] etiam [illegible] Et si [illegible] non tamen [illegible] quia [illegible] ut [illegible] Et si et [illegible] voluntas [illegible] sufficere ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] ad bonum [illegible] ad [illegible] et [illegible] non [illegible]

Compunctio [illegible] Carnis — ieiunium
Cordis — elemosina
Superbia vite — oratio

.B.

est id quod ad perfectionem virtutis requiritur. Sic autem in
dicatur est. Dicitur esse actus liberalitatis. Quamvis igitur non expri
matur omnis circumstantia debita. et ad actum liberalitatis exigitur.
Cum quo etiam ut dictum est in potest fundari sanctitudinem
significat distributionem ordinatam ad subventionem miserie. quod
ipsum non relevatur etiam ab eleemosyna quod de misericordia di
citur. Patet quod etiam dicitur de divitiis actu. Quamvis non expri
mat omnes conditiones et ad actum divitiarum requirentur; da
tores autem et acceptores ordinat liberalitas. Unde quamvis
etiam sit aliquis unus actus liberalitatis. aut unum pars ponitur
aequivocat. ut in m. dicitur d. xxxiii. eo quod liberalitas eo
excitat bona sit in divitiis. Et misericordia pietas magis
ad specialem bonum. quod est relevatio miserie generaliter. Unde
etiam est actus virtutis et primus liberalitatis. Ad secundum dicendum quod
pietas secundum Augustinum x. de civitate Dei. more vulgi dicitur ipsa
eleemosyna. Et sic ad pietatem pertinet dicitur etiam. et non pro pre
dictis; Sic autem pietas donum, misericordia differat. in
libro iii. d. xxxiii dictum est. Ad tertium dicendum quod misericordia pro quanto in
portat compassionem tantum ad miseriam alterius. non est vir
tus sed passio. sed autem quod importat electionem compatientis. sic
est dictum. Ad quartum dicendum quod ut patet. etiam reducitur ad aliquam
virtutem aptam et assignatam. quod ad misericordiam immediate et
ad liberalitatem mediate. Dominus et liberalitas sit non attendit
ut indigentiam. nisi in pluribus, aliquid liberalitatis specialem
indigentiam attendit. Ad quintum dicendum quod subvenire mise
riis ut dictum est non est actus iustitie vel sua. Est
ne sive plures. sed liberalitas. et ad iustitiam reducitur sic
pars secundum continuam procedendo. Ad sextum dicendum quod cum
etiam sit actus virtutis. et quod ad cadit sub precepto
quod precepta legis latoris ad virtutem ducit intendit. ut
dicitur ii. ethicorum. reducitur autem ad hoc preceptum. honora pa
trem. honor enim ille secundum Augustinum ad revelationem et sub
ventionem in necessitatibus pertinet. Et nomine parentum omnes proximi
intelliguntur. Sed preceptum affirmativum non obligat ad sem
per. semper obligat. sed obligat pro loco et tempore. et sic aliis
debitis conditionibus. Sic autem virtus divitiarum sit ordinata ad
subveniendum necessitatibus proximis vite. et quod subventio debet
esse ordinata, patet quod et divitias non sunt ad subveniendum
proximis vite necessitatibus. ut in ordinate vivere. et minime
accedit. Unde attendit talis modus tales debet attendi quod
ad duo, primo ex parte eius. qui subvenit. ut primo sibi postea
sibi iunctis subveniat. et dominus generaliter sic ex parte necessitatis
debet esse ordo. ut primo absolute necessitati subveniat. secundum ali
cui necessitati conditionate. quod est cum quis indiget aliquid ad
suum statum decenter conservandum. Et ideo preceptum legis ad
hoc obligat. ut id quod superest alicui post subventionem
propriam et sibi iunctis personis familie quam gubernare
debet. cum utraque necessitas expediat ad subveniendum alii
in utroque casu necessitatis. sic et non est quod sit de alimen
to superfluum absolute vivendi. in quo attenditur. quod
necessitas absoluta. et actu augmentatur. in quo atten
ditur. in quo attenditur. quod necessitas conditionata. Item

ad conservationem. generaliter virtute subveniunt. Et sic preceptum
legis obligat. quod et necessarium extreme absolute. primo subveniat
quod necessitas patet ut prepositi, conditionate. Et ideo dicitur quod da
re etiam de superfluo cadit sub precepto, et sic et da
re etiam ei quod est in extrema necessitate. dare autem de eo quod
est necessarium necessitate persone. quod hoc esset contra ordinem caritatis. Ad
primum ergo dicendum quod facere ad bonum ad quod ex lege sub precepto non te
nemur. ad supererogationem pertinet. De quo consilium datur. Et
ideo cum dare ad de superfluo sit necessarium. Et necessario
sit necessarium ad subveniendum maiori necessitati. et sic sit
necessitatis absolute. est bonum ad quod ex precepto non obligamur.
ideo est supererogatorium. Et propterea. de hoc est consilium. Et sic
intelligitur glossa illa. Ad secundum dicendum quod sic est accipere sup
plendum et diminutum in datore, vel in acceptore et recep
tore. ut philosophus in iiii ethicorum dicit. Et eo quod retinendo sibi
quod vivere faciat. quis et permittat sibi lege diminuere. quod ad eam
divitias actu ordinat sufficere. Quamvis non faciat
contra legem secundum hoc. et non propter perfecte adeptus virtutis ordi
nate. Et patet quod alicui est in statu extreme necessitatis efficitur
proprium omnia. Unde si et pervertitur ut furtum acciperet, non
peccaret. Ad tertium dicendum quod sic dictum est. reducitur ad preceptum
affirmativum pro tempore quo ad quod obligat. preceptum om
missionem inducit. Et autem secundum sententiam sub pluribus inducit
preceptum et affirmativum habet plurimos sub preceptum ne
gativum annexum. pro tempore illo ad quod obligat. Sic et aliquis
affirmativus habet negationem coniunctam. Et sic quod id secundum omis
sionem potest esse ut et causa alicuius peccati. Patet intelligitur quod
ambo dicta parte. si non prius occiditur. Ad quartum
dicendum quod ad preceptum obligat preceptum velis faciendum. aut
parte ex parte accipientis et ex parte dantis. Ex parte autem acci
pientis quantum apparet probabilia signa. extreme necessitatis fu
ture. non ei subveniat. ut cum aliquis videt alios impoten
tes ut per se subveniendi. et pauperem indigentem cibo
ut potu et aliis vite necessariis. non sibi sufficere posse.
non est expectanda ultima necessitas. quia tunc forte non posset
iuvari. unde lex famem ut sua scriptura. dicit eis Grego
rius super Job. non quod pauperem videre deceptorem. verum
tamen dicitur. o homo ipse vivis pane. decepto quem importat
Gregorius dicit. quod decipit maior misericordia. dicit hoc maxime ne
cessitate cupiat. Ex parte autem dantis quod sibi habet multa quibus
hic non indiget, nec ad sustentationem vite sue et suorum. nec
ad decentem statum sui conservationem. Et sic pauper extreme
necessitatis non comparet. nec quod adtunc futura necessitas
providebit velut probabilia signa necessitatis future. quod hic
est superflua sollicitudo. quam dominus prohibet. Matthei vi. nolite sol
liciti esse etc.

Ad secundum sic proceditur. videtur quod etiam dicendum est in peccato mortali
capere in temporali libertate. Tobie iiii. dicitur. etiam abor
peccato liberat et non patitur animam ire in tenebras. Et tamen
nulla esset conditio. si illos a peccatis eriperet quod tenebras
debitores non esset. quia et dicendum est in peccato mortali quod
tenebras debitores sunt. a tenebris infinitis liberat. Item

4

·X2

inib. dr. j. thym sup. t. sup. i. pietas adeo valet pietate ap. [illegible] si lubeat [illegible] patitate! ualpu labit qd! Et no plibet. no at p illi vlubeo uela ul aquo [illegible] p. 7 [illegible] no [illegible] i pecco mot decedetes. p etiam [illegible] apudiose [illegible] ne. [illegible] nitp ubate apea infra. n p [illegible] di. g ei dr uera etia. [illegible] elle q decedit i pecco mor caz. [illegible] g n p eta apea infra liburp [illegible] ut q eta sit satisfactoria [illegible] q alia opa satisfactioy. [illegible] gen [illegible] n tollo [illegible] i orde 7 ieiunio. n fit aliq intio [illegible] g ieiu nui 7 oro sut efficatiora ad delendu pecm q eta [illegible] satisfactioy opa oz ee penale. 7 [illegible] acceptu [illegible] ieiunui e mag penale. 7 oro e op mag [illegible] acceptu. q eta [illegible] maiore familiaritate cu deo [illegible] g eta e min satisfactoria q ieiuniu 7 oro [illegible] e q dr. glo. [illegible] thym. iiij. sup. i. pietas adeo valet op suma disciplie [illegible] e i mia 7 pietate. [illegible] [illegible]

[illegible]

i mor [illegible] possit [illegible] ad sum qom [illegible] q efficacia satisfactioy ueniat [illegible] satisfactioy [illegible] sic [illegible] i [illegible] el 7 qd [illegible] uenit 7 i aliis [illegible] sic tota [illegible] ueniat [illegible] mag [illegible] mag [illegible] 7 no [illegible] eta ei [illegible] oroy 7 ieiuniy duplici roe [illegible] p eta eu c dat [illegible] ad orandu 7 ieiunand. 7 alia [illegible] facienda [illegible] p eta [illegible] data [illegible] [illegible] ordinat [illegible] q eta [illegible] ieiuniu quo [illegible] 7 oro [illegible] ieiuniu q [illegible] ad dni de bilitate corp [illegible] ut dcm est [illegible] satisfactioy q oro 7 oro q ieiuniu [illegible] j. thym. iiij. [illegible] medi cina pecca! [illegible]

[illegible]

ce/ quod omnis pena absolvitur et reatus. sic distinctione dicitur est
ubi patet satis ad obiecta

Ad quartum sic proceditur. videtur quod inconvenienter assignentur elemosine corporales septem. que hoc versu continentur. visito. poto. cibo.
redimo. tego. colligo. condo. Visito. scilicet infirmum
Cibo. scilicet esurientem Redimo. scilicet incarceratum. Tego
id est vestio nudum. Colligo id est recolligo hospitem
Condo id est sepelio mortuum, opus enim etiam adulterium
est cum dicatur de contrario. Sed sepultura non est adulterium
mortuum. ut supra dictum est. ergo non sit etiam in hoc quod mortuus
sepelitur. ¶ Praeterea. dicitur. capitulo xxi. nunc opera commemorant
quibus adimpletur libera et regnum meretur. Sed in hoc non comp
putatur mortuum sepelire. ergo non est in hoc aliquid etiam ¶ Praeterea.
etiam dicitur distributio necessariorum aliorum. Sed quidam vestes
non sunt ad necessitatem sed ad delectationem. et quidam cibi et potus
non sunt ad necessitatem sed ad delectationem. ergo non videtur quod vestire
nudum et cibare esurientem. sit per se istius ¶ Sed
in nocte alicui sunt necessaria huiusmodi que possidet sicut
occurrit [illegible] ductor. claudus vel cecus. Cum ergo
etiam ad [illegible] necessariorum ordinetur. videtur quod insufficienter etiam
possidere nuncupentur ¶ Praeterea. inter opera necessaria prius est pingu
Sed hoc non fit aliquo modo. ergo insufficienter numerantur
¶ Videtur quod et elemosine spirituales inconvenienter numerentur. que hoc
versu continentur. Consule castiga. solare. remitte
fer ora. Consule. id est doce ignorantem. et dirige dubitantem.
Sed illi [illegible] in hoc duplex spiritualis etiam. scilicet doctrina et
consilium. Castiga. scilicet delinquentem. Solare. id est consola
re tristem. Remitte delinquentibus in te. Fer. id est porta
infirmitates aliorum. et gravamina. Ora. pro omnibus. etiam
et eadem sub precepto et obligatione ad quas debitum tenetur
est. Sed non est tempus docendi. non enim aliquis ignorantiam occultat
Sed ergo etiam prius sit doctrina. ut videtur quam aliquis videat
aliquem ignorantem. videtur cum docere ¶ Praeterea. quicumque deliberat aliquid
quod facit. doctor querere. Sed ille qui dat consilium. quando
deliberat. et consilium quod est ut dicitur. iii. ethicorum ergo non
debet aliud etiam poni consilium quam doctrina ¶ Praeterea etiam ad hoc
[illegible] reducitur ut dicitur est. Sed servitus in [illegible]
[illegible]. ut in tertio libro de. xxiii. dicitur est de publicis istis
ergo cum castigare delinquentem ponitur consequenter. non
videtur quod debeat inter elemosinas poni ¶ Praeterea etiam non computantur
inter peccata [illegible] sed inter peccata insunt cum per opera
satisfactionis. Cum ergo remittere delicti et ferre mole
stias aliorum. sit actus patientie. videtur quod non sunt ponenda
etiam que est actus misericordie ¶ Videtur quod elemosine corporales preemineant spiritualibus. etiam enim ordinatur distributionis in
dignitate. Sed magis indigent corpore quam spiritu. ergo potior
est etiam corporalis quam spiritualis ¶ Praeterea quanto minus recompensatur
datum/ tanto etiam est acceptior. unde dicitur Math. vi. quod receperunt
mercedem suam qui laudem petunt quando. Sed
in corporalibus etiam minor fit recompensatio. quam in spiritualibus aliquis devote recipientibus expectat ergo etiam corporales
sunt potiores ¶ Praeterea quanto etiam magis sufficiunt de
[illegible] pauperibus/ tanto quanto est [illegible] magis [illegible]
[illegible] desiderio recipientibus. pro eo quod corporales quam spirituales
que de facile corporales magis sustinent. ergo etiam corporales po
tiores sunt ¶ Sed contra est quod per elemosinas spirituales subvenitur spiritui
per corporales autem corpori. Sed spiritus preeminet corpori. ergo et etiam spiritualis
corporali ¶ Praeterea. quanto est nobilius datum est melius etiam. sicut
et melius corporalibus per se bonum spirituale quod recipitur spiritualiter
datur. est melius quam corporale quod datur in corporalibus. ergo etiam spirituales
sunt potiores corporalibus ¶ Respondeo dicendum ad primam questionem. quod etiam
corporalis ordinatur ad subveniendum necessitati corporis. quod quidem est dupliciter
scilicet corporis et spiritualis vite alicuius actu/ corporis quod necessitatem
corporis mortui est duplex./ Una. cui corpus quando mortuum dicitur incurrit
et ad hoc ordinatur sepultura mortui./ Alia. sed quod est nobis
necessarium ad propriam usum. antequam mortem cum eius incurrit. et
hoc duplex./ Uno modo in pluribus corruptionem inferens. quod est de
fectio nutrimenti et contra hoc ordinatur cibatio nutrientium./ et
potatio sitientium. sed quod huiusmodi duobus indiget ad nutrimentum
unum/ alio modo in pluribus corruptionem extrinsece. et ad hoc or
dinatur et duplex etiam. scilicet tegere nudum. et colligere hospi
tem in domo. quod huiusmodi duobus quamvis aliquis incurrere indi
gentiam. scilicet veste et domo/. sed illi et necessitas spiritualis
potest esse duplex./ ut extra intrinseca. sicut infirmitas. et
contra hoc ordinatur visitatio infirmorum/ ut extra extrinseca
sicut redemptio incarceratorum et contra hoc ordinatur redemptio
captivorum ¶ Ad primum ergo dicendum quod quamvis sepultura non prosit
mortuo secundum se considerata. prodest tamen ei secundum quod in memoriis
bonum remanet. et aliquod adiuvat per se excitat. Unde
monumentum dicitur amentum. ut dicit Augustinus in libro de cura
pro mortuis agenda ¶ Ad secundum dicendum quod dominus enumerat illas
etiam. in quibus maior indigentia apparet. ut evidentius
iustitia iudicans appareat. dum hos pelis remu
neratur. et illos pro obmissione condempnat. Et tamen in aliis
scripture locis/ talis etiam commendatur. sicut patet de thobia
et symone machabeo. qui parentibus et fratribus suis sepul
cra sollempnia edificavit. et etiam de ioseph qui corpus domini se
pelivit et exinde laudatur ¶ Ad tertium dicendum quod aliquid illud
quod est ad delectationem vel ornatum in necessitate venit et
hoc duplex/ ut patet in infirmitate. quia infirmi subtractio sunt
delicatis cibis et vestibus mollioribus. nec non et grauiter
/ut patet pro pellicia consuetudine. aut et dignitatis sta
tu. in quo autem et pauperes sint consuetudine non. aliquis
vivit. et ideo et augustinus huius duobus generibus bonum pauperibus
vivere subvenitur ¶ Ad quartum dicendum quod opera alia necessitatis
ad aliquid istorum reducuntur. quod quidem etiam distributionem mo
bi prime/ hoc tamen sub visitatione infirmorum continetur
¶ Ad quintum dicendum quod sic numerantur eo quod est infinitum quod dicit ut patet
dicitur in libro ethicorum. continuatur omnia necessaria vite idem. ideo et
pauperes continentur opera necessariorum. Et ideo subvenire pau
peri. non est specialis etiam ab aliis distincta/ sed generaliter
opera includit ¶ Ad secundam questionem dicendum quod per elemosinas spirituales debent
quibus hoc defectibus proximi spiritualibus subvenire. quod quidem fit
dupliciter/ uno modo quando aliquis impetrat. proximo subvenire

ado. eth. facit oro. / alio m° qn ap sbuere pro
pt ipm. et h. ut h dfem pene. ut h dfem cupe
in p° m° / h e dup. / q pcti spual ut e imella
s. igrancia. et h hue e nsolo. / tn ac se m°. s. h
dfem cupe. h dup. / uno m° expte ipi pnnep
ad ordiatoe sbueat castigato. / alio m° expte il
tenet. 4 ex cupa pcam lectio. et sic h cupa est
dup remediu. s. remisio expte el ip dnte cupa
gmitte. et suppotato expte el. au ptaup soctetas
e onerosa. / vt. dicit. dfeus au sbuere petup
spualeq / aut e dfaup pene i melli pado ut
spculat et sic e doctria gsilar. ut dcme. / ul
i afflicta 4 sic gsolo. / aut e dfaup cupe 7 sicut
ise ipo ul spe condiatop. et sic n restat il p
oro dnut sbdiu inplorde. / ul ipam et
sic q ad cupa. idulgt remissioe / q adpena q
mfts supportate. ¶ Ad p° g° d q sic due elem
colle. no cadit sb pcepto obligate. n ad ipas n
necess 7 ut dic i necc up uite sbuetur. / ut ad
doctria aliu. no obligat ho pt dnm offiau
n i hup q sunt d necc galaup. 7 no ect q m
sbdect. / ut in aliq auute uidz / n ect aliup
ex offo. 4 id fact tenet. alias ac doct e gsili
7 sup erogo qtu. sic 7 d elis collib dente ¶ Ad
3 d q no op qd e gsilud. sic qd q e d tebz
agndup anob. et qa dubito su igermtu tulz
ht spalte tam dfauz. / inq dficit sciat. q deb
ee vogitiua iope. id spilup eta pote gsilia p
e doctria ¶ Ad 4 d q pena castigado ifligi
gtigit dup. / aut ip e afflicta ille au isti est
sio adseruitute ptuiz. 4 equalitate isti fuat. 3
q pena cupe repsentat / aut q pcedit ibm el
i q pena mfts. et sic largo n adlibitu re
ducit. puz oe bnficiu ipsca qd m lbiltiat
est. ¶ Ad 5 d q oup e mat oui idebitu
et id no est inherus si acc 4 sunt alicu dlic
tu q cheirtu / sic caitas. q mpdaz ¶ Ad 6
pom d q ela he esse ut dcm est 7 ex pte
datis. 7 expte recipientis. expte ac datis ef
ficatia ele petit pcdue ipi acc. q sblic
primo ist. et sic sipli loqndo ela spual dign
e. / q ac spualep dignores sut. collib dente
expte aute recipiens. pot inpari ela dupli
/ ut roe boi qd gsti. et sic adhuc eta spual
pmmz. / ut roe necc. et sic qda spualep se
qbda collib potiop. s. q q cupa ordiant. qbuz
etis collib. q h dz mag uiuite cupa q aliq
dfem colle. 7 morte / qda ud collep. s. q sunt
ad sustentatoe uite i qbda elis spualibup
mag necc. q. s. sut adbn ee. q ille q sut
ad bn ee spu. sic mag necc. illis q sut ad
bn ee. s. corpis. unde q° q oib collib elis ale

·i spualep potioz sut. et sic sipli loqndo
d uicis ¶ Ad p q° d q qaup oz hic pbp indi
gentia q spual. tn indigentie sp sut mag
sigmde. q indigentie corps. sicut elemosine
spuales q colles dne ¶ Ad 2 d q respectiu n
minuit ela efficatia. sic metito respectiuuz. tn
quup ap decedo 7 ipe adduct. no tn qm pp
facit. / sic sola ut alei sbuerdo. et sic i ten
tio acqredi aliqi spuale bonu no minuit
tam mitti. q p ipm do gnagtm. / ut sicq co
tigit ¶ Ad 3 d q si min sbuat ap defeci
spualep. h e pte dfem cup. no ac ministrati
ela ph. q accepta 4 recipit. / sic s. q acep
tatie dz. aliqs datup minu ex recipientis pend
et adnib. qd sum e. · *Madac* ·1·

Ad 4m sic pot ut q d necco no sic dicit.
eth. q ut d aug. pat. 4 iposite et
cto caua s h exigt. ut mag ho p. q alia tb
uigat. q pcat sbtrahe p necem. / ut alei gfeat
¶ p. phs d in uii. eth. q 4 dissipat sbam sua
i. dicaup dstruit se ipm et pap uite q ad
necc. dz pcat 4 se ipm occidit. q° 7 pccat
4 d necc s elam facit. ¶ Ad 7 q° q 4 oia dit
n° ptineri d necc. dz dnp gsulit. q xix.
uede oia q hs 7 da paupib. q° sin pcto pot
ho d necc s elam facit. ¶ Sicut ut p 7 de
male acqsito. 7 possesso possit ela fi. luc. xvi ·2·
sf. d. facite uob amicos d mamona iniqtis. d
glo. iniqtis biudispetta i istud tint. q ut
licet d iiqua possessio elam facere. ¶ Ad 4 ei 4
e iutia necc ho gstitue. oib modz sbuad est
dz gtigit aliq q n hre. n d i illu acqsito 7 de
tento. aliq i egna necc ho uide. q° dz ei elam
facit. 7 sic d male acqsito 7 dtento. pot elam
facit. ¶ Ad 9 e. qd e. d. no e gpueddi ela si ·3·
paupib dispesare. q ex illicitis reb acqrit ¶ Sed
tenet ue. q d turpi luc no psut fi elis. sic de
meretricio 7 aleato. 7 eo qd p symonia acqrit. q
q pmn. da hunt ad sitt d sicuz dz exh no
lig sacficau ul oblom do offere. d ut. xv. iiij.
n offerup mcede pstibli. ut pm cau q
nua dl ca. q° n ete exbl fi deb ¶ Ad p ela
tenz luc. e ipe luc. acceptoz ei eop illibi
lez fut. ut phs d i. iii. eth. q ex aleato n
pot fi ela. ut ur q tenet adresttutioe. el. q°
no pot fi ela d tpi luc. ¶ Ad 2 e qd aug dt ·1·
q bene ad d malo facite in bonu. quaqsiue
ld d tpi luc / pot id in bona usu gtiti ela ex
pende. ¶ Ad 3 d. ad pm qom. q d reb reqredis
dr nob ad necem dup / l uno m°. sin q no pot
q ee 7 uiuere. / alio m°. dr nob necc. q idige
m° ad honeste uiuedu. ut decent p statu nro

dz talis decentia nõ cõsistit in aliq indivisibili. q2 inter addi
tur bonũ nõ excedit statũ suũ conditioẽ. inter subtrac
tio sui status decenter cõservat. dz tn posset addi p
eet ult° condiciõnẽ statũ sui. 7 tn dimin quo nõ sua
rec' bonitas ut statũ sui decentiã. Et h' qd sinite
dicitur pot. q2 de sigulis nõ ẽ videtur. et statũ in
h' ponere abinto 7 vetoris q dect diviciis. dz sup
aut dotẽ inulta pot aliqd ẽẽ ad necc' duplex ul
tra sui ipi. Et h' dr aqb'da necessi illdus ut
roc corp qd cura agẽ dz. Et h' dr necc' pe
sone qd ad dignitate ptinet. q qua aliqd cõpetit alio
cura gerere. Illud zo sin q nõ p ẽẽ ul'uiue q. ut
ipe ut alii qp cura h'. nõ dz relaq expedi; h'
ẽẽ dr necc' sipli. q necc' absol'. ni forte posset
an q talis necctas incidat p aliu modu releva
ri. q2 ut excdz abbi necess roe; autẽ 7 id qd sb
tracto nõ pot decem' statũ. aliq mo ul sui ut sciat
ni dz ap relaq expedẽ / ni de facili repiciari posset
auch ap status mutare velly. q ut dz ide
cent in aliquo statu manẽ. ni ut necctas alia p
suadet. ut aliq zc spalis inecct excellentia ultra
ut eeẽ. ut rei publice. q2 bonũ gentis ẽ divi
q bonũ unĩ. pd aut q sbtcto ul sbtracto. nõ de
centia status manz. pot i elaz dari. 7 d' h'
ẽ cõsiliu nõ pceptu. id aut qd necessi reputat
ad id qd ẽ ult' decentia statũ. dz metam discre
tari. Et h' vidz sb pcepto ¶ Ad p° g° dd q si
ap necessi sint quo nullo m ẽẽ aut uiue possz
decenter. q sbtbet. 7 alii dare. ordie caritatis
plurit inbrufteys obsuad'. nõ aut si de aliis
sin qb' pileri ẽẽ possit. ul' aliq q r tribuat
q2 ulimosi ẽ de talib' boys coll'b. plus alii q r
tribue. ut phr i.ix. eth. d' ¶ Ad pdd quo illa
pcedit de eo qd ẽ necessi q sbm modu ¶ Ad 3°
dd q illi q oia dimittũt ppt dm statũ su
ũ nõ mutat. cuĩ status nimcũ decentia ob
fuar pot. p ea q ab alib' 7 duoũ. ul' cati
dẽ inũstitiones ul' ia instituta sunt i posses
sioib' 7 reddituib'. ¶ Ad sm qom dd q r' dr
licitu qd nulla lege phibet'. Un illicite acquisi
dr. qd q cõtrarie legis acquirit'. Et h' pot ẽẽ
dupl'. q2 aut lex phibuit ipm luc' ul' cãm
luc' tm. / si ipm luc' ẽ phitu / tũc impossibile
ẽ cõsiste demncio'. Ex h' ẽ ipo efficit' ap ĩ i
sti titulis 7 male fidei possessio. q2 g lege dd
be. et intelliu' distingued' ẽ. / q2 aut nõ trãs
fert' dnm. sic irapina 7 furto. 7 tũc oio re
stitue tenet'. Et io exh' nõ pot elã fi. / aut
transfert' dnm. Et tũc ul' cõpetit ri repetitio. ei
q qs lucratus est. q' id nisi fiet i usura acci
dit i quan' qnt dnt. dnia trãsfertur. Et tũc
7 nõ pot elã fi. / aut nõ cõpetit repetitio ppe

.2.

turpitudine faciẽs expte dantis sicut i symonia ac
cadit. Et tũc ille cui nõ pot iuste reti
nei. Et dz metam erogari. Si aut lex phibuit ea
quo qs lucratur. Et si luc' supposito actu. tũc qs
nisi acq'rendo tali actu q lege fecit. tn renendo
nõ facit q lege. sic i eu qs de leviacinio l' me
retrico lucrat' Et io h' retinere potest 7 de ea
elã fi pot ¶ Ad p° g° dd q r' intelliged ẽ de illis
q p illicitũ actũ acq'sita sunt 7 tn iuste possidẽt
Et aliter dd q2 mammona iniquitas dnr divitie 7 habe
acq'site 7 possesse ab inicio. eas sola iniquitas divitias
ẽẽ reputat. ut aug. expone. xxi. de ci. d'. ul q
sunt iniquitatis occo. ul' iniquitas. i. inequalitas. q2 ni ea
li sunt bonis distribute. bono aliqui egete. 7 ma
lo supabundate ¶ Ad p dd q i tali casu sb sim p
culo pauperes ẽẽ pot. dz ille q hz aliena. ei au
dz. 7 sui ille licita diceret. sed nõ. dz pauperi
i ultima necctate existenti pvide. n' pvidz sb de alie
no. q2 necctas talis oia facit cõia. Un nõ tenẽ
ad restitutioẽ ni ille cui dz insili necctate ext. q2
7 tũc tenet' q pvide si n' abeo hmsg ¶ Ad
3m qom dd' q sm luc' ipm ẽ lege phitu. ut
rapina. usura. 7 symonia. nõ solu de ipe luc'
sb inquita q d' h' dene. Et tũc elã sb' ul nõ fieri
possit. Et q sm actu quo qs lucrat' ẽ lege phit'
nõ aut ipm luc'. / tũc uocat ipe luc' sicut est
i meretricio 7 similib'. Et tũc de tali luc° elã fi pot
q2 nõ tenet' ad restitutioẽ ¶ Ad p° g° dd q de
tali luc° nõ dz fi oblo ad altare. pp scãm manifeste
ppe scandalũ 7 reveriẽ sacror. 7 scelcis ab hon
tnee. Et h' ec cãs nõ phibent qn ex tali elã
fi possit. ¶ Ad p dd q ipm luc' alearu' ẽ le
ge phitu. Et h' distinguend' ẽ. q2 ad elã lucru
istu ẽ phitu lege nali aut dnã. ut q ap
luc° ab his q re sua alienare nõ possunt. sic
sunt minores 7 furiosi 7 similes / 7 iterũ q ap aliu
trahit ex cupiditate lucrandi; sb sb nisi potiũ ẽẽ
tale luc' ẽ malũ. Alia aut nisi potiũ q
desuetudine abrogat'. nõ aut dnã. id dd ut
q si lucrat' ẽ ab eo q nõ hnit ptatẽ alienandi /
tenet' ad restitutioẽ ei. Et sic n pot facẽ elãz in
si aut lusit cũ eo q hnit ptatẽ alienandi. si sua
sunt. si victus lusit 7 amisit. pot repetẽ. Et
lucratus nõ tenet' restitue. q2 ille q amisit nõ ẽ
dignus recipe. n pot licite retine. ni nisi potiũ
p aliq consuetudinẽ ẽẽt aliqd abrogatu. si aut
aliu cõpulit. si amisit. / nõ cõpetit ei repetitio. si
aut lucratus ẽ tenet' ad restitutioẽ illi a q lucratus ẽ
3 nõ pot facẽ in elãz

Ad 3m qntũ sic pcedit'. vr q uxor possit de reb' mariti
facẽ elãmi. q2 sicut dc aug. uxor i societatem
matrimonii assumit'. / ppe qd nõ de capite. m3 de

pendens tertia est. Sed uel lateret. Si ergo uir potest facere elemosinas de rebus domini, que fuerint eius exceptis rebus propter paupertatem! et uxor poterit facere. C. p. de lucia legitur quod debuit elemosinas inignorantia sponsi non enim reprehenditur sed laudatur. ergo uxor potest sine consilio mariti elemosinas dare. C. xxxiij. q. v. c. xj. Vir caput est mulieris. Sed uir non potest aliquid sine capite facere. ergo nec uxor sine marito potest elemosinas dare. C. Uidetur ut quod filii familias possunt et dare. quia quibus ad sumere est, potest alii dare. Sed res patris sunt filii familias. quia ipse est heres. ergo potest de eis etiam dare. C. p. ubi dicitur laudabiliter est. si ad bonum spirituale conferatur. quia ad bonum aliter corporale. Sed ad usum corporis sui potest filius familias rebus patris monasterii uti. ergo multo fortius ad bonum spirituale. Preterea per elemosinas. C. xxiij. nullus potest aliquid dare, quod non est in potestate eius. Sed patrimonium non est in potestate filii familias. ergo non potest de eo elemosinas facere. C. Uidetur ut quod sicut ancilla possunt facere elemosinas de rebus dominorum. et uidetur quod sic quia de quibus presumendum est bonum non impediatur. Sed facere elemosinas est bonum. ergo debet presumi quod domino suo placeat. et ita sub spe rati habitionis poterit elemosinas facere. C. p. etiam quod famulus facit uale ad salutem domini possunt. sicut patet in mortuorum suffragiis. Sed pro debito procurare bonum domini sui non solum corporale sed spirituale magis. ergo potest de rebus domini elemosinas facere. C. xxiij. nullus debet elemosinas facere de alieno. Sed res dominorum non sunt seruorum. ergo serui de eis elemosinas facere non possunt. C. Uidetur quod monachi possunt elemosinas facere sine licentia abbatis. Bonum enim bonum non preiudicat alteri. Sed religio est bonum quoddam. ergo non preiudicat elemosine quod quoddam bonum est. quod enim dare possit. C. p. etiam maior inceptiua continentie. Si ergo monachi non possunt etiam dare, sunt peiores coniugatis quam alii. C. xxij. q. ij. etiam non est dubium quod de rebus monachus non habet preter professionem paupertatis uoto. ergo non potest etiam dare. C. dicendum ad primum quod in extrema necessitate existenti quod fuerit omnia communia. quibus pro se potest elemosinas facere. quia debet presumere quod suo superiori placeat cum ipse dare tenetur. Si presbyter etiam et si prohibetur ut dictum est. quod sic de illicito uoluntate dominus est per adeam restitutionem que tenetur. Aliquas autem debet uxore distinguendum. quia si habet aliquas res preter dotem. ut est lucrum! tunc potest dare talibus elemosinas. quod uirum non depauperet. et in requisito assensu uiri dum uir non prohibeat. et si prohibet libere! possit probabile credere. quod non incidere. Ubi sine reprehensione abesse commode ea coram. Sed absque licentia elemosinas facere non potest uiri. nisi aliquas elemosinas coram commoditas. de quibus eius constare potest quod uiro placeat si necessitas pauperis inspiciat. C. ad primum ergo dicendum quod quamuis uxor ad societatem assumatur et in ipso actu matrimonii sit equalis! tamen in hiis que ad dispensatorem domus pertinent! uir caput est mulieris. et ideo est super eo de uxore. C. ad secundum dicendum quod beata lucia

... erat adhuc sponsa. non erat matrimonium consummatum. aut ratificatum. Et ideo de consensu matris sue cuius erat potuit elemosinas facere. C. ad secundum quoniam dicendum quod filii familias non potest dare etiam. sicut constat per eum. ni pro ne et hi. quod non inficitur spirituale dampnum. de quibus fuerit constare potest quod parentibus placeat. Ad primum ergo dicendum quod quamuis filii familias sic heres, non tamen adhuc est dominus. Et ideo dare non potest. C. ad secundum dicendum quod aduentum consilio tenentur ei parentes. non ex eorum suauitate conueniunt. Et ideo potest uti rebus parentum ad necessitatem. non autem aliis dare. C. ad tertium quoniam dicendum quod filii dicuntur et seruus et ancillas et et de famulus. quamuis sit liber conditionis. quod non possunt dare elemosinas de rebus dominorum. sicut constat per eum. ni pro ne et hi. quod ut dictum est non inficitur spirituale necessitati. que si et sit dispensatio eis. non tamen potest dispensatio. quia propter bonum in re domini. Sed quia ex eorum ea ad utilitatem domini. de pro purgatorio debet fructus. et fiat quod possit elemosinas dare. C. ad primum ergo dicendum quod non omnis quod presumantur de quibus bonum. Sed est ad quod tenentur quo promisso prestat. quod nullum debent esse malum. nec constet nobis de malitia eius. Et ideo non quod famulus credat quod domino nisi illa necessitate pauperis in qua dominus de necessitate tenetur. C. ad secundum dicendum quod suffragia non possunt mortuis per alios fieri. nisi in quantum meruerit ut eis prodessent dum adhuc uiuerent. ut augustinus dicit. Et ideo sunt a monasterio corporis ille etiam quod pro eis fiunt. Et sic oportet quod per uiuentibus fiunt si debeat eis prodesse. Debet esse contra quod non potest esse. si eis displiceat. Et ideo non potest facere elemosinas pro domino famulus de rebus domini nisi constet quod ei placeat. C. ad tertium quoniam dicendum quod si monachus habet dispensationem in monasterio. potest et debet facere elemosinas de superfluis, nouerit capituli. Si autem non habet dispensationem tunc in monasterio existens non debet dare sine licentia nisi in extrema necessitate ut absque abbate ad modicum nisi spe rati habitionis. Extra monasterium uero existens puta in studio! potest facere etiam. quia cum datur ei expense, committitur ei eorum dispensatio. C. ad primum ergo dicendum quod non est inhonestum bonum preiudicare bono ipso repugnante. non quod ipse contra dictum adimpletum in quo est bonum. quod bonum hoc non est contra. Sed per comparationem ad eius imperfectionem. C. ad secundum dicendum quod monachus non est peior existens peior coniugatis. quia multo magis est acceptum deo. illius qui abdicato quod predictis distributio. quam fit per alios.

Ad textum sic procedetur. Uidetur quod omnes non possunt elemosinas facere. etiam eis et a crede libaliuntur ut existentur subtrahe utilitatem per ipsius quod in bonis consistit! non facere nisi ad alteram. ut de dictum de. in. C. eth. ergo etiam non potest esse ad superbiam. C. p. nullus dat. nisi quod habet. non ad recipit nisi in quod non habet. Sed nullus potest ad filium habere et non habere. ergo non potest dare elemosinas. C. xxiij. q. ij. illius debet diligere proximum sicut se ipsum. Sed proximum debet uti diligere affectu. quam et effectu et beneficiari. ergo et per debet beneficere et elemosinas dare. C. del

2.
3.
placeat.
1.
2.

terd' ut q malus no sit eta dādi. p idqd dr eccl. da mysericordi 7 no suscipias peccatore. Et ite bñfac humili 7 no des impio. Cp. p'dio dñi sui repugnaret q̄ d' reb' adm' q̄ possit hoste dni sui nutrire. Dr 7 ouis peccator e hostis dei. ḡo nō dz ei eta d' reb' q̄ nob' possit dari. Cp. dr. g. a. b. estote filii patris ui q̄ ioc e. q̄ sole suu oriri facit sup bonos 7 malos. dr 7 h' n̄ dr
3 n̄ ppmutatōe. ḡo debem' 7 bonis 7 malis dare ac.
Cvlet ut q melioi sit mag' sbuenied' sp. q eta dat' pp' dñi ut ex ipi diffiᵒe pz. dz bon' e de pp'qor q̄ malus. ḡo melioi sp eta e dāda. Cp. eta he efficacia 7 exope recipientis. 7 obligat ad orāda p elam danti. dr 7 op' bōe e efficacior ad impetrād' mag'. ḡo mag' sp dari dz eta mag' bo
Cdr 7 d'. eta cu sit act' uirt' misia tenet'. dr malus e mag' mis' q bon'. ḡo mag' e eta malis
1 amandi q bonis. Cdr ad p' fōm q eta dupl' pot fi. ut exp'dat pz. 1. f. p collatōe alic' rei te pāl'. et h' m° nlli ipi. eta faci pot. s' ul' p exercitu alicui act'. ul' spual. ul' corpal'. et ipli hoc duplr. pñt u'ue ipm age pot fi. ut maioz cot 7 una p' act' alia. 7 ille una ps corp' alia. io talē eta' ap pot fieri f. Sz ad sbuenied' s' i corpalib' n' sat' iētūr. Io dz no aprime dari peccori. Sz sola d' sbueniedo alē. ad q nō ita mlta retinat' sp dr. ecc. xxx. mise re aīe plac' d'o. Cadp' ḡo dr q ls dilect' s q psistit i affectib' no pot ee adisi ipm. Sz s' assistit i effectib' p' ee insc ipm. sic 7 illa dilectio sic et alq illicitas ad se ipos. q pp' turpitudine e p necessaria sbuenire. q' sisa nlls in pot ee
2 ad se ipm. q h' tam ssituis. A sp ad alen' ee dz. S' ad s' pz. sola ex dcis. Cdr sm fōm dr q p aug' sic diligendi sunt hoies. ut eor' n' dilig'tur errores. Et q exhiao b'nfi dilectoi emsiq' io pecori ad sbllctatōe n'. dz h' eta' fieri. si idigeat. cu pcipiat' nob' bñface ymicis. Sz ad sbuend' eoz malicia no debem' eis ad dare. Cu si gteriz q' d' eo q' d' eis dat' impēd' ab utent'/ n' debez eis dari ad n' exmu necess' expectet. 7 h' m° intelligendi e aucc' induci. Sm pz sola ad p'. Cdr . . . ad q pcori 7 si sit inm dr q' idolpa. n' en qd' adnaz. q dr n' odit eo 7 frat. sap. xij. Cad tam qom dr q eu mag' bnfaced' sit. ut d' phi i. ix. eth. no e facile drtare pp' uitas duisi tes boi 7 necess'; t n' h' e tenēd' q' sp mag' reddeto e debitu q' bnficiu impēdedu. ut d' idē ipse/ n' ex pte alē alle mag' bnicas ut necitas. Et ido parentib' 7 ipss 7 bnfactorib' 7 eis aqb' spual' ac capit'. mag' dz etam fiere. si indigeat. 7 cetis pab' melioib' mag' ac mag' 7 indigentib'

mag' act' sit q eē ad ūueg dz q' mēlis gstitu'. s' s' hoesta 7 necess' 7 dileū dsigne aut i sugl'ie p unu ex alē pstit'. e inpe. q' s'glatu gd iuog q' abidede sunt. sc i sulēc 7 no cede ls arg' d' huc dur uetd dez 7 sondie gstitu. Cad p' ḡo dr q pluis sit do ppq' s' sp melio. notū dz ei sp mag' dari. q etam lagito. adnecte pp' sbuendā' diuit' insuitie. un si indigetia ex pte alea nimis excedat' mag' puabit' iscito cittant' eta. s' si melioi daret. Cad 2 dr q' boni gstāit' effici eta expte dātis. s' expte recipientis. et eo expte dātis dz ee ordiata dāto q' eta efficacia nugs. Cad 3 dr q pluis peccator sit mag' mis' i spualib'. no tn in corpalib'. et i on e s' sp mag' puidnd' p ealles eta'.
Deinde q'r' d' ieiunio. et circa h' q'runt' iiij. p'o qd sit ieiunium. 2o qd teneat'. 3o de tpe ieiunij 4o d' sallucti' ipm.
Ad p' sic pced'. ut q inco'ūnt' diffiniat ieiunium dicens. Ieiunium e parsimonia uict' abstinentiaq' cibor'. parsimonia ei ut q2 d'. ide e q pui pimonia. Simoniae ide e q ciburs. ḡo ide uis e parsimonia uict' 7 abstinentia cibor'. ḡo alterū superfluit. Cp. in' idq. sup' h' genus dimonio n' eicit' xc. dr. Io. ieiuniu e n' solu abstine' s' a uitijs illecebris abstine'. s' ut ḡo ipsa dor' diffiniat ieiuniu in parsimonia abstinētia ul' q insuffic' sic assignat'. Cp. ad obsuatōe ieiunij. no sola ut p'tine ad abstinētia cibor' s' 7 luget 7 ungueto no uti. ut p3. dan. x. In dieb' illis lugebā ego daniel 7c' s3 d' hus n' mtio in p'dcc assignatōe. ḡo insufficies e. Cp. inter s'uat parsimonia uict' 7 abstinentia in cibis. q' cū plag' i die manducat'. dr 7 taleo no dnt' ieiunatores. ḡo diffiō p'dca no gruit' et ieiunio. Cp. nllus e ieiun' n' ieiunio sr' n' abs' n' abstinē. dr 7 as' 7 imodic' cibis utens. e pz ieiun' an qm comedat. ḡo tali no gruit diffinitio assignata ieiunij/ ḡo e inpetra. Cvlet ut q ieiuniu no sit uirtutis act'. ut h' et sic bndatiter 7 dl'nuto coputat'. dr 7 ieiunium i ppt'it' dlmu tatōe actib'. i quo gsuat pot nudus actus. ḡo ieiuniu no e uirtutis act'. Cp. eis uirtutis act' e mer' oprādo. dr 7 ieiunium dr cessatio ab actu. ḡo no e uirtutis act'. Cp. ieiuniu gsistit i'n solu i abstinedo a superfluis cibis. q h' e d' necessitate uirtutis/ sz 7 necessarijs. dr 7 q' subtrahit neccessaria uita' s'. dur p'ccato morts. ut Io. dr. diffe uit' mag' ut pus te interimas. Et i ḡo nlli licet seip'm occide. ut q nlli licet ieiunare et q' ieiuni no e act' uirtutis. Cp. sic dr aug' x. gfe. ali menta sic dz sumi. ut sūmis medicamenta. dz

magis infimo minus est mediocritas observanda. Si vero
in principio statim acci perficit. si arto abstinuisset donec
consuetudine preoccupetur. ut in ipso libro d. xv. dicitur et
et quasi nimio ieiunando periit homo. cum non haberet sic gustu
modo. dicit sic ieiunium non est actus virtutis sed ¶ Item. Quod
per se dicitur ieiunium est preceptum dei et ecclesie. unde sit
dimittendum ¶ Contra. Ysidorus dicit ieiunium est abstinentia. unde ex
differentia primitus apparet. Sed abstinentia est virtus. ergo ie
iunium est actus virtutis ¶ Item. videtur quod ieiunium sit actus
temperantie. quia enim dicitur d. v. de con. ieiunium quadragesime
est decima totius anni. Sed dare decimas est actus iustitie
et istius. ergo ieiunium non est actus temperantie ¶ Contra. Adversa
tendere perpetuam molestiam pertinere. Sed hec accidit in ie
iunio. ergo ieiunium est actus fortitudinis. non ergo temperan
tie ¶ Item. prudentie pars est cautela. ut in Ethicorum libro d. xxx. iii.
dicitur. Sed ieiunium ad cautelam futurorum. sicut in
dicitur. ergo est actus prudentie ¶ Contra. Ipsum in parte temperantie
sunt ubicumque tantum. ut dicitur in Ethicorum. Sed castitas est
ieiunium. Ergo est circa cibos. ergo ieiunium est actus tempe
rantie ¶ Item. abstinentia est species temperantie. Sed ieiunium
est abstinentia. ergo est temperantie actus ¶ Videtur autem quod ie
iunium non cadit in precepto. super i. Pe. ecce gloria est
filiae regis ab intus. dicit glossa. quia gloria ecclesie in interioribus
consistit. scilicet fide. spe. et caritate. Sed omne preceptum
est ad gloriam ecclesie ordinatum. ergo de ieiunio exteriori non
potest esse preceptum ¶ Item. consilia que sunt supererogationis ad
consilium pertinet. ad quod nullus obligatur. nisi ex voto. Sed ie
iunium est huiusmodi. ergo non obligat ad ipsum aliquis ex precep
to ¶ Item. quorumcumque est lex preceptum pertinet. Sed ergo ie
iunium institutum ab ecclesia cadit sub precepto. tunc si aliquis
unum diem non frangeret quadragesime. peccaret mortaliter
quod videtur contra dictum ¶ Contra. Statuta ecclesie obligant per
modum precepti. sic preceptum dicitur. quia dominus discipulis
dixit. qui vos audit me audit. Sed ad ieiunium
obligamur ex statuto ecclesie. ergo cadit sub precepto ¶ Item.
maioris perfectionis est lex nova quam vetus. et magis actu
naliter christianus abstinet. Sed in lege veteri erat ie
iunium in precepto. ergo multo fortius in lege nova. Quod
¶ Videtur autem quod ieiunium non sit satisfactorium. quia satisfac
tio est iustitie pars. ut supra dictum est. Sed ieiunium est
actus temperantie. ergo non est satisfactorium ¶ Item. ad quod
ex precepto obligamur. non est satisfactorium. Sed satisfac
tio excedit sicut dictum est. Sed quadragesimale ieiunium
cadit sub precepto ut dictum est. ergo ad minus non est satis
factorium ¶ Item. satisfactio debet fieri ab eo qui peccavit. Sed aliquando
est quod peccat. ieiunium autem non est aut. Sicut cor. ergo non
est satisfactorium proprie ¶ Item. sic contingit peccare ex
superfluitate cibi. ita ex subtractione. Sed subtractio a
bi non datur. ut satisfactio. cibi habundantia. ergo non
habundantia dari debet. ut satisfactorium. cibi subtractio per
ieiunium ¶ Item. i. ethicorum. ii. actus executiva admodum
virtutis est. Sed ieiunium est huiusmodi. ergo non est satisfactorium per

petito ¶ Contra. Opus satisfactorium debet esse penale.
Sed ieiunium habet magis tamen penale quam elemosina. Cum ergo
elemosina sit satisfactoria. ut ex dictis patet. et ieiunium
debet esse satisfactorium ¶ Item. satisfactio est peccatorum causas
excidere. Sed ieiunio aliquis abscidit peccatorum causas
maxime ieiunio reprimitur carnis. quod ad peccatum incitat
ergo etc. ¶ Ad quod dicendum quod ieiunium dicitur duobus
modis. scilicet ieiunium nature et ieiunium ecclesie. Ieiunium dicitur
quo aliquibus diebus ieiunatur antequam cibum sumat. Secundo
autem dicitur ieiunium. quod ordinata abstinentia pro peccatorum
satisfactione. abstinentia autem; In satisfactione autem
peccatorum non sola sed quia ab illis homo abstinet. quod
lex vetus prohibuit. Sed et ab illis quibus salva licite
uti possemus. quia quod illicitum committit. et alicuius
abstinere. ut augustinus dicit. Unde ieiunium abstinentia iste
virtutis presupponit abstinentiam illam. et adiunctam expi
ationis. addit abstinentia. quam ab illis quorum mediocritas
licita non corrumpit. Et ideo dicit Ysidorus in primo
dictorum differentie ieiunii et abstinentie. scilicet abstinentia ab
illis quae virtute corrumpit. et hec quod dicitur. per parsimoniam
vivere. et ab illis que salva virtute alias uti liceret
et hec quod dicitur. abstinentia perfecta ¶ Ad primum ergo procedens
solo. Ad secundum dicendum quod differentia alia sic intellecta de ieiu
nio spirituali et non de ieiunio corporali ¶ Ad tertium dicendum quod ie
iunium ex suo nomine dicitur importat abstinentiam
in cibis. Unde ille abstinentes qui ieiunantes prohibitis
observare fecit legitime. non sunt de cetero ieiunii
sed admodum ieiunandi pertinet. Et ideo hic non oportet
tantum quod in differentie ieiunii. de eius in tanto sicut ¶ Ad
quartum dicendum quod intelligendum est in prima differentia talis ab
stinentia actibus aliis licitus. ille est ieiunans
utitur. Et sic obiectio cessat ¶ Ad quintum dicendum quod differentia
predicta non dicitur de ieiunio. nisi quod prius dicitur ieiunium
sed de ieiunio ecclesie ut dictum est. non ¶ Ad sextum quod
dicendum quod sic supra dictum est. actus quidem suum nomine inclu
dit ad quod admodum virtutis pertinet. actus autem
dicitur ad quod admodum virtutis pertinet. actus aut
tis dicitur per se. quod est de se. quibus possit male
sed obligatio quod forte non includitur. in suo nomine. Sed ad quod
adiunctam exigitur. Ista autem ut dicitur. in suum nomine sub
velut quod admodum de facili includitur. Ideo omnia autem
dicitur collectores utiliter existimata. ex quo habundantia
peccatum precedentis. et peccatum contingit. propter multitudinem non ad eius
modum et incitando ab eis. sic propter intemperantiam et
in aliis pertinebus affligitur. Sed quia nomine ieiu
nii actus notus quidem exprimitur. quod aliquis ad laudabilem
modum. sicut cibus se abstinebit. Sed quia in nomine suo
modum virtutis importat. Ideo actus virtutis dicitur dicendum
¶ Ad primum ergo dicendum quod medium virtutis non est medium secundum
equalitatem absolutam. sed accipitur secundum rationem recta
Et ideo quod ad id quod est parvum uni. est satis alii. sic
quod prius sano in cibis. est satis in infirmo. quia
per abstinentiam curatur. Sed virtutis autem spiritualis

morbi assit. id est utile quod curatio morbi tollat. Sed et illud quod aliquis esse modicum vel non debito. Tamen volenti nulla peccati curatio satis est. Et sic ieiunium medium virtutis non corrumpit. Tamen sciendum quod medium virtutis non consistit in indivisibili. Sed habet aliquam latitudinem in qua virtus salvatur. Quamvis tamen illius latitudinis quae pergit salva virtute, nolunt non posse simul determinari. Et idem quod dimittit ad quod licite possit uti, propter quod fuerit a medio virtutis descendit. ¶ Ad sextum dicendum quod ieiunium quod est ieiunium dicitur non notat aliquem actum. Sed privationem praecedentis cibi. Et ideo secundum ipsum non dicitur aliquis ieiunare. Sed ieiunium esse notat actum quendam secundum quod homo in cibis sumendis se aliquis regulat. Propter esse statutum. Et ideo secundum hoc ieiunium dicitur aliquis ieiunans. Et ideo hoc ieiunium potest esse virtutis.

¶ Ad secundum dicendum quod necessitas duplex accipitur in cibis, primo ad conservationem vitae. Et tale necessarium sustinet ieiunium non licet. Sic enim interimeret se ipsum. Et hoc necessarium est valde modicum, quia modicis natura contenta est. Alio modo dicitur necessarium ad conservandam valitudinem corporis. Et quod accipitur in duplici statu, primo secundum sufficientiam tantum respectu ad ea quae inducuntur ex officio vel ex societate corporis ad quas quivis necessario agendi. Et taliter necessarium per ieiunium subtrahi non debet. Hoc est esse de rapina bestiarum ieiunium offerre. Si aliquis per ieiunium impediretur ab aliis operibus ad quas aliquis obligatur. Unde Ieronimus dicit: De rapina holocaustum offert qui vel ciborum vel nimia egestate vel manducandi vel somni penuria immoderate corpus affligit. Et et sic talis abstinentia quia homo ab operibus utilibus impeditur, quamvis non ea ex necessitate non teneatur, indiscreta est ieiunium et si non est illicitum. Unde Ieronimus dicit: rationalis homo dignitatem amittit qui ieiunium caritati vel vigilias integritati praefert. Secundo accipitur valitudo corporis secundum optimam corporis dispositionem et quod in tanto robore consistens difficilius spiritui subditur. Ideo necessarium ad valitudinem sic acceptam et si licite accipi possit. Tamen laudabile subtrahi potest. Et taliter subtractio non interitum mortis accelerat. Cum corporis humana mutationes frequenter ex superfluitate quam ex defectu morbus egritudinis incurrunt. Unde et Galienus dicit quod summa medicina est abstinentia. Invenitur et ad propositum abstinentes frequenter et diutius vivere. Et ideo per talem subtractionem non potest dici mortis occasio. Cum se habeat ad utrumque, scilicet ad prolongandum et breviandum vitam. Subtractio autem eius quod non est necessarium, non hic non illo modo est de necessitate virtutis recte perfectionis. ¶ Ad quartum dicendum quod quamvis ad passibilitatem corporis ex qua fames causatur cum per alimenta subveniendum. Tamen ex alia parte est quando infirmitas et periculosior cum ieiunium subvenit. Scilicet concupiscentiae morbus. Quae in statum innocentiae non erat. Et ideo adhuc morbi exterpandi magis tendere oportet. Sic et media periculosior

morbo, sollicitius subvenitur. ¶ Ad tertium dicendum quod quamvis aliquis actus pluribus virtutibus possit procedere. Sic ab imperantibus ipsum et dignantibus adeo, ut quaecumque modo invariabilis. Tamen illa virtus proprie actus dicitur, quae elicit ipsum a sua, quae scilicet procedit formaliter, quia in sollicitudine speciei. Sic calefactio a calore. Sed tales virtutes quibus actus virtutis per compositionem distinguuntur. Et ideo actus ab illa virtute elicitur quae secum in specie rationis obiecti. Et quia ieiunium toto cum reparatione quam quod ab illa reparatio parte que abstinentia dicitur, ideo eius actus proprie ieiunium est. Quamvis ab aliis virtutibus procedere possit et imperare et possit. ¶ Ad primum quod dicitur pars iustitiae est reddere debitum. Non autem est debitum dare decima de operibus sicut de rebus possessis aliquo modo. Dicitur ieiunium decima totius anni, quadam adaptatione. Et ideo non oportet quod sit actus iustitiae. ¶ Ad primum dicendum quod fortitudinis est propter molestias ab exteriori illatas. Hoc autem non est in ieiunio. ¶ Ad secundum dicendum quod in virtutibus moralibus digitus patientia ut in quarto libro de XXXIII. dicitur. Et sic actus aliarum virtutum sunt et patientiae. ¶ Ad quartum dicendum quod duplex est praeceptum, scilicet iuris naturalis et iuris positivi. Praecepto iuris naturalis prohibentur ea quae sunt per se mala. Sed praeceptis iuris positivi prohibentur ea quae possunt esse occasiones malorum vel praecipiuntur aliqua ordinantia ad virtutem quae legis positor inducere intendit. Et propter hoc ius positivum ut dicit Tullius est annale derivatum. Unde ad legem positivam pertinet, ut dicit philosophus in X Ethicorum, ordinare nutritiones, ieiunium et ad invectiones vero id est opera et studia ut ad reclamationem animalis et poenitentiam ad bona. Ieiunio vero quantum est de se ad praeceptum iuris naturalis pertinet. Scilicet tanta abstinentia carni exhibenda, ne spiritui rebellet. Reparatio et ut dicit philosophus in IIII Ethicorum, in se actus ex conservatione salutis. Spectat. Quae ut autem reparationem non excedere, ad ius naturale pertinet. Sed determinatio talis abstinentiae secundum determinatum tempus et determinata cibaria ad ius positivum pertinet. Quod modo habet actus. Et hoc modo ieiunium sub praecepto esse cadit. ¶ Ad secundum dicendum quod determinatio secundum se est. In talibus consistit. Sed et exteriores actus ad eandem dilationem pertinet, in quibus ab exteriori producitur. Et in quibus interior devotio consistit. Et sic ieiunium ad devotionem esse ordinatur. ¶ Ad tertium dicendum quod duplex est genus supererogationum, scilicet quod totaliter excedit necessitatem salutis. Et hoc non potest cadere sub praecepto sed sub consilio, secundum Ecclesiasticum VII. De virginibus autem praeceptum non habeo, consilium autem do. Aliud genus supererogationum est, quod aliquo modo ad necessitatem salutis pertinet, quamvis non semper habeat illum modum. Sic et ieiunio excedens patet. Et ideo determinatio modi in talibus potest cadere sub praecepto. Esse vel cuilibet legis latoris. ¶ Ad quartum dicendum quod praecepta iuris positivi magis obligant ex intentione legis latoris, quam ex

ipse liber. et ideo transgressor talis precepti magis est
reputandus. quia obviat intentioni legislatoris. qui non
derivat in aliquo a legis ordinatione. Intentioni autem
legislatoris obviat. quia contemptum vel aliquid tale
ab ordinatione non procurat. Si autem in aliquo contra or-
dinationem non procurat in quo probabiliter credi potest. si legis-
lator adesset eum obligat non velle. talis non est
reputandus legis transgressor. et ideo non est necesse
quod quotiens aliquis hic ab ecclesia institutum ieiunare
obmittit quod mortaliter peccet. potest enim hic aliquando ora-
tio sine peccato contingere. aliquando autem cum veniali, sic mor-
taliter et cum mortali. et hoc secundum diversas occasiones. Ad hoc in du-
cit ad ieiunandum frequentia. Ad quintum dicendum
quod ieiunium actus satisfactorius est. quia et pluribus satis-
facit. Satisfactio vero ratione respexit afflictionem ad dele-
ctionem et futura peccata impedienda. Ad quintum dicendum quod
ieiunium semper evitare sit actus temperantie. in abstinentia
in qua est et sic est satisfactorium. sicut et adultera
temperantia admixta similiter hoc. Ad sextum dicendum quod precepta
legis non est in ueo. quod est necessario ad salutem. et ideo quod
sub tali precepto cadit non est satisfactorium. sed ad debitum
faciendum exigitur. et sic est verum. sed quod cadit sub precepto
ecclesie satisfactorium esse potest. Ad septimum dicendum quod ponens eum peccat
in aliquo relegando. si hoc. et ideo ipse qui peccat punitur sin
sit peccatum. mortale sive peccatum leve. tamen et peccatum mortale eidem re-
dundat in ipsam sanitatem. sic et per eum veniale illa tene-
batur imperfecto. Ad octavum dicendum quod superhabundat ubi nihil
peccati est. et sic ordinata. et ideo non potest esse satisfactoria sicut
ieiunium. Ad nonum dicendum quod multum admodum valet contra
exaltationem. magis ad constitutionem peccatis. vel quod ad unum tamen valet
sicut ad recepta demandata.
Ad secundum sic proceditur. videtur quod ad ieiunium ab ecclesia institutum
quis teneatur absque dispensatione. preceptum enim est ecclesie obligans
sicut preceptum dei. unde apostolus dicit qui vos audit me audit
sicut ad precepta ecclesie. Item quod vel ab illo institutum est. non potest
sine necessitate relaxari. Sed papa sive universalis statuit esse
ecclesie ieiunium. ergo non potest per dispensationem sine neces-
sitate relaxari. Item ff. de b. inhibendo de dispensationibus,
precepto cum precepto superioris non potest inferior dispensare.
Sed quibus signatur quod est inferior quam ecclesia. quia ieiunium
sub precepto statuit. vel forte ubi est caput romana
ecclesia. ut loco capitis. f. sic. ergo nullus aliquis sine ie-
iunio dispensare non potest. Item innocentius. iii. in quadam
decretali loquens de istis. dicit quod non servat necessitas
ergo necessitate imminente. potest quis sine peccato ieiunium
ab ecclesia institutum permittere. per dispensationem. Item precepta
legis naturalis non possunt per aliquod statutum in-
mutari. Sed precepta legis naturalis est ut homo ad necessaria
ab his studeat. ergo si necessitas exposcet. possit ieiunii
abstinentiam non servare. Respondeo dicendum quod multi non tenen-
tur ad ieiunium ecclesie. j. cor. iii. ubi spiritus domini. ibi
libertas. Sed iusti spiritu dei imbuti sunt. ergo ubi ab

omni statuto ecclesie. et sic non obligantur ad ieiunium ab
ecclesia institutum. Item p. iii. x. dicit d. non possit filii sponsi
si quamdiu cum eis est sponsus ieiunare. ieiunium autem ad
luctum pertinet. sed cum istis semper est deus. si spiritualiter est
capitulo. iiii. hereditate vel perfide metodibus. ergo ca-
spirituali persona non pertinet. videtur quod non tenerentur
iusti viri ad ieiunium. Item nullus tenetur satisfa-
cere qui non peccavit. sed ieiunium est quedam satisfactionis species
ergo si sunt aliqui iusti qui numquam peccaverunt. videtur quod ta-
les ad ieiunium non teneantur. Item apostolus perfec-
tus fuit. sed ipse corpus suum castigavit per ieiunia
et alia exercitia. ut dicitur j. cor. ix. ne forte reprobus
efficiatur. ergo et alii iusti debent ieiunare. Item istam
quod ordines ecclesie non statuunt sed precipit. sed quidam in
ordine. mandata obedientia inferioris ad superiorem. sed precep-
tum hoc est eis debitum. ergo per istam homo non absolvitur
quin teneatur ieiunare. et alia precepta ecclesie facere
Videtur quod et pueri teneantur ad ieiunium. joel. ii. dicit
sanctificate ieiunium et post pauca congregate parvulos et
sugentes ubera. ergo parvuli ad ieiunium pertinent. Item
magis est pueris precepto puer quam bestia. sed jona
iii. dicitur homines et iumenta non gustent quicquam. nec aquam
bibant. ergo multo magis pueri ad ieiunium tenentur.
Item pueri plus possunt ieiunare. ut videtur quam puelle
quia habent plus de humido. sed qui plus potest magis tene-
tur. ergo pueri magis tenentur ad ieiunium quam puelle.
Sed contra. preceptum ecclesie necesse est ubi subtrahe non debet. sed pueri
non indigent frequenti cibo. quia non possunt sicut cum
simul escam accipere. quia eis ad totum diem sufficiat.
propter debilitatem nature. ergo ad ieiunium non tenentur. Item
ieiunium est ordinatum ad satisfaciendum et concupiscentie compri-
mendum. sed satisfactio propriis peccatis non competit
pueris. quia in innocentia vita degunt. et a puritate pueri
dicuntur. sed non est in eis concupiscentia actualis impugnans, sicut
habitu in eis sit ut augustinus dicit. ergo non tenentur ad ie-
iunium. Videtur quod et puelle et senes non excusentur
a ieiunio; propter peregrinationem et est eis dimittendum. quod
non est necessitas. ut fuerit quod quidem est necessitas. sed pe-
regrinatio non est necessitas. Cum ergo ieiunium ab ecclesia insti-
tutum sit necessitas. per consequens sub precepto. videtur quod non debent
propter peregrinationem. aut etiam ieiunium mentiri. Item vi-
detur quod non excusentur aliquo fiunt a ieiunio excusentur. quia
lucrum spirituale est preponderare lucro temporali. sed hoc opus ad
lucrum temporale ordinatur. ieiunium autem ad spirituale. ergo
non est ieiunium propter hoc opus intermittendum. Item vi-
detur quod non excusentur pauperes. quia pauperes videntur se induere
ieiunium. ergo non est eis quare aliquando non ieiunare.
Sed contra. afflicto non est addenda afflictio. sed omnis peregrinatio
afflictionem de se habet. ergo aliqui excusantur ab af-
flictione ieiunii. Respondeo dicendum ad primam questionem quod ius
positum natura naturali procedit dicitur. magis per ius positi-
vum observandum ius naturale dictat. quia in tercio capitulo

legis latoris est honestatem inducere ad uirtutes [illegible] ... quia perpetuum ad uirtutem naturale. Quod enim obseruandum est secundum legem naturalem non potest esse uniformiter in omnibus propter diuersitates et inequalitates complexionum. Sicut non idem modus curationis potest adhiberi omnibus laborantibus eadem egritudine. Et ideo legislator non potest ad preceptum ponere quod non oporteat minimum aliquid pre-mittere. Sed considerans quod frequenter accidit legem ponit in illis casibus, et sub modo determinato per legem non competit, iudicium relinquit aliquibus quibus hanc discretionem dedit. Et hec est dispensatio prelatis commissa in ieiunio ab ecclesia instituto et in aliis huiusmodi preceptis ecclesie. Ad quintum dicendum quod preceptum diuinum sicut de eo quod est contra necessitatem salutis [illegible]. Et ideo in nullo casu obseruare illa oportet. Sed precepta ecclesie que uim obligandi habent ex auctoritate precipientis non [illegible] se obligat propter [illegible] in qua [illegible]. Ad sextum dicendum quod ex utilitate que ut frequenter accidit utile hoc preceptum institutum fuit, et propter [illegible] malum tamen contingere et utile diminuitur.

2\. Ad septimum dicendum quod inferior potest dispensare in precepto superioris quando dispensatio a superiori relinquitur. Ad octauum dicendum quod preceptum a legislatore positum [illegible] ad obseruandum non obligat. Sed obseruatio intentionem legislatoris euacuat uel impedit, qui intendit honestatem inducere ad uirtutem et bonum statum corporis quem lex ponit. Sed autem istorum [illegible] ieiunii quod legislatoris intentionem non impediat sed augeat, quia efficit magis uirtuosum [illegible] est [illegible] non absoluitur a ieiunio obseruando. Ad nonum dicendum quod libertas quam spiritus domini inducit est libertas iustitie [illegible] et ita ad obedientiam magis [illegible] et [illegible] intrinsecus. Ad decimum dicendum quod duplex est ieiunium, scilicet ieiunium lucti et exultationis. Et dicitur ieiunium lucti [illegible] ut [illegible] ieiunium uel exultationis [illegible] spiritualia [illegible] de [illegible]. Et [illegible] potest se abstinere [illegible] spiritu despicit [illegible] ut [illegible] sua [illegible] ut [illegible] cibum [illegible] possunt [illegible] Et tunc competit eis ieiunium meroris [illegible] est eis [illegible] actu ut [illegible] in eis dulcedine [illegible] Et tunc competit eis exultationis ieiunium [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod ieiunium non tamen [illegible] adsatisfaciendum pro peccatis preteritis, sed et ad preseruandum a futuris. Et ideo [illegible] ut medicina preseruatiua. Et tamen [illegible] sint peccato [illegible] agi non potest [illegible] abstinentia [illegible] et ideo [illegible] competit [illegible] ieiunium. Ad

3\. terciam quantum dicendum quod pueri indigent nutrimento [illegible], eo quod cibis non saturati eis exigitur ad actum nutritiue, sed et ad actum augmentatiue uirtutis, quia dum consideramus nutrimentum fit augmentum et quia [illegible] non dum [illegible] non possunt simul nutrimentum de cibo assumere quia [illegible] Et ideo indigent frequenti cibi sumptione. Et propter hoc eis non competit ieiunium dum sunt in augmento. Tempus autem augmenti [illegible] est usque ad finem tertii septennii, ut in pluribus quia [illegible] non [illegible] eodem modo [illegible]. Et ideo [illegible] non [illegible] pueri ad ieiunium esse obseruandum [illegible] quanto uero plus appropinquant tanto magis [illegible] robur et augmentum [illegible] procedit, ut [illegible] annis pueri [illegible] [illegible] ut [illegible] magis appropinquat [illegible] tanto magis ieiunia consuetudine. Ad [illegible] dicendum quod legem [illegible] imminente maior affectio [illegible] est [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] pueri [illegible] quia tamen [illegible] est [illegible] refectione indigent. Ad [illegible] dicendum quod sicut dictum est intentio legis latoris est conseruare honestatem et inducere ad bonum statum uirtutis et quod consistit in conseruatione [illegible] sufficienti [illegible] non tamen [illegible] precepto [illegible] totum quod potest cum non intendat [illegible] ut [illegible] ad totam [illegible] si semel [illegible] totum quod possit facere. Et ideo [illegible] imminente [illegible] labore [illegible] alio [illegible] ieiunio [illegible] non [illegible] non tenetur ex precepto ieiunare [illegible] dispensatione superioris ut supra dictum est ieiunium [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] peregrinatio [illegible] possit sine incommodo differri [illegible] peregrinationes [illegible] non potest ieiunare. Si autem peregrinatio [illegible] differri non potest ut [illegible] ieiunii [illegible] ut per dies festi [illegible] cupit [illegible] ut [illegible] spirituale uel corporale [illegible] per dispensationem sui superioris [illegible] per [illegible] ieiunium [illegible] tamen [illegible] labore [illegible]. Quia [illegible] ieiunio [illegible] non possunt uel [illegible] preceptum [illegible] quia preceptum [illegible] non est [illegible] magis necessarias [illegible] excludit. Sed autem est [illegible] preceptis [illegible] quia [illegible] mala est. Ad [illegible] dicendum quod pauperes [illegible] a ieiunio [illegible] non [illegible] potest [illegible] quod [illegible] non [illegible] sic [illegible] ut [illegible] ut [illegible] media [illegible] quia ieiunium sufficere non possunt. Ad [illegible] dicendum quod de.

opinu͂ distinguend͂ e. q si ieiunando possit uic
tu͂ p̃p̃ sua spe͂tie͂ h̃r͂e ⁊ p similia cui cura est
ieiunio. sic ꝗ aliqu͂ alter͂ sint. sint ꝗ corp͂
mon labore q͂ secu͂ ieiunia ꝯpatiu͂s liberi s͂.
sufficie͂nt͂ possit. a ieiunio n͂o excusati s͂. si at
aliq͂ n͂o possit c͂m laborare. q͂ uictu͂ suffi
cie͂nt͂ acquirat. ul͂ ieiunia frigido. possit
p̃ desp͂peciẽ sudoris sui ieiunia solue͂ ⁊ la
borare. cui͂ patz q͂ mi͂nus maior͂ h̃r͂e n͂o
necit͂. ap͂ud n͂o eos excusat. si ieiuniu͂
frigidis. n͂ iam ap͂ud. immunes sint. ꝗ op͂i
nos adiuu͂e uolunt. n͂ tali p̃acto. ut ieiunii sol
uat. l͂i forte sit ei necia. q͂ destituat opis
suo labore expostu͂.

Hic͂ e͂ sic p͂ut ur͂ q͂ n͂o debeat h͂i tp͂e e͂e ad
ieiuniu͂ ded͂ita sicut e͂e instituit. q͂ sicut
ieiunia e͂ satisfac͂ti͂o p͂pri uel sola. d͂ alijs
tp͂s n͂o e͂ dedita. g͂o n͂ ieiuniu͂. Cp͂ sic
legis lata nou͂ testi͂ x͂. q͂dragesim͂ ieiu
nauit. ita ⁊ legis ueter͂ lato. s͂ moyses. s͂
ip̃s ueter͂ testi. n͂o inducit q͂drag͂ ieiunii
g͂o n͂ ip̃s noui testi i͂duc͂. Cp͂ x͂ statim post
bap͂. legi͂ ꝯ. ieiuniu͂ inchoasse. d͂ g͂ nos
i nr͂is actibus. x͂ ꝯform͂ debem͂. statim post ep͂y
ph͂aniam. q͂ bap͂. x͂ celebrat͂ debem͂ q͂drages͂ale
ieiuniu͂ inchoare. Cp͂ i ueteri testo h̃ebat ie
iunium q͂rti m͂sis ⁊ q͂nti. septimi ⁊ decimi
q͂ sua e͂ distincta. p͂ iiii anni tp͂a. g͂ ur͂ q͂
n͂ nos p͂ iiii anni tp͂a ieiunia distingue͂ de
bem͂. Cp͂ tp͂e ab leuitate ieiuniu͂ n͂o ꝯpetit
ideo ⁊ i tp͂e pascali inuenit͂ ieiuniu͂ uigilie
ap͂lor͂. philippi ⁊ iacobi. ⁊ tp͂e natalis ieiuni͂
b͂ti io͂. euangeliste. s͂ infra octauas peret͂ste
adhuc durat gaudiu͂ pascali festiui. g͂ te
ieiuniu͂ n͂o e͂ obs͂uandu͂. Cp͂ in festo sollep
nis corp͂ g͂lia recolim͂. id q͂ exultat͂ sue
s͂ ieiuniu͂ statum g͂lie n͂o ꝯpetit. q͂ in festiu
uit in fine ampl͂ g͂o i uigilijs sollep͂ni
ieiuniu͂ n͂o ꝯpetit. Cp͂ Ulr ur͂ q͂ i aliq͂ tp͂e ie
iuniu͂ sit indem. s͂ q͂ b͂. i s͂o dyalog͂ nar
rat q͂d sacerdote diuini͂ missu. b͂to b͂n͂dco
dixisse. dies resurr͂ e. n͂ aliq͂ ei hodie abstine
re. g͂o ur͂ q͂ i sollep͂nitat͂ illustri e ieiu
nare. Cp͂ in festo d͂i. sacr͂ d͂ies dni͂ e͂. ne
h̃re ꝯtristari. ⁊ adduc͂ comedite pinguia ⁊ d͂.
g͂o ur͂ q͂ in dieb͂ sollep͂nib͂. ieiunare n͂ s͂
cetat. Cp͂ d͂ q͂ h̃e q͂ honoris c͂ti. idem dc͂um
d͂r. q͂ die natal͂. x͂ forte ueniret. n͂ sit
ph͂ibendi. q͂ tp͂e deuocionis uolunt ieiunare.
Ulr ur͂ q͂ hora nona n͂o debeat e͂e d͂ia
ta ad manducand͂ in tp͂e ieiuniu͂. q͂ ꝯtinet
p̃ꝯdurẽ p͂sorp͂ sui d͂ceande. s͂ n͂o sint

cide ꝯdiuor͂ q͂ ad p͂o abstinendi. om͂s q͂b ieiuni͂
id͂ debet. g͂ n͂o e͂e eis om͂ib͂ una hora deputanda.
Cp͂ sicut noui testi e͂ pfectio. q͂ sicut ueter͂ d͂ ieiu
nii ressto ieiunabat usq͂ ad uesp͂a. g͂ multo ad
uesp͂am d͂ h̃o ꝯmestio͂e ꝑue differre. i dieb͂
ieiunij. Cp͂ Ap͂lo e ꝯtrium. Cp͂ Ulr d͂ ad p͂s quam
q͂ ad legis latore ptin͂z. e͂e q͂ sint ad uita huiu͂
necia. lege ordinare. q͂ ꝯg͂ent͂ s͂ h̃oisio c͂ctio
cu aliq͂ tp͂s sit alio mag͂ ieiunio ꝯgruu͂. ꝯueni
ab ecc͂a determi tp͂a e ad ieiunia instituta. Cd
p͂ g͂o d͂ q͂ ecc͂e ordinac͂ adstruere d͂ dictis dicd
c͂ctio n͂o p͂ot e͂e tp͂s d͂terminat. sic n͂ d͂ctis q͂b
c͂ctio n͂o p͂ot e͂e tp͂s determinari. sic n͂ dctis q͂b
s͂uetur ꝯ. s͂ ieiuniu͂ e instituta ad ꝯpmende
ꝯcupia carnis ⁊ satisfaciend͂ p̃ peccatis p͂teritis. et q͂
ieiuniu͂ ꝯcupia ꝯp͂mit. ⁊ iustitia fortie e. s͂ q͂ q͂
fecit magis i ieiunare. id p͂ot ieiunio tp͂s p͂li
gi. Cp͂ Ulr ad q͂ moyses fuit legis lato n͂o taq͂m
dn͂s legis. s͂ taq͂ famulus. x͂ aut taq͂ dn͂s e͂e
d͂r legis. id n͂o inducit lex uet͂ ad ꝯsolatione moy
si sic noua lex i ducit ad ꝯsolatione x͂. q͂ ⁊ q͂
s͂ gelorp i trititie. q͂ n͂o sunt dn͂i s͂ f͂u. n͂o eu aliq͂
i se ipos reducat. s͂ i dn͂m. ut d͂ d͂r. Cp͂ Ad
d͂ q͂ x͂ n͂o ieiunauit. q͂ ip̃e ieiunio i dig͂et
s͂ ut adg͂eret ei suscipiend͂ ex͂ sui ieiunij nos
p͂pare e͂e i p͂ost bap͂. suu͂. i q͂ plura d͂ ip̃e d͂
clarata e. testimonio patris. ⁊ filii. ⁊ sp͂s. s͂ci. ⁊
⁊ ioh͂is. debet ut ex͂ sui nob͂ ꝑponere n͂b
aute ꝯpetit ieiuniu͂ ut p͂ferem͂ ad suscipi
end͂ ꝯg͂ra ip̃i. e͂e q͂ ꝯgre facia ei pap͂ ecc͂
festu͂ pasce. imo imediate an sollep͂nit͂ pa
schale q͂dragesimale ieiuniu͂ i plet͂. ⁊ ⁊ q͂uia
tp͂s ueter͂ s͂ aute tempit mayie e ꝯcupit͂ ip̃e
⁊ p͂ sig͂ficat͂ q͂ idolatria reu͂s ip̃e elo ꝯcio
Ad ꝑsinet uite ꝑuenim͂. sic ⁊ x͂ p̃ passione
sic d͂ q͂ p͂ i d. uidi hebra͂ sp͂ales c͂ꝑ i͂ ill
la ieiunia obs͂uabat ⁊ illo ei s͂ ip̃e i͂ p̃si
abaplo. q͂ i p͂mi m͂sis h̃r͂e ieiunabat. q͂ illo
mense septio die m͂sis moyses descend͂ d͂ mo
te d͂ ligis tabulas ꝯfregit. ip̃e p͂rim ieiuli ꝯplu
tilis. ⁊ eod͂ m͂se muri iertim anabug. d͂ ip̃e
ut sit / q͂nto d͂ m͂se. i agasto ip̃e p͂m ma
mus. exeabit explatura ꝑ occisus ille m͂se. et q͂
eod͂ m͂se p͂plr͂ ꝯcepte anabug ⁊ p͂pat ⁊ q͂
agnosa h̃uj m͂se. ip̃e ꝯmiserere gaudie s͂
quo repe ip͂ ꝯfirmabat. ut p͂ ieroe. ⁊ decimo
aute m͂se. i memoria m͂otuor͂ d͂ dn͂s i d͂e
serto ꝑcussit. nos aute ip̃e ieiunia q
dragesimale. i q͂ om͂ dieru͂ q͂ decima sal
uarum m͂sig͂n͂ quadra͂ anni q͂ dier͂ ieiunij
instituti sit. ⁊ q͂ i p͂rimi m͂s ꝯpunct͂ ⁊ ⁊
ad adexpiad p͂ecca fig͂ficatur. Cp͂ Ad ꝯ
d͂ q͂ s͂ecd͂ leo p͂p͂. post festa leuitate dies ip̃s

in hymnodie respondimus et in celum ascendimus exegimus et
post acceptum spiritum sanctum donum. Salubris etiam necessario con-
suetudo ordinata est ieiunii. Et si quis forte inter
ipsa festiuitatis gaudia negligentia et libertate
inmoderata aliquid presumpsit, hec abstinentie censura
castigat. Vnde et est ieiunium satisfactorium. Quod illius qui
spiritum sanctum acceperunt competit cum gaudio spirituali et ex-
sultatio cordis se compatitur. Vnde non fit genuflexio
et alta cantatur. Quare aliud ieiunium non obseruatur. Item
queritur quare in sollempnitatibus precipuis uigilias ieiuna-
mus? ut paratiores ad deuotionem festi simus et ut
gaudium eternum quod per sollempnitates temporales signatur ad
.2. tribulationes presentis uite quas sancti passi sunt sub-
sequi demonstraretur. Item queritur quare sabbato ie-
iunatur quod est dies nullo tempore est prohibitum. Vnde sanctus
dicit Ysidorus: Sancti patres in toto tempore paschali ieiuna-
bant excepto die dominico et diuersis in quo non uidetur
congruum ieiunare eo quod tota ecclesia letitie festum
agat. Sed non est inconueniens quia ab illo tempore die-
bus afflictionis intelligitur quod tristis est quia ...
a suo toto non congruit ut dicit Augustinus. In aliquibus etiam
partibus possunt etiam ieiunare aliqui in die festo
uel alia die. Si ideo priuatam tenent quia non credebant per
deuotionem festi utilitatem ieiunii compensari posse.
Item queritur quare dies ieiunii ut dominica est tota le-
titie. Sed et contrarie. Hec dies quam fecit dominus et
et ideo illa palus non congruit tristitie sed gaudio. Vnde
dicitur quia insignis diuersis mensibus temporibus agitur
in ieiuniis diebus per totam ecclesiam consuetudine ... et
ieiunia instituta. Item queritur quare illi in magna
tristitia domini sunt propter tristes uiuunt inimicos
in abstinentia quam tristitiam ingerere possunt. abstinebant
ut esset ... gaudium. Item queritur quare
.3. die quod competit hora comedendi in diebus ieiunii
est hora nona. Et hec est a beato Gregorio instituta et sic ab
sanctis. Quare propter eam consueta hora comedendi est hora
sexta. quia cibus appetitus non dicitur, quia ... cibus
precedens occupatus est. Occupatur autem in cibo as-
sumpto, duplici s. per digerendo ipsum. Et quia digestio
fit per calorem, ideo in tempore digestionis est congregatur in
quo calor naturalis ad interiora reuocatur. s. nox.
Tempore sanctificationis radiorum solis et ideo sompnia in
quo reuocantur uirtutes naturales, s. ... ab ea calor de-
coctus deducendo per membra que debent assimilari. Et ad
hoc requiritur calor naturalis deducens usque ad extremas
partes corporis euocet calor autem solis calore ille
ad exteriora euocatur. Et ideo sanctus impletur calor ascen-
sus qui fit hora sexta. quia tunc est circa medium celi. et
opus est impletum. Et ideo tunc est tempus cibi sumendi.
Et quia ieiunium est ... debet esse perfectum et consumma-
tum. ideo super hec dicit addit nona autem tamen quia per ...
... cibi passu ... exigeret. aut ... de-

bilitaret. Vnde ... residuo tempore hora nona occurrit
in qua ab ecclesia statuta in diebus ieiunii sumenda
est. Item queritur quare legis latores ponunt legem contra
aliud et ... inpubes accidit. Et ad competenciam
legislatores rectius illis qui constituerunt leges dispensetur.
Item queritur quare nos non ieiunio consuetudini nouo hoc
quod per possessionem sua nos auctoritate et ... reuoca-
uit. Et ideo illo tempore ieiunium presumitur saluum quod
pertinet ad possessionem firmiter. s. hora nona. Et an hac re-
nouatione competebat uespertinum tempus ieiunantium
commestionem. assignandum quia probabatur uespertinis in te-
nebris peccati et mortis dominum Christum ... que non erant
et post ... presentis uite quia in morte ad
... descendebat qui erant tenebrarum locis.

Item queritur sic primo. utrum quis post unam commestionem
ieiunium non soluat. quia ieiunium est ordinatum ad
... nutrimenti. Et non solum nutritur cibo sed et
potu. Ergo post assumptum potum commestionem ... sta-
tutam a beato ieiunium non soluat. ut ... et cibi
una assumpta. Item ... potata impedit sumptionem
eucharistie. sic et sumptio alterius cibi. quia soluit ieiunium
... quod requirit eucharistiam sumentibus, sicut alii cibi.
Ergo aqua potata non soluit ieiunium ecclesie. ut
... aliquis cibus assumptus. Item electuaria et cibi que
dam sunt. Et eorum assumptio ieiunium non soluit
quia ... ex consuetudine ... qui in diebus ieiu-
nii absque contra frangere ieiunii electuaria in
magna quantitate manducant. Ergo ... cibus
... assumptio ieiunium soluit. Item ... ieiu-
nium non soluit. Et odore aliquis reficitur sicut
et cibo. Ergo ... cibo. Item ... quia ibi distinguit ie-
iunantes ab non ieiunantibus quia scilicet manducant. Et
ergo ... commestio ieiunium non soluet. Non enim
... inter ieiunantes et non ieiunantes. Item ut
quod esus carnium ieiunium non soluat quia ieiunium
est institutum ad ... concupiscentia. Et uinum in-
flammat magis concupiscentiam quam carnes. Sed ergo post
uinum non soluat ieiunium. ... carnium soluet.
Item legumina inflatiua sunt et sic ad luxuriam prouo-
cant. Et ... non soluit ieiunium. Ergo non esus
carnium. Item pisces aliqui ita delectabiliter comeduntur sicut
carnes aliorum aliud. Et nulla caro piscium ... ieiunium
soluet. Ergo non carnes ... aut ... per-
dit. Item sic in diebus .xl. abstinetur a carnibus
et ab ouis et lacticiniis. Et in diebus ieiunii quidem
lacticiniis et ouis utuntur. Ergo et carnibus uti possunt.
Item est generalis consuetudo ecclesie quia ieiunantibus usu car-
nium mediatur. Item ut quod anticipatio temporis ie-
iunium non soluat ... et non seruat tempus a beato
statutum qui tardat commestionem. Sed non ille qui anticipat
et ille qui tardat non soluit ieiunium a beato insti-
tutum. ergo non ille qui anticipat. Item ieiunium est actus

abstinentie. Ad 4 abstinentia impedit non solum per anticipationem hore sumendi
comestionis. sed et per alias conditiones quas habet ipsa comestio. propter que. lautitudo
te. nimis. ardenter et studiose. Cum ergo nimis comedit
ad saturitatem non solvat ieiunium. nec ardenter et ad aviditatem
dendi. nec laute quo ad exquisita que in cibum que. nec studiose
quo ad exquisitum modum ciborum preparandi. alias mortale peccatum
peccat. que hec indicant ieiunantes facere. i. prepara esse
excessus. per duas conditiones [illegible]
anticipare. ieiunium solvit. Ad 5 [illegible] cabillonensis
in quadragesima nullatenus edendi sunt ieiunantes. qui ante manducant
ut vespertina celebrentur officia. ergo anticipato tempore solvit
ieiunium. Ad 6 dicendum quod ieiunium duplex dicitur. uno modo
quod admixtum. [illegible] vel non [illegible] ut in [illegible]
et hac solutione ieiunii non intendimus [illegible]
conditiones [illegible] ut minime id
[illegible] eo quod in accidit [illegible] ad actum [illegible]
[illegible] alio modo solvit ieiunium [illegible] abstinentie
[illegible] ex qua solutione [illegible] efficitur [illegible] statum ecclesie
ieiunio [illegible] ut [illegible] si ex dispensatione
[illegible] vel est legitima dimittit. Et de hac solutione ie
iunii non [illegible]. Ad 7 autem [illegible]
in [illegible]. [illegible] esse [illegible] modo
[illegible] statuit. ut s. [illegible] ieiunans manducet
Et ideo si aliquis [illegible] manducet [illegible]
ieiunium [illegible] vel acceptum solvit. si aliquis [illegible]
[illegible] et admanducandum [illegible] non [illegible]
aliam [illegible] manducet non [illegible]
post [illegible] post manducationem unam [illegible] post [illegible]
[illegible] manducationem. Et ideo talis [illegible] ieiunium non
solvit. Ad 8 [illegible] dicendum quod [illegible] alio modo
[illegible] ordinatur ad nutriendum. [illegible] ad hoc
[illegible] dispositionem corporis quod [illegible] ut s. [illegible]
in stomacho non [illegible] post manducatio
non dicitur. Et ideo ille qui [illegible] hora [illegible] comestionis
non dicitur [illegible] manducare. Et [illegible] non statutum ecclesie [illegible]
in fraude [illegible] lege violat quod in fraude legis
id facit. Ad 9 dicendum quod aqua [illegible] solvit ieiunium
[illegible] aliquo modo nutriat. non tamen solvit ieiunium ecclesie. quod
ecclesia non attendit in statuendo id quod aliquo modo nutrire potest
sed id quod principaliter ad nutriendum ordinatum est. Ad 10 dicendum quod
[illegible] electuaria si [illegible] ad [illegible]
[illegible] ieiunium si [illegible] medicine sumantur non sol
vit ieiunium. [illegible] statum [illegible] legis non attendit [illegible]
[illegible] observantes. [illegible] actum eo quod modum [illegible]
non cadit sub precepto [illegible] finis precepti. [illegible]
[illegible] post [illegible] ut [illegible]. Et ideo dicendum quod electuaria
tuaria et si aliquo modo nutriant. non tamen hec [illegible]
[illegible] in loco manducationis sumi consueverunt. Et
ideo talis [illegible] ieiunium ecclesie non solvit [illegible]
[illegible] totaliter vel [illegible] ieiunii [illegible]
[illegible] si [illegible] in modicum libido [illegible]
[illegible] ecclesie precepti. in infraude [illegible]

[illegible] aut [illegible] alius [illegible] utitur. id fame ex
[illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non nutrit aut per [illegible]
[illegible] et sensitivo. si aliquo modo confortat [illegible]
[illegible] solvit [illegible] ieiunium ecclesie
Ad [illegible] dicendum quod ille dicitur ieiunium ecclesie solvere
[illegible] statutum modum abstinentie non [illegible] non servat.
[illegible] ecclesia ieiunium instituit ad sufficientiam
[illegible] Sic [illegible] abstinentia ieiu
[illegible] ad [illegible] ut s. [illegible] ieiunans comede
[illegible] ad afflictionem [illegible] sufficit. ita tamen
[illegible] abstinetur. [illegible] abstinet [illegible]
[illegible]. Unde [illegible] carnium ieiunium. solum
[illegible] institutum. Ad 2 dicendum quod [illegible]
[illegible] inflammando [illegible] modum alimentis [illegible]
[illegible] non [illegible] non [illegible] et [illegible]
efficaciter [illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] confortat [illegible] et ex alia parte [illegible]
[illegible] nimis [illegible] digestionis
impedimentum. Et [illegible] dicendum [illegible] inflamme le
[illegible] quod [illegible] et [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] dicendum quod pisces frigidiores sunt [illegible]
quam carnes. non [illegible] ita [illegible] sicut
alie carnes. Ad [illegible] dicendum quod quadragesimale ieiu
nium [illegible] alia ieiunia. [illegible] ie
iunium [illegible] modum [illegible]. Et [illegible]
[illegible] in quadragesima [illegible]
tamen in aliis ieiuniis apud diversos [illegible] diversus
abstinentie modus. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible]
est ille ieiunium solvit. quod ecclesie [illegible] non [illegible]
[illegible] instituit [illegible] comedendi ieiunia
[illegible] notabiliter anticipat. ieiunium solvit
[illegible] non est ecclesie intentio [illegible]
[illegible] non [illegible] accipere ad horam [illegible]
[illegible]. Unde sufficit si circa illam horam [illegible] ieiu
nans sumat cibum. Et si [illegible]
[illegible] accipit. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] ecclesie non [illegible] supererogat [illegible] Et [illegible]
[illegible] hore [illegible] faciat [illegible]
[illegible] post horam. [illegible] non anticipat. Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] non [illegible] accipi [illegible] non cadit sub precepto
legis [illegible]. Et ideo quod non potest [illegible] accipi
[illegible] cibi ut aliis conditionibus [illegible] sicut in
[illegible] accipi [illegible]. ideo alie conditiones [illegible] non cadit
[illegible] precepti ecclesie. Et ideo [illegible]
illas [illegible] peccat. et [illegible] ieiunium [illegible]
vel in toto vel in parte. non tamen ecclesie statutum [illegible]
Et ideo ieiunium non solvit.

Deinde queritur de oratione. Et circa hoc [illegible]. Primo quid sit oratio.
[illegible] utrum oratio [illegible]. quarto quid [illegible]
oratio [illegible] utrum [illegible] orare. sexto
[illegible] orare. septimo de efficacia orationis.

Ad primum sic proceditur. [illegible] quod oratio sit [illegible]

[illegible]

2. [illegible]

Fomentum sic est carnium quo
[illegible] in [illegible].

3.

[illegible]

[illegible]

· affectus. p° p. aug. q sic diffinit oraco. oro e pius
affectus mentis in deum directus ¶ Ite. hugo. de sco
ute dr. q oro e deuo qdi. i. cōpunctoe procedens
et deuoto ad affectum ptinet. g° sola ¶ Item.
Inpiu 7 oro no differunt n p relatoe ad su
periore 7 ad inferiore. Itez q inpiu i ferior
q orat superior. et uoluntas e q impat ,
aliis uirib3. g° 7 ipa 7 e cui e orare 7 pe
te. ¶ Item. oro exterior interius desideriu i senu
orantis. et oro interior n a° e q mte desyde
riu. 7 sic ad affectu ptinet ¶ Itez. sr i°
ps. exaudi ds orom mea 7c. dr. glo. q
oro e. qn uotu nrm deo pandim. et pandere
seu demonstrare e act ronis. g° 7 orare. ¶ Item
p dam. oro e petitio decentiu a deo. et de
cetia importat ordine alicui ad alterum. Sz g° or
dinare sit ronis. 7 oro ronis erit. ¶ Videt ut
q sit act doni q no actus qz p hu. de sco
uic. oro e contemplatiorum ps. et contemplo ad sa
pia ptinet. qz ea pertinet supior ronis ps q
contemplationi inheret. ut aug. dr. g° oro est
act sapie. ¶ Item. ut dam dr. oro e ascensus
intellectus in deum. et ascende in deum ad donu itel
lectus ptinet. Item sexta beatitudo qua dr bti m
do corde. qm ipi deum uidebunt intellectui dono
dono attribuit. ut pz. in glo. oz. b. g° oro e
actus doni. ¶ Item. g° dr. q orare e amaros gem
itus in compunctione resonare. et gemere e act sue
doni. qz tertia beatitudo qua dr. bti q lugent
ad donu sue reducitur. oz. b. in glo. 7 ab aug.
sr. lib°. de doct. xana. g° oro e act doni ¶ Item
ut q sit act uirtutis iac. j. postulet aut in fide
n hesitans et fides est uir. g° oro q e postulo
e act uirtutis ¶ Item. aug. dr. fides credit. spes
7 caritas orant. 7 orando impetrant. et spes 7
caritas sunt uirtutes. g° oro e act uirtutis ut
¶ Videt ut q oro no e act cadens i precepto. q
a uoluntatis e. no e necessitatis. et oro maxime
e uoluntatis. qz e qda uoluntatis petito. g° n est
necessitatis. q ita no cadit sb precepto ¶ Item. petitio
no ut a e ee. s n ut nrm desideriu i notescat
alteri. et superfluu e alicui expedire id qd scit
g° cu xana religio no contineat aliq superfl
flua precepta. alias superstitio ecet. ut q n cadit
sb precepto orare deum cui oia desideria nra sunt
nota. ¶ Itez. ds liberalissime sua dona dat. et libera
lr dat q sine petib3 dat. q sic dr. sen. nulla
res caro emit. q q precib3 e empta. g° n debz p
preceptu exigere preces de eo qd ulte dare. n itm
de eo qd dare no ult. q q deo no ulte. q di
lectem uelle. n° debem petere. g° nllo m°
oro cadit sb precepto. ut sic sit contrarias nec

2.

3.

nos n debem'

uoluntas ad deum q q no debem uelle. ¶ Ite sup
2° luc. xviij. oz sp orare 7c. dr. criso. dicit
oz. necti dr. et necessitas illius no pcce ni q.
precepto. g° cadit sb precepto. ¶ Item. ora n° ieiunio
7 elem dix. et utq illarz e in precepto. g° 7 oro
¶ Respondeo dicend qm. q sicut dr cassiodor. oro dr q.
oris ro. s in exsuo noie oro significat expres
sioe alicui actus ronis p officiu oris. hz aut ro
duos actus. 7 q e speculatiua. pma e compone
7 diuide. 7 iste e act ronis exprimit ore per
orom qua phs. in lo pyer. describit. s act
ronis e. discurre de uno i aliud. i notescendi. et et
sic sillogismus oro qda dr. et q princes rethorica
q orones dnt. 7 argumentones ad suadend
accomodatas. In e q 7 orones dnt 7 rethor
oratores et q orones ibi. pars q adquirit cau
q iudicalis dr ordinate. adh q ad audire pe
tim. Un 7 iure aduocatores postulatores dnt. de
instaura e ulte h n ad significandu petitores q
do ap facit. uelut iudici q ht cum ino no
strarz actu. Et sic diffinimus dam orone. oro
e petito decentiu a deo. sic ei b loquit de oroe et
io ei act e petitio. et act e oro. Sz a e
g°. q ho ab aliis alib differt. q ad alterum
motiua ptinet. in duob3 p°. q ad uolunt. ut
corpus. q qd alius anlib3 et nd derat e. ho
aut nos sic. q adpsecutoe uolet sue corpus
p alia alia hnt deriuatas uirtus. 7 instru q b
nra desideria expleat. Et id q uoto iey fit d
siderij motus. ita ro in bra ad actu applicat
n ad sic pbatu p uolunta. ho aut n he deri
tus uiras. 7 instru deriuata. Et io tur sbuenit
hoi i hui ducto. s 7 opus pla 7 derat con
qd desiderat oz. 7 instru ad op deriuat i psec
cutoe desidrum. Et io i nob act ronis 7 sic
q° 7 precedit actu uoluntatis. precedit qd iueniens
consiliu. q p uo elegit optantes. cogit aut
p impiu. ordinando uniq. instrum. qd ei oprtet
facie. Et hnc ronis actu. impatis modo exprimi
in libris. Instru aut q oro applicat p ipum
ad psecutoe. ut psecutoe desidrii. no solu sup
iores aut 7 mib3 corpus. sz 7 extiores hoies. q
q p amicos sunt. aliq p nos sunt. ut phs dt
i. iiij. eth. ut extiores amici no sunt sp m
i potate nra. sic sunt mib3 corpis 7 iuiores aut
Et io applicato pdeu ad psecutoe desidrii corp
q et nos. quz dr impius uel preceptu. s. illi sic
i psa nra. sic inferi corpis. s qn ac dr petito
qn no sunt i nra potate. q nob sblici. ut 7
deprecato si sup nos sunt. Vn sic impiu e act
ronis. ita 7 petito 7 deprecato. Et h pz p phm
in p eth. q dr. q ro ad optima deprecat. Sm p

2.

quia oratio est actus rationis applicatus desiderio voluntatis
ad eum qui non est sub potestate nostra. Et super. scilicet deum
Unde dicit Damascenus: oratio est petitio decentium a deo. Unde
rectissime eorum [illegible] velatrix. ¶ Ad quartam quaestionem dicendum quod de
[illegible] ascensus intellectus magis in deum [illegible] duplex. Uno
modo sicut in obiectum. Et hoc modo ascensus est in deum directe.
et amor dei. Et sic non loquitur hic Augustinus. Alio modo ascensus
in deum [illegible] ut in illum quo ascensus intellectus desiderium
est explicativus. Et sic habet [illegible] finis. In deum
fit [illegible]. Non [illegible] applicando ad ipsum [illegible]
[illegible] ascensus [illegible] dicto indirecte ascensus. Oratio
est. Unde dicitur illa [illegible] est. [illegible] directe sig
ficat ipsa dictio. Sicut [illegible] significat rem
[illegible]. Et similiter [illegible] est. Cum dicitur oratio est de
siderium boni [illegible] ipsum desiderium
est [illegible] explicativum. ¶ Ad quintam dicendum quod sicut in petitione
[illegible] dicitur ad esse petitio duplex scilicet [illegible]
ut cum dominus dat [illegible] et [illegible] quadam
ut cum aliquis manum porrigit, vel necessitatem exponit.
[illegible] oratio quae fit ad deum est [illegible]
[illegible] actus rationis ut dictum est. [illegible]
[illegible] interrogatio necessitatum [illegible] et [illegible] ad
deum vel indicatio sui desiderii. Vel [illegible] ad [illegible]
ad deum. [illegible] orationis [illegible]. Et sic
[illegible] oratio dicitur [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod ille
qui petit aut [illegible] aut [illegible] aut advo
cat aliquem ad prosecutionem finis vel prosecutionem
in [illegible]. Hoc autem non est [illegible] quia ipsa [illegible] et abso
[illegible] [illegible] omnium quod est finis. Sed est rationis [illegible] est
ordinare unum ad aliud. [illegible] acceptio [illegible]
non est [illegible] duplex dicitur voluntas [illegible]. Uno modo
[illegible] sicut [illegible] aequivalentium. [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] motus actus [illegible] ad [illegible]
[illegible] dicitur. Et quia [illegible] appetitus [illegible]
[illegible] [illegible] organis. [illegible]
[illegible] appetitus omnium [illegible] motum. Alio modo [illegible]
[illegible] est. Advocatio est aliquid ad finem
[illegible] ad [illegible] [illegible] appetitum finis.
Et est [illegible] prosecutio illorum. Et [illegible]
[illegible] sive [illegible] cum fine. [illegible]
[illegible] ad finem. Et [illegible]
fine [illegible]. ¶ Ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] finis. ¶ Ad [illegible]
dicendum quod [illegible] est [illegible] duplex [illegible]
[illegible] immediate illius. [illegible] significat
[illegible] est. [illegible] significat etiam [illegible]
Alio modo [illegible] ipsa res [illegible] significat. ut [illegible]
alicui rei. Sic igitur significat [illegible] aptitudine
[illegible] res illa ad significandum [illegible]
oratio igitur [illegible] vocalis significat immediate actum
rationis [illegible]. Sed et oratio exterior [illegible]
[illegible] ut cum dicitur [illegible] sedeat [illegible] [illegible]

et mediante [illegible] desiderium ipsum exprimit. Sic [illegible]
[illegible] ut ex [illegible]. Et sic intelligendum est
[illegible] oratio est [illegible] vota
[illegible]. ¶ Ad primum [illegible] dicendum quod oratio actus [illegible]
[illegible] aliquis [illegible] actum. Sed in sua [illegible] ad in
cludit [illegible] ad ordinem [illegible] pertineat. Et sic non [illegible]
[illegible] [illegible] in sua [illegible] contineat. Et ideo quia
illa [illegible] ad quod pertinet illa [illegible] sibi
ordine [illegible]. Oratio autem exigit actum non in
[illegible] aliquis [illegible] quia [illegible] est petitio. Sed absolute
actum [illegible] nulla circumstantia boni vel mali
[illegible] deum. [illegible] differentiae [illegible]
[illegible] scilicet decentium et a deo. Quia est petere [illegible]
et [illegible] non complet. Quia sic
[illegible] decentia petamus. [illegible] petitio oratio non dicitur
nisi [illegible] decentium orationum. Quia sic et [illegible] decentia petat [illegible]
[illegible] [illegible] orat. Unde illa [illegible] magis
[illegible] orationis [illegible] ad rationem [illegible]
[illegible] oratio [illegible] et ad rationem [illegible]
est ad petitionem [illegible] petitio sui [illegible] ad
superiorem fit [illegible] adiunctam ex qua [illegible]
[illegible] quia [illegible]. [illegible] oratio [illegible]
ad [illegible] [illegible] reverentia exhibitio [illegible]
cum reverentia deo exhibetur fit actus latriae ut in tertio libro
dicitur [illegible] oratio actus latriae [illegible] non obstat
[illegible] latria [illegible] est non in [illegible] actus est oratio. Quia [illegible]
[illegible] latria [illegible] actibus omnium [illegible]. Ut
[illegible] exterius reddat [illegible] quod suum est. [illegible] actu
[illegible] ne quis [illegible] ne quis occidat
[illegible] actu [illegible] ut ex eo deo reverentia exhi
beatur. Et quia latria est [illegible] et non donum [illegible]
[illegible] oratio [illegible] actus [illegible] et non donum
¶ Ad [illegible] dicendum quod contemplatio aliquando sumitur [illegible] pro actu
[illegible] meditatio. Et sic contemplatio est [illegible] actus
[illegible] meditationem [illegible] ex [illegible]
Alio modo [illegible] actu quo [illegible] exerci
[illegible] soli deo vacat [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] audit quia fit per [illegible]
[illegible] deo loquitur. [illegible] fit per orationem. Meditatio vero [illegible] ad
[illegible] sibi [illegible] medium inter [illegible] exhibetur [illegible]
[illegible] et praemeditatio [illegible] et affectum [illegible]
et [illegible] ut [illegible] possit
per orationem. Et [illegible] contemplationis [illegible]
[illegible] meditationem [illegible] orationem. [illegible]
[illegible] actus [illegible] [illegible] praemedi
tatione [illegible] orationis [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod ascensus intellectus
in deum est duplex. Unus quo ascendit in ipsum [illegible]
Et talis ascensus pertinet ad donum intellectus. Et de hoc non
loquitur Damascenus. Alius est ascensus [illegible] ut in quo [illegible]
[illegible] ipse dicit: levavi oculos meos [illegible]
in caelis. Et talis ascensus est oratio. Unde non [illegible]
actus doni intellectus. Sed post ipsum praesuppositionem. Sic [illegible]
ascensus praesupponit primum. ¶ Ad [illegible] dicendum quod generaliter [illegible]

flet' no e oro p ceti. ff. eu. fudamitu orois
sup eliua ei ut petitio d necessitas de co ficio
recognitio sue misie qua indigntie se ap ud
7 sibi sbuenire no posse. q gemitu cassatu facit
q. oro reputat do ex ip et b aug. dt. p orois
negotiu plus gemitib q abus agit. plus ulb'
afletu q afflat. Clad ei q inque obicuit. dd q
fidis spes. 7 caritas. psupponit' adlarbz. ut
i. uy. lib. dy. ix. dcm e et sic 7 ad orom eis at
tribuit; tn 7 ad ozoe e sic spei totu hic aliq
dentia 7 pergit' ad ea. petito ei fousitu ad
aliq digit'. n cdat' q petitu pstare possit q
spe' q uelit. 7 e psupbuosa n ei fiat q ali
3. quo mo petenti unit sit. bnide at caritas
facit. Clad. gom dd q oro cad' sb pcepto
7 rclate 7 idtuate. rclate qd' ad aliqs ozoes
ex pcepto tenet' illi. q ex offo sue me dy m
dm 7 pplim stituuti. sic mist ect. bn ex offo eis
icubit pces ad dm inp' toti ect fude. ex sto
ex statuto ect tenet' adhoras canoicas dicend
de indrciate ad oroe qlibz tenet' exb ipo q ex
caritatis pcepto. tenet' pxim sic se ipm dili
ge. tenet' ei incoti bnfic ee. no solu per
corales etas ff 7 spuales. qz una e oro ut
dcm e. ff oib' 7 q ect mistio no fugit. ut
abcte rclatu ppt oradi. statutu ee. cu ex cano
ne statuto tenet' dict festis diuis offic us
nit ee. ut mist pp' orati. sua itetoe co
fauet. Clad g. dd. q ex b ipo ipo. q ad est
uolu't. exclud' necessitas absolut'. at 7 coactios n
at necessitas ex suppone finis. q ami q maxime
uoluntari e. e necessari. siqs uelit ad saluti p
ue puenire. et b m. 7 oro necessaria e. 7 sb p
cepto cad'. t eop qp uolut sb necessi pcet
cadit. Clad p dd q p oroe psepnu do uota n
nra do pdere. no ut eu doceam. qd ipd
tem. sz ut afetm 7 ictellem nrm digam in
illa. Clad. 2. dd. q dp oroe acceptat. 7 deo qd
date ult ut ydonei sim ab ipo accipe. q n
ect si ab ipo spaliter. qd dscdam. n ee duct
bni dz. sic do p oroe subicit. sic hoi p pces
q ib tota bona nrm pstitit. q do sbdet sum
n at ib q hoi sbdam. deo at q dare n uult
q ipe ult prie uelle. q ipe iste n ult sic in
fine pmi lib' dcm e.

Ad. 4. sic pced. ut q oro eu debeat ee uocalis
ff mtalis tm. oro ei dz ee occulta 7 ad dm
tm. q e petitio decetui a do. bn dr. ot. by. tu
aut eu oraueris intra incubiculm 7 clauso hostio
ora patre tuu. sz oro uocalis no e occulta. g
ad dm ee tm ut. q dp ad co respicit n ad
uoces. g oro sine uoce ee dz. Cp. oro e p
ceptor. sz ceptio no stitit ualiqu exterio actu
ff tm i mtioi. g oro no dz uoce exterioru fieri
Cp. p oroe dz mitlus idm ascede. f dam 7 asses
i ipm digi. f aug. sz occupo aic cca collegat
tus reth... acceptu i mtlus 7 affectu mdm. q
aia no pot i usise cca diusa occupari. g oro
dz ee sine uoce. tm i cod. Sz q u e q ips de
uoce mea ad dnm clamaui. Cp. oro e act i
te ut dcm e. sz act lat no solu i mtiolib
actib. ff 7 exteriorib' stitit. g oro no solu
dz ee meode. ff 7 muoce. Clet ut p oro
no debeat ee diuturna. q. b. orates at nolite
mltu loq. tot q uocalis oratt mltu loqt. g
oro uocali admin dz ee diuturna. Cp. dnic
pceptu no e pgrediend. sz dns pcepit orates
sic orare. pat nr 7c. g ut q no oz aliqs oro
nes adde. Cp. oro ad dm fusa dz ee cu fidu
cia. jac. j. postulz at a do n hesitas. sz p
lixitas petitiois e sigm diffidentie i petitioi
b' q adhoies digit' bn ubu mltiplicat' adh
q aim ei ad q petitio dirigit'. flectat. g oro
ad dm no dz ee diuturna. Csz q. j. thy. iiij. q
ut e uidua desolata. ista orib' die ac noc
te. g oro dz ee diuturna. Cp. oms x actio n
nra e mstitutio. sz x lege diuti oraste. ut
pz luc. xxvj. g 7 oro nra dz ee diuturna. Cal
terd ut q nuqs q ap ab oroe cessare. luc. x
viij. dicebat at 7 adeos sillitudie. qm oz sp ora
re 7 nuq desioe. Cet p. j. the. ute sine intermis
sioe orate. Cp. oro e qi inuitacio desideriy ad
eu p q explendu expitat. sz ho sp dz desiderare
ea q orando sunt. f. bea spualia. g oro dz ee
sp. Csz q. cu ho orat no pot opib' mtus ua
care. sz pm tenet' eis uacare. g n tenet'
ho sp orare. Cp. sp bu oro e ps steplois
sz ho no dz sp uacare steplaci. ff quz ad
actoe se extndit. g no sp dz orare. Cult
ut q actualis attntio sit de necce orois. q sic
dr b. illa oroe ap no audit. cu ille q orat
no itendit. sz adh sit oro ut ado exaudiat'.
g supuacua e oro. si sit sine attntoe. Cp.
hu. d sco. ut dt. q si cu oroe fudim ad
q modo usami. 7 si id tonu sit. acipi lib
no fuim. sz oro q hz cupa aduerta. n hz sua
efficacia. g requit' ad oroe actualis attetio.
Cp. oro e ascensus mtlus i dm. f dam. g n
e oro. Cp. oe op. utile dz ex electioe pcede. sz
oro e actus op. g dz ee cu attntoe. sine q
no e electio. Csz q e q nlls tenet' ad impo
sz impo' e diu. mte attenta tene ad ad. qn
ad alia subito rapiat'. g no e de necce orois. q
sp ipa comitet' attntio. Cp. no oz q ille q

intentionis non requiritur quod semper assit actualis intentio sicut non oportet quod ille qui peregrinatur semper de peregrinatione sua cogitet. Quantum vero sit periculosa in oratione sit necessaria. Ad tertium dicendum quod ordinata attentio nocet quod ut dicit hugo de sancto victore puritas est oratio. In exhibitione devotionis mens in ea accedit ut cum se ad deum postulatura convertit et sue petitionis obliviscatur. Et qui obliviscitur sue petitionis non in attendit orationi. Ergo actu oratione magis videtur debere esse puri ut quod impediat oratio per attentionem. Ad primum sic intentio orationem dirigit ut usque aliquos exteriores actus. et alius excludit actibus plurimum nocet si actualis intentio semper adesset. quia optime exterius peccati redderetur ut attendit. Ergo neque attentio si continue assit orationi. Quod non potest mens humana adeo fortis intentionis esse. Si aliquando oportet orare esse attentionem adhibere quanta esse. Sed aliquando de oratione esse attendere ad deum in oratione fundit. quod obtendit. ut ad cogitandum de deo cum oratione fundit quod obmittere orationem nocet. Ergo necessaria est oratio si semper adesse tamen oratione attentio haberet. Augustinus dicit psalmistam per fuerit. attentio habet. Ad secundum augustinus dicit psallentes hymnis cum oratis dominum hoc versetur in corde quod profertur in ore. Ad tertium jo. iiii. spiritus est deus et eos qui adorant eum oportet in spiritu et veritate adorare. Ergo attentio est sine qua spiritu orare oratio non nocet. Ad quartum dicendum ad primum quod duplex oratio est privata sicut quam quisque per se facit. et publica quae fit in ecclesia [illegible] ut patet quod publica oratio non fit ab orante sola per se sed pallium. ideo non sola debet esse mentalis sed et vocalis. ut potius voce expressa. et alios ad devotionem excitet. et ad interiorem intentionem suam. Oratio et hymnis et cantus ab ecclesia instituti sunt. Unde augustinus dicit in libro confessionum quod flebat uberrime in hymnis et canticis suave canentis ecclesie et voces ille influebant auribus eius. et eliquabatur veritas in cor eius. Oratio autem privata est quam per se facit. Et hoc quod potest et voce et sine voce fieri. Sed prima magis sine attentio supplet. Sed tamen vox orationi adiungitur propter tres. Primo ut homo se ipsum excitet ad devotionem. Secundo ut in intentione custodiat ne evagetur oratio a spiritu. ut intentio custodiat ne evagetur mag et retinet adiuvat. Si vero ad quandam affectum magis et retinet. Tertio ex vehementia devotionis in oratione vox sequitur quod motus superiorum virium si sit fortis ad inferiores redundat. Unde et cum mens orantis per devotionem accenditur in fletus et suspiria et iubilos et voces in prorumpit. Quarto. propter debitum. Restituere quod deo est ei reddere cum exhibet. non solum mente sed et corpore. Ad secundum dicendum quod sicut dicitur hic bonum opus sicut debet agi in publico ad edificationem. sicut interior intentio maneat in abscondito. Unde ille qui publice orat. sicut exterior gloria hominum sed solus deus querit. modicum magis intentio. et soli deo orat per intentionem. et sic et primo innotescat oratio ad edificationem. Ad tertium dicendum quod actus immediate ad deum directi. et si exteriores sunt. ad unam contemplationem pertinent et sunt contemplationis partes. Sed per totam accipitur. quia non ex se accipitur per ipsa meditatione semper ut de

est. et lectio in meditatione ad meditationem divinorum ordinatur. et contemplationis pars. et fit voce quoniam. Ad secundum dicendum quod quando due virtutes ordinate sunt ad idem. una non impedit aliam in suo actu. Sed magis iuvat. sicut virtus vigilationem quam ad idem ordinatur. Sed intentio expressa per vocem non impedit assensum intellectus ad deum. nisi nimia cura in aliis proferendis fiat. Sed ille qui verba composita in oratione proferre nititur. Ad quartum dicendum quod in oratione per se attendit orantis devotio. Et ideo non debet oratio pendi quam oratio orantis continuari potest. Et ideo sicut diu posset devotio continuari. debet oratio esse diuturna. et prolixa. Si vero prolixitas fastidium vel tedium pariat oratio non est diutius protrahenda. Unde augustinus in libro de orando deum. dicitur fratres in egypto crebras quidem habere orationes. sed eas tamen brevissimas et raptim quodam modo iaculatas ne illa vigilanter erecta. et oranti plurimum necessaria est. per productiores moras evanescat. atque hebetetur intentio. ac per hoc ipsi satis ostendunt hanc intentionem sicut non esse obtundendam si durare non potest. ut si perduraverit non esse cito perdendam. Ad primum ergo dicendum quod sicut augustinus dicit absit ab oratione multa locutio. Sed non desit multa precatio. si fervens perseveret intentio. nam multum loqui est in orando rem necessariam superfluis verbis agere. multum autem precari ad eum quem precamur diuturna et pia cordis excitatione pulsare. Ad secundum dicendum quod sicut augustinus in eodem libro dicit. liberum est aliis atque aliis verbis. sed aliis atque in oratione divina petitur eadem tamen. sed sed in oratione dicere. Sed non debet esse liberum alia sed tamen dicere. Et ideo proposito domino non obligamur ad illa verba. Sed ad rem illam petendam. Ad tertium quod in eodem libro dicit que hoc alia verba dicuntur quam affectus orantis ut petendo formatur. ut clareat. vel consequendo attendat ut excitatur et non ad deum. quod in oratione divina posita est. sicut et concedens orare. Ad quintum dicendum quod petitio fit homini ad hoc per desiderium petentis ei innotescat. et ad flectendum eius desiderium petimus eius libras. Sed orare ad deum fundimus. ut desiderium nostrum excitemus. Et ideo utile est diu orare. si diuturnum excitationem desiderium excitat. Ad quartum dicendum quod non per actum durare dicitur duplex aut secundum essentiam aut secundum virtutem sui effectus sui; sicut motio eius quod lapidem proicit durat per essentiam actus. dum manu lapidi motioni apponit; sed durat movendo manum. dum lapis exiens impetum primo movetur. sibi et dico quod oratio duratur per sui essentiam. ut per essentiam actus. et sic non debet aliquis continue orare ut supra. quia oportet interdum circa alia occupari sicut per dictum. et sic ei vitrum semper quod ad sui intentionem in manu in omnibus aliis operibus quod facimus ordinate. quia cum ad vitam eternam tendat. ordinamus velut. Et ideo desiderium vite eterne quod est orationis prime. manet in omnibus operibus bonis per caritatem. Et propter hoc dicitur in glo. i. thes. v. non cessat orare qui non cessat bene facere. Et sic [illegible] motionis prime. qui nunc debilitatur. ut quia lapis impetus quiescat. vel illo

h q no interrupat q̄ nō̄ resumend⁹.

mi mouetur. n̄ uni ipellat. ita ut d[icit] aug[ustinus] ad cui
ꝯ ute ꝯsidui ꝗdā m̄ tepescit. Et io ꝑcep
orꝯ ad negotia ꝯtidi. inte reuocam⁹. ne ꝗ
ꝯtidiū qd tepesce inceptat/ oīo frigescat. C[apitulum] ad
p[rim]⁹ g[ra]d[u]m d[icendu]m q[uod] dn̄s ꝓ h[oc] d[icit] q[uod] oꝫ ꝑ orare. n̄
tedit q ꝯ orōis act. nuq̄ interupciō. q ꝗda
facilit. q ꝗda fꝑa no exaudiunt. ab orōe ces
sant. ꝑ orant d[e]uenti[r]e ipetr̄e q petit. sꝑ
exꝯ dn̄s ꝓhibit. C[apitulum] ad ꝯ d[icendu]m q[uod] sic aug[ustinus] d[icit]. sine
intermissiōe orare. n̄ ad e q beata uita sine
itermissiōe ꝯsiderare. ut dd q sin intermissiōe
orare i accept[um] ꝗpls. ut ab orōe statutis horis
no ꝯsistam⁹. ut ꝑ[er] ꝯsiliu pauꝑib⁹ exhibita. ꝑ
orōes. mas faciam⁹. q qn nos ab orōe ꝯsistim⁹
ut i uita sꝯ. ꝗda stns expoit. C[apitulum] ad .3⁹. p[ar]t[em]
toto exdcy. C[apitulum] ad .3ᵃ. ꝗm d[icendu]m q[uod] attentio actu[alis]
reqrit. reqrit ad orōe aliq m⁹. ut ad euita
dā trāsgᵃssiōe. q e i illa orōe. q e inꝑcepto.
ut ad meritū i illa q no e inꝑcepto. Et n̄ oībus
moꝯ. ꝯ e dem e q actus manꝯ ꝑ eēntia
ꝯ ꝯtute q[ua]n[do]. Et q[ua]n[do] ꝑsit actu ꝯ manꝯ ꝯ[ir]tu
sic ī eꝯ ꝯpiciēte lapidē ꝑ patitur. ꝯ sic mane[t]
actu ꝯtute. e ꝗda mediꝰ modus. int ꝗm
ee inhitu ꝯ i actu. ꝑ q i h[ab]itu e. nꝫ ꝑcem. nꝫ
ꝯtute. actu e. ꝯ ꝯmiliꝫ g⁹ dico. q attentio in
orōe. mane dꝫ ꝗp ꝗ ꝯtute. Et no reqrit ꝑ
ꝗp maneat ꝑ cen ... mant aut ꝯ ꝯtutem
ꝗn ꝗs ad orōe accedit. cu intentiōe ad ipetran
dī. ut do ꝯbitū obsequiū reddendi. ꝯ si ipsecu
tiōe orōis mes ad alia rapiat. n̄ tāti fiat
euagatio. q oīo ꝯpdit uis ꝑ i intentiōis. Et io
oꝫ q frequē ho eā reuocz ad ꝑpositū. C[apitulum] ad .4ᵘᵐ. d[icendu]m
q ubi hu. ꝯ ꝗpo ut intelligi e qn ꝗs ex ꝑposito
mēte ad alia diffundit. ꝯ oīado / tūc ei sine culpa n̄
e q ꝑape si i alijs ꝗpute se occupet q i intentiōe d[icit]
ꝯhit. sicut se exhat opa. ꝯ si ad ꝗuī mēs eua
get ꝯ culpa mortal ect. Si aut sinb; q ꝑ papiam
mēs ad alia euaget. ut culpa aut ut ꝑlurima
culpa ē. n̄ ꝑcedit cogitatio exq ꝯgit talis
euagatio i culpa ee dicit. C[apitulum] ad .5ᵘᵐ. d[icendu]m q ascendit
melliꝯ. inde... qn orōe ad dn̄m ascendit q ul[tra]
ille ascend i tota orōe manꝯ. C[apitulum] ad .6ᵘᵐ. d[icendu]m q i
q[ui]b[us]dā ꝯtutis no oꝫ q ꝗp actu etiā assit. sic no
oꝫ q ille q etiā dat. ꝗp ꝯ eta cogitet. Et suffic
ficit cogitasse. du etiā dare disposuit. n̄ ꝗa
cogitatiōe. ꝑcedit intentio. ītim tupat. C[apitulum] ad
.7ᵘᵐ. ꝗm d[icendu]m q attentio i orōe. pot ee ꝯplex
ꝯpma ei e attentio ad uba q[ui]b[us] petim⁹. ad pe
titiōe ipā. ꝯ adea q petitiōe ipā ꝯcꝯstat. ꝯi
cut e intellect⁹ ꝑ quā petit q i rogat ꝯ
alia ꝯtꝯ. hꝯ attentionu assit. n̄ e re
putāda i attenta orō. Tme ꝯ ille q n̄ intelligit

q ubi ꝗf. itellig e. qn̄ ꝯ ꝑcepto nullo m̄o ꝯrugit. C[apitulum] ad .6.

petitiōis uba. ad orōe attenta ee possit. Et tn̄ ul
tiā attentio e laudabilior. ꝗ si ꝗ. ꝯ si. q ꝑma. ꝯ
q aīa no pot ee attenta uehemtē. ad diuina. no
p[er] attentio. pot noce ut miꝯ. sic orōis fruct
ꝯi ꝗa euacuat. ut ꝯu. si etiā oīo tollat sꝯ n̄ ee
tn̄ attentio ꝯ acquiredo. no noꝫ sꝯ ꝯdm̄ ꝑdest
ut excidis aug[ustinus] iducis. C[apitulum] ad .8ᵘᵐ. g⁹ d[icendu]m q
tn̄ mēs ꝑ dilectiōe i dm̄ rapit. ut petitiōis sue
immemor sit. ꝯ attentio orōi adest. ut dem ēst.
ꝗꝑis ut ꝑaul ꝗa sꝯ ꝯtra. C[apitulum] ad ꝑ d[icendu]m q i illa
ꝑcedit ꝯ ꝑ attentiōe. q sic sit nimia. ꝯ ꝯ ꝯ
ruptiōe facit. ꝯ si ꝯsiglis ub ho cogitare ue
lit. ꝗlit formāda sit. ꝯ qn ꝯ faciet ꝯ ꝯ. ꝑ ꝯ
cogitat. mini ꝗb occurrit. talis aut attentio
sufficit. ut sit tāti ꝗta sufficit ad ꝯcogitat. ubi ꝑ
ꝑmitatiōe. C[apitulum] ad .3ᵐ. d[icendu]m q ea q hnt ꝯ ꝯdinatiōe ad iui
i ince ꝯdinati accipiūt. sic itelligꝯ coꝑ ꝯꝯ
ꝯpꝯhendo eā. unū facit. Et io sꝯ pot ꝯ ꝯ ꝯ
ꝯ ꝯ ad orōe. ꝯ orōis fine. in ꝯ ꝯ ꝯ
orōi. debita attentio no adest.

A[d] ꝯ sic ꝑcē. ut q i ꝯ ꝯ ꝯ orōis distin
guit. s. thy. ꝯ. obsecro igt. p⁹. orāꝫ obsecratiōes
sꝯ. orōes. postulatiōes. graꝯ actiōes. obsecratiōes
ei sꝯt adiuratiōes. ꝑ reb⁹ difficilib⁹. ut d[icit] glo. id
adiuratio aut. i. ꝗda coactiōe ꝯsꝯtuit. ꝯ sic reue
rentia minuit. ꝯ orōi debet. g⁹ obsecratio n̄ e
orōis ꝯꝯ. p⁹. no pot ee id totu ꝯ ꝯ. q̄ ꝯ orō
e. cui ꝯ ꝯtes assignant. g⁹ no d[icitu]r orō ꝯ ꝯ
has ꝯtes assignat. C[apitulum] ꝑ. postulatio e id q petitio
petitio aut e orōis ꝯn. ut dem e. g⁹ postu
latio no dꝫ ꝑ[on]i orōis ꝯꝯ. C[apitulum] ꝑ. orō e petitio de
centiū a dō. ꝑ dm̄. d[icit] graꝯ actio no e peti
tio. q e d[e] ia acceptis. g⁹ no e orōis ꝯꝯ.
C[apitulum] ꝑ. ut q e distinctio ꝑtiū orōis ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ
bꝯ sit i ꝯpetens. d[icit] ei orōe dici ꝯ laus
supplicatiōe. postulatiōe. ꝯ graꝯ actiōe. no e lau
datꝯ ad. n̄ ꝯ ad aliꝯ ꝯdinat. ut pꝫ ꝑ ꝯ ꝯ
ꝯ ꝯ no e ad d[e]o ordināda. Et ad ipm orā alia
g⁹ no e laudatꝯ. ꝯ ꝯ honorat. ꝯ ꝯ laus d[e]i
no e ꝑs orōis. C[apitulum] ꝑ. laus ꝑ ꝯ ꝯ. ad ꝯ ꝯ
sit. orō aut no ꝑ modum idciatem. ꝯ ꝯ
tio ꝯplet ꝯ ꝯ. Et ꝯ ꝯ ꝑmodu ꝯꝯ. g⁹ laus
no e orōis ꝑs. C[apitulum] ꝑ. supplicatio orōe postulatio ꝯ
g⁹ no dꝫ unā ꝯ aliꝯ ꝯ. C[apitulum] ꝑ. ut ꝑ ꝯ ꝑtes ꝯ
hu. ꝯ ꝯ. ut assignat. sic inueniant ꝯ. ꝯ ee
ꝑ orōis ꝑtes. sꝯt ꝯ. s. supplicatio. postulatio. insi
nuatio. ꝯsinuatio ei ut d[icit] tull. i ꝑ rethor. e ꝗda
modꝯ exordiu. ꝯ ad dm̄ accedentes. no idigent
exordio. ꝯ no e ubi flectēd[us]. g⁹ orōis ꝑs. no
e insinuatio. C[apitulum] ꝑ. exordiu ꝑcedit oēs alias ꝑtes
orōis rethor. ꝯ g⁹ orōi ad dm̄ ꝑtes assigne
ꝯ ꝯ adilla. ut ꝑ insinuatio sit ꝑ ꝑoꝯ

7 no ultra. ℂ p. suplico adde ut sup postulatoe
modu qda buclutes i postulado. Et qd sc̄ht ex
addiwe ad d. e posterl. q̄ post postulatoe sup
plicatoe ponit dbuit. ℂ p. ob. vi. dus in
is orou ptes pone deces. petite 7 accipietis
qrite 7 iuenietis. 7 pulsate 7 apietur vob. dr q
hec ptes i oib pdes deob obmbi. ut p
aq̄ sic isufficiete. ℂ 2a dv ad p qom q ptes
orou dup accipi possut. s. pmodu ptiu in
tegliu. 7 pmodu ptiu subiectiuaꝝ. ptes aut
itegrales orou distiguut p ea q ad pleta oroe
requirut. ptes aut subiectiue distiguut ul p diui
sitate eoꝝ q petut. ut p diuisitate sui modi
petendi. ptes g orou qs ap assigt. utꝝ d
stiectoe hnt aduiena. cu a ei ea q ad petn
in. no ex nra indus ipetre possum. 7 ipa
ipetrat claudit. q n d acceptis grae agit io
adiplemtu orou p requir sacre memoa
tio. q istute disficalia qa ipetnt. ed h; fit
p obsecroe. bn dr. Glo. q d difficilib e. sic de
qusioe ipi. ipso ipa petito q est d hus q
ad id qd pncipali petim ordiat. 7 sic e oro. q
dr ro tovs ue / ul dhus q pncipali petitur. sic
sit pure. 7 ro bors sic postulaoes. Sequnt
aut grarum acto. i qua oro suat. ut sepli
oro addit patent. et ph 7 ut Glo. id dt. ptes
misse distiguit. q ea q an secroe dnr. sut
.q. qda obsecroes. eo q fit qmemoratio. 7 doct
ne ipi 7 scoꝝ et. ea aut q in secroe dnr. e
oroes. q sat qd ubus ill qsiat i uia nos adiu
uat. vn 7 uiaticu dr. 7 q uo postea addut po
stulaces sut. q hoc ena postulat 7 meruis
7 uiuis. ea aut post hoc dnr. grarum actioes
sut. ℂ ldp g dv q sic i uirmita assumit dua
utraꝝ. q. sermo mestificat. utrae anob dce
ua 7 radiuuatoe. sic assumit potencio ut adipei
du q nos ex nra ifimitate no possum ipetre
vn sp adiuuas isc defem psitet. Et qm e q
adiuuamn. assume ad ietandu p uolutatem. sicut
cu sci d mos adiuuas. ut d obsessip ca ex
eat. qm; at assume ad i eladu p beniuolentia
7 sic dni adiuuam pstlam suam ut p scoꝝ suoꝝ
q ea accepta sup nos furtut efrco veidentia
p obsecroe no ouiuine. ℂ ld pad q qsuetne
q nom coe adittam.' thne. q distiguis n
addit. ut mri q alie spes sup coe. sic n
agit. qd oib ordib coe est. isime odm att
buit et i sili n orou adilla spe thne. p qda
apbatoe. q mi he d dignita. s. qua petit ute
bona. ℂ ld dv q postulatio qda pricioe dsi
vris importat. i id qd petit. et q e qd phnte
7 psce dsidat e finis. io postulato sp addit

sup petitoe qe dca. dstatu petita s. finem
ℂ ld qt dv q grarum acto no ptie ps orou. q.
spes ei. 7 io no oz q diffa orou ei. sat ℂ ldsa
qom dv q sicut oro rethoica. ht exodiu pte
suu / ita 7 oro ad dm facta. vn rone i missa
calatr. sz h; int est. q i oroe rethoica exodiu
pont. ppt illos ad qs oro sit. ut beniuol dotti
les 7 attenti reddatr. Et i oroe d qua loqmr
exodiu requir. qm; ad eccliad oratis desiderii
ad deuote petend. i exodio at q ad biniuolent
captado iduat. qtuo modis p tullia ponde
q sol captar biniuolen. ex q uidit du laudem
sut ex nega. dr ei dig. ad astrinsil ex petens
sic dia astind imena ei i eoꝝ qs alloqr. 7 ultꝝ
aduersaoꝝ. 7 eoꝝ audietiu aloꝝ qratat. i oroe
aut qs ad dni fuduit pnob in ifcdim. n
ut alii offeps icume. negotiu at pq orand
ipe dsi e. ad qsut ora ma dsidu addina
da vn dr. oratis affect ad deuotoe. s. qda exor
dio excitatr. s. expte d da ipm laudam. 7 ex
pte mra. dt mea ifimitate recogitam. Et q ad
p poit ambro. laude di. orou ptes q a ad
suplicoe q e hual. 7 deuota pcato. i q 7 pot i
cludi negm q forumne. i qs greuem q nos ad
orad ipellat. sz m bcdit. postulacio aut
ad qsir orou ptm. Et grarum acto. ad ind att
p dem e. ℂ ldp g dv q laus lage n accip
p se. q sc be q ad laude 7 honore. ul dv q
qucq ds no eadet ad ad. in ipe ora duerte
ise qcdat. 7 pls laudip to qpeut. ℂ ld p dv q
laus no pote ps subiectiua. Et itegelp. 7 q ad
qplotu ee orou ptm. ℂ ld dv q suplico
no pot h; q ad h; q icludt postulacoe ul pe
titoe. Et qs ad modu petedi q importat; pot
7 d. q ptes amb. reducut adptes apli ul laus
di duut. io q pea q ad laude ipi ptm. ipe
aduuam suplico at. id e q oro. q atq qda
reuefis ipotat; alia at s ii sit idem. ℂ ld dm
qom dv q ptes ab hn. pote. sut ptes subiectiue
7 distiguit p duos modos. q ois petito p
narratoe dstate. 7 ipa narratio e qda intpbi
tius oratio. sic q ueꝝ rnine ad oroe. 7 sic
dr postulatio. vn ipe dt q suplico e dstate pe
titoi inpbi narratio. ut alits tm. 7 sicut pe
i dstata sin narratoe. 7 sic e suplico. vn ipe dt
q suplico e dsiata petitoꝝ. hual 7 deuota p
tatio. aut narratio sin petitoe. 7 sic e isinua
tio. q p ipm e sin petitoe pfala ueturus
narratoe. scd suplico. ℂ ldp g dv q p3 solo
exodiu i pa qoe. ℂ ldp dv q isinuacio p ull
ih; diste. ab exodio. q exodiu expsse beni
uolentia capitat. ut docilitate. ut attetioem

.2.

.3.

facit. Et insinuatio facit ad certe et per [illegible] dein-
ceps. Et ideo insinuatio [illegible] [illegible] ad [illegible] et [illegible]
et ideo hec. iste oratio media [illegible] [illegible] [illegible] et
petitio [illegible] insinuatione [illegible]. Et ideo non [illegible]
per exordio. Et pro illo [illegible] [illegible]. [illegible] exordi-
um [illegible] [illegible]. Quid [illegible] [illegible] [illegible] po-
stulatio media est. inter insinuationem et supplicationem.
Et ideo media [illegible] [illegible] [illegible]. Quid [illegible] [illegible]
[illegible] aug. [illegible] illa [illegible] distinguitur. [illegible] [illegible] ne-
cessaria [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
et [illegible] adhuc [illegible] petite et accipietis [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible]. ne [illegible] [illegible] et [illegible] adhuc [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible]
adhuc [illegible] [illegible] et aperietur vobis. Et sic [illegible] [illegible] distin-
guitur oratio [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] petitio. Et ideo oratio [illegible] [illegible] [illegible] est. in-
cludit petitionem et [illegible]. Et [illegible] postulatio [illegible]
[illegible] [illegible] et obsecratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p-
[illegible] [illegible] petitionis [illegible].

Ad [illegible] sic [illegible]. ut [illegible] homo non [illegible] ad [illegible]
petere [illegible]. [illegible] preciosum est petere. quod petere non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non de-
bemus ad [illegible] petere. Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in domino [illegible] [illegible] [illegible]. Jacta super dominum curam
tuam et [illegible]. [illegible] illo [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. non [illegible]
super dominum curam suam [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] oratio
est [illegible]. Contra [illegible] petitionis non fit [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nos [illegible]. [illegible] non [illegible] [illegible] ad [illegible]-
te. petere. Contra postulatio est oratio [illegible]. Et postulatio
[illegible] [illegible] petitione. ut [illegible]. [illegible] ad [illegible] pe-
tendum est. [illegible] ut [illegible] [illegible]. non sit [illegible] peten-
da. [illegible] super [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
non [illegible] post [illegible] illa [illegible]. [illegible] nullo [illegible] [illegible] [illegible]-
lia oratio petere. Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. est [illegible]
pro illo. Et [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible]
orare. ut [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] madu-
[illegible]. [illegible] [illegible] non sunt petenda [illegible]. Contra non de-
bemus oratio petere. [illegible] est [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] non
sunt [illegible] [illegible]. ut [illegible] [illegible] aug. in glo. super [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] non sunt [illegible] pete-
[illegible]. Contra [illegible] est [illegible] [illegible] oratio dominica [illegible] [illegible] nostrum
cotidianum da nobis hodie. in qua non solum [illegible]. Et [illegible]
spiritualis panis petitur. ut [illegible] per glo. luc. xi. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] orare. Contra [illegible] [illegible] petenda sunt [illegible]. [illegible] ne-
cessaria petere. Contra [illegible] ut [illegible] homo non debet [illegible] [illegible]
bono orare. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] nolo orare
[illegible] [illegible]. Contra [illegible] est. ut homo ad [illegible] [illegible] [illegible]-
sit se [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] ad excellentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ut [illegible] [illegible]
Contra [illegible] est [illegible]. [illegible]. [illegible]. orare pro [illegible] [illegible] [illegible].

Contra [illegible] ad [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] petere
est. ad [illegible] [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] oratio [illegible]
ad [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] est necessaria. [illegible]. ut nobis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] petant. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. in
[illegible] [illegible]. [illegible] aug. in libro de oratione domini [illegible]. [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ut
illis [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible]. [illegible] adhuc et [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible]. nobis innotescunt [illegible] ad [illegible].
et adhuc [illegible]. nos [illegible] [illegible] [illegible].
Contra [illegible] [illegible] [illegible] aug. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] plerumque [illegible]. et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petunt. [illegible] [illegible] male [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] petere [illegible]. sic et
[illegible] [illegible]. Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adhuc [illegible]
[illegible] sua [illegible] [illegible]. ut si [illegible] expediat [illegible]
[illegible] [illegible] reliquatur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible]. non sicut ego volo sed sicut. Et in
illis [illegible] [illegible] non [illegible] velle. [illegible] [illegible] adhuc [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible]. ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Contra [illegible] [illegible] [illegible] exaudit. Contra [illegible] [illegible] quod oratio est
[illegible] [illegible] [illegible] et ideo [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
oratio petere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] de-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] non
habet superfluitatem [illegible]. sic [illegible]. [illegible] [illegible]
sicut voluisset. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad
[illegible] sunt et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] sunt necessaria ad
[illegible] [illegible] [illegible]. Et ideo [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible]
Contra [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ut [illegible] ad [illegible]. [illegible]
[illegible] est [illegible] non [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. Contra [illegible] ad
[illegible] [illegible] superfluum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. non [illegible]
necessaria. Contra [illegible] [illegible] quod [illegible] non sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad alia. et sic accipitur orare [illegible]
[illegible]. Et sic [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]. in [illegible]. [illegible].
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] orare. Et [illegible] [illegible] [illegible]
Contra [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sicut se ipsum diligere. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ideo et
[illegible] [illegible] [illegible] orare. [illegible] [illegible] orat. Contra [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] adhuc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
oratio [illegible] exaudit non [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. et
[illegible] [illegible]. ut [illegible] [illegible]. Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] quod petit. Et [illegible] [illegible]
[illegible]. Et ideo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] orat. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] petit.

Ad [illegible] sic [illegible]. ut [illegible] [illegible] [illegible] debet orare [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] quod oratio est [illegible] [illegible]
[illegible] Contra oratio est [illegible] [illegible] ut [illegible] est. [illegible] [illegible]
[illegible] debet. [illegible] et oratio. Contra [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]

Quaeritur [illegible] [illegible] [illegible] forma orandi [illegible]
[illegible]. [illegible] in oratione dominica. [illegible] pe-
titionem [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible] pe-
tere. Contra [illegible]. [illegible] est [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petitionem. ut
hugo [illegible]. [illegible] ad [illegible] petitionum.

3

[illegible]

ꝯsistit qm̄ ĩuoce q2 h; negom̄ ut dic̄ aug' p'
gemitib; q̄ uocib; agit̄· set solus d'r ē cogi
tatiões cordiū 7 affectiões pape; g° ei soli fit
oro· set ꝯ ē q̄ d'r· job· v· uoca si ē qui tibi
respondeat et ad aliq̄ scōꝝ ꝯutte; g° oro pot fi'
ad scōs d'r n̄ solū ad dm̄ ꝓ orōis spēs est
supplicatō; set supplicatō bō fi' pot· g° et oro
Vltius ur̄ q̄ possit oro dirigi ē ad scōs non
in patria existentes; nō· n· ad scōs orōi fundim'
n̄ inq̄ ē sc̄ do uiciniores nob' q̄ d's p eā
que sūt ꝯ mag' ꝓpinq̄ 7 dilatatā radios sue
bonitatis emittit ut dyo' dic̄; set scī ꝙ ĩ hoc
mūdo· existētes nob' sc̄ supiores; g° debem' eos
orac̄· ꝓ illi q sc̄ ĩ pgatōio sc̄ etiā d' sua sa
lute; g° sc̄ ĩ meliori statu· qm̄ nos sum'; g°
possum' eos orare ꝓ in dyal' l̄· q̄d pascā
sc̄ q ē post mōte miraculū fec̄ reuelat' est
beato g'mano capuano epō ĩ pgatōio ee;
g° ur̄ q̄ ad eos q n̄ sūt ĩ patria possit oro di
gi· set ꝯ q2 nō ē ei dm̄ orat· et q̄d peis
oret̄· set potib; scīs qui sūt ĩ mūdo l' ĩ pur
gatōio orac̄; g° uō d'bet ipi orari ꝓ scī n̄
orac̄ n̄ ĩ q̄nt̄ sūt ĩ plenā diuinitatis pticipatōe
set nō pticipāt plene diuinitatē n̄ ĩ q̄ntū pti
cipāt btitudinē ut boe'· plat ĩ· 3· d' ꝯso; g°
scī q sc̄ ĩ batitudīe tm̄ orandi sc̄ Vltius ur̄
q' oro n̄ fiat ad dm̄ rōe eēne· set mag' rōe
p' q2 h; mō d'berm' orac̄ sic̄ xp̄e nos docuit set
ip̄e docuit nos ad p̄rm̄ peis orōm dirige· jo·
xvj· siq̄d petieritis prēm etc̄· g° oro fit ad dm̄
rōe p̄e· ꝓ p' q attbuit̄ do rōne psōe diue
ne toti trinitati ꝯueit· 7 singlis p's· set etiā
nō dirigit aliq̄ orōm ad spm̄· s· g° nō orac̄ d's
rōe n̄· set rōe p̄e ꝯ set ꝯ sc̄ h; d's orat̄ q2
p bona sua pot ꝯmuīcare· set ꝯmuīcar̄ se
ipm̄ ꝯpetit do ĩ q' ē bon̄· cū g° bōitas sit
attbutū eēle· ur̄ q̄d oro dirigat̄ ad dm̄· rōe
n̄· Respōsio d'r· ad· 1· q· q̄ illd q̄ orando
petim'· ē bā uita ut aug' dic̄· q2 oīa illa q
petim'· n̄ petim' n̄ ꝓ q̄d ad hūc ordinat̄; bā
tā· aūt uita d' te dat solo d's· set tn̄ ꝙ scī
coopant̄ nob' ad h; q̄ beatā uitā optineam'
et iō oro directe 7 ꝓpe fit ad dm̄ sic̄ aq̄ ex
ptum q̄ orādo petim'; set tm̄ orantis ĩ teto
ꝯ ad scōs ꝯūtit· ut q̄2 auxilio adō impetēt
q̄ exptat, et iō dic̄ cassiodo' q̄ oro ꝓpe fit
ad dm̄· set d' pcato ad scōs· ad· 1· g° d'r· q̄
ĩ diffinitiōe d'bet poni ea q̄ p se sc̄· q̄ uis·
aūt a° mō ad scōs oro fi' possit· sic̄ ad intcesso
res p nob' tā ꝓpe et p se· oro in dm̄ fit· ad
ij· d'r· q̄ oro ē act' lacē· ir· tn̄ cū scī orātur
eis latā exhibē· set illi aq̄ petitō orantis exple
di sperat̄· ad· 3· d'r q̄d scī agnoscūt ĩ ūbo
omīa que ad eoꝝ gliā ptinet; et q2 ad ma
gm̄ eoꝝ gliam est q̄ alios iuuac̄ possūt· q̄i
d'r coopatores existentes· iō statī ĩ ūbo uidūt
uota eoꝝ qui eos ĩ ṗpellat· ad 2· d'r q̄d
ad aliq̄ scōꝝ uos ꝯutend' ē docet· ut ad me
diatorē ordiꝯ· n̄ ad q̄ oro p'n' dirigā ad v·
d'r q̄ oro h' accip; ad silitudinē rethorice +
orōis ut ex d'cis patet; et iō sic̄ illa soli iudici
fit q̄ uis ē aliis supiorib; supplicatōes fi
posset ul' aliq̄ petiōes· ita ē oro ad solū dm̄
directe dirigit̄· set supplicō ē directa ad
alios dirigi pōt Ad· ij· q· d'r q̄ nich' petit̄ +
ab aliq̄° qui nō h't vn̄ cū bīta uita sit q̄ orā
do petit̄ ad illos solos dirigi pōt· qui batā uitā
h'nt nō aūt ad eos q ĩ mūdo sc̄· nec ad illos
q ĩ pgatōio q̄ uis ill' q ĩ mūdo sc̄ supplicatio
ul' petitō aliq̄ fi'· possit ad· 1· g°· d'r· q̄ q̄
uis scī ĩ mūdo existētes sit nob' supiores et
possit p nob' orare· n̄ tn̄ ad huc ad illū g'du
supiorē puenīut ut· s· btitudinē qm̄ nos
n̄ hem' illi haint ad ij· d'r q' q̄ uis illi q
sc̄ ĩ pgatōio sit ĩ maiori securitate qm̄ nos·
nō tn̄ sc̄ ĩ maiori afflictiōe 7 ĩtm̄ n̄ sc̄ in
statu merendi· et iō mag' ĩdigent q̄ peis
oret̄ qm̄ q̄ ipi orent ad· 3· d'r q̄ ĩ mira
cul' pcipue attend' fides et d'no orantis·
vn̄ ē dn̄s mulier̄ qm̄ sanauit dix̄ m̄· ix·
fides tua saluā te fec̄ et q2 ille ꝓp excellēn'
mitoꝝ ēdebat̄ in patria ee· iō orabat̄ 7 tal'
oro ꝓp fidm̄ orātiū exaudiebā· tc̄ 7 ut ui
ta illi' applaret̄ nō q̄ ille p aliis ĩ pga
tōio existēs oraret· Ad· 3· q· d'r q̄d d's pa
pue orat̄ ĩ quātū est bs et aliis btitudinez
largiens; et q2 h; ꝯueit ei rōe eēn̄· iō rōe
eēliū attributoꝝ orac̄ ad· 1· g°· d'r q̄ ea q̄ s
eēlia ĩ p̄re sc̄ ĩ aliis psōis et iō fit q̄dā reduc
tio ab aliis psōis ĩ prēm ut ph'l'· p3· et ꝓp
h; ē p2 d'r p'n' toti' diuinitatis et sic nos in
prēm sic̄ in p'n' nō d' p'n' reduces xp̄s nos
ad prēm orōni dirige p filiū docuit· ad· ij·
d'r· q̄d· s· s· ex p'li ꝓpetate h't q̄ sit donū iō
mag' ꝯpetit q̄d ip̄e petat̄ q̄ q̄d aliq̄ ab
eo petac̄ q̄ uis ꝙ ad· s· s· ectā orōes dirigat
et seq̄ntias q loco orōnū ĩ ectā recitantur
sic̄ p3 ĩ· nc̄ scē nob' sp̄e· et ueni cātoꝝ sp̄e· 7
hi·

Ad· vj· sic pce' ur̄ q̄ dīne psōe sit orare
ei· n· est orac̄· q' est accipe ab a° set p̄e
di ē accipe ab a°· sic̄ filii et sp̄e· s· g° eius ē
orac̄· ꝓp jo· xvi· d'r· ego rogabo prēm 7 aliū
paclitū et c̄· et sc̄ filii ūba· g° filii est orac̄·

Praeterea Ro. viii dicitur: Spiritus postulat gemitibus inenarrabilibus etc.; sed Spiritus Sanctus est tertia in trinitate persona; ergo personae divinae est orare. Sed contra, oratio importat defectum in virtute orantis; sed hic personae divinae non competit; ergo oratio non est divinae personae. Praeterea oratio est actus latriae, quae fuit virtus dicta; sed virtus non competit divinae personae; ergo nec orare. Ulterius videtur quod nec sanctis qui sunt in patria competit orare; quia sancti qui sunt in patria sunt Christo conformes in quantum est homo; sed Christo in quantum est homo non competit orare, alias diceremus Christe ora pro nobis; ergo nec aliis sanctis competit orare. Praeterea sancti in patria sunt aequales angelis, Matth. xxii; sed angelis non competit orare, quia oratio ut dictum est est actus rationis, quae in angelis non est, cum in eis sit intelligentia, ut Ysaac dicit; ergo nec aliis sanctis qui sunt in patria oratio competit. Praeterea quicumque orat pro alio aliquid meretur; sed sancti qui sunt in patria non sunt in statu merendi; ergo nec in statu orandi. Sed contra est quod dicitur: Sancte Petre ora pro nobis. Praeterea sancti in patria magis fulgent caritate quam in via; sed caritas facit ut sancti in via pro aliis orent; ergo multo magis in patria pro nobis orant. Ulterius videtur quod etiam brutorum animalium sit orare; quia in Psalmo dicitur: Qui dat iumentis escam ipsorum et pullis corvorum invocantibus eum; sed invocare Deum est ipsum orare; ergo etiam animalia irrationabilia orant. Praeterea oratio est desiderii nuntiativa appetitus [?]; sed animalia bruta appetunt bonum divinum suo modo; ergo orant. Sed contra, oratio non fit nisi ad Deum, sed Deus non potest cognosci nisi intellectu quo bruta carent; ergo orare non competit eis. Responsio. Dicendum ad primam quaestionem quod oratio requirit differentiam orantis ad eum qui oratur, quia nullus a se ipso aliquid petit; oratio autem fit ad Deum ratione attributorum essentialium in quibus personae non distinguuntur; et ideo uni personae non competit aliam orare. Ad primum ergo dicendum quod acceptio illa qua una persona accipit ab alia est per naturae fecunditatem [?], et non per gratuitam collationem, pro qua impetranda oratio fundatur. Ad secundum dicendum quod hic Filius dicitur de se ipso non ratione personae sed ratione naturae assumptae. Ad tertium dicendum quod Spiritus dicitur postulare in quantum nos postulare facit. Ad secundam quaestionem dicendum quod quidam haeretici dixerunt quod sancti non possunt nos iuvare orando pro nobis, quia unusquisque recipit secundum ea quae gessit; sed hoc est contra articulum fidei qui est sanctorum communio, quae per caritatem fit; et ideo cum in sanctis qui sunt in patria sit perfectissima caritas, competit eis pro nobis orare, non autem pro se, quia omnia eis ad votum succedunt. Ad primum ergo dicendum quod Christus in quantum homo orat pro nobis; sed ideo non dicimus Christe ora pro nobis, quia Christus supponit suppositum aeternum cui non est orare sed adiuvare; et ideo dicimus Christe audi nos, vel miserere nobis; et hoc est ad evitandum haeresim Arrii [et] Nestorii. Ad secundum dicendum quod illud quod est rationis est et multo nobilius in intellectu, quia quod potest virtus inferior potest superior; et ideo angeli orare possunt, in quibus intellectus est. Ad tertium dicendum quod quidam dicunt quod non sunt in statu merendi quantum ad praemium essentiale sed quantum ad praemium accidentale; et ideo etiam aliis mereri possunt. Sed quia meritum tantum viatorum est, ideo dicendum est quod aliud est impetrare et aliud est mereri, ut dicetur; et ideo sancti, si non possunt mereri, possunt tamen nobis suis orationibus aliquid impetrare. Ad tertiam quaestionem dicendum quod brutis nullo modo competit orare; tum quia non sunt participes beatae vitae quae per orationem petitur; tum quia Deum cui oratio offertur non apprehendunt; tum etiam quia petere est actus rationis cum importet ordinationem quandam, ut ex dictis patet. Ad primum ergo dicendum quod sicut animalia bruta secundum Aug. xii super Gen. ad litteram dicuntur iussis Dei obedire non quasi percipientes mandatum, sed in quantum illi instinctu ab ipso moventur, ita etiam dicuntur Deum invocare in ipso, in quo aliquid illi desiderio desiderant quod a Deo optinetur. Ad secundum dicendum quod appetitus ut dictum est importat simpliciter motum in appetibile, sed oratio sive petitio ordinem quendam qui est rationis; et ideo appetitus potest brutis competere, non autem petitio vel oratio.

Ad vii sic proceditur. Videtur quod oratio non sit satisfactoria; quia omnis oratio vel est vocalis vel mentalis; sed mentalis non est satisfactoria, quia non habet poenalitatem sed iocunditatem; nec iterum vocalis, quia sicut Ysidorus dicit, reconciliat Deo non sonus vocis sed pura et simplex mentis intentio; ergo oratio non est satisfactoria. Praeterea, sicut in praecedenti distinctione dictum est, contra poenitentiae virtutem dividitur; sed satisfactio est actus poenitentiae virtutis, oratio autem latriae; ergo oratio non est satisfactoria. Praeterea satisfactio fit ad reconciliandum eum qui offensus est; sed oratio reconciliationem sequitur, quia praesumptuosum videtur petere ab eo quem offendimus; ergo oratio non est satisfactoria. Sed contra est quod sicut per orationem sanantur pestes mentis sic et ieiunio pestes corporis; sed ieiunium est satisfactorium; ergo et oratio. Praeterea oratione petimus nobis debita relaxari, nec frustra tamen a Domino institutum sit; sed relaxatio debitorum per poenam fit; ergo oratio ad aliquid per poenam pertinet; quod non nisi ad satisfactionem; ergo oratio est satisfactoria. Ulterius videtur quod oratio non sit meritoria; opus enim meritorium solum in Deum intentionem dirigit [?], quia mercenaria intentio virtutem mentis evacuat; sed orans non solum ad Deum habet oculum sed ad propria [?] indigentias quibus petit subveniri; ergo non est opus meritorium. Praeterea si est meritoria, nullius est magis quam eius quod postulat; sed eius quod postulat non est meritoria, quia quandoque non exauditur, etsi ab eo qui in caritate est offeratur; ergo oratio non est meritoria. Praeterea natura non facit per duo quod potest facere per unum; quia non invenitur aliquid vanum in operibus naturae; et multo minus in operibus gratiae; sed ad merendum sufficiunt ordinata opera; ergo videtur quod oratio non sit satisfactoria. Sed contra, omne opus virtutis potest esse meritorium; sed oratio est opus virtutis ut dictum est; ergo est meritoria. Praeterea in Psalmo dicitur: Oratio mea in sinu meo convertetur. Ergo ex

orõe aliqd oranti accedat. et ita illi ur ee mi
toria. Ulterius ur q' i gent assigne⁹ odictioes
que prant efficaciam oroi; dr. n. in glo. vi. luc
sr illam pabolam qs nrm hebit amicu zc. q.
iiij. odictioes exigunt adh qd oro sit efficax
s. ut petat pie et pse. et pseuant et ad sa
lutem; qui. n. e ipecco pietatis utute n hebet
s; peccor oro aln exaudit q 7 p peccores mira
cula fr posse. g' no oz qd pie petat adh q i
oro sit efficax. ¶ P' oro que ex caritate fit
sp ht efficaciam. jo. xiiij. si manseritis i me. et u.
me. i uo. manserint qdcq uolueritis petetis 7 fiet
uob. i do aut manet caritas fac ut pz. i. jo.
iiij. omis aut oro que fit pie ex caritate pce
dit; g' ht efficaciam. no g' oz adde alias odic
tioes. ¶ P' qnto caritas e amplior tanto maio
re ht efficaciam merendi. set caritas tanto e am
plior qnto ad plures se extendit. g' ur q maior
sit efficax oro ex caritate pcedns q sit palis
qm illa q fit p ipo orante et ita no requirit
p se fi. ¶ P' a deo dm ht oro efficaciam merendi
et op' s. a caritate. set op' ex caritate pcedns
e meritoriu 7 si no pseuante fiat. g' ad oronis
efficaciam no requirit qd pseuante fiat. ¶ P'
ea q ad salutem ptinet osidata ul petita
mia di puocat; set aln dz oratib; gced' ali
qua d' quor petitione misereri. sic filiis isrl
regem petetib; quib; i indignatione regem dedit
g' no oz q ad h qd oro sit efficax q petat
ea que sut ad salutem. ¶ P' inde q multe
alie odicioes requirunt uidelicet q fideli' 7
gfident petat. ja. i. postulet aut i fide n
esitans; et qd oro sit humilis ps respexit
i orõe humiliu et no sp'uit pces eor; paupta
7 petetis ad effic' oronis fac. ps d'sideriu
paupu exaudiuit dns; fuor et d' uidms un
7 aug' dic. li. d' orado dm ad pbu digoz se
quit effcs qn fuetor pcedit affcs; g' in
sufficient ille iiij. odictioes nuant. Respo
sio dd. ad. i. q. q satfacto respic et culpa
ptita pcul offensa recopesatoz fac. et cul
pa futura g' q e medicina saluas. et h duo
oroi opetut; i ticiu. n. poe et radix sr bia
est. et io p h qd hd spm. s. humile dd sbdit
i oroe et supbia pcedetis offense recopesat
facit 7 aditu future culpe aufert radice ei apu
tans. et io oro plene ht satfaciendi roni
¶ Ad. i. g' dd. qd oro et mental et uocal sa
tisfactoria est si i caritate fiat. uocal quidm
q ht exiore labore et sic peam gda et in
qntu i ea manet ut' pcedetis itentois ht
q roni boi mitoru que duo ad op' satfac

toriu requirut. 7 sic pz quo uendes sit ad
aucte ysid. q son' uocis n reqaliat do i q
ht. set i q' manet i ipa pure itetiois effica.
sili q oro mital tm est satfactoria q qmuis
ht iocnditate ht tn et peam amixta. q ut
gg dit orare e amaros genitus i copuctioe
resonare l' p peccatis l' p dilatioe patrie. et p' ipa
mtis eleuatio e ctnis afflicto ut s' dcm e
et afflicto carnis redeat i mte i cntu ei iucta
est ut q supbienti spm e' uulnus oro sanat sic
pen oro humil ee no pt. ¶ Ad ij. dd q n est
i gueniens actu uni utuis impari a uirtute q
g ipm diuiso sic actu tepan i tedu fortitudo i
pat. et sic q actu late pot pnia impat. et
sic erit satfactori sic q satfica p peccatis i ue le.
fiebat 7 nc fuit. ¶ Ad. 3. dd q ex h ipo q a's ab
hoie ueniam petit humil' aim hois offesi pla
cat. et m'lto fol misicordia di. Ad. ij. q. dd
qd rato miti i oib; actib; nris e ex caritate. bn
cu otigit aln ex caritate orom fi. gstat qd
pot ee mitoria. ead roe q et alia opa ex ca
ritate fca mitoria st. ¶ Ad i. g' dd qd hre
occlm ad a qm ad dm sic ad pncipale fine eua
cuat rom miti. no aut si respiciat aliqd sicut
quo ad dm sit pueniend et h mo oro eleuati
one spaz indigetar respic. ¶ Ad. ij. dd q mi
tu. in actib; aliaz utum e ex uicit's. et q ca
ritas ht o polo qd alie hnt p sine. io mitu
i actib; aliaz utut' no e sol illi attollet fine
h aut qd petit n e finis orantis set obm act'.
et io no oz q mitu attedat roe illi. ¶ Ad
3. dd q opa nra n sut suffici a se ipis ad op
tined oe illd quo i digem z. io oz qd illut q
nob dest ex dina mia suppleat. et hnc oro
pulsat. et io orois mitu exigit. ad supple
du d' fecus omi alior nror mitor un gg
i moralib; dic. mule utiq; apd dm h s necco
ogruut et ut oroe opd 7 ope fulciat oro.
Ad. 3. q. dd. q oro ad dno ordinat. s. ad obm
ppu. et ad fine. et s h ht duplice efficaciam
merendi roe finis qui e uita etna ad qm oia
mita ordiant et efficaciam impetrandi roe ei
q petitu e. q e orois obm. et int duo h
dria e. q mitu i portat ordiem iustitie ad
pmiu. q ad iustitiam ptinz retribuetis ut
merenti pmiu reddat. set ipe ifd i portat
ordiem mie ul libalitatis ex pte dantis
et io mitu ex se ipo ht un pueniat ad
pmiu. s oro ipetre uoletis n ht ex se
ipa un ipetret. s ex pposito ul libalitate
dantis. un pz q oro ex caritate fca sp ht
effi' merendi s no sp efficaciam ipetrandi. q

ad e qd repugnt impetitoi inprudentia di adq orat
et ad h impedimta tolleda ponut. e. qdnes
pmisse qbz potis sp ht oro efficam ipetrdi
pot g impedimenta impetitois ee ul expte ora
tis si orom mordiate emitat. + q ad h remoued
dr pie iquo iportat mod late. q a noie pieta
dr. f q oro modificari dz; ul exeo qd petit q
qnz e peteti n expedit et sic dr. q sit ad salu
te; ul expte ei p q petit et h ipedimtu ul e
te qn oro fit qd no pot ee qn oro fit ab a
pse ipo si pie petat set qn fit p a 7 io add il
la odito q fiat pse; ul pot ee post memetu
mt oroni 7 osecutom petiti et h excludi p hoc
qd dic pseuant; ¶ ad .i. g. dd q iste .odictoes
no h mo requirut ad efficam impetrdi. q. +
nich impetret. si aliq dsit quia e qnz aliquis
palio orans audit. set qz hus potis sp oro
efficam impetrdi ht qz ipetitois de ut mag
est expposito ei qui orat. qm exoratis mito.
7 io qnz 7 pecores orates audiunt qnz eoz
oro dino pposito ocordat. tn scid q aln as pie
petit qui pietatis utute no ht. sic aliqs aln
iusta facit qui iustice hitu no ht. et sic e
peccatores aln posse pie orare. ¶ ad .ij. dd. qd
uolutas mag e d fine qm d illo q pp fine pe
tit et io qn ds indz no ocodat q petit cu fi
ne p q pie oras petit mag audit ei dsidiu
no faciens qd petit q si facet 7 id signt +
accid e. h qd dic. q oz uolutis 7c. finis aut
petitois e sal nra et di glia. h aut eet c di
gliam si pecore ipenitete saluaet et eet c sa
lute petetis si ad ?riu sue saluti . q daret.
et io exaudz dsidiu. et tn petitu n ipetet.
qn as inpseuant l p a pet l gra saluti. ¶ ad
.3. dd q oro q fit excaitate p a. sp ht efficam
merendi. ei q orat set no loqm d effica ipetr
di. ¶ ad .e. dd qd ipetito iportat osecutom
ei q petit. set meritu n iportat osecutom. set
ordine iustite ad osecutom et io ipedimtu
ituenies pistabilitate tollit ronh impetrtis
qz ipedit osecutom set no tollit ordinez ad
osecutom et io no tollit mit vn met e qui
no pseuals h n ipetr n pseuans ¶ ad .v. dd q
oms hoies hnt hitudiez sui dsidu ad fine q
maxie dsidant et io mag audit illos qbz
no dat q petut sisit inpediens abtitudine.
qm eos quibz dat vn talis impleto orois q
fit cu di idigtioe n dz ipetito ppe lo. ¶ ad
.vi. dd. q oms ille odictoes q requirut expte
oratis iqnt e oras icludut in h qd dic pie.
q iclud oms ?stantas utuis quibz ordinat
act expte agetis.

.d.

Non ofgit duplr tribulato. q ier. xviij. duplici otricoe otie eos. et dd q tribulato si accipiat ut omisata pcco dr no ofgit qz ds no puit ult odignu set si accipi at ppena alt te dr pena delre. l f duas ptes peccantis pcca coris et aie. ul f duo q st i pcco auisio 7 ouisio pca st et dap. l f duas radices pcci q st amor. et timor ignis 7 fgus. l f duos stat. psens pena 7 futa utq. n. e ct odignu si accipiatr distin. tn psens pca 7 futa ieo q no corrigit. una pena ostituut vn gg imoralib; + dic eoz pcussio h cepta illic pficit. ut icorep tis unu flagellu sit qd h tempalr icip scri eternis suppliciis osumat. v. n. mois flagella. 7c.
¶ set g. jb. dic quicqd patim pcca nra meruet g omia st ad puitoni. ¶ p aug dic quicqd pmisit ds pati scias flagellu correptiois g os alii moi supfluut. ¶ p inpiu uidet alii no cere ut cessans anocumto aliqs glam ht et demonu opibz sile ut patet exuita beati bartholomei. ¶ p ad multa alia flagella ordi nar legut iscptura. sic ad pbom ad exepl iusti iudicii d ethi et dd q isti .v. moi disti gut penes bo. que ex peis add inflictis ip sect ofen. que st add itcta. h aut bon aut e malo et sic e qrt mo aut ieo q puit et sic ul e ordo iustitie qui sp dino flagello aduect e qz ois pca iusta. et h cu pasioe ali oz e in v. mo aut e utilitas qui ipe flagel lat ose. qui quid pot ee ul qnt ad recessu amalo et sic e mo tri ul iordie ad bonu aut osuad et sic e sus mo aut aged et sic e pm
¶ ad. pm g. dd q pcaz sp pcedit pcm m. n set n sp m p puiti. ¶ ad .ij. dd. qd flagellu iqntu e d se sp e corriges set ex dfcu reci pientis qnz ad hnc effcz no pueit. ¶ ad 3. dd q inpiu eet si pca iusta n eet nec tn glaz sua ds uult te diuulgari no pp sua utilita te set pp utrum ¶ ad e. dd qd oia alia posse ad ista reduci q p bo e ad aug miti et ex iusti iuditu di ad di gliam et sic d alus. No pueiet sniam iudicis qz 7 si snia hois pcedat no ocodans sine di ad h di snia restat si aut ocodat e snia di. leuis n. culpa leui 7c. suppli ciu motis psetis leue dz iopatioe ad futu + suppliciu culpe q pnoiate. leues dnr iopatioe ad culpas maioes que qnz mioribz penis tepa libz puniut. Exfonte gre. di et e no loquit h d gra g?u facite qz h no dat an pfeam penitetiaz. set d gtuitis donis. sic est fides iforis et timor fuilis et h. q. si. n. ptt imiam qua qs eet. h dicat fcunda oppioni d q. p. +

hebr. d. xii. qui dilig iniquitatem odit aiam suam n affectu. set effectu. Inmundis n e mud q2 ipi ex his que ise inda st. sic sut sacmta. mudicam n qsequ. n. n. pdest offerre ieiunae et orae. sicud uita etiam qmda. nuq aliq sanauit et c. h. Jo. e. dic glo. q quo mo siu fid alm illuminauit. et dd. q custos xpc q q2 curauit totalr curauit 7 mte et cor. qnt ad os infirmitates corporales et ille tot sidm recepit po set i distincta. glo. tn alr soluit. qd. s. h intelligr. d ill q p pcco i morb icurrit. queda ipietas ifidelitatis 7c. q2 segret qd ul ds n omia sciret pcca ul no omia horreret l no omia remitte posset. ad lap pui tate qnt ad reo com oiu culpaz abluat lacri metis. i. intiori dolore. q lacme exiores signt et est lo meth. sciat se culpabilr. diu. et c. si s. qtingat exior lacmar defcus ex de fcu dolo ris ut ho in dolat d pcco qnd dap corli set qnz hundan doloris lacmat exsiccat pp dolore excitatu qnz aut ho se qtinet ut cora solo do doleat qm 7 ex duicia qplois est qd ho no pot flere corlr p pccis et si fleat p morte amici q2 dolor ille e mag sen et io mag uicin ad resol uend cor i lacmas emudare nequiuit. s. i statu tali macs al no eet ei iputandu. d. XVI.

Tripartite aut pnie ecce postq determinauit magr d pnia gnalr. h. ad ptes pnie descedit et diui d i ptes. d. i pa distinguit pnie ptes. infra mo uet qsdas qoes ec qpatom p cau. pnie adiunce xvii. d. i h orat qo m ecce. pma i. d. infra distin guit ptes. q. pniaz integrntes. s. qttom. qfem et satfactom. infra distigu ptes. qi sbiectu uias i. pdcis no adiciend et c. pma. m. d. i pma distiguit pnie ptes infra docet peitendi mod. p ptes illas ibi io discto penitet ete ec pm duo fac. po o min ptiu. so singlas ptes pse quit i. qpucto nob et c. io discto penitet et c. h o mod penitendi. ecce h duo fac po o modu dign penitetie so mod fle. i. et sic st dign fruct. ec pm tu fac. po assigt ex ub aug. mod pnitedi. qnt ad qttom cord. so q ad qfessiom oris. i. caueat ne duct pnia e tto q. t ad satfactoz opis i abstinedo a sacs et ab illicitis i. caueat q ne pus. 7c. pdcis n adi ciend 7c h assigt alias pnie ptes. qi sbiecti uas. ecce h duo fac po distiguit eas. so pse d alta caz. s. pnia. ueialiu q ht spalia dubita tom. i. q aut pueialib. ete.

Hic e. qrunc. C po d ptib pnie C so d remis sice ueialiu inhc uita q ad una pte pnie ptinet. C tio d qstatis pcci. s. qs forri debet pnie mod. C qrto d ipedimtis de pnie. C e

pm qrit duo. C po d ptib pnie. q. i teglib; so d ptib so assigtas.

C.XV.

Ad pm sic pce. ur. q pnia ptes no hat i nllm eni simplx ht pte. s ambr. aut oime sacmentu e simplx. g pnia cu sit sacment no ht ptes. C p baps. mltiplicior e uirtute qm penitetia q2 originale 7 actuale qnt ad cul pa et pcaz totalr tollit q d pnia no e uiry. g cu bapo no assignet ptes. nec pnie ptes assi gnai debet. C p medicina di pportionat morbo. s pcm qd e morbus spual e pnia e medicia no ht hi ptes. g n pnie ptes assignde st. C s q peitens s pcam miss p pcco dbita. set p pcco indm qmisso no solu debet pena intior set exior ut patet i infrio g ad pfcom pnie utiqz pena re quirit. g pnia ht ptes. C p morb spul. maioi diligetia e curand. qm corlis. set curatio q fit q morb corle. s aliqs ptes disting q2 po tollit morb et postea morbi reliquie g et pnia que est spual morbi curatio ptes hre debet. Ulterius ur q i gnere assignet. hec tres. ptes. s. qttom. qfo. et satfactom sacmtu. n. a mists ecce. qst fome sui pte. set qttom no qst pnie as ecce mist g no e ps pnie sacmti. C p p pnie sacm tu pcm dimittit set an qtem qnz pcam di mittie ut. j. magr dic g qto n e ps pnie. C p i sac. no. le. g suscep. qst. set i satfactioe n qst. aliq gra g n e sacmti ps. C p no e idm fruct rei. et ps set satfacto dr i lia i pnie fruct g satfacto no e pnie ps. Ulterius ur q sic ptes sbiectiue q2 iste ptes pnie ut in lra patet sumt. s pcm cord. oris et opis. set hee st ptes pcci. g et ptes pnie assigta st ptes sbiectiue ipi. C p totu itegle n segt ad sua pte. no. n. segt sipies e domie. set pnia sequit ad qmlibet pcm assigtaz segt n. qtrit. g penitet et sil. dalis g no sut ptes itegls set sbitiue. C p ptes itegls aliec toti. q ht ee pmaens st sil. set pnia ht ee pmaens sic 7 alia sacta g cu pnie ptes n st sil no erit ptes itegls. s sbiectiue. C set q sbiectiue ptes no regrut ad pfcom toti uis q2 in qlibet pte pfca n totius iuenit sic p fca ratio aial i ho. set ptes pnie assigte ad ei pfcom regrut ut in lra di. g no st ptes sbitiue. C p n in ad ht ptes sbitiuas sicut unu al no ht ptes sbitiuas. set uni pnie pte st assigte q p exh qd d uno pcco no agit n una pnia i q tn pdca tu. i ueiuti g no st ptes sbiectiue. Ulterius uj. qd st ptes q pnie iutitis sic dr i e. eth. ad pfcom iutu tis moral regrit act iterior. et exior. set

penitentia est virtus moralis. cum sit pars iustitie. ergo de perfectione eius est contritio interior et confessio et satisfactio exterior et sic sunt partes eius sicut penitentie sacramenti. Preterea satisfactio est actus alicuius virtutis non alterius quam penitentie et similiter de aliis. ergo sunt partes penitentie virtutis non solum sacramenti. Preterea iustitia exigit ut pro eo quod quis peccat per hoc puniatur. sed hec tria que assignantur penitentie partes sunt quedam pene respondentes illis quibus peccatur ergo ad perfectionem iustitie exiguntur. sed non nisi quanta ad partem illam que penitentia dicitur. ergo sunt partes penitentie virtutis. Contra sed quod actus non est pars habitus sed penitentie virtus est habitus hec autem tria sunt actus quidam. ergo non sunt partes penitentie virtutis. Preterea secundum virtutis est mos secundum Augustinum. sed confessio non est interior sicut contritio. similiter nec satisfactio ergo non sunt penitentie partes virtutis. Responsio dicendum ad .1. quod in penitentia non preexistit aliqua res exterior sicut in baptismo aqua. sed ipse actus humanus loco materie in hoc sacramento se habet qui propter condignam recompensationem offensa precedentis culpe tollit in actibus autem humanis est gradus quidam ad perfectionem pertingendi propter diversas partes hominum. quarum una aliam movet et ideo oportet quod diversa secundum ordinem ad penitentie perfectionem considerentur. et hec dicuntur penitentie partes. Ad .1. ergo dicendum quod dubitatur de illa auctoritate. utrum sit Ambrosii. si tamen conceditur intelligendum est quod sacramentum est simpliciter ratione effectus principalis et virtutis simplicis que operatur sed materie in sacramento potest esse compositio sicut patet in confirmatione et eucharistia. et sic compositio ex parte actus nostri qui est quasi materia in penitentia ei assignatur. Ad .2. dicendum quod partes non assignantur penitentie ex parte virtutis sed ex parte eius quod est materia in ipsa. in baptismo autem est materiale res exterior in qua non est accipere nisi unum esse et ideo in baptismo partes non assignantur. quamvis et similiter aliquis actus videtur in baptismo ille non est de esse baptismi sed dispositio ad baptismum. Ad .3. dicendum quod bonum secundum Dionysium causatur ex una et integra causa sed ex singulis defectibus contingit malum et ideo ad integritatem peccati sufficit inquantum ad unum actum defectus inveniatur. et propter hoc peccato partes integrales non assignantur sicut penitentie que bonitatem causa recipit. Ad .4. quod dicendum quod sicut dictum est penitentia offensa precedentis culpe abolet per modum recompensationis condigne. hec autem recompensatio differt a recompensatione iudicative iustitie in duobus. Primo quia in iudicativa iustitia ille qui peccavit se habet ad recompensationem ut patiens tantum. inquantum pena per quam fit culpe recompensatio est ab alio inflicta et ideo non presupponit ad recompensationem dolorem de peccato sed ex pena recompensante dolor infligitur in penitentia autem ille qui peccavit se habet ad recompensationem et ut agens quia ipse sponte sua ad penam recompensantem accedit et ideo displicentiam culpe prerequirit. Secundo differt quia in iudicativa iustitia taxatur pena re

compensans secundum arbitrium iudicis non eius in quem est commissum peccatum sed in penitentia oportet quod pena recompensans taxetur secundum arbitrium eius in quem peccatum commissum est. quia talis recompensatio fit ad reconciliandum animum offensi. que reconciliatio esse non potest nisi pena recompensans voluntati eius sufficiat et ideo oportet quod modus in penitentia pene satisfactionem sit secundum arbitrium sacerdotis qui vicem dei optinet secundum utrumque recompensationem. hoc commune est quod non fiat recompensatio secundum arbitrium eius qui peccavit sed alterius hominis arbitrium autem rectum requirit cognitionem culpe quod quidem fieri quod debet tamen per eum qui peccavit fiat confessio dicitur. si autem aliquis dicatur contritus quia in penitentia sponte qui peccavit ad recompensationem faciendam accepit requiritur confessio. et sic recompensatio tribus gradibus perficitur. quorum primus est displicentia culpe preterite alioquin non sponte ad recompensationem accederet et hec per contritionem perficitur. Secundus est ut culpam suam notificet. de presbytero alias non esset ad recompensationem secundum arbitrium eius in quem peccavit. confitetur in quantum ad hoc est confessio. Tertius est ut recompenset secundum arbitrium sacerdotis et quantum ad hoc est satisfactio. Ad .1. ergo dicendum quod in sacramentis que habent preexistere aliquid ut commune est de actu ministri ecclesie scilicet sanctificatio materie. prolatio verbi et applicatio materie ad eum qui sacramentum suscepit. sed in hoc sacramento quod habet pro materia ipsum humanum actum non potest ex ministerio sacerdotis materia applicari ad eum qui sacramentum suscepit quia actus non sunt ab exteriori et ideo administratio ipsi pertinet ipsorum actuum consumatio. scilicet ad solutionem et pene iniunctionem que est quasi quedam sanctificatio. Ad .2. dicendum quod quamvis peccatum dimittatur ante actualem confessionem. numquam tamen dimittitur ante confessionem in proposito existente. sicut et ante baptismum actualiter susceptum debet esse baptismi consecutio ex proposito suscipiendi baptismum. Ad .3. dicendum quod ex proposito satisfaciendi gratiam consequitur quis satisfactio actualis gratiam presupponebat vel dicendum quod per satisfactionem consequitur penitens perfectionem. ergo peccatum aboletis quia liberatur totaliter a reatu peccati. Ad .4. dicendum quod ultimum in quo consummatur res dicitur finis rei. sicut forma habet rationem finis et quia satisfactio est ultima pars in qua penitentia consummatur ideo dicitur finis quod in ratione finis sonat. Ad .5. quod dicendum quod quidam dicunt quod sunt partes subiective. Uno modo peccatum considerando secundum quod habent tantum rationem pene. quia quilibet harum per aliquam est compunctio quedam. sed hec non potest esse. quia totum universale non predicatur in singulari de suis partibus pluribus similis acceptis sive sit genus sive species. tres non homines non sunt alias. sed animalia. Unde cum partes penitentie non sint tres penitentie sed una non potest esse quod sint partes subiective. Preterea quando penitens patitur totam in ratione satisfactionis. cadit. non enim sola exterior pena. homo satisfacit sed et in interiori

XVI.

al' ord nie talis n eet satfactoria. vn et pe
na que e i contritione et que e i confessione. inpteim
satfactionis cadit et q2 ultima ps e satfacto
tot sacmitu a pena denoiat' sicut et res d
noiat' a bultio sui 7 io alii dnt qd st ptes
potentiales. sz h' itm no pot ee quia i ptib; po
lib; totu adest scdm ecce sue rom cuilib; pu
cplere. sic eele cuilibet poterit. set tota ratio
pnie f spem n e i q'l3 hor. ¶ p unu eor
no icludit mise nm oim alr qd regrit' in
ptib; potlib; set unuq'q2 ad suu offm fuit 7
io dd e. cu aliis qd sut ptes integ'lis. set
scid q ptes integ'ls st duplices. queda st
ptes qntitatis q st qm; uni' ronis ut i totis
ho geneis. qm; uo diusay ronu. ut i totis
etheogeneis. queda no sut ptes eene. ut
m et for'. n qntitatis set hee semp st diu
say ronu. et hnt ordine n' adinuice et
qm; 7 ordiem tpis i hmis quor ee n e si
mul et hi ptes st hee d quib; loqm. q2
pnie sacmt f rom sue spei ex his tribus
integ't. et una e p'or alta scdm nm 7 qm;
e 7 scdm tps eo qd actuu huanor qui st
i pnia mls n e totu ee sil. set succedit sibi
i uice. set qm; ples eor quor e un' alto p'or
pnatu; st sil' tempe. ¶ ad .1.g° dd. qd ptes
pnie no rndet ill' pcti ptib; singla singlis
f uitate q2 p quol; . illor pccor oz ee pe
nitetie ts ptes. set p adoptatom qnda co
sidata silitudine medicie ad morb' q't ad
idm instrm. qda .n. dnt. qd in quolibet
pcco e iueire illa t'a. quia os e int' et ex
tius et act' exior et inter et sic 7 ista t'a
erunt ptes sbiectiue pcti. sz p; h no ee
f intentom lite q d ore exiori. et ope
loqt'. ¶ ad .ii. dd. q i ptib; successiuor ex
q'l3 pte pot cludi tot sic ora t'ra e g
dies no d una pte tn totu pdicat no. n.
dnis qd hora st dies set tn d omib; pul;
sil' acceptis a° md iueit' pdicate. totu lic;
i ppe. et sic 7 d q'libet pte pnie. pnia co
clud; eo q pnia n ht totu suu ee simt
n tn totu d ptib; pdicat' n disim n co
iucti ppe ld'. ¶ ad .3. dd. qd illd q e i pe
nitetia mle e act' nri 7 q'a act' n ht ee
pmanes. io n pnia et sic obo ex flo pcedit.
Ad .2. q. dd. q ab eo qd seqt'. re no accidit
q' cposito in re. q2 copoenta st p'ora cpoe
tib; vn cu act' mi sit posteriores i'tutibus
a qb; elicitur diusi act' qui f ordiem a i'tu
te aliq' pgdiut' n faciut cpom aim i i'
tute et io pdca t'a n st ptes pnie i'tutis
set pnie sac'. q2 ipi act' st. q' m sacmti
7 penes dcom m' ptes rei sumit' qm;. ¶ ad
.i. g° dd. qd act' exiores requirut' ad sam
pfcom i'tutu moraliu ptes aut i teg'ls
oz qd st d pfcae pa. ¶ ad .ii. dd. q q'uis
cu pdca sit act' pnie i'tutis n tn st qd
sint ptes ei' q2 i q'l3 dcor actuu inciue
os cystatie quib; integ'e' mediu i'tutis
ad .3. dd. qd ad pnie i'tute reqrut' ista
t'a f3 no ut ptes set ut act' ut dcm est.
D scdm sic pce.
Aut qd pnia an bapm n debeat pon
ps pnie. baps enii e ianua sac'tor et pnia
dz sca tabula p' bapi. set scdm no e an pm
g° pnia n e aliq' an bapm ¶ p ei qui n est
gnat' i aliq' n. no cpetit acto ill' r. set baps
e queda gne i spuale uita g° ei q n e bapti
n gueit a' acto spu' uite. set pnia e hi cu st
q'da sacmt g° n pot alic' cpete an bapm. ¶ p
pnia n ordinat' n q culpa actuale. set culpa
actual' sufficiet' i bapo delet' g° no opoter qd
penitetia bapm pcedit. ¶ set q m .iij. st e
eribant ad mlti 7c. dicit glo. iam tuc ex
bapndis dabat' cfitendi pccm. et pmittedi
meliora set h ptinet ad pniaz. g° an bapm
dz ee pnia. ¶ p ps. st f' icabilib; uris 7c. x
dic glo. ut extincto ueti hoiem p pniaz sacficia
iustitie p regnatom no. ho. afferam' do f3 re
generato ad baptissimu ptinet g° pnia aliq'
e an bapm. Vltius ur qd pnia an bapm
no solu st d actual'. set 7 d orig'l'. pcco. aug'
li. d pnia dit loqq' d pnia an bapm excep
tis puulis nll's ad xpm trasit n incipiat
ee q no erat. n peniteat eu fuisse q erat s3
erat infect' no sol' actuali s3 7 ori pcc' r. n.
d hc infectoe loqret' puulos no eripet q
alia i fectom no hnt g° d pcco ori dz ee pnia
an bapm. ¶ p pectes infe' s pcam ut eua
dat illa que ado s i fligenda erat set p pcco
ori' pena ado i fligit' g° pco dz peiterim age.
¶ p s h d pcco actu' peiten' agim q ipm nob
displicet set pcm ori' dz nob displice g° d eo
d bem pniam age. ¶ s3 q pnia e idm uoliti
set pcm ori' q hm noletes g° d ipo n e pnia.
¶ p medicia dz rnde morbo set pccm ori' n
q hz pam delectatom ei q ipm q hnt g° ur
q no ei sit curato. p aliq' pcam. puta p
pniam que suo noie pcam exprimit. Vlt'
uidet' q no dbat post bapm aliq' pnia ue
nialiu distigui q2 supfluu e face p multa
qd p unu pot st set ueniale pccm curat'. p
eutha'. g° supfluu e q ad ip3 curad' pnia ord'.

nat. ¶ Praeterea deo quod non est in potestate nostra non requiritur penitentia set peccata uenialia uitare non est in potestate nostra quia nullus potest omnia peccata uenialia uitare. ergo de uenialibus non est penitentia. ¶ Praeterea diuersorum morborum diuersa sunt medicamenta quia sicut dicit Ieronimus non sanat oculum quod sanat calcaneum. set penitentia est remedium contra mortale cum ergo ueniale a mortali in infinitum differat ut pena ostendit uidetur quod contra ueniale non ordinetur penitentia set contra mortale. ¶ Sed quod potest maius potest et minus. set penitentia destruit mortale quod est difficilius ergo et ueniale. ¶ Praeterea secundum Augustinum penitentia est uindicta puniens in se quod dolet commisisse sed aliquis debet dolere de hoc quod commisit ueniale et hoc in se punire. ergo penitentia est quaedam de uenialibus. Vlterius uidetur quod teneamur ad penitentiam uenialium quia sicut tenetur homo tendere ad gloriam ita tamen impedimenta gloriae remouere set homo non potest ad gloriam peruenire nisi dimissis peccatis uenialibus ergo cum non remittantur sine penitentia. uidetur quod ad penitentiam agendam de uenialibus homo teneatur. ¶ Praeterea quodcumque ueniale peccatum per contemptum fit mortale. quia consensus in delectationem mortalis peccati est mortale peccatum set homo tenetur uitare mortale ergo tenetur dissentire ueniale peccato alioquin set dissensus ad peccatum est penitere. ergo tenetur homo aliquando de ueniali penitere ¶ Set contra nullus tenetur abolere iam factum quod non tenetur uitare antequam facia sed hic non tenetur uitare ueniale peccatum antequam faciat. aliter peccaret mortaliter faciens. ipsum. ergo multo minus tenetur penitere de ipso.

Vlterius uidetur quod partes iste tres non sic sufficientes quia sicut post baptismum peccatur uenialiter et mortaliter ita ante baptismum set post baptismum distinguitur penitentia uenialis et mortalis peccati. ergo ante baptismum et sic sunt .x. ¶ Praeterea plus distat pena a culpa quam ueniale a mortali sed de penis praesentis miserie oportet penitere ut Augustinus dicit in libro de penitentia ergo cum distinguatur penitentia uenialium a penitentia mortalium. debet etiam distingui penitentia qua penitemus de penis huius peregrinationis a penitentia uenialium. ¶ Praeterea penitentia solempnis est quidam penitentie modus ut supra dictum est. ergo cum de ipsa mentio non fiat uidetur insufficienter partes penitentie ponere. Responsio

dicendum ad .1. questionem quod penitentia potest accipi dupliciter scilicet ut est uirtus et ut est sacramentum secundum autem quod est uirtus importat detestationem peccati cum proposito abolendi ipsum secundum conditionem status peccantis et quia quamdiu non detestatur peccatum adhuc uoluntatem in peccato infixam habet cum uoluntas semper ad id fixa ab illo non diuellatur quam actu uel habitu in eo maneat. nisi per actualem dissensum ab illo uel in speciali in uel saltem in generali. uoluntas autem in peccato fixa manens non est susceptiua gratiae baptismalis. ideo requiritur ante baptismum quod remouens prohibens peccati commissi detestatio et destructionis eius propositum. quod quidem est per baptismum et ideo patet quod ante baptismum requiritur. penitentia secundum quod est uirtutis actus quod fit pro baptismo tempore uel saltem non. set penitentia secundum quod est sacramentum consistit in dispensatione ministrorum ecclesiae. et quia sacramenta ecclesiae non dispensantur nisi illis qui sunt de ecclesia ergo ante baptismum sacramentum penitentie non competit. cum per baptismum

homo de ecclesia fiat. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta primo. ¶ Ad tertium dicendum quod penitentia non requiritur ante baptismum propter baptismi insufficientiam set propter impedimentum remouendum gratie baptismalis ut baptismus suum effectum habere possit. Ad ii. q. dicendum quod penitentia potest sumi large. et proprie. proprie quod penitentia importat dolorem de peccato commisso in praeterito et sic nullo modo potest esse penitentia de originali peccato quia non est commissum large autem potest de penitentia omnis displicentia mali praeteriti et sic in eo quilibet arbitrium habet debet esse penitentia de originali. quia cuilibet in quo quod deum placet ad displicet ei quod ad illud impedimentum praestitit. peccatum autem originale impedimentum gloriae fuit ad quam quilibet desiderio tendere debet. non tamen de eo debet esse confessio quia non est in nostro nec satisfactio quia pro peccato originali non debetur nisi pena damni. penitentia autem importat penam sensus ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta. Ad .3. q. dicendum quod ueniale peccatum exactum non ordinat intimum et ei pena sensibilis debetur et ideo ad peccati uenialis dimissionem penitentia operatur quantum ad contritionem confessionem et satisfactionem non solum penitentia secundum quod est uirtus set secundum quod est sacramentum quia post baptismum de uenialibus peccatur quia est susceptiuus sacramentorum ecclesie ¶ Ad .1. ergo dicendum quod ad eundem effectum principalem inducendum superfluum est plura inducere si quodlibet sit sufficiens. set nullum sacramentum inducitur ad peccati uenialis dimissionem sicut ad principalem effectum. ut supra in iiii. dictum est. et ideo non est inconueniens si ex multis sacramentis peccatorum uenialium dimissio consequitur. ¶ Ad ii. dicendum quod quamuis non sit in potestate nostra uitare omnia uenialia. est tamen in potestate nostra uitare singula. ¶ Ad iii. dicendum quod quamuis uenialis et mortalis sint diuersi morbi tamen conueniunt in una ratione actualis peccati et ideo contra unum quod quod penitentia medicamentum est. Ad .4. q. dicendum quod cum dicitur aliquis ad ad tenetur quandoque necessitas importatur ad illud. necessitas autem est duplex. una est absoluta et secundum hanc non tenetur facere illa sine quibus non est salus et sic non tenemur ad peccati uenialis penitentiam quia mortem cuilibet non incurrit nisi forte ex contemptu dimittat. alia est ex suppositione alicuius finis sicut dicitur ad esse necessarium sine quo non possumus finem intentum consequi et hoc modo necessarium est quod homo de uenialibus peniteat si ei remitti debeant in hac uita set secundum hoc non proprie dicitur teneri ad ad et ideo dicendum quod homo non tenetur ad penitentiam uenialium nisi large sumendo. ¶ Ad 1. ergo dicendum quod si numquam de uenialibus peniteat potest ad uitam peruenire quia in post hanc uitam uenialia remittuntur. ut infra dicetur. ¶ Ad ii. dicendum quod dissensus dicit renitentiam ad peccatum futurum. set penitentia dicit displicentiam peccati praeteriti. et ideo non oportet quod dissensus ad penitentiam pertineat. Ad quintam q. dicendum quod iste tres partes penitentie distinguuntur secundum diuersos modos quibus penitentia agitur unde sunt partes subiectiue penitentie uirtutis non penitentie sacramenti. quia una non pertinet ad penitentie sacramentum sed iiii alie due ad penitentiam

s. q est sacrm prine possit. et accipiunt isti modi
s. diuisu statu penitentis quia aut e ex ecta
z nuo et sic e pa pnia q e an bap. aut e ex mi
to s; n nuo. z sic e sa q e d mortali aut e oio i
ectam, sic opetit ea eam q e d ueli. ad .1. g.
dd. q stat hois q an bapm n diuisificat pueri
z mor q adh; q e ee d ecta ul n ee set diuisifi
cat post q p mor post pctm omissu efficit.
ds ex ectam mito set no pueile et io n e
silis io. ad .ij. dd. qd d penis dr ee pnia. ab
aug. s qd iclinat ad culpa large z p pniam
p displicentia sum do ad tertiu dd. q pnia so
lepus n diuisificat statu penitentis qnt ad id qd
dem e. et io d ea no fit h mentio.

Q Eind que d remissioe
ueialium. Circa h qrunt duo. pmo d mo re
missionis. scdo de ca remissionis.

AD. pm sic pcedit. ur. qd pctm
ueile possit dimitti uolutate manente. ad
illd. uo. n. pcti ueil grm no excludit. set nllm pctz
uele e q gra remitti n possit cu remitat p utu
te gre morle. qd mlto difficili e g ueiale dimiti
pot adhuc maente uolu ad illd. p sic pctm
morle caritati oppoit i ueniale feruori caritatis set
illd qd scdo opatitur ca no ipedit dimissiom pcti
mor. g cu uolu pmanente i pcto ueili opatitur
feruor caritatis uir q ueil remitti possit meo q
adhuc ht uolu adhente ueli. p sic dcm est
uolutas ad h q remoueat ab eo ind sel fuit si
xa regritr actual displicen set aln ueiale pctm
dimittit. ei q n ht actuale displicentiam d ueli pcto
sic patet d martyribus qui stati euolat q uis
forte d pctis ueialibus no cogitet nz actualem
displicentiam hant g ur q ueiale pctm dimiti
possit adhuc maente uolutate i illo. si h ma
nete tn no pot tolli effcus set adhentu uolun
tatis iordinata ad id eit ca pcti ueil. g mane
te uolun fixa i illo no pot remitti ipm pctm.
p affcus ad op ht rom pcti sic ipm op. ue
nial pcti du manet no pmittit pct ule dimiti
g n affcus ad ipm manes. Vlt ur qd unu
pctm ueiale no possit dimiti sine alio. q sicut
in p ee. d. dcm e. dns nllm sanauit q no oio
libaret set no pot alie ueiale pctm dimiti n
dno ipm sanate g si absoluit ab uno ueli ab
soluit ab oibz. p pctm ueli e maiois ad
heri q morle vn reisso mor adhuc ule maet
set unu morle n pt remitti. n omia alia dim
tant. g nz unu ueili n aliis remissis. p ei
qui displicet do pctm n remititur set ule displi
cet do g qm diu manet unu. a no remittit.
set h maiois gre e remissio pcti mor qm

uel. set unu pctm ueile. maens firu i cord n ipe
dit remissiom mor pcti g mlto min ipedit
remissioez alti ueil. Vlt ur q ueiale pctm
possit remitti sin mor. jo. viij. sr. illd q sn pcto
e. vrtm. ze. dic aug qd os alii caut i pcto. mor
ueialia n. eis dimitebat. pctmorta g ueile pot
dimiti n dimisso mor. p mor z ueiale gno
diuiduntur set morle pot dimiti sine ueili g ueile
pot dimiti sn mor. p pcto qd sufficiet pu
nir e no d bet alia pena q no iudicat bis ds
in idipm. set pctm ueile pot as i mor exns.
sufficient isc ipo puire cu d beat. ei pena fi
nita g no resuabit ad pctm ult h nuqm
as absoluit areatu pene n ps absoluat aculpa
al culpa mordiata reatiet sn pcta g manete
pcto mor pot ueiale remiti. set g. gg. dic q
ueile pctm obscurat mte. set morle obtenebt
set obscuitas n remouet n p luce. lux aut spual
e gra. q z morle d bet g no oz dimiti ueile. sine
dimissioe mor. Responso dd. ad .1. q. qd pctm
glibet dz remitti qnt ad duo. s. qnt ad culpa
et qnt ad reatu z io n pot ee sa remissio. sn pa.
q qdiu maet culpa maet d bit pene. culpa
aut in deordinatioe uolutatis gsistit. vn n pot
culpa tolli n reordinet uo q ee n pot q diu
i ipa d ordinatioe maet al eent duo opposita
sit ua. et io nllo mo pot ule dimiti qm diu
uolutas ad i maet. ad .1. g dd. q n e ex d
fcu gre. qn illd ule. i quo adhuc uolutas ma
net remitti no possit set ex d fcu ei an remited
e i quo ipedimte remissiois iueit. ad .ij. dd
q gliby pctm mor oppo cuiliby quatu aiq; par
ueal. n a q h pcte. ueile oppoit. auq fuori
caritatis dr. n. fuor caritatis p similitudine. s qd
ad exiora quodamo ebuliendo refundz ex
illa aut pte q ueiale gmittit. fuor caritatis
no appaet set ad pt caritate. vn qmuis sit fuor
caritatis qnt ad a pt tn ee tepiditas qntu ad
a. et sic no quilibet fuor oppoit cuilibet ueli.
vn n e silis oppo pcti mor. ad caritate z ueni
al ad fuore cae. ad .3. dd. q uolutas q fuit
fixa i a no remoet ind n p actuale assesu si
illd memorie occurit al suffic hitual. sic e d
mortalibz gtigit qd oia remittunt. Ad .ij. q.
dd. q ea que no hnt gnexiom ad iuice vnu
pot auffi sn alio. set que hnt aliquo mo co
nexiom. unu n pot sine alio auffi. p dca.
n. mortalia q uis n hant gnexiom ex pte
gusois hnt tn gnexiom ex pte auisois. q
ab uno icomuli bono auitur z io unu sin alio
remitti no pt cu remissio culpe mag respicat
ad oppoitu auisom qm gusom q culpa remitit

hoc resistit ad id ad quod culpa se parauit. venialia autem connexionem non habent, non quia est ad conversionem, non quia contingit ad aversionem, quia in eis nulla est aversio a fine, et si sit ad differentias in actu, et eorum que expediunt ad finem, et ideo potest unum veniale sine alio dimitti. ¶ Ad .1. ergo dicendum quod remissio venialis non comparatur apte loco sanationis, quia infirmitas que per sanationem curatur destitutionem virtutis importat. non autem est alia destitutio vel debilitatio virtutis spiritualis in culpa veniali, sed solum dispositio ad virtutis destitutionem, et ideo ratio illa non est ad propositum. ¶ Ad .2. dicendum quod peccatum veniale non dicitur esse maioris adhesionis quam mortale, quia ex parte sua si eximium finem in anima maneat. sed ex parte nostra, quia peccata venialia non ita facile devitamus sicut mortalia, ad que dimittenda ex necessitate obligamur. ¶ Ad 3. dicendum quod peccatum mortale ita deo displicet quod facit ipsum peccantem deo displicentem, in quantum plenitudinem gratie qua deus in ipso amat aufert. sed peccatum veniale quamvis deo displiceat quia inordinatum est, non tamen facit peccantem deo displicentem, quia non privat caritate gratie, sed quodam modo obnubilatur in quantum eius processus ad exteriora impeditur. et ideo glossa dicit quod peccatum veniale obscurat, sed mortale obtenebrat. et propter hoc unum peccatum veniale non impedit quin aliud remitti possit, quamvis mortale unum impediat dimissionem alterius. ¶ Ad .3. quod dicendum quod recedente priori recedit posterius, non posterius restituitur non priori restituto. fervor autem caritatis cui veniale opponitur est posterior ipsa caritate. unde quamdiu caritas non restituitur, non fervor caritatis reparari potest, in qua reparatione consistit venialis peccati dimissio, sic in reparatione caritatis dimissio mortalis. et ideo non potest veniale dimitti cum mortale non dimittitur. potest etiam ex parte remittentis ratio assignari, quia a deo qui solus peccata dimittit peccatum mortale separat, et ideo effectus eius in remissione peccati venialis huius peccatum mortale non participat. similiter et ex parte eius quo fit remissio, scilicet caritatis que universa delicta operit, prius ex quo peccatum mortale tollit. ¶ Ad .1. ergo dicendum quod augustinus nominat in venialia neglecta que sub lege contrahebat. ¶ Ad .2. dicendum quod veniale non aufert a deo nec caritatem tollit sicut mortale, et ideo non impedit dimissionem mortalis sicut econverso. ¶ Ad .5. dicendum pena in hominis offensa non tollit nec a deo in quantum peccatum contrarius (?) sit est acceptetur. non acceptatur potest quamdiu inimicitia ad ipsum manet, et ideo manente inimicitia hominis ad deum per peccatum mortale pena quantacumque venialis non purgat. unde ysa. lviii. dominus dicit non esse sibi accepta eorum ieiunia qui ad lites et contentiones ieiunabant.

¶ Ad tertium sic proceditur. iii.

Videtur quod veniale peccatum dimitti non possit sine gratie nove infusione. peccatum enim veniale transiens actu in anima manet reatu. sed reatus fundatur super macula, cum ergo macula non possit ab anima abstergi nisi per gratiam, sicut nec tenebre nisi per lucem, videtur quod veniale dimitti non possit sine gratie infusione. ¶ Praeterea veniale peccatum consistit in hoc quod minus amatur deus quam debet. sed minoratio ista non potest tolli nisi caritas augeatur, cuius augmentum est missio nova, scilicet filii, accendens (?) ut in .1. li. d. xv. dictum est. et per consequens nova gratia. ergo peccatum veniale sine gratie infusione remitti non potest. ¶ Sed contra. nove gratie additio gratiam preexistentem auget si eam inveniat. sed tamen peccatum veniale gratiam non aufert. si sine gratie infusione dimitti non possit, oportet quod quandocumque dimittitur veniale gratie gratia addatur. ergo si spiritus post veniale rediret ad maiorem gratiam quam prius est, quia tunc frequens iteratio venialium non disponeret ad mortale. ¶ Ulterius videtur quod gratia sine contritione possit peccatum veniale remittere, quia sicut dicit gregorius, quod est aqua ad caminum, hoc est veniale ad fervorem caritatis. sed fervor caritatis potest esse sine contritione. potest enim deus fervere in dilectione dei (?) et tamen non de peccato dolere, quod est conteri. ergo peccatum veniale potest dimitti sine contritione. ¶ Praeterea contritio non solum importat dolorem de preterito peccato, sed etiam propositum non peccandi de cetero. sed dicitur dimittere veniale peccatum qui non habet tale propositum, quia scit se sine peccato veniali presentem vitam agere non posse. ergo sine contritione peccatum veniale dimitti potest. ¶ Praeterea aliquis in peccato veniali existens potest dormiens mori, et talis quod statim evolat, puta si ipse si deum prius confessus contrahat (?) et occidatur, sed dum dormit conteri non potest. ergo cum ei peccatum veniale dimittatur, videtur quod sine contritione peccatum veniale possit dimitti. ¶ Sed contra. si gratia sine adiutorio peccatum veniale remittere posset, gratia sequens veniale non compateretur. sed compatitur sequenti veniale. ergo oportet aliquem motum contritionis advenire ad peccati venialis dimissionem. ¶ Ulterius videtur quod de peccato veniali teneatur homo confiteri. iac. v. confitemini alterutrum peccata vestra, in quo precepto confessionis datur, sed secundum glo. loquitur de confessione venialium et mortalium, quia dicit quod maiora solum sacerdotibus, sed leviora sociis confiteri possumus. ergo tenemur confiteri venialia. ¶ Praeterea de venialibus tenetur homo satisfacere, quia satisfacere est actus iustitie, ad iustitie autem actum tenemur. sed satisfactio debet esse secundum arbitrium sacerdotis qui vicem dei obtinet, quod esse non potest nisi confessione precedente. ergo de venialibus homines confiteri tenentur. ¶ Praeterea preceptum est ecclesie ut homo semel in anno saltem confiteatur. sed aliquis est qui non habet nisi venialia. ergo tenetur illa confiteri. ¶ Sed contra. nullus tenetur ad impossibile. sed confiteri omnia venialia est impossibile, cum eorum numerum multitudo (?) effugiat. ergo non tenemur illa confiteri. ¶ Ulterius videtur quod per benedictionem episcopalem, aquam benedictam et huiusmodi peccatum veniale remitti non posse, quia excessus causas ad finem et corruptibilem ut dicitur in .ii. eth. sed peccatum veniale causatur ex actu modo, ergo oportet quod aliquid innobile sit per quod dimittatur, et ita cum ista sint exterius per ea peccatum veniale dimitti non potest. ¶ Praeterea peccatum veniale nondum est, non dimittitur sine contritione. sed ipsa

cotto pse sufficiat ad dimissom. g° pdca nich
opanc. ad dimissom. ¶ p° pcca omia eqlem
hnt hitudine ad omia pcca uenialia si g° p
ea q uemale dimitat omia dimitat et sic
freqntissie ho eet sine ueniali q n ur ulr ¶ s3
q e qd gmmt d2. qd st mlta remedia q
uenialia pcca. s. tunsio pectois aspsio aq
benedicte unctio exma et omis sacrmnl
unctio. benedictio epi. panis bndcs gnalis
gfo gpassio altein dlicti dimissio. euchsoio
dnica et alia q23 leuis pnia. Responsio dd
ad. 1. q. q ho i pcco mor. ado auertit. s alia
fine gstitues et io lumie gre amittit sic
7 lum solis q tusu a sole auertit et pp h n p
pctm mortle remitti. n p gre ifusom set
ho p pctm ueiale. n adhet gmutabli bo
no. q. fini 7 io n auertit a fine q e igtumle
bo. vn p ueniale ho grtiam n amitit 7 io
n o3 qd ad h q remittat. ueniale ad ifu
dit d nouo set suffic q gra q ia het i
act pdat q2 ipm ueniale n tollebat hi
tu set sol mo ipediebat utatis actu.
¶ ad pm g°. dd qd pot ee duplx macula
vno m p puatom pulcitudis et sic i ueni
n manet aliq macla q2 grtiam n tollit q
e aie decor. ¶ alio mo p h qd pulcitudo
q e inpedit ut exius appareat sic p pul
uere pulcitudo faciei fedat 7 tal macla
e i ueniali q2 ipedit decor gre n i actib3
exius ostedat. vn n oportet q tal ma
cula p infusom gre tollat set p actu q
gre i pedimtu tollat. ¶ ad. ij. dd. q ueile
pctm no gsistit i h qd ho un amet dm
i hitu q2 ueniale no dimuit caritate al
qnqz ea toll et totalit. set i h qd amor
di n ostedz i omib3 actib3 hois q d o2
dinatioe i eis existere. Ad. iij. q. dd. q
pctm ueiale n dimitit ut dcm e. qm
diu uolutas manet i illo. ipm aut uo
lutate recede abeo q qs pus uolebat
e displice ei qd uoluit talis aut displi
centia dolo2 gtritiois d2 qm e gra infoa
et io pctm ueiale sine gtritioe n dimitit.
set ocid qd gtto pot accipi t. ul actu ul
hitu ul mie mo. hitu quid gtto exius n
suffic ad pcci ueial dimissom. q2 tc q33
het pnie utatis hitu cui act e qlibet
gtto gsecut eet pcci ueial dimissom. et
sic pctm ueiale cu gra ee n posset nec
itm reqrit qd spsit actual gtto. q se
qret q pctm q qs i memo l gnet n ht
remitti n posset et io dd q requirit
gtto mcio mo qn. s. 7 si actu pctm n displice
at explicite displicet tn i plicite q2 ex utute
act q agit sequeret displicen explicita pcci
ueial. si cogitato ad illd ferret. ¶ ad pm dd
q qus fenio2 caritatis possit ee du ho in
dm ft motu tas sin h qd actu d pcto ueli co
gitet explicite tn i illo motu i plicite gti
net displicen ueil pcci. ul uni ul om q si
fluent idm infra. displicet ei. ome qd adeo
retardat vn pot ee ta fues mot caritatis i deo
q2 omia pcca ueialia gsuit 7 sine actuali co
gitatioe ipo2. ¶ ad ij. dd. qd pcca mo2ha st in
potestate nra ut uitent. n solu singla set 7 oia
uenialia aut et si singla uitai posst n tn oia
q2 ex ifirmitate n gtig io i gtitioe d uenialib3
n exigit ppoitu nec pccandi ueiali. sic i co
tritione d mo2l exigebat h3 qd displiceat ei
pctm ptitu et infinitas q ad pctm ueiale
inclinat q uis abeo oio i muis ee n possit
¶ ad. 3. dd qd passio p xpo suscepta in bap
optinet ut s. d. e. dcm e. et io pgat ab oi
ueil et mo2l n actuali uolutate renite te
i ueneit et ph pctm i ueil q fecte e post
gfom feniete i currit n retardat ipm q n
euolet et pcipue cu ipa pena matiri. hat
ui pgadi d aliis aut qui moriunt do i mictes
dd qd dimitit eis illud ueniale 7 qntu ad
culpa p mote. Ad. ctum. q. dd qd gfo ad
h nca e. ut penitens satfactio3 accipiat s
modu delicti pcto aut uel n debet pena
satfactoia taxata q2 pena illa eet pporcoa
ta pene pcci mo2l. a q pctm uele i infinitu
distat. vn p sola gtom i tioe pctm ueniale
remitti pot et qd q satfacto exius i ugit
h e mag ad duom excitada ul gtcom q ad
satfad et io ad gfom ueialiu n tenem n
ex necitate alra. q2 sic n d eis peniti nec
ea uitae tenem q 7 eneciti. q e ex sup
pue fis. s. remissiois eo2 q2 7 sin gfoe ul
actu ul ppoito exnte posst ueniala remitti
tn pfcmis e ea gfiti. ¶ ad. 1. g°. dd q ub
illd iac. qnt ad pcca mortalia e pceptum
set qnt ad ueialia. e gsiliu. ¶ ad ij. dd q
ro illa pcedit ex fla suppoe ut ex dcis pa
tet ¶ ad. 3. dd qd i casu illo pp pcept eece
dnt aliqui qd ho tenet uealia gfiti. aliq
uo dnt q suffic qd se repsetet sacdoti et
se i muem a pcco mo2l ostedat ut ad gmu
iom admiti possit. pcept. n. ece e ad obliga
illos qui hnt aliq q gfiti dbant. cadit. n.
sb pcepto mag taxato tepo2is qm ipe gfoms
actus. vn si alic p. gim collat eet ut a pcco

ueniali inmutis esset sic beate virgini e collat no
teneret ad illud precept. Ad .2. q. dd. q sic deum e.
q venie peccatum dimittit p feruore caritatis q implici
te ul explicite contritionem contineat et io illa q na
ta sunt. d se excitare feruore caritatis peccata uenialia
dimittere dnr. hi aut sunt q generaliz confert sic oia sacra
ex qb; impedimenta feruoris 7 gre auferuntur sic aqua
benedicta q uirtute inimici repellit et episcopalis benedictio
ul 7 exercitium humilitatis expte nra sic tusio pec
toris. dominicalis oro 7 hm. Ad .1. g dd. qd actus nr
requirit ad dimissionem uenial. set ista dnr peccatum
ueniale dimittere. inquantum tactu nro feruore ex
citatur. Ad .2. dd. q ista sine contritione no debent
peccatum venie. set dnr delere inquantum contritionem causant.
Ad .3. dd. q s quantitate feruoris e quantitas remis
sionis. et io f qd pro ista maior ul minor feruor ex
citatur q d pluribus ul paucioribus implicite ad eam co
ntritionem contineat. s h plura ul pauciora uenialia
dimittuntur et no omnia sp

De inde qr d constantis. pecti
et esset h quir. duo Pro d ipis constantis scdm
in se. Secundo qualiter se habet ad peccatum.

Ad primum sic pcer. ur qd constantia n sit
appetas moral actus. siue ei conditio. d. boe in e.
topic qd constantie sunt q generant sbam rethorice quis
efficiunt. set qo rethorica n ptinet ad genus mor. set
mag ad genus phie roalis g constantia n e actus mo
talis conditio. Pr illud q e l cta ex aliqd n est
i eo set conditio ul ppetas moral actus e in ipo g
n pot tal conditio constantia dici. Pr ipi actus mo
rales sunt constantia quedam a quibus confirmatur ordo re
thoris. est n constantia fructuum. pq recipit augm
tatum fidem et auctoritatem et firmamentum adiungit ora.
set constantie n e constantia sic nec accentus al in
infinitum iret. g constantia n e conditio ul ppetas
moral actus. Set g ignorancia constantie excusat
morale actum a pecto set h no esset n essent mora
les actus conditiones g n sunt conditiones ul ppetates actus
moral. Pr medium uirtutis ad morale genus ptinet.
set medium in uirtutibus mod accipitur s constantiarum debi
ta limitationem ut qn oz et u. et quo sic phus
i eth docet g sunt conditiones moral actus. Ulterius ur
qd i genere minuentur constantiam i h usu. oz uis. quid.
ubi. quibus. auxiliis. c. quo. qn. id. q. q e rei
cum no pot esse constantia ei cum ta sit p oz consta
tia posterior. q ppetas. set psona ages q notatur
cum dz. qs e cum moral actus g n debet poni consta
tia. Pr no pot id esse constantia sumpta. set
quid importat sbaz actus moral esse qrunt. g
n debet i constantiis computari. Pr no e idem esse co
stantia rei et qd dat rei speciem qa illud e rei in
trinsecum set moralia recipiunt speciem a fine Cum

ambr. i tercio opi tuo nom i posit g cur qd si
ne importat n debet dici constantia. Pr illud q
continuz alia n debet aliis connumerari. set i mo comphe
duntur omnes alie constantie g n debet poni quo
i t alias constantias. Set g ur qd sint plures constan
phus. n. dic in .3. eth. posuit circa quid. et quo
i stixit h aut h uisu no continet. g ur. qd insuffi
cienter connumerate sint. Pr constantiam ppr h uocatur qa
p eas uariatur medium uirtutis. set scdm quantum et q
ciens uariatur medium uirtutis g sunt constantie cum g
n contineantur pdco usu. ur q insufficienter enumerentur.
Ulterius ur. qd constantie q i lra ab aug dm. i co
ueniet ponuntur constantia. n. e conditio moral actus.
set qn diu as i pecto pseuet mag respicit pec
catis statum qm actum g n debet constantia d. Pr i
pgato ul temptato pcedens qnz n e i potestate
nra. qnz. s. temptato e ab hoste. set constantiam cum
sint conditiones moralis actus sunt i potestate nra ut
ur. g n debet int constantias poni qnta tempta
tione as cecidit. Pr pena gnis peccatum n e constantia
pecti. set amissio uirtutum e pena dap ex pecto qn
tis g n dz poni i t constantias. Pr unum peccatum no
e constantia alterius set i gtitudo e pse peccatum g
n dz poni ut constantia. Pr iste constantie n apho
ponuntur i t eth. nz a tullio in rethor. a boetio s
i e. top g ur q inuenienter ponuntur ab aug. Re
sposio dd. ad .1. q. q actus nri dnr morales scdz
qd a roe ordinatur i fine uoluntatis exqz .n. hnt
rationem boni ul mali. omne aut q ordinatur ad finem
dbet esse pportionatum fini 7 io ro q actum nrm i
fine ordinat attendit pportionem actus ad ea q ad
actum concurrere possunt. et ista commensuratio constantia
dr. et qr i qlz pportione oz esse ad min duos tios
nichil. n. s ipi pportionatur set alteri. et io constantia
moralis actus dupl accipi consueuit qr pot d consta
tia l i ad actum geritur ad q pportionatur sic loc aut
temp ul ipa pportio que ex illis relinquitur ut qn
ul u. sic g ultio mo accipiendo constantiam erit
conditio ul ppetas actus. set pmo m actum qdn consta
tia e ppetas actus ut mod agendi. et qda ex ut
loc et temp. Ad pmi g dd. qd q rethoricis
q libet genus cae attendit bonum 7 mal qr i in
dicii pmium ul pena exspectatur. que actui bo
no ul malo dbentur i d mostratio aut laus pso
ne ul uituperium qr que bonis actibus ul malis
debetur ind libatio qr quid sit utile ad agendum
i quo rationem boni ul mali attendere oportet 7 io
ex eisd ex qb; actus morales boni ul mali red
duntur rethores argumta sumunt ad psuadendum. Ad
.2. dd. qd est aliud dz stare oe i q n e d esse
rei. siue i sit sic albedo. corpori. siue no i sit sic
loc locato et io ppetates constantie actus dici

posst et papue et roe hitudis ad ex'uis. ad
3. dd. q acetitis n e act. q. ipm sit p ipm acen
tis fbm. set acentis pot ee acens iqnt unu t
acens adhet fbe medi alio sic doloz coz. me
suppiciat et sic q ipi act constan ee pt ul ppe
tas aq quis ipe sit odico p agentis Ad. ij. q.
dd q usus ille distinguit constatas f assigtom
tulli et boe. f qd arethoe qsidat q exeis argu
suit ad excand ul actand. suit. n. argu retho
ul exco qe arbitu pe et sic e qs ul exco.
q e arbutu. nego d q agit. et h ul qtinet cu
ipo nego et sic e qd qnt ad sbaz fca. ul ex'uis
cut qt ad itetom facientis iti ut ipa pse
cutioe negotii qtinet. et sic se q. s. quo. t
qnt. ad qtitate act i et qn q admsa. quib
auxilus qnt ad istru. f aut q ad morale. pti
net pot alr. eo nus accipi pporto. n. act
ad fine pot accipi l' sz q e i ipo actu l' s id
q e ex. si po mo qt ad spe act et sic e quid
aut qntu admod ipi et sic e quo si aut p
qpom ad ex. l. p qpoz ad cam. l' qpom admsa
si po mo ul ad caz finale et sic e qbz auxilus
ul pncipale. 7 sic e qs si aut p qpom. adm
sura aut ad loq et sic e u. aut ad tep 7 sic e
qn. ad. 1. g. dd q constata illa que suit ex
pte agetis mag respic qdm p. q ad ppe
tates ipi q ad illa sbaz p. exbi aut qdnib
uaiat sba act q ad qpetit uni q no qpetit
alti. p quis p agens. sit poz. tn pporto
q relingt factu ex agete constat ipz actu. t
ad ij. dd. q aliq act exsuo gne se. boi ul
mali. et io exipo gne act pot siu constata 7
act moral h aut ex q act impoit itali gne
quis sit d sba el i q e igne mois tn e ex
sbaz ipius f qd qsidat ipa sba act abt vn aq
act st idm i spe n qui differut nisi pe mois
sic fortuito l' moral act. ad. 3. dd q d e
finis. s. ultius 7 pnq. vltim qd no pot poi in
constanta q os constan sumt. i pporoe ad ipz
pnquus e 7 d. quida qui e fis opis. f qd t
phus dic i. ij. eth. qd queda qnieta se ma
lo fini 7 iste fis dat spem actur vn ul n e
constan. si qsidet tm gr. motis ul refendo
ad ipm sbaz act icludz. i he constata qd ali
ud e finis agetis q qnz d malo actu bonu
itendit l' eq h finis dz h constantiat. ab
h aut act no recip spem pa h q qmuez
f q act impati induit spem utuis ul
uitii impantis spez q hnt ex hitu elici.
ad. x. dd. qd mod rei e i ipa reqns sbaz
ei q 7 qda constatie constatie sumt. abeo
qd e ex re queda uo ab ipa spe act q

tuo admod ptinet io imo qcludz omis alia
constatia simo ppe accipiat. ad. v. dd phus
i. iij. eth. assigt. i. vij. constatias. set differt apda
assigtioe sua. assigto i duobz po q phus poit
duas constatias qd et ce qd q i pda assigtione
tulli i uno icludut eo q obm q ce qd dat rom
actui q dz quid. set phs distigut eas q pp nle
rom obi. quidat spem actui posst i sco qsidari
spalis qdictoes q diusificat actu i bonitate. et
malita i ill' actib qui ex se maltam n iplicat
i qb 7 malitie qtitate diusificat fo q phus
puna constati poit qn et u. pp h q utrqz suit.
amesa extrinseca. set i pda assigtioe distiguit
pp diusa rom mese. qd aut phus dic. quo in
stro idm e ea qd tull. dic quib auxilus q
oia auxilia se qi istru etois quib agel utit
ad suu fine. ad vi. dd q cu mod msa ipotet
oia q admsa ptinet l' pmod qtitatis act
extb prisai pot. po ex ipa itentioe. act 7 sic
id e qd quo. so ex qtitate obi. 7 sic icludz i qd
tto extpz et sic icludz i qn. quoe aut sp ad
mod reducit i qd ee Ad. 3. q. dd q aug auat
h constan f qd apemtete qsidand se. q d pccs
dolere dz. et io nouat illa q pcipue ad doloze
d pcco iduce possut. h aut duo se. s. puatio
boi. q ad h dic q dz dolore q se utute puia
uit et po mali q qd aggauat. ul pactus in
qnt tollit excusationis octo. et sic dz t dole si
nulla teptatioe ul modica puene pccauit
l' p se ul ex aliq constata addente d fortate
ad actu. et sic qnt ad pm agetis qsidat dcet
stae pcatis et bnficiu ado suscepe q ado s
dcet 7 qsidae. ce qd quo tpz et qn pccauit
docet q qsidat ce qd i h qd dic mod neci
tatis qno i h qd dic. et mod sui opis 7 loq
m h qd dic si loco secto. ad. 1. g. dd qd h
q aliqs dui i pcco pmasit respic qdicom act
trsgssionis si sqt pctm iuuit ul qtinuauit
l' omissiois si pcite distulit d pcco q seml
qmisso. ad. ij. dd. q q uis teptato n sit i
potitate nra cu resiste ul n resiste e i pot
tate nra 7 io sz h ex teptatioe pcedut co
statia pcti siu pot. ad 3. dd. qd amissio
ututu quis qseqt pctm f n ordine. tn q
coitat p tep. 7 io constata pot poi. ex q 7
qda constatie p tullu sumt abeo qd seqt
sbam fci. f qd ex qpoe ad ipm act i bonitate
ul malita uaiat. ad x. dd. q i qtitudo
uno mo e spale pctm d uno constatia pcti
et qlr h sit dicet. d. d xij. ad v. dd q omis
iste constatie posse reduci ad vij. supius e
nuatas. q i qtitudo reducit ad qdicom p.

ut exdicis patz teptato aut pcedns reducit
ad e. q2 teptato pcipue gsistit in appetitu alic
ps q. hs ad pctm ictat puato aut ututu re
ducat. ad qd. q2 ipm pctm ad sua spem ht
qd ututem tollat d alus e facile inde.

A D. n. sic pce. ut qd
A cgstan pctm n aggauet mchi n. auge.
n ex suo sili vn itero qlitatis qtitate corle
n auget set addito alcius corps. set cgstatie
n se pcta set se qda pcti actua. g pcta no ag
gauat. C p tota ratio mali i pcco e expte t
auSois no au expte gusois. set os cgstatie
sen pctm expte gusois g n aggauat mali
tam pcti. C p puatioes n itedut n rem
tut. set mal puato queda e boni ut dicit
aug. g malita pcti p cgstatias itedi n pot.
C set g exqb; unuqq2. ex eisdm augi pot.
set ex cgstatis iordinatis fit pctm iqt e p
dtim cgstatie mod ututis corrupi g cgstan
aggauat pctm. C p rethores ex cgstatis e
hut arga ad actus. ul excusad. l laudand
ul uitupand ut dcm e. set accato ul excu
sato laus q uitupiu fiut d bono ul malo a
ut mi bono ul mi malo. g cgstan auget
act bonitate q malitiaz. V let ut q int os cgstas
magis aggauet teps q loc. q2 sic dic phus i
iiio eth. pncipalia se iqb; e act d hs cco
statis. loqs. set i q sigt ipm teps q loo. cu
g pncipalis cgstan mag aggauet. ut q teps
et loc maxie aggauet. C p ut q quis q2
ex uolutate pncipali gmit pctm. set uolu
tas se tenet expte agetis g gdito p ma
gis aggauat. C p ut q igratitudo idm q2
pctm actip roni mali ex auSoe boni set
igratitudo directe ptinet adusom g ex
h maior guitas pcto gsidat. C p ut q tep
tato pcedes. q2 p illas cgstatas maxie ag
guat. pctm p qs redd2. uenia dignu ul idi
gnu set pctm qd ex ifirmitate agit. ueiale
dr. q. ueia dignu. q e cu aligs gui temp
tatioe fueit pctm aut q ex malita agi
dr iremissile. q2 no ht inse aliqd uenia
dig. q gtigit cu as ex electioe teptacoi; p
ueniens mal opat. g h cgstan maxie
aggauat. V let ut q cu cgstata n possit
trahe in aa spem. l in aliud ge pcti. q2 actua
n uariat spem set cgstan se actua actus
ut dcm e. g ex olo. set duse cgs n mutat
obm act g n trahut. i aliud g pcti. C p sic
cgs gerit ad actu pot. i ad actu ututis set
no uaiant act ututis s spem g n actu pcti.
C set g illd q e cu alic pot uaiae illd s

spem q2 ex dusis aus dusi sen effcus. set
cgs dficientis se cae pctoz. vn s dyo. malu
gtigit exptiaulaib; dfcib;. g dusitas cg
stanz pot spem uaiare. p. p. ppe. laute
nimis ardet studiose. se dulse. spes gule.
et sumt s dusas cgstanas ut pse pz. g cgs
uaiant spem pcti. V let ut q cgstan ag
guet i infinit q2 una cgs corrup ututem set
ut n corrupt n p pctm mor q ht qtitate
ifita. g cgs aggauat in ifinit. C p s aug.
nllm e adeo ueiale qn fiat mortale du
placet. set placeta e queda cgs q reducatur
ad quo. g cga fac d ueil mor et sic aggra
uat i infit. C p plus distat act ututis
ab actu pcti mor. qm act uel pcti. amorta
li set una cgs mutata fac d actu ututis
ad actu pcti mor. sic cgnosce sua et no
sua g mlto mag fac d uel mor. et sic
idm q pussset g qtitas actul n exced a
qtitate sbale set qtitas ex cgstan. pcco
pueiens e ei actul. e g qtitas ue pcti
sit finita. qtitas exc a no eit ifita q ita
no aggauat in infit. C p ea q i infinit dif
fert igne n gtiut set eoz q n g ut igne.
un n pot i aliu trasmutari sic linea icolo
re g no pot p cgs act pcti trhi adfinita
qtitate. V lteius ut q ois cgs. sit gfitedi
gen. xix. pcepi loch d sodomis exeunti
ne morer i oi cca regione set penites d
sodomis. i. d pcco p gsom exit g. n sol
pctm set os cgs pcti gfiteri d2. C p penites
dbet sacdoti gfiteri. ut abeo mod satfac
tiois accipiat set p grauiori pcco maior
iniungit satfacco g d2 sacdoti cgs noti
ficare quib; guitas pcti gsidat. C p gfo
gtitioi dbet sendere set hs d2 d singlis
cgstatis gri. ut in lbu aug. dic g ut q
os dbeat gfiteri. C set g s phim i. 3. eth. de
letale carnis qto mag ipticulat gsidat
tato mag appetitu mor. s; ho d2 fuge
appetit tal dlcta pgsiliu apli. i. cor. vi.
g ut q pccoz carnaliu admit n debeat
aliqs oms cgstans gfiteri. C p ex cgstatis
recitatis alu alic f pcc inotescat set ho
igfoe d2 se accusare n altm ifamare. g ut
q n debeam oms cgstatas gfiteri. R espo
sio dd ad. i. q. qd sic dic aug. i vi. d tri.
i his q no mole mag. se idm e ee mai
qd e ee meli. i bois et sili. i malis id e
ee mai q e ee pei. malita aut i actu
pcti. ex h; e q d sic adbita pportoe ad
fine ad q pportoat. reddie. p debita co

misa constantiar ut dcm e. et io d fcs dbite
cs malam iactu accusat et qr pmia cs
dficiete ul appetitu mag elongat tz ade
bita pporcione adfine io constata facit actu
mai mal ul mi et f h. di agguae pccm
Cad pm g. dd q rd illa. pcedit ill iqb
e augmentu pintensio 7 io no oz addi tom
silis istse fi. sic n oz qd albedo albedi ad
dat. ad h qd fiat mag alb ut dz. m. iiij.
phis et silr no oz. q pccm pcco addat.
ad h q fiat mai pccm. Cad. ij. dd q ior
dinata gusoe adgmutat bonu redd. act
pporcoat adgusom adfine et io fundame
ausiois e gusio i pcco et pp h cs que expte
ausiois se tenet posse pcco malitia auge.
Cad 3. dd q qus puatom n itedat ex se
ipis tn excais suis inced. qnz dni sic ceci
tas pelogatom abactu uidendi. 7 silr exmo
dinata gusoe malitia iactu inredet. Ad
ij. q. dd qd bonu d f ordine adfine. ut i
3. me thd cu g mali sit pro boi dupl pot
otige malu ul f relatom ifine ul f aptitu
dine relois infine et io pccm d gngit ul
ex eo q actus n e pporcoat fini sic ihis q ex
se mala s. ul qr iordinate refert. infine sic
patet ihis q mala itetioe fiut q si ex se
bonu fuit q fit et qr pp qd unuqq. i mag
qntitas io malitie pcci mag osidat f relom
iordinata adfine q q f pporcom adfine. ad
ordinem aut adfine ptinet e gru 7 io sup
os alias dcustantias osideranda e iiudicado
d gnitate pcci. Cad h aut q act sit i ppor
coat fini ptinet h constan quid. p q ipor
tat. ratio mali iactu. et io omia q possut
pcco spem tbue inhe cs iclidunt. et h se i
qb osistit act moral qntu adbonitate ul ma
litaz. et io h e fn cs iaggnado et pp h phus
dic i. 3. eth. q pncipalissia iactu sut iqb
osistit act et e gru. alie aut constatie i
magis et un agguat f qd his mag ul
mi ppinque st. et io temp 7 loc un agg
uare nata st qr st omio extsecta. set i
ea odito p. mag qr ages directius Ru
det fini 7 post h mod qui Rndet actui 7
post h istrm qd ptinet admod agendi
7 h qdm ut iplib acciped ita ee. tn n p
hibet ma alr se hre qr f modes qst imo
rib n dtiminatu hnt ut dz in ij. eth. Cad
i. g. dd. qd phus no itedit pncipalissima
ee alia iquib e act sic imesantib ipm
set sic iopletib rom ipi. Cad. ij. dd quo
lutas qius sit agetis sic sbi. tn e fis sicut
obi. et io rhit mag rom afine q agditi
one agetis 7 adfine mag reducit qr po
et hitus distigut penes oba. Cad tiu dd q
igtitudo f qd e cs. n ponit actuale otem
tu set qi itptai et io no oz qd mag agguet
qm pusa itento q actuale ausom afine de
bito cut. Cad. e. dd q uenia dignu dz pcc
qe ueniale exca f qd puat uolutariu l di
nuit ul pigritia ul pipotenm et io tota
illa diusitas ado qm reducit qr uolutariu
itetoz finis respic. Ad. 3. q. dd q alii consta
ni the i alia spem pcci maif e. set quo h
possit e dubiu. qda. n. dnt q h accit i qnt
ille. cs accipiut ut fies nd qr afine act
moral accip spem set h no ur sufficient
dcm qd alii uaiat spes pcci sn h q itetō
ferat ad cons illa sic fur. ita liber accipet
uas aureu sactu sic n sactu et tn i a spez
pccm mutat. s. d furto simplici isacilegium
et p f h sola illa cs que dr e gra spem pcci
mutae possz q flm e. Cet io alr dd. q ois
constan pot spem mutae set no sp mutat
e. n. puatioes et negatioes differut. spe
sedz dam hitum 7 positionu apporta et
malu sit puo boi oz qd n diusu bonu ad
uitute nccm puat i sit diusa spes pcci. una
aut sola cs pcci rectitudine uitutis auft.
vn si alie cs. nllam alia obligtate. pcco
tribuat n ex suppoe p no mutabit spem
pcci. set forte agguabit qntitate illi pcci
qnz q ei qntitate pcci agguabit qr i sup
poe pcedetis nllam mordiat addit qnz
7 pccm dinuit si alia cs rom pcc sbtrhat.
sicut accipe re aliena ht rom pcci ex cs
q iqnt res aliena e qd mau dxt ul
sinistra accipiat aut d mane aut d sero
nl adroz mali ptinet et io iste cs nec
excant n agguat n spem mutat qd
aut accipiat mult l pam. ex se d forta
te aliq no iportat n ex suppoe pmi qr
mult d alieno recipe e ab eqlitate
mag dcede. vn tal cs agguat set pcc
n mutat qd aut re aliena osecta acci
piat d fortate alia iportat qr qoz ce
res sactas ireuerenta adhita spalez rom
pcci ht. et io tal cs. dr. spez mutae. si
aut coactus accipiat tal cs pccm excu
sat ipte. qr ca pcci. s. uoluntariu minuit.
Cad i. g. dd. q queqz cs am spez pcci
iactu cat ad spem act iqntu e moral
ptinet. vn n ht iam rom cs pcci qntu
cstt sbaz act ut prius dcm e. Cad. ij. dd

quod omnis actus secundum suam substantiam habet speciem ab obiecto set secundum
rationem malitie habet speciem ad effectum et ideo secundum diuersa
que efficere possunt diuerse species causantur malitie et
secundum hec digni distinguuntur species peccati non solum ex obiecto in ac
tibus aut uirtutum secus est quia non constituitur ex quibus sic
generatur est. sic actus peccati ex quo debet singularis differentiam rationem
peccati habet et plus per solo adiunctum. [A]d .e.q. dicendum quod
circumstantia ut ex dictis patet quandoque aggrauat peccatum et speciem
mutat quandoque autem speciem non mutat set aggrauat
ad hoc mater ratione circumstantia non potest infinite quantitatem
peccati augere. ut ex ueniali mortale fiat quia ut dictum
est circumstantia talis aggrauans ex suppositione precedentis difformi
tatis habet rationem maioris difformitatis et excessus uirtute
unde si illa sit finita non potest infinitam difformitatem
addere. si autem speciem mutet tunc potest infinite agg
rauare. set non semper hoc facit. quia quandoque ex difformitate
speciali quam circumstantia addit habet directe oppositionem ad ca
ritatem quod ostenditur. exemplum quod est directe contra preceptum
legis cuius finis est caritas tunc infinitam grauitatem
addit. scilicet peccati mortalis. quandoque autem illa difformitas non di
recte habet oppositionem ad legem ut sit contra eam set preter eam
non aggrauat in infinitum siue sit peccatum ueniale cui
additur. siue mortale sicut ad actum gule que est preter preceptum
addit hec circumstantia lautius specialem difformitatem que etsi ex se
peccatum facere potest set non est directe contra legem et ideo non
aggrauat infinite et quia circumstantia que speciem mutat non est
iam ut circumstantia computanda ut dictum est. ideo dicit magi
ster quod circumstantia non aggrauat infinite. [A]d primum
ergo dicendum quod quamuis uenialis habitum non corrumpat non per
peccatum mortale tamen actus eius corrumpit et impeditur
et per peccatum ueniale. [A]d .ii. dicendum quod placentia
numquam de ueniali facit mortale. nisi in tantum crescat quod
adhereatur ei. ut finis et propter eius condictum diligatur et
ita contemptum dei talis placentia addit quia habet
de se specialem rationem peccati et propter hoc circumstantia trahit in
aliam speciem. [A]d tertium dicendum quod ratio illa procedit de circumstantia
que trahit in aliam speciem que iam rationem circumstantie in actu
mortali inquantum huius amittit et quia alie rationes uidentur
concludere quod nullo modo circumstantia aggrauet infinite. [I]deo
dicendum ad .e. quod quantitas excessus proueniens quandoque in nouam
speciem trahit non est quantitas accidentalis set essentialis. [A]d
v. dicendum quod peccatum ueniale et mortale differunt in
finite ex parte auersionis non ex parte conuersionis quia utro
bique est placentia finita peccati aut speciem sortiri
untur. ex parte conuersionis quia ex parte auersionis non dif
ferunt. [A]d .v.q. dicendum est quod omnis circumstantias confiteri
est impossibile. quedam autem confiteri est necessitas. set in hoc
est duplex opinionis quidam enim dicunt quod omnis circumstantia que
aliquam notabilem quantitatem addit peccato confiteri
necessitatis est si memorie occurrat. alii non dicunt
quod non sit confitendum de necessitate nisi circumstantie que
ad aliud genus peccati trahunt et hoc probabilius est. set

ad decedenter. que ad aliam speciem mortalis trahunt eius ratio est
quia uenialia non sunt de necessitate confessionis. set solum mortalia
que infinitam quantitatem quodammodo habent. et quia circumstan
tie aggrauantes. sunt que aliam speciem peccato non trahunt
uel que trahunt set non mortalis. peccati. non sunt de necessitate con
fessionis set solum mortalia que infinitam quantitatem quo
dammodo habent alioquin tamen eas confiteri perfectionis est sicut et de
uenialibus dictum est. [A]d primum ergo dicendum quod quamuis
de sodomis .i. de peccato mortali homo exire non possit
nisi per confessionem admissi in proposito exitu tamen de illis que non
sunt. de uenialibus et circumstantiis que uenialibus equa
lent potest homo sine confessione exire [A]d ii. dicendum quod deter
minata quantitas peccati non potest sacerdoti innote
scere; quia nec ipse peccator scit unde sufficit quod cogno
scat quantitatem que ex specie peccati contingit. [A]d 3. dicendum
quod nec in contritione oportet quod de singulis circumstantiis do
leat penitens quantum est de necessitate salutis. set
oportet quod de singulis peccatis admissis in propria contritione dole
at. et de circumstantiis que peccati speciem mutant. hoc autem
quod augustinus dicit pertinet ad perfectionem contritionis set quia
alie rationes uidentur concludere quod circumstantie nullo modo
sint confitende. [I]deo dicendum ad quartum. quod circumstantie
particulares carnalis peccati que in speciem peccati mor
talis trahunt semper sunt confitende quantumcumque que in sacramento
penitentie datur restaurat si que inclinatio ad peccatum
ex talium inclinatione proueniat uel in confitente uel
in sacerdote; unde dicit gregorius in pastorali. sit plerumque
ut dum rectoris animus aliena temptamenta cognoscit
auditis temptationibus et ipse pulsatur. set
hoc nequaquam pastori timendum est. quia tanto facilius
a sua eripitur. quanto misericordius ex aliena
temptatione fatigatur. sed tamen sacerdotem lasciuum
et adhuc peccata primum uidit debet accipere primam
confitendi alteri sacerdoti et sin dedit ad superiorem
recurrere debet; si autem circumstantia non aggrauat in infinite
noua species peccati mortalis confitendo quandoque laudabi
liter retinetur adhibita debita discretione secundum con
siderationem turpitudinis circumstantiarum et pronitatem inclinationis
ad peccatum. uel confessoris ipso confitente uel in sacerdote
[A]d .v. dicendum quod homo in confessione debet famam alterius custodi
re quantum potest. set suam conscientiam magis purgare
debet; et ideo si circumstantia que inducit in cognitionem persone sit
de necessitate confessionis secundum rationem dictam tunc debet confiteri oc
cultando personam quantum potest. si autem non sit de necessitate
confessionis debet dimittere ne peccatum alterius prodat.

[Q]Uerendum est de impedimentis uere penitentie et circa hoc
queruntur duo. [P]rimo de ypocrisi que impedit
intus. [S]ecundo de exterioribus impedimentis.

[A]D primum sic proceditur; uidetur quod ypocrisis
non sit peccatum; quia peccatum non dicitur esse tabula
post naufragium. set secundum Ieronimum. secunda tabula post na
ufragium est peccatum abscondere. quod ad ypocrisim pertinet

net; g° n̄ ē pctm. ¶ P̄ uitatē scādalū pxi
mor̄ et famā ppriā custodirē quilibet dʒ;
set h; sit p ypocrisim; g° nō ē pctm. ¶ S; ꝯ · m ·
v · sr̄ illd̄. nolite fieri sic ypocr̄ · t · dic̄ · glō · p
pocrita ē q simulat q n̄ ē representator alteri p̄
set simulatē q nō ē. sp ē pctm sic ꝯ mēdaciū
g° ypocrisis sp ē pctm. ¶ Ulterius ur q n̄ sit spa
le pctm; q2 pctm simulatōis dʒ ꝯ pctm apte
malitie; set apta malitia nō ē spale pctm
g° n̄ ypocrisis. ¶ P̄ eē pctm spale ī aliqb; actib;
spalr̄ ꝯsistit; set ypocrisis ī oīb; actib; ūtutū
ꝯsistit ꝯ p̄cipue ī orōe ieiū. et elā. ut patʒ
ex euāngelio · m ·; g° ypocrisis n̄ ē spale pctm.
¶ Set ꝯ pctm simulatōis ūtuti oppō q dʒ ūitas;
set ūitas ē spal' ūt' ut patet ī · e · eth'; g° et
simulatō siue ypocrisis spale pctm ē. ¶ Ulterius ur
q sp sit mortale pctm; q2 ueniale pctm n̄ īpe
dit ueniam ꝯ mortal' pctīs; set ypocrisis īpedit
ut ex lrā patet; g° ē pctm mortale. ¶ P̄ · ps̄ · dic
q ī ꝯpōe duorū malorū leuius ē apte pctā
re qm̄ scitatē simulare, set apte pctāre ē pctm
mortale; g° ꝯ scitatē simulare semp. ¶ P̄ phus dr̄
qd̄ illi q amicitiā simulant mag' st' accusandi
qm̄ q numisma uiolat q'to eē meli' firmū
dm̄ ꝯstituit h; q numisma uiolat sp mortal'
pctant; g° ꝯ ypocrite. ¶ P̄ q excludit auctā
di ē pctm mortale set ypocrisis ē h' ut patet
Job · nō ueniet ī ꝯspectu ei' omnis ypocrita;
g° sp ē pctm mortale ¶ Set ꝯ ūitatis ūtus cor
p2 tā p mēdaciū oris q p simulacoē opis; set
mēdaciū n̄ sp ē pctm mortale; g° n̄ simulatō.
¶ Ulterius ur qd̄ ypocrisis n̄ debeat poni īpedim
tū pnie p aliis uiciis; q2 q'nto aliqd pctm
ē grauius tāto mag' penitentiā īpedit; set
alia ītiora pctā queda s' maiora qm̄ ypocri
sis; g° illa mag' dbet poni īpedimta pnie
¶ P̄ ypocrisis p'g'g' ē filia ianis glie, set cā
mag' opat' ad aliqd qm̄ effcus; g° mag' de
bet poni ianis gliā īpedimtū pnie q ypo
crisis. ¶ S; oīn inltū appet. ¶ Respō dd' ad
1 · q · q ypocrita dʒ ppe q p̄m alt' represē
tat q̄ sbmissus ul' supposit' loco alt'. Vn
ī theatris illi qui p̄m alioꝝ gerebat represetā
tes dicebāt ypocrite. et sic accip ypocritas
phus ī 3 · eth'; et iō ille qui cū nō sit dcu
os' p̄m ūtuosi ostētat ypocrita dʒ; ypo
crita n̄ grece · latine dʒ simulatoꝝ; et q2 ostē
tāē dse meli' qm̄ sit ē uitiū iactātie si
ne ubi suū frūs fiat ut dʒ · iiij · eth'. iō ypo
crisis ē sp pctm ¶ Ad · 1 · g° dd' · q aliud
ē pctm occultū · nō ppalare qd̄ distictois
ē et s'a tabl'a dʒ eo mō q ē · d · xiiij · dcm

ē. et aliud ūtutē ostētarē cū aliq pctō sbiace
at qd̄ ypocrisis ē. ¶ Ad · ij · dd' qd̄ pctm occul
tarē suffic' aduitād' scandal'; set pctm sb spē
ūtutis palliarē ypocrisis ē et malū sp; et p
h; qs famā nō ꝯsuat set fumū. ¶ Ad · ij · q ·
dd' · q puatioēs specificāt' p hitū oppōitos.
et iō illd̄ pctm ē gnāle q puat aliqm̄
ꝯditoē q reqrit' ī qlibet ūtute sicut inobe
dien̄ p ut ē gnāle pctm. ypocrisis aut puat
ꝯformitatē sig' ostēdētis ꝯdm̄ p̄ adrē sigtā
que quid' ꝯformitas aduna ūtutē spalit' p
tinet · s · ūitatē. et iō ē spale pctm. ¶ Ad ·
1 · g° dd' q aptū nō īportat aliq spalē rōē
pctī. et iō apta malitiā nō nuāt pctm spale
sic simulatō que spalē rōm pctī iportat. ¶ Ad ij ·
dd' q n̄ ē inꝯns q aliq spale pctm ꝯ spal'
ūt' utat' actib; aliaꝝ ūtutū ul' uiciorū mlr
sic magnanimitas utit' oīb; aliis actib; ūtutū
ut ī eis mag' opet' ut dʒ · ī · iiij · eth' · ꝯ simi
lr̄ ypocrisis sit queda spēs iactāe q2 n̄ iactat
ꝯlibet h; scitatē utit' ī oīb; actib; q scitatē ·
ostēdē poss' et p̄cipue ill' ī qb; mag' scitas
ostēdʒ sic ē orō ieiuniū et elā. ¶ Ad · 3 · q · dd'
q ypocrisis eand' ht rōm pctī sic et mēdaciū;
mēdaciū aūt n̄ sp pctm est mortale. set qn ē
p incōsilu. et simlr · ypocrisis n̄ ē pctm mortale sep
set qn ē p incōsa ꝯ cādus īnocumē alt' p̄.
du pp editā scitatē aliū dfraudat rē qm
ht ul' hrē debēret. aut inocumē fidi ꝯ eccē
du pp scitatē editā d ipō ei ꝯ sidm ꝯ eccīn
ēdē. ¶ Ad · 1 · g° dd' q pctm ueiale q pniam
n̄ impedit n̄ impedit remissiōm pctī mortal'
q p pniam fit. set p aliqd pctm ueiale pōt in
pedire pnie op' ne sit pnie · q2 pctm ueiale
īpedit actū ūtutis q uis n̄ tollat hitum.
et sic īpedire pōt ueiam pctī. ¶ Ad ij · dd'
q ubi ypo · itelligēd' ē s' qd · ꝯ nō simp' · q2 q'ē
aduna cōm unū pctm pt eē grauius illo q
ē grauius simp'; ul' dd' q ꝯ apte pctāre nō
simp ē mortale h; qn3 ueiale. ¶ Ad · 3 · dd' q phus
loq't' qn simulatō amicitie inocumtū p fac re
tudat. ¶ Ad · 4 · dd' · qd̄ phus loq't' qn simulatō
amicitie inocumē p̄ et retudat ut loq't'
d ypocrita q totū bonū q ag' ad ostēsiōm
ordinat ill' dd' q lō q'nt' adh; q opa bona
ex ypocrisi fcā ad ꝯspectū di nō pducūt. ¶ Ad ·
e · q · dd' q opa pnie exiora p̄cipue nata s'
scitatē ostēdē · ꝯ iō eis utit' ypocrisis ī ē
tōm recte pnie excludēs et pp h' d'stius
īpedit pnie effcm qm alia uicia ꝯ grauiora,
et ph' patet solo ad p̄m. ¶ Ad · iiij · dd' q ianis
glia sgit qnʒ ex opib; ꝯ recta ītētione

fcas. set ypocsis i tetom fco2 putit. 7 io
mag impedit pnie fructu.
AD ij. sic pce. ut q ludi pniam exi no
i pediat; illd. n. nq pot 9siste ut pniaz
n inpedit; set inludis 9sistit de eutpelia
ut i. q. eth patet; g lud pniam n iped.
Cp oportet opib laboriosis rege i tpone eo
qd i possile e sp age; set lud e reges quedz
g oz inte opa pnie aliq uide; g lud pniaz
n inpedit. Cet 9 ect. iij. temps ridedi ali
ud dscbi atempore flendi; set pnie tps
e tps fledi. qz pnia e 9missa flere; g
n e teps ludedi. Vlteius ut q spectacula
n i pediat pniaz; spectacla. n. adutilita
te ho sr istituta; set pnia no resecat u
tilia set supflua; g pnia p spectacula n
i pedit. Cp i spectado ad no pot ee n prim
curiositatis; set d curiositates ut sciaz n po
nunt i pedimta pnie; g n spectacm de
bet dici i pedimt pnie. Cp alia sr mlto
gruiora peta qm spectare et uidi; g illa mlto
mag debet poi inpedimta pnie qm ista.
Cz q illd ex quo ho petor 9stituit no eo
petit peniteri; set i spectatores taliu adul
tos 7 iulegdos ipa spectacla 9stituut ut
deo. dic; g n 9petit peitei. Vlteius ut q
excitiu militie ul negotiationis pniaz no
inpediat; qz illa sn quib n pot res pu co
suari n sr uita set mag adutute ordi
nata; set no pot 9suari sn milita p qm
hostes 9pmite et sn negotiatioe p qm +
neta ppto parat; g talia offita possut
sn peto excerc; g n i pedit pniaz. Cp.
Jo. pniaz docebat ut patet m. 3. set ipe
n phibebat hoiez amclita n publi nos
ab officio suo ut pz. luc. iij. g ut q talia
offita pniaz no i pediat. Cset q e. qd gg
mlta dic. Responsio dd. ad. 1. q. qd ludor tri
plx e dra; qda. n. ludi sut qui ex se tpis
tpitudine hnt et tals ludi ab omib u
tandi sr. et pcipue apenitetib q pfletu
peta corrige dbet. sic ludi q in thats age
bat adluxiam puocates ali ludi sr qui
ex gaudio duotiois pcedut sic dauid dic
ludam 7 uilior fiam cora dno. ij. R et tals
ludi no sr uitandi set ul laudadi ul dedi
et emuladi; quida aut ludi sr ullam t
pitudine 9tines quos phus libals uocet
et hu sr m dtutis. f. eutpelia. et io sua
tis dbitis 9stantis posse laudabilr fi ad
quiete ppa. et alis dlctabilr 9niuedo; s
9tig ee petm ieis eo q dbite 9stitut
n suat; vn italib ludis ad decet unu q n
decet aliu. et ibus q ludis penites se dz ab
hre qm ali inqnt pnia flet regrit tn eis
uti modate pot s q a direcatoz ai ptinet
aut societate eoz cu qb ho 9uiu; vn sen
dic; sic te gere sapienter ut nlls te hat tanq
aspectu n 9tepnat. q. uile; et p hoc pz Rio ad
oba; Ad. ij. q. dd qd hi spectacula sic rer
tpiu et adpetm puocatiu studiosa inspecto
petm e. et cum q mor tanta pot libido adhibi;
vn atali i spectoe os se arce dbet 7 peniten
tes pcipue; queda uo spectacula sr drebz uti
lib 7 ad uita nccriis. sic sr uenatioes ect. hi.
et talia spectacla dsthut aim. vn q uis pos
sit eis sn peto i tedi suata disctioe debita.
qnt ad 9ditoes p. et aliaz 9stantiaz. tn peni
teti sr uitanda. pp h qd coz ad dm collectu
debet hre n q nccitas expossit. Cad pm g
dd q pnia 7 qda utilia resecat i qntu pena
iferut pculpa ptita; vn mlta dz. qd aliqd
suffic dr. ei qui n pecauit q n suffic ei q
d pecis pniaz agit; Cad ij. dd. q p hi spec
tacula sensibilia mag dist hr. aim adua
nitates q p intelligibilia. et io ista sr mag
cauenda qntu petm curiositatis i oib caued
sit. Cad. iij. dd. qd ista peta sepa exineptu
leta pcede uidut. et q pnia i stitaz ht ad
uicta. io. spale oppiom. ad pniaz ista peta
hut. Ad. 3. q. dd q offin militie 7 negotia
tiois 7 publicanoz q uectigalia exigut exp
pnq hnt petm an exu q uis sn peto qnz
excer possit. 7 qz penites dz occom pecu
tare i satsfaciendo 7 talia offita lauda
bile e si euitet. n e tn de nccitate pnie.
q peites n pot omez occom poe uitare
du i mdo isto uiuit; et io suffic sipetm in
istis offitiis uitet ut q nullu s 9silm johis
neminez 9cutat et stipediis istis 9tenti
sit et n utat offo militis ad ostetacom
set adutilitate ecce + rei pu. 7 ad exciciu
uirtu 7 q negotiator n ht 9dicom i se q
ipm ab offitio h phibeat sic clicis 7 mo
nachis n licet negociai q g licz ppa uen
dere 7 q debito tpe mcatois faciat n diebz
festiuis et tpe quo carstia i duce possit ta
le offm excerceat et mod dbit ut sn fraud
fiat et suat 9tcu i publicans aut ut d aucte
pncipis 7 ca 9munis utilitatis. s. ad dfen
siom tre et no inmodata recipiat telonea
qd aut gg dicit mlta intellr e no q n pos
sit sn peto fi. set qd frqt adpetm multipli
cat Cet p h patet solo ad oba.

xvij

Cogit, poddrem omnis liber etc. 7 c; in
tellig e d ill q sit ncta ad pecti remissioe;
et sic e accomadu distributio, sc. iii tres dic
pecti 7 c; q omittit pecm oris; Cp ggs ad
dic sit i. Job iij. qr n inuulua 7 c qrtu. s.
fomet adulatonis et dd q h distinctio pccor
dicit apta; qr p e f diuisitate istor h aut
f pgressu pecti. q po d int. so ad ex pcedt
tria gfirmat psuetudine. et ad aptat
ptib; pnie. qr gtro icord latet gfo ad
exiora pntiaz manifestat. set satfactio
bon opis gsuetudine adiugit n tn hec
ita itelliged single pnie. q. ptes singlis
dedib; pct rndant. s; p aptatoz sic 7 d a
dem e. Cad pm g dd. qd ub ht eund
gradu gitu et manifestatom cu alio
fco 7 io ifco intellr. l includ; Cad. ij. dd
q illd q gg addit no e impo petante
h a. 7 io aug illd omittit. Csatfactio
pcipit a iohe 7 c. no qd jo. fuit actor pre
cepti set d nuntiator. sacmti aut xps in
stitutor 7 pcui ei. Cponat e iudici g ur
qd si sacdos iungat alicui qd iteret religi
oni qd tenet face 7 pcipue qr qdi amo
nes uidnt ista pniam taxae. et silr q
q q magnm pniaz p puo pcco iugat q
penites face tene; et dd q intelli e d
bus q sacdos m gnt ht elane stie 7 auc
tas p diuinu iudiciu 7 no f huanu errore
iugat. isti a religione cu sit uolunts n
pot de iungi 7 si alq tantes iunge in
uenat mag e gsiliu qm pcept qz eni
pnia taxata leuissia religio e maior sa
tfactio iq ho abdicat ppa uoluntate q
nich e hoi carius. Ccaueat ne duct ueo
dia 7 c; d h ingret e d gfce qo eit caue
at 7 ne pus te; bona gscia gfortat qm ctas
signis gnce pot e dimissu. 7 h qm fiat
q ise e; et io qui ht copia sacdotis gneci
tate n urget ad gmuicand sic urget
sacdotes pochiales n debet accede an co
fom set e post gtom et gfom gnu pec
catoz gsiliu uidt ee aug qd n stati acce
dat p reuen sacmti. et ut mag se ip
pbet. oz ue no sic auttes, n tn oz qd sep
ad nam fuet pnie icanoe iuete set
gsid atis gditoib; pcti et pccoris. pnie se
gsiderande modrande oz fit pill pcis que
d allo g gtinet sic directe d decalogi pre
cepta extitia ut mortalia. no aut fit sic
pcepta sic se pcta uenialia sino eiane
dic 7 c. ut. q ille qui no ht pecm aliq
eo pecct mdo pr nr qr gfitet se hre de
bita que n ht. Cp ur qd idm d illo q debi
ta no dimitit qd pecet dicedo pr nr. et
dd. ad i. qd h no pot ee alicui e qd om io
a pcco salte ueiali l qnt ad aliq reat in
mus sit siti p reuelationu sciat n pccat
dices mp eccie Cet silr dd d so q ip ecce
dic se maducae debita dimite un n pecat
h dicedo set remissom no gseqt n dimitac
Hic oritr m qo 7 c

xviij

postqm distixit mag pnie ptes h mo
net qsda qoes d ptib; ill et diuid; in. d. p. in
pa mouet qoes isa pfe eas i. dnt. n. quida
7 c et h ps di. in d. p. inpma pseqr una
qom d 2poe gfessois ad gtom ve. s. psola
gtom an gfom pcm dimitac isa pseqr
qoes d ip gfoe. i. jam f qoms articlm 7 c ec
pm ta fac po poit rones ad pte affirmatiam
so ad negatiam. i. qui negant 7 c tco de
tiniat uitate l. qo g sup his 7 c. jam f
qois 7 c. h pseqr. qones d ipa gfoe fse. et
diuid; i. d. ptes. ipma pse. qoes supius
motas d gfce exeptr ei cui facieda e gfo
infa gcludit ex decis rom ad qnda d
necitate qom gfois. i. Si g que ad quid
gfo et c. pa intres inpa pse fam. q. supe
mota. s ut oporteat pri gfiti an sufficiat
gfio do fcu pcndo rom aduitate 7 9
uitate. insu pseqr tcam. s. an oporteat
sacdoti gfiti. ul possit fi aug l. Nuc pus
qm pmissis 7 c in tra rndet ad oboes fe
qonis g uitate feus i. cu g exhis alus 7 c.
prima in d. inpma obicit g uitate in su
p ipa i set qd sacdotib; 7 c. Ne pusq pmis
sis 7 c. h duo fac f ostedit qd qo facultas
ade gfo facienda e sacdoti. so distinguit
int h d gfoe. ueialiu ul mortaliu f bedam.
i. beda uo int gfos

Hic e duplx qo pma d iustificatioe ipii
so d gtione. Ctia d gfce d satfactioe
aut i xv. d. dein e. Cce pm querit. v. Cp
quid sit iustificatio ipii Cso que pexigut
ad ipim. Ct q gtiut ad ip Ca. d ordie ipoz
Cgnto qual sit.

Ad pm sic pce; ur. qd h assigno q pnit
Rbo. viij. inglo. sit inpetes; s. iustifica
tio e remissio pccor 7 gsumatio bor opm;
pcca. n. inficiut oms pos; set iustificatio est
insola uoluntate q e f aug rectitudo ud
pse suata; g cu iustificatio sit nich d q
rti adempcio ur q ne sit remissio oium
pccor; Cp h. dic qd iustificatio e reuelatio

xx

dini osilii set diuinu osiliu reuelat alii eis
quib; n dimittit pctm. sic p3 d nabugod dan
iio. g iustificato n e pccoz remissio. ¶ p iu
stificio ut quida dat e effcus iusti gnalis q
d impio fit pi; remissio a pccoz n e effcus
iusti set gre; g iustifi no e remissio pccoz
p osumato bonoz opm sit ipenitete p sa
tisfactom; set ho iustificat p sola gtcom an
satisfactom ut exlia h; g iustificato no e
osumato bonoz opm. Ultius ur qd iusti
ficato sit a qm uocato q. ro. viij. g. pordiez
recitat. s. pdestinato. uocato. iustifico. magnifi
cato; set scdm hoz distat a g 7 tiu difft
aso ¶ p uocato est q in pcco existetiu. ps.
i. uocaui 7 renuistis; set iustificato no e cu
sit pccoz remissio; g iustificatio no e uocato
p uoco ipotat distatim meo qui uocatur,
set iustifi iportat apximacom ad dm ico
qui iustificat; g iustificato no e uocatio.
¶ Sz g. glo. ro. viij. qd uocare e ogm d fid adiu
uare; set illd qd adiutoriu no e pgm gtis
datu qr sic eet q malos q e g interoz glo.
idm g e pgm gtu facientu; set ifusio gre
gtu facientis e iustificato; g uocato est id
q iustifico. ¶ p idm pectam e mot atio
et ad tinu oppoit sic d albedie ad nigredine,
set uocato dic motu atio s. apcco iustifico
dic accessu ad timu s. iusti; g iustifico 7 uo
cato st idm. Ultius ur qd iustificato n sit
idm qd renouato mtis et sanato. qr iusti
cari pot as i hc uita. no aut renouari l sa
nari; g iustificato illoz neutr e. pbo me
dic qnt ad iustificatoz exh qd dr. ro. vi. iu
stificati gtis et c. ¶ qt ad sanatom patet
pid q dr. glo. sr. f. q sanat os ifirmitates
t. q i fic sanabit langoes qn corruple h
induet icorrupcom. qd n eit in hc uita.
qnt ad renouatom aut exh qd dr i glo.
sr. i. ro. vi. i nouitte uite ambulem q i futo
i immorte pficit. ¶ p quoz oppo differt ipa
q differut; set opposita hoz sut diusa q noie
et roe qr iustifi oppoit ipietas. renoua
tioi uetustas. sanatoi ifirmitas. g n sut
idm. ¶ set g renouato mtis 7 sanato sit
p pccoz dimissom; iustifico dl e a q pccoz r
remissio; g ur qd iustifico sit id q renouato
ul sanato mtis. Ultius ur qd iustificato n re
ducat ad attbutu mie; qr f agg mag est
d impio face piu qm care cel 7 tra; set cato
celi et tre pp h qd ifinita po e reducitur
ad attbut po; g iustificato ipij et no ad miaz
¶ p ds iqt e bs fac oia bona; g mqt e iust
fac hoies iustos; set iustificare n a e q face
iustu. g iusti reducat ad attbutu iusti et
mag qm mie. ¶ p ambro d qd pcedit et
qdda inpccorib; quo digni st iustificatioe
set ad iustificationu ptinet redde alicui
h quo dignus e; g iustificato reducat ad
attbutu iustitie ¶ Sz g misia homis i pcco
pncipalr osistit; misos. n. fac poplos pcc
ecc. set remoue misia ad miaz ptinet; g
e iustifico sit pccoz remissio. ur q ad attbutu
mie reducat. ¶ p iustificato sit pgm; set
g est effcus mie ut p3 p illd q apls idue
ro. ix. misebor tui misebor te; g ptinet
ad miaz. Respo dd ad. i. q. qd iustificatio d
sui roe iportat mot ad iustitiam. itita aut
f phm i v. eth. th; mois dr; vno n. mo e
spal ut equitate ostitues i omutationib; et
distbutionib; omutabilr boz que st necari
vita; a mo e nom gnale ad oms uirtutes f
q act eoz ad bonu omue ordinat f direc
tor. le. ¶ ttio mo iportat qdda statu rectitu
i hoies qnt ad ptes ipi q t. s. aliq ps aie. suo
supiora sb dr. siue ali pti siue ipi. do 7 huc
iustitiam nomiat phs mepthaphorica eo
q diusse ptes hois oputat. q. diuse pe; h
aut rectitudo p qlibet pctm tollr et p gm
repat; vn h itita gnal q dr iq os uirtutes
icludit no quid p mod toti integlis; et ad
huc iustitiam mot iustificato dr; i quo h ac
motu e regssus atio et h ipdca assignatoe
tangr i h; q dr remissio peccatoz et acces
sus ad tim qtagr i h; q dr et osumatio
boz opu. ¶ ad pmu g. dd. q tota ista rec
titudo andr origit e. q e pm mendi rdem
endi. set q e i aliis ptib; aie. q. rectificatis
sic isto. ¶ ad ij. dd q reuelato. i. suit et
infr pco. s. in quo. osiliu reuelat osilium
aut dino p dstina fuit d iustificatioe;
vn h osiliu reuelat pipu iustificationu
sic effcus pctm et sic obo cessat. ¶ ad
3. dd. qd iustificato pot sumi d. l f q pn
det ad iustificari et sic dic mot ad iustitiaz
pdcaz; ul f qd suit ad iustificat ee, et sic e
effcus forlis iustitie qr ea ad for iustificat
e. sic albedie albatu. sic aut ab ee aie po
fluit. ita rectitudo poz agra q e eene
pfco. et int ipus pos uolutas q al mouet
eis rectitudine quodamo largit; 7 io
pdca iustitia cu pa. e gra et oute caritas q
uolutate ad fine pfic aquo e recti pdca
et pp h ipa iustificato et pccoz remissio e
effcus iusti gnal. sic cae forl pxie h cars

contritione sic carum cause prime sicut deus equitas dicitur ad
equalitatem et quantitatem. que est equalitatis causa et quia
proximis causis vel terminis ad denominari debet ideo prece
dens motus vel terminatus motus magis denominatur a iu
stitia quam a caritate vel gratia. ¶ Ad 8. dicendum quod con
summatio bonorum operum potest accipi vel in executione
ipsorum et ita precedit obiectio et sic non accipitur hic;
vel in infusione habituum a quibus opera bona perfectionem
habent et sic dicitur hic consummatio bonorum operum iustifi
catio. ¶ Ad 9. q. dicendum quod vocatio est duplex quedam
exterior ut que fit per predicatorem et hec non est iustificatio
sed disponit ad eam; quedam vero interior et hec quandoque
non pertingit ad finem suum ex vocati defectum et hoc
vocatio est ad quam deus instigat vel motus ad bonum a
deo immissus est. et hec vocatio non est idem quod iustifi
catio sed via ad illam; quandoque autem pertingit ad finem.
quando scilicet deus audit vocatorem et venit ad christum ut
dicitur Io. vi. et hec vocatio est idem quod iustificatio
secundum rem sed differt ratione; quia vocatio dicitur secundum quod per in
fusionem gratie et auxilium homo aptatur rectitudini; sed
iustificatio respicit terminum ad quem scilicet perfecte recti
tudinis statum et sic vocatio sumitur Ro. viii.
ut patet per glo. auxilium. ii. quod fidei nos vocando
deus prestitit est gratia que facit fidem per dilectionem operari
unde illorum .iiii. que ibi ponuntur. predestinatio
est cum iustificationis ratione differens ut dictum est
sed magnificatio et iustificationis complementum sive
refertur ad perfectionem glorie sive refertur ad perfectionem gratie
¶ Ad 1. ergo dicendum quod vocatio ibi preponitur iustificationi
quia prius est recessus a termino quam accessus ad terminum. ¶ Ad
2. dicendum quod obiectio procedit de primis duabus iusti
ficationibus non de tertia. ¶ Ad 3. dicendum quod ille qui iu
stificatur quantum ad terminum a quo erat distans
sed quantum ad terminum ad quem est prope et hoc competit ei quod
dictum est. ¶ Ad 3. q. dicendum quod perfecte iustitie rectitu
do metaphorice sanitas anime dicitur. et novitas ipsius
eo quod sanitas commensurationem debitam in partibus corporis
importat. novitas autem integritatem et virtutem
et decorem habet et hec omnia patet quod rectitudo predictorum
anime quam iustitia dicitur continet per similitudinem; sed quia
quando res non est in uno similis quandoque in alio possit assimilari
videtur est quod ea que metaphorice dicuntur non ita conveniunt uni
et alii quando dicitur possunt sic leo metaphorice et deus et dya
bolus dicitur; unde sanitas et novitas per similitudinem in
tegritatem gratie significare possunt que per culpam
tollitur. unde culpa quandoque similitudinarie dicitur vetustas et
langor anime et tamen possunt significare integritatem que
non quam tollit peccatum quod est vetustas et langor dicitur. sed
quia culpa est causa pene ideo vetustas in vetustate et
langor in langore intelligitur. sicut effectus in causa;
patet ergo quod ipsa iustificatio per quam gratia acquiritur
et culpa tollitur renovatio et sanatio dicta potest

quamvis in ablatione pene renovatio et sanatio di
ci possit. ¶ Ad 1. ergo dicendum quod quantum ad culpam potest
fieri renovatio in hac vita sed non quantum ad penam
omnino et similiter est de sanatione et sic loquuntur auctores ille.
¶ Ad 2. dicendum quod illa in similitudinem significant idem quod
impietas ut ex dictis patet. ¶ Ad 8. q. dicendum quod in omni
actione quam deus mediate facit omnia attributa concur
runt. alias eius actio non esset perfecta; sed tamen aliquando
ipsius actio vel effectus actionis uni attributo appropri
atur magis quam aliorum in quantum illud attributum magis
manifestatur per talem actionem vel effectum quam per aliud.
sicut per revelationem futurorum manifestatur plenitudo divine
sapientie; et ideo sapientie divine appropriatur; et quia in iustifica
tione impii maxime divina misericordia manifestatur ideo
ad hoc attributum reducitur. ¶ Ad 2. ergo dicendum quod dif
ficultas que est in iustificatione impii maxime est ex
incongruentia impii ad iustificationis effectum suscipiendum
et ideo quando talis effectus in ipsum inducitur magis indi
cat misericordiam quam potentiam; sed effectus creationis dif
ficultatem habet propter magnitudinem facti vel propter modum
faciendi quia ex nichilo facit et ideo manifestat maxime
potentiam. ¶ Ad 2. dicendum quod iustificatio manifestat
iustitiam divinam sicut causam exemplarem. sed misericordiam sicut causam
efficientem; effectus autem proprie causam efficientem representat
sed bonitas creature manifestat bonitatem divinam
ut causam exemplarem. quia bonitas movet ipsum ad creandum
similem bonitatem sed una magis movet ad iu
stificandum quam iustitia. ¶ Ad 3. dicendum quod ibi non est intelligendum quod
deus causam iustificationis sic sufficiente dignum. alias gratia non
esset gratia; sed quia est in ipso quedam dispositio ad iustifica
tionem que est minus indigna quam alia. unde talis digni
tas ad iustificandum non sufficit.

Ad 4. sic proceditur. videtur quod preparatio per quam deus fa
cit quod in se est non perexigatur; ille enim qui ad
peccatum nititur non preparat se ad gratiam faciendo
quod in se est; sed aliquando deus iustificat. qui ad peccatum
tendit sicut de paulo patet Act. ix; ergo predicta prepara
tio ad iustificationem non perexigitur. preterea maior est
caritas in deo quam illa que in homine reperitur; sed homini precipitur
ut benefaciat inimicis. Mat. v; ergo ipse mul
to fortius facit iustificando hiis qui peccando inimicantur
contra ipsum existentes et sic idem quod prius. ¶ Preterea de divina bo
nitate nichil magis cogitari potest; sed bonum est
diffusivum sui secundum dyonisium; cum ergo maior diffusio
bonitatis esset si etiam renitentibus daretur gratia; videtur
quod gratie infusio per quam fit iustificatio preparationem
non pereg. perexigat. ¶ Sed contra ille qui clausum habet
oculum visibile non potest lumen visibile recipere; sed
ille qui non se preparat faciendo quod in se est non
aperit spiritualem oculum quem peccando claudit;
ergo non potest gratie lumen spirituale recipere et sic non
potest iustificari. ¶ Preterea augustinus dicit, qui creavit te

sine te non iustificabit te. sine te; ergo exigitur
preparatio ex parte nostra. Ulterius videtur quod nil sit in
homine quod facere possit ut ad gratiam habendam se preparet
quia sicut dicitur exo. induravit cor eius et cetera. dicit
glossa quod ita induratum est cor eius quod nichil poterit
facere acceptabile deo; sed nichil ad gratiam habendam preparat
nisi opus acceptabile deo; ergo non erat in eo facere ad se preparandum
per eandem rationem est de aliis. Item augustinus dicit quod cum
fides iustificatur impetrat voluntas comitante gratia non
ducente et est pedissequa non previa; sed si homo posset se
ad gratiam nondum habitam preparare, voluntas eius esset previa
gratie; ergo non potest homo aliquid facere per quod se ad gratiam
preparet. Item nullus potest se ad gratiam preparare nisi recte
agendo; sed secundum augustinum in li. retractationum amor quo recte
vivitur nisi prius non est; apertum quod potestate liberi
quod fit per gratiam. ergo ante gratiam habitam non potest se ad gratiam
preparare. Item fides intentionem dirigit; sed opus quod
non recta intentione sit non potest ad gratiam preparare,
ergo fidem oportet quod precedat preparationem, et ita cum fides
ad gratiam pertineat ut augustinus ex verbis apostoli probat ante
gratiam preparatio ad gratiam esse non potest. Sed contra deus non
precipit homini impossibile. sed precipit ei quod se ad gratiam
ad faciendum preparet. ut patet jac. iiij appropinquate deo
et appropinquabit vobis; ergo possibile est homini facere quod se
ad gratiam preparet. Ulterius videtur quod non sit necessarium eum qui
facit quod in se est iustificari; illud enim quod fit gratis
fit ex liberalitate non ex necessitate; sed iustificamur
gratis ut patet ro. iij. ergo non est necessarium ut iustificemur
quantumcumque simus preparati. Item deus comparatur ad nos sicut
figulus ad lutum ut patet ysa. lxiiij. jer. xviij. et ro.
ix. sed quantumcumque lutum sit preparatum non est necessarium quod ex
eo formetur vas; ergo quantumcumque homo sit preparatus non est necessarium
quod ei gratiam infundat. Item illud quo posito necesse est
aliud esse videtur sufficienter ad illud ordinari; sed actus noster
qui sufficienter ad aliquid ordinatur dicitur esse meritorius
illius; ergo aliquis mereretur iustificationem per opera quibus se
preparant. si necesse ad preparationem illam sequitur iustificatio.
Sed contra impossibile est summam veritatem mentiri; sed ipsa
veritas promisit se gratiam daturum ei qui quod in se est facit
zach. i. convertimini ad me et ego convertar ad vos; et
apo. iij. siquis aperuerit michi intrabo ad eum; ergo necesse est eum
qui facit quod in se est iustificari. Item ro. v. super illud
iustificati ex fide dicit augustinus, deus respicit confugien
tes ad se alioquin in eo esset iniquitas; sed impossibile
est in deo esse iniquitatem; ergo necessarium est quod iustificet
illos qui faciunt quod in se est. Responsio dicendum ad 1.
q. quod voluntas que est susceptiva perfectionis iustitie
non potest huic perfectioni subici ab extrinseco agente
tantum nisi consentiat quia hec esset per violentiam agens quod in vo
luntate non cadit cum cogi non possit, et ideo oportet quod
ipsa cooperetur ad suam perfectionem. et hec cooperatio dicitur
preparatio ad gratiam qui facit quod in se est. sed non semper

oportet quod talis preparatio tempore iustificationem prece
dat sicut oportet in immutationibus naturalibus que alteratio tempore
semper precedat alterationem generationem quia cum actus volun
tatis sit in sua potestate aptus potest esse tamen in instanti
quod facit ad preparationem sed dispositio naturalis ad formam suc
cessive adhuc intentionem precedit in illis autem qui
non propria voluntate culpam incurrunt et usum volun
tatis non habent non exigitur ex parte illorum aliqua prepara
tio sicut de parvulis patet in baptismo. Ad 1. ergo dicendum quod iu
stificatio de qua loquimur vivit semper est cum cooperatione
illius que preparatio dicitur, sed hec cooperatio ut dictum est
quandoque diu ante incipit quam gratia infundatur. quandoque autem
quod perfecta est. statim iustificationem habet adiunctam; unde
potest contingere quod deus diu est in proposito et intentione
peccandi subito voluntas eius convertitur ad deum vel ex
aliqua exteriori actione accipiens. sicut fuit in paulo
vel ex aliquo interiori instinctu. quo cor hominis movetur
ad deum. unde non sequitur quod talis gratiam habeat non faciens
quod in se est. Ad 2. dicendum quod homini non precipitur quod illa
bona faciat inimicis suis quorum capaces non sunt. sed
illa que suscipere possunt. et hoc deus maxime implet
quia bona quorum capaces sunt. scilicet naturalia eis largitur.
quod autem ipsi peccando inimicitias exercent bonis tamen gratie
capaces non sunt non videtur conveniens et sic quod ipse paratus
est dare si illi recipere vellent. Ad 3. dicendum quod
talis diffusio boni non potest intelligi nisi quod ad perfectionem
illam suscipiat cuius non est capax; et ideo ratio illa
procedit ex falso. Ad 2. q. dicendum quod preparatio que exigitur
in materia ad hoc quod formam suscipiat duo includit,
scilicet quod sit in debita proportione ad formam agentis quod debet
formam inducere quia nichil se educit de potentia in actum.
debita autem preparatio ad suscipiendum actionem agentis
attenditur secundum debitam approximationem ad agentem; in
spiritualibus autem non est intelligenda localis approximatio
sed spiritualis; que est duplex; primo per similitudinem rerum. unde quod
res corruptibiles dicuntur magis a primo distare quam
incorruptibiles. unde de regno et propter hoc debilius esse
recipiunt et similiter spiritualia propinquiora esse deo quam
corporalia. et propter hoc angeli secundum dyo. iiij. c. ce. superius et
habundantius de divina bonitate recipiunt. secundo
per affectionem. quia secundum aug. deo non loco sed affectu propin
quamus; sed debita proportio materie ad formam est duplex. scilicet
per ordinem naturalem materie ad formam et per remotionem im
pedimenti; ad 1. ergo quod voluntas se ad gratiam iu
stificantem preparet oportet quod se in debita proportione
ad deum qui dat et ad gratiam quam dare potest. sed propor
tio ad deum que per similitudinem non est in potesta
te voluntatis. similiter nec proportio capacitatis gratie quia hec
ei per divinam additionem; unde relinquitur quod in ipsa
voluntate sit appropinquare deo per affectum et desi
derium et ordinari ad gratiam per remotionem impedimenti
quod quod impedimentum est peccatum; et ideo per displicentiam

xvi j.

pcti. et affcm ad dm se &c ad gram pparat et
qm h duo efficacit fac dr facere q inse e. et
et gram recip & po hom dr jac. iiij. appropinqte
deo et appropinqbit vob. & fc. apo. iij. si qs apu
erit m &c. Ad pm g dd qd si op accepte
do dicit op meritoriu tc planu e q n pho
n as ipcto mor exns pot face do op accept
;si aut ee op q e bonu exgne et boa itec
tioe d fcm dicit op accepte. tc pho dr n po
tuisse. n q oio no potuit set pp fixiom ob
stinate uol ad mal icp icidat dina gra f &
fc. Ad. ij. dd qd uolutas nra e oio pe
dissecta. i. v dine gre et nllo mo pura. q
ipa uolutas bo q g gtu facientem pcedit
ex do nob pueit q gtuita flu tc nos ad
h puocat l flagell l &c auxilio interiori aut
exiori n tn uolutas h e pura set pedissecta.
i. v. gre gtu facientis q n e ca ipi h aliqlr
ad ipm uia parat. Ad. 3. dd q sine gra
gtu fac no pot recte amore uita duci
f q lirecte iportat rectitudine ad fine
ultim ptigente pot tn q sin ea recte
aliqd agi. rectitudine q ht act exm 7
cstatis 7 sine dbito. set n sn gra que dr
gtuitas uolutas dr. Ad. 4. dd q recta
itetio ad fine ulti dtiminate pduces n
pot ee sine fid. set tn fis ultius. f. dr. pot
ee i intetioe 7 ei qui fidz n ht pgnalem
l. nlem ggm qp d do ht vn 7 ille q fidm
n ht pot se ad fidz hnda ppae et ad
gram si f sua ggm pccm 3 displiceat 7
i dm affcs eleuat. Ad. 3. q. dd q d est
ncctitas. f. ncctitas abta. et ncctitas ex sup
poe; d pa quid ncctitate lo n e nce eu
gram suscipe qui se sufficient ad gram ppat
q. p. nz pse ncctitas f qm dm ee e nccie
n ncctitas coactonis. n phibitois inhis
q dina uolutate fiut eade pot; lodo aute
d ncctitate q e ex suppoe dini ppoiti quo pp
beniuolem sue bonitatis uoluit unicq
ea gtale. f sua capacitatem nccim e q cuili
bz m ppate for ifudat n tn eod mo e
i omibz formis; q forme q mediantibz
fis agentibz i m pdug ncto i m dispoita
recipiut ncctitate gdicoata i gpoe ad dm
e utute ceta agenta agut. set ncctitate
abta p gpom ad agenta pxia q ncctitate
n agut pp ordiez dinie e eis ipoitu qm
ptire n posst. for aut q ime ado idug
n hnt ncctitate absota expte agetis set
q du expte recipietis sic inpfcoibz q st
d ee ut e aia intdal. for. aut q n dbet

n sic gra q utittes ime ado pducte. n hnt
d ncctitate absta f solu d ncctitate ex suppoe
dini ordis ut dcm e. Et p h patet Bo ad
olia. q roes pme ex suppoe dini ppoiti pro
cedut.

Ad 3m sic pcz; ur q gre ifusio n reqrit
adiustificatoz; n. n. m e iustificare
q care; g. set dr eat sn meio; g iustificat
sine gmeia. Ep ingus mediatis unu t
pot redui sine h q altm pcat; set i statu
culpe et gre e mediu inocen stat; pot re
moui culpa piustificatoz sine h q gra
ifundat. Set g nlli dimitit pccm n roe
caritatis q caritas e que uniusa delicta
opit. pu. x; set caritas no pot ee sn gra. q
nuq e ifors; g n remissio pccoz pot fi
sine gre ifusioe. Vlterius ur qd n sit ncca
iis adiustificatom mot li. ar. i dm; ille n.
q fh no mo. li. ar; set ille q uenit ad dm e
h ptificatom. jo. vi. nemo uenit adme n
pr mis traxit illu; g iiustificatoe n e mot
li. ar. Ep sic gra e ado ita et sap; set ad
h q as accipiat sapm ado n exigit mot.
li. ar. Vn dozenti dat ut pz. iij. Re. iij. d
salae et job. 3. isopno tc apit aures uiroz
g ad gram ptificante suscipienda n reqritur
mot li. ar. Ep p bapm as iustificat; set
in bapo n reqrit mot. li. ar. ad effcm eius
suscipiend; q pui et dozentes ei effcm su
scipe posst. ut dic &c. i no &; g adiustifica
tom n reqrit mot. li. ar. i dm. Set g aug
d. qui cauit te sin te no iustificabit te sin te
g reqrit mot li. ar. ad iustificatom. Ep B.
d. q donu gre tm absq gsseu recipientis
ee no pot q absq gra datis; set gsso no est
sn motu. li. ar. g mot li ar. adiustificatom
reqrit. Vlterius ur q iste mot n. ar. indm no
sit mot fidi; q adh qd dr appinquet nob
p iustificatom. oz q nos appinqm ei p affcz
set p affcm fac nos appquare d. cu; g iste
mot li. ar. i dm n e fidi set caritatis. Ep
psa. xxvi. dr atimore tuo dne gcepimus
spm salutis; g cu ista gceptio fiat i iusti
ficatoe ur q sit mot timoris. n fidi. Ep
dispo et pfco n dbet ee in eod; set mot
fidi e in intellectu. iustificato aut spalr i
affcu; g n e mot fidi. Set g. ro. iij. iu
stificati p fidm et act. xv. fid pisicans co
da eoz. Ep iustificato e op gre pueni
entis; set gra pueniens e fids. ut dic t
magr inso li. d. xxvij; g mot fidi req
rit adiustificatom. Vltius ur q no

requiritur motus liberi arbitrii in peccatum sive contra. Luc. vii.
dimissa sunt ei peccata multa etc. dicit glossa quod ardor
caritatis in bigne peccatorum in ea consumpsit; sed
ardor caritatis non potest esse sine motu in peccatum; ergo
ad iustificationem non requiritur motus in peccatum. Contra,
conversio ad deum potentior est quam conversio ad rem temporalem
ad malum; sed conversio ad bonum commutabile sufficienter
inducit culpam; ergo et conversio ad deum sufficienter iusti
ficat; et sic non requiritur motus in peccatum. Sed contra est
quod dicit glossa in psalmo super illum locum Sacrificium deo spiritus
contritus. spiritus contribulatus et contritus est sacrificium quo peccata
solvuntur. Ulterius videtur quod non debeat addi quartum scilicet pec
catorum remissio; quia effectus non connumeratur cause. sed
gratie infusio et contritio sunt cause remissionis peccati; ergo
non debet connumerari eis. Praeterea remotio privationis nihil est
aliud quam positio habitus; sed culpa est privatio gratie; ergo idem est
remotio culpe et infusio gratie et ita non debet
adinvicem connumerari. Sed contra generatio unius est corruptio
alterius et tamen generatio corruptioni connumeratur, ergo cum infusio
gratie sit remissio culpe debent unum alteri connumerari.

Responsio. Dicendum ad primam questionem quod necessitas ponendi virtutes
habitus in anima infusas est ex hoc quod actus illi quibus homo meretur
sunt adiuvanda etiam commoda sunt super humanam facultatem;
quia proprie vires non sufficiunt ad merendum bonum infinitum
sicut autem beatitudo futura infinitatem habet ex obiecto
et propter hoc actus suos meritorios aliquo modo infinite vir
tutis ut sit tali fini proportionati. ita offensa in
deum commissa habet quandam infinitatem ex eo in quem com
missa est. et ideo ad culpe remissionem non sufficit huma
na virtus ut probatum est, quia ad eius remissionem sicut ad merendum vi
tam eternam gratia infunditur. Ad primum ergo dicendum quod gratia in
remissione culpe non se habet sicut agens mediante
sed sicut causa formalis qua peccatum remittitur sicut igitur frigus
aufertur calore mediante calido non sicut in medio sed sicut
forma contraria et ideo ratione meriti formalis qua res dicta
forma esse formaliter accipitur vel ipsum quo est quod
sit illud. Ad secundum dicendum quod quamvis secundum consecutionem arguendi non
sequatur post ergo ad rectitudinem .i. negationem culpe tamen de
structio culpe prius existentis non potest fieri nisi per gratiam
quia illi innocentie bonitas que inest utitur. quia virtus
media non sufficeret ad hoc ut dignum redderet et
immunitate ab infinita offensa commissa prius
quamvis sufficiet ut immunem redderet illum in quo
peccatum non precessit. in eo enim qui peccavit requiritur
non solum quod peccatum prius absit actu sed quod peccatum
prius commissum expietur et quodam modo tegatur; quod
fieri non potest nisi ab habente infinitam virtutem. Ad secundam
questionem dicendum quod gratia que datur ad rectitudinem innocentie et peccatorum
remissionem per prius respicit voluntatem quam alias
potentias; per eam enim peccatur et recte vivitur; et ideo
oportet quod infusio gratie iustificantis sit secundum talem
modum qui voluntati competat, et propter hoc oportet quod a tali

infusione omnis ratio violentie excludatur; quia violentie
voluntas capax non est; ad hoc autem quod violentia ab
actione tollatur oportet quod patiens cooperetur. cooperatur
autem agenti secundum modum suum. unde in illis que nata sunt agere
requiritur quod actu cooperentur. in illis autem que nata sunt re
cipere tantum sicut materia prima sufficit ad violentiam tollendam
naturalis inclinatio ad formam ex hoc dicitur generatio naturalis sed quod est
in contrarietate tantum est. i. de violentia. unde quando voluntas
non habet actum suum sicut est in pueris sine violentia voluntatis potest
infundi gratia per sacramentum sicut pueris baptizatis et sine sacra
mento sicut patet in sanctificatis in utero; sed quando voluntas habet
suum actum sicut est in adultis requiritur actus voluntatis ad gratiam
suscipiendam animam ad datorem ordinans; et ideo ad
iustificationem que per infusionem gratie fit requiritur motus
liberi arbitrii in deum. Ad primum ergo dicendum quod tractio illa de qua
loquitur dominus non importat coactionem sed inductionem et
adiutorium ad bonum operandum. Ad secundum dicendum quod sapientia
magis respicit intellectum quam voluntatem sed gratia magis voluntatem
ut dictum est; et ideo quia intellectus cogi potest non autem voluntas. ideo
ad sapientiam percipiendam et alias intellectus perfectiones non requiritur consensus
suscipientis sicut ad perceptionem gratie; unde in prophetis non
fuit revelationes eorum que ad sapientiam pertinent ut patet
Num. xii. non autem gratie infusio. Ad tertium quod per baptismum
etiam adulti gratiam suscipere possunt in dormiendo quamvis
non adsit actualis dispositio exactivo motu voluntatis ad
est tamen habitualis dispositio ex motu liberi arbitrii precedente, quidem
quando ad gratiam percipiendam sufficienter disposuit et tunc gratiam
infundit statim ut dictum est; quando autem insufficienter et
tunc talis insufficientia non potest suppleri nisi per alium actum
liberi arbitrii vel per sacramentum quod ad gratiam dispositive operatur. ut supra
dictum est. i. et propter hoc in sacramentis nullus adultus iustificari potest
nisi actu cum motu liberi arbitrii existente sed per sacramentum potest
si tamen precessit motus liberi arbitrii prohibens fictionem. Ad tertiam
questionem dicendum quod omne quod connaturale est ex pluribus sequitur attribuitur ei
quod primum est; sicut vita attribuitur anime nutritive. quia est
prior inter principia vite in viventibus; contra simile dicendum
aliter esse aliter per sensum prius quod est tactus ut patet in ii. de anima.
unde sic iustificatio secundum ad motum liberi arbitrii in deum. oportet quod
attribuatur illi motui qui naturaliter prior in iustificatione
apparet; movetur autem mens in deum et per intellectum et per
affectum et hii duo motus mentis simul esse possunt
quamvis non simul cogitari possint quia unus est ratio alterius
et per actum intellectus presentatur suum obiectum voluntati quia
eius obiectum est bonum. intelligatur vel intellectum ut philosophus
dicit in iii. de anima; sed naturaliter motus intellectus precedit sicut
obiectum naturaliter precedit actum potentie; unde cum motus intellectus
ut dictum est. sit per fidem iustificatio motum
fidei requirit. Ad primum ergo dicendum quod motus liberi arbitrii cum
quo gratia infunditur. oportet accipi in sua ultima perfectione.
actus autem fidei perfectus non est nisi actu affectus perfecto
existente; nullus enim credit nisi qui vult ut augustinus dicit;
et ideo cum actu fidei iustificatio semper adiungitur actus

caritatis et huius duob; aĩa dō ꝯiungit; nō .n. pot ee dubiũ qn ĩ actui caritatis sp actꝰ fidi iugat. ex quo pꝫ idꝫ obm caritati pstet sic ĩ intellige ut in nq̃ iactu ẽ n ĩ ĩ ṽ gra ee iactu exuite. Ad .ij. dd' qd licz ẽ remota dispo ad graciam nunq̃ .n. ad gram attigit n amor adiugat. nos aut loqm̃ h' de dispoe ultiã ad grm cui q̃ gra dat. Ad .3. dd' q̃ nō oportet ĩ eod' ee dispom et pfcom ĩ reb; adiuice ordinatis. q' diffo fca ĩ pori ordinat ad pfcom pfcam ĩ pterior. sic mot' pgnis ẽ dispo ad pfcom ĩ tellꝰ. et silr mot in tellũ fcus pot ee dispo ad motũ effcus

Ad .e. q. dd'. q' sic ĩ gnonib; nlib; ĩ quib; una for expellit et alia ĩ educit. pp h' qd gnō uni est corruptō alti oꝫ ee dispoes ad utrq; ita ĩ iustificatoe q̃ g̃ ꝯfert et culpa expelli. oꝫ ee dispom uolũtatis ꝑ ppũ actu aduttq; et io sic pmotũ. li. ar. indm dispoit ille q ĩ tificat ad grm optiendã ita pmot li. ar. ĩ pctm oꝫ q' ad culpe expulsom dispoat. et io ĩ ĩ tificatioe q̃ ĩ noces iustificat oꝫ ee dispom solũ ad grm ĩ ducẽd' set ĩ iustificatioe q̃ ĩ tificat ĩ pi' oꝫ ee dispom duplice vna ad introducẽdã gram. s. mot. li. ar. altã ad expellẽdã culpã. s. mot li. ar. ĩ pctm. Ad pm̃ g° dd' q' fuor dilectionis d' necitate sequ ꝯuetũ ht ꝯu odiũ; et io fuor dilectiois ad dimissoꝫ culpe n op̃atur sn pctã d'testatioe q̃ directe dimissioi culpe rñdat. Ad .ij. dd' q' ꝯusio ad dm. sufficit ad grm optiendã q̃ntũ ĩ se est sic ꝯusio ad bonu ꝯmutãle sufficit ad clpã set reqrit ꝯuso ad pctm qĩ reoueg ĩ pe dimitt. l' dd' q' ĩ pctō ꝯusio nō fac culpam sine auisoe. et silr oꝫ duo ee ĩ iustificatoe

Ad .v. q. dd'. q' illa q̃ pacciis se hnt ad ãd n̄ ĩ cludunt ĩ illo. remissio aut culpe se ht ac ci ad gre ĩ fusiom. q' accit ex sto ĩ quo culpa ĩ ueit posset. n. ee ĩ fusio gre. sin h' q' clpa remitteret sic ĩ statũ ĩ nocen̄ fuit ꝯ ĩ ṽ hoie q̄ntt ad pm̃ instãs sue ꝯceptois; et io ĩ fusio gre nō ĩ cludit reissoꝫ culpe; vñ cu ad ĩ tificatoꝫ ĩ pii. d' q̃ loqm̃ sit necã culpe remissio oꝫ q' ꝯuiet gre ĩ fusioni ꝯsic st x. q̃ reqrit ĩ ipã iustificatoe. s. gre ĩ fusio culpe remissio et mot'. li. ar. ĩ dm ꝯ mot' li. ar. ĩ pctm. Ad .i. g° dd'. q' illa obo pcedit d' effcũ ꝑpꝫ rõato cãe q̃ ĩ tellr ĩ ipã cã. n ẽ aut ita d' pcti reissoe ut dcm ẽ. Ad .ij. dd' q' pctm ꝯ grã n se hnt sic affirmatio ꝯ negō l' sic pũs ꝯ ht'. q' aĩ pot ee gra

ꝯstituit' et tñ n hebit pctm sic patet d' adã ꝑ illos q dnt eũ n fuisse ĩ gra cãtũ q' pctm pōit aliqd l' ee ul fuisse ĩ pccante ĩ inseutte. n. ĩ acta pcti adhuc pctm pcedes manet a° mō ĩ ipō pccante ꝑ q' ex eo reꝰ apd dm efficit. et sic ꝯ actꝰ mitori manẽt ut ẽ. d'. xiiij. dcm ẽ. et io id n pcedit.

Ad .e. sic pcẽ ut qd culpe reoto nlr. pcedit gre ĩ fusiom; ĩ pꝫ ĩ illd sic ĩ sco apuit t. dic glo. n aĩ pns d' ficãt ĩ malo nq̃ pueit ad bonũ; g° remissio mali culpe ẽ pōr. q̄m puento ad bonũ gre. Cp° reissio culpe et ĩ fusio gre se hnt sic illuminato et pgato; set pgato pcedit illuiatoꝫ ꝑ dyo; g° reissio culpe pcedit gre ĩ fusiom. Cp° ĩ qlib; motu recessus atio a quo pcedit accessũ ad t̄mu ad q̃. l' tpꝛ sit sit mot' successiui' ul' saltĩ n si sit mutatō sbita; ꝫ iustificatiois tmꝰ aq̃ ẽ culpa. t's ad q̃ ẽ grã; g° reissio culpe pcedit ĩ fusiom gre. Set ꝯ ẽ q' cã nlr pcedit effcm set ĩ fusio gre ẽ cã reissiois culpe q' ĩ fundẽdo grm ds pccã remittit; g° ĩ fusio gre pcedit. Cp° ambr. dt q' pfcã ut' ĩ aĩam ĩ ẽus ĩ niquitate tollit; set pꝰ ẽ ĩ nuiq̃ q' nlr. q̃ agat; g° pꝰ ẽ ut' ꝯ g̃ q̄m pctm tollat. Vlteriꝰ ur q' mot. li. ar. pcedat gre ĩ fusiom. q' dispo pcedit nlr pfcom; set mot' li. ar. ẽ dispo ad graꝫ; g° nlr pcedit gre ĩ fusiom. Cp° gre ĩ fusio ꝯ culpe remissio se ꝯcomitat; set mot' ꝯtricois q̃ ẽ mot' li. ar. in pctm dat culpe remissiom. g° ẽ pōr q̃ ipũ et ita pōr q̄m gre ĩ fusio. Cp° ĩ tificatō impii ut ex dcis pꝫ ẽ culpe remissio; g° id q' seqt' ad culpe remissoꝫ sequit' ad iustificatoꝫ; set motus li. ar. nō se' ad iustificatom set ẽ d' ecũ ei; g° n se' ad iustificatoꝫ pcti reissom; et sic id q' pꝰ. Set ꝯ mot' li. ar. s. ꝯtrō ẽ mitori. g° ẽ ĩ forẽ grã; set grã ĩ formis actu ẽ pōr eo cũ sit cã ei; g° gre ĩ fusio ꝯ culpe remissio pcedit mot li. ar. Cp° actꝰ pm̃ pcedit act ꝑ, set gre ĩ fusio et culpe remissio ptinet ad pm̃ actũ q ẽ for; mot' aut li. ar. sui ĩ dm siue ĩ pctm ptinet ad actũ ꝑ q' ẽ opō; g° pōr ẽ eis gre ĩ fuso. Vlteriꝰ ur q' mot. li. ar. ĩ pcm pcedit mot. li. ar. ĩ dm; q̄m t mot'. li. ar. ĩ pctm manẽ ur ad tiore ptinẽ; set tiori pcedit caritate ut aug' dt; g° et mot'. li. ar. ĩ pctm pcedit mot li. ar. ĩ dm q ẽ cã. Cp° mot'. li. ar. ĩ pctm ẽ qĩ reoues phibẽs; set nō seqt' mot' ad t̄mu d'bitũ a reoto phibẽte sic patet ĩ motu locali; g°

motus liberi arbitrii in peccatum praecedit motum liberi arbitrii in Deum quantum ad fidem, ut dictum est. ¶ Sed contra, motus liberi arbitrii in Deum est motus fidei, motus autem liberi arbitrii in peccatum est motus paenitentiae; sed fides praecedit paenitentiae virtutem, sicut supra dictum est; ergo videtur quod motus liberi arbitrii in Deum prior sit quam motus liberi arbitrii in peccatum. Responsio. Dicendum ad primam quaestionem quod omnis prioritas secundum ordinem naturae reducitur ad ordinem causae et causati, quia principium et causa idem est. In causis autem contingit quod idem est causa et causatum secundum diversum genus causae, ut patet II Physicorum et in V Metaphysicae; sicut patet quod ambulatio est causa efficiens sanationis, et sanatio est causa finalis ambulationis; et similiter de habitudine quae est inter materiam et formam, quia secundum genus causae materialis materia est causa formae quasi sustentans ipsam, et forma est causa materiae quasi eam faciens esse actu secundum genus causae formalis. Ex parte autem causae materialis se tenet secundum quandam reductionem etiam illud per quod efficitur propria habilis ad formam, sicut dispositiones et remotiones impedimentorum; et ideo in generatione naturali quando corruptio unius est generatio alterius, per hoc quod forma una inducitur et alia expellitur, remotio formae praeexistentis se tenet ex parte causae materialis; et ideo secundum ordinem materialis causae praecedit naturaliter introductionem alterius formae. Sed secundum ordinem causae formalis est econverso, et quia formalis et finalis et agens coincidunt in idem numero vel specie, ideo etiam in ordine causae efficientis introductio formae prior est, quia forma introducta est similitudo formae agentis per quam agens agit, et similiter in ordine causae finalis, quia natura principaliter intendit introductionem formae et ad hanc ordinat expulsionem omnis formae cum qua non potest stare forma intenta. Unde cum gratiae infusio et remissio culpae, ut ex dictis patet, se habeant sicut introductio unius formae et expulsio alterius, constat quod secundum ordinem causae materialis remissio culpae praecedit infusionem gratiae; sed secundum ordinem causae formalis et efficientis et finalis infusio gratiae naturaliter prior est, et propter hoc videtur quod invenitur dici causa altius; infusio enim gratiae est causa remissionis culpae per modum causae formalis; sed expulsio vitiorum dicitur operari virtutum ingressum per modum causae materialis; et per hoc patet responsio ad obiecta. ¶ Ad secundam quaestionem dicendum quod in ordinatione istorum motuum liberi arbitrii ad gratiae infusionem et culpae remissionem est multiplex opinio; quidam enim dicunt quod motus praedicti praecedunt et concedunt quod motus liberi arbitrii in Deum est motus fidei non formatae sed informis, et motus liberi arbitrii in peccatum est attritionis motus, non contritionis, quia contritio praecedere gratiam non potest, cum sit per gratiam formata; sed hoc non potest esse, quia in ipso motu contritionis iustificatur paenitens, sicut in ipso actu ablutionis baptismalis iustificatur puer baptizatus; tunc autem aliquis iustificatur quando gratiam recipit, unde simul cum gratiae infusione et iustificatione est motus contritionis, sed motus attritionis praecedit quasi praeparatorius; nos autem nunc non loquimur de praeparatoriis ad iustificationem, sed de his qui intrant substantiam ipsius; et ideo quidam dicunt quod gratiae infusio praecedit motum liberi arbitrii in Deum et in peccatum, ut possit eos informare, sed culpae remissio sequitur ad utrumque; sed hoc non potest esse, quia inter gratiae infusionem et culpae remissionem non cadit medium, quia haec est eius effectus primus et principalis et per se. Sicut ad generationis motum requiritur quod insit gratia, ita quod absit culpa, quia cum ea esse non potest; et ideo alii dicunt quod gratiae infusio et culpae remissio praecedunt motus praedictos simpliciter; sed hoc etiam non videtur usquequaque verum, quia illi motus non requirerentur ad iustificationem nisi ad aliquam causalitatem haberent respectu illius; et ideo dicendum est quod aliquo modo gratiae infusio et culpae remissio praecedunt, alio autem modo praedicti motus, quod patet ex similitudine generationis naturalis quae est terminus alterationis; in eodem enim instanti terminatur alteratio ad dispositionem quae est necessitas, et generatio ad formam; et tamen secundum ordinem naturae utrumque est prius altero aliquo modo, quia dispositio quae est necessitas praecedit formam secundum ordinem causae materialis, sed forma est prior secundum ordinem causae formalis; et secundum hunc modum quod illa qualitas consumpta est in formali effectu formae substantialis, sicut quod forma substantialis est causa accidentalium; et ideo cum isti motus quasi se teneant in iustificatione ipsius sicut quaedam dispositio ultima ad gratiam suscipiendam, suo modo praecedunt quidem in via materialis, sed sequuntur in via causae formalis; et ideo non prohibet eos esse formatos, quia hoc ad rationem causae formalis pertinet, sicut qualitates quae introducuntur simul cum forma substantiali quodammodo formantur per formam substantialem, et sic qualitas praedicta ante sui consummationem et formae introductionem non erat formata sed informis; ita etiam de motu liberi arbitrii est, scilicet tamen continuatus in fine perficiatur per gratiae infusionem; nec est inconveniens quod sit aliquo modo idem secundum genus naturae et non idem tamen est idem secundum genus moris; contingit enim unum motum physice non genere esse virtutis et vitii secundum genus moris, sicut patet de illo qui eundo ad ecclesiam mutat intentionem de malo in bonum. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta. ¶ Ad tertiam quaestionem dicendum quod motus liberi arbitrii, ut ex dictis patet, directe respondet gratiae infusioni; motus autem liberi arbitrii in peccatum directe respondet remissioni culpae; unde eadem ratio est de ordine istorum ad invicem quae de ordine remissionis culpae ad infusionem gratiae. ¶ Ad primum ergo dicendum quod Augustinus loquitur de timore servili, cuius actus non est motus liberi arbitrii qui est simul cum iustificatione, quia timor servilis non est simul cum gratia, quamvis iste motus informatur; et ideo ratio non est ad propositum. ¶ Ad secundum dicendum quod ratio illa procedit quod sit prior in via causae materialis ad quam reducitur remotio impedimenti. ¶ Ad tertium dicendum quod ordo qui attenditur inter virtutes est secundum quod elicitur actus suos quae per modum causae formalis faciunt, et ideo ratio illa procedit secundum viam causae formalis.

Ad quintum sic proceditur. Videtur

qd iustificato ipii sit miraculosa; qr sic
dic augus. mag e d ipio face piu qm cele
celu 7 tra; s catio celi 7 tre e miraculosa;
g 7 iustificato ipii. Pr qto maior e resistetia
tato e difficilior actio; s i creatione n e a resisten
qr q n e pot resiste i iustificatione aut ipii est
cotrarietas resistes. s. ipietas i ueta ieo; g e dif
ficilior 7 sic id q pus. Pr ois actio dina q fit
pt ordie illi rei i qm opat e actio mira sic
pt ordine cadaueris e q aduita repe 7 io +
resuscitatio mortui dina utute e mira fca;
s q uo ad ad thae 9 ordie ipi e i q e libi
e g i iustificatione ipii thae ado ad bonu.
ur. q iustificatio sit miraculosa. Set 9 iu
stificatio n e pt spem queiens; set h e d
roe mira; g iustificatio no e mira. Pr mira
cla dnt q accidt raro; set impii freqnt
iustificatr, g no e miraculosa actio. Vltis
ur q ifusio gre 7 remissio culpe n sit in
eodem instanti; gra .n. no dat n digno; s
nlls e dign i q e culpa; g gra dat ei aquo
culpa remota est et sic n st sil. Pr gra ad
ueniens expellit culpa; set nl ag n qm est.
gra aut n e p qm i sit, g oz qd pus gra
sit insbo qm culpa tollat. 7 ita no st siml
tpe gre ifusio 7 culpe remissio. Pr culpa
et gra n st i eod istati i aia qr 9ria n s
siml i eod; g istas i q ultio e culpa i aia
e aliud ab illo istati i quo pmo e gra i
ipa; set i quelz duo instantia e tep me
diu; g p tpe expellit culpa ab aia qm
gra infundat. Set 9 me pus 7 poste tem
pis cadit tep meiu; set p qm culpa e expul
sa ab aia n e i ipa n gra me anqm i fun
dat; g si pus tpe culpa expellat qm g i
fudat erit aliq tps i q aia gra 7 culpa care
bit. qd e impossile. qr dato qd i illo tpe mo
reret no iret ad ifnu nz ad padisu finalr
q e ipossile. Pr remissio clpe 7 ifusio gre
se hnt i iustificatione sic i ductio for et
expulsio alr ingnde nli; s illa duo sut
i eodem istati; g 7 h duo; pba me; qr ts
clibz mot e in instati. set utraq pdcor
e ts altiationis ut i vi. phie d 9m; g sut
i eodm istati. Vltis ur. qd sit successiua
qr nlls mot e i instati; s i ipa iustificati
one e mot li. ar; g no e i istati set suc
cessiua. Pr sic i tells e simpx. ita et li.
ar. e simpx; set pp siplicitate itlls ipos
sile e siml plura itellige; g pp simplicit
li. ar. ipossile e li. ar. siml ferri ad diusa,
g cu i iustificatione ipii sic mot li. ar
i dm et in pecm n erit iustificatio ipii i in
stati set successiua. Pr impossile e idm
siml ee 7 n ee; set qd sit no e i pmante
tibz. qd aut fcm e meisor; g ipossile est
siml fi 7 fcm ee. set iustificari e qdai fi; g
impossile e sil iustificai et iustificatu ee; g
iustificatio e successiua. qr int q libz p et po
sterius istans tpis cadit tps mediu ut dem
e. Pr for q suscipiut mag et mi no
indui sbito insbo; s g suscipit mag 7 mi;
g successiue ifundi i sbo; 7 sic iustificato e
successiua. Set 9 efficator e ut dina ad
agend q ut n; s utute n gno q fit igs
e i instati; g mlto forti as fit io utu
te dina i instati. Responsio dd ad .i. q. q
d roe mira fse supri dasse; quor p e .i.
q i q fit p miraclm sic 9 utute n eate .ii.
agetis. sco ut in n recipiente n sic ordo
nlis ad illd susceptom s sol potetia obe
addm; tcio ut ppe mot 9suet tali effcm
ipe effcus iducat; exepl p e d glia cor
i rsne. ad q n no attigit; ex sn e. d illu
minatione ceci. in q no e po nl ad suscip
visu; ex tcij e d 9usoe aque i uinu pt
solitu csu n; et h ta a mo sp 9crut ad ac
tu miraculosu; qr et siuisiua po n ex
cedat uires n abte lo. qr ea p gnom i
ducit. excedit tn uires n 9sidata i po
recipietis et si ad sit po. abte aln sic i 9usoe
aq i uinu tn p 9patom ad mod fiendi
neutri ad e; et io i difficoe mira poit ar
duu qnt ad pmu pt spem. s. n. qntu ad
s. isolutu. q ad tciu; et io effcs q i me
e ado t et tn i e recipi ordo nl ad recipi
illu effcm n p a mod q p istu no erit mi
raculos sic pz d ifusione aie ro l silr d
iustificatione ipii qr ordo nl i aie ad iu
stie rectitudie 9nda n a mo ea 9seq pot
q i me ado. et io iustificatio impii d
se n e miraculosa. set pot hre aliud
miraclm adiuctu. q iustificationi uia pat
Ad pmu g dd. q ub aug. intelliged est
qnt ad id q fit qr i creatione fit res s ee.
n. q e mi qm ee gre. q dat iustifactoe.
set qnt ad mod faci difficilior e acte. qr
po n psuppoit et tn d eatoe 9da dnt q
n e miraculosa. eo q n e ali mo pdu
cendi res illas in ee. Ad ii. dd q 9tuz
iuet inste resistit actoi d. p s. inqnt
agit i ipm agete q patet i mutuo age
tibz. et patls a mo i pedimt pzando.
i ipo suscep. ad recep for po mo n pt

esse a resistente ad divinam actionem quia ipse est agens et nullo modo patiens et ideo resistentia in actione eius non est nisi ex parte effectus recipientis; contrarium autem ipse dat ne suum contrarium in eodem recipiat formaliter non actione, inquantum scilicet facit possibilem esse contraria illi forme. Unde patet quod plus resistit isto modo in quo omnino se habet possibilem quam potentia possibile facere eam non esse contraria. et ideo difficilius est facere ex nihilo aliquid quam ex contrario; hoc autem potest non, primum autem non potest. Ad tertium dicendum quod voluntas non se habet in iustificatione per modum contrarie actionis, sed ut libere velit illud ad quod Deus eam movet. Ad quartum dicendum quod expulsio forme dicitur terminus motus illius qui ad corruptionem ordinatur et introductio forme dicitur similiter terminus motus illius qui precedit generationem. quia tamen generatio quandoque corruptio sunt termini motus; omne autem quod movetur, quando est in termino motus dispositum fuit ad quod motus ordinatur; et ideo cum motus corruptionis tendat in non esse, generationis vero ad esse, quando forma introducitur forma est; quando autem expellitur non est; et quia introduci dicitur forma quando primo est, expelli autem quando primo non est et non potest esse in sui forma simul illa, ideo simul est expulsio unius forme et introductio alterius; et ergo similiter anima non possit esse sine culpa vel gratia, simul est infusio gratie et remissio culpe. Ad primum ergo dicendum quod sicut albedo numquam est in non albo quia sua presentia facit album, ita gratia numquam est in indigno quia sua presentia facit dignum; et propter hoc non oportet quod prius sit dignus quam gratiam habeat. Ad secundum dicendum quod gratia non agit ad destructionem culpe per modum cause efficientis sed per modum cause formalis que simul est cum suo effectu formali quia est esse hoc et non esse contrarium. Ad tertium dicendum quod quamvis anima supra se sit et tempus ut dicitur in libro De causis, tamen actus eius per accidens mensuratur tempore quia est in [illegible] post motus inquantum scilicet motus anime intellectiue habent connexionem cum motibus anime sensitive que exercentur organis corporalibus; et de precedente quodammodo exceeds. Unde non videtur dicendum quod eius altitudinem per vita quandoque nec agit alio tempore mensuretur quam illo quo mensuratur motus celi, sicut dicebatur in primo libro secundo de motu angeli distinctione xxvii. et propter hoc in quolibet instanti sui temporis ad aliud instans est accipere tempus medium; et ideo dicendum est quod non est assignare instans in quo non est culpa, sed primum in quo non est. sed est assignare primum instans in quo est gratia, et quando hoc sit unum patet ex his que dicta sunt super distinctione xi de transsubstantiatione panis in corpus. Ad tertium dicendum quod est motus formarum; quedam enim forme sunt que recipiunt magis et minus per elongationem a contrario et per accessum ad contrarium, sicut albedo. et ideo tales forme et successive in subiecto recipiuntur et postquam recepte sunt intenduntur et remittuntur; quedam autem forme sunt que non recipiunt magis et minus nec sic, quia ipsa est in indivisibili, sicut forme substantiales, et tales forme nec recipiuntur successive in subiecto neque intenduntur neque remittuntur postquam suscepta fuit; quedam autem medio modo se habent quia non recipiunt magis et minus per elongationem a contrario eo quod nullo modo suo contrario commixta est, et in hoc conveniunt cum forma substantiali; sed tamen recipiunt magis et minus per accessum ad suam causam, sicut patet de luce. et ideo tales forme non recipiuntur successive in subiecto sicut nec forme substantiales, sed tamen postquam inesse possunt intendi et remitti sicut forme accidentales; gratia autem huius et talis forma est gratia quia nullam commixtionem patitur in suo opposito eo quod suum oppositum magis habet rationem privationis quam alicuius positionis sicut et tenebre; et ideo oportet quod recipiatur subito in subiecto et tamen potest intendi et remitti per accessum ad causam gratie. et ideo sicut in instanti est introductio substantialis forme in materia et in eodem instanti expulsio alterius forme et in eodem instanti completa dispositio que est necessitas ad formam et preter hoc alia communis, ita infusio gratie est in instanti et in eodem instanti est remissio culpe et motus liberi arbitrii qui est quasi dispositio completa ad suscipiendum gratiam. et sic totum quod ad iustificationem requiritur est in instanti; unde iustificatio non est successiva sed subita. Ad primum ergo dicendum quod motus est duplex ut patet in tertio de anima; est enim quidam motus qui est actus imperfecti quia exit de potentia in actum, et talem oportet quod sit successivum quia semper spectat aliquid in futurum ad perfectionem sue speciei eo quod pars motus est alterius speciei a toto motu ut dicitur in x Ethicorum, sicut patet in alteratione de motu qui est ad albedinem cuius pars est motus ad medium colorem specie differentem si divisim accipiatur; alius motus est actus perfecti qui magis operatio dicitur qui expectat aliquid in futurum ad complementum sue speciei sicut sentire, et talis motus non est successivus sed subito; et si contingat quod talis motus sit in tempore hoc erit per accidens quia mensuratur et in quolibet instanti illius temporis in quo dicitur esse sicut esse hominis in tempore est et in instanti. et talis motus est motus liberi arbitrii de quo loquimur, et ideo est in instanti. secus autem esset si esset motus collativus quia non posset esse in instanti propter discursum in uno in aliud. Ad secundum dicendum quod quando intellectus intelligit aliqua in ordine ad aliquid intelligit ea ut unum, sicut tamen intelligit relationem unius ad alterum. similiter et liberum arbitrium potest simul moveri in diversa ita quod in unum per ordinem ad aliud, et propter hoc motus virtutis inferioris est simul cum motu virtutis superioris quia motus virtutis inferioris ordinatur ad finem virtutis superioris, sicut qui vult sustinere mortem propter Deum consimiliter movetur liberi arbitrii eius motu fortitudinis et motu caritatis que actum fortitudinis imperat; unde cum motu liberi arbitrii in peccatum elicitus concomitatur imperatus acceptatione, sicut est propter Deum detestatur quis peccatum quod commisit, similiter utrumque motum esse patet. Ad tertium dicendum quod in mutationibus que sunt termini motus id quod fit et esse fit et factum esse sicut terminari et terminatum esse secundum diversimodam significationem in fieri, scilicet ad motum precedentem cuius est terminus in facto esse per se, et ideo non sequitur quod simul sit et non sit, sed quod habeat esse post non esse. Ad decimum.

dd'. q' patet solo exdeis.

Deinde q̄ de contricōe et c̄t h' qm̄r. v. Pᵒ qd sit. Sᵒ de quo debat ee. Tᵗᵒ q̄nta ee debat. Qᵗᵉ de duratioē ipi'. V. de effcu ei'.

Ad pm̄ sic pcēd; iij. qd

Contritō ñ sit dolor de pccis assupt' cū pposito cōfitendi et satisfa'. ut quidā diffiniūt. dolor n. ī hz ratioe diffe'. qr dolor ē de malo pseti. tioz de malo futō; set pcca de quib; hō cōtrit' ñ sīt q̄n ē contritō ut exdeis p; g° nō pot de eis ee dolor. Pᵒ s' aug'. i. li. de ci. dei. dolor ē de eis q̄ nob' uolētib; accider'; set pcca nō sīt hī hī g° et ē. Pᵒ si dolet de pccis aut ea ee uult aut ñ fuisse; si uult ea nō ee et ia ñ sīt. g° ht q' uult. g° mai' gaudiū ē q̄m dolor si aūt uult ea nō fuisse h' aūt ē īpossi'le. qr q' fctm̄ ē ñ pot nō fuisse g° uolūtas sua stulta ē qd ñ ē dd' de contricōe qr nll's q' s' ū tute opat' ē stult' ut dr̄ ī. iiij. ech'. g° cōtritō nll'o mō ē dolor. Pᵒ sic ī cōtricōe reqrit' do lor ita ⁊ pudor ⁊ ē gaudiū; g° ñ mag' dēbz dr' dolor q̄m gaudiū l' pudor. Pᵒ cōtritō oīa pcca sanat; set c̄ria c̄riis curāt'; g° cōtritō dēbet ee c̄ria omib; pccis. set queda pcca sīt dolores sic in uidia accidia g° cōtritō ñ ē dolor. Pᵒ cōtritō nob' a dō dat'; set q' dat' ñ assūit'. g° cōtritō ñ ē dolor. assupt'. Pᵒ qm̄z cōtritō seqt' cōfcōm; sz ille q ñc ē cōfess' de pccō uno nō tē' itm̄ cōfiti ut. j. dicē' d. xxij; g° nō oz ī cōtric̄e ee ppōit' cō fitēdi Pᵒ satisfactō et cōfō. sīt necca. ad h' q' pe na remittat'. que ī cōtricōe remissa ñ sūt; set q̄z tota ī cōtricōe remittit'; g° ñ ē necciū sp q' cōtrit' hat' ppositū cōfitēdi. et satisfaciēdi. t

Vlt' ur' q' cōtritō nō sit act' ūtutis; passiōes. ij nō sīt act' ūtutū. qr eis nō laudam' ñ uitupa m' sic dr̄ ī ij. eth'; set dolor ē passio; cū g° cō tritō sit dolor ur' q' nō sit act' ūtutis. Pᵒ oīs act' ūtutis ē ab eo q' ht ūtutē; set cōtritō nō sig' ut pcedn̄s attritō. set mag' ut ī ipō ab alio effcū pcedit et sili' cōpuctō s' q' ī a° noie dr̄ cōtritō g° cōtritio nō ē act' ūtutis. Pᵒ sicut cōtritō dr̄ a cōtendo. ita et attritō; set attritō ñ ē act' ūtutis ut ab omib; dr̄; g° ñ cōtritō. Pᵒ act' ūtut' sīt s'oē tps eodm̄ mō eo q' sīt de lege nāli, set cōtritō nō ur'. q' sp sit eodm̄ mō ī ue. ⁊ no. le. qr ñ cōfō nec satfactō ē que dī dr̄; g° cōtritō nō ē act' ūtutis Pᵒ hᵒ ñ est mitoriū ñ act' ūtutis; set cōtritō ē act' quid mitori'. ē; g° act' ūtutis. Pᵒ sic ad ūtutē ptinet face bonū ita declinare a malo eo q' utq; ē ītitie gnāl' ps q ē oīs ūt'; set declinam' a malo p cōtrcōm sic act' q̄b; ād

boī facim'. Vltius ur' q' attritō possit fi' cō tritō; diffe'. n. cōtritō ab attritoē sic forttū ab ī forī; set sid's īformis fit forta; g° attritō pot fi' cō tritō. Pᵒ m' recip' pfcōm racōe puatioē; set dolor sīt ht ad g̃m sic m' ad form. qr gr̄a īforit dolorē; g° dolor q' pus eāt īformis culpa cōn te que ē pus gr̄e racōe culpa recipiet pfcō; īformitōis ag'; et sic id q' pᵒ. Pᵒ k' q' totū ee sue spēi ht ī instāti manet id ī diusis īstātib; tpris. sic ee hoiem ē id ī pō īstāti gnōis ⁊ ī oīb; seqtib;; set mot'. ii. ar. ē hī ut ē. dcm̄ ē; g° pot manē ī diusis īstātib;. tpris. g° ē id nūo ē gr̄a et sī gr̄a et s' ur' q' ille mot' ii. ar. q' pus eāt ī forīs postea possit ee forī'; et sic attritō fiet cōtritō. Set cō' q° pn̄ sīt diusa oīo eoz ñ pt fi' unū ī q' ē altm̄; set attritōis pn̄ ē timor suil' cōtritōis aut timor inicial'; g° attritō ñ pot fi' cōtritō. Pᵒ ñlla ñ fuit ḡtuita s' cō ntioē opiōm; set ille dr̄ q' ē cū g̃m ⁊ sic attritō mē' ñlla cōputā; g° ñ pot fi' cōtritō cū sit ḡtuitū bō. Responsio dd' ad. i. q. q' ñ cū omis poc' ē supbia p q̄m hō snsui suo inhē'ens amādatis dinis recedit; iō oz qd illd qd pcm̄ destruit hō a sn̄su suo discede' faciāt; ille aūt qui ī sn̄su suo pseuat rigid' et dur' psili tudinē uocat'; vn̄ ⁊ frangi ās dr̄ q̄n a sensu suo diuellit' set inīfcōm et cōminucōz sū cōtrcōm ī reb' mīlib;. Vn̄ h' noiā ad spālia tīns ferūt'. h' int' ē ut dr̄. g. meth' q' frangi dir' ā q̄n ī mag's ptes diuidūt'. set cōminui l' cōti. q̄n ad ptes minimas reducit' h' q' ī se solid' eāt; ⁊ qr ad dimissōm pcci reqrit' q' hō tota lit' affcm̄ poc' dimitat p q' q̄ndā cōtinuitatē ⁊ soliditatē ī sn̄su suo hēbat. et iō act' ille q pcīn remittit cōtritō dr̄ p silitudinē ī q' quid' cōtricōe pla' p sīt cōsidari. s. ipa sba act' dāt'. p. mod' agēdi. pn̄ et effcs; et s' h' de cōtricōe īue niūt' p. diuse diffices. tōite q̄rē ē ad ipm̄ sbam act' dat' pdca diffio; ⁊ qr act' cōtritioīs ē act' ūtutis et ē ps pnīe sac'. iō maife stat' ī pdca diffice. ī q' ē act' ūtutis p h' q' poit' gen' ipi'. s. dolor. et ob' inh' q' dic' p pccis et electō q̄ reqrit' ad act' ūtutis ī h' qd dicat assupt'. s. ī q' ē ps sac' p h' q' tangit' ordo ipi' ad alias ptes. cū dic' cū pposito cōfitēdi etc. Alia ē diffiō īuenit' que diffit cōt tōm s' q' ē act' ūtutis tm̄. set addr̄ ad pdcam; diffinicōm dim̄ q' hēs ipm̄ ad spālē ūtutē. s. spālē pniaz. d'. ii. q' pnīa ē dolor uolūta rius sp pccō puniens q' dolet cōmisisse; ī h'. n. q' addr̄ pnicō ad spālē ūtutē q' ht et de ūtate hī ē. d. xiiij. dcm̄ ē. qr ī ē pnīta

qui silicet distinctio de penitentia est proprie competit rone
contritionis. alia autem distinctio de penitentia invenitur ysid.
quod talis est. contritio est compunctio et humilitas mentis
cum lacrimis veniens de recordatione peccati et
timore iudicii; et hoc quod tangitur ratione nominis in hoc quod
dicitur humilitas mentis quia sicut per superbiam aliquis in sensu
suo rigidus redditur. ita per hoc quod sensu suo contritus re-
cedit humiliatur. tangitur etiam modus exterior in hoc quod
dicitur cum lacrimis. et principium contritionis in hoc quod dicitur ve-
niens de recordatione etc. Alia sumitur ex verbis
aug. que tangit effectum contritionis. scilicet contritio est dolor
remittens peccatum; Alia sumitur ex verbis gg. quod
talis est contritio est humilitas spiritus adnichilans peccatum inter
spem et timorem. et hic tangitur ratio nominis in hoc quod
dicitur contritio est humilitas spiritus et effectus eius in hoc quod dicitur
adnichilans peccatum; et originem in hoc quod dicitur inter
spem et timorem; non solum ponit causam principalem que est
timor set etiam causam que est spes sine qua timor desperationem
facere posset; Ad .i. ergo dicendum quod dolor
non est nisi de eo quod aliquo modo est presens peccatum autem
ut preteritum et si non sit presens actu. est tamen presens
quantum ad aliquem effectum eius vel dispositionem ad peccandum
vel reatum ad maculam vel etiam dampnum temporis quod
aliquo modo non potest recuperari et penitentia pac-
ta vel etiam amissionem dignitatis innocentie ad quam
numquam redire potest propter quam dicere potuisset non re-
prehendit me cor meum toto vita mea;
vel dicendum quod peccatum preteritum dolorem excitat in
quantum presentialiter in memoria manet sicut etiam me-
morando preterita tristitia eis afficimur. at si
imperfecti essent; potest etiam dici quod sicut memoria que est
in intellectiva parte non est preteritorum tantum. set etiam presen-
tium. ut in .i. li. de .iii. dicitur est. quamvis memoria
que est sensitive partis sit tantum preteritorum. ita dolor
qui est in appetitu sensibili partis potest esse preteritorum
et presentium quamvis dolor sensitive partis tantum sit
presentium eo quod intellectus abstrahit a qualibet tem-
poris differentia. sicut et ab aliis conditionibus materialibus quas
sensus cognoscit. Ad ii. dicendum quod quamvis peccatum quandoque ac-
cidat voluntarie fiunt. tamen quantum de eis contritum vo-
luntaria non sunt. et ideo nobis volentibus accidunt
non quidem secundum voluntatem quam tunc habuimus cum ea
volebamus. set secundum illam quam nunc habemus qua vellemus
ut numquam fuissent. Ad .3. dicendum quod quamvis vo-
luntas completa non possit esse alicuius sapientis
de impossibilibus. tamen voluntas conditionata que velleitas
dicitur esse potest de impossibilibus quia etiam sapiens quandoque vellet quod
impossibile est si possibile foret. et ista voluntas
sufficit ad causandum dolorem et proprie cum impos-
sibilitas optinendi quod volumus ex voluntate provenit.
nit et sic est in proposito. Ad 4. dicendum quod quamvis sit
in contritione gaudium et pudor. tamen gaudium non

respiciat directe peccatum set magis gratiam recuperatam
vel etiam ipsum dolorem per quem gratia recuperatur; similiter pu-
dor respicit effectum peccati qui est ingloriatio quia verecundia
secundum philosophum est timor ingloriationis. set dolor ipsum pec-
catum directe respicit; et ideo contritio que ad de-
letionem peccati ordinatur magis dicitur dolor quam
aliquid aliorum. Ad v. dicendum quod dolor non solum opponitur
gaudio secundum genus. set etiam opponitur dolor specialis de bono
dolori de malo. sicut gaudium de bono gaudio de
malo. unde etiam aliquis dicitur se prius doluisse et secundum hoc
contritio quamvis sit dolor. potest sanare peccata que in dolore
consistunt; vel dicendum quod quamvis aliqua peccata in dolore consi-
stant tamen illius doloris causa est delectatio vel amor
illicitus et secundum hoc dolore quodammodo contrario sanari possunt. Ad
vi. dicendum quod contritio est a deo solo quantum ad formam qua in-
formatur set quantum ad substantiam actus est ex libero arbitrio et a deo
qui operatur in omnibus operibus nature et voluntatis. Ad
vii. dicendum quod contritio non precedit confessionem. set quod aliquis
sequitur est per actum ex de statu penitentis. et tamen tunc
dicitur etiam habere propositum confitendi si ad eum occurrat memoria
quod confessus non sit. Ad viii. dicendum quod quamvis tota
pena possit per contritionem dimitti. tamen adhuc necessaria
est confessio et satisfactio. tum quia homo non potest esse certus de sua
contritione quod fuerit ad totum tollendum sufficiens. tum
quia confessio et satisfactio sunt in precepto. unde transgressor
constitueretur si non confiteretur et satisfaceret. Ad .ii. q.
dicendum quod contritio secundum proprietatem sui nominis non significat actum
virtutis set magis quandam corporalem passionem;
set hic non queritur sic de contritione. set de eo ad quod significandum
hoc nomen per similitudinem adaptatur; sicut enim inflatio
proprie voluntatis ad malum faciendum importat quod
est de se malum ex genere. ita illius voluntatis adnichila-
tio et comminutio quedam de se importat bonum ex
genere. quia hoc est detestari propria voluntate quod peccatum
commissum est; et ideo contritio que hoc significat importat
aliquam rectitudinem voluntatis. et propter hoc est
actus virtutis illius. scilicet cuius est peccatum preteritum detestari
et destruere scilicet penitentie ut patet ex hiis que in xiiii. di. dicta
sunt. Ad primum ergo dicendum quod in contritione est duplex dolor
de peccato; unus ex parte sensitiva qui passio est. et
hic non est essentialiter contritio prout est actus virtutis set
magis effectus ipsius. sicut enim penitentie virtus exteriorem
penam suo corpori infligit ad recompensandum offensam
que in deum est commissa officio membrorum. ita etiam et
ipsi concupiscibili penam infert doloris predicti quia ipsa etiam
ad peccatum contritionem in quantum est pars sacramenti. quia sacramenta
non solum in interioribus actibus set etiam in exterioribus
et rebus sensibilibus nata sunt esse; Alius dolor est ex vo-
luntate qui nichil aliud est quam displicentia alicuius ma-
li secundum quod affectus voluntatis nominatur per nomina passio-
num. ut in .3. li. de xxvi. dictum est. et sic contritio est
dolor per essentiam. et est actus virtutis penitentie. Ad

ij. dd qd contcio passiue accepta d ratione sui dic
passionem a' corpor inhi entem; set qd ab a sit inflicta
h' no dic ex rone sui nois set ex aduti .s. ex n i
pricius q n e nat' i se ipsa agere. et io qn contritio
ad actu uoluntatis q se ipsm nata e moue.
saluat' i. similitudo et actionis 7 passionis i ipa
uolt'. i q ipa e rigor quo ppa uoluntate qs
secut' e. dissoluit' sic ipi uid' .q. quada compassi
one contcio i q au no alio cogente set sua
spote i h' acut se ipsz contere d2. ad .3. dd q
attritio d' accessu ad pfcaz contcioz vn i corlibz
dnr attrita q a' mo se comminuta s3 n pfca;
set contritio d2 qn oes ptes tre se sil p diom ad
minima et tc sigr attritio i spualibz quida di
splicentiam d pctis omissis s3 n pfca. contcio
aut pfctam ad 4. dd q contcio f q i se co
sidat. fuit sp eod m in qlib3. lege sic. n.
pccm fuit semp oportuit uitare. ita semp
d omissio dolere; set f q i portat ordinem
ad alias pnie ptes no sp fuit eod mo. eo
q alie ptes n sp fuer eodem mo. vn opor
tet q sp eodem mo fuit ppositu cfitedi et
satfaciendi. qd i diffinitione contionis dicit. +

Ad .3. q. dd q sup h e d oppio. quida .n. dnt
q attritio sic contcio sic fid informis sit forta; set
h ut ur no pot ee q q uis hit' fidi infor
fiat formata nuqm tn act' fidi informis sit
act' fidi formate q act' ille i formis tn sit
7 no manet ueniete caritate; attritio aut aut
contritio n dnt hitu set actu tm; hit .n. uitu
tu i fusaz que uoluntate respiciut n posse
ee i formes cu caritate cseqnt' ut intendo h.
dem e; vn anq gra i fudat' no e hit' aquo
act' contionis postea eliciat' et sic nullo mo at
tritio pot fi contcio et h alia dic oppio. ad
pm g dd .q n e sile d fide contione ut dem
e ad ij. dd qd remota puoe am q maet
pfcoe adueiente formata m illa set dolor
ille q erat i formis n maet caritate adue
niete et io formi no pot; ul' dd q een tn
n ht origine a for sic act' ht origine a bhi
tu quo forr'. vn no e i gns mariam i for
n aliq forma d nouo q pnap' informabat.
set h d actu est i pole sic impole e q aliqd
idm nuo orat' aprm aq pus n oriebat'.
quia res seml tm mece pcedit. ad 3.
dd q q uis mot' intellis 7 uoluntatis hat
tota sua spem i uno istati sic 7 res pma
nes tm f actius mesabit' tpz. f qd cae
sue st uariabils p temp'. sic .n. ee horey
q i stati tpz mbat' et qm diu cae ee ho
minis manet heedm et ipm ee manet

XVII.

sic unitatis caus mutat' illd ee pori dstc
to. quia gno uni e corupto alti' et silr. ipa
dispo uoluntatis que tale actu cabat mu
tat' et trsit. et act' ille idm no manet.
n sel' tnsiens pot iterum resumi.

Ad secd; sic pcedi;
Ur qd homo dbat conti d penis n solu
d culpis; aug. n. in li. d pena dicit; nemo
uita etna dsidat n eu hi uite mortal'
peniteat; set mortalitas uite qda pena e;
g dbet penitens 7 d penis conti. p q hitu
e ex ub aug. q penites dbet dolere ex hoc
q uirtute se puauit; set puatio uirtutis
qda pena e, g contcio e dolor q d peis. set
s nulls tenet id d quo dolet; set penites
f suu nome penam tenet; g n dolet de
pena et sic contcio que e dolor pnialis n e
d pena. Vltius ur q contcio ee dbat d ori
pcco; d pcco .n. actuali conti dbem n rone
act' i gne e ens qda. set rone dformitatis
q act' f sua sbaz qda bonu e et adeo;
set pccm origi' ht dformitate sic q actuale
g q d eo conti dbem. p p pccm ori' fuit
ho ado aus q pena ei fuit carentia uisois
diuine; set cuilibet dbet displice se fuisse
ado ausu. g ho dbet hre displicentiam
pcti ori; et sic dbet d ipso conti. set q me
dicina dbet ee pporcoata morbo; set pccm
originale sn nra uoluntate contctu e; g n
reqrit' q pactu uoluntatis q e contcio ab ipso
pgem. Vltius ur q no d oi pcco actuali co
misso anob dbeam conti; q gna gnis curat'
set queda pcta p trstitiam cmittut' sic accidia
i uidia; g medicina eoz no debet ee tristitia
que e contcio s3 gaudiu. p contcio e act' uo
luntatis q no pot ee d eo q cogitcoi n sbiacet
set queda pcta st q i cogitacoe n hem sicut
oblita; g d eis no pot ee contcio. p p uolu
tate dnaz dlent' uia q p uoluntate cmit
tut; set ignorantia uoluntariu tollit ut pa
tet p phm i. 3. ethic; g d hiis q p igno
rantiam accidut n debet ee contcio. p d illo
pcco n debet ee contcio q p contcom n tollit';
set queda pcta st que no tollut' q. p contr
tom .s. uenialia q adhuc post contcois gratiam
manet; g n d omnibz pctis pteritis d3 ee
contcio. set s pnia e medicina q omnia pcta
actualia; set pnia n e aliquoz quoz no
sit contcio q e pa ps ei; g 7 d oibz pctis d3
ee contcio. p nullu pccm remittit' n q s
iustificet'; set ad iusti' reqrit' contcio ut pus
dem e; g d qlibet pcco oz conti. Vltius ur

q' e de pctis futis ads dbeat 9ti; 9tto .n. e act9 li. ar; set li. ar. magis se o ad futu q ad pti ta. qz electo que e act9 .li. ar. e d 9tigentibus futis ut dz .i.z. eth. g9 9tto mag e de pctis futis q ptitis. Cp pctm agguat ex 9nti effcu vii. jo. d. q' pca artu no due dtim nata qz ad h possile e aliqs pci hzsim cor rue. quib; 9currentib; sp ei pca auge et sili e d illo q iudicat hoicidi si letali p caus sit q anq pctus moiat. set i illo intmeio dz pctoz 9tei d pcto; g9 n sol f qd ht qntita te exptito actu h e f q' h quatitate ex futo et sic 9tto respic futu. Cset g 9tto e ps pnie set pna respic sp ptitu; g9 et 9tto; et sic no e d pcto futo. Vltiu ur q' ho dbeat 9ti d pcto alieno; no .n. petit ads idulgenm n d pcto d quo 9tt e; set d pctis alienis idulge tia petit ut i ps. ab alienis pte .s. t.; g9 dz ho 9ti d pctis alienis. Cp ho ex caritate tenet dilige pxi sic se ipz; set p dilectom sui et d malis suis dolet 7 bona dsidat; g9 cu tene am bo gre pxio dsidae sic nob ur q' d bea m d elpis ei dole. sic 7 d nris; set 9tto nich a e qm dolor d pctis; g9 d bz ho 9ti d pctis; g9 dbz ho 9ti d pctis alienis. Cset g 9ttio e act9 pnie utuis; h nlls penitet n d hiis q ipse fecit; g9 nlls 9tit d pctis alieis. Vltius ur. q' no reqrat d singlis pctis mor; 9tto n. e. mot 9ttions i iustificatioe i instati; h in instati n pot ho cogitae singla pcca; g9 n oz q' sit 9tto d singlis. Cp. 9tto dz ee d pctis f qd autut ado. qz 9usio ad creatura sn au se ado 9tom n reqrit; set oia pcca mortlia 9ueniut i aiisice; g9 g omia suffic una 9tto. Cp pl 9unt pcca mortlia 7 actualia adiui ee qm actualia 7 origie h un batism dlet oia actualia 7 originale g9 una 9tto gnalis de let omia pcca mortlia. Ch g duisoz morboz duise se mne qz no sanat ocl'm q sanat calca neu ut .jo. d; set 9tto e medicia singlaris g unu tm mortle. g9 no suffic una 9is d omib; p 9tto p 9fom explicat; set oz singla pcca morta 9fiti; g9 7 d singlis 9ti. Responsio dd ad .i. q. qd 9tto iportat ut dcm e de dui et iteg 9minucoz; h aut itegtas 7 durita in ueniut i malo culpe. qz uolutas q e ipius cu i eo q male ag i suis tis stat n pcepto legis cedit q io hi mali displis 9tto p sili tudie; dz; h aut siltudo no pot adaptari ad mal pene. qz pca sipl dimucom dic et io d mal pene pot ee dolor. set no 9tto. Cad .i. g9 dd q' pna f aug dz ee d hic mortli

uita n roe ipi mortis n pca large dicatur ois dolor. h roe pccoz ad q ex infinitate h9 ui te dducim. Cad .ii. dd q' ille dolor q qs do let d amissoe utuis p pctm n e eeli ip co tto h e pnu ei sic e ads mo ad petend ad p bo q' ind exptat ita mo ad dolend d a9 p malu q ind 9secut e. Ad .ii. q. dd q' 9tto ut dcm e e dolor respiciens 7 qdamo 9mi nues uolutatis duitiaz 7 io d sol ill pctis ee pot q ex duita nre uols inos pueniut; et qz pctm orle no nra uolutate ductu e set ex uitiata n origine. 9ctu. io d ipo n pot ee 9tto pe lo. set displiceni d eo pot ee ul do lor. Cad .i. g9 dd q' 9tto n pot ee d pcto roe sbe act tm qz ex h no ht rom mali. n3 iro tatioe d fortatis tm qz d fortas d se. no diat rom culpe. h qm iportat pcam. dz an d pcto ee 9tto qu iportat utinq d fortate exactu uols pueniete. 7 h n e i pcto orli. et io d eo n e 9tto. Cet sili ad .ii. dd q' auso uols e illa e dbet 9tto. Ad .3. q. dd. q' ois actual dlpi ex h 9tig qd uolutas nra legi di no cedit l ea tnsgdiendo l omittendo ul pt ea agendo et qz dur e q' ht pom ut n facile patiat. io i omi pcto actuli duica qda e. uols. et ph si dbat pctm cuari. oz q' p 9ttoz 9minuere remitat. Cad .i. g9. dd. q' sic ex dcis pz co tto oppo pcto expte illa ex q electoe uoluta tis pced. no sequtis ipiu dine leg; n aut expte ei qd e i pcto mile 7 h e illd sup qd cadit electo; cadit au uols electo no sol sup act9 aliaz ututu qb3 uols ad suu fine utit set e sup actu ppu. ipi; uols. n. uult si uelle ad et sic electo uols cadit g dolore illu. seu tstitam q iueit i pcto iuidie et hi siu ille dolor. sit i sensu siu i ip uolutate 7 io i ill pctis 9ttois dolor oppoit. Cad ii. dd. q' obliuio d a9 pot ee d; aut ita q' totalr amemo excadit et tc no pot ads iqrere illd; aut ita qd pti amemo excadit 7 pti maeat sic e recolo me ad audiuisse i gnali h nescio quid i spali. set tc regro i memo ad reg9scend; et f h e ad pctm pt ee oblit d; aut i q' i gnali i memo maneat h n i spali et tc dz ho recogi adiueniend pctm qz d qlz pcto mortli tc ho 9ti spalr; si aut iuenire n possit suffic d eo 9ti. f q' i noti tenet 7 dz ho n solu d pcto h e d obliuioe ei dolere q ex negligen 9tigit; si au pctm oio amemo excadit tc ex i po fact excusat adlicto 7 suffic gnal 9tto d oi eo i quo dm offend. h qu i po tollr. sic e ad memo reuo

cause teneri homo sapiens conteri sicut et de paupere qui non potest solvere quod debet excusatur et tamen tenetur est pro posse. Ad iii. dicendum quod si ignorantia omnino tolleret voluntatem male agendi excusaret et non esset peccatum; sed quia non totaliter tollit voluntatem et ideo a toto non excusat sed a tanto. et ideo de peccato per ignorantiam commisso debet homo conteri.

Ad iiii. dicendum quod post contritionem de mortali potest remanere veniale; sed non post contritionem de veniali et ideo de venialibus debet esse contritio eo modo quo et peccata venialia sunt ut supra distinctione precedenti dictum est.

Ad iiii. questiunculam dicendum quod in omnibus motoribus et mobilibus ordinatis ita est quod motor inferior habet motum proprium et praeter hoc sequitur in aliquo motum superioris motoris sicut patet in motu planetarum qui praeter motus proprios sequuntur motum primi orbis; in omnibus autem virtutibus moralibus motor est ipsa prudentia que dicitur auriga virtutum; et ideo quelibet virtus moralis et motum proprium habet et aliquid de motu prudentie. et ideo cum penitentia sit quedam virtus moralis quia est pars iustitie cum actu proprio sequitur prudentie motum. Proprius autem actus est in obiectum proprium quod est peccatum commissum. et ideo actus eius principalis scilicet contritio secundum suam speciem respicit tantum peccatum preteritum sed ex consequenti respicit peccatum futurum secundum quod habet aliquid de actu prudentie adiunctum. non tamen in illud futurum fertur secundum rationem proprie speciei. unde et propter hoc ille qui conteritur dolet de peccato preterito et cavet futurum; sed non dicitur esse contritio de peccato futuro sed magis cautio que est pars prudentie contritioni adiuncta.

Ad i. ergo dicendum quod intellectus dicitur esse de contingentibus futuris secundum quod est de actibus sed non secundum quod est de obiectis actuum. quia homo potest cogitare ex libero arbitrio de rebus preteritis et necessariis sed tamen ipse actus cogitationis secundum quod subest libero arbitrio cadit contingens futurum est et sic etiam actus contritionis contingens futurum est secundum quod sub libero arbitrio cadit. sed obiectum eius potest esse preteritum.

Ad ii. dicendum quod ille effectus contritionis quo peccatum aggravatur iam in actu precessit ut in causa et ideo quando commissum est tota sua quantitate habuit et ex effectu consequente non accrescit ei aliquid quantum ad speciei rationem etsi accrescat quo ad penam accidentalem secundum quod plures habebit rationes dolendi in inferno de pluribus malis ex suo peccato consecutis et sic loquitur ibi. unde non oportet quod contritio sit nisi de peccatis preteritis.

Ad quintam questiunculam dicendum quod illud idem contritionis quod prius durum et integrum fuit; unde oportet quod contritio pro peccato sit in eodem in quo peccati duritia precessit. et sic de alienis peccatis non est contritio.

Ad i. ergo dicendum quod ab alienis peccatis se purgari Psalmista precatur inquantum ex consortio peccatorum aliquis per consensum aliquam immunditiam contrahit sicut scriptum est: cum perverso perverteris.

Ad ii. dicendum quod de peccatis alienis dolere debemus non tamen oportet quod de eis conteramur quia non omnis dolor de peccato preterito est contritio ut ex dictis patet.

Ad v. questiunculam dicendum quod contritio potest dupliciter considerari scilicet quantum ad suum principium et quantum ad terminum; et dico principium contritionis cogitationem qua quis cogitat de peccato et dolet et si non dolore contritionis saltem dolore attritionis; terminus autem contritionis est quando dolor ille iam gratia informatur. Quantum ergo ad principium contritionis oportet quod sit de singulis peccatis que quis in memoria habet; sed quantum ad terminum sufficit quod illa una sit de omnibus; tunc enim ille actus agit in virtute omnium dispositionum precedentium. et per hoc patet responsio ad primum.

Ad ii. dicendum quod quamvis omnia peccata mortalia conveniant in aversione tamen differunt in causa et modo aversionis et quantitate elongationis a deo. et hoc est secundum diversitatem conversionis.

Ad iii. dicendum quod baptismus agit in virtute mortis Christi que habuit infinitam virtutem ad delendum omnia peccata. et propter hoc unus sufficit contra omnia sed in contritione cum merito Christi requiritur actus noster; et ideo oportet quod singulis peccatis respondeat sigillatim cum non habeat infinitam virtutem; ad contritionem et alias sunt partes. Preterea baptismus est spiritualis generatio. contritio autem est quedam spiritualis sanatio per modum cuiusdam alterationis. patet autem in generatione corporali actus quo est corruptio alterius quia una generatio removet omnia accidentia contraria rei generate que erant accidentia rei corrupte. sed in alteratione removetur tantum unum accidens contrarium accidenti ad quod terminatur alteratio. et similiter unus baptismus simul delet omnia peccata novam vitam inducendo. sed penitentia non delet omnia peccata nisi ad singula feratur et ideo oportet de singulis conteri et confiteri.

Ad tertium sic proceditur;

Videtur quod contritio non sit maior dolor qui esse possit in natura; dolor enim est sensus lesionis; sed aliquae lesiones magis sentiuntur quam lesio peccati sicut lesio vulneris; ergo non est maximus dolor contritio.

Praeterea ex effectu iudicamus suam causam; sed effectus doloris sunt lacrime. cum ergo aliquando contritus non emittat lacrimas corporales de peccatis quas tamen emittit de morte amici vel de percussione vel aliquo huiusmodi; videtur quod contritio non sit dolor maximus.

Praeterea quanto plus aliquid habet de permixtione contrarii tanto est minus intensum; sed contritionis dolor habet multum de gaudio admixtum quia contritus gaudet de liberatione et spe venie et de multis huiusmodi; ergo dolor suus est minimus.

Praeterea dolor contritionis displicentia quedam est; sed multa sunt que magis displicent contrito quam peccata sua preterita. non enim vellet penas inferni sustinere potius quam peccaret. nec etiam sustinuisse omnes penas temporales aut etiam sustinere alias pati inveniret contritum; ergo dolor contritionis non est maximus.

Sed contra secundum Augustinum omnis dolor in amore fundatur sed amor caritatis in quo fundatur dolor contritionis est maximus.

Praeterea dolor est de malo. ergo de magis malo est maior dolor sed culpa est magis malum quam pena ergo dolor de culpa qui est contritio excedit omnes alios dolores.

Ulterius videtur quod non possit esse nimis magnus contritionis dolor; nullus enim dolor potest esse immoderatior quam ille qui proprium destruit subiectum; sed dolor contritionis sic tantus quod mortem vel corruptionem corporis

inducit est laudabilis; dicitur ii. ans. ut sic inpi
guetur. viscera anime mee et medulle corporis mei ex
siccet et Aug. dicit se esse dignum occulos exceca
re plorando; ergo dolor contritionis non potest esse ni
mis. ¶ Praeterea dolor contritionis ex caritatis amore pro
cedit; sed amor caritatis non potest esse nimius; ergo
nec dolor contritionis. ¶ Sed contra omnis virtus moralis corrumpitur
per superhabundantiam et defectum; sed contritio est actus virtutis
moralis scilicet penitentie cum sit pars iustitie; ergo potest esse super
fluus dolor de peccatis. ¶ Ulterius videtur quod non debeat
esse maior dolor de uno peccato quam de alio; Ieronimus
commendat paulam de hoc quod minima peccata sic magis
plangebat. ergo non magis est dolendum de uno quam de
alio. ¶ Praeterea motus contritionis est subitus; sed non potest unus
motus esse intensior et remissior simul. ergo non debet
esse maior de uno quam de alio. ¶ Praeterea de peccato prin
cipue est contritio secundum quod a deo avertit; sed in aversione omnia
peccata mortalia conveniunt quia omnia tollunt gratiam
que animam deo coniungit; ergo de omnibus peccatis mortalibus equaliter
debet esse contritio. ¶ Sed contra Deut. xxv. dicitur secundum mensuram peccati
erit et plagarum modus; sed in contritione peccatis pla
ge commensurantur quia contritio habet propositum satisfaciendi
annexum; ergo contritio magis debet esse de uno peccato quam
de alio. ¶ Praeterea homo debet conteri de hoc quod debuit vitare;
sed homo magis debet vitare unum peccatum quam a
liud. quia gravius est si necessitas alterum faciendi immi
neret. ergo similiter debet de uno scilicet graviori magis quam
de alio dolere. Responsio dicendum ad i. q. quod sicut
predictum est in contritione est duplex dolor; unus ex ip
sa voluntate qui est essentialiter ipsa contritio que nil aliud est quam
displicentia peccati preteriti. et talis dolor in contritione
excedit alios dolores quia quantum aliquid placet
tantum contrarium eius displicet; finis autem super omnia pla
cet et omnia propter ipsum desiderantur et ideo peccatum
quod a fine ultimo avertit super omnia displicere
debet; alius dolor est in parte sensitiva qui causatur ex primo
dolore vel ex necessitate nature secundum quod vires inferio
res sequuntur motus superiorum vel ex electione secundum quod homo
penitens in se hunc dolorem excitat ut de
peccatis doleat et neutrum istorum oportet quod sit maximus
dolorum quia vires inferiores vehementius moventur
ab obiectis propriis quam ex redundantia superiorum vi
rium et ideo quanto operatio superiorum virium est propinquior
obiectis inferiorum tanto magis sequuntur motum earum
et ideo maior dolor est in sensitiva parte ex lesi
one sensibili quam sit ille qui in ipsam redundat ex ratione
et similiter maior quam redundat ex ratione de corporalibus de li
beratione quam qui redundat ex ratione considerante
spiritualia; unde dolor in sensitiva parte ex displicentia rationis
proveniens de peccato non est maior aliis doloribus
que ipsa sunt. et similiter nec dolor qui est voluntarie as
sumptus tamen quia non obedit affectus inferior superiori

ad nutum ut tanta et talis passio sequatur in inferiori
appetitu qualem ordinat superior tamen est quia passiones
a ratione assumuntur in actibus virtutum per mensuram secundum quandam
quam quandoque dolor. quam sine virtute est non servat sed ex
cedit. ¶ Ad i. ergo dicendum quod sicut sensus est de sensu lesionis ita
dolor interior est de cognitione alicuius nocivi; et ideo quam
vis lesio parva sit secundum sensum exteriorem non percipiatur tamen
percipitur esse maxima secundum sensum interiorem rationis. ¶ Ad ii.
dicendum quod immutationes corporales immediate consequuntur ad pas
siones sensitive partis et eis mediantibus ad af
fectiones appetitive superioris. et inde est quod ex do
lore sensibili vel quod sensibilis intimo citius proflu
unt lacrime corporales quam de dolore spirituali contriti
onis. ¶ Ad 3. dicendum quod gaudium illud quod de dolore
penitens habet non minuit displicentiam quia non ei contraria
est sed auget secundum quod omnis operatio augetur per propriam
delectationem ut dicitur x. eth. sicut qui delectatur in
addiscendo artem scientiam melius addiscit et similiter
qui gaudet de displicentia vehementius displicentiam
habet; sed bene potest esse quod illud gaudium temperat do
lorem ex ratione in parte sensitivam resultantem. ¶ Ad
x. dicendum quod quantitas displicentie de aliqua re debet
esse secundum quantitatem malitie ipsius; malitia autem
in culpa mortali mensuratur ex eo in quem peccatur in
quantum est ei nociva; et quia homo debet plus deum
quam se diligere. ideo plus debet odire culpam in quantum
est offensa dei quam in quantum est nociva sibi; est
autem nociva sibi principaliter in quantum separat ipsum a deo et ex
hac parte separatio a deo que pena quedam est magis
debet displicere quam ipsa culpa in quantum est nocumentum
sed inducit quia quod propter alterum oditur minus oditur. sed
unus quam culpa in quantum est offensa idem inter omnes
autem peccata attenditur ordo malitie secundum quantita
tem nocumenti; et ideo tamen hic sit maximum nocum
entum quo privatur maxime bonum erit inter peccata
maxima separatio a deo. ¶ Est et alia quantitas
mali accidentalis quam oportet in displicentia attendere scilicet
ratione presentis et preteriti. quia quod preteritum est iam non
est. unde habet minus de ratione et malitie et bonitatis
et tamen est quod plus refugit homo sustinere aliquod malum in
presenti vel in futuro quam horreat de peccato preterito
unde nulla aliqua passio anime directe preterito respon
det sicut dolor respondet presenti malo et timor fu
turo et propter hoc de duobus malis preteritis homo magis
abhorret animum cuius maior affectus in presenti re
manet vel in futurum timetur etsi in preterito minus
fuit. et quia effectus preteritus culpe non ita percipitur
quam sicut effectus preterite pene tamen quia culpa per
fectius sanatur quam quedam pena tamen quia defectus corporalis
magis est manifestus quam spiritualis ideo homo et bene
disponitur quamvis magis percipit in se horrorem preteritas
pene quam precedentis culpe quamvis magis esset

pprat' pati eand' penaz q contine eand' culpe.
Est q considand' in separatione culpe et pene q pe
ne quedam inseparabilis coniuncta hunt de offensa
sic separato ado. quedam q ad durat perpetuitate
sic pena infin. pena g illa q offensa annexam
ht eod' mo iudicanda e sic culpa. set illa q
perpetuitate addit e mag q culpa simpl' fu
gienda sitiu abeis sepe ro offense considet
tm roe pene uni hnt d' mali culpa inqt e
offensa di et pp h un' dz displicere. sciendu e q q
quis tal' debeat ee contri dispo n tm de hiis
temptand' e. q2 h affectus suos no d'facili in
hac pot et qnz i q mi displicet ur mag
displicere q2 e ppinq' sen nociu. q mag e
nob not. Ad .ij. q. dd q contro expte dolo
ris qui e in roe .s. displicentia quo pecm dis
plicet inqt e offensa di no pot ee nimia
sic n amor caritatis quo intenso tal' displi
cent intedit pot ee nimi set q ad dolore
sensible pot ee nimia sic e et exior corporis af
flicto pt ee nimia ut s. d. xv. in qone de ie
iunio ex ub po patuit; in hiis .n. omib;
debet accipi cu mensa consuato sibi et boe ha
tu sufficientis adeaq agenda incubut; et
pp h dz ro. xij. roabile sit obsequi urm.
ad .i. g. dd. qd ans dsidabit expinguedi
ne duois medullas corp exsiccat n q
adhuc morte ille. set contu ad dsidia et co
cupis corp, aug aut quis dignu se re
cognosceret afflictione exior acelo pp pecm
q2 quilz pecm no solu etna set et tepali di
gnus e morte. no tn uolebat q occlos cecaret.
ad ij. dd q ro illa pcedit d' dolore q e in roe
t au pcedit d' dolore sensitive ptis. Ad .3. q.
dd q d' contritione dr possum loq; uno mo
f qd sigillati sing's pecis Bet. et sic qntu ad
dolore supiois effect requit q d' maiori
pecco qs doleat mag. q2 ro dolois e maior
i uno qm i alio .s. offensa di ex mag. n.
inordiato actu de mag offendz, silr q cu
maiori culpe maior pena debeat q dolor
sen ptis f q p pecco ex electione assuit. q.
pena pcci debet ee maior i maiori pecco;
f aut q ex inpssione supiois appetitus na
scit i inferiori attendz qntitas dolois f dispo
inferiors ptis et n f qntitate pcc. a mo
pot accipi contro f q e sil' d' oib; sic iactu
iustificationis; et h qd contro ul' exsinglorum co
sidatione pccorum pcedit. et sic quis sic act
un tn distincto pccorum uirtute maet i ipo
ul' admi ht apporte d' singl' consequenti anexu
et sic q hitualr e mag d' uno q d' a.

ad .i. g. dd q paula no laudat d' h q d'
oib; pecis dolet equal, 3 q2 d' puis pecis tm
dolebat ac si eent mag p comparationem adalios
qd pecis dolet set ipa mlto apli d' maio
rib; doluiss. ad .ij. dd q i illo contritionis i
motu subitaneo q uis no actuali distinc
to intentionis Bendes diuisis pecis iueniri pos
sit. tn iuenit i eo mo ut dcm e. et a q mo f
qd singla pecta ordinem hnt ad illud d' quo
i illa contritione gnali contri dolend' occurrit .s.
offensa di; q .n. aliq tot appetit. ul' dilig
pp q dilig ptes eius q uis no actu. et h mo
f qd hnt ordinem ad totu. quosda pl' qs
da uni. sic q aim caritate dilig. i uirtute sin
glos dilig pl' et un f eorum ordinem i bo q.
et silr q dolet d' h qd dm offendit d' diuisis
implicite dolet diuisis f q plus ul' mi pea
dm offendit. ad .3. dd. q q uis qlibet
pecm mortale ado auertat et gram tollat. tm q
da plus elogat q a i q ht maiore disso
natam ex sua inordinatione ad ordiem diune
bonitatis q aliud.

AD. q. sic pce; ur q no tota h uita sit
contritionis tepus; sic .n. d' pecco commisso de
bet ee dolor ita et pudor. set no p tota
uita durat pudor d' pecco. q2 sic dic ambro
n ht q erubescat c pecm dimissu e; g
ur q n contro q e dolor d' pecco. p jo. iiij.
dz q pfca caritas foras mittit timore q2 timor
pena ht; set dolor q pena ht; g i statu
pfce carits no pot dolor contritionis manere. p
d' pterito no pot ee dolor q ppe e d' malo
psenti n f q ad d' pterito i psenti manet;
set qnz puenit ad aliq statu i h uita
in q n d' pecco pterito manet nz dispo nz
culpa nz reatus aqs; g no oz ulterius d' illo
dolere. p ro. viij. dz q diligentib; dm
oia cooperant in bo. et p peccata ut glo. d'
id; g no oz p peci remissionem q d' pecco
dolat. p contro e ps pnie f satisfactionem
disa; sz no oz sep satisface; g n oz sp conteri d'
pecco. set q aug dic i li. d' pnia u dolor
finit d'fic pnia u d'fic pnia nil' relinqt
d' uenia; g ur cu oporteat sp dolere d' pecco
p eccl. v. dz. d' ppitiatu pecorum noli ee si
metu; g simp debet ho dolere. ad ppitia
tionem peccorum hnda. Ulterius ur q n expe
diat continue d' pecco dolere. expedit .n.
qnz gaude ut pz phil' iiij. sr illd' gau
dete i dno sep dicit glo. qd necm e ga
udere; set no e possible simul gaude et dole
re; g no expedit continue d' pecco dolere

d.

¶ p illd q e dle malu 7 fugid n e assud n
qten e necem ut medicia ad ad sic p3 d
adustioe 7 sectioe uulnis set ctrita dse ma
la e .vii di . ecc . xxx . tstitiam loge expelle ate
et sb di ca . multos . n . occit tstita et no e uti
litas i illa h3 phs dic expsse i vij . eth et . x
g n dbet ampli dolere d pcco n qten suffic
ad pccm delend set stati post pma ctritu3
gtcois pccm dletu e g no expedit ultius
dole . ¶ p . b . dic dolor bon e si no sit gtinuus
mel . n . absanthio admiscend e g ur q n
exped gtinue dolere ¶ set g e q aug dic
sep doleat penites 7 d dolore gaudeat . p
act i qb3 gsistit btitudo expedit sp gtinu
are q possi e ; set h e dolor d pcco . q p3 .
m . v . bti qui lugent expedit g dolore gti
nuare qnt pssle est ¶ Vltius ur q 7 post
hnc uita aie d pccis gtant amor . n . cari
tatis displicenm d pcco cat set post hnc ui
ta maet i aliqb3 ta et g ad actu et qnt ad
hitu . q2 caritas nuq excid ut p3 . 1 . cor . xiij
g maet displicen d pcco gmisso que eet i
e gtco ¶ p mag e doled d culpa qm de
pena set aie i pgatorio dolet d pea sen . et d
dilatioe glie . g mlto mag dolet d culpa ab
eis gmissa ¶ p pea pgatorii e satfactoria
d pcco s3 satfacto ht effica ex m gtcois g
gtco manet post hnc uita ¶ set g gtco e p
pnie sac set sac no maet post hnc uita
g n gtco ¶ p gtco pot ee tata q delet 7
culpa 7 pnam si g aie i pgatorio gti posst
posset in gtcois eo2 pene reat eis dimitti
et aio apea sen libari q fm e ¶ Respo no
dd ad . 1 . q . q i gtcioe ut dcm e . e dup dolor
vn rois qui e dtestato pcci aie gmissi alius
sensitie ptis qui exisso ose et qntu adutiq3
gtcois tps e tot psentis intestat qm diu .
n . e as i statu uie dtestat i gmoda aqb3 apu
entce adtinu i pedl uie ul retardat vn cum
p pccm pritu uie uite esus indm retadet .
q illd tps q cat dputatu adcrandu recupa
ri no pot ut g dcm e . o3 q simp i uite h tp2
stat gtcois maeat q ad pcci dtestatom
sili q quatu ad sen dolore . q ut pea auo
sumit . q2 oi ho pecd3 etia peccado minit
et g etinu dm peccauit . debet pea etna in
tepale mutata saltc dolor i etno hois . 1 . i
statu huius uite mane ; 7 pp h3 d hu . d . s . uic . q
dc absolues hoiez aculpa 7 pena etna ligatt
ea uinculo ppetue dtestatiois pcci . ¶ ad p
mu . g . dd q eni bescecta respic pccm sol in
qntu ht tpitudine et io postq pccm qntu

ad culpa remissu e no maet pudori locus
maet au dolori qui no sol d culpa e i qntu
ht tpitudine set g i q ht nocui anexu ¶ ad
ij . dd q tio2 fuulis q caitas foras amittit
oppom ht ad caita roe sue fuulitatis q p
na respic set dolor gtcois ex caitate cat
ut dcm e . g no e sile ¶ ad ttiu dd . q q
uis p pmia3 pccor redeat ad gm pstina . et
i muitate adreatu pene . nuq tn redit
ad pstina dignitate i nocen et io sp exp
tito pcco ad i ipo maet ¶ ad 4 . dd q sicut
n debet ho face mala ut eueniant bona .
ita no dbet gaude d malis q2 ex eis puen ut
occasiali bona . dina puidetia agete . q2
illo2 pcca n fuer set mag i pedimta . s3
dia puidetia ea auuit . et d ea debet ho
gaude d peccatis aute dolere . ¶ ad . v . dd
q satfacto atted3 p peam taxata q p pec
catis i iugi dbet . et io pot tiali ut non
oporteat ulti satface . h3 . n . pea p se pue
pporcoat culpe expte gusiois ex q fini
tate ht . set dolor gtcois . pndet culpe
expte auisiois ex q ht qnda infinitatem
et io uera gtco sp dbet mane i e m gus
si recto ptiori manet pus ¶ Ad . ij . q . dd
q h gdicto e i actib3 ututu i ueta . q no
pot i eis accipi sup fluu et dinut ut m
ij . eth . pbat vn cu gtco q t ad id q est
displicen qda i appetitu rois sit act p nie
ututis . nuq pot i ee supfluu sic n qnt
ad intesio3 . itan q t ad dacom n s q act
uni ututis ipedit actu alti ututis mag
necem p tp2 illo vn q9 ho gtinue i actu
displicen h ee possit mag meli e d mo
actib3 q2 ututr uacet suo tp2 s q o3 set
passioes posst hre sfluu 7 dimut 7 q ad
intesiom et q ad durom 7 io sic passio do
lois qm uoluntas assumt d3 ee modate
i tesa ita d3 modate durare ne si minis
duret ho i dspatom 7 pusillae 7 h uita
labat . ¶ ad . p g dd q gaudiu sci i
pedl . pp dolore gtcois . no aut gaudiu
q d deo e q2 ht ipm dolore p m . ¶ ad
ij . dd q ecc lo d ctritu sci q e passio
q modate uted e f qd expedit ad fine
ad q assumit ¶ ad . 3 . dd . q B . lo d dolore
q e passio ¶ ad . ctam . q . dd . q i gtu
one tu gsidanda se ¶ p e gtcois zeri .
q e d sedm q e gtcois for q2 e actus
ututis gra i fort ttiu e gtcois effica
tia q2 e mitorius 7 sacmtal 7 q da mo
satfactori aie g p hnc uita q i pria se

contritionem habere non possunt quia carent dolore propter gaudii
plenitudinem. Illi vero qui sunt in inferno carent
contritione quia quamvis dolorem habeant, deficit tamen eis gratia
dolorem informans. Sed illi qui in purgatorio sunt habent
dolorem de peccatis gratia informatum sed non meritorium quia
non sunt in statu merendi. In hac autem vita omnia ista
predicta inveniri possunt. Ad primum ergo dicendum quod caritas
non caret isto dolore nisi in illis qui doloris capaces non sunt,
sed plenitudo gaudii beatis omnem capacitatem
doloris excludit. Et ideo quamvis caritatem habeant
contritione carent. Ad secundum dicendum quod anime in purgatorio do
lent de peccatis sed dolor ille non est contritio quia deest ei
contritionis efficacia. Ad tertium dicendum quod pena illa quam
anime in purgatorio sustinent non potest proprie dici satisfac
tio quia satisfactio opus meritorium requirit, sed
largo modo dicitur satisfactio debite pene solutio.

Ad quintum sic proceditur. Videtur
quod peccati remissio non sit effectus contritionis
solius. Non enim Deus peccata remittit, sed contritionis nos su
mus aliqualiter causa, quia actus noster est. Ergo contritio non est causa re
missionis culpe. Preterea contritio non est actus virtutis
sed virtus sequitur remissionem culpe quia culpa et virtus
non sunt simul in anima. Ergo contritio non est causa remis
sionis culpe. Preterea nihil impedit a perceptione eucharistie nisi
culpa, sed contritus ante confessionem non debet accedere ad eucharistiam.
Ergo nondum est consecutus remissionem culpe. Sed contra est quod
dicitur in glossa super illud Psalmi: Sacrificium Deo spiritus et cetera: contritio
cordis est sacrificium in quo peccata solvuntur. Preterea virtus et
vitium eisdem causis corrumpuntur et generantur, ut dicitur in II
Ethicorum. Sed per inordinatum amorem cordis peccatum com
mittitur. Ergo per dolorem ex amore caritatis ordinato
causatum peccatum solvitur. Et sic contritio peccatum delet. Videtur
etiam quod contritio non possit totaliter tollere reatum
pene, quia satisfactio et confessio ordinantur ad liberationem
a reatu pene. Sed nullus ita perfecte contritus est quin o
porteat eum confiteri et satisfacere. Ergo contritio numquam est
tanta quod deleat reatum totum. Preterea in penitentia debet
esse quedam recompensatio pene ad culpam, sed aliqua
culpa per membra corporis exercetur. Ergo cum oporteat ad de
bitam pene recompensationem ut per que peccat
quis per hec torqueatur, videtur quod numquam possit peccatum tale per
contritionem exsolvi. Preterea dolor contritionis est finitus,
sed pro peccato aliquo scilicet mortali debetur pena infinita. Ergo
numquam potest esse tanta contritio quod totam penam deleat.
Sed contra est quod Deus plus acceptat cordis affectum quam
exteriorem actum, sed per exteriores actus exsolvitur homo
a pena et a culpa. Ergo et similiter per cordis affectum qui est
contritio. Preterea exemplum habetur de latrone cui dictum est: Hodie
mecum eris in paradiso, propter unicum penitentie actum. Utrum
autem totus reatus per contritionem semper tollatur, est d. xviij.
quesitum est ubi de penitentia hoc ipsum querebatur. Videtur etiam
quod contritio parva non sufficiat ad deletionem magnorum

peccatorum, quia contritio est medicina peccati. Sed corporalis me
dicina que sanat morbum corporalem non sufficit ad sanan
dum maiorem. Ergo minima contritio non sufficit ad delen
dum maxima peccata. Preterea supra dictum est quod oportet de maioribus
peccatis magis conteri. Sed contritio non delet peccatum nisi sit sicut
oportet. Ergo minima contritio non delet omnia peccata. Sed contra, quelibet
gratia gratum faciens delet omnem culpam mortalem, quia simul
esse cum ea non potest. Sed quelibet contritio est gratia gratum faciente
informata. Ergo quantumcumque sit parva delet omnem culpam.

Responsio. Dicendum ad primam questionem quod contritio potest dupliciter considerari: vel in
quantum est pars sacramenti, vel inquantum est actus virtutis, et utroque modo
est causa remissionis peccati, sed diversimode. Quia inquantum est
pars sacramenti primo operatur ad remissionem peccati instrumentaliter, sicut
et de aliis sacramentis in primo patuit. Inquantum autem est actus
virtutis, sic est quasi causa materialis remissionis peccati, eo quod di
spositio est quasi necessitas ad iustificationem, ut dictum est supra. Di
spositio autem reducitur ad causam materialem si accipiatur dispositio
que disponit materiam ad recipiendum. Secus autem est de dispositione
agentis ad agendum, quia illa reducitur ad genus cause effi
cientis. Ad primum ergo dicendum quod solus Deus est causa efficiens princi
palis remissionis peccati, sed causa dispositiva potest esse ex
nobis, et similiter causa sacramentalis, quia forme sacramentorum verba
sunt a nobis prolata que habent virtutem instrumentalem gratiam in
ducendi qua peccata remittuntur. Ad secundum dicendum quod peccati re
missio uno modo precedit virtutem et gratie infusionem,
et alio modo sequitur; et secundum quod sequitur, actus a virtute elicitus potest
esse causa aliqua remissionis culpe. Ad tertium dicendum quod di
spensatio eucharistie pertinet ad ministros ecclesie, et ideo ante
remissionem peccati per ministros ecclesie non debet aliquis ad eucharistiam
accedere, quamvis sit ei culpa quo ad Deum remissa.
Ad secundam questionem dicendum quod intensio contritionis potest attendi dupliciter. Uno
modo ex parte caritatis que displicentiam causat, et sic contingit
tantum intendi caritate in actu quod contritio inde sequens merebitur
non solum culpe amotionem sed etiam absolutionem ab omni
pena. Alio modo ex parte doloris sensibilis quem voluntas
in contritione excitat, et quia ille etiam pena quedam est, tantum
potest intendi quod sufficiat ad deletionem pene et
culpe. Ad primum ergo dicendum quod aliquis non potest esse certus quod contritio
sua sit sufficiens ad deletionem pene et culpe, et ideo te
netur confiteri et satisfacere, maxime cum contritio vera non
fuerit nisi propositum habuisset confitendi annexum, quod debet ad
effectum deduci etiam propter preceptum quod est de confessione datum.
Ad secundum dicendum quod sicut gaudium interius redundat et ad
exteriores corporis partes, ita etiam et dolor interior ad exteri
ora membra derivatur. Unde dicitur Prov. xvij: Spiritus tristis exsic
cat ossa. Ad tertium dicendum quod dolor contritionis quamvis sit
finitus quantum ad intensionem, sicut et pena pro peccato mortali
debita finita est, habet tamen infinitam virtutem ex caritate
qua informatur, et secundum hoc potest valere ad deletionem culpe
et pene. Ad tertiam questionem dicendum quod contritio, ut sepe dictum est, habet
duplicem dolorem: unum rationis, qui est displicentia peccati
commissi, et hic potest esse adeo parvus quod non sufficiet

adcontritionis rationem ut si unus displiceat ei peccatum quod
debeat displicere separatum a fine sicut amor potest
esse ita remissus quod non sufficit ad rationem caritatis
aliquam dolorem habet insensibilem et paruitas hoc non impedit
rationem contritionis quia non se habet equaliter ad contritionem. sed
quod ex accidenti ei adiungitur et tamen est in potestate
nostra. sic ergo dicendum est quod quantumcumque sit paruus dolor dummodo
ad contritionis rationem sufficiat omnem culpam delet.
¶ Ad primum ergo dicendum quod medicine spirituales habent efficaciam
infinitam ex uirtute infinita que in eis operatur. et
ideo medicina que sufficit ad curationem parui peccati
sufficit ad curationem magni. sicut patet de baptismo quo
et magna et parua peccata remittuntur. et similiter est de
contritione dummodo ad rationem contritionis pertingat.
¶ Ad secundum dicendum quod hoc sequitur ex necessitate quod unus homo
plus doleat de maiori peccato quam de minori.
secundum quod magis repugnat amori qui dolorem causat
sed tamen si unus aliquis haberet tantum de dolore pro maiori
quantum ipse habet pro minori sufficeret ad remissionem
culpe

De modo queritur de confessione. et circa hoc queruntur v. primo
de necessitate confessionis. secundo quid sit confessio.
tertio cui est facienda. quarto qualis esse debeat. quinto
de effectu confessionis.

Ad primum sic proceditur. uidetur quod confessio non sit necessaria
ad salutem. sacramentum enim penitentie est ad remissionem
culpe ordinatum est. sed culpa per gratie infusionem
sufficienter remittitur. ergo ad penitentiam de peccato
agendam non est necessaria confessio. ¶ Preterea peccatum quod ex alio contingit
non est ex alio debet habere medicinam. ergo peccatum in
actu quod ex proprio motu quilibet commisit de
bet ex se ipso tantum habere medicinam. sed contra tale
peccatum ordinatur penitentia. ergo confessio non est de necessitate
penitentie. ¶ Preterea aliquibus est peccatum remissum sine hoc quod con
fessi legantur. sicut patet de petro et de magdalena et de
paulo. sed non est minoris efficacie gratia remittens
peccatum nunc quam tunc fuit. ergo nec de necessitate salutis
est quod homo confiteatur. ¶ Preterea confessio ad hoc desideratur in iudicio
ut secundum quantitatem culpe pena infligatur. sed homo
potest sibi ipsi penam infligere maiorem quam que ab
aliis sibi infligatur. ergo uidetur quod non sit confessio de necessita
te salutis. ¶ Sed contra est quod dicit boetius in i. de consolatione
si medicum expectas oportet quod morbum
detegas. sed de necessitate salutis est quod homo de
peccatis medicinam accipiat. ergo de necessitate sa
lutis est quod morbum per confessionem detegat. ¶ Preterea in iudi
cio seculari non est idem iudex et reus. sed iudicium
spirituale est ordinatius. ergo peccator qui est reus non
debet esse sui ipsius iudex. sed ab alio iudicari. et ita
oportet quod ei confiteatur. ¶ Ulterius uidetur quod sit de iure
naturali. adam enim et caym non tenebantur nisi ad pre
cepta legis nature. sed reprehenduntur de hoc quod peccatum
suum non sunt confessi. ergo confessio peccati de lege nature est. ¶ Preterea pre
cepta illa que manent in lege ueteri et noua sunt de
iure naturali. sed confessio fuit in lege ueteri. unde dicitur ysa.
xliii. narra siquid habes ut iustificeris. ergo est
de iure naturali. ¶ Preterea iob non erat subditus nisi legi
nature. sed ipse peccata confitebatur. quod patet per hoc quod
ipse dicit. job xxxi. si abscondi ut homo
peccatum meum. ergo est de lege nature. ¶ Sed contra. ysidorus dicit quod
ius naturale est idem apud omnes. sed confessio non est eodem modo
apud omnes. ergo non est de iure naturali. ¶ Preterea confessio fit
ei qui habet claues. sed claues ecclesie non sunt de
iure naturali institute. ergo nec confessio. ¶ Ulterius uidetur
quod non omnes ad confessionem teneantur. quia sicut dicit ieronimus
penitentia est secunda tabula post naufragium. sed aliqui
quidam post peccatum naufragium non sunt passi. ergo eis non
competit penitentia et sic nec confessio que est penitentie pars. ¶ Preterea
confessio facienda est iudici in quolibet foro. sed aliqui
sunt qui non habent hominem iudicem super se. ergo non tenentur
ad confessionem. ¶ Preterea aliquis est qui non habet peccata nisi uenialia
sed de illis non tenetur homo confiteri. ergo non quilibet tenetur ad
confessionem. ¶ Sed contra est quod confessio contra satisfactionem et contri
onem diuiditur. sed omnes tenentur ad satisfactionem
et contritionem. ergo omnes tenentur ad confessionem. ¶ Preterea hoc pa
tet ex decretali de penitentiis et remissionibus ubi dicitur
quod omnis utriusque sexus cum ad annos discretionis ue
nerint tenentur peccata confiteri. ¶ Ulterius uidetur quod teneatur
statim confiteri. dicit enim hugo de sancto uictore si necessitas
non est que pretendatur contemptus non excusatur. non excusatur
sed tenetur quilibet uitare contemptum. ergo qui
libet tenetur statim confiteri cum potest. ¶ Preterea quilibet
tenetur plus facere ad euadendum a morbo spirituali
quam ad euadendum a morbo corporali. sed aliquis infirmus
corporaliter non sine detrimento salutis medicum requi
rere tardat. ergo uidetur quod non possit esse sine detri
mento salutis quod aliquis sacerdoti cuius copiam habet de peccato
non confiteatur. ¶ Preterea id quod sine termino debetur statim debetur
sed sine termino debet homo confessionem deo. ergo tenetur ad
statim. sed contra in decretali. simul datur tempus determinatum
de confessione et eucharistie perceptione. sed aliquis non peccat
si non percipiat eucharistiam ante tempus determinatum
a iure. ergo non peccat si ante tempus illud non confitetur.
¶ Preterea quicumque omittit illud ad quod precepto tenetur
peccat mortaliter. si ergo aliquis non statim confiteatur quam
habet copiam sacerdotum si ad confitendum statim tenetur
peccat mortaliter et eadem ratione in alio tempore et sic de
inceps. et ita multa peccata mortalia pro una
penitentie dilatione incurreret quod uidetur inconueniens. ¶ Ulterius
uidetur quod possit cum aliquo dispensari ne confiteatur. pre
cepta enim que sunt de iure positiuo subiacent dispen
sationi prelatorum ecclesie. sed confessio est huiusmodi ut ex
dictis patet. ergo potest dispensari cum aliquo ne confiteatur.
¶ Preterea illud quod ab homine institutum est potest et ab homine

dispensationem recipere. Sed confessio non legitur adeo institu
ta sed ab homine. Jac. v. Confitemini alterutrum peccata
vestra. Habet autem papa potestatem dispensandi in his
que per apostolos instituta sunt sicut patet de bigamis.
Ergo videtur quod potest cum aliquo dispensare ne confiteatur. ¶ Sed
contra penitentia est pars confessio est sacramentum necessitatis sicut
et baptismus. Ergo sicut in baptismo nullus dispensare potest non
in confessione dispensare poterit. Responsio. Dicendum ad .i.
q. quod passio Christi sine cuius virtute nec actuale nec originale
peccatum dimittitur in nobis operatur per sacramentorum
susceptionem que ex ipsa efficaciam habent. Ideo ad
culpe remissionem et actualis et originalis requi
ritur sacramentum ecclesie vel actu susceptum vel saltem
voto quando articulus necessitatis non contemptus sacra
menti excludit. Et per consequens illa sacramenta que or
dinantur contra culpam cum qua salus esse non potest sunt de
necessitate salutis. Et ideo sicut baptismus quo deletur ori
ginale est de necessitate salutis ita et penitentie
sacramentum. Sicut autem aliquis per hoc quod baptismum petit se
ministris ecclesie subicit ad quos pertinet dispensatio
sacramenti et ita etiam per hoc quod confitetur peccatum suum se
ministro ecclesie subicit ut per sacramentum ecclesie ab eo
dispensatum remissionem consequatur qui congruum re
medium adhibere non potest nisi peccatum cognoscat quod
fit per confessionem peccantis. Et ideo confessio est de necessita
te salutis eius qui in peccatum actuale mortale cecidit.
¶ Ad .i. ergo dicendum quod gratie infusio sufficit ad culpe
remissionem. Sed post culpam remissam adhuc
est peccator debitor pene temporalis. Sed ad gratie
infusionem quedam ordinata sunt gratie sacramenta
ante quorum susceptionem vel actu vel proposito
aliquis gratiam non consequitur sicut in baptismo patet et similiter est
de confessione. Et ulterius per confessionis erubescentiam et vi
clavium quibus se confitens subicit et satisfacti
onem iniunctam quam sacerdos moderatur secundum quantita
tem criminum que per confessionem innotescit pena tem
poralis expiatur. Sed tamen ex hoc quod operatur confessio ad
pene remissionem non habet quod sit de necessitate sa
lutis quia pena ista est temporalis ad quam homo
post culpe remissionem aliquis ligatus remanet. Unde
sine hoc quod ipsam in presenti vita expiaretur
esset via salutis. Ex hoc quod ad remissionem culpe
precedit medio operatur. ¶ Ad .ij. dicendum quod etsi non legatur
illorum confessio potuit tamen fieri. Multa enim sunt facta que
non sunt scripta. Et preterea Christus habet potestatem excellen
tie in sacramentis. Unde sine his que ad sacramentum pertinent
pertinent potuit rem sacramenti conferre. ¶ Ad tertium dicendum
quod peccatum quod ex alio contractum est scilicet originale potest
ab extrinseco remedium habere ut in pueris patet.
Sed peccatum actuale quod ex se ipso quis commisit non potest
expiari nisi adhibeat cooperationem ille qui peccavit. Sed ipse
non sufficit ad peccatum expiandum ex se ipso sicut

sufficiens peccatum committere eo quod peccatum ex par
te conversionis est finitum ex qua parte peccator in ipsum in
ducitur. Sed ex parte aversionis habet infinitatem
ex qua parte oportet quod peccati remissio incipiat quia
est ultimum in generatione et primum in resolutione ut
dicitur in iii. ethicorum. Et ideo oportet quod etiam peccatum actua
le ex alio medicinam habeat. ¶ Ad 4. dicendum quod
satisfactio non sufficeret ad expiandam penam
peccati ex quantitate pene que in satisfactione impo
nitur sed sufficit inquantum est pars sacramenti virtutem sacra
mentalem habens. Et ideo oportet quod per dispensatores sa
cramentorum imponatur. Et ideo necessaria est confessio. ¶ Ad .ij.
q. dicendum quod sicut in prima distinctione dictum est sacramenta sunt
quedam fidei protestationes. Unde oportet ea fidei esse
proportionata. Fides autem est supra cognitionem rationis naturalis. Unde
et sacramenta supra rationis naturalis dictamen et quia
ius naturale est quod non opinio genuit sed innata
quedam vis inseruit ut tullius dicit. Ideo sacramenta non
sunt de iure naturali sed de iure divino quod etsi non naturale
quoniam quod naturale dicitur secundum quod cuilibet rei inest
naturaliter quod ei a suo datore imponitur. Tamen proprie naturalia
dicuntur que ex principiis naturalibus causantur. Supra naturam autem que ipse
deus sibi reservat sive in ministerio operanda sive
in operibus miraculorum sive in revelationibus mi
steriorum sive in institutionibus sacramentorum. Et sic confessio
que sacramentalem necessitatem habet non est de iure naturali sed
divino. ¶ Ad .i. ergo dicendum quod adam vituperatur de hoc quod pec
catum suum coram deo non confessus est. Confessio enim que fit deo
per recognitionem peccati est de iure naturali. Non autem loquimur
de confessione que fit homini vel dicendum quod confiteri peccatum in casu
est de iure naturali scilicet cum quis in iudicio constitutus auditur
interrogatus. Tunc enim non debet mentiri peccatum excusando
vel negando de quo adam et cayn vituperantur.
Sed confessio que fit homini sponte ad remissionem peccatorum
consequendam a deo non est de iure naturali. ¶ Ad .ij. dicendum quod pre
cepta legis non manent eodem modo in lege moysi
et in lege nova. Sed confessio quamvis aliqualiter esset in lege
moysi non tamen eodem modo sicut in lege nova, nec sicut in le
ge nature. In lege nature sufficiebat interior recognitio
peccati apud deum sed in lege moysi oportebat aliquo
signo exteriori peccatum protestari sicut per oblationem
hostie pro peccato ex quo etiam homini innotescere poterat
eum peccasse. Non autem oportebat ut specialiter pec
catum a se commissum manifestaret aut peccati
circumstantias sicut in lege nova oportet. ¶ Ad 3. dicendum quod Job
loquitur de illa absconsione peccati quam facit in iudi
cio deprehensus peccatum negando aut excusando
ut ex glosa ibidem haberi potest. ¶ Ad .3. q. dicendum quod ad
confessionem dicitur obligari uno modo ex iure divino
ex hoc ipso quod est medicina et sic non omnes te
nentur ad confessionem sed illi tantum qui peccatum mortale in
currerunt post baptismum. ¶ Alio modo ex precepto iuris positivi

et sic tenetur ex institutione ecclesie edita in concilio
generali sub innocentio iii. tamen ut quilibet se peccatorem re
cognoscet quia omnes peccaverunt et egent dei gratia tamen ut
cum maiori reverentia ad eucharistiam accedat tamen ut
ecclesiarum rectoribus suis subditi innotescat ne lupus
inter gregem lateat ¶ Ad .i. g. dicendum quod quamvis homo
in hac mortali vita post baptismum naufragium evadere
possit quod est per peccatum mortale non tamen potest evadere ve
nialia quibus ad naufragium disponitur et quia in prima
ordinatur. ideo maneat penitentie locus in illa quia non
mortaliter peccavit et per consequens confessionis ¶ Ad ii. dicendum quod
nullus est qui non habeat iudicem vel curam proprium vicarium
confiteri debet qui quamvis eo inferior sit magis tamen ipse est
prelatus est tamen eo superior in quantum peccator est ipse et
illi christi minister. ¶ Ad 3. dicendum quod ex iure sacramenti non
tenetur aliquis venialia confiteri sed ex institutione ecclesie
quando non habet alia que confiteatur. vel potest dici secundum quos
dam quod extra de penitentiis non obligatur nisi illi qui habent
peccata mortalia quod patet ex hoc quod dicit quod debet omnia
peccata confiteri. quod de venialibus intelligi non potest quia nullus
omnia confiteri potest et secundum hoc ille qui non habet mortalia
non tenetur ad confessionem venialium sed sufficit ad preceptum
ecclesie implendum ut se sacerdoti representat et se o
stendat absque conscientia mortalis esse et hoc ei pro confessione repu
tatur. ¶ Ad iiii. q. dicendum quod cum propositum confitendi sit
annexum contritionem tenetur aliquis ad hoc propositum quando
ad contritionem tenetur quando peccata memorie occurrunt et
precipue in periculo mortis existat aut in quo articu
culo in quo sine peccati remissione peccatum oporteat
eum incurrere sicut cum tenetur ad celebrandum si desit
copia sacerdotis saltem contritionem tenetur et habere propositum
confitendi sed ad confessionem actualem faciendam obli
gatur aliquis dupliciter. uno modo per accidens scilicet quando ad aliquod te
netur quod non potest sine peccato facere nisi confessus. tunc enim
confiteri tenetur sicut si debeat eucharistiam percipere ad quam
nullus post mortale peccatum nisi confessus accedere debet
copia sacerdotis oblata et necessitate non urgente et
ideo venit obligatio quod ecclesia omnes obligat ad semel in anno
ad confitendum quia constituit ut semel in anno scilicet in pa
scha omnes sacramentum communionis accipiat et ideo ante
tempus illud confiteri tenetur. ¶ Alio modo obligatur aliquis ad
confessionem per se et sic videtur esse eadem ratio de confessione et de baptismo
differendo quia utrumque est sacramentum necessitatis ¶ Ad bap
tismum autem percipiendum non tenetur aliquis statim postquam habet propositum
baptismi ita quod peccet mortaliter nisi statim baptizetur
nec est aliquod tempus determinatum ultra quod si baptismum differat
peccatum mortale incurrat sed potest contingere quod in dilatione
baptismi est peccatum mortale vel non est et hoc pensandum est
ex causa dilationis quia sicut dicit philosophus in viii phisicorum vo
luntas non retardat facere opus volitum nisi propter aliquam
causam rationalem unde si causa dilationis baptismi peccatum
mortale annexum habeat ut potest si propter contemptum vel

ad huius baptismum differat dilatio erit peccatum mortale
aliter non et ideo idem videtur esse de confessione que non est maioris
necessitatis quam baptismus et quia ea que sunt de necessitate
salutis tenetur homo in hac vita implere ideo si periculum
mortis immineat quod per se loquendo obligatur aliquis ad confessionem
faciendam tunc vel baptismum suscipiendum et propter hoc iacobus
preceptum edidit de confessione facienda et extrema unctione
suscipienda et ideo videtur probabilis illorum opinio qui dicunt quod
non tenetur homo ad statim confitendum. quamvis periculosum sit
differre ¶ Alii autem dicunt quod tenetur contritus ad statim con
fitendum debita oportunitate oblata secundum rectam rationem
nec obstat quod dicitur. tempus prefigitur ut semel in anno con
fiteatur. quia ecclesia non indulget dilationem sed prohi
bet negligentiam in maiori dilatione unde per decretum
illam non excusatur a culpa dilationis quantum est ad forum conscientie
sed excusatur a pena quantum ad forum ecclesie ut non
privetur debita sepultura si morte preventus fuerit ante
tempus illud sed hoc videtur nimis durum quia precepta affir
mativa non obligant ad statim sed ad tempus determi
natum non quia dum ex hoc quod tunc commode impleri pos
sunt. quia tunc si non daret aliquis elemosinam de superfluo quamcumque
pauperi offerretur peccaret mortaliter quod falsum est. sed ex
hoc quod tempus necessitate urgente adducit et ideo
non oportet quod si statim oblata oportunitate non con
fiteatur et si maior oportunitas non exspectetur
aliquis peccet mortaliter sed quando ex articulo temporis
necessitas confessionis inducitur. nec est hoc ex indulgentia
ecclesie quod non teneatur ad statim sed ex natura precepti
affirmativi. unde ante ecclesie statutum et multo tenebantur.
quidam vero dicunt quod seculares non tenentur ante qua
dragesime tempus confiteri quod est eis penitentie tempus sed re
ligiosi tenentur ad statim quia totum tempus est eis pe
nitentie tempus sed hoc nichil est quia religiosi non te
nentur ad alia quam alii homines nisi ad que se ex voto
obligaverunt ¶ Ad primum g. dicendum quod huius. loquitur de illis
que sine sacramento deceduntur ¶ Ad ii. dicendum quod non est de necessita
te salutis corporalis quod statim medicum quærat nisi quando
necessitas curationis incumbit et similiter est de morbo
spirituali. ¶ Ad 3. dicendum quod retentio rei aliene invito
domino contrariatur precepto negativo quod obligat semper et
ad semper et ideo tenetur ad statim reddendum secus autem est
de impletione precepti affirmativi quod obligat semper
sed non ad semper unde non tenetur aliquis ad statim implendum

Ad .v. q. dicendum quod ministri ecclesie instituuntur in ecclesia
divinitus fundata et ideo institutio ecclesie presup
ponitur ad operationem ministrorum sicut opus creationis presup
ponitur ad opus nature. et quia ecclesia fundatur in fide et
sacramentis ideo ad ministros ecclesie non novos articulos
fidei edere aut editos removere aut nova
sacramenta instituere aut instituta removere pertinet
sed hoc est potestatis excellentie que soli debetur christo
qui est ecclesie fundamentum et ideo sicut papa non potest dispensare

sac ut ds sit bapo salue. ita n q salue sit cont
tioe s q obligat ex ipa in sac. set pot dispesa
re i confessioe s q obligat d pcepto ecce ut
psit as diutius cfsom differre qa ab eccia in
stitutu sit. Ad pm g dd. q pcepta iuris n
lis vn sic no pot dispesari i iur nli. ita n i iu
re positio dio. Ad ij. dd q pceptu d cfsce no
e ab hoie puro istitut qu ius sit a iac pmul
gat set a dno istitucom hunt. quus expssa
istituto ipi n legat tn quedi pfiguratio ipi
iuenit ib qd ioh cfitebat pcta q bapo t
ipi adgrum xpi ppalant 7 i h e qd dd sacdo
tib leprs fisinuslt qui quus no ecnt. no
te. sacdotes tn i eis. no t. sacdotiu sigbat.

Ad. ij. sic pce. ur q aug i dene
cfessione diffiniat dices cfso e p qm mo
b latens spe. ueie apit morb. n. 9 q. cfso ordi
nat pce e. set pcin aln e aptu. g n dbuit
dicere morb latete ecce cfso e medicia. p
pn pnie e timor. ut in xiiij d dcm e. set cfso
est ps pnie. g no dbuit pca cfsoms potie spe
set mag tiore. p illd q sb sigillo poit n api
t set claud. mag set pcin q quis cfitet sb
sigillo cfsoms poit. g no apit i cfsce pcin set
mag claudit. p quis iuenit qda alie
diffinicoes ab ista differetes. sgg. n. dic. q
cfso e pcor d testato et ipco uulnis quida
n. dnt q cfso e legittima cora sacdote pcco
z dclarato quida aut sic. cfso e sacintal d
lingtis acctato ex erubescenta et pclaues
ecce satfactoria obligas ad pagedi pniam
i iuecta g ur q cu passigta ca no oia ctineat
que i huis ctinet q isufficiens sit. Vltius
ur q cfso no sit act ututis. oms act ututis
d iur nli. q ad ututes apti sum an ut phs
dic i. ij. eth. set cfso n e d iure nli. g n e act
ututis. p act ututis mag ctre pot inocetu
qa ei qui pccauit set cfso pcti d q loqm n pot
inoceti cueire. g n e act utis. p gra que e
i sacintis a mo diff agm q e ututib et
dois. ut in pma. d. dcm e. set cfso e ps
sacmti. g no e act ututis. h g pcepta
leg se d actib ututu set cfso cadit. sb pcep
to. g e act ututis. p no meri n actib u
tutu. set cfso e meritoria q celu apit ut i
lra dz g ur q sit act ututis. Vltius ur q
cfso no sit act pnie ututis. q act illi utu
tis e q est cca ei. set ca cfsois e spes ueie ut
ex diffoe iducta pz. g ur q sit act spei 7
no pnie. p uecdia e ps tempau m. 3. li
d xxviij. dcm e. set cfso ex erubescen opat
ut ex passigta diffintoe appet. g e act

tempantie 7 n pnie. p act pnie iutit
dine mie. set cfso mag iuitit sapie pp ui
tate que i ipa ee dz. g no e act pnie. p
ad pniam mouet articls. d iudicio pp tiore
qui pnie origo e. set ad cfsom mouet arti
cls d uita etna e pt spe ueie. g no e act
pnie. p ad ututes ututis ptinet ut oste
dat se qs tale ql e. set h facit cfites. g e ac
t ututis q dz utas 7 n pnie. set q pnia
ordinat ad dstructom pcti set ad h idm or
dinat cfso. g e act pnie. Respsio dd ad
i. q. q i actu cfsois plura csidanda occr
po ipa sba act siue gen ei q e maifesta
tio q da fo d quo fit. s. pcin tco cui fiat
s. sacdos cfrto ca ei. s. spes ueie. v. effcus
s. absoluto apte pene et obligo ad alia p
te exsolueda i pma g diffco aug tangit et
sba act i apitioe et d quo fit cfso. cu dz t
morb latens. et ca i spe ueie. et i aliis diffioib
tangut a q d ill. v. assigtas ut cuilibet aspi
tienti pz. Ad. i. g dd q quis sacdos aln
sciat ei pcin ut ho. n tn scit ut d uicarius
sicut e iudex aln scit a ut ho qui nescit
ut iudex et qnt ad h p cfsom apit. l dd q
quis act pcti exior in apto sit act tn i
tior q pncipalior e e i occulto et io oz q
p cfsom apiat. Ad ij. dd q cfso psuppoit
caritate q ia efficit uni as ut inlra dz. c
tio aut e i q dat caritas. timor aut fuil
qui e sine spe e pn ad caritate set hns ca
itate mag mo ex spe q ex caritate 7 io ca
cfsoms po poit spes qm ueia. Ad tciu dd
q pcin i cfsce apit sacdoti 7 claud cfsoms
sigillo. Ad iiij. dd q no oz i q libet diffice
oia tage que ad rem diffinita ccrut. c
io iuenit qda diffoes siue assigtoes da
te penes una caz queda penes aln. Ad. ij.
q. dd. qd ad h qd aliqd dicat act ututis ut
p dcm e suffic q i sui roe aliqm cdicom
implicet q ad ututem ptineat quis aut n
omia q ad ututem reqrut iporter cfso tn
iportat ex suo noie maifestatom alic q in
cscia tenet as. sic n. sil i unu os 7 cor cueiut
si. n. qs aliqd pferat. ore q cord n teneat n
cfso set ficto dz. h aut cdico ad ututem ptinet
ut as ore cfiteat qd cord tenet 7 io cfso est
bonu ex gne et e act ututis. set tn pot ma
le. fi. n aliis debitis cstatiis uestiat. Ad
i. g. dd. q ad cfsom iui mo dbito faciendi
ut pz oz. et cui oportet i g nali i clinat io
n lis et s h cfso e d iure nli set dteminato
cstatiaz qn et quo et qt oporteat et cui

h' e existitutioe divini iuris ignscie dequo loquimur.
et sic p3 q' ius rile iclinat ad ofom medi^te
iur divino quo est euane^r q' sic q' e i oib; q' sit
d iure posito. Ad ii. dd. q' illi^s iututis e obiu
e pctm comissu^m q'uis h'itum possit i nocens
hre. tn actu n h't i innocentia pmanente ut s'
d pnia dcm e. et io i ofo pccoru d qua nc lo
qm n opetit i nocenti q'uis sit act^9 iututis
Ad. iii. dd. q' q'uis gra^m sacm'tor q' gra^m iutu
tu sit alia no tn sut oie. set distitte q' io
no e incns. ut idm sit act^9 iututis f' q' ex li.
ar. gra^m i formata pcedit et sic sacm'r l' ps
sacmti f' q' e medicia. inremediu pctu^m mo
dinata. Ad 3 q dd q' i iututib; h' osidad
e. q' qm s obiu iututis add; boi rato spal'
q' difficili reqrit' spal' iut^9 sic mag' supt^9 ad
magficentia ptinet q'uis 9ut^9 suptus medi
ocres q' doatioes ptineat ad libalitate ut
p3 i. 3. et h. et iiii. q' silis e i ofoe. ur que q'
uis ad uitatis iutute ptineat abso^te. tn f'
q' aliq' rato boi add^r ad alia iutute ptinere
icapit q' io d' phus i. iiii. eth. q' ofo q' fit i iu
diciis no ptinet ad uitatis iutute set magis
ad iusti^e et silr ofo beneficior di i laudm di
na no ptinet ad iutute uitatis h' ad uitate
late q' io q' ofo pccor ad remissiom eor co
mda n ptinet elicitiue ad iutute uitatis
ut quida dnt. set ad iutute pnie. i patie at
ad multas iututes ptine pot f' q' i sine mul
tar iututu e'n pot ofois act^9. Ad. i. g. dd
q' spes e ofois ca no sic eliciens set sic impas.
Ad. ii. q' erubescen in illa dilfoe no pot
q' ca ofois cu mag' nata sit ipedire ofois
actum set qi ca ad libaind' a pena ingt^e ipa
erubescentia pea q'da e. sic q' claues ecce
osiie ofois ad h sut. Ad 3 dd q' f' q'nda ad
aptatom ptes pnie. t'b; attributis f' ad
aptai posse. ut otco misie ul' bonitati
pndat pp dolore d malo. ofo sapie pp ui
tatis manifestatom. satfactio pp pp satfal
labore. et q2 otco e pnia pnie ps q' efficaz
aliis ptib; pbes io eod' mo iudicat' d tota
pnia sic d otcioe. Ad iiii dd q' q2 ofo
mag' ex spe pcedit qm ex tiore ut dcm e
io mag' i tintie^r a^lo d uita etna q' respicit
spes qm a^lo d iudicio qd respic timor q'
uis pnia roe otcionis eq se hat. Ad v. pa
tet soluto ex dcis.

AD. 3. sic pcedr. ur q' n sit nccm sacdoti
ofiti ad ofom. n. no obligam n ex
pia istitutoe. set dina istitutio nob' ppoie
iac. v. ofitemi alteru pcta ura. etc' n no

sit incto d sacdote. g' n oportet ofiti sacdoti.
p pnia e sacmr necitatis sic q' baps. set i bapo
pp sacmti necitate e mistr quilz ho. g' i pnia
h mistro ecce faci^da e ofo. g' suffic cuilz ofiti.
p ofo ad h e neca ut taxet pcitenti satfacti
ois mod'. set aliu as no sacdos discti^9 posset
penitenti dic satfactiois mod' q' mlti sacdo
tes. g' no e necm q' ofo fiat sacdoti. p ofo
ad h e ordinata ut ecta ut rectores pecor
suor mult' ogscat. set qnz rector siu plat
n e sacdos. g' ofo no sp faci^da e sacdoti.
set o absolutio pcitentis pp qm fit ofo no
ptinet n ad sacerdotes quib; claues ecce
omisse st. g' ofo d; fi' sacdoti. p ofo pfi
gur^r i lagu mortui iuiuficatioe. set dns
solis discipulis pcep ut lazaru solueret ut p3
Jo. xi. g' sacdotib; facieda e ofo. Vlti ur. q'
nllo cau liceat aliis qm sacdotib; ofiti q2
ofo sacmtal' accatio e. ut ex diffioe suppo
ta h'r. h dispesatio sacmti ad illu tm pti
net qui e sacmi mistr. cu g' mistr sac pnie
sit sacdos. ur q' nlli alii sit ofo fa^da. p
ofo i q'lz iudicio ordinat' ad sniaz set sen
tenti i foro otentioso n a suo iudice lata
nlla e. et io n faci^da e ofo n iudici h iu
dex i foro osciie n e n sacdos q' h't potestate
ligadi. q' soluedi. g' alii no e ofo fad'. p
i bapto. q2 quilz bapze pot si baptizat laic'
q' sn necitate n d; a sacdote bapx itat'. set
si as ofitet' laico i casu necitatis itm tenet'
sacdoti ofiti. si articlz necitatis euadat. g'
ofo sacdotal' n pot fi laico i casu necitatis.
set o e q' i lra d' terminat'. Vlti ur. ex q' ex
cusum necitatis n possit as n sacdos ofom
uenialiu audire. q2 sacm alig' ommitt' di
spesand' laico roe necitatis. set ofo uenialiu
no e d necitate salutis ut s' dcm e. g' no
ommitt' layco. p o uenialia ordiat' extma
unctio sic et pnia. set illa n pot dai a laico
ut p3. iac. ulc. g' n ofo uenialiu pot fi. Cs. o
e q' dic beda in lra. Vltius ur. q' no sit necz
q' ho ofiteat' pprio sacdoti. gg dic aplico
modamie et pietatis officio a uob ostitut
e q' sacdotib; monach' aplor figua tenetib;
licet pdicare bapte nom dac p pecorib;
orae pniaz i ponere. atq; pcta soluere. set
monachi n st ppri sacdotes aliquor cu no
hant cura aiar. g' cu ofo fiat pp absolu
tionu suffic q' fiat cuiq; sacdoti. p sic
sacdos e mistr h'r sac ita et euch. set qlz
sacdos pot ofite. g' quilz pot sacmr pnie
ministre. g' n oportet q' fiat pprio sacdoti.

p illd ad q determiate teneri no e i iura electi
one cstitutu. set sacdos cui cfiti debemus est
i iura electione cstitut ut p3 m lra p aug.
dic. n. qui uult cfiti pcca ut iueniat gra3
qrat sacdote qui sciat ligare 7 solue. g n ur
qd sit neccm. q ds ppo sacdoti cfiteat. C p
quida st plati sic pp qui no uident hre ppu
sacdote cu no hant supiore. set isti tenent
ad cfom. g no sp tenet ho cfiti ppo sacdoti
C p illd q e istitutu pcaritate g caritate n mi
litat ut b. d s3 cfo q pcaritate istituta est
g caritate militaret si ho ad cfited uni sac
doti eet obligat ut puta si pccm sciat suu
sacdote hreticu aut sollicitatore ad malu fra
gile qui ad pccm q qs ei cfitet sit pn. ul
si reuelator eet cfois pbabilr extimat. ul
si pccm g ipm cmissu sit d quo cfiti d3. g
ur q no sp oporteat cfiti ppo sacdoti. C p
ieo q e neccm ad salute n st hois arta
dine ipediat auia salutis. set mag arta
tio ur si oporteat uni hoi cfiti d neccitate
7 p h mlti possent a cfoe retrhi ul timore
ul uecndia ul dquo hi. g cu cfo sit d necci
tate salutis n dbet adh hoies artari ut
uidet q ppo sacdoti cfiteat. C set g e q
dic de. i noe. que istitu q oms utriusq
sex sel i anno ppo sacdoti cfiteat. C p
sic se ht epc ad dyocesim sua ita sacdos ad
pochia sua. set n licet uni epo i dyocesi
alt epale offim exec p statuta canon g
n licet uni sacdoti pochianu alt audie
Vlt ur q n possit ds alci qm ppo sacdoti
cfiti i ex pruilegio ul madato supioris
q n pot aliqd pruilegiu idulgi alic i p
iudiciu alrius set h e i piudiciu alt sac
dotis si ali cfom sbditi audiat g h n pot
p pruiliu ul licetiam seu madat supioris
optiri. C p illd p q ipedit diuinu madat n
p pmadatu ul pruilegiu de hois ccedi
set madatu diuinu e ad rectores ecce ut di
liget uult pecoris sui agscat. pu. xxvij.
q ipedit si aliu q ipe cfom ei audiat
g h no pot p alic hois pruilegiu ul ma
datu ordinari C p ille q audit cfom alic
e ppus iudex ei al n poss3 eu ligare et
solue. set uni hois n posst ee ples ppi iu
dices l sacdotes q te te plib3 obedire qe
i possibile sigia papene. l i possibilia. g n
pot de ds cfiti n ppo sacdoti q ex supiois
lnia C p i iuria fac sacro q sacmt reat st
eadem i l admi i utilr fac set q cfessus e
ali sacdoti tenet itm cfiteri ppo sacdoti

si peccat q no e absolut ab obe q ei te adh
g n pot licite fi q ali q ppo sacdoti cfiteat
C sex g ea q st ordis posst hnti silem ordi
nc cmiti abeo q illa fac pot. set supiori
ut epc pt audie cfom illi q e d pochia alic
psbri q g ali oia g resuat cu sit ipe pn
rector. g et pot cmitte alicui sacdoti alri
q ipe audiat C p quicqd pot iferior pot
supior set ipe sacdos pot dare licetiam suo
pochiano q altri cfiteat. g mlto fort hoc
sfior ei pt C p potestate q ht sacdos implo
ht ab epo. set ex illa potestate pot cfom au
dire. g et ead roe ali e epc potestate co
cedet. Resposo st dd ad i. q. q gra q i
sacmtis dat accipit i mlis d scedit 7 io
solus e ille mist sacmtor iqb3 gra dat
qht mistiu sup cor x itm q soli sacdotis
e qui cfecre euchastia pot 7 io cu i sac
mto pnie gra cferat solus sacdos e mist
hui sacmti 7 io soli ei facieda e sacmlr
cfo que mistro ecce fi debet C ad p m g
dd q iac. lo ex suppoe diuine istitutionis
et q di int istituto pcessat d cfoe sa
cdotib3 facienda p h q eis potestate remittedi
pecca i aplis ded ut p3. jo. xx. io itellid q
iac sacdotib3 cfom ee facienda monuit
C ad ij. dd q baps e mag sacmt necita
tis qm pnie sacmt q ad cfom 7 absolu
tionu q qm3 baps ptiniti n posset sin p
culo salutis etne ut patet i puis q n hnt
usu rois. set n e ita d cfoe 7 absolutioe q
tm ad adultos ptinet iqb3 cttio cu ppo
to cfitendi 7 dsidio absolutiois sufficit
ad libandu amorte etna 7 io n e silr d cf
foe 7 bapo C ad 3. dd q sic dcm e i satisfac
tione n solu attededu e qntitas pene set
7 ut ei f q e ps sac. 7 sic reqrit sacmtor
dispesator g uis ab alio qm a sacdote pene
qntitas possit taxari C ad. x. dd q cgno
sce uult pecoris ad duo neccm e C pmo ad
h q coordinet gg i sic cgnoscere uultu
pecoris ptinet ad cura 7 sollicitudine pa
storale q i cuib qm3 ill q n st sacdotes C sdo
ad h q pruidat eis gens medicamt sa
lutis et sic cgnscere uult pecoris ptinet ad
eu c e medicamtu salutis. s. sacmt euch
et alia ptec. s. a sacdote. 7 ad tale cgnm pe
coris cfo ordinat Ad. ij. q. dd q sic baps
e sacmt necitatis ita 7 pnia. baps aut
q e sacmt neccis ht duplice mist cui
ex officio baps icubit sacdote aliu cu roe
necitatis dispesato bapi cmitic. et ita 7

ministri penitentie et confessio est facienda ex officio est sacerdos set in necessitate et laicus vicem sacerdotis supplet ut ei confessio fieri possit. Ad primum ergo dicendum quod in sacramento penitentie non solum est aliquid ex parte ministri scilicet absolutio et satisfactionis iniunctio sed etiam aliquid est ex parte ipsius qui suscipit sacramentum quod etiam est de essentia sacramenti sicut contritio et confessio. satisfactio autem iam incipit esse a ministro in quantum eam iniungit et a penitente in quantum eam implet et ad plenitudinem sacramenti utrumque debet concurrere quando possibile est. set quando necessitas imminet debet facere penitens quod ex parte sua est scilicet conteri et confiteri cui potest qui quamvis sacramentum perficere non possit ut faciat id quod est ex parte sacerdotis absolutionem scilicet tamen effectum sacerdotis summus sacerdos supplet. Nichilominus confessio laico ex desiderio sacerdotis facta sacramentalis est quodammodo quamvis non sit sacramentum perfectum quia deest ei id quod est ex parte sacerdotis. Ad secundum dicendum quod quamvis laicus non sit iudex eius qui confitetur absolute tamen ratione necessitatis accipit iudicium super eum in quantum confitens ex desiderio sacerdotis se ei subdit. Ad tertium dicendum quod per sacramenta homo non solum deo set etiam ecclesie oportet quod reconcilietur. ecclesie autem reconciliari non potest nisi sanctificatio ecclesie ad eum perveniat. in baptismo autem sanctificatio ecclesie ad hominem pervenit per ipsum elementum exterius adhibitum quod verbo vite sanctificatur secundum formam ecclesie a quocumque et ideo ex quo semel baptizatus est a quocumque non oportet quod iterum baptizetur. set in penitentia ecclesie sanctificatio non pervenit ad hominem nisi per ministrum quia non est in aliquo elemento corporali exterius adhibito quod ex sanctificatione invisibili gratiam conferat. et ideo quamvis ille qui laico confessus est in necessitatis articulo consecutus sit veniam a deo eo quod propositum confitendi quod secundum mandatum dei concepit sicut potuit complevit non tamen adhuc ecclesie reconciliatus est ut ad sacramenta ecclesie admitti debeat nisi prius a sacerdote absolvatur sicut ille qui baptismo flaminis baptizatus est ad eucharistiam non admittitur. et ideo oportet quod iterum confiteatur sacerdoti cum copiam habere potuit et precipue quia ut dictum est sacramentum penitentie perfectum non fuit. unde oportet quod perficiatur ut ex ipsius perceptione sacramenti pleniorem effectum consequatur et ut mandatum de penitentie sacramento recipiendo impleat. Ad quartum dicendum quod per peccatum veniale homo nec a deo nec a sacramentis ecclesie separatur et ideo non indiget nova gratie collatione ad dimissionem nec indiget reconciliatione ad ecclesiam. et propter hoc non oportet quod venialia aliquis sacerdoti confiteatur quia ipsa confessio laico facta sacramentale quoddam est quamvis non sit sacramentum perfectum et ex caritate procedens et talibus natum est veniale remitti sicut per tunsionem pectoris et per aquam benedictam. Et per hoc patet solutio ad primum quia venialia non indiget sacramentum percipere ad dimissionem sui set sufficit in aliquo sacramentali ut aqua benedicta vel aliquid huiusmodi. Ad secundum dicendum quod extrema unctio non directe datur contra venialia nec aliquod sacramentum ut supra dictum est. Ad quintum dicendum quod alia sacramenta non consistunt in hoc quod ad sacramentum

accedentes aliquid agant set solum ut recipiant sicut patet in baptismo et huiusmodi. set actus recipientis requiritur ad recipiendam utilitatem sacramenti in eo qui est sue voluntatis arbiter constitutus quasi removens prohibens scilicet fictionem. set in penitentia actus accedentis ad sacramentum est de substantia sacramenti eo quod contritio confessio et satisfactio sunt penitentie partes que sunt actus penitentis. actus autem nostri cum in nobis habeant principium non possunt nobis ab alio dispensari nisi per imperium. unde oportet quod ille qui dispensator huius sacramenti est institutus sit talis qui possit imperare aliquid agendum. imperium autem non competit alicui in alium nisi qui habet super eum iurisdictionem. et ideo de necessitate huius sacramenti non est solum ut minister habeat ordinem sicut in aliis sacramentis set etiam quod habeat iurisdictionem. et ideo sicut ille qui non est sacerdos non potest hoc sacramentum conferre ita nec ille qui non habet iurisdictionem. et propter hoc oportet sicut sacerdoti ita proprio sacerdoti confessionem fieri. cum enim sacerdos non absolvat nisi ligando ad aliquid faciendum ille solus potest absolvere qui potest per imperium ad aliquid faciendum ligare. Ad primum ergo dicendum quod Gregorius loquitur de illis monachis qui iurisdictionem habent ut prelati quibus cura parochie est commissa de quibus aliqui dicebant quod hoc ipso quod monachi erant non poterant absolvere et penitentias iniungere quod falsum est. Ad secundum dicendum quod sacramentum eucharistie non requirit imperium in aliquem hominem. secus autem est in hoc sacramento ut dictum est. et ideo ratio non sequitur. et tamen non licet eucharistiam ab alio quam a proprio sacerdote accipere quamvis verum sit sacramentum quod ab eo percipitur. Ad tertium dicendum quod electio discreti sacerdotis non est nobis commissa ut nostro arbitrio faciamus set de licentia superioris si forte proprius sacerdos esset minus idoneus ad apponendum peccato salutare remedium. Ad quartum dicendum quod quia prelatis incumbit sacramenta dispensare que non nisi mundi tractare debent ideo concessum est eis a iure quod possint sibi eligere proprios confessores qui quantum ad hoc sunt eis superiores sicut et unus medicus ab altero curatur non in quantum est medicus set in quantum est infirmus. Ad quintum dicendum quod in casibus illis in quibus probabiliter timet periculum sive sibi vel sacerdoti ex confessione ei facta debet recurrere ad superiorem vel ab eo petere licentiam alteri confitendi. quod si licentiam habere non possit idem est iudicium quod de illo qui non habet copiam sacerdotis unde magis debet eligere laico confiteri nec in hiis [illegible] aliquis preceptum ecclesie quia preceptum iuris positivi non extendit se ultra intentionem precipientis que est finis precepti. hec autem est caritas secundum apostolum. nec iterum fit aliqua iniuria sacerdoti quia privilegium meretur amittere qui concessa sibi abutitur potestate. Ad sextum dicendum quod in hiis quod oportet proprio sacerdoti confiteri non erant necessaria salutis set sufficientes ad salutem illa statuentes. peccaret autem sacerdos si non esset facilis ad prebendum licentiam confitendi alteri quia multi sunt adeo infirmi qui potius sine confessione

moreretur quoniam tali sacerdoti confitentur. Verum illi qui sunt nimis solliciti ut conscientias subditorum per confessionem sciant multis desperationis laqueum iniciunt et per consequens sibi ipsis. Ad quintam questionem dicendum quod sacerdos aliquis potest dupliciter impediri ne confessionem alicuius audiat. Uno modo per defectum iurisdictionis. Alio modo per defectum executionis ordinis sicut excommunicati et degradati. Et hic quicumque autem iurisdictionem habet potest ea que iurisdictionis sunt committere et ideo si sacerdos impediatur quod alicuius confessionem audire non possit per defectum iurisdictionis potest sibi per quemlibet qui iurisdictionem habent inmediatam in illos committi quod confessionem audiat et absoluat siue per ipsum sacerdotem siue per episcopum siue per papam. Sicut autem propter executionis ordinis impedimentum audire non potest potest sibi concedi quod confessionem audiat per eum qui impedimentum amouere potest. Ad primum ergo dicendum quod preiudicium alicui non fit nisi ei subtrahatur quod est in fauore iurisdictionis ipsi inductum. Omnis autem potestas non est commissa alicui homini in fauorem suum sed in utilitatem plebis ad honorem dei. Et ideo si superioribus prelatis expedire uideatur ad salutem plebis et ad honorem dei promouendum quod aliis ea que sunt iurisdictionis committatur in nullo fit preiudicium inferioribus prelatis nisi illis qui querunt que sua sunt et non que Ihesu Christi et qui gregi presunt non ut eos pascant sed ut ab eis pascantur. Ad secundum dicendum quod rector ecclesie debet uultum pecoris sui agnoscere dupliciter. Uno modo per sollicitam exterioris conuersationis considerationem quia inuigilare debet super gregem sibi commissum. Et in hac cognitione non oportet quod credat subdito sed certitudinem facti inquantum potest inquirat. Alio modo per confessionis manifestationem. Et quantum ad hanc cognitionem non potest maiorem certitudinem accipere quam ut subdito credat quia hec est ad subueniendum conscientie ipsius. Unde in foro confessionis creditur et homini pro se et contra se non autem in foro exterioris iudicii. Et ideo ad hanc cognitionem sufficit quod credat subdito dicenti se alii absoluere uolenti confessum fuisse et sic patet quod talis cognitio pecoris per priuilegium alicui indultum de confessione audienda non impeditur. Ad tertium dicendum quod inconueniens esset si duo equaliter super eandem plebem constituerentur sed quod duo quorum unus principalior sit alio super eandem plebem constituantur non est inconueniens et secundum hoc super eandem plebem inmediate sunt sacerdos parrochialis et episcopus et papa. Quilibet eorum potest ea que sunt iurisdictionis ad ipsum pertinentia alii committere sed si superior committat qui est principalior est dupliciter potest committere aut ita quod eum uice sua constituat sicut papa et episcopus suos penitentiarios constituunt et tunc talis est principalior quam inferior prelatus sicut penitentiarius pape quam episcopus et penitentiarius episcopi quam sacerdos parrochialis et magis tenetur ei confitens obedire. Alio modo ut eum coadiutorem illius sacerdotis constituat et quia coadiutor coordinatur ad eum cui adiutor datur ideo coadiutor est minus principalis. Et ideo penitens non tantum tenetur obedire ei quantum proprio sacerdoti. Ad quartum dicendum quod nullus tenetur confiteri peccata que non habet et ideo si aliquis penitentiario episcopi uel alii habenti commissionem confessus fuit quamuis sint sibi dimissa peccata et quo ad deum et quo ad ecclesiam non tenetur ea confiteri proprio sacerdoti quantumcumque petat sed propter statutum ecclesie de confitendo semel in anno proprio sacerdoti eodem modo se debet habere sicut ille qui habet solum uenialia confiteri. Et quidam dicunt uel quod confiteatur se aperto modo inuenire quod sacerdos ei in foro conscientie credere tenetur. Sicut iste tenetur confiteri non fuisse postquam confessus fuisset. Quia quanto pluribus sacerdotibus confitetur quis tanto plus de pena ei remittitur tum ex erubescentia confusionis quam in penam satisfactoriam computatur tum ex clauium. Unde toties posset aliquis confiteri quod ab omni pena liberaretur nec recitatio facit iniuriam sacramento nisi illi in quo satisfactio adhibetur propter imperfectionem caritatis uel permanente confessionem quorum neutrum est in penitentia. Unde bonum est quod ille qui auctoritate episcopi confessionem audit inducat confitentem ut confiteatur proprio sacerdoti quem si noluerit non absolui debet.

AD sextum sic proceditur. Videtur quod confessio esse non possit in formis ecclesie ii. xvii. dicitur a mortuo uelut qui non possit est perit confessio. Sed ille qui non habet caritatem est mortuus quia ipsius est anime uita. Ergo absque caritate non potest confessio esse. Preterea confessio diuiditur contra contritionem et satisfactionem sed contritio et satisfactio non possunt esse extra caritatem fieri. Ergo nec confessio. Preterea in confessione oportet quod os cordi concordet quia hoc ipsum nomen confessionis requirit. Sed ille qui adhuc manet in affectu peccati quod confitetur non habet cor ori conforme quia corde peccatum tenet quod ore dampnat ergo talis non confitetur. Sed contra quilibet tenetur ad confessionem mortalium. Sed si aliquis semel confessus est in mortali existens non tenetur ulterius ad confitendum eadem peccata quia tunc cum nullus sciat se caritatem habere nullus sciret se confessum fuisse. Ergo non est de necessitate confessionis quod sit caritate formata. Ulterius uidetur quod non oporteat confessionem esse integram ut scilicet omnia peccata uni sacerdoti aliquis confiteatur. Quia erubescentia facit ad diminutionem pene. Sed quanto quis pluribus sacerdotibus confitetur tanto maiorem erubescentiam patitur. Ergo fructuosior erit confessio si pluribus sacerdotibus diuidatur. Preterea confessio ad hoc est in penitentia ut pena secundum arbitrium sacerdotis taxetur pro culpa. Sed et sufficiens pena potest imponi a diuersis sacerdotibus de diuersis peccatis. Ergo non oportet uni sacerdoti omnia confiteri peccata. Preterea potest contingere quod post confessionem factam et satisfactionem perfectam recordetur quis alicuius mortalis quod dum confitebatur in memoria non habebat et tunc copia proprii sacerdotis cui prius confessus fuit haberi non potest. Poterit ergo illud solum peccatum alteri confiteri et sic diuisa peccata diuersis sacerdotibus confitebitur. Preterea sacerdoti

non debet fieri confessio de peccatis nisi propter absolutionem. Sed quia sacerdos qui confessionem audit potest de quibusdam peccatis absolvere et non de omnibus, ergo ad minus in tali casu non oportet quod confessio sit integra. ¶ Sed contra hypocrisis est impedimentum penitentie ut in precedenti distinctione dictum est. Sed dividere confessionem ad hypocrisim pertinet ut Augustinus dicit. Ergo confessio debet esse integra. ¶ Praeterea confessio est pars penitentie. Sed penitentia debet esse integra ut xv. distinctione magister dicit. Ergo et confessio. Ulterius videtur quod possit palam quis confiteri vel per scriptum, quia confessio est necessaria ut peccata conscientiam penitentis pandat. Sed ille potest et palam vel per scripturam suam conscientiam sacerdoti manifestare. Ergo sufficit palam vel per scripturam confiteri. ¶ Praeterea quidam non intelliguntur a propriis sacerdotibus propter lingue diversitatem et tales non possunt nisi per alios confiteri. Ergo non est de necessitate sacramenti quod per se ipsum confiteatur. Et ita videtur quod si palam quis confessus fuit qualitercumque quod sufficiat ad salutem. ¶ Praeterea de necessitate sacramenti est quod homo proprio sacerdoti confiteatur ut ex dictis patet. Sed aliquando proprius sacerdos est absens cui non potest penitens propria voce loqui. Posset autem per scriptum suam propriam conscientiam ei manifestare. Ergo videtur quod suam conscientiam per scriptum ei transmutare debeat. ¶ Sed contra homo tenetur ad confessionem peccatorum sicut ad confessionem fidei. Sed confessio fidei est ore facienda ut patet Ro. x. Ergo et confessio peccatorum. ¶ Praeterea qui per se ipsum peccavit per se debet penitere. Sed confessio est pars penitentie. Ergo penitens debet confiteri voce propria. Ulterius videtur quod ille conditiones xvi que a magistris assignantur, huiusmodi versibus contente, non requirantur ad confessionem. Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis, atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda, integra, secreta, lacrimabilis, accelerata, fortis et accusans et sit parere parata. Fides enim et simplicitas et fortitudo sunt virtutes per se. Ergo non debent poni conditiones confessionis. ¶ Praeterea purum est quod non habet permixtionem; simplex opponitur vel commixtionem aufert. Ergo superflue utrumque ponitur. ¶ Praeterea peccatum semel commissum nullus tenetur confiteri nisi semel. Ergo si homo peccatum non iterat non oportet quod sit penitentia frequens. ¶ Praeterea confessio ad satisfactionem ordinatur. Sed satisfactio quandoque est publica. Ergo et confessio non semper debet esse secreta. ¶ Praeterea illud quod non est in potestate nostra non requiritur a nobis. Sed lacrimas emittere non est in potestate nostra. Ergo non requiritur a confitente. Responsio dicendum ad primam questionem quod confessio est actus virtutis et pars sacramenti. Secundum autem quod est actus virtutis est actus meritorius proprie et sic confessio non valet sine caritate que est principium merendi. Sed secundum quod est pars sacramenti sic ordinat confitentem ad sacerdotem qui habet claves ecclesie, qui per confessionem conscientiam confitentis cognoscat. Et secundum hoc confessio potest esse in eo qui non est contritus, quia potest peccata sua sacerdoti innotescere et clavibus ecclesie se subicere, et quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum tamen fictione recedente percipere incipiet sicut et in aliis sacramentis. Unde non tenetur iterare confessionem qui fictus accedit, sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri. ¶ Ad primum ergo dicendum quod auctoritas illa intelligenda est quantum ad fructum confessionis percipiendum quem nullus extra caritatem existens percipit. ¶ Ad secundum dicendum quod contritio et satisfactio fiunt deo, sed confessio fit homini, et ideo de ratione contritionis et satisfactionis est quod homo deo sit per caritatem unitus, non autem de ratione confessionis. ¶ Ad tertium dicendum quod ille qui peccata que habet narrat verum loquitur et sic cor concordat labiis quantum ad substantiam confessionis, quamvis cor discordet a confessionis fine. Ad secundam questionem dicendum quod in medicina corporali oportet quod medicus non solum unum morbum contra quem medicinam dare debet cognoscat, sed etiam totam habitudinem illius ipsius infirmi, eo quod unus morbus ex adiunctione alterius aggravatur et medicina que uni morbo competeret alteri nocumentum pararet. Et similiter est in peccatis, quod unum aggravatur ex adiunctione alterius, et illud quod uni peccato esset congrua medicina incentivum alteri prestaret, est quando aliquis ad diversis peccatis sit infectus, ut Gregorius in pastorali docet. Et ideo de necessitate confessionis est quod omnia peccata homo confiteatur que in memoria habet, quod si non faciat non est confessio sed confessionis simulatio. ¶ Ad primum ergo dicendum quod etsi erubescentia sit multiplicior quando dividit diversa peccata diversis, tamen omnes simul non sunt ita magne sicut illa una qua quis omnia peccata sua simul confitetur, quia unum peccatum per se consideratum non ita demonstrat malam dispositionem peccantis sicut quando cum pluribus aliis consideratur, quia in unum peccatum aliquis quandoque ex ignorantia vel infirmitate labitur, sed multitudo peccatorum demonstrat malitiam peccantis vel magnam corruptionem eius. ¶ Ad secundum dicendum quod pena a diversis sacerdotibus imposita non esset sufficiens, quia quilibet consideraret tantum unum peccatum per se et non quantitatem ipsius quam habet ex adiunctione alterius, et quandoque pena que contra unum peccatum daretur esset promotiva alterius peccati. ¶ Praeterea sacerdos confessionem audiens vicem dei gerit, et ideo debet ei hoc modo fieri confessio sicut fit deo in contritione. Unde sicut non esset contritio nisi quis de omnibus conteretur, ita nec confessio nisi quis de omnibus que memorie occurrunt confiteatur. ¶ Ad tertium dicendum quod quidam dicunt quod quando aliquis recordatur eorum que prius fuit oblitus, debet iterum que confessus fuerat confiteri, et precipue si non potest habere eundem cui ante confessus fuerat, qui omnia cognoscat, ut totius culpe quantitas uni sacerdoti innotescat. Sed hoc non videtur necessarium, quia peccatum habet quantitatem et ex se ipso et ex adiunctione alterius; peccatorum autem de quibus confessus est manifestavit quantitatem quam ex se ipsis habent. Ad hoc autem quod sacerdos utramque quantitatem habeat peccati cuius peccatum fuerat cognoscat, sufficit quod hoc peccatum penitens dicat explicite et alia in generali, dicendo quod et alia multa confitetur que oblitus fuit. ¶ Ad quartum dicendum quod etsi sacerdos non possit de omnibus absolvere, tamen tenetur penitens omnia confiteri ut quantitatem totius culpe cognoscat

et d ill dqbz n pot absolue ad superiore remittit. Ad 3. q. dd confessio no e solu act virtutis set 7 e ps sacramenti. eqius aut ad eo, s q e act virtutis sufficeret qualitercumque fieret 7 si n eet tata difficultas i uno mo sic 7 i alio tn s q e ps sacramenti ht determinatu actu sic 7 a sacramenta ht determinata mim et sic i bapo adsignd i tiore ablucom assuit illd elui cui e maxius i abluendo ita i actu sacramentali ad manifestand ordinate fuit ille act q maxie gsueuim manifestae. s. p ppu ub. alij. n. i oi sr iducti i supplemet isti. Ad pm g dd qd sic i bapo n sufficit qlrcuz ablue set per elm determinat ita n i pnia suffic qlrcuz + pecta manifestae sz oz qd p actu determinatu manifestet. Ad ij. dd q ideo qui usu ligue no ht sic mut ul qui alti lingue e sufficit q p scriptam aut nutu aut interprete gfiteat qr no exigit ab hoie plus qm possit q ius ho no dbat bapm accipe n i aq qr aq e oio ab exiori 7 nob ab alio exibet. sz act gfonis e a nob 7 io qn n possum uno mo dbem. s q possum gfiti. Ad 3. dd q i absentia ppi sacerdotis pot 7 laico fi gfo 7 io no oz q p scriptu fiat qr plus ptinet ad necitate gfonis act qm ille cui fit gfo. Ad 4. q. dd q dicaz gdnu queda sr dnecitate gfois ul qda d bn ee ipi. ea q sr d necitate gfois ul gpetut ei s q e act virtutis ul s q e ps sacramenti. si po mo aut roe virtutis i gnie aut roe spal virtutis c e act. aut ex ipa roe act virtutis aut igne sr. iiij. gdictoes ut i ij. eth dz. Ce e ut as sit. sciens 7 qut ad h gfo dz ee discreta s q i actu ois virtutis pdentia requirit. est aut h discreto v maiori cu maiori pode gfiteat. Sa gdicio e ut sit eliges qr act virtutis dz ee uolutarius 7 qut ad h dic libens. Tercia gdicio e ut pp h. s. fine dbit operet 7 qntu ad h dic qd d h ee pura. ut. s. recta sit itetio. Qrta qd immobli operet et qu ad h dic qd debet ee fortis ut. s. pp uecudia n dimitat e aut gfo act virtutis pnie. que gdm ponitu sut i horroe turpitudis pecti 7 qut ad h gfo dz ee uecudia ut s no se iacet d pctis pp aliq sctiuaitate admixta. Sco p gdz ad dolore de pecto gmisso et qut ad h dz ee lacrimabilis. Tercio i abi coe sui terminat et qut ad h dz ee humilis ut semisu gfiteat q infirmu set ex ppa roe hi act q e gfo ht qd sit maifestatiua que quid maifestato p. e. pot ipediri. Pmo p falsitate et qu ad h dic fidelis. i.

uera. Sco p obscuritate 7 qu h dic nuda ut no i uoluat obscuritate uboz. Tercio p uboz multiplicacom 7 qu h dic qd sit simplx ut no recitet i gfoe n q ad pecti qutitate ptinet. Qrto ut no sbtrahat quid d hiis q maifestada sr. et pp h dic integra. Similiter q gfo e ps sacramenti. sic gemit iudiciu sacerdotis qui e minister sacramenti. vn oz q sit accusans ex pte gfitetis pere parata p gpom ad sacerdote secreta qut ad gdim fori in quo d occultis gscie agr. set d bn ee gfonis e q sit freqns 7 sit accelerata ut. s. ista gfiteat. Ad. i. g. dd q n e icons q gdito uni virtutis i actu alteius inueniat qui ab ipa impat ul qr mediu q e uni virtutis pncipalis 7 alie virtutes pticipa com hnt. Ad ij. dd q h pura intetio ht q excludit pravitate aq ho i muda set simplex aliem admixtione. Ad tciu dd q h n e d necitate gfois set d bn ee. Ad 4. dd q pp scandalu alioz qui possent ex pctis auditis ad mal' i clinai n dbet gfo i publ fi set i occulto ex pena aut satisfactoria n scandaligat ita qs qr qnqz p puo ul nllo pecto silia opa satisfactoria fiut. Ad v. dd q e intellid d lacrimis metis.

Ad v. sic pcede ur q gfessio n libet a morte pcti. gfo. n. gtrcom se set gtrto suf fit delet culpa. g n libat a morte pcti. Pt sic mors e culpa ita uenialle. set p gfom sit uenialle q pus erat mortale ut i mlta dr. g p gfom n remittit culpa set culpa i culpa muta. Set q gfo e ps pnie sacramenti. set pnia a culpa libat g et gfo. Ulterius ur q gfo no libet a mo a pena. qr pecto n dlet n pena etna p gtrtom dimittit pena aute temporalis p satisfactom. g p gfom nich dimittit d pena. Pt uolutas p facto reputatur ut i lra dz. set ille qui gfess e huit ppositu gfitedi. g tm ualuit ac si sic fuisset gfess e huit ppositu gfitedi. g tm ualuit ac si sic fuisset gfess 7 ita p gfom q postea facit nich d pena dimittit. Set q gfessio pecam ht set pal'a opa penalia expiat pena pecto dbita g et p gfom. Ulterius ur q n apiat padisu. qr diusoz diusi sr effcs. set apto padisi effcus bapi e. g n e effcus gfonis. Pt i mid q clausu e an apcoz i tri no pot set an gfom moriens padisu itre pot. g gfo no apit padisu. Pt gfo fac hominem sbici clauibz ecce; set p eas apit padisus g 7 p gfom. Ulterius ur q gfonis effcus poi n dbat q tbuat spe salutis. qr spes ex

omnib; actib; meritoriis pueni̅t. sic no̅ ur̅ e̅e
amplius effectus ɔfois. C[ontra] p[er]tribulatoes ad spe̅ pue
niri. ut p[atet] jo. v. set tribulato̅m ho̅ p[er]cipue in
satisfactoe̅ sustinet. g[o] tribue̅ spe̅ salutis mag[is] e̅
satisfactois q[ua]m ɔfois. C[ontra] set ɔ p[er] ɔfom ho̅ hu̅mi
lior ɛ minor fit sic in lu̅ca mag[is] dicit s[ed] ph[arisaeus] h[o]
accipit spe̅ salutis. g[o] ɔfois effectus e̅ tribue̅ spe̅
salutis. Responsio d[icendu]m ad .i. q. ex q[uo] p[eniten]tia inq[ua]n[tu]m
e̅ sacra̅m[en]t[u]m p[re]cipue i ɔfoe̅ p[er]ficit q[uia] p[e]c[c]a ho̅ mi
nistris eccl[esi]e se subdit q[ui] sunt sacramentor[um] dispe[n]satores
ɔ[tr]ito̅ .n. uotu̅ annexu̅ h[abe]t ɛ satisfacto̅ p[ro] iudicio
sacerdotis e̅ sic ɔfo̅ t[er]minat[ur]. et q[uia] i sacra̅m[en]to p[eniten]tie gr[ati]a
infundit p[er] q[ua]m fit remissio p[e]cc[at]or[um] sic i bap[tism]o i[de]o
eo m[od]o ɔfo̅ ex vi absolutionis ɔiu̅cte remittit
culpa̅ sic ɛ baps. lib[er]at .n. baps a morte p[e]cc[at]i
n[on] solu̅ s[ed]q[uo]d actu suscip[it]ur. set ɛ s[ed] q[uo] i uoto h[abe]t[ur]
sic p[atet] i ill[is] q[ui] iam s[an]c[t]ificati ad bapt[is]m[u]m accedu̅t
et si d[iabolu]s i[m]pedime̅t[um] n[on] p[re]staret ex ip[s]o collato̅ bapt[is]mi
g[rati]am ɔseq[ue]ret[ur] remitte[n]te[m] p[e]c[c]a si p[ri]us e̅ remissa n[on]
fuisset. et simil[ite]r d[icendu]m e̅ d[e] ɔfoe̅ adiu̅cta absoluti
oe̅ s[ed] q[uo] i uoto penite̅tis p[re]cessit a culpa lib[er]auit
postmod[um] au̅t i actu ɔfois ɛ absolutionis gr[ati]a
augetur ɛ q[uo]q[ue] p[e]cc[at]or[um] remissio daret[ur] si p[re]cede[n]s do
lor d[e] p[e]cc[at]is n[on] sufficie[n]s ad ɔt[ri]tione̅ fuiss[et] ɛ i[m]pe
d[imen]t[u]m obice̅ g[rati]e n[on] p[re]beret. et i[de]o sic d[e] bap[tism]o d[icitu]r q[uod]
lib[er]at a morte ita ɛ d[e] ɔfoe̅ dici pot[est]. C[ontra] ad .i. g[o] d[icendu]m
q[uod] ɔt[ri]to̅ h[abe]t uotu̅ ɔfois adiu̅ctu̅ ɛ i[de]o eo m[od]o li
b[er]at a culpa penite̅tis sic d[e]siderium bap[tism]i bap[tiza]ndos.
C[ontra] ad .ii. d[icendu]m q[uod] ueniale n[on] fuit p[ro] culpa set p[ro] pena
d[e] facili expia[n]da. unde no̅ seq[ui]t[ur] q[uod] culpa i culpa co̅
u[er]tat set p[e]c[ca]t[u]m adiu̅ctat. dicit[ur] .n. ueniale tripl[iciter].
uno m[od]o ex g[e]n[er]e sic u[er]b[um] ociosu̅; alio m[od]o ex ca[usa] .i.
ca[usa]m ueni[a]e i se h[abe]n[s] sic p[e]cc[atu]m ex i[n]firmitate; alio
m[od]o ex eue̅tu. sic accip[it]ur h[ic] q[uia] p[er] ɔfom h[oc] euenit
q[uod] d[e] culpa ɔt[ri]ta homo uenia̅ ɔseq[ui]t[ur]. Ad
.ii. q. d[icendu]m q[uod] ɔfo̅ simil[ite]r cu̅ absolutoe̅ h[abe]t ui[m] lib[er]a[n]di
a pe[n]a dupl[iciter]. uno m[od]o ex ui absolutionis ɛ sic
q[uo]d lib[er]at uoto ex[i]n[de] a pena et[er]na. sic ɛ a culpa
q[ua]q[ua]d[a]m pena e̅ pena ɔtemp[ti]b[i]l[i]s ɛ ex toto ɛ ex
t[er]minas a q[ua] ho̅ lib[er]at[ur] adhuc manet obligat[us]
ad pena̅m te[m]p[or]ale̅. set q[uo]d p[e]c[c]a e̅ me[dici]na p[ur]ga[n]s
ɛ p[re]miciens .?. pena restat i p[ur]gatorio puniendu
ɛ h[uius] q[uod] a pe[n]a i fi[n]e sit lib[er]ati q[ui] q[uo]d pena e̅ i p
porc[i]o[n]ata uirib; penite̅tis i h[oc] mu̅do uiue̅tis set
p[er] clauiu̅ uirtu̅te d[i]minuit[ur] q[uia] p[ro]porc[i]o[n]ata uirib;
penite̅tis rema[n]et ita q[uo]d satisfacie̅do se i h[a]c ui
ta p[ur]gare pot[est]. a[li]o m[od]o d[i]minuit pena̅m ex ip[s]a n[atur]a
act[us] ɔfite̅tis q[ui] h[abe]t p[e]n[am] erubesce[nti]e annexa̅ ɛ i[de]o
q[uan]to a[li]q[ui]s plies d[e] eisd[em] p[e]cc[at]is ɔfitet[ur] ta̅to mag[is]
p[e]c[c]a d[i]minuit[ur] ɛ p[e]c[cat]i. patet R[esponsi]o ad .i. C[ontra] ad s[ecundu]m. d[icendu]m
q[uod] uolu̅tas p[ro] facto n[on] reputat[ur] i h[ii]s q[ui] s[unt] ab alio
sic e̅ d[e] bap[tism]o n[on] .n. t[ame]n ual[et] uolu̅tas suscipie̅tis
bapt[is]m[u]m sic ip[s]i[us] suscepto̅ s[ed] uolu̅tas reputat[ur]
p[ro] facto̅ i h[ii]s q[ui] s[unt] o[mn]io ab h[omi]ne. et ite[m] q[ua]ntu̅ ad
p[re]miu̅ et[er]ne. no̅ au̅t q[ua]ntu̅ ad pe[n]e remotoe̅
et h[uius] r[ati]o. q[uia] attendit[ur] meritu̅ actu[um] et fa[cti]o et
i[de]o ɔfessus ɛ absolutus uni[tur] i p[ur]gatorio punietur
q[ua]m ɔt[ri]t[us] t[ame]n. Ad .3. q. d[icendu]m q[uod] a paradisi i[n]troitu p
h[abe]t a[li]q[ui]s p[ro] culpa̅ ɛ reatu̅ pene et q[uia] h[oc] i[m]pedime̅
t[u]m ɔfo̅ amouet ut ex d[ic]tis patet i[de]o d[icitu]r paradis[um]
ap[er]ire. C[ontra] ad p[ri]m[u]m g[o] d[icendu]m q[uod] q[ua]muis baps ɛ p[eniten]tia
sit diu[er]sa sacra̅ t[ame]n agu̅t in uirtute passiois
x[risti] p[er] q[ua]m paradisi adit[us] est ap[er]t[us]. C[ontra] ad .ii. d[icendu]m q[uod]
a[nte] uotu̅ ɔfonis paradisi e̅e̅t claus[us] p[ro] p[e]ccato
mortali q[ua]muis postea p[er] ɔfom uoc[a]t[ur] i[m]portatis
ap[er]t[us] sit ɛ a[nte] ɔfom actuali[ter] fc[t]a[m] n[on] t[ame]n obsta
du̅ reat[us] e̅ totali[ter] remotu̅ a[nte] ɔfom ɛ satisfac
tionu̅. Ad .e. q. d[icendu]m q[uod] spes remissiois p[e]cc[at]or[um] n[on]
e̅ nob[is] n[isi] p[er] x[ristu]m et q[uia] ho̅ se p[er] ɔfom subicit cla
uib; eccl[esi]e expulsoe̅ ex uirtute h[abe]ntib;. i[de]o d[icitu]r q[uo]d
ɔfo̅ spe̅ salutis tribuit. C[ontra] ad p[ri]m[u]m g[o] d[icendu]m q[uod] ex ac
tib; no̅ pot[est] e̅e̅ spes salutis p[r]incipal[ite]r set ex g[rati]a
redemptois ɛ q[ui]a ɔfo̅ g[rati]e redemptois innitit[ur]
i[de]o spem salutis tribuit no̅ solu̅ ut act[us] meritori[us]
s[ed] ut sacra̅m[en]ti p[ar]s. C[ontra] ad .ii. d[icendu]m q[uod] tribulato̅ spe̅ sa
lutis tribuit p[er] experiment[u]m p[ro]p[ri]e uirtutis ɛ p[ur]ga
to̅m a pena set ɔfo̅ ɔ m[od]o p[re]d[ic]to.

Dicu̅t .n. q[ui]dam t[ame]n oppi[nio] e̅ q[uod] mag[is]t[er] no[n]
tangit. q[uo]d dimittit[ur] culpa p[er] ɔt[ri]to̅m. s[ed] ɔ
dicere. s[cilicet] si ɔfiteat[ur]. set h[aec] oppi[nio]o uni[us] h[abe]t d[e] r[ati]o[n]e
q[uia] a[liquis] q[uia] stat[us] salutis n[on] d[e]pendet a futuro q[uia] sic
d[icitu]r eccl[esiastic]i .xii. u[bi] lignu̅ ceciderit i[bi] erit. u[nde] n[on] e̅ d[icen]du̅
q[uo]d ho̅ ad statu̅ salutis p[er] dimissio[ne]m p[e]c[cat]i redu
cat[ur] s[ed] ɔdicoe̅ ɔfois simp[lic]i[te]r. uotu̅ p[ro]p[ter] ratione
indicat[ur] h[oc] i[n]tellige[n]d[um] e̅ t[ame]n d[e] b[on]is q[uia] d[e] malis
q[uia] uotu̅ plenu̅ e̅ ita q[uod] nich[il] ab executione
retardat n[isi] i p[otes]t. si au̅t op[er]o adiu̅cta addat
aliq[ui]d ad uolu̅tate̅ sic i ill[is] op[er]ib; q[ui] h[abe]nt i
ip[s]o actu d[e]lectato̅m uolu̅tate̅ p[ro]uocante̅ t[ame]n
op[er]o add[it] ɛ q[ua]ntu̅ ad meritu̅ ɛ d[e]mit[tit] s[ed] tale. al[ias]
no̅. set semp[er] addit op[er]o q[ua]nt[um] ad aliq[ui]d adiu̅ct[u]m
tu̅ q[uo]d e[st] utilitas ɔn[tr]is actu̅ i[n] b[on]is ut effectus
ei[us] ul[tra] nocume̅t[u]m i mal[is]. no̅ d[icitu]r s[ed] no[n] m[eritori]e. g[o] u[idetu]r q[uod]
n[on] req[ui]rit[ur] o[mn]is ɔfo̅. et d[icendu]m q[uod] ip[s]e ge[n]er[aliter] h[abe]t uotu̅
uocal[is] ɔfois adiu̅ctu̅. nec pot[est] ɔfiti. s[cilicet] ɔfoe̅
effica[cite]r ad salute̅ q[uia] n[on] e̅ uita cor[poris] ɛ c[etera]. no̅ o[portet]
q[uod] sit similitudo q[ua]ntu̅ ad om[n]ia set solu̅ q[ua]ntu̅ ad
h[oc] q[uod] sic a[n]i[m]a cor[poris] sensu̅ ɛ mot[um] p[re]bet p[er] h[oc] q[uod] e̅ i
cor[pore]. i d[icitu]r a[n]i[m]e sp[irit]uali[s] in q[ua] h[abi]tat p[er] g[rati]am no̅ pot[est]
quisq[ua]m. ɛ c[etera]. h[oc] t[ame]n p[ur]gatiua distingit[ur] sic q[uia] bap[tismu]s
p[ur]gat a culpa originali ɛ actuali set p[eniten]tia
q[ua]ntu̅ ad ɔt[ri]to̅m a culpa actu[a]li t[ame]n. ɔfo̅ au̅t actu
exercita directe a p[e]c[ca]to. nemo dicat occulte. ita
s[cilicet] q[uod] sacerdoti n[on] manifestet set en[im] d[omi]nu[m] m[odo]. ɛ c[etera].

g° ur q licеat pl' ofiti. et ꝺ q nra lra q uior
e hr si abscodi ut ho pctm iq absconsio negat
e q mādatū di fcā fuist° aut lnim q h poit
dicēd q n licet pl' ofiti. n forte sit pctm
maif° qz tal' hūilitas pcto pudicaret q ex
pcto maifesto posset scādalizari. set satisfactio
imaif° fca qdamō pcta iōspectu p° ofite. l'
d q io d ofes iuditō fca q nō d ofoe sacal.
nll' d bite g̃uiois. h auctas 7 seqns ostendūt
qd sine satisfactoe pcm n dimit q g h oppio
dicebat quibzdā uisū e 7c. h q poit h pop
pice hrsis e nō q explicite sit g alīq arti
culū ul' pcedns l' seqns ad ipz s ïplicite ad
gnū fidi otinet qz seqr qd claues ecce n sit
nece ad salute 7 italib3 an qm dtimnet p
eccam seqr q ex eis ad ad gnū fidi n iudicat
hrsis ee h oppio 7 sic magr 7 gnm h p oppice
ponit. set nc p dtimiacōm ecce. sb inoc. iii.
fcam hrsis reputādi e. reuela uia tua ecc
h nō lr d reuelatioe sacmtali set d reuela
tioe sacmtali set d reuelatioe q fit i supplic
orois. nō dico ut ofiteais ea ecc. qui. n. ofi
tet sacdoti nō ofiteē ei ut ꝯpuo set ut do
ise uolūtaie excois 7c. n qd de se ipo exigat
possit set exgcatō h lage ponit puolūtaiā
cohibitioe q ds se sbthit asacris exhūilita
te. itita. n. sola dāpnat h lr aug° exposit
i. si d tm itita ucet g nos sn mia qz ad
gm ipi' post pcc sn mia redire n possumus
qnto plib3 ofite nō dideēs pcta set integ° oib3
ofee maioze ueiā. saltē pp erubesceriā 7 sa
cdotis intcessiōm ul' ex ui g clauiū qudam
dnt s, d h ïppq d. dicet. qui sciat solue
7 ligare h sciā 7 sin sit maioz. tm tanta dz ee
ut sciat distigue int pctm 7 n pcm uele
7 mozle et si i a° eet dubitatō poss3 ad disc
toēs recurre. ponit aut mlte odictoēs alie
q reqrit ad ofessore ut ofitētes alicāt q
huis usib3 otinet. Cofessor dulcis affabi
lis atq3 suauis. pdes discrete mitis pius
atq3 benign. nō petat sacdos qz tales exe
cutōm ordinis nō hnt et iurdictoe caet
et lr d dione p hrsim aut scisma aut ex
coicatōm. d. XVIII.

Hic qui solet si pctm 7c. postq dtimina
uit magr d pnia qntū ad totū et
ptes ei h incip dtiminae d potate mi
strox qb3 hi sacmta dispesatō omissa e
odib3 i. p. d; i p dtimnat d ipa potate
q claues ecce dnr. i sa dtimnat d hntib3
claues. xix. i. postqm ofessū e. ecc. pma in
d. i pma mouet. q. ex pdcs d potate mi
strox i sa dtimiat ea ostedes q dicat ee
claues 7 ad qd se extendat i. claues iste n s
7c. et h ps i d. i pa dtimiat d clauib3 et ordi
natis ad pccox remissiōm. i sa dtimiat d qb3
da ee pctm exutib3 p quox ablatōm pctm
remitti dr. i. h q sit illa 7c. i pma dtiminat
d clauib3 i sa d effcu eax. i. set que ute a
pccd ee p duo fac po q quit sit claues. so
d quid eax usus. i. usus uo eax. set q ute
apcro 7c h iqrit d effcu clauiū 7 diuid i.
d. p. i pa d. qd potates clauiū nō se exte
dut ad remissiōm culpe. qz h solus di e. i
sa pte d p q m mod sacdotes dicat pcta
remitte. i. n io tn negam. ee pm tn fac
po poit oppōm quoxdā qui dicebat q pot
tas clauiū se extēdit ad remissiōm pene
etne qūis nō se extendat ad remissiōm culpe
so poit am q dic q ad neutr hox se exte
dit i. alii uo dnt 7c. tto ofinat hnc sam
oppiōm cui osentit proes 7 auctes i. cui
sūie ro suffragat 7c. n io tn 7c. h iqrit
mod quō sacdotes dicat pcta dimittere
7 ecch tn fac po d paucitates qd sacdotes
aliq mō pcta dimitut so d q sacdotes alr
qm ds pcta dimitut i h sane dre 7c. t moz
qndā dubitacōm exmois astigtis i. s hos
ligādi 7 soluēdi 7c. ee s fac ia po poit quō se
hat sacdos ligādo 7 soluēdo q ad culpā. so
quō se hat ad peam i foro osciē i iugenda
i. ligat quox sacdotes 7c. t qnt ad peam ex
comcois q i fligit i foro otētoso ibi e q alr
mod 7c.

Hic e duplx qo pma d clauib3. Sa d
excoicatoe. Cce pm qrit ea. po d cla
uib3 s sc. So d remissoe pccox ad q ordina
te claues. Tto d effcu clauiū.

Ad pm sic pce. ur q claues i ecca ee nō
dtieant nō. n. reqrit claues ad itrandū
dom c° hostiū aptū e. set dr. apoc. iiii. uidi
et ecce i celo hostiū aptū qd xpc e qui d ipo
dic. jo. x. ego sum hostiū. g° ad itroducēd e
i celū ecca clauib3 nō idiget. Cp° clauis est
ad apiend 7 claudēd set h solus xpi e. q
apit 7 nemo claudit claudit 7 nemo apit
apoc. iii. g° ecce i mistrs suis claues n hnt
Cp° cuiq3 claudr celū apit i fnus et eqo
g° quiq3 ht claues celi ht claues i fni. s
ecca n dr hre claues i fni. g° n claues ce
li ht. s3 q e q dr mt. t dabo claues re ce
Cp° omis dispesator dbet hre claues eox
que dispesat. set mistr eox sr dinox di
spesatores ut p3. i. cox. iiii. g° dbet hre

claues. Vlt' ut q claui no sit potas li
gadi 7 soluedi qua ecclastic iudex dignos
recipe 7 idignos excludere dbet a regno
ut ex lra h3 et ex glo jero. ti. xvi. potas n.
spual' i sacmto collata e idem q ad q cunq
ut e. d. iiij. dcm e. set clauis et caract n in
dnt ee idm q p caracterem ho do 9patur
p claues aut adbitos g clauis n e potas
Cp ecclastic iudex no d n ille qui ht iur
dccom q sil cu ordie no dat. set claues in
ordis susceptoe 9ferut. g n dbuit d ecclastico
iudice i diffinitoe clauiu mecco fi Cp ad id
q as ht exse ipo n idiget alia potate ac
ta p qm inducat ad actu. set eo ipo qd as
dign est ad regnu admittit g no ptinet
ad potatte clauiu dignos ad regnu admit
te Cp prores i digni sr reg set eccia p pec
catoib orat ut ad regnu pueiat g n ex
clud idignos set mag admittit. qnt
inse e Cp i oib agetib ordinatis ultim
fis ptinet ad pricipale agete no ad ages
instrale. s3 prin ages ad salute ho e ds g
ad dm ptinet hoiem ad regnu admite q
e ulti fis 7 no ad hnte claues qui e sicut
istrm ul' minist Vlt' ut q n sit due claues
set tm una ad una n sera n reqrit n u
na clauis. set sera ad qm admouedu ordi
nat ecce claues e pctm g q unu pctm no
idiget eccia duab clauib Cp claues i col
loe ordis 9ferut. set scia no e ex i fusoe
sp set qn exacqsitoe nec oib ordinatis
ht et aqb da n ordinatis h3 g scia n e
clauis 7 sic e tm una clauis. s. potas iudi
candi Cp potas qm ht sacdos sup corp
mistic d pendet ex potate qm ht sup cor
x itm. set potas ad 9ficiedu ueru cor x e
una tm. g clauis q e potas respicies cor
xpi mistic e una tm Cset 9 ut qd sint
plres qm due. q2 sic ad actu hois reqrit
po 7 scia ita 7 uolutas. set scia disceinendi
ponit clauis 7 silr po iudicadi. g ud absol
uedi dbet d clauis Cp tota trinitas pcca
remittit. set sacdos p claues e minist remi
sionis pccor. g dbet hre tres claues ut
trinitati toti 9figet Responsio dd ad .i. q.
q in corlib d clauis i strm quo hostiu
apit regni aut hostiu nob p pctm clau
9qntu ad maclas culpe 7 q ad reat pene
7 io potas que tale obstadiu reg remo
uet d clauis. h aut potas e quid i do
trinitate p auctte 7 io d aqb di qd ht cla
ue auctis set i xpo hoie fuit hi potas ad

reoued p dcm obstadiu pmitu passois que
7 dr ianua apire. 7 io d hre s quosda cla
ues excelletie set q2 exlate dormietis i cru
ce sicnita fluxerut quib eccia fabricat io in
sacis ecce efficatia passiois manet et p h3 est
i minists ecce q sr dispesatores sacmtor po
tas ad p dcm obstadiu reoued n ppa utute
set utute diuina 7 passiois e 7 h3 potas minist
clauis d ecce. q e clauis mistu Cad pm g
dd q hostiu celi qnt e d se spe aptu set ali
cui clausu d p i pedimtu incidi in celu
q i ipo e; i pedimtu q toti huane n q ex
pcco pmi hois 9secutu e. p passion e amo
tu e. 7 io. jo. p passion uidit i celu hostiu
aptu. set ad huc cotidie alicui manet cla
usu p pctm morle qd 9hit ul' actule qd co
mittit 7 io idigem clauib ecce 9 sacmtis
Cad .ij. dd qd h3 intell d clausa q limbu cla
usit ne as ulr i illd descedit 7 d apte qua
p adisu apuit remoto i pedimto n p sua
passio3 Cad .3. dd q clauis inferni q apit et
claudt e potas qm 9fendi p qm hoi
apit i fni ut d pcco educat q i ifm por
ta 7 claudit ne ulr ho i pcco labit gra
sustetat qm n 9fre soluis di e 7 io cla
ues i fni e retinuit set clauis reg e po
tas q remitedi reatu pene p q ho a re
gno phibet. 7 io mag pot dici hoi clauis
regni q clauis i fni n. n. idm sr ut ex dcis
patet as; n. d ifno educit p dimissiom pe
ne etne qui i instati no introducit p
reatu tempal' pene q manet; ul' dd. ut
quida dnt q idm e clauis i fni 7 clauis ce
li q2 ex h3 ipo q alicui apit unu claud
altm set d noiat a digori Ad .ij. q. dd qd
s phim i .ij. d aia po pact diffiniut ut a
clauis sit potas queda ut dcm e oz qd p
actu ul' usu suu diffinat. et q i actu obm
exprimat a quo spem recip act 7 mod age
di ex quo appet po ordiata. actus n. pot
tatis spual n e ut celu apiat abs q2 ia
apt e ut dcm e set ut qnt ad h3 apiat
q qui dm ordinate s no pot n ex conue
teite ei cui apiend e celu pensata 7 io i
p dca diffice clauis ponit geni. s. potas
7 sbm potatis. s. iudex ecclastic 7 act. s.
exclud 7 recipe s duos act inlis clauis
apire. s. 7 claude. e obm tang i h3 q dic
a reg. mod aut i h3 qd d digtas ul' i di
gnitas i ill' i quos act excet p sac Cad
.i. g. dd. q sco duo quo unu e cu alti
una potas ordinat sic i igne ad caleft

7 dissolued' et qz omis gra 7 remissio i co'
mistico ex capite suo puenit io eadem potestas
ee uir p eem q sacdos ofic pot 7 q pot ligare
7 soluere si iurisdictio assit n' diffr n roe s q
ad diusos effcus opatur. sic 7 igs dr s aliaz
roem calefactiuus 7 liqfactiuus. et qr n e a
caract' ordis sacdotal' q potestas excendi i
ad q pil ordo sacdoti ordiat sustinendo oz
qd sit idem qd spual' potestas. io caract' et
potestas ofti 7 potestas clauiu e unu 7 id p
eem set diffr roe Ad ij. dd q ois potesta
spual' dat cu aliq ofecrtoe. et io clauis cum
ordie dat set execucio clauis idiget m' d'bi
ta que e plebs sbdita p iurisdiccom et io aliq
hat iurisdiccom ht claues set no ht actu cla
uiu et qr clauis p act diffinit io i diffice
clauis ponr ad ad iurisdiccoz ptines Ad 3.
dd q aliqs pot ee dign aliquo d'. aut ita q ipz
i hndi hat 7 sic qlibet dign ia ht celu aptu
aut ita q insit ei ogitas ad h q ei d'r. 7 sic
digni qb; no du totalr apt e celu potestas
clauiu respic Ad iiij. dd q sic ds no obdu
rat ipaciendo malitiaz s no ofendo gram i
ita et sacdos dr excludere no q ipedimt ad
intiud' poat set qd ipedimtu positu n amo
uet. et qr ipe amoue no p n pius ds amo
ut. io rogat ds ut ipe absoluat ut sic
sacdotis absoluto loq hat Ad v. dd q act
sacdotis n e imediate s regnu. set super
sacmta quib; ho ad regn puenit Ad 3. q.
dd q in omi actu q reqrit ydoneitate ex
pte recipientis duo st neca ei q d'bet
actu illu exec. s. iudicu d ydoneitate re
cipientis 7 ex pleno act 7 io e i actu iusti
tie p qm redit alicui s quo dign e oze
iudiciu quo discnat an iste sit dign 7 ipa
reditio ad utrqz hoz auctas queda sive
potestas exigit no. n. dicere possumus n q i
potestate hntis n iud' dia pot n coactiua ui
hat eo qd iudiciu ia ad unu d'terminat q
qd d'terminatio i speculatiis sit p'tute po
pri qb; resisti n pot 7 i reb; ptitis p ui i
patia i iudicante exnte 7 qr clauis act
reqrit ydoneitate i eo i qm exerc p qr
recipit p clauem iudex ecclie dignos 7 ex
cludit idignos ut ex dcis differ patz io in
diget iudicio discretiois quo ydoneitate
iudicet 7 ipo receptois actu. 7 ad utrqz
hoz potestas queda sive auctas reqritur
et s h due claues distigunt qrz una ptinet
ad iudiciu d ydoneitate ei q absolued' est
7 alia ad ipm absolutom et hec due cla

ues no distigunt i eo auctis qr utrqz ex
offo g opetit set ex opare ad act quoz un
aliu psupponit Ad po g dd q ad una sera
apiendu una clauis imediate ordinat
set no e icons q una ad actu alti ordiet
et sic e i pposito. s. a. n. clauis q dr potestas
ligandi 7 soluendi e q imediate sera apit petr
set clauis q dr scia o'r cui apiendi sit cla
uis illa Ad ij. dd q cc clave scie fuit d op
pio. quidi. n. dixerunt sciam s q e lras acqsit
ul' i fus dr h clauis 7 q no e pncipal' cla
uis s i ordie ad alia clave dr clauis 7 io
qu e sine a clau no dr clauis sic i uiro
lrato q no e sacdos 7 silr. 7 qm h clau
aliq sacdotes carent qr no hnt sciam nz ac
qsita nz i fusa q absoluere 7 ligare possit.
s qm; indiscta nu ad h utut q s eo cla
uicla dr et sic clauis scie ofuis cu ordine
n tdatr. tn cu ordine tdz. q sit clauis q
p' no erat 7 h ur opinio magri fuisse set
s n ur ub euuangelij ocodare q claues
dandas petro pmittut 7 io no solu una
set due dant i ordie et pp h alia oppio e
qd scia q e hitus no e clauis set auctas
actu scie excendi. q qrz sn scia e. qrz i
scia sn ipa. sic pz q i iudic secularib; ae. n. e
iudex hns auctem iudic di qui no ht
iuris sciam 7 aliqs e ht sciam iuris q no
ht aucte. s itellige qd alia e auctas actu
scie excendi 7 alia auctas actu iudicij
excedi n sit itelliges n heres duas cla
ues 7 qz act iudicu ad q qs ex aucte
suscepta obligat n aut ex scia hita sn
utrqz. s. sn aucte excendi actu scie 7 si
ne aucte iudicandi bn fi n pot io auc iu
dic q clauis e sn scia no pot sn pecco accipi
set scia sn aucte sn pecco hri pot Ad 3.
dd q potestas ofic e ad unu tm actu alti
ge 7 io tio onuat clauib; n multiplicat
sic potestas clauiu q e ad diusos act opuis
s auctis eem sit una ut dcm e. Ad 4.
dd q ulte uniciqz e libo, et io ad uolen
n exigit auctas 7 pp h uolutas n por
clauis. Ad v. dd q tnitas tota eodm m
remittit pecca sic una p 7 io no oz qd
sacdos qui mist e tnitatis q tres claues
hat 7 papue t uolutas q. s. s. applicat cla
ue n reqrit ut dcm e.

Ad ij sic pcedit. ur qd macla aliquid
ppositie i aia sit sic. n. e p no tm n eit
puato n ei q p pctm aufertur set h e gra
s tn oe pctm gra aufert oiu pctoz eit

una macla et sic p pctm ullam maculam
aie adiciet p'macla prima pcti C p'
uo que ex pcco i aia relinq'r dr cecitas ul'
tenebre q ad itellm ptinet. set macla no e
h' cu ad affectm ptine uidet. g macla n e
puo tm s; ad posit C p' macla qm quis ex
actu ac i mdi ghit q et otagio dr aliqd
e positiue. set macla pcti 7 otagio dr. g e
ad positiue dcm C p' puo gre quedā pea
e set i pcco macla & peaz ul' pccm diuidr
g macula n e puo tm gre et sic idm qd
pus C set g ex pcco n remanet positiue ad
i aia n dispo ul' hit q oseq pctm expte act
exquo aliqd posit set macla no e dispo ex
actu cāta n; hit q p; ex h; q dispo 7 hit
posse sn grā d'stru ul' p osietudiez oia q
forte gn uicu hitu iducit expellere gnu hi
tu 7 dispom. macla aut sn grā no auf. g
mā n posit ad positiue i aia V lt ur q pctm
no possit remitti quo admaclaz q ex h;
ipo q aliqs pctauit pulcritudiem inocen
amisit. set n pot hnc pulcritudine recupa
re n otiget ip; no pectasse. g cu h; sit omio
impossibile. impossibile e q alicui pctm remit
tat q ad maclam C p' ex h; ipo ho qndam
iptitudine ht qd tps debitu fuit' eatois
i pctm expedit. set temp' illd q ia effluxit
recupari no pot. g n macula mudari i
C set g e qd dr. eph. vi. qd xpc oiuxit sibi
ecclam n hnte maculā nc rugā. set aliq
st mb' eccle qui qnq; maclati fuer. g pctm
quo admaclam remitti pot V lt ur qd si
remittat pctm q ad maclaz q remittat
quo ad peam. q reata cā reduc' effcus. h;
cā qr ās eāt reus pene e macla culpe g
remota macla remo 7 pea C p' quicq; absq;
culpa exns punit i iuste punit. set ille e re
missu e pctm q ad maclaz e absq; culpa. g
iuste puniret 7 ita ur q no sit dignus aliq
pea et sit reat' pene remiss' C set g pctz
no punit ip h; qd remitit quo ad macla set
omi pcco dbet pea s dina iusticiam. g 7
post dimissom culpe. aliqs pene reat' rea
nere pot. R esposio dd adpma. q. q ex h;
aliqd maculat dr qd debite pl'ctudis pa
tiat' dtmt. vn ma s qd hi no ht qd ali
qd priat set p opom ad illd qd pulcritudis
dtmet' cut aliqd qnq; pone dr. sic ad iface
iductu qd cadore facie teg' aut puat pl'
ctudo aut aie osistit i assilatoe ipi' ad
dm ad q form dr p claritate gre ab eo suscep
ta sic aut pcepto claritatis corp'l' a sole phi
bet' a nob p ad obstaclm itpoi i q claitas gre
phibet' ab aia. pctm omiss q diuidit it nos
7 dm. ut dicit. ys. lix. vn ipa macla qnt ise
e n posit d'ee sua n puatoz gre s; posit ut
cam obstaclm pct q obstat ad gre suscep
toz et pp h; q macla tenebr dr roe p dce silitu
dinis C ad i. g. dd q qnis adipm puom gre
no differat macle pctoz diffrt tn qnt ad
cam ex q macla ose 7 p h; q qlibet pctm una
maclaz addit iqntu nouu obstaclm gre ponit
C ad. ij. dd q grā e in een aie ex q ui res ogti
ue 7 affectiue porduit et io gre lum et itlliu
dirigit 7 affcm monet set pctm iutq; dfcm
iducit i intllu quid q oe pctm ex errore e s
ambro. et s phm ois mal' e ignorās pncipi in
affcu q oe pctm i uolutate e 7 io macla qnt
ad ipm puom et qnt ad cam. s. pctm et intllm
et affcm respic. set pncipalius affcm. vn no
e iguenies simacula 7 cecitas 7 tenebre dicat'
C ad. 3. dd q macula dr otagio n qnt ad puoz
ipm. set qntu adcam puois q ex h; ipo qd
pctm p affcm quodam m tagit puato dcā
i ipo oseqt' C ad. q. dd q macla qnt ad
caz ab oi pea diuidr. set q ad puom ipadi
uidr a pea iflicta n aut a pea que pctm
ouitat' A d. ij. q. dd q macula obscuita
tis ex itpoe eata no pot aufri n obstaclm
itpoitu amoueat' pctm aut q eat obsta
clm itpoitu phibens gre claritate n pot
remoui ut fcm nosit set ut effcm aute
di dm a nob n hat qui pp auxom q ab eo
auxi p pctm fuim a nob auxus maerbat 7
io s h; q se ad nos sua benigtate quitit
dr pct urm remitte sic 7 nos offesā alic
remittī cu adeu pp ptita offesā ulci ma
liuolem n fuam. q quid in dm s affcm
accipienda st ut i. 3. li. d. xxvij. dcm e. 7
pp h; q d remitedo pctm dr ipm tege. q.
no respicies ad ptitu pctm ut roe ei nob
grm dneget C ad pg. dd q q uis n repet'
pulcritudo aie qnt ad aliq accns. q eāt di
gnitas inocen repa tn q ad decore gre q
restituit'. 7 sili. dd ad ij. qd no sp ho recupit
oia dapna q passus e. l' tpis ul' alioz set
recupat amissā pulcritudine q/p ipcco
duo st. s. auso adomu'e bonu et auso ab i
omu'li bono. et s h; duo st effcus pcti. vn e
idigto di ad nos auxoi pcti reus. al' e pena
inordinata auxom ordinās. et q pm i
pcco expte nra e s. auso 7 q e pus i gnoe
e postius i dstructoe io ex pte di po est
recoliato ipi' ad nos et p e idito adbito

Adeaiz dctoris oportit qd tra cez. d.

pene set pea e d's. extians hostes 7 tal' pena
ex regaliatioe ipa remoet. C alia pea e q
co'ug' ciue 7 filiu ul' amicu 7 d'bit ei pot re
mane regaliatioe ia fca 7 io fil' cu pctm re
mittit q ad macula remitit quo ad peam
etna q e exinnas. set no q ad pea tepale q
e corriges C ad p g. dd' q sic act' pexus fuit
cu mac 7 tn transeute actu n dns ma. ita act'
me macla fuit cu debite pene 7 io no oz qd
cessate ma d'bitu pene cesset cessante po effcu
no oz cessae s C ad ij. dd' q iste cui remissa e
culpa q ad ma adhuc digni e p actu q co
misit peam sustine q uis n sit dign' ado ali
cui ee.

AD. ttiu sic pce. ur q potas clauiu se
extedat ad remissom culpe. jo. xx dns
discipls quor remiseritis pcta remittut eis
set h no dz qnt ad manifestacoz tm ut iste
dic. qz sic sacdos. no. t. n hret maiore potta
te q sacdos. ne. te. g excert potate i culpe
remissoz C p i pma dat gra ad remissoz
pcti. set hi dispesator sac est sacdos exui
clauiu g cu gra n oppoat pcto expte pe
ne set ex pte culpe ur q sacdos ad remis
sionu culpe oper ex ui clauiu C p maiore u
tute recip sacdos ex sua gsectione qm aq +
bap ex sua scificatoe. set aq bapi hnc ui ac
cip ut cor tagat 7 cor abluat s aug. g sac
dos mlto forci i sua gsectioe potate accipit
ut cor a culpe macula ablue possit C set g ma
gr s dis. d. v. q ds hnc potate n gtulit miss
qd ad itiore mudatom cooperet ei set si pctm
quo ad culpa remitet cooparet ei i mudatoe
itiori g no se extedit C p pctm n remitti
t n p spm scm. set dare spm. s. n e alic' i
ho ut magr dic. m. jo. li. d. xiiij. g n pcta
remitte quo ad culpa Vlti' ur q n possit re
mitte pctm quo ad peam. pcto. n. d'bet e
etna pena 7 tempal' set ad huc post abso
lutom sacdotis manet penites obligat' ad
peam tepale i pgatoio l' i h mdo facieda
g no dimittit mo a peam C p sacdos no
pot aq m pudicae dne iusti. set ex dina
itta taxata e pena pectenti qm d'bet sbi
re. g n pot aliqd d'ea remitte C p ille q
puu pctm gmisit n e un' susceptiuus ef
fcus clauiu q ille qui gmisit mai' pctm.
set si aliqd d' pena possim sacdotis de ma
iori pcto dimittie possibile e ee ado puu pca
tu cui no debebat plus d' pena qm id q
d' maiori pcto dimissu e. g potit tota peaz
illi' pui pcti dimitte q flm e. C p tota pena
temporalis pcto d'bita e unus vois. g si p pma
absolutom dimittat ad d' pea 7 p scam abeod
pcto absolutom potit aliqd remitti. 7 sic
tm potit mltiplicai absoluto q ui clauiu
tota pena tollet cu sa absoluto n sit minoris
efficacie q pa. et sic remaneb pctm oio i puni
tu q e inqns. C set g clauis potas e ad ligad'
7 solued' set pot sacdos i iuge peam tepale
g et pot absolue a pea. C p sacdos n pot di
mitte pctm qnt ad culpa ut ualia dz n qntu
ad peam etna puide. sig no pot remitte qnt
ad peam tepale nllo mo pot remitte qd e
omio gtu dcis euangelij. Vlti' ur q sacdos
p potate clauiu ligae n possit. uitutes. n.
sacmtal' ordinat' q pctm ut medicia. set li
gae n e medicia pcti set mag aggrauato
morbi ut ur. g sacdos p uim clauiu que
e uis sacratl' n pot ligae C p sic absolue ul'
apire e amoue obstadm ita ligae e ob
stadiu pone. set obstadiu regni pctm est
qd nob ex alio i poi n pot. qz n n uolutaie
pctat. g sacdos ligae n pot C p claues ex
passioe x efficiam hnt set ligae n e effcs
passiois g ex clauiu potate n pot sacdos
ligae C set g e. qd dz m xvj. qd'm ligauis
su. t. e. li. 7 i celis C p potates roales se ad
opposita. set potas clauiu e potas roalis
cu hat discretom adiuctu. g ht se ad opposita
g si pot solue pot 7 ligae Vltius uid'r q pos
sit ligae 7 soluere s pprii ar. jo. n. dic m
sa tempis i agedo pniaz n sat apte pfigut
canones p uno quoz e nue ut d' singlis di
cat qlr unuqq; sit emdad' set mag ar
sacdotis itelligetis relinqued' statuut. g
ur q ipe s suu ar. ligae possit 7 solue C p
dns laudauit uillicu iniqtatis qd prudet
fecisset qz d'bitorib; dm sui remisisset lar
git'. set ds e mag p'nus ad misend' qm
as dns temporalis. g ur q laudabilior
sit qnt plus d' pea dimisit. C p omis
xpi acco nra e istructo s ipe qb; dm pctan
tib; nllam peam i posuit s solu emdacoz
uite ut pz d'adultra jo viij g ur qd s ar.
suu possit 7 sacdos uicarius x dimitte tota
pena p ul' pte C set g ggr dic. flam pniaz
dmis q n s auctem scor p'uum p'qlitate
tmus i pont. g ur q n oio sit i ar sacdo
tis. C p ad actu clauiu reqrit discreto. set
si eet omio i sacdotu uolutate dimitte
7 i pone d' pea qnt uellet n eet i necia di
screto qz nuq i discreto ibi posset accide. g n
e oio i ar sacdotis Responsio. dd'. ad. i. q. q

sacramēta secundū hug. ex sc̄ificatiōe ī uisibꝰ grām
ꝯtinet. set h̄ sc̄ificatō q̄m ad necitate sac
mēti requirit᷑ tam ī mā q̄m ī ministro sic
p̄z ī ꝯfinatiōe. 7 tc̄ uis sacmēti ē ī utroq̄ co
uicti q̄m aut̄ ex necitate sacmēti n̄ reqrit᷑
n̄ sc̄ificatō m̄ sic ī bapō q̄ n̄ h̄t minist᷑ dētmi
natū q̄ntū ad sui necitatē et sic tota uis
sacmētal̄ ꝯsistit ī uī; q̄m u͛o nō d̄ necitate
reqrit᷑ ꝯsectō ul̄ sc̄ificatō minist᷑ sn̄ aq̄ sc̄i
ficatiōe mē 7 tc̄ tota uis sacmētal̄ ꝯsistit
ī ministro sic ē ī pnīa vn̄ eodm̄ mō se h̄t
potestas clauiū que ē ī sacdote ad effcm̄
sacri pnīe sic se h̄t u͛tꝰ que ē ī aq̄ bapi
baps aūt et sacmētū pnīe ꝯuīt quodā
m̄ ī effcū q̄r utrūq̄ ꝯ culpā ordinat᷑ direc
te qd̄ nō ē d̄ aliis sacmētis. set ī h̄ diffīt
qd̄ sacmētū pnīe eo qd̄ h̄t actꝰ susceptibili
tatis. q. mīlis n̄ pōt dari n̄ ī adultis ī quib;
reqrit᷑ p̄patō ad suscipiend̄ effcm̄ sacmī
toꝝ. set baps q̄m dat᷑ adultis et q̄m p̄uis
7 aliis caētib; usu rōis et iō p bapm dat᷑
grā 7 remissio pccoꝝ p̄uis sn̄ alia p̄patōe
siu p̄cedēte. n̄ aut̄ adultis ī quib; exigit᷑
p̄patō recouens fictōm que quidm̄ p̄patō
q̄m p̄cedit sufficiens ad grē susceptōz an
q̄ baps actu pcipiat᷑ set nō an̄ uotū bapi
post temp̄ p̄palāe ūtatis. q̄m aūt tal̄
p̄patō tp̄e nō p̄cedit set ē simul cū bapi
susceptōe 7 tc̄ p bapi susceptōm grā re
missiōis culpe ꝯfēt᷑. set p pnīe sacmētū
nūq̄ dat᷑ grā n̄ p̄patō assit ul̄ p̄us fuit
ut ūtꝰ clauiū opat᷑ ad culpe remissiōm l
ī uoto exn̄s ul̄ ꝯ mactu se exercens. sic et
aq̄ bapi. set sic baps nō ag᷑ ut p̄n̄ agens
set ut īstrm̄ nō quid p̄tingēs ad ip̄m grē
susceptōm cāndā 7 instral̄r set dispōens
ad grām p q̄m p q̄m fit remissio culpe. ita 7
ē d̄ potestate clauiū. vn̄ solus d̄s remittit
p se culpā 7 ī ūtute eiꝰ ag᷑ instraliter 7 baps
ut instrm̄ ī aīatū 7 sacdos ut īstrm̄ aīatū
qd̄ d̄r fuus s ph̄m ī vii. eth. et iō sacdos
agit ut minist᷑ et sic p̄z qd̄ potestas clauiū
ordinat᷑ a͛o mō ad remissiōz culpe n̄ sicut
cāns set sic dispōēs ad eā. vn̄ si an̄ abso
lutōm ꝯs nō fuisset p foē dispōitꝰ ad grām
suscipiendā ī ipā ꝯfcōe et absolutōe sac
mētali grām ꝯsequeret᷑. si obicē 7 nō poneret
si. n. clauis nullo mō ad culpe remissiōm
ordinaret᷑ set ad remissiōm pene tm̄ ut
quidā dn̄t nō exiget᷑ uotū p̄endi effcm̄
clauiū ad culpe remissiōm sic nō exigitur
uotū suscip̄i alia sacmēta q̄ nō ordinant᷑

ad culpā s; ꝯ peām. s; h̄ fac̄ uidelicet q̄r nō
ordinat᷑ ad culpe remissiōm set semp usus
clauiū ad h̄ qd̄ effcm̄ h̄at reqrit p̄pacōm
ex pte recipiētis sacmēt᷑ 7 silr̄ uidet᷑ d̄ bapo
si nūq̄ daret᷑ n̄ adultis. Ad p̄m g͛ dd̄ q̄ sic
magr̄ dic̄ ualta sacdotib; ꝯmissa ē potestas
remittēdi pcca. nō ut p̄pa ūtute remittāt
q̄r h̄ d̄i ē. set ut opationū d̄i remittētis o
stēdāt tāq̄ minist᷑. set h̄ ꝯuēit t͛b; mōis,
vno mō ut ostēdāt eā n̄ sepn̄tē set pro
mittāt futūm sn̄ h̄ q̄ a͛d opent᷑ ad ip̄m
et sic sacmēta ue. le. p͛pōm d̄i sig͛bunt
vn̄ 7 sacdos ue. le. ostēdebat tm̄ 7 nich
opabat᷑; alio u͛o mō ut significēt p̄sētē
7 nich ad eā opent᷑ 7 sic quidā dn̄t q̄ sac
mēta no. le. sig͛ficāt collōm g͛ q̄m d̄s ī ipā
collōe sacmētoꝝ dat sine h̄ q̄ ī sacmētis sit
aliq̄ ūtꝰ opans ad grām et s͛ hūc opiōm que
ī p̄ma. d. tacta ē ꝯ potestas clauiū eēt tm̄
ostēdēs diuīā opoz ī remissiōm culpe in ipā
sacmēti collōe fcām; t͛tiō m͛ ut sig͛ficēt di
uinā opōm ī remissiōm culpe p̄ntē et ad
ip̄m aliqd̄ dispōitiue et minist᷑r opent᷑ 7
sic s͛ aliā opiōm q̄ sustinet᷑ ꝯmunius sa
cmēta no. le. em̄dacōm ostēdūt diuīe
fcām 7 h̄ m͛ ī sacdos. no. te. ē absolutos
a culpa q̄r p̄porcōalit᷑ or loq̄ d̄ sacmētis 7
potestate ministroꝝ n̄ obstat qd̄ claues ex c͛e
ad remissiōz culpe dispōnāt. q̄r culpa iā ē
remissa. sic n͛ qd̄ baps dispōat q̄ntū ī se
ē in eo qd̄ iā sc̄ificatꝰ ē. Ad ii. dd̄ q̄ neq;
sacmētū pnīe neq; sacmēt᷑ bapi p̄tingit
directe ad grām n̄ ad culpe remissiōm set
dispōitiue vn̄ ꝯ patet. Ad t͛tiū. a͛ rōes
ostēdūt qd̄ ad remissiōm culpe dirc̄te cla
uiū potestas n̄ opet᷑ q̄ ꝯced̄ est. Ad. ii. q.
dd̄ q̄ idm̄ iudr̄ ē d̄ effcū q̄ potestas clauiū
actualit᷑ exc͛ita ꝯplet in eo ī q̄o ꝯt͛tō tp̄e
p̄cessit 7 d̄ effcū bapi quia hūti grām dā.
aliqs. n. p fidm̄ 7 ꝯt͛cōm p̄cedēte ... bapo
grām remissiōis pccoꝝ q̄ntū ad culpā ꝯsecutꝰ
ē. set q̄n actualit᷑ postea bapm suscip̄ grā
auget᷑ 7 a reatu pene totalit᷑ absoluitur
eo qd̄ sit p̄ticeps passiōis xp̄i et silr̄ ille
qui p ꝯt͛tōm ꝯsecutꝰ ē remissiōm pccoꝝ
q̄ntū ad culpā 7 p ꝯn̄s q̄ntū ad reatū pe
ne ēt͛ne q̄ sil̄ cū culpa dimittit᷑ ex ui cla
uiū ex passiōe xp̄i efficaciam h̄ntiū auget᷑
grā 7 pena remittit᷑ tempal̄ cuiꝰ reatꝰ
adhuc remāsit post culpe remissiōm
n̄ tn̄ totꝰ sicut ī bapō set p̄s eī eo q̄ in
bapō hō regnat᷑ ꝯfigurat᷑ passiōi xp̄i que

sufficit ad omnem penam delendam in se suscipiens
ut nichil de prioris peccati actuali pena remaneat quia
non debet alicui imputari ad penam nisi quod ipsemet
facit. in baptismo autem homo novam vitam accipiens fit
per gratiam baptismalem novus homo et ideo nullus reatus
pene in eo remanet pro precedenti peccato. set in penitentia
homo non mutatur in aliam vitam. quia non est regeneratio set
sanatio quedam. ideo ex vi clavium que operatur in sacra-
mento penitentie non tota pena remittitur set aliquid
de pena temporali cuius reatus post absolutionem a
a pena eterna remanere potuit ut dictum est. nec solum
a pena illa quam habet penitens in confitendo ut quidam
dicunt quia sic confessio et sacerdotalis absolutio non esset
nisi in bonis quod non competit sacramentis nove legis. set etiam
de illa pena que in purgatorio debetur aliquid remit-
titur ut minus in purgatorio puniatur absolutus ante
satisfactionem decedens quam si ante absolutionem dece-
deret. Ad primum ergo dicendum quod non remittit penam
temporalem totam set partem et ideo adhuc manet
obligatus ad penam satisfactoriam. Ad .ii. dicendum
quod passio Christi sufficienter satisfecit pro peccatis to-
tius mundi. et ideo sine preiudicio divine iustitie
aliquid de pena que debita remitti potest secundum quod effectus
passionis ad ipsum per sacramenta ecclesie pertingit.
Ad tertium dicendum quod pro quolibet peccato oportet
aliquam penam satisfactoriam remanere per quam
medicaretur contra peccatum preteritum et ideo quamvis virtute
absolutionis dimittatur aliqua quantitas pene
debite pro aliquo magno peccato non oportet quod tanta
quantitas pene dimittatur in veniali peccato. quia
sic aliquod peccatum remaneret omnino sine pena
set virtute clavium de penis singulorum peccatorum
proportionaliter dimittitur. Ad .v. dicendum quod quidam
dicunt quod in prima absolutione tantum dimittitur de virtute cla-
vium quantum dimitti potest. sed tamen valet iterata confessio
tum propter maiorem instructionem tum propter maiorem
certitudinem tum propter intercessionem confessoris tum propter
verecundie meritum; set hoc non videtur verum quia si hoc esset ratio
confessionem iterandi non tamen esset ratio iterandi abso-
lutionem et precipue in eo qui non habet causam aliquam
dubitationis de precedenti absolutione. ita enim po-
test dubitare post secundam absolutionem sicut in
post primam sicut videmus cum sacramentum extreme unc-
tionis non iteratur secundum eundem morbum eo quod totum quod per sa-
cramentum fieri potuit semel factum est et preterea in ipsa
confessione non requiritur quod habeat claves ille cui fit
confessio set nichil in eius clavium operatur et ideo dicunt quod
etiam in ipsa absolutione aliquid in clavium de pena
remittitur quia in ipsa absolutione gratia confertur
augmentatur et quanto maior gratia recipitur minus
de impuritate precedentis peccati remanet et
ideo minor pena purgans debetur. unde etiam in prima

absolutione alicui et plus et minus de pena dimittitur
vi clavium secundum quod se plus ad gratiam disponit et potest esse
tanta dispositio quod etiam ex vi contritionis tota pena tollitur
ut supra dictum est. unde non est inconveniens si per frequentem confessionem
etiam tota pena tollatur ut peccatum omnino remaneat impu-
nitum pro quo pena est satisfacere. Ad .3. q. dicendum quod
opus sacerdotis in usu clavium est conforme divine operi
cuius minister est. deus autem habet operationem et in culpam et in pe-
nam set in culpam absolvendo quidem directe. ad
ligandum autem indirecte inquantum obdurare
dicitur dum gratiam non largitur. set in penam habet operationem
directe quantum ad utrumque. quia et penam parcit et
penam infligit. similiter ergo sacerdos etsi in absolven-
do ex usu clavium habeat operationem aliquam ordinatam
ad culpe dimissionem modo iam dicto non tamen ligando
aliquam operationem habet in culpam nisi ligare dicatur in quan-
tum non absolvit set declarat ligatos. sed in penam habet
potestatem ligandi et solvendi. solvit enim a pena
quam dimittit set ligat ad penam que remanet.
sed ad hunc ligare dicitur duobus modis uno modo considerando
ipsam quantitatem pene in communi et sic non ligat
nisi inquantum non solvit. set ligat secundo modo considerando
penam hanc vel illam determinate et sic ligat
ad penam imponendo eam. Ad .i. ergo dicendum quod illud
residuum pene ad quod obligat est materia purgans
peccati impuritatem. Ad .ii. dicendum quod obstaculum regni
non solum peccatum est set etiam pena quam aliter sacerdos
imponat ut dictum est. Ad .3. dicendum quod etiam passio Christi ob-
ligat nos ad penam aliquam per quam ei conformemur.
Ad .iiij. q. dicendum quod sacerdos operatur in usu
clavium sicut instrumentum et minister. dicitur ullum autem
instrumentum habet efficaciam actum nisi secundum quod movetur a prin-
cipali agente. et ideo dicit dionysius in fine ecclesiastice hierarchie
quod sacerdotibus utendum est virtutibus ierarchicis quando
divinitas eos moverit. cuius signum est quod math. xvi. ante
potestatem clavium petro traditam fit mentio de
revelatione divinitatis ei facta. et io. xx.
premittitur potestati remissionis apostolis tradite
spiritus sancti donum quo filii dei aguntur unde si quis preter
istum motum divinum uti sua potestate presumpserit
non consequitur effectum ut dionysius dicit et preter hoc a divino
ordine avertetur et sic culpam incurret et quia pene
satisfactorie infliguntur ut medicine sunt sicut medi-
cine in arte determinate non omnibus competunt
sed variande sunt secundum medici arbitrium non propriam volun-
tatem sequentis sed medicine scientiam. ita pene satisfac-
torie in canone determinate non competunt omnibus
sed variande sunt arbitrio sacerdotis divino instinctu
regulati. sic autem medicus prudens aliquando non dat
medicinam ita efficacem que ad morbi cu-
rationem sufficiat ne propter debilitatem nature maius
periculum oriatur. ita sacerdos divino instinctu motus

n̄ sꝑ eandem pen̄am q̄ uni pecc̄o d̄bet̄ iniūgit
ne infini᷒ ạ̄s ex magnitudine pene d̄spet ta
pena totalr̄ recedit ¶ Ad p̄o g̊ d̄ q̄ arꝰ
ill᷒ d̄bet ēē diuino iudicio regl̄atū ¶ Ad s̄ d̄
q̄ 7 d̄ h̄ laudat̄. nullus q̄ prudent̄ fec̄ q̄ꝫ
i remissōe pene debite discreo adhibenda ē.
¶ Ad 3. d̄ q̄ xp̄c huic potestate excellen̄ı̄ isac̄
m̄tis vn̄ ip̄e exaudiē pen̄am total̄ ꝑtē po
terat dimitt̄e sic uolebat n̄ ē sic̄ d̄ huis q̄ op
ant̄ tm̄ ut minist̄.

De c̄end᷒ que d̄ excōitatōe ecc̄e h̄ q̄ruit̄. v. ¶ P̄o
d̄ ip̄a excōmunicatōe ¶ S̄ q̄s possit ex
cōmunicare. ¶ T̄o d̄ m̄o excōicationis ¶ Q̄ d̄ ex
cōicatōe cū excōicatis ¶ Q̄nto d̄ absolutione
ab excōicatiōe

Ad p̄m̄ sic p̄cē. uı̄r q̄ incōpetens sit h̄ diffō
excōicationis a q̄b₃da posita excōicatō ē
sepatō a cōmuniōe ecc̄e quo ad fructū 7 suf
fr̄gia gn̄alia. suffr̄gia. n. ecc̄e ualet̄ eis ꝑ q̄b₃
fiūt. set ecc̄a orat ꝓ eis q̄ ex̄ ecc̄am sc̄. sic ꝓ h̄i
tias 7 pagāis g̊ 7 ꝓ excōmunicatis q̄ ex̄ ecc̄am
sc̄ 7 sic ēē suffr̄gia ecc̄e ualet ¶ P̄ nll᷒ amittit
suffr̄gia ecc̄e n̄ ꝑ culpā. set exco. nō ē culpa
s₃ pen̄a. g̊ ꝑ excōmunicatōm nō sepat̄ ạ̄s a suf
fr̄giis ecc̄e cōmunib᷒ ¶ P̄ fruct᷒ ecc̄e n̄ uı̄r aliud
ēē q̄m suffr̄gia. nō. n. p̄ot intelligi d̄ fructu
bōꝫ temporaliū q̄ꝛ h̄ excōitatis nō auferuntur
g̊ incōuenit̄ utrūq₃ ponit̄ ¶ P̄ excōitatō mīor q̄da
excōicatō ē. set ꝑ eā nō ꝑdit hō suffr̄gia ecc̄e
g̊ diffō nō ē cōmunis. Vlt̄ᵒ uı̄r q̄d ecc̄a nll̄m
d̄beat excōicare. q̄ꝛ excōicatō maledictō q̄da
ē. set ro. xij. ꝓhibeni maledic̄e g̊ ecc̄a excōi
care n̄ debet ¶ P̄ ecc̄a militans d₃ imitari tri
phantē. set ut in ep̄la iud᷒ legit̄ michael
cū altercaret̄ d̄ cor̄ moysi cū dyab̄ n̄ ē ausus
iudiciū blasfemie inferre. set ait imper̄ ē
dn̄s. g̊ n̄ ecc̄a militans d̄bet aliciu iudiciū
maledictionis ul̄ excōicationis inferre ¶ P̄ nul
lus ē i manus hostis tradend᷒ n̄ oīo d̄spat᷒.
set ꝑ excōmunicatōm tradi ạ̄s i manū sathane
ut p₃ .i. cor. v. cū g̊ d̄ nemine d̄spand᷒ sit
inuita ista ecc̄ nll̄m d₃ cōcicare ¶ Set ꝯ ē. q̄ᵃ
ap̄ls .i. cor. v. mādat q̄nda excōmunicari. ¶ P̄
m̄ xviij. d₃ d̄ illo qui ecc̄am audiē cōtēpnit
sit t̄ sicut het̄n᷒ 7 pu 7 h₃tie. set h₃tia sc̄
extra ecc̄am. g̊ 7 illi qui ecc̄am audiē cōtēp
nūt ꝑ excōmunicatōꝫ ex̄ ecc̄am sc̄ ponendi.
Vlt̄ᵒ uı̄r q̄ nll᷒ ꝓ aliquo tēpali dāpno debat
excōicari. q̄ꝛ pena n̄ debet excede culpā. set
pen̄a excōicatōis ē ꝑuō alic̄ boni sp̄ual᷒ q̄ oīb₃
bōis tēporalib₃ p̄minet g̊ ꝓ tēpalib₃ nll᷒ est
excōicand᷒ ¶ P̄ nlli mal᷒ redde d̄bem᷒ s̄ ap̄li
p̄ceptū; set h̄ eēt malū ꝓ malo redde si ꝓ tē
porali dāpno q̄s excōicaret̄. g̊ nll̄o m̄o d̄bet
fi᷒ ¶ Set ꝯ ē q̄ petrus anania 7 saphira ꝓ de
fraudatiōe ꝑcii ag̊ sn̄ia mortis dapnauit.
g̊ et ecc̄a licet ꝓ temporalib₃ dāpnis excōmuni
care. Vlt̄ᵒ uı̄r q̄d exco i iuste lata nll̄o m̄o effcm̄
h₃t. q̄ꝛ ꝑ excōicationū ꝓtecō 7 grā dī sb̄trh̄i
que n̄ iniuste sb̄trahi p̄ot. g̊ excōmunicatō iniuste
lata n̄ h₃t effcm̄ ¶ P̄ ꝓ. dic̄ q̄d h̄ ē d̄ supstilio
phiscoꝫ extimar̄ ēē ligatū ul̄ solutū q̄ ligat̄
ul̄ soluit̄ i iuste. set eoꝫ supstiliū ēīt supb᷒
7 erroneū g̊ ex q̄o iniusta nll̄m h₃t effcm̄ ¶ Set
ꝯ s̄ g̊g̊. p̄cepta pastoris siue iusta siu̅ iniusta
timida sc̄. n̄ aut ēēnt timida n̄ ad nocent 7 in
iusta. g̊ 7c̄. ¶ Responsio d̄. ad. i. q. q̄ ille qui
ꝑ bap̄m insecta p̄oī ad duo a sc̄b₃. s. ad cetū fi
deliū 7 ad sacr̄mtoꝫ ꝑticipacōm et h̄ s̄ ꝑsuppōit
p̄m q̄ꝛ i sacr̄mtis ꝑticipandis 7 fideles cōicant
7 iō ạ̄s p̄ot ēē ꝑ ecc̄am si ꝑ excōmunicatōꝫ
d̄r. vno m̄o ita q̄ sepet̄ tm̄ a ꝑticipatiōe sa
cr̄mtoꝫ 7 h̄ ēīt excōicatō mīor ¶ Aᵒ m̄ ita q̄d
excludat̄ ab utroq₃ 7 sic ēīt excōitatō maior q̄
h̄ diffinit̄. nō aut̄ p̄ot ēē t̄tiū. s. q̄d excludat̄
a cōmuniōe fideliū et nō ꝑticipatiōe sacr̄mtoꝫ
rōe iā dc̄a q̄ꝛ fidl̄s in sacr̄is cōmunicāt. set ex
cōicatō fidliū ē d̄r. quedā i sp̄ualib₃ sic̄ i mu
oroēs sc̄ 7 cōuēt᷒ ad sac̄ ꝑcipiend᷒ 7 q̄dā i cor̄lib₃
actib₃ legittis qui quid᷒ legittī act᷒. 7 licita
cōmuniō huis usib₃ cōtinet̄. cōprehendit̄ anatha
quis efficiat̄. os orare uale cōmuniō mensa
negat̄. os. s. ne d̄t osclm̄. orar̄ ne cū excōi
tatis orem᷒. vale ne salutet̄ cōmuniō ne i sac̄
m̄tis cū ipis ạ̄s cōmunicet. mensa negat̄ ne
ạ̄s c̄ eis cōmedat. p̄missa g̊ diffinit̄ inportat
sepacōm a sacr̄mtis in h̄ q̄d dicit i c̄h̄ ad fruc
tū. et a cōmuniōe fideliū q̄ᵗ ad sp̄ualia in h̄
q̄ dic̄ 7 suffr̄gia ecc̄e cōmunia alia aut̄ diffō
inuenit̄ que dat̄ s̄ sepacōm ab utroq₃ actib₃
q̄ tal᷒ ē excōmunicatō ē a q̄libet licita cōicōe
7 legittimo act᷒ sepatō ¶ Ad p̄m̄ g̊ d̄ q̄
ꝓ i fidlib₃ orat̄ set ip̄i fructū orōnis n̄ ꝑ
cipiūt n̄ ad fidem cōutant̄ 7 sic ꝓ excōmuni
catis orari p̄ot q̄uis nō int̄ orōes q̄ ꝓ mēbris
ecc̄e fiūt 7 tn̄ fructū n̄ ꝑcipiūt q̄ diu i ex
cōicatiōe manet s₃ orat̄ ut d̄e eis sp̄c p̄uid̄
ut ab excōitatiōe soluat̄ ¶ Ad ij. d̄ q̄ suffra
gia ualet̄ alicui s̄ q̄ ei cōtinuat̄. p̄ot aut̄
actō uni᷒ alti cōtinuari d̄r. vno m̄ ex uni cari
tatis. q̄ oms fidl̄s cōuītit ut sint unū in d̄o
sic d₃ i sp̄ ꝑticeps ego sū omi timētiū te
7c̄. et hm̄ cōtinuatiōez exco. nō i ttip̄ q̄ꝛ
iuste excōicari q̄s nō p̄ot n̄ ꝓ culpa mortali

pro quo iam diuisus est a ciuitate et sinodo excommunicetur. Iniu
sta autem excommunicatio auferre non potest cum sit diuina
xpistianis bonis quam non posset alicui nutu auferri alio modo
per intentionem suffragia fratrum que malignus fecit per quo
fuit et hinc continuationem excommunicatio incipit quia
ecclesia per excommunicationis sententiam separat excommunicatos
ab uniuersitate fidelium per quibus suffragia facit.
Unde suffragia ecclesie eis non prosunt que pro tota ecclesia
fiunt. non enim in persona ecclesie oratio pro eis mittitur ab ecclesie fi
potest quilibet aliquid pro priuata possit ad eius conuersionem
ad suffragium per intentionem dirigere ¶ ad 2. dicendum quod fructus
spiritualis ecclesie non est solum ex suffragiis sed etiam ex
acceptione sacramentorum et ex conuictu fidelium ¶ ad iiij.
dicendum quod minor excommunicatio non habet perfectam excommuni
cationis rationem sed aliquid ipsius participat ratione non oportet quod
ei totaliter excommunicationis diffinitio conueniat sed
solum quo ad aliquid. ¶ Ad 2. q. dicendum quod iudicium
ecclesie conformari debet esse iudicio dei. deus autem multipliciter
peccatores punit ut eos ad bonum trahat. Uno modo
flagellis castigando alio modo homines derelinquendo
ut auxiliis subtractis quibus a malo prohibebantur
suam infirmitatem cognoscat et humilis ad deum redeat a quo
superbiens abcessit. et quantum ad utrumque ecclesia in excommu
nicationis sententia diuinum iudicium imitatur. In quantum enim
a communione fidelium separat ut erubescat imitatur
diuinum iudicium in quo per flagella castigat. In quantum
autem a suffragiis et aliis spiritualibus separat imitatur
diuinum iudicium quo hominem derelinquit ut per
humilitatem se ipsum cognoscens ad deum redeat ¶ ad 1.
argumentum dicendum quod maledictio potest dici esse. Uno modo ita quod
in malo quod irrogatur vel dicitur quod per intentionem sistat et
sic maledictio omnibus modis est prohibita. Alio modo
ita quod malum quod quis maledicendo imprecatur ad bo
num illius ordinetur qui maledicitur et sic maledictio
quandoque est licita et salutifera. sicut et medicus aliquando no
cumentum infert infirmo ut sectionem per quam ab infirmi
tate liberetur ¶ ad 2. dicendum quod diabolus in corruptionem est ratione
non est susceptibilis alicuius boni per excommunicationis penam
¶ ad tertium dicendum quod ex hoc ipso quod aliquis suffragiis ecclesie pri
uatur est in omnibus modis incurrit pena que quis ex suffragiis
ecclesie consequitur. valet enim. ad augmentum gratie eis qui habent
uel ad adipiscendum eis qui non habent et quantum ad hoc magister
dicit quod gratia dei per excommunicationem subtrahitur;
valet autem ad custodiam uirtutis et quantum ad hoc
dicit quod protectio subtrahitur non quod omnino a dei prouidencia
excludatur sed ab illa protectione qua filios ecclesie in
spiritualiori modo custodit; Valet et ad defendendum ab
hoste et quantum ad hoc dicit quod dia[bolo] maior potestas se
uiendi in ipsum datur et spiritualiter et corporaliter. unde in primi
tiua ecclesia quando oportebat per signa ad fidem homines
inuitare sicut spiritus sanctus donum inuisibili signo manifesta
batur ita et excommunicatio corporali uexatione
adiudicabatur innotescebat. ¶ Nec est inconueniens si ille qui non est de
sperandus hosti datur quia non datur ei quasi damnandus sed quasi
corrigendus cum in potestate ecclesie sit ex eius manu ipsum
eripere cum uoluerit ¶ Ad 3. q. dicendum quod per excommunicationem
iudex ecclesiasticus excommunicatos excludit a regno
quodammodo. Unde cum non debeat excludere nisi indignos
ex diffinitione clauis patuit ne aliis reddatur
indignus nisi per peccatum mortale caritatem amisit que est
uia ducens ad regnum ideo nullus excommunicari debet nisi pro
peccato mortali et quia in dampnificando aliquem corporaliter rebus
mortalibus aliquis peccatum mortale contra caritatem facit
ideo pro dampno temporali illato ecclesia aliquem excommunicare
potest. sed quia excommunicatio est grauissima penarum pene
autem medicine sunt secundum philosophum in ij. ethicorum. sapientis autem
medici est. a leuioribus medicinis incipere et minus peri
culosis ideo excommunicatio infligi non debet etiam pro peccato mortali
nisi contumax fuerit uel non ueniendo ad iudicium vel an
te terminationem iudicii sine licentia recedendo vel de
terminationi non parendo tunc. n. post quam monitus
fuit si obedire contempserit contumax reputatur
et excommunicari debet a iudice iam non habente quid contra ipsum
faciat amplius ¶ ad primum argumentum dicendum quod culpe quantitas
non mensuratur ex nocumento quod quis facit sed ex uo
luntate qua facit contra caritatem agens. et ideo quamuis
pena excommunicationis excedat nocumentum non tamen excedit
quantitatem culpe ¶ ad 2. dicendum quod cum aliquis per penam
aliquem corrigitur non reddit ei malum sed bonum
quia pene medicine sunt ut dictum est ¶ Ad 3. q. dicendum
quod excommunicatio dupliciter potest iniusta dici. Uno modo ex parte
excommunicantis sicut cum ex odio uel ira excommunicat
et excommunicatio nichilominus habet effectum suum quamuis ille qui
excommunicat peccet quia iste iuste patitur quamuis ille iniu
ste faciat ¶ Alio modo ex parte ipsius excommunicationis vel quia
causa excommunicationis est indebita uel quia fertur sententia iuris
ordine pretermisso et tunc si sit talis error ex parte
sententie quod sententiam nullam esse faciat non habet effectum quia
non est excommunicatio. si autem sententiam non annullet
habet effectum suum et debet excommunicatus humiliter obe
dire et erit ei ad meritum uel absolutionem petere ab
excommunicante vel ad superiorem iudicem recurrere
si autem contempserit eo ipso mortaliter peccaret. contingit
autem quandoque quod est debita causa ex parte excommunicantis que non
est debita ex parte excommunicati sicut cum quis crimen falsum in
eminente iudicio probato excommunicatur et tamen si humiliter
sustinet humilitatis meritum recompensat excommuni
cationis dampnum ¶ ad 4. 1. argumentum dicendum quod quamuis homo
iniuste gratiam dei amittere non possit potest tamen
iniuste amittere illa que ex parte nostra sunt que
ad dei gratiam disponunt sicut patet si subtrahatur alicui
doctrine uerbum quod ei debetur. hoc modo excommunicatio gratiam
dei subtrahere dicitur ut expediens patet. ¶ ad 2. dicendum
quod Jo. loquitur quantum ad culpas et non quantum ad penas.

que ꝙ iniuste ꝯfligi a rectoribus eccãr posse.
AD .ij. sic p̃cedit᷑. uit᷑ ꝙ quilibet sacedos possit
excõicare: excõicatio enĩ ẽ actus clauiũ
ꝫ quilꝫ sacedos ħt claues. g̊ quilibet pot ex
cõicare. ¶ p̃ maĩ ẽ absoluere ꝛligare ĩ foro pe
nitẽtie q̃m ĩ foro iudicii. set quilꝫ sacedos pot
sibi subditos ĩ foro pn̄iali absoluere ꝛligare. g̊
ẽ pot ꝯ subditos quilibet sacedos excõicare.
¶ Set ꝯ ea ĩ qbꝫ ĩminet piclm sũt maiorĩbus
reseruanda. set pena excõicationis ẽ ualde pi
culosa ñ cũ moderamine fiat. g̊ nõ debet
cuilꝫ sacedoti cõmitti. ¶ Vlterius uit᷑ ꝙ nõ saced
tes excõicare ñ possũt. qꝛ excõicatio ẽ actus
clauiũ ꝛ iuxta d̃r. set ñ sacedotes ñ hñt cla
ues. g̊ ñ possũt excõicare. ¶ p̃ plus requirit᷑
ad excõicationẽ q̃ ad absolutionẽ ĩ pn̄ie foro set
ñ sacedos ĩ pn̄ie foro absoluere nõ pot. g̊ nec
excõicationẽ ĩferre. ¶ Set ꝯ ẽ ꝙ archidiacõi legã
ti et electi excõicãt qui q̃nq; ñ sũt sacedotes
g̊ ñ soli sacedotes imo ꝛ nõ sacedotes excõicare
possũt. ¶ Vlterius uit᷑ ꝙ excõicatus ul' suspẽsus excõi
care possit. ille n. q. est excõicatus ul' suspẽs
nec ordinẽ nec iurisdictionẽ amittit qꝛ nec ꝯ or
dinatur cũ absoluit᷑ nec cura ite᷑ cõmittit᷑ ei
set excõicatio ñ requirit ꝯ ordinẽ ul' iurisdic
tionẽ. g̊ ẽ excõicatus ul' suspẽsus excõicare pos
sunt. ¶ p̃ mai ẽ ꝯfitẽ corpus x̃ q̃m excõicare
set ꝯfitẽ possũt. ut ẽ .d. xij. dein ẽ. g̊ possũt
excõicare. ¶ Set ꝯ ligatus ꝯ ẽlt nõ pot aliũ
ligare set uinculũ spũale ẽ for' q̃m cõrle. g̊
excõicatus excõicare nõ pot cũ excõicatio sit
uinculũ spũale. Responsio d̃r. ad .i. q. ꝙ ĩ fo
ro ꝯsciẽ cã agit᷑ int' hoĩem ꝛ dm̃ in foro
aũt exterioris iudicii cã agit᷑ hoĩs ad hoĩem
ꝛ io absolo ꝟ ligatio q̃ unũ hoĩem obli
gat quo ad dm̃ tm̃ ptinet ad forũ pn̄ie
set illa q̃ hoĩem obligat ĩ ꝯpoẽ ad alios
hoĩes ad forũ publicũ exterioris iudicii ptinz
ꝛ quia excõicationẽ hõ arcẽt᷑ fideliũ sepat᷑
io excõicatio ad forũ exterius ptinet. et io
excõicatio si illi possũt excõicare qui hñt
iurisdictionẽ ĩ foro iudiciali ꝛ ꝓpr' hꝫ soli epi
ꝓpa auctẽte ꝛ maiores plati ꝫ cõmuniẽ op
pinionẽ possũt excõmunicare. ꝫ p̃bri pochiales
ñ ñ ex cõmissiõe eis fc̃a ꝟ ĩ certis cãibꝫ sicut
in furto ꝛ rapina et hi' ĩ qbꝫ ẽ eis auctore cõcess
sũ ꝙ excõicare possit. ¶ Alii aũt dixũt ꝙ ꝓ
sacedotes pochiales possũt excõicare ꝫ p̃dca
oppio ẽ rõabilior. ¶ Ad .i. g̊ d̃r ꝙ excõi
catio nõ ẽ actus clauis directe. set mag̊ iuris
dictionis ꝟ exterioris iudicii. set sn̄ia excõica
tionis cõmuis ĩ exteriori iudicio ꝓmulgat᷑ qꝛ tñ

aco m̃ ptinet ad aditũ reg̃ ꝯ q. eccĩa mili
tans ẽ uia ad triumphantẽ. io ꝙ talis iurisdic
tio ꝑ q̃m hõ excõicare pot pot clauis dici. et
ꝫ hꝫ aqbꝫ dã distiguitur ꝙ ẽ clauis ordinis
q̃m oẽs sacedotes hñt ꝛ clauis iurisdictionis
ĩ foro iudicii q̃m hñt soli iudices exterioris
fori. utraq; tñ d̃r petro ꝯtulit ꝯ. xvj. ꝛ ab
ipo ĩ alios d̃scẽd' qui utrãꝫ hñt. ¶ Ad .i. d̃r
ꝙ sacedotes pochiales hñt quidm̃ claue iu
risdictionis ĩ subditos suos q̃nt ad forũ. ꝯsciẽ
set nõ q̃ntũ ad forũ iudiciale qd ñ possũt
corã eis ꝯueniri ĩ causis ꝯtẽtionis. ꝛ io excõi
care ñ possũt set absoluere possũt ĩ foro spũ
ali ꝛ q̃muis for' pn̄iale sit dig'us tm̃ ĩ
foro iudiciali maior solempnitas requirit᷑
qꝛ ĩ eo oportet ꝙ nõ sol' dõ set ꝛ hoĩ satis
faciat. ¶ Ad .ij. q. d̃r. qd sacrĩ ta ĩ qbꝫ grã
ꝯfert᷑ dispẽsare ad solos sacedotes ptinet ꝛ
io ipi soli possũt absoluere ꝛ ligare ĩ foro
pn̄iali set excõicatio ñ directe respicit grãm
set ex ꝯnti inq̃nt hõ suffragiis eccẽ p̃uat᷑ q
ad grãm disponũt ul' ĩ grã ꝯs̃uat. ꝛ io ꝛ nõ
sacedotes dũ mõ iurisdictionẽ hãnt in foro
ꝯtẽso excõicare. ¶ Ad .i. g̊ d̃r ꝙ q̃uis ñ hãnt
claue ordis hñt tñ claue iurisdictionis
¶ Ad .ij. d̃r ꝙ ista duo se hñt sic excedẽtia ꝛ
excessa ꝛ io alicui ꝯpetit unũ ẽ nõ ꝯpet
ꝛ ¶ Ad .3. q. d̃r ꝙ us' iurisdictionis ẽ ĩ ꝯpoẽ
ad aliũ hoĩez et io cũ oĩs excõicatus a cõmu
nione fideliũ sepet᷑. quilꝫ excõicatus usu iur
dictionis p̃uat᷑. ꝛ qꝛ excõicatio ẽ iurisdicti
onis io excõmunicatus excõicare ñ pot ꝛ eadm̃
ratio ẽ d̃ suspẽso a iurisdictione. si. n. sit su
spẽsus ab ordine tm̃ tc̃ ñ pot ea q̃ sũt ordinis
set pot ea q̃ sũt iurisdictionis et eꝯ si sit su
spẽsus a iurisdictione ꝛ ñ ab ordine. si aũt ab utroq;
tc̃ neutr' pot. ¶ Ad p̃m̃ g̊ d̃r ꝙ q̃uis ñ amit
tat tñ iurisdictionis usũ. ¶ Ad .ij. d̃r qd ꝯfitẽ
seq̃t᷑ potestatẽ caracteris qui indelebilis ẽ ꝛ
io hõ ex quo caracterẽ ordinis hꝫ sp̃ pot
ꝯfitẽ licet ñ sp̃ei liceat set aũt ẽ d̃ excõ
municatione que iurisdictionẽ sẽq̃ue au
ferri pot ꝛ ligari

AD .3. sic p̃cedit᷑. uit᷑ ꝙ aliqs possit se ipm
ul' equalẽ ul' supiorẽ excõmunicare
qꝛ angl's d̃i maior erat paulo. m̃t xi. qui
minor ẽ ĩ reg̊ . cel. maior ẽ illo quo nemo
ĩt natos mulier maior. set paulus excõi
cauit angl'z d̃ celo ut p3 gal' .i. g̊ hõ pot
excõicare supiorẽ. ¶ p̃ sacedos alĩ excõmu
icat ingñali ꝓ furto ul' aliq̃ hi. set pot
ꝯtige ꝙ ipẽ met fecit ul' supior aut eq̃l'

g° aliqs pot se ul' eqle ul' supiore excoicare
C° p° ar pot supiore absolue i foro pniali. ul' eq
le sic cu ep's suus subditus ofitet cu uni sacerdos
alti uenialia ofitet. g° uir q' e exomunicae
ar supiore ul' eqle possit C sz q' exco e act
iurisdictiois. set ar n ht inse iurisdictio; q' i
eadm ca n pot quis ee iudex 7 reus n itm
i supiore aut eqle. g° no pot qs supiorem
ul' eqle aut se excoicare V lr ur q' talig
uniuersitate sna excoicatiois ferri possit
otigit. n q' aliq uniuersitas e i malitia
colliga. set p malitia inq ar otumax ex
titit d'bz excoicato ferri. g° pot aliq
uniuersitate fri excomunico C p° r q' e g'uis
sim i exco e sepato a suf ecce. s; alia tota
ciuitas i edict adis. g° 7 excicari aliq uniu
sitas pot C si q' e glo. aug. m. xij. qui dic
q' pnceps 7 multitudo no e excoicada V lr
ur q' ille q sel' e exomunicat ulti exomu
cari n possit. i. cor. v. dic apls q' m d'hus
q foris sut iudicae set excicati ia sr ex ecciz
g° sup eos ecca iudiciu n ht ut possit eos
itm excicare C p° excoicato e sepato queda
adiuis et a comunione fideliu. set p'ses ar p
uat e aliq no pot itm puari. g° uni exomu
nicat n dz itm exomunicari C set q' excoi
cato queda pena e 7 medicinale remediu
set pene 7 medicine itant cu ca exigit. g° excoi
cato itm pt. R esposio dr ad. i. q. q' cum
p iurisdictoem ar ostituat i g'du supioritatis
r'li ei i q' ht iurisdict q' e iudex ei io nlls ht
i se ipm ul' supiore ul' eqle. iurisdt et p ons
nlls pot se ipm excoicare ul' supiore ul' eq
le C ad pm g° dr q' ap lo sb r posita si. i. si
poniet angls peccare. sic. n. no eet aplo supi
or set i fior n e mgns q' i odi codlibz quor
anecedetia s i possibilia otina i possibilia sit
C ad ij. dr q' i casu tali nlls exomunicare q'
par i pare no ht impiu C ad 3. dr q' absolu
tio oligato i foro ofesis e quo ad dm tm
ap d q m aligs alio infior redd' p pctm.
set exomunicato e i iudicio exiori i quo ar
n amittit supioritate ex hz ipo q' pctat un
n e silis ratio d' utroq foro et tm n pot se ipm
absolue aut supiore aut eqle d'mortali
n ex omissoe s fca. d' uenialibz aut pot q'
uenialia ex qbz lz sacm tis g'm ofentibz re
mittue' un remissio uenialiu seqr potta
te ordis A d ij. q. dr q' excoicari no dz ar u
p pcco mor pctm aut i actu ofistit. actus
aut n e omunitatis set singulariu p'um
ut freqr et io singli d' omunitati exomu
nicari possr n aut ipa omunitas. sic e q' m
actus toti d' multitudis ut q m mlti naue
trahut q m uni trahe n posset tm no e p'te q' al
qua omunitas ita tota ad malu osentiat
q' m aliq sic dissentientes 7 q' no e d'i q iudi
cat omez tm ut odepnet iustu cu ipio ut
d'z. ge. xix io ecca q' d'i iudiciu i mitari
dz sat p uid statuit ut o'tas n exomuni
cetr ne collectis sil' indicet et tricu C ad
pm g° dr. q' p; solo excicis C ad ij. dr q' su
spesio no tatu pea e q'ntu exomunicato
q' suspesi no fraudae ecce suffragiis sic
exomunicati un q' ar sit pcco p'o suspe dz
sic q totu regnu suppoit interdco p pcco
reg q io n e sile d' excoicatioe 7 suspesioe
A d. 3. q. dr q' ille qui exomunicat e una
exomunicatioe pot itm exomunicari ul'
p eidm exomunicatiois itacoem ad ma
iore sui ofusioe ut sic apcco resiliat l'
p' alias cas 7 ec tot sut pncipales excoica
tioes quot sr cae p quibz qs exomuni
ca C ad pm g° dr q' ap lo d' paganis
7 aliis i fidelibz qui no hnt caractem
p q' anumerent in p'o d'i set q' caract
baptis quo qs p' d'i anumerat e indele
bilis. io semp remaet aliquo mo d'
ecce baptus. 7 sic p ecca d' ipo iudicare
pot. C ad ij. dr q' p'uo q' uis n recipiat
mag 7 mu f se recipit tm mag 7 tm
f ca sua et s h ex omunicato pot itm
7 mag e elongat a suffragiis ecce q
plres e excoicat A D e. sic pce. ur q'
liceat q' q sel' tm exomunicato omuni
care in pure corlibz. exomunicato. n. e
act clauiu. set potas clauiu se extedit
ad spualia tm. g° p exomunicatom no
phibe q'n uni ali i corlibz omunicare pos
sit C p° q' e istitutu patitate q' caita
te n militat set ex pcepto caritatis tenem
i inimicis subuenire q' sine aliq oice fi n
pot. g° licet alicui exomunicato i corlibz
oicare C sz q' e q' dz. i. cor. v. cu hi n cibu
sumere.

V lr ur q' ptcipans exomunicato no
sit exomunicat. plus. n. sepat e ab
ecca getilis q m exomunicat. set ille
q pticipat getili aut iudo no e exco
municat. g° n ille q pticipat x ano exco
municato C p° si ille q pticipat alicui ex
omunicato e exomunicat ead roe q pti
cipat pticipati ei e excoicat et sic i infinit
pcedet. q' ur abs d' g° no e exomunicat

quod excommunicato participat. Sed contra quod excommunicatus
post est extra domum Dei, quia qui ei communicat a communione
ecclesie recedit, et sic videtur quod sit excommunicatus. Ulterius
videtur quod participare excommunicato in casibus non concessis
semper sit peccatum mortale, quia quodam dicitur: Patet quod propter
metum mortis non debet aliquis excommunicato communica-
re, quia aliquis debet potius subire mortem quam mortaliter pec-
care. Sed hac ratione nullus esset, non participare excommuni-
cato esset peccatum mortale, ergo etc. Contra facere contra precep-
tum ecclesie est peccatum mortale; sed ecclesia precipit quod ex-
communicato nullus communicet, ergo excommunicato communicare est peccatum
mortale. Contra nullus a perceptione eucharistie pro peccato veniali
arcetur; sed ille qui participat excommunicato in casibus
non concessis arcetur a perceptione eucharistie, quia incurrit
minorem excommunicationem, ergo participans excommunicato
in casibus non concessis peccat mortaliter. Contra nullus debet ex-
communicari maiori excommunicatione nisi pro peccato
mortali; sed aliquis sine iure potest excommunicari maiori
excommunicatione propter hoc quod excommunicato participat,
ergo participare excommunicato est peccatum mortale. Contra sed a
peccato mortali nullus potest absolvere nisi habeat in eum iuris-
dictionem; sed potest absolvere a participatione excommuni-
cationis quilibet sacerdos, ergo non est peccatum mortale.
Contra pro commissa peccati debet esse punire modus; sed pro par-
ticipatione excommunicationis secundum communem consuetudi-
nem non imponitur debita pena mortalis peccato, sed magis
debita venialis, ergo non est peccatum mortale. Respon-
sio. Dicendum ad primam questionem quod sicut dictum est duplex est excommunicatio:
una est minor que separat tantum a participatione sacra-
mentorum, sed non a communione fidelium, et ideo tali excom-
municato licet communicare, sed non licet ei sacramenta con-
ferre. Alia est maior excommunicatio, et hec separat hominem
a sacramentis ecclesie et a communione fidelium, et ideo excom-
municato tali excommunicatione communicare non licet. Sed
quia ecclesia excommunicationem ad medelam et non ad in-
teritum inducit, excipiuntur ab hac generalitate quedam
in quibus communicare licet, scilicet in hiis que pertinent ad sa-
lutem, quia in talibus homo licite cum excommunicato loqui
potest, et etiam alia verba inmiscere ut facilius verba
ex familiaritate recipiantur. Excipiuntur autem quedam
personae ad quas specialiter pertinet provisio excommunicati, scilicet
uxor, servus, filius, rusticus et serviens. Sed hoc intelligitur
de filiis non emancipatis; alias tenentur vitare
patrem de aliis. Autem intelligitur quod licet excommunicato
communicare si ante excommunicationem se ei subdiderunt,
non autem si post. Quidam autem intelligunt econverso, scilicet quod
superiores possunt licite communicare inferioribus; alii
vero econtrario dicunt, sed ad minus eis communicare debent in quibus
eis sunt obligati, quia sicut inferiores obligantur ad
obsequium superiorum, ita superiores ad providentiam
inferiorum. Sunt etiam quidam casus excepti, quando ignoranter ex-
communicato et quando aliquis sit peregrinus ut viatores in

terra excommunicatorum, qui licite possunt ab eis emere
vel etiam accipere elemosinam. Et similiter si aliquis videat excommunica-
tum in necessitate, quia tunc ex precepto caritatis tenetur eis
providere, etiam hec in iure continentur versu: Utile, lex, humile,
res ignorata, necesse. Utile, ut utilitas referatur ad verba
salutis; lex, ad matrimonium; humile, ad subiectionem;
cetera patent. Ad primum ergo dicendum quod corporalia ordinata
sunt ad spiritualia, et ad corporalia se potest extendere sicut
aliquis que est de fine imperat de hiis que sunt ad finem.
Ad secundum dicendum quod in illo casu in quo aliquis ex precepto
caritatis communicare tenetur, non prohibetur communio,
ut ex dictis patet. Ad secundum questionem dicendum quod excommuni-
catio potest in aliquem ferri dupliciter: aut ita quod ipse sit
excommunicatus cum omnibus ei participantibus, et tunc non est
dubium quod quicumque participat ei est excommunicatus
maiori excommunicatione; aut est excommunicatus simpliciter,
et tunc aut participat aliquis ei in crimine prebendo ei
consilium, auxilium et favorem, et sic idem est excommunicatus;
aut participat in aliis sicut in verbo vel osculo vel in
mensa, et sic est excommunicatus minori excommunicatione. Ad
primum ergo dicendum quod ecclesia non ita intendit corrigere in-
fideles sicut fideles, quorum cura sibi incumbit, et ita non
arcet a communione fidelium sicut a communione fidelium
illorum quos excommunicat, sicut quos habet in sua potestate. Ad
secundum dicendum quod excommunicato minori excommunicatione licet communicare,
et sic excommunicatio non transit in tertium. Primum. Ad tertium
questionem dicendum quod quidam dicunt quod quandocumque aliquis excommunicatis
participat vel verbo vel quocumque dictorum modorum supra quos
ei communicare non licet, peccat mortaliter nisi in casibus
exceptis autem. Sed quia hoc videtur valde grave quod homo pro
uno verbo levi quo excommunicatum alloquitur mortaliter
peccet, et multis evitantes laqueum damnationis
mitterent, quem in eos retorqueret, ideo aliis proba-
bilius videtur quod non semper mortaliter peccet, sed solum
quando in crimine eius participat vel in divinis vel in contemp-
tum ecclesie. Ad primum ergo dicendum quod dicta illa loquitur
de participatione in divinis. Vel dicendum quod similis ratio est
de peccato mortali et veniali quantum ad hoc, quia sicut peccatum
mortale non potest bene fieri, ita nec veniale; et ideo sicut
homo debet prius sustinere mortem quam peccet
mortaliter, ita etiam quam quod peccet venialiter, illo modo quo debent
nisi quod debent venialia vitare. Ad secundum dicendum quod precepta
ecclesie directe respiciunt spiritualia, et ex consequenti
legitimos actus, et ideo qui communicat eis in divinis
facit contra preceptum et mortaliter peccat; qui autem
participat eis in aliis facit preter preceptum et peccat
venialiter. Ad tertium dicendum quod aliquis etiam sine culpa quandoque ab
eucharistia arcetur, sicut patet in suspensis vel interdictis,
quia tales pene quandoque inferuntur. Ad quartum dicendum
quod quamvis communicare excommunicato sit peccatum
veniale, tamen participare ei pertinaciter est peccatum
mortale, et propter hoc potest aliquis excommunicari de iure.

AD. v. q͠ntū sic p͠ce͠
Aur͠ q͠d quilibet sacerdos possit [illegible] tū suū
abexcõmunicatione absoluere mai. n. e͠. q͠ n͠ relā
pcti q͠ꝫ exco͠ sed quilibet sacerdos pot̄ subditū
suū apecco absoluere g͠ multo fort͠ abexcõica
tione. ¶ Pt͠ecõtra cū remō effectus sed excõmun
icationis cū e͠ pccm mortale. g͠ cū p͠sit quilꝫ sac
dos apecco mortali illo absoluere pt͠ abexcõicatione
sil͠r. ¶ Sꝫ ꝯ eiusd͠ potestatis e͠ excõicare ꝛ excõicant
absoluere. sꝫ sacerdotes inferiores n͠ possunt suos sub
ditos excõicare. g͠ n͠ absoluere. ¶ Vlterius ur͠ q͠ nullꝰ
possit absolui inuitꝰ. spualia. n. nō ꝯferunt͠ inui
to alicui. sꝫ absolutio abexcõmunicatione est
bn͠ficiū. spūale. g͠ n͠ e͠ pot̄ p͠ari inuito ¶ Pt͠ excõ
cū e͠ ꝯtumatiā. sꝫ q͠n aliq͠s n͠ uult absolui ab ex
cõmunicatione ꝯtempnens tūc e͠ maxime ꝯtumax.
g͠ n͠ pot̄ absolui ¶ Sꝫ ꝯ excõicatio ꝯ nō e͠ daci ꝛ
pot̄ infirmi. sꝫ q͠ ꝯ uoluntatē eueniunt ꝛ ꝯ uoluntate
amoueri possunt sic d͠ bonis fortune p͠ꝫ. g͠ excõ.
pot̄ tolli ab aliq͠ inuito ¶ Vlterius ur͠ q͠ aliq͠s n͠ possit
absolui abuna excõ. n͠ absoluat͠ ab oībꝫ. ef
fatis. n. d͠let p͠porcionari sue cause. sꝫ cā excõica
tionis e͠ pccm. cū g͠ aliq͠s nō possit absolui
abuno pccō n͠ absoluatur ab oībꝫ n͠ i excõ. hꝫ
e͠e potest ¶ Pt͠ excõ absolō i eccā fit. sed ille
q͠ una excõmunicatione e͠ irretitꝰ e͠ ext͠ ecclam
g͠ q͠m diu una manet abalia absolui nō
pot̄ ¶ Sed ꝯ excõicatio q͠dā pena e͠. sed abuna
pena aliq͠s libat͠ alia remanente. abvna g͠ excõ
alia restante quis absolui pot̄ ¶ Responsio dicend
ad. i. q. q͠d quilibet pot̄ absoluere amiori ex
cõmunicatione q͠ pot̄ absoluere apecco pticipa
tionis. si aūt e͠ maior e͠ lata auidice ꝛ sic
ille q͠ tulit ul͠ ei͠ superior pot̄ absoluere. ul͠ e͠
lata auire ꝛ tūc sacerdos ul͠ epc͠ pot̄ absoluere
exceptis vi. casibꝫ. quos e͠ iuris conditor sibi res
uauit ¶ Pmū e͠ si aliq͠s iniecit manū i cl͠icū ul͠
religiosū ¶ Scđs e͠ d͠ illo qui incendit ecclam
ꝛ e͠ d͠nuntiatꝰ e͠ ¶ Tertiꝰ e͠ qui i diuinis sciens co
municat excõmunicato noīat͠ a papa ¶ Quart
e͠ d͠ illo qui falsat litts apo. sedis ¶ Vꝰ. e͠ d͠ illo
qui excõmunicatis i crimine cõmunicat nō. n.
dꝫ absolui n͠ abeo qui excõmunicauit ꝛ
si n͠ sit ei͠ subditꝰ n͠ pp͠ difficultatē accedendi
ad ipm͠ absoluet͠ ab epō ul͠ asacerdote p͠prio
p͠stita iuratoria cautione q͠ parebit mandato
illiꝰ iudicis qui snīam tulit ¶ Apo aūt cāu
vij. excipiunt͠. pmū e͠ inarticulo mortis
i quo aq͠libet excõmunicatione pot̄ q͠s aquolꝫ
sacerdote absolui ¶ Scđo si sit hostiarius aliꝰ
potestatis et n͠ excõdio ul͠ p͠posito peussit.
¶ Tertiō si pcutiens sit uir l͠r ¶ Qrtō si sit famꝰ ꝛ dn͠s
ledēt͠ d͠ ei͠ absenti qui nō e͠ i culpa ¶ Vꝰ. si re
gularis reglarē n͠ sit enormis excessus.
¶ Vj. si sit paup ¶ Vij. si sit impubes. ul͠ senex
ul͠ ualitudinariꝰ ¶ Viij. si hat inimicitias
capitales sꝫ ꝛ alii caus. vij. inquibꝫ pcuti
ens cl͠icū excõmunicatiōm n͠ incurrit ¶ Pmō si
cū discipl͠ie ut mag͠r ul͠ platꝰ pcussit ¶ Scđo
si iocosa leuitate ¶ Tertiō si inueīt eū t͠pie
agentē ul͠ cū uxore matri. l͠ sorore ul͠ filia
¶ Qrtō. si statī ui repellat ¶ Vꝰ. si ignoret ipm
e͠e cl͠icū ¶ Vj. si inueniat eū i apostasia post
tria amonitiōne ¶ Vij si trāsit se cl͠icꝰ ad
actꝰ penitꝰ ꝯtrios ut si fiat miles ul͠ ad bi
gamiā transeat ¶ Ad pmū g͠. dicendū q͠d q͠uis
uincl͠m pcti sit maiꝰ simpl͠r. q͠m excõmuni
cationis tn͠ q͠ntū ad aliq͠d uincl͠m excõmunica
tionis e͠ maiꝰ i q͠ntū n͠ solū obligat quo ad
dm͠ sed ꝛ i facie ecclē et iō i absoluendo ab
excõmunicatione requirit͠ iurisdictō i exteriori
foro. n͠ aūt i absolutione apecco et pp͠ hꝫ ꝛ
i absolutione apecco n͠ exigit͠ cautio iura
menti sic i absolutione ab excõicatione p͠ut
dicit͠. n. ꝯcl͠usio q͠ sꝫ intꝰ hoīs t͠minat͠
secundū aptm͠ ¶ Ad. ij. dicendū q͠d cū excõmuni
catꝰ nō sit pticeps sacramentoꝝ eccle͠ sac
dos n͠ pot̄. absoluere excõicatū aculpa n͠
sit pꝰ absolutꝰ abexcõmunicatione ¶ Ad. iij. q.
dicendū q͠ malū pene ꝛ culpe inhꝫ differt q͠d culpe
pe pncipiū e͠ i nobis q͠ꝛ oē pccm uoluntariū
e͠ pene aūt pricipiū q͠ꝫ e͠ ext͠ nos. nō. n.
requirit͠ adpenā q͠d sit uoluntaria immo
mag͠ d͠ roē pene e͠ ꝯ uoluntatē e͠e ꝛ iō sic
pccā nō ꝯmittunt͠ n͠ uoluntate iō nō re
mittunt͠ alic͠ inuito. sed excõmunicatō sicut
i aliq͠ꝰ inuitū fieri pot̄. ita et inuitꝰ abea ab
solui potest ¶ Ad. i. g͠ dicendū q͠d p͠pō ht͠ ueritatē
d͠ ill͠ bonis spūalibꝫ que i uoluntate nr͠a ꝯsistunt
sic sunt uirtutes q͠ nō possunt͠ auolentibꝫ p͠ui
finitatē auferri ꝛ iō rō nō e͠ adp͠positū ¶ Ad
ij. dicendū q͠d ꝛ manente ꝯtumatiā pot̄ aliq͠s discre
te excõmunicatiōm ꝯtra latā remittere si uidet
saluti ei͠ expedire i cꝰ medicinam lata e͠ ex
cõmunicatiō ¶ Ad. iij. q. dicendū q͠ excõmunicationes
nō hnt͠ ꝯnexiōm i aliq͠ iō possibile e͠ q͠ aliq͠s
abuna absoluat͠ ꝛ i alia remaneat sed t͠n h͠ e͠
sciendū q͠d aliq͠s q͠ꝫ e͠ excõmunicatꝰ plibꝫ ex
cõmunicationibꝫ abuno iudice ꝯtūc q͠n absoluitur͠
abuna intellr͠ ab oībꝫ absolui n͠ ꝯ͠rīū exp
mat͠ l͠ n͠ inca q͠ quis absolucōm i petit de
uno tm͠ excõmunicationis cāu. cū p plibꝫ ex
cõmunicatꝰ sit q͠ꝫ e͠ excõmunicatꝰ adiūsis iu
dicibꝫ ꝛ tūc absolutꝰ abuna excõmunicatione

¶ Tertiꝰ q͠ i ccēdit͠ ecclam͠ frangit
ꝛ e͠ d͠nuntiatꝰ;

n̄ pp̄ h ē absolut⁹ ab alia h oēs alii ad peti
tōm ei excommunicatōm suā ꝯfirmauint ul'
n̄ oms vni ꝯ madet absolutōm ¶ Ad pⁱm
gᵒ dd̄ qᵈ oīa pctā hn̄t ꝯuexiōm ī auslone
ud'ꝰ ad d cū quo n̄o pōt eē pctoꝝ remissio
7 io unū pctm̄ sīn alio remitti n̄o pōt. sꝫ
excommunicatioēs n̄ hn̄t aliq̄ talē ꝯnexiōm
n̄ itm absolō ab excommunicatioē īpedit. pp
uoluⁿᵗᵃˢ ꝯietate ut dcm̄ ē io rō n̄o sequit̄
¶ Ad .ij. dd̄ q sic̄ plibꝫ dēcūs exstat ꝗs ex
ecc̄m ꝫ possil̄e ē q ista sepatō remoueat
q̄ ad unā cām et maeat q̄ ad altam.
Heresis utrūq ꝫ n̄ h̄t.
Hꝗ et si hānt ordiēm admixtū n̄ cū iu
ridictōm ab ecc̄ pcisi vb̄ dī pctā dimitit. s.
auc̄te sꝫ sacdos ī q̄t̄ pbet sacm̄t̄ minstio
mꝗntū aut pcām īpoit sic idm ipē iudex
dz. nll's potātis iuri excet ut. s. actō ei
ad īitiozes maclās mudādās pugāt cōcea
titas. ur n̄o eē adpositū q n̄ h agit̄ ꝯ di
missioē p mod' miti sꝫ ꝯ dimissioē p mod'
sacm̄ti et dd̄ qᵈ mit̄ ecc̄ sb̄ dispesatioē ī
clauiū 7 io tā p mito xpi qm̄ alioꝝ qui sūt
ꝯ ecc̄ā ecc̄ claues hn̄t efficaꝫ. pc̄m dz
teneb̄ꝰ q intell's ōg mlti pctores īuenīūt
q hn̄t intellm optīm ad capiēd' 7 dd̄ q lō
ꝯ obtusioē intell's pctiti ꝯ q oīs malus est
ignorās 7 n̄o ꝯ obtusioē intell's speculaⁱⁿ.
Postqm̄ ostēsu ē ꝯ. xix
P que sūt claues 7 c̄ postq̄ ꝯ terminauit.
magr̄ ꝯ clauibꝫ p̄se h incipit ꝯ terminare
quoꝝ sit hᵉ claues 7 diuidit in ꝯ .d. ī pᵃ quaꝝ
ō qᵈ sacdotū sit hᵉ claues. In sc̄a moz ꝗs
dā dubitatioēs cc̄ h ibi. sꝫ n̄o ur qᵈ oēs
7 c. 7 h ps diuidit in d. ī pᵃ mouet dubi
tatōm ꝯ claue sc̄ie. In s̄a ꝯ claue potātis
ī. cū iā ꝯstet 7 c. 7 h ps diuidit in. d sm̄ du
as oppioēs ꝗs in h̄ dubitatioē tāgit sc̄a
incipit ī. aliꝗ aut ur' et h ps diuidit ī 3
ī pᵃ poit oppiōm. in s̄a ꝯfirmat eā ī. qᵈ
n̄o hn̄t potātē et c̄. in tᵃ mouet quedā
que huic oppiōi uident eē ꝯᵃ ī huic aut
7 c. eē h duo facit pᵒ poit obm̄ q ur oste
de qᵈ n̄o sacdotibꝫ usus clauiū ꝯpetit
2ᵒ qᵈ mal' sacdotibꝫ n̄ ꝯpetit quoꝝ utrūq
ē ꝯ sc̄am oppiōm que uera ē ī. pmisse
rōo sine et eē h tā facit pᵒ poit obm̄ 2ᵒ
alioꝝ solutōm poit ī. sꝫ illd' capitulm 7 c
tᵗᵒ solucōꝫ pp̄a exdūs collig̃ ī illd' aut mal'
7 c eē ꝯ duo facit pᵒ poit solōm ad auc̄tē pphe
īductā qm̄ quidā ponūt 2ᵒ exmadūti ō.
ꝗlis eē ꝯbeat qui recte ꝯbeat clauiū potā

Hec uti ī qualē aut oportēat 7 c
Hic ē ꝯ qō. pᵃ ꝯ
hn̄tibꝫ claues ¶ sc̄a ꝯ corēptione sc̄iā
eē pⁱm tā q̄ir ¶ pᵒ qᵘ sit hᵉ claues ¶ 2ᵒ
qui poss̄t clauibꝫ uti ¶ tᵒ ī q̄ possit sacdos
uti clauibꝫ.
Ad pⁱm sic poc̄ ur qᵈ sacdos legal' claues
hn̄it. clauis. n. ē sc̄ga ordis. sꝫ hn̄t or
diēm ex quo sacdos dicebat̄. gᵒ hn̄it claues
sacdotes legalē ¶ pᵒ sic̄ ꝯ magr̄ dc̄ claues sūt
due. s. sc̄ia discēnedi. 7 pō iudiⁿ. sꝫ ad +
utrūq sacdotes legalē hn̄t auc̄tē. gᵒ hēbat
claues ¶ pᵒ sacdos legal' hēbat potestatē
sup reliquū pplm n̄ tēporalē q sic potās
regia n̄ fuisset districta a sacdoⁱᵘ. gᵒ 7 spualē
et h ē clauis. gᵒ hn̄it claue ¶ sꝫ ꝯ claues
ordināt̄ ad apiend' regnū celoꝝ qᵈ apiri
n̄o potuit an̄ xpi passiōm. gᵒ sacdos legal'
claue n̄ hn̄it ¶ pᵒ sacm̄ta ue. le. n̄o ꝯferbāt
sꝫ ad it' reg. cel. apiri n̄o pōt n̄ p gr̄m. gᵒ p
illa sacm̄ta n̄ potat apiri et sic ꝯ sacdos
qui minist' eāt eoꝝ claues reg̃ celestis n̄o
habebāt ¶ Vltᵃ ur q xpē n̄ hn̄it claue. cla
uis. n. cāractē. ordinis ꝯseqt̄ ut pᵒus est
dcm̄ sꝫ x n̄o hn̄it caracteēm ut ē ꝯ. iiij. dz
ē. gᵒ n̄ hn̄it claue ¶ pᵒ ī xpē hn̄it ī sacm̄tis
potātē excellētie ut effcm̄ sacm̄ti sine
sacm̄tis posset ꝯferre. sꝫ clauis ē q'dā
sacm̄tale. gᵒ n̄ īdigebat claui et sic frusᵃ
eā hn̄isset ¶ sꝫ ꝯ ē qᵈ apo. iij. h dic̄ q h̄t
claue dd̄ 7 c. ¶ Vlᵗⁱᵘˢ ur qᵈ n̄o soli sacdotes
hānt clauel dic̄. n. ysyd' q hostiarii qui
int̄ bōs 7 malos hn̄t iudiciū dignos re
apiūt 7 ī dignos reiciūt. sꝫ h distīo cla
uiū ē ut ex dc̄is patet. gᵒ n̄o soli sacdotes
sꝫ ꝯ hostiarii claues hn̄t ¶ pᵒ sacdotibꝫ
claues dāt dū p iurisdcōm potātē diuit'
accipiūt. sꝫ reges ꝯ potātē in pplm fide
lē diuit' hn̄t 7 unctioē sc̄ificāt̄. gᵒ hn̄t
claues 7 n̄o soli sacdotes ¶ pᵒ sacdotiū ē
ordo uni singlāri p̄ ꝯueniens. sꝫ claue
aliū ur hᵉ tota una ꝯggatiō. qā capitu
la quedā excommunicāt ferre poss̄t qᵈ ad
potātē clauiū ptinet. gᵒ n̄ solū sacdotes
claues hn̄t ¶ pᵒ mulr̄ n̄ ē sacdotalis ordis
susceptibia qā ei doce n̄ ꝯpetit ꝯ aplm̄. ī.
coꝝ. xiiij. sꝫ alique mulieēs uident̄ hᵉ
claues sic̄ abbisse. que spualē potātē
hn̄t ī sbditis. gᵒ n̄ soli sacdotes hn̄t claue
¶ sꝫ ꝯ ē q ambrō dic̄. hūis. s. ligādi atq
soluēdi. solis sacdotibꝫ ē ꝯcessū ¶ pᵒ p po
tātē clauiū effic̄r' ꝗs medi' int̄ pplm et

dnm. set h tm sacdotib; 9petit qui 9stituunt
i hijs que st ad dm ut 9ferant dona 7 sacfi
cia p pctis ut d heb. v. g solí sacdotes cla
ues hnt. Responso d ad .i. q quidã dnt q i
ue. le. erant claues apd sacdotes qr erat eis
9cessu i ponere penã p delicto ut d. leui.
v. q ad q ad claues ptinere ur. set fuerunt
tc i pplete nec aut p x i sacdotib; no. le.
pfce st. set h ur ee 9 i tetõm. apli in epla
ad heb. i. ii. sacdotiu xpi pfert sacdotio le
gali p h; xps assistit põtifex. futoz bonoz ad
tabnaculu celeste i troducens. p ppu sanguine
no i manu i qd i troducebat sacdotiu. ue. le.
p sanguiem hircoz 9 taurojz. vn patet qd po
tas illi sacdotu no se extendebat ad cele
stia. set ad figuras celestiu. 7 io p alios d e
q no habebat claues. set i eis figa clauiu
pcessit. C ad p g d q clauis regni celoz co
sequt ad sacdotiu quo ho i celestia i trodu
cit no aut tal erat ordo sacdotij leuitici
et io claues celi n hueru t set claues ter
ni tabnaculi. C ad .ij. d q sacdotes. ue.
le. hebat auctetem discenendi 7 iudicandi h; n ut
admitteret homo ab eis iudicat ad celestia
set in figuras celestiu. C ad 3. d q habebant spua
le potestatem que p sacmenta legalia n a culpis
set ab irregularitatib; hoies pgabat ut
mansionem tabnaculi aditus pgato peos
manet C ad .iiij. q. d q ut aliqd agendi
e in instro et in pse agete n eo dm mo
set i pse agete p fcus potestas aut clauiu
q nos hem et alioz sacmtoz ut e i stru
lis set i xpo e sic pse agente ad salutem
nram p auctetem quid i qntu e ds set p mi
tu i q ho. clauis aut d ione sua exprimit
potestatem apiendi et claudendi. siue as apiat
q. p ncipaliter agens siue qi minister. et io i xpo oz ponere
clauem set alio mo qm sic in ei minists 7 io
d qd ht clauem excellen C ad pm g d
q caracter d sua ione dic aliqd ab alio diui
at 7 io potestas clauiu q e i nob a xpo deriu
ata seqt caractem qua xpo 9formam. set
i xpo n se caractem tm set pncipale form
C ad .ij. d q clauis illa q xpe ht n erat sac
mtal s; sacmtalis clauis pn. Ad .3. q. d
qd clauis est d una que se extendit ad
ipm celu i mediate remouendo i pedimita int
it i celu p dimissiom pctõ et h notat
clauis ordis. et hnc soli sacdotes hnt. qr
ipi soli ordinant p inhijs q directe st
ad dm. alia clauis e que n directe st ad
dm. alia clauis e que no directe se et

ad ipm celu set mediante militate eccie p q qs
ad celu uadit du pcta qs exclud ul ad
mittit ad 9sortiu eccie militans pexgcatam
om et absolutom 7 h uocat clauis iur
dictionis i foro caus 7 io 7 hnc n sacdotes
hre possut sic archid 7 electi et alii q excom
icare psut. ut 9 dcm e. set no pprie d claus
celi set queda dispo ad ipm. C ad pmi
g d qd hostiarii hnt clauem custodiendi
que i teplo 9tinent et hnt iudiciu alia
li teplo excludendi 7 admittendi no qui dm
sua auctetem iudicantes qui sit dig ul i dig
set iudiciu sacdotis exeqntes ut sic quoda
mo executores potestatis sacdotis uideant
C ad .ij. d qd reges n hnt aliq potestatem
i spualib; et io clauem reg. ce no accipi
unt set solu i tepozalib; q 7 n n ab eo ee p
st ut p3. ro. xiii n p unctom i aliquo sac
ordie 9secnt set excellentia potestatis eoz
a xpo descende signicat 7 ut ipi sb xpo i pplo
xpiano regnet C ad tertiu d. qd sic i poli
ticis qm; iudex ht potestatem tota sic e in re
gno. qm aut multi i diuisis officiis 9stitu
ti ul 7 ex equo ut patet i viij. eth. ita
7 spualis iurdictio pot hri ab uno solo
sic ab epo 7 aplib; simil sic a capitulo et
sic hnt clauem iurdictionis n tm clauem
ordinis simil os C ad 4. d q mulier
e s apłm i statu sbiectionis et io ipa n
pot hre qm iurdictom qr 7 s phm i viij.
eth corruptio urbanitatis e qn ad mulierem
dnium puenit. vn mulr n ht m; clauem or
dinis m; iurdictionis. set mulieri 9mittit
as usus clauiu sic hre correctom i sbditas
mulieres ppt piculm qd i minere posset si ui
ri mulierib; cohitaret

Ad .ij. sic pce ur qd 7 lci homies n sac
dotes usum clauiu hant absolo n.
et ligatio q fit p claues efficaciam hnt ex
merito passionis xpi. s; illi maxime passionem
xpi 9formant q p piculm 7 alias uirtutes xpo
passu sequ. g ur qd 7 si n hant sacdotale
ordinem qd possint ligare 7 soluere C p he vij.
d sine ulla 9 dictione qd mi e a maiori
benediceat. set i spualib; s aug. h e mai
ee qd meli e. g meliores q. s. hnt plus
d caritate possunt alios benedicere absoluendo
7 sic idm q pus C set 9 cui e potentia ei
e actus s phm set clauis q e potestas spual
e tm sacdotu. g et us n ni sacdotib; 9uenire
ul 9muicari pot. Vlterius ur qd mali sac
dotes usu clauiu no hant jo. xx. n usus

clauiu aplis tradz. spe. s. don pmittit. set
mali n hnt spem scam. g n hnt usu clauiu
¶ Sp sapiens rex dispesatom sui thsauri suo i
imico n gmittit. set us clauiu i dispesatioe
gsistit thesauri reg. ce. qui e ips sap. g ma
li qui p pccm st ei hostes n hnt usu cla
uiu ¶ Sp aug dic q sacmta gre dat q deus
i p malos ipm uo gm n n p se ipm ul p
scos suos 7 io remissom pccoz p se ipm
facit ul p ipi colube meb. set remissio
pccoz e us clauiu. g pccores q no st colu
be meb usu clauiu n hnt ¶ Sp itcessio ma
li sacdotis no hnt aliq effm ad recociliad
f gg eis qui displicet ad intcedend mitti
t irati animus ad dtiora puocat. set usus
clauiu sit p quda itcessom ut patet i for
absolutiois ut e dcm e. g n hnt efficacia
clauiu usu ¶ Sz g nlls pot scire d alio an
sit i statu salutis. si g nulls posset uti cla
uib; i absoluedo n existes i statu salutis sci
ret se abe q e uald inigus ¶ Sp iniqtatis t
minst n pot auffre lbalitate dni. set sacds
e solu minst. g n pot sua malita donu ad o
tinsmissu pcu nob auffre. Ulti ur qd scis
matici et hrtici 7 excoicati 7 suspesi 7 d g
dati. usu clauiu hnt; sic n. potas gficie
di. set n poss amite usu potatis gficiedi
qz si gficiut gfectu e quis pcent gficien
tes ut s. d. xiij. dcm e. g n poss amite usu
clauiu. ¶ Sp ois potas spual actia meo qui
ht usu li. ar. exit i actu qn uult. set potas
clauiu ad huc manet i pdcis qz cu no det
n iordie. oz reordinai eos qn ad ecam redut
g cu sit po actiua poss i actu ei exire qn
uolut p spual gra mag impedz p culpa qm
p pena. set ex gmuicato 7 suspesio 7 d gra
dato st pene queda. g cu p culpa n amittat
quis usu clauiu ur q n p ista ¶ Set g aug
dic qd ecce caritas pcca dimitit. caritas aut
e q fac ecce unione. cu g pdci sit ab ecce
unice disi ur q usu clauiu n hnt i remit
tedas pccis ¶ Sp nlls absoluit apcco f h; qd
pccat. set a s apdcis absolutom pccoz petes
pccat g pcepti ecce facies. g peos apcco ab
solui no pot et sic idm qd prius Respo ad
ad pma. q. q ages p se 7 ages instrale in h;
differ q ages istrale n iducit i effcu sili
tudine sua s; silitudine prin agetis. prie
aut ages iducit silitudine sua 7 io aliqd
gstituit pli ages qd ht aliqm form q i aleo
tinsfude pot. no aut ex h; gstituit ages istria
le. set ex h; qd e applicat expri agete ad

effcm aliq inducedu cu g i actu clauium
pile agens sit xpc ut de pauete et ut ho
pmit ex ipa plenitudine dine bonitatis
meo qd ex pfcte gre gsequit q possit i ac
tu clauiu set ho aliu n pt i actu clauiu
sic p se ages qz nec ipe alti gm q remitut
pcca dae pot ii sufficient meri io no e. n
sic ages instrale vn et ille qui effcm clauiu
gseqt n assilat utcti clauib; set xpo 7 p
h; qnto ag hat d gra no pot ptige ad effcm
clauiu n applicet ad h; qi p susceptom ordis
minst. ¶ Ad pm g dd qd sic int istrm 7 ef
fcm no exigit silitudo f g eu i for. set f p
portom istri. ad effcm ita q nec int istrm
7 prile ages et talis silitudo e i scis hoib; ad
xpm pussu et tn tal silitudo clauiu. eis usu
n gferet ¶ Ad. ij. dd q q uis ho pur n pos
sit alti ex gdigno meri tn uni minu pot
coopai ad salute alti 7 io d e bndicto ¶ Una
q e ab ipso homie puro. sic mente pppu actu
7 talis pot fi a quolibet sco i quo xpc hitat p
gm 7 h; reqrit maioritate bonitatis ad mi. i
qnt h ¶ Alia e bndicto q ho bndicit ut bn
dictor; que e ex mito x ministrali alicui appli
cais 7 qnt ad hnc requirit maioritas ordis
7 n uirtutis ¶ Ad ij. q. dd q sic pticipato for q
e iducenda i effcm n fac instrm ita n sbtc
to talis for tollit usu istri 7 io cu ho sit tm
instrualit ages i usu clauiu. qutu g p pcc sit
puat gra p qm sit remissio pccoz nllo mo
tn puat usu clauiu ¶ Ad. i. g dd q donu. s. s.
exigit. ad usu clauiu n ut sine quo fi n pos
sit set qz sine eo igrue sit expte utetis
q uis sficiens se clauib; effcm clauiu gseqt
¶ Ad ij. dd qd rex treni i thesauro suo d fra
udari 7 decipi pot 7 io hosti dispesatom ei n
gmittit set rex celestis d fraudari n pot qz to
tu ad ipi honore cedit q qd aliq male clau
b; utut qz nouit ex mal bona elice 7 p malos
q mlta bona face 7 io n e sile ¶ Ad z. dd q
aug lo d remissoe pccoz. f qd sci hoies co
opant ad ipo no ex ui clauiu set ex mito gg
7 io dic qd q p malos sacmta ministrant 7 int
alia sacmta q absoluto que e usus clauiu
gputai d bet set p meb colube. i. p scos hoies
fac remissom pccoz i qnt eor itercessio
nib; pcca remittit. l pot d qd meb colu
be nomiat ab ecca no pcisos qui aut ab
eis sacmta recipiut gm gsco. no aut q se
ab ecca pcisi. qz h ipo pccant excepto bapo
qm i casu necitatis licet q ab ex gmuicato
recipe ¶ Ad iiij. dd qd itcessio qm sacdos

mal' ex parte p' fac' no ht efficam. set illa qm
facit ut mist' ecce ht efficam ... exemi
to x utz tn mo dz · i tercio sacdotis supplo
sbdito pecc' C ad · 3 · q · dd in omibz pccis ma
net clauiu potestas qntu ad eccam set usus
impedz ex d'fcu m · cu · n · usus clauiu plati
onu in utete requirat r ei ing utit ut s
dcm e ppa nia inq exect usus clauiu e ho
sbdit' et qz p ordinac. ecce sbdit' uni alij io
s pecce platos pot sbthi alicui ille q eat
ei sbitus vn cu eccia hticos scismaticos et
alios hi puet sbthu do sbditos ul' simpl · ul'
inqntu ad aliqd ad ipm h quo puati sut
n possr' usu clauiu hre C ad · i · g' · dd q' in
sacmti qua euch' inqntu sacdos sua potestate
exect n e hd set pais tices et i bapo homo
simp' vn sicu sbthet htico panis triceus co
fice no posset ita nec si sbtha plato plato ab
solue potit pot tn lupe z ofite qntu adsui
dispecom. C ad aj · dd qd ppo ht uitate qn n
de est nia sic e i ppoito C ad tciu dd q' ex ipi
culpa n sbthz m sic p aliqm peaz vn pena
n ipedt p ouietate ad effcm iducedt set roe ia
dca

Ad tciu sic pce · ur · qd sacdos possit uti cla
ue qm ht in qmlibet hoiem · potestas · n ·
clauiu i sacedotes dscedit ex illa aucte do q
dz accipite spm scm quoz remis · pec · re · ei
sed ills idetminate dix d omibz · g' hns claue
pot ea uti n qlibet idetminate C p' clauis i
corlis q apit una serri apit oms as ei dm t
mon set ome pcm cq homis e eis rois ob
stacin r incit' celi. g' si pot sacdos unu ho
p claue q ht absolue potit z qslibet as C p'
sacdotiu no · te · e pfeus · qm ne te set sac
dos ne · te · potat uti sua potestate qm helut
discenedi int' lepm i differene i te oms · g'
m lto for' sacdos euangelic' pot uti sua po
testate mos C s3 q e q dr · xvi · q · i · nulli sa
cdotu liceat pochianu alt' absolue · aut
ligae · g' n quilz pot qlibet absolue C p' iudi
ciu spuale debet ee ordinati q tempale · set
in iudi tempali no pot quilibet iudex qli
bet iudicae · g' cu usus clauiu sit iudi q da
no pot sacdos sua claui i qlibet uti. Vlteri
ur q sacdos n possit sp sbditu suu absolue
sic · n · aug' in lra dic nlls officio sacdotis i
uti dz n i muus ab ill' sit q inalis iudicat
set qnz otingit qd sacdos e pticeps cinis
qd sbdit' suus omisit · s · cu muliere sbdi
ta oguit g' ur qd no possit i sbditos suos
semp potestate uti C p' p potestate clauiu ho

ab oibz d'fcibz curad · s3 qnz ac pcco aneх' e
i regularitatis d'fcus ul' excois sitia a q sip'
sacdos libare n pot g' ur q n possit uti
clauiu potestate i illos q talibz irrecti st
C p' sacdotu nri iudi z potestas p iudiciu ue
sacdotii figatu e · set m nozibz iudicibus
s lege no omia opetebat discute set ad
suplozes refebat · ut dz exo xxv · siquid ore
fuit in euos z c · g' ur qd nec sacdos d pccis
quibz possit sbditu suu absolue set d'beat
ad suplore remitte set q cuioz omittit
pnn' omittit et accessoriu · set sacdoti omi
tit q sbditis suis euch' dispeset ad q or
dinat absoluto a pccis quibz om · g' sacdos
ab omibz pccis pot sbditu suu absolue qnt
e d clauiu potestate C p' gra oe pcm tollt
qntucq sit pua · set sacdos sacmta dispesat
quibz gra dat · g' qntu e d potestate clauiu
d oibz pccis absolue pot Vlteri ur qd as n
possit uti clauibz in suu suplore act' · n · si
enien qlibz reqrit ppa m · set ppl in usus
clauiu ut dcm e · e p' sbfta · g' meo qui n e
sbdit' clauibz sacdos uti n pot C p' eccia i
militas imitat' triumphante · set i celesti
eccia i fior anglis nuq pgat aut illuiat
aut pfic suplore · g' n as sacdos i fior pot
uti actoe ierar' q e p absolom i fiore.
C p' iudi ecce dz ee ordinatius qm iudiciu
exterius fori · s3 i exteriori foro i fior no pot
excomunicae suplore aut absolue g' ur q
nec in foro pniali C s3 q suplor plat' cq dic
e i ifirmitate et otigit eu pccae · set remediu
q pcm e potestas clauiu · g' cu ipe n possit i se
ipm claue uti qr no pot ee sil' iudex z reus
ur · qd possit i fior i ipz clauis potestate uti.
C p' absoluto q fit p uirtute clauiu ordiat ad
perceptom euch' · set i fior pot suplori euch'
dispesae si petat · g' et clauiu potestate i ipo
uti si se ei sbiecit Responsio dd ad · i · q · q' ea
q ee singlaria opu' oz no eod' mo oibz opetut
vn sic p gnalia medicie pcepta oz ad hibi
medicos quibz pcepta ulia medicae singlis
ifirmis s qd d'bet aptet · i icsl pncipatu pt
illu q ulr pcep' leg tedit oz ee dcs q ea
singlis s q d'bet ad aptet · et pp h q mce
ier' sb potestatibz qui i distincte psut ponut'
pncipat' qui singlis puicis distribuut'
z sb hus angli q singlis hoibz i ctodia de
putat ut pz ex hus q d · xx dca sut i so · li ·
vn z ita ee dz i platoe ecce militatis ut qp
aliq plato i distincte in oms z sb h eent alij
q s' diuisos distincta potestate accipent z qr

usus clavium requirit aliquam praelationis potestatem per quam ille in quem usus clavium efficitur sit subjectus illi actui. Ideo ille qui habet indistinctam potestatem super omnes potest uti clavibus in quemlibet. Illi autem qui sub eo distinctas potestates acceperunt non in quemlibet uti possunt clavibus, sed in eos tantum qui eis in sortem venerunt, nisi in necessitatis articulo, ubi nemini sacramenta sunt in necessitate deneganda. ¶ Ad primum ergo dicendum quod ad absolutionem a peccato requiritur duplex potestas, scilicet ordinis et jurisdictionis. Prima quidem potestas est aequaliter in omnibus sacerdotibus, non autem secunda. Et ideo ubi Dominus Jo. xx dedit omnibus apostolis communiter potestatem remittendi peccata, intelligitur de potestate quae sequitur ordinem. Unde et sacerdotibus quando ordinantur illa verba dicuntur. Sed Petro dedit singulariter potestatem remittendi peccata, Matth. xvi, ut intelligatur quod ipse prae aliis habeat potestatem jurisdictionis. Potestas autem ordinis quantum est de se extendit se ad omnes absolvendos. Et ideo indeterminate Dominus dixit: Quorum remiseritis peccata, intelligens tamen quod usus illius potestatis esse debet praesupposita potestate Petro collata secundum ipsius ordinationem. ¶ Ad secundum dicendum quod etiam clavis materialis non potest aperire nisi seram propriam, nec aliqua virtus activa potest agere nisi in propriam materiam. Materia autem propria potestatis ordinis efficitur aliquis per jurisdictionem, et ideo non potest aliquis clave uti ad eum in quem jurisdictionem non habet. ¶ Ad tertium dicendum quod populus Israel unus populus erat et unum templum tantum tunc habebat. Unde non oportebat sacerdotum jurisdictionem distingui, sicut nunc in ecclesia in qua congregantur diversi populi et diversae nationes. ¶ Ad quartum dicendum quod potestas ordinis inquantum est de se extendit se ad omnia peccata remittenda. Sed quia ad usum hujus potestatis, ut dictum est, requiritur jurisdictio, quae a majoribus in inferiores descendit, ideo potest superior aliqua reservare in quibus judicium inferiori non committat. Alias de quolibet peccato potest simplex sacerdos jurisdictionem habens absolvere. ¶ Sunt autem v casus in quibus oportet quod simplex sacerdos ad superiorem poenitentem remittat. ¶ Primus est quando solemnis poenitentia injungenda est, quia ejus minister est proprie episcopus, ut in textu d. xiiii dictum est. ¶ Secundus est de excommunicatis, quando inferior sacerdos non potest absolvere. ¶ Tertius est quando invenit irregularitatem contractam, pro cujus dispensatione debet ad superiorem remittere. ¶ Quartus de incendiariis. ¶ Quintus quando est consuetudo in aliquo episcopatu quod enormia crimina ad terrorem episcopo reserventur, quia consuetudo dat vel aufert in talibus potestatem. ¶ Ad primum ergo dicendum quod in tali casu non sacerdos debet audire confessionem mulieris cum qua peccavit de illo peccato, sed debet eam remittere, nec debet illa ei confiteri, sed debet petere licentiam ad alium eundi vel ad superiorem recurrere, si ille licentiam denegaret. Tamen propter periculum, tum quia est minor verecundia, si tamen absolveret absolutum esset. Quia non Aug.

dicit quod non [illegible] debet esse in eodem crimine, intelligendum est secundum [illegible] congruitatem et non secundum necessitatem sacramenti. ¶ Ad secundum dicendum quod poenitentia de omnibus defectibus culpae liberat, non autem ab omnibus defectibus poenae, quia adhuc post poenitentiam peractam de homicidio aliquis remanet irregularis. Unde sacerdos potest de crimine absolvere, sed pro poena amovenda debet ad superiorem remittere, nisi in excommunicatione, quia absolutio ab ipsa debet praecedere absolutionem a peccato, quia quamdiu aliquis est excommunicatus non potest accipere aliquod ecclesiasticum sacramentum. ¶ Ad tertium dicendum quod ratio illa procedit quantum ad hoc in quibus sibi superiores potestatem jurisdictionis reservant. Ad quartum dicendum quod potestas clavium quantum est de se ad omnes extendit se, ut dictum est; sed quod in aliquos sacerdos non possit potestate clavium uti, contingit ex hoc quod ejus potestas est ad aliquos specialiter limitata. Unde ille qui limitavit potest se extendere in quos voluerit. Et propter hoc etiam super dictam potestatem in se ipsum, quamvis in se ipsum uti clavium potestate non possit, quia potestas clavium requirit pro materia aliquem subditum contra alium, et ipsi non subditus esse non potest. ¶ Ad quintum ergo dicendum quod quamvis episcopus quem simplex sacerdos absolvit sit superior eo simpliciter, tamen inferior eo inquantum se ei ut peccatorem sacerdoti subjicit. ¶ Ad sextum dicendum quod in angelis non potest accidere aliquis defectus ratione cujus inferioribus suis superiores subdantur, sicut accidit in hominibus, et ideo non est simile. ¶ Ad septimum dicendum quod judicium exterius est secundum homines, sed judicium confessionis est quantum ad Deum, apud quem aliquis redditur minor ex eo quod peccat, non autem apud homines praelationem. Et ideo in exteriori judicio, sicut nullus in se ipsum sententiam dare potest, sic ergo ita nec alicui committere ut se excommunicet; sed in foro conscientiae potest alicui committere sui absolutionem, qua ipse uti non potest. Vel dicendum quod absolutio in foro confessionis est principaliter potestatis clavium et ex consequenti respicit jurisdictionem; sed excommunicatio respicit totaliter jurisdictionem. Quantum autem ad potestatem ordinis sunt omnes aequales, non autem quantum ad jurisdictionem, et ideo non est simile.

Deinde quaeritur de correctione fraterna. Circa hoc quaeruntur tria. ¶ Primo quid sit. ¶ Secundo cui sit. ¶ Tertio de modo et ordine ipsius.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod male assignetur quaedam diffinitio de correctione fraterna data: correctio fraterna est fratris admonitio de emendatione delictorum ex fraterna caritate procedens. Admonere enim videtur esse idem quod ad mentem reducere, et sic non est nisi oblitorum. Sed correctio fraterna non est tantum de oblitis. Ergo male ponitur in diffinitione ejus admonitio. ¶ Praeterea correctio quandam violentiam sonat, quia idem videtur esse corripere quod simul rapere. Ergo cum admonitio quandam lenitatem

tate sonet. ur q correcto no sit amonito
Cp ei n ee correpto cui e corrigere set h est
solius di cu corrige dicat sil rege qd sol
di e ut patet ps. xvi. hois e pparare aiam
7 dni e dirige gressus suos. g n debuit dre
qd sit finis Cp amonito uidet ptine ad ali
qd faciend ul euitand. set emdato delicto
ru ptinet ad ad fem ia ul omissu g ur
qd correcto no possit ee de emdatioe amo
nito Cp q gruiora sit mag indiget em
datioe. set tnsgssioes st gruioes omissio
nib; ingne lo. cu g nomie delicti potest
omissio noie aut pcti tnsgssio ut m. y.
li. d. xly. dem e ur qd debet mag dici de em
datioe pcctor qm delictor Cp finia correc
tio ur ee ops iusti ut patet p glo. Rab
in xviij. sup illd si peccauit inte. 7c. dicit
n. peccante celo iusti corrigam 7 peniten
in sca mie pandam g debet dre ex iustita
pcedns mag qm ex caritate Responsio dd
q ad h; qd ho recte gnidiat i uia salutis
ta st ei inpenteda abeo qui ipi curam
git. po ut in fine rectu ordiet 7 qntu
ad h dr supior iferiore e cmissu dirige +
so ut ei cautela adhibeat ne a uia i fine
ducete discedat 7 qnt ad h; dr eu rege
tto ut si otigat eu discede q ad uia rec
ta deducat 7 qnt ad h; dr ipm corrigere
qm qd ut rectitudo iustitie fiat abeo qm
s. ille qui deliqrat emdat excuri. s impe
sa qm; aut ut rectitudo iustitie fiat d
eo p penas iflictas ille n corrigit ex parte +
sua. set as a uia rectitudinis discedns dr
pot ad uia rectitudis reduci s phm i x.
eth vno mo p timore tpis aut odiu +
ipi ut cu qs tpitudine pcti abhoinatur
et ofusiom ex ind seqte Ca mo p tiore
7 odiu tts sic cu qs pp penas illatas p
pctis l qs timet ifligi resilit apcco 7 q
iste s; mo cu qda molentia e. io correcto
dr. q. usq ad rectitudine pducens set p
m mo ppe dr correcto illa ei rapi dicit que
subito auferat vn 7 silla corripi dr 7 rapi
7 qi subito pnutiat 7 pp h qm homo ex h;
sol qd ei tpitudo pcti ostedit 7 ad melioa
quis eu ortat ipe p se ad uia rectitudis
reutit corripi dr. ex q p; qd pm mod
solis platis opetit quor uba ui coactiua
hnt p inflictom pnaz. set scds mo plati
onis ordie; n requirit q uis 7 plationis or
do ips reqrat qr pm mod adhibi no dz
n u scds loq no ht 7 a platis; et io cor

recto qm pt ordiem plationis fit uocat
finia q i p dca assigtioe notificat ptn q
ibi ponut. s. actus ipe e dr amonito finis
finis cu dr d emdatioe delictor pncipiu
cu dic. finia caritate pcedns Cad pm g
dd qd as pot reduci ad mete sua dr. Vno
mo qnt ad ogtom speculatiam et sic ali
quis d oblitis l q ignoratis admoet a mo
qnt ad ogm pctica q p ignoranm elecois
intcips et sic d pot ad mte reduci. Vno
mo cu coactoe qda l fcis sic tn quis punt
l ub hntib; ui coactiuam. sic tn aliqd alic
pcips 7 h ad corrigete ptinet; a mo p uba
tm que ui coactiua n hnt et talia uerba
amonitoria dnr 7 io cu h mo ad corripie
te ptineat correcto n aliud e q amoi
tio. et ei dz p act e amonito cui e impu
Cad y. dd q corripe dz arripiedo qnt ad
h q statim et subito rapia excet. n aut in
qnt rapia ht uiolen aliq n qnt pccm ad h;
qd corripies a sua uolutate q peccauit aute
peccante mtit et sic ad e i sile uiolen. s. id.
q e oiu ud. uioletu Cad. 3. dd q ia exdas
patet q alic pot ee corripe c no est corrige
set ois c e corrige 7 e dirige. siquid diri
ge i portat solu ordiem alic i fine si aut
i portet pductom ad fine sic solus di est
qr ei sol e impedimta aufre ut as ad fi
ne no i pedit pueiat Cad. x. dd q d pcco
ptito pot ee as act psens ul futus 7 io
q uis emdato sit d pcco ptito tn ipa em
dato ee pot ala facienda adhuc et io d
ipa emdatioe pt ee amonito ut dicat em
dato reuisio pcitois ad statu recte opois
que e correctiois finis Cad. v. dd q nll's
mouet ex odio l tiore tpis n ille cui ia
mest aliqlit uolutas boi 7 pulc. 7 io cu
correcto ex hac uia pcedit ut dem e ppe
illi opetit ut corripiat q ht ppoit bom
aq tn ul pp ignoranm ul pp aliq dsidia
autit. 7 io mag ppe respicit omissom
q 7 i ipa tnsgssioe osidari pot q tnsgres
siois puisitate et pp h oenti dr. delictor
qm pccor Cad vi. dd q qn as pcat ledz
iustica 7 ledz pccans et p h ille qui pccan
te arguit ad duo pot attede. s. ad lesom
iusti set h ppe e ei cui e omissa custodia
q e bon omnie. s. plati q e p ps. et itm
ad lesom pccantis 7 h e ppe eius cui opetit
d frib; ei subuenire 7 qr h e ppu amicitie q
s phm i ixo eth. mag subuenire facit ami
co i dapnis uirtutu q i daps exior ur io di

dirte ptinet ad caritate. vn q uis corectio
sit act iustitie tn correcto e act caritatis siu
iuste q tn bonu puat debet ad bonu put
ordinai sic ad fine io 7 corripies ex caritate
ad lesiom iustitie a mo respic et scdm h itel
ligeda e glo. inducta.

Ad ij sic pce ur qd no quilibet ex pcepto
ad correptom fratna teneat. dic. n. jo
sacdotes p euuangelicu studiit iplere si
peccauit inte fr tuus etc. g ur q soli sacdo
tes ad h teneat. Cp quo alig corrip eu
nu illi gut. set soli plati tenet ex pcepto
cura d sbditis hre. g soli ipi tenet ex pcep
to ad corripiend. Cp ad pcepta obligat
as ad ofilia aut no n i ca cau spali. set ad cor
ripiend no obligat as n i cau necitatis al
oporteret 7 hoiem oia negota sua dimitte ut
correctoi insisteret cu cotidie corripiendi ge
tur. g correcto frna n cadit sb pcepto set sb
ofilio. Cp ho pp nos religiois n absoluitur
a pceptis di. si g ho quib ex pcepto tenetur
frem corripe ur d religiosi debet d claustro
suo exire ad corripiend selares delinqtes q flm
e q sic religiois obsuata piret. Cp ho no d
3 caritate odiu pxi q gg dicit no est timend
ne isqui arguit otumelias inferunt set cauend
neter ad odiu dterior fiat set fqt ex correctoe
odiu gnat q uitas odiu parit. g no tenet
ho ad corripi. Cp i debet ho corripe n hr ar
bitu h sic dic glo. m. xviij. sr illd si peccauit
inte 7c. si. n. in dm peccauit no e mi arbi
tri. cu g ome pctm sit in dm no possum de
pctro corripe. Cset 9 sr illd m. xviij. si peccauit
inte 7c. dicit glo ita pecat qui petare uidet
frem suu tacet sic qui peccanti n indulget
set ad indulgend peccanti os ex pcepto carita
tis tenet g ad corripid delinqtes. Cp ele spu
ales st mag nece. q corles set ela corlis est
sb pcepto. ut s. d. xv. dcm e. g 7 correcto pcm
nou cu sit spual ela ut i dcm e. Vltius ur
q pctor corripies no peccet. i. jo. i. si dixim qd
pctm n hem nos ipos seducim si g pctoris n
e corripe nlls potit alem corripe. Cp nlls pp
pctm excusat ab obsuatione pcepti. g
pctor tene ad corripiend cu sit sb pcepto
7 si no corripiat peccat. si g peccando corripet
cet pplex q e incons. Cp ela corlis un e nca
q spual. set pctor das elam corle n peccat
g nec corripiendo e correcto sit spual ela
ut dcm e. Cp mai e doce sacra scptura qm
aliq singlr amone q hi e debet e set n illd
set ut quida dnt docens sacra scptura no

peccat q uis i pctro existat. g mlto mi cor
ripies ex ca frem peccat q uis ipe i pctro exi
stat. Cset 9 quo alig corripit quoda mo
ipm iudicat. sz qui iudicat i alro q ipe omi
sit se ipm odepnt ut pz. ro. ij. g pctor cor
ripi alto peccat. Cp phs dic i. x eth q smo
nes qst d moib cu dissonat his q uidntur
sbm meo q dic eos otempnut 7 uitatem
intimut. set i pctore q corripit altm d pctro
ea q uidnt d ipo ad spm dissonat smonib
g intimut qt e in se uitate. set h pctm
e. g tal corripiendo peccat. Vltr ur q as no
teneat corripe plac suu gal. ij. sr illd in
facie ei resistiti etc. dic glo. ut par. g si
par n fuisset no potuisset eu corripe. et i ur
q fratna correcto no se extedat ad platos
Cp dyo in eplis suis arguit d mo philu mo
nachu d eo qui sacdote corripuat. q a erat
eo supior. g frna correcto no se extedit ad
supiores. Cp. ij. Rg. yoga legit pcussus a dno
q archam tetigit set p archa significat
plat p ora sbditr g peccat sbdit corripi p
latu. Cp gg. dic i pastorali. amonedi sut
sbditi ne ppositor suor uita temere iudicat
si quid fortasse eos age repnhre uidet. g ur
qd sit temitatis platu argue delinqtem
Cp gg dic scor uita corrigere n psumat
n qd se sentiat meliora. set h ur ee psup
to qd ho sentiat d se meliora qm d plato
suo. g n sut corripi. set 9 correcto frna cu
sit spual ela op mie e. set mia plato ma
xie dbet qui i maiori piclo ostitut e. vn
aug at in regla. no solu aut uri set 7 ipi
s. plati miseremini q int uos qnto i loco
supiore tato i piculo maiore usat. g co
recto frna extendit se 7 ad platos. Cp
ecc. xvij. d qd ds madauit unicuiq d pxio
suo. set plat e pxim ur. g eum corripe
dbem si delinqt. Responsio dd ad. i. q. qd
p leg dine pcepta hoies sufficient i hr
uita ordinat. sic aut me excitu. ut dicit
phus i. xi. meth. est d ordo unus quo tot
exitus adducer ordinat ad iuice. ita et i
ou satioe hu uite oim qui i aliq ouitate
oggat e d ordo un ad plat. al singlor
ad iuice. vn utq ordo dbet pcepto
dine leg istitui. ordo aut plati ad sbdi
ta i h osistit ut oms sbditi ad bonu co
mue q plat itede dbet tedat et q pla
t eos ad h dirigat ordo aut singlor ad i
uice e ut unqsq auxiliu alti pbat ad bo
suu ond. vn sic platis ex pcepto i cubit

ut subditorum vitam gerant et subditi ut prelatis obediant et ita coequalibus ad invicem auxilium ferant non solum in corporalibus sed et in spiritualibus magis et ideo cum maximum auxilium homini per correctionem in spiritualibus adhibeatur preceptum divine legis ad hoc se extendit.

¶ Ad i. ergo dicendum quod primo loquitur de correctione cui adiungitur correctio quod patet ex hoc quod subiungit quod est ei unam partem vim et omnis in discrimen adducere et talis correctio solis prelatis competit.

¶ Ad ii. dicendum quod curam alicuius simpliciter habere potest secundum quod simpliciter quidem curam alicuius habet et dispositionem totum regimine intentus ipsius sibi debetur quia prudentia et cura respiciunt ordinem ad finem ad quem homo per totam vitam suam tendit et sic curam alterius non habet aliquis nisi prelatus qui habet preesse hoc sicut subditum impium. set secundum quid quantum ad aliquid ut ad subveniendum in materia particulari curam quilibet habet curam alterius quia unicuique mandavit dominus de proximo suo. Eccl. xvii. et secundum apostolum i. Cor. xii. pro se invicem sollicita membra sunt.

¶ Ad tertium dicendum quod precepta affirmativa non obligant ad semper. quamvis semper obligent. et ideo ad id ad quod in casu implendum obligamur. et non manet non est consilium set preceptum. quia consilium numquam obligat nisi per hoc quod in preceptum transit extra articulum temporis autem ad quod obligatur est cum delinquens occurrit ipsi qui corripere potest commode et sperat emendationem et non est alius cui ex officio incumbat corripere vel si ille cui incumbit negligens appareat in corrigendo. si. n. non speraret emendationem set magis deteriorationem propter impatientiam corripiendi excusaretur a precepto. sibi si prelatus diligens appareat ad corrigendum subditum suum.

¶ Ad quartum dicendum quod quidam dicunt quod monachus non debet claustrum exire ut corripiat delinquentes quia vacat operi meliori scilicet contemplationi set hoc non videtur verum quia et aliquis a contemplatione abstrahitur ut saluti proximorum subveniat et ideo dicendum dicendum quod si monacho opportunitas corripiendi advenerit ipse tenetur corripere. set non tenetur querere delinquentem exiens claustrum aut ordinis sui statuta frangere ne in periculum ipse incidat a quo alium liberare tenetur.

¶ Ad quintum dicendum quod semper vitandum est ne ex correctione sequatur odium. ex una culpa scilicet ex indiscreta correctione. si autem ad odium provocetur ex quo debet incitari ad dilectionem non est curandum de proprie quantum eius peccatum in dampnum aliorum vergit vel dampnum sequitur vel peccatum eius gravius est odio quod in nos excitatur vel quia speramus quod odium paulatim tepescet et tamen correctio sequatur quia sicut dicitur Eccl. melius est odium propter deum quam amicitia que est propter peccatum cum enim propter peccatum amamus debitores deo sumus cum odio propter ipsum habemus debitorem eum nobis faciamus

¶ Ad sextum dicendum quod secundum glossam intelligendum est quando peccat in deum. i. solo deo sciente. vel loquitur non quantum ad correctionem set quantum ad remissionem que fit quia illud quod est contra nos possumus remittere. set non quod est contra deum.

¶ Ad ii. q. dicendum quod circa hoc est duplex opinio quidam enim dicunt quod ille qui est in peccato sibi vel maiori non potest alium corripere. sive sit notorium illud sive occultum propter hoc quod alterum iudicans contra se ipsum sententiam profert.

¶ Alii autem dicunt quod si sit peccatum occultum absque peccato potest corripere. non autem si sit notorium. utraque autem opinio quantum ad aliquid est vera dupliciter enim potest aliquis corripere. uno modo ex officio sicut prelati corripiunt et sic videtur prima opinio habere veritatem quia quandocumque utitur quis indigne suo officio peccat ille autem qui est in peccato mortali. et occulto indigne utitur officio prelationis unde peccat corripiendo vel quodcumque quod aliud ipsius officii exequatur. alio modo aliquis corripit ex zelo caritatis non ut ecclesie minister et tunc in correctione non potest esse peccatum nisi ratione scandali quod non contingit nisi pro peccato notorio. et secundum hoc secunda opinio habet veritatem unde sive prelatus sive subditus et si in peccato notorio existens aliquem peccare viderit potest eum amovere non per modum corripientis set per modum rogantis ut ex suo non incitetur ad malum.

¶ Ad primum ergo dicendum quod peccatum veniale non reddit aliquem indignum executione officii sacerdotis sicut peccatum mortale nec ita est natum scandalizare quia ab eis nullus invenitur immunis et ideo existens in peccato veniali non peccat et si de eodem corripiat nisi probabiliter scandalum ex correctione sequi videatur. et de hoc peccato scilicet veniali loquitur auctoritas inducta.

¶ Ad ii. dicendum quod peccator non est perplexus nisi tamen absolvitur a precepto corripiendi potest enim peccatum dimittere. vel officium resignare aut etiam humiliter peccatum suum recognoscens alium amonere rogando. et tunc non peccat.

¶ Ad iii. dicendum quod in ecclesia christi non invenitur aliquis difficultas adiuncta quod quis in peccato vivit sicut de correctione dictum est et ideo peccator clam degens non scandalizat sicut corripiendo scandalum generat.

¶ Ad iiii. dicendum quod docere sacram scripturam contingit dupliciter. uno modo ex officio prelationis. sicut qui predicat. docet. non enim licet alicui predicare nisi officium prelationis habeat vel ex iniunctione alicuius prelationem habentis. Ro. x. quo predicabunt nisi mittantur. alio modo ex officio magisterii. sicut magistri theologie docent. dicunt ergo quidam quod ille qui primo modo docet peccat mortaliter si sit in peccato mortali notorio. non autem ille qui secundo modo docet. set hoc est falsum quia eorum qui docent sacram scripturam est idem finis et eorum qui ipsam sacram scripturam ediderunt unde cum ad hoc ordinetur scripture editio ut ad vitam eternam perveniatur ut patet Io. xx. quicumque impedit finem doctrine peccat impedit autem qui scripturam docet quia ore confitetur se nosse deum factis

aut negat; et io dd q ille qui e i pcto no
toto pcat siue sic siue sic doceat. set ille
q e i pcto occulto peccat si po mo doceat
no aut si p 9 quia alit videtur videntur 9clude
q nullo mo liceat ei corripe q e i pcto. io
dd ad v. q ex h ipo qd aliqs aliu corripien
do iudicat si in eod pcto sit se ipm 9dempt
.i. 9depbile se ipm d. no tn noua cam dip
tois sp adicit. ad vi. dd q io illa pcedit
d pcto maifesto. Ad 3. q. dd qd quida dnt
q correcto frna no se extedit ad platos at
qr n dbet poere os in celu q d facili scda
ligari posse. plati si a sbditis corripiant. set
hoc mch est qr plati inqnt pccant n sut
celu set f h eis correcto dbe. n itm qui
eos caritate corripit in eos ospoie .i. 9.
eos h peis qr ad utilitate eoz eos amo
net nec itm psume qs debet d plato
q i iuste scadaliget. n giu 9stet qr ipi
st istatu pfcois scadalu aut passiuu no
9ueniut pfcis set pusillis 7 io dd e qd p
lat ex h qd e p pu 9uice di sup sbdi
tos grens no amittit ea q sut 9pu illius
singlaris p. et io omia illa que debent
alicui ex affcu frnitatis qui ad os hoies hnd
e. 7 plato dbet sic 7 ipe alis dbet ea q
affcus caritatis expostulat n abhus roe pla
tiois exeat et id f alios pceptu d frna cor
rectione 7 ad platos se extendit ut corripia
tur a sbditis sic ea q st cari ad sbditos plat
talit gerod; ut illm aucti pniudiciu. 9uiet
nedu nimiu suat huilitas. regedi frnga
tur auctas ut aug d. ita correcto ad p
latos talit fi debet ne ad reuentie sbthie
et io dz .i. thi seniores ne increpauis set ob
sec ut prem. Ad .i. g dd q paul i facie
pet cora omib resti sicut lx dz. h aut ex
cedit modu correctiois frne que platis a sb
ditis dbet. no .n. plati a sbditis cora mltitu
dine set huilit in puato corripiendi st n
immineret piculu d fidi 7 tc plat mioz fiet
si in fidelit laberet 7 sbdie fidlis maior.
Ad ij. dd q moach ille arguit d h q i iuste
corripuit sacdote. frte agete et d h qd correp
uqz ad correctoin extedit pcam infendo qr
sacdote pcsit 9 eu d ecca amouit. q uis
aut plati sit corripi a sbditis no tn e eis
pea infligeda h rected ad supiore d nuti
ando l si no hat supiore recriat ad dm
ut eu emdet 7 d meio sbtrhat. Ad .3. dd.
q tage archa n eat leuitaz h sacdot 7 io

ora pcsus fuit p offm supioris ul paut
set frna correcto no sequit offm set af
fcm caritatis 7 io no 9cludit ro d correctioe
q e a platis adhibedi. q uis sbdit platis ad
hibe no pst. Ad iiij. dd q gg. phibet uici
temitatis ne .s. as platoz fca d facili i ma
lu 9uitat ul d eis coita alis obseqt. no aut
iudiciu frne correctiois phibet cu reuentia
fcm. Ad .v. dd q q uis psupmosu sit qd as
simp se alii pferat i bonitate pcipue sco
uiro. no tn e psuptuosu quo ad aliq fcm
si plat no facit illu d se mera sentire.
Adttiu sic pce. ur qd no oporteat qd frna
amoitio pcedat d nucia ecce faciendi
qr h aug. ni. li d medato exfas scoz colligim
qd inscriptuis seritie dbeam. set xpc d nutia
uit iuda discipls an amoicoz fcam. ut pz
jo. xiiij. silr petr dapnauit anania saphi
ram an aliqm amoicom ut patet act. v.
silr paulus rep hedit petr cora oib nlla
amoicoe secta pcedite. g ur q no sp
amonitio frna dbet pcede d nuciacom
ecce fact. Pr maiori piculo mag dbet
ho obuiae. h alii maius picl m imiet
si pctm no publicet qm sit malu infa
matiois uni homis qr pctm lates pot
multos corrupe i fide ul morib q no
posset face impu eius pcto deducto aut
7 i famat multitudo si pctm uni d mul
titudie 9mittit et tal infamia n abo
let n p pena pcti que no pot i ferri n
pctm ad pub deducat. g no semp dbet
d nuciacoi amoito pcede. Pr accare
in capitlo e d ze uice ecce. set religiosi
se freqnt accant i cap nlla amoitioe
pcedente. g no o3 q sp amoitio pcedat
d nutiationu. Pr grauior uia pcededi
f cmia e si paccacom ul q i quisitionu
pcedat. qm si p denutiacom qr 7 maior
pena i fligit. set aliqs pot pcede ad accu
tom n pcedete amonitioe in pscptoe tn
fca sic dic inno. iij. in dc. g nec d nutia
com o3 qd amoitio pcedat. Pr nlls te
net alii obedie 9 pcept dinu. set si p
lat pcipet alicui scienti cimen frts sui
qd ei dzet teneret dze an amoicom 7 si
inilit 7 si pcipet illi q cime 9misit tn
plat pcedret q rendo qr p ordine iur
petit iuramtu d ueritate dicendi. 7 i ca
cimali abeo q accat. g ur qd n sit de
necitate pcepti qd amonito d nutia

tione pcedat Sed cont̃ e qd dic glo. q. xviij.
si illud si peccauit et c. h ordine uitat scan
dala debem. sed debitu e ex pcepto obligan
te g ordo correctiois e in pcepto. Pt pt hoc
frna correctio e i pcepto ut ho frem suum
a pcto eripiat. sed quia datur fru pecti occo
sistum in pu pdt ut glo. dic idm. corripe
ipm int te 7 c. ne publice correct' uerecundia
pdat 7 pdita in peccatore maneat. g 7 necessi
tate pcepti dz amoitio puata denutiatoz
pcede Vlt' ur qd i 9ene in ordine correc
tiois pat testiu pducto. aut n. iste cor
rectiois ordo itelligit' d pcto pu aut de
occulto. si d pu no oportet induce testes
q manifest e. si d occlto n oportet ma
nifestari nescient'. q sic ho eet pditor
eiu g ur. q nulla testiu adhibito requi
rat. Ct aug in regla ubi ordine frne cor
rectiois poit dic. q aliis .s. testib; pbari
fris deuicisset. p qs 9uict' e si negaueit
sed ds no pot 9uici. p unu teste q i ore
duoz l' triu dz stare oe ub. g i 9ene dz
testis un' ul' duo adhibeant q sp dbet
ee duo adminu Ct correctio dz e fi' d pcto se
mel fco; sed ad illd q ia fcm e no pot adhi
bi testis ut uidat qui no uidit. qm aut
no reitat d facili. aut si itat' pcor q acor
ripiete cauet ne 7 ipe uide possit pccan
te ne du alios inducat aduitend' n icin
dz ille qui pccm fris scit ei dar' a qrn occom
pccm itandi ut d pbndi possit q sic ipe
eet pcti pticeps g ur qd testiu inducto
no requirit' ad correctiom Ct dzc pla
to e dic ecce. sed aug' dic in regla. q anq
aliis demostret' p quos 9uinced' e si ne
gauit pus ppoito dz ostedi si amoitus
neglexit corrigi g ur q testiu adhibi
to n dbat pcede denuciatom si sequi.

Vlterius ur q correctio qnt ad amoitom
secta dz ee dura. m. 3. jo. bap. dixit gno
uipaz 7 fuit correctio durissima g ur
qd debat aliqs alem dure corrigere. Ct
ac. i. dr. argue illos dure Ct ad correctoz
frna incitat ira pcelu. sed ira aspitate
ht. g dz ac aspe corrigi Ct 9 gal. vi. uos
qui spuals estis istituite hi i spu leni
tatis g ur qd no dbeat dure corripi.
p aut d. corripiat iust' i mia 7 arguat
g dz ee lenis correctio. Respo dd ad
i. q. qd s phm i. v. eth. min malu ex hoc
qd peligat r' mag mali. accip rom

mag boi. et id medic' corlis hoiem. si
pot ab ifirmitate totali libat. si aut no
pot negligit mi' malu ut occidat mag
malo sic amputat totu unu mbr ne totu
cor' inficiat'. et hac ordine dns suai pce
pit cu pcorib; corripiedo spualit medi
cam pccoz aut ex pcto duo mala itertt
inocen dampnu et fame dispediu 7 io
pus temptad' e ut totalit' inocen resti
tuat' 9 fama q 9 suet'. fame aut dispe
dio sisb ueiri ali no pot dz qntu pot ut
s. pmo paucis 7 postea multis eius pdat'
et id dns hunc ordiem corripiendi statuit
ut p'o frat' corripiat' secto ut 7 sic i ino
cem recupet 7 fama no pdat 7 sib me
dicia no fuit efficax dbet paucas oste
di ut no totali fama pdat' et d in d si
corrip' dbet omio fama negligi. 7 in
puc pdi. q si 7 pu correctio. ul' amoitio
no pfuit dbet oio abscidi iudicio ecce
ut sit e ethnic' 7 publican' 7 io dd q sic
frna correctio cadit i pcepto ita et cor
rectiois ordo. Ad pm g dd q i obsua
tioe pceptoz sp adtetom papientis
9 rom pcepti atteded' e. io aut dns pce
pit ut secta amonito publica denutia
com pcedet ut ex spectaret emdatio ite uite
et fame pcet' pccoris. et q dns sciebat
iuda n emdad fore si ipm amonet sed
mag exaspand q no e pbale qd uerba
mouet q tot miracla moue n potunt
id ipm n pmonuit q 7 sciebat ex hoc
fore exaspand 7 d tiore fi. n tn est sile
d ipo 7 d nob q ipa secta cordiu sciebat
7 futuros euet' n aut nos 7 id n ecissimus si
g appeat icorrigibilitas et exaspato ipi'
futa no debet frna amonitio pmitti.
d petro aut dd q forte pccm eoz erat
publice ul' stati pu 7 forte sciebat moitom
ipi' no ualitu l' 7 9silio spe. s. fec adtimo
re q h 9petebat statim pmitiue ecce
ne ueniret eius auctas in 9temptu de
paulo aut pz Ro q petr' cora oib; pccauit
et io oportebat ipm cora omib; redar
gui. h aut ordo suad' e i pccis occultis bn
dz si pccauit i te. te solo sciente Ad 4. dd
q i pccis denutiadis 9sid' e utr' pccm sit oio
occultu aut oio ad noticiam alioz deuenit
aut ppuictu sic ut deueiat si n. pcc' ia ad
alioz noticiam deuenit te dbet denutiai
ei qui ht potestate corrigedi. 4. q. se. scandi

ligati de culpa edificent despecti si aut non dum
in publicum devenit tunc est denuntiandum est · ut scandalo
sublato cavetur si aut sit omnino occultum · tunc considerandum
est utrum emendatio peccantis expectari probabiliter
possit aut non · quod quidem facile advertere potest · si consideret
utrum ex electione vel passione peccavit
sive ex malitia vel infirmitate quod idem est quod quidem
perpendi potest ex consuetudine peccantis et excitatione
actus · quia si ad frequenter et quasi malitiose · sine freno
malicie peccatum lapsus est · signum est quod ex malitia
vel electione peccat et non facile emendatur si
aut semel occasione peccandi · ablata statim ipsum
et postea tristitiam et verecundiam de peccato ostenderit
est signum quod sit peccatum ex passione vel infir
mitate et quod de facili emendetur · si igitur emendatio
speratur · debet amonitio precedere et denuntiatio dif
ferri · quousque videatur quod non emendatur peccator non for
te timet occasio filiis in peccatum mendi · quoniam declinare
non vellet amonitus · tunc enim deberet prela
to denuntiari nec percipitur · si aut non speratur
emendatio · tunc considerandum est an illud peccatum sit infec
tivum aliorum sicut est heresis vel fornicatio vel aliquid
huiusmodi · aut cedat in aliquod dampnum alterius sicut fur
tum vel homicidium et huiusmodi · si enim non cedat in dampnum
alterius nec sit infectivum peccatum · tunc non potest denuntiatio
deferri · quousque videatur amonitionis effectus
precipue si emendationem promittit · si aut est infec
tivum aliorum debet denuntiari prelato ut gregi suo
caveat · sicut enim dicit Ieronimus quia mala est prava unitas
multos in discrimine adducere polluit populus ex uno
peccatore sicut ex una ove morbida universus grex ·
sim et enim multorum bonum debet preferri bono unius ·
unde et fama unius negligi debet · ut innocentia
vel fama multitudinis conservetur · sicut vergat in dap
num corporale alterius debet fieri comparatio istius dampni ad
dampnum fame istius et illi dampno quod preponderat
obviandum magis ¶ ad 3m dicendum quod delevimus preceptis
non fugit infamia neque scandalum et ideo de talibus non
est vis si quis in tempus accuset amonitione premissa · non
forte probabiliter credi posset · quia tali accusatione magis
deterioraretur quam corrigitur et collegio et non multum
proficeret bonum semper preponendum est bono unius · unde et aliud
in peccantis emendatio non exspectetur potest accusari
coram multis accusari si perfectis multitudinis credatur
sed de peccatis ex quibus possit in infamia fugere non de
bet accusari in publico accusari non aliquis premissis quod ordo
fraterne correctionis deposcat et graviter peccaret
accusans fratrem suum sic infamans ¶ ad 4m dicendum
quod est ad attentionem ut quidam dicunt procedi non
debet per forum conscientie amonitione non premissa
nec exspectatione emendationis non forte maio
ri periculo obviandum videatur aut peccatum publicum sit

quamvis secundum forum cause non requiratur quod accusationem
precedat amonitio sed solum inscriptio in inquisi
tione vero non est facienda nisi de notorio peccato quia
quod inquisitor precedat clamosa insinuatio et
ideo secreta amonitio requiritur de necessitate vel de
secundum alios quia in accusatione non agitur ad emendationem
peccantis · sed ad commune bonum · scilicet iustitiam conservandam
procurandam per punitionem delinquentis et ideo accusatio
in iudicio bona conscientia potest fieri · et si amonitio
non precedit non est contra preceptum domini quod intelligitur quando
agitur ad emendationem peccantis ¶ ad 5m dicendum quod
preceptum aliquid fratrem a prelato suo · de peccato alterius
publicando ideo casum in quo publicari non debet potest
fieri in iudicio vel extra · si extra iudicium precipit precipi
ens nec ille ex precepto obedientie tenetur aliqui autem
dicunt quod non tenetur si est occultum · si aut in iudi
cio ordine iuris exigente iudex alicui preci
piat ut peccatum suum vel alterius confiteatur · non
peccat precipiendo quia ipse non exigit sed accusans
aut iudex ius reddere debet et tunc tenetur
quilibet perfecti ad preceptum iudicis · peccatum suum vel
alterius vel appellare si igitur ordinis iuris preparatur
et tunc publicans peccatum occultum vitat maius
malum discipline iuris enervationem et ideo iudex
debet dissimulare quantum possit ne tale preceptum
faciat salvo ordine iuris et precipue in capi
tulo non magis pro equitate procedendum est · quoniam secundum rigo
rem iuris ¶ Ad 2m dicendum quod quando medicina levis
aqua incipiendum est · non proficit tunc debet
medicus efficaciorem medicinam apponere · non
tamen statim efficacissimam sed paulatim procedendum
est ut quantum vir potest fieri sequitur ille qui medicari
voluerit · et ideo si prima medicina · scilicet amonitio
precedens secreta non proficit quia peccatum ita vir
oportet adultiora procedi ut paucis ostendatur
et talibus qui possent prodesse et de quibus non creditur
quod obsint diffamando et illi principaliter adhi
bentur ut amoneant · secundo ut amonitionis fue
runt testes · tertio ut negantem coram ecclesia convin
cant unde Augustinus in regula dicit · prius tamen · scilicet quam in
publicum prodat alteri · vel tertio demonstretur · ut duorum
vel trium possit ore convinci · ¶ ad primum ergo dicendum quod
quidam dicunt quod iste modus corrigendi suadendus est
quando peccatum non est omnino publicum neque omnino occultum
sed ab aliquibus scitum · unde quidam dicunt quod non pos
sunt alii advocari nisi sciunt ad quos et correctio
pertinet · sicut enim exponunt si peccaverit in te et cetera
id est te solo sciente frater tuus corripe eum inter te
et ipsum solum si audierit te lucratus es fratrem tuum
si te non audierit et nullus sciat alius non debes
ulterius procedere · si aut aliquis alius sciat adhibe
tes et cetera · sed hoc non videtur esse secundum intentionem evangelii

q̄ si illi q adhibent̄ al' sciuisset nō oꝫ eos adhibe ad uideꝰ set stati posset peos gui ci. Cꝰ ꝯo dic̄. qđ nō ē mia pte uiuet oms indisc̄ine̅ adduce q̄ fieret si pctm q̄ est aliis nociuū n̄ publicat̄ ad correctionū vn̄ pꝫ qđ si pctm taliorꝫ discerne̅ ṽgat qđ ꝺbet aliis dici q̄ntūcūq ſit occultū. ⁊ ē si nō ṽgat ī altius ꝺtinetū n̄ ī illi q pctīt ut pꝫ p aug. ī regla. n̄ sic dic̄ inocētes n̄ estis si fres nrōs q̄s iudicādo corrige potestis tacendo pire pmittitis n̄ exꝫ aliqs efficat̄ pditor̄ ēmis q̄ nō manifestat ēm̄e ad infamādū ſꝫ ad corrigēdꝰ. Cad. ij. ꝺꝺ qđ un̄ testis inducit̄ ad amonēdꝰ. ſꝫ duo ad ꝯui cēꝺ. ul' ꝺꝺ qđ ip̄e ꝺnūciās cū uno teste sufficit̄ ad ꝺnūciādꝫ q̄ pꝫ fit aliq̄ p̄suptō iudici. set ad ꝯ̄casione ēē requirunt̄ duo testes. Cad t̄ꝰ ꝺꝺ q̄ nō pōt itelligi qđ aq̄ ex pcedēti moitioē nōsit emdat̄. n̄ pꝫ qđ actū itut. vn̄ adhꝫ inducēdi ſꝫ testes ut actū itutū uidant q̄ pꝫ p aug q̄ dic̄ pus alti l' tcō ꝺmōstrād ſꝫ ad actū pcti n̄ ꝺbet d q̄ occō p̄bi ut pctm itut intētioē ꝯuicēdi q̄ nō ſꝫ facienda mala ut eueniāt bona sicut itut act' ō testib; nō posst̄ dꝫ tn̄ adhibi ē ut corā ipis regnoscat l' saltē ut ipi amoeant ut obiurgacō plimorꝫ eum corigat ut ī dm̄ glō ꝺ. ⁊ has duas cās tā ſꝫ inglō. id ſꝫ ī adhibetes et ē cū studio corigendi l' ꝯuīcēdi. Cad q. ꝺꝺ q̄ plat' pōt ꝺ' ꝯsidari. aut ꝑ qđ iudi p̄sidet ⁊ sic dꝛe plato ē dꝛe ecc̄e et si ꝺbet pus adhibi testes ecc̄e q̄m plato dicat̄. aut ex iudiciū existēs et sic dꝛe plato nō ē dꝛe ecc̄e ſꝫ p̄ q̄ pōt pcoē ⁊ nō obēe q̄ nullus mag pōt pdēē q̄ plat'. et ꝑ hꝫ pus ꝺbet dici plato q̄m testib; ostēdi aliis ⁊ q̄nto un' pōt ſꝫ publicet̄ ⁊ tūc plat' adhibere q̄ un' ꝺ testibꝫ tal'. n. dꝫ ēē ordo correctionis frēne q̄ aug in r̄. ꝯdit ut cū quis occli speculamn l' a pctm q̄ ꝯ; infirē suo ad ꝯūtt stati admoēre dꝫ ne cepta pgrediantur. set ꝺ pꝛio corigat̄. qđ si post amoitōm itm l' ē id facē uidat̄ tūc dꝫ q̄ uulnat' sanādꝰ manifestari. set anq̄ inpū pdat̄. q̄ sit cū ecc̄e dꝫ pus dꝫ alti ul' tcō ꝺmōstrari q̄ ē adhibe unū ul' duos testes et ut eos quib; ostēdi dꝫ anq̄ aliis ostēdat̄ p q̄s ꝯuicend' ē si negauit pus ꝑpōito dꝫ ostēdi p' amoitōm ut secrtius corret' nō inotescat cetis et ita p̄mo dꝫ amoneri ꝯo plato ostēdi tcō testes adhibi. ē ipu

blicū adduci ꝯuicend' si negauit ſꝫ hꝫ duo media dn̄s ſꝫ uno ꝯphendit. Ad. 3. q. ꝺꝺ q̄ ꝑ gg̃ in pastor n̄ nlla pctā ſꝫ leuit̄ corrigēda iō q̄ cū nō malicā set sola ignorantiā ul' infirmitate ꝺlinqt̄ nocē ē ut ī mag' modamiē ipā delicti corectō modet̄. nō nulla aut̄ ſꝫ uehemt̄ ī ēpanda ut cū culpa ab actore nō agnoscit̄ q̄nti sit pōdis ab incēptis ore sentiat̄ ut cū q̄s ē malū ppetuit leuigat hi ꝯ se grauit̄ ex corripientis aspitate pauescat et q̄ ui ille loqt̄ ꝺ correctione. q̄ platis ꝯpetit tam ī correctōe que ab aliis fit hꝫ ⁊ est obsuādꝰ q̄ uis ſꝫna correctō mag ꝺbet sp ad leuitatē accedē q̄ nō aucte offici set ex caritatis affcū adhibet̄ et pꝫ putet solō ad olā.

Moyses et aaron sacerdotes. moyses sacdos dꝛ. nō officō oblatōes offerendi. set q̄ sac p̄mit' pꝑ ꝺdit īmediate a dō accepta. ps. moyses ⁊ aaron in sacdotib; ei'. cū eēt pontifex anni illi'. sciend' qđ in ulbo cayphe fuer̄ iiij. pō ī spiratō ī missa p q̄m utilitas passioni xpi cordi ei' ī spirata fuit a. ſ. ſ. ꝯo intell's q̄ ip̄e ex illa ī spiratione ꝯcep. tcō ītentō exp̄mndi intellm suū et ad effcm suū pducendi. q. ulba ipā plata. p̄m quid fuit pticipatō q̄dā phie ꝯm fuit sl'us intell's a se ipō tcū fuit inq̄ intētō. q. fuit uera lō q̄ uis nō ſꝫ intellctū ei' ⁊ iō p̄m fuit a spū scō nō aut̄. ſꝫ. iiij ē. set. q. fuit aliq̄li a spū scō. reglante ulba illi'. ut ꝯsonaret̄ ī spirationi a beo. fcē nulls officō sacdotis et c. h' intell' ē ꝺ mōlꝫ q̄ sacdos pōt sū pccō ꝺ illis uenialibꝫ absoluē in quib; ip̄e ē. q̄ p ea nō reddꝛ ex ecucōe officii indign'. ꝯo libauit pccōre ⁊ c. i. exhꝫ occōm libationis eius sup̄sit. diligens g' ī uestigator ⁊ c. ſꝫ ꝯ ꝺfecut̄ scrutantes scrutinio qui scrutati ſꝫ iniqtates ut dꝛ in ps. g' ut̄ qđ sacdos n̄ ꝺbeat scrutari ꝯsciam ſbditorꝫ et sacd q̄ sacdos dꝫ scrutari ꝯsciam pccōris ī ꝯfcē. q. medic' uulri' et iudex cām. q̄ ſꝫq̄nt̄ q̄ p̄ ꝯfusoē ꝯfitens tacet introgat' reuelat ſꝫ tn̄ ī trogationib; faciendis cū ē attēdēdi pō ut q̄lꝫ pccōr introget̄ ꝺ pccis q̄ ꝯsueuīt ī hoib; illi' ꝯdins hundare. nō. n. oꝫ qđ a miliite ꝺ pccō clicorꝫ q̄rat̄ aut religiosorꝫ aut ꝯ. ꝯo ut nō fiat explicata ī trogatō ꝺ pccīs n̄ ꝺ ill' q̄ oib; manifesta ſꝫ. ꝺ aliis aū ad iūctiōib; pccōrꝫ ita de

bet alogiq̄ s. introgato ut si cōmisit di
cat ⁊ si nō. nō. adiscat ētō ut de pctīs cārnalib;
n̄ descēdas nimis ad ptīcla cōstātās. qa hec
detestabilia quāto mag̃ ī spāli cōsidant mag̃
cōcupīm nata s̄t moue ut dī. i. 3. ech et id
pōt cōtinge ut cōfōr talia qrēs ⁊c̄ et cōfitēti
noceat ⁊ sic qūz deficiet ī suo scrutinio ini
quitates scrutātes. maledcā bn̄dictioib;
utrisq; ita s̄t uite qd nō dici (d. xx.

S ciend est qd tps pn̄ie ⁊c̄. postq̄ detia
uit mag̃ de pn̄ia ⁊ de potestate mistrōz
qb; cōpetit dispēsatō hui sacm̄ti. h̄ detiant
q̄da que pn̄iam cōseqt̄. et dr̄ de. m. p. d. in
p̄ma determiat temp̄ pn̄ie. ī s̄a determiat q̄
Cxxv. dā q̄ ad essēm pn̄ie ptinet xxij. d. i. cūq̄
mltis auētib; ⁊c̄. p̄a in. d. ī p̄a de tēmp̄ pn̄ie
usq; ad uite fine ēē. in s̄a moz q̄lda q̄oes
q expdcīs ortū hūt xxi. d. i. solz ⁊ q̄ri ⁊c̄.
p̄a in. d. ī p̄a ō q̄ tps pn̄ie durat usq; ad
fine uite. ī s̄o ō q̄liz sit agēd cū illis q ī fi
ne penitet. ī solz ⁊ q̄ri p̄ id. ī p̄ostea qd
hui qui ī fine uite sue penitet cōseq̄ remis
sōm pctōz. q̄uis ad h̄ sint tempal̄ pene
debitores. qā in pgatorio p̄ morte sustine
būt. Jn s̄a ostēdit qd eadm̄ pcā debet
eis qui q̄liez in hāc uita cōdigām satisfac
tōm nō implent. i. si uo qr̄ de ill. et c̄. ēē
p̄m fac̄. ca p̄o ō qd usq; ad fine uite ma
net pn̄ie loc̄. s̄o obic̄ in cōu. i aug̃ ī
de pn̄ia differentib; ⁊c̄. tēō soluit ī sec q̄
h; dixit et c̄. v. ex ub aug̃ ostend̄ qr̄ nō
sit pn̄ia differēda. usq; ad fine uite pp̄
duo. p̄o pp̄ penitēdi difficultatē. s̄o pp̄
pcām pgatorii que restat. i. h; ⁊ si cōsius
peccauit ⁊c̄. Si uo qr̄ de ill ⁊c̄. h̄ ō q̄ pena
pgatorii restat post hāc uita eis qui hic
cōdig̃. satisfactōm n̄ agūt. et ēē h; duo
fac̄ p̄o ō h̄ de ill qui pn̄iam iuīctā n̄ ex
plent. s̄o ō. id de ill qb; cōdigna satisfac
tio nō est iniūcta i. si uo de illo quē. ⁊c̄.
solet ⁊ q̄ri ⁊c̄. h̄ ō q̄l̄r agēdū sit cū q ī fine
penitet ⁊ ēē h̄ duo fac̄ p̄o ō h; q̄ntū ad sa
tisfactiōis iniūctiōez. s̄o q̄nt̄ ad recōsiliatōm
i. sed ē q̄ tpr. et ō n̄ duo fac̄ p̄o ō qd tpr
ultīe necītatis nō ē pn̄ia denegāda peni
tenti. s̄o ō q̄ aq̄ tpr simp̄ sacdos recōsiliaē
penitētē nō p̄ ī cōsulto ep̄o i. non debet
tn̄ et c̄.

H ic q̄rit̄. Cū ī extremo uite ds ī extremo uite
sue p pn̄iam possit cōsequi ueniam pec
catoz. Cs̄o de pena q̄ sacdos ad satisfacti
onē ī ponit. Ctēō de relaxatōe hui pene pp̄
ī dulgētias. Cq̄rto quis possit ī dulgēns face
q̄nto quib; p̄sit.

A d p̄m sic pcē. ur̄ qd ī extremo uite sue
quis penitere n̄ possit. y. ma. x. dī de
anthiocho. rogabat scelestus dnm a quo
n̄ erat miām cōsecuturus h; aūt ī fine uite
sue erāt. g̃ ur̄ q ī fine uite sue penitēs
miām nō cōse. Cs̄ oīs ne penitēs pcā
dimittit. h; ille q in fine uite sue penitet
n̄ dimittit pcā sed apctīs dimittit̄. q̄
tūc uult penitētiā age qñ pcāre nō
pōt ut ī lrā dr̄. g̃ ur̄ q̄ tūc nō cōsequat̄
ueniam. Cc̄ cōtrā quē est ps pn̄ie. hūt
anexū p̄positū cōfitendi ⁊ satisfaciēdi h;
h̄ p̄positū hūe n̄ pōt q ī finē penitet q̄
nlls p̄poīt ē illd qd sit ī possibile. g̃ pōt
cōtī. et ita nō cōse uenia Csed h̄ ē qd
latro ī fine uite sue penitēs miām ī uenit
audiēs. hodie. mecū ī p̄adi. Cs̄ sap̄ di
et miā uicit huanā malitiā h; ho pōt
usq; ad extrēm pctāre g̃ pōt usq; tūc.
de pctīs pdonāri miā; ueniam cōseq. V ltēr
ur̄ q ī fine uite penitēs n̄ possit a quo
libet sacdote absolui. q̄ ad absolutōm
requirit̄ aliq̄ iurisdictōm ut dcm̄ ē. sed sa
cdos n̄ acqrit iurisdictōm sup illū qui
ī fine penitet. g̃ n̄ pōt eū absoluere
Cs̄ ille q sacm̄t bapi ī articlo mortis
ab alio q̄m a p̄p̄o sacdote accipit nō dz
itm a p̄p̄o sacdote baptizat. si g̃ q̄liz sac
dos ī articulo mortis posset absolue a q̄liz
pctō n̄ debet penitēs si euadit ad suū sa
cdotē recurre qd s̄lm ē q̄ al̄ sacdos nō
hāret cōgitēz de uultu pecoris sui Cs̄ ī arti
culo mortis sic licet sacdoti alieō bap
tizāe. ita et nō sacdoti. sed nō sacdos
nūqm̄ pōt absolue ī foro pn̄iali. g̃ n̄
sacdos ī articlo mortis eū qui nō ē sibi
subdit̄. Csed cō necītas spūal̄ ē maior
q̄m corplis. sed ad necītate ultiā pōt ali
oz reb; uti. ⁊ ī uitis dnīs ad subueniend
corpli necītati g̃ ⁊ ī articulo mortis ad
subueniend necītati spūali pōt a nō suo sa
cdote absolui Cs̄ ad id s̄t auctēs ulcā
posite V ltēr ur̄ qd penitētib; ī fine nō
restuet̄ aq̄ pcā post morte. dr̄. n. cum
sit sūme misericors n̄ exigit ab hoīe
plus q̄m face possit sed iste q ī fine ui
te sue penituit nil ā face potuit p̄ tpr
illo q̄ cōtī et cōfiti. q̄ ī fec. g̃ ur̄ q̄ nil ab
eo pt hāc uitā requirāt̄ p p̄ctīs de quibus
peni Cs̄ pena pgatorii excedit oēm pcām

tur hu mundi ut multa dicit set pena ad
quam obligatur penitens post confessionem et absolu
tionem non est tanta quante sentit merite pene alie
hui uite. ergo iste cum penitente agitur si post
hanc uitam puniatur in purgatorio post absolutionem
Contra non est peccatum tam grande quod per penas in hac
uita inflictas non posset totaliter expiari
dum mala aliquis patienter sustinet quia tribulatio in
purgatorium facit ut patet ro. v. set mors
est maxima penarum. ergo si aliquis contritus patienter
mortem sustinet non remanet ei aliqua pena
post hanc uitam Contra quia diuina iustitia exigit
ut peccatum aut a deo aut ab homine puniatur
set hoc peccatum qui in fine penitet non est punitum
nec a deo nec ab homine in hac uita ergo oportet quod post
hanc uitam puniatur Contra nullus ex negligentia debet
commodum reportare. set iste qui in fine penitentiam
distulit ex negligentia. statim post peccatum
ad hoc sanus penituisset si sustinuisset peccatum
ergo multo fortius qui penitentiam distulit usque in finem
uite ad hoc est reus pene Responsio dicendum ad .i.
q. quod deus qui dat omnibus habundanter nulli gratiam dene
gat qui quod in se est facit ut se ad gratiam preparet
hoc autem preparatio sic .q. d. xvii. deinde est. fit per
motum .li. ar. unde quia diu manet homini usus .li.
ar. in hac uita nunquam non dicitur esse confirmatus ad malum
potest se preparare ad gratiam de peccatis dolendo et gratiam
remissionis peccatorum consequitur Ad .i. ergo dicendum quod
consecutus fuisset ueniam si uere penituisset. set
non habuit ueram penitentiam quia non ex amore iusti
tie de peccatis commissis dolebat set timore
pene. quam expectabat uel dolorem quem sustine
bat ex hoc et multis in fine penitentibus contingit
quia non est facile. ut affectus quem homo toto tempore
uite sue inclinauit ad aliud subito ad contrarium
retrahat. non tamen impossibile est quia quod .li. ar. non cogitur
ex habitu acquisito nec prudentie dicit patet tamen prefigi
per quod et in termino uite. uere penitentie motus inspiratur
quibus Ad ii. dicendum quod augustinus exclusiue uel de quod penitentia
que aliquis in fine uite agit non est certum signum salutis
et si non possit esse quod tamen efficax ad salutem quia
incertum est quin aliquis de peccato quod iam facere non potest
peniteret utrum uoluntate peccandi amiserit quod magis
manifestum est de illo qui peccare adhuc potest si peni
teat quod uoluntatem mutauit tamen et quia aliquis
non potest ulterius peccare. potest uidetur mutare ut no
lit quod prius uoluit et si posset Ad tertium
dicendum quod contritione sufficit apponit condicionem satis
factionis et confessionis. ut .s. uelit si posset et tale
propositum de impossibili et esse potest. Ad .ii. q. dicendum
quod quilibet sacerdos quantum est de uirtute clauium habet
potestatem indifferenter in omnes et quantum ad omnia

peccata set quod non possit omnes ab omnibus peccatis
absoluere. hoc est quia per ordinationem ecclesie habet iuris
dictionem limitatam uel omnino nullam set quia necessitas
legem non habet ideo quando articulus necessitatis imminet
per eccelsie ordinationem non impeditur quin absoluere
possit ex quo habet claues quantum ad sacramentale et tamen
consequenter ex absolutione alterius sic si a proprio sacerdote
absoluatur non solum a peccatis potest tunc a quolibet
sacerdote absolui. set et ab excommunicatione
a qua oportet sit lata. quia hec absolutio ad iurisdic
tionem pertinet que per legem ordinationis coar
tatur Ad .i. ergo dicendum quod aliquis potest uti iurisdictione
alterius ex eius uoluntate quia ea que iurisdictionis
sunt committi possunt. unde quia ecclesia acceptat ut
quilibet sacerdos absoluere possit in articulo mortis
ideo ex hoc ipso quis usum iurisdictionis habet quamuis
iurisdictione careat Ad .ii. dicendum quod non oportet eum
recurrere ad proprium sacerdotem ut iterum a peccatis ab
soluatur a quibus in articulo mortis est absolutus set
ut innotescat ei quod est absolutus nec similiter
oportet quod absolutus ab excommunicatione ad iudicem
uadat qui alias absoluere potuisset abso
lutionem petens set satisfactionem offerens Ad
tertium dicendum quod baptismus habet efficaciam ex ipsa sanctifica
tione materie et ideo a quocumque conferatur aliquis illud sa
cramentum recipit set uis sacramentalis penitentie consistit
in satisfactione ministri et ideo ille qui in articulo
laico confitetur quamuis impleat quod ex parte sua
est de sacramentali confessione tamen sacramentalem abso
lutionem non consequitur et ideo aliquid ualet ei quantum ad di
minutionem pene que fit per confessionis meritum et penitentiam
set non consequitur diminutionem illam pene que ex ui
clauium est. et ideo oportet quod iterum sacerdoti confiteatur
et magis sic confessus decedens punitur post hanc
uitam quam si sacerdoti fuisset Ad .iii. q. dicendum pena
post remissionem culpe exigitur ut in equalitas iusti
tie commisse in equalitatem reducatur equalitas autem
quantitatem consequitur. unde sicut ad ordinationem cul
pe exigitur quod pena per culpam inferatur ita exi
gitur quod per tanta culpa. tanta pena. et ideo cum peccatum
in ordinatum remanere non possit quamuis reatus
pene sit diminutus per contritionem et confessionem et absolu
tionem oportet quod adhuc in fine penitens ut quando
satisfactionem non implet in hac uita post hanc ui
tam puniatur nisi tanta fuit contritio quod totaliter a
pena purget quod quandoque contingere potest ut supra de xviii.
deinde est Ad primum ergo dicendum quod ille qui in fine uite
penitet non punitur post hanc uitam quia non satisfecit
quam satisfacere non potuit. set quia peccauit et quia
satisfacere neglexit quando potuit unde non sequitur
quod deus requirat ab homine ultra posse Ad .ii. dicendum
quod iustitia assimilatur mensure ut dicit philosophus in .v.

ech. vii. sicut in diuisis terris sunt diuerse monete
rerum venalium ita et diuerse pene secundum iura pro diuersis
culpis infliguntur. Et similiter pro eadem culpa grauius pu
nitur quis in purgatorio quam in hac vita ratione alterius
fori tamen illa aggrauatio proportionaliter respondet pe
ne in qua homo ex hac vita exiit et hoc debet homo
sibi imputare quia ille refutauit quod penitentiam pro culpa
plena acciperet. ¶ Ad 3. dicendum quod mors naturalis est pena
communis originalis peccati ut quamuis iam in nobis sit versa
sicut originale peccatum et ideo per mortem naturalem non purgatur
aliquis de peccato actuali sed per mortem illatam bene potest
purgari unde si aliquis mortem illatam patienter su
stineat et si pro aliis criminibus sit illata valet
ad diminutionem pene et ad liberationem a tota
pena secundum quantitatem culpe et patientie et contritionis

Contra mors nat.

Ad 4 sic proceditur. Videtur quod pena temporalis cuius reatus
post penitentiam non taxetur secundum quantitatem culpe.
taxatur autem secundum quantitatem delectationis que fuit
in peccato ut patet Apoc. xviii. quantum glorificauit
se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum
et luctum. Sed quandoque non maior delectatio in minori
est culpa quia peccata carnalia que plus habent delec
tationis quam spiritualia minus habent de culpa. Ergo
ergo pena non taxatur secundum quantitatem culpe. ¶ Praeterea eodem
modo aliquis obligatur ad precepta moralia in nova lege
sicut in veteri sed in veteri lege debebatur pro peccatis penitentia vii.
dierum ut scilicet vii. diebus immundi essent ergo in
nova lege imponatur pena septennis pro uno peccato mortali
videtur quod quantitas pene non respiciat quantitatem
culpe ¶ Praeterea maius est peccatum homicidium quam peccatum
fornicationis in sacerdote quia circumstantia que sumitur ex spe
cie peccati magis aggrauat quam que sumitur ex condi
tione persone. sed laico pro homicidio imponitur
pena septennis penitentie. sacerdoti pro fornicatione x.
annorum secundum canones ergo pena non taxatur secundum quanti
tatem culpe ¶ Praeterea maximum peccatum est quod in ipsum
corpus Christi committitur quia tanto grauius quis peccat
quanto maior est in quem peccatur. sed pro effusione san
guinis Christi in sacramento altaris contingenti iniungitur
penitentia xl. dierum vel parum amplius pro fornicatione
autem simplici iniungitur pena septennis secundum canones
ergo quantitas pene non respondet quantitati culpe
¶ Sed contra Ysa. xxvii. in mensura contra mensuram cum ab
iecta fuerit iudicabo eam. ergo quantitas iudicii
punitionis pena est secundum quantitatem culpe. Praeterea homo
reducitur ad equalitatem iustitie per penam inflic
tam. hoc autem non esset si quantitas culpe et pene
non sibi responderent ergo unum alteri respondet. Ulterius
videtur quod penitens non sit debitor maioris pene
quam illius que a sacerdote est sibi iniuncta sacramentum. n.
secundum se effectum suum non sit defectus ex parte reci
pientis vel ex parte conferentis sed quandoque imponitur
minor penitentia quam sit condigna et non est defectus ex parte
recipientis sacramentum quia paratus esset omnem in
iunctam sibi penitentiam facere nec est defectus ex parte con
ferentis sacramentum quia secundum conscientiam suam et discretionem
talem penam taxat ergo videtur quod sacramentum penitentie
sic ordinatur quod peccatum taliter destruendo et quan
tum ad penam et quantum ad culpam quod non remaneat de
bitor alicuius pene penitentia iniuncta peracta ¶ Praeterea
deus est pronior ad remittendum penam quam ad
exigendum sed si iste sacerdos maiorem penam
satisfactoriam iniunxisset penitentem obligaret
ad eam faciendam. ergo videtur quod si insufficientem pe
nam iniungat quod non exigatur aliquid amplius ab eo.
¶ Praeterea in purgatorio aliquis grauius punitur quam in hac vita
si igitur post peractam penitentiam a sacerdote iniunctam
ad hoc manet pena purgatorii. videtur quod multum
noceat sacerdos penitenti leuem penitentiam in
iungendo et ita videtur quod sit valde periculosum
confessiones audire cum non de facili possit sciri
quantitas pene debite pro peccato uno sit impos
sibile quia sacerdos non potest scire nec quantitatem contri
tionis nec quantitatem affectionis quam peccator
habuit in peccando ¶ Sed contra secundum quantitatem delicti
debet esse plagarum modus ex precepto legis si
ergo non imponatur residuum ab eo in purgatorio
exigetur ¶ Praeterea error sacerdotis non potest penitenti
ti prodesse. prodesset autem si non teneretur ad
plus quam sibi per errorem imponitur ergo videtur quod adhuc
sit debitor maioris pene. Ulterius videtur quod
penam satisfactoriam non possit unus pro alio
explere quia ad satisfactionem meritum requiritur
sed unus pro alio non potest mereri vel demereri cum
sit scriptum tu reddes unicuique secundum opera sua ergo
unus pro alio non potest satisfacere ¶ Praeterea satisfactio contra contri
tionem et confessionem diuiditur. sed unus pro alio non potest
conteri aut confiteri ergo non potest satisfacere ¶ Praeterea unus
orando pro alio et sibi meretur. si ergo aliquis pro alio satis
facere satisfaciendo pro alio pro se satisfacit et
ita ab eo qui pro alio satisfacit non exigitur alia
satisfactio pro peccatis suis ¶ Praeterea si unus pro alio sa
tisfacere potest. ergo ex quo unus suscipit sibi de
bitum pene alius statim a debito liberatur ergo si
moriatur postquam tota pena debita ab
alio suscepta est statim euolabit vel si
adhuc puniatur de pena reddetur pro eodem
peccato. scilicet illius qui satisfacere incipit et illius qui pu
nitur in purgatorio ¶ Sed contra Gal. vi. alter alterius
onera portate ergo videtur quod unus onus penitentie
impositum possit pro alio suscipere ¶ Praeterea caritas
magis potest apud deum quam apud homines. sed
unus apud homines pro alio ex amore debitum
eius soluere potest. ergo multo fortius hoc in diuino iudicio

R'post Responsio dicendum ad primam .q. quod pena +
post dimissionem culpe exigetur ad duo .s. ad
debitum soluendum et remedium prauandi. potest ergo
taxatio pene considerari quantum ad duo. Primo quantum ad
debitum et tunc equalitas pene inequalitati respondet
quantitati culpe antequam aliquid dimittatur. set
tamen secundum quod per penitentiam eorum que penam nata sunt
remittere plus remittitur. set hoc per accidens inmo remittendo
ut soluendum restat quia quanto per contritionem plus de
pena remissum est. tanto per confessionem minus re
mittendum restat. Secundo quantum ad remedium uel illius
qui peccauit uel aliorum et sic quandoque pro minori peccato iniun
gitur pena uel quia peccato uni difficilius potest resisti
quam peccato alteri sicut per fornicationem iuueni imponitur
maior pena quam seni quamuis minus peccet uel quia
in eo peccatum est periculosius sicut in sacerdote quam in
alio. uel quia multitudo magis prona est ad illud
peccatum et ideo per penam unius alii sunt exterrendi; pe
na ergo in foro penitentie quantum ad utrumque taxanda
est. et ideo non semper pro maiori peccato pena imponitur
set pena purgatorii solum est ad soluendum de
bitum quia iam ultra non manet locus peccandi. et ideo
illa pena taxatur solum secundum quantitatem peccati consi
derata tamen contritione. quantitate. confessionis. et absolu
tionis. quia per omnia hec aliquid de pena dimittitur
vnde et a sacerdote in iniungendo satisfactionem sunt
consideranda Ad primum ergo dicendum quod in ubi illi duo
tanguntur ex parte culpe .s. glorificatio et delitie
quorum primum pertinet ad elationem peccantis quia
deo resistit. secundo ad delectationem peccati. quamuis
autem sit minor delectatio quandoque in maiori culpa. tamen
est in semper maior elatio et ideo ratio non procedit.
Ad ij. dicendum quod illa pena .vij. dierum non erat ex
piatiua a pena debita peccato vnde et si post dies
illos moreretur in purgatorio puniretur. set ex
piabatur ab irregularitate a qua omnia sacrificia
legalia expiabant nos tamen ceteris paribus plus
peccat homo in noua lege quam in ueteri propter sanctificationem
ampliorem quam sanctificatur in baptismo et propter beneficia di
uina ei gratia exhibita et hoc patet ex hebr. quanto dicit he
x. quanto putatis mereri deteriora supplicia et
cetera. nec tamen hoc est uerum nunc quod exigatur pro quolibet
peccato mortali septennis penitentia. set hec est quasi quedam
regula communis ut in pluribus competens quam tamen
oportet dimittere consideratis diuersis circumstantiis Ad
3. dicendum quod episcopus uel sacerdos cum maiori periculo suo
et aliorum peccat et ideo sollicitius retrahitur ipsum tamen
ceteris paribus quam alios maiorem penitentiam in iniungendo
secundum quod est in remedium quamuis quandoque non debeat tan
ta ex debito. vnde et in purgatorio non tanta ab eo
exigitur Ad .4. dicendum quod pena illa est infligenda
quam nolente sacerdote hoc accidit. si .n. sponte effu

deret multo grauiori pena dignus esset Ad .ij.
q. dicendum quod actus ministri boni uel mali nichil diuersifi
cat in effectu sacramentorum. vnde siue sacerdos se habeat
discrete in iniunctione penitentie siue non nichil diuersifi
catur quantum ad efficaciam absolutionis et confessionis et
contritionis et ideo siue discrete penitentiam iniungat si
ue non semper manet reatus ad quantitatis ei
dem peccatum ideo si ea hic non complet ab eo in purgatorio
exigitur Ad primum ergo dicendum quod quandoque iniungitur penitentia
minor condigna de facilis est ex parte imponentis uel
ex parte recipientis set quandoque potest esse sine culpa
utriusque sicut quando imponens debitam diligentiam
adhibet et recipiens paratus est adimplendum et propter
hoc non est in omnis si totaliter a reatu pene non liberetur
Ad .ij. dicendum quod penitentes cum maiorem condigna +
penitentia iniuncta est. tenetur eam explere. ex sacerdo
tis iniunctione. qui non solum debitum pene considerat
set peccato remedium adhibet vnde post hanc ui
tam non exigitur ab eo tota set solum quantum suf
ficit ad debitum soluendum Ad tertium dicendum quod sacerdos
minorem condigno penitentiam iniungens non semper peccat
tamen quia non potest determinare quantitatem pene debi
te consequenter quamuis ad proprie consideratis circumstantiis
patrum determinare possit tamen quia quandoque est expedi
ens minorem penitentiam imponens plus prodest pe
nitenti quam noceat qui forte magnitudine
pene posset a penitentia peragenda impediri propter de
bilitatem uirtutis ad hoc in eo de nouo recupera
te et ideo negligit minus dampnum ut magis ca
ueat et item paulatim confortatur in eo diuinus
amor ad plura penitentie opera peragenda ipsum incita
bit propria sponte quam sacerdos secundum quantitatem
peccatorum iniungere potuisset Ad tertiam .q. dicendum quod
pena satisfactoria est ad duo .s. ad absolucionem
debiti et ad medicinam pro peccato uitando in quantum
ergo est ad remedium sequentis peccati sic satisfactio
unius non prodest alteri. quia ex ieiunio unius alte
rius caro non domatur. nec ex actibus unius alter bene
agere consuescit nisi per accidens in quantum aliquis per bona
opera potest alteri mereri augmentum gratie quod efficacissi
mum remedium est ad peccatum uitandum set hoc est
per modum meriti magis quam per modum satisfactionis
set quantum ad absolutionem debiti unus potest pro alio
satisfacere. dum modo sit in caritate ut opera eius
satisfactoria possit esse nec oportet quod maior
pena imponatur ei quam pro alio satisfacit quam peccatori in
poneret ut quidam dicunt hoc ratione moti quod
pena propria magis satisfacit quam aliena quia pena
habet uim satisfaciendi maxime ratione caritatis
qua homo malum sustinet et quia maior caritas
apparet in hoc quod aliquis pro alio satisfacit quam si
ipse satisfaceret. ideo minor pena requiritur in eo

q̄ palio satfac quam in pżin requireret
vñ dr̄ iuitis pain q̄ ꝑ caritate uni qui
alt̄ fcis sui caritate duct penitentiam fec
pro eo . q̄ nō ꝯmisat alt̄i peccatm q̄d ꝯmisit
dimissū ē n̄ ī exigit qn̄ ad absolucōm
debiti q̄d ille pro quo sit satisfactō sit inꝯpe
tēs ad satisfac q̄ ī si eēt potēs alio satisfa
ciēte pro ipso ipe a debito imunis eēt sed hoc
requirit̄ q̄ pena satisfactoria ē ī remediu
nū n̄ ē ꝑmittēd ut ās palio puidꝫ fa
cit n̄ de fcis ās appeat ī penitēte l̄ cor(ꝑ)alis
pꝑ q̄ sit īpotēs ad sustinēd spual p qm̄ nō
sit ꝑmpt ad portand peccatm Ad .i. g° dd q̄
p̄miū eterne reddit̄ ꝑ dispoīm hois q̄ ꝑ capaci
ūdēitū ē plitudo uisōnis diuine ī io sicut
un̄ nō dispoīt pactū alt̄ ita un̄ alt̄i nō
meret̄ p̄miū eterne n̄ meritū eī hāt efficaciam
īfinitā sicᵘ xp̄c cui merito solo pui lap̄ ad
uitā etnā puenīut. sed peccā tempal pro peccto
debita post culpe remissōm nō taxat̄ dispoī
eī cui debet̄ quia qn̄ꝫ ille q̄ ē melior hēt
maioris pene reatū ī io qn̄ ad pene di
missōm un̄ alt̄i meri pōt ī act° uni efficat̄
alt̄ mediante caritate pro qm̄ omis unū
sum̄ ī xp̄o Ad .ij. dd. q̄d ꝯtitō ordinat̄
ꝯ culpā que ad dispoīm bonitatis ul̄ ma
litie hois ꝑtinet ī io ꝑ ꝯtcōm uni alī nō
libat̄ aculpa. sit ꝑ ꝯfōm hō se sacmētis
ecte sbiecit n̄ aūt pōt un̄ sacm̄ palio
accipe q̄ ī sacm̄to grā suscipienti dāt̄
n̄ alij ī io n̄ ē silis ratō de satisfactiōe ꝯt
tione ī ꝯfōe Ad .3. dd q̄d in solōe debiti
attēdit̄ quantitas pene . sed ī merito attēdit̄
radix quantitatis ī io ille qui ex car̄ pa meret̄
merito ꝯgrui q̄ ꝑ mag meret̄ . n̄ aūt q̄ palio
satfacit q̄ quantitas pene n̄ sufficit ad utrūq̄
peccatm tam̄ ꝑ meret̄ mai q̄ sit dimissio pene
s. uitā etnā Ad .4. dd . q̄ ipe ad aliq̄ t
pniam se obligasset n̄ p° a debito eēt ī
munis qm̄ eā soluisset io penā ipe puiet̄
qm̄ diu ille satisfactōm pro eo fecit qm̄ si
nō fecit tūc utq̄ꝫ ē debitor illi pene . vn̄
pro ꝯmisso alī pomisso . et ita nō sēr q̄d pecc
unū bis puiat̄ .
Ad tertiū sic pced̄ . ur̄ q̄ pro indulgentiam
n̄ possit aliqd remitti a pena satisfac
toria q̄ sup illd .ij. thes . negare se ipm nō
pōt dr̄ glo. q̄ facet si dca sua n̄ impleret
sꝫ ipe dix . deut . xxv . ꝑ mensā delicti erit
plagaꝝ mod̄ g° n̄ pōt aliqd remitti de p.
pena satisfactiōis taxata ꝑ quantitate cul
pe . Pr̄ . inferior nō pōt absolue abeo ad
q̄d superior obligauit sed dēs absoluēdo
a culpa ligat ad peccam tempale ut dic
hi . ds . s. uic g° nullus hō pōt absolue a pena
aliqd uid dimittēdo Pr̄ hꝫ ad potestate
excellenī xp̄c uacat ꝑtinet ut sine sacm̄
tis effcūs sacmītoꝝ ꝯdat̄ sed nullus hēt pot
tate excellenī ī sacm̄tis . n̄ xp̄c xp̄o . g°
cū satisfactō sit ꝑs sacm̄ti opans ad dimis
sōm pene debite ur̄ q̄d nullus hō ꝑ ꝑus pos
sit dimitte debit̄ pene sn̄ satisfactiōe Pr̄
potestas ministꝛ eccte nō ē tradita ī destructō
sed ī edificacōꝫ . sed hꝫ ad destructōm ꝑtinet
si satisfactō que ē ad utilitate nr̄aꝫ īduc
ta inquātū remediū ꝑbet tollet̄ g° po
testas ministꝛoꝝ eccte ad hꝫ n̄ se extendit
Sed ꝯ . ij . cor . ij . nā ī ego q̄d donaui siqd
ꝑ uos donaui ī ꝑ xp̄i . glo . i . ac . si xp̄c do
nasset sed xp̄c potuit relaxare absq̄ꝫ omi
satisfactiōe peccam pccī . ut pꝫ . jo . viij . de
muliere adultera g° ī paulus potuit
g° ī ꝑ pōt q̄ n̄ ē minoris potestatis ī eccta
qm̄ paul° fuit . Pr̄ eccta generalis n̄ pōt
errare q̄ ille qui ī omibꝫ exaudit° est
pro sua reuerentā dixit petro ꝑ cuius ꝯfōm eccta
fundata ē . ego pro te rogaui pet̄ ut n̄ de
ficiat fides tua luc . xxij . sed eccta gnalis
indulgentias ꝯꝑbat et facit g° ī indulgē
tie ad ualent Ulterius ur̄ q̄ nō ualeat
tm̄ quantū pnunciant̄ . indulgentie .n.
nō hnt effcm n̄ ex ui clauiū sed ex ui
clauiū nō pōt hūs claue dimitte de pe
na pcci n̄ ad dictamen ꝯsiderata quan
titate pcci ī ꝯtritiōis penitentis g° cum
indulgentie fiat ꝑ libito instituentis
indulgentiam ur̄ q̄d nō ualeat tm̄ quantū
pnunciat̄ Pr̄ ꝑ debitū pene hō a glie
adeptiōe retardat̄ qm̄ sūme appete
dꝫ sed si indulgentie tm̄ ualēt quantū ꝑ
nunciat̄ in breui hō per indulgentias discurrēs
posset ab omi reatu tempalis pene in
munis reddi . g° ur̄ q̄d deberet hys ac
quirendis ī omibꝫ aliis opibꝫ dimissis
hō uacare Pr̄ alīn dat̄ indulgenī q̄
qui dat auxiliū ad aliq̄ fabricā erigē
dā ī tertiam eligendā tertiam partē remissi
onis peccatoꝝ ꝯcedit . si g° indulgentie tm̄
ualēt q̄ ꝑdicant̄ . tc qui dat unū dena
riū ī secundū ī itm tertiū pleam abso
lucōm ab omi pccōꝝ pena ꝯseqt̄ q̄d ur̄
absurdū Pr̄ qn̄ dat̄ hꝫ mō indulgentia
q̄ q̄ uadit ad aliq̄ ecctam . vij . annos
remissiōis ꝯcedit̄ . si g° tm̄ ualet indul

getia quantum predicatur· ille qui habet dominum iux· ·
eccam vel alia ecclesie qui cotidie vadunt consequitur
tantum quam ille qui a remotis partibus venit quoniam in
iustum videtur ut non pluries illam indulgentiam
consequatur in die cum pluries vadat ¶ Item non videtur
remittere absque tamen quam quantum ad hoc quod excedit
non recompensatur· set ille qui facit indulgentiam
non posset remittere absque causa penam in toto vel
in parte aliter ut· si papa diceret alicui ego remitto
tibi omnem penam tibi debitam pro peccato· ergo videtur quod
non possit aliquid dimittere ultra iustam estima
cionem· set indulgentie que predicantur ultra iu
stam estimationem· ergo non tantum valent quantum predi
cantur ¶ Item contra Job· vi· numquid deus indiget me
dacio nostro ut pro eo loquamini dolos· ergo ecclesia
predicando indulgentias non mentitur et ita tantum
valent quantum predicantur ¶ Item· i· cor· xv· dicit apostolus
si vanum est predicatio nostra inanis est et fides
nostra ergo quando in predicatione fallimur dicit fidem
quantum in se est evacuat· et in moribus peccat· si
ergo non tantum valent indulgentie quantum predicantur
omnes peccant mortaliter indulgentias predicantes quod
est absurdum ¶ Ulterius videtur quod in temporali subsidio non
debeant fieri indulgentie· quia remissio peccatorum est
quoddam spirituale· set dare spirituale pro temporali
est symonia· ergo hoc fieri non debet· ¶ Item spiritualia
subsidia magis sunt necessaria quam temporalia· set
pro spiritualibus subsidiis non videntur fieri indulgentie
ergo multo minus pro temporalibus fieri debent ¶ Item contra
ecclesie consuetudo que pro peregrinationibus et aliis fa
ciendis indulgentias facit Responsio dicendum ad· i·
questionem quod ab omnibus conceditur indulgentias aliquid valere
quia impium esset dicere quod ecclesia aliquid vane
faceret set quidam dicunt quod non valent ad ab
solvendum a reatu pene quam quis in purgatorio secundum iu
dicium dei meretur· set valent ad absolvendum ab obli
gatione quam sacerdos obligavit penitentem ad
penam aliquam vel ad quam obligatur ex canonum
statutis· set hec opinio non videtur· vera· primo quia est ex
presse contra privilegium quod petro datum ut quod in terra
remitteret et in celo remitteretur unde remissio
que fit quantum ad forum ecclesie valet et quantum ad
forum dei ¶ Item ecclesia hiis indulgentias faciens
magis dampnificaret quam adiuvaret quia re
mitteret ad graviores penas scilicet purgatorii ab
solvendo a penis iniunctis et ideo aliter dicendum quod
valent quantum ad forum ecclesie quantum ad iudicium dei ad
remissionem pene residue post contritionem et
absolutionem et confessionem sive sit iniuncta sive
non ratio autem quare valere possunt est unitas corporis
mistici in quo multi in operibus penitentie supererogave
runt ad mensuram debitorum suorum et multas etiam

tribulationes iniuste sustinuerunt pacienter per quas mul
titudo penarum poterit expiari si eis deberetur
quorum meritorum tanta est copia quod omnem penam
debitam nunc viventibus excedit et precipue propter meri
tum christi quia et si in sacramentis operatur· non tamen
efficaciam eius in sacramentis includitur set sua in
finitate efficaciam sacramentorum excedit. Dicendum
est quod quilibet pro alio satisfacere potest sicut autem in quibus
est superhabundantia operum satisfactionis invenitur
non determinate pro isto qui remissione indiget
hic opera fecerunt alias absque omni indulgentia re
missionem consequeretur set communiter pro tota ecclesia
sicut apostolus dicit se implere ea que desunt
passioni christi in corpore suo pro ecclesia ad quam scribit
ii· ad cor· i· et sic predicta merita sunt communia toti
ecclesie ea autem que sunt communia multitudinis de
distribuuntur singulis de multitudine secundum arbitrium
eius qui multitudini preest unde sicut aliquis consequeretur remis
sionem pene si alius pro eo satisfecisset ita
si ei satisfactio alterius distribuatur per eum qui potest di
stribuere ¶ Ad primum ergo dicendum quod remissio que per
indulgentias fit non tollit quantitatem pene
ad culpam quia pro culpa unius sponte alius penam
sustinuit ut dictum est ¶ Ad ii· dicendum quod iste qui
indulgentias suscipit non absolvitur simpliciter
loquendo a debito pene set datur sibi unde debitum sol
vat ¶ Ad tertium dicendum quod effectus sacramentalis absolu
tionis est diminutio reatus· et hunc effectum non inducunt
per indulgentias set prelati facientes indulgentias solvunt
penam quam debebat de ecclesie communibus bonis ut ex
dictis patet ¶ Ad· x· dicendum quod maius remedium prebetur
contra peccata vitanda ex gratia quam ex assuetudine
meritorum operum et quia ex affectu quo aspiciens indul
gentias concipit ad causam pro qua indulgentia datur ad
gratiam disponitur ideo et per indulgentias remedium ad
peccata vitanda datur et ideo non est indistructionem
indulgentias dare non inordinate dentur· tamen consulendum
est eis qui indulgentiam consequuntur ne propter hoc ab operibus
penitentie abstineant iniunctis ut etiam ex hiis reme
dium consequantur quamvis a debito pene essent immunes
et precipue quia quandoque sunt plurimi debitores quam credant
Ad· ii· questionem dicendum quod circa hoc est opinio multiplex quidam dicunt quod hec
indulgentie non tantum valent quantum predicantur set unicuique
tantum valent quantum fides et devotio sua exigit· set dicunt
quod ecclesia ad hoc ita pronunciat ut quadam pia fraude
homines ad benefaciendum alliciat sicut mater que preterens
filio pomum ipsum ad ambulandum provocat· set
hoc videtur valde periculosum dicere sicut· n· aug· dicit in
epistola ad Jero. si in sacra scriptura aliqua falsitas deprehenderetur
iam robur auctoritatis sacre scripture periret. et similiter si in predica
tione ecclesie aliqua falsitas deprehenderetur non essent docu
menta ecclesie alicuius auctoritatis ad roborandam fidem et ideo

ij alii dicunt quod tantum valent quantum pronuntiantur secundum iustam extimationem, non tamen recipientis indulgentiam, qui nimis forte extollit quod datur, aut secundum estimationem dantis qui minus pretium estimatur preter quod datur, sed secundum estimationem quae ita est secundum iudicium bonorum pensata conditione personae et utilitate et necessitate ecclesiae, quia uno tempore ecclesia plus indiget quam alio. Sed et haec opinio non potest stare, ut videtur, quia secundum hoc indulgentiae non valerent ad remissionem, sed ad commutationem magis; et praeterea praedicatores ecclesiae a mendacio non excusarentur, cum quandoque indulgentia praedicetur longe maior quam iusta extimatio possit requirere, omnibus praedictis conditionibus pensatis, sicut quando papa dat indulgentiam quod quicumque adveniat ad unam ecclesiam habeat vii. annos de indulgentia, quae indulgentia a beato Gregorio in stationibus Romae instituta est.

iij Et ideo alii dicunt quod quantitas remissionis in indulgentiis non est mensuranda secundum devotionem tantum suscipientis, ut prima opinio dicebat, nec secundum quantitatem eius quod datur, sicut dicebat secunda, sed secundum causam propter quam indulgentia datur, ex qua reputatur dignus ut talem indulgentiam consequatur. Unde secundum quod accedit ad causam illam, sic consequitur remissionem indulgentiae vel in toto vel in parte. Sed hoc iterum non potest servare consuetudinem ecclesiae, quae indifferenter pro eadem causa maiorem et minorem indulgentiam ponit, sicut rebus eodem modo se habentibus quandoque datur unius anni visitantibus ecclesiam, quandoque xl. dies, prout gratiam papa facere voluit, indulgentiam constituens. Unde quantitas remissionis non est mensuranda ex causa quae facit indulgentia dignum.

iiij Et ideo aliter dicendum quod quantitas effectus sequitur quantitatem suae causae. Causa autem remissionis poenae in indulgentiis non est nisi abundantia meritorum ecclesiae, quae se habent sufficienter ad totam poenam expiandam. Non autem causa remissionis effectiva est vel devotio aut labor aut datum recipientis aut causa propter quam fit indulgentia. Unde non oportet ad aliquod horum proportionare quantitatem remissionis, sed ad merita ecclesiae, quae semper superabundant. Et ideo secundum quod applicantur ad istum, sic hanc remissionem consequitur. Ad hoc autem quod applicentur isti requiritur auctoritas dispensandi hunc thesaurum, et unio eius cui dispensatur ad eum qui meruit, quod est per caritatem, et ratio dispensationis secundum quam intentio illorum salvetur qui meritoria opera fecerunt; fecerunt enim ad honorem dei et utilitatem ecclesiae in generali. Unde quaecumque causa adsit quae in utilitatem ecclesiae et honorem dei vergat, sufficiens est ratio indulgentias faciendi. Et ideo secundum alios dicendum quod indulgentiae simpliciter tantum valent quantum praedicantur, dummodo ex parte dantis sit auctoritas, ex parte recipientis caritas, et ex parte causae pietas, quae comprehendit honorem dei et proximi utilitatem. Nec in hoc fit nimis forum divinae misericordiae, ut quidam dicunt, nec iustitiae divinae derogatur, quia nihil de poena dimittitur, sed unius poena alteri computatur.

j Ad primum ergo dicendum quod clavis, sicut supra dictum est, est duplex, scilicet ordinis et iurisdictionis. Clavis ordinis sacramentale quoddam est; et quia sacramentorum effectus non sunt determinati ab homine, sed a deo, ideo non potest taxare sacerdos quantum per clavem ordinis in foro conscientiae de poena debita dimittatur, sed tantum dimittitur quantum deus ordinavit. Sed clavis iurisdictionis non est quid sacramentale, et ideo effectus eius arbitrio hominis subiacet. Sed huius clavis effectus est remissio quae est per indulgentias, cum non pertineat ad dispensatorem sacramentorum, sed ad dispensatorem bonorum communium ecclesiae. Et ideo et legati non sacerdotes facere possunt. Unde in arbitrio dantis indulgentiam est taxare quantum per indulgentiam de poena remittitur; si tamen inordinate remittat, ita quod homines quasi pro nichilo ab operibus poenitentiae revocentur, peccat faciens tales indulgentias, non tamen propter hoc plenam indulgentiam consequitur.

Ad secundum dicendum quod quamvis huiusmodi indulgentiae multum valeant ad remissionem poenae, tamen alia opera satisfactionis sunt magis meritoria respectu praemii essentialis, quod in infinitum melius est quam dimissio poenae temporalis.

Ad tertium dicendum quod qui dat indulgentiam indeterminate, qui dat auxilium ad fabricam ecclesiae, intelligitur tale auxilium quod sit conveniens ei qui auxilium dat. Et secundum quod accedit ad hoc, sic plus vel minus de indulgentia consequitur. Unde pauper dans unum denarium consequitur totam indulgentiam, non autem dives, quem non decet ad opus tam pium et fructuosum ita parum dare, sicut non decet regem alicui homini auxilium facere si ei obolum daret.

Ad quartum dicendum quod ille qui est vicarius ecclesiae et non sacerdos vel clericus consequitur tantam indulgentiam sicut ille quaereret. Et illud dicitur quod remissio non proportionatur ad laborem, ut dictum est, sed merita quae dispensantur, ut dictum est. Sed ille qui plus laboraret acquireret plus de merito. Sed hoc intelligendum est quando indistincte indulgentia datur, quandoque enim distinguitur, sicut papa in generalibus absolutionibus illi qui transfretat in propria persona dat quinque annos, illi qui transfretat mittens tres, alius unum annum. Tamen quotiescumque vadit infra tempus indulgentiae totiens

j eam consequitur, quia ad determinatum tempus datur, ut cum dicitur quicumque vadit ad ecclesiam talem usque ad talem tempus habeat tantum de indulgentia, intelligitur semel tantum. Sed si in aliqua ecclesia sit indulgentia perhennis, sicut in ecclesia beati Petri xl. dierum, tunc quoties aliquis vadit toties indulgentiam consequitur.

Ad v. dicendum quod causa non requiritur ad hoc quod in recto illorum quorum merita communicantur ad ipsum pervenire possunt, sed ut unius continuatur alteri dupliciter: uno modo per caritatem, et sic etiam sine indulgentiis aliquis est particeps omnium bonorum quae fiunt, si in caritate sit. Alio modo per intentionem facientis, et sic per indulgentias, si causa legitima assit, potest intentio illius qui pro utilitate ecclesiae operatus est ad istum continuari. Ad 3.

q. dr q temporalia ad spualia ordinantur
pp spualia tempalib; . vn dbem. 7 io ptepa
lib; simp. no pot fi idulgentia set pten
palz ordinatis. ad spualia. sic repssio inimi
coz ecce qui pace ecce ptbat sic gstcto
ectaz 7 potiu 7 aliaz elimosinaz 7 pb pa
tet q nō sit l. symō qz nō dat spiritua
le ptepalib; set pspirituali. vn pz solo ad
pim. Cad ij. dr q 7 p pe spualib; pot fi in
dulgetia 7 fit qnz sic quiqz orat. p rege fra
cie ht. x. dies d indulgen aff inoc. iiij. et
sili. cruce pdicat. dat qnz ead idulgen q
cruce accipientib;

AD. e. sic pce ur q qlibet sacdos pochi
possit indulgentiā fac. indulgentiā . n.
ht efficaciam ex meritoz ecca hundan set nō
e a ggegato iq nō sit dq hundan mitoz
g qlz sacdos pot face idulgentiā. si ht plene
sbita 7 sili quilz plat. Cp plat qlz grt pmi
toti mult sic hō un grt pim sua. set qui
libet pot alri gmunicar bona sua p alco satcfa
g 7 plat. pot gmunicar bo mltitudis e co
misse 7 sic ur. q possit indulgentiā face. Cz
g un e exgcar q indulgentiā face. set h nō
pot sacdos pochial. g n illd. Vlri ur q dyaco
n possit idulgens face. l ad n sacdos qz re
missio pccoz e effcus clauiū. set nō ht cla
ues n solus sacdos g ipe solus pot idulgens
face. Cp pleior remissio pene e idulge
tiis q i foro. puiali. set h nō pot n sacdos.
g n illd. Cset g eid gft dispensco thesaui
ecce cui gmittr regim ecce set h gmittr
qnz n sacdoti g pot idulgens face. na ex
dispesatoe thesaur ecce effin hnt. Vlri ur
q g epe nō pssit face idulgentiā qz thesa
ur ecce e gmuis toti ecce set id q e gmune
toti ecce. nō pot dispesari n p illū qui toti
ecce pest. g solus pp pot idulgens face.
Cp nlls pot remitte peas aur dtminatas
n ille qui ht potestate ius gtendi. set pene
satfactoie st p pccis dtminate iur. g re
mitte hi penas pot sol pp qui e gditor iur
Cset g e gsuetudo ecce. f q epi dant idul
gens. Vlri ur q ille q e i mor pcco n possit
face idulgens. qz riuu cui fons nō iflut
n pflue pot s i pcco mor plato exnti nō
iflut fons gre s.s. g n pot i alios pflue fa
ciendo idulgens. Cp mai e face idulgentiaz
qm recipe. s q e i pcco mor. n recip ut di
cet. g n face pot. Cs g idlgen fiunt p
potestate platis ecce tdita. set pccm mor
n tollit potestate s bonitate g pot ds i pcco

mor exns face idulgens. Responsio dr. ad
i. q. q indulgentie effcam hnt f qd opa sa
tsfactoria uni alri gputant. n solu ex ui cari
tatis set ex itetioe opantis q mō directa
ad ipm. set itetō alic pot alri dirigi t. a
ut i spali aut i gnali. aut i singlri qui dm
sic cu qs p alio. satfac 7 dtminate 7 sic
pot quilz sua opa alri gmunicar i spali q
dm sicut cu quis orat p gggatioe sua et
famlis et bnfactorib; 7 ad h q ordiat sua
opa satfactoria 7 sic ille q gggatioi pest
pot opa sua alii gicar applicado itetom
illoz q st d gggatioe sua ad h dtmina
te set i gnali sic cu qs opa sua ordinat
ad bonu ecce i gnali 7 sic ille q pe ecce
gnali h pot opa illa gmunicar applicado in
tetom sua adhuc ul illu et qz hō e ps gg
gationis 7 gggato e ps ecce io itetioe pua
ti boi includz itetō boi gggationis 7 boni
totius ecce 7 io ille q pest ecce pot gmu
nicare que st gggationis. et hi hois 7 io ille
q pest gggationi ea q st hi hois set nō co
utit. set n pma gmunicato n pa idulgentia
dr. set solu ecca pp duo pō qz p illas gtri
ones q uis hō saluat areatu pene q ad
dm tn nō absoluit a debito faciendi sat
factom iuncta. ad qm obligat est ex pcep
to ecce. set pctam gtcom hō 7 ab h dbito
absoluit. pō qz i una p. ul i una gggati
one nō e indeficientia mitoz. ut q et oib;
aliis ualr posst. vn iste nō absoluit. a pena
dbita p tota. n tn dtminate p eo fiat
qm debebat. set i tota ecca e i dficienta mi
toz papue pp mitu. x. 7 io solus ille qui
pficiat ecce. pot idulgentiā face set cum
ecca sit fideliu gggato aut hoinu sit d
s. yesnō ut illi qui st d una familia et
pollicita sic illi qui st d uno pp. ecca silr
gggationi pollicite q a ipe pp eccn dz. set
guent diusi l pochie i una dyō. simulat
gggationi i diusis familiis ul i diusis offi
ciis 7 io solus epe. qz ipe plat ecce dz. 7 io
ipe solus. q. spōs anulu ecce respic et io
solu ipe ht plena potestate. i dispesatioe
sacmtoz 7 iurdictonu i foro. cāz. q. p
pu. alij aut f q abeo eis gmitte s sacdo
tes qui plebib pficiunt n st simp plati
s qi coadiutores vn i gsectione sacdotu
epe. dic qnto fragilioes sum tanto mag
his auxiliis indigem et pp h q n omia
sacmta dispensat vn h sacdotes pochia
les. ul abbates. aut alii hi plati. nō possi

d.

hi indulgen̄s face. Cet p h̄ patet solō ad
obā. Ad. ij. q. dd̄ q̄d potestas faciendi indulgēs
est iurisdictōz ut ꝫ dem̄ fuit et q̄ dyacon̄
ꝛ alij. nō sacerdotes poss̄t h̄re iurisdictōm ul'
cōmissā sic legati ul' ordinariā sic electi
iō poss̄t idulgen̄s face. ꝛ nō sacerdotes q̄
uis nō poss̄t absolue ī foro pn̄iali q̄ ē or
dinis. Cet p h̄ patet solō ad obā. q̄ indul
gen̄s. n. face ptinet ad clauē iurisdictiōis
nō ad clauē iurisdictiōis nō ad clauē or
dinis. Ad. 3. q. dd̄. q̄d pp̄ h̄t plenitudinē
pōtificalis potestatis. q̄ rex in regno. sed epi
assumunt̄ ī ptē sollicitudinis. q̄ iudices
singlis ciuitatib; ꝑpositi pp̄ q̄d ꝛ solos eos
in suis lr̄is fr̄es uocat et ē. reliq̄s aūt om̄s
uocat filios et iō potestas faciendi indul
gen̄s plene residet in pp̄ q̄ pōt face. put
uult cā tn̄ existēte legittima h̄ ī epīs est
taxata p ordinatōm pp̄. et iō poss̄t face
f q̄ eis taxatū ē. et nō amp. et p h̄ p3
solō ad obā. Ad. 2. q. dd̄ q̄ face idulgen̄s
ptinet ad iurisdictōm sed p pctm̄ hō non
amittit iurisdictōz q̄ iō idulgentie equa
let. si fiat ab eo qui ē ī pctō mor. sicut
sificerent ab eo q̄ est sanctiss cū nō remit
tat pena ex in suor̄ mitor̄ h̄ ex in meri
tor̄ recoditor̄ in thesauris ecce. Cad. 1. dd̄
q̄ iste plat̄ ī pctō mor̄ idulgen̄s faciens
n̄ pfluit ad d suo ꝛ iō nō requirit̄. q̄d
influxū recipiat a fonte adh; q̄ ei idul
gentie ualeant. Cad. ij. dd̄ q̄ maī ē face
indulgen̄s q̄m recipe. q̄ ad potestate. sed
ē mī q̄nt ad utilitatē ppā;
Ad. v. sic pōt. ur q̄d idulgētia ualeat
existētib; ī pctō mor. q̄ a3 pōt meri
ī pctō mor existēti gr̄a ꝛ mlta alia
bona. sed idulgen̄ h̄nt efficacm̄ ex h̄ q̄ mita
sctor̄ applicāt̄. ad istū g̃ h̄nt effcm̄. ī illq
sc̄ ī pctō mor. Cp̄ n̄ ē maior indigentia.
mag h̄t locūia. sed ille qui ē ī pctō mor
maxiē indiget g̃ ei maxiē dbet fi mia
p indulgen̄. Cset ꝯ mortuū mbrū. nō susa
pit ī fluenciā ex aliis mbris uiuis. sed il
le qui ī pctō mor ē. ē q̄si mbrū mortuū
g̃ p indulgen̄s n̄ suscip influen̄ ex mlits
uiuor̄ mbror̄. Vlt̄ ur q̄ idulgen̄ n̄ ua
leant religiosis nō. n. cōpetit eis supplem̄
ex quor̄ sup h̄ndant. aliis supplem̄. sed ex
sup h̄ndant opū satisfactiōis q̄ sc̄ ī religi
osis aliis supplet̄ p indulgen̄s g̃ eis nō
cōpetit p indulgen̄s supplem̄. Cp̄ incom̄
n̄ debet ad fi. q̄d inducat religionis.

dissolutōm sed si religiosis idulgen̄ pcet
ctō dissolutiōis discipline. regulas q̄
religiosi. nimis uagaret̄ p h̄ idulgētias
ꝛ penas ꝫ. ī potestas ī capitulo negligent g̃
religiosis nō pfut. Ch̄ ꝯ nll's ex h̄ō repōtat
dampnū. sed religio bō ē g̃ religiosi nō
cōseq. h̄ dampnū ut eis idulgētie n̄ ua
leant. Vlt̄ ur q̄ ei q̄ nō fiat h̄ p quo in
dulgētia dat̄. possit q̄nz idulgen̄ dari
q̄a ei q̄ nō pōt opari uolūtas p fcō reputat̄
sed q̄nz sit idulgen̄ p ā ela fac̄t q̄ a3 pa
up face nō pōt et tn̄ libent̄ facet g̃ idul
gen̄ ei ualēt. Cp̄ un̄ pōt p ā satisface. sed
idulgen̄ ad remissiōm pene opat̄. sic et
satisfactio g̃ unus p alio pōt idulgen̄m
accipe et sic ille cōseq̄t̄ idulgen̄m qui
n̄ fac̄ h̄ p quo indulgentiā dat̄. Cset
ꝯ remota cā remo effcūs. si g̃ a3 n̄ fac̄
h̄ p quo idulgētiā dat̄. q̄d ē indulgē cā
indulgentiaz n̄ cōseq̄t̄. Vlt̄ ur q̄ idulgen̄
n̄ ualeat ei qui fac̄ q̄ face idulgen̄s est
iurisdictōis sed n llō pōt ipm̄ exercere ea
que sc̄ iurisdictōis sic nll's pōt se excōi
care. g̃ nll's pōt idulgen̄ a se fac̄ p ticeps
ēē. Cp̄ f h̄ ille qui fac̄ indulgen̄m posset
p ā modico fcō ꝫ penā remitte om̄ pctōr
suor̄ et ita ī pue peccāet q̄d uidet̄ absd.
Cp̄ eidm̄ potestas ē face indulgen̄s ꝛ ex
cōmunicare. sed a3 nō pōt excōicare se
ipm̄ g̃ n̄ indulgen̄ q̄ fac̄ p ticeps ēē pōt
Cset ꝯ quia tc̄ ēēt ipē peiōis cōdiciōis q̄m
alij si ipē n̄ posset uti thesauro ecce.
q̄m aliis dispēsat. Respōsio dd̄. ad. 1. q.
q̄d quidā dn̄t indulgen̄s ualere. ꝛ ex
istētib; ī pctō mor. nō qui dm̄ ad dimis
sionū pene. q̄ nlli pōt dimitti pena n̄ cui
iā dimissa ē culpa qui. n. nō ē cōsecutus
ep̄om dī. ī remissiōm culpe nō pōt cōse
qui remissiōm pene a ministro ecce n̄ in
indulgētiis n̄ in foro pn̄iali. ualet tn̄
eis ad acquirend gr̄am sed h̄ nō ur uīn q̄
q̄uis mita illa que p indulgen̄m cōcedit̄
posset ualē ad merendā gr̄am. nō tn̄ pp̄ hoc
dispēsant̄ h̄ dtminate ad remissiōm et
iō nō ualet existētib; ī pctō mor ꝛ iō in
oīb; idlgētiis sit mētio d ūe cōtritis ꝛ cō
fessis si aūt fieret cōctō p h̄ūc mod facio
te p ticipē mitor̄ toti ecce. l'uni cōgga
tiōis aut un̄ spāl p h̄ posset ualē ad merend
ad illi q̄ ē ī pctō mor. ut p dcā oppīo dic̄.
et p h̄ p3 solō ad p. Cad ij. dd̄. q̄ q̄uis
sit mag idiget ille qui ē ī pctō mor

XXI.

cu e uni capax. Ad. ij. q. dd. qd tn scla
rib; qm religiosis ualet indigen dum
tn sic incitatate et fuerint ea q p idige
tis idig. no. n. religiosi st mi adunal;
initis alioz qm sclares. Cad. i. g. dd. q q
uis religios i statu pfcois sat tn ipe in
pcco uiue n pot et io si alu p pcm aliq
gmissu sit re alic pene. pot p indulgeni
abli expiai no. n. est ingns si. ille qui
e siimp sup hundas ad tpz indigeat et
qntu ad ad et sic idiget supplemto. quo
sbleuet. vn dz. gal. vi. alr. al. ho. por. Cad
s dd q p indulgenis no debet dissolui
regularis obseruantia qz religiosi. mag
nieni religionem sua suado q adpmiu
uite etne. q idulgenis exqrendo qmuis
uti q adremissiom pene q e mi bonum
n tin p indulgeniy remittit pene in
uicte icapitulo. qz icapitulo agit foz
q. iudicial mag qm pnale vn q n sac
dotes capitlm tenet set absoluit qpea
iuicta l dbita ppcco iforo pniali Ad
3. q. dd. q no existente odne no gsequi
illd qd sb gdictoe dat vn cu idulgetia
dat sb hac gditioe q as ad facit l det
si illd no exceat idlgentia n gsequtur
Cad. i. g. dd q h intellr qntu adpmiu
etle set no q adaliq pnia actua. sic
e dimissio pene ul ad hr. Cad. ij. dd q
ops ppu pot as applicare pintetom eoz
uoluit. io pot p quoz uult satface
set indulgen no pot applicari ad am n
ex intetione ei. gdat indulgeniy et
io cu ipe applicet adfact l dante hoc
aut i no pot ille qui h fac adaltu hnc
intetom transfe. si tn fca sit indulgen
ille qui fac l p q fit h hat tata idul
gen ualet ei p quo fit si tn iste qui fac
h op dat alei indulgeniy. set ille qui
indulgeniy sb tali foz facit Ad. e. q. dd.
q indulgenta dbet ex dq ea dai. ad hoc
q as p indulgeniy adactu aliq puocet
q in utilitate ecce et i honoz di ugat
plat aut cu cura ecce utilitatis pcind
i bois dim ppugandi. e gmissa n ht cam
ut se ipin ad h puocet q io no pot facere
idulgeniy q tm set pot uti indulgeniy
qm palis fac qz alus ibe ea faciendi
Cad. i. g. dd qd actu iurdictois no pot
as ipse ipin excere. set d his que auctte
iurdictois dant. alus pot q plat uti
ta i tempalib; qm ispualib;. sic g sacdos

sibi accipit euch qm alus dat ita q epc
pot accipe q suffgia ecce q alus dispesat
quoz effcus e imediat remissio pene p
indulgenis. et n iurdictois Cad ij. pz solo
exdas Cad tiu dd q excoicatio pfertur
p modu senten q nlls. inse ipin ferre
pot eo q iudi no pot idm ee. iudex q
reus. idlgen au n p mod sine dat. set
p mod dispesatiois eda qm hd pot face
ad se ipin.

Tene tum ld d ctitudine gitic nod
ctitudine sac qz nemo sit utr odio
a amoe dign sit ecc ix. arbitri libtatem
qrit. i. libam electom ut si ho no dimitat
pcta qz ia n pot pcare. h qz no uule dm
offende. q si posset q q intud penite
tib; gtigit qia ut dcm e horrend e in
cide iman q c vm e q ad statu futie
uite. v ht log paul iustitia. quia in hc
uita u e loc mie e um g dz. ij. pz. ulr
meli e m incide inman dz qm imanus
hois si. n. sp uiuet sp pcatet. i. simp ipcco
p manet qz dse no posset apcco libari. e
sit spc uades q no rediens. no qd simp pcti
actu exceat statu ut gusus fuit padisu in
gdi muit. h no e itell d terestri. ut quida
dnt qz passio x. n reduc adill padisum
set adcelestc qui qd padis pot accipi d
s. s gliam fruicois et s statu moies ipa
diso fuit ul qntu ads glie gentie q sic
nlls itiuit an ascelom. no e ipoeda iar
moztis pnia s; innotes q io no e ipone
da qz ph q iponit aliq pnia alic obligat
adilla. facienda nlls aut d h; ad dd obligari
qd no pot face. set e inotescenda. ut pro
curet pamicos et elas eam expiare ut ei
gplende ppoitu hat si euadat tn e gfoz
tand exdina mia ne idspatoz cadat. no
n. dz pbr et c h intellid e dlegato ab epo
pexcoicatoz l dagete pniam solempn.
puellaz gsecto pepm si ualeat. gsulto
epo h n e diuf gi qz h sol epis qui sut
uice spsi gentes gpetit dispesai um uiro
ugine casta exhibi xpo. vn mo n ht log
set fuit exa dispesatioe scm i a loco l
ld dbenedictoe uiduaz q p psbros si
ualet
dxxi.

Solet qri utr post hnc uita ete possit
dterminauit magr d tpe pnie h mo
uet gsda qoes h dterminata et eas soluit
q dicz m. d. p. infra m oz. q. eta temps pnie
ista cta gfom qapenitentib; requirit. i. CXV.

post hec considerandum est et cetera. prima intentio in parte ista mor. q.
esse determinata dixat. n. quod tempus penitentis
usque ad finem uite durat. et cetera. omnia in hac ui
ta per penitentiam dimittantur peccata. igitur uidetur
post hanc uitam aliqua peccata dimitti possint
in parte ista determinat ueritatem per auctoritates sanctorum. i. quod
dicitur post hanc uitam et cetera. in tertia refellit quorundam
errores. ad auctoritates inductas i. set forte diceret
esse secundum duo facit primo determinat quomodo mortis
ueritate. secundo ex ueritate determinata quidam du
bium mouet i. hic obici solet. set perlignum et cetera
esse primum duo facit. primo ostendit quod post hanc uitam
a peccatis dimittuntur in purgatorio. secundo ostendit quod quidam
citius quam tardius a peccatis purgantur i. in illo autem
igne et cetera. post hoc considerandum est hic mouet quo
nes esse determinata prius de confessione et primo expri
te confitentis secundo ex parte confessoris qui s. confessionem
audit i. caueat autem sacerdos et cetera. esse primum in
duo queruntur primo utrum quis debeat singula peccata
confiteri. que fecit. secundo utrum debeat confiteri que
non fecit. i. sic autem penitens et cetera. caueat autem
et cetera. hic in duo determinat ex parte confessoris primo ut
peccatum celet secundo quod non quilibet sacerdos confessionem cuius
libet audiat i. quod uero dicitur est et cetera.

Hic est de quo capitula prima de purgatorio. secunda de confessione
generali. tertia de sigillo confessionis quo peccata
celantur. esse primum queruntur circa primo de purgatorio
secundo de ligno feno stipula. que in purgatorio pur
gantur. tertio de effectu purgatorii.

Ad primum sic proceditur. uidetur quod purgatorium non sit
post hanc uitam. apocalypsis xiiii. dicitur. beati mortui.
qui in domino moriuntur amodo iam dicit spiritus ut requiescant a laboribus s.
ergo hiis qui in domino moriuntur non manet aliquis purga
torii labor post hanc uitam. non illis qui non in
domino moriuntur quia illi purgari non possunt. ergo
purgatorium post hanc uitam non est. Preterea sicut se habet
caritas ad premium eternum ita peccatum mortale ad
supplicium eternum set decedentes in peccato mor
tali statim ad supplicium eternum deportantur
ergo decedentes in caritate statim ad premium ua
dunt quia ita non manet in eis aliquod purgatorium
post hanc uitam. Preterea deus qui est summe misericors
pronior est ad premiandum bona quam ad puniendum
mala; set sicut illi qui sunt in statu caritatis
faciunt aliqua mala que non sunt digna supplicio
eterno. ita illi qui sunt in peccato mortali medium fa
ciunt aliqua bona ex genere que non sunt digna pre
mio eterno. ergo cum illa bona non puniantur
in dampnandis post hanc uitam. nec illa mala de
bent post hanc uitam puniri et sic idem quod
prius. Contra glossa. super math. xii. sententia et salubris
est cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis

soluantur set pro defunctis qui sunt in paradiso non est
orandum quia illi nullo indigent. nec etiam pro illis qui
sunt in inferno quia illi a peccatis solui non possunt
ergo post hanc uitam sunt aliqui non dum a peccatis solu
ti qui solui possunt. et talis caritatem habent sine
qua non sit peccatorum remissio quia uniuersa delicta operit
caritas prouerbiorum x. usque ad mortem etiam non ducent
quia qui uiuit et credit in me non morietur in eternum. Jo
xi. non ad gloriam inducentur nisi purgati. quia nichil inqui
natum ad illa perueniet ut patet apocalypsis ultimo. ergo aliquid
purgatorium restat post hanc uitam. Preterea gregorius in quarto
dialogorum sicut dicit pascasius amico consentiens in hac uita purga
re peccatum non potuit post transitum huius per purga
torii ignis conflacionem expediri. ergo post hanc
uitam restat aliquid purgatorium. Vlterius uidetur quod non sit
idem locus quo anime purgantur et quo dampnati puniantur
quia pena dampnatorum est eterna ut patet math. xxv. ibunt
hii in ignem eternum. set purgatorius ignis est temporalis
ut dicit magister. dicitur ergo non simul puniuntur hii et
illi eodem igne et sic oportet loca esse distincta.
Preterea pena inferni nominatur pluribus nominibus ut in psalmo
ignis sulphur et spiritus procellarum et cetera. set pena
purgatorii non nisi uno nomine appellatur. s. ignis
ergo non eodem igne et eodem loco puniuntur. Preterea
hugo de sancto uictore dicit probabile est quod in hiis
locis puniuntur in quibus commiserunt culpam. gregorius
in quarto dialogorum narrat quod germanus episcopus capuanus
pascasium qui in balneis purgabatur inuenit. ergo in loco
inferni non purgantur sed in mundo hoc. Set contra est quod gregorius
dicit quod sicut sub eodem igne aurum rutilat et
palea fumat. ita sub eodem igne peccator crematur
et electus purgatur. ergo idem est ignis purgatorii et in
ferni. et sic in eodem loco sunt. Preterea sancti patres an
te aduentum christi fuerunt in digniori loco quam sit locus
in quo nunc purgantur anime post mortem quia non erat
ibi aliqua pena sensibilis. set locus ille erat coniunctus
inferno uel idem quod infernus. aliter christus ad limbum de
scendens non diceretur ad inferos descendisse. ergo
et purgatorium est in eodem loco uel iuxta infernum.
Vlterius uidetur quod pena purgatorii non excedat omnem
penam temporalem huius uite. quanto enim. ad est magis
passiuum tanto magis affligit si sensum lesio
nis habeat. set corpus est magis passiuum quam anima
separata tum propter contrarietatem ad ignem agentem. tum
quia habet materiam que est susceptiua qualitatis agentis
quod de anima non potest dici ergo maiorem penam quam
corpus patitur in hoc mundo quam pena qua anima purgatur post
hanc uitam. Preterea pena purgatorii directe contra
uenialia ordinatur set uenialibus cum sint leuis
sima peccata leuissima pena debetur set si men
sura delicti sit plagarum modus ergo pena purgato
rii est leuissima. Preterea cum sit effectus culpe

non intendit nec culpa intenditur sed in illo cui iam
culpa dimissa est non potest culpa intendi. ergo
in eo cui culpa mortalis dimissa est pro quo
non plene satisfecit reatus non cessat in morte sed in
hac vita non cessat ei restat gravissime pene
ergo pena quam patitur post hanc vitam non cessat ei gravi-
or omni pena istius vite. Sed contra est quod Augustinus dicit in
quodam sermone ille ignis purgatorii erit durior
quam quicquid in hoc seculo penarum aut sentire aut
videre aut cogitare quis potest. Praeterea quanto in
pena est vilior tanto est maior. sed anima separata to-
ta punitur cum sit simplex non autem ita est de corpore ergo il-
la pena que est anime separate est maior omni pena quam corpus
patiatur. Ulterius videtur quod illa pena sit voluntaria
quia illi qui sunt in purgatorio rectum cor habent. sed
hec est rectitudo cordis ut quis voluntatem suam vo-
luntati divine conformet ut Ambrosius dicit. ergo cum deus
velit eos puniri ipsi illam penam voluntarie
sustinent. Praeterea omnis sapiens vult illud sine
quo non potest pervenire ad finem intentum sed illi
qui sunt in purgatorio sciunt se non posse pervenire
ad gloriam nisi prius puniantur. ergo volunt puniri. Sed
contra nullus petit liberari a pena quam voluntarie susti-
net sed illi qui sunt in purgatorio petunt liberari. sicut
patet per multa que in dyalogo narrantur ergo non sustinent
illam penam voluntarie. Ulterius videtur quod anime in purga-
torio per demones puniantur quia sicut in .d. xliiij. dicit
magister illos habebunt tortores in penis quos
habuerunt incensores in culpa sed demones incitant ad
culpam non solum mortalem sed etiam venialem quando aliud non
possunt ergo etiam in purgatorio ipsi animas pro peccatis veniali-
bus torquebunt. Praeterea purgatio a peccatis competit iustis et
in hac vita et post hanc vitam sed in hac vita
purgantur per penas a dyabolo inflictas sicut patet de Job
ergo etiam post hanc vitam a demonibus punientur
purgandi. Sed contra iniustum est ut quis de quo tri-
umphavit ei subiciatur post triumphum. sed illi qui
sunt in purgatorio de demonibus triumphaverunt sine
peccato mortali decedentes ergo non subicientur eis pu-
niendi pro peccatis. Responsio dicendum ad .1. q. quod ex illis que
determinata sunt satis constare potest purgatorium
esse post hanc vitam. si enim per contritionem deleta culpa
non tollitur ex toto reatus pene nec etiam semper venialia
dimissis mortalibus tolluntur et iustitia dei
hoc exigit ut peccatum per penam debitam ordinetur
oportet quod ille qui post contritionem de peccato decedit
et absolutionem ante satisfactionem debitam quod post
hanc vitam puniatur. et ideo illi qui purgatorium negant
contra divinam iustitiam loquuntur et propter hoc erroneum est et
a fide alienum. unde Gregorius Nyssenus post predicta ubi
subiungit hoc predicatum dogma veritatis servantes
ita credimus. hoc etiam universalis ecclesia tenet pro defunctis ex-
orans ut a peccatis solvantur. quod non potest nisi de illis qui
in purgatorio sunt intelligi et ecclesie auctoritati quicumque resi-
stit heresim incurrit. Ad primum ergo dicendum quod auctoritas illa loquitur
de labore operis adimendi et non de labore passionis
ad purgandum. Ad secundum quod malum non habet causam perfectam sed
ex singularibus defectibus contingit. sed bonum ex una
causa perfecta consurgit ut Dyonisius dicit. et ideo quilibet defectus impe-
dit a perfectione boni sed non quodlibet bonum impedit
consummationem alicuius mali quia numquam est malum sine aliquo bono
et ideo peccatum veniale impedit habentem caritatem ne
ad perfectum bonum ducatur. scilicet vitam eternam quamdiu
purgatur sed peccatum mortale non potest purgari per aliquod bonum
adiunctum quia unumquodque statim ad ultimum malorum perdu-
cit. Ad tertium dicendum quod ille qui in peccatum mortale inci-
dit omnia bona ante acta mortificat et que in peccato
mortali existens facit mortua sunt quia ipse deum offen-
dens omnia bona meretur amittere que a deo habet. unde ei qui
in peccato mortali decedit non manet ad premium in
post hanc vitam sicut manet alicui pena ei qui in cari-
tate decedit quod non semper delet omne malum quod inve-
nit sed solum hoc quod est contrarium. d. ij. q. dicendum de
loco purgatorii non invenitur aliquid expresse determi-
natum in scriptura nec rationes possunt ad hoc efficaces indu-
ci. tamen probabiliter et secundum quod consonat magis dictis sanctorum et
revelationibus factis multis locus purgatorii est duplex.
Unus secundum legem communem et sic locus purgatorius est locus
inferior inferno coniunctus ita quod idem ignis sit qui
damnatos cruciat in inferno et qui iustos in purgatorio
purgat. quamvis damnati secundum quod sunt inferiores merito et lo-
co inferiores sunt ordinandi. Alius est locus purgatorii
secundum dispensationem et sic quandoque in diversis locis aliqui pu-
niti leguntur. vel ad vivorum instructionem vel ad
mortuorum subventionem ut viventibus eorum pena inno-
tescens per suffragia ecclesie mitigaretur. quidam
tamen dicunt quod secundum legem communem locus purgatorii est ubi
homo peccavit quod non videtur probabile quia simul potest homo pu-
niri pro peccatis que in diversis locis commisit. quidam vero
dicunt quod puniuntur supra nos secundum legem communem quia sunt
medii inter nos et deum quantum ad statum sed hoc
nihil est quia non puniuntur pro eo quod supra nos sunt sed
pro eo quod est infimum in eis scilicet peccatum. Ad primum ergo dicendum
quod ignis purgatorii est eternus quantum ad substantiam sed tem-
poralis quantum ad effectum purgationis. Ad .2. dicendum quod
pena inferni est ad affligendum et ideo nominatur omnibus
illis que hic nos affligere consueverunt sed pena pur-
gatorii est principaliter ad purgandum reliquias peccati. et
ideo sola pena ignis purgatorio attribuitur quia
ignis habet purgare et consumere. Ad .3. dicendum quod ideo illa
procedit secundum dispensationem specialem et non secundum legem
communem. Ad .2. q. dicendum quod in purgatorio erit duplex pe-
na. una damni in quantum scilicet retardantur a divina visione
alia sensus secundum quod ab igne corporali punientur et quantum 2

ad utrūq; pena p̄gatorii minima excedit maxīam penā hui' uite q̄nto n. ad mag̃ ↄsidat' tanto ei' absentia ē molestior. ⁊ quia affc̄s quo ↄsidat' sum̄ bonū p' hanc uitā ī aīabꝫ scīs ē intēs' qꝛ nō retardatur affcūs mole corp'is et ī qꝛ iā fruēdi sūmo bono iā aduenisset n. ad īpediet. io ↄtardatione maxīe dolent. simi' ⁊ cū dolor nō sit lesio set lesiōis s'. tanto q̄s mag̃ dolet ↄ q̄o lesiuum q̄nto mag̃ ē sensitiuū. vn̄ lesioēs que fiūt ī locis maxime sensib' s' maxi' doloꝛē cantes ⁊ qꝛ tot' s' corpis ē ab aīa io si ip̄m aīaꝫ ad lesiuū agat ↄnctitate oꝫ q̄d max' affligat' q̄d aūt aīa abigne corli patiat' hi ad p̄ses supponim' qꝛ ↄ hi. ↄ xliij. dicet' ⁊ io qꝛ q' pena p̄gatorii q̄nt' ad penā dap' et s' excedat omēs penam istius uite quidā aūt assignāt rōm ex h' q̄d aīa tota puit' n. aūt corp' set hi n' ē q̄d sit pena dāptoꝝ eēt minoꝝ post r'am q' an. q̄d flm ē

Cadꝫ. d'd' q' q̄uis aīa sit mi passiua q̄m corp' tam̄ ē mag̃ ↄg̃scītiua passiōis et n. ē maior passionis s'i ē maior dolor q̄ si sit minoꝝ passio

Cad ij. d'd' q' acbitas illi' pene n. ē tm̄ ex q̄ntitate pc̄i q̄ntū ex dispōe puiti. qꝛ id pc̄m g̃uius puit' ī q̄m h'. sic ille qui ē melioris ↄplois mag̃ puit' eisd' plagis īpositis q̄m ali' ⁊ tn̄ iudex utiq; easdm plagas p eisd' culpis īferēs iuste facit et p h' patet solutō ad c̄tiū

Ad. x. q. d'd'. q̄d aliq̄d d'r uolūtariū d'r. uno mō uoluntate absoluta ⁊ sic nullo mō est pena uolūtaria. qꝛ ex h' ē rō pene q' uolūtati ↄtrariat'. alio mō d'r aliq̄d uolūtariū uolūtate ↄd'ionata sic ustio ē uolūtaria p sanitatē ↄn̄dā et sic aliq̄ pena pōt eē uolūtaria. d'r uno mō qꝛ p penam aliq̄ bonū acq̄rim'. ⁊ sic ipa uolūtas assumit penam aliq̄m ut patet in satisfactiōe ul' ⁊ ille libent' eā accipit ⁊ nō uellet eā nō eē sic accīt ī martyrio. a' mō qꝛ q̄uis p penā nullum bonū nob' accescit tam̄ sine pena ad bonū pueīre n. possum' sic p3 de morte nr̄a. ⁊ tc̄ uolūtas nō assūit penā et uellet ab ea libari set eā s'portat ⁊ q̄ntū ad h' uolūtaria d'r et sic pena purgatorii ē uolūtaria quidā aūt dn̄t q' nō ē a' mō uolūtaria qꝛ s' ī absorti penis q̄d nesciūt se p penas p̄gari set reputat se eē dāptos set h' ē flm. qꝛ n.

sciret se libandos suffr̄gia nō peterent q̄d freq̄nt' faciūt

Cet p h' patet solutō ad obā

Ad. v. q. d'd' q̄d sicut post diem iudicii dīna iustitia succendet ignē quo dāpti ī ppetuū puient' ita ⁊ nc̄ sola diuina iusti' electi pōt hanc uitā p̄gat' n. ministrio ↄmonū quoꝝ uictoēs extitiūt n. ministrio āgloꝝ qui ciues suos tn̄ uehem̄ter affligent set tn̄ possi'le ē q' eos ad loca penaꝝ deducāt ⁊ ē ipi ↄmoēs q ↄpeis hoīnū letant' eas ↄcomitāt' et assistūt p̄gandis tn̄ ut ↄ eoꝝ penis satiēt' tn̄ ut ī eoꝝ exitu a coꝝ suū ad ī repiant in h' aūt sclo q̄m adhuc loc' pugne ē puniūt' hoīes a mal' anglis sic ab hostibꝫ ut patꝫ ↄ iob. et abōis sicut patet ↄ iacob ē ut' feriozis anglō p cutiēte emarcuit ⁊ h' ē expisse dic dyo. i. s. t ↄ di. nō q̄d boni angli in t̄du puniūt et p h' patet solo ad obā.

Ad. ij. sic pc̄e. uir q' lignū. fenū ⁊ stipla que sup edificant dnt' suppositū fundat' n. sit pc̄a ueīalia qꝛ s' ī q' ē sum̄ n. pōt edificari set q̄d est fūdam̄tū spual' edificii ē ī sūmo ut glo d' g' nō pōt ad sup ip̄m edificari

Cp' edificiū p fūdam̄tū edificat' set pc̄a uenialia n. sustētat'. p spuale fundat' q' ē fidꝫ p dilectōm opans g' lignū fenū ⁊ stipula que sup hedificant' nō s' pc̄a ueīalia.

Cp' ysa. v. sup illd' ne qui ↄiūgitis domū ad domū dic' p'o. h'etici dogmata dogmatibꝫ ↄiūgūt ⁊ q' s' fūdam̄tū ↄbuēūt aurū ⁊ argent' ⁊ lapidꝫ p̄tiosos edifica edificiāt lignū fenū ⁊ stipulā. set h'etici dogmata fīla fingentes n. pariūt ueīa' set mor'. g' lig' fenū et stiplā n. s' pc̄a uenialia,

p' s ambr aplica doctrina ē fūdam̄tū ille aūt s' edificat qui ueniēs post aplōs docet siū mal' siue bō sit set bene docentes post aplōs edificāt aur' ⁊ argēt' et lapidꝫ p̄tiosos ī qbꝫ doctna p̄clara significat'. mali aūt. h. s'. et sta ī quibꝫ uaīa et fuola doctna sig̃ficat' set uana et fuola doctna ē pc̄m mor' g' p fenū et sta ⁊ h. mortalia pc̄a intelligūt' ⁊ n. uenialia

Cset g̃ui ē q' d'r in lctū p̄'ilu aug̃

Vltius uir q' idm̄ sit qui utiq; sup edificat. qꝛ s' aug̃. p aur' sig̃ di ↄtemplō p argētū dilectō pximoꝝ p lapidꝫ p̄tiosos bona opa. set illi qui ī ordinatos affcūs aliq's hn̄t ad res tempal's que

dni. li. fe. et sti. edificat contemplat alii deum
diligunt et proximum et alia bona opera faciunt
ergo idem sunt qui edificant aurum etc. C P sic
intellige dicitur. illi qui edificant aurum et argentum
et lapides preciosos qui cogitant que dei sunt
quomodo placeant deo. sed tales et aliqua uenia
lia committunt ut patet. i. Jo. i. q. p. li. et fe. et stip.
intelligunt ergo idem sunt qui utrique super hedifi
cant aurum et la. pti. sunt secum. sed illi qui edificant
li. fe. et sti. non sunt securi. ergo non sunt idem qui utrique
edificant. V lterius ut quod uenialia et mortalia
coniuncta sunt. n. fe. et sti. ut non puniantur eternaliter
in dampnatis sed temporaliter. s. quia secundum distantiam
culparum debet esse instantia penarum. sed culpa
mortalis in infinitum excedit ueniale ergo et pena
peccatum. sed hoc non potest esse secundum acerbitatem quia acerbi
tas utriusque pene finita est ergo oportet quod hoc sit secundum
diuturnitatem quod non esset si ueniale eternaliter
puniretur. C P non patet acceptio apud deum. ut dicitur
ro. v. sed uidetur si pro eadem culpa unus plus
et alius minus puniretur ergo cum pro culpa ueniali. in uno
puniatur temporaliter et dampnato eternaliter. sed tempora
liter puniretur. C Set contra. m. v. non exies inde donec
reddas nouissimum quadrantem. glo. i. minuta
peccata. sed ille qui in peccato mortali decedit nichil
potest reddere ergo pro peccatis uenialibus punietur eterna
liter. R esponsio dicendum ad i. q. quod uenialia caritati
adiuncta posse per aliquam penam consumi et ideo conue
nienter per merita significantur illa qui per ignem consumuntur
et quia quanto aliquod peccatum est grauius tanto diffici
lius purgatur in peccatis est uenialibus inueniuntur alia
aliis grauiora. tamen conuenienter eorum diuersitas significatur
per diuersitatem eorum que facilius et que tardius consumuntur
ab igne et quia per quodlibet est liber quantitatis ideo
comprehenduntur per primum medium et finem. ideo tria
ponuntur quia quedam sunt continua ingrauescens uenialium
et difficillime purgabilia et hoc per plenum significantur
quedam minima que per stipulam. quedam media
que per fenum significantur. C Ad primum ergo dicendum quod sic fundamentum
transsumitur ad spiritualia ratione prioritatis et non ratione
inferioritatis ita sic edificare dicuntur. non quia supra
sed que posterius fiunt. C Ad ii. dicendum quod uenialia non
dicuntur super edificari quia ex fundamento stabilita
tem habeant sed dicitur aliquid super fundamentum poni tamen.
uno modo directe sicut quod est fundamento su
matur et sic solum bona opera fidei forte que fu
damentum dicuntur superedificantur. alio modo dicitur esse quod
est iuxta sicut patet in ps. super flumina babilo
nis et sic uenialia sunt edificantur quia fundamentum
non destituunt sed simul cum fundamento sunt. alio modo
dicitur esse super quod est post sicut esse ulterius super terram
ass. i. r. post ut in glo. d. et sic et mortalia
posse super edificari quod fundamentum destruunt
uel secundum quosdam. li. fe. et sti. non intelliguntur ipsa uel
alia sed bona opera quibus aliquis mortali uel peccati
se immiscet et hoc super edificantur quantum ad id
quod est bonum in eis. non quantum ad id quod diuelli habent
sed hoc non uidetur esse secundum intentionem apostoli. et aug. quia
tunc esset distinctio inter. li. et fe. et stipulam. et ar. et
au. et la. p. C Ad tertium dicendum quod in sacra scriptura preter
principalem sensum quem auctor intendit possunt alii
sensus non incongrue aptari. et sic iste per adaptationem
quidam loquuntur. et non secundum intentionem apostoli. C Ad 4. dicendum
quod aliqui male dicunt docentes. quia non mortaliter
sed uenialiter peccant sic quando aliqua inutilia docent
uel aliquis mortaliter in animis glorie infigit uel dicendum quod loquitur
secundum eundem modum sicut supra. A d. i. q. dicendum. quod. aurum
et ar. et la. pre. et li. et fe. et stipulam. possunt
dupliciter exponi. uno modo quod qualibet bona opera dicantur
li. fe. et sti. et sic non est dubium. quod idem edi
ficant utrique. sed quidam dicunt hoc et quidam illa
edificare secundum quod magis eis insistunt sic et actiui
a contemplatiuis distinguuntur. quiuis contemplatiui ali
quid agant et actiui aliquid contemplentur. alio autem modo
ita quod per au. et ar. et la. p. intelliguntur solum opera
perfectorum. et per li. fe. et sti. superedificantur intelli
guntur uenialia eorum qui sollicitudinem de rebus
temporalibus gerunt non solum deo uacantes et
tunc patet quod non sunt idem qui utrique edificant
quia imperfecti et si bona opera faciunt tamen ob
scurantur ex sollicitudinibus huius mundi ut
claritatem. au. et ar. et la. p. non habeant. et similiter
perfecti. et si uenialia habeant tamen ex feruore cari
tatis in eis consumuntur ex sollicitudine continua
quod de ipsa purgatur habent et ideo non dicuntur ea super
hedificare. quia habitualiter in eis non manent et tales
securi sunt. qui nichil est in eis purgandum. et per hoc patet
solutio ad obiectionem. A d 3. q. dicendum quod culpa non potest
ordinari nisi per penam quia deus nichil inordinatum
relinquit et ideo numquam culpa sine pena di
mittitur in illa autem quidam ponunt. non potest aliqua
culpa dimitti nec eius reatus tolli cum clari
tate carentur per quem et culpa purgatur. et reatus
tollitur et ideo culpa uenialis in eis semper manebit. uel
reatus eius si. et ante peccatum mortale ueniale di
missum fuisset quantum ad culpam manente rea
tu propter hoc eternaliter dampnati de uenialibus punientur. C Ad
primum ergo dicendum quod peccatum mortale meretur peccatum eternam
in quantum gratiam tollit et a deo eterno separat. et secundum hoc
infinite distat a uenialia. in illo ergo qui gratiam
caret et a deo in perpetuum separatus est per accidens ue
niali pena eterna debetur. ratione sibi que prius debetur
a mortali. C Ad ii. dicendum quod non est ibi alia quam personarum
acceptio quia in illo est gratia et uirtute. culpa

ei pgat. ul reat qua crient dapti et io eor
culpa l reat p peam expiai n pot. et sic
patet qd uenialia p actus hnc mortalia.
adiucta i daptis q no st. li. fe. 7 sti.

Adhuc sic proc. ur qd p peam pgatorii
n expiet petm ueiale quo ad culpa. q
sr illd. i. jo. v. e petm ad morte 7c. dic glo
qd qui in hc uita n corrigit frust post mor
te ei uenia postulat. g nllm petm post hnc
uita quo ad culpa dimittit. Cp eidm e labi
i peco 7 a peco libai. set aia post morte no
pot peccare ueial. g n a peco ueniali solui. Cp
gg dic qd tal i iudicio quisq futus e ql
de cor exiuit q lignu ub cecidit i eit. ecc.
xi. si g ais ex hc uita exit cu ueiali i iudi
cu uel et ita p pgatoriu no expiat a cul
pa ueiali ais. Cp supdcm e qd culpa ac
tual no dlet n p otrom. set post hnc ui
ta no e otrio que e act meritorius q te
n eit meritu nz demitu cu f dam b sic hoibz
mors q agl s casus g post hnc uita n dim
tit i pgatorio ueiale quo ad culpa. Cp
ueiale. no e i nob n roe fomitis vn adam
i po statu ueiali no peccasset ut i so. li.
d xxi. dcm e set post hnc uita i pgatorio n
eit sensualitas fomite corrupta i aia sepa
ta qd fomes dr lex carnis ro. vij. g n erit
i ueialis culpa. et ita no pot expiai p pur
gatoriu. set h e qd dic gg dic i. iiij. dyal
et aug dua pnia quod queda culpe leues
i futo remittut n pot itelligi. quo ad pe
na q sic omis culpe qntcq gtaues Cad
reatu pene p igne pgatorii expiat. g ue
nialia qntu ad culpa pgat p ig pgato
rii Cp cor. iij. p. li. fe. 7 sti. ut dcm e uenia
lia itelligut. set. li. fe. et sti. p pgatoriu osu
mut g ipe ueials culpe post hnc uita rem
tut. Ulterius ur qd ignis pgatorius no libet
a reatu pene. omis. n. pgato respic fedi
tate. set pea n i portat aliqm feditate. g
ignis pgatorius n libat a pea. Cp olum
n pgat n p suu osu. set pea n oiat pene
g p pgatorii peam n pgat quis a reatu
pene. Cp. i. cor. iij. sr id saluus eit sic tn
etc. dic glo. iste ignis e temptato tribulois
d q dcm e uasa figuli pbat fornax. ecc.
ecc xxvij. g ho expiat ab omi pena. p
penas h mudi salte post morte que e ma
xima peau et no p pgatorii igne. Cset
h pena pgatorii e grauior qm pena quel
hi mudi ut s dcm e. set p pena satfacto
ria qm ais in hc uita sustinet expiat a d

bito pene. g m lto fort p peam pgatorii. Ulte
ur q ab illa pena ~~~~ no libet alio citius
qnto eni e grauior culpa 7 maior reat tanto
acbior pea i pgatorio i poit. set que e pporto
pene acbioris ad culpa grauiore ead e pporto
pene leuiois ad culpa leuiore g ita cito li
bat unl ab illa pea sic 7 alius. Cp inequlib
meritis redut inequls retributoes 7 i celo et
i infno qntu ad durom g ur ee sile i pga
torio h ista e silitudo apli qui dras uenialia
p li. fe. et sti signt. set ostat qd li diuti ma
net i igne qm fe 7 sti. g unu petm ueniale
diuti punit i pgatorio. q d Responsio dd
ad. i. q. qd quida dixut qd post hnc uita n
dimittit aliq petm quo ad culpa et sicu mor
clpa quis dcedat dampt. et remissiois ca
pax no e. no aut ee pot qd cu ueiali dce
dat sine mor. q ipa gra final culpa pgat
ueniale. n. petm otigit ex h q ais p xpm
hns i finito uni ad tempale dilig qui quid
excessus ex ocup corrupcoe otig. Un si g
ordo ocup corruptioy uincit sicut i bata u
gine fuit no manet ais loc ueiali et ita
t i morte ordo diinat et ad nichl let ista
ocup po aie tota gre sbiciut 7 ueniale
expellit. set h oppio friuola e et inse cu
sua ca inse qui dm q dcis sco et euuge
li aduisat q n posst expoi d remissione
ueialiu. qntu ad peam ut magr mlr dic
q sic tam leuia qm grauia i futo dimitut
gg aut leues culpas tm post hnc uitam
remitti pbiber n suffic qd dicit. q h dr
spalit d leuib ne putet n graue peis nos
passuros q remissio pene mag aufi
grauitate peau qm peat; qntu ad cam
aut friuola appet q d fcus corls qlis e
i uls uite no aufe ocup corrup l dimint
q ad radice set qnte ad actu sic patz d ill
q grauit i firmat n itm tingllat peas aie
ut ea gre sbiciat q tingllitas peau 7
sbiecto eau ad grm e qm i fiores uires obe
diut supiorib que legi di codelectant
q i statu illo ee no pot cu utqz ipediat
n tingllitas dicat p nd. pug sic q i dor
mientib acet n tn pp h sompnl dr ocup
d nne. aut uires aie tingllac. Cp dato qd
ocupim radicalr dimiet. de facis ille in
uires aie sbdet gre. ad h no sufficeet ad p
gatorm culpe. ueial m omisse q uis suf
ficeet aduitatom future culpe q culpa
actual 77 uenialis n remitti siue actu
otionis motu. ut s. d. xvj. dcm e qntum

gra habitualis interdat contingit autem quando quod aliquis decedit cum mortali in gratia existens qui est ueniale quod obdormiuit et talis non potest actu contritionis habere de ueniali ante mortem nec potest dici sicut dicunt quod si non penituit actu uel proposito in generali uel in speciali quod sit ueniale immortale propter hoc quod ueniale sit mortale dum placet quia non quelibet placentia uenialis facit peccatum mortale aliter omne ueniale esset mortale quia quodlibet ueniale placet cum sit uoluntarium sed talis placentia que ad finem communem spectat in quo omnis peruersitas humana consistit dum rebus diuinis rebus humanis fruimur ut augustinus dicit et sic placentia illa que facit peccatum mortale est actualis placentia quia omne peccatum mortale in actu consistit. potest autem contingere quod aliquis postquam ueniale peccatum commisit non actualiter de peccato cogitat uel dimittendo uel tenendo sed cogitat forte quod triangulus habet tres angulos equales duobus rectis et in hac cogitatione obdormiat et moriatur. unde patet quod oppinio omnino irrationalis est. et ideo cum aliis dicendum quod culpa uenialis in eo qui cum gratia decedit post hanc uitam dimittitur per ignem purgatorium. quia pena illa aliquantum uoluntaria uirtute gratie habebit uim expiandi omnem culpam que simul cum gratia stare potest. Ad primum ergo dicendum quod glossa loquitur de peccato mortali uel dicendum quod quamuis in hac uita non corrigatur in se corrigitur tamen in merito quia hic homo meruit ut ibi illa pena sit meritoria sibi. Ad secundum dicendum quod peccatum ueniale contingit ex corruptione fomitis qui in anima separata in purgatorio existente non erit et ideo non poterit peccare uenialiter sed remissio uenialis culpe est ex gratia in forma que in purgatorio erit in anima separata et ideo non est simile. Ad tertium dicendum quod uenialia non uariant statum hominis quia nec tollunt nec diminuunt caritatem secundum quam mensuratur quantitas gratuite bonitatis anime et ideo patet quod uenialia dimittuntur uel committuntur taliter manente anima qualis prius. Ad quartum dicendum quod post hanc uitam non potest esse meritum respectu premii essentialis sed respectu alicuius accidentalis potest esse quamdiu manet homo in statu uie aliquo modo et ideo in purgatorio potest esse actus meritorius quantum ad remissionem culpe uenialis. Ad quintum dicendum quod quamuis ueniale ex prauitate fomitis contingat tamen culpa in mente consequitur et ideo destructo fomite adhuc culpa manere potest. Ad sextum dicendum quod quamuis est debitor alicuius proprie a debito absoluitur quando debitum soluit et quia reatus nil aliud est quam debitum pene propter hoc quod aliquis penam sustinet quam debebat a reatu absoluitur et secundum hoc pena purgatorii a reatu purgat. Ad primum ergo dicendum quod reatus quamuis non importet feditatem contractum in se est tamen ordinem habet ad feditatem contractam ex culpa sua. Ad secundum dicendum quod pena quamuis non conferat pene tamen contrariatur reatui ad penam quia ex hoc manet obligatio ad penam quia penam non sustinuit quam debebat. Ad

tertium dicendum quod in eisdem uerbis sacre scripture latet multiplex intellectus. unde ille ignis potest intelligi tribulatio presentis uel pena sequens et per utrumque uenialia purgari possunt. sed quod mortis illis adhuc non sufficiat secundum eum est. Ad quartum dicendum quod quedam uenialia sunt maioris adherentie quam alia secundum quod affectus magis ad ea inclinatur et fortius in eis figitur. et quia ea que sunt maioris adherentie tardius purgantur ideo quidam in purgatorio diutius torquentur quam alii secundum quod affectus eorum ad uenialia fuit magis immersus. Ad primum ergo dicendum quod acerbitas pene proprie respondet quantitati culpe sed diuturnitas respondet radicationi culpe in subiecto. unde potest contingere quod aliquis in purgatorio diutius moretur qui minus affligitur et econuerso. Ad secundum dicendum quod peccatum mortale cui debetur supplicium infinitum et caritas cui debetur premium paradisi post hanc uitam radicantur immobiliter in subiecto et ideo quantum ad omnes eadem est diuturnitas utrobique secus autem est de peccato ueniali quod in purgatorio punitur ut ex dictis patet.

Deinde queritur de confessione generali et circa hoc

queruntur tria. primo utrum uirtute confessionis generalis uenialia deleantur quantum ad culpam. Secundo utrum peccata oblita aliquis possit licite confiteri. peccatum quod non fecit.

Ad primum sic proceditur. uidetur quod

confessionem generalem que fit in completorio et prima non dimittantur uenialia confessione enim quam dimittuntur uenialia peccata est quedam sacramentale sed illa generalis confessio non est sacramentalis quia non potest fieri et non sacerdoti ergo non ualet ad peccatorum uenialium dimissionem. Praeterea confessio confessio adhuc ordinatur ad peccatorum dimissionem inquantum peccata peccati confitentis manifestantur sed post confessionem generalem remanent occulta peccata confitentis sicut et ei cui fit confessio sicut et prius tamen quia quando ille cui fit confessio distinguere non potest uoces singulorum quando plures confessionem simul generalem faciunt tamen quia in illis generalibus que in confessione generali dicuntur non est aliquis qui non peccauerit ergo confessio generalis non ualet ad dimissionem uenialium. Praeterea contritio directius ordinatur ad dimissionem uenialium in culpe quam confessio sed contritio generalis non sufficit ad remissionem uenialium quia quando cum generali contritione simul stat habitualis placentia de uenialibus ergo multo minus confessio generalis peccata uenialia delet quo ad culpam. Praeterea si diximus quod peccatum non habemus nos ipsos seducimus ut dicitur i. Jo. i. sed aliqui qui non habent peccata mortalia frequenter confessionem generalem faciunt. Si igitur talis confessio sufficit ad delendum uenialia frequenter sunt sine peccato aliquo quod est contra auctoritatem inductam. Sed contra nil in ecclesia frustra agitur sed post generalem confessionem sequitur secundum usum ecclesie oratio qua sacerdos dimissionem peccatorum confitentibus precatur ergo confessio generalis ualet ad dimissionem peccatorum saltem uenialium. Praeterea sacerdos accedens ad missam celebrandam

biadda confessionem fac generalem ut prius accedat set hec non esset si talis confessio non purgaret quod purgat saltem a peccatis venialibus. Responsio dicendum quod ista est ratio quare per infusionem gratie et caritatis peccata venialia non dimittantur. quia non opponuntur caritati quoad habitum set magis quantum ad actum eius quod impediunt vel retardant et ideo quando actus caritatis contra venialia dirigitur ea que sunt contra delet non omnia quod contra singula eorum actus caritatis feratur ad eorum delectionem quia nullus eorum de se habet specialem rationem quia caritati aliquo modo deletur sic est de peccatis mortalibus set omnia secundum unam rationem disponunt ad contrarium caritatis in quantum nimis rebus temporalibus inheret. Unde cum confessio generalis sit actus ex caritate procedens in eo quod caritatem habet in venialia directus constat quod valet ad venialium peccatorum dimissionem quoad culpam et quoad penam tota potest de uno confitentis adeo. Ad primum ergo dicendum quod confessio generalis quamvis est sacramentalis quando non sacramentalis quidem est quando quis in recto sacerdoti confitetur quedam quorum quedam sunt mortalia et alia venialia in generali tunc illa generalis confessio ex iiii. habet quod ad remissionem peccatorum valeat venialium quantum ad culpam et quoad penam vel in parte vel in toto. scilicet ex contritione confitentis et humilitate confessionis ex oratione sacerdotis in qua intuitu est per quedam et ex vi clavium quando autem sit pure coram multis et cum multis in ecclesia non est sacramentalis. Unde tunc habet efficaciam ex tribus primis et non ex ultimo et propter hoc quod non sub iungitur inpositio et ipsa completo absolutio non satisfactionis iniunctio. solum oratio miseratur. Ad ii. dicendum quod ratio illa procedit de confessione sacramentali que iudicium sacerdotis exspectat. et ideo requiritur aliqualis peccatorum manifestatio. Ad .3. dicendum quod contritio generalis sufficit ad peccatorum venialium dimissionem quo ad culpam. set illud quod habitu retinetur in affectu excluditur ab illa generalitate. Unde illud non deletur per talem contritionem nisi etiam per generalem confessionem. Ad 4. dicendum quod non fuit in tento apostoli dicere quod non sit aliquis momentum in quo homo non sit sine peccato quo ad culpam set quia vita est ista a nullo sine peccato agitur et quamvis quis dimissa culpa reatus adhuc manet.

Ad .ii. sic proceditur. videtur quod confessio generalis non sufficiat ad delendum peccata mortalia oblita quia peccatum per confessionem deletum est non est necesse iterum confiteri. Si ergo peccata oblita per confessionem generalem dimittentur. non esset necesse quod cum ad notitiam redierit adhuc ea confiteri. Preterea quicumque non est sibi conscius alicuius peccati vel non habet peccatum vel est oblitus sui peccati si ergo per generalem confessionem peccata oblita mortalia dimittuntur quilibet non est sibi conscius sibi de aliquo peccato mortali quando generalem confessionem facit potest esse certus quod sit inmunis a peccato mortali quod est contra apostolum .1. cor. iiii. nichil mihi conscius sum. set non in hoc iustificatus sum. Preterea nullus ex negligentia reportat commodum set non potest esse sine negligentia quod aliquis peccatum mortale obliviscatur antequam ei dimittatur. ergo non reportat ex hoc tale commodum quod sine speciali confessione de peccato ei dimittatur. Preterea magis est elongatus a cognitione confitentis quod est omnia ignorat quam id cuius est oblitus set peccata per ignorantiam commissa generalis confessio non delet quia tunc heretici qui nesciunt aliqua peccata aut etiam aliqui simplices per generalem confessionem absolverentur quod falsum est. ergo generalis confessio non tollit peccata oblita. Set contra psalmus. accedite ad dominum et illuminamini et facies vestre non confundentur. set iste qui confitetur omnia que scit accedit ad dominum quia potest plus autem ab eo requiri non potest ergo non confundetur ut non repulsam patiatur set veniam consequitur. Preterea ille qui confitetur veniam consequitur. nisi sit fictus set ille qui confitetur omnia peccata que habet in memoria cum aliquorum oblitus est. non ex hoc est fictus quia ignorantiam facti patitur. que a peccato excusat ergo veniam consequitur. et sic peccata oblita sunt relaxantur cum impium sit a deo dimidiam sperare veniam ut dicitur .d. .xv. magister dicit. Responsio dicendum quod confessio operatur presupposita contritione que culpam delet. et sic confessio ordinatur directe ad dimissionem pene. quod quidem facit erubescentiam quam habet ex vi clavium. cui se confitens subicit contingit autem quod aliquis per contritionem precedentem peccatum quo ad deletum est quo ad culpam sive in generali si eius tunc memoriam non habebat sive in speciali et tamen confessionem adhuc illius peccati oblitus est et tunc confessio generalis sacramentalis operatur ad dimissionem pene ex vi clavium quibus se confitens subicit nullum obstaculum quantum in ipso est prebens set ex illa parte quod erubescentiam confessionis peccati penam minuebat peccata istius de quibus specialiter coram sacerdote non erubuit non est diminuta. Ad .1. ergo dicendum quod in confessione sacramentali non solum requiritur absolutio set iudicium sacerdotis satisfactionem in ponentis exspectatum et ideo quamvis iste absolutus sit tamen tenetur confiteri. ut suppleatur quod defuit sacramentali confessioni. Ad ii. dicendum quod confessio non operatur ut dictum est. nisi contritione presupposita de qua quando vera fuit non potest aliquis scire sicut nec scire potest an gratiam habeat per certitudinem. et ideo scire non potest utrum per confessionem generalem sit peccatum oblitum dimissum per certitudinem quamvis possit per coniecturas adhuc extimare. de quibus .dicitur. d. ix. dictum est. Ad tertium dicendum quod iste non reportat commodum

ex negli qr nō ita plenā recollōm ɔseqr̄ sicut
al' ɔsecut⁹ fuiss; n̄ tm̄ mer̄ ɔ tenet tm̄ ɔfiti
cū ad memō pctm̄ reduxit. Ad .q. dd̄ q
ignō iur̄ nō excusat qr ipā pctm̄ ē. set
ignō fcī excat. vn̄ ad d h qd nō ɔfitet
pctā. que nescit ēē pctā ꝑꝑ ignōm. iur̄
dini nō excat a fictōe. excaret aū si nesci
ret ea ēē pctā ꝑꝑ ignōm pticlar̄. cȳstan̄ ut
si ɔgnouit alienā q̄ cdit ēē suā. sec obli
uio d actu pcti. ht ignōm fcī ɔ iō excat
a pctō. fictōis i ɔfoē. qd fructū absoluti
onis. et ɔfōis ipedit.

Ad ṫtiū sic pcē. uir q aliqs licite possit
ɔfiti pctm̄ qd nō ht. qd sic dic̄ gg̈. bo
nar metiū ē culpā agnosce. u̇ culpa nō ē
g° ad boam mtē ptinet ut d ill' culpis se
accuset q̄s nō ɔmisit. Cp̄ a̍s p humilitatem
se reputat d'tiorē alq̄ qui ē maif'stus pctor
et inh' ɔmedand' ē. set qd cord' qs extiat
licet ē ɔfiti. g° licite pōt se ɔfiti hre gui
pctm̄ q̄ nō hat. Cp̄ a̍s qm̄ dubitat d aliq
pctō utr̄ sit mortale ul' ueniale ɔ tal' dbet
ut ur̄ d illo ɔfiti pctm̄ qd n̄ ht. Cp̄ sat
factō ex ɔfoē ordinat̄. set a̍s pōt satfacē
d pctō qd nō ɔmis⁹. g° pōt ē ɔfiti pctm̄ qd
n̄ fecit metit̄. set null's i ɔfoē mtiri dz
ē oē mediciu sit pctm̄ g° null's dz ɔfiti
pctm̄ qd n̄ fecit. Cp̄ i iudicio exior̄ n̄ dbet
ad cine i ipōi a'e q nō pōt ptestes ydōeos
pbai. set testis i foro. pnie ē ɔsciā g° a̍s nō
dz se accūare d pctō q ɔsciā sua n̄ ht. m

Responsō dd̄ qd p ɔfōm debet penitens
se ɔfōri suo manifestaē ille aūt quid
d se sacdoti lō. qm̄ ɔsciā sua hat. siue i
bonū siue i malū nō se sacdoti maifestat
set mag̈ occultat ɔ iō nō ē ydōeā ɔfō.
set ad h qd sit ydōeā reqrit̄ qd os cordi
ɔcord; ut solū h os accuset qd ɔsciā te
net. Ad pm̄ g° dd̄ q agnosce culpā n̄ n̄
ē. pōt ēē d. uno mō ut intelligat̄. qnt
ad sbam act⁹ et sic nō ē ūm. nō. n. ad
bōm mtē ptinet set ad ertate ut se
actū aliq ɔmisisse ɔgscat q nō ɔmisit
alio mō q° ad ɔditōm act⁹ et sic ūm est
qd gg̈ dic̄ qr uir' i actu qui d se bonus
ur̄ formidat ne a̍s d fcus ex pte sua fu
erit et sic dz job. ix. uebar omia opa
mea ɔ iō ad bōm mētē ptinet ɔ ut hat
fortitudiēm qm̄ cord' tenet lingā accu
set. Et p h patet solo ad s. qr i tus qui

ē de humil' nō reputat se d tiorē. ɔ̄itu
ad ppatōm act⁹ qui sit peior ex gnē. s;
qr timet ne in hīs q bn̄ agē ur̄ p su
pbiā grui' dlinqt. Ad ṫtiū dd̄ q qm̄
a̍s dubitat d aliq pctō an sit mortale
tenet̄ illd ɔfiti dubitatiōe manente
qr qui ad ɔmitit l' omittit i quo dubi
tat ēē pctm̄ mor' peccat mort' disc̄mi
se ɔmittēs et silr̄ piculo se ɔmitit qui
d h qd dubitat ēē mōtale neglig̈. ɔfiti
tn̄ nō dbet asserere illd ēē mor' s; cum
f dubiōe loqui. et iudi' sacdotis expec
tarē cui ē discēnē int' lepm̄ et lepm̄. Ad
q. dd̄ qd ex h; qd hō satfac̄ p pctō q nō
ɔmisit n̄ i ertit mediciū. sic cū quis
ɔfitet̄. pctm̄ q nō cdit se fecisse. si. n. di
cat pctm̄ qd nō fec̄ tn̄ cdit se fecisse n̄
metit̄ ɔ iō nō pccāt si eo mō dicat sic ē
i cord' suo.

Deind' q̄ d sigillo ɔfōis et ēē h qr̄ ea
po utr̄ i q̄l; casu teneat̄ hō celaē
ea que sub sigillo ɔfōis ht. Scd̄ utr̄ possit
alii reuelaē d licentiā ɔfitētis. Tcō utr̄
teneat̄ ea celare si iā alias ea nouit.

Ad pm̄ sic pcē. uir qd
nō i q̄libet casu teneā sacdos celaē pctā
q sb sigillo ɔfōis nouī qr sic dic. B. q ē
i stitutū ɔ caritate. ɔ̄ cari nō militat
set celatō ɔfōis in a̍o casu ɔ̄ cari militaēt
sic si a̍s i ɔfoē. sit aliq hiticū q nō pōt
inducē ad h qd d sistit a corruptiōe pleb
ɔ silr̄ d illo qsciat p ɔfōm affinitatē ēē ie
aliqs qui ɔ̄ kēē uoluit g° tal' debet ɔfōm
reuelaē. Cp̄ illd ad q quis obligat̄ ex p
cetto ecc̄e tm̄. nō ē ncc̄e obsuaē man
dato ecc̄e i giū fcō. set celatō ɔfōis i
troducta. ē ex statuto ecc̄e tm̄ si g° pccāt
pcepiā qd qr sit ad d pctō tali dicat
ille qui scit p ɔfōm dic̄ dbet. Cp̄ hō
dbet mag̈ sruaē ɔsciam suā qm̄ samā
altius qr caritas ordinata ē. set aliū a̍s
pctm̄ celās metit ꝑꝑ ɔsciē dampnū sic
ē intestatōm adducit̄. p pctō illo ɔ cogit̄
iuraē d uītate dicēda. ul' cum a̍s abbas sit
p ɔfōm alic' pōis s̄ sbiecti pctm̄ ē sito i
ducit ipm̄ ad ruiam. si. er pozatū dim
tat vn̄ teneē ei auferē ꝑꝑ dbitū pa
storal' cure aufendo aut ur̄ ɔfōz pu
blicaē. g° ur̄ qd in aliquo casu liceat
ɔfōm publicaē. Cp̄ a̍s sacdos p ɔfōm

alie' q audit pot accipe osciam qd sit pla
tione idign'. set quilibet tene' ödicē pmo
com i dignoz si sua nelsit cu g ödicēdo su
spi'. induce uidat'. d pecō et ꝑ quodā m ofoz
reuelaē ur'. q qñz opoteat ofom reuelaē
Cset ö ē qd dic dē. d penitētus et reissi ca
ueat sacdos ne ūbo ul' signo ul' a quo uis
mō pdat. aliqten peccōze. Cp' sacdos dbet
deo ē ē mist ofozri. set ds pccā que pofoz
pandut' nō reuelat set tegit g' ñ sacdos
reuelaē dbet. Vltius ur' qd sigillu ofois
se extendat ad alia qm ad illa que sr d o
foē. q2 d ofoē nō sr ñ pccā set alñ as cu pccis
multa alia narrat. que ad ofom nō ptinet
cu g ea q pofom sacdoti dicāt'. ut do ur'
qd ad illa ē sigillu ofonis se extendat. Cp'
alñ as ait alicui aliqd archanu. et ille
recipit sb sigillo ofois g' sigillu ofois se
extēdit ad illā q nō sr d ofoē. Cset ö sigil
lu ofois ē aliqd anexu sacmtali ofoi set
ea que sr anexa alicui sacmto ñ se exte
dūt ult sacmtu illd g' sigillu ofois nō se
extēdit ad ē ñ ad ea. d qbz ē sacmtal' ofo.
Vlt' ur' qd nō solu sacdos sigillu ofois hat
q2 alñ as ofitet' sacdoti p inepte necitate
ūgente set mepzes ut ur' tē ofom celare
g ē ñ sacdos ad sb sigillo ofois ht. Cp' alñ
as i cau necitatis pot laico ofiti. set ille tē
pccā celaē cu ꝑ dicant'. sic do. g' nō sol' sacdos
sigillu ofonis ht. Cp' alñ as se sacdotē fin
git ut osciam alie' exploēt phuc fraudem
7 ille ē ut ur' peccat si ofom reuelet g' ñ so
lu sacdos sigillu ofois ht. Cset ö ē qd solus
sacdos ē mist hi' sacmti set sigillu ofonis
ē anexu sacmto g' solus sacdos ht sigillu
ofois. Cp' hō tene' ea q i ofoē audit celare
q2 nescit ea ut h' set ut ds set solus sacdos ē
mist. di. g' ipē solus tē occultaē. Respōsio. dd
ad. 1. q. q i sacmtis ea q exius gune sr sig
ñ. q mē ötinguit 7 io ofo q quis se sacdoti sbi
at signu ē intiozis qua qs do sbicat' ds aut
pccm illi qui se sbicit ppriam tegit. vn ex
h oz i sacmto pnie sigi 7 id d necitate sacm
ti ē qd aliqs ofom celet. et tanq uiolator
sacmti pccat. qui reuelat et pē h sr. alie uti
litates hi' celatiois q2 p h hoies ad ofom mag
attrhut' 7 simplicius pccā ofitet'. Cad pm g'
dd q quidā dnt qd sacdos ñ tenet' fuaē sb
sigilo ofois ñ pccm d quibz penites emdacom
pmittit al' pot ea dzē. ei qui pot pdeē 7 nō
obeē. set h oppiō ur' erronea ē sit ö uitatem
sacmti. sicut. n. baps ē sacē q uis qs fictus

acredat nō ē itand'. pp h ad d eelibz sacmti
ita ofo eē ñ dsinit eē sacmtal' q uis ille qui
ofitet' emdacom ñ ppoat 7 io n' d sb occulto
tenēd' ē. nec tam sigillu ofois ö caritate mi
litat q2 caritas nō reqrit qd appoat' remeu
pccō qd hō nescit. illd aut qd sb ofoē scit'
ē qi nescitu cu nesciat ut hō set ut ds. tam
ad remediu adhibe dz. i pdcis casibz qn pot
sine reuelatioē ofois. sic mōendo eos qui
ofitet' 7 aliis diligentiy appōendo ne corrupāt'
p hzsim pot 7 dzē plato q diligētius iuigi
let sup gge suu ita tm qd ñ dicat ad p q
ūbo ul' nutu ofitetē pdat. Cad ij. dd q p
ceptu d ofoē fuadā osegt'. ipm sacmt 7 io
sic pceptu. d ofoē sacmen'. faciēda ē d iure
dino 7 nō pot a dispēsatioē. ul' uisioē hua
na hō abet absolui ita nllis ad reuelationu
ofois pot ab hoiē cogi ul' licētiari vn si pa
piat' sb pena exomuicatiois. la late qd dicat
si ad sit d pccō ñ debet dzē q2 dz extimare
qd mtētō papientis sit si sciat ut hō. si ē
exprimet d ofoē i itrogās nō dbet dzē ne ex
coicatom incēret q2 nō ē sb itus suo supiori
ñ ut h'. h aut nescit ut hō set ut ds. Cad
ttiu dd q hō nō adducat' i testimoniu ñ
ut hō 7 io absq lesoē osciē pot iuraē se ne
scire. qd scit tm. ut ds. silr' ē absq lesione
osciē pot i puitu dimite pccm q sit ut ds. ul'
sine aliquo remedio q2 nō adhibe tenet'
remeu ñ eo mō quo ad ipm dfert' vn i his
q dferut' i pnie foro ut eodm foro dz qn
tu adhibe pot remeu ut abbas i cau pdcō
mōeat eu ut pozatu resignet ul' si nolut
pot ex alia occoē absolue eum acura pozat
ita tn qd ois suspitō uitet' d ofonis reue
latione. Cad. x. dd q ex multis aliis cais.
aliqs reddit' indignus ad plationis offcm
q expcō sic ex d fcu sciē l' etatis ul' de hi'
et io qui ödicat ñ suspicom d cmie fac. nec
ofoz reuelat. Ad. ij. q. dd qd sigillu ofois
dicte nō se extendit ñ ad illā que cadut
sb sacmtali ofoē set i directe ad q ñ cad'
sb sacmtali ofoē. ē ad ofois sigillu ptinet
sicut illa p que posset pcōz l' pccm dphēdi
nō ē. alia sumo studio sr celanda tu pp sca
dalu tu pp pruitatē que ex osuetudine acade
posset. Cet p h patet solutō ad pm. Cad. ij.
dd qd hō nō d facili dz ad recipe h mō sicut
recipiat expmissione tene' h mō celare
ac si i ofoē hzet q uis sb sigillo ofois nō
hat. Ad. 3. q. dd. q sigillu ofois opetit sac
doti. inquit ē mist hi' sacmti q ñ ē aliud

quam debitum confessionem celandi. Sic clavis est potestas absolvendi; tamen sicut aliquis qui non est sacerdos in aliquo casu participat aliquid de actu clavis dum confessionem audit propter necessitatem, ita etiam participat de actu sigilli confessionis, non habet. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiectum.

AD .ii. sic proceditur. Videtur quod de licentia penitentis non possit sacerdos peccatum quod sub sigillo confessionis habet alteri prodere. Quia enim non potest superior non potest inferior. Sed papa non posset alicui ut peccatum quod scit in confessione alteri diceret. Ergo nec ille qui confitetur potest illum licentiare. ¶ Praeterea illud quod est institutum propter bonum commune non potest ex arbitrio unius mutari. Sed celatio confessionis est instituta propter bonum totius ecclesie ut homines confidentius ad confessionem accedant. Ergo ille qui confitetur non potest licentiare sacerdotem ad dicendum. ¶ Praeterea si posset sacerdos licentiari videretur dare pallium malitie malis sacerdotibus quia possent pretendere se licentiam datam et sic impune peccarent quod non est conveniens. Ergo videtur quod non possit a confitente licentiari. ¶ Praeterea ille cui iste revelabit non habebit hoc sub sigillo confessionis et sic poterit publicari peccatum quod deletum est, quod non est conveniens. Ergo non potest licentiare. ¶ Sed contra superior potest remittere peccatorem cum litteris ad inferiorem sacerdotem ex voluntate ipsius. Ergo de voluntate confitentis potest alteri peccatum revelare. ¶ Praeterea qui potest aliquid facere per se potest etiam per alterum facere. Sed confitens per se peccatum suum quod fecit revelare potest. Ergo potest in nuntium sacerdotem facere. Responsio. Dicendum quod duo sunt propter que sacerdos tenetur peccatum occultare. Primo et principaliter quia occultatio est de esse sacramenti, in quantum scit illud ut deus, cuius vicem gerit ad confessionem. Alio modo propter scandalum vitandum. Potest autem penitens facere ut illud quod sciebat sacerdos ut deus sciat etiam ut homo, quod facit dum eum licentiat ad dicendum; et ideo si dicat, sigillum non frangit confessionis; tamen debet cavere scandalum ne fractor predicti sigilli reputetur. ¶ Ad primum ergo dicendum quod papa non potest licentiare eum ut dicat, quia non potest facere ut sciat ut homo, quod potest confitens. ¶ Ad .ii. dicendum quod non tollitur illud quod est propter bonum commune institutum, quia sigillum confessionis non frangitur, quia dicit quod alio modo scit. ¶ Ad tertium dicendum quod ex hoc non datur aliqua impunitas malis sacerdotibus, quia imminet eis probatio si accusantur quod de licentia confitentis revelaverunt. ¶ Ad .4. dicendum quod ille ad quem notitia peccati devenit mediante sacerdote ex voluntate confitentis participat in aliquo actum sacerdotis, et ideo simile est de eo et de interprete, nisi forte velit penitens quod ille absolute sciat et libere.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod illud quod quis scit per confessionem et alio modo nullo modo possit revelare. Non enim frangitur sigillum confessionis nisi dum peccatum quod in confessione habet revelatur. Sed si iste revelat peccatum quod in confessione audivit, qualitercumque aliter sciat, sigillum confessionis frangere videtur. ¶ Praeterea quicumque audit confessionem alicuius ei obligatur ad hoc quod peccatum illius non revelet. Sed si aliquis alicui promitteret privatum tenere quod ei diceretur, quamvis postea sciret [illegible], privatum tenere. Ergo quod in confessione confessor audit quamvis alias sciat debet privatum habere. ¶ Praeterea duorum quod est altero potentius trahit ad se reliquum. Sed scientia qua scit peccatum ut deus est potentior et dignior illa qua scit ut homo. Ergo trahit ad se eam, et ita non potest revelare, sicut scientia qua scit ut deus exigit. ¶ Praeterea secretum confessionis institutum est ad scandalum vitandum et ut homines a confessionibus non retraherentur. Sed si aliquis posset dicere illud quod in confessione audivit quamvis aliter sciret, nichilominus sequeretur scandalum. Ergo nullo modo dicere debet. ¶ Sed contra nullus potest alium obligare ad quod non erat obligatus, nisi sit suus prelatus, qui obligare posset eum per preceptum. Sed ille qui sciebat alicuius peccatum per visum non erat obligatus ad celandum. Ergo ille qui ei confitetur, cum non sit prelatus suus, non potest eum obligare ad celandum per hoc quod sibi confitetur. ¶ Praeterea per hoc posset impediri iustitia ecclesie si aliquis, ut evaderet sententiam excommunicationis que in ipsum ferenda erat propter peccatum aliquod de quo convictus est, confiteretur ei qui sententiam ferre debet. Sed iustitie executio est in precepto. Ergo non tenetur celare peccatum quod quis in confessione audit si aliter sciat.

Responsio. Dicendum quod circa hoc est triplex opinio. Quidam enim dicunt quod illud quod quis audit in confessione non potest aliquo modo dicere si sciat aliter, sive ante sive post. Quidam vero dicunt quod per confessionem precluditur via sibi ne possit aliquid dicere quod prius sciverit, non autem quin possit dicere si postea alio modo sciat. Utraque autem opinio, dum nimium sigillo confessionis attribuit, preiudicium veritati et iustitie servande facere posset. Posset enim aliquis ad peccandum esse proclivior si non timeret ab illo accusari cui confessus est, si coram ipso peccatum iteraret. Similiter multum iustitie periret si testimonium ferre non posset aliquis de eo quod vidit propter confessionem de hoc factam. Nec obstat quod quidam dicunt quod debet protestari se non tenere privatum hoc, quia hoc non posset protestari nisi postquam peccatum esset dictum, et tunc quilibet sacerdos posset cum vellet revelare peccatum protestationem faciendo, si hoc ipsum ad revelandum liberum redderet. Et ideo alia opinio est et verior, quod illud quod homo aliter scit, sive ante confessionem sive post, non tenetur celare quantum ad id quod scit ut homo. Potest enim dicere: scio illud quia vidi. Tenetur tamen celare illud in quantum scit ut deus. Non enim potest dicere: ego audivi hoc in confessione. Tamen propter scandalum vitandum debet abstinere ut de hoc non loquatur nisi necessitas immineat. ¶ Ad primum ergo dicendum quod quando aliquis dicit se vidisse quod in confessione audivit, non revelat nisi per accidens, sicut qui scit aliquid per auditum et visum non revelat quod videt per se loquendo si dicat se

d

audiuisse set p actiis. qr dic auditu au
acat uisu ee et io tale sigill ofonis non
frugit Cad ij. dd qd no obligat audiens
ofom qd no reuelet pccm simpl. set put
e ipsom audit nllo. n. casu dre dbet se au
diuisse ipsoe Cad z. dd q li itelliged e
d duob; q hnt oppiom set scia qua scit
as pccm ut ds q illa q set ut ho n sc op
posita q io ratio n pcedit Cad iiij. dd q nd
dz ita uitai pccm ex una pte. q ex a iu
sta relinqt uitas. n. nd e pp scadalu dim
teda q io qn iimet piclm iusti. q puitati
n dz dimitti reuelato el q qs ipsoe audi
uit si al set pp scadalu. du tn scadalu q
inse e. euitare uitat.

Non redarguo qr forsitan uim e. li no d
N. aug. q. dubitas an pgatoriu sit set an
d h igne apls itlligat qd oia tmalia set
tm et e q gtto no oportet qd sigillati d om
b; g n gfo. et dd qd gtto e ispectu. si q
uno intuitu oia uidet. s; gfo sit ho e opor
tet sigillati oia expoi Cet p oportet d
pcco mor q memo occrit sing. dolere ut
p dcm e. n aliq freqt lrata q ttutd n thic
ea ex geil. ueialiu pccoz et dd q loquitur
q ad dispom qr freqns ueialiu itatd dispoit
ad illa placetam ueialiu iq pccm mo le
gsistit. qr f qd ht exgsuetudie gnat et
auget f; li dilectatd q puitas dstat set a e
fauce ul odio q e g g f li ur q as possit ou
uult gfiti. qn ht sacdote ignorante. et
dd q li intelld e. qn igno sacdotis hoiem
posset induce terrore te. n. d luina sacdo
tis l supioris sui dz aliu pete prudetiore
v. tn caus ponut. qb; licet alii gfiti. qm
pp o sacdoti sin ei liceta Cpriz e sisit ua
gabud Cbus simutauit domiciliu. Ctu si
offen inaliena pochia Cx. pp maltam sa
cdotis qui reuelat gfoes ul lettat ad malu
gnt iarticlo necitatis.

C d xxij

Cum mltis auctiltb; q e. post y deminad
magr d tpz pnie. qd gmitat pniam
ipm. h d tiat quada q ptinet ad effcm
ipi q e remissio pccoz q diuidz i. p. d. i pa
iqrit utr remissio pccoz sit ireud. an pcca
dimissa aliu redeant i sa qr i qlibet sacmto
effcus e. res ipi. inqrit qd sit sacmt q res
in pnia. i. post pdca restat iuestigae et c.
ec pm tn fac. po qom mor. so poit diuisas
oppioes ee solutom ipi qois. i. cui qois so
lutd. q e. tto oppioes psegr. i. qui uo pcca
dnt q e. et ee h duo fac po pse paz oppiom

Cxx

so sam. i. set qr absonu ur q e. ce. p ta fac
po poit auctes quib; gfort pa oppid so obie
igitu. i. qb; oppoit e c. tto ponit eoz soluto
i. set ad h; dici pot q e post pdca restat iuesti
gae. h inqrit quid sit sacmt et quid res i
pnia. ecce h duo fac po mouet qom so sol
uit ea i. quida sacmt e c et diuidr in p.
d. f duas oppioes qs poit. sa icip i. quida aut
dnt. ce pm duo fac. po narrat oppiom so
poit oblones igitu i. qd si eet n g sacmt q e et
di dz i p. d. f duas soloes qs poit. sa icipit i.
gt si exior pnia et c. et utrq; diuidz i obom
solutom. ut pse pz.

Hic e d qo Cpma d reditu pccoz Csa d eo
q e sacmt l res i pnia Cce p qur tria
Cpo utr pcca dimissa redat so d igratitudie
p q pcca redire dnr Cctto q pcca pigritudi
ne redie posse Cquarto ur reciduua tenea
gfiti pe d quib; p gfess fueat

Ad pm sic pce. ur q pcca dimissa redut
in eo qui reciduat. dic. n. leo pp q dina
uma solidauit meare uoluit prurigo qm
itata inigtas miam gcessa exinaniuit g
ur qd presiduu pcti pcca dimissa redeat.
p remoto apsulo appet qd opiabit set cai
tas opit mltitudiem pccoz. i. pe. iiij. g re
mota caitate p pccm seqns pcca dimissa
redut Cp xviij. dz si auttit se iustus a iustitia
sua os iustitie sue qs fecat n recordabut
g i eod statu e. ac si nulla iustitia fecisst
s; si no fecisst iustitiam, pnie n eent ei pcca
dimissa. g dimissio illa anullat et sic pcca
dimissa redunt Cp mag pecat q offendit
dm qm qui offedit hoiem set si as est ab
alio q dno manumissus pam offesa i ipo
gmissa itm reducit in fuitute. g multo
forti si as dina mia a fuitute pcti libae
du preciduu pcti offendat in pstina f
uitute pcti reuocat q sic pcca dimissa
redut Cp elto q as post uera gttom de
pccis ptitis cadat in pccm q moiat stati
gstat qd ad infnu dscedet g d pccis q s
dimissa sunt i puiet cu l no sit c pea to
tali remissa i uo puiet etnalr qr i infno
nlla e redepto g silem reatu icrrit ei. qm
an hebat. et ita ur qd i isto pcca dimissa
redunt q silis e rato d illo. qui gfess e et
n sacfac plene Cp sic p pniam remitut
pcca ita p pccm actu mortificat uiuta pce
deta. set p pnia q pcca dstruit pora mita
reuiuiscut g p pccm qd pniam dstru q
remittebat pccm pcca dimissa reuiuiscut

Set cont aug. i li. de responsionib; p'spi. q recedut
a xpo et alienat agra uiuit hnc uita qd n
i pdictom uadit set no i id qd dimissu e
redr n ori pcco daplbit g° pcca dimissa n
redut. Ite eod pcco et eqli uir no fit alio
d'tior. s; otigit inocete et penitete eadm
reqli pcco mor pcca g° peites no fit d'tior
pp h pccm q inoces. fiet. an si pcca dimis
sa redant. g° no redmit. Ite gnu n redu
at suu gnu s; otigit qn qd pccm qd as
post pniam omictit e gnu pcco qd p pe
nitetia deletu e. sic auaritia pdigalitati
g° pccm seqns n reduc pccm pcedes. Ite
nlls incurrit pcci maclam ul reatu. n ex co
missioe ipi pcci. set penites an qz facet
simplice fornicatom n habebat maculam
l reatu. hoicidy qd e iam dimissu eat n
postea fornic hoicidu omittit g° n redit
hoicidu e dimissu. qntu ad culpa iii. qn
tu ad reatu. Responsio dd ad. i. qd dco mo
pcca redie ordie. qr auctes expsse h dnt
quida g° simp ocessut i omi q patit re
aditu n sine intetco eor dre. q actus
ille pcci idm nuo reuocaret l ead nuo
macla q pus ablata fuat p pniam. qr
q oio i nichlum decidit id nuo. resumi
n pot. set ita q sic p pcca omissa as ipedie
batr. an pacta pniam d eis ne grum ado
reciper ita eisd impedir postqm a statu pe
nitentie cecidit p pccm mor. quo recidu
iat. sic. n. dr pccm marie q ad culpa. i qnt
ex actu qui ia ptit i pedr. as agre recep
toe sic aquoda abstaclo porto int diu
aiam remitti aut quo ad culpa qn roe actuu
ptitor as gra n puar. set h oppio no pot
stare qr ad cand tenebr utrq duor pse
sufficit. s. i dispo recipi et i tpo obstacli
vn si tenebre d'bant amoui oz et dispotoes
tolli et abstaculu amoueri. et ita pnia q te
nebr pcci. tollebat no solu remouebat
i dispom q eat i aia ad gram suscipi set e
remouebat obstaclm pcedetis pcci. no quid
ita q act ille. no pcessit. s; qd no hret
uim ipediedi gram act pcedns que quid
uis pdco actui restitui no poss; n reite
q e ad macula redat et io dixit ali. q
no redit pccm dimissu. p q libet pccm
seqns s; p. e. tm. s. podiu frnu. p apostasia
a fide. p otempt ofois ph. qd aliqs dolet
se penituisse. vn ds. fires odit apstata
sit spuit qz fuci peituisse piget pstina
culpa redit. s; h oppio mi ht d roe q pa
qr no pot assigre cam qr p h pcca mag
redat pcca dimissa ia. q p a ee et a otig
ee g'uiora qm n ex auctib; et quib;da roib;
friuolis i ducebat ad dd. qd p h pcca dimis
sa rediret et uidbat eas absd qd p oe
pccm seqns pcedetia rediret n suffic q
dnt qd ds dimitit pcca sb odne uitandi
ista. iii. qr ca sufficies i ducit effcm suu
abs nil exspectas a futo. gra aut et passio
x exe itute sacra efficatam hnt suffici
entissie se hnt ad oem culpa deleda. et
p nlla e rato qr mag sb odne uitadi h
pcca pora remitar. q sb odne uitadi a e
oe pccm gre qiet. p q sit remissio pccor
et io dd cu aliis q as pot redire dr ul in ·iii·
se et sic pcca dimissa nllo m redut qnt
ad macula. et p ons nec q ad reatu l i suo
effcu. et h mo pcca dimissa redunt i q
ex pccis dimissis ad i seqntib; relinquit
ex h. n. q h dm p pccm offendit post re
missom pcedetiu pccor qnda d fortate
igratitudinis act seqntas pcci acqrit et io
dr qnt q redut qntu ad ingratitudine.
Ad pm g° dd. p qd mia di p qm fiebat
reissio pccor ad duo ordinar ad unu i
pseti. s. remissom pccor pcedetiu et
qnt ad hc effcm no exinanit p pccm se
qns ad aliud in futo. s. ad uita etna qnda
qr gra p qm fiebat remissio pccor facie
bat dignu uita etna. et qntu ad huc
effcm exinanit p seqns pccm. Ad ii. dd
q ceitas dr opire pcca do. qui oia ui
det vn oportet q destruat ea. no quid
facies ut act n pcessit s; qd uim ipedi
endi gram n hant s; cora oclis hoim pot
dd opari. qd d se mact et d tali apertmto
obo pcedbat. Ad iii. dd q iusti eius
no rememorabutr qnt ad effcm q ex
eis expectabat i futo qr p eas ad uitam
etna n pueniet s; rememorabutr qnt
adhuc effcm. qui e pcca ptita abolere
qm in psenti faciebat. Ad iiii. dd q q
uis as manumissus reducat in eandm
suitute d q libat fuat no tn ut sit ex
eadm ca suus ex qua pro fuat. set ex alia
sit offensa post manumissom omissa e
silr q recidiuat. reducit i suitute pcci
n tn ut sit suus p pcci. ex actib; pccor ex
quib; pus eat set ex actu isti pcci. seqntis
vn pcca dimissa n redut. set nouu in
ducit. Ad v. dd q p illa pte pene que
e dimissa e i pfoe l otritioe nuqm pu

met' set presidua ietnu ut quida dnt
roe fori iquo puit etna pena debet. sic
e dueialib; que ipgatoio puniut tempa
li pea. 7 infno etna set h; no ur sile q2 ue
male io etnalr infno puit q2 sp maet
cu no sit i ad q' culpa dele possit set pena
ex h; ipo qd soluit expiat 7 io alii dnt qd
pea e e aliqs dbitor post culpa remissam
n pp h; seqt qd iinfno et redempto q2 pe
na q soluit. no redimit n e indus q' q
ad ad actu pea iferni innuat. usq2 ad
die iudicii. sicut 7 augetr Cad. vi. dd qd
pcm mor' no sic mortificabat mita pce
detia qu inse eent uiua vn iglia; elec
tor cedebat set mortificabat sol. q' ad
illu e erat. qui inpediebat sosecutoe effcs
ipor 7 io remoto ipedimto isua efficatia re
manet quo ad ista. set pcm p pniam no
solu mortificat. q ad pecante set 7 i se re
missio. n. pecor. est pri op di. set mortifica
tio mitor pcedetiu e homis op. ho aut
sua actoe no pot euacuar. simp' op dei
q uis posset ipedire ne e plit 7 io ho per
pcm seqns n pot remissom pecor pcede
tiu anullar pot aut isua actoe euacuar
qd p ipm fcm e. et io p mortificatom mi
tor pcedetiu pnita seq'ta penit' anullar
pcipue gru adu

AD. ij. sic pce ur q igtitudo nsit spale
pcm qd. n. iuenit ioi pecc. n e spale
pcm. set igtitudine icnu p q'libet pcm
q2 dm nob maxie beneficu offedim q'li
bet pecc q' e. g igtitudo n e spale pcm
Cp oe pcm spale alie utuci spali oppoit
set no e assigre cui utute spale cui ingtitudo
oppoat e sit 9 os q2 os ex di gra nob
oferunt g ingtitudo no e spale pcm Cset
9 dq e roim spale iueire dfortitis e iue
nire spale pcm set h; h igtitudo g e spa
le pcm set h; h igtitudo g e spale pcm
Vltius ur q no mi sit ingt inoces si pecat
qm penites ille. n. p offensa sit mag igte
q2 ad maiores gra actoes tene. set mag
tenet ad gra actoes inoces q penites
iqntu nobilius donu ado h. g mag in
gt e si peccat Cp sic ho p gm. di releuat
acau ita p gm tenet ne cadat. set igtitu
do g 9temptu iportat. g ita e mgt in
noces du pcat 9tempnes gm sustetate
sic penites 9tepnes gm releuate Cset 9
rectu iudiciu. e ut ille plus diligat cui
plus e dimissu. ut p; luc. vij. set plus di

missu e peniteti q inoceti g plus te dili
ge g mag e ingt si pecat Vltius ur qd
ex ingtitudine readuatis 9sgit tat' reat'
qnt' fuit pcedetiu pecor. q2 qntu e bene
ficiu pstitu tata e ingtitudo 9tepnetis
set qntu e pcm 9missu tatu e bnficium
remissiois pcti. g tata e igtitudo 7 ita
ur q 9sgat eqlis reat' pctis dimissis p
igtitudine pcti seqntis Cp no pt aliq
9mesai n p qntitate qm hnt set reat'
ex ingtitudine readuantiu mesat p qn
titate pecor dimissor q2 qnto plura
7 maiora pcta sut. alic dimissa tanto +
mag. efficit. ingt' 9tempnedo. g reat' tot'
pcedetiu pecor redit p ingtitudine reci
diuantis Cset 9 qntitatis reat' e p qntita
te dfortitis iculpa. set qn; no e tata de
fortas i pecc recidiuantis qnta fuit imi
tis aliis. q p' sibi dimissa fuert g n redit
eql' reat' Respo dd ad i. q. qd igtitudo
gra actiois puatiua e que q gra acto
da com respic dbitu l' ia ex tis sicut cu quis
alicui reddit qd debet ul ut fiat sic cum
qs emit dat aliqt ut alm e dbitu fiat 7
h; dato ad iustitiam ptinet. alia aut neut
mo respic dbit et h; ppe d; donato et ad
libalitate ptinet et q2 ad hnc dicom n i
clinat n uolutas dandi io gtuita d; et
tali datoi gru acto ppe debet. ut qs gre
facte retbucom faciat p suu mod exhi
g actiois dfca as igt. d; 7 tato mag q
to mag adh; dsceedit Un pm grad' igtitu
dinis e. cu quis effcu p beneficiis accepti
retbuie. aliqd negligit Cfus cu effcu co
tempnit Cttius cu 9 intllcu obliuisat
ta. ut maxi cu 9 bnfacietc opat ad ind
bite. Ingtitudo aut qnt adtres pos gd
semp est spale pcm Cset qntu ad qrtu
e dfortas pecc anexa. q2 ex h; ipo q poit
aliqd indebite fi. poit pcm ee. s; ex h;
q d; fi 9 benefaciete. addit 7 aggruas
9stan aggruas. que e igtitudo. vn cum
oe pcm sit 9 dm ex quolibet pecc ho
ignom iferit q2 ipe e nob sume benefic
7 p huc mod q'libet pcm post bnficiu re
missiois pecor ingtitudine ht anexa
et io igtitudo p q' pcta redire dnr n e
spale pcm q uis aliq igtitudo sit spale
pcm Cad pmu g. dd q dr oe gnal' pcti. e
no solu q i ueniat. e oib; pctis set 7 qd
nuq iueniat sin aliq alio pecor q2 nich
e ingne q' no sit i aliq ei spe. vn qten

ĩuenicat abaliis pccis sepatũ dz pccm spale quis q̃m cũ aliis adiugat. Ad .ij. dd q̃ i gtitudo ut dcm ẽ g̃ru actõm tollit que ẽ act⁹ iĩtitie q̃ ille qui pᵒ dedit dbitore sibi ostituit illũ qui retbuit. q̃uis h̃ n̄ inten det vñ nõ oppoit iustitie. Ad .ij. q. dd q̃ lo q̃ do pse d peĩtẽte ⁊ inocẽte q̃nt adbonũ re missiõis pccoꝝ ⁊ ĩnocen õsuate dois aliis pmissis sic plus tenet quodã mõ adg̃raꝝ actões ĩ noces quodã mõ penitẽs g̃raꝝ . n. actõ respicit q̃ntitate doĩ ⁊ mod g̃tuite do natiõis et ex utq; mesra recipit q̃ tã ma iori dono q̃ g̃tis dato maioꝛ g̃m actõ dbet õsido. g̃ q̃titate doĩ sic ĩnoces mag tenẽ. q̃ mai ẽ q̃ accipit set õsidando h̃ q̃ ẽ g̃tis datẽ mag tenẽ penitẽs. q̃ q̃nto ds ẽ mag elõ gat adbito recipiendi. tãto dato fit ẽ ma g̃ g̃tis qui omib; eq̃li libalitate dat mag aũt elongat penitẽs adbito õndi remis sõm pccoꝝ q̃ ĩnoces adbito õsuatiõis ⁊ iõ utq; a mõ plus tenet. ad g̃ru actõm et a mõ eq̃li. ⁊ p h̃ p; solõ ad obũ. Ad .3. q. dd q̃ quidã dicunt q̃ p ingtitudinẽ reci duiatis redit tãtus reat⁹ q̃nt⁹ fuit oĩum pccoꝝ pcedẽtiũ s; h̃ n̄ pot ẽẽ q̃ q̃ntitas reat⁹ sẽ q̃titate pcc. q̃ntitas aũ pcci p q̃ q̃s reci duiat ẽ mlto mioꝛ q̃m exgrie suo q̃m pccã q̃ pus erat dimissa. et iõ pt ẽẽ qd ingtitu dinis eõstan det s̃ tãtã q̃ntitate q̃ h̃ igti tudo õsgit ex h̃ qd aliqd indbite fit õ pcep ta di. vñ f mẽ fã indbitiẽ. mesa ĩgtitudinis ⁊ sic q̃ntitas pcci q̃m ex suo gnẽ dat q̃ntita te ĩgtitudini vñ q̃ntitas ĩgtitudinis nõ pot ẽẽ maioꝛ q̃m sit q̃ntitas pcc ⁊ iõ alr dd qd nõ redit eq̃lis reat⁹ f q̃ntitate abso lutã redit tñ eq̃lis f pporcoalitate q̃ q̃nto fuer pccã dimissa g̃uioꝛa tãto fuit bñfi aũ remissiõis mai. et q̃nto bñficiũ mai tanto ĩgtitudo maioꝛ et sic a mõ q̃ntitas reat⁹ pcedentiũ pccoꝝ maẽt ĩ ingtitudiẽ recidiui n̄ aũt f eq̃litate absolutã sic nec beneficiũ ẽ eq̃le. pccõ dimisso ĩ q̃ntitate h̃ mlto mai n̄ ingtitudo. f q̃ntitate abso lutã ẽ tãta q̃nt beneficiũ et f h̃ p; solu tõ ad obã

Ad tiuũ sic pcẽ ur qd p ingtitudinẽ nõ redant pccã ueĩalia q̃ pccm ueĩale sic p ingtitudinẽ redit ita ⁊ fac alia redi re p ingtitudiem set pcẽ uenial n̄ fac alia rediẽ p ingtitudinẽ al tota die pccã dimissa rediret. g̃ n̄ ipm p ingtitudinẽ redit. Pr ex h̃ aliq pccm p ingtitudinẽ q̃ maiorẽ p ĩgtitudinẽ facit set pccm ueĩ ale dimissũ nõ fac maiorẽ ĩgtitudinẽ. q̃ n̄ dimuit caritatẽ g̃ n̄ redit p ingtitudinẽ. Set õ pcẽ uenialia int debita õputat. ĩ orõe dnica q̃ spalit õ uenialia ualet set mlta dz q̃ uniuꝰ dbitũ. exigit abeo q̃ recidiuat. g̃ ⁊ ueĩalia ĩ redut. Vlt ur qd oꝛĩ nõ redat q̃ simoꝛb; redit medicãa rediẽ dbet. set baps qui ẽ singlãis medicãa õ oꝛĩ nõ reitat a mõ g̃ n̄ pccm oꝛĩ redit. Pr oẽ pccm q̃ p actũ ĩ etium actuale ẽ. set oꝛĩ nõ ẽ actũ g̃ pccm oꝛĩ pactũ pcci seq̃tis n̄ redit. Set õ ẽ q̃ ĩ lrã dz ex psse. Vltius ur qd p illa .iiij. pccã n̄ mag redant pccã dimissa q̃m palia q̃ p h̃ ds ẽ ĩgtus do. q õ dm fac set sic illa. iiij. ita et a õ dm st. g̃ omib; p igtitudinẽ pccã dimissa redut. Pr pccm ĩ spm. s. ẽ g̃ui q̃ aliq pdcoꝝ g̃ pipm mag dbet dici qd pccm rediret. Set õ est q̃ auct. mauie loq̃ d ill pccis. Responsio dd ad .1. q. qd eo mõ quo pccã mõtalia p ingtitudiem redut ⁊ uenialia silr. sic. n. cẽ bñficiũ. di asserenda est. remissio pccoꝝ mõtaliũ ita ⁊ ueĩalium et f h̃ qd bñficiũ remissiõis õtempnit quo dã mõ ĩ pccõ seq̃ti f h̃ pccã dimissa. p ingtitu dinẽ redire dic. Ad pm g̃ dd qd pccm ue niale q̃uis nõ tollat g̃m tñ p g̃ram tollit pccm aũt moꝛtale g̃iam tollit et p g̃m tollit ⁊ iõ pccm moꝛtale ⁊ ĩgtitudinẽ dat p q̃m a pccã redut ⁊ ipm p ingtitudinẽ redit set p pccm ueĩale redit quid set alia redire n̄ fac. q̃ ingtitudinẽ nõ dat. Ad ij. dd. q̃ q̃uis nõ dimuat g̃iam relinquit tñ ma iorẽ ĩgtitudinẽ ingtitũ beneficii g̃re tollit. Ad .ij. q. dd qd eod mõ õ oꝛĩ redit. qd bñfi cio dine g̃re tollit. Ad .1. g̃ dd q̃ rõ illa pced. si oꝛĩ pse pcedet. nẽ aũt nõ dz redi re inse set ĩ alio inquo q̃dã mõ q̃ntitas ipi⁹ maẽt ut dcm ẽ. Set f dd ad pm. Ad. etiam q. dd qd sic p ista pccã redut dimissa pccã ex ĩgtitudiẽ. ita õ palia tñ ĩ istis ẽ aliquid palis spale qd nõ solũ st õ ipm remitentẽ pccã q̃ ĩ oib; aliis p⁹s pccis ẽ. set [illegible] st õ remediũ quo pccã dimitut re missio aũt pccoꝝ pᵒ attbuit. fidi. pᵒ caritati etõ pnie ⁊ iõ apstasia afid que oppoit pᵒ ⁊ odiũ f ̃nũ qd oppoit. pᵒ et alia duo que opponut etõ spale h̃nt rõm. ut faciant redire pccã n̄ rõe g̃tuitatis maioris set rõe pdca et p h̃ p; solõ ad obã.

Deinde querẽ d eo qd ẽ res ⁊ sacrmtũ. ĩ pma et ẽẽ h̃ quirẽ ta. Pᵒ quid sit i res ⁊ qd

d .iiij. ar. req̃re ĩ fine lib.

sacm̄ti. Sco de unitate hr̄ sac. Tcio de institu
tione ipī.

Ad p̄m sic p̄cedit͛ ui͛ q̄ exterior pnīa nō sit
sacm̄tale signū. n. sacm̄tale s͛ hug. ē
simile elm̄ set pnīe exterior nō ē elm̄ set act͛
g͛ nō ē sacm̄tale signū. Cp̄ signa sacm̄talia
no. le. & mō se cū grā. si g͛ exterior pnīa est
signū sacm̄tale erit cū grā et sic grā erit
ex actib; qd ē heresis pelagiana. Cp̄ oē sacm̄ta
le signū ē ubo uite scificatū set exteriori pnīe
nō adhibet͛ aliq̄ for͛ uboz ad scificatōm eī
g͛ nō ē sacm̄tale sig͛. Set 9 i quolibet sac
m̄to oz ēē ald signū set sig͛. est aliciu sēsu
appens. cū g͛ in pnīe sacm̄to nich͛ ex͛ appeat
n͛ exterior pnīa ui͛ qd ipā sit signū sacm̄tale
Ulti͛ ui͛ qd interior pnīa. nō sit res hr̄ sacm̄
mti q͛ res sac͛ nūq̄ ē cū sacm̄tal͛ sig͛ set eē.
qnz. set pnīa interior ē cū exteriorīs g͛ nō ē res
eī. Cp̄ exterior pnīa sigt͛ interiorē natalit͛. set
res sacm̄ti sig͛ placm̄tū ex institutōe. ut
ex dissiōe hu. p3. g͛ pnīa interior nō ē res
exterioris. Cp̄ pnīa interior ui͛ eē idm̄ qd 9tō
set cōtrō nō ē res hr̄ sacm̄ti cū sit ps sacm̄
ti g͛ interior pnīa n͛ ē res hr̄ sacm̄ti. Ch 9
baps interior ē res exterioris & eād rōe et p
pnīa interior exterioris. Cp̄ illd qd immedi
ate. est effēm sacm̄ti sic patet. d carract͛e
set pnīa interior ē q̄ immediate. est remissio
pccoz q̄ ē ultia res hr̄ sac͛ g͛ eē. Ulti͛ ui͛
qd remissio pccoz nō sit res sacm̄ti hr̄. q͛
ad idm̄ se extēdit efficatia sacm̄ti 9 mini
steriū dispēsatōis ipī set ministiū sacdotis
nō se extendit ad remissionē culpe. ut. s.
d. xviij. magr̄ dic͛. g͛ remissio culpe nō ē res
hr̄ sacm̄ti. Cp̄ in q̄l3 sacm̄to sig͛ exteriora hn̄t
aliq̄m silitudinē cū re sacm̄tali. set 9fō 7 sat
factiō et 9trō n͛ uidet͛ hr̄e aliq̄m silitudi
nē cū remissione pccatoz. g͛ in hr̄ sac͛ nō
ē res. Cp̄ in bapō res sacmenti n͛ sp̄ p̄cedit
sac͛. et si aliū p̄cedat s3 pccoz remissio sp̄
p̄cedit sacm̄tē pnīe adiun͛ q͛ ad aliq̄s sui
ptes q͛ satfactiō nō pōt eē n͛ existentis
i grā. [...] cū iā pccā sint remissa an̄ motuo
7 pte [...] 9fō ut d͛ eē. xvij. g͛ remissio
pccoz nō ē hr̄ sacm̄ti res ultima. Set
9 pnīa d͛ s͛a tabula post naufgiu. sic
baps p̄a. set bap͛ res ultia ē remissio pccoz
g͛ 7 pnīa. Cp̄ curatō morbi illi͛ ē res i
sacm̄to ad q̄ curād͛ i͛stitut͛ ē. set pnīa
i͛stituta ē ad cāand͛ morbū actual͛ pcti. g͛
remissio eī͛ ē res hr̄ sacm̄ti. Respōsio d͛d͛
ad. i. q. q͛ in quolz sacm̄to sit quedā p

motō l͛ mot͛ recipientis ad aliq̄m scitatē. In
motib; aūt corporalib; qnz illd qd mō nō
coopat͛. ad mot͛ n͛ recipiendo i psōm age
tis tn̄ sic 9tingit i grā qua aīa acqrit p̄
ma pfectōm sui eē que ē p̄mu p̄n͛ ac
tuū in ipō 7 silr͛ 7 qm̄ acqrit aliq̄ pfcōm
supadditā. que limites sue for͛ excedit
sicut cū pies d͛piginit͛ ul͛ cū aer illuinat͛
qnz aūt pfcō suscepta p̄us ē sufficiens
p̄n͛ illi͛ mot͛ 7 tē n͛ opat͛ motū illū sic
patet i motu locali silr͛ 7 i sanatōe. q̄
sit uitute n͛ tn̄. qnz aūt pfcō hita nō
suffic͛ ad opand͛ effēm set coopat͛ agēti
exteriori sic p3 cū ars nāin adiuuat. et s͛
hos tres mōs ē mot͛ ad scitatē. Un͛ i bapō
qui ē spūal͛ uite regnatō tota scificaō i
exteriori ē n͛ suscipies sacm̄tē se hr̄ apti ad
illā scificatōm set ut recipies tm̄. Un͛
sig͛ sacm̄tale i ē m͛ exius appoitū n͛ aūt
al͛s act͛ expte bip͛ et silr͛ ē in 9firmatōe
et euch͛ et extema unctōe 7 ordine q̄ or
dinat͛ ad aīm scitatē supadditā p̄ sci
tati in bapō susceptoz un͛ 7 9suata grā
bap͛ illa loo hr̄ent set in pmōne ad sci
tatē pnīa mendi suffic͛ pn͛. qd ine͛ hr̄
s. grā 7 iō sine aliq̄ exteriori adiuto ad hn̄
pmotōm hns gm̄ pact͛ suos ptingit
q͛ in eo spūalis uita ē integ͛. set in eo
qui p͛ bap͛. mort͛ pccat spūal͛ uite. s͛
mitas tollit͛. q͛ grā 7 caritas tollut͛. set
tn̄ adhuc spūal͛ uita maēt in sua radi
ce. s. in fide sacm̄to sic in eo qui i 9finat͛
pmtōse. adhuc maēt radix uite i corp͛
et iō ad repatōm pstine integritatis i
bapō suscepte hō pōt coopai plz q͛ ad
hs retinet nec tn̄ suffic͛ n͛ exius adiu
uēt. pp͛ h qd uita spūal͛. nō ē integ͛. 7
iō in sacm̄to pnīe qd ad pccm̄ repa
tōm ordinat͛ sacm̄tale sig͛ nō ē m͛. aliq̄
exius appoita set act͛ exteriores quib; hō
coopat͛ ad suā salutē et 9plemētē repa
tiōis ab exteriori sec͛o sig͛. p absolutōm sacdotis
sic m͛ in aliis sacm̄tis pministri scifica
tionū. efficatiā sacm̄tale recip͛ 7 iō exterior
pnīa ē sacm̄tale sig͛ i sacm̄to pnīe.
Ad p̄ g͛. d͛d͛. qd elm̄ largo sumit͛ p quo
libet sen͛ exterior aūt pnīa 9sistit i actib;
qui sentiri posst. Ad ij. d͛d͛ q͛ m͛ q̄ est
talis sacm̄tis sig͛ sac͛ i q͛ ab exteriori
dat͛ repsentat exti͛ agēs in scificatōe
7 iō a͛ mō 9petic ut gm̄ caet sic in ipā le
d. dem ē set pnīa exterior q̄ ē sig͛ sacm̄

inh; sacmto representat cooperatom recipi[is] et no influentim q e expte agetis ex iusca 7 io n ꝯpetit ei qd gra aquo mo caret. Ad 2. dd q in sacm talib; sigs adhib; for uerbo᷎ adeo᷎ sctificatoz qr gra ꝯtinet 7 cant s; exior pnia n e sign gra cans 7 io no oz q sctificet p aliq forma ubo᷎ si ubi q a sacerdote alr pferunt ime ferunt adeu q se sbic sac. vn ipe sctificat. iutute abso lutiois 7 gra suscip no a sctificat ei ꝯfo ut ex ea gra accipiat sic e it i bapo d scti ficatioe aq. Ad 2. q. dd. qd res sacmeti e libet suo sacmto. e res dr pporat exi or aut pnia. que e sacmt ut signum tm expte. act penitetis set ut signum et ca sil s; ꝯiugat. act penitetis cu ac tu mist. et io intior pnia 7 exioris pnie set ut significata tm pact penitentis ut significata a et cata pact eosd adiuc ta. absolutioe mist p q ho aquo mo ad gra dispoit sicut i sacmto euch. cor xpi um est res sigficata. tm p spes pnis et uini set cata. p mist uba 7 duo sil ꝯiuc ta st signu 7 ca. Ad 1. g dd q pnia in tior pot ꝯsidari d vno mo put e qda act iutitis 7 sic i tior pnia. est omio. ca exioris. sic i alijs iututib; act intiores st ca exioru. Ca mo put e act opans ad sanatia pcti 7 sic ptinet ad pnie sacmt 7 ita intior pnia no e ca exioris set effas ul significat ipi no. n. ht efficaciam opandi 9 morbu pcti n ex suppoe ꝓpoiti exioris pnie. et absolutiois dsidio. q uis pnia itior 9 morbu pcti opans pcedit tpr exiore pniam. sic i iustificato apcto. i edu pcedit sacmt bap ppt ipi ꝓpoit. Ad ij. dd q q uis pnia exior ut e act qda iutitis illi significet p exiore tm i qnt e sanatiuus morbi ex institutioe ht p h sig sctificati 7 cari. Ad iij. dd. qd tres ptes pnie st in pnia exiori 7 itiori q ꝯfo 7 satfacto q uidet tm ad exiore pe nitetia ptinere iueniunt i intiori pnia qnt ad ꝓpoit 7 meditatom eo᷎ q 7 co tritom q uis tm i intiois pnie iuenit i pm exiori. set qda signa q sensibili manifestat. i alijs ul salti ipi peniteti q dolore sen pcipit inse ipo. Ad. 3. q. dd qd res sacmti alic ultia e no tm qm ef ficit actuali dispesat set 7 qm eftic in ꝓpoito existes sic p; d bapo in adultis 7 io cu pnia ꝓpoito exns sacmtu efficat

remissiom pccato᷎ no solu qntu ad pcaz set 7 q ad elpa reissio pcto᷎ utiq m est res ipi pnie sacmti q alu tpr pcedit sacmt exius. alu aut i ipo sacmto effiat qr qn q s accedit ad ꝯfom attr no plene ꝯtr si obice no poat i ipa ꝯfoe 7 absolu tioe s et gra 7 remissio pcto᷎ dat. vn dic glo. s illd ps. ꝯfo 7 pulcritudo. i co spectu ei. si amas pulcritudie ꝯfice. ut sit pulcra. i. iust. Ad. 1. g dd qd 7 pot tas clauiu a mo se extedit ad remis som culpe s qd e i ꝓpoito ut s. d. xviij. dcm e. Ad. ij. dd q remissio pcto᷎ ht aliq silitudine cum his q in pnia agut. qr gre i fusio que remissom pcc cat sigt p absolutom sacdotis ꝓpato ad gra qnt ad li. ar. mot i pccm p cotom qnt uo ad mot. li. ar. in dm p ꝯfom p qm do se ꝯmittit sanad. set cauto re ligau pcti p satfactom sigficat 7 efficit. Ad ttiu. dd q alu remissio pcto᷎ in ipa ꝯfoe 7 absolutioe fit ut dcm e. 7 tc no pcedit res sacmt

Ad. ij. sic pce. ur. q pnia n sit unu sacmtu. sacmt. n. e ingne signi set st plura sig i pnia. s. ꝯfo 7 satfacto g pla sacmta. Cp diuso᷎ agetiu diu si st act. set ad ꝯfom ꝯcrit act peniten tis qui ꝯfitet ꝯtr 7 satfac. set actus sa cdotis qui absoluit g cu pnia i actu co sistit ur qd no sit unu set mlta. Cp g no pdicet i sing. d suis plib; spely set i pli. set. s. d xvi. st assigte tres spes pnie. s. pnia an bapm 7 pnia post bapm d uenialib; et pnia d mortalib; g p dce spes pnie st pla 7 no unu sacmt. S; ꝯ st tm vij. s; si pnia eet pla sacmta eent pla sac qua. vij g e unu tm sacmtu. Cp ex unitate effcus colligit unitas cae. set pnia ordinat. ad unu effem. s. re missom pcti. actual g e tm unu sac mtu. Vlt ur q h; sacmt mag ꝯsistat in his q gunt a sacdote qua i his que gerut a penitete qr sacmtu a sacdo dr. ut s dcm e. set ꝯferre sacerdotis e qr ex h; sacdos dr q dat sac g h; sacm tu mag ꝯsistit i absolutioe sacdotis qm i actu penitetis. Cp quis accedit ad sacmt dr sacmt suscipe set penites n dr suscipe ꝯfom set absolutom g c mag ꝯsistit sacmt i absolutioe qm i ꝯfce. Set q totu e ꝯggato ptiu set

partes penitentie sunt accepte ex parte penitentis scilicet contritio, confessio et satisfactio. Ergo sacramentum penitentie magis consistit in actu penitentis quam in absolutione sacerdotis. Ulterius videtur quod verba sacerdotis absolventis esse debeant per modum deprecationis quia Leo papa dicit quod indulgentia dei nisi supplicationibus sacerdotum nequit obtineri. Et loquitur de absolutione per sacerdotes facta. Ergo absolutio debet fieri per modum deprecationis. Item solus deus remittit peccata. Sed penitentia est ad remissionem peccatorum ordinata. Ergo absolutio ex qua penitentia efficaciam habet debet fieri per modum orationis ad deum. Item contra est quod penitentia habet certum effectum sicut alia sacramenta sed propter certitudinem effectus talis sacramentis utimur verbis indicativis. Ergo et similiter debet esse in penitentia.

Responsio. Dicendum ad primam questionem quod quando aliquis effectus procedit ex multis causis similiter aggregatis tunc nulla earum est causa perfecta sed omnes sunt una causa sicut patet per trahentibus navem. Unde cum effectus penitentie non sequitur nisi in aliquo existentibus omnibus que ad penitentiam requiruntur omnia illa habent rationem unius cause respectu illius effectus. Et quia sacramenta efficiunt significando ideo omnia habent rationem unius signi dum unumquodque incomplete significat illum effectum. Et propter hoc omnia sunt unum sacramentum. Ad primum ergo dicendum quod non representatur sufficienter effectus penitentie per quodlibet illorum plurium sed per omnia simul. Et ideo omnia sunt unum signum. Ad secundum dicendum quod actus penitentis ut dictum est sunt medicina huius sacramenti sicut materia elementum in aliis. Unde sicut ex materia et forma in aliis sacramentis efficitur unum sacramentum ita ex actu penitentis et absolutione sacramentis. Ad tertium dicendum quod penitentia ante baptismum non est sacramentum de mortalibus autem et venialibus penitentia post baptismum est sacramentum non duo sed unum tamen quia principaliter ordinatur hoc sacramentum ad mortalia per consequens ad venialia. Ad quartam questionem dicendum quod in sacramentis in quibus est materia et forma significatio est ex parte materie principaliter sed efficacia ex parte forme. Et ideo cum actus penitentis in hoc sacramento sint sicut materia et absolutio sacerdotis sicut forma principaliter hoc sacramentum quantum ad rationem signandi consistit in actu penitentis sed quantum ad efficaciam in absolutione sacerdotis. Et per hoc patet solutio ad primum. Ad secundum dicendum quod illud quod est materia in aliis sacramentis est elementum exterius exhibitum. Hoc autem quod est loco materie et signum est actus exterioris procedens et ideo non est simile quantum ad susceptionem inter hoc sacramentum et alia. Ad tertium dicendum quod cum in baptismo multiplicatio non sit ex parte forme sed ex parte materie in baptismo scilicet in immersionis et ita partes penitentie assignantur ex parte penitentis magis quam ex parte absolventis. Et sic pluratio forme non dividit contra tres immersiones ita absolutio sacerdotis non ponitur pars contra tres alias penitentie partes. Ad tertiam questionem dicendum quod quedam sacramenta sunt in quibus ex administratione sacramenti semper consequitur divinus effectus in suscipiente nisi impediatur propter indispositionem vel suscipientis sicut est in omnibus sacramentis que imprimunt caracterem. Et ideo in illis verba propter certitudinem exprimunt principalem effectum sacramenti vel per modum indicativum sicut in baptismo et confirmatione vel per modum imperativum sicut in ordine. Penitentia autem impeditur omnis effectus absolutionis per indispositionem vel tamen ipsa absolutio quantum est de se sufficienter et certitudinaliter inducit effectum suum nisi sit aliquid impedimentum et ideo absolutio per modum indicativum fit sed premittitur deprecatio scilicet misereatur etc. scilicet effectus absolutionis non impediatur. Tamen non est de esse sacramenti sed de bene esse ipsius. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod sacramentum penitentie non habeat institutionem quia id quod est de iure naturali non indiget institutione sed de dictamine iuris naturalis est quod homo peniteat de malefactis. Ergo non debet habere institutionem. Item penitentia eadem est que est sacramentum et virtus sed penitentia ut virtus non habet institutionem sicut nec alie virtutes. Ergo nec penitentia sacramentum. Item contra est quod institutio ponitur in diffinitione sacramenti ab Hugone data ut supra dicta prima patuit. Ulterius videtur quod ante Christum fuit hoc sacramentum institutum. Pena enim gehennalis est preparata peccatoribus ante peccatum ut patet per hoc quod dicitur Ysaie xxx ab heri Thophet id est ab initio preparata est peccati pena in preiis. Sed deus est pronior ad miserendum quam ad puniendum. Ergo ante peccatum preparatum est remedium contra peccatum quod est penitentia et sic ante Christum penitentia est instituta. Item dominus sacramentum eucharistie instituit conficiendo. Ergo similiter penitentie sacramentum instituit penitentiam imponendo sed statim post peccatum in lege nature penitentiam peccato imposuit ut patet Genesis iii. Ergo in lege nature ante Christi adventum fuit institutum penitentie sacramentum. Item partes penitentie sacramenti sunt contritio confessio et satisfactio sed ante Christum tempore legis Moysi precipitur contritio. Joel ii. Scindite corda vestra. Confessio Proverbiorum xxviii. Qui abscondit scelera sua non dirigetur, qui confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. Satisfactio Levitici iii et v. Et certo precipitur quod pro quolibet peccato offerendum sit. Ergo penitentie sacramentum institutum fuit ante Christi adventum. Item contra penitentia est sacramentum perfectionis quia per eam consequimur remissionem peccatorum sed ante Christi adventum non erant aliqua sacramenta perfectionis quia neminem ad perfectum adduxit lex. Ergo penitentie sacramentum non fuit ante adventum Christi institutum. Item sacramentum penitentie efficaciam habet ex clavibus ecclesie sed claves ecclesie non fuerunt ante Christi adventum. Ergo nec penitentie sacramentum. Ulterius videtur quod non sit institutum in nova lege post Christi adventum quia lex nova est remissionis et gratie sed penitentia est sacramentum punitionis quia est vindicta quedam utrumque dicitur. Ergo non debuit in nova lege institui. Item institutio sacramentorum cum pertineat ad potestatem excellentie soli Christo competit

set xpm n legit h istituisse sac g nd. n
pot dici qd instituit h dixit [illegible] m. 3.
pniam agite. q2 ead roe. jo. [illegible] stitu
isset q pus h pdicauit et q no [illegible] du
erat claues ecce que efficaz isti sac mto
pbent. n itm pot d q istituit qn misit lep
sos ad sacdotes q2 dispesato hi sacmti n p
tinet ad sacdotes legals ad quos lepsi mis
si fuer g h sacmtu no e i no. le. istitutu
p sacmto euch qd xpc istituit ipe i e us
set nuq legi usus h sacmto q2 jo. viij pcam
adulte remisit sine h sacmto q2 pcam sac
factoia n i iuxit g ipe n istituit. set q
sacmt. no le est pnia set sacmta de leg
i illa le. hnt istitutom. g i no. le. e istitutu
Responsio dd. ad. i. q. qd sacmtu pnie qsistit
i dtminato mo agedi pniam q qd mod
n e silis apd oms. nec i omi tpe 7 io obliga
to ad illu mod. est ex aliq istitutioe et pp
h sacmet pnie istitutom hunt. ad pm g
dd. qd lex naturalis dictat hoi qd sit penitens
set mod talis pniam agendi q obsuat i sa
cmto pnie n e d le. nlis dictamine. set ex
istitutoe. ad ij. dd. qd pnia e ut qntu ad
h qd e de dictamie leg naturalis 7 io no ht
istitutom inqntu e ut set inqntu ad mod
dtminatu ex quo ht qd sit sacmtu. et utrq
i una pnia ibi iuenit 7 io eadm pnia est
sacmt et qntu ad ad d iur tm et qntu ad
aliqd ex istitutoe. Ad. ij. q. dd. qd qn uariat
aliquid qd e d eem rei. n e eadm res nuo
vn cu dtminat mo qui in ecca apertentib ob
suat sit d eem hi sacmti. h sacmtu n fuit
anq iste mod penitedi eet. et q2 iste mod
no an aduetu xpi fuit. io n sacmt pnie an
fuisse debet dici q uis eet aliquit sile q
an aduetu x as mo. pniam agendi set i le
moysi erat dtminat mod set alius qm i
mo sit. set tpe legis n no erat as modus
dtminat. set quilibet p uelebat s incor
mod penitendi s dtminabat. q2 sacmta
omnia illi tpis uoto celebrant. p hu. 7 sic
pnia e sacmt. ue. le. et no. et. le. n 7 i qn
tu e sacmtu no. le. n fuit an xpi adue
tu institutu i qntu fuit sacmt. le. mosa
yce fuit institut i lege i qntu no fuit sa
cmt. le. n. no fuit dtminate istitut set a
mort fuit homo ut s dtminaet aliq pe
nitedi mod q quid amorto ee no d bri
an culpa posthq. mag medicie necitas co
gnoscit. 7 sic pnia. et si no i qntu e sacra
mtu no. le. tn q mo fuit istituta an

xpi aduent tn nllo mo an pctm. ad pmu
g dd. qd sacmtu q pnie ppatu erat in di
puisoe an pctm h no istitutoe sic et pca
isti n erat ordinata ad homis pcam an
pctm set in di puisioe h ad pena dmois
qui ia pcauat erat i actu ordinata. ad
ij. dd. qd pa i ipo no fuit pnie sacmti. set
mag act i dicatiue lti. e ad pniam amouit
u dixit ada u es u eclm glo. i ducit. adre
cogm pcti. ad tciu dd q i lege moysi erat
aliq qfo quia i gnali qfitebat pctm suu
oblatom sua i lege facies p pcco i stituta
no aut in spali. sic e. in le. no. nec itm fi
ebat sacdoti hnti claues que qfo e sacm
tal nec satfac erat. p ar tal sacdotis nec
qtrio cu pposito talis qfonis ul satfactionis
7 io licet aliq. pnia eet tuc set no q nc
e sacmt. Ad. 3. q. dd qd pnia i diusis lo
cis e ad uo istituta qnt ad diusa. qnt. n.
ad utilitate e istituta q. iij. u dixit pniaz .i.
agite vn. sequit appnqbit. n. reg. ce. q e.
set qntu ad necctate u dixit. luc. xiij. n .ij.
pniam egitis oms sil pibitis set qnt ad
potate clauiu q xvi. u dix pet. qdcq liga .iij.
uis sup tra 7 c. 7. jo. xx. u dixit omibz. quor
remisitis pcta 7 c. set postea. iac. expssit .iiij.
ad d pnie mo. iac. v. u dix qfitemi alteutr
7 c. ad pm g dd qd pena que assumit
i pnia e q. mch p pene que remittit 7 io
pnia e mag remissionis sacmtor qm pu
nitois. ad. ij. dd qd. dns p o instituit q
iij. pnie sacmtu ut dem est cu dix pniaz
agite. no. n. idm e penite 7 peitenm age
q2 pniam age e exius penitenm i tiore
d mostrae n jo instituit q uis sili pdi
casset. q2 jo. pdicauit ut pco regis. xpc
ut leg rex. 7 legif n e erat pmo potate
hns ut dr. m. vii. set u ad sacdotes remi
sit no istituit set pfigauit sacmtu pe
nitetie. ad tciu dd qd xpc nllo sacmto
us est n s assumdo ut exempl alis dact
vn q ipe no baptat. set disciplli ei ut
dr. jo. iij. 7 io quia pnie us qnt ad ipm
n qpetebat ei qui pctm no fecit 7 io n
qntu ad alios eo usus e. set sic sacmtor
dns effcm sacmti sine sacmtalib pbe
bat.

Reuocabit siniam 7 sma 7 c. h i tells
e qntu adultum mie effcm qui e
i uita etna. set originalia plalit dicit
pp h qd ad diusa pcta actualia inclinat
ut i. ij. li. d xxxij. dcm e set no satfecerit

d

digne 7 sufficient. uim ē similligat̄ d' suf
ficieñ r' ꝯsecutionis glie al' fīm ē 7 ꝓcedat
h' ꝑ errorē. que in xiiij. d. inplatus ē. ut
s. u. pnīa ñ cadat aliquis siua sit. et ita re
uꝯstituit' 7c. li. ita nō dic̄ eqlitatē set
similitudi'

v xxiij

Pret' pmissa ē aliud sacm̄t 7c̄ postq̄m
dt'minauit magr̄ d' bapo qc̄ sacm̄tu
intītiū et d' ꝯfinatioē et euch'. et pnīa
q̄ s̄t sacm̄ta ꝓgdientiū. h. v. loco dt'minat
d' ex̄ma unctoē. que ē sacm̄tū exeuntiū
7 diuidꝫ in. p. d. ī pma dt'minat d' ipō sac
mto. misa d' usu ipi' i. querūt aliq si h'
sacm̄tū. 7c̄. pa in. d. ī pma distigūt hoc
sacm̄tū abaliis unctioibꝫ isa dt'minat
omia q̄ ad h' sacm̄t ptinet. i. h' sacm̄tū
unctiois 7c̄ et cē h' tn̄ fac̄ pō dt'minat
īstitutōm sō effcm̄ ibi inquo ostēd' 7c̄
tō ostēdit ꝯfortatē isti' sacm̄ti ī sic̄ ī aliis
sacm̄tis quer' aliqui sit h' sacm̄tū 7c̄. h' de
tmiat d' usu hui' sacm̄ti 7 diuidꝫ ī p. d. s.
d. p. oppioēs q̄s tang̃ d' itatioē isti' sacm̄
ti ꝯaliorꝫ ꝓꝯns. sa ī quidā aut d' omni sa
c̄mto 7c̄.

Hic est d'c qō p̄ d' ipō sacm̄to ex̄me uncti
onis. ℭ sa ē d' amistioē 7 usu ipi'. ℭ cē
pm̄ qr̄. ui. ℭ sō d' ipa ex̄ma uctoē ℭ sō d'
effcū ei'. ℭ tiā d' iñ ipi'. ℭ q̄rto d' forꝫ

Ad pm̄ sic pō' ur̄ qd' ex̄ma uncto nō
sit sacm̄t qꝫ sic oleū assunt' ad ifirmos
ita ad cathecuos set uncto que sit olo
ad cathecuos ñ ē sacm̄t g' ñ ex̄ma uncto
que fit oleo ad infirmos. ℭ p' sacm̄ta ue
le. sunt sig' sacm̄torꝫ no le. set ex̄ma
uncto ñ huit aliq̄m figum ī ue. le. g'
ñ ē sacm̄tū. no le. ℭ p' s' dyo. omē sac
met ē ad p'gādū l' illuīnādū. l' ad psi
ciend' set ex̄ma uncto nō ponit' ad p'gā
d' ñ ad illuīād' qꝫ h' soli bapō attbuit nec
ad pficiend'. qꝫ h' s' ipm̄ ptinet ad ꝯsma
et euchm̄ g' ex̄ma uncto nō ē sacm̄t
ℭ set ꝯ sacm̄ta ecc̄ sbuenīūt sufficient'
d' fcibꝫ hoīnū s' qmlibet statū set exeū
tibꝫ ñ sbueīt aliud q̄m ex̄ma uncto g'
ipa ē sacm̄tū. ℭ p' sacm̄ta ū dcm̄ ē. d. i.
nil aliud ē sunt q̄ quedā spūales medicīe
set ex̄ma uncto ē q̄dā spūal' mē qꝫ ualet
ad remissiōm pccorꝫ ut h'. iac. v. g' ē sac
m̄tū. Vlterius ur̄ q' ex̄ma uncto nō sic
unū sacm̄t qꝫ unitas rei ē ex sua m̄ 7
ex sua forꝫ. cū ex eodm̄ res ēē hat 7 ūm̄
set forꝫ hi' sacm̄ti freq̄nt' itat'. 7 in eadm̄
uice et m̄ plies ī uncto adhibet' s' diu'sas
ptes g' [illegible] sacm̄tū unū ñ ē. ℭ p' ipa uncto
ē sa[illegible] m̄tū rudiculū. ñ. ē dīc qd' oleū
sit [illegible] sacm̄t set s̄t plures innocens
g' s̄ut plura sacm̄ta. ℭ p' unū sacm̄tū
ab uno mīstro pfici dꝫ h' ī d'o cau ex̄ma
uncto nō pōt pfici ab uno mīst' sic̄ si post
pmā unctōm statim sacdos moriat'. tūc.
ñ. ali' sacdos dꝫ ultius ꝓcede. g' ex̄ma
uncto ñ ē sacm̄ unū. ℭ set ꝯ̄ ē. qꝫ sic̄ se
h't ī misio ad bapm̄ ita se h't uncto ad h'
sacm̄ s' ples īmsoēs s̄t unū sacm̄ bap
g' ples unctoēs s̄t unū sacm̄. ℭ p' si ñ eēt
unū sacm̄t tē tcā pa unctoē ñ opōtēt
ad pfcōm sacm̄ qd' fieret sa. qꝫ qlilet sac
m̄t pse h't eē pfcm̄ set h' stm̄ ē. g' ē unū
sacm̄. Vlt' ur̄ qd' h' sacm̄t ñ fueīt in
stitut' a x̄o qꝫ d' īstitucoē sacm̄torꝫ que x̄pc
īstituit fit mētō ī euāngē. sic̄ d' euch' et
bapō. set nll'a fit mētō d' ex̄ma unctoē g' ñ
ē a x̄po īstituta. ℭ p' magr̄ expsse dic ī lrā
qd' ē instituta ab aplis. g' ipē x̄ pse ñ in
stituit. ℭ p' sacm̄t euch'. q' x̄pc instituit
pse 7 ipē exhibuit set h' sacm̄t ipē pse nul
li exibuit g' pse ñ īstituit. ℭ h' ꝯ̄ sacra
no. le s̄t digniora q̄m sacm̄ta. ue. le. set
oīa sacm̄ta ue. le. s̄t ab ipō dō instituta g'
multo forꝫ oīa sacm̄ta. no. le hn̄t īstitū
ab ipō dō. ℭ p' eiusdm̄ ē statuē et statut'
reoūe set ecc̄ q̄ in successoibꝫ aplorꝫ h't eau
dm̄ auctē q̄m apli huert ñ posset auferre
sacm̄tū ex̄me unctiois g' apli ñ īstituer'
set ipē x̄pc. Responsio d'. ad. i. q. qd' in his
que ecc̄ uisibilit' opat' quedā s̄t sacm̄ta
ut baps'. quedā sacm̄talia ut exorcism̄ sic̄
s̄. d. vi. dcm̄ ē. quorꝫ h' ē disticā qꝫ sacmet
dr̄ illa acto ecc̄. que attig' ad effcm̄ pnc
palr' intētū ī amīstcoē sacm̄torꝫ set sacm̄
tale dr̄ q̄ illa acto q̄ q̄uis. ñ ptingit ad illū
effcm̄ tn̄ ordinat'. a' mō ad illā. actōm pn
cipalē effcus an intēt' in amī' sacm̄torꝫ
ē curatō morbi pcti. ysa. xxvij. h' ē omīs
fruct' ut tollat' pcm̄ 7 iō cū ad hūc effcm̄
ptingat ex̄ma uncto ut ex u'b' iacobi patet
nec ordinet' ad aliqd' sacm̄torꝫ q̄l ei ane
xū. ꝯstat qd' ex̄ma ucto nō ē sacm̄tale
set sacm̄et. ℭ ad. i. g' d' ꝯ oleū d' quo
cathecumi ungūt' sua unctioē ñ pducit
ad pcti remissiōm qꝫ h' ad bapm̄ ptinet set
a' mō ad bapm̄ dispōit ut s̄. d. vi. dcm̄ ē
et iō nō ē sacm̄ illa uncto sic̄ uncto ex̄
ma. ℭ ad ij. d' qd' h' sacm̄t inuīt' hō ad

cxv

glu. in dispoit & executib; actoi dt. et qr i
ue. le no erat temp adh puenienti ad gliam
qr neminem ad pfcom adduxit lex. io istd sac
figurari n debuit. p ad sacramet e in ns sic
pfigatum eidem gnis quis pfigas remota
q mo figuratu sit i omib; cationib;. q legunt
i ue. le. ad. 3. dd qd dyo. n fac an metoz
d exma unctoe sic n d pnia n d mio qr ipe
n itend dterminae d sactis n q te pea i
notesce pot ecce ier. ordinata dispo q ad
ministros q actoes minis q recipietes tn e a
p exma unctom oseqt gra et remissiom pec
catoz no e dubiu q ht ui alluiatiam q p
gatiua. sic baps quis no ita plena. Ad. y.
q. dd qd unu mo pse loqdo d t. vno mo
sic indi qd n actu n po e pluri ut puncto
q uitas. Ad mo sic ontinuu q qd e unu actu
set pla po ut linea. set tto mo sic pfcm ad
q ex plib; ptib; gstituit ut dom q e mlta
quoda mo i actu. s, illa mlta gut q mo
i uno q h mo q libet sacmtu d unu i q
i q mlta q sit i uno sacmto adunat ad
unu signd l eand. qr sacmtu signdo cat
q ee q n una acto suffic ad pfcm sigm ui
tas sacmti gsistit i illa actioe tm sic p3
i gfirmatioe. qn aut sigfico sacmti. pot ee
q i una q i multis actoib; tuc sacmtu pfici
pot. et una actoe et plib;. sic baps una
i imsioe et trib; qr abluto que sig i bapo
pot ee puna imsiom l pmultas. qn aut
pfca sig n pot ee n p ples actioes. tuc
ples actoes sunt d pfectioe sacri sic p3 in euch
qr refecto corpalis que sigt spuale. no pot
ee n p cibu q pot et sili e in h; sacmto qr
curatio inferioru uulnu no pot pfcoe sigfi
cari n p appoim medicae. ad diusas uulnu
radices q io plures actioes sunt d pfectione hi
sacmti. Ad pm g dd qd unitas toti pfca
no tollit p diusitate in aut for. que est
in ptib; toti sicut gstat qd no ead in. est
carnis q ossis ex qb; gstituit un. ho n eadm
for et sili i sacmto euch et in h; sacmto
plitas m. q for unitate faci no tollit. Ad
y. dd. qd qmuis ille actoes sic ples sim p. tn
uniunt i una pfca actioe. que e unctio o
omi exioz. sensuu quib; haurit. in ob exioz.
Ad 3. dd q qmuis in euch. si post gsecrtom
pus moriat sacdos alius sacdos possit ac
cede. ad gsecrtom unii icipiens u ille di
misit l q incipe accipite sup am in tn
i exma unctoe no pot accipite incipe. s,
di sp pcede. qr unctio in eadm pte fca
tm ualz ac si g secret. bis ead hostia q ullo
mo faci e. n ministroz plitas tollit unitate
sac. qr ista l tm opmit mutatio aut
marcelloz no tollit unitate opois sub. Ad
3. q. dd q ce h e de oppio. qda. n. dnt q si
cuit isto gfirmatiois xpc no istituit p se
set aplis istituend pmisit. qr h duo p
plenitudine gre que in eis g fe. no potu
ert an. sps. s. missioz plenissima istitui.
vn sunt ita sac. no. le q i ue. figu n huer
set h ratio no mult cog. qr sic xpc an pas
siom pmisit pleam. s. s. missione. ita po
tuit instituere h sacmta q io alij dnt qd
omia sacmta xpc istituit p se ipm. set qda
p se ipm pmulgauit q sunt maioris diffi
cultatis ad credend. queda aut aplis pmul
ganda reseruauit sic exma unctom q gf
matom q h oppio pbato uidet pbabi qr
sacmta ad fundamet leg ptinet q io ad
leg latore ptinet eoz istituto q itm qr
ex institutoe effica ht. q eis no n dimit
ine. Ad pm g dd. q mlta dd fec q dixit
q m. n euuge n gtinet. illa. n. euuge
p pue curauit sct que ad ncitate salu
tis q eccastice dispois ptinet q io poti istitu
bapi q pnie et euch q corpis a xpo fcam ua
rauit. q exme unctois l gfirmationis
q n sunt. ad ncitate salutis neq3 ad dispo
siue distractom. ecce ptinet tn i d olei
unctoe fit meto in euuge. g. vi. u d
q apli oleo ungebat infirmos. Ad y. dd
q mag. dic ab aplis istitutu qr pdoct
na aploz nob pmulgata e ei istituto.
Ad 3. dd. qd xpc sic i pcedeti distictoe +
dcm e no exibuit aliq sacmt n q ipe
accep in ex. accipe aut pniaz q exma
unctom s no gpetebat qr sine pcco erat
q io ipe no exhibuit.

Ad. y. sic pcedit q exma unctio no
ualeat ad remissiom pccoz ad h. n.
qd p unu effici pot aliud no exigi. set i
eo qui exma unctoz accip reqrit pnia
ad remissiom pccoz g p exma unctom
no dimittit pcca. pt i pcco. no sunt n tria
macla. reat. pene q relige pcti. set p exma
unctom no remittit pccm quo ad maclaz
sn gtritioe que q sine unctioe remitti n
itm quo ad pcm qr ad h si gualescat tenet
pfice satisfactom i iuetu. n quo ad reliqas
culpe qr ad huc remanet dispoes ex actib;
pcedetib; relicte ut patet p gualescen
g ullo. mo p exma unctom fit remissio

petoꝝ. ¶ p̄ reissio peccoꝝ nō fit successiue. s;
in instanti. set extrema unctō nō fit tota sil' q2
plures unctioes requirunt. g° ei effectus n̄ ē re
missio peccoꝝ. ¶ set ꝯ ē. q̄d dic̄ iac. v. si in
pctis ē dimittet̄ ei. ¶ p̄ oē sacrm̄. no. le.
gr̄m ofe. set p gr̄m fit remissio peccoꝝ. g°
extrema unctō cū sit sacm̄t. no. le. opat̄. ad
pctī remissiōm. ¶ Vlt̄ uī q̄d sanitas corꝑlis
nō sit effectus h' sacm̄ti. omē n. sacm̄tū ē
medicina spūalis. set medi° spūal' ad spiri
tuale sanitatē ordinat̄ sic corꝑl' ad corꝑlē.
g° sanitas corꝑlis nō ē effectus h' sac. ¶ p̄ sac
mtū sp ht̄. effcm̄ suū. in eo q̄ nō sicut acci
dit. set q̄nq; nō sanat̄ corꝑlit̄ suscipiens h;
sacm̄t q̄uq; deuot° accipiat. g° sanitas corꝑlis
n̄ ē effcs ei. ¶ p̄ efficacia h' sacm̄ti. iac.
v. nob' ostendr̄. set ꝯ nō attribuit sanatō
effectus unctioi. set oroi. dic̄. n. orō fidei sana
bit infirmū. g° corꝑlis sanatō n̄ ē effcs h'
sacm̄ti. ¶ set ꝯ ecc̄. opō ht̄ maiorē efficaciam
post xpi passiōm q̄m an. set an̄ oleo inuncti
paplos sanabant̄. ut p3. m̄. vi. g° 7 nc̄ ht̄ ef
fcm̄ i corꝑli sanatoē. ¶ p̄ sacm̄ta signando ef
ficiūt. set baps p ablucōm corꝑlē q̄m exius
facit sigt̄ et effic̄ spūalē. g° et extrema unc
tō p sana corꝑlē q̄m exius effic̄ sigt̄ 7 effic̄
spūalē. g° cāt spūl. ¶ Vlt̄ uī q̄d h; sacm̄t ca
ractē inp̄mat. caract̄. n. signū distincti
uū ē. set sic baps sl' disting̃ ano bapto
ita unct° ano uncto. g° sic bap' inp̄mit carac
tem ita extrema unctō. ¶ p̄ in ordinis 7 ꝯfir
matiois sacm̄tis ē unctō sic in sacrō h;
set i illis inp̄mit̄ caract̄. g° et in isto. ¶ p̄
in omi sac° ē aliq̄d q̄ ē res tm̄ et ād q̄d
ē sacrm̄ tm̄ 7 ād q̄ ē res et sacm̄t. set nō
pōt ād assig̃ri in h; sacrō q̄d sit res 7 sacra
mt̄ n̄ caract̄. g° in h; sacm̄to i p̄mit̄. caract̄.
¶ set ꝯ nll'm sacrm̄ i p̄mens caractem. ¶ p̄
distictō q̄ sit p caractem sacm̄talē ē distic
tō eoꝝ q̄ st̄ in penitēti ecc̄a. set extrema
unctō ꝯft̄ ei q̄d peniteti ecc̄a exit g° nō
dcet q̄ in eo caract̄ ꝯferat̄. Respōsō dicēd
ad. i. q. q̄d qlibet sacm̄t est institut p̄nl'
ad unū effcm̄ q̄uis 7 alios exq̄nti iducē
possit 7 q2 sacm̄t effic̄ q̄d figat io ex ipā
signe sacm̄ti dbent accipi ei p̄nl' effcus
ad h3 aūt h; sacm̄t p mod' cibi medica
tiois sic baps p mod' ablucois. medicina
aūt ē ad pellend' i firmitatē. vn̄ p̄nl' h; sa
cm̄t ē istitutū ad sanad' i firmitatē pctī
ut sic baps ē quedā spūalis regnō 7 pnīa
q̄dā spūal' scātō ita et extrema unctō sic
quedā spūal' sanatō l' meditatō. sic aūt cor
lis medica p̄supponit corꝑlē uitā i medi°
ita spūal' spūlē 7 iō h; sacm̄t n̄ dat̄ ꝯ de
fcus q̄b; spūal' uita tollit̄. s. ꝯ pctm̄ orile
7 mortale. set ꝯ illos dfcus q̄b; hō spūalit̄ inf
matur ut nō hāt pfcm̄ uigorē ad act° uite
grē ul' glie et h; dfcus n̄ aliud ē. q̄ quedā
dbilitas et ineptitudo que in nob' relin
quit̄ ex pctō orlt̄ ul' actualt̄ et ꝯ hnc̄ dbili
tatē hō roborat̄ p h' sacm̄t et q2 h' rob'
grā fac̄ q̄ sec̄ n̄ ꝯpatit̄ pctm̄ iō exq̄nti.
si i uenit pctm̄ ād ul' mortale ul' ueniale quo ad
culpā tollit ipōm dū mō nō ponat̄. in. ex p
te recipientis sic̄ ē d' euch° 7 ꝯfinatione
ꝯdcm̄ ē et iō ē iac̄ d remissioē pctī ꝯdicōdt̄
l3 dicēs si i pctis sit dimittet̄ ei quo ad cul
pā n̄ sp delet ei pctm̄ q2 nō sp i uenit set
semp remittit quo ad dbilitatē p̄dcām. q̄m
quidā pctī reliq̄as dnt. quidā uo dnt q̄
p̄nr ē institut̄ ꝯ ueniale q̄ quidm̄ nō pot
dū in h' uita agit̄ pfcē curāi 7 iō sacm̄tū
exeuntiū spalit̄ ꝯ ueniale. ordinat̄. set h;
nō uī uim. q̄ pnīa sufficient̄ et in h' uita
delet uenialia. quo ad cl'pā. q̄d aūt nō pos
st̄ curāi post pactā pnīam n̄ auft̄ p̄ce
dnti pnīe suū effcm̄ 7 itm̄ h; ptinet ad
p̄dcām dbilitatē vn̄ dcd q̄ p̄ncl' effectus.
h' sacrī ē reissio peccoꝝ quo ad reliq̄as
pctī et exq̄nti q̄ntū ad culpā si eā i uenīat.
¶ ad. i. g°. dcd q̄ q̄uis effcus p̄ncipal' alic̄'
sac° possit hrī sin̄ actuali perceptoē illi' sacrī
ul' sine sacm̄to l' p ād sacm̄t exq̄nti. nūq̄
tm̄ hrī pōt sin̄ ꝯposito illi' sac. 7 iō q2 pnīa
ē. p̄nr i stituta ꝯ actualē culpā q̄q; aliud
sacm̄t actualē culpā dleat exq̄nti. nō
excludit nccītatē pnīe. ¶ ad ij. dcd q̄d
extrema unctō ād° mō q̄ntū ad illa tā re
mittit pctm̄ q̄uis. n. culpa q̄ ad ma
culā sin̄ ꝯtrītione n̄ dimittat̄. tm̄ h; sacrm̄
p grm̄ q̄ infūdit fac̄ q̄d ille mot°. li. ar.
in pctm̄ sit ꝯtrtō. al' eēt attrtō. sic. ē in
euch° 7 ꝯfinatoē pot accede sibi ē 7 re
at' pene temꝑalis dimit set exq̄nti in
q̄ntū dbilitatē tollit q2 eand' peām le
ui' portat fortis q̄m dbilis vn̄ ꝑꝑ h; nō oꝫ
q̄d minuat̄ satisfactiois mensu. reliq̄e
aūt pctī nō dnī. h; dispoēs exactib; re
licte que st̄ quidā hit° inchoati. set q̄
dā spūalis dbilitas i ipā mēte exns q̄ sb
lata. ꝯ eisdm̄ hītib; ul' i dispōib; manen
tib; nō ita pōt iclinarī mens ad pctm̄ l.
¶ ad. 3. dcd q̄d q̄n st̄ multe actioes ordināte

adunu effcm ultia e forl r omi pcedetium
7 ag i utute eax et io multima utoe gin
i fu dz. que effcm sacmto pbet. Ad. ii. q.
dd qd sic baps pablutom corle fac spua
le emdatom. a maculis spualibz. ita h sac
mt pmeditatom sacmtale ex iore facit
sanatoz i iore 7 sic abluto bapi ht effcm
corlis ablutois qz q corle mudatom fac
ita exma ncto ht effcm corlis medita
minis. s. corle sana. set h e dza qz corlis ab
luto ex ipu nli ppetate eli fac corle medita
tom 7 io sp ea fac. set exma ucto no fac
sanacom corle ex ppetate nli. m. set ex
utute dina q roabilr opat et qz io ipa nu
q induc pariu effcm n h q expedit ad pn
cipale io ex h sac n se corl sanato sp h qm
exped ad spuale sanacom 7 tc sp eam i du
at du mo nd sit i pedimitu ex pte recipietis
Ad. i. g. dd. q obo illa pbat qd corlis sani
tas no sit effcus pncipalis sacmti 7 h uim
eb. Ad. ii. patet soluto ex dcis. Ad. 3. dd.
qd ozo illa e for isti sacmti ut dicet 7 io
sacmt ex sua for ht effica qntu e d se
ad sanitate corle. Ad. 3. q. dd. qd sic. s. d. iiii
dem e crimet n i pmit. n ill sacmtis qb
ho ad aliqd sacm dputat. h aut sacmetu
e solu i remedu 7 no dputat ho pipm ad
ad sacm aged l suscipi 7 io n i pmit i ca
inct. Ad. i. g. dd qd caract fac distictom
statuu qtu ad ea q in eccia agedi st. 7 ta
le distictom ho no ht ab aliis pz qd ipe
e inunct. Ad. ii. dd q uncto q fit i ozdie
et ofinae e uncto osectiois q ho dputat
ad aliq sacm set hi uncto e uncto medi
tatiois 7 io no e sile. Ad 3. dd q i h sac
mto res 7 sacmtu n e caract set qdam in
tior duo que e spiritual uncto

Ad. ttiu sic pce ur qd oleu olive n sit
ons m hi sacmti qz h sacmt i mte ad
incozuptom ozdiat. set i cozupto significa
p balsamu qui i esmate poit g esma ect
gentoz sacmti h m. Ps h sacmt e spual
meditato set spual meditato pumi appoz
significat sic pz. luc. x. in pabola de sanciato
g uinu ect genctoz m h sacmti. Ps u e
mai piclin l dz gentius remediu adhib
set oleu olive no e omue remediu qz no
i uenit i qlibet tra. cu g h sacmet det
exeuntibz qui st i maxio piclo ur q olu
olive no sit m hi sacmti. Qns. Set q est
iac. v. oleu m hi sacmti dtminat set oleu
pe no dz n oleu olive. g h e m hi sacmti

Ps spual sanato p olei i unctom significatur
ut pz. ysa. i. u dz plaga tumes no e curata
me neqz fota oleo queies m h sacra e oleu
Ulti ur q n o opoteat olu ee osectu. qz hoc
sacmt ht una scificatom i usu pfozm u
bozu g sup fluit a scificato. si ad m ipius
fiat. Ps sacmta hut effica 7 significatom in
pa m. set significato effcus hi sac opetit
oleo ex nli ppetate. effica aut ex institut
one dia g no e ncca a scificato m. Ps baps
e pfcus sacmt qm exma uncto set i lupo
no pexigit m scificato g e d ncctate sacri
g n in exma unctoe. Set q e q i oibz aliis
unctioibz e m osecta pus. g cu h sacmet
sit queda uncto reqrit m osecta. Ulti ur
qd no oporteat m hi sac ee osecta p epm
qz digioz e osecto. m. i sacmto eucharistie
qm in h sacmto. set in euch uim sacdos
pot osecre g et in h sacmto. Ps i opibus
corlibz ar s digioz nuq ppat m i inferiozi.
quia digioz e que utit. q q min ppat ut
dz in so phic. set epc e s sacdote g non
ppat m i illo sacmto quo sacdos utit.
set sacdos dispesat h sacm ut dicet g ose
cto m no ptiet ad epm. Set q e. qz q talis
unctioibz m p epm osect g d bet ita ee in
ista. Responsio. dd. ad i. q. qd spual curato
que i fine adhi debet ee pfca qz post eam
alia no relinqt 7 leuis ut spes que exeuntibz
maxie e nc. no frangat set foueat. oleum
aut lenitiuu e et penetratiuu usqz ad intima
7 q diffusiuu 7 io qntu ad utrqz pdcoz est
ons m hi sacmti. et qz oleu pncipali noi
nat olive liqz tn alii liqres ex silitudine
ad ipm olei nom accipiant io oleu olive d
bet ee qd assumit in m hi sacmti. Ad
i. g. dd qd in corp glie e res no oteta in h
sacmto nec oz qd tali rei sig matie r n
dat. Un no oz qd balsam ponat in m h
sacmti qz balsam pp odoze ptinet ad boi
tate fame q d ceto no i digent pp se exe
untes set indiget tm intoe osc ie q p
oleu significat. Ad ii. dd qd uinu sanat medi
set oleu lemendo 7 io curato pumu mag
ptinet ad pniaz qm ad h sacmt. Ad 3. dd
qd oleu olive qius no ubiqz escat tn d facili
pot ad qlibet loq tnsfen. Set p h sacmt
no e tante ncctatis qd exeuntes sine h
sacmto no possit salute osequi. Ad ii. q
dd. qd quida dnt qd oleu simpx e m hi
sacmti. et i ipa scificatoe olei. q fit p epm
pficit sacmt set h pz ee falm ex hiis q d

euch^a dari sit n ostensu e qd illd solu sacm
gsistit i gsecratoe m. q io dd e. qd h sacm
tu gsistit i ipa unctoe sic bapt i ablu
tioe et tn h sacmti e oleu sacificatu pot
aut ratio e assignari. q exigit m scificatio
in h sacmto y in quib;da alijs ¶ Spa e q a
omis efficatia sacmtor a xpo dscedit et
io sacmta illa quib ipe e usus hnt effi
cacm ex suo usu. sic tactu sue carnis mu
dissime uim regnatiua gtulit aqs set hoc
sacmto no e us n a cor h unctoe q io i
omib; unctionib; requirit scifi m. ¶ Sa
na e p plenitudine gre q gfert no solu
ut tollat culpa. set y reliqas infirmitatu
cors ¶ Certu est ex h q effcs e f. sanatio
corlis no dat ex m n li gpetute q io oz qd
h efficatia sit p scificacom dr. ¶ Ad .i. go.
dd qd pma scificatio. e m b se. sec sa i
mag ptinet ad usu ipi s q e actu gfe
rens effcm suu q io neutr supfluit q
q instru efficacm accipiunt ab artifice et
du fiunt q du ad actu applicat ¶ Ad s. dd qd
illa efficatia q e institur sacmti applicat
huic m p scificacom ¶ Ad tciu p soluto
ex dcis ¶ Ad .z. q. dd. qd mistr sacmti no ppa
uirtute effcm sacri induat ut pn le ages
set p efficatiam sacmti q dispesat. que
quid effica pio e a xpo et ab ipo in alios
dscendit ordinate. s. i pplm mediatib;
mistris qui sacmta dispesat q inistros i
feriores mediatib; supiorib; qui m inscri
ficat y io i omib; sacmtis q idiget m sci
ficata p scifica m fit p epm et us qnz p
sacdote ut ostedat sacdotal potas ab epa
li driuata s illd ps sic unguet i capite
q p dscedit in balba q d ind usq ad hora
uesti ¶ Ad pmu go. dd q sacmt euch. gsi
stit i ipa scificatioe m no aut i usu. et sic
pprie loqdo i q e m sacmti. no e quid co
sectu un n pexig a scificatio ee m. p epm
fca. set exigit scificatio altaris. et h. y q
ipi sacdotis qui no n p epm fi. pot un i
illo q sacto o sacdotal potas ab epo driuata
ut dic dyo. io aut illa gsectom m. pot fa
cere sacdos que est in se sacrm et no illa
q ut sacmtale q da ordinat. ad sacmtum
q gsistit i usu fidliu. q gtint ad cor xpi ui
nlis ordo e. sup sacdotiu set qnt ad cor xpi
misticu. epal ordo e s sacerdotale. ut i se
qnti. d. di cet ¶ Ad ij. dd. q m sac. no e
talis m mq fiat aliqd peu qui ea utitur
sic e i actib; mech. set ut el uirtute ad

fiat. et sic pticipat ad. d toe aie agentis
i q e instrm y io oz qd a supiori arte l po
testate talis urt m acquirat. q i cais agetib;
qnto ad ages e pus. tanto e p fcius i cais a
r. mlib;. qnto m e por. tanto i p fector.
¶ Ad .iiij. sic pcet. ur q h
A sacmt n hat aliq form. e. n. efficatia
sacmtor sit ab institutoe. et itm a for. oz
qd for dt ab ipo qui sacmt istituit set for
isti sacmta no iuenit tradita n; ab aplis
n; a xpo. go h sacrm n ht am form. ¶ Pt ea
q sit d necitate sacri obsuat eod mo apd
oms. h nl e mag d necitate sacri hnt for
q ipa for. go e n sit a for gitr obsuata ab
oib; in h sacmto. q diusi diusis ubis utut
ur q sacrm h n hat am form ¶ Pt i bap
n reqrit for n ad scificacom m q e aqua
ubo uite diluend cmib; scificata ut s. d.
iiij. dcm est. set h sacmt ht m. po scifica
tu. go n idigit a for ubor ¶ Sz g e qd s ma
gist dic .i. d. q oe sacmt. no. le. gsistit i reb;
y ub. ubu aut e for sacri. go cu sit sacrm
no. le. ur. q hat for. ¶ Pt ad h e rit ulis
ectie que quib;da ub utit i collatioe h
sacmti ¶ Ulteius ur q for h sac d bet p
ferri p orom i dicatiua q nos pcati. q
omia sacmta. no. le. hnt ctu effcm set cti
tudo effcus n exprimit. in for sacmtor n
p orom indicatiua ut cu d h e cor meu
l ego baptizo te ergo d; ee for h sacri ord
indicat. ¶ Ulterius in for sacmtor d; exprimi i
tecio mistr q reqrit ad sacmt. set in tecio
gfendi sacmt n exprimit n p orom. indi
catiua. go etc ¶ Pt i qb;da ecciis dnt hec
ubu i colloe sac. ungo os ocl os oleo scifica
to i no. pa. y fi et e. y h e g for alijs for sacra
mtor. go ur q m h gsistat for isti sac. ¶ Sz
g qd e for sac ab oib; oz qd s uet. h ubu p
dca no dnt s gsue oim ecciar set tm ubu
dpcatia. s. p istam uctom et sic puissima mia
i dulgeat t dns qcqd deliquisti p uisu. y c
go for h sac e ord dpcatia ¶ Pt h ur ex ub
iac. qui attribuit efficam h sac orati ord i qd
fidi sanabit i firmu. go c effica sac h sit ex
for ur. qd for h sac sit pdca ord ¶ Ulterius ur
qd pdca ord no sic gpetes for h sac q i
for aliar sacmtor fit mtio d m sic p; i gf
matioe. q uo fit i pdca ub go n e gms for
¶ Pt sic effcs sac. h puent i nos p m iam i
diam ita et alior sacmtor. set i for alior
sacmtor n fit mtio d mia dia s mag d
ritate y passioe. go silr. d; h ee ¶ Pt d effcus

hoc sacramentum in lingua ponitur sed in verbis praedictis non fit mentio nisi de uno scilicet remissione peccatorum non autem de corporali sanatione. Ad quintum. Iacobus ordinat orationem fidei dicens oratio fidei sanabit infirmum. ergo forma praedicta est incompetens. Responsio. Dicendum ad primam quaestionem quod quidam dixerunt quod nulla forma est de necessitate huius sacramenti sed hic utitur deprecativa effectum huius sacramenti quod omne sacramentum efficit significando signum autem nisi non determinatur ad effectum determinatum cum ad multa se possit habere nisi per formam verborum. quod in omnibus sacramentis novae legis efficiunt quod figurant oportet esse et res quam verba. ut supra distinctione prima. Contra. Sicut tota virtus huius sacramenti consistit in oratione quae est forma huius sacramenti ut dicetur et ideo praedicta opinio praesumptuosa videtur et erronea et propter hoc dicendum sicut communiter dicitur quod habet formam determinatam sicut alia sacramenta. Ad primum ergo dicendum quod sicut sacramenta septem omnibus communiter proponuntur et ideo forma baptismi quae ab omnibus debet posse dici in sacra scriptura exprimitur et similiter forma eucharistiae quae exprimit fidem illius sacramenti quae est de necessitate salutis sed formae aliorum sacramentorum non inveniuntur in scriptura traditae sed ecclesia ex traditione apostolorum habet quae ad nos accepit ut dicit apostolus 1 Corinthiorum 11 ego accepi a domino quod et tradidi vobis. Ad secundum dicendum quod illa verba quae sunt de essentia formae scilicet oratio deprecativa ab omnibus dicuntur sed alia quae sunt de bene esse non observantur ab omnibus. Ad tertium dicendum quod in baptismo habet quandam sanctificationem per se ex ipso tactu carnis salvatoris sed et forma verborum accipit sanctificationem actu sanctificante et sic per sanctificationem materiae huius sacramenti sive requiritur sanctificatio ... per quam actu sanctificet. Ad secundam quaestionem dicendum quod forma huius sacramenti est oratio deprecativa ut patet per verba Iacobi et ex usu ecclesiae quae solis verbis deprecativis utitur in collatione huius sacramenti. et ideo multi praesumentes ... Primo quia suscipiens hoc sacramentum viribus propriis destitutus ... indiget orationibus sublevari. Secundo quia dicitur exeuntibus qui iam desinunt de foro ecclesiae esse et in solius dei manu requiescunt unde ei orationibus committuntur. Tertio quia hoc sacramentum non habet ... effectum quem semper ex opere ministri consequitur omnibus quae sunt de esse sacramenti rite peractis sicut character in baptismo et confirmatione et transsubstantiatio in eucharistia et remissio peccati in paenitentia existente contritione quae est de esse sacramenti paenitentiae non autem est de essentia huius sacramenti et ideo in hoc sacramento non potest esse forma indicativi modi sicut in aliis sacramentis. Ad primum ergo dicendum quod hoc sacramentum sicut et praedicta ... est de se habet similitudinem sed potest impediri ex fictione recipientis et sic sacramento se subtrahit per intentionem quod nullum effectum consequitur et propter hoc non est simile de hoc et de aliis sacramentis in quibus semper aliquis effectus consequitur. Ad secundum dicendum quod per ipsum actum qui ponitur in forma scilicet per ista verba in ... sacramentum exprimitur. Ad tertium

dicendum quod per illa verba indicativi modi quae sicut in more quorundam praemittuntur orationi non sunt forma huius sacramenti sed sunt quaedam dispositio ad formam inquantum intentionem ministri determinant ad actum illum per verba illa. Ad tertiam quaestionem dicendum quod praedicta oratio est competens forma huius sacramenti quia tangit sacramentum in hoc quod dicit per istam unctionem et in quo operatur sacramentum scilicet divinam misericordiam et effectum scilicet remissionem peccatorum. Ad primum ergo dicendum quod nomine huius sacramenti potest intelligi pactum unctionis non autem nomine confirmationis pactum in forma expressum et ideo non est simile. Ad secundum dicendum quod misericordia respicit miseriam et quia hoc sacramentum datur in statu miseriae scilicet infirmitatis ideo potius hic quam in aliis sacramentis mentio fit. Ad tertium dicendum quod in forma debet effectus exprimi principalis et qui semper inducitur ex sacramento nisi sit defectus ex parte recipientis. non autem talis effectus corporalis est sanitas ut ex dictis patet. quamvis quandoque sequitur. Ad quintum dicendum quod Iacobus huic effectum attribuit orationi quae est forma huius sacramenti.

Deinde quaeritur de ministro huius sacramenti. Et circa hoc quaeruntur tria. Primo quis minister huius sacramenti. Secundo cui debeat conferri. Tertio in qua parte. Quarto utrum debeat iterari.

Ad primum sic proceditur. videtur quod laicus hoc sacramentum possit conferre quia hoc sacramentum habet efficaciam ex oratione ut Iacobus dicit sed oratio laici quandoque est deo accepta sicut sacerdotis ergo potest hoc sacramentum conferre. Praeterea de quibusdam patribus in Aegypto legitur quod oleum ad infirmos transmittebant quod sanabantur et similiter de beata Genovefa quod oleo infirmos inungebat ergo hoc sacramentum potest conferri a laicis. Praeterea quia in hoc sacramento fit remissio peccatorum sed laici non habent potestatem dimittendi peccata ergo et cetera. Videtur quod diaconi possint hoc sacramentum conferre quia sicut dionysius dicit diaconi habent virtutem purgativam sed hoc sacramentum est institutum ad purgandum mentem ab infirmitate mentis et corporis ergo diaconi possunt conferre. Praeterea dignius sacramentum est baptismus quam hoc de quo agimus sed diaconi possunt baptizare ut patet de beato Laurentio ergo possunt hoc sacramentum conferre. Contra est quod dicit Iacobus 5 inducat presbyteros ecclesiae. Videtur quod solus episcopus possit hoc sacramentum conferre quia hoc sacramentum unctione perficitur sicut et confirmatio sed solus episcopus potest confirmare ergo solus episcopus potest hoc sacramentum conferre. Praeterea qui non potest quod est minus non potest quod est maius sed maius est usus materiae sanctificatae quam sanctificatio eius quia est finis ipsius ergo cum sacerdos non possit sanctificare materiam nec potest materiam sanctificatam uti. Contra. Minister huius sacramenti ministri est inducendus ad eum qui suscipit sacramentum ut patet Iacobi 5 sed episcopus non potest accedere ad omnes infirmos suae dioecesis ergo non solus episcopus potest hoc sacramentum conferre. Responsio. Dicendum ad primam quaestionem quod sicut dionysius in ecclesiastica hierarchia dicit quidam existentes accedentes

serant 7 quidam recipientes tm q sunt laici et
io nulli sacramenti dispensator layco ex officio co
petit sz q bapt posset in casu necessitatis divina
dispensatore fcm est ut nulli regnationis spiritualis
facultas desit. Ad i. g. dd q oratio illa non sit
a sacerdote ipse sua qz cum sit quando peccator non
esset exaudit. set sit ipse toti ecclesie. Tamen p ora
re pot. q. p piis. no aut laycus. qui est p puta
Ad ij. dd q ille unctiones no erant sacramentales
set ex quadam devotione. recipientium tale unctionem
7 mitis unguentum. l oleum intentum consequebatur
effectus sanitatis corporalis p gratiam sanitatum 7 no p
gratiam sacramentalem Ad ij. q. dd qd dyaconus ht
actum unum purgativum tm. no aut illuminativum
vn cum illuminatio sit p gratiam nullum sacramentum umquam
confertur. pot dyaconus ex officio dare. 7 io non hoc
cum meo gratia conferatur Ad i. g. dd qd hoc sa
cramentum illud p collationem gratie purgat et io dya
cono eius collatio non competit Ad ij. dd qd hoc sacra
mentum no est necessitatis sacramentum sic baps vn no
ita committitur dispensatio eius in omnibus in articulo
necessitatis set sol illis quibus ex officio competit
dyaconis autem 7 bapt no competit ex officio Ad 3.
q. dd qd sicut dyac. epc apte ht pfici officium sic
sacerdos illuminandi. vn illa sacramenta dispensan
da sol epis reservantur q suscipientem in aliquo statu
perfectionis sup alios ponit h autem no est in hoc sacramento
cum omnibus detur 7 io p simplices sacerdotes pot
ministrari Ad i. g. dd q confirmatio imprimit
caracterem. quo collocatur homo in statu pfectionis
ut s dcm est no aut h est in hoc sacramento 7 io
no est sile. Ad ij. dd q quamvis in genere cause final
us minor sanctificatio sit potior quam sanctificatio in tm
in genere cause efficientis sanctificatio minor est potior qz ab
eod pendet us sic abactiva cum q io sanctificatio
requirit altiorem virtutem activam quam us

Ad ij. sic pcedi.

Videtur qd sanis debeat conferri hoc sacramentum. qz
principalis effectus h sacramenti est sanatio mentis quam
corporis ut dcm est. set et sani corpore indigent sa
natione mentis g eis debet hoc sacramentum conferri
Preterea hoc sacramentum est exeuntium. sic baps intrantium set
omnibus intrantibus baps datur g omnibus exeuntibus
debet dari h sacramentum set quando illi qui sunt in p
pinquo exitus sunt sani sic illi q decapitandi sunt g
talibus debet dari h sacramentum Set contra est qd jac. v.
infirmatur quis in vobis etc. g sol infirmis competit. i
Ulterius videtur q in qualibet infirmitate h sacramentum dari de
beat qz jac. v. v h sacramentum traditur. nulla infirmi
tas determinatur. g omnibus infirmitatibus h sacra
mentum conferri debet Preterea quanto remedium est dignius
tanto dz esse generalius set h sacramentum est dignius

q medicina corporalis cum g medicina corporalis omnibus infir
mis detur ut 7 qd h sacramentum Set contra h sacramentum
dr ab omnibus extrema unctio set no omnis infirmi
tas ad extremum vite inducit cum quedam infirmita
tes sint causa longioris vite ut dr phs g no omnibus
infirmitatibus dz h sacramentum dari Ulterius videtur q et
furiosis et amentibus h sacramentum dari debeat qz ta
les infirmitates sunt periculosissime et cito admo
dum disponunt set periculo debet adhiberi reme
dium g h sacramentum q est in remedium infirmitatis
huiusmodi debet talibus conferri Preterea dignius sacramentum est
baps quam istud. set baps datur furiosis ut s dcm
est. g h sacramentum eis dz dari Set contra h sacramentum non est dandum
non recognoscentibus ipsum set tales non sunt furiosi 7
amentes g eis dari no debet Ulterius videtur qd debeat
dari pueris qz eisdem infirmitatibus quando laborant
pueri. et adulti. set eidem morbo debet adhi
beri idem remedium. g sic adultis ita 7 pueris de
bet h sacramentum conferri Preterea h sacramentum datur ad purgandas
reliquias peccati ut predictum est tam originalis quam actualis
sz in pueris sunt reliquie originalis peccati g eis debet hoc
sacramentum dari Set contra est q nulli dz h sacramentum dari
sz contra est est no competit forma sacramenti. set forma sacramenti h non
competit pueris q no peccaverunt p visum 7 auditum. ut
in forma exprimitur. g eis no debet dari h sacramentum

Responsio dd. ad i. q. qd h sacramentum est quedam spiritu
alis curatio ut p dcm est que quidem p quandam
corporalis curationis modum significatur 7 io illis quibus corporalis curatio
non competit. s. sanis non dz dari h sacramentum Ad i. g. dd
q quamvis spiritualis sanitas sit principalis effectus h
sacramenti tm oz q p actionem corporalem significetur curatio
spiritualis 7 si corporalis sanatio no sequatur 7 io solis illis
h sacramento sanitas spiritualis dari pot quibus cura
tio corporalis competit. s. infirmis sic ille sol pot bapt
suscipere. qui pt corporalis ablucionis esse particeps non
aut puer in ventre matris existens Ad ij. dd q baps
7 no est non illorum initiacium qui corporali ablucioni
subici possunt 7 io h sacramentum illorum tm exeun
tium est quibus corporalis curatio competit Ad ij. q.
dd q h sacramentum est ultimum remedium q ecclesie pt con
ferre immediate quasi disponens ad gloriam et io illis tm in
firmantibus dz adhiberi q sunt in statu exeuntium pp
h q egritudo nata est mortem inducere 7 de pe
riculo timetur Ad i. g. dd q quelibet infirmi
tas pt mortem inducere 7 io signa infirmitat
pensentur. in qualibet egritudine pot dari h sacramentum
pp h apostolus no determinat infirmitatem aliam set simpli
citer infirmitatis modus et status no semper debet
infirmantibus h sacramentum dari Ad ij. dd q medi
cina corporalis ht p principali effectum sanitatem corporalem
qua omnis infirmi in quolibet statu indigent
set h sacramentum ht p principali. effectum. illam sopitatem

que exeuntib; et ire ad gliam agentib; e nam
et io no est sile. Ad .3. q. d. qd ad effem hi'
sac papi plim ualet dno .susapietis cple
mitu sfentiu et gnale toti ecce q patet.
ex q pmod d pcatois for hi sacmti ost
et io ill qui no posst gsce et cu duone su
scipe h sacmtu dai no dz et pcipue furiosis
q amtib; qui posst irreuentiam sacmto p
am inmuditiam face. n hnt lucida int
ualla. inquib; sacmt reognoscent et sic eis
sferri istatu illo possz. Ad pm g dd q
quis ipi mortis tal's sint qnz ta remediu
pduom pa no pot eis applicari et io non
dbet eis sferri. Ad ij. dd qd baps no requi
rit motu. li. ar. qz da q orile p2mlr qd n
curat inob ex nro. li. ar. set inh sacmto
reqrit mot li. ar. q io no e sile. et q baps
e sacmt necitatis no aut exma uncto.
Ad .iiij. q. dd qd sacmt h exig actuale duo
ne .isusapiete sic et euch. vn sic euch
n dz dai puis ita n h sacmt. Ad .1. g dd
qd no dat q reliqas or pcti. n f qd fr p
actualia pcta q diuo sfortate. vn pncipali
q actua pcta dat. ut ex ipa for patet. que n
st ipuis. Ad .ij. dd. qd ifimitates inpuis
n st ex pcco actu. date sic iadultis et q illas
pcipue infimitates h sacmt dat. que st ex
pcco date. q. pcti reliquie.

Adtiu sic pce ur qd h sacmto tot cor
inungi dbeat. qz f aug aia tota. e i toto
cor. set h sacmt dat pcipue ad sanadu aiaz
g intoto cor dbet iuncto fi. Cp u e morb
ibi dz appoi me set qnz morb e ulis et ito
to cor sic febs g totu cor dz iungi. Cp ibapo
tot cor iugi g qh totu dz iungi. Cset q e
ulis ecce rit f q n inungit infti n ictis
cor ptib; Vlti ur q moueiente dtminet
iste ptes ut. s. ifti inungat ioccis. iau
rib; et narib; ilabiis. imaib; ipedib; qz
sapiens medic aurat morb inradice. set
d cord exeut cogitatioes que coiqnat hoiez
ut dz. m. xiiij. g ipectore debet fi inuncto
Cp pitas mentis no un e neca exeutib; qm
itntib;. set itrates inungut esmate iuti
ce a sacdote ad sigficad pitate mtis g et
exeutes h sacmto dbet ugi ilitice. Cp i
dz adhibi remeiu u e maior uis morbi
set spualis morb; pcipue unget uris i
renib; et mulierib; iumbilico. ut p3. iob
xl. potas ei iulub ei f expom. gg. g i de
bet fi iuncto. Cp sic p peds pccut. ita et
p a meb. cor g sic ungt peds ita q alia

cor mb inungi dbent. Vltius ur q mutila
ti. no st ungendi ill unctoib;. que spetut
ill ptib; qz sic h sacmt exig dtminata dis
pom isusapiente. ut. s. sit infir. ita q dtmi
nata pte set ille q no ht ifimitate dtmi
nata. no pot iungi. g n ille qui no ht pte
illa inq dz fi iuncto. Cp ille qui e cecus
anatiuitate no dlinqt puisu. set iuncti
one que fit ad oclos fit mto de delicto
puisu g tal iuncto acto nato n dbet fi
et sic d aliis. Cs q ur qd dfcus cor n iped
ad aliud sacmt g n istd ipedie dz s3 de
necitate isti sacmti e qz unctonu g os
dbet fi mutilato. Responsio dd ad .1. q. qd
h sac pmod datiois exibet curato aut
corlis no oz qd fiat p me toti cor appoita
set ill ptib; u e radix morbi q io q uncto
sacmtal dz fi inill ptib; tm iqb; e radix
spual ifimitatis. Ad .1. g dd. qd aia qius
sit tota inqlibet pte cor q t ad eem no
tn qnt ad pot que st radices actuu pcti. et
io oz qd idtminatis ptib; fiant iqb; ille
po. hnt ee. Ad ij. dd. q no sp appoit medi
u e morb. set sgruetius u e radix morbi.
Ad .3. dd q baps fit pmod. ablutois abluto
aut corlis n pgat maclam. ab aliq pte n
cui appoit q io baps toti cor exhibet. set aut
e d exma uctoe rce ia dcu. Ad .ij. q. dd q
pn pccandi inob st eadm q et prim agendi
qz pccm iactu ssistit. pn aut agedi. inob
st ta p e diriges. s. uis sgtiua. f e inpans
s. uis appetitiua tciu e exeqns. s. uis motia
ois aut ista sgto assu ortu ht et qz u e i
nob pa origo. pcti. i dbet uncto adhibi io
ungut loca .v. sensuu. s. ocli p uisu au
res p audie. naes p odoratu. os p gustu
man p tactu q ipulpis digitor pcipue
uget. set p appetitiua ungut aqb3dam
renes. p motiam ungim peds q st pncipa
li ei instrm et qz p pn e sgtiua io illa
uncto ab oib; obsuat. q fit ad .v. s. q. d
necitate sacmti. set quida no suat alias
quida uo illa suat q ad peds q no q ad re
nes qz appetitiua et motia st sa prim. Ad
1. g. dd qd cogitato acorde no exit n palis
ymaginatom que e mot assu seus ut
dz in .ij. d aia q io cor no e pma radix co
gitatiois f organu sp. n qten cor e pn
toti cor set h pn e radix remota. Ad ij.
dd. q itntes debet acquirere pitatem
set exeutes dbent ea pgae q io exeutes
dbet iungi null ptib; qb3 sstig pitate

cor' mentis comigat. C ad tertiu dr q s quorunda osuetudine sit iterib; pp h qd ibi iniget marie ocup'. set appetit' no e pma in dix ut dem e. C ad iiij. dr qd organa corpis quib; act' peti exerent sc peds 7 man' 7 ling' quib; 7 uncto exhibe. et mb' geitalia qb; pp i iudicam illar peiu 7 honestate sacm ti no dbet uncto adhibi. Ad. 3. q. dr qd mu tilati iugi dbet quto ppinqus ee pot ad ptes illas igb; uncto fi dbulat q' quis no haunt mebr hnt tn pos aie que ill mb's debent. saltem i iudicat et intius peccare posset. pea que ad ptes illas ptinet. quis uis no exius et p h patet soluto. ad oba.

Ad. e. sic poe ur. qd h sacmt n dbut itari quia digor e uncto que sit hoi q que sit lapidi set uncto altais no itat. n al tare illd fuit fractu g n uncto exma que adhibet. hoi dbet itari. C p' post ultim nu e. set h uncto dr exma g n dbet itari. C set g h sacmtu est queda. spual' curato pmod curationis corpalis exhibita. set curato corpalis itat g et h sacmt itari pot. Vlet ur qd in ead ifmitate. itari no dbet q' um mo bo no debet n una me. set h sac e quedam spual me. g o unu mor no debet itari. C p s h. a s infir. posset tota die. iungi set in eod morbo itari posset iuncto q e abs du. C set g e qd alu morb. diu durat pt sacmti pceptom et sic reliqas pceor ghuc g eis pncipalit dat h sacmt g dbet itato iungi. Responsio dr. ad. i. q. qd nllm sacmt nz sacmt q ht effcm ppetuu dbet itari. q' ostedet sacmtu no fuisse efficax ad fcm illu effcm 7 sic fieret iniuria illi sacmto sacra mtu aut qd ht effcm no ppetuu pot itari sine iiuria ut effcs dpditus itato recupet et q' sanitas mtis 7 corpis que sc effcus h sacmti posset amti postq fuer psacmt efficacia io p h sacmt siue sui iiuria itari pot. C ad pm g. dr. qd i uncto lapid sit adipi altaris osecrtom q e ppetuo i lapid qm diu altare mact. et io no pot itari set h uncto no fit ad osecrtom homis cui no ipmat carace 7 io no e simile. C ad ij. dr q i qd s extima hoi e exm qm s uitate no e extmu 7 sic dr sacmtu h exma uncto q' no dbet dai n ill' quor mors e ppinq s extimatom homu. Ad. ij. q. dr. qd h sac mt n respicitm infirmitate set 7 ifmita tis statu q' no dbet dai n infirmis qui s huana extimatom. uidet morti appinqre

queda g ifmitates no st diutne ut sim eis dat h sacmt tuc ho cu ad statu illum puciat qd sit in piculo mortis no recedet a statu illo n i ifmitate curata et i tm no dz iungi. set si residuu paciat. eit a in firmitas 7 potit fi alia iuncto queda uo st egtudines diutne sic ethica et ydropis ethi paralib; n dbet fi iuncto n qu uident p duce. ad piculu mortis 7 si ho illu ait eua dat ead infirmitate durante et itm ad si silem statu pilla ifmitate reducat itm pot iungi. q' ia e. q. ali ifmitatis stat quis n sit alia ifmitas simpl. C et p h p3 solo ad olu

Pret pmissa qe. uidet q male ordiet q' pa h sacmtu exeutib; dbet. deberet ultio ppoi. et dr qd a duo que sex ordi nat ad bonu omue ecce ul toti huane spei. bo aut uni e p' qm bonu multoru q ex singlis bois osgit unu h sac dbuit ultio poni int illa que ordinat ad bonu uni p et an illa q ordinat ad bonu multitudis que dr pmil q' eo solo impmit carace et dat. spc. s. plei ad rob. capita regu et po tifica ungut. o e qd reges no ungut s co suetudinem ecce esinate i capite set oleo in sepl. et dr qd illa uncto reg no e sac et io s diusas osue pot diusi mod fi. ul dr q e expoend reg ul pontifici. i. eor qui hnt sacdotiu regale ut p eod sumat unq3 gens. C set ex otemptu et neglia. o negli gentia i huis q no sit d neccitate salutis n e dampbil. h aut sac no e d neccitate sa lutis et dr q h mag accipi e copulatiue qm disiuctiue. no. n. q h negligentia set negligeta ex otemptu pcedes l otemptu in duces dapl e. no pot ofici. n pane osecto no qd pmis osecr sit in sacmti. set qd ipe pais osecr sit sacmt

Nunc ad osidacone sac ordis qe. postq dterminauit mag que ordinat i re mediu uni p. h dtmiat d sacmtis q or dinat i remediu toti ecce et diuidit m p d. i pa dtmiat d sacmto ordinis. qd ordi nat ad spuale mltipli 7 gubnatom ecce infra d itio q ordinat ad multipli tile fidelium .xxvi. d. ibi cu aut sacmta qe. pa dtmiat d sacmto ordis i pa d ofentib; h sacmt d. xxv. solet q qm si hitici. pma in. d. i pa dtmiat d ordinib; infra de qb;da officis 7 dignitatib; que ad ordies osequt l. st et a qda no ordinu qe. pa m

d. i. prius determinat de ordinibus distinctis. ibi quid esse commune habeant. i. si autem queratur quid sit et cetera. Prima m. d. i. prima ponit numerum distinctionum ordinum. ibi secunda de eis prosequitur. i. in sacramento quoque septiformi et cetera. esse primum tamen facit. primo ponit numerum ordinum. secundo effectum quem habent in suscipientibus. i. illi vero in quorum membris et cetera. tertio conditiones quas in eis requirit. i. tales autem ad ministerium. et cetera. in sacramento quoque et cetera. hic prosequitur de ordinibus et est hic tamen facit. in primo determinat quoddam quod preexigitur ad ordines. s. corona. secundo de ipsis ordinibus prosequitur. i. hostiarii idem et cetera. tertio quandam divisionem ordinum dicit. i. cumque omnis spiritualis et cetera. secunda pars in vii. partes dividitur secundum quod de vii. ordinibus prosequitur. que partes patent infra. set et alia quedam et cetera. hic determinat de nominibus quibus non ordines set dignitates vel officia exprimuntur et est hic duo facit. primo determinat de nominibus dignitatum. secundo de nominibus officiorum. i. vates autem et cetera. est primum tamen facit. primo exponit nomine quod ad dignitatem pertinet. secundo ponit eius distinctionem. i. ordo autem episcoporum et cetera. tertio ponit distinctionis originem. i. hanc autem distinctionem et cetera. vates autem quasi mentes et cetera. hic exponit diversa nomina officiorum et est hic tamen facit. primo exponit diversa officiorum nomina. secundo de quibusdam officiis se habere debeant. i. hiis vero et cetera. tertio exponit nomen misse ad quam officia distincta requiruntur. i. missa autem dicitur et cetera.

Hic est triplex questio. Prima de ordine in communi. secunda de distinctione ordinum. tertio de hiis que sunt ordinibus annexa. Circa primum queruntur tamen. primo de ipso ordine. secundo de eius effectu. tertio de recipiente ipsum.

Ad primum sic proceditur. videtur quod ordo in ecclesia esse non debeat. ordo enim requirit subiectionem et prelationem set subiectio videtur repugnare libertati in qua vocati sumus per Christum. ergo ordo in ecclesia non debet esse. Preterea ille qui in ordine constituitur alio superior sit set in ecclesia quilibet debet se alio inferiorem reputare. Phil. ii. superiores invicem arbitrantes ergo non debet esse in ecclesia ordo. Preterea ordo invenitur in angelis propter distinctionem eorum in donis naturalibus et gratuitis. set omnes homines sunt in natura unius gradus et quis donis eminentius habeat ignotum est. ergo in ecclesia ordo esse non potest. Set contra Ro. xiii. que a deo sunt ordinata sunt. set ecclesia a deo est. quia ipse eam edificavit sanguine suo. ergo ordo in ecclesia esse debet. Preterea status ecclesie est medius inter statum nature et glorie. set in [illegible] invenitur ordo quo quidam aliis superiores sunt et similiter in gloria ut patet in angelis. ergo in ecclesia debet esse ordo. Ulterius videtur quod in diffinitione ordo male diffinitur in dicitur quod ordo est signaculum quoddam

ecclesie per quod spiritualis potestas traditur ordinato et cetera. non debet poni genus totius set character qui per signaculum exponitur. in assignata diffinitione est pars ordinis quia dividitur contra id quod est res tantum vel sacramentum tantum. cum sit res et sacramentum. ergo signaculum non debet poni quasi pars generis ordinis. Preterea sicut in sacramento ordinis imprimitur character ita in sacramento baptismi set in diffinitione baptismi non ponitur character. ergo nec in diffinitione ordinis poni debet. Preterea in baptismo quedam spiritualis potestas datur accedendi ad sacramenta et iterum est quoddam signaculum cum sit sacramentum. ergo hec diffinitio conveniret baptismo et sic inconvenienter assignatur de ordine. Preterea ordo relatio quedam est que in utroque extremorum salvatur. extrema autem huius relationis sunt superior et inferior. ergo inferiores habent ordinem sicut et superiores. set in eis non est aliqua potestas preeminens qualis ponitur hic in diffinitione ordinis ut patet per expositionem sequentem ubi ponitur pro modo potestatis que invenitur. diffinitio hec ordo. Ulterius videtur quod ordo non sit sacramentum sacramentum enim ut dicit hugo de sancto victore est materiale elementum set ordo non nominat aliquid huiusmodi set magis relationem vel potestatem quia ordo pars potestatis est. ergo non est sacramentum. Preterea sacramenta non sunt de ecclesia triumphante set est sacramentum. Preterea sicut prelatio spiritualis que est ordo traditur cum quadam consecratione. ita et prelatio secularis quia et reges inunguntur ut dictum est. set regia dignitas non est sacramentum. ergo nec ordo de quo loquitur. set contra est quod ab omnibus numeratur inter vii ecclesie sacramenta. Preterea propter quod unumquodque tale et illud magis. set propter ordinem efficitur homo dispensator aliorum sacramentorum. ergo ordo magis habet rationem quam sit sacramentum quam alia. Ulterius videtur quod forma huius sacramenti inconvenienter exprimatur quia sacramenta efficaciam habent ex forma. set efficacia sacramentorum est ex virtute divina que in eis secretius operatur salutem. ergo in forma huius sacramenti debet fieri mentio de virtute divina per invocationem trinitatis sicut in aliis sacramentis. Preterea imperare est eius qui habet auctoritatem. set auctoritas non residet penes eum qui sacramenta dispensat set ministerium tantum. ergo non debet uti imperativo modo ut dicatur sic accipite vel accipite hoc vel illud an aliquid huiusmodi. Preterea in forma sacramenti non debet fieri mentio nisi de illis que sunt de essentia sacramenti set usus potestatis accepte non est de essentia huius sacramenti set consequitur ad ipsum. ergo non deberet mentio de eo fieri in forma huius sacramenti. Preterea omnia sacramenta ordinant ad eternam remunerationem. set in formis aliorum sacramentorum non fit mentio de remuneratione. ergo nec in forma huius sacramenti debet de ea fieri mentio sicut sit cum dicitur habituri partem sicut fideles et cetera. Ulterius videtur quod hoc sacramentum non

hat materiam q2 in omni sacrameto q h(abe)t
m(inister) ut operans i sacramento e in m(inisterio) s(e)t in reb(us)
in(ani)mib(us) q h(ic) adhibentur· sic s(un)t claues candela
b(aculus) et h(uius)m(od)i no u(idetu)r ee aliq(ui)d ut sanctificandi g(rati)o no
h(abe)t m(inister) ¶ ¶p(raeterea) in isto sacramento co(n)fert(ur) plenitudo
gr(ati)e septiformis ut infra d(icetu)r sic i co(n)firma
tio(n)e s(e)t in co(n)firmationis p(er)exigit sanctifica
tio(ne)m cu(m) g(rati)o ea que in h(oc) sacramento uident(ur)
ee in(ani)ma no sit p(ro)sanctificata u(idetu)r q(uod) no sit
in h(oc) sacramenti ¶ ¶p(raeterea) i quolibet sacramento h(abe)nte
m(inist)ru(m) req(ui)rit(ur) co(n)sens(us) m(inistri) ad eu(m) qui suscipit
sacrament(um)· s(e)t ut a q(ui)b(us)d(a)m d(icitu)r co(n)sens(us) deo(rum) in(ani)m(a)lium
ab eo qui suscip(it) h(oc) sac(ramentum) n(on) e(st) d(e) necc(ess)itate sa
cramenti· s(e)t solu(m) porrectio g(rati)e p(ro)cedere res in(ani)m(ata)s
no s(un)t in h(oc) sac(ramen)to ¶ ¶s(e)t co(n)tra q(ui)a o(mn)e sacrament(um) co(n)sistit i
reb(us) et u(er)b(is)· s(e)t res i quolibet sacramento s(un)t
in ip(s)i(us) g(rati)o et res que i hoc sacramento adh(ibe)ntur
s(un)t in h(oc) sac(ramen)to ¶ ¶p(raeterea) pl(us) req(ui)rit(ur) ad dispensand(um) sac(ra)
menta q(ua)m ad suscipie(ndum) bap(tismum)· s(e)t bap(tismus) i quo dat(ur)
potestas ad suscipiend(um) sacramenta indiget m(inistro)
g(rati)o et ordo in quo dat(ur) potestas ad ea dispensa(n)
da ¶ **Responsio** d(icendu)m· ad· i· q(uod) q(ui)a d(eu)s sua op(er)a i sili
tudine sui p(ro)duce uoluit q(uan)t(u)m possi(bi)le fuit
ut p(er)fecta ee(n)t et p(er) ea co(n)g(nos)ci posset et io ut i
suis op(er)ib(us) rep(re)sentaret(ur) no solu(m) s(ecundu)m q(uo)d in se
e· s(e)t et s(ecundu)m q(uo)d aliis i(n)flu(it) h(un)c lege(m) n(atura)le(m) po
suit o(mn)ib(us) ut ultima p(er) me(dia) p(er)ficerent(ur) et media
p(er) p(ri)ma· ut dy(onisius) d(icit) et io ut ista pulcritudo
eccl(es)ie no d(e)eet posuit ordine(m) in ea ut q(ui)da(m)
aliis sacramenta tradere(n)t suo mo(do) d(e)o in h(oc) assi
mulati· q(uasi) d(e)o coop(er)antes sic et in corp(or)e n(atura)li
q(ui)da(m) m(em)b(ra) aliis i(n)fluu(n)t ¶ ¶ad· i· g(rati)o d(icendu)m q(uo)d s(u)b
iectio s(er)uitutis repug(na)t lib(er)tati que s(er)uit(ur)
e(st) cu(m) q(ui)s d(omi)nat(ur) ad sui utilitate(m) s(u)biectis ute(n)s
tal(is) aut(em) s(u)biecto n(on) req(ui)rit(ur) i ordine p(re)l(ati)o(rum) qui
p(re)sunt salute(m) s(u)bditor(um) q(ua)erere d(e)bet n(on) p(ro)p(ri)a(m)
utilitate(m) ¶ ¶ad ij· d(icendu)m q(uod) q(ui)lib(et) d(e)bet se repu
tare i(n)feriore(m) m(er)ito s(e)d n(on) offi(ci)o· ordines au(tem)
officia q(ui)da(m) s(un)t ¶ ¶ad 3· d(icendu)m q(uod) ordo in angelis
no atte(n)d(itu)r s(ecundu)m distinctio(ne)m n(atur)e n(on) p(er)occas(i)o(ne)s
ad distinctio(ne)m n(atur)e s(ed) ei(u)s distinctio gr(ati)e atte(n)
d(itu)r aut(em) p(er) se· s(ecundu)m distinctio(ne)m i gr(ati)a· q(ui)a eor(um)
ordines respiciu(n)t· p(ar)ticipatio(ne)m diuinor(um) et co(m)
municatio(n)is i statu glorie q(uae) e(st) s(ecundu)m m(en)sura(m) gr(ati)e finis
q(uasi)· gr(ati)e finis et effect(us) q(ui)da(m) mo(do)· s(e)t ordines
eccl(es)ie militantis respiciu(n)t p(ar)ticipatione(m)
sacramentor(um) et co(m)municatio(ne)m q(uae) s(un)t ca(usa) gr(ati)e et q(ua)si
m(o)d(o) gr(ati)a(m) p(re)cedu(n)t et sic n(on) e(st) d(e) necc(ess)itate s(acramen)
tor(um) ordinu(m) gr(ati)a g(ra)tu(m) faciens s(e)t solu(m)
potestas dispensandi· sac(ramen)ta et p(ro)p(ter) h(oc) i ordo no
atte(n)d(itu)r· p(er) distinctio(ne)m g(rati)e g(ra)tu(m) facie(n)tis s(e)d p(er)
distinctio(ne)m potestatis ¶ **Ad**· ij· q(uod)· d(icendu)m q(uod) diffi(niti)o q(ua)

magis d(e) ordie(m) po(n)it co(n)(ue)n(i)t ordini s(ecundu)m q(uod) e(st) eccl(es)ie
sacrament(um) et io duo po(n)it· sig(nu)m exterius s(c)i(li)c(et) signaculu(m) q(uo)d
da(tur) ext(er)i(us)·i· signu(m) q(uo)dda(m) et effectus interior i(d est)· quo
sp(irit)ual(is) potestas e(st) ¶ ¶ad p(ri)m(u)m g(rati)o· d(icendu)m q(uo)d signaculu(m)
no po(n)it(ur) h(i)c p(ro) caractere i(n)teriori· s(e)t p(ro) eo q(uo)d ext(er)i(us)
g(er)it(ur)· q(uod) e(st) sign(u)m i(n)terioris potestatis et ca(usa)· et sic q(uod)
su(m)it(ur) caract(er) in h(ac) diffinitio(n)e s(e)c(un)d(u)m p(er) interiori
caractere· su(m)met(ur) no ee(n)t incon(ueniens)· q(ui)a diuisio sacramenti
i illa t(ame)n no e(st) in p(ar)tes integ(ra)l(e)s p(ro)p(ri)e loq(ue)ndo
q(ui)a illud q(uo)d e(st) res t(antu)m no e(st) d(e) ee sacramenti· q(uod) est
s(ecundu)m sac(ramentu)m t(antu)m tra(n)sit et sacrament(um) in d(icitu)r· u(nde) relinq(ui)t(ur)
q(uod) ip(s)e caract(er) interior· sit ess(entia)l(ite)r et p(ri)ncipalit(er)
ip(su)m sacrament(um) ordis ¶ ¶ad ij· d(icendu)m q(uod) bap(tismus) q(ua)uis
i eo co(n)ferat(ur) q(uae)da(m) sp(irit)ual(is) potestas recip(ien)di q(uae)da(m) sac(ra)
menta ro(ati)o(n)e cui(us) caracte(re)m i(m)p(ri)mit no t(ame)n h(oc) e(st)
ei(us) p(ri)n(cipa)l(is) effectus s(e)t ablutio interior p(ro)p(ter) q(uo)d bap(tismus)
fiet s(ecundu)m p(ri)ori ca(usa)· no p(er)exist(en)te s(e)t ordo potesta
te p(ri)n(cipalite)r· i(m)portat et io caract(er) qui e(st) sp(irit)ual(is)
potestas po(n)it(ur) i diffi(niti)o(n)e ordis no aut(em) i diffi(niti)o(n)e
bap(tismi) ¶ ¶ad 3· d(icendu)m q(uod) in bap(tism)o dat(ur) q(ui)da(m) sp(irit)ual(is) po(tentia) ad
recip(iendu)m et ita q(ui)da(m) mo(do) passiua potestas aut(em) p(ro)p(ri)e
no(m)i(n)at po(tentia)m actiua(m) cu(m) aliq(ua) p(re)mine(n)tia et io h(ic)
diffinitio bap(tism)o n(on) co(m)petit ¶ ¶ad· iiij· d(icendu)m· q(uod) nom(en)
ordis d(upliciter) accip(itu)r· q(uia) q(uando)q(ue)·n· sig(nifica)t ip(su)m rela(tione)m et sic e(st)
t(antu)m i i(n)feriori q(uae) in sup(er)iori ob(ui)o tang(itu)r et sic no accip(itu)r
h(ic)· alu(m) aut(em) accipit(ur) p(ro) ip(s)o g(ra)du q(ui) ordie(m) p(er) se
mo(do) acceptu(m) facit et q(ui)a ratio ordis p(er)tinet est
relatio i(n)uenit(ur) p(ro) u(t) aliq(ui)d sup(er) alt(eru)m occ(urr)it
io h(ic) g(ra)d(us) emine(n)s p(er) potestate(m) sp(irit)uale(m) ordo no(m)i(n)at(ur)
Ad· 3· q(uod)· d(icendu)m q(uod) sac(ramentu)m ut ex d(ict)is patet nil a(liud) e(st) q(ua)m
q(ui)da(m) sanctifica(tio) ho(m)i(n)i exhibita· cu(m) a(liquo) sig(n)o uisi(bi)li· u(nde) cu(m)
in susceptio(n)e ordis q(ui)da(m) co(n)secratio ho(m)i(n)i adhibeat(ur)
p(er) uisi(bi)lia sig(na) co(n)stat ordie(m) sac(ramentu)m ee ¶ ¶ad· i· g(rati)o· d(icendu)m
q(uod) q(ua)uis ordo i suo ordine no exp(ri)mat ad
in(ani)m(a)le el(emen)tu(m)· t(ame)n ordo no co(n)fert(ur)· sine aliq(uo) el(ement)o m(ateria)li
¶ ¶ad ij· d(icendu)m q(uod) potestates p(ro)portionari d(e)bet ill(is) ad que
s(un)t ex co(m)municatio aut(em) diuinor(um)· ad q(ua)m dat(ur) sp(irit)u(ali)s
potestas no sit i(n) a(n)gelis p(er) a(liqua) sensibilia sig(na) sic(ut)
i ho(m)i(n)ib(us) co(n)ting(it) et io potestas sp(irit)ual(is) q(uae) e(st) ordo n(on) ad
hibet(ur) a(n)gelis cu(m) a(liquibus) q(ui)b(us) signis uisibilib(us) sic(ut)
i ho(m)i(n)ib(us) et io in ho(m)i(n)ib(us) e(st) ordo sacramentor(um) s(e)t non
i a(n)gelis ¶ ¶ad· 3· d(icendu)m q(uod) no o(mn)is b(e)n(e)dictio ho(m)i(n)i
adhibe(tur) u(e)l co(n)secratio e(st) sacrament(um) q(ui)a et monachi et abb(at)es
benedica(ntu)r t(ame)n ille b(e)n(e)dictio(n)es n(on) s(un)t sac(ramen)ta et sil(ite)r n(on)
regalis i(n)unctio q(ui)a p(er) h(uius)(modi) b(e)n(e)dictio(ne)m no ordi(n)at(ur)
aliqui ad dispe(n)satio(ne)m diuinor(um) sacramentor(um) sic(ut) per
b(e)n(e)dictio(ne)m ordis et io no e(st) sil(ite)r ¶ **Ad**· 9· q(uod)· d(icendu)m
q(uo)d h(oc) sacr(amentu)m p(r)i(ncipa)l(ite)r co(n)sistit in potestate t(rad)ita
potestas au(tem) a potestate t(ra)ducit(ur) sic(ut) sil(e) ex sili· et
it(e)m potestas p(er) usu(m) i(n)notescit q(ui)a po(tentia) notificat(ur)
p(er) act(us)· et io in for(ma) ordinis exp(ri)mit(ur) usus ordis
p(er) actu(m) qui i(n)iu(n)git(ur) et exp(ri)mit(ur) t(ra)ductio potestatis

p imperatiuu modu. Ad p. g. dd. qd alia sacr
menta no ordinant pri adeffectus siles potestati
set q tm adsacramenta dispensant sic h sacrm
ordo h sacrm e. q. q dr gitato uniuota. vn
i aliis sacramentis exprimit. ad expte dic utu
tis cui effectus sacramenti assilat. no aut i h sacr
mento q uis i epo qui e minist h sacramenti no
sit auctas r collatois h sacramenti tn ht aliq
potestate r potestatis ordis que oft pipm in
qnt a sua potestate dinat. Ad. 3. dd qd usus
potestatis e effectus potestatis ignite cae efficie
tis 7 sic no ht qd i distinctoe ordis poat. s3 est
quoda m cu ignite cae fit ordo p hnc rom pot
poni i distinctioe ordinis. Ad. v. q. dd qd m
exius i sacris adhita sigt utute i sacramentis
agete extinseco oio aduenire. vn cu effectus
p h sac. s. caract no pticipet adalia opoz
illi qui adsacrm accedit sic eat ipma set
oio extinseco adueniat opetit ei mm hre tn
diuisi mod abaliis sacramentis q mm hnt qr h
qd i sacramento oft malis sacramentis dinat tm
ado. no amistr qui sacrm dispesat. s3 i q i
h sacro tor. s. spual potestas dinat 7 abeo q
sacramentu dat. sic potestas impfca apfca 7 io
effica alioz sacrdoz prin osistit i m q in
diam utute sigt 7 gtinet ex sanctificatioe prin
stiu adhita set effica h sacramenti prin residet
penes eu qui sacr dispesat. m au adhibe r
mag ad eminiad potestate q i eoz ptical ab
hnte ea oplete q ad potestate dandam q p3
ex h qd m opetit usui potestatis. Set p h p3
solo ad. 1. Ad. ij. dd q m i aliis sacramentis
oz sanctificate p utute qm gtinet set no est
ita i pposito. Ad iij. dd q sustinedo i deim
appet exdeis cu es. qr. n. potestas ordis n acci
pr amissio set cu io porrecto m e mag
de eem sacramenti qm tact. tn ipi ulu for in
det ostede qd act m sit d eem sacramenti qr de
accipe h ul illd

Ad. ij. sic pce. ur. qd i h sacramento ordinis
no oferat gram gtu faciet qr omunit d
q sacramentu ordis ordinat q dcm ignorani. s3
h ignorantiam n dat gram gratu facies set g
gtis data qr gra gtu facies mag respic af
fctm g m h sacro ordis no dat gra gtu fa
ciens. Cp ordo distinctiom i portat set m b
ec no distinguit p gram gtu faciete. s3 p gm
gtis data d q. dr. 1. coz. xij. dices gtz sr g
i ordie n dat gra gtu faciet. Cp nulla ea p
suppont effcm suu set in eo qui accedit ad
ordies psuppont g p qm fit ydoneus. ad
executiom ordis g tal g n oft i ordinu col

latioe. Set q. sacr no le efficiut q figurant
set ordo prnum septenariu sigr. vij. dona. s. s.
ut m lit dr. g dona. s. s. que no sr sine gra
gre facie. in ordie dant. Cp ordo e sacrm no.
le. set i distinctioe tal sac ponit ut gre ea existat
g eat gm i suscipiente. Vltius ur q i sacrm
to ordis n imprimat caract quitu ad ois ordies
quia caract ordis e queda spul potestas set
quida ordies no ordinat n ad quosda act
corl s. s. hostiau 7 acoliti g i eis no i primit
caract. Cp omis caract e indelebil g per
petuitatem ho ponit i tali statu aquo n possit
recede. set illi qui hnt ads ordies poss licite
redire ad laicatu g n i primit caract i omib
ordib. Cp ut. s. d. e. dcm e pcaracte ho asc
bit ad ad sacramenti dand ul accipiend. set ad
susceptom sacramentoz sufficient ho ordinat
pcaracte baptle. dispesator aut sacramentoz
n ostituit ho n i ordie sacerdotali. g i aliis
ordib n i primit caract. Set q omne sacramentu
i quo no imprimit caract e itabile. set nlls
ordo e itabil g i qlibet ordie i primit caract.
Cp caract e sign distinctiuu. set i quolibet ordi
ne e aliq distincto g quilibet ordo i primit
caractem. Vltius ur q caract ordis n psupponit
caractem baptle ~~q pcaractem~~ ordis ho effi
cit dispesator sacramentoz pcaractem baptle
susceptiuu eoz dm. set potestas actiua n psup
ponit d necitate passiua qr pot ee sn ea sic
p3 i deo. g caract ordinis n psuppont d neci
tate caractem baptle. Cp pot otinge qd as
n sit bapt q sr baptizatu extiat pbabili sig
tal ad ordies accedit no oseqr caractem
ordis si caract ordis psuppont baptlem. 7 sic
ea que faciet ul i osectioe ul i absolu
tioe nich eet et m h eccia decipiet q est
ingens. Set q baps e ianua sacramentoz
g cu ordo sit qdda sacramentu psupponit
baptm. Vltius ur q psuppoat d necitate
caractem ofinationis qr in hiis q sr ordi
nata adiuice. sic mediu psuppont prm
ita ultm psuppont mediu set caract co
finationis psuppoat baptle. q. prmu g ca
ract ordis psuppont caractem ofinationis
q. mediu. Cp q ad as ofinados ponut p.
dbet maxie ee fini set illi q sacramentu ordis
suscipiunt sr alioz ofinatores g ipi maxie
dbet hre sacrm ofirmis. Set q apli receperut
potestate ordis an asceslione. Jo. xx. u dcm e
eis accipite. s. s. set ofinati sr post ascesiom
paraclitu. s. s. g ordo n psuppont ofinatoz.
Vltius ur q caract uni ordinis psupponat

de necitate caractem alti ordinis qr maior
gienta e ordis ad ordine. qm ordis ad
aliud sacmt. set caract ordis psuppoit
caractem alteius sacmti. sic bap g mlto
fort caract ordis psuppoit caractem alti
sacmti. sic bap g mlto fort caract unius
ordinis psuppoit caractem alti. Cp ordigs
sr quidi gd set nlls pot puenire ad postio
re gdu n p prore gscendit g nlls pot
suscipe caractem. ordis seqtis. n pus
accipiat ordiem pcedete. C set g siomta
r aliqd i sacmto qd sit de necitate sacm
ti or qd sacmt iter. set sias suscipiat sb
seqte ordiem pmisso po no reordinat.
set gft. qd decerit f statuta canon g
pcedens ordo no e de necitate seqtis Re
sposio dd. ad. i. q. qd di pfca sr opa ut
dr deut. xxxij. et id auctor dat po a dimit
dant. ea pque execucio illi po pt ogrue
fi et h i mislib pz qr aialib dat mebra
quib aie po posst exire i act suos n sit d
fais expte m. sic aut gra gtum faciens
est necca ad h qd ho digne sacmta reci
piat. ita q ad h qd ho digne sacmta di
speset g io sic i bapo p q ho fit susceptiuus
alior sacmtor dat gra gratu facies ita
i sacmto ordis p qd ho ordinat adalior
sacmtor dispesatom C ad. i. g dd. qd or
do dat n i remediu uni p set tot ecce
un qd dr g ignorantiam dat. no e itelliged
ita qd psusceptom ordinis pellat igno
rani insuscipiente set qr suscipies ordi
ne pficit ad pellend ignoiam inplebe C ad
ij. dd qd q uis dona gre gtu facientis
si couenienta omib mbris ecce tn illor
act donor f q atted distictio i mbris
ecce ydoeus susceptor as ee no pot n cau
tas assit. que quidm sine gra gtu fact
ee no pot C ad tiu dd qd ad execucom
ydoeam ordinu no suffiat boitas qlisqz
s requirit boitas excelles ut sic illi qui
ordine suscipiut sup plebe gstituunt
gdu ordis ita et supiores sic mito scita
tis g io pexigit gra que sufficiebit ad h
qd digni erat qd comunicarent i plebe xpi
set gft i ipa susceptoe ordis ampli gre
uni p qd ad maiora reddat ydoei A d. ij.
q. dd. q ct h fiut e oppio quida. n. dixut
qd h qd in solo ordie sacdotali caract ip
mit set h n uir uim qr actu dyaconi nlls
pot execere. licite n dyacon q ita uir qd
hat aliq spuale potate i dispesatoe sa
cramentor q alii no hnt et pp h alii dixut
q in sacr ordinib i pmit caract no aut in
inferiorib set h itm n e qr p qlibet ordi
ne as gstituit s plebe i aliq gdu potatis
ordinate ad sacmtor dispesatom vn cu
caract sit signu distictiuu ab aliis oportet
qd i oib caract i pmat. e q signu e q p
petuo manet. et nuq reitat g h e eccia
oppio que comunior e C ad pm g dd. q qui
libet ordo ul ht actu circa ipm sacmt h ul
ht ordine ad sacmtor dispesatom sic ostia
rii hnt actu admittendi. hoies ad diuor sac
mtor i spectom g sic d aliis g io i oib req
rit spualis potas C ad. ij. dd qd qntuqz ho
ad laicat se transferat sp tn manet i eo caract
q pz ex h q sitm ad laicatu reuitit no itey
ordine q hueit suscipiet C ad tiu dd sic
ad pm A d. iij. q. dd qd n pot ad recipe e
receptiua pom n ht peraractem aut bapte
efficit ho receptiuus alior sacmtor vn q
caractem bapte. n ht nllm altm sacmt
suscipe pot g sic caract. ordis baplem ca
ractem psuppoit C ad. i. g. dd q i eo q ht
pom actiaz. a se po actia n psuppoit passi
ua set i eo qui ht pom actiam. ab alio p
exigit ad actiam pom. po pussiua q recipe
posit pom actiam C ad ij. dd q talis si ad
sacdotiu pmoueat n e sacdos n gficere pot
n absoluere i foro pnali. vn f canoes dter
bap. i stato g ordinat. g si in epm pmoueat
illi qs ordinat no hnt ordiem set tn pie
cedi pot q qntu ad ultios effcus sacmtor
sum sacdos suppleret defcm et qd n pmitet
h latere qd picm ecce inmere possz A d. iiij.
q. dd. qd ad susceptom ordinis pexigitur
ad. q. d necitate sacmti. et ad de ogruitate
de necitate. n. sac exigit q ille q accedit ad
ordines sit ordinis susceptis q gpetit ei
p bap. g io caract bap psuppoit de necitate
sac. ita qd si n eo sac ordinis gfici n pot
set de ogruitate reqrit omis pfecto p qm
as reddat ydoneus ad execucom ordis g uni
d istis e ut gfirnac sit g io de ogruitate ca
ractem gfirmatois psuppoit g no de necita
te C ad pm g dd qd no e silis hitudo h
medii adulti g pmi admediu qr p carac
tem baplem fit ho susceptiuus sacmti co
firmatois fit ho su no aut p caractm cofir
matois fit ho susceptiuus sac ordinis
g io no e silis ratio C ad ij. dd qd io illa

pced. de ydoneitate quantum ad cogitatem. Ad
v. q. dicendum quod non est de necessitate superiorum ordinum
quod aliquis ordines minores prius habeat quia potestates sunt
distincte et una quantum est de sui ratione non requirit aliam
in eodem. Secundo quia in primitiva ecclesia aliqui ordi
nabantur in presbiteros qui prius inferiores ordines
non susceperunt et tamen poterant omnia que inferiores
ordines possunt quia inferior potestas comprehenditur in
superiori virtute sicut sensus in intellectu et ducatus in
regno. Sed postea per constitutionem ecclesie determinatum
est quod ad maiores non se ingerat qui prius in
minoribus officiis non se humiliavit et tamen est
quod qui ordinatur psaltum prectermissis non reor
dinantur. sed id quod omissum fuerat precedentibus
ordinibus eis confertur. Ad primum ergo dicendum quod mag
conveniunt ordines adinvicem secundum similitudines
speciei quam ordo cum baptismo. sed secundum proportionem potentie ad
actum magis convenit baptismus cum ordine quam ordo
cum ordine quia per baptismum acquirit homo potentiam passi
vam recipiendi ordines. non autem per ordinem
inferiorem datur potentia passiva recipiendi maiores or
dines. Ad ii. dicendum quod ordines non sunt gradus qui
occurrunt in actione una vel in uno motu ut
oporteat adultimum per primum devenire. sed sunt
sicut gradus in diversis rebus constituti. sicut est gradus
inter hominem et angelum non oportet quod ille qui sit
angelus prius fuerit homo. similiter et est gradus inter caput
et omnia membra corporis non oportet quod illud quod est caput fuerit
prius pes et similiter est in proposito.

Ad tertium sic proceditur. videtur quod in suscipientibus ordinem
non requiritur bonitas vite quia per ordines
aliquis ordinatur ad dispensationem sacramentorum. sed
sacramenta possunt dispensari a bonis et malis. ergo non
requiritur bona vita. Preterea non est magis ministerium quod
deo in sacramentis exhibetur quam quod ipsi personaliter ex
hibetur. sed a ministerio ipsius corporalis non repulit deus
mulierem peccatricem et infamem ut patet luce vii.
ergo nec a ministerio eius in sacramentis tales sunt amovendi.
Preterea per omnem gratiam datur ad remedium contra peccatum. sed
illis qui habent peccatum non debet aliquod remedium
denegari. quod eis valere possit cum ergo in sacramento
ordinis gratia conferatur. videtur quod debeat etiam peccatoribus
hoc sacramentum dari. Sed contra levi. xxi. homo de semine
aaron. qui habuerit maculam non offeret pa
nes coram domino nec accedat ad ministerium eius.
Sed per maculam ut glosa dicit omne vicium intelli
gitur. ergo ille qui est in aliquo vicio irretitus non debet
ad ministerium ordinis adhiberi. Preterea Ieronimus dicit quod non
solum episcopi et presbiteri et dyaconi debent magno
opere providere ut cunctum populum cui presidet conversa
tione precedant verum etiam inferiores gradus et omnino qui

divino oraculo serviunt quia vehementer ecclesiam dei
destruit meliores esse laicos quam clericos. ergo
in omnibus ordinibus requiritur sanctitas vite. Ulterius
videtur quod requiratur scientia totius sacre scripture. quia ille debet
habere legis scientiam a cuius ore lex requiritur. sed legem
requirunt ab ore sacerdotis ut patet. mal. ii. ergo
ipse debet habere totius legis scientiam. Preterea i. pe. i. parati
semper ad satisfaciendum omni poscenti nos rationem
de ea que in nobis est. fidei et spei. sed reddere rationem de
hiis que sunt fidei et spei est illorum qui perfectam
scientiam sacrarum scripturarum habent. ergo talem scientiam
debent habere illi qui ponuntur in ordinibus quibus
predicta verba dicuntur. Preterea nullus congrue legit qui non
intelligit quod legit quia legere et non intelligere est
negligere ut dicit cato. sed ad lectores qui est
quasi infimus ordo pertinet legere. ut etiam intelligant
dicunt ergo ad eos pertinet habere totius veteris testamenti intellectum
et multo fortius ad alios superiores ordines. Sed
contra est quod multi promoventur ad sacerdotium qui penitus
de talibus nichil sciunt etiam in religionibus multis. ergo
videtur quod talis scientia non requiratur. Preterea in vitis patrum
legitur aliquos simplices monachos ad sacerdotium
promotos qui erant sanctissime vite. ergo non requiritur
predicta scientia in ordinandis. Ulterius videtur quod ex ipso merito
vite aliquis ordinis consequatur gradum. quia sicut dicit
crisostomus non omnis sacerdos sanctus est. sed omnis sanctus sacerdos. ex ipso merito
aliquis efficitur sanctus ergo et sacerdos et multo fortius hiis
alios ordines. Preterea in rebus naturalibus ex hoc ipso aliquid in gra
du superiori collocatur quod deo appropinquat et
magis de eius bonitatibus participat ut dicit dyonisius
iiii. c. ecclesiastice ierarchie. sed ex merito sanctitatis aliquis
efficitur deo propinquior et plus de eius bonitatibus
recipiens. ergo ex hoc ipso in gradu ordinis col
locatur. Sed contra sanctitas semel habita potest amitti
sed ordo semel habitus non amittitur. ergo ordo non
consistit in ipso merito sanctitatis. Ulterius videtur quod pro
movens indignos ad ordines non peccet
quia episcopus indiget coadiutoribus in minoribus
officiis constitutis sed non posset eos invenire in
sufficienti numero si talem ydoneitatem in eis require
ret. aliquis debebitur. ergo si aliquis non ydoneos promovet
videtur quod sit excusabilis. Preterea ecclesia non indiget
solum ministris ad dispensationem spiritualium. sed ad
gubernationem temporalium. sed quandoque illi qui non habent
scientiam vel sanctitatem vite possunt esse utiles ad
gubernationem temporalium vel propter potentiam secularem vel propter in
dustriam naturalem. ergo videtur quod tales sine peccato possint
promoveri. Preterea quilibet tenetur vitare peccatum quantum potest
si ergo episcopus peccat in dignos promovens debet adhi
bere maximam diligentiam. ad sciendum an illi
qui accedunt ad ordines sint digni ut flet

sanctus est sed omnis
sanctus est sacerdos

diligens inquisitio de moribus et scientia eius quod non uidetur
aliter observari. Sed hic peius est promovere malos ad
sacra ministeria quam iam promotos non corrigere. sed
hely mortaliter peccavit non corrigens efficaciter
filios suos de malitia sua. unde et retro
sum cadens mortuus est ut dicitur i. Regum v. ergo multo
fortius mortaliter peccat episcopus qui indignos promovet. Praeterea spiritualia temporalibus sunt praeponenda in ecclesia.
sed mortaliter peccaret qui res ecclesie temporales
sciens sub periculo poneret. ergo multo fortius peccaret
qui poneret res spirituales sub periculo. sed sub periculo
ponit res spirituales quicumque indignos promovet
quia eius vita despicitur. ut dicit Gregorius. necesse est ut eius
predicatio contempnatur. et eadem ratione omnia spiritualia
ab eis exhibita. ergo indignos promovens mortaliter peccat. Ulterius uidetur quod in peccato existens possit
sine peccato ordine suscepto uti. quia peccat si
non utitur. cum ex officio teneatur. sed ergo utendo peccat. non potest peccatum uitare quod est inconveniens. eius. Praeterea dispensatio eius est iuris relaxatio. ergo quamuis de
iure esset illicitum uti ordine suscepto tamen ex dispensatione ei licet. Praeterea quicumque communicat alicui in peccato
mortali peccat mortaliter. sed peccator in usu ordinis peccat mortaliter tunc qui peccat mortaliter qui ab eo
aliquid de mortuo accipit vel ab eo exigit quod uidetur
absurdum. Praeterea sustinendo ordine suo peccat. ergo quilibet
actus ordinis quem facit est peccatum mortale. et ita cum
in una executione ordinis multi actus concurrant.
uidetur quod multa peccata mortalia committat quod
ualde durum uidetur. Sed contra est quod Dyonisius in epistola ad Demophilum dicit talis. scilicet qui non est illuminatus audax uidetur sacerdotibus manum imponens et non timet
nec uerecundatur diuina praeter dignitatem exequens et
putans deum ignorare que ipse in se cognouit
et decipere extimat falso nomine patrem ab ipso
appellatum et audet ipsi immundas infamias
non enim dicam orationes super diuina signa christi formiter
enuntiare. ergo sacerdos est qui blasfemus et dolosus deceptor. qui indigne ordinem suum exercet. et sic
mortaliter peccat et eadem ratione quilibet ordinatus. Praeterea sanctitas requiritur in susceptione ordinis ut
sit ydoneus ad exequendum. sed peccat mortaliter qui
in peccato mortali ad ordines accedit. ergo multo
fortius peccat mortaliter in quolibet executione sui
ordinis. Responsio. dicendum. ad i. questionem quod sicut dicit Dyonisius
in iii. capitulo ecclesiastice ierarchie. ut subtiliores et clariores essentie
replete influxu solarium splendorum lumen in eis
superueniens ad similitudinem solis ad alia corpora transuehunt sic in omni diuino non est audendum aliis dux esse
nisi secundum omnem habitum suum factus sit deiformissimus
et deo similimus. unde cum in quolibet ordine aliquis constituatur
dux aliis in rebus diuinis in quolibet. quod presump

tuosus mortaliter peccat qui cum conscientia peccati mortalis
ad ordines accedit et ideo sanctitas uite requiritur
ad ordinem. de necessitate precepti sed non de necessitate sacramenti. unde si malus ordinatur nichilominus ordinem habet tamen cum peccato. Ad i. ergo dicendum quod sicut uera
sacramenta sunt que peccatores dispensant ita uerum sacramentum ordinis recipit et sic indigne dispensat ita
indigne recipit. Ad ii. dicendum quod in ministerio
est tantum in executione corporali aliqui quod et peccatores licite facere possunt. secundum autem est de ministerio
spirituali. ad quod applicantur ordinati quia per ipsum
efficiuntur medii inter plebem et deum et ideo debet
bona conscientia uite quo ad deum et bona fama
quo ad homines. Ad tertium dicendum quod quedam medicine
sunt que exigunt robur nature alias cum periculo mortis
assumuntur. et alie sunt que debilibus dari possunt ita
et in spiritualibus quedam sunt sacramenta ordinata
ad remedium peccati et talia peccatoribus sunt ad
hibenda sicut baptismus et penitentia. illa uero que per consummationem
gratie conferuntur requirunt hominem per gratiam confortatum.
Ad ii. q. dicendum. quod in quolibet actu hominis
si debeat esse ordinatus oportet quod assit directio rationis
unde ad hoc quod homo ordinis officium exequatur oportet quod habeat
tantum de scientia que sufficiat ad hoc quod dirigatur
in actu illius ordinis et ideo est talis scientia requiritur
in eo qui ad ordines promoueri debet et non quod ultra
in tota scriptura. sicut instructus sit plus et minus secundum quod ad
plura vel pauciora eius officium se extendit. ut
scilicet illi qui preponuntur aliis curam animarum suscipientes sciant ea que ad doctrinam fidei et morum pertinent et alii sciant ea que ad executionem
sui ordinis spectant. Ad i. ergo dicendum quod sacerdos
habet duos actus. unum principalem. super corpus christi uerum
et alterum secundarium super corpus christi misticum. secundus autem
actus dependet a primo sed non conuertitur. et ideo aliqui
ad sacerdotium promouentur quibus committitur primus actus
tantum sicut religiosi quibus cura animarum non committitur
et talium ore non requiritur. lex sed solum quod sacramenta conficiant et ideo talibus sufficit si tantum de
scientia habent quod ea que ad sacramentum perficiendum spectant
rite seruare possint. Alii autem promouentur ad alium actum qui est super corpus misticum et talium ore populus
legem requirit unde scientia legis in eis esse debet non
quod ut sciant omnes questiones legis quia in his debet ad
superiores haberi recursus sed sciant ea que populus debet credere et obseruare de lege sed ad superiores sacerdotes. scilicet episcopos pertinet ut etiam ea que difficultatem
in lege facere possunt. sciant et tanto magis quanto in maiori gradu collocantur. Ad secundum dicendum. quod
ratio reddenda de fide et spe non est intelligenda
talis que sufficiat ad probandum que fidei uel
spei sunt cum utraque de inuisibilibus sit sed ut sciant

in gn̄ pbabilite utriusqȝ ostendere. ad q̄ n̄ req
rit͛ mult͛ mag͛ sciā. Cad. 3. dd. q adlecto
re nō ptinet rōne intellim sac͛ septē ꝑ qa
h̄ ē suꝑiorū ordinū set sol͛ pnūciare 7 iō
nō exigit͛ abeo q̄ hat tm̄ d͛ sciā qd sacm̄
septām intelligat set solū q̄ recte pnūti
are sciat et q̄z tal͛ sciā d͛facili addiscit͛. 7 a
mltis iō pbabilr̄ extiāri pōt q̄ ordinat͛
talē sciam acqreret sic͛ tūc eā n̄ hat 1
maxīe si adhuc iuua eē uidat͛. Ad. 3. q.
dd. qd eā d͛bet eē pporcōata suo effcūi et
iō sic͛ i xpo aq̄ d͛scendit gr̄a in oēs hoīes oȝ
q̄ sit gr̄e pleītudo ita ī mīstꝭ ecc͛e quoꝝ
n̄ ē dare gr̄ā set gr̄e sacm̄ta nō ostituit͛
gdꝰ ordīs exh̄ q̄ hat gr̄ā set exh̄ q̄ pcipit
aliq͛ gr̄e sacm̄t͛. Cad. 1. g. dd. qd c͛lo accip
nom̄ sacdotis q̄nt͛ ad roīs inꝑpta͛ ꝑ qd sa
cerdos idm̄ ē. qd dās sacra. sic͛. n. qb;z itus
inq̄ntū sac͛ aliis rauxiliū dat sacdotis inꝑ
ꝑtatōm ht. nō aut͛ lō ꝑ nōis sigm̄. ē. n. h̄
nom̄ sacdos institutū ad signficand͛ eū qui
sac͛ dat rsacm̄toꝝ dispēsacōm. Cad. ij. dd. q̄
res n̄les efficiunt͛ ingdu sup alia ꝑ q̄ ī
ea possit͛ age͛ ex forͤ sua 7 iō exh̄ ipō qd form
nobiliorē h̄nt maiorā gdu ostituunt͛ h̄
mīst ecc͛e nō ꝑponunt͛ aliis ut eis exꝑ se sci
ficatis urtute ad t͛buat. q̄z h̄ soli d͛i ē set sic͛
mīst et q̄dā inō istrum̄ta illi͛ effluxꝰ qui fit
accipite inm̄bꝰ 7 iō nō ē sīlē quātū ad dig
tatē ordinis quāuis sit sīlē ad nō d͛fectꝰ fi
delis ꝑuus qui ē ostitutꝰ s͛ familiā ut det
ill͛ trita mēsā et iō ī fidelitatis reus ē qui
aliē s͛ mēsā eī dīna tdit. h̄ d͛ fac quicq;
ī digm̄ pmouet 7 iō mortale c͛mē ōmittit
q. sūmo dnō infidel͛ et ꝑcipue c͛h̄ ī d͛tinet
ecc͛e ūgat et honoīs dīm q̄ ꝑ bōs mīstros
pmouet͛. eēt. n. infid͛l͛ t͛reno dnō qui in
eiꝰ officiis aliq͛s ponet ī utiles. Cad. 1. g. dd.
qd ita dēs nō d͛ꝑit ecc͛m suā q̄n ī ueīant͛
vd͛eī. mīst͛ sufficient͛ ad necc͛te plebis
si digni pmouent͛. et indigni repelleret͛
7 sinō posset tot mīst͛ ī ueīri. q̄t inō st͛
meliꝰ eēt h̄re paucos mīstꝭ bonos q̄m̄ 1
mltos malos ut dic͛ bātꝰ clemēs. Cad ij.
dd. qd tempalia nō s͛t q̄renda ī ꝑ spūa
lia vm̄ oē ōmod͛ tēpale dȝ negligi 7 oē
lucr͛ spm ꝑ spale l͛d pmouend͛. Cad. iij.
dd. qd adm̄i h̄ reqrit͛ qd nesciat ordinās
aliqd ōm̄ū sciam ī ord͛ eē set exigit͛ q̄ am
pliꝰ ut ꝑ mēsā ordīs l͛ officiaꝫ ī iungendi
cura diligentior͛ appōat͛ ut hat͛ c͛titudo de
q̄litate pmouendoꝝ salt͛ ex testimonio.

alioꝝ et h̄ ē qd aplꝰ dic͛. 1. ad thī. manꝰ
cito nēi ī ponas. Ad. v. q. dd. q. lex ꝑcipit ut
hō iuste eā q̄ s͛t. iusta exeq͛t͛. et iō quicq; h̄
qd s͛ ōpetit ex ordīe fac͛ indigne q̄ iustū
est ī iuste exeq͛t͛ et ō͛ ꝑcepta leg͛ fac͛ ac
ꝑ h̄. mort͛ peccāt q̄ȝ aūt ē pccō mor͛ ad
sacr͛ offīm ꝑtīnt nō ē dubiū q̄n ī digne
facīt h̄. vm̄ ꝑȝ qd mortalr͛ peccāt. Cad. 1. g.
dd. q nō ē ꝑplexꝰ ut necc͛itatē peccandi hat
q̄z pōt peccm̄ dimitte͛ l͛ officiō resigāre ex q͛ 1
obligabat͛ ad executōm ordīs. Cad ij. dd. q
iꝰ n̄ ē indispensab͛le. h̄ aūt ē d͛ iure n̄li
ut hō sciā scc͛e ptēret vm̄ ō͛ h̄ nllꝰ pōt dis
pēsac͛. Cad. 3. dd. q̄ q̄ dm̄ mīst ecc͛e qui ē
ī pccō mor͛ ab ecc͛ā sustinet͛ h̄ ab eo sacͣ su
scipe. 7 eī s͛bditꝰ debet q̄z ad h̄ ē ei obligat͛
set tm̄ ꝑt necc͛itatis articlm̄ nō eēt tutū
q̄ eū ī duceret ad ad sui ordinis exeq͛ da
duratē tali ōsciā q̄ ille ī pccō mor͛ eēt q̄
tm̄ disponere posset q̄z inin stāti hō ad ina
grā eni dat͛. Cad iij. dd. q q̄n hō exhi
bet se inaꝰ actu ut mīstr͛. ecc͛e mortalr͛ 1
peccāt et totiens mor͛ peccāt q̄c hi actū fa
cit q̄z ut dyo. dic͛. 1. c. ecc͛e. ier͛. ī mūdis n̄ sym
bola. 1. sacͣ sig͛ tange fas ē. vm̄ q̄n tāgunt
res sac͛s. q. suo utentes officiō peccānt mort͛
sec͛ aūt eēt si in aꝰ necc͛itate aliq͛ sacm̄t͛ ōti
geēt l͛ exeq͛ret͛ in illo casū ī q̄ ī laico licet sic͛
si bapt͛zet in artiͦ necc͛itatis l͛ si coꝝ x͛ inti ꝑ
rectū. colliget.

Deinde q̄ d͛ distictiōe ordinū. et c͛a h̄ q̄ru
tur tria. Cp͛o d͛ distictiōe eoꝝ. Cs͛o d͛ acti
bȝ singuloꝝ. Cc͛iō q̄n ī p̄mat c͛racter insiglis
ordinibȝ.

Ad pm̄ sic͛ pc͛e uīr qd nō d͛beant plures
ordines distigui q̄nto. n. a͛ uirtꝰ ē maior
toto unꝰ ē mltiplicata. set h̄ sacm̄t͛ ē dignꝰ
aliis sacm̄tis ī q̄tū ōstituit susceptientes.
inaꝰ gdu s͛t ās eū g͛ alia sacm̄ta n̄ disti
gunt͛. in pla que recipiāt ꝑdicatōnē totꝰ
n̄ h̄ sacm̄t͛ d͛bet distigui ī plēs ordies. Cp̄
si dicat͛ aūt ē diō totꝰ in ptes integrāls q̄z
sic͛ nō recipent ꝑdicatōnē totꝰ g͛ ē diō in
ptes s͛bitiuas. set ptes s͛biectiue recipiunt
ī plꝰ ꝑdicatōnē gn̄is remoti sic͛ gn̄is ꝑxi
sic͛ hō et asinꝰ s͛ūt pla aīalia et pla coꝝ aīa
ta. g͛ sacdotiū 7 dyaconatꝰ sic͛ s͛t plēs ordi
nes ita s͛t plura sacͣ cū sacm̄t͛ sit. q. g͛e ad
ordies. Cp͛ ꝑ phm̄ ī viij. eth̄. regim̄ quo unꝰ
tm̄ ꝑncipat͛ ē nobilī regim̄ ōitatis q̄m aristocratia
q̄ diusi in diūsis officiis ōstituunt͛
set regim̄ ecc͛e debet eē nobilissim̄ g͛ nō

debet esse in ecclesia distinctio ordinum ad diversos actus. sed tota potestas debet apud unum residere et sic debet esse tantum unus ordo. ¶ Sed contra ecclesia est corpus christi misticum simile corpori illi de quo apostolus. sed in corpore illo sunt diversa membrorum officia. ergo et in ecclesia debent diversi ordines esse. ¶ Preterea ministerium novi testamenti est dignius quam ministerium veteris ut patet ii. corinthiorum iii. sed in veteri testamento non solum sacerdotes sed et eorum ministri levite sanctificabantur. ergo in novo testamento debent consecrari per ordinis sacramentum non solum sacerdotes sed ministri eorum et ita oportet quod sint plures ordines. ¶ Ulterius videtur quod non sint vii. ordines. ordines enim ecclesie ordinantur ad actus ierarchicos. sed tres sunt tantum actus ierarchici scilicet purgare illuminare et perficere secundum quos dyonisius distinguit tres ordines in v. c. ecclesiastice ierarchie. ergo non sunt vii. sacramenta. ¶ Preterea omnia sacramenta habent efficaciam et auctoritatem ex institutione christi vel etiam apostolorum est. sed in doctrina christi et apostolorum cum non sit mentio nisi de sacerdotibus et diaconibus ergo videtur quod non sint alii ordines. ¶ Preterea per sacramentum ordinis constituitur aliquis dispensator aliorum sacramentorum. sed alia sacramenta sunt vi. ergo tantum debent tantum esse vi. ordines. ¶ Sed videtur quod debeant esse plures quia quanto aliqua virtus est altior tanto est minus multiplicata sed potestas ierarchica est altior in angelis quam in nobis ut dyonisius dicit. cum ergo in ierarchia angelica sint ix. ordines totidem debent esse in ecclesia vel plures. ¶ Preterea prophetia psalmorum est nobilior inter alias prophetias. sed ad pronuntiandum in ecclesia alias prophetias est unus ordo lectorum. ergo ad significandum psalmos debet esse alius ordo. et precipue cum in decretis d. xxi. psalmista sicut ab hostiario inter ordines ponatur. ¶ Ulterius videtur quod ordines non debent distingui per sacros et non sacros. omnes enim ordines quedam sacramenta sunt. sed omnia sacramenta sunt sacra. ergo omnes ordines sunt sacri. ¶ Preterea ordines ecclesie non deputantur nisi ad divina officia. sed omnia talia sunt sacra. ergo omnes ordines sunt sacri. ¶ Sed contra est quod ordines sacri impediunt matrimonium contrahendum et dirimunt iam contractum. sed iiii. inferiores ordines non impediunt contrahendum nec dirimunt iam contractum. ergo non sunt sacri ordines.

Responsio dicendum ad i. q. quod ordinum multitudo inducta est in ecclesia propter tria. ¶ Primo propter sapientiam dei commendandam que in distinctione rerum ordinatarum maxime relucet tam in naturalibus quam in spiritualibus. quod significatur in iii. regum quod regina saba videns ordinem ministrantium salomoni non habebat ultra spiritum deficiens in admiratione sapientie ipsius. ¶ Secundo ad subveniendum humane infirmitati quia per unum non poterant omnia que ad divina ministeria pertinebant expleri sine magno gravamine et ideo distinguntur ordines diversi ad diversa officia et patet hoc per hoc quod dominus numeri xi. dedit moysi lxx. seniores in adiutorium. ¶ Tertio ut via proficiendi hominibus amplior detur dum plures in diversis officiis distribuuntur ut omnes sint dei cooperatores quo nichil est divinius ut dyonisius dicit. ¶ Ad primum ergo dicendum quod alia sacramenta dantur ad effectus aliquos percipiendos sed hoc sacramentum datur principaliter ad actus aliquos agendos et ideo per diversitatem actuum oportet quod ordinis sacramentum distinguatur sicut potentie distinguuntur per actus. ¶ Ad ii. dicendum quod distinctio ordinum non est totius integralis in partes nec totius universalis sed totius potestatis cuius hec est natura quod totum secundum completam rationem est in uno in aliis autem est aliqua participatio ipsius et ita est hic. tota enim plenitudo huius sacramenti est in uno ordine scilicet sacerdotio sed in aliis est quedam participatio ordinis et hoc significatum est in hoc quod dominus dixit numeri xi. moysi auferam de spiritu tuo et tradam eis ut sustentent tecum onus populi et ideo omnes ordines sunt unum sacramentum. ¶ Ad tertium dicendum quod in regno quamvis tota vis potestatis resideat penes regem non tamen excluduntur ministrorum potestates que sunt participationes quedam regie potestatis et similiter est in ordine. et aristocratia autem apud nullum residet plenitudo potestatis sed apud omnes. ¶ Ad ii. q. dicendum quod quidam sumunt sufficientiam ordinum penes adaptationem eorum ad gratias gratis datas de quibus habetur i. cor. xii. dicunt enim quod sermo sapientie competit episcopo quia ipse aliorum ordinator est quod ad sapientiam pertinet. sermo scientie sacerdoti qui debet habere clavem scientie. fides diacono qui predicat evangelium. operatio virtutum subdiacono qui se ad opera perfectionis extendit per votum continentie. interpretatio sermonum acolito quod significatur in lumine quod defert. gratia sanitatum exorciste. genera linguarum psalmiste. prophetia lectori. discretio spirituum hostiario qui quosdam repellit et quosdam admittit. sed hoc nichil est quia gratie gratis date non dantur eidem sicut omnes ordines dantur eidem. dicitur enim i. cor. xii. divisiones gratiarum sunt et iterum ponuntur quedam que ordines non dicuntur scilicet episcopatus et psalmistatus. et ideo alii assignant secundum quandam assimilationem ad celestem ierarchiam in qua ordines distinguuntur secundum purgationem et illuminationem et perfectionem. dicunt enim quod hostiarius purgat exterius segregando bonos a malis corporaliter. interius autem acolitus qui per lumen quod portat significat se interiores tenebras pellere. sed utroque modo exorcista quia diabolum qui expellit utroque modo perturbat. sed illuminatio que per doctrinam prophetiam fit per lectores quantum ad evangelium fit per diaconos quantum ad apostolicam fit per subdiaconos. sed perfectio communis ut pote que est penitentie et baptismi et huiusmodi fit per sacerdotem. excellens non recipiendo ut consecratio sacerdotum et virginum. sed excellentissima per summum pontificem in quo est plenitudo auctoritatis. sed hoc nichil est quia ordines ierarchie non distinguuntur

pp̄dc̄is actōes ierar̄ cū q̄libet aūt ordinū
ouenīat tm̄ q̄ s̄ dyo. solis epis ouenit pfice
illuminare. in sacdotib; purgare omib; ministris
iij ⁊ alii cōpunt. vij. ordines vij. donis. ut sacdo
ti respondeat donū sapie que nos pane uite
⁊ intell's cibat sic sacdos nos pane celesti refi
cit. set minor hostiario q̄ nos separat animal'
⁊ sic int' medij ordines respondent medijs
donis. sz h' itm̄ n̄ ē. q̄ in q̄lz ordine septi gra
iiij dat' ⁊ iō ali' dr̄' ē qd ordinis sacrm̄ euch'
ordinat' q' ē sacrm̄tū sacrm̄toz. ut dr̄ dyo' sic
n. templū ⁊ altare uasa ⁊ uestes ita ⁊ minīstria
q̄ ad euch'a ordinant' ocēctiōe idigent et h'
ocēctio ē ordinis sacrm̄tū ⁊ iō distictō or
dinū ē accipi'. s̄ relacōm ad euch'. q̄ po
testas ordis aut ē ad ocēctoz euch' ipius
aut ad ad ministiū ordi' ad h'; si p'o mō sic ē
ordo sacdot' ⁊ iō cū ordinat' accipiūt cali
cē cū uino ⁊ patena cū pane potestate acci
pientes ocēcndi cor' et sang' xpi. cooptiuo
aūt ministroz ē. ul' iordie ad ipm̄ sacrm̄t
ul' iordie ad suscipi'. si p'o mō sic ē t'. p'o. n.
ē ministiū quo minist' coopat' sacdoti. in ipo
sac'o. q' ē ad dispēsatōm h' nō q' ad ocēctōm
q' sol' sacdos fac' ⁊ h' ptinet ad dyacone ut
infra dr̄. q' ad dyacone ptinet ministrare sac
dotib; in oib; q̄ agūt i sacrm̄tis ⁊ ut ⁊ ipi
sāguīe dispēsat. s'o ē ministiū ordinatū ad
min sacrm̄ti ordinādū i uasis sac' ipi' sac'
⁊ h' ptinet ad s'b dyaconū ut i l'ra dr̄. qd uasa
cor' sanguis dni portat ⁊ oblatiōes i altari
ponit. ⁊ iō accipiūt calicē d manu epi set
uacuū cū ordinat' C tīō ē ministiū ordinatū
ad p̄sentadū min sac' ⁊ h' opetit acolito ipe
n. ut i l'ra dr̄. urceolū cū uino et aq̄ p̄pat
ut accipiūt urceolū uacuū s' ministium
ad p̄patōm recipietiū ordinatū nō pot
ē. n' sup imūdos q̄ qui mūdi sūt ia sūt ad
sac' pci' ydonei C sūt aut ē g' imudoz s' dyo
quidā. n. sūt oio infidel's ēē noletes ⁊ hij
totalr̄ auisoē diorū. et acetu fideliū arcēdi
sūt ⁊ h' ptinet ad hostiarios qdā. n. sūt uoletes
ēē s' nō dū istructi. s. cathe'ni. et ad hoz
istructōm ordinat' ordo lectoz et iō pa
radiuīta doctrina fidi. s. uet' te. eis lege d'
omitt' quidā sūt fidel's ⁊ istructi s' ipedim
tū hntes exdmonij p'o. s. erg et ad h' ht
ministiū ordo exorcistaz ⁊ sic p' rō ⁊ nu'i ⁊
g'd' ordinū C ad i. g' dr̄ qd dyo. lō d ordi
nib; nō s' qd sac'. set s' q' sūt ad ierar̄' actōes
ordinati ⁊ iō s' actōes illas. tr̄s ordines di
stigūt'. quoz p'm ht oms t'. s. epc. s' s' ht
duas. s. sacdos. s'. t'ci' ht unā. s. purgare. s.
diacon' q̄ minist' dr̄ ⁊ s'b h' oms infiores or
dines ophndūt'. set ordies hnt qd sit sac'
ex relatōe ad maius sacrm̄toz ⁊ iō s' h' nus
ordinū accipi dr̄ C ad. ij. dr̄' q' i p'mitiia ecca
p' paucitate ministroz. oia iferiora ministia
dyaconis omitebāt'. ut p' p' dyo'. iij. c. ecc'
ier'. u' dic̄ ministroz alij stat ad portas ten
pli oclausas alij ad p'pri ordis opant'. alij
cū sacdotib; p'ponūt sup altare sac' pane
⁊ bndictiōis calicē nō erāt ā p' dca' potta
tes s' inplicite i una dyac' potestate set po
stea ē ampliat' cl'tus dinus ⁊ ecca q̄ ipli a
te habebat i uno ordie explicite tradidit i
diūsis et s' h' dr̄ mag' in l'ra qd ecca a' or
dines s. instituit C ad 3. dr̄ qd ordies or
dinant' p' pap' ad sac' euch' ad a' aūt p'
oms q̄ ē ad a' sac' a beo q' i h' sacrm̄to otinet'
diuat' un nō oz q' distiguāt' ordies s' alia
sacrm̄ta C ad. iiij. dr̄ q' angli differūt spē
et p' h' i eis pot ēē diuisus mō accīdina
⁊ iō ē diuse ier' i eis distigūt'. set i hoīb; cū
una ies' ē p' unū mod' accipi dina q' ocēqt'
buam spēm. s. p' silitudines i' sensibiliū. et
iō distictō ordinū nō pot ēē p' p'atōm ad
ad sacrm̄ sic ē apd' nos set sol' p' pōm ad
ier'as actōes q' s' ifiores excent q' l' ordo i eis
et s' h' ordies nīi respondet eis q̄ i unā ier'a.
sūt tr̄s ordies s' ier'ias actōes distīcti sic in
q̄libet ier'ia una angloz C ad. v. dr̄ qd
psalmista' nō ē ordo set officiū ordini
anexū. q̄. n. ps' ē cātu pnūciat' iō dr̄ psal
mista ⁊ cātor. cātor aūt nō ē nom ordis
spālis. cū q̄ cātare ptinet ad totū choz. cū
q̄ nō ht aliqm spale relatōm ad euch' sac'. cū
q̄ effm' qdā ē q' int' ordies largo mō ac
ceptos oputa q̄m A d. 3. q. dr̄ q' ordo dr̄ sac'
d'. uno m' s' se ⁊ sic quilz ordo ē sac' cū sit
sacrm̄ q'dā. alio mō roē m' ēē q̄m ht aliq'
actū sic dr̄ ordo sac' qui ht aliq' actu ēē re
aliq' ocēctū ⁊ sic sūt tm̄ tres ordies sac'. s. sac
dos ⁊ dyac'. qui ht actū. ēē cor' xpi et san
guine ocēctū et s'b dyacon' q ht actū ē ca
uasa ocēcta ⁊ iō otin' indicat' eis ut sint
sci ⁊ mūdi qui sca tractāt. C et p' h' patet so
lutō ad obā.

A D. ij. sic pcē. ur' qd act' ordinū i ofit' i l'ra
assignet' q̄ p' absolutōm a' p̄pat' ad
cor' ⁊ sumd' set p̄pato suscī'a sacrm̄ ptinet
ad inferiores ordines g' i ofit' solo c'pcis po
nit' int' act'. sacdotis C p' hō plurim est
ime' dr̄ ofigit' suscipies caracterē ocēgnati

set adorare et offerre oblationes sunt actus ad dominum immediate ordinati. ergo quia baptizatus potest esse actus facere et non soli sacerdotes ¶ Praeterea diversorum ordinum diversi sunt actus sed oblationes in altari ponere. et epistolam legere ad subdyaconum pertinet crucem et ferre sub dyaconi. contra propter ergo hui non debet poni actus dyaconi ¶ Praeterea eadem virtus continetur in no. et ve. te. set legere ve. te. est lectorum ergo eadem ratione legere no. et non dyaconorum ¶ Praeterea apostoli nihil aliud praedicaverunt quam evangelium christi ut patet ro. i. set doctrina apostolorum committitur subdyaconis annuntianda ergo et doctrina evangelii ¶ Praeterea quod est superioris ordinis secundum dyonisium non debet inferiori convenire. set ministrare cum urceolo est actus subdyaconorum ergo non debet acolitis attribui ¶ Praeterea actus spiritualis debet corporalibus preminere set acolitus non habet nisi actum corporalem ergo exorcista non habet actum spiritualem pellendi demones cum sit inferior ¶ Praeterea quanto magis convenit iusta se ponenda sunt. set legere ve. te. maxime debet convenire cum lectore no. te. quae competit superioribus ministris. ergo legere ve. te. non debet poni actus lectoris set magis acoliti et praecipue cum lumen corporale quod acoliti defferunt significat lumen spiritualis doctrine ¶ Praeterea in quolibet actu ordinis spiritualis debet esse aliqua virtus spiritualis quam non habeant praeter alios ordinatos. set in apertione et clausione hostiorum non habent aliquam spiritualem potestatem hostiarii quam alii homines ergo non debet poni actus eorum Responsio dicendum quod cum consecratio quae fit in ordinis sacramento ordinetur ad sacramentum hostie ut dictum est ille autem eucharistie principalis actus uniuscuiusque ordinis secundum quod magis maxime ordinatur ad eucharistie sacramentum. et secundum hoc et unus ordo est alio eminentior secundum quod unus actus magis de propinquo ad predictum sacramentum ordinatur. set quia ad sacramentum eucharistie quasi dignissimum multa ordinantur. ideo non est inconveniens ut preter principalem actum et multos actus unus ordo habeat et tanto plures quanto eminentior est. quia virtus quanto est superior tanto ad plura se extendit ¶ Ad I. ergo dicendum quod duplex est preparatio ad suscipiendum sacramentum. quedam remota et hec per ministros efficitur quedam propinqua qua statim efficiuntur ydonei ad sacramentorum dispensationem et hec pertinet ad sacerdotes quia etiam in nullibus ab eodem agente fit materie in ultima dispositione ad formam et recipit formam quia propria dispositione ad eucharistiam. fit ad plura quod apertius purgatur ideo omnium sacramentorum quae sunt instituta propter ad purgationem peccatorum est minister proprius sacerdos. scilicet baptismi et penitentie et extreme unctionis ¶ Ad II. dicendum quod actus aliquis immediate ordinatur ad dominum dicitur ¶ Uno modo ex parte unius persone tantum sic facere singulares orationes et vota et hic est talis actus competit cuilibet baptizato ¶ Alio modo ex parte totius ecclesie et sic solus sacerdos habet actus ordinatos ad dominum immediate. quia ipse solus potest gerere personam totius ecclesie. qui consecrat eucharistiam que est sacramentum universalis ecclesie ¶ Ad III. dicendum quod oblationes

a populo oblate per sacerdotem offeruntur et ideo duplex ministerium circa oblationes est necessarium. unum ex parte populi et hoc est subdiaconi qui accipit oblationes a populo. et in altari ponit vel offert dyacono aliud ex parte sacerdotis et hoc est dyaconi qui oblationes ministrat sacerdoti et hic est actus principalis utriusque ordinis. et propter hoc ordo dyaconi est superior. legere autem epistolam non est actus dyaconi nisi secundum quod actus inferiorum ordinum superioribus attribuuntur. similiter et crucem ferre et hoc secundum consuetudinem aliquarum ecclesiarum quia in actibus secundariis non est inconveniens. diversas consuetudines esse ¶ Ad IIII. dicendum quod doctrina est remota preparatio ad suscipiendum sacramentum et ideo pronuntiatio doctrine ministris committitur set doctrina ve. te. ad hoc magis est remota quam doctrina no. te. quia non continet de hoc sacramento nisi in figuris et ideo no. te. superioribus ministris pronuntianda committitur. ve. autem inferioribus et doctrina in ne. te. perfectior est quam dominus per se ipsum tradidit quam ipsius manifestatio per apostolos facta. et ideo evangelium dyacono et epistola subdyacono committitur ¶ Et per hoc patet solutio ad V. ¶ Ad VI. dicendum quod acoliti habent actum tantum super urceolum et non super ea quae in urceolo continentur set subdyaconus habet actum super contentis in urceolo quia aquam vinum et vinum ad ponendum in calice et aquam quam manibus sacerdotibus prebet et dyaconi sicut subdyaconus habet actum solum super calicem non super contenta set sacerdos super contenta et ideo sicut subdyaconus in sua ordinatione accipit calicem vacuum sacerdos plenum. ita acolitus urceolum vacuum. set subdyaconus plenum et sic est quaedam connexio in ordinibus ¶ Ad VII. dicendum quod corporales actus acoliti magis de proximo ordinantur ad actus sacrorum ordinum quam actus exorcistarum quamvis sit aliquo modo spiritualis quia quod habent acoliti ministerium super vasa in quibus sacramenti continentur quantum ad vinum quod vase continente indiget propter sui humiditatem et ideo inter omnes minores ordines. ordo acolitorum superiore ¶ Ad VIII. dicendum. quod acolitorum actus sese habent propinquius ad principales actus superiorum ministrorum. quam actus aliorum minorum ordinum. ut per se patet. et similiter etiam quantum ad actus secundarios quibus populum per doctrinam disponunt quia acolitus doctrinam no. te. visibiliter significant lumen portans. set lector recitando figuras aquas. et ideo acolitus est superior. similiter etiam et exorcista. quia sicut se habet lectorum actus ad actus secundarium dyaconi et subdiaconi. ita se habet actus exorciste ad secundarium actus sacerdotis. scilicet ligare et absolvere peccatum totaliter homo a servitute dyaboli liberatur et hoc patet ordinatissimum ordinis progressus quia sacerdoti quantum ad actum eius principalem. scilicet consecrare corpus christi cooperantur tantum tres superiores or

dines scilicet quantum ad actum farium eius qui est absol
vere et ligare cooperantur superiores et inferiores. Ad
ix. dicendum quod quidam dicunt quod in susceptione ordinis hosti
ario datur quedam vis divina ut arcere possit canes ab in
troitu templi. sicut quando in Christo fuit quando eiecit vende
tes de templo. set hoc magis pertinet ad gratiam gratis
datam quam ad gratiam sacramentalem. et ideo dicendum quod suscipit pote
statem ut ex officio hoc agere possit quamvis quandoque et hoc
ab aliis fieri possit set non ex officio et ita est in omnibus
actibus minorum ordinum quod possunt per alios licite
fieri quamvis illi non habeant ad hoc officium sicut et in domo
non consecrata potest dici missa quamvis consecratio ecclesie
ad hoc ordinetur ut in ea dicatur missa.

Ad tertium sic procedendum videtur. quod sacerdotii caracter non
imprimatur in ipsa calicis porrectione. quia consecratio
sacerdotis sit quedam unctione. sicut et confirmatio. set
in confirmatione et ipsa unctione imprimitur caracter. ergo
et in sacerdotio et non in calicis portatione. Preterea dominus
dedit discipulis suis sacerdotalem potestatem quando di
xit accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata etc. Jo. xx. sed spiritus sanctus
datur per manus impositionem. ergo in ipsa manus impositione imprimitur
caracter ordinis. Preterea sicut consecrantur ministri ita et vestes
ministrorum. set vestes sola benedictio consecrat. ergo in ipsa
benedictione episcopi consecratio sacerdotis perficitur. Preterea sicut
sacerdoti datur calix ita et vestis sacerdotalis. ergo si
in datione calicis imprimitur caracter. eadem ratione et
in datione casule et sic habet duos caracteres quod in
conveniens est. Preterea ordo dyaconi conformior est ordini sacerdo
tis quam ordo subdyaconi. set si caracter imprimeretur
sacerdoti in ipsa calicis portatione subdiaconi esset
conformior sacerdoti quam dyaconus quia subdyaconus caracte
rem recipit in ipsa calicis porrectione non autem dyaconus
ergo caracter sacerdotalis non imprimitur in ipsa calicis porrectione
Preterea acolitorum ordo magis appropinquat ad actum sacer
dotis per hoc quod habet actum circa urceolum quam per hoc quod
habet actum circa candelabrum set magis imprimitur caracter
in acolitatu quando accipiunt candelabrum quam quando acci
piunt urceolum. quia nomini acoliti ceroferarius portator
significatur. ergo in sacerdotio non imprimitur caracter quando calicem
accipit. Set contra principalis actus est sacerdotis. consecrare
corpus Christi. set ad hoc datur ei potestas in acceptione ca
licis ergo tunc imprimitur caracter. Responsio dicendum quod sicut
dictum est eius dispensator est in forma quam inducere et materia de proximo
preparare ad formam unum epyscopi. in collatione ordinum
duo facit preparat. et ordinandos ad ordinis su
sceptionem. et ordinis potestatem tradit preparat quidem et
instruit eos de proprio officio et adhuc eos operando ut
ydonei sint potestatem accipere. que quidem preparatio
tribus consistit. scilicet in benedictione in manus impositione et
unctione per benedictionem. divinis obsequiis mancipantur
et ideo benedictio datur set per manus impositionem plenitudo
gratie datur per quam ad maiora officia sunt ydonei et
in solis dyaconibus et sacerdotibus fit manus impositio
quia eis competit sacramentorum dispensatio quamvis uni
sicut principaliter. et alii sicut ministri. set unctione ad ad
sacramentum tractandum consecrantur et ideo unctio solis sacerdo
tibus fit qui propriis manibus corpus Christi tangunt sicut
et calix inungitur qui continet sanguinem patrem
na que continet quod continet corpus. set potestatis collatio
fit per hoc quod datur eis id quod ad proprium actum pertinet
et quia principalis actus sacerdotis est consecrare corpus et
sanguinem Christi ideo in ipsa datione calicis sub forma verborum
determinata. caracter sacerdotalis imprimitur. Ad primum
ergo dicendum quod in confirmatione non datur officium operandi circa
aliquam materiam exteriorem et ideo caracter in non imprimitur in aliqua ex
hibitione alicuius rei sed in sola manus impositione et unctione.
set in ordine sacerdotali aliter est et ideo non est simile
Ad ii. dicendum quod dominus discipulis dedit sacramentalem
potestatem quantum ad principalem actum ante passionem
in cena quando dixit accipite et manducate. unde
subiunxit hoc facite in meam commemorationem. set post resurrectionem dedit
eis potestatem sacerdotalem quantum ad actum secundarium quod est
ligare et absolvere. Ad 3. dicendum quod in vestibus non
requiritur aliqua consecratio nisi quod divino cultui mancipentur
et ideo sufficit eis per se consecratione benedictio set aliter
est de ordinatis ut dictum est. Ad 4. dicendum quod vestis
sacerdotalis non significat potestatem sacerdoti datam set
ad ydoneitatem que in eo requiritur ad actum potestatis
exequendum et ideo nec sacerdoti nec alicui imprimitur ca
racter in datione vestis dationem. Ad v. dicendum quod pote
stas dyaconi est media inter potestatem subdiaconi et
sacerdotis sacerdos enim habet directe potestatem super corpus
Christi subdyaconus autem super vasa tantum. set dyaconus super
corpus in vase contentum unde ei non est tangere corpus sed portare
tamen corpus in patena et dispensare sanguinem cum
calice. et ideo eius potestas ad actum principalem non potest
exprimi nec per dationem vasis tantum nec per dationem ma
teriae set exprimitur potestas eius ad actum secundarium in hoc quod
datur ei liber evangeliorum et in hac potestate in
telligitur alia. et ideo in ipsa libri datione. imprimitur caracter
Ad vi. dicendum quod principalior actus acoliti est quod mini
strat in urceolo quam quod ministrat de candelabro quamvis
denominetur ab actu secundario propter hoc quod est magis notus
et magis proprius ei et ideo in datione urceoli imprimitur
caracter virtute verborum ab ipso episcopo pronuntiatorum.

Deinde queritur de quibusdam
que sunt ordinibus annexa. et circa hoc queruntur
tria. Primo de corona. Secundo de epitu. Tertio de vestibus
sacris.

Ad primum sic proceditur. videtur quod ordinati non debent
corone rasuram habere. quia dicitur comminatio cap
tivitatis et dispersionis hiis qui sic tondentur
ut patet deut. xxi. de captivitate nudati ini
micorum capitis et Jere. ix. dispergam in omnem ventum

eos qui comati ad h sc. s3 ministris xpi n̄ d3bet
capitatis set libtas g° corone tonsura in
sura eis nō ɔpetit ¶ p̃ uitas d3 p̄nde sig̃e
set sig̃n corone p̃cessit i. ue. le. i tonsura
nazareoꝝ sic̄ i lra d3 ē g° nazarei nō erāt
ordinati ad ministiu diuinu ut q̄ minis̄ ecclē
n̄ d3beat̄ tonsa ul̄ rasura corone q̄ h̄ ē
ut ph° q̄d ɔusi q nō sr̄ mis̄ eccle. tādet
in religiōib; ¶ p̃ p capillos sup̄fluos sig̃
q2 capilli ex sup̄fluis generant̄ set minis̄
altaris oēs sup̄fluitates aīe d3 abicē g° to
talit̄ d3bet caput̄ rade. ɔ nō i mod corone
¶ set ɔ̄ ē q̄d s̄ gḡ. s̄uire dō regn̄e ē. set
corona ē signū reg̃ g° ill̄ q ad diuinū mi
nistiū applicat̄ corona ɔpetit ¶ p̃ capilli in
uelamē dati st̄ ut pz. i. cor. xi set minis̄
altaris d3bēt hr̄e mn̄te reuelatā g° ɔpetit ei
rasura corone Vlti° ur̄ q̄ corona sit ordo
q2 i actib; ecclē spualib; cōlia p̄ndet. set
corona ē q̄dā cōle sig° q̄ eccā adhibet
g° ur̄ q̄ signū intius p̄ndet ei. et ita
i coronatiōe inp̄met̄ carāct̄ ɔ erit ordo
¶ p̃ sic̄ ab epō solū ɔfirmatō dat̄ ɔ alii ordi
nes. ita ɔ corona. set i ɔfirmatiōe ɔ aliis
ordib; inp̄mit̄ carāct̄ g° i corona ɔ sic
idm̄ q̄d prius ¶ p̃ ordo i portat ɔ̄ dā gdū
dig̃tatis. set clicus h̄ ipō q̄d clic̄ ē ing̃ du
ē ppl̄m ɔstituit̄ g° corona p q̄ efficitur
clic̄ ē ās ordo ¶ set ɔ̄ nulls ordo dat̄ n̄ in
misse celebratiōe set corona dat̄ ɔ̄ absq3
officio misse g° nō ē ordo ¶ p̃ i celibet ɔ
collaē ordis sit mn̄tō d3 ā potestate data
nō aūt i collaē corone. g° nō ē ordo. ɔ
Vltius ur̄ q̄d ās pacteps renūtiet tēpalib;
bōis ipi. n. dnt̄ cū coronant̄ dns ps hēdita
tis mee. s3 sic̄ ps̄. d3. d3 cū istis tēpalib;
ps fi. d3 dig̃r g° abrenūtiat tēpalib; ¶ p̃
institutā ministroꝝ. no. te. sr̄ ministros ue. te
d3 hūndiē ut pz m̄ . v. set minis̄ ue. te.
s. leuite nō acceput pte hēditatis cum
frib; suis g° n̄ minis̄. no. te. d3bent hr̄e.
¶ p̃ hug. s̄. q̄d postq̄ ās feus ē clic̄ d3m de
bet d3 stipēdiis ecclē sustētari. set h nō eēt
si p̃rimōiu suū retinet. g° ur̄ q̄d abrenū
tiet inh3 q̄d sit clic̄ ¶ set ɔ̄ ē. q̄d . ɔ̄e fuit
d3 ordiē sacdotali ut pz ɔ̄e. i. set ipe hūit
possōm hēditatis iure ut pz ɔ̄e. xxxiij.
g° clici possēt hr̄e p̃rimōialia bōā ¶ p̃ sil3
n̄ possēt nō uidet̄ tūc d3rā int̄ clicos secla
res ɔ religiosos Responsio d3. ad. i. q. q̄
eis qui ad diuina ministia applicant̄ ɔpetit
rasura ɔ tonsura i modū corone. rōe

sig̃e q̄ corona ē signū reg̃ et pfectionis
cū sit circularis. illi aūt q diuis ministiis appli
cant̄ adipiscūt regiā dignitatē ɔ pfcā i u
tute eē d3bet. ɔpetit ɔ̄ eis rōe s3tractiōis
capilloꝝ ɔ excepte supioꝝ p̃rasura nemes
eoꝝ tēmpalib; occupatiōib; a ɔtempla
tiōe diuinoꝝ retardet et ex pte i ferioꝝ pto
sura ne eoꝝ s3 tēpalib; abuoluat̄ ¶ ad
i. g° d3 q̄ dns ɔmiat̄ ill̄ qui h3 ad culta
d3 monū faciebāt ¶ ad ij. d3 q̄ ea que fi
ebāt i ue. te. inpfcē repsētant ea q̄ sūt
i no. te. iō ea q̄ ptinet ad minis̄s. no. te
nō solū sig̃at̄ p officia leuitaꝝ. set p ēs
illos qui ān pfcōm pfitet̄ nazarei aūt
pfitebāt̄ pfcōm q̄dā i d3 poē come sin
g̃ficantes tēpaliū ɔtempt̄ q̄uis nō i mod
corone d3 ponerent set oiō totū. q2 nō dū
erāt temp° regale ɔ pfcā sacdotiū q2 et
sil̄ ɔ̄ ɔusi tondūt̄ p̄ tēpaliu renūc̄.
set nō radūt̄ q2 nō occupāt̄ diuis mi
nistiis i qb; diua oz eos mn̄te ɔteplari ¶ ad
3. d3 q̄ nō sol̄ d3bet sig̃ficari tēpaliū abi
tō set ɔ̄ regal̄ dig̃tas in forā corone ɔ iō
nō d3 totalit̄ coma tolli ɔ ɔ̄ ne uideatur
indecens Ad. ij. q. d3 q̄ minis̄ ecclē aspsep
ant̄ ad cad diuino cultui. ɔ incultu aū diō
q̄dā st̄ q̄ p pōs d3 terminatās st̄ exercenda
et ad h3 dat̄ spūl̄ potestas ordis. quedā aū
st̄ que ɔmūt̄ a toto collegio fiūt sic̄
dicē diās lauds ɔ ad h3 n̄ exigit̄ ā potestas
ordinis set solū quedā d3 putatō ad tale
offm̄ ɔ h3 fit p corona ɔ iō nō ē ordo set
p̃ amlm̄ ad ordinē ¶ ad p° g° d3 q̄ co
rona ht̄ intius ad spuale q̄ ei p̄ndz
sic̄ sig̃ficat̄ sig̃°. s3 h nō ē d3 ā potestas spul̄ et
iō i corona n̄ ip̄mit̄ carāct̄ ɔ ē ordo ¶ ad
ij. d3 q̄ q̄uis p corona nō i p̄mat̄ carāct̄
tn̄ d3 putat̄ h3 ad diuinū cult̄ et iō tal̄ de
putatō d3bet fi psūmū minis̄. s. epm̄. q
ɔ̄ uestes bn̄diē ɔ uasa ɔ oia q̄ ad diuinū
cultū applicāt̄ ¶ ad. 3. d3. q̄ ex h3 q̄ ās ē
clic̄ ē i maiori statu q̄ laic̄. nō tn̄ ht̄
amplioris potestatis gdū. q̄d ad ordinē
req̃rit̄ Ad. 3. q. d3 q̄d clici inh3 q̄d coro
nā accipiūt nō renūtiāt p̃rimōiō n̄
aliis reb; tēpalib; q2 terenoꝝ possō nō
ɔ̄riat̄ diuino cultui ad q̄ clici d3 putant̄
set nimia eoꝝ sollicitudo q2 ut dicit
gḡ. affectus i eniē ē. ¶ ad. i. g°. d3 q̄d
dns d3 dig̃r ps fi ut exeq̄ cū aliis diligat̄
ita. s. q̄d ās ponat̄ finē suū in dō ɔ i reb;
m̄di n̄ tn̄ d3 dig̃r fi ps eoꝝ qui res

mi de ita possidet qd' pecas acultu dio no
rethint Cad. ij. dd' q leuite in ue. te. hebuit
uis i hreditate ptina. set io no accepit pte
cu aliis tribub; q eant ponis trib; dispge
di qd si n potuisset a una pte tre dtimia
ta accepisset sic alie trib; Cad. 3. dd qd si
sint idigetes clici. 7 ad sacs ordies pmoti
epe qui eos pmouit te eis puide al' no
te. ipi aut exordie suscepto. tenet ecce
ministrare ub aut hug intelligit qui no
hnt un sustetet.

AD. ij. sic pcte. uir qd sacdotale ordine
n dbeat ee dq potestas epal' q sic infra
dr. ordo sacdotal' ab aaro supsit exordiu
Sz iue. le. nlls eat sr aaron g n in. no. le
dr alia potestas ee sr sacdotale Cp potetate
ordinatur sac. set nlls act' sac pot ee
maior q oscecre cor' xpi ad qd e potestas
sacdotalis. g sr sacdotale potetate no dr ee
epal' Cp sacdos offendo gerit figura xpi iecca
q se pri pnob obtulit. set inecca nlls est
maior xpo. q ipe e capd ecce g nlla po
testas dbet ee sr sacdotale Cset 9 potestas tato
e aloo quto ad pla se extedit set sacdotalis
potestas ut dic dyo extendit se ad pgand
et illuiand. tn epal' aut ad h 7 ad pficie
g sr sacdotale potetate dr ee epal' Cp diuina
ministia dbet ee mag ordinata q huna set
humanor officior ordo exigit ut i officio
qlib; ppoat un q sit pnceps illi officii.
sic pponit militib; dux. g q dbet sacdoti
b; aqs ppoi. qui sit sacdotu pnceps 7 h e
epe g epal' potestas dr ee sr sacdotale Vlterius
ut q epal' sit ordo pro pl3 qd dyo alliget
hos tres ordies. ecce. ier. epm sacdote
7 mistr infra q dr qd e ordo epor q dri
ptitus. Cp ordo nl' e a q q dat potestatis gd
in spual' dispesandis s3 epi posse dispesare
aliq sac q n pbr dispensare. sacdotes sic
ofinator 7 ordine g epat' e ordo. Cpm
ecca no e a spual' potestas n ordis ul iur
dictiois s3 ea q ptinet ad potetate epale
n sr iurdictois al' posset omitti no epo
q flm e g sut potestates ordis g epe ht
aliq ordies q no ht sacdos simpl' 7 sic
epat' e ordo Cset 9 un ordo no dpendet
a pcedeti q ad necitate sac. set epl' po
testas dpendet a sacdotali q nlls pot recipe
epalem potetate n pus hat sacdotalem
g epat' no e ordo. Cp maioes ordines n
oferut n in sabbis. set epal' potestas tor
idnicis g no e ordo Vlterius ut q sr epos

no possit aqs ee in ecca. q os epi sr aplor
successores. set potestas que e data uni t
aplor. s. pet. m. xv. e q data omib; aplis
Jo. xx. g omis epi sut pes 7 un n e sr alt
Cp uit ecce mag dbet ee 9formis ritui
iudeor q ritui getiliu. set dispo epalis
dignitatis 7 ordinato uni sup aliu ut ilra
dr e a getilib; int'ducta i ue aut. le. no
eat g n i ecca epe un sup aliu ee no
debet Cp supior potestas no pot offi p
iferiore n3 eql' p eqle. q sine ulla odicti
one qd un e a maiore bndicit h. vij.
vn sr sacdos no pmouet epm i sacdote.
set epe pot q li3 epm pmoue q 7 hostien
epe osecit ppm g epal' dignitas oib; e eql'
7 sic un epe no dr alii sbee ut infra dr
Cset 9 e qd le i. ng sic. ostatinop. ueniam
p sept as 7 canonu diffoes scissim antiq ro
me epm p ee 7 maxi epor et post ipm
ostatinop epm. g un epe e supior alios
Cp hat cirillus epe alexadni dic ut in lib
thesaurum icapite uro aplico thro romanor
potificu a quo ita e qrere. quid cde et
quid tene dbeam ipm ueniantes. ipm
rogantes. pomib; qm ipi solus e reprhe
de. corrige statue dispone solue ligare
loco illi qui ipm edificauit et q suu e
nlli alii plenu set ipi soli dedit e omis
dino iure capd iclinat et pimates mdi
tanq ipi dno ihu xpo obediut g ipi de
sbse 7 d iure diuino Responsio dd ad. 1.
q qd sacdos ht duos act' un pui. s. 9se
crare cor' x dm. aliu sam. s. ppae ppm
ad susceptom h sac. ut p dem e qnt
aut ad pm actu. act' sacdotal' n dpendet
ab aq supior potetate n diua. set. qnt ad y
dpendet ab a potetate supior q huana. ois
n. potestas q n pot exire ad actu n psuppoi
tis qbda ordinatoib; dpendz ab illa po
tetate q illas ordinatioes fac sacdos aut
no pot absolue 7 ligare n psupposita pla
tiois iurdictoe q sbdat illi qs absoluit
pot aut oscecre qlibet mm a xpo dtmiata
n a reqrit qntu e d necitate sacmti
q uis ex quada ogruitate psuppont act'
epal' iosectioe altais 7 uestiu 7 h 7 ita
patet qd oz ee sr sac potetate epalem
qntu ad actu sam sacdotis no aut qnt
ad pm. Cad. 1. g dd q aaron sacdos
fuit 7 pontifex. i. sacdotu pnceps supsit
g sacmtal' potestas ab ipo exordiu i qntu
fuit sacdos sacficia offens qd 7 maiorib;

sacerdotibus licebat. set non ab eo inquantum fuit pon
tifex. per quod potestate poterat hoc facere ut ingredi
semel in anno in sancta sanctorum quod aliis non licebat.
Ad .ii. dicendum quod quantum ad illum actum non est hec potestas
superior. set quantum ad alium ut dictum est. Ad tertium
dicendum quod sicut omnium rerum naturalium perfectiones preexistunt eminenter
in deo ita christus fuit exemplar omnium officiorum ecclesiasticorum.
unde unusquisque ministrorum ecclesie quantum ad aliquid gerit tipum christi
ut ex littera patet. et tamen ille est superior qui secundum ma
iorem perfectionem christum representat. sacerdos autem representat
christum in hoc quod per se ipsum sacrificium misterium impleuit.
set episcopus in hoc quod alios ministros instituit et ecclesiam
fundauit. unde ad episcopum pertinet mancipare ad
diuinis obsequiis. quasi cultum diuinum ad similitudinem
christi statuens et propter hoc episcopus specialiter sponsus ecclesie dicitur
sicut christus. Ad .ii. quaestionem dicendum quod ordo potest accipi dupliciter.
uno modo secundum quod est sacramentum et sic ut prius dictum est
ordinatur omnis ordo ad eucharistie sacramentum. unde cum
episcopus non habeat potestatem superiorem sacerdote quantum ad
hoc episcopatus non erit ordo. Alio modo potest considerari ordo
secundum quod est officium quoddam respectu quarundam actionum sacrarum et sic
cum episcopus habeat potestatem in actionibus ierarchicis respectu corporis
mistici super sacerdotem episcopatus erit ordo et secundum hoc loquuntur
auctores inducte. Unde patet solutio ad primum. Ad
.ii. dicendum quod ordo secundum quod est sacramentum imprimens caracterem
ordinatur specialiter ad sacramentum eucharistie in quo ipse christus continetur
quia per caracterem ipsi christo configuramur. et ideo licet
detur aliqua spiritualis potestas episcopo in sui promotione respectu
aliquorum sacramentorum non tamen illa potestas habet rationem
caracteris et propter hoc episcopatus non est ordo secundum quod ordo est
sacramentum. Ad tertium dicendum quod potestas episcopalis non est tantum
iurisdictionis set et ordinis ut ex dictis patet. secundum quod
ordo communiter accipitur. Ad .3. quaestionem dicendum quod ubicumque sunt multa or
dinata in unum oportet esse aliquod uniuersale regimen super
particularia regimina. quia in omnibus uirtutibus et actibus ut dicitur .i.
ethicorum. est ordo secundum ordinem finium. bonum autem commune est diuinius
quam bonum speciale. et ideo supra potestatem regitiuam que coniectat bonum
speciale. oportet esse potestatem regitiuam uniuersalem respectu boni communis
alias non posset esse colligatio ad unum. et ideo cum tota
ecclesia sit unum corpus oportet si ista unitas debet conseruari
quod sit alia potestas regitiua respectu totius ecclesie supra po
testatem episcopalem qua unaqueque specialis ecclesia regitur. et hec
est potestas pape. et illi ideo qui hanc potestatem negant
scismatici dicuntur. quasi diuisores ecclesiastice unitatis. et
inter episcopum simplicem et papam sunt alii gradus digni
tatum correspondentes gradibus unionis secundum quos
una congregatio uel communitas includit aliam
sicut communitas prouincie includit communitatem ciuitatis
et communitas regni communitatem unius prouincie et commu
nitas totius mundi communitatem unius regni. Ad
primum ergo dicendum quod quamuis omnibus apostolis communiter data
sit potestas ligandi et soluendi tamen ut in hac

potestate ordo aliquis signaretur petro soli potestas data est
ut ostendatur quod ab eo in alios deberet ista potestas de
scendere. propter quod dixit ei dominus singulariter confirma fratres .t. et
pasce oues meas .i. loco mei. ut dicit crisostomus preponitus
et caput esto fratrum ut ipsi te in loco meo assumen
tes ubique terrarum te in throno .t. sedentes predicent et
confirment. Ad .ii. dicendum quod ritus iudeorum non erat diffusus
in diuersis regnis et prouinciis. set tamen in una gente.
et ideo non oportebat quod sub eo qui habebat potes
tatem principalem alii pontifices distinguerentur.
set ecclesie ritus sicut et gentilium per diuersas nationes
diffunditur et ideo oportet quod quantum ad hoc magis gentilium
ritus quam iudeorum status ecclesie conformetur. Ad tertium
dicendum quod potestas sacerdotis exceditur a potestate episcopi quasi
a potestate alterius generis. set potestas episcopi exceditur a
potestate pape quasi a potestate eiusdem generis et ideo omnem
actum ierarchicum papa in ministeriis sacramentorum potest facere
episcopus. non autem omnem actum quem potest facere episcopus potest
facere sacerdos in collatione sacramentorum et ideo quantum
ad ea que sunt episcopalis ordinis omnes episcopi sunt equales
et propter hoc quilibet alium potest consecrare
Ad tertium sic proceditur uidetur quod uestes ministrorum non
conuenienter in ecclesia instituta sint. ministri enim .n.
no. te. magis tenentur ad castitatem quam ministri
ue. te. set inter alias uestes ministrorum ue. te. i
erant femmalia insignum castitatis ergo multo
fortius inter esse debent inter uestes ministrorum. Preterea sa
cerdotium .no. te. est dignius quam .ue. te. set ueteres
sacerdotes habebant mitras quod est signum dignitatis ergo
sacerdotes .no. le. easdem habere debent. Preterea sacerdo
talis ordo propinquior est ordinibus ministrorum quam ordo
episcopalis set episcopi utuntur uestibus ministrorum .s. dalma
tica que est uestis dyaconi et tunica que est uestis
subdyaconi ergo multo fortius simplices sacerdotes
debent uti eis. Preterea in .ue. le. pontifex deferre
bat super humerale quod significat honus eius. ut
dicit beda. hoc autem maxime pontificibus nostris in
cumbit ergo debent habere super humerale. Preterea rationali
quo utebantur pontifices ue. le. scribebatur doctrina
et ueritas. set maxime ueritas in no. le. declarata
est ergo pontificibus no. le. competit. Preterea lamina au
rea in qua scriptum erat nomen dei erat dignissimum
ornamentorum ue. le. ergo illud debuit maxime transferri
in no. le. Preterea ea que exterius geruntur in ministris ecclesie
sunt signa interioris potestatis set archiepiscopus non habet
alterius generis potestatem quam episcopus ut dictum est. ergo
non debet habere pallium quod non habent episcopi. Preterea pot
tatis plenitudo residet penes .ro. pon. set.
ipse non habet baculum ergo nec alii episcopi debent habere
Responsio dicendum quod uestes ministrorum ut supra dictum est
designant ydoneitatem que in eis requiritur ad
tractandum diuina et quia quedam sunt que in omnibus

requirunt et quedam que requirunt in superioribus que non ita requirunt in inferioribus ideo quedam uestes sunt omnibus ministris communes quedam autem superiorum tantum et ideo omnibus ministris competit amictus humeros tegens qui significat fortitudinem ad diuina officia exequenda quibus mancipantur et similiter alba que significat puritatem uite et cingulum quod significat repressionem carnis. sed subdyaconus ulterius habet manipulum in sinistra quo significatur extersio minimarum macularum quia manipulus est quasi sudarium ad extergendum uultum. ipsi enim primo ad sacramenta tractanda admittuntur habent etiam tunicam strictam per quam doctrina Christi significatur. unde in ueteri lege in ipsa tintinabula pendebant. subdyaconi enim primo admittuntur ad doctrinam noue legis. diaconi ad ministrandum sed dyaconus habet amplius stolam in sinistro humero in signum quod applicatur ad ministerium in ipsis sacramentis et dalmaticam que est uestis larga sic dicta quia in dalmatia primitus primo usus eius fuit ad significandum quod ipse primo dispensator sacramentorum ponitur. ipse enim sanguinem dispensat in dispensatione autem largitas requiritur. sed sacerdoti stola in utroque humero ponitur ut ostendatur quod plenaria potestas dispensandi sacramenta ei datur non ut ministro altius et ideo stola descendit ad inferiora habet etiam casulam que significat caritatem quia sacramentum caritatis consecrat. scilicet eucharistiam. sed episcopis addunt esse noue ornamenta super sacerdotes que sunt caligae sandalia subcinctorium tunica dalmatica cirotheca anulus et baculus quia ipsi sunt que possunt preter sacerdotem. scilicet clericos ordinare. uirgines benedicere basilicas dedicare clericos disponere synodos celebrare diuina conficere uestes et uasa consecrare uel per caligas significatur rectitudo gressuum per sandalia que pedes tangunt contemptus terrenorum subcinctorio quo stola ligatur cum alba amor honestatis per tunicam perseuerantiam quia ioseph tunicam talarem habuisse legitur quasi descendentem usque ad talos pedes significatur extremitas uite. per dalmaticam largitas in operibus misericordie per cirothecas cautelas in opere per mitram significatur scientia utriusque testamenti unde et duo cornua habet per baculum cura pastoralis que debet corrigere uagos quod significat curuitas baculi in capite baculi. sustentare infirmos quod significat ipse stipes baculi sed pungere lentos quod significat stimulus in pede baculi unde uersus. corrige sustenta stimula uaga morbida lenta. per anulum sacramentum fidei quo ecclesiam desponsat christo ipsi enim sunt loco christi sed ulterius archiepiscopi pallium habent in signum priuilegiate potestatis significat enim torquem auream quam solebant legittime certantes accipere. Ad primum ergo dicendum quod sacerdotibus ueteris testamenti indicebatur continentia illo tantum tempore quo ad suum ministerium accedebant et ideo in signum castitatis obseruande tunc in sacrificiorum oblatione feminalibus utebantur. sed ministris noui testamenti indicitur perpetua continentia et ideo non est simile. Ad secundum dicendum quod mitra illa non erat signum alicuius dignitatis. fuit enim sicut quoddam galerum ut rabanus dicit. sed cidaris que erat signum dignitatis solis pontificibus dabatur sicut et nunc mitra. Ad tertium dicendum quod potestas ministrorum est in episcopo sicut in origine non autem in sacerdote quia ipse non confert illos ordines et ideo magis episcopus quam sacerdos uestibus ministrorum utitur. Ad quartum dicendum quod loco superhumeralis utitur stola que ad idem significandum est ad quod erat superhumerale. Ad quintum dicendum quod pallium succedit loco superhumeralis. Ad sextum dicendum quod pro illa lamina habet uero pontifex crucem ut innocentius dicit. sicut pro femoralibus habet sandalia pro linea alba. pro balteo cingulum pro podere tunicam et pro ephot amictum. pro rationali amictum pro cidari mitram. Ad septimum dicendum quod quamuis non habeant aliquam maiorem potestatem tamen eandem habent ampliorem et ideo ad huius perfectionem designandam eis pallium datur quo undique circumdantur. Ad octauum dicendum quod romanus pontifex non utitur baculo quia petrus misit ipsum ad suscitandum quendam discipulum suum qui postea factus est episcopus treuerensis. et ideo in dyocesi treuerensi papa baculum portat et non in aliis uel in signum quod non habet coartatam potestatem quod curuatio baculi significat.

Nunc ad considerationem et cetera.

Uidetur quod male ordines. quia hoc sacramentum est ad dispensandum alia sacramenta et ideo ante omnia sacramenta debet ordinari. et dicendum quod magis ordinatur sed hoc ad quod ordinatur et quia hoc bonum commune ad quod ordinatur hoc sacramentum presupponit bonum particulare ad quod ordinatur precedens ideo de hoc non debuit prius determinare. In sacramento septiformi et cetera. adaptatio quedam est. quia in quolibet ordine omnia dona spiritus sancti dantur. quia mathias electus est sorte de quo dyonisius dicit. v. c. ecclesiastice ierarchie de diuina sorte mathie data. alii aliter dixerunt non recte ut existimo meum et ipse sensum dicam. uidetur enim mihi sacrata sorte nominasse diuinum quoddam donum declarans mathiam quem diuina electione ostensum. Hostiarius preterea et cetera. ergo omnis lector habet aureolam et dicendum quod uerum est si impleat officium ut non solum legat. sed etiam mittere propter predicatores quod tamen uero suum officium esse. et ideo etiam non dicitur simpliciter quod habet illorum meritum sed etiam cum illis incentiuum ad de actu illorum participat. canones tamen duos sacros et cetera. propter hoc quod illi duo tantum ordines habent actum circa ipsum sacramentum sed subdyaconus super uasa sacra tantum.

Solet et queri si hereticus et cetera postquam determinauit magister de sacramento ordinis hic determinat de conferentibus et suscipientibus. hic querit et diuidit in partes duas. in prima determinat de conferentibus. in secunda de suscipientibus. ibi sacra canones et cetera. prima in duas. in prima inquirit de hereticis utrum possint ordinare. in secunda de symoniacis ibi de

symoiacis no. 7c. p(ri)ma m(em)b(ra) in p(ri)ma po(n)it
auctem ad ostendend(um) q(uo)d h(er)etici n(on) possu(n)t hoc
sacrame(n)tu(m) (con)f(er)re. in s(e)c(und)a po(n)it auctes i(n) (con)t(ra)riu(m) i. ergo
aut 7c. (contra)ria solvit i. h(ec) aut(em) quid 7c. et
po(n)it. iiij. solutoes divisor(um) ut i(n) li(tter)a p(atet). de symo
niacis aut(em) 7c. h(ic) inq(ui)rit de symoniacis et e(st)
h(ec) duo fac(er)e p(ri)mo q(ui) sunt symo(n)iaci s(ecundo) u(trum) pos
sint ordinare i. differt t(ame)n 7c.

Cxxv. Hic e(st) ep(isto)la q(uo)d p(ri)ma de ordia(n)tib(us) (secund)a de
ordinatis (ter)cia de symo(n)iacis. (Cir)ca p(ri)o que
ru(n)t duo. p(ri)mo u(trum) solus ep(iscop)us possit (con)f(er)re
ordi(ne)s sac(ros). (secund)o u(trum) h(er)etic(us) v(el) quis ab eccl(es)ia p(re)
cisus.

Ad p(ri)m(u)m sic p(ro)ce(ditur). u(idetu)r. q(uod) n(on) t(antu)m ep(iscopus) (con)f(er)at sac(ramentum)
ordi(ni)s. q(ui)a man(us) i(m)p(ositi)o ad p(er)fectio(ne)m ordi(ni)s a(ccedi)t.
sac(er)d(otibus). s(ed) sacerdotib(us) q(ui) ordinant(ur) n(on) sol(us) ep(iscopu)s man(us)
i(m)po(n)it s(ed) sacerdotes a(s)stantes. ergo no(n) sol(us) ep(iscopu)s (con)f(er)t or
dinis sac(ramentum). (Item) p(re)t(er)ea unic(uique) dat(ur) p(o)t(est)as ordin(ande)
q(uae)m ei ex(ercere) q(uod) ad actu(m) sui ordinis p(er)tinet. s(ed)
s(u)bdyacono dat(ur) urceolus cu(m) aq(ua). manili et ma
n(u)t(er)gio ab arch(idiacono). sic(ut) acolitis ca(n)delabru(m) cum
cereo et urceolus uacuu(m). ergo n(on) sol(us) ep(iscopu)s (con)f(er)t or
di(ni)s sacr(amentu)m. (Item) p(re)t(er)ea illa q(ue) su(n)t ordinis no(n) possu(n)t ali
cui (con)m(itt)i q(ui) no(n) h(abe)t ordine(m) s(ed) (con)f(er)re ordines
minores (con)mittit(ur) a(li)q(ui)b(us) q(ui) no(n) s(un)t ep(iscop)i sic(ut) p(re)sbi(teri)s
cardi(nali)b(us). ergo (con)f(er)re ordines no(n) e(st) ep(iscop)al(is) ordinis.
(Item) p(re)t(er)ea eor(um) (con)mittit(ur) p(ri)u(i)le(gium) (con)mittit(ur) (con)accessoriu(m). s(ed)
ordinis sacr(amentu)m ordinat(ur) ad euch(aristia)m sic(ut) accesso
riu(m) ad p(ri)nc(ipa)le. ergo cu(m) sacerdos (con)secret euch(aristi)a(m). ip(s)e (et)
ordines pot(er)it (con)f(er)re. (Item) p(re)t(er)ea pl(us) distat sacerdos a
dyacono q(ua)m ep(iscopu)s a b ep(iscop)o. s(ed) ep(iscopu)s pot(est) (con)secr(ar)e ep(iscop)u(m).
ergo et sacerdos p(ro)moue(re) dyaconu(m). (Item) s(ed) (contra) nobili
or(i) m(od)o applicat(ur) ad diuinu(m) cultu(m) minist(ri) p(er) or
dines q(ua)m uasa sac(ra). s(ed) (con)secr(ati)o uasor(um) p(er)tinet
ad ep(iscopu)m solu(m). ergo m(u)l(t)o fo(rtius) (con)secr(ati)o ministror(um).
(Item) p(re)t(er)ea sacr(amentu)m ordi(ni)s e(st) excellenci(us) q(ua)m (con)firmatio(ni)s. s(ed)
solus ep(iscopu)s (con)firmat. ergo m(u)l(t)o fo(rtius) sol(us) (con)f(er)t ordinis
sacr(amentu)m. (Item) p(re)t(er)ea uirgines p(er) b(e)n(e)dictio(ne)m n(on) (con)stituu(n)t(ur)
in aliquo gradu sp(irit)ual(is) p(otes)tatis sic(ut) ordinati (con)stitu
u(n)t(ur). s(ed) uirgines b(e)n(e)dic(er)e e(st) solius ep(iscop)i. ergo m(u)l(t)o
mag(is) solus ip(s)e pot(est) aliq(uo)s ordinare. Responsio
d(icen)d(um) q(uo)d p(otes)tas ep(iscop)al(is) se h(abe)t ad p(otes)tate(m) o(mn)i(u)m or
dinu(m) inferior(u)m. sic(ut) politica q(ue) (con)tinet bonum
co(mmun)e ad alias artes et u(ir)tutes q(ue) (con)municant ad
bonu(m) sp(irit)uale. ut ex d(i)c(t)is p(atet) polliti(c)a aut(em) ut d(icitu)r
i. i. eth. po(n)it lege(m) inferiorib(us) actib(us). s(cilicet) quis q(uo)d
d(e)bat exe(rce)re (et) q(ua)ntu(m) et q(ua)l(ite)r. (et) i(de)o ad ep(iscopu)m p(er)tinet
(et) i(n) o(mn)ib(us) diuinis ministeriis aliq(uo)s collocare. un(de)
sol(us) ip(s)e (con)firmat. q(ui)a (con)firmati i(n) eod(e)m officio
(con)fitendi fide(m) (con)stituu(n)t(ur). (et) i(de)o (et) sol(us) ip(s)e uirgi
nes b(e)n(e)dic(it) que figura(m) ge(r)unt eccl(es)ie xp(ist)o dispo(n)
sante (et) cura(m) ip(s)i p(ri)ncipalit(er) (con)mittit(ur). ip(s)e (et) ministr(os)

ordinu(m). ordinatos (con)secr(at). et uasa quib(us) ut(i)
d(e)b(e)nt eos de(di)cat sua (con)secr(ati)o(n)e. sic(ut) (et) officia se
cularia i(n) ciuitat(ibus) distribuu(n)t(ur) a b eo qui h(abe)t ex
cellentiore(m) p(otes)tate(m) sic(ut) a rege. (Ad) p(ri)m(um). ergo
d(icendu)m. q(uo)d i(m)p(ositi)o manuu(m) no(n) dat(ur) caract(er) sac(er)d(otali)s
ordi(ni)s sic(ut) ex d(i)c(t)is p(atet). s(ed) gr(ati)a p(er) q(ua)m ad exeq(ue)ndu(m) or
dine(m) sit ydonei. et q(ui)a indiget amplissima gr(ati)a
i(de)o sacerdotes man(us) cu(m) ep(iscop)o i(m)po(n)u(n)t. eis qui i(n) sa
cerdotes p(ro)mouent(ur). s(ed) dyaconis solus ep(iscopu)s. (Ad)
ij. d(icendu)m q(uo)d ar(chi)diacon(us) e(st) q(ua)si p(ri)nceps ministr(orum). et i(de)o
omnia q(ue) ad ministeriu(m) p(er)tinet ip(s)e t(ra)dit sic(ut) cereu(m)
quo acolit(us) diacono s(er)uit a(n)te euu(a)ng(eliu)m. ip(su)m
portando (et) urceu(m) quo s(er)uit s(u)bdya(co)no (et) sim(iliter) dat
s(u)bdyacono ea quib(us) sup(er)iorib(us) ordinib(us)
s(er)uit. s(ed) t(ame)n i(n) ill(is) n(on) (con)sistit p(r)i(n)c(ipa)l(is) act(us) s(u)bdyaconi
s(ed) in h(oc) q(uo)d op(er)at(ur) c(irc)a m(ateri)am sac(ramenti). et i(de)o caractere(m)
accip(it) in eo q(uo)d dat(ur) ei calix ab ep(iscop)o. s(ed) aco
lit(us) accip(it) caracte(re)m. ex u(er)b(is) ep(iscop)i in h(oc) q(uo)d accipit
p(re)d(i)c(t)a ab arch(i)d(iacono). et mag(is) i(n) accept(io)ne urce
oli q(ua)m ca(n)delab(ri). u(nde) n(on) s(e)q(uitu)r q(uod) ar(chi)d(iaconus). ordi(ne)s (con)fe
rat. (Ad) 3. d(icendu)m. q(uo)d p(a)p(a) qui h(abe)t plenitudine(m)
p(otes)tatis po(n)tifical(is) pot(est) (con)mitte(re) no(n) ep(iscop)o ea q(ue)
ad ep(iscop)alem dig(ni)tate(m) p(er)tinet du(m)mo(do) illa n(on)
h(abe)nt i(m)media(m) relat(ione)m ad u(er)u(m) cor(pus) x(rist)i. (et) i(de)o ex
e(ius) (con)missio(n)e aliq(ui)s sacerdos si(m)p(lex) pot(est) (con)f(er)re minores
ordines (et) (con)firmare ut h(abe)t(ur). d(istinctione). vij. d(ici)t(ur) e(st). n(on) aut(em)
aliq(ui)s no(n) sacerdos. n(on). i(te)m sacerdos maiores ordines
(con)ferre possu(n)t qui h(abe)nt i(m)media(m) relat(ione)m ad
cor(pus) x(rist)i s(ed) q(uo)d (con)secr(an)d(um) p(a)p(a) n(on) h(abe)t maiorem
p(otes)tate(m) q(ua)m si(m)p(le)x sacerdos. (Ad) iiij. d(icendu)m. q(uod)
q(ua)mu(is) sacr(amentu)m euch(aristi)e sit maxi(mu)m sacr(amentu)m i(n) se
t(ame)n no(n) collocat in aliquo officio sic(ut) ordi(ni)s sac(ramentum)
(et) i(de)o n(on) e(st) si(mi)lis r(ati)o. (Ad) v. d(icendu)m q(uod) ad (con)ferend(um)
alt(er)i q(uo)d q(ui)s h(abe)t no(n) exig(itu)r solu(m) p(ro)pinq(ui)tas. s(ed) co(m)
pleto p(otes)tatis (et) q(ui)a sacerdos n(on) h(abe)t (con)pleta(m) po
testate(m) in ierarc(hi)cis officiis sic(ut) ep(iscopu)s. i(de)o no(n) s(equitu)r
q(uo)d possit dyaconos fac(er)e. q(ua)uis ille ordo
sit ei p(ro)pinqu(u)s.

Ad (secundu)m sic p(ro)ce(ditur) u(idetu)r q(uo)d h(er)etici ab eccl(es)ia p(re)cisi
n(on) possint ordi(ne)s (con)f(er)re. plus. n(on). e(st) q(ui)a q(uo)d
p(ro)moue(re) ad ordines q(ua)m aliq(ue)m absolue(re) (et) li
ga(re). s(ed) h(er)etic(us) no(n) pot(est) absolue(re) u(e)l ligar(e). ergo
n(on) ordines (con)f(er)re. (Item) p(re)t(er)ea sacerdos ab eccl(es)ia sep(ar)at(us)
(con)fic(er)e pot(est) q(ui)a in eo caract(er) indelebilis ma
net p(ro)p(ter) q(uo)d h(oc) pot(est). s(ed) ep(iscopu)s n(on) accip(it) aliq(ue)m caract(er)e
tem i(n) sui p(ro)motio(n)e. ergo no(n) e(st) neccesse q(uod) ep(iscop)al(is) po
testas i(n) eo remaneat post sep(ar)atio(ne)m ei ab eccl(es)ia
(Item) p(re)t(er)ea in nulla ciuitate ille qui a ciuitate expellit(ur)
pot(est) ciuitatis officia dispe(n)sare. s(ed) ordines s(un)t
queda(m) officia eccl(es)ie. ergo ille qui ex eccl(es)ia
pelli(tu)r no(n) pot(est) ordine(m) (con)f(er)re. (Item) p(re)t(er)ea sacr(amen)ta
h(abe)nt efficacia(m) a passio(n)e x(rist)i. s(ed) h(er)etic(us) non

th̃v.

continuatur passioni Christi. nec per propriam fidem cum sit in
fidelis nec per fidem ecclesiae cum sit ab ecclesia separatus
ergo non potest sacramentum ordinis conferre. ¶ Praeterea in ordi
nis collatione exigitur benedictio. sed haereticus
non potest benedicere. quin immo benedictio sua in
maledictionem convertitur ut patet per auctoritates in littera
inductas. ergo non potest ordines conferre. ¶ Sed contra est
quod episcopus in haeresim lapsus cum reconciliatur non
iterum consecratur. ergo non amisit potestatem quam habebat
ordines conferendi. ¶ Praeterea maior est potestas con
ferendi ordines quam potestas ordinum. sed ordinum
potestas non amittitur propter haeresim vel aliquid huiusmodi. ergo nec
potestas ordines conferendi. ¶ Praeterea sicut baptizans
exhibet tantum ministerium exterius ita et conferens ordines
deo interius operante. sed nulla ratione aliquis ab ecclesia
praecisus amittit baptizandi potestatem ergo nec ordines con
ferendi. Responsio dicendum quod circa hoc ponuntur in littera
iiii. opiniones. quidam dixerunt quod haeretici quamdiu ab
ecclesia tollerantur habent potestatem ordines conferendi
non autem postquam ab ecclesia fuerint praecisi et similiter nec
degradati et alii huiusmodi et haec est prima opinio. sed haec non potest
stare. quia omnis potestas quae datur cum aliqua consecratione nullo
casu contingente tolli potest. sicut nec ipsa consecratio an
nullatur. quia et altare vel crisma semel consecrata
perpetuo sacrata manent. ¶ Unde cum episcopalis potestas
cum quadam consecratione detur oportet quod perpetuo maneat
quantumcumque aliquis peccet vel ab ecclesia praecidatur. et ideo alii
dixerunt quod praecisi ab ecclesia qui in ecclesia episcopalem po
testatem habuerunt retinent potestatem alios ordi
nandi et promovendi. sed promoti ab eis hanc non
habent. et haec est ii. opinio. sed hoc non potest esse. quia si
illi qui fuerunt in ecclesia promoti retinent potesta
tem quam acceperunt patet quod exequendo suam
potestatem veram consecrationem faciunt et ideo verum tri
buunt omnem potestatem quae cum consecratione datur
et sic ordinati ab eis vel promoti habent eandem
potestatem quam et ipsi. et ideo alii dixerunt quod etiam praecisi
ab ecclesia possunt ordines conferre. et alia sacramenta dum
modo debitam formam et intentionem servent et quantum
ad primum effectum qui est collatio sacramenti et quantum ad
ultimum qui est collatio gratiae et haec est tertia opinio. sed hoc etiam
non potest stare. quia hoc ipso quod aliquis haeretico praeciso
ab ecclesia in sacramentis communicat peccat et ita
fictus accedit et sic gratiam consequi non potest nisi for
te in baptismo in articulo necessitatis. et ideo alii
dicunt quod vera sacramenta conferunt. sed cum eis gratiam non
dant non propter inefficaciam sacramentorum sed propter peccata
recipientium. ab eis sacramenta contra prohibitionem ecclesiae
et haec est quarta opinio quae vera est. ¶ Ad primum ergo dicendum
quod absolutionis effectus non est alius quam remis
sio peccatorum quae per gratiam fit et ideo haereticus non potest
absolvere sicut nec gratiam in sacramentis conferre. et iterum quia
ad absolutionem requiritur iurisdictio quam non habet
ab ecclesia praecisus. ¶ Ad ii. dicendum quod in promotione episcopi datur
ei potestas quae perpetuo manet in eo quamvis dici non
possit character quia per eam non ordinatur homo directe
ad deum sed ad corpus Christi mysticum et tamen indelebiliter
manet sicut character. quia per consecrationem datur. ¶ Ad
iii. dicendum quod illi qui ab haereticis promoventur quamvis ac
cipiant ordinem non tamen recipiunt executionem
ut licite possint in suis ordinibus ministrare. ratione
illa quam obiectio tangit. ¶ Ad iiii. dicendum quod per fidem
ecclesiae continuatur passioni. quia quamvis in ea non sit
formaliter sit tamen in ea quantum ad formam ecclesiae quam servat. ¶
Ad v. dicendum quod hoc est referendum quantum ad ultimum effectum
sacramentorum ut tertia opinio dicit.

Deinde quaeritur de ordinatis et circa hoc quaeruntur duo
Primo utrum aliquem impediat propter sexum femineum. ¶ Secundo
utrum impediatur propter conditionem fortune exterioris

Ad primum sic proceditur. videtur quod sexus femineus non
impediat ordinis susceptionem. quia officium prophetiae
est maius quam sacerdotis quia propheta est medius inter
deum et sacerdotem. sicut sacerdos inter deum et populum. sed
prophetiae officium aliquando mulieribus est concessum ut patet iiii.
Regum. ergo et sacerdotis officium eis competere debet. ¶ Praeterea sicut
ordo ad quandam perfectionem pertinet ita et praelationis officium
et martirium et religionis status. sed praelatio committitur
mulieribus in novo testamento ut patet de abbatissis et in vetere
ut patet de Delbora quae iudicavit Israel. Iudith iiii.
competit etiam eis martirium religionis status ergo et
ecclesiae ordo. ¶ Praeterea ordinum potestas in anima fundatur
sed sexus non est in anima. ergo diversitas sexuum non
facit distinctionem in receptione ordinum. ¶ Sed contra est
quod dicitur thi. ii. mulierem docere in ecclesia non permit
to nec dominari in virum. ¶ Praeterea in ordinandis praeexi
gitur corona. quamvis non de necessitate sacramenti
sed corona et tonsura non competit mulieribus
ut patet i. cor. xi. ergo nec ordinum susceptio. Ulterius
videtur quod pueri et qui carent usu rationis non possunt
suscipere ordines. quia ut in littera dicitur sacri canones
in suscipientibus ordines certum aetatis tempus de
cernunt. sed hoc non esset si pueri suscipere possent
ordinis sacramentum. ergo etc. ¶ Praeterea sacramentum ordinis est dignius quam
matrimonii. sed pueri et alii carentes usu rationis non
possunt contrahere matrimonium. ergo nec ordines suscipere. ¶ Praeterea
potentia et actus sunt eiusdem generis. ii. de sompno et vigilia
sed actus ordinis requirit usum rationis ergo ordi
num potestas. ¶ Sed contra ille qui ante annos discreti
onis est promotus ad ordines sine iteratione impositionis
quandoque eis conceditur ministrare ut patet extra de cle.
per saltum. hoc autem non esset si ordinem non
suscepisset. ergo potest puer ordinem suscipere
¶ Praeterea alia sacramenta imprimentia characterem possunt
pueri suscipere ut baptismum et confirmationem. ergo pari

nitate ordis. Responsio dicendum ad .i. q. quod quedam requiruntur in sacramento recipiente. quedam de necessitate sacramenti. quia si desunt non potest aliquis recipere nec sacramentum nec rem sacramenti. quedam non requiruntur. nec de necessitate sacramenti. sed de necessitate precepti propter congruitatem ad sacramentum et sunt talibus qui suscipiunt sacramentum sed non rem sacramenti. de quod sexus virilis requiritur ad susceptionem ordinis non solum sed non solum set quia non sunt virilis in qua simul vel exhibeantur omnia que in ordinibus fiunt ordine non suscipit. quia cum sacramentum sit signum in huius que in sacramento agunt requiritur non solum res sed significatio rei sicut dictum est. quod in extrema unctione exigitur quod sit infirmus ut significet curationem indigens. cum genus in sexu femineo non possit significari aliqua eminentia gradus quia mulier statum subiectionis habet et ideo non potest sacramentum ordinis suscipere. Quidam autem dixerunt quod sexus virilis est de necessitate precepti sed non de necessitate sacramenti. quia et in decretis fit mentio de dyaconissa et presbitera. sed dyaconissa dicitur que in aliquo actu dyaconi participat sicut que legit omeliam in ecclesia presbitera autem dicitur vidua. quia presbiter idem est quod senior. Ad .i. ergo dicendum quod prophetia non est sacramentum sed donum dei. unde non exigitur in significatione sed solum res et quia in rem in huius que sunt anime mulier non differt a viro cum quandoque mulier inveniatur melior quantum ad animam multis viris. ideo donum prophetie et alia huiusmodi potest accipere sed ordinis sacramentum non. Et per hoc patet solutio ad .ii. et .iii. de abbatissis tamen dicitur quod non habent prelationem ordinariam. sed quasi ex commissione propter periculum cohabitationis virorum ad mulieres. de Delbora autem in temporalibus prefuit non in sacerdotio sicut et nunc mulieres possunt temporaliter dominari. Ad .iiii. q. dicendum quod per pueritiam et alios defectus quibus tollitur usus rationis prestatur impedimentum actui et ideo omnia illa sacramenta que actum requirunt in suscipiente sacramentum talibus non competunt sicut pueritia minime competunt quia hic potestates infuse sunt priores actibus sicut in illis quia vis acquisite sunt priores. Secundo autem possunt omni non tollitur pueris. ideo omnia sacramenta in quibus non requiritur actus suscipientis de necessitate sacramenti sed potestas a spiritu divinitus datur possunt suscipere pueri et alii qui usu rationis carent. hec tamen distinctione unita quia in maioribus ordinibus requiritur discretionis tempus de honestate propter dignitatem sacramenti. sed non de dignitate precepti nec de necessitate sacramenti. unde aliqui si necessitas assit et spes profectus ad minores ordines possunt ante annos discretionis promoveri sine peccato et sufficit et ordine quia quamvis tunc non sint ydonei ad officia que eis committuntur tamen per assuetudinem ydonei redduntur sed ad maiores ordines requiritur usus rationis et de necessitate

precepti. propter votum continentie quod habent annexum et quia et eis sacramenta tractanda committuntur. sed ad episcopatum ubi potestas accipitur in corpus misticum requiritur actus suscipientis curam pastoralem et ideo est de necessitate consecrationis episcopalis quod usum rationis habeat quidam autem dixerunt quod ad omnes ordines requiritur usus rationis de necessitate sacramenti. sed eorum dictum ratione vel auctoritate non confirmatur. Ad primum ergo dicendum quod non omne quod est de necessitate precepti. est de necessitate sacramenti ut dictum est. Ad .ii. dicendum quod minime causa. Ad .iii. quod qui sine usu rationis est non potest sed in receptione ordinis non requiritur actus aliquis ex parte recipientis quod patet ex hoc quod nullus actus ex parte eorum exprimitur in eorum consecratione et ideo non est simile. Ad .iiii. dicendum quod eisdem est actus et potestas sed tamen aliquid potestas precedit sicut liberum arbitrium usum suum sicut est in proposito.

Ad .i. sic proceditur. videtur quod servitus non impediat aliquem in susceptione ordinum. subiectio enim corporalis non repugnat prelationi spirituali. sed in servo est subiectio corporalis ergo non impedit quin debeat suscipere prelationem spiritualem que in ordine datur. Preterea quod est occasio humilitatis non debet impedire susceptionem alicuius sacramenti. sed servitus est huiusmodi. unde apostolus consulit quod si aliquis possit magis uti servitute .i. cor. vii. ergo non debet impedire a promotione ordinis. Preterea magis est turpe clericum in servum venditum promoveri sed licite clericus in servum vendi potest. quia beatus paulinus se ipsum in servum vendidit ut in dial. legitur. ergo multo fortius potest servus in clericum promoveri. Sed contra videtur quod impediat de necessitate sacramenti. quia mulier non potest suscipere sacramentum ratione subiectionis sed maior subiectio est in servo quia mulier non datur viro tamquam ancilla propter quod non est de pedibus sumpta ergo servus sacramentum non suscipit. Preterea aliquis ex quo suscipit ordinem tenetur in ordine ministrare sed non potest simul domino suo carnali et in spirituali ministerio esse ergo videtur quod non possit ordinem suscipere quia dominus deberet fraudari ipsius. Ulterius videtur quod propter homicidium non debeant aliqui prohiberi sacris ordinibus quia ordines nostri sumpserunt initium aleuitarum officiis ut in precedentibus dictum est sed levite consecraverunt manus suas in sanguinis effusione fratrum suorum ut patet exo. xxxii. ergo in novo testamento non debent aliqui a susceptione ordinum prohiberi propter sanguinis effusionem. Preterea propter actum virtutis nullus debet impediri ab aliquo sacramento sed aliquando sanguis effunditur propter iusticiam sicut a iudice et peccaret huius officium habens si non effunderet ergo non impeditur propter hoc a susceptione sacramenti. Preterea pena non debetur nisi culpe. sed aliquis sine culpa quandoque homicidium committit sicut se defendendo vel casu ergo non debet incurrere irregularitatis penam. Sed contra hoc sunt plura canonum statuta et ecclesie consuetudo. Ulterius videtur quod illegitime nati non debeant impediri a susceptione ordinum.

q filius no debet portare iniquitatem patris portaret aut si propter hoc impediret ab ordinibus suscipiendis. g° 2° Cum magis impedit aliquis propter defectum proprium quam alienum set a susceptione ordinum propter illicitum concubitum suum non sp aliquis impedit ergo nec propter concubitum patris sui. Cs contra est quod dicitur deut. xxiij. non ingrediatur manzer hic est de scorto natus ecclesiam dei usque ingnomm ergo multo minus debent promoveri ad ordines. +

Ulterius queritur quod propter defectum membrorum non debeat aliquis impediri quia promotione afflicto .n. non debet addi afflictio ergo non deberet privari ordinis gradu propter penam corporalis defectus Cum plus exigitur ad actum ordinis integritas discretionis quam integritas corporis set aliquis possit promoveri ante annos discretionis ergo et cum corporis defectu Cs set contra est quod talis prohibetur amissio .ue. le. ergo multo fortius debet in no. le. prohiberi. de bigamis dicetur in tractatu de matrimonio d. xxvij

Responsio dicendum ad .1. q. quod in susceptione ordinis mancipatur homo divinis officiis et quia nullus potest alteri dare quod suum non est. ideo servus qui non habet sui potestatem non potest ad ordines promoveri si tamen promoveatur ordinem suscipit quia libertas non est de necessitate sacramenti licet sit de necessitate precepti cum non impediat potestatem set tantum actum illius et ratio de omnibus qui sunt aliis obligati ut ratiociniis detenti et huiusmodi Cad primum ergo dicendum quod in susceptione spiritualis potestatis est aliquis obligatio ad aliquid et corporaliter agendi et ideo per corporalem subiectionem impeditur. Cad .ij. dicendum quod ex multis aliis que non privant impedimentum executionem ordinum potest aliquis occasionem humilitatis recipere et ideo ratio non sequitur. Cad 3. dicendum quod beatus paulinus exhibendam caritatis spiritu dei actus hoc fecit quod rei eventus hoc probat quia per eius servitutem multi de gge. suo sunt a servitute liberati et ideo non est ad consequentiam. thed quia ubi spiritus domini .i. libertas .1. cor. iij. Cad .iiij. dicendum quod signa sacramentalia ex naturali similitudine representant mulier autem habet subiectionem an. si non servus et ideo non est simile Cad .v. dicendum quod si est promotus sciente domino suo et non reclamante ex hoc ipso efficitur ingenuus. si autem eo nesciente tunc episcopus et ille qui eum representavit tenentur domino in duplum quod sit pacatum secundum si sciuit ipsum esse servum alias servus si habet peculium debet se ipsum redimere alioquin redigetur in servitutem domini sui non obstante quod ordinem obsequi non potest. Ad .ij. q. dicendum quod omnes ordines referuntur ad sacramentum eucharistie quod est sacramentum passionis nobis per sanguinem christi effusum factum et quia homicidium maxime contrariatur passioni et homicida magis conformatur occidentibus christum quam ipsi christo occiso cui quilibet minister predicti sacramenti debet conformari. ideo de necessitate precepti est quod non sit homicida qui ad ordines promovetur quamvis non sit de necessitate sacramenti

Cad .1. g°. dicendum quod .ue. lex inferebat penam sanguinis non autem lex no. et ideo non est simile de ministris ue. et no. le. quorum iugum suave et honus leve Cad .ij. dicendum quod irregularitas non incurritur propter peccatum tantum set principaliter propter ineptitudinem. prime ad sacramentum eucharistie. ministrandum et ideo iudex et omnes qui intantum sanguinis ei participant sunt irregulares propter hoc quod effusio sanguinis non decet ministros dicti sacramenti. + Cad .3. dicendum quod nullus facit nisi illud quod est causa quod est voluntarium in homine. et ideo ille qui ignorans hominem occidit homicidio casuali non dicitur homicida nec irregularitatem incurrit nisi dedit operam rei illicite vel non omisit debitam diligentiam. quia iam quodam modo efficitur voluntarium nec hoc est propter hoc quod culpa careat quia et sine culpa committitur irregularitas et ideo etiam qui defendendo se in casu non peccat homicidium committendo nichilominus irregularis est Ad .3. q. dicendum quod quia ordinati in quadam dignitate pre aliis constituuntur ideo ex quadam honestate requiritur in eis quedam claritas non de necessitate sacramenti set de necessitate precepti ut .s. sint bone fame bonis moribus ornati non publice penitentes et quia obscuratur hominis claritas ex viciosa origine. ideo etiam de illegittimo thoro nati a susceptione ordinum repelluntur nisi cum eis dispensetur et tanto est difficilior dispensatio quanto eorum origo est turpior Cad primum ergo dicendum quod irregularitas non est pena iniquitati debita et ideo patet quod illegittime nati non portant iniquitatem patris ex hoc quod irregulares sunt Cad .ij. dicendum quod ea que per actum committuntur possunt per penitentiam et actum contrarium aboleri. non autem ea que ex natura sunt. et ideo non est simile de vicioso actu et viciosa origine Ad .iiij. q. dicendum quod sicut ex dictis patet quod aliquis efficitur ineptus ad susceptionem ordinis vel propter impedimentum claritatis patris et ideo patientes defectum in membris impediuntur a susceptione ordinis si sit talis defectus qui maculam notabilem inferat per quam obscuretur patris claritas ut abscisio nasi vel periculum in executione fiende possit alias non impeditur. hoc autem integritas exigitur de necessitate precepti set non de necessitate sacramenti Cet per hoc patet solo ad obiecta

Deinde queritur de symonia et circa hoc queruntur tria. Cprimo quid sit Cs° quibus fiat Ctertio et qualiter.

Ad primum sic proceditur videtur quod diffinitio symonie data sit incompetens .s. symonia est studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquid spirituale vel spirituali annexum quia ex symonia aliquis efficitur irregularis sed per solam voluntatem nullus efficitur irregularis ergo symonia non consistit in sola voluntate Cum illa sola peccata fiunt per studium que

exe̅ta malicia ꝯmittitur. set symonia non sp̄ cū
m̄ttit exe̅ta malitia. s; q̄n3 ex infirmitate ł
ignorā g° in diffōe eī studiosū poī non d3. Cp̄
oē pctm̄ in electōe p̄ri ꝯsistit. s; uol eligens
non ē d' impossib'. ut d3 in tcīo eth. cū g° emē
spūale sit in possib'. q2 donū dī pecunia n̄ pos
sidet. ut d3 act. viij. in diffōe pcī symoīe uol
emdi spūl' poī non d3. Cp̄ a symōe mago
symonia d3. set ipē noluit uende spūalia.
set emē g° non d3 poī uenditō in diffōe symo
nie. Cp̄ oib; tēpalib; pp̄ spūalia uti dtem̄
si g° in tēpcōe anexoz spūalib; symonia ꝯsistit
oīs eptō ul' uenditō symoniaci ēēt. q' flm̄ ē
Vlt' ui' q' symonia sit h'sis. q2 ggs in registro
dicit altaē ꝯ dcias 7 spm̄. s. emē ul' uende
symoniacā h'sim ēē nlls fideliū ignorat.
Cp̄ nullm̄ pcm̄ ē g'ui' in fidlitate set symonia
ē g'uioz. q' in d ē. 1. q. 1. qd in pia h'sis macedo
nii 7 eoz qui ēē ipm̄ sc̄e tollabilioz. q' sy
monia g° symō ē h'sis. C set ꝯ oīs h'sis ē ꝯ
aliq' articulū fidī d' quo non recta oppīo h3. set
aᵍ symoniac' pot rectā oppiōm hre d' oib; arti
cul' fidī. g° non ē h'sis. Vltius ui' qd symoniac'
non pdat executōm ordis q2 ꝯtigit in ordina
tione de ꝯmitti symoīm eo ignorāte set hoī
cidiū casuale. pp̄ h q' ē pp̄ ignoīm ꝯmissū non
facit irregularitatē g° 7 simil' ille q symo
niace ordinat'. Cp̄ a beo q non ht executōz
ordis nlls d3 sacm̄ accipe. set abeo q' scio
symoniacū d'bet ordinē accipe. si m̄ pcipiat
ne inobediens sim g° non amittit ordinis exe
cutōm. C set ꝯ ui' q' symoniac' ordiez non re
cipiat q2 d'fcs intētiōis euacuat sacm̄. set
ille q p̄to intendit acqrere aliqd in susceptiōe
ordis non intendit suscipe qd eccā tēdit q2
in non tēdit sb p̄ctō g° non suscap ordine. Respō
sio dd'. ad. 1. q. qd m̄ morali' ītutū diuid3
in passioēs 7 actoēs. ut in. 3. li. d. xxxiij. dcm̄ ē
sic aut in passoib3 pot ēē pctm̄ ex eo q' ē cīta
q' n̄ oportet l' cm̄t aut quō 7 sic d' aliis ꝯstanī
ita in actoib3 vii in eptōe. l' uēditioē que sc̄
qdā actoēs pot ēē pctm̄ ul' inqd ul' inq̄ntū
si in qͣ sic ē in iusticia sic cū qs emit ul' uen
didit non iusto pcio si aut in quid ut cū uē
didit ul' emit rem q non cadit supto sic
ē pctm̄ symoīe. q2 oē pctm̄ in actu uol' ꝯsistit
io in diffīoē symō l3 cā ponit'. p° act' uo
lūtatis inh' q' dic̄ studiosa uolūtas. s° m̄
pcia l3 pcī. septō. i. emdi. ul' uēdedi. tcō
m̄ remota. s. obīm actōis pdcē. ł. et spūale
ꝯe. C ad. 1. g°. dd' q' hoīes iudicant ea q fo
ris appent. set ds intuet' coz ut d3. 1. R.

xvi. et io in symō ꝯ in oib3 aliis pc̄ts ex sola uo
lūtate efficit' ᵃs pctōr ꝯ reatū pene q adiu
dī d' ptinet. set non ꝯnr' ad reatū pene. q ptī
net ad iudiᶜ eccē vii hoīcida uol' icrit reatū
pene etne set non irregularitatē ul' aliqd
hr. ul' execōm 7 sil' dd' ē. d' symoniaco.
C ad ij. q' unū qq3 d3 diffiniri ꝯ ꝯpletū suū
ēē. ꝯplemtū aut pcī. 7 ītutis ꝯsistit in
electioē et io electō poit' in diffiōe. ītutis
7 in diffinitōe pcī et hnc electōm in portat
studiosa uol'. C ad tciū dd' q' ad d3 spūale
d'. vno mō p eēm sic g° ītutes 7 ista non
possut aᵒ mō uendi. n̄ sup h' uolūtas d' libe
ta emptōis cade pot. aᵒ mō d3 ad spūale
p cā3 sic sacᵗᵃ. q sc̄ cā grē. 7 ista in ꝯnē sc̄ +
corplia q dā hnt spem q uendi possīt. q' uis
non ex h qd sc̄ spūalia 7 sic in eis ꝯmittit'
symōᵃ. C ad iij. dd'. q' symō mag' spūalia
emē uoluit ut postea uende posset 7 io
in eī emptōe q uenditō ꝯtinebat'. implica
te et pp̄ h ꝯ usū ꝯmuēm loᵈⁱ. utq3 uocat'
symoniac'. et emēs ꝯ uedēs. s3 tn̄ si distīc
te loq uolum' emētes dnr' symoniaci. uē
dentes giezite q2 giezi spūalia uēde uo
luit ut p3. iiij. R. iiij. C ad v. dd' q' spū
alia in pdcā ꝯ diffinitōe accip3 ut dcm̄
ē. q spāl' grē cā sic sacmta set spūl' anē
xa que ad usū eoz sc̄ d'putata. sic calice'
et toā ecciastica q sc̄ d'putata ad usum
ministroz non aut dnr' spūl' anexa. quib3
pot ēē us' in spūalib3 si non sūt ad h spūalr
d'putata. Ad. ij. q. dd' q' ad attribuit' alīi
dupᵗ. vno mō simpᵗ. alio mō pp̄ silītudinē
act' sic dic̄ phs in. vij. eth. q' ingentes
q̄n3 dnr' intepiti. q2 faciut q in tēpata
sc̄. set non eodm̄ mō. sic 7 d3 qd mille
su stulti non sc̄ set ꝯpantē q̄lia stulti et
ꝯ h' dd' qd symoniaci non sc̄ ppē et pse loᵈᵒ
h'tici ē non hant aīm falam oppiōm s3 dnr'
h'tici pp̄ silitudinē act' q2 ita opant' ac
si estimaret donū spc̄. s. pecunia possidi
q estimacō ēēt h'tica. vn̄ ggs in registro
dic̄ q' cū oīs auaricā sit ydoloz ꝯuitus
quis quis hric̄ in eccāsticis digtatib3 dan
dis non pcauet in fidlitatis pdicōi sbicit'
7 si fidīm q' negligit tene uidat'. 7 p hoc
patet solucō ad p'm. C ad ij. dd' qd roē
fal' estimatois q' in actu d' mōstrat symo
niac'. d3 ēē g'uioz symonia q' macedonij
h'sis qui posuit spm̄. s. ēē p̄ris 7 filii
ꝯuū symoniaci aut ostēdit in suo actu se
extimaē qd sit ꝯuus hoīs si ab hoīe

pot emi uł uendi. ł q̃d q̃ dr̃ ḡtuus pctm
ꝓ ꝑuitate ad ipm ex cupiditate huãna ⁊
ꝓ̃t h̃ nocumtũ mai⁹ q̃r totũ ordiẽz eccł̃ ꝑ
uitit. Ad .3. q. d̃d q̃ efficiã. sacmtoꝝ. nõ ẽ
ex mito huãno. ⁊ id ꝓ pctm hoĩs nõ ĩpedit
sacmẽ. uñ pctm symoĩe ñ sacmtũ suscipi
end ĩpedit ñ suscept̃ tollit pot ñ ĩpedire
ultiam re sac. ñ sit pctm excepte recept⁹. ⁊
set ñ ꝑ symoĩaz ãs ab executiõe ordinis aut
officii suspẽ. set ĩ h̃ distiguend ẽ. q̃r si dicat
symoĩac. ex h̃ q̃ recip̃ ordinẽ ꝑ symõm nõ
recip̃ execuĩ ⁊ est ipõ iur̃ suspẽs. et quo ad
se ⁊ quo ad ãs ⁊ ꝑuit ultius ꝑ d̃ pom q̃n cõ
stitit d̃ cmĩe iudici. si aũt dicat symoĩac
q̃r otulit ordinẽ symoĩace uł q̃r d̃dit uł
recepit symoĩate uł q̃r d̃dit uł recepit
symoĩace bñficiũ. ł q̃r mediator fuit symo
nie. si sit occultũ suspẽs ẽ ipõ iure. quo
ad se. si aũt manifeste suspẽs. ẽ quo ad se
et q̃ ad ãs ⁊ itm ille qui recip̃ bñficium
ꝑ symõm tenẽ ad restitutõm oĩũ fructuũ
pceptoꝝ ⁊ bñficõ renũtiare. Ad pmũ q̃
d̃d q̃ ꝓ hõicidiũ nõ fit ãs d̃ fctũs ĩ ipã or
dinatiõe set ĩ ordinatõ tm̃ ⁊ id suffic̃ q̃
ordinat⁹ sit ĩmuĩs ab hõicidio set ꝑ symo
nia fit d̃ fctũs. ĩ ipã ordinatiõe ⁊ id q̃ ⁊ si ipẽ
sit ĩmuĩs tm̃ ẽ suspẽs q̃n ad notitiam eĩ
ꝑuenit. Ad .ii. d̃d q̃ q̃n ẽ manifestũ ẽm
symo. te. amittit executiõm ⁊ suspẽs ẽ quo
ad se ⁊ quo ad alios. set q̃n ẽ occultũ te ẽ
suspẽs quo ad se tm̃ ⁊ id si sit m̃ m̃. s̃ q̃
ĩ iure ad dr̃ manifestũ te nllõ mõ dr̃ ãs
obediẽ ñ ab eo ordinẽ suscipiat. si aũt
nõ sit m̃m. si nõ pot s̃bt̃ fugẽ d̃bet obe
dire ⁊ si ipẽ sciat eũ eẽ symoĩacũ qui
ordines celeb̃t. Ad .iiĩ. d̃d q̃ ipẽ ñ ĩtẽdĩt
emẽ q̃ ẽ ꝑ se spũale ut caractem set ⁊
opponẽ mĩst. que ẽ corꝑlis ⁊ cũ sacmtalis
rei spũalis.

Ad .ii. sic pcẽ. uĩ q̃d sac̃ possit emi ⁊
uendi sn̄ symoĩa. q̃r finis om̃ sa
cramtoꝝ ẽ regnũ celoꝝ ⁊ remissio pccõꝝ
set regnũ celoꝝ emi̇t. ut dic̃ g̃g. regnũ
celoꝝ tm̃ ualet q̃ h̃s ⁊ dãn .iij. d̃r. pccã.
t. elẽis redime. g̃ mł̃to fo̾ sacmta eã
p̃st. absq̃z uitõ symoĩe. ꝑ .iiij. sacmẽ
q̃dã ẽ. set m̃ aliñ ⁊ h̃. ĩ ueniẽte pactõe
d̃ aliq̃ pecuĩa soluendi. sn̄ pccõ g̃ sacm
ta licite possẽ uendi. ꝑ baps ẽ sacmẽ
pm̃ set ĩ a ciũ. s. q̃n sacdos pũm sine
pt̃õ bap̃ nollet ãs posset emẽ bap̃ sine
pẽ symoĩe ne puer metũ periret absq̃

baptismo decedẽs g̃ sacmta possẽ emi
sine pccõ. ꝑ ĩ missa ⁊ficiat euch̃ que ẽ
sacmtũ sacmtoꝝ. set licet cantaẽ missã
ꝑ a⁹ ptõ q̃r nemo d̃bet suis stipendiis mi
litaẽ ut dicit. i. cor. ix. g̃ et c̃. ꝑ ex d̃ ꝑ
bendis dr̃. q̃ quidã canonici sacdoti cuidã
unã pbendã ĩ ecciã d̃dert. ut missã d̃ bã
ta ũgine cotidie celebret et ꝓ illã pte
tõm ⁊firmauit. g̃ idm q̃ pus. ꝑ absolutõ
sac̃ẽle q̃dã ẽ. set quidã accipiũt pecuĩam ut
ab excõmuĩcatõe absoluãt. g̃ ⁊ c̃. ꝑ epãl
potẽtas ⁊uis nõ sit ordo tm̃ q̃dã sacmẽle
ẽ. set licet a⁹ aliũ diẽ pecuĩam ut ad epã
tũ ꝑueniat sic siq̃s malicõse ĩpedit ut
ab ĩpedĩ cesset g̃ sacmtalia licite uẽdi
possũt. Vlt⁹ uĩ q̃d ⁊ m empcõe uł uẽdi
tiõe aliquoꝝ spũaliũ. nõ ⁊mittit symo
nia q̃r totũ eccłsticũ offim q̃dã spũale ẽ
set quidã recipiũt c̃tos reddit⁹ ad anniu
sariũ celebñdũ g̃ spũalia possẽ sine sy
moĩa uendi. ⁊ emi. ꝑ orõ ẽ maxĩe spũ
alis s̃z ãs pot diẽ pecuĩaz bõis uiris ut orẽt
ꝑ eo s̃ ĩ q̃ dr̃. in luc̃. facite uob amicos
d̃ mamona ĩiq̃tatis g̃ ⁊ c̃. ꝑ ĩ .i. R̃. ix.
dr̃ d̃ sam et ĩ .iij. R̃. xiiij. d̃ uxore geroboã
q̃ attulerũt pciũ sc̃is uiris ꝓphis. set ꝓphia
ẽ spũl̃e domũ. s̃. s̃. g̃ id q̃ p⁹. ꝑ pdicatõ
res ẽ spũal. set paul⁹ pdicabat ꝓ tẽpalib;
ut fieret collecte paupib;. ut p;. i. cor. ulẽ.
g̃ ⁊ c̃. ꝑ pdicatori licet accipe stipendia
ꝓ sua pdicatione. ut. p;. i. cor. ix. set sti
pendia apłs noĩat ĩ tempalia q̃ pdica
torib; d̃bent g̃ licet tẽpalia ꝓ spũalib;
accipe. ꝑ cor reptõ ẽ quid spũale ⁊ ui
sitatio set plati ꝓ uisitatioĩb; accipiũt
tẽpalia quidã ⁊ ꝓ pecuĩa pctm occultãt
q̃d maĩfestaẽ tenẽt g̃ ⁊ c̃. ꝑ religiõis
stat⁹ q̃dã bonũ spũale ẽ. set in quib;dã
moastiis ꝑ cipue moĩaliũ exigit ãd ab
eis q̃ ĩ recipi d̃bẽt g̃ licet spũlia diẽ ꝓ tẽ
palib;. ꝑ sciã ẽ q̃dã spũale bõ set licet
magr̃is arciũ accipe aliq̃d ꝓ doctrĩa sua
g̃ et c̃. ꝑ iudi spũale bonũ ẽ silr̃ patẽ
ciniũ ĩ cãis ⁊ testiõiũ fẽnd. set ꝓ h̃is oĩb;
pot accipi pecuĩa ł muñ ãd g̃ ⁊ c̃. Vlt⁹
uĩ q̃ ⁊ nõ ⁊mittit symoĩa ĩ uẽditione
eoꝝ ⁊ emptõe q̃ sẽ spũalib; anexa. ñ. n. ẽ.
mag spũalib; anexũ. q̃ uasa sac̃. set
illa ĩ necctitate eccẽ licite uendi possũt.
g̃ ⁊ c̃. ꝑ ius sepulẽ spũalib; anexũ
ẽ. set abrham emit ab emor speluncam
duplicẽ ĩ sepulcrũ g̃ sine symoĩa uẽdi

ul' p(ro)cedi pot. q(uia) e spualib(us) anexu. C(ontra)p(ositum) ius patnat(us) est q(uo)d du spuali anexu. set pot sine symonia uendi. q(uia) t(ra)nsit cu uniusitate ut d(e)c(retali) d(icitu)r. et i feudu (con)cedi pot. g(ener)ali anexa spualibus poss(unt) licite uendi. C(ontra)p(ositum) decime s(un)t anexe spualib(us) set licet eme eas q(uia) poss(unt) i feudu laicis (con)cedi et ab eis redimi. g(ener)ali pot uendi (et) emi anexa spualib(us). C(ontra)p(ositum) ius p(ri)mogeniture spu(a)li anexu ut. vn(de) p(ri)mogeniti an legem sac(er)dotis officio f(un)gebant(ur). set Jacob emit ius p(ri)mogenit(ur)e ab esau. g(ener)ali id q(uo)d p(ri)us.

Responsio d(icendu)m ad .i. q(uestionem) q(uod) cu sac(ramen)ta (con)tineant et (con)ferant g(rati)am no poss(unt) licite uendi. l' emi p(ro)pt(er) ea q(uia) dispensator sac(ramen)to(rum) no e d(omi)n(u)s set minist(er). ep(iscop)o aut (con)dicet s(ed) a d(omi)no rei. s(ed) q(uia) p(re)tiu emptionis ponit(ur) q(uas)i m(er)ces ad eq(ui)ta(te)s. illud q(uo)d emit(ur). vn(de) amensurando d(icitu)r numulina s(ecundu)m phm i. v. eth(icorum) g(rati)a aut no pot (con)mensurari de. tepali bono vn(de) i iniuria g(rati)e fac qui sac(ra)m(en)ta g(rati)e uendit aut emit. t(am)e q(uia) g(rati)a exh(ibita) nom(inis) accip(itur) (con)g(ru)is dat vn(de) (contra) rom(anos) g(rati)e fac qui sac(ra)m(en)ta. g(rati)e. q. ue nalia tenebat. Ad p(rimu)m g(ener)ali d(icendu)m q(uod) bones ille s(u)nt meth(aphor)ice (et) p(er) similitudine. de emptione loq(ue)ntes ip(s)am mutuu emptionem uocantes q(uo)d quid e(m)pto no e. q(uia) d(e) ex utro mito nich(il) accessat. n(isi) mi tu uim e equales p(re)tio. Ad .ii. d(icendu)m q(uod) mitu no e solu sac(ramentum) set (et) n(on) offin vn(de) ex illa p(ar)te q(uia) e sac(ramentum) i dispensatione ministro(rum) ecc(lesi)e (con)sistes no cadit s(u)b ep(iscop)ale vn(de) s(ecundu)m canones (con)mittit symonia qui p(ro) b(e)n(e)dictione nubentiu pecuniam accip(it) l' exigit set ex illa p(ar)te q(ua) e ex p(ar)te n(on). nich(il) p(ro)hibet p(ri)mo p(re)tiu accipe l' (con)dem d(e) re tempali acci(den)tali i(m)pone sic n(on) talis officiis quib(us) liber eor(um) lib(et). Ad t(er)tiu d(icendu)m q(uod) i casu illo d(icitu)r a(lius) eme. a(b) sacerdote q(uia) ip(s)e met p(ri)m(u)m baptizare q(uia) i casu necessitatis licet bap(tiza)re (et) mulier n(on) d(icitu)r a(liquo) mo(do) p(ro) bap(tis)mo pecuniam sac(er)doti dare (et) silr e d(e) adulto q(ua)n(do) pot differri quousq(ue) ad superiore rec(epi)t ra ut ab eo bap(tis)m(u)m suscipiat c ex officio (con)petit dare. Ad .iiii. d(icendu)m q(uod) face pactionem d(e) missa celeb(ra)nda e symoniacu s(ed) s(i) tn no h(ab)et a(liu)s supt(us) et no tenet(ur) ex officio misse cantare pot accipe d(e)narios sic (con)ducti sac(er)dotes faciunt no q(uas)i p(re)tiu misse set q(uas)i sustetam(en)tu uite. Ad .v. d(icendu)m q(uod) i no fuit q(uia) p(e)c(ca)to set illi p(re)bende fuit anexu illud offin cantandi miss(am) ta(l)e. Ad .vi. d(icendu)m q(uod) p(ro) absolutione no d(icitu)r exigi pecunia set tn ei qui absoluit(ur) pot i(m)poni pena pecuniaria vn(de) no l(ice)t ad exige. q. p(ro) p(re)cio absolonis. set q. p(ro) p(e)cc(ato) i q(uo) cauedu est ne tal' exactio accip(iat)ur q(uia) cor(am) ascribit(ur). Ad .vii. d(icendu)m q(uod) i e distingu(endu)m q(uia) s(ecundu)m q(uo)d e ei acq(ui)sit(us) p(er) electionem nullo mo(do) pot pecunia dare ad a(li)q(u)s ut (con)sistat. si au(tem) e ei acq(ui)sit(us) i pot ad dare n(on) q(uas)i p(ro) p(re)lationis p(re)tiu set ut uexationis p(ro)p(ri)e redemptor.

Ad .ii. q(uestionem) d(icendu)m q(uo)d a(liqui)s act(us) pot d(ici) spual' l' q(uia) ad suu p(ri)n(cipiu)m q(uia) (con)petit de ex a(liquo) spuali domo l' officio. l' q(uia) ad sui fine ut q(ua)n(do) p(er) act(um) ad a(liquo)d spuale p(er)uenit(ur) i actib(us) g(ener)ali qui p(ri)mo mo(do) spuales s(un)t. q(uia) spualitas e ex p(ar)te agetis nullo mo(do) sine symonia pot a(liqui)s locare act(us) suos s(ed) pot ad accipe i sustetatione uite i p(rim)is aut actib(us) q(uia) spualitas no e ex p(ar)te agetis. pot eme ul' uedere op(er)as suas. set no uede(re) h(oc) spuale q(uo)d ex ei(us) actu acq(ui)rit(ur). Ad .i. g(ener)ali d(icendu)m q(uod) anniu(er)sariu celebrare est spualis act(us) p(ri)mo mo(do) (et) i(de)o nulli p(er)mitti licet p(ro) eo celebrando s(ed) c(om)misit cu (con)ditione aliq(ui)d d(e) ecc(lesi)e. ecc(lesi)a tenet(ur) celebre p(ro) illis q(ui)b(us) rogat(ur). Ad .ii. d(icendu)m q(uod) orato e spual' p(ri)mo (et) s(ecun)do mo(do). q(uia) ex spuali (con)ditione effectu h(ab)et (et) aliq(ui)d spuale debet i ea peti. vn(de) nullo mo(do) d(e)bet s(u)b p(re)cio poni. n(on) illi q(uo)d dat pecunia paup(er)ib(us) ut p(ro) eis orent oratio(n)e emunt. s(ed) a(d)nos paup(er)u alliciunt ad orand(um) p(ro) se ut eos s(ibi) faciunt d(e)bitores. Ad .iii. d(icendu)m q(uo)d sic dic(it) ie(ronimus) s(u)p(er) micheam talia munia exibebat(ur) p(ro)ph(et)is mag(is) i sustetatione eo(rum) ut spi(ritua)lib(us) uacaret libe(re). q(uia) ad emend(u)m munia p(ro)phie. q(uia) p(ro)phie act(us) spual(is) s(un)t p(ri)mo mo(do). Ad .x. d(icendu)m q(uo)d p(re)dicare p(ro) pecunia pot itelligi d(upliciter). uno mo(do) ut pecunia sit p(re)tiu p(re)dicationis (et) sic nullo mo(do) licet. a(lio) mo(do) ut pecunie datio res sit q(ua)da p(re)dicata et i pot a(liqui)s p(re)dicare p(ro) pecunia sic p(ro) aliis op(er)ib(us) ministe(rii). in q(ui)b(us) met dans (et) s(u)bleuat(ur) d(e)t(er)minis recipientis sic ap(osto)l(u)s p(ro) collectis faciendis p(re)dicauit no tn i pecunie collectione p(ro)(pri)us e p(re)dicationis finis. Ad .v. d(icendu)m q(uo)d stipendia d(e)bent p(re)dicatorib(us) ad sustetatione uict(us) ne cogat(ur) relinq(ue)re ub(i) d(icitu)r et ec(clesi)a p(ro) eam da(n)t q(ua)si mecia occupari no aut d(e)bet eis q. p(re)tiu p(re)dicationis. Ad .vi. d(icendu)m q(uod) correctio siu(e) uisitatio e spual' act(us) p(ri)mo mo(do) q(uia) de ex officio p(re)lati (con)petit vn(de) simo(nia)m (con)mittit. qui pecunia accipit ut peccatum q(uo)d t(ame)n reuelare aut punire no reuelet n(ec) puniat n(ec) i (con)puisitatione facie(n)da acci(pi)t e p(ro)curatio. q. p(re)tiu uisitationis set q(uas)i d(e)bita ad sustetatio(n)e(m) ex ordinatione ecc(lesi)e (et) silr e d(e) p(ro)curatione moderata q(ua)m accipe poss(unt) ep(iscop)i i co(n)secratione ecc(lesi)e s(ecundu)m d(e)terminationu ecc(lesi)e. Ad .vii. d(icendu)m q(uod) q(ua)n(do) possessiones alic(uius) loci religiosi no sufficiunt ad sustetand(um) p(er)sones pot te exigi ab eo q(ui) i loco illo uult deo s(er)uire no. q. p(re)tiu religionis set ut h(ab)eat monasteriu vn(de) ei possit p(ro)uide(re) (et) i(de)o no (con)mittit(ur) symo(nia). si a(utem) s(ecundu)m (con)suetudine ecc(lesi)e p(er)mittit accipi s(ed) e ad preceptione exige.

Cad viij. dd. q doce artes libal's e act spu alis fo mo et io l3 magris artiu uede labo res suos set no sciaz siue ueritate que spual e. vii di. pu. xxiiij. noli uende sapim 7 doc tina 7gliam Cad ix. dd q iudex ex offi suo te iudi redde. silr et quib3 te ex h3 q e iudi sbdit aduim testim reddend' s3 aduocat no te. procuiu suu ane pstae n iur pit dae 9abu 7 io dic aug ad macedoniu n debet iudex uende uim iudi. aut testis uim testim q aduocat uendit iustu procniu et iur pit uim 9siliu. no n. aduocat uedes uim pcniu iusticiam uedit q e spu'. set actu suu 7 silr dd d 9silio iur piti. set iudex uendendo uim iudicii sy3 9mittit. set si spualis iudex al n 9mittit sy3 set g'uit peccat 7 silr dd d teste Ad. 3. q. dd qd sic ex dcis patet. spi qd sb pcio poi no dbet e d s. ipu res sac. ut sacmta 7 act alie 9petes ex officio sac et s3 q e du spil anexu q dat q anexu e ipis sacmtis sic uasa sac 7 hi queda que st. anexa officiis sacs sic dci me 7 ius pronat s q i pronat e potestas psentadi clicu ad bnficiu ecclastic 7 iuter 9mittit sy qnt ad id qd d spi ht Cad p g dd q uasa sac. nllo mo roe 9sectiois. ue tendi st. ut. s. p 9sectioe eo2 ad pl' exigat tn i necitate ecce posst uedi expte e q e i eis n spi. s. m auri 7 argeti q tt si uedunt ecclastica p. posst integ uendi si aut uedut alis no ad usu ecce d3 pus frigi pmissa ozoe ne sca ab aliis tctent. q amist ecce Cad ij. dd qd uendito sepulte pot i telligi dr uno mo. qd uedat tra 9secta i sepultra et d3 e silis ratio d uenditoe sac2 uaso2 q aiu tiu 9sectu uendi pot roe tre i necitate ecce. sic 7 calie roe m. no aut pot pt uedi roe 9sectiois. ut. s. as. p p[c]cuia i se pelliat. abham aut no peccauit emes spelu ca dup. q spelunca illa n erat 9secta. i sepul tura l' si erat 9secta i sepultu tn siuit posso ei emor aut rephnde q dcad abra itetioe q p huit uoles g'tis dare e postea carissime uedidit ut quida dnt abha no peccauit redimes i q hebat sepeli mortuu q q uis ei emor no dnegaret tn sciebat abha q il le moleste accipet n pciu daret. set pm melis ur. a mo d3 uendi sepultra si p officio qd a sacerdotib3 insepultra funis fit exigat 7 h3 n licet ut ex dcis p3. tn si 9suetudo e qd as dr pot p supiore correctio adhibi i illos qui dnegat dare qd 9suetudo ex

posscit Cad. 3. dd q i pronat pse uedi n pt n i feud dai si aut uilla uedat l' i feudu dr e anexu e i pronat tnsit e uniusitate ad illu e uilla dat. l' q ea emit no q ius pro nat s b uenditioe cadit Cad x. dd q i pti decimas 9ste pti offim q dbe miistris ecce. n laici posst hre l3 i q uis alii ad tps fruct' d amaz laicis 9cessus sit pp ecce necitate 7 te h3 mo q laicis dari pot ab eis pot redimi ex auete epi tn ecca una no pot ab alia eme ius pti dcias Cad. v. dd q p ogeite dbebat Jacob ex dina istitutioe 7 io no peccauit emes set redmit uexatoem sua. et esau ue dens peccauit.

Adtiu sic pcede. ur q sy no 9mitit ill' tb3 mois qs urban pp dtmiat dicens q qs res ecclasticas n ad q istitute st set ad ppa luc muie ling ul dbiti obsequii ul pe cune largit. l' adipiscat symoiac e. q ut s dcz e iudex spual si uendit iudiciu symoim fa cit set licet spuali iudici ad mu accipe pe cune l' alie hi ut d3 ex d sy et si qd er. g sy no sp 9mitit. p mun amau Cp pp pot mun a mau pa spuali suscipe set ut qsa dnt pp no pot 9mite sy. maxie e a p ecca stica q res ecce siue sue. g n sp 9mitit symo p mun amau Cp gg. dic ecclasticis utilita tib3 d seruientes ecclastica. dignu e remuna tioe gaude g sidat a plendi d pobsequio i pcso no e sy. Cp unqsq3 pot licite. pete qd ei dbet. d iure. set ordinato q no ht be neficiu 9petes te d iure ordinatori ei puide g no peccat si petat bnficiu 7 h3 uocat uni ling. s. rogato. Cp si fiat pces pdig non 9mittit sy ex h3. l3 pces st muna lingue siue fiunt pdig siue p i dig. g uni aling no sp fac symo Cp ypocte faciut bo spu alia pp laudes homiu et tn n dnt sy g muni aling n fac sy Cp sicut amor pecunie e cupiditas. ita 7 amor 9sanguineo2 e carnali tas. set si intuitu 9sanguinitatis 7 tn no e i as pdco2 mo2 g i sufficietes st. Cp i 9 mul q digitatu l' ecclastica2 bnfico2 9mit tit sy. l3 n no e ad muni g 7c. Cp alq pla ti recipiut fruct' eccla2 uacatiu 7 ptea co fert recepta e expte puetuu. i q no ur ce ad mun. 7 tn e i symo. g et e Responsio dd q sy ut dcm e 9sistit i emptoe 7 uen ditioe spu ul eo2 que st eis anexa eptio au q uedito 9sistit no solu i datioe 7 ac ceptoe pecune set om eo2 quo2 pot pciu numusti. mesrai. i hug. n. e libalitas p phu

ꝺ

ꝯstat aut̄ qꝺ melꝰ ꝺ̄bet ee liƀalis dictꝰ q uenditꝰ que ē ei ꝯsilia omnis aut̄ tēpal' cō modi p̄ciu pot̄ nummismate mensurari q iō qq̄ p̄a mō tēpali dat̄ ad spu̅ale. l' anexu̅ spu̅ali sy̅ ꝯmittit. bonu̅ aut̄ tēpale q̄ pot̄ qs ab alio exspectare l' q̄ expte aie. ut amicitia aut fauor alicuius q quan̄ ad h̄ ē mun' alinguē ul' q̄ expte corꝑis sic al' actꝰ corꝑali exercitꝰ q quant̄. et quantu̅ ad h̄ ē mun' obsequio l' ē ad exiorꝫ bonorꝫ q sic ē mun' amanu. sic aliq̄ exibi tu̅ q ꝯsistit in exiorib;. bonis quant̄ ad pꝰ ꝯmittit̄ symoī p mun' alingē q̄ lingē oppiorꝫ expmit. et gīn ꝯcepta quantu̅ ad sm̄ p mun' ab obsequio quantu̅ ad tertiu̅. p mun' amanu.

ad p̄m ġ ꝺꝺ q̄ ecc̄e iudiꝰ est f̄ exiora q qa nō ē pbabile. q̄ aīm iudicis spu̅alis flectat̄ ad aliq̄ faciend' p puo munere. iō ipius munib; iudicia datis nō iudicat sy̅ ꝯmitti set apd' dm̄ qui cor uidz sy̅ ē in puis q magꝰ munib; si aīm iudicis exe flectat̄. ad .ij. ꝺꝺ q oppiō illa erronea ē .s.n. p̄p pꝰ spu̅ mun' accipet ꝯmitet sy̅ sic q alius hō q̄ i ipō petro cui p̄p succedit symoīe uitiu̅ aūpcōm ichoauit .i.no.te q̄uis res ecc̄. sit a' mō p̄p. nō tm̄ s̄r ei oīb; mōis hndi s̄c illaꝺ. qꝺ admanu̅ hē n̄ aut̄ ē dubiꝰ q̄ sy̅ ꝯmitet si ad spu̅ale ꝺ̄bitori suo daret ut q̄ suu̅ ē recupaꝺ̄et q ita q in ꝓposito. p̄p al' nō excaret si qꝺ absit spu̅ alia ꝓ tēpalib; reb; daret̄ ad .iij. ꝺꝺ q̄ obsequiu̅ aut ē hoestu̅ aut i hoestu̅. siquiꝺ sit hoestu̅ obsequiu̅ exipō obsequio .qm̄ reddz hō digꝰ b̄n̄ficiō eccl̄astico. sic q aliꝭ bonis opib; q tē si pactō nō ītuenit̄ pot̄ absq̄ sy̅ ecclīe b̄n̄ficiu̅ dare ei qui obsequi l' ē ut nō hāt̄ oculus ad l' obsequiu̅ p̄ntꝰ. set ad digtate p̄. q sic iō. ġꝫ. si aut̄ sit i hoestu̅. tūc ē oīo sy̅ ad .iiij. ꝺꝺ q̄ mun' lingē ꝺ̄ ē l' q̄ i ipō actu lingē ꝯsistit. sic laus l' q̄ lingē ītcia̅ fiūt sic cu̅ quis ex h; qꝺ p̄cib; ꝺ̄ lucrare fauore̅ exspectat q uō dat ad spu̅ale. p fauore̅ l' laude acquirendā nō ē dubiu̅ qn̄ symoīa̅ ꝯmittat qn̄ ġꝰ fiūt p̄ces p indigꝰ sat̄ appet qꝺ n̄ ꝺ̄ mouet n̄ fauor aut q̄ p̄ciu̅ euitaꝺ q̄ q̄ carere malo q'dā bonu̅ ē. ut p̄hs dic̄ i. v. et h̄ iō qn̄ fiūt p̄ces p indigno l' ab ab potēte q̄ p̄ciu̅ ꝯmiat̄ que dnr̄ p̄ces armate manifeste sy̅ ꝯmitit̄ si ꝓpt̄ h̄ b̄n̄ficiu̅ eccl̄asticu̅ det̄ sia p dignꝰ fiat quꝰ ad iudiciu̅ hoīnu̅ pbat̄ ē q dans magꝰ mouet̄ intuitu dignitatis p̄ q̄ fauore̅ p̄cū et

q iō nō reputat̄ sy̅ / si tm̄ pꝰ moueat̄. fauore̅ p̄cu̅ l' tiorē rogantis quant̄ ad diuinu̅ iudiciu̅ sy̅ ꝯmittit q rogatꝰ q rogās si ꝓ intēdat si al' ꝓ se roget siue p̄a pot̄ .n. al' ꝓ se pete. si dignꝰ sit b̄n̄ficiu̅ eccl̄astic̄ n̄ h̄ns tm̄ aiaꝝ si indiget. set nō si hāt̄ cūm aiaꝝ q̄ p̄suptuosu̅ est n̄ tm̄ sy̅ ē. n̄ ꝓ tanto q̄ ex ipā p̄supcōe idignꝰ reddꝫ. et tūc p̄ces sue l' ipō qꝺ rogat p indigꝰ fiūt et patet solo p h̄ ad .v. ad .vi. ꝺꝺ qꝺ eptō q uenditō i quib; sy̅ ꝯsistit s̄r uō ꝯmutatiōes q̄ ex ꝯsu utrusq; fiūt. set ypō p̄ea q̄ fiat i fauore̅ huꝰ s̄ usupat p mod' fci qꝺ ē uolūtaria ꝯcessiō q iō ꝓ̄p̄e h̄ sy̅ nō ꝯmitit ad .vij. ꝺꝺ q̄ ille q dat r̄oe ꝯsangtatis p̄bendā dē pn̄. aut intendit tempale bonu̅ cui dat̄ q nō alti q sic p̄ciu̅ ꝯuit̄ set sy̅ nō cō mittat q̄ nō uendit cu̅ n' accip̄ aut i tendit ad h̄ in se ipm̄ redudās sic qꝺ magꝰ ficet q ꝑl; nobilitet domꝰ sua l' q̄ ipē i ꝯsanguineis sic fortorꝫ q sic ipē ad accipe sperat p q̄ spu̅alia dat et sy̅ cō mittit q reducit̄ ad illꝺ mun' i quo ꝯtinet̄ ꝯmod' q̄ ex tali datōe sperat ad .viij. ꝺꝺ q̄ i tali p mutatiōe ē sy̅ si p̄a ꝯtento ꝯmō utrusq; l' altiꝰ talis ꝯmutatio fiat si aut̄ p̄a spu̅ali ut pote q̄ h̄ ul' illo loco possit dō meliꝰ fuire nō ē sy̅. un̄ tē pot̄ fi' ꝯmutatiō ex auc̄te epi dyocꝰ. ad .ix. ꝺꝺ q̄ i h̄ distinguēꝺ ē q̄ si ante dacōm p̄bende puenꝰ p̄cipiat p̄a iusta cā q nō intueit̄ a' ꝯuetō cum eo cui dare disposuit nō ē sy̅ si aut̄ pactō i tuenuat ut au̅ receptorꝫ ul' pot̄ accipiat symoīacꝰ ē.

Et ex hus aliq̄ indicat̄ q ē nō q̄ ordiꝰ nē nō recepit set q̄ male p motꝰ ē. q̄ ꝯtigit ꝺ̄ uno mō expte ordinatis sic ē h̄etic' aut sūc' l' q̄q; a' mō ab ecc̄a separatꝰ et sic ē i ꝓposito. siue cu̅ ordinat̄ ānd suo epō siue auc̄te et licētia ꝓp̄i epi q tūc oꝫ ꝺ̄ pot a' epō puat̄ spē i tati h̄ tōe altius epi sic ꝺ̄bo ephiphanio i epl'a sua i e. siue ordieꝫ ab epō q abrenūtiauit officiō q loco .s.n. offm̄ ꝯ retinuit loco abrenūtiās. pot̄ cōfre miores ordines q ꝺ̄ luīa epi q maioēs a' mō ē male p motꝰ. q̄ nō p mō sic ꝺ̄bet q̄ ꝯtigit ꝺ̄ pō q̄ siue accipit ordiem ut cu̅ accip̄ ordieꝭ duos sacꝭ una die ul' unq̄q; sn̄ licen̄ epi et p̄ea taliu̅ ē ꝺ̄ pō q tē sifuit

super hoc lata excommunicatione solus papa cum eo dispensare
potest. Si autem non fuit potest episcopus dispensare precipue
in minoribus ordinibus vel si claustralis intuetur. Secundo
quia permittit aliquem ordinem et cetera. Si ex malitia
facere dicitur de potestate quamvis caracterem recipiat si
non ingreditur dicitur si in potestate pena ab episcopo et interim ca-
reat executione ordinis quousque pro ordine per-
missum recipiat. Ordinis quoque horum alterum vendit
et cetera. Hoc intelligendum est de illis quorum unum quod ven-
ditur ordinatur ad alterum quia sub precio eadem non potest
sicut beneficia ecclesiastica sunt ordinata ad mini-
strorum ecclesie sustentationem et sic non potest institui de
iure personatus qui presbyter non vendendus quamvis tamen
sentit cum venditione ville quia dominium ville
non est ordinatum ad ius personatus. Simoniaca
autem heresis et cetera symoniacus autem proprie dicitur qui
est reus huius peccati vel dando vel accipiendo aliquid sa-
crum sub precio contingit autem excepta datione intueri
re super per mediatores alio vel utroque ignorante
et tamen sit symoniace ordinatio quamvis non sit
symoniacus qui ordinat vel qui ordinatur.
Quomodo autem potest esse symoniace ex quo tamen nullum vitium
excepta datione spiritualium intervenire potest et tamen non
symoniace ordinatur quamvis sit symoniacus vel ordinans
vel ordinatus et sic hic distinguit modo illa posita.
Sicut canones et cetera. Hic vero quia tamen tempora sunt observan-
da in ordinibus. Primo tempus etatis ordinandi esse quod
scilicet est quod secundum antiqua iura a vii anno usque ad xii
potest accipere omnes minores ordines a xii usque ad
xxi potest recipere acolitatum et subdiaconatum ita quod in xxi
subdiaconatum recipiat et in xxv post recipere diaconatum xxx presbyteratum
et subdiaconatum ita quod in xxx et postmodum potest
fieri episcopus. Sed est tempus nunc abbreviatum quia subdiaconatum
potest recipere qui venit ad annos discreti-
onis ut possit cognoscere votum continentie et presbyteratum
fieri in xxv et dyaconatum etiam xxi annum et pre-
cipue in religiosis episcopus autem in xxx anno. Secundo
debet considerari tempus determinatum anni in quo fi-
unt ordines etiam quod scilicet est quod maiores ordines
in vi temporibus anni possunt celebrari scilicet in iiii
sabbatis iiii temporum et in sabbato ante dominicam
de passione et in vigilia resurrectionis. Papa tamen in die dominico
in festis precipuis confert subdiaconatum et in hiis
et diebus quolibet potest episcopus conferre minores or-
dines. Episcopi autem in die dominico consecrandi sunt.
Tertium tempus est distantia inter ordines suscipien-
dos. Esse quod sciendum est quod quis potest accipere omnes mi-
nores ordines una die non tamen unum de mi-
noribus cum subdiaconatu nec duos de maioribus
simul potest tamen in die dominica consecrari tempore quo prece-
dente die factus est sacerdos. De illis autem quibus gradus conce-
ditur accedunt scilicet est quod possit in viii annis

recipere omnes ordines ita quod in primis duobus reci-
piant minores in aliis v tres maiores tamen
monachus posset omnes recipere per annum quod est aliquid
dispensatione propter necessitatem ecclesie.

Cum ergo sacramenta et cetera. Postquam
determinavit magister de sacramento ordinis
ad spiritualem multiplicationem ecclesie hic incipit
determinare de matrimonio quod ordinatur ad naturalem
multiplicationem fidelium et dividitur in partes duas. In
prima determinat de matrimonio. In secunda de personis contrahentibus
matrimonium xxxviii distinctione ibi nunc superest attendere et cetera.
Prima in duas. In prima determinat ea que pertinent ad
matrimonium in quantum est sacramentum. In secunda determinat causas
matrimonii xxvii distinctione ibi post hec attendendum est et cetera. Prima in
duas. In prima determinat institutionem matrimonii. In secunda significationem
ibi hic nota duo omnibus sacramentis communia scilicet cum ergo sacra-
mentum. Esse prima tamen facit primo duas matrimonii institu-
tiones secundo circa illam in prima institutione esse
certo excludit quendam errorem qui potest ex predictis
habere occasionem ibi fuerit autem non nubit et cetera. Esse sunt duo
facit primo circa inter primam et secundam probat quod prima
fuit in precepto secunda habuit indulgentiam secundo circa
qualiter indulgentia sumatur ibi indulgentiam
autem et cetera. Cum ergo sacramentum et cetera. Hic determinat de matrimonii
significatione et esse hec duo facit primo determinat CXV.
matrimonii significationem et esse hec duo facit primo determi-
nat matrimonii significationem. Secundo excludit quandam
falsam opinionem que ex predictis ortum habuit ibi inde
est quod quidam et cetera. Esse quod tamen facit primo ponit illam que
videntur esse predicta opinione secundo circa opinionem esse
falsam ibi hic ergo sisteret verborum et cetera. Certo respondet ad pro-
bationem ibi sed superius posita et cetera.

Hic est de quo primo de matrimonio secundum quod est in officium
naturale. Secundo de eo quod est sacramentum. Circa primum
queruntur: primo utrum matrimonium sit naturale; secundo utrum nunc sit in
precepto; tertio utrum actus eius sit licitus; quarto utrum
sit meritorius.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod matrimonium non sit naturale
quia ius naturale est quod natura omnia animalia docuit
sed in aliis animalibus est coniunctio sexuum absque
matrimonio. Ergo matrimonium non est de iure naturali. Preterea quod est
de iure naturali invenitur in hominibus secundum quemlibet eorum
statum. Sed matrimonium non fuit in quolibet statu hominum
quia sicut dicit Tullius in principio Rethorice homines a principio sil-
vestres erant et tunc nemo sciebat proprios liberos nec
certas nuptias in quibus matrimonium consistit. Ergo non est naturale.
Preterea naturalia sunt eadem apud omnes. Sed non eodem modo est
matrimonium apud omnes cum diversis legibus diversimode matrimo-
nium celebretur. Ergo non est naturale. Preterea illa sine quibus
potest salvari nature intentio non videntur esse naturalia
sed natura intendit conservationem speciei per generationem que
potest esse sine matrimonio ut patet in fornicariis. Ergo matrimonium

non est naturale. Contra. Hoc est quod in principio Digestorum dicitur quod ius naturale
est maris et feminae coniunctio quam nos matrimonium appellamus. Praeterea
Philosophus in VIII Ethicorum dicit quod magis naturale est homo coniugale quam
politicum. Sed homo est naturaliter animal politicum et gregale ut ipse
dicit. Ergo naturaliter est coniugale et sic coniugium sive matrimonium est id.
Responsio. Dicendum quod aliquid dicitur esse naturale dupliciter. Uno modo sicut ex
principiis naturae ex necessitate causatum ut moveri sursum est naturale
igni esse. Et sic matrimonium non est naturale nec aliquid eorum quae mediante
libero arbitrio complentur. Alio modo dicitur naturale ad quod natura inclinat sed
mediante libero arbitrio completur sicut actus virtutum dicuntur naturales et hoc
modo etiam matrimonium dicitur naturale quia ratio naturalis ad ipsum inclinat
dupliciter. Primo quantum ad principalem eius finem qui est bonum prolis.
Non enim intendit natura solum generationem eius sed et traductionem
et promotionem usque ad perfectum statum hominis inquantum est
homo qui est status virtutis. Unde secundum Philosophum tria habemus a paren
tibus scilicet esse nutrimentum et disciplinam. Filius autem a parente
educari et instrui non posset nisi determinatos et certos
parentes haberet quod non esset nisi esset aliqua obligatio
viri ad mulierem determinatam quae matrimonium facit. Secundo quantum
ad secundarium finem matrimonii qui est mutuum obsequium
sibi a coniugibus in rebus domesticis impensum. Sicut enim
naturalis ratio dictat ut homines simul cohabitent quia unus
non sufficit sibi in omnibus quae ad vitam pertinent ratione cuius dicitur homo
politicus naturaliter, ita et eorum quibus indigetur ad humanam
vitam quaedam sunt opera competentia viris quaedam mu
lieribus. Unde natura movet ut sit quaedam associatio viri
ad mulierem in qua est matrimonium et has duas causas ponit
Philosophus in VIII Ethicorum. Ad primum ergo dicendum quod natura hominis ad aliquid
inclinat dupliciter. Uno modo quia est conveniens naturae generis et hoc est commune
omnibus animalibus. Alio modo quia est conveniens naturae differentiae qua
species humana abundat a genere inquantum est rationalis sicut
actus prudentiae vel temperantiae. Et sicut natura generis quamvis
sit una in omnibus animalibus non tamen est in omnibus eodem
modo, ita secundum quod unicuique competit ad matrimonium. Ergo inclinat
hominis natura ex parte differentiae quantum ad secundam causam assignatam.
Unde Philosophus assignat hanc causam hominibus supra alia animalia.
Sed quantum ad primam causam inclinat ex parte generis. Unde dicit
quod procreatio filiorum est communis omnibus animalibus. Tamen ad
hoc non inclinat uno modo in omnibus animalibus quia quaedam
animalia sunt quorum filii statim nati possunt sibi vic
tum sufficienter quaerere vel ad quorum sustentationem mater
sufficit et in his non est aliqua determinatio masculi ad
feminam. In illis autem quorum filii indigent sustenta
tione utriusque sed ad parvum tempus invenitur aliqua determi
natio quantum ad tempus illud sicut in avibus quibusdam patet.
Sed in homine quia indiget filius cura parentum usque
ad magnum tempus est maxima determinatio masculi
ad feminam ad quam etiam natura generis inclinat. Ad secundum dicendum
quod verbum Tullii potest esse verum quantum ad aliquam gentem
si tamen accipiatur principium proximum illius gentis per quod
ab aliis gentibus est distincta quia non in omnibus
producitur ad effectum hoc ad quod naturalis ratio inclinat

non autem universaliter est verum quia a principio humani generis sacra scrip
tura recitat fuisse coniugia. Ad tertium dicendum quod secundum Philosophum
in VI Ethicorum natura humana non est immobilis sicut divina et ideo di
versificantur ea quae sunt de iure naturali secundum diversos status
et conditiones hominum quamvis ea quae sunt in rebus divinis naturaliter
nullo modo varientur. Ad quartum dicendum quod natura non tantum
intendit esse in ipso sed esse perfectum ad quod exigitur
matrimonium ut ex dictis patet.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod matrimonium
adhuc maneat sub praecepto quia praeceptum obli
gat quamdiu non revocatur. Sed prima institutio matrimonii
fuit sub praecepto ut in littera dicitur nec umquam legitur
hoc praeceptum revocatum immo confirmatur Matth. XIX.
Quos Deus coniunxit etc. Ergo adhuc est matrimonium sub praecepto.
Praeterea praecepta iuris naturalis secundum omne tempus obligant. Sed matrimonium est de
iure naturali ut dictum est. Ergo etc. Praeterea bonum speciei melius
est quam bonum individui quia bonum gentis est divinius
quam bonum unius hominis ut dicitur in I Ethicorum. Sed praeceptum
primo homini datum ad conservationem individui pactum
nutritive ad hoc obligat. Ergo multo fortius praeceptum de
matrimonio quod pertinet ad conservationem speciei. Praeterea ubi ma
net eadem ratio obligans eadem obligatio manere
debet. Sed propter hoc obligabantur homines ad matrimonium antiquo
tempore ne multiplicatio humani generis cessaret. Cum ergo
id hoc sequeretur si quilibet homo posset libere a matrimonio abstinere,
ergo videtur quod matrimonium sit in praecepto. Sed contra est quod dicitur I Cor. VII.
Qui non iungit matrimonio virginem suam melius facit quam qui
coniungit. Ergo contractus matrimonii nunc non est sub praecepto. Praeterea nulli
debetur praemium pro transgressione praecepti. Sed virginibus
debetur speciale praemium scilicet aureola. Ergo matrimonium non est
sub praecepto. Responsio. Dicendum quod natura inclinat ad aliquid
dupliciter. Uno modo sicut ad id quod est necessarium ad perfectionem unius
et talis inclinatio quemlibet obligat quia naturales perfectiones
omnibus sunt communes. Alio modo inclinat ad aliquid quod
est necessarium multitudini et cum multa sint huiusmodi quorum unum im
pedit aliud ex tali inclinatione non obligatur quilibet
homo per modum praecepti alias quilibet homo obligaretur ad
agriculturam et ad aedificationem et huiusmodi officia quae sunt necessaria
communitati humanae sed inclinationi naturae satisfit cum per
diversos diversa complentur. Cum ergo de perfectione
humanae multitudinis sit necessarium aliquos contemplativae vi
tae insistere quae maxime per matrimonium impeditur, inclinatio
naturae ad matrimonium non obligat per modum praecepti etiam secundum philosophos.
Unde Theophrastus probat quod sapienti non expedit
nubere. Ad primum ergo dicendum quod praeceptum illud non est revocatum
nec tamen obligat unumquemque ratione iam dicta nisi illo tempore
quo paucitas hominum exigebat ut quilibet
generationi vacaret. Ad secundum et tertium patet solutio ex
dictis. Ad quartum dicendum quod natura humana communiter ad diversa offi
cia et actus inclinat ut dictum est. Sed quia est diversimode in indi
vidualis secundum quod individuatur in hoc vel in illo unum magis
inclinat ad unum illorum officiorum. Alius ad aliud. Et ex

ex hec diuisitate simil' diuina pui. q oia mode
rat. qtingit qr uni eligit unum offm ut agricul
tam alius aut 7 sic in qtingit ut qdam eligunt mile
uitam 7 qdam qteplatiuam vn nullm piclm imi
net.

AD .3. sic proceditur. ur q act' matrimonial'. sp sit pcc
.1. cor. vij. qui nubunt sic tamqm no nu
bentes set no nubentes no hnt actum matrimonia
lem g' nubentes peccant i actu illo ¶ Pr ysa
lxx. ūgtates mee diuiserunt int nos 7 dm nrm
sz act' mrialis diuidit hoies a do ergo etc.
preptr pp q debebat dm uide. qd no acce
dat aduxores suas et Jo' dic qd i actu mri
al' s. s. pphetarum corda no tangit g' e i iqtas.
¶ Pr i qd p se e trpe. nullo mo pot bene fi. set
act' mrialis ht qcupim adiuctam que semp
trpis e g' sp e pctm ¶ Pr nich excusat n
pctm. set act' mrial' indiget excari pbona
matrimonialia ut magr dic g' e pctm ¶ Pr
dsilib3 spe idm e iudi set qcubit' mrial'
e ed spei cum actu adultii qr ad idm terminant
s. spem hanam g' cum act' adultii sit pctm g'
et act' mri ¶ Pr supfluum ipassionib3 corrupit
ututem set sp i actu mri e supfluitas dlec
tationis a do qd absorbet roem q e pncipale
bo' hominis vn phus dic i. vi. eth' qr i possile
e hoiem aliqd i ipsa intellige g' sp actus
mri. e pctm ¶ Set ch .1. cor. vij. dz. ūgo n peccat
si nubat et .1. thi. iiij. uolo iuuenclas nube.
filios pcare sz pcato filiorum n p fieri sine car
qiunctoe. g' act' mrial' n e pctm al' ap' no
uoluiss3 illd ¶ Pr nullm pcc e i pcepto set act'
mrialis e i pcepto .1. cor. vij. vxori uir de
bitum reddat g' no e pctm Responsio dd qd
supposito qd n corrupta sit a do bo instituta
impossile e dze q ea q ptinet ad qsuatoz
n corrupta ad q n iclinat sicut nr mala 7 io
cum iclinato n sit ad plus peccatoz p qd n spei
qsuat i possile e dze qd act' quo pcreat. pies
fit ulr illicit' ut i meo medium ututis iueniri
no possit n poat s quorunda isania qd res i
corrupta cate sit a do malo exquo forte ista i
oppo duiat q iulra tangit. 7 io e pessima
hsis ¶ Ad .1. g' dd ap' q' i ūb ill' no phibu
it mri actum sic n eorum possiom cum dicit q
utunt h' mdo sint qi no utentes. set i uelqz
fruicom phibuit qr patet exipo mo ld'.
no. n. dic sic no hntes l' utetes. sz qi no
hntes l' no utetes ¶ Ad .ij. dd qr qiugim
do et s hitum gre et s actum qteplationis
7 amois. qr g' pma qiuctom sepat sp e
pctm no aut q sepat ham qr a occupato

licita et res inferiores aim disthit ut actum
do qiugat no sit ydoneus et prcpue h actu
i carnali qiunctoe iq dtinet mens pp dlectatoz
intesa et pp h ill' quib3 qpetit diuina qtepla
ri aut sac tctac induat ptepoe illo absti
netam. ab uxorib3 et s h e dz. qd .s. s. qnt ad
actum reueland secretorum no tangebat mentes
pphetarum iusu mri ¶ Ad tertium dd qd turpitudo
illa qcupiscetie que actum mrimoniale sp co
mitat' ird e turpitudo culpe set pene. ex pplo
pcti pueniens ut .s. i feriores uires et membra
cor. q pois roi no obediant et pp h no
se rato ¶ Ad .4. dd qd illd ppe excusai dz
qd aim silitudine mali ht 7 tm n e mal'
ul' no tm qntum appet et qr qdam excant a
tanto quedam a toto 7 qr act' mrialis pp
corrm qcup ht silitudine act' iordinati
io pbono mri excusat a toto ut no sit pctm
¶ Ad .v. dd q' qmuis sit id spe n tm differt i spe
mois qr una cois uariat. s. accede ad sua l' n
sua sic accide hominem p molestiam. l' p iu
stitiam facit diuisam spem mois qmuis sit
una spes n. et tm unum licitum 7 a illicit ¶ Ad
vi. dd qd supfluum passiois qd ututes cor
rump no solum impedit roois actum set
tollit roois ordine. qd no fac dlectois
intetio. in actu mrimali qr et si tunc no or
dinet ho e tm a roe pordinat'

AD .iiij. sic proceditur. ur qd act' mrimonialis no
sit meritorius crsos. n. dic sr. m. iij 7 si
utentib3 se pcam no infr mcedium tm no
pcrat set meritum r mcedis dz g' act' mrimonial'
no e meritorius ¶ Pr illd qd e meritorium dimitte
no e laudabile. set laudabil' e ūgitas p quam i
mrium dimittit g' mrimonialis act' no e meritorius
¶ Pr q utit' idulgentia q tm bnficio recepto
uti. set exh qr alic' pstat bnficium no meret
g' act' mrimonial' no e meritorius ¶ Pr meritorium
i difficultate qsistit sic 7 ut' mrimonialis no
ht difficultate sz dlectatioe g' no e meritorius
¶ Pr illd qd no pot fi sin pecco ueniali nuqm e me
ritorium qr no pot fi. sin pecco ueniali nuqm e me
ritorium qr no pot hd sil meri. et demeri. set
i actu mrimoniali sp e pctm ueniale qr i pm
mot' i hi dlectatioe e pctm ueniale g' actus
pdcs no pot ee meritorius ¶ Sz 9 ois act' i quo
qplet' pcept e meritorius si ex ca fiat set act'
mrimonial' e hi. qr dz .1. cor. vij. uxori uir d
bitum reddat g' 7 c ¶ Pr ois act' ututis est
meritorius set mrium e act' iusti qr dz reddi d
biti g' e meritorius Responsio dd qr cum nullus act'
ex dlibata uo pcedens sic i differens ut i ipso

li. dcm e. act' mioral' e sp pc' l' miitorius
i eo qui gra ht si. n. ad actu mioralē ū
tutis inducat l' ktitis ut dbitū reddat
ul' religiois ples ad cultū di pcet e mi
tori' si aūt moueat libido sistēs int bona
mij ut. s. adam nllo mo actede uellet ē
pctm ueni'le si aūt ex' boā mij efferunt ut. s.
cū qz muliere id facte ppoñet. e pctm i
mor'le. ñ aūt molie no pōt qn ordiet roē
7 sic eit mot' ūtutis l' no ordinet et sic
eit mot' libidinis. Cad. i. g° dd q radix
mendi qūtū ad pmiū sbale e ipa . . cari
tas set q̄ ad ad accidētale pmiū. rō miti
9sistit i diffic̄lt act' 7 sic act' mtio no e mi
tori' set po mo Cad. ij. dd q hō pōt meri q
i mio̅rib; bois 7 i maiorib; s ñ cū as mo̅ra
bō dimitit ut faciat maiora laudād' e a
miitorio actu. discedēs Cad. z. dd q indul
gen' quz e d miorib; malis ut sic indulgē
act' mij. put ad ipm mouet libido int i
tios mij 9sistens. sic. n. e ueiale pctm set
put ad ipm mouet ul' ut e act' mitori
ñ ht indulgeūm ñ f q e indulgeñ d'mi
norib; bois que id e q 9cessio ñ e ingn̄s
q ille 9tulli 9cessioē utit. merent q2 bonus
us' bn̄ficio2 di mitori e ad Cad iiij. dd q
difficultas laboris reqrit. ad mīt pmij ac
cl'. set ad mitū pmij eēl' reqrit difficul
tas 9sistēs i ordinatione medij 7 hē in
actu mial Cad. v. dd q pm mot' s q d2
pctm ueile. e mot' appetit' ad ad i ordi
natū d'lectabile. qd ñ e i actu mioiali 7
id ro no 9se

D Einde q̄ d mio s q e sac. et ce h quit
iuj. po uti' sit sacmē. Co d'instituti
one ipi' Ctio d effcū Cq. d integtate.

A D pm sic pcē ut' qd m no sit sacmt
omē. n. sacmt no. le. ht dm form
que e d eēn. sac. set bndicto q fit p sa
cdotes i nuptus no e d'eēn mij. g° no e
sacmt Cp s hug. sacmt e mle elm set
m no ht pm ad mle elm g° no e sacmt
Cp sac bnt efficacam apassioe x set p m
no 9fort ho passioi x q fuit peal' cū hat
d lectato2 adiuctā g° no e sacmt Cp oe
sacmtū no. le. efficit q figat set mīu
no efficit 9iuctom x 7 ecce q sigt g° m
no e sac Cp inalis sac e ad q e res
7 sacmt set h ñ pot iueniri i mio cū ñ
i pmat caractē. al' ñ itaret. g° no est
sacmt Cset 9 e q d2. eph. v. h sacmt
magnū e ecc Cp sacmt e sac rei si

gnū set m. e h' g° et e Responsio dd q sac
i portat ad remediū scitatis hoi 9 pctm
exhitū p sensi'lia. sig ut m. i. d. dcm e Cim
cū h iueniat i mio int sac 9putat Cad
i. g° dd q ubi qb; 9ss' mioralis exp'mi. le
for' hi' sac no aūt bndicto sacdotis que
e qdā sacmtale Cad ij. dd q sac mij. pfi
cit pactū ei q sac illo utit sic pnia 7 id
sic pnia ñ ht am mim ñ ipos act' sbu sb
itos qui st loco mt' ei ita e d mio Cad
iij. dd q q̄uis mīu no se 9formet passi
oni x qn tū ad pcm se tn 9fort ei. qnt
ad caritate p x pectā s insposa 9iugedi
passus e. Cad. iiij. dd. q unio x q ad eccm
no e res 9tenta i isto sac set res sigta no
contenta et tale re nllm sac effic. set ht
aliā re. 9tentā qm effic ut dicē magr
aūt posuit re no 9tētū q2 eāt hi' oppini
onis q no hzet aliā re 9tetā. Cad. v.
dd. qd i in h sacmto st illa tā q2 sacm
nita st tm act' exius appentes set res 7
sacmt e obligo q i nascit uiri ad mulie
re ex talib; actib;. set res ultia 9tenta e
effcās hi' sac. no 9teta aūt e res. q magr
d tiat.

A D. ij. sic pcē. ut' q m. no dbeat isti
tui an pctm q2 i q e d iure nāl. isti
tutioē no indiget set m. e hi' ut ex dcis
pitet. g° no d'buit istitui Cp sac sc que
dā mē 9 morb. pcti. set medicīa no ppit
ñ morb. g° an pctm ñ d'bet istitui Cp ad id
suffic una istituto. set m fuit istitutū
q post pctm ut infra d2. g° an pctm no
fuit istitut Cp institutō sac d2 eē a dō.
set an pctm ūba que ad m ptinet dtmi
nate no st dcā a dō set a bada illa aūt
ūba. q d2 dixit ēsate 9 mltiplicamīl dcā
st q brutis igl; no e mīu. g° m no fuit
institut an pcē Cp mīu e sacmtū. no.
le. set sac no. le. a xpo supsut iciū. g° no
d'buit institui an pctm Cset 9 e qd d2.
m. xix. no ne legistis q ab iicō qui fec
hoies masclm 7 femiam 7 e Cp mīu est
institutū ad pcatom plis si an pcē eāt
necā hoi plis pcato ut i so. li. x x. d. dcm
e g° an pctm d2 mīu institui Responsio
dd q ñ mediat ad mīu itendēs. ad bonū
q quid uaiat s diusos hoiū stat' 7 id
o2 q ill d bonū diusid indiusis statib; hoi
nū istituat et id m s q ordinat ad pcu
ratom plis q erat necā 7 p pctō no exi
stete institut fuit an pctm s aūt q re

medium pber 9 uuln pcti institut fuit post
pccm tpr leg n. sz aut dtiatom pz isti
tucom huit in lege moysi. set sz q replen
tat mistiu giuctiois xpi et ecce istitutioz
huit. i. no. le. et sz h e sacramtu no. le quit
aut ad as utilitates. que ex mio gseq
sic e amicitia et mutuu obsequm z agnu
gib; ipensu ht istitutom i. le. auili. h
qz dtacoe sac e. qd sit sig z remediu. io
quit ad meias istitutioes gpetit ei rato
sacmti set quit ad pma istitutom gpetit
ea qd sic i offm n. q e io adultium qd
sit i officiu amlitatis ad p g. dd. q illa
q ingniu sit d iure nli. indigent insti
tucoe quit ad eoz dtiatom q diuisi d
gpetit sz diusos stat sic d iure nli e q ma
lefica puiant set q tal pea tali culpe
appoat p dtiatoz. iur poitiui sit. ad
s dd. q iei. no e tm i remediu g pccm set
e pn i offm n et sic institutu fuit an
pcc no aut put e i remediu. ad z. dd.
q sz diuisa q oz i mio dtiazi. no e i gns
qd diusas huit istitucoes z sic illa diuisa
i sbo n e eid sz tom ad. e. dd. q m an
pccm istitutu fuit ado ih qd hoi mu
liere i adiutoziu d costa fozuit et dix
eis cresite z multiplicami q quis alis ani
lib; dixit no tn pca eodm mo iplendu
sic p hoies. ada aut ulti illa ptulit ado
ispirat ut intelliget mij istitutom ado
factam ad. v. dd. q q ad h esd mu e sac
mt. no. le. no fuit an xpm istitutu. ut ex
dcis pz.

AD. z. sic pce. ur q m no gferut gm
qz sz hug sacra exscificacoe. i uisile gm
gferre set m no ht cam scificacom. que sit
d ee ei g no gfet gra i ipo p ome sacmt
gferens gm gfet ipm ex m et foz. sua. set
act qui st m inb scamto no st cu gre. qz
h eet pelagiana hrsis q act nri sit cu gre
ubi aut exprimit gsensu no sut gre cu
exeis no sit a scificato g i mio ullo mo
dat gra p gra ordinata g uulu pcti e
necca. omib; hntib; illd uulu sz i omib;
iueit gcup uuln. si g in mio dcet gra g
uulu gcup of dbent mu g he. et sic eet
ualde stultu a mio abstinie p infirmitas
no accip med abeod a quo accip i teso
set pnu gcup recip in teso. qz sic dicit
phus inito eth. i faci e gcup appetit et
popom gcrua auget g ur q i mio no
gferat remediu g gcupm set g diffini

tio et diffinit dbent guti. set i diffitioe sa
cramti poit calitas gre. ut. i. i. d. ptuit
g cu m ni sit sac eit cu gre p aug dic
q mu e egtis i remediu. set no e remediu
n i qntu aliqua efficatia ht. g ht aliqd
effica ad repmd gcupm. set gcup. no re
pmit n p gm g gft i ipo gra Responsio
dd q ecalb fuit t oppio. quida. n. dixert
q mu nllo mo e cu gre. set e tm signu I
set h no pot stae qz sz h i nllo hum daet a
scis. ne. le. vn no eet aliq rato qi sac. no.
le. anumaret q e remediu satisfac p
bat gcup ne impceptis ruat du nimis
artat. huit q m. ne. le. expa n ac z io
alij dixut q gft l gra i ozdie ad recessu II
a malo qz excat act apcu. q sine mio
pccm eet set h eet nimis paz qz h q i ne.
le huit z io dnt qd fac recede a malo i III
quit mitigat gcupm ne ex toa mij fe
rat no aut p gm illa. sit ad auxilium
ad bene opand sz h no pot stae qz ead gra
e q impedit pccm z q ad bonu iclinat si
cut id caloz qui aufet frig z calefac vn
alij dnt q mu q i fid e g h ht ut co IIII
ferat gm adiuuate ad illa opanda q i
mio requit z h pbabili e qz illoz datur
dnit a facultas. dant q auxilia qb; ho
gueient uti possit facultate illa sic pz
q oib; potetis aie pendet a mb coz qb;
uaet exire posst. vn cu i mio dt hoi ex
dia istitutioe facultas utedi uxore sua
ad actu oz plis dat z gra sine q id face gue
niet no posset sic d potitate ordis sup dcm e
z sic ista gra data e ultia res gteta inh
sac ad p g. dd. q sic aq bapi ht q coz
tangat z coz abluat ex tactu carnis xpi
ita m h ht ex h q xpo sua passioe illd
repsentauit z no pn exa scificatoe sacdo
tis ad. ij. dd. q sic aq bapi cu foz ubo z
no opat. i mte ad gm set ad caractem ita
act extiores z ubi exprimen gsm directe
faciut nec q dd q e mij sacmt et hi nec
ex utute dne istitutiois. dispositiue opat
ad gm ad. iij. dd. q ro illa bn pcedet n
g gcup morb poss ad efficati remeium
adhibi adhibe aut mai remediu p opa
spualia z carnis mortificatom a bill q mio
no utut ad. iiij. dd. q g gcupm pot pst
remediu dr. vno mo expte ipi gcup ut
repmat in sua radice. et sic remediu psti
m. p gm. q meo dat. a mo expte ei act
z h dr uno m ut act ad q gcup inclinat

8

exius spiritudine careat et hec sit plura mi. que honestat carnalem copulam. quia non ut actus spiritudine huius impediat. quod sit eximium in actu. quia dum concupiscentia satisfit in actu coniugali ad alias corruptelas non ita incitat. Unde quod dicit apostolus melius est nubere quam uri etc. quia .n. contra concupiscentiam coniugata fere nata sint concupiscentias augere. tamen fit quod ratione ordinante ipsum reprimit. quia ex similibus actibus similes relinquunt dispositiones et habitus

AD .iii. sic procedit. uidetur quod carnalis commixtio sit de integritate matrimonii in prima .n. institutione matrimonii. dictum est. erunt duo in carne una sed hoc non fit nisi per carnalem commixtionem ergo est de integritate matrimonii. Praeterea illud quod pertinet ad signum sacramenti est de necessitate sacramenti ut predictum est. sed carnalis commixtio pertinet ad signum sacramenti. ut infra dicetur ergo est de integritate sacramenti. Praeterea hoc sacramentum ordinatur ad conseruationem speciei sed conseruatio speciei non potest esse sine carnali commixtione. ergo est de integritate sacramenti. Praeterea matrimonium est sacramentum secundum quod contra concupiscentiam prestat remedium de quo dicit apostolus .i. cor. vii. quod melius est nubere quam uri. sed hoc remedium non prestat hiis qui carnaliter non commiscentur. ergo idem quod prius. Sed contra in paradiso fuit matrimonium. sed ibi non fuit carnalis copula ergo commixtio carnalis non est de integritate matrimonii. Praeterea sacramentum ex suo nomine sanctificationem importat sed sine carnali commixtione est matrimonium sanctius ut infra dicetur. ergo carnalis commixtio non est de integritate sacramenti. Responsio dicendum quod duplex est integritas una que attenditur secundum perfectionem primam que consistit in ipso esse rei. alia que attenditur secundum perfectionem secundam que consistit in operatione. quia ergo talis commixtio est quedam operatio siue usus matrimonii per quod facultas ad hoc datur. non erit carnalis commixtio de prima integritate matrimonii. et non de prima. Ad .i. ergo dicendum quod adam exposuit integritatem matrimonii quantum ad utramque perfectionem quia res ex suo actu innotescat. Ad .ii. dicendum quod significatio rei contente est de necessitate sacramenti et ad hoc signum non pertinet carnalis commixtio sed ad rem non contentam ut ex dictis patet. Ad .iii. dicendum quod res non peruenit ad finem suum nisi per propriam actum. unde ex hoc quod finis matrimonii non habetur sine carnali commixtione ostenditur quod sit de secunda integritate et non de prima. Ad .iiii. dicendum quod ante carnalem commixtionem est matrimonium in remedium ex gratia que ineo datur contrauis non ex actu qui pertinet ad integritatem secundam.

CUM alia sacramenta etc. uidetur quod de matrimonio debuit determinare ante ordinem quia prius est quod animale est quam quod spirituale est. ut dicitur .i. cor. xv. et dicendum quod quamuis sit prius in uia generationis tamen in uia dignitatis et perfectionis est posterius et ideo illud sacramentum quod habet minus de spiritualitate ultimo debet inter sacramenta ordinari. Una de causis etc. de hoc dictum est in fo. li. d. xviii. prophetice dixisse. ut in prophetia ferat administrium. i. ut exce quod prouidit non aduisum mulieris consilium pape potest nisi rome. non

scilicet quod si incarnationis misterium preuidit quod suum casum preuidit et supposito quod christus non fuisset incarnatus homine non peccante quia multa fuerunt quorum unum non est sine alio quamuis unum sine alio possit intelligi. remedium habet non primum. scilicet actum. quale habet uirginitas scilicet aureolam.

xxxvii

POst hec attendendum est etc. postquam determinauit magister de institutione matrimonii. ex significatione ipsius hic incipit determinare de causis eius et diuiditur in .x. d. in prima determinat de causis constituentibus matrimonium. In secunda de causis honestantibus ipsum. d. xxvi. ibi. post hec de bonis coniugii etc. prima in d. in prima determinat de causa efficiente matrimonii. in secunda de causa finali ipsius in fi. d. xxx. ibi expositio quid sit causa efficiens prima in d. in prima determinat de causa efficiente matrimonii. in secunda ponit impedimenta illius circa xxix. d. ibi. quia autem consensus coniugalem etc. prima in d. in prima ostendit quod consensus facit matrimonium in secunda dicit qualem oportet esse illum consensum. d. xxviii. ibi. hic queri potest. prima in d. in prima premisso de quo est intentio diffinit matrimonium ut causa effectui proportionata fiat. in secunda ostendit que sit causa matrimonii scilicet efficiens causa etc. et hic diuiditur in tres in prima proponit quod intendit in secunda ponit propositum ibi quia non consensus. et est intentio excludit errorem quorundam assumunt etc. et diuiditur in .x. d. in prima ponit partes eorum in secunda excludit eam. ibi. hiis autem ita respondemus etc. circa primam tamen facit. primo ponit opinionem illorum falsam secundo ponit probationem eius. ibi. quod uero inter sponsam etc. tertio ponit rationem eorum quam ad probationem peruersitate inducta ibi premissas etc. hiis ita respondemus etc. hic respondet ad probationem illorum proposita et circa hoc tamen facit primo ponit diffinitionem quandam quam predicti auctores soluunt sed ponit illam diffinitionem per diuersas sanctorum auctores ibi. alium .n. sponsas uocant. et est tertio ponit causam probationem ibi. et est sciendum quod illa sponsa etc. C xx.

HIc est questio quod prima de ipso matrimonio secunda de sponsalibus tertia de bigamia Circa primum queruntur tria primo quid sit matrimonium secundo utrum consensus sit causa matrimonii tertio utrum matrimonium possit solui per religionis ingressum.

AD primum sic proceditur. uidetur quod matrimonium non sit in genere coniunctionis quia uinculum quo aliquis ligatur. differt a coniunctione ipsa sicut causa ab effectu sed matrimonium est uinculum quoddam quo matrimonio coniuncti ligantur. ergo non est in genere coniunctionis. Praeterea omne sacramentum est sensibile. signum sed nulla relatio est accidens sensibile. ergo matrimonium cum sit sacramentum non erit in genere relationis et ita nec in genere coniunctionis. Praeterea coniunctio est relatio equiparantie sicut equalitas. sed non est una relatio equalitatis relatio in utroque extremorum ut auicenna dicit ergo nec una coniunctio et sic si matrimonium est in genere coniunctionis non erit tamen unum matrimonium inter duos coniuges. sed contra relatio est secundum quam aliqua ad inuicem referuntur sed secundum matrimonium uir et uxor ad inuicem referuntur. dicitur .n. maritus uir uxoris et uxor mariti uxor. ergo matrimonium est in genere relationis nec est aliud

quod coniunctio. Contra unio duorum ad aliud unum non
fit nisi per coniunctionem. hec autem fit per matrimonium ut patet gen. ii.
erunt duo in carne una. ergo matrimonium unum est in genere coniunc-
tionis. Ulterius videtur quod illud magis nominetur quia
denominatio debet fieri a digniori. sed dignior est pater quam
mater. ergo magis debet denominari a patre quam a matre
coniunctio utriusque. Contra res debet denominari ab eo quod est de
essentia sua. quia ratio quam significat nomen est diffinitio ut dicitur
in iiii. methaphisice. sed nuptie non sunt de essentia matrimonii. ergo non
debent nuptie matrimonium appellari. Contra species non potest proprio
nomine appellari ab eo quod est generis. sed coniunctio est genus
ad matrimonium. ergo non proprie potest coniugium appellari. Contra
in contrarium est communis usus loquentium. Ulterius videtur quod inconvenienter
diffiniatur illa quia in mariti diffinitione oportet quod
matrimonium ponatur. quia maritus est qui mulieri matrimonio coniunctus est. sed
ipse ponit maritalem coniunctionem in diffinitione matrimonii
ergo videtur quod sit circulus in diffinitionibus istis. Contra
per matrimonium sicut vir efficitur maritus mulieris ita mulier
uxor viri. ergo non magis debet dici coniunctio maritalis
quam uxoria. Contra consuetudo ad genus morum per-
tinet. sed frequenter in matrimonio inveniuntur valde moribus
diversi. ergo non debet poni in diffinitione individuam vite
consuetudinem retinens. Contra inveniuntur alie dif-
finitiones de matrimonio date. quia secundum hugonem matrimonium
est duarum personarum legittimarum consensus
secundum quosdam autem matrimonium est consortium communis vi-
te et communicatio divini et humani iuris et queritur qualiter hee
diffinitiones differant. Responsio dicendum ad i. q. quod
coniunctio adunationem quandam importat unde ubicumque est
adunatio aliquorum est ibi coniunctio. ea autem que ordinantur
ad aliquid unum dicuntur in ordine ad illud adunari sicut
multi homines adunantur ad unam militiam vel negotiorum
executionem ex quo dicuntur commilitones adinvicem vel socii ne-
gotiationis. ideo cum per matrimonium ordinentur aliqui ad unam
generationem vel eductionem prolis et iterum ad unam vitam
domesticam constat quod in matrimonio est aliqua coniunctio secundum quam
dicuntur maritus et uxor et talis coniunctio et hec que ordinatur
ad aliquid unum est matrimonium. coniunctio autem corporum vel animorum ad in-
vicem consequitur. Ad i. ergo dicendum quod matrimonium est vinculum quo ligantur formaliter
non effective et ideo non oportet quod sit aliud a coniunctione. Ad
ii. dicendum quod quamvis ipsa relatio non sit sensibilis accidens
tamen cause eius possunt esse sensibiles. nec in sacramento requi-
ritur quod sit sensibile illud quod est res et sacramentum. hoc
modo se habet in hoc sacramento predicta coniunctio. sed verba ex-
primentia consensum que sunt sacramentum tantum et causa predicte
coniunctionis sunt sensibilia. Ad iii. dicendum quod relatio
fundatur in aliquo sicut in causa ut similitudo in qualitate
et in aliquo sicut in subiecto ut in ipsis similibus et ex utraque parte
potest attendi unitas et diversitas ipsius quia ergo in simili-
tudine non est eadem qualitas in utroque. sed species in utroque
simili et ideo subiecta similitudinis sunt duo in utroque. simile est de
equalitate et ideo equalitas et similitudo omnibus modis

est alia numero in utroque et simili et equali. sed relatio que
est in matrimonio ex una parte habet unitatem in utroque extremorum scilicet
ex parte cause quia ad eandem generationem ordinantur. sed
ex parte subiecti habet diversitatem similiter quod ideo hec relatio
est una et non una et multa. et secundum quod est multa ex parte subiecti
significatur hiis nominibus uxor et maritus. autem quod
est una significatur hoc nomine matrimonium. Ad ii. q. quod in matrimonio est tria
considerare primo essentiam ipsius que est coniunctio et secundum hoc nominatur
coniugium. secundo causam eius que est desponsatio et secundum hoc vo-
catur nuptie a nubo. quia in ipsa solemnitate desponsationis
qua matrimonium perficitur capita nubentium velantur. tertio effectum
qui est proles et sic dicitur matrimonium ut augustinus dicit contra faustum ob
hoc quod mulier non debet ad aliud nubere nisi ut sit mater
postea quam et dicitur matrimonium quasi matris munium idest officium quod feminis
maxime incumbit officium prolis. vel dicitur matrimonium quasi matrem
muniens quia iam habet quo defendatur et muniatur scilicet
virum. vel dicitur matrimonium quasi matrem monens ne virum
derelinquat adherens alteri. vel dicitur matrimonium quasi matrum unius quia in
eo fit coniunctio adunans prolem matris individuam ut di-
catur matrimonium a monos et matre. vel dicitur matrimonium ut ysidorus dicit
a matre et nato quia per matrimonium efficitur aliqua mater nati.
Ad i. ergo dicendum quod quamvis pater dignior sit quam mater tamen
circa prolem magis officiosa est. vel ideo quia mulier ad hoc
principaliter facta est ut homini sit adiutorium prolis non
autem vir propter hoc. et ideo magis pertinet ad rationem
matrimonii mater quam pater. Ad ii dicendum quod aliquando essentialia cognoscuntur
per accidentia et ideo per accidentia aliqua nominari possunt
cum nomen detur causa rei innotescende. Ad iii. dicendum
quod aliquando species nominatur ab eo quod est generis propter imperfec-
tionem speciei. quando scilicet habet complete generis rationem sed tamen
nihil addit quod ad dignitatem pertineat sicut proprium
accidens retinet nomen proprii quod est communis. aliquando autem propter perfectionem
quando in una specie complete invenitur ratio generis et non
in alia sicut animal denominatur ab anima que competit animato
corpori quod est genus animalis. sed animatio non invenitur perfecte
in animatis que non sunt animalia et similiter est in proposito quia
coniunctio viri ad mulierem per matrimonium est maxime cum
sit in animorum et corporum ideo coniugium nominatur. Ad 3.
q. dicendum quod sicut supra dictum est in matrimonio tria possunt considerari.
scilicet causa ipsius et essentia et effectus eius et secundum hoc tres diffini-
tiones inveniuntur de matrimonio date nam diffinitio hugonis
tangit causam scilicet consensum et per se nota est. diffinitio in
littera posita tangit essentiam matrimonii scilicet coniunctionem et addit
determinatum subiectum in hoc quod dicit inter legittimas personas
ponit etiam differentiam contrahentem ad speciem in hoc quod dicit mari-
talis quia cum matrimonium sit coniunctio in ordine ad aliquid unum talis
coniunctio in speciem trahitur per illud ad quod ordinatur et
hoc est id quod ad maritum pertinet ponit etiam virtutem
huius coniunctionis quia indissolubilis est in hoc quod dicit individuam
et cetera. sed alia diffinitio tangit effectum ad quem ordi-
natur matrimonium scilicet vitam communis in rebus domesticis et quia
omnis communicatio aliqua lege communicatur ideo ponit

ordinatiuum isti qui s. ius diuinum conubiandum
n. coniuges ut negociorum et comunitatum solo iu
re humano instituta sunt ¶ Ad .i. ergo dicendum quod aliqui potest
exquibus debet diuini distinctio non sit notata. et ideo in
distinctione aliquorum potuit alia posteriora sequi quam sit
priora quo ad nos sic in distinctione ciuitatis quod ab
apostolo cum dicit ciuitas est sicut quod ciues dicuntur. et ita
et indistinctione matrimonii. potest maritalis ut sit consensus
quia matrimonium est coniunctio ad ea que officium mariti re
quirit quia non potuit uno nomine exprimi ¶ Ad
ii. dicendum quod per hanc doctrinam tangitur huius coniunctionis
ut dictum est. quia ut dicit apostolus uir non est propter mulie
rem set mulier propter uirum ideo hec diffinito potius debet
sumi a uiro quam a muliere ¶ Ad .3. dicendum quod sicut in
ta ciuili non importat actus singulares isti uel illi
set ea que ad comunitatem ciuilem pertinet ita
uita coniugalis nihil est aliud quam conuersatio ad comunionem talem
pertinens et ideo quantum ad hanc uitam semper consuetudo est
indiuidua. quamuis sit diuisa quantum ad actus sin
gulares utriusque ¶ Ad iiii. patet solo ex dictis.
Ad .ii. sic proceditur uidetur quod consensus non sit causa ef
ficiens. matrimonii. sacramenta. n. non sunt a uoluntate hominum
set a uirtute diuina. set consensus ad uoluntatem pertinet
ergo non est causa matrimonii. sicut nec aliorum sacramentorum. ¶ Preterea
id non est causa sui ipsius set matrimonium nichil aliud uidetur esse quam consensus
quia consensus ipse significat coniunctionem Christi ad ecclesiam ergo consensus
non est causa matrimonii ¶ Preterea unius debet esse una causa set matrimonium
inter duos est unum ut dictum est. consensus autem duorum
sunt diuersi quia diuersorum sunt et diuisa ab una. n. parte
est consensus in uirum alia in uxorem ergo mutuus consensus non
est causa matrimonii ¶ Set contra est quod Crisostomus dicit. matrimonium non facit
coitus set uoluntas ¶ Preterea unus non accipit potestatem in eo
qui est liber alterius nisi per consensum. set per matrimonium
accipit uterque coniugum potestatem in corpus alterius ut
patet .i. corinthios .vii. cum prius uterque liberam potestatem
haberet ergo consensus facit matrimonium. Ulterius uidetur quod non oporteat
consensum per uerba exprimi quia sic per matrimonium redigitur
homo in potestate alterius ita per uotum set uotum obligat
quo ad deum quamuis signo exprimatur uerbo ergo consensus facit
matrimonii obligationem sine expressione uerborum ¶ Preterea matrimonium
non potest esse inter aliquos quorum consensum sui mutu
is uerbis exprimere non possunt quia uel sunt muti uel diuer
sarum linguarum ergo expressio consensus per uerba non requ
iritur ad matrimonium ¶ Preterea si omittatur illud quod est de necessita
te sacramenti quocumque ex causa non est sacramentum set matrimonium aliquando est
matrimonium sine expressione uerborum sicut quando puella
tacet per uerecundia parentibus eam uiro tradentibus
ergo expressio uerborum non est de necessitate matrimonii ¶ Set
contra matrimonium est sacramentum quod dam set in omni sacramento requiritur
aliquod sensibile signum ergo et in matrimonio et ita oportet saltem in
esse uerba consensum sensibiliter exprimentia ¶ Preterea in matrimonio fit
contractus inter uirum et mulierem. set in quolibet contractu

oportet esse expressionem uerborum quibus se inuicem homines
obligant. ergo et in matrimonio. oportet esse consensum per uerba
expressum. Ulterius uidetur quod consensus expressus uerba de futuro
matrimonium faciat quia sicut se habet presens ad presens. ita fu
turum ad futurum set consensus per uerba de presenti. expressus
facit matrimonium in presenti ergo consensus expressus per uerba de
futuro facit matrimonium de futuro ¶ Preterea sicut in matrimonio fit quedam
obligatio per uerba exprimentia consensum ita et in aliis
ciuilibus contractibus set in contractibus aliis non differt
utrum per uerba de presenti uel per uerba de futuro obligatio fi
at ergo nec in matrimonio differt ¶ Preterea per uotum religionis homo contrahit
matrimonium spirituale cum deo set uotum religionis fit per
uerba de futuro et obligat ¶ Set contra est quia ille qui
consentit in aliquam per uerba de futuro et postea cum alia
per uerba de presenti contrahit secundum iura habere eam per uxorem
set hoc non esset si consensus per uerba de futuro faceret matrimonium
quia ex quo in matrimonio est matrimonium cum una eo uiuente
non potest matrimonium contrahere cum alia ergo consensus per uerba de futuro
non facit matrimonium ¶ Preterea qui promittit se ad faciendum non
dum facit illud. set qui consentit per uerba de futuro
promittit se esse alicuius contractum ergo non contrahit adhuc
cum illa Ulterius uidetur quod consensus expressio per uerba et si de
sit interior consensus faciat matrimonium quia fraus et dolus
nemini debet patrocinari secundum iura set ille qui uerbis
consensum exprimit quem corde non habet dolum comit
tit ergo non debet sibi patrocinari ut ab obligatione
matrimonii liberetur reddatur ¶ Preterea animus alterius non potest
esse alteri notus nisi quantum per uerba exprimitur si ergo expres
sio uerborum non sufficiat set consensus interior requi
ritur in utroque coniugum. tunc neuter poterit scire
de altero an sit ei uere coniunx. et ita erit sem
per quando in matrimonio utetur ¶ Preterea si aliquis probatur per
uerba de presenti in aliquam consensisse cogitur per ex
communicationis sententiam ut eam habeat in uxorem quamuis
dicat consensum mentalem defuisse quod si postea
cum alia consenserit consensu mentali expresso uerbis
set hoc non esset si requireretur consensus mentalis ad
matrimonium ergo non requiritur ¶ Set contra est quod innocentius iii. dicit
in decretali. quadam in casu isto loquens sine consensu
nequeunt cetera quidem federa perficere coniugale ¶ Preterea
intentio requiritur in omnibus sacramentis. set ille qui
corde non consentit non habet intentionem matrimonii contrahendi
ergo non sit matrimonium Responsio dicendum ad .i. q. quod in omnibus
sacramentis est aliqua spiritualis operatio mediante materiali
operatione que eam significat sicut per ablutionem corporalem
in baptismo fit ablutio interior spiritualis. unde cum in
matrimonio sit quedam spiritualis coniunctio in quantum matrimonium est sacramentum
et aliqua materialis secundum quod est in officium nature et ciuilis
uite oportet mediante materiali fiat spiritualis uirtute diuina
unde cum coniunctiones materialium contractuum fi
ant per mutuum consensum. oportet quod hoc modo et fiet
matrimonialis coniunctio ¶ Ad primum ergo dicendum quod sacramentum

mitorum pri cum est diuina uirtus · que in eis operatur
ad salutem sed etiam per se intrinsecus sed in his operibus
ex diuina institutione efficaciam habentes et sic consensus
in animo est causa [Ad · ii · dicendum quod matrimonium non est ipse consensus
sed quedam unio ordinatorum ad unum ut dictum est
quam consensus facit non consensus ipse ideo coniunctionem christi
ad ecclesiam significat sed unde eius quam factum est ut ecclesia con
iungeretur [Ad · iii · dicendum quod sicut in eo quod est unum ex
parte eius in quo fit coniunctio quamuis sit multiplex ex parte
coniunctorum ita et consensus est unus ex parte eius in quo consen
titur scilicet predicte coniunctionis quamuis sit multiplex ex parte
consentientium non enim est directe consensus in uirum sed
in coniunctionem · ad uirum ex parte uxoris et similiter ex parte
uiri consensus in coniunctionem ad uxorem Ad · ii · q · dicendum
quod sicut ex dictis patet coniunctio matrimonialis fit ad
modum obligationis in actibus materialibus et quia matri
monialis contractus non possit fieri nisi in iuicem uerba sua
debent exprimant qui contrahunt · ideo est ut quod consensus matrimonium
faciens debet exprimatur · ut expressio uerborum
se habeat ad matrimonium sicut ablutio exterior ad baptismum
[ad primum ergo · dicendum quod in uoto non est sacramentalis
obligatio sed spiritualis tantum et ideo non oportet quod
fiat ad modum materialium contractuum · ad hoc quod
obliget sicut est de matrimonio [ad ii · dicendum quod quamuis
non possit uerba sua intuitio · debent tales exp
rimere possunt tamen nutibus exprimere et tales nutus
pro uerbis computantur [ad · iii · dicendum quod sicut hugo dicit
de sancto uic. eos qui coniunguntur sic oportet consentire
ut in iuicem se spontanee recipiant quod iudicatur
et si in desponsatione non contradicunt unde ubi parentes
computantur in causa illo. ac si essent puelle et
non sufficiens signum quod sit ei ex quo non contradicit
Ad · iii · q · dicendum quod cause sacramentales · significando effici
unt unde hoc efficiunt quod significant et quia cum aliquis consensum
suum uerba de futuro exprimit non significat se facere
matrimonium sed promittit se facturum ideo talis expressio consensus
non facit matrimonium sed sponsalia et quod sponsalia nomi
natur [ad · i · ergo dicendum quod cum consensus exprimitur uerba
de presenti et uerba sunt presentia et in presenti con
sentit pro eodem tempore sed quando consensus fit per uerba
de futuro uerba sunt presentia sed consentiunt in futurum
et ideo non est pro eodem tempore et propter hoc non est simile [ad
ii · dicendum quod etiam in aliis contractibus qui uerbis futuris utitur
non transfert potestatem rei sue in alterum ut si dicat
dabo tibi sed solum quando uerbis presentibus utitur
[ad · iii · dicendum quod in uoto professionis actus spiritualis ma
nifestatur de futuro exprimit scilicet obseruantiam regule
et non ipsum tamen si autem spiritualem matrimonium in futurum
uouerit non est uotum spirituale quia non dum aliquis
est monachus · sed se futurum monachum pollicetur
Ad · iiii · q · dicendum quod sicut se habet ablutio exterior ita
se habet expressio uerborum ad hoc sacramentum · ut dictum

est · unde sicut si aliquis ablutionem exteriorem reciperet non
intendens accipere sacramentum sed ludum et dolum facere
non esset baptizatus ita expressio uerborum sine inte
riori consensu matrimonium non facit [ad primum ergo · dicendum quod ista
duo · scilicet defectus · consensus qui se patrocinatur in foro
conscientie ut non astringatur uinculo matrimonii quamuis non
in foro ecclesie in quo iudicatur secundum allegata et dolus
uerborum · et hoc non patrocinatur neque in foro penitentie nec
in foro ecclesie · quia in utroque punitur [ad · ii · dicendum
quod si desit consensus mentalis ex parte unius ex neutra parte
est matrimonium quia matrimonium consistit in mutua coniunctione
ut dictum est tamen probabiliter potest credi dolus non esse
nisi signa euidentia doli appareant quia de quolibet
presumendum est bonum nisi probetur contrarium. unde ille ex cuius
parte dolus non est a peccato excusatur per ignorantiam [ad
iii · dicendum quod in tali casu ecclesia compelleret eum ad standum
cum prima uxore quia iudicat secundum ea que foris apparent
nec decipiatur in iustitia quamuis decipiatur in facto sed
ille debet potius excommunicationem sustinere quam ad primam uxo
rem accedat · uel debet ad alias regiones remotas
fugere.

Ad · iii · sic proceditur · uidetur quod alter coniugum et post
carnalem copulam possit altero inuito ad
religionem transire. quia lex diuina magis debet
spiritualibus fauere quam lex humana. sed lex humana hoc permi
sit ergo multo fortius lex diuina debuit permittere
[preterea minus bonum non impedit maius bonum. sed status
matrimonii est minus bonum quam status religionis ut patet · i · cor
vii · ergo per matrimonium non debet homo impediri quin possit
ad religionem transire [preterea in qualibet religi
one ad maiorem transire ergo et licet de matrimonio le
uiori · scilicet carnali coniunctus · scilicet in religionem
transire et inuita uxore [Sed contra est quod dicitur · i · cor
vii · non est ut ad tempus uacet orationi coniuges
sine mutuo consensu animo abstinentes [Preterea
nullus potest licite facere quod est in preiudicium alterius sine
eius uoluntate · sed uotum religionis emissum ab uno
coniugum est in preiudicium alterius quia unus habet pote
statem de altero. unde unus sine consensu alterius non potest
uotum religionis emittere Responsio dicendum quod nullus
ante carnalem copulam tradidit · ii · matrimonii · pertinet
ad sacramentum matrimonii · sacramentum autem integrum · scilicet significat
perpetuam coniunctionem christi ad ecclesiam sed ante car
nalem copulam post consensum per uerba de presenti ex
pressum est uinculum matrimonii · ergo non potest fieri diuortium per hoc quod alter
religionem intret [Preterea in ipso consensu · per uerba de
presenti expressa. unus coniugum in alterius potestatem
sui corporis transfert ergo potest statim exigere debitum et
alter tenetur reddere. et ita non potest unus inuito
altero ad religionem transire [Preterea · xix · dicendum
quod dicitur quod coniunxit homo non separet sed coniunctio que
est ante carnalem copulam diuina facta est · ergo non potest

separari humana voluntate. Sed contra est quod legitur quod Christus Johannem vocavit de nuptiis. Videtur quod
mulier non possit nubere viro ante carnalem copulam
religionem ingresso, quia illud quod ante matrimonio statuitur non potest non
solvit matrimoniale vinculum, sed adhuc manet vinculum
matrimoniale inter eos, quia post votum religionis intrat, ergo
extra quod vir intrat religionem alter non absolvitur a matrimoniali
vinculo, sed quamdiu manet vinculum matrimoniale
adunum non potest nubere alteri. Ergo etc. Contra
vir post ingressum religionis potest ante professionem redire
ad seculum. Si ergo mulier posset alteri nubere viro intrante
religionem et ipse posset ad duce rediens ad seculum
quod videtur absurdum. Contra pro hoc noviciatus professio ante annum
emissa pro nulla reputatur. Si ergo post talem professionem ad
uxorem redeat tenetur eum recipere, ergo nec per ingressum
viri in religionem nec per votum datur mulieri potestas
nubendi alteri, aliter una mulier haberet duos viros.
Sed contra nullus potest alterum obligare ad ea que sunt perfectionis,
sed continentia est de hiis que pertinent ad perfectionem, ergo
mulier non artatur ad continentiam. Extra quod vir re-
ligionem ingreditur et sic potest nubere. Responsio
dicendum ad primam questionem quod nullus potest facere obligationem deo de
alieno vinculo per matrimonium consummatum, ita sicut corpus viri
fit in uxoris non potest absque consensu ipsius ipsum deo of-
ferre per continentie votum. Ad primum ergo dicendum quod lex
humana considerabat matrimonium solum inquantum est officium. Sed lex
divina secundum quod est sacramentum, ex quo habet omnimodam indi-
viduitatem, et ideo non est simile. Ad secundum dicendum quod non est
inconveniens maius bonum impediri per minus bonum, quod habet contrarie-
tatem ad ipsum sicut et bonum per malum impeditur. Ad tertium
dicendum quod in quolibet religione coniungitur matrimonium ad unam personam,
scilicet Christum, et continuum ad plura obligatur. Aliquis in una re-
ligione quam in alia, sed matrimonium mortale et religionis non
sunt ad unam personam, et ideo non est simile. Ad tertium questionem dicendum quod ante
carnalem copulam est inter coniuges tantum spirituale vincu-
lum, sed potest esse inter eos et vinculum carnale, et ideo sicut post
carnalem copulam matrimonium solvitur per mortem naturalem, quia ita per in-
gressum religionis ante carnalem copulam solvitur, quia
religio est mors quedam spiritualis qua aliquis seculo mo-
riens vivit deo. Ad primum ergo dicendum quod matrimonium ante carnalem
copulam significat illam coniunctionem que est Christi ad animam
per gratiam, que quidem solvitur per gratiam spiritualem contrariam, scilicet
peccatum. Sed per carnalem copulam significat coniunctionem
Christi ad ecclesiam quantum ad susceptionem humane nature in unita-
tem persone que omnino est indivisibilis. Ad secundum dicendum quod ante
carnalem copulam non est omnino translatum corpus unius
sub potestate alterius, sed sub conditione si interea alteri
ad frugem melioris vite convolet, sed per car-
nalem copulam completur dicta translatio, quia tunc uterque
intrat in corporalem possessionem sue tradite potestatis. Unde quod
ante carnalem copulam non statim tenentur reddere
debitum post matrimonium contractum, sed dilationem habent per bimestre tempus, sed datur
ei tempus duorum mensium primo ut interim pos-
sit deliberare de transeundo ad religionem, secundo ut preparentur
que sunt necessaria ad nuptiarum solemnitatem, et ideo ne vi-
le habeatur matrimonium datum quod non suspiravit dilatum.
Ad tertium dicendum quod coniunctio matrimonialis ante carnalem
copulam est quidem imperfecta quantum ad esse primum,
ut supra dictum est, sed non consummata quantum ad actum secundum, quia
et operatio est. Et similatur corporali possessioni, et ideo non omnimodam
indivisibilitatem habet. Ad quartum questionem dicendum quod sicut corporalis mors vi-
ri hoc modo vinculum matrimoniale solvit ut mulier nu-
bat cui vult secundum apostoli sententiam, ita et post mortem
spiritualem viri per religionis ingressum potest cui vo-
luerit nubere. Ad primum ergo dicendum quod quamvis uterque per votum
continentiam voverit, tamen neuter coniugali vinculo abrenun-
tiavit, et ideo adhuc manet, sed quando unus tantum vovet
tunc quantum est in se abrenuntiat vinculo coniugali, et
ideo alter absolvitur a vinculo illo. Ad secundum dicendum quod in
illud mortuus, scilicet per religionis ingressum, quo usque
professionem emiserit, et ideo usque ad tempus illud tenetur
ei uxor sua expectare. Ad tertium dicendum quod professio
sic emissa ante tempus determinatum a iure est indi-
cio de voto simplici. Unde sicut post votum simplex viri
mulier ei debitum reddere non tenetur, tamen ipsa non habet
potestatem alteri nubere, ita et hic.

Deinde queritur de sponsalibus et circa hoc queruntur tria. Primo quid
sit sponsalia. Secundo qui possint contrahere sponsalia.
Tertio utrum sponsalia dirimi possint.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod sponsalia inconvenienter di-
cantur futurarum nuptiarum promissio ut habetur extra
ubi incipit quod sic dicit Ysidorus: est enim sponsus non
qui promittit sed qui spondet et sponsores dat, sed
a sponsalibus dicitur sponsus, ergo male dicitur promissio.
Contra quicumque promittit ad dandum compelli ad solvendum, sed
illi qui sponsalia contraxerunt non compelluntur per ecclesiam
ad matrimonium complendum, ergo sponsalia non sunt promissio. Contra
in sponsalibus non est quando sola promissio sed adduntur
iuramenta et alique arre, ergo videtur quod non debuerunt
solum per promissionem diffiniri. Contra matrimonia debent
esse libera et absoluta, sed sponsalia quandoque fiunt sub
conditione et accipiende pecunie, ergo inconvenienter dicuntur
promissio nuptiarum. Contra promissio que est de rebus
futuris vituperatur, Jacobi iiii, sed circa sacramentum non
debet esse aliquid vituperabile, ergo non debet dici promissio fu-
turarum nuptiarum. Contra nullus dicitur sponsus nisi a sponsalibus,
sed aliquis dicitur sponsus expletis nuptiis, ut legitur dicitur,
ergo sponsalia non sunt semper futurarum nuptiarum promissio.
Responsio dicendum quod sicut supra dictum est consensus in coniugalem copu-
lam per verba de futuro non facit matrimonium, sed eius promissi-
onem, et hec promissio dicitur sponsalia a spondendo, ut
Ysidorus dicit. Nam ante usum tabularum matrimonii cautiones
dabant quibus spondebant se invicem consentire in iure
matrimonii et fideiussores dabant. Sed autem ista promissio

d'. s. ab'.

d. s. ab. et sub conditione. abso. iiii. modis pro nu
da promissione. ut cum dicit accipio te in meam et econ
so datis arris arris sponsaliciis ut pecunia vel
ad hoc. tertio anuli subarratione. iiii. interveniente
iuramento si autem fiat dicta promissio sub conditione
distinguendum est aut est conditio honesta ut cum dicit ac
cipio te in meam si parentibus placeat tunc stante
conditione stat promissio et non stante non stat aut
est inhonesta et hoc d. quia aut est contra bonos mores
ut si dicam accipiam te si venena sterilitatis pro
cures et tunc non contrahuntur sponsalia aut non est contra
bonos mores. ut si dicam accipiam te si fratres meis
consentias et tunc stat promissio set tollenda est
conditio. ¶ ad. primum. ergo. dicendum quod ipsa sponsalia et sponsorum da
tio est promissionis confirmatio et ideo ad hoc dicendum.
q. apfectorum ¶ ad. ii. dicendum quod ex tali promissione
obligatur unus alteri ad matrimonium contrahendum et peccat mor
taliter non solvens promissum nisi legitimum impedi
mentum interveniat et propter hoc ecclesia cogit iniungendo
penitentiam propter peccatum tamen in foro contentioso non compellit
quia matrimonia coacta consueverunt malos exitus habere nisi
forte iuramentum intervenerit quia tunc cogendus est. ut
quidam dicunt quamvis aliis non videatur propter eum pro
dictum pape sed de uxoricidio timetur. ¶ ad iii
dicendum quod illa addita non fit nisi ad confirmandum promis
sionem unde non sequitur quod promissio ¶ ad iiii. dicendum quod
conditio quam opponit non tollit matrimonii libertatem quia si
est honesta debet obici si autem honesta ut de bonis
simpliciter. ut si dicatur accipiam te si placeat parenti
bus et hoc conditio non tollit libertatem sponsalium set
auget ei honestatem aut est de utilibus ut si dicam
contraham tecum si dabis mihi. c. et tunc hoc non ponit q. ad
necessitatem consensum matrimonii. set intelligitur ut promissio do
tis unde matrimonium libertatem non perdit quamvis autem apponitur
conditio pecunie per modum pene et tunc quia matrimonia de
bent esse libera talis conditio non stat nec potest exigi pena
illa ab eo qui non vult matrimonium complere ¶ ad. v.
dicendum. quod iacet non intendit prohibere quod omnino aliquis in
ulteriorem promissionem de futuris faciat set quod non
premittat. quod fiducium habens de vita sua. unde do
cet quod debet apponi conditio si deus voluerit quod in similibus
non exprimatur corde debet intelligi ¶ ad. vi.
dicendum. quod in matrimonio potest considerari ipsa coniunctio mari
talis et actus eius. et assponsatione primum in futuro dicitur sponsus
a sponsalibus contractis per verba de futuro et a sponsatione sicut dicitur
a sponsis. et quantum contractum est in matrimonio. per verba de presenti quia
ex hoc ipso spondet matrimonii actum tamen a pena sponsatione dicuntur
sponsalia. propterea quod sunt quedam sacramentalia matrimonii sicut
exorcismi. baptismi.

AD. ii. sic proceditur. videtur quod tempus septennii non sit
competens assignatum. sponsalibus contrahendis. set
n. qui per alios fieri potest non requirit discretionem in illis

ad quos pertinet set sponsalia fieri possunt per parentes
utroque illorum ignorante quorum sunt sponsalia ergo
ita possunt fieri ante septennium sicut post. ¶ preterea sicut ad
contractum sponsalium requiritur aliquis rationis usus. ita ad consensum
in peccatum mortale set sicut gregorius narrat in iiii. dyalogorum
quidam puer propter peccatum blasfemie a dyabolo extinctus
est ergo et ante septennium possunt sponsalia contrahi ¶ preterea
sponsalia ad matrimonium ordinantur. set in matrimonio non assignatur
unum tempus puelle et puero. ergo nec in sponsalibus sep
tennium utrique assignari debet ¶ preterea ex tunc possunt
aliqui sponsalia contrahere. ex quo eis possunt facte nup
tie placere. set signa talis placentie frequenter ap
parent in pueris ante vii. annum. ergo ante possunt contrahi
sponsalia ¶ preterea si aliqui ante vii. annos contrahunt spon
salia et postea post septennium ante tempus pub
ertatis contrahunt per verba de presenti reputantur in
ter eos esse sponsalia set hoc non nisi ex secundo contractu quia
tunc non intendunt sponsalia. set matrimonium contrahere ergo ex primo
contractu sicut ante septennium possunt sponsalia contrahi ¶ preterea in his
que communiter fiunt a pluribus. quod deest uni suppletur ab altero
sicut patet in trahentibus navem set contractus sponsalium
est quidam communis actus inter contrahentes. ergo si unus sit pu
bes potest contrahere cum puella que non habet vii. annos spo
salia. quia quod uni deficit de tempore alteri superhundat
¶ preterea si aliqui in circa etatem pubertatis quamvis ante eam
contrahunt. per verba de presenti reputantur inter eos matrimonium
esse. ergo pari ratione sicut septennium dummodo sit prope
et contrahant per verba de futuro reputantur inter eos esse
sponsalia Responsio dicendum. quod septennium est tempus de
terminatum iure sponsalibus contrahendis satis rationabiliter quia
cum sponsalia sint quedam promissiones futurorum ut dictum
est oportet quod illorum sint qui aliquo modo providere possunt quia
non est nisi illorum qui habent aliquam prudentiam de futuris que
usum rationis requirit et hoc est quod notatur a philosopho
in. i. et hoc primum est quis ut ipse intelligit per se ut aliquando
potest capere ¶ secundus status est. quo homo ab alio iam capere
potest set ipse per se non sufficit ad intelligendum. tertius est
cum homo ab alio iam capere potest et per se ipsum considerare
et quia ratio in homine paulatim convalescit secundum quod quie
tatur motus et fluxibilitas humorum ideo primum statum
non optinet homo ante primum septennium et propter hoc illo tempore
nulli contractui aptus est et ita nec sponsalibus. set ad
secundum statum incipit pervenire in fine primi septennii. unde
et tunc temporis pueri ad scolas ponuntur set ad ter
tium statum incipit homo pervenire in fine secundi septe
nii. quantum ad ea que ad personam ipsius pertinent in quantum ratio
naturalis citius convalescit set quantum ad ea que extra ipsum sunt
in fine tertii septennii. et ideo ante primum septennium nulli
contractui homo aptus est. set in fine primi septennii inci
pit esse aptus ad aliqua promittenda in futurum precipue
de his ad que ratio naturalis inclinat magis non autem ad
obligandum se perpetuo vinculo quia adhuc non habet

uere firma q io tali tpr posst ḡhi sposalia
set ifine si septenij · iam pot se obligare
de hiis q ad p̄m ipi ptinet l ad religione
ul ad ɔiugiu · set post ctiu septeniu ā pot
d aliis se obligare et s leges ɔstituit ei pot
tas dispendi d rebz suis post xxv · anu ·
Ad · p g · ď q si an anu · pubtatis fiat
ɔctus sposaliu · p aliu abo l alt reclamare
posst · vn te n ē actu ado q no a affitus
exh ɔha · 7 io sposalia q int dq̄s · p ps · ɔ
hut rob hut iqut illi int q̄s ɔhnt ad
etate d bita ueientes no reclamat ex
quo intelli ɔsentire hiis · q p d̄s fca sut
Ad ij · ď q q̄ai dnt · q ille puer d quo ·
gg namit no fuit ɔdeptus n mor pccauit
set uisio illa ostesa fuit ad p̄ptm ɔstad
qui i pcco illo ferūat · no corriges illum
set h expsse eet ɔ intentom gg dicetis
q p p̄us aiam puuli filii negliges non
puu pccore gehene igbz nutuit io ď q
ad pccm morte suffic ā ɔsl p̄sens s i spo
salibz ē ɔsl i futo maior aut ratois discco
reqrit ad pur i futuru q ad ɔsen · tm
unu p̄sente actu q io an pot ho pccare
mort q posst obligare se ad ad infuto
Ad ttiu ď q i tpr ɔet mj · no solu reqrit
disp̄o expte uł rois set ā expte cor · ut
sic tps gnoi actu 7 qz puella i · xij · anis
ad h ueit ut posst ee gnoi acta · puer
aut i h · si septenij ut p̄hus dic i · ej · d aia
libz · sil aut usu discrois accipiut · q tm
i sposalibz reqrit io i sposalibz d tiar unu
tps uelqz no aut i tnio Ad · iiij · ď q illa
placen q ē inpuis an septe no pced exp
fcte rois cu no du sit plene suscept disci
pline · set mag ɔtigit ex motu n q ɔ a ra
tioe 7 io no suffic talis placentia ad sposa
lia ɔhnda Ad · v · ď q ɔiuis p s ɔctu i
cau illo no faciant m tn ostedt se rata
hre pore p̄missom 7 io por ɔet accipit
firmitate Ad vi · ď q ɔhnbitte nauē ·
agut p modu uni cae 7 io qd d ē uni pot
suppler ex alto · set sposalia ɔhntes agut
ut distincte p qz sposalia no n inedios ee
posst vn i uteqz reqrit · q sit sufficies ad ɔ
bend 7 io nlls d fcus · uni sposalia inped n
ex alto pot suppler Ad vij · ď qd sili est
i sposalibz si appnqnt ɔhntes ad tep septe
nij ɔet sposaliu lrt rob · qz s phm i ij ·
phe · q pu deest cui nichil d ee ut h ɔctm
ɔtat ac ibdi d eemat tps vi mssiu set meli
ē qd d eemat s ɔd ɔhentu · quia ɔtghdi

Mag accelerat ratois usus q i aliis
Ad ttiu sic pce · ut qd sposalia d im non
posst · alto religione intrate qz d pcuria
ac p̄missa · no potest ɔs alti obligom facere
set ille qui sposalia ɔhit cor suu p̄mittit
mulieri g no pot se offere · d o ulci i reli
gione Est ut q no d bant d im qn alt
ɔiugu se ad longiq regiom trnsft qz i du
biis sp tucor ps eligeda ē set tuci eet q
eu exspectaret g tene eu exspectare · Est
ut q n d imat p egtudine · q d̄s i titt
post ɔcta sposalia qz p pcea nlls dz puiri
set ut qui i firmitate i crit puit i h q ei
ius suu auft q i illa habetat q s fuat
d sposata g p corle i firmitate no d bet
sposalia d im Est ut q n p affinitatem
intueniete ut puta si spos ɔsaguineam
spose forcaio ɔcubitu ɔgcsat qz s h sposas
puiret · p pcco sposi q no ē ɔns Est ut q
no posst se iuice absolue qz h ē mayie
leuitatis · ut p o ɔhut · et p modu se absol
uat · set talia no d bet ab eccia sustineri
et ē · Est ut q p forcatom · alteius · qz ad
h p sposalia unus accipit potetate i cor al
tius ɔtra ut q i nllo · ɔ se i uice pccaint
si intim forcat 7 sic sposalia d imi n d bet
p h Est ut q n p ɔctu cu alia puba d
p̄senti qz s a ueditō no d rogat · ueditioi
pe n sus ɔet pot d negare po Est ut q
n p d scm etatis posst d imi qz q no ē no
pot dissolui · set an etate d eminata spo
salia ɔcta nlla fuei · g d imi no possunt
Responsio ď qd i oibz p d cis caibz sposalia ɔc
ta d mit · s diusi mod · qz in duobz · s · cu qs
ad religiom ɔfugit 7 cu alt ɔiugu tu alto
puba d p̄senti ɔhit ipo ut sposalia d imit
set i aliis caibz d im d bet · s iudi eccie Ad
p g · ď q tal p̄missio soluit p̄miote spuale
cu sit spual tm ut dcm ē Ad ij · ď q du
biu d emiat ex h q alt no ɔparet tpr sta
tuto ad m · p fic · vn h expte ei n fuit q n
m ɔpleret pot licite alti nube sine a pcco
si aut pca stetit q m no ē ɔplet d bet age
pniam d pcco fracte p̄missiois aut iurati
si iuram i tuenit et ɔhe cu a si uult iudi
eccie Ad z · ď · q si an ɔet m · am ɔue
i firmitate i ceit alt eor i t q̄s se ɔctu spo
salia q ipm tutus d biliter ut epilia 7 pa
lisis aut eu d fort · ut absitio nasi · l orbitas
ocloz aut ad h aut q se ɔ lonu pol ut
pote lep · q colet ple iside posst sposalia ·
d imu s iuice displiceat 7 m sit ɔctu ma

mali exitum sortiatur non propterea punitur quis set ex
pena dampnum reportat quod in contractus non est. Ad
iiii. dicendum quod si sponsus consanguineam sponse cognoscit
vel e contrario dum durent sponsalia et ad hoc probandum
sola fama sufficit propter scandalum vitandum dirimuntur. Non
quod in futuro exspectant effectus suos impediuntur
a suis effectibus. Non solum ex eo quod est set ex eo quod
futurum est unde sic affinitas si esset tempore contractus sponsa
lia impediret contractum illum. Ita si interveniat antequam
quod est effectus quidam sponsalium poterit contractus ab effectu suo
impediri. Ad. v. dicendum alteri immo ei confertur quod absolui
tur ab eo qui per fornicationem deo se odiosum reddit.
Ad v. dicendum quod quidam non recipiunt istum casum. Set quidam
eos est de certis quae exposite dicentur ad instar eorum
qui societatem fidei contrahunt et postea eandem sine reni
tentia inpediant. Set tollatur si mutuo se absoluunt
quod sponsalia contraxerunt set ad hoc dicunt quod ecclesia magis su
stinet hoc ne peius eveniat quod hoc sit de iure. Set hoc
non videtur ex quo quevis quod adducunt et ideo dicendum quod non sit
et levitatis retentio quod prius firmatum sit quod inc
redibile pium iure ut dicitur in libro sapientie. Ad vi. dicendum quod quod
vis numquam dirimunt et mutuo potestate eorum spo
salia contrahentes tamen ex hoc efficiuntur iuste suspecti
de non servandi fidem in futurum et ideo potest ad peticionem unius
contra alium sponsalia dirimendo. Ad vii. dicendum quod ratio illa
teneret si esset ratio unius utrique esset set hic contra est intra
est fornicationis propter et ideo solum ipsum. Ad viii. dicendum quod
quamvis non fiunt vera sponsalia tamen fiunt in quadam spo
salium modo et ideo ne videatur contemptor ad annos
legitimos veniens debet petere solutionem sponsalium
iudicio ecclesie faciendam propter bonum exempli.

Deinde queritur de bigamia. Circa hoc queritur tria. Primo
utrum bigamie sit irregularitas adiuncta.
Secundo utrum per baptismum soluatur. Tertio an possit dispen
sari in tali irregularitate.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod illi bigamie quam existit
quando quis duas uxores successiue habuit non sit
irregularitas annexa quia multitudo et unitas consequ
entis. Set ens et non ens non faciunt multitudinem. Cum
set ille qui successiue habuit duas uxores quando unam
in esse alia est in non esse. Ergo ex hoc non efficitur vir nisi unius
uxoris quod per apostolum ab episcopatu non prohibetur. Item maius
signum incontinentie apparet in eo qui plures fornicarie
cognoscit quam qui plures uxores successiue habet. Set ex primo
non efficitur quis irregularis ergo nec ex secundo. Item si bigamia
irregularitatem causat aut hoc est ratione sacramenti aut
ratione carnis copule. Set non est ratione primi quia sic si quis
cum una contraxisset per verba de presenti et ea mortua
ante carnis copulam subsecutam duceret aliam efficeretur
irregularis quod est contra decretalem in eo extra. iii. non item ratione secundi
quia sic hoc quod quis plures fornicario concubitu cognosceret ir-
regularis esset quod falsum est. Ergo nullo modo bigamia
irregularitatem causat. Ulterius videtur quod irregularitas
non sit annexa bigamie que contingit ex hoc quod habet
duas uxores simul et successiue unam de iure et
aliam de facto quia ubi nullum sacramentum est non potest esse defectus
sacramenti. Set quando aliquis contrahit de facto cum aliqua cum non de iure
non est ibi sacramentum quia talis coniunctio non significat coniunctionem
Christi ad ecclesiam. Ergo cum irregularitas non sequatur biga
miam nisi propter defectum sacramenti videtur quod talem bigamiam
irregularitas non consequatur. Item si quis accederet ad illam
cum qua contraxit de facto et non de iure committit forni
cationem si non habet aliam uxorem legitimam vel
adulterium si habeat aliam. Set dividere carnem suam in
plures per fornicationem et adulterium non causat irregu
laritatem. Ergo nec predictus bigamie modus. Item contingit
quod aliquis aliquam quam cognoscat carnaliter illa est que
de iure contraxit est autem quia contraxit de facto et non de iure et eam carnaliter
cognoscit sibi prima mortua sive ea vivente talis
contraxit cum pluribus de iure vel de facto et tamen non est irre
gularis quia carnem suam non divisit in plures. Ergo ex
predicto modo bigamie non contrahitur irregularitas.
Ulterius videtur quod non contrahatur irregularitas ex hoc quod quis
non virginem ducit in uxorem quia plus impedit quis ex
defectu proprio quam alieno. Set si ipse contrahens non sit virgo
non fit irregularis. Ergo multo minus si uxor eius
virgo non sit. Item potest esse quod aliquis deflorauit
aliquam quam postea duxit in uxorem talis non videtur irre
gularis fieri quia non dividit carnem suam in plures nec
quod uxor eius et tamen corruptam ducit in uxorem. Ergo
talis modus bigamie irregularitatem non causat.
Item nullus potest contrahere irregularitatem nisi volun
tarius. Set quandoque quis ducit uxorem involuntarius
non virginem ut qui credit eam virginem esse et post
modum invenit eam fuisse corruptam cognoscens eam.
Ergo talis modus non facit semper irregularitatem. Item
corruptio sequens minus est vituperabilis quam precedens. Set
si uxor postquam consummatum est matrimonium ab alio cogno
scitur non efficitur irregularis aliter puniretur propter peccatum
uxoris et potest esse quod postquam hoc sciat reddat ei
debitum poscenti antequam de adulterio accusata con
dempnetur. Ergo videtur quod iste modus bigamie non
causet irregularitatem. Set contra est quod dicit Gregorius
Papiam ne umquam illicitas ordinationes
facias ne bigamum aut qui virginem non est sortitus
uxorem aut ignorantem litteras vel quolibet parte corporis viti
atum vel penitentie aut curie vel cuilibet conditioni obnoxium
ad sacros ordines permittas accedere. Responsio dicendum
ad primam questionem quod cum quis per sacramentum ordinis minister sacramen
torum constituitur et ille qui aliis sacramenta ministrare
debet nullum defectum in sacramento pati debet. Defectus autem in sacramen
to est quando sacramentum significationem integram non invenit sacramentum autem
matrimonii significat coniunctionem Christi ad ecclesiam que est unius ad
unam et ideo requiritur ad perfectam significationem sacramenti ut vir

sit uni9 tm̄ 7 uxor tm̄ uni9 uxor. 7 iō bigamia
q̄ h̵ tollit irregulaitatē īduc̄ et s̄t. iiij. moi
I bigamie p̄m̄ ē cū qs h̵t plēs uxores d' iure
II successiue s̵us cū sil' h̵t plēs. una d' iure et
III aliā d' fc̄ō. t̄ti9 ē cū h̵t plēs successi ue unā
d' iure a' d' fc̄ō. q̄rt9 qn̄ uiduā duxit uxorē
7 ī hus oīb; ē irregulaitas aduicta. alia aūt
cā q̄nis assig̃. q2 ī ill' qui accipiūt sacm̄tū
ordīs spūalitas maxiā d'bet apparere tū q2 spūi
alia mīstrāt. s. sacm̄ta. tū q2 spūalia docet
et ī spūlib; occupant. d'bēt vn̄ cū ocup̄ maxīe
spūi repugnet p̄ q̄ tot9 hō caro efficit non
d'bet aliq9 signū ocupie p̄uacēntis ī eis ap
parere q2 qd' appet ī bigamis q una uxore
ōtēti ēē noluerīt tn̄ p̄a ītō meliorē. ad
1. g° d' q2 m'ltitudo plurīū uirorū sil' existē
tiū ē multitudo simp' et iō tal' m'ltitudo
totali sig° sac̄ repug̃t et p̄h tollit totalr̄
sac̄. set m'ltitudo uxorū successiue ē m'lti
tudo s' qd et iō nō tollit sigm̄ sac̄. totalit
n̄ sacm̄t̄ euacuat q̄ntū ad sui eēm h̵ q̄nt
ad sui pfcōm q̄ reqrit ī ill' q̄ s̄t sacm̄torū
dispēsatorēs. ad ij. d' q2 q̄uis sit ī fornicāriis
maioīs ocup̄. sig° nō tn̄ ocup̄ ita adhēntis
q2 p̄ fornicatorē uni9 alt̄i. nō ī ppetuū obli
gat̄ 7 ideo nō ē d'fc̄us sac̄. ad. iij. d' q2 sic
dāri ē bigamia cāt irregulaitatē ī q̄t ē
tollit pfcām sigm̄ m̄ij. que quidm̄ osistit
ī oiūctōe aiōrū q̄ sit pp̄ls̄m 7 oiūctōēz corp9
7 iō rōe utriusq;. simil' oz ēē bigamiā q̄ irre
gulaitatē fac̄. vn̄ p' d' ē. ī nōt. abrogat
ei. qd' magr̄ m'lti dic̄. s. qd' solus oss9 p̄ūba
d' p̄sēti suffic̄ ad irregulaitatē ind'. Ad
ij. q. d' q2 ī duob; p̄is moīs bigamie ō h̵
irregulaitas q2 q̄uis ī alt̄o n̄ sit sacm̄tū
ē tn̄ q̄dā sac̄ silitudo vn̄ isti duo moi s̄t
saū 7 p̄m ē p̄uilis irregu'̄ cāuda. ad. 1. g°
d' q2 q̄uis nō sit ī sacm̄tū tn̄ ē ī a' silitu
do sac̄. q nō ē in fornicatiō l' ī adult̄rio ocu
bitu 7 iō nō ē sil'e. et p̄ h̵ patet solutō
ad ij. ad 3. d' q2 ī tali cāū n̄ reputat bi
gam9 q2 p̄m m̄. n̄ huit suā pfcōm sigm̄ tn̄
si p̄ iudi9 ecc̄e ōpellat ad p̄am redire et
eā ogsc̄e statī efficit irregulais q2 irregu
larē n̄ fac̄ pcīm s; ī pfcō sig̃. Ad 3. q. d'.
q2 ī oiūctiōe x̄ 7 ecc̄ unitas exutq; p̄te
ī ueīt 7 iō sil' dic̄ carnis ī ueīt expte u
ri sū expte uxoīs ē d' fc̄us sac̄. set tn̄ diu̇sīd'
q2 expte uiri reqrit q2 a' nō duxit ī uxo
rē nō qd' sit ugo. set expte uxoīs reqrit
q̄ qd' sit ugo c' ītō ad' castis assig̃ q2 ep̄e
sig̃t ecc̄am militātē c' cam git ī q̄ s̄t m'lti
corruptiōēs. set spōsā sig̃t x̄ q ugō fuit 7
iō expte spōse reqrit ugitas set nō expte
spōsi ad h̵ qd' ās ep̄c si9 possit. set h̵ ratō II
ē expsse ō. aplm̄ ep̄h. v. uiri diligite uxorēs
uras sic xp̄c ecc̄am exquo appet q2 uxor sig̃t
ecc̄am. et spōs9 x̄ 7 ideo q2 uir ē cap9 muli
eis sic xp̄e ecc̄e 7 iō alij dūt q2 p spōsū sig̃
ficat xp̄c p spōsā ecc̄a triūphans ī q̄ nō est
aliq̄ macula. xp̄c aūt p̄o huit synagogam
q. p ocubinā et sic nō tollit a' d' pfcōe si
g̃is sacm̄ti. s. p̄us spōs9 huit set h̵ ē uald'
absd' q2 sic ē una fid's antiquorū 7 modnorū
ita q una ecc̄a vn̄ illi q tp̄e synagoge d'o
s̵uiebāt ad vnitatē ecc̄e ī q̄ d'o s̵uim̄ p̄ti
nebāt. et p' h̵ ē expsse ō id qd' h̵. s'e. ij.
exe. xvj. osee. ij. u' expsse sit m̄tio d' desposa
tiōē synagoge vn̄ n̄ fuit sic ocubina
s; sicut uxor. et p' s' h̵ fornicatō ēēt ēēt sac̄
illi9 oiūctoīs qd ē absdū 7 iō gētilitās p̄us
q2 a xp̄o d'spōsaret infid' ecc̄e corrupta fuit
ad ydo° p ydolatriā 7 iō alr̄ d' qd' d'fc̄us in III
isto sacm̄to cāt irregulaitatē corrup° aūt
carnis ex m̄ oti'ges q̄ p̄cessit m̄. nllm̄ de
fcm̄ facit ī sac̄. expte illi9 ī q̄ ē corrupto. set
fac̄ d'fcm̄ expte alt̄i9 q2 act9 ōh̄ntis m̄ nō
cadit s̄ se ip̄m set s̄ alt̄m 7 iō ext̄mino spe
cificat q. m̄ sac̄ illi9. vn̄ si m'lr̄ ēēt ordinis
susceptiua sic uir efficit irregulais ex h̵
q2 ducit ī uxorē corruptā nō aūt ex h̵ qd'
corrupt9 ōh̄it ita fiēt m'lr irregulais si
ōh̄et cū corrupto nō aūt si oh̄et corrupta
n̄ ī a' m̄io p̄us fuisset corrupta. et p h̵ pa
tet solō ad p̄m. ad ij. d' q2 ī tali cāū s̄t di
u̇se oppiniones. tn̄ p̄babilius ē q2 nō sit ir
regulais q2 carnē suā nō diuisit ī plēs.
ad 3. d' q2 irregulaitas nō ē pena īflicta
set d'fc̄us quidm̄ sacm̄ti 7 iō nō oz. q2 s̄p
sit uoluntaria bigamia ad h̵ q2 irregulaita
tē cāēt. et iō ille qui uxorē duxit corrup
tā q2 ugine c̄dit irregularis ē eā ogscēs
ad. iiij. d' qd si mulier fornicat post m̄
ōctū nō efficit ex h̵ uir irregulais n' post
ogtōm adult̄rīā eā it̄ato ogscat. q2 al'
corruptō uxoris nllo mō cadit s̄ actu m̄ri
ōiali uiri h̵ si p̄ uis ei debitū ōpellat red
d'e ul' exgsaā p̄pa illa petēte d'bit an ō dep
cōm adult̄i irregulais efficiat q̄uis d' h̵
sit. oppiōēs set h̵ qd' dc̄m ē est p̄babili9. q2
h̵ nō quēr qd sit pc̄m set sig̃ tn̄.
Ad s' sic pac̄. ur̄ q2 bigamia p baptm̄ sol
uat. dic̄. n. s'o. sup ephām. ad thi. qd'
siās an bap9 plues uxoēs huit ul' nūā an

zalia post. no e bigami. g° bigamia p baps
solvit C p q fac qd mai e fac q mi e sz baps
tollit ome pcem. q gmus e q irregulai
tas g° tollit bigamie irregulaitate C p
baps tollit omem pcam exactu pueniente
set irregulaitas bigam e hi g° etc C p bi
gami e irregulais inqnt dficit arepsen
tatioe x. set p baps plene xpo gforte g°
solvit illa irregulaitas C p sacmta. no.
le. sc mag efficatia q sac. ue. le. set sac
mta. ue. le. dluebat irregulaitates ut i
po. li. dam e. amagro g° 7 baps qui e effi
caciss imu sac i no. le. solvit irregulaita
te exbigam gcta C set g e q aug dic acue
tus itelligunt q n cu q cathecum e aut
pagan huit altam ordi tensuer qz d sac
agit no d pcco. C p sic id dic femia sic cath
cumia l pagana uitiata e no pot int di
ugies post bapm uelai g° ead roe n biga
m. p baps ordinari Responsio dd qd baps sol
uit culpas 7 no solvit gugia. vn cu ex h
ipo giugio seqt. irregulaitas. p baps tolli
no pot. ut aug dic C ad pm g°. dd q in
cau. isto. no te oppo ß. n forte uelim ca
expone q lo qnt ad faciliore dispesatone.
C ad. ij. dd q no oz ut q fac mai fac mi.
n sit ad ordinat. et h dficit i pposito qz
baps ad irregulaitate tolleda no ordinat
C ad. 3. dd q h intelligend e d peis que gseq
exactu pso. q. ifliete l no infligede no. n.
ds p bapm ugitate recupit 7 sili n canis
indiom C ad iiij. dd qd baps gformat d
qnt adutute mtis set no qntu ad statu
canis gsidat i ugitate l dica canis C ad
v. dd q ille irregulaitates exleuib; cas
no ppetuis erat gete 7 io p pilla sacmta
auferi potant 7 itm erat adh ordinata n
aut baps adh ordinat e.

Adtiu sic pce ur qd cu bigamo no h
dispesac qz ex d bigamis dz cu clicis q
qntu i ipis fuit fas mulies q giuxut mic
tanq cu bigamis no licet dispesac. C p g ius
dinu no licet dispesac C p g ius dinu n licet
dispesac set oia q incanoe dnr. ad ius dinu
ptinet cu g° apls i scpta canonica. dicat oz
epm uni uxois uiru ee ur q no possit i h
dispesai C p nlls pt dispesac i hiis q st de
necitate sac. set no ee irreg. est d necita
te sac. ordis e sig° que e i sac. ecelis dsit g
no pot inh dispesai C p q racoabili fcm e
no pt roabilit mutar. sig° pot racoabilit
dispesar. cu bigamo iroabr est adiucta

ci irregulaitas q e inqns C sz gm e q luci
pp dispesauit cu parnomi no epo qui erat biga
m C p martin pp. dic lector si uidua uxore
accipiat inlectoratu pmaneat aut si nca
fuit sbdyacos fiat n aut ult sili. si bigami
fuit g° ad mi usq; ad sbdyaconatu cu eo
dispesai pot Responsio dd q bigamie no e
adiucta irregulaitas d iure nali set d iur
positiuo n ita e d ecelib; ordis q ds no sit
bigami q patet ex h q si ds bigat. ad ordies
accedat caracterem recipit 7 io pp dispesac
pot i tali irregu totali. sz epc qnt ad mio
res ordies et qda dnt q 7 q ad maiores
ordies i ill qui uolut d i relig. fuire pp
uitand religio dis C ad. i. g°. dd. q p
illa d e. o. ead ee difficultas dispen i ill q
d fco cu plib; gnut aut si d iure gxissent
no qd sbtrahat simp potstas dispesandi pp ita
lib; C ad. ij. dd qd h mine qnt ad ea q st d
iur na. 7 qnt ad ea q st d sacmtorum necita
te 7 fidi. set i alus q st d institutioib; aplorum
e eccia nc hat eandm potstate statuedi q
dstitui q tuc huit pot p eu q pmatu te
net in eccia dispesai C ad. 3. dd q no qlibet
sigfico e d ecen sac. set tn illa q ptinet ad
offin sac. et tal no tolli pp irregulaitate
C ad. x. dd q i ptib; no pot iueniri ratio q oib;
gpetat eq h. pp eorum diuisitate io qz utilit
statut e ratoabilit gsidatis hiis q i plibus
accidut possit p dispesacom roabilit reuoi
ca cau d tato

Si aut ub exprimat zc et lo h magr q e
adforu exius ecce. inquo f ea que app
ent. iudicat 7 accipz dolus no latens i coz d
sia mo pexioza sig. expll ut tu se a nomie
uocat. set qnt ad foru gscie no e uim q i
magr h dicit. Iuim sollicitudiem elig
zc h emitem. q uis obedientiam no pfitat
tn uot gtinetie hnt anexu et ex mora d e
minati tpis uotu eorum solepgat. 7 si iam to
sorat e no tn tenet tosura q hitu religio
nis dfere qz l no fuit ida pfo ei si gdicete
uxore uotu pmisit. l si ea no gdicete et
te i selo remanete uotu pfois emisit q uis
fuit uim uot suspedz tn ad tps uiuete +
uxore. i qt fuit impiudi ei vn post mor
te uxois tene ad religione redire. n pot
am duce uitam tn no te hitu dfire 7 tosa
tu pp uitupiu uxois tu pp scadal uitand
qui coplat i giugio altius zc. magr 7 pela
gin h loq f rigore iuris vn hodie. f no
ua iura no te qz no e a obstaculu expte

Hac. ut prius dictum est. d. xxviii.

Hec quidem solet uiri consensus et cetera. postquam determinauit magister quod consensus est cum iiii. hic determinat quis debeat esse consensus qui matrimonium facit et diuiditur in partes. ii. in prima inquirit utrum consensus per uerba de futuro iuramento firmatus matrimonium faciat. in secunda ostendit quid sit consensus ille qui matrimonium facit. ibi. hic queritur cum consensus et cetera. et primo duo facit. primo determinat ueritatem. secundo obicit contra. ibi. promisse autem consentit et cetera. et primo duo facit. primo obicit contra illud quod in medio determinatum est. secundo contra illud quod in principio determinatum fuit. ibi. ille enim fine et cetera. ubi quod autem dicitur. in obiectione consolutionem ut per se patet in littera.

Hic queritur. iiii. Primo utrum iuramentum consensum expressum per uerba de futuro adueniens matrimonium faciat. Secundo utrum carnalis copula eidem adueniens. Tertio utrum occultus consensus per uerba de presenti sufficiat ad illud faciendum. Quarto igitur sit consensus qui matrimonium facit.

Ad primum sic proceditur. uidetur quod iuramentum adueniens consensum per uerba de futuro faciat matrimonium. nullus enim potest se obligare ut faciat contrarius diuino. sed implere iuramentum est de iure diuino. ut patet matheus. v. reddes autem domino iuramenta tua ergo per nullam obligationem sequentem potest euenire quod homo non debeat implere iuramentum prius factum signum post consensum in aliam per uerba de futuro iuramento firmatam quod alteri se obligat per uerba de presenti uidetur quod non debeat iuramentum primum seruare sed hoc non esset nisi iuramentum illo esset matrimonium perfectum ergo iuramentum coniunctum consensui de futuro facit matrimonium. Preterea ueritas diuina est fortior quam ueritas humana sed per iuramentum ueritate diuina firmatur ad cuius ergo uerba expressiua consensus de presenti in quibus est sola humana ueritas matrimonium perficiat uidetur quod multo ampliu illud efficace posset uerba de futuro iuramento firmata. Preterea secundum apostolum ad hebreos omnis controuersie finis est iuramentum ergo in iudicio saltem plus standum est iuramento quam simplicibus uerbis. si ergo aliquis simpliciter uerbis consentiat in matrimonium per uerba de presenti postquam consensit in matrimonium per uerba de futuro iuramento firmatam uidetur quod iudicio ecclesie debeat compelli stare cum prima et non cum secunda. Preterea uerba de futuro simpliciter prolata sponsalia faciunt. sed iuramentum in aliquo operatur ergo facit plus quam sponsalia sed ultra sponsalia non est nisi matrimonium ergo facit matrimonium. Sed contra quod futurum est nondum est sed iuramentum additum non facit quin uerba de futuro significent consensum de futuro ergo adhuc matrimonium non est. Preterea postquam perfectum est matrimonium non oportet quod aliquis consensus interueniat ad matrimonium. sed post iuramentum additum aduenit aliquis consensus qui matrimonium facit alias frustra iuraretur illud esse futurum ergo non facit matrimonium. Responsio dicendum quod iuramentum adhibetur ad confirmationem dictorum unde illud tantum confirmat quod in dictis significatur nec significatum mutat et ideo cum uerba de futuro ex impositione sua significent habentur quod matrimonium non faciant quia quod futurum promittitur non dum est quamuis iuramentum adueniat non dum est matrimonium factum est

sed magister dicit in littera. Ad primum ergo dicendum quod implere iuramentum licitum est de iure diuino. non autem implere iuramentum illicitum unde si alia obligatio sequens iuramentum faciat illicitum quod prius fuisset licitum non derogatur iuri diuino quod iuramentum prius factum non seruat et itaque in proposito illicite enim iuratur quod illicite promittitur. promissio autem de alieno est illicita unde consensus sequens per uerba de presenti quo quis transfert dominium sui corporis in aliam facit precedens iuramentum esse illicitum quod prius licitum erat. Ad secundum dicendum quod ueritas diuina efficacissima est ad firmandum illud cui non habet fidem unde patet solutio ad tertium. Ad quartum dicendum quod iuramentum ad operatur non nouam obligationem faciens sed factam confirmans et sic grauius peccat qui eam uiolat.

Ad secundum sic proceditur. uidetur quod carnalis copula per uerba de futuro consensum expressum sequens faciat matrimonium. quia magis est consentire facto quam uerbo sed ille qui carnaliter commiscetur facto consentit promissioni quam prius fecit ergo uidetur quod multo magis per hoc fiat matrimonium quam si solis uerbis de presenti fieret consensus. Preterea consensus non solum expressus sed et interpretatiuus facit matrimonium. sed nulla potest esse maior interpretatio consensus quam carnalis copula ergo per hoc perficitur matrimonium. Preterea omnis coniunctio carnalis preter matrimonium factum est peccatum. sed mulier non uidetur peccare admittens sponsum ad carnalem copulam ergo per hoc sit matrimonium. Preterea non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. sed aliquis non potest mulieri quam defloratauit satisfacere nisi restituere ablatum nisi eam in coniugium ducat ergo uidetur quod etiam si post carnalem copulam cum alia contrahat per uerba de presenti quod teneatur ad primam redire. quod non esset nisi inter eos esset matrimonium ergo carnalis copula post consensum de futuro matrimonium facit. Sed contra est quod dicit nicholaus papa si consensus in nuptiis defuerit cetera et cum ipso coitu celebrata frustrantur. Preterea quod consequitur ad aliquod non facit ipsum sed carnalis copula sequitur matrimonium sicut effectus causam ergo non potest facere matrimonium. Responsio dicendum quod in illo possumus loqui dupliciter. Uno modo quantum ad forum conscientie et sic in rei ueritate carnalis copula non habet quod perficiat matrimonium. cum sponsalia precesserint per uerba de futuro si consensus interior desit quia uerba etiam de presenti expressiua consensum si consensus mentis desit non facerent matrimonium ut supra dictum est. Alio modo quantum ad iudicium ecclesie et quia in exteriori iudicio fertur iudicium quod foris patet iudicatur cum nihil possit expressius significare consensum quam carnalis coitus consequens sponsalia matrimonium facere iudicatur nisi aliqua signa expressa doli uel fraudis appareant. Ad primum ergo dicendum quod ille qui carnaliter commiscetur facto in carnalem coitum consentit secundum rei ueritatem. sed in matrimonium non consentit ex hoc ipso nisi secundum interpretationem iuris. Ad secundum dicendum quod interpretatio illa non mutat rei ueritatem sed iudicium quod exterius de rebus fertur. Ad tertium dicendum

qd si sponsa sponsum admittat. e contrario eum uelle matrimonium
consumare excat a parte non aliqua signa expressa fra
udis appareant sic si sunt mulier distantis con
dicionis uel quantum ad nobilitatem uel quantum ad fortunam
uel aliud signum euidens appareat si tamen sponsus peciit
et formidine et quod plus est fraudem quam fiat C ad. e.
dicitur. quod in tali casu sponsus antequam contrahat cum ea ducere in
uxorem. si sit equalis condicionis uel si sponsa sit me
lioris condicionis set si iam duxit. iam factus est
impotens ad soluendum illud in quo tenebatur. et ideo
sufficit si ei prouideat de nuptiis et ad hoc quod non tenetur
ut quando dicitur si sponsus sit multo melioris condi
tionis aut aliquod signum euidens fraudis fuit
quia presumitur probabiliter potest. quod sponsa non fuerit de
cepta. set decipi fuit
AD. 3. sic procedit uidetur quod consensus in occulto factus
per uerba de presenti non facit matrimonium. res enim in impo
testate alterius existens non transfertur non consentiente illo in cuius
potestate erit si puella erit in potestate patris
ergo non potest per matrimonium transire in potestatem uiri non pre
consentiente et ita si fiat in occulto consensus
per uerba de presenti. expressus non erit matrimonium C Praeterea sic
in matrimonio est actus noster. quod de essencia sacramenti. ita in penitentia
sed sacramentum penitentie non perficitur nisi mediantibus
ecclesie ministris qui sunt sacramentorum dispensationes
ergo nec matrimonium perfici poterit in occulto absque benedictione
sacerdotali C Praeterea baptismus quia potest et in occulto et in
manifesto fieri. non prohibetur ab ecclesia fieri in occulto
set ecclesia prohibet clandestina matrimonia. ergo non possunt
fieri in occulto. C Praeterea inter eos qui sunt in gradu qui atti
net matrimonium fieri non potest quia ecclesia prohibuit et similiter
ecclesia prohibuit clandestina matrimonia. ergo non possunt
esse uera matrimonia C Set contra posita causa ponitur effectus set
causa sufficiens matrimonii est consensus per uerba de presenti expressus
ergo siue fiat in publico siue in occulto matrimonium sequitur C Praeterea
ubicumque est debita materia et debita forma ibi est sacramentum set
in occulto matrimonio seruatur debita materia. quia sunt le
gittime persone. ad contrahendum et debita forma quia sunt in
uerba de presenti consensum exprimentia ergo est ibi uerum matrimonium
Responsio dicendum quod sicut in aliis sacramentis quedam sunt de essencia
sacramenti. quibus omissis non est sacramentum. quedam sunt de essencia
autem ad solempnitatem sacramenti pertinet quibus omissis
perficitur uerum sacramentum quamuis peccet qui omittit
ita et consensus expressus. per uerba de presenti inter personas
legittimas ad contrahendum. matrimonium facit quia hec duo sunt
de essencia sacramenti. alia autem sunt de solempnitate sacramenti quia ad
hoc adhibentur. ut matrimonium conuenientius fiat unde si omit
tantur uerum matrimonium est quamuis peccent sic contrahentes nisi
per aliquam causam legittimam excusentur C Ad. 1. ergo.
dicendum quod puella non est in potestate patris. quasi ancilla
ut sui corporis libertatem non habeat. set quasi filia ad
educandum. et ideo secundum hoc quod libera est potest se in potestatem

tate alterius. absque consensu patris dare sicut et potest
se uel aliquis intrare religionem absque consensu parentum
cum sit per se libera C Ad. 2. dicendum. quod actus noster in penitentia
quamuis sit de essencia sacramenti tamen non est sufficiens
ad inducendum proximum effectum sacramenti. scilicet absolutionem a peccatis
et ideo oportet. quod ad perfectionem sacramenti interueniat actus sa
cerdotalis. set in matrimonio actus nostri sunt causa suffi
ciens ad inducendum proximum effectum. qui est obligatio
quia quicumque est sui iuris potest alteri se obligare
et ideo sacerdotis benedictio non requiritur in matrimonio
quasi de essencia sacramenti C Ad. 3. dicendum. quod prohibitum est
et quod baptismus nullus accipiat nisi a sacerdote nisi in
articulo necessitatis. matrimonium autem non est sacramentum neces
sitatis et ideo non est similis ratio. prohibetur autem clande
stina matrimonia propter pericula que inde uenire solent quia
frequenter in talibus est aliqua fraus ex altera parte
frequenter autem ad alia coniugia transeunt dum pe
nitet de hiis que subito facta sunt et multo
alia mala inde accidunt et speciem turpitudinis pre
se habent C Ad. 4. dicendum quod non sunt prohibita clandesti
na matrimonia quasi contra essenciam matrimonii existentia sicut sunt pro
hibita matrimonia illegittimarum personarum que sunt materia in
debita huic sacramento et ideo non est simile
AD. 4. sic procedit uidetur quod consensus qui facit matrimonium sit
consensus in carnalem copulam. quia sicut dicit ieronimus uouentibus
uirginitatem non solum nubere set uelle nubere dampnabile
est set non esset dampnabile nisi esset contrarium uirginitati cum
nuptie non contrariantur nisi ratione carnalis copule. ergo consensus uo
luntatis qui est in nuptiis. est in carnalem copulam. C Praeterea
omnia que sunt in matrimonio inter uirum et uxorem. possunt esse li
cite inter fratrem et sororem excepta carnali copula.
set non potest fieri licite inter eos consensus matrimonialis.
ergo consensus matrimonialis est consensus in carnalem . . copulam. C Praeterea
si mulier dicat uiro consentio in te et non
consentias mecum non est consensus matrimonialis quia in est ad
conseruandum prodicta consensus in matrimonium set non esset nisi
dictus consensus esset in carnalem copulam. ergo etc. C Praeterea in quolibet
re initium consumationi respondet. set matrimonium
consumatur per carnalem copulam. ergo cum initietur per consensum
uidetur quod consensus sit in carnalem copulam. C Set contra nullus
consentiens in carnalem copulam est uirgo mente et carne
set beatus. Johannes euangelista per consensum nuptiale est uirgo
mente et carne. ergo non consensit in carnalem copulam. C Praeterea
effectus respondet cause. set consensus est causa matrimonii. cum ergo
de essencia matrimonii non sit carnalis copula. uidetur quod non consensus qui matrimonium
causat sit in carnalem copulam. Responsio dicendum quod consensus qui
matrimonium facit est consensus in matrimonium. quia effectus proprius uoluntatis
est ipsum uolitum unde sicut se habet carnalis copula ad
matrimonium. ita consensus qui matrimonium causat est in carnalem copulam. matrimonium. autem
ut supra dictum est. non est essencialiter ipsa coniunctio carnalis set
quedam associatio uiri et uxoris in ordine ad
carnalem copulam. et alia que ex consequenti adiuuntur et uxori pa

net f qd eis dat. potestas i uicem r car co. et h associato cniugal co. dz. vn pz qd bene dix. ut illi. qd in m consentire e consentire i carne copu la iplicite no explicite no. n. dz itelligi sic implicite cotinet effectus i ca. qz potestas car cop inquit cosentit ea e car co. sic potestas utendi re sua. e ea usus. Ad .i. g dd q consensus i m. io e dupl. post uotu ugitatis qz ptale cons no dat. potestas ad id qd no licet qz sic peccaret qdaret potestate alti actus r. q ipse i d posito ht no solu in h qd ei actualr rde de cosu. be u gis. .j. dicet. Ad ij. dd q int fre z q sorore no pot ee potestas i uice ad carne co. sic si licite car co. et io mrm no se. Ad .3. dd qd illa cditio explicita no solu actui set z potestati cotiat. car. co. et io e cotra mro. Ad .4. dd q uiciat m ret cosumato sic ht ul po actui qui e opo. roes aut in cotru ostedut qd no sit cons i car co. explicite et h um e.

Sine quibz legittime sit et c. h i fis nup tiis no e bndicto sacdotal et tn e i hoe stas m ij. et dd q e i hoestas cntu ad pfta signi m ij. vn pp d ftm sac bndicto itmittit m u aut no satfacit cons. et c. h intellr c t ad iudi ecce sz q ad iudi ccie sol cons. fac m u sumu. qz no d capite n d pedibz ur qd sit d excellentissio loco sumpta. qz cor e prin mbror iux qd se coste et dd q e nobilissim q t ad origine uite. set capd cntu ad cplemt dicut qb z fit cons z mot i quibz csistit uita sent a.

Optat autem ssm cniugale x xxix
et c. postqm dtrminauit magr qd cons sit ca m ij. h. o. quibz ipediat cons. ne m efficere possit et didz i p. d. i pa dtminat d ipedi to co actionis. i sa d inpedim to erroris. xxx. d. i. no solu coacto z c. pa inrs i pa z qd coact cons. no fac m. i sa z qd si post coactom lib cons adue niat vm m eet i. vnnptu qz muleti z c. In tra q li intelligend sit as cosentire l. cosentie aut pturt. z c.

Hic qur. q po utr as csens possit ee coact. Sco utr. a coacto cadat i cstate uir. Tco utr cons coact facit m. Ce. utr as possit cogi apre ad cbnd m.

Ad. pm sic pce. ur qd nlls cons possit ee coact. coacto. n. i li. ar. cade no pot f aliq statu ei ut in. ij. li. d. xxv. dcm e. set cons. li. ar e act g no pot ee coact. Ip violent q e idm qd coactu f phm e e prin e ex nil cferente um passo set omis cons prin e int. g nlls cons pot ee coact. Ip omne pctm incsu pficit set illd q pficat pctm cogi no pot qz f aut nlls

pctat i eo qd uitar no pot cu g uis auristis diffiniat ee maioris rei i pet q repelli n pot ur qd cons ee no possit coact ul uiolent. Ip dnu libtati oppoit set coacto ad dnu ptinet ut pz i qda tullij diffinitioe dic. n. q uis e ipet dnantis retines re. .j. tios alienos. g uis i li btate ar. no cadit z ita n in csm. qui e act el. Set h illd q ee no pot no pot ad ipedire set coacto cons impedit m ut i lra dz. g cons cogi no pot. Ip i mro e quida cct. set i cbne tibz pot ee uolutas coacta. vn legis lator in integm restitutom adiudicat mtu n hns q imnet ca ftm e. g in mro pot ee coact cons

Respsio dd qd dup e coacto l uiolenta. una q facit ncitate absoluta z tale uiolentu dz aphs uolet simp. ut cu qs cori. aliu ipellit ad motu. Ca aut q facit ncitate cdicoa ta ethie uocat phs uolet mixtu sic cu qs pcit inces i mai ne pclitet et i isto uio lento qluis h qd fit no fit pse uolutariu tn csidatis cstatis h z nuc uolutariu e. et qz act inptibz se io simp uolutariu e set f qd i uolutariu vn uioleta h ul coacto pot ee i csm q e act uolutatis no aut pa. z qz h coacto fit exh qd timet. ad pclm imiens io ista uis idm e q met. qui uo cog quo da mo set pa uis cadit z i corlibz actibz z qz leg lator csidat no solu intiores actus set mag exiores io pu intelr coactom simp pr q ui h metu diuidit set nc agit d csesu i tior. i q no cadit coacto seu uis qui ame tu distiguit. et io q t ad ppoit ptinet id e coacto qd met. e aut met f uiris pitos. i statis ul futi pcli ca mtis tpidato. Set p h pz solo ad oba na pe uitoes pcedut d coactione pa. se d su.

Ad f sic pce. ur qd coacto met no cadat i cstate uir qd roe cstatis e q n tpidet i pclis g ca met sit tpidato mtis roe pcli imietis ur qd no cogat metu. Ip oim ti biliu fis e mors. f phm. in. 3. eth. q. pfulsim int tribilia h cstates no cogt morte qz i fortis pcli amotis sustinet g nlls met cadit i cstate uir. Ip int a pcla ppue timet atois pclm fame. set tior ifamie n reputat timor cadns i cstate uir qz ut d lex tior ifamie no ctint illo edco q met ca ftm e. g n as ali met cadit i cstate uir. Ip met i eo q metu cogat. pctm relinqd qz fac eu pnte q no uult z sic fac eu metiri. set n e cstatis ad pce cnu m pa tiore fac g nlls met cadit i cstate uir. Set h ab ha z

psciac gstantes sunt set i eis cadit met' qz
roe met' dixit uxores suas ee s' sorores g° met'
pt cade i gstate uir. Cp° ulr e uiolentu mixtu
e as mot' coges set as qntu gstas pot pati
tale uiolentu qz si sit i mai pitiet inces tpz na
ufgu. g° met' pot cade i gstate uir. Responsio
dd' q' cade metu i aliq' e aliq' metu cogi cogit
aut as metu qn ad facit q' al' n uellet ad
ad euitand' qd timet. i h aut gstas ab i gstati
distiguit qnt ad duo po qt ad qlitate picli
qd timet. qz gstas se. rom i ta p qm sit qd
pquo dimitend' e. l' faciend' sp aut mi malu l'
mai bonu eligend' e. 7 io gstas ad mi mal' su
stiend' cogit metu maiois mali. no aut co
git ad mai mal' ut uitet mi mal' set i gstas
cogit ad mai mal' pp metu mioris mali. sic
ad pctm pp met' cor' pene. set ptinax cotio
no pot cogi q ad mi malu sustiend' l' faci ut
euitet mai malu. Vn gstas e mediu int' i
gstate 7 ptinate. so distiuit qnt ad extimatom
picli imientis qz gstas no n ex forti extiatioe
7 pbabili cogit. set i gstas ex leui pu. xxvij.
fug' i pi nemie psequte. Cad .i. g° dd' q' gstas
sic 7 d' forti dic phus intrepid' e no q' oio n
timeat s3 qz no timet q no oz l' u. l' qn 7
ut oportz. Cad .ij. dd' q' pcta st maxia maloz
q io ad h nllo mo pot gstas cogi i mo mag
d'het ho mori. q talia sustiere ut dic phus i
iiio eth. set queda aspua corlia st miora qb;
da aliis int que st. papua q ad pm ptinet
sic mors uba. d'hoestato p stupz 7 suit 7 io
exstis gstas cogit. ad q dap corlia sustienda
et h 9tinet h usu. stupra siue stat' ubis atqz i
necas n diffe utr ptineat hi ad pm ppu ul' i
uxois l' filioz l' alioz hi. Cad tiu dd' q' i famia
qmuis sit ei magnu dampnu tn ei d' facili occur
pot 7 io no reputat cade i gstate uiru met'
i famie sinu. Cad e. dd' q' gstas n cogit ad
mec' qz tuc uult dic. set tn postea uult pete
restitutom l' salte iudici d'nuciae si se no pe
titur pmisit restitutom no pot au pmitte
se no d'nuciatu cu h sit g' bonu itie ad qd
cogi no pot ut. s. g' iusticiam faciat

Ad tiu sic pce uir q' gsl'
coact' no tollat m. qz sic ad stiu reqrit
gsl'. ita ad lupin reqrit intecto. set coact'
timore ad act' lup' recipit siciente g° et co
act' adgsent'. a° timore m obligat. Cp° uio
lent' mixtu sphiu plus ht d' uolutaio q' d' i
uolutaio. set no pot as gsl' coact' ee n piu
et mixtu g° no omo exclud' uolutariu
7 i adls e m. Cp° ei qui i m gsensit coact'

gsulend' ut q' i mio illo stet qz spem mali ht
pmitte 7 no solue aq ap' uult nos abstinie. h
aut n eet si gsl' coact' oio m tolle g° et c.
Cs3 g' e qd d'cte. dic cu gsl' locu no hat u met'
l' coacto incidit nece e. q' u gmuis. gsl' reqit
coactiois m repellat. set in mio reqrit co
muis gsl'. g° et c. Cp° m sigt giuctom xpi ad
ecctam. que sit p libalitate amois g° no pot
fi. p coactu gsem. Vlt' uir qd coact' gsl' salte
expte cogetis faciat m. qz m e signu spual'
giuctiois set spual' giucto q e p caritate i
pot ee ad eu. q no ht caritate g° et m ad eu
q no uult. Cp° si illa q fuit coacta postmod'
gsentiat eit uim m. set ille q cogit po ex gsu
illi' no ligat g° ex gsu po ligabat i mio. Cs3
g' m e relato eq parac set tal' relato e eqli
tutq3 g° si sit i pedimt expte uni no eit m
expte alti'. Vlt' uir qd n p gsem gdicat si
at m. qz q' sb gdne pote no simp' enuciat. s3
i mio oz ee u bu simp'. gsem exprimetu g° gdico
alic' gsl' no fac m. Cp° m dz ee ctu s3 n dz ad
sb gdictoe pote illd sb dubio g° tal' gsl' n fac
m. Cset g' i maliis gctib3 sit obligo sb gdne
7 stat state gdne. cu g° m sit gct' quida uir
qd possit fi p gdnat gsem. Responsio dd' ad .i.
q. qd uiclm mj ppetuu e. vn illd qd ppetu
itati repugt m tollit met' aut q cadit in
gstate uir ppetuitate gct' tollit qz pot pe
ti resto in integr 7 talis coacto met' qui
cadit i gstate uir tollit m. 7 no e a gstas
aut uir iudicat' utuos' cu e rasu i oib3 i
opib3 huais. ut phus dic i iii. eth. quidam
aut dnt qd siassit gsl' qmuis sit coact' i tius
e m qnt ad dm. s3 no q' ad statu ecce q p
sut i no fuisse. gsem i tiore pp met' s3 h in
ch e. qz ecca no dz psuime d' a° pctm donec
plet. pcauit aut sidix se gseture 7 no gse
sit. Vn ecca no psuit. eu gsesisse set iudi
cat eu gsesu extortu no ee sufficiete ad fa
ciend' m. Cad .i. g° dd' q' i tecto no e ca effici
ens sac. i lupo. s3 sol' eliciens actom agetis.
s3 gsl' e ca efficies i mio 7 io no e sile. Cad
ij. dd' q' ad m no suffic q' qz uolutariu set
uolutariu gplete qz dz ee ppetuu 7 io uo
litu pmixtu i pedz. Cad .3. dd' q' no sp dz
iudici ad h q' i mio illo stet s3 solu qn ti
met picm d' dissola. al' aut no pctat qz
no solue pmissa q noles facit no e spes
mali. Ad .iiij. q. dd' q' cu m sit queda relo
7 no possit i nasci relo i uno ex moz sn h
qd fiat ma io qsqd i pedit m. i uno i pedit
ipm in alto qz no pt ee qd as sit uir non

uxoris uel qd aliq sit uxor non hns uir sic mr
non hns filium. ideo dr qr qd nuu no claudi
cat. ad. p g dr qr quis actus amatis possit
transire ind amatē tm uno inter eos no potest
esse nisi sit mutua amatio ideo dicit phs. in viij.
eth. qd ad amicitiam que inquantum unice consi
stit requirit readamatio. ad. ij. dr qr ex
consensu libo ipi q prius coactus est. non sit in q
conss. pcedes. in alio adhuc manet in suo uigore.
unde si dissentiret non fieret mr. ad. 3. dr. qd
consensu apposita aut est de presenti aut de futuro. si de
presenti non est qn mr sine sit honesta siue in
honesta stat mr. stante condicione qua non stante non
stat et si sit qn contra bonum mr non efficit mr sic est de spo
dem est. si aut condicio sit de futuro aut est necessaria sic
sole oriri cras qr tale est mr qr talia futura iam sunt p
sentia intellectus suis aut est contingens ut datio pe
cunie uel acceptio parentum et tunc id est iudicium de tali
consensu. sic de consensu qui sit per uba de futuro. unde
non facit mr p h. et ph pz solo ad obiectum.
Ad e. sic pcedit ur qd as pcepto
patris possit compelli ad mr contrahend. coll. iij.
filij obedite parentibus uestris per omnia g et in h etiam
obedire tenentur. pr gen. xxviij. ysaac pcepit
iacob qd non acciperet uxorem de filiabus canaan
non aut pcepisset nisi de iure pape potuisset
g et in h tenentur patri obedire. pr ulls d pater p
cipue parrimoniu pillo qr non potest cogere ad m
re fuand. sz parentes pmittunt futura mr p
filiis et ea sub iuramento firmant g possunt pcepto
cogere filios adimplendo. pr pz spual. s. pp potest
compellere pcepto ad mr spirituale s. ad epatum accipiend g
et pz carnal potest cogere ad carnale mr. sz contra impa
te mr filius potest religionem intrare g sine peccato
non tenetur ei in h obedire. pr sitenetur obedire spo
salia parentes contracta absque consensu filiorum essent
stabilia. set h est contra iura g et c. Responsio dr. qd
cum in mr sit q quedam seruitus perpetua pz non
potest cogere filium ad mr p pceptum cum sit libe
condicionis set potest eum inducere ex rationabili causa et tunc
sic se hz filius ad causam illam ita se hz ad pcept
patris ut si causa illa cogat de necessitate et pceptum
filium cogat al non. ad. 1. g dr. qr ubi aps. in
telligit in illis in quibus est ubi sui sic patre et h est mr p
qr in filius sit pz. ad. ij. dr. qd iacob al tene
batur ad faciendum h qd mandabat ysaac tm pp
malitiam illarum mulierum. tum qr semen canaan
de terra quam semini patriarcharum pmittebatur. erat
disperdendum et ideo ysaac pape potuit. ad. 3. dr
qr non iuratur nisi sub illa condicione sibi intellecta. s. si illis
placuit et ipi obligatur ad hoc eos bona fide in
ducere. ad. 4. dr qr quidam dicunt qr pp nisi potest pape
dicere qd accipiat epatum qr consensus debz esse liber set h
posito pariter ecclesiasticus ordo nisi non as posset cogi
ad suscipiendum regnum etiam eius consuetudinem non posset
cum quibus illi q sunt uo doci. h noluit recipe. nisi co
acti. et ideo dr qr non est simile huic mr qr non est
uir in mr spuali. sic in corporali. est non spuale mr.
sic q officium dispesande rei publice. i. cor. iiij.
sic nos extimet ho et c.
Legati principis iordanis et c.
Ur qr non possit esse mr. parenti nuncios qr
sicut aduenit nunciis alter peniteat non erit mr. et
dr. qd as pt aliorum peccatore constitue ad consen
tiendum si peniteat antequam illa consentiat non est mr nisi
in rei ueritate non q sine iudicium. ecclesie si aliquibus signis
appareat eum penituisse set ex quo consensus parit
nuncios suos est mr tenet ac si ipi fecissent.
constituere aut plures. h intelligitur quantum ad forum ecclesie
qr quantum ad forum conscientie si inter dissentiant quamuis
exterius non reclamat non est matrimonium
Nec solum coactio et c.
Nota quod magis qr consensus mr. impedit. prover
tam h est qr impedit per errorem et dicit h distinctio
in tres p. in pa determinat de impedimento erroris
in sa de consensu qui fuit in mr beate uirginis i. Primis
sis ad addendum est intam de causa finali mr i. expositio
quid sit efficacis est p tertia facit po est quis error
mr impediat ibi obicitur i. set obicit de
iacob. et c. ibi solutio i. set qr in fine est. et c
pmissis ad est h de tractat de consensu q fuit in mr
beate uirginis et ca h duo facit. po est enim consensus
ille fuit ibi est q illud mr. fuit p fine i. inter quos
ut ait aug et c. expositio quid sit et c. h de tractat
de causa finali mr. et po de causis mr in generali ibi
de causis mr beate uirginis i. huius aut coniugium et c.
ca p duo facit po ponit causas mr. finales ppn
et secundarias. ibi excludit errorem i. nisi et assen
tiendum et c. ii duo facit po o q mal finis non
facit qr non sit mr ibi est q non facit qr non sit
bonum mr i et h fine nisi bo et c.
Hic est de. qo. paris mr ibi. Eadem mr beate
uirginis. ca p ca qntu. p uir error de sui
nisi mr impediat. Ibi qs error. Et de ca finali
mr.
Ad. pmu sic pcedit ur qd error non debeat
poni mr impedimentum per se consensus. n. qui est
ca efficiens mr impedit sic et uoluntarium
set uoluntarium sine phm in uero est potest impedi
p ignorantiam. q non est idem qr error qr ignorantia nullam
congruam ponit set error ponit eo qr error est
approbare falsa pro ueris sine aug. g error non debet
poni impedimentum mr set ignorantia. pr illud potest
impedire mr. de sui it qd h contrarietate ad bo

C. xxv.

matrimonium. Sed error non est huiusmodi; ergo error de servitute non impedit matrimonium. ¶ Praeterea sicut consensus requiritur ad contractum, ita intellectus requiritur ad consensum. Sed si quis consentit Iohanni baptizare et credit consentire Petro, non Iohanni, baptizatus est; ergo error non excludit matrimonium. ¶ Praeterea inter Liam et Iacob fuit verum matrimonium; sed ibi fuit error; ergo error non excludit matrimonium. ¶ Sed contra est quod in Digesto dicitur: quid tam contrarium est consensui quam error. Sed consensus requiritur ad matrimonium; ergo error matrimonium impedit. ¶ Praeterea consensus aliquid voluntarium nominat. Sed error impedit voluntarium, quia voluntarium secundum philosophum est et secundum Gregorium Nyssenum et Damascenum est cuius principium est in ipso sciente singularia in quibus est actus, quod erranti non competit; ergo error matrimonium impedit. Responsio. Dicendum quod quicquid impedit causam de sui natura impedit et effectum similiter. Consensus autem est causa matrimonii, ut dictum est, et ideo quod evacuat consensum evacuat matrimonium. Consensus autem voluntatis est actus, qui praesupponit actum intellectus. Deficiente autem primo necesse est defectum contingere in secundo, et ideo quando error cognitionem impedit, sequitur etiam in ipso consensu defectus, et per consequens in matrimonio. Et sic error de iure naturali habet quod evacuet matrimonium. ¶ Ad primum ergo dicendum quod ignorantia differt simpliciter loquendo ab errore, quia ignorantia de sui ratione non impedit aliquem cognitionis actum, sed error ponit iudicium rationis perversum de aliquo. Tamen quantum ad hoc quod est impedire voluntarium non differt si dicatur ignorantia vel error, quia nulla ignorantia potest impedire voluntarium nisi quae habet errorem adiunctum, eo quod actus voluntatis praesupponit aestimationem sive iudicium de aliquo in quod fertur. Unde si est ignorantia, oportet esse errorem, et ideo ponitur error quasi causa proxima. ¶ Ad secundum dicendum quod quamvis non contrahat quis secundum se matrimonio contrahat tamen ei quod ad causam suam. ¶ Ad tertium dicendum quod character baptismalis non causatur ex intentione baptizantis directe, sed ex elemento materiali exterius adhibito; intentio autem operatur solum ut dirigens elementum materiale ad proprium. Sed vinculum coniugale ex ipso consensu causatur directe, et ideo non est simile. ¶ Ad quartum dicendum quod sicut magister dicit, matrimonium quod fuit inter Liam et Iacob non fuit perfectum ex ipso concubitu qui ex errore contigit, sed ex consensu qui postmodum accessit; tamen uterque de peccato excusatur, ut in littera patet.

Articulus quintus. Sic proceditur. Videtur quod omnis error matrimonium impediat, et non solum error conditionis aut personae, ut in littera dicitur, quia quod convenit alicui secundum se convenit ei secundum totum habitum suum. Sed error de sui natura habet quod impediat matrimonium, ut dictum est; ergo omnis error matrimonium impedit. ¶ Praeterea si error in quantum huiusmodi impedit matrimonium, maior error magis debet impedire. Sed maior est error fidei qui est in haereticis non credentibus huic sacramento quam error personae; ergo magis debet impedire quam error personae. ¶ Praeterea error non vacuat matrimonium nisi in quantum tollit voluntarium. Sed ignorantia cuiuslibet circumstantiae voluntarium tollit, ut patet in tertio Ethicorum; ergo non solum error personae et conditionis matrimonium impedit. ¶ Praeterea sicut conditio servitutis est aliquod annexum accidens personae, ita qualitas corporis aut animi. Sed error conditionis impedit matrimonium; ergo eadem ratione error qualitatis aut fortunae. ¶ Praeterea sicut ad conditionem personae pertinet servitus et libertas, ita nobilitas et ignobilitas, aut dignitas status et privatio eius. Sed error conditionis libertatis vel servitutis impedit matrimonium; ergo error aliorum dictorum. ¶ Praeterea sicut conditio servitutis impedit, ita et disparitas cultus et impotentia coeundi, ut infra dicetur. Ergo sicut error conditionis ponitur impedimentum matrimonii, ita error circa alia huiusmodi debet impedimentum matrimonii poni. ¶ Sed contra videtur quod nec error personae matrimonium impediat, quia sicut emptio est quidam contractus, ita et matrimonium. Sed in emptione et venditione si detur aurum aequalis pretii auro non impedit venditionem; ergo nec matrimonium impedit si pro una muliere alia accipiatur. ¶ Praeterea potest contingere quod per multos annos iste error duraverit, et filios et filias genuerit simul. Sed grave esset dicere quod tunc essent dividendi; ergo error personae non frustratur matrimonium. ¶ Praeterea potest contingere quod frater viri intus consentire se credit mulieri offerat ei, et cum eo carnaliter commisceatur; videtur quod non possit redire ad illum in quo consentire se credit, sed debeat stare cum fratre eius; et sic error personae non impedit matrimonium. Responsio. Dicendum quod sicut error ex hoc quod involuntarium causat habet excusare peccatum, ita habet quod matrimonium impediat ex eodem. Error autem non excusat peccatum nisi sit illius circumstantiae cuius appositio vel remotio facit differentiam liciti et illiciti in actu. Si autem aliquis percutiat patrem baculo ferreo quem credit ligneum esse, non excusatur a toto, quamvis forte a tanto. Sed si credat quis percutere filium causa disciplinae et percutiat patrem, excusatur a toto, diligentia debita adhibita. Unde oportet quod error qui matrimonium impedit sit alicuius eorum quae sunt de essentia matrimonii. Duo autem includit ipsum matrimonium, scilicet personas duas quae coniunguntur et mutuam potestatem in invicem, in quibus matrimonium consistit. Primum autem tollitur per errorem personae, secundum per errorem conditionis, quia servus non potest potestatem sui corporis libere alteri tradere sine consensu domini sui. Et propter hoc hi duo errores matrimonium impediunt, et non alii. ¶ Ad primum ergo dicendum quod error non habet ex natura generis quod impediat matrimonium, sed ex natura differentiae adiunctae, prout scilicet est error alicuius eorum quae sunt de essentia matrimonii. ¶ Ad secundum dicendum quod error infidelis de matrimonio non est circa ea quae sunt matrimonii, sed circa consequentia, sicut an sit sacramentum vel an sit licitum; et ideo error talis matrimonium non impedit, sicut nec error circa baptismum impedit acceptionem characteris, dummodo intendat facere vel recipere quod ecclesia dat, quamvis credat nihil esse. ¶ Ad tertium dicendum quod non quaelibet ignorantia causat involuntarium quod excusat peccatum, ut dictum est; et propter hoc non sequitur ratio. ¶ Ad quartum

dicendum quod diuersitas fortune non uariat aliquid eorum que
sunt de esse matrimonii nec diuersitas qualitatis sicut facit con
ditio seruitutis et ideo non sequitur. Ad v. dicendum quod error
nobilitatis in quantum huiusmodi non euacuat matrimonium eadem ratione
qua nec error qualitatis. Set si error nobilitatis uel
dignitatis redundat in errorem persone tunc impedit matrimonium.
Vnde sicut si mulieris ferat inuitam personam directe
error de nobilitate ipsius non impedit matrimonium. Si autem directe
intendit consentire in filium regis quicumque sit ille
tunc si alius presentetur ei quam filius regis est error
persone et impedit matrimonium. Ad vi. dicendum quod error in aliorum
impedimentorum matrimonii quantum ad ea que faciunt illegitimas
personas impedit matrimonium. Set ideo de errore illorum non facit
mentionem quia illa impediunt matrimonium siue cum errore siue
sine errore sit ut si aliquis contrahat cum consanguinea siue
sciat siue nesciat non est matrimonium. Set conditio seruitutis
non impedit si fuit scita et ideo non est simile. Ad vii.
dicendum quod pecunia in contractibus accipitur quasi mensura aliarum
rerum ut patet in v. ethicorum et ideo quando preter se quantita et ideo si non
detur illa pecunia que debetur set alia equalis nihil obest
contractui set si in requisita preter se esset error impediret
contractum sicut si daretur asinum pro equo et similiter est in propo
sito. Ad viii. dicendum quod contractus fuit cum ea non de
nouo consentire uelit non est matrimonium. Ad ix. dicendum quod si
ante non consensit in fratrem eius post eum quod per errorem
rem accepit retinere nec potest ad fratrem eius redire
precipue si sit cognita carnaliter ab eo quam accepit. Si autem
consensit in primum per uerba de presenti non potest secundum
habere quo uiuente set potest relinquere uel ad
primum redire et ignorantia facti excusat peccatum sicut est
excusaret post consummatum matrimonium si consanguineo
uiri sui fraudulenter cognosceret quia fratrus alterius
non debet sibi preiudicare.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod matrimonium non possit esse ex
consensu alicui in aliquid propter causam inhonestam uniri.
Set una est ratio set matrimonium unum est sacramentum ergo non
potest fieri ex aliquibus intentione quam illa ad quam
ordinatum constitutum est s. ad procreationem prolis. Preterea coniunctio
matrimonii est a deo ut patet Matthei xix. quos deus coniunxit homo
non separat. Set coniunctio que sit propter turpes causas non est
a deo ergo non est matrimonium. Preterea in aliis sacramentis si non fuerit
intentio ecclesie non est sacramentum. Set intentio ecclesie in sacramento
matrimonii non est ad aliquam turpem causam ergo si ex aliqua turpitudine matrimonium contrahatur
non erit uerum matrimonium. Preterea secundum boetium finis boni ipsius quod que
bonum. Set matrimonium semper est bonum ergo non est matrimonium si propter malum
finem fiat. Preterea matrimonium significat coniunctionem christi et ecclesie
set in non cadit aliqua turpitudo ergo nec matrimonium potest contrahi
propter aliquam turpem causam. Set contra quia qui baptizat aliquem
intentione lucrandi uere baptizat ergo qui contrahit cum
aliqua intentione lucri uerum est matrimonium. Preterea hoc idem probatur
per exempla et auctoritates que ponuntur in littera. Respon
sio dicendum quod causa finalis matrimonii potest accipi duplex s. per se

et per accidens per se quidem causa matrimonii est ad quam matrimonium est de se or
dinatum quod scilicet semper bona est s. procreatio prolis et fornicati
onis uitatio set per accidens causa finalis ipsius est hoc quod
contrahentes intendunt ex matrimonio et quia hoc quod ex matrimonio in
tenditur consequitur ad matrimonium et prior non uariantur ex posterio
ribus set econuerso ideo ex illa causa non recipit matrimonium boni
tatem uel malitiam set ipsi contrahentes quorum est
finis per se et quia cause per accidens sunt infinite ideo in
finite tales cause possunt esse matrimonii quarum sunt quedam
honeste et quedam inhoneste. Ad i. ergo dicendum quod uerum est
de causa per se et principali set quod habet unum finem per se et principaliter
potest habere plures secundarios fines per se et infinitos per
accidens. Ad ii. dicendum quod coniunctio potest accipi pro ipsa
relatione que est matrimonium et talis semper est a deo et bona est aquacumque fiat
causa uel pro actu eorum qui coniunguntur et sic est quandoque mala
et ideo non est a deo simpliciter loquendo nec est inconueniens quod ali
quis effectus sit a deo cuius causa mala est sicut proles que
ex adulterio suscipitur non enim ex causa illa inquantum mala
set inquantum aliquid habet de bono per quod est a deo quamuis non
simpliciter sit a deo. Ad iii. dicendum quod intentio ecclesie qua intendit
tradere sacramentum est de necessitate sacramenti ita quod ea non
obseruata nichil in sacramentis agitur set intentio ecclesie
qua intendit utilitatem ex sacramento prouenientem est de
bene esse sacramenti et non de necessitate eius. Vnde si non
obseruetur nichilominus est uerum sacramentum set tamen omittentes hanc
intentionem peccant sicut si in baptismo non intenditur
sanitas mentis quam ecclesia intendit et similiter ille qui
intendit matrimonium contrahere quamuis matrimonium non ordinet ad illum
finem quem ecclesia intendit nichilominus uerum matrimonium contrahit. Ad
iiii. dicendum quod illud malum intentum non est finis matrimonii
set contrahentium. Ad v. dicendum quod illa unio est signum con
iunctionis christi et ecclesie et non operatio membrorum et ideo
ratio non sequitur.

Deinde queritur de matrimonio beate uirginis et circa hoc queruntur tria
primo de uoto et matrimonio beate uirginis. Secundo utrum fuit
illud perfectum. Tertio utrum fuit aliquo consumma
tum ut elucidarius dicit.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod beata uirgo non debuit
uirginitatem uouere quia in lege maledictio debe
batur illi qui non relinquebat semen super terram ut patet Deuteronomii
vi. habetur, ad hoc durabat status legis ergo non debuit
uirginitatem uouere. Preterea uotum uirginitatis pertinet
ad perfectionem consiliorum set quod talis perfectio debuit
a christo inchoari qui uenit legem consiliis adimplere
ergo ante christi aduentum non debuit uirginitatem uo
uere. Set contra in matre christi debebat omnis esse per
fectio set uirginitatis perfectio est de maximis perfectionibus
ergo non debuit ei deesse. Vlterius uidetur quod non debuit
esse matrimonio uincta quia nouientibus uirginitatem non solum
nubere set uelle nubere est damnabile ut Ieronimus dicit
set nullum damnabile debuit esse in beata uirgine ergo postquam
uirginitatem uouit non debuit nubere. Preterea uouens

ugitate p'iclo se exponeret sise in potestatem
uiri tradet set h' e p'cium q° ba' ugo n' d'buit
sui potestate alii trade nubendo. ¶ p' quia q' sen
tit i m'io a° m'o in carnale copula' ;sentit
adm'i i'plicite s; ;sc' i carnale co..id d'mittit
d' ugi'nitatis p'itate qdm'i q' ad ugitate' me
tis e g° m'ri d'i d'bet tal' p'itas q' maior s' d'
negd i'telligi ut ans' d'. ur q' no d'buit nu
be ¶ h' e q' d'. m'. i. cu' eet d'spo'sata et e
intextu. et glo. ¶ p' xpc sua natitate d'buit
ita ugitate' ;m'dae q' nuptiis no d'rogaet
no aut meli' potuit utraq; approbae q' ut d'
ugie' nupta nascet'. g° etc. Vltius ur q'
eae m'i ei' assigte m'lti no s' ;entes q; d'ui'
e h' m' illa pla' pot ;g'sce' illi ;g'ne q' ho'
set ho' q' sensu pot ;g'sce' d' aliq' an sit ugo
g° m'lto fo' d'ui h' scire potat ¶ p' d'ya' b'n
sit q' illa e ugo q' nuq' e ;iuncta uiro s;
d'ya' scire potat q' joseph ei nuq' carnali'
;iunct° fuat g° p h' q' eat nupta no occulta
bat' ugitas ei m'ris d'i ¶ p' m'isteriu d'itatis
xpi no m'i m'rat' q'm ugitate m'ris d' m'd'sc
tu ee. s; illa m'ira' uidit d'ya' g° no oportu
it q' m'isteriu incarnationis ei' et p nuptias m'ris
celaret' ¶ Ist si no eet nupta no potat lapi
dari p' suspiciom' fornicationis. q. adultea g°
ur q' no p' h' oportebat ea' nube ¶ p' ex h'
q' no nupta fuisset iudi mag' edificati fu
isset. ad fidem qui scriptu' i'ueniut ecce ugo
;capiet ; ita ugitas m'ris no d'buit eis p
nuptias occultari ¶ Ist d' ueit ut labores
n'ros sustinet et p h' auferet g° no oportuit
q' haret m'r' e' uir ad e' obseq'a Responsio d'
q' in ba' ugine appere d'buit oe illd q' p'fcois
fu' ugitas aut ;iugis i se sit optia' tu' p' tp'e
illo ei m' p'ferebat' p' exspectacom' b'nd'ci
seis p'uia ;niois ueti q' id ba' ugo nouit
iuri. taq' optim' e et do accept' no tu' sip'
set s' ;ditoe hoestissima h'. s. n' d' alit' or
dinet nec ista ;ditom apposuit ut dubi
taret an uellet ugo p'mane s; an d'teret
q' h' e q' aug° dicat m'ltu' q' apposuit se p'se
uata' ugine' n' d' al' ordinaet ¶ ad. i. g°.
d' q' beata ugo fuit ;fimu'. ue ; no. le.
sic aurora diei ; noctis ; id uot' ei' saput
uo. le. inq' ugitate' nouit et ue. igit' ;d'm
apposuit ¶ ad ij. d' q' p'fecto ;siliorum. q'ntu'
ad ;su'matom incipe d'buit a xpo set q'ntu'
ad a'm inchoactom ;ueient' am're ei' in
cep' Ad. iij. q. d'. q' ;ueiens fuit m'rem
d' m'io fuisse ;iuncta' tu' p' cas in lr'a assig
tas tu' p' alias cas quaru' p'ia e ut signficaet
eet' que e ugo ; sponsa ¶ sa ut p joseph
genea logia' m'ae intexet'. no. n. ;suetudo
eat ap' hebeos expte mulie; geneaa' ;putae
t' ut ugib; exc'ato tollet' si d' fornicacoe i'famat'
q' ita ut nuptias xpc sua natitate app'baet .
v'. ut maior p'fco ugitatis i'ba' ugine ostede'
d'u' i ip'o m'io ugo p'ma' sit ¶ ad p'm' g° d' q'
p't uotu' ugmitatis ab're fam no p't as m'm co
sentie' sn' pcco q' si sit uotu' solepne no sit
m'm m'. si aut' sit uotu' simp'. m' e m' q' tu' .
p'ccante ;h'ntes. Uotu' aut' be' ugis no fuit so
lempne set simp'r in cord' expssu. n' abso' set s'
;dicoe ut m'ltu' p; ; id potuit sn' pcco ex spali
sp'c. s. ;silio cui' disp'o ;dicoali i suo uoto ca
d'bat i m' ;sentire ¶ ad ij. d'. q' ba' ugo an'
q' ;h'et cu' joseph fuit c'tificata d'uim' q' io
seph i sili' p'posito. eat ; io no se ;misit p'icu
lo nubes et tu' p' h' aliquid uirtutis d'p'it q;
illd p'posito' fuit ;d'nali i ;s'u appoe' tal'
n. ;dito e sit ;' m'y bonu'. s. p'le p'cand' m
tollet ¶ ad .2. d' q' copula carnal' stetit in
plicite s' ;s'u bte ugis sic act° ;tinet' i'pli
cite impo ut ex ;d'cis p; po' aut' adcar' co
pula' no ;trat' ugitati n' d'inuit ad d' p'ita
te ip'i n' roe ip'i act° qui q' nuq' fuit i
p'posito be' ugis set ia eat c'tificata q' act°
nuq' seq d'bet. Ad. 3. q. d' q' roes que
m'ltu' ponut' ;ueientes s' quoru' una ac
cip' expte ;cepti s. ut p't d'yab° celaret'
sa expte m'ris ut. s. no lapidaret' t'a expte
Joseph. s. ut obseq' no lapi daret' t'a expte
Joseph. s. ut obseq'ret' ; uiri ; p'uo ; testi
moiu' p'hibet ugitatis ¶ ad p'm' g° d' q'
d'ya' ing;g'ne illi b'n potuisset p'pede' ugini
tate m'ris d' a' toto h' q' nupta eat n'
p'hitus fuisset adiligeti examia ee' q' ccci
ip'm eat d'ia' uirtute ¶ et sitr d' e ad s. ¶ ad
3. d' q' e p a' mira' n' apte potat ;g'sce'
ip'e ee' fam d' q; simul uidelut i eo signa
i'firmitatis ; uirtutis vii si alia' d' d'initate
ei' ad ;sidet' mag' exp'suptoe q'm ex c'ti
tudine p'ced'lut set h' p' p'ceder' nacitatiu'
fuisset c'tissim' signu' d'i uenientis ¶ ad 4.
d' q' i ttir d' lap'e infame l' q; eat d' s'pe
sac' expte m'ris q' p; ex h' q' elizabet
q' eat d' filiab; aaron d'. e'. ;g'ta. luc. i.
filia aut sacedotis q' no nupta d'pensa
in stup° lapidabat' ut p; leui. xxi. set ex
pte p'ris eat d' stirpe dauid. b'n. n. potut
p m' ;iuga. filie aaron ut' d' t'bu regia
l' q' quib; libet alt's t'b; q; no accepant
h'editate d'isam ab aliis t'bub' ; sic ex h'

non portat confusio sortium pueriere quod erat [illegible]
lium hereditatem dividendi inter filios qui erant nec divisis tri-
bubus. Ad v. dicendum quod dominus maluit permittere iudeos
dubitare de divinitate sua quam de castitate matris
sciens lubricam esse virginitatis famam ut ambrosius
dicit. Ad vi. dicendum quod christo non debuit necessitatis so-
latium refutare quia hoc pusillanimitatis magis est quam
humilitatis.

Ad ii. sic proceditur. Videtur quod matrimonium non fuit perfectum
perfectum. ii. ex auctoritate augustini predicta. Beata virgo
non aliter matrimonio consensisse videtur sed non aliter novisse
est in utroque dispositioni divine se commisit ut in littera dicitur
ergo non fuit perfectum matrimonium. Preterea significatio est de esse matrimonii
inquantum est sacramentum sed matrimonium illud non fuit perfectum in
significatione ut in littera dicitur ergo non fuit perfecte sacramentum.
Preterea ultima perfectio est consummatio non est illa perfectio sed
matrimonium beate virginis numquam fuit consummatum ergo non fuit
vere perfectum. Preterea perfectum dicitur matrimonium ex eo quod bonum prolis
quia proles que fuit in illo matrimonio ducenta non fuit
effectus illius matrimonii sicut et filius adoptivus dicitur bonum
matrimonii ergo non fuit perfectum matrimonium. Preterea perfecto matrimonio non licet
alicui sponsam dimittere sed ioseph cum vir esset iustus
nolebat eam occulte dimittere ut dicitur matthei i. ergo non
dum erat perfectum matrimonium. Sed contra dicitur perfecta sunt opera sed
illud matrimonium fuit divinitus inspiratum ergo fuit perfectum.
Preterea propter matrimonium non dicuntur aliqui coniuges nisi sit perfectum
matrimonium sed maria dicitur coniux ioseph matthei i. ergo fuit
inter eos perfectum matrimonium. Responsio dicendum quod duplex est perfectio
matrimonii una quantum ad esse ipsius que fit per consensum verbis
de presenti expressum et tali perfectione matrimonium illud perfectum
fuit. Alia est perfectio quantum ad operationem et sic non
fuit perfectum quia actus proprius matrimonii est carnalis copula.
Ad primum ergo dicendum quod beata virgo absolute in matrimonio
consensit divine efficientie (?) sed in matrimonium sic consen-
ciens virginitatem suam deo commisit ut in littera dicitur.
Ad ii. dicendum quod significatio quelibet non est de esse sacramenti
sed illa que significat effectum sacramenti et id tamen
non fuit. Ad iii. dicendum quod ratio illa procedit de perfectione
perfecte que consummat dicitur matrimonium. Ad iiii. dicendum
quod proles non est bonum matrimonii solum inquantum per ipsum
generatur sed inquantum in matrimonio suscipitur et educatur
et sic bonum matrimonii fuit proles illa non primo modo non
tamen de adulterio natus vel filius adoptivus qui in
matrimonio educatur est bonum matrimonii quia matrimonium non ordinatur
ad educationem illorum sic hoc matrimonium fuit ordinatum
ad hoc specialiter quod proles illa in illo susciperetur et edu-
caretur. Ad v. dicendum quod ioseph voluit eam
dimittere non quasi aliam ducturus vel propter aliquam suspicionem
vel quia timebat tante sanctitati cohabitare propter re-
verentiam unde dictum est ei noli timere matthei i.

Ad iii. sic proceditur. Videtur quod matrimonium illud
fuit aliquando consummatum dicitur enim matthei i. antequam
convenirent inventa est in utero habens de spiritu sancto et item non
cognoscebat eam donec peperit filium primogenitum ergo
videtur quod postea cognovit eam. Preterea primogenitus dicitur respectu [illegible]. Si sed
christus in auctoritate predicta dicitur primogenitus filius virginis ergo
post primum habuit alium et sic matrimonium illud saltem post christi
nativitatem consummatum fuit. Preterea non defuerunt verba
evangelistis ad exprimendum suam intentionem sed numquam
expresserunt quod ioseph eam amplius non cognosceret
ergo post christi generationem matrimonium fuit consummatum. Preterea io-
seph dicitur pater christi in pluribus evangelii locis et
dicitur christus habere fratres quod non esset si matrimonium illud numquam esset
consummatum ergo et cetera. Preterea duo corpora non possunt si-
mul esse in eodem loco ergo christus non potuit exire
de ventre matris integritate virginitatis manente
et sic non fuit impedimentum quominus consummaretur. Preterea ab-
raham et alii patres qui coniugiis usi sunt maxime
dignitatis fuerunt ergo nihil derogasset matri christi si matrimonium
consummasset. Preterea helvidius obicit si turpe est
christo minus congruenti post partum quanto magis per geni-
talia virginis esse natum. Sed contra virginitas corrup-
tioni opponitur sed mater christi debuit esse in excellen-
tissimo statu ergo debuit esse virgo et sic non debuit
illud matrimonium consummari. Preterea non est probabile quod ioseph
auderet uterum quem templum dei noverat contingere. ut
ieronimus dicit. Responsio dicendum quod mater christi ante partum in
partu et post partum intemerata virgo permansit sed eius
virginitati ante partum iudei ebionite derogant
dicentes christum ex ioseph semine esse natum. Eius autem
virginitati in partu derogabant philosophi dicentes non pos-
se duo corpora esse in eodem loco. Sed virginitati eius
helvidius post partum quidam ydiota et sacerdos
ausus est derogare. qui loquacitatem facundiam
extimans accepta materia disputandi a blasphe-
mis matris dei incipit dicens eam post partum
a ioseph cognitam esse contra quem ieronimus librum conscripsit. Ad
primum ergo dicendum quod ante non semper denotat ordinem
ad illud quod futurum est per rei veritatem sed quantum ad
illud quod futurum sperabatur secundum communem cursum sicut cum
dicitur iste numquam habuit xx annos mortuus est et sic est
in proposito. et similiter donec quandoque designat hoc quod
precessit terminari veniente eo quod expectatur
ut cum dicitur sede hic donec veniam quandoque autem
non sic cum dicitur i. corinthiorum xv. oportet illum regnare donec
ponat omnes inimicos et est non quod tempus regni eius
finiatur ad subiectionem inimicorum sed subiectio in-
imicorum in tempore regni includitur. Ad ii. dicendum quod
primogenitus dicitur ante quem nichil quamvis post ipsum
non sit aliquis aliter unigeniti iure primogeniture non
non haberent in lege non debuissent deo offerri quod
falsum est. Ad iii. dicendum quod evangelista ex eo quod mater
est dicta dimisit intelligendum esse hoc quod magis
credibile est. Magis autem credibile est quod virgo conceptat quia

eiusque dixerunt quamque post partum virgo permaneret
et ideo non caveri hic dicitur. ¶ ad iiij. dicendum quod ioseph
dicitur pater christi putatiuus ut patet luc. iij. et item ipse
fuit filius eius adoptiuus ut quidam dicunt. alij autem
dicunt fratres eius vocantur consanguinei qui erant de eadem fami
lia quia nec maria alium filium habuit nec etiam ioseph
qui virgo fuit ut dicitur. ¶ ad v. dicendum quod unum est per
naturam sed per miraculum potest fieri quod duo corpora sint
in eodem loco ut ij. dicetur. d. xliiij. puer autem
ille conceptus totus fuit miraculosus quidam tamen dicunt
quod christus tenuem carnem sibi assumpsit sed primum est melius
¶ ad vi. dicendum quod quamuis status coniugij consumati
sit bonus tamen status virginitatis est alcior multo et hic
mater dei debebat ¶ ad vij. dicendum quod sed quod post
dicitur quanto fuerit humilior quam prime passionis est tanto
plus ei debetur bonum. dicendum modo per hoc perfectionem virtutis
nichil subtrahat. sed virginitatis puratio derogaret
perfectionem matris experte virtutis aie.

Si .n. diva. transfigurans se hic intelligitur quando non
procedit ad orationem vel quando procedit ad orationem sub condi
tione si est christus. alias esset periculum ydolatrie. siquis
hereticus nomine aug. et tamen hic est vim quando non procederet
ad expressionem alicuius erroris alias esset in periculum in
fidelitatis si ei consentiret consensit in carnali
co. non explicate sed implicate ut dictum est. ia
cob rachel veniam fac. sciendum quod de coitu facti
ei non fuit cum primus sed secundaria et hic bene potest
esse sine peccato vel quando etiam est peccato veniali si autem esset prin
cipalis cum libido pulcritudinis non excaret aperto
mortale si esset effrenata libido. ¶ d. xxxi.

Post hic de bonis coniugij et cetera. postquam determina
uit magister de causis in quibus constituit ipsum
matrimonium. hic determinat de causis honestatis ipsius s. de bonis
coniugij quibus actus matrimonij honestatur et diuiditur in
ij. p. d. ipsa determinat de bonis matrimonij quantum ad id quod
nunc agit in secunda de quo hic bona erant in matrimonio an
tiquorum patrum xxviij. d. in hic de antiquis patribus
et cetera. prima in duo. In prima determinat de bonis co
niugij quibus actus matrimonij excusatur in secunda determinat
de actu matrimonij qui per bona predicta excusatur ibi quod insuper
habet rationem debiti. xxxij. d. i. sciendum est quod quia
circa omnibus et cetera prima in duo. in prima determinat
de tribus bonis coniugij quorum in matrimonio inueniuntur in secunda
de quo per ea actus coniugalis excusatur. i. cum igitur hec
tria bona et cetera. prima in duo. In prima de quo sit
tria bona coniugij. in secunda qualiter se habeant ad matrimonium
i. et est sciendum quod ab aliquibus et cetera circa hic duo fa
cit primo dicit quod unum predictorum bonorum in quolibet
matrimonio inuenitur s. sacramentum. quamuis non alia duo s.
fides et proles. quo aliud sed actum matrimonio differt secundo
determinat de matrimonio in quo est intentio illorum
duorum non soluatur. i. solet quandoque et cetera circa hic

tria facit primo determinat de matrimonio in quo non inten
ditur bonum prolis secundo de eo in quo non solum non intenditur
sed etiam impeditur i. qui vero venena sterilitatis et
cetera. tertio determinat quandam questionem incidentem i. hic quandoque
solet cum igitur hec tria bona et cetera hic ostendit quomodo
per bona predicta actus coniugalis excusatur et circa hic duo
facit. primo declarat veritatem. secundo ponit obiectiones in
contrarium. i. sed si aliquando circa hic duo facit primo ostendit quod
excusationem matrimonij actus omnis quod in excusatione non
indiget secundo ostendit quod excusari non possit quando culpa
careat i. hic forte aliquis dicat et cetera circa hic duo facit
primo ostendit per rationem secundo per auctoritatem i. ut tamen aliter consentire
et cetera. quamuis horum duorum in obiectionem et solutionem diui
ditur ut patet per minimum.

Hic est dubium quod prima de bonis matrimonij ¶ secunda de excu
satione actus matrimonialis per bona predicta ¶ circa primum queritur
tria ¶ primo utrum debeant esse aliqua bona ad excusandum
matrimonium ¶ secundo que et quot sint ¶ tertio qualiter ad matrimonium se habeant

Ad primum sic proceditur. videtur quod matrimonium
non debeat habere aliqua bona quibus excusetur sicut
n. conseruatio indiuidui que fit per ea que ad nutri
tiuam pertinent est de intentione nature. ita conseruatio
speciei que fit per illa et multo magis quanto melius
et dignius est bonum speciei quam bonum unius indiuidui
sed ad actum nutritiue excusandum non indiget
aliquibus excusationibus. ergo nec etiam ad excusandum matrimonium. ¶ preterea
secundum philosophum. viij. ethicorum amicitia que est inter virum
et uxorem est naturalis et claudit in se honestum et non
indiget aliqua excusatione ergo nec matrimonium debet bonis excusari
attribui ¶ preterea matrimonium institutum est in remedium et in officium
ut supra d. xxvi. dictum est sed secundum quod est in officium excu
satione non indiget quia sic etiam in paradiso excusatio
ne indiguisset quia falsum est i. n. fuisset nuptie
honorabiles et thorus immaculatus ut aug. dicit
sibi nisi secundum quod est in remedium sicut nec alia sacramenta que in
remedium peccati sunt instituta ergo matrimonium habere excusantia
bona non debet habere ¶ preterea ad omnia que honesta fi
possunt virtutes dirigunt si igitur matrimonium aliquibus bonis potest
honestari non indiget aliis honestatibus quam
animi virtutibus et sic non debet matrimonio aliqua bona
assignari quibus honestetur sicut nec aliis quibus
virtutes dirigunt ¶ sed quamuis est indulgentia i. est
necessaria alicuius excusationis ratio sed matrimonium secundum esse in statu
infirmitatis sed indulgentiam ut patet i. cor. vij.
ergo indiget per aliqua bona excusari ¶ preterea concubitus fornica
rius et matrimonialis sunt eiusdem speciei. quantum ad
speciem nature sed concubitus fornicarius est de se turpis ergo
ad hoc quod matrimonialis non sit turpis oportet ei aliquid addi
quod ad honestatem eius pertineat et in aliam speciem
moris trahat. Responsio dicendum quod nullus sapiens
debet iacturam aliquam sustinere nisi pro recompensatione alicuius
equalis vel melioris boni vnde elaw alicui

qd aliquam iacturam habet annexam indiget aliquo bono ad iustificationem per quod recompensatum ordinetur et honestetur. In coniunctione autem viri et mulieris rationis iactura accidit tum quia propter vehementiam delectationis absorbetur ratio ut non possit aliquid intelligere in ipsa ut philosophus dicit tum etiam propter tribulationem carnis quam oportet tales sustinere et sollicitudine temporalium ut patet i. cor. vii. et ideo electio talis coniunctionis non potest esse ordinata nisi per recompensationem aliquorum ex quibus dicta coniunctio honestetur et hec sunt bona que matrimonium excusant et honestum reddunt. Ad primum ergo dicendum quod in actu comestionis non est tam vehemens delectatio rationem absorbens sicut est in predicta delectatione tum quia vis generativa per quam originale traducitur est infecta et corrupta nutritiva autem per quam non traducitur est corrupta et non infecta tum quia per defectum individui quilibet magis sentit in se ipso quam defectum speciei unde ad excitandum ad comestionem per quam defectui individui subvenitur sufficit sensus ipsius defectus. sed ad excitandum ad actum quo defectui speciei subvenitur divina providentia delectationem apposuit in actu illo que etiam animalia bruta movet in quibus non est infectio originalis peccati et ideo non est simile. Ad .ii. dicendum quod illa bona que matrimonium honestant sunt de ratione matrimonii et ideo non indiget eis quasi exterioribus quibusdam ad honestandum sed quasi causantibus in ipso honestatem que ei per se competit. Ad .iii. dicendum quod matrimonium ex hoc ipso quod est in officium vel in remedium habet rationem utilis et honesti sed utrumque horum ei competit ex hoc quod habet bona habet quibus fit et officium et remedium concupiscentie adhibens. Ad .iiii. dicendum quod aliquis actus virtutis honestatur ex virtute quasi ex principio elicitivo et ex circumstantiis quasi formalibus principiis ipsius hec autem modo se habent bona ad matrimonium sicut circumstantie ad actum virtutis ex quibus habet quod virtutis actus esse possit.

Ad quartum sic proceditur. videtur quod insufficienter bona matrimonii assignentur. scilicet fides proles et sacramentum quia matrimonium non solum sit in homine ad prolem procreandam et nutriendam sed ad consortium communis vite propter operum communicationem ut dicitur in viii. ethicorum. ergo sicut ponitur proles bonum matrimonii ita deberet poni communicatio operum. Praeterea coniunctio christi ad ecclesiam quam matrimonium significat perficitur per caritatem ergo inter bona matrimonii magis debet poni caritas quam fides. Praeterea in matrimonio sicut exigitur quod neuter coniugum ad alterius thorum accedat ita exigitur quod unus alteri debitum reddat sed primum pertinet ad fidem ut magister dicit ergo deberet etiam iustitia propter redibitionem debiti inter bona matrimonii computari. Praeterea sicut in matrimonio in quantum significat coniunctionem christi et ecclesie requiritur indivisibilitas ita et unitas ut sit una unius. sed sacramentum quod inter bona coniugii computatur pertinet ad indivisibilitatem ergo deberet esse aliud quod pertinet ad unitatem. Sed contra videtur quod superfluant quia una virtus sufficit ad actum unum honestandum sed fides est quedam virtus ergo non oportuit alia duo addere ad honestandum matrimonium. Praeterea non eodem aliquid accipit rationem utilis et honesti quia utile et honestum quasi opposito bonum dividunt sed ex prole matrimonium accipit rationem utilis ergo proles non debet computari inter bona quibus matrimonium honestatur. Praeterea nihil debet poni ut proprietas vel conditio sui ipsius. sed hec bona ponuntur ut quedam conditiones matrimonii ergo cum matrimonium sit sacramentum non debet poni sacramentum inter bona matrimonii. Responsio dicendum quod matrimonium est in officium nature. duobus ordinatur sicut et quilibet alius virtutis actus quorum unum exigitur ex parte ipsius agentis hoc est intentio finis debiti et sic ponitur matrimonii bonum proles aliud exigitur ex parte ipsius actus qui est bonus in genere ex hoc quod cadit super debitam materiam et sic est fides per quam homo ad suam accedit et non ad aliam sed ulterius habet aliam bonitatem in quantum est sacramentum et hoc significatur in ipso nomine sacramenti. Ad .i. ergo dicendum quod in prole non solum intelligitur procreatio prolis sed etiam educatio illius ad quam sicut ad finem ordinatur tota communicatio operum que est inter virum et uxorem in quantum sunt matrimonio iuncti quia parentes naturaliter thesaurizant filiis ut patet ii. cor. xii. et sic in prole quasi in principali fine alius quasi secundarius includitur. Ad .ii. dicendum quod fides non accipitur hic prout est virtus theologica sed prout est pars iustitie secundum quod fides dicitur ex hoc quod fiunt dicta in conservatione promissorum quia in matrimonio cum sit quidam contractus est quedam promissio per quam talis vir tali mulieri determinatur. Ad .iii. dicendum quod sicut in promissione matrimonii continetur quod neuter ad alterius thorum accedat ita etiam quod sibi invicem debitum reddant et hoc etiam est principalius cum consequatur ex ipsa mutua potestate invicem data et ideo utrumque ad fidem pertinet. sed magister posuit illud quod erat minus manifestum. Ad .iiii. dicendum quod in sacramento non solum intelligenda est indivisio sed illa omnia que consequuntur matrimonium ex hoc quod est signum coniunctionis christi et ecclesie vel dicendum quod unitas quam obiectio tangit pertinet ad fidem sed indivisio ad sacramentum. Ad .v. dicendum quod fides non accipitur hic pro alia virtute sed pro quadam conditione virtutis ex qua fides nominatur que ponitur pars iustitie. Ad .vi. dicendum quod sicut debitus usus boni utilis accipit rationem honesti non quidem ex utili sed ex ratione que usum rectum facit ita ordinatio ad aliquod bonum utile potest bonitatem honestatis facere ex vi rationis debitam ordinationem facientis et hoc modo matrimonium ex hoc quod ordinatur ad prolem utilem nichilominus honestum est in quantum debite ordinatur. Ad .vii. dicendum quod sicut magister dicit in littera. sacramentum non dicitur hic ipsum matrimonium. sed inseparabilitas eius que est eiusdem rei signum cuius et matrimonium. vel dicendum quod quamvis matrimonium sit sacramentum tamen aliud est matrimonio esse matrimonium et aliud est ei esse sacramentum quia non solum ad hoc est institutum ut sit in signum rei sacre. sed etiam ut sit in officium nature. et ideo ratio sacramenti est quedam conditio adveniens matrimonio per se considerato ex quo etiam honestatem habet et ideo sacramentalitas ut ita dicam ponitur inter bona honestantia matrimonium et secundum hoc in tertio bono matrimonii. scilicet sacramento non solum intelligitur inse

parabilitas sed

pabilitas set 7 q ad signu ipi ptinet
AD tertiu sic pce ur qd sac no sit pncipali
inte mij bona qr finis e potissim i unoq3
set ples e mi fi3 g ples e pncipali mij bonu
Cp principali e i roe boni dra que oplet sp3
sp gen sic for qm in mostre rei ill. set sac
opetit mio roe sui genis ples aut 7 fids ex
coe dre inqirt e tale sacmt g a duo sut
mag pncipalia i mio q sacmt. Cp sic iue
nit mi sine ple 7 sine fid ita iueit sm inse
pabilitate sic pz qn alt ouigu an mi osu
mat ad religiom trsit g n exhe roe inse
pabilitatis sacmt i mio e pncipale bonu Cp
effcus no pot ee pr sua ca. set osl qui e
ca mij freqnt i mutat g et mi dissolui pot
7 sic insepabilitas n sp comitat matrimoniu.
Cp sac q hnt effcm ppetuu i pmit caracte
set i mio no i pmit caract g no ade ei ise
pabilitas ppetua 7 ita sic e mi sn ple. ita +
pot ee sine sacmto 7 sic id qd pus C set q
illd q pott indistioe rei e s maxie eele
set indio q ptinet ad sacmt pott indisti
nctioe q d mio data no an ples. ul d fids g
sacm i t alia e eelius mio Cp ut diua q
i sacris opat e efficatoz. qm ut hua. set p
les 7 fids ptinet ad mi f qd e mostm hue
n sacmt aut f qd e ex institutoe dia g
sacm e pncipalius i mio q alia duo Re
sposio dd qd ad dz. inte alia pncipali duob;
mois aut qr e eelius aut qr digius si qr di
gius fit oib; mois sacmt e pncipali mcttu
ouigii boa qr ptinet ad mi inqnt e sacmtu
gre a. uo duo ptinet ad ipm i q e q da
n offo pfecto aut gre e digoz. pfca n si
aut dicat pncipalius qd e eelius sic distin
g e qr fids 7 ples posst d osidari. uno mo
i se ipis 7 sic ptinet ad usu mij pq et ples
pducit 7 pacto ouigal fuat. set i divisibili
tas qm sacmt importat ptinet ad ipm mi
f se qr exh ipd qd pactom ouigale sui p
ttate s iuice i ppetuu ouiges rdut se
q sepai no posst et ind e q mi nuq iueit
sine isepabilitate. inueit aut sine fid 7
ple. qr ee rei no dpedet abusu suo q f l;
sacmt e eelius i mio q fids et ples. a m
posst osidai fids 7 ples f qd st. i suis pnc.
ut p ple accipiat. intetio plis. et p fid de
bit fuadi fid sn qb; 7 mi ee no pot. qr h
i mio exipi pactoe ouit caint ita qd si ad
ou hi. expmet in ostu. qui mi fat no eet
um 7 sic act fidm 7 plem e eelim i mio
7 fo fids 7 tto sac sic q hoi e eelius ee n +

q ee g qua uis ee g sit digm C ad pm g
dd q finis f intetom e pm i re. set f co
secutom e ultim. 7 sic se ht ples inte mi
boa 7 io quoda mo e pncip 7 quoda mo no
C ad ij. dd qd sacmt q put pott ttiu mij
bonu ptinet ad mi roe sue dre dz. n. sac
mtu ex signe l; rei sacre d timiate q mi si
gt C ad z. dd qd nupoe f ang. st bonu mo2 ulu
vn i ritie nz nubut nz nubut. ut dz. m
xxij. et io uinclm mij no se extedit ult
uita i q ohz 7 io dz insepabile qr no pot
mhe uita sepai set p modte sepai pot sine
cozlem post cai le ouictom siue spuale post
spuale tm C ad iij. dd q q uis ostt. qui sac
mi no sit ppetuu mlz q nt ad slum actus
qr act ille cessat 7 pot ouius succede tm for3 h
loco e ppetuus qr e d ppetuitate uicti al
no facet mi. no. n. osl ad tps mam mi fac
7 dico for3 h f q e act ad spem ab olo. et
f h mi ex ostu. isepabilitate accipit C ad
v. dd q i sacmtis inquib; i pmit caract
tdz pottas ad act sp les l; i matrimoio ad act
coz le. vn mi roe pottatis q ise mat ouiges
accipiut ouent ca sacmtis i qb; caract in
pmit. et ex h ht isepatoz l insepabilita
te ut infra dz. l; differt ab eis i qnt pottas
illa e ad act coz ls 7 p h no i pmit carac
tem spuale

DEind q qr p boa pdca mi excet. ec
ee l; qnr tm Cpo ut pdca boa possit
excare actu mij. ut no sit oio pccm C so ut
sm eis a pcco alu excai possit. C tto ut qn
e sui eis spsit pccm mortale.

AD. pm sic pce. ur q act mij no posst
excai p boa pdca ut no sit oio pccm qr
quiq sustinet dapnu maiois boni p tmi bo
pccat qr inordiate sustiet l; boni rois q le
dit i ipo actu ouigali e mag q h tn co
iugij bo g pdca boa no sufficiut ad exc
andu ouigale ocubit Cp si bonu malo
addat ingne mois. totu efficat malum
n aut totu bonu qr una circ mala facit
act malu no aut una bona facit bo ipo
set act ouigal f se malus e al excatione
no indiget. g boa mij adiucta no posst
ipm bonu face Cp ulp e i modato passi
ois i e incta i morib; set boa mij no posst
effice qn dilecto illi act sit i modata g.
no posst excare qn sit pccm Cp uerecudia
n e n d tpi actu f dam. set boa mij no
tollut erubescentia ab illo actu g n pst
excae C set q ocubit ouigal no differt

a fornicatio n p bona mry sig h no diff sufficeret
excusare ipos tunc in sp illicitu remaneret q est
illud qd habitu e. q. d. xxvi. Cp bona mry se-
hnt. ad actu el sic constant debite ut dcm e
set ess talis sufficiet faciunt qd act as no sit
mal g. q bona posse excusare m. ut nllo mo sit
pctm Responsio dd. qd as act dr excusari dr. uno
mo ex pte facientis ita qd facienti no ipu
te. i culpa cuius sit mal. l saltem no intata
culpa sic igni dr pctm excusare in toto l ipte
Ca mo dr excusari act ex pte sui ita. s. q no sit
mal q h mo pdca bona dnt excusare actu mry
Excod aut ht act as qd no sit mal ingne
mois et qd sit bo qr no e as act indifferes
ut in so. li dcm e. dr aut aligs act huanus
bon dr. vno mo bonitate virtutis et sic actus
ht qd sit bon ex his que ipm i meio ponut
q h faciunt i actu mry. fides q ples ut ex dcis pz
Ca mo bonitate sacmti s qd act no solu bo set
dr e scus et hnc bonitate ht act mry ex indi
sibilitate s q signt qiunctom x ad ecc q sic pz
qd pdca bona sufficient actu mry excusant
Cad p g. dd. qd p m no merit ho i dapnu
rationis qntu ad hitu set solu qnt ad actu
n e incoveniens qd qnz as act melior s genus
suu. intrupat pa m bono actu. h. n. sine
pcco fi pot. sic in eo patet q ab actu qtep
cessat ut in todu actu uacz Cad. y. dd q ratio
illa bn pcedet si mala q i sepat qcomitat
qcubitu eet malu clpe. nc aut no e malu
culpe set pene tm q e in oba qcu adrom q
io rõ no sequit Cad z. dd qd sup hundanta
passiois que uicau facit no attedz s itetoz
qntita ipi. s. s pporcom adrom vn tc
solu passo reputat. i moderata qn limites
rois excedit delectatio aut que fit in actu
mroali quis fit inten s qntitate tn non
excedit limites q a roe phiros an pu suum
quis i ipa delectatioe ratio eos ordinare no
possit Cad q. dd q tpitudie illa q sp e in
actu mry. et erubescentiam facit tpitudo pene
q no clpe quia de quolibet defcu ho nlr eru
bescit

AD. y. sic pcedit. ur qd act mry excusari possit
q sine mry bonis qui. n. a natia tm mo-
ad actu mry. no ur aliq bonu mry intede
qr bona mry ptient ad gram ul virtute. set qn
as mo. solo nli appetitu ad actu pdcm. no
ur ee pctm qr nllm nle e malu cu malu
sit pt tm et pt ordiem ut dyo dic g act
mr pot excusari q sin bonis mry Cp ille qui utit
qiuge ad fornicatione uitanda n ur ad bo mry
intede. set talis no peccat ut ur qr ad hoc
e m huane infirmitati qcessa ut forco uitet
ut pz. 1. cor. vii. g sine bonis mry pot actus
e ee excusatus Cp ille qui utit re sua ad li
bitu no facit q iusticia. g no peccat ut ui
det set p m. uxor efficit res uiri ergo g si se
iunct ad libitu utit libidine mouete no ur
ee pctm q sic idm qd pus Cp illud q e bonu
ex gne no efficit mal n ex mala intetioe fi
at. set act mry quo quis qglat sua e ex gne
bonus g no pot malus ee n ex mala i tetioe
fiat. set pot fi bona intetioe q si no itendat
ad mry bonu puta cu qs p h corlem salute
intedit suare aut qseq g ur qd q sine mry
bonis act ille possit excusari Cset q reota
ca remo effcus. set ca honestatis mrioral
act st mry bo g sine eis no pot act mry
excusari Cp no differt act pdcus ab actu for
caio n in pdcis bonis set qcubit fornicatus. sp
e mal. g si no excuset pdcis bonis q mrioral
act sp erit mal Responsio dd qd sic bona mry
s qd st in hitu faciut m honestu q sem. ita
q s qd st in actu i tetioe faciut actu mry
honestu qntu ad duo illa mry bona q ipl actu
respiciut vn qn qiuges qiut ca plis pcande
l ut q muice debitu reddat que ad fidm
ptinet totalr excusant a pcco s tciu bonu
no ptinet ad usu mry. set ad eem ipius
ut dcm e vn facit ipm m honestu. no l ac
tu el ut p h act absqz pcco reddat qa alic
sigficatiois ca queiut q io duob solis mois
qiuges absqz pcco queiunt. s. ca plis pcand
q debiti reddendi. al aut sp e ibi pctm adim
ueiale Cad pm g dd. q ples put e bonu
sacr. addit q plem put e bonu intetu an
n. n. i tedit plem put i ipa saluat g hu
manu q bonu spei set in ple s q e sacmt
mry. ult h intellr ut ples suscepta. ulterius
ordinet in dm q io oz qd intetio n q plem
intedit referat actu l hitu ad i tetione
plis put e bonu sacr. al staret i catu qd
sine pcco ee no pot q io qn n tm mor actu
mry no excusat a pcco oio n inqnt mot n
ordinet actu l hitu ulti ad ple s qd est
bonu sacr. n tn sequit qd mot n sit mal
s qd sit imp fcus n ad aliq bonu mry ulti
ordinet Cad. y. dd qd si aligs p mry actu
intedat uitare fornicatom i qiuge no e
ad pctm i. quia h e qda debiti redditio qd
ad bonu fidi ptinet set si intedit uitare
fornicatom i se sic e. i. aliq sup fluitas. et s
h e pctm ueiale n ad h e m institutu n

et indulgentiam que est de peccatis venialibus. ¶ Ad 3m dicendum quod una conditio circumstantie non sufficit ad hoc quod actus sit bonus quando non ordinatur quod aliquis, quia re sua utatur usus sit bonus, sed quando utitur re sua ut debet secundum omnes circumstantias. ¶ Ad 4m dicendum quod quamvis intentio sanitatis conservande non sit per se mala, tamen hoc intento efficitur mala si ex aliquo sanitas intendatur quod non est ad hoc de se ordinatum, sicut qui ex sacramento baptismi tantum salutem quereret corporalem, et sic est in proposito actu matrimonii.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod quicumque accedit ad uxorem cognoscendam non intendens aliquod matrimonii bonum, sed sola delectatione motus peccet mortaliter, quia sicut dicit Ieronimus, et habetur in littera, voluptates que de meretricum amplexibus capiuntur in uxore damnande sunt, sed non dicitur damnabile nisi peccatum mortale, ergo cognoscere uxorem propter solam voluptatem est peccatum mortale semper. ¶ Preterea consensus in delectationem est peccatum mortale, ut in 2o li. di. xxiiij. dictum est, sed quicumque cognoscit uxorem suam causa delectationis consentit in delectationem, ergo mortaliter peccat. ¶ Preterea quicumque usum creature non refert in id ad quod creata fuit, quod est peccatum mortale, sed quicumque uxore propter solam delectationem utitur hunc usum non refert in id, ergo mortaliter peccat. ¶ Preterea nullus debet excommunicari nisi pro peccato mortali, sed aliquis ex sola libidine uxorem cognoscens arcetur ab introitu ecclesie, ut in littera dicitur, quasi sit excommunicatus, ergo omnis talis peccat mortaliter. ¶ Sed contra est quod secundum Augustinum talis concubitus ponitur inter peccata cotidiana pro quibus dicitur pater noster, ut in littera dicitur. Sed talia non sunt peccata mortalia, ergo et cetera. ¶ Preterea qui cibo utitur propter delectationem tantum non peccat mortaliter, ergo pari ratione qui utitur uxore tantum causa libidinis faciende.

Responsio. Dicendum quod quidam dicunt quod quandocumque ad actum coniugalem libido principaliter movet est peccatum mortale, sed quando movet ex latere tunc est peccatum veniale, quando autem omnino delectationem respuit et displicet ei tunc est omnino absque veniali peccato, ut sic delectationem in actu illo querere sit peccatum mortale, delectationem oblatam acceptare sit peccatum veniale, sed eam odire sit perfectionis. Sed hoc non potest esse, quia secundum philosophum in x ethicorum idem est iudicium de delectatione et operatione, quia operationis bone est delectatio bona et male mala. Unde cum actus matrimonialis non sit per se malus, nec querere delectationem erit peccatum mortale semper. Et ideo dicendum quod si delectatio queritur ultra honestatem matrimonii, ut scilicet quod aliquis in coniuge non attendat quod coniux est, sed solum quod mulier est, idem paratus facere cum ea si non esset coniux, est peccatum mortale, et talis dicitur ardentior amator uxoris, quia scilicet ardor ille ultra bona matrimonii fertur. Si autem querit delectationem infra limites matrimonii, ut scilicet talis delectatio in alia non quereretur quam in coniuge, sic est peccatum veniale. ¶ Ad 1m ergo dicendum quod tunc voluptates meretricias vir in uxore querit quando in ea nihil aliud attendit quam quod in meretrice attenderet. ¶ Ad 2m dicendum quod consensus in delectationem concubitus qui est peccatum mortale est peccatum mortale, non autem talis est delectatio matrimonialis actus. ¶ Ad 3m dicendum quod quamvis delectationem non referat actu in deum, tamen non ponit in ea ultimum voluntatis finem, alias eam ubique indifferenter quereret. Et ideo non oportet quod creatura fruatur, sed utitur creatura propter se, sed habitualiter propter deum, quamvis non actu. ¶ Ad 4m dicendum quod hoc non dicitur propter hoc quod ex peccato excommunicationem meatur, sed quia spiritualibus se reddit inhabilem propter hoc quod efficitur in actu illo totus caro.

Solet queri cum masculus et cetera.

Contra hoc quod in precedenti distinctione dictum est, quod quamvis finis malus bonitatem matrimonii non tollit. Qui vero venena et cetera. Hoc est peccatum quamvis sit grande et inter maleficia computandum, et contra naturam, quia etiam bestie fetus expectant, tamen est minus quam homicidium, quia adhuc anima non potuit impediri conceptus, nec est iudicandus talis irregularis, nisi iam formato puerperio abortum procuret. Semine paulatim formatur et cetera. De hoc habitum est in tertio li. di. iij. Et postquam vertitur uxoris et cetera. Quamvis enim mater post in purgationem claudatur, tamen ex delectatione ut autem dicitur movetur et operatur, et ex hoc timetur periculum abortus, et ideo iure vituperat accessum viri ad uxorem impregnatam, non tamen ita quod semper sit peccatum mortale, nisi forte quando probabiliter timetur de periculo abortus. Ut immutet in eum usum et cetera. Usus contra naturam coniugis est quando debitum vas pretermittitur vel debitum modum a natura institutum concubitus ad situm, et in primo semper est peccatum mortale quia proles sequi non potest, unde totaliter intentio nature frustratur. Hic in secundo non semper est peccatum mortale ut quidam dicunt, sed potest esse signum mortalis concupiscentie, quandoque tamen sine peccato esse potest quando dispositio corporis alium modum non patitur, alias tanto est gravius quanto magis a naturali modo receditur.

Sciendum est ergo quod in omnibus et cetera. d. xxxij

Supra quidem determinavit magister de bonis coniugii quibus actus matrimonialis excusatur, hic determinat de actu ipso secundum quod ultimum accipit rationem debiti prestandi coniugi, et dividitur in partes duas: in prima ostendit quod uterque coniugum alteri debitum reddere tenetur; in secunda ostendit quod petitio debiti propter solemnitatem temporis impeditur, ibi: et hoc debitum et cetera. Prima in duas: in prima ostendit quod vir et uxor sunt equales in debiti redditione; in secunda probat quiddam quod supponit, ibi: quod vero sint consulti et cetera. Et licet debitum et cetera. Hic determinat de temporibus in quibus actus matrimonii interdicitur, et circa hoc duo facit: primo ostendit quod aliquod tempus impedit

petitoem dbiti: fo d qd aliq ipedit celebratoem nuptiarum i n solu i ope carn etc. et pm duo facit po d uitate. fo excludit qnda oboim i. illd aut qd dcm e 7c.

Hec sex querunt. Pmo utr utrq coniugu teneat ex necessitate pcepti alteri dbitu redde sp. Scdo utr alii redde dbeat no potenti. Tercio utr in reddicde dbiti uir 7 uxor sit eqles. Quarto utr uni sine gsu alteri possit uotu emitte p qd ipediatur redditio dbiti. Quinto utr tps ipediat petitoem dbiti. Sexto q utr tepore menstruorum liceat exige l reddere dbitu.

Ad. pmu sic pce ur. qd alt coniugu n teneat alti ad dbiti redditoe ex necessitate pcepti. nlls. n. phibet a sup me euch pp h qd pceptu implet. set ille qui uxori dbit reddit no pot carnes agin ede ut fo in lita dicat g redde dbitu no e d necessitate pcei. Pr ql pot licite abstine ab hijs q st nociua i pr. set alu redde debitu poscenti eet nociuu pr l roe infirmitatis l roe solutois iam fce g ur qd licite possit poscenti dbitu negai. Pr quicq fac se ipotente ad ad faciend ad qd ex pcepto tenet peccat. sig ds ex necitate pcepti tene ad reddend dbit ur q peccet si ieiuniado l al cor suu atte ipotente se reddat ad debiti solom q no ur uim. Pr in i phin ordinat ad pcatoem plis et educatoem 7 itm ad sanctificatoem uite. set lepra e 9 utrq in sine q2 cu sit morbi otagi os mulr lepsa no te coire. silr q morbi ille f q ditimtit ad ple. g ur qd uiro lepso uxor no teneatr debitu redde. Sed q sic suus e i potestate dni sui. ita uni coniugu e i potestate alti ut p3 .i. cor. vij. sz suus te ex necte pcepti. dno suo dbitu suitutis redde ut p3 ro. xiij. reddite omib3 dbita cui tributu tributu 7 c g 7 un coniugu ex necitate pcepti tene alti redde debit. Pr m e ordinat ad fornicatoem uitandu ut p3 .i. cor. vij. sz h no posset p m si un alti no tenet dbitu redde qn gcups infestat. g redde dbitu e d necte pcepti.

Responsio dd q m e pnt institut i offo n 7 id in actu ei gsiderand e n mot. f q nut tiua no mistr gnatiue n z qd supflunt ad gsuuatoem indiuidui q2 h e ordo natul ut pus ad inse ipo pficiat. et pmod alti d pfcoe sua gmunicet et h q ordo caritatis ht q nim pficit 7 id cu uxor i uiro potestate no hat n qp ad gnatoem uitutte no a q ad ea. que st ad gsuuatoem idiuidui ordinata uir tn uxori redde debitu in hijs q ad gnatoem plis spectat salua tn pus

p incolumitate. Ad pm g dd. q as imples aliq pceptu pot reddi inhil. ad aliq offm sacr exeqd sicut iudex qui hoiem ad mortem gdepnas pceptu implens irregularis efficit 7 silr 7 ille qui pcept implens dbitu soluit redditr i ept ad diuia officia exequedi no qd ille act sit pctm set roe carnalitatis illi act 7 sic f qd m dic. jo l tm dimisti ecc no an d aliis qui st suo modi relinqdi. q2 possit 7 ex d uone dimitte et sume corp x absq pcco. Ad ij. dd q uxor no ht potestate i cor uiri n salua eis f ipi ut dcm e. vn si ult exigat no e petito dbiti set i iusta exactio 7 pp h uir no te. satisface. Ad 3. dd qd si as reddi ipotes ad dbitu soluend exca ex iiio gsecuta puta cu pus dbitu reddat 7 e i potes ad dbitu soluendu vltius mlr no ht ius plus petendi q7 impetendo ult se mag mette qm coniugi exhibet si au reddat i potes exca alia aut illa e licita 7 sic itm no tenet n pot mlr exige si uo no e te peccat 7 pctm uxois si in fornicat labat p hoc a uo mo st iputat 7 id dr qnt pot due opam 7 uxor gtineat. Ad 4. dd q lepa soluit sponsalia set no m. vn uxor uiro q lepso tenet redde debit no tn tenet ei cohitae q2 no ita cito inficit ex coitu sic ex frequenti cohitatoe et q uis ples gnet infima tn meli e ei sic ee q pit no ee.

Ad ij. sic pce ur qd uir no teneatr dbit redde uxori no petenti. pceptu. n. affirmatiuu no obligat n ad tps dtmiat. set tps dtmiatu solois dbiti no pot ee n qn dbit petit g al solue no tene. Pr d quol dbt psume meliora set meli e coniugib3 gtine q mio uti. g n expsse dbitu petat d3 uir psume qd placeat ei gtine et sic no tene ei dbitu redde. Pr sic uxor ht potestate i uir ita dns i suu. sz suus suire dno no te n qn ad nd ei ipat g n uir tene uxori dbitu redde. n qt abeo exigit. Pr uir pot alu uxore exigete pcib3 auite ne exigat g mlto mag pot no redde si no exigat. Set 9 p redditoem dbiti medicam pstat 9 uxois gcu set medic cui e ifim ds gmissus. tenet morbo ei subuenire q si ipe no petat g uir uxori no petenti te dbitu redde. Pr plat te correptois remedi 9 pcta subditorum adhibe q eis gdicetib3 set redditio dbiti i uiro e ordinata 9 pcta uxois g tene uir dbit redde. qm 7 no potenti. Responsio dd q pete dbit e d. uno mo expsse ut qn

cxx

invicem ubi petitur a modo est petitio debiti interpreta-
tiva quando scilicet vir percipit per aliqua signa quod uxor vel-
let sibi debitum reddi sed propter verecundiam tacet quia ita
et si non expresse ubi debitum petat tamen vir tenetur ei
reddere quando expressa signa in uxore apparent voluntatis de-
biti reddendi. Ad primum ergo dicendum quod determinatum
tempus non est quando solum petitur sed quando timetur ex aliquibus
signis periculum ad quod vitandum ordinatur debiti
redditio nisi tunc reddatur. Ad .ii. dicendum quod vir potest
talem presumptionem de uxore habere quando certa signa contraria
non videt sed quando videt esset stulta presumptio. Ad
3. dicendum quod dominus non ita verecundatur a suo petere debitum ser-
vitutis sicut uxor a viro debitum coniugii. sed tamen
non peteret dominus vel propter ignorantiam vel aliquid de eo nichilominus te-
netur servus adimplere si periculum immineret. hoc enim
est non ad oculum servire quod apostolus servis mandavit.
Ad 4. dicendum quod non debet vir uxorem avertere ne petat
debitum nisi propter aliquam rationabilem causam quam etiam tunc non
deberet eam magis instanter avertere propter pericula inveniendi.

Ad tertium sic proceditur.
Videtur quod mulier et vir non sint in actu matrimonii equales.
agens enim nobilius est patiente ut augustinus dicit .xii. super
genesim ad litteram sed in actu coniugali vir se habet ut
agens femina vero ut patiens ergo non sunt in actu il-
lo equales. Praeterea uxor non tenetur viro debitum reddere
nisi petat vir autem tenetur uxori ut dictum est ergo non sunt
pares in actu matrimonii. Praeterea in matrimonio mulier propter virum facta est
ut patet gen. ii. faciamus ei adiutorium simile sibi sed
illud propter quod est alterum semper est principalius ergo etc. Praeterea matrimonium
principaliter ordinatur ad actum coniugalem sed in matrimonio vir
est caput mulieris ut patet i. cor. ergo non sunt equales
in actu predicto. Sed contra est quod dicitur i. cor. vii. vir
non habet potestatem sui corporis sed mulier et similiter de uxore
dicit ergo sunt equales in actu matrimonii. Praeterea matrimonium est relatio
equiparantie cum sit coniunctio ut dictum est ergo vir et
uxor sunt equales in actu matrimonii. Respondeo dicendum quod duplex est
equalitas scilicet quantitatis et proportionis. equalitas quidem
quantitatis est que attenditur inter duas quantita-
tes eiusdem mensure sicut bicubiti ad bicubitum
sed equalitas proportionis est que attenditur inter duas
proportiones eiusdem speciei sicut dupli ad duplum. loquendo
ergo de prima equalitate vir et uxor non sunt equales in matrimonio
neque quantum ad actum coniugalem in quo id quod nobilius
est viro debetur neque quantum ad dispensationem domus
in qua uxor regitur et vir regit sed quantum ad eque-
litatem secundam sunt equales in utroque quia sicut vir
tenetur uxori in actu coniugali et dispensatione domus ad
id quod viri est ita uxor viro ad id quod uxoris
est. et secundum hoc dicitur in littera quod sunt equales in reddendo et
petendo debitum. Ad primum ergo dicendum quod quamvis in
agere sit nobilius quam pati tamen eadem proportio est
patientis ad patiendum et agentis ad agendum. et secundum hoc
est ibi equalitas proportionis. Ad .ii. dicendum quod hoc est per accidens
videlicet quia nobiliorem partem habet in actu coniugali
naturaliter habet quod ita non erubescat petere debitum sicut
uxor et inde est quod uxor non ita tenetur reddere debitum
non petenti viro sicut vir uxori. Ad 3. dicendum quod
ex hoc ostenditur quod non sunt equales absolute non autem quod non sint
equales secundum proportionem. Ad 4. dicendum quod quamvis caput sit
principalius membrum tamen sicut membra tenentur capi-
ti in officio suo ita caput membris in suo et sic est ibi
equalitas proportionis.

Ad quartum sic proceditur. videtur quod vir et uxor possint vo-
tum emittere contra debitum matrimonii sine mutuo consensu.
vir enim et uxor equaliter obligantur ad debiti solutionem ut
dictum est. sed licitum est viro et uxore prohibente acci-
pere crucem in subsidium terre sancte ergo et hoc licitum erit uxori
et ideo cum per hoc votum debiti redditio impediatur potest
alter coniugum sine consensu alterius votum predictum emittere.
Praeterea non est expectandus in aliquo voto consensus alicuius qui non
potest sine peccato dissentire. sed quilibet coniugum continentiam vo-
veat vel simpliciter vel ad tempus quia impedire profectum spiritu-
alem est peccatum in spiritum sanctum. ergo unus potest votum continentie
simpliciter vel ad tempus sine consensu alterius vovere. Praeterea sicut
in actu matrimonii requiritur debiti redditio ita debiti
petitio. sed unus potest sine consensu alterius vovere quod
debitum non petat cum in hoc sit sue potestatis ergo pari
ratione quod debitum non reddat. Praeterea nullus potest ex pre-
cepto superioris cogi ad aliquid quod non licet sibi simpliciter
vovere et facere quia in illicitis non est obediendum. sed
prelatus superior posset precipere viro et uxori ad tempus
debitum non reddere occupando eum in aliquo servitio ergo
hoc et ipse posset per se facere et vovere per quod a debiti
redditione impediretur. Sed contra est quod dicitur i. cor. vii.
nolite fraudare invicem nisi ex consensu ad
tempus ut vacetis orationi. Praeterea nullus potest facere
votum de alieno. sed vir non habet potestatem sui cor-
poris sed uxor. ergo sine eius consensu non potest votum
facere continentie simpliciter vel ad tempus. Responsio
dicendum quod vovere voluntatis est ut ipsum nomen ostendit. unde de illis
tantum bonis potest esse votum que nostre subiacent voluntati.
qualia non sunt ea quibus unus alteri tenetur. et ideo in
talibus non potest aliquis votum emittere sine consensu
eius cui tenetur. unde cum coniuges sibi invicem teneantur
in redditione debiti ut dictum est per quam continentia
impeditur non potest unus absque consensu alterius continentiam
vovere. et si voverit peccat nec debet servare votum
sed agere penitentiam de malo facto voto. Ad .i.
ergo dicendum quod satis probabile est quod uxor debeat velle
continere ad tempus pro subveniendo necessitati ecclesie
generalis. et ideo in favorem negotii pro quo crux sibi
datur institutum est quod vir possit sine consensu
uxoris crucem accipere sicut posset et domino suo
terreno a quo feudum tenet absque eius consensu

militare n tn inter oio sbtrahe uxori. uis suu
qr uxor pot eu seq n e sile d uxore ad uir
qr cu uir dbat rege uxore g no eq magis
te uxor seq uiru qz eq. Cp uxor cu maiori
piculo castitatis discurreret ptitis qm uir
minori eccie utilitate g io uxor no pot h
uotu face sine uiri gsu Cad .ij. dd. qd alt
giugu dissenties uoto gtinetie alti no
petat qr no dissentit ut bonu illi ipediat
set ne e piudiciu generet Cad .3. dd qd ce
h est d oppio gdl rdut. qd uir absq gsu
alti pot uoue qd no petat dbitu. no aut
q no reddat qr ipo e uterq sui uiris set no
in so set qr sialr nuqe petet debitu ex hoc
alti in horiosu reddet. du oz p unu gsu
sbin petendi debitu sbire io alij pbabilr
dnt. q n pot uir absq gsu alti uoue.
Cad 4. dd q sic mlr accipit potestate i cor
uiri saluo h i quo uir tenet cor sui ita q sal
uo h i quo alij dno tenet g io sic uxor no
pot dbit pete auiro q salute cors sui. ita
n ad ipedied h i quo dno te. set pt h no
pot dd phibe qn debitu reddit
AD. quitu sic pce uir q tempib; sacs n
dbat as ipediri qn dbitu petat te ei
sbuciend e morbo qn i ualescat set possile
e q i die festo i ualescat gcup g te dbet
ei sbucnri p petitom dbiti Cp no e a ra
tio qr no sit petend dbitu in dieb; festi
uis n qr sr oroi dputati set i ill dieb;
sr hore dtminate oroi g aliis hois licet
pete dbitu Cset q sic aliq loca sr sacra
qr dputata sr sacs. ita aliq tpra sr sac
pp ead rom set i loco sac no licet pete
dbitu g n in tepe sac Vlti uir qd petes
i tpr sac. pccat mortr. gg. n. dic. i. po. dyal.
6 q mlr que i nocte ggta e auiro mane
ad pcessiom ueiens a dyalo e arrepta. set
h no eet n mortali pccasset g ete Cp qz
facit q pceptu diuu. mortr pccat set dns
pcepit exo. xix. nolite appinqre uxorib;
uris. qn. s. erat lege acceptui. g mlto mag
pccaret mortr si tpr quo sacrmtis no. le inu
ded e. uxorib; uiri gmiscerent Cs q nulla
eq aggrauat i infinit set tep dbitu e eq
queda g no aggrauat i infinit ut faciat
mortle qd al eet ueile Vltr ur q no tene
t redde tpr festiuo qr pccantes g gsetie
tes pi pena puient. ut. pz. ro. i. set ille
qui redit dbitu gsetit peteti q pccat
g g ipse pccat Cp ex pcepto affirmatiuo
obligam adorand g ita ad a tps dtminatu
g ptpr illo i quo quis orare tenet redde
dbitu no dbet sic n eo tpr quo te dno te
pali obsequiu spuale Cset q e qd dr. i. cor
vij. nolite fraudare adinuice. ut ua. o. ad
n ex gg qn petit redded e ei. Vlti ur
qd nuptie n sic in edicende tprib; mlta
dtminatis qr m sac e. set mlt tprib; no
i rdicte celebro aliorum sacrmtorum g n celeb
to mij Cp mag e i gpetes dieb; festis
petito dbiti q celebro nuptiarum set dieb;
ill pot dbitu peti. g g nup celebri Cp nu
que fiut q statuta eccie. debet separi. set
no separ sistant nuptie talib; tprib;
g no dz ee phitu p eccie statuta Cs q e
qd dr. ecc. iij. temp amplexedi g tps loge
fi ab amplexib; Responsio dd. i. q. q actus
mioial q uis culpa creat tn qr rom dprimit
pp carnale dlectatom hoiez reddit i eptu ad
spualia g io in dieb; i qb; pcipue spui e
uacad no licet pete dbit Cad pm g dd q
tpr illo posset alia adhibi ad gcupm. repri
mda sic ora g mlta h i. q adhibet q illi q
ppetuo gtinet Cad ij. dd q q uis no tene
at oib; horis orare tn tn tota die g s
uare se ydoeu adorand Ad. ij. q. dd qd
pete dbitu i die festo no e eq tnis ad a
spem pcti. vn no pot i infte aggrauare g io
n pccat mortr uxor. l uir si i die festino
dbitu petat. set tn e grui pccm si sola de
lectatiois ca petat q sitioze quo qs sibi
timet d lubrico carnis dbitu petat Cad
pm g dd qd no fuit punita mlr illa pp
h qd dbitu reddit set qr postmod se
teme addia ingessit q gsciam Cad. ij.
dd q exaudite illa. no pot pbari. q sit pcm
mortle. set qd sit i gg ruu mltas. n. ad
i mudicis carus pri exigebant. q no exi
gut i no. le. q e lex. spc Ad. 3. q. dd q cu
inli hat potestate i cor uiri q lt ad actu
gnois spectat et eq. tene uir alij redde
debit. quoq tpr et q q hora. salua dbi
ta hoestate. que i talib; exigit. qr no oz
qd stati i pu dbitu reddat Cad p g dd
q iste q ntu in se e no gsentit set id q
ab eo exigit. i uit et tn dolor reddit g io
no pccat h. n e pp lubricu carnis dictur oz
dicat ut sp dbitu peteti reddat. ne dq
occo pcti dt Cad. ij. dd q no e aliq hora
i dtminata adorand qn possit postea
regpesari i aliis hois g io obo illa no cogit
Ad. 4. q. dd qd qn noue spose i duq aim
gug mag expu ud. ad cura carnaliu.

occupat. et io i nuptiis ssueuer signa,
mixta letitie dissolute ostedi. et pp h illa te
pib; quib; hoies papue debet se ad spua
lia eleuar phitu e nuptias celebri. h aut
e ab aduetu. usq; ad ephi. h e pp quuom
que s antiquos canones i natiuitate comu
nis si solet et a septua ge usq; ad octa
ua pasche pp comunioz pascale 7 a tb; dieb;
an ascesom usq; ad oct. pent. pp pparatom
ad comunioni illo tpr sumeda | ad. pmu g
dd q celebrto mtr ht am mudana letia 7
carnale quietam. q no e d aliis sacmtis
7 io no e sile | ad. ij. dd q no fit tata dist
to anoz i redditoe ul petitoe dbiti sicut
in celebrtoe nuptiar 7 io n e sile | ad. 3.
dd. qd tn temp no sit d ee mtr sitpr in d
bito chat nichil uim e sacmt. n separat
m simp. set ad temp ut pniam agat. d
h qd statu tn ecce st tnsgssi et sic e in
tellig q magr dic.

Ad sextu sic pcedit. u q liceat mestrua
te dbitu pete. Sic eni i lege mulier
mestruata erat imuda ita 7 uir fluxu semi
nis patiens. h uir seifluus pt dbitu pete
g pari roe 7 mulier mestruata | pt ma
ior i firmitas e lepra q passio mstruoz et
maiore ut u corruptoez erat inple. h lepsa
pt dbitu pete g 7c | pt si mstruate non
licet pete dbitu h n e n roe dfcs q timet
inple s; si mulier sit steilis n timet talis
dfcus g u q salti steilis mestruata possit
pete | Sz c leu xviii. ad mulierem q patit
mstrua no accedes. cu suffit phibuisse h q
repetit ne forte i stnoz ib; uidet figura
tiue accipiendu | pt ysa. xliiij. os iustitie
nre. q. panni menstruate. io tuc uiri ab
stine dbent a mulierib; q m te cocipiut
mbris dampnati. ceci claudi lepsi. ut qr
petes n erubuer i oclaui comisteri eoz
p; peccatu q apte actis redarguerent
i paruulis 7 sic ide q pus | Ulteri u q mu
lier mstruata n dbeat redde dbitu pete
ti. leu. eni. xix. d q si aliqs ad mstruata
accesserit uterq; e morte puniend. g u q
ta reddens q exiges dbitu mortal peccat
| pt ro. j. n solu q faciut h q cosetiut fa
cientib; dig st morte. h exiges dbitu
facient a mstruata mortal peccat. g 7 mulier
ei cosentiens i redditioe dbiti | pt furio
so no e gladi reddend ne se l aliu i tfi
ciat. g eade roe n uxor tpe mestruoz
dz uiro corp suu expone ne se spualit

occidat | Sz c cor. vij. mulier sui corpo
ris potestate n h; h uir. g peteti muli
er 7 mstruata dz dbitu redde | pt mu
lier mstruata no debet ee uiro pecan
di occasio h si uiro peteti dbitu ipa no
reddet 7 tpe mstruoz eet uiro peccadi
occasio qr forte fornicaret. g ad | Rc
ad p qom dd q accede ad mstruata i le
ge phibitu erat duplici roe. tu pp imu
ditia tu pp nocumtu q inple freqnt
ex h moi comixtione sequebat 7 quantu
ad pm pceptu erat cermoniale. h quatu
ad s erat morale. qr cu mr sic ad bonu
plis pncipalit ordinatu i ordinat est
ois matrimonij us quo bonu plis impedit
7 io h pceptu obligat 7 i noua lege pp
sam roez 7 si no pp pma. flux tn me
struoz pt ee nalis 7 i nalis. nalis qd sic
mulies patiut tpib; dtminatis qn st
sane. i nalis qn i ordinate. 7 q. cotinue
ex aliq i firmitate fluxu saguinis pa
tiut. 7 fluxu g mstruoz i nli non e
phibitu ad mulierem mstruata accede
re maxie i lege noua. tu pp i firmita
te qr mulier i tali statu cocipe n pt.
tu 7 qr talis flux e ppetuus 7 diutin
un oporteret q uir ppetuo abstineret. Sz
qn ut mulier patit fluxu mstruoz
pt cocipe 7 itm talis flux no durat n ad
modicu tep un phibitu e ad tale acce
dere 7 silr phibitu e mulieri i tali fluxu
dbitu pete | ad p g dd q flux seminis
i uiro ex i firmitate pcedit n sem sic
fluens e aptu ad generatioez | 7 pt tal
passio e diuturna l ppetua sic lep un no
e silis rato | ad s solut ph | ad t
dd q qua diu mulier mstruata patit
no pt ee certu ea ee steile. qda enim
i iuuetute st steiles q pcessu teporis
st secude 7 e co ut dz. x. d aialib; | ad
sam qom dd q qr h dixer quida q mu
lier mstruata sicut no dz pete dbitu
ita n redde. Sic eni no tenet redde si t
hret i firmitate i ipa psona ex qua pe
riculu ei iminet. ita no tenet reddere
ad uitadu periculu plis | Sz ista opio
u drogat matrimonio pp q dat oioda
potestas in corp mulieris quatu ad matri
monialem actu n e simile d infirmi
tate plis 7 pericullo ppri corporis qr si mu
lier i firmat castissimu e q ex carnali actu
periculu ei iminet no a e ita ctu d ple

q forte nulla seqt̄. ¶ Et id alii dnt q mu
lieri nūquā licet petere dbitū si tn̄ uir ei
petat aut petit scient̄. et tē dz eū admōnē pa
b; q monitis nō tn̄ ita efficiat̄ q ei posset
eē occo i alias dapnabiles corruptelas si ad
h pn̄ credit̄. Aut ignorat̄ et tūc mulier p̄
aliquā occoez ptēde l' infirmitatē allega
re ne debitū reddat n̄ pēiculū uiro timeat
tn̄ finalit̄ si uir nō dēsistit apetitiōe dz dbi
tū reddē poscēti passiōez u̇ suā nō ē tutū
indicare uiro ne forte ex h' uir adeā abhoia
tiōez ↄcipiat n̄ d uiri p̄dēctia psumat. ¶ Ad
p̄ gō dd' q h intelligendū ē quādo utq; uo
lūtate ↄsentit n̄ a si mulier i uolnt̄ et q.
coacta dbitū reddit ¶ Ad s dd' q cū ↄsens
nō n̄ uo n̄ itelligit̄ mulie ↄsetire pcō uiri
n̄ uolūtate dbitū reddat qn̄ ē i uolūtaria
magis patit̄ quā ↄsētiat. ¶ Ad t dd' q gla
dius furioso n̄ eēt reddēd' qn̄ mai pēiculū
timet̄ i nō reddēdo similit̄ ē i pposito

S i prius pmisit et postea et c̄.
ur ex h qd' uir possit reuocarē uxorem
ad se n̄ si dlicētia sua castitatē uouit. et dd'
ub aug intelli' qn̄ uir dissimulauit añ i
pleam ↄlibatōm que quid dissimulatio
quā ↄsse ur. si aut expsse ↄsensisset non
posset uotū reuocarē. l' ld qnt̄ adiudicatū
eēē. qn̄ pmissio nō pot plus un̄ pp picl'm
talia uota occulta nō sc̄ ↄpbanda. n̄ car
nes agni et c̄. d impedimto sumpcōis euch
pp car'e ↄlectatōm insōpno. ȝ. d. ix. dcm ē

Q uerit̄ h d antiqs pribz
et c̄ postq̄ dtimnauit magr̄ d tēis iiii
h ō quid eēnt h tēa i iiius antiquor et diui
dt̄ in p. d. i p̄i ō quō eēnt i iiio prim añ le
gē insa quō eēnt i iiio tpr legis celebrāta
leḡ uo tpr et c̄. prim d. i p̄i ō q. añ legem
prēs. licite ples uxoēs hūerūt insa i quirit
quō cū pla uxor bōn̄ fidi sruabat̄ i sigs
oppāit eē p̄m ea facit. p̄o mouet. q. p̄o dt
miat eā i. ad qd dms et c̄. ctō solutōm p
aūctem ↄfinat i. d h aug sic ait eē h duo
facit p̄o induat aūctem ad prite ppoitū
ptamd. qd. s. illor eēnt licita ↄiugia q
ples hēbāt uxores. p̄o ō q i erat tūti iiii
ti sic ē ūgīitas iiii temporis i. qd' uo casti
tas et c̄ leg uo tpr. h dtmiat d iiio tempe
legis celebrato et eē h tn̄ facit p̄o ō quō
plegē morsi sit iii dtiat et ↄnt ad sepatoz
p̄o i qnt utr tpr leg̃ licet plurēs uxores hrē
i. set nūq̄ sb lege et c̄ ctō exōnti dūginitate
dtmiat i. melior ē aut ūginitas. et c̄.

H ic ē t' qō ¶ prima d plūritate uxor ¶ scd'a d
libello repudii ¶ tcā d ūginitate ¶ Cō prim̄
qrit̄ utr̄ ¶ p̄o an hrē ples uxoēs. sit ↄ legē n̄.
¶ p̄o utr̄ alū fuit licitū ¶ ctō utr̄ hrē ↄcubinā
sit ↄ legē n̄.

A D. p̄m sic pcēs. ur qd hrē ples uxoēs nō sit
ↄ le. n̄. ↄsuetudo. n. uiri n̄li n̄ pīudicāt
set hrē ples uxoēs pcōm nō eāt qn̄ mos eāt
ut ab aug h' in litā gō hrē ples uxoēs nō ē
ↄ le. n̄. ¶ p̄ qz facit ↄ legē n̄. facit ↄ pceptū
qz sic lex scripta ht sua pcepta ita et lex n̄ set
aug dic qd hrē ples nō eāt ↄ pceptū qz nlla
le. eāt phitū gō hrē ples uxoēs nō ē ↄ le. n̄.
¶ p̄ m̄ ordinat̄ prīn ad plus pcātōm set uir
pot ex plib; plem accipe. plures fecūdando
gō nō ē ↄ legē n̄. plures uxores hrē ¶ p̄ uis
n̄le ē qd n̄ docuit omia aīalia ut i p̄n. dig.
dz set n̄ nō docuit h omia aīalia qd sit una
uni cū uni mas i mltis aīalib; plib; femis
ↄiugat̄ gō nō ē ↄ. le. n̄ hrē ples uxoēs ¶ p̄ s
phm i xv. d aīalib; in gnōe plus mas se ht
ad feminam sic agens ad patiēs et artifex ad
mām. set nō ē ↄ ordinē n̄ qd unū agēs i plu
ra paciens agat aut uni artifex ex diūsis
matiis opet̄. gō nō ē ↄ le. n̄. q uni mas ples
hat uxores ¶ set ↄ illd papue ur eē d iur
n̄li qd hoi insua i stitutiōe ē indit̄ set qd
sit una uni i ipā i stitutiōe huāe n̄. ē ei
inditū ut p3. gen. ii. erūt duo i carne una
gō ē d lege n̄. ¶ p̄ ↄ legē n̄ ē qd hō se ad impos
sible obliget ut q uni datū ē. alti det. set hō
ↄ hns cum una uxore sui corpis potatē
ei tdit ut nccē ē sit ei reddē dbitū cū petierit
gō ↄ legē n̄ ē. si postea potatē sui corpis
tdit alti. qz nō posset utq; simł reddē dbitū
si simł peterent ¶ p̄ d. le. n̄ ē q t nō uis fi
alti ne fecis. set uir nllo mō uellet qd uxd
aliū uir hrēt gō ↄ le. n̄. facet si aliā uxorē
sup induceret ¶ p̄ qcqd ē ↄ n̄le dlidiū. ē ↄ
legē n̄. set zelus uiri ad uxorē et uxoris ad
uir n̄lis ē quia i omib; i uenit̄ cū gō zelus
sit aor nō patiēs ↄsortiū in amato ur q
ↄ legē n̄ sit qd ples uxoēs hant unū uirū
R espōs. dd. ad. i. q. qd in omib; reb' natlr
insunt qda prīn quib' nō sol' opoēs ppias effi
cere posst set qb; i eas ↄentes fini suo red
dūt siue sint actoēs q ↄseqs rem aliqm exn̄
sui generis. siue ↄseqt̄ exn̄ spei ut magneti
ↄpetit ferri dorsū ex n̄ sui gnis et attrahr fer
rū ex n̄ spei sue sic aut i rebz agētib; ex
nccitate n̄ sc prīn actōnū ipr for aquib;
opoēs pē pdūnt ↄueientes fini ita i hois

que congregationem participat primum agendi seu cognitionis et appetitus. Unde oportet quod cuilibet cognoscitiva naturalis inclinatio qua ipsa operatio conveniens generis sive speciei reddatur competens fini. Sed quia homo inter cetera animalia rationem finis cognoscit et proportionem operis ad finem, ideo naturalis conceptio ei indita qua dirigitur ad operandum convenienter lex naturalis vel ius naturale dicitur. In ceteris autem extimatio naturalis vocatur. Bruta enim ex vi nature impelluntur ad agendum convenientes actiones magis quam regulentur quasi proprio arbitrio agentia. Lex ergo naturalis nichil est aliud quam conceptio homini naturaliter indita qua dirigitur ad convenienter agendum in actionibus propriis, sive competant ei ex natura generis ut generare comedere et huiusmodi, sive ex natura speciei ut ratiocinari et similia. Omne autem illud quod actionem inconvenientem reddit fini quem natura ex opere aliquo intendit contra legem nature esse dicitur. Potest autem actio non esse conveniens fini vel principali vel secundario, et sive sic sive sic hoc contingit dupliciter. Uno modo ex aliquo quod omnino impedit finem, ut nimia superfluitas aut defectus comestionis impedit salutem corporis quasi principalem finem comestionis, et bonam habitudinem in negotiis exercendis que est secundarius finis. Alio modo ex aliquo quod facit difficilem aut minus decentem perventionem ad finem principalem vel secundarium, sicut inordinata comestio quantum ad tempus indebitum. Si igitur actio sit inconveniens fini quasi omnino prohibens finem principalem, directe per legem nature prohibetur primis preceptis legis nature que sunt in operabilibus sicut sunt communes conceptiones in speculativis. Si autem sit incompetens fini secundario quocumque modo, aut etiam principali ut faciens difficilem vel minus congruam perventionem ad ipsum, prohibetur non quidem primis preceptis legis nature sed secundis que ex primis derivantur, sicut conclusiones in speculativis ex principiis per se notis fidem habent; et sic dicta actio contra legem nature esse dicitur. Matrimonium ergo habet pro fine principali prolis procreationem et educationem, qui quidem finis competit homini secundum naturam sui generis; unde et in aliis animalibus est communis, ut dicitur in VIII Ethicorum, et sic bonum matrimonii assignatur proles. Sed pro fine secundario, ut dicit Philosophus, habet in hominibus solis communicationem operum que sunt necessaria in vita, ut dictum est; et secundum hoc se invicem fidem debent, que est unum de bonis matrimonii. Habet ulterius alium finem inquantum in fidelibus est, scilicet significationem Christi et ecclesie, et sic bonum matrimonii dicitur sacramentum. Unde primus finis respondet matrimonio hominis inquantum est animal, secundus inquantum est homo, tertius inquantum est fidelis. Pluralitas ergo uxorum neque totaliter tollit neque aliqualiter impedit primum finem, cum unus vir sufficiat pluribus mulieribus fecundandis et educandis filiis ex eis natis. Sed secundum finem etsi non totaliter impediat, tamen multum impedit, eo quod non facile potest esse pax in familia ubi uni viro plures mulieres coniunguntur, cum non possit unus vir sufficere ad satisfaciendum pluribus uxoribus ad votum, et quia communicatio plurium in uno officio causat litem, sicut figuli corrixantur ad invicem, et similiter plures uxores unius viri. Tertium autem finem totaliter tollit, eo quod sicut Christus est unus, ita ecclesia una. Et ideo patet ex dictis quod pluralitas uxorum quodammodo est contra legem nature, et quodammodo non.

Ad primum ergo dicendum quod consuetudo non preiudicat legi nature quantum ad prima precepta ipsius, que sunt quasi communes animi conceptiones in speculativis; sed ea que ex istis trahuntur ut conclusiones consuetudo auget, ut Tullius dicit in II Rhetorice, et similiter minuit. Et huiusmodi est preceptum legis nature de unitate uxoris.

Ad secundum dicendum quod, sicut dicit Tullius, res a natura profectas et a consuetudine approbatas legum metus et religio sanxit. Unde patet quod illa que lex naturalis dictat quasi ex primis principiis legis nature derivata non habent vim coactivam per modum precepti absolute, nisi postquam lege divina et humana sancita sunt. Et hoc est quod dicit Augustinus, quod non faciebant contra preceptum, quia nulla lege erat prohibitum.

Ad tertium patet solutio ex dictis.

Ad quartum dicendum quod ius naturale multipliciter accipitur. Primo enim ius aliquod dicitur naturale ex principio, quia a natura est inditum; et sic diffinit Tullius in II Rhetorice dicens: ius nature est quod non opinio genuit, sed quedam vis innata inseruit. Et quia etiam in rebus naturalibus dicuntur aliqui motus naturales non quia sint ex principio intrinseco, sed quia sunt a principio superiori movente, sicut motus qui sunt in elementis ex impressione corporum celestium naturales dicuntur, ut Commentator dicit in III Celi et mundi, ideo ea que sunt de iure divino dicuntur esse de iure naturali, cum sint ex impressione et infusione superioris principii, scilicet Dei; et sic accipitur ab Ysidoro, qui dicit quod ius naturale est quod in lege et in evangelio continetur.

Tertio dicitur ius naturale non solum a principio, sed a materia, quia de naturalibus est. Et quia natura contra rationem dividitur, a qua homo est homo, ideo strictissimo modo accipiendo ius naturale, illa que ad homines tantum pertinent, etsi sint de dictamine rationis naturalis, non dicuntur de iure naturali esse, sed illa tantum que naturalis ratio dictat de his que sunt homini aliisque communia; et sic datur dicta diffinitio, scilicet: ius naturale est quod natura omnia animalia docuit. Pluralitas ergo uxorum, quamvis non sit contra ius naturale tertio modo acceptum, est tamen contra ius naturale secundo modo acceptum, quia iure divino prohibetur, et etiam contra ius naturale primo modo acceptum, ut ex dictis patet, quia natura dictat animali cuilibet secundum modum convenientem sue speciei. Unde et quedam animalia in quibus ad educationem prolis requiritur sollicitudo utriusque, scilicet maris et femine, naturali instinctu servant coniunctionem unius ad unum, sicut patet in turture et columba et huiusmodi. Sed quia rationes in contrarium adducte videntur ostendere quod pluralitas uxorum sit contra prima principia legis nature, ideo ad eas respondendum.

Et dicendum ad quintum quod natura humana absque omni defectu instituta est; et ideo non solum sunt ei indita sine quibus principalis matrimonii finis esse non potest, sed etiam illa sine quibus secundarius finis matrimonii sine difficultate haberi non posset. Et hoc modo homini in

ipsi sui institutori. habere unam uxorem inditum est. Ad vi. dicendum quod vir per matrimonium potestatem non dat sui corporis uxori quantum ad omnia sed solum quantum ad illa quae matrimonium requirit. non autem requirit matrimonium ut quolibet tempore uxori petenti debitum vir reddat, nisi quantum ad illud ad quod principaliter est institutum, scilicet plus bonum, scilicet quantum sufficit ad impregnationem. requirit autem secundum quod matrimonium in quantum est ad remedium institutum, quod est secundarius ipsius finis, ut in quolibet tempore petenti debitum reddatur. et sic patet quod accipiens plures uxores non se obligat ad impossibile considerato fine principali matrimonii, et ideo pluralitas uxorum non est praeter praecepta legis naturae. Ad vii. dicendum quod illud praeceptum legis naturae: quod tibi non vis fieri alteri ne facias, debet intelligi eadem proportione servata. non enim si praelatus non vult sibi resisti a subdito ipse subdito resistere non debet, et ideo non oportet quod ex vi illius praecepti quod sicut vir non vult quod uxor sua habeat alium virum quod ipse non habeat aliam uxorem, quia unum virum habere plures uxores non est contra prima praecepta legis naturae, ut dictum est, sed unam uxorem habere plures viros est contra prima praecepta legis naturae, ut dictum est, eo quod per hoc quantum ad aliquid totaliter tollitur et quantum ad aliquid impeditur bonum prolis, quod est principalis matrimonii finis. in bono enim prolis intelligitur non solum procreatio sed et educatio, ut supra dictum est. ipsa enim procreatio prolis etsi non totaliter tollatur, quia contingit post impregnationem primam iterum mulierem impregnari, ut dicitur in ix. de animalibus, tamen multum impeditur, quia vix potest accidere quin corruptio accidat quantum ad utrumque fetum vel quantum ad alterum. sed educatio totaliter tollitur, quia ex hoc quod una mulier plures maritos haberet sequeretur incertitudo prolis respectu patris, cuius cura necessaria est in educando, et ideo nulla lege aut consuetudine est permissum unam uxorem habere plures viros sicut e converso. Ad viii. dicendum quod naturalis inclinatio in appetitiva sequitur naturalem conceptionem in cognitiva, et quia non est ita contra conceptionem naturalem quod vir habeat plures uxores sicut quod uxor habeat plures viros, ideo affectus uxoris non tantum refugit consortium in viro sicut e converso, et ideo tam in hominibus quam in aliis animalibus invenitur maior zelus maris ad feminam quam e converso.

Ad secundum sic proceditur. videtur quod habere plures uxores non potuit esse aliquando licitum. quia secundum philosophum in v. ethicorum iustum naturale est quod semper et ubique habet eandem potentiam. sed iure naturali prohibetur pluralitas uxorum, ut ex dictis patet. ergo sicut modo non licet, ita nunquam licuit. Praeterea si aliquando licuit, hoc non fuit nisi quia vel per se licitum erat vel per aliquam dispensationem licebat. si primo modo, sic etiam nunc esset licitum. si autem secundo modo, hoc esse non potest, quia secundum Augustinum deus cum sit naturae conditor non facit aliquid contrarium his quae naturae inseruit. cum ergo naturae deus inseruit quod sit una unius, ut dictum est, videtur quod ipse contra hoc nunquam dispensaverit.

Praeterea si aliquid est licitum ex dispensatione, hoc non licet nisi illis quibus dispensatio fit. non autem legitur aliqua dispensatio communis in lege facta omnibus, cum tamen omnes communiter qui volebant plures uxores acciperent in veteri testamento, nec ex hoc reprehenduntur in lege aut a prophetis. videtur quod non fuit ex dispensatione licitum. Praeterea ubi est eadem dispensationis causa debet eadem dispensatio fieri. sed causa dispensationis non potest alia poni nisi multiplicatio prolis ad cultum dei, quae etiam nunc necessaria est. ergo adhuc dicta dispensatio duraret, praecipue cum non relegatur revocata. Praeterea in dispensatione non debet praetermitti maius bonum propter minus. sed fides et sacramentum quae non videtur posse servari in matrimonio in quo unus pluribus uxoribus coniungitur sunt meliora quam prolis multiplicatio. ergo intuitu huius multiplicationis dispensatio praedicta fieri non debuisset. Sed contra Gal. iii. dicitur quod lex propter praevaricationes posita est, ut scilicet eos prohiberet. sed lex vetus facit mentionem de pluralitate uxorum sine aliqua eius prohibitione, ut patet Deut. xxi.: si habuerit homo duas uxores etc. ergo habendo duas uxores non erant praevaricatores, et ita erat licitum. Praeterea hoc idem videtur ex sanctis patribus qui plures habuisse uxores leguntur, cum deo essent acceptissimi, sicut David, Jacob et plures alii. ergo aliquando fuit licitum. Responsio. dicendum quod sicut ex praedictis patet pluralitas uxorum et dicitur contra legem naturae non quantum ad prima praecepta eius, sed quantum ad secunda, quae quasi conclusiones a primis praeceptis derivantur. sed quia actus humanos variari oportet secundum diversas personarum conditiones et temporum et aliarum circumstantiarum, ideo conclusiones praedictae a primis legis naturae praeceptis non procedunt ut semper efficaciam habentes, sed in maiori parte. talis enim est tota materia moralis, ut patet per philosophum in i. ethicorum. et ideo ubi eorum efficacia deficit, licite ea praetermitti possunt. sed quia non est facile determinare huiusmodi varietates, ideo illi ex cuius auctoritate lex efficaciam habet reservatur ut licentiam habeat praetermittendi in illis casibus ad quos legis efficacia non se extendere debet, et talis licentia dispensatio dicitur. lex autem de unitate uxoris non est humanitus sed divinitus instituta, nec unquam verbo aut litteris tradita, sed cordi impressa, sicut et alia quae ad legem naturae qualitercumque pertinent, et ideo in hoc a solo deo dispensatio fieri potuit per inspirationem internam, quae quidem principaliter patribus sanctis facta est, et per eorum exemplum ad alios derivata eo tempore quo oportebat non praedictum praeceptum praetermitti, ut maior esset multiplicatio prolis ad cultum dei educandae. semper enim principalior finis magis conservandus est quam secundarius. unde cum bonum prolis sit principalis matrimonii finis, ubi prolis multiplicatio necessaria erat debuit negligi ad tempus impedimentum quod posset in secundariis finibus evenire, ad quod removendum praeceptum prohibens pluralitatem uxorum ordinatur, ut ex dictis patet. Ad primum

g° ad q° uis nle sp et ux° qnt e dse ht ead
pom. set p actus sp ad iped^mt qm7 n ac pot
uariari sicut id phus poit ex° dalus nlib; reb;
sp. n. et ux° dex° e melior qm sinist° s mq set
p ad actus otig. alq ee ambidex°. q2 n nra
uariabil e et silr e dnl ito ut id phs dic ad
ij. dd q° inde. qda ddiuorcius dicit q nuq li
cuit ac hre ples uxoes sine dispesatioe p di
na ispiratom hita n tn tal dispesato dat. g
ples uxoes qs ds n insuit s pectas q2 uxoes il
le no st ordinate ad sp. set ut inplib ee ut
dam e. sic 7 no e g nm qn a accidut i reb;
nlib; miraculose pt ea q frequet solet eue
nire ad 3. dd q° qual e lex talis dz ee di
spesato le. et quia lex n codib; i pella e no
oportuit dispesatom eoz que ad lege n
ptinet lege scripta dari. set p itena ispirati
onu. fi ad 4. dd. q adueniente xpo. fuit
tps pleitudis gre xpi p q cult dei i omis
gentes sp prpagatoe diffus e. 7 io no est
eadm ro dispesatiois q erat an xpi adue
tu. qn cult dei ppagandus erat mltiplicatiue
7 osuaba ad v. dd q ples s q e. bonu mi
includit fidm ad dm suada q2 s q° ples
expectat ad cultu dei educad poit mi
bonu fids au ad dm suada e peior qm
fids uxoi suada que poit bonu mj. et
q que sig ptinet ad sac quia sig ad
fidi gnm ordinat. 7 io no e i gns si p
bonu plis dd dthat. alus duob; bonis
n tn oio tollut et q2 fids mact ad ples
7 sacmt q° mo q2 quis no sigficet guicto
xpi ad eccam. i q est una sig tn distictio
gduu meccu p plalitate uxoru q g° e
no solu meccu militate s q i triup q io
illoz mia alq mo sigbat guicto; xpi
ad eccm. no sol militate ut quidam
dnt. set i tumphante inq st diuse
mansioes.

Ad. 3iu sic pced. ur q° hre gcub^d non
sit gle. n. ennoie le. n. enrroie no st
d le. n. set forcato phr act. xv. int alia
cimonia leg que ad temp cdetib; exge
tib; i pcelut g° forcato simp. que e acces
sus ad gcubi. no e g le. n. p uis poitiuu
cuil iure pfcm e ut dic tulli. set s i poi
tiuu forcato simpls no phibebit imo
po ipra; s antqs leges mulieres lupana
ib; tenende gdephant. g° hre gcubi. no e
g lege n p lex nlis no phibet qn illd
q° dat sip possit dari ad tps et s quid. set
una mli soluta pot dar uiro soluto in

ppetuu potate sui cor ut ea utat licite
cu uoluit g° no erit g lege n sidcit ei po
ttate sui cor adhora. p quisq; re sua utit
s q uult nemi fac iuria. set acilla e res
dni g° sidns ea utit ad libitu no iuria
facit ac 7 ita hre gcubi no e g. le. n. p
quib; pot aliq q suu e dare. set uxor ht po
ttate in cor uiri ut p; 1. cor. vij. g° si uxor
uelit uir potit alij mulier guugi sn pcto
s g s o. le. filij q° gcubinis nascit st uitu
pabils. set h no eet n gcubit d quo oriut
eet nli tpis g° hre gcubiam e g. legem
n. p sic gdcm e d. xvij. m e nle set h
no eet si sine puidi leg n. ho posset gu
gi mulieri pt m g° g le. n. e gcubt^u hre.
Vlti ur q° accede ad gcub. no sit pctm i
mor^le. mai. n. pctm e medi. qm forcato
simp. q° p; ex h q° iudas qui fornicati
one no orruit cu thamar gmitte re
cusauit indiciu dices. ete mediciu ar
gute nos no potit set mediciu no sp e
pctm mor^le. g° n; forcato simp. p pctm
mor^le puniri debet. set lex uet no puniebat
gcat gcub^le morte n ind° cau ut p; deut
xxij. g° no e pctm mor^le. p s gg pcta
cai^lia st minoris culpe qm spualia. set n
omis supbia aut au e pctm mor^le que
st spualia pcta g° no omis fornicato q
e pctm cai^le. p n e mai incitamtu ibi
e uu pctm q2 magis pctit qui minori
temptatoe uincit ut s d. xvj. dcm e
set gcup^a marie instigat ad uenera g°
cu act gule no sp sit pctm mor^le n forni
cato simplex erit pctm mor^le. sp set g
n excludit a regno dei n sit pctm morta
le s fornicarij excludut a reg° dei ut p; 1.
cor. vi. g° fornicato simp e pctm mor^le
p sola pcta mortalia dnr cmia. set ois
fornicatio e cime ut p; tho. iij. attede e
ab omi for^ne et pt uxore tua nuq patia
ais cm scire Vltius ur q° aliu licitu
fuit gcub^a hre sic em hre uxore una
e dle n. ita n hre gcubiam set alu licuit
ples uxores hre g° 7 hre gcubiam p no
pot aliq simil ee uxor 7 acilla. vn s lege
ex h ipo. q° ancilla in m ducebat liba
redebat set dq do amicissimi legunt ad
suas accessisse ancillas sicut abraham et
iacob g° ille no erant uxores 7 sic eis li
cuit gcubinas hre p illa q i m ducit
no pot eici 7 filius ei hreditatis pticeps
dz ee. set abraham eicat agar 7 fili ei

non fuit hec quia non fuit uxor Abrahe. Set contra ea
que sunt contra precepta decalogi numquam licuerunt set habere
concubinam est contra preceptum decalogi scilicet non mecaberis
ergo numquam fuit licitum. Preterea dicit Ambrosius: michi, o
patriarchis, quod uiro non licet mulieri non licet. Set
numquam fuit licitum mulieri ad alium uirum acce-
dere dimisso proprio uiro ergo nec uiro licuit concubi-
nam habere. Responsio. Dicendum ad primam questionem quod sicut ex predictis patet illa
actio dicitur esse contra legem nature que non est conueniens fini debito
siue quia non ordinatur in ipsum per actionem agentis
siue quia de se est improportionata fini illi. Finis autem quem
natura ex concubitu intendit est proles procreanda et educanda
et ut ex hoc bonum quereretur posuit delectationem
in coitu ut Augustinus dicit. Quicumque ergo concubitu utitur propter
delectationem que in ipso est non referendo ad finem a natura
intentum contra naturam facit et similiter si non sit talis concu-
bitus qui ad illum finem conuenienter ordinari
possit, et quia res a fine plerumque nominantur, tamen
quasi ab optimo sic coniunctio matrimonii quod a bono nomen ac-
cepit quia per matrimonium primum quia ita concubinatum illam coniunc-
tionem exprimit quod solus concubitus propter se ipsum. Quia
et si est aliquis quoniam ex tali concubitu prolem querit non tamen
conueniens est ad prolis bonum in quo non solum intelli-
gitur procreatio prolis quam plus esse accipit set et educatio
et instructio per quam accipiunt nutrimentum et disciplina
a parentibus in quibus tribus parentes proli tenentur, secundum
quod habetur in VIII Ethicorum. Cum autem educatio et instructio
proli a parentibus debeatur per longum tempus exigit lex nature
ut pater et mater in longa tempora commaneant ad subue-
niendum communiter proli communi. Unde et aues que com-
muniter pullos nutriunt cum completa nutritione non
separantur a mutua societate que manet in concu-
bitu. Propter hoc autem obligatur ad determinatam feminam maritus in matrimonio
facit et ideo patet quod accedere ad mulierem non uinc-
tam sibi matrimonio que concubina uocatur est contra legem nature. Ad
primum ergo dicendum quod in gentilibus quantum ad multa lex
nature obfuscata erat. Unde accedere ad concubinam ma-
lum non reputabant set passim fornicatione
quasi licita utebantur sicut et aliis que erant ceremonias
iudeorum quamuis non essent contra legem nature et ideo apostoli in-
sinuantes fornicationis prohibitionem ceremonialibus
propter discretionem que erat inter iudeos et gentiles.
Ad secundum dicendum quod ex predicta obscuritate scilicet in qua in-
ciderunt gentiles deo debitam gloriam non reddentes
ut dicitur Ro. i. lex illa processit ex uero instinctu
legis nature. Unde preualente christiana religione
lex illa exstirpata est. Ad tertium dicendum quod in aliquibus
sicut in donationibus si rem aliquam quam quis in potestate
habet alteri simpliciter tradat ita contra naturam si tradat ad tempus set
neutrum est contra legem nature. Ita autem non est in proposito
et ideo ratio non sequitur. Ad quartum dicendum quod iniuria iusti-
tie opposita lex autem naturalis non solum prohibet in-

iustitiam set omnia opposita omnium uirtutum sicut contra legem
nature est ut aliquis immoderate comedat quamuis talis rebus
suis utens nulli iniuriam faciat. Et preterea ancilla quam-
uis sit res domini ad obsequium non tamen est res sua ad
concubitum et iterum intelligitur quilibet quasi re sua utatur
facit contra talis iniuriam proli procreande ad cuius bonum
non sufficienter talis coniunctio ordinatur ut dictum est.
Ad quintum dicendum quod mulier habet potestatem in corpore uiri
non simpliciter quantum ad omnia set solum quantum ad
matrimonii usum et ideo non potest contra matrimonii bonum corpus uiri al-
teri prebere. Ad secundam questionem dicendum quod sicut in libro II, xlii. dictum
est illi actus ex suo genere sunt peccata mortalia per quos
federa amicitie hominis ad deum et hominis ad hominem
uiolantur. Hec enim sunt contra duo precepta caritatis que
est anime uita et ideo cum concubitus fornicationis tollat
debitam ordinationem parentis ad prolem quam non ex concu-
bitu intendit non est dubium quin fornicatio simpliciter
de sui ratione est peccatum mortale etiam si lex scripta non
esset. Ad primum ergo dicendum quod frequenter homo qui non uitat
peccatum mortale uitat aliquod ueniale ad quod tamen non
habet incitamentum et ita iudas mendacium uitauit
fornicationem non uitans quamuis illud mendacium
pro inconsulto fuisset iniuria huius annexa si pignus
suum non reddidisset. Ad secundum dicendum quod peccatum non dicitur
mortale quia morte temporali punitur set quia pu-
nitur eterna. Unde et furtum quod est peccatum mortale et
multa alia mortalia non puniuntur per leges tem-
porali morte et similiter est de fornicatione. Ad tertium
dicendum quod sicut non quilibet motus superbie est
peccatum mortale ita nec quilibet motus luxurie quia
primi motus luxurie et huiusmodi sunt peccata uenialia et etiam
concubitus matrimonialis interdum. Cum aliquibus luxurie actus
aliquibus sunt peccata mortalia aliquibus motibus
superbie uenialibus existentibus quia in his gradibus induc-
tis intelligitur uel comparatio uitiorum per genera non quantum ad
singulos actus. Ad quartum dicendum quod sicut supra d. xvi.
dictum est illa circumstantia efficacior est ad aggrauandum que
magis appropinquat ad speciem peccati. Unde quamuis forta-
sse ex magnitudine inordinata diminuat tamen ex
materia circa quam est grauitatem habet maiorem quam inordi-
nata commestio cum sit contra ea que pertinent
ad fouendum federa societatis humane ut dictum est et
ideo ratio non sequitur. Ad tertiam questionem dicendum quod rabi Moy-
ses dicit quod ante tempus legis fornicatio non erat
peccatum quod probat ex hoc quod Iudas cum Thamar
concubuit set ista ratio non cogit. Non enim necesse
est filios Iacob a peccato mortali excusari cum accusa-
ti fuerint apud patrem crimine pessimo et in Io-
seph necem uel uenditionem consenserunt. Et ideo
dicendum est quod cum habere concubinam non matrimonio iunctam
sit contra legem nature ut dictum est nullo tempore per se licitum
fuit nisi quando ex dispensatione. Sicut enim ex dictis patet

cubit cu ea que no e mio iuncta n e conueniens actus ad bonum plis qd e principalis finis matrimonii. et ideo e contra prima precepta prima le. n. que dispensatonem no recipiunt unde uis le in ue. t. aliquos concubinas habuisse. quos necesse sit a peccato mortali excusari. oz eas ee mio iunctas et tamen concubinas dici quia ad habuit de rone. uxoris et aliquid de rone concubine concubine s. n. qd m ordinat. ad suum principalem fine qui e bonum plis uxor uiro coniungitur insolubili coniunctione ul saltem diuturna ut ex dictis pz. et ee h no e aliqua dispensato sed conitum ad s fine. qui e dispensatio familie et comunicatio operum uxor coniugitur ut so cia sed h deerat in his que concubine nominabantur in h. n. potuit ee dispensato cu sit secundarius matrimonii finis et ex hac parte habebant aliquid simile concubinis rone e concubine nominantur. Ad primum g dicendum qd habere plures uxores no e contra le. n. prima precepta sicut habere concubinam ut ex dictis pz et ideo ratio no sequitur. Ad ii. dicendum qd antiqui patres ea dispensatione qua plures uxores habebant ad ancillas accedebant affectu uxo rio erant. n. uxores quantum ad illa coniunctionum que respicit secundum finem cui conditio seruitutis opponitur. cu no possit simul ee socia et ancilla Ad 3. dicendum qd sicut in le. moysi. per dispensatonem li cebat dari libellum repudii ad euitandum uxoricidium ut dicetur ita ex eadem dispensatione licuit abrahe eicere agar ad significandum misterium quod apostolus explicat gal. iiii. qd autem ille filius heres no fuit ad misterium pertinet ut ex dictis pz. sic et ad misterium pertinet qd esau filius libere heres no fuit ut patet ro. ix. et similiter quod per misterium factum e ut filii jacob ex ancillis et liberis nati heredes erant ut aug. dicit quia nascuntur xpo in baptismo filii et heredes tam per eos quos libere significant quam per malos ministros qui per ancillas significantur.

Deinde quaeritur de libello repudii. Et circa h queruntur tria Primo utrum inseparabilitas matrimonii sit de le. n. Secundo si repudiare uxorem aliquando fuit licitum Tertio de causa libelli repudii in lege permissi et eius inscriptione.

Ad primum sic proceditur uidetur qd inseparabilitas uxoris no sit de lege n. lex. n. n. communis e apud omnes. sed nulla lege preter legem xpi fuit prohibitum uxorem dimittere g inseparabilitas uxoris no e de lege. n. Praeterea sacramenta no sunt de le. n. sed inseparabilitas matrimonii ad sacramenti bonum pertinet g no e de le. n. Praeterea coniunctio uiri et femine in matrimonio ordinatur principaliter ad plis generationem et educatonem ut dictum e sed h omnia aliquo certo tempore consummantur. g post tempus illud licet uxorem dimittere sine aliquo preiudicio le. n. Praeterea ex illo principaliter quaeritur bonum plis. sed inseparabili tas matrimonii e contra bonum plis. quia ut dicunt philosophi aliquis uir no potest ex aliqua femina prolem accipere. qui tamen ex alia accipere posset et que etiam ex alio uiro impregnare g inseparabilitas matrimonii magis e contra le. n. quam de le. n. Sed contra illud precipue e de lege n. quod natura bene instituta accepit in suo principio sed inseparabilitas matrimonii e huius ut pz. m. xix. g e de lege n. Praeterea de lege n. e qd homo deo no contrariet sed homo quodammodo deo contrariaretur si separaret quos deus coniunxit cum g ex hoc probetur inseparabilitas matrimonii m. xix. uidetur qd sit de le. n. Responsio dicendum quod matrimonium ex intentione n. ordinatur ad educatonem plis no solum per aliquod tempus sed per totam uitam plis. unde de le. n. e qd parentes filiis thesaurizent et filii parentum heredes sint et ideo cum plis sit commune bonum uiri et uxoris. oportet eorum societatem perpetuo permanere indiuisam secundum legis n. dictamen. et sic inseparabilitas matrimonii est de. le n. Ad primum g dicendum quod sola lex xpi ad perfectionem humanum genus adduxit reducens in statum nouitatis n. unde in le. moysi. et in legibus humanis no potuit totum auferri quod contra le. n. erat. h. n. soli legi spiritus et uite reseruatum e. Ad secundum dicendum qd inseparabilitas competit matrimonio secundum quod e signum perpetue coniunctionis xpi et ecclesie et secundum qd e in officium n. ad plis bonum. sed quia separato matrimonii magis directe repugnat plis bono cum ex quanti repugnat ut dictum e inseparabilitas matrimonii magis in bono sacramenti intelligitur quam in bono plis quamuis in utroque intelligi possit et secundum qd pertinet ad bonum plis erit de lege n. no autem secundum qd pertinet ad bonum sacramenti. Ad 3. pz solutio ex dictis Ad quartum dicendum qd matrimonium principaliter ordinatur ad bonum commune rone principalis finis qui e bonum plis quamuis etiam rone finis secundarii ordinetur ad bonum plis matrimonium contrahentis prout per se e intentum contrahentium et ideo in legibus matrimonii magis attenditur quod omnibus expediat quam qd uni competere possit. quamuis g matrimonii inseparabilitas impediat bonum plis in aliquo homine tamen e conueniens ad bonum plis simpliciter. et propter h ratio no sequitur.

Ad ii. sic proceditur uidetur qd uxorem dimittere licitum per dispensationem ee no potuit. Id. n. quod e in matrimonio contra bonum plis e contra prima precepta le. n. que indispensabilia sunt. sed dimissio uxoris e huius ut ex dictis pz g et cetera. Praeterea concubina precipue differt ab uxore in h qd no e inseparabiliter iuncta sed habere concubinas fuit indispensabile g et dimittere uxorem. Praeterea homines sunt modo ita receptibiles dispensationis sicut olim fuerunt sed modo no potest dispensari cum aliquo qd uxorem dimittat g nec olim. Sed contra agar concubita e ab abraham uxorio affectu quia

8

uxor ut dictum est. set ipse precepto divino cum eiect(a)
et non peccavit ergo potuit per dispensationem sibi licere
quod homo uxorem dimitteret. Videtur uero quod secundum legem moysi
fuit licitum uxorem dimittere. uir enim non modo consentiendi
non est prohibere cum prohibere possit. consentire autem illi ca
to est illicitum cum ergo moyses non prohibuit uxoris re
pudium. sed permisit quia lex sancta est ut dicitur ro. vii.
uidetur quod repudium fuit eis licitum. Contra prophete locu
ti sunt spiritu sancto inspirati ut patet secunda pe. i.
set mal. ii. dicit si odio habueris eam dimitte eam. ergo
cum illud quod s. s. spirat sit licitum. uidetur quod repudium
uxoris non semper fuit illicitum. Contra glosa. dicit quod sicut
apostoli permiserunt fas impositas ita moyses permisit
libellum repudii. set ille nuptie non sunt peccato
ergo nec repudium uxoris. secundum legem moysi. Contra set contra est
quod dominus dicit quod libellus repudii datus est a moy
se iudeis propter duritiam cordis eorum. sed duritia
cordis non excusabat eos a peccato ergo nec lex de
libello repudii. Contra glosa de. sup. m. xix. quod mo
yses dando libellum repudii non iustitiam dei mo
stravit. q. per legem agebatur peccatum non uidebatur esse peccatum.
Videtur uero quod liceat uxori repudiate habere alium
uirum quia in repudio magis erat iniquitas uiri re
pudiantis quam uxoris repudiate. set uir poterat aliam
sine peccato ducere in uxorem. repudiata. set uir poterat
aliam sine peccato ducere in uxorem. ergo uxor sine peccato
alium uirum ducere poterat. Contra aug. de duabus
uxoribus. quod quando mos erat peccatum non erat. sed tempore legis
erat talis consuetudo quod repudiata alium uirum ducebat
ut patet deut. xxiiii. cum egressa alium uirum duceret
etc. ergo uxor non peccabat alteri se iungendo. Contra
dominus. m. v. iustitia no. te. dicit super habundantie esse
iustitie ue. te. hoc autem dicit ad iustitiam no. te.
super habundantiam pertinet. quod uxor repudiata
non ducit alium uirum ergo in ue. le. licebat. Contra set
contra est quod dicitur m. v. qui dimissam duxerit mecha
tur. set mecha numquam fuit in ue. te. licita
ergo nec uxori repudiate licuit alium uirum habere.
Contra deut. xxiiii. dicitur quod mulier repudiata quam alium
uirum duceret polluta erat et abhominabilis facta coram
domino ergo peccabat alium ducendo. Videtur uero quod
licebat uiro repudiatam ad se recipere. hoc enim corrigere
quod malefactum est. sed malefactum erat quod uxor repudiabatur
ergo licebat hoc corrigere reducendo uxorem ad se. Contra quod
semper licuit peccanti indulgere cum sit moralis pre
ceptum quod in omni lege manet set uir accipiendo re
pudiatam ei peccanti indulgebat. ergo hoc licitum erat.
Contra deut. xxiiii. potest prior quod non possit
accipi iterum quia polluta erat. sed repudiata non
polluitur nisi alterum uirum ducendo. ergo saltem antequam
alium uirum duceret licebat eam accipere. Contra set
contra est quod dicitur deut. xxiiii. non poterat prior maritus

accipere eam ergo etc. Responsio dicendum. ad i. q. quod di
spensatio in preceptis precipue quam sunt a(ut) modo le. n.
est sicut mutatio cursus naturalis rei qui quidem mutari
potest dupliciter. Uno modo ex alia causa naturali propter quam a causa
naturali impeditur actus suus et hoc in omnibus que in minori parte causa
alis accidunt. m. n. set per hunc modum non uariatur
cursus rerum naturalium. que sunt semper sicut quam sunt frequenter
alio modo per causam penitus supernaturalem sicut in miraculis
accidit et hoc modo potest mutari cursus naturalis non solum
qui est ordinatus ut sic frequenter set quod est ordi
natus quam ut sit semper ut patet in statione solis tempore iosue
et redditu et de tempore ezechie et de eclipsi mira
culosa tempore passionis x. sed quam est recto dispensationis
in precepto legis naturalis quando est in causis inferioribus et sic di
spensatio cadere cadere potest in secunda precepta legis naturalis.
non autem in prima. precepta quia illa sunt. q. semper ex(ist)en
tia ut dictum est de pluralitate uxorum quod de hoc. alibi
autem est tamen in causis superioribus quia tunc potest dispe
satio esse diuinitus quam in prima precepta le. n. reue
latione misterii diuini significandi uel ostendendi sicut patet.
de dispensatione precepto abrahe facta de occisione filii in
nocentis tales autem dispensationes non fiunt communiter
ad omnes sed ad aliquas singulares personas sicut quam de nuptiis ac
cidit sicut insepabilitas matrimonii inter prima precepta le.
n. contineatur solum hoc modo secundo sub dispensatione
cadet sicut sit inter secunda precepta le. n. quam primo modo
cadere potest sub dispensatione uidetur autem magis inter secunda
precepta le. n. contineri. inseparabilitas. a. matrimonii. non
ordinatur ad plus bonum quod est principalis matrimonii finis nisi
quantum ad hoc quod parentes filiis prouidere debent. in to
tam uitam per debitam preparationem eorum quam sunt necessaria in ui
ta. hec autem non consecutio non est in prima intentione nisi hoc quod
omnia sunt communia quando non uidetur contra primam intentionem di
missio uxoris esse quia per consequens non est contra prima precepta
le. n. sed contra secunda. unde quam primo modo sub dispensatione
cadere posse uidetur. Contra ad primum ergo dicendum quod in bono plus
est quam quod est de prima intentione non intelligitur procreatio et nu
tritio et instructio quousque proles ad perfectam eta
tem ducatur. sed quod ei prouideatur in posterum per hereditatem
tem et aliorum bonorum dimissionem uidetur pertinere ad secundam
legis naturalis intentionem. Contra ad ii. dicendum quod habere concubinam
est contra bonum plus quam tamen ad id quod non in eo de prima in
tentione intendit. s. educationem et instructionem
quam requirit diuturnam commansionem parentum quod non est
in concubinatu. quam ad tempus assumitur. et ideo non est simile cum
contrarium. ad secundam dispositionem quam habere concubinam. sub dispe
satione cadere potest ut patet osee. i. Contra ad. 3. dicendum. quod
inseparabilitas quamuis sit de secunda intentione matrimonii prout
est in officium naturae. tamen est de prima intentione ipsius prout
est sacramentum ecclesie et ideo ex quo institutum est ut sit ecclesie
sacramentum manente tali institutione non potest sub
dispensatione cadere nisi forte secundo modo dispensati

tiois A d. ij. q. dr qd cc h e r oppio quida.
n. dnt q illi q sb lege uxore dato libello re
pudij dimittebat no excabat. apecco q uis
excaret apea s le. infugenda. et p h dz
moyses libellu repudij pmisisse q sic ponut
iiij. mos pmissiois C vn p puatom pceptiois
ut qn mai bonu no pcipr mi bonu pmitti
dz sic apls no pcipi ugitate m pmisit. i. cor.
vij. Alr puom phibicois sic uenalia dnr p
missa qz no st phita C tn p puom cohibi
tiois q sic peta dnr omia pmitti. ado iqnt
no ipedr cu ipedie possit C q p puom pui
tiois q sic libell repudij i le. pmiss e. no qd
p ad mai bonu gndu. sicut fuit dispesato
d plib uxorib hndis set p mal cohnd. s.
uxoricidiu ad q iudi pni eant p corrup
irascibilis sicut pmissu eis fuit exneis fe
nari. p aliq corrup i cupit. ne. s. frib suis
fenerarent. q sic p corrup suspicois i tacita
bili fuit pmissu. sacrificiu celotipie ne so
la suspito apd eos mo corrupet set qz lex
ue. q uis gm no ofr. tn adh data eat ut
pcm ostedet ut gmuit sci dnt qd si refu
ux. peccasset salte eis p lege aut p pham
iudicari obuiss. ps. lviij. annutia p meo pcti
cor al uidenr ee nimis neglecti si ea que
necca st ad salute que no oio regnoscebant
nusq eis nunciata fuisset qd no pot dici cu
iusticia leg tpr suo obsuata uita ihet et
na et p h dnt q q uis repudiat uxore p
se fit malu tn ex pmissioe diuina licitu fi
ebat et h cfinat pauete Aug. q dic q apecco
abstulit culpa leg lator qn pmisit repudi
et q uis h pbabr dicat tn pm gnius susti
net. io ad utraq roes rndedu e C ad pm
g dr q ac qui pot phibe. no pcat si a p
hibitoe abstineat non sperans corruptom
set mai malu extimas ex tali phibitioe
occom sume q sic accit moysi vn dma t
aucte fret libellu repudij no phibuit.
C ad ij. dr qd xpho. s. s. insp(ira)nti no dicebat
dimitteda ee uxore. qz. s. s. pceptu sit. s
cu pmissu. ne mala peiora fieret C ad
iij. dr qd illa pmissiois silitudo no est
intelligeda qnt ad oia set solu qntu ad
cam eandem qz utraq pmissio aduitanda
ispitudine fca e. C ad. x. dr q q uis dtna
cordis no excusaret apecco tn pmissio
exduritia fca excusat queda n. phibet
sanis q n phibent corlr infinis. s tn
i sini pcat pmissioe s fca utentes C ad
v. dr. q ad bonu pot intmitti dr. uno mo

p ad mai bonu gndu et tuc i tmissio illi
boni exordie ad mai bonu actip hoestate
sic intmittebat singlitas uxois hoeste
ad iacob p bonu plis. a mo bonu ad int
mittit aduitad mai mal et tuc si aucte
ei q dispesat pot h fiat reatu talis boni i
tmissio no ht set hoestate q no acqrit q
sic indiduitas iiij in lege moysi intmittebat
p mai malu uitand. s. uxoricidiu q io
Aug. dic qd apecco abstulit culpa q uis. n.
i ordinato reatu et i repudio ex quo pctm
dz. tn reatu pene no habebat nz tempal
nz ppetue i q dina dispensac fiebat q sic
eat abeo culpa abla q q ipe id dicit q p
missu e repudiu malu tn licit q qdm
illi qui sut d pa oppioe ad h referut tm
qd hebat reatu tempal pene A d. z. q. dr
qd s pma oppiom uxor pccabat post re
pudiu alti uiro cuicta. qz m pm adhuc
no eat solut mlr. n. qnto tpr uir uiuit
alligata e legi uiri ut p. ro. vij. no q po
tat sil ples uiros hre. s s alia oppiom
sic licebat ex dina dispesatioe uiro uxore
repudiare ita uxori aliu uir duce qz i sepa
bilitas m(atrimon)ij ex ca dispesatiois dic tolle
bat que i sepabilitate maente intlr ub apli ut
g aduersq roes respodum C ad pm dr.
qd uiro licebat ples uxores sil duce. s
dispensacz dina q io una dimissa q uiuo no
soluto am duce potuit. s nusqm uxori
licuit ples uiros hre q io no e sile C ad
ij. dr q i illo ubo aug mos no ponit p co
suetudine set pactu honesto. s qd amore
as dz ee morigat qa e bonor mor et
sic amore xpha moral noiat C ad z.
dr q dd m. v. o noua le. hundat pocilia
aduecte no sol qnt ad ea q lex ue. lici
ta faciebat s q qntu ad ea que i ue.
le. illicita erat set amplius licita puta
bat pro recta pceptor expom sic pz
exordio i inmici q ita e q d repudio C ad
e. dr q ub dr intlr q ad tps le. no. i quo
dca pmissio e sblata q sic q intlr. q dn
ub Aug. qui dic qd qui s lege dimitit
ux. facit iiij. iniqtates qz quo ad dm
e honada i qnt ht xpoit occi ux. n ea
dimitet q quia ea dimitit no forcate
in quo solo cau lex eu ux. dimitte pmit
tit q silr qz facit adultam q illu cu co
pulat C ad. v. dr q qda inclineais dic
polluta e q abhoial. s. illi iudi q qi ea
polluta pus dimisit q sic no oz qd sit

pollutā simpl'. ul' dr̄ polluta eo mō quo ī
md' dicebat̄. q mortuū tangebat l' lepsū
nō ī mūditia culpe s; ēdam irregl's legal'
vn̄ et sacdoti nō licebat uiduā ꝛ repu̅ du
ce uxor̄. Ad. ·2·q·dr̄ q ī lege ꝺ libello
repudij duo eānt pmissa. s. dimitte ux. ꝛ
uxorē dimissā alt̄i iūgi. ꝛ duo pcepta. s.
sc̄ptū libelli repudij ꝛ q itm̄ marit' repu
dians eā recipe nō possit q qui dm̄ p eos
q pma opīoꝛ tenet scdm̄ fuit ī pena mu
lieris q alt̄i nupsit et inh' poco polluta est
set p alios ut uir nō ꝺ facili repudiaret
uxorē q postea nllo mō recupare posset
Ad pm̄ dr̄ qd ad illi' mali inpedimēt q
ꝯmittebat ās repudiu' uxorē ordinabat̄
qd uir uxorē repudiatā assume n̄ posset
īttto ut pz ex dc̄is ꝛ io dimit' ordinatū fu
it Ad ij. dr̄ qd sp̄ licuit indulge. pcam
ti qntū ad rancorem cord' set nō qntū
ad penā dimit' tpracā Ad. 3. dr̄ qd in hoc
ē ꝺ oppio quidā n. dnt qd licuit ux. repu
diatā uiro regaliaī n̄ m̄io alt̄i uiro iūcta
eet. tūc. n. pp adulteriū cū mulr uoluntarie
se sbdidit inpeām ei dabat̄ qd ad p̄orem
uir̄ nō rediret. set q2 lex uli. phibet io
dnt alij q ē am q alt̄i nubit nō potit re
uocari ex quo repla eāt q2 pollutō nō ī tll'
qntū ad clpū. set ut dcm̄ ē.
Ad. ttiū sic pcē ur qd cā repudij odiū
uxoris fuit p h qd dr̄. mal'. ij. si odio
habes eā dimitte illā. Pp deut. xxiiij dr̄ cū
nō inuenit gr̄m in ocl'is ei' pp am feditate
rē. g° idm̄ q pus set ḡ stilitas ꝛ forcatō
mag ꝯtiant̄ m̄io q odiū. g° illa pō ꝯbueī
eē cā repudij qm̄ odiū Pp odiū pōt cari
ex ūtute ei'. qui odio hz. si g° odiū ē suffi
ciens cā tūc muli' posset repudiaī. pp ūtute
suā q absdū ē Pp deut. xxi. dr̄ si dimiserit
uir ux. suā ꝛ postea eā odio hūit ꝛ obiecit
ei stuprū. an ꝯiugiū. simplicitate ꝺ fecit
ūbabz. et. c. siclis ar̄ ꝯdempbit. ꝛ nō potit
eā dimitte oī tpr̄e uite sue g° odiū nō ē
cā sufficiēs repudij. Vltius ur qd cāe repu
dij. debeant ī libello scbi. q2 p libell' repudij
sc̄ptū. a pena leg absoluebant. s; h n̄ uir
ī iustū. n̄ cāis sufficientibz repudij assigtas
g° oportebat illas scbe ī libello Pp ad n̄
ā illa sc̄pta ualere uidebant n̄ ut cā repu
dij ostēdet. g° si nō insc̄bebat n̄ ut cā
repudij ostēdet. g° si nō insc̄bebat frustra
libell' ille scbebat Pp h magr dic ī lrā
set ḡ cāe repudij erāt sufficiētes aut
nō. si sufficiētes pcludbat mulier uia ad s'as
nupcias que ei p legē ꝯcedbat. si aut̄ ī suffi
cientes ostēdz ī iustū repudiū. ꝛ sic repudiū
fi' nō potat g° nllo mō cāe repudij scbebant̄
Respōsio dr̄ ad. 1. q. qd cā pmissiōis repudi' t
uxorē fuit uitatō uxoricidij ut scā ꝯmuit̄
dnt. pxia aūt cā hōicidij ē odiū set odium
exaliq cā cāt. sic ꝛ amor ꝛ io oz ās cās repu
dij. poni remotas q eānt cā odij. dicat aūt
aug. in glo. deut. xxiiij. mlte eānt in le. cāe
dimitēdi uxores xpē solā forcatōm excipit ce
tās molestias iubet p fide ꝛ castitate ꝯiugij
sustine. h aūt cāe intllnt̄ feditates incō puta
infirmitas l' alia notabilis macl'a l' maia sic
fornicatō l' aliqd h' q in moribz ī hoestate
fac. set quidā has cās mag coartāt sac p
babili. dicentes qd nō licebat ux repudiaē
n̄ pp am cam p' m̄ sup ueīente n̄ pp qlibet
talē set pp illas solūm q posst bonū plis ī
pedie l' ī cor. ut stilitas. aut lepa l' ād h'. l'
in aīa ut si eēt maloꝝ moꝝ quo filij ex co
ūsatioe ad ipos ī mutaret set qdā glo sr̄
ills deut. xxij. cū nō īuenit gr̄a ꝛ c. ur mag
artaē ad pcām cū dic ī p feditate pcām ī
tlligi. set pcām glo. nō noiat solū ī moribz
aīe set ꝛ in n̄ cor'is sic g° duo p' ꝯce' Ad. iij
dr̄. qd stilitas ꝛ alia h' sr̄ cāe odij ꝛ sic sr̄
cāe remote Ad. 4. dr̄ q pp ūtute nō ē
ās odibil' pse q2 bōitas ē cā amoīs ꝛ io ratō
nō sc̄ Ad v. dr̄ q h dabat ī pcām uiri
q nō posset repudiare ī ppetuū ux. in cāu
illo sic ꝛ in cāu alio qn̄ puellā deflorabat
Ad. ij. q. dr̄ qd cāe repudij. in spe' nō scbebat
in libello set in gnāli. nō ut ostēdet iustū
repudiū set p iosephū. ut mli hns libellū
ꝯsc̄ptū ꝺ repudio. alt̄i nube possit al'. n. ei
tditū nō fuisset vn̄ p eū eāt sc̄pta tal' pro
mitto t q nūq tecū ꝯueīam set p aug io
libell' scbebat ut mora intueniēte ꝛ scbaz
ꝯsilio dissuas' uir ꝓposito repudij desisteret ꝛ
p h patet solutō ad obā.
Deinde quēr ꝺ ūginitate ꝛ cē h' qr̄r. t̄a
Pō quid sit ūginitas Sō utrū sit ūt'
tiō ꝺ ꝯpoe ei' ad alias ūtutes.
Ad pm̄ sic pcē ur qd ūgitas nō sit ī
cāne cōrup' incorrupcōis ppetua me
dicatō ut dic aug. in li. ꝺ nupt ꝛ ꝯcup q2
post iōm sce ūgines suā ūginitatē nō amittēt
set tūc nō erūt in cāne cor'. g° corrupts car
nis nō dz poī indiffice ūgitatis Pp ūgitas
poīt ps ꝯtineīi. que ad tēpanām reduct set
meditatō nō ē act' tempan. set mag in

tellectiuar uirtutu. g no debet poni tanq ge
uirginitatis ¶ p uirgitas no e fini bonu. q castitas
7 ai uirtutes imo mag finle set ppets no e de
roe castitatis al castitate sel hitu no qtiget a
mitte q in. 3. li. d. xxxi. i pbatu e. g n ppe
tuitas indiffce. uirginitatis de poni ¶ p incorrs p
pe medi tolli p corruptom mtis d q dr. m.
v. qui uidit. in. a9. ea etc set ph no tollit
uirginitas qr tal corrupto repai pot no aut
uirginitas ut infra dr g uirgitas no e incors.
ppe medi ¶ It ppetua incors medi sn qcubitu
pdr no solu mete set 7 carne sicut patet i pctis
q nm set sn qcubitu uigs no pdr qr ut aug
dic. li. d uirgit uirginitas e p pia qtinetam aboi
qcubitu i muitas g id q p ¶ p ambros dic
i. li. d uirgit. qd uirgits e exps. qtagiois integ
tas. set qtaminat cor pnoctna pollutom g
uirgitas f h amitit no aut ppetua i cor incors medi
pdr g etc. ¶ p uirgitas pot puolentim aufri
al ille q q het cu illa que puolentim ab alio
deflorata e. no efficet irreglaris no au ppe
incorrs medi g idm qd pus Responsio dr
qd uirginitas ut exdcis pz integtas qda est
vn dr p puom corrs que i actu gnis actu a
t corrupto e. vna corlis tm inh qd claust pu
doris frangut. alia spil 7 corl fit exh qd p dasi
one q motu semis i ffu. de lectato generut.
tra e spi tm exh qd io huic dlectacoi se sbi
at inq integtate pdit qntu ad actu qr i
possibile e ad intellige inpa ut phs dic q.
eth. ut ipu rutois absorcio corrupto dr. haut
eta corrup no e ratiois act set queda passio
p actr 7 queiens expassioe infiorus ptis sic
psompnu ul frenesim 7 alias passioes corles
qtingit incois actu ipedni pactis cu g
ut q i am inactu ratiois qsetientis q disse
tientis pficat inomib corps pdcis iuenit
sufficies rato uirtutis 7 uicij set oz adde rois
qsesu l dissesu et qr uirginitas inguie mo
tis mois e ptines ad uirtute io dic lucia
qd no inquinat corps n d qssu mtis iqnati
one. s. q uirginitas puritati oppoit pma g
corrupto q e corlis tm no e in uirtutis ul
uicij nip actus medi a aie passioe vn si
p alia incisione claustra pudois rumpat
no mag detinetu eit uirgini qm si pes aut
mari gladio incidet. set sa aut etia co
rupto sc in uirginitatis 7 opposita ei. sicut
7 alie passioes aie sc in uirtutu mela 7 oppoi
torr uicior set in actu ratiois eligetis l
repils corruptoes pdcas finali pficit in
qnato qm uirginitas puat 7 p qns ipa
uirginitatis 7 io aug i diffoe pdca posuit h qd
expte rois se ht s. s. medine. q. uirginitatis
ge pones actu p hitu sic freqt fi solet In
corruptioe aut posuit q ob sine m. set
addit sbm determinatu. ph qd d incarne
corrup qr puo 7 hitus sc nata fi ad idm
¶ ad pmu g dr q qnus post rm sci carnis co
ruptom no hant. hnt tn n carnis que cor
rupts fuit 7 io ineis potit ee uirginitas sicut
infro. no aut in anglis. i quib corrupto i
qm uigitas puat nata ee no fuit 7 papue
h adrom uirginitatis suffic que no solum
respicit qd psens e h q ptitu e. no. n. e uirgo
exh solu qd nc no corrupr. set exh q qd nu
q corrup fuit ¶ ad 3. dr q qnus actus mo
ral uirtutis i uo pficiat. tn ro form uirtutis
i ea poit ut in vi. eth. et io qda soetia og
uirtutes scias dicebat et h mo lo. uirt h aug
medie pelectioe pones. ¶ ad iij. dr qd in
actu uirtutis no solu reqrit dilecto expte
rois set q finitas qda exhitu iclinate ad
actu pmod n. 7 sic alie cae nls qnt e dse
ordinate sc. i mobr ad effctus ppos. roe e
dre possum. lap. ppetuo descendit deorsu
qnus h alu ipedni possit ita q hitus uirtu
tis q e dse i mobr ordinat ad actu ppriu
qnus qnz hnc hitu uirtutis qui agat q ro
pdce i mobls qsueuit poi ppetuu indiffoib
uirtutu sic indig. ps dr iustitia e qstans
q ppetua uolutas q sic q aug poit ppetuu
i diffoe uirgitatis qnus uirgitate qnz hntes
ea amitit ut sic i pdca diffinitioe dilecto
electiois que e act. uirgitatis f qd geni p
tinet moris ex medie intelligat. set i mo
bilitas seu firmitas ex ppetuitate ¶ ad e.
dr qd corrupto mtis ut exdcis accipi pot
e dr. vna q e qi passio mtis qn mes sbdr
dlectatioi q i coitu sol accide 7 qr h dlectato
qplet in seis distillatoe. io tal cor metis
n pot accide sn a corrne carnis q dca e h
pscis decisiom ¶ a aut e cor mtis q e act
ei. s. qsf. aut electo corruptnis pdce set qr
uires infiores seq mot supior io qn que
q ex actu metis cogitatis d corrupne carnis
7 mtis intedetis dlectatom ipi excipientis
calor excitat i cor q sem distillat 7 ceat
dlectato q mes suffocat sic i coitu 7 tc
absq dubo uirgitas e amissa. si au corr sistat
i actu mtis qsentis. amitit uirgitas f p
forte q ht i mte no aut roe ei q e inle
i ipa vn tal no pot dici uirgo i mlr q io
h uirgts amissio repai pot no aut illa uirgits

amissio inquantum et id quod est materiale substratum. quia virginitas ex parte sui actus respicit tamen presens aut futurum refficit non autem preteritum set ex parte materie. non solum presens set preteritum respicit. dicitur enim virgo que elegit incorruptionem que mulier est in virginitate que numquam amisit et hec conservat. non autem exigit quod numquam electionem contrariam habuit set quod numquam contrariam corruptionem exhibuit. autem amissa virginitate recuperari non potest quia illud quod in preteritum transsit revocari non potest. Ad v. dicendum quod ille que sine consensu se corrumpi patiuntur non est dubium quin virginitatem amittant quantum ad id quod est materiale in ipsis quia si consensus non adsit adest tamen delectatio que in consensu corrumpit formale virginitatis. si autem luxuria contra nimium tempus perfecte etatis perveniat cum non adsit sensus decisio et potentis non completa delectatio mente suffocatis non amittit virginitas quantum ad id quod est materiale in ipsa. Ad vi. dicendum quod passiones partis sensitive non possunt esse medium in virtutibus nisi quod sunt ordinabiles a ratione in eis medium ponente propter ut consensus virtutis vel rationi obediunt et ideo delectatio que in sompnis accidit cum seminis decisione non est medium virtutis et propter hoc non talis corruptio incorruptionem tollit que est virginitatis medium. et ideo ratione talis pollutionis virginitas non perditur et similiter ratione est de mulieribus que dolentes et in ebetate auctoritatis auris conscie gnoscunt. non forte hac intentione doctum tenent ut auxilio congnoscerent. Ad vii. dicendum quod illud est primo tollit ex se non est ordinabile a ratione et ideo eadem ratione non ille quem puellam corrumpit sive ab homine sive a demone incubo virginitatem amittit sicut quantum possit temptante. ut contingit corporaliter a corruptione in mente vel saltem mente consensu. quia tamen in sigillis sacramentorum magis attenditur quod exterius geritur quam quod intus sit irregularitas que ex defectu significationis in sacramento dicitur non inducetur in illum qui virginem defloratam violenter inmuducet et perpetue cum propter delectationem nimiam ratio in actu illo suffocetur difficillimum est tali delectationi dissentire in statu illo et ideo presumptio videtur esse quod consenserit

AD ii. sic proceditur. videtur quod virginitas non sit virtus omnis enim virtus consistit in medio. set virginitas non consistit in medio sed maxime in extremo quia consistit in abstinendo ab omni delectatione venerea quod est castitas ergo non est virtus. Preterea virtutis usus cum fuit delinquere nulli omni tempore licuit set in statu nature conditionis non licuisset virginitatem servare quia esset contra preceptum quod habetur gen. i. crescite et multiplicamini. similiter nec tempore legis moysi. quoniam qui non relinquebat semen super terram maledictioni subiacebat ergo virginitas non est virtus. Preterea nulla virtus est que amitti possit sine peccato. et que per penitentiam non recuperetur. set virginitas sine peccato amittitur in actu matrimoniali. nec per penitentiam potest recuperari ergo non est virtus. Preterea omnis virtus est habitus acquisitus vel infusus set virginitas est in illis que non habent aliquem habitum acquisitum vel infusum sicut inpuberes baptizati ergo non est virtus. Preterea omnis virtus ordinatur ad actum aliquem non autem virginitas set magis importat privationem actus ergo non est virtus. Preterea qui habet unam virtutem habet omnes set qui caret virginitate habet alias omnes virtutes ergo virginitas non est virtus. Preterea virtute nullus male utitur. sed virginitate aliquis male utitur ut patet de virginibus fatuis mt. xxv. ergo non est virtus. Preterea continentia virginalis dividitur contra matrimoniale et vidualem set medium non ponitur virginitas nec viduitas ergo non virginitas est virtus set contra est quod dicitur i. cor. vii. unusquisque proprium donum habet ex deo. et loquitur de virginitate. dona autem dei spiritualia virtutes sunt. ergo virginitas est virtus. Preterea ambrosius dicit in li. de virginitate. imitatur virginitatis amor ut de virginitate aliquid dicam. ne velut in transitu quedam perstricta videantur. quod prius est virtus. Preterea virtuti debetur premium. sed virtus sed virgini debetur premium. scilicet fructus centesimus ut sancti dicunt aureola ergo est virtus. Responsio dicendum quod sicut donationes et sumptus sunt materia liberalitatis. ita delectationes venerie sunt materia castitatis et continentie. ingens autem donationis magnitudo sumptuum exigit specialem virtutem que magnificentia vocatur propter sui difficultatem quia temperantia vel castitas. in cohibendis delectationibus magnam habet difficultatem id illud quod est perpetuum in istam. maxima huius difficultate. scilicet ab omni corruptione carnalis delectationis inmunitas specialem virtutem exigit que est virginitas. Unde si virginitas proprium completa ratione ut dictum est sit. virginitas est specialis virtus sic enim includit importat quod electionem consistere in corruptam. et hec electio si sit perfecta ex habitu virtutis procedere debet tamen virginitas ponit super hunc statum virtutis in quo habitus in actum exire possit non autem potest exire in actum electionis in corruptis persuadenti non sit incorrupta. quia electio non est impossibilium. impossibile autem est incorruptam amissam recuperare. et quantum ad hoc est dissimile de magnificentia et virginitate. Alii autem dicunt quod virginitas non nominat virtutem set statum perfectum virtutis et hec ratione sancti quamvis eam virtutem nominant et secundum hanc opinionem facile est respondere ad obiecta. tamen sustinendo primam opinionem responsio est ad obiecta. Ad primum ergo dicendum quod apud theologos ut quidam dicunt virtus non semper est in medio set hii dicentes ignorant quid sit medium virtutis cum enim medium virtutis accipiatur secundum rationem rectam si aliquid non sit in medio non est secundum rationem rectam et sic non potest esse laudabile in virtuosum

et ideo dicendum est quod virginitas est in medio rationis recte quando
medium non accipitur secundum quantitatem eius. Dicendum quod est virtutis
que quantitas est inter superfluum et diminutum cum
sint alique virtutes que perveniant ad maximam
quantitatem in qua in sistat nullis maioribus se dignificat
quam magnificus. non aliquas maiores supponit facere
quam magnificus. ut patet in iiii. ethicorum. Sed accipitur secundum
proportionem omnium delectationum nescientium actum et
sic ille qui maxima dona dat in medio consistit in
eo quod medio proportionatas fugat mandando cum debet
et ubi debet et propter quod debet et superfluum est in eo quod dat
ubi non debet vel propter quod non debet. Similiter dicendum
similiter quod virginitas quamvis sit multo et extremo
quantitatum ad illud. Dicendum quod est quia abolita incorrupta delectatione
abstinet tamen est in medio in quantum aliquis
mediocre constans debitas fugat et superfluum
esset si aliquis virginitatem fugare vellet quando non
deberet sicut tempore legis moysi vel propter quod non debet
sicut virgines veste et filie secundum alias consuetudines. Ad ii.
dicendum quod sicut dictum est medium virtutis accipitur secundum proportionem
consequens ad rationem rectam. et quia tempus est una de conditionibus
non est inconveniens quod esse illicitum et virtuosum secundum tempore
fiat. et ideo sunt tempore quo dominus ad multiplicandum generis
humani vel cultus divini homines operi coniugali insistere
volebat alias quodam motu in corrupcionem. fugasset fuisset
sed in extremo diminutionis quia abstinuisset a delectabili
omni quam non debuisset sed postea facta
multitudine humani generis vel colentium divinum sufficienter non
peccasset virginitatem fugans et in lege moysi vel
instantum integre. si homo non peccasset non fecisset
set contra preceptum quia multum portat palios fi. set
super preceptum. Ad iii. dicendum quod status ille virtutis
quo virtus in actum suum exire possit potest amitti
sine peccato et cum peccato indifferenter non recuperatur
per penitentiam sicut aliquis ditissimus magnificus potest dare omnia
sua pauperibus et sic sine peccato ei eveniet quod in
actu virtutis exterioris exire non poterit. si autem
intemperies usus facultates suas consumat sed erit
cum peccato non tamen per penitentiam statum pristinum recuperabit
et ideo virginitas quantum ad statum illum dicatur virtutis
in quo virtus possit exire in actum. et per peccatum
amittitur in fornicatione et sine peccato in actu minori
alicui non unquam per penitentiam recuperatur. Ad iiii. dicendum
quod illud quod est in mente virginitatis potest esse illis qui nullum
tamen actum virginitatis habent sicut in pueris ante baptismum
in quibus est propositum virginitatis gradus quam non dedit et
sicut in illis qui ad tempus incorruptionem predictam
fugare voluit tamen cum proposito nubendi suo tempore
qui habent. secundum virginitatis gradus non tamen dicuntur virgines
non multum sed completa ratio virginitatis pertinet est virtus
non est vero in illis qui habent electionem consuadendi integritatem
hactenus custodita usque in finem suum sine
voto sine cum voto et sed electo perfecta esse non
potest suum habitu informante ipsum sicut sit informis
erit actus virtutis. quia virtute procedens sicut quod de
aliis virtutum actibus contingit. Ad v. dicendum quod
temperantia sicut in tertio libro de. xxxiii. dictum est
principaliter consistit in cohibendo delectationes unde de
principali intentione sua habet quandam mitiorem actum
scilicet electionem restringendi concupiscentias set exteriorem non habet
quantum ad id quod est principale in ipsa non per actus et
exteriorum nihil. scilicet quod aliquis actus exteriores adhibet
ad cohibendum a delectabilibus quos magis impatitur quam eliciat sicut recedendo ab aspectibus corporis
uti non delectationibus secundum mensura rationis est de spatia
intentione temperantie et quia virginitas est principalis
sine in temperantia et quia virginitas ideo non habet actum
exteriorem non ex contrario. sed omnia usum exteriorem concupiscentie
cohibet. Ad vi. dicendum quod ille qui habet unam virtu
tem habet aliquo modo omnes non tamen quantum ad esse id quod est in
virtute. sicut qui habet liberalitatem quamvis non habet magnificentiam
quantum ad statum illum quo possit exire
ad actum exteriorem et similiter qui habet temperantiam non
habet statum quem virginitas dicit propter imperfectionem quam vis
habeat id quod facit rationem virtutis in virginitate sicut
econtrario propter perfectionem quod habet castitatem non tamen fidem. propter
statum imperfectionis. quamvis fides imperfecta et si habeat quicquid
est perfectionis et virtuositatis in fide. Ad vii. dicendum quod
in virginitatis quam fatue virgines habere possunt
aliquis male utitur. non autem virginitate accepta.
secundum completam suam rationem. Ad viii. dicendum quod induvita
et in non importat aliquem alium gradum. Dicendum in temperantia sicut virginitas et ideo non est similis ratio

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod virginitas maior sit
omnibus virtutibus. decor enim est de ratione virtutis
sed virginitatis decor est maximus. ergo ipsa est maxima
virtutum probatio minor. Ambrosius in libro de virginitate dicit
pulchritudinem quis potest maiorem extimare decore
eius. scilicet virginis que amatur a rege probatur a iudice
dedicatur domino consecratur. adeo semper sponsa semper
innupta ut nec amor finem habeat nec dispendium
pudor. sed autem perfecte vera pulchritudo est et non decet
que sola meretur audire a domino tota formosa es
et cetera. Preterea cyprianus dicit nunc nobis ad virgines sermo
est. quarum quo sublimior est gloria maior est cura flos
est ille ecclesiastici germinis. decus atque ornamentum gratie spiritualis
illustrior portio gregis christi. ergo idem quod prius. Preterea
maius premium maiori virtuti debetur. sed virginitati
debetur maximum premium. scilicet fructus centesimus
et aureola. ergo et cetera. Preterea maxima dignitas virtutum
est quod per eas deo coniungimur. sed propinquissime deo
virginitas coniungit quia incorruptio facit proximum esse deo
ut dicitur sap. v. et in apocalipsi dicitur quod virgines sequuntur
agnum quocumque ierit ergo est maxima virtutum. Set

non est quod in litera dicitur quod celibatus iohannis non prefertur con
iugio abrahe. Cap. v. dicitur super eum missus est quod
plus placuit deo humilitas marie quam ipsius vir
ginitas, ergo virginitas non est maxima virtutum. Respon
sio dicendum quod una virtus et quantum ad actum et quantum
ad habitum potest dici excellentior alia. dicitur scilicet per
se et per accidens. per se quod in se habet actus virtutis ex ratione obiecti
sui ex quo speciem habent. sed per accidens sic actus est in
pluribus rebus dicitur melior si fiat ex maiori compuncta
... vel tempore magis oportuno quam aliis infinitis
modis quia cause per accidens infinite sunt. et propter hoc relin
quuntur ab arte. unde hec opera omissa. secundum est quod cum
spiritualis sit bonum nobilius et melius quam bonum corporis. virtu
tes ille que habent pro obiecto bonum spirituale sunt simpliciter
meliores quam ille que habent bonum corporale vel corpori adiunctum
et ideo virtutes intellectuales et theologice sunt digniores quam
virtutes morales que sunt circa actiones et passiones. Alio modo compara
buntur virtutes morales illa per se loquendo est nobilior que
magis appropinquat ad virtutes predictas que quidem appro
pinquatio potest attendi dupliciter. uno modo quantum ad con
venientiam subiecti. et sic iustitia que est in voluntate
est propinquissima et dignissima et post hoc fortitudo que
est in irascibili que quidem est quasi confinium rationis et
sensualitatis ut in textu libri ii. dist. xxvi. dictum est. et ultimo
temperantia que in concupiscibili est. Alio modo potest attendi
propinquitas virtutis moralis ad intellectualem prout disponit
ad ipsam. et sic inter omnes morales propinquissima est tem
perantia. quia per delectationes que sunt circa ... maxime nata
est ratio enervari et impedire. temperantia precipue castitas
quia in delectabilibus carnis quasi est ratio totaliter obruitur. unde
commentator dicit in vii phisicorum. quod castitas maxime
valet ad scientias speculativas et in genere castitatis
precipue virginitas sic ergo dicendum est quod virginitas non
est dignior omnibus aliis virtutibus sed est dignior omnibus
virtutibus moralibus et simpliciter et per se loquendo omnibus speciebus
temperantie. Ad primum ergo dicendum quod delectationes circa quas est
temperantia sunt corporales. ut in textu ethicorum patet. eo quod
sunt in omnibus nobis et brutis. unde temperantia quas coh
ibet. precipue vendicat sibi plenitudinem quandam omnibus
virtutibus. sic fortitudo vendicat sibi difficulta
tem iustitia rectitudinem et propter hoc virginitas que
est summa temperantie ergo dicitur summa decoris sibi vendicat
non tamen sequitur quod sit dignissima virtus. Ad ii. dicendum
quod omnia verba predicta capiant quam excellentiam vir
ginitatis ostendunt pertinet ad plenitudinem. unde
eodem modo dicendum est sic ad primum. vel dicendum quod vir
gines habent cum virginitate alias virtutes alii autem non
habent virginitatem cum aliis virtutibus et ideo non est
ea de ratione comparandi virginitatem aliis virtutibus et
virgines aliis hominibus. Ad iii. dicendum quod aureola
est premium accidentale et fructus similiter. premium autem essentiale est di
gnius accidentali. unde simpliciter loquendo ille virtutes sunt po

tiores quibus maius premium essentiale debetur. premium autem
accidentale non respicit tantum virtutis radicem quam statum virtu
tis et propter aureola non solum virginibus sed et martiribus
et doctoribus debetur. fructus autem soli continentie debetur
in qua summum locum tenet virginitas quia per continentiam
reprimuntur ille delectationes que maxime gustum
spiritualis dulcedinis impediunt quam fructus suo nomine
importat. Ad 4. dicendum quod incorruptio facit esse
proximum deo in quantum corruptio non cadit per quandam similitu
dinem imitationis et quia deo possumus magis similes
esse mente quam carne ideo meliores mentis que omni peccato
opponitur et per omnem virtutem facit deo proximum
esse. sed virginitas habet utrumque in corpore et ideo quantum
ad plura facit deo similem. scilicet in corpore et anima. Ad 5
dicendum quod sequi agnum quocumque ierit et cantare canticum novum. quod
ei michi dicitur est non tamen sequitur quod magis facit virgini
tas deo proximum inter omnes virtutes sed simpliciter. Ad
v. dicendum. quod in litera non abrahe comparatur celibatui
iohannis quantum ad habitum perfectum quia tamen meliebatur
abraham in coniugio. sic iohannes in virginitate. quia
perfectius propositum faciebat deo secundum statum sui temporis
et hec comparatio virtutum est per accidentalia. Ad vi.
dicendum quod humilitas inter virtutes theologicas propinquissima
esse. quia per eam homo se exercet deo subiciat et per
consequens aliis propter deum et ideo simpliciter loquendo virginitatem humi
litas excedit.

Maledicta eris sterilis et cetera. hoc maledicto non est
culpe sed pene. non tamen quantum ad defectum non
quod habet virginitas in prolis defectu. sed et quantum ad in
famiam que opprobrio habebatur. Immoderatus usus et cetera.
hoc dicitur quantum ad intentionem eorum qui nec ut pli
mum habent in. propter infinitatem libidinis que ratione
antiquus fornicabatur et ideo addit fere quia omnis
fornicatio est peccatum mortale. non autem omnis immoderatus
usus coniugum. Facilius continere posse et cetera. quod nos
scilicet ipsi presumimus. propter magnitudinem virtutis que in eis
erat vel quod ipsi posse in coniugio coniugi. considerata in
honestatis que iustos tenent ut difficile sit eis
peccare. vel in alio. a perfecto statu virtutis declinare
presumimus et exemplum est quod quamvis loth credatur in
minus aperto mortaliter fuisse. filie tamen eius non excusantur
aperto mortali sed ex pietate intentionis unius peccati virtutis
fuit. non levis existimatio super quod se fundaverunt
et propter si eis peccato constituisset totum genus humanum
perisse debuisset divinum consilium et patris expectare. in
tantum hominibus facto quod erat contra primam institutionem
matrimonii. non patrem et matrem prohibent. gen. ii. propter hoc re
linquet homo patrem et matrem et cetera. que cum modis
et cetera. hoc modificatio non attenditur quantum ad quan
titatem dilectionis in actu sed quantum ad debitam
limitationem ... contra iohannis et cetera. contra hoc accipere
accessio a carne omnino opere. eas enim non uxores.

7c. quidam dicunt quod non erant vere uxores. set quia
uxorio affectu et intentione plus eis coniungebantur. quamvis
uxores dicuntur alii. dicunt quod vere erant uxores. set dicuntur
concubine. quia ad ille maritabantur et filii non erant set
domine earum suarum nomine nascebantur. et hic unus versus
plures habere non plurimas. plurime dicuntur quibus non possit
ope carnis ad impugnandum satisfieri sine meritis enervatione
frequentia. nam talis actas omnino enervat mente
non potest cadere quam corpori. et c. hic intellige de corruptione
ad genus moris pertinet quam virginitas excludit. sanctum
est mori fame. 7c. s. i. cor. x. michi recte et certe
et dicitur quod debet intelligi an quis comederet. in ve
neratione ydoli vel cum quidam profiteretur ydolatre
sic si apsecutore insignum fidei xpiane. firmitate
exigeret.

d. xxxiiii

Nunc super est attendere 7c. postquam determinavit
magister de matrimonio et causis eius. hic determinat de personis contra
hentibus matrimonium. et dividitur in .d. partes. in prima determinat de in
pedimentis matrimonii que non faciunt personas penitus illegittimas
ad contrahendum. in secunda de illis penitus quibus persone ad matrimonium ille
gittime redduntur. d. xxxvi. i. scilicet. Quidam ordi
nes 7c. prima in .iii. d. in prima determinat de impedimento quod dicitur
matrimonii. quod facit personam non simpliciter set aliquo modo
illegitimatam quod consistit in defectu nature. scilicet frigiditate.
in secunda de impedimento conditionis quod consistit per mores et sta
tuta hominum. scilicet servitute xxxvi d. i. Nec de confine
uidarum 7c. prima in d. in prima determinat de impedimento
frigiditatis quod matrimonium contrahendum impedit. in secunda a
de impedimento per quod actus matrimonii iam contracti impeditur. scilicet de
fornicatione pur est cum divortio. ut xxxv. d. i.
hic et non 7c. prima in .d. in prima prosequitur de impe
dimentis factis ad matrimonium contrahendum in generali. in secunda de
scendit in speciali ad impedimentum de quo prima agere
intendit. i. de hiis. n. que cum frigiditatis 7c. et
hic dividitur in .d. in prima ostendit quod frigiditas
precedens matrimonium impedit ne contrahatur. in secunda quod supve
niens matrimonio ipso dissolvere non possit. i. illud et sci
endum 7c. prima in .d. in prima distinguit de defectu nature
impediente matrimonium per quod homo impotens redditur ad co
pulam carnalem. in secunda determinat de defectu perverso per quod
homo ineptus redditur ad idem quod et matrimonium impedit. scilicet
incestus in hiis qui cum duabus prima in .d. in prima de
terminat de impedimento quod impotens reddit ad
consensum incopulam coniugalem ibi. furiosi quoque 7c.
prima in .d. in prima determinat de impotentia coeundi que est exca
nili. scilicet frigiditate. in secunda de frigiditate que est ex maleficio
i. de maleficio autem 7c.

Hic quinque queruntur de impedimentis matrimonii in generali.
Secundo utrum frigiditas impediat matrimonium. Tertio utrum
maleficium. Quarto utrum furia vel amentia. Quinto
utrum incestus.

Ad primum sic proceditur. videtur quod in matrimonio impedimenta

ingenerentur assignentur. matrimonium. n. sacramentum quidam est cum
alia divisum. set aliis non assignantur impedimenta. ergo
nec matrimonio assignari debent. Praeterea quanto aliquid est magis
perfectum. tanto paucioribus modis impediri potest
set matrimonium inter alia sacramenta est minus perfectum. ergo pauco
ra vel nulla impedimenta assignari debent. Praeterea ubi est
morbus est necessarium remedium morbi. l. set concupiscentia
mentis remedium matrimonium est indultum. est in omnibus. ergo non
debet esse aliquod impedimentum quod aliquam personam penitus ille
gittimam. faciat ad contrahendum. Praeterea illegittimum
dicitur quod est contra legem. n. set hec specialia que in matrimonio assignantur
non sunt contra legem. n. quia non inveniuntur sibi in quolibet sta
tu humani generis plures. n. gradus consanguinitatis inve
niuntur esse prohibiti uno tempore magis quam alio lex
aut humana non potest ut videtur in matrimonio impedimenta. praeterea
quia matrimonium non est ex institutione humana set divina. sic et a
sacramenta ergo impedimenta non debent assignari. que
faciant personas illegittimas ad contrahendum. Praeterea illegit
timum et legittimum differunt per hoc quod est contra legem
vel non contra legem inter que non cadit medium cum sint
opposita secundum affirmationes et negationem. ergo non possunt esse
aliqua impedimenta matrimonii quibus aliqua persone medie inter
legittimam et illegittimam constituantur. Praeterea nullo
impedimento potest asserere aliquid removeri quod in diffinitione
cadit ipsius. set indivisibilitas cadit in diffinitione matrimonii
ut supra d. xxvii. patuit ergo non possunt esse aliqua impedimenta
que matrimonium contractum dirimant. Praeterea coniunctio viri et mu
lieris non est licita nisi in matrimonio set omnis coniunctio il
legittima detineri debet. ergo si aliquid impediat matrimonium contrahen
dum hoc detinet contractum de facto et sic debet aliquid im
pedimentum assignari que impediat matrimonium contrahendum. et non
dirimat contractum. Set contra videtur quod debeant esse infinita
matrimonii impedimenta quia matrimonium quoddam bonum est set infinitis modis
est defectus boni ut dicit Dionysius de divinis nominibus c. iiii. ergo in
finita sunt matrimonii impedimenta. Praeterea impedimenta matrimonii acci
piuntur secundum conditiones particularium personarum set conditiones
huiusmodi sunt infinite ergo et matrimonii impedimenta. Responsio dicendum quod
in matrimonio sunt quedam que sunt de esse eius et quedam
que sunt de sollempnitate eius sicut in aliis sacramentis
et quia remotis hiis que sunt de sollempnitate sacramenti
adhuc manet verum sacramentum ideo impedimenta que
contrariantur hiis que sunt de sollempnitate sacramenti non efficiunt
quin sit matrimonium verum et talia dicuntur impedire contrahendum
set non dirimunt contractum. sicut prohibitio ecclesie ut tempus
feriatum. Unde versus ecclesie vetitum nec non tempus feriatum
impediunt fieri. permittunt iuncta teneri. impedimenta
autem que contrariantur hiis que sunt de esse matrimonii faciunt ut
non sit verum matrimonium et ideo dicuntur non solum impedire
contrahendum. set dirimere contractum. que hiis versibus con
tinentur. error conditio votum cognatio crimen cultus
disparitas. vis ordo ligamen honestas. si sis
affinis forte coire nequibis. hec socianda No

uetat: gnubia facta retectat. hoc aut mrs
li mo accipi pot. pot. n. ipediri aut ex pte
gcet miy. aut ex pte gheitiu. si po mo. si gcet
miy fiat p ud gsm q tollit. p igno l' uiolentia
est duo ipedimta miy. s. ius. i. coacto 7 error
ex pte igno 7 io d' istis duob; impedi sup
magr d'tiauit u ageuit deu miy. nuc a ag
d' impedimtis q accipiut ex pte pzu. ghen q
sic distiguit. pot. n. as ipediri amio ghndo l'
simp. l' r alic p si simp. ut q cu nlla possit
in ghe et li ee no pot n q ipedz amio actu
qd quid gueit d'. po q no pot d' fco eu q oio
no possit 7 sic ipedimt poit i po coeundi. si
ue q no libe possit 7 sic ponit ipedit gdico
fuitutis fo q no licite pot et li f qd ad gti
obli li a d' gtingit q ul obligat ex officio su
scepto 7 sic e ipedit ordis l' ex uoto omisso
7 sic ipedit notu. si aut ipedz. as amio n simp
set r alic p. l' pp obligacom ad pm altam sic
qui unt. amio uic e. n pot alti gugi. et sic
e ligam. s. miy l' q d'fecat pporto ad altam
pm 7 h e. po pp nimia distanm ad ipm
7 sic e disparitas cult fo pp nimia ppinq
tate 7 sic ponit r impedimt. s. gcto q i por
tat ppinqtate duar pz r tne amio giuete
7 pt hoestatis iustita iqua e ppinquitas
duar pzum r tne p. p sposalia uicte ctco
pp i debitata giuctom ad ipos po fcum et
sic ipedit cmi. adulti p cu ipa gmissi ad
p. g dd. qd alia 7 sacmta ipediri posse si
ad qd fit d' eeri l' d' solep. sacmti. sbehat
ut dcm e set tn mag amio q aliis sacmtis
ipedia assignt ppt tres roes. po q m gsistit
i duob; 7 io plib; mois pot ipediri q alia sa
cmta que uni p gut. sing. fo q m ht inob
cam 7 indo. set alia queda sct solu indo vn
et pnia que ht cam i nob a mo m r d'. xvi.
queda ipedimta assiguit ut ypocsim ludos
7 hi. cto q q d' aliis. sacmtis e pceptu l' gsiliu
sic d' bois pfenb; set d' amio i dulgetia e sic
d' bono mni pfco. 7 io ut d' occo pfic. in
meli pla ipedi. assignt i amio q i aliis sac
mtis ad. ij. dd q p fcoza plib; mois in
pediri posse. i q ad ea plura requirut. si aut
sit ad inpfcm ad q plura requirut illd 7
hebit plura ipedia. et sic e d' amio ad. 3.
dd q mito illa pcedet si no eent alia reia qb;
posset efficacit moztu gcup sbueniri q ftm est
ad 4. dd. q p illegittime ad m ghndu dnr
ex eo qd sit g lege. q m statuit m aut iqnt
e i offm n statuit lege n. iqntu e sacmtu
statuit lege n. i qntu e sacmtu statuit

iure dino i q e i offm gitatis statuit i le
ciuili 7 io ex qlibet dcar legu. pot a p effici
ad m illegittima n e sile d' aliis sacmtis q
st sacmta tm 7 q lex illis p diuisos stat re
spic d'terminatioes diuisas. et i poitiuu 7 p
diuisas hoinu gditoes i diuisis tpib; io m
poit i diuisis tpib; illegittimas ps fuisse.
ad v. dd q lex pot ad phibe. ul nlr ul in
pte q e ad aliqs cams. et io m ee totalr p
lege et ee. totalr g le. que st gre oppo et
no p affinatoz 7 negatom cadit meiu aliq
lit p le. et aliqlr g. le. et pp h ponut queda
p. me int ps simp illegittias et simplr le
gittias ad. vi. dd q ipedimta pdca no dur
i tmie m gctu q soluut m qmit gctu est
d' fco qn d' iure. vn si ipet ad pdcoz amio m
fco supueiat m solue no ualet ad vij.
dd. q illa ipedia q no dimt m gctu. ipedi
ut qnz m ghndu. no ut no fiat set ut
licite fiat tn uim m si fiat gctu e. q uis g
huis pocet sic si as gsecret post gmestiom
petaret gstatutu ecce facies nd tn uim sac
pficet q lc gsecntis no e d' necitate sac.
ad viij. dd q impedia qb; ad bonu p actus
impedit sut i finita sic et os cae p actus
set cae cozupetes ad bonu pse st d'tmate
sic cae gstrs q cae d'structios 7 gstructi
ois alic rei st opposite ul hec dm gio md
supte ad ix. dd q gditoes pticulatu pz
in singlai st i finite set ingnali posse re
duci ad c mim sic i medicia patet 7 i mom
nib; artib; opatis que pti in qb; est act
gdnes gsidant.

Ad ij. sic pce. ut qd fgiditas m ghnd
n impediat. cop. n. carl no e d' eeri miy
q pfectoza st mia pai uoto gtinetiu. ut
g. d'. xxvi. dcm e. set fritas mch d' amio tollit
n carnale copulag no e ipedimt dimes
m. gctu p sic nimia fgiditas ipedit carle
co. ita 7 nimia calitas q hoiem ex siccat.
set calitas no ponit miy ipedit g n fgi
ditas pot dz p os uetuli st fgidi. set
uetuli posse m ghe. g fritas no ipedit
m p si sit mlr mr ee frigid qn ghit
cu eo uim e m. g fritas qntu e d'se m.
no ipedit p gtigit in d ee siccitate mo
uete sufficat ad carl. co. cu a corrupta n
aut cu aliq ugie q cito calm euaporat
roe sue d'bilitatis ut ad corrumpend ugi
ne no sufficiat 7 silr inquo e sufficies
caliditas moues ad plcdore q mag gcu
pm i flamat q no sufficiene mouet ad

tpem g° ut q° frigitas q si impediat q̄ uni nō
tn̄ īpedit simpl. C Pt mlr ulr frigidiore uiro
set mulieres nō īpediunt. amīo g° n̄ frigid uiri
set c̄ qd dz ex d frig q maleficiatis sic pu
er qui nō pot redde dbitū n̄ ē apt° giugio sic
qui īpotētes st mīme apti ad mīa g̃ bndi
reputant. tal's aut st frī g° q c. C Pt nll's pot
se obligar ad impossible. set mīo hō se obligat
ad carnale co. qz ad h dat alt̃i sui cor's potestate
g° frig q nō pot carnalr copulari. nō pot mī g̃he
Responsio dd q̄ ī mīo. ē g̃ctus quidā. quo un°
alt̃i obligat. ad debitū carnale soluend. vn̄ sic
ī talis actib; nō ē gueniens obligō sic as se ob
liget ad h q' nō pot dare l' facere ita nō ē g̃ns
mīj g̃ct° si fiat ab al° q debitū carnale solue nō
possit et ecc° impedimēt uocat ī pō coeun
di nōie gnāli que qd pot ee ul' exca intn
seca q n̄li l' exca extrīseca act° sic p male
ficiū d q̄ post dicet. si aut sit exca mīj h
pot ee d' qz l' ē tempal' au pot sbuenire
beneficio medicie l' p cessu etatis q tuc
nō soluit matimō l' exppetua q tc soluit
mī ita qd ille exc° pte allegat. īpedī ppe
tuo macat absq; spe giugij q ali nubat
cu uult. in dnō. ad h aut g̃gscend utr̄ sit
īpedimēt ppetuū l' nō ppetuū ecca tps
dtiatū adhibuit inquo h' rei possit
ee expimtū. s. triēniū. ita q' si post tri
niū mq° fidelr exutq; pte dederit opā.
carnal' co. īplede īueniat mī nō ee gsumatū
iudi° ecce dissoluit q tn̄ inh' qui; eccā eāt
qz p trienniū expiri nō pot sufficient ppe
tuitas impo. vn̄ si eccā se d pcepta īueniat
p h qd ille inquo eāt īpediunt. īueniat carnale
co. cū eadm l' ā pfecisse re integra pcedns
mī. et dmnt sin g̃ uis d ei luia sit sētn
C ad .1. g dd q g̃uis actus carnal co. nō sit d
ecn mīj tn̄ ptīt ad h ee d ei ecn. quia
p mī dat utq; giugū potestas incor alterius
q° carnal' co. C ad .ij. dd q calitas supflua
uix pot ee impedimēt ppetuū situ īueni
ret qd p trienniū īpediet carnale co. iudicaret
ppetuū tn̄ qz frigitas mag q freqnti° īpedit
tollit. n. nō solū gmixtio sexuū set q
rigore mbroz quo fit gductō coz īo fri
tas mag poīt h impedimēt q calitas cū
ois d frig nīls ad frigitate reducat. C ad
.3. dd qd uetuli g̃uis qui; nō hant calita
te sufficiente ad gnand tn̄ hnt calitatē
sufficiēte ad carnale. co. q īo gcē eis mī. s qd est
incremētū g̃uis nō gpetat eis s qd est
īossibi n°. C ad .4. dd q inquo; g̃ctū h ult

te qd ille qui ē īpotes ad soluēd ad eius
solutionū tn̄ īpotes pot ee t'. vno mō qz
nō pot solue d iure q sic tal' impō moris fac
g̃ct ee nullū siue sciat ille cū quo facit
talem g̃ct hnc impōm. siue nō alio mō
qz nō sit soluēd d fcō q tc si sciat ille d quo
g̃hit hnc impō et nō g̃hit ā qd aliū fine
ex g̃ctu. g̃rit q īō g̃ct° stat. si aut nesciat
tūc g̃ct° nll's ē q īo frigitas q̄ cāt tale impōm
ut hō nō possit d fcō solue dbitū q g̃dicio
sruitutis p q hō nō pot d fcō libe redde
impedit mī qn ale giug ignoat. h qd alius
nō pot redde dbitū aut l' lat mīj g̃ctu siue
sciat alt. siue nō. et pp h mī poīt qd h duo
faciunt ps nō oio illegittias C ad .v. dd qd
nō pot ppetuū ee impedimētū sile. ī uiro
q uni° p'. et nō q alterius set si nō possit ī
plere carnale actū cū ūgine q posset cū corrup
ta tūc medic° al° mistro poss. claustr pudoris
frange q ei giugi n̄ eet ei. h g̃uini qz non
fieret h dilectōm ad medicū abhoiatō. n. mu
lieris nō ē cū nīls set actu' extrīseca q īō d
ea ē iudiciū qd d maleficio d quo post di
cet. C ad .vi. dd qd mas ē agens ingnōe.
set femia ē patiens q īō maior calitas req
rit ī uiro ad op° gnōis q ī muliere vn̄ fri
tas q̄ facet uirū īpotēte. nō facet muliere
īpotēte s; ī muliere p' ee īpedimtū sile
ex ā cā. s. artatōe q tc tom ē iudiciū d
artatiōe mulieris q d frigitate uiri.

A D triū sic pcē.

Ut qd maleficiū nō possit mī īpedire
h. n. maleficia fiunt ope dmonū set dmo
nes nō hnt potestate ad īpedī mīj actū +
mag q alios corpls act° quos impedire nō
possunt. qz sic totū mūdū pmient si p gme
stiom q igssū q alia h° impediret g° per
maleficia nō pot īpediri mī. C Pt op°
di fortius ē q op° dyāli. set maleficiū ē op°
dyāli. g° nō pot impedire mī. qd ē op° di
C Pt nllm īpedimēt dnuit mī g̃ctū n̄ sit +
ppetuū set maleficiū nō pot ee impedimēt
ppetuū qz cū nō hat potestate n̄ sup pccōes
expulso pccō tolleret maleficiū l' q̄ p ā ma
leficiū l' p exorcismos ecce qui st ordi
ad repmēdā ui dmonū. g° maleficiū nō
pot īpedire mī C Pt carnal co. nō pot īpedī
n̄ īpediat pō gnāndi. que ē pnū ei. set
uni° uiri pō gnātiua se ht ad oms mu
lieres eqlr. g° p maleficiū. nō pot ee impe
dimēt q uni° n̄ sit q oīu C set g̃ ē q dz ī
d c. xxxiij. q. 1. si p sortiarias l' maleficas

et ita si sanari non potuerint separari ualebunt. Contra potestas demonis est maior quam hominis. Job. xl. non est potestas super terram et cetera. sed opere humano potest quis fieri impotens ad carnalem copulam per aliquam potestatem uel castitatem et ex hoc matrimonium impediri. ergo multo fortius hoc uirtute demonis fieri potest. Responsio. Dicendum quod quidam dixerunt quod maleficium non erat in mundo nisi in extimatione hominum qui effectus naturales quorum cause sunt occulte maleficiis imputabant. sed hoc est contra auctoritates sanctorum qui dicunt quod demones habent potestatem supra corpora et supra ymaginationes hominum quando a deo permittuntur. unde per eos malefici signa aliqua facere possunt. procedit autem hec opinio ex radice infidelitatis quia non credunt esse demones nisi in extimatione uulgi tantum ut terrores quos homo sibi ipsi facit ex sua extimatione imputet demoni et quia etiam ex ymaginatione uehementi alique figure apparent in sensu tales quales homo cogitat et tunc creduntur demones uideri. sed hec uera fides repudiat per quam angelos de celo cecidisse et demones esse credimus et ex subtilitate sue nature multa posse que non possumus nos et illi qui eos ad talia facienda inducunt malefici uocantur. et ideo alii dixerunt quod per maleficia prestari potest impedimentum carnalis copule. sed nullum tale est perpetuum unde non dirimit matrimonium contractum et dicunt iura que hoc dicebant esse reuocata. sed hoc est contra experimentum et contra noua iura que antiquis concordant. et ideo distinguendum est quod potestas coeundi ex maleficio aut est perpetua et tunc dirimit matrimonium aut non est perpetua et tunc non dirimit et ad hoc experiendum eodem modo ecclesia tempus prefixit triennium. scilicet sicut de frigiditate dictum est. tamen hec est differentia inter frigiditatem et maleficium quia qui est impotens ex frigiditate sicut est impotens ad unam ita ad aliam et ideo quando dirimitur matrimonium non datur ei licentia ut alteri coniungatur. sed ex maleficio homo potest esse impotens ad unam et non ad aliam et ideo quando iudicio ecclesie matrimonium dirimitur utrique conceditur licentia quod aliam copulam querat. Ad primum ergo dicendum quod quia corruptio primi peccati per quod homo seruus est diaboli in nos per actum generatiuum deuenit ideo maleficii potestas permittitur diabolo a deo. magis in actu magis quam in aliis sicut in serpentibus magis ostenditur uirtus maleficiorum ut dicitur quam in aliis animalibus quia per serpentem diabolus mulierem temptauit. Ad secundum dicendum quod opus dei potest opere diaboli impediri diuina permissione non quia diabolus sit deo fortior ut per uiolentiam opera eius destruat. Ad tertium dicendum quod maleficium est ita perpetuum quod non potest habere remedium humano opere quamuis deus posset remedium prestare demonem cogendo uel etiam demoni resistendo. non enim semper oportet ut ideo quod per maleficium est factum possit per maleficium alio destrui ut ipsi malefici confitentur et tamen si posset per maleficia remedium adhiberi nichilominus perpetuum reputaretur quia nullo modo aliquis demonis auxilium debet per maleficia inuocare. similiter non oportet quod propter hoc quod diabolo data est potestas in aliquem propter peccatum cessante peccato cessat potestas quia pena inde remanet culpa transeunte. similiter exorcismi ecclesie non ualent ad reprimendum demones quantum ad omnes molestias corporales iudicio diuino hoc exigente semper tamen ualent contra illas infestationes demonum contra quas principaliter instituta sunt. Ad quintum dicendum quod maleficium quandoque potest esse ad unam tamen quia diabolus uoluntaria causa est non ex necessitate naturae agens et praeterea impedimentum maleficii potest esse ex impressione demonis in ymaginatione hominis ex qua tollitur uiro concitatiuum motionis ad talem mulierem et non ad aliam.

Ad quintum sic proceditur. uidetur quod furia non impediat matrimonium. matrimonium enim spirituale quod in baptismo contrahitur est dignius quam carnale. sed furiosi possunt baptizari. ergo et matrimonium contrahere. Praeterea frigiditas impedit matrimonium inquantum impedit carnalem copulam. que non impeditur per furiam. ergo non matrimonium. Praeterea matrimonium non dirimitur nisi per aliquod impedimentum perpetuum. sed de furia non potest sciri quod sit impedimentum perpetuum. ergo non dirimit matrimonium. Praeterea in uersibus predictis sufficienter continentur impedimenta dirimentia matrimonium. sed in eis non sit mentio de furia. ergo et cetera. Sed contra plus tollit rationis usum furia quam error. sed error impedit matrimonium. ergo et furia. Praeterea furiosi non sunt ydonei ad aliquod contractum faciendum. sed matrimonium est contractus quidam. ergo et cetera. Responsio. Dicendum quod furia aut precedit matrimonium aut sequitur. si sequitur nullo modo dirimit ipsum. si autem precedit tunc aut furiosus habet lucida interualla aut non. si habet tunc quamuis dum est in illo interuallo non sit tutum quod matrimonium contrahat quia nesciret prolem educare. tamen si contrahit matrimonium est. si autem non habet uel si quando non habet contrahit tunc quia non potest esse consensus ubi deest rationis usus non erit matrimonium. Ad primum ergo dicendum quod usus rationis non exigitur ad baptismum quasi causa ipsius sicut exigitur ad matrimonium et ideo non est similis ratio de baptismo furiosorum. supra di. vi. dictum est. Ad secundum dicendum quod furia impedit matrimonium ratione cause sue que est consensus quamuis non ratione actus ut frigiditas. sed tamen simul cum frigiditate de ea magister determinat quia utraque est quidam naturae defectus. Ad tertium dicendum quod momentaneum impedimentum quod causam impedit scilicet consensum impedit matrimonium totaliter tollit. sed impedimentum quod impedit actum oportet esse perpetuum ad hoc quod matrimonium tollat. Ad quartum dicendum quod hoc impedimentum reducitur ad errorem quia utrobique est defectus consensus ex parte rationis est.

Ad quintum sic proceditur. uidetur quod incestus quo quis cognoscit sororem uxoris sue matrimonium non dirimat. quia mulier non debet puniri pro peccato uiri. sed puniretur si matrimonium solueretur. ergo et cetera. Praeterea plus peccat qui propriam consanguineam cognoscit quam qui cognoscit

consanguineam uxoris sue. set post peccatum non impedit
matrimonium. ergo non sunt. ¶ Quia sunt per peccatum pena hic infligitur
uiro quia quod si mortua uxore cum alia contrahat incestuosus
quod separari debeat quia non est uim ¶ Quia hic est impedimentum non
continuatur. in textu supius enuntiatum. ergo non dirimit contractum
matrimonium. ¶ Set contra quia probatur quod cognoscat uxoris sororem contrahit
affinitas ad uxorem. set affinitas dirimit matrimonium contractum
ergo et incestus predictus ¶ Quia in quo peccauit in hoc pu
nitur. set talis peccauit contra matrimonium. ergo debet puniri ut in matrimonio
puniretur. Responsio dicendum quod si quis cognoscat sororem aut
aliam consanguineam uxoris sue ante matrimonium contractum et post sponsa
lia debet matrimonium separari ratione affinitatis contracte. si autem post
matrimonium contractum et consumatum non debet totaliter separari matrimonium
set uir amittit ius petendi debitum. non potest petere
sine peccato. set tamen debet reddere petenti. quia uxor non
debet puniri de peccato uiri. set post mortem uxoris debet ma
nere omnino absque spe coniugii. nisi cum eo dispenset. propter
fragilitatem suam cum timet de illi cito continere. si tamen
preter dispensationem contrahat peccauit contra statutum ecclesie fa
ciens. non tamen matrimonium propter hoc separandum est. et probatur per
solo adoba. quia incestus post matrimonium impedimentum non tantum ratione
culpe. quam ratione affinitatis. quod causat et ideo quod non continuatur
aliis impedimentis. set in impedimentis affinitatis includitur.

Maneat uterque innupti. hic intelligitur quando
neuter impedimentum allegatur. alias ille tamen innuptus
manere debet ex cuius parte impedimentum proponitur. quod similiter
casset contradicat uir exhibens quod ratione frigiditatis matrimonium dissol
ui possit et dicendum quod non quia frigidilibus et si matrimonium non
habet intentum suum. set quod est in officium non. habet tamen
quod est in remedium. per causam c. uii. potest hic probato si
liorum per causam c. quod mulieres negant experte. Super
manum et cetera diuortium hic non debet fieri cum in potentia coeundi
allegatur siue frigiditate. s. uir et uxor sic in
pediunt euidens ut in eunuchis possunt statim se
parari. si autem non est euidens potest est eis ut adhuc
cohitent. ubi fidem causa cetere opera dantes. quod si usque
ad triennium fieri nequid tunc iurabit uterque quod ubi
fidem operam dantes coniugi carnaliter non potuerunt. et ut
diuortium non de facili celebretur. requiritur quod. uii.
de propinquis. qui melius possunt de hic per singula probata
cognoscere ueritatem iuret quod credant eos uerum di
xisse. puniri et cetera. i. eorum testimonium ita per
non computatur ac si puniri essent non tamen corporaliter.
aut infamiam puniri incurrerit si eos uerum dixisse
credebunt. set si uir asserat et cetera. Intelligendum quod quando uir
asserit coitum carnaliter percessisse. et mulier negat. standum
est iuramento uiri uel per aspectum corporis sui uide
probare uelit uir esse matrimonium. si tamen uir affirmauit
rit et uxor contrarium non possit probare potest fieri. puni
de de corsu incedo ne ex impeticione uiri ad li
bidinem prouocet et periculum generis incurrat

si autem uir negat carnaliter copulam percessisse non est standum
iuramento eius quamuis sit caput mulieris. set mulieri
affinet quia sic dicitur facultas mulieris uiris di
mittendi uxores suas In fine. hic causam et cetera. set
est quod si maleficium fuit generale et eius facies in
pedimentum coeundi tunc si alteri nupserit ostendit impedimentum
non fuisse perpetuum. unde debet ad primum coniugium redire. si
autem fuit particulare. tamen specialiter quando cum utique de iure alteri
nubendi. non potest reddita potentia coeundi ad pris
tinum matrimonium redire quia nullum fuit et sic uerum est matrimonium. set
si contractus fuit et cetera. hic intelligi si fuit contractum quando habe
bat dilucida interualla. non propriis uxoribus et cetera. hoc
non tenet modo uel dicendum quod reddere debitum uocat carnaliter
co. quod priuatur est quando est expresse sua quamuis uxori sue
ius suum retineat quamuis. n. matrimonium non claudicet tamen in
predicto debitum potest esse in uno et non in alio.

Hic est notandum est quod cum dominus et cetera.
Hoc postquam determinauit magister de impotentia coeundi
quod ante matrimonium impedit. hic determinat de separatione a thoro
propter fornicationem quod similiter actum matrimonii tollit uinculo matrimoniali
durante et diuiditur prima pars in d. p. in prima de quo adul
terium sequens matrimonium tollit actum matrimonii uinculo matrimoniali durante
te. in secunda de quo adulterium precedens matrimonium et matrimoniale
uinculum. tollit ibi. soleret et querit et est prima m. d. in prima
de quo licet uxorem dimittere propter fornicationem in secunda inquirit utrum
dimittere sit necessitatis an liceat ei eam retinere
ibi. dicat. n. clerico et cetera prima m. d. in prima de quod uxorem
dimittere licet et eam propter fornicationem commissam in
secunda de quod neuter post separationem licet nubere propter
priores matrimonii uinculum manens. ibi. siquis autem cum for
nicationis et cetera esse primum duo facit. primo de quod uterque coniugum
potest alterum dimittere propter fornicationem quando ipse est a for
nicatione immunis secundo de quod hic non potest fieri. quando ipse simi
lem subiacet ibi. similiter quam an adulterium et cetera.

Hic queritur. ui. ¶ Primo utrum liceat uiro uxorem
dimittere cum fornicationis. ¶ Secundo utrum ad hoc teneatur
¶ Tertio utrum possit dimittere proprio iudicio uel iudicium
ecclesie requiratur ¶ Quarto utrum uir et uxor quando ad hoc
sit conditionis equalis ¶ Quinto utrum post diuortium
debeant manere innupti ¶ Sexto de reconciliatione.

Ad primum sic procedere. uidetur quod propter fornicationem non liceat
uiro uxorem dimittere. non. n. est malum pro malo
reddendum. set uir propter fornicationem dimittens uxorem
uidetur malum pro malo reddere. ergo hic non licet ¶ Preterea
maius peccatum est si uterque fornicetur. non potest
fieri diuortium probatur hic ergo non si uir tamen fornicatus fuit
¶ Preterea fornicatio spiritualis et quedam alia peccata grauiora sunt. quam
fornicatio carnalis. set propter illa non potest fieri separatio
a thoro ergo non propter fornicationem carnalem ¶ Preterea
contra nimis magis necessarium est amittere bonum quam fornicatio
quem modo non sit ergo magis debuit potius cum se

Cxxv.

pcationis q° fornicatio ¶ Set ꝯ est qd dr .xx.v
q. illi qui frangit fidem non tenetur ei fidem seruare
set quilibet fornicando fidem frangit quam alteri con
iugi debet ergo alter alterum propter causam fornicationis
dimittere potest ¶ Responsio dicendum qd dominus dimittere u
xorem concessit propter fornicationem ipsam illi qui fidem
fregit et in fauore ipsius qui seruauit ut non sit
astrictus ad reddendum debitum ei qui non seruauit
fidem et propter hoc recipiunt .vii. casus in quibus
non licet uiro uxorem dimittere fornicantem in quibus
uel utraque a culpa immunis est uel utraque equaliter cul
pabilis est. ¶ Primus si ipse uir similiter fornicatus fuerit
¶ Secundus si ipse uxorem prostituit ¶ Tertius si uxor uirum su
um mortuum probabiliter credens propter longam eius absentiam
alteri nupsit. ¶ Quartus est si latenter occulta est ab
alio sub specie uiri lectum intrante ¶ Quintus si fuit
oppressa ui ¶ Sextus si reconciliauerit eam et postea ad
ulterium perpetratum carnaliter eam cognouerit ¶ Septimus si in uo
in infidelitate utrisque existentibus uir dedit uxori
libellum repudii et uxor alteri nupsit tunc enim
si utraque conuertatur tenetur eam uir recipere. ¶ Ad .i. dicendum
quod uir si dimiserit uxorem fornicantem in uore
uindicte peccat. si autem ad infamiam propriam eu
itandam ne uideatur particeps criminis uel ad uitium
uxoris corrigendum uel ad euitandum plus incertitudinem
non peccat ¶ Ad ii. dicendum qd diuortium excausa for
nicationis fit uno accusante alium et quia nullus potest
accusare qui in simili crimine existit quando utraque for
nicatur diuortium celebrari non potest quamuis magis
peccet ꝯ m. utraque fornicante quam alter tantum ¶ Ad
.3. dicendum qd fornicatio est directe contra bona matrimonii quia
tollit proles certitudo plus et fides frangitur et sig
non seruatur. dum unum coniugium pluribus carnem suam
dedit uel diuisit et ideo quamuis in criminibus quamuis forte
sit maiora fornicatione non causant diuortium set
quia infidelitas quod dicitur spiritualis fornicatio contra est contra tria bo
na quia est proles educanda ad cultum dei et ipsa
facit diuortium set tamen aliter quam corporalis fornicatio
quia propter unum actum fornicationis carnalis potest procedi
ad diuortium non autem propter unum actum infideli
tatis set propter consuetudinem que pertinacia dicitur in qua infide
litas perficitur ¶ Ad .iiii. dicendum quod contra propter uitium contra naturam
potest procedi ad diuortium set non sit ita men
tio de ipso tamen quia est passio innaturalis eum quia raro
accidit tamen quia non ita causat incertitudinem plus

Ad .ii. sic procedetur. uidetur qd uir teneatur ex precep
to uxorem fornicantem dimittere. uir enim cum sit
caput uxoris tenetur corrigere uxorem set separa
tio a thoro est inducta ad correctionem uxoris
fornicantis ergo tenetur eam a se excludere ¶ Preterea qui consentit
peccato mortali. ipse in mortali peccat set uir reti
nens uxorem fornicantem consentire ei uidetur ut in
lium dicitur ergo peccat nisi eam a se eiciat ¶ Preterea i. cor.
vi. dicitur qui adheret meretrici unum corpus efficitur.
set non potest esse aliquis simul membrum meretricis et Christi ut idem
dicit ergo uir uxori fornicanti adherens membrum Christi
esse desinit mortaliter peccans ¶ Preterea sicut consanguinitas tollit
uinculum matrimonii ita fornicatio separat a thoro. set
postquam uir nouit consanguinitatem suam ad uxorem
peccat mortaliter cognoscens ipsam ergo et si cognoscat
eam postquam scit ipsam fornicatam esse peccat mortaliter
set contra est quod dicit glossa .i. cor. .vii. quod dominus permi
sit eam fornicantem dimittere ergo non est in precepto ¶ Preterea
quilibet potest dimittere alteri quod in se peccauit set
uxor fornicando peccauit in uirum ergo uir potest parcere ei
ut non dimittat eam ¶ Responsio dicendum quod dimissio
uxoris fornicantis inducta est ad corrigendum
crimen uxoris per talem penam pena autem corrigens
non requiritur ubi emendatio iam processit et ideo si
mulier de peccato peniteat non tenetur eam dimittere si
autem non peniteat tenetur eam dimittere ne peccato
eius consentire uideatur dum correctionem debitam non opponit
¶ Ad primum ergo dicendum quod peccatum fornicationis in uxore potest cor
rigi non tantum tali pena set etiam uerbis et uerberibus
et ideo si alia ad correctionem sit parata non tenetur uir
predictam penam ad eius correctionem adhibere ¶ Ad ii.
dicendum qd tunc uir uxori consentire uidetur quando eam te
net in necessitate a peccato preterito si autem emendata
fuit non ei consentit ¶ Ad iii. dicendum qd ex quo
de peccato fornicationis penituit meretrix dici non potest
et ideo uir se ei coniungendo membrum meretricis non sit
uel dicendum quod non coniungitur ei quasi meretrici. set quasi uxori
¶ Ad iiii. dicendum quod non est simile. quia consanguinitas facit ut
non sit inter eos matrimoniale uinculum et ideo carnalis
copula esset illicita. set fornicatio non tollit uinculum
predictum et ideo actus remanet quantum est de se licitus
nisi per accidens illicitus fiat. si quando uir consentire
turpitudini uxoris uidetur. ¶ Ad v. dicendum quod permissio illa
est intelligenda per prohibitionis priuationem quia sic contra preceptum
tum non diuiditur quia et peccatur sub precepto non est
prohibitum ¶ Ad vi. dicendum quod uxor non tantum peccauit in
uirum set etiam in se ipsam et in deum et ideo non potest uir
totaliter penam dimittere nisi emendatio sequatur.

Ad .tertium sic procedetur. uidetur quod proprio iudicio possit
uir uxorem dimittere fornicantem. sententiam
enim a iudice latam absque alio iudicio exequi li
cet. set deus iudex iustus dedit hanc sententiam.
ut propter fornicationem uir uxorem dimittere possit
ergo non requiritur ad hoc aliud iudicium ¶ Preterea math. i. dicitur
qd ioseph cum esset iustus cogitauit occulte
dimittere mariam. ergo uidetur qd occulte uir possit
diuortium celebrare absque ecclesie iudicio ¶ Preterea si
uir post fornicationem uxoris cognitam debitum ei red
dat amittit actionem quam contra fornicariam habebat

g° d negato d'biti que ad diuortiu ptinet
dz ecce iudi° pcede ¶ p° illd' q no pot phri
no dz ad iudi° ecce adduci. set fornicationis
crime no pot phri qr occtius adulti obfuat
caligine. ut dz Job xxv. g° no d'bet iudito
ecce pdcm diuortiu celebrari ¶ p° accatom
dz inscpto pcede q ds se ad talione obliget
si i pbatioe d'ficiat. set h no pot ee i ista m
qr tuc qlibz res tret uir ⁊sequeret itetu
suu siue ipe ux. dimitet siue eu uxor g° n
d'bet ad iudiciu ecce paccatom adduci ¶ p°
plus tene ho uxori qm ex'neo. set ho tn en
altius q ex'nei no d'bet ecce d'ferre. n mo
nitioe pmissa in secto ut patet m. xix. g°
m'lto mi' pot crime ux. ad ecciam d'ferre si
ea p° occulte no correpuit. ¶ h' q nlls dz se
ipm iudicare. set si uir ppo ar. ux. fornicate
dimitet ipe se iudicaret. g° h no dz fi ¶ p°
nlls meat ca e actor q iudex. set uir e acto
i petns ux. d offensa in se ⁊missa. g° ipe no
pot iudex ee q sic no dz ea dimite ppo ar.
¶ esposio d'd q uir pot dimite uxore d'. vno
mo q' ad thoz tm ⁊ sic pot ea dimite q a
to s ⁊stitit d fornicatoe uxois ppo ar. si te
redde debit exigeti n p eccam ⁊pella et
tal. reddes nllm piudi° e facit ¶ a° mo qnt
ad thoz ⁊ cohitacom ⁊ h mo no pot dimiti
n iudi° ecce. ⁊ si al' dimissa fuit dz cogi ad
cohi° d n possit ei uir i⁊tineti forte phare
h aut dimissio diuortiu dz ⁊ id e ⁊cedd
q diuortiu no pot celebri n iudito ecce
¶ ad i. g° d'd qd' snia e applicato uir ⁊munis
ad ptia. te. fcm vn dns uis pmulgauit f
qd' sententia i iudito fori dz. ¶ ad ij. d'd qd'
ioseph uolebat uxore dimite no. q. suspec
ta d fornicatoe set obreuenm scitatis ei
times ei cohitare ut s dcm e. n tn e sile qr
tuc ex adulterio no solu pcedebat ad diuor
tiu. set ult° ad lapidatom no aut nc qn
agit in iudi° ecce ¶ ad z. pz solo ex dcis
¶ ad e. d'd q qnz uir uxore susceptam hns
ei insidiat ⁊ d phnde ea pot cu testib i
crime fornicatois ⁊ sic pot ad accatom p'ce
dere et p si d fco ipo no ⁊stat poss ee
mlte suspicones fornic qbz phatis uir forn
cato pbata ee ut si inueniat solus cum
sola horis ⁊ locis suspectis ⁊ nud' cu nuda
¶ ad. v. d'd q marit° pot accusare ux. d adul
terio d'. vno mo ad thori sepatom coza
iudice spual ⁊ tuc inscpto dz fieri sine
obligatioe ad lege talionis qr sic ⁊sequ
ret intetu suu ut obo pbat ¶ a° mo ad

pnicom crimis i iudi° sclari ⁊ sic oz. q pcedat
i scpto p q ad pena tali ois se obligz si in p
batioe d'ficiat ¶ ad vj. d'd qd' fco decre. d
cbz mois i crimibz pcedi pot p° p inqsitom
q dz pcede clamosa insinuato q loq accu
tois tenet. p° paccatom q dz pcede fna
correctio ub g° dm intelli qn agit puia denu
tiatois n qn agit puia accutiois qr tc no
agit sol' ad correctom delinqtis set ad pnicom
p bonu ⁊mune fuand q iusticia d'ficiente
periet

AD e. sic pce. uir. qd' uir ⁊ uxor no dz i
ca diuortij ad pia iudicari diuortiu. n.
pce in le. no loco repudij q erat i ue. le. ut
pz. m. v. set i repudio uir ⁊ uxor no iudi
cabant ad pia qr uir poterat repudiare uxo
re ⁊ no ec°. g° n i diuortio d'bet ad pia iu
dicari ¶ p° plus e q le. n. qd' uxor ples uiros
hat q qd' uir ples mlieres vn h qnz licuit
i uo tmg° ut z. d. xxxiij. dcm e g° plus pcat
in adulterio mlr qm uir ⁊ ita no d'bet ad pia
iudicari ¶ p° n e mai nocumte pri i e cari
pcom. set plus nocet uxor adultera uiro q
uir adulte uxori qr adulteiu uxois facit
incertitudine pli no aut adulteiu uiri g°
mai e pcm uxois ⁊ sic no d'bet ad pia iudi
cari ¶ p° diuortiu inducit ad em adultij co
rigend. set mag ptinet ad uir qui e capd
mulieris ut dz. i. cor. xi. corige ux. qm eo
g° no d'bet repudio ad pia iudicari. set
uir dz ee melioris ⁊dicois ¶ set ⁊ uir qd'
uxor debat ee melioris ⁊dicois. qr qnto
e maior fgilitas i pcante tato pcc° e mag
uenia dignu. set i mulieribz e maior fgili
tas q i uiris ⁊ d dic trso. qd' ppia passio
mulier e luxia q phs dic. i vij. eth qd'
mulieres no dnr ⁊tinetes ppe lo° p facile
i clinatom ad ⁊cupis qr n bruta aialia pos
sut ⁊tine p h qd' no hnt ad q ⁊cal obuiare
possit g° mulieribz i pena diuortij dz mag
pti ¶ p° uir pont capd mulieris ut ipm
corrigat g° mag pcat qm mulr ⁊ sic dz
mag puiri Responsio d'd q in ca diuortij
uir ⁊ uxor ad pia iudicant ut id sit licitu
⁊ illicitu cu uni qm alci no tn pie iudicat
ad illa qr ca diuortij e mag i uno q in
alio cu tn i utrqz sit ca sufficies ad diuor
tiu diuortiu. n. est pena adulterij mqnt e
⁊ mj bo. qntu aut ad bonu fidi ad qm
⁊iuges s i uice eqli tenet. tm pcat q m
adulteiu uni sic adulteiu alci et h ca suf
ficit i utrqz ad diuortiu. set qnt ad bonu

plus peccat adulterium uxoris plus quam uiri et ideo maior causa diuortii est in uxore quam in uiro. et sic adequalia sed non ex equalitate obligantur. non tamen iniuste quia in utroque est causa sufficiens ad hanc penam sicut est de duobus qui dampnantur ad penam eiusdem mortis quamuis alter altero grauius peccauerit. Capitulum ad i. quod dicitur quod repudium non permittebatur nisi adulteris. homicidium et quia in uiris magis erat periculum de homicidio quam in mulieribus ideo uiro permittebatur dimittere uxorem non autem econuerso per legem repudii. Capitulum ad ii. dicendum et est. quod uerbis ille procedunt secundum quod in corpore ad bonum plus adulterium quia sit maior causa diuortii in uxore adulterium quam in uiro non tamen sequitur quod non iudicentur ad paria sicut ex dictis patet. Capitulum ad iii. dicendum quod quamuis uir sit caput mulieris quasi gubernator et rector non tamen quasi iudex ipsius sicut nec econuerso et ideo nihilominus quod preiudicium faciendum est non plus potest uir in uxorem quam econuerso. Capitulum ad iiii. dicendum quod in adulterio inuenitur de ratione peccati id quod est in fornicatione simplici et adhuc plus quod magis grauat scilicet matrimonii lesio. si igitur consideretur id quod est commune in adulterio et fornicatione peccatum uiri et mulieris se habent sicut excedentia et excessa quia in muliere est plus de pudore et ideo sunt magis ducentes in concupiscentias sed in uiro est plus de calore qui concupiscentiam excitat sed tamen simpliciter loquendo ceteris paribus uir in simplici fornicatione plus peccat quam mulier quia habet plus de rationis bono quod preualet quibuslibet passionum corporalium motibus. sed quantum ad lesionem matrimonii quam adulterium fornicationi addit ex qua diuortium causatur plus peccat mulier quam uir ut ex dictis patet et quia hoc est grauius quam quod simplex fornicatio ideo simpliciter loquendo plus peccat mulier adultera quam uir adulter ceteris paribus. Capitulum ad vi. dicendum quod quamuis regimen quod datur uiro in mulierem sit quedam circumstantia aggrauans tamen ex illa circumstantia que in aliam speciem trahit magis aggrauatur peccatum. scilicet ex lesione matrimonii que trahit ad speciem iniustitie in hoc quod furtiue aliena proles supponitur.

Ad v. sic proceditur. uidetur quod post diuortium uir alteri nubere possit. nullus enim tenetur ad perpetuam continentiam. sed uir in aliquo casu tenetur uxorem fornicantem in perpetuum a se separare ut patet ex dictis. ergo uidetur quod ad minus in tali casu alteram ducere possit. Preterea peccanti non est danda maior occasio peccandi. sed si ei qui propter causam fornicationis dimittitur non liceret alterum querere daretur ei maior occasio peccandi. non enim est probabile ut qui in matrimonio non continuit quod postea continere possit. ergo uidetur quod liceat ei ad alterum coniugium transire. Preterea uxor non tenetur uiro nisi ad debitum reddendum et cohabitationem. sed per diuortium ab utroque absoluitur. ergo omnino soluta est a lege uiri. ergo potest alteri nubere et eadem est ratio de uiro. Preterea Matthei xix. dicitur qui dimiserit uxorem et aliam duxerit excepta causa fornicationis me-

chatur. ergo uidetur quod si causa fornicationis dimissa uxore aliam duxerit non mechetur et ita erit uerum matrimonium. Sed contra. i. Corinthiorum vii. precipio non ego sed dominus uxorem a uiro non discedere quod si discesserit manere innuptam. Preterea nullus debet ex peccato reportare commodum. sed reportaret si liceret adultere ad aliud magis desideratum connubium transire et esset occasio adulterandi uolentibus aliud matrimonium querere. ergo non licet aliud coniugium querere. Responsio dicendum quod nihil adueniens super matrimonium potest ipsum dissoluere et ideo adulterium non facit quin sit uerum matrimonium. manet enim ut magis dicit inter uiuentes coniugale uinculum quod uinculum nec separatio nec coniunctio alia potest auferre et ideo non licet uiuente altero uiuente ad aliam copulam transire. Capitulum ad i. ergo dicendum quod nullus quamuis per se obligetur ad continentiam tamen per accidens potest esse quod obligetur. sicut si uxor egritudinem incurabilem incurrat et talem que carnalem non patiatur copulam et similiter si est in corrupcione spiritualis infirmitatis scilicet fornicationis laborat. Capitulum ad ii. dicendum quod ipsa confusio quam reportat ex diuortio debet eam cohibere a peccato quod si cohibere non potest minus malum est quod si ipsa sola peccet quam quod uir peccati eius sit particeps. Capitulum ad iii. dicendum quod quamuis uxor non teneatur post diuortium uiro adultero ad debitum reddendum et cohabitandum tamen ad hoc manet uinculum matrimonii ex quo ad hoc tenebatur et ideo non potest ad aliud transire coniugium uiro uiuente. potest tamen continentiam uouere uiro inuito nisi uideatur ecclesiam deceptam fuisse per falsos testes sententiando de diuortio quia in tali casu etiam si uotum professionis emisisset restitueretur uiro et teneretur debitum reddere sed non liceret ei exigere. Capitulum ad iiii. dicendum quod exceptio illa que est in uerbis domini refertur ad dimissionem uxoris et ideo obiectio ex falso intellectu procedit.

Ad vi. sic proceditur. uidetur quod post diuortium uir et uxor non possint reconciliari. regula enim iuris est quod semel bene diffinitum est nulla debet retractatione infirmari. sed iudicio ecclesie diffinitum est quod debeant separari. ergo non possunt reconciliari ulterius. Preterea si possent esse reconciliati precipue uidetur quod post penitentiam uxoris uir teneatur eam recipere sed non tenetur quia uxor non potest per exceptionem opponere in iudicio suam penitentiam contra uirum accusantem de fornicatione. ergo nullo modo potest esse reconciliatio. Preterea si posset esse reconciliatio uidetur quod uxor adultera teneretur redire ad uirum ipsum reuocantem. sed non tenetur quia iam separati sunt iudicio ecclesie. ergo et cetera. Preterea si liceret reconciliare uxorem adulteram in illo casu precipue deberet fieri quando uir post diuortium inuenitur adulterium committere. sed in hoc casu non potest uxor cogere ipsum ad reconciliationem cum iuste sit diuortium celebratum. ergo nullo modo potest reconciliari. Preterea si uir adulter occulte dimittat per iudicium ecclesie uxorem conuictam de adulterio non

copula

ur uiste fcm diuortiu. set tn uir no te uxo re reconciliare. qz uxor plures inuidito adulteriu uiri no pot g nisto uni qm diuortiu e. ite celebratu. reconciliato n pot. set h e q d. 1. c. vij. si discessit mane innupta. aut uiro suo reconciliari. Sz uir potuit ea no dimitte post fornicatom. g ead roe pot ea recociliare. Responsio dd q si uxor post diuortiu d'peto pniam agens emdata fuit pot ea uir reconciliare sicut i peto i cor. maeat no dz ea ad se sume ead roe q no licebat ea uolente apto desiste retine. Gad. 1. g. dd qd sna ecce diuortiu celebratis no fuit coges ad sepatom set licent pbens 7 io abs reconciliato recitatoe pcedetis sne pot reconciliato sequi. Ad. ij. dd qd pnia ux. dz induce uir ut uxore fornicante no acceet aut dimittat set tn no pot adhoc cogi. n pot p pniam uxor eu ab accitioe repelle qz cessante culpa 7 q adactu et q admaclaz adh mact ad d'reatu quo addm adh reanet reat quo ad peam huao iudi in fendi qz ho no uidz cor sic d. Ad. 3. dd q illd q inducit infauore ac no fac ei piudi un cu diuor. sit iduc. i fa. uiri no auft ei ius petendi debitu ul reuid uxore un uxor tenet ei redde 7 ad eu redie si fuit reuocata u d'luna el uotu emisit gtinen. Ad. 4. dd q pp adulteriu qd uir pus inoces post diuortiu gmittit frigore e iuris no dz cogi ad recipi uxore adulteram p tn s'eqtate iuris uider ex officio suo dz ea coge. ut caueat ptido aie el 7 scandalo a q uis no possit uxor regei pete. Ad. v. dd q si adulteriu uiri sit occultu p h no auft ius excipiedi g acceitom uiri uxori adulte q uis d'sit g pbo. et io petat uir diuortiu petes 7 si post sniam d' diuortio uxor petat d'bit aut reg uir te ei ad utr qz.

Patron e spitudis qui celat 7c. g pu. xviij. fidel e qui celat crie amici 7 dd q h intell'r qm celato no e in piudiciu correc. al celas procuriu spitudini prat solet qm an ualeat 7c. scd q pla sr cmia q pp sui enormitate impediut m ghndo. Pm e incest. Scm uxoricidiu. Tertiu rapina aliene spose. 4. qm as insidi mro filium ppu d' sac fonte suscepit. Quintu qui in ecce psbrm. vi. qm as pagit pniam sollepne no tn pp hec crimina s tn intimit m gtetu s tn sut quedam crimina que 7 dirimut m gtetu. Vnu e qm as cu aliq giugata co cubit 7 eis machiat i morte uiri cu effcu te. n. adiuncte g h e n d'bet 7 si g dunt separant. Scm e qm prat fidem adulte qd ducet ea in uxore set h intell e qm ta adulte qm adultera sciebat impedimt. al m no dimiet post qm gtetu eet. Tertiu e qm git cu ea d' fco. p. n. m. fac q no stat fm. vn si pm no fuisset u m m f stiet. scd e g qd i cau so 7 tio fid cuta d' mo g hndo l'g mo gtetu pubi d' psenti d' fco n fuit i polluto cast no pp h d'mut. m seqns post morte uiri d'nouo gtetu

Nunc d' gditoe uideam 7c. post q d'tiauit magr d' impo coeundi p q i pedz act mij ne d' fco oio n possit h d'tiat d' impeto gditiois suul' p qm impedit act mij ne libe fiat et di imp. d. i pa d'tiat d' gditoe suili ipa epilogat gtinuas pcedenta ad seqntia i. duo illa executi sum 7c. pa. iii. d. i pa d'tiniat d' impedi gditiois suulis ipa de ipedimto ex d' fcu etatis qz talis no differt a suo q diu sbtutoib; e gat. iiij. i. h 7 scde et c. pa iiij. d. i pa d'tiat d' suitute q pcedit m i pa d' suitute que mo sup inducit. i g no d'. pa. iii. d. i pa d'tiniat d' suitute m pcedite que e exalcu pte tm g hntu ipa d' illa q e exutq; pte l. qr si suus uir 7c.

Hic querit v. Pmo utr gdito suitutis m i pediat. Scdo utr possit suus sine gsu dni m g he. Tertio d' suitute q supueit mo. 4. utr ples sequatur uentre. 5. d' scdm etatis utr i pediat m.

Ad. pm sic pce. ur qd gdito suitutis no impediat m. nichil. n. i pedit m ni q ht aim gtrarietate. ad ipm. set suit no ht aim gietate ad ipm m al' int suos no posset ee giugia. g suit no impedit m. Pp illd q e g m m. no pot ipedire q e s m m. h suit e g m m qz ut dic gg g m m e hoiem hoi uelle dnari. q patet 7 ex h q hoi dcm e. ut psit piscib; mais 7c. non aut ut psit hoi. g no pot ipedire m. q e ile. Sz si impedit m aut h e d' iure nli. qz suus nle os hoies sr eqls ut gg dic 7 i pni dig. d'. q suit no e d' iure nli. pitiuu 7 ius d'scendit aut ut tulli dic g suitu ius suit m ipedire no pot. Pp illd q impedit m eqlr impedit siue sciat siue ignoret ut pz d' gsanguintate s; suit uui ogta ab alto no ipedit m g suit i qntu i se est no ht q impediat m. 7 ita no d'bet p se poi mij impedimt ab aliis distictu. Pp sic gtingit ee errore cu suitute ut putet

au d'iue poito n d'iue nali.

lib' qui ē servus ita pōt eē error dlibtate
ut putet' servus q ē lib. set libtas nō potē
mij īpedimē g° n̄ servit' dbet pōi C Ꝑ mag
facit gn̄e societatē mij 7 plus īpedit ꝓlis
bonū morbꝫ lepre qm̄ servit'. set lepͣ n̄ potē
īpedimē mij g° n̄ servit' dbet pōi C Itē ē
qd̄ dcetal' dic̄ d ꝯiugio servorꝫ q' error ꝯditi
onis īpedit m̄ ꝯtrhdū 7 dimit ia ꝯctū C Ꝑ
m̄ ē d bonis ꝑse expetendis inqntū hꝫ hoesta
tē set servit' ē d ꝑse fugiendis g° m̄ et servit'
sꝫ ꝯia ꝯsic servit' m̄ inpedit Responsio d' q
ī mij ꝯctū. obligat uni ꝯiugū alti ad dbitū
reddend' 7 id si ille qui se obligat ē īpotes
ad solued' dbitū igr̄ h' impō meo cū sic obli
gato tollit ꝯctū sicut aūt p inpōm coeūdi
efficit' aꝭ impotēs ad solued' dbit ut oīo
n̄ possit solue ita p servitutē ut libe. debit
redde nō possit 7 id sic ī pō coeūdi ignorata
īpedit m̄. nō aūt si scat ita ꝯditō servitutis
igit' m̄ inpedit nō aūt servit' scita C ad. i.
g°. d' q' servit' ꝯiat' mio q̄ ad actū adq' quis
p m̄ alti obligat'. q̄ nō pōt libe exeq 7 qn̄e
ad bonū ꝓlis que peioris ꝯditōis efficit'. ex s
uitute pentis set q' ꝯlibet pōt meo qd' ē
dbet'. spōte dtintū ad sbire. id si alt' ꝯiugū
sic alti' servitutē nich'o. m̄ tenet silr̄ 7 q'
ī mio ē eqlis obligatō exutrq pte ad dbitū
redd' nō pōt aꝭ reqrere maiorē obligatōm
expte alti' q̄ ipe possit face et ꝓp h' 7 si servus
ꝯhat cū ācilla q̄ cdit eē libam n̄ ꝓp h' īpedi
m̄ et sic patet qd' servit' nō īpedit m̄ n̄ qn̄
ignorata ē ab ā. ꝯiuge 7 si ille sic libe con
ditiōis 7 id nich' ꝓhibet int' servos eē ꝯiugia
l' 7 int' libos 7 ancillā C ad ij. d' q' nich' ꝓhi
bet eē ad ꝯ nām qn̄ ad pmā intētōm ipi
qn̄ nō ē ꝯ nām q̄ ad sām ei intētōm sic oīs
corruptō 7 dfcūs 7 senuū ē ꝯ nām q̄ ad pmā
intētōm n̄ ut dicit' ī. ij. ce. 7 m̄. q' n̄ ītēdit
eē 7 pfectōe nō tn̄ ē ꝯ sām ītētōm n̄ q'
exq n̄ nō pōt ꝯsuāe ī uno eē ꝯsuat ī altō
q' gnat' corruptōe alti' 7 qn̄ n̄ nō pōt pduce
ad maiorē pfcōm inducit ad minōrem sic
qn̄ nō pōt face masclm facit fem' que est
mas occvāt' ut dr̄ ī xvi. d aīalibꝫ silr 7 di
co q' servit' ē ꝯ pmā ītentōm n̄. set nō ꝯ
sām q' n̄lis mtō ad h' īclīat 7 h' appetit
n̄ ut quilꝫ sit bō. set ex quo aꝭ pcāt n̄ etiā
īclinat ut ex pctō peām reportet 7 sic servit'
ī peām pcti īducta ē n̄ ē ī ꝯ'ns ad n̄le p
h'. q' ē ꝯ nām h' mō īpediri. sic. n. m̄ īpedit
p inpōm coeūdi que ē ꝯ nām md pdcō C ad
tiū d'. q' uis n̄le dicerit q' peā sit p culpa

infligenda. et qd' nll's sin̄ culpa puiri dbeat
set dtmiare peām s ꝯdō p̄ 7 culpe ē iur' +
positiui 7 id servit' q ē qdā pea dtmiata ē d
iure positiuo 7 aūli pficiscit'. sic dtmiat'
ab ind tmiato et eod' iure positiuo dtmiat'
ē scm̄. q servit' ignorata īpediat m̄. ne qs
sine culpa puniat'. ē. n. quedā pea uxoris
qd' hꝫ uir' servū 7 eꝯ C ad. e. d' q' quedā
īpedim̄ta sꝫ q̄ faciūt m̄ illicit' et q' uoluntas
nrā nō fac̄ ad licit' l' illicitū. set lex cui
uolūtas sbdi dbet id igr̄ talis īpedim̄. que
uolūtariū tollit l' scia n̄ fac̄ adh' q' m̄ te
neat l' nō teneat 7 tale īpec ē affinitas
l' uotū et c. h'. qdā aūt īpedim̄ta sꝫ q̄ faciūt
m̄ inefficax ad solutōm dbiti 7 q' ī uō m̄ta
ꝯsistit dbitū nob relaxat' id talia īpedim
ta siꝯ ꝯgta m̄ nō tollūt set solū qn̄ igno
uolūtariū excludit 7 tale īpedimtū ē servit'
et impō coeūdi 7 q' n̄ d se hn̄t qm̄ rōm
id ponūt' spēalia impedim̄ta pr̄ errorē nō ā
psone uariato ponit' spāle īpedimtū pr̄ er
rorē q' p̄ alta sbintroducta nō hꝫ rōm īpedim̄ti
n̄ ex intētiōe ꝯhentis C ad v. d' q' libtas
nō īpedit mij actū qn̄ ad pm̄ actū servū
q' lepsi debitū redde possꝫ. q̄uis aliā ꝯua
mīa mio inferat qntū ad sios effcūs 7 id
nō īpedit m̄ sic servit'

AD. ij. sic pc̄e ur̄. q servus m̄ ꝯhe n̄ possit
sine ꝯsu. dn̄i. nemo. n. pōt dat' alicui
q' ē alti' sin ꝯsu. dn̄i. nemo. n. pōt dat' alicui
q' ē alti' sin ꝯsu ipi'. s servus ē res dn̄i g° nō
pōt m̄ ꝯhendo dat' potestatē corpis sui uxoi
sine ꝯsu dn̄i sui. C Ꝑ servus tn̄ dn̄o suo obe
dit' set pōt ei dn̄s pape qd' ī m̄ nō ꝯsētiat
g° sine ꝯsu ei nō pōt m̄ ꝯhe C Ꝑ post ꝯc
tū m̄ servus tene uxoi dbitū redde expre
cepto uir' dn̄i. set eo tpr̄ quo uxor dbit
petit pōt dn̄s servo impone aliq offm̄ q' face
nō potit si cat' cō'. uacare uelit g° si sine
ꝯsu dn̄i posset servus m̄ ꝯhe puaret dn̄s
servitio q̄ dbito sine culpa q' eē nō debet
C Ꝑ dn̄s pōt uende servū suū inexrnā regio
nē quo uxor sua eū nō potit sequi ul' ꝓp
īfirmitatē corpis l' ꝓp piclm fidi īminens puta
siuedat' infidlibꝫ l' q̄ dn̄o uxoris n̄ pmit
tete si sit ancilla 7 sic m̄ dissolue' qd' ē
īꝯuenīens g° nō pōt servus sin̄ ꝯsu dn̄i m̄
ꝯhe C Ꝑ faurd' ē oblig q̄ hō se dīnis ob
sequijs mācipat qm̄ illa q̄ hō se sbiciat
uxoi sꝫ servus sine ꝯsu dn̄i nō pōt religi
oīe ītre l' ad cliatū pmoui g° m̄lto
m̄ sine ei ꝯsu. mio iungi C set ꝯ gal'

iiij. i xpo ihu no e suus nq lib g ad m
3hend insid v ihu eadm qlibtas libis et
suis Cp suit e d iure positiuo. h m e d
iur dio q nli g cu ius positiuu no piudi
cet iuri nli aut dio. ur qd suus absq i
gssu dni m 3he possit Responsio dd q ius
positiuu ut dcm e. p gd3 auire nli. q io s
uit que e d iure positi no pot piudicare
huis q st d nli le. sicut au appetit n e ad
opom idiuidui ita e ad gsuatom spei p
gnom vn sic suus no sbdit dno qn libe
q dormire possit gmede bibe q dormie q alia
hi face q ad ncitate cor ptinet sn quib;
n gsuai no pot. ita no sbdit ei qnt ad h
qd no possit libe m 3he. q dno nesc aut
3dicente Cad .i. g dd qd suus e res dni
qntu ad ea q nlib; supaddut. set qnt
ad nlia oms st pares vn inhis q ad nles act
ptinet suus pot alti iuito dno sui cor po
state p m pbe Cad ij. dd q suus tene i
dno suo obedie inhis que dns licite pot
pcipe. sicut aut licite no pot dns pcipe
suo q no gmedat aut dormiat. ita n qd
a mio 3hndo abstineat me est. n. ad leg
latore qlr quilz re sua utat. q io si dns
pcipiat suo. q no 3hat m suus no te
ei obedie Cad iij. dd qd si suus uel dni m
3xit tuc dz pemce suitiu dni inpaitis
q redde dbitu ux q ph qd dns gcessit ei
ut m 3het. intelligit ei omia gcessisse q
m reqrit. si aut m igno dno. l 3dicente
e 3ctu no tene redde dbitu. set po dno i
obedie si utrq; sil ee no pot. set tn i hus
mlta picla gsidari dbet. set sic q i oib; ac
tib; huais. s. picli castitatis imiens uxori
q ipedimte q ex reddite dbiti suto inpito
gnat q aliis hi quib; oib; rite pesatis iu
dicau potit e mag suus obedie tra dno ul
uxori Cad 4. dd q i tali cau dz qd dns cogat
e ne suu uendit tal q faciat hoia niij
guioza pcipue e no dsit facultas uxor suu
suu uedendi ito pcio Cad v. dd q p religi
onu q ordinis pceptom. as obligat dnis
obseqis qntu ad totu tps set uir tenetur
uxori redde dbitu n sp set gruis tempib;
q io no e sile q p ille qui mtt religiom q
suscip ordine obligat se ad a opa q sut
nlib; supaddita iqb; dd potitate el ht q
no i nlib; adq obligat se p m un posset
gtinentiam uoue sine gssu dni sui.

AD .iij. sic pce. ur qd suit mio n pos
sit supueire. ut uir se alti i suu ue
dit qz q in fraudm q i piudi alti fcm e
iritu ee no dz. set. set uir qui se ins uu
uedit fac h qnz i fraudm miij q aduni in
dtimtu uxois g no dbet ualere tal uedito
ad suitute inducedd Cp duo fauoza
bilia piudicat uni no fauoza. set libtas
q m st fauoza q repugnt suituti q n e
fauoza cauire. g tal suit dz pecit anul
lai Cp i mio uir q uxor ad pia iudicat
ut s dcm e set uxor no pot se i ancilla dare
uolente maito g n uir uolete uxore Cp
illd q ipedit ri gnom i nlib; dstruit q re
gnatu set suit uiri uxore nesc ipedit i
m gctu anq fiat g si posset mio supueire
dstrret m q e ingnis Cset q qlz pot dare alti
q suu e. set uir e sui iur cu sit lib. g pot
dare ius suu alti Cp suus pot uolente
dno ux. duce ut dcm e g eadm roe uir
pot se sbde dno uolente uxore Responsio
dd q uir sbdz uxori. solu inhis q ad actu
n ptinet iquib; st eqls ad q suitutis sbo
no se extedit q io uir nolete uxore pot
se alti in suu dare no tn exh m dissoluet
qz nllm inpedimt mio supueniens pot
dissolue ipm ut dcm e. Cad .i. g dd qd
frauus bene pot iste ei q fraudm fac set
no pot alti piudi gnare q io sicut i fra
udm uxoris alti sedet i suu ipe dapnu re
portat i extimac libtatis bon amitens.
set ux. no pot exh piudi gnai qn tene
at redde debit petenti q ad omia que
m reqrit. no. n. ab his pot retrhi. dni sui
pcepto Cad .ij. dd. q qnt ad h qd suit mio
repugt. m suituti piudicat qz tuc suus
te uxor redde debit. q nolete dno. Cad
3. dd. q q uis i actu mioiali q his q ad m
spectant ad pia uir q uxor iudicat ad q
gditio suitutis no se extedit tn qnt ad
dispesa dom et ad a hi sup addita uir
e capd uxoris q eu dz corrige. no aut eo
q io uxor no pot se dare in ancilla nolete
uiro Cad iiij. dd. q ratio illa pcedit de
reb; corup inquib; mlta ipediut gnom
q no sufficiut ad dstrued re gnatam
set i [illegible]b; ppetuis pot ipedri pzai ne res
talis ee icipiat no aut ut ee dsistat sic
pz d aia rnali q silr q e d mio q e ppetuu
uicl3 psuti uita maente.

AD .iiij. sic pce. ur q fili dbeat sequi
gdicom pris qz d noiatio fit a digiori
set par m gnoe. e digior qm uir g q e.
Cp ee rei mag dpendet a[illegible] afor qua

am set ignore pr dat forum uir mm ut d.
i. xvi. d' aialib; g° mag dz ples seq prem qm
mrem C p' illd Papue. dlet sequi ad cui
assimulat set filius plus silat pri qm mri
sic 7 filia plus mri. g° adun' fili. dz seq prez
7 filia mrem C p' in sac' septa no oputa ge
nealogia p mulieres set p uiros. g° pls 7
mag seqt prem q' mrem C set g' si as se
miat intra aliena fruct' e ei' & e tra. s;
uent mulieris r' seis uiri e sic tra r' seis
g° et c. C p' in aliis aialib; s; uidm que ex
diusis speb; nascat. qd pt' mag sequit
uet' qm prem. un muli qui nasgt ex eq 7
asio mag silant eqs qm illi qui nasgt ex
asina et eq. g° sile dz ee in hoib; Responsio
d. qd p leges ciuils ptus se uentre 7 s; tuc
quia ples ht apre oplemetu forle set a
mre sbam corp's fuit aut cor' oditio e e p
uu sit q' instrui dni i opando 7 id ples i
libtate 7 s uitute se. uentre. set i hiis q p
tinet ad digtate p qd e ex for' rei se prem
sic i honorib; 7 municipiis 7 hreditate 7 hui'
aliis 7 huic q cordat canones 7 lex moysi. ut
pz exo. xxi. ingb; da tn tris que iure ciuili n
legut pt' se dtiore oditom ut si pz sit suus
7 mr liba ert filii s ui. no tn si post pactu
m pz se i s uu dedit uolente uxore 7 filii si
sit eq. si aut utq; sit s uilis oditiois 7 pti
neat ad diusos dnos tuc diuidut filios si
ples s ul' s iun' alti respesabit d ptio 7 acci
piet ple natu. i s ui s uitiu tn no e edi qd
tal' osuetudo possit ee i roul' sic illd q mltor
sapientu diutno studio d'tminatu e. s; 7 i
nlib; iuenit qd receptu e i recaptete p mod
recapti 7 no p mod dantis 7 io ratio e q sem
recept i mliere ad odm ipi' trahat C ad. i.
g° d. q quis pz sit dignus pru dat cu mr
sbam corle ex pte e attendz s uitutis od
C ad. ii. d. q i hiis q ad rom ptinet spei. mag
assilat fili pri qm mri. set i nlib; oditorib;
mag dz assilari mri qm pri. q res ht a for
ee specific set odnes n. ls a m C ad vi. d.
q fil' assilat. pri roe for. q' ht i sui 9 ple
sic 7 pz. et io ratio no e ad ppositu C ad iiii. d.
q q honor filii e mag ex pre qm ex mre
io ingeneal. scptis 7 s omuem osuetudiem
mag noiant filii a pre qm a mre. ta i hiis
que ad s uitute spectat mag mrem seq.

AD. v. sic pce. ut
A qd d fcus etatis no i pedit m. s. n. leges
pui accipiut tutore usq ad xxv. a. g° ui q
usq; ad tps illd no sit 9 forta tuto ad 9 ssm
7 ita ui q illd d beat ee tps statutu ad mra
i eunda. set ant temp' illd m pot oh i. g° d
fcus statute etatis no i pedit m C p' sic ui
clm religiois e ppetuu ita uiclm m ii. set
an xiiii. an. no pt face pfom s noua osti
tutom g° n m ohe si d fcus etatis m i pedi
ret C p' sic ossi ad m reqrit ex pte uiri ita
ex pte uxois set mlr an xiiii. a. pot ohe m
g° 7 uir C p' i po coeudi n sit ppetua 7 igno
rata no i pedit m. set d fcus etatis no e ppe
tuu n ignorat g° no i pedit m. C p' no oti
ne i a° pcdor. nocumtor 7 ita no ui ee
m ii i pedimtu C set ca e qd d etal. dic q pu
er qui no pot redde. debitu no e apt' mrio s;
an xiiii. an. ut i plib; n p' redde dbitu ut pz
i. ix. d' aialib;. g° 7 c. C p' oiu ostatu pnt'
e tmi magtudis 7 augmti 7 ita ui cu m
sit nle. qd dbeat hre d'tminatu tps pc. d
fcm impediat Responsio d. q cu m. fiat p
mod' oct' eda ordinatiois leg positiue. sbia
oet sic tali octus un s ium d'tminatu e. q
cu tps illd discrecois quo utq; possit suffi
cient' d mrio delibare 7 dbitu s i uice redde
mra no ohant 7 s in ita fca fuerit d'mit
s; aut tps ut i plib; e. in mas. i xiiii. a. i
femia aut. xii. e ro s. d. xxvii. dcm e q tn
pcepta iur positiui seq illd q e in plib; si as
ad pfom dbita an tps pdcm d ueniat ita
qd uigor n' 7 rois d fcm etatis suppleat m
no dissoluit. 7 io sig hmites an anos pubta
tis carnal' an tps pdcm fuerit copli n'o m
ppetuo stat indissolle C ad pm g° d. q i ill'
ad q n inclinat no exigit tant' uigor rois
ad d liband' sicut i aliis 7 io an pot i m suf
ficient d libans osentire q possit i ocetib;
aliis res suas sine tutore pctrae 7 silr i d.
C ad. ii. qd uotu religiois e eor que st s' in
clinatoez n. que maiore difficultate hnt
q m C ad. 3. d. q mlr cit' ad tps pubtatis
pueit q ui ut dz. i ix. d aialib; 7 g. d xxvii.
dcm e 7 io no e sile. d utq;. C ad e. d. q ex
pte ista no solu e i pedimt p impoim coeu
di set p d fcm rois que adhuc no sufficat
ad oslm illu rite faciendu qui ppetuo du
rare dz C ad. v. d. q sicut i pedimt q est
ex furia reducit ad impedim erroris ita et
impedimtu q e ex d fcu etatis q no du ho
ht plenu usu. li. ar.

Q
Vod si ipa fuit in s uitute detenta 7 c
Q. sciend e qd si anq sit d tenta s uitus
uir d dubitat petat dbitu si leui suspicoe
moueat te ei redde dbitu. n exh ei ad

p̄iudi generat. si aūt extā p̄bā dubitet ul' ue hem̄t p̄suat aut c̄te ꝯg̃scat. nō dꝫ ei redde debitū ꝗ ecclā p̄cipiente q2 l' ꝯ p̄iudi facet sic cū uxoris a fcū ꝯg̃sdet aut al' fornicaret.

Sunt g̃ quidā ordīes

ꝗ c̄ postq̄ d'tminauit mag' d' impedim̄ꝗ faciūt p̄s medias int' p'sit' legittias ꝗ penit' illegittimas h' d'tmiat d' impedimītis ꝗ faciūt p̄s p'sit' illegittias et dī. i. p. d. in p̄ma d'tiat d' ipedimītis ꝗ faciūt p̄s illegittias r. cuibet p'. i. s'a d' ipedimītis ꝗ faciūt p̄s illegittias r' aliq̄ p̄x ꝗ nō r' oīm. d. xxxix. i. post h' d' dispar cultu ꝗ c̄ p̄a. m. d. i p̄a d'tmiat d' ordinis ipedim̄. i. s'a d' ipedim̄ uoti. d. xxxviij. nc̄ d' uoto ꝗ c̄ p̄a m. d. i p̄a d' quō m̄ p ordines ipedꝫ. in s'a quō ipedꝫ p uxoricidiū c̄tine i. huis abiaēd' est. h'.

Hic est d' qō ꝗ p̄ma d' ipedimēto ordis. ꝗ s'a de uxoricidio. ꝗ c̄ p̄m q̄r duo ꝗ p̄o ut' ordo p ordnis ipediat m̄ ꝗ s'o ut' m̄ p ordnis ordīes seq pitiat.

Ad p̄m sic p̄cē. ut' qd ordo nō ipediat m̄ q̄ nich impedꝫ ñ a suo ꝯio. set ordo non ē ꝯius m̄io. cū utrq̄ sit sacm̄t. g̃ nō ipedit ipm̄. ꝗ p̄ id ordo ē apd nos ꝗ apd eccliaꝫ oriētale. set apd ecclīam ori nō ipedit m̄. g̃ nec apd ecclīa occidētalē. ꝗ p̄ m̄ sigt ꝯiūctōm x' et eccē. set h' papue ꝯgruit sigficari i huis qui sūt mi' st. xpi. f. i. ordis. g̃ ordo m̄ nō inpedit. ꝗ p̄ oē ordines ad aēd sp'le ordiant'. set ordo nō pōt ipedire m̄. ñ rōe sp'lis. g̃ si ordo inpedit m̄ quilibet ordo ipediet qd fl̄m ē. ꝗ p̄ om̄s ordinati possīt ecclastica bn̄ficiū hr̄e ꝗ p̄uilegio clicali gaude ꝗ eq̄li. si g̃ p̄ h' ordo m̄ ipediat q2 uxorati non possīt bn̄ficiū eccl̄iasticū hr̄e ñ gaude p̄uilio clicali ut iuriste dīt p̄ē q2 ordo ipedire d'beret q fl̄m ē. ut pꝫ p dē. alex. d' clias coniugatis ꝗ sic nll's ordo ut ur' m̄ ipediret.

ꝗ Set ꝯ ē qd dē. dīc si m b'd yā ꝗ aliis supib; ordinib; uxores accepisse noscūt. eos uxores dimitte ꝯpellatis q nō eēt si eēt m̄m m̄. ꝗ p̄ nll's uoues ꝯtinēc̄. pōt m̄ ꝯhe set quidā ordines st qui hn̄t uotū ꝯtineñ anexū ut exm̄ pꝫ. g̃ talis ordo m̄ ipedit. Respo sio dd' q ordo sac̄ d' sui rōe ht ex quadam ꝯgrā q m̄ ipedire d'beat q2 i sacs ordinib; ꝯstituti sac̄ uasa ꝗ sacm̄ta tēctāt ꝗ iō decēs ē ut m̄uditiam corl'e potiueni' fuerit. s; qd ipediat m̄. ex ꝯstitutiōe eccl'e ht tm̄ aliī apd latinos ꝗ apd grecos. q2 apd grecos ipedit m̄ ꝯhnd solū exiu ordis apd latīos ipedit ex sui ordis ꝗ ult' ex uoto ꝯtineñ q ē ordinib; sacris anexū q ꝗ si qs ul'trer nō emittat ex h' ipo q ordine suscipit f'ritu accl' eccē intelli' emisisse ꝗ iō apd grecos ꝗ alios orīent' sac̄ ordo ipedit m̄ ꝯhndū nō m̄ p̄us ꝯtti usum| posit. n. m̄io p̄us ꝯtto uti ꝯiuge nō possit d' nouo. m̄ ꝯhe. set apd occīde' ecctīm ipedit m̄. et m̄ usū. ñ forte ignorāte l' ꝯdicēte uxore uir ordine sac̄. suscepit. q2 ex h' nō pōt ei ad p̄iudiciū gn̄ari quo aut sac̄ ordines distiguūt'. a nō sacs. nc̄ ꝗ i p̄mitiā eccl'ā s. d. xxviij. dēm ē. ꝗ ad p̄m g̃ dd' q q̄uis ordo sac̄ nō hat ꝯrietate ad m̄. ī q̄t est sacm̄t. ht tm̄ repugn̄tiā ad ipm̄ rōe actus sui qui sp'ual's act' ipedit. ꝗ ad. ij. dd' q ia patet q obō p̄cēdit ex flis ordo. n. uq; ipedit m̄ ꝯhnd. q̄uis nō uq; hat uotū anexū. ꝗ ad. 3. dd'. q illi qui st i sacs ordib; ꝯstituti sigñt xp̄m nobiliorib; actib; p ut exdās in tēctatu d'ordiē patet. q̄ illi q st i m̄io uic ti. et iō rō nō st. ꝗ ad c. dd' q illi q st i minorib; ordinib; ꝯstituti ex sui ordis nō p̄hibet' m̄ ꝯhe q2 q̄uis ordies illi d'putēt'. ad aq̄ ꝗ sp'ualia nō tm̄ i m̄t. hn̄t accessū ad tēctād sac̄ sic illi qui st i sacs ordib;. set s' statutū accl' eccē m̄ usū siue executōe ordis non sac̄ ipedit p̄ fuadā maiore honestate in officiis eccē ꝗ q2 ad executōm ordis ē ex h' ipo p̄uilio clicali gaudꝫ iō h' apd latīos clias ꝗ uxoratis auferūt et p h' pꝫ solō ad ultim̄.

Ad ij. sic p̄cē. ut' q m̄io ordo sac̄ s'bueniē nō possit. q2 forti p̄iudicat un' fortiset for' ē inclin sp'le q̄ corl'e. g̃ si m̄io uict ordine suscipiat p̄iudi gn̄ab; uxori ut nō possit d'bit exige cū ordo sit uicl'; sp'le ꝗ m̄ corl'e ꝗ sic ur' q nō possit ordinem sac̄ suscipe. post m̄ ꝯsuatū. ꝗ p̄ post m̄ ꝯsūmatū un' ꝯiugū sū alti ꝯsn̄u nō pōt ꝯtineñ; uoue. s; ordo sacer h' ꝯtinētie uotū anexū g̃ si uir ordine sac̄. i uita uxore accipet cogēt uxor inuita ꝯti' suae. q2 nō posset alti nube uiro uiuēte. ꝗ p̄ ꝗ ad tps nō pōt uir uacare orōi sn̄ ꝯsn̄u. uxoris ut ht. i. cor. vij. set apd ortēs. illi qui sūt in sacs or. ꝯstituti tenēt ad ꝯtinētiā tp' quo exequūt' offm̄ suum. g̃ nec ipi possīt ordinari sine ꝯsn̄u uxoꝝ ꝗ m'lto m' latini. ꝗ p̄ uir ꝗ uxor adp'ia iudicāt' set sacdos g'tuis d'fūcta uxore sua nō pōt aliā duce g̃ ñ uxor d'fūcto uiro. set nō pōt s' facultas nubendi l' auferri post morte uiri p uiri actū g̃ ñ pōt suscipe or post m̄. ꝗ p̄ q̄nt m̄ opport' ordini tm̄ eꝯ

set ordo pcedens ipedit m secus g eo. ¶ Set g
religiosi tenet ad gtinentiam sic illi. qui st
i sacris ordibz. set post m pot ds religione
itre dsuicta l gsentiete uxore g 7 oz. su
scipe ¶ Pas pot si fuus hom post m g
7 fuus di post susceptoz oz Responsio ds q
m no ipedit sacri ordis susceptoz qz si mio
mitus ad sacros ordies accedat 7 reclama
te uxore no euiuctiem oz scap set executi
one ordis caret. si aut uolete ux. l ipa d sucta
ordiem sacri susciplat recipit ordine et
executoem ¶ Ad pm g ds qd uiclm ordi
nis soluit uiclm miy re redditois dbi
ti ex q pte. ht. repugnam adm expte ei
q ordinem suscipit qz no pot pete dbitu
n uxor tenet ei redde. tn no solu expte
alrius. qz ipe uxori te redde dbitu. si no
possit ea induce ad otii. ¶ Ad .ij. ds q si
uxor sciat q d ei gsu uir ordies sacri su
scepit tene gu ppetua uoue no tn te
religiom intre si sibi no timeat d piclo
castitatis pp h q uir ei sollepne uot emi
sit. set aut eet si emisisset uotu simpl. si
aut si ei gsu suscepit no te qz exh e +
nlls pudiciu gurate ¶ Ad .3. ds q sic pbali
ur q uis gdai gsu dirimt 7 gti no debet
ad sacros ordines accede sine gsu uxoris
qz adim tpz misky. sui fraudaret debiti
redditioe q fraudai no possit p ordine
iur. si eis gdict aut ignorantibz uiri or
dines susceperit ¶ Ad .4. ds q sic dr. eo
ipo q mlr gsentit apd grcos q uir suus
ordine suscipiat obligat se adh q ipp
tuu alri no nubat qz sigo miy no fuaret
q i mio sacdotis pcipue exigit si aut
sine gsu ei ordinat no ur adh teni ¶ Ad
.v. ds q m ht pea nrm gsm no an ordo
set ht eum sacimtale dtminatu adeo 7
io m pot impedir ex ordie pcedete q n
sit uim m. no aut ordo ex mio q no sit
uus ordo qz sacimtalis ut e tunils set
act lmai posse impedir

Deinde q. d uxoricidio. et cet h qri duo
Po utr mai cau. liceat ux. occide.
Sc utr uxoricidiu m impediat.

Ad. pm sic pce. ur qd liceat uiro ux
interfice. in actu adultij d phrisam
lex. n. dia pcipit adulteras lapidari set ille
q lege diam exeqt no pcat. g n occides
ppa ux. sisit adultea ¶ P illd q licet legi
licet ei cui h lex gmittit. set legi licet
iterficere adulteru aut qulibet pm reu moz
tis cu g lex gmisit uiro interfectoem uxoris
in actu adultij dphnse ur q ei liceat.
¶ P uir ht maiore potestate sup ux. adultea
qm sit eu q cu ea adulteriu gmisit. h siuir
pcutiat clicu q cu ppa ux. iuenit no e
excomunicat g ur 7 q liceat iterfice ppam
ux. i adulterio dphnsa ¶ P uiri e uxore
corrige. set correcto sit p inflictoem iuste
pene. cu g pena iusta adultij sit mors.
qz e capit crime ur q liceat uiro uxore
adultam occide ¶ Set g intra dz qd ecca
di nuq gstringit. legibz mudanis gladiu. n.
no ht n spir. g ur q ei qui uult ee d ecca
no sit licit usus legis illi q uxoricidiu per
mittit ¶ P uir 7 uxor adpia iudicant. set
uxori no licet iterfice uir i adulterio dp
hensu. g n uiro uxore Responsio ds. qd
uiro interfice ux. gtingit. d. vno mo p iu
diciu ciuile 7 sic no e dubiu qd sine pcco
post uir zelo iustit no liuore uindce aut
odij mot uxore adultam i iudicio seclari
accuse criminalr d adulterio 7 pena mortis a
lege statuta pete. sic 7 licet accuse aliq d
homicidio aut d alio crimie no tn talis accu
tio pot fi i iudicio ecclastico. qz ecca no ht
gladiu mile. ut intra dz ¶ A m pot ipm
p se ipm occide. no i iudicio ecce gsueta et
sic ex actu adultij interfice ea q q sciat ea
adultea. nz f leges ciuiles nz f le. gsce h set
lex ciuil. qi licitu gputat q i ipo actu ea
interficiat no qi pcipiens set qi pcam ht ho
cidij no ifligens pp maxim incitamt qd
ht uir in tali fco ad occisione uxoris. h ecca
inhz no est astricta legibz humais. ut iudicet
eu sine reatu pene etne l pene ecclastico
iudicio infligende exh q e sine reatu pe
ne ifligede p iudiciu sclare 7 io i illo cau
licet uiro interfice ux. aucte ppa. ¶ Ad
.i. g ds qd pcam illa ifligeda lex n gmi
sit psois puatis. h ps pus que hnt offm
adh dputatu. uir aut no e iudex ux.
7 io no pot ea interfice set cora iudice ac
cuare ¶ Ad .ij. ds q lex ciuilis no gmisit
uiro occisoem uxoris. q. pcipies. qz sic no
pccaret sic miles iudicis no pcat latrone
occides gtemptu ad morte set pmisit pcam
no adhibens. vn 7 difficultates qsdam
apposuit quibz retrahent uiri ab uxoricidio
¶ Ad .3. ds q exh no pbat qd sit licitu fi
pli set qntu adiminutate ab a pcca qz ex
gcatio queda pca e ¶ Ad .iiij. ds qd d e
ggato qda yca. sic familia q queda

pollr sic ciuitas aut regnu. ille g q se co
ggatioi pest ut rex aut iudex post iflige
penam qcorrige pm 7 exmiantr ad pgatom
comunitatis e cura gerit. set ille qui pest
i p oggatioe ut pz fa. no pot iflige penam
n corrigente que se no extendit ult tmios
emdatiois qm tscedit pena mortis 7 io uir
qui sic pest uxoi no pot ipm interfice s; al
castigare.

Ad .ij. si pce. ur qd uxoricidiu n ipediat
m. directe .n. oppoit mio adulteriu q
hoicidiu. set adulteriu no ipedit m g nec
hoicidiu uxois. Cp guius pctm e occide
mrem qm uxore; q nuqd licet ulare mre;
licet aut ulare uxore. set occisio mris n
ipedit m. g n occisio uxois. Cp mag
pcat qui uxore alti pp adulteriu interfic qm
qui uxore sua iq ml ht d motuo 7 un
ad eu spectat el correctio. set q aliena ux
occidit n ipedit mio g n ille qui ppa
uxore iterficit. Cp redta cu remo effcas s;
pcam hoicidij pot p pnia; redui g 7 ipedi
mt mij q erea cit. 7 ita ur qd post pacta
pniam no phibeat m c hre. Cset c e qd ca
non dicit interfectores suar cugu ad pnia;
redigendi se qb; petit denegat cugiu p
ieo iq quis pctat dz puiri set petat c m.
qui ux. occidit g dz puiri ut mio puet.

Responsio dd q uxoricidiu ex statuto ecce m
impedit set qm ipedit m chndu no tm
dimit ctu. qret. ur pp adulteriu aut pp
odiu occidit uxore tm sitimet d igtinen
el pot cu eo dispesat pectam ut licite c
hut qm; q dimit ctu. ut .s. qm as iterficit
uxore sua ut ducat ea cu q mecha te .n.
efficit illegittima p. ad cndu supl. cum
illa ita qd si d fco cu ea cuit m dimit set
ex b no efficit simp p illegitima r aliar mu
lier. vn sicu alia cuit cuis pcet c statut
eccle faciens tm pp b no dimit m. ctu +
Cad .i. g dd. qd hoicidiu 7 adulteriu iao cau
impediut m chend 7 dimiut ctu sic d
uxoricidio l; dz 7 d adulterio ut hitu e s
d xxxv ul dd q uxoricidiu e c sbam mij
set adulteriu c bonu fidi. ei dbite sic adulti
u n e mag c m. qm uxoricidiu 7 io rato
pcedit ex ttis. Cad .ij. dd qd simp ls gui
pctm e occide mrem qm uxore 7 mag
c nm q nlli ho mrem reuet 7 io mi i
clina ad interfectom mris 7 pnioz e ad i
terfectom uxois ad cul pnitatis repssiom
uxoricidis e m ab ecce medicatu. Cad .3.

dd q talis no pctat c m sic ille qui ppa
uxore interficit 7 io no e simile. Cad .iiij
dd q no e necm. qd delecta culpa deleat
omis pena sicut d irregularitate pz. no .n.
pnia restituit in pstina digtate cuis pos
sit restitue in pstinu statu g. ut s. d .xiiij.
dcm e.

Uxorem virgine 7 c intelligit sbi po .i. si
ad clericatu redire csidat ad sacdotiu
pmoued. set di ecca gladiu n ht 7 c. c e
q b. dicat ad eugeniu. qd ecca utrq; gladiu
ht. et dd qd ht spi tm qntu ad executom
sua manu exceudu set ht q tempale qntu
ad iussiom q el nutu ex hnd e ut dic b.

d. xxxviij

Nunc de uoto inspiciam 7 c. d xxxviij
Postqm dtminauit magr d impe
dimto ordis h dtminat d impedimto uoti
7 diuidz i p. d. i pma d quo ho impedz
a mio chendo. puotu quo do se obligat
i sa quo impedz a mio p aliud m ia ctu
quo se ho uxori obligauit .i. cu g uir 7
mlr 7 c. pma ind. i pma d quid sit uo
tu. i sa distinguit mltiplx uotu .i. sed
uo qd uotu 7 c. i tra ostedit qli uot im
pediat m .i. qui puat uotu faciut 7 c
et h ps di ind. i pma d qd uotu qn im
pediat m. in sa d quid agend sit eis q
post uot nupsint .i. d uginib; aut uela
tis 7 c. et ce h m facit. in pu ostedit q d bet
face pniam. so d ingiu .i. no e pniten d
7 c. cu uir q mulr et c. b dtminat d alio i
pedimto mij qd s dcm e ligam. 7 diuidz
i p. d. i pa d qd m pcedes du stat impedz
ab a mio chendo. in so d quid adhuc mio
stante pot ee giuctio si mij sine pcco q
uis no sit uin m. .i. hic que d ill fris. 7 c
q h ind. p duos caus. quos ponit sa ps in
capit ibi set siquis relicta 7 c.

Hic e dd qo pa d uoto. Csa d sca. qd ali
cui coniugit uoto ut intra dz d liga
mis. n. i pedimto id e qrere d plitate i
uxor 7 d iduitse mij d quib; s. d. xxxvj.
dcm e. Cc pm quir .v. Cpo d uoto s se
so d uoti dica. Ctio d uoti obligatioe. Cq.
d uoti dispesatioe. Cv. d uelatioe uginu
que isingnu e da uoti.

Ad pmu sic pa. ur qd uotu iconueni
ent inlra diffiniat. uotu .n. d sui
nois roe ppoitu uolutatis importat sine
a pmissoe uota .n. si dnr que uolutate
fiut. qd 7 p alia diffinitom. d uoto dari
patet uotu e ccep boni ppoiti cu dlibe

ratione firmata q quis ad ad faciendu l
no faciedu deo se obligat g no debuit p
missiom ponere indiffoe uoti ¶ p pmit
te amte pg de sic q ede set ede nullus pot
n uolens g n pmitte qita frustra addit z
spontanee ¶ p pmissio n e idm qd pmissi
onis testificatio set uotu e queda pmis
sio ut pz p diffinitiom hug. d sco-mc. q
dic qd uotu e ai sponsio uolutaria g ma
le dic magr q uotu sit pmissionis testif.
¶ p illd q ponit indiffinitioe dz il diffinito
guenire set no oe uotu fit deo. qz q scis
uota fiunt g inguenit ponit indiffiniti
one uoti qd dz deo fi. ¶ p iuriste sic dif
finiut uotu. uotu e alic boni cu delibatoe
fca pmissio. set no oe bonu e de reb ad
dm ptinetibz imo queda ptinet ad pxi
g no debet i diffinitioe uoti poni. qd fit
de rebz ad dm ptinetibz ¶ p aduot req
rit cu delibato ut patet p quada diffom
a magris de uoto data q talis e uotu e
pmissio melioris boni ex delibatioe firmata
cu g in pdca f diffoe q ilra ponit n fiat
mentio de delibatioe uir i sufficiens V let
ur q uotu no sit tm de meliori bono. qz
illd qd e necitatis no reputat bonu me
li. set coe bonu set de eo q e necitatis
pot ee uotu sicut iacob. gen. xxviij. vouit
qd eet s dns in dm g no oportet qd sit de
meliori bono ¶ p uota queda fiut de rebz
indifferentibz sic mlieres pcipe solent uo
ue qd no pectinet capud tali. die l tali. set
indifferentia no includut in bonis melioribz
g uotu no e sp de bono melior ¶ p illd q e
illicit no e bonu. ne du ut sit meli de illici
to pot ee uotu sicut pz de iepte qui pp uo
tu occidit filia innoce. qui ut dicit ieo. in
cathalogo scoz ponit qz placuit deo ai uo
uentis g uotu no e sp de meliori bono ¶ p
meliora boa uident ee illa de quibz e gsi
liu s dill q posset ui ge i pcipm p no e gsi
liu que tn qda uouet. sic q abstineant
tribz l duobz diebz a cibo qd sine piclo p
sustine no posset. g uotu no sp e de meliori
bo ¶ set h e diffio uoti p posita. s. uotu
e pmissio melioris boni z c. V let ur q q
ille. qui no e sui iur possit deo uoue. qz
obligato que sit inferior no pot i pedire
dno superior impedede. set p uotu as se i
obligat ad seruiend deo g obligato q s
uus e obligat dno suo hoi no pot eum
phibe a uoto ¶ p filius fa. e i potestate pris

set pot uoue cdicente pre sic cotidie fit qd
iuuitis pentibz iuuenes i religionibz pfitent
g ille q no e sui iuris pot uotu emitte ¶ p
nullus e mag i potestate alti q monachus q
obediam pmisit set monachus pot uoue ut
uir cu in qbz du sit sue uolutatis arbi no.
n. i omibz te obedie plato ut b. dic. set i
his tm q ad religiom ptinet g z c ¶ p uxor
e sb potestate uiri ut pz. gen. iij. set uxor
i qbz da pot uoue sine gsu uiri g z c.
¶ set g e q no licet sacrificiu ex alieno deo of
ferre s ille qui uot emittit quoda mo
deo sacrificiu. offt g si sit i potestate altius
no pot uotu emitte ¶ p uotu cu hat spo
tanea pmissiom reqrit libtate. set ille
q e i potestate alt no ht libtate g no pot
uoue Responsio dd ad. i. q. qd uotu suo
noie obligatom gndu exprimit ex uolu
tate fcaz. z qz uolutate no pot aliquis
obligari. n ei qui uid e gg tor. qd solius
di e io ex gnti i portat obligom deo fcaz
z ex gnti de aliis que ad dm spectat cu p obli
go alic fca. d his que ad dm spectat nulla
sit obligo cu hoi exius fit uo exius expss
so cu dz. p u. vi. illa queat el ub oris tui z
deo q cor intuet oz qd fiat uolutaria obligo
i interiori uo. z io oportet qd fiat pactu illi
ps c e ub inti enutiae q e rationis. z io ipe
actus rois q e pmissio e eentialit uotu q eni
pmissio sit actus rois pz tu ex h q e enutiato
q da tu ex h qd pmittes rem pmissa ad alte
ordinat. ois aut ordinato rois e pmissio
aut exius fca qnz dz nuda qn no ht aliqd
additu qd obligom gfirmet z tc no ht ple
na uim obligandi. sili z pmissio fca deo ad
h qd pleam ui obligadi hat oportet qd no
sit nuda set hat aliqd. quo gfinet z h qd
gfinato pta gdatim ht fi. ¶ p p delibatom
simplice ¶ p o p intentoz obligandi se ad cta
peam ¶ tto p h qd testioiu bonu hoinu
phibet. i interiori pmissioi z sic de uoto dat
ples diffinitioes. f diusa eoz que reqrunt
ad uotu. indiffinit ill gphsa z posset ad hoc
mto ples diffioes dai diffio tn q magr dat
ur ee p fcissima qz ponit z pmissiom. que e
eeli. uotu tagit uolutate inh qd dic spo
tanee q e cu obligois z gfinatom ultiam
pmissionis q al includit inh qd dic testifi
catd er uoti tinu qz e act ad alte i h q dic
qd debet deo fi z inn inh qd e de his que di
ft ¶ ad. i. g. dd. q uelle aliqd no e uoue
z io no e uotu set enutiatio. illi p poni p

mod' pmissiois 7 qr enuntiatio interior conceptio
cordis d'r. io i illa diffinitioe ponit uotu ee
conceptio conceptus sitm uotu simpl' dicet ee conceptu
ee predicato pcam qr conceptu e. pri' uoti sic
7 qm ipm desideriu ore uocat. ut. xx. d. xv. deni
e. ad .ij. dr q pmissio qnz fit ore 7 no corde
7 talis quo ad dm no e uotu 7 io oportu ad
de spontanee et p' quis ho no posset cogi
sufficient. simpl' ad pmitend pot tn cogi. co
actioe qdam. interpretatia ad exteriore pmissione
sicut 7 a opa uoluntatis exteriora no a' ad pro
missiom interiore. sicut nz ad fidm. mr. aut
diffinit uotu exterius platu. qd m i pedie pot
sic. n. i tedit h' duoto 7 h' uotu e testifico
interiois pmissios no aut ipa pmissio in
terior. Et p h patet solo ad tiu. Ad .4.
q uotu no fit scis n' f qd p suffragia se. medias
inter nos 7 dm. sic oro ad scos fit 7 io ome uo
tu ad dm pri' reducit sic 7 oro 7 p h patet
solo ad .v. Ad vj. dr q illa diffinito iuri
stay e intelligedu no d' qlibet bono set d'
eo qd ptinet ad pietatis religiom. 7 h' di
e. siue fiat i primo sic i pxima m. siue
inse ipa siue inde. Ad vij. dr q intesti
ficatioe icludit d'libato ut dcm e. Ad .ij.
q. dr qd sic iam exdcis patet uotu. no pot
ee n' d'aliquo bono ad cultu di ptinente
quoqz mo 7 io oe malu obuiat uoto expte
te el cui fit obligato set expte el exquo
obligato. talis pcedit. s. ido omis necessitas qo
mo obuiat uoto. Est a' dr necessitas una
absoluta 7 talis necessitas n' excludit uotu
sicut si ds uolet no se moritur l' ea que
omio no st. i potestate el nllm eet uotum.
a' e necessitas coditionata ex suptoe finis 7 sic
no e innob necessitas faciendi illa sine qbz
no possum sic st pcepta ad q al' tenet 7
talis necessitas no excludit simpli. uotu. i ue
nit. n. qnz large accipiendo uotu ee d' huis
q sut sb tali necessitate. set excludit talis neci
tas uotu pprie dcm 7 io si accipiat uotu p
ppa sui roim e ppe dtois illis. ad q n' omis
tenet q sup erogationis st 7 io dnr meli
ora bona que supadduntur ill' bonis sn quibz
no e salus 7 io uotu ppe accept dr ee d'
meliori bo. Ad .i. g. dr q illa Jacob p
missio mag fuit reggto. queda obliga
tiois qm oblatois ca 7 io no pot ppe. set
largo mo dici uotu. ul' dr q uotu jacob
ne fuit d'eo q eat necessitatis. set d'spali
mo cult' patriais constitutoim 7 decimarz
exibitoim 7 io fuit d'meliori bono. Ad

3. dr q talia uota mulier' st mag' scorta
qm uota. st. n. reliquie queda ydolatrie p
qd obstuabant. dies 7 menses 7 io p no uotis
hnda st 7 ptinnt talia uouetes qr ut ys' dic
cu ifidelibz 7 nz nota d'tein. hic 7 mutua. Ad
tiu dr q si uotu sit d'eo q e simpl'r. malu.
no e uotu n' equoce 7 io nllo mo obligat
si aut e d'eo q uno casu contingere pot ee
bonu et a' mo malu. sicut i omnem euet est
i discetu si aut sit i bonu euetu p intentoim
uouetis e discetu 7 i malo euetu no obligat
uotu. n. iepte fuit d'eo q ma' euetu poterat
ee bonu. s. si obuiaet al' uiolentim 7 i aliquo
euetu no bonu. s. si obuiaet al' i molatiod
7 qr uouit i omnez euetu uotu indiscetu fuit
g' i uoto el qntu ad emissiom uoti e ad lau
dat'. s. d'uoto 7 fide q speulut ad de uictaria
7 sic dz ee mod. aspu. s. set d'emiato est
uoti indisceta qntu aut ad executoim fuit
e crudele set figa e ibi laudabilis 7 io qruis
uotu el fuit a' mo laudabile ipe tn no ex
cusat. a pcto qr fuit i ud' stulte 7 in reddendo
impius ut ys' dic ponit tn i cathal' scorz. p
uictoria q ado optinuit sic 7 alij sci. Ad
e. dr. qd i p' pictiu uges uotu no e sueiens
qr nll's pot uoue impictin sue p'. 7 io cum
e ut i talibz qrat dispesatio supioris si tn
ea no dict 7 pictin i micret posset secure
frage uotu posset aut pictin i miere l' ex
infinitate l' ex paupertate ut sino hant
ad ad comededu aliud qm illd a quo. uouit
abstinere. Ad .3. q. dr q iam ex dcis patet
q uotu no pot ab a' st. n' d'huis que sb
iacent uoti el 7 io qui e sb potestate al
te' constitut' qnt ad ea i qubz ei sbiacet
uoue no pot qr talia sbiacet el uoluta
ti. filii 7 illi q no hnt usu. li. ar. sic illi q
no st. sane mtis noue. no posse. nz 7 pui
an anos pubtatis. Ad .i. g. dr q i h' ipo
q fuit hd dno suo cari' fuit sp'i. vn. apls
p' gratiam eis ee constituend docet. 7 qr h' e
necessitatis i pediri n' pot p id qn e neci
tatis i pediri. sicut nz i q cadit sb pcepto
pot p ill' q cadit sb co. tolli. Ad .ij. dr
q ex quo ho puenit ad anos pubtatis no
e sb potestate alterius si sit libe conditiois
q't ad ea que ad psn sua spectat 7 io sic
talis i uitis pentibz pot r'n obse. ita i ui
tis eis pot religiom pfiti. set qnt ad
res domesticas no pot. aliqd uoue sn consu
ptis. Ad .e. dr q qruis religios' n' tene
at ad obediend i oibz q huis posse ipat'

tm te ad obediendu qnt ad oe tps d his
que s ipa possit. sic et fuui no e exempt
a tpe asuitutis dni sui. 7 io nllm tps est ei
uacans q possit qlibet facere. 7 quia oe uo
tu e a tpe oplend io sic n fuui ita nz re
ligios aliq uotu emitte pot sine gssu su
pioris. Ad e. dd q inhiis iqbz uxor uiro
tene. et eq neut pot uoue. sin gssu mu
tuo. sicut pz d uoto gtinetie set q indi
spesatioe. dom 7 regimie uite mulier
e sbita uiro. 7 no eq. io uir pot uoue i
talibz sin gssu. uxois set no eq.

AD ij. sic pce. ur qd uotu i guemenr
diuidat. mge 7 singlr. qz dsum dz
p eade rom pdicai d diuidetibz. h uotu. no
ead roe pdicat. d uoto gi 7 singl qz singl
ppe e uotu. no aut ge. ut ex dcis pz. g e
i gpetes dio. P singlr no diuidz g gc. set
mag ppe gtin ule. g uotu dbet h diuidi
i singlr et ule. P oe uotu i sui trisgssioe
inducit spale pcc h uotu coe sui trisgssioe
no induicat spale peccatu qz sic ho post
bapt. quolz pcco pcciet d g no e ad uo
tu ge. P ille q no ht usu. li. ar. n pot
uotu emitte set bapm suscip qs no hns
usu. li. ar. g i bapo no fit ad uotu. qd co
mue dici dbat. Vlri ur qd uot no gueni
ent diuidat puatu 7 sollempne e. n. ad
uotu psl q no e solepne. n puat g no e
sufficiens pcda diuisio. P dio dbet ee p
ea que st eccia rei. set puatu 7 sollepe
no diuidut uot p ad q sic ei ecle qz uo
tu ecle e qda obligo deo fca qnt aut ad
dm no diff obligato ut fiat in secto l
cora plib. g pcda dio e igpetes. P qn ad
gmue dic p se diuidz. oz qd diuisa spe
distat. h uotu puatu 7 sollepne no dif
fut spe. qz sic no posset aliq uotu puatu
sollempsati cu spes no trasseat i uice. g p
dca dio e ingpetes data d uoto. P sicut
uotu ht queda que ptinet ad sollepnita
te ita in 7 alia sacmta. set in mio no
distiguit sip m. a sollepni g n i uoto
tal distictio ee dbet. Vltius ur q uotu
no solepniget p pfcom adctu regla 7 p
ordinis sacmitalis susceptom ut quida dnt
solempta. n. pont dca uoti gmuit dca
set queda uota st q no hnt sb dq cta re
gula in st ordini sacro anexa sic uotu
pegnatois g illa duo no sufficiut ad sol
lepnitate uoti faciend. P dz q aqbz da
qd uotu sollepnigat p susceptom hitus

religiois sine pfessioe l ordis susceptioe
g 7 e. P an gss cta regulaz uotu po
tuit sollepnigai 7 sin ordis susceptione
set nc no m posse. se hoies obligae dd. q
p. g 7 nc sollepnitas uoti posset ee. sine
pfoe cte regle. P pfo cte regle pot fi
i puato. set uotu sollepne h g puatu di g
pfo cte regle no e sufficiens ad sollepnizand
uotu. set g effus uoti sollemps ppo e dm
me m. gctu. set solu uotu q e anexu ordi
q e ad cta reglam dmit in gctu g solu
huis mois sollepnigat uotu. Responsio
dd ad. i. q. q dio illa q uotu diuidz in sin
glr 7 gmue e dio. analogi q pdicat pp
7 posius d suis diuidentibz. sic ens d sba
7 accnte. cu. n. uotu sit obligo ex uolunta
te fca necitas aut uolutariu excludit ild
uotu q nich necitatis dz p pus uotu. q.
hns oplete rom uoti. 7 h e uotu singlae
q e d ill ad que no tenem illd aut uotu
qd ht aliqd necitatis ht inoplete rom
uoti. 7 io dz p posius uotu q h e uotu g
gmue q e d huis ad que ois tenet quoz
e necitas gdicoata no abta ut ex dcis patet
ad. i. g. dd q tato illa pcdit d dioe uni
uoti q talis no e h. Ad. ij. dd qd uotu co
mue e quida signis act q a singlai p emd
su. vn no posset gueient dia ule. set dz
gmue roe eor d quibz e 7 ad que os tenet
Ad tciu dd q trisgssio uoti gmuis no facit
spale pcm set addit pcco spulem d formi
tate. mag. n. pcit bapt cod gne pcti
qm no baptus ut pz. heb. x. qnto putatis
d teriora supplicia mer qui sanguinem testa
mti pollut duxint 7c. 7 io no frustr em
tit. cu aliq obligatom addit sicut lex
scpta addit obligom. g le. n. tn no facit
ad pcm s noua d formitate addit. Ad
e. dd q io illa pcdit d uotis que st d his
ad que no os tenet set exh q uice pui pa
rus uotu gmue emittit d puo d perit
qz ad idm al eet ij obligat. nec obstat q
sit maior obligo qz huic pponderat mag
tudo beneficij qua i pcdz nd. n. iniuria fit
puo qui beneficiu accipit ab ale cui po
stea puer ad anos discretiois ueniens ad
suitiu. l grau actoez tenetr. Ad. ij. q.
dd qd dio uoti in puatu 7 sollepne est
diuisio toti potestatiui in ptes suas c
pfca ut e i una suaz ptiu i alus aut
queda ipi pticipato sic aia dz intoe sen
quelr. ut a uoti est obligato q q dm ut

cōplere ē i uoto sollēpni ꝯ obligatō nllō cāu irritari pōt set ē īplete ī uoto puato. ē obligatō aliq̄ cāu irritat. ut dicet. Cad pīm g° dd q uot pōt dici put dil. uno mō. pse quia hēt aliqd anexū. ut ī publicā ueniē dbat sicut cū qs recipit ordīne sacr. p q mist ecce ōstituit. ad pūl do fuiend. Alio mō pactis sic qn ī notitiā plimoꝝ ueit 7 q2 rei iudicāu nō ueīat p id qd ē pactis set p id q ē pse id uotū put po mō ind ōputat q puatū set put po mō distiguit a puato 7 h ē sollēp. Cad. ij. dd qd tā dio dnt. pea q ē ī ecclia uoto. ille. n. ex quo uotū hēt ui obligādi ē ē eccle. Vn nō ē uim q eq̄lr obliget oib; mōis nā quo ad dm nā q ad hoies set aliquo modo eq̄lr obligant ut dicet. Cad iij. dd q illis ē ordo quo fit pgressus d inpfecto ad pfcm vn in totis pote statiuis fit pgressus. Cabuna pte ī alia sicut embo puis hēt aiam uegelē qm senl 7 sensibile qm rōale 7 q̄ silr nō ē inguenies q id uot pō sit puatū 7 postea pue. Cad q. dd q in 7 alia sacmta hnt plenū effcm suu pt missis hnis q ad sollēptate sacmti ptinent ff h q hnt efficatiā ex uirtute dina 7 nō ex instīte hua. set uotū q obligat ad id q ab hoie ē nō hēt pfcam uim obligādi n sollēptate dbita adhita 7 iō uotū disting p sollempne 7 nō sollēpne nō quit in aut ad d sacmtū. Ad. z. q. dd q uotū ut dem ē dz sollempne ex h qd hēt ōpletā ui obligādi ea. n. ad solemptate rei ptine dnr que ei cōpletū ee tbuūt. uotū aut cū eeli fit pmissio ōplemt suc uirtutis actip sic 7 pmissio ē quid obligō tuc ōplet. qn as h q pmittit in psenti dat quodā mō pons eū cui fit pmissio in cozli pōne de rei. vn hz possit q pmittit sic si as fruct ag pmittet 7 pmittedo dict 7 sili si fruitū aliqd pmitteret 7 se ipm dāet 7 iō tuc uotū sollēp cāt d qn as psentialit sedit do dinis se obsequis inacipindo q quid fit p ordinis sac susceptōm 7 pfessiōm ēte p mō dbito fcē. s. ī mau ei q d bet recipe 7 aliis ēgs fuatis que fiuri dtermināt. al. n. nō eet uotū sollēpne qntūq quis pficeret. q2 ex tali pfessiōe nō fiet sb potiate eoꝝ q religioi psūt. Cad pīm g° dd qd cū sollēptas uoti sit ex h qd res ipa dat vn pmissio ī pleat. qn ad tempalr soluēd pmittit n pōt sollempne uotū ee sic ē uotū pegnatois ul aliqd hi nec obstat qd sollempnis uoti dz ā

ōmittē supra poit q2 7 aia mcoāl. mq est pfca mto uite nō ē ī omib; uiuetib; q uis roale dcā poāt aial simp. Cad ij. dd q hitus religiois ē d. quidā qui nō pfessis dāī solet. ali qui dat pfessis. 7 in qb;dam religionib; uelq; idm hitus dat in ī pfessione ōsueuit hit benedici 7 sic hit bndict qi ali hit ōputat. pūl g° hit nō sufficit ad sollēp gand uotū 7 pus emissū set si hit suscepto sollēpgit uotū q2 ē qda psupta pfessio 7 qm psuptōm 7 nō admittit pbō si fuet dbite ēs sic q d bet hit abeo quidaē possit 7 cora frūn mltitudie si. n. as in domo sua tale hitū suscepisset n pp h psumet q uotū sollepget. 7 iō hit d pcepto nō dbet pōi. alia tā sollēptatis q2 nō sollēpnizat uot n iqūt ē pbō quedā psupta. Cad 3. dd anq ecent iste r. que mō s. eēt aliqs mō uiuēdi abecc appbat. quo aliq adea q st supererogatiois se obligabit 7 tc eti tempis obligō ad illū. mod uiuēdi id faciebat q nē obligatō ad cētā reglam ad q. dd qd uotū nō dz puatū q ad notitaz paucoꝝ uenit s q nō hēt und oportat ad notitam dedua. ille aut pfcm in occlto fac sindomo fecit ī mau ei q eā recipe possit. fac uotū qd fuc un ī pit de duci dlit q2 oz eū secularē uitā dimitte 7 ī claustro cū aliis sui ordis ōsuai.

Ad tciū sic pce ur q uotū nō obliget ut semp nccē sit illd obsuai. ullg. n. obligat pōt ad inpossil. set aliu ē ī possile uot obsuai sic patet illa q uouit ūgitate 7 corrūp. g° nō ē nccitatis uotū obsuaē. pēfftus nō pōt eē firmioꝝ sua cā. set cā dans firmitatē suo uoto ē dlibatō ut ex diffinitioē p° poita p2. cū g° dlibatō ut ex diffinitioē pus poita p2. cū g° dlibatō hna n hat ncām firmitatē q2 cogitatioes hoiū sūt timide 7 incēte pui. nre. ut dz sap. ix. ur q uot nō obliget d nccitate ad fuad. Cp iuri stctius obligat qm uotū q2 uirtus dina ex q2 obligat iurimē ē efficatioꝝ qm dlibatō hna ex q obligat uotū set iurimē n obligat ad h q obsuet d nccitate q2 qm pōt sine pccō frāgi. sic qn ūgit in dtioꝝ exitū g° n uotū obligat ad h q sp sit nccē obsuai. Cp uotū qm fit sb ōditioe sicut uouit iacob gen. xxvi. si dns ds mis mecu fuit 7c. s tale uotū n obligat ōditione nō existēte g° nō oē uot d nccitate obligat. Cp ille q morat in religioe ulc tps

pluribus dimmatur et si ore non profiteatur uotum
interpretatur fecisse dicitur. Set hoc uotum ut uidetur non est
necessario obseruare quia ille qui nil promisit non uidetur tene-
ri semper ad ea que uotum professionis continet cum
quamuis tempore professionis non uidetur statuta regule obseruare
et ipse non intendebat intrare monasterium nisi ut ipse
uiueret sicut alii uiuunt. Ergo uidetur quod non omne uotum
obliget ut necesse obseruetur. ¶ Preterea nullus obligatur
ad id quod dependet ex alieno arbitrio. set aliquando
expletio uoti dependet ex alieno arbitrio. sicut
cum quis uouit intrare ad claustrum religiosorum
et in potestate eorum est recipere uel non. ergo si ipsi
noluerint non uidetur quod obligetur ad uotum soluendum. ¶ Preterea
quicumque tenetur ad aliquid suo tempore determinatione tenetur ad sta-
tim. si ergo uotum obligaret qui facit uotum et non de-
terminat tempus teneretur ad statim soluendum quod non uidetur tamen.
¶ Set contra est quod dicitur Deut. xxiii. cum uotum uoueris domino
deo tuo non tardabis reddere. ¶ Preterea Augustinus dicit
quod uouere est uoluntatis. reddere autem est necessitatis. ¶ Ulterius
uidetur quod per obligationem simplicis uoti matrimonium contractum dimmi-
tatur. fortius enim uinculum preiudicat debiliori. set
uinculum uoti fortius est quam uinculum matrimonii quia hoc fit
homini. illud autem deo. ergo uinculum uoti preiudicat uinculo
matrimonii. ¶ Preterea preceptum dei non est minus quam precepta
ecclesie. set preceptum ecclesie adeo obligat quod si contra
ipsum contrahitur matrimonium dirimitur sicut patet de illis qui contrahunt
in aliquo gradu consanguinitatis ab ecclesia prohibito. ergo cum
seruare uotum sit preceptum diuinum uidetur quod qui contra uotum
matrimonium contrahit quod ex hoc matrimonium sit dirimendum. ¶ Preterea in matrimonio
potest homo uti carnali copula sine peccato. set ille qui facit
uotum simplex matrimonium dirimit. postea medie nunquam potest
uxori commisceri sine peccato. ergo uotum simplex matrimonium dirimit.
probatio medie constat quia ille qui post uotum simplex
contrahit matrimonium mortaliter peccat quia secundum Ieronimum uirginitatem
uouentibus non solum nubere. set uelle nubere dampnabile
est. set contractus non est contra uotum continentie nisi ratione carnalis copule.
ergo quando primo carnaliter commiscetur uxori mortaliter peccat
et eadem ratione omnibus aliis uicibus quia peccatum primo com-
missum non potest excusare aprobante sequenti. ¶ Preterea uir
et mulier in matrimonio debent esse pares precipue quantum ad
carnalem copulam. set ille qui simplex uotum continentie fe-
cit nunquam potest petere debitum sine peccato. quia hoc est
manifeste contra uoluntatem continentie ad quam ex uoto tenetur.
ergo nec reddere potest sine peccato ¶ Set contra est quod Cle-
mens papa dicit quod uotum simplex impedit contrahendum
set non dirimit contractum. ¶ Ulterius uidetur quod nec uo-
tum sollempne dirimat matrimonium contractum. quia sicut decretalis dicit
apud deum non minus obligat uotum simplex quam uo-
tum sollempne. set matrimonii acceptio diuina stat aut
dirimitur. ergo cum uotum simplex non dirimat matrimonium nec uotum
sollempne dirimere poterit. ¶ Preterea uotum sollempne
non addit ita ualidum robur supra uotum simplex

sicut iuramentum. set uotum simplex iuramento super-
ueniente non dirimit matrimonium contractum ergo nec uotum
sollempne. ¶ Preterea uotum sollempne nichil habet quod non
possit uotum simplex habere quia uotum simplex posset
scandalum habere cum posset esse in publico sicut et sollempne
similiter etiam posset et deberet statuere quod uotum simplex
dirimat matrimonium contractum ut multa peccata uitarentur. ergo
qua ratione uotum simplex non dirimit matrimonium nec sollempne
dirimere debet. ¶ Set contra est quod ille qui facit uotum
sollempne contrahit matrimonium spirituale cum deo quod est multo
dignius quam materiale matrimonium. set materiale matrimonium prius contractum
dirimit matrimonium post contractum. ergo et uotum sollempne. ¶ Preterea
hoc idem probatur per multas auctoritates que in littera
ponuntur. Responsio dicendum ad primam questionem quod uotum ut ex
dictis patet est quedam promissionis contractus inter deum
et homines. unde cum contractus bone fidei inter homines fortius
obliget ad necessariam conseruationem. multo fortius
uotum quo homo deo aliquid promittit in hiis dum-
taxat ad que uotum se extendit. in illis autem
ad que uotum non se extendit obligatio uoti
non habet locum quod ideo qui uotum rite factum pretermittit
mortaliter peccat quia fidem quam cum deo iniit fran-
git. ¶ Ad primum ergo dicendum quod illud quod uotum fiendum impe-
diret si prius esset et facto uoto auferret obli-
gationem. unde cum de impossibili non possit esse uotum
ut dictum est si aliquid fiat impossibile post uoti
emissionem quod prius erat possibile. obligationem uoti
quantum ad illud tollit ut si quis diues uouit
edificare ecclesiam quod postmodum perficere non
possit paupertate superueniente non obligatur
ex uoto adimplendum. set tamen in hoc distinguendum
est. dicitur uno modo quia uel est effectus omnino impotens. et
tunc non tenetur ad hoc quod uouit simpliciter. uel est factus
impotens ad totum perficiendum. quamuis non ad partem
et tunc ad illud quod potest remanet obligatus. ¶ Alio modo
distinguendum est. utrum ex culpa sua impotentiam incurrit
quia tunc oportet recompensare per penitentiam. uel non ex culpa
sua et tunc non tenetur ad aliquam recompensationem. illa autem
que uirginitatem uouit si corrupta est quamuis uirgini-
tatem non possit reddere. tamen continentiam reddere potest.
et ad hoc remanet obligata et ulterius ad penitentiam
tamen quod pro uirginitate amissa deo recompenset quod
quidem et si non sit equalens simpliciter. tamen est quantum
ad reputationem dei qui non exigit ab homine
ultra posse. ¶ Ad secundum dicendum quod quamuis deliberatio sit
ex uariabilis. tamen rectitudo legis illius que dictat
quod promittitur deo esse seruandum est inuariabilis
et hoc dicit necessariam obligationem uoto. ¶ Ad tertium dicendum
quod sicut iuramentum quod uergit in deteriorem exitum
non est seruandum ita nec uotum unde Ysidorus dicit
in turpi uoto muta decretum. quia uotum non se
extendit ad illicita uel uana ut dictum est

n̄ diff̄t utr̄ tūc fuit illicit̄ qn̄ uot̄ emiss̄ ē
ł postmod' illicitū fiat ¶ ad. x. dd̄ q' illd' q'
sb̄ ɔditioē uouet̄ nō uouet̄ sip̄l. et iō non
obligat n̄ illa ɔditioē existēte ¶ ad. v. dd̄
q' uotū intp̄tatiuū obligat sicut ⁊ uotum
ex̄teri' emissū. vn̄ si q̄s post tēp' p̄bonis
ī monast̄io remāsit obligat̄ ex uoto intp̄
tatiuo n̄ forte p̄p̄ aīm cam̄ fuit q̄ tmi' p̄ce
lat' ul' ɔsueu'it aliis p̄ctari q2 tūc nō facit
uotū intp̄tatiuū ult̄ annū scās ⁊ talis qui
uotū intp̄tatiū fecit ad ea uota religiōis
p̄filia tē in oī cau. set ad alias obs̄uanс
q̄z cui sḡstio ex dissimulatiōe p̄latoz̄ indu
cit̄ qui dū uidētes nō ɔrigūt indulgē ui
dēt̄. nō uideat̄ obligaī et p̄cipue si sit sin
plices qui talia sufficient̄ discne nesciant
ad vi. dd̄ q' obligatō uoti. ex p̄p̄a ud̄ē cat̄.
vn̄ si in uouēdo p̄us cogitauit d' religione
ī tndi ⁊ postea eligit talē religionē ul' ta
lē loc' obligat̄ simp̄l' ad religiōm vn̄ si nō
pōt ī illā q̄' recipi elegit d3 aliā q̄rere. ¶ si
aū p̄ō ⁊ p̄nli. cogitauit d' tali religiōe ł
tali loco ī uoto suo intlli. h' ɔditō. si illi
uolut̄ eū recipē. al' eēt indiscr̄tū uotū. vn̄
ɔditiōe n̄ exn̄te nō obligat̄. si aut dubitet
quō se uouēdo hūit d3 cuitōrē uiā eligē
ne se indiscr̄m ɔm̄tat ¶ ad vij. dd̄ q' si qn̄
uouit q̄s putā se intrar̄ religionē inten
debat se ad statī obligaē ł ad arbitriū
alienū nō pōt ult̄' differre ⁊ p̄p̄ debita
soluenda set ille q' eū recipit tenē ea sol
uere si aūt in uouēdo de d'bitis recogita
bat p̄bd' p̄sumi pōt q' nō intendebat se
obligaē. anq̄ d' reb3 suis disposuisset. qn̄
aūt timet rationabilr̄ p̄petuū impedimtū
tenet̄ ult̄ius differre ¶ Ad. ij. q. dd̄ q' p̄p̄ h'
res aliq̄ d'sinit eē in potestate alic' p qd̄ t̄n
sit ī dn̄iū alt̄ius p̄missio aūt alic' rei nō
transf̄t eā ad dn̄iū ei' cui p̄mittit̄. alq̄ de
sinit res illa eē in sua potestate ē q̄ ī uoto
sip̄l. nō sit n̄ simpl'x p̄missio p̄p̄i coz̄s ad
ɔtinen̄. d' o suadā t̄n p uotū sinpl'x ad
huc remanet hō dn̄s coz̄s sui. et iō non
pōt ipm̄ dae. alti. s. uxor̄. m̄q̄. s. datiōē m̄
sacr̄ ɔsistit q' indissol'e ē. et p̄p̄ h' uotū t
simp' q̄' uis impediat m̄ ɔhend' q2 p̄ceat
m̄ ɔh̄ns post uotū sipl'x ɔtinen̄. tā q2 t
uius ɔtctus ē nō pōt m̄ p' h' dimi ¶ ad. i. g̃
dd̄. qd̄ uotū ē fortius uinclm̄ qm̄ m̄ t
q̄ntū ad illd' cui fit et ad q' ligatur.
q2 p m̄ ligat hō. uxor̄ ad red̄dibitōm
debiti h' p uotū. d' o ad ɔtinem̄ t̄n q̄ntū
admodū ligandi. m̄ ē fortius uinclm̄ qm̄
uotū sip̄l. q2 p m̄ t̄d2. actualr̄ uir ī potestatē
uxoīs nō aūt p uotū simp'. ut dcm̄ ē p̄ced̄
aūt ē ɔditō. possidētis set q̄ntū ad h' sili
m̄ō obligat uotū simpl'x sic sp̄osalia vn̄
p̄p̄ uot̄ simp'. sc̄ sp̄osalia dimenda ¶ ad. ij.
dd̄ q' p̄ceptū p̄hibēs m̄ int̄ ɔsanguineos n̄
h̄t. ī q̄ntū ē p̄ceptū d' i. ł ecc̄e qd̄ dimat m̄ ɔ
hn̄d' set in q̄ntū facit qd̄ cū ɔsanguinee cop̄
nō possit t̄nsire ī potestatē ɔsanguinēi h' aū
nō facit p̄ceptū p̄hibēs m̄ post uotū sipl'x
ut ex d̄c̄is patet ⁊ iō rato nō sc̄. pōt. n. p̄cā
que nō ē cā ¶ ad t̄tiu dd̄ q' ille q' ɔh̄it m̄ p
u'ba d' p̄senti. post uotū sipl'x nō pōt uxorē
suā ɔg̃scē cui' sīn p̄cō mor̄' q2 adhuc restat
ē facultas ī plendi ɔtinen̄ uotū an m̄ ɔsu
matū ut ex d̄c̄is p3. s̄. d. xxvij. set postq̄ m̄
iā ɔsūmat ē. q̄ tēm illicitū nō reddē d'bitū
uxor̄ exigenti t̄n ex culpa sua. ⁊ iō obligatō
uoti. ad h' se nō extendit ut ex d̄c̄is p3. d3 t̄n
lam̄tū p̄nīe respesaē p̄ctinētia nō s̄uatā.
¶ ad. x. dd̄ q' q̄ntū ad ea in quib3 nō ē fcūs in
potens uotū ɔtinen̄ s̄uaē adhuc post ɔtctū
m̄ obligat̄ ad s̄uad' p̄p̄ qd̄ mortua uxore te
net̄ totalit̄ ɔtinēs set q2 ex m̄ij uinclō nō obli
gat̄ ad debitū petend' iō nō pōt petē debitū
sine p̄cō q̄uis possit sine p̄cō reddē debi
tū exigēti postq̄ obligat' ē ad h' p cat̄e co.
p̄cedn̄tē h' aūt intlli. sine mulier exp̄sse
petat siue intp̄tatiue ut qn̄ mli. uerecūda est
⁊ uir. sentit eius uolūtatē d' redditiōē d'bi
tūc. n. sine p̄cō reddē pōt et p̄cipue si ei ti
met d' p̄iclō castitatis nī obstat q' nō sunt
pes ī m̄ij actu quia q̄lz pōt q' suū ē. abrenū
tiaē quidā t̄n dn̄t q' pōt petē ⁊ reddē ne
nimis honosūc. m̄ reddat̄ uxori semp exigē
ti. set si recte intelligat h' ē exigē intp̄tatiuē
Ad. iij. q. dd̄ q' o's dn̄t q' uotū sollemp' sicut
ī pedit ɔh̄ndū ita dimit iā ɔtctū. quidā aūt
assign̄t p̄cā scandalū set h' n̄ ē q2 uot̄ ⁊ simp'
qn̄z scādalū h̄t cū sit quodā m̄ō p̄ū. qm̄z ¶ p̄
indissolubilitas m̄ij ē d' uitate uite que n̄
ē p̄p̄ scādalū dimitenda ⁊ iō alij dn̄t q' h' ē
p̄p̄ statut̄ ecc̄e set h' nō sufficiat q2 s' h' ecc̄a
posset ɔtiū statuē q' nō ut' uin ⁊ iō dd̄ cum
aliis qd̄ uotū sollepne ex sui n̄ h̄t q' dimett
m̄ ɔtctū inq̄ntū. s. hō p ipm̄ amisit sui cor
poīs potestatē d' o ī ad p̄petuā ɔtinē' t̄dēs ut
ex d̄c̄is p3. et iō nō pōt ipm̄ t̄dē ī potestatē
uxoīs m̄ ɔhendo. et q2 m̄ q' sc̄ tale uotū
nullm̄ ē. iō uotū p̄cedēs d' inue d3 m̄ ɔtctum
¶ ad. i. g°. dd̄ q' uotū sip̄' quo ad dm̄ d3. nō

mi obligat qm sollepne i his que ad dm
spectat sic e separato ado ppetim mor. qr
peccat mort frages simp uotu sic sollepne
quis gmius pctm sit frage sollepne ut
sic opo ingne accipiat no idemnata qn
titate reat set qnt ad m p q hd hoi o
obligat no oz q sit equs obligationis 7 in
gnie quia ad qda obligat uotu sollepne
7 no simp. Cad ij. dd q iuramtu plus o
bligat expte ei exquo fit obligo. q uo
tu set uotu sollempne plus obligat qn
tu ad mod obligadi i qnt actuali. t dit
b q pmittit q no fit puramt 7 io non
se mto Cad iij. dd qd uotu sollepne ht
actuale exibitom ppi coz q no ht uotu
simp ut exdcis patet 7 io mto ex insuffin
pcedit
AD .e. sic pce. ur qd i uoto no possit fi
hi dispen. uotu .n. omue mimu ht d
roe uoti set in uoto omui nlls pot dispen
sac g n i uoto singlai Cp redde uota e
de le. iili. qr qui no reddit mtit q e g
lege iile. set nlls dispesac pot g mer. aut
g illud q e d iure iili g nullus pot dispesa
re i uoto. Cp p dispesatom no pot ptmit
ti mai bonu pmiori bono set no e dig po
dd oti aie ut dz in li. sap et ps oteplati
q significat pmaiam que e optima qr
ipa optiam pte elegit ut dz luc. x. g ad
mi i uoto otinen q ad statu oteplationis
ptinet dispesai no pot Cset g nllm uotu
e licat q ugat i picim p. set pot ee qd oti
nen suata ugat i picim p. g admi i cau
illo uotu otinetie pot dispesai Cp sicut
moachi tenet ad otinentm ita ad paup
tate 7 obeiam. set pot dispesai cu eis q
ad uotu obedi. et paupertatis ut patet in
illis q ad platioes assumit. g 7 i uoto co
tinetie Vltius ur q qlibet plat possit
dispesac i uoto otinen. quilibet .n. plat
ostitut e. ad b qd utilitati sbditoz pui
deat g si utilitas sbditoz reqrit pot
dispesac i uoto Cp exb as pot dispesac
i uoto q e ostitut dispesatoz ministroz
di. set b opetit cuilb plato g etc. Cset
g quia qda st actoes meoz huao q solis
pri mebs opunt et qda q soli capiti set
in ecca uice capitis tenet pp. et uice pn
liu mbroz plati maioes ut epi g aliq
dispesatioes st qs solus pp face pot Vlti
ur q nllm uotu possit omutai le. ult.
al q imolai pot dno no pot mutai n i

meli n in peius g si sit uotu licitu n pot
mutai Cp si piset mutai posset omutai
i meli. set b no pz ee qr b. dio d bn ozdi
natis mostiis nlls ind osilio egdiat d si
dnio artioris uite sine supioris licen g 7c
set g e qd semp licet pficie. g pot q uotu i
meli omutai Vlt ur q ppa auctte possit
as uotu omutac qr sias post uotu tre sce
intre religione uoueat libat e si ipleat
secudu ut d e. dic. set pot ppa auctte religi
onu uoue g q ppa auctte pot uotu omu
tac Cp ille qui fecat aliq uota i sclo no
ur ad illa teri postqa e claustr ingssus
ut quida dnt set pot ppa uo i sedi claustr
g 7c Cp uotu tempale exced appetuo
sola duratoe. set as pot sola uo omutac
uotu tepale pegnationis i uotu ppetuu
religionis ut dem e. g eadm roe pot muta
re ppa uolutate uotu mi diutnu i uotu
diutinus sic minoris pegnationis i maiore
Cset g omutato e qda dispesatio set nlls
pot ppa uo dispesac i uoto suo g n co
mutare Resposio dd ad .i. q. q ce b fu
erut diuse oppioes quida .n. dnt q qli
bet uotu pot p platos ecce dispensa
bre explibito plati qr ut dnt i quolibet
uoto intelligit odicoali. uolutas plati
supiois .i. pp. ad e dispesatom ptinet atus
omi sbditoz 7 io cu uoluit ille suum plat
potit relaxare obligatom uoti ut no te
neat uotu iplere qr odito no exstat. set
b no uidr benedcm qr queda st in qbz ho
mo e ita lib sui qd g pceptu pp. pot face
illa sic otinetie 7 alia osilia dna bn abs et
sine oditioe uds alic plati pot talia uouc
7 io alii dixit qd nllm uotu recipit dispe
satom s qd dispesato e iuris relaxato set
solu s q e iuris dclarato qr pp pot dclara
re huis qr qn sit regpesato bni maioris
pot dimitti mi bonu ad q quis se obliga
uit set b q n ur uim qr dclarare i no e
nouu ius face set illd q i iure eat mani
festac uns s b nuq p dispesatom uoti pot
fi no g ius qd eat prius g ius set solu qd
uidebat g ius ee 7 no eat. 7 io ali dd q
i uoto pot dispesai q s qd dispesato e iuris
relaxato exdq legitia ca. qr .n. uotu d
illicito ee no pot no aut sbthe licet ali
cui qd ei debet. io puot alic no pot fi p
iudiciu suo plato qui dbeat mandatis ei
parere cu fuit oportunu bn si plat uidr
expedire exa rroabili ca l pp ips qui uo

uit l' pp alios q' uotu no fuet. pot. rõi ab
obsuatoe uoti d'obligae qui al' d' iure
obligat' eet. Ad pm g' dd q' ad illa que
cadut sb uoto gmui no solu obliga ds ex
uoto set ex le. nli. et ex pcepto dmo 7 io
expte ista e q' no posit hre dispesatom
sicut alia uota. Ad ij. dd q' obsuae uotu
duitate uoti obligatoe e d' lege nli. set
ces. ob. uo. no e obsuato ei de le. na. ces
sat aut ei obligato ul' exse ut qn fuat
uget mitiore gditione l' exitu 7 tunc
pdclarato sup'ois si facultas petedi
assit dz obsuato uoti pmitti. l' ex aucte
sup'ois qui aliud mag ncm iudicat
7 i uoto dispesat si tn exh ho medatiu i
etit q' uotu no fuat inttali cau qz ho
d' futis dz hre pias gditioes admixtas
iplicite ul' explicite ut pz. jac. v. Ad
ij. dd q' d' uoto gti e d' oppid. quidam
n. dnt q' nlls pot i eo dispesae set hi rato
diusa redde adiusis gda. n. dnt q' h id
acit qd uotu gtinetie no pot pmitti
sine h qd ad giuum uoti ad dilabat qd
nuq licet. set uotu paup's pot pmitti
a' mo qd no directe eit g uotu sic cu
qs ht pecuniam no suo set ecce noie set
h nich e qz sic uotu d' abstio aliq die d'
tinatu acarnal' no recipet dispesatoz
aut uotu d' pegnatioe qd e absdu 7 io
alij assigat alia rom dicentes qz h guent
qz uotu gtinen no recip recopesatom me
lioris eo q' no e dig podato aie gtis l'
io quia p gtinenm ho d' domestico inimi
co triumphu capit ut dnt quida. ul' io
qz p religione ho p fce gformat xpo. Vn
i uoto gtinen qd in uoto religiois include
7 i aliis uotis celibz religioi no pot dis
pensai. ut quida dnt. set h 7 no uidet
sufficient dcm qz bonu gmue e mlto
meli q' bonu puatu pp q' 7 ho inidum
abocio sce gtemplatiois remouet q
optia ps e. i iudito dni. luc. x. ut gmui
utilitati p'uioz uacet. 7 io alij dnt p ba
bilius si gmuis utilitas toti ecce aut
uni regni ul' puicie exposcet posset
guenient 7 i uoto religiois dispesari
quauis eet sollempgat no. n. puotu i
pot se ho d' obligae ab eo inquo te alti
ut dcm e. Vn talis pset immere neci
tas q' posset alie iuste p hibe. ne gtine
tia aut religione uouet ead necitate
imminente pot 7 i uoto dispesae ia fco
set qz roes i gnu fce no recte pceduc Ad
dd ad. x. qd bonu gtinen e multo dig'us
qm salus corlis 7 io piclm corlis mortis
no e sufficiens rato ut i uoto gtinen di
spesec. Vn 7 no pcit q' intali cau exns q'
gti uidat. uge i pboe piclm si gtinentia
nouerat papue cu posit illi piclo p a
temetia obuiai sic no pcit qui p ad op
iututis se mortis pice expoit. Ad. v. dd
q' cu illis qui assumt a statu religiois in
statu platiois no dispesat in pncipalibus
uotis religiois qz illa q possidere uident. n
suo noie set ecce possidet. Vn ph n pnudi
cat uoto paup'tis. sili. nz uoto obe qz obe re
spicit statu platiois i aliq cui obedie tene
7 io q' ille qui sb plato ee desistit no te
neat alicui obedie no e exh q' obligd uo
ti deficiat expte uouetis. set qz sbtrhz plato
expte alta cui tenebat obedire. Vn monachs
qui albi obedit. pmitit si ipe fiet abbas n
tenet obedie alti abbi. qz no ht albem.
Ad. ij. q. dd q' plitudo potatis residet indi
spesando penes summu potifice alij aut pti
cipat d' hc potatte q' eis gcessu e. ut qz gs
aduriu recere no pt p inferioes dispesatioe
recipe possint unde in uotis ill' q' no d' faci
li dispensatoz recipiut nz frequt set raro
sicut uot relig's 7 alia hi uota ppetua
solus pp dispesae pot i aliis aut tepalibus
uotis. sicut pegnatonu 7 ieiunioz 7 hi posse
7 epi dispesae. n ad eoz g pp resuauit sicut
dispensato i uoto tre sce. Ad. i. g' dd q' no
quicqd e utile sbdito pot g p platu qlz ad
hibei. set maiora maiozibz resuat. sicut
7 no quilibet medic' pot cuilz morbo occur
re. set in piculosiozibz morb' piciores medi
ci requit. Ad ij. dd q' q'uis os sint dispe
satoes mistroz di no tn eqlit. 7 io no opoz
tet qd oms i oibz dispesae possit. Ad. 3. q.
dd q' int gmutatoe uoti 7 dispen h int e
q' qn uotu gmutat uouẽs absoluit ab uno
7 ligat ad a' set qn i uoto dispesat simp'
a uoto absoluit sine h qd ad a' liget. Vn
mi i portat uoti gmutato qm dispensato
7 io cu exea incto'li i uoto dispesai possit pot
7 uot gmutai l' qz illd' mq fiet gmutatd
e melius l' qz e mi piclosu. Ad. i. g' dd q'
aial' imolau ex ipo uoto destinaba' ad cultu
di. 7 io ia quoda mo scm eat 7 io no poterat
ad oms usus reduci. 7 silr 7 nc si as uouet
religiom intre. no pot aliu loco sui pone
i religiom. silr 7 si uouet ire in tra scam

Qu' d' tmiat i summa sua. s. s. sa. sce. lxxxviij. q.
ar. xi. d' uoto. i pede. qone

non potest alium loco sui mittere nisi dispensatione superioris habita. Secus autem est in aliis votis in quibus persona determinata non destinatur ad cultum Dei spiritualem. Ad 2. dicendum quod b. 16. consilio, quia quandoque ex aliqua levitate quidam ad alium statum transeunt sub specie arctioris vitae, et ideo tutius est quod fiat cum consilio et licentia superioris prelati, praecipue si in eodem statu ipse impedimentum molestiam praestet. Ad 3. quaestio dicendum quod in commutatione est quidam contractus quo non potest perfici sine consensu utriusque partis. Unde cum homo Deo se obliget per votum non potest fieri commutatio voti nisi interveniat consensus eius qui vicem Dei gerit in terris, scilicet prelati, nisi forte unum votum ab alio includatur. Et quia votum religionis omnia alia vota includit tum ratione perpetuitatis tum ratione obedientiae qua homo voluntatem suam Deo tradit, propter quam sui et omnium esse dominus potest, ideo ille qui aliquod votum temporale fecit potest non requisita auctoritate prelati dispensatione religionem intrare non obstante voto praecedente, quod si ingressum religionis impediret, puta peregrinationis aut alicuius huiusmodi. Si autem duo temporalia vovit quorum utrumque est alteri compossibile, debet utrumque servare, nisi forte auctoritate superioris unum votum praecedens in maius sequens commutavit. Si autem secundum votum sit omnino impossibile, prius debet servare maius, et de minori secundum arbitrium prelati satisfacere. Ad primum ergo dicendum quod votum terrae sanctae obligat hominem ad serviendum Deo tantum et quantum ad actum determinatum, sed votum religionis quantum ad omnia et per omne tempus, et ideo quodammodo est amplius voti magis quam commutatio. Ad 2. dicendum quod quia per ingressum religionis homo moritur priori vitae, ideo illa vota quae vovit in saeculari vita explenda non tenetur solvere ex quo religionem intravit, et praecipue quia singularitas est in religiosis periculosa, et honor religionis adeo aggravat quod non manet eadem facultas ad observandum votum quae in singulari vita erat. Tamen quidam dicunt quod debet prelato suo exponere, et ille pensatis conditionibus personae et voti potest cum eo dispensare. Sed secundum alios hoc non exigitur, quia ex ipso ingressu voti religionis a prioribus votis est absolutus rationibus praedictis. Ad 3. dicendum quod perpetuum votum respicit omne tempus et ideo non manet aliquod tempus post eius expletionem quo possit aliquod votum temporale impleri, sicut manet tempus adimplendi votum minus diuturnum post votum magis diuturnum. Et propter hoc non est simile.

Ad v. sic proceditur. Videtur quod virginibus voventibus continentiam non debeatur spirituale velum prae aliis quae continentiam vovent quae corruptae sunt, quia tam virginitas quam continentiae votum viris et mulieribus commune est. Sed viris in virginitate voventibus continentiam non datur aliquid quod aliis qui virginitatem amiserunt, ergo nec virgines debent prae aliis spirituale velum accipere. Praeterea signa in nova lege non sunt inania sed fructuosa, quia sacramenta novae legis gratiam conferunt. Sed virginale velum non videtur esse fructuosum quia gratiam non confert, in ipso aliter esset sacramentum, et deberet corruptis dari, quia quae indigent auxilio gratiae ad continentiam servandam. Ergo videtur quod virginibus non debeatur velum spirituale prae aliis. Praeterea consecratio quae adhibetur viris in susceptione ordinis est maior quam illa quae adhibetur mulieribus in velatione. Sed consecratio ordinis non exigit virginitatem in consecrato, ergo nec mulieris velatio. Praeterea nullus debet propter iniuriam quam sustinuit iste puniri, sed aliquam mulieri praerogativam inferunt quod corrumpuntur, sicut patet in his quae omnino per violentiam corrumpuntur. Ergo non debet talibus admitti virginale velum vel denegari. Praeterea quia si virginale velum corruptae denegetur, sequitur scandalum adstantium et periculum homicidii, sicut cum aliqua est occulte corrupta. Ergo videtur quod in tali casu saltem virginale velum aliis quam virginibus dari debeat. Sed contra in officio ecclesiae non debet esse aliqua falsitas, sed in toto officio quo velantur virgines fit mentio de carnis integritate, ut patet diligenter inspicienti. Ergo non debet velum virginale corruptis dari. Praeterea persona mulieris quodammodo Christo desponsatur, qui est dignior quam pontifex veteris legis. Sed in veteri lege pontifici non licebat aliquam nisi virginem desponsare, ergo non debet aliqua nisi virgo velari. Responsio dicendum quod illa quae circa ecclesiae ministerium aguntur signa sunt spiritualium, sed quia corporale signum deficit quandoque ad eandem rem spiritualem significandam plura signa corporalia aptentur. Matrimonium ergo spirituale Christi et ecclesiae habet fecunditatem per quam regeneramur in filios Dei, et incorruptionem quia Christus elegit sibi ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi, ut dicitur Eph. 5. Unde dicitur 2 Cor. 11: Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Sed corporalis fecunditas integritatem corporis non patitur, et ideo oportuit diversis signis repraesentare spirituale coniugium Christi et ecclesiae quantum ad fecunditatem et quantum ad integritatem. Sicut et per matrimonium carnale repraesentatur matrimonium spirituale quantum ad fecunditatem, ita oportuit aliquid esse quod repraesentaret praedictum spirituale matrimonium quantum ad eius integritatem, et hoc fit in velatione virginum, sicut per omnia quae ibi proferuntur et geruntur ostenditur. Et propter hoc solus episcopus cui cura ecclesiae committitur virgines velando desponsat non sibi sed Christo quasi sponsi paranymphus et amicus. Et quia integritatis significatio plene potest esse in continentia virginali, sed in continentia viduali est semiplena, propter hoc etiam aliquod velum viduis datur, non quidem cum illa solemnitate quae virginibus datur. Ad 1. ergo dicendum quod ecclesia in matrimonio spirituali se habet ut sponsa, Christus autem ut sponsus. Per votum autem continentiae anima Christo desponsatur. Unde non competit ut haec desponsatio significetur in viro sed in muliere tantum. Ad 2. dicendum quod in consecratione virginum sicut et in unctione regum et

malus hic benedictionibus. gratia autem non sit impedimentum ex parte recipientis sed tamen hec sacramenta non dicuntur quia non sunt instituta ad curationem morbi peccati sicut alia sacramenta. Ad 3. dicendum quod in ordinis susceptione non conceditur aliquid inpositum. sed in misterio sponsi unde non requiritur virginitas ad significandum integritatem spiritualem mysterii. sic requiritur in velatione eius que consecratur in sponsam. Ad 4. dicendum illae que per violentiam corruptae sunt si nullo modo consentiant virginitatis gloriam quo ad deum non perdunt. sed quia valde difficile est quod in tali delectatione aliquis placentie motus non insurgat. ideo ecclesia que de interioribus iudicare non potest tamen ex quo corrupta sit eam inter virgines non velat. unde leo papa dicit illae famulae dei que integritatem pudoris oppressione barbarica perdiderunt laudabiliores erunt in humilitate et verecundia si se incontaminatis non audeant comparare virginibus. Ad 5. dicendum quod nullo modo ille que sunt corrupte occulte sive carnis sive alio modo sunt velande. quia propter scandalum non debent ecclesie sacramenta vel sacramentalia vanari. sed si sic quod tamen dicunt potest aliqua cautela adhiberi ad vitandum scandalum ut scilicet illa que non sunt de substantia virginalis velationis ut accensio candelarum et alia huius fiant mutatis occulte huius que sunt de sibi virginalis velationis puta ut quod non in virginitatis incastitate variet.

Deinde queritur de scandalo et circa hoc queruntur .iiii. Primo quid sit. Secundo utrum sit peccatum. Tertio quibus competat. Quarto que sunt dimittenda propter scandalum.

Ad primum sic proceditur. videtur quod inconvenienter assignetur diffinitio scandali que sumitur ex glossa matthei .xviii. super illud ve mundo a scandalis. scilicet scandalum est dictum vel factum minus rectum prebens alius occasionem ruine. scandalum enim dividitur in activum et passivum. sed hec diffinitio non potest convenire scandalo passivo. ergo non convertitur cum diffinito et sic est incompetens. Praeterea iiii. regum .xxvi. super illud ulaste propter filios israel etc. dicitur quod scandalum est cum recte ambulanti deceptio submittitur ad ruinam. sed non omne dictum vel factum minus rectum deceptio. ergo scandali diffinitio est inconveniens assignata. Praeterea sicut peccatum oris et operis potest alteri prestare occasionem ruine ita peccatum cordis et precipue quando per exteriora signa in notitiam alicuius provenit. sed in diffinitione premissa tangitur peccatum oris et operis non autem cordis. ergo inconvenienter assignatur. Praeterea occasio significat causam per accidens. in debitum sunt causa malorum. ergo non solum dictum vel factum minus rectum prebet alteri occasionem ruine. sed quod si sit rectum dicitur dicta scandalum. Praeterea ysaie .viii. dicitur de christo erit in lapidem et petram scandali. sed in christo non fuit aliquid minus rectum. ergo non est de ratione scandali quod sit aliquid minus rectum.

Responsio dicendum quod scandalum nomen grecum est. et impactionem significat in latino quod quidem proprie dicitur in corporibus in spiritualibus

aut consumptione. unde oportet quod spiritualiter scandalum de quo loquimur sumatur ad similitudinem corporalis impactionis que quidem non fit nisi ambulanti quando in via aliquid obiciatur quod ei sit occasio cadendi etiam si non cadat. non autem ab aliquo factum est natum casum facere ei qui in via dei ambulat nisi sit aliquod minus rectum in motibus eius procedens in ullo vel facto et ideo dictum vel factum minus rectum est id ad quod spiritualiter fit impactio et occasio nata alterius ruine. unde in hoc ratio scandali consistit. Ad primum ergo dicendum quod sicut in corporali impactione est duo considerare. scilicet ipsum impactum cadentis aut eius qui ad casum disponitur et illud ad quod fit impactio quia dicitur obex. ita et in spirituali. et utrumque nomine scandali accipitur. sed non univoce sic enim fides dicitur ipsa res credita et actus credendi. ergo ipsa spiritualis impactio que aliquem ad casum disponit dicitur scandalum passivum. sed obex spiritualis ad quod fit impactio dicitur scandalum activum hoc quia ex dicto vel facto minus recto aliquis ad dispositionem ad ruinam. Ad 2. dicendum quod tunc aliquis proprie loquendo peccatum ad faciendum quando ex intentione operatur et non quando preter intentionem eius peccatum accidit sic patet in homicidio casuali et ideo tunc proprie aliquis facit scandalum quando ruinam proximi intendit. quoniam autem ad peccandum inducitur decipitur. quia omnis malus ignorans ut philosophus dicit in tertio ethicorum et ideo utrumque est scandalum proprie loquendo dictum vel factum minus rectum de deceptio quedam que submittitur ambulanti in rectis vel dicendum quod dicitur esse deceptio in quantum deceptionis occasio vel causa. quia omnis peccans decipitur ut dictum est. Ad 3. dicendum quod spiritualis obex qui scandalum dicitur oportet quod in via ambulanti obiciatur. quod fit dum in notitiam eius venit. peccatum autem cordis in notitiam alterius cordis venire non potest nisi per signa aliqua que reducuntur ad peccatum oris vel operis et ideo in diffinitione scandali ponitur tantum dictum vel factum minus rectum et non fit mentio de peccato cordis. Ad 4. dicendum quod occasio non semper nominat causam per accidens sed quandoque causam per se insufficientem et sic in diffinitione premissa sumitur. peccatum enim non oportet habere aliquam causam sufficientem eo quod est voluntarium. sed potest habere aliquam causam inducentem que quidem causa quandoque est nata per se inclinare ad peccatum vel ex suo genere vel ex intentione. dicitur proprie causa ad hoc quod aliquis inducatur ad peccatum et tunc dicitur per se dare occasionem ruine. quando autem per accidens aliquis inclinatur ab aliquo in peccatum quod de se non est natum inclinare in illud sic enim in corporalibus aliquis in via plana impingit et cadit et tunc ipsemet dicitur sumere occasionem ruine nulla sibi occasione alterius data. sed talis causa ruine non potest scandalum nominari quia caret. et si quando nomina scandali vel scandalizandi extenduntur et ex parte effectibus numquam tamen ab hiis que per accidens evenerunt nominari consueverunt. Ad 5. dicendum quod christus non dicitur esse petra scandali quasi per se scandalum cum quia ipse non dedit alicui occasionem scandali sed dicitur esse in petram scandali. ita quod proprio non ordine cause sed consecutionis importet quia ex hiis que christus fecit

scandalum in peccatum

.8.

Deo secur e scadalu in doz.

Ad s sic pce ur qd scadalu no sit pcc sp
mlia .n. pctm e nccm set ncce e ut ueni
at scadala ut dr. m .xviij. g scanl no e pctm
p ee pctm e ex dyd interiuo. no expietatis
affcu. set m. xvi. n dr petro. uade retro me
sathanas. scandalu m es. dic glo. error apli
expietatis affcu ueit posstq exinteriuo dyd
g. no ee scan e pctm. p jo dic prui distar
iuitio scadalicac 7 scadal set scadalu passiuu
ut ur pot ee sine pcco sic 7 inpacto corlis
qn e sine cau g 7 scandal actiuu pot ee sin
pcco. set q ee dcm l fcm mi rectu e pctm
set scadalu e h g 7c. p. mn. xxxi. dr in
glo longe grauius pctm e dic pcci cm q x
pctic. set quiqz scandalizat dat cam pcci
g pctat. Vltius ur q no sit spale pctm
qz s phm .i. v. ethic. ois specal iiustificato
qnz iueit sepata abomib; aliis iiustificatio
nib; set scadalu no iuenit sepatu abalus
pctis qz sp e dcm l fcm mi rectu g no e
spale pctm. p s qdlibet gen pcci ptingit
ad dcm l fcm. mi rectu pbens occom ruine
set h e diffio scandali g scandal no e ad
spale pctm. p qsz pctat coza d scadalizat
set coza d pctic no addit sup pctm sip. am
dnaz spect s; ecom qdi sic nz occulte pctare
g scadalu no e spale pctm. p agens pp
dat pcci. set scadalu passiuu no e spale
pcc qz quoqz pcco ds mat ex alcius scan
dalu pati dr e n scandalu actiuu e spale
pctm. set q. ptingit pctic mse. in dm
7 pri. set scandal e pctm i prim. g e in
spali gne pcci. p mal dr ab qz nocet s
auge set scandalu h spale rom nocumti. g
e spale pctm. Vltius ur q scandalu sit
sp moz pcc. m. xviij. sup illd ue mdo ascal
dal dic glo. imiet etna dapto i undans
p scandala. set etna dapto n dbe n pcco
moz. g scadal e sp moz pctm. p spual
uita e digoz q corlis set qui sbtrhit alic
uitam corlem moz pctic g 7 qui scadalizat
e sbtrhat spie uita inducens alem adruina
set q scadalu e dcm l fcm mi rectu pbes
alci occom ruine set 7 pctm ueiale e h
qnz g scadal e qnz ueiale. Responsio dd
ad .i. q. q d est scan. s. actm 7 passiuu
ut exdcis p; passiuu qd scadalu sp pctm
e. qz ille q scadalu patit aut auia dei
dicat aut salte inuia retardat. qd no
pot ee sine moz l ueiali pcco actiuum
aut scadalu sp pctm e. qz scandalis

actm sp e ad. q qnt e d se nat e iduce
alios ad pctand 7 tale sep mozdiatoz h
ul exgnie act l salte ex cogstinu p. loci
7 tpzis 7 io sp e pctm. set qnz scadalu acti
uu pot ee sn pcco alic. scan pacientis
s. qn aligs qntu e d se dat occom inine
set aluis no ruit qnz aut eq e scadalum
passiuu sin pcco ac facientis scandalum
ut qn as sumit e actom ruine ex eo q ab
alco no mozdinate sit. ad .i. g. dd qd
d e nccitas una abs. siue ad sit nccm p
se ipm sic nccm e dm ee sn excoactioe
alic cae exioris sic uiolent dr nccm 7 sic
no e nccm scandala ueire. nccitas e gdi
coidta q n repugt uolutatio 7 sic ncce e
scandala eueire nccitate gdicoata ex eb;
p ex ipa pscia q pdstinatioe dna sic dnis
ncce e h ee qd ds puidit 7 talis nccitas
no repugt. libtatis ar. Vn sup h loo
dic clo. ai dic ncce no spotaneu potius
dstruit in; libtate electois no. g pdico d
scadala inducit n; q pdixit h sic set q
futo eat p h pdixit ex inclinatioe fotis
sic 7 dnis q ncce e pctic ueiali. q uis
sit pot singla pcta ueialia uitae e ex
utilitate gsequite p ds ex scandal elic
sic oia utilia dnt ncca. ad ij. dd qd s
illa glo. ur q petr n pctauit uoles pas
sione x inpedie q passio x 7 potuit place
laudabli 7 displace s diuia 7 tuc scadala
suit large pqli inpedimto alic psito in
uia a qm pseq intendt. ad .3. dd q psi
lo scadalu actiuu e mag pctm q passiuu
qz in uno q gne ca e pocoz q effcus tn
aliu pot ee mag passiuu q actiuu qn ds
maiois ruine occom suit q e dct. sicut
7 qn e passiuu pctm sine pcco agentis
q aut po dic intelld e. q t ad ge pcci
7 no qnt ad qntitate reat. 7 tn alia ppo
sita e. s. q scadalu passiuu no sit pctm
qz ipm i pncto spual q dn pctm e. i q est
qda retardato auia dt et q uis dicat
scandalu passiuu no tn e oio passio set
qda acto qz n. no pot sufficiens pctandi
ca abexiozi pbei de qn. coges ipm ad
pctm ille q scadalizat coopat. agenti
qio pctat. Ad .ij. q. dd q ds act determinat
ad spem mozis d. uno mo expte obi
sic fozcato exh q e. q dlectabilia tact
7 h dtminato e mlis 7 respic hitu eli
cientem actu. Alio mo expte sis et h est
fozlis specificato 7 respiat hitu impante

qm̄ aut ɔtingit qd ad eand' spēm ɔtiat
act' exutq; pte sic qn̄ aꝭ actus abeod' hi
tu eliciť. et impat ut tn̄ qs fornicat' pp de
lectatoꝫ qm̄ aut exutq; pte ɔtimat' set
ad diu'sas spēs. ut qn̄ actus ab uno hitu
eliciť. et ab a° ipiť. sicut cū qs fornicat'
pp lucr' ɔtminat'. n. ad spēm luxie. ex ob°
set ad spēm auaritie ex fine nc tn̄ sr̄ i duo
pcc̄a. set unū pcc̄m q'. ē sit un' act'. qm̄ 7
euenit q' aꝭ act' nō ɔtiā ad a'm ēcīa spēm
ex pte obi. set ex pte finis eo q' h̄r ɔtina
tū hitū a quo impat. set nō a q° eliciat'
sic edificaē pxim̄ q' actū caritas nō eliciat
q' ei nō ē elicē ñ intiorꝫ act' pq̄s nō fit
edifico set impat eū 7 ab aliis ūtutibus
eliciť mlr̄ nō ɔtmiatē ab a°. set ab oīb;
q' caritas oīb; ipaē pōt et q' scan' actiuū
ē pcc̄m oppoit' edificationi pximoꝝ io
mlr̄. l'° ex pte m̄. et hituū elicētiū nō
ē spāle pcc̄m set loq'do forlr̄ ex pte finis
7 hit' impantis qui ē hitus caritati oppoi
tus. s. uitiū odij. 7 io qn̄ aꝭ dcm̄ l' fcm̄
mi' rectū fac intedeꝫ occōm ruine p
xio pcaē spāle pcc̄m scan'° ɔmittit. si
aū pt' intētōm suā accidat nō erit scan'
actiū spāle pcc̄m tn̄ erit cō' qdā pcc̄i. eo
qd sicut quilibet act' ūtutis h̄r ordinem
ad fiem caritatis 7 si actū nō ordinet' in
fine illū 7 sic h̄r aptitudinē ut impet'
a caritate ita qd q'l; pcc̄m q'r ē ɔ se h̄r
ordinē ad ɔ̄iu finem. q' si ille finis non
intedat' ab agēte (Ad. 1. g° dd qd pcc̄m
scan' actiui qm̄ iuenit' sepatū ab oī alia
spē pcc̄i q' ɔsistit i actu exiori ut qn̄ ac
tus exioꝛ ɔ se nō eet pcc̄m ñ p q'ndam
silitudinē pcc̄i qm̄ h̄r nat' ē dare occōm
ruine in maifo fcm̄ sic ɔmede' ydolaticū
et io indifficē scan' nō dr̄ dcm̄ ul' fcm̄ p
ūsū set mi' rectū 7 sic patz qd ob° pcedit
ex fl'is (Ad. 2. dd q' io illa pcedit ex
pte elicientiū hituū 7 nō ex pte hitus
impantis (Ad. 3. dd q' h cō' corā alio ñ
addit pccō exsui rōe noua spēm h; ex
fine ad q' p talē ɔm̄ ordinad' ē un' q' pcca
re i occulto nō ɔhit pcc̄m ad a'm spēm q;
p'h; nō recipit ordinē in aliū finē (Ad.
4. dd q' ille qui scādaligat' 7 agit 7 pati
t' actō aut sua nō ptinet ad gē' scan'.
set ad aliud q' ex sola aut passio sua p
tinet ad gē' scan' et q' nll's peccat' h qd
patit' set sol' h q' agit. io scandalū pas
siuū nō pōt. spāle pcc̄m sic scan' acti
uū q' ex ipsa actōe ad gē' scan' ptinet (Ad
3. q. dd q' ɔ' ē scādalū. ut dcm̄ est. s. acti
uū 7 passiuū. et utrūq; ē qm̄ ueile. qm̄
mor'e pcc̄m passiuū qd mor'e pcc̄m est qn̄
aꝭ ex fcō alterius i pcc̄m mor' ruit siue fcm̄
agentis sit bonū siue indifferēs siue ma
lū mor' aut uenial' pcc̄i set ueiale pcc̄m
ē qn̄ aꝭ ex fcō alterius quo'm nō ruit set
dispoit' ad ruinā sicut q' impingit dispo
nit' ad casum 7 si nō cadit un̄ glo. ro.
xiiij. scan' ɔtr̄a' noiat. set actiuū scandalū
pōt accipi q'. Uno mō forlr̄ qn̄. s. ē spāle
pcc̄m. ex h q' intēdit aliū scandaligaē. et
sic si intendat pxim̄ inducē. in pcc̄m mor'le
mort' peccat sicut i tendat iducē ad ad
ueiale peccat' ueialit' in qn̄ ptinet ad ra
tionē scan' q' si intēdet inducē in pcc̄m.
ueniale. p actū mor' pcc̄i peccaret mort'. set
h accidet scādalo (Alio mō mlr̄ qn̄ ē ɔstan'
pcc̄i q' nō intēdi' pxi nocumē et tn̄ id ē
indiciū ɔ scādalo 7 ɔ actu q' qs scādaligat.
qui qm̄ ē ueiale qm̄ mor'. pcc̄m ñ forte
eet ueile aut indifferēs hmōi silitudinē.
mor'lis pcc̄i. tūc. n. scādalū actiuū eet p°
mor' cū ex aqb; ɔstatis ɔferentib; ex qb;
extiari pbabilr̄ posset q' in fcm̄ aspſ'ꝭ pcc̄a
ēnt mort' (Ad. 1. g° dd qd dns lo° ɔ scādalo t
actiuo q' ē pcc̄m mor'le (Ad. 2. dd q' ille qui
scandali'at nō sp aufr̄ uitā spualē q' qm̄ t
fcm̄ e' nō ē natū inducē in mor'le pcc̄m et
si aꝭ ex h p culpā suā i pcc̄m mor'le ruat et
p q' aufr̄ uitā corp'lē dat sufficietē cām
ñlis mortis set q' scan'at nō dat sufficientē
cām mortis spualis ut dcm̄ ē.

Ad tciū sic pcē. ui' q' scādalū passiuū
nō sit tn̄ pusilloꝝ. xpc. n. pusilus nō
fuit set pfcissim'. set xpc passus fuit scā
dalū apet' cui dixit scan' m' es. m'. xvi. g°
7c. (P° nulls pōt amaē ñ aꝭ amet. g° nlls
scandaliē ñ scādaliget aꝭ set ille q' coram
iuris p fcīs peccat scādaligat tn̄ illos ui
dētes g° pfcī scādaligat' 7 sic nō solū pu
silli; (P° intdū 7 pfcī uenialit' peccant
set scandaligant (Set ɔ ē qd dns dic' m'
xviij. ū io ɔ scan'° nō facit metōm ū ɔ
scan'° pusilloꝝ g° ipi soli scādaligit' (P°
ap'. io. xiiij. dic' ɔ scādaligatis qd ɔscia
eoꝝ cū sit infirma polluit'. set pfcī ñ h̄nt
ɔsciam infirmā g° 7c. (Vl'' ui' q' 7 pfcīs
ɔpetat scādalū actiuū xpc. n. pfectis
sim' fuit h; ipē scandaligauit q' pōit' ē
i ruinā mltoꝝ ut dr̄. luc. ij. e'phisei t

audito ubo el scandali sunt ut de. m. xv. g scandal actiuu 9petit pfcis Cp peti postq fu it spu. sco 9firmat pfcus fuit. set ipe scan da ligauit qr suo fco cogebat getes iudaizare g q e C set 9. no. n. eius e puocare ex ad bonu 7 scan. set p e pfcoz ut pz. m. v. sic luceat lux nra 7 c. g no e eoz scandali

Vlterius utr q soli pfci possint scan qr 9ia 9us Vnde dbent set scan passiuu d 9 ac tiuu cu g solis pusillis 9ueniat scandalu pas siuu. solis pfcis potit 9uenire actiuu Cp ille solus scandalizat. qui ex suo a puocat ad pccam d. set l e illoz tm q uita mes alioz e posita s. platoz 7 alioz religiosoz g illoz tm est scan. actiuu. C l 9 peti an passionem no erat institutu pfcois qr no du eant celi. 1. ap illo illo di 7 spu oi ei 9firmati set ipe 9nt ite fuit scandalizauit vn ei d scandalu mes m. xvi. g scan actm no e pfcoz tm Respo sio d ad. 1. q. q scandalu passiuu patit. as d. uno mo ex pte electoe sic cu quis uidns aliq peruntre eligit seq eu ad pccand 7 sic no e pfcoz scan. passiuu qr ipi sco p n. xpi ex 7 pcepti di. 7 rois bonu vn nllius ex ce pdcu sco Ca mo pt electom sic cu ex fco alterius alicui sboriat aliqs 9cup mot l tstitie aut ire aut de hi. et sic scandalu passiuu pot ee quorlibet pfcoz. s statu uie. set qr p pabile mois e ut phus dic i viij. eth omnit d q scandalu passiuu no e pfcoz Cad pm g d q xps petro dic scandal m es. no qr ex fco ei scadat sit se qr peti q e i se fuit d mo ei scandalu dedit Cad ij. d q 9mattice lo. ois actiua 9uti impassiua qr 9maticus n 9si dat sbam actois set mod significadi ce aut ub actiuu sigt actom ut in aliu transeute set 9sidando sbam actois aliu acto egd ab agete 7 no ptingit usq ad paties qd ht in sua potta. recipe effcm agetis 7 no recipe l p aliq ipe ipedimtu influenies 7 io re alit lo d omibz actoibz q tminant ad aliqd ex agete actiua no 9utit i passiua sicut e pcute 7 occide 7 a hi. set amare 7 9glce se act interiores aie q no pcedunt ad rem ex n s q e aliqlt i agete 7 io in talibz actoibz q reali lo act sp impassiua 9utit Cad tiu d q q uis uir pfcus quz ex electoe e aliq pccm ueniale 9mittat siue ppoito no tm eligit seq aliq imptod q ueniali. qr ista e ualde leuis ca peccandi. set qn alia ca mot uele eligit Ad. ij. q. d qd scan actiuu

qz e uele qn moe le pccm ut exdas pz. s. g q e mole pccm nllo mo pfcis 9petit sic nz pccare mort set s qd e ue le pccm 9ueit 7 pfcis qnz sic 7 pccm ueile i q t i eis ad infini tatis remanet Cad. 1. g. d. q qr aliq ex fcis aut dcis xpi sumpserunt occom ruine dz ee in ruina 7 i scan no qr ipe dedit aliq ul modi ca occom ruine vn no le q xpe aliquos scandalizauit set qd aliq exdas l fcis ei scan da sut Cad. ij. d q petr s aug i reuiuitate repr hn fuit in fco illo no qr opat sit p use set indiscete 7 io no e s l mgns dic q ueniali peccauit scandando set 9mo 9o exe set peti apto uel. s. d. 1. dcm e Ad. 3. q. d q impfci possut dare suo fco l dco alii occone ruine l indirec te pud exemplo l directe puocad ad malu p suadendo. ub aut 9mod fcis 7 io no e dubiu q qlibet impfcus pot scandalizare Cad. 1 g. d q i uiris pfcis e aliq dispensatio phibes scan passiuu abipis. set i uiris impfcis nchil e qd phibeat scan actm 7 io io no se Cad ij. d qd scan actm no 9sistit inh tm qd as ex suo puocet aliu ad pccm. set inh qd dat occom ruine. alic. quoq mo 9stat aut qd impfcus quilibet pot dare alti occom ruine ul psu adendo ub ul pud. ad impatiam puiustas psecutiones 7 io no e dubiu q impfcus p scan dare et tm sim e qd dz. qd impfcus no scan dalizat pmod ex qr d inaduuit uni d peid suo ut pz ecc. xvij. 7 io quilz tene ad h q edi ficet prim ex suo exepimto 7 sic. q ex eoz qui no sut in statu pfcois mlti ad pccand p uocat qr no solu ex maioz set q eqlm 7 mi noz nata sut mouere

Ad. iiij. sic pce ur qd uitas sit p scandal dimitteda impa la 9cigamia dic glo. aug. cu in iustitido e mca ul pnceps d thend e seui tati set no n p scandal g uitas iustitie p scandal dimitteda e Cp uitatio cuilibet peti p tinet adiutate uite. s ho aduitad scanda lu pri dz pccm uele 9mitte qr plus dz caue dampnu etnu pri q patit p pccm mortale. quo scandalizare rtut qn dapnu tempale suu q patit p pccm ueile g uitas uite di mittenda e p scandal Cp aliu sbethz pdi cato p scandalu 9uale. set pdicato ptinet ad uitate doctine. g 7 uitas doctine dimitte da e. p scandalu C set 9 e q 9g dic. si d uitate scandalu sunt. utilius pmitte nasci scandalu. q uitas relinqe g uitas no est p scan dimittenda Cp ho no dz peccare

ut alter peccatum vitet. sed ille qui dimittit veritatem dimittere. Alterius videtur quod consilia sunt propter scandalum dimittenda. quia regula est iuris quod omne quod potest fieri vel non fieri salva triplici veritate dimittendum est propter scandalum sed consilia sunt huiusmodi ergo sunt dimittenda propter scandalum. ¶ Praeterea votum religionis quoddam consilium est sed homo debet dimittere religionis ingressum propter scandalum parentum ne honor eis debitus subtrahatur. quia preceptum est honorare parentes ut patet exo. xx. ergo consilia sunt propter scandalum dimittenda. ¶ Praeterea opera misericordiae quandoque dimittenda sunt propter scandalum ne eadem fiant intentione vane laudis sed opera misericordiae sunt in consilio vel in precepto nec sunt dimittenda secundum quod sunt in precepto quia iam pertinet ad necessitatem vite ergo sunt dimittenda propter scandalum in quantum sunt de consilio. ¶ Sed contra scandalum est dictum vel factum minus rectum sed consilium non est de rebus minus rectis sed de maioribus bonis ergo non est dimittendum propter scandalum observatio consiliorum. ¶ Praeterea Ieronimus dicit ad Eliodorum licet parvulus in collo pendeat nepos licet sparsis crinibus et scissis vestibus ubera sua ostendat mater licet in limine pater iaceat percalcatum perge patrem siccis oculis ad vexillum crucis evola. solum genus pietatis est in hac re esse crudelem. Ibi autem de assumptione religionis que consilia non sunt dimittenda nec etiam propter scandalum propinquorum et ita multo minus propter scandala aliorum. Ulterius videtur quod res temporales sunt dimittende propter scandalum apostolus non debebat temporalia qui spiritualia seminabat sed apostolus non est usus hac potestate ne offendiculum daret evangelio ut patet i. cor. ix. ergo et nos propter scandalum vitandum temporalia debemus abicere ¶ Praeterea aliquis tenetur dare sua re existenti in ultima necessitate ad mortem temporalem evitandam. sed magis debemus obviare morti spirituali proximi quam corporali. ergo potius debemus ei rem temporalem dimittere quam dimittamus eum in mortem spiritualem. eadem propter scandalum. ¶ Praeterea inter omnia temporalia cibus maxime necessarius est corpori. sed cibus dimittendus est propter scandalum dicitur enim i. cor. viij. si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnes in eternum ergo multo fortius alia temporalia sunt propter scandalum dimittenda ¶ Praeterea i. cor. vi. dicit apostolus iam delictum est in nobis quod iudicia habetis inter nos quare non magis iniuriam accipitis. hoc autem non dixit nisi propter scandalum quod inde sequebatur ergo propter scandalum debet homo dimittere temporalia ne ea iudicio repetat ¶ Praeterea decime computantur inter spiritualia temporalibus annexa. sed ecclesia non exigit decimas ut scandalum vitet ergo multo amplius alia temporalia sunt propter scandalum dimittenda ¶ Praeterea in ordine caritatis debemus spirituale bonum proximi bono nostro temporali preponere sicut et animam eius corpori nostro ergo

prius debemus dimittere bona nostra temporalia quam proximi in spiritualibus detrimenta patiantur per scandalum ¶ Praeterea homo debet dimittere temporalia vel non dimittere salva triplici veritate ergo secundum regulam predictam debent propter scandalum dimitti temporalia ¶ Sed contra beatus Thomas cantuariensis archiepiscopus repetiit res ecclesie cum scandalo regis anglorum ergo et nobis licet repetere temporalia bona cum scandalo aliorum ¶ Praeterea nullus ex peccato suo debet commodum reportare hoc autem esset si ei qui scandalizat res aliene quas detinet dimitterentur ergo non sunt dimittende res temporales possidenti iniuste propter scandalum eius vitandum.

Responsio dicendum ad i. q. quod scandalum activum numquam est sine peccato facientis ut ex dictis patet nullum autem de ea dicitur quod inclinat ad peccandum unde prius dictum est omnia pretermittenda quod scandalum activum faciat nec umquam propter scandalum activum vitandum potest veritas dimitti quia quilibet veritate sua non scandalizat active cum scandalum activum sit factum vel dictum minus rectum unde cum aliqua sit veritas sit dimittenda. non intelligitur quod de scandalo activo sed de passivo quod in eo est sine peccato factum quandoque unde scandali activi sunt quandoque numquam sit sine peccato eius qui scandalizat. ut ex dictis patet. et ideo cum queritur quod sit dimittendum propter scandalum passivum. nichil est aliud querere quam quid homo debeat dimittere ne alius peccet cum autem homo ex ordine caritatis se plus quam proximum in spiritualibus bonis diligere teneatur nullo modo aliquis peccare debet ut peccatum alterius vitet quicumque autem reliquid veritate peccat veritas. n. de qua loquimur. consistit in hoc quod homo in dictis et factis suis rectitudini divine sive divine legi vel se conformet cum quod homo conformat debet et in hiis que ad cognitionem pertinet et hoc pertinet ad veritatem doctrine et in hiis quae ad actiones spectant sive ea debeat aliquis per se ipsum agere quod pertinet ad veritatem vite sive ea debeat aliquis ab aliis observanda promulgare quod pertinet ad veritatem iustitie que consistit in rectitudine iudicii non tamen quicumque pretermittit aliquid in quo se divine legi conformare potest debet veritatem dimittere quia illo remoto veritas adhuc remanere potest sed tunc debet aliquis veritatem dimittere. quando omittit vel facit aliquid quo commisso vel facto veritas non remanet quod sine peccato esse non potest et ideo veritas nullo modo propter scandalum passivum alterius dimittenda est ¶ Ad ii. dicendum dicendum quod iustitie actus est reddere unicuique quod suum est dupliciter autem redditur unicuique quod suum est. uno modo quando datur ei aliquid quod sibi directe utile est ut pecunia vel aliquid et hic quod sine peccato denegari non potest unde quantumcumque scandalum debeat sequi iudex debet facere quod suum isti reddatur ¶ Alio modo quando opus iustitie quod ad petitionem alicuius redditur non directe cedit in bonum petentis sed magis

in bonum rei publice sicut patet in illatione penarum quibus
pax et res publica conservatur in malefactoribus repressis
unde si iudex qui curam rei publice gerit iudex exi
stit cum pene maior ignominia rei publice proveniret
potest penalem pretermittere vel mitigare nec aliquam in hoc
facit iniuriam quia ipse personam rei publice gerit et hoc est fa
cere debet quia ex officio tenetur utilitati publice providere hoc
autem contingit precipue quando princeps vel aliqua mul
titudo est in causa aut cum de eo periculum timetur ne scisma
sequatur et ideo dicit augustinus quod cum multitudine peccan
tium agendum est magis docendo quam minando sed hec
veritas extendenda est in peccato paucorum sed hoc est
intelligendum quando ex dissimulatione peccati principis vel etiam mul
titudinis venit periculum non timetur quod ex pena unius
si in publicum proveniat vel etiam multitudinis fidei doctrine
veritas et boni mores corrumpantur non est parcendum
principi nec multitudini quod precipue convenit quando peccan
tes sua peccata auctoritate aut potestate defendere
volunt unde ysidorus dicit hoc quod nec auctio
corruptionis emendatur atque hec ipsorum vicium quod com
mittunt vendicatur quadam superstitiosa auctoritate vi
tiatur nec confundi hominis nec quam recipiant commu
nionis ¶ Ad 2 dicendum quod homo ad peccatum veniale ne
alius peccet mortaliter non tenetur committere nec bonum
facere committendo quia ad vitandum peccatum non inclina
tur. Primum ex dampno proprio quia hoc esset consilium apud
timore pene sed inclinatione nedum offendam
de offensa non est veniale peccatum quamvis non ita magnum
sicut mortale nullus autem debet deum offendere parvum
ne alius offendat multum quia debet homo plus in
infinitum diligere deum quam proximum et ideo nullus debet facere
peccatum veniale ad vitandum scandalum dummodo actus
sinis ex tali causa fiens peccatum veniale remaneat
est enim exemplo modo si dicam quod aliquis debet peccare aut
bonum facere imperando convenit tamen aliquem actum
ex tali causa fieri non esse peccatum veniale quod alias
veniale esset sicut dicere verbum iocosum iam non esset
ociosum cum non careret causa pie utilitatis ¶ Ad
3 dicendum quod in doctrina est duo considerare scilicet actum do
centis et rem que docetur actus autem docentis
pertinet ad veritatem vite sicut et alii actus
morales quia doctrina est elemosina spiritualis ut supra dictum est xv. dam
est. Unde de ea est idem iudicium quod de aliis actibus
moralibus de quibus dicetur quod aliqui propter scandalum differ
ri possunt sed res ipsa que docetur est que
ad veritatem doctrine ne veritas doctrine pre
mittatur quando autem res vera tacetur sed quando verita
ti illius rei preiudicium generatur sive ex contraria
doctrina sive ex taciturnitate de quibus et sic propter
nullum scandalum est veritas doctrine relinquenda
¶ Ad 4 questionem dicendum quod omnia opera perfectionis

que non sunt in precepto consilia dicuntur unde pretermitti
possunt salva triplici veritate sed aliquando cadunt sub pre
cepto vel ex voto vel ex alia causa et tunc pretermit
ti non possunt sine preiudicio veritatis vite et sic de eis
nunc non loquimur sed solum quando in aliquius potestate est ea
facere vel non facere sic generaliter loquendo distinguendum est in scan
dalo passivo quia quandoque oritur ex malitia contra
veritatem qui tenent et alios tenebant propter opera lucis
quasi filii tenebrarum et hoc est scandalum phariseorum ut
supra dictum est et propter hoc scandalum passivum nullo modo consilia
sunt dimittenda quia sic magis daretur locus impe
diendi opera perfectionis cum vellet unde dominus
dixit de phariseis qui ex malitia scandalizabantur
extimis et dimittite illos ceci sunt et duces
cecorum quandoque autem oritur ex ignorantia vel ex infirmi
tate et hoc dicitur supra scandalum pusillorum qui non
cognoscunt veritatem et propter hoc de operibus verita
tis scandalizantur et hoc scandalum cavit dominus matthei xvii
ubi dixit petro ut autem non scandalizemus
eos etc. et caveri docuit ca. xviii unde propter ta
le scandalum passivum consilia sunt ad tempus
intermittenda vel occulte agenda non autem omnino
dimittenda quia homo plus sibi quam proximis in spiritualibus
providere debet et ignorantiam si diu duret in mali
tiam per obstinationem convertatur tamen attendenda est
quantitas scandali et boni quod contingit ex consilio ser
vato et secundum hoc consilia sunt aliquando pretermittenda propter
scandalum pusillorum vel scandalum contemptorum propter con
silia ¶ Ad primum dicendum quod ad vite veritatem
pertinet non solum illa que sunt de necessitate salu
tis sed etiam ea que sunt de perfectione salutis
unde quamvis omissis consiliis salvetur aliquo modo vi
te veritas non tamen perfecte veritatis vite unde ibi
Jeronimi magis referendum est ad indza exegne
suo quam ad consilia ¶ Ad 2 dicendum quod in eo qui
vult religionem intrare distinguendum est quia
aut sibi timet de periculo salutis imminente si in
seculo remaneat et tunc debet obviare omnibus modis pe
riculo vite scandalo non obstante si autem non
immineat et voto non obligatur debet preputando
iusto scandalo parentum quibus subvenire tenetur
ad tempus suspendere propositum perfectionis ut pre
ceptum impleat pro suo tempore de honorandis
parentibus et postmodum consilium tempore magis ydo
neo si autem scandalum propinquorum aut aliorum
sit irrationabile iam accedit ad scandalum
phariseorum unde tunc propter scandalum non debet pretermittere
bonum propositum sed si voto obligatus sit iam de
consilio factum est preceptum et ideo nullo modo propter scan
dalum dimitti debet quia hoc esset in preiudicium veritatis
vite ¶ Ad 3 dicendum quod opera misericordie sicut et consilia

st adtemp suspendenda pp scandalum pusillorum n intu
in quo cadunt sb precepto sulle sit esse spirs sive
corporalis qr tunc no posset omitti salua ueritate
uite [C]ad .4. dicendum q illa distinctio datur d scandalo acti
quo recto 7 pp passiuum medium e op9 boni di
mittendum ul' 7 suspendendum [C]ad v. dicendum q id 18
d scandalo ppinquorum nrm dicitur. [A]d .3. q. dicendum q abicere
temporalia conuenit dr. vno mo cum qs dat qd pe
nes se hbt a° mo cum no repetit que sibi debet
7 d istis duob3 fere e id iudicium. scandalum e g° q alum
aliqs no dans rem suam alteri scandalizat ac
tiue l' qr dare tenetur. l' qr malo mo denegat
7 sic nulli licet retinere que possidet cum scan
dalo actio alium se scandalum passiuum ex h' q
as temporale re no donat et inh' distinguendum
e. qr quin no pot dare sine peccato l' qr scit illum
cui dat usurum re data in malos usus l' qr n
pot re temporali uti sine preiudicio alterius sic
si illi qui gerunt officium comitatis dat a° ex q°rum
subtractione fiat peior conditio illius comitatis 7 tunc
n dz dare temporale re pp scandalum uitandum qr
h esset facere q° ueritate iustitie aut uite quin
aut pot dare sin peccato 7 tunc in scandalo passiuo
distinctio e. qr quin procedit ex malitia 7 tunc
bo no tenetur dare suam re maliciose petenti al'
no remanet locus utendi re sua. 7 sic pateret i
bonum communem pot tn dare. q. ex consilio n qn
ex precepto n forte crederet q' ex datione ille
efficeretur d'tior. puta si ex h prouocaretur. ad
al' maliciose petendum 7 inquietandum p h' petitiones
al. n. tunc peccaret dando quin aut scandal'
passiuum procedit ex ignorancia 7 tunc pot dare. qn
ex consilio. set no tenetur qn ex precepto qr pot pe
tentem repellere instruendo 7 h quin mag. procederet
qn s. esset talis ignorancia que inget in preiudicium u
tatis doctrine. qm sedaret res temporalis qr p
h ille in suo errore fouetur sic pz. d ill'. heretic
as qui dicunt q quil3 tenetur sua bona pauperibus
dare petentibus 7 ex causam necessitatis ex. silic
7 d repetitione suorum dicendum e. qd nulls dz scanda
lum actiuum committere re temporale repetendo q
no ei debetur. nz inordinate petendo in iudicio
aut ex' iudicium set d iusta repetitione re tem
palium pp scandalum passiuum uitandum dimittenda
e distinguendum qr quin licite no pot dimittere
qn repetat sin preiudicio alterius ut cum q s gerit
curam rei aliene siue communitatis siue alicuius
priuate persone. et tenetur peccaret desistendo a petitione
n d consensu illius cuius curam gerere dz. aut e ei timet
maius periculum imminere q sit dampnum illius rei.
quin aut pot repetere dimittere sine preiudicio

alieno 7 tunc si scandal' passiuum procedit ex ma
litia no tenetur pp scandalum tale dimittere rei sue repe
titionem al' daretur mn rapiendi q tolleretur iusti
bonum pot tn dimittere repetitionem ad uitandum
scandalum n ex tali dimissione cedat. d tinens
rem iniuste si d'tior aut d tali peccato no cor
rigi ac mo vn gg. sup illud job fructus labo
rum. quidam tn temporalis res rapiunt solummo
se tollandi. quidam uo p uata caritate sunt
prohibendi. no tm sola cura ne nostra subtrahat
set ne rapientes no sua semet ipsos perdant
si aut scandalum passiuum procedat. ex infirmita
te l' ignorantia dz differre sue rei repetitionem l'
eum inducere qd no scandalizetur q si adh' scan
dalizat iam p obstinationem efficitur malitiosus
7 io e sile. iudicium d tali scandalo 7 d illo qui ex
malitia oritur. quidam. tn dicunt q i pfcis licet
in iudicio repetere sua cum scandalo n aut pfcis
set h n e qr siloquium d pfcis quantum ad statum
pfectionis idem iudicium e. d eis 7 d aliis n inqn
tu ex uoto obligatur. ad no habendum pprium vn
monach' in iudicio. eodem iure pot repetere res te
porales noie capituli sicut q sctari' noie sui si
aut loquimur d pfcis s statum caritatis. sic ipa
pfectio caritatis inducit eos ad suadendum consilia no
q ea facere teneantur. nz peccaret. si no faceret
set ibi pfectioni illorum aliquid preiudicium fiet et
sic intelligitur glo. illa [C]ad pm. g°. dicendum qd apl's
potuisset licite sumptus accipere ab ill' quib3
euangelium predicabat set intermisit ex pfectione cari
tatis ut uitaret eorum scandal' qui auari i
erant ut liberius eos arguere posset q ut pfe
cto apostolis occasionem subtraheret rapiendi [C]ad .ij. dicendum q
ille qui e in extrema necessitate no hbt in potesta
te sua incidere mortem temporale aut no incider
set d necessitate incurrit pp penuria rei
temporal' 7 io q illa re sibi denegat directe
mortis ei e causa. set ille q scandalizatur potest
scandal' suum uitare 7 io no e sile [C]ad .3.
dicendum q comestio alicuius cibi hbt ex se quandam mali
similitudine sic comestio ydolatici 7 io qui
comedit coram infirmis scandaliz°at actiue q est
maius mal' quam mors corporalis no tn aliquis dz se
dimittere mori fame q' ydolaticum nesci. s.
cum scandalo qr pmm e mal' pene set mal' culpe
no tn aliquis debet se dimittere mori fame antequam
cum scandalo ydolaticum comedat qr in icet se man'
7 sic cum malo pene adiungeret malum culpe. h
qn comestio alicuius cibi no hbt spem mali tunc id
iudicium e in abstinendo a tali comestione 7 d dimis
sione rei temporalis alterius vn q ap' dicit ad pfcos

ptinet ꝯsilij nō ad necc̄itate p̄cepti ¶ ad. q. d̄
ꝯap^o l'o ꝯ repetitioē cū sc̄do actiuo q̄d aūt dn̄s
dic̄ que tua st̄ ñ repetas luc. vi. ꝯsiliū est
mag̅ q̄m p̄cept̄ ¶ ad. v. d̄ q' p̄p sc̄dal' gn̄ale
dꝫ h̄o a repetitioē rei sue abstine q̄n licite pot
ñ ey̅ maī p̄iudiciū ut' gn̄ar̄e. q̄n sit sc̄dm̄
p̄uē q' q̄n ex malitia aliquoꝝ instigātium
alios oriᵗ̄ ⁊ sic b̄s. tho. cant' a repe sustinuit
scādalū p̄ueᵣ ut occ̄reret maiori p̄iclo q' eāt
ꝯ libtatis eccl̄astice amissioē ¶ ad. vi. d̄ q'
si h̄o plus diliget re̅ sua tempale q̄ salute̅
p̄xi p̄curret. sēt aliī dū nō repetim̄ magis sa
luti p̄xioꝝ ꝯsulim̄ q' nr̄e vū g̅g̅ dic̄ q' pl'
ꝯ ip̄is raptoribꝫ ꝯbet metue q̄m rebꝫ t̄epa
libꝫ repetēdis īhiar̄e. ¶ ad vij. d̄ q' c̄ius
salua t̄plici ūitate et h' impt̄ posset q̄s. q̄nꝫ
sua nō repete p̄p uitand' scan̄ nō t̄n sin̄ p̄iu
di ūitatis p̄ut' sino licet ei repete q' p̄ire
ꝯ iustitia p̄iret

Quia p̄bari nō pot q' occulte f̄cm̄ ē ⁊c̄. h'
nō ē sufficies r̄ō q' nō īpediat m̄ simp̄
q' ꝯ f̄cus nō excl'uet ꝯsciam apoc̄is sēt q'
nō īpedit in facie eccl̄e ¶ Viduas a ꝑposito
recedentes ⁊c̄. l'o ꝯ ꝑposito p̄uot firmato. q̄d
in omnibꝫ p̄cc̄is ē adulterio g̅uius. h' intell̄r quoᵗ̄
ad g̅uitatē pene que p̄ legē p adulterio īfligit̄.
s. lapidatō utiusq' q̄ nulla pc̄a sit g̅uior d̄ꝫ aūt
p̄ loco impenis tenē q' p̄ legē lapidatō sōl' blas
phemiis ⁊ adulteris debebat̄ ⁊ filiis īobedietibꝫ
blasfemos aūt h' noīat oberrātes adō ⁊ in
eod' gnē inobedientes ꝯputat̄ q' q̄i scelus
auriolādi ē nolle obedir̄e ut p̄ꝫ. i. R'. xv. ex
eccl'. si immiette ⁊c̄. h' ꝯpō ītll'r ē ꝯ usu q̄ nōn
ē eg̅ legittioꝝ feda nuptiāꝝ reintegranda ēdūm
h' intell' ē utq̄ꝫ in h'c uita p̄seūante sēt ūir q̄
q' sum̄ morit̄ ⁊ postea miraculose suscitet̄.
q̄d sit redinte g̅nd m̄ p̄ h' q̄d dꝫ. heb. xi. accepiūt
muliēs ꝯ r'ne mortuos suos. ¶ Q̄o resuscitat'
posset repete p̄ones suas g̅o et uxorē ¶ Q̄o si opor
tet itēto ꝯhe cū eadm̄ uxore bigam̄ repu
taret. p̄p ꝯ m̄. q' ꝯrett et d̄ q' p̄ aug̅ nuptie
st̄ bonū mor̄ ⁊ iō uicl'm inuiole cū h' cauta
finit ⁊ h' ē q' dꝫ ro. vii. ꝯ muliere sim̄ortuū
ē uir soluta ē a lege uiri ⁊ iō si resuscitaret
ñ posset repete uxorē suā. sēt posset itēto
cū ea ꝯhe ñ illa alti nupsisset tūc. n. nō ēet
m̄ ꝯctū sepand' ¶ ad p̄m g̅o d̄ q' h' intell'r ꝯ
filiis ⁊ nō ꝯ maritis ¶ ad. ij. d̄ q̄d possoēs sb'
duūt dn̄o sicut possit' vū q̄ moriens testari
pot sēt uxor nō sb'dꝫ uiri dn̄o q̄i ancilla sēt
ē quedā societas int' uir ⁊ ux. q̄ morte al

teri' tiat' vn uir moriens nō pot alci inte
stamto uxore suā dimite ⁊ sic p̄ꝫ q' nō ē ead
ratō ꝯ possessioibꝫ ⁊ uxoribꝫ ¶ ad. iij. d̄ q' nō
ēet bigam̄ p̄p h' q' neuc̄ ꝯiugiū cū plibus
cārne suā diuisit. sēt cadet ob p̄bro male
uolēts q' q̄d ē q̄n ñ ex leui p̄sūptoē sēt ex
aliquo c'to iudicō h̄ito ꝯ morte uiri mlr' cū
a̅ ꝯrexit si aūt postea oriat̄ a dubitatō ꝯ uita
p̄oris uiri ex aliq̄ ca c̄titudinē face possit
nō dꝫ neq' redde nꝫ exige ꝯbitū. si aūt ca
illa faciat p̄babilē dubitatōm dꝫ redde sēt
nō exige si aūt leuis sit suspitō pot utrq'
licite face q' dꝫ illā cāꝫ p̄o abicē q' sibi suam
ꝯsciā̅ inforīre ¶ ex quo ad p̄ma redire uolēs
⁊c̄. h' magr̄ stm̄ dic̄ q' p̄o ex ꝯniū caus dꝫ mori
q' ꝯiugat̄ illi q' nō ē sua uxor h'. n. ēet q̄
ūitate uite q̄ nō ē p̄p scādalū diuitenda.

Post h' ꝯ dispari cultu ⁊c̄. xxxix

Postq' ꝯ t'minauit magr̄ ꝯ impedimētis
p̄mij q̄ faciut p̄m illegittimā simp'r. r' ē liber
p̄. h' ꝯ t'minat ꝯ impedim̄to q' fac̄ p̄m illegittimā
r' aliq̄ꝝ p̄nū ⁊ nō r'. omi. et dī in p. d. ī p̄a
ꝯ t'minat ꝯ impedim̄to q̄d facit p̄m illegittimā
r' aliēᵒ p̄. alti' p̄p distantiā ab ip̄i. s. ꝯ dispitā
te cult'. in sc̄a ꝯ t'minat ꝯ impedim̄to q' facit p̄m
illegittimā r' alti' p̄ p̄p ꝯsangtate ad ea. xl.
ꝯ. nūc sup̄e ꝯ cogtōe ⁊c̄. p̄. m. d. ī p̄a ꝯ t'mi
nat ꝯ m̄io q' ē in dispitate cult' fidelis ad
infidelē in sc̄a ꝯ m̄io q' ē int' duos īfideles
i sūt t̄n ñ nulli. et c̄. p̄ma ī d. In p̄ma o'
q̄d dispitas cult' p̄cedn̄s m̄ impedit ꝯhn̄d'
⁊ dirimit ꝯctū. in sc̄a obicit ꝯm̄ i. huic aūt
uir obuiare. ⁊c̄. et diuidꝫ ī. d. ī p̄ma port
obom ī ub' apli. ī sc̄a soluit i. sēt q' h' ēet ad
aliud et c̄. et c' h' t̄n facit p̄o ō q̄d ubū apli
p̄ q' fidelis p̄otestatē h̄t ꝯmāl' l' nō ꝯmāl' cū
īfideli intell'r ꝯ dispitate cult' qui sc̄. m̄ p̄o
ingrit utr̄ p̄p alia pc̄tā possit ux' dimitti.
sic̄ p̄p infidelitate i si aūt q̄is aūt p̄p aliud
⁊c̄. t'cō q̄rit utr̄ fidelis dimittēs uxore īfide
lē possit aliā duce i. h' quē si fidelis ⁊c̄ ⁊
c' h' ea facit p̄o port auctē ad p̄tē nega
tiuā. sc̄o ad affirmatiuā i. sēt eg̅. ambrō ⁊c̄
istio soluit i. attēde p̄ōc̄is ⁊c̄

Hic q̄rit' vi. ¶ P̄o utr̄ aīs fidelis possit ꝯhe
m̄. cum infideli ¶ Sc̄o utr̄ int' infideles
sit m̄ ¶ T'cō si alē ꝯiugiū īfidelium ꝯuitat̄ ad
fidm̄ siue alt'o possit in eod' m̄io ꝯmanē.
¶ q. utr̄ possit uxore infidelē relinq̄re. ¶ v.
utr̄ ea dimissā. possit duce aliā ¶ vi. utr̄
p̄p alia pc̄tā uir possit dimite uxore sic p̄p

Disidiis.

Ad p^m sic p^cedit^r. uidetur q^d fidelis possit m^r cum infi
deli contrahere. q^r ioseph contraxit cum egiptia et hest^r
cum assuero. in utroque aut^m m^rio fuit disparitas cult^s
q^r alter erat fidelis alter infidelis. ergo disparitas cult^s
precedens m^r ipsum non impedit. Preterea eadem est fides quam do
cet ue. et no. lex. sed sub ue. le. potuit esse m^r inter fi
delem et infidelem ut patet deut. xxi. si egressus ad
pugnam uideris mulierem pulcherrimam in medio capti
uorum et adamaueris eam. intrabis ad eam dormiesque cum ea
et erit tibi uxor. ergo et in no. le. licet. Preterea sponsalia ad m^r or
dinantur. sed inter fidelem et infidelem possunt m^r contra
here sponsalia sub conditione future conuersionis. ergo sub eadem
conditione m^r potest contrahi inter eos. Preterea omne impedimentum
m^r est aliquo modo contrarium m^r. sed infidelitas non est contraria
m^rio quia m^r est in officium n^e. cuius dictamen fidem exce
dit. ergo disparitas fidei non impedit m^r. Preterea disparita
fidei est quandoque inter duos baptizatos. sicut quando aliquis post bap^m
in heresim labitur. sed si talis cum aliqua fideli contrahat non
est uerum m^r. ergo disparitas fidei m^r non impedit. Sed
contra est quod dicitur .i. cor. .vi. que conuentio lucis ad te
nebras. sed maxima conuentio est inter uirum et uxorem. ergo ille
qui est in luce fidei. non potest contrahere m^r cum illa que
est in tenebris infidelitatis. Preterea mal. .ii. dicitur con
taminauit iudas sanctificationem domini. quam dilexit et habuit
filiam dei alieni. sed hoc non esset si inter eos posset
m^r esse contrahi. ergo disparitas cult^s m^r impedit. Respon
sio dicendum q^d principalius bonum m^rii est proles ad cultum
dei educanda. cum autem educatio fiat communiter per
patrem et matrem. uterque secundum fidem intendit ad cultum
dei prolem educare. et ideo si sint diuerse fidei intentio
unius alterius intentioni contraria erit. et ita inter eas non
potest esse congruum m^r. et propter hoc disparitas cult^s precedens m^r
impedit ipsum ne contrahi possit. Ad .i. ergo dicendum q^d in ue
te. le. de aliquibus infidelibus erat permissum q^d cum eis
posset iniri coniugia. de aliquibus prohibitum specialiter. quod
erat prohibitum de infidelibus habitantibus in terra canaan
tum quia dominus preceperat eos occidi propter eorum obstinationem tum
quia maius periculum imminebat ne coniuges filios ad
ydolatriam peruerterent quia filii israel adriti et mores
eorum perniciores erant propter conuersationem cum eis. sed de
aliis gentibus permisit precipue quando non poterat esse
timor pertrahendi ad ydolatriam. et sic ioseph et
moyses et hester cum infidelibus m^ria contraxerunt. sed in no.
le. que per totum orbem diffunditur similis ratio prohibendi est de
omnibus infidelibus. et ideo disparitas cult^s precedens m^r
impedit contrahendum et dirimit contractum. Ad .ii. dicendum q^d lex
illa uel loquitur de aliis nationibus cum quibus licite poterat
iniri connubia. uel loquitur quando illa captiua ad fidem
et cultum dei conuerti uolebat. Ad .iii. dicendum q^d eadem
est habitudo presentis ad presens et future ad futurum

unde sicut quando m^r in presenti contrahitur requiritur unitas cult^s
in utroque contrahentium. ita ad sponsalia quibus fit spon
sio future m^rii sufficit conditio apposita de futura uni
tate cult^s. Ad .iiii. dicendum q^d ex iam dictis patet quod dispari
tas cult^s contraria est m^rio ratione principalitatis boni
ipsius quod est bonum prolis. Ad .v. dicendum q^d m^r sacramentum est et ideo
quantum pertinet ad necessitatem sacramenti requirit paritatem
quantum ad sacramentum fidei. scilicet baptismi. magis quam quantum ad
interiorem fidem. unde et hoc impedimentum non dicitur disparitas
fidei. sed disparitas cult^s qui respicit exterius seruitium
ut in .li. .iii. d. .ix. dictum est. et propter hoc si aliquis fidelis cum
heretica baptizata m^r contrahit uerum est m^r quamuis peccet contrahen
do si sciat hereticam eam esse. sicut peccaret si cum excommu
nicata contraheret. non tamen propter hoc m^r dirimeretur. et e contrario si aliquis
cathecuminus habens rectam fidem sed non dum baptizatus
cum aliqua fideli baptizata contraheret non esset uerum m^r.

Ad .ii. sic proceditur. uidetur q^d inter infideles non possit esse
m^r. m^r enim est sacramentum ecclesie. sed baptismus est ianua
sacramentorum. ergo infideles qui non sunt baptizati m^r contrahere
non possunt. sicut nec alia sacramenta suscipere. Preterea
duo mala sunt magis impeditiua boni quam unum.
sed infidelitas unius tantum impedit m^rii bonum. ergo
multo fortius infidelitas utriusque. et ita inter infide
les non potest esse m^r. Preterea sicut inter fidelem et infidelem
est disparitas cult^s. ita interdum inter duos infideles
ut si unus sit gentilis et alter iudeus. sed disparitas
cult^s impedit m^r ut dictum est. ergo ad minus inter in
fideles qui habent cultum disparem non potest esse uerum
m^r. Preterea in m^rio est uera pudicitia sed sicut dicit
aug^s et habetur xxvii. q. .i. non est uera pudicitia infidelis
cum coniuge sua. ergo nec uerum m^r. Preterea m^r uerum excusat
carnalem copulam a peccato. sed hoc non potest facere m^r inter in
fideles contractum. quia omnis uita infidelium peccatum est ut
dicitur glo. ro. xiiii. ergo inter infideles non est uerum m^r.
Sed contra est quod dicitur .i. cor. .vii. si quis frater uxorem habet
infidelem et cetera. sed uxor non dicitur nisi propter m^rium. ergo inter
infideles est uerum m^r. Preterea remoto posteriori non
remouetur prius. sed m^r pertinet ad officium n^e. quod precedit
statum gratie. cuius principium est fides. ergo infidelitas non
facit quin sit inter infideles m^r. Responsio dicendum q^d
m^r principaliter est institutum ad bonum prolis. non tantum
generande quia hoc sine m^rio fieri posset sed etiam promouende
ad perfectum statum quia quelibet res intendit effectum
suum naturaliter perducere ad perfectum. est autem in prole duplex perfectio
considerandi. scilicet perfectio nature. non solum quantum ad corpus. sed
etiam quantum ad animam per ea que sunt de lege nature. et perfectio gratie
et prima perfectio est materialis et imperfecta respectu secunde et ideo cum
res que sunt propter finem sint proportionate fini m^r quod
tendit in primam perfectionem est imperfectum et materiale respectu illius
q^d tendit in perfectionem secundam et quia prima perfectio communis
esse potest fidelibus et infidelibus. secunda autem est tantum fidelium

8

io int' fidels ē cōdī m. sēt nō pfcm̄ ultiā p
fcōe sicut int' fidels ē ¶ Ad .i. gº. dō q m̄ nō
tm̄ ē institut in sacm̄ sēt in officiū n̄ q io
q̄ uis infidelib; nō opetat m̄ sꝫ q saām̄t est
indispensatiōe misi'. ecc̄e consistēs opetit tm̄
eis inquā ē i officiū n̄ q tūc m̄ tale d' mō est
saām̄t hitur q̄uis nō actualit' eo qd actu
nō hūt in fide ecc̄ ¶ Ad ii. dō q disparitas
cult' nō impedit m̄ rōe infidelitatis sēt rōe
disparitatis i fide. disparitas .n. cult' nō solum
fam pctōm plus ipedit sēt q̄ pmia dū pen
tes addiuisa ptē tr̄he intēdūt qd nō ē qn̄
utq; ē infidel' ¶ Ad .iii. dō q i fidelib; ē m̄
ut dcm̄ ē put ē m̄ in officiū n̄ .ex .n. q pti
net ad lege n̄ sc̄. d'tinabilia prius pōituū
q io sipbibent ab a iure pōitiuo apd' eos
infidels q̄hē m̄ cū infidelib; altius rō disp
tas cult' impediet m̄ it' eos. ex iure .n. dīō n̄
phibent. q̄z apd' dm̄ n̄ diffi quali q̄z aliqs
a fid' d'uiet ad h; qd ē agnū alienū ēē sub
n̄ aliq ecc̄e statuto que nō hē d' hijs q̄ foris
sc̄ iudicare ¶ Ad .v. dō q pudicitia ꝫ alie
ūtutes infidelīū dnr̄ nō ēē uē q̄z nō posse
attigē ad finē uē ūtutis q̄ ē uera felicitas
sicut dī nō ē uīn uīnū q nō hē effcm̄ uīni
Ad .v. dō q infidelis cognoscēs uxorē suā nō
pccāt si p̄ bonū plis aut fidi q̄ tē uxoī de
bitū reddat cū h; sit act' ūtutis ꝫ tēpant' que
indelectabilib; ē d'bitas cōsiꝰ fuat sic nō
pccāt faciēs ās act' polli ūtutū n̄ dī omīs
uita infidelīū. pccm̄ q̄z q̄lꝫ actu pccent sꝫ q̄z
p ē q agūt a s'uitute pcc̄i libāri n̄ possūt.

Ad .iii. sic pcē ur q conūs
A d fidm̄ nō possit cōmā cū uxore
infideli nolēte cōuti cū q̄ in infidelitate cōrāt
n̄ .n. ē idm̄ pic d'bet eād cautela adhibi sꝫ
p̄ picl'm subūsōis fidi. phibet ne fidelis cū
ifideli cōhat cū gº idē pericul̄ sit si fidelis cō
maneat cū infi'. ē q̄ pus cōuat et ad huc
mai' q̄z neophiti facilius puttūt cōilli q sc̄
nutti infid' ur̄ qd fidelis post cōūsōm nō pos
sit cōmare. cū uxore infideli ¶ p̄. xxviij.
q .i. dī nō pot infidelis i eius cōūctōe pma
nē que ia i xpīanā trāslata ē fidm̄. gº fidel'
hē nccē uxorē infidelē dimittē ¶ p̄ m̄ q
uir fideli cōiūꝫ ē pfcius q̄ ille q cōꝫ hē int'
infidels. sēt si fidels cōhant i gdu phito
abscēt dissoluit eoꝝ m̄. gº et i fidelīū et
i uir fidelis nō pot cōmaere cū uxoē in
fideli adm̄ qn̄ cū ea i infidelitate cōxit
i gdu phito ¶ p̄ ās infidelis hē q̄z plures

uxoēs fimū sue legis sigº pot cōmare cū ill'
cū qb;. in infidelitate. cōxit ur̄ q possit ꝫ post
cōūsōz plures uxoēs retinē ¶ p̄ pot cōtingē
qd repudiata una uxore. aliā duxit q in alio
mīo existēs. cōūtit. gº ur̄ q saltē in h; casu
nō psit cū uxore q d' nouo hē cōmanere ¶ Sēt
cōn ē q apls .i. cor. vij. cōsuluit qd cōmaneat
p nllm impedimt. supueniēs mīo tollit
ipo. sēt m̄ nō erāt min qn̄ utq; infidelis erat
gº qn̄ alē cōūtit nō d'imit p h; m̄. ꝫ ita ur̄ q
possit licite cōmaere Responsio dō q fides
ei q ē in mīo nō soluit sēt pficat m̄. ut ex
dc̄is patet p h; q alē eoꝝ cōūtit i mīo ad fidm̄
nō ex h; ipo uinclm̄ mīj soluit. sēt alm̄ uīclo
mīj soluit m̄ q̄nt ad cohitatōm ꝫ d'biti so
lutōm in quo pari passu ērit infidelitas et
adulteriū q̄z utq; ē cōtā plis. vn̄ sic se hē
in ptāte dimittendi adulterā ul' cōmanē
di cū ea. ita se hē in potestate dimittēdi
infidelē ul' cōmād' cū ea. pot .n. uir inocens
libe cū adulta cōmare spe corectiōis nō
aūt si in adulterio pcō fuit obstinata ne ui
dēt pronus tpl'ns. ut .c. d' .xxxv. dcm̄ ē cōtus
ꝫ cū spe corectiōis possit eā libe dimitte
sili fidelis cōūs pot cū infideli cōmaere. cum
spe cōūsiōis si eā i infidelitate obstinatā nō
uidit ꝫ bn̄ facit cōmaēndo m̄ nō tē. et d' h;
ē cōsiliū apli ¶ Ad pm̄ gº dō q fecalis impedit
aliqd fiendū. q d'struat. cōtīte fcm̄ ē q io
multa sc̄ que ipediūt m̄ cōhndū sipcedat
que tm̄ nō possē ipo dissolue si seq̄nt sic d'
affinitate. pt̄ ꝫ sili' q ē d' disparitate cult'
¶ Ad ij. dō q i pmitiā ecc̄ā tpe aplōꝝ passim
cōūtebant. ad fidm̄ ꝫ iudi ꝫ gētils q io tūc
uir fidels poterat hr̄e plē spe d' cōūsōe uxo
ris. q si cōūsōm nō pmitteret post modū aūt
tpe pcedēte iudi sc̄ mag obstinati ꝫ gētils
adhuc. intrabāt ad fidē; sic tpe martyrū ꝫ
tēpib; cōstantini ipatoris et cē illa tempa ꝫ
io tūc nō erāt tutū fideli cū uxore i fideli
iudā cohitare nec erāt spes d' cōūsiōe ei sic
erāt spes d' cōūsiōe uxoris gētilis q io tunc
cōūsus fidelis poterat cohitare cum gētili
sēt nō cū iudea. n̄ cōūsōz pmitteret q̄ sꝫ h; io d'
ēm̄ ill' sēt nūc pari passu ambulat utq;
s. gētils ꝫ iudi q̄z utq; obstinati sc̄. q io n̄
uxor infidelis cōuti uelit nō pmittit. et
cohitarē. siue sit gentilis siue iudea ¶ Ad .iii.
dō. q infidels nō bapt. nō sc̄ astricti statutis
ecc̄e. sēt sc̄ astricti statutis iur' d'im ꝫ io si
cōxerint aliq infidels i gdib; fm̄ lege d'ina

phitis. leui. xviij. siue utq; sive alt ad fidm guitat. no possit in tali mro ginaere. si aut guint igfidib; phitis pstatiut ecce possit co maere siutq guitat. ul si uno guso sit spes guisioe alcius ¶ ad iiij. dd q hz ples uxoes e g le. n. ut g. d. xxxiij. dein e. au g infidls st assitri q io no e uin in infidls n cu illa cu q po guit un si ipse cu oib; uxorib; suis guita t. pot e pato hitae. et al dlet abice si aut p ma guti uoluit. et aliq aliaz guitat. id ius ht ghendi cu illa dnouo q cu alia hzet d q post dicet ¶ ad. v. dd. q repudiu uxoris ut g d. xxxiij. dein e g. le. n. vn no licet i fideli. uxore repudiae q io si guitat. pq u na repudiata altm duxint id iudi est dhe q d illa. qui ples uxores hebit q te net pma q repudiauat accipe siguerti uoluit q alia abice.

A D iiij. sic pce. ur q infidls guius non possit uxore infidele dimitte uoletem cohitare sine gtumelia eatois. maius. n. e uicln uiri ad muliere qm fui ad diim. set fuus gus no absoluit auiculo fuitutis ut pz. i. cor. vij. et in. i. thi. vj. g guir fidls no pot uxore infidele dimitte ¶ p nlls pot alti piudicau face. sine ei gsu. set uxor infi dls hebit ius i cor uiri. infidelis si g p h q uir ad fidm. guitit muli piudi pati posset ut dimitet libe. no posset uir gutti. ad fidm sii gsu. uxoris sic n pot ordinari aut noue gtinentim sine gsu uxois. ¶ p si as ghat. cu ancilla scient siue sit fuus silib;. no pot p diusa gditom ipin. dimitte cu g uir qn ghit. cu infideli sciutt ea in fidelem. ur asili q no possit ea p ifidlita te dimitte ¶ p pz te exdbito pcure salute plis. set fide cedet ab abuxoe infidli filii gmuces cu matre remanent q ptus se uetre q sic eent inpiculo salutis g n pot uxore infidele dimitte ¶ p adulte n pot adultam dimitte g postq d adulcio pe nitetia egit g si sit idm iudi dadulco q ifideli nec infidlis pot dimitte ux. infi dele g postq ad fidm guers e. ¶ sz g e qd apls dic. i. cor. vij. ¶ p adulciu spule e guius q car. set p carle adulciu uir pot uxore dimitte quitu ad carnale hita tom g multo fort p infidelitate que e adulciu spie. Responsio. dd qd homi p alia q alia uita diusa opetiit. q expedut q io q morte pori uite no tene ad illa. ad q

in pori uita tenebat. et ind e q ille qui in uita sclari exns aliq nouit no tene illa qm in do morit. uitam religiosa assumes pfide ille aut qui ab lapm accedit gnat in xpo. q pori uite morit. cu gno uni sit corupto alti q io libat ab obligatioe. q uxori tene bat redde debitu q ea cohitae no tene qm guti no uult gius in a cau. libe possit face id ut dem e. sicut q religios libe pfice uota q fecit in sclo que no st g religione sua quius ad ea no teneat. ut dcm e i pce d. ¶ ad. i. g dd. q fuire no e aliqd i gte tens. xpiane religionis pfcoi que maxie humilitate pfitet. set obligo iiij aliquid de rogat xpiane uite pfcoi e sum. statu gti netes possidet q io no e sile dutq ¶ et p uni gugu no obligat alti. q. po ei sic dnd fuus. set pmod sotietatis eam que non gguie e fidelis ad infidele ut pz. ij. cor. vi. q io no e sile d guge q fuo. ¶ ad. ij. dd. q uxor no habebat ius i cor uiri. n q diu uita illa maebat. inq gxerut q e mortuo uiro uxor. soluta e a lege uiri ut pz. ro. vij. q io si postq uir mutauit uita moriens pori uite q ab ea discedit nullu fit ei piudiciu trisiens aut ad religione morit. spi. tm morte no aut corli q io si m sit gsumat no pot sii gsu uxois ad religione trsire pot aut an carle co. qm e tm copula spul set ille qui ad lapm accedit corpora q xpo gsepelit i morte q io a dbito reddedo ab soluit. post m gsumat ¶ dd q exculpa sua uxor piudiciu patit que guti gtepnit ¶ ad 3. dd qd dispitas cult fac pm sip ille gittima no aut gdito fuitutis set solum qm e ignorata q io no e silis rato d utq s. infidli q ancilla ¶ ad iiij. dd q ples aut pueit ad pfcam etate. et tc poterit libe seq prem fidele l mrem infidle l e i minori i etate gstitut q tc dlet dai fideli. pzi non obstate q indiget mris obsequo ad educom ad. v. dd q adult ppniam no trsit ad alia uita sic infidel p bap q io n e silis rato.

A D. v. sic pce. ur q fidel discedens ab uxore infideli no possit alia ducere in uxore quia i solubilitas m'ij e d roe ipi cu repudiu ux. sit g. le. n. ut g. d. xxxiij. dem e. set int infidels eat uin m. g nllo mo fot ills m solui. set maente uiclo m'ij ad una no pot cu a ghe ¶ p eme supueies m io no soluit m. set si muli uelit cohitae

8

sine contumelia creatoris non est solutum matrimonium uinculum quia uir non potest aliam ducere. Ergo peccatum uxoris que uult cohabitare sine contumelia creatoris non soluit matrimonium ut possit libere uir aliam ducere uxorem. ¶ Preterea uir et uxor sunt pares in uinculo matrimonii. cum ergo uxori infideli non liceat uiuente uiro aliud uirum ducere. uidetur quod nec fideli liceat. ¶ Preterea fauorabilius est continentie uotum quam contractus matrimonii. set uiro fideli uxoris infidelis non licet ut uirum uotum continentie emittere quia tunc uxor fornicaretur. Matrimonio si postmodum conuertetur ergo multo minus licet ei matrimonium contrahere cum alia. ¶ Preterea filius quem genuit in infidelitate post conuersionem amittit ius paterne hereditatis et tamen si postea conuertitur reddetur ei sua hereditas et si alius in possessionem intrauit. ergo uidetur a simili quod si uxor infidelis postea conuertatur quod sit sibi reddendus postea uir suus et si cum alia contraxit quod non posset esse si fuit matrimonium esset uinculum ergo non potest contrahi cum alia ¶ Set contra matrimonium non est ratum sicut sacramento baptismi set quod non est ratum potest dissolui et ita soluto matrimonio uinculo licet uiro alteram ducere uxorem ¶ Preterea uir non debet cohabitare uxori infideli non uolenti cohabitare sine contumelia creatoris si ergo non licet aliam ducere cogetur continentiam seruare. quod uidetur inconueniens quia sic ex conuersione sua incommodum reportaret Responsio dicendum quod quando alter coniugum ad fidem conuertitur. altero in infidelitate manente. distinguendum est quia si infidelis uult cohabitare sine contumelia creatoris. sine hoc quod ad infidelitatem inducat potest fidelis libere discedere set discedens non potest alteri nubere. si autem infidelis non uelit cohabitare sine contumelia creatoris in uerba blasphemie prorumpens et nomen Christi audire nolens tunc si ad infidelitatem pertrahere nitatur uir fidelis discedens potest alteri per matrimonium copulari ¶ Ad .i. ergo dicendum quod matrimonium infidelium imperfectum est ut dictum est set matrimonium fidelium est perfectum et ita est firmius semper autem firmius uinculum soluit minus firmum si sit ei contrarium quod ideo matrimonium quod post in fide est contractum soluit matrimonium quod prius in infidelitate contractum erat unde matrimonium infidelium non est omnino firmum et ratum set ratificatur postmodum per fidem Christi ¶ Ad .ii. dicendum quod crimen uxoris nolentis cohabitare sine contumelia creatoris absoluit uirum a seruitute qua tenebatur uxori ut non possit ea uiuente aliam ducere. set non dum soluit matrimonium. quia si blasphemare illa conuerteretur antequam ille aliud matrimonium contraheret redderetur ei uir suus set soluitur per matrimonium sequens ad quod peruenire non posset uir fidelis non solutus a seruitute uxoris per culpam eius ¶ Ad .iii. dicendum quod postquam contraxit fidelis solutum est matrimonii uinculum ex utraque parte quia matrimonium non claudicat quantum ad uinculum set quandoque claudicat quantum ad effectum unde in penam uxoris infidelis ei indicatur quod non possit cum alio contrahere magis quam ex uirtute matrimonii precedentis set si postea conuertatur potest ei concedi de dispensatione ut alteri nubat si uir eius aliam uxorem duxit. ¶ Ad .iiii. dicendum quod si post conuersionem uiri sit aliqua probabilis spes de conuersione uxoris. non debet uotum continentie uir emittere nec ad aliud matrimonium transire quia difficilius conuertetur. uxor uiro suo sciens se priuatam esse si autem non sit spes de conuersione potest ad sacros ordines uel ad religionem accedere prius requisita uxore quod conuertatur et tunc si post quam uir sacros ordines acceperit. uxor conuertatur non est sibi uir suus reddendus set debet sibi imputare in penam tarde conuersionis quod uiro suo priuatur. ¶ Ad .v. dicendum quod uinculum paternitatis non soluitur per disparitatem cultus. sicut uinculum matrimonii. et ideo non est simile de hereditate et uxore

Ad quintum sic proceditur. uidetur quod alia uitia soluant matrimonium sicut et infidelitas. adulterium enim uidetur esse directum contra matrimonium infidelitas. set multo magis uidetur infidelitas soluit matrimonium ut liceat ad aliud matrimonium transire. ergo adulterium idem facit. ¶ Preterea sicut infidelitas est quedam fornicatio spiritualis ita et quodlibet peccatum si ergo propter hoc infidelitas matrimonium soluit quia est fornicatio spiritualis quodlibet aliud peccatum soluit matrimonium. ¶ Preterea Matthei .xviii. dicitur si dextra manus tua scandalizat te abscide eam et proice et dicit glossa quod in manu et dextro oculo possunt accipi fratres uxor propinqui et filii. set per quodlibet peccatum efficiuntur nobis impedimento ergo propter quodlibet peccatum efficiuntur. nobis potest dissolui matrimonium. ¶ Preterea auaritia ydolatria est ut dicitur ephesios .v. set propter ydolatriam potest mulier dimitti. ergo pari ratione propter auaritiam et ita propter alia peccata. que sunt maiora quam auaritia ¶ Preterea hoc magister expresse dicit in littera ¶ Set contra est quod dicitur Matthei .v. qui dimiserit uxorem excepta causa fornicationis mechatur ¶ Preterea secundum hoc totaliter fierent diuortia cum raro inueniatur matrimonium in quo alter coniugum in peccatum non labatur Responsio dicendum quod fornicatio corporalis et infidelitas specialem habent contrarietatem ad bona matrimonii ut ex dictis patet. unde specialiter habent uim separandi matrimonia set tamen intelligendum est quod matrimonium dupliciter dissoluitur uno modo quantum ad uinculum et sic non potest solui postquam matrimonium est ratificatum neque per infidelitatem neque per adulterium set si non est ratificatum soluitur uinculum permanente infidelitate in altero coniugum. si alter conuersus ad fidem ad aliud coniugium transeat. non autem soluitur uinculum predictum per adulterium alias infidelis libere posset dare libellum repudii uxori adultere et ea dimissa aliam ducere quod falsum est ¶ Alio modo soluitur matrimonium quantum ad actum. et sic solui potest tam per infidelitatem quam per fornicationem spiritualem ut supra dictum est. set propter alia peccata non potest solui matrimonium quantum ad actum nisi forte ad tempus uir se uelit subtrahere a consortio uxoris ad castigandum eam subtrahendo presentie sue solatium ¶ Ad .i. ergo dicendum quod quamuis adulterium magis directe opponatur matrimonio in

quita e offim n qm infidelitas tn gs e . . . b qd
m e sacmtu ecce exq ht pfcam finita tem
ipm sigt indiuisile gnuctom xpi et ecce q io
m q nd e ratu mag pot solui qntu aduiclm
p infidelitate qm p adulteriu. Cad. ij. dd q
pma gnucto aie ad dm e p fidm 7 io p ea aia
q. dsposat. do. ut p3. osee. ij. sposabo te m i fid
vn insac scptura spali p forcatom ydolatra 7 i
fidelitas dsignt set q pcta magis reota sig
ne dnr spales fornicatioes. Cad. iij. dd q h
intellnd e. qn mlr pzat magm octom rume
uiro suo ut uir pbab timeat s dpiculo tuc
n. uir pot sb the se abel gusatioe ut dcm e
Cad iiij. dd q auaritia dr ydolatra p qndam
silitudine suitutis quia tn auar qm ydo
lat po fuit dtte q cdltori no aut p silitudi
ne infidelitatis qr corupto i fidelitatis e
in intellu set aua in affcu. Cad. v. dd q uba
magri se accipi d sposalib3 qr p eme sup
uenies sposalia solui posse. l filo d mio in
tellid e d sepatioe agnuu gusatioe ad tep
ut dcm e l qn uxor no uult cohitare n sb co
ditioe peccandi ut cu dic no eo uxor tua n
m d latrocimo diuitas ggges tue. n. debet po
ea dimitte q lattima exce
Vel alienigena. i. hreditate. cm hrlis sp
impedit m gbend set no dimit iarag et
n sit talis hretica que bap sacmt no acce
pat aut no in for ecce. fuit bapta. si ambo
ediderit pagnitom di set g e simlr an co
usom fuit forcata tenebr uir ea accipe
7 si gnti noluit ut ur 7 dd. qd simli gusa
repetat uir suu gusu. uir no pot excipe
g ea d forcatoe pus gmissa si ipe dedit
actom fornicatois puta si uoluit cohitare
su gtumelia cdtois. alias pot excipe 7 tn
ratificu. m. ita ut ultius solui no possit
q aduiclm ut uiro liceat alia uxorem
duce q uis possit solui qntu ad actu. d xl.
Nunc sup e d gstoe aliqd. d. dre. 7 c.
postq dterminault magr. d impedio i
inij quo p redd3 illegittia sim l alic p
p distanm adipm h incip dtminare d in
pedimtis qb3 p reddit simp illegittia l
alterius p gpngtate ad ea et di m d. ptgs
infra dtciat d impedimto gpngtatis car
ifra d impedio gpngtatis spi. xlii. d. i. iam
d spu gstoe 7 c. pma in d. in pma dtmiat
d gsangte infra d affinitate xl. d. i. nc d
affinitate et c. pma in. d. i pma ostendit
l quos gd gsanguinitatis m impediatur

infra obicit i ctru 7 soluit. huic aut occurit illd
7 c pa i. d. i pma d usq adquos gd gsangui
m impedit. infra d rom hi. i. q uo vi. gd
i pma d usq ad quot gd gsanguinitatis
m impediat. infra d quo gd pdca gpu sut
i. quo aut gd 7 c.
Hic qrunt iiij. Cpo quid sit gsanguinitas.
Cso d distinctioe ipi Ctio utr p a gd
impediat m d iur nl Cq utr gd impedien
tes m possint p statutu ecce dtminari.
Ad pm sic pce. ut qd
A ditio gsanguitis q quida ponut. sit inco
petes. s. gsang e uiclm ab eodm stipite dscen
dentiu car pagatoe gtcu omis. n. hoies ab
eodm stipite car pagatioe. dscedut. s. ab
ada si g recta eet pdca diffinito gsangui
nitatis os hoies eent adiuice gsanguei
q flm e Cp uinclm no pot ee n aliquor
adiuice guenietiu qr uiclm mut set eor
qui dscendut ab uno stipite no e maior
guenienta adiuice q alior hoinu ca gue
niat spe 7 differut mio sicut 7 alii hoies g
gsanguitas no e aliud uiclm Cp car pa
gato s phm fit d supfluo alimti. set tale
supfluu mag ht guenietam cu reb3 gme
stis cu quib3 sba gueit qm cu illo q gmedit
cu g no nascit ad uiclm gsaguitis el q na
scit 7 exeme ad res gmestas n ad gnante
ex car pagatioe nasce aliq gpngtatis
uinculis Cp gen. xviij. labati dixit ad iacob.
os meu 7 caro mea es roe gstois que eat
int eos. g mag gpngtas mag d3 dici
carnatas q gsagnitas Cp car pagato co
muis e hoib3 7 aialib3. set in aialib3 in
car pagne no gtb3 gsanguitatis uinclm
g n in hoib Responsio dd q s phm i viij.
ech. omis amicitia i a gmuioe gsistit et
qr amicitia ligato siue unio queda e. io
gncato que e amicitie ta uiclm dr 7 io s q
liber guenenm gmuem dnoiant aliq. q.
colligati adiuice sic dnr gaues qui hnt
pollica gmuicatom adiuice et gmilitoes
qui gut i militai nego 7 eod mo illi qui
gueiut nli gitatoe dig gsanguei 7 io port
inpdca diffinitoe. q. gsanguitatis ge. uin
clm. q. sbor p dscedeti ab uno stipite quor
e hi uinclm. q. pricipiu car pagato Cad
i. g. dd q ut actiua no recipit s eand pfor
i instro s q e i pti agete 7 qr oe mones mo
ta e instrm ind e qd ut pmi motois i a
gne p multa media deducta tandem de

fiat et perveniat ad aliquid quod est motum tamen quo non
movetur. virtus autem generantis movet non solum
quantum ad id quod est speciei sed quantum ad id quod est indi
vidui ratione cuius filius assimilatur patri quantum in accidentibus non solum
in speciei. non tamen indivisibiliter virtus patris ita perfecte in
filio est. sicut erat in patre et adhuc in nepote
minus et sic deinceps debilitatur. quando est quod virtus
illa deficit quoniam ut ulterius procedere non possit et
quia consanguinitas non est in quantum multi conveniunt
extra in virtute ex uno in multos propagationem
deducta paulatim se consanguinitas diminuit ut philosophus
dicit quod non oportet recipere sup... recedit in dis
... consanguinitas. sed propinquum est virtus adhuc manet
in illo qui ex eo propagatur. Ad 2. dicendum quod iam
patet ex dictis quia non solum conveniunt consanguinei
in natura speciei. sed etiam in virtute patris. ipsi individui
ex uno in multos deducta. ex quo contingit quoniam quia
filius assimilatur non solum patri sed etiam avo vel remo
tis parentibus ut dicitur in xvii de animalibus. Ad 3.
dicendum quod convenientia magis attenditur secundum formam secundum quam
ad est actu quam secundum materiam secundum quam in potentia est. ut patet
in hiis quod carbo magis convenit cum igne quam cum
arbore. unde abscisum est lignum consimiliter alimentum quod
iam conversum est in speciem nutriti per virtutem nutritiva
magis convenit cum ipso nutritivo quam cum illa re unde
sumptum est. nutritivum ratio autem procedit secundum opinionem
illorum qui dicebant quod tota natura rei est materia et quod omnes
forme sint accidentia quod falsum est. Ad 4. dicendum quod illud
quod proxime convertitur in semen est sanguis ut probatur xv
de animalibus. et propter hoc vinculum quod ex propagatione causatur
convenientius dicitur consanguinitas quam carnalitas
et quod aliquando unus consanguineus dicitur caro alterius hoc est inquan
tum sanguis qui in semen viri aut menstruum conver
titur post est caro et ossa. Ad quintum dicendum quod quidam
dicunt quod ideo consanguinitatis vinculum coniunctio inter homines
extra propagationem et non inter alia animalia. quia
quicquid est de humane natura in virtute in omnibus homi
bus fuit in primo parente quod non est in aliis hominibus
sed secundum hoc consanguinitas numquam dirimi posset. predicta autem
propositio in secundo libro de xxx improbata est. unde dicendum quod ideo
convenit quia animalia non coniunguntur ad amicitiam et
unitatem propter propagationem multorum ex uno paren
te prout sicut est de hominibus ut dictum est.

Ad 2. sic proceditur videtur quod consanguinitas
inconvenienter distinguatur per lineas et gradus.
dicitur enim linea consanguinitatis esse ordinata et
collecto consanguinitate iunctarum ab eodem sti
pite descendentium diversos continens gradus. sed
non aliud est consanguinitas quam collectio talium
personarum. ergo linea consanguinitatis est id quod con
sanguinitas non autem debet distingui per se ipsam.

ergo consanguinitas non convenienter per lineas di
sti[...]guitur. Praeterea illud per quod dividitur aliquid com
mune non potest poni in diffinitione communis. sed descen
sus ponitur in diffinitione predicta consanguinitatis. ergo non
potest dividi consanguinitas per lineam ascendentium. de
scendentium et transversalium. Praeterea distinctio lineae est quod
sit inter duo puncta. sed duo puncta non faci
unt nisi unum gradum. ergo una linea habet tantum unum gra
dum et ita eadem videtur divisio consanguinitatis per
lineas et gradus per gradus. Praeterea gradus diffi
nitur esse habitudo distantium personarum quae congnoscitur certa
distantia. sed inesse differentis sed cum consanguinitas
sit propinquitas quaedam distantia personarum consanguinitati
opponitur. magis quam sit eius pars. ergo per gradus consanguinita
tis distingui non potest. Praeterea si consanguinitas per
gradus distinguitur et cognoscitur. oportet quod illi qui sunt
in eodem gradu sint equaliter consanguinei sed hoc falsum
est quia patruus et eius nepos sunt in eodem gradu non
tamen sunt equaliter consanguinei. ut decretalis dicit. ergo consan
guinitas non recte distinguitur per gradus. Praeterea in
rebus ordinatis quodlibet additum alterum facit aliam
gradum sicut quaelibet unitas addita facit aliam
speciem numeri sed persona addita persone non semper facit alium
gradum consanguinitatis quia in eodem consanguinitatis gradu est
pater et patruus. ergo qui adiungunt non recte per
gradus consanguinitatis distinguunt. Praeterea inter duos propin
quos est semper eadem consanguinitas et propinquitas quia
equaliter distat unum extremorum ab altero et econverso. sed gradus
consanguinitatis non inveniuntur semper idem ex utraque parte cum
aliquando unus sit propinquus in tertio gradu. et alius
in quarto. ergo consanguinitatis propinquitas non potest suf
ficienter per gradus cognosci. Respondeo dicendum quod consangui
nitas ut dictum est est quaedam propinquitas in naturali
communicatione fundata secundum actum generationis quo natura propa
gatur. unde secundum philosophum in viii ethicorum ista communicatio tri
plex est. una secundum habitudinem principii ad principiatum et haec est
consanguinitas patris ad filium. unde dicit quod parentes
diligunt filios ut sui ipsorum aliquid existentes. alia
vero est secundum habitudinem principiati ad principium et haec
est filii ad patrem. unde dicit quod filii diligunt pa
rentes ut ab illis existentes. tertia est secundum habitudinem
eorum quae sunt ab uno principio ad invicem. sicut fratres
dicuntur ex eisdem nasci. ut ipse ibidem dicit et quia
punctus motu lineam facit et pater per propagationem
quodammodo descendit in filium. ideo secundum tres dictas
habitudines tres lineae consanguinitatis sumuntur.
scilicet linea descendentium secundum primam habitudinem linea ascen
dentium secundum secundam linea transversalium secundum tertiam. sed
quia propagationis motus non requiescat in uno
termino sed ulterius procedit ideo contingit quod patris est
accipere patrem et filii filium. et sic deinceps. et

p hos diuisos pgressus diuisi gradus i una linea
inueniunt et q2 grad' e liber rei e ps aliq alli rei
gradus pinquitatis no pot ee u no e pinqtas
io ydemptitas et minia distani. gradu osan'tis
tollunt q2 nllus e q ipi pinquius sic n q silis
et p h nlla p. p se ipm fac aliq gradu. set co
puta alti p. gradu facit adipm set tn e diu
sa rato oputandi. grad' in diuisis lineis grad'
n. osaguitatis in linea ascendetiu 7 d'scen
dentiu ex h3 q una p exalia ppagat. eo2
int quos gradus osidre. 7 io p oputa'm cano
nica 7 legale p que po mpgssu ppagat'. occ'
rit l ascededo. l d'scededo distat abaquo
puta apte'. in po gradu ut p2 7 filius. q aut
utriq po occurit diff insco gradu ut auus
7 nepos 7 sic d'inceps. set osanguitas eo2
qui st in linea trsusali o b2 no ex h3 q un
eo2 exalio ppagat s3 q2 utq2 ppagatur
exuno. et io d'bet grad' osaguinitatis in h e
linea oputari p opo3 adunu p'n exquo p
pagat'. et p h e diuisa oputatio cano'ca et
legalis q2 legalis oputatio intedit exd'is
censum agmui iudice exutriq pte. set ca
no' tm exalt'a. exilla. s. exq maior n'us
graduu inuenit vn p legale oputatoem
fr 7 soror l' duo fres attinet s inso gradu
q2 utq2 aiudice omui distat puniu gradu
sili. filii duo2 fem distat ase inuice i q.
gradu. set p oputatoem canoicam canoica
duo fres attinet e in po gradu. q2 neuc eo2
distat aradice o n puniu gradu. set filius
uni fris distat abalto fre. inso gradu. q2
tm distat agmui radice 7 io p cano'a co
putatoem quoto gradu distat as aba' supi
ori toto distat aquolibet d'scedetiu ab
ipo 7 nuq' mi et pp qd uniq's 7 illd mag
vn si alii d'scedentes agmui p'n ouenint
cu aliquo we pncapii omuis no possit ppin
quiores ee d'scedeti exalia pte qm sit p'm
p'n ei pinqu tn plus distat aliqs aba' de
scedete. apzin omui q ipe distet apzin'
q2 ille forte plus distat apn' omui et p
remotoze distatam oporzet osan'tes opu
tari ad p'm g d q obo illa peedit ex
flis. osanguitas. n. no e collectio set rela
tio queda a2 p2u ad inuice qua2 collectio
linea osanguitatis facit ad ij. d qd
d'scensus oit supt' attend'2 p qlibet osan
guinitatis linea q2 cur' ppagatio exqua
uinculm osan'tis o b2 d'scensus quida e set
d'scensus talis. s. q cu osanguinitas. q.
linea d'scedetiu facit ad iij. d qd linea
dup' pot accipi. s. alu ppe p ipu dimesoe
que e p'ma spes quititatis otinue 7 sic li
nea rta otinet tm duo pucta in actu que
t'minant ipm set infinita i po quo2 ql3 signo
inactu linea diuid'2 7 fiut due linee. alia
uo linea fiut phis q disponit lineali et
p h assigt' nus linea 7 figa put uitas post
uitate pont i q mo 7 sic qlibet uitas adiec
ta. gradu facit i tali linea 7 silr e d' linea co
sanguitatis vn una linea otiet ples grad'
ad iiij. d qd sic silitudo no pot ee u no e
dq diuisitas. ita pinqtas no e u no e a
distatia. 7 io distatia quelib3 no appoit co
sanguitati set talis distata q osaguini
tatis pinquitate exclud'. ad v. d. qd sic
albedo d2 maior d'. uno md ex intesioe ipi'
qlitatis alio mo exqntitate supficiei ita
cosagtas d2 maior l' mio2 d'. vno mo in
tensiue exipa n osangui's a mo. q. dimsi
ue 7 sic qntitas osang'tis in bat exp'is in
q osagtatis ppagatio pcedit et h po mo
grad' osanguinitatis distingut' 7 io ot q
d2 duo2 qui st ineod' gradu osang'is r
ac' p. un' e q mag osanguieus q alius
osang'tis p' osidando sic p2 7 fr attinet
aliq in po gradu osanguitatis q2 ex neut'
pte incidit aliq ps me. set tn intesiue
lo'do. mag attinet alicui p p2 suu q fr
n attinet ei. u i qntu e ex eod' pte 7 io q'to
as e pinqo2 coi inpzin. aquo osanguita's
d'scendit tanto mag e osanguieus q uis
no sit in pinqozi gradu. et p h patruus est
mag osanguieus q pnepos ei q uis sit
ineod' gradu ad vi. d. q q uis p2 7 pa
truus sint ineod' gradu. p iudicas osang'tis
q2 utq2 distat uno gradu ab auo tn p ei
e osanguitas q no st ineod' gradu q2 p2
e i po gradu ab auo tn p ei e osanguitas
no sut ineod' gradu. q2 p2 e inpo gradu. pat'
us au no pot ee pinqo2 q inso inquo e
auus. ad vij. d q sep due p. in eq'li
n'io graduu distat ase iuice q uis qui3 no
eq'li n'io graduu distent. agmui pzin' ut
exd'cis p3.

Ad tiu sic pce. ut q osang'tas d'iur' nll
m. n impediat. nlla. n. mlr pot ee p
pinqo2 uiro q eua fuit ade d' q. gen. ij. h
nc os ex os sib3 meis et caro d' carne mea
set eua fuit m 7 iuncta ade g osang'tas
nulla q'tu e de le. n. m impedit. p lex

8

nlis eadem e apud omnes set apud barbaras nationes
nulla pro iunctam consanguinitatis excludit a matrimonio. ergo con
sanguinitas contentum est de lege naturae. non impedit.
Preterea illud naturale est quod natura omnia animalia docuit ut dicitur
in principio digestorum. set animalia bruta etiam cum matre coeunt
ergo non est de lege naturae. quod a patrimonio propter consanguinita
tem excludatur. Preterea naturae impedit matrimonium quod non committit
alicui bono matrimonii. set consanguinitas non contrariatur
alicui bono matrimonii. ergo non impedit ipsum. Preterea corum
que sunt magis propinqua. et filia melior est et firmior
coniunctio. set matrimonium quedam coniunctio est ergo cum consangui
nitas sit propinquitas matrimonium non impedit set magis
iuuat. Set contra illud quod impendit bonum plus quam
matrimonium impedit secundum legem naturae. set consanguinitas impedit bonum pro
lis quia ut inuenitur ex verbis Gregorii huius. experimento didicimus
ex tali coniugio sobolem non posse succrescere ergo consan
guinitas secundum legem naturae matrimonium impedit. Preterea illud quod habet naturae
humana in prima sui conditione est de lege naturae. set a prima sui
conditione hoc habuit natura humana quod patrem et matrem a matrimonio ex
cluderent. quia patet per hoc quod dicitur. gen. ii. propter hoc relinquet
homo patrem et matrem quod non potest intelligi quantum ad
cohabitationem et sic oportet quod intelligatur quantum ad
matrimonii coniunctionem ergo consanguinitas impedit matrimonium secundum
legem naturae. Responsio dicendum quod sicut est dictum. xxxiii. dictum est
matrimonio secundum legem naturae. esse dicitur per quod matrimonium redditur incompe
tens ad finis ad quem est ordinatum. finis autem matrimonii
primus et principalis est bonum prolis quod quidem per aliquam con
sanguinitatem inter patrem et filiam uel filium et matrem im
peditur non quidem ut totaliter tollatur. quia filia ex
patris semine potest prolem concipere. et filius cum patre nu
trire et instruere in quibus bonum prolis consistit sic
ut non conuenienti modo fiat inordinatum. non est quia
filia patri per matrimonium coniugatur in subiectam cum generande pro
lis. et educandi quod oportet. per omnia esse patri subiectam
uelud ex eo procedentem. et ideo de lege naturae est ut pater et
mater a matrimonio repellantur et magis mater quam pater quia magis
reuerentie que de lege parentibus derogatur. si filius
matrem. quam si pater filiam ducat in uxorem cum uxor
uiro debeat esse aliqualiter subiecta. set finis matrimonii secundari
us per se est concupiscentie repressio cum deperiret. si quelibet
consanguineam posset in matrimonium inducere quia pluribus ma
gnus concupiscentie aditus uiuere alias per quos. oportet in
eadem domo conuersari esset carnalis copula intendenda et
ideo lex diuina non solum patrem et matrem exclu
dit a matrimonio set et alias coniunctas personas quas oportet
simul conuersari et que debent adinuicem alterum alterius
pudicitiam custodire et hanc causam assignat diuina lex
dicens ne reueles turpitudinem talis uel talis quia
turpitudo tua est set per actus. finis matrimonii est confedera
tio hominum et amicitie multiplicatio dum homo ad consanguineos
uxoris sic ad suos se habet et ideo huic multipli
cationi amicitie preiudicium fieret si aliquis consangui
neus coniunctam duceret uxorem quia ex hoc noua ami
citia per matrimonium nulla accideret. et ideo secundum leges humanas
et statuta ecclesie plures consanguinitatis gradus sunt
a matrimonio separati. sic ergo ex dictis patet quod consangui
nitas quantum ad aliquas personas impedit matrimonium de iure naturali quantum
ad aliquas personas de iure diuino et quantum ad alias de iure per
homines instituto. Ad primum ergo dicendum quod eua quamuis
ex adam processerit non tamen fuit filia adam. quia non
produit ex eo per modum illum quo uir natus est generare
et similes in specie. set operatione diuina. quia ita potuisset
ex costa ade fieri unus equus sicut facta est eua
et ideo non est tanta coniunctio naturalis eue ad adam sicut
filie ad patrem nec adam est naturale principium eue sicut
pater filie. Ad secundum dicendum quod non procedit ex lege naturali
quod aliqui barbari parentibus carnaliter commiscentur
set ex concupiscentie ardore quia legem naturae in eis obfusca
uit. Ad tertium dicendum quod coniunctio maris et femine dicitur
esse de iure naturali quia natura hoc omnia animalia docuit
set hanc coniunctionem diuersa animalia docuit di
uersimode secundum diuersas eorum conditiones commixtio autem
carnalis ad parentes derogat reuerentie que eis de
betur. sicut enim parentibus indidit natura sollicitudinem filiis
prouidendi. ita indidit filiis reuerentiam ad paren
tes nulli autem generi animalium indidit sollicitudinem filiorum
aut reuerentiam parentum in omne tempus nisi homini. alijs
autem animalibus plus et minus secundum quod magis uel minus necessaria est
uel filijs parentibus. uel parentes filijs unde et in qui
busdam animalibus filius abhorret commisceri matri
carnaliter quamdiu manet apud ipsum. coniungio matris ex re
uerentia quadam ad ipsum ut recitat philosophus in. viij.
de animalibus de camelo et equo et quia omnes honesti
mores animalium in hominibus naturaliter congregati sunt et per
fectius quam in alijs propter hoc homo naturaliter abhorret commisceri
carnaliter non solum matrem set et filiam. que est ad
huc minus ut dictum est. et iterum in alijs
animalibus ex propagatione carnis non consurgit consan
guinitas sicut in hominibus sicut dictum est et ideo non est similis
ratio. Ad quartum dicendum quod iam patet ex dictis quid
consanguinitas coniugum bono matrimonii contrariatur. Ad
v. dicendum quod non est inconueniens duarum unionum et
unam ab altera impediri. sicut ubi est identitas non
est similitudo et similiter consanguinitatis uinculum potest in
pedire matrimonii coniunctionem

Ad .x. sic proceditur. uidetur quod consanguinitatis gradus
matrimonium impedientes non potuerunt taxari ab
ecclesia usque ad quartum gradum. quia. xix. dicitur. quod quos
deus coniunxit homo non separet. set illos qui
coniungunt. infra. x. consanguinitatis gradum.
deus coniunxit non. enim. diuina lege eius coniunctio prohi
hibetur. ergo non debet humano statuto separari.

Praeterea matrimonium est sacramentum sicut et baptismus, set non posset ex sta
tuto ecclesie fieri quod ille qui ad baptismum accedit non
reciperet caracterem baptismalem si exuire [illegible] ei ca
pax sit, ergo nec ecclesie statuere facere potest quod matrimonium non
sit inter illos quos per ius divinum matrimoniali coniugio non prohi
bentur. Praeterea ius positivum non potest ea que sunt
naturalia removere vel ampliare, set consanguinitas est
naturale vinculum quod contrahitur a natura, et sic naturaliter matrimonium impedit, ergo
ecclesia non potest aliquo statuto facere quod aliqui possint
matrimonialiter coniugi vel non coniugi, sic non potest facere
quod sint consanguinei vel non consanguinei. Praeterea sta
tutum iuris positivi debet aliquam causam rationabilem habere,
quia sine causa irrationabile quod habet auctoritatem non procedit
secundum quem assignatur. De numero graduum non videtur
i[n] talibus cum nullam habeant similitudinem ad causam
sicut quod consanguinitas prohibeatur usque ad quartum gradum
per quattuor elementa usque ad sextum propter sex mundi etates et usque
ad septimum propter septem dies quibus omne tempus agitur, ergo videtur quod
talis prohibitio nullum vigorem habeat. Praeterea ubi est eadem
causa debet esse communis effectus, set causa quare consanguinitas
impedit matrimonium est bonum plus, scilicet repressio concupiscentie et multiplicatio
amicitie ut ex dictis patet, que omni tempore naturaliter equaliter
sunt, ergo omni tempore debuisset equaliter gradus consanguinitatis
matrimonium impedire, quod non est verum, tum nec usque ad quartum. An
tiquitus usque ad septimum gradum matrimonium consanguinitas impe
diebat. Praeterea una et eadem coniunctio non potest esse in
genere sacramenti et in genere stupri, set hoc contingeret si ecclesia
haberet potestatem statuendi diversum numerum graduum
impedientibus consanguinitatem, sicut aliquis in quinto gradu quando prohi
bitum erat coniunctus fuisset talis coniunctio stuprum fuisset,
set postmodum eadem coniunctione ecclesia prohibitionem re
vocante matrimonium esset, et econtrario posset accidere, si aliquis gradus
concessi posset postmodum ab ecclesia interdici, ergo vide-
tur quod potestas ecclesie non se extendat ad hoc. Praeterea ius hu
manum debet imitari ius divinum, set per ius divinum
quod in lege veteri continetur non equaliter erat prohibitio gradu
um in transversum et directum, quia in veteri lege prohibebatur quis in
uxorem accipere sororem patris sui, non tamen filiam fratris, ergo
nec modo debet eadem prohibitio de nepotibus et pa
truis remanere. Set contra est quod dominus dicit discipulis: qui
vos audit me audit, ergo preceptum ecclesie habet fir
mitatem sicut preceptum dei, set ecclesia quandoque prohibu
it et quandoque concessit aliquos gradus quos lex vetus
non prohibuit, ergo illi gradus matrimonium impediunt. Praeterea sicut
olim in iure gentilium dispensabantur per leges
civiles ita nunc per statuta ecclesie, set olim lex civilis
determinabat gradus consanguinitatis qui matrimonium impedi
unt et qui non, ergo et modo potest hoc fieri per ecclesie statu
tum. Responsio dicendum quod secundum diversa tempora invenitur con
sanguinitas per gradus diversos matrimonium impediuisse.
In principio enim humani generis solus pater et mater a matrimonio re

pellebantur eo quod tunc temporis erat paucitas hominum
et oportebat propagationi humani generis maximam
curam impendere, unde non erant removendi nisi ille persone que
matrimonio incompetentes erant, quantum ad principale matrimonii
finem qui est bonum prolis, ut dictum est. Postmodum autem
multiplicato genere per legem Moysi plures persone excepte sunt
que iam concupiscentiam reprimere incipiebant, unde ut dicit
Rabbi Moyses omnes ille persone excepte sunt a matrimonio que
in una familia cohabitare solent, quia posset si in
ter eos liceret carnalis copula esse posset magnum incenti
vum libidini prestare, set alios consanguinitatis gradus
lex vetus permisit, immo quodam modo precepit, scilicet ut
unusquisque de cognatione sua uxorem acciperet, ne succes
sionum confusio esset, quia tunc temporis cultus divinus per suc
cessionem generis propagabatur, set postmodum in lege nova
que est lex spiritus et amoris plures gradus consanguinitatis sunt prohibiti,
quia iam per spiritualem generationem non per carnis originem cultus
dei durat et multiplicatur, unde oportet quod homines quam magis
carnalibus retrahantur, spiritualibus vacarent et ut amor amplius
diffunderetur et ideo aliquos usque ad remotiores gradus
consanguinitatis matrimonium impediebat, ut ad plures per con
sanguinitatem et affinitatem illis amicitia permaneret
et rationabiliter usque ad septimum gradum, tum quia ultra hoc non de fa
cili remanebat generis radicis memoria, tum quia sep
tiformi gratie spiritus sancti congruebat. Postmodum vero circa hec ultima
tempora restrictum est ecclesie interdictum usque ad quartum
gradum, quia ultra inutile et periculosum erat gradus
consanguinitatis prohibere, inutile quidem quia ad
remotiores consanguineos quasi nullam fedus maio
ris amicitie quam ad extraneos habebatur, caritate in
multorum cordibus frigescente, periculosum enim erat
quia concupiscentia et negligentia prevalente tanta in copiosa consangui
neorum multitudine homines non satis observabant
et sic laqueus damnationis multis iniciebatur ex remo
tiorum graduum prohibitione, satis et convenienter usque
ad quartum gradum dicta prohibitio est restricta, tum
quia usque ad quartam generationem homines vivere consueverunt
et sic non potuit consanguinitatis memoria aboleri,
unde dicitur usque ad tertiam et quartam generationem peccata paren
tum se in filios visitaturum comminatur, tum quia in qualibet
generatione nova commixtio sanguinis est et proprietas
consanguinitatis fiat sicut cum sanguine
alieno et quod miscetur alteri tamen recedit a primo et
quia elementa sunt quattuor quorum quodlibet tanto est facilius
miscetur quanto est magis subtile, ideo in prima commix
tione evanescat sanguinis proprietas quantum ad
primum elementum quod est subtilissimum, in secunda quantum ad secundum,
in tertia quantum ad tertium, in quarta quantum ad quartum,
et sic convenienter post quartam generationem potest reiterari
carnalis coniunctio. Ad primum ergo dicendum quod sicut deus non
iunxit illos qui coniunguntur contra divinum preceptum

ita non coniungit illos qui coniungunt contra ecclesie precep
tum. quia habet eandem obligandi efficaciam quam et pre
ceptum diuinum. Ad .ij. dicendum quod matrimonium non tantum est sacramentum
set etiam est in officium et ideo magis subiacet ordinationi
ministrorum ecclesie quam baptismus. qui est sacramentum tantum quia
sicut contractus et officia humana determinantur legibus ita
contractus et officia spiritualia lege ecclesie. Ad .iij. dicendum quod
quamuis consanguinitatis uinculum sit naturale non tamen est
naturale quod consanguinitas coniunctionem carnalem impediat nisi
secundum aliquem gradum ut dictum est. et ideo ecclesia suo instituto
non facit quod aliquis sit uel non sit consanguineus quia secundum
omne tempus equaliter consanguineus remanet. set facit quod
carnalis copula sit licita uel illicita secundum diuersa tempora
in diuersis gradibus consanguinitatis. Ad .4. dicendum
quod tales rationes assignate magis dantur per modum ad
aptationis et congruentie quam per modum cause et
necessitatis. Ad .v. dicendum quod iam exdictis patet quod
non est eadem causa secundum diuersa tempora gradus consangui
nitatis prohibendi. unde quod alio tempore utiliter con
ceditur alio salubriter prohibetur. Ad .vi. dicendum quod
statutum ecclesie non imponit modo preteritis set futuris
unde si prohiberetur modo quartus gradus qui nunc est con
cessus illi qui iam sunt in .v. gradu coniuncti non
essent separandi. ullum enim impedimentum matrimonio super
ueniens ipsum potest dirimere et sic coniunctio que prius
fuit matrimonium non efficeretur per statutum ecclesie stuprum
et similiter si aliquis gradus concederetur. qui nunc est prohibitus illa
coniunctio non efficeretur matrimonialis ex statuto ecclesie
ratione primi contractus quia posset de nouo contrahere et alia
coniunctio esset. Ad .vij. dicendum quod in gradibus consan
guinitatis prohibendis ecclesia precipue obseruat
rationem amoris et quia non est minor ratio amoris
ad nepotem quam ad patruum set quanto maior quanto
propinquior est pater filius quam filio pater ut dicitur in .viij.
ethicorum. propter hoc equaliter prohibuit gradus consanguinitatis
in patruis et nepotibus. set lex uetus in personis
prohibendis attendit precipue cohabitationem con
cupiscentie prohibens illas personas ad quas faliorem pateret
accessus propter mutuam cohabitationem. magis autem
consueuit cohabitare neptis patruo. quam amita
nepoti. quia filia est quasi idem cum patre. cum sit ali
quid eius set soror non est hoc modo idem cum fratre cum non
sit aliquid eius. set magis ex eodem nascitur
et ideo non erat eadem ratio prohibendi neptem et ami
tam.

Quia truncus inter gradus non computatur trun
cum appellat consanguinitatis radicem
qui est pater filiorum. prius autem aliquis generis potest
accipi dupliciter. uno modo prius quod est in genere illo ut
si prima pars linee prius dicatur. Alio modo
prius est quod non recipit generis predicationem. sicut
prius linee dicitur punctus et hoc modo primum contradicit consan
guinitatis potest dici. uno modo ipsum pro prima. Aliquo con
sanguinitas dicitur. que pro non est consanguinitas set
consanguinitatis principium et secundum hoc filius qui distat a
patre facit primum distantie gradum et filius filii secundum et sic
deinceps. Alio modo prima consanguinitas quod est causa omnis
alterius consanguinitatis et sic prima consanguinitas
que est inter patrem et filium radix ponitur et computatur
secundum hoc pater et filius pro uno prius aliqua consanguinitate
post distat filius filii et ideo hec distantia facit primum
gradum et sic deinceps et secundum hoc diuisio sit computatio
graduum. uerum set primus modus computandi magis est in
usu. sicut vi. etatibus mundi. et de mundo non assignantur
etates quantum ad substantiam. quia sic in perpetuum durabit
bit set quantum ad statum. sic enim transibit mundus et
sic antiquatur et senescit et secundum hoc distinguuntur etates
mundi metaphorice. ad similitudinem etatis unius hominis
uariantur enim in homine etates secundum diuersas notabiles
uarietates in statu ipsius. unde prima etas dicitur infan
tia usque ad septimum annum. secunda pueritia usque
ad xiiij. annum. tertia adolescentia usque ad xxv. annum.
que tres etates computantur quasi pro una. quarta est iu
uentus usque ad .xl. annum. v.ta est senectus usque ad lx.
sexta senium usque in finem et similiter in mundo dicitur
prima etas ab adam ad noe in qua fuit humani generis
institutio et lapsus. Secunda a noe usque ad abraham. in
qua humani generis fuit destructio per diluuium et re
nouatio. Tertia ab habraham usque ad dauid in
qua fuit electionis et legis institutio. Quarta a da
uid usque ad transmigrationem babilonis in qua lex
floruit sub regibus et prophetis. V.a a transmigratione ba
bilonis usque ad christum in qua fuit propter captiuatio
et liberatio. Vi. a christo usque ad finem mundi. in qua est
humani generis redemptio non tamen oportet quod equali numero
annorum etas humani generis compleatur. sicut nec etas unius
hominis quia ultima etas hominis quasi habet tantum quantum omnes pre

Nunc de affinitate. xl

Nunc uidendum est de affinitate postquam determinauit magister
de consanguinitatis impedimento. hic determinat de impedimento matrimonii
quod prouenit de affinitate. et diuiditur in partes duas in prima de quo affi
nitas matrimonium impediat in secunda docet affinitatem notiam
in attendendum est quod de partibus matrimonium in prima de quo
affinitas matrimonium impediat. sic considerandum in secunda de
quo matrimonium propter consanguinitatem et affinitatem sit separandum
ibi quere secunda quia ecclesia et de hac determinat de incestu quo
consanguinitas et affinitas federa per carnalem coniunctionem uiolantur. per
dictam ad quod uitium eiusdem generis l. hic uidendum est
de parte in duas in prima de quo affinitas ex matrimonio genita
impedit matrimonium in secunda inquirit utrum affinitas maneat
matrimonio transeunte quod et causa erat l. illud quod non est
preter intentionem de parte in duas in prima de usque ad quintum

gradus affinitas etiam impedit sic et consanguinitas ipsa obiecta in iudicio et soluit i set alii uidentur concedere et c.

Hic queruntur v. Primo de causa affinitatis. Secundo utrum impediat sicut consanguinitas. Tertio de illegitimitate filiorum que ex impedimento illius contrahunt. Quarto de incestu quem ex uiolatione consanguinitatis et affinitatis incurrit aliquis. Quinto de separatione illius quod fit propter consanguinitatem et affinitatem.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod ex initio consanguinei affinitas non causetur. quia propter quod unumquodque illud magis. set mulier ducta in initio non coniungitur alicui de consanguinitate uiri nisi ratione uiri cum ergo non fiat uiro affinis nec alicui consanguineorum uiri affinis erit. Preterea eorum que sunt abinuicem separata si uni adiungatur non oportet quod sit alteri coniunctum set consanguinei uiri sunt abinuicem separati ergo non oportet quod si aliqua mulier coniungatur alicui uiro quod propter hoc coniungatur omnibus consanguineis eius propter affinitatem. Preterea relationes ex aliquibus unionibus innascuntur. set nulla unitio fit in consanguineis uiri per hoc quod ille ducit uxorem ergo non accrescit eis affinitatis relatio. Set contra uir et uxor efficiuntur una caro. sicut ergo uir pertinet omnibus suis consanguineis attinet mulier eadem ratione attinebit ipsis. Preterea hoc patet per auctoritates in littera dictas. Ulterius uidetur quod affinitas non maneat post mortem uiri. inter uxorem et consanguineos uiri quia cessante causa cessat effectus set causa affinitatis fuit matrimonium quod cessat in morte uiri. quia tunc soluitur mulier a lege uiri ut dicitur ro. vii. ergo non affinitas per deinde manet. Preterea consanguinitas causat affinitatem set consanguinitas cessat post mortem uiri ad consanguineos suos ergo et affinitas uxoris ad eos. Set contra affinitas ex consanguinitate causatur. set consanguinitas est perpetuum uinculum quamdiu persone uiuunt inter quos est consanguinitas ergo et affinitas. et ideo non soluitur affinitas soluto matrimonio per mortem tertie persone. Ulterius uidetur quod illicitus concubitus affinitatem non causet. quia affinitas est quedam res honesta. set res honeste non causantur ex inhonestis ergo ex inhonesto concubitu non potest affinitas causari. Preterea ubi est consanguinitas non potest esse affinitas quia affinitas est propinquitas personarum ex carnali copula proueniens omni carens parentela. set alia contingit ad consanguineos et ad se ipsum esse affinem si illicitus concubitus affinitatem causaret. sic quando causaret consanguineam suam incestuose cognoscat ergo affinitas non causatur ex illicito concubitu. Preterea illicitus concubitus est secundum naturam et contra naturam. set ex illicito concubitu contra naturam non causatur affinitas ut iura determinant ergo nec ex illicito concubitu secundum naturam. Set contra est quod adherens meretrici unum

corpus efficitur ut patet i. cor. vi. set ex hoc causa est affinitatis quod ea ratione. illicitus concubitus. Preterea co. est causa affinitatis ut patet per diffinitionem affinitatis que talis est affinitas est propinquitas personarum ex carnali copula proueniens omni carens parentela set carnalis copula est etiam in illicito concubitu ergo illicitus concubitus affinitatem causat. Ulterius uidetur quod ex sponsalibus nulla affinitas causari possit quia affinitas est perpetuum uinculum set sponsalia quandoque separantur. ergo non possunt esse causa affinitatis. Preterea si aliquis claustrum pudoris alicuius mulieris inuasit et rapuit set non peruenit usque ad opus perfectionem non contrahitur ex hoc affinitas. set talis magis est coniunctus carnaliter. quam ille qui sponsalia contrahit ergo ex sponsalibus affinitas non causatur. Preterea in sponsalibus non fit nisi quedam sponsio futurarum nuptiarum. set aliquando fit sponsio futurarum nuptiarum quod ex hoc non contrahitur aliqua affinitas sicut si fiat ante septennium. uel si aliquis habens perpetuum impedimentum tollens potentiam coeundi. alicui mulieri spondeat futuras nuptias aut si talis sponsio fiat inter personas quibus nuptie prorsus reddantur illicite uel alio quocumque modo ergo sponsalia non possunt esse causa affinitatis. Set contra est quod alexander papa prohibuit mulierem quandam cuidam uiro in matrimonio coniungi quia fuerat desponsata. set hoc non esset nisi per sponsalia affinitas contraheretur. ergo et c. Ulterius uidetur quod affinitas sit etiam causa affinitatis quia iulius papa dicit consanguineorum relictam uxoris sue nullus ducat in uxorem et habetur xxxv. q. iii. c. contradicimus. et in sequenti c. dicitur quod duas consanguineorum uxores unius uiro alteram post alteram nubere prohibentur. set hoc non est nisi ratione affinitatis que contrahitur ex coniunctione ad affinem ergo affinitas est causa affinitatis. Preterea carnalis commixtio sic coniungit sicut carnalis propagatio coniungit. quia equaliter computantur gradus affinitatis et consanguinitatis. set consanguinitas est causa affinitatis ergo et affinitas et c. Preterea que uni et eidem sunt eadem sibi inuicem sunt eadem set uiri uxor alicuius efficitur eiusdem continentie cum omnibus consanguineis uiri ergo et omnes consanguinei uiri efficiuntur cum omnibus qui attinent mulieri per affinitatem et sic affinitas est causa affinitatis. Set contra si affinitas ex affinitate causatur aliquis qui cognouisset duas mulieres neutram earum posset ducere in uxorem quia sic una efficeret alteri affinis set hoc est falsum ergo affinitas non causat affinitatem. Preterea si affinitas ex affinitate nasceretur aliquis contrahens cum uxore defuncti fieret affinis omnibus consanguineis prioris uiri ad quos ipsa mulier habet affinitatem set hoc non potest esse quia maxime fieret affinis uiro defuncto ergo et c.

8

post consanguinitas est fortius vinculum quam affinitas. sed con-
sanguinei uxoris non efficiuntur affines consanguineis
viri. ergo multo minus affines uxoris efficientur eis
affines et sic idem quod prius. Responsio dicendum ad 1.
quod quod amicitia quaedam illius in communicatione illi fun-
datur. ut dicitur 8 ethicorum. illius autem communicatio est duobus
modis secundum philosophum in 8 ethicorum. Uno modo per carnis pro-
pagationem. alio modo per coniunctionem ad carnis propagationem
ordinatam unde ipse idem dicit quod amicitia vi-
ri ad uxorem est illius. unde sicut per coniunctionem alteri per carnis
propagationem quoddam vinculum illius amicitie fuit ita
si coniungatur per carnalem copulam. sed in hoc differunt quod per
coniunctionem alicuius per carnis propagationem sicut filius patri fit
particeps eiusdem radicis et sanguinis unde eodem genere
vinculi colligatur filius consanguineus patri quo
pater coniungebatur s. consanguinitate quamvis in alio
gradu propter maiorem distantiam a radice sed per coniunc-
tionem per carnalem copulam non fit particeps eius radicis sed quasi
extrinsecus adiuncta et ideo ex hoc efficitur aliud genus
vinculi quod affinitas dicitur et hoc est quod in hoc versu dicitur. Mu-
tat nupta genus sed generata gradum. quia s. persona per generationem
fit in eodem genere attinentie sed in alio gradu per carnalem vero
copulam fit in alio genere. Ad 2 ergo dicendum quod quamvis causa sit
potior effectu non tamen oportet semper quod nomen idem effectui et cause
conveniat. quia quandoque est quod est in effectu. invenitur in causa non
eodem modo sed altiori et ideo non convenit cause et effectui
per idem nomen non per eandem rationem sicut patet in omnibus causis
equivoce agentibus et hoc modo coniunctio viri et uxoris
est potior quam coniunctio uxoris ad consanguineos viri
non tamen debet dici affinitas. sed in quo est unitas quaedam
sicut homo est ipsi est idem non consanguineus. Ad 3 dicendum
quod consanguinei sunt quodam modo separati et quodam modo
coniuncti. et ratione coniunctionis accidit quod persona que uni coniun-
gitur omnibus aliquo modo coniungatur sed propter separationem et distan-
tiam accidit quod persona que uni coniungitur uno modo alii
coniungatur alio modo vel secundum aliud genus vel secundum alium gradum.
Ad 3 dicendum quod relatio quandoque innascitur ex motu utriusque
extremi sicut paternitas et filiatio et talis relatio est realiter
in utroque quandoque vero nascitur ex motu alterius tantum. sed
hoc contingit dupliciter uno modo quando relatio innascitur ex
motu unius sine motu alterius vel precedenti vel con-
comitante sicut in creatura et creatore patet et scibili et scientia et sensu et sensibili
et scientia. et tunc relatio est in uno secundum rem et in altero secundum rationem
tantum alio modo quando innascitur ex motu unius sine motu
alterius tunc existente non tamen sine motu precedenti
sicut equalitas fit inter duos homines per augmentum
unius sine hoc quod alius tunc augeatur vel minuatur. sed
tunc pervenerat ad hanc quantitatem quam habet per aliquem mo-
tum vel mutationem precedentem et ideo in utroque extremorum
talis relatio realiter fundatur. et similiter est de consanguinitate
et affinitate quia relatio fraternitatis quae innascitur alicui puero

nato. alienam per uterum causatur quod sine motu ipsius tunc
existente sed ex motu ipsius precedenti s. generationis eius. hoc nunc ac-
cidit quod ex motu alterius sed nunc talis relatio innascitur similiter
ex hoc quod iste descendit per generationem propriam ab eadem radice
cum viro pervenit affinitas in ipso ad uxorem. sine aliqua
nova mutatione ipsius. Ad 4 dicendum quod aliqua relatio
desinit esse dupliciter. uno modo ex corruptione subiecti alio modo ex sub-
tractione cause sicut similitudo esse desinit quando alter similium
moritur vel quando qualitas que erat causa similitudinis subtrahitur.
sunt autem quaedam relationes que habent pro causa actionem vel
passionem aut motum ut in 5 metaphysice dicitur quarum quaedam
causantur ex motu in quantum aliquid movetur actu sicut ipsa re-
latio que est moventis et moti. quaedam vero in quantum habent
aptitudinem ad motum sicut motivum et mobile
et dominus et servus. quaedam autem ex hoc quod aliquid prius motum est
sicut pater et filius non ex hoc quod est generari nunc ad invicem
dicuntur. sed ex hoc quod est generatum esse. aptitudo autem
ad motum et ipsum moveri transit sed motum esse perpetuum
perpetuum est quia quod factum est numquam desinit esse factum et
ideo paternitas et filiatio numquam destruitur per subtractionem
cause sed solum per corruptionem subiecti. per alterutrum extremorum et
similiter dicendum est de affinitate que causatur ex hoc quod aliqui coniuncti sunt
non ex hoc quod coniungantur unde non dimittitur manentibus
illis personis inter quas affinitas est contracta quamvis persona per mor-
tem ratione cuius contracta fuit. Ad primum 2 dicendum quod coniunctio
matrimonialis causat affinitatem non solum secundum hoc quod est actu con-
iugium sed secundum hoc quod est prius coniunctum esse. Ad 2 dicendum quod
consanguinitas non est propria causa affinitatis sed
coniunctio ad consanguineos non solum que est sed que fuit et
propter hoc ratio non sequitur. Ad 3 dicendum quod secundum philosophum in 8
ethicorum coniunctio viri et uxoris dicitur naturalis. propter
prolis productionem et propter opus communicationem quorum
primum pertinet ad matrimonium ratione carnalis copule sed secundum in quantum
est quaedam societas in communi vita. primum autem horum
est invenire in qualibet carnali copula. unde est commixtio se-
minum. quia ex tali copula potest proles produci quamvis
fructus desit et ideo quia matrimonium affinitatem causat secundum quod erat
quaedam carnis commixtio etiam fornicarius concubitus
affinitatem causat in quantum habet aliquid de illa coniunctione.
Ad 1 ergo dicendum quod in fornicario concubitu est aliquid simile
quod est naturale. fornicationi et matrimonio et ex hac parte affi-
nitatem causat aliquid est inordinatum. per quod a matrimonio differt
et ex hac parte affinitas non causatur unde affinitas
semper honesta remanet quamvis causa sit aliquo modo inhonesta.
Ad 2 dicendum quod non est inconveniens relationes ex opposito
diversas eidem inesse ratione diversorum et ideo potest inter
aliquas duas personas esse affinitas et consanguinitas non solum
per illicitum concubitum sed etiam per licitum sicut cum consan-
guineus meus ex parte patris duxit in uxorem consanguineam meam
ex parte matris. unde quod dicitur in diffinitione affinitatis
inducta omni carens parentela intelligendum est in quantum

hic non tamen sequitur quod consanguineam suam cognoscens sibi
ipsi sit affinis quia affinitas sicut consanguinitas
diversitatem requirit sicut et similitudo. ¶ Ad iii. dicendum quod
concubitus contra naturam non habet commixtionem seminum que possit
esse generationis causa et ideo ex tali concubitu non causatur. aliqua affini
tas ¶ Ad quartum dicendum quod sicut sponsalia non habent rationem
matrimonii. set sunt quedam preparationes ad matrimonium. ita ex spon
salibus non causatur affinitas sicut ex matrimonio. set aliquid
affinitati simile est quod dicitur publice honestatis iustitia que
impedit matrimonium. sicut et affinitas et consanguinitas
per eosdem gradus et sic diffinitur publice honestatis iu
stitia est propinquitas ex sponsalibus proveniens robur +
trahens ab ecclesie institutione propter eius honestatem
ex quo patet ratio nominis etiam quia si talis propinquitas
ab ecclesia instituta est propter honestatem. ¶ Ad i. ergo
dicendum quod sponsalia non ratione sui set ratione eius ad quod
ordinantur causant hoc genus affinitatis quod dicitur publice +
honestatis iustitia. et ideo sicut matrimonium est perpetuum vinculum
ita et predictus affinitatis modus ¶ Ad ii. dicendum quod
vir et mulier efficiuntur in carnali copula una caro per
mixtionem seminum. unde quantumcumque quis claustra pudo
ris invadat et frangat nisi commixtio seminum sequatur
non contrahitur ex hoc affinitas secundum matrimonium. affinitatem causat
non solum ratione carnalis copule set etiam ratione societatis co
niugalis. secundum quam etiam matrimonium naturale est. unde et affinitas contrahitur
ex ipso contractu matrimonii per verba de presenti ante carnalem
copulam et similiter etiam ex sponsalibus in quibus fit quedam pactio co
niugalis societatis contrahitur. aliqua affinitati similis. scilicet
publice honestatis iustitia ¶ Ad iii. dicendum quod omnia impedi
menta que faciunt sponsalia non esse sponsalia non permit
tunt ex pactione nuptiarum affinitatem fieri. unde sive
habens defectum etatis sive habens votum sollempne conti
nentie aut aliud huiusmodi impedimentum sponsalia de futuro
contrahat ex hoc non sequitur aliqua affinitas quia sponsalia +
nulla sunt. nisi quis affinitatis modus. similiter quis minor septen
nio vel maleficiatus habens perpetuum impedimentum
ante annos pubertatis post septennium contrahat spon
salia cum adulta et tali contractu contrahitur publice hone
statis iustitia quia tunc non causatur in actu impedi
mentum in tali etate puer frigidus et non frigidus quantum ad
actum illum sit equaliter impotentes ¶ Ad v. quod dicendum quod dicitur est
modus quo aliquid ex alio procedit. unus secundum quem procedit in
similitudine speciei sicut ex homine generatur homo ¶ Alius
secundum quem procedit dissimile in specie et hic processus sp
ecie in inferiorem speciem ut patet in omnibus agentibus
equivoce ¶ Primus autem modus processionis quotienscumque
iteretur semper manet eadem species sicut si ex homine generetur
homo per actum generative virtutis ex hoc quorum generatur
homo et sic deinceps ¶ Secundus autem modus sicut in primo facit
aliam speciem. ita quotienscumque iteratur. aliam speciem facit
ut si ex puncto per motum procedit linea non punctus
quia punctus motus lineam facit ex linea lineariter +
mota non procedit linea set superficies et ex superficie
corpus et ulterius per talem modum processus. quis esse non potest
invenimus autem in processu attinentie duos modos quibus
vinculum hoc causatur unus per carnis propagationem et hic facit
semper eandem speciem attinentie. alius per matrimonialem coniunctionem
sicut patet quod coniuncta matrimoniali consanguineo non fit
consanguineus. set affinis. unde et si iste modus procederet
iterum. non esset affinitas set alterum attinentie genus. unde persona que
matrimonialiter affini coniungitur non est affinis. set est alterum
genus affinitatis quod dicitur secundum genus et rursus si affinis in
secundo gradu alicui persone coniungatur. non erit affinis in genere
secundo set in tertio et hoc non supposito quod mutat nupta
genus set generata gradum et hec duo genera olim erant pro
hibita. propter publice honestatis iustitiam. magis quam propter affi
nitatem quia deficiunt a vera affinitate sicut illa atti
nentia que ex sponsalibus contrahitur. set modo prohibitio
illa cessavit. et remanet sub prohibitione solum
primum genus affinitatis in quo est vera affinitas ¶ Ad i.
ergo dicendum quod aliquis viro consanguineus uxoris sue efficitur
affinis. in primo genere et uxor eius in secundo unde mor
tuo viro qui causat affinis non poterit eam ducere in
uxorem. propter secundum affinitatis. genus similiter et si aliquis viduam
in uxorem duxerit consanguineus prioris viri que est af
finis uxoris in primo genere efficitur affinis secundo viro
in secundo genere et uxor alius consanguineus que est affinis
uxori viri huius in secundo genere efficitur affinis viro
in tertio genere. et quia tertium genus erat prohibitum propter honestatem
quandam magis quam propter affinitatem ideo canon dicit duas
consanguineorum uxores viri uiro alteram post alteram
nubere publice honestatis iustitia contradicit. set nunc talis pro
hibitio cessavit ¶ Ad ii. dicendum quod quamvis carnalis coniunc
tio coniungat non tamen eodem modo coniunctionis ¶ Ad iii. dicendum
quod uxor viri efficitur eiusdem attinentie cum sangui
neis viri quantum ad eundem gradum. set non quantum ad
idem attinentie genus. set quia ex rationibus que superpositum
inducuntur. non ostendi quod illum vinculum affinita
tis causet ad alias rationes responsio est. ne antiqua ecclesie
prohibitio irrationabilis videatur ¶ Ad iiii. dicendum quod muli
er. non efficitur affinis in primo genere viro cui coniungitur
carnaliter ut ex dictis patet. unde commiscetur alii mulieri. alii
ro eodem contingit efficitur affinis in secundo genere. unde nisi
ducenti in uxorem. unam earum efficitur alia affinis
in tertio genere et ita duas mulieres cognitas ab eodem
viro non et antiqua iura ei successive copulari pro
hibebant ¶ Ad v. dicendum quod sicut vir non est affinis. uxoris
sue in genere primo ita non efficitur affinis secundo viro
eius uxoris in secundo genere et sic ratio non procedit +
¶ Ad vi. dicendum quod mediante una persona non coniungitur nisi alia
nisi ex hoc quod ei adiungitur. unde mediante muliere que nisi
est affinis propter nulla fit mihi attinens nisi que illi mulieri

8

adiugit. q no pot ee n pcunis ppagatom extpa ul giuctom mioiale ad eu q utq no aliqa attinetia mediante pdca mulie fantaq uiru m pueiebat q filius ei q ex alio uiro efficit m affinis in eod gnc. set ina gdu ut ex regla pus data pz. 7 itm p uir ei efficit m affinis in po gne. set co sanguiei alii illi mulieis no adiugut ei set ipa ul adiugut eis sic pri 7 matri m que pcedit abeis ul pri eo dz sic frib; vn fr affinis mee l pr no efficit m affinis in a gne.

Ad. ij. sic pce. ur q affinitas. m no in pediat nich. n. impedit m. n q est giu illi. set affinitas no giat mio cu sit effcus ei. g no ipedit m. Cp uxor efficit p m. res quedi uiri set gsanguiei uiri dfucti succedut mreb; ei. g possit succe dere in uxore adq tn maet affinitas ut oste su e. g affinitas no impedit m. Cset g e qd dz leui. xviij. tpitudine uxoris pris tui n reuolabis sz illa e tm affis. g affinitas i pedit m. Cl ut ur q affinitas hat q pse ipm grid clubet. n. ppngtas q accipe aliqs pse gdo. set affinitas ppnqtas queda e. g ht gd pse sin gdib; gsanguinita tib; exqb; cat. Cp mlla dz. qd sobols pe giuctiois no pot tnsire ad gsortiu af finitatis poris uiri set h no eet n fili affis eet q affis. g affinitas ht q pse gd sic gsagtas. Cset g affinitas ex gsanguini tate cat. g 7 oms gd affinitatis caut ex gdib; gsanguinitatis 7 sic no ht pse gd. Vltius ur qd gd affitatis no exten dat sic gd gsang q2 uiclm affinitatis e mi forte q gsang cu affinitas ex gsang caet indiusitate spei. sic aca exnota. set qnto e forci uiclm tato diuti durit g ui culu affitatis no durat usq ad tot gdus ad que durit gsanguitas. Cp ius huan dz imi tari ius diuu. set fuis diuu alq gd gsagta tis cait phita iquib; gdib; affinitas. m no impediebat sic pz d uxore fris qm qs potuit duce inux. ipo dfucto no tn sorore pri g 7 nc dz ee phibito ealis d affinita te 7 gsanguitate. Cset g ex h ipo e a m affinis qd meo gsanguieo e giucta g inquoq gdu sit m uir gsanguieus in illo gdu eit m. uxor affinis 7 sic gdus affinitatis gputari dz m eod mio sicut 7 gdus gsangtatis. Responsio dd ad. i. q.

qd affinitas pcedes m impedit gtend et dimit gtcu ead roe. q gsangnitas. sicut. n. mesi ncutas. queda cohitadi gsang adi uice. ita q da amicitie uiclm int gsangu neos. ita int affies. set si affinitas mio sup ueniat no pot ipm dimie ut s dcm e. Cad i. g dd qd affinitas no giat mio ex q cait set giat mio q cu affine gtnd eet i q t impediet amicitie mltiplicatom 7 gcup. re pssione que p m qnt. Cad ij. dd qd res pos sesse auiro no efficiut ad un cu ipo uiro sic uxor efficit una cao. cu ipo vn sic gsan guis impedit giuctom ad uir ita ad uxore uiri. Ad. ij. q. dd qd res no diuidi dice p se. n roe illi q gpetit q p sui ge sic al per sonale q uiroe. no aut palb 7 migr. carnis aut ppagato pse gpat ad gsangnitatem que ex ea imte gsan uiclm gtz set ad affinitate no gpat n mte gsangui q est cu e. vn cu gd attinen p ppagatoem car nis distiguat. distictio gduu pse q imte gpetit gsan. set affinitati mte gsan 7 io ad iueiend gdu affinitatis e r gnalis. qd quoto gdu gsangtatis attinet m uir toto gdu affinitatis attinet m uxor. Cad pm g dd q gd in ppnqtate attinen n posse accipi n p ascensu 7 dscesu ppagatiois ad q no gpa. affinitas n mte gsan 7 io n ht affinitas gd pse set sumptos iux gd gsan gtatis. Cad. ij. dd q filius affinis mee ex 2o mio nd pse 1o. set qi p actus. dicebat antiqt affinis vn phibebat a mio magis p pri hoestatis amicitam q p affinitate 7 p h q illa phibi nc e reuocata. Ad. 3. q. dd q ex q gd affitas sumit iux gd gsan gtatis oz qd tot sint gd affinitatis quot st gd gsan. sz tn q2 affitas e mi uiculum q gsan. facili 7 oli 7 nc dispesatio sit i re motis gdib; affitis q i reotis gdib; gsan guis. Cad. i. dd q illa mioritas uicli. affitas r gsaguitatis facit uarietate ingne atti nen no i gdib; 7 io rato illa no e ad ppositu. Cad. ij. dd q fr no potuit accipe. ux. fris sui dfucti n i casu qn moiebat sn ple ut susci taret seme fri suo q tuc reqreta qn ppa gatom carnis cule religiois mltiplicabat q nc loqmo ht q sic pz qd no ducebat ea uxore qi gerel pn pi set qi suppleis dfcm fris sui.

Ad tau sic pce. ur q filii q nasc ex uim m no st illegitti. q2 s lege natus

legit-tiu fili dr set qlibet fili nascit s lege
ad mi n. q e fortissima g quilibet fili e le
giti C p git dr qd legittim e fili qui e d
legittio mio nat. l d eo qd infacie . 7 le
gittim reputat. set q quiz qd m reputat le
gitt infacie ecc qd ht impr ne sit um
m. 7 tn aghntib; infacie ecce sut . 7 si ocel
te nubat 7 ipedimt nesciant legitti ui
infacie ec. ex quo p eccam no ph g.
fily ex m nati no st illegitti C set q ille
git dr q e q lege . set illi q nasc ex m t
nasc q lege g st illegitti Vltius ur q ille
gitti filii no dbeant aliq dapnu reportare
q st no dr puiri p pcco pris ut p p sniaz
dni eze xviij . set q iste nascit exillicito
coitu no e prim ppu. set prim pris g ex;
no dr ad dampnu icere C p iusti hia exe
tra e adina . set d eqli . largit bona legittis
7 illegittimis filiis g 7 puiri hia filii ille
gittimi debet filiis legittis eq pai C set q
e q dr gen . xxv . q abraham dedit oia sua
bona ysaac 7 filiis gcubinar largitus e
munia 7 tn illi no eant exlicito coitu na
ti g inlto dr mag illi qui exillicito coitu
nasc dapnu reportare q no succedut iboris
pntius Vltius ur q filius illegittim n psit
legitti q . n . distat q legittim abillegittio
tm eo illegittim alegittio set legittimus
nuq fit illegittim g illegittim nuq pot
f legittim. C p coit illegittim dat filiu
illegittim s coit illegittim nuq fit legit
tim g n fili illegittim nuq legit pot.
C set q est q ple . induti ple . reuocari pot
set illegittimus filioz e plege positiua i
ducta . g pot fili illegittim legittiari
abeo q ht aucte legis Responsio dd ad
i . q . qd qdruplex e stat filioz quidam
n . st nls 7 legittimi sic q nasc ex legittio
mio . C qda nles 7 no legitti ut fily qui
nasc exsimplici fornicatoe C qdai legitti
7 no nls sic filii adoptiui C qda n legitti
n nls sic spurii nati d adultio l d stupro
tals . n . nasc 7 q lege positiua 7 exp sse
q . le . n 7 sic gcedend e quosda filios ee
illegittimos C ad . i . g dd q quis illi q
nasc . exillicito coitu nascunt s nim q
gis e hoib; 7 aliis aialib; tn nasc q . le . n .
q e ppa hois q2 fornicato 7 adultiu 7 hi st
q lege n . 7 io tals s nllam le . st legitti
C ad . ij . dd q igno excusat illicit coitu a
pcco n sit affectata . Vn illi q gueniunt

bona fid infacie ecce quis sit ipet du tn
ignorant no peccant . si aut sciat quis ecca
sustineat q igitur ipedimt no excant apcco
n filii ab illegittitate si aut ne sciat 7 in
occulto ghunt no excant q2 tal igno ur af
fectata A d . ij . q . dd . q aliqs dr dap excl i
cere d . uno mo ph q ei sbthit . q ei eat
debitu 7 sic fil illegittim . nllm dapn incur
 rt mo p h qd ei aliqd no e debit qd al potuit
ei ee debit 7 sic fil illegitti dap d incurrit
Vn q2 no admittit adact legittios sicut
ad offia 7 digtates que requirut qndam
hoestate in ill qui h ecant; aliud dapnu i
crrut . q2 no succedut i hrditate pna set tn
nls filii succede posst . i vi . pte tm . spurii
aut i nlla pte quis exurt nli pentes ei
i necciis puide teneant . Vn ptinet ad solli
ci epi ut utriq pentu cogat adh q eis
puideant C ad . i . g dd q incere dapnu h
mo s o no e pea 7 io no dms qd sit pena
alicui qd no succedit i regno q ph q no e
filius regis 7 sili no e pea q alicui q n e
legittim no debent ea q st legittimoz
filioz . C ad . ij . dd q coitus illegittim e . n
q lege i q e act gnatiue uirtutis set i q ex
pua nos pcedit 7 io fil illegittim n icurt
dapnu i hiis q acqrut p nle origine set
i hiis q p uolutate sunt . l possidet A d . iij .
q . dd q filius illegittim . pot legittiari no
ut fiat d legittio coitu nat . q2 coit ille tn
fuit 7 nuq pot fi legittim . ex quo sel fu
it illegittim set dr legittimari . inqntu dap
q filius illegittim icurt sbthunt p leg
aucte 7 st . vi . moi legittiandi duo s ca
noes . s . cu qs ducit i ux . illa ex q filium
illegittim gnauit si no fuit adultium
7 p spale indulgentim 7 dispesatom dni pp.
e . aut alii moi st s leges C pm mo est
si p2 filiu nle curie ipatoris offerat . ex h
n . ipo legittimat p curie hoestate C s
si pr i testamto noiet eu legittim . hrdm
7 si fil postmod testimoiu ipatori offe
rat tn e si nls sit fil legittim 7 ipe
met fil se ipo pncipi offerrt. C 3 e si
p2 i pu testo l cu tu testiu sbsceptoe eu
legittim noiet . si adiciat nle C ad . i . g
dd q alicui pot sine iusti . gra fi . set no
pot ds dapficari . n p culpa . 7 io mag . potit
illegittim fi legittim . q eo . si . n . legittim
alii puet hrditate pculpa no tn dr ille
gittim fil q2 gnom legittima huit C ad

ij. dicendum quod actus illegittimus habet deformitatem inseparabilem quae legi potest opponitur et ideo non potest fieri legittimus, nec est simile de filio legittimato qui non habet huiusmodi deformitatem.

Ad iiij. sic proceditur. Videtur quod incestus non differat specie ab aliis speciebus luxurie quas magister in littera tangit. Item non diversificant species, sed ea quae in littera enumerat non differunt nisi penes magis et minus, quae non faciunt diversas species peccati. Praeterea collectio super illud: fornicatio autem etc. dicit glossa quod fornicatio est omnis concubitus praeter legittimum. Sed incestus est huiusmodi, ergo est fornicatio, et ita non differt specie a fornicatione. Sed contra, virtutes et vitia distinguuntur specie penes obiecta. Sed illa quae hic ponuntur diversificant obiecta, ergo differunt specie. Ulterius videtur quod dividat species luxurie inconvenienter, quia apostolus ad Ephesios iiij. videtur tantum duas species ponere ubi dicitur: fornicatio et omnis immunditia nec nominetur in vobis. Praeterea ad Colossenses iij. ponuntur tres species scilicet fornicatio et immunditia concupiscentia et libido. Praeterea ad Galatas ponuntur aliae species iiij. scilicet fornicatio immunditia impudicitia luxuria, ergo cum ipse praetermittit has species videtur insufficienter dividere. Praeterea maximum peccatum in genere luxurie est peccatum contra naturam, sed de illo nullam facit mentionem, ergo videtur insufficienter. Praeterea plus distat vidua a meretrice quam virgo a vidua, sed luxuria quae committitur cum virgine distinguitur ab illa quae committitur cum vidua, ergo et illa quae committitur cum vidua debet distingui ab illa quae committitur cum meretrice. Praeterea videtur dicere quod stuprum est virginum illicita defloratio quam scilicet pactum coniugale non praecessit, sed hoc est quando raptus, ergo raptus non debet contra stuprum distingui. Praeterea inter species luxurie nominatur sacrilegium quod committitur cum aliquis violat mulierem deo consecratam vel cum qua habet spiritualem cognationem, ergo cum hoc praetermittat videtur insufficiens. Ulterius videtur quod male ordinet ista vitia, quia nobilior est castitas virginalis quam coniugalis, sed adulterium est contra castitatem coniugalem, stuprum autem contra virginalem, ergo stuprum est gravius peccatum, et sic debet praeponi adulterio. Praeterea nulla dispensatione fieri potest quod aliquis licite concumbat cum illa cum qua committit adulterium, potest autem fieri per aliquam dispensationem quod aliquis licite concumbat cum illa cum qua committit incestum, sicut per dispensationem potest accipere uxorem consanguineam in iiij. gradu cum qua erat prius incestuosus, ergo adulterium est gravius peccatum quam incestus, et sic non debet praemitti. Praeterea ad puellam quae rapitur potest esse maior [illegible] quam non sit violentia, sed ad illam quae per incestum violatur non potest esse maior, ergo incestus est gravius peccatum quam raptus, et sic videtur male ordinare. Responsio. Dicendum ad primam quaestionem quod sicut supra dictum est dist. xvi, deformitas quae est in peccato in actu generis mutatur quando alterius generis peccatum deformitatem addit, et secundum hoc istae luxurie in membris quae hic ponuntur differunt specie, quia fornicatio non importat quod est de se aliam deformitatem nisi quae ad genus luxurie pertinet; est enim soluti cum soluta, et dicitur fornicatio a fornice, quia mulieres fornicariae, id est meretrices, circa triumphales et alios locos ubi homines convenire consueverant congregabantur meretrices et ibi polluebantur. Sed stuprum, quod est illicita virginum defloratio, addit aliam deformitatem scilicet corruptionem mulieris violatae quae non est ita apta ad connubendum sicut erat ante, et haec corruptio contra praeceptum speciale legis prohibitionem habet. Similiter et adulterium, quod est alterius thori violatio, specialem deformitatem alterius generis quae est in usu rei alienae illicito, quod pertinet ad genus iniustitiae. Similiter et incestus, qui est consanguinearum vel affinium abusus, ab incedendo nomen habens vel a privatione castitatis quasi anchasticus, quia castitatem violat in illis quas maxime servare debent, contingit addit specialem deformitatem scilicet naturalis foederis violationem. Similiter et raptus qui committitur ex hoc quod puella a domo patris violenter abducitur ut corrupta in matrimonium habeatur sive invitis puellae sive parentibus illata consistat, patet quod alterius generis deformitatem addit scilicet violentiam quam lex humana reprobat, et sic patet quod sunt diversae species peccatorum, unde et conditiones quibus diversificantur non sunt in confessione omittendae. Ad primum ergo dicendum quod illa diversitas in proposito habet secum annexam formalem diversitatem obiecti, et ideo secundum diversitas in specie. Ad ii. dicendum quod illa species luxurie quae non addit aliquam specialem deformitatem alterius generis retinet sibi nomen commune, nec dividitur contra alias species, vel fornicatio accipitur cum praecisione aliorum quae per alias species adduntur. Ad ii. quaestionem dicendum quod species luxurie distinguuntur pro eo quod concubitus secundum naturam et contra naturam; sed quia luxuria contra naturam innominabilis est, relinquitur quod sit peccatum in concubitu secundum naturam, tamen aut non addit aliquam deformitatem generis luxurie et sic est fornicatio, aut addit, quod hoc dicitur quia vel quantum ad modum agendi, et sic est raptus qui violentiam importat, vel ex conditione eius cum qua luxuria committitur, quae haec conditio est ipsius absoluta, sic virginitas, et sic est stuprum, vel est ipsius in ordine ad alterum, quod hoc vel ad coniugem cum eo sicut est conditio affinitatis vel consanguinitatis, et sic est incestus, vel ad alium sicut est matrimonium, et sic est adulterium. Ad primum ergo dicendum quod immunditia ponitur pro omni luxurie et sic comprehendit alias iiij. species. Ad ij. dicendum quod illae iiij. dicuntur sic distingui, quia vel est secundum naturam et sic ponitur fornicatio quantum ad actum exteriorem, concupiscentia autem quantum ad actum interiorem, vel contra naturam et sic est immunditia quantum ad actum exteriorem, libido quantum ad interiorem quae intensionem concupiscentiae importat. Ad iij. dicendum quod in illis iiij. fornicatio pertinet ad concubitum soluti cum soluta, impudicitia comprehendit adulterium et incestum, sed immunditia continet species contra naturam, luxuria autem refertur ad actus interiores. Ad v. dicendum quod

magis detminat h' de istis spēb; s; q' hnt ordinē
ad affit̄ ⁊ 9sanguinitatē ⁊ q' exgcubitu g̃ uim
nō fē affinitas io p̄misit spēs īuils et q' ta
lis luxia nō ē huā set bestialis ut dr̄ ī vij. eth'
ad v. dd' q' ūgo cxh' qd' dflorat' ad dapnū ī c̄rt
p̄t dapnū castitatis q' reddit mī apta ad m̄
seq'rs nō aūt uidua sic n̄ metx ⁊ io nō ē silis
ratō ad vi. dd' q' rapt' sup stup̄ addit spāle
dfo̅rtatē. s. uiolenām ⁊ eductiō d' domo pr̄is
disticta ⁊ io spēs post astup̄. ad vij. dd' q'
sacrilegiū uid' reducit' ad spēs dquib; sit ine
mentō q' uiolatō hntis hic uotū 9tinent'
reducit' ad stupr̄. l' mag' ad ultiū. ī q'tu ē
do dspōsata. set illd' q' 9mittit' cū ea que ē
9iucta 9gtōē spuāli reducit' ad incestū. Ad
3. q. dd'. q' s; h' ac 9cubit' ē. mag' pctm̄ s; q'
distat mag' ad m̄i 9cubitu. int' spēs aūt
h' enuatas ā distāt a m̄io et q'nt' ad cēm ī
mij ⁊ q'ntu ad cām q' ē 9ss'. s. rapt' ⁊ io est
maxi' pctm̄ int' illa q' h' enuant'. alie u'o di
stāt a m̄io q'nt' ad cēm tm̄. set h' ē d'r. q' illa
cū q' 9cubit l' nō ē m̄io l' nō ē m̄io 9iuncta
set pōt 9iugi. l' nō ē 9iuncta n̄ pōt 9iugi. ⁊ h'
mag' distat si aūt pō mō aut p 9cubitū p̄
stat' ad īpedimt' seq'nti m̄io aut nō. pō. n.
m̄i distat. si aūt nō pōt m̄io 9iugi. l' nō pōt
aliq' 9ditōē exstātē l' nō pōt simp' ī ppetuū
⁊ h' mag' distat ⁊ s; h' patet q' fo̅rcatō simp'
mīmū ē pctm̄. int' ista que illi cū q' 9cubit
nullū nouū īpedimt' r' seq'tis m̄ij inf't ⁊
post h' stuprū p qd' inf't impedimtū mulieri
⁊ nō ita facile postmod' nube posst. ⁊ post hoc
ē adulteriū q' ē 9cubit' ad illā q' nō pōt duci
in uxorē dū uir ei' uiuit ⁊ post h' ē incest' qui
9mittit' cū illa q' simp' ēē nō pōt uxor ⁊ post
h' ē rapt' q' 9iūat' m̄io nō solū q'ntū ad cēm set
ē q' ad cām ⁊ h' ē ordo eor' s; g'e. suū 9sidatō̅r
⁊ tm̄ nō pōt q'n h' ordo uariari s; diu'sas d'fs
oīm. tm̄ hor' g'uius ē pctm̄ 9tin ad .i. g' dd'
q' adulteriū nō solū ē pctm̄ q' ē g' castitatē
set q' ē g' ius dinū q' h't uir ī uxorē ad .ij.
dd' q' q'uis nō possit dispēsari q' dcs ducat
ī uxorē illā cū q' 9mittit adulteriū uiuente
uiro tm̄ m'a cāu 9tigēte pōt eā ī uxorem
ducē. absq; dispēsatiōē. s. post mortē uiri
q' adulteriū p̄m nō dimit m̄ 9trū n̄ ī d' r
cāu ut p'us dcm̄ ē ad .3. dd' q' q'uis pos
sit postmod' duci ī m̄ 9sentiēte puella ⁊
parentib; tm̄ q'ntū ad p̄sens ptinet maxie
a m̄io distat ut ex dcis patet

AD .v. sic pcē' ur' qd' 9iugiū. q' int' affi
nes l' int' 9sanguineos ē 9trū nō sp' sit pdiuor
tiū dimedū q' qs' dr 9iuxit hō nō dz sepaē
cū g' dr fac̄e intelligat' q' ecclā facit q' q'nz ta
les ignorat' 9iugit ur' q' si postmodū ī noti
tiā ueniat nō sē sepandi. ꝑ fauorabilius
ē uīclm̄ m̄ij q' dūij. set hō p logi tēpis p̄scp
tōm. acq'rit dn̄iū. m' ecc' nō erit dn̄s g' pdi
uitintatē tp'is m̄ ratificat' ⁊ si p'us ratū
nō fuit. ꝑ dfilib; silē ē iudiciū. set sim ēē
dimend' p̄p 9sanguin' tē in cāu illo q'n duo
fr̄es hnt duas sorores in uxores sim' sepat'
p̄p 9sang'te ⁊ ali' sepai' dz pai' rōe q' nō ur' g'
m̄ nō ē sepand' p̄p affinitatē l' 9sang'nita
tē. set 9' 9sanguitas ⁊ affinitas ī pediut'
9hndū ⁊ dimut' 9trū g' si pbat' 9sanguitas
ul' affinitas sepandi sē si d' fcū 9xut. Vlt'
ur' q' ad sepatōm m̄ij q' ē int' affies ⁊ 9sā
guineos 9trū nō sit pcedēdū p uiā accu
satiōis q' accusationū īsp'tō pcedit q' a's se
ad taliōnē obligat si inpbatiōē defecerit
set h' n̄ req'rit' q'n agit' d' m̄ij sepatione
g' accusatiōi loq' nō h't. ꝑ inca m̄ij audiut'
solū ppinq' ut infra dr̄. set in accusatiōib; au
diut'. q' ext'nei. g' inca sepatiōis m̄ij nō agit'
p uiā accusatiōis ꝑ sim accusari dberet te pci
pue h' ēēt q'n m' difficile ē qd' sepet' set h'
ē q'n sē tm̄ spōsalia 9trā tuc aūt n̄ accusat'
m̄. g' nūq' d' cēto debet fi' accusatio. ꝑ ad
accusand' nō p̄cludi aliciu uia p'h' q' nō statī
accusat. set h' fit ī m̄io q' si pō tacuit q'n m̄
9hebat' nō postea pōt m̄ accusare. q. suspect'
g' ⁊ c. set 9' oē illicitū pōt accusari. set m̄
affiniū ul' 9sanguineor' ē illicit' g' de eo
pōt ēē accusatō. Vlt' ur' q' ī tali cā nō sit
pced' p testes sicut ī aliis cāis q' ī aliis cāis
adduc' ad testificand' quicq' sē omi exceptōē
maiorēs. set h' nō admittut' ext'nei q'uis sit
omi exceptōē maiorēs g' ⁊ c. ꝑ suspecti
testes d' puato odio l' amorē a testiōio repel
lut' set maxie posst' ppinq' ēē suspecti de
amorē r' uni' ptis ⁊ odio ad ptē altam. g'
nō ē audiend' eor' testiōiū. ꝑ m̄ ē fauo
rabili' q' alie cāe ī q'b; d' reb; pure corp'alib;
agit'. set in illis nō pōt id ēē accusatō̅r ⁊
testis g' n̄ ī m̄io ⁊ ita ur' q' n̄ 9ueniēt' ī cā
ista p testes pcedat'. set 9' testes ī dub'
ī cāis ut sē hiis d' quib; dubitat'. fiat indi
ci fidēs. set ita facit' ē iudici fidēs ī cā ista si
cut ī aliis cāis q' nō dz p̄cipitari sm̄iam d'
eo q' nō 9stat g' pcedendū ē hic cū testib;
sicut ī aliis causis. Responsio dd' ad .i. q.

q cu ois oeubit pt legittim m sit pctm
mort q ecca mois oib; ipedire conat ad
ipm ptinet eos int qs no pot um m ee se
pat 7 papue osangs 7 affines q su icestu
o he no possut cart Cad. i. g dd q ecca qius
dono q auete dina fulgeat tn igne e homu
ogregato fidelium. ad ex d fcu bnao iactibz ei
pucieo q no e dinu 7 io illa gnicto que
fit infacie ecce ignorantis no ht insepabi
litate exaucte dina. set e o auete dina
erroe bnao inducta que excat apod cu
fit error fti q dni maet 7 pp h qn ipedim
tu adnot ueit ecce dz pdcum giuctom se
pat. Cad. ij. dd q illa q sn pccd ee no posse
nlla psepcoe firmat. q ut ino dic diutini
tas tpzis no minuit pctm set auget n ad
h aliqd fac fauor in q int legittimas
ps ee no potuit Cad. iij. dd q res int alios
acta. alis no piudicat inforo gtensioso
vn qius unus ft repellat. amio uni sorori
exca osangs no pp h sepat ecca a m. q
no accusat. h iforo gcie no oz qd se obli
get ad h alius ft addimitend uxore sua
qz frequt tals accatores exmaliuolen x
cedut 7 p flos testes pbant. vn no oz qd
osciam sua iformet exhis que cc aliud
m se fca set distiguend ur inh q aut ht
cta osciam d impe iny aut oppiom aut
neutr. si po nid n redde debitu debet nec
exige. si ho debet redde set no exige. si tco
pot 7 redde 7 exige Ad. ij. q. dd q accato
ad h e instituta ne as sustineat. q. ino
cens qui culpa ht. sic aut exignd fci. oti
git q as ho reputat inocens qui iculpa
e. ita exignd alic co gueit q aliq fcm
reputat. licitu q illicit e. q sic h accat
qm ita et fcm ipm accu pot 7 sic m acca
tur. qm pignom ipedt extimat legitti
q e illegittim Cad. i. g dd q obligato
adpeam talionis ht loc qn accat. p demie
qz tuc agit adpunicom ei. set qn accat
fcm te no agit adpeam facis set adi
pedimt h q e illicit 7 io i mo accator
no se obligat ad am peam set talis acca
tio pot 7 ubo 7 scpto fi ita q exp mat. q
p accans 7 m q accat. 7 ipedimt pp q ac
cusat Cad. ij. dd q extnei no posse. scire
osangnitate n p osanguineos d quibz
pbabile e q sciant. vn qn ipi tacent. su
spitio ht o extneos q ex mala uiolentia
pcedat n p osanguineos pbare uolunt
vn repellut abaccatioe qn se osaguinei

q tacet et p qs pbat pot set p osangui
neos qntuqz sit ppinq no repellut abacca
tione qn accat m pp aliq ipedimt. ppetuu
q ipedit m ohend q dimit octu. set qn accat
ex h q dz no fuisse octu tuc pentes tanq
sspecti st repellendi n expte illi q e inferior
dignitate 7 dinus d quibz pbat extiari pot
q libent uellet qd m staet Cad. 3. dd q
qn tn no du e octu. set sposalia tm no
pot accat qz no accat q no e. set pot de
nutiat impedimt ne m ohat Cad. iiij.
dd q ille q po tacuit qnz audit postea
si uelit m accare qnz repellit. q pz ex d
ctali que sic dic si post octu m as appa
reat accator e no pdicit i pu qu f osu
etudine inectius celebr. uti uox sue acca
tionis dbat admitti ntco qzi pot sup q
pndeim. q si tpe dnutiatois pmisse is q
iam giuctos inpetit ex dioc. existebat v
al dnutiato ad ei no potuit notitia puc
nire. vt puta sinmie i firmitatis fuore
laboans saue mtis patiebat exiliu. v in
anis eat tam teris gstitue q ad gphnsio
ne taliu ei etas suffice n ualebat ienalia
ca legittima no fuit impedit el accato
dz audiri. aliogn tanq suspecc e pcul du
bio e remouend n iuramto firmauit q
post didicit ea q obiecit 7 ad h exmali
tia no pcedit. Ad. iij. q. dd q inhc ca oz
q p testes uitas pateat sic q i alis ca
ut iuriste dnt inhc ca m lta spalia iuc
niut. s. q idm ee pot accator 7 testis 7 q
no iurat d calupnia cu sit. q. ca spil. et
qd osanguinei admitut adtestifd 7 q n
obsuat ois ordo iudiciarius qz tali dnu
tiatoe fca gtumax pot excoicari lite n
gtestata gualet ad h testimoniu d auditu
7 post pu testiu testes posse induci 7 h
tot e ut pctm impediat q i tali giucti
one ee pot et p h pz solo ad oba.

Illud 7 no e pmittend 7c

Itotu e abrogatu pnoua iura set q
gd osangnis 7 affinitatis se. astcti usqz
ad iiij. gdu et set q ecca 7c scd q cum
ecca no intendat puat aliq iure suo
si d cepta p flos testes sepau m alea pz
expoliata i iuste dz ei fi testificato 7 si
ale uotu religionis emisisset ita cu q n
licet ei pete dbit. set solu redde qn aut
mli adreintegcom iny agit dist e. qz
si agit petitoio ut. s. dc ei as uir qz ca
ea oxit an q fiat restituto tctabz de

excep. exp(ar)te mariti p(ro)posita. si aut(em) agat(ur) possessorio p(ro) restituend(a) e(st) s(ed) uir q(uod) excepto p(re)d(ic)ta tenetur (et) ead(em) r(ati)o e(st) si uir agat. s(ed) excipiu(n)t ab utroq(ue) (com)muni(ter) v. casus. p(ri)m(us) e(st) q(ua)n(do) uir ext(ra)o(rdinarie) p(ro)ponit p(ro)pt(er) fornicatione(m) ux(oris).

Sec(und)us q(ua)n(do) p(ro)ponit g(ra)du(m) (con)sanguinitatis iure diuino p(ro)hibitu(m) t(ame)n si differunt o(mn)ino s(i) r(e)s(titu)t(ionem) p(er)ni(tia)m s(ed) ille no(n) tenebit(ur) redde(re) debitu(m). si h(ab)eat (con)sciam (de) (con)sanguinitate p(re)d(ic)ta.

Tert(ius) si obiciat(ur) exceptio rei iudicate a q(ua) no(n) e(st) appellat(um).

Q(uart)us q(ua)n(do) e(st) tanta seuitia uiri q(uod) no(n) pot(est) sufficiens cautio adhiberi. puta q(uia) uir p(er)sequit(ur) ux(orem) odio capi(tali).

Q(uin)tus e(st) q(ua)n(do) ille qui agit spoliauit aliu(m) sine ca(usa).

xlij

Nam de sp(irit)uali (con)g(nati)o(n)e (et)c. postq(uam) (de)terminauit m(agister) de p(ro)pinq(ui)tatis ca(rnal)is impedi(men)to h(ic) d(e)t(er)minat impedim(en)ta sp(irit)ualis p(ro)pinq(ui)tatis (et) d(iui)di(tur) m. p. d. i(n) p(ri)ma d(icit) quo(modo) sp(irit)ualis (co)g(nati)o m(atrimonium) impediat. infra i(n)quirit utru(m) s(e)c(un)de nuptie sint licite. s(e)c(un)da e(st) q(uod) no(n) solu(m) (et)c. p(ri)ma m. d. i(n) p(ri)ma distinguit p(ro)pinq(ui)tate(m) sp(irit)uale(m) a ca(rnali) (et) de quib(us) (con)tractu(m) e(st). infra p(ro)seq(ui)t(ur) de sp(irit)uali p(ro)pinq(ui)tate i. sp(irit)ual(is) filii (et)c. et h(ic) p(ar)s diuidit(ur) m. d. i(n) p(ri)ma d(icit) q(uo)m(odo) sp(irit)ual(is) p(ro)pinq(ui)tas (con)trahat(ur) infra d(icit) quo(modo) m(atrimonium) impediat i(bi) q(ui)d aut(em) (com)p(at)r(e)s (et) (com)m(atres) (et)c. et h(ic) m. d. i(n) p(ri)ma d(icit) quo(modo) m(atrimonium) impediat p(ro)pinquitas sp(irit)ual(is) q(ue) aliq(uan)do p(er) directe (con)t(ra)hit(ur) que assimulat(ur) (con)sanguinitati. i(n)fra d(icit) quo(modo) impediat m(atrimonium) illa q(ue) indirecte ex uxore i(n) uir(um) redu(n)dat p(er) modu(m) (con)t(r)a(ctu)m affinitatis ul(tra) e(ti)a(m) i(bi) solet (et) q(ue)ri (et)c. p(ri)ma m. d. i(n) p(ri)ma d(icit) quo(modo) sp(irit)ual(is) p(ro)pinq(ui)tas impediat m(atrimonium) int(er) (com)p(at)re(m) (et) (com)m(at)re(m) (et) (ca)rnale(m) aut (e)c(ontra). infra d(icit) quo(modo) impediat m(atrimonium) int(er) filios (ca)rnal(es) (et) sp(irit)uales. q(ui) aut(em) sp(irit)ual(es) u(e)l adoptiui (et)c. p(ri)ma m. d. i(n) p(ri)ma ostendit quo(modo) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o impediat m(atrimonium) p(ro)cedens m(atrimonium) dirimend(um) (et) dirimat (con)tractu(m) i(n)t(er) (com)p(at)re(m) (et) (com)m(at)re(m) no(n) a(utem) si seq(ui)t(ur) i(n)fra obicit (con)t(ra)riu(m) (et) soluit i(bi). h(ui)us aut(em) obuiat(ur) ur (et)c. q(uia) aut(em) sp(irit)uale (et)c. h(ic) d(icit) quo(modo) impedi(a)t m(atrimonium) int(er) p(ro)lem sp(irit)ualem (et) (ca)rnalem. uni(us) h(omin)is (et)c. h(ic) duo facit p(ri)mo p(ro)bat p(ro)positu(m) s(ecund)o inq(ui)rit utru(m) h(oc) p(ro)b(ati)o se extendit ad f(rat)res (ca)rnales sp(irit)uales plus. q(uia). s(ed) no(n) possu(n)t copulari filii (ca)rnalib(us) sp(irit)ual(is) p(at)ris. h(oc) aut(em) quida(m) uolu(n)t (et)c. solet (et) q(ue)ri (et)c. (et)c. h(ic) duo facit p(ri)mo d(icit) q(uod) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o t(ame)n fit a uiro i(n) uxore(m) s(ecund)o inquirit utru(m) possint simul sp(irit)uali(ter) effici parentes alic(uius) plus i. solet (et) q(ue)ri (et)c.

Hec est r(ati)o q(uo)d. P(ri)ma e(st) de (co)g(nati)o(n)e sp(irit)uali. S(ecund)a (de) legali. T(erti)a de s(e)c(un)dis nuptiis. Contra p(ri)mu(m) q(ue)r(itur). P(ri)mo utru(m) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o m(atrimonium) impediat. S(ecund)o ex q(ua) ca(usa) (con)trahat(ur) (et) q(ui)d int(er) eos (con)t(ra)hat(ur).

Ad p(ri)mu(m) sic p(ro)c(editu)r. ui(detur) q(uod) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o m(atrimonium) no(n) impediat. nich(il) n(isi) impedit m(atrimonium) q(uod) no(n) (con)t(ra)riat(ur) alicui bono m(atrimon)ij. s(ed) sp(irit)ualis (co)g(nati)o no(n) (con)t(ra)riat(ur) alicui bono m(atrimon)ij g(ra)t(i)a n(on) impedit m(atrimonium).

Pr(eterea) p(er)petuu(m) impedime(n)tu(m) m(atrimon)ij no(n) pot(est) stare simul cu(m) m(atrimon)io. s(ed) (co)g(nati)o sp(irit)ual(is) stat simul aliq(ua)n(do) cu(m) m(atrimon)io ut infra d(icitu)r. sic cu(m) q(ui)s i(n) casu necessitatis filiu(m) suu(m) baptizat q(uia) tu(n)c fit uxori sue sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o(n)e (con)iunct(us) n(on) t(ame)n m(atrimonium) separat(ur) g(ra)t(i)a sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o m(atrimonium) no(n) impedit.

Pr(eterea) unio sp(irit)us no(n) t(ra)nsit i(n) carnale s(ed) m(atrimonium) e(st) carnal(is) (con)iunctio g(ra)t(i)a (co)g(nati)o sp(irit)ual(is) cu(m) sit unio sp(irit)us no(n) pot(est) t(ra)nsire ad m(atrimonium) impediend(um).

Pr(eterea) (con)t(ra)rioru(m) no(n) s(un)t idem effectus. s(ed) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o ui(detur) e(ss)e (con)t(ra)ria disparitati cult(us) cu(m) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o sit p(ro)pinq(ui)tas p(ro)ueniens ex datio(n)e sac(ra)menti u(e)l intentio(n)e ad id. disparitas aut(em) cult(us) (con)sistit in sac(ramen)ti carentia ut p(ri)us d(ictu)m e(st). g(ra)t(i)a cu(m) disparitas cult(us) m(atrimonium) impediat ui(detur) q(uod) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o no(n) h(ab)eat hu(n)c effect(um). s(ed) (con)t(ra) (co)g(nati)o ad uinculu(m) e(st) sancti(us). t(an)to e(st) mag(is) custodiend(um). s(ed) uinculu(m) sp(irit)uale e(st) sancti(us). q(uam) corp(or)ale g(ra)t(i)a e(st) uinculu(m) p(ro)pinq(ui)tatis corp(or)alis m(atrimonium) i(m)pediat ui(detur) (et) q(uod) sp(irit)ual(is) co(n)g(nati)o id faciat.

Pr(eterea) i(n) m(atrimon)io (con)iunctio a(n)i(m)aru(m) est p(ri)or q(uam) (con)iunctio corp(or)u(m) q(uia) p(re)cedit ip(s)am g(ra)t(i)a mult(o) fort(ius) sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o m(atrimonium) i(m)pedire pot(est) q(uam) carnal(is).

Responsio d(icendu)m q(uod) sic(ut) p(er) carnis p(ro)pagatione(m) h(om)o accipit e(ss)e n(aturae). i(ta) p(er) sac(ra)m(en)ta accipi(t) e(ss)e sp(irit)ual(e) g(rati)e. u(nde) sic(ut) uinculu(m) q(uod) ex carnis p(ro)pagatio(n)e (con)t(ra)hit(ur) e(st) (na)t(ura)le h(om)i(n)i in q(uan)tu(m) e(st) res q(uae)da(m) n(aturae). ita uinculu(m) q(uod) (con)t(ra)hit(ur) ex sac(ra)mentor(um) susceptio(n)e e(st) q(uo)da(m) mo(do) n(atura)le alicui in q(uan)t(u)m e(st) m(em)br(u)m eccl(esi)e (et) i(de)o sic(ut) carnal(is) (co)g(nati)o impedit m(atrimonium). ita sp(irit)ual(is) ex eccl(esi)e statuto. t(ame)n distin(guendu)m e(st). de sp(irit)uali (co)g(nati)o(n)e. q(uia) aut p(re)cessit m(atrimonium). aut seq(ui)t(ur). si p(re)cessit impedit (con)t(ra)hend(um) (et) dirimit ia(m) (con)t(ra)ctu(m). si seq(ui)t(ur) t(un)c no(n) dirimit uinculu(m) m(atrimon)ij. s(ed) q(uantum) ad actu(m) m(atrimon)ij e(st) distiguend(um). q(uia) aut sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o inducit(ur) i(n) ca(su) necessitatis sic(ut) cu(m) p(ate)r bapt(iza)t p(ro)pr(iu)m i(n) a(rticu)lo mortis (et) t(un)c no(n) i(m)pedit actu(m) m(atrimon)ij ex neut(ra) p(ar)te aut inducit(ur) ex(tra) casum necessitatis ex ig(n)ora(n)t(ia) (et) t(un)c si ille q(ui) ex actu inducit(ur) diligentiam adhibuit e(st) ead(em) r(ati)o sic(ut) de p(ri)mo aut ex industria ex(tra) casu(m) necessitatis (et) t(un)c ille ex cui(us) actu inducit(ur) amittit ius petendi debitu(m). s(ed) t(ame)n d(ebet) reddere q(uia) ex culpa ei(us) no(n) d(ebet) alt(er) i(n)comod(um) alius reportare.

Ad .i. g(ra)t(i)a d(icendu)m q(uod) q(ua)uis sp(irit)ual(is) (co)g(nati)o no(n) impediat a(liqu)od (de) bonis p(r)incipalib(us) m(atrimonium) t(ame)n i(m)pedit a(liqu)od de s(ecund)ariis bonis q(uod) e(st) amicitie multi(pli)c(ati)o q(uia) sp(irit)ual(is) co(n)g(nati)o e(st) suffic(i)e(n)s ratio amicitie p(er) se. u(nde) o(porte)t q(uod) ad alios p(er) m(atrimonium) familiaritas (et) amicitia q(ue)rat(ur).

Ad .ij. d(icendu)m q(uod) m(atrimonium) e(st) p(er)petuu(m) uinculu(m) (et) i(de)o nullu(m) i(m)pedime(n)t(um) sup(er)ueniens. pot(est) ip(su)m dirimere (et) sic (con)tingit q(uod) (con)ueniu(n)t p(ri)mi (et) m(atrimon)ij i(m)pedim(en)tu(m) stant sim(u)l. n(on) aut(em) si impedi(men)t(um) p(re)cedit.

Ad t(erti)u(m) d(icendu)m q(uod) i(n) m(atrimon)io no(n) t(antu)m e(st) (con)iunctio corp(or)alis s(ed) (etiam) sp(irit)ual(is) (et) i(de)o p(ro)pinq(ui)tas sp(irit)us i(m)pedim(en)t(um) p(re)stat sine h(oc) q(uod) p(ro)pinquitas sp(irit)ual(is) t(ra)nsire debeat in carnale(m).

Ad .iij. d(icendu)m q(uod) no(n) e(st) i(n)co(n)ueniens q(uod) duo (con)t(ra)ria adiuice(m)

ḡhant etiam sic magnum et paruum equaliter et sic di
spositas culture spiritualis congruo modo repugnat quia in
uno est maior distantia in altero maior propinquitas
quam in requiritur et id ex utraque parte impedit.

Ad 9 sic procedendum uidetur quod
Absolutus baptismus propinquitas spiritualis non habetur sic .n. se
habet cognatio corporalis ad corporale generationem ita spiritualis ad spiritu
ale set solus baptismus dicitur spiritualis generatio ergo per solum baptismum
contrahitur spiritualis cognatio sicut per solam generationem carnalem cognatio
carnalis. Preterea sic in confirmatione imprimitur caracter ita
in ordine set ex susceptione ordinis non sequitur spiritualis co
gnatio ergo nec ex confirmatione et sic solum ex baptismo. Preterea
sacramenta sunt digniora sacramentalibus. set ex quibusdam sacramen
tis spiritualis cognatio non sequitur sicut patet in extrema unctione
ergo multo minus ex cathacismo ut quidam dicunt. Preterea
sacramentum baptismi multa alia precedunt cathacismum mittantur ut
patet distinctione vi. ergo ex cathacismo non magis contrahitur spiritualis
cognatio. Preterea oratio non est minus efficax ad promouendum
in bonum quam instructio siue cathechizatio. set ex oratione
non contrahitur spiritualis cognatio ergo nec ex cathachismo. Preterea instructio
que fit baptizatis per predicationem plus ualet quam illa
que fit non dum baptizatis set ex predicatione non contrahitur
aliqua spiritualis cognatio ergo nec ex cathachismo. Contra est i. cor. xiiii.
in christo ihesu per euangelium ego uos genui. set spiritualis cognatio spiri
tualem cognationem ergo ex predicatione euangelii et instruc
tione sit spiritualis cognatio et non solum ex baptismo. Preterea sicut
per baptismum tollitur peccatum originale ita per penitentiam actuale.
ergo sicut baptismus spiritualis causat cognationem ita et penitentia. Preterea
pater nomen cognationis est set per penitentiam et doctrinam et pasto
rale curam et multa huiusmodi aliquis dicitur alterius spiritualis pater ergo ex
multis aliis preter baptismum et confirmationem spiritualis cognatio contrahitur.

Responsio dicendum quod circa hoc est opinio et quidam .n. dicunt quod
spiritualis regeneratio perceptiorum. s. sicut generatio datur ita per vii.
efficientia incipit quod a pabulo salis sacramenti usque ad confirma
tionem per eos fit ita quod per quodlibet horum vii. spiritualis cognatio
contrahitur. set illud non uidetur rationale quia cognatio carnalis non contrahitur
nisi per actum generationis completum. unde et affinitas non contrahitur nisi sit fa
cta commixtio seminum ex qua potest sequi cognatio carnalis. spiritualis
autem generatio non perficitur nisi per aliquod sacramentum. unde non uidetur
conueniens quod spiritualis cognatio habeatur nisi per sacramentum. ad. et ideo
alii dicunt quod per tria tantum sacramenta spiritualis cognatio contrahitur.
s. per cathachismum baptismum et confirmationem set isti propria
uocabula uidentur ignorare quia cathachismus non est sacramentum
set sacramentale. et ideo alii dicunt. quod tantum per duo sacramenta
contrahitur. s. per baptismum et confirmationem et hec opinio est communior
tamen de cathechismo quidam horum dicunt quod est debile impedi
mentum quod impedit contrahendum set non dirimit iam con
tractum. ad. i. ergo dicendum quod duplex est carnalis natiuitas prima in utero
in qua adhuc id quod natum est adeo debile est quod non
possit extra exponi sine periculo et huic natiuitati similatur
regeneratio per baptismum in quo regeneratur aliquis adhuc

quasi fouendus in utero ecclesie. Secunda natiuitas est ex utero
quando iam id quod natum erat in utero tamen roboratur erat quod
potest sine periculo exponi exterioribus que nata sunt
corrumpere. et huic similatur confirmatio. per quam homo ro
boratus exponitur in publicum ad confessionem nominis christi. et ideo per
utrumque istorum sacramentorum contrahitur spiritualis cognatio. ad
ii. dicendum quod per ordinis sacramentum non fit aliqua regeneratio
set quedam promotio potestatis. Et propter hoc mulier non susci
pit ordinis et sic non potest ad impedimentum perpetrari
matrimonii et ideo talis cognatio non computatur. ad. iii. dicendum
quod in cathacismo fit quedam professio future baptismi. sicut
in sponsalibus quedam sponsio futurarum nuptiarum. unde sicut
in sponsalibus contrahitur quedam modo propinquitas ita et
in cathacismo ad minus impediens contrahendum ut
quidam dicunt. non autem in aliis sacramentalibus. Ad quartum dicendum quod ta
lis professio fidei non fit in aliis sacramentalibus baptismi sicut in
cathechismo. et ideo non est similis ratio et similiter dicendum ad. v. et
oratione et ad vi. de predicatione. Ad vii. dicendum quod apostolus eos
ad fidem instruxerat per modum cathechismi et sic alia modo
talis instructio habebat ordinem ad spiritualem generationem
ad viii. dicendum quod per sacramentum penitentie non contrahitur proprie loquendo
spiritualis cognatio unde filius sacerdotis potest contrahere cum illa
quam sacerdos in confessione audiuit aliter filius sacerdotis non in
ueniret in tota una parochia mulierem cum qua contraheret
nec obstat quod per penitentiam tollitur peccatum actuale. quia
hoc non est per modum generationis. set magis per modum sana
tionis. set tamen per penitentiam contrahitur quedam federatio inter sacerdo
tem et mulierem confitentem sacramento cognationi spirituali ut
tamen peccet ea carnaliter cognoscens ac si esset sua sponsa
uel filia et hoc ideo quia maxima familiaritas est inter sacerdo
tem et confitentem et ob hoc ista prohibitio est inducta
ut tollatur peccati occasio. Ad ix. dicendum quod pater spiritualis
dicitur ad similitudinem patris carnalis. pater autem carnalis ut philosophus
dicit in viii. ethicorum. tria dat. s. esse nutrimentum et in
structionem et ideo spiritualis pater alicuius dicitur uel alicui
horum tamen ex eorum quod est spiritualis pater non habet cognationem
spiritualem nisi conueniat cum patre quantum ad generationem per quam est esse
et sic soluitur patet.

Ad decimum sic proceditur uidetur quod cognatio spiritualis non habeatur
inter suscipientem sacramento baptismi et leuatum de fon
te sacramento quia in generatione carnali contrahitur propinquitas solum
ex parte eius est semen generantis. per eos non autem ex parte
eius qui primum natum suscipit ergo nec spiritualis cognatio contrahitur
inter eum qui suscipit de sacro fonte et eum qui suscipitur.
Preterea ille qui in sacro fonte leuat anadochus dicitur
dicitur et ad eius officium spectat puerum instruere set
instructio non est causa sufficiens spiritualis cognationis ut
dictum est ergo nulla cognatio contrahitur inter eum et illum qui de
sacro fonte leuatur. Preterea potest contingere quod aliquis leuet
aliquem de sacro fonte antequam ipse sit baptizatus. set ex hoc
non contrahitur aliqua spiritualis cognatio quia ille qui non est baptizatus non est

capax adhuc spiritualis gratie levare aliquem de sacro fonte non sufficit ad cognationem spiritualem contrahendam. ¶ Set contra est diffinitio spiritualis cognationis supra inducta in qua auctores quod ponunt mulierem (?). ¶ Item videtur quod cognatio spiritualis non transeat a viro in uxorem. quia spiritualis unio et corporalis unio sunt disparate et diversorum generum. ergo mediante carnali coniunctione que est inter virum et uxorem non transit ad spiritualem cognationem. ¶ Preterea magis conveniunt in spirituali generatione que est causa spiritualis cognationis vir et pater spiritualis quam vir qui est spiritualis pater et uxor. set pater et mater spiritualis nullam ex hoc cognationem contrahunt spiritualem. ergo nec uxor contrahit aliquam cognationem spiritualem ex hoc quod vir eius sit pater spiritualis alicuius. ¶ Preterea potest contingere quod vir est baptizatus et uxor non baptizata sicut quando vir est ab infidelitate conversus suo altero coniuge non converso. set spiritualis cognatio non potest pervenire ad non baptizatum. ergo non transit semper a viro ad uxorem. ¶ Preterea vir et uxor possunt aliquem simul de sacro fonte levare. si ergo spiritualis cognatio a viro transiret in uxorem sequeretur quod uterque esset bis pater vel mater spiritualis eiusdem quod est inconveniens. ¶ Set contra bonum (?) spirituale magis multiplicativum sui est quam corporale. set consanguinitas corporalis viri ad uxorem transit per affinitatem. ergo multo magis spiritualis cognatio. ¶ Ulterius videtur quod non transeat ad filios carnales patris spiritualis. quia spirituali cognationi non assignantur gradus. essent autem gradus si transiret a patre in filium. quia persona generata mutat gradum. ut ex dictis patet. ergo non transit ad filios carnales patris spiritualis. ¶ Preterea eodem gradu attinet frater fratri et pater filio. si ergo cognatio spiritualis transit a patre in filium eadem ratione transiret a fratre in fratrem quod falsum est. ¶ Set contra est quod in littera probatur per auctoritatem. Responsio. Dicendum ad primam questionem quod sicut in generatione carnali aliquis nascitur ex patre et matre, ita in generatione spirituali aliquis nascitur filius dei sicut patris et ecclesie sicut matris. sicut autem ille qui sacramentum confert gerit personam dei cuius instrumentum et minister dicitur esse, ita ille qui baptizatum suscipit de sacro fonte aut confirmandum tenet gerit personam ecclesie. unde ad utrumque spiritualis cognatio contrahitur. ¶ Ad primum ergo dicendum quod non tantum pater ex cuius semine generatur proles habet cognationem carnalem ad natum, set etiam mater que ministrat materiam et in cuius utero generatur. et ita etiam anadochus qui baptizando vice totius ecclesie offert et suscipit et confirmandum tenet spiritualem cognationem contrahit. ¶ Ad secundum dicendum quod non ratione instructionis debite set ratione generationis spiritualis ad quam cooperatur spiritualem cognationem contrahit. ¶ Ad tertium dicendum quod non baptizatus non potest aliquem levare de sacro fonte cum non sit membrum ecclesie cuius typum gerit in baptismo suscipiens. quamvis possit baptizare quia est creatura dei cuius typum gerit in baptizando. non tamen aliquam cognationem spiritualem contrahere potest quia est expers spiritualis vite in qua homo primo per baptismum renascitur. ¶ Ad quartam questionem dicendum quod aliquis potest alicui fieri compater dupliciter. uno modo per actum alterius qui baptizat vel in baptismo suscipit filium eius et sic cognatio spiritualis non transit a viro in uxorem nisi forte ille sit filius uxoris, quia tunc uxor directe contrahit cognationem spiritualem sicut et vir. ¶ Alio modo per actum proprium sicut cum levat filium alterius de sacro fonte. et sic cognatio spiritualis transit ad uxorem quam iam carnaliter cognovit. non autem si nondum sit matrimonium consummatum quia nondum effecti sunt una caro. et hoc est per modum cuiusdam affinitatis. unde oportet quod per virum transire ad mulierem que est carnaliter cognita quamvis non sit uxor. unde versus: Que mihi vel cui mea natum fonte levavit hec mea commater fieri mea non valet uxor. si qua vice natum non eiusmodi fonte levavit hanc post fata mee non ideo vetabor habere. ¶ Ad primum ergo dicendum quod ex hoc quod sunt diversorum generum unio spiritualis et corporalis potest concludi quod una non est altera. non autem quod una non possit esse causa alterius quia eorum que sunt in diversis generibus unum quandoque est causa alterius vel per se vel per accidens. ¶ Ad secundum dicendum quod pater spiritualis et mater spiritualis eiusdem non coniunguntur in generatione spirituali nisi per accidens quia unus ad hoc per se sufficeret. unde non oportet quod ex hoc aliqua cognatio spiritualis inter eos nascatur quin possit inter eos esse matrimonium. unde versus: unus semper erit compater spiritualis. alter carnalis nec fallit regula talis. set per matrimonium sit vir et uxor una caro per se loquendo. ideo non est simile. ¶ Ad tertium dicendum quod si uxor non sit baptizata non perveniet ad eam spiritualis cognatio propter hoc quod non est capax, non ex hoc quod non possit per matrimonium transduci spiritualis cognatio a viro in uxorem. ¶ Ad quartum dicendum quod ex quo inter patrem spiritualem et matrem non contrahitur aliqua cognatio nichil prohibet quin vir et uxor simul aliquem de sacro fonte levent. nec est inconveniens quod uxor ex diversis causis efficiatur mater spiritualis eiusdem sicut et potest esse quod sit affinis et consanguinea eiusdem per carnalem propinquitatem. ¶ Ad quintam questionem dicendum quod filius est aliquid patris et non econverso ut dicitur in viii. ethicorum. et ideo spiritualis cognatio transit a patre in filium set non econverso. et sic patet quod sunt tres cognationes spirituales. una que dicitur spiritualis paternitas que est inter patrem spiritualem et filium spiritualem. alia que dicitur compaternitas que dicitur inter patrem spiritualem et carnalem eiusdem. ¶ Tertia autem dicitur spiritualis fraternitas que est inter filium spiritualem et filios carnales eiusdem patris. et quelibet harum impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum. ¶ Ad primum ergo dicendum quod persona addita per carnis propagationem facit gradum in illa persona que eodem genere attinet, non autem respectu eius quod attinet in alio genere. sic filius attinet in eodem gradu uxori patris in quo et pater quamvis alio genere attinentie. spiritualis autem cognatio est alterius generis quam carnalis. et ideo in eodem gradu attinet frater spiritualis filio naturali patris sui spiritualis in quo attinet ei pater eius quo mediante cognatio spiritualis transit. et ita non oportet quod spiritualis cognatio habeat gradum. ¶ Ad secundum dicendum quod frater non est aliquid fratris sicut filius est aliquid patris. set uxor est aliquid viri cum quo effecta est unum corpus. et ideo a fratre in fratrem non transit sive sit ante genitus sive post fraternitatem spiritualem.

Deinde queritur de cognatione legali que est per adoptionem

d

Iter ee y qui til C po d adoptie C fo uti ex
adoptoe ghat aliq uicelm inpedies ui. C tto
int ds ps ghat.

Ad pm sic pce. ur q incint adopto difi
niat adopto .n. exnee p infiliu ul nepo
te p deinceps legittia assupto si .n. dz ee
sbdie pri set aliu ille q adoptat. no tiusit
i potestate pris adoptantis g no sp p adopta
tionu ds i filiu assuit. C p pentes dnt filis
thsau .ij. cor. xij. set pz adoptatis no oz q
adoptato thsau. qz qui adoptat no succe
dit i bona adoptiui g adopto no e assupto
alic i fi. C p adopto p q ds infiliu assu
mit. silat gnoi nli. p q nli fili pducit g
cui opetit nlis gnio. filii opetit adopto set
h fatti e. qz ille q no e sui iur 7 q e mior xxv.
a. et mlieres no posse adoptae q tn posse
nli filiu gnare. g adopto no pe dz assupto
de infi. C p assupto exnee pe ifiliu ur
ee neca adsupplend dfcm nlu filioz set
ille q no pot gnae ut spado l frid maxie
patit dfcm infilus nlib g ei maxie co
petit assumie aliq infiliu. set no opetit
aliq adoptae. g adopto no e assupto alic
infiliu. C pm sp ogtoe u ds i filiu assumit
sine cainis ppagatioe pot indiffet maior
etate si pz minoris 7 ex. qz iuueis pt sene
bap. et ex. sig p adoptom ds assuit in
filiu. sine car ppagatioe sili posset indif
fent senior iunioze ul mior seniore adop
tae q no e uni 7 sic idm q pus. C p adop
tat no diffe p aliq gdu. a adoptante
g quilibet adoptat adoptat infiliu et
sic inqueiet dz q adoptat inepotem
C p adopto exdilectione pcedit Un 7 ds dz
nos pdestinate i filios adoptasse. set ar
maior hnda e ad prios q ad exneos g
no dz ee adopto exnee p. set mag ppnq
p Respso dd q ars imitat nam i q t
pot 7 supplet dfcm n. i ill iqbz n dfic
Un sic p gnom nle ds filiu pducit. ita
p ius positiuu q e ars eq et boi. pot ds
s qm assumie infiliu ad sile filii nlis
7 ad supplend filioz pditoz dfcm pp qd
pcipue adopto e inducta et qz assupto
importat extnu aq pp qd assumes no e
assuptu ut i .z. ii. d. v. dcm e oz q ille
q assuit infiliu sic p exnea sic g gnio
nl ht tn ad q. s. foam q e sis gnois et
tn aq. s. foam gia ita gnio legalis ht
timu adque filiu l nepote tn aq pm

exnea 7 sic pz qd pdca assigto ophendit
ge adoptois qz dz assupto legittima et
itu aq qz dz exnee p et tn ad q qz dz in
filiu l nepote assupto C ad .i. g dd q filiato
adoptois e qda imitato filiatois nlis et
io dr e adoptois spes una q pfce imitat
nle filiatom q3 uocat abrogato p q tdu
at adoptat i potestate adoptatis 7 sic adop
tat succedit pri adoptati ex intestato. n
pot eu pz sn culpa puae qrta pte hdi
tatis. sic aut adoptai n pot n ille q e sui
iur. s. q no ht potestate aut si ht e ema
cipat et h adopto n fit n aucte pncipis
alia adopto q imitat nle filiatoz ipfce
q uocat simp adopto p q adoptat no tn
sit i potestate adoptatis Un mag e dispo
qda ad pfcam adopcom q adopto pfca 7
s huic pot adoptai 7 ille q no e sui iur
7 sin aucte pncipis 7 aucte magrat et
sic adoptat no succedit i bois adoptatis
n te ei adoptas do d bois suis i testo dimi
te. n uelit et p h pz solo ad ij. C ad iij. dd
q gnio nlis ordinat ad spem oncda 7 io oib
opetit posse nlr gnare i qb n spei. no e
impedit set adopto ordiat ad hditatis
successiom 7 io ul sol opetit q ht potesta
te disponendi d hditate sua Un ille qui
no e sui iur l q mior e .xxv. anis aut mlr
no pot adoptae. am n ex spali ocessione
pncipit C ad .e. dd q p eu q ht i pedimt
ppetuu ad gnad n pot hditas tnsire in
postos Un ex h ipo ia debet. ill q ei succede
dbet iur ppnqtatis 7 io ei no opetit adop
tae sic n nlr gnare C p maior e dolor
d filiis amissis q d filiis q nq hiti sut
7 io hntes ipedie gnois n indiget solato
o cadinm filioz si illi q hunt 7 amisut
l q c hre potunt set do ipedo actu carent.
ad .v. dd q spal ogto ghz p lac q si d is re
nasc i xpo i q no diffe masculus afeia s
uus 7 lib iuueis 7 senex 7 io qlib indiffene
pot effici pz spl alteius. set adopto fit ad
hditatis suctom 7 q da sbitom adoptati
adoptante no aut e ous q antiqoz iuue
ni incura rei familiais sbdat. 7 io mior
n pot adoptae seniore sz oz p leges q
adoptat. sic i tn adoptate mior q pos
sit ei ee fili nlis C ad .vi. dd q sic ptingit
amitti filios ita 7 nepotes 7 deinceps 7 io
ai adopto sit inducta i solatiu filioru
amissoz sic pot ds p adoptom sbrogari

ilos filij ita ilos nepotis et sic deinceps. ad
vij. dicendum quod propinquus iure propinquitatis debet suc
cedere et ideo non competit ei quod per adoptionem ad successionem
ducatur et si alias propinquus cui non competit successio
hereditatis adoptatis non adoptatur in quantum est propinqu
us sed in quantum est extraneus capitur successionis in bonis
adoptantis

Ad ij. sic procedit videtur quod ex adoptione non contrahatur ad
vinculum impediens matrimonium quia cura spiritualis est dignior
quam cura corporalis set ex hiis quae alicuius curae deputantur
simpliciter non contrahitur ad propinquitatis vinculum alioquin
habitantes in parochia essent propinqui sacerdotis et
et filio eius non possit contrahere ergo nec adoptio quae est inter
adoptatum et cum adoptatis sed facere potest. praeterea
ex hiis quae alicui sit beneficium non contrahitur ad propinq
uitatis vinculum set illud quod est adoptio quod collatio est cuiusdam
beneficii ergo ex adoptione non fit ad propinqui
tatis vinculum. praeterea pater filiis providet
in tribus ut philosophus dicit quia scilicet ab ipso habet esse et nutri
mentum et disciplinam. hereditatis autem facto est
prius adiuncta set per hoc quod alicuius alicui providet
in nutrimento et disciplina non contrahitur ad propinquita
tis vinculum alioquin nutrientes et pedagogi et magistri
essent propinqui quod falsum est. ergo nec per adoptionem per quam
alicuius succedit in hereditate alterius contrahitur aliqua propin
quitas. praeterea sacramenta ecclesiae non subduntur humanis le
gibus. set matrimonium est sacramentum ecclesiae cum ergo adoptio sit in
ducta per legem humanam. videtur quod non possit impedire
matrimonium ad vinculum ex adoptione contractum. set contra cognatio
matrimonium impedit set ex adoptione quaedam cognatio causatur scilicet le
galis. ut patet per eius diffinitionem. est enim legalis co
gnatio quaedam proximitas proveniens ex adoptione ergo
adoptio causat vinculum per quod matrimonium impeditur. praeterea hoc
idem habetur ex auctoribus in littera positis. Responsio
dicendum quod lex divina illas praecipue personas exclusit
a matrimonio quas necesse erat cohabitare ne ut rabbi
moyses dicit si ad eas liceret carnaliter copula facile
pateret concubitus locus ad quam repremendam matrimonium est or
dinatum et quia filius adoptatus conversatur in domo
patris adoptantis sicut filius naturalis. ideo legibus
humanis prohibitum est inter tales matrimonium contrahi et talis pro
hibitio est per ecclesiam approbata et inde habetur quod legalis
cognatio matrimonium impediat. set per hoc patet solutio ad primum
quia per omnia illa non inducitur talis cohi
tatio quae possit fomentum concupiscentiae praestare et ideo
ex hiis non causatur propinquitas quae matrimonium impediat
ad iij. dicendum quod prohibitio legis humanae non
sufficeret ad impedimentum matrimonii nisi interveniret
ecclesiae auctoritas quae idem etiam interdicit

Ad tertium sic procedit videtur quod talis cognatio non contrahatur
nisi inter patrem adoptantem et filium adoptatum

marite. non videtur quod deberet contrahi inter patrem
adoptantem et matrem naturalem adoptati sicut accidit
in cognatione spirituali. set inter tales nulla est cognatio legalis
ergo nec inter aliquas alias personas praeter adoptantem et adopta
tum. praeterea cognatio impediens matrimonium est perpetuum. impedimentum
set inter filium adoptatum et filiam naturalem adoptantis
non est perpetuum impedimentum quia soluta adoptione
per mortem adoptantis vel emancipationem adoptati
potest contrahere cum ea ergo cum ea non habuit aliquam propinq
uitatem quae matrimonium impediret. praeterea cognatio spiritualis in nullam
personam transit quae non possit ad sacramentum tenere vel susci
pere unde in non baptizatum non transit. set mulier non
potest adoptare ut extra dictum patet ergo cognatio legalis
non transit aliquo in uxorem. praeterea cognatio spiritualis est fortior
quam legalis set spiritualis cognatio non transit in nepotem
ergo nec legalis. set contra plus concordat cognatio legalis
cum carnalis coniunctione vel propagatione quam spiritualis. set
spiritualis transit in aliam personam in modis praedictis ut dictum
est. ergo et legalis. praeterea ad hoc sunt auctores qui in littera
ponuntur. Responsio dicendum quod triplex est legalis cognatio prima
quasi descendentium quae contrahitur inter patrem adoptantem
et filium adoptatum et filium filii adoptati et
nepotem et sic deinceps. secunda quae est inter filium
adoptivum et filium naturalem. tertia per modum cuiusdam
affinitatis quae inter patrem adoptantem et uxorem
filii adoptati. vel econverso inter filium adoptatum
et uxorem patris adoptantis. prima ergo cognatio et est per
petuo matrimonium impedit. secunda autem non nisi quamdiu
manet in potestate patris adoptantis unde mor
tuo patre vel filio emancipato potest contrahi inter
eos matrimonium. ad primum ergo dicendum quod per cognationem spiritualem non
contrahitur filius ex potestate patris sicut fit per adoptionem
et sic filius spiritualis remanet filius utriusque simul. non autem
filius adoptivus et ideo non contrahitur aliqua propinquitas
inter patrem adoptantem et patrem vel matrem naturalem
sicut erat in cognatione spirituali. ad ij. dicendum quod cognatio
legalis impedit matrimonium propter cohabitationem et ideo quando solvitur
necessitas cohabitationis non est inconveniens si predictum vi
nculum non maneat sicut quando fuit extra potestatem eiusdem
patris sicut pater adoptans et uxor eius semper quandam aucto
ritatem retinent super filium adoptatum et uxorem eius
et ideo hic manet inter eos vinculum. ad iij. dicendum quod
mulier ex concessione principis adoptare potest unde
et in ipsam potest transire cognatio legalis et praeterea non
est causa quare cognatio spiritualis non transit in non baptizatum quia
non potest tenere ad sacramentum set quia non est aliquod spirituale
capax. ad iiij. dicendum quod per cognationem spiritualem filius non
ponitur in potestate et cura patris spiritualis sicut in cognatione
legali oportet. unde quod quidquid est in potestate filii
transeat in potestate patris adoptantis unde adop
tato patre adoptantur filii et nepotes qui sunt

D ipotestate adoptati.

Deinde q° de sis nuptiis. et ee h' q'rit duo Cp°
utr sit licite. C sco utr sint sacmtal's

AD p'm sic pce. ur' q se nuptie no sint
licite. q2 uidi' de reb; dz ee s uitate diat
aut ec'o. q s uir accipe s uitate e fornicatio q
n e licita g° nec s m. Cp' ce q no e bon no
e licit. set ambr' dic q de m no e licit. set
ambr' dic q de m no e bon g no e licitu Cp'
ull's arci dicet ne intsit ill q st honesta q li
cita set sacdotes arcent ne int sit sis nupt
ut infra pz g° no st licite. Cp' ull's repoztat
peam n paulpa. set p sis nuptiis as repoztat
iregulaitatis peam. g° no st licite. C set q
e q abrha le sas nupt contrxit gen xxv. Cp'
i thi. v. dic apls. uolo aut iuniores. s. uiduas
nube filios pcrea g se nuptie st licite +

Respo' de q uinclm m'oiale no durat n usq;
admorte ut pz. io. vij. et io moiente alto
oiug uinclm m'iale cessat vn ps pcedns m
no ipedz as a sa mortua oiuge q sic non
solu se set s. et sic d inceps nuptie sut
licite Cad. i. g° dd q ec'o lo qnt adea que
alin solet incitare ad sas nupteas. s. oaip q
q adfozcatom icitat. Cad. ij. dd q m sm
dz no ee bo no q2 sit illicit s3 q2 caret illo
hoze significationis q e i pmis nupt. ut sit
una uni sic e in xpo q ecce. Cad. 3. dd q
hoies diuis dediti no solu abuilliatis s3 q
abill' q hnt aliq tepitudinis speim arcent
q io q arcent a sis nupe q carent hoestate
q eat i pmis Cad. q. dd. q irregulaitas
sic e dcm e. d xxvij. no sp inducit apt cul
pa set ps dfcm sac. q io io nd e ad ppoit.

AD. ij. sic pce ur. q. ij. m no
sit sac. q. n. ichit sac facit ei iniuria
set nulli sac facido e iuria g si s m eet
sacmt nullo mo eet itad.

Cp' i oi sac adhibet aliq bndicto s3 in
sis nupt nd adhibe ut infra dz. g° non
sit i ad sacmt Cp' sig° e d eeri sac. set iso
mo no saluat. q sig° iiij q2 no e una uni
sic xpe q ecca g° no e sacmt. Cp' unu sa
cmt. no impedit asuscepcoe alt' set s m
ipedit asusceptioe ozdis g° no e sacmet
set q coit' i sis nupt excusat apcco sicut
q i pmis set p ea bo oiugii excat coitus
m'oial' que st fidy ples q sac g° s m est
sacmt Cp' ex sa oiunctioe uiri admuli
ere nd sac nd oh' irreg'i' sic pz d forza
tioe set ex sis nupe. o hr irregulaitas

g st sacmtal's Respo'sio dd q uq; iuenitur
illa q st d eeri sac ibi e uin sacmtu vn cu
isis nupe iueniant omia que st d eeri sac q2
dbita m q facit pzu legittimas et dbita
for. s. expssio osns intiois. pubi ostat q q
s m e sacmt sic q p'm Cad p'm g° dd. q h
intlli. d sacmto q inducit ppetuu effcm to
n. si itat. sac. dat intelligi q p'm sacmt no
fuit efficax. q sic po sit iniuria sic pz in oib;
sacmtis q i pmut caractem. set illa sacmta
q hnt effcm no ppetuu posst itari sine iiu
ria sacmti sic patet d pnia q q2 uinclm m'le
tollit p morte. nlla fit iiuria sacmto simlr
post morte uiri itando nubat Cad. ij. dd
q s m q uis inse osidatu. sit pfectu sacra
mtu tn inozdine ad p' osideratu ht aliqd
d defcu sacmti q2 no ht pleam sigm cu no
sit una uni. sic e i mo x. et ecce q roe h'
dfcus benedictio a sis nupt. subtrah. set h e
intelli' qn se nuptie st se expte uiri et
expte mulieris l' expte mulieris tm. s. n.
ugo ohat cu illo qui huit alia uxore n'o
nuptie benedicut. saluat e aliq m sig° q
inozdie. Cad pmas nupe. q2 xpe q si una
eccdm spo'sa hat ht tn ples ps dsposatas
iuna ecca set aia no pot ee spo'sa altius
q xpi q2 cu dmoe fornicat n e ibi m spe
et ps h qn mlr so nubit no benedic nuptie
ps dfcm. sacri ad iij. dd q sig° pfcu iue
nit i so m s se osidato no aut sig osidat in
ozdie adpcedes m q sic ht dfcm sacmti.
ad. iiij. dd q s m impedit sacmt ozdinis
q ad i q hnt dfcm sac q n inqnt e sacrm.

Omis cs i pnia accepim
q e no roe ogtiois alic set ps picilm eu
tua d ut dcm e. Cpscal' uo ss. et c. ista p
hibitio loq ne no ht mag. n. fuit ps q dam
hoestate q ps ad uinclm Siqs sue spual' q
c. h io dz q2 spual' ogtio adfiliu spualem
tnsit apze infiliu nle q2 os filij nls sp'
pzis st ei fres spu'ls. no au r pzis pzi. n. sp'i
no fiut filii sp'l's filij nls inius nl' n eo.
q2 piacular omisit flagitiu q e h intell'e
qn una illaz sca e oiux alt' post uxor ei
e mo osumato. et pactu pp'u al'. n. no p
hibet ut dcm e. d xliij.

Postremo d ozdie r'nis q e postq d tiauit
magr' d sac's q ptinet adecce psentem
statu ipte ista icap' dt'minare dhijs q p ti
net ad ecce ultim tmu. s. d rrac. q d remu
natioe et d h ps m. d. i pma d t'miat d ea

q pertinet ad corpus resurrectionem in sua determinat ea que pertinet
ad remuneratorem ad quam in resurrectione ordinat. xlv. d. i. p
scit est quomodo anime etc. prima in d. in parte determinat de resurrectione
et causis eius. in sua de qualitate resurgentium. xliiij. d. i.
solent autem non nulli percunctari. prima in d. in parte probat
resurrectionem futuram esse in sua determinat quedam resurrectionis circumstantia
i. causa. n. resurrectionis etc. et circa hoc tria facit primo determinat
resurrectionis causam. secundo tempus i. media autem nocte etc.
tertio resurrectionis terminum i. qui solet etc. circa secundum duo facit
primo determinat resurrectionis tempus. secundo excludit mortem quia
dam dubitationem i. hic queri utrum ex electis etc. circa autem primum
duo in d. in prima determinat terminum resurrectionis a quo quia s.
a morte. secundo terminum ad quem s. in integritate corporis
i. cuiusque ex partibus. circa primum duo facit. primo inquirit
utrum omnes moriantur. ut a morte resurgere possint
secundo explanat quoddam quod circa determinata dubium esse
posset i. huius autem adiciendum etc.

Hic queritur v. primo de ipsa resurrectione. secundo de causa eius
tertio de tempore. quarto de termino a quo est resurrectio quia de termino
ad quem in sequenti d. dicetur. v. de modo et conditione
resurgentium.

[dignum] Ad. i. sic proceditur. videtur quod corporis resurrectio non sit futura
Job. xiiij. homo cum dormierit non resurget
donec atteratur celum sed celum numquam atteretur quia
tunc de quo nil videtur in eternum stat ut patet eccl. i. ergo homo
mortuus numquam resurget. Praeterea Mt. xxii. probat
resurrectionem per auctoritatem illam ego sum deus abraham deus ysaac
deus jacob. non est deus mortuorum sed viventium sed
constat quando illa verba dicebantur abraham ysaac et
jacob non vivebant corpore set sola anima ergo resurrectio non erit
corporis set solum animarum. Praeterea apostolus. i. cor. xv. videtur ponere
resurrectionem ex remuneratione laborum quos in hac vita sustinet
sancti. quia si in hac vita tantum confitentes essemus miserabi
liores omnibus essemus hominibus set sufficiens remunera
tio omni labori hominis potest esse in anima tantum. ii. n. orum.
qui in tantum sit cum operante remuneretur. corpus n. anime
instrumentum est. unde et in purgatorio ubi anime puniuntur pro his
que gesserunt in corpore anima sine corpore punitur ergo non oportet ponere
resurrectionem corporis set sufficit resurrectionem ponere animarum que est
dum transferuntur de morte culpe et miserie in vitam gratie
et glorie. Praeterea ultimum rei est perfectissimum in re. quia per illud
attingit finem suum set perfectissimus status anime est ut
sit a corpore separata quia in hoc statu conformior est deo
et angelis et magis pura quasi separata ab omni extranea
natura ergo separatio a corpore est ultimus status eius et ita ex hoc
statu non redit ad corpus sicut nec ex viro fit puer.
Praeterea mors corporalis in penam homini est inflicta per primam
prevaricationem ut patet gen. ii. sicut et mors spiritualis que est
separatio anime a deo est inflicta homini per peccatum mortale. set
de morte spirituali numquam reditur ad vitam post sententiam
dampnationis acceptam ergo nec de morte corporali ad vitam

corporalem erit regressus. et sic resurrectio non erit. Set contra est quod dicit
Job. xix. scio quod redemptor meus vivit et in novissimo die
de terra surrecturus sum et in carne mea videbo deum ergo resurrectio erit in corpore. Praeterea donum
christi est maius quam peccatum ade. ut patet ro. v. set mors per
peccatum introducta est in mundum. quia si peccatum non fuisset
mors nulla esset ergo per donum christi a morte reparabimur
ad vitam. Praeterea membra debent esse conformia capiti set caput
nostrum vivit et in eternum vivet in corpore et anima quia re
surgens a mortuis iam non moritur ut patet ro. vi. ergo
et homines qui sunt eius membra vivent in corpore et anima et sic
oportet carnis resurrectionem esse. Ulterius videtur quod resurrectio non erit omni
um generaliter ysa. xxvi. dicitur non resurgent impii in iudicio. set resurrectio
non erit hominum nisi tempore iudicii universalis ergo impii nullo
modo resurgent. Praeterea dan. xii. dicitur multi de his qui
dormiunt in pulvere evigilabunt. set hoc videtur quandam
particionem importare ergo non omnes resurgent. Praeterea per resurrectionem
homines conformantur christo resurgenti unde i. cor. xv. con
cludit apostolus. quod si christus resurrexit et nos resurgemus
set illi soli debent christo resurgenti conformari qui ipsius
ymaginem portaverunt quod est solum bonorum ergo ipsi soli resur
gent. Praeterea pena non dimittitur nisi ablata culpa set
mors corporalis est pena originalis peccati ergo cum non in omnibus sit
dimissum originale peccatum non omnes resurgent. Praeterea sicut per
gratiam renascimur ita per gratiam eius resurgemus set illi qui
in maternis uteris moriuntur numquam potuerunt renasci
ergo nec resurgere poterunt et sic non omnes resurgent. Set contra
est quod dicitur v. jo. omnes qui in monumentis sunt audient
vocem filii dei et qui audierint vivent. ergo omnes mortui
resurgent. Praeterea i. cor. xv. omnes quidem resurgemus.
Praeterea resurrectio ad hoc necessaria est ut resurgentes recipiant
pro meritis penam vel premium. set omnibus debetur pena
vel premium proprio merito sicut adultis. vel alieno
sicut parvulis ergo omnes resurgent. Ulterius videtur quod resurrectio sit
naturalis. quia sicut dicit dam. in li. iii. quod communiter in
omnibus inspicitur naturam caracterizat in hiis que sub
ipsa sunt athomis set resurrectio generaliter in omnibus invenitur
ergo est naturalis. Praeterea greg. dicit. xiiij. moralium qui resurrectionis fidem
ex obedientia non tenent certe hanc ex ratione tenere debuerant
quid n. cotidie nisi resurrectionem nostram mundus in elementis suis
imitatur et potest esse de luce quasi quadam moriendo occidit
subtrahitur. et rursus quasi resurgendo revocatur et de arbustis
que viriditatem amittunt. et rursus quasi resurgendo re
parantur et de seminibus que putrescendo moriuntur et
rursus germinando quodam modo resurgunt. quod etiam apostolus
exemplificat. i. cor. xv. set nichil potest ex naturalibus operibus
rationem praestare nisi non multo tempore manet quia scilicet quasi
violenta set vita que per resurrectionem reparatur in eternum
manebit ergo resurrectio erit naturalis. Praeterea illud ad quod tota
nature expectatio intendit maxime videtur esse naturale
set resurrectio et glorificatio sanctorum est huius ut patet ro. viii.
ergo resurrectio erit naturalis. Praeterea resurrectio est motus quidam ad perpetuam

giunctoem aie 7 corpis. set mot e illis qui tract
adquiete ille ut p3 i. v. phisic. ppetua aut
giunctio aie 7 corpis erit illis. qr cu aia sit ppus
motor corpis hr e corpus ppetuabitur et i imppetuu
illi e uiuific. C abit sic ip ippetuu uiuit. g
ill erit illis. C set 9apudo i hitu no sit regis
s'm set mors e puo uite g ri p q e reddit
d morte aduitu no e illis C ps ea que sut
uni spei unu hut dtminatu mod origis
vn aialia q gnant ex put factioe 7 ex semie
nuq sr eid spei. ut dr aom. vnj. phie. set
illis mot quo ho orit e grao ei exsili inspe
q no erit i rne g no e illis Responsio dd ad
i. q. q s diulas snias d ultio sie hois diuisi
tate sr sinie poentiu vl negantiu rem | ultius
n. finis hois q ex hoies illi dsidant e bea
q quida hoes i he uita posuer iuenire vn
no cogebant ponie alia uita p ista inq ho
sua ultima pfcom gseqt 7 sic rem nega
bat | set hnc opiom sat pbabili excludit
uarietas fortune q ifinitates huai corpis | scie
7 uirtutis impfco 7 instabilitas | quib oib
btitudinis pfecto ipedr. ut aug. psc i fine
d ci. di 7 io alii ponut aiam uita ee p ista
inq tm ho s aiam uiuebat post morte 7
hnc uita poebat suffice ad ille dsidiu in
plend d btitudie grida vn porfiri dicebat
ut aug d. i. li. d ci. di q aie ad h qd beata
sit oe corpus fugiend e. vn tales rem non
ponebat. h aut oppiois ap diusos diusa eint
fia fundamta. quida. n. heretici ponut oia cor
poralia ee amalo pn. spualia uo abono.
7 s h oportebat q aia sume pfca n eet n
a corpe sepata p h q aliud pn distat e pnpa
ipin bm fac | 7 io ois herecoz secte que po
nut corpa adya ee creata l forta negant
corpis rem. hi aut fundat falitas infi. li. pri
ostesa e. quida uo posuer tota hois nam
i aia gstare. ita ut aia corpe uteret. sicut istro
aut fac nauta naui vn s hnc oppiom sr.
q sola aia btificatio | ho illi dsidio btitudis
sr turet | 7 sic no oz ponie rem. set fundam h
phs suffic in. ij. d aia dstruit ostedes aiam
sic corpis sic form in uniri 7 sic p3 q si in
he uita ho no pot ee bs nece e rem ponie
C ad. i. g dd q celu nuq artet q e ad sbaz
set artet q e ad effei lrtutis p q mor ad
gnoes 7 corrup inferior rote e dic apl. i. cor
vij. pterit figa h mdi. C ad. ij. dd. q aia
ab'ha no e ppe lo ipe abha. set ps ei 7
sic d aliis vn uita aie abhe no suffic eet
adh q abha sit uiues l q ds abha sit ds
uiuetis. set exigit qd sit uita toti giuncti. s.
aie 7 corpis. q qd uita quis no eet actu qn il
la pp̄oebat. erit tm inordie uitis ptis ad rem
vn dns pruba illa sbtilissime 7 efficacit ptnt
rem C ad. iij. dd q aia no gpat corpi sol ut
opans adinstrm q opat. set q ut for ad
mat vn opo e giuncti 7 n tm aie ut p3 p
phm i. i. d aia 7 q opanti dbe opis merces. oz
q ipe ho gpositus ex aia 7 corpe. opis sui mercede
accipiat ultima. a sic dnr peta. q. dispones
ad peccand no q sep hanc 7 pfce rom pcti
ita pea q reddr i pgatorio no e rettib set
mag pgatio qda q seorsu sit i corpe p morte
7 ianatom 7 i aia p pgatoriu igne C ad e.
dd q cetis pib pfcor e stat aie incor q ee
corpe qr e ps to gposi 7 ois ps integi mi
e i toto 7 q uis sit do gforio s qd no tm si
plr. tunc. n. simp'r ld e ad do maxie gfor qn
ht quicqd sue n gdito reqrit qr tuc p forz
diam maxie i mitat. vn cor aialis maxie
e gfor do i motu qn mo q qn qesc qr p
fectio cord e q motu 7 eui qes e e destructio
C ad. v. dd q mors corpal inducta e p pctm
ade q e morte x delet un pea illa n manet
i ppetuu. set pctm q morte etna p i pniaz
inducit ulr no expiabr 7 io mors illa. etna
erit A d. ij. q. dd q ea qr no sut eyn spei
oz sili i ueiri i oib que sr eid spei talis. n. e
sr. h. n. e ei ro. ut exdcs p3 q aia i pfcoe
ultia spei huae ee no pot a corpe sepata. vn
nulla aia i ppetuu remebit a corpe sepata
7 nece e sic unu i os resurge C ad. i. g dd
q i ps lo d spi rne qr impij n resurgent
i iudi discussiois gsciie ut glo. expoit l lo
d i piis q sr oio infidls. qui no resurget ut
iudicet ia. n. iudicati sr C ad. ij. dd q aug
expoit in li. i. os. er h mo lo fapt inueit
trac sepcu et pcito pot intelligi q ad pnos
dapnatos q q uis resurgat no tm ppe dnt cu
gilare. cu n sm pene. n glie hiti sut. in
giulia. n. solo ge e C ad terciu dd. q ois talbi
q mali gforint xpo uiuedo i uita ista in
his q ad nam spei ptinet | n a i his q spec
tat ad gram io os ei gforbut. i repatoe in
te ille no aut in silitudie glie set soli
toi C ad. iiij. dd q morte que e pea ori
pcti. illi qui i ori dscedut exsolunt mo
riendo vn no obstate ori culpa possunt
a morte resurge pea. n. ori pcti mag e
mor. q morte decim C ad v. dd q rena

sanu · p gram · xpi · nob data sed resurgunt p gram
xpi q tam e ut nr̄am nam suscipet q2 exi
et in nullis conform · vn illi q in matris utero
decedunt · q̄uis renati n fuint tn psusceptionem
eoz gre resurgunt pp conformitate n ad ipm q
consecuti sunt ad pfectom huane spei ptingentes
Ad · iii · q · d · q mot siue actio · aliq se ht ad
nam t · e · n · ds mot siue actio e n e natur.
n tantum ꝛ talis mot qui e apatu e nam ut
p3 i glificatione · corpor · qui3 aut apti alio quodcumque
sic p3 i motu uiolento lapidis sursu q terminat
ad quiete uiolenta e q ds mot e natur n
e et e3 ut p3 i motu lapidis deorsu e q ds mot
e tn e n h3 no p̄n · sed qu3 ad e nam sic p3 d
illuminatione ceci · q2 uisus nalis e · sed illumi
nationis p̄n e e n quis aut ad e ut p3 · in accela
tione floz t fructuu partificiu fca q aut
p̄n sit n q n tm e e n pot q2 p̄n nlia sunt
ad determinatos effectus diffinita ult q3 se
extende no posst · opo g l mot po mo se
hns ad nam nullo mo pot d nl · sed ul e mi
raculosa si sit apti n ut uiolenta si sit
abu quoq p̄n · opo aut ul mot so mo se
hns ad nam e sup · nl · sed opo q e mo se ht
ad nam no pot dici sup nlis s3 s quid i q
s · pducat ad id q s nam e s3 ul d3 miraculosa
t art t uiolenta nle · n · apte d3 · q s nam e
s nam aut ee d3 · hns nam ꝛ q conseq nam ut p3
i ii · phic · vn mot sup ido no pot dici nl
n et p̄n sit n r̄nis an p̄n n ee no pot q̄
uis aduita n r tinet · n · n · e p̄n ois mot
in eo i quo e ul actiuu ut p3 i motu grauu
ꝛ leuiu q aliis toib3 nlib3 aialiu t passiuu
ut p3 i gnōe simpliciu coz passiuu aut natur
nlis gnōis e po passiua nl q sp ht aim pōm
actiua q respondere i n · ut d3 · i · ix · meth s
diffic qnt ad h3 sia respōdat passiuo p̄n.
actiuu p̄n i n · r ultie pfcois · s · forme · siue
r dispōis q e ncitas ad form ultiam q e
in gnōe · hois f pom fid · ul q d oib3 aliis
f opponm plat ois ꝛ aiue · nllm aut acti
uu natur r̄nis e i n n i r conuctois aie
ad coz n r dispōis que e ncitas ad talem
conuctom q2 tal dispō n pot an induci · n
determinato mo pura gnōis existe vn et
si poat ee q po passiua expte coz seu q
inclinatio q03 ad aie conuctoz no e talis q
sufficiat ad totm mot nlis vn r sim ido
e mira no nlis d s q ut exdas p3 Ad
i · g d q dam · io · de ill q inueniunt in oib3
indiuiduis ex natur n certis · no · n · si dicat

ope omis hoies dealbaret · t i uno loco congregaret · sic tpe diluuii fcm e pp h albedo ext
apetas nlis hois ul ee in tali loco · Ad · ii
d q ex reb3 nlib3 no congregat aliqd roe demonstrante n nle sed roe psuadente pot cognosci ad e nam q2 eoz q s nam st ea q sunt
in mi qdm silitudie representant · sic unio corpis
ꝛ aie · representat unione spe ad dnm p glificationis ut in · i ps · h · d · i · dic ꝛ sili m ex
q apls et gse inducunt fide r̄nis psuasiue
annuclant Ad iii · d q r illa pcedit d ope
illa q tmiat · ad id q no e p nam · sed n annu
h aut n e r̄ne q io no e apposit Ad e.
d q tota opo n e sb operatione diuina sicut
opo inferioris artis sb ope supioris vn sic ois
opo i fiorus artis expectat aliq fine ad q
n puenit n ope artis supioris inducentis
form t ut etis artificio fco i ad ultam fie
ad q ex sectato tota n intendit no pt
puenire ope n et pp h consecuto ei no e nlis
ad · v · d q q̄uis n possit ee mot nlis qui
tminat ad qete uiolenta tn pot ee mot
n nl q tinat ad qete nle ut exdcis p3 ·
Ad · ii · sic pce · ur q
r nō sit r̄nis nre ca posita · n · ca post
effectus · sed posita r̄ne r no e secuta statim r
moztuoz g r ei no e ca nre r̄nis · Pr
effectus no pot ee n ca pcessit s3 r moztuoz
eet r si xpc nuq resurexisset ext · n · a mo posit
do ut hoies liberet g r r no e ca nre r̄nis
Pr ide e stam uni i tota una spe · sed r erit
omib3 hoib3 ois · e g r xpi no sit ca sui ipi
no erit ca r r̄nu pm effctu relinquit
ad ex silitudie cue · sed r quozdam ad mi
maloz no ht ad sile r̄nm xpi · g r̄nis illoz
no est ca r x Sed e illd q e p̄m i alu gne
e ca illoz q st p · ut p3 · ii · meth · sed xpc roe sue
r̄nis coz l d3 pmitie · i · coz · xv · et po genite
moztuoz ut apoc · i · d3 · g sua r e ca r̄nis
ac Pr r xpi mag conueit e nre r̄ne coz
q spil · q e pustificatoim · sed r x e ca nre iu
sticatois ut p3 · ro · iiii · resurexit pp iustifica
nra3 g e ca nre r̄nis corlis Ulterius ur q
uox tube no sit ca r̄nis nre · dic · n · dam
ede r̄m fcta dia uo q nutu · g ca h sit
suffic ca r̄nis no o3 ponere cam ei uoce
tube Pr frustra uox emittit · ad eu q audire
no pot · sed mortui n hebut auditu g n
e cgens q uox a formet ad suscitand eos
Pr si a uox sit ca r̄nis h no erit n ptute
diuina data vn si illd ps dabit uoci sue

d

uoce uirtutis dic glo. ad resuscit cor set erit p[ost] da
ta e alie q[ui]uis imm[ediat]e de. tn act q sic e illis sic
p[ate]t icetis imm[edia]te illuiatis q n li. uidet g siuox
a sic ca r[ati]ius re. eet illis q fam e. C Set g e q
dr. i. th. iiij. d ipe in tuba di descedet de celo q
mortui q in xpo st resurget. C p. Jo. v. dr. q in
monumetis st audient uoce filii di et q au
dierit uiuet h aut uox dr tuba ut i l[ite]ra p[ate]t. g
q c. Vlt ur q nllo mo ad r[ati]o[ne]m angli operentur
q maiois uirtutis e ostesiua re mortuor q
gno hoinu set qui oies genat aia n i fudr cor
meb anglis g n re q e imta qiuctio aie et
cor fiet mistio anglor. C p si ad aps anglos h
mistiu ptineat maxie ur ptine ad uirtutes
qr e imm[edia]ta fuce set eis no asibr set archan
ut p[ate]t i l[ite]ra g re no fit mistio anglor. C Set g
e q dr. i. th. iiij. d i uoce arcangli descendet
de celo q mortui resurget g re mortuor mistio
anglico qplebr. Respodeo d ad. i. q. q xpc roe
huae n dr di q ho mediator ut i iij. li. d. xix dcm
e vn dia doi d i hoies medi[an]te x huai[ta]te pue
niut sic aut amorte sp[irit]ual liberari n possu n p
gre donu diuin dat ita n morte corli n p[re]u
dia uirtute fcam q io sic xpc p[ri]mitias suscepit
gre diuin q ei g. e ca nre gre q de pleitudie
ei nos os accepi grm pgra. Jo. i. ita i g i chai
ta e re. q sua re ca e nre r[ati]o[n]is ut sic x ig e
dr sit pa ca nre r[ati]o[n]is. q. equoca set inq est
dr q ho resurgens e ca pxia et. q. uniuoca nre
re. nis ca aut uniuoca agens pducit effcm
i silitudiem sue for vn no solu e ca effiaes
set exeris r. uni effcus. h aut qtingit dr. qm
n. ipa for p qm attedr silitudo agetis ad effcm
e directe p[rinci]p[iu]m actiois q pducit ille effcus sic
calor i igne calefaciente. qm aut illi actois
q effcus pduc n e p[rinci]p[iu]m po et pse ip for h qua
attendr silitudo. set pxim illi for. sic si ho alb
gnet ho alb ip albedo gnantis n e p[rinci]p[iu]m gnois
actie q tn albedo gnantis dr ca albedis gnati
qr p[rinci]p[iu]m albedis i gnante se p[rinci]p[iu]m gnois faciencia
albediem i gnato q p huc mod re xpi e ca nre
r[ati]o[n]is qr illd id q facit r[ati]o[ne]m x qui e ca uni
uoca nre r[ati]o[n]is agit ad nram r[ati]o[ne]m. s. uirtus di
uinitatis ipi x q s et pri qmuis e. vn dr. ro. viij
q suscitauit xpm ih[esu]m amortuis uiuificabit
mortalia cor nra set ipa re x uirtute diuitatis
aduiete. ca e. q. i strial refrectiois nre. o poes
n. di agebamt. me carne x. q. qdi organo sic
poit eg dam i tcio. li. d tactu corli q mu da
uit lepsu. mt viij. C ad. p[rimu]m g d q ca suf
ficies stati pducit effcm sui ad q i me

ordiat no aut effcm ad q ordiat medi[an]te a q q
sit sufficies sic calor qmuis sit intesus no stati
i p[rim]o instati cat calore set stati icip moue ad
calore qr calore e effcus ei me. motu. re aut
x dr ca nre r[ati]o[n]is ut dcm e no qr ipa agat r[ati]o[ne]m
nram set me. pxim suo. s. dina uirtute q in ultim
r[ati]o[ne]m faciet. ad silitudine r[ati]o[n]is x uirt aut
dia opat q e xpon qssia effcm vn no or q stati
re x fca re nra fit secuta set tuc seqt qn
uolutas di ordinauit C ad. ij. d q uirt dina
no alligat cais aliqbr sic qn effcus illar pos
set i medi[at]e l alis cais meb pduce sic pos
set gnom inferiorum cor ca re q motu celi n
existete q tn sic ordiez q i reb statuit cel e
ca gnois. i ifior cor sic q h ordiem q i reb
huais dia puia pfixit re x e ca nre r[ati]o[n]is
potuit tn aliu ordine pfige q tuc eet alia ca
nre r[ati]o[n]is qle d tuc ordiasset C ad iij. d
q io illa pcedit qn oia q st i una spe hnt
eudr ordine ad cam pma illi effcus qui e
inducend. in totam spem sic au n e i pposito. qr
huaitas xpi ppinquor e diui c uirt p ca e gnois
q huaitas alior vn re xpi cat. ad uit i me
set re alior me x hoie resurgete C ad. iiij.
d q re omi hoinu hebat aliqd d silitudine
r[ati]o[n]is xpi q. s. ptinet ad uitam n h q os x fiunt
qformes q io oms resurgut i uitam i mortal. set
i stis q fuer xpo qfores p gram erit qformitas qn e
adea q st glie A d. ij. q. d q cam effcm or
a mo qiugi. qr moues q mot. faciens et fcm
st sil ut p[ate]t. i vij. phic xpc aut resurgens
e ca uniuoca nre r[ati]o[n]is ut g dcm e vn or
q i r[ati]o[n]e cor qmuni a signo dato xpc resurges
opet. p quid signu ut quidi dnt erit ad lim
uox x r[ati]o[ne]m ipantis sic impauit mari q cessauit
tepestas. mt. viij. qdi a. dnt q hoc signum
nich aliud erit. q ipa pstatio eiudem filij di
i mdo d q dr. mt xxiiij. sic fulg q uenit ab orie
te et appet in occidente ita erit aduet filij x
hois q i mutuit aucti gg q dicit qd tuba sonabit
nich aliud e. q mudo ut iudice filius d mostre
q h h ipa filij di appito uox ei dr qr ei appenti
obediet tota n ad cor huanor repar. sicut
i pamti uni i iussu ueire dr i. thes. iiij. q sic
ei apito mqt ht ui cad ipij uox ei dr et h
e uox quem sit qm dr clamor. q. pronis ad iudi
ciatis qm aut dr soni tube l ppe euidetia ut
i lucta d l ppe quenietia ad usu tube qui erit
i. ue. te. tuba. n. qgregabat ad qsiliu. qmouebat
ad pliu q uocabat ad festu resurgetes aut co
ggat ad qsiliu iudicij ad pliu q orb t[er]rar

pugbit q insensatos 7 ad festu etne solepta
tis ¶ ad .i. g° dd q dam i ub ut ee miale rm
cam cuz tetigit. s. uoluntate diam q ipat utu
te q exeqt 7 facilitate exeqndi i hq mit adiu
xit ad siilitudine eoz q i nobis st. illd .n. uald
facile e nob facie q stati addam nrm fit. set
mlto appet maioz facilitas si an ub platu ad
p signu uds q nut dz executo nre uocis pmi
sis fiat 7 talis ut mut. e qda ea pote executi
onis i qntu p ipo i dus. alij ad nutz uolut ex
pleda nut aut diu q fiet r. u. d e q signu
abeo dat e u tota obedit ad rm mortuoz
7 h signu id e qd uox tube ut exdcis pz ¶ ad
ij. dd. q forme sacmtoz hnt utute tcifd ut
s dcm e. no ex h q audiut. set ex h q pferut.
ita illa uox qcqd fit hebit efficam instrale.
ad suscd no ex h qd sentit. set ex h q pfert.
sic q uox ex ipa i pulsoe aeis excitat dorente
soluedo organu sentiedi no ex h qd ogelat
q uidi d uoce puenente ad aures se excita
tom 7 n e ea ei ¶ ad .iij. dd q rato pcedet
simlt data illi uoci eet eius pfcm i n. q tuc
q exci pcedet utute ia nle fcam p hret
no aut e tal ut illa set qlis s dcm e ee i forzis
sacmtoz ¶ Ad .3. q. dd q sic aug dic i tco d tri
qd sic coz grossioza 7 infioza q ppotetioza sbti
lioza quoda ordie regtur. ita oia coz regunt
ado p spm uite roalem 7 h e gg. i. iiij. dyal.
tagit vn i oib q corlr ado fiut utit do mi
stio anglo i rne aut e ado ad einsinuta
tom coz ptinet. s. collecto anu 7 coz pparato
ad receptom huai coz s um qnt ad h i rm ute
ds mistio anglo. set aia sic ado data e in
medr. i ime ado coz itato unet sn a ope
anglo sili 7 glam coz ipe faciet absq mi
stio anglo sic 7 aiam i me glificat 7 p
mistiu anglo uox dz f una expom que ta
gt inlra ¶ ad .i. pz solo exdcis ¶ ad ij. dd q
mistiu illd eit pn uni archi. s. michaelis
q e pnceps ecce sic fuit synagoge sic dz dau
x. qui tu ag ex i fluen utute. 7 alioz supioz
ordinu vn q ipe faciet sriozes ordies quoda
md sili i sriozes angli coopabut ei ce rm sin
gloz quoz ctodie dputati fuer 7 sic uox illa
pot d uni 7 plu anglo.

Ad iij. sic pce ur q tps rrnis no oporteat
differri usq ad fine mdi. ut os sil resgat
q maioz e gueieri capis ad mb. q mbroz
adiuice sic cause ad effes qua effectuu adin
uice h xpc q e cap nrm n distulit rm sua
i fine mdi ut sil ea oibz resg. g n oz qd poz
fcoz rr usq i fine mdi differat. ut sil e alijs re
sgat. ¶ p rr capis e ca rris mbroz. set rr
quoza mbroz nobiliu pp uicitate ad capd
n e dilata usq ad fine mdi. set stati rm xpi
secuta e sic pie c dz d ba ugie 7 johe euange
g et rr tato ppnqoz eit. rm xpi qnto p gram
7 mitu mag ei fuer gformes ¶ p stat no. te.
est p fcoz 7 expsiius portat ymag x q stat
ue te. set qda pres ue te xpo resgete resre
xut. sic dz m. xxvij. q mlta coz scoz q domi
er frexer. g ur q r scoz no. te. rr differi
debeat usq ad fine mdi ut sit omu sil ¶ p post
fine mdi. no eit a s anoz nus. set post rm
mortuoz gputat ad h mlti ani usq ad fine
alioz mortuoz ut pz apoc. xx. dz. n. i. uidi
aias d colatoz pp testiu ihu 7 pp ub di et i m
xer 7 regnauint c xpo mille anis et dei mortuoz
no uiuint don gsumient mille ani g rr om
no differt. usq i fine mdi ut sit sil ¶ h q e. q
dz job. xiiij. ho cu dormierit no resget donec
alterit celu n euigilabit ut gsgat d sopno suo
et lo. d sopno mortis g usq i fine mdi qn ce
lu attet rr hoinu differt ¶ p hebz. xij. dz hoies
testio pbati fidi no acceput repmissom .i. ple
na coz 7 aie btitu d ao a p nob puicente
ne sii nob gsumaret .i. pficent glo. ut i gmuni
gaudio oiu mai fieret gaudiu singloz set
no eit au rr. q coz glifico q refozbit coz
hultatis. tre gfigatu coz clitatis sue. ph.
iii. et rris filii ert sic angli i celo ut pz m.
xxij. g rr differt. usq ad fine mdi i q os sil re
sget ¶ Vlti ur q tps i no sit occult. q e e pn
d timat et scit et fis pot d timate sciri eo q
oia msant qda p yo do ut dz m. ij. d gnoe h
pn mdi d timate scit g et fini ei pot d tim
nate sciri te aut eit tps rris 7 iudicij g illd
tps no e occult ¶ p apoc xij. dz q mli p qm
eccam sgficat. ht loq pat ado i q pascitur dieb
mille ducetis lx. dan q. xij. pont quida d timat
nus. diez p qs ani sigri udet. f illd exo iiij.
die pano dedi t. g ex sac scptu sciri pot finis
mundi. et rrnis tps ¶ p stat. n. te pfigat fuit
i ne. te. set scimi d tmiate temp i q. ue. te. stat
huit g q pot sciri d tmiate tps i quo no. te.
stat hebit. set no. te. statu hebit usq ad
fine mdi. vn dz m. ult. ecce ego uobis su
usq ad gsumatom scli g pot d tiate sciri fis
mdi. rrnis tep ¶ set g. illd q e ignoratu ab
anglis q e hoibz mlto mag occultu q ea ad
q hoies nih roe ptinge posse mlto lupidius
gretius angli nili gg toe ggnoscut sili q reuelat

hoibz nō fuīt n̄ mel' anglis ut p3 p dyō. iiij.
c. ce. jer'. set āgli nesciūt tps dīmiāte ut p3
m̄. xxiiij. d' die illa 7 hora neō scit n̄ angli
celor. g° tēp' illd hoibz ē occultū. ¶ Ꝑ apli
mag' fuer' 9scii secretor dī q̄ alij secreteꝯ q3 ut
dr. ro. viij. ipi p̄mitias spc̄ hūer' glo. tempe
pn' et ceteris hūiū dancī. set eis d' h ipo 9ret̄ibz
dc̄m ē. act. i. nō ē uīm nosce tpa l' momta
q̄ p3 posuit ī sua potestate g° m̄lto mag' est
alijs occultū. ¶ Ulterius ut' q' r'r nō fiet sbito
9successiue q3 eze. xxxvij. pnūtiat r'r mor
tuor ū dr̄ accesserūt ossa ad ossa 7 uidi 7 ecce
sup ea nerui 7 carnes ascedūt 7 extensa est
in eis cutis d' sup 7 spm̄ nō habebūt g° repa
tō cor' tpr pcedet 9iūctōm aīar 7 sic r'r nō
erit sbita. ¶ Ꝑ l' ad q' exigūt pl'es actōes se
9ntes nō pōt sbito fi. set ad r'r̄m exigunt
pl'es actōes seqntes nō pōt sbito fi. set ad
r'r̄m exigūt pl'es actōes se 9ntes sic̄ collec
tō ciniū 7 reformatō cor' 7 infusio aīe g° r'r n̄
fiet sbita. ¶ Ꝑ ois son' tpr mēsrat. set son' tube
cū erit r'r's ut dc̄m ē g° r'r fiet ī tpr 7 n̄ sbito.
Ꝑ nll's mot' local' pōt ēē sbito. ut dr̄ ī. li. d'
sensu 7 sensato set ad r'r̄m exigr' aīmotus
local' ī collectiōe ciniū g° n̄ fiet sbito ¶ Cz
9ē q' dr̄. i. cor. xv. oēs qd' resurgem̄ ī momto
ī ictu occli g° r'r erit sbito. ¶ Ꝑ ut' infinita
sbito opat. s3 sic̄ dc̄m dic̄ ēde r'r̄m futū ēē
dīa ūtute d' q̄ 9stat q' infita ē g° r'r fiet
sbito ¶ Ulter' ut' q' r'r nō erit in noctis tpr. q3
r'r n̄ erit donc̄ cessabit celū ut dr̄ Job. xiiij.
set cessante motu celi q' dr̄ ei' actō non
erit tps n̄ dies n̄ nox. g° r'r nō erit d' nocte
¶ Ꝑ finis uniusc3 rei dr̄ ēē pfectissim̄ set ēē
erit finis tpris. un̄ ī apoc̄. dr̄ q' tēp' nō erit āp'
g° tē dr̄ ēē tpr ī suā optiā dispōe. 7 ita dr̄ ēē
dies ¶ Ꝑ qūtas tpris dr̄ sēnde. hūs q̄ 9iūt'
ī tepe. un̄ jo. viij. fit m̄ltō d' nocte qn̄ in
das exiuit agsorcio lucas set tē erit pfca
maīfestatō omī q̄ m̄ō latet q3 cū uenit dn̄s
illuīabit absc̄ōdita tenebr 7 cōdiū 9silia
maīfestabit. ut dr̄. i. cor. iiij. g° dr̄ ēē in die
¶ Set 9 r'r xpi ē exr' nre r'rnis. set r'r x' fuit
ī nocte ut dic̄ gg' tomel. pascali g° 7 nr'a
r'r nocturno tpr erit ¶ Ꝑ aduēt' dn̄i 9pant' ad
uētui furis ī domū ut p3 luc̄. xij. set fur in
tpr noctis ī domū uenit g° et tpr nocturno ue
niet set ueniente ipō fiet r'r ut dc̄m ē g°
r'r fiet tpr nocturno ¶ Responsio dd' ad. i. q. q'
sic̄ aū dic̄ in iij. d'tm̄ dīa puī' statuit ut
g'ssiora cor' 7 inferiora p subtiliora 7 potētiora

quodā ordīe regr' 7 iō tota m̄ cor'. inferior sbia
cet uariationi s'm mot' celes' cor'. un̄ eēt 9' ordi
nē q' dīa puī' ī rebz statuit si m̄ ī inferior cor'
9stātū corruptiōis pduceꝰ maente motu
cor' supior et q3 s'p pōm fidī r'r erit ī uitam
īmortale 9fortāt x° q resurges a mortuis ia nō
morit'. ut dr̄. ro. vi. iō hūan' cor' r'r usque
ad finē m̄di differt'. ī q̄ mot' celi qesc̄t et iā
h' 7 phi. quidā qui posuer' mot' celi nūq̄ ces
sar' posuer' reddit' hūar aiar ad cor' mor'tua
q̄lia ut hēm sive ponent reddit' aīe ad id'
cor' ī fine. mag' aīn ut ē pedo. siū ad q̄. ut pic
tag' posuit q̄libet aiām 9libet cor' ingrdi
ut d' imp' d' aīa ¶ ad. i. g°. dd' q' q' uis exp' ma
gis cū m̄bris 9uenientia pportiōis q̄ exigr' ad
h' qd' ī m̄bris ī fluat q' m̄br' caēnt 7 in hoc dif
fer' acapite 7 9iūt ad īuicē. un̄ r'r xpi exr'
qdā ē nre r'rnis exe' fid' nob' spes d' nrā r'rne
9sequit. nō aut m̄bri ac° x' r'r ē cā r'rnis ceter
m̄bror q iō x' r'r d'buit pcedē r'r̄m aīar q' os
sit resurge d'buer' ī 9sumatiōe selor. ¶ ad. ij.
dd' q' q'uis ī x' m̄b'. x' sit qdā alijs dignora et
mag' capiti 9fora nō tn̄ pungūt ad tōm ca
pis ut sit cā aliorū q iō ex 9formitate ad xpm
n̄ d'bet eis q' eor r'r pcedat r'r̄m aliorū. q.
exr' exitū sic̄ dc̄m ē d' r'rne set q' aliqbz h'
sic 9cessū. q' eor r'r nō sit usq3 ad 9muēm
r'r̄m dilata ē ex spāli grē puilegio n̄ ex
debito 9formitatis ad x' ¶ ad. iij. dd' q' d' illa
r'rne scor' cū s' ut' dubitaē j° ī s'mōe d' assup
tione ut'. s. pacto r'rnis testo r'r̄m motu
sit ut sic eor mag' fuit resuscitato q̄dā sic̄
fuit lazarus q̄ ūa r'r q̄lis erit ī fine m̄di, an
ī mortale uitā rē resrexer' sp' ī cor' uictī in
celū c̄ xpo ascedētes corrīi' ut glō. dic̄ m̄. xxvij.
7 h' p'babili' ut' q' ad h' q' uer' testim d' ūa r'
r'rne x' pferret 9grūū fuit q' ue resurgent
sic̄ p° alibi dic̄ si eor r'r iā ipos accelerata
ē set iā r'r̄m x' testificādā q' qd' testiōium
erit ad fūdādā fid' no. te. un̄ d'centi' fam̄ ē
p pres. ue. te. q° p eos q iā no. te. fundato
d'cesser' tn̄ set ē q' fid' r'rne eor ī cuīuli m̄
tio fiat an r'r̄m x' tn̄ uo p testiōnū p3 itll'
ē paticipa ēē dcm̄. qd' freqt' p stiōgphis
actūr. nll's. n. ūa r'rne an xpo resrexit eo
q' ipē ē pmitiue eor' dormientiū ut dr̄. i.
cor. xv. q'uis aliq fuint resuscitati an x'
r'r̄m ut d' lazaro p3 ¶ ad. iiij. dd' q' occōe
illor ūbor ut aug' nārat. xx. li. d'. ci. dī
quidā heretici posuer' pm̄ r'r̄m futram ēē
mortuor ut cū xpo mille anis ītrā regnet

ambro[sius]
¶ [illegible] ī s'mōe de sap' 7 de pascha et [illegible]. d' loquit' de
resrne q' [illegible] erat aū x' [illegible] cuīa cuīr q' ultius
a [illegible] resurgētes fuad' [illegible] uestigio ad celū dn̄i re
surrexit nota fc̄i solo adm q pl'emor' de q̄bz s'ett eu'tia
aīr ultra cōi [illegible] q' qd' manifeste uult q' nō
resurrexerūt ar q' eor resur' fuit p' x' r'rne.

vn̄ uocati sūt chiliaste. q̄i millenarii q̄ iō aug̃
id ostendit ubi illa ait ee intelligēda. s. d' i'
ne spu'. p q̄m hoīes apertis dono gr̄e res
gūt. sa aūt rex ē eoꝝ regnū aūt x̄ d' ecclā
i q̄ cū ipō nō sol' martyres sed ⁊ alij electi
regnāt ut apte totū itelligat'. l' regnant
c̄ xp̄o i gl'ia q̄ ad o͡s ⁊ sic spalr' mītō sūt d' mar
tirib; q2 ipi p̄pue regnāt mōtui q̄usque
ad morte c̄tarunt p ueritate millenari' aūt an
noꝝ nō sig̃t aliq̄d c̄tū num sed desig̃t totum
tēp' q̄ nūc agit' i quo sci cū xp̄o regnāt q2 nūs
millenarius mag' d' sig̃t uniūsitate q̄ c̄tte
narius eo q̄ millenarius ē nūs solid' exdupli
ducti c̄narij i se ipm̄ sgēs q2 decies mille se
q̄sit' ⁊ i ps. d2 uby q̄ mādauit i mille gnōes.
i. omīs **A**d. ij. q. d̄d q̄ sic aug. dic̄. xx. li. xxviij.
q. etas ultīa huāi gnīs q̄ incip̄ adm̄ c̄uentu
usq; ad finē sc̄li quib; gnōib' cputet' incertū
ē. sic ⁊ senect' q̄ ē ultīa etas hoīs nō hȝ d'
minatū tps̄ s'm sa alioꝝ cū q̄uq; sola tm̄ te
neat tp'is q̄t reliq' oēs etates. hi aūt ratō ē
q2 d'tminat' nūs futi tp'is sciri nō pōt n̄ p
reuelatōm l' p sile rōm tep' aūt q̄ erit usq;
ad t'm̄ n̄mat' nō pōt nīi tnc q2 sil' erit t'
celi mot'. et finis ut dēm ē. ex motu aūt tp'
omi nūs q̄ d'tminato tpi p sile rōm futū p
uidet' ex motu aū celi nō pōt cgsa fis ei
qui cū sit c̄cularis ex hi ipō hȝ q̄ s'm suam
possit i pp̄etuū durāe vn̄ nīi tnc tps̄ q̄ erit
usq; ad t'm̄. n̄uāi nō pōt. sīlit' n̄ p reuelā
hi pōt iō ut omīs sp sint solliciti ⁊ pati
ad occurrend' ⁊ iō ⁊ aplis d'bȝ q̄ rētib; vt
act'. i. nō ē ur'm nosse ⁊ē m q̄ ut ag. d' xviij
d. ci. di. omi d' hc̄ retalcāntiū digitos resol
uit et q̄escere iubet q. n. aplis q̄rētib; no
luit indicaē nc alijs reuelabit vn̄ oēs illi
q̄ tps̄ p̄dēm numaē uolūt actēt' siloq
i ueti st. quidā. n. ut aug. dic̄ i d' dixit
ab ascēsioē dn̄i usq; ad ultim̄ ei' aduēt'
q̄d'gētos ānos posse cpleri. alij q̄ngētos
alij mille q̄rꝝ falsitas p; et sīlit' p̄tebit eoꝝ
qui adhuc cputaē nō cessāt **C**ad. i. g. d̄d q̄
eoꝝ quoꝝ finis cgsa pn̄ noto oꝝ mēsa nob'
ēē cg'ta ⁊ iō cg'to p̄n alic' rei ē duratō i
m'sat' motu celi possim̄ cgscee ei' finē. eo
q̄ mot' celi. ē nob' not' sed m'sa durationis
ē mot' celi ē sola diā dispō q̄ ē nob' occulta
⁊ iō q̄ tuoꝝ sc̄am p̄n ei' fine scire nō possu
m' **C**ad. ij. d̄d q̄ mille ducētos. lx. dies d'
q̄b; sit mētio apoc' xij. sig̃t oē tps̄ i q̄ eccā
d'at ⁊ nō d's d'tminat' nūs ānoꝝ ⁊ hȝ iō q2
p̄dicō ꝫ sit d' s'ldac' ecca duraīt trib;
ānis ⁊ dimidio q̄ tps̄ ɔtinet fere eq̄lem
nūo dieꝝ nūo p̄dc̄o sīlit' ⁊ nūs eoꝝ q̄ i dam
ele poīt nō ē referend' ad num ānoꝝ aliq̄
ɔsīt ad finē m̄di l' usq; ad p̄dicōm an̄ xp̄i
sed d; referri usq; ad temp' q̄ p̄dicabit an̄ x̄. ⁊
q̄ p secutō ei' durabit **C**ad. iij. d̄d q̄ q̄uis
stat' nō te. i gnāli sit p̄figat' p statutū. ue
te nō tn̄ oꝫ q̄d singla ꝫnd aūt singlis p
apue tū i xp̄o omīs sū n. te. s'unt cplete ⁊
iō aug. xviij. d' ci. di. ꝫndit q̄b;dā q̄ uolebāt
accipe nūos p secutōm q̄s eccā p'ssa ē ⁊ pas
sura s'm num plagaꝝ egypti dicēs ego p illas
res gestas i egipto istas p secutiōes p hēnce
sig̃ficatas ēē nō arbitror q̄uis abeis q̄ pu
tāt exq̄site ⁊ ingeniose illa singla hijs si
gulis cparata uidant'. nō p p̄hetico spū sed i
cōiectura m̄tis huāe. q̄ aliq̄ ad uim puenit
aliq̄ falli' ⁊ sīlit' ur' ēē d' dc̄is albis ioachim q̄
p talis c̄titis d' futis aliq̄ ua p̄dixit ⁊ i aliq̄b;
decept' fuit **C**ad. iiij. q̄dm̄ d̄d q̄ i t'tne aliq̄d
fiet mistio angloꝝ et ad utute diā i m̄t'
ut dēm ē. illd' g. q̄ mistio anglorꝝ fiet nō
erit i instanti si instans dicat' idiui tp'is erit
tn̄ i instāti si instās accipiat' p p'u i pcep'. i
aūt q̄ fiet utute diā imēte fiet subito. s. i
tio tp'is quo angloꝝ op' cplebit' q2 uīte su
perioꝝ inferioa ad p̄fcōm p̄ducit **C**ad. i. g.
d̄d q̄ e ce loq̄tur p plo rudi sic ⁊ moyses vn̄
moyses distīxit opa vi. dieꝝ p dies ut ru
dis p' capee posset q̄uis oīa simul sint sca p
aug. ita ēēe diuisa que i t'tne futa fuiū sc̄
exp̄sit q̄uis oīa. sil' sint futa i instāti
Cad. v. d̄d q̄ q̄uis ille operes sic q̄ntes se i ui
cē n̄ tn̄ sunt sil' tp̄e q2 ul' sūt in eod' instāti
ul' una ē instāti ad q̄ ā t'miat' **C**ad. 3. d̄d
q̄ id ut ēē dd' d' sono illo ⁊ d' for's sacintoꝝ
s. q̄ uirtio istati platiois effcūm suū hebit
Cad. e. d̄d q̄ cgg'ito an̄u q̄ s'm motu locali
ēē nō pōt fiet mistio angloꝝ ⁊ iō erit i tp̄e
sed i pcep' p facultate cpandi q̄ cpetit.
anglis. **A**d. iiij. q. d̄d q̄ d'tminatū hora tem
p'is q̄ fiet r' p̄cto sciri nō pōt ut in l'tū d;
tn̄ sat' p babilit' aliq̄b; dā d;. q̄ r' erit. q. i c̄pus
cō sole exis̄tēte moriente q̄ luna i occide
te q2 i tali dispōe sol ⁊ luna c̄duxt' c̄ati ut
sic eoꝝ c̄culatō cpleat' pc̄is' p reddit' ad idm̄
punctū vn̄ d; d' xp̄o q̄ tali hora resurrexit **C**ad
i. g. d̄d q̄ q̄n r' erit nō erit temp' sed t'mi
tep'is q2 i eod' instāti i q̄ cessabit mot' celi
erit r' mortuoꝝ ⁊ tn̄ erit sit' sydrm̄ s' dispōm

8

q se hnt nc ma determinata hora q sz dr re
surrectio talli ul' tali hora. Ad .ij. dd q optima dispo
tepis dz ee i meridie pp illuminacom solis set
tunc ciuitas dei no egebit sole neq luna qr cla
ritas dei illuminabit illa. ut dz apoc pnlt. 7 io q
ad hoc no refert utr in nocte l' die re fiat. Ad
iij. dd q tpa illi congruit manifestatio q ad
ea q tunc gerunt 7 occultatom q ad declaracom
ipi tpis 7 io utrq congruere ei pot. ut sit .s. re
die l' i nocte.

Ad iiij. sic pce. ur q mors no erit ex aq re
i oibz. qr quida no moriant set i morte su
puestiet dz .n. i simbolo q ipe uetus e iudi
care uiuos 7 mortuos. h aut no pot i telligi
q ad tps iudicii qr tunc erunt oms uiui. g ox q
refert h distictio ad tepus pcedes 7 ita no oms
in iudi morient. Pr nle 7 comune desideriu
no pot ee uacuu 7 i ane set s apls .ij. cor
iiij. h e comune desideriu quo nolum exspoliari
set sr uestiri g aliq erit q nuq exspolia
bunt corpe p morte set supuestient glia re
nis. Pr aug. in euch. dic q iiij. ultie pe
titioes orois dnice ad psentem ptinet quaru
una e dimitte nob debita nra g eccia pe
tit i hac uita q oia debita relaxari. set oro
eccie n pot ee cassa qn exaudiat. jo. xvi
quecu peccieitis prem i noie meo dabit uob
g eccia i ad h uite tpz omi debitorz remissio
ne consequt. set unu de debitis q p pcto primi
pentis astingim e q nascim i orli pcto. g
aliq hoc deus eccie pstabit q hoies sn pcto
orli nascet. set mors e pena orli ut pcti g aliq
hoies erit ic fine mundi. q no morient 7 sic
id q prius. Pr uia compediosior sp e sapi
mag eligeda. set compediosior uia e q hoies
q uiui iuenient i impassibilitate re rnis transferat
q q prius moriat 7 postea resurgat a morte
i immortalitate g ds qui e summe sapi
ens hanc uia elig i ill q i ueniet uiui 7 sic
id q prius. set g .1. cor. xv. q sem no uiui
ficatr n prius moriat. et id sb similitudine
semis dr rne cor. g cor a morte resurgent
Pr .1. cor. xv. sic in ada oms moriunt. ita
7 i xpo oms uiuificabunt. set i xo oms uiuificabunt
g i ada oms morient et sic re omi erit a mor
te. Vlt ur q no omiu re erit acinibz. re.
n. x. e ex rne rnis set re ei no fuit acinibz
qr caro ei no uidit corruptom. ut dz in ps. et
act. ij. g n re omiu erit acinibz. Pr cor hois
no semp cõbust. set i cines no pot aliqd re
solui n p combustione g no oms acinibz resurgnt

Pr cor hois mortui no statim post morte i cinere
redigit. set quida statim post morte resurgunt
ut in litra dz .s. illi q uiui i uenient. g no oms
resurget acinibz. Pr ex aq rendit tmio ad q
set ex adque rnis n e id i bonis 7 malis. 1.
cor. xv. oms quid resurgem set no oms i muta
bim g no e id tmi aq 7 sic si mali resurgut
acinibz. boni acinibz no resurgut. Set ho est
q d eymo dic. oms i orli pcto natos. tenet h
sna tra el et infira ibis. set oms q i comuni re
ne resurgut fuer nati i pcto orli l' nati ex
uto l' saltem natiuitate i uto g oms acinibz res
gut. Pr mixta sr i cor huano q no sr de ui
tate huae n. set oia illa auferet. g oz 1
omia cor ad cines resolui. Vlterius ur q pul
ueres illi ex quibz cor huanu repabz hat aim
nle inclinatom hnt ad aiam eodm mo se
hrent ad illa aiam sic alij pulues g no eet
dra utr ex illis ul' alijs puluibz reficeret cor e
aie cõiugend q ftm e. Pr maior e depende
tia corpis ad aiam q aie ad cor set aia sepata
a corpe adh ht aliq de prim ad cor un retar
dat. ei mot i dm pp appetitu corpis ut dic
dyo. g mlto for cor sepatu ab aia ht nle
i clinatom. ad aiam illa. Pr job xx. dz. ossa
inplebunt uiciis adolescen. ei et cu eo i puluie
dormiet set uicia no sr n i aia g adhuc
i ill' puluibz remanebit aliq nlis i clinato
ad aiam. Set q cor huan pot resolui ad
ipa ela ul' 7 maines aliorz aliu cõuti set ela
sr ho genea. et silr caro leonis l' alteri aialis
cu g in alijs ptibz elorz l' aialiu no fit q in
clinato nlis ad illa aiam n i ilk ptibz in quas
cõuisu e cor huanu erit aliqua i clinato ad
aiam pa pz p auctete aug. in euch. cor hua
nu inq corrupt aliorz corpa sbam l' in ipa ela mu
tat i q corpi hoiuu l' aialiu abu cedat cuncte
q utat illi aie huae i pucto tpis cedet q
p prius q ho fiet q uiuet cresceret aiauit. Pr
cuilibet inclinatioi nli rndet ad agens nle
al' n deficeret in actus set nllo agete nli posset
pdca pulues eid aie i tato cõiungi. g no e i eis
alia nlis i clinato ad pdcam cõiunctom. Respo
sio dd. ad .1. q. q sup hnc. q. uaie loqt sci. ut
i litra pz. cu h e securior et comunior oppio q oms
morient 7 a morte resurgent. et h pp tria. Pmo
qr mag concordat dic sci q huam nam pp
pctm primi pentis condepnauit ut oms qui p ac
tu n. ab eo origine ducent i fectom pcti 7
orli cõtrahent 7 p cõns mortis debitores erunt. Sco
qr mag concordat dne scripte q omu futam

rerum predicat resurrectio aut proprie non est nisi eius quod cecidit et dissolutum est. ut dicit damascenus. ideo quia magis conveniat ordini nature in eo quod ille quod corruptum et viciatum est in sua novitate non reducitur nisi corruptione mediante. sic acetum non fit vinum nisi aceto corrupto et in humore vitis transeunte. unde cum natura humana in desertum necessitatis moriendi devenit non erit reddita ad immortalitatem nisi morte mediante. quia convenit ordini nature. propter aliam rationem quia ut in .viij. phisicorum dicitur motus celi est ut vita quedam omnibus existentibus. sic motus cordis totius corporis vita est quedam. unde sicut cessante motu cordis omnia membra mortificantur ita cessante motu celi non potest ad unum remanere illa vita que ex influentia illius motus conservabatur talis autem est vita quam degimus. unde oportet quod ex hac vita discedat quod post motum celi quiescentem motum sit. Ad .i. ergo dicendum. quod dicitur illa vivorum et mortuorum non est referenda ad tempus iudicii tempus nisi ad tempus totum preteritum quia omnes iudicandi aliquo tempore fuerunt vivi et aliquo mortui sed ad illud tempus determinatum quod immediate iudicium precedit quando iudicii signa incipient apparere Ad .ij. dicendum quod perfectum desiderium sanctorum non potest esse vanum sed nichil prohibet desiderium condicionatum eorum vanum esse. et tale est desiderium quo nolumus expoliari sed supervestiri. scilicet. si possibile sit et hoc desiderium aliquidam vellettas dicitur. Ad .iij. dicendum quod hoc est erroneum dicere quod aliquis sine peccato originali concipiatur preter christum quia ille qui sine peccato originali conciperetur non indigeret redemptione que facta est per christum et sic christus non esset omnium hominum redemptor. nec potest dici quod in hoc redemptione non indiguerunt quia prestitum fuit eis ut sine peccato conciperentur quia illa gratia facta est parentibus ut in eis vicium nature sanaretur. quo manente sine originali generare non posset vel ipsi nisi quam sanato est/ oportet autem ponere quod quilibet preter christum redemptione christi indigeat non solum ratione nature. liberari autem a malo vel a debito absolvi non potest nisi qui debitum incurrit vel in malum deiectus fuit et ideo non possent omnes fructum dominice orationis in se ipsis percipere nisi omnes debitores nascerentur. et malo subiecti. unde dimissio debitorum que liberatio a malo non potest intelligi quod aliquis sine debito vel immunis a malo nascatur. sed quia cum debito natus postea per gratiam christi liberatur. non tamen sequitur si potest sine errore poni quod aliqui non moriantur quod possit sine errore poni quod aliquis sine peccato originali nascatur. quamvis mors sit pena peccati originalis. quia deus potest ex misericordia relaxare alicui penam ad quam obligatur ex culpa preterita. sicut adulteram sine pena dimisit Io. viij. et similiter poterit a morte liberare eos qui reatum mortis contraxerunt cum originali nascendo et sic non sequitur. si non morientur. quod nascerentur sine originali Ad .iiij. dicendum quod non semper via compendiosior est magis eligenda. sed solum quando magis vel equaliter accomoda ad finem consequendum et sic non est hic ut credas patet. Ad .ij. q. dicendum. quod eisdem rationibus quibus ostensum est omnes a morte resurgere quia est ostendendum quod omnes resurgunt a cineribus in communi termine. nisi aliquibus ex privilegio specialis gratie sit concessum. sicut resurrectionis acceleratio/ sepeta aut sacra sicut resurrectionem premittit ita et corporum reformationem phil. iij. et ideo oportet quod sicut omnes moriuntur. ad hoc quod omnes vere resurgere possint ita omnium corpora dissolvantur. ad hoc quod omnium corporum reformari possit sicut quam in perpetua hominis mors a divina iustitia est inflicta ita et corporis resolutio ut patet gen. iij. cinis es et in terram ibis. similiter quam ordo nature exigit ut non solum anime et corporis coniunctio solvatur sed quam elementorum commixtio sicut quam acetum non potest in vini qualitatem reduci nisi prius facta resolutione. in materiam preiacentem/ ipsa quam elementorum commixtio ex motu celi causatur. et conservatur/ quo cessante omnia mixta in pura elementa resolvuntur Ad .i. ergo dicendum quod resurrectio non est ex natura terminus quo ad terminum. ad quem non autem ad terminum a quo Ad .ij. dicendum quod per cineres intelliguntur omnes reliquie que remanent humano corpore resoluto duplici ratione primo quia communis mos erat apud antiquos corpora mortuorum comburere et cineres conservare. unde inolevit modus loquendi ut ea in que corpus humanum resolvitur cineres dicantur. Secundo propter causam resolutionis que est incendium fomitis quo primo corpus humanum radicitus est infectum. unde ad purgationem huius infectionis oportet usque ad prima componentia humanum corpus resolvi quod autem per incendium resolvitur dicitur in cineres resolvi et ideo ea in que corpus humanum. resolvitur cineres dicuntur Ad .iij. dicendum quod ille ignis qui faciem terre purgabit poterit statim corpora illorum qui vivi invenientur. usque ad cineres resolvere sicut et alia mixta resolvet in preiacentem materiam Ad .iiij. dicendum quod motus non accipit formam actio aliquam sed actio ad quam et ideo resurrectio sanctorum que erit gloriosa oportet quod dissereatur aliter nec in priorum quam non erit gloriosa penes terminum ad quem non autem penes terminum a quo contingit. nam frequenter. eundem non esse terminum. ad quem eodem tamen existente a quo sicut in grado potest moveri et in albedine et in pallorem Ad .iij. q. dicendum quod circa hoc est triplex opinio. quidam namque dicunt quod corpus humanum numquam resolvitur usque ad elementa et ita semper in cineribus manet semper aliquis vis addita elementis que facit ad humanum corpus inclinatam ad eandem aliquantum sed hec positio contrariatur auctoritati augustini inducte et sermoni et rationi quia omnia composita ex contrariis possibile est resolvi in ea ex quibus componuntur et ideo alii dicunt quod ille partes elementorum in quas humanum corpus resolvitur retinet plus de luce ex hoc quod fuerunt anime humane coniuncte et ex hoc habent quandam inclinationem ad animas/ sed hoc iterum frivolum est. quia partes elementorum sunt unius nature et equaliter habent participationem lucis et obscuritatis et ideo alii.

d

dr̄ ē. q̄ tēnīlz illis nllā ē ūlls īclinato ad
r̄t̄m s3 solū. exorcie dn̄e, pul q̄ statuit il
los cines itōr aīe ɔiūgi ɔ eꝛlz ɔueēt q̄ ille p̄te
elapꝛ tēato ɔiūget. ɔ nō alio. vn̄ p3 soluco
ad p̄ (Ad. ij. dd̄ q̄ aīa sepata a coꝛ manet
mead ī q̄ hebat cū coꝛ eēt ɔiūcta. q̄ d coꝛ
nō ɔueēt ɔ io nō n̄d ē sile (Ad. iij. dd̄ q̄ ub
illd iob nō ē intelli q̄ uita actu maeant
inp̄lib3 moꝛtuoꝛ. set s̄ ordiēm dīe iusti
quo sē dputati puluēs illi ad coꝛs repa
tōm. q̄ p pctīs ɔmissis cruciab3 īetnum.

D. v. sic pcē. ur
qd post r̄t̄m nō ɔg̃scet quilibet ꝛ
omīa pctā. que fecit | omīe. n. qd ɔg̃scimus
l d nouo p s̄m accipim l d thsauro memō
educīt. set hoīes post r̄t̄m sua pctā n̄ potuīt
p̄cipe. s̄ru. q̄ iam tūsier. ss aūt ē tm̄ mlta
q̄ pctā a memō euadūt pctantis | q3 nō po
tuerī d thsauro memō. educi. g̃ nō omīū ꝛ
pctōꝛ que fecit resurgēs ɔg̃tōm hebit. ꝛ
(P sic inlīū dr̄ | ɔscie | lib q̄dā sic ī q̄b3 mlta
singloꝛ legūt. set ī lr̄is nō pōt ad legi n̄ ē
nota ɔtineat ī libꝛo | notē aūt q̄dā pctōꝛ
retīnēt ī ɔsciā ut p3. ro. i. inglo. q̄ nō uidet
aliud eē q̄ reat ul malicia | cū g̃ pctōꝛ mlt
toꝛ macla. et reat amlīs sit delet p g̃m
ur q̄ nō oīa pctā q̄ fecit possit ād insua cō
sciā lege ꝛ sic tōm q̄ p̄us (P escente cā
cessat effcūs set cā q̄ facit nos dolere d pctīs
q̄ ad memō reuocam. ē caritas. cū g̃ ī scīs
resurgētib3 sit pfcā caritas maxīe d pctīs
dolebūt si ea ad memōm reuocabūt q̄
nō pōt eē q̄ fugit doloꝛ abeis ꝛ gemit
ut dr̄ apoc. xxi. g̃ pctā pp̄a ad memōm
nō reuocabūt (P sic se hebūt refugīe
tes capti ad bō q̄ fecūnt aliū | ita se hebūt
resurgētes capti ut ur. ɔg̃tōm d bōis q̄ aliī
fecūnt nō hebūt q̄ p h̄ eoꝛ pctā alleuiaret
g̃ n̄ bn̄ hebūt ɔg̃tōm pctōꝛ q̄ ɔmisunt
(Cl3 q̄ ē. q̄ aug̃ dic. xx. d ci. dī q̄ q̄dā dīa uis
adeēe q̄ fiet ut cūcta pctā ad memōm re
uocent (P sic se h̄t in manū iudr̄ ad testīm
eius. ita se h̄t iudī dīnū ad testīm ɔsciē ut
p3. i. R. xvi. homīes uident ea q̄ patent. deus
aūt intuet coꝛ. set nō possi p fcē. iudī hūa
nū eē d q̄ n̄ testes d omīb3 d quib3 iudicād
ē testīoīu. d porient. g̃ oꝛ q̄ cū iudī dīnū
sit pfcīssim̄ q̄ ɔsciā teneat oīa de quib3
iudicād ē | set iudī eēt d oīb3 opib3 bōis
ꝛ malis. ij. coꝛ. iiij. omīs astabimus ān t̄
bunal. xp̄i ꝛ c. g̃ oꝛ qd ɔsciā unūq3 tene

at oīā opa q̄ fecit siue bōa siue mala (Vl3
ur q̄ nō q̄libet possit lege oīa q̄ s̄t ī ɔsciā
alī | resurgētiū. n. nō eīt limpidioꝛ ɔg̃tō q̄
nē sit angloꝛ quoꝛ eq̄litas resurgētib3 pmit
tit. m. xxij. set angli nō posse ī uidē ī suis
cordib3 uide ea. q̄ d pendūt ab. aī. vn̄ ī di
get lone aduīcē ī notescēda. ut. m. ij. li. d
xi. dēm ē. g̃ n̄ resurgentes poterūt inspire ea
q̄ ɔtinet. ī ɔsciis alioꝛ (P ē q̄ ɔg̃lat l co
gnoscat inse l insua cā. ul insuo effcū set
mīta ꝛ d mīta q̄ ɔtinet ī ɔsciā ali nō potit
aliq̄s ɔg̃sce inse ip̄is q̄ solus dr̄ cordi illa
b3 et secreta ei intuet. silr̄ n̄ insua cā q̄ nō
omīs uidebūt dn̄m q̄ solꝰ pōt inpr̄ile ī affcm̄
ex quo pcedūt mīta l d mīta. silr̄ n̄ ī effcū
q̄ mlta d mīta eī quoꝛ nlls effcūs rema
nebit eis p p̄niam̄ totalr̄ abolit | g̃ n̄ omīa
q̄ s̄t ī ɔsciā alie poterit q̄libet alius ɔg̃sce
(P io. cl̄o. dic ꝛ ut hitu ē. q̄. d. xvij. nē aūt
si recordēs pctōꝛ tuoꝛ ꝛ scr̄pt ea ī ɔspectu
dn̄i p̄nities ꝛ peis d p̄teris ac illa diebus
si tū obliuiscīs tē eoꝛ recordabis nolens
q̄n publicabāt ī ɔspectu oīm amicoꝛ ꝛ ī
imicoꝛ scōꝛ q̄ angloꝛ pferent. ex h̄ accip
q̄ illa publicatō pena ē negligen q̄ hō
ɔfōm p̄termittit g̃ illa pctā d q̄b3 homo
ɔfessus ē nō publicat alīs. (P solatiū ē
alicui si sciat se h̄re mltos socios ī pctō ꝛ mi
uendit ind. sic g̃ q̄ pctm̄ alī ɔgnoscet
ē liber pctōs erubescen mlt minuē. qd
n̄ ɔpetit | g̃ nō omīs oīu pctā ɔg̃scet (Set
ɔ s̄t illd. i. coꝛ. iiij. illūabit abscōdita tene
braꝛ dic glo. gesta ꝛ cogitata bōa ꝛ ma
la tē apta ꝛ nota eīt oīb3 (P omī bā
toꝛ pctā p̄terita eq̄lr̄ eīt abolita set q̄dā
scōꝛ pctā faciūt. sic magd. pet ꝛ dauid
g̃ p̄ t tōe alioꝛ scōꝛ pctā scient ꝛ mlto
mag̃ capitoꝛ (Vlterius ur q̄ nō oīa mīta
ꝛ d mīta p̄p̄a ꝛ aliena aba uno ītuitu ui
dant. ea. n. que sigillati ɔsidant n̄ uidet
uno ītuitu s3 capta sigillati ɔsidabunt
sua pctā ꝛ ea plāget. vn̄ dr̄ sap. v. qd nob
pfuit supbia ꝛ c. g̃ nō omīa uidebunt
uno intuitu. (P phūs dic ī. ij. top q̄ nō
ɔuenit sil plura ītellige set mīta ꝛ d mīta
p̄p̄a ꝛ aliena nō uidebūt n̄ ītellctu. g̃ nō
potuīt oīa sil uide (P ī ills captoꝛ hōi
nū. nō eīt post r̄t̄m. eleuatō q̄ nē sit
batoꝛ angloꝛ q̄t ad ɔg̃m ītle. q̄ ɔg̃scet
res p sp̄es ī natas | set tali ɔg̃tiōe angli n̄
uident plā simlr̄ ut ī. ij. li. d. iij. dēm ē | g̃

n̄ ſī dapti potuit omīa fcā ſua ſil' uide. ¶ Set
ꝯ ſr illd Job viij. induet ꝯfuſione dic glo.
iuſo iudice mala oīa añ oculos mētis ūſent
ſ ſbito iudice uidbut ꝙ ſilr mala q ꝯmiſ
ūt ꝙ eadm roe oīa ꝯ. ¶ p' aug. xx. d. ci. di. ht
ꝑ ingueſcenti q legat͡ aſ lib mēt ī iudi ī q
fcā ſinglorū ſt ſcripta. eo ꝙ nlls ualat exti
mare ill' libri magtudinē l' qnto tpr legi
poſſet ſet ſil' extiāri nō poſſet tpſ ꝙ opor
tet ponē ad ꝯſidand' oīa mērita ꝯ dmērita
ſua ꝯ alienā ab aliq homīe ſi ſucceſſiue diuiſi
uidat ꝙ oportet ponē ꝙ oīa ſil' uideat un'
ꝙſ ¶ Reſpōſo dd ad .1. q. qd ſic dr ro. ij. ī
die cū iudicabit dns teſtiū uniuſq ſua ꝯſcīa
reddet ꝯ cogitatioēs erunt accuſantes ꝯ dfen
dētes ꝯ qz oz ꝙ teſtis ꝯ accuſator ꝯ dfenſor
ī qlz iudi' hēat eorū notitiā q ī iudicio ūſāt
ī illo aūt ꝯmuni iudi' omīa opa hoīm ī iu
di' ueniet oz ꝙ omi opū ſuorū qſq tunc
notitiam hēat ¶ vn̄ ꝯſcīe ſinglorū erūt qi qdā
libri ꝯtinētes res geſtas ex quibz iudi' ꝑ
cedz. ſic ē in iudicio hūano regiſtris utūt
ꝯiſti ſūt libri d quibz apoc. xx. dr lib apti
ſt. ꝯ alius lib aptꝰ ē q ē uite ꝯ iudi'. ſunt
mortui ex hiis que ſcripta ſt in libris ꝑ opa
ipſorū ut ꝑ libros q dnr ſic apti ut aug. ex
poīt. xx. d. ci. di. ſignificent ſcī no. ꝯ ue. te. ī
qbz dꝰ oſtendet q mādata ſi iuſſiſſet ꝯn̄
ut ſcant. d ſcō. uie. dic ernt eorū corda qi. qdā
canonū dcta ſet ꝑ librū uite dquo ſbiugit
ī tlligūt ꝯſcīe ſinglorū. q dnr ſingl. lib un'
qz una ūtute dīa fiet ut cuctis ad memoriā
ſua fcā reuocet ꝯ h̄ ī iqꝯ ad memō reducet
hoī fcā ſua lib uite dz l' ꝑ pos libros ꝯſcīe in
tlligant. ꝑ ſ li. ſnīa iudicis ī eī ꝑuideñ de
ſcripta ¶ ad .1. g' dd q q̄ uiſ mlta mērita ul'
dmērita amemō excidat tn̄ nllm eorū erit q
nō aliꝗ mō maeat ī ſuo effcū qz mērita q nō
ſt mortificata maebūt ī ꝑmio q eis redd
dz q aūt mōtificata ſt. maet ī reatu in
gtitudis q auge͡t exh; q hō poſt gr̄m ſuſcep
tā peccauit ſilr ꝯ dmērita q nō ſt ꝑ pnīam
dleta maent ī reatu pene q eis debet
q aūt pnīa dleuit manet ī ipā pnīe me
mō. ꝙ ſimł cū aliis mēritis ī notitiā hebūt
un̄ ī qlibet hoīe erit ad ex q poſſit ad me
moriā ſuā opa reuocarē ꝯtā ut aug. dic
ꝑſilr ad h̄ dīna uiſ opabit. ¶ ad .ij. dd. q
ia patet ex dcis. q aliq note manet ī ſin
glorū ꝯſcīis d opibz aſt fcīs n oz qd note iſte
ſint reatꝰ tn̄ ut ex dcis pz ¶ ad .3. dd q ꝯuiſ
caritas ſit nc cā dolendi d pcō tn̄ ſci ī ꝑria
erūt ita ꝑfuſi. gaudio q dolor ī eis loꝯ hr̄e
nō potit ꝯ iō d pccīs nō dolebt ſet pꝰ gaudbt
d dīa mīa q eis ſt pccā relaxata ſic ꝯ nc
angli gaudet. d iuſti dīa q fit ut dextra
ag in pccō ruat illi qꝯ cuſtodiūt quorū tn̄
ſaluti ſollicite īuigilāt ¶ ad .iiij. dd q ma
li ꝯgnoſcet oīa bona q fecūt et ex h nō mi
nuet eorū dolor ſet mag augebr qz maxi'
dolor ē boā mlta ꝑdidiſſe. ꝑꝑ qd dic boē iiij.
d ꝯſo. q ſum ī fortunii gēꝰ ē fuiſſe felicem
¶ Ad .ij. q. dd q ī ultio. et ꝯmuni iudi. oz qd dīa
iuſtitiā oibz euidet appeāt q nc ī plerīſq
latet. ſnīa aūt ꝯdepns l' ꝑmias iuſta ēē
n̄ pōt. n̄ ſ mērita ꝯ dmērita ꝑferat ꝯ iō ſic
oz q iudex ꝯ aſſeſſor iudicis mērita cāe cō
gnoſcat ad h q iuſtā ſnīam ꝑferat ita
oz ad h q iuſta. ſnīa appeat ꝯoibz ſnīaz
ꝯgnoſcentibz. mērita īnoteſcat. vn̄ qz ſicut
cuilz nota erit ꝑmiatō ꝯ ſua dapnatō ita et
omibz aliis ī noteſcet oz q ſicut quilz ſua
mērita ul' d mērita reducet. ad memoriam
ita ē ꝯ aliea eī ꝯgnī ſbiaceat ꝯ h̄ ē ꝑbabi
lior ꝯ ꝯmunior opinō q uiſ mag. ꝯñ in
lrā dicat. ſ. q pccā q ſt ꝑ penitentiam dele
ta ī iudicio aliis nō pate fiāt. ſet ex h ſe
q nec ē pnīa d pccīs ꝑfcā ꝯgſcat in quo
mltū d thet ſcorū glie ꝯ laudi dīne grā
miſicordz. ſcōs ſuos libauit ¶ ad .1. g' dd
q oīa mērita. ꝑcedēta ul' d mērita ſuficient
aliqm qntitatē ī gliā l' miſiā hoīs reſge
tis ut ex dcis pz. ꝯ iō ex ior ibz uiſis potunt
cucta ī ꝯſcīis. uidi ꝯ pcipue dīa ūtute h
ꝯpunite ut ſnīa iudicis oibz iuſta appeat.
¶ ad ij. dd q mērita ul' d mērita potunt aliis
oſtendi. in ſuis effcībz ul' ē ex ſe ipīs ꝑ dīam
ūtutē ꝯuis ad h ūt intllcꝰ cāti nō ſuffi
ciat ¶ ad .iij. dd q publicō pccōrū ad ignōm
peccantis ē effctūs negli. q ꝯmittit ī omiſſi
one ꝯfōis ſz q pccā ſcōrū reuelent nō potit
ei ēē in erubeſcentiam ul' uerecūdiā ſic n̄ maie
magꝰ. ē ī ꝯfitlr q pccā ſua pūr in ecclā
recitat. qz uerecūdia ē tiōr. in gliatoīs ut
dam dic q in btīs ēē n̄ potit. ſet talis pu
blicā erit eis ad magnā gliam ꝑꝑ pnīam
q fecūt ſic ꝯ ꝯfeſſor appluit eū qui mag
ſcela fortit. ꝑficē dnr aūt pccā ēē deleta
qz dꝰ n̄ uidz ea ad pūniend ¶ ad .iiij. dd q
ex h q pccōrū aliorū pccā ī ſpiciet ī nullo ſua
ꝯfuſio minuet. ſet mag augebit ī alieno
uitupio uitupiū ſuū mag ꝑpendes. qo .n.

extali ca ofusio minuat q exp uendia respicit extimat hominu q ex osuetudine redditur leuior. set tn ofusio respiciet extimatoz. vn q e p utu te q quelibet pecco siue sit unu tm siue minor.

Ad tertium q. d. q cta h e de oppid. qd. n. dnt q oia uita 7 uita sil as uidebit sua 7 aliena

I. in instanti q qd d bus facile e di pot q oia i uno uidebit 7 sic no e indus q sil plura ui dant set q aspectus sit intellect no e eleuat ut possit dm uide q meo o a e mag diffic 7 id

II. alii dnt q mali simul omia uidebut ingrie sua pecca 7 h suffic ad accitom illa q dz ee i iudi. l absolutoz no aut uidebut sil omia

III. accidentia. ad singla set h q no ut sonu dns aug. xx. d. ci. di q dic q omia mtis intuitu cernebunt. q aut i gne ogsist no enumatur un pot eligi media uia qd singla osiderabut n tn i instanti set i tpe breuissio diuina uirtute ad iuuante et h e q aug. dic i dm. q mira celeritate cuolabut n e impossi. q i quolibz puo tpe sit i finita instan. m po Et p h pa tet solutio ad ultim q ptc.

Lt i iussu 7 uoce archangli q pot p h ea sigu ri illa uox dicat iussus. quia ad uirtute q ei coz mortuoz obedient. uox angli. xpi q e princeps anglo. quia ad dignitate p sen tis tuba q ad eundem l iussus refert ad ea puint. s. diuinam uirtute e oia obedient. uox ar cangeli ad ministu anglo. set tulu ad opom hoi e. h. n. ta i ritne opabunt uni irrebili putari pot et e. sustiendo magam pot dici q pecca uistor n ueniet i nocti ut pta set ut di missa sic. n. osideratom libet occeret un ex h no se osil set glia dnr 7 regi i q oz ea n uidet ad pur sic exponit glo. sit illd ps. bti q remisse st iq et e Eo no scles e. 7 e quida dnt q po no dixit h assendo set op piom cha gra recitado XLIIII

Solet aut n nlli ptractari q e. post q dt mi nauit magr d oditionibz rtnis h d tmi nat d oditionibz resgetiu q diuidz m. d. p. i p ma d tiat d oditoe resgegitiu q ad pfom buae n puenunt i sa oditionibz illoz q i psenti uita pecca pfcoe caruerit. s. d abor tiuus fetibz i. illd q inuestigari oz. et e. pa m. d. i pma d tmiat oditioes resgetiu bonoz insu oditioes maloz id reptibs aut queri solet et e. pa intres. i pa d tmiat resgetiu etate q staturd. i sa coz integritate i. no. n. pit do. q e. mita coz gliam i. h aut i oxbz sedz q e. d reptis aut q e. h d tmiat

oditioes reptorz. et po qntu ad reparatom a n. so qnt ad passiom pene. i. si no que. d oclz q e. et ce h duo fac po o quomo coz reptoz potuit peam piti. so o idm d spus dampnptoz i. qa q solet. q e. et ce h duo fac po o quo ut omonu se passis abigne copali so o idm d sps daptoz. hominu i. cu aut ostet et e

Hic e e qo ce oditioes resgetiu Ca d huis q omnis ad bonos q malos ptinet. Ca d huis q ptinet tm ad bos Cta d huis que spectat tm ad malos. Ce pm qui ta po d ydemptate resgetiu po d integritate coz Ctio d csilitate ipoz.

Ad pm sic pce. ut q n idm coz aia resuat i ritne. i. coz. xv. no coz q futm e seminas set nudu gnu. set apl. i. opat morte seruina tom q rtm pululatoi. g no idm corp q p moz te d poit i ritne resumt. Ex cuilibet for aptatr m. s. sua odicom et sile cuilibet agenti i strm set coz opit ad aiam sic m ad fozm. q istm ad agete e g aia in ritne no sit edm oditiois sic nid e l q differet corlum mo. uita cu inhesit uiues i mudo l d pmet i brutalite sibrutalit mis mdo. uxit ut q no resumet id coz set ul ae. ul bal. Ep coz huanu usq ad ea post morte resoluit. ut g dem e. set ille ptes eloz. mgs coz huanu resolut est no queunt cu coz huo q mea resolutu e n i m pa. quo qlibet alie ptes e pdco coz queunt si aut exalus ptibz elemitoz coz oformaretur. no dzet idm nuo g n si exill ptibz repet. coz eit nuo idm Cp impossi e ee idm nuo q ptes cels. sc. d nuo set for mixti q e ps celis coz huai sic for d non potest ead resumi. g coz no eit id nuo pto mi. illd. n. q prius cedit i noens no p ee id nuo et e e et diuisi set ce interupt q est act entis e diuisu sic oqlibet ali act i trup e. set for mixtiois prius cedit i no ens p mor te cu sit for coplis q sile qntates que ex qbz sit mixtio g for mixtiois no redit ead nuo. Set o e q dz in job et i carne mea uidebo dm saluatore meu. lo aut d uisi one post rtm q patet ex q pcedit i no uissimo die d terra surrecturus sum g id nuo coz resget. Cp sic dam. dic i. iiij. li. rtie e. q cecidit rt ha. set h coz q ne gnit per morte cecidit g idm nuo resget Vltr ut q no sit idm nuo hd qui resget. sic. n. dic phus i. ij. d gnde queq hnt spem coz rupt. mota. no redit ead nuo set tal est

d xliiij.

Tilis collige p. i ead etate resurget q x. d aino aut. q a li. d ci. di.
q. illi uie red coz q p q aiaut q d xii. capilli q ugues resurget. Ciiij. q set sine oi d formitate resurget p d. Cu. animali cu d for m p huig ros dl. dubio relig co enchiridion. c m Cui. q coz n osumet q adebut p d Cui. q d mocs coz igne cruant p d. set gen Ciiij. u d q lig sit ille ignis Cix. q aia sine coe sentit igne coz p iuliana e q gg. Cx. q abortiua q mostra resurgt p d.

illa hominis secundum presentem statum ergo post mutationem mor-
tis non potest reiterari idem numero. Preterea unitas quia aliqua
humanitas non potest reiterari idem numero. sed forte con-
plures sunt duo homines et non unus homo quia alia est humani-
tas utriusque. sed alia est humanitas utriusque. sed alia est hu-
manitas utriusque resurgentis homo ab ea quam nunc habet.
ergo non est idem numero homo. Item nec potest plurium dici. pro-
pter humanitas hominis que est forma totius non est forma que sta-
tim sit anima sed est forma tamen hic autem forma partis cedunt in
non ens et sic non possunt iterari. Item quia humanitas est
resultans ex coniunctione partium sed non potest eadem numero
coniunctio resumi que prius fuit quia iteratio ydemp-
titati opponitur. iteratio enim numerum importat. ydemp-
titas autem unitatem. que se non compatiuntur. in
resurrectione autem coniunctio non iteratur. ergo non est eadem coniunc-
tio et sic neque eadem humanitas nec idem homo. Preterea unus homo
non est plura animalia. ergo si non est idem animal non est unus
numero homo. sed ubi non est idem sensus non est idem animal quia animal dif-
finitur per sensum primum scilicet tactum ut patet in ii de anima
sensus autem cum non maneant in anima separata ut quidam
dicunt non possunt idem numero resumi. ergo in resurrectione
non erit homo resurgens idem animal numero et sic nec idem homo. Preterea
materia statue principalior est in statua quam materia hominis in
homine quia artificialia tota sunt in genere substantie ex materia.
sed illa ex forma ut patet per philosophum in ii physicorum et commentator
dicit in sexto de anima. sed si statua ex eodem ere re-
ficiatur non erit eadem numero. ergo multo minus si homo
ex eisdem pulueribus reficiatur non erit idem homo numero.
Sed contra est quod dicit Job. xix. quem visurus sum ego ipse et
non alius et loquitur de visione post resurrectionem ut supra dictum est. ergo
idem homo numero resurget. Preterea augustinus dicit. viii. li. de
trinitate. quod resurgere nichil aliud est quam reuiuiscere. nisi autem
idem numero homo rediret ad vitam qui mortuus est
non diceretur reuiuiscere. ergo non resurget. quod est contra fidem. Re-
spondeo dicendum quod oportet humanum corpus ad eandem partem
corporis. que in eis est dissoluta per resurrectionem redire. quia sicut
per philosophum in ii de anima sic se habet tota anima ad totum
corpus. ita pars anime ad partem corporis. ut visus ad pupillam
sed oportet quod post resurrectionem corpus resumatur ab eadem anima. ergo
oportet quod eius partes corporis resumantur ad eadem membra. in quibus
eisdem partibus anime perficiantur. Preterea diuersitas materie facit
diuersitatem in numero sed si plures non redeant ad
easdem partes singule partes non reficientur ex eadem
materia ex qua prius constabant. ergo non erunt eodem numero sed
si partes sunt diuerse et totum erit diuersum. quia partes
comparantur ad totum. sicut forma ad materiam ut patet in ii physicorum
ergo non erit idem numero homo quia corpus suorum membrorum
accipiat. sed diuersis operibus membris diuise partes
corporis defuerunt. ergo oportet quod in resurrectione quelibet pars ad
suum statum redeat ut prius modo ponitur. Sed contra
est artificialia magis dependent ex sua materia quam naturalia

sed materia aliquo idem artificiatum ex eadem in-
reperitur non oportet quod partes reducantur ad eundem situm ergo
nec in homine. Preterea variatio accidentis non facit diuersi-
tatem in numero sed situs partium est accidens quoddam ergo diuersi-
tas eius in homine non facit diuersitatem in numero. Respon-
sio dicendum ad i. q. quod circa hunc articulum philosophi erraverunt
ut quidam moderni heretici errant. Quidam enim philosophi
posuerunt animas a corporibus separatas iterato corporibus iungi
sed errabant in hiis quantum ad duo. Primo quantum ad modum
coniunctionis quia quidam ponebant animam separatam
corpori iterato coniungi naturaliter per viam generationis. Secundo quantum ad
corpus cui coniungebatur quia posuerunt quod ista coniunctio
non erat ad idem corpus quod prius deposuit. de potentia fuit
sed ad aliud quandoque quod idem specie. quandoque autem diuersum
ad diuersum quod quantum animalia corpora extensis. Pythagoras ponens or-
dinem vitam durantem. unde transibit post mortem de
corpore hominis in corpus alterius hominis uel in corpus alterius animalis cuius
moribus in vita sua se conformauit sicut in corpus canis propter
luxuriam. in corpus leonis propter rapinam et violentiam et
sic de aliis sed in corpus eiusdem speciei quando anima bene in
corpore vivens post mortem aliqua felicitate perfuncta
post aliqua secula incipiebat ad corpus velle redire
et sic iterum corpori coniungebatur humano. Sed hec opinio
ex duabus falsis opinionibus venit quarum prima est quod anima
non coniungitur corpori essentialiter sicut forma materie sed solum accidentaliter
sicut motor mobili. aut homo vestimento et ideo ponere poterant
quod anima preexisteret antequam corpori generato infunderetur
in generatione naturali et iterum quod diuersis corporibus uniretur. Se-
cunda est quia ponebant intellectum non differre a sensu nisi accidentaliter
ut scilicet homo diceretur intellectum habere pre aliis animalibus. quia
in eo propter optimam corporis complexionem vis sensitiua
amplius viget. Unde poterant ponere quod anima hominis in
corpus animalis bruti transiret precipue facta in uita-
tione anime humane ad effectus brutales sed predicte due
radices destruuntur. a philosopho in ii. li. de anima quibus de-
structis patet falsitas predicte positionis. Similiter modo de-
struuntur errores quorundam hereticorum quorum quidam
in predictas positiones philosophorum inciderunt. quidam autem po-
suerunt animam iterato coniungi corporibus celestibus uel etiam
corporibus in modum venti subtilibus. ut gregorius de quodam
constantinopolitano episcopo narrat exponens illud Job in
carne mea. etc. Videlicet propter hec predicti errores he-
reticorum destrui possunt ex hoc. quod veritati resurrectionis pre-
iudicant quam sacre scripture profitentur. non enim resurrectio dici
potest nisi anima ad idem corpus redeat quia resurrectio est iterata
surrectio eius autem est surgere et cadere. Unde resurrectio magis
respicit corpus quod post mortem cadit quam animam
que post mortem viuit et ita si non est idem corpus
quod anima resumit non dicetur resurrectio sed magis noui
corporis assumptio. Ad primum ergo dicendum quod similitudo
non erit per omnia sed quantum ad aliquid in seminatione

n. generat generatum secundum naturam, quia natura non est idem numero, non eodem modo se habens cum principio secundum quod fuit, absque solutionis cum quibus nascitur. Corpus autem resurget idem erit, sed aliter modo se habens, quia fuit mortale et surget in immortalitate. Ad 2 dicendum quod differentia quae est inter animam resurgentis et animam in hoc mundo viventis non est secundum esse, sed secundum gloriam et miseriam, quae differentiam accidentalem faciunt. Unde non oportet quod aliud corpus numero resurgat, sed alio modo se habens, ut respondeat proportionaliter differentia corporum differentiae animarum. Ad 3 dicendum quod illud quod intelligitur in materia ante formam remanet in materia post corruptionem, quia remoto posteriori adhuc potest remanere prius. Oportet autem, ut commentator dicit in I Physicorum et in libro De substantia orbis, in materia generabilium et corruptibilium ante formam substantialem intelligere dimensiones non terminatas, secundum quas attenditur divisio materiae, ut diversas formas in diversis partibus recipere possit. Unde et post separationem formae substantialis a materia adhuc dimensiones illae manent eaedem, et sic materia sub illis dimensionibus existens, quamcumque formam accipiat, habet maiorem identitatem ad illud quod ex ea generatum fuerat quam aliqua pars materiae sub quacumque forma existens, et sic eadem materia ad corpus humanum reparandum reducetur quae prius eius materia fuit. Ad 4 dicendum quod sicut qualitas simplex non est forma substantialis elementi, sed est activum principium eius et dispositio per quam materia efficitur propria tali formae, ita forma mixtionis, quae est qualitas resultans ex qualitatibus simplicibus ad medium venientibus, non est substantialis forma corporis mixti, sed est activum principium et dispositio per quam propria materia fit necessaria ad formam. Corpus autem humanum praeter hanc formam mixtionis non habet aliam formam substantialem nisi animam rationalem, quia si haberet aliquam formam substantialem priorem, illa daret ei esse substantiale, et sic per eam constitueretur in genere substantiae, et sic comparatio animae ad corpus esset sicut comparatio formarum artificialium ad suas materias, quantum ad hoc quod constituuntur in genere substantiae per suam materiam. Unde coniunctio animae ad corpus esset accidentalis, quod est error antiquorum a Philosopho in II De anima reprobatus. Sequeretur etiam quod corpus humanum et singulae partes eius non aequivoce retinerent priora nomina, quod est contra Philosophum in II De anima. Unde cum anima rationalis remaneat, forma corporis humani substantialis non cedit penitus in non ens. Formarum autem accidentalium variatio non facit diversitatem in numero. Unde idem numero resurget, etsi non eadem numero resumatur, ut in praecedenti dictum est. Ad 2 quaestionem dicendum quod necessitas ponendi resurrectionem est ex hoc ut homo finem ultimum propter quem factus est consequatur, quod in hac vita fieri non potest, nec in vita animae separatae, ut supra dictum est. Alias vane esset homo constitutus, si ad finem ad quem factus est pervenire non posset. Et quia oportet quod idem numero ad finem perveniat qui propter finem est factus, ne in vanum factus esse videatur, oportet quod idem numero homo resurgat. Et hoc quidem fit dum eadem

anima eadem numero corpori coniungitur, ut ex dictis patet. Aliter enim non esset resurrectio proprie loquendo, nisi idem homo repararetur. Unde ponere quod non sit idem numero qui resurget haereticum est, derogans veritati scripturae, quae resurrectionem praedicat. Ad 1 ergo dicendum quod Philosophus loquitur de reiteratione quae fit per motum vel mutationem naturalem. Ostendit enim differentiam circulationis quae est in generatione et corruptione ad circulationem quae est in motu caeli, quia caelum per motum localem redit idem numero ad principium motus, quia habet substantiam incorruptibilem motam, sed generabilia et corruptibilia per corruptionem redeunt ad idem specie, non ad idem numero, quia ex homine generatur semen, ex quo sanguis, et sic deinceps quousque perveniatur ad hominem non eundem numero, sed specie, et ex igne generatur aer, ex quo aqua, ex aqua terra, ex qua ignis non idem numero, sed specie. Unde patet quod ratio inducta secundum intentionem Philosophi non est ad propositum. Vel dicendum quod aliquorum generabilium et corruptibilium forma non est per se subsistens, ut post compositi corruptionem per se manere valeat, sicut est de anima rationali, quae esse quod est in corpore acquirit post corpus retinet, et in participationem illius esse corpus per resurrectionem adducitur, cum non sit aliud esse corporis et aliud esse in homine, aliter esset coniunctio animae et corporis accidentalis, et sic nulla interruptio facta est in esse substantiali hominis, ut non possit idem numero redire propter interruptionem essendi, sicut accidit in aliis rebus corruptis, quarum esse omnino interrumpitur, forma non manente, materia autem sub alio esse remanente. Sed tamen nec homo per generationem naturalem reiteratur idem numero, quia corpus generati hominis non fit ex tota materia generantis. Unde est corpus diversum in numero, et per consequens anima et totus homo. Ad 2 dicendum quod de humanitate quod est forma totius est duplex opinio. Quidam enim dicunt quod idem secundum rem est forma totius et forma partis, sed dicitur forma partis secundum quod perficit materiam, forma autem totius secundum quod ex ea tota ratio speciei consequitur. Et secundum hanc opinionem humanitas secundum rem non est aliud quam anima rationalis, et sic cum anima rationalis eadem numero resumatur, eadem numero erit humanitas, et etiam post mortem manet, quamvis non sub ratione humanitatis, quia ex ea compositum non consequitur rationem speciei. Alia opinio est Avicennae, quae videtur verior, quod forma totius non est forma partis tantum nec forma aliqua alia praeter formam partis, sed est totum resultans ex compositione formae et materiae, comprehendens in se utrumque, et haec forma totius essentia vel quidditas dicitur. Quia igitur in resurrectione idem numero anima rationalis erit, de necessitate eadem humanitas. Quod autem ratio probans diversitatem humanitatis futuram procedebat ac si humanitas esset aliqua forma superveniens formae et materiae, quod falsum est. Ratio autem non potest impedire identitatem humanitatis, quia coniunctio significat actionem vel passionem, quae quamvis sit diversa, non potest impedire identitatem humanitatis, quia actio et passio ex quibus est humanitas non sunt de essentia humanitatis. Constat enim quod generatio et resurrectio non sunt idem

mot' nuo n q b ydeptitas resurgetis i pedz
sile q nec i pedz ydeptitas huanitatis si accipiat
giuecto p ipa relatione qr relato illa no e de
ecch huanitatis set gcomitatur ea eo q huani
tas no e d ul forz q se gpo q ordo ut dz y
phie sic se fora artificiatoz vn existente a
gpce nuo no e eadm nuo for dom Cad 3
dd q ratio illa optie gcludit g illos q ponut
aiam sensibile q racoabile diusas in hoie
ee qr b aia sensitiua i hoie no eet i cor
rupt sic n i aliis aialibz vn i r'ne no eet
ead aia sen et p gns n id ho si aut ponam
q ead aia f sba i hoie sit racoal q sen nul
las mlr paciem angutias q al distinxit p s
q e i aia sensitia sic p form sbale p sensum
aut q e i po sensit gsistit ei diffio sicut p
form act q maxia pte gsi ad gsidend q
quid e ut i po d aia dz p morte g manet
aia sen sic q aia roalis f sbam set po sensit
f qsda no maent q quid po cu sint acciden
tales ppetates eaz uariens ydeptitate aialis
toti aufrre no posset m q ptiu aialis no
n dm po pfcois ul act organoz n sint pn
agedi ut calor i igne Cad iiij dd qd statua
pot di gsidari d f q e sba qda t f q e acct
qda et qr ingne sbe poit re m sue io
si gsidet f qd e sba qda e ead nuo statua
q ex ead m repat set si ingne artificialiu
poit f q e forz q accns q da e q transit d struc
ta statua sic no redit idm nuo n statua
ead nuo ee pot set for hois s eadm maet
post dissolucom cor q id no e silis ratio Ad
iiij q dd q in hoie q dict gsidare q si posset
su ydeptitatis p iudi q q fiet ut gruen
fuet q g ad ptu sed ead in hoie possut
accipi diuse ptes d Uno mo diuse ptes
toti hogeny sic diuse ptes carnis l diuse
ptes ossis Alio mo diuse ptes diusaz spez
toti ethogei ut os et carne si g dicat p s m
redibit ad aim pte spei eid b no faciet ua
rietate n isitu ptiu sic aut ptiu uariatus
no uariat spem i totis hogeneis q sic si m
uni ptis redeat ad aim nllm p iudi generat
ydeptitati toti q ita e i ex q poit mlra qr
statua no redit eo dm mo f form set f
mam f q e sba qda q sic statua q hogenea
qruis no f form artie si au dicat q m uni
ptis redit ad aim pte alti spei sic d neci
tate uariat nd solu sit ptiu set q ydep
titas ipz ita tn si q tota aut ad gcat
d uitate hue n i una i a transferat no

aut si ad q eat i una pte supfluu transferat
i aim oblata aut ydeptitate ptiu auft
ydemptitas toti silo qm d ptibz eccalibz no
aut silo qm d ptibz acct sic st capilli et
ungues d qbz ur loq aug q sic pz qli translato
m d pte i pte tollit ydeptitate toti et
qlr no set loq f gruenm mag pbale
e q q sic ptiu id fuabi i r'ne papue
gueru ad ptes eels ut gsgaitus quis for
te nuq ad ptes accidetales sic st ungues
q capilli Cad p g dd q ob illa pcedit
d ptibz gsgaitis q no d ptibz silibz Cad
ij dd q diusus sit ptiu m no fac diu
sitate i nuo quis ea fac diusitas m Cad
iij dd q gpo no e ppe ld ptis set toti
vn pmiu no d bet pti set toti.

AD ij sic pcet ur q no oia mb cor
huai resurgat redito n sine frustra
repat q e ad frem finis aut gliber mb e
ei actus g cu n sit frustra in opibz diuinis q
quorzda mbroz usus post r'nm n gpetat
papue genitaliu qr te n nubet neque
nubent ur qd no oia mb resurget Cp
intestina mb queda st set no resurget plea
plea n resurge no possit qr i indictas gti
net n uacua qr n e uacuu i n g non
omia mb resurget Cp adh cor resurget ut
pmiet d ope q aia p ipo gessit set mbz
p furtu amputat furi q postea agit
pniaz q saluat tio pot i r'ne remunari
n d bo qr adh n gpat e n d malo qr pca
mbzi i pcam hois reduciet g no oia mb
resurget cu hoie Cset h mag ptinet ad ui
tate hue n alia mb q capilli q ungues
h capilli q ungues restituet hoi i r'ne ut
i lra dz g mlto for a mb Cp dz pfca st
opa h r' ope dio fiet g ho repabz pfcus
i oibz mbzis Ulti ur q huozes in cor no
resurget qr i cor iiij dz caro q sanguis
re di no possit set sangis e pncipalior +
huoz g no re in brus q regnu di possidebit
q mlto mi i aliis Cp huozes st ad restau
ratioz d pditi set post r'ne nulla d pditio
fiet g cor no resurget cu huoribz Cp illd
q e uia gnois i cor huo no du e abaia
roali pfcm set huozes adhuc st i uia +
gnois qr st in po cao et os g no du sut
pfci aia roali set cor hugnu n ht ordi
ne ad r'm n f q e aia m pfcm g huoes
i eo n resurget Cset h q e d gstitutione
cor huai resurget i eo set huozes st hi

ut p aug pz. q dicit q corp constat ex membris
officialibz. officialia ex silibz. silia ex humo
ribz g humores resurget i cor. ℂ p ii nra erit
gformis xpm x set in xpo resurrexit sanguis
alius nō tisbaret i sanguinē ei i sacmto
altaris g i nob resurget sanguis 7 ead ratē alij
humores. Vlr ur q capilli 7 ugues in hoie
n resurget. sic. n. capilli 7 ugues ex supflui
tatibz abi gnant. ita uria sudor 7 alie hi
feces. s; hc nō resurget cu corp. g nz capilli et
ungues ℂ p int supfluitates que excibo
gnant maxie. accedit adhuc n uitate
sem q e supfluu quo idiget set semen
n resurget in corp hois g mlto mi capilli
7 ungues resurget ℂ p nich e pfcm aia rnli
li q nō sit pfcm aia sen. set capilli 7 un
gues nō st pfci. aia sen. qz eis nō sentim
ut dz i p̄o d aia. g cu nō resurgat corp. hua
nu n pp h q e pfcm abi pn aia rnali ur
q capilli 7 unguel nō resurget ℂ set g e qd
dz luc. xxi. capillus d capite nro n pibit
ℂ p capilli 7 ungues st dati i ornamt hoi. set
corp hoiu. papue elector debent resurgere
cu omi ornatu. g d bent resurge cu capillis
ℂ Vlr ur q nō tot q fuit i corp d uitate hue
n resurgat i ipo qz cibz gutat. in uitatem
hue n. set aln carnes bouis sumit i cibu
si g resurget quicqd fuit d uitate hue n.
resurget 7 caro bouis q ur i ghs. ℂ p costa
ade fuit d uitate hue n i ipo sic 7 costa
nra i nob. set costa ade nō resurget i eo set
i eua al eua nō resurget q d costa illa for
ta e. g nō resurget i hoie qcqd fuit d ui
tate hue n. i ipo ℂ p nō pot ee q idm
i diusis hoibz resurgat. set pot ee qd ad fu
erit d uitate hue n i diusis hoibz sic si ad
carnibz huais uescat. q in sbn ei tinseat g
nō resurget in a quicqd fuit d uitate n hue
i ipo sidicat. q nō qcqd e i carnibz gestis
e d uitate hue n. 7 ita ad hor pot resurge
i pmo 7 ad iso. ℂ set g d uitate n hue +
maxie ur ee k q apentibz thz. s; si ad nō
gmedes n carnes huas. filiu gnet. oz ut q
ille fil apentibz tecit fuit d carnibz alior
hoiu qs pz suus gmedit qz sem e d sup
fluo alimti. ut phs pbat. i. li. d aialibus
g illd q e d uitate hue n i puo isto fuit
q d huac n uitate i aliis hoibz quor pz car
nes gmedit sidicat q illd qd erat d uitate
hue n. i carnibz hoiu gmestor n tinsit
in sbm set illd q i erat d uitate huerit n

ex m̄l g pcat q ad solu abet ebrius i qbz n ur
q nō sit d uitate hue n qz tot q e i eis apen
tibz thz. si g supfluitas abi gutit i sem oz
q illd q fuit d uitate hue n. i ebrius q q ad
rm ptinet post q aia7 rne. papue sit q d ui
tate hue n i puo qui ex tali sede gnat 7 sic cu
nō possit id resurge i duob; nō potit i quol; re
surgere quicqd fuit i hoie d uitate hue n
fuit pfcm aia rnali set ex h ht corp huanu
ordiem ad rm qz fuit aia rnli pfcm g quic
qd fuit d uitate hue n resurget i uno q. ℂ p
si a cor hois sbthat aliqd q e d uitate hue
n i ipo nō erit corp homis pfcm set omis i
pfecto tollet. i rne papue ab electis quibz
pmissu e. luc. xxi. qd capill capitis cor nō
pibit g quicq fuit d uitate hue n resurget
i hoie. Vlterius ur q quicqd fuit mlr i mbs
hois totu resurget un. n. ur ptine ad rm
capilli q a mb. set quicq fuit i capill tot
resurget 7 si nō i capill. salte in aliis ptibus
corp. ut aug in lib dic. g mlto forti qcquid
fuit i aliis mbs mlr tot resurget ℂ p. sicut
ptes carnis s spem pficiut ab aia ro ita ptes
s mam set corp huanu ht ordiem ad rm ex
h qd fuit aia rnali pfcm. g nō solu ptes s
spem set 7 oms ptes s materia resurgent ℂ p
expte illa. acat corp totalitas ex q pte acat
ei dio in ptes. set dio i ptes acat corp. ex pte
m c dispo e qtitas s qm di dz. g 7 totalitas
corp attendz. s ptes m. si g nō oms ptes m
resurget nō totu corp resurget q e incons ℂ set
g ptes s mam nō manet i corp. set fluut et
refluut ut pz p illd q dz. i. i. d gnoe. si g oms
ptes s mam resurget l erit corp resurgetis deusis
sim l erit i modate qtitatis ℂ p qcqd e de
uitate hue n. i uno hoie tot pot ee ps n
i a hoie q ei carnibz uescat si g os ptes ei
s mam resurgant i a. seqt q resurget i uno id
q e d uitate hue n. i a q e incons Responsio
dd ad. i. q. q sic dz i s̄o d aia. aia se ht ad corp
n solu i htudie for 7 finis set q i htu cae
effitis. e. n. gpo aie ad corp. sic gpo artis ad
artificiatu ut dz i. xuj. d aialibz quicqd +
aut explicate i artifio g h totu. ipliate et
ori i ipa arte gtinet 7 silr quicqd in ptibz
corp appet. totu origt 7 quoda mo i pliate
i aia gtinet. sic g artis op nō eet pfcm si
ad artificiato d eet. cor q ars gtinet itam
ho p set ee pfcus n totu. q i aia ipliate
gtinet exius i cor explicet. nz 7 corp aie
ad plenu ppor rndet. cu g oz i rne corp

homis ee totalr aie corespodes qr no resgit n s ordies q ht ad aiaz incoale. oportet q hoiez pfcm. resge ut pote qr ad ultiam perfcom gnda repit oz q oia mb q nc st i coz i rne ho repent

Ad .1. g. dd. q d possit mb gsidari. in gpoe ad aiaz l s hitudine m ad form l s hitudine istri ad agete. cad. n. e gpo toti cors ad tota aiam q ptiu ad ptes ut dz i so d aia si g mbz acciplat. s pma co pom sis ei no e gpo set mag pfcm ee spei q i p rm regret si aut accipiat s fam gpom sic finis ei. est gpo nz tn se q qnz dficit opo struct. sic instrm qr istrm no solu sunt ad exeqnda opom agetis set ad ostedenda utu te ipi. un oportebit q ut pozu aie i instris copeis dmostret q finu q i actu pdeat ut ex h gmedet di sap

Ad .ij. dd q intestina resgent i coz sic q a mb q plea er no qd epi bz. supfluitatibz set nobilibs huozibz.

Ad .iij. dd. q act quibz mient no st ppe ldo man q pedes. set homis toti sic q opo artis n attribuit sere. set artifici ut dic phus q uis q mbzu q an priam e mutilatu no sit coopat hoi instatu illo quo post mier gliam tn ipe ho mier. ut toe pmie q extoto q ht fuit dd

Ad .ij. q. dd q gequid ptinet adintegritate huie n i resgete h toe resget i eo ne pdca. un oz. q illa huiditas cozs resgat i homie q adintegritate ipi ptinebat e aut in homie t huiditas qda. n. huiditas. e i re cedendo a pfcoe hi. indiuidui l qr e i uia corruptois et an obi sic. urina sudor fanies q hi l qr an ordinat ad gsuatom spei. ina indi uiduo siue pactu gnatiue. sic sem siu pactu nutritiue. sic lac q illa talm huiditatu resget eo q no e de pfcoe i diuidui resgetis; sa huiditas e q no d pueit adultiam pfcom q n opat i indiuiduo set e ad illa ordinata an q h e d. qr qda e q ht aliq form d tmiata s q tenet int ptes. cozs sic sangs q alii tres huozes q n ordiat ad mb q ex eis gnant. set tn hnt aliqs fozs dtmiatas sic q alie ptes cozs. q io resgunt cu aliis ptibz qda do huiditas e i uia tnseudi d foz i form. s. d foz huois i foz mb. q talis huiditas non resget qr post rrm cozs sigle ptes. i suis fozs stabilient. ut una i alia n tnseat q io no resget illa huiditas q e i ipo actu tnseudi. de foz in form. h aut huiditas pot i duplici statu accipi l s q e i pzin tnsmu q sic uocatur res illa. s. huiditas q e i foramibz. ptiaz ueaz l s q e in pgssu tnsmutatois q incip ja d albari. q sic uocatur ambiu. in neutro aut statu resget. ttiu gen huiditatis e q ia peruenit adultiam pfcom q n i tedit in coz indiuidui q ia e d albata q i coztta mbris q h uocatur glucen. et cu h sit d sba mbrorum resget sic mb resget

Ad .1. g. dd q caro q sangs i ill ub apli no accipiut p sba carnis q sanguis set p opibz carnis q sanguis q sunt opa peti. l opa aialis uite l s q dic aug i epla ad gsentiu caro q sanguis accipz i p corruptoe que nc dnat i carne q sanguie un q sb dz i ub apli. nz corupto i corupcom

Ad .ij. dd q sic mb fuient gnoi erut post rrm adintegritate huie n no ad opom q nc exerct. p mb illa ita q huozes erit i coz non ad restauratom d pditi set adintegritate huie n. repanda q adutuis nlis ostesiom

Ad .iij. dd q sic ela st i uia gnois r coz mixtorum qr st coz in. no aut ita q sup sit i tnseundo i coz mixto. ita q q huozes se hnt ad mb. et pp h sic ela i ptibz uniusi. sicut q coz mixta ita q huozes st d pfectoe cozs huai sic q alie ptes q uis no pueniat ad tata pfcom sicut a pfcoes nz ela hnt ita pfctis fozs sic mixta sic aut oms ptes uniusi ado pfcom gsequnt no eqlr set s suu modu unuqqz. ita et huozes a mo pficiut ab aia racoali. no tn eod mo sic ptes pfcozes

Ad .3. q. dd. q aia se ht ad coz aiatu sic ars ad artificiat q ad ptes ei sicut ars ad sua instrm un q coz aiatu organicu dz. ars aut utit istris qbzda ad opis intenti executom et h instra st d ppa intetioe artis utit q aliis istris ad gsuatom pncipaliu istrorum q h st. d sa intetioe artis sic ars militaris utit gladio ad bell. q uagina ad gladij cosuatom. ita q i ptibz cozs aiati queda ordinat ad opoes aie exeqndas. sic coz q par man q pes. qda aut st. ad gsuatom aliaz ptiu sic folia. st ad coopmit fructu ita q capilli q ungues st in homie ad custodia aliaz ptiu. un st d su pfcoe cozs huai q uis no d p. et qr ho resget i omi pfectioe sue n. pp h oz q capilli q ungues resgat i ipo

Ad .1. g. dd. q ille supfluitates expellet an. q. ad n utiles un no ptinet ad pfcom huai cozs set a e d ill supfluitatibz q s n retinet ad gnom capillorum q ugu quibz indiget

8

ad mi̅bror̄ ꝯs̅uatōm ¶ ad . ij . d̄ q̄ semie n̄
indiget ad pfcōm indiuidui sic̄ capilli set
solū ad pfcōm spēi ¶ ad . iij . d̄ q̄ capilli i
ꝯ̄ugues nutiunt̄ ꝯ auget̄ ꝯ sic p̄z q̄ ā opōe
pticipāt q̄ nō posset ēē n̄ eēnt ptes ab aīa
aᵒ mō pfcē ꝯ qꝛ inhōīe nō ē n̄ una aīa . s.
ītāl . ꝯstat q̄ ab aīa ītāli pfcā sūt q̄ uis n̄
usqꝫ ad h̄ q̄ opōm s̄ pticipēt sic̄ n̄ ossa de
quibꝫ ꝯstat q̄ resḡet ꝯ sc̄ d̄ integritate in
diuidui . ¶ ad . iiij . q . d̄ q̄ unū q̄ qꝫ . sicut
se h̄t ad ēē . ita se h̄t ad uitatē . ut d̄ꝫ ī . ij .
mech̄ qꝛ illa res ūa ē q̄ ita ē ut ūr ꝯgtōī
ꝑ acc̄ . et pp̄ h̄ auic̄ . dic̄ . q̄ uitas uniꝯque
rei ē ꝓpetas sui ēē q̄ stabilit̄ ē ei ꝯ p̄ hoc
ād d̄ꝫ ēē d̄ uitate hūe n̄ q̄ ꝓpe ad ēē hūe
n̄ ptinet ꝯ h̄ ē q̄ pticipat for̄m hūe n̄ .
sicut uiꝫ aur̄ d̄ꝫ q̄ h̄t ūam for̄m auri ex
q̄ ē ēē ꝓpū auri ut gᵒ uidet̄ quid sit illd̄
q̄ ē d̄ uitate huāe n̄ . sed ē q̄ ctā h̄ ē t̄
oppiō . q̄dā . n . posuer̄ q̄ nil d̄ nouo ēē īcip
d̄ uitate hūe n̄ set quicq̄d d̄ uitate hūe
n̄ . ptinet totū fuit inp̄a institutiōe . ꝯ
huāe n̄ . d̄ uitate eī ꝯ p̄ pse ip̄m mltipli
cat̄ . ut p̄ h̄ possit sem̄ decīdi agnāte ex
q̄ fil̄ gn̄et̄ inq̄ ꝯ illa p̄s decīsa mltiplicat̄
et ad pfcām q̄ntitatē . pueīt p augm̄tū
ꝯ sic d̄ incep̄s ꝯ ita mltiplicatū ē tot̄ hūa
nū ge⁹ ūn̄ p̄ hūc ꝯpiōm quicq̄d ex alīᵒ
gn̄at̄ q̄uis uidat̄ sp̄em carnis aut san
guīs h̄re n̄ tn̄ ptinet ad uitatē huāe n̄
alij ū dixer̄ q̄ ād d̄ nouo addit̄ ad uitatē
huāne n̄ ꝑ trāsmutatōm sic̄ alīᵒ in cor
huāᵒ ꝯsidata uitate huāe n̄ ī sp̄em ad
eᵒ ꝯs̅uatōꝫ ꝯ pfcōm ordinat̄ acc⁹ gn̄atiue
ūtutis si aūt uitas huāe n̄ ī indiuiduo
ꝯsidet̄ . ad eᵒ ꝯs̅uatōꝫ ꝯ pfcōm . acc⁹ nutritiue
ūtutis ordinat̄ nō addit̄ ad ꝑ nutrim̄t̄ q̄
sit p̄o mō d̄ uitate hūe n̄ . h̄ indīdui
set sōlū s̄aio ponūt . n . q̄ uitas hūe n̄
p̄o ꝯ principalr̄ ꝯsistit ī humido radicali
et q̄ ē p̄a ꝯstitutō huāi cor̄ q̄ aūt cō
ūtit̄ . d̄ alim̄to ī ūam carnē ꝯ sanguinē
nō ē p̄n̄ . d̄ uitate hūe n̄ . illī īdiuidui
set s̄aio set pōt ēē p̄n̄ d̄ uitate hūe . n̄
altius īdīdui q̄ ex semie illᵉ gn̄at̄ sem
n . ponūt ēē sup̄fluū . alim̄ti ū eū amie
tiōe alīeᵒ q̄ ē p̄o d̄ uitate hūe . n̄ . ī gn̄an
te ut q̄dā dn̄t ū sine amixtiōe ei ut dn̄t
alij . sic q̄ ē huīd nutᵃˡᵉ ī uno sit huīd ꝯ
radl̄ᵉ . t . āscen̄ oppiō ē q̄ aliq̄d d̄ nouo
ī cipit ēē p̄n̄ d̄ uitate hūe . n̄ ꝯ in isto
ī dīduo qꝛ nō ē distictō tal̄ in cor̄ huāo

ut ā p̄s sig̃ta mīlis d̄ nccītate ꝑ totā uitā
retineat set ad h̄ indiffr̄nt̄ se h̄t q̄libet ꝯ
p̄s sig̃ta acc̄ q̄ maet̄ s̄p q̄̃tū ad id q̄ ē spēi
ī ea set pōt flue ꝯ reflue q̄ ad illd̄ q̄ ē m̄ ī
ip̄a ꝯ sic huīd nutᵃˡᵉ nō distiguit̄ . a radiᵃˡᵉ ex
pte principij . ut dicat̄ radiᵃˡᵉ q̄ ē ex semie
gn̄atū et nutᵃˡᵉ . q̄ gn̄at̄ . ex cibo set mag̃ di
stiguit̄ ex tio q̄ radiᵃˡᵉ d̄ꝫ q̄ ad t̄miū gn̄ōis
pueīt pactū gn̄atiue . ū ꝯ nutritiue ūtutis
set nutrim̄tale q̄ nō dū pueīt ad hūc t̄im
set ī uia ad h̄ ē nutriendi et hee tres oppiōes
d̄ . xxx . ī ꝑo . li . pleius ponite ꝯ inuestigate se
ꝯ iō nō oꝫ h̄ repete n̄ q̄ ad ꝓpoīē ptinet
sed ē gᵒ q̄ ꝑ has oppiōes . diūsi⁹ ad has . q .
oꝫ r̄nde p̄a . n . oppiō . pu̇tā multi⁹ . q̄
poīt magī pōt pone pfcōm uitatis hūe
n̄ ꝯ q̄ ad nūcy īdiuiduor̄ ꝯ q̄ ad d̄bitā q̄
titatē uniꝯqꝫ . indiuidui absq̄ eo q̄ ex
nutrim̄to gn̄atū ē . q̄ q̄d nō addit̄ n̄ ad
resistēd ꝯsūptōī q̄ possꝫ īduci ꝑ actōm
caloīs nīlis . sic̄ argento appoīt̄ plūb n̄
ex liq̄factiōe ꝯsumat̄ ne cū ī t̄ne opor
teat huām nīm ī sua pfcōe repāī ne ca
lor nīl tūc agat ad ꝯsūptōm hūidi nīlis
nlla nccītas eīt q̄ resḡat aliq̄d in hōīe ꝯ
q̄ ex alim̄to sit gn̄atū . set resḡet tm̄ illd̄
q̄ fuit d̄ uitate hūe n̄ . īdiuidui ꝯ p̄dcāsi
onū ꝯ mltiplc̄s . ad p̄dcāꝫ pfcōm pueniīt
ī nūo ꝯ q̄ntitate . s̄a aūt oppiō qꝛ poīt
q̄ gn̄at̄ ex nutrim̄to indiget̄ ad pfcōm q̄
titatis indīdui ꝯ ad multiplicatōm que
sit ꝑ gn̄ōm . necc̄ h̄t ponē . ād d̄ h̄ q̄ ūsū
ē ad alim̄t̄ resḡe n̄ tn̄ totū set sōl q̄ ē
indiget̄ ad pfcūꝫ reintegr̄tōm . huāne n̄
ī oībꝫ suis indīduis ūn̄ poīt h̄ oppiō . q̄
tot̄ illd̄ q̄ fuit ī s̄ba . semis resḡet ī illo ꝯ
hoīe q̄ ex illo semie . gn̄at̄ ē . qꝛ h̄ ē p̄n̄
d̄ uitate huāe n̄ ī ip̄o d̄ eo ad q̄ postea
aduenīt ꝑ nutrim̄t̄ tm̄ resḡet ī eo q̄ ē ꝯ
nccīm ad pfcōm q̄ntitatis ꝯ nō totū qꝛ h̄
n̄ ptinet alīᵒ ad uitatē hūe n̄ . n̄ q̄tenᵘ
n̄ indiget eo ad pfectōm q̄ntitatis . set qꝛ
h̄ huīd nutrimᵃˡᵉ fuit d̄ s̄ba cor̄ hoīs totū
repabit̄ q̄ d̄ ip̄o q̄ ꝑo ꝯ c̄to ꝯ d̄ incep̄s aduenīt
q̄ ē nccīū ē . ad q̄ntitatē reintegr̄ndā d̄ī
tōē ¶ ꝑo qꝛ q̄ sup̄ h̄ aduenīt inductū fuit
ut id q̄ ꝑo eāt d̄ p̄ditū repēt ꝯ ita non
ita ptinet p̄z mīlī ad uitatē hūe n̄ sic̄
p̄cedens ꝑo qꝛ aduēctō ex̄nei hūidi ad
p̄ huīd . radiᵃˡᵉ fac̄ q̄ tot̄ p̄mixt̄ nō ita
pfcē ptiapet ūtute spēi sic̄ p̄m̄ . pticipa
bit ut poīt ex̄ ī ph̄s . i . d̄ gn̄de d̄ aq̄ p̄mixtā

uino quod sic uini uirtute debilitat ita quod in fine
ipsius aqua redit unde sicut secunda aqua quamuis assumat
in spem uini non tamen ita perfecte spem uini participat
sicut prima que in uinum assuebat. ita quod de alimento
secundo in carne conuertitur non ita perfecte attingit spem
carnis sicut quod prius conuertebatur et ideo non ita pertinet
ad ueritatem humane nature. ut ad resurrectionem. sic ergo patet quod hec
oppinio ponit resurgere totum id quod est de ueritate humane nature
primo. non autem totum quod est de ueritate humane nature. Secundo
etiam autem oppinio que ad aliquid differt dissert a secunda. et
quantum ad aliquid conuenit cum ea differt quidem quantum
ad hoc quod ponit totum quod est sub forma carnis et ossis eandem rationem
ad ueritatem humane nature pertinere quia non distinguit
aliquid materiale signate permanens in homine toto tempore uite et quod
per se pertinet ad ueritatem humane nature et preter aliquid
fluens et refluens quod pertinet ad ueritatem humane
nature. solum propter quantitatis perfectionem non propter primum esse spei
sicut prima oppinio dicebat. sed ponit omnes partes que non
sunt preter intentionem nature ad generantem pertinere ad ueritatem
humane nature. quantum ad id quod habent de spe quia sic manent
non autem quantum ad id quod habent de materia quia sic fluunt
et refluunt indifferenter ut ita quod intelligamus
contingere in partibus hominis unius sicut conuenit in tota mul
titudine ciuitatis. quia singuli subtrahuntur a mul
titudine per mortem aliis in eorum loco succeden
tibus unde partes multitudinis fluunt et refluunt materialiter
sed formaliter manent quia ad eadem officia et ordines
substituuntur. aliis quibus priores subtrahebantur. unde
res publica una numero manere dicitur. et similiter et dum quibusdam
partibus fluentibus alie reparantur in eadem figura. et
in eodem situ omnes partes fluunt et refluunt. secundum materiam
sed manent secundum spem. manet in eodem unus homo numero
sed conuenit etiam cum secunda oppinione quia ponit quod partes
secundo aduenientes non ita perfecte contingunt ueritatem
spei sicut que prius aduenerunt et ideo de id quod ponit
resurgere in homine secunda oppinio ponit tertia. sed non ponit eadem
ratione ponit. n. totum illud quod ex semine generatum est re
surgere non quia alia ratione pertineat ad ueritatem humane nature
quam illud quod postea aduenit. sed quia perfectius ueritatem
spei participat quem ordinem ponebat secunda oppinio in
his que postea aduenerunt ex alimento in quo et hec
oppinio concordat cum alia. ¶ Ad primum ergo dicendum quod res
naturalis non est id quod est ex sua materia sed ex sua forma. unde
quamuis materia que quandoque fuit sub forma carnis bouine
resurgat in homine sub forma carnis humane non sequitur
quod resurgat in homine sub forma carnis humane non
sequitur quod resurgat caro bouis sed caro hominis. ita n.
posset concludi quod resurgeret limus de quo formatum est corpus
ade. tamen prima oppinio concedit hanc rationem ¶ Ad 2m
dicendum quod costa illa non fuit in ada de perfectione indiui
dui sed ordinatur ad multiplicationem spei. unde non resur
get in ada sed in eua sicut quod semen non resurget in

generante sed in generato ¶ Ad 3 dicendum quod secundum primam
oppinionem facile est ad hoc respondere quia carnes
comeste numquam sunt de ueritate humane nature in comedente
fuerunt autem de ueritate humane nature in eo cuius carnes
comeduntur et ita resurgent in primo quamuis in secundo secundum se-
cundam oppinionem et tertiam unumquodque in illo resurget
in quo magis accessit ad perfectam participationem uirtutis
spei. et si equaliter in utroque accessit. resurget in
illo in quo primo fuit quia in eo primo habuit ordinem
ad resurrectionem ex coniunctione ad animam rationalem illius hominis
et ideo si in carnibus comestis fuit aliqua superflu
itas que non pertinet ad resurrectionem in primo resurget in eo
qui non in secundo aliud illud quod pertinebat ad resurrectionem in primo re
surget in eo qui non in secundo sed in loco eius suppletur aliquid
de eo quod ex aliis cibis in carne fuit conuersum est uel
si in nullo alio numquam pastus fuisset nisi carnibus
humanis diuina uirtus. aliunde suppleret quantum indi
geret ad perfectionem quantitatis sicut supplet in illis qui
ante perfectam etatem decedunt. nec hoc derogat idemptitati
cum idemptitati in numero sicut non preiudicat per hoc
quod partes secundum materiam fluunt et refluunt ¶ Ad 4 quod secundum primam
oppinionem facile est solui quia ponit quod semen non
est de superfluo alimenti unde carnes comeste non
trahuntur in semen. ex quo puer generatur. sed secundum du
as alias oppiniones dicendum est quod non est possibile. quod
totum quod fuit in carnibus comestis in semen conuertatur
quia post multam depurationem a cibo peruenitur ad
decoctionem seminis quod est superfluitas ultimi cibi
illud autem quod de carnibus comestis conuertitur in semen
magis pertinet ad ueritatem humane nature in eo qui
ex semine nascitur quam in illo ex cuius carnibus semen
generatum est et ideo secundum regulam prius datam hoc quod in semen
conuersum est. resurget in eo qui ex semine nascitur
residuum uero resurget in illo ex cuius carnibus comestis
semen generatum est ¶ Ad 5 dicendum quod embrio non pertinet
ad resurrectionem ante animam rationalem in quo
statu iam multum aduenit supra substantiam seminis de
cibo nutrimenti quod puer in utero matris nutritur et ideo
si aliquis embrionibus uescatur. et ex superfluo illius cibi
generetur aliquis illud quod erat de substantia seminis resurget in
eo qui ex semine generatur nisi in eo continetur. ad
quod fuisset de substantia seminis in illo ex cuius carnibus
comestis semen generatum est quia hoc resurget in primo
et non in secundo residuum autem carnium comestarum
quod non est conuersum in semen constat quod resurget in primo
utrique per diuinam uirtutem supplente quod deest prima autem
oppinio hic obiectione non artatur cum non ponat se
men esse ex superfluo alimenti sed alie multe
rationes sunt contra eam. ut in secundo. li. de. xxx. patuit ¶ Ad
6. q. dicendum quod illud quod est materiale in homine non habet or
dinem ad resurrectionem nisi secundum quod pertinet ad ueritatem
humane nature. quia secundum hoc habet ordinem ad animam rationalem

8

illud aūt totū. q̄ ē in hoīe m̄ li. ptinet qd
aduātate. hūc n̄. q̄ ad illud q̄ h̄t d' spē. set
n̄ totū ↄsidata m̄ totalitate q̄ tota m̄ q̄
fuit ī hoīe apn̄ uite usq; ad finē excedet
q̄ntitatē debitā spēi. ut ē oppiō dic̄ q̄ pbabi
lioꝝ int' cetās. m̄ ut. ↄ id tot̄ q̄ ē in hoīe. res
get ↄsidata totalitate spēi q̄ attendꝫ. ꝑ q̄nn
tatē figām. sitū ↄ ordiem ptiū. nō aūt res
get totū ↄsidata totalitate m̄. sa aūt oppiō
ↄ pma nō utūt distictiōe hē. set distingūt
int' ptes q̄ꝝ utqꝫ h̄nt spēm ↄ m̄ny. ↄūt aūt
hee due. oppiōes inh̄ q̄ utqꝫ dic̄ q̄ illud q̄ ex
semie ē gn̄atū totū resgeet q̄ totalitate
m̄. ↄsidata. differt aūt inh̄ q̄ d' eo q̄ ex ali
m̄to gn̄at. n̄ resge poit p̄a oppiō. sa uo ad
ei resge poit ↄ nō tot ut ex dcis patet ⸿ad
i. g̃ dd q̄ sic q̄s q̄ ē in aliis ptib; coꝛꝑs resget
ↄsidata totalitate spēi ↄ nō m̄. ita q̄ ē d' ca
pillis ī aliis aūt ptib; aduenit ad ↄnutim
to q̄ fac̄ augumē ↄ B ↄputat ut ā ps co
sidata totalitate spēi q̄ optinet aliū loq̄
ↄ sitū ī coꝛ ↄ sbstat suis ptib; diūsimoīs. ad
aūt aduenit q̄ nō facit augm̄ē. set cedit ī
restaurm̄ d' pditi. nutendo ↄ nō ↄputatur
ut ā ps toti ꝑ spēz ↄsidati cū nō optineat
aliū loq̄ ł sitū ī coꝛ q̄ ps q̄ d' fluxit tene
bat q̄uis posset alia ps ↄputari ↄsidata
totalitate m̄ ↄ silr̄ ē d' capill. aug. g̃ lo.
d' incisiōib; capilloꝝ q̄ erāt ptes facientes au
gm̄ē ↄ id oꝫ q̄ resgat n̄ tm̄ in q̄ntitate ca
pilloꝝ ne sit q̄titas ī moda ta set ī aliis
ptib; ut nec̄e iudicabit dīna p̄ui. ł lo ī
cauū illo q̄n ptib; aliis d'ficiet. tūc. n. coꝝ
d' fcūs poit ex supfluitatib; capilloꝝ re
pari ⸿ad. ij. dd q̄ ꝑ tantū oppiōm heed se
ptes ꝑ spēm ↄ ꝑ m̄ny. nō. n. illa disꝑ. utit pbus
ī. i. d' gnāe ad distiguend diūsas ptes. set
ad ostēdēd q̄ heed ptes possē ↄsidari et ꝑ
spēm q̄ntū ad id q̄ ē forme ↄ spēi. ↄstat ↄ
aūt q̄ m̄ cartnis nō h̄t ordinē ad aiam ra
tionalē. n̄ inc̄nīt ē sb tali foꝛ. ↄ id roē ei
h̄t ordiem ad aiam rōnalē rōm ꝫ p̄a ↄ sa
oppiō q̄ ponūt alias ēē ptes que st̄ ꝑ spēm
ↄ al' que sūt ꝑ m̄ dnt q̄ aia q̄uis utrqꝫ
ptes pficiat tm̄ pficit ptes m̄ medꝫ pohꝫ
ꝑ spēm ↄ id nō eq̄lit' h̄nt ordinē ad r̄m
⸿ad. iij. dd q̄ ī m̄ gn̄abiliū ↄ corruptꝫ. dim
siōes intimatas oꝫ ītellige an recepꝫ foꝛ
sbalis. ↄ id diō que ē ꝑ h' dimsiōes ppe pti
net ad m̄ny set q̄ntitas ↄpleta ↄ t'miata
aduenit m̄ post foꝛm. sbalē. Vn̄ diō q̄ sit

ꝑ dimsiōes d'tīmatas respic̄ spēm p̄ap̄ue
q̄n ad restrectōm spēi ptinet d'tīmat sic
ptiū. sic ē ī coꝛ huō.

Ad t'tiū sic pcē ut q̄ nō oēs resget in ead
etate. s. ī iuuenili q̄ oēs resgentib; p̄ap̄ue
bis n̄ sb't het q̄ ad pfcōm h' ptinet set etas
senectutis ptinet ad pfcōm hoīs cū senect
sit uenabił etas g̃ senes nō resgent ī etate
iuuenili ⸿p' etas ↄputat' ꝑ m̄sā tpis pteri
set impossibłe ē tēp q̄ fuit pteritū nō p̄tisse
g̃ īpossibłe ē eos qui maioꝛ etatis fuer' ade
tatē iuuenilē reduci ⸿p' illud q̄ magꝫ fuit in
hoīe d' uitate h'ūē n̄. ī uno qꝫ maxie resget
ī eo set q̄to ad p' fuit ī hoīe tanto ut magꝫ
aduitate hūc n̄ p'uenisse q̄ ī sic p' uirtute
spēi d'bilitatū ↄpar' uino aq̄so coꝛ huānū ut
p; ꝑ phm̄ ī. i. d' gnāe g̃ si oēs debet ī ead eta
te resge. magꝫ debet q̄ resgāt ī etate pueri
q̄ ī iuuenili ⸿set ↄ ē qd dꝫ eph' iiij. donc occūra
m̄ oēs ī uir pfcm̄ ī m̄sam etatis plenitudīs
x. set xpc resurexit ī etate iuuenili q̄ ce. xxx. a
nū incipꝫ ut aug. dic̄ g̃ ↄ alij ī etate iuuenili res
gent ⸿p' hō ī maxīe pfecte n̄ resget. set n̄
huā pfcissim statū h̄t ī etate iuuenili g̃ ī illa
etate resgent oēs. Alius ut q̄ oms resget
eid statue. sic. n. hō m̄sat q̄ntitate dimsiua
ita q̄titate duratiōis. set q̄ntitas duroīs in
oīb; reducit ad ead m̄sā. q̄ oēs in ead q̄tita
te resget g̃ q̄titas dimsiōis ī oīb; reducet ad
eand m̄sā. ut oēs ī ead statā resgāt ⸿p' phus
in. ij. d' aīa n̄ ↄstatiū tmı ē ↄ rūō magtudis
ↄ aug. ꝫ iste tꝫ nō ē n̄ ex uirtute foꝛ ē dꝫ ↄgrue
q̄titas sic ↄ oīa ā actū. cū g̃ oms hoīes h̄nt
eandm̄ foꝛm spētificā in omib; dꝫ ēē ꝑ m̄ ead
q̄titas m̄se ū sit erroꝛ. set erroꝛ n̄ cōtinget
ī r̄ne g̃ oms resget. in ead statā ⸿p' q̄ti
tas resgentis n̄ poit ēē ꝑpoꝛtōata uirtuti illi
q̄ p' coꝛ foꝛuit al' nō potuit ad maioꝛē q̄ti
tatē pduci uirtute n̄ nīc ī maioꝛ etate res
gent q̄ fīm ē g̃ oꝫ q̄ q̄titas illa ꝑpoꝛt' uirtu
ti repāti coꝛ huān pr̄m m̄ d' q̄ repar'. ꝫ uirtꝫ
repans oīa coꝛ ē ead nūo. s. uirt' dīā. cetes aūt
oms ex q̄b; repant huā coꝛ se h̄nt eq̄lr̄ ad
suscipiend actōm p'dce uirtutis g̃ ad eand q̄ti
tatē t'minab̄ r̄r oīū hoīuū ↄ sic id q̄ prius.
⸿set ↄ q̄titas illis ↄseq̄t' m̄ unīꝫ indiuidu
ꝫ ī r̄ne nō uariab̄ n̄ ī indiuidui. g̃ nꝫ ei n̄l
q̄titas. set nō ē ead q̄ntitas n̄l oīū h' g̃ n̄
oms resget ī ead statā ⸿p' n̄ repab̄ pr̄m
ad gliāꝫ ł ad penām set nō erit ead q̄titas
glie ł pene ī oīb; resgētib; g̃ nꝫ ead q̄titas

n Ultrius ur q os resurgat in sexu uirili qr dr eph. iiij. q occurram oms i uir pfcm g no erit i n sex uirilis. ¶ p in futuro ois cessabit platio i ut dr glo. i. cor. xv. set mulier n li ordine subiecta e uiro g mulieres n resurget i sexu muliebri set uirili. ¶ p uid q acco aliq 7 pte uite com n e induct. no resurget q i resurrectione ois error tollet. set sex muliebris e pt intentom n inductus ex defectu uirtutis forte in semine q no pot mim concepti ad pfcom uirile pduce. un dic phus i. xvi. d aialibz. q femina e mas occasionatus g sex muliebris n resurget ¶ set c e q aug dic xxij. d ci. di. meli sape uidet qui utriq sexu resurrectum ee no dubitat ¶ p ds repabit i resurrectione qd in homine fec in pma cdne set ipe fecit mulierem d costa uiri. ut p3 gen. ij. g ipe sex femineu repabit. Ulterius ur q resurget i uita aiali. ut s. utat actu nutritiue 7 gnatiue. q r n uita erit conformis x. set xpe post resurrectionem legi comedisse ut p3. Jo. ult 7 luc ult. g oms homies post resurrectionem comedet 7 eadm rone gnabt ¶ p distincto sensuu ad gntom ordinat 7 silr instrm q deseruient uirtuti nutritiue ordinat ad comestione. set ho c oibz hiis resurget ut ex pdcis patet. g utet actibz uirtutis gnatiue 7 nutritiue ¶ p tot ho beatificat q aiam et f cor set btitudo siue felicitas f phm in ppa opone consistit g oz qd oms po aie conna mbra sint in suis actibz i bis post resurrectionem 7 sic id q prius ¶ p i bis post resurrectionem erit bta 7 pfca iocunditas. set talis iocunditas os delectatioes includ q btitudo e stat oiu bonoz congregatione completus 7 pfcm e e n d e cu g i actu uirtutis gnatiue sit mag delectato ur. q tales actus adiuta aiale ptinetes i bus erunt 7 mlto fore i aliis q mi spualia cor hebunt ¶ set c e qd dr. m. xxij. i resurrectione n3 nubet n3 nubet ¶ p gno ordinat ad subueid defectui q post morte accidit 7 ad mltiplicatoz huani genris. 7 comestio ad restauracom depditi 7 ad augmt quantitatis set in statu resurrectionis ia huanu genus hebit totam mltiplic indiduoz a deo pfinita q usq ad h gnio differet ut expcet. d. p3. silr 7 qlz ho resurget in debita quantitate n3 fiet a dpdito aptibz hois g frustr eet act gnatiue 7 nutritiue uirtutis. Responsio dd. ad. i. q. q ho resurget absq oi defectu. huane n. q sic ds huanam nam absq defectu istituit ita absq defectu repabit ¶ defic aut huana n d ¶ Uno mo q no du pfcom ultima e consecuta ¶ a mo q ia ab ultima pfcone recessit 7 po mo deficit

in pueris. So mo defic i senibz 7 io i utrisq reducet huana n p resurrectionem ad statum ultime pfcois que e i uirili etate adq terminat mot augmenti 7 a q i cip mot decrementi. ¶ ad. i. g dd q etas senectutis ht reuerentiam no pp condcom cor q i d fcu e set pp sapiam aie q i ee pfuit ex tempis antiquitate. un meletis manebit reuerent senectutis pp plenitudinem diuine sapie q i eis erit s3 no manebit senectutis defectus ¶ ad. ij. dd q uid lo de etate q ad num anoz set q ad statum q ex anis i cor huo relinqt. un adam dr in etate uirili forte pducte cor condicom. q po dies sue formacois huit 7 io rato no e ad ppoit ¶ ad iij. dd q uirt spei dr ee pfcoz i puo q i iuuene q ad efficaciam agendi. cuisom alimti. a mo sic q e pfcoz in sene q i hoie conpleto set i iuuenibz e pfcoz quantu ad tm conplemti. un illud q maxie ad n uirtute ptinuit ad illa pfcoz deducet q ht i etate iuuenili no ad illa q ht i etate pulli i q huozes ad hc n peruenit adultiam digoz. Ad. ij. q. dd q r no repabit huana n solu quantu ad idm i spe. set 7 q tu ad idm i nu 7 io i resurrectione no solu attendend e qd conpetit n spei set qd conpetat n i indiuidui n aut spei ht am quantitate q n3. excedit n3 ab ea defic absq errore q tm quantitas ht aliquos gdus latitudinis 7 no e attendenda f una msa determinata. un q q aut indiduu in spe huana assequit. inf terminos illi latitudinis ad q gdu quantitatis conpetit n i indiuidui et ad hunc pducit i tio aug si no fuit ali error. inope n pp sit ad additam l subtractu pdce quantitati e q dom msa accipiz f ppotcom caloris extendetis 7 humidi extensibil q no e eid uirtutis i oibz 7 io no os resurgent in ead quantitate. set quilz resurget in ead quantitate i q fuisset i tio augti sim no errasset l defecisset q aut sup e ul q deficit i hoie resecabit l suplebit diua po. ¶ ad. pm g. dd q ia p3 ex dcis q no dnr os in ead etate resurge q oibz conpetat ead quantitas duronis s3 q id stat pfectiois erit inoibz. qui qd stat saluari pot i mag 7 pua quantitate ¶ ad. ij. dd q quantitas hi i indiui no sol seqt for spei set 7 n indiduui ut ex dcis p3 7 io ro no se. ¶ ad iij. dd q quantitas resurgetis no pportoat uirtuti repanti q illa n e d n cors. n3 oibz f statum suum i q fc an resurrectionem set n q po indiuidui hebat tm siut fortia pp aliq defcm n potat pduce ad debita quantitate q conpetit spei diua uirtus supplebit i resurrectione defcm sicut p3 diuatis. 7 ead rato e d ill q i imodate mag

d

tudi͞s fuer̄ uit̄ ꝺ̃ui͞t n̄. Ad t̄ q. dd. q sicut
ꝯsiderata n̄ indiuidui debet diuisa ꝗtitas di
uisis hoib; ita ꝯsiderata n̄ i ꝺiuidui debet̄ diui
sis diuisus sex.q. 7 h̄ꝫ diuisitas ꝯpetit spē
cui diuisi ꝗ ꝯplet̄ pdc̄m diuisitate sex
t ꝗntitatis. 7 iō sic̄ resurgēt hoies indiuisis
statis ita i diuisis sexib;. et q̄uis sit d̄ria se
xuū derit tn̄ ꝯfusio mutue uicissitudinis
q̄ ꝺerit libido incitans ad tales act9 exqb; ꝯfu
sio cat. Ad pm̄ ꝗ dd. q dicim᷒ ꝯs xpo occurre
i uir̄ pfc̄m. nō p̄p etatē uirilē s; p̄p uirtutem
aī que ēēt in oib; ꝯuiris 7 mulierib;. Ad. ij.
dd. q mīr sbdē. uiō p̄p inbecillitatē n̄ 7 ꝗn
tū ad uigorē. aī 7 ꝗ ad rob9 coꝑs. sed post rr̄m
nō ēēt d̄ria i hīs ꝑ diuisitatē sexuū. s; mag̃
ꝑ diuisitatē. meritoꝝ 7 iō uirō nō pcedit. Ad
iij. dd. q q̄uis scīe gn̄o. sit p̄e intētōm n̄ pti
ēt tn̄ ꝺ intētiōe n̄ uls q ad pfc̄om hūe spēi
utr̄q; sexū reqrit n̄ ex sexu ēēt t ds ꝺ fcūs ut
exdc̄is p3. Ad. 5. q. dd q r̄r nō ēēt nccā hoi
p̄p p̄ma pfc̄om i p̄ius q ꝯsistit i integritate
coꝝ q ad nr̄m spectat q̄ ad h hō puenire pōt
p actōm caꝝ n̄ uū. sed ncc̄itas r̄r nis ē adōm
aī ultiam pfectōm q ꝯsistit i pueniēd ad
finē ulti ut i pcedētī. ꝺ. dcm̄ ē 7 iō ille
opōes nls q ordinat̄ ad p̄ma pfc̄om hūe
n̄ t cāndā t ꝯsuadā nō ēēt i r̄rne et hi sē
actōes aīalis uite i hoie 7 actiōes mutue. i
elis 7 mot9 celi 7 iō ēia h cessabit̄ i r̄rne 7 q̄
ꝯmedere 7 bibe. dorm̄. 7 uigi 7 gnare ad aīalē
uitā ptinet cū sint ad p̄ma pfc̄om n̄ or
dinata i r̄rne talia nō erūt. Ad. i. ꝗ. dd
q illa ꝯmestio q̄ xp̄e ꝯmedit nō fuit ncā
tatis q̄i ab indiget hūa n̄ post r̄r̄m sed
fuit potatis ut ostēderet se hūam nr̄m re
sūpsisse q̄ p̄us hūerat i illo statu qn̄ cum
discipl̄is ꝯmedebat 7 bibebat. h aut ostē
sio nō ēēt nccā i r̄rne q̄ q̄ ꝯib; nōt erit
7 iō dr̄ dispēsatiē xp̄e manducasse eo mō lo
q iurisste dīt q dispēsatō ē ꝯs iuris rela
xatō q̄ d mittisit h q ē gn̄t resurgentium
f. nō uti cib p̄p cām p̄dcā 7 p̄p h ratō nō
sē. Ad. ij. dd. q d̄ria sexuū 7 mēbroꝝ uari
etas erit ad n̄ hūe pfc̄om reintegrāda q
inspē 7 q̄ i ꝺiduo vn̄ nō sē. q sint frust̄
q̄uis aīal's opōes ꝺ sit. Ad. iij. dd. q p̄dcē
opōes nō sē hois i q̄ ē hō ut 7 phus dic
7 iō meis n̄ ꝯsistit btitudo coꝑs hūan s; cor
hūanū batificat̄ ex redūdan̄ aīoē aq̄ hō
ē hō i q ē cāt ei sbdit. Ad. iiij. dd. q ꝺlecta
tiōes coꝑal's sic dic̄ phs i viij. 7 x. eth. sūt

medicinal's q adhibēt̄. hoī ad tollēd fasti
diū. t q̄ egritudies i q̄ hō ēēt i ordinate ꝺle
ctat̄ ac si ēēnt uē delectatiōes sic h̄is i fsu
gustū delectat̄. i qb; dā q̄ sani nō sē delecta
bilia 7 iō nō or q tales ꝺlectatiōes sīt ꝺ pfec
tione btitud's ut iudi 7 saraceni ponūt et
quidā h̄tici posuer̄ qui uocat̄ cīliarte. qui
q̄ ꝯ doc̄rina phi nō uidet̄ sanū essēm h̄ꝫ. n.
ꝺlectatiōes sp̄ir ꝑ ipōs sē simp̄ et p̄p se ēxen
de 7 iō ipē sole ad btitudinē. requiruntur.
Deinde q̄ ꝺ ꝯditōib; atoꝝ.
Et cōa h quīr q̄tuor. Pō ꝺ i possi.te Sō ꝺ
sbtilitate. Tēō ꝺ agilitate Qa. ꝺ clritate
coꝝ glificatoꝝ.
Ad p̄m sic p̄cā. ur q post r̄rm coꝝ scōꝝ
n̄ ēēt inpassibilia. oē. n. mox̄ ē passib̄le
sed hō post r̄r̄m ēēt al' roale mox̄. h. n. ē
diffiō hoīs q̄ nūq̄ abeo separabit̄. ꝗ coꝝ erit
passible. P̄ ō q ē i pō ad forām alt̄ ē passib̄le
ab illo q̄ ꝑ h ad ē passiuū alā. ut dr̄. i. pō
ꝺ gnōe sed coꝝ scōꝝ post r̄r̄m ēēt in pō ad
aīm form ꝗ ēēt passibilia. ꝑbō mē. queq;
q̄tant i m̄ uu coꝝ ē i pō ad form alteius. m̄
n. ꝑ q ē sb una for̄ nō admittit pōm ad illā
form sed coꝝ scōꝝ post r̄r̄m ꝯiciabūt cū elis
i m̄. q̄ ex eād m̄ reparabūt̄ exq̄ nc sē. ꝗ ēēt
in pō ad aliā formā 7 sic ēēt passib̄ila. P̄ ꝯta
naturā sē agere 7 pati adiuicē ut i pō ꝺ gnōe
dic phus sed coꝝ scōꝝ post r̄r̄m ēēt ex d̄ius
ꝯpositā sic 7 nc ꝗ sē passibilia. P̄ in coꝝ
hūano resurget sāgis 7 hūoꝝ aliu uc ꝗdam
ē sed expugn̄ hūoꝝ adiuicē ꝗuāt egritu
dines 7 hi passiōes in coꝝ. ꝗ erūt coꝝ scōꝝ
post r̄r̄m passibilia. P̄ mag̃ repugnāt per
fcōi ꝺ fcūs i actu. q ꝺ fcūs i pō sed passibi
litas i portat solū ꝺfcm i pō cū ꝗ i coib;
btoꝝ sic fuēt aliq ꝺ fcūs sic cicatrices uul
nerū i martirib; ut i xp̄o fuit ur̄ q nich
ꝺ piet pfcōi coꝝ si coꝝ illa passibilia ponunē.
Sꝫ ꝯ oē passib̄le ē corrupt̄le q passio mag̃ fcā
abic̄ asbā sed coꝝ scōꝝ post r̄r̄m ēēt i cor
ruptibilia ut. dr̄. i. coꝝ. xv. seminat̄ i cor
ruptiōe resurget i i corruptiōe ꝗ erūt i
corrupt̄ila. P̄ forꝫ nō pati a debilioꝝ sed
nllm coꝝ ēēt forcī coꝑib; scōꝝ ꝺ quibus
dr̄. i. coꝝ. xv. seminat̄ i infirmitate resurget
i uirtute ꝗ erūt i passib̄ila. Vltē ur q i pas
sibis in ꝺib; ēēt eq̄lis. q̄. v. coꝝ. xv. dr̄ in
glō. q̄ eq̄lit oēs h̄nt q pati nō possunt
sed ex h ēēt ei q pati nō posse. q̄ h̄nt
doīe inpassibilitatis ꝗ i passibilitas ēēt

equalis in omnibus. Contra negociones non recipiunt magis et minus. Sed impassibilitas est quedam negatio vel privatio passibilitatis, ergo non potest esse maior in uno quam in alio. Contra magis album dicitur quod est nigro impermixtum. Sed nulli corporum sanctorum admiscetur aliquid de passibilitate, ergo omnia equaliter erunt impassibilia. Sed contra in Mt. dicitur reddende premium proportione. Sed sanctorum quidam fuerunt aliis maioris meriti, ergo cum impassibilitas sit quoddam premium, videtur quod in aliquibus sit maior quam in aliis. Contra impassibilitas dividitur contra dotem claritatis. Sed illa non erit in omnibus equalis, ut patet 1 Cor. xv. ergo nec impassibilitas. Ulterius videtur quod impassibilitas sensum in actu a corporibus gloriosis excludit, quia sic dicit Philosophus in ii. de anima: sentire quoddam pati est. Corpora autem gloriosa erunt impassibilia, ergo non sentient in actu. Contra immutatio illius per quod mutatum animale sic esse ille perdere esse intentum. Sed corpora gloriosa ratione impassibilitatis non mutabuntur immutatione illa, ergo nec immutatione animali que requiritur ad sentiendum. Contra quando fit sensus in actu nova perceptione fit novum iudicium. Sed ibi non erit novum iudicium, quia non erunt in cogitationes volubiles, ergo non fiet sensus in actu. Contra quando anima est in actu unius potentie remittitur actus alterius potentie. Sed anima summe erit intenta ad actum virtutis intellective qua Deum contemplabitur, ergo non erit aliquo modo in actu sensitive. Sed contra est quod Apoc. i. dicitur: videbit eum omnis oculus, ergo erit in sensu in actu. Contra secundum Philosophum in i. de anima animatum ab inanimato distinguitur sensu et motu. Sed erit ibi motus in actu, quia tamquam scintille in arundineto discurrent, Sap. iii. ergo et sensus in actu. Ulterius videtur quod non sint in omnibus sensus in actu. Tactus enim est primus inter alios sensus, ut dicitur in ii. de anima. Sed corpora gloriosa carebunt sensu tactus, quia sensus tactus fuit in actu per immutationem corporis animalis ex alio existente corpore predominante in aliqua activarum vel passivarum qualitatum, quod est actus discretivus qualitatum immutativorum esse non poterit, ergo tunc non erit in omnibus sensus in actu. Contra sensus gustus deservit actui virtutis nutritive. Sed sic quod deinceps est post resurrectionem huiusmodi actus non erit, ergo frustra in eis esset gustus. Contra post resurrectionem nichil corrumpetur, quia tota creatura vestietur quadam virtute incorruptionis. Sed sensus odoratus in actu suo esse non potest nisi aliqua corruptione facta, quia odor non sentitur sine aliqua fumali vaporatione, que in quadam resolutione consistit, ergo sensus odoratus non erit ibi in suo actu. Preterea auditus deservit discipline ut dicitur in l. de sensu et sensato. Sed non erit post resurrectionem huiusmodi necessaria aliqua disciplina presentia, quia omnia Sap. replebuntur ex ipsius Dei visione, ergo non erit in auditu. Contra visio fit per quod in pupilla recipiuntur species rei vise. Sed hoc non potest esse post resurrectionem in beatis, ergo non erit in visu in actu, qui tamen est omnium sensuum nobilior. Probatio medie: illud quod est lucidum in actu non est receptivum speciei visibilis, unde speculum directe oppositum sub radio solis non representat speciem corporis oppositi. Sed pupilla sic et totum corpus erit claritate dotata, ergo non recipiet in ea aliquas species corporis colorati. Contra secundum perspectivos omne quod videtur sub angulo videtur. Sed hoc non competit corporibus gloriosis, ergo non habebunt sensum visus in actu. Probatio medie: quandocumque aliquid videtur sub angulo oportet esse aliquam proportionem anguli ad distantiam rei vise, quia quod a remotiori videtur minus videtur et sub minori angulo, unde posset esse ita parvus angulus quod nichil deberet videri. Si ergo oculus gloriosus videbit sub angulo, oportet quod videat sub determinata distantia, et ita quod non videat aliquid a remotiori quam modo videamus, quod videtur valde absurdum, et sic videtur quod sensus visus actu non erit in corporibus gloriosis. Sed contra potentia coniuncta actui est perfectior quam non coniuncta. Sed non habebit in beatis in maxima perfectione, ergo erit in omnibus sensus in suo actu. Contra vivum se habet ad animam potentie sensitive quantum corpus, sed corpus premiabitur propter merita vel demerita anime, ergo et omnis sensus premiabuntur in bonis qui pungent in malis sed delectationem et dolorem quantitatem et corporis sensus consistit.

Responsio. Dicendum ad i. questionem quod passio dicitur duobus modis. Uno modo generaliter et sic omnis receptio passio dicitur, sive illud quod recipitur sit conveniens recipienti et perfectivum ipsius sive contrarium et nocivum, alio modo passionis remotione corpora gloriosa impassibilia non dicuntur cum nichil quod est perfectionis sit in eis auferendum. Alio modo dicitur proprie, quod sic diffinit Damascenus in ii. libro: passio est motus preter naturam, unde immoderatus eius dicitur opponi contrario, quia omne quod patitur trahitur ad terminos agentis, quia agens assimilat sibi patiens et ideo patiens in quantum huiusmodi trahitur extra terminos proprios in quibus erat, sic ergo accipiendo passionem non erit in corporibus sanctorum. Repugnantium potentias ad passionem quia ideo impassibilia dicuntur. Hanc autem impassibilitatem ratione adversis diversi assignant. Quidam enim attribuunt eam conditioni elementorum, que aliter se habebunt tunc in corpore quam modo se habent. Dicunt enim quod elementa retinebunt in se substantiam sed qualitates active et passive ab eis auferentur. Sed hoc non videtur verum, quia qualitates active et passive sunt de perfectione elementorum, unde si sine eis reparantur elementa in corpore resurgentis esset minoris perfectionis quam modo sint. Contra cum qualitates ille sint propria accidentia elementorum ex forma quod in ipsorum causata videtur valde absurdum quod causa maneat et effectus tollatur et ideo aliud dicunt quod manebunt qualitates sed non habebunt proprias actiones divina virtute. Contra id

ficiente ad conservationem. humani corporis set hec quidem non
videtur posse stare quia ad mixtionem non requiritur
actio activarum et passivarum qualitatum et secundum predominium
unius vel alterius mixta efficiuntur diverse complexiones quas
oportet ponere in corporibus resurgentibus quia erunt in carnes
et ossa et huiusmodi partes quibus omnibus non competit una complexio
et propter hoc impassibilitas non posset poni dos ipsius quia
non poneret aliquam dispositionem in substantia impassibilis set solum
prohibitionem passionis ab exteriori. scilicet divina virtute que
non posset idem facere de corpore erit aliquod prohibens passionem
corporis gloriosi. scilicet non quinta corporis quod ponitur venire in
compositionem humani corporis ad conciliandum elementa in armonia
quedam propter quod posset esse debita materia anime rationalis. set tamen
in statu huius vite propter dominium non elevatur corpus humanum pa-
titur ad similitudinem aliorum elementorum set in resurrectione dominabitur
natura quinta corporis celestis. set hoc non potest stare quia corpus
quintum non venit nisi ad compositionem corporis humani ut in .ii. li.
ostensum est. et preterea impossibile est dicere. quia alia videtur filius et
qualis est virtus corporis celestis transferetur corpus humanum ad
proprietatem glorie qualis est impassibilitas corporis gloriosi et
immutationem corporis humani apostolus attribuat virtuti Christi
quia qualis celestis tales et celestes. i. cor. xv. et phil. ultimo
reformabit corpus humilitatis et cetera. ¶ Preterea non potest natura celestis
ita dominari in corpore humano quin non elementa retineant au-
centibus principiis suis passibilitas in eis. et ideo aliter
dicendum est quod eius passio fit per victoriam agentis supra pa-
tientem aliter non traheret ipsum ad terminos suos. impossibile autem
est aliquid dominetur super patientem nisi inquantum debilitat
dominium forme proprie secundum ipsum patientis ideo de passione
que est contra naturam de qua nunc loquimur. non potest in substantia unici cor-
poris sine hoc quod tollatur dominium alterius super ipsum vel
saltem diminuatur. corpus autem humanum et quicquid in eo est
erit perfectum subiectum anime rationali sicut in ipsa perfectione subiecta
erit deo. et in corpore glorioso non poterit esse aliqua mutatio
contra dispositionem illam qua perficitur ab anima et ita corpora illa erunt
impassibilia. ¶ Ad .i. igitur dicendum quod secundum Ansel. mortale in dif-
finitione hominis ponitur a philosophis. qui non crediderunt hominem
totum aliquando posse immortalem esse quia non viderunt hominem
nisi secundum hunc mortalis statum. vel potest dici quod secundum philosophum in vii.
metaphysice quia differentie essentiales sunt nobis ignote. utimur quandoque
differentiis accidentalibus ad significandum essentiales differentias que sunt
accidentalium cause. unde mortale non ponitur in diffinitione
hominis quasi mortalitas ad essentiam hominis pertineat
set quia illud quod nunc est causa passibilitatis et mortalitatis
secundum presentem statum. scilicet compositio ex contrariis. est de essentia hominis. set
tunc non erit causa eius propter victoriam anime supra corpus. ¶ Ad .ii.
dicendum quod duplex est potentia ligata et libera et hoc non solum est verum
de potentia activa set etiam de passiva. forma enim ligat potentiam
materie determinando ipsam ad unum secundum quod dominatur super
eam et quia in rebus incorruptibilibus non perfecte dominatur
forma super materiam non perfecte potest ligare ipsam quin reci-
piat interdum per aliquam passionem dispositionem contrariam forme set in
sanctis post resurrectionem omnino anima dominabitur super corpus nec illud dominium
in illo modo poterit auferri. quia ipsa erit deo immuta-
biliter subiecta. quod non fuit in statu innocentie quia ideo in
corporibus illis aliquando manet eadem potentia. alia que nunc inest
quare absoluta potentia. set erit ligata per victoriam anime
super corpus ut numquam in actu passionis exire possit. ¶ Ad
.iii. dicendum quod qualitates elementares sunt instrumentum anime ut patet
in .ii. de anima quia calor ignis in corpore animalis regulatur
in actu nutriendi per virtutem anime. quando autem agens
principale est perfectum et non assumit defectus. in instrumento nul-
la procedit actio instrumenti nisi secundum principalem dispositionem prin-
cipalis agentis et ideo in corporibus sanctorum post resurrectionem
nulla actio vel passio poterit evenire a qualitatibus
elementaribus que sit contra dispositionem anime quam intendit conservare corpus.
¶ Ad .x. dicendum quod secundum Aug. in epistola ad Consentinum quod potest
divina potentia de ista visibili atque temporali natura corporum quibusdam
manentibus auferre. quas voluerit qualitates. unde sicut
ab igne fornacis Caldeorum virtutem comburendi quantum ad
aliquid quia corpora puerorum illesa servata sunt. sed mansit
quantum ad id quia ignis ille ligna comburebat ita au-
feret ab humoribus passibilitatem et dimittet naturam.
modus autem quo hoc fiet dictus est. ¶ Ad .v. dicendum quod cicatrices
vulnerum non erunt in sanctis nisi in Christo fuerint in quantum important
aliquem defectum. sed inquantum sunt signa constantissime virtutis quia
passi sunt pro iustitia et fide ut ex hoc et ipsis et aliis gau-
dium crescat unde dicit Aug. xxii. de ci. dei. nescio
quomodo sic afficimur amore martyrum beatorum ut velimus
in illo regno in eorum corporibus videre cicatrices vulnerum
que pro Christi nomine pertulerunt et fortassis videbimus. non. n. de-
formitas in eis set dignitas erit quedam quamvis in corpore non
corporis sed virtutis pulcritudo fulgebit non tamen si aliqua mar-
tyribus amputata et ablata sunt membra sine ipsis membris
erunt in resurrectione mortuorum quibus dictum est capillus de ca-
pite vestro non peribit. ¶ Ad .ii. q. dicendum quod impassibilitas
potest dici considerari vel secundum se vel secundum causam suam. si secundum se consideretur
quia solam negationem vel privationem importat non suscipit
magis et minus. set erit equalis in omnibus beatis. si autem consi-
deretur secundum causam suam sic erit in uno maior quam in alio. causa
autem eius est dominium anime super corpus. quod quidem dominium causatur
ex hoc quod fruitur deo immobiliter. unde in illo qui perfectius
fruitur est maior impassibilitatis causa. ¶ Ad .i. igitur dicendum
quod glosa illa loquitur de impassibilitate secundum se et non secundum causam
suam. ¶ Ad .ii. dicendum quod quamvis negationes et privationes secundum se
non intendantur nec remittantur. tamen intenduntur et remittuntur
ex causis suis sicut dicitur locus magis tenebrosus qui habet
plura et maiora obstacula lucis. ¶ Ad .iii. dicendum
quod aliquid non solum intenditur per recessum a contrario set etiam per
accessum ad terminum. sicut lux intenditur et per hoc etiam impassi-
bilitas est maior in uno quam in alio quamvis in nullo aliquid
passibilitatis remaneat. ¶ Ad .iiii. q. dicendum quod aliquis sanctorum esse

i corporib3 beatorum omnes ponunt ad corporal' uitam secundum
post resurrectionem magis assimilaret. sopno quod inigne
qui non competit illi perfectioni eo quod in sopno corporis sensus
non est in ultimo actu uite. propter quod dicit sopnum uite di
midium in primo eth. sed in modo senciendi diuersi diuersa
oppinantur. quidam enim dicunt quod quia corpora gloriosa erunt
inpassibilia et propter hoc non receptiua inpassionis peregrine
et multo minus quam corpora celestia. quod non erit in sensibus in actu pre
ceptionem alicuius speciei a sensibilibus. sed magis extra mittendo
sed hoc non potest esse quia in speciei intrinsece manebit eadem
in homine que in omnibus partibus eius hic est autem in sensibus. ut sit
potentia passiua ut in .ij. de anima probat philosophus unde si in trine
secus sentiret extra mittendo et non recipiendo non esset in
eis sensus passiua uirtus sed actiua et sic non esset eadem in
specie cum sensu qui nunc est. sed esset alia anima uirtus eius deita
ta. sicut enim numquam sit forma in potentia passiua numquam sit
actiua et ideo alij dicunt quod sensus in actu fiunt perfusceptionem
non quidem ab exterioribus sensibilibus sed per effluxum a superioribus
uiribus ut sicut nunc superiores uires accipiunt ab inferio
ribus ita tunc econtra inferiores accipiant a superioribus. sed
iste modus receptionis non facit uere sentire quia omnis potentia passi
ua per suae speciei rationem determinatur ad aliud speciale actiuum
quia potentia in quantum huiusmodi habet ordinem ad illud a quo est dicitur. unde cum
potentia actiuum in sensu exteriori sit res extra existens extra animam
contra intentionem eius existens in ymaginem uel ratione per organum
senciendi non moueatur a rebus extra. sed ex[...] uel
aliis superioribus uiribus non erit uere sentire unde
non dicimus quod frenetici et alij mente capti in quibus
propter uictoriam ymaginatiue uirtutis sit hic defluxus specierum
ad organa sensitiua uere sentiant. sed quod uidetur eis quod sen
tiant ¶ et ideo dicendum cum alius quod sensus corporis gloriosorum erit
per susceptionem a rebus que sunt extra animam sed sciendum est quod or
gana sensuum inmutantur a rebus que sunt extra animam dupliciter. uno
modo inmutatione naturali quando scilicet organum disponitur ab eadem
qualitate naturali qua disponitur res extra animam que agit in ipsum
sicut cum manus sit calida et adusta ex tactu rei ca
lide uel odorifera ex tactu rei odorifere. alio modo
inmutatione spirituali quando recipitur qualitas sensibilis in instrumento
secundum esse spirituale. scilicet species siue intentio qualitatis et non ipsa qua
litas sicut pupilla recipit speciem albedinis et tamen ipsa
non efficitur alba. prima igitur receptio non causat sensum per
se loquendo quia sensus est susceptiuus specierum preter materiam. id est preter
esse materiale quod habebat extra animam ut habetur in .ij. de anima et
hec receptio inmutat naturam recipientis quia recipitur
hoc modo qualitas secundum esse suum materiale unde receptio ista
non erit in corporibus gloriosis sed secunda quae per se facit
sensum in actu. et non mutat naturam recipientis ¶ ad
primum igitur dicendum quod iam patet ex dictis quod per hanc passionem que est
in actu sensus que non est aliud quam receptio predicta. non
trahitur corpus extra suam naturalem qualitatem sed simpliciter perficitur
unde inpassibilitas corporum gloriosorum hanc passionem non
excludit ¶ ad .ij. dicendum quod omne passiuum recipit
actionem agentis secundum suum modum. si ergo aliquid natum
sit inmutari ab actione naturali et spirituali inmutatione
inmutatio naturalis precedit inmutationem spiritualem sicut
esse naturale precedit esse intentionale. si autem natum sit
inmutari tantum spiritu non oportet quod inmutetur naturaliter. sicut
de aere qui non est receptiuus coloris secundum esse naturale. sed
solum secundum esse spirituale. et ideo hoc solum inmutatur. sicut econtra corpora
animata inmutantur per qualitates sensibiles solum naturaliter
et non spiritualiter in corporibus autem gloriosis non poterit esse
aliqua inmutatio naturalis et ideo in eis erit inmutatio spiritualis tantum.
¶ ad .3. dicendum quod sicut erit noua receptio speciei in organo
sensus ita erit nouum iudicium sensus communis. non autem iu
dicium intellectus de hoc sicut sit in eo qui uidet. ad quod prius sa
uit quod autem augustinus dicit quod non erunt in cogitationes uo
lubiles intelligitur de cogitatione intellectiue partis unde
non est ad propositum ¶ ad .4. dicendum quod quando unum duorum
est ratio alterius occupatio anime circa unum non impedit
uel remittit occupationem eius circa aliud sicut medicus dum
uidet urinam non minus potest considerare regulas artis de colo
ribus urinarum non minus sed magis et quia deus apprehen
ditur a sanctis ut ratio omnium que ab eis agentur uel cognoscentur
ideo occupatio eorum circa sensibilia sentienda uel quecumque alia contemplanda
aut agenda in nullo impediet diuinam contemplationem
nec econuerso. uel dicendum quod ideo una potentia impeditur in suo actu
quando alia uehementer operatur. quia una potentia de se non sufficit
ad tantam aduersam operationem nisi ei subueniatur per id quod erat
aliis potentiis uel membris influendum a principio uite et quia
in sanctis erunt omnes potentie perfectissime una poterit operari
ita quod exhoc nullum impedimentum prestabit alteri potentie actioni
sicut et in Christo fuit ¶ ad .5. dicendum quod circa hoc est duplex oppinio
quidam enim dicunt quod in corporibus gloriosis erunt omnes potentie sen
suum non tamen erit in actu nisi duo sensus. scilicet uisus et tactus
nec hoc erit ex defectu sensuum sed ex defectu medij
et obiecti nec tamen erunt frustra quia erunt ad integritatem
humane nature et ad commendandam sapientiam creatoris sed hoc non uidetur
uerum quia illud quod est medium in istis sensibus est quod in aliis
medium. in uisu enim est medium aer qui etiam est medium
in auditu et odoratu sicut patet in .ij. de anima. similiter et
gustus habet medium coniunctum sicut et tactus cum gustus
sit quidam tactus ut in eodem libro dicitur odor etiam erit ibi quia
ecclesia cantat quod odor suauissimus erit corporum sanctorum laus etiam uocalis erit in
patria unde augustinus dicit super illud psalmi exultationes dei
in gutture eorum quod corda et lingue non cessabunt
laudare deum et idem etiam habetur per glossam super illud. obsecro
xxiij in cantico et symbalis et cetera. et ideo secundum alios dicendum
quod odoratus et auditus erunt in actu sed gustus non
erit in actu ita quod inmutetur ab aliquo cibo uel potu
sumpto. ut patet ex dictis nisi forte dicatur quod in erit
gustus in actu per inmutationem lingue ab aliqua humiditate

8

adiuncta. Ad .i. ergo dicendum quod qualitates que tactu
percipit sensus ille ex quibus constituitur alie corpora unde per
qualitates tangibiles corpora alie per statum presentem
naturam est immutari immutatione talium et spiritualiter a boto
tactus et ideo tactus dicitur materialis maxime inter alios sensus quia
habet plus de materiali immutatione adiunctum non tamen in
mutatio materialis sed habet ad actum sensus qui perficitur
spirituali immutatione non patitur et ideo in corporibus gloriosis
aquibus impassibilitas excludit talem immutationem
esse immutatio a qualitatibus tangibilibus spiritualiter tamen sic erit in
corporibus. Unde fuit quod Christus igitur uidere in gladio scindi
potuisset tamen dolorem sensus prohibuisset. Ad .ii. dicendum
quod gustus secundum quod est sensus quia habet plus de materiali intentione
aliis non erit in actu. set tamen erit secundum quod est iudicium sa
porum sicut forte esse potest secundum modum predictum. Ad .iii.
dicendum quod quidam posuerunt quod odor nichil aliud est quam fumalis
euaporatio set hoc ipsum non potest esse uera quod patet
ex hoc quod multures currunt ex odore percepto ad ca
dauera ex locis remotis non esset possibile quod euapo
ratio aliqua pertingeret a cadauere ad tam remota lo
ca. etiam si totum resolueretur in uaporem et preterea cum
sensibilia in equali distantia ad quamlibet partem immutet
unde ordo immutat medium quia quandoque in sensum spiri
tuali immutatione sine aliqua euaporatione pertingeret ad
organum set quod aliqua euaporatio requiritur
hoc est quia odor in corporibus est humiditate aspersus unde
oportet resolutionem fieri ad hoc quod recipiatur set
in corporibus gloriosis erit odor in ultima perfectione
nullo modo per humiditatem suppressus. unde immutabit
spirituali immutatione sicut odor simul euaporati
omnis tamen et sicut odoramus insensus quia nulla humidi
tate impedietur quodque sentiet non solum excellentias
odorum sicut in nobis contingit propter nimiam eorum
humiditatem set et minimas odorum differentias. Ad .v.
dicendum quod erit in patria laus uocalis quamuis alii aliter di
cant et sola immutatione spirituali organum auditus
immutabitur in beatis non erit propter distinctionem quod sonum acq
uirat set propter perfectionem sensus et delectationem quod autem
uox i. forma potest in .ii. li. de .ii. dicitur est. Ad .v.
dicendum quod in medio in uisus non impedit receptionem
spiritualium specierum coloris dummodo maneat in non dyaphani
sicut patet quod quamuis illuminetur aer potest esse medium
in uisu quanto est magis illuminatus tanto clarius per
ipsum aliquid uidetur. nisi sit defectus ex debilitate uisus
quod autem in speculo opposito directe radio solis
non apparet species corporis oppositi non est propter hoc quod impedi
atur receptio set propter hoc quod impeditur reuerberatio or
ta ex hoc quod forte apparet in speculo quod fiat quando
reuerberatio ad aliquod corpus obscurum quando plumbum intro
adiungitur in speculo hinc autem obscuritate radii
solis repellit unde non potest apparere species aliqua in speculo

claritas autem corporis gloriosi non aufert diaffanita
tem a pupilla quia gloria non tollet naturam unde magni
tudo claritatis in pupilla magis faciet ad ac
tum uisus quam ad eius defectum. Ad .vi. dicendum quod quanto
sensus est perfectior tanto ex minori immutatione sensi
bilis potest obiectum suum percipere quanto autem sensus minori an
gulo uisus a uisibili immutatur tanto minor immuta
tio est. et inde est quod uisus fortior magis a remoto
uidere potest quam uisus debilior quia uisus corporis in
glorius erit perfectissimus ex paruissima immutatione
tione poterit uidere unde sub angulo multo mi
nori poterit uidere melius quam modo possit et per
consequens multo magis a remoto
Ad .ii. sic proceditur uidetur quod subtilitas non sit proprie
tas corporis glorificati. proprietas enim glorie ex
cedit proprietatem nature sicut claritas glorie claritatem
solis que est maxima in natura. set subtilitas est proprietas
corporis glorificati uidetur quod corpus glorificatum sit subtilius
omni quod est subtile in natura. et ita erit uentis ae
re quod subtilius quod est hereticus quidam in constantinopol
urbe dampnatus ut ipse narrat in .xiiii. moralium
Praeterea sicut caliditas et frigiditas sunt quedam qualitates
simplicium corporum s. elementorum et ita subtilitas. set
calor et alie qualitates elementorum non intendunt
in corporibus gloriosis magis quam nunc immo magis ad
medium reducentur ergo nec subtilitas in eis erit
maior quam nunc sit. Praeterea subtilitas inuenitur
in corporibus propter paucitatem materie unde corpora que habent
minus de materia sub equalibus dimensionibus dicuntur magis sub
tilia ut ignis aere et aer aqua et aqua terra
set tantum de materia erit in corporibus gloriosis quantum nunc est nec
dimensiones erunt maiores ut extendatur patet ergo non
erunt magis subtilia quam modo sint. set contra est quod dicitur
i. cor. xv. seminatur corpus animale resurget spirituale i.
spiritui simile set subtilitas spiritus excedit omnem subti
litatem corporis ergo corpora gloriosa erunt subtilissima.
Praeterea corpora quanto sunt subtiliora tanto nobiliora set
corpora gloriosa sunt nobilissima ergo erunt subtilissima
Ulterius uidetur quod ratione huius subtilitatis competit corpori quod sit
simul in eodem loco cum alio corpore non glorioso. quia ut dicit phil
ii. resurrexit corpus humilitatis nostre christus configuratum
corpori claritatis sue. set corpus christi potuit simul esse
cum alio corpore in eodem loco ut patet per hoc quod intrauit
post resurrectionem ad discipulos ianuis clausis ut dicitur
Jo. xx. ergo et corpora gloriosa ratione subtilitatis poterunt
esse cum aliis corporibus non gloriosis in eodem loco. Praeterea corpora
gloriosa erunt nobiliora omnibus aliis corporibus
set quedam corpora nunc ratione nobilitatis sue possunt simul
esse cum corporibus suis s. radii solares ergo multo
fortius hoc conueniet corporibus gloriosis. Praeterea corpus celeste non
potest diuidi ad minus quantum ad substantiam sperarum

vii dz. Job. xxxvij. qd celi uelud ere solidis sunt firmati sunt sig. corpus glosum no pot rone sbtilitatis ee simul cu a cor. i eod loco nu q ad celu eppireu ascede potit q e erroneu

Cp cor q no pot ee sil cu a cor pot exaltari ab stacl'o i pediri i motu suo ul q icludi sz h n posse ongige corib; gliosis. g p se sil ee in eod loco cu aliis corib;

Cp sic se ht punct ad punctu ita linea ad linea 7 supficies ad su pficie 7 cor ad corp. set duo pcta posse ee sil ut p; qn due linee se tangunt 7 silr due li nee in ptactu duar supficier 7 due sup ficies in ptactu duor corpor. q ptigua sunt quor ultia sunt simul ut p; vi. phic. g n e q nlm cor qn possit ee cu a cor i eod loco set gcp nobilitatis n patit totu cor glo so prabz g cor glosu ex sue sbtilita tis ppetate hebit q possit ee sil c a cor i eod loco

Cset h e q boe dic i l. li. d tri. i nuo dra varietas accidentiu fac ita tres ho mines nz igne nz i spe. set suis accidentibz distat na sil aio cuncta ab his accna sepa mi ta loc e cuctis dults q unu fingere nllo mo possumus g si pcunt duo cor ee i uno lo co erit unu cor nuo

Cp cor glosa maio re pmin hebut cu loco q spe anglici sz spe anglica ut quida dnt no posse distin gui nuo. n ecne i diuisis locis 7 pp h ponut q nece e eos ee in loco 7 q a mdu dari no potunt g mlto mag dtent dre qd duo cor glia no posse sil ee in eod loco

Vltius ut q n q pmiraclm fi possit qd duo cor sint in eod loco no. n. pot fi per miraclm q duo cor sit sil 7 unu q h eet face duo pdictoria ee sil set si pcunt duo cor ee sil. se illa duo cor ee unu. g no e potentie h p miraclr fi. pbo me. sit duo cor in eod loco quor unu dicatur. a. q aliud. b. aut g dimesoes a. erit heed cu dimsioibz loci b. aut alie. si a g e erit d dimsoes sepate q n p poni q dimsioes q se ine tiuos loci no se i ao seo n locato sit i cor si g sint heed g ead roe dimsioes. b. erit ead cu dimsioibz loci set quecq uni 7 heid se ead e inuice. se ead g dimsioes. a. et. b. se ead. set duor corpor no posse ee heed dimsioes sic nz ead albedo g a. 7 b. se unu cor 7 erit duo g se simul unu 7 duo

Cp o omnes cu co ceptioes no pot ad mirc fi. ut. s. ps no sit maior toto q q ta omnibz oceptioibz direc te pdictom i cludut silr nz pclusiones geometrie q aqibz oceptioibz infallibilr deducut. sic qd triangls no hat tres aglos eqls duobz rectis. silr nz ad pot fi i linea pt diffiom linee q sepae diffom adiffini to e pone duo pdictoria ee simul set duo cor ee i eod loco e p pclos geometre 7 p diffom linee g no pot pmiracl fi. pbo me pclo e geometre q duo celi n se tangunt n i puncto. si aut duo cor circulara eent i eod loco. duo celi psigtu i eis se tagert p tot silr. q e p diffiom linee q i f duo puncta sint plures q una linea recta q ptiget si duo cor eent i eod loco q. p. duo puncta sigata i diuisis spebz loci eent due linee rec te duor cor locator

Cp h n ur posse fi pmiraclm q cor inclusu i a cor no sit i cor q sic hret loo pmues 7 no ppu q n pot ee set h secretur. si duo cor eent i eod loco g h no pot fi pmiraclm pbo me sit duo cor i eod loco q unu p qlibet dimsio sic maius a cor in eit i clusu. cor maiore 7 loc cor maioris eit loc ei pmis. loo aut ppu n hebit q no eit aliq supficies cor actu sigata q otineat ipm q e d roe loci g n hebit loo ppu

Cp loc pendz ppor lo cato set nuq pot pmiraclm fi q id cor sit sil i diuisis locis n p dm pfusom sic accit i sacmto altaris g nllo mo pot pmiracl fi q duo cor sint sil i eod loco

Cset q e q bta ugo filiu suu pepit miracle set in illo ptu oportuit duo cor ee i eod loco. q cor pui exiens claustra pudoris. no fregit g pot miracle fi q duo cor sint i eod loco

Cp h id pot ostedi p h qd dns ad discipulos i trat janius clausis. Jo. xx.

Vltius ur q cor glosu posse ee cu a gloso in eod loco q u e maior sbtilitas l e minor resistetia fi g cor glos. e sbtilius q no glosu. mi resi stit cor gloso 7 ita si cor glosu potit ee i cor no gloso i eod loco mlto for. cu cor gloso.

Cp sic cor glosu e sbtile cor non glose ita unu glosu eit sbtilius alto si g cor glosu potit ee simul cu no gloso et glosu cor mag sbtile potit ee cu gloso mi sbtili

Cp cor celi e cor sbtile 7 eit te glificatu set cor aliud sca potit ee sil cu cor celi q potunt ad tra d scede 7 ascende p suo libito nos g duo cor sbtilia l glosa potunt ee sil

Cset q cor glosa er. spira i. spus q t ad cd silia set duo spe n posse ee sil i eod loco pruis spe 7 cor posse ee

8

i eod loco ut . i . i . li . d . xxxvij . dcm e . g nz duo
coz glosa potuit ee i eod loco (p duoz coz
sil existentiu unu ab a penetr . set penetri
ab a coz . e ignod q ond acozb glosis abeit
g no potuit ee duo coz . glosa sil V lterius
ut q ex sbtilitate sua reduceat acoz glifi
cato ncitas existedi i equali loco coz . n . glosa
ert gfoza coz x . ut p phil . iij . set corp xpi n
coartat hc ncitate ut sit i loco equali immo
otinet tot sb puis l magis dimsoibz hostie
osecrate . g 7 h idm eet i cozbz glosis (p phus
plut i . iiij . phic . q si duo coz sint i eod loco
se q coz maxim optineat . minim loq q2 diuse
ptes ei potunt ee i ead pte loci . no . n . diffi
unt duo coz l quocq sint i eod loco . set coz
glosu eet isil in eod loco cu a coz ut ot dz
g potit i q uis puo loco ee (p sic coz ut
rce sui colois ita omisat rce sue qntitatis
set coz glosum ita sbm eet spuu . q potit
uidi 7 no uidi . ppue abocclo no glosd p
suo ubito uolutatis ut i x patuit g ita q
titas sbicet motui . spe q potit ee i mag
7 puo loco et hic magm ul pua qntitate
ad ubit (set o e q phus dic . i . e . phic . q
oe q e in loco e i loco equali set coz glos eet
i loco g eet i loco equali (p ecd st dimsoes
loci 7 locati ut plut . in . iiij . phic sig loc eet
maioz locato eet id mai 7 mi se ipo . q est
inqns V lt ut q coz glosu rce sue sbtili
tatis sit i palpale . gg . n . d . i omel in ecce . pa
sche corumpi necce e q palpat . set coz glo
sum eet i coz . g eet i palpale (p oe q pal
pat resistit palpanti s q pot ee sil ai a
no resistit ei ai g coz glosu possit ee sil cu
a coz . no eet palpale (p oe coz palpale e tam
set oe tangibile coz ht qlitates tangibiles
excedetes qlitates e g qlitates tagibiles ex
cedetes qlitates no sint i excessu set reduc
te ad maxia3 eqlitate . in cozbz glosis ut q
n sint palpalia (set o e qd dns cu coz glosd
resurexit 7 tn coz palpale huit ut p3 . Jo . xx .
palpate 7 c g coz glosa erit palpalia (p he
resis eutici ostatinopol epi ut gg dic . xiiij .
li . moral q dixit q coz nrm i resurrectionis glia erit
i palpale Responsio dd ad . i . q . qd sbtilitatis
nom autute penetrndi e assuptu vn dz i . ii .
d gnoe q sbtile e q e repletiuu ptibz 7 ptiu
ptibz q2 p natam humidi q male timiat termio
pprio . bn a alieno scd suu tages 7 fluit un
diq3 ad suu capies 7 sua sbtilitate qualz ei pre
minina subintrat qd aut coz aliq sit penetrtiuu

otingit ex duobz po ex puritate qntitatis pa
pue s pfunditate 7 latitudine no aut s lo
gitudine q2 penetrto sit impfud vn logi
tudo penetrtioi no obstat (so ex pura m
vn rura sbtilia dnis 7 q2 i cozbz ueris fozi pdnat
m io mag tnslatu e nom sbtilitatis ad illa
coz q optie sbstat . foz 7 pficiut ab ea opletas
sio mo sic dnis sbtilitate n ee i sole 7 luna
7 alius hi . sic q aut 7 ad hi pot dici sbtile . qm
pfectissime oplet i ee sue spei 7 q2 res in coz q
titate caret 7 m nom sbtilitatis q ad eas tns
fert . no sol rce sue spe set q rce sue utuis sic
n . sbtile dz penetrtiuu . q2 ptangit usq ad iti
ma rei ita q dz ac intells sbtilis q2 ptangit
ad i spialia intriseca pn 7 ppetates ills rei late
tes 7 silr dz as hre uisu sbtile . q2 aliqd minim
pot uisu ptige 7 silr 7 e d aliis snsibz 7 s h di
usi diuismod sbtilitate cozbz glosis attribuer
quida . n . heretici ut aug narrat attribuert eis sb
tilitate s mod q spis sive sbtilis dnr dntes q
i resurrectione coz in spm utet 7 rce hl coz resurgetiu
ap . spiale noiat . i . coz . xv . set h no pot stare
po q2 coz i spm tnsire no pot cu no oiceet i
m . q q loc o . i . ii . d duabz naris . so q2 si eet
h possibile coz . i spm oulso no resurget ho q2 ex
aia . 7 coz nlr ostat (tto q2 ap sic intelliget
noiare coz spiale pt rce noiaret coz aialia
que i aia sit oulsa q patet ee flm . vn quida
heretici dixeiut q coz i resurrectione retinebit set hebit
sbtilitate s mod aere factois ita q coz huana
erut i resurrectione aei ul ueto similia ut gg i .
xiiij . moral . narrat . set h q no stare pot . q2
dns post resurrectionem coz palpale huit ut p3 . luc . ulc
q ppue sbtile cdend e . et p coz huanu . cu
carnibz 7 ossibz resurget sic 7 coz dni luc . ulc
spc carne 7 ossa n ht . sic me . in . hre . et job .
xix . dz i carne mea uid . dm . et c . n aut carnis
7 ossis pdcaz rilitate no patit 7 io e assignd
cozbz glosis alius sbtilitatis mod . ut dicat
sbtilia pp opletissima cozis pfcom set hnc
oplectom qda eis attribuut rce q . ceu que
in eis te maxie dnabz q no pot ee po q2 nich
d qnta ceu . pot ueire i cozis huai opom . ut
i . ij . ii . ostesu e . d . xvij . (so q2 dato q ueiret
i opom cozis huai no posset intelligi q dnaet
mag q no s iiij elare . n ita q eet te i cozbz
huais plus s qntitate d n ae 7 sic coz hua
no eent eidm state n forte minueret in
hoie elais m . q repugnt integritati resurge
tiu l ita q n elais induceret ppetates n ae tas
ex ei dnio i corpore 7 sic illus ut eet cu ppetati

Henricus. Et hoc corporibus non repugnat esse sit non dimensiones sed hoc non per se dimensionum sed per situm quem nacte sunt habere in loco quia accidit dimensionum sic sicut quod accidit percussum in se dicitur colorum sit per appellationem, sicut quod ordinem ad locum tangit sic corpus et tenet sic ex se et per se penetrare non possunt et illa dispositio per sequens dimensiones et quod per accidens dimensionum sic quia dispositio naturaliter non sic separabilis et sic separabile ab eis dispositio supernaturalis quia dos subtilitatis quia quidam naturam non resistit, sic quod non resistat aliud ad situm. Et sic quod corpus in illa pars alia absque eo quod tangit ipsum resistendo, unde talem corpus non habet esse per se in loco proportionalia et locata corporis distantiae sed solum per se detracto situ in corpore quod ipsum excedit puta et sic est simul cum corpore quod quod est per se in loco sed corpus per accidens et cum illo et genus et locata generis patentes quia locata illa non separat nec distare facit sed illa separat et distare facit corpus ad cum quo est sit.

glose q ut abs d' 7 io alij dnt q dm opleto
exq coz huana sbtilia dur eit exdmo aie
glificate q e foz cozs sup ipoz roe e glosum
coz spi dz. q. oio spu sbm. pa aut sbto q coz
aie sbiat e ad pticipand ee specificu put sbi
at e ut m forme 7 dm sbiat ei ad a opa aie
put aia e motor 7 io pa rato spis i coz e ex sb
tilitate 7 d m exagilitate 7 aliis ppetatib
cozs glosi 7 ht h aps i spu. tetigit dote spis
ut magis exponit. vn q gg dic. i xiiij. mo
ral. q coz glos dz sbtile pessm spi po 7 p h
p solo ad obm q pcedit d sbtilitate q e per
mrefactom. Ad. ij. q. dd. q no pot d q coz
glosu roe sbtilitatis sue hat q possit ee cu
a coz i eod loco. n p sbtilitate auferat. ab
eo illd q phz ne ee sil cu a coz. i eod loco
dnt aut qda q phibet ad h i isto statu roe
corpulei p qm ht q repleat loo q qdm cor
pulen abea sbtilitate dotis tollet. set h non
pot stae pp duo. pmo q dos sbtilitatis aufte
e addessem ptines puta aliq inordinato m n
pfce sbtilitatis sue foz. totu. n. q ad itegtate
cozs ptinet in coz resgeet cu expte foz q
expte m q q ad coz sit repletiui loci h ht
p io q e d integtate n ei 7 no exa d scu n e
n. plenu oppoat uacuo iud solu no replet
loo quo posito i loco loc nicho remaet ua
cuus. uacuu aut diffinit. i. iiij. phic. q e loc
no plen sensi copoe. dz aut aliq coz sensi ex
m et foz q nllb acti q oia ad itegtate n
ptinet. ostat q q coz glosu. eit sen 7 f tac
tu ut patet in coz dni luc ult. nz. n. deeit
m aut foz. aut nlla act. s. calidu aut fim
7 hi uti patet qd coz glosum no obstate sbti
lits dote replebit loo insania. n. ut dic q
loc n eet coz glosu. eet uacuus. Scho rato
coz pdca no ualet. q inpedie coexistem
cozs i loco eodm. e plus q replere loo. si. n.
poaru dimsioes. ee separatas. sine m ille di
msioes no replent loo vn quida ponites
uacuu dicunt uacuu ee loo i quo se dim
siones ht sine a coz sen 7 tn iste dimsioes
phibent. ne sint sil cu a coz i eod loco ut
p p phm i. x. phic. 7 i. z. meth. n ht x i hent
q coz meche n a e q dimsioes separate sint
simil cu coz nli sen. Vn dato q sbtilitas
glosi cozs auferet abeo h q e replere loo
no tn seqret q p h eet cu a coz in eod
loco. q reoto eo q imi e no pp h remouet
q in plus e dd. ut g qd illd q ipedit coz
nrm ne ne sit simil cu a coz. i eod loco

nllo mo poeit remoui abeo pdote sbtili
tatis nich. n. pot phibe coz ao ne sit sil
situat cu a coz i eod loco n h q reqrit i eo
diuisum situ nich. n. e i pedime ydeptitatis
n q e cu dimsitatis hic aut distictom no
requirit aliq cozs qlitas q coz no debet as
sit roe sue qlitatis vn remoto a coz sen
q sit calm aut frm aut gue aut leue nicho
remaet ineo neccitas pdce distictois ut p p
phm i. x. phic 7 q pse planu e sil. q m no
pot induce necitate pdce distictois q m
no aduenit sic n mediate qtitate dimsia
sili. q neq foz sit ht n ex m situ hite. re
stat g. q necitas distictois duoz coz i situ
cat a qtitatis dimsiue an pse ouenit
sic cadit. n. i diffoe e q qtitas dimsiua
e qtitas hns sit 7 ind e q reotas omib
aliis q se i retal distictois necitas iueit
i sola qtitate dimsiua si. n. accipiat linea
separata oz q si sit due linee l due ptes uni
linee q distice sint i situ al linea ad dita
linee n officeet mai. q e g omuez oceptom
a q e d sup ficieb 7 corpib meth 7 q m d
bet sit i q sbstat dimsoi. exinde pdca necita
admi situatu duat ut sic no e posse ee.
duas lineas l duas ptes linee n sit distiicte
p situ ita i possie e ee duas ms ul duas ptes
linee n sit distictio sic 7 q distictio m e prin
distictois indiuiduoz ind e q loc d i. u.
d tm. q duob corpib unu loo finge nllo m
possum. ut hat saltem acc udietate. distictio
i diuiduoz reqrat sbtilitas aut aglosio coz
dimsiom no auft vn nllo mo aufte pdcaz
necitate distictois sic ab a coz 7 io coz glos
n hebit roe sue sbtilitatis q possit ee c alio
coz set potit cu a coz ee ex opoe iutis di. sic
q coz petri no huit exa ppetate uidita q
aductiom ei sanaret ifimi. set h fiebat dia
iutute ad edificacom fidi ita faciet iu dia
ut coz glosum possit sil ee cu a coz gloso
ad pfectom glie. Ad p g dd q coz xpi non
huit ex dote sbtilitatis q possit ee sil cu a
coz i eod loco set h fm e. iutute diuitatis
post r m sic i n vn gg i omel dic illd coz
dni i tuit ad discip los ianuis clausis q ad
hu oclos p natt sua clauso exiit uto ugis
vn no oporter q roe sue sbtilitatis h quei
at corpib glosis. Ad. ij. dd q lum no e coz
ut i. u. h. d. xiij. dd. dcm e. un obo pcedit ex
flis. Ad. iij. dd q coz glosu trsibit spas
celoz sine eoz dione no ex in sbtilitatis

set ex divina virtute que eis advenit in omnibus conveniet
Ad iiij. dicendum quod ex hoc quod advenit dimensio eis adest
in omnibus quod voluit sequi quod non possit includi vel
incarcerari. Ad v. dicendum quod sicut dicitur in iiij. phisicorum pun
cti non convenit esse locus. unde si dicatur esse in loco
hoc non est nisi per accidens quia corpus cuius est terminus est in loco
sicut autem locus totus respondet toti corpori, ita terminus
loci respondet termino corporis. contingit autem duorum locorum
esse unum terminum sicut et duas lineas terminari ad unum
punctum et ideo quamvis duo corpora non possint esse in di
versis locis tamen duobus terminis duorum corporum respon
det terminus duorum locorum et secundum hoc dicuntur ultima corporum
esse contigua et simul. Ad iij. quod dicendum quod sicut ex dictis
patet propter hoc non est necesse quod duo corpora in duobus esse locis
quia diversitas materie requirit distinctionem ex situ et
ideo videmus quod quando conveniunt duo corpora in unum de
struitur esse distinctum utriusque et acquiritur utrique si
mul unum esse distinctum ut patet in mixtionibus
non potest igitur esse quod duo corpora remaneant duo et tamen
sint simul vel utrumque conveniet esse distinctum quod prius habebat
secundum quod utrumque erat ens in se indivisum et ab
aliis divisum. hoc autem esse distinctum dependet ex principiis essentialibus
rei sicut actu proximo set a deo sicut actu primo. sicut
dicitur xij. dictum est quod esse accidentis dependet a suo
actu proximo set a deo sicut actu primo. et quia causa prima
potest conservare effectum in esse cessantibus causis secundis ut
patet per primam propositionem libri de causis ideo divina virtute
et ea sola fieri potest ut accidens sit sine subiecto. ut pa
tet in sacramento altaris et similiter divina virtute potest fieri et ea
sola quod corpus remaneat esse distinctum ab alio corpore quam
vis eius materia non sit distincta in situ ab alterius
corporis materia et sic miraculose fieri potest quod duo corpora sint
in eodem loco. Ad i. quod dicendum quod ratio illa est sophistica
quia procedit ex suppositione falsi vel petit principium. proce
dit enim ratio illa ac si inter duas superficies
oppositas loci esset aliqua dimensio propria
loco cui oporteret quod uniretur dimensio corporis
locati advenientis. sic enim sequeretur quod dimensi
ones duorum corporum locatorum fieret una dimensio
similiter unum fieret cum dimensione loci. hoc autem sup
positum falsum est quia secundum hoc quandocumque corpus acquireret novum
locum oporteret aliquam inmutationem fieri in dimensi
onibus loci vel locati. non enim potest esse quod ex duobus
fiat de novo unum nisi altero eorum inmutato si
autem ut se rei veritas habet loco non debentur
alie dimensiones quam dimensiones locati patet quod ratio
nichil probat set petit principium quia secundum hoc nichil aliud est dicere
quod dimensiones locati sunt eedem cum dimensi
onibus loci nisi quod dimensiones locati continentur infra
terminos loci et quod corporum infra distantiam terminorum loci sic
distaret propriis dimensionibus unius loci in illa est

quod duo corpora esse in eodem loco quod est propositum principale.
Ad ij. dicendum quod posito quod duo corpora sint in eodem loco
per miraculum non sequitur ad hoc inconveniens. Ad contemptores in
quod distinctionem linee in geometria dictas geometre.
sicut enim supra dictum est quantitas dimensiva in hoc distinguitur
ab omnibus aliis accidentibus quod habet specialem rationem individua
tionis et distinctionis que est secundum se et omnibus aliis accidentibus
quod habet specialem rationem individuationis et distinctionis
que est secundum quod omnibus aliis accidentibus convenit scilicet ex natura subiecti
sic igitur una linea potest intelligi divisa ab alia
ut quia est in alio subiecto. quod considerato non est nisi de linea naturali
vel quia distat in situ ab alia. quod consideratio est quod de linea
mathematica que intelligitur preter materiam. si igitur removeatur
materia non potest esse distinctio linearum nisi secundum situm
divisum et similiter nec punctorum nec superficierum aut quarum
cumque dimensionum et sic geometria non potest ponere quod
una linea addatur alii tamquam distincta ab ea
nisi sit divisa in situ ab ea. set supposita distincti
one sibi sine distinctione situs quod divino miraculo ut
dictum est intelligentes diverse linee que non distant
situ propter diversitatem subiecti et similiter diversa puncta et
sic due linee designate in duobus corporibus que sunt
in eodem loco continuantur ad diversis punctis ad diversa
puncta ut non accipiamus punctum signatum in loco
set in ipso corpore locato quia linea non dicitur contingi nisi appo
sito quod est terminus eius et similiter quod duo circuli designati in duobus
corporibus spericis existentibus in eodem loco que sint
duo propter diversitatem subiecti et alias non possent se tangere
secundum totum set sint duo ex diversitate subiectorum et propter hoc
se se totaliter tangentes adhuc manent duo sicut
circulus signatus in eodem corpore locato sperico tangeret
secundum totum alium circulum signatum in eodem corpore locante. Ad
iij. dicendum quod deus posset facere aliquod corpus non esse in loco
et tamen illa posse facere non sequitur quod aliquod corpus non sit in
loco quia corpus maius est locus corporis minoris ratione
illius superficiei que designatur ex contactu minoris corporis
in maiori. Ad iiij. dicendum quod unum corpus esse simul
localiter in diversis locis non potest fieri per miraculum
corpus enim non est in altari localiter ut supra dist. x. dictum est
quamvis miraculum possit fieri quod duo corpora sint in eodem
loco quia esse in pluribus locis simul repugnat in dictum duo
ratione eius quod est esse indivisum in se sequeretur enim quod esset
distinctum in situ. set esse cum alio corpore in eodem loco
repugnat ei quod convenit ad hoc quod est esse divisum ab alio
ut ex dictis patet non autem unius perficit individua
ut patet in iiij methaphisice set divisio ab aliis est de consequentibus
ad rationem unius unde quod idem corpus sit localiter simul
in diversis locis includit contradictionem sicut quod homo ca
reat ratione set duo corpora esse in eodem loco non in
cludit contradictionem ut ex dictis patet et ideo non est
simile. Ad iiij. quod dicendum quod corpus gloriosum ratione sue proprie

tatis non habet quod possit esse cum alio corpore glorioso in eodem loco sicut nec ut sit simul cum corpore glorioso. Divina autem virtute fieri posset ut duo corpora gloriosa essent simul vel duo non gloriosa sicut glorioso et non glorioso. Sed tamen non est conveniens quod corpus gloriosum sit simul cum corpore glorioso, tum quia in eis servabitur debitus ordo qui distinctionem requirit, tum quia corpus gloriosum unum non se opponet alteri, et sic numquam duo corpora gloriosa erunt simul.

Ad primum ergo dicendum quod ratio illa procedit ac si corpus gloriosum haberet ratione sue subtilitatis quod possit esse simul in eodem loco cum alio corpore, quod falsum est, et similiter dicendum ad secundum.

Ad tertium dicendum quod corpora celi et alia corpora dicentur equivoce gloriosa inquantum participabunt aliquid glorie, et non quod eis conveniant dotes corporum humanorum glorificatorum.

Ad quintum dicendum quod corpus non comparatur ad locum nisi mediantibus propriis dimensionibus, secundum quas corpus locatum consequitur circumscriptionem corporis locantis. Unde quod corpus aliquod sit in minori loco quam sit sua quantitas, hoc non potest esse nisi per hoc quod quantitas corporis propria efficiatur modo aliquo minor se ipsa, quod quidem non potest intelligi nisi dupliciter.

Uno modo ex variatione quantitatis secundum eandem materiam, ut scilicet materia que prius subest maiori quantitati postea subsit parve. Et hoc quidem posuerunt in corporibus gloriosis quidam dicentes quod quantitas corporum subest eis ad nutum, ita quod cum voluerint possint habere magnam quantitatem et cum voluerint parvam. Sed hoc non potest esse, quia nullus motus consistens secundum aliquid intrinsecum rei potest esse sine passione abiciente a substantia, et ideo in corporibus incorruptibilibus, scilicet celestibus, est solus motus localis qui non est secundum aliquid intrinsecum. Unde patet quod mutatio quantitatis circa materiam repugnaret impassibilitati corporis gloriosi et incorruptioni. Preterea sequeretur quod corpus gloriosum quandoque esset rarius et quandoque spissius, quia cum non dividi possit a materia sua, quandoque eadem materia esset sub pluribus dimensionibus et quandoque sub paucioribus, et ita rarefieret et condensaretur, quod non posset esse.

Alio modo potest intelligi quod quantitas corporis gloriosi efficiatur minor se ipsa per variationem situs, ita scilicet quod partes corporis gloriosi subintrent se invicem, et sic redeat ad quantitatem parvam quantitate. Et hoc quidam posuerunt dicentes quod ratione sue subtilitatis corpus gloriosum habebit quod possit esse simul cum alio corpore non glorioso in eodem loco, et similiter potest una pars esse intra aliam mutuo in tantum quod totum corpus gloriosum poterit intrare per minimum porum unius corporis. Et sic ponunt quod corpus Christi exivit de corpore virginali et intravit ianuis clausis ad discipulos. Sed hoc non potest esse, tum quia corpus gloriosum non habebit quod sit cum alio corpore simul ratione subtilitatis, tum quia et si haberet ut esset cum alio, non tamen cum corpore glorioso ut multi dicunt, tum quia repugnaret recte dispositioni corporis humani que requirit determinatum situm et distantiam partium. Unde per miraculum numquam hoc fiet. Et ideo dicendum quod gloriosum corpus semper est in loco sibi equali.

Ad primum ergo dicendum quod corpus Christi in sacramento altaris non est localiter, ut supra dist. X dictum est.

Ad secundum dicendum quod probatio philosophi procedit ex hoc quod una pars eadem ratione subintraret aliam, sed talis subintratio partium corporis gloriosi invicem non potest esse, ut dictum est, et ideo non sequitur.

Ad tertium dicendum quod corpus videtur ex hoc quod agit in visum; quod autem agat in visum vel non agat non variatur in ipso corpore, et ideo non est inconveniens si possit quandoque videri. Sed esse in loco non est aliqua actio procedens ab eo ratione sue quantitatis, sicut videri ratione sui coloris, et ideo non est simile.

Ad sextam quaestionem dicendum quod omne corpus palpabile est tangibile, sed non convertitur. Omne enim corpus quod habet qualitates quibus natum est immutari sensus tactus, unde aer et ignis et omnia huiusmodi sunt corpora tangibilia; sed palpabile ulterius addit quod resistat tangenti, ut aer qui nequaquam resistit transeunti per eum, sed est facillime divisionis, tangibilis quidem est sed non palpabilis. Sic ergo patet quod palpabile dicitur aliquod corpus ex duobus, scilicet ex qualitatibus tangibilibus et ex hoc quod resistit tangenti ut non permittat se penetrari. Et quia qualitates tangibiles sunt calidum et frigidum et huiusmodi, que non inveniuntur nisi in corporibus gravibus et levibus que habent contrarietatem ad invicem, ac propter hoc sunt corruptibilia, ideo corpora celestia que sunt secundum naturam incorruptibilia sunt sensibilia quidem visu sed non tangibilia, et sic nec palpabilia. Et hoc est quod Gregorius dicit quod corrumpi necesse est quod palpatur. Corpus ergo gloriosum habet ex natura sua qualitates que sunt nate immutare tactum, sed tamen quia corpus est omnino subiectum spiritui, in potestate eius est ut per eas immutet tactum vel non immutet. Similiter et secundum naturam competit sibi ut resistat alteri corpori cuilibet transeunti, ita quod non possit cum eo simul in eodem loco, sed miraculose hoc potest divina virtute contingere adveniente ipsi quod sit in eodem cum alio loco, et sic non resistit ei transeunti. Unde secundum naturam suam palpabile est corpus gloriosum, sed ex virtute supernaturali hoc ei competit ut cum vult non palpetur a corpore non glorioso. Et ideo Gregorius dicit quod dominus palpandam carnem prebuit quam ianuis clausis introduxerat, ut perfecte ostenderet post resurrectionem corpus suum esse et eiusdem nature et alterius glorie.

Ad primum ergo dicendum quod incorruptibilitas gloriosi corporis non est ex natura componentium, propter quam omne quod palpatur necesse est corrumpi, ut ex dictis patet, et ideo ratio non sequitur.

Ad secundum dicendum quod quamvis aliquo modo fieri possit quod corpus gloriosum sit cum alio corpore in eodem loco, tamen gloriosum corpus habet in potestate sua resistere cuilibet tangenti cum voluerit, et sic palpabile est.

Ad tertium dicendum quod qualitates tangibiles corporibus gloriosis non erunt reducte ad medium proportionis secundum quod oportet compositioni humane in singulis partibus, et ideo tactus illorum corporum erit delectabilissimus, quia potentia semper delectatur in convenienti et tristatur in excessu.

8

AD .iij. sic proceditur. videtur quod corpora gloriosa non sint futura
agilia. illud enim quod per se est agile ad motum non
indiget a differente. set corpora glorificata differentur
post resurrectionem in nubibus obviam Christo in aere ab an-
gelis ut dicit glossa. i. thessa. iiij. ergo corpora gloriosa non erunt
agilia. ¶ Preterea nullum corpus quod movetur cum labore et pena
potest dici agile. set corpora gloriosa hoc modo movebuntur.
quia motor eorum scilicet anima moveat contra naturam cum corpus
aliquid movens sit in una parte. ergo non erunt agilia.
¶ Preterea oportet animam quia est nobilior et potior quam motor
set non assignantur corporibus gloriosis aliqua proprietas qua perfi-
ciat eas ad sensum. ergo non debet eis attribui agi-
litas per quam perficiantur ad motum. ¶ Preterea natura dat diversis
instrumentis diverse dispositionis. per diversas virtutes eorum unde
non eis dicitur dispositionis instrumenti dat aliis tardo et
veloci. set deus multo ordinatius operatur. quoniam non
cum ergo corpus gloriosum habeat maximam habitudinem dispositionis in figura
et quantitate sic modo videtur quod non habeat agilitatem
quam modo habet. ¶ Sed contra est quod dicitur. i. cor. xv. seminatur
in infirmitate surget in virtute. glossa. i. mobile
et vivum. set mobilitas non potest dici nisi agilitatem
ad motum. ergo corpora gloriosa erunt agilia. ¶ Preterea tardi-
tas maxime videtur spiritui repugnare. set corpora gloriosa
erunt spiritualia ut dicitur .i. cor. xv. ergo erunt agilia.
¶ Ulterius videtur quod agilitate sua numquam utentur ita quod
moveantur. quia secundum philosophum motus est actus imperfecti. sed
in illis corporibus nulla erit perfectio. ergo non erit motus. ¶ Preterea omnis
motus est propter indigentiam quia omne quod movetur movetur
propter adeptionem alicuius finis. sed corpora gloriosa non habebunt
aliquam indigentiam quia ut augustinus dicit ibi erit quicquid
quod voles non erit quicquid noles. ergo non move-
buntur. ¶ Preterea secundum philosophum in .ii. celi et mundi quod participat
divinam bonitatem sine motu nobilius participat
illam quam participat eam cum motu. set corpora glo-
riosa nobilius participant divinam bonitatem quam
quod aliud corpus cum ergo quedam alia corpora sine motu re-
maneant sicut corpora celestia videtur quod multo fortius
humana corpora. ¶ Preterea augustinus dicit quod anima stabilita in deo
stabiliet corpus suum quiescente. set anima ita erit
in deo stabilita quod nullo modo ab eo removebitur
ergo nec in corpore erit aliquis motus ab anima. ¶ Preterea quanto
corpus est nobilius tanto debetur ei locus nobi-
lior unde corpus christi quod est nobilissimum habet et
eminentiorem locum inter cetera loca ut patet hebr.
ij. excelsior celis factus glossa. loco et dignitate
et similiter unumquodque corpus gloriosum habebit eadem ratione
locum quiescente per mensura sue dignitatis set
locus eius est de pertinentibus ad gloriam. cum ergo et
post resurrectionem gloria sanctorum numquam variabitur. nec in plus
nec in minus. quia tunc omnino in termino erunt. videtur
quod corpora eorum numquam de loco quod de statu recedant
et in non movebuntur. ¶ Set contra est quod dicitur ysa. xl. current
et non laborabunt et non deficient et sap. iij. tamquam
scintille in arundineto discurrent. ergo erit aliquis motus corporum
gloriosorum. ¶ Ulterius videtur quod moveantur in instanti. augustinus
enim dicit quod ubicumque voluerit spiritus ibi erit et corpus. set motus
voluntatis per quem spiritus vult alicubi esse est in instanti. ergo et
motus corporis erit in instanti. ¶ Preterea philosophus in .iiij. phisicorum probat
quod si fieret motus per vacuum quod oporteret aliquid
moveri in instanti. quia vacuum quod oporteret aliquid
non resistit aliquo modo mobili. resistit autem plenum et
sic nullo proportione erit motus quid sit in vacuo ad
motum qui sit in pleno in velocitate. cum proportio motuum in
velocitate sit secundum proportionem resistentie quod est in medio
omnium autem duorum motuum qui fiunt in tempore oportet esse pro-
portionabiles velocitates quia omne tempus omni tempori proportionale
est. set similiter nullum spatium plenum potest resistere corpori
glorioso quod potest esse cum alio corpore in eodem modo quocumque
modo fiat sicut nec vacuum aliquid. corpus ergo si moveatur in in-
stanti movebitur. ¶ Preterea virtus anime non glorificate set
anima non glorificata non movet corpus in tempore. ergo anima
glorificata movet corpus in instanti. ¶ Preterea omne quod movetur
in instanti movebitur. ¶ Preterea omne quod movetur equaliter cito ad
propinquum et distans movetur in instanti. set motus corporis
gloriosi est talis quia ad quantumcumque distans spatium movetur
tempore imperceptibili unde augustinus dicit in questionibus de resurrectione quod
corpora gloriosa utique intervalla pari celeritate pertingit
ut radius solis. ergo corpora gloriosa movetur in instanti
¶ Preterea omne quod movetur vel movetur in tempore vel movetur in instanti set corpora
gloriosa post resurrectionem non movetur in tempore quia tempus iam
non erit ut dicitur apoc. x. ergo motus ille erit in instanti.
¶ Set contra in motu locali spatium et motus et tempus
simul dividuntur ut demonstrative probatur in vi. phisicorum
set spatium quod transit corpus gloriosum per suum motum est
divisibile. ergo et motus divisibilis et tempus divisibile in-
stans autem non dividitur. ergo motus ille non erit in
instanti. ¶ Preterea non potest esse aliquid simul totum in uno
loco. et partim in uno loco et partim in alio. quia sequeretur
quod altera pars esset in duobus locis simul quod esse non
potest set omne quod movetur partim est in termino a quo et partim in termino
ad quem ut demonstratum est in vi. phisicorum. omne autem
quod motum est movebatur in termino ad quem est motus. non potest
esse quod simul moveatur et motum sit set omne quod movetur
in instanti simul movetur et motum est. ergo motus localis corporis
gloriosi non potest esse in instanti. Responsio dicendum ad .i. q.
quod corpus gloriosum erit omnino subiectum anime glorificate
non solum ut nichil in eo sit quod resistat voluntati spiritus quia
hoc fuit etiam in corpore ade. set etiam ut sit in eo aliqua per-
fectio effluens ab anima glorificata in corpus per quam
habile redditur ad predictam subiectionem. quae quidem
perfectio dos glorificati corporis dicitur. anima autem con-
iungitur corpori non solum ut forma sed ut motor utrique

mo oz qd corp glosu aie glificate sit sbm vn sic p dote sbtilitatis sbicit ei totali' inqnt e forma corpis dans ee specifi' ita p dote agilitatis sbicit ei i q e motoz. ut .s. sit expeditu 7 hile ad obedien spui i omib; motib; 7 actioib; aie. Qda a' cam isti agilitatis attribuut qnte ee n'. que te i corib; glosis. dnab;. set d h freqe dcm e qd no uir ygens un meli e ut attribuat aie aq i corp glia + emanat. Ad .i. g. dd. q corp glosa dnr si'n bauil' anglis q i nubib'. no q eis i digeat set ad reuerenn 7 signu q corib' glosis 7 aglis ab oib; eatis dfr. Ad .ij. dd qd q'to utus aie mouetis dnat mag e corp tato min e latoz i motu qui q sit q nm corps vn illi cu quib; ut motia e fortoz l' q hnt excitio + mag corp hilitat ad obediend spui moueti mi' laborat i motu 7 post rrm aia pfte dnab; corp tn p pfcom ppe utut is tn p hilitate corps glosi exreduam glie ab aia in ipo no eit ais labor i motu scoz q sic d potuit corp scoz agilia. Ad .iij. dd q p dote agetis corp glosu redd hile no solu qntu ad mot locale set q ad sm 7 ad q aie opoes exeqnd. Ad e. dd q sic n. dat uelocib; aialib; diuse dispois i sta i figa 7 qntitate. ita dz dabit corpoib; scoz alia dispom q no hat no quid' i figa 7 qntitate set i ppetate glie q dr agilitas. Ad .ij. q. dd q corp glosa aln moui ncem e pone qr et ipo corp xpi motu e i ascesioe 7 silr corp scoz que d tra resgut ad celu epy reu ascedet. set q post q celos ascedint in silr e q aln mouetur. pfue ubitu ud'. ut id q hnt i utute actu exeentes diam sapy oib; gmdabile ostedat. et ut q uisus eoz resiciat pulcitudine diusay catay ingb; dei sap emient elucebit sr. n. no pot ee n psetu quis mag alo giq possint sentie corp glosa q nc no glosa. ut s dcm e nz tn p mot aliqd depiet eoz beatitudini q ystitut i uisde di. q uq pfete hnt sic 7 d anglis dic. gg. qd ine dm erut q oz mittat. Ad .i. g. dd q mot local' no uariat ad eoz q se ineria rei set q p id q e ex re. s. log vn illd q mo. motu locali e pfcm qntu ad ea q se int re ut dz i viij. phic q uis hat i pfcoz r loca qr du e i uno loco e i po ad aliu log. qr no pot ee actu i plib; locis siml'. h. n. soluis di e. h aut d'tuis n repugt pfcoi glie. sic nz d tuis i corib; glosis. Ad .ij. dd qr ais dz indige d et simp' 7 s qd. simp' quid indiget qs illo sin

q no pot ysuai in ee l' in sua pfectioe 7 sic mot i corib; glosis no eit p am indigenny qr ad h oia sufficiet eis sua hitudo set s quid indiget qs illo sine quo no pot aliq fine. i tent hre l' no ita bene. l' tali mo 7 sic mot eit i btis p indigenny no. n. poterit maifestaé utute motiany i se ipis ex pimto n moueat. hi. n. idigens nich phibet i corib; glosis ee. Ad .z. dd q ro illa pcedet si corp glosu no posset ee q sine motu pticipare diaz bonitate mlto alti q corp celestia q sim e. vn corp glosa n mouebut ad qnda pfcoz. oie bonitatis pucipa'. hnc. n. hnt p gliam h ad d mostrada utute aie p motu aut corp celesti no posset d mostri ut. coz n q hnt i mouedo corp infioza ad gnom 7 corruptoz qd no ypetit illi statui ut ex das p z 7 id rato n pcedit. Ad .iiij. dd q mot local' il dimuit d stabilitate ab aia stabilita i do tuo sit s ad i tense rei. ut dcm e. Ad v. dd q loc ygruus unicq; corp glosi d putat s gdu sue digtatis ptinet ad pmiu accidn no tn oz q ad d terminatur d pmio qnicq e ex log ill. qr loc ille no ptinet ad pmiu s q actu gtinet corp locate. cu n i fluat i corp glosu. set mag recipiat spledoze ab ipo set s q e dbit pmitis vn gaudiu d tali loco manet q ei q e ex log ill'. Ad .z. q. dd. q ee h e int oppio quida. n. dnt q corp glosu trasit d uno loco i aliu sine h q tnseat mediu sic q 7 ud' d uno loco ad aliu. transfert. sine h q tnseat meiu q p h pot corps glosi mot ee i instati sicut 7 uolitatis set h no pot stae q corp glosum n q pueniet ad nobilitate n spt sic nuq d finet ee corp. Ppt ud cu dz moui. d uno loco i aliu no transfr eelr d loco ad log. qr + neut illoz locoz eelr gtinet set dlgit ad unu log. postq filat directa pitetow ad aliu. + . ptrato dz moui. d loco ad log 7 io alij dnt q corp glosu ht d ppetate n sue. q corp e q ptnseat mediu 7 ita q moueat mtpz. h d utute glie q ht qndam i finitate s utute n ht qd possit n ptnsie meiu 7 sic i instati moui set h no pot ee qr i plicat se. ydictioi q p z sic sit ad corp q moueat d. a. i b. 7 corp motu sit z ystat q z. q dm e totu i a. no mo silr nz qn e tot in b. l' tot i a loco meio qr tuc mot e g qn mo. l' nusq e. ul' pti e. i a. 7 ptinet. in. b. l' totu i a loco meio. puta i. c. a pti i. c.

et pū in . a . seu . i . b . set nō pōt poni qd' i
nullo sit q2 sic eēt aliq̄ q̄titas dimēsiua
nō h̄ns sitū q̄ ē īpossibile . nec pōt poni qd' sit
pū ī . a . ⁊ pū ī . b . ⁊ nō sit ī medio q2 mō q2
cū . b . sit loc' distās ab . a . reqreret' medio
intiacere . qd' ps . z . q̄ ē in . b . nō eēt ɔtinua
pti q̄ ē ī . a . g° restat q sic ł totū . i . c . ł pū
meo ⁊ pū ī āl loco q poēt mediū int' . c . ⁊
a . puta . d . et sic d' aliis g° oz q . z . nō pueniat
d' a . ī b . ⁊ nūq̄ nō q ī plicat ɔdictōm q2
ipa successio locoꝝ ē mot' local' ⁊ eadē
rō ē d' q̄libet mutatiōe q̄ h̄t duos t'ios
ɔ̄os quoꝝ utrūq3 ē ād positiue . sed' ē aūt
d' ill' . mutatiōib3 q̄ h̄nt unū t'm tm̄ po
tiuū ⁊ aliū p̄a p̄uōm q2 int' affirmatōz
ɔnegōm siue p̄uōm nō ē ā d'tiata di
stañ vn̄ q ē ī negōe . pōt eē ppinquus ⁊ re
motus ab affirmatiōe ł eē d'c' . q rāt alt'
hoꝝ ł dispoīt' adea ⁊ sic dū id q' mō ē tot'
sb negoē mutat' ad affirmatōz et eē vn̄
q̄ reis mutās pcedit mutāt eē ut p̄bat
ī vi . phic' nec ē sile ī motu āgli . q2 eē ī loco
equoce dr' d' coꝛ' . ⁊ d' anglo ut ī . u . d' xxxiij
dem ē ⁊ sic p3 q nullo mō pōt eē q ād coꝛ
pueniat . d' uno loco ad aliū . n' tnseat oīa
iij . media ⁊ id aliq h' ɔcedūt . set tn̄ dnt' q coꝛ
glosū mō ī instāti set exīs sc' q coꝛ glo
su ī eod' instāti sit ī duob3 locis sił ul' ī
plib3 . s . ī t'io ultīo et ī oib3 locis meīs
q nō pōt eē . set ad h' dnt' q q̄uis sit idm
ī stāo fc' tn̄ diffīt rōe sic puctū ad q t'
tinant' diuse linee . set h' nō sufficit q2
ī stās mēsurat h' q ē ī instāti fcē . nō s' hoc
q ɔsidat' vn̄ diusa ɔsideratō ī stātis nō
faciet q ī stās possit mēsurare illa q̄ nō sēt
sił tpe sic nec diusa ɔsideratō puncti pōt
face q sb uno puncto loca ɔtineat' q̄ sēt
distātā situ ⁊ id aliī pbabil' dnt q coꝛ
iiij . glosū mō tpe . set inpcept' pp̄ buitatē q
q tn̄ unū coꝛ glosū pōt ī modici tpe id' spa
ciū ptnsire q̄ ā . q2 tēp' q̄ntūq3 puū acci
piat' ē ī infinitū diī' Ad . i . g° dd' q illud
q p3 pū dē q ñ d' eē ur . ut dz ī . y . phic' ⁊
id dnīs statū facit q post morē tps fiet
⁊ phūc mod' ld aug' . qd' uq3 erit nō ī erit
coꝛ statū ł dē q ud' nūq̄ erit ī ordinata
ī t'ris vn̄ nūq̄ uolet coꝛ suū eē alicubi
ī eod' ī stāti ī q̄ nō possit ī eē ɔsic q
ī stās ud' d'tinabit ī illo coꝛ erit ī illo
loco q ud' d'tiat . Ad . y . dd' q quidā
ɔ dixūt illi ppo'm q̄ phūs indicat ipē

illa ut ɔmō' . id' . dnt' q nō oz . eē pportōm
tota mot' ad mot' s' pportōm resistentis
medij ad aliud meīū resistēs set oz q s' ī
pportōm meioꝝ p q̄ tnsīt' attendit' . pportā
retardatōm q̄ accīt ī motib3 . ex resistēti ī
meīj . q2 . n . mot' . h̄t d'tinat' tps ueloci
tatis ⁊ tarditatis ex uirtute mouētis sup'
mobile ⁊ sił resistat ex p'te meīj sic p3
ī coꝛib3 celestib3 ī q̄b3 n' īueniē' ād q obstet
motui ipoꝛ . ⁊ tn̄ nō mouēt' ī instāti set
ī tpe d'tiato s' pportōm p° mouētis ad
mob'e . ⁊ ita p3 q ⁊ si ponat' aliqd moui in
uacuo nō opoztebit q moueat' ī instāti
s3 q n' addat' tpu q d'bet' motui ex pportōe
dcā mouētis ad mob'e q2 mot' nō retardit'
set h' ppo ut ɔmi d'c' . ī . posslt ex ista ɔgina
tione ā q̄s ɔginat' . q2 ceit' q̄ cāt' ex resi
stēti meīj sit ā ps mot' . addita motui
nāli q h̄t q̄ntitatē s' pportōz mouētis ad
mobile sic una linea addē linee rēē ē
acīt ī lineis q nō retinet eād pportō tota'
ad tota linea q̄ eāt lineaꝝ additaꝝ ad
ī uicē ut sic q nō eād sit ppoz' tota' mot' ad
totū motū . sed q̄ ē retardatōm ɔtigen
tiū ex resistēti meīj . q̄ qd' ɔginatō stāe
q2 q̄ ps mot' h̄t tm̄ d' uelocitate q̄ tot'
mot' . nō aūt q̄ h' ps linee h̄t tm̄ d' q̄ti
tate dimēsiua q̄t h̄t tota linea vn̄ tā
ditās ul' uelocitās addita motui redūdat
ī q̄libet p'te ei' q d' lineis nō ē ɔsic tardi
tas addita motui nō facit alia p'te mot'
sic ī illineis accidit q addiē ē ps toti'
linee ⁊ id ad ītelligēdū pbom phi . ut om̄
id' expoīt sc' ē q oz tot' accipe . p uno . s .
resistentīj meīj . p q' ē mot' ⁊ eē alteius
resistētis ita q accipiat' . q̄titas tard' .
tota mot' . s' pportōz uirtutis mouētis ad mō
resistēs q̄ mō ul' ex se ul' alio extrinseco
opoztet . n . q semp mob'e resistat ā mō
mouēti . cū moueās ⁊ mot' agēs ⁊ paties
inq̄tē h' sint ɔ̄ia . q̄m3 ā īueīē resistē
mob'e mouēti ex se ipo ł q2 uirtutē īclinatē
ad ɔ̄iū mot' sic patet ī motib3 uiolētis
ul' saltē q2 h̄t loq ɔ̄iū loco qui ē in inte'
tōe mouētis eā mōi resistētia īuenit'
ī coꝛ' celesti ad suos motōes . q̄m3 aūt ī
mobile resistit uirtuti mouēt's ex ā tn̄
⁊ nō ex se ipo sic p3 ī motu sīl grauiū
⁊ leuiū q p ipa forā eoꝝ īclināt' ad
mot' tale . e . n . forā impssio grauitas q
ē motor p se ɔ̄uiū ⁊ leuiū ex p'te ālec

tamen non invenitur aliqua resistentia nisi virtutis inclina-
tis in contrarium motum nisi quantum loci quia locus non debet
moveri. Nam secundum quod secundum dimensionibus consistens perficit nihil. Unde
non potest esse resistentia in extremitate motus quamquam quidam re-
sistentiam in motu corporum considerant. Nulla enim autem est resistentia
extrinsecus sicut patet in motibus animalium quando ergo in motu
non est resistentia in extremitate mobilis sicut accidit in
corporibus celestibus, tunc tempus motus mensuratur secundum proportionem
motorum ad mobilia quae in talibus non procedit secundum philosophum.
Quia remoto omni medio adhuc manet motus corporis
in tempore. Sed in illis motoribus in quibus est resistentia
extrinseca medii tamen accipitur mensura temporis secundum impedi-
mentum quod est ex medio solum remanebit et sic vel mo-
vebitur in instanti vel aequali tempore movebitur per vacuum
spatium et plenum. Quia dato quod moveatur in tempore per
vacuum illud tempus in aliqua proportione se habebit ad tempus
in quo movetur per vacuum. Possibile est autem ymaginari
aliquod corpus in eadem proportione subtilius corpore quo spatium est
plenum, ita quod si aliquod spatium consimile impleatur in tali
per vacuo tempore movebitur per illud plenum sicut prius per vacu-
um. Quia continue addendo ad subtilitatem medii tanto
subtrahitur de quantitate temporis et in quanto est magis
subtile minus resistit. Sed in aliis motoribus igitur
est resistentia in ipso mobili et ex medio quantitas temporis
est accepta secundum proportionem moventis primo ad resistentiam
mobilis et medii simul. Unde dato quod medium subtrahatur
vel non impediat, non sequitur quod motus sit in instanti, sed
quod tempus motus mensuratur tamen ex resistentia mobilis
et erit minus si per idem tempus moveatur per vacuum
et per plenum aliquo subtilissimo corpore ymaginato.
Quia determinata subtilitas medii quanto est maior
est nata facere tarditatem minorem in motu.
Unde potest cogitari tanta subtilitas quae erit nata
facere minorem tarditatem quam sit illa tarditas
quam facit resistentia mobilis et sic resistentia medii
nullam tarditatem adiciet ad motum. Patet ergo quod
quamvis medium non resistat corporibus gloriosis, sed hoc
quod possit esse etiam corpus in eodem loco nisi motus
eorum non erit in instanti quia ipsorum corporum mobilium virtuti
moventi exhibet ipso quod habet determinatum situm sicut de
corporibus gloriosis est dictum. ¶ Ad iiij. dicendum quod quamvis virtus
animae glorificatae mensuratur virtutem animae non glorifica-
tae excedat, non tamen excedit in infinitum quia tamen
utraque virtus est finita. Unde non sequitur quod moveatur
in instanti. Si tamen esset simpliciter infinitae virtutis non sequeretur
quod moveret in instanti nisi separet totaliter resi-
stentiam quae est extremitatis mobilis. Quamvis autem resistentia quae in mobili
resistit mobili per contrarietatem quam habet ad motum talem
ratione inclinationis ad contrarium motum possit amoveri
a virtute infinitae virtutis totaliter separari tamen resistentia
quam facit exquietate quam habet ad locum quem intendit et

motorum per motum non potest totaliter separari nisi aufe-
ratur ab ea esse in tali loco vel in tali situ. Sicut
nam album resistit nigro ratione albedinis et tanto
magis quanto magis albedo distat a nigredine
ita corpus resistit alicui loco per hoc quod habet locum
oppositum et tanto est maior resistentia quanto est di-
stantia maior. Non autem potest a corpore removeri quod sit
in aliquo loco vel situ nisi ei sua corporeitas auferatur per quam
debetur ei locus vel situs. Unde quamdiu manet in natura corporis
nullo modo potest moveri in instanti quantumcumque sit
virtus movens. Corpus autem gloriosum numquam corporeitatem
suam amittit. Unde numquam in instanti moveri potest.
¶ Ad .e. dicendum quod per celeritas in verbis Augustini est intelligen-
da quantum ad hoc quod est imperceptibilis excessu unius super alterum
sicut et tempus totius motus est imperceptibile. ¶ Ad quintum
dicendum quod quamvis post resurrectionem non sit tempus quod est vere
motus caeli tamen erit tempus consurgens ex numero prioris
et posterioris in quolibet motu.

AD .e. sic proceditur. Videtur quod corporibus gloriosis claritas
non conveniet. Quia sicut dicit Augustinus in vi. de musica: omne
corpus luminosum constat ex partibus perviis. Sed partes
corporis gloriosi non erunt perviae cum in aliquibus dominetur ter-
restre in carnibus et ossibus. Ergo corpora gloriosa non erunt
lucida. ¶ Praeterea omne corpus lucidum occultat illud quod est
post se. Unde unum luminare per aliud eclipsatur et flamma
nam ignis prohibet videri quod est post se. Sed corpora
gloriosa non occultabunt illud quod intra ea continetur
quia ut dicit Gregorius super illud Iob: non adaequabitur ei aurum
vel vitrum, id est mentis patria uniuscuiusque mentis alterius
oculis in membrorum corpulentia non abscondetur. Patebit
quia corporalibus oculis ipsa et corporis armonia. Ergo
corpora illa non erunt lucida. ¶ Praeterea lux et color contraria
dispositionem requirunt in subiecto, quia lux est perspicuitatis extremi-
tas in corpore non terminato ut patet in libro de sensu et sensato.
Sed corpus gloriosum erit coloratum quia ut dicit Augustinus
xix. de civitate dei: pulcritudo corporis est partium congruentia cum
quadam coloris suavitate. Pulcritudo autem cor-
poribus gloriosis deesse non poterit. Ergo corpora gloriosa
non erunt lucida. ¶ Praeterea si claritas erit in corporibus
gloriosis oportet quod sit aequalis in omnibus partibus corporis sicut
omnes partes erunt eiusdem impassibilitatis et subtilita-
tis et agilitatis. Sed hoc non est conveniens quia una
pars habet dispositionem maiorem ad claritatem quam alia
sicut oculus quam manus et spiritus quam ossa et humores
quam caro vel nervus. Ergo videtur quod non debeant corpora
illa esse lucida. ¶ Sed contra est quod dicitur Matthaei xiij: Ful-
gebunt iusti sicut sol in regno patris eorum et
Sap. iij: fulgebunt iusti tamquam scintillae etc.
¶ Praeterea i. Cor. xv. dicitur: seminatur in ignobilitate surget in gloria,
quod ad claritatem pertinet ut patet per sequentia ubi
corporum resurgentium gloriam comparat claritati

d

stellarum ergo corporum sanctorum resplendent lucida. Vlterius
videtur quod claritas corporis gloriosi non possit videri
ab oculo non glorioso. Oportet enim esse proportionem visibilis
ad visum. sed oculus non glorificatus non est propor
tionatus ad videndum glorie claritatem cum sit alterius
generis. quoniam claritas non ergo corporis gloriosi claritas
non videbitur ab oculo non glorioso. Preterea claritas corporis
gloriosi erit maior quam claritas solis nunc sit quia
et claritas solis erit tunc maior quam nunc ut dicitur
et multo maior ea erit claritas corporis gloriosi propter ea
quod sol et totus mundus claritatem maiorem accipiet
sed oculus gloriosus non potest inspicere solem in rota
propter magnitudinem claritatis ergo multo minus potest
inspicere claritatem corporis gloriosi. opposita oculis
non gloriosis. non necesse videtur ab eis quod patet de di
scipulis qui corpus domini post resurrectionem viderunt clari
tatem eius non intuentes ergo claritas illa. non est vi
sibilis ab oculo non glorioso. Sed contra est quod dicitur glo
ssa in .iii. super illud configuratum corpori claritatis sue assi
milabimur claritati quam habuit in transfiguratione
sed claritas illa visa fuit ab oculis discipulorum
non glorificatis ergo claritas corporis glorificati ab oculis
non gloriosis erit visibilis. Preterea impii videntes gloriam
iustorum extra turbabuntur in iudicio ut patet per hoc quod
dicitur. sap. v. sed non plene viderent gloriam ipsorum
nisi claritatem corporum ipsorum inspicerent ergo et cetera. Vlterius
videtur quod corpus gloriosum necessario videatur a corpore non
glorioso quia corpus gloriosum erit lucidum sed corpus lu
cidum manifestat se et alia. ergo corpus gloriosum necessario
videbitur. Preterea omne corpus quod occultat alia corpora post
se existentia de necessitate visu percipitur. sed ipsum
quod alia que sunt post occultatur. sed corpus gloriosum
occultabit a visu aliud corpus post se existens.
quia erit corpus coloratum ergo de necessitate videbitur.
Preterea sicut quantitas est de hiis que in sunt corpori ita quali
tas per quam videtur. sed quantitas non subtrahetur ut
corpus gloriosum possit esse quantitatis vel minoris.
ergo nec qualitas per quam visibile est ut possit non videri.
Sed contra est quod corpus nostrum glorificabitur in conformitate
corporis Christi sed corpus Christi post resurrectionem non necessario vide
batur immo disparuit ab oculis discipulorum in
emaus ut dicitur. luce. ultimo. ergo et corpus glorificatum
non necessario videbitur. Preterea ibi erit summa obedientia cor
poris ad animam ergo corpus poterit videri vel non videri
pro voluntate anime. Responsio dicendum. ad .i. questionem quod corpora
sanctorum fortiter lucida post resurrectionem ponere oportet propter auc
toritatem. scripture. non. hoc promittit. sed causam huius clari
tatis quidam attribuunt quinte essentie que tunc
dominabitur in corpore humano sed quia hoc est absurdum ut sepe
dictum est ideo melius est quod dicatur quod claritas illa
causabitur ex redundantia glorie anime in corpore quod. n.

accipitur in aliquo non recipitur per modum influentis sed per
modum recipientis et ita claritas que est in anima spiritualis recipitur
in corpore ut corporalis. et ideo secundum quod anima erit maioris clari
tatis secundum maius meritum ita et erit differentia claritatis
in corpore ut patet per apostolum .i. cor. xv. et ita in corpore glorioso
cognoscetur gloria anime sicut in vitro cognoscitur color corporis
quod continetur in vase vitreo ut gregorius dicit super illud in Job. non
adequabitur ei aurum vel vitrum. Ad .i. ergo dicendum quod avicenna
loquitur de illo corpore quod habet ex natura componentium claritatem
sicut autem non habebit corpus gloriosum sed magis ex merito
virtutis. Ad .ii. dicendum quod gregorius comparat corpus gloriosum auro
et vitro propter hoc quod non translucebunt unde videtur quod erit sit
clarum et pervium quia .n. aliquid clarum non sit pervium convenit
ex hoc quod claritas corporis causatur ex densitate partium lu
cidarum. densitas autem repugnat perviitati sed tamen
causabitur claritas ex alia causa ut dictum est. densitas autem
corporis gloriosi perviitatem non tollet ab eis sicut nec den
sitas vitri aufert vitro. Quidam tamen dicunt quod comparantur
vitro non quia sit pervium sed propter hanc similitudinem quia
sicut illud quod in vitro clauditur apparet ita anime gloria que
in corpore glorioso clauditur non latebit sed primum melius est
quia magis salvabitur dignitas corporis et magis conservat
dictis gregorii. Ad .iii. dicendum quod corporum gloria naturam non
tollet sed perficiet unde colorem quem debet corpus non
ex natura suarum partium retinebit in eo sed superaddetur
claritas ex gloria anime sicut et videmus corpora colorata
ex sua natura splendore solis resplendere. vel ex alia causa
extrinseca vel intrinseca. Ad .iiii. dicendum quod sicut
claritas glorie redundat ab anima in corpus secundum suum
modum et est. in alio modo quam sit in anima in quolibet parte
corporis. redundabit secundum suum modum unde non est inconveniens
quod diverse partes habeant diversitatem claritatem secundum quod sunt
diversimode disposite ex sua natura. ad recipiendum. et ideo non est
simile de aliis dotibus corporis que quia partes corporis non in
veniuntur habere diversam dispositionem. Ad .ii. q. dicendum. quod
quidam dixerunt quod claritas corporis gloriosi non potest ab
oculo non glorioso videri. nisi forte per miraculum sed
hoc non potest esse nisi claritas diceretur quia lux secundum quod est
nata est movere visum et visus secundum id quod est natus est
percipere lucem sicut verum se habet ad intellectum et bonum
ad affectum unde si esset aliquis visus qui non posset perci
pere aliquam lucem omnino vel ille visus diceretur equivoce vel lux
illa quod non potest in proposito dicere quia sicut philosophus quod dicitur
corpora gloriosa futura esse lucida nichil nobis notitie
careret sicut quando dicitur anime que est aliquid et ideo dicendum est
quod claritas corporis gloriosi naturaliter ab oculo non glorioso
videri potest. Ad .i. ergo dicendum. quod claritas glorie erit
alterius generis quam claritas nature. quantum ad causam non quantum
ad speciem unde sicut claritas nature ratione sue speciei est
proportionata visui ita claritas gloriosa. Ad .ii.
dicendum quod sicut corpus gloriosum non potest pati ab passione

n sed solu passioe aie. ita ex ppetate glie no
aget n actioe aie. claitas aut intesa n offe
dit uisu i q agit actioe aie sed f h mag de
letat. offendit aut i q agit actioe n calefa
7 dissoluedo organu uis 7 disgregando spe. 7 io
claitas corpis glosi qius excedat claritate
sol tn d sui n n offendet uisu sed d m lcet
ii q claitas illa opat claitati iaspid apoc
xx. ¶ ad ij. dd q claitas glosi corpis pueit
ex mito uds 7 io uid. Sidet ut s el i ptu u
dat l no uidat 7 io i potate cois glosi est
¶ ad iiij dd q uisib uis f q agit i uisu. ex hoc
aut q ad agit l no agit i ad extiisce n e aliq
mutatio i ipo vn sine mutatioe alic ppetatis
q sit d pfectioe corpis glificati pot otige q
uidat ul no uidat. vn i potate aie glifica
te est q cor suu uidet l no uidet sic 7 qlibet
alia actio cois i aie potate est al n eet cor
glosu. instrm sume obedies pri agenti ¶ ad
i. g. dd. q claitas. illa obediet cor glosd ut
possit ea ostede ul occultae. ¶ ad. ij. dd q
color corpis n i pediet puetate ipi n i q
i mutat uisu q uis no pot i mutai sil duob
coloib ut uit q pfce i spiciat color. ii. corpo
ris glosi est i potate aie ut p ipm i mutet
uisu. l no i mutet 7 io est in potate ei ut
occultet corp q e post se. ul no occltet ¶ ad
iij. dd q qntitas e inhens ipi cor glosd n
posset qtitas i mutai ad ipiu aie sine mu
tatioe intinseca corpis glosi q
ei repugnet 7 io no e sile d qntitate 7 uisib
q 7 qntitas illa p qm e uisile no potit sbtrahi
adimpiu aie sed actio illi qlitatis suspedet
7 sic occultabit corp adipiu aie

Deind q d hiis q ptinet ad daptos. ¶ circ
h qr tria. ¶ po d qlitate corpoz ipoz ¶ so
d igne quo crciabut. ¶ tio d odicoib aiaz
ipoz post qm fuint sepate.

Ad pmu sic pcet. ur q daptoz cor cu suis
d formitatib resgant. i. n. q i pcam pcta
iduce e. d silice n dr ut pcto remisso sed me
broz d sces q accidut i mutil i pcam pcti
induci sr 7 sili os alie d formitates corles. g
adaptis q remissom pcoz n sr oseuti in
fine no remouebut. ¶ p sic r scoz est
ad ultiam felicitate sic 7 rbo i pior est ad
ultiam misia sed scis resgetib n aufe
ad q ad eoz pfcom ptine possit g n ipiis
resgetib ad aufe q ad eoz d fcm l misia
ptineat hi aut sr d formitates g 7 c. ¶ p sic
ad d fcm passil cois ptinet d formitas ita et

tarditas sed acoib daptoz resgetiu tardi
tas no remouebr q eoz cor no erit agilia
g ead roe n d formitas remouebr ¶ sed 2
i. cor. xv. mortui. i. pccores l gnali os mor
resget i corupti. i. sine a dinutoe mbroz
gnali resget sine d formitatib. ¶ p in daptis no
erit aliqd q sesm dolois i eis i pediat. sed egitu
do i pedit sesm dolous i q pca dbilitant
organa sensi. sili 7 d fcus mbr i pediet ne
eet ilis dolor in cor g sine istis d fcib dapti
resgent ¶ Vlti ur q cor daptoz erit corupti
bile. n. oppositu exoi e nce corupi. sed
cor daptoz erit exoiis opposita exqb 7 nc co
ponut. al no eent eiusd spei. et p ons n ead
nuo g erit corupbile. ¶ p corpoa daptoz si i
corupbilia sr futa h no erit p nr cu sint futa
eid n e 7 nc sr n 7 erit p glam ul gra q
talib oio carebt g nllo mo erit icoruptibi
lia. ¶ p ill qui sr i suma misia sbthe ma
xim pcaz uide i ghns. sed maxia pcaz est
mors ut patet p phm i. iij. eth. g adaptis
qui sr i suma misia mors remoui no dz. g
corpoa eoz coruptibilia erit ¶ sed 2 e q dr
apoc. ix. i diebs ill qret hoies morte 7 n iue
niet ea 7 dsidabt hoies mori 7 mors fugiet
ab ill ¶ p dampti puient i aia 7 cor pea
ppetua. ml. xxv. ibut hi i suppliciu etnu h
h ee no posset si eoz cor corruptibilia eent g
eoz cor erut incorupbilia ¶ Vlti ur q sic futa
i passibilia. q s phm. i. vi. top. omis passio
mag fca abicit a sba. sed a finito sumpt ali
qd obiciat nece e illd tadm osumi ut dr
i. i. phic. g si cor daptoz erit passibilia 7 sp
paciet qnz d ficient 7 corrupet q sitm est oe
ostesu e g erut i passibilia ¶ p oe agens
assilat s paciens sig cor dapnitoz patient
abig. ignis eas assimulabit. sed no osumit
cur ignis cor. n i qntu eas assilans resoluit
g si cor daptoz erit passibilia abigne qm
osumet 7 sic id q pus ¶ p aialia q i igne
sine coruptioe uiuc dnr. ut d salamadra
dr abigne no affligutr. al. n. doloe cor no
affligit n cor a mo ledat. sig cor daptoz
i igne sine osuptoe reare possint ut pdca
aialia ut aug. i. h. d. ci. di dze ur. g nllaz
afflictoz sustiebut i. q no eet n eoz cor
inpassibilia eent g 7 c. ¶ p si cor damptoz sunt
passibilia dolor q ex eoz passioe pueniet ut ur
debet sepae omez psentie corpoz doloze sic 7
scoz iocuditas supabit omez psente iocudi
tate sed ppt i mesitate dolois qm otingit

8

in presenti statu quod anima a corpore separatur ergo multo fortius si corpora illa futura sint passibilia ex immensitate doloris anima a corporibus separabitur et sic corpora corrumpentur quod falsum est ergo corpora illa erunt impassibilia. Item contra est quod dicitur i. Cor. xv. et nos immutabimur. glossa nos boni tantum immutabimur in gloriam immutabilitatis et impassibilitatis ergo corpora damnatorum erunt impassibilia. Preterea sicut corpus cooperatur anime ad meritum ita cooperatur ei ad peccatum sed propter cooperationem peccandi non solum anima sed etiam corpus post resurrectionem punietur ergo cum sibi corpora damnatorum punientur quod non esset nisi passibilia forent. ergo erunt passibilia. Responsio dicendum ad i. q. quod in corpore humano deformitas potest esse duplex. uno modo ex defectu alicuius membri sicut mutilatos impotentes dicimus. deest enim eis debita proportio partium ad totum. et de tali deformitate nulli dubium est quod in corporibus damnatorum non erit quia omnia corpora tam bonorum quam malorum integre resurgent ut supra dictum est cum de integritate corporum resurgentium ageretur. Alio modo deformitas contingit ex indebita partium dispositione vel indebita quantitate vel qualitate vel situ quod est proportionem debitam partium ad totum non patitur et de talibus deformitatibus et similibus defectibus sicut sunt febres et huiusmodi egritudines que interdum sunt deformitatis causa Augustinus indeterminate et sub dubio relinquit ut in littera magistri dicitur. sed apud doctores modernos est super hoc determinatio. quidam enim dicunt quod hee deformitates et defectus in corporibus damnatorum remanebunt considerantes eorum damnationem que ad summam miseriam deputatur. et in eo motivitatis ... sed hoc non videtur rationabile dicta in ratione. Nam corporis resurgentis magis attenditur perfectio quam conditio qua prius fuit. Unde et qui in puerili etate decedunt in statura juvenilis etatis resurgent ut supra dictum est. Unde et illi qui aliquos defectus tales in corpore habuerunt vel deformitates ex eis provenientes in resurrectione sine illis defectibus vel deformitatibus reparantur nisi per peccatum impediretur. et ita si quis cum defectibus vel deformitatibus resurgeret hoc esset nisi in penam. modus autem pene est secundum mensuram culpe. Contingit autem quod aliquis peccator damnandus minoribus peccatis subiectus deformitates vel defectus habeat quos non habuit alius damnandus peccatis gravioribus inretitus. Unde si ille qui in hac vita deformitates habuit cum eis resurgeret alius gravius puniendus qui eas in hac vita non habuit modo pene non redderet quantitati culpe. sed magis videtur quod puniri quod penis quas in hoc mundo passus fuit quod est absurdum et ideo alii probabilius dicunt. quod actor qui nature condidit in resurrectione naturam corporis integre reparabit. Unde quicquid defectus vel turpitudinis ex corruptione vel debilitate nature sive principiorum naturalium in corpore fuit totum in

resurrectione removebitur sicut febris et ... et similia. Defectus autem qui ex naturalibus principiis in humano corpore naturaliter consequuntur. sicut ponderositas. passibilitas. et similia in corporibus damnatorum erunt. quos defectus ab electorum corporibus gloria resurrectionis excludit. Ad i. ergo dicendum quod cum pena in foro quolibet infligatur secundum conditionem illius foris. pene que in hac vita temporali infliguntur pro peccato temporales sunt et ultra terminum vite non se extendunt. et ideo quamvis peccatum non sit remissum damnatis non tamen oportet quod easdem penas ibi sustineant quas in hoc mundo sunt passi. sed divina iustitia requirit ut in penis gravioribus in eternum crucientur. Ad ii. dicendum quod non est similis ratio de bonis et malis eo quod aliquid pure potest esse bonum. non autem pure malum. unde ultima beatorum felicitas hoc requirit ut ab omni malo penitus sint immunes. sed ultima malorum miseria non excludit omne bonum quia malum si integrum sit corrumpit se ipsum. ut philosophus dicit in iiii. phisicorum. Unde oportet quod miserie damnatorum substerneatur bonum nature in ipsis quod est opus conditoris perfecti qui ipsum naturam in perfectione sue speciei reparabit. Ad iii. dicendum quod tarditas est de illis defectibus qui naturaliter consequuntur principia humani corporis. non autem deformitas. et ideo de eis non est similis ratio. ut ex dictis patet. Ad iiii. q. dicendum quod cum oporteat aliquid esse primum motum et moventem quasi vel mutatum amodo removendo. Uno modo prius quod dicitur primum motum. alio modo prius quod primum motum impediret. corruptio enim mutatio quedam est. Unde dicitur potest contingere ut corpus quod ex conditione suorum principiorum corruptionem habet corruptibile reddatur uno modo ex hoc quod primum ad corruptionem movens totaliter tollitur et hoc modo corpora damnatorum incorruptibilia erunt. cum enim sit celum primum alterans per motum suum localem. omnia autem agentia secundum in virtute ipsius agunt et quasi ab ipso motum. oportet quod cessante motu celi non sit agens quod possit corpus per alterationem aliquam transmutare a sua naturali proprietate et ideo post resurrectionem cessante motu celi nulla qualitas est sufficiens ut corpus humanum alterari possit a sua naturali proprietate. corruptio autem est terminus alterationis sicut et generationis. Unde corpora damnatorum corrumpi non poterunt et hoc deservit divine iustitie ut perpetuo viventes perpetuo puniantur quod divina iustitia requirit. ut infra dicetur sicut et nunc corruptibilitas corporum deservit divine providentie per quam ex aliquibus corruptis alia generantur. Alio modo contingit ex hoc quod primum corrumpens impeditur et hoc modo corpus Ade incorruptibile fuit quia contrarie qualitates in corpore hominis existentes continebantur per gratiam innocentie ne ad dissolutionem corporis agere possent et multo plus continebuntur in corporibus gloriosis que erunt omnino subiecta spiritui et sic in beatorum corporibus post resurrectionem conveniens concurrent predicti duo modi incorruptibilitatis.

Ad i. ergo dicendum quod cum gratia ex qua corpora componuntur sit sa

p⁹ ad corruptionem agentis primi .n. agentis e motus
celi. Unde supposito motu celi necesse est ut cor
ex quibus compositum corrumpatur nisi sit aliquid eum prohibens
impediens. set motu celi remoto quia ergo
corpus componitur non sufficiunt ad corruptionem faciendam.
et hoc nunc ut patet ex dictis cessatione autem motus
celi philosophi non cognoverunt. unde per infallibili habebat
quod corpus compositum ex contrariis corrumpatur hoc nunc. Cap. ij.
dicit quod incorruptibilitas illa erit propter hoc non quod
sit ad incorruptibilitatem primi in corporibus dampnatorum. set
et per defectum primi moventis ad corruptionem ut ex
dictis patet. Cap. iij. dicit quod quamvis mors sit simpliciter
maxime penarum secundum quod tamen nichil prohibet mor
tem esse in penarum remedium quia per consequens ablationem
mortis in penarum augmentum. unde .n. ut dicit in .ix.
ethicorum. videtur omnibus delectabile esse eo quod omnia esse ap
petunt. non oportet autem ut ibi dicitur accipere malam vi
tam nec corruptam neque que est in tristiciis sic ergo vive
simpliciter est delectabile nisi autem vita que est in tristiciis
ita et mors. que est privatio vite simpliciter est penosa
et maxime penarum in quantum subtrahit primum bonum .s. esse
cum quo omnia alia subtrahuntur. set in quantum privat
mala vitam que est in tristiciis est in remedium pe
narum quas terminat et per consequens mortis subtractio est
augmentum penarum quas perpetuas facit. sicut dicitur
mors esse penalis per corporale dolorem quem sentiunt
morientes non est dubium quod multo maiorem
dolorem dampnati continue sustinebunt. Unde in perpe
tua morte esse dicuntur. sicut scriptum est in ps. ·
mors depascet eos. Ad .e. q. dicit quod passibilitatem
quam corpora dampnatorum non assumunt erit divina iustitia que
eorum corporibus ad perpetuam penam sit addita. set dicendum
iusti fuit quod illa dispositio et parte corporis patientis
et ex parte agentium quod cum pati sit recipere quodam
dicitur esse modus passionis hoc quod aliquid in aliquo recipitur
potest dici potest cum aliquid forma recipitur in materia secundum esse
nature materiali sic calor recipitur ab igne in aere et per
hunc modum receptionis est unus modus passionis
quidem dicitur passio nature. Cap. alio modo aliquid recipitur in altero
spiritualiter per modum intentionis eadem sic similitudo al
bedinis recipitur in aere et in pupilla. et hec receptio
similatur illi receptioni qua anima recipit similitudinem
rerum. Unde hunc modum receptionis est alius modus
passionis qui vocatur passio anime quia ergo post
terminum motu celi cessante non poterit aliquod corpus
alterari a sua naturali qualitate ut dictum est nullum corpus
pati poterit passionem nature. Unde quantum est ad hunc modum
passionis corpora dampnatorum impassibilia erunt sicut
incorruptibilia. set cessante motu celi adhuc remane
bit passio que est per modum anime. quia et aer a sole
illuminabitur et colores diversas ad visum deferet. Unde et hoc

hunc modum passionis corpora dampnatorum passibilia
erunt et quia in tali passione sensus perficitur. ideo in corporibus
dampnatorum sensus pene erit sine mutatione naturalis di
spositionis corporis .n. glosa et sic recipiat aliquid et quodam
modo patiatur. in sensibus non tamen passibilia erunt
quia nichil recipient per modum afflictionis vel le
sionis sic recipiunt corpora dampnatorum quod ob hoc passi
bilia dicuntur. Cap. ij. ergo dicit quod philosophus loquitur de illa
passione per quam transmutatur patiens a sua naturali
dispositione talis autem passio non erit in corporibus dam
natorum ut dictum est. Cap. iij. dicit quod similitudo agen
tis est dicitur in paciente uno modo per modum eiusdem
quo est in agente sic est in omnibus agentibus univocis
ut calidum facit calidum et ignis generat ignem
alio modo per modum diversum a modo qui est in agente
sic est in omnibus agentibus equivocis in quibus quandoque con
tingit quod in agente est forma spiritualis que in pa
ciente materialiter recipitur sic forma que in domo facta per
artificem est materialiter in ipsa et in mente artificis est
spiritualiter quandoque vero e converso est materialiter in agente et recipitur
spiritualiter in paciente sic albedo materialiter est in paciente
a quo recipitur spiritualiter in pupilla et in medio deferen
te et similiter est in proposito. quia species que materialiter est in igne
recipitur spiritualiter in corporibus dampnatorum et sic ignis assi
milabit sibi dampnatorum corpora nec tamen ea consumet.
Cap. iij. dicit quod hoc philosophum in .li. de proprietatibus elementorum
nullum animal in igne vivere potest. Gal. et in li. de sim
plici medicina dicit quod nullum corpus est quod tandem ab
igne non consumatur. quamvis quedam corpora sint que ad
horam in igne sine lesione permaneant ut patet de
ebeno. unde quod inducitur de salamandra non potest omnino
esse simile quia non possit perseverare finaliter in igne
sine corruptione sic corpora dampnatorum nec tamen oportet quod
quia corpora dampnatorum ab igne inferni non affligantur
quia sensibile non solum natum est delectare vel affligere
secundum hoc quod agit actione nature confortando vel corrum
pendo organum set et secundum quod agit actione spirituali. quando enim
sensibile est in debita proportione ad sensum delectatur eo
autem cum se habet in superhabundanti vel defectu tunc
et colores medij et voces consonantes sunt delec
tabiles et inconsonantes offendunt auditum. Ad .e.
dicit quod dolor non separat animam a corpore secundum quod manet
tantum in potentiis anime est dolere set secundum quod ad passionem
anime mutatur corpus a sua naturali dispositione secundum medium
quod videmus quod ex ira corpus calescit et ex timore
frigescit sed post resurrectionem corpus non poterit transmu
tari a sua naturali dispositione ut ex dictis patet. Unde quantumcumque
sit dolor animam a corpore non separabit
Ad .ij. sic proceditur videtur quod ignis inferni quo corpora
dampnatorum cruciabuntur non sit sicut ignis cor
poralis dicit .n. Dam. in .iiij. li. in fi. tradet dyabolus

8

7 d moes ei et hō ei. s. an ipe 7 impij pccores
i igne etnu n mle q̃lis e qui apd nos est.
set q̃le utiq3 nouit ds. set ome corporeu est
mle g 7 ignis ifni no erit corporal. Cp dapnatoꝝ
aie acorꝰ separate ad ignē ifni dscent. set aug.
dic. xij. sr gn. ad lit. arbitror eē. s. loca ad q aia
dfertur. post morte no corpale. g ignis ille n e
corporal. Cp igs corporal i mō sue actionis no
se mod culpe i eo q igne cruciat. set mag
mod huidi ul sicci i. eod. n. igne corporeo
uidemꝰ affligi iustu 7 impiu. set ignis infni
i mō sue actionis sm mod culpe. i eo q pu
nit eo un dicit greg. i. iiij. dyal. e quidē un
gehene ignis set no uno mō oms cruciat
peccores. unuqꝗ3 n. q exigit culpa tm sentiet
pena. g ignis ille no e corporal. Cset 3 e q dr
iiij. dyal. igne gehene corporeu eē n ambi
go in q ctu e corꝰ cruciari. Cp sap. v. dr pu
gnabit orb terraꝝ 3 insensatos set no tot orb 3
insensatos pugnaret si solu mō spi pena et
no corpali punirent. igne corporeo. Videt ut q igs
ille no sit eid spei cu igne isto corporeo q uidemꝰ
aug dic etiā i lrā ignis etnus cuiusmodi sit ar
bitror scire. nemine n forte e dr spes d. set nm
esti ignis ois ul fere ois sciut g ille ignis no
e eid n spei cu isto. Cp greg dic. xv. ii. mo
ral exponens illd. job. xx. deuorabit eu ignis
qui no succendet ignis corporeus ut eē ualeat
at corporib3 indiget fomitis nec ualet n succens
eēt 7 n refoti subsistere a 3 gehene ignis cu sit
corporal in semetipso reprobos corpaliter exurit nec
studio hum succendit nec lignis nutrit. set dat
semel durat inextinguibil 7 succensioe n indi
get 7 ardore no caret g no e n ei cu corpo
reo igne q uidemꝰ. Cp etnu 7 corruptibile no st
uni rationis cu nec q ingne gueniant p phm.
i. xi. meth. set igs iste e corruptibil. ille aut etnꝰ
m. xxv. ite maledci. i igne etnu g no st eid
spei. Cp dr n hi ignis q apd nos e. e ut lu
ceat. set ignis ifni no lucet ut dr. job. xviij.
none lux ipi extinguet g no e eid n cu isto
igne. Cset 3 p phm i po top. omis aq omi
aq e id spe g eadm roe omis igs omi igne
idem spe. Cp sap. xi. dr p que peccat quis p h
punietur 7 torquebitur set homies peccant p res se
sibiles huius mudi g iustu e ut p easd puniant.
Clet ut q ignis ille. no sit sbterra q2 job xviij.
d homie dapnato dr et d orbe transfert eu deus
g ignis ille quo dampnati puniunt. no e sb
tra. set ext orbe. Cp nullm mod q p ncessitas
pot eē sempiternu g no erit i puolemy
set nlli. set sb tra no pot eē ignis n puolemy
g ignis infni no e sbterra. Cp i igne ifni
oia corꝰ dampnatoꝝ post die iudicij cruciabunt
set corꝰ illa loca iplebut g cu futa sit multi
tudo maxia damnatoꝝ q2 stultoꝝ infinitus e
nūs. ecc. i. oportet eē maxi spaciu. i q ignis
ille gtinetur. set iqueiens ut dcere 3. tra eē
tanta gtrauitate cu ptes terre n h ferunt
admediu. g ignis ille no erit sbterra. Cset
3 e q dr. ysa. xiiij. infnus sbtus turbatus e
tui g ignis i fni no e sb nob. Cp greg dicat
i e. dyal. quid obstat no uido ut i ferni
sbterra eē credat. Cp gen. ij. sr illd pcrcisti me
i cord maris. intelligr. i. i infno p quo in
euungel. m. xij. i cord terre. q2 sic cor e i medio
aial ita infnus i medio terre eē phibetur. Respo
sio dd ad. i. q. qd d igne infni m fuit oppio
quida n. phi. ut auic rfm n credentes solius
aie post morte penam eē crediderut et q2 eis
iqueiens uidebat ut aia cu sit incorporea igne
corporeo puniret negaunt igne corporeu eē
q mali punirent uolentes q gcqd dr d pena
aiaꝝ post morte p a corporalia futa metaphoric di
catur. sic. n. bonoꝝ aiaꝝ delectatio. 7 iocunditas
no erit i a corpali re. set spuali tm erit i gsecu
tione sui fis. ita afflictio maloꝝ erit spiritual
tm in h3. s. qd gtristabut d h3 qd separant afine
7 ineb eis dsideriu nle. un sic oia que i de
lectatione aiaꝝ post morte dnr q uident
ad delectatiom corpale ptine sic qd reficiant
q uolant 7 hi ita 7 quicqd d afflictioe eaꝝ
dr q i corpale punitionem sonare ut p silitudine
dbet intelligi sic qd igne ardeant l fetoribꝰ
affligant etc hi. n. spūal dlectatio 7 tristitias
corpalis figalit maifestet ut hoies magis
moueant. ad dsideriu ul timore. set q2 in
pena damnatoꝝ no solu erit pena dapni q iper
auisioi. que fuit i culpa. set 7 pena snsꝰ. q iper
gusioi io no suffic pdcm mod punitionis
ponere 7 io ipse 7 auic aliu mod sr addit
dices qd aie maloꝝ post morte no p corꝰ
set p corꝰ siltudies punent sic i sopnis p
siltudies pdcas i gtiatioe existes ut hoi
q torquatur diusis penis 7 hunc 7 mod punitois
ut ponere aug i. xij. sr. gn. ad lit. sic id ma
ifr p3. set h ut ingueniet dcm eē. y gina
tio. n. qda po e utens organo un no pot eē
qd uisioes ymagiarie fiat i aia separata
acorꝰ sic i aia coniuncta un 7 auic ut h
iqueiens euadet dixit q aie acorꝰ separate
utebatur. q. p organo a pte celestis cois e corꝰ

hũa9 oz ee ↄforme ad h' qd ꝑficiat aĩa ronal
que ẽ sibi motoribz corꝰ celestis · mihi seqr quã
mo oppioz antiquoz phoz qui posũnt aĩas
redire ad ↄpes stellas ⁊ h' ẽ oppio absurda ꝑ
doctrinã phi qz aĩa utit' dtminato organo
corꝰ sic ars dtminatis istris vñ nõ pot tra
sire d corꝰ ĩ corꝰ q' pictagor · posuit ut dz ĩ · i ·
d aĩa · qlr aũt addãn aug · sit pndd · j · dicet
quicqd aũt dicat' d igne q aĩas sepatas cciat
d igne tñ q cciabũt corꝰ dãpnatoꝝ post iudm oz
dre qd sit corporeꝰ qz corꝰ nõ pot pena ↄuenient
aptari ñ corpea vñ grg · ĩ · iiij · dyal · ex h' ꝑbo
ꝑbat ifnu igne ee corporeũ q' reprbi p' iudm
ĩ ea detrudent' · aug · ⁊ ut h' infra manife co
fitet' igne illũ q corꝰ cciabũt corporeũ ee et
d h' ad ꝑsens ẽ qd qlr aũt aie dãpnatoꝝ ab ign
isto corporeo punient' · j · dicet · Ad · i · gº dd
q' dam · nõ negat simpl' illũ ig · mile ee set
qz nõ ẽ milis talis qlis apd nos ẽ · eo q' quibzdã
ꝓpetatib; ab h' igne distĩcto l' dd q' qz ille igs
ñ mili aleat corꝰ set quadã actiõe spũali agit ĩ
ea ad puniton ut ex dcis pz io dz nõ mil' ee
nõ qnt ad sbam set qntũ ad puniconis effcũ
ĩ corꝰbz ⁊ mlto amp ⁊ in aĩabz Ad · ij · dd q'
dcm aug pot h' mõ accipi ut ꝑ tato dicat'
loc' ille ad q' aie dferent' post morte ñ ee
corꝰ qz aĩa in eo corꝰli nõ existit ꝑ mod · s ·
q corꝰ existũt ĩ loco set q mõ spũali sic angli
ĩ loco st' l' dd q' aug lo oppi' ⁊ nõ dtminado
sic f' qnt' facit ĩ · li · illo · Ad iij · dd q' ignis
ille erit istrm dne iustic puniendis · instrm aũt
nõ solũ agit ĩ utute ꝓꝑa ⁊ ꝓꝑiũ mod · set ⁊
ĩ utute princlis agentis ⁊ ꝑ qd ẽ regulatũ ab
eo vñ qvis ignis ꝑ ꝓꝑa utute nõ hat q' ali
q's cciet mai' ul' mĩ ꝑ mod pcci tñ ht h' ꝑ qd
ei acto moificat' ex ordie dne iusticie sicut
⁊ igs fornatis moificat' ex industria fabri ĩ
sua actiõe ꝑ q' ↄpetit ad effcũ artis Ad · ij ·
q · dd q' ignis ꝓꝑ h' q' ẽ maxĩe ututis ĩ agedo
int' reliq elã q corꝰ ꝓmi ht ut dz · ĩ · ẽ · mech
vñ ⁊ ignis d' ĩ ueni · s · ĩ ꝓꝑa tñ ꝓut ẽ ĩ spera
sua l' ĩ mã aliena cresc · ut patet ĩ carbõe siue
aerea sic pz ĩ flãma · qor aũt mõ ignis in
ueĩat' ꝑp ẽ idm ĩ spẽ qt' ad nãm ignis ꝑtĩet
pot aũt ee diusitas ĩ spẽ qnt' ad corꝰ que st
mã igs · vñ flãma ⁊ carbo diffut spẽ ⁊ sili
lig' igneũ ⁊ fereũ ignit nz differt qnt' ad
h' sin ignita sũt ꝑ uiolentiã ut ĩ ferro appaet
siue ex ꝓꝑiũ intrinseco ali ut accit ĩ sulphu
re q' g' ignis infni qtũ ad h' q' ht d' ñ
ignis sit eid spẽi cũ igne q apd nos ẽ ma

teriatũ ẽ · utrũ aũt ille igs sit ĩ ꝓꝑa mã exnis
an sit in aliena ĩ q' tñ sit nob ignotũ ẽ ⁊
ꝑ h' pot ab igne qui ẽ apd nos spẽ differre
mili ↄsidat' qdã tñ ꝓꝑetates differentes
ht ab igne isto sic q' succentione ñ idiget
nz lignis nutrit' set iste dre nõ ostẽdũt di
usitate ĩ spẽ qnt ad id q' ꝑtinet ad nãm
ignis Ad · i · gº · dd q' aug lo q' ad id q' mil'r
ẽ ĩ illo igne nõ aũt qt' ad ignis nãm Ad
ij · dd q' ignis iste qui apd nos ẽ lignis nu
trit' ⁊ ab hõie succendit' · qz ẽ artificiat' ⁊ ꝑ uio
lentiã in aliena mã inducit' · set igs ille
lignis nõ indiget quibz foueat' qz ul' est
ĩ ꝓꝑa mã exnis l' ẽ ĩ mã aliena nõ ꝑ uiolentiã
s' ꝑ nãm ꝓꝑi' intrinseco vñ nõ ẽ ab hõie
accens' set a dõ qui nãm illã istituit ⁊ h' ẽ
q' dz · ysa · xxx · flat' dni sic torrens sulphu
ris succedens eã · Ad · iij · dd · q' sic corꝰ dãpna
toꝝ erũt eid spẽi · c' mõ sũt q'uis nc sit
corrupta · tnc aũt ĩ corruptia · ex ordine dne
iustic ⁊ ꝓꝑ quiete mot' celi ita ẽ ⁊ d igne
ĩ fni quo corꝰ illa punient' Ad · iiij · dd q'
luce ñ ↄueit ig' ꝑ q'libet mod existendi
qz ĩ ꝓꝑa mã exnis ñ lucet vñ nõ lucet ĩ ꝓꝑa
spa ut phi dnt · sili' ⁊ ĩ aliq mã ignis nõ lu
cet sic ẽ ĩ mã opaca terrestri ut ĩ sulphe ⁊ sili'
⁊ ẽ qn ex grosso fumo ei' claritas obfuscat' · vñ
q' ignis infni nõ lucet nõ ẽ sufficiens arg
ad h' q' nõ sit eid spẽi Ad · 3 · q · dd q' sic dic
aug ⁊ ht ĩ lra in q' pte mdi ifni sit · scire
neminem arbitror ñ c' dinus spũs reuelauit
vñ ⁊ grg ĩ · iiij · dyal · sr ht qõe ĩ trogat' rn
dit d ht re temie diffini re ñ audo ñ nulli
nãq ĩ qda terraꝝ pte ĩ fnũ ee putauint ·
alij · uo hunc sb tra ee existimãt et hunc op
pionẽ ee ꝓbabilioze dr' · q · ꝓo ex ipa nõis
rõe · sic dicens si id ẽco infnũ dnis qz ĩ fnus
iacet qz tra ad celũ ẽ h' ee dbet ĩ fni ad
trã Ꝙo aũt ex h' q' dz apoc · v · neo poterat
nz ĩ celo nz ĩ tra nz sb tra apire libz ut h'
qd dz in tra referat ad homines uiuentes
ĩ corꝰ · h' qd dz sb tra referat' ad aĩas exu
tes ĩ infno aug · n · ĩ xij · sr gn · ad l sam
duas rationes tangit ur' qr ↄgruu sit qd
infnus sit sb tra una ẽ ut qm d functoꝝ
aie · carnis amore peccauũt h' eis exhibet'
q' ipi carni mortue solet exhibi ut · s · sb
tra regdãt' Ala ẽ q' sic ẽ grauitas ĩ corꝰbz
ita tristitia in spũbz ⁊ letitia sic leuitas · vñ
sic in corꝰbz ꝑ corꝰ si pondus sui ordine re
tineat inferiora sic oĩa grauiora st omia

8

tristiora sic sic continens locus gaudio electorum
e celum empyreum ita contrarius locus tristitie dampnatorum
e infimum terre in centro que id aug. dicit q infe
ferius ee dicitur l educit qr ut michi. reseratio
nem iz resertius dicit in iudeorum dicere debuisse
mag qd sb terris sit inferi q rationem reddere e sb
terris ee dicitur quidam tamen phi ee ee dixerunt
q locus inferni est sb orbe terrarum tamen sit terre su
perficiei experte oppos nob q h ut ysidorus sensisse
e dicit q sol z luna i ordine quo creati sunt stabant
ne impii in tormentis positi fruerentur luce eorum
q id nulla est si inferius .i. terram ee dicitur
qualiter aut h aliter posset exponi patebit .i. d. x
xlviij. Pictagoras do posuit locum penarum
i spa ignis qm i medio totius orbis ee dixit ut
pz p phm i .ij. ce. z m. sed cum generalis huius q
i scriptis dicitur e qd sb terra ee dicatur. ad .i. g d
q ubi ille job d orbe terrarum ei dx. intelligendum e
d orbe terrarum .i. d h mundo z h mo exponit gg. di
cens d orbe quippe terrarum cum superno apparente
iudice d h mundo tollitur inq puls generat. nz
e intelligendum q orbis sic h accipiatur p universo
q. ex totum universum sit locus penarum. ad .ij. d
q in loco illo conservatur ignis metuum ex ordine
diuine iustitie quamuis scm non possit ex loco
suum aliq elem metuum durare papue sta
tu grandis z corruptibilis manente i rebus ignis aut
erit fortissime caliditatis. qr calor ei erit concentrate
p frigus terre undique ei circumstans. ad .iij. d
q i tm numquam deficiet in aplitudine qn sufficiat
ad dampnatorum corporum capitula inferius .n. p rub. xxx.
in cum insatiabilia posuit nz e in quis q it
uniuersa terre tanta generationis diuina uirtute conseruetur
que dampnatorum omni corporum possit cape. ad
iiij. d q ph q dr. p que p. qs z e. nd e i
nem n i pri terris reatandi. qr .n. ho i uia
peccat z i corpore i utroque punitur non aut oz q in q
loco qs peccat i eod puniatur. cum alt sit locus
qui uiatoribus z decptis debetur. l d q intelli
d peccatis quibus ho punitur i uia p q quilibet cul
pa uia sua h annexa punitur quisque inordi
natus animus e ipsi e pena ut dicit aug.

Ad tertium sic procedi ur q i aia separata rema
neat potentie sensitive aug. .n. i. li. d spu
z aia sic dicit recedit a corpore aia secum trahens sensum
s. ymaginationem rationem z intellectum z intelligentiam
concupiscibilem z irascibilem sed et z ygnacio quibus in
sed z concupiscibilis sunt uires sensitiue g i aia sepa
ta uires sensitiue remanet. ad p aug. i. li.
d ecclesiasticis dogmatibus. ait solum hominem credimus habere aiam
substantiuam que exuta a corpore uiuit et suos

suos atque ingenia uiuaciter tenet. g aia ex
corpore h potentias sensitiuas. Pp po aie nc eet ei
i sit ut quidam dixerunt l admitteret sed naturales proprietates
ipi sed id qd eet inesset. aliqui no pot ab
eo separari nz sbm aliqd deficit a naturalibus proprietatibus
g i possibile e q aia separata a corpore as potentias amit
tat. Pp no e tota integre e aliq pati deesset
set po aie dicuntur partes ipsius. si g as potentias aia post
mortem amitteret non erit aia integra post mor
te qd e i conveniens. Pp po aie magis cooperantur
ad meritum q corpora. cum corpus sit solum instrumentum
actus potentiarum pa uo pn agendi sed necesse e qd
corpus sit premiandum cum aia p h qd cooperabatur
i merito g merito fortius e necesse. q po aie simul
premientur e ipsa g aia separata eas no amittit
Pp si aia cum separatur a corpore potentiam sensitiuam amittit
oz q illa po i nichil recedat. no .n. pot dici
q i mm a resoluatur cum no habeat materiam partem sui
sed illud q omnino in nichilum cedit non reuertitur
id numero ut z dem e. g aia no habebit i resurrectione
eandem numero potentiam sensitiuam sed p phm sic
se h aia ad corpus ita se hnt po aie ad partes
corporis ut uisus ad oculum. si aut no eet eadem
aia q rediret ad corpus no eet id ho g eadem
rone no eet id oculus numero si no sit eadem numero
po uisiua z sili rone nz a a pr eadem numero re
surget et p cons nz totus ho numero id erit. no
g pot ee q aia separata potentias sensitiuas amit
tat. Pp si po sensitiue corrumperentur corrup
to corpore. oz qd debilitato corpore debilitarentur hoc
aut no contingit qr ut dr i. po d aia si senex
accipiat oculum iuuenis uidebit utique sicut
iuuenis g nec corrupto corpore sensitiuo po cor
rumpuntur. Sed contra aug. i. li. d ec. dog. dicit
d duabus sbis ho constat aia z carne. aia cum
rone sua z carne cum sensibus suis. po g sensiti
ue ad carnem pertinent g corrupta carne i aia
no manent po sensitiue. Pp phs .i. xi. meth
d separatione aie loquens sic dicit. si aut aliqd
remanet i postremo querendum e d h in quibusdam
n. no e impossibile ut g. si aia e talis dispositionis
no tota sed intellectus. tota .n. forte e i possibi
le. h .n. ur q tota aia a corpore no separetur
sed solum p intellectiue. no .n. sensitiue ul ue
getatiue .i. ij. d aia phus dicit d intellectu
loquens q h solum contingit separari ut perpetuum a corruptibili
reliq aut partes aie manifestum e ex his
q no separabiles sunt. ut quidam dixerunt g po se
sitiue no remanet i aia separata. Ulterius ut q
i aia separata remaneat z actus sensitiuarum potentiarum
dicit .n. aug. .i. li. d spu z aia aia recedens

acci exibis .s. ymaginatiue concup. et irascibilitate
formita afficiet ad delectationem siue dolorem
set ymaginatiue concupiscibilis et irascibilis sunt sensitiue potentie. ergo
per sensitiuas potentias anima separata afficietur et ita
per eas magis actu erit. ¶ Praeterea aug. super gen. ad litteram
li. xii. dicit quod corpus non sentit set anima per corpus
et i. quedam autem anima non per corpus immo sine corpore
sentit ut est timor et huiusmodi. sed id quod anime sine corpore
competit magis competit anime a corpore separate ergo tunc actu
anima sentire poterit. ¶ Praeterea inspicere similitudines
corporum sicut accidit in sompnis ad uisionem ymaginatiuam
pertinet que est in sensitiua parte. set huiusmodi similitudines
corporum inspicere sicut in sompnis accidit conuenit anime
separate ergo tunc anima actu sentire poterit. unde
aug. xii. super gen. ad litteram sic dicit nam non uideo
cur habeat anima similitudinem corporis sui cum iacente
sine sensu corpore non tamen penitus mortuo uidet talia
qualia multi ex illa subductione uiuis redditi
narrauerunt et non habeat cum perfecta morte penitus de
corpore exierit non. n. potest sic intelligi quod iam
similitudines corporis habeat nisi per quod eas inspicit. unde
et premisit de iacentibus sine sensu. quod gerant quan-
dam similitudinem corporis sui per quam possit ad loca corpora-
lia ferri et talia qualia uident similitudinibus
sensuum experiri ergo anima separata potest exire in
actum sensitiuarum potentiarum. ¶ Praeterea memoria sensitiue
partis est potentia ut probat in li. de memoria et reminiscentia. set
anime separate actu memorantur eorum que in hoc mundo
gesserunt. unde diuiti epulati dicitur luc. xvi. re-
cordare quia recepisti bona in uita tua ergo anima separata
exibit in actum sensitiue potentie. ¶ Praeterea secundum philosophum in .3.
de anima irascibilis et concupiscibilis sunt in parte sensitiua set
in irascibili et concupiscibili sunt gaudium et tristitia. amor
et odium timor et spes. et huiusmodi affectiones que secundum fidem
utrumque ponimus in animabus separatis ergo anime separate
non carebunt actibus sensitiuarum potentiarum. ¶ Set
contra id quod est commune anime et corpori non potest remanere in
anima separata. set omnes operationes potentiarum sensitiuarum
sunt communes anime et corporis quod patet ex hoc quod nulla
potentia sensitiua aliquem actum habet nisi per organum corporale
ergo anima separata carebit actibus sensitiuarum potentiarum.
¶ Praeterea philosophus dicit in .i. de anima corrupto corpore anima neque
reminiscitur neque amat et eadem ratio est de omni-
bus aliis actibus sensitiuarum potentiarum. ergo non procedit
anima separata in aliquem actum alicuius potentie sensitiue.
Videtur quod anima separata pati non possit ab igne
corporeo. aug. enim dicit xii. super gen. ad litteram non sunt
corporalia set corporalibus similia quibus anime corporibus exute
afficiuntur seu bene seu male ergo anima separata
igne corporeo non patitur. ¶ Praeterea aug. in eodem li.
dicit quod agens semper nobilius est paciente. sed impossibi-

le est aliquod corporeum esse nobilius anima separata ergo non
potest ab aliquo corpore pati. ¶ Praeterea secundum philosophum in .i. de generatione
et corruptione. et in .ii. de anima duabus naturis illa sola agunt
et patiuntur adinuicem que in materia conueniunt set anima et
ignis corporeus non conueniunt in materia quia spiritualium
et corporalium non est materia communis unde neque possunt in inuicem
transmutari sicut dicit boetius in eodem li. dicit ergo anima
separata a corporeo igne non patitur. ¶ Praeterea omne quod
patitur recipit aliquid ab agente. si ergo anima pa-
tiatur ab igne corporeo aliquid ab eo recipiet. sed omne
quod recipitur in aliquo est in eo per modum recipientis ergo
quod recipitur ab igne in anima non materialiter est set
spiritualiter. set forme rerum in anima spiritualiter existentes sunt per-
fectiones ipsius ergo si ponatur quod anima patiatur ab igne
corporeo hoc non erit in eius penam set magis in eius
perfectionem. ¶ Si dicatur quod anima ex hoc ipso patitur ab igne
quia ignem uidet ut uidetur dicere greg. in iiii. dyal.
contra si anima uidet ignem infernalem non potest uidere nisi uisi-
one intellectuali cum non habeat organa quibus uisio
sensitiua uel ymaginaria perficiatur. set uisio intellectualis non uidetur quod
possit esse causa tristicie delectationi. n. que est in considerando
non est tristitia contraria secundum philosophum. ergo ex tali uisione
anima non patitur. ¶ Si dicatur quod anima patitur ab igne
corporeo quia ab eo tenetur sicut nunc tenetur a corpore
dum in corpore uiuit tenetur a corpore inquantum ex ea et
corpore fit unum sicut ex materia et forma. sed anima non erit
forma illius ignis corporei ergo eodem modo non patitur
ab igne illo teneri. ¶ Praeterea omne agens corporeum
agit per contactum. set non potest esse aliquis contactus anime
et ignis corporei ergo cum contactus sit solum inter corpora quorum
sunt ultima simul. ergo anima ab igne corporeo non patitur
¶ Praeterea agens organicum non agit in remota nisi per hoc
quod agit in media. unde potentiam materiatam distantiam
agere potest proportionatam sue uirtuti. ¶ Set anime uel
demones de quibus est eadem ratio etiam quandoque
sunt extra locum inferni cum quandoque in hoc mundo hominibus
appareant nec tamen tunc sunt a pena immunes sicut
enim gloria sanctorum numquam interrumpitur ita nec pena dampna-
torum. nec tamen uidemus quod omnia interimantur ab igne
inferni patiantur neque iterum est credibile aliquid
corporeum de natura elementi esse tante uirtutis ut ad
tantam distantiam actionem suam diffundat ergo non
uidetur quod penas quas anime dampnatorum sustinent ab
igne corporeo patiantur. ¶ Set contra eadem ratio est
in animabus separatis et de demonibus quantum ab igne corporeo
magis corpore dampnatorum paciuntur postmodum quia
oportet esse corporeum et hiis per sententiam domini math. xxv.
ite maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo. et angelis eius
ergo et anime separate igne corporeo pati possunt.
¶ Praeterea pena debetur respondere culpe set anima peccando cor-
pori se subdit et per penam oportet. ergo iustitia est ut in pena

B

rei corporee sociatur per passionem. ¶ Quarto maior est
unio forme ad materiam quam agentis ad patiens, set di-
versitas nature spiritus et corporis non impedit quin anima sit forma
corporis, ergo non impedit quin possit a corpore pati.
Responsio. Dicendum ad primam questionem quod circa hoc est multiplex opinio. Quidam
i enim estimantes potentias omnes esse ad modum quo color est
in corpore dixerunt quod anima a corpore separata omnes suas potentias se-
cum trahit. Sicut enim accidens in decet oportet animam transmu-
tatam esse secundum illas proprietates quibus ipsa manente variari
non posset. Set dicta estimatio falsa est. Cum enim potentia sit secundum
quam potentes dicantur agere vel pati, eius autem sit
agere et posse cuius est et sit potentia, sicut subiectum quod est
patiens vel agens. Unde philosophus in i de sompno et vigilia
dicit quod cuius est potentia eius est actio. Videmus autem manifeste
quasdam operationes quarum potentie anime sunt principium non esse anime per se
solum, set coniuncti, quia non explentur nisi mediante corpore, ut
est videre, audire et huiusmodi. Unde oportet quod iste potentie sint con-
iuncti sicut subiecti, potentie anime autem sicut principii influentis,
sicut forma est principium proprietatum compositi. Quedam vero operationes
exercentur ab anima sine organo corporali, ut intelligere,
considerare et velle. Unde cum hee actiones sint anime,
potentie que sunt harum principium non solum erunt anime ut
principii set ut subiecti. Quia ergo manente proprio subiecto oportet ma-
nere proprias passiones, et corrupto eo necesse est corrum-
pi, illas potentias que in suis actibus non utuntur organo
corporali remanere in anima separata, illas autem que utuntur
corrumpi corpore corrupto, et huiusmodi sunt potentie omnes que pertinent
ii ad animam sensibilem et vegetabilem. Et propter hoc quidam in potentiis
anime sensitivis distinguunt. Dicunt enim has esse dupliciter: quasdam
enim que sunt actus organorum, quasdam que sunt ab anima effluxe
in corpus, et hee cum corpore distinguuntur; quasdam vero
esse originales harum que sunt in anima, quia per eas anima corpori se
sociat ad videndum et ad audiendum, et hee potentie originales
remanent in anima separata. Set hoc non videtur conveniens.
Dicit anima enim per suam essentiam non mediantibus aliquibus
aliis potentiis est origo illarum potentiarum que sunt actus orga-
norum, sicut et forma qualibet ex hoc ipso quod per essentiam suam unitur
materie est origo proprietatum que competunt illi composito. Si enim
oportet in anima ponere aliquas potentias quibus media-
ntibus potentie que organa perficiunt ab essentia anime effluerent,
eadem ratione oportet ponere alias potentias quibus media-
ntibus ab essentia anime effluerent ille medie potentie, et
sic in infinitum. Si enim stare debemus, melius est ut in primo stetur.
iii Unde alii dicunt quod potentie sensitive et alie similes non ma-
nent in anima separata nisi secundum quid, scilicet ut in radice,
per modum scilicet quo principium suis in anima enim separata ma-
net efficacia influendi iterum huiusmodi potentias si corpori uniatur,
nec oportet huiusmodi efficaciam esse aliquid superadditum ipsi essentie
anime, ut dictum est. Et hec opinio videtur esse magis ratio-
nabilis. ¶ Ad primum ergo dicendum quod ubi illud Augustini intelli-
gendum est quod anima secum trahit quasdam potentiarum illarum in actu scilicet

intelligentiam et intellectum, quasdam vero radicabiliter ut
dictum est. ¶ Ad secundum dicendum quod illi quos anima secum trahit
non sunt isti exteriores sensus set interiores qui scilicet ad partem
intellectivam pertinent, quia intellectus interdum sensus appel-
latur, ut patet per Basilium super Proverbia et per philosophum in vi
Ethicorum. Vel si intelligitur de sensibilibus exterioribus, dicendum
sicut ad primum. ¶ Ad tertium dicendum quod iam ex dictis patet quod potentie
sensitive non comparantur ad animam sicut naturales passiones
ad subiectum set sicut ad originem. Unde ratio non procedit. ¶ Ad
quartum dicendum quod potentie anime non dicuntur partes eius integrales set
partes eius potentiales. Talium autem totorum ista est natura quod to-
ta virtus totius consistit in una partium perfecte, in aliis
autem partialiter, sicut in anima virtus anime perfecte consistit in parte
intellectiva, in aliis autem partialiter. Unde cum in anima
separata remaneant virtutes intellective partis, integra
remanebit non diminuta, quamvis sensitive potentie ac-
tu non remaneant, sicut nec potentia regis remanet diminuta
mortuo preposito qui eius potentiam participabat. ¶ Ad quintum
dicendum quod corpus comparatur ad animam quasi principium celestis hominis
qui meretur. Sic autem non cooperantur potentie sensitive, et
sint de genere actuum, et ideo non est simile. ¶ Ad sextum dicendum
quod potentie anime sensitive non dicuntur esse actus organorum quasi
forme essentiales ipsorum nisi ratione anime cuius sunt, set sunt actus eorum
sicut perficientes ea ad proprias operationes, sicut calor
est actus ignis perficiens ipsum ad calefaciendum. Unde sicut
idem ignis numero remaneret et si alius numero calor
in eo esset, sicut patet de frigore aque quod non redit idem
numero, eadem remanente aqua, ita et organa erunt eadem
numero quamvis potentie hee eadem numero non sint. ¶ Ad septimum
dicendum quod philosophus in illo loco de hiis potentiis loquitur que radicaliter in anima
consistunt, quod patet ex hoc quod dicit quod senium non est
in patiendo ad animam sicut id in quo est, scilicet corpus, in
ebrietate, nec corrumpuntur anime virtutes. ¶ Ad secundam questionem
dicendum quod quidam distinguunt duplices actus sensitivarum
potentiarum: quosdam exteriores quos per corpus exercet, et hii non
remanent in anima separata; quosdam vero intrinsecos
quos anima per se ipsam exercet, et hii erunt in anima se-
parata. Hec autem positio descendere videtur ab opinione Platonis qui
posuit animam corpori coniungi sicut quandam substantiam perfectam
in nullo a corpore dependentem set solum sicut motorem mobili,
quod patet ex transmigratione corporum quam ponebat. Quia autem secundum ipsum
nil movebatur nisi motum, et ne abiret in infinitum
dicebat quod primum movens movet se ipsum, po-
suit quod anima erat se ipsam movens, et secundum hoc erat
duplex motus anime. ¶ Unus quo movebatur a se ipsa,
alius quo movebatur corpus ab ea. Et sic anima habe-
bat actum qui est videre primo in se ipsa secundum quod mo-
vebat se ipsam, et secundo in organo corporali secundum quod
movebat corpus. Hanc autem positionem philosophus in i de
anima destruit ostendens quod anima non movet se
ipsam, et quod nullo modo movetur secundum istas operationes que

se videre sentire et huiusmodi. Sed quia iste operationes sunt
motus coniuncti tamen oportet dicere quod actus potentiarum sensi-
tivarum nullo modo maneant in anima separata nisi forte
sicut in radice remota. Ad primum ergo dicendum quod liber ille ne-
gatur a quibusdam esse Augustini, dicitur enim fuisse cuiusdam cisti-
ensis qui eum ex dictis Augustini compilavit et quedam de suo
addidit. Unde quod in eo scribitur pro auctoritate habendum non est.
Si tamen auctoritas debeat sustineri dicendum quod non dicitur intelligi
quod anima separata ex imaginatione et huiusmodi aliis potentiis afficiatur
quasi ipsa affectio sit actus predictarum potentiarum sed quia ex
his que anima per imaginationem et alias huiusmodi potentias commisit in
corpore in futuro afficietur vel in bono vel in malo et sic ymagi-
natio et huiusmodi potentie non intelliguntur elicere illam affectionem
sed elicuisse in corpore meritum affectionis illius. Ad
secundum dicendum quod anima dicitur sentire per corpus non quia actus sentiendi
sit anime per se sed quia totius coniuncti ratione anime eo modo
loquendi quo dicimus quod calor calefaciat. Quod autem subiungi-
tur quod quedam anima sentit sine corpore ut timorem et huiusmodi hoc
intelligitur esse sine exteriori corporis motu qui accidit in acti-
bus propriorum sensuum. Non enim timor et huiusmodi passiones sine
motu corporali contingunt. Vel potest dici quod Augustinus loquitur secundum
opinionem platonicorum qui hoc posuerunt ut dictum est.
Ad tertium dicendum quod Augustinus in inquirendo loquitur non determinan-
do sicut fere per totum illum librum patet. Vel dicendum quod non est
similis ratio de anima dormientis et de anima separata. Anima
autem dormientis utitur organo ymaginationis in quo
corporales similitudines imprimuntur. Quod de anima separata dici non
potest. Vel dicendum quod similitudines rerum sunt in anima et quantum ad
potentiam sensitivam et ymaginativam et intellectivam secundum ma-
iorem et minorem abstractionem a materia et materialibus conditionibus.
Tenet ergo similitudo Augustini quantum ad hoc quod sicut similitu-
dines rerum corporalium sunt in anima sompniantis vel excessum
mentis patientis ymaginabiliter ita sunt in anima separata in-
tellectualiter, non autem quod in anima separata sint ymaginabiliter.
Ad quartum dicendum quod sicut in i. li. d. iij. dictum est memoria
dicitur sunt quantum prout est potentia sensitive partis scilicet quod
cognoscit preteritum tempus et hoc modo actus memorie
in anima separata non erit. Unde dicit philosophus in i. li. de
anima quod hoc corrupto scilicet corpore anima non reminiscitur.
Alio modo accipitur memoria prout est pars ymaginationis
ad intellectivam partem pertinens scilicet quod ab omni differentia temporis
abstrahit cum non sit tantum preteritorum sed et presentium
futurorum ut Augustinus dicit et secundum hanc memoriam anima sepa-
rata memorabitur. Ad v. dicendum quod sicut in iij. li. d.
xxvi. dictum est amor gaudium et tristitia et huiusmodi dicuntur acci-
piuntur quandoque quidem secundum quod sunt passiones appetitus sensitivi et
sic non erunt in anima separata. Hoc enim modo non expleuntur
sine determinato corporali motu. Alio modo secundum quod sunt actus
voluntatis que est in parte intellectiva et hoc modo erunt in anima
separata sicut et delectationem que quodam modo est
passio sensitive partis et secundum alium modum accipitur ponit

philosophus ideo dicens in vii. Ethicorum quod deus una simplici
operatione gaudet. Ad iij. quod dicendum quod supposito ex predictis
quod ignis inferni non sit metaphorice dictus nec ignis ymaginarius
sed verus ignis corporeus oportet dicere quod anima ab igne
corporeo penas patietur cum dominus ignem illum dyabolo et angelis
eius paratum esse dicat Matthei xxv. qui sunt incorporei sicut
et illa. Sed quomodo pati possit magis ambigitur. Quidam | i
enim dixerunt quod hoc ipso quod videt ignem sit ipsi anime
ab igne pati. Unde Gregorius in iiij. dyalogorum dicit ignem eo
ipso patitur anima quo videt ignem. Sed id non videtur suf-
ficere quia quolibet visum ex hoc quod videtur est perfectio videntis
unde non potest in eius penam cedere inquantum est visum sed
quandoque est punitivum vel contristans per accidens inquantum scilicet appre-
henditur ut nocivum. Unde oportet quod preter hoc quod anima illum ignem
videt sit aliqua comparatio anime ad ignem secundum quam ignis anime
noceat. Unde alii dixerunt quod quamvis ignis corporeus ij
non possit animam exurere tamen anima comprehendit ipsum
ut nocivum sibi et ad talem apprehensionem afficitur
dolore et timore ut in eis impleatur quod dicitur trepida-
verunt timore ubi non erat timor. Unde Gregorius in iiij. dyalogorum
quod quia anima cremari se conspicit crematur. Sed hoc iterum non
videtur sufficere quia secundum hoc passiones anime ab igne non
essent secundum rei veritatem quamvis enim possit esse vera pas-
sio tristitie vel doloris ex aliqua falsa ymaginatione ut Augustinus
dicit xii. super Genesim ad litteram non tamen potest dici quod secundum illam
passionem vere patiatur a re sed a similitudine quam concep-
it. Et iterum iste modus passionis magis recederet
a reali passione quam ille qui ponitur per ymaginarias visiones cum
ille dicatur per veras ymagines rerum esse quas anima secum defferet.
Iste autem per falsas conceptiones quas anima errans fingit.
Et iterum non est probabile quod anime separate vel demones
qui subtilitate ingenii pollent putarent ignem corporeum
corpori sibi nocere posse si ab eo nullatenus gravarentur.
Unde alii dicunt quod oportet ponere animam etiam realiter ab igne iij
corporeo pati. Unde et Gregorius in iiij. dyalogorum dicit colligere
ex dictis evangelii possumus quia incendium anima non solum
videndo sed etiam experiendo patiatur. Sed hoc tali modo
fieri ponunt. Dicunt enim quod ignis ille corporeus considerari iiij
dicitur potest uno modo secundum quod est quedam res corporea et hoc modo
non habet quod in animam agere possit. Alio modo secundum quod est instrumentum
divine iustitie vindicantis. Hoc enim divine iustitie ordo exi-
git ut anima que peccando se corporalibus rebus subdi-
dit eis etiam in pena subdatur. Instrumentum enim non solum agit
in virtute propria sed etiam in virtute principalis agentis
ut supra d. i. dictum est. Et ita non est inconveniens si ignis ille
cum agat in virtute spiritualis agentis in spiritum agat
hominis vel demonis per modum quo de sacramentis dictum est
i. d. quod animam sanctificant. Sed hoc etiam non videtur sufficere
quia omne instrumentum quod instrumentaliter operatur habet propriam
actionem sibi connaturalem et non solum illam actionem secundum quam agit
in virtute principalis agentis. Immo exercendo propriam

actionem oportet quod efficiat hunc sicut aqua lavando
corpus in ipso sanctificat animam et serra secando lignum
producit ad formam domus. Unde oportet dare igni
aliquam actionem in animam que sit ei consimilis ad hoc quod sit
instrumentum divine iustitie. Preterea videtur et solvendo dicendum quod corpus
in spiritum naturaliter agere non potest nec ei aliquo modo obesse nisi
ipsum contrariando. non sed quod aliquo modo corpori unitur sicut enim invenimus
quod corpus quod corrumpitur aggravat animam Sap. ix. spiritus autem
unitur corpori dupliciter. uno modo ut forma materie. ut ex eis fi-
at unum simpliciter. ut sic spiritus unitus corpori vivificat
corpus et a corpore aliqualiter aggravatur sic autem spiritus hominis
vel demonis igni corporeo non unitur. Alio modo sicut mo-
vens mobili vel sicut locatum loco eo modo quo incorporalia sunt
in loco et secundum hoc spiritus incorporei dati loco diffiniuntur
ita in uno loco existentes quod non in alio. Quamvis autem
res corporea ex sua natura non habeat quod spiritum incorporeum lo-
co diffiniat non habet tamen ex sui natura quod spiritum incor-
poreum loco diffinitum detineat ut ita detineatur
illo loco quod ad alium divertere non possit. cum spiritus non
ita sit in loco naturaliter quod loco subdatur sed hoc superad-
datur igni corporeo in quantum est instrumentum divine iustitie vindi-
cantis quod sic detinet spiritum et ita efficitur ei penalis
retardans eum ab executione proprie voluntatis. ne scilicet pos-
sit operari quod vult et secundum quod vult et hunc modum
ponit Gregorius iiij. dyal. exponens. in quo anima incen-
dium experiendo patiatur. sic dicens dum vivus pecca-
torem divinitatis desiderium in igne prohibet quasi nam sapiens
reproborum animas teneri ignibus negaret et hoc quod illi
an dixit in libro magister dicens si viventis hominis
incorporeus spiritus tenetur in corpore cur non et post mor-
tem igne corporeo teneatur. Augustinus quoque xxi. de civitate dei
quod sicut anima in hominis conditione alligatur corpori ut det
ei vitam quamvis ipsa sit spiritus et hoc corporale. et ex illa
coniunctione vehementer concipit amorem ad corpus sic
ligatur igni ut accipiens ab eo penam et ex illa
coniunctione concipit horrorem. Oportet ergo omnes predictos
modos in unum colligere ut perfecte videatur quomodo anima
ab igne corporeo. ut scilicet dicamus quod ignis secundum naturam
suam habet quod spiritus incorporeus ei coniungi possit
ut loco locatum sed in quantum est instrumentum divine iusti-
tie habet ut ipsum quodammodo retineat alligatum
et in hoc veraciter ignis nocivus est spiritui et sic anima
ignem ut nocivum sibi videns ab igne cruciatur ut
Gregorius in iiij. dyal. omnia ista per ordinem tangit ut
expressius ex auctoritatibus patet. Ad i. ergo dicendum quod Augustinus
loquitur inquirendo. unde quamvis alium modum ponit determinan-
do in xxi. de civitate dei ut ex dictis patet. Ad ii. dicendum quod Augustinus in-
telligit quod ea quibus anima proprie afficitur ad dolorem
vel leticiam sunt spiritualia. non enim affligeretur ab igne nisi ut
nocivum sibi apprehenderet unde ignis apprehensus est proximum
affligens remotum. Ad iij. dicendum quod quamvis anima simpliciter

sit nobilior igne in quantum est instrumentum divine iustitie.
Ad iiij. dicendum quod prohibens contrarietatem locum habet in illa actione
per quam patiens transmutatur ad naturam agentis talis
autem non est actio ignis in animam et ideo hoc ratio
non concludit. Ad v. dicendum quod ignis agit in animam
non per modum influentis sed per modum detinentis ut
ex dictis patet. et ideo ratio non est ad propositum. Ad v. dicendum
quod in visione intellectuali non est contrarium obiectum ipsius quod
aliquid quod videtur nullo modo intellectum possit in contrarium
quantum videtur. in sensu autem hoc quod videtur in visu videtur extra et
potest esse corruptivum visus per accessum in quantum corrumpit
armoniam organi sed tamen visio intellectualis potest
esse contristans in quantum id quod videtur apprehenditur ut nocivum
non quod noceat eo modo quo videtur sed alio quodam modo et
sic anima videndo ignem affligitur. Ad vi. dicendum
quod non est simile quantum ad omnia sed quantum ad hoc ut
ex dictis patet. Ad vij. dicendum quod quamvis non sit aliquis
tactus corporalis inter animam et corpus est tamen inter eas
aliquis tactus spiritualis sicut et motor celi cum sit spiritualis
in spirituali tactu tangit ipsum celum movens per
modum quo dicitur contristans tangere sicut dicitur in i. de
generatione. et hic modus sufficit ad actionem. Ad ix.
q. dicendum quod spiritus dampnati numquam sunt extra infernum. nisi
ex dispensatione divina vel ad instructionem vel ad exercitium
electorum ubicumque autem extra infernum sunt. semper tamen vident
ignem inferni ut eis in penam preparatum. Unde cum
ista visio sit immediate affligens ut dictum est. ubicumque
sunt ab igne inferni affliguntur. sicut et captivi
qui extra carcerem existentes. aliquo quodam modo affli-
guntur dum vident se ad carcerem deputatos. sicut gloria
electorum in nullo diminuitur neque quantum ad premium essencia-
le neque quantum ad accidentale. sed aliquo extra celum est preventum [?] sunt
quia quodam modo nec eorum gloria cedit ita et in
nullo minuitur pena dampnatorum si extra infernum
divina dispensatione ad tempus vagantur et hoc est quod dicit glo-
sa super Iacobi iij. inflammat totam nativitatis rotam
dyabolus ubicumque sit sive sub aere sive sub terra. secum
fert tormenta suarum flammarum. obiectio autem procedit
ac si ignis corporeus affligeret spiritum immediate sicut
affligit corpus.

Omnes autem ad eandem etatem resurgent et hoc
intelligendum est. non quantum ad mensuram corporis. sed quantum
ad perfectionem corporis. triginta. n. scilicet annorum et cum
mensuram etatem hoc intelligendum est secundum illam opinionem
que ponit Christum in principio xxx. anni nondum completi
baptismum baptizatum fuisse. sed secundum opinionem ecclesie que
ponit quod Christus cum baptizatus fuit erat xxx. annorum et in-
ceperat xxxi. primum oportet quod Christus xxx tribus
annis et tribus mensibus vixit nam tribus annis predi-
cavit et mensibus quinque. tribus. non est autem fas dicere
quod in statura et sed secundum hoc videtur quod nani et gigantes

resurget in quantitate quam hic habuerunt, et dicendum quod intelligendum est de quantitate quam habuerunt vel habituri essent nisi non erravit per superhabundantiam vel defectum. Sed in quantumlibet pulverem cinerem ne solvatur etc. Sciendum est quod hee resolutiones quas in littera tangit distinguntur hoc modo. Prima namque accipit illa in qua corpus humanum corpore resolvitur. Unde quantum ad partes grossas et terrestres ponit pulverem et cinerem dicitur resolvi in quantum exsiccatur per congelationem humidi ex frigore agente. In cinerem vero in quantum desiccatur per absumptionem humidi a calore agente. Sed quantum est ad partes subtiles et aereas alias ponit et aufertur ad vapores humidos qui ab humido corporis resolvuntur aura autem ad siccos fumos qui sunt materia venti qui proprie aura dicitur. Secundum vero ponit illa in qua prius resolvitur. Hec autem vel sunt sensibilia vel insensibilia. Si insensibilia sic tangit elementa in hoc quod dicit in quantumcumque aliorum corporum substantiam et elementa in hoc quod dicit elementa ipsa. Si autem sunt sensibilia sic tangit animalia bruta et homines in hoc quod dicit in escam quorumcumque animalium et hominum. Cibum carnemque mutetur. Ut autem pertineat ad hoc quod est transmutationis humani corporis in substantiam predictam quod vero dicit carnemque pertineat ad eam transmutationem per quam illi anime in puncto temporis redditur que illam primum etc. Exponendum est primum non solum quod prius est tempore sed quod est principaliter ut ex dictis patet. Alioquin oportet dicere quod costa de qua formata est mulier in Adam resurget, actualiter anima prius fuit animata. Resurget tamen in Eva que in Eva principaliter fuit, ut scilicet pertineret ad perfectionem individui non solum ad perfectionem speciei sicut fuit in Adam. Resurgent quidem sanctorum corpora sine omni vicio etc. Ista que hic ponuntur hoc modo differunt, ut vicium pertineat ad intemperantiam humorum aut indispositionem in figura partium, deformitas autem ad indispositionem partium exteriorum, corruptio non ad diminutionem, ut si corpus sine aliquo membro resurget. Homo ad indispositionem organorum hominis virtutis motive difficultas, vero ad ipsius virtutis debilitatem. Et carebit corpus despectorum hominum vel demonum. Hic dicit Augustinus contra opinionem que ponit demones corpora habere nisi sibi unita perfecte, animam posse habere similitudinem corporis et membrorum corporalium realem sicut Apollinaris posuit, sed solum modo per modum apprehensionis vel intellective vel imaginarie ut quidam voluerunt. Non nil non sentiat etc. Hoc potest exponi ut sentiendo non accipiatur pro actu exteriori sed pro actu intellectus quemadmodum dictum est. Quasi vero ac disputari potest quando homo etc. De hoc autem dictum sit in quarto libro d. iii. de conceptione dominici corporis agebatur. At non per duos qui fiunt quod hic non dicit Augustinus quemadmodum ex quo habebant principalia membra duplicia sicut duo capita et duo corda

tamen esset quod due anime meruerunt et tamen duo homines essent secundum conjuncti et pertinere non.

Preterea sciendum est quod omnis anime et cetera. Postquam determinavit magister de hiis que pertinent ad resurrectionem hic incipit determinare de hiis que pertinent ad remunerationem vel punitionem resurgentium et dividitur in duas partes. In prima namque determinat de remuneratione vel punitione que precedit iudicium generale. In secunda de illa que iudicium generale sequitur ibi d. xlvii. Solet etiam queri que dabitur et cetera. Prima autem dividitur in partes duas. In prima determinat de remuneratione vel punitione animarum ante diem iudicii in recompensatione, in secunda ostendit quod secundum iusticiam et misericordiam dei predicta dispensentur xlvi. d. i. Sed quod hic de valde malis etc. Prima in duas. Prima namque in duas. De quo anime post mortem diversa receptacula habuerunt pro diversitate meritorum. In secunda ostendit quod anime post mortem etiam receptaculis distincte iuvari possent orationibus sanctorum ibi. Neque negandum est ut Augustinus ait etc. Hec pars dividitur in duas. In prima ostendit quod mortui iuvantur suffragiis vivorum. In secunda ostendit quo modo vivi iuvantur precibus mortuorum sanctorum ibi. Sed forte queris nunquid precedens suppositum. Prima in duas. In prima determinat de illis mortuis in quibus suffragia fiunt, quantum modo eis prosit. In secunda inquirit utrum obsit eis pro quibus non fiunt ibi. Solet moveri quod de duobus et cetera. Prima in duas. In prima dicit quod sit illa quam facta animus prosit mortuis. In secunda quod sit illa quam non prosit ibi. De propriis vero exegerunt etc. Solet moveri quod cum hic duo facit primo inquirit de illis pro quibus suffragia non fiunt statu presentis ecclesie dubitante. Secundo de illis pro quibus non fient presenti ecclesia difficili ibi. Sed est ita de alio etc. Sed forte queret etc. Quo suffragia sanctorum mortuorum vivis prosit et cetera. Hic etiam facit duo. Primo namque ponit questionem quam intendit. Secundo confirmat propositum per similitudinem angelorum ibi. Unumquemque deum angeli etc. Tertio concludit intentum ibi. Si autem angeli proposuimus etc.

Hic queritur primo de receptaculis animarum post mortem. Secundo de suffragiis mortuorum. Tertio de orationibus sanctorum. Circa primum queritur utrum animabus post mortem aliqua receptacula assignentur. Secundo de diversitate receptaculorum. Tertio de numero eorum dicendum.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod animabus post mortem receptacula non assignentur. Sicut namque dicit Boetius in libro de ebdomadibus communis animi conceptio est apud sapientes incorporalia in loco non esse. Cui concordat quod Augustinus dicit xii. super genesim ad litteram, cito quidem respondi potest ad corporalia loca animam non ferri nisi cum aliquo corpore. Sed separata anima a corpore non habet aliquod corpus. Sicut idem Augustinus dicit. Ergo ridiculum est animabus separatis aliqua receptacula assignare. Preterea omne quod habet locum determinatum magis convenit cum illo loco quam cum alio. Sed anime separate sicut et quelibet spiritualis substantia indifferenter se habent

Circa receptacula distincta animarum. Secundo de suffragiis defunctorum et quibus conveniunt. Tertio quod hoc officium sepulture non sit mortuorum adiutorium. Quarto quod cum hi bona fecerunt celeriorem absolutionem sed non pleniorem faciunt. Quinto quod mediocriter boni pro quibus non fiunt bona utrum salvantur. Sexto celestis ecclesie. Septimo quod angeli audiunt preces nostras. Octavo quod id est de aliis sanctis.

d

ad omnia loca non .n. potest dici quod cum aliquibus
corporibus conveniant quia cum omnibus conditionibus corporalibus
perfectius sint remote. ergo eis determinata receptacula non sunt
assignanda. ¶ Preterea animabus separatis non assignatur aliquod
post mortem nisi quia cedat in penam vel premium. set in
corporalis locus non potest esse eis in penam vel premium cum a corpori-
bus nil recipiant. ergo non sunt eis assignanda. certa re-
ceptacula. ¶ Set contra. celum est pireum corporalis locus
est et tamen ipsum statim angelis est repletur ut sanctus
dicit. cum ergo angeli sunt in corporei sicut et anime separate
videtur quod et quibus separatis animabus sunt certa receptacula assign-
anda. ergo et cetera. ¶ Preterea hoc patet per hoc quod gregorius in iiii. dyalogorum et
narrat animas post mortem ad diversa loca corporalia
esse deductas ut patet de palascio quem germanus episcopus
in balneis invenit et de anima theodorica regis quam dicit
ad gehennam esse perductam. ergo anime post mortem habent
certa receptacula. ¶ Ulterius videtur quod statim post mortem nulle
anime deducantur ad celos vel ad infernum quia super illud psalmi ad
huc pusillum et non erit peccator dicit glossa. quod sancti li-
berantur in fine vite. post hanc vitam non in erunt vel erunt
sancti quibus dicetur venite benedicti patris mei. sed illi sancti erunt
in celo ergo sancti post hanc vitam non statim descendet
ad celum. ¶ Preterea augustinus dicit in enchiridion quod tempus quod inter
hominis mortem et ultimam resurrectionem interpositum est. animas
abditis receptaculis continet sicut unaquaque digna est requie
vel erumpna. sed hec addita receptacula non possunt intelligi
celum et infernus quia in illis et post resurrectionem ultimam
anime cum corporibus erunt unde non possunt distinguere tempus ante
resurrectionem et post. ergo non erunt nec in inferno nec in paradi-
so usque ad diem iudicii. ¶ Preterea maior est gloria anime
quam gloria corporum set simul omnibus redditur gloria
corporum ut sit maior leticia singulorum ex communi ga-
udio ut patet hebreos xi. super illud deo pro nobis aliquid
providente et cetera. dicit glossa. ut in communi gaudio omnium
maius fiet gaudium singulorum. ergo et multo fortius
gloria animarum debet differri usque ad finem ut simul
omnibus reddatur. ¶ Preterea pena et premium que per sententiam iudi-
cii reddentur. iudicium precedere non debent. set ignis
inferni et gaudia paradisi dabuntur hominibus per sententiam
christi iudicantis in ultimo iudicio ut patet matthei xxv. ergo
ante diem iudicii nullus ascendet ad celum vel de-
scendet ad infernum. ¶ Set contra est quod dicitur i. corinthiorum xv.
si terrena nostra habitationis dissolvatur domus huius non
mansionem conservatam in celis. ergo dissoluta carne
homo habet mansionem que ei in celis fuerat conservata. ¶ Preterea
philippensium i. dicit. cupio dissolvi et esse cum christo. ex quo
sic arguit gregorius in iiii. dyalogorum qui ergo christum in celis esse
non dubitat nec pauli animam esse in celo negat
set non est negandum christum esse in celum cum sit articulus
fidei. ergo non est dubitandum animas sanctorum ad celos fe-
rri. quia et anime aliqua post mortem statim ad infernum

descendant. luce xvi. mortuus est dives et sepultus
in inferno. ¶ Ulterius videtur quod anime in paradiso vel in inferno
existentes egredi non valeant. ¶ augustinus in libro de cura pro mortuis agenda si rebus viventium interessent
anime mortuorum ut de aliis taceam me ipsum pia mater
nulla nocte desereret que terra marique secuta est ut
mecum viveret et ex hoc concludit quod anime defunctorum
rebus viventium non intersint set intersint esse possent
si de suis receptaculis exirent. ergo de suis receptaculis non exeunt.
¶ Preterea in psalmo dicitur. ut in hoc. i. d. d. o. d. ui. mee. et job
xiiii. qui descendit ad inferos non ascendet. ergo tam boni
quam mali a suis receptaculis non exeunt. ¶ Preterea receptacula
ut dictum est animabus post mortem dantur in premium vel
in penam. set post mortem nec premia sanctorum minuuntur
nec pena dampnatorum. ergo non exeunt de suis receptaculis. ¶ Set
contra est. quod dicit ieronimus contra vigilantium sic eum alloquens. alius
non. vel in sinu abrahe. vel in loco refrigerii vel sub ara dei
animas apostolorum et martyrum consedisse non posse sunt tumulis
et ubi voluerint adesse presentes et ita tu leges deo po-
nis tu apostolis vincula inicies ut usque ad diem iudicii
teneantur custodia. non sunt cum domino suo de quibus scriptum
est. sequuntur agnum quocumque ierit. quod set agnus ubique est. ergo et hii qui
cum agno sunt. ubique esse credendi sunt ridiculum. ergo est dicere
quod anime mortuorum a suis receptaculis non recedant. ¶ Preterea
ieronimus idem arguit sic est dyabolus et demones toti vagentur
in orbe et celeritate nimia ubique presentes sint martyres
post effusionem sanguinis actu operientur
inclusi et inde exire non potuerunt ex quo potest in
cludi. non solum de bonis set et de malis quod sua receptacula
interdum exeant cum non habeant maiorem dampnationem quam de-
mones qui ubique discurrunt. ¶ Preterea idem probari potest per
gregorium in iiii. dyalogorum. ubi narrat de multis mortuis qui
viventibus apparuerunt. ¶ Responsio dicendum ad i. questionem quod quamvis
substantie spirituales per esse suum a corpore non dependeant corpora tamen
a deo mediantibus spiritibus gubernantur. ut dicit augustinus iii. de trinitate
et gregorius in iiii. dyalogorum et ideo est quedam convenientia substantiarum spiritualium
ad corporales substantias per congruentiam quandam ut scilicet dignioribus
substantiis digniora corpora adaptantur unde et philosophi per ordinem
mobilium posuerunt ordinem substantiarum separatarum. quamvis
autem animabus post mortem non assignentur aliqua corpora quorum
sunt forme vel determinati motores determinantur tamen eis
quedam corporalia loca per congruentiam quandam per gradum digni-
tatis earum in quibus. sunt quasi in loco eo modo quo incorporalia
in loco esse possunt. per quod magis accedunt ad primam
substantiam cui locus superior per congruentiam deputatur. scilicet
deum cuius sedem celum scriptura denuntiat et ideo animas que sunt
in participatione perfecta divinitatis in celo esse ponimus. animas
vero que a participatione huius impediuntur in loco contrario deputamus.
¶ ad i. ergo dicendum quod incorporalia non sunt in loco
modo aliquo noto nobis et consueto per quem corpora proprie in loco
esse dicimus sunt tamen in loco modo substantiis spiritibus convenienti

quibus plene manifestari esse non potest. Capitulum ad .ij. dicendum
quod dicitur esse quies aut similitudo una participationis
eius qualitatis sicut calida adiuncta quiescunt et talis
quies que comparatur ad loca corporalia esse non potest
nisi per quandam proportionem secundum quam separatis metaphorice corporalia
ad spiritualia transferuntur ut cum dicitur deus est sol quia est princi-
pium vite spiritualis sicut solum vite corporalis et secundum hunc quietem
quandam anime quibusdam locis conveniunt sicut anime spirituali illu-
minatione cum corporibus luminosis anime vero obtenebrate
peccato cum locis tenebrosis. Capitulum ad .iij. dicendum quod anima
separata directe non recipit a locis corporalibus per modum
quo corpora recipiunt quod obsuatur a locis suis set ipse
anime ex hoc quod cognoscunt se talibus locis deputari
vel gaudium ingerunt vel terrorem et sic locus cedit
eis in penam vel in premium. Ad .ij. quod dicendum quod sicut in
corporibus est gravitas vel levitas qua feruntur ad suum locum
qui est finis motus ipsorum. ita etiam est in anima meritum
vel demeritum quibus perveniunt anime ad premium vel penam
que sunt fines actionum ipsarum. unde sicut corpus per gravitatem
vel levitatem statim defertur ad locum suum nisi prohibeatur
ita anime statim soluto vinculo carnis per quod in statu
vie detinebatur statim premium consequitur vel penam nisi
aliquid impediat sicut aliquando impedit consecutionem pre-
mij. peccatum veniale quod prius purgari oportet ex quo sequitur quod premium
differatur et quia locus deputatur animabus secundum congruentiam
premij vel pene statim ut anima a corpore absolvitur vel in
infernum demergitur vel ad celum evolat nisi impediatur
aliquo reatu quo oporteat evolationem differri. ut
prius anima purgetur et huic veritati antiquorum sanctorum ca-
nonice manifeste attestantur et documenta sanctorum
patrum unde dicitur esse perfectum hereticum ut patet in .iiij. dyal.
et in li. de ecc. dogm. Capitulum ad .i. ergo dicendum quod glo. se ipsam
exponit. quod n. dicitur nondum eis non sancti erit etc. statim
exponit subdens .i. non habebis geminam stolam quam
habebunt sancti in termino. Capitulum ad .ij. dicendum quod inter illa
abdita receptacula quibus aug. loquitur sunt computanda
inferni et paradisus in quibus anime aliquid ante iudicium continentur
set ideo distinguit tempus ante iudicium et post quia ante iudicium
sunt ibi sine corporibus postea erunt cum corporibus et quia in aliquibus
receptaculis non sunt anime in quibus post iudicium non erunt.
Capitulum ad .tium. dicendum quod homines secundum corpus habent quandam continui-
tatem adinvicem quia secundum ea est unum quod dicitur act. xvij.
quia deus ex uno fecit omne hominum genus set animas singu-
lariter fecit. unde non est tanta congruentia ut omnes homines
simul glorificentur. in anima sicut quod simul glorificentur in corpore et
preterea gloria corporis non est ita essentialis sicut gloria anime unde magis
detrimentum esset sanctis si gloria anime differretur quam dicit hoc quod in
gloria corporis differtur nec posset hoc detrimentum glorie recom-
pensari. propter appellationem gaudij singulorum de gaudio
in. Capitulum ad .iiij. dicendum quod eadem obiectionem gregorius in .4. dyal.
proponit et solvit quod ingressus in celo nunc sunt anime sanctorum

quid est quod in die iudicij pro iustitia sua
retributionem recipiunt et reddet hoc eis immi-
crescit in iudicio quod nunc anime sola sui gloria vel singula
retributione letantur. postmodum vero et corporum beatitu-
dine perfruuntur ut in ipsa quoque carne gaudeant
in qua dolores pro domino cruciatus pertulerunt eodem modum
dicendum est de dampnatis. Ad .iij. quod dicendum quod aliquid exire de in-
ferno vel de paradiso potest intelligi dupliciter. uno modo ita quod
simpliciter inde exeat ut iam eis locus paradisus non sit vel
infernus et sic nullus in inferno vel paradiso finaliter depu-
tatus in exire potest. ut in sequenti .d. dicetur alio modo potest
intelligi ut exeat inde ad tempus et hic distinguendum est
quod eis congruat secundum le. n. et quod eis conveniat secundum ordinem
divine providentie. quia ut aug. dicit in li. de cura pro mor-
tuis agenda sunt humanarum limites rerum. alia divinarum
signa virtutum alia sunt que naturaliter. alia sunt que mirabiliter
fiunt secundum cursum naturalem esse anime separate receptis propriis. de-
putate a conversatione viventium penitus segregantur
non n. secundum cursum non homo in mortali carne vivens substantiis
separatis immediate coniungitur cum omnis eorum cognitio a sensu ori-
atur nec ipse a suis receptaculis exire conveniret ut
rebus viventium interessent set secundum dispositionem divine providentie
aliquando anime separate a suis receptaculis egresse conspectibus
hominum presentantur. sicut aug. in predicto li. narrat de
felice martire. quicumque volanus visibiliter apparuit
cum a barbaris impugnaretur. et hoc etiam credi potest quod aliquando de
dampnatis contingat quod ad eruditionem hominum et
terrorem permittuntur viventibus apparere. vel etiam ad suffragia
expetenda quantum ad illos qui in purgatorio detinentur
ut per multa que in .iiij. dyal. narrantur patet. set hoc in-
terest inter sanctos et dampnatos quod sancti cum volunt apparere
viventibus possunt. non autem dampnati. sicut n. sancti vi-
ventes in carne per donum gratie gratis date accipiunt
ut sanitates et signa perficiant que non nisi divina virtute
mirabiliter fiunt. que quidem signa ab aliis hoc dono ca-
rentibus perfici non possunt. ita etiam non est inconveniens ut ex
virtute glorie aliqua potestas animabus sanctorum detur per quam pos-
sunt mirabiliter apparere viventibus cum volunt quod
alij non possunt nisi interdum permissi. Capitulum ad .i. ergo dicendum. quod
aug. ut per se quantia patet. loquitur secundum communem cursum nature.
nec tamen sequitur quod etsi mortui possunt ut volunt
viventibus apparere toties appareant quoties ap-
paruerunt in carne viventes quia separati a carne vel omnino
conformantur divine voluntati. ita quod non liceat eis nisi quod
secundum divinam dispositionem congruere intuentur vel ita sunt
penis oppressi ut de sua miseria magis doleant
quam curent aliis apparere. Capitulum ad .ij. dicendum quod auctoritas
illa loquitur quantum ad hoc quod nullus de paradiso vel de infer-
no egreditur simpliciter et non egrediatur ad tempus. Capitulum ad .iij.
dicendum. quod sicut ex dictis patet secundum quod locus anime cedit in
penam vel premium quod anima afficitur ex hoc quod tali

loco d' putat' l' gaudendo ul' dolendo
h' aut gaudiu sine h' dolor d' h' q' talibz
locis d' putat' inaet in aia q qn ex loca
pdca fiut sic pontifici cui dat' p honore
ut in cathedra sedat in ecca n minuit glia
qn d cathedra recedit q2 et si actu i no se
dat loc tn f d putat' e adea q q h obtinuit
pende Ca ad q2 pm dd e qd p' l2 d aplis
q in illis f q eis accsat ex potitate glie q no
f h q eis ogit ex dbito fi. q aut dic eos
ubiq ee no e intelld. q sitnt sint i plibz lo
cis aut ubiq set q2 ee p'st ui uolut. Cad .ij.
dd q no e simile d dmonibz q anglis q aiabz
scor q damp tor angli .n. boni q mali h offm
seq ut hoibz psunt ul ad ecodiam ul ad exci
tiu q d aiabz hoinu. n pot d'. set tn f pot
tate glie ee ubiq uolut. q h e qd p' i ten
dit Cad .iij. dd q quis alu aie scor ul dap
tor psentialr assit u appent no tn h ede
d e sp accide. alu .n. h' apparitoes fiut l' in
dorendo l' i iugis opoe bor l' malor spuu
adinisttom l' d ceptom uiuetiu. sic q et
alu q uiui hoies appent aliis q eis multa
dnt i sopnis cu tn no gstet eos ee psentes
sic aug' p multa ex plut i .l. de ca p mor
tuis agenda.

AD .ij. sic pce. ut q limbz infni no sit
idm q sin abhe. sic .n. dic aug' .xij.
sr gn. ad litt. no du iueni iferos alicubi
i bono posuisse scptura. set sin abhe i bonu
accipr ut id sbiugit sic dices no i bonu ac
cipio sinu abhe q illa regem q ab anglis
pius paup allat e. nescio utr qsq posse
audie. g sin abhe no e idm q limb' i fni
C p i infno existes no uidnt dm set i sinu
abhe ur ds ut p3 p aug' .ix. li. gfes. qui lo
q's d nebrido dic quicqd illic e q sin abhe
uocat' i neb d ns uiuit q j. iam no pnit
aure ad os meu set spuale os ad fote uiuu
q bibit qntu pot sap' p auiditate sua sine
fine felix g sinus abhe no e idm q limbz
i fni C p ea no orat pa ut i infnu d ducat'
orat aut ut angli aiaz d fucti i sinu abhe
d ferat g ur q sin abhe no sic idm q limbz
C set g sin abhe dz u mdic lazar ductus e
set duct e ad i fnu q2 ut dic glo. .xxx. sr
illd. job. u gstituta e dom ai uiuet i fni
dom erat om uiuetiu an aduet x g sin
abhe e idm q limb i fni. C p gen. .xliij.
dic jacob filiis suis d ducetis canes meos
cu dolore ad inferos g jacob i morte sua
scebat se ad iferos ii isferedo g eade roe q ab
ha. ad iferos e ssac fuit post morte q ita
sin abhe ur ee a p's infni Vler ur q
limbz infni sit id q i fni daptor. x c .n.
i fnu dz momordisse no absorbuisse q2
aliqs in exiuit no tn oms. n aut diceretur
momordisse infnu si illi qs libauit i li
bo i fni gtinet. id gtinebat' i limbo q i in
fno g libz ul e idm q i fni l' ps i fni. C p
xpc dz i symbolo d scedisse ad i fnu set non
d scedit n ad limb' pry g limb' pm est
id q i fni. C p job. .xxvij. dz i pfudissim
i fni d scedet aia mea. set job cu eet uir
scus q l' ad limbu d scedit. g limbz e idm
q pfudissim i fni C set g i infno nlla est
redepto. set a limbo sci fiunt redepti g libz
n e idm q i fni. C p aug' dic. .xij. sr gen
ad litt. quo illa rege q lazar accepit apd
iferos ee edam. no uido set aia lazari ad
limb d scedit g limb no e idm q infn.
C ler ur qd limb' puor sit id q limb'
pry. pea .n. dz. Rense culpe. set p ead cl
pa d tiebant i limbo pres q pui. s. paulpu
ori g id dz ee ut'uq loc pene. C p aug'
dic. i euch mitissia e pea puor. qui cum
solo ori d scedut. set nlla e pena mior q
sa pres huer g idm e loc pene ut'uq
C set g actual pcco d bet pea tepal i pgatorio
q etna i infno q ita ori pcco d bebat' pena
tepalis i libo pm q etna i limbo puor. si g
inf. q pga. no sit id ur q m3 limb' puor
q limbz pm. sit id. utr aut i fni q pga
tory loc. sit id qsitu e supi. d. .xxi. Re
sposio dd ad .i. q. q aie hoinu post mor
te adquiete uenire n posse n' mito fidi
q2 accedentes ad dm oz cede. heb. .xi. pm
aut ex cedendi. hoibz i abraham. dat q pri
cetu i fideliu. sgsgauit q spi sig. fidi
accepit q io reges illa. que gmote dat
sin abhe. dz p aug'. .xij. sr gen ad litt
set aie scor q post morte no ai tpr eand
rege huere q2 post x aduetu hnt plenam
quiete dia uisoe pfruetes set an x aduet
hebat qd d fidij psecutoz si q io stat. sti
an x aduet pot gsidari q id q hebat d
rege q sic dz sin abhe. pot q gsidari qnt
ad id q eis d rege de erat q sic dz limb' i fni
limbz g i fni q sin abhe fuer an x ad
uet un pacns q n pse q io n phibet
post xpi aduet ee sinu abhe oio diusu
a limbo q2 ea q sr unu pacns sepai c

fingit. Ad .1. ergo dicendum quod quantum ad id quod habebat de bono status scilicet premium abrahe dicebatur set quantum ad id quod habebat de defectu dicebatur inferni et sic nec sinus abrahe in malum accipitur nec infernus in bonum quamvis quodammodo sit unum. Ad .2. dicendum quod sicut requies sanctorum patrum ante christi adventum set diversimode quia ei ante christi adventum sanctorum requies defectum habebat requiei adiunctum dicebatur idem infernus et sinus abrahe unde ibi non videbatur deus. Set quia post christi adventum sanctorum requies est completa cum deum videant talis requies dicitur sinus abrahe et nullo modo infernus et ad hunc sinum abrahe ecclesia orat fideles perveniri. Unde patet responsio. Ad .3. et sic est intelligenda quedam glosa que habetur luce .xvi. super illud factum est ut moreretur mendicus et cetera que sic dicit sinus abrahe est requies scilicet pauperum quorum est regnum celorum. Ad .2. q. dicendum quod receptacula animarum post mortem distingui possunt aut secundum situm aut secundum locorum qualitatem prout scilicet malis vel bonis locis penas vel premium accipiunt anime. Si ergo consideretur limbus patrum et infernus secundum locorum qualitatem predictam sic non est dubium quod distinguuntur tum quia in inferno est pena sensus que non erat in limbo patrum tum quia in inferno est pena eterna set in limbo patrum sancti detinebantur ad tempus. Set si consideretur quantum ad situm loci sic probabile est quod idem locus vel quasi continuus sit infernus ita tamen quod quedam superior pars inferni limbus patrum dicatur. Existentes enim in inferno secundum diversitatem culpe diversa sortiuntur penam et quanto gravioribus peccatis tenentur tanto obscuriorem et profundiorem locum optinent in inferno. Unde et sancti patres in quibus minimum erat de ratione culpe supremum et minus tenebrosum locum habuerunt omnibus puniendis. Ad .1. ergo dicendum quod secundum quod infernus et limbus sunt idem quantum ad situm dicitur christus in infernum moriens et in infernum descendisse quando a limbo patres eripuit suo descensu et per hoc solo ad summum. Ad .2. dicendum quod iob non descendit ad infernum damnatorum set ad limbum patrum quamquam dicitur profundissimus locus non quidem respectu locorum penalium set in comparatione ad alia loca, propter quod hic eodem includuntur omnes loci penarum. Vel dicendum sicut augustinus solvit .xii. super genesim ad litteram de iacob sic dicens illud quod iacob sic dicit ad filios suos deducetis cum tristitia senectutem meam ad inferos videtur hic magis timuisse ne nimia tristitia sic perturbaretur ut non ad requiem bonorum iret set ad inferos peccatorum et simpliciter potest exponi verbum iob eadem ratione ut sic magis verba timentis quam asserentis. Ad .3. q. dicendum quod limbus patrum et limbus puerorum absque dubio differunt secundum qualitatem premii vel pene. Pueris enim non est spes beate vite que patribus in limbo aderat in quibus etiam lumen fidei et gratie refulgebat. Set quantum ad situm probabiliter creditur utrorumque idem locus esse nisi quod requies beatorum adhuc erat in superiori loco quam puerorum limbus sicut de limbo et inferno dictum est.

Ad .1. ergo dicendum quod ad culpam originalem non eodem modo se habebant patres et pueri. In patribus enim originalis culpa expiata erat secundum quod erat infectiva persone, remanebat tamen impedimentum ex parte nature propter quod nondum satisfactum plenarie fuerat. Set in pueris est impedimentum et ex parte persone et ex parte nature. Et ideo pueris et patribus diversa receptacula assignantur. Ad .2. dicendum quod actualia loca de personis quae debentur alicui propter suum actum et consequentem mitissimam penam habent qui solo originali peccato gravantur set adhuc est maior pena eorum quam impedimentum a perceptione glorie ex defectu persone set solum ex defectu nature ut ipsa dilatio glorie quedam pena dicatur.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod non debeant tot receptacula distingui. Sicut enim receptacula debentur animabus post mortem pro peccato ita et pro merito set ratione meriti non debetur nisi tantum unum receptaculum scilicet paradisus. Ergo nec ratione peccatorum debetur nisi unum receptaculum. Praeterea receptacula animabus assignantur post mortem ratione meritorum vel demeritorum set unus locus est in quo merentur vel demerentur. Ergo unum receptaculum debet eis assignari post mortem. Praeterea loca penarum debent respondere culpis set non sunt nisi tria genera culparum scilicet originalis venialis et mortalis. Ergo non debent esse nisi tria receptacula penalia. Set contra videtur quod debeant esse multo plura quam assignentur. Aer enim iste caliginosus est demonum carcer ut patet .ii. pe. .ii. nec tamen computatur inter .v. receptacula que a quibusdam assignantur. Ergo sunt plura receptacula quam .v. Praeterea alius est paradisus terrestris et alius paradisus celestis set quidam post statum huius vite ad paradisum terrestrem sunt translati ut de enoch et elia dicitur. Cum ergo paradisus terrestris inter .v. receptacula non computetur videtur quod sint plura quam .v. Praeterea cuilibet statui peccantium debet aliquis locus penalis respondere. Set si ponatur aliquis in originali peccato decedere cum solo veniali peccato nullum receptaculorum assignatorum ei competeret. Constat enim quod in paradiso non esset cum gratia careret et eadem ratione nec in limbo patrum similiter nec in limbo puerorum cum in limbo puerorum non sit pena sensus quam tali debetur ratione venialis peccati. Similiter nec in purgatorio quia ibi non est nisi pena temporalis huic autem debetur pena perpetua. Similiter nec in inferno damnatorum quia peccato mortali caret. Ergo oportet ponere .vi. receptaculum. Praeterea diverse sunt qualitates premiorum et penarum secundum diversitates penarum et meritorum set infiniti sunt gradus meritorum et culparum. Ergo infinita debent distingui receptacula in quibus puniuntur vel premiantur post mortem. Praeterea anime quandoque puniuntur in locis ubi peccaverunt ut patet per gregorium .iiii. dyal. set peccaverunt in loco ubi nos habitamus. Ergo hic locus debet computari inter receptacula et praecipue cum aliqui in hoc mundo propter suis

sinus puniantur. ut ? d. xv. de civitate dei est. ¶ Praeterea sicut
aliqui in gratia decedentes habent aliquid pro quo sunt digni
poena, ita aliqui in peccato mortali decedentes habent aliquid bonum
pro quibus essent digni praemio. sed decedentibus in gratia
cum peccatis venialibus assignatur aliquod receptaculum
in quo puniuntur antequam praemia consequantur. scilicet purgatorium.
ergo eadem ratione etiam debet esse de illis qui in mortali decedunt
cum bonis operibus aliquibus. ¶ Praeterea sicut patres retardabantur
a plena gloria animae ante Christi adventum ita et nunc a gloria
corporis. ergo sicut distinguitur receptaculum ante Christi adventum ab eo
in quo nunc recipiuntur ita debet receptaculum distingui ab
eo in quo recipiuntur post resurrectionem. Responsio dicendum quod re
ceptacula animarum distinguuntur secundum diversos status earum. anima
autem coniuncta mortali corpori habet statum merendi. sed exu
ta a corpore est in statu recipiendi pro meritis bonum vel malum.
ergo post mortem vel est in statu recipiendi finale praemium
vel est in statu quo impeditur ab illo. si autem est in statu re
cipiendi finalem retributionem hoc est dupliciter. vel quantum ad bonum
et sic est paradisus vel quantum ad malum et sic ratione actualis cul
pae est infernus. ratione autem originalis est limbus puerorum. si vero est in sta
tu in quo impeditur a finali retributione vel hoc est propter defectum per
sonae et sic est purgatorium in quo detinentur animae ne statim
praemium consequantur propter peccata quae commiserunt. vel propter defectum
naturae et sic est limbus patrum in quo detinebantur patres a con
secutione gloriae propter reatum humanae naturae quae nondum poterat
expiari. ¶ Ad primum ergo dicendum quod bonum contingit uno modo
sed malum multipliciter sicut patet per Dionysium iiii. c. de
divinis nominibus et per Philosophum in ii. ethicorum et propter hoc non est inconve
niens si locus bonae retributionis est unus. loci vero
peccatorum sint plura. ¶ Ad secundum dicendum quod status merendi
vel demerendi est unus status eo quod eiusdem sit posse mereri vel
demereri et ideo convenienter debetur omnibus unus locus. sed eorum
qui recipiunt pro meritis sunt status diversi et ideo non est
simile. ¶ Ad tertium dicendum quod pro culpa originali ut ex dictis
patet vel ratione personae vel ratione naturae tantum et ideo illi culpae [?]
respondet duplex limbus. ¶ Ad quartum dicendum quod aer iste caligi
nosus non assignatur daemonibus quasi locus in quo recipiant
retributionem pro meritis sed quasi competens officio eorum
in quantum nobis deputantur ad exercitium et ideo inter recep
tacula de quibus nunc agitur non computatur. primo enim deputatur
eis ignis inferni ut patet Matth. xxv. ¶ Ad quintum dicendum quod
paradisus terrestris pertinet magis ad statum viatoris
quam ad statum recipientis pro meritis. et ideo inter receptacula
de quibus nunc agitur non computatur. ¶ Ad sextum dicendum quod
illa positio est impossibilis ut in ii. li. d. xxii. dictum est. si
tamen esset possibilis talis in inferno puniretur in aeternum
quod enim veniale poena in purgatorio temporali puniatur
accidit in quantum gratiam habet adiunctam. unde si adiungatur
mortali quod est sine gratia poena aeterna in inferno punietur
et quia iste qui in originali peccato decedit habet veniale
sine gratia non est inconveniens si ponitur aeternaliter puniri.

¶ Ad septimum dicendum quod diversitas graduum in poenis vel in prae
miis non diversificat statum secundum cuius diversitatem receptacula
distinguuntur. et ideo non sequitur. ¶ Ad octavum dicendum quod quamvis quod
animae separatae aliquando in loco nostrae habitationis puniuntur non tamen
oportet quod locus iste sit proprius locus poenarum sed hoc fit
ad nostram instructionem ut eorum poenas videntes re
trahamur a culpis. quod autem animae existentes in carne
hic puniuntur pro peccatis non pertinet ad propositum quia talis
poena non extrahit hominem extra statum merendi vel demeren
di. nunc autem agimus de receptaculis quae debentur animae post
statum merendi vel demerendi. ¶ Ad nonum dicendum quod malum non
potest esse purum absque commixtione boni sicut bonum
summum est absque omni commixtione mali. ideo illi
qui ad beatitudinem quae summum bonum est transferendi
sunt debent esse ab omni malo purgati. et propter hoc oportet esse
locum in quo tales purgentur. sed hi qui in infernum
[?] non erunt immunes
ab omni bono et ideo non est simile quia in inferno existen
tes praemium suorum bonorum recipere possunt in quantum
bona praeterita eis valent ad mitigationem poenae.
¶ Ad decimum dicendum quod in gloria animae existit praemium essentiale
sed gloria corporis cum redundet ex anima tota consistit
in anima quasi accidentaliter. et ideo carentia gloriae animae diversifi
cat statum. non autem carentia gloriae corporis. et propter hoc
etiam idem locus scilicet caelum empyreum debetur animabus sanctis
exutis a corporibus et coniunctis corporibus gloriosis. non autem
idem locus debetur animabus patrum ante perceptionem gloriae
animae et post perceptionem ipsius.

Deinde quaeritur de suffragiis mortuorum et circa hoc quaeruntur
iiii. ¶ Primo utrum suffragia quae per unum
fiunt alii prodesse possint. ¶ Secundo quibus prosint. ¶ Tertio
quae suffragia prosint. ¶ [Quarto] de quantitate [?] prosint.

Ad primum sic proceditur. videtur quod suffragia per unum
facta aliis prodesse non possint. Gal. vi. quae
seminaverit homo haec et metet. sed si unus ex suffra
giis alterius fructum consequeretur meteret ab aliis se
minata. ergo ex suffragiis aliorum nullus fructum
consequitur. ¶ Praeterea ad iustitiam dei pertinet ut uni
cuique retribuat pro meritis. unde in psalmo tu reddes
unicuique secundum opera sua. sed iustitiam dei deficere est impossibile.
ergo impossibile est quod unus ex operibus alterius iuvetur. ¶ Praeterea
sicut unum est ad opus meritorium et laudabile. quia scilicet
in quantum est voluntarium sed ex opere unius non laudatur
alter. ergo nec opus unius potest esse alteri meritorium et fruc
tuosum. ¶ Praeterea ad divinam iustitiam pertinet similiter bonis
reddere pro bonis mala pro malis. sed nullus punitur
pro malis alterius. immo ut dicitur Ezech. xviii. anima quae peccaverit
ipsa morietur. ergo nec iuvatur unus pro bonis alterius.
¶ Sed contra est quod dicitur in psalmo particeps ego sum omnium timentium te.
¶ Praeterea omnes fideles caritate uniti sunt unius corporis
membra ecclesiae. sed unum membrum iuvatur per aliud. ergo

ꝯun̄ ho pot alt̄ mitis iuuari. Vlt̄ ur̄. qd
mortui no posset iuuari ex opib; uiuoꝝ p̄o p
h q̄ dic̄. apo. ii. coꝝ v. om̄s nos manifestari
oꝫ an̄ tribunali x̄ ut recipiat un̄ q̄sq; p̄pa
coꝝs que gessit g̃ ex hīs que p̄ morte hoīs
giunt qm̄ ex coꝝ eīt nich̄ eis accresce potit ex
aliq̄b; opib;. C̄ p̄ h idm̄ ur̄ ex h qd h̄r. apoc̄
xiii. vbi mor q̄ i do. mo. q̄ secūt. opa. n. illoꝝ
se illos. C̄ p̄ ꝑfice ex aliquo coꝝ solū ī uia exn̄
tis set hoīes p̄ mortē iā no s̄r uiatores q̄r d̄
eis h ītell̄r qd l̄r. job. xix. semitā meā circūsep
ꝯ transire n̄ possū g̃ mortui ꝺ suffgiis aliē iu
ari n̄ posst̄. C̄ p̄ nll̄s iuuat̄ ab a n̄ sit a uice
ꝯcato int̄ eos. s; nullā ꝯcatō ē mortuoꝝ ad uiuō
ꝯ phm̄ i. i. eth̄ g̃ suffgia uiuoꝝ mortuis n̄ psīt
C̄ set ꝯ̄ ē qd h̄r. ii. m̄. xii. s̄cā ꝯ salubr̄ ē co. p ꝺ f̄ūi
exorare. ut a pecc. soluant̄. set h eēt inutile n̄ eos
iuuaret. g̃ suffragia uiuoꝝ mortuis ꝑ sūt C̄ p̄
aug̃ dic̄ ī. ii. ꝺ c̄a. p mortuis aut̄ n̄ pua ē un̄
u̇se ecc̄ē que ī h̄c ꝯsuetudine claret auct̄as
ut ī p̄cib; sacerdotis q̄ dn̄o do ad ei altare fu
dunt̄ loq suū h̄at ꝯmēdatō mortuoꝝ q̄ quid
ꝯsue̅d ab ipīs apl̄is inchoauit ut dic̄ dam̄
ī q̄da s̄mone ꝺ suffragiis moꝝ. sic dices missā
oꝝ ꝯs̄cij discipl̄ saluatoris ꝯ s̄cā apl̄i ī tremendis
ꝯ uiuificis misteriis. memorā fi. eoꝝ q̄ fidel̄r dor
miert̄ sancieūt q ꝯ p; p dyō ī ultiō. ca. ce. ier
n̄ ritu ꝯmemorat q ī p̄rimitiā ecc̄ā p mor. i
oraua. u ꝯ dyō asserit suffgia uiuoꝝ mor pdēē
g̃ ī dubiū ēē d̄ ē. Vlt̄ ur̄ qd suffragia p pecca
res s̄cā mortuis no psīt. q̄r ut d̄r. jo. ix. peccores
ds̄ n̄ audit set si oroēs eoꝝ pdeēnt ul̄ p q̄b;
orant ad eō exaudiret̄. g̃ suffragia p eos f̄cā
moꝝ n̄ psīt C̄ p̄ g̃g̃ ī pasto dic̄. cū is qui di
splicet ad intcedendū mittit̄ irati ani
ad d̄teriora puocā set q̄l; peccator do displicet g̃
p peccatorꝝ suffgia di adm̄iā no flectit̄ ꝯ ita
talia suffragia no ꝑsūt C̄ p̄ op̄ d̄c mag
ur̄. f̄ruc̄ f̄cā q̄ alti set peccor n̄ mic̄. ꝯ p
opa sua. g̃ mlto m̄i pot alti m̄ei C̄ p̄ oē
op̄ m̄itoriū oꝫ ēē uiuificat̄. i. caritate. in
fortū set opa p peccores f̄cā s̄r mortua g̃
no p̄sīt peca iuuari mortui p q̄b; fiūt C̄ set
ꝯ nll̄s pot sare peccō ꝺ alto ur̄ sit ī statu
culpe ul̄ grē si g̃ illa tm̄ suffragia pdeēnt
que fiūt p eos qui s̄r ī g̃. n̄ posset ho sac̄
p q̄s suffgia ꝺ q̄reret ... suis ꝺ fuctis
ꝯ ita m̄lti a suffgiis p̄cāndis retrahent̄ C̄ p̄
sic dic̄ aug̃. ītra f h iuuat̄ ā s mortuus
ex suffragiis s qd du uiuet m̄uit ut iu
uaret̄ post mortē g̃ ualoꝝ suffragioꝝ

m̄sat s ꝯditoꝝ ei p quo fiūt. no g̃ diff̄t
ut ur̄ utr̄ p bōs l̄ malos fiat Vlt̄ ur̄ qd
suffragia q̄ a uiuis p mortuis fiūt facib;
n̄ psīt. q̄r si ās palto ꝺ bitū soluet. s hu ām
iustitiām ipē ad bito ꝑpo no absoluet. g̃ p
h q̄ aliq̄s suffragia faciēs debitū soluit
p illo p q̄ facit ex h ad bito ꝑpo n̄ absoluit
C̄ p̄ un̄quisq; d; h qd facit face meliori mo
q̄ pot set meli ē iuuare duos q̄m un̄ sig̃ q
p suffgia mortui ꝺ bitū soluit ꝑpo ꝺ bito
liberaret̄ ur̄ q n̄uq̄ ꝺ teret ās p se ipō satisfa
cere s; sp p ā. C̄ p̄ satisfactō alic̄ p ā satisfactis
eq̄lr̄ pdest ꝯ et ei p quo satisfacit eadm̄ rōe
eq̄lr̄ ualebit. ꝯ t̄tio si p eod̄ satisfacit ꝯ sil̄r
q̄rto ꝯ sic ꝺ inceps g̃ un̄ una satisfactione
posset p oib; satisface qd ē absurdū C̄ set ꝯ̄ ē
q d̄ī ī ps̄ oro mea ī sinu meo ꝯuiteꝝ g̃ eād
rōe ꝯ suffgia q̄ p aliis fiūt facib; psīt.
C̄ p̄ dam̄ dic̄ ī s̄mone ꝺ hīs q̄ in fide dormi
er̄ q̄ eād unguēto ul̄ ā oleo s̄cō ꝯ cū aluū ꝯ
uolēs infirmū p̄o ille linieus p̄ticipat unc
tōm dn̄ū sic pungit laborātē sic ꝯ q̄ p
pri salute agonizat p̄m̄ ꝯ ipi pdest dom̄
prid ꝯ sic h̄r ꝑpoit Responsio ad. i. q. qd
āct ur̄ ad duo uale pot. p̄o ad aliq̄ statū
acq̄rēd sic p op̄ m̄itoriū ho acq̄rit statū
b̄titudis s̄o ad ād ꝯ ūs statū sic ho p aliq̄
actū m̄et̄. aliq̄ p̄miū actl̄r l̄ dimissioꝝ pe
ne ad ut̄ h aut̄ eoꝝ act ur̄ uale posse
vno mō p uiā m̄iti. ā mō p uiā oroīs ꝯ ē
d̄rā int̄ istas duas uias ut ī. xii. d̄ dam̄ ē
q̄r m̄itū innitit̄ iusti set oras ī petit petit
ex sola ei quī ꝯrat. ꝺ g̃ q op̄ uni nllō mō
pot alti uale ad statū ꝯ n̄d p uiā m̄iti ut
s. ex hīs q̄ ego facio ās mereat̄ uitā et̄nā q̄r
sors glīe red̄d̄ s m̄ s̄rā recipit. vn̄ q̄sq;
aut̄ ex suo actu disponit̄ ꝯ no ex alieno et
dico dispōn dig̃tatis ad p̄miū set p uiā
oroīs ꝯ q̄nt̄ ad statū ꝯ n̄d op̄ uni ~~alt~~
ī uia alti uale pot sic q un̄ ho ī petit alti
~~grā~~ g̃m cū. n. ī petitō oroīs sit s liberalitate
di qui orat̄ ad oīa illa. ī petitō oroīs se pot
extende que potestati dīne s̄b sūt ordīa. s;
q̄ ad ād q̄ ē ꝯ ūs ul̄ accessoriū ad statū op̄
uni pot uale alti n̄ solū p uiā oroīs set
p uiā m̄iti q quid ā ꝯtigit l̄ p ꝯcantaꝫ
ī radice opis q̄ ē caritas ī opib; m̄itoriis
ꝯ ī o om̄s qui ī uice car̄ ꝯ iūct̄ ad emo
lu̇r ex m̄utuis opib; reportāt t̄n s m̄sam
stat̄ uniusq; q̄r ī p̄ria uniusq; ꝺ hoīs gaude
bit alti ꝯ id ē q articl̄s fidei poit̄ s̄coꝝ ꝯio

sors
pma
tāt
dm̄ssas
liba lr
m̄de

q̊ mō exitētione fac̄tas q̄ alia opa facit
ad h' ſpāli ut talibꝫ p̄ſt · vn̄ iſta opa q̄dā
mō efficiūt eoꝝ p̄ quibꝫ fiūt · q · eis a facī
collata vn̄ poſſt eis valē ul' ad ipletōm
ſatiſfactiōis ul' ad ād h' q̄ ſtāt n̄ mutat
Cad · i · g° dō q̄ meſſio illa ē p̄ceptō uite
etne · ſic̄ h' · Jo · iiij · et q̄ metit fruct̄ ꝯg̊
gat ī uitā etnā · ſoꝝ aūt uite etne n̄ dat̄
alic̄ n̄ p opibꝫ p̄p̄is · q̄ ſi āſ alti ipet̄t ut
aduitā p̄ueniat · nō q̄ūtū h' fit n̄ mediātibꝫ
opibꝫ p̄p̄is dū · ſ · p̄cibꝫ alic̄ grām aliqui dat̄
p̄ q̄m mēt uitā etnā · Cad · ij · dō q̄ op̄
q̄ p̄ quo fit efficit̄ ē p̄ quo fit et ſili · op̄
q̄ eſt el̄ qui mēr̄e unū ē q̄dā mō ꝯ meū
vn̄ nō ē c̄ dicam iuſtitiā ſi un̄ fructū p̄
capit d' opibꝫ ſ̄ctiſ ab eo q̄ ē unū ſecū ī cari
tate ul' ab opibꝫ p̄ſt ſ̄ctiſ h' ꝯ ſ̄ hūanā
iuſtitiām ꝯtingit ut ſatiſfactō uni p̄ alio
accipiat̄ Cad · iij · dō q̄ laus nō dat̄ alicui
n̄ ſ̄ ordiēm ei · ad actū vn̄ laus ē ad aliq̄d
ut dr̄ ī · p̄o · eth' et q̄ ex p̄te alti' nil̄s effi
cit̄ ul' oſtēdit̄ bn̄ diſpoīt' ul' male ad ād
m̄ ē q̄ nil̄s laudat̄ ex opibꝫ altius n̄ p̄
accn̄s ſ̄ q̄ ipe ē q̄° mō ip̄oꝝ opū cū auxi
liū ul' ꝯſiliū p̄bendo ſeu īducēdo ul' q̄ꝰ q̄
mō ſet op̄ ē m̄itoriū alic̄ nō ſol' ꝯſidati
el' diſpōe ſet ꝯ q̄ ad ād ꝯūs diſpōm ul' ſtāt
ei · ut exdēs p̄ꝫ Cad · q · dō q̄ auf̄re alic̄ q̄
ē debē · h' directe iuſti' repugt̄ ſ̄ dar̄e ad
āc̄ q̄ ei nō d'r̄ h' nō ē dic̄ ītſ repugt̄ ꝯiū
ſ̄ ītī metas excedit ē · n · liberalitatis n̄ a
poſſ āſ ledi ex mal' alti' n̄ ād ei d' ſuo ſ'
ſ̄ſ̄ſ̄ · ꝯ iō n̄ ī ꝯtingit q̄ āſ p̄uiat̄ p̄ p̄cō
alti' ſic̄ q̄ ē m d' p̄cipiat d' boīs altius Ad
ij · q · dō · q̄ caritas q̄ ē uīclm uniex mb̄
ecclē · nō ſol' ad uiuos ſe extēdit ſet ꝯ
ad mōtuos qui ī caritate d'cedūt · caritas
n · cū uita coꝝ' nō finit̄ · i · coꝝ · xiij · caritas
nūq̄ excidet ſili · ꝯ mōtui ī memoriis
hoīnū uiuētiū uiuūt ꝯ iō ītētō uiuētiū
ad eos dirigi pōt ꝯ ſic ſuffragia uiuoꝝ d' mō
tuis p̄ſt ſic ꝯ uiuis p̄p caritatis uniōne
ꝯ p̄p intētōm ad eos directā nō tn̄ ſic eis
ualē c̄dēdā ſt̄ · uiuoꝝ ſuffragia ut ſtat' coꝝ
mutē · d' miſia ī felicitatē ul' eꝯ ſet ualet
ad diminutōm pene ul' ād h' q̄ ſtatū moꝝ
tui nō t̄ſmutat Cad · i · g° dō q̄ hō dū
ī coꝝ uixit · miuit ut h' ei ualent poſt
morte ꝯ iō ſi poſt hūc uitā eis iuuat̄ nō
h' p̄ dedit ex hiis q̄ ī coꝝ geſſit ul' dō ſ̄ · jo ·
da ī ſ̄moē p̄ dcō q̄ h' ē intellꝰ q̄ ē ad

retributōm q̄ fiet ī finali iudi' q̄ erit etne
glie ul' etne miſie ī q̄ q̄lꝫ recipiet ſolū
ſ̄ qd̄ ipe ī coꝝ geſſit itm̄ aūt iuuaī poſſt
uiuoꝝ ſuffragiis Cad · ij · dō q̄ auctas illa iō
d' ſeq̄la etne retributiōis q̄ p̄ꝫ exꝫ q̄ p̄m
tit' bū moꝝ · q̄ ī dō mo · et c̄ · ul' dō q̄ opa
q̄ p̄ eis ſ̄cā ſt̄ ꝯ q̄dā mō eoꝝ ſt̄ ut dcm̄ ē
Cad · iij · dō q̄ q̄uis aīe poſt mortē nō ſint
ī ſtatu uie ſ̄ q̄ntū ad ād adhuc ſūt · ī uia · ī
q̄nt · ſ · eoꝝ p̄greſſus ad h' retar' ī ultiā retri
butōe ꝯ iō ſimp' uia ē ꝯſepta ut nō poſſit
ult' p̄ opa t̄ſmutaī · ſ̄ ſtatū felicitatis
ꝯ miſie · ſet q̄nt ad h' nō ē ꝯſepta q̄n q̄nt
ad h' q̄ detinet̄ ab ultiā recepcōē poſſit ab
aliis iuuaī q̄ ſ̄ h' ad h' ſt̄ ī uia Cad iiij · dō q̄
q̄uis ꝯicatō ciuiliū opū d' q̄ phs' lō · non
poſſit ēē mortuoꝝ ad uiuos q̄ mōtui ex'
uitā ciuilē ſt̄ pōt tn̄ eoꝝ ēē ꝯicatō q̄ ad
opa ſpi' uite q̄ ē p̄ caritatē ad dm̄ c̄ moꝝ
tuoꝝ ſp̄e uiuūt Ad · ꝫ · q · dō q̄ ī ſuffragiis
q̄ fiūt p̄ malos duo poſſt ꝯſidaī p̄o ipoꝝ
op' opa tn̄ ſic ſacificiū altaris q̄ inū ſacta
ex ſe ipis efficaciam h̄nt abſq̄ ope opan
tis q̄ eq̄lit' explent p̄ quoſq̄ fiat q̄nt h'
qd̄ ſuffragia p̄ malos ſ̄cā d' fūctis p̄ſt c̄
mō q̄nt ad op' opans ꝯ ſic diſtiuꝰ ē q̄ op̄
p̄ccōꝝ ſuffragia facīs pōt uno mō ꝯſidaī
ut ē ei ꝯ ſic nllō mō m̄itoīa pōt ēē m̄
ē m̄ alii Cq̊ mō ī q̄nt ē alti' qd̄ d' ꝯueit
uno mō ī q̄tē p̄ccōꝝ ſuffragia facies g̊it
p̄ſſm totī ecclē ſic ſacdos dū dic̄ ī ecclā
exeqas mōtuoꝝ ꝯ q̄ ille m̄tlli' facē ē
noīe ul' incesit · ut p̄ dyo' p̄ꝫ · xiij · ca · ce · Jer'
m̄ ē q̄ ſuffragia tal' ſacdotis q̄uis ſit p̄ccōꝝ
d' fūctis p̄ſūt Cq̊ mō q̄n agit ut īſtrm̄
alti' op̄ · n · mſtri ē mag' p̄ ꝑncip' agentis
vn̄ q̄uis ille q̄ agit ut īſtrm̄ alti' nō ſit
in ſtatu m̄endi actō tn̄ el' pōt ēē m̄itoīa
rōe p̄ncipal' agētis ſic̄ ſi ſuus ī p̄ccō exīs
q̄ꝯ op' mīe facit ex p̄cepto dn̄i ſui cari
tatē h̄ntis vn̄ ſi aliq̄ ī caritate d'cedens p̄
cipiat ē ſuffragia ſ̄i · ul' alī p̄cipiat cari
tatē h̄ns illa ſuffragia ualet d' fūcto
q̄uis illi p̄ q̄s fiūt ī p̄ccō exiſtāt mag'
tn̄ ual' eīe ſi ī caritate ēēnt q̄ tūc ex du
abꝫ p̄tibꝫ opa illa m̄itoīa ēēnt Cad · i ·
g° dō q̄ orō p̄ p̄ccōꝫ ſ̄cā · q̄nꝫ nō ē p̄ccōis
ſet alti' ꝯ iō ſ̄ h' dig' ē ut a dō exaudiat̄
tn̄ ꝯ q̄nꝫ dr̄ pec · audit q̄nꝫ p̄ccōꝝ petit
ād dō acceptū nō · n · ſol' iuſtis ſet ꝯ p̄ccō
ribꝫ dr̄ bō ſua p̄uidꝫ ut p̄ꝫ · m̄ · v · n̄ aūt

exeor mitis set ex sua cle q io jo. ix. sr p
peccores ds no exaudit glo. dic q l3. ut in
uncc no adhuc plene uidms. C ad ij. dd q
qcuis expte ei qui displicet ord peccatoris
no sit accepta tn roe alti ei uite ul ipio
agi pot ee do accepta. C ad iij. dd qd h q
peccor facies hi suffragia nullm reportat
qmod qtigit ex h; q no e capax talis p
fcus qr i dispoem gra. q tn illi qui no e
i dispoit a mo uale pot ut dcm e. C ad
e. dd q q uis ops peccoris no sit uiuu i ge
e ei pot tn ee uiuu i q e alti ut dcm
e. s3 q roes q sr i oppoit uident qclude
q no diffit uti qs suffragia p et. p
bonos ul p malos id adeas e i Vnde d
C ad. v. dd q qcuis as pcto scire no possit
d alto an sit i statu salutis tn pot pbabilr
extiare ex his q exius d hoie uidet. ex fruc
tu. n. suo arbor cognoscit. ut dr m. vij. i
C ad vi. dd q ad h q suffragia ualeant alicui
reqrit expte ei pquo sit capacitas hi ua
lois 7 hinc acqsiuit p opa gra que gessit
i uita 7 sic lz aug reqrit ii o 7 qlitas opis
q pcede debet 7 h no pendet ex eo pquo
sit set mag ex eo qui facit ul exeqndo ul
opando. A d. e. q. dd q op suffragii q palio
sit pot d qsidari. uno md ut e expiatiuu
pene pmod cda recopesationis q in satisfac
tione attendit 7 h mo op suffragii qd qpu
tat. q. ei pquo sit ita absoluit eu ad bito
pene. ppe. q i tali recopesatione qsidat eq
litas iustitie ops an illd satisfactoriu ita pot
adeqri. uni reat q alri no eqt. reat. n. du
or peccor maiore satisfactor reqrit q reat
uni. a mo pot qsidari i q e mitor uite etne
etne q ht i q pcedit ex radice caritatis 7
s h no sol pdest ei pquo sit set faci mag
et p h patet solo ad obi pe. n. ties pcede
bat s ope suffgii s q e satisfactoriu s3 alie
s q e miroriu
A D. ij. sic pce ur q suffragia psit i exi
stenti infno p h q hr. ii. m. xij. u dr
q iuener sbtuitis inefcor d denariis ydo
lorum aqbz lex phibet iudos 7 tn p dr q
iudas xij. milia dragmas argeti misit
ierosilima offri ppctis eor. qstat aut il
los pctisse mortali h lege agetes ita i
pcco mor decessisse q sic ad infnu ee translatos
g exeutibz i infno suffragia psunt
C p intra hz ex dcis aug qd ualet suffra
gia t ad h psit ut sit plena remissio t ad h

ut tollabilior sit eor dapnco set solu illi
qui i infno sr dapti ee dnr. g i existeti
bz i infno suffragia psr. C p dyo. i ultio
e. ier. dic sic iustor oroes q s hinc uita
qto mag post morte i his q dig sut sacis
oroibz opant tn mo exq pr accipi qd suf
fragia mag psr mortuis qm i uiuis. s3
uiuis psut i i pcco mortali exntibz. cu
cotidie oret eccia p pccoribz ut qutant ad
dm. g i mortuis i pcco mor suffragia
ualet. C p i uitis prm legit. qd i dam i
smone suo refr qd machar i ueta i uia
anuaria cda d functi pmissa oroe qsiuit e
capd fuisset 7 capd dedit rnsu qd fuat
cda sacdotis gentil q. i infno erat dapt et
tn qfessus e oroe machani se 7 alios iuuari
g suffragia ecce infno psr. C p dam i
eod smoe narrat q ggr p traiano orom fu
deus orom audiu uoce dnic s latam. uoce
tua audiui 7 ueniam traiano do. e rei ut dam
dic in dco smoe testis e oriens 7 occidens
set qstat traianu i infno fuisse q mlto
ru matyru necis amaru instituit ut id
dam dr. g suffragia ecce ualet i infno
exntibz. C set h e qd dic dyo. vij. ca. ier.
summi sacdos i mdis n orat q i h auteretur
a diuino ordie 7 om. idm dic q peccatoribus
n orat remissiom q no audiret p illos g
no ualet exntibz i infno suffragia. C p
ggr. i xxxiiij. li mora. ead ca e e no oret
tc. s. post die iudicij p hoibz etno igne
dapnatis q nc ca e ut no oret p dyao. aglis
q ei supplicio etno dapnatis q nc i ca est
ut no orent sci p hoibz i fidelibz i pius. q
d functis q d eis utiq quos etno dapnatos
supplicio ia nouerit an illu iudicis iusti
qspectu orois sue meritu cassari refugiut
g suffragia i infno dapnatis n ualet C p
intra hz ex lib aug q sine fide opante p
dilectom ei q sacramtis postq d corpore exe
unt fruct. ul hi officia alius ipediut. set
oms dapti sr hi. g suffragia dapntis i in
fno no psr. V ltr ur q n i existetibz
i pgatorio. q pgatorium ps queda i fnu
e set i infno nulla e redempcio 7 ps dic
i infno aut qs qfitebit t. g suffragia his
q sr i pgatorio no ualet C p pena pga
toru e finita. si g p suffragia aliquid
d pena dimitic tn potuit multiplicari t
suffragia q tota pena tolleret 7 i pctm rea
nebit totaliter impunitum. q ur diuine iusti

repugnare. Cp. ad h. aie i pgatorio d'tinent.
ut i pgate se ad regnum. pueniat. set n' i
pot pgari n' ad ee ipos fiat. g' suffragia fca
p uiuos peam pgatorii n dimut. Cp. si su
ffragia exntib; i pgatorio ualet. maxie
ea uident ualere q sr ad eor impiu fca. s;
h no sp ualet sicut sic dicit d'cedens disputat
tot suffragia pse si que si fca eent ad to
ta peam sufficerent abolenda puto g' q h'
suffragia differunt quo usq; illa peam t
euadit h suffragia nich ei pdunt. no. n.
pot dici q ei psint anq fiat. postqm
aut sr fca eis no indiget q ia peas eua
sit g' suff. existentib; i pgatorio n ualet
Cset d'e qd i lra h' exiis aug. qd suffragia
psunt huis qui sut mediocr' boni ul' mali
set tales sr q i pgatorio d'tinet. g' c. e. Cp.
dyo. dic. i vii. c. et. xe. qd sum sacerdos p
mortuis orat psill' orat qui sct uixerunt
q tm aliqs maculas hueru ex infirmitate
huana gtctas set tales i pgatorio detinet
g' c. e. Vlt' ut q suffragia ualeat puis in
limbo exntib; q illi no d'tinet n' p pcto
alieo g' maxie decens e ut ipi iuuet suf
fragiis alienis Cp. in lra h' p uba aug.
qd suffragia ecce p uo uald' mal' ppicia
sr. set puri no oputat' int' uald' malos
cu mitissima sit eor pea. g' suffragia
ecce eos iuuat Cset g' e q h' in lra ab aug.
q suffragia no psut illis qui sine fide
opante p dilectom huic exieru set puri h
mo exier g' eis suffragia no psr. Vlterius
ur q a mo psint scis existentib; in pria
p h qd h' i collecta misse sce scis tuis pro
sunt ad gliam. s. sacrmta ita nob' pficiat
ad medela set int' alia suffragia pcipuu
e sacmt' altaris g' suffragia psut scis q sut
i pria Cp. sacmta efficiut q figant set tra
ps hostie i caritate missa sigt eos qui i pria
uita beata duqt ut. s. d. xii. dcm e. g' suffra
gia ecce psut q exntib; i pria Cp. sca n solu
gaudet i pria. d' bonis ppis set q d' bonis aliou
vn luc. xv. dr gaudiu e anglis d'i sup uno
pctore pe. agente. g' ex bonis opib; uiuentiu
scor qui sr i pria gaudiu crescat. et q ita ei
ntra suffragia psr Cp. aug. dic i lr moe d'
dormientib; inducens ubu. eclo. si uo gen
lr i gd cu eis q abiere sua gburerer qnto
mag te fidele m'ito gueit tn fidu ipius
pp'a n sic ut fauilla fiant s; h ul' illa s;
ut maiore huic cponas gliam et siqd

peccator fuit q mortuus e ut petia soluas. si
aut iust' ut appo fiat meritis q retributiois
q sic idm q pus. Cset q h e q h' in lra ex ub
aug. iniuria e i ecca p mr'e orare. e n d'bem
orōib; cmdari Cp. ei e iuuari e e indige s;
sci in pria sr sine oi idigeri. g' p suffragia
ecce no iuuat Responsio dd ad. i. q. q dc dap
tos i inferno fuit d' oppio. quida. n. dixunt
m; distinguendo ee d'. vno mo qnt ad tep'
dicentes q post die iudicij null' in inferno
exns a suffragio iuuabit. set an die iudicij
aliq iuuat suffragiis ecce Calio mo disti
guebat qnt ad ps i inferno detentas ~~sut~~
quos quosda dicebant uald' malos q. s. sine
fid' insacmtis ecce decesserut q talib; q d' ecca
n fuert no mito n mio suffria ecce pdee n
posse. alij dio sr no uald' mali q. s. d' ecca
fuit q fidm hntes q sacmtis ibutis q a opa
d'gnie bor faciētes q talib; suffragia ecce
d'tent pdee. set credebat eis qda dubi eos
pstus q. s. uidebat exi seq cu pea i fini
sit finita s intercor quis duratioe sit
infinita qd suffragiis mltiplicatis pea
illa totalit' auft. q e error origenis q io
h i gens mlr euade uoluert pportiuus
n. dic q tmp' sut suffragia pdeptis mlt
tiplicari q a pena toti reddant i mues no
quid simp' ut origenes posuit s; ad temp'
s. usq; ad die iudicij tuc. n. aie itato cor
gmicte i peas i fini sine ueie reddet set ista
oppio ur dic pui repugnare q nich i rebus
inordinat relinqt culpa aut ordinat n pot
n p peam vn no pot n p peam vn no pot
ee ut pea tollat n p culpa expiet q io cu
culpa gtinue maneat indeptis eor pea nulla
te interupet. q io porretani alium mod' iuenit
dicentes qd h mo pot i dimutoe pear p suff
gia sic pot i mdioe linear q cu sit finite
tn i infinitu diuidi pt sr. q nuqm p diom
gsumit du sit sbtctio set no s eand qntita
te s; s eand pportom uelud si po auferatur
ps iiij toci. s po qrta illi qrte. q itm qrta
illi qrte q sic deinceps i infinit q sic dnt
q p pm suffragiu dimut aliqta ps pene
q p sm a ps remanentis s pportom eand
set iste mo m' d'fectiuus iuenit po q in
finita dio gruit gtinue qntitati no ur
posse ad qntitate ad spual' qntitate transferri
po q no e a ro qre s suffragiu uni d' pena
dimiat q pm si sit eqlis ualois Ctio q
pea dimui no pot n diuuat q culpa sicut

n aufert h ea sublata. Contra quia in dicendo liner tan
dem ueniret ad h quod non esset sensibile eorum non sentiret non in
finitum dile. et sic sequeretur quod post multa suffragia
pena remaneret propter sui puritatem non sentiretur et ita
iiij) non esset pena et ideo aliu adueniret. Ad modum altis
siodorensis. n. dicit quod suffragia prosunt dampnatis non quod
per interruptionem uel diminutionem set per confortationem i
pacientis sic si homo portaret grauem honorem faciens sua
perfunderet aqua. sic confortat ad melius portandum cum
tamen honor suus in nullo leuior fieret set hoc uerum esse
non potest. quia dicitur plus uel unum eterno igne grauatur
ut gregorius dicit secundum meritum culpe et inde est quod eodem
igne quidam plus quam alius cruciatur. Unde cum
culpa dampnati in multum remaneat non potest esse quod le
uius penam ferat et michi et parua opprobrio presump
tuosa ut pote sanctorum dans gratia. et uana nulla i
auctoritate fulta et michi iniunctat tum quia dampnati in inferno
sunt ex inclinatione carnis per quas opera uiciorum continuant
delictis cum quia totaliter aduertentiam peruenerunt
recipientes ultimam punitis retributionem sic et
sancti qui sunt in patria quod .n. adhuc restat de pena uel
gloria corporis hoc eis ratione uiatoris non prebet cum
gloria celestis et radiis existat in anima et similiter miseria
dampnatorum et ideo non potest eorum pena diminui sicut
nec gloria sanctorum augeri quantum ad premium essentiale set
tamen modum quo aliquibus potest quod suffragia prosunt
dampnatis posset aliquo modo sustineri ut sic dicatur quod non
prosunt in quantum ad diminutionem pene uel interrup
tionem uel quantum ad diminutionem set pene set quia ex uiris
suffragiis aliquam materiam doloris subtrahunt quam eis esse posset
si ita se abiectos aspiceret quia pereis nullam cu
ram haberet quam materiam doloris eis subtrahunt dum suffragia
pereis fiunt sed illud tempus et non potest esse secundum legem commu
nem. quia ut augustinus dicit in li. de cura pro mortuis agenda
dicit quod precipue de dampnatis uerum est in sunt spiritus defunc
torum ubi non uident que aguntur aut eueniunt
in ista uita hominibus et ita non gaudeant quando cum eis
suffragia fiunt non secundum communem legem hoc reme
dium diminuit dicitur aliquibus dampnatis nec pereis ecclesia
orare intendit sic ex auctoritatibus inductis patet
Ad .1. g. dicendum quod donaria ydolorum non fuerunt inuenta
apud illos mortuos ut ex eis signum accipi pos
set quod in reuerentiam ydolorum eis deferret set ea
acceperunt ut uictores que eis uiri belli debebant
contra pauacentia ueciali petebant. Unde non fuerunt
in inferno dampnati et sic suffragia eis prodesse poterant
uel dicendum secundum quosdam quod in ipsa pugna uidentes sibi
periculum imminere de peccato penituerunt secundum illud psalmi. cum
occideret eos querebant eum et hoc probabiliter potest ex
timari. et ideo fuit pereis oblatio facta. Ad .ij. dicendum
quod dampnati in ubi uel large accipitur. pro his puritore

ut sic includat et penam purgatorii que quando to
taliter per suffragia expiatur. quando autem non set di
minuitur Ad .3. dicendum quod quantum ad hoc quod magis
acceptatur suffragium pro mortuo quam pro uiuo
quia magis indiget cum non possit auxiliari sed
quantum ad hoc uiuus est melioris conditionis quia potest
transferri de statu culpe mortalis in statum gratie quod de
mortuus de non potest. et ideo non est eadem causa quam
di pro mortuis et uiuis. Ad 4. dicendum quod illud ad
iutorium non erat quod pena eo diminueret set in hoc
solo ut id dicit quod eo orante concedebatur eis ut mu
tuo se uiderent et in hoc aliquod gaudium non uerum sed
fantasticum habebant dum implebatur hoc quod desi
derabant sic et demones gaudere dicuntur cum homines
ad peccatum pertrahunt. quamuis per hoc nullatenus diminuatur
eorum pena sic non minuitur angelorum gaudium
per hoc quod malis nostris operationibus diminuitur Ad .v. dicendum
quod de facto traiani hoc modo potest probabiliter extimari
quia precibus beati gregorii fuit reuocatus ad uitam et in
gratiam consecutus sit per quam remissionem peccatorum habuit
et per consequens inmunitatem a pena sic et apparet in omnibus
illis qui fuerunt ammortuis miraculose suscita
ti quorum plures constat ydolatras et dampnatos i
fuisse de omnibus .n. similiter dicere oportet. quia non i
erant in inferno finaliter deputati sed secundum presentem
propositorum iustitiam meritorum. secundum autem superiores causas
quibus preuidebantur ad uitam reuocandi. erat de
eis aliter disponendum. uel dicendum secundum quosdam quod anima tra
iani non fuit simpliciter a reatu pene eterne abso
luta set eius pena fuit suspensa ad tempus. s.
usque ad diem iudicii nec tamen oportet quod hoc fiat generaliter
per suffragia quia alia sunt que lege communi ac
cidunt et alia que singulariter ex priuilegio ali
quibus conceduntur sic alii sunt humanarum limites re
aliud diuina signum in tuitum ut augustinus dicit in li. de cura
pro mortuis agenda. Ad .ij. q. dicendum quod pena purga
torii est in supplementum satisfactionis que non fuerat
plene in corpore consumpta et ideo quia sicut ex dictis patet
et ex hiis que sunt .d. xx. dicta sunt. opera unius possunt
ualere alteri. ad satisfactionem. siue uiuus siue
mortuus non est dubium quin suffragia per uiuos
facta existentibus in purgatorio prosunt Ad .1. g. dicendum
quod auctoritas illa. loquitur de inferno dampnatorum in quo
nulla est redemptio quantum ad illos qui sunt tali pe
ne singulariter additi uel dicendum secundum damascenum in sermone de
dormientibus quod hic auctores sunt exponende secundum
causas exteriores .i. secundum exigentiam meritorum eorum qui
in penis deputantur. set secundum diuinam misericordiam quod inuicem
humana merita ad preces iustorum aliter quando disponit
quam sententia preordinata auctoritatum contineat. deus autem mu
tat sententiam set non consilium ut dicit gregorius. Unde et

dam̄ posuit ad hec exempla de inimicis actuum et ezechia in quibus apparet quod sententia contra eos lata fuit per diuinam misericordiam commutata. Ad .ij. dicendum quod non est inconueniens si multiplicatis suffragiis pena in purgatorio exitum amicitie. non sequitur quod pena remaneat impunita quia pena unius pro alio suscepta alteri computatur. Ad .iij. dicendum quod purgatio anime per penas purgatorii non est aliud quam expiatio reatus impedientis a perceptione glorie et quia per penam quam unus sustinet pro alio potest reatus alterius expiari ut dictum est non est inconueniens si per unius satisfactionem alius purgetur. Ad .iiij. dicendum quod suffragia ex duobus ualent scilicet ex opere operante uel ex opere operato et dico opus operatum non solum ecclesie sacramentum set etiam effectum actum ex eius opere sicut ex caritate elargitur consequitur premium reuelatio et eorum oratio pro defuncto ad deum similiter opus operans potest accipi ex parte opera praui agentis uel ex parte exequentis dico ergo quod quamcito moriens disponit aliqua suffragia statim premium suffragiorum plene consequitur antequam fiant quantum ad efficaciam suffragii que causat ex opere operato uel ex opere operante ex caritate non consequitur fructum antequam suffragia fiant et si prius contingat ipsum ad penam purgatorii quantum ad hoc fraudabitur suffragium fructu quo defraudabit in illos quorum culpa defraudatur. pro culpa alterius in temporalibus. pena autem purgatorii temporalis est quantum ad eternam retributionem nullus defraudari poterit nisi pro culpa propria. Ad .3. q. dicendum quod pueri non baptizati non detinentur in limbo nisi quia deficiunt a statu gratie unde cum per opera uiuorum et mortuorum status mutari non possit maxime quod admittunt ecclesie premium uel pene suffragia uiuorum pueris in limbo existentibus prodesse non possunt. Ad .1. ergo dicendum quod quamuis peccatum originale sit huiusmodi quod per eo possit ab alio iuuari tamen anime puerorum in limbo existentes sunt in tali statu quia iuuari non possunt. quia post hanc uitam non est tempus gratie acquirendi. Ad .ij. dicendum quod augustinus loquitur de ualde malis quantum baptizati sunt. ex hoc quod premittit. cum ergo sacrificia siue altaris siue quorumque elemosinarum pro baptizatis omnibus offeruntur. et cetera. Ad .iiij. q. dicendum quod suffragia de sui ratione important quandam auxilium quod non competit ei qui non patitur defectum. nulli enim iuuari competit nisi quod indigens est. unde cum sancti qui sunt in patria sint ab omni indigentia immunes inebriati ab ubertate domus dei eis iuuari per suffragia non competit. Ad .1. ergo dicendum quod hec locutiones non sunt sic intelligende quod sancti in gloria proficiant quantum ad se quod eorum festa recolimus set quia nobis proficit. quia eorum gloriam solempniter celebramus sicut ex hoc quod deum cognoscimus uel laudamus et sic

quodammodo eius gloria in nobis crescit nichil deo set nobis accrescit. Ad .ij. dicendum quod quamuis sacramenta efficiant quod significant non tamen illum effectum suum ponunt circa omne id quod significant alias cum significent christum in ipso christo deo efficerent quod est absurdum set efficiunt circa suscipientem sacramenta ex uirtute eius quod per sacramentum significatur et sic non sequitur quod sacrificia pro fidelibus defunctis oblata sanctis prosint set quia ex meritis sanctorum que recoluntur uel significantur in sacramento prosunt aliis pro quibus offeruntur. Ad .iij. dicendum quod quamuis sancti qui sunt in patria de omnibus bonis nostris gaudeant non tamen sequitur quod multiplicatis nostris gaudiis eorum gaudium augmentetur formaliter set materialiter tamen quia omnis passio formaliter augetur secundum rationem obiecti sui. ratio autem gaudendi in sanctis de quibuscumque gaudent est ipse deus de quo non possunt magis et minus gaudere. quia sic celeste eorum premium uariaretur quod consistit in hoc quod de deo gaudent. unde ex hoc quod bona multiplicantur de quibus gaudendum de eis non sequitur quod intensius gaudeant sed quod in pluribus gaudeant et ideo non sequitur quod operibus nostris iuuentur. Ad .iiij. dicendum quod non est intelligendum quod fiat appositio mercedis uel retributionis illi beato per suffragia. alia ratione set facienda set dicendum quod ex suffragiis potest appositio mercedis uel retributionis fieri beato defuncto in quantum de suffragiis est faciendis adhuc uiuens disposuit quod ei meritorium fuit

Ad .3. sic proceditur. uidetur quod non solum orationibus ecclesie et sacrificio altaris et elemosinis anime defunctorum iuuentur uel quod eis iuuentur precipue penam. non debet per penam recompensari set ieiunium est magis penale quam elemosina uel oratio. ergo ieiunium prodest magis in suffragiis quam aliquid predictorum. Preterea gregorius istis tribus connumerat ieiunium ut habetur .c. xiij. q. ij. anime defunctorum .iiij. modis soluuntur aut oblationibus sacerdotum aut orationibus eliis aut ieiunio cognatorum ergo insufficiens ab augustino enumerantur tria predicta. Preterea baptismus est potissimum omnium sacramentorum maxime quantum ad effectum ergo baptismus uel alia sacramenta deberent uel similiter magis prodesse defunctis sicut sacramentum altaris. Preterea uidetur ex hoc quod habetur .i. cor. xv. si omnino mortui non resurgunt ut quid et baptizantur pro illis ergo baptismus ualet ad suffragia defunctorum. Preterea in diuersis missis est idem altaris sacrificium si ergo sacramentum computatur inter suffragia et non missa. uidetur quod tantundem ualeat quecumque missa siue pro defuncto dicatur siue de beata uirgine siue de spiritu sancto uel quecumque alia quod uidetur contra ecclesie ordinem. que specialiter pro defunctis instituit. Preterea damascenus in sermone de dormientibus docet cereos et oleum. et hiis pro defunctis offerimus ergo non

solum oblatio sacrificii altaris set et alie oblationes debent inter suffragia mortuorum computari. Ulterius videtur quod indulgentie quas ecclesia facit quod pro mortuis prosint. quia ex consuetudine ecclesie. qui facit predicari crucem ut aliquis habeat indulgentiam pro se et duobus vel tribus et quinque vel x animabus tam vivorum quam mortuorum quod esset deceptio nisi mortuis prodessent. ergo indulgentie mortuis prosunt. Preterea meritum totius ecclesie est efficacius quam meritum unius persone. set meritum persone suffragatur pro defunctis ut patet in largitione elemosinarum. ergo multo fortius meritum ecclesie cui indulgentia innititur. Preterea indulgentie ecclesie prosunt illis qui sunt de foro ecclesie set illi qui sunt in purgatorio sunt de foro ecclesie alias eis ecclesie suffragia non prodessent. ergo videtur quod indulgentie defunctis valeant. Requiritur causa conveniens. set talis causa non potest esse ex parte defuncti quia non potest aliquid facere quod sit in utilitate ecclesie propter quam causam precipue indulgentie dantur. videtur ergo quod indulgentie defunctis non prosint. Preterea indulgentie determinantur secundum arbitrium facientis indulgentias si ergo indulgentie defunctis prodesse possent esset in potestate facientis indulgentiam ut defunctum omnino liberaret a pena quod videtur absurdum. Ulterius videtur quod cultus exequiarum defuncto prosit. Damascenus enim in sermone de dormientibus inducit verba Anastasii sic dicentis licet in aerem cum pietate. cum pietate consummatus est deponitur fuit ne renueris oleum et ceram domino invocans in sepulcro accendere. accepta enim ista sunt deo et multam ab eo recipiunt retributionem set hec pertinent ad cultum exequiarum ergo exequiarum cultus prodest defunctis. Preterea sicut dicit Augustinus in libro de civitate dei antiquorum iustorum funera officiosa pietate curata sunt et exequie celebrate et sepultura provisa ipsique cum viverent de sepeliendis vel transferendis suis corporibus filiis mandaverunt set hoc non fecissent nisi sepultura et hec que mortuis offerret ergo hec aliquid prosunt defunctis. Preterea nullus facit elemosinam cum aliquid non ei proficit set sepelire mortuos computatur inter elemosinarum opera ut Augustinus dicit in libro de civitate dei Thobias sepeliendo mortuos deum promeruisse testante angelo commendatur ergo hec sepulture cultus mortuis prodest. Preterea inconveniens est dicere quod frustretur devotio fidelium set aliqui ex devotione se in locis aliquibus religiosis sepeliri disponunt ergo sepeliendi cultus prodest defunctis. Preterea deus pronior est ad miserendum quam ad puniendum set aliquibus nocet sepultura in locis sacris si indigni fuerint. unde Gregorius peccata graviora deprimunt ad maiorem dampnationis cumulum post hec absolutionem eorum corpora in ecclesiis ponuntur ergo multo amplius dicendum est quod sepultura prosit bonis. Set contra est quod Augustinus dicit in libro de cura pro mortuis agenda corporis humandi quecumque impenditur non est in presidium salutis eterne

sed huiusmodi officium. Preterea Gregorius dicit in iiii dialogorum. curatio funeris conditio sepulture pompa exequiarum magis sunt vivorum solacia quam subsidia mortuorum. Preterea dominus Mathei x. nolite timere eos qui occidunt corpus et post hec non habent quid amplius faciant set post mortem sanctorum corpora possunt a sepultura prohiberi sicut in ecclesiastica historia legitur factum de quibusdam martyribus Lugduni Gallie ergo non nocet defunctis si corpora eorum inhumata remaneant ergo nec cultus sepulture prodest. Responsio dicendum ad primam questionem quod suffragia vivorum prosunt defunctis secundum quod uniuntur viventibus caritate et secundum quod intentio viventium refertur in mortuos et ideo illa opera precipue nata sunt mortuis suffragari que maxime ad communionem caritatis pertinent vel ad directionem intentionis in alterum. Ad caritatem autem sacramentum eucharistie precipue pertinet cum sit sacramentum ecclesiastice unionis continens illum in quo tota ecclesia unitur et consolidatur scilicet Christum. unde eucharistia est quasi quedam caritatis origo sive vinculum set inter caritatis effectus precipuum est elemosine opus et ideo ista duo ex parte caritatis precipue mortuis suffragantur scilicet sacrificium ecclesie et elemosine set ex parte intentionis directe in mortuos precipue valet oratio quia oratio secundum suam rationem non solum dicit respectum adorantis sicut et cetera opera set directius ad illud pro quo oratur et ideo ista tria ponuntur quasi precipua mortuorum subsidia quamvis quecumque alia bona ex caritate fiant pro defunctis eis valere credenda sunt. Ad primum ergo dicendum quod in eo qui satisfacit pro alio magis consideranda est ad hoc quod effectus satisfactionis ad alterum perveniat illud quo satisfaciens unitur in sit alteri quam satisfactionis pena quamvis ipsa pena magis expiet reatum satisfacientis in quantum est medicina quedam et ideo predicta tria magis valent defunctis quam ieiunium. Ad secundum dicendum quod et ieiunium prodesse potest ratione caritatis et intentionis in defunctos directe set tamen ieiunium sua ratione pertineat hec sunt ei quasi extrinseca et ideo Augustinus non posuit set Gregorius posuit ieiunium inter suffragia mortuorum. Ad tertium dicendum quod baptismus est quedam regeneratio unde sicut per generationem non acquiritur esse nisi generato ita baptismus non habet efficaciam nisi in eo qui baptizatur quamvis est ex opere operato quamvis ex opere operante vel baptizantis vel baptizati possit aliis prodesse sicut cetera opera meritoria set eucharistia est signum ecclesiastice unionis et ideo ex ipso opere operato eius efficacia in alterum transire potest quod non contingit de aliis sacramentis. Ad quartum dicendum quod glossa dupliciter illam exponit. Uno modo sic si mortui non resurgunt nec etiam Christus resurrexit ut quid et baptizantur pro illis id est pro peccatis. cum ipsis non dimittantur si Christus

non refrixerit, quia in baptismo non solum passio Christi set
in re operatur que est invisibilis spiritus sanctus virtutis quodammodo causa. Alio
modo sic: sunt quidam in Ytalia qui baptisantur pro hiis
qui de hac vita sine baptismo decesserunt putantes illis
prodesse, et super hoc apostolus non loquitur, nec pro errore auctoritatem tribuit
illis. Capitulum .v. Dicendum quod in officio misse non solum est
sacrificium set etiam sunt ibi orationes, et ideo suffragium misse
continet duo bona quae hic Augustinus enumerat, scilicet orationem et sacrificium.
Excepta gratia sacrificii oblati, missa equaliter prodest
defuncto de quocumque dicatur, et hoc est preter propositum. Quod sit
in missa, set excepta oratione magis prodest illa in qua
sunt orationes ad hoc determinate, set tamen iste defectus re
compensari potest per maiorem devotionem eius qui dicit
missam vel eius qui facit dici, vel iterum per intercessionem sanctorum,
cuius suffragium in missa imploratur. Ad .vi. dicendum quod hic
oblatio candelarum vel olei potest prodesse defuncto in quantum sunt
elemosine quedam dantur enim ad cultum ecclesie vel in usum fidelium.

Ad .ii. questionem. Dicendum quod indulgentia directe alicui potest prodesse uno
modo principaliter, alio modo secundario. Principaliter quidem prodest ei
qui indulgentiam accipit, scilicet qui facit hoc pro quo indulgentia
datur, ut qui visitat limina alicuius sancti. Unde cum mor
tui non possint aliquid facere eorum propter quae indulgentie
dantur, eis indulgentie directe valere non possunt. Secundario
autem et indirecte prosunt ei pro quo aliquis facit id quod est in
dulgentie causa, quod sic est .iii. de .x. dicendum est. Quandoque contingit
potest quandoque autem non potest secundum diversam indulgentie formam.
Si enim talis sit indulgentie forma quicumque faciet hoc vel hoc
habebit tantum de indulgentia, ille qui hoc facit non potest
fructum indulgentie in alium transferre, quia ei non est
applicare autem intentionem ecclesie per quam communicantur
communia suffragia ex quibus indulgentie valent. Si autem
indulgentia sub hac forma fiat: quicumque fecerit hoc vel ille
ipse et pater eius vel quicumque alius eius ei adiunctus in purgatorio
detentus tantum de indulgentia habebit, talis indulgentia
non solum vivo set etiam mortuo prodest, quia non est aliqua
ratio quare ecclesia potest transferre communia merita quibus indul
gentie innituntur in vivos et non in mortuos. Nec tamen sequitur
quod prelatus ecclesie possit pro suo arbitrio animas a pur
gatorio liberare, quia ad hoc ut indulgentie valeant
requiritur causa conveniens indulgentias faciendi ut supra dictum
.xx. dicendum est. Capitulum .iii. Dicendum quod sepultura adinventa
est et propter vivos et propter mortuos. Propter vivos quidem
ne eorum oculi ex turpitudine cadaverum offenderentur
et corpora fetoribus inficiantur, et hoc quantum ad corpus, set
spiritualiter etiam prodest vivis in quantum per hoc astruitur resurrectionis
fides, set mortuis proficit ad hoc quod inspicientes sepulcra
memoriam retinent defunctorum et pro defunctis
orent. Unde et monumentum a memoria nomen accepit,
dicitur enim monumentum quasi monens mentem, ut dicit Augustinus
in libro de civitate Dei et in libro de cura pro mortuis agenda.
Paganorum tamen error fuit quod ad hoc sepultura

mortuo proficit ut eius anima quietem accipiat. Non
enim credebant post animam quietem posse accipere quam diu
corpori sepulture daretur, quod omnino ridiculum et absurdum
est. Sed quod aliquis sepultus in loco sacro mortuis prodest
quod non ex ipso opere operato set magis ex opere operan
tis, dum scilicet vel ipse defunctus vel alius cuius eius tumulatio in lo
co sacro dispensans patrocinio alicuius sancti eum committit,
cuius precibus pie credendum est adiuvari, et etiam precaminibus
eorum qui sacro loco deserviunt, qui pro apud se tumula
tis frequentius et specialius orant. Set illa que ad ornamentum
sepulture adhibentur prosunt quod vivis in quantum sunt vi
vorum solacia, set possunt etiam defunctis prodesse, non quod
per se, set per accidens in quantum scilicet per hoc homines excitantur
ad compatiendum et per consequens adorandum, in quantum ex sepulture
sumptibus vel pauperes fructum capiunt vel ecclesia decoratur.
Sic enim sepulture inter elemosinas computatur.
Capitulum .i. Ad primum dicendum quod oleum et cera ad sepulturam defunctorum
portata per accidens defuncto prosunt, vel in quantum ecclesie offeruntur
sive pauperibus dantur, vel in quantum hec in reverentia dei fiunt.
Unde et inter premissis coniungitur. Olim enim et cera ho
locausta sunt. Capitulum .ii. Dicendum quod ideo sancti patres de suis
corporibus tumulandis caverunt ut ostenderent corpora mortuorum
ad divinam providentiam non quod corporibus mortuis aliquis sensus in
sit set fidem resurrectionis astruendam, ut patet per Augustinum
in .i. libro de civitate Dei. Unde etiam voluerunt in terra promissionis
sepeliri ubi credebant Christum nasciturum et moriturum, cuius
resurrectio nostre resurrectionis est causa. Capitulum .iii. Dicendum quod quia caro est pars
naturalis hominis homo ad carnem suam afficitur, secundum illud
ad Ephesios .v. Nemo unquam carnem suam odio habuit. Unde
secundum istum naturalem affectum in vita vivente quadam sollicitudine
quid post mortem de eius corpore sit futurum dolet,
qui si aliquod indignum suo corpori evenire posset,
et ideo illi qui hominem diligunt ex compassione eius quem
diligunt conformantur etiam eius carnis curam humanitatis impen
dunt. Ut enim dicit Augustinus in .i. de civitate Dei: si paterna
vestis et anulus ac si quid eiusmodi tanto carius est posteris
quanto erga parentes maior affectus, nullo
modo ipsa spernenda sunt corpora, que utique multo familiarius
atque coniunctius quam quelibet indumenta gesta
mus. Unde et magis est affectui hominis satisfecit sepe
liens eius corpus, cum ipse in hoc satisfacere non potest,
etiam ei facere dicitur. Capitulum .x. Dicendum quod fidelium devotio
ut Augustinus dicit in libro de cura pro mortuis agenda
suis caris in locis sacris providens sepulturam non
frustratur, quod defunctum suum suffragiis sanctorum com
mittit, ut dictum est. Capitulum .v. Dicendum quod sepultura
in loco sacro impio defuncto non nocet nisi quatenus
hanc sepulturam sibi indebitam propter gloriam humanam
procuravit.

Ad .x. sic proceditur. Videtur quod suffragia que fiunt pro
uno defuncto non magis proficiant ei pro quo

fiunt quam aliis lumen. n. spirituale est magis generale quam lu
men corporale. sed lumen corporale. s. candele. quamuis accen
datur pro uno tamen equaliter omnibus prodest. quamuis pro eis
candela accendatur ergo cum suffragia sint quedam
spiritualia luminaria quamuis pro uno specialiter fiant non
magis ualent ei quam aliis in purgatorio existentibus
¶ Praeterea sicut in enchiridion dicitur hec suffragia prosunt mortuis qui cum
hic essent ut postea prodesse possent meruerunt
sed aliqui magis meruerunt ut suffragia eis prodessent
quam illi pro quibus fiunt ergo eis magis proficiunt alias eorum meri
tum frustraretur ¶ Praeterea pro pauperibus non fiunt tot suffra
gia quot pro diuitibus si ergo suffragia facta pro eis
solum uel magis eis quam aliis ualent pauperes essent
deterioris conditionis quod est contra sententiam domini luc. vi. beati
pauperes quoniam ipsorum est regnum celorum. ¶ Sed contra iusti
tia humana exemplatur a iustitia diuina. sed in iustitia humana
si aliquis pro alio soluit eum solum absoluit ergo cum ille
qui suffragia facit quodammodo soluit debitum eius
pro quo facit ei soli prodest ¶ Praeterea sicut homo faciens suf
fragia quodammodo satisfacit pro mortuo. ita
et in mundo aliquis pro uno satisfacere potest. ut est d. xx.
dictum est sed quando aliquis satisfacit pro uno satisfactio
illa non computatur nisi illi pro quo facta est ergo et suffragia
faciens ei soli prodest pro quo facit ¶ Videtur uero quod suf
fragia facta pro multis tantundem ualeant singulis ac
si pro uno quoque singulariter fieret uidemus. n. quod ex
lectione que uni legitur nichil ei deperit si simul et aliis
legatur. ergo eadem ratione nichil deperit ei pro quo suffra
gium fit. si ei aliquis coniungatur et ita si pro pluribus fiat
tantum ualet singulis ac si pro uno quoque fieret singulariter
¶ Praeterea secundum communem usum ecclesie uidemus quod cum missa pro aliquo de
functo dicitur simul et orationes illic adiunguntur pro aliis de
functis hoc autem non fieret si ex hoc defuncto pro quo missa
dicitur aliquid detrimenti reportaretur ergo idem quod prius ¶ Praeterea
suffragium orationum precipue innititur diuine uirtuti sed
apud deum sicut non differt iuuare per multos uel per
paucos ita non differt iuuare multos uel pau
cos ergo sicut iuuaret unum ex oratione una si pro eo tantum
fieret tantum iuuabuntur singuli multorum si eadem
oratio pro multis fiat ¶ Sed contra melius est multos
iuuare quam unum. si ergo suffragium pro multis factum
tantum ualet singulis ac si pro uno tantum fieret
uidetur quod ecclesia non debet instituere ut pro aliquo missa
singulariter fieret uel oratio. sed quod semper diceretur pro omnibus fideli
bus defunctis quod patet esse falsum. ¶ Praeterea suffragium
habet finitam efficaciam ergo distributum in mul
tos minus prodest singulis quam prodesset si esset pro uno
tantum. Videtur uero quod tantum ualeant communia suffragia illis
quibus specialia non fiunt quantum illis pro quibus fiunt
specialia et communia simul. unicuique n. secundum propria merita
reddetur in futuro. sed ille pro quo non fiunt suffragia

meruit ut tantum iuuaretur post mortem quantum et
ille pro quo fiunt specialia ergo tantum iuuabitur per co
munia quantum ille per specialia et communia. ¶ Praeterea inter
suffragia ecclesie precipuum est eucharistia. sed eucharistia cum conti
neat totum christum habet quodammodo efficaciam infinitam
ergo una oblatio eucharistie que fit pro omnibus sufficit eis ad
plenam liberationem eorum que sunt in purgatorio et ita
tantum iuuant communia suffragia sola quantum iuuant spe
cialia et communia ¶ Sed contra est quod duo bona sunt magis eli
genda ergo suffragia communia et specialia magis pro
sunt ei quam communia tantum. Responsio dicendum ad primam questionem
quod circa hoc fuit duplex opinio quidam. n. ut praepositiuus
dixerunt quod suffragia pro uno aliquo facta non magis prosunt
ei pro quo fiunt sed magis eis qui sunt magis digni et
probabant exemplo de candela que accenditur pro aliquo diuite
que non minus aliis seruientibus prodest qui cum eo sunt quam ipsi
diuiti et forte magis si habent oculos clariores
et exemplo de lectione que non magis prodest ei pro quo legitur quam
aliis qui simul cum eo audiunt sed forte aliis
magis qui sunt magis capaces et sic eis obiciebatur quod secundum hoc
ecclesie ordinatio esset uana que specialiter pro aliquibus instituit
et dicebant quod ecclesia hoc fecit ad excitandas de
uotiones fidelium qui promptiores sunt ad faciendum specialia
suffragia quam communia et feruentius pro propinquis orant
quam pro extraneis. Alii e contrario dixerunt quod suffragia magis
ualent ei pro quo fiunt utraque autem opinio secundum aliquid ad
ueritatem habet. ualor enim suffragiorum pensari potest ex
duobus. ualet enim uno modo ex uirtute caritatis
que facit omnia bona communia et secundum hoc unum est quod magis ua
lent ei qui magis caritate est plenus quamuis specialiter
pro eo non fiat et sic ualor suffragiorum attenditur
magis secundum quandam interiorem consolationem secundum quod unus
in consolatione existens de bonis alterius delectatur post
mortem quantum ad diminutionem pene. post mortem
enim non est locus acquirendi gratiam uel augendi. ad quod ua
let nobis iuncta opera aliorum ex uirtute caritatis
alio modo suffragia ualent ex hoc quod per intentionem unius alteri
applicantur et sic satisfactio unius alteri et hoc modo non
est dubium quod magis ualent ei pro quo fiunt immo
sic ei soli ualet satisfactio enim proprie ad pene di
missionem ordinatur. unde quantum ad dimissionem
pene precipue ualet suffragium ei pro quo fit et secundum hoc
secunda opinio plus habet de ueritate quam prima. ¶ Ad primum ergo
dicendum quod suffragia prosunt per modum lucis in quantum a mortuis
acceptantur ex hoc quod quandam consolationem accipiunt et tanto
maiorem quanto maiori caritate sunt praediti sed in
quantum suffragia sunt quedam satisfactio per intentionem facientis
translata in alterum non sunt similia lumini sed magis so
lutioni alicuius debiti non autem est necesse ut si debitum
pro uno soluitur quod ex hoc aliorum debitum soluatur.
¶ Ad secundum dicendum quod illud meritum est conditionale quo sibi

Valor suffragiorum

8

meruerunt, licet non modo quod meruerunt ut sibi prodesset
si pro eis fieret, quia nichil aliud fuit quam facere se ha-
biles ad recipiendum. Unde patet quod non directe meruerunt
illud iuvamen suffragiorum set per munita precedentia
se habilitaverunt ut fructum suffragiorum susci-
perent, quod ideo non sequitur quod nutum eorum fructum tenet. ¶ Ad
ii. dicendum quod nichil prohibet divites quantum ad aliquid esse
melioris conditionis quam pauperes, sicut quantum ad expi-
ationem pene. Set hoc quasi nichil est comparatum possessioni
regni celorum, in quo pauperes melioris conditionis
esse ostenduntur per auctoritates inductas. ¶ Ad iii. quod dicendum
quod si valor suffragiorum consideretur secundum quod valet
ex virtute caritatis unientis membra, ecce suffragia pro mul-
tis facta tantum singulis prosunt ac si pro uno tantum fie-
rent, quia caritas non minuitur, distribuatur affectus in mul-
tos, immo magis augetur, quia similiter et gaudium quanto
pluribus est commune fit maius, ut dicit Augustinus viii. de confessionibus, quod
sic de uno bono facto non minus letantur multi in purgato-
rio quam unus. Si autem consideretur valor suffragiorum in
quantum sunt satisfactiones quedam per interventionem facientis transla-
tae in mortuos, tunc magis valet suffragium, quod
pro eo singulariter fit, quam quod fit communiter pro eo et multis
aliis. Sic enim effectus suffragii dividitur ex divina
iustitia inter eos pro quibus suffragia fiunt. Unde pa-
tet quod hec questio dependet ex prima et ex hoc etiam patet
quare institutum sit ut suffragium speciale in ecclesia
fiat. ¶ Ad i. ergo dicendum quod suffragia ut sunt satis-
factiones quedam non prosunt per modum actionis sicut
doctrina prodest, que sicut et omnis alia actio effectum
habet secundum dispositionem recipientis, set valet per modum solutionis
debiti, et ideo non est simile. ¶ Ad ii. dicendum quod quia suffragia
pro uno facta aliquo modo et aliis prosunt, ut ex dictis patet,
ideo cum pro uno missa dicitur non est inconveniens ut pro aliis
et orationes fiant, non enim dicuntur ad hoc omnes orationes
alie ut satisfactionem unius suffragii determinet ad
alios principaliter, set ut illi et oratio pro eis specialiter fusa
prosit. ¶ Ad iii. dicendum quod oratio consideratur et ex parte oran-
tis et ex parte eius quo oratur, et ex utraque parte effectus eius de-
pendet, et ideo quamvis dicere unum non sit magis dif-
ficile absolvere multos quam unum, tamen hoc ex parte oratis
oratio non est ita satisfactoria pro multis sicut pro uno.
¶ Ad iiii. quod dicendum quod hoc quod solo dependet ex solutione
precomis, si enim suffragia specialia pro uno facta indifferenter
omnibus valerent et omnia suffragia communia, et ideo tantum iu-
varetur ille pro quo non fiunt specialia quantum ille pro quo fiunt
si sit equaliter dignus. Si autem suffragia pro aliquo facta non
indifferenter omnibus prosint, set eis maxime pro quibus
fiunt, tunc non est dubium quod communia suffragia et specialia simul
plus valent alicui quam communia tantum, et ideo quod magis
duas opiniones in littera tangit, unam dicens quod
equaliter prosunt diviti communia et specialia et pauperi communia
tantum. Quamvis enim ex pluribus unius iuvetur aliquis, non tamen
plus iuvatur quantum attingit causa de qua ille pro quo fiunt
specialia suffragia consequitur velociorem absolutionem
set non pleniorem, quia uterque finaliter ab omni pena
liberabitur. ¶ Ad i. ergo dicendum quod sicut ex predictis patet, quod iu-
vamen suffragiorum non cadit directe sub merito et simpliciter,
set quasi sub conditione, et ideo merito non sequitur. ¶ Ad ii. dicendum quod
quamvis virtus Christi que continetur sub sacramento eucharistie sit in-
finita, tamen est determinatus effectus ad quem illud sacramentum or-
dinatur. Unde non oportet quod per unum altaris sacrificium
tota pena eorum que sunt in purgatorio expietur, sicut quia
nec per unum altaris sacrificium quod homo aliquis offerret libera-
atur a tota satisfactione debita pro peccatis. Unde et quandoque plures
misse in satisfactione unius peccati iniunguntur. Credibile
tamen est quod per divinam misericordiam si aliquid de specialibus suffra-
giis superfit hiis pro quibus fiunt, ut scilicet eis non in-
digeant, aliis dispensetur pro quibus non fiunt, set
eis indigeant, ut per Damascenum patet in sermone de dor-
mientibus. Sic dicit Deus tamquam iustus commetietur
impotentiam possibilitati, tamquam suscipiens non desistet in commu-
tationem negabit, quia quod negatum attendatur secundum
id quod deest uni alteri supplet.
¶ Deinde queritur de orationibus sanctorum qui pro nobis orant
et circa hoc queruntur. ¶ Primo utrum sancti orationes nostras co-
gnoscant. ¶ Secundo utrum debeamus eos interpellare
ad orandum pro nobis. ¶ Tertio orationes eorum pro nobis fuse
semper pro nobis exaudiantur. Utrum autem possimus sanctos
orare, et utrum sancti qui sunt in patria pro nobis orent,
habitum est supra dist. xv.
¶ Ad primum sic proceditur. Videtur quod sancti orationes nostras
non cognoscant. Ysa. lxiii. Pater noster es et Abraham
nescivit nos et Israel ignoravit nos. Glossa Augustini
dicit quod mortui et sancti nesciunt quid agant vivi
etiam eorum filii, et sumitur ab Augustino in libro de cura pro mor-
tuis agenda, ubi hanc auctoritatem inducit, et sic hoc ubi Augustinus
in si tanti patriarche quid erga populum ab eis procrea-
tum ageretur ignoraverunt, quomodo mortui vivorum
rebus atque actibus cognoscendis adiuvandisque per-
miscentur. Ergo sancti orationes nostras cognoscere non possunt.
¶ Preterea iiii. Reg. xxii. dicitur ad Iosiam regem: Idcirco quia fle-
visti coram me, colligam te ad patres tuos, ut
non videant oculi tui mala omnia que inducturus
sum in locum istum. Set in hoc nullo modo per mortem Iosie
subventum fuisset, si post mortem quid geretur sue
evenire cognosceret. Ergo sancti mortui actus
nostros non cognoscunt et ita non intelligunt orationes
nostras. ¶ Preterea quanto aliquis est in caritate perfectior tanto magis
proximo in periculis subvenit, set sancti in carne viven-
tes proximis et maxime coniunctis in periculis consulunt
et auxiliantur manifeste. Ergo post mortem sit
multo maioris caritatis, si facta nostra cognoscerent

multo amplius suis caris coniunctis consulerent et auxiliarent in necessitatibus quod facere non uidentur. Ergo non uidentur quod actus nostros et oraciones cognoscant. ¶ Praeterea sic sancti post mortem uident deum tunc et angeli de quibus dicitur mathei xviii. angeli eorum semper uident faciem patris. Set angeli deum uidentes non propter hoc omnia cognoscunt cum anescientia inferiores a superioribus purgentur ut patet per dionysium vi. c. ecclesiastice ierarchie. Ergo nec sancti quamuis deum uideant in eo nostras oraciones cognoscunt et alia que circa nos aguntur. ¶ Praeterea solus deus est inspector omnium cordium. Set oracio proprie in corde consistit. Ergo solus deus est oraciones cognoscere, non ergo sancti nostras oraciones cognoscunt. ¶ Set contra est illud iob xiiii. siue nobiles fuerint filii eius siue ignobiles non intelliget. dicit beatus gregorius xii. li. moralium hoc de animabus sanctis senciendum non est. quia que intus omnipotentis dei claritatem uident nullo modo credendum est quod sit foris aliquid quod ignoret. Ergo nostras oraciones et facta cognoscunt. ¶ Praeterea gregorius i. ii. dyalogorum anime uidenti creatorem angusta est omnis creatura. quia licet de luce creatoris aspexerit breue fit ei omne quod creatum est. set hoc maxime impedire uidetur quominus anime sanctorum oraciones et alia que circa nos aguntur cognoscunt quia a nobis distant. cum ergo distancia illa non impediat ut patet ex predicta auctoritate uidetur quod anime sanctorum cognoscant oraciones et ea que hic aguntur. ¶ Praeterea si ea que circa nos aguntur non cognoscerent non pro nobis orarent quia de factis nostris ignorarent. set hic error uigilancii ut ieronimus dicit in epistola contra eum. Ergo sancti ea que circa nos aguntur cognoscunt. Responsio dicendum quod diuina essencia est sufficiens medium cognoscendi omnia quod patet ex hoc quod deus uidendo suam essenciam omnia intuetur. non tamen sequitur quod quicumque essenciam dei conspicit sic non proprius quod congruo conueniens est omnia cognoscere que ex principio consequuntur. non tota uirtus principii comprehendatur. Unde cum anime sanctorum essenciam diuinam non comprehendant non est conueniens ut omnia cognoscant que per essenciam diuinam cognosci possunt. Unde et inferiores angeli a superioribus edocentur. quamuis omnes essenciam diuinam uideant sed unusquisque beatus tamen de aliis rebus necessarium est ut in essencia diuina uideat quodcumque perfectio beatitudinis requirit ut homo habeat quicquid uelit. sicut augustinus de trinitate xiii. hoc autem recta uoluntas continet quod uult ut ea que pertinent ad ipsos cognoscant. Unde est nulla rectitudo sanctis desit uolunt cognoscere ea que ad ipsos pertinent et ideo oportet quod illa in uerbo cognoscant. hoc autem ad eorum gloriam pertinet quod auxilium indigentibus prebeant ad salutem. sic enim dei cooperatores efficiuntur quo nihil est diuinius ut dyonisius dicit in c. iii. celestis ierarchie. Unde patet quod sancti cognoscunt eorum quod ad hoc requiruntur

et sic est quod sancti cognoscunt eorum habent quod ad hoc requiruntur quod sic est quod in uerbo cognoscunt uota et oraciones et deuociones hominum qui ad eorum auxilium confugiunt. ¶ Ad i. ergo dicendum quod uerbum augustini est intelligendum de cognicione naturali animarum separatarum que quidem cognicio in sanctis uiris non est obtenebrata sicut est in peccatoribus. non autem loquitur de cognicione in uerbo. quod constat abraham eo tempore quo hoc dictum fuit per ysayam non habuisse cum ante christi passionem nondum ad uisionem dei peruenit. ¶ Ad ii. dicendum quod sancti et si post hanc uitam cognoscant ea que hic geruntur non tamen credendum est quod afficiantur doloribus contingentis aduersitatibus eorum quos in hoc seculo dilexerunt. ita enim repleti sunt gaudio beatitudinis quod dolor locus in eis non inuenit. Unde et si cognoscant eorum infortunia post mortem nichilominus eorum dolori consulit. si autem huiusmodi infortunia de hoc seculo subtrahuntur set forte anime nondum glorificate dolorem aliquem sentirent si incommodi suorum carorum paterent quoque anima iosue nondum statim glorificata fuit actoris egisla quod ad hoc quod ex hac racione augustinus concludere nititur quod anime mortuorum cognoscunt non habent de factis uiuentium. ¶ Ad iii. dicendum quod anime sanctorum habent uoluntatem plenarie conformem diuine uoluntati et in uolito et ideo quamuis affectum caritatis ad proximum retineant. non tamen eis aliter auxilium facere non quod secundum diuinam iusticiam uident esse disposita et tamen credendum est quod multum proximos iuuent pro eis apud deum intercedendo. ¶ Ad iiii. dicendum quod quamuis uidentes uerbum non sit necessarium omnia in uerbo uidere uident tamen ea que ad perfectionem pertinet beatitudinis eorum ut dictum est. ¶ Ad v. dicendum quod cogitationes cordium deus per se ipsum nouit set animi alii cognoscere possunt. contentus ei reuelatur uel per eum sibi ubi loquitur ... a mo

¶ sancti post mortem ...

Ad quartum sic proceditur. uidetur quod non debemus sanctos interpellare ad orandum pro nobis. nullus enim non alicuius amicos interpellat ad orandum pro se nisi inquantum apud eos credit facilius gratiam optinere. set deus est infinite magis misericors quolibet sancto et sic eius uoluntas facilius inclinatur ad nos exaudiendum quam uoluntas alicuius sancti. ergo uidetur superfluum esse constituere sanctos intermediatores inter nos et deum ut ipsi pro nobis intercedant. ¶ Praeterea si eos ad orandum pro nobis interpellare deberemus hoc non est nisi quia scimus eorum oracionem deo esse acceptam. set quanto aliquis sanctorum inter sanctos sanctior est tanto eius oracio est magis deo accepta. ergo semper deberemus superiores superiores sanctos pro nobis intercessores constituere ad deum et numquam inferiores. ¶ Praeterea christus secundum quod homo dicitur sanctus sanctorum et ei secundum quod homo orare competit set numquam christum ad orandum pro nobis interpellamus. ergo nec alios sanctos interpellare debemus. praeterea quicumque rogatur ab aliquo pro eo intercedit preces

8

ipi rei repsentat ap q peo itcedit set sup
fluu e aliqd psentare ei cui sr oia pseni g
supfluu e qd scos pnob itcessores ostituam
ad dm. Cp ulto e supfluu q sit pp do qd
sine eo eod mo fieret l no fieret set sili
sci oraret pnob l no oraret siue nos oremus
eos siue no orem. q si sim dig ut pnob oret
7 nob eos no oratib pnob oraret si au sim
i digni 7 si petam pnob no orat g itpellare
eos ad orand pnob ur omio supfluu. Cs 3 est
q dr. Job. v. uoca g si e qui t respodeat 7 ad
aliq scor ouite. uocare aut nrm e ut ggg i
dm huili pce dm dposce g ai uolum dm ora
re dbe ad scos ouite ut pnob orent Cp sci
qui sut i pria mag sut accepti do q i statu
me. set scos qui sr iuia ostituere dbem in
tpellatores pnob ad dm ex apli qui dicebat
ro. v. obsec uos fres p dm d nrm ihm xpm
7 pcaritate spc. s. ut adiuuetis me i orib
uris pme ad dm g et nos mlto for pete
dbe aliis qui sr i pria ut nos iuuet suis
orib ad dm Cp ad h e ois osuetudo ecce
que iletaniis scor orom petit Responsio
dd q iste ordo e diuit istitut. i reb h dyo
ut pmeia ultia reducat. i dm un ai sci q
sut in pria sint do pinqssimi h die leg
ordo reqrit ut nos qmaentes icor peg
nam adno i eu p scos meios reducam q
qd ongit du peos dia bonitas i nos suu
effcm diffudit et q reddit nr i dm tende
d3 pcessui bonitatu ipi ad nos sic mediantib
scor suffragiis di bnficia inos dueiut. i
or nos i dm reduca ut itato bnfia ei suma
m medi scis 7 ind e q eos intcessores pno
bis ad dm ostituu 7 qi mediatores du aueis
petim q pnob oret Cad. i. g. dd q sic no e
pp dfcm diue po q meb fis eius agentib
opat set e ad oplemet ordis uniusi 7 ut eius
bonitas mltipli diffundat inres du abeo
res no solu suscipiut bonitates ppas set i su
per q aliis ea bonitatis existut. ita 7 n e
pp dfcm mie ipi q oporteat ei clemtam
p oroes scor pulsare set e ad h ut ordo pdais
osuet. inreb Cad. ii. dd q q uis supiores
sci sint mag do accepti. qm iferiores. utile
e tn iniores scos inrdu orae 7 h p. v. roes
po ex h qd ds qnqz ht maiore duom exde
uotioe aut maxie ordis dpendet effcus Cso
pp fastidiu tollend. q assiduitas unis rei
fastidiu pait. ph aut qd diusos scos orand
q. i singlis nouus feruor duotiois excitat

tco q qbzda scis datu e i aquib eius pap
prtonat sic sco antonio adigne ifrmale Cs.
ut oib dbit honor exhibeat inob. Cv. q
pliu orib qnq ipetr. qd uni oroe n impe
traret Cad. 3. dd qd oro e act quida act
aut sr pticulariu suppoitor 7 io si drem e
ora pnob n aliqd addet uidem h ad pm
xpi referre 7 ita uidet ee osonu. l error ne
storii qui dixit i xpo pm filii hois ap fi
lii di ul erori arrii qui posuit pm filii
miore pre. Un ad hos errores uitados eccia
no dicit xpe ora pnob s xpe audi nos ul
miserere nob Cad e. dd q sic. j. dr no dm
sci pces nras do psetare qi ei igta mani
festet. set q eos exaudiri a do petut. ul
d eisdm iam osulut. uitate qd. s. fecius 7
prudentiu sr. dbat Cad. v. dd q ex h ipo q
ds efficit dign ut scus ds p eo oret q ad ipo
cu pa duone sua ncitate recurrit 7 ita no e
supfluu q scos orem.

Ad tciu sic pce. ur. q oroes scor ad dm p
nob fuse. no sp exaudiat. si n. exaudi
ret maxie exaudiret sci. d eis q ad eos p
tinet. set d huis no exaudiut. Un dr apoc
vi. qd martyrib. petetib. uidictam d huis q
sr sr tru dam e. ut reqescerent adhuc tep
modicu donec ipleret nus frm. suor g
mlto mi exaudiut d huis q ad alios ptinet
Cp ie. xv. si steterit moyses 7 samuel cora me
no e aia mea ad pp istu g sci no sp exaudi
unt. cu pnob orent. ad dm. Cp sci in pria
eqles anglis di omemorat ut pz m. xxii.
set agli no sp exaudiut i suis orib qs
fundut ad dm q pz. ex h q h. dan. x. u dr
ego ueni pp smoes tuos princeps. aut reg
resistit m xxi. dieb. no aut ueniat in
adiutoriu daniel. anglis qui loqbat. n a do
eor libatom petedo 7 no e ipedita oris ei
ipleto g n 7 alii sci pnob orates ap dm
exaudiut. Cp qq oroe impetr. aliqd qda
mo mer illd set sci qui sr in pria no sut
i statu merendi. g no possr suis orib aliqd
nob ipetrare apd dm Cp sci pomia oformt
uolutate sua uo diue. g no uolut. n q sci
ut dm uelle s nlls orat n q uult g non
orant n peo q sciut dm uelle set h q de
uult fiet eis 7 no oratib g 7 eor oroes no
sr efficaces ad aliqd ipetrandu Cp oroes
toti celestis curie si aliqd ipetrare possut ef
ficatores eent q omia suff. set mltiplica
tis suffragiis psetis ecce fcis p eo ipgatorio

existente totaliter absolvetur a pena cum g° sancta q in
purgatorio eadem oratione oreuit. puluis quis sit in purgatorio
totaliter orationes eorum a pena absoluent quia falsum est
quia sic suffragia ecclesie pro defunctis facta sunt superflua
essent. Cap. sed hoc est quod habetur in mach. ult. hoc est q mul
tum orat pro populo et pro uniuersa sancta ciuitate dei ieremias
propheta dei et quod eius oratio sit exaudita patet per hoc quod
sequitur quod extendit ieremias dexteram et dedit iude gla
dium dicens accipe sanctum gladium munus a deo etc.
Cap. ieronimus in epistola contra uigilantium dicens in libello tuo
quod dum uiuimus mutuo pro nobis orare possumus
et hoc postea implaut sic dicens si apostoli et martires
adhuc in corpore constituti possunt orare pro ceteris quan
to plus adhuc. debent esse solliciti quanto magis
post coronas uictorias et triumphos. Cap. ad
hoc est consuetudo ecclesie que frequenter petit ut sanctorum
orationibus adiuuemur. Responsio. dicendum quod sancti dicuntur dupliciter
orare pro nobis uno modo expressa oratione dum uotis
suis aures diuine clementie pro nobis pulsant. alio modo
oratione que est interpretatiua. scilicet ut per eorum merita que in con
spectu dei existentia non solum eis cedunt ad gloriam
sed sunt et nobis suffragia et orationes quedam sanguis christi
pro nobis effusus dicitur ueniam petere utroque autem modo et
orationes sanctorum sunt quantum est in ipsis efficaces ad im
petrandum que petunt sed ex parte nostra potest esse de
fectus quod non consequimur fructum orationum ipsorum sed quod
pro nobis orare dicuntur ex hoc quod merita eorum nobis profi
ciunt sed secundum quod orant pro nobis uotis suis aliquid
postulando semper exaudiuntur quia non uolunt
nisi quod deus uult nec petunt nisi quod uult fieri quod autem deus
simpliciter uult semper implet ut loquimur de uoluntate ante
cedente secundum quam uult omnes homines saluos fieri quam non semper
implet unde non est mirum si et quod sancti uolunt per hunc
modum uoluntatis medium non implet. Cap. ad. i. g° dicendum quod
oratio illa martyrum non est aliud quam eorum desiderium de oppo
sitione corporum et societate sanctorum quod saluandi sunt. et
consensu quo consentiunt diuine iustitie punienti ma
los unde apoc. vi. sub illud usquequo domine etc. dicit glossa
desiderant maius gaudium et consortium sanctorum et
iustitie dei consentiunt. Cap. ad. ii. dicendum quod dominus loquitur de
moyse et daniele secundum statum quem fuerunt in hac uita. ipsi
enim leguntur pro populo orantes iram dei restitisse ut. iii. li.
dicitur et tamen si illo tempore fuissent non potuissent orationibus
deum placare ad populum propter ipsius malitiam. et hoc est
ille littere intellectus. Cap. ad. 3. dicendum quod illa pugna beatorum
angelorum non intelligitur ex hoc quod apud deum contrarias et
orationes fundent sed quia contraria merita ex diuersis parti
bus ad diuinum examen referebant diuersarum similiter ex
spectantes et hoc est quod gregorius dicit. xvii. moralium exponens
predictam uerba daniel sublimes spiritus gentibus pri
ncipantes nequaquam pro iniuste agentibus decertant. sed

eorum facta iuste iudicantes examinant cumque
uniuscuiusque gentis uel culpa uel iustitia ad superne
curie solium ducatur eius gentis prepositus uel optinu
isse in certamine uel non optinuisse perhibetur quorum
tamen omnium una uictoria est super se opificis uolun
tas summa quam dum semper aspiciunt quod optinere non
ualent nequaquam uolunt unde nec petunt ex quo patet
quod orationes eorum semper exaudiuntur. Cap. ad. iiii. dicendum quod li
cet sancti non sint in statu merendi quia postquam sunt in
patria sunt tamen in statu merendi aliis uel postquam
exitio preces aliis inuadi. hoc enim a pud deum uiuen
tes meruerunt ut eorum orationes exaudirentur. post
mortem uel dicendum quod oratio ex alio meretur et ex alio impetrat.
meritum enim consistit in quadam adequatione actus ad finem
propter quem est qui ei quasi merces redditur. sed orationis impe
tratio innititur liberalitati eius qui rogatur. impetrat enim aliquis
quandoque ex liberalitate eius qui rogatur quod ipse non
meruit et ita sancti quamuis non sint in statu merendi
tamen non sequitur quod sint in statu impetrandi. Cap. ad. v. dicendum quod
sic exaudiente gregorius in ducta patet quod sancti non uolunt
uel angeli nisi quod in diuina uoluntate conspiciunt et ita quod nec aliud
petunt nec tamen eorum oratio est infructuosa sicut enim augustinus
dicit i. li. de predestinatione orationes sanctorum predestina
tis prosunt quia forte prius ordinatum est ut intercedentibus
tamen orationibus saluentur ita quod deus uult ut orationibus et
sanctorum impleat illud quod sancti uident eum uelle. Cap. ad
vi. dicendum quod suffragia ecclesie pro defunctis sunt quasi quedam
satisfactiones uiuentium uice mortuorum et secundum hoc
mortuos a pena absoluunt quia non soluerunt sed sancti
qui sunt in patria non sunt in statu satisfactionis et ideo non est simile
de eorum orationibus et ecclesie suffragiis.

Cum facta fuit ratio beatorum gaudium apostoli est
et est hic intellectus et mirum quia in pluribus gaudebit
sed non fortiter quia non magis gaudebit ut dicitur
sed de hoc infra magister dicetur. d. xlix. nam qui sine
fide operantur. predilectionem eiusque sacramentis et cetera. sed secundum hoc
uidetur quod suffragia ecclesie non prosunt cathecuminis infideli
ecclesie decedentibus cum tamen illi sint in statu salutis
ut patet ex decretis. 3. d. iiii. et dicendum quod licet non susce
perint sacramenta ecclesie actu susceperunt tamen uoto quod
pro facto reputatur. cum deest facultas. mediocriter
mali suffragantur et cetera ista uerba aduersis diuersimode
exponuntur. illi enim qui dicunt suffragia ecclesie prodesse
existentibus in inferno dicunt alios mediocriter bonos
et alias mediocriter malos. dicunt enim ualde malos
esse eos qui sine fide et sacramentis ecclesie decesserunt et
his dicunt nichil prodesse suffragia sed mediocriter
malos eos qui cum fide et sacramentis ecclesie in mortali tamen peccato
decesserunt quibus secundum eos ualent ad pene mitigationem
non autem ad plenam absolutionem sed ualde bonos et
dicunt illos qui sine criminali decedentes statim euolant

qui suffragiis no indiget mediocr uo bos q
eminalia seu fer q i pgatorio detinet. et
his dnt pdee suffragia. ad pleam abso
lutom q uo dnt suffragia n pdee his
q st in ifrio dnt eosd ee mediocr malos
q mediocr bos os. n. q st i infrio uald ma
los dnt qui uo i pria uald bos eos uo q st
i pgatorio mediocr bos in qtu dficiut a
apfca malitia q e ptim mor. his aut suff
qui psit. ad mitigatom pene qui aut ad ple
na absolutom. f dram qntitatis emaliu
q suffragior q h expo e gentor. Iniuria est
pmatyre i eccl orae h ur q io qd q dcm e
qd orees p uald bois st gratiar actoes q dd
q supior auctas lo qn mcta e nob qn st
uald boi p quibz orat. h aug lo. qn certu
e qui st uald boi. sic. n. qui peis orat quoda
mo eos indigetes d. sic eis i iuria facit. ex
timo eu qi pigne infeuit et e. h ponut a
duo auxilia qr unu adiuuabit illos q i fine
mdi iueient p mod satfactiois. s. ignis q
facies mdi pgabit potit. n. ee. ut intetio
pene suppleat quicqd d e adtepis buitute
q pcipue cu sit pbabile q pauca emabilia
st biti ut pote prioze fuit iudicii ex signis
pcedetibz. postesi. aliud au ex iu caritatis. s.
mita q itcessioes mitor que eis ex uitute
caritatis suff gbut. siu gsiledo quid et e
illd cociliu q e. illd gsiliu nich aliud e q
gsilio eor ut abeo illuiatom papiat d age
dis.

Et quere h d uald malis q e postq dtemi
nauit magr. d receptaculis aiar i
quibz puniut ul pmiat an gmuez rim
q iudiciu gnale. q d suffragiis quibz iuua
tr mortuos ul iuuam abeis h dtemiat de
dia mia q iustitia quibz pdcm omia dispe
sat. dr aut i x. d. i p dtemiat d dia iustitia
q mia f gpom ad pcam dapnator i fa dtemiat
d eis i gnali i. set quo iustitiam di q pietate
q e. ec pim ta facit po d q mia di i peis dap
tor loq no ht. so d gui i. set his occurrit
q e tco dtemiat ulitate i. Un no ggrue a
dici pot q e. ec q ta facit po ppoit quid sit
uim ec qom pdcam so soluit auete que e
i gnu i q sit occulte di iudiciu. cui occultu
iudiciu et e. set q di iustita. h dtemiat mi
tips d iusti. q mia di i gn et di mp. d. i pa
i qrit d dia iustie q mie di i fa i quirit a
quo iustitia q mia di occurrut ad op diuu i
post h gsidai oz. et ec pim duo fac pmo

mouet qoes scdo dtemiat eas. his Rndet pot
q e pim duo fac po qrit utr sit idm indo iu
stita q mia. so utr eadem opa dbant iusti q
mie attribui i e g dicat scptu q e his Rndi
pot et e. h soluit ppoitas qoes et ec h
duo fac po soluit. i. q. so sam i. q aut opa
qda ec pim ta facit pmo soluit pma. q. so
mouet dubitatoz q soloz ppoita i. set s h oc
curit q. q e tco soluit dubioz i. set dixi. s. q e.
post h gsidai oz q e. h inqrit quo iustitia
q mia di occurrut ad op ipi et ec h duo facit
po d q null op di ad q n ccurrt mia di l
iustitia so inquirit an inqlz op gcurrt utrq
i set tu sups q e. ec h duo facit po poit
qom. so soluit ea i quibzda placuit q e et
di i p. d. f duas oppicoes qs poit ec hic q.
fa icipit i. aliis aut uidet. q e

Hic duo qrut. po d iusti di. so d ei
mia. ec pim qrit tria. po an iustitia
do dbat attribui. so d iustitie ei effcu. tco
d iustitia ec dapnatos

Ad pim sic pcee ur qd iusti do attribui
no sit q s phm i. x meth ridiculu e
laudare dos s dm uirtute morale ul acti
ones uirtutu moraliu eis attbue set iusti
tia e uirt moralis g do attribui no debet.
Pr ec temparam iustita dr set temparam n
attribuim do g n iustitam ei attribue dbem
Pr iusti i eqlitate gsistit ut pz p phm i. v.
eth. set n do pot ee eqle g no pot ee aliq
iustita ei ad alior. Pr phus i v. eth. dicit
qd do adsuu no e iustitia set dns e omi
dnator g ei iustita n gpetit. Set g e q
i ps dr. iz dns q iutas dilexit. Pr ee q
e potissio indo e. set scdm phm i v. eth
iustita e pclarissima uirtutu g maxie do
dbet attribui. Vlter ur qd indo s eadem rom
dicat bonitas q iustitia qz iustitia e uir
tus uir ut p phm i. v. eth. set uirt uni
cuiq rei e bonitas ipi qa uirt e q bonu fac
hnte q op ei bonu reddit ut pz i. ij. eth
g s eandem rom ds dr bon q iust. Pr dyo
dic i viij. c. d di. no qd iustitia lauda in
do inqntu oibz s dignitate distribuit set
distbue. omibz h ad rom bonitatis ptinet
qz tota gmuicatiois dia bonitas e ca g
iustitia q bonitas dnr i do s eandem rom
Pr bonitas q iustita mag gueiut ido qm
dant icatis. set icatis eadem ur ee rato
bonitatis q iustitie nich. n. ex h ipo qd ea
ta st bona iusta e ent. i gueniens indet

de bo(nitate) omnia e(ss)ent bo(na). et ab eo i(n)t(enti)o no(n) e(ss)ent
o(mn)ia iusta g(ener)e modo (secundu)m ead(em) r(ati)o(ne)m d(icitu)r bonitas
(et) iusti(tia). Set h(oc) (est) q(uo)d boe(tius) dic(it) i li(bro) de eb(domadibus). o(mn)e bonu(m)
ad e(ss)e(ntia)m iustu(m) u(er)o ad actu(m) respic(it) s(ed) act(us) non
om(ni)s (secundu)m eand(em) r(ati)o(ne)m i deo g(ener)e n(on) iustitia (et) bonitas
Co(ntr)a g(ener)is (et) spe(cie)i no(n) (est) ead(em) r(ati)o set bonitas (et) iusti
tia se h(abe)nt ut gen(us) (et) spe(cie)s u(nde) boe(tius) dic(it) i li(bro)
de ebd(omadibus). bonu(m) q(ui)d(e)m g(e)n(er)ale iustu(m) aut(em) sp(eci)ale
g(ener)e no(n) (est) eadem r(ati)o o(mn)io bonitatis (et) iusti(tie). Vlt(erius)
u(idetu)r q(uod) no(n) sit ead(em) r(ati)o i(n) d(e)o. iusti(tie) (et) u(er)itatis q(ui)a
ea q(ue) i nob(is) s(un)t (secundu)m spe(cie)m differ(unt). i deo differ(unt) (secundu)m
r(ati)o(ne)m set i nob(is) p(er)it(e)r a(liqua) u(idetu)r (et) iustitia sp(eci)e diffe
re(n)t ut p(atet) .iii. (et) .x. eth(icorum) g(ener)e (et) i deo (secundu)m a(liqua)m r(ati)o(ne)m d(icitu)r iusti(tia)
(et) u(er)itas. Co(ntr)a g(ener)is (et) spe(cie)i no(n) (est) o(mn)io eadem r(ati)o
set u(er)itas (secundu)m tulliu(m) (est) sp(eci)es iusti(tie) g(ener)e u(er)itatis (et)
iusti(tie) no(n) (est) eadem r(ati)o. Co(ntr)a iustitia cu(m) sit ead(em)
sp(eci)es bonitatis ex au(ctoritat)e li(bro) i(n)ducta patet
ad eff(ectu)m p(er)tinet u(er)itas aut(em) ad i(n)tell(ectu)m g(ener)e u(er)itas
(et) iusti(tia) no(n) d(icu)n(tu)r i deo (secundu)m eandem r(ati)o(nem). Co(ntr)a h(oc) (est) q(uod)
i au(ctoritat)e p(salmi) d(icitu)r. que h(ic) inducit u(niuers)e uie
d(omi)ni m(isericord)ia (et) u(er)itas. u(er)itas p(ro) iustitia exp(on)it(ur) g(ener)e (secundu)m
ide(m) (secundu)m r(ati)o(nem). Co(ntr)a iusti(tia) (con)sistit i redditio(n)e debi
ti set d(eu)s no(n) (est) d(e)bitor nob(is) n(isi) ex p(ro)misso ut
an(selmu)s dic(it) g(ener)e id (est) deo redde(re) d(e)bitu(m) q(uod) soluere
p(ro)missu(m). cu(m) g(ener)e ex(emplu)m q(uo)d soluit p(ro)missu(m) dicat(ur)
uerax (secundu)m eand(em) r(ati)o(nem) dicet(ur) d(eu)s iust(us) (et) uerax.
Responsio d(icendu)m ad .1. q(uestionem) q(uo)d iustitia p(ro)p(ri)e d(i)c(t)a e(qua)litate(m)
(con)stituit i acceptorib(us) (et) dono(n)ib(us) ut p(atet) p(er) ph(ilosophu)m
i .v. eth(icorum) int(er) da(n)te(m) (et) accipie(n)te(m). ut s(cilicet) accipie(n)s
ta(n)t(u)m accipiat a da(n)te q(uantu)m t(enetu)r accipe(re) d(e)b(e)t. et in hoc
(con)sistit iusti(tia) (com)mutatiua ut pote p(er) q(uam) me(diu)m
p(er)it(e)r me(r)ptorib(us) (et) u(en)ditorib(us). (et) o(mn)ib(us) retributi
onib(us). Ca(usa) m(od)o (secundu)m q(uo)d (con)stituit e(qua)litas int(er) du
os recipientes (secundu)m q(uo)d (con)tingit ex(empl)i q(uod) uterq(ue) e(qua)li(ter)
recipit p(ro)mittis (et) i h(oc) (con)sistit iustitia distribu
tiua i p(ar)t(e). g(ener)e (com)mutatiua i(us)titia req(ui)rit e(qua)litas
q(uan)titatis ut s(cilicet) ta(n)tum q(ui)sq(ue) accipiat q(uan)tu(m) dedit
(secundu)m ualore(m) (et) i(de)o int(er) illos i quib(us) no(n) p(ot)est e(ss)e q(ua)n
titatis e(qua)litas no(n) p(ot)est p(ro)p(ri)e e(ss)e (com)mutatiua
i(us)titia sic (est) i ill(is). quor(um) un(us) no(n) p(ot)est rep(re)se(n)ta(r)e
aliq(ui)d equales b(e)n(e)ficiis alt(er)i sic fili(us) no(n) p(ot)est
rep(re)sentare ad equales b(e)n(e)ficiis p(at)ris a q(uo) e(ss)e
(et) nutrim(en)t(um) (et) disciplina(m) accepit (et) i(de)o q(uan)tu(m)cu(m)q(ue) re
tribuat p(at)ri i obseq(u)iis no(n) sit p(er)fecta e(qua)litas
u(nde) n(on) p(ro)p(ri)e salua(tur) i r(ati)o (com)mutatiue i(us)ti(tie). set ta(men)
a(liquo) m(od)o iusti(tia) saluari p(ot)est i (con)tu(m) fili(us) retribuit
(secundu)m suu(m) mod(um) sic p(ate)r dedit (secundu)m mod(um) suu(m) ut lo
co e(qua)lis q(uan)titatis s(er)uat(ur) e(qua)litas p(ro)por(tionis). set
i(us)titia distributiua no(n) requirit q(uan)tit(ati)s e(qua)lita
te(m) set p(ro)portio(ni)s. ta(men) no(n) .n. o(porte)t q(uod) ut distri
bue(n)s omnib(us) e(qua)li(ter) distribuat set unicuiq(ue)
p(ro)por(tionaliter) (secundu)m suu(m) modu(m). sic g(ener)e r(ati)o distributiue iu
sti(tie). deo p(ro)p(ri)e (con)uenire p(ot)est i q(uan)tu(m) s(cilicet) e(qua)litate(m)
p(ro)portio(n)is s(er)uat i (con)cessio(n)e bo(norum) suor(um) dans
unicuiq(ue) p(ro)por(tionaliter) (secundu)m suu(m) mod(um) u(nde) dyo(nisius) dic(it) i
.viii. c(apitulo) d(e) di(uinis) no(minibus). q(uod) iusti(tia) laudat(ur) i d(e)o. i q(uan)t(um)
o(mn)ib(us) (secundu)m dig(ni)tate(m) distribuit set i(us)ti(tia) (com)mutatiua
p(er) q(uam) e(qua)litas (con)stituit(ur). int(er) d(eu)m da(n)te(m) (et) c(re)atura(m)
accipie(n)te(m) deo (com)pete(re) no(n) p(ot)est (secundu)m p(ro)p(ri)am accep
t(i)o(n)e(m) q(ui)a b(e)n(e)fi(ci)a d(e)i s(em)p(er) excedu(n)t [illegible]meritu(m) crea
t(ur)e s(ed) cu(m) s(er)uat(ur) q(ue)da(m) p(ro)portio(n)is e(qua)litas int(er)
d(eu)m da(n)te(m) (et) c(re)atura(m) accipie(n)te(m) i q(uan)tu(m) s(cilicet) ita se h(abe)t
ad sua(m) s(cilicet) h(abe)undantia(m) sic c(re)atu(ra) ad id q(uod) (com)pe
tit ei (secundu)m sua(m) p(ro)uitate(m) (et) sic (est) q(ue)da(m) m(od)o (com)
mutatiue i(us)ti(tie) i deo i(n)ueni(r)e (secundu)m c(re)ato(r)e(m) sic i(n)ueni(r)e
i(n)t(er) p(re)miu(m) (et) s(er)u(itium). (et) (secundu)m h(oc) assign(a)nt(ur) duo mo(di) dic(endi)
i(us)ti(tie). un(us) i q(uo) reddit p(ro)mittis h(ic). n(on) ad iusti(tiam)
distributiua(m) p(er)tinet c(uius) (est) distribue(re) o(mn)ib(us) p(ro)por(tionaliter)
(secundu)m sua(m) dig(ni)tate(m). ali(us) mo(dus) (secundu)m q(uem) faciat id q(uod) docet
(secundu)m bonitate(m) sua(m) sic q(uod) d(icitu)r i(n)t(e)r i(n) eo q(uod) p(r)ecorib(us)
pa(re)t. q(ui)a docet eu(m) (et) h(oc) p(er)tinet ad modu(m) co(m)
mutatiue iusti(tie). nu(n)q(uam) (est) (secundu)m e(qua)litate(m) q(uan)tita
tis s(er)uat(ur). q(uod) req(ui)rit i (com)mutatia iusti(tia). p(ro)p(ri)e
d(i)c(t)a set s(er)uat(ur) (secundu)m e(qua)litate(m) p(ro)portio(n)is. q(ui)a s(cilicet) ita
se h(abe)t ad q(uod) s(ib)i h(abe)undant(er) faciat sic c(re)atu(ra) sic
ad id i q(uo) d(e)ficiat (et) (secundu)m h(oc) s(ecundu)m h(abe)undant(er) i b(e)n(e)ficiis
d(e)b(e)t. ei iustu(m) i q(uo) (est) ei p(ro)portio(n)atu(m) (et) d(e)cens. Cad
p(ri)m(u)m g(ener)e q(uod) ph(ilosoph)us a deo excludit morales u(ir)tu
tes p(ro)ut d(e)t(er)minat(ur) c(ir)ca m(ate)riam ciuile(m) sic iusti(tia)
(est) c(ir)ca emptor(em) (et) u(en)ditor(em) (et) dispo(n)e(n)s (et) h(uius)mo(di) no(n)
ta(men) remo(uet) p(er) h(oc) q(uin) iustitia possit e(ss)e i deo
(secundu)m q(uod) (est) distributor n(ost)ru(m) bo(norum) o(mn)ib(us) c(re)atis.
Cad .ii. d(icendu)m q(uod) temp(er)a(nti)a (con)sistit c(ir)ca passiones
i(n)natas iustitia c(ir)ca aut(em) (com)mutatio(n)es op(er)u(m)
ex q(uo) p(atet) q(uod) m(od)o temp(er)a(nti)a nullo m(od)o p(ot)est deo (con)ue
nire sic m(od)o i(us)ti(tia) (et) p(ro)p(ter) temp(er)a(nti)a dirig(itu)r i(n) cor(pore)
q(uo)d s(un)t i temp(er)ato. set i(us)ti(tia) respic(it) id q(uod) (est) ex(tra) et
i(de)o no(n) (est) simile. Cad .iii. d(icendu)m no(n) s(em)p(er) req(ui)rit
e(qua)litate(m) q(uan)titatis set suffic(it) q(uan)tu(m)cu(m)q(ue) e(qua)litatis
p(ro)portio(n)is (et) i(de)o n(on) (est) i(n)co(n)ueniens si iusti(tia) a(liquo) m(od)o i
deo po(na)t(ur). Cad .iiii. d(icendu)m q(uod) int(er) d(omi)n(u)m (et) s(er)uu(m)
n(on) p(ot)est e(ss)e iusti(tia) (com)mutatiua p(ro)p(ri)e d(i)c(t)a. no(n). n(on).
p(ot)est aliq(ua) e(qua)litas (secundu)m q(uan)titate(m) int(er) eos (con)sti
tui (est) tot(um) q(uo)d (est) s(er)ui sit d(omi)ni. s(er)uat(ur) ta(men) a(liquo) m(od)o
iusti(tia) (com)mutatiue p(ro)p(ter) int(er) eos i(n)ueni(r)e e(qua)litas
p(ro)portio(n)is. u(nde) (et) ph(ilosoph)us i .v. eth(icorum). distinguit
d(omi)natiuu(m) iustu(m) a iusto politico q(uod) (est) p(ro)p(ri)e
d(i)c(tu)m (et) p(er) h(un)c (et) mod(um) p(ot)est iustitia d(e)i ad c(re)a
tura(m). Ad .ii. d(icendu)m q(uod) iustitia p(re)supp(o)n(it) boni
tatis r(ati)o(ne)m i deo bonitas .n. i(m)portat i deo r(ati)o(ne)m
fi(ni)s i q(uo) (est) plenissi(m)a p(er)f(ecti)o. s(ed) aut(em) mo(do) effi
cie(n)te(m) ad agere(m) u(nde) bonitas d(e)i q(ue)da(m) mo(do)

motivorum ad operandum non quod ut ipse bonitatem
acquirat sed ut aliis bonitatem communicet ut .n. i.
ij. li. d. i. dominum est deus non agit propter appetitum finis sed
propter amorem finis volens communicare bonitatem suam
quantum possibile est et decens secundum eius prudentiam et ita sicut finis
in omnibus operibus est primum principium ita divina bonitas est
est primum principium principium communicationis totius quia deus perfectiones
creaturis largitur sed iustitia determinat quemdam modum in
istis communicationibus in quantum scilicet communicando equalita
tem servat et ideo patet quod bonitas et iustitia secundum rationem
differunt primo quia bonitas pertinet ad ipsam per
fectionum dationem non secundum quod habet rationem finis sed iustitia
pertinet ad ipsum communicationis actum. Secundo quia bonitas
et si respicit communicationem ut principium respicit tamen ut sic
communicationem in generali non determinans aliquem specialem modum
sed iustitia determinat in ea specialem modum scilicet equa
litatis et has duas differentias boetius tangit in li. de ebdomadibus di
cens quod bonum respicit esse sed iustum actum et ideo quod
bonum generale est et iustum speciale. Ad 1. ergo dicendum quod quamvis
virtus faciat bonum habentem et opus reddat bonum non tamen est
eadem ratio bonitatis et virtutis quia id dicitur secundum
quod est principium actionis et tenet se ex parte cause efficientis
sed bonum magis respicit rationem finis sed quia effi
ciens oportet fini esse proportionatum et ex hoc efficiens boni
tatem sortitur et actus actum ei eius ideo virtus que hanc
proportionem importat cum sit dispositio perfecti ad optimum
ut dicitur in .7. phisicorum dicitur facere bonum agentem et actum. Et
similiter quamvis iustitia sive accipiatur ut virtus particu
laris sive prout est idem quod omnis virtus se tenet ex
parte efficientis tamen secundum quod omnis virtus est iustitia et
sic quod sit idem iustitia et virtus non tamen sunt idem
ratione ut in .v. ethicorum dicitur unde nullo modo sequitur quod iustitia
et bonitas sint eiusdem rationis. Ad .ij. dicendum quod distri
butionis principium quod est bonitas et est iustitia sed diversi
mode quia bonitas est sicut principium finale non determina
tis specialem distributionis modum sed iustitia est sicut
principium efficiens determinans specialem modum distributionis
et ideo quod deus attribuit iustitie distributionem secundum di
gnitatem sed communicationem absolute attribuit boni
tati. Ad 3. dicendum quod deus unicuique creature quam produ
cit in esse dum perfectionem largitur aliter esse non posset
et ideo omnia dicuntur bona in quantum sunt a bono non
tamen unicuique eorum quod in esse producit dat quod
sit activum secundum illum specialem modum actionis quod iu
stitiam servat et ideo non oportet quod omnia que sunt a iusto
deo iusta dicantur et ideo non sequitur quod sic quod sit
eadem ratio boni et iusti. Ad .iiij. dicendum quod omnis equa
litas pactorum aliquam constituta requirit aliquam
regulam secundum quam adequatio fiat. Unde cum iustitia
constat in hoc quod equalitatem per suam actionem constitu
it in donationibus et acceptionibus oportet quod omnis iustitia

aliquam regulam habere secundum quam adequatio fiat. Re
gula autem iustitie sunt potentie in mente constitute secundum
quas homo iustus equalitatem constituit et ideo quando eius
actiones illis rationibus concordant dicitur iustitiam servare
quando autem discordant dicitur iniuste agere. Et quia veritas
in consistit in adequatione rei ad intellectum inde est
quod nomen veritatis contraxit ad singularem equationem
operum iustitie ad rationes iustitie et propter hoc est veritas
quam dicimus iustitie ad rationes veritatem et secundum hoc ipsa
iustitia id quod veritas est. Secundum tamen iustitia dicitur secundum equa
litatem exterius constitutam sed veritas dicitur secundum conforma
tionem exterioris equalitatis ad rationes que sunt in mente
et secundum hoc veritas et iustitia in eodem intellectu accipiuntur.
Ad primum ergo dicendum quod actiones exteriores comparantur ad in
teriorem dispositionem mentis dupliciter uno modo ut signum
ad signatum alio modo ut regulatum ad regulam et secundum
utramque comparationem conformatio exteriorum actionum ad
interiorem dispositionem mentis constituit veritatis rationem
veritas enim de qua philosophus loquitur in .4. ethicorum consistit in conforma
tione actionum ad mentem prout sunt signa illius dum scilicet
aliquis talem se exhibet in dictis et factis qualis est intus
unde secundum hoc veritati secundum ipsam opponitur iactantia et simulatio sed
veritas iustitie de qua loquimur facit conformationem secundum aliam
operationum actionum exteriorum ad mentem scilicet prout scilicet com
parantur ad eam ut ad regulam equalitatis constitu
te pactis iustitie sed quia solum equalitas consti
tuta pactis nostris in rebus sed etiam ipsis actionibus nostri
conformari debet que est in mente. Ideo in hac confor
matione quam alia veritas invenitur secundum quod scilicet ipse operationes
sunt conformate menti et hoc est veritas vite que con
sistit in hoc quod unusquisque in hoc quod recta ratio docet.
Ad .ij. dicendum quod veritas illa de qua tullius loquitur est secundum con
formationem vocis ad rem prout aliquis constituitur in iudi
ciis secundum quod habet res et servat iniustitias secundum quod promisit
et hoc veritas est pars iustitie. Ad .iij. dicendum quod veri
tas que est in intellectu est equalitas intellectus ad
rem indifferenter sive sit pactum nostrum constitu
ta sive non et de hac non loquimur ad presens. Et quia
voces sunt signa intellectus ideo iuxta hanc veritatem
sumitur veritas doctrine que distinguitur contra iustitie veri
tatem. Veritas enim doctrine in veritate enuntiationis
consistit. Potest et colligi ex predictis quod veritas uno
modo accipitur secundum conformationem intellectus et secundum hanc ve
ritas doctrine accipitur alio modo secundum conformationem ac
tionum nostrarum ad intellectum rectum et sic prout sunt
signa ipsi non considerato dampno vel lucro alicuius veritas
de qua loquitur divisa contra simulationem et iactantiam. Conside
rato vero dampno vel lucro est veritas que est pars iu
stitie quam tullius ponit per quam salvantur aliqui in damp
nis mundi et conventionibus et utramque istarum veritatum
reducitur ad veritatem doctrine. Magistrum utrumque

9sistit i q̄dā manifestatiōe put ro actōes nr̄e 9parant ad intellm̄ ut regłatu ad regłaz sic ꝑ q̄ itell' rect' ē regła actiōis ē ūitas uite ꝑ rō q' ē ē eq̄litatis 9stitute i rebz. ē ūitas iustitie

Ad .ij. sic pc̄e. ūr q' op' di dicat' iustu ex h̄ solo q' ei ē placit. ansel' .ij. i moli. ꝺ ꝺo loq̄s dicit id solū iustu ē. q' uis 7 nō iīu q' nō uis 7 ē. Cp̄ ro. ix. dz. an nō h̄t potestate figulus ex ead' massa face aliud q' uas i hōre aliu i 9tumelia 7 lō ꝺ ꝺo ꝑsilitudiēz figuli set quicqd ex luto uult figul' fi' iustu ē ut ex luto fiat. g° q°cqd ꝺs uult i c̄atu fi. iustu ē ut fiat 7 sic ex h̄ solo dz. aliqd ēē iustu q' ē a ꝺo uolitū Cp̄ illaz ē ā iustitia q̄m nocs a iusti uolūtate resting' 9 sic q̄da mō ei resi stit set nich' ē qd' restingat uol' di Vn̄. m̄. xx. an nō licet m̄ q' uolo face nec aliqd ei resiste pōt q' i ps. omia q̄qz uoluit fecit. ro. x. uolūtati ei' q's resistit g° ipa ei' uolūtas ē ei' iusti. ex h̄ g° aꝺ ē iustu q' ē a ꝺo uoli tū Cp̄ i nob nō ē idm̄ op' nr̄m ēē ic et a nob uolitu ex h̄ q' aliqbz ꝺbitoēs sum. qbz sibi debitū redde uolum' iustu op' nr̄m nō ēē. set ꝺs nlli ꝺbitore ē g° op' ipi' nō dz iīu n̄ ex h̄ q' ei placitu. Cset q̄ ꝺs dz iuste age i q̄ reddit unicq̄z p meritis ps tu reddes unicq̄z ꝑ opa sua set uolūtas di nō 9cmt mita g° nō ex h̄ solo dz. op' di iustu q' ē ei placitu Cp̄ op' di n̄ ex eo ꝺ dz. op' iusti 7 op' mie. set opus mie ē op' ud' ꝺme. g° nō ex h̄ solo dz op' di iustu. q' ē ei placit. Vlt' ūr q' n̄ pos sit pmitte. aꝺ cor q̄ ad iustitiaz opis ei' 9cit q' .ij. thi. ij. ille fidlis pmanet q se ipm̄ negaē n̄ pōt negaret aut se ipm̄ ut dic' glō si dc̄a sua nō 9pleret. g° cu ex h̄ dicat' op' di iustu ēē ipm̄ p qd' implet' di dc̄a ūr q' nō possit sui opis iustitam pmitte Cp̄. ro. xi. sr illud ēē ni̇̄m ist' ē et c̄. glo. dic' ꝺs c̄itor 7 c̄ōditor omi nr̄a n̄ 9 se ipm̄. set sic ipe ē 9ditor nr̄a ita ipe ē c̄a 9ditor omis iustitie g° nich' pōt face cōt' ordiēm iusti i rebz. statutu i mutaē posset ꝺꝺs dap'e 9 malos pmiare set h̄ ūr i 9ns g° ꝺs ordiēm iustitie. qui ē inrebus n̄ pōt mutaē. Csz 9 ordo iusti reqrit ut ꝑ pcc̄o ꝺs puiat. set ꝺs pōt pc̄am dimitte pc̄o ꝺbita al' frust' negaret 9 ꝺbita nb dimitet g° pōt i mutaē ordinē iusti 9stitu tu i rebz Cp̄ ordo iti i rebz huāis ē 9for mis ordini rr̄ n̄lu. Vn̄ iustitia huā a iusti tia rr̄ n̄lu rr̄ ꝑ phōs set ꝺs i mutat quz

ordinē rr̄ n̄lu abeo statutu ut p' i rebz miraclōsis g° 7 pōt ordinē iusti i rebz huā nis statut' i mutaē. Alt' ūr qd' ꝺs nllz puiat n̄ ꝑ pcc̄o q' ut Jd' dic' q̄cqd patim̄ pc̄a uiū meruīt pass̄om aut pc̄a ꝺ sigt g° oīs pc̄a ꝑ pcc̄o redꝺz. Cp̄ sic se h̄t p̄m ad meritu ita pc̄a ad pcc̄m set nō redꝺz pmiu n̄ ꝑ meri to g° n̄ pc̄a n̄ ꝑ pcc̄o. Cp̄ pc̄a ē q̄i medi'na q̄da du. s. ul' ipe qui puit' ꝑ pc̄am 9ūgr' l' alij q ex h̄ erent'. set h̄ nō ēēt si pc̄a absq̄ pcc̄o i ft'. g° nō infl' pc̄a n̄ ꝑ pcc̄o Cp̄ huā ittia adiā exemplat' set ꝑ huām iustitam repu taret' i iustu puire aliq̄ sine culpa g° mlto forci' h̄ ē i9petens dine iusti. Csz 9 iob grauissime puit' fuit set pena n̄ fuit ēi in flicta ꝑ culpa ut freq̄nt' dic' g°g°. g° n̄ semp pena ꝺs infl' ꝑ culpa. Cp̄ i fortunia que in h̄ mūdo accidūt 9mūia sr̄ bōis 9 malis ut aug°. dic' i .i. ꝺ ciui. di set culpa nō ē uerisq̄z 9is g° alia pc̄a infl' sine culpa. Vltius ūr q' dns agat iusti' cu uno q̄ cu ā. puitd. n. ē op' iustitie set mag' puit' Vnu q̄ā g° iusti agit cu uno q̄ ē ā. Cp̄ mīa tempat se ūita te iustitie. set ꝺs misericordius agit cu uno q̄ ā g° et iusti' Cset q̄ iusti' eq̄litas q̄da ē set eq̄le nō suscipit mai' 9 mi'. g° ꝺs n̄ agit iusti' cu uno q̄ cu alio Responsio ꝺꝺ adi. q. q' iustitia 9 uolūtas in ꝺo idm̄ sr̄. i re. set sc̄dm̄ rōm iustitia aliqd 9 uolūtate addit s. ordinē. ꝺis effc̄ibz 9ueniente set Cunu ꝑportalit' adeq̄t ē. n. i rebz c̄atis ꝺ ordo un' ꝑ q̄ c̄atu ordinat' ad dm̄. ali' ꝑ q̄ c̄atu una c̄atu ꝺpendet ab ā. nomie g° uolun tatis nō exp'mit' n' ordo ille q ē c̄ate ad dm̄ set ittia icludit sil' cu h̄ ordine. qui ē c̄a te ad c̄atam sic. n. i tali r̄ 9stituto debet' ut sit ꝑ su 9sidato rr̄ ordie adiuncē ita 7 culpe debet'. ut puiat' ꝑ ordiēm eund' Vn̄ pz q' nō ex h̄ tm̄ aliqd dz ēē iustu q' est a ꝺo uolitū. set q' ē ꝺbitu alicui rei c̄ate ꝑ ordiēm c̄ate ad c̄atam nich'. n. alicui rei pōt ēē ꝺbitu n' rōe sue n' l' 9ditoīs. n' aut q ꝑpetates rei c̄a ē dina ud' 7 io tot' ordo ittie 9ugt' ad diam uolūtate reducit'. Cad p̄m g° ꝺꝺ. q' q̄uis oē q' ꝺs uult ut dcm̄ ē Cad .ij. ꝺꝺ. qd' luto nō ē mag' debit' q' ex eo formet' uasa nobilia q̄ ignobilia set si ex luto fo'tu ē uas no bile nobi' ill' uasis ē ꝺbitu ut ad 9ntes ꝺputet'. silr' q' ꝺs tale c̄atum pducat q̄le uoluit i differens ē ad rōm ittie ꝑ

quod aliqua non porrecta ei attribuatur que illi non com-
petit sed ad eius iustitiam pertinet contrarius eius iusticie
repugnaret quia hec indifferens est quod ad iusticiam eius
ut dicitur gratia vel non dicitur cum donum gratie non sit
non debitum sed postquam gratiam concedit que est mun-
di primum ad iustitiam eius pertinet ut premittis
premia reddat et si exsuppone vero iustitia esset
Ad iii. dicendum quod illud quod in voluntate concluditur vero
non restringit exterius autem ipso quod deus vult quedam
nimium facere vult attribuere ei illa que non competunt sicut
cum homo vult finem exterius ipso vult ea que sunt ad
finem et ideo voluntas dei non iustitiam eius restrin-
git. non iustitia ei restringere potest. Ad .e.
dicendum quod quamvis deus non sit debitor alicui creature tamen crea-
ture potest aliquid esse debitum quia scilicet requiritur ad ipsam
ad hoc quod existat divine sapientie intimitate. quia hoc debi-
tum continet iustitiam cum deus dicitur aliquid facere quod in
quod magis pertinet ad ordinem rei attribuere quod
ad ordinem rei creature attendi. Ad ii. q. dicendum quod
iustus opus potest dei permitti uno modo ut fiat
contra iustitiam alio modo ut fiat preter iustitiam et in-
iustitia dicatur propter oppositum ad alterum contra ordinem
sit quod ei subtrahitur quod ei debetur vel quod conditio eius
exigit si autem aliquid amplius ei impediatur non
est contra iustitiam sed preter iustitiam quia et si alicui
rei aliquid non debeatur non tamen illi preiudicium est ei debi-
tum unde si aliquid ei exhibeatur quod non debetur non contra
ordinem iustitie fiet sicut patet in eo qui alicui li-
beralius bona sua communicat sed sicut philosophus dicit in v.
ethicorum proceditur computatur minus de malo quam plus de bo-
no unde sicut sine preiudicio iustitie potest ei minus
irrogare de pena propter peccatum in eum commisso quam ei debetur
ita non potest minus irrogare de pena propter peccatum commis-
so in alterum et ideo iudex non potest sine preiudicio iu-
stitie penas dimittere debitas peccatis in dominum vel rem
publicam commissis nisi forte quantum videt hoc utilita-
ti rei publice expedire. deus autem donator bonorum est et
mensura omnis peccatorum puniat unde ipse potest plus conferre
de bonis quam sit alicui debitum et minus inferre de malis
vel quandoque penam totaliter relaxare non tamen in hoc contra iustitiam
sed preter iustitiam faceret sed si aliquid quod minus conferret
de bonis quam ei debetur vel plus puniret quam peccavit
hoc contra ordinem iustitie esset non dico hoc posset ille de
potentia ordinata sicut non posset facere quod eius opus
secundum quod est participat eum mutaretur ex hoc non ipso
quod ad aliquam rei est debitum secundum exigentiam sue
conditionis quod sine illo esse diminutum secundum propria
sui ratione mutari non potest. Ad i. q. dicendum quod
deus se ipsum negaret si creature non conferret quod
ei debetur secundum suam dispositionem sicut in veritate non servaret
in operum conditione vel gubernatione non autem se ipsum
negat si aliquid amplius creature exhibeat quam ei deberet
ut dictum est. Ad ii. dicendum quod deus si nichil faceret
contra nimium tamen facit aliquid preter nimium in quantum scilicet facit ali-
quid in non. ad quod non sufficiunt vires nature. similiter
et si non facit aliquid contra iustitiam potest tamen aliquid preter
iustitiam facere. Ad 3. dicendum quod ardore peccati cum
ex unico gratie conlate salus deberet esse
contrarium iustitie unde hoc dicitur non potest iudicio de potentia ordina-
ta. sed salvare iudam non esset iustitie contrarium
sed preter eam ut patet ex dictis. sed tamen esset contrarium eius
prescientie et dispositioni quod eius peccatum eternum puniuit
unde iustitie ordo non impedit quin posset salvare
iudam sed impedit ordo prescientie et dispositionis eterne.
Ad 3. q. dicendum quod pena de sui ratione importat aliquod
nocumentum ex hoc autem est aliquid nocivum quod per ipsum
subtrahitur aliquod bonum. Inter bona autem hominis in
quedam sunt per se loquendo ei bona. quia bona hominis in eo
quod homo quedam autem sunt bona ei secundum ordinem ad ista
ut temporalia. unde ista in tantum sunt bona in quantum ad
illa spiritualia bona sunt bona adiuncta si autem impediunt
ex hoc non sunt ei bona sed mala. unde in philosophus in ii ethicorum
dicit quod bona fortuna est iudicanda secundum comparationem ad
virtutem prout adiuvat vel impedit eam prout
ergo detrimentum patitur in bonis temporalibus quantum quodammodo est
bonum quantum vero malum. malum quidem est secundum quod
impedit ab opere virtutis in consecutione spiritua-
lium sed bonum est secundum quod adiuvat ad virtutem sicud
ad consecutionem spiritualium bonorum sicut exercitium corporale
utile est ad corporalem fortitudinem acquirendam
et quia ut dictum est pena a nocendo dicitur. ideo detrimentum
est in spiritualibus bonis semper pena est sed detrimentum in temporalibus
bonis quandoque quidem non est pena sed medicina proficiens
ad salutem sicut amaritudo potionis non est
proprie pena sed medela corporalis sanitatis sed tamen
quia non natura talis est ut ad perfectionem spiritualium bonorum per
temporalium detrimenta oporteat pervenire ex culpa
prima venit quod tota natura viciata est. Non tali me-
dicina opus esset quam vulnus peccati prefuit esset curandum
quia homo ad ultimum finem spiritualis perfectionis perveniret
unde dicendum quod pena proprie loquendo numquam datur nisi culpe.
sed tamen id quod contingit esse penale scilicet detrimentum
temporalium bonorum in statu vite alicui infertur homini
absque culpa procedenti in persona quamvis non absque
culpa precedenti in natura. sed post hanc vitam cessan-
te spiritualium perfectione nullum detrimentum est in corporalibus quas
sine culpa sustinebit quia dicitur absterget omnem
lacrimam ab oculis eorum apocalypsis xx. sed in spiritualibus
bonis nullum detrimentum sustinet nisi in hac vita
non in futuro sine culpa propria. Ad i. q. dicendum quod
post id generaliter de merito peccati actualis et originalis et
peccatorum vel impugnari vel in natura. Ad ii. dicendum quod aliqu-

bo' deus exhibet. nullo merito preced' sic prima
gra non tn̄ hēt ronem pmii. vn̄ nō ē ignis. si
ad malū infertur alic' nullā culpa pcedente
q̄ nō hāt ronem pene. set pō' medicine pmo
uētis ad bonū. C ad. iii. dd' q̄ peā nō solis
dr̄. exh' q̄ retrahit amalo cōmendo d' q̄ ob
pcedit set ē i q̄ē pmoue. ad bonū excitando
ꝛ abstrahendo homines ab amore tēpaliū vn̄
nō nō sē. C ad. iiii. dd' q̄ ē nullā culpa p
cedente sn̄ pīudīco diuine iustitie aliqd penale
alicui infert. ut ul' excitato. iuuenib; ul'
medicina ifirmis. vn̄ nō ē inoh's si h' idm
fiat p diam ꝯuitatem. C ad. e. q. dd'. q̄ actio
cū sit media int' agente ꝛ effcm ex utroq; pte
modificari pōt cū ḡ q̄r an dr̄ cū uno iu
stius agat q̄ cū alio si h' refertur ad actōm
put exit ab agēte cū iustitia sua q̄ cū oib;
iuste agit si una ꝛ inuariabilis n̄ agit iusti'
cū uno q̄ cū alio. si aūt refertur ad actōm
put t'minat' ad effcm sic ē dici nō pōt. qd'
cū uno iustius agat q̄m cū alio eo qd' op'
aliqd dr̄ iustū ex h' q̄ ē pporcōali' adeq̄tum
eq̄litas aūt sue q̄titatis sive pporcōis. ē
eadm̄ uoīs i minus ꝛ i magis ead'. n. ppor
cō que ē int' duo ꝛ unū ē int' xx. ꝛ x. ꝛ eq̄
litas que ē int' unū ꝛ unū. ꝛ int' centū ꝛ
c. ꝛ io n̄ pōt ēē unū op' alīo iusti' dū mō
utrq; mō sit iustū eadm. n. iustitia fuat'
dū mala reddut'. pmalis q bō' pbōis sive
sint pua. sive sit mag' set q̄ tn̄ i nob' req̄
ad uirtute ut sp̄ mediū astringam set sufficiat
q̄nī. uir' mediū ēē sp̄ difficultate iuētiōis
mēi ut dr̄ i. y. eth' inde ē q̄ ap' nos un' alio
iēius age dr̄ p q̄ mai' ul' mi' accedit ad meū
n̄ puēiente utrq; ad ipsz set ipe dr̄ ē note
sē diū ir' mse semp i sua ope ad meiū
indiuis' ptig' vn̄ nullo mō iusti' ē q̄ cū uno
q̄ cū alio agit. C ad. i. ḡ dd' qd' punitō n̄ ē
effcus iustitie iqntū h'. set inqntū ē culpe
pporcōata. licet ḡ deo inferat' maior pena
ul' mior semp tn̄ ex ei' ꝯtitia p eand' ppor
cōm infert. C ad. y. dd' q̄ mia respice' ad' di
nū effcm nō attendo ad' pporcōm ul' equi
tate i ipo vn̄ p maiore l' mīore. inie effcm
dr̄ misericordius age. cū uno q̄m cū alio si h'
referri ad actōm p q̄ t'minat' ad effcm n̄ aūt
si refertur ad ea p q̄ exit ab agēte q̄ ipe
una ꝛ i uariā mia. cū omib; misericord' agit
nec tn̄ sē sp̄ h' q̄ q̄ mō iusti' agat cū uno
q̄ cū alio effcus. n. mie nō ē ēē iustitiam. sz
p' eam ut ex dctis patet.

Ad z. sic pcē' ur'. qd' diuina iustitia. nō i
fertur. pccōrib; pena etna. pena. n. nō de
bet excede culpā dene'. xxv. set mēsum delicti
ul' delicti. erit ꝛ plagarz mod' set culpa est
tempalis ḡ pena nō deber ēē etna. C p' du
ox pccōx mortaliū unū ē alto mai' ḡ unū
dz maiori pena q̄ alto puniri. set nulla pena
pōt ēē maior q̄ etna cū sit ifinita ḡ non
cuilib; pccō mor' debet' pena etna ꝛ si unu
n̄ debet' nulli debet'. cū eox nō sit distanā
ifinita. C p' a iusto iudice. nō inf't' pena
n̄ ad correctōz vn̄. n. eth' dr̄. qd' pene sunt
q̄dā medicine set q̄ impii inetnū puniant'
h' n̄ ē ad correctōm eox n̄ aliquox aliox
cū tūc n̄ sit futi aliq qui p h' corrigi possit
ḡ p diam iusticiam n̄ inf't'. ppetis pena et
na. C p' ee q̄ nō ē. p̄ se uolitū nulls uult
n̄ p' aliq. utilitate set pene nō sē a deo p̄
se uolite. nō. n. d'lectat' i penis cū ḡ nulla
utilitas p̄ se accide' possit. ex pene ppe
tuatiōe ur' qd' ppetuā penam pccō non
inferat. C p' nich' q̄ ē p accñs ē ppetuū
ut dr̄. i. ce. ꝛ m. set pena ē eox que sē per
accñs cū sit ꝯ nām ḡ nō pōt ēē ppetua
C p' iustitia di h' requirere ur' ut pccōres
ad nichilū redigant' q̄ p ingr̄titudinē ur'
ad benefi' accepta amitt'e. int' cetā aūt di
bnficia ē ꝛ ipm ēē un' ur' iustū ut pccōr
qui ingt' deo exisit ipm ēē amittit set si
ad nichilū redigant'. eox pena nō pōt ēē p
petua ḡ nō ur' ēē ꝯsonū diuine iusti' ut
pccōres ppetuo puniant'. C set ꝯ ē qd' dr̄
m' xxv. ibūt hii. s. pccōres in suppliciū etnū
C p' sic se h't pmiū ad meritū. ita pena ad
culpā set p diam iustitiam merito tēpali
d'bet' pmiū etnū. jo. v. omis qui uidit
filiū ꝛ cdit i eū h't uitā etnā ḡ tempali
culpe p diam iustitiam debet' pena etna
C p' p phm i. v. eth' pena taxat' p dignitate
ei' in q̄ peccat'. vn̄ maiori pena punit' q̄ p
cutit alapa pncipe q̄ aliū q̄mp h' quicq
peccat mor' peccat ꝯ dm̄ c' pcepta trāsg
dit'. et c' honore alij impēit' dū i alio
finē istituit maiestas aūt di ē ifinita
ḡ quicq; peccat mor' digni' ē infinita pena
ꝛ ita ur' q̄ iste p pccō mor' dr̄ ppetuo
puniat'. Responsio dd' q̄ cū pena hāt dupli
cē q̄titatē. set p intēcōm acerbitatis p
duracōm tempis q̄titas pene respondet
q̄titati culpe p rōm acerbitatis p qd' gui
peccauit p h' grauior pena ei infligatur

8

Unde apoc. xviii. quantum glorificavit se et in deliciis
fuit tantum date ei tormentum et luctum. non autem
attendet duratio pene durationem culpe. ut dicit
aug. xxi. de ci. dei. non enim adulterium quod in momento
temporis perpetratur momentanea pena punitur. et secundum le
ges humanas. set duratio pene respicit dispositionem
peccantis. quantum enim ille qui peccat in aliqua civitate
ex ipso peccato efficitur dignus ut totaliter a consortio
civium repellatur vel per exilium perpetuum vel etiam per mor
tem. quantum vero non redditur dignus ut a societate
civium totaliter excludatur. et ideo ut possit esse
conveniens membrum civitatis pena ei prolongatur vel breviatur
secundum quod expedit eius correctioni ut in civitate convenienter
et pacifice vivere possit. ita et secundum iustitiam divinam
aliquis ex peccato dignus redditur penitus a civitatis dei
consortio separari quod fit per omne peccatum quo quis contra
caritatem peccat que est vinculum uniens civita
tem predictam. et ideo pro peccato mortali quod est contrarium cari
tati aliquis in eternum a societate sanctorum exclusus
eterne pene addicitur. quia ut aug. dicit in li. predicto di
cit quod sicut de civitate ista mortali homines suppli
cio prime mortis hoc est de illa civitate immortali
homines supplicio secunde mortis auferre. quia penam quam
civitas mundana infligit perpetua non reputatur
hoc est per accidens vel in quantum homo non perpetuo manet
vel in quantum etiam ipsa civitas deficit. unde si homo in perpe
tuum viveret pena exilii et servitutis que per leges
humanas infertur in eo perpetuo permaneret. qui
vero hoc modo peccant ut tamen non reddantur digni
totaliter separari a sanctorum civium consortio sicut peccan
tium venialiter tanto eorum pena erit brevior vel diu
turnior quanto magis vel minus purgabilis erit secundum quod
eis peccatum vel plus vel minus inheserit quod in penis
huius mundi et purgatorii secundum divinam iustitiam servatur. inveni
untur et alie rationes a sanctis assignate quare iuste pro peccato
temporali aliquis pena eterna puniatur. una est quia
peccaverunt contra bonum eternum dum contempserunt vitam
eternam. et hoc est quod aug. dicit. xxi. predicto. factus malo
dignus eterno quia hoc in se peremit bonum quod
posset esse eternum. alia ratio est quia homo in suo eterno
peccavit. unde greg. dicit in iiii. dyal. ad magni iu
dicantis iustitiam pertinet ut numquam careant sup
plicio qui numquam carere voluerunt vel voluerint
peccato. et si obiciatur quod quidam peccantes mortaliter pro
ponunt vitam suam in melius quandoque commutare. et ita
secundum hoc non essent digni eterno supplicio ut videtur. dicendum
est secundum quosdam quod greg. loquitur de voluntate que manifestatur
per opus quod est in peccato mori. tertia ratio. labitur se
ponit in statum a quo erui non potest nisi divinis
auxiliis. unde ex hoc ipso quod vult peccare vult
consequenter perpetuo in peccato manere. homo enim est spiritus va

dens. scilicet in peccatum et non rediens per se ipsum. sicut
si aliquis in foveam se proiceret unde exire non pos
set nisi adiutus posset. dici quod in eternum in manere
voluit quantumcumque aliud cogitaverit. vel potest dici et
melius quod ex hoc ipso quod mortaliter peccat finem suum
in creatura constituit. et quia ad finem [illegible] tota vita
ordinatur. ideo ex hoc ipso totam vitam suam ordinat
ad illud peccatum et vellet perpetuo in peccato manere
si hoc esse posset impune. et hoc est quod greg. xxix.
li. mor. dicit super illud iob. xli. estimabit
abissum quasi senescentem. iniqui ideo cum fine deliquerunt
quia cum fine vixerunt. noluissent quippe sine fi
ne vivere ut sine fine potuissent in iniquitatibus per
manere. nam magis appetunt peccare quam vivere. et
alia ratio assignari potest quare pena peccati mortalis sit eterna
quia per ipsum contra deum qui est infinitus peccatur. unde cum non
possit esse pena per intensionem quia creatura non est capax
alicuius qualitatis infinite requiritur quod sit saltem
duratione infinita. est et alia ratio ad hoc eadem quia culpa
manet in eternum. et culpa non potest remitti sine
gratia quam homo non potest post mortem acquirere. nec
debet pena cessare quamdiu culpa manet. ¶ Ad
i. ergo dicendum quod sicut iam dictum est pena non debet equari
culpe secundum quantitatem durationis ut videtur et secundum leges
humanas accidit. vel dicendum sicut greg. dicit quod quamvis cul
pa sit actu temporalis voluntate tamen est eterna ut iam
expositum est. ¶ Ad ii. dicendum quod quantitati peccati respon
det quantitas pene secundum intensionem. et ideo peccatorum
mortalium inequalium erit pena inequalis intensive
equalis autem duratione. ¶ Ad iii. dicendum quod pene que
infliguntur hiis qui a civitatis societate non
penitus eiciuntur sunt ad correctionem eorum ordina
te. set ille pene per quas aliqui totaliter a societa
te sociorum exterminantur non sunt ad correctionem eorum
possunt tamen esse ad correctionem et tranquillitatem
aliorum qui in civitate remanent. et ita dampnatio
eterna impiorum est ad correctionem eorum qui nunc sunt
in ecclesia. non enim pene sunt ad correctionem solum quando
infliguntur set quando determinantur. ¶ Ad iiii. dicendum quod ipsi
orum pene in perpetuum durantes non fuerint
vel erunt ad nichil utiles. sunt enim utiles ad duo. primo
ad hoc quod in eis divina iustitia conservatur que est deo
accepta propter se ipsam. unde greg. in iiii. dyal. omnipotens
deus quia pius est miserorum cruciatu non pascitur
quia autem iustus est ab iniquorum ultione perpetuum
non sedatur. secundo ad hoc sunt utiles ut de hiis
electi gaudeant dum in hiis dei iustitiam contem
plantur. et dum se hec evasisse cognoscunt. unde ps.
letabitur iustus cum viderit vindictam. et ysa.
ult. scilicet impii usque ad satietatem visionis
scilicet sanctis ut glo. dicit. et hoc est quod greg. dicit. iiii. dyal.

iuq; eē eťno supplicio ꝺputati sua quid ini
qtate puniunť ⁊ tn̄ ad ea ardebunt. s. ut in
fti eē modo uideāť gaudia q̄ pcipiūt ⁊ ill'
pcipiat supplicia que euafuit q̄ti tanto mag
inefiū. dne gr̄e debitoēs. se eē ɔgsamt
q̄nto inefiū mala puiri ɔspiciūt q̄ eius
adiutorio ieūnt. Cap. v. ꝺꝺ qꝺ q̄uis pcā p
actūs reddat aīe tn̄ pse ꝑnet aīe culpa ī
fecte ⁊ qꝛ culpa ī ppetuū ī ea manebit. iō et
pcā eiī ppetua. Cap. vi. ꝺꝺ q̄ pena reddet
culpe. ꝑp̄e id ꝑ ī ordinatoꝝ que iueit ī ipā.
⁊ nō ꝑ dignitate eī in q̄ pccat qꝛ sic dꝝ pcō red
det pena ī finita intēsiōe. q̄uis gͦ ex h̄ qꝺ aꝭ
pccat eē dm̄ qui ē actor eēndi mēa ipō eē ⁊
amitte ɔsidata tn̄ ipī act̄ inordinatiōe non
debet ei amissio eē. qꝛ eē ꝑsuppoit admittū
ul' ꝺmittū n̄ p inordiationē poti eē tolli ul'
corumpi. ⁊ iō nō pot eē ꝺbita pena aīe eꝭe
puatō eē.

Deinde q̄ ꝺ mīa dī. et eē h̄ q̄ur. tm̄ pō utr̄
ī deo sit mīaꝫ ponē. Cap. ꝺ effcū ipī. Cetio
ꝺ mīa dī puciať penas dāptoꝝ patiať eē ppe
tuas.

Ad p̄m sic pceꝺ ur. qꝺ ī deo nō sit mīa. sic
. n. dic dam̄. mīa ē ɔpassio ꝺ alienis mal'
set ɔpassio nō cadit ī dm̄ gͦ n̄ mīa. Cp̄ mīa
misiā respic̄ set q̄nto aꝭ ē mag̃ pcoꝛ tāto
mag̃ ē mis̄. qꝛ ꝑu. xiiij. misos fac̄ pplos
pccm̄. set dꝭ ē misicors q̄nto aꝭ ē mag̃ pccor
tanto puidebit ei mag̃ qꝺ ur̄ absdū. Cp̄ ⁊
mīa inclinat incliāť misicordē ad alienam
misiā repellēdā. gͦ misicors nec aliq̄ misia
infer n̄ infirri pmittit si pōt set dꝭ inducit
aliq̄s ī misiā pene ⁊ pmittit eos ī eade in
misiā eē gͦ cū ipē sit oipotes n̄ ē misicors
Set ɔ̄ ē q̄ in ps̄ dꝛ. misicors ⁊ misator dn̄s.
Cp̄ sic dꝭ aliq̄s punit ita ī aliq̄b; pcit ē. n.
pꝛabil' sr̄ malicia. Joel. ij. set ex h̄ q̄ punit ⁊
pcit' in deo in̄ q̄uis in sit passio gͦ ⁊ eo q̄
pcit dꝛ dici misicors q̄uis mīa ī nob' sit
passio. Vlt' ur̄ q̄ in deo ꝑ eandm̄ rōm di
cať bonitas ⁊ mīa ɔstat. n. qꝺ dꝭ gentil' ex
sola mīa liberauit. ro. xv. gentes sup mīa ho
norare dm̄. set ɔuśom gentiliū. apl's attribuit
dic̄ bonitati. ro. xi. inde bonitate ⁊ seuitate
dꝛ in eos qui ceciderunt seuitatē inte aut
bonitatē gͦ bonitas ⁊ mīa eid' sr̄ rōis ī deo.
Cp̄ p̄n p effcūs ɔgsceūť. set id' effcūs est
mīe ⁊ bonitatis. s. puidē iuī' hn̄tib; gͦ eadm̄
ē rātō utrisq;. Cp̄ mīa ē q̄dā iut̄. set iut̄
ē bonitas iutuosi. gͦ mīa ī q̄t̄ h'i. bonitas
q̄dā ē ⁊ ita eadē ur̄ rō utrisq;. Set ɔ̄ queq;
sr̄ uni' rōis sr̄ ē uni' ambit'. set bonitas et
mīa nō sr̄ uni' ambit'. qꝛ bonitas oīa ɔ̄cuit
omib; cāt̄is ī q̄nc̄ apō bono sr̄ oīa bona
mīa aut̄ nō iueiť ī omib; cātis ut oms
misicordꝭ dicāť. gͦ bonitas ⁊ mīa nō sūt eiꝰ
dm̄ rōis. Cp̄ mīa nō eēt si eēt misia set
bonitas eē posset ⁊ nllā mīa existēte qꝛ bonū
nō ꝺpedet a malo. sic n̄ h̄t apud eē gͦ mīa
⁊ bonitas ī deo nō sr̄ uni' rōis. Vlt' ur̄ q̄ op'
dne mie. ad tbutū pō reducať qꝛ op' dī
ad aliq' attbutū reducať q̄ maxie p ipō
manifestať. set op' mie maxie. manifestat
dī pō. vn̄ ī collecta dꝛ. dꝭ qui tua omipōm
pcendo maxie ⁊ misando maifestas gͦ op'
mie ad pōm reducať. Cp̄ dīa mīa maxie
maifestať. ī iustificatiōe ī pii. set mag̃ ē
iustificare ī piū q̄ care celū et tr̄ā. ut dic̄
aug̃ gͦ cū cātō ad pōm reducať ur̄ q̄ mie
op'. ad pōm dī reduci ꝺbeat. Set ɔ̄ ur̄ q̄
reducať. ad attbutū sapie. qꝛ ipē nō misēt
passiōe. s; iudicio iudiciū aut̄ ad sapm̄ ꝑti
net gͦ mie op' sapꝭ ē attbuend'. Cp̄ mīa fac̄
misiā alti' q̄dā eē ī eo qui misēt. s; misie
nr̄e nō posse eē ī deo n̄ p ɔgm̄ gͦ mīa ad
ɔgm̄ seu sapm̄ dī ꝑtinet. Set ɔ̄ ur̄ q̄ ad
bonitatē. qꝛ sap̄ xi. poit' ꝑroē mie amoꝛ dn̄i
dꝛ. n. ꝑcis. oīb; q̄m tua sr̄ qui amas aīas
set amoꝛ ad bonitatē ꝑtinet gͦ mīa ē bonita
ti attbuēda. Responsio dꝺ ad. i. q. q̄ ex hoc
hō dꝛ misicors qꝛ misiā alti' suā fac̄ q̄
qui dm̄ ɔtigit q̄ntū ad duo p̄mo q̄nt̄ ad
h̄ q̄ [illegible] ipē quodāmō ex aliena mi
sia affiať ī q̄nť ɔpatiť pūctā ꝺ ꝑ q̄ndā
reputatōm qꝛ misiā primi reputat. q.
suā ⁊ exinde mō ad repellēdā eī misiam
p bn̄ficiū sic repelleret suā. dꝭ aut̄ misie
nllō mō ꝑticeps. eē pōt vn̄ ꝑ p̄m mod'
unā ī eū nō cadit set ipē h̄ mō se h̄t ī
repellendo misias alioꝝ sicut hō se h̄t
ī replendo misiā alie' sic. n. hō repellēdo
misiā alti' ɔsidat hois utilitatē eī ē re
pelles misiā ita ⁊ dꝭ ꝑ sua bn̄fi' repellens
nr̄ām misiā nō ordinat h̄ ad suā utili
tatē ꝑ ꝑ effcm̄. qui tn̄ effcūs ex affcū
uoluntatis pcedit qui nō ē passio set simp'
uol' act'. Cap. i. gͦ dꝺ q̄ dam̄ diffīt mīaꝫ
put ē passio ī nob' ī nob' iueta. et p huc
mod' deo nō ɔpetit. Cap. ij. dꝺ q̄ mīa ī nob'
passio q̄dā ē. nllā aut̄ passio ē laudāt'. n
ꝑ q̄ sr̄ ordine rōis ineh'. n. qꝺ in nob' sit

tinsse. modum n. eo modo q. i nob e laud. et io
mia i deo e. s ordinem sap. ipi uni no oz q. ex
h ipo qd. ais e maior pecco e maiore effcum
mie oseqt n s q e indica sapia ordinatu
et ph pz sdlo adtiu qd hd misicors non
repellit aliena misia qnt pot set qnt
recta ro pmittit. sili q ds repellit nram
misia s ordinem sapie sue et io inducit
misia pene qbzda et pmittit qsda iade
inmisia culpe Ad. ij. q. dd qd ro misie
et bonitatis diffs i deb3 pmo i h q mia
respiat cm aq. set bonitas mag cm ad
q ille. n. cui ds bona largit. sit d deficiens
pfcus bonitas g respiat qcatom. pfcois qz
bonu ee diffusiuu ee. set mia respiat re
motom dfcus s oi h q uena ppe lo. ptinet
ad puiu diam q bona sua datis qcat vnbi
lius tn respiat. n. misia que cu sit feli
citati qua no pot ee n rationaliu cam
qru e felices ee set bonitas respicit puidem
diam s qzlibet r. tto ex h q mia i potat
qda assilatom puidetis ad eu. cu puidet
ipe puidet alcius misia qi sua reputat
et io uina ee no pot n i n intellu q ht ex
matom misie aliene set bonitas ht ordi
ne ad omnium catom sip. Vn cuilibet crate
que ht omnicabile pfcom bonitas co
uenire pot et qrta dcda assigri. qz mia
remouet dbitu abeo cu puidet. no. n.
dbet dai misicordz alic qd ei dtet. set
bonitas no remouet. dbiti rom abeo cu
ad dat Vn bonitas se ht omnit adlargi
tom iustitie et mie. Ad. i. dd. q no
e i ons nusom gtenu et bonitati diue. et
mie q attribie. quis roe diuisa. ut ex dcis
patet. Ad. ij. dd. q mia se ht ex addi
tioe ad bonitate qdamo ut pz p pdcta
et io oe op q e mie e et bonitatis set n
ec Ad. iij. dd. q mia quis sit bonitas
qdi tn sup rom bonitatis addit et s h
no e oio eada ro mie et bonitatis sic no
e oio eadm ratio hois et aialis Ad. 3.
q. dd q omne op diuinu ex po sap et bonitate
pcedit set tn op ad qpat po sap ul bo
nitati s q i eo mirabili appet. id q ptin
net ad ad pdcoz attributoz. po aut i
portat abso. rom pri ad pducetis set
sap e no ordinare. Vn ad sapim ptinet
mo pducedi re q ad ordinate in ee pro
ducit. s3 bonitas q ht rom finis respiat
motum ad pducedu et io i ope cationis id

admirabile reddi3 h pipue q res i ee pro
ducte sit manifestec maxie dia po. set
i ope gubnationis q res ordinate dl po
nit reddi ipe ordo in admirabil et io
sapie attribuit. set op cationis admirabile
reddi ex ipo motio. qz no ex opibz iustie
que fecim nos p sua bonitate saluos nos
fecit Vn attribuit pcipue bonitati et qz ex
h ad d3 misicordie ee firm qd no ex d
bito dat. s3 ex bonitate largitatis io a
mie ingnt hi bonitati qpat Ad. i. g. dd
q ds d3 pcedo et misado sua omnipotetiam
maxie maifestare no tn quo ad sbam fci
q q adiacentiu faciendi. ille. n. qui e ali
cui supiori potestati sbiect no pot licite
dimitte peccas asupiori potestate ostitutas
ex h g qd ds peccas ostitutas dimitit ex s
dbite largit s q ipe ex ppa potestate
et auete opat ad. et q ipe no e supiori
potestate sbiect set qnt ad sbaz fci pcipue
manifestat bonitas in pcedo et io op mie
bonitati e attribu Ad. ij. dd q iustificare i
piu d3 mai q cre celu et tra. inqu adnio
bilu ee pducit quis p iustificatom qm
pcatom l'qntu i catioe no e ad qd re
pugnet cum cu sit ex nichilo sic i iustifi
catioe repugnt iustificam i ordinata uo
lutas Vn q uis op iustificationis potm
maifestet spali tn omedat bonitatem
i q3 e sola q ad iustificand monet cu ex
pte iustifi magis iueniat q iustificationi re
pugnet. Ad. iij. dd q licet mia iudiciu
dirigat. no tn ee mie osistit i iudicio set
magis i uolutate et io magis appet boni
tati q sapie. et sili. ad. e. dd. ogne qz
illa perigit aduolutate repellendi miam
i q ratio mie oplet.

Ad ij. sic pce. ur q ds miaz no sp exhi
beat inh3 qd puit eis odignu et re
muniat ult mitu. qz apoc. xvij. qntu
glificauit se et i dilicus fuit tm date
illi tormet et luctu et m. vij. inq misa
misi fuitis remeciet nob g ur q s m
sa miti l'd licti sit misa pene l' pmij
et ita no sp puat eis odignu n remuniat
ult mitu Ps apoc. xviij. d3. duplicate ei
dupli s opa ei et ysa. xl. suscepit dmanu
dni dupli p oibz pctis suis et sili. i ps
ex usis et iniqtate et c. dic glo. plus exi
git i penis qm omissu sit i culpis g ur
q no puiat eis odignu set magis ult

Cõ pⁱ bapᵐ liberati sᵗ ab oī pcc̄o ḡ nō sūt
debitores alic̄ pene set tñ freq̄ntᵉ multe pene
eis dimitt' in hᵃ uita ĩfligūt ut febres ⁊
hᵐ nec pōt dici q̄ ad eoꝝ utilitatē cedunt
cū qñ moriant̄ . anq̄ ad ultimā etatē p
ueniāt ḡ uⁱ q̄ nō puniat sꝑ cit̄ ɔdignū
Cõ p pcc̄o oꝛⁱ nō debet ᵃ pena q̄ carent uisiōis
diuine set hᵃ pena puniūt pⁱ nō bapᵗⁱ . q
ĩ pcc̄o oꝛⁱ ɔcedūt ḡ uⁱ q̄ nō sꝑ puniāt cit̄
ɔdignū Cõ p id q̄ pōt aᵗ ēē nō ē assend
q̄ sꝑ ita se hāt set d̄s pōt aliꝯ punire mod
iusticie uel ɔdignū puniat hᵒ . n . nō est
ɔ pōm ab'ᵐ ñ ɔ pōm ordinatā ḡ nō ē as
send' qd̄ sꝑ puniat cit̄ ɔdignū . Cõ sap bi
d̄r . exiguo ɔcedit mīa potentes potent' torm
ta paciūt̄ ⁊ iac̄ . ij . iudiciū sine mīa ei
q̄ nō fecit mīam ḡ uⁱ q̄ potentes ⁊ misi
cordes ñ puniūt cit̄ ɔdignū . Set ɔ ē q̄
d̄r ĩ ps nō ꝑ pcc̄a nr̄a fecit nob nⁱ ꝑ iniq
tate n̄ra ⁊c̄ . Cõ ꝓpⁱu nō delinqd id ē ꝓpⁱu
set ꝓpⁱu ē dō miseri ut d̄r ĩ collecta d̄s cui
ꝓpⁱu ē miseri semꝑ ⁊ parc̄e ḡ semꝑ mis
ēē . set hᵒ nō ēēt ñ p̄mū ɔferret ul' nu
tū mala cit̄ ɔdignū . ḡ uⁱ q̄ sꝑita acci
dat Ulteᵒ uⁱ q̄ nō ĩ oī ope diuīa mīa
⁊ uitas ɔiugāt̄ . q̄ꝛ op' creatōis nō p̄supponit
aliqd set op' q̄ ē ꝑ ɔtātum p̄supponit debi
tū . op' aūt ꝑ mīam p̄supponit miserīa ḡ
ĩ ope creatōis ñ ɔueniūt ɔtitā ⁊ mīa Cõ p
ɔuēre gentes ⁊ ɔuēre iudeos sᵗ diuersa opa
sᵗ ĩ ɔuᵉsiōe gentiū uⁱ fuisse sola mīa in
saluatiōe aūt iudeoꝝ iustitiā ꝑ id q̄ d̄r
ro . xv . dico ihm xp̄m ministrū fuisse circūci
onis ad ɔfirmāds ꝑmissiōes p̄rm̄ . gentes aūt
sup mīa . honorare dñm ḡ ñ ĩ oī ope dñi
ē mīa ⁊ uitas Cõ nō uⁱ ēē iustitia ū nⁱ
ꝓ pcc̄o alti' puniᵗ . set d̄s qñ punit unū ꝓ
pcc̄is alti' sic ꝓ pcc̄o cay . maledictus ē ca
naā . gen . ix . et ꝓ pcc̄o d̄d ꝑcussus ē ꝑpl's
ij . R . ulᵗ . ḡ uⁱ q̄ nō sꝑ iustitiā ⁊ miam ĩ
ope ꝑuet Cõ p ibi nō uⁱ ꝑuaī iustitia
ñ ullᵒ ꝑcessit mitū . cū iustitia ɔ'bitū re
spiciat set ĩ impio qui iustificāt nllᵐ p̄cel
sit mitū ḡ nō uⁱ ēē ɔtitia aliq̄ ĩ impij
iustificatiōe Cõ ɔtitia nūq̄ eq̄lib; red
dit ñ eq̄lia . set qñ d̄s eq̄lia ĩeq̄lib; ē
buit aĩr . n . q̄ iacob ⁊ esau nati ēēnt aūt
aliqd boni ul' mali egissent ñ eq̄les erant
⁊ tñ uni ꝑparauit gl'iam ⁊ alti penā ut p;
ro . ix . filiⁱ cū aaron ⁊ filii isr'l p̄cessent
eq̄lᵉ ĩ ydoli adoratiōe aaron nō ē punit'

et ē ꝑpl's puniᵗᵘˢ fuit ut p; exo . xxi . ḡ uⁱ q̄
nō ĩ oīb; iustitiā ꝑuat Cõ hᵒ uⁱ ēē in
iustū ut meliᵒ uniᵒ d̄r ɔ bōis q̄ magᵉ ɔ mal'
set bōa tēpalia aliꝯ habundātiᵒ cedit adō mal'
q̄ bōis ⁊ pene qñ magᵉ ĩferūt bōis q̄ mal'
ḡ uⁱ q̄ nō ĩ omī ope suo iustitiā ꝑuet
cū mīa Cõ set ɔ aug' dic̄ ĩ . li . ɔ ɔcōdia ⁊
euangelistaꝝ . d̄s qres hūas ausis iuste
⁊ misicordie curat ut ñ p̄cludat miam
iustitiam ñ ɔtitia miaꝫ excludat ḡ uⁱ q̄
ĩ oī ope dīn iustitia ⁊ mīa ɔmiscēat Cõ p
ñ magᵉ differt iud' iustitia ⁊ mīa q̄ pō et
bōitas et sapᵃ . set omē op' pō ē op' sapiē ⁊
bōitatis ḡ uⁱ sil'r qd̄ oē op' iustitie sit mīe ⁊
eꝯ Ulteᵒ uⁱ q̄ ĩ ope ɔi p̄ncipalioꝛ sit iusti
tia q̄ mīa q̄ꝛ ut d̄r e . x . horrend' ē incid'
in manᵉ ɔi uiuētis set hᵒ nō ēēt si mīa p̄riñ
lioꝛ in eiᵒ ope ēēt ḡ ɔti magᵉ ĩ ope ɔi p̄ri
cipat̄ qñ mīa Cõ p l' q ē p' ĩq̄libet gn̄e
p̄ncipaliᵒ ē . set ɔtitia uⁱ ēē p̄oꝛ q̄ mīa q̄ꝛ
mīa a ɔtitia nasciᵗ . ut dic̄ ansel' . ĩ moꝛa
ḡ ɔtitia p̄riñlioꝛ ē ĩ ope ɔi qñ mīa Cõ p
illd' q̄ ĩ est alicui ꝑ se p̄ncipaliᵒ ei ɔuenit
q̄ ɔuenit ei ꝑ aliud . set sic dic̄ ansel' . ĩ mol'
pcedo mal' iustᵒ esse te ⁊ nō ꝑ nos miseᵒ
ē ꝑ nos ⁊ nō ꝑ te ⁊ sic mīa ɔpetit dō ꝑ nos
set ɔtitia ꝑ se ip̄m ḡ p̄riñlioꝛ ē ĩ ope dei
iustitia q̄ mīa Cõ set ɔ ē q̄ d̄r ia . ij . sup
exultat aūt mīa ɔtiᵃ . i . suppōēt mīa ĩ iu
dicio ut glo . dic̄ . et ps . ĩ m̄sacioēs eiᵒ sup
oīa opa eiᵒ . ḡ mīa p̄riñlioꝛ ē ĩ ope ɔi qñ
iustitia Cõ p illd' q̄ ē ꝓpⁱu ac̄ p̄riliᵒ ei ɔu
uenit qñ id q̄ ē alienū ab eo set ꝓpⁱu op'
ɔi ē miserīᵃ ⁊ pcē . set op' punitōis ē alien
ab eo ut p; ysa . xxvij . ḡ mīa p̄riñlioꝛ est
ĩ ope ɔi qñ ɔtitia Responsio d̄d ad . i . q . qd̄
agens ⁊ paciens semꝑ ɔ'bent ꝑ ꝓportōalᵗ re
sponde ita qd̄ hᵒ mō se hāt agens ad actōm
sic paciens ad passiōm ea aūt q̄ sᵗ ineq̄lia
ñ hn̄t silēꝫ ꝓportōm ñ ad ineq̄lia sicut
n . senariꝯ ē maioꝛ q̄ternario ita ⁊ tnarius
ē duplū ē senariꝯ ē maioꝛ binario ē duplū
ē q̄ternariꝯ . ⁊ ind' ē q̄ntūq; agens excedit
paciens oꝫ qd̄ actō excedat passiōm sic uidēᵐ
ĩ oīb; agentib; ɔ'mocis q̄ꝛ paciens non
recipit effcūm totū actiōis dāç aūt se
hꝫ ꝑ modū agentis . recipiens ꝑ mod' paci
entis iō qñ dans sᵗ excedit recipientē
ɔns ē ut datō excedat illā receptōm q̄ ē
ꝓpoᵗ recipᵉ . ⁊ iō cū d̄s sit excellentissimꝯ
datoꝛ p̄ hūn dum sue bōitatis oꝫ q̄ sꝑ

8

dato ei in bonis excedat receptorem quod est proportionaliter
recipienti pro eo dicit quod computatur in malum et maius
bonum. ut dicitur in .v. ethicorum. et ideo deus semper addit ultra
condignum de bonis et semper mala pene semper in
rogat citra condignum. ¶ Ad .1. ergo dicendum quod quantum ad tam
non importat equalitatem quantitatis sed proportionis in
actione in dicta. pene autem proportio ad culpam potest
attendi dupliciter. vel in speciali vel in generali. in generali quidem
ut qui peccavit puniatur. et qui multum peccavit multum
puniatur. in speciali autem dupliciter. vel accipiendo proportionem pene
ad culpam secundum debitum culpe absolute. vel presupposita divina
mitigatione divine misericordie que adhuc de pena remittit
post gratiam et tali modo numquam deus punit citra condignum quia semper
peccantes multum punit non adhuc de pena dimittitur quam possibilis
mitigatio divine misericordie retinet sed quantum ad primum modum semper
punit adhuc citra condignum quia non tantum punit deus quantum
per culpam meruit vel dicendum et melius quod equalitas ista proportionis
proportionalitatis est non equalitatis et attendenda
est secundum comparationem proportionum pene ad culpam sed secundum proportionem
duorum peccantium ad duas penas ut scilicet qui plus
peccavit plus puniatur et secundum quod excedit in peccato
et sic excedatur in pena et sic intelligendi sunt omnes
auctores qui volunt equalitatem culpe et pene de
monstrare. ¶ Ad .2. dicendum quod duplicitas illa pene non
intelligitur secundum excessum pene ad culpam in duplo sed quia
homo in duobus punietur scilicet in anima et corpore. quod autem dicitur quod
plus exigitur in penis quam commissum sit in culpis
intelligendum est quantum ad temporis durationem quia pro de
lectatione momentanea infligitur pena eterna. du
ratio autem pene non proportionatur durationi culpe
sed magis intensio pene respondet enormitati
culpe ut patet ex predictis. ¶ Ad .3. dicendum quod peccatum
originale secundum duo peccatum. unum secundum quod est infectivum nature et
sic est carentia visionis divine. ¶ Aliud secundum quod est vitium nature
et sic sequitur ipsum pene que ex principiis nature causantur ut mors
que causatur ex contrarietate principiorum nature et alia huiusmodi que ad mor
tem ordinantur vel ex deordinatione principiorum nature consequuntur
ut febres et huiusmodi. dico ergo quod baptismus mundat personam
sed non curat naturam quod patet ex hoc quod peccatum nature et
baptizatus originale transmittit in prolem et ideo per baptismum absol
vitur puer baptizatus a reatu mortis eterne que est ca
rentia visionis divine manet tamen adhuc reatus mortis
temporalis et aliorum que ex peccato non consequuntur que [illegible]
ad utilitatem persone illius non cedat scilicet .i. etatem perfectam
decedit quia huiusmodi passionibus non meretur cedit tamen
in utilitatem aliorum qui sunt ei conformes in natura quia
et pene huius peccati non consequuntur. ¶ Ad .4. dicendum quod peccato
originali secundum rigorem iustitie non solum debet pro pena
carentia visionis divine sed in ipsis non [illegible]
et ideo ex hoc ipso quod [illegible] punitur non baptizatus nulla
bona citra condignum punitur unde ysa. xliij. misericordie

domini quod non sumus assumpti. ¶ Ad .5. dicendum quod sicut potentia
dei habet ordinem ad eius iustitiam. ita quoque ad eius misericordiam
unde quamvis non repugnet potentie secundum quod ordinatur ad
iustitiam in quantum de pena diminutio repugnet tamen potentie secundum quod
ordinatur ad misericordiam et sic de potentia ad misericordiam ordina
ta hoc deus non potest. ¶ Ad .6. dicendum quod immisericordes
non consequuntur misericordiam totaliter a pena liberantem consequuntur tamen
misericordiam adhuc de pena relaxantem sicut et impotentes
similiter mali non possunt excusari per infirmitatem que
quando excusat a toto sicut et per peccatum exiguum id est infirmi
totaliter excusat. ¶ Ad .2. questionem. dicendum quod opus dei est quasi me
dium inter deum operantem et ipsum opus. opus operatum autem
medium aliquando principaliter cum utroque extremorum et ideo
in operatione dei oportet aliquid inveniri ex parte ipsius dei et
operantis et ex parte operati ad quod opus terminatur
ex parte quidem operantis exigitur ut sit superhabundans
in collatione bonorum et in diminutione peccatorum cum ipse deus sit
excellentissimus operator ut dictum est. et in hoc consistit
divina misericordia ex parte autem operati requiritur receptio quod
sit secundum proportionem recipientis et in hoc medio iustitia con
sistit et ideo oportet quod in omni opere divina aliquid misericordie
et aliquid iustitie inveniatur non iustitia misericordie repugnat
quia misericordia non est laudabilis nisi sit secundum rationem rectam que est
regula iustitie sive secundum ordinem sapientie divine. nec misericordia
repugnat iustitie quia elargiri aliquid supra debitum de bo
nis vel eciam debitum de malis non est contra iustitiam sed preter
eam ut ex dictis patet et ideo nec immensitas misericordie ex
cludit iustitiam a divino opere. nec immensitas iustitie misericordiam.
¶ Ad .1. ergo dicendum quod iustitia ut ex dictis patet. quandoque consistit
in retributione meritorum et sic iustitia in creatione non
consideratur quandoque vero iustitia consistit in decentia divine
bonitatis et sic non presupponit adhuc ex parte recipien
tis sed solum ex parte dei et sic potest esse iustitia in ope
ratione creationis. iustitia enim est ut unaquaeque res hoc modo esse habeat
quomodo preordinatum est a sapientia divina. similiter et misericordia dicitur
dupliciter uno modo secundum quod repellit miseriam precedentem
non ex debito et sic non potest esse misericordia in operatione creationis
alio modo convenit secundum quod sine debito tollitur quicumque de
fectus et sic in opere creationis est misericordia. quia maximum
defectum deus creando removit. scilicet non esse et hoc gratui
ta voluntate fecit non debito aliquo constitutus. ¶ Ad
.2. dicendum quod apostolus utitur tali modo distinctionis quia alius
modus fuit iustitie in salvatione iudeorum quam non
fuit in conversione gentium. scilicet in pleno promissorum
que fuerunt per prophetas iudeis et non gentibus repro
missa adhuc et tamen in utrisque salvatio habuit et
iustitiam et misericordiam iustitiam autem que est secundum decentiam divine
bonitatis deus autem non ut deus rationalem creaturam non
totaliter perdet quia ad beatitudinem fecit misericordiam
vero quia in utrisque merita precesserunt que ad hoc sufficerent
secundum illud tamen ex operibus iustitie que fecimus nos et cetera.

Cad. iij. ad. qd sic dic aug. sr. illud. Jo sue. vij. filij isrl puaricati sc̄ 7c. i pctis eternis nu̅q̄ uni p a puniet. set i temporali q̄nz uni p a punit eo̅ ... pot ē affligi una ē qz pena etna no̅ infligit. aliqui ad pfcōm pacientis set ad uindictā culpe. set pena tempal alij infert ad pfcōm pacientis. vn̄ sic q̄nz aliquis punit sine culpa temporali pena ita ē q̄nz aliquis puni tur p pcco alterius ad pfcōm suj 7 aliorum. ut s. undat quilibet uni debeat ee sollicit. p a ne cadat i pcc̄m ex q̄ p pcco uni tota congregato puniet tempali. 7 ut ostendat q̄ntu fugiend sit pcca tu q ita grauit punit ut uno dlinqnte mul ti puniant. fa ruto eo pot qz q̄ntu ad tem palia un hō ē res alteri sic fili ē queda res pris 7 io punit q̄nz filij temporali p pcco pris 7 s̄uu p pcca dni. set q̄ntu ad bonū aie quilibet gerit pm. ezech. xviii. q̄ t aie mee sc̄ / ecia. ruto ē q̄ grex affligit qz q̄nz aliquis ē priceps culpe alterius sic ex culpa subditorum q̄nz pmittunt plati eade i pctm 7 ita no̅ est nuz si p pcctis platorum subditi puniunt sic. n. re. ult. ad. pntite p ē punit. vn̄ h no̅ ē dine iusti contra q un q̄nz p pcco alterius pui at no̅ tn̄ extra debet assim ex i iudicio hud ut puniat un p a ut aug dic qz hō no̅ pot scire pfcōm pueniente ex pena temporali sic h ds infallibilit agnoscat. Cad. iiij. ad. q iu stificatione ipij fuat aliquis mō iusti qui ē f condecentiā dine bonitatis ul 7 f exhibitōz pmissi. ut h ingl̄o sr. i. ps. ut iustificeris i s̄monibus. t. 7c. ds. n. h pmisit ut pctori bus petentibus ueniā largiret Cad. v. ad. q no̅ ē iniusticia sid eo qd neut ē dbitū eq libz 7 eq̄li dt. sic p mt. xx. in parabola de laboratibus d uinea qui h inequalit laborasf sent ē reddit eq̄le pmiu̅ eo. n. qd aliquis li bat. dat qd pot dic l no̅ dare. nch dfert quo ad iusticiā. q̄ dt dico g q omibz hoibz eximitis xpi pcti dberet. pena etna set qd aliq liberent h ē ex sola dina libera litate. posset. n. oms dapnare iuste 7 io nl la ē iusticia si aliquos eligat 7 aliquos reprobet in quibus tn̄ nulla initorum cra pcessit aaron aut puniet fuit q̄uis no̅ pena ma nifesta sic et p insigni q plati n dbet puniri manifeste set occulte p scandalu̅ uitand pena au aaron f dr fuisse i ipo 7 i filius ei qd in sacrificio uitule ruffe i mu di efficiebat ut h. nu. xix. aug tn̄ i glo xxv. xxxij. h occulto dei dscebit q quibz dm

pcat ad temp ut i melius comutet aliquis puniatis. Cad vj. ad. q h q melioribus mi dat d bono tempali q q̄nz plus d malo i eorum pfcōm cedit q̄ntu ad spuale bonū bona. n. tempalia no̅ sc̄ simpl hoīs bona n f q organice dsuiut ad spuale bonū quo mō aut h cedat i pfcōm spu boni s ostēsu ē. Ad. ij. q. ad. q illud q ē forle i uno q ē excellenci. i eo q p forma in co plet i q̄libet aut actione. illud q ē ex pte agentis ē qi forle. illud aut q ē ex pte pa cientis l recipientis ē. q. iule dam ē. s. q iusticia mia i oi ope dio resultat ex pte recipi entis qui ex pte recipientis qui recipit f suā pporcōm. 7 io in quolibz ope dio sr emiet mia iusti sic mli forle q h ē q i ps. dr. miseratioes ei sup omnia opa ei. Cad i. g ad. q dr horrend incidere i manu di ui uentis n p remotōm mie relaxatis aliquid d pena. set p pene i timiabilitatē. l p ro tōm. resistentie qz ei ire nemo resistere pot. cu sit omips nec abeo fuge cu sit u̅bq p sens n coram eo se fallacit excusare cu omia sciat Cad. ij. ad. q ansel. lo̅ no̅ d iusticia que attedit pporcōm cāte ul hūa nitia set q attedit sola decentiā bonitatis dine extali. n. decēn mia nascat. nc aut loqm d iusticia f q respic dbitū ex pte cāte. g ... ad tiū.

Ad tiū sic pcē. ur q pdina mia omis pena finiet tā hoīu q̄nz 7 demonu qz mp. ix. misicors oim dne q̄m omia potes set i ē oia 7 demones continet. quist di cāte g 7 demonu pena finiet. Cp. iv. xi conclusit ds ob pctō ut omibz misereret set ds demones sb pctō conclusit i. concludi pmisit g ur q 7 demonu. q̄nz miserat Cp sic dic ansel. i h. cur ds homo. no̅ ē. i ut ds incomutabilē cātura q̄m fecit ad btitudi pieti oio finat g ur q cū q̄libet cāta ronal cāta fuit ad btitudine ee iustū ut omio pie pmittat. Cset g ē q dr mt. xxv. ite male dci in igne etnū q pat ē dyab 7 anglis suis g etnalit puniet. Cp sic boni agli effci sc̄. btī p conuersōm ad dm. ita mali agli effci sut miseri p auersōm adeo. g miseria malorum anglorum finiat q̄nz conbtitudo borum fine hebit q ē inconueniens. Alcius ur q mia no̅ pmittat saltē hoies metnū pu niri. qz in gn. viij. n pmaebit spē ms i hoie metnū qz caro ē et accip i spē

p indignatione ut patet per glo. i. dom. cui ergo indignatio
dei non sit aliud quam eius pena non punietur eternaliter.
Contra caritas sanctorum in presenti hoc facit ut proximi
miserias exoreret set tunc habebunt perfectiorem caritatem ergo
tunc orabunt pro inimicis dampnatis set orationes sanctorum
exaudiri non poterunt. cum sit magne de acceptio
ergo per orationes sanctorum diuina misericordia dampnatos apertam liberabit. Contra hoc quod dicitur penam eternam dampnatorum perdurare
ad prophetiam comminationis pertinet set prophetia
comminationis non semper impletur quod patet per ph. quod dampnatum est
de subuersione niniue quia non fuit subuersa sicut
predictum fuerat per prophetam qui exhibit comminatur fuit
ergo uidetur quod multo amplius predictam misericordiam comminatio
pene eterne commutabitur in mitiorem sententiam quam
in nullius clementiam set in gaudium omnium credere possit. Contra ad hoc facit quod in psalmo dicitur. nunquid in eternum
miseretur deus. set ita dei est eius punitio ergo deus in eternum
homines non puniet. Contra ysa. xiij. sic in tu autem sicut
uidetur perit esset esse dicit glo. et si omnes anime aliorum habebunt
requiem. tu nunquam. loquitur de diabolo ergo uidetur quod omnes
anime reges habebunt aperientis. Contra set contra est quod dicitur m.
xxv. similiter de electis et reprobis ibunt hij in supplicium eternum. iusti autem in uitam eternam. set inconueniens est
ponere quod iustorum uita quandoque finiatur ergo inconueniens est
ponere quod reproborum supplicium cesset. Contra sicut
dicit dam. hoc est hominibus mors quod angelis casus
set angeli post casum irrecuperabiles fiunt ergo
et homines sunt similiter post mortem et sic dampnatorum supplicium nunquam terminabitur. Ulterius uidetur quod saltem dampnatorum pene per diuinam misericordiam finientur quia m. ult.
qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. set hoc est omnium dampnatorum ergo omnes dampnati finaliter saluabuntur. Contra io.
vi. qui manducat meam carnem et bibit m. san.
habet uitam eternam set hoc est communis aliis et post dampnatorum
ergo omnes dampnati finaliter saluabuntur. Contra i. cor. iij.
si cuius opus arserit detrimentum patietur. ipse autem saluus
erit sic quasi per ignem et loquitur de illis in quibus fuit fundamentum fidei christiane. ergo omnes tales finaliter saluabuntur.
Contra set contra est quod dicitur i. cor. vi. iniqui regnum dei non
possidebunt set quidam christiani sunt iniqui ergo non
omnes christiani ad regnum dei peruenient et ita perpetuo punientur. Contra ij. pe. ij. melius erat eis uiam
ueritatis non cognoscere. quam post agnitam retrorsum
ab eo quod traditum est illis sancto mandato sed illi qui
uiam ueritatis non cognoscunt eternaliter punientur ergo et
christiani qui ab agnita retro cesserunt. Ulterius uidetur quod
omnes alii qui opera misericordie faciunt. non punientur
eternaliter set soli illi qui opera misericordie negligunt
Jac. ij. iudicium sine misericordia fiet ei qui non
fecit misericordiam. et m. v. beati misericordes qui i
quam. Contra m. xxv. ponitur disceptatio domini cum
electis et reprobis set illa disceptatio non est nisi de
operibus misericordie ergo solum pro operibus misericordie omissis aliquis
punietur et sic idem quod prius. Contra m. vij. dicitur dimitte
nobis. de. no. sicut et nos. di. de. no. [illegible]
et si si. n. dimiseritis hominibus [illegible] ergo uidetur quod
misericordes qui aliis peccata dimittunt ipsi ueniam peccatorum consequentur. et sic non eternaliter punientur
Contra i. th. iiij. sic illud pietas ad omnia ualet
dicit glo. ambr. omnis summa discipline christiane
in misericordia et pietate est. quam aliquis sequitur lubricum carnis
patiens. sine dubio uapulabit non tamen peribit si
quis autem solum exercitium corporis habuit perhennes penas
patietur. ergo illa qui insistit operibus misericordie quamuis peccatis
criminalibus detinetur. non in eternum punientur. et sic i
idem quod prius. Contra set contra est quod dicitur i. cor. vi. neque fornicarii neque adulteri regnum dei possidebunt. sed multi
qui se exercent in operibus misericordie sunt tales ergo non omnes
misericordes ad regnum dei peruenient ita aliquis
eorum eternaliter punientur. Contra jac. ij. dicitur quicumque tota
lege seruauerit offendit autem in uno factus est
omnium reus ergo quicumque seruat legem quo ad opera
misericordie et negligit alia opera reatum in transgressione
legis incurret et ita eternaliter punietur. Responsio
dicendum ad i. q. quod error origenis fuit ut augustinus
xxi. de ci. dei dicit quod demones quandoque per misericordiam dei
liberandi sunt a penis. set iste error ab ecclesia est
reprobatus. propter duo primo quia manifeste auctoritati scripture
repugnat que habetur apoc. xx. dyabolus qui seducebat
eos missus est in stagnum ignis et sulphuris ubi
bestia et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte
in secula seculorum per quod in seculum significatur eternitas
consueuit. secundo quia ex una parte dei misericordiam nimis
extendebat. ex alia parte nimis eam coartabat
eiusdem. n. rationis uidetur esse bonos angelos in eterna
beatitudine permanere. et malos angelos in eternum
puniri. unde sicut ponebat demones et animas dampnatorum
quandoque a penis liberandas ita ponebat angelos et animas
beatorum quandoque a beatitudine in has uite miserias deuoluendas. Contra ad. i. ergo dicendum quod deus quantum est in se
miseretur omnibus set quia eius misericordia sapientie ordine regulatur inde est quod ad quosdam non se extendit qui
se fecerunt misericordie indignos. sic demones et dampnati
qui sunt in malicia obstinati tamen potest dici quod in eis
misericordia locum habet in quantum citra condignum patiuntur non
quod a pena totaliter absoluantur. Contra ad. ij. dicendum quod
in intellectu est distributio pro generibus singulorum et non
pro singulis generum ut intelligatur auctoritas de hominibus
secundum statum uite quia secundum et tudorum et gentilium miseretur
est. set non omni gentilium uel omni iudeorum. Contra ad
3. dicendum quod ansel. intelligit. non esse iustum quantum
ad decentiam diuine bonitatis et loquitur de causa secundum gratis

sum non est omnis dic bonitati ut totum unum genere
toti caritate conficiat a fine quod quidem est fides. Unde non
omnes homines nec omnes anglos dampnari conueniet set
nichil prohibet quin aliqui uel ex hominibus uel ex angelis
in eternum pereant quia diuine uoluntatis intencio in
pleretur in aliis qui saluantur. Ad .ii. q. dicendum quod sic
dicit aug. .xx. de ci. dei quidam in hoc ab errore
origenis declinauerunt quod demones posuerunt
in perpetuum puniri set omnes homines quamuis libari
a pena quamuis infideles. set hec opinio omnino est irracionabilis
sicut .n. demones sunt in malicia obstinati ita perpetuo
puniendi. ita quod et hominum qui sine caritate
decedunt. cum hec sit hominibus mors quod angelis est casus
ut damascenus dicit. Ad .i. ergo dicendum quod ubi illud est in
telligendum uel de homine per genus suum quia ab hominum genere
quamuis dei indignacione remota per christi aduentum
set illi qui in hac reconsiliacione quae facta est
per christum noluerunt [illegible] esse uel permanere
tales ipsis dampnacio ita perpetuauerit. cum nobis
non sit ad modo reconsiliacionis concessus non post
Ad .ii. dicendum quod sicut dicit aug. .xxi. de ci. dei et gregorius
.xxv. moralium quod secundum quod dicitur quod sancti in hac uita sunt
pro inimicis orarent ut conuertantur ad deum cum ad hoc
conuerti possent. sicut .n. erit nobis quod erant presciti ad
mortem non magis pro eis quam pro demonibus orarent
et quia post hanc uitam decedentibus sine gratia tempus
conuersionis non erit. nulla pro eis fiat oracio non ab
ecclesia militante non a triumphante. hec .n. pro eis oranda
est ut apostolus dicit .ii. thi. .ii. ut det illis deus penitenciam et
resipiscant a laqueis dyaboli. Ad .3. dicendum quod prophetia
comminacionis pene est solummodo immutata quando uariatur
ante in uita eius in quo facta est. Unde iere. .xviii. repente
loquar aduersus gentem et aduersus regnum et eradicem
et destruam et disperdam illud. si penitenciam egerit gens
illa a malo suo agam penitenciam super malo quod co
gitaui. et unde cum dampnatorum in uita mutari
non possit comminacio pene semper in eis implebitur. ni
chilominus tamen prophetia comminacionis semper quantum ad aliquid
intellectum impletur quia ut dicit aug. in li. predicto
euersa est niniue que mala erat et bona edi
ficata est. quae non erat stantibus .n. membris atque
domibus euersa est ciuitas in perditis moribus.
Ad .4. dicendum quod ubi illud psalmi pertinet ad uasa miseri
cordie que se indignos misericordia non fecerunt quia in hac uita
que quedam ira dei est propter uite miserias uasa
misericordie immutat in melius. unde sequitur in psalmo .hec immutacio
dextere excelsi. uel dicendum quod intelligitur de misericordia
aliquid relaxante non de misericordia totaliter liberante
si extendatur quod ad dampnatos. Unde cum non dicit con
tinebit ab ira misericordias suas set in ira quia non
totaliter pena tolletur. set ipsam penam de ante et

miam extendens eam de medio. Ad .v. dicendum quod
glo. illa non loquitur simpliciter. set secundum ypostasim in possibilitatem
ad exaggerandum peccatum condempnacionis ipsius dyaboli uel
nabugodonosor. Ad .iii. q. dicendum quod quidam
fuerunt ut dicit aug. in li. predicto qui non omnibus
hominibus promiserunt absolucionem a pena eterna. set
solis baptizatis et in hiis tamen diuersificati sunt. quidam
enim dixerunt quod quicumque sacramenta perceperunt a pena
eterna erunt immunes sed hoc contra est ueritatem quia quidam
sacramenta recipiunt et fidem non habent sine qua
impossibile est placere deo heb. .xi. et ideo alii dixerunt
quod solum illi a beterna pena erunt immunes qui sa
cramenta fidei sunt consecuti et fidem catholicam
renuerunt. Set contra hoc esse uidetur quod alii aliquando fidem
catholicam tenent et postea ab ea resipiscunt
qui non minori pena sunt digni set maiori
quia .ii. pe. .ii. melius erat eis uiam ueritatis non
agnoscere quam post agnitam retroire. planum
est et plus peccare heresiarchas qui de fide catholica
recedentes nouas hereses fingunt
quam illos qui a principio aliquam heresim sunt secuti
et ideo alii dixerunt quod illi solum sunt a pena eterna
immunes qui in fide catholica finaliter perseuerant
quamcumque aliis in uoluntate set hoc manifeste contrarium
scripture quia iac. .i. dicitur fides sine operibus mortua est. et math.
.vii. dicitur non omnis qui dicit mihi domine domine intrabit
in regnum celorum. set qui facit uoluntatem patris mei
qui in celis est. et in multis aliis locis scriptura
peccantibus eternas penas comminatur. Unde non omnes
finaliter in fide persistentes a pena eterna erunt im
munes nisi et ab aliis criminibus inueniantur finaliter
absoluti. Ad .i. ergo dicendum quod dominus ibi loquitur de fide formata
quae per dileccionem operatur. in qua quicumque decesserit sal
uus erit set huic non solum opponitur infidelitatis
tis error sed quodlibet peccatum mortale. Ad .ii. dicendum
quod ubi dominus est intelligendum non de illis qui sacramen
taliter edunt qui indigne quamuis sumentes iudi
cium sibi manducat et bibunt ut dicitur .i. cor. .xi. sed
loquitur de manducantibus spiritualiter qui ei per caritatem
incorporantur quam incorporacionem facit sacramen
talis comestio siquis digne accedat. Unde quantum
est ex uirtute sacramenti adducit eternam perducit
quamuis aliquis se possit tali fructu priuare per peccatum
etiam postquam digne assumpsit. Ad .iii. dicendum quod
fundamentum in ubi apostoli intelligitur fides formata
quam qui peccata uenialia edificauit consequente
patitur qui pro eis punitur a deo tamen ipse saluus
erit finaliter. quasi per ignem uel temporalis tribulati
onis uel purgatorie pene quae erit post mortem.
Ad .4. q. dicendum quod sicut dicit aug. in li. predicto quidam
posuerunt non omnes qui catholicam fidem te

D

net a pena eterna esse liberandos set solum illos qui
misericordie operibus insistunt. Quamuis enim aliis criminibus sint
obuoluti set illud non potest stare quia sine caritate non
potest aliquis deo esse acceptum. non sine ea aliquid prodest ad
uitam eternam contingit autem aliquos operibus misericordie in
sistere qui caritatem non habent unde hiis nichil prodest ad
uitam eternam promerendam uel ad imminutatem eterne pe
ne ut patet .i. cor. xiij. et precipue hoc apparet ab ho
dum inimptoribus qui multa rapiunt et tamen aliquam
misericordie largiuntur. et ideo dicendum quod qui cum in peccato
mortali decedunt sola fides non opera misericordie liberabit eos
a pena eterna et post quodcumque spacium temporis. ¶ Ad
.2. ergo dicendum quod illi minus consequuntur qui minus ordinate
impediuntur. non autem ordinate impediuntur. non autem
ordinate minus impediuntur qui se ipsos in miserendo
negligunt. set magis se impugnant male agendo
et ideo tales minus percipiunt absolutionem non consecuntur
et si consequuntur minus de penis debitis aliquid re
laxatur ¶ Ad .ij. dicendum quod non propter hoc ponitur disceptio
solum de operibus misericordie quia pro eorum neglectu tantum mo
aliquis eternaliter puniantur set quia illi ab eterna pena
liberabuntur post peccata qui per opera misericordie sibi ueniam
impetrauerunt facientes sibi amicos de mammona i
niquitatis. ¶ Ad .iij. dicendum quod illud ad non dicitur hiis
qui petunt debitum sibi relaxari non illis qui in peccato per
sistunt. et ideo soli penitentes per opera misericordie consequuntur minus
percipiunt liberantem ¶ Ad .4. dicendum quod glo. ambr. loquitur
de leuibus uel peccatis aliquibus que post purgatorias penas
quasi napulatoribus dicuntur per opera misericordie absoluuntur uel si lo
quitur de leuibus mortalibus peccati est intelligendum quod ad hoc in uita
ista existentes illi qui ex fragilitate in uenialia
peccata incidunt per opera misericordie ad penitentiam disponuntur
unde talis non peribit .i. dispereret per talia opera a
domino perueniendo

Tam grandis tamen est pena ut ei esse . quando ut
dicit augustinus quod mitissima est pena paruulorum qui
tamen alienantur a regno et dicendum quod hoc quod hic dicitur intelligendum
est de illis qui carent diuina uisione et habent conscientie
remorsum. quod ex propria culpa ea priuatur uel quod premittitur
sibilla iudicia eius etc. set contra ipsos. in labiis meis
pronuntiaui .o. .iij. o. t. et dicendum quod iudicia ipsius appel
lantur diuina mandata. ap. autem dicitur dei iudicia
dispositiones eius. set uarietates sensuum et affectus in
creaturis etc. inquantum scilicet ex diuersis conceptionibus quas
a creaturis accipimus diuersas rationes attribuimus deo ut
diuersitas non sit in deo secundum rem set sit diuersitas
secundum rationem tamen. quod hic dicitur uarietas sensuum uel secundum conno
tata quod hic dicitur uarietas affectuum. et de hoc. in summa
de .i. li. dam. est.

Solet et queri quale debitum esse post quam de
terminauit magister de remuneratione et punitione

que precedet iudicium generale. hic incipit determinare de
remuneratione et punitione que erit per iudicium generale
et diuiditur in .x. d. in prima determinat de ipso generali iudicio in secunda
determinat de remuneratione et pena. que generale iudi
cium consequitur. xlv. d. i. post resurrectionem uero facto implerent
etc. prima diuiditur in .iii. d. in prima determinat ea que pertinent
ad modum iudicii et ad iudicis ministerium. in secunda de
terminat ea que pertinent ad iudicis personam. xlviij.
d. i. solet et queri in qua forma. etc. prima in .iij. d. in prima
inquirit de iudicii modo in secunda de ministris iudicis i. non
autem solus xpc et hoc autem patet dicitur in tercia per .ii. de quo
homines cum xpo iudicante pariter iudicabunt. in secunda de
quo ministerium in iudicio angeli exhibebunt i. cum
autem euangelium legatur. in tercia parte inquirit utrum
ministerio hii iudicii sint futuri torquendo dampnatorum
animas in inferno i. solet queri utrum in inferno etc. t
parte in d. in prima de quo quidam homines cum deo iudica
bunt. in secunda enumerat [illegible] ordines hominum
qui ad iudicium uenient. i. sunt autem .4. ordines etc.

Hic est de quo. patet de iudicio generali scilicet de igne qui
precedit faciem iudicis et primo querit tamen ¶ de
de ipso iudicio ¶ secundo de iudicantibus cum deo. ¶ tertio de hiis
qui iudicio iudicabuntur.

Ad primum sic proceditur uidetur quod generale iudicium non sit
futurum quia ut dicitur naum. i. non iudicabit bis
deus in id ipsum set nunc deus iudicat de singulis hominum
operibus cum post mortem unicuique penas uel premia premit
tit tribuit et dum in hac uita. quosdam pro bonis uel malis
operibus premiet uel puniat ergo uidetur quod non sit iudi
cium futurum. ¶ Preterea in nullo iudicio executio sententie precedit
iudicium. set sententia diuini iudicii quo ad homines est de
adeptione regni uel exclusione a regno. ut patet mt.
xxv. ergo cum modo aliquis adipiscatur regnum eternum et
quidam excludatur ab ipso perpetuo uidetur quod aliud iudi
cium non sit futurum. ¶ Preterea propter hoc aliquis ad iudicium oportet
tet adduci quia dubium est quid de eis diffiniendum
sit set ante finem mundi determinata est unicuique a
dampnatorum sua dampnatio. et cuique sanctorum sua beatitu
do ergo uidetur quod non oporteat aliquid futurum iudicium esse
¶ set contra. mt. xij. dicitur. uiri niniuite surgent in iudi
cium cum generatione ista et cum dampnabunt eam. ¶ Preterea jo. v. pro
cedunt qui bona fecerunt in resurrectione uite qui uero ma
la egerunt in resurrectione iudicii ergo uidetur quod post resurrectionem aliquod
iudicium sit futurum. ¶ Videtur uidetur quod iudicium id quantum
ad disceptationem et sententiam fiat per locutionem uocalem
quia ut dicit aug. xx. de ci. dei per quot dies futurum
hoc iudicium tenditur hoc incertum est si illa que in iu
dicio dicuntur futura tantum mentaliter compleretur ergo iudi
cium illud uocaliter fiet et non solum mentaliter ¶ Preterea
gregorius dicit et habetur in littera illi saltem uerba iudicis au
dient qui ei fidem uerbo tenuerunt. hoc autem non potest

hoc non est textu

C. D. xlvij.

cxv.

itelligi d'ubo interiori q2 sic oms uba iudicis
audient q2 omib3 bonis 7 malis nota erut
omia fca alior sic e d' .xlvij. dem e g° ur q
illd iudiciu uocalr paget. ¶ p° sic i seq .d di
cet xpc s' form hois iudicabit inq° corlr ab
omib3 possit uidi .g° ur eadm roe qd corli
uoce loqt ut ab oib3 audiat ¶ Set 9 aug dic
xx .d .ci .di .q lib uite d' quo apo .xx. vis q da
mala i memo reuocet 7 mtis i tuitu mira
celitate cnet ut accuset ul' excuset scia ul'
9sciam atq3 ita siml' oms 7 singli iudicet;
set si uocalr discutent mita singlor n pos
set oms 7 singli iudi' sil' .g° ur q illa discussio
no eit uocalis. ¶ p° snia d3 pporcoalr rnde te
stio set testioru 7 e accusato mental' eit un
ro .n. testiou ul' reddite 9scia ipor 9int se
i uice cogitatonu accusationu aut 7 dfedetiu
indie cu iudicabit dns occulta hoinu g° ur
qd illa snia 7 totu iudi' metalr expleat ¶ Ulti
ur qd temp futi iudicii no sit ignot. sic .n.
sci pres expectabut pmi aduet ita nos exspec
tam' s' .set sci pres sciunt temp' aduet' pmi
sic p3 p nu ebdomadar q dscribut dan .ix.
vn et rephendut iudi qui tep' aduet' xpi n
9gnouert ut p3 .xii. luc .ypocte facie celi 7 tre
nostis pbare h aut tep' qm no pbastis .g° ur
q i nob ee dbat dtimatu temp' sci aduet'
qn ds ad iudiciu ueiet ¶ p° p sig° d'uenient
i 9gnoni sigtor set d iudicio futo mlta sig°
nob i scptra ppoint ut p3 .m .xxiij. 7 xxi .luc
xvij .ch .g° in 9gnoi illi' tepis possum puenire
¶ p° ap' .dic .i .cor nos sum i q fines scli duenut
et .j .jo .ij. filioli nouissima hora e 7 c cum
g° ia leg temp' trsieit ex q h dca ur q2 salte
nc scire possum. qd ultim iudiciu sit ppin
quu ¶ p° tep' iudicis no oportet ee occult
n p h q quilib3 sollicit' ad iudiciu se ppet
du dtimate tep' ignoret set eadm sollicitu
do remet 7 si ctu eet qd cuiq3 incetu e tps
sue mortis 7 sic dicat aug i epla ad esitium
inquo qm i uenit suus nouissim' dies g° no
e nem temp' iudicii ee occultu ¶ Set d est
qd dicat m .xiij. d die illa ul' hora nemo
scit n angli in celo n fili' n p3 d3 aut fili'
i qntu nos scire no facit ¶ p° .i. the .v. dies
dni sic fur i nocte .ita ueiet g° ur cu aduet'
furis i nocte omio sit incet' qd dies ultim
oio sit incetus. Responsio
dd ad .i .q .q' opl'o ptinet / ad timu quo
res ad suu fi ne pducit / distiguit aut d
di opo una q res pmit' i ee pduxit i stitues

[marginal note:] res p'opm q pducit in esse
7 tu iudiciu ptinet ad tm q re

nm 7 distigues ea q ad 9pletiom ipi' ptinet
aq° 9dm ope ds quieuisse .gen .i. alia e'
opo e qua opat in gubnatioe cxaturar d
q .jo .v. p usq3 mo opat 7 ego opor .ita
7 d' ei iudi' distinguit tn ordie 9uso unu
9rndet op' gubnationis q sine iudicio
ee pot p qd quid iudiciu unqsq3 sing'r p
suis opib3 .iudicat / no solu .s' qd e 9petit gubnationi uniusi / vn diffr uni' pmato [marginal note:] h e 27 q 9petit
putilitate alior ut p3 .he .xi. 7 pene uni'
ad pfcom alti' cedut / vn nece e ut sit a
iudiciu ul'e corespodes ex ad uso pme re.
pductom in ee ut uidlicet sicut tuc oia
pcessut i mediate a do / ita tuc 9pleto ultia
mudo dt. uno q3 finali accipiete finali q
ei dbet .s' se ipo / vn 7 i illo iudicio maifeste
apparebit dia iusticia / q ad oia hic / ex h occul
tat .q medu d' uno dispoit ad utilitate 1
alior / alr qm maifeste opa exige uidat /
vn 7 et tuc eit plus sepato bor amalis
q2 ulti' no eit loc' ut mali p bos ul' boi p
malos pficiant / p q pfcm intim 9uincti
i uenitur. boi mal' quo adusq3 stat' hi' uite
pdurat .puidenm gubnat. ¶ ad .i. g° dd q
qlibet ho 7 e singularis qdd p 7 e ps toci'
huai gnis 7 d' ei iudiciu dbet .unu singlar
qd eo fiet post morte qn recipiet iux ea
q in cor gessit / q uis no totalr / q2 no quo
ad cor set quo ad aiam tm / ad iudiciu d3
ee d eo s' q e ps huai gnis / sic a's iudi
ciu d3 s' huani iusti' 7 qn iudiciu dat
d 9itate cui ipe e ps ~~q qn fiet ul'e iu~~
~~dicii dat d 9itate cui ipe~~ / ~~~~ 7 tuc qn fi
et ul'e iudiciu toti' huai gnis p ulem se
paroem bor amal' / 7 quilibet p 9ns iudi
cabr / n tn ds bis iudicat i id ipm / q2 no
duas peas p uno pcco infrt / set pea que an
iudiciu 9plete i flicta no fuat / i ultio iudi'
9plebr / postq i pu 9ciabut quo ad cor 7 aiaz
siml' ¶ ad .ij. dd q pma sna illi' gnalis iudi
cii e ulis sepato bonor amal' / que i illd iu
diciu no pcedet / set n° 7 quo ad ptiaclare
~~~~ / sir a3 unicq3 plene pcessit iudicii ef
fcus / q2 et boi ampli' post iudiciu pmiabut
9 glia corporis adiucta / ex nuo bor 9pleto /
7 mali ampli' torqbut / ad iucta pea cor's et
inpleto i pcis nuo dampor / q2 9iuto cu plib3
ardebut .mag ardbut. ¶ ad .iij. dd q ul'e
iudiciu ut dem e mag directe respicit uniusa
litate homu / qm singlos iudicandor / q uis
g° cuilibet hoi an iudiciu sit certa noticia. d
~~~~

sua dispone ul' primo no tn omi homi disp
tio l' primu inotescet A d. ij. q. dd qd gogd
ce huc. q. sit em pcto diffiniri no pot tn
pbabil' estimat. qd totu illd iudiciu. et
quo ad discussiom 7 quo ad accusatom maloz
7 comdatom bonoz 7 quo ad sntaz d utrisque
mentalr pficiet. si. n. uocalr singloz fca na
rrent inestimabil magtudo temporis ad h
exiget sic q aug. xx. d. c. di qd silib3 q e.
scpta omis iudicabunt. ut dr apoc. xx. car
nalr cogitet qs ei magtudine aut logi
tudine ualeat estiare aut qnto tpr legi
potit lib in quo scpte sut uniuse uite uni
usoz no aut uni requirit ad narrand ozeten
singloz fca qm ad legend si eent i. li. mlli
scpta vn pbabile e q illa q dnr m. xxv.
no uocalr set mentalr intelligenda sr ee
pficienda ¶ ad. i. g. dd q ptanto dicit
aug q i ctu e pqt dies h iudiciu tendatur
qz no e dtmiatu utr pficiat uocalr. si. n.
uocalr plixu temp ad h requireret si aut
mentalr i momito fi posset ¶ ad. ij. dd qd q
si iudi fiat mentalr tn ubu gg saluat pot
qz et si oib3 inatescet sua et alioz fca di
na utute fact h qd i euuangelio io dr.
tn illi q fidm hueit exiub di gcepet exipis
ub iudicabunt Vn qsda spalr mo dicetur
aliqd huis qui fuer i fideles ¶ ad iij. dd
q xpc corplr apparebit ut ab omib3 iudex
corplr cgscat. qd quid subito fi potit set lo
que tepe insat. requit i mila tepois plu
xitate. si nobili lone iudiciu paget A d
3. q. dd qd dr p sntaz sua e ca rr utriqz
aut caits gmuncat du 7 reb3 retbuit u
tute agedi al' res. qz sunt cae 7 quib3 cu
7 rr 9g3 pter. set unutqz aliq e res uat
opat queda i quib3. n. nlla catu ei coopat
7 sibi ognoscit queda q a nulla pura co
gnoscunt h aut nulla a mag ce dz qm illa
q soli dne sbiacet po. i quib3. n. nulla
catu coopat 7 hi e finis mdi i q eit dies
iudicii nd. n. p aim cum catu mud' finiet
sic q 7 mud' ce incepit i me add. vn co
gnitio dcne finis mdi resuat 7 hnc tom
ipe dns nr assignt. ac. i. no e in qd nro
iudicate nosce l' tempoa ul' momta que
pr posuit i sua pottate. q. d. que soli pot
tati resuata sr ¶ ad. i. g. dd qd in primo
aduentu xpi uent occulte. f illd ysa. xlv.
uere tu es ds absconditus scus isrl saluatoz
7 io ut a fidelib3 cognosci possz. oportuit

dtmiate temp' dtmiare set i s'o adue
tu ueiet 7 c. et io ce 9gm aduet ipi certu
ce no potit p q nd e sile ¶ ad. ij. dd q
sic dic aug in epla d die iudicii adesicau
sig que i euuangel' ponut no oia ptinet
ad ij. aduentu qui eit in fine. set queda
eoz ptinet ad temp' d struction is urbis q
iam ptit queda uo 7 epla eoz ptinet
ad aduetu q cotidie ad ecam sua ueit
spual' uisitans put i h itat nos p fidm et
amoze n illa que i euuangeli s adultim
aduetu spectant ad h posse uale ut dtmi
nate tep' iudicii psit cgsci. qz illa picula
q pnutiat nutiatia sitiu xpi aduetu
q a tempe pmitiue ecce fuit qz i ecle
qm remissi Vn 7 ipi dies aploz dci sut
nouissimi dies ut p3. ac. ij. u petr' expo
nit illd. iocl. ij. erit i nouissimis dieb3
7 c. p illo tpr 7 tn ex illo iam tpr temp'
plim trsiuit 7 qnz ples 7 qnz pauciores
in eccam fert tribulationes Vn no pot dt
minari temp' qm sit futur n dmise n d
ano n dcene n d mille anis 7 aug in
eodm li. dic si cdat in si. hi picls mag
hundat no tn pot dtminari que sit illa
qntitas piculoz que i medio dic iudicii
pcedet l' an xpi aduetu. cu q s' tpra prim'
ece fuit psecutioes aliq ado gues 7 co
ruptores erroz ado hundauet qd aliqs
tc uicim expectare l' imiet an xpi ad
uet' sic dr i ecctastica ystoria 7 i. li. d uiris
illustrib3 ¶ ad. iij. dd q ex h qd dr nouissi
ma hoza l' ex silib3 loutib3 que i scptu
dur n pot aliq dtminari qntitas tpis
sciri no. n. e dcm ad signd aliq breue pcia
tempis. set ad signd nouissim statu mdi
q e qs nouissia etas q qnto tpis spatio
duret no e diffinit. e q n semo q e ultia
etas hois sit aqs temi ee psit cu qnz in
ueiat tm durare qntu os etates l' plus
ut dic aug i. li. lxxxiij. q. vii 7 apo. ij.
the. ij. excludit falm intellm q qda exiub
suis accepat ut crdent die dni ia instare
¶ ad. iiij. dd q suppita mortis i certitudie
dr ad uigilantiam ualet incertitudo iudicii
po ad h qd ignoza ut q tn differat
qntu e hois uita ut sic ex dualib3 partib3
certitudo. ma[...]ioze faciat
diligentiam po q[...] ad h q hd
no regit solu sollis dd .. p sua h d
familia l' ciuitate l' regno aut tota

cete est non determinatur tempus durationis, set hominis in
tantum vel ideo orat. Hoc modo unumquodque est dispositum ut dies
domini non inveniat imparatos.

Ad ii sic proceditur. Videtur quod nulli homines iudicabunt
cum Christo. Quia Io. v. Pater omne iudicium dedit
filio, ut omnes honorificent filium, sicut etc. Set honorificentiam talem
non debet alicui nisi Christo quia etc. ¶ Preterea quicumque iudicat
auctoritatem habet super id quod iudicat, set ea de quibus
debet esse futurum iudicium, sicut merita et premia humana,
soli divine auctoritati subsunt. Ergo nulli competit de hiis
iudicare. ¶ Preterea iudicium illud non exercebitur vocaliter
set mentaliter, ut probabilius estimatur, set hoc quod
cordibus hominum notificetur merita et demerita que est
quantum ad actionem vel condictionem vel retributionem pene et
premii quod est quasi sine prelato sola divina virtute
fiet. Ergo nulli iudicabunt nisi Christus qui est deus. ¶ Set
contra est quod dicitur Mt. xix. sedebitis super sedes iudican-
tes xii tribus Israel. ¶ Preterea Ysa. iii. dominus ad iudicium
veniet cum senioribus populi sui. Ergo videtur quod et alii iu-
dicabunt cum Christo. Ulterius videtur quod iudiciaria potestas
non respondeat voluntarie paupertati. Hoc enim ii. Cor. xii.
apostolis est promissum Mt. xix. sedebitis super sedes
xii. iudicantes etc. Ergo cum non omnes voluntarie pauperes
sint apostoli videtur quod non omnibus iudiciaria potestas
respondeat. ¶ Preterea magis est offerre sacrificium deo proprio
corpore quam de exterioribus rebus, set martyres et etiam
virgines offerunt de proprio corpore sacrificium deo, volun-
tarie autem pauperes de exterioribus rebus. Ergo sublimi-
tas iudiciarie potestatis magis respondet virgini-
bus quam voluntarie pauperibus. ¶ Preterea Io. v. est qui
accusat vos Moyses in quo vos speratis, glo-
sa: quia voci eius non creditis. Et Io. xii. sermo quem locutus
sum ille iudicabit eum in novissimo die. Ergo ex hoc quod
quis exponit legem vel verbum exortationis ad instruc-
tionem morum habet quod iudicet contemptores, set hoc
est doctorum. Ergo doctoribus magis competit quam paupe-
ribus. ¶ Preterea Christus ex hoc quod iniuste iudicatus est in quantum homo meruit
quod sit iudex omnium in natura humana. Unde Io. v. hoc
meruit potestatem dedit ei facere iudicium quia filius
hominis est. Set hii qui persecutionem patiuntur propter iusticiam iniuste
iudicantur. Ergo iudiciaria potestas magis quam pau-
peribus competit. ¶ Preterea non iudicatur ab inferiore. Set mul-
ti licite divitiis utentes erunt maioris meriti
multis voluntarie pauperibus. Ergo voluntarii pauperes
non iudicabunt. Ut alii iudicabuntur. ¶ Set contra Iob
xxxvi. non salvat impios et iudicium pauperibus
tribuet. Ergo pauperum est iudicare. ¶ Preterea Mt. xix.
super illud vos qui reliquistis omnia, glossa: qui reliquerunt
omnia et secuti sunt me hii iudices erunt, qui aliqua
habentes recte usi sunt iudicabuntur et sic idem
quod prius. Ulterius videtur quod angeli debeant iudicare.
Mt. xxv. cum venerit filius hominis in maiestate sua et
omnes angeli cum eo, set hoc dicitur de adventu ad iudi-
cium. Ergo videtur quod et angeli iudicabunt. ¶ Preterea angelorum or-
dines nomina sortiuntur ex officio quod exercent, set
quidam ordo angelorum est ordo thronorum, quod
videtur pertinere ad iudiciariam potestatem. Thronus enim est
sedes iudicis, solium regis, cathedra doctoris. Ergo
aliqui angeli iudicabunt. ¶ Preterea sanctis post hanc
vitam promittitur angelorum equalitas Mt. xxii. Si ergo
homines hanc potestatem ut iudicent multo fortius
angeli. ¶ Set contra Io. v. potestatem dedit ei iudi-
cium facere quia filius hominis est. Set angeli non communicant
in humana natura. Ergo nec in iudiciaria potestate. ¶ Preterea non est
eiusdem iudicare et esse iudicis ministrum, set angeli
erunt in iudicio illo sicut ministri iudicis. Mt. xiii. mit-
tet filius hominis angelos suos et colliget de regno
eius omnia scandala. Ergo angeli non iudicabunt. Ulterius
videtur quod post diem iudicii demones non exerceant ex-
minas iudicis in dampnatis quia demones magis pecca-
verunt quam homines. Ergo non est iustum quod homines torqueant.
¶ Preterea sicut homines suggerunt hominibus mala, ita
angeli bona. Set premiare bonos non erit officium an-
gelorum set hoc erit ab ipso deo immediate. Ergo non
erit officium angelorum, set hoc erit ab ipso deo imme-
diate. Ergo nec punire malos erit officium demonum.
¶ Set contra est quod homines peccatores se demonibus subiecerunt
peccando. Ergo iustum est ut eis subiciantur in penis. Quasi
ab eo puniendi. Responsio dicendum ad i. q. quod iudi-
care multipliciter dicitur. Uno modo quasi taliter ut dicatur illud i
iudicare unde competit ad iudicium et sic hoc aliquid dicitur
iudicare quod comparatione in qua exemplatio aliorum aliqua
iudicandi ostenduntur sicut patet Mt. xii. viri Nini-
vite surgent in iudicio etc. Set sic iudicare in
iudicio omnium et bonorum et malorum est. ¶ Alio ij
modo dicitur iudicare quasi interpretative, in exemplum. Nam
aliquid facere qui facienti consentit. Unde illi qui
consentiunt iudici eius sententiam approbando iudicare
dicuntur. Et sic iudicare est hominum electorum. Unde
dicitur Sap. iii. iudicabunt sancti nationes. Tertio modo iij
dicitur iudicare quasi per similitudinem iudicis habet in
quantum sedes in celo eminentius sicut iudex sic asses-
sores iudicare dicuntur et per hunc modum dominus concedit
quod perfecti viri quibus iudiciaria potestas promittitur
Mt. xix. iudicabunt, superiores per honorabilem
assessionem quia superiores ceteris in iudicio appa-
rebunt occurrentes Christo obviam in aera. Set illud
non videtur sufficere ad promissionem domini complendam
qua dicitur sedebitis iudicantes. Videtur enim iudicium ad-
didi superaddere. Et ideo est quartus modus iudicandi quod per- iiij
fectis viris convenient in quantum in eis continentur decreta
divine iusticie ex quibus homines iudicabuntur

sicut filius in quo continetur lex iudicandi dicatur unde
apocalypsis xx. iudicium datum est et libri aperti sunt. et per
huiusmodi hominum iudicatorum ratione dictum est. unde exponit
unde dicitur quod dominus contemplativi assistunt qui in libro
sapientie cotidie leguntur vel describuntur in cordium voluminibus inscri
buntur. quicquid iam perspicua veritatis intelligentia
apprehendunt. et infra. quid vero sunt iudicantium cum do
minus in omnem veritatem edocta non quedam canonum
decreta. set quia iudicare importat actum procedu
ntem in aliud ideo proprie loquendo iudicare dicitur. qui sententiam
1 loquendo in aliquem fert. sed hoc duobus contingit uno modo ex
propria auctoritate et hoc est illius proprie. qui habet in alios dominium
et potestatem et regnum subditur qui enim iudicat ubi
eius est in eos iuris fortitudo et sic iudicare solius dei est
ij alio modo iudicare est sententiam alterius auctoritate latam in ali
orum notitiam ducere quod est sententiam latam pronuntiare
et hoc modo perfecti viri iudicabunt quia alios ducent
in cognitionem divine iustitie ut sciant quod eis pro meritis
iuste debeatur ut ipsa revelatio iustitie iudicium
dicatur. unde dicitur. ps. de sententia vite. iudices coram iudi
cantis decretorum suorum libros aperire est et ad condi
tionem suorum inspectionem in sinorum quolibet visum ad intel
lectum quod suum in huius que ad iudicium pertinet
revelare. Ad i. ergo dicendum quod obiectio illa procedit de
iudicio auctoritatis quod soli Christo convenit et similiter dicendum ad
ij. quod non est inconveniens alios sanctorum aliis quedam reve
lare. vel per modum illuminationis sicut superiores angeli
inferiores illuminant set per modum locutionis sicut quando in
feriores superioribus loquuntur. Ad iij. quod dicendum quod paup
tati debetur iudiciaria potestas specialiter propter tres ra
1 tiones. primo ratione congruitatis quia voluntaria paupertas est eorum que
omnibus que mundi sunt contemptis soli Christo inherent
et ideo non est in eis aliquid quod eorum iudicium a iustitia
reflectat unde ydonei ad iudicandum redduntur. quasi
ij veritatem iustitie pre omnibus diligentes. secundo per modum meriti
quia humilitati respondet exaltatio pro merito inter omnia
autem quibus homo in hoc mundo despectui. faciunt precipuum
est paupertas. unde quia pauperibus excellentia iudiciarie
potestatis promittitur et sic qui propter Christum se humiliat
iij exaltabitur. tertio quia paupertas disponit ad predictum mo
dum iudicandi. ex hoc enim aliquis sanctorum iudicare dicetur. ut ex premissis
dictis patet. quod cor habebit edoctum. divina veritate quam aliis
potestates erit manifestare. in progressu autem ad perfectionem
primum quod relinqui debet occurrit sunt exteriores divitie quia
hec sunt ultimo acquisita quod autem est ultimum in generatione est
primum in destructione unde quia inter beatitudines quibus
est progressus ad perfectionem prima ponitur paupertas. et sic
paupertati respondet potestas in qua est prima dispositio
ad potestatem predictam. et hinc est quod non quibuscumque
pauperibus quam voluntarie repromittitur potestas predicta
sed illis qui relinquentes omnia secuti sunt per perfectionem

vite. Ad i. ergo dicendum quod sicut dicit Augustinus xx de civitate dei
non quoniam sunt xii sedes sessuri sunt aut xii sene
ros homines est illis iudicaturos putare debemus.
aliquin in loco undecimi trahitur apostolus mathias le
gitur ordinatus. paulus qui plus aliis labo
ravit ubi ad iudicandum sedeat non habebit unde duo
denario numero significata est universa iudicantium mul
titudo. propter duas partes septenarii scilicet tria et
iiij. que in se ducte duodenarium faciunt. sep
tenarius autem est numerus perfectionis vel propter hoc quod
consistit ex duplici senario qui est numerus perfectus
vel quia ad litteram xii apostolis loquebatur in quorum
persona hoc omnibus eorum sectatoribus promittebat. Ad
ij. dicendum quod virginitas et martyrium non ita
disponunt ad retinendum in corde decreta divine
iustitie sicut paupertas sicut exteriores divi
tie ex sua sollicitudine suffocant verbum dei ut dicitur luce
viij. vel dicendum quod paupertas sola non efficit ad meritum
iudiciarie potestatis set quia est prima pars perfecti
onis ei respondet iudiciaria potestas unde inter
ea que sequuntur ad paupertatem ad perfectionem spectantia
possunt computari virginitas et martyrium et omnia
opera perfectionis non tamen sunt ita prima sicut pa
upertas quia principium est maxima pars rei. Ad iij.
dicendum quod ille qui legem proposuit loquendo quia per promulgationem ad
vitam ab ipso proposita aliorum iudicabunt.
et ideo non respondet proprie potestas iudiciaria predi
cationi vel doctrine. vel dicendum secundum quosdam quod tamen requiritur
ad iudiciariam potestatem. primo abdicatio temporalium
curarum. ne impediatur animus a sapientie perceptione
secundo requiritur habitus continens. divinam iustitiam sci
tam et observatam tertio quod illam veritatem alios do
ceant et sic doctrina perfecto complens meritum iudi
ciarie potestatis. Ad iiij. dicendum quod Christus in hoc quod in
iuste iudicatus est se ipsum humiliavit oblatus est
enim quia voluit et meritum humilitatis est iudiciaria
exaltatio qua ei omnia subduntur ut dicitur philippenses ij.
magis debetur iudiciaria potestas illis qui volun
tarie se humiliant bona temporalia abiciendo
propter que homines a mundanis honorantur. quam his qui ab
aliis humiliantur. Ad v. dicendum quod inferior non potest
iudicare superiorem auctoritate propria set tamen auctoritate
superioris potest sicut patet in iudicibus delegatis
et ideo non est inconveniens. sicut hic quando accidentaliter premium
pauperibus datur ut iudicent alios etiam qui sunt ex
cellentiores merito in premio celestis. Ad z. q.
dicendum quod assessores iudicis debent esse iudici
conformabiles vel conformes iudicium autem filio
attribuitur quia sic humanum omnibus apparebit tam
bonis quam malis quamvis tota trinitas iudicet
per auctoritatem et ideo oportet quod ut assessores iudicis

huanj nij hanc i q possit ab oibz bois et
malis iudi. 7 sic d' anglis n cpetit iudicare
cuius 7 angli q posse diuidi. s. psine qq ba.
ad. i. g. dd q sic exglo. i d patet an angli
cu xpo ueient no ut iudices set ut sic te
stes huoz actuu sb quoz custodia hoies
male ul bene egerut. ad. ij. dd q uom i
fin attbuit anglis roe ille iudici angli st
quoda mo executores 7 pmulgatoes s iudi
cii d' hoibz phoiez. xpm fiet 7 requirit hoies
assessores ad. 3. dd q homibz pmittitur
anglo eqlitas qt ad pmiu cele nch tn
phibet aliquid acc. pmiu hoibz exibi. qd
anglis n debi ut p3 d aureola. ugiuu aut
martyru 7 sil post dici d iudiciaria poetate
ad. sqd qd eca h tangit in lra d' mlra d'
oppio amagro ut utqz di iusti ur cpete
exh. n. qd ho pecat iuste d moi sbicit set
d moi ite ei pest oppio g illa que ponit
d moes infutu post die iudicii hoibz no
pest in peis respicit ordiem die iusti expte
hoinu puitoz. que a' haz dioz sit ctu ee
no pot. uius tn estimo q sic saluabz ordo
i saluatis qd quida aqbzda illuinabut et
pficient. eo qd cc ps ordines ppetui erut
ita s uabz ordo in peis ut homies p demoes
puniant. ne totali ordo dinus q anglos me
dios int nij diam 7 huanj cstituit ut anul
le. 7 io sicuti hoibz p anglos bos dine illu
minatioes d ferut ita q d moes st execu
toes dine iustitie i malos n i hoc aliquid
minuet d monu pea q h q qd alios
torqnt ipi torqbut ipi. n. mifoz societas
misia n minuet set augebit. ad. i. g
dd qd plato illa q dz plato euacuada. p
q i futo e accipieda. s mo d platiois q e
s statu hui mdi mq 7 hoies hoibz pncipat
7 angli hoibz 7 angli anglis 7 d moes d mo
nibz 7 d moes hoibz 7 h totu ad pducedu ad fi
ne 7 adducedu a fine tuc aut cu omia ad fi
ne siume puenint no eit plato abduces
ali. ul abduces. ad fine. set cfuans i fi. boni
l' mali ad iij. dd q q uis mitu d monu no
requirit ut hoibz pferat q i iuste c hoies
sbiecimt tn h requirit ordo n ipoz ad nij
huanj bona. n. n illa q in eis integ manent ut
dys. die. iiij. c. d di. no ad. 3. dd qd angli
boi no st ca pncipal pmij el'ctis q h oms
i mct ado pcipiut set tn quozda accideta
liu pmioz angli hoibz st ca mqt p supio
res anglos inflores 7 angli 7 homies illui

nat. in aliquibz secretis dinoz. que ad sbaz
btitudinis no ptinet 7 sil 7 puile pena
dapti recipiet. i mct ado. s. exclusom ppetua
amisioe dia al' aut peas sensibil's no e i gns
hoibz p d moes i fligi i h tn e dra q mitu
exaltat. set ptm d pmit un tn n. anglica
sit altoz q huia quida ip excellenny miti i
tm exaltabut q tal' exaltato excedet alti
tudine n 7 pmij i qbzda anglis un e qda
angli p qsda hoies illuinabut set i illi i
homies peccores ip aliq gdu malitie pue
niet ad illa eminenij que debet n d monu.

Ad. 3. sic pce. ur q no os hoies i iudi co
pareat. q dz m. xix. sedebitis s sede
iud tbz istl set no oms homies ptinent
ad illas. xij. tbz. g ur q no oms homies in
iudi appareat. p idm ur q dz i ps. no
resget i pij i iudicio set multi homies st tale
g i iudi no appebut p ad h as ad iudiciu
d ducit. ut ei mita discutiat set quida st
qui nulla mita huert sic pui an pctaz eta
te d cedutes g illos i iudicio cpere n e i
nece set 3 e qd dz. act. x. q e e cstitut
ado iudex uiuoz 7 mortuoz set sb istis
dris cphndut oms hoies qlicqz uiui amor
tuis distiguat. g os homies i iudicio cpe
but. p apoc. i. dz. ecce ueit cu milibz 7 uid
bit ois oculs h aut no eet si no oms i iudi
appareret g 7c. Vlt ur qd boi i iudicio
n iudicet. q. Jo. iij. qui cdit in eu n iudi
cat set oms boi cdidert i eu. g no iudicabut
p illi no st bti quibz e in cta sua btitudo
ex quo aug pbat d moes n q fuisse bos
set sci oms no st bti g eti st d suabili set
etu no adducit ad iudiciu g boi no iudi
cabut. p timor btitudi repugt set exim
iudiciu e timedu maxie dz no poterit fi sine
timore eoz qui st iudicadi un gg dicit
st illd Job. xv. e sb lat fuit timebut agli
csidera tue quo n quoz cscia cauitet qn
7 iustoz uita tbat. set g ur qd os boni
iudicent q dz. ij. cor. v. q oms stabimi
an tbunal x. ut referat unqsqz opa cors
que gessit sine bo siue mala set nch aliud
e iudicari g oms iudicabut. p ulte oia
cphndit set illd iudi dz ur g os iudicabut
sie n. e eta infideliu dampto ita 7 eoz q
i pecco moz d cedut s ip dapnois ctitudiez
dz. Jo. iij. q no cdit ia iudicat e. g eadm
roe n alij pecco res iudicabut. p uis iu
dicas e ualde tribile ill q p iudiciu dampnt

8

sed in luna exibit. Gregorius: Non ad infideles allocutio non fiet, sicut fideles ad infideles damnatos infideles de sua infidelitate in comminatione reputatione. Quod est absurdum. Sed contra videtur quod omnes mali sint iudicandi, quia omnibus malis infligetur pena secundum quantitatem culpe, sed hoc sine discussione iudicii esse non potest. Ergo omnes mali iudicabuntur.

Videtur quod angeli in futuro iudicio iudicentur, quia dicitur I Cor. VI: Nescitis quoniam angelos iudicabimus. Sed hoc non potest referri ad statum presentis temporis, ergo hoc est referendum ad futurum iudicium. Contra: Iob XL: Ecce Behemoth, glossa: Per quod diabolus intelligitur, cunctis videntibus precipitabitur. Et Matth. VIII exclamavit demon ad Christum: Venisti ante tempus perdere nos? Et glossa id dicit quod demones intuitu domini exterriti continuo se videbant esse ruituros. Ergo videtur quod eis finale iudicium reservatur. Contra: II Petri II: Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reservari. Ergo videtur quod angeli iudicabuntur. Sed contra: Deus non iudicat bis in idipsum, sed mali angeli iam iudicati sunt. Ioh. XVI: Princeps huius mundi iam iudicatus est. Ergo in futuro angeli non iudicabuntur. Contra: Preterea, eadem est bonitas vel malitia angelorum quod et hominum in statu vite, sed quidam homines boni et mali non iudicabuntur, ut in littera dicitur. Ergo angeli boni sive mali non iudicabuntur.

Responsio. Dicendum ad I questionem quod potestas iudiciaria est homini collata in premium humilitatis quam in passione exhibuit, ipse autem sua passione sanguinem pro omnibus fudit, quod ad sufficientiam licet non in omnibus efficaciam habuit propter impedimentum in aliquibus. Et ideo congruum est ut omnes homines in iudicio aggregentur ad videndum eius exaltationem in humana natura, secundum quod constitutus est a deo iudex mortuorum et vivorum. Ad I ergo dicendum quod sicut dicit Augustinus XX De civitate Dei, non quia damnatum est iudicatum est, sicut in libris Leviticis XIV est iudicium non erit autem solum illum populum, sed et omnes gentes ceteras iudicabit, ideo per XII tribus omnes alie gentes significantur per id quod in sorte XVI tribuum omnes gentes sunt vocate. Ad II dicendum quod licet quod dicitur non resurgent impii in iudicio, si referatur ad omnes predestinatos, sic intelligendum est quod non resurgent ad hoc quod iudicentur. Si autem impii dicantur infideles, sic intelligendum est quod non resurgent ut iudicentur, quia iudicati sunt iam, sed omnes resurgent in iudicium et convenient ad gloriam iudicis intuendam. Ad III dicendum quod etiam pueri ante perfectionem etatis decedentes convenient non ut iudicentur, sed ut videant gloriam iudicantis. Ad IV questionem dicendum quod ad iudicium duo pertinent: discussio meritorum et retributio premiorum. Omnes non iudicabuntur, et boni in eo quod unusquisque recipiet ex divina sententia premium merito

respondeat. Sed discussio meritorum non est nisi ubi est quedam meritorum mixtio bonorum cum malis. Illi autem qui edificant super fundamentum fidei aurum et argentum et lapides preciosos divinis servitiis totaliter insistentes, qui nullam admixtionem notabilem habent, in eis discussio meritorum locum non habet. Sicut illi qui, relictis omnibus mundi, perfecte solummodo que dei sunt cogitant, et ideo salvabuntur, sed non iudicabuntur. Illi vero qui edificant super fundamentum lignum, fenum et stipulam, qui adhuc scilicet amant secularia et terrenis negotiis implicantur, ita tamen quod nichil Christo preponant, sed studeant peccata elemosinis expiare, habent admixtionem bonorum meritorum cum malis. Et ideo discussio meritorum in eis locum habet. Unde tales quantum ad hoc iudicabuntur et tamen salvabuntur. Ad I ergo dicendum quod punitio illa est effectus iustitie punientis, ait Augustinus, magis deo quam deo que est actus iustitie attribuit punitionem ut iudicium comprehensa conceptione accipiatur et sic intelligatur auctoritas inducta per glossam. Idem patet ad II. Ad III dicendum quod discussio meritorum in eis non erit ad tollendum incertitudinem vel accidentibus ipsorum iudicantium, sed ut preeminentia bonorum meritorum ad mala ostendatur omnibus manifeste et sic dicitur intra quamlibet. Ad III dicendum quod Gregorius loquitur de illis adhuc in carne mortalibus existentibus, unde precipitat his qui in cordibus repertum potuerunt quamvis iam fortes atque perfecti adhuc, quia in carne se positi non possunt in celesti terrenis omnino nulla formidine contrahi, unde patet quod error ille referendus est ad tempus immediatum iudicii precedens, ementes de quidam magis mala non autem bonis quibus nulla erit mali suspicio. Responsio: licet autem quod sit in opposito pertinent dicit de iudicii quam ad retributorum premiorum. Ad II questionem dicendum autem quod est discussio et peccatorum solum in peccatoribus fidelibus, quia in infidelibus non est fides, sine qua fundatur quo sublato omnia opera sequentia perfunt recti intentionis carentia. Unde est in eis quam permixtio meritorum ad mala quod discussionem requirat, sed fideles in quibus manet fidei fundamentum ad minus fidei actum laudabile habent quamvis non sit meritum sine caritate tamen quod est de se est ordinatum, et ideo in eis iudicii discussionis locum habet. Unde ipsi fideles qui fuerunt saltem numero cives civitatis dei iudicabuntur ut cives, in quos sine discussione meritorum sententia mortis non feretur. Sed infideles non damnabuntur ut hostes qui consueverunt apud homines absque meritorum auditu exterminari. Ad I ergo dicendum quod quamvis eis qui in mortali peccato decedunt peccato conferet de eorum deceptione, quia tamen a quo pertinet ad benevenientium habent annexa, ei quod ad manifestationem divine iustitie ut discussionem de eorum meritis

fiat propter eos inter civitatem scilicet eorum excludi
est cives nostros exivis videbantur. Capitulum ad .ii. dicendum
quod allocutio ista · spiritualis · intellecta · set hic non erit
aspa fidelibus quod respondis quia eis si aliquid placerent
manifestabitur quam infidelibus · inveniri non possent
quia impossibile est placere deo · he · xi · set sententia condempna-
tionis que in omnes feretur erit omnibus nota aut in deum
adducta precedebat de iudicio retributionis. Ad
et · q · dicendum quod iudicium discretionis nullo modo habet locum
in bonis angelis nec in malis quia ad bonum ad iudicium pertinent
set si loquimur de iudicio retributionis sic est distin
guenda dicitur · retributio una redendos premiis meritis
angelorum et hec a principio fuit usque semper deum quidam
sunt ab ... quidam vero in miseria dimissi. Capitulum Alia
retributio est que reddet meritis bonis vel malis per
angelos procuratis et hec retributio in futuro iudicio
fiet quia et boni angeli plus gaudium habebunt de salute
eorum quos admiserunt in duxerunt et mali amplius torque-
buntur multiplicata malorum ruina quam peccatores ad mala
sunt temptati. Unde dicitur quod iudicium non expertem iudicio.
non expertes iudicii erunt angelorum sed hominum sed in dicitur
quodam modo respiciet angelos in quantum actibus homi-
num fuint commixti. Capitulum ad .i. ergo dicendum quod ubi illud
apostoli est intellectum de iudicio comparationis quia quidam
homines quibusdam angelis superiores invenientur. Capitulum Ad
ii · dicendum quod ipsi demones cunctis videntibus precipita-
buntur quia in perpetuum in inferni carcere residebunt · ut
non sit eis liber exitus pergendi quia hic eis non concedebatur
nisi secundum quod ordinabant excidia pii ad homines utilitatem
exercenda · et similiter dicendum ad .3.

Deinde querendum de igne qui precedet faciem iudicis
et circa hoc queritur tum primo de purgatione mundi per
ignem futuram. Secundo de effectu ignis purgantis. Tertio de or-
dine illius ignis · ad ea que circa iudicium agentur.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod nulla mundi purgatio
sit futura · non est enim purgatione dignum nisi quod est
immundum sed creaturas dei non sunt immunde unde dicitur act.
x · quod deus creavit tu ne commune dixeris · id est immunde ergo creature
mundi non purgabuntur. Capitulum Praeterea purgatio secundum divinam iustitiam
ordinatur ad auferendum immunditiam culpe · sicut patet de
purgatione post mortem sed in elementis huius mundi · nulla
potest esse infectio culpe ergo videtur quod purgatione non indi-
geant. Capitulum Praeterea unumquodque dicitur purgari quando separatur ex
neum aliquid ipsum inducens · in eo nobilitatem separatio
autem eius quod nobilitatem inducit non repurgatio dicitur set in
magis diminutio · sed hoc ad perfectionem et nobilitatem elementorum
pertinet quod ad extraneum non est · non admixtum · quia
forma corporis mixti est nobilior quam forma simplicis ergo
videtur quod elementa huius mundi · nullo modo generentur purgari potest. Et
Et secundum omnes innova fit per eam purgationem · set elementa
innovabuntur · Unde apocalypsis · xxi · vidi celum novum et

terram novam · primum enim celum et prima terra abiit ergo elementa pur-
gabuntur. Capitulum Praeterea i · corinthios · vii · super praeterit figura huius mundi
dicit glossa pulcritudo huius mundanorum regum peribit
cum fragilitate et sic totum quod prius Videtur videtur
quod purgatio eius mundi non sit futura per ignem igitur
non est sit potius multum purgatio sicut aqua preterea set non dicitur
esse id purgans et purgatur ergo videtur quod ignis non purga-
bit. Capitulum Praeterea sicut ignis habet virtutem purgativam ita
et aqua est non omnia sine purgabi per ignem · set cum
quedam necesse sit aqua purgari sicut leviter necesse dicitur
ergo · videtur quod ignis ad minus non purget ... Capitulum Praeterea purga-
tio videtur · ad hoc pertinere ut perfectius mundi · adiunctum
in mundo · immo sola divina virtute facta est · quod extra
opus difficilimus dicitur · Unde anima quod sequestratum
posuit actum intellectus agentis ergo videtur quod infi-
mundi · purgatio fiat in me... adeo quo per igne.
Set contra est quod in psalmo dicitur · quod ignis in conspectu eius exar-
descet quae in circuitu · eius est tempestas · validas et post ea de
iudicio advocabit celum de sursum et terram · discernere
populum suum videtur ergo quod ultima purgatio mundi sit futura
per ignem. Capitulum Praeterea ii · corinthios · ii · dicitur celi ardentes solvet
et elementa igne ardore tabescet · ergo purgatio illa per igne
fiet. Videtur videtur quod ignis ille non sit eiusdem speciei
cum igne elementari .... ipsum consumit · sed ignis ille
et · elementa consumet ut dicit glossa · ii · petri ultimo ergo ignis
non erit eiusdem speciei cum igne elementi. Capitulum Praeterea sicut virtus manifestatur
per operationem ita natura per virtutem set ille habebit aliam vir-
tutem ab igne · quae est elementi · quia scilicet purgabit universum
quod ignis iste facere non potest ergo non erit eiusdem speciei cum
isto. Capitulum Praeterea quod sunt eiusdem rei in corporibus naturalibus habent eun-
dem motum · set ignis ille non habebit alium motum quam ignis
elementi quia eorumque movebitur ut totum purgare possit ergo
ille ignis non erit eiusdem speciei. Set contra est · quod augustinus
dicit · xx · de civitate dei et habetur in glossa · i · corinthios · vii · figura
huius mundi mundanorum ignium conflagratione peribit ergo
ignis ille erit de natura ignis qui nunc est in hoc mundo. Capitulum Praeterea sicut
in futura purgatio erit per ignem ita precedens fuit
per aquam utraque adiungitur comparatur · ii · petri · iii · set in prima
purgatione fuit aqua eiusdem speciei cum aqua elementari ergo similiter
in secunda eius purgatione ignis elementi speciei cum igne
elementi. Responsio dicendum ad .i. q. quod mundus aliquo modo propter
hominem factus est · oportet quod quando homo in corpore glorificabitur
et alia corpora mundi ad statum meliorem mutentur
ut sic et locus convenientior et aspectus delectabilior ad
hoc autem quod glorificatum corpus hoc sequatur · oportet prius removeri
ea que glorie opponuntur · que sunt duo scilicet corruptio
et infectio culpe · ut dicitur · i · corinthios · xv · corruptio incorruptionem
non possidebit civitatem dei glorie · omnes immundi
foris erunt apocalypsis · ultimo et similiter et oportet elementa mundi · purgari
a contrariis dispositionibus · antequam in novitatem glorie adducantur
proportionem ei quod de homine dictum est. quamvis aut res

corporis secundum imperfectionis culpe propter esse non possit
tamen exculpari quedam. ingnitas in reliquiis corruptis reli
quit. ad hoc quod ex corporalibus dicitur. et tamen videmus
quod loca in quibus aliqua crimina sunt commissa non re
putantur ydonea sacris in eis excendis nisi purgatione
quadam premissa. quod hic ex preceptis hominum quedam in y
doneitate ad ornamentum suscepit purgari mundi post recep
tum in usum nostrum cedit. unde quod ad hoc mediatione
indiget quod ei esse merum locus proprie elementorum certum mu
te sunt. corruptiones et generationes et alterationes elemen
ta que puritati eorum derogant et ideo ab hiis omnibus etiam
purgari ad hoc quod decentius suscipiat novitatem
glorie. Ad .i. gm. dicendum quod cum omnis creatura dicitur esse
immunda hic intelligitur quod non habet in substantia sua aliquid
malicie permixtum sicut ponebant manichei di
centes malum et bonum duas esse substantias. alicubi di
visas et alicubi commixtas non autem removetur quin aliqua
creatura habeat permixtionem nature extranee que et si in se
bona est sed perfectioni creature repugnat sibi. nec re
movetur quin malum alicui creature accedat
quamvis non sit ei permixtum ei per se sibi ipsi. Ad
ii. dicendum quod quamvis corpora etiam secundum esse non possint
tamen exculpari in eis commissa aliqua in eptitudinem consequenter
ad perfectionem glorie suscipiendam. Ad .3. dicendum quod forma
mixti et forma eius possunt dupliciter considerari aut quantum ad
perfectionem speciei et sic corpus mixtum nobilius est aut
quantum ad perpetuitatem durationis. et sic corpus simplex
nobilius quia non habet in se ipso unde corrumpatur
nisi ei fiat ab aliquo extrinseco corpus autem mixtum in se
ipso habet causam corruptionis scilicet compositionem contrariorum et ideo
corpus simplex et si sit corruptibile secundum partem est tamen in
corruptibile secundum totum quod de mixto dici non potest et quia
incorruptio est de perfectione glorie. et perfectio corporis sim
plicis magis convenit perfectioni glorie per perfectionem corporis
mixti nisi quia corpus mixtum in se habeat aliquid in
corruptionis principium sicut corpus humanum quod forma est in
corruptibilis. ideo tamen quamvis aliquo modo corpus habet simpliciter per
se esse extrinsecus in mixto quia in mixto sunt corpora simplicia
existentia ipsis an extra sunt in ultima sui perfectione. Ad
ii. q. dicendum quod illa mundi purgatio ut dictum est re
movebit a mundo infectionem et exculpari relicta
et impuritate commixtionis. et in est dispositio ad glorie
perfectionem et ideo quantum ad hoc tam convenientissime fient per
i ignem. primo quia ignis sit nobilissimum elementorum habet
naturales proprietates similiores proprietatibus glorie ut ma
ii xime patet de luce. secundo quia ignis non ita recipit
commixtionem extranei propter efficaciam virtutis active sicut
iii alia elementa. tertio quia spera ignis est remota a nostra
habitatione nec ita communis est nobis usus ignis sicut terre
et aque et aeris unde non ita inficitur et propter hoc habet maxime
efficaciam ad purgandum et ad dividendum subtiliando. Ad

i. gm. dicendum quod ignis non venit in usum nostrum prout
est in materia propria sicut nec [illegible] est a nobis sed solum est
in aliena materia. et quantum ad hoc potest purgare in sua puri
tate existente quantum ad hoc quod habet de extraneo admixtum. Ad
ii. dicendum quod prima purgatio mundi que facta est per diluvium non
respiciebat nisi infectionem peccati precipue autem tunc
repugnabat peccatum concupiscentie. et ideo propter contrarium purgatio fuit
facta scilicet per aquam sed secunda purgatio respicit et infectionem
culpe et commixtionis impuritatem et quantum ad hoc utrumque con
venit magis quod fiat per ignem quam per aquam. aqua enim non
habet vim segregandi sed congregandi unde per aquam naturalis
impuritas elementorum tolli non posset sicut per ignem et
similiter etiam sine repugnabit vicium tepiditatis. quod maxime
in senectute mundi vigebit ut dicitur [illegible] xxiv. tunc refrigescet
caritas multorum unde convenienter purgatio fiet per ignem
purgatio non [illegible] modo sed quedam sunt que sine sui corrup
tione non possunt purgari. sicut patet de vasis lineis et hu
iusmodi. lex precepit purgari per aquam quod tamen finaliter omnia
corrumpuntur per ignem. Ad .iii. dicendum quod per operationem distinc
tionis sunt res diverse forme collate quibus adinvicem
distinguuntur et ideo hoc fieri non potuisset nisi per verbum quod est auctor
nature. sed per finalem purgationem reducuntur res ad puritatem
in qua condite fuerant et ideo in hoc ministerium creature committitur quia
hoc ad eius nobilitatem cedit. Ad .iii. q. dicendum quod circa hoc
inveniuntur opiniones quidam enim dicunt quod ignis elementum qui
est in sua spera descendet ad purgationem mundi. modum autem
descensionis ponunt per multiplicationem. ignis enim undique i
combustibili apposito augmentatur et hoc precipue tunc fiet quando
virtus ignis exaltabitur super omnia alia elementa. sed contra esse videtur quod ignis
ille non tantum descendet sed etiam a terris ascendet propter hoc ut
in ii. i. dicitur quod tantum ascendet iudicii ignis quantum aqua di
luvii et videtur quod ignis ille sit circa locum medium
generationis et propter hoc et alii dicunt quod ille ignis generabitur circa ii
locum terre ex congregatione radiorum celestium corporum sicut
videmus quod congregantur in speculo ablante tamen in loco
speculorum erunt nubes contra quas fiet radiorum reverbera
tio. sed illud non videtur conveniens quia cum effectus celestium
corporum sequantur determinatos situs et aspectus eorum si ex virtute
corporum celestium ignis ille generaretur et notum tempus illius purgationis
considerantibus motus astrorum quod actui creature repugnat
et ideo alii dicunt sequentes Augustinum quod sicut medianarum iii
aquarum mediatione factum est diluvium ita mediatione
ignium conflagratione fiet hec mundi purgatio ut dicitur xx.
de ci. dei. ita conflagratio ista est quasi congregatio omnium
[illegible] sed virtute divina fiet et ex omnibus istis causis
sic congregatis generabitur ignis qui faciem mundi exuret
si autem hee opiniones diverse considerentur invenient
diversificari quantum ad causam generationis illius ignis et non quantum ad
speciem eius ignis enim generatur a sole vel a virtute celesti
et est eiusdem speciei cum igne qui est in sua spera nisi in quantum
admiscetur ei de materia aliena quod quidem oportebit quia

igis n pot ad pgat. n f q altey efficit. m mei
a mo un sim gced e. qd igis ille est eidm spei
cu isto. Ad. pm g dd. q ignis ille q uis sit
eid spei c igne q ap nos e. no tn e id nuo
uidni. n. qd duoz ignu eid spei. un altey d
stie maior. s. miore gsumdo mi ei 7 silr e
ignis ille ig q ap nos e gsume potit. Ad
ii. dd q sic opo q pcedit ex utute rei. e utu
tis iudic 7 ut e iudi ee. l n q pcedit a prin
ecelib rei. opo aut que n pcedit ex utute
rei opantis no iudicat utute ipi. sic pz i mi
sts acto. n. istu mag maifestat ututem
mois q utut istu qz utute agetis maife
stat ut p opis pn. utute aut insim n ma
nifat n qte e susceptiuu i sta pint age
tis qz mo abeo silr q ut q no pcedit ex pn
ecelib rei. no maifestat n ei. n q ad suscep
sit aq calefca pot calefac. n maifestat n
ei n q ad calefacibilitate q id n phibet
qn aq hns hnc utute. silr q no e i cns q igs
ille q hebit ui pgadi facie mdi sit alt
spei q e aps nos cu uis calefactiua n oriat
i ipo ex pn ecelib. set ex dia cpoe siue dicit
q illa ut sit a qlitas ab. sic calor i aq
calefca siue sic infectio qda sic d i sttuli utute
dcm e i. li. i. d. et h pbabil e. qz igs ille no
ex pa n n fe n psu. s i q se mi q regrit
ex spam speaz exis sic se m gbe situ 7
penod istu no e i cns q ul i cuitu l i dore
moueat 7 pcip f q ag n istim utuis dic
AD. iii. sic poe. ur q ignis ille pgabit
7 celos sriores qz a i ps dz. opa mauu
tuay s celi ipi pibt tu aut pmaebis. set
7 supiores celi. sc opa mauu di g 7 ipi sim
finali gfgd pibt. C p. ii. pe. iii. dz celi ar
dutes soluet 7 ela igs ardoe tabescebit.
celi a q abelis desiguit sc celi sriores in
quib fixa sc syda. g ur q 7 illi p illu ig p
gabut. C p ille igs adh e ut moueat acorde
i dispom adpfcom glie. s i celo i ueit i dispo
ex pte aulp qz dia i pemuit 7 ex pte ul d fais
qz ro. viii. sc. p scim q ois cita i gemescit
7 pcitur usq adh dic glo. oia ela cu labore
suo explent officia sic sol 7 luna n sine la
bore istituta q i plet spalia g 7 celi pga
but p illu igne. C set 3 e q cor cele pegne
i pssiois receptiua. no sc. C p sr d. the. i. i flama
ignis danis uideam dic glo. igs e i mdo q
pcedet eu tm spaciu aeis occupas q occu
puit. aq i diluuio. set aq diluuii n ascedt
usq adsriores motes set sol xxv. cubitus

sr altitudiez motiu uo h. gen. vii. g celi
supiores ig illo n pgabut. Vlt ur qd r
ignis ille a ela gsumet. qz ut dic glo. be.
ii. pe ult. ela. e. quib md gsistit. ille maxi
igs assumet s cucta tm gsumt q no sut
set d extoto gsumet due uo i meliore
restituet facie g ur q adm duo ela p
illu igne d struent sc totali. C p apoc. xxi.
dz pm celu 7 tra abiit 7 mare ia no est
set pcelu aer intelli. ut aug dic. mare
aut aqz e ogggato g ur qd tn ela totali
d struet. C p ignis no pgat n f h qd ef
ficit m ei. si g ignis pgabat a ela oz qd
ei m efficiat g oz q i nm ignis tnseant
7 sic an sua corrupit. C p ignis e nobilima
for. ad q pduci possit elais m set p illam
pgatom oia i statu nobilissim mutabut
g illa ela alia i igne totalr guitet. C S
3 e q dz. i. cor. vii. sr illd pterit sta h mdi
pulcdo n sba h mdi. pterit set ipi eloz sba
ptinet ad mdi pfcom g ela no gsumt
f sua sbam. C p illa final pga q fiet p
igne pendbit p igne pe pgatoi que fca
e p aqm. s illa no cor elaz sbam g n
ille q fiet p igne corrupz. Vlt ur qd n
oia ela p illu igne pgabut qz ut ia dcm
e ille ignis no ascendz n i q ascdt aq
diluuii s aq diluuii no puenit usq ad
spa ignis. g n p ultia pgatom igs elm
pgab. C p apoc. xxi. dz glo. sr illd. uidi
celu nouu q d i mutato aeis q tre indu
bi no e qn p igne fiat s d aq dubi na
pgatom inse ip hic coz g ad un no e
ctu qd omia ela pgent. C p loc q e ppe
tue pfcois nuq pgat set i infno erit
ppetuo inpfco. cu g infimus int ela col
locet ur qd ela no totali pgent. C p
padis trestis intra gtine s ille no pgab
p igne qz n q aq diluuii ille ascedt ut
beda d. 7 h. ii. sent. d. xvii. g ur q no
oia ela totali pget. C set 3 e glo. s. i duc
ta q h. ii. pe. ult. q e. ela igs ille assu
met. Resposio dd. ad. i. q. qd pgato mudi
adh e ut remoueat acordib dispo gra p
fcoi glie. ut s dcm e. que qd pfco e ultiay
gsumato q h qd dispoi oib corib i ueit
s diusid i diusis. i quib dai. n. dispo i ueit
p ad i hens sce coz sic istis corib i fib q p
mutatiam gmixtiom d cidut a ppa poitate
i qb dai uo in corib i ueit indispo no p ali
qd sce coz inhens sic in corib celestibus

inquib; inch' iuenit' repugn̄s intē pfcōi
uniu'si n̄ mot' q̄ ē uia ad pfcōm n̄ mot'
q̄l; s; local' tm̄ q̄ nō uariat aliqd q' intrinsec
sit rei ut s̄bm l' q̄litatē s; solū locū q̄ ē
ex' rem ⁊ ıō ab s̄ba celi sup'i' nō oꝫ q' ad remo
ueat' s; oꝫ qd mot' ei' cesset' q̄ietatō aūt
mot' localis nō fit pactōm alic' c̄ōn agetis
s; p h' qd motor desistit amd' ⁊ ıō cele' cor'
n̄ pigr̄; n̄ pacic' c̄aitē actōm p̄gabit'. s;
ip̄i eoꝝ q̄etatō sola diā ud' actus eis loco p̄
ga' cit. ad .i. g° dd' q' sic aug' dic' xx. de
ci. di. illa ubi ps. intell'da s; d'cel' aeis q̄ p̄
gabit' p igne' ultie q̄fgationis l' dd' qd si
ē d' supioribꝫ celis itelligat' tō dicēt' pire
q̄ ad motū q̄ nc̄ q̄ti mouet'. ad .ij. dd' qd
petr' q̄ expōit d' quib; celis intellig' p'im
sat. n. an̄ ūba inducta qd celi p'us ⁊ tira
q̄ nc̄ s̄ s̄b eod' ūbo
idic' iudicii. illi. g' p igne' p'gabit' q̄ prius
p aq' diluuiū s̄ p'gati. s. celi aerei. ad .3.
dd' q' ille labor ⁊ illa fuit' q̄ corꝑ; celestibus
ab aiib; d'ebꝫ. nil ē d' q' aiaciscitudo mot'
tōe ē tēpis s̄biaūt ⁊ d' fuis ultime q̄sūma
tōis q̄ finalis erit meis excēpta ⁊ d'monū
celū ēpyreū ifectōm ēhic qꝫ statī p'caīdō
d' celo expulsi s̄. Ad .ij. q. dd'. qd ē hic. q.
m'. ē oppiō quidā. n. dnt q' oīa ela maebit
q' ad m'ıj oīa aūt mutabit' q' ad ip'fcōz
s; duo eoꝝ retinebit p'iī forīn. s. aer. ⁊
tīa. ī duob; ūo. s. igne ⁊ aq' nō retinebit
for' s̄bales eoꝝ s; mutabit' ad for' celi. sic
tā ela. s. aer ignis ⁊ aq' dic' q'uis aer reti
neat eadm̄ s̄bale fōrm q' nc̄ hēt dnt' ē
celū dꝫ. vn. ⁊ apoc. xxi. nō sit metō d' celo
⁊ tira uidi nigd celū nouū ⁊ tirā nouā. s; h'
oppiō ē omīo absda repugt. n. ⁊ ph'ie p
q' poi nō p̄t q' cor' l' i fiori s̄ i pō ad form̄.
celi ē n̄ m'ıj hanī q̄' nec q̄etatē. ad fnīa
q̄ithōlō q̄. p hic pōm nō saluab' uniu'si p
fcō cū itegitate suaꝝ p'tiū duob; eis s̄b
latis vn̄ ph' dꝫ q' celū intelli' um cor' oīa
ūo ela intelligūt' p'tīū sic ī ps. laudate
dnm̄ d' tīa ⁊ s; ignis g'ndō nix glacies ⁊ c.
⁊ ıō alii dnt q' oīa ā ela maeb' p s̄bam s;
q̄litates actie ⁊ passiue ab eis remouebit'
sic ē ponūt q' ī cor' mixto ela saluāt' p
for' suas s̄bales sine h' qd q̄litates p'p'as hnt
aū sit ad meū reducte ⁊ meū mīn exmoꝝ
ē. q h' q̄ q̄stare ut' q' aug' dic' xx. d' ci. di
illa q̄fgatiōe m'daīa eloꝝ corrup'tūi q̄lītes
q̄ corꝑ; m'lı q̄gruebūt ardēdō p'ite' intbit

atq; ip̄a s̄ba eas q̄litates hebit q̄ corꝑ; ī
mortal'. m'ira mutatiōe q̄ueniāt. s; h' n̄ ur'
plx' ē q̄lr' p'p'e eloꝝ s; essent foꝝ. s̄baliū
qd foꝝ s̄bantialib; mouentib; q̄litates p'dē
posse. mutatī n̄ pactōm uiolētā adte' sic
maq' calefcā uidem' q' exiit sue s̄pēi frigidi
tatē recupat q̄ p actōm ig's amisit dū mō
s̄pes aq' maeūt et p' ⁊ q̄litates elaꝛ s; d'
p'fcōe fa eloꝝ sic p'p'e passoēs eoꝝ n̄ ē p'babi
le qd ī illa finali q̄sumatiōe ā nīis p'fcōis
ab elis tollat' h' ıō ut'. dd' qd maebūt ela q̄' iij
ad s̄bam. ⁊ qualitates eoꝝ p'p'as. s; p'gabūt
ut' s̄ dēm ē ab infectiōe q̄ ex p'ctis hoīm
q̄uut' q̄ ab impitate q̄ pactōm ⁊ passiōm mu
tuā ī eis accidat qꝫ iā cessante motu p'
mobil' inferiorib; elis mutua actō ⁊ passio
ēē nō poterit ⁊ h' aug' appellat q̄litates cor
rup'tiua eloꝝ. s. ī nīs dispōes eoꝝ p q̄s corrup
tōi appinq̄t. ad .i. g°. dd'. qd ille ignis
dꝫ. iiij. ela sumet. ī q̄' ea d'° mō p'gab'. q' aūt
s̄ q' duo extoto q̄sumet nō ē itelli'd q' duo
ela p eēm d'struat' s; qꝫ duo mag' remo
uebūt' p'p'etate q' nc̄ hnt que quid' duo
q̄ quidā ēē dnt' ignisq; aq' q̄ ma' excedūt
ī quib; actis. s. caloē ⁊ frigoꝛe que s̄ maxie
corrup'tiua p'im ī alus corꝑ; ⁊ qꝫ tc̄ nō erit actō
ignis ⁊ aq' q̄ s̄ maxie actiā. maxie ī mu
tac' uidebūt' actiuitē q̄ nc̄ hnt. alii uo
dnt h' duo ēē aere ⁊ aq' p' uarias motus
istoꝝ duoꝝ eloꝝ q̄ q̄sētō. ex motu cor' cele'
et qꝫ isti mot' nō erit sic flux' ⁊ reflux'
maris ⁊ motōes uētoꝝ ⁊ h'. ıō ista ela ī
maxie putabūt' p'p'etate q' nc̄ hnt. Ad
ij. dd' qd sic dic' aug' d'. ci. di. ē dꝫ q̄ mare
nō ē p mare pōt itelligi p'sens s̄clm d' q̄ s̄
paꝝ an̄ dicat. mare dedit mortuos suos
si tn̄ ad mare lim̄ referatur ⁊ ē dd' q' ī mari
duo itelligit'. s. s̄ba aq'ꝛ ⁊ eaꝝ dispō q' ad sal
sedinē ⁊ fructuā q̄motiōes ⁊ q̄nt' ad h' s
mare nō retinebit. remanebit aūt q'
ad p'im. ad tiū dd' q' ig's ille nō aget
n̄ ut istrm̄ p'in ⁊ u'tutis dic' vn̄ nō aget
ī a ela usq; ad eoꝝ q̄suptōm s; sol' usq;
ad p'gat'. n̄ oꝫ q' illd' q' efficit' ma. ig's totali
aspe p'a corrūpit sic ī ferro ignito q' alco
ignitaōis redtiua aiutute s̄pēi retinetis
ad p'p'ū q' ad p'stinū statū redit ⁊ ita nō ē
d' elis p igne p'gatis. ad .2. dd' q' ī p'ole
eloꝝ n̄ oꝫ q̄sidari solū qd q̄gruat. ā p
ti p se acceptis q' q̄gruat p ordiēz ad
totū dico g° q' q'uis aq' ēēt nobilior si

habet formam ignis. super terram inversum tamen esset imperfus-
set tota elementorum in formam ignis assumet. Ad .3.
1. q. dicendum quod quidam dicunt quod ignis ille accedet usque
ad summitatem spatii quarti .iiij. etiam ut sic etiam to-
taliter purget et ab infectione purum quod et partes supe-
riorum elementorum sunt infecte ut patet per fumum ydolatri-
e inferiora inficientis et ad corruptionem quia et etiam fortes partes
sui corruptibilia sunt. Sed ista opinio repugnat auctori-
iiij sententie q. .ii. parte .4. dicit quod illi celi repositi sunt .g. q.
fuerint per aquam purgati ut augustinus .xx. de ci. dei
quod ille mundus qui diluvio periit igni reservatur constat
autem quod aqua diluvii non ascendit usque ad sum-
mitatem spatii elementorum sed solum usque .xv. cubi-
tos super altitudinem montium. et preterea notum est
quod vapores elevati vel fumi quique non possent
transire totum spatium ignis ut perveniant ad sum-
mitatem eius quod ita infectio potest non perveniret usque
ad predictum spatium corrumpere et etiam non posset
purgari per subtractionem alicuius quod per ignem possit con-
sumi. sed per ignem poterit consumi impuritates
proprie sunt. et tantum usque ad medium aeris inter-
stitium unde usque ad illud spatium ignis ultime con-
flagrationis etiam purgabit. tamen enim aqua diluvii
ascendat quod probabiliter extimari potest ex montium
altitudine quod determinata mensura transcendit.
p. g. gre. Ad .4. dicendum quod de dubitationis in glo-
sa expressius quia s. aqua purgationis minore virtute habe-
bat. non tamen in hoc purgationis erat. Sed furo-
statum competit ut ex dictis patet. Ad .5. dicendum quod il-
la purgatio proprie ad hoc est ut quod est imperfectionis
aliorum habitabilitatem removeret et ideo in illa purga-
tione quod est fedum ad locum dampnatorum congregabi-
tur. unde in suis non purgabitur sed ad ipsorum adducet
toti mundi purgamina. Ad .6. dicendum quod quamvis
peccatum primum in terrestri paradiso sit commissum
non tamen locus ille est locus peccantium sic nec celum
empyreum. ex utroque enim loco homo et demones statim post
peccatum sunt eiecti. unde locus ille purgatione non in-
diget.

Ad tertium sic proceditur. videtur quod ignis ille ultime
conflagrationis iudicium debeat sequi. augustinus .ii. de ci. dei .xx.
dicit hunc ordinem post eorum que in iudicio
sunt futura ducens in illo iudicio vel circa id iudicium has
res didicimus esse futuras. helyam [illegible] fidem
iudeorum antichristum persecuturum christum iudicaturum mor-
tuorum resurrectionem bonorum malorumque diremptionem mundi con-
flagrationem renovationem quod ergo conflagratio ergo confla-
gratio iudicium consequitur. Preterea augustinus dicit in eodem li.
iudicatis impiis et in eternum ignem missis figura
huius mundi mundanorum ignium conflagratione peribit
ergo idem quod prius. Preterea dominus ad iudicium veniens aliquos

vivos repperiet ut patet ex hiis que habentur .i. th. .iiii. nos
expectamus eorum apostolus dicit deinde nos qui vivimus qui residu-
i sumus in adventu domini et cetera. sed hii non essent
si conflagratio precederet quia per ignem dissolverentur. ergo ille
ignis iudicium sequitur. Preterea dominus dicitur iudicaturus orbem
per ignem et ideo conflagratio finalis videtur esse executio
divini iudicii. sed executio sequitur iudicium. ergo ille
ignis iudicium sequitur. Sed contra est quod dicitur ps. ignis
ante ipsum precedet. Preterea resurrectio precedet iudicium alias non
videret omnis oculus christum iudicantem. sed conflagratio mundi
resurrectionem precedet. sancti enim qui resurgent corpora spiritualia et im-
passibilia habebunt que non poterunt per ignem purgari. cum
tamen in littera dicitur ex verbis augustini quod per illum ignem purgabun-
tur si qui in aliquibus sint purgandi. ergo ignis ille iudicium precedit.

Ulterius videtur quod ignis ille non habebit talem effectum in
hominibus qualis designatur. illud enim consumi dicitur quod re-
ducitur in nichilum. sed corpora impiorum conservabuntur ut eternam
penam sustineant. ergo ignis ille non est malorum consumptivus
ut in littera dicitur. si dicatur quod consumet malorum cor-
pora inquantum ea resolvet in cineres. Contra sicut corpora ma-
lorum ita corpora bonorum in cineres resolvet. hoc enim est christi
privilegium ut caro eius corruptionem non videat. ergo et
bonis tunc repertis erit consumptivus. Preterea infectio peccati
magis redundat in elementis quod pervenit ad compositionem
humani corporis in quo etiam est corruptio fomitis quod
quantum ad bonos quod in elementis ex corporibus in humanis non existentibus
sed etiam ex corporibus humanis existentibus purgabuntur
propter peccati infectionem ergo multo fortius oportet per ignem
purgari etiam in corporibus hominis existentibus sive bonorum sive
malorum et ita oportet utrorumque corpora resolvi. Preterea quamdiu
status vite durat etiam semper agitur in bonos et in ma-
los sed adhuc durabit status huius vite in illa con-
flagratione quia post statum huius vite non est mors naturalis
quam tamen per illam conflagrationem causabitur. ergo ignis ille equaliter agi-
t in bonos et in malos et in nullo videtur quod sit aliqua discretio inter
eos quantum ad effectum illius ignis sicut in littera ponitur.
Preterea illa conflagratio quasi in momento perficietur sed multi
invenientur vivi in quibus erunt multa purganda. ergo
illa conflagratio non sufficiet ad eorum purgationem.

Ulterius videtur quod ignis non involvat reprobos quia ma-
lach. .iii. super id purgabit filios levi. dicit glo-
sa duos ignes legimus futuros unum qui purgabit
electos et precedet iudicium alium qui reprobos cruciabit
sed hic est ignis finalis conflagrationis. ergo non est ille qui
malos involvet. Preterea ignis ille deo obsequitur
in purgatione mundi. ergo debet remunerari sicut alia elementa
remunerantur et precipue cum ignis sit nobilissimum
elementorum. non ergo videtur quod in infernum debeat dari ad dampnatorum
penam. Preterea ignis qui malos involvet est
ignis inferni. sed ignis ambitio mundi est paratus
diabolo. unde matth. .xxv. ite maledicti in ignem eternum

qui pat' ē q̄c. et ysa. xxx. pata ē abentho
phet arege ꝑpata glo. abhei .i. abitio tro
phet uall' gehēne set igs ille final' ꝯfgatiōis
nō fluit ꝑpat' s; excelsu incidanoꝝ ignium gnāte
g° ignis ille ali' ē ab igne ifn̄i q reꝓbos i
uoluet. ¶ Ingñu ē q̄ i ps̄ d̄z d' illo qd̄ ifla
mab' ī circuitu inimicos ei'. ¶ Et dan̄. vii. flum'
igne' tepid' q̄z egdiebat' afacie ei' glo. ut
ꝑdtores t'het ad iehennā. id aūt auctās
illa d' illo igne d' q̄ nc̄e. metio ut p; p q̄n
dū glo. q̄ i dicat ut bōs ꝑget ꝯ malos puniat
g° igs fit' ꝯfgm̄ iinfn̄u cū reꝓbis d'mget
Responsio d̄c ad. i. q. q̄ illa ꝯfg'tō f rei uitate
ꝗ ad siu ītitū iudi' ꝑcedz qd̄ ex huic maif'
colligi pōt qd̄ mortuoꝝ r'r iudi' ꝑcedz. qd̄
d̄z. v. the. iiii. q̄ illi q̄ q dormiert rapient
ī nubib; ī acrē obuiā x̄° ad iudi' uenientis
sil' aūt eīt r'r ōīs ꝯ sc̄oꝝ coꝝ glificatō. sc̄i. n.
resgetes glosa coꝝ resumūt ut p; p id q̄ d̄z
i. coꝝ xv. seiat' in ignobilitate resgz igliā
sil' aūt cū coꝝ sc̄oꝝ glificabūt' ꝯ tota cātā suo
mō renouab̄r ut p; p id qd̄ d̄z. ro. viii. qd̄
ipa cātā libab̄r a suitute corrup'is iliBtate
glie filioꝝ dī ē g° ꝯfg'tō mdi fit dispō ad
renouā ꝑcedz ut ex dc̄is p;. maif' pōt col
ligi ꝯfgatō que ad ꝑga' mdi ꝑcedz. s; q̄ ad
alīq actū q. sc̄ ē i uolue malos iudi' sc̄.
¶ ad. i. g° d̄c q̄ aug̃ nō lo d'tīo set oppi° q̄
p; ex h; qd̄ sc̄ q̄ oīā q̄dm̄ uētū ēē cdend' ē
set quib; mōis ꝯ q° ordīe ueiat' mag̃ tunc
doceb' r'r expien̄ q̄ tūc ad pftū ho's intelle
ualeat ꝯseq ext'io tn̄ ē q° ame ꝯmemo's sc̄
i ordie ēē uentū. g° p; qd̄ h; dix oppi° ꝯsil'
d̄c ad. ii. ¶ ad. iii. d̄c qd̄ sc̄ ē. xlviii. d'. dan̄
ē. ōīs hoīs moient ad resgget set tn̄ ill'
uiui d'ir repiri quisq; ad tēp' ꝯfgatiōis in
coꝝ uiuet. ¶ ad. iiii. d̄c qd̄ ignis ille n̄ co
seq̄t' finaꝫ iudicis ri° q ad i uolutō'm maloꝝ
et q̄° ad h' sc̄ iudi'. ¶ ad. ii. q. d̄c q̄ ignis ille fi'
ꝯfgatiōis q̄° ad h' q̄ iudi' ꝑcedet aget
ut i sc̄m d'ie itutie ꝯ ito; pūtute ūlem
ignis q̄ ad h' ptinet ad ūtute ūlē ipius
simp' aget i bōs. ꝯ malos qui uiui repient
utr'q; coꝝ inanez resoluēdo i q̄° n̄ agz ut
i sc̄m d'ine itutie diūsi' aget i diūsos q̄
ad sc̄. pene. mali. n. p actō'm igs cciabūt
bōi uo i q; n' ꝑgad' iueiet. oīo nllin do
loꝝ senciēt exig'. sic n̄ pu'i sensūt i ca
mino. dan̄. iii. q̄ uis coꝝ coꝝ uō fuent'. in
teg' sic p'loꝝ fuata funt ꝯ h; dīā ūtute
fi' potīt ut sn̄ doloīs cciatu resolutō; coꝝ

paciāt' bōi uo iquib; ad ꝑgad' repie' sen
tiet' cciatū doloīs ex illo ig' pl' ul' mi' p
mitoꝝ diūsit' set q̄° ad actū. q̄ post iudi'
ille ignis h'ebit i dampnatos. tn̄ aget q̄ oēs bōi
h'ebit' coꝝ ipassibilia ¶ ad. i. g° d̄c q̄ sup' tō
i actip; nō p ad nich actōe set p resolutōe
i cines ¶ ad. ii. d̄c q̄ bōꝝ coꝝ q̄ uis i cinem
resoluet' p igne nō tn̄ p h; doloīe sentiet
sic n̄ pu'i exntes i fornace ut dc̄m ē ꝯ q̄° ad
h; ē diffil' d' bōis ꝯ mal' ¶ ad. 3. d̄c q̄ elā i
coꝛib; huāis. cēn ꝑgabūt' p ig' q̄ i coꝛib;
eloꝝ set h; p dīāz ūtute. fiet sine cciatu
doloīs. ¶ ad. 4. d̄c q̄ ig's. ille nō agz tm̄
f ūlē eī ūtute s; ꝯ ut d'ie itutie insm̄
¶ ad. v. d̄c q̄ tres cāe sc̄ q̄ sbito illi quiui
repient ꝑgaī poterūt. una q̄z pauca ꝑgadi
i eis iueient c̄ ter'orib; ꝯ ꝑcessiōib; l' ꝑsecuti
onib; ꝑcedn̄tib; fiunt ꝑgati ¶ Sc̄a q̄z uiui
ꝯ uolū' susteieb'. pen̄ī hc̄ uita uolū' sacp'
mlto pl' ꝑgat q̄ pen̄ p' morte i flicta sic
p; i martyrib; q̄ siqd ꝑgad' i eis iueit'
passiōis falce tollit' ut aug' d'ic ē pena mar
tyr' fuit h'uic tpoꝝ ad penāz. q̄ i ꝑgatorio
sustieb' ¶ t'a ē q̄z calor ille recuperab' i in
tensōe q̄° amitit i tp'is adbrīatiōe. ¶ Ad. iii.
q. d̄c. q̄ tota ꝑgatō mdi ꝯ inouatō ad ꝑga
tōm ꝯ inouā hoīs ordiab; ꝯ id oz. ut mdi
ꝑgatō ꝯ inouatō ꝑgatiōi ꝯ inouatiōi huāi
gnis ꝑndat huāi aūt gnis ꝑgatō qdā
eīt q̄z mali segabūt' abōis. vn̄ luc̄ iii.
c' uentilab' i manū sua ꝑgabit areā suā
ꝯ gabit triticū suū. i. electos i horreū suū
paleas aūt. i. reꝓbos ꝯburet. igne inextig'
ꝯ ita eīt d' ꝑgatiōe mdi qd̄ qd̄ ē tpe et
fed' i infn̄i cū reꝓbis retrudet'. quicqd ē
pulc' ꝯ nō' i sup'ib; reseruat'. ad gl'am electo
rū ita ꝯ eīt d' illo ig' ꝯstrug' sic d'ic basi
li' sc̄' i ps̄. uox dn̄i interdētis fluīā ig's
q̄z quo ad calīm ustiuū ꝯ q̄° ad id q̄ i igne
gestū repiet' d'scēdit ad i feros ad penā
dampnatoꝝ q̄ uō ē i sbtile ꝯ lucid' remanebit
sup'i ad gl'iaz eloꝝ ¶ ad. i. g° d̄c q̄ ignis
qui ꝑgabit electos an iudi' ē idm̄ cū ig'
ꝯfgtres mdi q̄ uis quidā ꝯt'm dicāt q̄ue
nit. n. ut cū ho sit ps̄ mti eod' igne
ꝑget' ho ꝯ md' d'ir aūt duo ignes. qui
ꝑgabit bōs ꝯ cciabit malos ꝯ q̄° ad offm̄
ꝯ a° mō q̄ ad sbaz q̄z nō tota sba ig's p
gatis i infn̄u retrudet' ut dc̄m ē ¶ ad. ii.
d̄c q̄ i h; ig's ille remunerab̄r. q̄ illd' q̄ē
gestū i eo sepab̄r ab ipō ꝯ retrudet' i infn̄u

Ad. iij. dd q sic glia eloz post iudi e maior
q an. ita 7 pena reploz 7 io sicut claitas supi
ori eate addet ad augenda gla eloz ita q
geqd e tpe incatis reddet i infnu ad augenda
mia dapnatoz 7 ita igr ab i icio puto infno
nd e i gns si alr ignis addat.

Illi saltē ūba iudicis audient 7c liba h acti
pi sr no uocalia set mtalia ut s dcm e
7 pibit celu 7 tra no p sbam set p spem. spes dz
corrupus eloz 7 a q ad ignobilitate spectat. mis
tio angloz ūtute di coopante 7c. h intellid
e d bonis anglis q ad pceptu. set d mal aglis
q ad executione | xlviij

Solet qri sb q for 7c postq dtminauit magr
d dino iudi q admod iudicii q admissus iu
dicis 7 di in p. d. i pa. n. pte. d i q for xpc ad iu
di ueiens appebit i sa dtmiat d his q iudi
cstat 7 putat quida dnu 7c pma ps di. m
d. i pma dtmiat q d iudicab i for ho i sa
inducit silitudine s qd xpc q e ho e cu reus
cois. 7 sic dz xpc 7c pa i d. i pa d q d iudica
bit i for hois i sa q i for hois glosa set cu
for 7c Et putat quida 7c h dtmiat ea que
aduetu iudicis cstat et ce h duo fac po de
tmiat ea q cstat iudic aduet so ea q cseq
i cu aut fuit fcm celu nouu 7c. ce pm duo
fac. po. n. d tiat loo aduet so effcm iudicis t
uementis i. uerte an ad iudi duo 7c

Sic e e d qo pma e d ipo iudice
sa d iudi i nouatioe que i iudi se. ce pm
qur. iiij. po utr x i for hois sit iudicatus so
utr i iudi appebit in for glosa tto utr possit
appere. i n dtatis aliqb sin gaudio e. d
his q ad aduet iudicis cstant.

Ad. i sic pce ur qd xpc i for. fm no sit iudi
catus. iudi. n. auctē regrit i iudicatte
set auctas sr uiuos 7 mor. e in xpo s q e dz
sic. n. dns 7 eator om g i for diuitatis iu
dicab. p i iudice reqrit potitas i uiel. vn
ecc. vij. noli. qrere fn iudi n ualeas ūtute
irrupe iiqtates set ūt iunr queit x q e dz
g i for dtis iudicab. p. jo. v. dz. pa oe iudi
dedit filio ut dns hono. fi. sic hono. pa. s3 ho
noz eql pri no dbet filio. s hu nra g no iudi
cabit s huāz form. p dan. vij. aspiciebā do
nec tni politi se 7 antiq dieꝝ sedz tn aut iudi
potitate dsigt atiqtas aut d do dz roe etni
ut d dyo. i. li. d. di. no. g s h queit iudicae
filio pur e etn no s q ho. p aug dic 7 h
i lra q pub fili di sic aiaꝝ it pub fcm in
carne filiu hois sic coz it set iudi i finale

mag ptinet ad aiaz q adcarne. g queit
mag iudicae xpo s q dz e. qm i qnt e ho
set q. jo. v. dz potitate di iudi face q fili
hois. p job. xxxvi. ca tua. q. i pu iudicata
e. glo. apilato io iudi cam q recipies glo
ut iuste iudices s3 xpc s huam nam e iudi
cat apilato g s huam nam iudicabit p
ei e iudicae e e lege cde set xpc i hua n
appens nob lege euangelii dedit g 7 s cand
nam iudicabit Responsio dd q iudi aliq di
nu i iudo requi vn. ro. xiiij. tu quis es qui
iudicas alienu suu. 7 io s h cpetit xpo iudi
cae q dinu ht sr hoes d quib; pnlr e fiale
iudiciu. ipe aut e ur dns no solu roe cati
ois q dns ipe e dz ipe fec nos 7 no ipi nos set
e roe redeptiois q ei cpetit s huam nam vn
ro. xiiij. xpc mortuus e 7 resrex ut uiuoz
7 mortuoz dnet. Ad pm aut uite etne
nob catiois bn no sufficent n redeptois be
neficiu addet. p i pedimt q n cate sruat
ex peco pmi pentis vn cu iudi illd fie ab
h ordine ut aliq admittet ad regnu aliq
excludant a reg. cns e. ut ipe xpc s huam
nam e redeptois bnfico ad regnu admittu.
illi iudico possidat 7 h e q dz. act. x. q cstitut
e a do iudex uiuoz 7 moz. 7 q predempt
huai gens no solu hoies recupauit set 7 uiu
tota catura repato hoie meliorat. ut h3 coll
i. pacificas psanguine ccis ei sine q in tris
siue q in celis. s io no solu sup homies s3
sup uniusam catura xpo psua passom pmu
it ut iudiciaria potitate m. ult. data est
m. ult data e m ois potitas i celo 7 tra. +
Ad. i. g dd q i xpo s dina nam e auctas dnij
q pmuit p passom 7 h e qi auctas fcia et
acqsita set apma e nl 7 etna Ad. ij. dd q
qius x s q ho n hat a se i uisle potitatem
exnli ūtute hne spei cu ex dono diuitatis
i hua n he i uict potitate s qm oia se sb
pedib; ei ut dz. i. cor. xv. et heb. ij. 7 io iudi
cabit i hua nata ex ūtute diuitatis. Ad. iij.
dd q xpc no sufficetis; ad huam gnis redemp
sipus ho fuisst 7 io ex h ipo qd s huam na
gen huanu redimie potuit ac p h iudiciaria
potitate cseqt e maifeste o q ipe e dz 7 ita
eqlr honorand e pre no i q ho set i qnt dz
Ad e. dd qd illa uisoe dam maif exprimit
tot ordo iudiciarie pot q qd sic i pa origine
e i ipo do 7 spalius i pre qui e fons tot diuitas
7 io pmo pmittit qd antiq dieꝝ sedit set
apre iudiciaria potitas educta e i filiu n sol

abeūdo s(ecundu)m diam (naturam) n(on) sed q(uod) i(n) t(em)p(or)e s(ecundu)m huam (naturam) i(n) q(ua) eā in(duit) (et) id sbiūgit (et) uidebat p(er) d(icta) eccē cū nubib(us) celi qui fili(us) ho(m)i(ni)s ueīebat (et) usq(ue) ad antiquū pueīt (et) dedit ei potestatē hono rē (et) regnū. ¶ Ad .v. d(icendu)m q(uod) aug(ustinus) lo(quitur) p(ro) app(ar)atiōm (con)ditā .s(cilicet). ut reducat ex(em)p(lu)m q(uo)d (christ)o i(n) h(uman)ā fecit ad eā q(ue) n(on) (con)sit(er)es (et) q(uod) s(ecundu)m a(n)i(m)am sum(p)t ad v(ir)gine (con)similitudi(n)e s(ecundu)m carnē aut(em) sum(p)t eād sp(eci)ē. (et) ho(m)i(n)e (christ)o. io ea q(ue) i(n) a(n)i(m)ab(us) n(ost)ris (christ)o fec(it) d(iv)i(n)itati attribuit. que u(er)o i(n) carne n(ost)ra fec(it) l(ex) f(ut)ur(a) (est) attribuit carni ei(us) q(uia) (con)cius eād ei i(n) (con)ceptu d(iv)i(n)itatis org(a)nū ut dic(it) dam(ascenus). h(oc) (est) effectū i(n) a(n)i(m)ab(us) n(ost)ris s(ecundu)m id q(uo)d d(icitu)r heb. x. san g(ui)s ei(us) mūdauit (con)s(ci)e(n)tias n(ost)ras ab op(er)ib(us) mortu is (et) sic (est) ub(i) eād fcm (est) cū t(er)minis a(n)i(m)a(rum) v(er)u(m) s(ecundu)m huam (naturam) n(on) (con)ueni(t) (esse) iudex n(on) sol(um) corp(or)aliū sed (et) sp(irit)ualiū boy.

Ad .ii. sic p(ro)ce(ditur). u(idetu)r. q(uo)d (christ)o i(n) iudi(cio) n(on) app(ar)ebit i(n) for(ma) hu(man)itatis. glo. xix. uid(e)bu(n)t i(n) q(uem) t(ra)nsfixe(ru)nt q(uia) i(n) ea carne i(n) q(ua) u(en)turus (est) i(n) q(ua) cruciat(us) ul(timus) cru(c)ifix(us). sed cru(c)ifix(us) (est) i(n) for(ma) infirma. g(o) infirma app(ar)ebit n(on) i(n) glo(ri)a. ¶ p(raeterea) m(at)h. xxiiii. d(icitu)r q(uod) app(ar)ebit sig(num) filii ho(m)i(ni)s i(n) celo .i. sig(num) cruc(is) (et) clo(sula). q(uo)d u(en)it i(n) iudi(cio) (christ)o n(on) solū uulneū cicatrices. s(ed) (et) ip(s)am morte exp(ro)batis sima ost(e)ndes. g(o) u(idetu)r q(uod) n(on) app(ar)ebit i(n) for(ma) glo. ¶ p(raeterea) s(ecundu)m hu(n)c for(ma)m (christ)o i(n) iudicio app(ar)e(bit) q(uo)d ab ho(m)i(ni)b(us) (con)sp(ic)i possit. sed (christ)o s(ecundu)m for(ma)m hu(man)itatis glo(ri)a n(on) pot(er)it uidi ab o(mn)i(bus) bo(nis) (et) mal(is) q(uia) oc(u)l(u)s n(on) glificat(us) n(on) u(idetu)r ex p(ro)por tio(n)e cla(ri)tatē co(r)p(or)is glo(ri)fi(cati). g(o) n(on) app(ar)ebit i(n) for(ma) glo(ri)a. ¶ p(raeterea) illud q(uo)d p(ro)mitti(tu)r iustis i(n) p(re)miu(m) n(on) (con)cedi(tu)r i(n)iustis. sed uide(re) gl(ori)a(m) hu(man)itatis p(ro)mit tit(ur) iustis i(n) p(re)miū. Jo. x. ingredie(tu)r (et) egre(die)t(ur) (et) pascua i(n)ueniet .i. refectio(ne)m i(n) di(vini)tate (et) hu(man)itate ut aug(ustinus) expo(n)it. ysa. xxxiii. rege(m) i(n) decore suo uid(e)bu(n)t (et) i(n) iudi(cio) n(on) app(ar)ebit o(mn)ib(us) i(n) for(ma) glo(ri)a. ¶ p(raeterea) s(ecundu)m illa(m) for(ma)m (christ)o iudi cabit i(n) q(ua) iudicat(us) (est). Un(de) s(upe)r illud Job. sic (et) fili(us) q(uo)s uult uiuificat dicit glo. i(n) q(ua) for(ma) i(n)iuste iudicat(us) (est). iudicabit iuste ut possit ab i(m)p(i)is uidi. s(ed) iudicat(us) (est) i(n) for(ma) i(n)firmitatis. g(o) i(n) ead(em) i(n) iudi(cio) app(ar)ebit. sed (con)t(ra) (est) q(uo)d d(icitu)r luc. xxi. tu(n)c uidebu(n)t filiū ho(m)i(ni)s i(n) nube ueien te(m) cū mag(na) potestate (et) maiestate. maiestas aut(em) (et) potestates ad gl(ori)a(m) p(er)tin(en)t. g(o) i(n) for(ma) glo(ri)a app(ar)ebit. ¶ p(raeterea) ille q(ui) iudicat d(ebe)t emi(n)e(re) ill(is) qui iudicant(ur). sed electi qui iudi cabu(n)t(ur) a (christ)o co(r)p(or)a glo(ri)osa hebu(n)t. g(o) multo fortius iudex i(n) for(ma) glo(ri)a app(ar)ebit. ¶ p(raeterea) sic(ut) iudicari (est) i(n)firmitatis ita iudicare (est) auct(orita)tis (et) gl(ori)e. s(ed) i(n) p(ri)mo aduentu q(uo) (christ)o u(en)it ad h(oc) q(uo)d iudicet(ur) i(n) for(ma) i(n)firmitatis app(ar)uit g(o) i(n) s(ecund)o aduentu i(n) q(uo) u(en)iet ad h(oc) ut iudicet (con)p(ar)ebit i(n) for(ma) glo(ri)a.

Respo(n)sio d(icendu)m q(uod) (christ)o d(icitu)r d(e)i (et) ho(m)i(nu)m mediator i(n)q(ua)ntu(m) p(ro) ho(m)i(ni)b(us) sat(is) fac(it) (et) i(n)t(er)pellat ap(u)d p(at)rem. ut ea que s(un)t p(at)ris (com)municat (secundum) q(uo)d d(icitu)r Jo. xvii. cla(ri)tate(m) q(uam) dedisti m(ihi) p(ate)r dedi eis. s(ecundu)m aut(em) utr(u)mq(ue) ei (con)ueni(t) q(uia) (con)uenit cū utroq(ue). (con)ueniat ex(tre)mor(um) i(n) q(uan)tu(m) (est) cū ho(m)i(ni)b(us) (com)municat uice(m) ho(m)i(nu)m ge(r)it ap(u)d p(at)re(m). i(n) q(uan)tū u(er)o (com)municat cū p(at)re dona p(at)ris t(ra)nsmit tit ad ho(m)i(n)es. q(uia) g(o) i(n) p(ri)mo aduentu ad h(oc) u(en)it ut p(ro) n(o)b(is) satisfaceret ap(u)d p(at)rem i(n) for(ma) n(ost)re i(n) firmitat(is) app(ar)uit. q(uia) u(er)o i(n) s(ecund)o aduentu ad hoc u(en)iet ut iustitia(m) p(at)ris i(n) ho(m)i(n)es exeq(ua)tur gl(ori)am d(e)mo(n)st(ra)re debebit que i(n) e(st) ei ex (con) ditio(n)e ad p(at)rem. (et) id(e)o i(n) for(ma) glo(ri)a app(ar)ebit. ¶ Ad .i. g(o) d(icendu)m q(uod) i(n) ead(em) carne app(ar)ebit sed n(on) sil(ite)r se h(abe)nte. ¶ Ad .ii. d(icendu)m q(uod) signū cruc(is) app(ar)ebit i(n) iudicio n(on) ad iudi(cium) t(un)c existe(n)tis i(n)firmitat(is) s(ed) p(re)terite ut p(er) h(oc) iustior(um) eor(um) (con) d(em)p(nati)o app(ar)eat qui tanta(m) mi(sericordi)am neglexe(ru)nt (et) h(oc) p(re)cipue q(uia) (christ)o i(n) iu(r)e p(er)secuti s(un)t. cicatrices aut(em) q(ue) i(n) cor(pore) ei app(ar)ebu(n)t n(on) p(er)tinebu(n)t ad a(n)i(m)am i(n)firmitate(m). sed erunt iudi(cii) maxi(m)e u(ir)tutis q(ua) (christ)o p(er) passio(ne)m de hostib(us) triu(m)phauit exp(ro)b(ra)tis si(m)am (et) morte ostendet (et) insensi(bi)le ea occ(u)l(is) i(n)gen(ti)s. ac si tu(n)c ea pat(er)et. sed ex h(i)is q(ue) app(ar)ebu(n)t .s(cilicet). i(n) iudicatis p(re)terite passio(n)es ho(m)i(n)es i(n) recordat(ion)e(m) p(re)terite mortis adducet. ¶ Ad .iii. d(icendu)m q(uod) cor(pus) glo(ri)su(m) h(abe)t i(n) potestate sua ut de mo(n) straret l(ibe)r(e) n(on) demo(n)straret oc(u)lo n(on) glo(ri)oso ut p(atet) ex h(i)is q(ue) (est) xliiii. d(ist). dc(um) s(i)t q(uo)d id(e)o i(n) for(ma) glo(ri)osa (christ)o ab ho(m)i(ni)b(us) pot(er)it uidi. ¶ Ad .iiii. d(icendu)m q(uod) sic(ut) amici gl(ori)a (est) d(e)lectabil(is) ita gl(ori)a (et) potestas ei(us) q(ui) odio h(abe)t(ur) max(ime) (con)t(ri)stat. (et) id(e)o sic(ut) uisio gl(ori)e hu(man)itatis (erit) eis (iustis) i(n) p(re)miū ita i(n)imicis (christi) erit i(n) suppliciū. Un(de) ysa. xxvi. uideant (et) (con) fundant(ur) zelantes p(o)p(u)li (et) ig(ni)s i(n)uide(n)s hostes tuos deuoret. ¶ Ad .v. d(icendu)m q(uod) for(ma) i(n) acc(i)p(itu)r p(ro) n(atur)a h(uman)a i(n) q(ua) iudicat(us) (est) (et) i(n) q(ua) iudicabit n(on) aut(em) p(ro) q(ua)litate n(atur)e q(ue) n(on) erit ead(em) i(n) iudi(cio) sed i(n)firma q(ue) i(n) iudi(cio) fuit.

Ad t(er)tiū sic p(ro)ce(ditur). u(idetu)r q(uod) d(iv)i(n)itas a(n)i(m)al(ium) sin(e) gaudio uidi possit (con)stat n(on) q(uod) i(m)pii manifeste (con)gnoscent (christ)u(m) e(ss)e d(eu)m. g(o) uide bu(n)t d(iv)i(n)itate(m) ei(us) (et) tū d(e) uisio(n)e (est) n(on) gaudebu(n)t. g(o) d(iv)i(n)itas sin(e) gaudio uidi pot(est). ¶ p(raeterea) i(m)pior(um) uolu(n)tas p(er)u(er)sa n(on) mag(is) adu(er)sat(ur) hu(man)itati (christ)i q(uam) ei(us) d(iv)i(n)itati. sed h(oc) q(uo)d uid(e)bu(n)t gl(ori)a(m) hu(man)itatis cedet eis i(n) p(e)n(am) ut d(ictu)m (est). g(o) m(u)lto for(tius) si d(iv)i(n)itate(m) uiderent mag(is) t(ri)starent(ur) q(uam) gaude rent. ¶ p(raeterea) ea q(ue) s(un)t i(n) affectu n(on) d(e) n(ecessi)tate seq(uu)ntur

ad ea q sūt ī intellū. vn aug dic pcedet. ī
alius q se tūc aut ulls effcus set uisio ad
intellim ptinet gaudiu aut ad effcum g p
tet ee diōis uisio sū gaudio. Ꝑ oe q recī
pi ī a recipē p mod recipi. 7 nō p mod
recepti. set oe q ut qdā mō ī ucdilitr re
cipi. g qmis diuitas ī se sit dlectabil. etc
tā uisa ab alus q se estiā abo. nō dlecta
bit set mag ostabit. Ꝑ sic se ht sīl ad
sen ita intellus ad intelli set ita ē insen
q ū sana pot ē psse qui sano ē suauis
ut dic aug. 7 sīl accit ī alus sen. g cū dsp
hant in [illegible] ellin ī dispoitū ut qd uisio
lucas ī celte. mag affc penam q gaudī.
Ꝑ Set g ē q dic. Jo. xvij. h ē uita etna ut
cognoscat te dm ee et q pī qd ee btī ī
dī uisioē osistit set d rōe btis ē gaudiū
g diuitas sū gaudio uidi ū pot. Ꝑ ipa ee
diuitatis ē eēn uirtutis set unicuiq ē delectū
uide uirtute. vn cōs hoēs ū scire dsidiunt
ut dr ī. i. methi g diuitas sine gaudio uidi
nō pot. Ꝑ si a uisio ū sp ē delectabil. cōtī
git eq qm ee estē h uisio intellectia ū q ē
cōtla q dlectatiā q ē intellco nō oppō aliq
tristitia ut dic phus. g diuitas uidi ū possit
Responsio dd q ī qlibet appē. l dlectā duo pos
se osidai. s. q appetit ul q ē delē 7 p q ē
inco appē l delectus ī ipo p au boē ī li. d
cibo. ad qd ī ce h dd p q q ipo ē pot ipo
uo ee q q pē se ht admixtū ita id q ee
appē. l dlē pot ad q mixtū hre vn ū
dlectabile sit ul appē. s id q ē rō delectis in
cli q ht admixtū ul hre pot p q nō dle
tabil sic l appetē res g q sit dlectabilis p
pticipatom bonitatis q ē id appē posse appī
hsa nō dlectac. set id q ht ee sua ē boni
tas impossile ē q ei eēn apphnsa ū dlectet
vn cū eēn ē sit ipa bonitas nō pot sine
gaudio uidi. Ꝑ ad. i. dd. qd impij manifeste
cognoscant ipm ee dm nō p h qd diuitate ei
uideant set p manifesta dī uidi. Ꝑ ad. ij. dd q
diuitate s q diuitate s q ē inse. nulls pot odio
hre ipm bonitate set q ad aliqs btitudis
effcus. dr ab aqlz odio hri in q. s. aliquid
agit et pcepit qd ē ctū uolutati q ic ui
sio diuitatis nulli pot ee nō delectal. Ꝑ ad
iij. dd q ub aug ē intell. qm id q apphndit
p intellim pcedente ē bonū p pticipatom
7 nō p eēn sic se oms cate. vn nō pot
incēs ee ad qd affcus nō moueat sīlr
7 iuia dd cognoscit p effcus 7 intells nō attig
ipm eēn bonitatis ei vn nō oz q affcus
intellm seqt sic segret si eēn ei uideret
q ē ipa bonitas. Ꝑ ad. iiij. dd. qd estā nō
nouat dispōm h mag pssionē ois aut
passio actia eē fortori sup ueta tollit. 7
nō eē estitia damptoꝛ tollit. si dm p
eēn uidente. Ꝑ ad. v. dd q p ī dispōm
cōgnū tolli. ppoco nl cōgnī ad obm q
nat ē dlectare et p h delecto impedit
set indispo q ē indaptis nō tollit nīl
ppoꝛtōm q se cōrdiati ad diuitate cū ȳgo
sp ī eis maneat. q id nō ē sile.
AD. x. sic pcē. ut qd aduētū dm adu
dī nō pcedut a sig. qz. i. thes. v. cū
dixerint pax 7 scitas tc repetin sr uenit
intitē set nō pot ee pax 7 secitas si hoies
p sig pcedeū terret. g sig nō pcedut
illū aduet. Ꝑ sig ad manifestū dī ordi
nat set aduet ei dz ee occult. vn. i. thes
v. dies dm. sic fur ita in octe ueiet g sig
ū debent ipm pcede. Ꝑ tep pmi ad
uet fuit pognitū apphis q nō ē d so
ut dcm ē. h pmi aduet ē nō pcesfunt
a h sig g ū s pcedet. Ꝑ Set q ē q dr luc
xxi. eit sig ī sole luna 7 stell. 7c. Ꝑ ie
pōit. xv. sig pcedeū iudi dicās q pma
die maiu omia exaltabut. xv. cubitis
sup motes s a oia eqa pstīte inpfūdū
ita q iux possit uidi. Ꝑ s rediet in atiqū
statū. Ꝑ c. belue oms 7 a q mouet in aqs
cōgregabut 7 eleuabut sr pelago mente
cōtesiois iuice mugietes. Ꝑ v. io celi
omia uolatilia cōgregabut ī campis iuice
ploꝛantes nō gustantes nz bibentes. Ꝑ vi.
fluia ignea sgēt ab occasū solis cōtra faci
e faciē fmamnti usq ad ortū concurrent.
Ꝑ vij. sydera oia errātia 7 fixa spgēt exse
igñs comas sic comete. Ꝑ viij. erit magn
tremor ut oia aialia psternat. Ꝑ ix. oms
lapides tā mag q pui diuidet ī. iiij. ptes 7
unaqz alia collidente. Ꝑ x. oes plante sā
guineū fluent roꝛ. Ꝑ xi. oms montes 7
colles 7 edificia ī puluē redigent. Ꝑ xij.
oia aialia ueient ad campos d siluis et
motibz rugientia 7 nich gustātia. Ꝑ xiij.
oia sepulca ab oꝛtu sol usq ad occasum
patebut cadauibz adsgēdi. Ꝑ xiiij. hoines
d habitacul suis recedet nō intellige
tes nz loqtes set discurrentes. Ꝑ xv. oms
moꝛient 7 resurget cū moꝛtuis longe
an dfunctis. Videt ut q d iudiciū s rei
uitate sol 7 luna obscurabut q ut saluū
se m. mch, phibet intellige te tpis uate

d

sole et luna cum ceteris suo lumine privari quando de sole constat esse factum tempore dominice passionis. ¶ Praeterea lux corporum celestium ad generationem inferiorum corporum ordinatur quia per eam influunt in hec inferiora et non solum per motum ut dicit Averroys in libro de substantia orbis. sed tunc vis generativa cessabit. ergo nec lux in corporibus celestibus remanebit. ¶ Praeterea inferiora corpora purgabuntur ut quibusdam videtur a qualitatibus quibus agunt. corpora autem celestia non solum agunt per motum sed per lumen ut dictum est. ergo sicut motus celi cessabit ita et lumen corporum celestium. ¶ Sed contra est quia secundum astrologos sol et luna eclipsim pati non possunt simul. sed illa obscuratio solis et lune simul esse dicitur domino ad iudicium veniente. ergo non erit eorum obscuratio secundum veritatem per modum eclipsis simul. ¶ Praeterea non congruit idem esse causam alicuius defectus rei et augmenti. sed veniente domino lux luminarium augebitur. unde ysaie xxx. erit lux lune sicut lux solis et lux solis septempliciter. ergo non est conveniens quod veniente domino lux illorum corporum cesset. Ulterius videtur quod virtutes celorum veniente domino non moveantur. virtutes enim celorum dici non possunt nisi angeli beati. sed immutabilitas est de ratione beatitudinis. ergo commoveri non poterunt. ¶ Praeterea admirationis causa est ignorantia ut patet in principio metaphysice. sed sicut ab angelis longe est timor ita et ignorantia quia ut dicit gregorius quid est quod non videant qui videntem omnia vident. ergo non poterunt per admirationem moveri ut in littera dicitur. ¶ Praeterea omnes angeli divino iudicio astabunt. unde apoc. vii. omnes angeli stabant in circuitu throni. sed virtutes nominant unum specialem ordinem in angelis. ¶ Praeterea matth. xxiiii. dicitur stelle cadent de celo et virtutes earum movebuntur. ¶ Sed contra est quod dicitur iob xxvi. columpne celi pavent ad nutum eius. sed columpne celi non possunt intelligi nisi virtutes celorum. ergo virtutes commovebuntur. Ulterius videtur quod iudicium non fiet in valle iosaphat aut loco circumstante. quia ad minus oportet omnes iudicandos in terra stare et eos tantum elevari in nubibus quorum erit iudicare. sed tota terra promissionis capere non posset multitudinem iudicandorum. ergo non potest esse quod in valle illa sit iudicium. ¶ Praeterea christo datum est iudicium ut iuste iudicet qui iniuste est iudicatus in pretorio pilati et sententiam iniusti iudicii in golgotha sustinuit. ergo loca illa magis ad iudicium debent determinari. ¶ Praeterea nubes fiunt ex resolutione vaporum. sed tunc nulla erit evaporatio vel resolutio. ergo non poterit esse quod iusti in nube obviam christo in aera rapiantur. et sic oportebit bonos et malos esse in terra et ita multo amplior requiritur quam sit illa vallis. ¶ Sed contra est quod dicitur ioel iii. congregabo omnes gentes et deducam in vallem iosaphat et disceptabo inter eas. ¶ Praeterea act. i. dicitur quemadmodum vidistis eum euntem in celum ascendentem ita veniet. sed ipse ascendit de monte oliveti qui preeminet valli iosaphat. ergo circa loca illa ad iudicandum veniet. Responsio. dicendum ad primam questionem quod sicut supra dictum est

quod christus ad iudicium veniens in forma glorie apparebit propter auctoritatem que iudici debetur. ¶ Ad dignitatem autem iudiciarie potestatis pertinet habere aliqua indicia que ad reverentiam et subiectionem inducant. et ideo adventum christi ad iudicium venientis multa signa precedent ut corda hominum in subiectionem venturi iudicis adducantur et ad iudicium preparentur his signis commoti. que autem sint signa non de facili potest sciri. signa enim que in evangeliis leguntur ut augustinus dicit ad esicium de fine mundi non solum pertinent ad adventum christi ad iudicium sed ad tempus destructionis ierusalem et ad adventum quo christus [illegible] ecclesiam suam visitat. ita quod forte si diligenter advertantur nullum eorum invenitur ad futurum adventum [illegible] pertinere ut ipse dicit quia illa signa que in evangeliis leguntur pugne et terrores et huiusmodi ab initio magis in tale sciant. sed secundum quam mensuram crescentia vicinum adventum denuntiant incertum est. signa vero que ponit ieronimus non asserit sed in annalibus hebreorum se ea dicit reperisse que tamen valde parum verisimilitudinis habent. ¶ Ad primum ergo dicendum quod secundum augustinum ad esicium in libro predicto circa finem mundi erit talis persecutio malorum contra bonos ut simul aliqui timebunt scilicet boni et aliqui securi erunt scilicet mali. quod ergo dicitur cum dixerint pax et securitas etc. ad malos referendum est qui signa futuri iudicii parvipendent. ad bonos vero pertinet quod dicitur luc. xxi. arescentibus hominibus pre timore etc. vel dici potest quod omnia illa que sunt circa iudicium tempus iudicii computantur ut sic dies iudicii omnia illa contineat. unde quamvis ex signis apparentibus circa diem iudicii homines terreantur antequam signa illa apparere incipiant in pace et securitate impii se esse credent post mortem antichristi non statim videntes mundum consummari ut estimabant. ¶ Ad secundum dicendum quod dies domini dicitur sicut fur venire quia ignoratur tempus determinatum quod per illa signa cognosci non poterit quamvis et sub die iudicii possint comprehendi omnia illa manifestissima signa que immediate precedent diem iudicii ut dictum est. ¶ Ad tertium dicendum quod in primo adventu christus venit occulte quamvis determinatum tempus esset prius cognitum per prophetas. et ideo non oportebat huiusmodi signa in primo adventu apparere sicut apparebunt in secundo adventu in quo manifestus veniet quamvis tempus determinatum sit occultum. Ad secundam questionem dicendum quod si loquamur de sole et luna quantum ad ipsum momentum adventus christi sic non est credibile quod obscurentur sui luminis privatione quia totus mundus innovabitur christo adveniente et sanctis resurgentibus ut dictum est. si autem loquamur de eis secundum tempus propinquum ante iudicium sic esse poterit quod sol et luna et alia luminaria sui luminis privatione obscurabuntur diversis temporibus vel simul divina virtute faciente ad hominum terrorem. ¶ Ad primum ergo dicendum quod rabanus loquitur quantum ad tempus iudicium precedens. ¶ Ad secundum dicendum quod lux in corporibus celestibus non solum ad generandum

gnom inistis i fiorib. set q ad eor pfcom
q d core. Vn no oz qd cessante gnoe lue cor
celestiu cesset h mag angeli. Ad .iij. dd
q no ur ee pbabile ut z dcm e. qd qlitates
clares abetis remoueat qui quida h po
suerit set tn remouent no e sile. d eis q deo
q qlitates elaes hnt adiuice qetatem. Vn
agut corrupcio. lux an no e priui actois p
uia qetes h puia priui reglantis qa q ad
gcordia reddit n e sile d motu corpor cele.
mot .n. e act i pfci. Vn tolli dz qn tollet
i pfco qd d luce n pot d. Ad .iij. q. dd qd u
tutes i angelis d dnr ut pz p dy. xi. c. ier
qn aut nom ututu uni ordini qpat qui p
ipor e meius medie ier. p uo gg e suppm
i fi. pe. alio mo acci qte poibz cele sptz q
utq mo pot accipi i pposito. in lra .n. expont
put accipe so mo .s. poibz. angelis te dnr.
mod padmirr noui q i mdo eit sic i lra
dz po q expoi put ututes e ppu nom ordis
q te ordo ille dz moui p alus roe effcus. q
illi ordini s gg attbuit miracla face que
maxie q i tps fiet l q ordo e sit d meia
ier p dys no ht pom limitatu. Vn oz qd
ei misteru sit q eis ulez. Vn ppu offim u
tutu ee ur ttea cor moue. q sz ca cor que
i ca inferiora agut. q h q ipor n sbat q utu
tes celoz dnr te g mouebut q ab effcu
suo cessabt. Vlez ur qd cor ce no moue
tes sic n angli q ad ctodia hoinu d pu
tati sz ulez ctodie uacabt. Ad .i. g dd
qd mutato illa no uaiat ad q ad cor sta
tu ptineat h refe ad effcus eor q mutai
no posst. sm eor mutatoe l ad noua re
gsidatom. qs pus p spes gcatas uide no poteit
hnc aut uicisci ggtu ab eis btu no tollit
Vn dicat aug dz mor, catar spic p tpra. Ad
ij. dd q admirato solet ee d huis q nra ggm
excede l facultate q l h ututes celoz ad
mirabur dicu ututes talia facete q q ad
ei mutatoz q op hnsom deficiut p q mod
dix agez. qd ei pulcitudie sol q luna mirut
q sic no poi i anglo ig h tollit d. gp hnsio
Ad .iij. pz ex dcis pro. Ad .c. q. dd q qti
illy uidi sit futo q quo hat adiudi queiat
n pot multu pcertitudie sciri pbat tn pot
colligi ex scptis q cu loo motis oliueti dsce
dit sic q md ascedit ut id ee ostedat q de
scedit q qui ascedit. Ad .i. g dd q mag
multitudo i puo spatio gphdi pe sufficiat
tn ponie qntucq spaciu q loo ill adcapi

mltu d mo ab a spu e unde possit q i aere
eminens q max claritate refulgens alonginq
inspici possit. Ad .ii. dd q q uis xps pb
q i iuste iudicat e iudi po iniuit n tn iu
dicabit in for infimis i q iuste iudicat
e. set i for glosa inq ad ptem ascedit Vn
loc ascensios mag gpetit iudi q loc u g
dept e. Ad .iij. dd q nubes h appellant
ut dnt qda densitates lucis resplendentis
ac orbz scor q no alia euaporatioes ex tra
q aq ul pot d. q nubes ille gnabut diia
ututte ad ostedend gfortate i aduetu iu
dicii q ascesom ut qui ascedit i nube adiu
di ueiat. nubes aut p refugiu mia idicat
iudicatis
Deinde q d inouatioe mdi q ce h qur.
Vtro utr inouato sit futa. Sco utr
medo nouato mot cor ce cesset. Tc utr
cor cele maiori claritate refulgeat. Q utr
ela a claritatis glia ornet. V. utr aialia
bruta q plante q cor mine remaneat
Ad .i. sic pce ut q md no inouabz in
ek. .n. u q aliu fuit p spez ee. i. quid e
q fuit ipor q futor e. set nuq dispoz am
huit q nc ht qnt ad ptes cele. q ad gna q
ad spes g nuq inouabz. p i noua altat re
ducit ad ad altius q tn p loo mo q no e
ex yiusu ponc g no pot ee qd md inouet.
p gn. i. dz qd ds die. vij. regeuit ab oi ope
qd parauat q exponit sa qd regeuit a no
uis catis gcedis. set i pa gdne no fuit ali
mo. reb i poit q nc illi ordie tenet g nuq
a hebut. p illa ir dispo. q nc e i rebz. e
nl sig i alia dispoin trasmuce illa dispo
eit i nl set illd q e i ule q p actus n pot
ee ppetuu. ut pz i .i. ce. q m. g illa dispo
nouitatis qnz ab eis remo. q ita eit pone
cclatom q da i mdo sic e ped. q aug. posue
r ut q p huc md sit itm al md q post il
lu itm a. p nouitas glie i pmiu roali c
care dat. h u no e mit i md e pmiu e g
care insensibz n mut ur qd n inouabut
Set q e qd hz. ysa. xlvi. ego co nouos celos
q noua tra q nd eit i memo pora q apoc.
xxi. uidi nouu cel q noua tra p. n. celuz
q pa tra abiit. p hitatio dz hitati ggrue
set md facs e ut sit hitaco hois. set ho i
nouabz g md inouabz. p ce al dilig
sui sile ece. xiij. ceq pz qd si silitudo ee
rato amois h ho ht aliq silitudine aim
uniuso Vn q mior md dz. g ho uniusum

dilig' nlr. g° q el bonu gcupisc' q ut sa
efficiat hois d'sidio dz i meliorai mud'.
Responsio dd' q oia cor' hd' fcta ee dcuit
hu q oia dur ei ee sbta fuiut aut hoi d'
uno mo ad sustent' cor' uite d'mo ad pfcty
ggis diue. i qnt hi pcea q fcti sc. i uisibi
lia di gspicit ut dz p. i. po g° mistio cauty
ho glificat' nllo mo idigebit ai ei cor'
oio incorrup' sit futu uirtute dia id facie
te pai q i medd' glificat ho i mistio
n indigebit hd q' ad gghm intellectua q'
tali ggtue dm sa uidbit i me pecm. s
ad hnc uisoz ecne occls cums attige n
pt i io ut ei solatiu e ggens d uisione
diuitatis pbea i spiaet d'itate i suis effctb
cor' i quib; maif' uadi diue maiestatis
gpebit q papue i caine xpi. i p h incor'
bor qd' incops i oib; aliis corb; i io opor
tebit ut i a cor' maiore i fluctiu ad ui
bitate suscipiat no tn spem uaiante
s addente edd glie pfcoj i h eit mdi i
nouato vn sil md' inoualis q hd glifica
bt. Ad. i. g° dd' qd' salon sd i d ecla nlu
q pz ph qd' sbd' nich sb sole nouu. cum
n. sol eculari' moued' oz ea q sal' uitm
sb sue eculacom. aln hec que gstat inf
qd' illa q pora fluer' ido spe eadd nuo
diuisa ut dz i si. li. d' gnoe. ea uo que ad
statu glie ptinet soli no sbfc. Ad. ii.
dd' q illa mto pcedit d'alcatioe nli q
ht agens nle q' ex nccitate n agit. no
n. pot tale ages uaiaz dispom induce a
ipm a mo q a se hat s illa q diuit' stit
pcedut ex libali' uolu. vn sic a muta
tione di uoluntas pot s ne illa dispo ab ipo
uualso existe i sic ista renouato no reducit
in ad pu mot. set in pzin i mo' s. dm. Ad
iii. dd' q pzato dz dz die. vii. a nouis oatis
gdendis cessasse q nich postea fcm e q p°
no pcessit i aq similitudine q ge'. l. spem t ad
mi sic in pzin set' ul' i sic in po obedient' di
co g° qd nouitas mdi futa pcessit. pcessit
quid' i opib; vi. diez. i qda reuera similitudie
s. i glia ul' ig'. anglo; pcessit q i obe obe
que tc' dute e indita ad tale nouitatem
suscip' ad o agete. Ad. iiii. dd' q illa
dispo nouitatis. n e nlis n; g nuy set eit
e nuy sic gra q glia. se s aie nuy q eit
appetuo agente q ea ppetuo fuat. Ad
v. dd' q q uis cor' insensibilia n nuert
illa glia qpe id°. ho tn nuut ut illa glia
tot' mdo gferet'. i q h cedit i augmt. glia
hois sic qs ho mret'. ut orna' uestib; uduat
q ai ornamt ipa uestis nllo mo mret.
Ad. ii. sic pcet. ut qd' mot' corpo; celes'
i illa mdi i nouatioe n cessabit. q' gt.
viii. dz cuctis dieb; tre fg' q estas. estas.
q yems nox q dies no regescet set nox et
dies. yems q estas efficiunt' p mot' sol' g° nuq
mot' sol' cessabit. Itm p fe. xxxi. dz h h dic
dns quidat sole i lume diei. ordiem lune
q stellar. i lumie noctis qui tbat mare
q sbat fluct' e sistetit leges iste cora me
tc q sem isrl' deficiet ut no sit gel cora
me. cuctis dieb;. set sem isrl' nuq d'fi
ciet set i ppetuu pmaebit g° leges di q
noctis q fluctuu maris que ex motu celi
caut. i ppetuu erit g° mot' celi nuq ces
sabit. Itm p cor' sbla sic celest' semp eit set
frustr' e pone ad n id poat ip q' e fcm. cor'
aut celest' ad h; fcta sc ut diuidant die a nocte
q sic i sig' tpa dies q noctes q anos. Ge. i. q
no posset face n p mot' g° mot' cor; sp
maeb' al' frustr' illa cor' reanent. Itm in
illa mdi i no' tot' md' meliorab' g° nlli
cor' reanet auferet' id q e d'sua pfcoe s
mot' e d' pfcoe cor' ce' q ut dz i. ii. ce. q in
illa cor' pcipit' diaz. b'r' p mot'. g° mot' celi
no cessabit. Itm p sol successiue illuiat diu
sas ptes mdi. s qd' eculari' mo sig° mot'
celi eculais cesset seq' q in aliq sup ficie
tre eet ppetua obscuritas qd' no guenit
illi moui. Itm si mot' celi cesset h no eet
n i q; mot' am i ptcom pot i celo ut po
te lassit' q labois q no pot ee ai mot' ille
sit nlis q ce' cor' sut i passibi'. vn in suo
motu no fatigat'. ut dz i ho. ce. q in g°
mot' celi nuq cessabit. Itm frustr' e pot q n
reduct' ad actu. set i quo q; situ poat cor'
celi e i po ad a situ g° n reducet' i actum
po illa frustr' reanet q sp eet i pfcti. set n
pot reduci i actu. n p mot' locale. g° sp
mouet'. Itm p illud q indifferet' se ht ad
pla ad utrq; attribue' aut nllm s sol in
differet' se ht ad hoc qd' sit i ori' l' occi'
al' mot' ei n eet uniform p mot' q; ad loc
n nlius eet uelocius mouet'. g° nl' neut' sit
attribuet' soli l' utrq; s; n utrq n neut' pot
ei attribui n successiue p mot' oz. n. sigelat
q i a situ gesiat g° cor' sol' i ppetuu mo
uebi' q ead' roe oia cor' celest'. Itm mot' celi
e ca tpis. s g° mot' celi d'ficiat oz temp'

deficie. q si deficiet oportet q deficiet in insta
ti diviso aut in statu e in viij. phic. q e inau
fiti q illis pilia q sic p ulti instas tpis eet
tps q e i possile. g motus celi nq cessabit.
Pr glia no tollit tm set motus celi e illis
ei. g p gliam no tollit. Pr co e q dr apoc
x. q angls appuit iuravit p uiuete in
secla qd tps amp n erit. s. post qm. vij. agls
tuba cecinit q canete mortui resurgent
ut dr .i. cor. xv. set si no e tps no e motus
celi. g motus celi cessabit. Pr ysa. lx. dr no
occidet sol ultra q luna no minuet set occasus
sol q diminuto lune ex motu celi est g motus
qm cessabit. Pr ut pba in sº de gnºe motus
celi e pp continua gnºm in illis inferioribz. s
gnº cessabit ipleto nuo electorum g motus
celi cessabit. Pr ois motus e pp aliq fine
ut dr i. ij. meth. set omis motus q e pp fine
hito fine quiescat g l motus celi n q cstgt
fine suu q sic eet frustra l alm qeseet. Pr
quies e nobil q motus q s hz q res se inmob
do assignat iq e summa inmobilitas. set corp in
feriorum motus nlr ad quiete tendunt g cu corp
ce mlto se nobiliora corp motus ad quiete
tendunt. Responsio dd q ee huc. q. e e po. pa
e phor qui dnt q motus celi sp durabit
set h no e oſonu fidi nre q poit certu
nuru elorum psunt adeo q sic ei q gnº hoi
nu impetuu duret q eād rōe n a q ad
gnºz hois ordinat. sic e motus celi q uasi
oes elorum Caly uo dnt q motus celi cessa
bit. Rnm set h qre e sim q dt corp q nlr
qescit q nlr mo ht loo iq nlr qescat q
ad q mo nlr q aq no recedit n p uiolenm
nlls aut tal loc pot assignari corp cei q n
e mag nle sibi accessus ad puctum orie q
recessus ab eo. vn ul motus ei no eet nlr
totalr. ul motus cessabit i illa mdi inoua
tioe no qd ex a nli ca. set dia uolutate
faciente. corp. n. illd sic q a i mistiu hois d se
fca ut pus dcm e. alis a hor misti orum ho
post statu glie no indigebit s q corp ei
d suiut ad sustetatom corpalis uite h a no
suis ei corp ce p motu iq p motu celi mlt
tips ge huan q gnant plante q alia q
usui hoi se noca ex tempies i aere effi
cit ofuias seruitute. vn hoie glificato motus
celi cessabit. Ad. i. g dd q uba illa itelli
gunt d tra s stat isti iq pot ee p uin gnois
q corrupcois platarum q patet ex h qd i dr
cunctis dieb; semtis q messis q h simp ca

e qd qm diu tra eit messibz semtib apta
motus celi no cessabit q pp silr dd. Ad. ij. q dd
dns lo i d rōe semis isrl s p plete statu eo
pateret ex h qd dic q sem isrl deficiet ut no sit
gens cora me cunctis dieb; uidelicet. n. dieu post
istu statu n erit. Ad. iij. dd qd finis q i
assignat corpibz celi; e finis prim. s; iste act
eorum ppus act e ultimu ordinat ad a. fi. s.
ad mistiu huanu q pz p illd q h. deut
xiiij. neforte oculis eleuatis ad celu. uideas
sole q luna q oia astra celi q errore deceptus
adores que creauit ds. d. t. i mistiu cunctis
gentib; q sb celo s q io mag ds siu iudi d
corpibz supcelestib s mistiu q s fine assigntu i
gn. corp. n. celestia palm mod i mistiu hois
glificati cedunt sic p dcm e q io no se. q
frustra remaneat. Ad. iiij. dd q motus non
e d psecoe corporis ce n i q pti e ca gnois in
illis inferioribz. et s h q motus ille sile corp
ce ptia dua bonitate p qda silitudine ca
usalitatis no aut motus e d psecoe sbe celi qu
remanebit io no se q motu cessate ad d
psecoe tollat. s q remanebit. Ad. q. dd q oia
ela. ut. j. dicet in se ipis hebit q da claritate
glie vn q uis aliq supficies tre no illumet
a sole. tn nllo mo remanebit i obscuritas. Ad
vi. dd q ro. viij. sr q ois ingemescit et e
dic glo. abro. q oia ela cu labore sua replet
offa. sic solet luna no sine labore statuta
s implent spatia qd e cu nri. vn quiescunt
nob assupcis. labor. n. ille ut edo no sigt
aim fatigaoem. l passionem ill corpibz. accidentem
ex motu cu motus ille sit nlr d hnc d uio
len aduentu. ut pbat i. li. ce q m set labor
i tell d scans ab eo ad q ad tedit vn q
motus ille ordinat. ad ia pul ad cpled nuri
elorum illo cōpleto no d asse. illd ad q ordi
nat e q io silitudiaie dr labor. sic po q n
ht q intendit q h d scans a celo tolle ipleto
nuo elorum ul h pot referi ad dsidiu. futi
noua. q ex dia dispoe expectat. Ad. vij. dd
q i corp ce. no e a po que psiciat p loo l q
sca sit pp hc fine qui e ee in tali loco set
h mo se ht ad ubi i corp ce sic se ht po ar
tifie ad h q facit diuisas domi uni mori q
stuna facut no dr frustra pōm hz sili i q
situ ponat corp ce po que e i po ad u no
remebit i opleta n frustra. Ad viij. dd q
q uis corp ce s sua nim eqlr se hat ad oem
situ q e ei possile. tm scoper adeu q se. ex
situ ipo no eqlr se ht ad os sic set sum

d.

situ nobili dispo. r q̄da q' f a' sic q adnos
dispo nobili sol i die q' i nocte q io pbat e e
tota i nouato mdi ad hoiez ordiet q celu
i illa noui. hat nobi situ q e p' i r adnutiz
hitac l' f q̄sda cel' quiescit i illo situ i quo scam
fuit al' aliq revolo celi redirct i opleta set
illa ratio n ur gus q cu a revoluto sit in
celo q n finit n i xxxvi. m. anor seqt q q'
diu md dz durare q no ur pbat. ℂ p f h pos
set sciri qn md finire dz pbabilr an colli-
ab astrologis i q situ cor cele sc fca gsidato
nuo anor q gputat a initio mdi. 7 eod m
posset sciri ctus anor nus i q ad dispoim
silez durcet tps aut finis mdi poit ee ignot
ℂ ad ix. dd q tep' qn deficiet motu celi d fi
ciente n p nc ett ulti' pri' futi. dca. n. dif
fio n dat d nc n f q e gtinuas ptes ipi n
f q tinians tot tps 7 h dcm e. i fa. d. ij. li.
cd' eatitate mdi agt. ℂ ad. x. dd q mot celi
n dz nil. q. sit ps n. eod mo q pn e n. nlla
dur. n itoi h mo q hat prin actiuu i n cor
set receptiuu tm prin aut ei e ista prin
ut dic gm. i pn. ce. 7 m q io no e inglis si
p nouitate glie mot ille tollat. no. n. eo obla
to n cors ce uariabr. a duas roes gce. pas
q sc ad oppoit q d brito mo geludt set q a
uidnt geludit q mot celi nlr. cesset io adeas
rndo e. ℂ ad. pas g eor rnd e. q mot ces
sat hito eo pp q e. si p seqt mot n gmitt
ips. an pp q e mot ce. f phos gmitat mot
f. i mutato die bitatis i talitate q ht sr
supiora 7 io no oz qd nlr mot ille cesset ℂ ad
ij. dd q quis i mobi sit simp nobilior q mo
e. tn mot eo q p mot pot gseq aiin pfcm
pticipal die iori e nobilior q quies i illo q
nllo m p motu posset illa pfcom gseq et
roe ista tm q e infim cor e sine motu. q
uis ipe ds q e nobl' ir sn motu sit aq cor
nobilioa mouet 7 tn e q i mot sfrior cor
posset poi f uia n ppetuai n nq ad eqtute
tmiari quis mot infior cor adqete
tmiet.

A D. iij. sic pce. ur q i corib ce claritas
no augeat i illa. n. inouato ea corb
eit pigne pgat. set igs pgas nuq ptingz
ad cor ce ut in pce. d. dcm e. g cor cele i
nouabut p maiois claritatis receptoz. ℂ p
sic cor cele p mot sc ca gnois i istis i fiorib
ita 7 p luce set cessante gnoe cessabit mot
ut dcm e. g sir cessabit lux cor cele mag
gm augeat. ℂ p si inouato hoie cor cele
inouet. oz qd eod diozato fuerit d diozata
set h no ur pbat. cu illa cor sint i uaiabilia. q
ad id q e ista eor g n inouato hoie inoua
but. ℂ p situine tc d tmiata oz qd tm d diora
ta fuint q dz ee meliorata i hois inouatione. s
dz ys. xxx. q tc eit lux lune sic lux sol g 7
i pio statu an pctm luna lucebat q nc lucet
sol. g quicq luna eat sc tra faciebat die sic nc
fac sol 7 h maifte appet sim p h q dz. gen. i.
qd luna fca e ut peet nocti g hoie pccante
no sc d i mita cor cele. i luie 7 ita n eor lum
augebr. ut ur. i hois glifine. p claritas cor
cele ordinat ad usu hois sic 7 alie cate set
post i rm claritas no cedz i hois usu. d. n. ysa
lx. n eit t apli sol ad lucedu p die. n splendor
luc illuiab te. 7 apoc. xxi. dz. q ciuitas illa
bator n eget sole n luna 7 luceat ei g eor
claritas n augebr. ℂ p no eet sapies artifex
q maria instria facet admodic edificiu gsid
set ho e q da mini copatioe cor cele que sua
igeti magtudie q i copabilr hois q titate
excedt i mo 7 toti tre q ht se ad celu ut
puct ad speru ut astrologi dnt g cu ds sit
sapientissimi n ur q p sr catois celi. sit ho q ita no ur
q eo pccante celu d diorat. n eo glorificato
melioratr. ℂ set 3 e. q dz ysa. xxx. eit lux lu
ne sic lux sol 7 lux solis septep. ℂ p tot mud
inouabr i meli ut s dcm e set celu e nobilior
ps mdi corlis g i meli mutabr. s h n pot
ee n maioi claritate resplendet g maiorabr
q claritas ei esset. ℂ p ois catura q igemiscit
7 ptuit exspectat reuelatoz filior di. ut dz
ro. viij. set q cor ce sc h. ut id dic glo. g
exspectat glaz scor s n exspectaret n ex eis
ad accesset g claritas eis p h accesset q pcipue
d corant. Responsio dd q sic s dcm e. ad h
i nouato mdi ordinat ut mdo i nouato ma
nifestis iudiciis q sent. ds ab homie uidat
catu aut mdi ogm ducit sua spe 7 d core
q maifestat sapim fact 7 gubnatis vn dz
sap. xiij. a magtitudie spei gsctae potat cator hor
mdi pulcitudo aut ce cor gsistit i luce vn
ecc. xliij. dz spes celi glia stellar. md illuinas
excelsis. dns 7 io pcipue q ad claritate cor
ce meliorabut qtitas aut gmod meliora
tois illi soli ggita e qui eit melioratiois actor
ℂ ad. i. dd q ignis pgas n cab i nouatiois fotm
set dispoet tm ad ea pgade afeditate pcti
q ab i puritate gmixtiois n i ueie et io cor ce
lestia quis pigne no sc pgada. sc tm d mit
i nouada. ℂ ad. ij. dd qd mot no importat

aliquid perfectionis in eo quod movetur, sed quia in se consideratur. cum sit actionis in passo. quamvis possit pertinere ad perfectionem corporis inquantum est cum alio. sed lux pertinet ad perfectionem corporis lucentis in substantia sua considerati, et ideo postquam corpus celeste desinet esse cum generatione non remanebit motus, sed remanebit claritas eius. ¶ Ad iii. dicendum quod sicut dicitur ysa. xxx. erit lux lune sicut lux solis. omnia enim propter hominem facta in eius lapsu peiorata sunt, et sol et luna suo lumine deteriorata. que quidem minoratio a quibusdam intelligitur secundum realem luminis minorationem. nec obstat quod corpora celestia secundum naturam sunt invariabilia, quia illa variatio facta est a divina virtute. alii vero probabilius intelligunt minorationem illam esse dicentes non secundum realem luminis detrimentum sed quo ad usum hominis, qui non tantum beneficium ex lumine corporis celestis post peccatum consecutus est quantum ante fuisset, per quem modum dicitur gen. iii. maledicta terra in opere tuo. spinas et tribulos germinabit tibi. et tamen ante peccatum spinas et tribulos germinasset, sed non in hominis penam. nec tamen sequitur si lux celestis per essentiam minorata non est propter peccatum quod realiter non sit augenda in eius glorificatione, quia peccatum hominis non immutavit statum universi cum et homo prius et post animalem vitam habuerit que motu et generatione creature corporalis indiget. sed glorificatio hominis statum totius creature corporalis immutabit ut dictum est et ideo non est simile. ¶ Ad iiii. dicendum quod minoratio illa ut probabilius creditur non fuit secundum substantiam sed secundum effectum. unde non sequitur quod luna existens super terram diem fecisset, sed quod tantum commodum ex lumine lune homo habuisset sicut nunc habet ex lumine solis. sed post resurrectionem cum lux lune lumine augmentabitur secundum veritatem non erit aliqua nox super terram sed solum in centro terre vel etiam in inferno. quia tunc ut dicitur luna lucebit quantum nunc lucet sol. sol autem in septuplum quam modo luceat. corpora autem beatorum septies magis sole quamvis hoc non sit auctoritate vel ratione probatum. ¶ Ad v. dicendum quod aliquid cedere in usum hominis est dupliciter. uno modo propter necessitatem. et sic nulla creatura cedet in usum hominis quia ex deo plenam sufficientiam habebit, et hoc significatur in auctoritate apocalypsis inducta que dicit civitas non eget sole vel luna. alius usus est ad maiorem perfectionem et sic homo aliis creaturis utetur non tamen necessariis ad perveniendum in finem sicut nunc eis utitur. ¶ Ad vi. dicendum quod ratio illa est rabbi moysi qui omnino improbare nititur mundum propter homines esse factum. unde ex hoc quod in vetere testamento de innovatione mundi legitur sicut patet in auctoritatibus ysaye inductis dicit metaphorice esse dictum, ut sicut alicui dicitur obtenebratus sol quando in magnam tristitiam incidit ut nesciat quid faciat, qui quidem modus loquendi consuetus est in scriptura, ita et econtrario dicitur ei sol magis lucere et totus mundus innovari quando ex statu tristitie in magnam exultationem convertitur. et hoc dissonat auctoritatibus et expositionibus sanctorum. unde rationi illi inducte hoc modo respondendum est quod quamvis corpora celestia maxime excedant corpus hominis, tamen anima rationalis multo plus excedit corpora celestia quam ipsa corpora celestia excedant corpus humanum. unde non est inconveniens si corpora celestia propter homines facta esse dicantur. non tamen propter principalem finem quia finis omnium est deus.

Ad iiii. sic proceditur. videtur quod elementa non innovabuntur per receptionem alicuius claritatis. sicut enim lux est qualitas corporis celestis propria, ita calidum frigidum humidum et siccum sunt proprie qualitates elementorum. ergo sicut innovatur celum per augmentum claritatis, ita debent innovari elementa per augmentum qualitatum activarum et passivarum. ¶ Preterea rarum et densum sunt proprie qualitates elementorum quas in illa innovatione non amittent ut dictum est. sed raritas et densitas elementorum resistere videntur claritati, cum corpus clarum oporteat modo condensatum esse. unde raritas aeris non videtur quod possit claritatem pati, et sic etiam nec densitas terre que perspicuitatem tollit. ergo non potest esse quod elementa innoventur per additionem claritatis. ¶ Preterea constat quod dampnati erunt in terra. sed ipsi erunt in tenebris non solum interioribus sed etiam exterioribus. ergo terra non dotabitur claritate in illa innovatione et eadem ratione nec alia elementa. ¶ Preterea multiplicatio claritatis in elementis multiplicabit calorem. si ergo in illa innovatione erit maior claritas elementorum quam modo sit, erit etiam maior caliditas per consequens, et sic videtur quod transmutabuntur a qualitatibus suis quibus sunt in eis secundum terminos mensura (?), quod est absurdum. ¶ Preterea bonum universi quod consistit in ordine et armonia dignius est quam bonum alicuius singularis nature. sed si una creatura efficiatur melior tolleretur bonum universi, quia non remanebit armonia eadem. ergo si corpora elementaria que secundum gradum sue nature quem tenent in universo claritatis debent esse expertia claritatem reciperent, magis deperiret perfectio universi quam accresceret. ¶ Sed contra est apoc. xxi. vidi celum novum et terram novam. sed celum innovabitur per claritatem maiorem. ergo et terra similiter et alia elementa. ¶ Preterea corpora inferiora fuerunt in usum hominis sicut superiora. sed creatura corporalis renovabitur pro premio quod homo exhibuit ut videtur dicere glossa ad ro. viii. ergo et elementa glorificabuntur sicut et corpora celestia. ¶ Preterea corpus hominis est ex elementis compositum. ergo partes elementorum que sunt in corpore hominis glorificabuntur per receptionem claritatis. sed eandem decet contingit esse dispositionem totius et partis. ergo ipsa elementa convenit claritate dotari. Respondeo dicendum quod sicut ordo est spirituum celestium ad spiritus terrenos sive humanos, ita etiam est ordo corporum celestium ad corpora terrestria. cum autem creatura corporalis sit facta propter spiritualem et per eam regatur, oportet similiter disponi corporalia sicut et spiritualia disponuntur. in illa autem ultima rerum consummatione spiritus inferiores recipient proprietates superiorum spirituum, quia homines erunt sicut angeli in celo sicut dicitur mt. xxi. et hoc erit quantum ad illud in quo pervenient ad maximam perfectionem, id est in quo spiritus humanus cum angelico convenit. unde et similiter cum corpora inferiora cum celestibus

ꝯcent ut ma locꝰ ꝯ dyaphani ut dr̄ i ꝓ ꝯ
aīa. oꝫ corpa ī fiora maxie ꝑfica ꝑ claritatē
Vn̄ oīa. eiā claritate q̄dā. uestient nō tm̄ +
eq̄lr. ħ ꝑ modū suū. tīn. n. ut dr̄. erit īsupfi
ce exiori ꝑuia sic uitr̄ aq̄ sic ēstalꝰ aer ut
celū ignis ut lumīa celi. Ad. i. ḡ dr̄ q̄ sic
ē dām ē. inouato mūdi ordinat ad h' q̄ hō
ꝑ sēu i corꝑ q̄dā mō ꝑ manifesta uidi d'itatē
uideat ꝯut sꝰ aut uros spualior ē uis q̄ sb
tilior ꝯ iō ḡ ad q̄litatēs uisiuas q̄ pt̄ ē ure
oꝫ aīa cor̄ inferiora maxie meliorari. q̄lis aut
clares ꝑtinet ad tactū q̄ ē maxie mīl ꝯ eoꝝ
excessus aut erit delectaꝰ ē ꝯietate n̄ hāt n̄
ꝑ orgū d'bilitatē q̄ tūc nō erit Ad. ij. dr̄
q̄ aerū erit clar sic radios ꝑhicēs ħ sic
dyaphanū illuīat. tra uō ꝯ uis ex ū sua
opacitate hāt ꝑ d'fcm̄ lucis tm̄ ex d'iā u
tute i illa sr̄ fiāe claritatis gl'ia uestiē si
ne ꝑiudi. d'esitatis ipi. Ad. iij. dr̄ q̄ iloco
i ꝑh̄i. nō erit gl'ificata tm̄ ꝑ claritate ħ loco
hi gl'ie hebit ꝑ illa tre hō ꝯ malꝰ hoīu
ꝯ d'monū. q̄ ꝯ uis ro culpe sic īfimi tm̄ ex
dig̃tate n̄. q̄lꝫ q̄litate cor̄li supiores. l ad q̄
ē sisit tota tm̄ glorificata nichꝰ rep̄bi in
tenebꝰ exiorib; erūt q̄ ꝯ ignis infiu ꝯ t
ad ad lucēs ꝯ ad x eis luce nō poterit
ut. j. d' ulꝰ. dicē. Ad. e. dr̄ q̄ claritas illa
erit i corꝑi celeb; i quib; cālitatē nō erit
q̄ tc cor̄ illa erit i altiori. sic sr̄ mō cele
ad. v. dr̄ q̄ nō tollē ꝑ melioratiōꝫ elor. or
do uiūsi q̄ ꝯ oēs alie ꝑtes meliorabūtur
ꝯ sic reaeb̄ eadē armonia.

Ad. v. sic ꝓc. ur. q̄ plante ꝯ aīalia rea
neāt i illa inouatiōe elis. n. dō non
d'bet sb'tri q̄ ad eor̄ ornat ꝑtinet. sed aīa
lib; ꝯ platis eiā ornat dūr. ḡ nō auft
i illa inouatiōe. Pr̄ sic. eiā hoī fuerit
ita aīalia ꝯ plate ꝯ cor̄. sed eiā ꝑ p̄dcm̄
mistiū gl'ificabūt ḡ aīalia ꝯ plante ꝯ uīā
cetīa gl'ificabūt. Pr̄ in usu reānebit in
ꝑfcm̄. si dō q̄ ē d' ꝑfcōe ei auferat. sed
spēs aīaliū ꝯ platau ꝯ cor̄ minaliū sūt
d' ꝑfcōe uniūsi cu ḡ nō d'bat dici q̄ mꝰ
i sua inouatiōe i ꝑfcūs reāneat. ur q̄
oꝫ dic plantas ꝯ aīalia reāre. Pr̄ aīalia
ꝯ plate hn̄t nobiliore formā q̄ ipa ela
sed mūd' i illa finali inouatiōe imelius
imutabit. ḡ dr̄ mag reāre aīalia ꝯ pla
te q̄ eiā cū sit nobiliora. Pr̄ i ōns ē dr̄
q̄ illis appetitꝰ frustret ħ ꝑnīe appetitū
aīalia ꝯ plate appetūt ēe ꝑpetuū ꝯ si nō
ꝑ īdiuiduū salte ꝑ spēm ꝯ ad h' ordinat eor̄
gnīō ꝯtinua ut i ꝓ d' gnīōe dr̄ ḡ in q̄s est
dīc q̄ sp̄es iste aīn d'ficiat. Sed q̄ si plante
ꝯ aīalia reānebit aut oīa aut q̄dā si omnia
oꝫ q̄ aīalia bruta q̄ pꝰ fuer̄ mortua resurge
sic ꝯ hoīes resurget qd' d' nō pōt q̄ cū for̄ eor̄
in nichilū cedat nō pōt nūo eād for̄ resum
si ꝯ nō oīa ħ q̄dā ꝯ nō sit mag rō d' uno q̄
d' a q̄ i ꝑpetuū maēat ur ꝯ nllm̄ eor̄ i ꝑpe
tuū reānebit sed q̄cq̄d reānebit ꝑ mūdi
inouatōm ꝑpetuū erit gnīōe ꝯ corruptōe ces
sante ḡ ꝯ plate ꝯ aīalia peīe ꝑ mūdi inoua
tōm n̄ erūt. Pr̄ ꝑ ꝑhm̄ i ij. d' gnīōe i aīalib;
ꝯ plantis ꝯ h' cor̄b; spēi ꝑpetuitas n̄ ꝯ fuat
n̄ motꝰ celi ħ tūc motꝰ d'ficiet ḡ nō pt̄ ꝑ
petuitas i al spēb; ꝯ fuari. ꝑ cessāte fīe ces
sat dr̄ id q̄ ē ad fine. sed aīalia ꝯ plate fīe
sr̄ ad aīale uitā hoīs sustētāda Vn̄ dr̄. ge.
ix. sic olā uirētū dedi uob̄ oēꝫ cārnē sed post
illā inouatōm aīal' uita in hoīe nō erit ḡ
n̄ plante n̄ aīalia reāre d'bēt. Respōsio
dr̄ q̄ ē inouatō mūdi ꝑ hoīem fiat oꝫ qd'
inouā hoīs ꝯ formēē. hō aut inouaꝰ de
statu corrupꝰ i corrupcōꝫ īn siet ꝯ ꝑpetue
q̄etis Vn̄ dr̄. i. cor̄. xv. corrupꝰ h' induet i
corrupcōeꝫ. ꝯ iō mūd' ħ m̄ inouabi ut adita
oī corrupcōe ꝯ trāsmutatiōe ꝑpetuo reāneat
i q̄ete Vn̄ ad illā inouā. ħ i ordiāt poterit
n̄ q̄ hē ordiē ad i corrupcōne hꝰ aut sr̄ cor̄
sr̄ celēs ꝯ eiā ꝯ hoīes elīa. n. q̄le n̄īn in
corrupꝰ sr̄ ꝯ ꝑ toē ꝯ ꝑ ꝑtes eiā uō sr̄ queda
i corrupꝰ ꝑ ꝑtes ħ i corrupꝰ ꝑ toē. hoīes uō
corrūpūt ꝯ ꝑ toē ꝯ ꝑ ꝑtes ex ꝑ ħ ex ꝑte m̄
ꝯ nō ex ꝑte for̄. s. aīe roāl' q̄ post i corrup
hoīs reānet i corrup aīalia uō bruta plate
ꝯ nlialia ꝯ oīa cor̄ mixta corrūpūt ꝯ ꝑ toē
ꝯ ꝑ ꝑte ꝯ ex ꝑte m̄ q̄ formā amittit ꝯ ex ꝑte
for̄ q̄ actu n̄ maēt ꝯ sic nllo mō hn̄t or
diēꝫ ad incorrupꝰ. Vn̄ i illa inouatiōe n̄
reānebit sed sola illa q̄ dc̄a sr̄. Ad. i. ḡ
dr̄ q̄ h' cor̄ dūr ēe ad ornatū elor̄ ī q̄tū
ꝯ tūte actiue ꝯ passiue gnāl's q̄ sr̄ i elis
ad sp̄al's actōes ꝯ hunc ꝯ iō sr̄ ad ornatū
elor̄ in statu actōis ꝯ passiōis sed ħ stat i
elis. nō reānebit Vn̄ n̄ aīalia n̄ plantas
reāre oꝫ. Ad. ij. dr̄ q̄ nꝫ aīalia nꝫ plate
nꝫ aliq̄ a cor̄. mistīdō hoī ad nlueē ē ar
bitrij libꝰ caēāne ħ ꝑ cāto dūr q̄dā cor̄
remunaī q̄ hō mūit ut illa renouaret
q̄ ad inouatōm ordiēꝫ hn̄t. plate aut et
aīalia nō hn̄t ordiem ad inouatōm cor̄

rup9. ut pctm e. vii exti ho n inuit ut in
nouet q nllus pot alri mei. n illd e e ca
par n q ipe e. vii q dato q aialia bruta.
ment i mistio hois no tn eet inouadi
Cad. iii. dd q pfco hois in alligt. e. n. pfco
n gtte q n glificate. ita q gg uniusn e d
aria f statu hr mutabilitatis alta f statu
fute nouitis plate an q aialia f d pfcoe ei
f statu istu no aut f statu nouitis ille cu or
dine ad ea no hnt Cad. e. dd q q uis.
aialia q plate. qut adqda q f meliora
q ipa eta q ad qdine i corruptois eta. f.
nobilior aut ex dcis p Cad. v. dd q illus
appetit adqetate qe maialib q platis
e acipiend9 f ordine ad mot celi ut. f. in
tet pmaeant q mot celi dabit no. n.
pot ee appetit9 i effcy. ut pmaeat ultra cu
sua q io si cessante motu pmi mobilis pla
te q aialia no maeant. f spem no f appe
tit ille frustra.

Cum tn uitute ditatis sit susceptiuus
huan9 set q e q st i glo. i. cor. xv. qd
ite q fuit ea ute rens h e f huanitate ref
royit g uitute hua cor sertabit q dd qd f
dam in tcolu. dic huas xpi. e. q. ditatis i
orgo. sic cor aie. vn alitus ds pt atribui huani
tati e d. vna mo f se sic atribuit ei tangi
lepsu q l. i a mo i q e instrm ditatis sic
sic ei atribuit tactu suo lepsu. mdic hac
m aut. atribuit huanitati xpi sua q ne
nistia cuix. sic tactu suo lepsu mdic q q
instrm q i utu pii agetis nd e q ds e.
scrarius cor n huanitatis uitute h ditatis
q uis sua ita sit utr. e tus ea p mod quo
tact lepsi e ea mdnitois. p ubi filii di sit
ra aiaz p ubi fcm i carne p filii hois sit cor
ra. set q e q sic ra e e ea utr e tus corl.
ita q spir ut pz. pr. ro. uiij. refret p nra
istificatom q dd q utrq sic pmib. uitute
diua q st i strulir p oppom huanitatis xpi
set tn spir re apria ditati e cor do huai
tati p apparitom qdat ut fuet silitudo re
effem q caur fili ea pre q spu. f. eud uita
e q ptinet ad aiaz no ad cor. set q ois uita
ta spir q corlis diuidi uita diuina q imitat
ea ut pz. p dyo. vii. c. d. di. no. et dd q no
ds pcede ad cor q cor no pot ee pticeps ei
p cogitom q amore angli differet an eum
signu eternitas. h q ills signu eternitas no hr cordi
ne aq ad incorrutom q ita no recedet post
i nouatom q dd qd signu eternitas no accipit p

ipo ligno oras dnice set p aliq representatioe
ipi. colupne celi puuet aduet ei colupne
celi h dnis angli q celos mouet q i incor
uitute sustetat tota effi cor actois e om
cor. regut pspm uite reale ut aug dic
iii. d trinitate. qntu lucet sol. impa gdicioe
vii. diez an pccm q e. intellcta e hr opo f
omod quo ho pcipit exluce. celo corpo
q mai fuit an pccm q uis post rem q teali
angli luceat mag ut dcm e. sigt sole et
luna hnis huis q e i eterna btitudine nllu
lucis pmns usu. h intell e d usu notitatis
ut pus dcm e. ne ipii sbem. i tormtas pom
q e. f h ut q. sensisse qd in fir e mu fificat
tre eu tn abhis dicat. qd sit i pfudo tre
qda no dnt p sid h sensisse qui inf. sit inp
fudo tre. set qd ex a supficie tre sic magni
tre yat vn lum solis adipos qui se i infio
pueire posset si sol tn duret q utr sit
ordo dcu no e.

Post rem no fcam uniuso. q e. postq de
tinauit m d his q ptinet ad iudi
gnale i pte hc incipit dtiniare d pmiis
q pcis q iudi gnale scdo q di inp. d. i pa dt
miat d pmiis bon i sa d pcis malor i. d
i. h aut qo q e. pma. di i. iii. i pa dscbit
q uis eit btitudo sactor q eis post gnale
iudi dapt i fo d quo ad ea orida ois huan
appetit tendat i. sol. q qn d btitudine
q e. e qlr ea hntes diuisio ipm pticipat i
solet q qn q e. ee h m fac fo d diuisione que
i btitudie scor acit expte ogtiois. fo ex
pte gaudii l dlectatiois l. solet q qn an i
gaudio q e. tcio i qrit d augto btitudis qd
accit ex resuptoe cor i. post h qn solet q e.
hec qnt. v. fo d btitudine.

Fo d uisioe d q pa btitudo gsistit
e d dlectatioe q fol i. btitudi9 oplet Ce
d dotib qi btitudie gtinet. v. d aureolis
quib bti pficat q decorat. Cee pm qn
qnt. iii. fo inq sit qtecia bti. fo quid sit
et utr ea ois appetat. q. utr a boib estu
pcipiet.

Ad pom sic pcet ut qd btu in hois cor
exstat q q aplib dr i possile e ee
fim tota ut om. dic i. z. d aia q phus
dt i. vii. eth q opido no pdt qm mlta sp
finde. set maior hoim mltatudo i clma
ad qrede corle d lctatoes q colla toca. q. h
ne g sit huac uite i corlib tox gsistit
fine aut huac uite ans btitudine g bti

d

tudo in bonis corporis querenda est. ¶ Quarto quia finis est magis ultimus in consecutione tanto potior in intensione et appetitu sed primo appetit homo corporale bonum quam spirituale ex amore enim corporalium in amorem invisibilium manu ducamur. ut gregorius dicit. ergo bonum corporale est ultimum finis. tale autem finis est beatitudo. ergo in bonis corporalibus beatitudo est querenda. ¶ Quinto bonum est communius tanto est divinius ut patet in i. ethicorum. sed bonum corporale communius est quam spirituale quia corporale ad plantas et ad animalia bruta se extendit. non autem spirituale ergo corporale bonum spirituali preminens quia in corporalibus bonis magis est beatitudo querenda. ¶ Sexto beatitudo ab omnibus potest fieri virtutis set virtus habet finem suum. non solum in bonis spiritualibus. sed etiam in corporalibus. per virtutem temperantie et alias virtutes conservatur homo amorosus et sic corpore ergo beatitudo non solum in spiritualibus sed etiam in bonis corporalibus est querenda. ¶ Sed secundum philosophum in ii. phisice felicitas et fortuna esse idem esse videntur. set bona fortune sunt corporalia bona ergo bona in quibus consistit beatitudo et felicitas sunt corporalia. ¶ Preterea homo ex anima et corpore constituitur ergo bonum hominis debet esse quod anime et corporis sed bonum spirituale non potest esse quod corporis. bonum autem corporale potest esse quod anime. in quantum anima in corporalibus quam in spiritualibus. ¶ Sed contra id quod convenit homini secundum corpus potest esse commune et aliis animalibus set beatitudo aliis animalibus competere non potest ergo beatitudo non est querenda in bonis corporis. ¶ Preterea beatitudo est summum bonum hominis quod in principalius bonis hominis est querendum sed bonum anime sunt nobiliora quam bona corporis sicut anima corpore nobilior ergo beatitudo est querenda in bonis anime. ¶ Preterea quia est ultima mensura non est aliquo modo mensurata ergo illud quod non potest esse bonum nisi per id est mensuratum non potest esse ultima mensura in rebus humanis et in ultimus finis. quod est beatum. et finis sit mensura imponens modum hiis que sunt ad finem set bona corporalia non sunt laudabilia nec bona nisi in quantum sunt mensurata. mensura virtutis ut patet per philosophum in vii. ethicorum. ergo in bonis corporis non potest esse beatitudo

Videtur quod beatitudo consistit in hiis que sunt voluntatis magis quam in hiis que sunt intellectus quia beatitudo est summum bonum. set bonum est obiectum voluntatis in quantum huiusmodi non autem intellectus. ergo beatitudo magis consistit in actu voluntatis quam intellectus. ¶ Preterea delectatio secundum philosophum in vii. phisice ad beatitudinem requiritur unde et in ingratis non beati agavi accipimus set delectatio est in voluntate sive in affectu ergo beatitudo. ¶ Preterea secundum philosophum in x. ethicorum in actu nobilissime virtutis consistit felicitas sive beatitudo sed caritas est excellentissima omnium virtutum ut patet per apostolum i. corinthiorum xiii. ergo cum caritas sit in voluntate in ea est querenda beatitudo. ¶ Preterea sicut anima imperat corpori ita voluntas imperat intellectui et potentiis que sunt ea superior. set beatitudo magis potest in bonis anime quam corporis. quia anima est superior corpore ergo eadem ratione magis debet poni in voluntate quam in intellectu. ¶ Preterea beatitudo hominis consistit in perfecta conversione ad deum. set perfectius homo deo coniungitur per voluntatem quam per intellectum. unde dicit hugo de sancto victore

in vii. de secretis. sicut in mobile et acute et est. dilectio supereminens est et maior intelligentia. plus enim deus diligitur quam intelligatur. intrat enim dilectio ubi scientia foris est. ergo beatitudo magis consistit dilectione quam in cognitione et voluntate quam intellectu. ¶ Set contra est quod dicitur johannis xvii. hec est vita eterna et beatitudo ergo beatitudo in cognitione consistit. ¶ Preterea corinthiorum xv. super illud cum tradiderit deo regnum et patri dicit glossa. id est perduxerit credentes ad contemplationem dei patris ubi est finis omnium et requies sempiterna et gaudium. set hec est beatitudo. ergo in contemplatione intellectus consistit beatitudo. ¶ Preterea philosophus in x. ethicorum dicit quod in contemplatione virtutis actu ultima hominis beatitudo consistit set pertinet ad intellectum ergo beatitudo maxime consistit in intellectu. ¶ Preterea secundum philosophum in primo ethicorum bonum est in quo perfecte sufficientia est felicitas vel beatitudo. set hec est in cognitione ut patet johannis xiiii. domine ostende nobis patrem et sufficit nobis ergo etc.

Videtur quod magis consistit beatitudo in actu intellectus practici quam speculativi. quarto enim quanto bonum communius est tanto est divinius ut patet in i. ethicorum set bonum intellectus speculativum est singulare et quod speculatur bonum autem intellectus practici potest esse communium multorum ergo magis consistit beatitudo in intellectu practico quam in speculativo ¶ Preterea beatitudo est ultima perfectio hominis sed magis est perfectio alicuius rei secundum quod est causa aliorum quam secundum quod est in se perfecta consistit unde dicit dyonisius in c. iii. celestis ierarchie quod omnium divinius est dei cooperatorem fieri in reductione aliorum per intellectum autem speculativum homo habet perfectionem in se ipso. intellectus autem practicus est causa aliorum ergo beatitudo magis consistit in intellectu practico quam speculativo. ¶ Preterea finis est conformis hiis que sunt ad finem sed beatitudo est finis et premium virtutum ut in primo ethicorum dicitur virtutes autem consistunt magis in operatione quam in cognitione que scire parum vel nichil prodest. ad virtutem ut patet in ii. ethicorum ergo beatitudo consistit magis in intellectu practico quam speculativo ¶ Preterea beatitudo hominis consistit in eo quod est in homine nobilius set intellectus practicus est nobilior speculativo quia ipse legislativus ponit speculationem intellectum per prudentiam enim legislatoris ordinatur quales quis discere debeat disciplinas speculativas ut patet in i. ethicorum. ergo beatitudo magis est in intellectu practico quam speculativo. ¶ Set contra est beatitudo cum sit ultimus finis perfectio ipsius quod non propter alterum. set cognitio practica ordinatur ad alterum. scilicet ad finem quia non ad opus ut in ii. methaphisice dicitur non autem speculativa set propter se ipsam quod. ut patet in i. methaphisice ergo beatitudo magis consistit in intellectu speculativo quam practico. ¶ Preterea beatitudo nostra consistit in hoc quod deo coniungamur set nos non coniungimur deo per practicam set per speculativam ergo beatitudo magis consistit in intellectu speculativo quam practico. ¶ Preterea in ratione beatitudinis est diuturnitas et sufficientia et delectatio sed in actu contemplativo intellectus est hoc magis

sufficiens est quia in actu intellectus speculativi ad quem multis auxiliis exterioribus indiget nulla quia actio est in qua homo possit tam diu persistere sicut in contemplatione propter iterationem communem actionis in istis quorum debilitas lassitudinem inducit non est autem delectatio ita pura sicut contemplationis quia ei nullum contrarium habet. ergo beatitudo maxime beatitudo in actu intellectus speculativi consistit. Ulterius utrum quod beatitudo in hominis vita admittatur. videtur quod non. contrarium habetur quia in .v. dicitur beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum et similiter beati qui persecutionem patiuntur etc. et hic ... sed homo non in vita hac habet ergo beatitudo est in hac vita. Item si liber non posset esse in hac vita nullus beatitudinem cognosceret non quod vita ad noticiam haberet sed multi philosophi de beatitudine tractaverunt futuram vitam penitus ignorantes ergo beatitudo potest esse in hac vita. Item presens vita hominis est perfectior quam presens vita alicuius alterius animalis sed vita presens alterius animalium includit finem ultimum eorum ergo et presens vita hominis beatitudinem includit que est finis eius. Item unaquaeque res naturalis consequitur finem suum sed ex desiderio finis naturaliter desiderium eorum que sunt ad finem. illa autem proprie ordinata sunt ad finem sine quibus ad finem perveniri non potest. sic autem ad beatitudinem hominis mors esset ordinata si in hac vita beatitudinem habere non posset. ergo homo naturaliter desideraret mortem quod patet expresse falsum esse secundum ... et auctoritati apostoli contradicit .ij. cor. .v. nolumus expoliari sed supervestiri ergo beatitudo hominis est in hac vita. Sed contra nullus potest esse beatus qui non habet id quod bene vult et quilibet beatus bene et ordinate vult sua beatitudinem nunquam posse perdi ergo qui hoc non habet non est beatus. sed nullus in hac vita habet quod ipsum beatum quia in hac vita habere possit. omnes quia ad minus mors tollat ergo beatitudo in hac vita haberi non potest. Item nullus ad ultimum finem vite iam pervenit cui restat ad appetendum eo quod beatitudo in se sufficienter habet ut dicit philosophus. sed quantumcunque sit in hac vita perfectus vel scientia vel virtute vel ... adhuc ei restat ad appetendum scilicet multa scire que nescit immo et bonitas sue perfectionis quam quamdiu hec vita durat certa esse non potest cum et sapientissimi et perfectissimi viri per infirmitates corporales possint in insaniam convertere ergo beatitudo in hac vita haberi non potest. Item beatitudo ab omnibus petitur maxime bonum est quod est penitus malo impermixtum. est ergo vita hec absque malo esse non possit quantumcunque sit sapiens et virtute perfectus ut maxime apparet in variis casibus hominis incurrendo videtur quod in hac vita beatus esse non possit. Responsio dicendum ad .i. q. quod beatitudo est sit nomen ab omnibus hominibus desiderata nominat ultimum huius vite finem. finis autem cuiuslibet rei vel est operatio sua propria vel per operationem propriam ad finem venit. cum autem forma propria sit in qua re operationis propriae principium forma autem propria hominis in quantum homo sit rationalis anima oportet quod vel in ipsis actibus rationalis anime beatitudo consistat vel in hiis ad que homo per actum anime rationalis

comparatur. hec autem bona anime dicuntur. unde notandum est beatitudinem ponere in bonis anime esse secundum philosophos qui autem aliquid in bonis corporis beatitudinem posuerunt extra ... pervenerunt quod se ipsos quid esset ignorabant. non enim agnoscebant se sed id quod inesse est quod eorum esse fortius complet. sed id quod de eis exterius apparet. et secundum hoc in exterioribus bonis suam beatitudinem quaerebant. Ad .1. ergo dicendum quod multarum opinionum non est necessarium esse verum simpliciter sed secundum quid. multitudo autem hominum in bonis corporis beatitudinem ponentium quantum ad humanam opinionem habet quod illud quod sibi optimum existimat hoc suam beatitudinem esse putat et quantum ad hoc eorum opinio vera est. hoc scilicet quod optimum hominis est beatitudo. non autem omnino quod sit vera quantum ad hoc quod ponunt eam in bonis corporis quia hec opinio procedit ex falsa radice quia scilicet estimant se principaliter id quod sunt secundum corpus. Ad .ij. dicendum quod hoc quod primo desideratur bonum corporale per spiritualia procedit ut patet in .i. physice. et ideo in principio et ideo nullus cognitionem de fine hominis non ... generale quod est quoddam optimum consequi agnoscimus et desideramus et ideo inter illa bona que prius cognoscuntur occurrunt estimamus illa bona. prima autem nostra cognitione sunt sensibilia unde in principio estimamus quod summa bona sensibilia bona sunt. sed in fine quando cognitio nostra perficitur habemus distinctam cognitionem de hominis fine discernendo ipsum ab aliis et esse appetitum suum bonum non est scilicet in spiritualibus. homo autem procedit ac si per se idem appetitus boni corporalis procederet appetitum boni spiritualis. Ad .iij. dicendum quod dicitur ad dicere esse commune uno modo per predicationem. hoc autem commune non est idem aliquid numero in diversis repertum. hoc modo habet bonum commune ... tamen quod non est ad esse secundum participationem unius et eiusdem rei secundum numerum. et hoc modo bonum commune est divinum. et hec civitas maxime potest in hiis que ad animam pertinet inveniri. quia per ipsum attingit ad id quod est commune bonum omnibus rebus et ideo ratio non procedit. Ad .4. dicendum quod dicitur est finis operationis et intentionis bonum ergo corporis potest esse finis virtutis intentio quia cum virtus sit perfectio anime que est in corpore nobilior et melius agat propter virtus se non potest esse quia in ... corporis intentio virtutis consistat. Ad .v. dicendum quod felicitas et fortuna dicuntur esse aliquando dicitur uno modo sicut ... et hoc modo felicitas et fortuna sunt eiusdem quia utrumque non in variabilibus esse potest. alio modo sicut obiectum vel materia et sic impossibile est quod felicitas et fortuna sint eorundem quia fortuna est eorum que preter intentionem agentis quandoque ad preter intentionem accidit felicitas autem vel beatitudo est quod ab omnibus intenditur secundum ad alterum ordinatur et ideo licet corporalia bona dicantur bona fortune non tamen sequitur quod in bonis corporalibus felicitas consistat. Ad .vi. dicendum quod licet homo ex anima et corpore existat tamen esse speciem ex anima non ex corpore habet quia forma cuiuslibet rei est principium eius specificum unde et beatitudo hominis principaliter

2 sic btitudo eū g° ulti finis. ex fine est rō boni q̄ ē uolis obm

7oīe 9sistit ī hoīs aīe. sic n. oē se ꝑ aīa
sic ꝑ fine 7 m̄ ꝑ form̄ sic pȝ ī sō d' aīa
ita 7 bnū coīs ordinat' ī aīe bō. ut ī fine
bn̄ ī hoīs coīs btī pn̄ 9sistē n̄ pt. Ad .ij.
q. dd' q̄ btitudinē eē ī ud' dr̄ itelligi pt.
uno mō ita q̄ sit ud' obm̄; oȝ poīe bt'
ī ud' eē. a mō ī q̄ sic ei' act' ud'. 7 sic btu
ī ud' eē n̄ pt. btūd n. ult' fit hoīs ipoīt
fis aūt ultius hoīs pt accipi d'. un ī ipō
7 a' eē ipō sic opo rei dr̄ eē finis ei. cū
oīs res sit ꝑ sua opom. fis uo eē ipō ē
ad q̄ ꝑ sua opom ptīgit. nō aūt q̄b; opo
ꝑ dia fis. sȝ illa q̄ fini exiori ꝑ 9tīugit
7b dico q̄n res finē eē se hēt. tūc .n. oȝ. q̄
fis ī tior ad exiorē ordinet'. ut sic fis exior
sit q̄i fis ultius 7 fis inerior q̄ ē opo sit
ad illū ordinat'. sic uidm̄ q̄ res nāls ꝓꝑe
ties q̄s hnt ptigut ꝑ assilatom opdā ad
diam bonitatē q̄ ē eaȝ exior fis. nō ē aūt
ꝑle ut ipē ud' act' sit ultius fis aliē q̄ ō
uolūtatis obm̄ sit fis. h ipm q̄ ē uelle 9
quilibet alius ud' act' n̄ ē a q̄ ordiari ali
eq̄t ī finē. bn̄ ꝑsupponīe a' fine 7 id si ꝑ
ipō uelle dicat' eē uolitū oȝ ꝑsupponi e
an h' id eē uolitū. nō .n. pot intelli ī aliq̄
pō. reflecto sup actū suū n̄ actu suo ī q̄
sit refex ꝑ tiato ꝑ obm ꝑpu q̄ sit d' ab
ipō actu pō illi. al' oportēret ita infīto ī
pcede. si .n. intells intellit se ītellige. oȝ q̄
intelligat se ītellige aid 7 sic dicat' q̄ ītellie
se ītellire. h q̄ ē se ītellire ad h' oportebit
ad pcie 7 sic in infīt. pȝ g° q̄ ipō ītellire
nō pot eē pm̄. obm̄ ītells 7 eād rōe n̄ ipō
uelle pot eē obm̄ ꝑ ud' ē g° obm̄ uolis ī
pm̄ sit fis ultius ī pō ē q̄ ai act' ud' sit
ultim ud' fis n̄ ē pt d' q̄ assecutū fis exio
ris sit pactū ud' ī nā intelli. n. eē act' uolis
ai assecutom fis ut mot' q̄da ī finē ꝑ asse
cutor uo ut qetatio q̄da ī fie. n̄ pot ai eē
q̄ ud' nc qetet ī fie ī q̄ ꝑ tēdebat n̄ q̄ma
uolēs a' tm̄ se hr' ad finē q̄ ī pm̄ ł eē ꝑ
ꝑ ī g° q̄ fiat ud' h mō se hr' ad finem
ut uoluntas qetē ī ipō ē ultius fis inerior
q̄ pō 9iūgit exiori fini. sic stale fis exior
sit pecunia; ut ud' ī ea qetē. cū g° ulterius
fis .q. exior huat ud' sit dr̄. nō pot eē q̄
aī act' ud' sit finis inerior q̄ pō h mō se
hēt hō ad dm̄ q̄ ud' quiete ī ipō. h aūt ē
mō uisio d'i ꝑ intellm q̄ ꝑhnc fit .q. qdā
9tact' d'i ad itellm ē eē 9gtu. sic ī cognosc
te ꝑ q̄ cognoscit' sic ē ꝑ oolis tact' ad delecta

pecunia. finis ītior erit possessio
pecunie p quā hō se hēt ad

sȝ ille act' erit ulti fis ītior

bile corporeū induit 9etu aftīt 7 iō ultius
fis ē ī actu intells. 7 ita btūd q̄ ē ultius fis hoīs
hoīs ī tellū 9sistit. tū id q̄ ē expte ud'. s.
qetatio ipi' ī fie q̄ pot d' d'lectatio ē. q̄i forb
9pleē rōm btī sic supueniens uisioi ī q̄. sbā
btī 9sistit ut sic ud' attribuat'. Ep hīo ad
fie ꝑ q̄ assecutom fis appetit 7 ultiā ꝑ q̄
ī fie iā assecuto qetat'. ad .i. g° dd' q̄ rō
illa ē. q̄ btūd sit maxē sic suū obm̄ n̄ aūt
q̄i act' ei. Ad .iiij. dd' q̄ d'lectatio requirit'
ad btūd q̄i forē 9pletiā btūd q̄ d'lectatio ꝑfi
cit opom ut quedā fis supueniens uelud iu
uenibȝ fit ueit pulcitudo q̄ iuuentutē de
corat. ut dr̄ .x. eth. Ad .3. dd' q̄ caritas
ꝑcitatio dr̄ eē aliarū ūt' ceteris q̄ ē ī uia q̄
ipa ē q̄ ordiat oēs ais uidm̄ ipa ē q̄ ē ēit
ī pria ultīa qetatio ī dm̄ h tū n̄ dat ei q̄
ei' act' sit ipa sba btūd sȝ ut īclinato q̄da
ī ipa fit ī statu pnīe. Ad .v. dd' q̄ act' uolis
n̄ pt ptīge ut assequat' bonū aīe sȝ act' ītells
pot ptige ad assequēd bon. q̄ tn̄ appetit
7 iō nō ē sile. Ad .vi. dd' q̄ ꝑ affām ꝑfāis
hō dō 9iūgit' q̄ ꝑ intellm ī q̄ ē 9iuctio q̄ ē
ꝑ affām suuēit ꝑfce 9iuctioi q̄ ē ꝑ intellm
ꝑficat' q̄ decorat' eā tū oȝ q̄ ꝑa 9iuctio fit
ꝑ intellm. d'lectatio tū ꝑ' ī eliat ī 9iuctom
ꝑfcam appeāa. q̄ ī tells ꝑfce 9iūgat'. q̄ uis
n̄ ꝑ q̄ ītells quid agnat eo q̄d appetit n̄ pot
eē ī 9gta. eīus 7 iō dic hug q̄d sūa fois ma
net ī me. Ad .3. q. dd' q̄d sic exiū dicis ꝑ
q̄o ꝑ h ī actu intellus btūd hoīs 9stituit ꝑ q̄d
ipa ē ꝑa 9iuctio hoīs ad suū ultīm finē exi
orē cui intells 9iūgit' inq̄ntū 9gtās ipō. iō
aūt q̄d ē 9gtū ꝑ intellm ꝑtical nō pot eē
ulti' fis exior q̄ 9gtō intells ꝑtica ordiat'
ad 9gtū sic eā ad estiam effectus aut alic' n̄
pot eē ultius ei' finis q̄ ꝑfco eē nō d'pēdet
ab effectū h eē 7 īpossile ē q̄ btūd ī actu ꝑtica
btūdo 9sistat sed sol ī actu itells specal' 7 id
ē q̄ oīnis ꝑtica 9g'tō speculatiā magis
appetit ꝑ se ipm. Ad .i. g° dd' q̄ bonū ē
ītells ꝑ 9gīm speculatis 9iūgit'. ē 9īuis bo
no cui 9iūgit ītells ꝑtie ē 9gtō ī opere
ꝑficī que ī singl'ibȝ 9sistit sed h ē ūm q̄d
assecuto finis ad q̄ ꝑuenit ītells speculatiuus
ī q̄ ē ꝑa assecutio sed assecutio finis ad
q̄m ītells ꝑticus ītendit pot eē ꝑpa 9tinu
us ī q̄tū ꝑ intellm ꝑticū. ag se 7 ais di
rigit ī fine ut pȝ ī rectore multitudinis sed ais
exib; q̄ speculat' ipe singulare digne ī spe
culationis fine ipe aūt finis ītells speculatiui

tm pemiet bono itells q singlaris executo
ei excedit omnem assecutom boi intells i
petiti io pfectissima bti .i. tellu spe osistit
ad .4. dd q pfectus e hic aim pfcom q sufficit
dere ipo i aleo q solu hic ea i se ipo no .n.
alio mo intelligi pot opo datp pfconu eo
q pfecto dic ut e ea no pot ee n simil sit
pfco ei in se ip otigit aut maiore ee pfci
alic put in se pfcm e kq e ea alet qn uo i
cand pfcoz coicat l no tata sic he sic ma
iore pfco speculatois iq i se speculado per
fcus e q fab .i. q facit cultell pfcie aut e
ille q specat as speculatoes eqlr .z. ostituer
q ille q ipe solus poss specat ad .iij. dd q
fis q ea q st ad fine no o3 ee oformia qi sic
inle gnis set o3 i ee ofoitate pportois ut
s. ea q st ad fine sic pportata ad fine in
duced q li mo uirtutes ofomé bti. qz ad
bti iduot p mod dispois q miti. ad .iiij.
dd q intells speculatiuus sip petico mo
bilioz e. e sic pp se ipo petie. n pp op n
intells petie lege ei poit. no .n. dig itells
speculatiuus i iudi d uite rr. s am lege ab
itellu petico poita s3 itells petie lege poit
pp itellm specula. ut dic phus i vi. eth. du
ozdiat qli ad pfcom spe itells dbat puenire
q ex h d intells petie ee sb s meus spe. Ad
e. q. dd q sic in reb3 inlib3 se ht mot ad eim
i iuolutari se ht appetit fis q eoz q pp
fies appete ad q seail fis q io sic qn res nl
puesit ad eim cessat mot ei i uo e ht q
qie appetie e dist ous i amore l dilcoz
e qo bti sic fis ad q referut oia dsidia
o3 q sit tale ad quo hito n ulti dsidand
restat. quib3 aut nli ee dsidat q pmaere
i bono q ht qio ab oib3 btitud tale ad ee
poit q i mobi hat q ppetuitate. s3 d in
mobie q ppetuitate huic bti aliq dubisd
iudicauer. quida .n. dicut qd d roe huic
btis no eat ppetuitas abe set ppetuitas r
uite hois n tu inhe p ppetuitate osidanda
i mobite. q puaet poim ad inutatom s3 q
tn puaet inutatiois actu q h fuit oppio
plat ois ut tagi .i. eth. posuit .n. ill ee
homies ee i he uita d bti otinuat usq
ad morte ipe s3 qz odico hois qtq3 pfci
i he uita mutari pot q d otigeri futo non
possim hre eta iudi. io d nllo hoie an
morte scire possum an sua pfco otinuet
s usq ad fine s3 i ei fine scie potit siusq
ad fine otinuata e q i nlls pot d bat n

i morte sua hat. a pore. phus i plat qz
i ouenies e poie qd qs dbeat d bae. qn
no e q q no possit d qn e. s igo bti e in
uita ista si as e bat du uiuit bat e. cu
aut mortuus e bs no e. q ita mag poss
dici bat du uiuit q e mortuu e. vn phus ij
i poit am suia3 d bti siu felicitate. ut s.
dicat q bti . f sua pfca3 rom ppetuitate
q imobilitate ht alia. set s pfca3 rom
bti no e pol hoi accide. s3 pole e hoie3 ee
ma3 pticipatom ipi set moita q ex h eu
d btm q io no o3 hoie3 bat ee ppetuu q
i mule sip set s odicom huic n. vn si
iugi bs aut i ut hoies talis aut imuta
bilitas actu hoi qn st i ipo finari hit
uirtutu ut no d facili posset defli ab actu
s uirtute set ista po no ui ee roal ab oib3 iij
n. ot poi qz felicitas siue bto sit bonu
roal l intellul n. q io o3 q u iuenir n in
tllul. p eem q no p paticipatoz q i bido
pait p eem q no p pticipatom q io cu
i hoie sit no solu aliq redundan intells
sic e i brutis qda redundan rois i q pti
apat a prudentia ut i eoz morib3 appet
set e i eis iuto q intells p eem o3 poie q
ad uam btitudine qn3 puenire possit q no
tm ad am btitudis ptice. al appetit nlus
intellul n. q e in hoie frustra e bto aut ua
no pot poi i he uita pp uarias imutabi
litates qb3 ho sbiacet vn nece e bas
que e fis huic uite ee post hnc uita
q h qd ocesser as phi. q posuer aiam
q e foz corpois ee intellm p eem. posuer
n. aia3 i morte illi uo q posuer aia3 q e
foz huai corps no ee itellm p eem set mea
ee refulgentem qda itells q e sepat q un
cois oib3 poie aia3 q e copois foz. ee
corrupte n puenire ad pfcam btitudinem
set solu ad am btitudis pticipatom q l
dem e s3 h oppio absda e. ut patuit. d
xvij. s. l. li. q io sip ocedim uam ee hois
btitudine post hnc uita no negamus
tn qn aq btitudis pticipato ee possit iiij
s q ho e pfcus i hois rois spe pnulr
q petice. s ao pd he felicitate phus i .i.
eth dterminat. am q e post hnc uitam
n asseres n negas. ad .i. go dd qd sic
dem e. i. iij. li. d. xxxvij. btitudies l
dnr act pfcam uirtutu s q s ho e i q da
pticipatoe q silitudine fute bti q e ua
btitudo. ad .ij. dd q illi phi .q. fuerun

8

uita no posuet 7 btitu^ne loqtes no locuti e
d'ua btitudie set d' ptcipa^z bti^s sic dan e
Cad. iii. dd q finis huae uite plus supat fi
ne uite alio^r aialiu q uita supat uita
7 ex h^z ipo uita hois e nobilio^r q ad nobi
lio^re fiem ordinat. Un no o^z q i cludat
ulti^o fine suu. Cad. x. dd q qmuis ho nli
desidet fine. no tn nli dsidat ea q s^t ad fine
set ea q s^t appetitu roali gciliando de eis
7 eligedo ea n e ingnis ad qd s^e e odibi
le i ordine ad fine sic secto mb^z e appe^le pp
sanitate 7 h^z mo mo^rs qm nli q^z refugit
e appe^le pp bti^s sic d^z. phi. i. dsidiu huis dis
solui 7 ee e xpo.

Ad. ii. sic p^ce. ur qd btido sit quid incre
atu p^o p^z q d^t boe i teio d' gso. qd bti e ipa
diuinitas. Un gcludit qd omis oib^z bts e
ds. Cp qd p s^t huin d^z. uni soli gueit. set
ds e sumu bonu e omis bti cu sit btido 7 e
sum bonu cu ab oib^z taq finis ultius desi
det. g^o btido e ipe solus ds. Cp illd q pp se
tm dsidar^e e ht rom fruibil ut p^z. p aug
set btido e tm pp se. appe^l ut p^z p phm. i. i.
eth. g^o bti^e fruend e. ut p^z p aug. i. ii. d'
doctina xana. g^o solus ds e btitudo. Cp d'
ice bti e q sit i ea sufficien. set i solo do
iueit sufficiaciem appetit huan Un aug
dic i. ii. gfe. inqet e co^r nrm don ueiat
ad te g^o solus ds e ipa btido Cp oe qd e in
nob ul me nob eet l e p actis. s^z btido
no e d' een hois q^z sic ois ho 7 s^p eet bts
g^o si e i hoie. eit actus set actus n pot ee
finis s^be cu s^ba. sit nobi^o actute. g^o i possi^le
e bti ee ad i nob 7 ita i catu eit. Cset g^o
e qd s^c i titie ptcipatioe diu^r hoies. iusti
ta bti^s pticipatioe diu^r hoies bti ut p^z p
boe i. iii. d' gsolac. set iusti e ad cat i nob
g^o 7 btitudo. Cp felicitas addita nuo bo^r
e eligibilio^r ut p^z p phm. i. i. eth s^z ds
qq^z nuo addito no e eligibilio^r. g^o felici
tas e a q ds 7 i e ad catu i nb Vlt^e ur
q felicitas no sit act^o q^z s^z boe i tcio d' gso.
btido e stat^o omi bo^r ggatioe pfcus set
stat^o no noiat actu g^o btitudo no e act^o.
Cp actuu nro^r nos sum ca si g^o btido i actu
nr^o gstaet. no eem ca nre bti^s q e abs^d.
Cp si ad qd e i nob sit ultim^o fis h^z pcipue
eit illd q nuq pp a q set d'lectato n que
p a s^z pp se ipm g^o i d'lectatioe maxie gsi
stit btido s^z d'lectato no e act^o set passio
g^o felicitas no e act^o. Cp ab uno agete e

7 s^z unu hitu posse ee act^o diusi. si g^o bti
tudo eet act^o ei dm bti. eent diuse btitu
dines qd e abs^d. Cp btitudo uie e qda
silitudo bts patie s^z btitudo uie no pot d'
act^o q^z sic dormietes amitteret bti^z. g^o btido
pate no e act^o. Cp illd pp qd res. e ultius
finis rei s^z ois res e pp^e opom ut d^z i s^o
ce. 7 in. g^o opo ppa hois e ultius finis ei^o
7 ita btido ipi^o e act^o quida. Cp ho s^z h^z bs
e qd ad d'i silitudine maxie ptingit set sed'm
h^z qd actu agit do assilat^e maxie q^z sic e i
maxie i actu remot^o a potitate g^o btido hois
gsistit i ei^o ope. Vlt^e ur q btido hois n sit
id q uita etna. uiue .n. uiuetib^z e ee ut d^z
i. ii. d' aia. set btido s^z phm n gsistit i ee endo
set i opando g^o btido hois no e aliq uita. Cp
ro uite i actu gsistit ut p^z p gm i. ii. d' aiis
set btido includit d'sui roe i trasmutabi^te g^o
btitudo no e ead' q uita etna. Cp bti e hoi
gmuica^l. set etnitas uite no pot ei gicari
q^z q i tpe^r fcm e. no pot ee etnu. g^o id q p^o
Cp qq^z i ppetuu durat qdamo uita etna
pticipat s^z q etnu largo mo accip^z. ppe
tuo set dapti i ppetuu durabut. i ignem
etnu missi ut p^z. m^o. xxv. no aut hebt bti
tudine set suma misia g^o 7 c. Cset g^o. id q
e fis huae uite e btitudo. set etna uita
e fis huae uite. ut p^z ro. vi. hetis fructu
urm i sctifi^me fine. uo uita etna. Cp
ultia btido hois gsistit i sola uisioe ut ex p^o
dcis patet set i h^z gsistit uita etna ut p^z
jo. xvii. h^z e uita etna ut ggnoscat 7 c. g^o
btido e id q uita etna. Vlt^e ur q btido e
id q pax. p^o p^z q in ps d^z qui posuit fies
tuos pace. set fis ciuitatis d'i d' q i lo e btido
g^o btido e id q pax. Cp aug. dic. xix. d' ci. di
possum^o d^ze fine no^r bo^r ee pace sic et
etna uita. set etna uita e idm q bti^o. g^o pax
Cp illd q nli dsidat ab omib^z 7 pp q alia
agut^r ur ee hois s^z pace os dsidant 7 pp ipm
agut. a agut ut aug dic 7 dpo^o. xi. c. d'. di
no. g^o pax e ipa btido Cp pax gete q d'a i po^r
tat set omis i muta^l finis e quies 7 p ex
i tlib^z. ostendi pot g^o toti^o uite nre. 7 mu
tabilis finis e pax. 7 sic pax e id q btido
Cset g^o btido e opa qda. s^z phm. set pax non
noiat actu. aliq set i mobilitate tm. g^o
pax no e id q btido. Cp pax maxie ad appe
titu. ul uolutate refe^r. q e qda ipi^o getatio
btido aut pcipue gsistit i intellu ut s^z dcm e
g^o btido no e id q pax. Vlt^e ur q btido no

sit id qd regnu dei. regnu. n. qd dz a regendo
et a gubernatione puidentie ptinet uero. set pnu consi
stit in ordinatione eorum que sunt ad finem ipsorum. g regnu
dei non uidetur ad btm ptinere. que est ultimus finis. Pr dyo
dicit c. xii. de di. no. q regnu est oms fis et ornatus
leges et ordis distributo. set hec distributo no
solu ptinet ad hoies set ad oms creaturas. quibus
ds propria distribuit. btm aut ad solas creaturas roales
ptinet. g btm non est id q regnu dei. Pr re
gnu non importat aliquam pfectionem non in psidente set q
pter in regione regni est unus tm ut pz p phm
viii. eth. g regnu dei non dicit aliquam pfectionem. n in
ipso deo. set btdo non solu dicit pfectionem in deo set
in oibz btis. g btdo non est id q regnu dei. Pr
btdo non compatitur conmixtionem alicuius mali set in regno
dei posse esse aliqua mala. Un m. xiii. dz q in fine
mundi angeli colliget de regno dei oia scandala. g
regnu dei non est ipsa btdo. Set contra est q aug dicit in euch
qd tres sunt petitiones in dominica oratione ad futuram btm
ptinet. una aut earum aduentiat regnu tuu.
g regnu dei ad btm ptinet. Pr id q pmittitur
scis in premiu est btdo. set regnu dei est hmoi ut pz. m
v. bti qui psecutionem pa. pp i. qm ipsorum est re. ce.
g regnu est ipsa btdo. Responsio dicendu ad. i. q. qd bo
nu q oia concupiscunt esse ut pz p boet. i. li.
de conso. unde ultimum desiderat ab oibz est esse pfectum sed
q est possibile in natura illa. oe aut qd hz esse ab alio et
pfectionem suam esse hz ab alio. quia tanto pfectius esse re
cipit unumquodque quanto magis coniungitur essendi principio.
unde in inferiora corpora ipsi longe distant a primo esse
corruptibile hnt. ut pz. ii. de gnatione. et ideo ultimus fi
nis cuiuslibet rei hntis esse ab alio est deus. m exiens id
q est desiderare pfectionis principium aliud interius. s. ipsa
sua pfectio que facit coniunctionem ad primum unde cum btdo
sit ultimus hois finis dicitur esse btdo. una que est in ipso
s. pfectio ultima ad quam possibile est ipsum peruenire. et
hec est btdo creata. alia uero est ex ipso per coniunctionem
promissa btdo in eo creata et hec est btdo increata que est
ipse deus. Ad. i. g dicendu q sic deus est bonus p essentiam sua
oia alia sunt bona participatione ut dz. in. li. de ebdo. ita
ipse solus deus est btdo. p suam essentiam alii bti sunt
participatione. unde btdo est quedam creata participato
et similitudo btitudinis increate non est tm essentia btitudinis. q.
faciens hoies p essentiam suam beatos et sic intelligenda
est auctoritas boetii. Ad. ii. dicendu q btitudo creata
non est summum bonum simpliciter. et ideo ratio non sequitur. Ad
iii. dicendu q duo sunt diligere. unum q diligitur p modum
beniuolentie. quando uolumus bonum alicui ppter se ipsum
sic diligimus amicos et simul ex eis nobis delectatio
accidit aut qd diligitur dilectione concupiscentie et hec est ul
bonum q in nobis est l q exeo in nobis aliud bonum sit
sic diligimus delectationem l unum in quo est facit
delectationem concupiscentie aut diligitur dilectione concupiscentie
non potest esse ultimum dilectum est ad bonum alterius refe
runtur. ei. s. qui concupiscit sz id q diligitur amore
beniuolentie potest esse ultimum diligere btdo g creata
que est in nobis non diligitur nisi dilectione concupiscentie unde eius
dilectionem referimus ad nos et per consequens referimus ea
in deum cum et nos in deum referre debeamus. et ita non
potest esse ultimum dilectum. est tm ultimum concupitum. ex hoc
ipso qd est maximum bonum q nobis ex coniunctione
ad deum puenit et ideo dz esse ppter se quesitum. ul desidera
tum utrumque. n. importat ad ultimum in his que diligun
tur amore concupiscentie. n. ds concupiscitur tm id
est concupiscere deum q maxime bonum. q nobis ex deo
puenit sic id est concupiscere uinum et effectum uini
in nobis puta delectationem. Ad. iiii. dicendu q in solo
deo sufficientia inuenitur sic in primo omnis boni. q querit ap
petitus. set ex dono munere inuenitur sufficientia quo
ad ipsum in illis quibus a deo confertur. ut oia bona
sufficienter habeant. Ad. v. dicendu q quamuis oe
accidens in quantum huiusmodi sit substantia ignobilius tm aliquod accidens
quantum ad aliquid potest esse substantia dignius. potest. n. accidens
considerari dupliciter. uno modo sed q inheret subiecto ex quo hz
rationem accidentis et sic oe accidens substantia indignius est
alio modo potest considerari in ordine quo ad aliquid extra et
sic aliquod accidens potest esse substantia nobilius in quantum p ipsum
substantia aliqua coniungitur. alicui nobiliori se et hoc modo creata
btdo et gratia et huiusmodi sunt aliquid nobilius n anime cui inherent
est et aliqua consideratio sed quam oe accidens substantia nobilius
est in quantum. s. substantia comparatur ad accidens sicut inherens. sic
potentia ad actum. Ad. ii. q. dicendu q sic ex predictis
pz ultimus finis rei in ipsa re acceptus est id p
qd coniungitur res suo fini extrinseco. qui est prin
cipium sue pfectionis deo aut q est ultimus finis.
rr. res dicitur coniungi posse. uno modo p modum
assimulationis et sic dicatur illa res esse deo
coniunctissima que est deo similima et sed hoc oz illud in una
quaque re esse ultimum eius finem sed q maxime deo assimilatur
unumquodque aut sed hoc. ad dei similitudinem accedit
q est actu. recedit uero sed q est in potentia. et ideo sed q
res maxime est in actu est ultimus finis. alio modo pertingendo
ad ipsum deum q qd coniunctio soli creature roali po
est que potest ipsi deo coniungi p cognitionem et amorem
eo qd ds est obiectum operationis eius. non autem operationis alicuius
alterius creature quamquam aut modo considerent ultima pfectio
hois que est eius finis oz eam ponere in genere actus. si. n.
consideremus modum coniunctionis ad deum que est conis oibz
creaturis et res magis sunt in actu. sed q operantur quam sed
qd potentes operari erit ultima pfectio uniuscuiusque rei
sua ultima operatio pfecta. unde res esse dz ppter suam
operationem hois in operatione consistit hic. n. non coniungitur

8

obo. n mete actu q io oz q bti igne actus
panat tn h sa gsidatio pncq inducit co
sidatom bti q pa. q bti no e n totalis
cate. Cad. i. g dd q i qlz ordie omnia que
sut ad fine ad fine coopant ad ulti fine.
Vn e pfin opatio hois sit ulcius fis eius
sic unicuiqz rei ee bonu e hois quo coopat
ad pfcom opoz sic ad pfcioz opom hois i
hac uita. coopant hitu. hitus quibz act in
format z a boa illa sic prin actuu. z boa
exiora sic instrualr nca ad pfcioz opom
i. g oiu bonoz ogregato pot ee bti. i q i
oia bona oggata coaduuat ad opom
pfcissimu hois q e cels ipi bti pdca oia
ordinat ad bti pte f q p eoz usu mem
z q uis no oia i bti illa maneant p se
ipa maent tn i succedetib z sic sidi suc
cedit usio z diuitus tepal. succed suffi
bonoz exioz Cad. ij. dd q i actu duo osidi
da st. s. act iba. z for ipi aq pfcom ht
act g s sua stam e prim ill pa sec f form
pri e e hic si g hitus ille sit acquisit
totalr nri act eu etm suo fuit infus
eit pfco actu exioz q hitu eat act aut
nri no poit ee bti n roe sue pfco ex q
ht qd fini exioz nobilissie oiugat z io
n e bti no sumus nos eu set dr Cad
iij. dd q dr e dlectato una q pcedit asse
cutom finis q h ordinat e i a pot. n. ordi
nari ad pfcioz opom i q uiduicet illa i
quibz dlectam attenti agim. alia dlecta
tio e. que ose assecutom fis z ista effice
pop opom q fini oiug z io dlectato h no e.
ipa bti. set qda bti pfco z for ut s dcm
e Cad. iiij. dd q mlti actuu abeod i
hitu pcedentiu i el obi no eat n ex in
truptoe tpis z io i btitudie pfca. u non
eit a i terrupto s ocinua opo no eit nisi
una bti. Cad. v. dd qd sic e dcm e bti
uie no e pfca bti set qda pticipato bti
z io no sp e i actu set q e i hitu. Vn
dormies no pot d bti q ad id q ee hi h
i q ipi opo e meo hituali. s. n. q effus
st i suis cals opoes st i hitibz Ad. z. q.
dd q uita dz dr uno mo ipo ee uiu q
ut. i. y. d aia dz uiue uiuetis e ee. exh
aut dz ad uiues q pot se ipoz mouere
f aliq actom. Vn z plate dnt uiue. exh
q mouet se f augmt q aialia exh q mo
uet se f loq. z incq mouet se ad stad i
hoie. ultr i q pt se molie ad uolend

et intellr elz aut po pfco e simul actus. Vn
tinsiat e n uite ad signd opoz adq as pse
ipoz moz sic sentire dz uita aial z itellire
uita ho q f huc mod unqsqz illa opom
sua reputat intendit. q. d. ad
h sit suu tot ee ordinat f q mod ld dz.
iste ducit tale l tale uita e sic expcari
poluer bti. uita ee uoluptuosa. opo aut
n misat tpz n f q e motu adiucta. Vn
z opoes q no adiugut motu h eis mot
misant tpz istati ut pz d illuatioe z io
si e a opo. oio trascedns mot tal opo no
msab tpz set misa. q e e eps. usio aut
di q poit ee bti hois n pot ee ocoo tpz
misata f se ipoz e n sit successiua expte
uidetis aut n eu uelqz sit ex mot. Vn sicut
n tpz n istati. q e es. eps misai pot. no
poo aut misai euo. q euu f q ab etnitate
distig ptinet ad eatis i mul. h au usio
excedit itle poin eate eu ad eu nlla eata
ex suis nlibz. possit. Vn ppa misa el e etni
tas z io uisio di q e ipa bti e ipa uita
etna. Cad. i. g patet p eo excdis Cad. ij.
dd q q uis uita po ex motu sit ogta. q
p motu po uiuen aio uiuetibz distcta
fuit. tn nom uite se extedit ulti ad eos
opoes q no st ab a exioz mo. sic uelle i
telligere z h. Vn q ad h opoes n mot
transft ut eu dns intellige motu. ee itlls
z uelle mot ud Cad. iij. dd q etnitas n e
gtcabilis hoi ita q sit el msa adeqta l
alic q e i ipo ut pbat ratio i ducta. pot
tn hoi oicai f qda pticipatoz ut sic ho sic
pticeps die opois i uidedo dm. ita sit pti
ceps etnitatis q dia opo misat z sic el opo
dz uita etna. Cad. iiij. dd q uita etna q
ascis hz. dz f pticipatom etnitatis no sol
q ad dctam hs p q mod z pea dcptoz dz
etna set ulcius q ad remotom ois mutab
no sol i actu q z euu excludit set z i ipo
q sci exh qd do adhebut stabilitatem
exdio mutie osequt e ut. s. trasmutari no
possit q dr ht ex n. roe e etni e Ad. e. q.
dd qd sic dic aug. xix. d. ci. di pax oiu
rt e tnglitas ordis exq pz q exh no paas
assut. q ad no i pedz aretto ordie tnigl
litas. n. pturbatom i pedimtu. excludit pax
aut pap respie illu ordiez q uo i ad or
dinat. Vn z ee dns ho z pacie hz qn n
e q i pediat ordiez sue uo. i a z silr dns
ee pace i ciul qn n e q pturbet rectu ordie

cuius q e cxus gubnatoris cuius q k q q i
ciuitati appetit uile hic onr poim una q q
re hic pace f q no i pedit abi clinatoe q hic
i suu fine q nis appetit. opo aut i q bi
osistit oz ee opom no i pedita qz i pec ad
d pfcoe eius thet. vn d letatio q opom per
fcam ole cat exopoe n impe ut dr i vij.
eth q io ad bti requit pax no q sit ipi ee
bti s sic remo eoz q posset bti ipedire
7 q ex h ipo q dsidat ad Зи el refug ap
petit. io exh q os appetut bti nisi q nisi
refugiut bti ipedit. 7 h e ex nir desidat
pace. Cad. i. gs dd. q pie dr ee fis caritas
di. q pmngssima disp ad fiem q e finis cum
ipo fit 7 no qi pse ipi sit fis. Cad. ij. dd sili
Cad. 3. dd. q pie oia dsidut no sicut fine
s sicut id fine q fis hic no pot. Cad. x. dd
q ultius finis rei no e quies set opo rei c
pfco no pot ee n re pfca exnte. mot aut
e act inpfci et s h qsi adq tinuat mot e
fini ppinqor qm ipe mot c sic mot ordiat
i qete. sic infiet. Ad. v. q. dd. q nom reg
a regendo e sumptu. rege aut pui act e. vn
s h ds hic regnu di q ds sb sua pui ht q
io s h homies i regno di ee dit q ei pui
pfce sbdunt puiden aut e ordiac i fine
ordiant i ea q distat a fie s qd pdus ad fi
ne q ea que assecuta st fine s q i fine gs
uat q e i puiden sit finis illa pui pfce
sbst q ia i ipo collocat. q io meis ul pot
ee ab ordie puiden alienu. i aliis au q a fi
ne distat s h mai q mi a fine elongant
ppngssima aut st fini ea q st iuna ad fi
ne via aut pue ad bti e fides pdilectoem
opans. vn q regnu di. q. ancels dz dr. qu co
gregato eoz q p fid ambulat q sic eccu uni
tas regnu di dr. qm aut illoz colegiu q ia
i fie stabi st. q sic ipa ecca tumphans reu
gnu di dr. q h mo ee i regno di. id e q ee
i bti. n diffe s h reg abti. nisi sic diffe
bonu omne toti multis abo singlai unicu
Cad. ij. dd. q bti no sbest puiden. q. ad fine
ordinat. set qz ad ipm alia ordinat. Cad
ij. dd q dys sufficiens tag ea q ad reg exi
gut put sigt mta gubnata gpuiden ad e
act requit. s. finis ordo ad fine 7 ordis
q qd e dr. vna in ordi 7 h e lex exq recti
tudo ordis pcedit. a i ipo ordinato p q
fit ut rectitudo ordis n dfiat 7 h e id q
dit ordinatoem i fine. siue sit fis l unius
ul quicqd h 7 h appellat dys ordiac. opun

aut h. iiij. ad omez caritam possit ptinere
q omia st ado i fine ordinata p legem
etne sap 7 rebz oibz st date uirtutes quibz
i fine tendut spali tn ad rtonale caritam ptinet
que ad ipm ultim fine mo nobilissimo nate st
puenire 7 q gsfat ordinatoem ordis q fis. Cad
3. dd q reg i portat pfcom 7 i psidente q
in eo q sbe set psidere sic i pfectiois pri
q sua tenet alius i posit i eo uo q sbe tacy
i accipit pfcom ab a set aut q st i pria h
mo dic pui sbdite q 7 ipi puidetes sic ul
s ipis l alius s q oia a ete eis sbita. 7 io
ad reg di puenit no sol ut existetes sb
rege ut dr apoc. v. fecistis nos do nro re
gnu 7 sacdotes 7 regnabim. sup tra. Cad
x. dd. q reg di actipit eccu militans 7 no
tuphans.

AD iij. sic pcet. ur q no os appetut btitu
dine nlls. n. uult id q ignoat ut pz
p aug. x. li. d tri. et p phm qd i. iij. d aia
q obm no est appele apphnsu. set no os co
gnoscut btitu e mlti ce btitu erruint
g no os appetut bti. Cp gaz appetit bti
appetit id q e eclit ipa bti. s ipa bti
e di uisio q no oms appetut. g no oms
appetut. Cp id q no pot apphndi n pot
dsidari. set duo qua ee sil no cadit i app
hnsie ut pz. iiij. meth g duo qua ee sil n
posse appeti. si a q appetut ea q st bti
qua sic illi q appetut pecca g no oms appe
tut bti. Cp pec i speto i omuta bono
rebz mutabilibz ad here set bti e i omu
bonu. g q peccant ea spnut 7 sic n oms
ea appetut. Cset q e q boe i x d q sol
phat qd in tabz oiu hoinu bti cupitas e. mi
ta aim aut bonu dic btiez. g bti abomibz
appetit. Cp unieq appel e finis. set bti
e ultim finis uite huane. g os hoies bti
appetut. Vlt ur q ds possit miseria ap
pete ois. n. real po ad opposita se ht set no
e po real g se ht ad oppo btitudini aut
oppo miseria g si pot ds appete bti pot
q appete miseria. Cp si no pot ds uelle
miseria impossibile e eu uelle. g necce e eu
no uelle set necitas coactionis l phibitionis
i portat ut anse dic g uolutas cogi pot
q ei repugt libtati. Cp sic bti e ab oibz
appet ita 7 ee set quida uolut no ee ut
pz d ipis qui se ipos inficiaut g q quida
pse uelle miseria. Cp no e d fine ut dr
iij. eth. set finis e bonu ul apparens bonu

S

ut dz .ii. phic. g° ea bonu q appa(r)et bonum
pot desidari. g° miseria q(uam)tu(m)cu(m)q(ue) sit mala q(ui)s uel
le potest. Set (contra) e q(ui)a aug. in .h. de .ii. ar(bitrio) d(icit) q nullus
ho pot uelle ee miser. Pr sic se ht intell(ectu)s ad
pma intellecta ita ht se uo(lun)t(as) ad pma appetibilia. set in
tell(ectu)s no pot assentire (contra)rio pmi intellec(tus) qui e
affi(rmatio) (contra)negat(io) no ee uer(um) sil(ice)t ut pbat .4. meth.
g° uo(lun)t(as) no pot assentire misie. q e (contra)riu sin p
mi appet(ibilis). Vlt(eri)us q nullus appetendo bti(tudine)m (de)ficiat
n(atura)libus. n. no mere(tur) set appetit(u)s bti(tudin)is e hoi n(atura)lis
al(ioquin) no e(ss)et (com)is oibz g° nullus appetendo bti (de)ficit. Pr
cu nitu q(uo)d uult (et) de mitu sic ee id nullus (de)ficit
meo q uitae n pt sic n patet ut aug. dic(it)
set ho no pot no appete bti(tudine)m g° nullus appetendo
btm (de)ficit. Pr nullus pt exppis uibz (de)fici(en)tes uita
etna sic pelagi(us) dicebat set ho ex ppis uibz
btm appete pot g° appetendo btm n (de)ficit. Set
(contra) eo mo desidat q(ui)s btitudine ad dm sig(natam)
nullus desidando btm (de)ficit g° nullus desidando dm
mere(tur) q e absdu. Pr ca(us)a e pn (meren)di set
q(ui)s p(ri)n(cipaliter) respic(it) fien(dum) exmotu uoluntatis iul
tum fiez maxie. mere(tur) (et) ita in appe(tendo) btiz. Vlt(eri)
us q no oe q quis uult p(ro)p(ter) btm uelit. nullus
n. (de)lectat p(ro)p(ter) q(uo)d uult .vii. eth. (de)lectatio aut(em)
no e ipa bti ut ex (pre)d(ic)tis p(ate)z. g° no quic(qui)d
q(ui)s uult p(ro)p(ter) bti/ordinat set mlti uolut aliq(ua)
q no st ordinabilia in bti(tudine)m set mag(is) abea sic
e de peccatoribz g° q q(ui)s uult p(ro)p(ter) btm uult. (et)
Pr ille q iste nullaz spem boni ht n pot p(ro)p(ter)
btm desidari. set q(uo)daz desidat ad q nullaz spem
boni ht sic p(ate)z p aug. in .ii. (con)f. u(bi) dic(it) id furat(us)
su q m(ihi) hu(n)dabat (et) mlto meli(us) n ea reuo
ca(n)tu frui q(ua)m furto appetebam (et) ita (contra)rio quid
me in f(ur)to (de)lectauit (et) ecce spes nulla e. g° ad
desidat n p(ro)p(ter) btm. Pr mors nullo mo pot
ad btm ordinari n forte sb spe uite (con)u(er)d(itur) post
morte q btm no n (con)uenis e s(ed) q(ui)da se ipos
morte pati uoluer(unt). ul' a se ipis ul' ab aliis.
ub nulla spe fiure uite g° n oe q q(ui)s uult p(ro)p(ter)
btm uult. Pr exh hois uo(lun)t(as) recta iudicat q
in fiez rectu ordinat. si g° quic(qui)d desidat p(ro)p(ter)
btm desida(tur) omis uo(lun)t(as) hois e(ss)et recta q falm
e. Pr p(ro)p(ter) q q(ui)s uult aliq(ui)d actu oz ee actu
cogitatu. si g° q(ui)cquid aliq(ui)s uult p(ro)p(ter) btm ee
cogitate actu q appet ee falm g° id q p(ri)us.
Set (contra) in eo q(uo)d p(ro)p(ter) se desidat (contra)nuq(ua)m p(ro)p(ter) a(liud). stat
mot(us) desid(er)ii. set illud in q(uo) stat mot(us) desid(er)ii e
ultius finis si g° aliud q btm sic desidatu
p(ro)p(ter) se (contra)nuq(ua)m p(ro)p(ter) a(liud) d(ic)e(re)t q btm eit ultius fis q
ee n pt g° oz ad desidatu l' m(ediat)e l' i(m)m(ediat)e ad btm
desidatu refri. Pr dyo. xi. c. de di. no. d(icit) q(uo)d

p(ar)te omia desidant et p(ro)p(ter) ea agut quec(um)q(ue)
agut set p(ro)p(ter) eadiat in btm ut ex (pre)d(ic)tis p(ate)z. g°
quic(qui)d desidat p(ro)p(ter) btm desidat. Responsio d(icendum)
q(uo)d .i. q. q in oi ordine mobiliu (et) motoru oz
s(e)c(und)os motores ordiari in fine pmi motoris p
dispom in passa in eis a pmo motore sic patet e
aia mo(uet) mau(u)m (et) man(us) baclm (et) bacl(u)s pcutit
q e fis intent(us) ab aia bacls (et) man(us). tedut ad
fine ab aia intetu p(er) h(oc) q aia meis in pmit
me(diat)e ul' i(m)me(diat)e. set hoc distat in motibz n(atura)libz
n(atura)libz (et) uiolentis. q in mo(ti)bz uiolentis in passio re
licta a pmo motore in s(e)c(und)is motoribz e pt n(atura)m eoz
(et) io opo (con)u(er)s(o) ex tali in passioe e eis difficilis
(et) latoriosa. s(ed) in motibz n(atura)libz in passio relicta
a pmo motore in s(e)c(und)is motoribz e (con)n(atura)l(is) eis (et) io hinc
oppom (con)u(er)s. e (con)n(atura)lis (et) suauis (et) io sap. viii. q sua
ui(te)r d(ispon)it oia dispoit q una q(ue)q(ue) res ex n (con)d(iti)one
indita tendit in id ad q p(er) diam p(ro)ui(denti)e ordinat(ur)
s(ecundu)m exigentiam in passionis recepte (et) q oia p(ro)cedt
a do in q bo e. ut d(icit) aug. (et) dyo. io oia cata
s(ecundu)m in passione a creatore recepta inclinat in bonu
appetend(um) s(ecundu)m suu mod ut sic in rebz q(ua)da (cir)culatio
inueniat(ur). du a bono egredien(te)s in bonu tendut.
s(ed) n. (cir)culatio in q(ui)bzda pficit(ur) catis in q(ui)bzda
aut remanet in pfecta. ille n. cate q no ordi
nat ut ptigat ad ipm pmu bo aq p(ro)cesserut
set solu mo ad (con)gruda. ei similitu(dine). (con)sequent(er) pfecte no
hac (cir)culatoz. set solu ille cate que ad ipm (et)
pmu pn(cipiu)m a(li)q(u)o mo ptige poss(un)t. q solu e rationaliu
cataz que dm ipm assequi possit p cogitom
(et) amore in q assecu(tion)e btu(do) (con)sistit ut ex (pre)d(ic)tis p(ate)z
(et) io sic qlibet res a. n(atura)li. appetit suu bonu
ita qlibet cata r(ation)al' n(atura)l(ite)r sua btm appetit.
Ad .i. g°. d(icendum). q sic uisib(i)le e d(upliciter). s. p se ut color
(et) pactus ut ho ita e (et) appetibile. q e uo(lun)t(at)is obm
d(icitur) accipi pot p se (et) pactus p se obm uo(lun)t(at)is e bo(num)
set pactus e h ul' illud bonu. (et) sic bonu (con)e
lo(quendo) obm uo(lun)t(at)is ita (et) sum bonu e ultius uo(lun)t(at)is fis
p se lo(quendo) (et) id bonu ponit ut ultim(us) uo(lun)t(at)is fis (et)
p(ri)ncipale ei obm q(uam) pactus. btm g° (con)uenit ad id
q in ipa e p se uo(lun)t(at)is. p(ri)n(cipa)le obm e omib(us) nota
set (con)uenit ad id q accit p se obo no e nota
omis. n. (con)gscit pfectum bonu (et) h appetit(ur) q(uan)du
btm appetit set h pfectum bonu ee uolup(ta)te. l' di
ctas l' u(ir)tute l' q(ui)cq(ui)d h(uius)mo(d)i e pactus (et) io ee h n
e inconue(niens). ee mltos errores. Ad .ii. d(icendum) q q(ua)uis
dia uisio sit ipa btm. no tn se q q(ui)cq(ui)d appe
tit btm appetat dina uisiom q btm in q(uan)tu(m) h(uius)mo(d)i
portat p se obm uo(lun)t(at)is. no aut ipa dia uisio sic
q(ui)s appetit dulce q tn no appetit mel. Ad
3. d(icendum) q q(ua)uis aliq(ui)s appetit ea. q st ocia btm

p rei ūitatē nō tn̄ p estimaā. nō sē ḡia btī
h pducen̄ ad eā. Ad .iiij. dd q ille q p̄tat
ī t̄endo bois mutab; sic fini accip ip̄is res
mutabilis .q. p̄ūile app̄e et p̄fcm bō. 7 iō
eis t̄endo btitudinē appetit sic .n. nō sē q
q ignorat homie; ignoāt albū. q̄uis hō sit
alb;. Ad .ij. q. dd q opo aīe. p̄e 7 p̄suppoīt eā
7 iō oz q oīs opō aīe p̄cedat exsuppoē ei q in
ductū ē aīe ex p̄fcoē p̄mi agentis d'i. s. et iō
uideā expte ītellcs q n̄ ad intellīd aīa pōt p̄ced̄e
n̄ exsuppoē illoz q̄. ogtō ē ei īnata 7 p̄p h n̄
pōt assētie alicui q sit ḡu huis p̄ui que t
n̄ili ogscit 7 silr oz ēē expte uo'. vn̄ cū ex in
p̄fcione p̄e aīe. s. d'i. h aīe insit ut bonū uelit
et p̄fcm bonū tanq̄ finē ulti appetit inpossile
ē q ḡiū ei ī appetitu ull' cadat 7 iō nllus p̄t
misia uelle h mal' n̄ p actū q ogigit dum
appetit āo mal' q app̄hendit ut bonū Ad
.i. g°. dd q pō ratō se h̄t ad opposita ī huis q
eis sb̄ sē 7 h sē illa q p ipm d'tiunāt. nō
aūt pōt ī opposita illoz. q sē ei ab ā d'tinata
7 iō uoluntas nō pōt ī oppoīt ei ad q ex dina
ī p̄fcoē d'tinat. s. ī oppoītū finis ultimi pōt
aūt ī opp̄o coz q ipa ē d'tinat sic sē ea que
ordināt ī finē ulti quoz electō ad finē p̄tinet
Ad .ij. dd qd coactō cū uiolencia ī portat 7 p
hibitō silr nō p̄tinet ad illā nccītatē q nām
rei ogsē q oē uiolent̄ ogē nām 7 iō cū silr uo
nctā ī btīte ferat h coactōm ī ipa nō poīt n̄
ām libtatis d'imī. Ad .iij. dd q nich phibet
āo q p sē ē appele. q adiūcto app̄le nō ēē vn̄
7 ēē q p sē ab oīb; d'fidat 7 p sē ē bonū q ad
iūcto. reddz malū 7 odīe sic ēē ī iustitia l' mi
sia vn̄ 7 pacēns nō ēē appetit. n̄ qd ī q
p̄uat ēē set ī q tollit illd mal' q odiosū ēē
reddebat. carēre aūt malo bō ē. vn̄ 7 q appe
tit nō ēē appetit illd ut bō. set misia n̄q
pōt appeti ut bō q d'r rōm p̄fci mali 7 iō nlls
pōt uelle mis ēē nō ēē aūt nō dīc ipm rōm
mali. set id q ē mal' 7 iō q adiūcto qd h̄t
rōm boi pōt ēē appele sic pz p phm ī ix. eth
et p jero ī glo. sr. xx. q aū. aug dic q nlls
appetit nō ēē intellīd ē p sē loq. Ad .x. dd
q nō pōt extiāri q albedo sit magīs q̄uis t
possit extiāri q id q ē alb ut h sit mag.
7 silr pōt extiāri ut id q ē bō sit mal' set q
ipa bōitas sit mali aut eo extiāri nō pōt 7
q misia mltiplicat rōm mali. iō nō pōt
extiāri ut bōā 7 p̄p h nō pōt appeti. Ad .z.
q. dd q bō q ē obo uo ē ī reb; ut dic phus
ī vi. meth. 7 iō oz q motō uotis. tmiet ad

rē ex aīaz existētē q̄uis aūt res p ut ē ī aīa
pōt osidai p rōm ogem p̄muss̄ rōē p̄ti res
tn̄ ex aīaz nō pōt ēē. p ogmuēm rōm .n. cū
additōē p̄pe rōis 7 iō oz qd q̄nq; uoluntas t
ft ī bonū qd ferit ī āo bonū d'tinat 7 silr
q̄nq ft ī sūmū bonū q ferit ī sum bō h' l'
ill' rōis q̄uis aūt ex n̄lli ī clinatioē uo hāt
ut ī btīs ferat p rōm ogem tn̄ q ferit ī btī
talē. l' talē h nō ē ex inclinatioē n̄ set p dis̄c
tōm rōis q adiueīt h ul' ī illo sūm bō hois
ostatē 7 iō q̄nq; ās btī appetit actualr. ogiu
git ī appetit n̄l 7 appetit rōal. 7 expte appeti
n̄l sp ē ī rectū set expte appetit rōal' q̄z
ē ī rectitudo. qn̄. s. appetit ī btī. n̄ uō est
q̄z aūt p̄usitas. q̄z appetit ℈ ue nō est
et sic ī appe btīs pōt ās l' meri adiūcta
grā ul' d'meri. p q ei appetit ē rect ul' p̄us
Ad .i. g° dd q ī appetitu btīs sp ē eo q ē n̄le
ogiugit āo uoluntaīū n̄ n̄le 7 sic pōt i eade rō
miti l' d'miti. Ad .ij. dd q q̄uis nlls possit
uitatē qn btī ā mō appetat pōt tn̄ uitare
q nō appetat eā h mō q ē appē. et sic pt meī
l' d'meī. Ad .iij. dd q ad appeād btī p̄fcō ap
petitu q sufficiat ad mēnd hō ex p̄p'is nib; n̄ ē
sufficiēs set h̄t h ex munēe dīe grē ut pz .i.
coz. v. q effiat nos ī h ip̄m d's ē .i. q faciat
nos uiam gliam appetē p glo. Ad .e. q. dd
q p phm ī .vij. eth ī ordine appetibiliu h mō
se h̄t finis sic p̄ui ī ordīe ītelligibiliu. q
aūt illd q ē p̄mi ī quol; gnē 7 maxī ē cā coz
que sē post iō ogtō p̄m ī sp̄e uis ē cā ogtions
omī alioz 7 silr appetit fis ē cā petēdi. oia ā
q sē ad finē. vn̄ cū btī sit fis uite hūe q ogd
uos appetit fatē ad btī ordiat q ē ex p̄m
to pz. q gō .n. appetit āo appetit p ī q ē esti
mat bō p h aūt q ās h̄t āo q estimat. bonū
reputat se btīi p̄p̄ngoz q addi boī sp faciat
bō mag p̄p̄nqre bō p̄fcō q ē ipi btī 7 iō
quib; appetit ī btīte ordinat. Ad .i. g° dd
q delectatō ē āo coz q ad btī exigūt. cū sit
forte ī btitudīe 7 iō appetit ipē quo quis
d'lectatōm appetit ī btīs. ordinat ī q ipa
d'lectatō ē ā silitudo p̄p̄nqī remota illi' de
lectatiois q btī p̄ficat. Ad .ij. dd q āo or
dinaī ad btī p̄sidiū d' ogiungit vnō mō
sic qd ur ut p h hō ad btī p̄ueniat sic ās
uult opaī opa ūtutis ut p h btī mereat. ā
mō cū q s appetit āo ex h ip̄o q h̄t ām sili
tudinē btī s. ē .n. uoluntas appetit id ex h ipo
efficiat. ut d'sidet illd ī q ē ā silitudo ī ue
nit q̄uis p̄it d'sidatū h̄ē nō possit 7 h mō

ꝗ q pma appetit ad btẽ tēdit q ad dr ī
mutā ut dic aug .ii. ꝯfe. sic dicet sup b
celerat͛ imitā eā taliſ ut sit oīa dr eclſ

boīes qrit ꝯgilam. cū tu sis

pceſſis onorat͛ ꝯ filii induuit talis in
eis. ad .iii. dd ꝗ i illo fto ut aug id dic
eāt ad spem boi hnis. h .s. ut faciat ad ꝗ
legē. inq̄ quedā libertas mihi appet ꝯn
dic ꝗ ḡ i illo fto ego dilexi ꝯ iq dm i
meū uidisse atq pusse mutar͛. su ꝯ solut
dicētis aut libuit fide ꝯ lege. salte falsa
q potestatū n̄ potiam ut libtate captiuus
mutaret. faci i pune qr nō liceret tene
bꝛosa ōipō subitū. ad .e. dd ꝗ aliq sui spe
fute uite morti se exposuer͛. dr uno mō
ꝑ opōm ūtutis sic illi q ut saluaret i
priam l ut aliq ī hoestā uitarēt morte
sustinēt pelegerēt ꝯ h quid i btīn ordina
bant. f eoꝝ estimā. nō ꝯseq̄ dū. post mō
te set ī ipo ope te ꝯseq̄ dū q fuīt ꝑfcm
op ūtutis ꝗ eāt ī sustinēdo morte eāt
aueis ꝯsidatū. marie ī q btitudine poterat
ꝯ mō ꝑ tediū misie. q sustinebat ꝗ se
pmorte uitae estimabat uitae aut misia
q appetit. btī ī id ꝯcedit q id ꝯstat qd desi
deriū eoꝝ. q morte sustine uoluer͛ ad btē
ordinat. ad .v. dd q ad h ꝗ nō sit pce
tn duo reqrit͛ unū ꝗ sit finis debit alī
ud ut id qd in fine ordinat͛. ut ꝑortatū
fini. ꝗuis aut oīa desidīa ad btitudine
referūt͛ tn ꝯtigit uꝑs mō desidiu ēe ꝑ
uisū qr ꝯ ipe appetit͛ btitudis pot ēe. ē
qrit ū nō ē. ut ex dcis ꝑꝫ et siqut͛. ū ē
pot ꝯtige. ꝗ id ꝗ ꝑ huc fine appetit. nō
ē fini ꝑortatū sic cū quis uult furari
ut det elam ꝑ q̄ mereat btitudie. ad .vi.
dd ꝗ sic ī intelligibilib; nō oꝫ ut ī oīb;
seqntib; dmostr͛b. pi pn̄ eēs ingrediant͛
q actu cogitata set ūtute tm̄ dū dmo
stro. ex hiis ꝯficit q ꝑ pā pcīn fide hnē
ita ꝯ ꝗuis oē dsidiū ad btitudine refe
rat͛ nō tn̄ oꝫ ꝗ ī oī dsidio d btē actu
cogitet͛. set dsidiū btī ē ūtute ī oībus
alius dsidiis sic cā ī effcu.

A D .e. sic pot ut ꝗ btī scoꝝ nō sit ma
ior futa post iudi ꝗ am̄. ꝗtio .n. ad
mag accedit ad silitudine diam tāto ꝑ
fectius btitudie pticipat set aīa ancoꝝ
sepata do siliore ꝗ coꝝ ꝯiucta ḡ maior
ē ei btē an coꝝ resuptōm. ꝗ post ꝑ
ūtꝰ unita mag ē potes ꝗ mltiplicata

set aīa ex coꝝ. ē mag unita ꝗ ē coꝝ ꝯ
iūcta. ḡ ūtꝰ ei maior ē ad opand ꝯ ꝗ sic
aus btē pticipat que ī actu ꝯsistit. ꝑ
btē ꝯsistit ī actu ī ītell spē ut ꝑꝫ ex dcis
set ītells ex suo actu. nō utit͛ organo coꝛli
ꝗ sic coꝝ resuptū. nō efficiet ut aīa ꝑfciꝰ
ītelligat ḡ btē aīe nō erit. maior post
resu. ꝑ ītēo n̄ pot ēe id mai ꝗ ī ē finite
cū a fīto. nō ē mai ꝗ ipo ī fit. set aīa ba
ta an coꝝ resup btē hēt d h ꝗ gaudet d
bono ītīo .s. do post resuptōm aūt coꝝ n̄
hebit d .f. gaudi n̄ forte d glīa coꝛꝯ ꝗ eē
ꝗd dā bonū fit ḡ gaudiū eoꝝ post coꝝ re
sup nō erit mai ꝗ am̄. set ꝯ ē ꝗ apoc.
.vi. dr sic ꝯ uidi sb altar͛ aīas infectoꝝ
et ē. dic glō. m aīe scōꝝ sb exisctes sb .v.
ī mīori dignitate ꝗ sit fute. ḡ maior erit
btē post morte. ꝑ sic boīs reddr btē
ꝑ pmio. ita ꝯ mai misia. set misia ma
lor post coꝝ resup erit maior ꝗ am̄ qr
nō solū ī aīa set ī coꝝ puient ḡ ꝯ btē
scōꝝ erit maior post ꝯm coꝝ ꝗ am̄ V let͛
ur ꝗ btē abonis eqlib; pticipabit qr m̄
ex. dr ꝗ oēs accipiet siglos dnaios dnā
rī aū sigt ad ꝗ oēs ꝯ hebr h aūt n̄ erit
n̄ btē ḡ tm̄ d btē hebit un ꝗ a. ꝑ
ulti mchl ē. set btē ē ulti coꝝ ꝗ ab oib;
dsidari posse ḡ ult btē aliē hoīs ī nllo
hoē pot ēe ad. q. btē alei excedns ī sic id
ꝗ ꝑ ꝑ sic cuil; apptē ē bonū ita ꝯ mag
bonū si ḡ ās eēt bacoꝝ. alio mi baco eēt
appet btē mag btī ꝑ rectū. appetitū n̄
eā hēt ḡ n̄ eēt bē nō dr ū ꝗ hē oīa que
uult ꝯ n̄ male uult. set ꝗ .i. coꝝ .xv. stel
la differt astella ī claritate sic erit ī resur͛
moꝝ ḡ un refgetiū maior ē ꝗ alius.
ꝑ pmiū dr rcere mito set quidā sr ex
cellentioris pmii aliis ḡ cū btē sit ūtutis
pmiū ūr ꝗ maiore btitudine hebit V let͛
ur ꝗ m btē ḡd masioes dici nō debeat
btē. n. ī portat rōm pmii set masio nich
sigt ꝗ ad pmiū ptineat ḡ diuisi ḡd bti
tudinis masioes dici n̄ debet. ꝑ masio
loo sigrent͛. set loc ꝗ sci btificabunt͛ nō ē
coꝛlis h spual .f. ds qui un ē. ḡ nō ē n̄ una
masio ꝯ ꝗ diuisi ḡd btē masiones dici n̄ pos
sunt. ꝑ sic ī pria erit hoies. diuisoꝝ m̄
toꝝ ī erūt ī pgatorio ꝯ ī limbo pmi fuerūt
set ī pgatorio ꝯ limbo n̄ distiguit͛ masoes
ḡ n̄ ī pria masioes debet distigui. set ꝯ ē
ꝗ dr .io. xiiii. ī domo pris mei mansiones

m. Et q(uod) aug(ustinus) exponit de uariis dignitatib(us) p(ro)pt(er)
¶ Ad p(rimu)m i(n) q(ua)libet ciuitate e(st) ordinata mansionu(m) di
stinctio s(ed) s(ecundu)m d(iue)rsa p(ri)a auri opat(ur). ut p(atet) apoc. xx
g(ra)d(us) or(do) i(n) diu(er)sis mansiones distingu(n)t(ur) s(ecundu)m diu(er)sos b(ea)ti(tudini)s
g(ra)d(us). Aucius ut q(uod) diu(er)se mansiones no(n) distinguu(n)t(ur)
penes diu(er)sos g(ra)d(us) caritatis. q(ui)a m(atth). xxv. d(icitu)r dedit
unicuiq(ue) s(ecundu)m p(ro)p(ri)a(m) u(ir)tute(m) p(ro)p(ri)u(m) a(ute)m e(st) unicuiq(ue) u(ir)t(us)
ei(us). ius illis s(ecundu)m q(uod) d(icitu)r dona (et) g(rati)e (et) gl(ori)e distribuunt(ur)
s(ecundu)m diu(er)sos g(ra)d(us) illis u(ir)tutis. ¶ Ad p(rimu)m i(n) p(rim)o d(icitu)r. tu redde
des unicuiq(ue) s(ecundu)m op(er)a sua. s(ed) illud q(uo)d redd(itu)r e(st) b(ea)ti
tudi(ni)s m(er)ces. g(ra)d(us) ergo b(ea)ti(tudini)s disti(n)guet(ur) s(ecundu)m diu(er)sita
te(m) op(er)u(m) (et) no(n) s(ecundu)m diu(er)sitate(m) caritatis. ¶ Ad p(rimu)m
d(icitu)r actu (et) n(on) h(ab)itu. U(n)de no(n) fortissimi coro
nat(ur) s(ed) agonizantes. ut p(atet) i. eth. et ii. th(imoteum) n(on)
coronab(itu)r n(isi) q(ui) legittime certauit. s(ed) b(ea)ti(tu)do e(st) p(re)
miu(m) ergo diu(er)si g(ra)d(us) b(ea)ti(tudini)s erit s(ecundu)m diu(er)sos g(ra)d(us)
caritatis ¶ Ad (secundu)m q(ua)nto a(liqui)s mag(is) e(st) deo (con)iunctus ta(n)
to erit beatior s(ed) s(ecundu)m mod(um) cari(tati)s e(st) mod(us) (con)iunctio(n)is
ad deu(m). ergo s(ecundu)m d(iue)rs(itatem) cari(tati)s erit diu(er)sitas b(ea)ti(tudini)s ¶ Ad p(rimu)m sic
s(ic)ut (se) h(abe)t s(impliciter) ad s(impliciter) (et) mag(is) (et) ad mag(is) s(ed) h(ab)e(re) b(ea)ti(tudine)m
se h(abe)t ad h(abe)re caritate(m) ergo (et) h(abe)re maiore(m) b(ea)titudine(m)
se h(abe)t ad h(abe)re maiore(m) cari(tate)m. Responsio d(icen)d(um) ad i.
q(uestionem). q(uod) b(ea)ti(tu)do s(anctoru)m p(ost) (r)(esurrectione)m aug(ebi)t(ur) extensiue q(uo)d
manifest(um) e(st). q(ui)a b(ea)ti(tu)do tu(n)c erit no(n) solu(m) in a(n)i(m)a
s(ed) (et)i(am) i(n) corp(or)e. (et) (et)i(am) ip(s)i a(n)i(m)e b(ea)ti(tu)do augeb(itu)r exten
siue i(ta) q(uod) a(n)i(m)a no(n) solu(m) gaudebit de bono
p(ro)p(ri)o s(ed) (et)i(am) de bono corp(or)is. p(otes)t (et)i(am) d(ici) q(uod) ip(s)i a(n)i(m)e b(ea)ti(tu)do
intensiue augeb(itu)r. cu(m) n(on) ho(m)i(ni)s p(otes)t d(upliciter) (con)sidera(r)i
uno mo(do) s(ecundu)m q(uod) e(st) ab a(n)i(m)a p(er)f(ec)t(ibi)le. s(ecun)do mo(do) s(ecundu)m q(uod) e(st)
i(n) eo ad repugna(n)s a(n)i(m)e i(n) suis op(er)ib(us) p(ro)ut
no(n) p(er)f(e)c(t)e corp(us) p(er) a(n)i(m)a(m) p(er)fic(itu)r. s(ecundu)m a(ute)m p(ri)ma(m)
(con)sidera(tio)n(e)m corp(or)is (con)iunctio ad a(n)i(m)a(m) addit a(n)i(m)e
a(liqua)m p(er)f(ectio)n(e)m q(ui)a o(mn)is p(ar)s imp(er)f(ec)ta e(st) (et) (com)pellet(ur)
i(n) suo toto. U(n)de (et) tot(um) s(e) h(abe)t ad p(ar)tes ut for(ma)
ad ma(teria)m. U(n)de (et) a(n)i(m)a p(er)f(ec)tior e(st) i(n) suo e(ss)e n(atura)li
cu(m) e(st) in toto. s(cilicet) i(n) ho(m)i(n)e (con)iuncto ex a(n)i(m)a (et) corp(or)e
q(ua)m cu(m) e(st) p(er) se sep(ar)ata. s(ed) s(ecun)do corp(or)is q(uo)d ad s(ecun)d(u)m
ip(s)i (con)sidatio(n)em i(m)pedit p(er)f(ectio)n(e)m a(n)i(m)e (et) i(de)o d(icitu)r
q(uod) corp(us) q(uo)d corru(m)p(itu)r aggrauat a(n)i(m)a(m) sap. ix. si ergo
a corp(or)e remoueat(ur) id p(er) q(uo)d actio a(n)i(m)e resi
stit simp(licite)r a(n)i(m)a erit p(er)f(e)c(t)ior. in tali corp(or)e existe(n)s
q(ua)m p(er) se sep(ar)ata q(ua)nto a(ute)m a(liqui)d e(st) p(er)f(e)c(t)ius in e(ss)e
ta(n)to p(otes)t p(er)f(e)c(t)ius op(er)ari. U(n)de (et) op(er)atio a(n)i(m)e (con)iunc
te tali corp(or)i erit p(er)f(e)c(t)ior q(ua)m op(er)atio a(n)i(m)e sep(ar)ate
h(uius)m(od)i a(ute)m corp(us) e(st) gl(or)iosu(m) q(uod) o(mn)i(n)o s(u)bdet(ur) sp(irit)ui. ut
d(icitu)r. d(e) xliii. e(t) dom(inus). U(n)de cu(m) b(ea)ti(tu)do in op(er)atio(n)e (con)sistat
p(er)f(e)c(t)ior erit b(ea)ti(tu)do a(n)i(m)e p(ost) resu(m)ptio(n)em corp(or)is q(ua)m an
te. n(on) a(n)i(m)a sep(ar)ata a corp(or)e corru(m)p(ti)b(i)li p(er)f(e)c(t)ius p(otes)t
op(er)ari. q(ua)m ei (con)iuncta. ita postq(ua)m fuit (con)iuncta
corp(or)i gl(or)ioso p(er)f(ectio)n(e)m erit ei(us) op(er)atio q(ua)m q(ua)n(do) erat
sep(ar)ata. o(mn)e a(ute)m i(m)p(er)f(ec)tu(m) appetit sua(m) p(er)f(ectio)n(e)m

(et) i(de)o a(n)i(m)a sep(ar)ata n(atura)l(ite)r appetit corp(or)is (con)iunctio(n)em
et p(ro)p(ter) hu(n)c appetitu(m) q(ui) i(n) p(er)f(ectio)ne p(ro)cedente
ei(us) op(er)atio in d(omi)n(u)m f(er)t(ur) e(st) mi(n)us i(n)tensa (et) h(oc) e(st) q(uo)d d(icit)
p(ro)p(ter) q(uo)d ex appetitu corp(or)is retardat(ur) ne toto
i(n)te(n)sio(n)e p(er)gat i(n) illud su(m)m(u)m bonu(m) ¶ Ad i.
ergo d(icen)d(um) q(uod) a(n)i(m)a (con)iuncta h(abe)t e(ss)e p(er)f(e)c(t)ius ta(n)to e(st)
deo si(mi)lius. sic (et) corp(us) e(st) uite p(er)f(ect)o i(n) motu
(con)sistit e(st) deo si(mi)lius. sic (et) corp(us) e(st) uite p(er)f(ect)o i(n)
motu (con)sistit e(st) deo si(mi)lius q(uo)d mouet(ur) q(ua)m q(uo)d
q(ui)escit q(ua)uis de(us) nu(m)q(uam) moueat(ur) ¶ Ad ii.
d(icen)d(um) q(uod) u(ir)t(us) q(u)e e(st) d(e) sua n(atur)a q(uo)d sic i(n)m(edia)te e(st) mag(is)
potens i(n) m(ate)ria existe(n)s q(ua)m a(n)i(m)a sep(ar)ata. q(ua)uis abs(o)
l(ut)e u(ir)t(us) a(n)i(m)e sep(ar)ata sit potentior ¶ Ad iii.
d(icen)d(um) q(uod) q(ua)uis i(n) actu i(n)tellig(en)di a(n)i(m)a corp(or)e n(on) utat(ur)
ta(m)en p(er)f(ect)o corp(or)is q(u)odam mo(do) ad p(er)f(ectio)n(e)m op(er)is i(n)tellig(en)di
coop(er)ab(itu)r i(n)q(ua)ntu(m) ex (con)iunctio(n)e corp(or)is gl(or)iosi. a(n)i(m)a
erit p(er)f(e)c(t)ior i(n) sua n(atur)a (et) p(er) (con)s(equen)s i(n) op(er)e efficatior
(et) s(ecundu)m h(oc) ip(s)um bonu(m) corp(or)is coop(er)ab(itu)r. q(uo)d i(n)stituit(ur)
ad op(er)atio(n)em illa(m) i(n) qua b(ea)ti(tu)do (con)sistit sic (et) p(ro)ph(et)us
ponit in i. eth. q(uod) bona exteriora coop(er)ant(ur) i(n)strum(en)ta
ad felicitate(m) uite ¶ Ad iiii. d(icen)d(um) q(uod) q(ua)uis
finito i(n)finit(um) addit(um) no(n) faciat mag(is) ta(m)en facit
plus q(ua)m i(n)finit(um) (et) finit(um) s(unt) duo cu(m) i(n)finit(um) p(er)
se accept(um) sit unu(m) extensio a(ute)m gaudii n(on)
respic(it) mag(is) s(ed) plus. U(n)de extensiue aug(ebitur)
gaudi(um) s(ecundu)m q(uod) e(st) de deo (et) de gl(or)ia corp(or)is. i(de)o gaudiu(m)
q(uo)d erit de de(o) gl(or)ia (et) corp(or)is coop(er)ab(itu)r ad gau
diu(m) i(n)tensio(n)em q(uo)d e(st) de deo i(n)q(uantu)m coop(er)ab(itu)r ad
p(er)f(ectio)n(e)m i(lliu)s op(er)atio(n)is q(ua) a(n)i(m)a in d(omi)n(u)m f(er)t(ur). q(ua)nto e(ni)m
op(er)atio q(uae)d(am) fuit p(er)f(e)c(t)ior ta(n)to d(e)l(e)c(t)atio erit
maior ut p(atet) ex h(i)s q(ue) d(icuntu)r. x. eth. ¶ Ad ii. q(uestionem).
d(icen)d(um) q(uod) cu(m) b(ea)ti(tu)do i(n) op(er)atio(n)e (con)sistat g(ra)d(us) b(ea)ti(tudini)s e(st)
attende(n)d(u)s s(ecundu)m g(ra)d(us) p(er)f(ectio)nis i(n) q(ua) (con)sistit felicitas
ex duob(us). p(ro)cedat ex p(ar)te op(er)antis (et) ex p(ar)te
obi(ecti). U(n)de ph(iloso)ph(u)s dic(it). i. x. eth. q(uod) p(er)f(e)c(t)issima op(er)atio
e(st). que e(st) altissime p(otentie) (et) h(ab)itu nobilissimo
p(er)f(e)c(t)e q(uo)d e(st) ex p(ar)te op(er)antis (et) i(n) nobilissimi
obi(ecti). op(er)atio(n)is a(ute)m obi(ectu)m i(n) q(u)o b(ea)ti(tu)do (con)sistit e(st) o(mn)i(n)o
unu(m) (et) idem. s(cilicet) di(uin)a e(ss)e(nti)a ex(ist)e(n)s uisio(n)e. o(mn)es erit
b(ea)ti. U(n)de ex h(a)c p(ar)te no(n) erit a(liqui)s g(ra)d(us) in b(ea)ti(tudi)ne
s(ed) ex p(ar)te op(er)antiu(m) op(er)atio b(ea)ti(s) no(n) erit eod(em)
mo(do) p(er)f(e)c(t)a. q(ui)a s(ecundu)m q(uod) h(abe)nt p(er)f(ec)tiores ad op(er)atio(n)em
p(ro)ducenda(m) s(ecundu)m lume(n) gl(or)ie erit p(er)f(e)c(t)ior i(n) uno q(ua)m
i(n) a(lio). s(ed) h(oc) op(er)atio erit p(er)f(e)c(t)ior (et) d(e)l(e)c(t)atio maior
(et) s(ecundu)m h(oc) no(n) (e)od(em) g(ra)du b(ea)ti(tudini)s erunt o(mn)es b(ea)ti
¶ Ad i. ergo d(icen)d(um) q(uod) d(e)narius d(icitu)r un(us). qui o(mn)ib(us)
redd(itu)r ex p(ar)te ip(s)i(us) obi(ecti) b(ea)ti(tudini)s q(ui)a de(us) o(mn)ib(us)
sua(m) e(ss)e(nti)am ostendet s(ed) unusq(ui)sq(ue) eam aspiciet
s(ecundu)m mod(um) suu(m) ¶ Ad ii. d(icen)d(um) q(uod) sic ignis est
s(u)btilissim(us) corp(us) s(ecundu)m sp(eci)e(m) (et) ta(m)en i(n)t(er) ignis alio s(u)bti
lior e(ss)e p(otes)t. ita b(ea)ti(tu)do s(ecundu)m sua(m) sp(eci)em (con)siderata

D

est ulti omi d'sidabiliu. buanor um mi p
hibet. uni be ee pfcore bea alti eliber q
bta. set h ultia e q appetit. huius ea totali
tiat q uis no sit ultia exns i ultio pfcois i
gdu. Cad. iii. dd q i be eit pfca caritus
cum ql i plus diliget dm. q se ipm 7 id
mag l' licet i q e gentius do q id q eet
melius. ei 7 io mag uolet ieitam di sal
uai mh q ipe mi hat q e do genti q
mh q plus hat q eet e meli. Ad. tcii. q.
dd q mot local' pr e omiu a motuu io
f phm nom mot 7 distan 7 oiu hi deri
uatu e amotu locali ad oms a mot. fins
aut mot localis e loc adq cu ds puenit
i mact qesces. 7 meo osuat 7 io i quol mo
tu ipm qetatom i fine. mot dus colloca
tom l' masom 7 io cu nom mot dauet
usq ad actu appetit 7 uatis ipu assecutd
fis appeti mot dr masio ut collocatio i fi.
7 io diusi moi qsequi di. fine ulti duu diuse
masioes. dnr. ut sic unitas dom pendit i
omi bti. que e expte obi. 7 plitas masonu
respodat dre q i btie iueit expte btoru sic
q indim. iniceb uilib q e idm loc situ adq
tede oia leuia set nuqq ptingit ppinqus
f q e leui 7 ita hnt diusas masdes. f dram
leuitatis. Cad. i. g. dd q masio inportat
rom finis ut ex dcis p. 7 sic p ons iportat
rom pmii q e finis miti. Cad. ii. dd q
q uis sit un loc spic 7 tn diusi f gd ppin
qndi loo illu. 7 f h qstituut diuse masoes
Cad. iii. dd q illi q emt i linbo. l' ne f inp
gatoio no du puenes adfine suu q io i
pgatoio ul' i linbo. masioes set solu inpu
diso q inifno u e fis 7 bor 7 malor. Ad
q. q. dd qd pmi distictiuu masonu siue
gduu bti e d. s. ppinqu 7 remotu ppinqu
e diusa dispo q eit i btis exq otiger diu
sitas pfectiois apd eos i opoe bti set pmi
reotu e mitu q tale bea qsecuti f po
aut distigut masoes f caritate pre q qn
to i d eit pfcor tato eu redder capaciore
dine ed f ei ang. augebr pfco dine uisi
onis fo uo mo distigut f caritate uie ac
n. uit no ht q sit mitori exipa sba. set so
lu ex hitu iututis quo i fort. uis aut mien
di e i oib iututib excaitate q ht ipa fine
pobo 7 io diusitas i mendo tota reuiti ad
diusite caritatis 7 sic caitas uie distiguet ma
sioes pmod miti. Cad. i. g. dd q ut i no
actipi solu ex nili capacitate set pnili capa

sil' cu conatu ad hndai gm 7 tc ut h mo ac
cepta eit qi milis dispo ad msa gre 7 glie
pcipie. set caritas e fortr oples mitu ad gm
7 id disticto gd ingla accipit. penes gd cari
tatis. postq penes gd pdce. iututis. Cad. ii.
dd qd opa no hnt q eis retbuto reddat
glie n incqntu sr macitate i formata 7 io
f caritatis gd erut diusi. Cad. ii. dd qd opa
no hnt q eis retbuto reddit glie n i qntu
sr i caritate i formata. 7 io f caritatis grad
erut diusi gd ingla Cad. 3. dd q qm uis hit
caritatis l' eq iututis no sit mitu. cu dbeat
pmiu. est tn pncipiu 7 tota ro meredi in
actu 7 io f ei diusitate pmia distigunt. q
uis i exh ipo gne act possit ds grad i miendo
qsidai no quid. r pmi eelis q e gau de deo
set r alic accitalis pmii qd e gaudiu d ali
quo bono cato.

Deind que d'uisioe di. et ce h querunt
vii Cpo utr sci uidebut dm p eem Cso
utr posse uide dm oclo corporali. Ctio utr
uidedo dm apphndit ipm Cqa. utr uidetiu
dm p eem ale alio pfcuis uidat. Cqnto
utr uidetib eem diua nce sit omia uide
que ds uidet Cvi. vtr aduidend dm p eem
aliq cata. expuis iuilib pringe possit Cvii. i
utr i statu uie possit as dm uide p eenm.

Ad pmu sic pcedi ur qd
intellus huan no psit pueire aduidend
dm p eem. eq. jo. i. dm nemo uidit umq 7
expoit els qd nc ipe cele ecn ipu dico che
rubin 7 seraphin ipm ut e nuqm uidere
potunt. set hoib no pmittit n equalitas
anglor m. xxii. erut sic angli di mc g
n sci inpria dm uidebut p eem Cp dyo. sic
argumitat. i. i. c. d. di. no ogto no e n exsti
tiu. ome aut exns finitu e. cu sit ma gne
dtmiatu. 7 sic ds cu i finit sit e s omia exi
sten g ei no e og. set e sup omes cogitac p
ogne Cp dyo i. i. c. d uiti thol. d q pfcillims
mod quo inells ur do giugi pot e ing deo
giugim. ei ut ignoto. set illd q e uisu p eem
no e ignot g inpossile e ut inells ur dm p
eem uidat Cp dyo mepla ad gayu. mona
chu dic q suppoite di teneb. qs hundaim
lucis appellat coopiut oi lumi 7 absodunt
om cogitacio. 7 sic aliqs uider dm i tell'xit
qd uidit. no tn uidit ipm set ad eor que
sr ei g nllus i tellus cat. potit dm p eem
uide Cp sic dic dyo mepla ad dorotheu
inuisibil' quid ds e. exns pp excedntie

claritatē s; claritas ei⁹ sic excedit hoīs intellm̄ ī
uia ita excedit intellm̄ ī patria g° sic ī uisi^l ē ī
uia ī eīt ī patria. ¶ p̄ cū intelli^le sit pfc̄o ītell̄s
oȝ ēē ꝓporc̄ īnt̄ intelli^le ⁊ intellm̄ uisi^le ⁊ uisum
s; nō ē accipe ꝓporc̄om āīn īnt̄ intellm̄ nr̄m ⁊
ēēm diam cū ī infinitū distēt g° intell̄s nr̄ non
pōt ꝑtīgē. ad ēēm diam uidēdā. ¶ p̄ plus di
stat d̄s ab intellū nr̄o q̄m intelli^le creatū a sensu
set sensus nll̄o m̄ pōt ꝑtīgē ad creatū spūa
lē uidēdā g° n̄ intellūs nr̄ pōtīt ꝑtīgē ad ui
dēdā diuā ēēm. ¶ p̄ qn̄cq; intellūs aliqd̄ ī actu
intellīgit oȝ q̄ ī formet ꝑ silitudinē intellīui q̄
ē p̄nī ītellc̄ꝰ opoīs ītale obm̄ ītiate sic caloꝝ
ē p̄ncipi calefactioīs. si g° intellūs nr̄ dm̄
ītelligat oȝ q̄d fiat ꝑ aliā silitudinē ī formtē
ipsū intellm̄ h̄ aūt nō pōt ēē ipa diuā ēē qꝛ
formē ⁊ formati ēē oȝ unū ēē. diuā aūt ēēn
ab intellū nr̄o diff̄t ꝑ ēēm et ēē. oȝ q̄d forꝰ q̄
īformat intellc̄. nr̄ intelli^do dm̄ sit aliq̄ silitudo
impssa ab ītellū nr̄o s; silitudo illa ē sit quid
creatū nō pōt duce in d̄ī ognm̄ n̄ sit effc̄us in
cāam g° impossile ē. ut intell̄s nr̄ dm̄ uidat n̄ ꝑ
effcm̄ ipi⁹ set uisio dī q̄ ē ꝑ effcm̄ nō ē uisio
dī ꝑ ēēm g° intell̄s nr̄ nō pōtit dm̄ ꝑ ēēm ui
dē. ¶ p̄ dīa ēēn mag̃ distat ab intellū. nr̄o
q̄m quicq; angl̄s l' ītelligo n̄. set sic dīc aūc
ī sua meth. ītelligenciā ēē ītellū nr̄o nō ē eēm
ītelli^e ēē ī intellū qꝛ sic scīa q̄ dintelligentiis
h̄em⁹ ēēt sba ⁊ nō accn̄s set h̄ ē ī pssione ītelli^s
ēē ī nr̄o intellū g° ⁊ d̄s nō ē ī intellū nr̄o ut
ītelligat a nob. n̄ ī q̄ ī pssio ei⁹ ē ī intellū. set
illa ī pssio nō pōt ducē. ī ognm̄ dīc ēē qꝛ ītellūs
ē ī infinitū distet a dīa ēēnā ognāt ī ā spēm
mlto ap̄ q̄ si spēs albi ognēt ī spēm nigi g° sic
ille ī e⁹ uis⁹ spēs albi ognāt ī spēm nigi ꝑp in
dispōm organi nō d̄ī uide alb' ī n̄ ītell̄s nr̄ q solꝰ
ꝑ hī⁹ ī pssiom dm̄ intellīt. ipiū ꝑ ēēm uide po
tīt. ¶ p̄ ī reb⁹ sepatis aīm. ī dm̄ ē ītelligēs ⁊ q̄
ītellr̄ ut pȝ ī ī° d' aīa. set d̄s ē maxīe aīm sepat⁹
ē g° intell̄s qui ē ciātē. nō posslt ad h̄ ꝑtīgē. ut
fiat ēē ī creata nō pōtit ēē q intell̄s nō pōt ui
dē q̄d ē. set solū q̄d nō ē sic dīc dyo⁹ ⁊ dam̄
g° intell̄s nr̄ dm̄ ꝑ ēēm nō pōt uidē. ¶ p̄
omē infinitū ī q̄ ī finitū. ē ignotū. set d̄s ē moīs
omībȝ īfinitū g° ē oīo ignot⁹. g° ꝑ ēēm ab in
tellū creato uidī nō pōtīt. ¶ p̄ aug̃ dīc ī. ii.
d' uidēdo dm̄. d̄s ē n̄ ī uisibil' set eā q sē ido
ꝑ nīm n̄ posslt cīr se h̄ūe g° nō pōt ēē q ꝑ ēēm
uidat. ¶ p̄ ēē q ā mō ē. ⁊ alio nr̄ a sc̄is ī patria
ē. n. ꝑ mod' suū set uidebȝ a sc̄is ꝑ mod' coꝝ
g° nō nr̄ a sc̄is ꝑ id q ē ⁊ sic nō uidebȝ ꝑ ēēm

p̄ illd' q ꝑmeiū nr̄ nō uidebȝ ꝑ ēēm. set
d̄s ī patria uidebȝ ꝑ ēēm ¶ p̄ d̄s ī patria uidbȝ
ꝑ meiū q ē lum̄ grē ut patet ī ps. ī. lu. u.
t. g° nō uidbȝ ꝑ ēēm ¶ p̄ d̄s ī patria uidebȝ
facie ad faciē. ut d̄ī. i. cor. xiij. s; hominem
q facie ad faciē uidem⁹ uidem⁹ ꝑ silitudinē
g° ī patria d̄s uidbȝ ꝑ silitudinē ⁊ sic nō ꝑ ēēm
¶ set ō ē q d̄ī. i. cor. xiij. uidm⁹ nūc ꝑ specłm et
ī enigīte tc̄ aūt facie ad faciē. h̄ ī q̄d nr̄
facie ad faciē uidē ꝑ ēēm g° d̄s ꝑ ēēm uidbȝ
a sc̄is ī patria. ¶ p̄. i. io. iij. cū appuit siles ei
eim⁹ ⁊ uidbim⁹ eū sicuti ē g° uidbim⁹ eū ꝑ
ēēm ¶ p̄. i. cor. xv. s; illd' cū tdidit deo
regnū ⁊ pri. dīc. glo. ubi. s. ī patria ēēn p̄ris ⁊
filij. ⁊ s. s. uidebȝ. q sol' mūdis cordibȝ dabȝ
que ē sūma btī^do. que ē sūma btī^do. g° btī
dm̄ ꝑ ēēm uidebūt. ¶ p̄. io. xiiij. d̄ī siqs di
ligit me diligē a p̄re meo ⁊ ego diligā eū
⁊ manifestabo ei me ipm̄. h̄ ī q manifestat
ēēr nr̄ g° d̄s a sc̄is ī patria ēēr uidebȝ ¶ p̄
exo. xxxiij. s; illd' nō uidebit me hō et
uiuet. g° ḡ ī plut oppiōm illoꝝ q dicebāt
q ī illa regioē btītudīs d̄s ī claritate sua
cōspici pōt set ī rē uidī nō pōt qꝛ ā nō ē
ei claritas ⁊ ei n̄. set n̄ ē ei ēēn. g° uidebȝ
ꝑ ēē suā. ¶ p̄ scōꝝ cōsidiū nō pōt oīo fru
strī set scōꝝ cōsidiū cōsidiū ē q̄ue ut
dm̄ ꝑ ēēm uidant ut pȝ exo. xxxiij. ostēd'
nob p̄rem ⁊ sufficit nob g° sci dm̄ ꝑ ēēm
uidebūt. Respōsio d̄d' q sic ꝑ fidm̄ ponīm⁹
finē hūane uite ulti⁹ ēē uisiom dī. ita phi
posuer̄ ultiām hoīs felicitatē ēē intelligē
sbas sepatas aīm ꝑ ēē q io ēē hūc. q. eadm̄
difficultas ⁊ diūsitas īueīt apd' phos ⁊
apd' thologos quidā. n. phi posuer̄ q in
tell̄s nr̄ possi^l nūq pōt ad h̄ ꝑuenīre ut in
telligat sbas. sepatas. sic alpharabil' ī fine
sue ethice q̄uis ōtū dixit ī ii. d' intellū
ut cōm. refēt. in. tc̄o d' aīa ⁊ silr̄ q̄dā thologi
posuer̄ q ītell̄s hūan⁹. nūq pōt ad h̄ ꝑue
nire. q̄d dm̄ ꝑ ēēm uidat ⁊ utrisq; ad hoc
moꝝ distān īnt̄ ītellm̄ nr̄m ⁊ sbam diuā
ul' al' sbas sepatas. cū. n. ītell̄s nr̄ ī actu sit
q̄dā mō unū cū ītelli^li actu nr̄ diffi^le q̄d ī
tell̄s creat⁹ ā mō fiat ēē increata ūn ⁊ ēso.
dīc. q mō. n. creable uidet ī creable ⁊ maioꝝ
difficultas ē ill' q ponūt ītellm̄ possile
ēē ⁊ gnābile ⁊ corrupti^le ut pōte uirtutem
corꝑ^le dpedētē nō solū r̄ uisiōis dīc. set
r̄ uisiōis quoꝝcūq; sbaꝝ sepataꝝ. set h̄ pō oīo
stāe n̄ pōt. ¶ pō qꝛ repugnāt auctī sc̄ptuē

loq̄ɀ ix

24

canonice ut aug dicit i. li. de ui. dm. Pro quo
cum intelliget sit maxime proprium opus hominis et quod
per eum assiget sibi sua beatitudo. cum hoc opus perfecta
fuit. cum apprehendit intelligentias in quo hic sit ipso
intelligere sed ipsissima opere intellectus hic non perueniat
aduidendum diuinam essentiam sed ad quam oportebit
dicere quod ad aliud sit beatitudo. beatificans ipso homines
quod dicit et cum ultima perfectio eius sit coniunctio
ad suum principium. Sed ut ad quam sit primum efficiens hominis
quod dicit quod est absurdum. apud philosophos qui ponunt animas
nostras a corporibus separatas remanere. ut in fine
sint eas intelligere unde oportet ponere secundum nos quod intellectus
noster quando perueniat aduidendam essentiam dei et secundum
philosophum quod perueniat aduidendum essentiam substantiarum separatarum
quomodo autem hoc possit accidere. restat inuestigandum
quidam enim posuerunt ut alpharabius et auempace. ex
hoc ipso quod intellectus noster intelligit quecumque intelligibilia pertin
git aduidendam essentiam substantie separate. ad hoc ostendendum
procedunt duobus modis quorum primus est quod sicut non species
non diuersificat in diuersis indiuiduis quod secundum quod
coniungitur principiis indiuiduantibus ita forma intellecta
hominis non diuersificatur apud me et te. nisi secundum quod coniun
gitur diuersis formis ymaginabilibus et ideo quando intellectus
noster separat formam intellectam a formis ymaginabilibus
et ideo quando intellectus noster separat formam intellectam a formis
ymaginationis remanet quidditas intellecta. que est una et
eadem apud diuersos intelligentes et hec est quidditas
substantie separate et ideo quando intellectus noster peruenit ad summam
abstractionem quidditatis intelligibilis. ergo intelligit per hoc
quidditatem substantie separate que est ei similis. secundus modus est
quia intellectus noster natus est abstrahere quidditatem. si ergo
quidditas quam abstrahit ab hiis singularibus habentibus quiddi
tatem sit quidditas non habens quidditatem intelligendo
eam intelliget quidditatem substantie separate que est talis
dispositionis eo quod substantie separate sunt quidditates subsisten
tes. non habentes quidditates. quidditas enim simplicis
est ipsum simplex ut avicenna dicit. si autem quidditas abstrac
ta de hoc particulari sensibili sit quidditas habens quidditatem
intellectus natus est abstrahere et ita cum non sit abire in
infinitum erit deuenire ad quidditatem postquam intelli
quidditas separata. sed iste modus non uidetur esse sufficiens.
primo quia quidditas substantie sensibilis quam intellectus abstrahit non
est unius rationis cum quidditatibus separatarum substantiarum et ita
per hoc quod intellectus noster abstrahit quidditates rerum materialium.
et cognoscit eas non sequitur quod cognoscat quidditatem
substantie separate et precipue diuinam essentiam que maxime
est alterius rationis ab omni quidditate creata. Secundo quia
dato quod esset unius rationis tamen cognita quidditate rei
composite non cognosceretur quidditas separate substantie nisi secundum
genus remotissimum quod est substantia. hoc autem cognitio est imperfecta nisi
deueniatur ad propria rei. qui enim cognoscit hominem
solum in quantum est animal non cognoscit eum nisi secundum quid
et in ipso multo minus cognoscit si non cognoscat
nisi substantiam. unde in ipso non sit cognoscere deum uel
alias substantias separatas non est uidere essentiam diuinam
uel quidditatem substantie separate sed est cognoscere per effectus
et quasi in speculo et ideo alio modo intellectus substantias separatas ij
ponit abauempace in sua methaphisica secundum quod substantie separate
intelliguntur a nobis per intentiones suarum quiddita
tum que sunt quedam ipsorum similitudines non abstracte
ab eis quia ipse immateriales sunt in intellectus sed impresse ab eis
in animabus nostris sed hic modus etiam non uidetur sufficere ad
uisionem diuinam quam querimus. constat enim quod omne quod re
cipitur in aliquo recipitur in eo per modum recipientis et ideo similitu
do diuine essentie impressa ab ipso intellectui nostro erit
per modum nostri intellectus. modus autem intellectus nostri deficiens
est a perfecta receptione similitudinis diuine. defectus autem
diuine similitudinis potest tot modis accidere quot modis
similitudo inuenitur. uno enim modo est deficiens simili
tudo quando participat formam secundum eandem rationem speciei
sed non secundum eundem perfectionis modum sicut est similitudo
deficiens eius quod parum habet de albedine ad eum quod habet
multum. Alio modo adhuc magis deficiens quando perue
nit non ad eandem sed tamen ad rationem generis. sicut
est similitudo in illud quod habet colorem citrinum cum illa
quod habet colorem album. alio modo adhuc magis
deficiens quando non attingit ad rationem eandem generis participat
set solum [illegible] sicut est similitudo albedinis ad
hominem in eo quod utrumque est ens. et hoc modo est deficiens
omnis similitudo que est in creatura recepta respectu diuine essentie
adhuc autem quod uisus cognoscat albedinem. oportet quod reci
piatur in eo similitudo albedinis secundum rationem sue speciei
quamuis non secundum eundem modum essendi quia habet alterum
modum esse forma in sensu et in re. Et ideo si in fieret
in oculo forma citrini non diceretur oculus uidere albedinem
et similiter adhuc quod intellectus intelligat aliquam quidditatem
oportet quod fiat in eo similitudo eius dem rationis secundum speciem
quamuis forte non sit idem modus essendi utrobique non
enim forma existens in intellectu uel sensu est principium cognitionis
secundum modum essendi quem habet utrobique sed secundum rationem in quo
communicat cum re exteriori et ita patet quod per nullam simi
litudinem receptam in intellectu creato potest deus intelli
gi ita quod essentia eius uideatur immediate. unde et quidam iij
ponentes diuinam essentiam solum per hunc modum uideri
dixerunt. quod ipsa essentia non uidebitur sed quidam ful
gor. quasi radius ipsius unde nec iste modus sufficit ad
uisionem diuinam quam querimus. et ideo accipiendus est alius v
modus quem et quidam philosophi posuerunt. scilicet alexander et auerroys
in commento de anima. cum enim in quolibet cognitione sit necessarium
aliqua forma per quam res cognoscatur. aut uideatur forma ista
qua intellectus perficitur aduidendas substantias separatas
non est quidditas quam intellectus abstrahit a rebus compositis

ut diceba[tur] p[rim]a oppo[siti]o n[on] a[lici]q[ui]d i[m]p[re]ssio relicta
a[b] s[ens]u separata · i[n] i[n]tellectu n[ost]ro · ut for[ma] ip[s]a sit q[uo]d
i[n]tellig[itur] et q[uo] i[n]tellig[itur] et q[uo]d sic d[e] aliis s[ub]s[tantiis] separatis
t[ame]n istu[m] mod[um] o[portet] nos accipe[re] i[n] visio[n]e d[e]i p[er] essen[tiam]
q[uo]q[ue] q[uia] for[ma] i[n]for[ma]ret i[n]tell[ectu]s n[oste]r no[n] posset p[er]ca
duci i[n] essen[tiam] divi[n]a[m] q[ui]a q[uo]d n[on] d[ebe]t i[n]tellig[it]i · q[uia] · div[in]a
essen[tia] sit v[er]a for[ma] i[n]tell[ectu]s n[ost]ri v[e]l q[uia] ex ea et i[n]tell[ect]u
n[ost]ro efficiat[ur] unu[m] simp[liciter] sic i[n] n[atura]lib[us] ex for[ma] et m[ateri]a
n[atura]li · set q[ui]a p[ro]portio · essen[tiae] divi[n]e ad i[n]tell[ectu]m n[ost]r[u]m
e[st] sic[ut] p[ro]portio for[me] ad m[ateri]am q[uo]n[iam] o[mn]i[a] a[li]q[ui]d duo q[uo]r[um]
unu[m] e[st] alt[er]o p[er]f[ec]tius recipiu[n]t[ur] i[n] eodem p[ro]p[ortion]i
p[ro]portio uni[us] duo[rum] ad alt[eru]m · s[cilicet] mag[is] p[er]f[ec]ti ad
mi[nus] p[er]f[ec]tum e[st] sic[ut] p[ro]portio for[me] ad m[ateri]am sic lux se
h[abe]t ad colore[m] sic for[ma] ad m[ateri]am · et io cu[m] i[n] a[n]i[m]a
recipiat[ur] · vis i[n]tellectiva et ip[s]a div[in]a e[ss]e[n]t[ia] i[n] h[ab]i
t[u]s licet no[n] p[er] eu[n]d[em] mod[um] div[in]a essen[tia] se h[ab]ebit
ad i[n]tell[ectu]m sic[ut] for[ma] ad m[ateri]am · et q[uo]d h[oc] sufficiat
ad h[oc] q[uod] i[n]tell[ectu]s p[er] essen[tiam] divi[n]a[m] possit vide[re] ip[sa]m
essen[tiam] divi[n]a[m] · h[oc] mo[do] p[otes]t ostendi · sic[ut] n[atura] · ex for[ma] n[atura]li
q[ua] ad h[abe]t e[ss]e et m[ateri]a efficit[ur] unu[m] e[ns] simp[liciter] · ita ex
for[ma] q[ua] i[n]tell[ectu]s i[n]tellig[it] ip[s]e i[n]tell[ectu]s fit unu[m] i[n]tell[igi]b[i]l[e]
i[n] reb[us] aut[em] n[atura]lib[us] res p[er] se s[u]bsistens n[on] p[otes]t e[ss]e
ut i[n] m[ateri]a sit for[ma] · s[ed] si illa res p[er] se s[u]bsistens sic
for[ma] t[ame]n nich[il] p[ro]hiberet eu[m] effici for[ma]m a[liqu]a[m] · n[atura]li
et h[oc] · q[uo]d e[st] ip[s]i[us] co[m]ponit sic p[ate]t d[e] a[n]i[m]a | i[n]tell[ect]u[s] aut[em]
o[portet] recipe[re] ip[su]m i[n]tell[ectu]m i[n] p[ote]n[ti]a · q[uia] · m[ateri]am et sp[eci]em i[n]
tellig[it] · q[uia] · for[ma]m et i[n]tell[ectu]s i[n] actu i[n]tellig[e]n[s] erit
q[uia] co[m]ponit ex utroq[ue] · Un[de] si sit a[liqua] res p[er] se s[u]bsistens
q[ue] n[on] h[abe]t a[li]q[ui]d i[n] se p[re]t[er] id q[uod] e[st] i[n]tell[igi]b[i]l[e] i[n] ip[s]a tal[is] res
p[otes]t e[ss]e for[ma] · q[uia] i[n]tell[ectu]s i[n]tellig[it] res aut[em] · q[ue]libet
e[st] i[n]tell[igibili]s s[ecundu]m id q[uod] h[abe]t d[e] actu no[n] s[ecundu]m id q[uod] h[abe]t d[e] p[otenti]a
ut p[ate]t · i[n] · ix · meth[aphysice] · et h[uius] sig[num] e[st] · q[uia] o[portet] for[ma]m i[n]
tell[igibi]le abst[ra]h[er]e a m[ateri]a et o[mn]ib[us] p[ro]p[ri]etatib[us] m[ateri]e et io cu[m]
e[ss]e div[inu]m sit act[us] pu[r]us p[otes]t e[ss]e for[ma] q[ua] i[n]tell[ectu]s i[n]
tellig[it] et h[ec] erit visio b[ea]tificans et io magi[ste]r d[icit] i[n]
p[ri]mo · d[istinctione] · fi[lius] · sen[tentiarum] · q[uo]d unio a[n]i[m]e ad cor[pus] e[st] q[uo]da[m] ex[emplum]
ill[iu]s b[ea]te visio[n]is q[ua] s[pir]it[us] unie[tur] d[e]o Ad · i[m] · g[lossa]
d[icen]d[u]m q[uod] auct[ori]tas illa · p[otes]t e[x]po[n]i ut p[er] p[ar]ang[am]
i[n] · li · d[e] vide[n]do d[eu]m unio mo[do] ut excludat[ur]
visio corp[ora]lis q[ua] nemo vidit v[e]l visur[us] e[st] d[eu]m i[n]
e[ss]e[nti]a sua ut dicet[ur] · Alio mo[do] ut excludat[ur] et i[n]
tellect[ua]lis visio dei p[er] essen[tiam] ab h[is] q[ui] i[n] ista mor[tali]
carne vivu[n]t · Alio mo[do] ut excludat[ur] visio v[e]l
co[m]p[re]h[e]nsio[n]is ab i[n]tell[ect]u creato · et sic i[n]tellig[it]ur e[x]p[ress]o · Un[de]
s[ub]d[i]c[i]t notantu[m] h[oc] · dic[itur] e[ss]e i[n]eglica c[ari]tas[sima]
co[n]sideratio[n]e et co[m]p[re]h[e]nsio[n]em tota[m] q[uan]ta h[abe]t p[ate]r
d[e] filio et h[ec] e[st] cu[m] i[n]g[re]ditur i[n]tell[ectu]s Un[de] s[ub]d[i]t uni
genit[us] qui e[st] et c[etera] p[er] co[m]p[re]he[n]siva[m] visio[n]em vo
lu[n]t p[ro]bat[ur] filiu[m] e[ss]e d[eu]m Ad · ii · d[icendu]m q[uod] sic
d[eu]s excedit o[mn]ia ex[is]t[en]tia q[uia] h[abe]t e[ss]e d[e]
mi[n]ati p[er] essen[tiam] sua[m] finita ita cog[ni]tio sua

q[ua] co[n]g[nos]c[i]t e[st] sup[er] o[mn]em cog[ni]tio[n]em · Un[de] q[uia] e[st] p[ro]portio
cog[ni]tio[n]is n[ost]re · ad essen[tiam] c[re]ata[m] · ea e[st] cog[ni]tio[n]is
div[in]e p[ro]portio ad essen[tiam] sua[m] ad cog[nitio]n[e]m aut[em] duo
co[n]c[ur]r[u]nt · s[cilicet] co[gno]sce[n]s et q[uo] co[n]g[nos]c[it] visio aut[em] illa
q[ua] d[eu]m p[er] essen[tiam] videbim[us] e[st] eade[m] i[n] visione
q[ua] d[eu]s se videt ex p[ar]te ei[us] q[uo] videt[ur] / q[uia] sic
ip[s]e vid[e]t p[er] essen[tiam] sua[m] se ita vide[bi]m[us] nos · set
ex p[ar]te co[n]gnosce[n]tis i[n]veni[tur] diversitas que e[st]
i[n]t[er] i[n]tell[ectu]m divi[nu]m et n[ost]r[u]m i[n] co[n]g[nos]ce[n]do aut[em] id q[uod]
co[n]g[nos]cit[ur] · s[e]c[un]d[u]m for[ma]m q[ua] co[n]g[nos]cim[us] · q[uia] p[er] for[ma]m lapid[is]
vide[bi]m[us] lapid[em] set effi[caci]a i[n] co[n]gnosce[n]do s[ecundu]m vir
tute[m] co[n]gnosce[n]tis sic q[ui] h[abe]t visu[m] forte[m] acu
ti[us] vid[e]t et io i[n] illa visio[n]e no[n] id videbim[us]
q[uo]d d[eu]s vid[e]t · s[cilicet] essen[tiam] sua[m] · set no[n] ita efficacit[er]
Ad · iij · d[icendu]m q[uod] d[ion]y[sius] lo[quitur] i[n] · d[e] co[n]g[nitio]ne q[ua] d[eu]m i[n] via
co[n]g[nos]cim[us] p[er] a[li]q[ua]m for[ma]m c[re]ata[m] q[ua] i[n]tell[ectu]s n[oste]r i[n]for[ma]t[ur]
ad eu[m] vide[n]d[u]m set sic dic[it] aug[ustinus] · d[eu]s o[mn]em for[ma]m
i[n]tell[ectu]s n[ost]ri s[u]bt[er]fugit q[uia] q[ua]cu[m]q[ue] for[ma]m i[n]tell[ectu]s n[oste]r
co[n]cipiat illa for[ma] no[n] p[er]tigit ad r[ati]o[ne]m div[in]e essen[tie]
et io ip[s]e n[on] p[otes]t e[ss]e p[er]vius i[n]tell[ect]ui n[ost]ro set p[er]
h[oc] eu[m] p[er]f[e]cti[ssi]me co[n]g[nos]cim[us] i[n] statu vie q[uia] sc[i]
m[us] eu[m] e[ss]e s[upr]a o[mn]e id q[uo]d i[n]tell[ectu]s n[oste]r accipe[re] p[otes]t
et sic ei co[n]iungim[ur] q[ua]si ignoto set i[n] p[at]ria ad
ip[su]m p[er] for[ma]m q[ue] e[st] essen[tia] sua videbim[us] co[n]iungem[ur]
ei · q[ua]si · noto Ad · 4 · d[icendu]m q[uod] d[eu]s lux e[st] ut d[icitu]r
i · Jo · i · lum[en] aut[em] i[m]p[re]ssio e[st] lucis i[n] a[ere] illu[m]i
nato et q[ui]a essen[tia] div[in]a e[st] altius m[od]o[rum] q[uo]d o[mn]is s[i]mili
tudo ip[s]i[us] i[m]p[re]ssa i[n]tell[ect]u · io dic[itur] q[uod] tenebre div[in]e
op[er]iu[n]t[ur] o[mn]i lumi[n]e · q[uia] · s[cilicet] essen[tia] div[in]a q[ue] tenebr[e]
vocat[ur] · p[ro]p[ter] claritatis excessu[m] manet no[n]
d[e]mo[n]st[ra]ta p[er] i[m]p[re]ssio[n]em i[n]tell[ect]us n[ost]ri et p[er] h[oc]
se q[uod] co[n]sidat[ur] o[mn]i cogitatio[n]i · et ita quiq[ue] vi
de[n]tu[m] d[eu]m admitt[it] co[n]p[ro]b[at] no[n] e[st] d[eu]s set
aliq[ui]d d[e] ip[s]o[rum] effectu[um] · Ad · v · d[icendu]m q[uod] q[uam]vis
claritas rei excedat o[mn]em for[ma]m c[re]ate i[n]tell[ectu]s
for[ma]t[ur] no[n] t[ame]n excedit ip[s]am essen[tiam] div[in]a[m] q[ue] erit
q[uia] for[ma] i[n]tell[ectu]s n[ost]ri i[n] p[at]ria · et io licet n[un]c sic i[n]
visib[i]l[i]s t[u]nc t[ame]n e[ss]e visib[i]l[i]s erit Ad · vi · d[icendu]m q[uod] q[uam]vis
finiti ad i[n]finitu[m] no[n] possit e[ss]e p[ro]portio q[uia]
excessus i[n]finiti s[upr]a finit[um] no[n] e[st] d[e]t[er]minat[us] p[otes]t
t[ame]n e[ss]e i[n]t[er] ea p[ro]portio q[ue] e[st] s[i]mi[li]tudo p[ro]portio
nu[m] sic[ut] e[nim] finit[um] eq[ua]t[ur] alic[ui] finito · i[ta] i[n]finito
i[n]finit[um] Ad h[oc] q[uo]d q[uia] ad total[ite]r co[n]g[nos]cend[um] o[portet] e[ss]e
p[ro]portio[n]em i[n]t[er] co[n]g[nos]ce[n]te[m] et co[n]g[ni]tu[m] q[uia] o[portet] v[ir]tute[m]
co[n]gnosce[n]tis adeq[ua]re co[n]g[nos]c[ibi]l[ita]ti rei co[n]g[ni]te
equalitas aut[em] p[ro]portio q[ue]da[m] e[st] set q[uia]
co[n]g[nos]cibilitas rei excedit i[n]vi[ta]te[m] co[n]g[nos]ce[n]tis
sic[ut] nos co[n]g[nos]cim[us] d[eu]m aut[em] e[con]v[er]so sic[ut] cu[m] ip[s]e co
gnoscit c[re]atura[s] t[unc] n[on] o[portet] e[ss]e p[ro]portio[n]em i[n]t[er]
co[n]gnosce[n]te[m] et co[n]g[ni]tu[m] set p[ro]portionalitatem
t[ame]n ut · s[cilicet] · sic se h[abe]t co[n]gnosce[n]s ad co[n]g[nos]ce[n]du[m]

ita se habet concessive ad hoc quod conclusit. et talis proportionalitas sufficit ad hoc quod infinitum congregatur a finito vel econverso. ad dicendum quod proportio secundum nomen prima institutionem significat habitudinem quantitatis ad quantitatem secundum aliquem determinatum excessum vel adequationem. sed ulterius translatum est ad significandum omnem habitudinem eius ad illam et per hunc modum dicimus quod intellectus debet esse proportionatum ad formam et hoc modo nichil prohibet intellectum nostrum qui est finitus dici proportionatum ad videndum essentiam infinitam non tamen ad comprehendendum eam et propter suam infinitatem. ad vii. dicendum quod duplex est similitudo et distantia una secundum convenientiam in natura. et sic magis distat deus ab intellectu creato quam intelligibile creatum a sensu. alia secundum proportionalitatem et sic econverso quia sensibile non est proportionatum ad cognoscendum ad immateriale sed intellectus est productus ad productum quod est immateriale et hec similitudo requiritur ad cognitionem. non autem prima quia constat quod intellectus intelligens lapidem non est similis ei in natura esse sic et visus apprehendit mel rubeum quamvis non apprehendit mel dulce. fel enim rubedo magis convenit cum melle in quantum visibile est quam dulcedo mellis cum melle. ad viii. dicendum quod in visione qua deus per essentiam videbitur ipsa divina essentia erit quasi forma intellectus qua intelligit non tamen oportet quod efficiatur unum secundum esse simpliciter sed solum quod fiat unum quantum ad actum intellectus ut dictum est. ad ix. dicendum quod deum autem quantum ad hoc non sustinemus quia est etiam ab aliis philosophis et hoc concedit non forte velimus dicere quod aliqui intellectus de contemplatione substantiarum separatarum secundum quod concessio philosophi substantiarum speculatarum et similibus aliarum rerum unde hoc inducitur ad ostendendum quod scientia non est in nobis substantia separata et tamen divina essentia quamvis plus distet secundum perfectionem nobis a intellectu nostro quam substantia angeli tamen plus habet de ratione intelligibilis quia est actus purus cui non admiscetur. ad decimum quod non contingit in aliis substantiis separatis. non illa contemplatione qua deum per essentiam videbimus excepto eo quod videbitur erit in genere actionis sed solum quantum est ad actum ipsius intellectus quia non est ipsa substantia intellectus vel intellectus. ad x. dicendum quod substantia separata anima intelligit se et intelligit deum et utroque modo unificatur potentia auctoritas inducta cum enim ipsa essentia substantie separate sit per se ipsum intelligibile in actu eo quod est anima separata constat quod quando substantia separata intelligit se quod omnino est idem intelligens et intellectum non enim intelligit se per aliquam intentionem abstractam a se sicut nos intelligimus res materiales et hoc videtur esse intellectus philosophi. in tertio de anima ut per comm. idem secundum autem quod intelligit res a se intellecta in actu sit unum cum intellectu in actu in quantum forma in intellectu sit forma intellectus in quantum est intellectus in actu non quod sit ipsum et esse intellectus ut autem probat in vi. de veritatibus. quia esse intellectus manet una sub duabus formis secundum quod intelligit res duas successive ad modum quo prima materia manet una sub diversis formis. unde quamvis commune sit de anima comparat intellectum possibilem quantum ad hoc primum materie et sic nullo modo sequitur quod intellectus noster videns deum fiet ipsa essentia divina. sed quod ipsa essentia divina comparatur ad ipsum quasi perfectio et forma. ad xi. dicendum quod auctoritates ille et omnes similes sunt intellecte de cognitione qua cognoscimus deum in via ratione propositum. ad xii. dicendum quod in se privative deum esse ignotum in quantum hoc quod dicit premotum complet a quo est cognitio rei unde infinitum reducitur ad numerum subita privationi ut patet in tertio physicorum sed infinitum negative acceptum dicit premotum materie elevantis quia forma quedam in terminatur per materiam unde infinitum est hoc modo de se maxime cognoscibile et hoc modo infinitum est deus. ad xiii. dicendum quod augustinus loquitur de visione corporali qua nunquam videbitur ut patet per hoc quod premittitur. sed enim videbitur ista que visibilia nominantur. deum non videt unquam non videri potest et est non invisibilis sic et incorruptibilis sic autem secundum naturam suam est maxime ens ita et secundum se maxime intelligibile. sed quod a nobis quandoque intelligitur est ex defectu nostro unde quod videatur postquam visus non fuit a nobis non est ex mutatione sua sed nostra. ad xiiii. dicendum quod deus in patria videbitur absque sicuti est si hoc referatur ad modum ipsius visus videbitur enim absque deus hic illum modum quem habet sed si referatur modus ad ipsum cognoscentem non videbitur sicuti est quia non erit tanta efficacia intellectus creati ad videndum quanta est efficacia essentie divine ad hoc quod intelligatur. ad xv. dicendum quod medium in visione corporali et intellectuali invenitur triplex primum est medium sub quo videtur et hoc est quod perficit visum ad videndum in generali non determinans visum ad aliquod speciale obiectum sic se habet lumen corporale et lumen intellectus agentis ad intellectum possibile. secundum est medium quo videtur et hoc est forma visibilis quam determinatur utroque visus ad speciale obiectum sic per formam lapidis ad cognoscendum lapidem. tertium est medium in quo videtur et hoc est id per quod in inspectionem ducitur visus in aliam rem sicut inspiciendo speculum ducitur in ea que in speculo representantur et videndo imaginem ducitur in ymaginatum sic et intellectus per cognitionem effectus ducitur in causam vel econverso. in visione igitur patrie non erit tertium medium ut scilicet deus per species aliorum cognoscatur sicut nunc cognoscitur ratione cuius dicimur nunc videre in speculo. nec erit in ea secundum medium quia ipsa essentia divina erit qua intellectus noster videbit deum ut ex dictis patet. sed erit tantum primum medium quod elevabit intellectum nostrum ad hoc quod possit coniungi essentie increate modo predicto. sed ab hoc medio non dicitur cognitio mediata quia non cadit inter cognoscentem et rem cognitam sed est illud quod dat cognoscenti vim cognoscendi. ad xvi. dicendum quod creature corporales non dicuntur immediate videri nisi quando id quod est in eis coniungibile visui ei coniungitur. non sunt autem coniungibiles

d̶

ccumb̶t

per essentiam suam ratione immutabilitatis quia tunc in mente videntur
quando eorum similitudo intellectui coniungitur sed deus per essentiam
suam coniungibilis est intellectui. Quando non in mente videtur non
esse sua coniungetur intellectui. et hec visio in mente dicitur vi
sio faciei. ¶ Propter similitudinem rei corporalis receptam in visu
per eadem ratione que est in re licet non sit eiusdem modi
essendi et ideo similitudo illa ducat in illam rem directe
non autem potest hoc modo duce. aliqua similitudo intellectus
nostri in deum ut exceditur patet. et propterea hec non est simile.

Ad ii. sic procedatur. videtur quod sancti post resurrectionem corporalibus
oculis deum videbunt oculis non glorificatis ma
ioris est virtutis quam oculus non glorificatus sed beatus
Job oculo suo deum vidit. xxxix. auditu auris
audivi te nunc autem oculus meus videt te. ergo multo
fortius oculus glorificatus deum per essentiam videre poterit.
Job. xix. in carne mea videbo deum salvatorem
meum. ergo videtur quod corporalibus oculis deus in patria videbitur. ¶ Propter
augustinus xxii. de ci. dei loquens de visu oculorum glorifica
torum sic dicit vis prepollentior oculorum erit illorum
non ut acutius videant. quam quidam videre perhibentur serpentes
vel aquile quamtumcumque talibus animalibus acumine cernendi eadem
animalia vigeant nil aliud possunt videre quam corpora. sed
ut videant et incorporalia quorum autem potentia cognoscitiva
est incorporalium potest elevari ad videndum. ergo oculi glorificati deum
videre poterunt. ¶ Propter quod est distantia corporalium ad incorporalia et
eadem est distantia econverso. sed oculus incorporeus potest videre
corporalia. quare sic idem quod prius. ¶ Propter gregorius in v. moralium. super
illud Job. Stetit quidam cuius non agnoscebam vultum
et est sic dicit homo qui si preceptum servare voluisset
carne spiritualis futurus fuerat factus est peccando mente
carnalis sed adhuc qui est mente factus carnalis ut in
deum solum ea cogitat quae ad animum per corporum ymagines
trahit. ergo quando carne spiritualis erit. quod post resurrectionem factus
perveniet. in carne spiritualia videre poterit et sic ut
prius. ¶ Propter homo solo deo potest beatificari. beatificabitur
autem non solum quantum ad animam sed etiam quantum ad corpus. ergo
non solum in intellectu sed etiam in carne deum videre poterit
propter sic deus est presens. per essentiam suam intellectui ita erit
presens in sensu quia erit omnia in omnibus ut dicitur i. cor.
xv. sed videbitur ab intellectu existens quasi sua essentia ei
coniungetur. ut quando deum est. ergo poterit et in sensu videri.
Contra est quod ambrosius dicit super lucam non corporalibus oc
ulis deus queritur. non circumscribitur visu non tactu tenetur.
ergo nullo corporali sensu deus videbitur. ¶ Propter ieronimus dicit
non solum divinitatem patris sed nec filii nec spiritus sancti
oculi carnis posse aspicere. sed oculi mentis de
quibus dicitur. beati mundo corde et cetera. ¶ Propter idem ieronimus dicit
res incorporeas corporalibus oculis non videri sed deus est maxime
incorporeus. ergo et cetera. ¶ Propter augustinus dicit in l. de viden
do deum. deum nemo vidit umquam vel in hac vita sicut ipse
est vel in angelorum vita sicut visibilia ista quae corpo

visione cernuntur. vita autem angelorum dicitur vita beata
in qua resurgentes vivent. ergo et cetera. ¶ Propter si hoc dicitur
factus ad ymaginem dei quod deum conspicere potest ut augustinus
dicit sed homo est ad ymaginem per mentem non per carnem
ergo mente et non carne deum videbit. Responsio
dicendum quod corporali sensu aliquid sentitur dupliciter. uno modo per se
alio modo per accidens per se quidem sentitur illud quod per se
passionem inferre potest sensui corporali per se autem aliquid
potest passionem. aut sensui in quantum est sensus aut huic
sensui in quantum est sensus hic. quod autem hoc secundo modo infert per
se passionem sensui dicitur sensibile proprium sicut color visui
et sonus auditui quod autem sensus in quantum est sensus utatur or
gano corporali non potest in eo aliquid recipi nisi corporaliter cum
omne quod recipitur in aliquo sit in eo per modum recipientis et ideo
omnia sensibilia inferunt passionem sensui in quantum est sensus
secundum quod habent magnitudinem. et omnia communia ut motus
quies et numerus et huiusmodi dicuntur communia sensibilia per se tamen. per
accidens autem sentitur illud quod non infert passionem sensui
neque in quantum est sensus neque in quantum est hic sensus. sed coniungitur hiis
quae per se sensui inferunt passionem sicut sortes et filius dyaris
et amicus et alia huiusmodi que per se cognoscuntur talia in intellectu
in universali aut in virtute cogitativa in homine estima
tiva autem in aliis animalibus huiusmodi autem tunc sensus exterior
dicitur sentire quamvis per accidens quando ex eo quod per se
sentitur. vis apprehensiva cuius est illud cognitum. per se
cognoscere. statim sine dubitatione et discursu. apprehen
dit sic videmus aliquem vivere ex hoc quod loquitur. quando autem
aliter se habet non dicitur in sensus videre et per accidens. Dico
ergo quod deus nullo modo potest videri. visu corporali aut
alio sensu sentiri. sicut per se visibile. nec hic nec in patria quia
si a sensu removeatur illud quod convenit sensui. in quantum
est sensus non erit sensus et similiter si a visu removeatur
illud quod est visus non erit visus in quantum est visus. cum ergo
sensus inquantum est sensus percipiat magnitudinem et
visus in quantum est talis sensus percipiat colorem. impossibile
est quod visus percipiat id. quod non est color nec mag
nitudo nisi sensus dicatur equivoce. cum ergo visus et sensus sit
futurus. id est sancti in corpore glorioso. non poterit esse quod deum
essentialiter videat sicut visibile per se videbit autem eum
sic visibile per accidens dum exinde parte visus corporalis
tantam gloriam dei inspiciet in corporibus et precipue gloriosis
et maxime in corpore christi et et ex parte alia intellectus tam clare
videbit deum quod in rebus corporalibus visis deus percipietur
sicut in locutione percipitur vita. Quamvis enim tunc intellectus noster non
videat deum ex creaturis tamen videbit eum in creaturis cor
poralibus visis et hunc modum quo deus corporaliter. possit videri
ponit augustinus in fi. de ci. dei ut patet per verba eius inventi
dicentis. valde credibile est. sic nos visuros mun
dana tunc corpora celi novi et terre nove. ut deum
ubique presentem et universalia gubernantem. clarissima per
spicuitate videamus non sicut nunc invisibilia dei per ea

vita

// propter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gub[illegible]

que facta sunt intellecta conspiciuntur. sed sic homines
mox ut aspiciatis. non enim videtur. sed vide
Ad i. g. dicendum quod ubi illud Iob intelligitur de oculo spiritualis
de quo dicit apostolus ephes. i. illuminatos habere oculos cordis
nostri. Ad ii. dicendum quod illa auctoritas non intelligitur quod per
oculos carnis deum sint visuri. sed quod in carne
existentes deum videbunt. Ad 3. dicendum quod augustinus
loquitur in quodam libro ill' 7 sb9dictoe. quod patet ex hoc
quod premittitur. longe itaque altius prodiret si per
eos videretur. tamen ecce illa non. et postea subdit vis
itaque et cetera postea determinat ut dictum est. Ad 4.
dicendum quod omnis cognitio sit per aliquam abstractionem animi
et ideo quanto corporis fuerit magis abstracta anima magis
est cognitionis particeps et inde est quod in morte existens nullo
modo est cognitionis particeps istius. aut alio modo puta
anima separatur. et tamen non ad hoc venit et ideo actus
spiritus aliquis removet impedit cognitionis potest vide
re corporale non aut sed quod actus corporis in quo deficit
vis cognitiva. sed quod praecipitat de mente possit perfecte
cognoscere cognoscibilia que sunt incorporea. Ad v. dicendum
quod quamvis mens sua carnalis non possit cogitare
non accepta a sensibus tamen cogitat ea in similitudine et
sic cogitat illud quod apprehendit semper apprehen
dat corporis. unde non potest cognoscere ea que corpori
apprehendi non possunt. Ad vi. dicendum quod beatitudo est
perfectio hominis in quantum est homo quia homo non habet quod sit homo
ex corpore. sed magis ex anima corpus aut est de essentia
hominis in quantum est perfectum paria ideo beatitudo hominis non con
sistit principaliter in actu anime et ex ea derivatur ad corpus
per quandam redundantiam sicut patet ex hiis que dicta sunt
supra. De quadam tamen beatitudine corporis. nam erit in quantum deum
videbit in creaturis et cetera. et precipue in corpore Christi. Ad
vii. dicendum quod intellectus est receptivus spiritualium non autem
visus corporis et ideo intellectus poterit cognoscere divinam essentiam
que est spiritualis non autem visus corporalis.

Ad tertium sic proceditur videtur quod sancti in patria videndo
deum eum comprehendant. i. cor. x. sic currite ut
comprehendatis. cursus autem est ad premium. ergo compre
hensio dicitur premium viatoris quod sanctis redditur. Preterea augustinus
dicit in libro de videndo deum totum apprehendit videndo
qui ita videt ut nichil ei lateat videntem. sed sicut vi
detur ab angelis non ei latet videntem quia eum sit simplex non potest
esse quod ad eum videat et quod lateat. ergo deus a quibus ipsum
vident comprehenditur. Preterea quod totum et totaliter
videtur comprehenditur. sed deus a videntibus essentiam suam totus
videtur et totaliter quia totus deus non est non ei essentia. quilibet
et cuius modus est ei essentia non potest esse ei visibilis non ipse
totus et totaliter videatur ergo ab omnibus essentiam suam vi
dentibus comprehenditur. Preterea sic deus in celo videtur anima intellectus
eodem modo intelligit se ecclesia. sed sic dicit augustinus
in libro lxxxiii. questionum quod se intelligit comprehendit

se. ergo deus quod intelligit deum comprehendit ipsum sed quilibet
videns essentiam divinam intelligit ipsum ergo comprehendit
eum. Preterea illud dicitur cognosci quod est comprehensum
quia hoc cognoscitur. quod per suam diffinitionem comprehenditur aut
idest fines conspici possunt. ut dicit augustinus in libro
de videndo deum. sed esse idest esse ut cognoscatur de
eo quid est. quilibet ergo essentiam dei videns compre
hendit ipsum. Preterea quantitas actionis est secundum quantitatem
forme que est actionis principium. scilicet in quantitate caloris
est quantitas calefactionis. sed forma que est cognitionis
principium est illud de quo cognitus cognoscit ergo modus eius
quod cognoscitur est modus cognitionis. sed id quod cognoscitur
deus non est aliquid quam ei esse. ut est dictum est. hoc autem infi
nita est ergo et visio infinita ergo ea potest divina essentia
comprehendi quamvis sit infinita. Preterea si essentia divina
non potest comprehendi hoc non est nisi propter excessum clari
tatis ipsius. sed excessus cognoscibilis impedit cognitorum
magnitudinem corrumpit potentiam cognoscitivam que accidit tantum in
sensibus. non autem intellectu. ut patet ex libro de quod patet
in tertio de anima quod qui intelligit maxima non minus per
intelligere minima sed magis est cognitum istud accidit est ergo
divina esse non videatur non per illum ut dictum est. vi
quod excessus divine claritatis comprehensionem dicere
essentia non impediat. Preterea esse divina comprehenditur et ab in
tellectu. quia ipse deus se ipsum comprehendit. si ergo ab in
tellectu humano non possit comprehendi. hoc erit propter defectum
intellectus. sed lumen glorie aufert omnem intellectus defectum.
ergo per gloriam aufertur omnis corporis defectus ergo illi
quibus in lumine glorie videbunt deum comprehendunt ipsum.
Sed contra est quod augustinus dicit in libro de videndo deum dei pli
nitudinem non solum oculis corporis sed nec ipsa mente quisquam
aliquando comprehendit. Preterea sic dicit augustinus in libro lxxxiii.
questionum quod apprehendit se finitum est. ergo genus quod apprehendit
aliquid illud finitum est. ei hoc deus non potest esse finitum alicui
in intellectu creato ergo nullus intellectus creatus potest deum com
prehendere. Preterea damascenus dicit in i. libro quod in comprehensibile
est divina substantia. hinc quidam dicunt comprehendere non dubium est
preterea esse quod comprehendit ad ultimum est maius vel equale. illi hoc
intellectus creatus non potest esse maior deo non equalis ergo non
potest ipsum comprehendere. Responsio dicendum quod comprehendere
dicitur quasi simul prehendere. i. capere. et ideo illud proprie comprehenditur
quod simul capitur i. cum omnibus que eius sunt. unde oportet ut
omne comprehensum includatur in comprehendente. includi
aut proprie contentum in continente et ideo oportet comprehensum
contineri in apprehendente sic autem dicitur corpus a
talem contineri quod non excedit continentem ex nulla
parte si quantitate dimensiva ut unum ydolo ita
dicitur contineri ab aliquo spatiali quod substat virtuti eius et in
nullo excedit ipsum et ideo tunc dicitur ad proprium vel
comprehendi quando continentur stat sub actu virtutis co
gnitive quod non excedit ipsum excessus autem omnis

est. Secundum autem quantitatem. Secundum autem hunc quantitatem dicitur comprehensibile excedere potentiam comprehensivam, sed comprehensibile est ab ipsa. Sensibile autem comprehendit secundum quantitatem dimensivam propter hoc quod sensus ingrossabilis utitur organo corporali. Unde et cognoscit sensibilia omnia que reducuntur ad quantitatem dimensivam. Et secundum quantitatem virtutis ut patet in sensibilibus quantum ad qualitates scilicet. Et ideo comprehensio sensus impeditur et propter excessum quantitatis dimensive sic impeditur ne comprehendat totam terram et propter excessum quantitatis virtutis sic impeditur ne comprehendat claritatem solis quia non est tanta virtus oculi ad cognoscendum quanta est claritas solis ad cognoscendum. Intellectus autem non comprehendit ab intellectu sub ratione quantitatis dimensive nisi per accidens in quantum scilicet accipit a sensu. Et ideo dicitur quod intelligit cum continuo tempore et secundum hoc intellectus impeditur a comprehensione intellectus per excessum quantitatis dimensionalis sic impeditur a comprehensione linee vel numeri infiniti. Sed per se loquendo intellectus comparatur ad intellectum secundum quantitatem virtutis. Unde eo quod proprium obiectum intellectus est quid, et ideo in hiis que sunt separata a sensu non impeditur comprehensio intellectus nisi per excessum quantitatis virtutis. Et hoc est quod intellectus plus est comprehensibile quam intellectus comprehendere possit vel cognoscat sicut ille qui scit hanc conclusionem triangulus habet tres per probabilem rationem quia scilicet ita communiter dicitur non comprehendit ipsam, non quia partem eius videat sed quia modus quo cognoscit deficit a modo quo est cognoscibile. Est enim cognoscibile per demonstrationem. Essentia autem divina est cognoscibilis per infinitatem suam intellectus autem creatus plurimum intelligit quod est in ipso virtutis autem divine essentie excedit lumen quo intellectus creatus [illegible] ideo impossibile est quod videat deum ita perfecte sicut est visibilis et [illegible] sed quod intellectus creatus deum comprehendere possit. Ad .i. ergo dicendum quod apostolus loquitur de comprehensione glorie que scilicet sit ut anima accipiat in se esse in quo ad perfectionem glorie pertinet et secundum hoc dicitur gloriam comprehendere quod vis nunquam divinam essentiam intellectu comprehendat. Comprehensio id est dicitur ipsa pervento ad hunc deum secundum quod species dicitur comprehensio succedere. Ad .ij. dicendum quod augustinus duo ponit in diffinitione comprehensionis quorum uno excludit excessum comprehensibilis secundum virtutem cognoscentis qui est secundum quantitatem dimensivam et quantum ad hoc dicit quod ita videtur quod nichil eius lateat videntem. Alio autem modo excludit excessum secundum quantitatem virtutis et quantum ad hoc dicit autem quod fine circumspici potest. Tunc enim fines rei circumspiciuntur quando videns pervenit ad finem visionis perfecte videndo. Ad .3. dicendum quod tota essentia divina scilicet videbitur in patria sed non totaliter. Non ita quod aliquis modus sit in deo quo non videatur vel aliquis modus in intellectu ipsorum quo non cognitatur videndum scilicet quia modus quo cognoscitur ad deum comprehendendum non est equalis modo quo deus est cognoscibilis et hec inequalitas [illegible] quod divina essentia totaliter non videbitur. Secundum hoc enim adverbium totaliter non dicit modum [illegible] rei visive sed modum videntis per comparationem ad rem visam. Et hoc enim adverbium determinat ipsam visionem secundum quod [illegible] ad rem quod quantum ad intellectum scilicet idem est modus cognoscentis et cognoscibilis et ideo si intellectus se comprehendit sed non est alius modus cognoscentis et cognoscibilis quando intellectus non intelligit quod et ideo non est simile. Ad .v. dicendum quod eodem modo aliquis cognoscat quod est res quo cognoscit essentiam rei cum ipsa esse sit quidditas rei. Et ideo ille solus comprehendit quid est res qui comprehendit essentiam divinam. Unde sicut scilicet videbunt divinam essentiam sed non comprehendunt ipsam ita videbunt quid est deus sed non comprehendunt et ita videbunt deum a beatis sicut videtur res per suam diffinitionem quod esse comprehendat. Ad .vi. dicendum quod actio non attribuitur formis tantum quia est principium actionis sed composito sicut calefactio calido non calori tantum. Et ideo actionem oportet mensurari non solum secundum formam que est principium actionis sed etiam secundum subiectum forme sed forma que non est per se subsistens non habet alium modum a modo subiecti quia non habet esse nisi in quantum est actus talis subiecti et ideo mensura forme est mensura compositi. Sed forma que est per se subsistens habet aliquem modum in quantum est quedam res subsistens et quendam modum secundum quem est actus subiecti et hunc modum accipit secundum mensuram quam perficit ut perficiat talem formam et ex hoc modo mensuratur actio. Essentia autem divina est per se subsistens et ideo visio que per eam sit intellectu creato non mensuratur secundum modum infinitum quem ipsi esse per se sed secundum modum quo intellectus pertingit ad hoc quod per ipsum perficiatur. Ad hoc autem pertingit in quantum ei per lumen glorie quod est finitum. Et ideo visio finita est ex parte videntis. Ad .vij. dicendum quod claritas divina virtus dicitur sive essentia per quam comprehensibilis est sicut sol per suam claritatem et quamvis non impediat comprehensionem per excessum intellectus impedit tamen ex ipso excessu quia non potest contingere quod intellectus creatus pertingat ad cognoscendum ita perfecte divinam essentiam sicut cognoscibilis est. Ad .viij. dicendum quod gloria perficit naturam et non destruit. Et ideo imperfectionem que est de ratione nature lumen glorie non tollit sicut hec quod est ex nichilo esse et habet autem ipse intellectus creatus deficitam possibilitatem comprehensionis. Et ideo non per lumen glorie ad comprehensionem pervenire potest.

AD .iiij. sic proceditur. Videtur quod eorum qui vident deum per essentiam unus non videat alio perfectius quia dicit augustinus in libro lxxxiij questionum quod eandem rem non potest unus alio magis intelligere. Sed divina essentia intelligetur non perfectum. Ergo unus alio non videbit plenius. Preterea apud perfectius videtur quanto expressio similitudo rei visive sit in vidente. Sed non erit expressior similitudo qua deus videatur in uno quam in alio eorum qui deum per essentiam vident quia eadem est in omnibus. Ergo unus alio non melius videbit. Preterea ille melius videt a quo magis removentur impedimenta visionis. Sed in nullo remanebunt ad impediendum visionem. Ergo omnes equaliter.

uidebunt. Cp omnes sancti simul deum uidebunt. sic est
ut patet .1. Jo. set non potest melius uideri quam sit ergo unus
alio non melius uidebit. Cp optimus modus cognoscendi
deum est quo uidetur per essentiam set oportet non potest ad esse me
lius ergo uidentium deum per essentiam unus alio melius non uidet.
Set contra homines assumuntur ad sortes angelorum. set
superiores angeli deum clarius uident quam inferiores
ut patet per dyo. c. ce. jer. ergo et hominum quidam aliis
clarius uidebunt. Cp in uisione dei ecclesie consistit
hominis beatitudo. set quidam aliis clarius uidebunt. Cp in
lumine glorie deus a sanctis uidebitur. sicut dicitur in ps. in lumi
ne. set quidam aliis maiori lumine replebuntur. sicut
enim stella differt a stella in claritate sic erit in resurrectione
mortuorum ut dicitur .1. cor. xv. claritas autem corporis cla
ritatem indicabit mentis ergo quidam aliis clarius
uidebunt deum. Responsio dicendum quod cum principium actionis
sit forma quam agens operatur ex parte eius summi actionis me
sura. aliter autem in formis subsistentibus quam in aliis formis ut
post dicetur. In aliis enim formis est quantitas fortitudinis
in actione secundum quantitatem eius quod receptum est de forma. unde
ut de calore in calido in formis autem subsistentibus secundum quod
sibi subditur forma magis uel minus. Cp Potentia autem cognoscitiva
sub dicitur forme qua cognoscit secundum quod habet uirtutem cogno
scendi. illud enim quod facit uisum potentem. ad uidendum est
quod facit eum receptiuum similitudinis coloris. sic
autem intellectus. potius plurimum enim intellectus agentis sit
cognoscitiuus intelligibilium cognoscibilium. ita plurimum glorie
super additum. sit uisurus dei essentiam. Vnde secundum quanti
tatem recepti luminis. modus accipitur quo substat in
intellectus noster esse diuine ut forme. intellectus et per consequens.
modus perfectionis in opere. et talis forma est principium
s. in uisione dei per essentiam et ideo cum quidam sancti aliis
maiori lumine glorie. repleantur quidam aliis clarius
uidebunt. Cad .1. ergo dicendum quod unus alio non potest
ad idem maius intelligere. set .li. magis importat
modum qui est ex parte intelligentis. non enim potest esse ut
aliquis intellectu rem. non intellectus. hic illum modum quem habet
suo alium modum attribuat erraret ut non intellexit
et sic intellexit augmentum set si magis dicat modum
qui est ex parte intelligentis sic unus alio potest intelligere
melius in quantum est lucidior eius cognitio de uno et eodem in
cognitionis. Cad .2. dicendum quod quamuis in intellectu uniuscuiusque sancti
non sit expressior similitudo dei quam ipsum cognoscat
quam in alio quamlibet per suam essentiam. eum uidet tamen
intellectus unius perfectius substat forme quam intellectus quam
intellectus alterius. et ideo unus alio perfectius intelligit.
Cad .3. dicendum quod in terris secundum quod dicitur ad maius uel minus
non solum attenditur per recessum actio set etiam per accessum
ad terminum sic patet in intensione lucis corporalis et sic
etiam lumen spirituale intendetur in uno beatorum magis quam in
alio per maiorem assimilationem ad deum. quamuis in illo

inueniatur diuinum ad illud lumen. Cad .4. dicendum quod cum
dicitur quod omnes sancti deum uidebunt sicut est .li. sicut importat
modum qui est ex parte uisi non quantum sit ex parte uidentis
quasi .n. uidebit deum esse eo modo quo est. set tamen modus
uidentis non erit equalis modo rei uise set infinite
distans et ita modus unius uidentis poterit esse minus di
stans quam modus alterius. Cad .5. dicendum quod uidere deum per
essentiam est perfectissimus modus cognoscendi deum secundum genus set
tamen in illo genere potest magis et minus inueniri sicut ignis
est subtilissimum corpus secundum speciem et tamen unus ignis subtilior
alio inuenitur.

A D .v. sic proceditur uidetur quod sancti uidentes deum
per essentiam omnia uideant. quod deus in se ipso uidet
quia ut dicit gregorius in .4. .li. de summo bono. angeli in uerbo dei omnia
sciunt antequam fiant set sancti angelis equales erunt
ut patet m. xxii. ergo et sancti uidentes deum omnia uidebunt.
Cp gregorius in .4. dyal. dicit quod illic deus omnes claritate
deum conspiciunt quod est quod inesciant uel scientie omnia
sciunt loquitur autem de beatis qui uident deum per essentiam ergo
qui uidet deum per essentiam omnia cognoscit. Cp
sicut dicitur in .3. de anima. intellectus cum intelligit maxima magis
intelligere potest minima. set maxime intelligibile est deus
ergo maxime auget uirtutem intellectus intelligendo ergo in
tellectus cum uideris omnia intelligit. Cp intellectus non impeditur
ab intelligendo. aliquid nisi in quantum id superat ipsum sed intellectum
deum uidentem nulla creatura superat quia ut dicit gregorius
in .2. dyal. anime uidenti creatorem angusta est
ei omnis creatura. ergo uidentes deum per essentiam omnia cognoscunt.
Cp omnis potentia passiua que non est reducta ad
actum est imperfecta. set in possibili intellectu humane anime
est potentia quasi passiua ad cognoscendum omnia quia intellectus possibilis
est quo est omnia fieri. ut dicitur in .3. de anima si ergo in illa
beatitudine non intelliget omnia remanebit imperfectus
quod est absurdum. Cp quicumque uidet speculum uidet
ea que in speculo resultant set in uerbo dei sicut
in speculo omnia resultant quia ipsum est ratio et similitudo
omnium ergo sancti qui uident uerbum per essentiam uident omnia creata.
Cp sicut dicitur prouerbiorum .x. desiderium suum iustis dabitur. set sancti
desiderant omnia scire quia omnes homines natura scire desiderant
et non per gloriam aufertur natura ergo dabitur eis a deo quod omnia
cognoscant. Cp ignorantia est quedam penalitas presentis
uite set omnis penalitas a sanctis per gloriam aufertur
ergo et omnis ignorantia. et ita omnia cognoscent. Cp beatitudo
sanctorum prius est in anima quam in corpore set corpora sanctorum refor
mabuntur in gloria. ad similitudinem corporis christi ut patet per philippenses
in .2. ergo et anime perficientur ad similitudinem anime christi
set anima christi in uerbo omnia uidet ut infra .in. dicetur est dicendum
xiiii. ergo omnes anime sanctorum uidebunt omnia in uerbo. Cp
sicut sensus ita et intellectus cognoscit omne cuius habet simili
tudinem. informatur set diuina essentia. expressius indicat
rem aliquam quam aliqua alia similitudo rei ergo cum in illa beati

visione. essentiam divinam fiat cum fortius intellectus noster videtur quod sancti videntes deum omnia videant. ¶ Preterea commentator dicit in 3 de anima quod si intellectus agens esset forma intellectus possibilis quod intelligeremus omnia, sed divina clarius representat omnia quam intellectus agens, ergo intellectus videns deum per essentiam omnia cognoscit. ¶ Preterea propter hoc quod inferiores angeli nunc non omnia cognoscunt illuminantur de ignotis a superioribus, sed post diem iudicii angeli non illuminant angelum, tunc enim omnis prelatio cessabit ut dicit glossa 1 Cor. 15. ergo inferiores angeli tunc omnia scient et eadem ratione omnes alii sancti deum per essentiam videntes. ¶ Sed contra sic dicit Dyonisius in 6 c. ce. ier. angeli superiores inferiores a nescientia purgant. angeli inferiores vident deum per essentiam ergo angelus videns essentiam divinam non potest aliquid nescire, sed anima non perfectius videbit deum quam angelus, ergo anime videntes deum non oportet quod omnia videant. ¶ Preterea solus Christus habet spiritum non ad mensuram competit quod omnia in verbo cognoscat, unde dicitur quod pater omnia dedit in manibus eius, ergo nulli alii competit omnia cognoscere in verbo nisi Christo. ¶ Preterea quanto aliquod principium perfectius cognoscitur tanto plures effectus eius cognoscuntur per ipsum, sed quidam videntium deum per essentiam perfectius aliis cognoscent deum qui est ratio omnium principiorum, ergo quidam aliis plura cognoscent, et ita non omnes scient omnia. Responsio dicendum quod deus videndo suam essentiam cognoscit omnia que sunt vel erunt vel fuerunt et hec cognoscere dicitur notitiam visionis quia ad similitudinem visionis corporalis cognoscit ea quasi presentia. cognoscit insuper vero essentiam suam omnia que potest facere quamvis nunquam fecit nec futurum sit, alias non perfecte cognosceret potentiam suam. non enim potest cognosci potentia nisi cognoscantur potentiata obiecta, et hec dicitur cognoscere notitia simplicis intelligentie. Impossibile est autem quod aliquis intellectus creatus cognoscat omnia videndo divinam essentiam que deus potest facere, quia quanto aliquod principium perfectius cognoscitur tanto plura sciuntur in ipso, sicut in uno demonstrationis principio ille qui est perspicacioris ingenii plures conclusiones videt quam alius qui est ingenii tardioris. cum ergo quantitas potentie divine attendatur secundum ea que potest, si aliquis intellectus videret in divina essentia omnia que deus potest facere, eadem esset quantitas perfectionis intellectus que est quantitas divine essentie in procedendo effectus, et ita comprehenderet divinam essentiam, quod est impossibile omni creato intellectui. illa autem omnia que deus scit notitia visionis aliquis intellectus creatus cognoscit in verbo, scilicet anima Christi ut in 3 li. d. xiiii. determinatum est, sed de aliis videntibus divinam essentiam est duplex opinio. quidam enim dicunt quod omnes videntes vident omnia que deus videt scientia visionis, sed hec repugnant sanctorum dictis qui ponunt angelos aliqua ignorare quos constat secundum Dyonisium deum per essentiam videre, et ideo alii dicunt quod alii a Christo quamvis videant deum per essentiam non tamen videt omnia que deus videt eo quod essentiam divinam non comprehendit. non enim necesse est quod sciens causam sciat omnes eius effectus nisi causam comprehendat, quod non competit

intellectui creato, et ideo unusquisque videntium deum per essentiam tanto plura in eius essentia conspicit quanto clarius divinam essentiam intuetur, et inde est quod potest unus alium instruere, et sic scientia angelorum et animarum sanctarum potest augeri usque ad diem iudicii sicut et alia que ad premium accidentale pertinent, quia tunc erit ultimus status, nec in illo statu possibile erit quod omnes cognoscant omnia que deus scit scientia visionis novit. ¶ Ad primum ergo dicendum quod hoc quod dicit Gregorius quod sciunt angeli in verbo omnia antequam fiant non potest referri ad illa que deus scit scientia simplicis intelligentie tantum quia illa nunquam fient, sed referendum est ad ea tantum que deus scit scientia visionis, de quibus non dicit quod omnes angeli ea omnia cognoscant, sed forte aliqui, et illi etiam qui cognoscunt in una autem re est multitudinem rationum intelligibilium considerare sicut diversas eius proprietates et habitudines ad alias res, et possibile est quod eadem re scita communiter a duobus unus alio plures rationes percipiat et alius rationes unus ab altero accipiat. unde Dyonisius dicit 4 c. ce. di. no. quod inferiores angeli docentur a superioribus secundum scibiles rationes, et ideo etiam angeli qui deum creaturas cognoscunt non oportet quod omnia que in eis intelligi possunt percipiant. ¶ Ad 2 dicendum quod ex visione illo sequitur officium quod in illa beata visione est sufficientia ad omnia intuenda extra divinam essentiam que est medium quo videtur, per quod deus omnia videt, sed quod non omnia videat est ex defectu intellectus creati, quod divinam essentiam non comprehendit. ¶ Ad 3 dicendum quod intellectus creatus non videt divinam essentiam secundum modum ipsius essentie, sed secundum modum proprium quo finitus est. unde non oportet quod eius efficacia in cognoscendo ex visione predicta amplietur ad infinita ad omnia cognoscenda. ¶ Ad 4 dicendum quod effectus cognitionis non solum procedit ex excessu cognoscentis secundum intellectum sed etiam ex hoc quod intellectui non coniungitur id quod est rei cognitum, sicut visus non videt lapidem quamvis extra, quod species lapidis non est ei coniuncta. quamvis autem intellectui videntis deum coniungitur ipsa divina essentia que est omnium ratio, non tamen coniungitur ei ratio est omnium rationum secundum quod est ratio alicuius, et tanto plurium quanto plenius divinam essentiam intuetur. ¶ Ad 5 dicendum quod quando potentia passiva est perfectibilis pluribus perfectionibus ordinatis, si perfecta sit ultima perfectione non oportet in perfecta, et si aliqua dispositiones precedentes ei desit. omnis autem cognitio que intellectus creati perficit ordinatur sicut ad finem ad dei cognitionem. unde videns deum per essentiam, et si nihil aliud cognosceret, perfectum intellectum habet, nec est perfectior ex hoc quod aliquid aliud cum ipso cognoscit nisi quatenus ipsum plenius videt. unde Augustinus in 5 Confessionum: Infelix ille homo qui scit omnia illa, scilicet creaturas, te autem nescit. beatus autem qui te scit etiam si illa nesciat. qui vero et te et illa novit non propter illa beatior, sed propter te tantum beatus. ¶ Ad 6 dicendum quod speculum illud est voluntarium et sic se ostendit cui vult, et in mente ostendit que vult. non est simile de speculo materiali in cuius potestate non est quod videatur vel non videatur

[8]

l' ad q i spe milii cu res q speclm uidnt sb
apta for q spe i uidie p formam ate accepta
lap uo p formam apta resultante i ea a q io p
q tom oglat unu q ad. set i speclo i cato
ur ad p formam ipi specli sic effes ur p silitu
dine cae. q es q io n e. q qz uidz speclm
etnu uidat oia q i speclo resultat. n. n.
e nec q uidns etnm. uidat os effus ei. n
oppndat etnm. Ad. vii. dd q scoz d sidi
u q omia sare d sidnt iplet exh solum
q dm uidbut sic d sidiu eoz quo oia bea
hze capiut oplebi i h q dm hebt. sicut
n. d i h q ht p fam trinitate sufficiat
eo hto oia bs quoda m hnt ita ei uisio
sufficiat tellm. Jo. xiiii. dne ostede nobis
patrem q sufficit no. Ad. viii. dd q ignod ape
accepta i puatom sdat q sic pea e. sic. n.
igno e nescia aliq que sare d bet l q nece
e sare nisi aut hoz scia sus d eit i pria qn
au igno accip oite p oi nescia q sic sit q agli
queda i pria ignorabt. Vn dyo d. q agli
anescia pgut. sic aut ignorari n e pealitas
sot d fus quida n e nece q ois talis d fus
p gliaz auferat. sic. n. posset dia q d fus
e i limo q n pueit ad gliaz pet. Ad. ix.
dd q cor unu. oforbi coz xpi i glia f sili
tudine. no f eqlit eit. n. clau sic cor e
set no eqlit q sili aia nra hebit gliam ad
sili aie xpi set no ad equitate q ita hebit
sciam sic aia e. set n tata. ut. s. sciat oia
sic q aia e. Ad. x. dd q q uis ee dia sic to
oiu ognoscibiliu n tn ciungit. cui tellui
cato. f q e to oiu q io to no se. Ad. xi. dd
q i tells ages e for pportata tellui p sic
q p m e ppor. p agetis nlis ut oe q est
i p passiua ue l tells possil sit i p accia
i tells agetis l nlis agetis q io si intlls ages
fiat for intlls polis oz q i tells p ognoscat
oia. ad q se extendit ut i tells agetis dia aut
ee no e for h mo nro tellm pportanti q io n
e sile Ad. xii. dd q i h phileer dx q p dic iu
dici qn angloz q hoiu glia eit pete osum
mata qm os bti sciet oia. que d sca uisiois
nou ita tn q no os omia uidant i ee di aia
x ibi plene uidebit omia sic q ne uidet. illi
aut uidebit i pla l paucora s gdu quo ogno
scet dm q sic aia xpi d hiis. q palius uidet
i libro oms as illuiabit. Vn di. apoc. xxi. q
claitas di illuiat aut btoz. q lucna ei est
agnus q sili agli supiores illuiabt i fiores
n qd noua illuiatioe ut scia i fioz p hoc

augeat. set qdu otinuatioe illuiationis
sic si itelligit q sol. q esces illuiat aere
q io dz dam. xii. q q ad itita erudiut mlt
tos fulgebt. q. stelle i ppetuas etnit. platd
aut ordin u dz cessatu q adea q ne ee nos
peoz ordiata ministia exeet uo p. q p glo
i dm.

Ad vi. sic pce ur qd aliqs i tells cat ex
ppis nlibz possit dm p eem uide. s. n.
m etoz oppiom angli sol nlibz cati sut. set
angli i pm sue catois uidrut res i ubo
ut d aug. s gn. ad litm q h dz eoz ogto
matutina. g si aq i tells cat exppis nlib
dm p eem uide pot. Cp ton angli q mali
n cant n i nlib set mali angli uidnt dm
p eem q p. ex h q hr. Job. i. q ii. cu assistent
filii di coza dno affuit sathan inteos assi
stetes aut noiant angli s gg q intima
otepliatioe pfruut g angli exppis nlib
dm p eem uide pot. Cp ille q pot uide e
q e mi i telli le pr uide e q e mag telli le ut
om. dic. i. z. d aia. set dia eeri e mag i tellil
q h milia q no st i tellil . n q nos facimus
eu ee i telli la ipe aut d eu oid scit am in
muis p se ipm i tellil e. ai g uidam exppis
nlib catus mles. ur mlto for q ex ppus
nlib dm p eem uide possum. q pcips h ur
d anglis. Cp ut dz i e d aia sic se h uisus
ad uisile i se h i tells ad i tellile s uis no ip
dz auisioe n d istoz. iii. mdoz uno mo p
corupt uis. sic qn e a macla i pupilla q
no pot d d intellu aglico q i statu nlin
q st specula munda q clarissia ut dyo dic. iiii.
c. d. di. no. a mo p absentiam uisil n h pt
d i ppoito q dz e p ses oi i tellm q oia i pler
eco mo exh q uisile n e uisile i actu sicut
colores i tenebris n. n. sunt uisil actu n p
luce q i ppoito d n pot q ipe dz p se ipo
uisil e e sit lux i tellil. ut p. Jo. i. Cp. mo
p excellentiam obi q corupit sensu. n h i
ppoito loo ht excellen. n. i telligl no cor
rupit i tellm. sic excellen sensibil corupit
sensum. ut dz i e. d aia g nich e q ipe dic
qn as i tellus intelligit exppis nlibz dm uide
possit. p eem. Cp unuqqz ogfci p silia
silitur. set anglus p sua n m e expssa
silitudo ipi di ut dic dyo. i. iiii. c. d. di. no
q anglus e ygo di maifestacio occlti luis
s. dm g anglus pppa n m pot dm uide
p eem. Cp i. ii. d cais dz. q omnis intellia
i tellit q e s se i q e e catu abeo set glib

cat' intell' p'mu sua e ca'e. ideo g° p sua n'ra
pot deum uidere p essenciam ¶ Pr' ad infinitatem diuine
virtualitatis pertinet ut omni intellectui distet. et illud
e ipse e capax h' cata e capax h' muris q ex
p'is n'lib; deum uide p essenciam posset ¶ ad h'. ij.
qd deum p essenciam uidet pot pertinge plum gre q
quidem lum sit e n sup creaturam ita posset ideo
eet n' mediatum. g° e alicui cate collatum q ex
p'is n'lib; pertingat ad uidend' deum p essenciam. ¶ pr
om. d' i p'am nouem. meth' q si ad eet intelle
an'lis intellm intellm i intelli eet frustra. set ab
s'dm e dic. q dina ee sit frustra intelli. g° as
intell's p'sua n'ra pot ipsum uide ¶ set c° .io. xvij.
d' gra dei uita eterna ut p' io xvij. h' e uita
eterna ut cognoscant te. q e. g° ad uid' deum p
essenciam no pot peruenir. n' p gram ¶ pr ad id q red
d' erit. i p'mu. ut p'. io. xiiij. siqs dilig me
diligetur a patre meo et ego manifesto ei me ipm
g° ad uid' deum p essenciam. nullus pot ex p'is n'lib; p
uenire. ¶ pr n e gra e forcior q n sol. set sol
illo existentes q'uis gra hent n uidet deum
p essenciam. vn i eo p d' tho. v. qle m gaudii
e. qui i tenebris sedeo et lum celi n uideo g°
mltomins ex p'is n'lib; ac adh' pertinge pot ¶ pr
s ordinem effectuum e ordo cam nobilioris. n effect'
e nobilior ca set intera que possit p's cate p
starum h' e maxi' ut deum e. ut deum p essenciam uidere
h' ca g° n pot ee n. set solus d' q e suma oim
ca ¶ Responsio dicendum q ad h' q intell's deum p essenciam uideat
oz q eciam dina formiat intellm nro qdam mo ut forma
intelle' form aut n coniungit p'fcibili n qn p'fcibile h'
dispones glo efficit susceptiuum tal forme sic corp'
n viuit aie n qn i corp' st dispones conuenientes
ad aiam suscipiendam. vnde oz ad h' q intell's formiat
ee dine mo p'deo q sit ideo ad p'mod dispons
p'parans ipso ad unionem p'dcam. et h' e lum quo
intell's p'ficit ad uid' deum p essenciam. h' aut dispo no
pot ee n'lis ac' cato intellm ultima aut dispo ad
formam. s eandem formam recipe i p'fcibile et forma ipsa
ita q si unum e n'le et al' p'fcibile p ultimam dispo
ad formam coniugit ipsum formam. forma aut q e dina ee
omnes facultate corp's n'le excedit p'o aut ei
ac' s accipiunt i eod' gne vn p'o et ac' diuidit
q'l; gn' ens ut p' i. iij. ph'ce. et io facultas
siue p'o cate n excedit n ad singulis formam
et sic ee dina q e ex oe g' excedit n'le fa
cultate cl; cati et io dispo ultima. q e ad mo;
intell's cu tali ee excedit omnes facultatem
n vn pot ee n'l set s'n'm et ista dispo e lum
glie d' quo d' i ps i lumie t. uidebimus lumen
s aut n'le facultate pot pot intell's cat' p'ue

nire ad cognitionem dei p formas creatas ei inditas l
acquisitas set h' cogn'o n e visio ei p essenciam sic
cyd'as p' n p'ea sar quid e. set solu q e et
qd no e ¶ ad i. g° d' q angli ipi sui cognic
n uidere ab p essenciam uidere tn p similitudinem e
cata. q e ipi n eorum q e dei similitudo qh; sine
p'uant creatam ignem sine no dum mo n portat e
dam iglia vn et cogn'o uespertina q se ipos co
gnouerunt ipa n p'cesat i eis cog'm matutinam
q cognouerunt res i ubo ¶ ad ij. d' q dyon' no
d' deo existisse. q. ipm p essenciam uidit. s; q
ideo uis e q ad eu dei p'ui se extendit sic ad
bos anglos p'mod' q diuis illa ub p'sto ee
q nre p'ui sibi adat. vn equiuoce assumit
assiste l' astare ¶ ad iij. d' q id pot ee p
se mag' intelli' q tn e ne intelli' intellm d'
q d' nro intellu manifeste up'r facultas e
aut intell's nri determinat ad formas sensibiles q
p'intellm agente fiunt intelle i actu eo q fa
ntasmata eo mo se hnt ad intellm nrm sic
sen'bilia colores ad visum ut d' i iij' de aia et io oz q i oe
illud q intell's nr intelligit n'le maduat p formas
sensibiles ut dyon' d'. et q se separatae q sic maxie
p se intelli' excedit gn' formarum sensibilium io intell's
nr i ueicit. debilis ad cognitionem earum et s' h' in
ij. meth' d' q intell's nr se ht ad manifestissima
n sic oculus noctue ad lucem diei l'ad lucem
facultas aut n'lis intell's anglici cum ipus no sit
determinata ad formas sensibiles e tn determinata ad
formas creatas q s'e sui gnis et io sic intell's nr d'
ficit anglicorum substanciarum separatarum ita et multo ampli
d'fic intell's anglic s' sua n'le facultate auisione
dei p essenciam. deum aut om. intellie d' intell' creatis
¶ ad .v. d' q i intell's cat' no ipedit ad h' q nt
posse deum p essenciam uide. credendum diuine ee q
d' se no sit intelli i actu. set ex parte illius intell's
creati p'o q s' d' formam ipsius intellectiue uirtutis cate
q n l' facultas e determinata ad ee creatum. s; tn
d' forma ali' i anglo e q i hoie. s' sua n'ra co
sidando eos i intellu. ita angli n iueicit a q d'
forma s'formam sui gnis set s'e prorsum ad intellm
q e ex gn' suum. s'. diuinum hnt n. tm p'formam q
debet gnm intell's i q no geuie n intell's cat. intell's
n. cat' e ex gn'. s; intell's humanus patit d'fcm
et s' rom sui gnis q2 ideo e lux intellis obumbra
vnde dic ysaac q io oritur i umbra intellie. so p'
absenciam intelli' cum uis. n. dina ee sic celibus rei
p'sens no tn e p'sens celib; intellm ut forma
intelli' q nc sol' actur qn i intellu e dispo
sufficies ad h' q sic uni' eciam dic ut forma
intelli' ¶ pr ex excessum claritatis dic eciam s

forum. q intellis creatus non h(abe)t intellit sic p(ro)p(ri)us de
ficit intellis creatus. q anim(us) d(eu)m p(er) essentiam. q(uonia)m ius in
mensitas diuine essentie intellectum non corrumpit sed mag(is)
conforter. ¶ Ad .v. d(icendum) q(uod) ad congl(ori)ficandum d(eu)m p(er) al(iqua)m
similitudinem creatam pot(est) intellis creatus exsistens in illibus
pucire sed h(aec) cognitio non est uisio dei. ut s(upr)a p(ro)bat(um)
est. ¶ Ad .vi. d(icendum) q(uod) effectus retinet similitudinem sue
cause et exi(gi)t s(ecundu)m q(uod) intellis in(tellectu)s h(abe)t cognoscit causam
suam exsistentem eius q(uo)d h(abe)t sed h(oc) non est uide(re) d(eu)m p(er)
essentiam ut dictum est. ¶ Ad .vii. d(icendum) q(uod) non congruit
super addere cause pot(est) esse constitutione non ipsi. illud
n(ihil) q(uod) ad p(ro)prietatem non su(peri)oris p(er)tinet non p(otes)t com
mu(nicari) inferiori n(ihil). ut illud in(tellectu)s h(abe)t non transferat in
superiorem n(on) sic dyaphano non pot(est) con(uen)i(r)e. ut
absente lucido luceat non ipso lucido fiat c(on)iunctus
lumen ei acc(ide)ns lucido c(on)iunctum. determinatur aut(em) ad
formam intellectus creata. est p(ro)prietas intellis creatu(m) et io
plumen illud p(er) q(uo)d intellis unit formam intelligibilium
creatam c(on)ueniens quod pot(est) intellectum dato sed non ut
ipsum lumen in(tellectu)s h(abe)t non in c(reatu)m intellis creati transfe
ratur q(uod) est impossibile. ¶ Ad .viii. d(icendum) q(uod) et si nullus in
tellis intelliget diuinam essentiam non p(er) unum non p(er) g(ene)ra
diuina essentia non esset frustra intellectu(m) cum q(uod) ipse ipsum
intellit tamen q(uod) non est p(ro)pter aliud frustra. aut(em) non h(abe)t locum in
h(is) q(uae) sunt p(ro)pter aliud fi(nis). ad q(uo)d non p(er)tingit.

AD .vii. sic p(roceditu)r. uid(etu)r q(uod) in statu uie d(eu)s p(er) essentiam
possit uideri. q(uia) d(icitu)r ysa. vi. uidi d(omi)n(u)m sedentem
te super solium excelsum et eleuatum et replebat o.
terra ma. est ut seraphim clamabat. sed ille est
maiestate cuius terra implet est ille q(ui) essentia est d(eu)s
ergo ysa. uidit d(eu)m p(er) essentiam in statu uie existens. ¶ Pr(aeterea)
uide(re) d(eu)m facie ad faciem est uide(re) d(eu)m p(er) essentiam.
ut p(atet) .i. cor. xiii. sic n(ihil) b(ernardus) in uisionem ap(ostolus) nominat
sed iacob in statu uie existens uidit d(eu)m facie ad
faciem. unde dicit gen. xx. xxxii. uidi d(eu)m fa. ad
fa. et salua facta est anima mea. ¶ Pr(aeterea) iob xli. au
ditu auris audiuius te. nunc aut(em) oculus meus
uid(e)t te. uisus aut(em) est de rebus p(rae)sentibus auditus
aut(em) de absentibus. ergo postquam iob congl(or)ificat d(eu)m
q(uod) p(rae)sente p(er) essentiam. ¶ Pr(aeterea) de moyse d(icitu)r nu. xii. pala(m)
et non p(er) enigmata uid(e)t d(eu)m sed omnis uisio dei aut(em)
est p(er) enigmata u(el) p(er) essentiam ut p(atet) .i. cor. xiii. ergo mo
yses in statu uie existens uidit d(eu)m p(er) essentiam. ¶ Pr(aeterea)
ii. cor. xii. s(ecundu)m raptum h(ab)u(it) usque ad .iii. cel(um) dicit
glo. q(uod) d(eu)s d(icitu)r ap(osto)lo uitam in qua uidendus est in et(er)num
c(on)ita ad h(oc) raptus est. ap(ostolus) ut ipsum d(eu)m in se non
in aliqua figura uideret et s(ic) diceret q(uod) in te ordine angelorum
s(un)t tamen cherubin et seraphin q(ui) uiciniu(s) d(eu)m con
templa(n)t(ur). ad quorum similitudinem d(eu)m uidisse. d(icitu)r et
amplius ex aliquibus omnibus. apte o(mn)es q(uod) ipse d(eu)m uidit
p(er) essentiam et sic id(em) q(uod) prius. ¶ Pr(aeterea) s(ecundu)m aug. xii. s(upe)r gen.

ad li. uisione intellectuali uident(ur) e(a) q(uae) s(un)t in a(n)i(m)a p(er) su
as essentiam sed uisio intellectualis est de rebus in ipsis intellectibus. p(er)
aliquas similitudines sed p(er) suas essentias ut ipse d(icit) diuin(a)
ergo est d(eu)s p(er) essentiam sua(m) sit in a(n)i(m)a uiatoris uid(etu)r q(uod) p(er)
essentiam suam ipsum uideat. ¶ Pr(aeterea) affectus magis est cor
ruptus p(er) peccatum q(uam) intellis q(uia) peccatum in ui(oluntate) est. ut aug(ustinus)
dicit sed affectus pot(est) immediate diligere d(eu)m in statu uie
ergo intellis uiatoris pot(est) uide(re) d(eu)m immediate. ¶ Pr(aeterea) oc
ulus imme(dia)te ut p(ri)ncipalem ad q(uod) intellectus sed c(on)uertit
sine h(oc) q(uo)d c(on)uertat ad aliquid aliud s(ed) intellectus uiatoris
pot(est) c(on)uerti ad d(eu)m sine h(oc) q(uod) c(on)uertat ad aliud. ergo intellis
uiatoris pot(est) imme(dia)te uide(re) d(eu)m. ¶ Pr(aeterea) p(er) q(uod) iudi
camus de aliquibus oportet nobis magis esse notum q(uam) illa s(ed)
s(ecundu)m q(uod) aug(ustinus) in li. de uera religione s(ecundu)m ueritatem increata(m)
de omnibus iudicamus ipsum consultantes et in statu uie
ergo ipsam ueritatem uidemus. sed ueritas increata est diuina
essentia ergo in uia d(eu)m p(er) essentiam uide(re) possumus. ¶ Pr(aeterea) h(aec)
q(uod) unum q(uo)dque in mag(is). sed omnia que cognoscimus
cognoscimus p(er) lumen diuinum q(uod) est ipsa diuina esse q(uia) ut d(icitu)r
in li. de spiritu et a(n)i(m)a mens n(ost)ra in actu cognitionis exi
re non pot(est) non diuino lumine p(er)fundat(ur) ergo ipsum d(eu)m
p(er) essentiam uidemus magis q(uam) alia. ¶ Pr(aeterea) s(ecundu)m aug(ustinum) mens
n(ost)ra adeo nulla interposita creatura formatur. sed in omni
modo uisione in tempore ad d(eu)m ergo et in hac uita mens n(ost)ra
immediate uid(e)t d(eu)m. ¶ Pr(aeterea) p(er) quolibet sciam speculatiuam co
gnoscitur de s(ubiect)o quid est sed d(eu)s in aliqua scientia speculatiua
s(u)b(iectu)m u(el) saltem in parte alicuius scientie sic in theologia et meth(aphysica)
q(uod) et de d(e)o est. ut p(atet) in p(ri)ncipio meth. ergo p(er) aliquam sciam
speculatiuam scit de d(e)o quid est et h(oc) est uide(re) ipsum p(er) essentiam
ergo cum omnes scias speculatiuas possumus h(abe)re in uia d(eu)m
in statu uie p(er) essentiam uide(re) possumus. ¶ Pr(aeterea) nich(il) in
pedit nisi a suo genio sed corrupto corpus non c(on)iungat(ur) di
spositioni intellis est non sic in eodem ergo dispositio intellis non
impedit p(ro)p(ter) c(or)ruptionem. sed a(n)i(m)a in corpore incorrupti
existens uidebit d(eu)m p(er) essentiam ergo et corpori corrup(tibili) unita
pot(est) d(eu)m p(er) essentiam uide(re). ¶ Sed contra est q(uo)d d(icitu)r exo. xxxiii.
non uidebit me homo et uiuet. glo. q(uamdi)u hic
mortaliter uiuit uidere p(er) quasdam ymagines d(eu)s pot(est)
sed p(er) ipsam non sue speciem non p(otes)t. ¶ Pr(aeterea) ioh. i. d(icitu)r d(eu)m
nemo uidit unq(uam) glo. nemo purus homo uiuens in hoc
corpore uidit d(eu)m ut est. ¶ Pr(aeterea) .ii. cor. v. q(uamdi)u diu sumus
in corpore peregrinamur a d(omi)no p(er) fidem n(ihil). ambulamus et non p(er)
speciem glo. tam uita mortalis ad h(oc) agentis non pot(est)
c(on)tinge(re) ut dimoto atque discesso. omni nubilo fan
tasiarum corporalium serenissima incommutabilis ueritatis luce
p(er)ciatur. ¶ Pr(aeterea) esse uiatorem et comprehensorem est sol(um)
et h(oc) q(uod) uid(e)t d(eu)m p(er) essentiam est comprehensorem ergo nullus
aliquis adhuc uiator existens pot(est) d(eu)m p(er) essentiam
uide(re). ¶ Pr(aeterea) p(ro)pinqua causa p(ro) effectu. sed causa q(ui)a a(n)i(m)a beata
est. diuina uisio est. ut ex dictis p(atet) ergo si a(n)i(m)a in statu uie
d(eu)m p(er) essentiam uideat in statu uie erit beatus q(uod) est absurdum

Responsio dicendum quod cum beatitudo sit ultimus finis rationalis creature
status vie in quo nulli creature debetur esse ille in quo a beati-
tudine distat. beatitudo autem cuiuslibet rationalis creature consistit in vi-
sione dei per essentiam ut ex dictis patet supra. oppositum autem delectatio
in qua beatitudo consistit oportet quod sit post et dispositive et perfective ad
dignitatem obiecti ut patet per philosophum in x. ethicorum et ideo ad hoc quod
creatura rationalis sit beata per visionem dei in essentia sua oportet quod in se
visione sit potentia per aliquam dispositionem supra intendentem quod dicimus
esse lumen glorie. sic autem nulla pura creatura in statu vie
existens potest per essentiam deum videre. homo enim ut intelligat
quicquid intelligit percipit a sensu abstractas per fantasma-
tas sic intelligit mediante universali sensui. ut patet per
philosophum in iii. de anima. intellectus quoque angeli in statu vie positus
dispositionis nullius vel quantitas non potest in ad aptitudinem ut
intelligat esse quod intelligit per formas creatas ad quas nulla facul-
tas intellectus eius determinatur ut ex predictis patet. deus autem in esse
sua videri non potest nisi per aliquam formam a sensu abstractam vel
creatam ut ex dictis patet quod nullus intellectus pure creature in statu
vie existens potest in visione dei per essentiam per aliquam dispositionem
supra intendentem. Contingit autem divina virtute quod aliqua res mirifice
producitur in id in quod nullo modo potest per aliquas dispositiones sibi
inherentes sicut quod virgo pariat quod ignis in aqua combu-
rat et similia. potest mirifice fieri quod divina virtute aliquis intellectus
creatus non habens dispositiones vie elevetur ad videndum deum
per essentiam non tamen et tali visione potest dici beatus simpliciter
sed secundum quid tamen. scilicet in quantum. scilicet communicat in actu beati. sicut
et ad corpus in statu gloriosus existens potest miraculose participare
actum agilitatis vel inpassibilitatis sicut de abacuc. le-
vantis. ultra et de tribus pueris conservatis in fornace danielis
iii. ii. tamen corpus corpus et glosa. ea autem que fiunt miraculose
non dicuntur possibilia secundum naturam in qua fiunt sed secundum virtutem faci-
entis tamen. non enim dominus propter locum quod esse possit fi-
videns. sed quod deus potest facere eum videntem et ideo dicendum est
quod nulla pura creatura in statu vie existens potest deum per
essentiam videre. sed deus potest facere quod videat ad hoc in sta-
tu vie manens ex dictis quod patet. quod nullus homo in statu
vie nisi quod angelus potest per essentiam cognoscere quod excedit
omnes formas sensibiles per quas intelligunt in statu vie agentes
et ex ipsam mentem mediam ex similitudine ad deum
formis intellectualibus consequentur. Ad i. dicendum quod secundum dionysium
e. c. ce. iiii. per hoc quod in scriptura dicitur quod aliquis sanctus vidit deum
ut ysa. vel quibus alius non est intellectum quod per essentiam deum
est omnibus viatoribus occultata videat sed quod ostendit
se sibi aliqua forma vel corporalis vel ymaginarie per quas
manum ducebantur in dei cognitionem et hoc fiebat ministerio
angelorum quorum illuminatione confortabatur intellectus prophete ad
percipiendum in aliquale divinorum cognitionem existentibus formis
quia angelus non intendebat ducere in sui cognitionem principaliter
sed in cognitionem dei ideo in hiis visis non dicebatur angelus
apparere sed deus existens quod apparebat angelus ex vir-
tute efficacem habebat. ad illuminandum mentem prophete et

hoc vocatur theophania. id est dei apparitio in scriptura. quamvis autem
et angelus diceretur ille qui quamvis appareret propter mi-
sterium quod exhibebat unde gregorius dicit angelum qui moysi
apparuisse dicebatur modo angelus modo dominus memoratur
angelus quia exterius loquendo serviebat. dominus quia interius pre-
sidens loquendi efficaciam tribuebat. et hoc est sententia augustini. in ii.
li. de trinitate. Ad ii. dicendum quod visio illa iacob fuit
ymaginaria corporalis tamen dicitur deum vidisse facie ad faciem.
quia illa forma in qua ei apparuit deus facie ad faciem et ab eo
visa unde dicit glosa. in deum non quod deus videri possit
sed formam vidit in qua deus locutus est ei in hoc tamen quod dicitur
facie ad faciem notatur quedam eminentia visionis ut enim dicit
rabbi moyses. gradus prophetie distinguitur eminentia est gradus
prophetie quam prophete apparet ad in visione vigilie quam si
appareat in dormiendo et utroque modo ita fuit revelatio
eminentior gradus est quando apparet ille qui loquitur in forma vi-
sui quam quando auditur loquens ei tamen similiter hoc quod deus videatur
eminentior quia quasi gradus est si ille qui loquitur apparet in figura an-
geli quam in figura hominis et hanc eminentiam habuit apparitio
iacob quia non fuit in dormiendo sed vigilando non tamen
audiebat vocem formam loquentis sed et figuram inspexit
hominis tamen unde dicitur quod apparuit ei vir etc. quem
angelum intelligit et ad hanc eminentiam designandam
dicitur quod vidit deum facie ad faciem. angelum dominum
vocans ratione iam dicta vel potest dici secundum glosa gregorius. id est quod hoc
intelligitur de visione spirituali quando sanctorum mentes interna au-
ctoritas purgate deum contemplantur divine lucis quod
perfunditur secundum quod visionem quamvis divina non ut est non videat
quia illud lumen receptum non est sibi sufficiens respectus
divinam visionem ut supra dictum est. cum autem per formam cognitio
de eo habetur in lumine sit expressior eius similitudo quam lumen
in autem creature sensibus ex quibus homo nulli cognitione ducitur
ad dei cognitionem id est in illa unitate increata usque conspicere
non eam sic conspicere non posse sentiret ut in eadem glosa.
dicitur et quod perficitur quilibet cognitionem cognitionem dei vocavit
Ad iii. dicendum quod liber iob potest intelligi de visione y-
maginaria et intellectuali. si enim intelligatur de visione ymagi-
naria designatur perfectus iob in gradu prophetie cum propheta
non fuit ei facta revelatio non per auditum loquen-
tis vel non per modum vel per visionem loquentis. si autem
intelligatur de visione intellectuali tunc designatur perfectus eius de co-
gnitione fidei in intellectum divinorum. qualiter hoc per contempla-
tionem predictam hic asserit quod visio dicitur quia sicut
videndo aliquam cognitionem ab ipsis rebus accipiendo
ita in contemplatione sanctorum accipiunt lumen ab
ipso deo per quod divina alterius certius contemplantur. sed audi-
ta cognitionem assentiendo. eis qui ab ipsis rebus
speciem acceperunt dum nobis referunt se vidisse et
similiter perfidium ab hebreis doctis apostolorum et prophetarum qui
fuerunt divino lumine illustrati et sic non oportet ponere quod
deum per essentiam videt. Ad iiii. dicendum quod de primitiva

8

uisionis . moysi ostendit una exo . xxxiij . Ubi dicitur
quod loquebatur dominus moysi facie ad faciem sicut solet loqui homo
ad amicum suum . exigebat tamen ubi hic non potest quod deum
per essentiam uidit quod patet ex hoc quod petit . dicens ostende
michi gloriam . tuam . quod n . te consessum non est . Unde dominus dicit
ei . faciem meam uidere non poteris et ideo dicit glo . ad hoc
oppositum . ipse loquebatur scriptura . quod putabant moysen ore
ad os loqui cum deo . cum per subiectam creaturam . angelos
et nubem ei loqueretur et appareret . hoc autem loco potest
intelligi fuisse ymaginaria . siue corporalis . Unde dicit
aug . ii . de trin . loquebatur illa que fiebant uocibus sic mo
dificabatur tamquam amicus loquentis ad amicum . potest quod
intelligi esse intellectualis secundum quod intelligibilia didicit re
spiciebat per modum quo dicitur in ps . audiam quid loquatur
in me deus et utique modo deus prouilegium ei reue
lando interius familiarius certius ei sua eius sua secreta
reuelauit . q . aliud uidetur illud quod dicitur . jo . xv . uos di
xi amicos quia omnia que audiui a patre meo nota
feci uobis et ideo dicitur deut . ult . non surrexit ultra
propheta . in israel quem nosset deus facie ad faciem . alia enim
eminentia uisionis moysi ostenditur . num . xij . ubi deus de
eo dixit ad aaron et mariam ore ad os loquor ei et
palam non per enigmata et figuras deum uidet . uel gloriam dei
hoc . lxx . ii ostenditur impleta fuisse ei petitio quam pe
tiuerat in exo . ostende michi faciem tuam quia ante mor
tem deum per essentiam uidit ut aug . dicit . xij . super ge
ad . li . et in li de uidendo deum et ideo significanter de ore ad
os loquor ei quod est in exo . deum non fuit . quia uisio
dei per essentiam non sit mentis a fruitione spiritus . sed ipse
deus intuetur sed etiam et hoc est loqui ore ad os . non . n . corporis
os . sed os mentis intellectus est . ut aug . dicit . sed uisio
contemplationis uie sit mentis illustratione angelorum . ut patet
per dyo . iiij . c . ce . ie . et loquitur tamen per intermedium . hec
autem uisio qua ante mortem deum per essentiam uidit non
fecit eum beatum simpliciter . Unde nec semper illa uisio in eo
permansit . sed ad tempus quamuis illud tempus in scriptura
non determinetur . non . n . erat ex dispositione intellectus ex in
te sed ex sola diuina uirtute . quod . miraculose uidendum est
quod autem ei data miraculose eleuatio ad actum . quia nunquam
non potest similiter esse in obsequio actuum cum corpore pertinet cum mi
nimus actum domus habuit sicut uidas apparendo non
erat similiter cum eo actus gratuitatis quod est fieri de corpore suo
et similiter intellectus uiatoris eleuatur miraculose ad uidendum dominum
per essentiam . non potest simpliciter esse in actu uisionis uie quia
alia multis sensibilia patet et ideo ergo in illo statu
aliquam uideramus omnino abactu sensuum ablatus . et
ideo dicit aug . xij . super gen . ad litteram . quia deum per
essentiam nemo uidere potest in abhac uita quadam modo
moriatur . siue omnino exiens de corpore siue ad usus
et alienatur sensibus carnalibus quod similiter dicit . in . li .
de uidendo deum et sic non est contra ei quod dicitur nisi .

xxxiiij . non uidebit me homo et uiuet . Unde gregorius
ideo dicit in glo . aggredientem . in hac carne uiuentibus
sed in celestis uirtute . claritatibus potest essentiam dei claritas
uideri . non tamen uidebit eam homo et uiuet quia quod sapientia
quae deus est uidetur huic mundo funditus moritur ¶ ad
v . dicendum quod in illo raptu paulus hoc modo uidit deum
per essentiam . sicut et de moyse dictum est . ut patet per aug .
in li . de uidendo deum et xij . super gen . ad litteram . ut ideo
prouidit doctor gentium et magister uideorum consequen
ter . quamuis quidam dicant quod hec uisio fuit
media inter uisionem uie et uisionem patrie . uole
tes . quod non uiderit deum per essentiam sed eminentissimum
suam contemplatione uie est tamen dominum uiuit senare
ubi scriptum est hoc tamen potest dici fuisse media inter
utrumque contemplationem quia in hoc quod uidit deum per essentiam
fuit contemplatio uie in hoc uerbo quod ex illa uisi
one non fuit simpliciter beatus fuit in contemplatione patrie
¶ ad . vi . dicendum quod uisio intellectualis est de hiis que sunt
in ea ut forme intelligibiles in intellectu sic autem
non est deus in anima uiatoris per essentiam suam sed per simili
tudinem . quod autem dicitur ab aug . quod uisio intellectualis
est eam non quarum similitudines non sunt . ad quod ipse
est referendus ad obiectum uisionis non ad medium
quo uisio constat . n . quod medium quo intelligitur lapis est
species in anima que non est ipsa lapidis essentia sed per similitudinem
lapidis perueniat ad cognoscendam ipsam essentiam lapidis
quia obiectum est intellectus est quod sed hoc non contingit in ui
sione corporali uel corporali quia obiectum ymaginationis
uel sensus non est ipsa essentia rei sed accidentia que sunt
extra . sicut color et figura et huiusmodi . Unde quod in uisione intellectuali
uiatoris non oportet quod ipsa diuina essentia sit medium
quo uidetur sed quod per similitudinem aliquam ipsius perueniat
ad aliqualem essentie diuine cognitionem non quod sciat quid est
deus sed quod sciat quid non est uel ad quod aug . in . xij .
super gen . ad litteram . Unde uerba sumenda in glo . ij . cor .
xij . in ducit hoc ad hostendendam differentiam intellectualis
uisionis ad alias uisiones . hoc . n . intellectualis preter alias
habet quod potest cognoscere ea que sunt in intellectu per sui
essentiam non autem sensus uel ymaginatio non autem sed ipse hoc quod
intellectus nil intelligat in per similitudines alias ¶ ad
vij . dicendum quod omnibus potentiis adiuncte ordinatis hoc
est necessarium . ut finiatur actus potentie per se incipiat
actus sequentis Unde cum uoluntas presupponit intellectum . uo
luntas sit in illud quod intellectus terminatur . intellectus autem
quamuis deum in statu uie non in perfectius cognoscat
tamen eius opus in ipsum deum terminatur sequentiaque
cognitionem . quod de ipso accipit et ideo affectus in indicet
adhuc quod referentur in deum quod reddeat ad illa
media sed potest stari in ipsum deum sentire . in quo intellectus
deuenit ¶ ad viij . dicendum quod est . quando ad uidetur per simili
tudinem alterius rei potest contingere quod uidens non per

meu cogitat d're i medi' sine h q' ei
cogito cogitat. ad aim ite alia q' i illd meu
n cogitat. ut e res q'da sit ut e v'go ill' rei
que p ipm cogitat. id aut e mot' intlls. i
v'gine i q' e ymago q'v'ginat q'uis alius
mot' sit intlls i v'gine i q'nt e q'da res et
inde e v'go q'd q'tu ad silitudine dat e
q' intlls ht penes se no gnat i aia ut e
res q'da sit solu ut e silitudo rei tuc i intel' v'
bo cogitat q'uis n intel' dm uidat. Ad
ix. dd q' sic dic glo. sit i pr dimitte se uita
tes 7 e abuna unitate i aia resultat unitates
multe i aiab; nris sic abuna facie silitudi
nes multe i speculo fracto siue i multis spe
clis 7 hr unitas i nro resultas i itellu pro et
pn'l constit i p'ncipiis p'senotis q'o q'n p
ea d' oib; aliis iudicam' intm iudiciu est
f'pma unitate e dco p'ncipio unitas silitu
do. Ad. x. dd. q' d' cognoscat alto aliqd
uno mo sic exe' cog'tioe d'uenit i ygm alti
7 sic illd quo cognoscit e mag notu i p'ui
actonis. Alio mo sic psiciens cognoscente
ad cognoscend siue sit for sui spes lapidis
i occlo psicit occlm ad uidend siue pn ad
effecuu. h' forme sic d' q' occlus uid; pe
le 7 h mo quo ad cog'lat no oz q' sit mag
notu. i mo possile e q' no cog'tet. cog'lat
n p q'da reflexione intlls abolo cognosci
q' eat cog'tois pn sic aut do omia cogno
scim' 7 io ratio no se. Ad. xi. q' ub aug
e itelligend q' ad h q' nlla dat i epoie
inemite nrm 7 dm. q' me mes nra ad b
pcedit in ee. l' q' me formet p gm. sic
efficiete meo. nil. tn phibet q'n aliq for
data mediate mes mea ad formet sic
gra l' cuititis hitu 7 sic p spem data for
mat mens uiatois ad uide' dm. Ad xii.
dd q' aucepes posuit qd itellre eer' sbap se
patar pdit p'ueire hoi p sciaz speculati
uaz q' i hcinta addiscim. h hic pom p
bat cm i. iii. d' aia cet' q' ad h n se i ueta
aliq p'ncipalia q'bz ad h p'ueiri posit q' no
in pbabile. h ad h p pn sciaz speculati
uaz p'ueiri posset 7 p'cipue cu ois hua
na cog'o ad illa ordinet no. n. eet pbale
qd spes huana d'ficeret a cog'tioe illi totalr
q'o 7d q' pdcu po i possile e. e io e q' sic
speculatie pcedt ex p'ni' p se notis q' a sesu
accipiut ut d' i. ii. posterioz q' io p illa n
possum' d'ueire i eens illaz itr q' oes forz
sens' excedit vn p nllam sciam specula[tivam].

q' nc acquirim'. scim' q'd e ds ul quid est
angls n sbquib; du silitudinib; mag co
gnoscerem' deis qd no se q' quid se 7 io p
h d' i pn' meth q' scia d' do no e hua posso
q' s' cu adpleuu h'e no possum'. Ad xiii.
dd q' cor' n pot ee corruptibile n q'n aia n plene
cor' dnat h. n. ei plene dnarer sua i corrup
tom ei conferret 7 io i statu eximis oz q' aia
cog'tat p exigentia cois sec acipi a sensib;
tali aut mo cog'ius ds p eeem uidi no pt
ut ex dcis pz. 7 h statu corruptiois repun
gnt uisio dei p eem.

Deinde queri' de delectatioe. 7 ce h q'ntr. v.
Primo q'lit d'lectato. Scdo q' sit ca d'lectati
onis. Tertio de cop' d'lectatiois ad tristitia. Quarto
d' bonitate 7 malic' d'lectatiois. V. d' cop'oe
d'lectatiois spual ad corporale.

Ad primu sic pce' ui q' d'lectato no sit
passio i motu consistit ut d' i vi. p'n. set
d'lectato no e mot' n gno a' ut d' phs i vii
eth. g' d'lectato no e passio. Preterea opo n e passio
sed mag acto cu sit existetis i actu f' q' h'
h d'lectato e queda opois pfeco. ut i. x. eth
d'. g' d'lectato n e passio. Preterea i oi passione
tria paties ad tios agetis q' ages assilat sibi
paties set ca d'lectatiois e q'gentia q' ita illd
q' d'lectat i sius eis inaeet g' d'lectato n
e passio. Set 9 gaudi 7 d'lectato sit uni
gnis. set gaudi e passio. pote. ii. una d'
iiii. p'ncipalib; passioib; ut pz. ii. d. ca. di
g' d'lectato e passio. Preterea d'lectatiois obm
e bo set bo e q'pu obm appetit' g' d'lectato
e passio. Vide' ur q' i pte itlleua aie 7 i
aliis sbanciis spub; d'lectato ee no possit
ut dic phs. i. vii. phic ois passio e i pte
aie sensitiua. set d'lectato passio e ut pba
tu e. g' n pot ee i pte itlleua n i spuali
sba a'. Preterea auic dic. i. vi. d' nlib; q' sbm
d'lectatiois e spc cogle set pt itlleua no
uti a'lo corli organo. g' mea no pot ee
aliq d'lecta. Preterea illd q' e itllectiue ptis
no e comue nb' p'bruis set d'lectato 7 e
i bruis g' d'lectato n e i itllectiue ptis. Set
9 e qd d' luc. xv. gaudiu e angelis d'i
sup una pcoie pnia agete. Preterea phus
dic. i. vii. eth q' ds sp una i simplici
opoe gaudet. g' 7 eade rone i aliis sbanciis
spub; pt ee d'lectato. Vide' ur q' de
lectato i p'petuu d'l[ec]tato. n. se
opom nrm ut d' in. x. eth. h opo nra
e intpe g' d'lectato e i tpe. Preterea d'lectato

aīus aīe passiōibȝ. dr̄ sēt alie passiōes sūt
ī tp̄e ut irā 7 hm̄ g° dl̄ctatō. C sēt ꝯ̄ ē q̄ dr̄ ꝑ
phūs ī. x. eth. ħ ī nullō tp̄e accipiet q̄s dl̄c
tatōꝫ. C p̄ dl̄ctatō sē apphn̄sōm ꝯ̄entis sēt
uisio 7 ād apphn̄siōes. nō sē ī tp̄e. sēt ī instāti
g° 7 dl̄ctatō nō mēsurāt tp̄e. Alēr ur̄ q̄ dl̄c
tatō 7 gaudiū sīt pēīt° id̄ 7 sic exultatō ꝯ
letitia 7 iocūditas. passiōes. n. 7 hīt° penes
obā distigūt sēt gaudiū 7 dl̄ctatō 7 ā ꝯ̄dā
hn̄t idm̄ obm̄. s. bō ꝯ̄uīs g° sē idm̄. C p̄ ab
eadꝫ cā ꝑcedit effcūs sēt idm̄ sp̄ natū ē
id face. sēt dl̄ctatiōis 7 gaudij n̄ pōt poi
n̄ una 7 ead̄ cā. s. ꝯiuctō ꝯ̄entis g° idm̄ sē
C ē unū uni oppō. sēt dl̄ctatiōi 7 gaudio
unū oppō q̄ ē tr̄stitia. g° dl̄ctatō 7 gaudiū
sē unū oīo. C sēt ꝯ̄ ē q̄ dr̄ auīc ī. vi. d n̄ulꝫ
q̄ gaudiū ē sp̄s dl̄ctatiōis g° n̄ sē oīo idꝫ
C p̄ ħ dl̄ctatō 7 gau° cēnt oīo idm̄ ubiq̄ ē de
lctatō ēēt gaudiū. ħ aūt f̄lm̄ ē q̄ ī b̄ru.
dr̄ ēē dl̄ctatō ħ nō gau° ꝑp̄e id°. g° dl̄cta
tō 7 gau° nō sē pēīt° idm̄. Respōsio dr̄ ad
1. q. q̄ q̄libet res q̄n ꝑtigit ad ꝑp̄ā ꝑfcōm
ꝯ̄sē stabilimētū 7 uigore sic cor̄ que ꝑue
niūt ad ēīni sui n̄lis mot° q̄ ī loco n̄li ꝯ̄s
uāt. cū aūt mot° penes t̄ios distiguant̄
oꝫ q̄ diūsū iudiciū de ꝑuētiōe ad ēīn
ꝯplemēta accipiat̄ ꝑ dūam mot°. mō aūt
aliq̄s ad suā ꝑfcōm dr̄. Uno mō ꝑ īclina
tōm n̄lē. sic lap̄ mō d ꝯrsū 7 ħ mot° nō
ꝑexigit ꝯg̃m. ī eo q̄ mō. sēt ī alio q̄ ē
p̄n° eius hn̄t īclinatōm 7 ħ ē mot° n̄lis
l° mō ꝑ īclinat°. ē p̄n° ē ꝯg̃tō ei q̄ mō
7 ħ q̄d īclinatō dr̄ appetit° aīalis l̄ ītllual
Un̄ sic ītimiatiōe mot° n̄lis ē q̄dā uigoratō
n̄lis ei q̄ mō 7 ī ī assecutiōe ꝑfectiōis ī q̄
tēdit appetit° aīalis ē q̄dā q̄etatō ipi seu
uigoratō. ei ꝑsuppōens ꝯg̃m ꝑfcōis iā ꝯiūc
te sic appetit°. ꝑsuppōīt ꝯg̃m ꝑfectiōis nō
dū hīte 7 talis uigor siue q̄etatō appetit°
uocat̄ dl̄ctatō. Un̄ 7 ꝯm̄. dīc ī. x. eth q̄ de
lctatō ē q̄dā supflorītō n̄ ē aūt d̄. appetit°
s. 7 ꝯg̃tō. s. sēsitiue q̄ ītllctiue ꝑtis appeti
t° aūt sēsitiuē ꝑtis ē uīt° ī organō corp̄li 7 ē
ī mediatē p̄n° corp̄lis mot°. Un̄ omnia q̄ acci
dūt ī appetitu sensitiuo sē ꝯiūcta cū q̄dā
t̄rismutatiōe [illegible] corp̄li q̄ nō accit ī his q̄ sē
ī appetitu ītllctiuo. n̄ passiōe large accp̄
7 ī ꝑp̄e ut ī. 3. li. [illegible] d. xv. dcm̄ ē. Un̄ dl̄cta
tio q̄ ē ī sēsi[illegible]tiuo appetitu quedā
passio ē nō aūt dl̄ctatō q̄ ē ī intellctiuo
n̄ passiōe large accepta. C ad. 1. g° dr̄ q̄

nō ē ingn̄s mot° ꝑ actūs tiaī ad ā mot° q̄
uis ħ ꝑse sit ī possīle. ut ꝑbā. ī. v. phīc. de
lctatō g° ī q̄ hī°. sp̄ ꝯsistit ī ā t̄miatione
ħ q̄ ītimiatiōe mot° appetitiui ꝯ̄sgit q̄dā
mot° ī q̄ passio aīalis ꝯsistit iō passiōm ēē
accīt dl̄ctatiōi. sēt ī ē ꝑse dl̄ctatiōi sen
sitiue. C ad. ii. dr̄ q̄ q̄uis oꝑō ī q̄ ē oꝑō n̄
sit passio tn̄ pōt hr̄e passiōm anexā l̄ sic
ꝑcedētē l̄ sic s̄b seq̄tē ut ꝑcedn̄tē qui dm̄
sic sentiē ħt anexā receptōꝫ sp̄ei sen° et
intellige receptōm sp̄ei ītll° ꝑ q̄ ēē sētiē
q̄dā patiē sēt ut ꝯseq̄tē sic oꝑoꝫ appetit°
sensitiui ꝯ̄sē q̄dā corp̄lis t̄rismutatō ꝑ dila
tatōm 7 ꝯ̄strictōm cordis 7 ā. hī° 7 q̄uis delc
tatō. ī q̄ntū dl̄ctatō ē. sit ꝯ̄c oꝑōm. tn̄ in
q̄ntū ē dl̄ctatō sensitiua ē ī passiōe q̄dā
ꝯsistēs. C ad 3. dr̄ q̄ dl̄ctatō īcludꝫ t̄minꝯ
sue ꝑfectiōis 7 q̄ dl̄ctatō ꝯ̄sgit q̄q̄dm̄ t̄mi
sē alieni ħ mō quo diffēt ꝑfcō 7 ꝑfcāle sūt
aūt ꝑp̄i ꝑ q̄ ꝑfcō ē ꝯ̄n̄l ꝑfcē. ā duo ꝯcedunt°
Ad. ii. q. dr̄. q̄ īuenit̄ dl̄ctatō diuīsē in d̄o
anglis hoībꝫ 7 brutis ꝑ q̄ diuīsē sē hn̄t ad
suas ꝑfcōes ex q̄ꝫ ꝯiūctiōe dl̄ctatō ꝯ̄sgit
bruta. n. n̄ possūt ꝑtige ad alciorē ꝑfcōꝫ q̄
sit ꝑfcō n̄l̄ Un̄ eā ꝯseq̄ n̄li motu qui. s.
ē in organo corp̄li 7 sic dl̄ctatō ī eis ꝯ̄sgēs
ē n̄lis passio. C In anglis uō cū sint oīo
aīn sepati n̄ ē accipe aīm n̄lē ꝑfcōm sēt
ī n̄lē tm̄ Un̄ q̄ ī n̄lē eā ꝯ̄sē. q̄ dl̄ctatō in
eis ꝯuīs ī n̄l̄ ē. Un̄ dīc dyo°. ī ħi. ce. ier.
q̄ celēs dispōes. 1. angli. acceptūs nō sē oīo
ei q̄ ꝑ nos ē passīl dl̄ctatiōis hoēs uō ex
sp̄ual 7 n̄li n̄ ꝯpositi sē q̄ iō q̄ ad ī ferioꝫē ꝑtē
s. appetitū sensibilē ī quo cū brutis ꝯ̄uenit
ē dl̄ctatō n̄lis in supiorī uō appetitu. in quo
cū anglis ꝯueniūt hn̄t dl̄ctatōm ī n̄lē. ut
cū gaudēt d rebꝫ sp̄ualꝫ puta d ꝯteplatiōibꝫ
7 aliis donis dīnis Un̄ dīc dyo° ibid̄ ī ꝯtēa
patiōe anglicē dl̄ctatiōis sepe fcī sūt 7 uiri
scī. ꝑ dl̄ficos dīnaꝝ illuiatōnū sup aduēt°
ī omībꝫ. aūt ꝑfectō ē aliud ab eo q̄d ꝑficit
Un̄ possīle ē ꝑlēs ꝑfectiōes uni ī ēē q̄ iō tā ī
brutis q̄m ī hominibꝫ 7 anglis sē m̄ltiplicēs
delctatiōes ei supueientēs sēt d̄s nō ħt
ꝑfcōm q̄ nō sit idm̄ q̄ ipē. cū ipē sic act°
ꝑus 7 iō unica tm̄ ē ei dl̄ctatō. nō sē ī
uenies sēt ēēlis. Un̄ phīs dīc in. vii. eth
q̄d d̄s sp̄ una 7 simplici gaudꝫ dl̄ctatiōe
C ad. 1. g° dr̄ q̄d ī appetitu ītellctiue ꝑtis ī
nlla ē passio ħ solū ī appetitu sensitiuo q̄
q̄ patiē ab ā mō 7 ducitē appetit°. aūt ītll°s

cu sit lib sui n ducit set ducit set appetitus
sensitiuus ducit vn in eo passio cadit. dele
tatio uo que e in appetitu intellectiuo no e passio
set qda operois pfco. ut dcm e. ad .ii. dd q
aute io. d delectatioe sensitiua que p organa
nu corpale coplet sic 7 e. q ad sensitiua pte ptinet
ad .iii. dd q illa que st comunia nb 7 brutis s
una rom no ptinet ad intellectiua pte set
ad e comune nob 7 brutis s eandm rom q in
nob ad intellm ptinet sic cog 7a hi q s q
da comunitate analogie extedut. ado usq
ad bruta aialia ut cognito 7 t usq ad plantas
vita q usq ad lapides ut ee ut q p p dy .m
li. de di. no. 7 s h dletatio spual ht comuni
tate cu dletatioe que e in brutis Ad .iii. q. dd
q ad dr ee in tpr dr. uno mo pse. alio mo p
accns. q aut ioe tpris e p 7 posti 7 illud p se
in e alicui q queit ei s rom sue spei. id illa
pse in tpr. set in quib requirit. ad cplemitu
spei. ad q in futo exspectat 7 h mo mot est
in tpr. no .n. cplet spes mot. in meio n pueiat
ad tm 7 silr q quies intpr e eo qd quiesce
est eo mo se hre nc ut pus 7 sic d roe qetis
e ut ad in futo exspecte p accns no ad intpr
ee dr. ad e spei cpleme n reqrit q in futo
exspectet sic ee hoinu q in uno istati cplet
h e quietu motui q e pse. in tpr put e hois
uaiable. dletatio aut ad cplemitu sue spei 7
rois ulis in futo exspectat. in instati .n. uim
e dre hoiem dletai. vn no e in tpr n p accns
in q .s. pfco illa exe coniunctioe sgit dletatio
motui iuncta e q io si sit a pfco q mot no
ptigit tal dletatio no eit. in tpr n pse n p
accns q h e spual dletatio in anglis in brutis aut
dletatio exns e in tpr p accns in q coz pfcoib
mot dirtte iungit set in nb dletatio no e
in tpr quo ad intellectiua pte q p accns n uald
in directe. ingrt. s. opo intellis in iungit fa
tasmatib tn uim e nllam dletatom ee in
tpr pse lo ad .i. g. dd. qd dletatio in me
cose opoes aie. que st apphnde 7 uelle. hee
aut opoes n st in tepe n p accns. uide .n.
7 in tllige 7 uello stati st ad .ii. dd q ad h
q as dicat diuci alio dletai no e n in q de
letatio e in tpr p accns sic q ho dr diuti uide
l uiue. ad .iii. dd q 7 a aie passioes que
ad id q e expte aie no st in tepoe n p accns
in q. s. eis adiugit mot expte corpalis dleta
tio tn mag ht rom q n sic in tpr q alie pas
sioes q alle passioes csistut in appetitu s q
tendit in ad sic ira in uidcam 7 odiu in nocumt

alt. h dletatio csistit in appetitu s q mot in suo
appetili adepto tminat ois aut tmin mot no
e in tpr s in istati Ad .x. q. dd q dletatio gau
diu 7 letitia 7 hi oia hnt h comue q cant
ex coniunctioe pfcois appetite pfco aut a pot
iungi. alicui dr. uno mo reali. alio mo s
apphnsiom ei. ex h aut q pfco reali iungit
csgit gaudiu 7 oia alia 7 p h q gaudiu est
d spe futoz 7 meino ptitoz set dletam d p
senti tm. io q q st exior no apphndit re n
psete. s eu n dicim. gaude set dletai. sensus
aut interior apphndit 7 re psente 7 re absete
vn s sm interiore dicim dletai 7 gaude dle
tai qd in eo q s sua pfco iungit sic d ipi sua
opoe d q q gaud in q ea apphndit set d opoe
st exioris q e no iungit n p apphnsiom pot
qd gaude set no dletai. sic st interior l in
tlls no delectat in comestioe dulciu. set pot
gaude d h in q h apphndit ut cens exiori
sensui letitia u 7 exultatio 7 iocoditas exprimt
qsda gaudij effcus letita qdm effcu interiore
s q ipe affcus dilatat. q. roborat 7 pfcus 7
appet coniunctioe vn 7 passio gaudij cu dleta
tioe cordis pficit. dr .n. letitia q latitia. set
exultatio exprimit ultius effcum gaudij exr
prorupete in signu exiois gaudij vn dr exul
tatio ad h q intius gaudiu ad exiora pdit
q. ex magitudine gaudij interioris oriugit vn
dic cassiodor q exultatio st ps. in magnis
gaudiis dr. iocoditas uo ulter in portat effcm
gaudij exioris prorupete q no solu demostrat
in tius gaudiu. s 7 excitat alios ad gaudedu
ad .i. g. dd q dletatio 7 gaudiu quis hant
unu olm s rom. bonu .n. coiunctu reali facit
dletatoz. set coiunctu s apphesiom fac gaudiu
letitia uo 7 iocoditas st idm q gaudiu. n q
exprimut qsda gaudij effcus ut dcm e. ad
ii. dd q idm e ca dletatiois 7 gaudij. set no
eod ordie p. n. 7 pse e ca dletatiois s aio do
e ca gaudij n q. n. aliqd apphnsu facit ga
udiu n in qnt estiat ut coiunctu l coiungible s
re ad faciend dletatoz set in qntu apphndr
ut dletatom facies facit gaudiu q qn de
letatom actuali no cat vn delectatio nlr
por e gaudio ad .iii. dd q gaudio oppoit
dirtte tristitia dletatioi aut oppoit dolor
s q dletatio e in sensu exiori q pcipue in tactu
set s q e intius. no ht aliud oppoit q tsti
tia poss aut hre st eet nom poitu
Ad .ii. sic pce. ur q ca dletatiois no sit
opo sola. coulis hit no ipedita. dic. n.

d

ame. i. li. de uilib; . qd delectatio consurgit ex p(er)cep
tione co(n)ue(n)ie(n)tis adiuncti . s(ed) n(on) sola op(er)atio e(st) co(n)ue
nie(n)s s(ed) multa alia (ergo) n(on) sola op(er)atio e(st) delecta
tionis ¶ P(ræterea) id n(on) e(st) (con)trarior(um) ca s(ed) op(er)atio e(st) ca(usa) (con)tri
stitie (et) p(ro)p(ri)e (et) (con)ue(n)ie(n)s vn(de) accidia q(uæ)da(m) t(ri)stitia
e(st) (et) (con)surgit ex sp(irit)ualib; op(er)ib; (ergo) op(er)atio n(on) e(st) p(ro)p(ri)a
delectationis ca . ¶ P(ræterea) si ad e(st) ca alic(uius) (con)tinuatio
ei(us) ca e(st) (con)tinuationis illi(us) s(ed) (con)tinuatio op(er)ati
onis n(on) e(st) ca (con)tinuationis delectationis . i(m)mo
(con)tinuatio op(er)ationis freque(n)t(er) parit fastidiu(m) et
op(er)ationes i(n) sui nouitate s(un)t mag(is) delectabiles (ergo)
op(er)atio n(on) e(st) ca delectationis ¶ P(ræterea) quies op(er)ationi
opp(osi)to . s(ed) quies delectatione(m) ca(usa)t (ergo) op(er)atio n(on) e(st)
p(ro)p(ri)a delectationis . ca . ¶ P(ræterea) senes s(un)t ardentiores
op(er)ationis q(uam) iuuenes (et) i(n) senib; e(st) mi(n)(us) de delec
tatione q(uam) i(n) iuuenib; ut p(atet) . p(er) ph(ilosoph)m . i(n) viij
eth(icorum) (ergo) op(er)atio n(on) e(st) ca delectationis ¶ P(ræterea) si op(er)atio ca
e(ss)et delectationis si(mi)l(ite)r se h(ab)e(re)nt ad delectatio(n)e(m) . q(uia)
si(mi)l(ite)r se h(abe)nt ad op(er)atione(m) s(ed) aliq(ui) qui si(mi)l(ite)r op(er)a(n)t(ur)
n(on) si(mi)l(ite)r delecta(n)t(ur) . melancolici . n . mi(n)(us) delecta(n)t(ur)
q(uam) sanguinei (ergo) u(idetu)r qd op(er)atio n(on) sit p(er) se delectati
onis ca . ¶ C(ontra) (ergo) e(st) q(uod) ph(ilosoph)us dic(it) . i(n) vij . eth(icorum)
q(uod) delectatio e(st) op(er)atio (con)naturalis h(abi)t(us) n(on) i(m)p(edi)t(us) i(n)tellig(itur)
n(on) ca(usa)l(ite)r (ergo) op(er)atio e(st) delectationis ca . ¶ P(ræterea) unu(m)
q(uod)q(ue) disting(uitur) p(er) distinctione(m) op(er)ationu(m) . ut p(atet) p(er)
ph(ilosoph)m . x . eth(icorum) (ergo) op(er)atio e(st) delectationis ca . p(ræterea) h(ab)it(us)
n(on) cognoscit(ur) n(isi) p(er) op(er)atione(m) . u(e)l p(er) aliquid ex op(er)atione
ca(usa)tu(m) . s(ed) h(ab)it(us) cognoscit(ur) p(er) delectatio(n)e(m) ut d(icitu)r . ij .
eth(icorum) . s(ed) (ergo) oportet h(ab)it(us) accipe(re) fie(r)i i(n) op(er)atione
delectatione(m) e(st) (ergo) delectatio n(on) sit ip(s)a op(er)atio u(idetu)r
q(uod) sit ex ip(s)a op(er)atione ca(usa)ta Responsio d(icendu)m q(uod) sic
a(n)i(m)a e(st) for(ma) corp(or)is ita i(n) h(u)i(u)s q(uæ) s(un)t (con)i(uncta) a(n)i(m)e (et) corp(or)i
id q(uod) ex p(ar)te a(n)i(m)e s(e) h(abe)t e(st) formale . q(uod) u(er)o ex p(ar)te
corp(or)is m(ateria)le sic i(n) ira appetit(us) uindicte e(st) formale
accensio sanguinis c(irc)a cor e(st) m(ateria)le . ca ei(us) pot(est)
q(uæ) d(icitu)r . formal(is) ex p(ar)te m(ateri)e (et) m(ateria)le ex p(ar)te corp(or)is
s(ed) q(uia) delectatio s(ecundu)m q(uod) s(e) tenet ex p(ar)te a(n)i(m)e
h(abe)t ro(ationem) . (con)g(ruit) . (con)ue(n)it ad o(mn)es i(n) q(ui)b; delectatio
i(n)ue(n)it(ur) . s(cilicet) . d(eu)m angelos (et) ho(m)i(n)es (et) bruta s(ecundu)m
q(uod) s(e) tenet ex p(ar)te corp(or)is i(n)ue(n)it(ur) t(antu)m i(n) p(ar)te a(n)i(m)e
sensitiua . (et) id(e)o ca formalis delectationis e(st) q(uæ) n(on)
aut(em) ca m(ateria)lis ip(s)i(us) patet (et) q(uod) s(ecundu)m for(ma)m e(st) ad
actu s(ed) s(ecundu)m m(ateria)m e(st) aliq(ui)d i(n) po(tentia) . (et) s(ecundu)m m(ateria)m disponi(tur)
e(st) . aliq(ui)d i(n) aptitudine u(e)l h(ab)ilitate ad actu(m)
(et) id(e)o s(ecundu)m m(ateria)le c(aus)a delectationis s(un)t q(ua)n(do) a(liqui)s sit
disposit(us) ad delectatio(n)e(m) s(ed) s(ecundu)m formale ip(s)i(us) ca(usa)m
appare(n)t q(ua)l(ite)r a(liqui)s actu delectat(ur) . formalis (ergo) ca el(ic)i
b(us) passionis u(e)l op(er)ationis e(st) obi(ectu)m ip(s)i(us) obi(ectu)m aut(em)
delectationis e(st) bonu(m) (con)ueniens (con)iunctu(m) ex eo
n . q(uod) delectatio e(st) . ex p(ar)te appetitiua o(portet) q(uod) ei(us)
obi(ectu)m sit bo(num) . ex eo u(er)o q(uod) e(st) appetit(us) ia(m) (con)iuncti

i(n) suo ob(iect)o o(portet) q(uod) sit (con)ueniens (et) (con)iunctu(m) . h(oc) aut(em)
bonu(m) q(uod) p(ro)p(ri)u(m) delectationis e(st) . obi(ectu)m e(st) op(er)atio . p(ro)pa
p(ro)pue p(ro)p(ter) d(ua)s r(ati)ones . ¶ P(ri)mo q(uia) ca delectatio (con)sistat
i(n) q(ui)etatione appetit(us) mot(us) aut(em) appetit(us) sit
i(n) bonu(m) . o(portet) q(uod) q(ui)es ip(s)i(us) (et) delectatio sit i(n) ult(im)o bo
nor(um) ult(im)u(m) aut(em) (et) p(er)fectissim(um) s(ecundu)m q(uod) e(st) i(n) uno q(uo)q(ue) e(st)
sua op(er)atio . vn(de) o(mn)is for(ma) inh(er)ens op(er)a(tur) ad op(er)atione(m)
q(ua)d(a)m ut p(ri)mo ad actu(m) . p(ro)p(ter) q(uod) for(ma) d(icitu)r actus
p(ri)m(us) . ut s(ci)a (et) op(er)atio act(us) . s(ecundu)s ut (con)siderare
ut p(atet) i(n) s(ecund)o de a(n)i(m)a . s(ecund)o q(uia) ca delectatio sit in
appetitu (et) o(mn)is passio u(e)l op(er)atio appetit(us) . p(re)e
xigat app(re)h(e)nsione(m) o(portet) q(uod) bonu(m) (con)iunctu(m) q(uo)d
delectatione(m) ca(usa)t sit app(re)hensu(m) . disp(ositi)o a(utem) q(uæ) est
i(n) a(n)i(m)a inh(er)ens . a nob(is) n(on) app(re)h(en)d(itu)r . ita sic du(m)
e(st) infi(r)m(us) . ut aui(cenna) dic(it) . i . vj . de n(atur)alib; . vn(de) ethi
ci mi(n)(us) sentiu(n)t calore(m) febrile(m) . q(uam) alii feb
ricitantes q(ua)muis i(n) eis febris sit intensior q(uia) i(n) a(n)i(m)a
calor ille e(st) i(n) suis t(ra)bib(us) . q(uia) (con)plexio illor(um)
(et) h(oc) id(e)o q(uia) n(ost)r(u)m sentire (et) i(n)telligere s(un)t ex ali
q(ua) p(er)mutatione int(e)ll(ectu)s (et) s(ens)(us) . a suis obi(ecti)s ab
eo aut(em) q(uod) a(n)i(m)a in s(e) (con)s(er)uat nich(il) i(m)muta(tur) vn(de)
cu(m) e(ss)e n(ost)r(u)m (et) uiu(er)e n(ost)r(u)m (et) o(mn)es act(us) p(ro)p(ri)i i(n)
s(un)t nob(is) ut infi(r)mi (con)ueni(en)s i(n) ip(s)a op(er)atione p(er)cipim(us)
(et) e(ss)e n(ost)r(u)m (et) uiu(er)e n(ost)r(u)m (et) i(n)de e(st) q(uod) i(n) op(er)ando
delectam(ur) . (et) i(n) uiue(n)do (et) i(n) se(n)tie(n)do . (et) a(liqu)a h(abe)t quib(us)
nob(is) iudicat(ur) q(uo)d(da)m m(od)o n(ost)r(u)m e(ss)e (et) uiu(er)e ut
patet p(er) ph(ilosoph)m i(n) x . eth(icorum) ex q(uo) q(uia) op(er)atio p(ro)cedit
ex h(u)i(u)s bonis q(uæ) in nob(is) s(un)t . et q(uo)d(da)m m(od)o inse
q(ui)tur (con)tinet s(e) sic effect(us) ca(usa)m q(uia) p(er) ea(m) (et) bonis ex
(con)tingentib; (con)iungim(ur) vn(de) o(mn)e bonu(m) q(uod) a nob(is) e(st)
dil(igi)t(ur) (con)gregat n(ost)r(u)m appetitu(m) m(edia)nte op(er)atione . vn(de)
op(er)atio p(er) se e(st) ca delectationis . n(on) aut(em) o(mn)is op(er)atio
e(st) ca delectationis s(ed) illa q(uæ) e(st) ab h(ab)itu p(ro)cedens
(con)n(atura)l(i) i(n) p(er)fecta . bonu(m) . n . (con)iunctu(m) n(on) delectat n(isi) i(n)
q(uan)tu(m) e(st) (con)ue(n)ie(n)s . op(er)atio aut(em) efficit(ur) nob(is) (con)ue(n)ie(n)s . (et) q(uasi)
(con)n(atura)lis p(er) h(ab)itu(m) q(uia) h(ab)it(us) i(n)clinat actu(m) p(er) mo
du(m) n(atur)e ut tulli(us) dicit de u(ir)tute (et) id(e)o d(icitu)r vij .
eth(icorum) q(uod) delectatio i(n) op(er)atione facta . e(st) signu(m) . h(ab)it(us)
inh(er)entis q(ua)muis aut(em) op(er)atio (con)n(atura)lis nob(is) fiat
p(er) h(ab)itu(m) pot(est) t(ame)n nob(is) e(ss)e i(n)(con)ueniens r(ati)one d(e)
actiuitas i(n)qui(e)tu(m) . ut deli(n)q(u)et h(ab)e(re)m aliq(ua)m in
pedime(n)ta p(ro)g(re)diendi tale(m) op(er)atione(m) q(uæ) delec
tatione(m) ca(usa)t n(on) e(ss)e . n(on) e(ss)e i(m)pedita (et) h(oc) e(st)
qd dic(it) ph(ilosoph)us . i(n) vij . eth(icorum) . qd i(n) op(er)atione (con)n(atura)lis
h(ab)it(us) n(on) i(m)pedita delectatio (con)sistit sic (ergo)
causa formal(is) p(ro)p(ri)a delectationis e(st) op(er)atio e(st)
n(atura)lis h(ab)it(us) n(on) i(m)pedita ca m(ateria)lis delectationis
accipi(en)da e(st) ex p(ar)te sibi e(st) . s(ecundu)m aut(em) delecta
tionis (et) o(mn)i(u)m a(n)i(m)e passionu(m) e(st) sp(irit)us a(n)i(m)al(is) q(ui)
e(st) p(ro)xim(um) i(n)str(umentu)m i(n) a(n)i(m)e op(er)ib; q(uæ) p(er) cor(pus) ex
ercent(ur) . ad h(oc) aut(em) q(uo)d sp(irit)us apte(n)t(ur) ad delectatio(n)e(m)

duo requiruntur, scilicet debita quantitas et debita qualitas. debita quidem quantitas ut sit habundans spirituum propter duo. primo quia spiritus habundans est in virtute. secundo quia cum ad passionem requiratur delectationis dilatatio cordis et spirituum non potest delectatio perfici quia si pauci sunt spiritus quia natura constringat eos et retinet in suo principio. sed quando sunt multi spiritus non potest retinere partem in principio suo et effundit habunde ad dilatationem et ideo convalescentes in quibus sunt pauci spiritus sunt primum ad tristitiam magis quam ad delectationem. debita qualitas attenditur quantum ad duo. primo ut sit temperate complexionis et ideo egri non sunt apti ad delectationem. secundo ut spiritus sit clarus et non nubilosus et ideo in colerica colica in quibus spiritus terrestres et obscuri sunt propter hoc ad tristitiam. tertio ut eorum substantia sit mediocris inter spissitudinem et tenuitatem. si enim sit nimis grossus sicut in senibus vel nimis tenuis in macilentis non est aptus ad delectationem quia non est faciliter delectabilis et propter hoc vinum letificat quia generat multos spiritus claros et temperatos mediocres inter spissitudinem et tenuitatem. quanto ergo fuerit maior dispositio ex parte ista illius causarum ad gaudium vel tristitiam tanto minus quidem requiritur ex parte cause forinsece et ideo quidam ex modica occasione letantur vel tristantur quidam vero non nisi ex magna.

Ad i. ergo dicendum quod quamvis sint multa convenientia quod operatio tamen ex omnibus eis non perficitur delectatio nisi operatione mediante quia exteriora convenientia nobis per aliquam operationem coniunguntur, interiora vero in operationibus apprehenduntur. Ad ii. dicendum quod non quelibet operatio est delectationis sed operatio conveniens habitui non impedita et ideo quando cogimur ad aliquas operationes contrarias habitibus qui nobis insunt vel in quibus impedimenta patimur ratione quorum accidit nobis fatigatio et labor in his operationibus non delectamur sed contristamur. Ad iii. dicendum quod triplex est ratio quare non similiter delectamur in processu operationis sicut in principio. prima assignatur philosophus in x. ethicorum quod scilicet cum operatio sit delectationis causa quanto attentius operatur tanto maior delectatio ex operatione consurgit. homo autem in principio operationis attentior est quam in processu. omnia enim nova magis ad se nostram intentionem trahunt et ideo in processu operationis quando homo negligentius intendit operationi non sentit tantum in operatione delectationem. secunda ponitur in vii. ethicorum que est quia ratio premisse quia enim in nobis delectationem esse per modum nature, unde cum natura nostra sit mutabilis non erit nobis delectabile semper idem quia iam mutatum erit a sua prima dispositione et sic post pauca non erit nobis conveniens quod prius conveniens erat. delectabile sit nobis minus delectabile vel non est iste. tertia ratio quia continuitas unius rei in nobis fastidium parit, alienatio vero delectat. unde non est qui semper eodem modo se habet et semper eadem operatio. delectabile vero aliqua alienatione delectat. et similis ratio est de angelis et hominibus beatis quanto potest sine exuberare ... in vi. de nubibus. cum enim ad delectationem requiritur convenientis perceptio quanto ad minus sentitur minus est delectabile. res autem in sui novitate magis sentitur quam postmodum cum eorum dispositio sit quasi qualitas quedam inherens sentientibus. unde fabri qui sonum malleorum consueverunt audire non ita movetur auditibus sonis sicut alii et ideo in principio operationis homo magis letatur quam postmodum in processu ipsius continuitate quamvis forte in processu operatio sit intensior. Ad iiii. dicendum quod quamvis operatio secundum se sit delectabilis tamen in quantum adiungitur ei motus qui fatigationem inducit est aliquo modo penosa et contristans. unde et pacientis quies est delectabilis in quantum tollit contristationem animi secundum motum. Ad v. dicendum quod ad eandem materiam delectationis senes sunt minus apti ad delectationem quam iuvenes quia in eo ex maiori calore non tamen afficiuntur delectatione sicut iuvenes ex maiori loquimur de delectatione que est passio que secundum appetitum sensitivum redundat et magis sensibilis est nobis sicut sulphur modico igne ascenditur quia est adhuc aptum lignum non quasi sit ad hoc minus aptum maiore igne non accenditur tamen spiritualis delectatio que non est passio non minor est in senibus quam in iuvenibus sed forte maior. Ad vi. dicendum quod illi qui similem operationem exercent quamvis non eodem modo delectantur quia potest contingere ex parte cause materialis quia non habent similiter ad operationem dispositos et ex parte cause formalis quia eadem operatio uni est conveniens propter habitum sibi inherentem et alteri non est conveniens quia habitum non habet. immo forte est ei contraria si contrarium habitum habeat et propter hoc dicitur quod libidinoso est delectabile quod est avaro triste.

Ad tertium sic proceditur. videtur quod delectationi tristitia non sit contraria. passiones enim distinguuntur per causas suas. sed causa tristitie est motus et labor ut dicit philosophus in vii. ethicorum. unde iuvenes qui sunt in motu delectationes appetunt quasi medicinas contra tristitiam. causa vero delectationis est operatio. motus autem et operatio non sunt contraria cum alterum alteri adiunctum coniugatur. ergo nec delectatio tristitie contrariatur. Praeterea unum contrarium non est in altero sed delectatio potest esse in tristitie quia ut dicit philosophus in ix. ethicorum penitens per penitentiam tristatur et de hoc quod delectatur et similiter tristitia est materia delectationis et gaudii. unde et penitenti indicatur ut semper doleat et de dolore gaudeat. ergo delectatio et tristitia non sunt contraria. Praeterea delectatio et gaudium non sunt penitus idem ut ex dictis patet. sed tristitia opponitur gaudio. ergo non opponitur delectationi. Sed contra medicine fiunt per contraria ut dicitur in ii. ethicorum. sed delectationes sunt

8

me' ꝯtristicia ut d'r .i. vij. eth g° d'lectatio ꝯ
tristicia se ꝯria. ¶ p° bonum ꝯ malum sunt ꝯria set
d'lectatio oppo' tristicie ut bonum malo ut d'r
.i. vi. ꝯ h. g° ꝯria sunt. Vlt' ui' q' delectationi q
e ꝯsiderando aliq tristicia ꝯria sit fatigatio
n. e tristicie ca. set ꝯsiderando e fatigatio
g° ꝯsiderando tristicia accidit g° d'lectationi
q e ꝯsiderando a tristicia ꝯria e. ¶ p° sic ꝯtingit
aliqd ꝯsiderare ut queniens ita ꝯ ꝯsiderare
ad ut nociuum. set ꝯsideratio queniens cat de
lectationem g° ꝯsideratio nociui cat d'lectationem
ꝯ sic id q' p°. ¶ p° ois actio q e ꝯria habitui i
herenti e tristicie ca. sic .n. qui habitum iusticie
h't e ꝯtristat' opo iusti set ꝯtingit aliq habnte
habitum alicui' sc'e pduire i actum ꝯ rom habentis
i herentis sic tn gramatic' n gramatice
lo. ꝯ dyaletic' no recte sillogizat g° i ꝯ
siderando pot ee tristicia ꝯ sic id q' p°. ¶ Sz
ꝯ e q' philus dic .i. i. topicor q' d'lectationi
q e ab eo. q e ꝯsiderare no e ab aliq ꝯria tristi
cia ¶ p° ꝯsiderationes pducut ex rōibz rerum
i aia existentibz set rōes rerum ꝯ ꝯrariorum. i aia
existentes no sunt ꝯrie ut d'r .i. vij. eth. g°
n d'lectationi que ex ꝯsideratione cat. ali
qd pot ee ꝯrium. Vlt' ui' q' tristicia fortius
afficiat qm d'lectatio q2 ut aug' dic .i. li.
lxxxiij. q. nemo e q' mag' dolorem fugiat
q' appetat uoluptatem g° mag' ho afficit
tristicia qm d'lectatione ¶ p° sic tristicia ue
hementia sua mouet ad fugam. ita d'lectatio
mor ad assiduum set n omis d'lectationes appetut
imo quidam ut tepati eas uitat. tristicias aut
quilibet fug' ut d'r philus .iii. eth. g° d'lectatio
mi' affic' qm tristicia ¶ p° s' phm .i. x. eth
omis tristicia hominem i opando i pedit non
aut omis d'lectatio adiuuat set solum ppria
g° tristicia uehementi' afficit q' d'lectatio. ¶ set
ꝯ bo' efficati' e i agendo q' mal' set malum
n agit n uirtute boni ut dyo' d' .iiij. c. d'. di
no. set bonum ca e d'lectationis. malum u'o e
tristicie g° d'lectatio mag' afficit q' tristicia
p° ut d'r .i. vij. eth d'lectatio expellit tristiciam
n solum s' ꝯria set ꝯ q'libet aliam g° d'lectatio
e fortior tristicia Responsio d'r ad .i. q. q' e
libz passionis ro fortius sumit' vn ꝯ passiones
ꝯ act' penes obiectum distiguut' obiectum aut d'lecta
tionis bonum e tristicie u'o malum. vn oz
tristicia d'lectationi fortior ꝯriari ¶ ad .i. g° d'r
q' ꝯ quis mot' ꝯ opoi n ꝯriet' e tn i mo
tu ad t'minum ꝯq' tristicia cat q' ꝯriat' oppoi
s' q e d'lectationis ca. oppo. n. d'lectationis ca

existit s' q e queniens opanti i motu aut
i quo e pcessus de uno ad al'm oz ad ee no
ꝯueniens ei qd mo cu ea mt q e mot' sic ꝯria
ꝯ io mot' bne ꝯrius q' h't ad mobile. lassitudi
nem ꝯ tristiciam i duat ꝯ ppt h' ppue mot'
uis ꝯ uolenti lassitudinem cant sic g° mot' rone
ꝯrietatis cat tristiciam opo u'o d'lectationem rone
ꝯuenientie. vn oz qd d'lectatio ꝯ tristicia opponatur
s'cdm queniens ꝯ ꝯrietatis ¶ ad ij. d'r qd t
tristicia n e m d'lectationis n° d'lectatio tristicie
pse lo'. set pactus tn i q' d'lectationi accidit ee
mal' q e ꝯ pa m tristicie ꝯ tristicie ee bonum q'
e ꝯ pria m d'lectationis ꝯ h' quidem accide pot
i istis ꝯriis uerum ꝯ pactus sit alt' m. ppt
ꝯrietatem suorum obiectorum q sunt bo' ꝯ malum. q2
unum pot alteri adiungi rone. diuisorum. q e .n.
s'cdm unam rom bo' ee pot s'cdm alteram rom malum
accidit i qd hi ꝯria ꝯsistut i actu aie que re
flectit sup act' suum i ꝯtutum scit se scire ꝯ uult
se uelle vn ꝯ tristicia pot ee m gaudii ꝯ
ipim gaudium q' i reb3 talib3 accide pot. ut
ad scit m sui ipi' ul' ꝯ ꝯriu ¶ ad .iij. d'r q'
sicut uis i telb sic d'lectatio distiguit' a gau
dio ita dolor a tristicia. ut sic ppositum
tristicia rendat gaudio dolor u'o d'lectationi
set q2 dolor ppe accipit' uisu ꝯ ppue
i sensu tact'. d'lectatio aut e ppe lo'. se exte
dit ad i teriores uires io d'lectationi no solum
ꝯuis oppoi dolorem set ꝯ tristiciam Ad .ij. q. 1
d'r q' apphensio pot dici d'lectationis ca. d'°.
uno m ex pte ipi' apphensi. sic cu apphendi
m ad bonum. nob queniens ꝯ inde d'lectamur. ut
philus' mod' apphensio ois e d'lectationis ca.
vn nich' phibet d'lectationi que sic ex apphensi
oe cat siue sensiti' siue intelli'. ad ꝯrium ee al'
nulli d'lectationi ee tristicia ꝯria. ¶ a° mo ex ij
pte ipi' apphensionis ut cu quis d'lectat'. no
quidem de apphenso. set de ipa apphensione q
apphendit ꝯ sic pse lo' d'lectationi. q ex q' ap
phensione cat n pot ee tristicia ꝯria oz .n. h'
tristiciam ex a' apphensione ꝯtuam ee ꝯria .n. ee idz
sic apphensio aut pse lo' nullo mo pot tristi
ciam face q2 illud solum tristiciam face pot q' e
ꝯrium. nulla aut apphensio inq' h' e ꝯria ul' re
pugnas apphendenti i mo pfcio ipi' e. q2 spes
qbz sit apphensio sunt apphendentis pfcones vn
nulla apphensio n sens' n intell' pse lo' tristiciaz
cat set d'lectationem tn qnz pl' qnz mi' s' q'
apphensio e pfcior q d'lectati queniencius vn
ph's dic .i. x. eth q' pfcissima ac ph' d'lecta
bilissima uisio e uis' optie disponi ad pl'

cheim sub visu cadentium passionis aut convenit exa
apprehensione causari tristitia dicitur uno modo ex parte apprehen
dentis qui scilicet apprehendit per organum . quod contin
gere potest accidere lassitudo et corruptio propter organi pro
ximitatem et sic apprehensio sensitiva potius passiva
est contristativa apprehensiva intellectiva non enim passiva
valde remota in quantum scilicet consideratione intellectus adiungitur
operatio sensitivarum virtutum ex quibus accidat in considera
tione intellectus virtutum lassitudo quae non esset si sine fan
tasmatibus intelligere possemus . alio modo ex parte ipsius
affectus apprehensionis in quantum ex hoc quod apprehensioni vaca
verimus aliquid desiperet intendimus ut puta si ex hoc impedimur
ab alio utiliori vel proficuo in parte occasionaliter sed tamen
per se loquendo non causatur tristitia ex apprehensione sed ex consi
deratione effectus apprehensionis et ideo per se loquendo delecta
tioni quae est ex hoc quod est consideratione secundum intellectum non est aliqua
tristitia contraria. Ad .1. ergo et ad secundum patet . Responsio . Ad .iii.
dicendum quod opus contraria habitu facit quando procedit ab aliquo
sciente et tamen talis opus habitum est conveniens quia per
habitum scientiae non solum cognoscimus id quod rectum est . sed
id quod erroneum . Unde et scire ad esse erroneum
est de perfectione scientiae si autem consideratio scientiae contraria proce
deret ab aliquo nesciente ut puta cum quis habet falsam
considerationem quam estimat veram talis consideratio esset
delectabilis . quia apprehenditur ut conveniens quamvis res non
sit conveniens . sicut iusto esset opus iniusta ita delectabile
si eam estimaret iustam. Ad .iii. quaestionem dicendum quod tamen delec
tatio quam tristitia consequitur causam aliquam apprehensam . Unde
et dicitur posse considerari uno modo ex parte causae delecta
tionis vel contristationis . alio modo ex parte apprehensionis quam
delectatio vel tristitia sequitur . causa autem delectationis est bonum
conveniens conventum potest autem invenire ad bonum . quod tamen
tali conveniens est . in ex aliqua parte dissonantiam habet
non autem potest inveniri ad malum quod ita sit disso
num quod quantum ad nichil conveniens sit quia non est ali
quid pure malum quod secundum aliquid non sit bonum et ideo causa
delectationis perfectius se habet ad delectationem . quam causa
tristitiae ad tristitiam generaliter loquendo sed in speciali non potest
una regula dari propter diversos ordines earum in mali
tia et bonitate Unde quandoque causa delectationis excedit causam
tristationis aliquam et econverso . sed ex parte apprehensionis . tri
stitia secundum genus generaliter loquendo excedit eo quod res similes
minus sentiuntur quam res contrariae . Hinc Unde cum convenientem delecta
tionem causaret repugnantia vero tristitiam quantum ad appre
hensionem tristitia delectationi praevalet . quamvis in speciali
aliqua delectatio alicui tristitiae praemineat et quod
ad apprehensionem dicendum est ergo quod delectatio vehementius
afficit quam tristitia . sed tristitia magis sentitur . quia
delectatio sicut et amor rei absentis magis percipitur
quam rei praesentis . ut dicit augustinus .x. de trinitate. Ad .1.
dicendum quod magis fugitur tristitia . quam appetatur delectatio

sed magis sentitur tristitia. Ad .ii. dicendum quod tristitia
per se loquendo est mala ut infra dicetur . quamvis per accidens
possit esse bona. omnis delectatio est bona per se loquendo
et ideo tamen boni quam mali tristitiam fugiunt . quilibet
sed non omnes delectationes quilibet appetunt. Ad
.iii. dicendum quod pluribus modis potest impediri aliqua operatio
quam perficiatur quia non perficitur in omnibus eius generibus
impedit autem operatio quod corrumpit quod sit ad operationem
necessarium impediat . et ideo omnis tristitia operationem
aliquam impedit in quantum est contraria operanti non autem omnis
delectatio coadiuvat ad operandum . immo quandoque
impedit in quantum avertit intentionem ad aliud quam
in tanto . quae necessaria est . ad perfecte agendum . sed delec
tatio et operante expedit eum quodammodo corrobo
rando in quantum est conveniens . et attentionem . ei facit inhaerere
ad opus delectabile.

Ad .v. sic proceditur . videtur quod quilibet delectatio sit bona
esse .n. quod conventum alius facit ea eligibilio
ra per se est per se bonum . sed delectatio conventa quali
libet bonis facit ea eligibiliora ergo delectatio est
per se bonum . et sic quilibet delectatio bona erit . Praeterea
nichil appetitur nisi bonum . sed unumquodque est appetibile ex hoc
quod est delectabile ergo delectatio per se loquendo est bonum . Praeterea
esse in quantum est huius bonum ergo illud quod est ultima entis
perfectio universaliter est bonum sed delectatio est ultima
convenientis perfectio perficit .n. operationem quam est actus suus
ut per philosophum patet ergo omnis delectatio est bonum. Contra illud
quod fugit virtuosius malum est sed delectationem fu
git temperatus ergo delectatio est mala. Praeterea illud quod iu
dicium rationis impedit est malum . sed delectatio cor
rumpit estimationem prudentiae ut dicitur in .vi. ethicorum . ergo
delectatio est mala. Praeterea illud quod est desiderium facit aliquem
malum est per se malum sed delectationis desiderium
facit aliquos malos . sicut intemperatos qui delectationes
persequuntur ut finem et blandos qui ad delectationem solum
dulcia loquuntur . ergo delectatio est mala. Videtur videtur quod non
omnis tristitia sit mala. nullum .n. salutiferum est
malum . sed tristitia est salutifera . quae est secundum deum
est tristitia paenitentiam et salutem stabilem operatur .ii. corinthiorum
vii. ergo aliqua tristitia est bona. Praeterea nullum laudabile est
malum sed aliqua tristitia est laudabilis . sicut misericordia
quae est tristitia de alieno malo et paenitentia quae est tristitia de pec
catis propriis . ergo non omnis tristitia est mala. Praeterea sicut se
habet delectatio est bona ergo non omnis tristitia mala. Sed
contra quod impedit rectam operationem est malum . sed
omnis tristitia operationem impedit ut patet .x. ethicorum ergo et
omnis tristitia est mala. Praeterea illud quod additum alicui facit
ipsum minus bonum est per se malum sed tristitia adiuncta bona
adiuncta facit ipsum minus eligibile. Unde .ii. corinthiorum .viii.
dicitur non ex tristitia aut ex necessitate hyllarem .n.
datorem diligit deus et eadem ratio est . contrarium virtutis si

8

actui c̄trariū adiūgat̄. g° c̄tristia ē p se mal.
Viđ ut q̄ a đlectatio sit optim̄. uid̄. n. q̄ ē
fis ultim̄. ē optim̄. set đlectatio ē optim̄
fis ut. n. dr̄ i. vii. eth. fis architecton. archi
tectonicor̄ aūt fines s̄t nobiliores 7 đsiđabi
liores ut dr̄ i p° eth. g° đlectatio ē optim̄. C p̄
ut dr̄. i. ii. ce. 7 m̄ oīs res ē p̄p suā opōn̄ set
opo ē p̄p suā đlectatōm ē đlectatio sit opōis
pfc̄o ut i. x. eth. dr̄. g° ē ultius finis đle
tatio. C p̄ ī q̄ c̄sidat̄ tm̄ p̄p se 7 nūq̄ p̄p a
ē ultius fis. h̄ đlectatio ē hm̄. stult̄. n. ē q̄re
re q̄r q̄s uelit đlectari. g° đlectatio ē ultius
finis. C p̄ ī q̄ oēs appetūt 7 cui cui° c̄o n̄ c̄t
eligi ur ēe opti° 7 ultī fis. s̄ oēs đlectatōn̄
appetūt 7 pui 7 bestie 7 homies sapiētes
7 i sapientes n̄ aliq bō cēt eligi sicet ēē
n̄ q̄ cēt possi. ī aquo bono c̄tinue pse
uerare si cēt ēē. g° ē optim̄ đlectatio. C s̄
c̄ ultius finis homis 7 optimū ē btd°.
set btitudo n̄ ē đlectatio set mag° opo ut
ex p̄dcis p3. g° đlectatio nō ē optim̄. C p̄ s̄
platonē. đlectatio ē gn̄o seu ī mū. set in
illa gn̄o ē optim̄ q̄r gn̄o ē mot° ad pfcom
g° nlla đlectatio pōt ēē optim̄. C p̄ oē q̄
eligi eligit ī ordine ad optim̄. set sic dic
phūs i. x. eth. ē mlta studiū faciem̄ 7 si
nlla đlectatōn̄ īferret puta uid̄i l' recordari
sic scire c̄uirtutes h̄re. g° đlectatio. nō ē op
tim̄. C p̄ illđ q̄ n̄ ordinat̄ ad ad n̄ ē ultim̄
finis set n̄ ordinat̄ đlectatōn̄. ad opōnem
vn̄ opib3 nutritiue 7 generatiue ordinatis
ad c̄suatōm̄ ī diuidui 7 spēi n̄ đlectatōne
apposuit ut ad h̄ opa aīalia mag° īclinare
tur. g° đlectatio n̄ ē optim̄. 7 ultius finis
Responsio dd̄ ad. i. q. q̄ đlectatio pōt d° c̄sidera
ri uno mō m̄q° ē đlectatio. alio mō īq̄ntū
ē h̄ đlectatio. đlectatio g° īq̄nt̄ ē h̄ đlectatio
aliq bonū nomiat̄ set īq̄nt̄ ē tal' đleta
tio pōt bonū mali h̄re. ex pte eī ex que spē
cificat̄. sic g° omis actio īq̄nt̄ ad h̄ q̄d h̄t
đ n̄. actiois ē bona s3 q̄nt̄ ad h̄ q̄ adiugit̄
đ đfctū aliq̄ actiōe mala. simili īq̄ntū ali
cui đlectatiōi. adiūgit̄ đ defcū s̄ h̄ adiū
git̄ ei đ malo. h̄. n. mō adiūgit̄ đfctus
đlectatiōi q° 7 opōm cū đlectatio 7 opōe
c̄ciet̄ 7 sic ex đficiente opōe đficiet đleta
tio 7 io ut dr̄ in. x. eth. sic opōes differūt
abinuicē bonitate 7 malicia ita 7 đleta
tioes ut s̄ h̄ đlectatio dicit̄ bona q̄ ex
opōe bona pcedit mala uo que ē de
mala opōe. C ad. i. g° dd̄ q̄d delectatio
q̄ fac̄ bonā eligibiliora ē đlectatio eis pp̄ria
ut pote aīi iusti° đlectat̄ đ bonā opāe set si de
lectatioes ītēpate adiūgent̄ opib3 iustis
n̄ facent eas delectabiliōes. vn̄ n̄ s̄t oīs
đlectatioes ēē bone. C ad. ii. dd̄ q̄ n̄ solū
appetit̄ bonū. set ī appaēns bonū q° aūt
omis đlectatio bona ē. q°tūq3 exa° adiūcto
efficiat̄ mala h̄t vn̄ apparere possit bonā
7 p c̄ns uī possit appeti. 7 sic appetit̄. nō q°
h̄nti rectū iudiciū set h̄nti rectū iudi
ciū q̄dā đlectat°. appetibil's n̄ s̄t sic pru
dens 7 tēpatū n̄ appetit đlectatioes ītēpa
ti. C ad. iii. dd̄ q̄ illa rō n̄ plus delectat̄
ēē bonū. n̄ īq̄ đlectatio set q̄r ex roib3
q̄ s̄t ī his. quidā ostēde uolebāt oēm de
lectā° ēē malā. C ad. i. g° dd̄ q̄ ūtuosus
n̄ fugit̄ q̄l3 đlectatōn̄ īmo pp̄a đlectatōm
amplectit̄. q̄d ē đlectari ī opib3 ūtutū fugit
aūt đlectatioes ī ordiatas. 7 has c̄oe° malas
ēē. C ad. ii. dd̄ q̄ n̄ q̄l3 đlectatio īpedit iudi
ciū rōis set đlectatio ī moderata 7 extrīnsica sic
delectatio c̄oītus iudiciū rōis ptebat sisit
uehemes set spual' đlectatio iudiciū rōis
c̄fortat q̄r unūqsq3 ardēti° opat̄ ī his ī q̄b3
đlectat̄. ut dr̄. i. x. eth. 7 sic nō s̄t oēs đle
tatōn̄ ēē mala. C ad. iii. dd̄ q̄ ille đle
tatioes q̄ faciūt homies malū n̄ s̄t dice
de. simp' ue đlectatioes. q̄r n̄ s̄t c̄uenientes
hoī. ī q̄ ē hō. set ī q̄ bonū hoīs ē ī eo
quodā mō corrupt̄ sic 7 n̄ ē dd̄ dulce simp'
q° ur h̄nti g°tū corrupt̄ c̄ato 7 q̄ s̄t đleta
tioes. ue differēt̄ tn̄ spē. ab ill' đlectatōs q̄
bone s̄t. Ad. ii. q. dd̄. q̄ ad dr̄ bonū đ.
uno m° ut pse eligi°. al' mō ut ordinat̄
ad aliud sic potiones austere nō s̄t bone
pse ul' appeti° set solū īq̄ntū s̄t utiles. ad
sanitatē c̄tristia uo nlla pse lo° ē bona ut
pse appet' vn̄ 7 aug° dic ī li. c̄f tollari
eas iubet nō amari. s. tribuloēs 7 c̄tr° e°
rō ē q̄r oīs c̄tri° pcedit exa° ī c̄ueienti
h̄re aūt aliq ī c̄ns n̄ pōt ēē pse appet̄
set tn̄ aliq̄ c̄tritie s̄t bone. l' appet' in
q̄ntū s̄t utiles ad ad ul' ad pellend° puas
đlectatioes l' ad aliq h̄° 7 p h̄ p3 Rēo
C ad. i. q̄r illa c̄tri° s̄ dm̄ dr̄ ēē salutifera
q̄ ordinat̄ ad salutē. vn̄ n̄ s̄t q̄ sit bona
n̄ ut medicinā q̄dā. C ad. ii. dd̄ q̄ c̄tri° nō
pōt ēē laudat̄ n̄ ex suppōe alic° mali ex n̄c
suppositi. n. misia laudat̄ ē mia 7 sili. pcō
pexistēte eligit̄ ē pnia tn̄ ū ē bonor̄ pfcō
nō ē loc° pnie n̄ mie. vn̄ n̄ s̄t q̄ c̄tristia

sit bona simpl' h' s' qd tm. Ad .iij. dd' q'
q'uis ois d'e' p se sit fugi' n tn se. q' ois d'
letatio sit p se appetenda. 7 bon. ad h' .n. q'd
aliq' sit bonu. oz bon multa concere q'' q'libet
d'ficies idm mali iducat. 7 i oe ill' q' h' ali
qd d' malo e fugiend' n tn oe ill' q' h' ali
qd d' bono e simpl'r appetend'. 7 sic ois d'letatio
i q' ad h' d' d' fcu e fugienda. no aut omis
d'letatio e appetenda q'uis hat aliqd de
bono. Ad .2. q. dd' q' d' delectatioe fuit t'
oppio. Vna fuit epicuroz qui posuerit de
letatom i q' h' ee optim uolentes p hoc
q' oem d'letatom ee bom. A' fuit oppio
stoicoz 7 platonicoz qui ponebat oem dele
tatoz ee mala. t'a oppio fuit aroz 7 pypate
ticoz qui posuer' q'sda d'letatioes ee bonas
7 q'sda malas 7 q' n' phibet aim d'letatom
ee optim i gnie huioz boz q'e felicitas
7 d'letatio. ipsu ons optim eet n ista duo
st osidanda. q. duo bona set q' unu bo. sic
n. ex pfcoe 7 i pfcoh sit una res pfca ita
ex delectatioe 7 opoe sit una opo pfca q' e
felicitas cu d'letatio sic opois pfco ut dz
i .x. eth. quid aut hoz sit pp altez eligend'
utr' .s. d'letatio pp opoz l' ec' phus id inso
lutu relinqd sitii p rei ueritate ut dd' q'
d'letatio ad opom ordine. sic ad fine 7 os
pfcoes st n pp a' st. n pp sua pfcibilia pfi
cienda d'letatio aut e sic qda pfco opom
supueniens ut decor iuuentuti. vn d'letatio
ad opom ordiat sic g' pe id d'letatio. aliq'
no e optim. set aliqd optimi .s. felicitatis
felicitas .n. d'letatom icludit ut pz p phm
i .x. eth. sic g' ad utrq' roes e R'nd. Ad
i .g' dd' q' d'letatio dz ee finis architecto
nica. q' sit architectonica l' ciuil' ultius n
forte i q'tu e ad ultimu finis ut dem est
dz aut ee finis architecton ut r' queda
ad qm architecto .s. ciuilis oia indicat
vn i sbingr' ad qm respiacientes h' qd bonu
h' malu. dns. ex h' .n. as bo cognoscit' qr de
leta' i bonis. malus aut ex h' q' d'letat' in
malis. Ad .ij. dd' q' d'letatio .n e pfco
opois. an opo hat spem. set mag' que
sta add' ei p modu pfcois. h' e sic sanitas ad
hoies se h' 7 no sic ala. h' aut inde per
fectioes pmas 7 scas q' ad pma pfcom ordinat'
pfcile sic ad fine ut ma ad form set cons
sca pfco ordinat' ad pfcu ut .s. pfcu pcat
ee pfcoz hat 7 sic d'letatio ad opoz ordi
nat'. Ad .3. dd' q' d' ill' ordinatis ad
fine consueuim' querere p qd fiat que fini
no sut. coniucta d' hiis aio q' fini coniugunt'
tal' qd n sit q' stati appet ee ea appetib'a
7 q' d'letatio e coniucta opoi pfce. q' e sic
io consueuit qri pp q' as uelit d'letari. Cp
d'letatio dic' q'etatom appetit' i aliquo
vn q'rere q'r as uelit appetitu suu q'e
tari qd idm e ac si q'reret q'r as uelit fine
uoluntatis sue ossequi licet aut opo aliq' sit
finis tn opo d' suo noie i portat rom fi
nis l' q'etatom i fine 7 tn e q' mag' q'rim'
pp qd uis opari qm pp quid uis d'letari
Ad .4. dd' q' cuilibet rei fiz e sua pfcissima
opo. io oz d'letatom appetat. q' opo pfca
sic 7 pma opom pfcam. 7 sic accit error
i appetitu. opois q' qda i sistut opoib'
exnis dimissis pp'us opoib' ut oes mali
seq'tes opoes bestials pmissis huais ita
7 qda loco pparz d'letatom exneas seq'. ad
i aio eoz q' obiciut' i oppositu dd' q' n ois
opo e felicitas. set opo pfca q' oz d'le
tabile ee 7 sic d'letatio e ad opm. Ad
ij. dd' q' diffio platois n e c'ns ut pz p phm
i .x. 7 vij. eth' .nd. n. d'letatio i gnoe ofistit
set mag' i ee gnatu. ee .n. res pot h'e
pma opom. q' e d'letationis cu qm ia pfca
e. n aut qm e i pfca 7 insi'. a' due roes
coclud' q' opo sit melior d'letatione
7 h' qd uim e set utrq' e meli' opo pfca
e ad e d'letatio.
A .v. sic pce' ur q' d'letatioes corpls set
peiores spuli' d'leta'. n. i q' e appe' g' i q'
mag' declinat' appetit' e mag' d'leta'. h'
ples q' freq'tius i clinat' i d'letatioes corpls
q' spuls g' d'letatioes corples se peiores +
spuls. Cp maioris effica' e res ipa. q'
silitudo rei. set d'letatioes corpls ut pote
tact' 7 gust' pueniut ex ipis reb' coniuctis
d'letatioes aut spuals ut pote q' st i co
teplando pueniut ex silitudinib' re' quib'
i telligim'. g' d'letat' corpls st peiores spu
alib'. Cp ut aute dic' i .vj. d'nilib' opo
cauz utiliu. psentiu e efficacioz q' opo
caz utiliu futuaz 7 silr opo cauz utiliu
ad d'letand' e efficacioz qm opo cauz uti
liu hoestta 7 silr opo ei. q' e p' rom set
opoes corpls pueniut ex bonis psentib' uti
lib' ad d'letand' s' opom. boi d'letatioes +
spuals. pcipue pueniut. ex pois futis ho
nestis 7 s' rom existetib'. g' d'letatio cor
lis e pcoz spi. Cp d'letatioes corpls sua

d

efficax. qz ronem eviutit. 7 corpus transmutat
7 io indiget refrenari. ut phus dic. i. vii.
eth. corpus uenereorum manifeste corpus transmutat
7 quibusdam insanias faciunt. delectationes aut
spuales. h facere n uident. vn 7 eas refrena
re non oz. g corporales sunt potiores spualibus. ¶ h 9 e
q phus dic. i. x. eth. qd delectabilissima
opo e illa que e sm sapiam. ur. n. phia admira
biles delectationes. hre puritate. 7 firmitate
7 ad h e qd dr. eccl. xxiiij. exorte sap. spc
rus sr mei dulcis 7 hereditas mea sr mel 7
fauu. ¶ p bonu e ca delectationis. set spuale
bonu. pminet corporali. g 7 spuale delectatio corpora
li albius e q e mags impermixtius. set delectatio
corporalis ht admixta tristitiam que ei 9riat. delecta
tioni aut spuali n e aut aliq 9ria tristitia. que
possit ei admisceri. g delectatio spualis est
potior corporali ¶ Vlterius ur q int delectationes corpora
les non sit potissima illa. que e sm tactu spuale
n. delectatio e. potior q corporalis g. 7 quanto corporalis
delectatio e. spuali uicinior tanto e potior. set
delectatio uisus et audit. e pinquior spuali. q
delectatio tactus. g e potior ¶ p delectationis
ca e perceptio 9uenientis set uis int alios sensus. e
mag pceptiuus 7 cognoscitiuus ut p3 p phm
i. i. meth. g delectatio uisus e potissima int
corporales ¶ p precipue delectationes tactus sr i ac
tib3 nutritiue 7 generatiue actus aut illi sr. 9es
c plantis in quib3 nulla delectatio inuenit g
tactus ht minimu delectationem ¶ set 9 e q temp̄a
e circa maximas delectationes 7 tristitias corporales. e. n.
circa delectationes tactus ut dr. in. iij. eth. g de
lectationes tactus sr potiores aliis corporalib3 ¶ p co
n delectationi. opponit dolor. set dolor precipue
ad sensu tactus. ptinet cu ex dice 9tinui per
ueniat g int corporales delectationes delectatio tactus
e potior ¶ Vlterius ur q int delectationes spuales de
lectatio que e in opib3 actiue sit potior ea que e in
opib3 9templatiue delectatio. n. ad affectu pti
net set actiua uita ex rectitudine uolunta
tis depedet 9templatiua aut mag in pfectione
intellis 9sistit g delectatio in opib3 actiue est
potior delectatione que e in opib3 9templatiue ¶ p
delectationis ca e opo 9uenies habitui set habitu uirtu
tu moraliu. qui fiunt in actiua mag monet
pmodu n q habitus intellectualiu uirtutu. sciens
n. sine difficultate pot ad flm 9sid'are. set iustus
sine difficultate non pot. operari iusta. ut
dr. v. eth. g delectatio uirtutu moraliu que
ad actiuam ptinet e potior delectatione intellectu
aliu que ptinet ad 9templatiuam ¶ p 9uenien
cia e ratio delectationis set delectatio mag 9uenit
cu uirtute morali q cu intellectuali. 7 q uirtute
7 malitiam moralem circa delectationem 7 tristitiam
ponim ut dr i. ii. 7 vii. eth. g delectatio actiue
e potior delectatione 9templatiue ¶ set 9 opoi co
templatiue uite. non admiscet amaritudo aut
tediu. vn sap. viii. non ht amaritudinem 9uersatio
illius. s. sap. nec tediu 9uictus illius set opoes ac
tiue uite. sr multis amaritudinib3 respsr g
delectationes 9templatiue uite sr potiores ¶ p
quanto aliq opo e delectabilior. tanto mag pot
9tinuari pot ut dr. i. x. eth. g opo e delecta
tionis e maxie delecta ¶ Vltius ur q in btis oib3
sit equalis. delectatio qz ut dr. i glo. i. cor. xv.
sup illud stella differt i claritate indispari cla
ritate erit par gaudiu ¶ p i btis erit pfecta
caritas vn vnusquisqz pfecte implebit illud preceptu
diliges pximu tuu sic te ipsm g tm gaude
bit unusquisqz de bono alterius sic de bono suo 7 sic
ur q oes equale gaudiu hebt ¶ p gaudiu non di
nuit n ex defectu impedimenti. set in illo beatorum erit ad
impedit gaudiu. e g oib3 sic una gaudedi
ro. s. dei uisio. ur q omnes equale gaudebt ¶ set
9 hoies assumunt. pro diuersitate meritorum ad diuer
sos ordines angelorum. sic dic gg 7 dyo. set
non in omnib3 anglis e equale gaudiu vn dicit
dyo. vii. c. ce. jer q suprema ierarchia e sola
digna effecta. domestica unitate diuine re
fectionis p quam refector delectatio intellr. g non
oms bti equalr gaudebt ¶ p uisio dei in btis
erit ca delectationis. set quida sr clarius deum
uidebt ut e dam e. g non oes equaliter delectabunt
Responsio dicendum ad. i. q. q sic ais dr de. mag notu
l sup de l quo ad nos ita pot una delectatio po i
tior alia delectatioi. spual pfectio que spuale delectationem
cat in copat pfectionem corporale excedit que cat dele
corporale. fo qz cu h q e melior e 7 delectati co ii
uenientior unicuiqz. n. maxie e q e ideo pfectis
sim e spual n. sm q mn res spuales sr nob co
uenietes sic i uno q3 foz potior e m 7 io q
9ueit nob sm spuale nrm e nob 9entius 7 ip
h 9nitu e de se natu e mag delectare cto qz iii
pfcto spual e uir mag delectabil q corporal 7
h expimto p3 homies. n. sustinet multa i co
moda corporalia ut uitet in famia l ut hant uic
toria l ut hant eminentiam que sr pfectos intellis
7 non corporales quanto aut ad mag diligit. tanto
mag hitu delectat vn dic phus i xi. de aia
lib3 q amator qui dilig aliqd afficit. ad
id q 9phendit de eo quis illud q alii 9phen
dit sit modicu mag q admulta que corp

iiii bedit abaliis reb; ⁊ sic pua ꝯg'to q̄ bēm⁹
dsbus spi' celeb'. ē nob dlectabilissima ꝯ
q2 cū ꝯiūcto sit dlectatiōis cū q̄nto aliqd
uehemēti⁹ ꝯiūgit̄ mag̃ dlectat. res aūt spūa
ls intellcte. itimius nob ꝯiūgiť. qm̄ res corpal's
apphūse psensū. sēs⁹. n. ꝯiūgit. p app hn̄ sōm
reb; corpalib; q̄i supficiali tm̄. set intells⁹ pti
git usq; adintima rei qdditatē vn̄ dlectatō
v intell'e ē pcioz qm̄ sen's. ꝯ cū opo sit cā dle
tatiōis pt; qd pcedit ab opante pfcō sic cū
pficit̄ p hītu q̄nto i opante iuenit̄ maioz
pfcō r' opōis. tāto ei⁹ opo ē dlectabilioz mot⁹
aūt ē act⁹ inpfcī. vn̄ opōes admixte mo
tui in tm̄ dficiūt̄ apfectioē dlectatiōis i q̄
motui adiūgūt̄ exmotu. n. lassitudinē i
ducūt ⁊ io cū opōib; corpalib; adiūgat̄ mot⁹
opōes aūt spūl's sit. amotu remote spūl's dle
tatiōes erūt corpalib; pioēs ⁊ p ꝯñs uehemēti
ores. vi. q2 spūal's dlectatiōes sūt diutīnores
vi ⁊ firmiores. corpalib;. ut pote excāis i corrup'b;.
⁊ i inobilib; puenientes. id aūt ꝯ dlectatiōe
q̄ ad nos dlectatō corpalis ē nob pcep'
q̄ spūal's. ip'. uir
i tūes. io q2 res corpal's sensib'. mag̃ pcepim⁹
q̄ res spūl's. ea q̄ oz ex sēsib; puenire īin
telligibilia ad dlectatōm aūt reqrit̄ pcep
tō ꝯuenientis ⁊ ind ē q̄ plēs ꝯg'scūt sensi
ii bilia q̄ itelligibilia. io p' dispōm affcūs
nri. q̄ ē assuet⁹. dlectatiōib; corpalib; vn̄ sic
g'r⁹ infāis n̄ pcip dulcedinē pura. ita ⁊
affcūs nri dlectatiōib; corporalib; iquati
dlectatiōes pulsimas. s. spūal's pcipe n̄ pos
st̄ ⁊ io homiēs iūtuosi q̄ hn̄t affcm dpu
tāt a corpalib; dlectatiōib; mag̃ dlectatiōib;
spiritualib; fruūt̄. vn̄ ⁊ phus dic̄ . i. x. ⁊
h q' illa ē potissia dlectatō. q̄ uir pcedit ūtu
iii oso/ctō q2 dlectatiōes corpal's. st̄ ꝑ̄ngiores
ūtut; corpalib; motis vn̄ ex dlectatiōib; ⁊
dolorib; corpalib; stati fit. corp's t'asmutatō
n̄ aūt ex delectatiōib; l' tstitiis spūal; n̄ sit
adeo fortes qd eis fiat redūdan̄ i appetit̄
sensile. t'asmutatiōes aūt corp's mag'e p
cipiūt vn̄ ⁊ dlectatō corpalis mag̃ pcip'
iiii q̄ spi'. x. q2 ut dic̄ aug̃ viii. ꝯfes gaudi⁹
⁊ dlectatō maior st̄ ū maior molestia pces
sit i reb; aūt corpalib; ꝯtinue molestam
p' ꝯtinuos mot⁹ q' os cū labore q̄da st̄ set
i reb; spūl' n̄ iuenit̄ h⁹ molestia. vn̄ delc
tatiōes corpal's appetūt̄ ut pote mag̃ emici
no remediū p hūtes ꝫ molestias corpal's. vn̄
s phm̄. i vii. eth corpal's dlectatiōes appetūt̄
ut medicie q̄da ꝯ corpal's molestias. ⁊ p' hoc

iuuenes i q̄b; n̄ ꝯtinue lab'at ex augmēto
corp's ⁊ aliis motib; mag̃ affiāūt̄ ad dle
tatiōes corpal's ⁊ silr̄ melācolici q̄r corp' sp ex
maliciā ꝯplōnis st̄ i uehemēti appetitu de
lectatiōis ut pote idigētes medicia ut id
dic̄ phus. ad. i. g'. dd q' rō illa pcedit
d ꝯpoē dlectatiōnū. quo ad nos. ad. ii. dd q' p
silitudies spūales ub ꝯiūctas mag̃ ptigim⁹
adintima qm̄ p ipm̄ ꝯiūctōm reale q' nob
s sensū ad h'. cū tact⁹ ⁊ g'st⁹ nō ꝯgnoscūt n̄
actuā. intells⁹ uo. ipm̄ rei qdditatē. ad
iii. dd q' aūc. i lō. d ꝯpoē dlectatiōnū quo
ad nos. vn̄ ꝯiū dic̄ i sua meth. loq'ns de
ꝯpoē dlectatiōnū s st̄. ū dic̄ qd dlectatiōes
corpal's n̄ st̄ noiand dlectatiōes r' spūaliū
l' pōt dici q' aūc̄. i. lō. de delectatiōib; q̄
i passiōib; ꝯsistit̄ q̄ fiūt p mod spē corpi
āalis. uult. n. qd h' dlectatiōes sensibil's
mi⁹ pueniūt̄ ex reb; spūalib; q̄ ex corpalib;. i
ad. x. dd q' dlectatiōes corpal's p' h faciunt
t'asmutatōm corpalē. mag̃ qm̄ spūal's nate
st̄. rōm i pedire sic ⁊ ad t'asmutatiōes corpal's
set dlectatiōes spūal's qm̄ uis mētē adse
rapiūt n̄ tm̄ usū rōis ipediūt vn̄ solle no
mināt̄ io aūt i dlectatiōib; corpalib; s phm̄
i. vii. eth pōt st̄ hūndan̄ iueiri. q2 n̄ st̄
hōi s se eligibil's set solū p actus i q̄. s. st̄
medicie corpal's tstitias phibētes io appetend
s suata q̄da mēsa q̄ eis rōnē pfigit ut
si eā excesserint noxie reputāt̄ set dlectati
oēs spūl's appetūt̄ p' se ips̄ q̄ boi ꝯūl's. ⁊
n̄ ut medicie. ē n̄. hānt tstitias ꝯias ⁊ io
dlectatiōib; spūl; nllam mēsa rō pfig̃ s;
q̄nto st̄ maiores tāto st̄ eligibiliōes. ad
ii. q. dd. qd dlectatiōes g's tact⁹ ꝯpant d
lectatiōib; aliaꝝ sēsuū d' uno mō q̄nt̄
ad uehemētā; et sic dlectatiōes tact⁹ sūt
uehemētiōes aliis p'. iiii. rōes. io q2 ta i
g'le ꝯiūg̃ ub' reale set uisile ⁊ audile ⁊ odo
ril'e ꝯiūgit̄ nob p ād sui q' tn̄ nll' ꝯ adi
tiora rei i gdi pōt res aūt corpalis efficatioz
ē ad dlectād corpalē qm̄ spēs rei ul' ād art
cātū. io q2 tagibilia st̄ nob. mag̃ ꝯsilia ii
eo q' ex calido frō ⁊ hūido ⁊ sicco ꝯstituit̄
al' ⁊ io maiore dlectatōm. i fert nob tagi
bilia. q̄ ā sensibilia ⁊ sic maiore lesione
ifert nob tagibilia q̄ ā sensibilia ⁊ sic
maiore lesione ⁊ corp' excellētie nō solū
corrūpūt uniū sēs⁹ ⁊ tot al' q2 sēs⁹ tact⁹
sit q̄i fudamētū aliꝝ sensuū rōe ē i mobi'to
ei⁹ organo omis sēs⁹ i mobilitat̄ ut dr̄. iii

8

in .ii. de sompno et uigilia. ideo quod in tactu accidit tanta delec
tatione quod delectatione redundat in omnes sensus et propter hoc
delectatio sensus mentis corporalis est uehementior. Ad .2. quod de
lectationes tactus sunt communes omnium ad conseruationem in
diuiduum et speciei sicut in cibis et potibus et uenereis et propter
hoc in eis est apposita maxima delectatio ne ab animalibus
negligantur et inde est quod circa has delectationes
maxime est temperantia ut dicitur .iii. .4. ethicorum. Ad .3. quod opera
est delectationes tactus aliis delectationibus quod
ad nobilitatem et sic sunt magis uiles et magis
bestiales et per consequens minus nobiles aliis. Nam sensus spiritua
lius recipiunt sua obiecta quam tactus. Vnde et alia
animalia non delectantur aliis sensibus nisi in ordine
ad tactum ut dicitur .iii. .3. ethicorum sed homo delectatur
et in eis in quantum ordinantur ad solam cognitionem. Ad
.1. igitur dicendum quod etsi quod delectationes aliorum sensuum
sunt propinquiores aliis delectationibus spiritualibus quam
delectationes tactus. propter hoc hic. quod sunt nobiliores
non autem quod sunt uehementiores cum modus delecta
tionum corporalium non transcendat. Ad .ii. dicendum quod quam
uis uisus sit magis perceptiuus aliis sensibus
tamen eius perceptio est secundum minorem coniunctionem. ad re
quod in sensu tactus et ideo delectatio que est de sensibus delec
magis est per tactum quam per uisum sed tamen delectatio que
est de cognitione uisus est maior quam que est de cognitione
tactus. sed hoc modo non delectantur animalia. uisibilibus
sed solum homines in ordine ad scientiam. quia ex sensibus
acquiritur. Vnde talis delectatio cadit. quod dicitur non
in genere spiritualium delectationum. Ad .iii. dicendum quod
quamuis ea de quibus percipiunt sensus delectationes tactus
inueniantur in plantis non tamen ea percipiunt. Vnde non est
ex defectu delectabilium quod plante non delectantur
sed ex defectu perceptionis. Ad .4. q. dicendum quod delec
tationes que sunt in operibus speculatiue uite precedunt
inueniente delectationibus que sunt in operibus actiue
et hoc propter .iiii. rationes. Primo quia sunt nobiliores ut potest
ex nobilioribus rebus prouenientes actus. nam
actiue uite sunt secundum quasdam inferioris partis
anime. ad ea que .s. ipsius sunt. circa quas morales
uirtutes consistunt et ad usus bonorum exteriorum circa quas
alie uirtutes consistunt et liberalitas sed actus ui
te contemplatiue sunt secundum quod anima conuertitur in quantum ad
superiorem rationem ad res eternas que sunt supra ipsum. Secundo
quia sunt conuenientiores sicut enim id in nobis excel
lit sensus. ita illud quod est conuenientiori ratione est nobis
conuenientius quam quod conuenit sensui. sicut speculatiuus
intellectus precellit practicum. Vnde intellectus perfectiones specu
lationis sunt homini conuenientiores. Tertio quia sunt puriores
opera. nam actiue uite sunt circa passiones sensiti
ue partis et etiam corporales motus et sic admiscetur
eis delassitudine et molestatem que non contingit

de spiritualibus delectationibus. Quarto spirituales delectationes
sunt perfectiores homo. nam ad opera actiue uite multis
indiget sed in operibus contemplatiue magis est uni
sibi sufficiens. Vnde contemplatiue delectatio non
ita patitur defectum sicut delectatio actiue ex hoc
quod desit aliquid eorum que ad perfectionem operum requi
runtur. Ad .1. igitur dicendum quod affectus se habet generaliter ad
actiuam et ad contemplatiuam uitam sicut enim dicitur homo uo
lens opera actiue exercet et ita opera contemplatiue
et sic in affectu est generaliter delectatio de utroque. sed cum de
lectationis contemplatiue uite est in intellectu quod ad
superiorem partem cum uero delectationis actiue est in
parte inferiori. anime affectus autem non minus efficitur ex
his que sunt superioris partis rationis quam ex his que sunt
inferioris sed magis. Ad .ii. dicendum quod habitus inclinat
ad actum dupliciter. Vno modo ad hoc quod actus exerceat
et sic inclinare ad actum non est nisi habitus in parte
appetitiua existens que appetitus qui habet bonum
et finem pro obiecto mouet se ipsum et uel cognitiua
in actum. ex desiderio. nam actus uel finis prouenit quod
aliquis aliquem actum exerceat dummodo non sit ex
necessitate. Alio modo. quantum ad modum agendi
ut .s. illud quod agitur recte agatur et sic quilibet
habitus inclinat ad actum actus. nam contemplatiuus
ut potest sapientia uel intellectus non inclinat ad hoc quod aliquis
utatur contemplationis actu sed ut quando utitur rec
te utatur. non inclinat habitus qui est in appetitu
non inferiori sed superiori. ut potest caritas Vnde
et caritas ad uitam contemplatiuam pertinet ut
potest inclinans habitus contemplationis ad actus suos
sed habitus actiue uite ut uirtutes morales sunt
in parte appetitiua ut potest iustitia et concupiscibilis. ut tem
perantia et fortitudo unde habitus. isti inclinant
ad hoc quod agatur et ad hoc quod recte agatur et propter
tanto non comparatur que est prima motus. non tamen illud
quod inclinat habitus contemplatiuus est nobis habitus
contemplatiuus quam id inquantum inclinat habitus actiuus. Ad
.iii. dicendum quod delectationis cum est conueniens non
delectationis sed cum est ei ad delectatum delectati
ones autem que est in uirtute morali conueniunt
sunt delectationes corporales uel corporalibus admixte
que sunt in uirtutum moralium. sed contemplatiue
uite conuenit nobiliores delectationes .s. spirituales
non tamen ita quod delectatio sit contemplationis nisi hoc
est contemplationem consistens. Ad .e. q. dicendum quod intento
delectationis potest prouenire ex duobus .s. ex causa
delectationis que est fortior et ex dispositione delectati que est
delectationis capacior. causa autem delectationis
prima est opus. sed remota operis obiectum
sicut in delectatione beatorum de qua nunc agitur
causa propria est dei uisio et prima causa est deus hoc est

cū prima· una ē cōmunis om̄ib; b'tis· un̄ q̄nt
ad h' eor̄ delectatō ē eq̄lis uisio aūt ⁊ disp̄o
addelectatōz n̄ ē eq̄lis· q̄r un⁹ alio clari⁹ ui
det ut ex p̄dc̄is p3· un̄ ⁊ alio ē delectationis
capacior. ꝓp̄ p̄fcōz h'itum q̄ ē lum̄· glie ⁊ io
q̄dā mag̃ delectat̃ alis· q̄uis s̄ quid ōs ·
eq̄lr̄ dilectat̃ mult' l0ᵒ mch̄ ·s· gaudēnt de
eq̄li re· s· d' dō ⁊ sic itell'r· glo· inducta· q̄
i dispari claritate erit par gaudiū· un̄· p3·
Rō C ad·i· Ł d'd ad· i· q̄ oīm̄ btōr̄ dr̄ ēē
par gau⁹ i q̄ uniq̄sq; adsumū gaudiu p
ueīt s̄ mod' suū set un⁹ mō erit aplior· q̄
alt' ⁊ s̄ h' gaudiū un⁹ erit mai⁹ gaudio al
t' ⁊ sic illa paritas iportet n̄ eq̄litate q̄nti
tatis set ꝓportiōis C ad·ii· d'd q̄ q̄uis in
reg̃ celor̄ q̄lib; gaudet nō solū d' bō suo
set ⁊ d' bō supiōis n̄ tm̄ tm̄ gaudz· d' eo
q̄ supior̄· q̄r iō gaudiū i oib; erit d's ⁊ iō
q̄to q̄s pl's gaudet d' dō tāto plus gaude
bit de bono iferioris q̄ ipē iferior C ad·iii· d'd
q̄ q̄uis i nullo btōr̄ sit ad delectatiōis in
pedimētū s̄t tm̄ i q̄ cāe itētiōis nō· n· inte
dr̄· ad solū p̄remotōm. ag̃io set ⁊ p̄ ac
cessū ad t'min̄.

D einde q̄· d' dotib; ⁊ cēt h' q̄r̄·v· C p̄o
an hoīs sit assignāde· aliq̄· dotes C s̄o utr̄
dos abeatitudiē differat· C t'tio utr̄ xp̄o in
sint dotes. C q· utr̄ anglis· C v° d' nūo do
tiū.

A d p̄m̄ sic p̄cēt ut· q̄d nō sint ponende aliq̄
dotes i hoīb; btis· dos ·n· s̄m iura dat̃ spō
so ad sustētād' hon̄a mīj· set sc̄i n̄ gerūt
figurā spōsi s̄3 mag̃ figurā spōse i q̄ st ecc̄
mb'ra· g̃ eis dotes n̄ dant̃· C p̄ dotes n̄ dant̃
s̄m iura a p̄re· spōsi set a p̄re spōse oīa aūt
dona btīs btis dant̃ a p̄re spōsi· s· xpi· iac
i· oē datū optim̄ ⁊ oē donū ⁊c· g̃o h'⁹ dona
q̄ btīs dant̃ nō st dotes appellāde C p̄ in
nuō carnal' dotes dant̃ ad faciliꝰ tollanda
hon̄a mīj· set mīo spual' nō st aliq̄ hon̄a
maxīe s̄ statu ecce t'uphantis g̃o nō st
i aliq̄ dotes· assignāde· C p̄ dotes nō dant̃
n̄ cā mīj s̄3 mīū spual' q̄ h'r· cū xp̄o p̄ fidem
s̄ statū ecce militantis g̃o ead' roē si btīs
alique dotes queniūt ⁊ sc̄is i uia existētib;
set istis nō q̄uēt· g̃o n̄ btīs· C p̄ dotes ad bō
exiora p'tinet q̄ dnr̄ bona fortune s̄3 p̄mia
btor̄ erūt d' meliorib; bonis g̃o nō d'bet
dotes noīari· C set q̄ ephe· vi· dr̄ h' sa
cramētū mag̃ ē· dico aūt i xp̄o ⁊ ecc̄a ex
quo h'r p̄ spual'· mī p̄ carnal' significatur.

set i carnal' mīo spōsa dotata i ducit̃ i do
mū spōsi g̃o cū sc̄i i domū x̄ i ducātur
ur q̄ aliq̄b; dotib; doc̄et· C p̄ dotes i mīo
corp̄al' assignāt̃· ad mīj solatiū· set mī spual'
ē delectabili⁹ q̄ corp̄le· g̃o ei st dotes maxīe
assignāde C p̄ ornat⁹ spōsar̄ ad dotē p'tinet
set sc̄i ornati ingrediunt̃ i ecclam̄· ut dr̄ y sa
lxi i duit me uestimētis salutis ·q· spōsā
ornatā monilib; suis g̃o sc̄i i p̄ria dotes
h'nt R espōsio d'd q̄ absq; dui⁹ btīs qui
i gliam̄ trāsferunt aliq̄ dona diuine⁹ dantur
ad eor̄ ornatū ⁊ h'uis ornat⁹ amagr'is do
tes st noīati unde dat̃ q̄dā diffō· d' dote
d' q̄ nc̄ loq̄m· tal' dos ē ꝑpetuus ornat⁹
aīe ⁊ corp̄is uite sufficiēs in et'na btitudine
iugit̃ ꝑseuerās ⁊ sumit̃ h' dēā ad silitu
dinē dotis corp̄lis p̄ q̄ spōsa ornat̃· ⁊ ꝓui
det̃ uiro un̄ possit sufficiēt̃ spōsā ⁊ libros
nutrire· ⁊ tm̄ famuliar' dos spōse q̄suatur
ut ad eā mīo sepato reūtat̃ set d' roē
noīs diusi diuisi opinant̃· quidā ·n· dnt
q̄ dos n̄ accipit̃ ex aliq̄ silitudine ad mī
carnale· set s̄m mod' lōl' s̄3 q̄ oēm̄ ꝑfcōm seu
ornat̃ cui⁹ hoīs dotē noīam̄ sic dr̄ q̄s ēē
dotat⁹ sciā qui sciā pollet· ⁊ sic ouidius
usus ē noīe dotis dicēs ⁊ q̄ potes dote
placē place· set illd' n̄ ur̄ usq̄q; queīēs
q̄r q̄uis ad nom̄ ē i poītū ad aliq̄d ꝑtinet
signād' n̄ q̄sueuit ad q̄ trāsferri n̄ s̄ aīm sili
tudinē· un̄ ai s̄ p̄ma istitutōm· noīs
dos ad mī carnale p'tineat nō oz q̄ i q̄l3 +
alia acceptiōe attēdat̃ aliq̄ silitudo
ad p'ille significato ⁊ iō ali dnt q̄d' s̄ h' silitu
do attēdit̃· q̄ dos ꝓp̄e dr̄· donū q̄ i mīo
carnali spōse expte spōsi· q̄ii i ducit̃ i do
mū sponsi ad ornatū spōse p'tines q̄ p3
ex h' q̄ dixit sichem iacob ⁊ filiis ei⁹ gen
xxxiiij· augete dotē ⁊ munera postulate
⁊ exo· xxii· si seduxit q̄s ūginē dormie
rit q̄r cū ea dotabit eā ⁊ accipiet eā
i uxorē· un̄ ⁊ ornat⁹ qui a xp̄o sc̄is exhi
bet· q̄n eduxit in dom̄ glie dos noīat̃· set
h' ē manifeste q̄ iō q̄d' ur̄ iste dnt ad
q̄s p'tinet d' h'uis t'rtiae dnt· n· q̄ dos
ꝓp̄e quedā ē datō expte mulieris h'is
qui st expte uiri sc̄a ꝑhone mīj q̄d
sustinet uir· set illd' q̄ sponsus dat spōse
uocat̃ donatō ꝓp̄ nupe· s̄ h'nc mod' accipit̃
dos· iii· R'x· ix· ū dr̄ q̄ pharao rex egyp
ti cepit gazam ⁊ dedit i dotē filie sue
solonis uxori n° q̄ h' faciūt aucteres i

ducte cuius .n. dotes a parte puelle consueuerunt assignari. tamen quandoque contingit quod sponsus uel pater sponsi assignat dotes uice patris puelle quod contingit dupliciter. uel primo affectu ad sponsam sicut fuit de sichen qui noluit assignare dotem quam debebat accipere propter uehementem amorem filii sui ad puellam. uel hoc fit in penam sponsi ut uirgini ante corrupte dotem de suo assignet. quam pater puelle debuerat assignare et in hoc casu loquitur moyses in auctoritate inducta. et ideo secundum quosdam dicendum est quod dos in matrimonio corporali proprie dicitur quod datur ab his qui sunt ex parte mulieris his qui sunt ex parte uiri ad sustentanda honera matrimonii ut dictum est. et tunc remanet difficultas quomodo significatio possit aptari ad propositum cum ornatus qui sunt in beatis dantur sponse spirituali a parte sponsi quod manifestabitur. unde ad argumenta. Ad .i. ergo dicendum quod dotes quamuis assignentur sponso in corporali matrimonio ad usum tamen competunt et dominium pertinet ad sponsam. quod patet ex hoc quod soluto matrimonio dos remanet sponse secundum iura et sic et in matrimonio spirituali ipsi ornatus qui sponse spirituali dantur scilicet ecclesie in membris suis sunt quidem ipsius sponsi in quantum ad eius gloriam et honorem cedunt. sed sponse in quantum per eas ornatur. Ad .ii. dicendum quod pater sponsi scilicet christi est sola persona patris. pater autem sponse tota trinitas est. effectus autem in creaturis ad totam pertinet trinitatem. unde hic dotes in spirituali matrimonio proprie loquendo magis dantur a parte sponse quam a parte sponsi. sed tamen hec collatio cuius ab omnibus personis fiat singulis personis potest appropriari. patri aliquo modo persone quidem patris ut donanti quia in ipso est auctoritas et quia paternitas secundum eam comparatur ut dictum est .i. i. di. xviii. et sic idem sit pater sponsi et sponse filio uero appropriatur in quantum propter ipsum et per ipsum datur sed spiritui sancto in quantum in ipso et secundum ipsum datur amor .n. est omnis rationis dato. Ad iii. dicendum quod dotibus proprie conuenit illud quod per dotes efficitur scilicet solatium matrimonii. sed per actionis illud quod per eas remouetur scilicet honus matrimonii quod per dotes leuigatur. sicut gratie proprie conuenit facere iustum. cuius ergo in matrimonio spirituali non sit aliquod honus est tamen in summa iocunditas et ad hanc perficiendam iocunditatem dotes sponse conferuntur. ut scilicet delectabiliter per eas sponso coniungatur. Ad .4. dicendum quod dotes non consueuerunt assignari sponse cum desponsatur. sed cum in domum sponsi traducitur. ut presentialiter sponsum habeat quamdiu autem in hac uita sumus peregrinamur a domino .ii. cor. v. et ideo dona que sanctis in hac uita conferuntur non dicuntur dotes sed illa que conferuntur eis quando transferuntur in gloriam in qua sponso presentialiter perfruuntur. Ad .v. dicendum quod in spirituali matrimonio interior decor requiritur ut dicitur in ps. omnis gloria eius filie regis ab intus et cetera. sed in matrimonio corporali requiritur decor exterior. unde non oportet quod eis modo dotes assignentur in matrimonio spirituali sicut assignantur in corporali.

Ad .ii. sic proceditur. uidetur quod dos sit idem quod beatitudo. ut .n. ex diffinitione dotis predicta patet. dos est ornatus anime et corporis in eterna beatitudine iugiter perseuerans. sed beatitudo anime est quidam ornatus eius ergo beatitudo est dos. Preterea dos dicitur illud per quod sponsa delectabiliter coniungitur sponso. sed in spirituali matrimonio beatitudo est huiusmodi. ergo beatitudo est dos. Preterea uisio secundum augustinum est tota substantia beatitudinis. sed uisio ponitur una de dotibus ergo beatitudo est dos. Preterea fruitio beatum facit. fruitio autem est dos. ergo dos beatum facit et sic est beatitudo. Preterea secundum boetium in .iii. de consolatione beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus. sed status beatorum perficitur ex dotibus ergo dotes sunt beatitudinis partes. Sed contra. dos datur sine meritis. sed beatitudo non datur. sed redditur. ergo beatitudo non est dos. Preterea beatitudo est una tantum. dotes uero sunt plures. ergo beatitudo non est dos. Preterea beatitudo inest homini secundum illud quod est potissimum in eo ut dicitur .i. ethicorum. sed dos etiam in corpore ponitur ergo dos et beatitudo non sunt idem.

Responsio dicendum quod circa hoc est duplex opinio. quidam .n. dicunt quod beatitudo et dos sunt idem re. differunt tamen ratione quia dos respicit spirituale matrimonium quod est inter christum et animam non autem beatitudo. sed non potest hoc esse ut uidetur cum beatitudo in operatione consistat. dos autem non sit operatio. sed magis sit qualitas. uel dispositio quedam. et ideo secundum alios dicendum quod beatitudo et dos etiam realiter differunt ut beatitudo dicatur ipsa operatio perfecta qua anima beata deo coniungitur. sed dotes dicuntur habitus uel dispositiones uel quecumque alie qualitates que ordinantur ad huiusmodi perfectam operationem ut sic dotes ordinentur ad beatitudinem magis quam sint in beatitudine ut partes ipsius. Ad .i. ergo dicendum quod beatitudo proprie loquendo non est anime ornatus. sed est aliquid quod ex ornatu anime prouenit cum sit operatio quedam. ornatus uero dicitur aliquis decor ipsius beati. Ad .ii. dicendum quod beatitudo non ordinatur ad coniunctionem sed est ipsa coniunctio anime cum christo que est per operationem. sed dotes sunt dona disponentia ad huiusmodi coniunctionem. Ad .iii. dicendum quod uisio dupliciter potest considerari uno modo actualiter .i. pro ipso actu uisionis et sic uisio non est dos sed est ipsa beatitudo. alio modo potest accipi habitualiter .i. pro habitu a quo talis operatio elicitur .i. pro ipsa glorie claritate qua anima diuinitus illustratur ad deum uidendum et sic est dos et principium beatitudinis. non autem ipsa beatitudo. Et similiter Ad .iiii. dicendum de fruitione. Ad .v. dicendum quod beatitudo colligit omnia bona non quasi partes essentie beatitudinis sed quasi aliquo modo ad beatitudinem ordinata.

Ad tertium sic proceditur. uidetur quod christo competat habere dotes. sancti .n. per gloriam christo conformabuntur. unde dicitur phil. iii. qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. ergo christo dotes competunt. Preterea in spirituali matrimonio assignantur dotes ad similitudinem matrimonii corporalis. sed in christo inuenitur

q(uo)d a sp(irit)u s(an)c(t)o m(ea) q(ue) e(st) sing(u)l(ari)s s(cilicet) duaru(m) natura(rum) i(n) una
p(er)s(on)a q(uo)d d(icitu)r hu(m)ana n(atur)a i(n) xp(ist)o desponsata a u(er)bo ut
p(ate)t ex glo(sa) s(upe)r illud ps(almi) i(n) sol(e) po(suit) ta(bernaculum) su(um) (et) apoc(alypsis) xxi
ecce tab(er)nac(u)l(u)m dei cu(m) ho(m)i(n)ib(us) g(ra)t(ia) x(rist)o co(m)petit h(abe)re
dotes. (Contra) p(er) ut aug(ustinus) dic(it) i(n) li(bro) de doctrina x(rist)ia(n)a
x(rist)o s(e)c(un)d(u)m reg(ulam) tyconii. p(er) unitate(m) corp(or)is mistici
q(uod) e(st) i(n)t(er) capud (et) me(m)b(ra) nota(tur) s(ponsus) (et) sponsa. (et) io
no(n) solu(m) sponsu(m) ut p(ate)t ysa(ie) lxi q(uasi) sponsu(m) deco
ratu(m) corona. (et) q(uasi) sponsam ornata(m) monilib(us)
suis. cu(m) g(ra)t(ia) spo(n)se debeant(ur) dotes q(ue) i(n) xp(ist)o
ut u(idetu)r dotes po(n)i (Contra) p(er) o(mn)ib(us) me(m)bris eccl(es)ie
debe(n)t(ur) dos cu(m) eccl(es)ia sit sponsa. s(ed) xp(istu)s e(st) eccl(es)ie
me(m)bru(m) ut p(ate)t i cor(inthios) xii. uos estis corp(us) x(rist)i et
me(m)bra de me(m)bro glo(sa) de xp(ist)o. g(ra)t(ia) xp(ist)o debe(n)t(ur)
dotes. (Contra) p(er) x(rist)us h(abe)t p(er)fecta(m) uisio(n)e(m) fruitio(n)e(m)
dilectio(n)e(m). h(ec) aut(em) po(n)u(n)t(ur) dotes. g(ra)t(ia) x(rist)us h(abe)t
dotes (Contra) s(ed) co(n)t(ra) i(n)t(er) sponsu(m) (et) sponsa(m) exigit(ur) di
stinctio p(er)sona(rum) s(ed) i(n) xp(ist)o no(n) e(st) a(liqu)d spe(cia)l(ite)r distinctu(m)
a filio dei q(ui) e(st) sponsus. ut p(ate)t io(hannis) iii. q(ui) h(abe)t spo(n)
sa(m) spo(n)sus e(st). g(ra)t(ia) cu(m) dotes spo(n)se assignant(ur) u(e)l p(ro)
sponsa u(idetu)r q(uod) xp(ist)o n(on) co(m)petat h(abe)re dotes. (Contra) p(er)
no(n) e(st) eius da(r)e dotes (et) accipe(re). s(ed) x(rist)us e(st) q(ui) da(t)
sp(irit)ual(e)s dotes. g(ra)t(ia) xp(ist)o no(n) co(m)petit dotes h(abe)re. Re
sponsio d(icendu)m q(uod) c(ir)ca h(oc) e(st) d(upl)ex opi(ni)o. quida(m) n(am) dic(u)nt
q(uod) i(n) xp(ist)o e(st) t(ri)plex unio. una q(ue) d(icitu)r co(n)sentanea q(ue)
unit d(eu)m (et) p(er) co(n)nexio(n)e(m) amo(r)is a(n)i(m)a(m) dign(am) qua
hu(m)a(n)a n(atur)a unit(ur) di(ui)ne. (Ter)tia q(u)a ip(s)e x(rist)us unit(ur)
eccl(es)ie. dic(u)nt g(ra)t(ia) q(uod) s(ecundu)m duas p(ri)mas uniones co(m)petit
xp(ist)o h(abe)re dotes s(u)b ro(ati)o(n)e dotis s(ed) co(n)ue(n)it ad t(er)tiam
co(n)ueni(t) ei id q(uod) e(st) dos excellentissime n(on) t(ame)n s(u)b
ro(ati)o(n)e dotis q(ui)a i(n) tali co(n)iunctio(n)e xp(istu)s e(st) ut spo(n)sus
s(ed) eccl(es)ia ut sponsa. dos aut(em) dat(ur) spo(n)se (secundu)m
app(ro)p(r)ietate(m) (et) d(omi)nu(m). q(uo)d uis det sposo ad usu(m)
s(ed) h(oc) no(n) u(idetu)r ee g(e)n(er)is. i(n) illa uo co(n)iunctio(n)e q(ua) x(ristu)s
unit(ur) p(at)ri p(er) possum amo(r)is (et) i(n)q(uan)tu(m) e(st) d(eu)s n(on) d(icitu)r
e(ss)e aliq(ui)d m(od)o q(ui)a n(on) e(st) i(bi) a(liqu)a subiectio q(ua)m o(portet) e(ss)e spo
se ad sponsu(m) s(im)il(ite)r (et) n(on) i(n) co(n)iunctio(n)e hu(m)a(n)e n(atur)e ad
di(ui)nam q(ue) e(st) i(n) unitate p(er)s(one) u(e)l (et) p(ro) co(n)formitate uo
lu(n)tatis p(ot)est e(ss)e p(ro)p(r)ie ra(ti)o dotis p(ro)p(ter) (duo). p(ri)mo q(ui)a
exigit(ur) co(n)formitas n(atur)e i(n)t(er) sponsu(m) (et) sponsa(m) i(n) m(atrim)o
illo i(n) q(uo) da(n)t(ur) dotes (et) h(ic) defic(it) i(n) co(n)iunctio(n)e hu(m)a(n)e
n(atur)e ad a(n)i(m)a(m) s(ecund)o q(ui)a exigit(ur) distinctio p(er)sona(rum) hu(m)a(n)a i(n)
aut(em) n(atur)a n(on) e(st) p(er)sonal(ite)r distincta a u(er)bo. t(er)cio q(ui)a dos dat(ur)
q(uando) sponsa de nouo i(n)ducat(ur) i(n) domu(m) sponsi (et) sic
u(idetu)r ad sponsa(m) de nouo i(n)ducit(ur) p(er)tine(re) q(ue) de
no(n) co(n)iuncta fit co(n)iuncta. hu(m)a(n)a aut(em) n(atur)a q(ue) e(st) as
su(m)pta i(n) unitate p(er)s(one) a u(er)bo nu(m)q(uam) fuit q(uo)n e(ss)et
p(er)fecte co(n)iuncta. u(nde) (con)t(ra) alios d(icendu)m q(uod) u(e)l o(mn)i(n)o no(n)
co(n)ueni(t) ro(ati)o(n)e dotis. u(e)l no(m)i(n)a(ti)a p(ro)p(r)ie sic aliis
s(an)c(t)is eada(m) q(ue) dotes d(icu)nt(ur) excellentissime
ei co(n)ueniu(n)t. (Contra) ad i. g(ra)t(ia) d(icendu)m q(uod) co(n)formitas illa e(st)
intellig(en)da. s(ecundu)m id q(uo)d e(st) dos (et) no(n) s(ecundu)m ro(ati)o(n)e(m) dotis q(ue)
sit i(n) xp(ist)o. no(n) n(am) oportet q(uod) id i(n) q(u)o x(ristus) co(n)for
ma(n)t(ur) sit eod(em) m(od)o i(n) xp(ist)o (et) i(n) nob(is). (Contra) ad ii.
d(icendu)m q(uod) n(atur)a hu(m)a(n)a no(n) p(ro)p(r)ie d(icitu)r e(ss)e sponsa i(n) co(n)iunc
tio(n)e illa q(ua) u(er)bo co(n)iungit(ur). cu(m) no(n) s(er)uet(ur) i(n) p(er)sona
distinctio q(ue) sponsam (et) sponsu(m) requirit s(ed) q(uod)
q(uando)q(ue) dicat(ur) desponsata hu(m)a(n)a n(atur)a s(ecundu)m q(uod) u(er)bo co(n)
iuncta e(st) h(oc) e(st) i(n)q(uantu)m h(abe)t aliq(ue)m actu(m) spo(n)se q(ui)a s(cilicet)
i(n)sepabil(ite)r co(n)iungit(ur) (et) q(ui)a i(n) illa co(n)iunctio(n)e hu(m)a(n)a
n(atur)a e(st) u(er)bo inferior (et) p(er) u(er)b(um) regit(ur). sic sponsa p(er)
sponsu(m) (Contra) ad iii. d(icendu)m q(uod) p(ro)p(ter) q(uod) a(n)i(m)a d(icitu)r x(rist)i spo(n)
sa no(n) e(st) q(ui)a ip(s)e u(er)e e(st) sponsa. s(ed) i(n)q(uan)tu(m) assu(m)it
p(ri)mu(m) sponse sue s(cilicet) eccl(es)ie q(ue) e(st) s(ibi) sp(irit)ual(ite)r co(n)iuncta. u(nde)
nich(il) p(ro)hibet q(uin) p(ro)p(ter) illu(m) l(oc)o possit dici h(abe)re
dotes no(n) q(uod) ip(s)e h(ab)eat s(ed) q(ui)a eccl(es)ia h(ab)eat. (Contra) ad
x. d(icendu)m q(uod) no(m)i(n)e eccl(es)ie d(icitu)r accip(itu)r q(ua)n(do) n(am) nota(tur)
t(ame)n m(od)o corp(us) q(uod) xp(ist)o co(n)iungit(ur) sic capiti (et) sic
t(ame)n eccl(es)ia h(abe)t ro(ati)o(n)e(m) spo(n)se sic no(n) x(rist)us no(n) e(st)
eccl(es)ie me(m)bru(m) s(ed) e(st) capud i(n)flue(n)s o(mn)ib(us) eccl(es)ie
me(m)bris a(liquo) m(od)o accip(itu)r eccl(es)ie s(ecundu)m q(uod) nota(tur) capud
(et) me(m)b(ra) co(n)iuncta (et) sic d(icitu)r x(rist)us me(m)bru(m) eccl(es)ie. in
q(uan)tu(m) h(abe)t distinctu(m) officiu(m) ab o(mn)ib(us) aliis s(cilicet)
i(n)fluere aliis uita(m). q(uam)uis n(on) mu(l)tu(m) p(ro)p(r)ie di
cat(ur) me(m)b(ru)m q(ui)a me(m)bru(m) i(m)portat p(ar)tialitate(m) q(ua)da(m)
i(n) xp(ist)o aut(em) sp(irit)uale bonu(m) no(n) e(st) p(ar)ticulari(te)r s(ed)
e(st) totali(te)r (et) integre u(nde) ip(s)e e(st) totu(m) eccl(es)ie
bonu(m). n(ec) e(st) a(li)q(ui)d mai(us) ip(s)o (et) aliis q(ua)m ip(s)e solus
sic aut(em) l(oqu)endo de eccl(es)ia n(on) nota(tur) solu(m) sponsam
s(ed) sponsu(m) (et) sponsa(m). p(ro)ut p(er) co(n)iunctio(n)e(m) sp(irit)uale(m)
e(st) ex eis unu(m) effectu(m) u(ide)licet x(rist)us a(liquo) m(od)o dicat(ur)
me(m)bru(m) eccl(es)ie. nullo t(ame)n m(od)o p(ot)est dici me(m)bru(m) spo(n)
se (et) sic ei no(n) co(n)ueni(t) ro(ati)o dotis. (Contra) ad v. d(icendu)m q(uod)
i(n) p(ro)cessu illo e(st) fallacia acc(iden)tis no(n) n(am) illa xp(ist)o
co(n)ue(n)iu(n)t s(ecundu)m q(uo)d h(abe)nt ro(ati)o(n)e(m) dotis.

Ad (secundum) sic p(ro)cedit(ur) u(idetu)r q(uod) angeli h(abe)ant dotes. q(ui)a
s(upe)r illud. can(ticorum) vi. una e(st) columba mea dic(it)
glo(sa). una e(st) eccl(es)ia i(n) ho(m)i(n)ib(us) (et) i(n) angelis s(ed) eccl(es)ia
e(st) sponsa (et) sic me(m)b(ri)s eccl(es)ie co(n)ueni(t) h(abe)re dotes. g(ra)t(ia)
angeli dotes h(abe)nt. (Contra) p(er) luc(e) xii. s(upe)r illud (et) uos
si(mi)les ho(m)i(n)ib(us) exspec(tantibus) do(minum) su(um) q(uando) re(uertatur) a nup(tiis) dic(it) glo(sa)
ad nuptias d(omi)n(u)s iuit cu(m) post ro(ati)o(n)e(m) nouus ho(mo)
angelo(rum) mu(l)titudine(m) s(ibi) copulauit. g(ra)t(ia) a(n)gelo(rum)
mu(l)titudo e(st) sponsa x(rist)i g(ra)t(ia) angelis debe(n)t(ur) dotes
(Contra) p(er) sp(irit)ual(is) m(atrimoni)u(m) i(n) sp(irit)ual(i) co(n)iunctio(n)e co(n)sistit s(ed) sp(irit)ual(is)
co(n)iunctio no(n) mi(n)or e(st) i(n)t(er) angelos (et) d(eu)m q(uam) i(n)t(er)
ho(m)i(n)es b(ea)tos (et) d(eu)m g(ra)t(ia) cu(m) dotes de q(ui)b(us) n(un)c agi(tur)
ro(ati)o(n)e sp(irit)ual(is) m(atrimon)ii b(ea)tis assignent(ur) u(idetu)r q(uod) angelis
co(n)ueniu(n)t dotes (Contra) p(er) sp(irit)uale m(atrimoniu)m requirit sp(irit)uale(m)
sponsu(m) (et) sp(irit)uale(m) sponsa(m). s(ed) xp(ist)o i(n)q(uan)tu(m) e(st) s(ummus)
sp(irit)us mag(is) s(unt) co(n)formes i(n) n(atur)a angeli g(ra)t(ia) mag(is) p(ot)est
e(ss)e sp(irit)ual(e) m(atrimoniu)m angelo(rum) ad xp(istu)m q(uam) ho(m)i(n)u(m). (Contra) p(er)

d

maior conueniencia exigitur inter caput et membra quam inter sponsum et sponsam set conformitas que est inter christum et angelos sufficit ad hoc quod dicatur caput angelorum ergo eadem ratione sufficiat ad hoc quod dicatur sponsus uel sponsa. Set contra. Origenes super cantica distinguit quatuor personas scilicet sponsum et sponsam et adolescentulas et sodales sponsi et dicit quod angeli sunt sodales sponsi. Cum ergo dotes non debeantur nisi sponse uidetur quod angelis dotes non conueniant. Preterea christus desponsauit sibi ecclesiam per incarnationem et passionem. Unde signatur per hoc quod dicitur exodi quarto sponsus sanguinum tu es michi. Set christus per passionem et incarnationem non aliquid fuit coniunctus angelis quam prius fuerat. Ergo angeli non pertinent ad ecclesiam secundum quod ecclesia dicitur sponsa. Ergo angelis non competunt dotes. Responsio. Dicendum quod ea que ad dotes anime pertinent non est dubium angelis sicut et hominibus conuenire. Set secundum rationem dotis non ita eis sicut hominibus competunt. Eo quod non ita proprie conuenit angelis ratio sponse sicut hominibus exigitur enim inter sponsum et sponsam nature conformitas ut sint eiusdem speciei. Hoc modo autem homines cum christo competunt in quantum naturam humanam assumpsit per quam assumptionem factus est conformis in natura speciei humane omnibus hominibus. Angelis autem non est conformis secundum unitatem speciei neque secundum diuinam naturam neque secundum humanam naturam et ideo ratio dotis non ita proprie conuenit angelis sicut hominibus tamen in hiis que methaphorice dicuntur non requiritur similitudo quantum ad omnia non potest ex aliqua dissimilitudine concludi quod methaphora aliquid de aliquo non predicetur et sic ex ratione inducta non potest simpliciter haberi quod angelis dotes non conueniant set solum quod non ita proprie sicut hominibus ratione dissimilitudinis predicte. Ad primum ergo dicendum quod quamuis angeli pertineant ad unitatem ecclesie non tamen sunt membra ecclesie secundum quod ecclesia sponsa dicitur per conformitatem nature et sic non conuenit eis proprie habere dotes. Ad secundum dicendum quod desponsatio illa large accipitur pro unione que non habet conformitatem nature in specie et sic quamuis nichil prohibeat large accipiendo dotes ponere in angelis. Ad tertium dicendum quod quamuis in ministerio spirituali non sit necessaria conuentio speciei tamen illos qui coniunguntur ad perfectam rationem matrimonii oportet in specie conuenire et ideo hoc desponsatio ad angelos proprie non pertinet. Ad quartum dicendum quod illa conformitas qua angeli conformantur christo in quantum deus non est talis que sufficiat ad perfectam matrimonii rationem cum non sit conueniencia in specie set magis adhuc remanet distancia infinita. Ad quintum dicendum quod non est christus proprie dicitur caput angelorum secundum illam rationem quam caput requirit conformitatem nature non tamen sed quamuis licet caput et membra sint partes indiuidui unius speciei non tamen si unumquodque per se consideratur est alterius speciei manus enim habet aliam speciem partis a capite unde loquendo de membris per se non requiritur inter ea alia conueniencia quam proportionis ut unum ab alio accipiat et angelos magis sufficit ad rationem capitis quam ad rationem sponsi.

Ad quintum sic proceditur uidetur quod inconuenienter ponantur tres esse dotes anime scilicet uisio dilectio et fruitio anima enim coniungitur deo secundum mentem in qua est ymago trinitatis secundum memoriam intellectiuam set dilectio ad uoluntatem pertinet uisio ad intellectiuam ergo debet aliqua poni que memorie respondeat cum fruitio non pertineat ad memoriam set magis ad uoluntatem. Preterea dotes beatitudinis dicuntur respondere uirtutibus uie quibus coniungimur deo que sunt fides spes et caritas quibus est ipse deus obiectum. Set dilectio respondet caritati uisio autem fidei ergo debet aliquid poni quod pertinet ad spem cum fruitio magis pertineat ad caritatem. Preterea deo non fruimur nisi per dilectionem et uisionem illi enim dicimur frui quod diligimus propter se ut patet per augustinum in primo libro de doctrina christiana ergo fruitio non debet poni alia dos a dilectione. Preterea ad dilectionem beatitudinis requiritur comprehensio primo ad corinthios nono sic currite ut comprehendatis ergo deberet adhuc quarta dos poni. Preterea anselmus dicit quod hec pertinent ad beatitudinem anime sapientia amicicia concordia potestas et honor securitas gaudium et sic uidentur dotes predicte inconuenienter assignari. Preterea augustinus in fine de ciuitate dei dicit quod deus in illa beatitudine sine fine uidebitur sine fastidio amabitur sine fatigatione laudabitur ergo laus preter assignatis dotibus adiungi debet. Preterea boecius ponit quinque ad beatitudinem pertinencia in tertio de consolatione que sunt hec sufficiencia quam promittunt diuicie iocunditas quam promittit uoluptas celebritas quam promittit fama securitas quam promittit potencia reuerencia quam promittit dignitas et sic uidetur quod ista potius debent assignari dotes quam predicte. Videtur quod non sit ponende alique dotes in corpore preter dotes anime. Dotes enim ordinantur ad coniunctionem spiritualem in qua beatitudo consistit ut dictum est. Set ea que sunt in corpore non inclinant ad huiusmodi coniunctionem quare operaciones mentales per quas anima deo coniungitur non exercentur organis corporalibus ergo non sunt ponende alique dotes corporis. Preterea homini debetur dos et beatitudo secundum quod est ad ymaginem dei set homo non est ad ymaginem secundum corpus set secundum animam ut patet per augustinum in libro de trinitate. Ergo corpus non debet dotes. Preterea uires inferiores anime sensitiue et uegetatiue sunt perfectiores quam ipsum corpus set non assignantur alique dotes respondentes uiribus inferioribus anime ergo non debet aliquas dotes assignari corpori respondentes. Set contra dotes debentur beatis secundum quod christo conformantur set homines non solum conformantur christo secundum animam set etiam secundum corpus ergo et dotes corpori debentur. Preterea hoc idem apparet ex diffinitione dotis supra posita qualis est dos et ornatus anime et corporis. Ergo et cetera.

Hic uidetur quod dotes corporis inconuenienter ponuntur

q· s· sbtilitas agilitas claritas et impassibilitas.
ansel· n· ait ponere· vii· dic· n· qd· erit beatitu
corporis· s· pulcritudo· uelocitas· fortitudo· libertas
sanitas· uoluptas· diuturnitas· ¶ p ad pfectionem
corporis inuectas non solum ptinet ad motum· s·
agilitas g° deberet q poni q ptinet ad sensum
¶ p cum sensuum erit delectabilia pro omnes sensus· g° sic
ponitur claritas que ptinet ad uisum ita debet
poni aliae dotes· q ptinet ad aliquos sensus ¶ p
sic impassibilitas conuenit corpori clarificato· ita aie glo
ficatae g° non dz poni dos corporis et n ponatur dos aie
¶ p sic sbtilitas e dos corporis ita pinetas ut
p3 p gg· imor fr illd job xxviii· n adeq
bz ei aur ul uitr g° mle dotes corporis debet
poni pinetas· Responsio dd· ad· i· q· q ab
oibz communit ponunt tres aie· dotes diuisi
mod tn qda· n· dnt q tres aie dotes sc
uisio dilectio et fruitio quidam uo qst· uisio
comphensio et fruitio· quidam uo quis sc uisio
dilectio· apphensio oms· n· hee· assignationes re
ducunt· i idem et eod mo earum nius assignat
dem e· n· qd dos e aliqd i hes p q ordinat
ad opom· i q consistit btitudo i q qdam opa duo
requirunt· s· sba· opois q e uisio et pfco ei
que e delectatio· oz· n· btitudine ee ope
pfcam; uisio aut aliq e· delectal dr· Vno m
expte uisiois i qnt ipm uide delectabile est
sic delectam i cogitando mala quis mala
nos no delectet qz opo illa i q btido ultia co
sistit debet ee pfectissima io reqrit q uisio
sit delectabil ingrit q sic sta p aliq hitu
sed ad h; qd sic delectabil· expte uisiois· duo
reqrunt s· q pipm uisibile sic cons· et q sit
conuectu sig° ad delectatoz uisiois expte sui
reqrit hit qui uisiom elicat et sic e una
dos q dz ab oibz; uisio sed expte uisibilis re
quirunt duo· s· conuenien q e p affcm et
qt ad h poit dos aqbzda dilecto et aqbzda
fruito f q fruito ad affcm ptinet· illd
n· q sume diligim· carissimum estimam
reqrit q expte uisiois coniuctio q sic poit
aqbzda cophesio q n e aliud q i psnti dm
hre et i se ipo tenere· sed f alios fruito p
ut fruito e n spei· sic e i uia sed ia rei
sic e i pria· et sic dotes tres tbz rndet
uirtutibz theologicas· s· uisio fidi· spei· uo
comphensio l fruito f una acceptom caritati
uo dilecto l fruito f aliam assignationem fruito
uo pfca qlis i pria hebz icludit uise
et dilectom et comphensom et io aqbzda accipit
pro uno aqbzda· uo pro quida attribuunt has

tres dotes tbz aie uiribz· uisione· s· ro
nali delectationum concupi· fruitionem uo ira
scibili q tal fruito e p qnda uictoria adepta
sed h no ppe dz· qd ira et concupl no sunt
i pte itellectiua· sed sensitiua· ut· m· iii· li.
d xxvi· dcm e· dotes aut aie ponunt i ipa
mete· ¶ ad· i· g° dd q memo et itelligen
no hnt opom qz ul ipsi itelligen· e opo
memo l si intellia dicat ee po quedam
memo no exit i opom n me itelli· qz
memo e notitiam retine vn et memo.
et itelligen no rndz· n mi hit· s· noti
tia et io uitr rndet· una tm dos· s· ui
sio ¶ ad· ii· dd q fruito rndet spei· in
qntum concludit comphensom q spei succedz
qd· n· sperat no dum hz· et io spes quodam
mo affligit pp distantiam amati et pp h i
pria no remanet sed succedet ei comphensio
¶ ad· iii· dd q fruito· f q apphensom i clu
dit distiguit a uisioe et dilectoe q mo tn q
dilecto a uisioe· dilecto· n· et uisio diuisos
hit noiane· q unus ptinet ad itellm
alt uo ad affcm· s· comphensio ul fruito
f q poit comphensiue n i portat hitum aliu
ab ill duobz sed i portat remotom i pedi
mentorum exquibz efficiebat ut no possit
mes do· q· psentialr coniugi· et h quid fit
p h q ipse hit glie aiam ab oi defcu liberat
sic q facit eam sufficite ad consolend sine fan
tasmatibz et ad pdnando corpori· et ad a hi
p q excludunt impedimenta· quibz fit ut
nc pegnem adno· ¶ ad· e· patet solo ex
dcis· ¶ ad· v· dd q ppe dotes sc· imedia
pn illi opois· i q pfca btitudo consistit p q
aia xpo coniugit· alia aut q ansel· enuat
no sc h sed sc qlinq btitudine concomitantia
l consequentia n sol i opoe ad sposum· ad q so
la sap iute enuata ab eo ptinet sed i
copatioe ad alios l pres ad qs ptinz ami
citia qntum ad unionem affectuum et concordia
q ad consilium· i agendis l ad infiores ad
qs ptinz et potestas· f q a supiorbz i fiora
disponunt· et honor f id q ab infiorbz
supiorbz exibet et q p copom ad se ipo
ad q ptinet securitas qntum ad remissionem
mali et gaudium· qntum ad adeptom boni
¶ ad· vi· dd· q laus q ab aug ponit· tantu
corum q i pria erit no e disposio ad btitu
dine· sed mag btitudine concomitans ex hoc
n· ipo q aia do· coniugit i q btitudo
consistit sequitur q i laudem prumpit vn laus

d9

n̄ h̄t rōm dotis. Ad .vii. dicendum q̄ illa .v.
q̄ enūat boe. s. q̄dā btē̄ ɔditioēs nō aūt
dispōes ad btē actū ⁊ q̄d btitudo roē sue
pfcōis sola ⁊ singulaīt h̄t p̄se ipm̄ quicq̄d
ab hoīb; ī diūsis reb; q̄ ut p3 .ī. p phm̄ . in
i. et .x. eth ⁊ s; h' boe ī illa .v. inueīa btē̄
ēē q̄ h sē q̄ ab hoīb; tēpali felicitate q̄rūt
que ul' ptinet ad īmunitatē a malo sicut
sēcitas l' ad ɔsecutōm boī. queīentis sic 109
ditas ⁊ pfcī. sic suffīa l' ad manifestatōz boī
celebitas ī q̄t bonū .uni9 ē ī noti mltoz ⁊
reuēn .n. ɔsistit ī exibitiōe .hōis qui est
testiōm ūtutis. Vn̄ patet q̄ ista .v. nō d'r̄
dia dotes sēt queda btē ɔdnes. Ad .ii.
q. dicendum q̄ f; h hoē btitudinis pticeps . q̄ ad
ūginē di ɔsistit ūgo aūt di pō ⁊ p̄nr ī
mēte ɔsistit sēt p q̄ndā d'iuatōm ī ī coz
hoīs q̄dā repsentatio ūginis ineīt f; q̄ oz
coz aīe ēē ɔportōatū . ut p3 ex hiis q̄ magr̄
dicit .ī. ii. sent. d. xvi. Vn̄ btē l' glia pō
⁊ p̄nr. ē ī mēte sēt p q̄dā redūdanā d'iuat
ī ad coz ut btē hoīs f; coz dicat q̄ p ipiū
aīe dō ɔnuēte pfcē ɔseq̄. Vn̄ sic dispōes
que sē ī aīa btā ad pfcaz opoz q̄ dō ɔiugū
t dnr aīe dotes. ita dispōes q̄ sē . ī coz glo
so ex q̄b; coz pficat pfcē. aīe sēm dnr coz
dotes. Ad .i. g° dicendum q̄ ī pfcō coīs glosi ā mō
coadiuuat ad h q̄ aīa libalius ⁊ pfcius dō
ītheat m̄q uidet nō retīhī aliq̄b; coporeis
ī pedīs. adia ī heāe q̄ ī q̄ntū ī aīa pfcius
ēē h̄t coz ɔuēta . q̄ a coz sepata. sic ī ei
opō ē pfcoz . ut s. dēm ē Ad .ii. p3 p̄o ex
dcīs Ad iii. dicendum q̄ sic dic aug. ī .li. d' tri.
ad exioze hoīez nō solū ptinet coz sēt ī
copois sēs. Vn̄ oms ī fiozes pō . que sē or
gaīs affixa sil' ē coz ɔputaē . ⁊ cū eo ī sil'
dotat. Ad .iii. q. dicendum q̄ aīa ē foz . coīs ⁊
motoz. Vn̄ cū dotes coīs ad h q̄ foz ordine
t ut coz pfcē aīe sbiciat . ei pfcē ⁊ sic foz
⁊ sic motoī . a foz aūt ī m̄ ea cāīt . s. ēē
sbale . unes et foz sūtie. s. actīls ⁊ a boz
ɔsuatō coz g° glosū ī q̄ pfcē aīe sb dz
q̄ ad ēē sbale . q̄d ab ea h̄t sic q̄ ē dos
sbtilitatis ex h .n. q̄ coz glosū . sbtile dz
ut .s. d. xliiii. dēm ē q̄ p pfcē ab aīa ī foz
ī q̄ uo pfcē sb dz ei ut foz f; foīs actīls
q̄ sē ī coz ab aīa sic ē dos claītatis ī q̄ uo
coz glosū pfcē ab aīa ɔsuat . sic ē dos ī
passitis ex h .n. q̄ ī passile dz . q̄ ex ui aīe
ɔsuat. ī mutē ab oī lesiōe. sēt in q̄nt coz
pfcē sb dz aīe ut motoī ⁊ sic ē dos agili

tatis coz .n. f; h dz agile q̄ ad oms act9
aīe ē expeditū ⁊ patū q̄dā aūt .iiii. dotes
coīs .iiii. ūtutib; cardinalib; adaptāt eo
q̄ cadinaliū ūtutū m̄ s̄ boā coīlia ut s.
pruden̄ r̄ndāt claītas . p̄ ɔgm̄ iustitie q̄ ē
ppetua q̄ ī moz l'. ī passibilitas fozīa agilitas
ex q̄ ɔtigit ut n̄l. coz possit resistē . Vn̄ agis
nō .i. coz .xv. p h q̄d dic sget ī ūtute te
pantie q̄ uo q̄ coz attenuat sbtilitas ⁊
sic .iiii. dotes coīs r̄ndāt ūtutib; carb;
sic tres dotes coīs tbus tholds ut dcm ē
Ad .i. g°. dicendum q̄ illa .iiii. q̄ ansel. pōit ɔtinet
sb istis .iiii. pulēcritudo .n. ɔtinet sb claītate
uelocitas q̄ libtas ⁊ fortitudo sb agilitate
sāitas ⁊ diutnitas sb ī passilite uoluptas pōt
reduci ad sbtilitatē q̄ ex h q̄ coz ē pfcē
fozāi p aīaz ē ad delectatōz dispōitū Ad .ii.
dicendum q̄ agilitas nō solū ptinet ad mot sēt
ī ad sēm ⁊ ad oms opēs alias . aīe ut s
h dicat coz glosū . ēē agile . q̄ ē pfcē h̄i
litatū ad oms opōes q̄ p coz exēceīt Ad
ii. dicendum q̄ f; phm̄ ī .ii. d' gnōe . q̄litates uisils
sē . aliis q̄litatib; sensibilib; nobilioēs q̄
ad h q̄ ūuisite d'nt ī fioza . coz cū supioīb; ⁊
coz b; n̄ aūt q̄t ad ās . sensibils . q̄litates
Vn̄ lux . l' claītas q̄ ē q̄litas ppa celestiū coz
me a . q̄litates coīls ē nobilioz ⁊ mag sil'
ad exp̄imdā intllēc claītatē io ex redūdāīi
glie . ab aīa ī coz mag pōīt ī coz gloso claītas
ut dos q̄ alia sensil' q̄litas. Ad .q. dicendum q̄ aīa
nō ē passil'. f; nūm n̄ p acīns ī q̄ntū coz ptīt
l' p dīnā ltitam ē passil'. excīpta q̄ ab aīabus
btoz ē paul p̄ di dlectā. Vn̄ ex q̄ ī passibili
tas pōīt dos coīs nō oz q̄ poat dos aīe.
Ad .v. dicendum q̄ clap ⁊ puiū. ad id gn̄s redugt
eo q̄ lux ē act9 dyafani ⁊ io puietas non
pōīt dos distīcta a claītate depdās aūt
dotib; tā aīe q̄ coīs ī sīuli dcm ē . d' frīnōe
uidelicet ī . p̄a d'. p̄. li. d' dlectatiōe ī p̄o . li.
ī tētatu d' caītate d' uisiōe s. h̄c ead . d. d' iiii.
dotib; coīs . s. d'. xliiii.

Einde quē. d' aureol'. ēcīe h qnr .v. Pō q̄d
sit aureola. Sō quō differat a fructu
Tcōe quoz d'bāt . aureola Q. quib; d'be
at V. d' nūo aureolaz.

Ad p̄m sic pōe. uir q̄ aureol' nō sit a
p̄miū ab ēēli p̄mio q̄ aureola dz
p̄miū ei . ēēle ē ipa btūdo f; boe ē stat9
oīū boz ɔsumatiōe . pfcus . g° p̄miū ēēle
oē bonū q̄ h̄z ī pzia includit ⁊ sic aureo
la ī cludz ī aurea Pr̄ mag ⁊ mī9 nō di

ustificat spez. set illi q consulat ꝯsilia ⁊ pcepta
mag pmiat q illi q suat pcepta. tm. n
i a° eoꝝ pmiu ut differre n q unu e alcd
mai. e aureola noiet pmiu q debe opib;
pfcois g° ut q aureola n dicat aliqd distinctu
ab aurea. ⁋ p° pmiu rndet mito set radix
toci miti e caritas tu g° caritati rndat au
rea. ut q i pria no est aliq pmiu ab aurea
p° pmiu distictu. ⁋ p° hoes bti assumet ad
angloꝝ ordies ut dic gg. set in anglis li
cet qda data sit qbzda excellet n tn i pos
sidet sing° oia .n. i oib; s. no quid eq li
qz alij aliis sblimi possidet q tn oes hnt +
ut ī gg dic. g° ⁊ i btis no est aliq a° pmiu
n oiu comue. g° aureola n e pmiu distict
ab aurea ⁋ p° excellentiori mito excellenti
pmiu dbet. opib; q s i pcepto. aureola uo
huis q s i ꝯsilio. est pfcior q aurea. ⁊ ita
no deberet diuntiue signi ⁊ sic ut q aureo
la no sit pmiu distictu ab aurea ⁋ set ꝯ
exo. xxv. s° i° facies alta corona aureola
dic gl° ad corona ptinet cantic nouu. q
uignes tm corona agno ꝯinuc ex q° ut q
aureola sit qda corona no oib; set aliquib;
spalit reddita aurea aut oib; btis redd; g°
aureola e a° q aurea. ⁋ p° pug qa se uictoria
debe corona .ij. thi .ij. no coronab; n q legit
time ctauit g° u e spal ro ctamis. i d; ee
spal corona. set i aliqb; opib; e spal ro c
tandi g° palis din corona hre debet. hac
dnus aureola. ⁋ p° militas dscedit atrupha
te ut p; apoc. xxi. uidi ciuitate scam ⁊c.
set in ecca militate spalia opib; reddent
spalia pmia sic uictorib; corona ctentib;
bina. g° sili d; ee in ecca triuphante Respo
sio dd q pm eele hois q e ei btt° ꝯsistit
i pfca ꝯiunctioe aie ad dm i q fruitu eo pfce
fruit. ut uisio ꝯamato pfce. h aut pmi
meth. corona. d; ul laurea tn ex pte miti
cu qda pug. agit militia e e uita hois
s° tra. Job. vij. tn ī ex pte pmij p qd ho
efficit. quoda mo diuitatis pticeps ⁊ p
ꝯns regie potitatis apoc. v. fecisti nos do
nro regnu ⁊ sacdotes corona aut e ppe
sig° regie digtatis. ⁊ ead roe pmiu. qd
eelia dd; corone. roz hr. sigt ī corona
pfcoem qnda roe fige. circulais ut ex h ī ⁊
pfcoi ꝯpetat btoꝝ set qz nich pt supaddi
qnsit eo mi°. io s addicu pmiu. aureo
la noiat. huic aut eeli pmio q aurea
d; a° addi d°. uno mo ex ꝯdic. ne ei. q
pmia sic ī btt°. aie gla corp°. adiugit. un
⁊ ipa gla corpis meddu aureola noiat. un s
illd exo. xxv. facies alta corona aureolam
dic qda glo. q. i s. aureola suppoit e in
scptu d; q eis sblimior gla i recaptioe corp
suet sicaut nc d aureola no agit. ⁋ a° mo
ex roe opis uictorij. q qdm rom mita ht
ex duob; ex qb; ht. rom bonitatis. s. ex radice
caritatis q refert. i fine ultim ⁊ sic dbet ei
qda eele pmiu. s. puetio ad fine q e au
rea ⁊ ex ipo gne act° q laudabilitate qda
ht ex dbitis ꝯstantiis ⁊ ex hitu eliciete ⁊
pxio fine ⁊ sic dbe ei qda mo acc° pmiu
q aureola d; ⁊ h mo d aureola ad psens
i tendim⁹ ⁊ sic dd q aureola dic aliqd au
ree s a° dicu. i. qda gaudiu d opib; ate
fus q hnt roz uictorie excellentis. q e aliq
gaudiu ab eo d ꝯiunctioe ad dm gaudet. q
gaudiu. i q ntu un° q sq; ad sumu gaudiu
pueiet p mod suu. s; mo° uni est aplior q
alt. ut sic illa pitas i portet n equalitate q
titatis. s; pporcois ⁋ ad .ij. dd q q uis in
reg° celoꝝ mior gaudeat no solu d bo suo
s; ī d bo. supiois no tn gaudet deo q su
pior. qz ro gaudij i oib; est ⁊ io q a° plus
gaudet. d do tato plus gaudbit d qo; alio
un supior plus gaudbit d bono i fioris q
ipe infior. ⁋ ad .i. g° dd q btt° icludit oia
bona. q s necca ad pfcam hois uita q ꝯsistit
i pfca hois opoe set qda posst supaddi
no q necca ad pfcam opom ut fine qb;
ee no pot set qz his hitis e btt° clarior
un ptinet ad bn ee btt° ⁊ ad dcenm qnda
ipi sic ⁊ felicitas. pollicita ornat nobili
⁊ corp pulctudine ⁊ hi. s quib; tn ee pot
ut p; i. j. eth. ⁊ h mo se ht aureola ad btt°
tudine prie. ⁋ ad .ij. dd q ille q suat
pcepta tm. s q ro miti ꝯsidat i opib;
ex ipo gne. opom no aut sp s q ro miti
pesat ex radice caritatis cu qnz ex maiori
caritate. a° s suet pcepta tm q a° s pcepta
ꝯsilia set ut plies acut ee° qz pbo dile
tiois e exibito opis. sic dic gg no g° ipo
pmiu eele. mag i eelu d; aureola. set
illd q pmio eeli sup addi; indifferent
siue sit mag pmiu eele. hitis aureo
la. siue mi° siue eqle pmio eeli n hntis
⁋ ad .iij. dd q caritas e p° n mendi set act°
ut e q instrm. quo mem ad effcm aut
ꝯsequd no sol requirit debita dispo i ppo
mdo set ī recta dispo i instro q io i effcu

d

ad ost'. expte pmii pri'. q' e p̄ale. 7 aliqd
expte istri q' e sañu. Vn 7 i p̄mia ad e
expte caritatis s. aurea 7 ad expte opoīs. s.
aureola. ¶ Ad. 4. dō q' oēs angli. excedūt gñe
act' sua btitudine inuenit. s. i h' q' sit ɔiūsi
ad dm̄. 7 iō nllm singlare pmiū inuenit
i uno q' d' nō hat qo mō hoīes. cū diuisis
gnib; actuū btitudinē merent. 7 iō nō e
sile cū illd. q' uni ut' spalit' hr̄e i e hoīes
qdā mō oēs gīe hnt i q'. s. p caritatē p'sens
unq'sq; bō alteri'. suū reputat nō tm̄ hoc
gaudiū q' uni alteri ɔgaudet pōt aureola
noiāi q' nō dat i pmiū uictorie ei'. set
mag' respic̄ uictoriā alienā. corona uo
uictorib; reddit nō uictorie ɔgaudentib;
¶ Ad. v. dō q' maior e excellēt' mītu q' cōsr
git ex caritate q' illa q' ɔsgit ex gñe
act' sic h' adq' ordiat' ei'. e pcdit hīs
que st ad fine ee q' act' nri ɔsistut. Vn
7 pmiū Rndens mito roe caritatis q' q' sic
puīi. e mai' q'libet pmio Rndente. actui
roe sui gnīs. 7 iō aureola dr̄ diminutiue i
auree.

A Dq. sic pōt ut' q' aureola nō differunt
a fructu. eād uo mito nō dbet' diusa
pmia set eidm mito Rndet aureola. ut
fruct' centesim'. s. uginitati. ut p' i glo. m
xiij. g' aureola e idm q' fruct' ¶ p' aug'
dic. i. l. d' uginitate q' centesim' fruct'
dbet' martiri 7 id debet ūgini g' fruct' e
q'dā pmiū ɔe. uginib; 7 matyrib; s;
ead 7 debet aureola. g' aureola e idm
q' fruct'. ¶ p' i btitude n i uenit n d' pmiū
s. eēle 7 accntle q' eēli sit addit. set pmiū
eēli sit additū dcm̄ e ee aureola q' p;
exh' q' exo xxv. aureola corone auree
suppoi dr̄. set fruct' nō e pmiū eēle q'
sic dbet oib; bīs g' e id q' aureola. ¶ set
g' q' q' nō st eidm diois nō st 7 eid rōis
set fruct' 7 aureola dissilr diuidunt q'
aureola diuid' i aureola uginū mar
tyr' 7 doctor. fruct' aut i fructū ɔiuga
tor' uiduar' 7 uginū g' fruct' 7 aureola
n st idm ¶ p' si fruct' 7 aureola eet id
eq' dbet fruct' dbē aureola. h' aut p;
ee flm uiduitati. n. debe fruct' set nō
aureola g' 7 e. ¶ Vlt' ut' q' fruct' n de
bet' soli utuii gnnen'. q' 1. cor. xv. sup
illd 1 claritas solis illor' 7 e. d'. glo. q'd.
claritati solis illor' dignitas ɔpat'. q' cente
sim fructū hnt lunai aut q' sexage
sim stelle q' sequūt tricesim set illa diuisi
tas claritatē f i tretom apl'i ptinet ad
q' aliq bti dcām. g' diuisi fruct' nō dnt
Rnde soli ɔtinentie ¶ p' fruct' a fruitoē
dnt. set fruito ptinet ad pmiū eēle q'
oib; utuitib; Rndet g' 7 e. ¶ p' fruct'
labor' debe sap. iij. bror' labor gl'osus e
fruct'. h' maior labor e i fort'e q' i tepati
l' i ɔtinentia g' fruct' nō sole Rndet soli
ɔtinent'. ¶ p' difficili' e mod' nō excedē
i tabis q' sūt necct ad uita q' i uetilis sine
quib; uita ɔsuai pōt. 7 sic e maior la
bor pmoie q'm ɔtinent'. g' p' smonie
mag' Rndet fruct' q' ɔti. ¶ p' fruct' re
fectoē iportat refecto aut pcipue e. i th.
cū g' utute theologice fine hant p' obo
s. ipo dm. ut' q' eis fct' marie debeant
Rnde ¶ set ɔ e. q' h' i glo. ɔ. xiij. q' fruc
tus assignat uginitati i duitati 7 ɔti
nen ɔiugali q' st ɔtinentie ptes. ¶ Vlt'
ut' q' i ɔuenient' assignet. tres fructus
tib; ɔtinen ptib; q' gal. v. ponut' xij.
fruct' sps. s. gaudiū 7 pax 7 e. 7 iō ut' q'
n dbant. pōi tres tm. ¶ p' fruct' noiat
ad pmiū. spale set pmiū q' assignat
ūgib; uiduis 7 ɔiugatis nō e spale q' oēs
saluādi ɔtinet sb aliq' hor' tū cū nlls sal
uet' q' caēat gnie 7 ɔti p' has tres ptes
sufficient' diuidat' g' i ɔuenient' eis; pdcis
tres fruct' assignt ¶ p' sic uiduitas ex
cedit ɔtinēciam ɔiugalē. ita ūginitas
uiduitatē. set nō sili' excedit sexage
narius tricnāiū 7 centenarius sexagenaiū
n' f arismeticā pporcōnalitatē q' sexage
narius excedit tricnāiū in. xxx. 7 sexa' ce
tenarius i xl. n' f pporcōnalitatē geomet
cā q' sexagenarius se he i dupla pporcōe
ad tricenāiū. centenarius ad sexagenaiū i sex
quetia q' ɔtinet totū 7 duas tercias ei'. g'
i ɔuenient' aptant' fruct' eis; ɔtinent' g'dib;
¶ p' ea que insāe scpta dnt ppetuitatē
hnt luc. xxi. celū 7 tra trāsibūt uba aut
mea nō trāsient. set ea q' ex istitucioē
hoīnū st fcā cotidie posst mutari g' da
ex hijs q' istitucioē hoīnū st nō e accipi
ro eor' que i scpta dnt 7 sic ut' q' i co
uenies sit rato q' beda assigt d' istis
fructib; dicens q' fruct' tricesim' dbet'
ɔiugatis q' i psentatioē q' sit i bacho
tginta sig' p ɔtactū. polliciis 7 indicis
f sua sumitatē. Vn i q'da mō osculant'

et. ꝫ sic tornaius sig̃t ꝯiugatoꝝ olera sꝫ
sagenaius uo nūs sig̃ pactū iudicis sꝫ
mēr arictū polias ꝫ sic p̄ h̄ qd̄ uidet iacet
sꝫ police oppmes ipsoꝝ sig̃t oppssoꝝ qm̄ ui
due paciūt ī mūdo. cū aūt nūando ad
centenaiū puenimꝰ tūsim̄ aleua ī dextam
vn̄ p centenaiū ūginitas dsig̃t q̄ h̄t ꝑpe
tom angliꝭ dignitatis q̄ sꝫ ī dex̄. s. glīa
nos aūt insinist̄ ꝑ ī pfcōm p̄sentis uite
Respōsio dd̄ ad. i. q. q̄ ea q̄ mech. dn̄r pos
sūt uaiē accipi. s ad aptatōm addiusas
ꝓpetates eiꝰ vn̄ sꝫ tn̄sūpto cū aūt fruct
ꝓpe ī reb; corꝑlib; dicā d tre nascētib; s di
usas ꝯditōes q̄ ī fructib; corꝑlib; īueniri
posst̄ diusid fructꝰ spūali. accip̄ fructꝰ
n. corꝑlis dulcedinē h̄t q̄ reficit s q̄ in
usū hoīs uenit ē ꝫ ultim̄ ad q̄ opꝰ n̄ uenit
ē ꝫ q̄ exigit cultā exspectatē p̄semia
tionū lꝯsoꝝ alios mos | qn̄ g̃ fructꝰ spūalī
accip̄ ꝑeo q̄ reficit. q. ultiūs finis ꝫ s hūc
sig̃m dicim̄ do frūi pfcē q̄ in pria ī pfcē
aūt ī uia ꝯ exh̄ē signatioē accip̄ fructō
q̄ ē dōs. sic aūt nc d fructib; n̄ loqm̄ | sꝫ qn̄
aūt sumit fructꝰ spūalī ꝑeo qd̄ reficit tn̄
q̄ uis nō sit ultim̄ finis ꝫ sic ūtutes fructꝰ dn̄r
ī qn̄ mente sinceram dilectioē reficiūt ut ambꝰ
dic ꝫ sic accip̄ fructꝰ gal. v. fructꝰ aūt sp̄s
gaudiū ꝫ c̄. sic aūt d fructib; ꝫ nc nō q̄ue d
iiij h̄ n. h̄itū ē in tertio libro. d. xxxiij. Potꝫ aū
mo sūi fructꝰ spūl ad silitudinē corꝑis fruct
īq̄ntū corꝑlis fructꝰ ē qdā ꝯmodꝰ q̄ ex laborē
agricolē. exspectat ut sic fructꝰ dicat illd
p̄miū q̄ hō ꝯsequit ex laborē q̄ ī h̄ē uita labo
rat ꝫ sic oē p̄miū q̄ ī futō h̄z ex suis la
borib; fructꝰ d̄z ꝫ sic fructꝰ accip̄ ro. vi. h̄e
tis fructū ūm ī scīficatione fine uō uitā
iiij eternā. sic ē nc nos d fructu nō agim̄ | sꝫ
agim̄ nc d fructu s q̄ ex semine ꝯsurgit sic
enī dns̄ d fructu. lc̄ m. xiij. ū fructū di
uidit ī. xxx. ꝫ lx. ꝫ c̄. fructꝰ aūt s h̄ pot
ꝓdire ex semine q̄ semetina ē efficax ad
ꝯuertēd humores ī rē in suā nīm ꝫ qn̄to h̄
ūtus ē efficatioꝛ ꝫ tn̄ ad h̄ parator tanto ꝫ
fructꝰ sꝫ ubioꝛ. spūle aūt semē q̄ ī nob
seminatū ē. ūb di vn̄ qn̄to aliquis ī spūte
mag̃ ꝯuitit acī ne recedens tanto ī eo ē ma
ioꝛ fructꝰ ubi di. s h̄ g̃ fructꝰ diffē ab
aurea ꝫ ab aureola q̄z aurea ꝯsistit in
gaudio qd̄ h̄z d do pfcōe. sꝫ fructꝰ in
gaudio qd̄ h̄z d ipa dispōe opantis scd̄m
gradū spūalitatis incp̄ pficit ex semine d

quidā distigūt int aureolā ꝫ fructū dnt
qd̄ aureola debet pugnāti s illd̄ sca thi. ij.
nō coronab̄ n̄ q̄ legitime c̄tauit fruct
q̄z laborāti s r̄ q̄ d̄z sap. ꝫ. bonoꝝ laboꝝ glōs
ē fructꝰ / alii uo dnt q̄ aurea respicit cō
ūsōm ad dm̄ sꝫ aureola ꝫ fructꝰ ꝯsistūt
ī hiis q̄ sꝫ ad finē ī tn̄. q̄ fructꝰ pncipalius
respic uolūtatē aureola aūt mag̃ corꝑꝭ
sꝫ cū ī eod sit laboꝛ ꝫ pug̃ ꝫ fidꝰ ꝫ p̄miū
corꝑis. ex p̄mio aīe dspēdat nō ēēt dzā int
fructū aureā ꝫ aureolā. n̄ toē tn̄ ꝫ h̄ nō
pot ēē cū qb;dā assignet fructꝰ quibus
n̄ assig̃t aureola. Ad. i. g̃o dd̄ q̄ nō ē in
ꝯueniēs eidm̄ mito s diusa. p̄mia Rndē
vn̄ ꝫ ūginitati Rndet aurea s q̄ ꝓp dm̄
suat. ī pro castitatis. aureola uo s q̄ ē q̄dā
pfcōis opꝰ hn̄s rōm uictorie excellētis fruc
tus uo s q̄ p ūginitatē ī q̄dā spūl ī sit
hō acāt recedens. Ad. ij. dd̄ q̄ fructꝰ s
ꝓpū acceptatōm put nc loqm̄ nō dic
p̄miū ꝯuuiē martyrio ꝫ ūginitati. sꝫ
ē ꝯtinētie g̃dib;. glo. aūt illa q̄ ponit
fructū c̄tesimū martirib; Rndē. large
accipit fructū s q̄ qlz remunato fructus
d̄z ut sic pcipitē fructū remunato d
signet q̄ qb;libet opib; pfcōis debē. Ad
iij. dd̄ q̄ q̄uis aureola sit q̄dā accñs p̄miū
ēēli sꝫ additū nō tn̄ oꝫ accñs p̄miū ē au
reola sꝫ p̄miū d opib; pfcōis. quib; hō
maxīe x ꝯformat s pfcām uictoriā vn̄ nō
ē inꝯns q̄ abstractioī acē̄ uita. aliq̄ ā
accñs p̄miū dbeat q̄ fructꝰ d̄z. Ad. ij. q.
dd̄ q̄ sic dcm̄ ē qd̄ fructꝰ ē q̄dā p̄miū
qd̄ debē hoī ex h̄ q̄ acñk uita ī spūle tn̄
sit ꝫ iō illi ūtuti p̄cipue fructꝰ Rndet
q̄ hoīes p̄cipue absētioē carñ libat h̄ aūt
facit ꝯtinētā q̄z p dlectatioēs ueneras
aīa p̄cipue aīm sbdꝛ adeo ut ī actu carñli
s io. n̄ sp̄e ꝯphie ꝯdā ꝓphāꝝ tangit n̄ ī
illa dlectatioē ē possibile ad intelligē. ut phūs
dꝛ ī. vij. eth. ꝫ iō ꝯtinētī mag̃ Rndet ꝫ
fructꝰ q̄ alii ūtuti. Ad. i. g̃o dd̄ q̄ glō
illa. accipit fructꝰ large. s q̄ quelibet
remunato fructꝰ noiatur. Ad. ij. dd̄
q̄ fructō nō sūit a fructu s illā silē q̄ nc
d fructu loqm̄ ut exdās p̄z. Ad iij. dd̄
q̄ fructꝰ s q̄ nc loqm̄. nō Rndet laboi
rōe fatigationis sꝫ s qd̄ p laborē semia
fructificāt vn̄ ꝫ ipe segetes labores dnr
ī q̄ p eas laborat. l. labore acq̄runt sili
tudo aūt fructꝰ s q̄ oritē ex semine mag

8

aptatur in continentia que in fortitudine, que per passiones est que est continentia. Ad x. dicendum quod quamvis delectationes que sunt in malis sunt magis nocive, vel quia sunt in veneris non tamen sunt ita vehementes ut per eas anima non ita carni subiciatur. Ad v. dicendum quod fructus non sumitur hic secundum quod fruit dicitur quod reficit in fine, sed a in comparatione et ideo non sequitur. Ad iii. quod dicendum quod propter continentiam est fructus redditur ut dictum est. Homo enim in quandam spiritualitatem adducitur a carnis abstinentia, et ideo secundum diversum modum spiritualitatis quam continentia facit diversi fructus distinguuntur. Est enim quedam spiritualitas necessaria et quedam superhabundans necessaria quidem spiritus est in hoc quod rectitudo spiritus ex delectatione carnis non pervertatur quod sit dum ad preceptum ordinem rationis utitur delectabilibus carnis, et hec est spiritualitas coniugatorum. Spiritualitas vero superhabundans est per quam homo abstinet delectabilibus carnis spiritum suffocantibus omnino, et hoc abstinet sed hic contingit dupliciter vel respectu omnis temporis preteriti presentis et futuri, et hec est spiritualitas virginum vel secundum aliquod tempus, et hec est spiritualitas viduarum. Secundum gradus continentiam coniugalem datur fructus xxx. vidualem lx. virginalem centesimus, ratione illa quam Beda assignat, quamvis possit et alia ratio assignari ex ipso numerorum. Tricenarius enim surgit, nam numerus ex ductu ternarii in denarium surgit. Ternarius autem numerus est numerus rei ut dicitur in primo celi et mundi et habet in se perfectionem quandam omnibus convenientem, principium et medium et finem, unde convenienter ternarius numerus coniugatis assignatur in quibus super observationem decalogi qui per denarium significatur non additur aliqua perfectio nisi communis sine qua non potest esse salus. Denarius quoque ex eductu in denarium sexagenarium surgit. Habet perfectionem ex partibus quia consistit ex omnibus partibus suis simul aggregatis. Unde convenienter viduitati respondet in qua invenitur perfecta abstinentia carnis delectationibus in quantum ad omnes circumstantias que sunt quasi partes virtuosi actus, cum nulla enim persona et nullo loco delectabilibus carnis viduitas utitur. Et sic de aliis circumstantiis quod non erat in continentia coniugali. Sed centenarius convenienter respondet virginitati quia denarius ex ductu centenarius surgit. Et limites numerorum et similiter virginitas tenet spiritualitatis limitem quia ad eam non de spiritualitate additur potest. Habet enim centenarius quartus numerus perfectionem ex figura. Figura enim quadrata sive hic perfecta est quod ex omni parte equalitatem habet ut potest habere omnia latera equalia. Unde competit virginitati in qua quantum ad omnia tempora equaliter incorruptio invenitur. Ad i. igitur dicendum quod non fructus non accipiuntur hic modo sic hic de fructibus loquimur ut ex dictis patet. Ad ii. dicendum quod nichil cogit ad ponendum premium esse non omnibus salvandis conveniens, sed est non solum enim essentiale premium commune est omnibus sed ad aliquod accidentale sicut gaudium de operibus illis sine quibus non est salus. Potest tamen dici quod fructus non omnibus conveniunt salvandis sicut patet de his qui in fine penitent qui in continentia vixerunt, eis enim non fructus sed essentiale premium tamen debetur. Ad iii. dicendum quod distinctio fructuum magis accipitur secundum species vel figuras numerorum quam secundum quantitates eorum, cum et quantum ad quantitatis excessum potest aliqua ratio assignari coniugatus enim abstinet tamen a non sua vidua vero a suo et a non suo, et sic invenitur in quadam ratione dupli, sicut sexagenarius est duplus ad tricenarium. Centenarius vero supra sexagenarium addit quadragenarium qui consurgit ex ductu quaternarii in denarium. Quaternarius est primus numerus solidus et cupidus et sic convenit tali addito virginitati que supra perfectionem viduitatis perpetuam incorruptionem adiungit. Ad v. dicendum quod quamvis illa representatio numerorum sit ex humana institutione tamen fundatur aliquo modo super rem in quantum per ordinem digitorum et articulorum et contactuum numeri gradatim designantur.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod bone virginitatis non debeatur aureola. Ubi enim est maior difficultas in opere ibi debetur maius premium, sed maiorem difficultatem patiuntur in abstinendo a delectationibus carnis vidue quam virgines, dicit enim Ieronimus quod quanto maior est difficultas cuiuspiam a quandam voluptatis illecebris abstinere tanto magis est premium et loquitur in commendatione viduarum. Philosophus quoque dicit in ii. de animalibus quod iuvenes corrupte magis appetunt coitum propter commemorationem delectationis, ergo aureola que est maximum premium magis debetur viduis quam virginibus. Praeterea si virginitati deberetur aureola non esset perfectissima virginitas maxime inveniretur aureola, sed in beata virgine est perfectissima virginitas, unde et virgo virginum nominatur, et tamen ei non debetur aureola quia nullam pugnam sustinuit in continendo, cum corruptione fomitis non fuit infestata, ergo virginitati aureola non debetur. Praeterea ei quod non est omni tempore laudabile non debetur premium excellens, sed virginitatem servare non fuisset laudabile in statu innocentie, cum tunc esset hominibus preceptum crescite et multiplicamini et replete terram, nec etiam tempore legis quando steriles erant maledicte, ergo virginitati aureola non debetur. Praeterea non debetur idem premium virginitati servate et virginitati amisse, sed pro virginitate amissa quandoque debetur aureola ut potest si a tiranno invita prostituatur, ex quo Christum confitetur, ergo virginitati aureola non debetur. Praeterea ex

cellens premium ei non debetur. quia in eo nobis in non. sed
uirginitas innascitur cuilibet homini et bono et malo
ergo uirginitati aureola non debetur. ¶ Preterea sicut se
habet in uiduitas ad fructum sexagenarium. ita uirgi
nitas ad fructum centesimum et ad aureolam. sed
non omnibus uiduis debetur fructus sexagenarius
sed solum uiduitatem uouentibus et quidam dicunt ergo uidetur
quod non uirginitati aureola debetur sed solum uirgi
nitati ex uoto seruate. ¶ Preterea premium redditur
necessitati cum omne meritum in uoluntate consistat. sed quidam
uirgines sunt ex necessitate ut illi qui sunt eunuchi.
ergo uirginitati non semper debetur aureola. ¶ Sed contra est. quod
habetur exo. xxv. facies alteram coronam. glo. ad co
ronam. glo. ad coronam pertinet canticum nouum. quod uir
gines coram agno cantant. scilicet quod sequuntur agnum.
quocumque ierit. quia ergo premium quod uirginitati debetur. dicitur au
reola. ¶ Preterea ysa. lvi. dicitur. hec dicit dominus eunuchis
et cetera dabo eis nomen melius a filiis et filiabus. glo.
propriam gloriam excellentem quia significat sed per eunuchos
qui se ipsos castrauerunt propter regnum celorum uirgines
designantur ergo uirginitati debetur aliquod excellens premium
et hoc uocatur aureola. Videtur uero quod aureola marty
ribus non debeatur. aureola est premium quod operibus super
erogationis redditur. unde dicit beda. super illud exo
xxv. alteram coronam aureolam et cetera. de eorum premio
recte potest intelligi. quod generalia mandata sponta
nee uite perfectionis electione transcendit sed mori
pro confessione fidei. quandoque est necessitatis non super eroga
tionis ut patet. ex hoc quod dicitur ro. x. corde creditur. ad iustic
iam. ore autem ad confessionem. fit ad salutem ergo martirio non
semper debetur aureola. ¶ Preterea secundum gregorium. futura tanto magis
sunt grata. quanto magis sunt libera. sed martyrium
minimum habet de libertate. cum sit pena ab alio uiolenter
inflicta ergo martyrio aureola non debetur. quia respon
det merito excellenti. ¶ Preterea martyrium non solum
consistit in exteriori passione mortis sed et in interiori
uoluntate unde bernardus distinguit tria genera martyrum uo
luntate non nece ut iohannes. uoluntate et nece ut stepha
nus. nece et non uoluntate ut innocentes. si ergo martyrio au
reola debetur. magis debetur martyrio uoluntatis quam
exteriori exteriori martyrio. cum meritum ex uoluntate procedat
hoc autem non ponitur ergo martirio aureola non debetur
¶ Preterea afflictio corporis est minor quam afflictio mentis que est per
dolores et interioris anime passiones sed interior est afflic
tio quedam martyrium est. unde dicit ieronimus in sermone de as
sumptione recte dixerim dei genitrix uirgo et martyr
fuit quamuis in pace uitam finierit. ipsius animam
pertransibit gladius. scilicet dolor de morte filii. ergo in
teriori dolori aureola non respondeat nec exteriori
respondet. ¶ Preterea ipsa pena martyrii quedam est
unde dicit gregorius. quod uis octo persecutionis habet tamen

et pax nostra martyrium suum quia si carnis colla ferro
non subiciamus spirituali tamen gladio carnalia desideria
in mente trucidamus penitentie autem que in exterioribus
operibus consistit. aureola non debetur. ergo nec omni
exteriori martyrio debetur aureola. ¶ Preterea illici
to operi non debetur aureola sed illicitum est sibi ipsi
manus inicere ut patet per augustinum. in i. li. de ci. dei et cum
quorundam martyria in ecclesia celebrentur. qui sibi
manus iniecerunt tyrannorum rabiem fugientes. ut patet
in ecclesiastica ystoria. de quibusdam mulieribus. apud alexan
driam. ergo non semper martyrio debetur aureola ¶ Preterea contingit
aliquem aliquando pro fide uulnerari. et postmodum aliquo tempore
superuiuere hunc constat martyrem esse et tamen ut uidetur
aureola. non debetur. quia eius pugna non durauit
usque ad mortem ergo non semper martyrio debetur
aureola. ¶ Preterea quidam magis affliguntur in amis
sione rerum temporalium. quam in ipsa corporis afflictione quod
patet ex hoc quod multas afflictiones sustinent
ad lucrum conquirenda. si ergo eis propter christum temporalia
bona diripiantur. uidetur quod sic martyres sunt tamen eis
ut uidetur tamen esse ille qui pro fide occiditur unde
dicitur quod martyres grece testes latine quia propter
testimonium quoddam passiones uel sustinent uel susti
nuerunt et usque ad mortem pro ueritate certauerunt
sed aliquarum aliarum uirtutum sunt. uirtutes excellentiores
ut iustitia caritas et huiusmodi. que sine gratia esse non pos
sunt. quibus tamen non debetur aureola. ergo uidetur quod nec
martyrio aureola debeatur. ¶ Preterea sicut ueritas fidei
est a deo. ita et quelibet alia ueritas ut dicit ambrosius
quod omne uerum a quocumque dicatur a spiritu sancto est. si ergo susti
nentibus mortem pro ueritate fidei debetur aureola
eadem ratione et sustinentibus mortem pro qualibet alia
ueritate quod tamen non uidetur. ¶ Preterea bonum gentis est potius bo
no priuato sed si aliquis pro saluatione rei publice mo
riatur in bello iuste non debetur ei aureola. ergo
et si occidatur pro saluatione fidei. in se ipso et sic
martyrio aureola non debetur. ¶ Preterea omne meritum
ex libero arbitrio procedit sed quorundam martyria ce
lebrat ecclesia qui usum liberi arbitrii non habuerunt ergo aure
olam non meruerunt et sic non omnibus martyribus debetur
aureola ¶ Sed contra est quod augustinus dicit in li. de sancta uirginita
te. nemo quantum puto ausus fuit preferre
uirginitatem martyrio sed uirginitati debetur
aureola. ergo et martyrio. ¶ Preterea corona debetur
certanti sed in martyrio est specialis difficultas
pugne. ergo ei debetur specialis aureola. Videtur
uero quod aureola doctoribus non debeatur omnibus. nam
premium quod in futuro habetur. alicui actui uirtutis
respondet sed predicare uel docere non est actus alicuius
uirtutis ergo doctrine uel predicationi non debetur au
reola ¶ Preterea docere et predicare ex studio et doctrina

pueniut set ea q̄ p̄miat i futo n̄ ē acq
sita ꝑhuanū studiū q̄ īlib; ꝛ acq̄situs nō
meret ꝑ ꝑdoctina ꝗ ꝑdicatioē. nllꝫ ī futō i
meret aureolā. Cp̄ exaltato ī futo ꝛ̄ndet
humiliatōi ī ꝑsenti. q̄ q̄se humiliat exaltabit
set ī docendo l' ī ꝑdicando. nō ē humiliato set
mag̃ supbie occō. vn̄ glo. dic. m̄. iiij. dyal
multos d'cep̄ honoꝛ magist'ij ī flatos. vn̄ uidet
q̄ ꝑdicatioī ꝛ doctine aureola nō debeā. Ch
ꝫ ē. eph. i. sꝫ illd ut sciatis q̄ sit eminens
ꝛc. dic glo. q̄dā eminētū. hebūt sci doctores
ulꝫ id q̄ alii ꝯnt hebūt ꝑ. ꝛc. Cp̄ cant
viij. sꝫ illd. uinea mea coꝛā me ē. dic
glo. ꝗ q̄d sing'lꝫ p̄miū doctorib; ei dispoit
ꝗ doctoꝛes hebūt sig̃ p̄miū q̄h uocam
aureola. Responsio d'd ad .i. q. q̄ ū ē ꝑcelles
rō uictorie idbet a spālis corona. vn̄
cū ꝑūginitate d's singulare. q̄d uictoria
optineat ꝯ̄cīne ꝫ q̄m ꝯtinue bellū gerit
ut pꝫ. gal. v. ꝛ cū ūgitati spāl corona de
bet que aureola noīat ꝛ h̄ q̄d ab oīb; te
ne. set cū d'gi ꝯbeat aureola n̄ sit ꝯ
dnt quidā. n. dnt aureolā actu debi. un
·I· illa. q̄ actu ūgitatē ꝑuat aureolā hebit
sicit d'nūo salūadoꝛ ꝛ h̄ nō ūr ēē ꝯus. q̄
ꝑ h̄ ille q̄ hūt uo' nulied ꝛ cū anq̄ nup
set ꝛ̄cedut hebūt aureolā. vn̄ alii dnt
·II· q̄ aureola ꝯbet. statū q̄ n̄ actū ut ille
tm̄ ūgines aureolā meꝛent q̄ i statu ū
gitatis ꝑpetuo ꝑuad ꝑuotū se ꝑposuer
set h̄ q̄ nō ūr ꝯus. q̄ aliq̄s expāt uolūta
te pot ꝑuaē ūgitatē n̄ uoueꝯ sic alius
·III· uoueꝯ ꝛ io ali pot ꝯ. q̄ mitū oē actui ū
tutis debet acītate impato ūgitas aū
ꝑ h̄ adge ūtutis ꝑtinet ꝑ q̄ ꝑpetua in
coꝛupto. mtis ꝛ coꝛꝑs sb electoē cadit ut pꝫ
ex hiis q̄ dcā sūt. xxxiij. d. ꝛ io ill' tm̄ ū
gīb; aureola ꝑꝑe ꝯbet. q̄ ꝑpoitū hueꝛ
ūgitatē ꝑpetuo ꝑuadi. siue h̄ ꝑpoitū uoto
firmaūerīt siue nō ꝛ h̄ dico ꝑ q̄ aureola
ꝑꝑe accipꝛ. ut p̄miū q̄dā mito reddꝛ. q̄
uis h̄ ꝑpoitū aliū fuit īterruptū. ītegitatē
cāinis tm̄ maēnte dū mō ī fine uite in
ueniat. q̄ ūgitas mtis repaī pot. q̄uis
n̄ ūgitas cāinis ut ē. d. xxxiij. deīn ē si
aūt aureolā. large accipiam ꝑ q̄q; gau
dio. q̄ ī p̄mia hebē. sꝫ gaudiū cēle. sicut
ꝛ ī coꝛruptis cāne aureola ꝛ̄ndebit ꝛ si
ꝑpoitū n̄ hueꝛt ꝑpetuo ūgitatē ꝑuadi
nō ē dubiū. q̄ d' ī coꝛruptioē coꝛꝑs gaudēbt
sic ꝛ inocētes. d h̄ q̄ īmueꝯ apꝑd fueꝛt

q̄uis ꝛ̄ peccandi oportunitatē nō hueꝛ ut
pꝫ ī puis bap̄tis. set h̄ nō ē ꝑꝑe accepto. aure
ole set ualde ꝯmuīs. Cad .i. ꝯ. d'd q̄ ī coītīne
do ꝑ aliq̄d maioꝛe pugn̄. sustinet ūgines
ꝛ ꝑ a'd uidue cetis ꝑib; ūgib;. aūt ꝯcupīn
īflamāt ꝛ expiendi ꝯsidiū q̄ ex q̄dā. q̄
curiositate ꝑcedit q̄ ꝛ sit ut hō libenti' ui
d'at q̄ nūq̄ uidit ꝛ ī q̄ īcis ꝯcupīn auget
extimato maioꝛis d'lectatioīs q̄ sit ꝑ ūita
tē ꝛ ī ꝯsid'atioē coꝛꝑ ī ꝯmod q̄ d'lectatioīb;
adiūgūt ꝛ q̄ ad h̄ uidue maioꝛe sustinēt
pugn̄. maioꝛē aūt ꝑꝑ d'lectāl memoria
ꝛ ī diūsis uniū alei ꝑdicat ꝑ diūsas hoīnū
dispoēs q̄a q̄dā mag̃ mouet. h̄ q̄dā mag̃
illo. ꝯq̄d aūt sit d' q̄titate pugne tm̄ cāu
ē q̄ ꝑfcōꝛ ē uictoria ūginū. q̄m uiduaꝝ
ꝑfcīssim. n. uictorie ge ē ꝛ pulchē hosti
nūq̄ cessisse coꝛona aūt nō d'bet pug̃ set
uictorie. d' pug̃. Cad .ij. d'd. q̄ d' oppīo ē de
h̄ quidā. n. dnt q̄ btā ūgo ꝑūgitatis p̄ I
mio nō h̄t aureolā si aureola ꝑꝑe accipi
at. ꝑ q̄ respīc pugn̄. n̄ h̄t ad maī aure
ola ꝑꝑ ꝑfcīssim ꝑpoitū ūginitatis ꝑuade
alii ūo dnt q̄ ꝛ aureolā ꝑ ꝯpatioē. aure II
ole h̄t ꝛ excellētissima q̄uis. n. pugn̄ nō
sensit pugn̄ tm̄ cāīn cāinis huīc set uehe
mētia ūtutis a'do huit cāne. sbditā q̄ h̄t
pug̃ ei inserꝛ eāt h̄ nō ūr ꝯnt d'. q̄ cū
btā ūgo oīo cāat īmunis ꝯfōtis īclinati
one. ꝑꝑ ei sctificatōne ꝑfcāꝝ. nō ē ꝑiū
ponē pugn̄ cāne fuisse. ī ea cū talis pug̃
nō sit n̄ ex fōtis īclinatioē n̄ tēptatō q̄ ē
a cāne ꝑ ꝑcō ēē posssit ut pꝫ. ꝑ glo. n. coꝛ.
xij. sꝫ illd dat' ē m̄ stimulus carnis mee
vn̄ d'd ē q̄ aureola ꝑꝑe h̄t ut ī h̄ mēbꝯ aliis III
eēt ꝯformē. ī q̄b; ūgitas ī ueīt q̄uis nō
huit pugn̄ ꝑ'tēptatōm q̄ ē a cāne huit
tm̄ pugn̄ ꝑ'tēptatōm qui ē n̄ ꝑpoꝛ ē res
rectū fuit ut pꝫ m̄. iiij. Cad .iij. d'd q̄ ū
gitati nō d'bē aureola n̄ ī q̄ntū addit q̄dā
excellentīam. sꝫ alios ꝯtinent q̄d sicut adā
n̄ peccasset. ūgitas nllam ꝑfcōm addidis
set ꝑ ꝫ ꝯtinenīm ꝯiugale q̄ tūc fuisset
nuptie honoꝛabꝯ ꝛ choꝛ ī maculat' nll'a ꝯ
cup̄ ꝑedita existēte. vn̄ ūgitas tē ꝑuata
n̄ fuisset n̄ tē aureola debere set unitatā
huīe n̄ ꝯdnt. ūgitas spāle decoꝛe h̄t ꝛ io
spālē p̄miū q̄ꝛ leg̃. moy. ei reddē q̄n cule
d'i ꝑ carnalē actū ꝑpagād eāt nō eāt oīo
laū' agnitiōe carnis abstinē. vn̄ n̄ ī
tali ꝑpoitō. spāle p̄miū reddꝛ n̄ ex d'io ꝑ

cessisset in affectu. ecclesie de ferentia consolatione et helya quorum
coniugia non leguntur. Ad .3. dicendum quod sancta puirolemm
oppressa fuit non amittit propter hoc aureolam dummodo propositum
perpetuo virginitatis servandi inviolabiliter
fuerit. illi actu nullo modo consenserit. non tamen per hoc
virginitatem perdit ut patet .33. distinctione .xxxiiij. dicendum est quod hoc
dico sive per fidem sive per quam aliam violetur corruptam.
sed si hoc pro fide sustineat hoc erit ei meritorium
et ad genus martyrii pertinebit. unde lucia dicit
si me invitam violari feceris in castitas duplicabitur
ad coronam. non quod habeat duas virginitatis aureolas
sed quia duo premia reportabit unum pro
virginitate custodia aliud pro iniuria quam passa
est. dato quod quod talis violenter oppressa concipiat
non exhibitionem virginitatis perdit nec mater .x. equalis
in qua fuit cum integritate mentis et integritas carnis.
Ad .5. dicendum quod virginitas nobis animi inclinata
quam ad id quod in virginitate ille. est. sed propositum perpetue
incorruptionis servande ex quo virginitas meritum habet non
est innatum. sed ex munere gratie proveniens. Ad
.6. dicendum quod non cuilibet vidue fructus sexagenarius
debetur sed ei soli qui propositum virginitatis
servande retinet quamvis votum non emittat sic
et de virginitate dicendum est. Ad .7. dicendum quod si fri
et eunuchi voluntatem habent incorruptionis perpetua
servande. et si facultas adesset coeundi virgines
sunt dicendi et aureolam merentur. faciunt enim de
necessitate virtutem suo voluntate habent dummodo
coniugem si posset aureolam non merentur. unde dicit
augustinus in li. de sancta virginitate. quibus ipsum virile membrum
debilitatum ut generare non possent. ut sunt eunuchi.
sufficit cum christiani fuerint et precepta dei custodiunt
eo tamen proposito sunt ut coniuges si possent haberent
coniugatis fidelibus adequantur. Ad .2. q. dicendum quod sic
in est quedam pugna spiritus contra interiores concupiscentias ita
et in est homini quedam pugna contra passiones exterius illatas
unde sic perfectissime victorie que de concupiscentiis
carnis triumphat. scilicet virginitati debetur specialis corona
que aureola dicitur. ita et perfectissime victorie. que habetur de
impugnatione exteriori debetur aureola. perfectissima victoria
de exterioribus passionibus consideratur ex duobus
primo ex magnitudine passionis inter omnes autem passiones
illatas exterius principatum locum mors tenet sic
et in passionibus interioribus principue sunt venereorum
concupiscentie. et ideo cum aliquis optinet victoriam de
morte et ordinatis ad mortem perfectissime victoria
secundo perfecto victorie consideratur. ex causa. pugne. cum
scilicet pro honestissima causa pugnet quod scilicet est ipse christus
que hec duo in martyrio considerantur quod est mors suscepta
propter christum. martyrie. enim. non facit pena
sed causa et ideo martyrio aureola debetur. sic et

virginitati. Ad .1. ergo dicendum quod sustinere mortem propter christum
quod est dicitur est sunt erogationis opus. non enim quilibet
tenetur suam fidem coram persecutore confiteri. sed in casu est
de necessitate salutis quando scilicet aliquis a persecutore de perhibens
de sua fide requiritur quod confiteri tenetur. non tamen sunt. quod aureola
non meretur. aureola enim non debetur. operi
super erogationis in quantum est super erogatio sed in quantum pro
victoriam quandam habet unde tali perfectione merentur et si
non sit super erogatio aliquis aureolam meretur. Ad .2.
dicendum quod martyrio non debetur ad premium secundum hoc quod ab
exteriori infligitur sed secundum hoc quod voluntarie sustinetur
quia non meremur nisi per ea que sunt in nobis et quanto id quod aliquis
sustinet voluntarie est difficilius et magis naturaliter
voluntati repugnare. tanto voluntas que propter christum sustinet
illud ostenditur firmius fixa in christo et ideo excellentius ei premium
debetur. Ad .3. dicendum quod quidam actus sunt qui
in ipso actu habent quandam vehementiam delectationis
vel difficultatis et in talibus actus semper addit ad rationem
meriti vel demeriti secundum quod in actu oportet voluntatem variari
ex vehementiam delectationis vel demeriti secundum quod in actu
oportet voluntatem variari ex vehementia actus a statu
in quo prius erat. et ideo ceteris paribus actu luxurie excusatius
peccat quam qui solum in actum consentit quia in ipso
actu voluntas augetur. similiter et cum actus martyrii
maximam difficultatem habeat voluntas martyrii non pertingit
ad illud meritum quod actui martyrii debetur ratione difficultatis
quamvis possit quod pertingere ad altius premium
considerata radice merendi quia aliquis ex maiori caritate
potest velle sustinere martyrium quam alius sustineat
unde voluntarie martyr potest mereri suam
voluntatem premium essentiale equale. vel maius eo quod martyri
debetur. sed aureola debetur difficultati que est
in ipsa pugna. martyrii unde aureola voluntarie
tamen martyribus. non debetur. Ad .4. dicendum quod
sicut delectationes tactus consistunt que est temperantie principatum locum
tenent inter omnes delectationes interiores et exteriores
ita dolores tactus preminent omnibus aliis doloribus
et ideo difficultati illi que accedit in sustinendo dolores
tactus puta qui sunt in verberibus. et huiusmodi debetur aureola
magis quam difficultati sustinendi interiores
dolores per quos tamen non proprie dicitur aliquis martyr. nisi
secundum quandam similitudinem et hoc modo Ieronimus loquitur. Ad
.5. dicendum quod afflictio penitentie. non est proprie loquendo. martyrium.
quia non consistit in hiis que ad mortem inferendam
ordinantur. tamen ordinatur solum ad carnem
domandam quam mensura si excesserint erit afflictio
culpanda. dicitur autem propter similitudinem. afflictionis
martyrium. que quidem excedit martyrii
afflictionem diuturnitate sed exceditur intensione.
Ad .6. dicendum quod secundum augustinum in primo de civitate dei nulli licet
est sibi manus inicere quacumque ex causa nisi forte. divino in

Cecilia

Marcellus papa

Silvester papa

Agnes beata

stictu fuit ad ex^o fortis ostendend^o ut mors comp
e illi. autem de quibus obitum e divino instictu mortem
sit intulisse evidenter et propter hoc eorum martyria eccle
celebrat [ad. vij. dicendum quod si aliquis propter fidem vulnus
mortale accipiat et supervivat non est dubium quin
aureolam meretur. sicut de beata cecilia. patet que
triduo supervixit et de multis martyribus qui in car
cere sunt defuncti. sed et si vulnus non mortale
accipiat et tamen ex eo mortem incurrit eodem aure
olam promeretur. quamvis quidam dicant quod aureolam
non meretur. sed ex incuria vel negligentia mor
tem incurrit. non enim ista negligentia eum ad mortem
perduxisset nisi presupposito vulnere quod propter fidem ac
ceptum est et ita vulnus propter christum susceptum est ei
prima occasio mortis unde propter hoc aureolam non vi
detur amittere nisi sit talis negligentia quod culpam mortalem indu
cat. que non aureatam auferret et aureolam. sed non.
ex vulnere mortali suscepto non moriatur aliquid causa
contingente vel et vulnera non mortalia non suscepit ad
hoc eadem sustinens. moriatur adhuc aureolam
meretur. unde et quorundam sanctorum martyria in ecclesia ce
lebrantur. qui in carcere mortui sunt. aliquibus vulneribus lo
ge ante susceptis sicut patet de marcello papa qui lon
gis et afflictionibus ulcerata fuit usque ad mortem con
tinuatur sive moriens modo sequitur sive non sit martyr
efficitur et aureolam meretur. si vero non continuatur usque
ad mortem. propter hoc aliquis dicetur martyr. sicut patet de sil
vestro. de quo non solempnizat ecclesia. sicut de
martyre quia in pace vitam finivit quamvis prius aliquas pas
siones sustinuit [ad. viij. dicendum quod sicut temp
non est contra delectationes in pecuniis in honoribus et huius
sed solum in delectationibus tactus. qui principalis ita
et fortitudo est circa pericula mortis sicut circa principa
ut dicitur in 3. ethicorum et ideo solum illa iniuria que irrogatur
circa corpus proprium ex qua nata est mors sequi debet au
reola sive gratia aliquis propter res temporales sive famam
vel ad huius cavitat non efficitur propter hoc proprie martyr non
meretur aureolam. nec aliquis potest ordinate plus res
exteriores diligere quam proprium corpus. amor autem in
ordinatus non coadiuvat ad meritum aureole
nec etiam potest dolor de amissione ita concedere dolori
de corporis occisione et aliis huiusmodi [ad. ix. dicendum quod causa
sufficiens ad martyrium. non solum est confessio fidei
sed quecumque alia virtus non politica sed infusa que
finem habet christum. quibus enim actu virtutis aliquis testis
christi efficitur. in quantum opera que in nobis christus perficit testimo
nium bonitatis eius sunt unde aliqua virgines sunt oc
cise pro virginitate quam servare volebat sicut
beata agnes et quedam alie. quarum martyria in ecclesia
celebrantur. [ad. x. dicendum quod veritas fidei. habet christum
pro fine et propter hoc et ideo confessio ipsius aureolam meretur

si predicatio addatur non solum ex parte finis. sed etiam ex
parte materie sed confessio contra alterius veritatis non est causa suf
ficiens ad martyrium ratione materie sed solum ratione finis
ut puta si aliquis vellet potius occidi quam quodcumque mendacium
dicendo contra ipsum peccaret. [ad xi. dicendum quod bonum
increatum excedit omne bonum creatum. unde quodcumque finis
creatus sive sit bonum commune sive bonum privatum
non potest actum tantam bonitatem prestare quantum fi
nis increatus. cum scilicet actus propter deum agitur et ideo cum
quis propter bonum commune non relatum ad christum mortem
sustinet aureolam non meretur. sed si hoc referatur
ad christum aureolam merebitur. et ut martyr erit ut
puta si rem publicam defendat ab hostium impugna
tione qui fidem christi corrumpere moliuntur et in
tali defensione mortem sustineat [ad. xij.
dicendum quod quidam dicunt quod in innocentibus occisis
pro christo virtute divina accelerat est usus rationis sicut
et in iohanne baptista dum adhuc esset in matris utero
et secundum hoc vere martyres fuerunt et voluntate et actu
et aureolam habent sed alii dicunt quod fuerunt martyres
actu tantum et non voto quod videtur sentire b. distinguens
tria genera martyrum ut dictum est et secundum hoc innocentes
sicut non pertingunt ad rectam rationem martyrii
sed aliquid martyrii habent ex hoc quod passi sunt pro
christo. ita etiam et aureolam habent non quidem secundum perfectam
martyrii rationem sed secundum aliquam participationem in quantum scilicet
gaudent se in obsequium christi occisos esse ut dictum
est. de pueris baptizatis quod habebunt aliquod gaudium de
innocentia et carnis integritate. [ad. iij. q.
dicendum quod sicut per martyrium et virginitatem aliquis perfectis
simam victoriam optinet de carne et mundo. ita
et perfectissima victoria optinetur contra dyabolum quando
aliquis non solum dyabolo impugnanti non cedit sed etiam
eum expellit et non solum a se. sed etiam eum expel
lit ab aliis hoc autem fit per predicationem et doctrinam
et ideo predicationi et doctrine aureola debetur sicut
virginitati et martyrio nec est dicendum ut quidam dicunt
quod debeatur tantum prelatis quibus competit ex of
ficio predicare et docere. sed quibuscumque qui licite hunc
actum exercent prelatis autem non debetur quamvis habent
officium predicandi nisi actu predicent quod corona non
debetur habitui sed actuali pugne secundum illud ii. ad thi.
ii. non coronabitur nisi qui legitime certaverit [ad
i. ergo dicendum quod predicare et docere sunt actus alicuius vir
tutis. scilicet misericordie unde et inter spirituales elemosinas compu
tantur. ut patet supra. d. xv. [ad. ij. dicendum quod quamvis
facultas predicandi et docendi quandoque ex studio
proveniat tamen usus doctrine ex voluntate pro
dit que per caritatem informatur a deo infusa et
sic actus eius meritorius esse potest [ad iij. dicendum quod
alterum in hac vita non diminuit alterius vite premium

n ei q i eali exaltatioe . pptam glaz qrit . q
au tale exaltatom i ualet aliorz guttit ex
ea q in cede aqrit eni aut dz q doctne dbz
aureola . i ellius e doctne q e d ptinetibus
ad salute p qm dixt acordib; homu . ex
pugit sic qb; da spub; armis dqb; dz . ij . cor
x . arma milicie nre n st carnalia s spua
lia . 7c.

Ad iiij . sic pce ur qd xpo aureola de
beat debe . n . aureola ugitati 7 ma
tyrio 7 doctne set i xo . h tri papue fuerut
g xpo pcps aureola opetit . Cp oe q e pfos
sim i reb; hua pcps xpo e attribued set p
mu aureole debe excellentissimus uiris
g xpo dbet . Cp cyprian dic qd ugine dei
uginitas ptat . uginitatis g exe i do e
7 sic ur q i xpo . q i qntu e q aureola co
petit . Cset q aureola e gaudi d ofortate
ad xpm ut dz . set nlls ofort ul simulat
i ipi ut pz p hyl . g xpo no debe aureola
Cp xpi pmiu nuq e augmetatu set xpe
abstati oceptiois sue . no huit aureola
q2 tuc nuqm puguerat g nuqm postea
aureola huit . Alex ur q anglis aureo
la dbeat . q2 ut dic po d ugitate loqns i
carne pt carne uiue po e uita anglica q
huia et . i . cor . vij . dic glo . q ugitas e por
to anglica cu g dgitati aureola rndat
ur q anglis dbeat . Cp nobilior e i corup
to spc . q i corupto carnis set i angl i uenit
i corupto spc q2 nuq pecauint g eis mag
dbet aureola qm hoib; i corupis carne q
al aliq pecauint . Cp doctne dbe aureola
set ank docet nos pgando illuiando 7 pfido
ut dyo dic g eis debe aureola salte docto
ru . Cset q . n . the . ij . no coronabz n q legit
time ceauit . set i anglis no e pug . g n ei
aureola dbet . Cp aureola no debe actui
q p corl excet . vn amatib; ugitate 7 ma
tyriu 7 doctna si extus eis h no inst au
reola no debe . set angli st i corl . g aure la
no hnt . Ulte ur qd aur la q corpi dbea .
Cpmiu . n . ecle e peri qm actiue . set dos q
ad pmiu . ecle ptinet no solu e i aia . set
i cor . g 7 aureola q ptinet ad pmiu acte
no solu e i aia set q i cor . Cp pcco p qd cor
excet rndet pena . i aia 7 corpe . g 7 mito
qd excet rndet p cor debe pmiu 7 i aia
7 corpe set mita aureole p corp excet . g
aureola debet q corpi . Cp i corpib; mar
tyr appaebit uiutis pulcudo i ipis acat

ab; corps un dic aug . xxij . d . ci . di nescio
quo sic efficiam amoe btorz matyr ut ue
lim i illo regno i eorz corporib; uide uulua
aciaties qs xpi noie ptuler 7 fortasse uidbim
no . n . erit deformitas . meis set dignitas qda
qnuis i corpe n corporis set uiutis plcitudo
fulgebit g ur q aureola . matyru sit q i cor
sic q i cor 7 ead roe dalis . Cset q aie q mo
st in padiso hnt aureolas . nec tame hnt
cor g ppu sbm aureole n e cor set aia . p
oe miti e ab aia g pmiu totu i aia ee dz

Responsio dd ad . i . q . qd ce h e d oppio . quida
n . dnt q in xpo e aureola . s ppa aureole roi
cu i eo pug i ueiat 7 uictoria 7 p ons coro
na s ppa rom set diliget osidando quis xpo
opetat ro auree l corone . no tn ei opetit
ro aureole aureola . n . dz exh qd dinutue
i portat ad q ptiapatiue q n s sui plitudine
possidet . Un ill opetit aureola hre i quib;
e a pfcois uictorie pticipatio s imitatom
ei i q plena ro osistit 7 io cu i xpo i ueiat
hr pncipal 7 plena uictorie ro e uictoria os
alij uictores ostituut . ut pz . jo . xvi . ofidite
g uici mundu 7 apoc . v . ecce uicit leo d tribu iu
da . g xpo no opetet aureola hre . set ad un
de aureole . os originat . Un dz apoc . iij qui
uicit facia eu sede i trono meo sic ego uici
7 sedo in trono patris mei . Un dd e s ds q quis
id q e i xpo . n hat rom aureole . tn e excel
lenti omi aureola . Cad . i . g dd q q fuit
ueissime ugo 7 matyr 7 doctor set tn pmiu
accile . hnis rndes i xpo n ht aliqm notale
qntitate i cope ad magnitudine pmij ecl
Un no ht aureola sb roe aureole . Cad . ij .
dd q aureola quis dbeat opi pfectissimo q
ad nos tn aureola i q dinutiue dz sigt qn
da pticipa pfcois ab a i quo plenarie i ue
nit . i quo os pfco plenissime i uenit . Cad
iij . dd . q quis ugitas hat a mo exr indo
no tn ht exi uni rois i corupto . n . di . q
uginitas imitat . no ead roe indo e . et
ind ugie . Ad . iij . q . dd q anglis aureola
n debe . e ro e . q2 aureola ppe rndet cdai
pfcoi excelleti i mito eauo q i hoib; ad
rom miti ptinet anglis . sliter osilia ul q t
spectat ad oiuem eorz statu aut q ad ipoz
pmiu 7 io roe eorz q hoib; aureola debe
angli n hnt aureolas . Cad . i . g . dd q u
gitas dz ee uita anglica i q tu p gm u
gines imitat . ad q angli hnt p nim no
n . uiutis e i anglis qd oio ad letatiolb;

8

carnis abstineant cum hii delectationes in eis esse
non possint. Ad .ii. dicendum quod penitentia in corporis spe-
ciem angelis premium esse non meretur. est enim de necessitate
salutis et in eis non possit consequenter reparatio post
ruinam. Ad .iii. dicendum quod illi actus secundum quos angeli
nos docent pertinent ad gloriam eorum que ad gloriam
eorum statum. Unde per hoc actu aureolam non merentur.
Ad .iiii. q. dicendum quod aureola proprie est in mente. est
enim gaudium in operibus illis quibus aureola debetur
sed sicut ex gaudio essentialis premii quod est aurea re-
dundat quidam decor in corpore qui est gloria corporis
ita ex gaudio aureole resultat aliquis decor in
corpore. ut sic aureola principaliter sit in mente. sed
per quamdam redundantiam fulgeat in carne quia per
hoc patet responsio. ad obiectum tamen sciendum est quod decor cicatricum
que in corporibus apparebunt non potest dici aureola. quia
aliqui martyres aureolam habebunt in quibus cicatrices
non erunt ut patet illi qui sunt submersi aut
fame necati aut in carceris squalore interempti.

Ad .v. sic proceditur. videtur quod inconvenienter assignentur
tres aureole virginum. martyrum. predicatorum.
aureola enim martyrum respondet virtuti forti-
tudinis. aureola vero virginum virtuti temperantie
aureola doctorum virtuti prudentie. ergo videtur quod
debeat esse quarta aureola. que debeatur iustitie.
Praeterea exo. xxv. dicit glossa quod corona aurea additur
cum per evangelium hiis qui mandata custodiunt
vita eterna promittitur. Mt. xix. si vis ad vitam in-
gredi serva mandata. huic aureola superponitur.
cum dicitur si vis perfectus esse. vade et vende omnia que habes
et da pauperibus. ergo paupertati debetur aureola.
preterea per votum obedientie aliquis se deo subicit totaliter
ergo in voto obedientie maxima perfectio consistit et ita videtur
quod ei aureola debeatur. Praeterea multa sunt et alia
supererogationis opera. de quibus homo in futuro speciale
gaudium habebit. ergo multe sunt alie aureole
preter istas tres. Praeterea sicut aliquis divulgat fidem
predicando et docendo. ita scripta compilando. ergo ta-
libus quarta aureola debetur. Ulterius videtur quod au-
reola virginum sit inter alias potissima. quia apocalypse
xiiii. dicitur de virginibus quod sequuntur agnum quocumque ierit et
quod nullus alius poterat dicere canticum quod virgines can-
tabant. ergo virgines habent excellentiorem aureolam.
preterea ciprianus dicit de virginibus quod sunt illustrior por-
tio gregis christi. ergo eis maior aureola debetur.
Praeterea videtur quod potissima sit aureola martyrum
quia dicit aymo quod non omnes virgines coniugatas
precedunt. sed hii specialiter qui in tolerantia passionis
virginitate insuper custodita coequantur marty-
ribus coniugatis. ergo martyrium dat virginitati

preeminentiam super alios status. ergo martyrio potior
aureola debetur. Praeterea videtur quod potissima debeatur
doctoribus. quia ecclesia militans exemplata est ab
ecclesia triumphante. sed in ecclesia militante ma-
ximus honor debetur doctoribus. i. thi. v. qui la-
borant verbo et doctrina. ergo in ecclesia triumphanti
eis potior aureola debetur. Ulterius videtur quod unus
aureolam virginitatis vel martyrii vel doctoris
excellentius alio non habeat. quia ea que sunt in termino non
intenduntur et remittuntur. sed aureola non intenditur
neque remittitur. Praeterea virginitas non suscipit
magis et minus cum importet privationem quamdam. et
negationes non intenduntur nec remittuntur. ergo nec
premium virginitatis scilicet aureola virginum in-
tenditur et remittitur. Sed contra aureola superponitur
auree. sed aurea intensior est in uno quam in alio.
ergo et aureola. Responsio dicendum ad .i. q. quod aure-
ola est quoddam privilegiatum premium privilegiate
victorie respondens ut patet ex dictis. et ideo secundum privilegi-
atas victorias in tribus pugnis que cuilibet homini
imminent tres aureole sumuntur. in pugna enim que est
contra carnem ille potissimam victoriam optinet qui
a delectabilibus venereis que sunt precipua in hoc genere
abstinet penitus omnino. et ideo virginitati aureo-
la debetur. In pugna vero que est contra mundum pugna illa
est precipua cum a mundo persecutionem usque ad mor-
tem sustinemus. Unde et martyribus qui in ista pugna
victoriam optinent secunda aureola debetur. In pugna
vero que est contra dyabolum pugna illa est precipua victoria
cum aliquis hostem non solum a se sed a cordibus aliorum
removet. quod fit per doctrinam et predicationem. et ideo
doctoribus et predicatoribus tertia aureola de-
betur. quidam vero distinguunt tres aureolas secundum
tres vires anime. ut dicant tres aureolas
respondere potissimis trium virium anime actibus. potissi-
mus enim actus rationalis est veritatem fidei et in aliis
diffundere. huic actui debetur aureola doctorum.
irascibilis vero actus potissimus est et mortem propter
christum superare. et huic actui debetur aureola
martyrum. concupiscibilis autem est actus potissimus. a delec-
tabilibus maximis penitus abstinere. et huic
debetur aureola martyrum. concupiscibilis autem est actus
potissimus a delectabilibus maximis penitus
abstinere. et huic debetur aureola virginum.
alii vero aureolas tres distinguunt secundum eas
quibus christo nobilissime conformamur. ipse enim
mediator fuit inter patrem et mundum. fuit
enim doctor secundum veritatem quam a patre acceperat
mundo manifestavit. fuit autem martyr
secundum quod a mundo persecutionem sustinuit. fuit virgo
in se puritatem in se servavit. et ideo doctores

L.

martyres uirgines et pfectissime conferuntur.
Unde talibus debetur aureola. C ad .i. g. dicendum quod in
actu iusticie non attenditur aliqua pugna sicut in
aliis aliarum uirtutum. Nec etiam hoc uerum est quod docere
sit actus prudentie. immo potius est actus caritatis
uel misericordie sicut extra habitum. Inclinatur ad huiusmodi actus.
extaticum licet etiam sapientie ut dirigentis. Et ideo potest dici quod
iusticia deuincit omnes uirtutes quid ei specialis aureo
la non debetur. quod autem hic sit dicendum est dam. in .3. li.
de exem. C ad .ii. dicendum quod paupertas quamuis sit
opus perfectionis non tamen tenet summum locum in quam speciali pugna
quia amor temporalium minus impugnat quam concupiscentia carnis
uel persecutio. In fletu in corpore proprio. Unde paupertati
non debetur aureola. set debetur ei iudiciaria po
testas ratione humilitatis quae consequitur paupertatem ut supra dictum
est. glo. autem inducta large accipit aureolam pro
libet premio quod redditur excellenti premio con
silii. dicendum ad .e. et ad .e. C ad .v. dicendum quod quamuis scri
bentibus sacram doctrinam debetur aureola. set hoc
non distinguitur ab aureola doctorum quia scribere
componere quidam modus docendi est. A d .ii. q. dicendum
quod secundum eminentiam aureole ad aureolam potest dupliciter
attendi. primo ex parte pugne ut dicatur aureola ex
pecior quae fortiori pugne debetur et per hunc modum au
reola martyrum. aliis aureolis sic eminet quod
quodam modo et aureola uirginum quodam modo pugne. nam mar
tyrum est fortior. quia se ipsum quod uehementius affligens
set pugna carnis est periculosior in quantum est diuturnior
et magis nobis imminet cominus. secundo ex parte eorum de
quibus est pugna sic aureola doctorum inter omnes est
est pecior quia huiusmodi pugna. uersatur circa bona intelligibilia
aliae uero pugne sunt circa sensibiles passiones. set illa
eminentia que attenditur ex parte pugne est aureole
essentialior quia aureola secundum propriam rationem respicit uicto
riam et pugnam. difficultas quam pugne quae attenditur ex
parte ipsius pugne est potior quam illa quae attenditur ex parte
nostri. in quantum est nobis manior et ideo simpliciter loquendo aure
martyrum inter omnes est potior et ideo mt. v. in glo. quod
in viii. beatitudine quae ad martyres pertinet. scilicet beati qui per se
cutionem patiuntur et cetera omnes alie perficiuntur. propter hoc etiam
ecclesia in connumeratione sanctorum. martyres doctoribus
uirginibus prius ordinat set quia ad aliquid nihil prohibet alias
aureolas excellentiores. esse et per hoc patet solutio ad
obiecta. A d. e. q. dicendum quod est unitur sit quodam modo
premium cum ex diuisificatur premia secundum quod unita
diuisificatur. ad .n. intendit et remittitur. per
intensionem et remissionem sue cause. unitur autem
aureola potest esse maior et minor. Unde et aureola
potest esse maior et minor. set tamen quod unitur aure
ole potest intendi dupliciter uno modo ex parte radicis
alio modo ex parte operis contingit enim esse aliquos

quae unum ex minori caritate maius tormentum mar
tyrii sustinet uel magis predicationi instat aut
etiam magis se a delectabilibus carnis elongat intensio
ergo unitur quae attenditur penes radicem non respon
det aureole intensio set intensio aure ole inten
sioni unitur quae est ex genere actus. pendet intensio au
reole. Unde potest esse quod aliquis qui in martiria
minus merebitur quantum ad esse premium habebit pro
martyrio maiorem aureolam. C ad .i. g. dicendum quod
merita quibus debentur aureole non attingunt ad
terminum perfectionis simpliciter set secundum speciem sicut
ignis cum sit subtilissimum corporum. Unde non prohi
betur unam aureolam aliam esse excellentiorem sicut
unus ignis est alio subtilior. C ad .ii. dicendum quod
una uirginitas potest esse alia maior propter ma
iorem recessum a uirginitatis contrario ut dicatur in
illa est maior uirginitas quae magis a occasionibus
corruptionis uitat sic enim prouocationes intendi
possunt ut cum dicitur homo magis est albus quia magis
a nigro elongat.

D uos fines habuit due ciuitates. hic in
dicitur quomodo ad finem iudicii electorum numerus
et reprobatorum augetur et pena et gloria augetur potest sal
tem quantum ad premium et penam accidentalem. set post diem
iudicii ulterius augeri non poterit determinatus enim nu
merus hic dicitur propter hoc idem est obmit omnium bonorum ille qui
perfecte bene uiuit quiuuit ut uult non male
ad uult. hic summa augetur concordat cum summa
augetur. ut puniet ope uite intelligatur per hoc enim
quod dicit ut uult ostenditur opus non impeditum. per hoc
autem quod dicit non ad male uult ostenditur esse omnibus
quae mala sunt uirtus sit. quo retardetur quodam modo
non tota intensione et cetera. ista retardatio intelli
gitur adhuc quod anima a corpore separata non habet perfectionem
esse et ideo non perfectam operationem quam possit deo perfecte coniungi.

S ic enim originem et cetera. post hoc determinat in
de gloria sanctorum post iudicium generale. hic determinat de
penis impiorum et diuidit in partes duas in prima pro
sequitur propositum. in secunda ponit totius operis epilogum
ibi. hic de pedibus sedentis et cetera. prima autem pars diuiditur
in duas. in prima determinat de penis damnatorum quantum ad
effectum in secunda determinat de penis eorum quantum ad cognitionem
siue intellectum ibi. quem solet qui ille tenebre
et cetera. et hic diuiditur in tres partes in prima ostendit quo exclu
ditur cognitione dicens per hoc quod sunt in tenebris exterio
ribus. secundo quomodo qualiter se habeat eorum cognitio ad ea quae in hoc
mundo aguntur. ibi C ap. quem solet sine reprobatorum aie
et cetera. tertio qualiter se habeat ad cognoscendum ea quae erga
sanctos aguntur ibi. quem et solet et cetera. secunda pars diuiditur
in duas in prima inquirit utrum motum cognoscat ea

que hic aguntur. in secunda mouet dubium quidam
ex dictis ibi. si quis autem querat etc. Tertia uero
pars diuiditur in duas partes. in prima ostendit
quomodo boni et mali se inuicem uideant. in secunda in-
quirit quid accidat sanctis et iustis de dampna-
torum. ibi. Set cum sancti sciant malos etc. Hec pars diuiditur
in duas partes. in prima inquirit utrum sancti uiden-
tes dampnatorum miserias eis compatiantur. in secunda utrum
ex hoc quod penam dampnatorum uident eorum gloria mi-
nuatur ibi postremo queritur an uisa etc.

Hic queruntur duo. Primo de cognitione [illegible]
anime separate. Secundo de pena dampna-
torum. Circa primum queruntur quatuor. Primo
utrum anima possit aliquid intelligere a corpore
separata. Secundo utrum possit intelligere per species quas
a sensibus accepit dum corpori esset coniuncta. Tertio
an anima separata singularia cognoscat.
Quarto utrum localis distantia eius cognitionem
impediat. utrum a sensibus ueniat questionum est supra
iii dist. xliiii.

Ad primum sic proceditur. uidetur quod anima nichil
intelligere possit a corpore separata. quia ut
dicit philosophus in iii. primo de anima intelligere et
considerare consumitur quodam interius corrupto
consumitur quodam intus et per mortem illud quod
est intus extra corporis corrumpitur. ergo post mor-
tem non potest anima intelligere aliquid nec considerare. Praeterea
nulla actio coniuncti corpori et anime potest remanere
in anima corpore corrupto. set intelligere est quedam actio
anime et corporis coniuncti sicut et texere et edificare
ut patet in i. de anima. ergo corpore corrupto anima nichil
potest intelligere. Praeterea nichil potest intelligere sine intellectu
possibili. set intellectus possibilis corrumpitur ut dicitur in iii. de anima
non autem corrumpitur nisi corrupto corpore. ergo anima a corpore
separata nichil potest intelligere. Praeterea ut dicitur in iii. de anima
sicut se habet color ad uisum ita se habent fantasmata ad
animam intellectiuam. set destructis coloribus uisus
nichil potest uidere. ergo destructis fantasmatibus
anima nichil poterit intelligere. fantasmata autem non re-
manent in anima separata cum sint in ymaginatione que habet
organum corporale. ergo anima separata nichil potest intelligere.
Praeterea perfectius habet anima esse in corpore quam a corpore separata
sicut pars in toto perfectior est quam per se existens. set anima
intellectiua cum est in corpore non potest intelligere sine fan-
tasmatibus ut patet in iii. [illegible] de anima. ergo separata a corpore
sine eis intelligere non poterit et sic idem quod prius.
Praeterea intellectus humanus est potentia sicut tabula in qua nichil
est scriptum ut dicitur in iii. de anima. ergo anima a sua creatione
non habet aliquas formas concreatas. si ergo intelligit aliquid oportet
quod intelligat formas a sensibus acceptas
cum omnis cognitio sit per aliquam formam que sit similitudo rei
cognite. set anime paruorum decedentium in maternis
uteris non habent aliquas formas a sensibus acceptas.
ergo saltem anime paruorum non possunt aliquid intelligere cum
non habeant aliquas intelligibiles formas. Praeterea anima dicitur ad
hoc corpori coniuncta ut scientiis et uirtutibus perficiatur.
ergo anima quamdiu in corpore fuit scientia perfecta non potest intelligere
aliquid aliter frustra corpori coniungeretur. set anime par-
uulorum baptizatorum non fuerunt aliqua scientia in corporibus perfecte.
ergo idem quod prius. Set contra philosophus dicit in i. celi et
mundi quod omnis res est propter suam operationem. Cum
ergo re manente remaneat eius operatio et hoc est quod Dama-
scenus dicit quod nulla substantia est ociosa. si ergo anima post corpus
remanet sicut fides ponit oportet quod aliqua eius
operatio remaneat quia ut dicitur in i. de anima. si nulla
anime operatio est ei propria sine corpore non contingit eam se-
parari. set intelligere est maxime eius operatio. ergo anima se-
parata aliquid intelligere potest. Praeterea sicut dicit auctor
in sua methaphysica. immunitas a materia est causa quare aliqua substantia
sit intellectiua. set anima separata a corpore immu-
nior est a materia quam corpori coniuncta quia tunc non est
actus alicuius materie sicut modo est. cum ergo anima modo
intelligat multo magis intelliget cum erit
a corpore separata. Praeterea auctor dicit in vi. de naturalibus
quod anima non indiget ymaginatione et aliis uirtutibus
sensibilibus nisi in principio tantum et non postea nisi raro. cum
autem perficitur et roboratur per se operatur actiones su-
as absolute. et sic anima indiget sensibus sicut homo
indiget iumento et eius apparatu ut perue-
niat eo quo proponit quo cum accesserit non eis
ulterius indigebit. ergo anima non semper indi-
get corpore ad intelligendum et sic separata in-
telligere poterit. Responsio dicendum quod ponentibus in-
tellectum a potentiis sensitiuis differre necesse est
ponere intellectus substantiam incorruptibilem esse. eo quod
necesse est eum immaterialem ponere. non autem potest esse dependen-
tem. omnes autem huiusmodi substantias oportet incorrup-
tibiles esse quia materia in quantum potest esse subiectum priuationis
et forme est corruptionis causa in rebus materialibus
ut dicit philosophus in i. de anima. quod intellectus uidetur esse
substantia quedam et non corrumpi. quidam uero habentes in-
tellectum incorruptibilem dixerunt non esse partem humane
anime set esse quamdam substantiam omnino a corpore separa-
tam. animam uero humanam non dicunt intellectiuam nisi per
quandam participationem intellectus ex refluentia in-
tellectus separati super ipsam. unde destructo corpore
anima humana non remanebit nec aliquid intelli-
gere poterit. set hoc uidetur esse contra intentionem philosophi dicen-
tis in ii. de anima de intellectu loquens quod intellectus
uidetur alterum genus anime esse et hoc contingit solum
separari sicut perpetuum a corruptibili. in xi. quoque methaphysice dicit
quod anima est talis dispositionis ut scilicet possit separari

no tota sed intellectus. ex quo patet quod intellectus qui est pars anime possit a corpore a corpore separari et ideo oportet animam intellectivam que est anima humana post corporis reanire sic fides ponit et per consequens necesse est quod intelligat et intelligere sit propria eius operatio. sed quomodo intelligat dubitatur a quibusdam ponentibus. ¶ quidam enim dicunt quod anima separata a rebus cognitione accipit per lumen intellectus agentis. quia potentior est intellectus agens separatus a corpore quam coniunctus corpori. unde sicut commentator ponit abstrahere a fantasmatibus ita separatus immediate ab ipsis rebus sic et nunc facit. sed hec opinio videtur omnino irrationabilis. anima enim humana a corpore separata non potest uti sensitivis potentiis. ut patet distinctione xliiii. deinde est cum harum potentiarum actus per organa corporea necesse sit exerceri. unde non erit in usu potentiarum intellectivae partis intellectus autem non est natus accipere cognitionem a rebus sensibilibus. sed mediantibus potentiis sensitivis et oporteat esse quoddam convenientium inter recipiens et receptum. species autem in sensibilibus existentes habent convenientiam cum intellectu in quantum sunt sine materia et cum rebus materialibus in quantum sunt cum conditionibus materie. unde convenienter sensus a rebus materialibus accipit et intellectus a sensibilibus non autem intellectus immediate a rebus materialibus et ideo non potest poni quod anima separata a rebus materialibus accipiat non sufficit ponere in ea cognitionem solum que fuit a sensibus accepta in corpore propter animas puerorum decedentium in matricibus uteris que a sensibus cognitionem non acceperunt.
·II· ¶ et ideo alii dicunt quod sicut angelus habet apud se formas innatas a creatore ordinis universi ita anima sui creatione. sed quamdiu est in corpore a corpore opprimitur ut illis formis uti non possit ad intelligendum sed utitur formis quas a sensu accipit. vel ex ipsis formis innatis secundum quosdam qui posuerunt quod addiscere non est aliud quam reminisci. sed postquam a corpore fuit separata utetur illis formis innatis sed illud contradicit fini philosophi qui dicit intellectum humanum esse sicut tabulam in qua nichil scriptum est. contradicit etiam experientie qua experimur nos nichil posse intelligere nisi ex parte acceptis a sensu ad intelligendum manu ducamur. nec esset probabile quod cum anima naturaliter corpori unitur totaliter impediretur per coniunctionem ad corpus ne formis innatis uti posset. sed hoc consonum videtur opinioni illorum qui posuerunt animam ante corpus creatam et postea corpori accidentaliter coniunctam. non enim que uniuntur eidem naturaliter insunt ita se habent quod unum eorum totaliter impediat alterum. aliter innatum aliquid esset ociosum.
·III· ¶ et ideo aliter dicendum est quod anima in sui creatione nullas habet formas concreatas nec adhuc quod post separationem a corpore intelligat requirunt aliquae formae a rebus acceptae vel tunc ut prius sed intelliget diversimode cognitione ideo per influentiam a substantiis superioribus dei scilicet et angelis et loquitur diversimode influentiam et hoc sicut per intellectus enim est medius inter substantias intellectuales et res corporales. unde anima intellectiva dicitur esse creata in orizonte eternitatis in libro de causis. quod ideo quia ipsum per intellectum attingit ad substantias intellectuales in quantum vero est actus corporis contingit res corporales esse autem medium quanto magis appropinquat uni extremorum tanto magis recedit ab alio et quanto magis recedit ab uno tanto magis alteri appropinquat. unde cum anima nostra in statu vite magis accedat ad corpus ut potest actus eius extremus non habet respectum ad res intellectuales nisi quo modo contingendo corpori et propter hoc anima in statu huius vite non recipit influentiam a substantiis superioribus nisi ut cognoscat sub speciebus a sensibilibus acceptis. unde dicit dyonisius i. c. celestis ierarchie quod non est possibile nobis in hac vita divinum superlucere radium nisi cum varietate sensibilium formarum et ideo etiam in hac vita quanto anima magis a corpore abstrahitur tanto magis a substantiis spiritualibus influentie cognitionis recipit id est quod quedam occulta cognoscuntur in dormientibus et in excessu mentis quando anima a corporis sensibus abstrahitur. unde quando acciderit a corpore separata erit perfectissima ad recipiendum correspondens influentiam substantiis superioribus scilicet deo et angelis et sic per hanc influentiam cognitionem habebit maiorem vel minorem secundum modum illius capacitatis ipsius anime et sic patet cognitio. in responsione ad argumenta dicendum quod ponit intellectum possibile esse substantiam separatam. quare vis eius carebit. tamen quantum adhuc recte dicat quod ex hoc quod potest substantia separata habet respectum ad substantias alias spirituales superiores ut eas intelligat. sed secundum illum quo comparatur ad corpus non recipit a fantasmatibus species nisi coniungitur substantiis a corporibus.
¶ ad .1. ergo dicendum quod philosophus loquitur de actu intellectus quo nunc in via intelligimus abstrahendo a fantasmatibus. hic enim actus esse desinet fantasmatibus destructis in separatione anime a corpore.
¶ ad .2. dicendum quod intelligere secundum quod exit ab intellectu non est actus communis anime et corporis. non enim intellectus intelligit mediante aliquo organo corporali. sed est communis anime et corpori ex parte obiecti in quantum intelligimus abstrahendo a fantasmatibus que sunt in organo corporali et hunc modum intelligendi anima separata non habet.
¶ ad .3. dicendum quod possibilis intellectus dicitur quandoque a philosophis locus. non est intellectus possibilis set ideo potentia que dicitur vis cogitativa. hanc determinatum organum in corpore scilicet mediam cellulam capitis ut commentator ideo dicit. et sine hac anima nunc modo intelligit in intelliget autem in futuro quando a fantasmatibus abstrahere non indigebit.
¶ ad .4. dicendum quod opportet illa intelligere dicitur anima intellectiva. ex parte illa qua corpori coniungitur et non prout est intellectiva simpliciter quia intellectus in quantum huiusmodi non respicit fantasmata sicut patet de intellectu angelico.
¶ ad .5. dicendum quod anima habet esse perfectius in

δ

cor q separata i q e for n aut i q e intells
n forte cnugat tali cor q e oio ale sbdcu
i nllo intellu dissibus . sic cit cor glosu cor
n q corrumpi aggrauat aiam q deprimit terena
hitatio sm intra cogitante sap ix. ¶ Cadn
dd q aie pueror cuius n hane for inatus
ul acqsitas hebunt cu as for q intellis exi
fluen. diui luis cooperante ministio agelor
ad vij dd q aia exis q i cor sua pfca fuit
separata mag itelliget ut s dice. no tn
se q sino fuit i scia pfca qd separata nllo
mo itelligat.

AD ij sic pcet ur q aia p spes qs ne acor
abstrhit separata postmod peas n itelli
gat q n spes eod rois te ere i aia separata
e mo se. sz ne peas intellre aia n pot sine
fantbs q patet exs q leso organo fantasie
aia ipedit inqsidatioe eor que p asensu
accep g n aia separata p illas spes itellite po
tit cu i ea nlla fatasmata sit ¶ p exhibi
actib sibis hit reling s3 hit sue ne acqri
m. exactu itellm quo aia asent abstrhit g
hit sue acqsite n icluat n i siles act e g
talis act itellis no possit ee i aia separata
s acci asantalr ur q p sciam h acqsita
p spes h asensib acceptas aia separata nich
itelligat ¶ p inopib n nich e supfluu
n n facit p duo q p unu fade pot . sz
aia separata potit intellige p influen ab
us sriorib ut s dcm e g h itelliget p as
spes asensib acceptas ¶ p i possile e duas
for eidm spei ee ineod sbo sz aia separata
recipiet as for itellis exifluen sbe supioris
g p as potit res itellige g i ipa n possit re
manie itellis for eardm re assib accepte
¶ p exs intells n actu itelligit q for itelli
i eo existit g postq desistit actu itellire
for intellis ineo no reanet q sic ur q no re
maneat i aia separata. aliq for itellis asen
sib accepte p qs intellie possit ¶ p csidi
re illd e scia as p accep ur admemoria
ul adremisscam . ptine sz destructo cor
aia remiscitie ut dicat phs i a . q e . d aia
g aia separata n itelliget p spes inhe uita
asensib acceptas ¶ sz g e q phs dic q
aia e loc spe q lo d pte intellectiua sz
loc osuat locatu q sic ur q p eas possit
itellire separata acce sic q ne pti ¶ p h
nis reanet q remotis hus q se ad fine
sz sp ordinat ad ogm aie itellectiue sic
ad fine i q asensib ogtione accipit g
ogtio q accipit aia assib reanet i ea q
destructis sribz cors q eit cu aia fuit acor
separata ¶ p q recipit in a recipit i eo p mod
recipientis sz aia e incorrup q ppetua g
q inea recipit ut ppetuo osuat i ipa g i
telligils spes qs assib accip reanet in ea
p separatom acor . sinuilr aut reanet up
eas intelliget g separata aia itelliget p for
pus asensib acceptas Respoão dd q circa h e
d oppio . una ccoat ex oppioe aut q dic
q intells nr pot n resuat as for postq
actu itellre desinit q for intells n posse
ee i intellu po n ut i eu apphndere . no n
utit organo cor ut exepte ea possit ad
ee i itellu n ut i apphndere . actu p q mod
aliqd e impos sensitiue p s q po thsaui dmi
sic memo q ymatio sz intellus possit cu
ouit se ad intellcu agere qm potit separata
accip spes itellis exifluen ei e e for a fan
tasmat abstrha q potere eas i intellu possib
q e desinit se ouite ad itellm agere ee i occo
e occls desinit se ouite adre uisa . os aut
ut si uelit itm itells possit osidare q prius
osideauit de nouo se oueritat ad intellm agete
q d nouo spes itells recipiat Cons h qda eu
seqntes dnt q i aia nra nlle spes itelli h
resuat qb possit post morte uti ad itellid
q sic q dnt q scia h acqsita nllo mo maet
n qutu ad actu n qutu ad hitu s3 h oppio
n ur ee q msso q maifeste quat sine
phi qui potit aiaz ee loq spez . unn q qd
spes i illa ofuet p q exq spes i intellm pos
sbe i p mue no e pbt eas aboleri . n a cu
corrupt eas fuit e mlto nobilis recipiat
for itellis i intellu po . q for i m pac to
q aug potit pte mitis ee memom q sic
inea spes intells resuat cogito q datio q
nlle spes itellis reanent i aia separata no
p h tollet qn hit sue reaneret q s p dca
oppiom aute uult n q quis spes itellis n
reaneat i itellu possib cu actu no itellie
reanet tn ineo qda hilitatio ut facile
se ouitie ad recipid spes itells ab itellu age
te roe e no os q sp as ita labort ut ad
ad itells sic cu de nouo didicit l iueit q hi
litas hit e ad . q hit sbe . un q i aia sepa
ta hit hit reanebit ut s pacoz sit adre
cipi ogtom exifluen supiois sbe . aia q
hitu sbe i h mdo fuit pfca q illa que hi
actu cauit q io poend e as ur q spes i
itellis reanet i aia postq actu itellire desiat

et quod maior habilitas ad recipiendum ab intellectu agen
te quae numquam remanebit in anima separata quemque
una potest intelligendo. Contra tamen modo quia eius unitas cum
corpore est coniuncta. cum non est coniuncta corpori eius intellectus non
potest ad considerandum nisi per species acquisitas. non per aliquem
influxum superioris substantie non convertendo se ad fantasmata
quia propter perfectionem coniunctionis eius ad corpus possibilis intellectus
eius non cognoscat nisi per ea que per corpus recipiuntur. Unde
habet fantasmata quasi obiecta ad que respiciat. Sed cum
erit a corpore separata intelliget per alium modum ut est
dictum est scilicet non aspiciendo ad fantasmata. Ad 1.
ergo dicendum quod quamvis species intelligibiles post lesionem sint eedem
rationis dum sunt in anima coniuncta corpori et cum sunt in anima
separata tamen per actiones sunt rationis diverse. in quantum anima
magis sunt diverse sed habet in coniunctione ad minus vel
in separatione. ab ea et ideo per species illas anima coniunc
ta non intelligit nisi convertendo se ad fantasmata. Sed
cum fuerit separata intelliget eas quae sunt tali conversione.
Ad 2. dicendum quod actio non specificatur a termino a quo sed
magis a termino ad quem. Unde idem specie motus est de al
bedo sive per ea ad quae fiat de nigro albus sive de
rubeo albus. Unde quamvis intellectus non diversificat
species per hoc quod intelligit in abstrahendo a fantasmatibus dum
tamen sit unius motus quod intelligit et quo intelligit et
propter hoc habitus scientie quae acquiritur ex actibus intellectus
accipientis a fantasmatibus in relatione tactu intelligendi quae fantasmata
non respiciatur quia postquam intelligit naturam superstatum istum est
fantasma illustrata lucis intellectus agentis. Unde
est unius rationis cum cognitione anime separate que est
per influentiam lucis a superiori substantia quae ad ipsum
illustratorum non quae ad fantasmata. Ad 3. dicendum quod ex
ipsis speciebus preexistentibus in intellectu possibili efficiatur
intellectus possibilis perfectior ad perfecte recipiendum cognitionem
ex influentia superioris substantie. Unde non sequitur quod frustra
huiusmodi species in anima separata remaneat ad intelligendum per
eas. Ad 4. dicendum quod forme intelligibiles a sensibus ac
cepte non sunt omnino unius rationis cum illis formis que
in intelligentiis ex influentia divina perveniunt quia cardinalis
in prima divisione ipsorum et reliquorum et habitus
virtutis acquisite non est eiusdem rationis cum habitu virtu
tis infuse. Unde non prohibet utrasque formas in anima
separata remanere quia formas illas tamen acceptas ex in
fluentia superioris habere est formarum completissimas
per formam acquisitarum a sensibus. Ad 5. dicendum quod in
intellectu nostro remanet forma intelligibilis et postquam ac
tu intelligere desinit sed in hoc opinionem aut sequens
in. remanet aut huiusmodi forma intelligibilis in intellectu possibili
cum actu non intelligit non sic in actu completo. sed
in actu medio inter potentiam puram et actum perfectum
sic quod forma que est in instrumento. hoc modo se habet. Ad 6.
dicendum quod plures idem de memoria quae remanent quae est ps

anime sensitive est actus corporis corrupto corpore non potest remanere
et hoc indigemus ad intelligendum ad presens ea que prius
intelleximus propter hoc quod oportet nos ad fantasmata con
verti quae quidem oportet de thesauro memorie ad
duci. Sed memoria per ut ab augustino ponitur in mente
remanebit in anima post mortem.

Ad tertium sic proceditur. videtur quod anima separata singula
ria non cognoscit. anima enim separata non remanet
potentia sensitiva sed singularia non cognoscuntur ab anima nisi
per potentias sensitivas singularia non est ad dum sentit ut
bove dicitur. ergo separata anima singularia non cogno
scet. Praeterea intellectus anime separate magis erit im
materialis quam intellectus anime coniuncte corpori. Sed anima coniuncta
corpori non potest intellectu singularia cognoscere. propter intellectus in universalibus
non ergo cum corpore separata. Praeterea divina huiusmodi potentia preapue
intellectus sensu et intellectu quod ille cognoscet sed hoc quae non
intelligitur quia abstrahit ab utroque. singularia igitur intellectus anime se
parate potest sic singularia cognoscere. in illo eius cognitio
a sensu differret que est infinitus. Praeterea sicut in statu vie
per sensum particularia cognoscimus. ita per intellectum
universalia sed sensus numquam potest convertere ad hoc quod universalia
cognoscat. ergo non intellectus ad hoc quod cognoscat singu
laria. Praeterea eadem est natura anime separate et coniuncte
sed per naturam intellectiue anime forme que in intellectu recipi
untur dum corpori est coniuncta non ducunt in cognitionem si
gularium. sed non in ea per modum ipsius ergo eodem modo
erit in ipsa postquam fuit a corpore separata et sic non
ducet in singularium cognitionem. Sed contra Luce xvi.
dicitur quod dives in inferno existens habet animam de suis tamen
habet. non quintum fratres erant ex quo patet quod singula
ria cognoscit anima separata. Praeterea intellectus anime
corpori coniuncte singularia cognoscit ut patet ex hoc
quod propositionem formet et predicatur est ulterius et sententiam singulare
et sillogismum componit et in operare singularis ergo et a corpore
separata anima per intellectum singularia cognoscit. Praeterea nullus
potest disponere de hiis que ignorat sed anima in
corpore existens per intellectum disponit de hiis que sunt
singularia sunt agenda. ergo et in corpore existens sin
gularia cognoscit per intellectum. cum ergo intellectus in
anima separata integer maneat videtur quod anima
separata singularia per cognoscat. Responsio dicendum
quod cum omnis cognitio sit per formas quibus cognoscens ad res
cognitas assimilatur duplex erit modus cognitionis. Unde per
formas a rebus acceptas alius per formas que sunt
rerum cause. et accidentis acceptae ad hoc enim quod aliquid
duo sint similia oportet unum esse causam alterius vel ambo ab
eadem causa procedere cum unitas effectus cause indicet
unitatem. in illa ergo cognitione que sit per formas a rebus acceptas
ipse res per suas actiones sunt cognitis causa et ergo omnis actio
sit per formam forma autem quae de se sit universalis
particulare modo non potest convenire in cognitionem singularis

quia per hunc modum non cognoscitur nisi quod est indiuidue
rationis particularis. non in uniuersali in comparatione scilicet hic homo hic lignum ad formam
materialem sicut quod suum cognoscitur naturam in quantum est secundum similitudinem
non quam formae indiuiduales recipiuntur in cognoscente
ut sunt in rebus extra animam. sic accidit in potentiis cognoscitiuis
per organum corporale. sed in illa cognitione quae est per formas quae
sunt in re extra uel earum impressiones peruenit usque ad singularia. quamuis formae hae sint omnino immateriales eo quod
cum rei propria quae rebus esse influit esse aut communicat
materiam et formam respicit. unde hae formae ducunt directe in cognitionem utriusque. scilicet materiae et formae quia per hoc per talem
cognitionem cognoscitur res in uniuersali et singulari. anima ergo dum est
corpori coniuncta non cognoscit nisi per formas a rebus acceptas
et ideo per potentias illas cognoscitiuas in quas formae a rebus omnino
immaterialiter recipiuntur directe singularia non cognoscit sed
solummodo per potentias organis affixas sed indirecte
et per quandam reflexionem quia per intellectum qui organo
utitur cognoscit singularia praeter scilicet ex obiecto proprio
redit ad cognoscendum suum actum et ex quo actu redit
in speciem quae est intellectus principium et ex ea procedit ad considerandum
fantasma a quo species haec est abstracta et sic per fantasma singulare cognoscit. anima uero separata utitur
utroque cognitione. quia cognoscit per species acceptas a superioribus substantiis quae species sunt earum impressiones. id est rerum
ydealium in deo existentium et ideo secundum illum modum quo
cognoscit per species a rebus acceptas singularia directe
non superioris cognoscit sed per illum modum quo
cognoscit ex influentia superioris substantiae cognoscere potest
singularia eadem ratione qua et angeli de quorum cognitione dictum
est in ii libro d. iii. Ad .i. ergo dicendum quod anima in statu
uiae non cognoscit singularia directe per potentias sensitiuas
quia non cognoscit nisi per formas a rebus acceptas. quae cum
ad intellectum peruenit in quo omnino immaterialiter recipiuntur
non possunt esse principium cognoscendi singularia cum autem
fuerit separata habebit alium modum cognoscendi quo
singularia cognoscere poterit ut dictum est. Ad .ii. dicendum quod
ex hoc ipso quod anima separata est quodammodo in similior quam
corpori coniuncta est propinquior substantiis superioribus quae
sunt omnino immateriales ad recipiendum earum influxum et
per consequens ad intelligendum eo modo quo ipsae intelligunt.
Ad .iii. dicendum quod intellectus qui singularia cognoscit
singularia per formam quodammodo materialem unde per illam formam
non potest se extendere eius cognitio ultra singularia. sed
intellectus singularia cognoscit per formam immaterialem quae potest esse
principium cognoscendi uel uniuersale et singulare et sic ad
hoc remanet differentia inter sensum et intellectum. Ad .x. dicendum
quod uirtus sensitiua est infra uirtutem intellectiuam unde magis
potest se intellectus extendere ad id quod est sensus quam sensus
ad id quod est intellectus. Ad .v. dicendum quod eodem
modo recipiuntur formae in intellectu animae separatae et in intellectu
animae coniunctae scilicet immaterialiter sed tamen formae quae sunt in anima se

parata essent aliter rationis quam uirtutis. partes scilicet essent ef
fluens ab substantiis superioribus sicut dictum est. Quamuis obiectum
in quantum est concedendum. sed ad argumenta duo quae sunt in contrarium respondendum. quae con
cludunt quod intellectus animae coniunctae corpori singularia
cognoscit. Ad .ii. dicendum quod intellectus noster in statu uiae
uenit in singularium cognitionem apponendo compositiones et formando
sillogismos in quibus fit reflexio ad potentias sensitiuas partes
ut dictum est et quodammodo continuatur cum eis secundum quod
earum motus et operationes ad intellectum terminantur per intellectus
ab eis accipit. Ad .3. dicendum quod intellectus practicus ad
hoc quod de singularibus disputat ut dicitur in iii de anima indi
get ratione particulari qua mediante opinio quae est uniuersalis quae est
in intellectu ad particulare opus applicatur ut sic fiat quidam
sillogismus cuius maior est uniuersalis quae est opinio intellectus practici.
minor uero singularis quae est estimatio rationis particularis quae
alio nomine dicitur cogitatiua conclusio uero existit in
electione operis

AD .x. sic proceditur uidetur quod localis distantia impe
diat cognitionem animae separatae. anima enim hic existens
ea quae hic aguntur cognosceret sed existens in recepta
culo secundum dictum ea quae hic aguntur non cognoscet ut dicit
augustinus in libro de cura pro mortuis agenda. in sunt defunctorum
animae ubi ea quae hic aguntur scire non possunt ergo lo
calis distantia cognitionem animae separatae impedit. Praeterea uel
cognitio animae non est potior quam illis cognitio daemonis
sed daemones illi cognitione non cognoscunt absentia
unde et augustinus in libro de diuinatione daemonum dicit quod
ea quae alibi fiunt celeritate motus sui cito ad
nos deferunt ut quae ea praedicant uideantur. quos
postea nuntiantibus hominibus sunt facti. ad hoc autem
non faceret celeritas motus si hic nobis existentes
absentia cognoscere possent ergo anima separata non
cognoscit absentia et sic eius cognitio per localem
distantiam impeditur. Praeterea omnis cognoscens rem sub
hoc et nunc aliter cognoscit quae sunt hic quam quae sunt alibi
sed anima separata cognoscit sub hoc et nunc quia cognoscit
singularia ut dictum est ergo aliter cognoscit propinqua et re
mota et sic idem quod prius. Praeterea sicut est aliqua
distantia secundum tempus ita est distantia aliqua secundum locum. sed anima
separata non potest cognoscere distantiam secundum tempus. ut po
te futura. hoc enim est solius dei ut patet per illud quod habetur
ysa. xli. annuntiate nobis quae uentura sunt et
dicemus quod dii estis uos. ergo nec distantiam secundum locum
potest cognoscere. Praeterea operatio non excedit substantiam operantis
unde dicit damascenus quod angeli ibi sunt ubi operantur
sed anima separata est in aliquo loco. et ei corporalis locus
praeceptiue assignatur ergo operatio animae separatae non potest
se extendere ultra locum illum. et sic ea quae sunt distantia
secundum locum cognoscere non potest. Sed contra est quod sancti dampnatis di
stabant maxime secundum locum. sed dampnati uident beatos
ut patet luce .xvi. de diuite qui in tormentis positus

L

ab'ham 7 lagarū uidit g° local' distañ. +
ogñ aīe sepate ñ ipedit. ¶ p° nlla opō in
pedit. p loci distamiȝ. ñ sit situal' q2 ppn
quū 7 distās f log adsitū ptinē uidnt
set aīa sepata ñ hē aīn ogñ ñ itllctiuā
cū sēsitis nō utit. itllctiua aūt og° nllō
m̄ ē situal'. cū nō fiat p corpoēa instrā
g° ad og°. aīe sepate ñ fac loci ppnqtas
ul' distañ. ¶ p° lux itell' ē potentioȝ. q̄uliq̄
lux sen'. set lux sen' solū ñ ipedȝ. alia opōe
p aīn localē distañ q2 totū md' illuīat. g°
ñ lux intell'. aīe sepate ipedȝ. alia ogtioē
p distamiȝ aīn corp'lē Responsio d' q sic dcm
ē. quidā ponūt q aīa sepata ogsscat. acti
pr' arebȝ q si ūm eēt local' distañ. p aul
dubio ogñ aīe sepate ipedit eo q nr' se
sibilium actoes ñ eq̄lit. se extndūt ad ppn
quū 7 distās. cū ppnq̄ distañ moueant. 7
sic iremotis ut' p agētis paulatī deficit
7 ind' ē q nō possum' sentire. ea q̄ sē paul
anob' set si ponam' q aīa sepata ogsscat p
forȝ aliq̄s. l' gnatas l' ifluxas asupiorib;
sbus ñ pot eē q' ei og° p rei distamiȝ im
pediat. nō. n. phi' forȝ ogscit icātū res
ad agat. i aīaȝ. l' aīa i res ut sit meiū +
corp'le p q actō ogñ ipediē possit set ogtō
pdcā pficat ex h' sblo q forȝ i aīa. existetes
repsentāt. siue sit ppnque siue remote
sic ymago hailis repsentat hailē. iuq3 sit
hailes. Vn̄ q p° ogsscatiue res p forȝ arebȝ
acceptas dū mō ñ ogsscat solūmō dū acti
punt eq̄lit. ogscūt res distātes 7 ppnq̄s. sic
intell's nr' i statu uie eq̄lit. ogsscat solē 7 lu
nā. 7 ȳgo eq̄lit. ymagiat hoieȝ ppnquū 7
distātē set q2 og° sr' pficat. i h nō q sr'
asten'ti mō id ē q' sensiua og° p localē di
stañ ipedi sig° ogtō aīe sepate ñ sit p
acceptom forȝ arebȝ. set3 ut ē ponitū est
nllō mō potit ut ei ogñ local' distañ i
pediat ¶ ad. i. g°. d' q q̄uis aīa aīe
defunctoȝ. i suis recep' existentes ea que h agūt
ignoret ñ tn̄ hec otingit pp localē distañȝ
s; pp aīn alia cāȝ. ut pote q2 afficiūt. ue
hemēt adhea q̄ i ill' recep' patiūt ul' q
q2 ifluenā siriozis sbē q̄uis ea pficiat. ad
q̄ ogscēda nō m̄ ad q̄ set ad illa tm̄. q̄
ei f mod' suū opetūt ¶ ad. ij. d' q aug°
fregit uetē illa pōt q̄ ponūt d'mones
hēe corp̄ s ouncta. sic q̄ i libello i ducto
appet q si eēt ūe. oporteret ponē 7 sic eoȝ
ogñ locali distañ ipediri Vn̄ nō ē silē

d' aīa sepata q̄ h mō. ñ ogngnoscit ¶ ad. iij. d'
q rō illa recte pced't. si aīa sepata ogscēt
ea q̄ sē h' et nē accip'. arebȝ q̄ sē h. 7 nē
sic mssu acciāt set h dcm ē eē fllm. Vn̄ rō
ñ sē. ¶ ad. x. d' q ea q̄ distat s tep' s. futa
deficiūt abeē eo q eē rei msiat tp2. Vn̄ cū
res f h sint ogscabil's q hūt eē q2 ognes sē
existētiū ut dic. dyo. i. c. d'. di. no. futa sē
ex sē ipis iognoscabilia set distañ f log ñ
d'ficiūt abeē. loc'. n. nō msiat eē rei. set res
exsistētes Vn̄ p h q sē distātes res i eē ipis
nō sē ogscib'lis poss tn̄ eē mi' ogscib'lis quo
ad d'os q̄ i puct° arebȝ res ipas ognoscūt q
ñ ē d'aīa sepata. ¶ ad. v. d' q opō p ut
ē actiūs q'dā hns eē insco ñ extedȝ ult
suū sbm. set put opat ad obm sit ult
suū sbm extedȝ. sic nc paiaȝ existente
i corp' ognoscam' ea q̄ i incelo sē. 7 sic q̄ n'
phibet aīam sepatā distañ f log ognoscē.
Deinde q̄ d' peis dāptoȝ.
ēē q quirr. ¶ p° d' peis coȝ q̄ ad affcm
coȝ ¶ s° q̄nt ad intllm. ¶ tto q̄ntū ad coȝ
o. d'penis coȝ p opōm ad broȝ intuitū
Ad pm̄ sic pcē. uit
A q nō oīs uolutas dāptoȝ sit mala q2
ut dic. dyo iiij. c. d'. di. no. d'moēs bō 7 optim
ocupiscūt eē 7 uiuē 7 itllīe. cū g° dāpti hoies
ñ sit peiozis odnis q̄ d'moēs uir q 7 ipi bōm
notē hēe possē ¶ p° malū ut dic dyo ē oīo
iuolutariū g° si dāpti do uolē i uolē i q̄
ē. bō l' appens bō. set uō q̄ pse ordinat
ad bonū ē bona g° dāpti possē hēe bōm
uō ¶ p° aliqui erūt dāpti q̄ i h mdo exn
tes aliq̄s iututū hūt' sicq poztaūnt ut po
te gētil's qui huert iututes polititas. set
exhitib; iutuū chicē laudabil' uolutas
g° i aliqbȝ dāpnptis potit eē laud' uolutas
set ē ob'ta uolutas nuq̄ pot flecti ibonū
¶ set dāpti hoies erūt obstinati sic d'mones
g° uolutas coȝ nuq̄ potit eē bō. ¶ p° sic
se hē nōs boȝ adbonū. ita sē hē uolū
tas dāptoȝ admalū set bti nuq̄ hūt
uolutatē malā g° ñ dāpti hūt aīn boām
uolutatē. Vlt° ut q' dāpti nuq̄ peni
teat d' malis q̄ fecer q2 dic b. i cān q
dāpt' sp uult iniqtatē q̄ fec q nuq̄ d'
pctō omisso penitet ¶ p° uelle sē nō
pccasse ē bō uolutas set dāpti nō hebūt
bōm uō g° nuq̄ uolet sē nō pccasse 7 sic
idm q p°us ¶ p° f dam. h ē hoib; mors
q angl'is cāns. set angli nō poss cāum

d

e i unibil li mo ut no possit recede a belec
one qua prius peccauit g° 7 dapti n posse
penitere de pctis ale omissis. C° p° maior eet
pusilitas dampnator i inferno q° peccator i h mdo
set a q i h mdo no peniteret de pctis omissis
l p excecatom mtis sic heretici l p obstina
tom sic gloriat cu male fecerit 7 exultat
i rebz pessimis ut dr pu .ij. g° 7 dapti in
inferno de pctis no penitebt. C set c° sap .v.
dr de dapnatis mete penitet agetes. C° p° phus
d° i ix. eth. q° penitudine repleti sut praui
ui enim mox q° tristat de h. q° prius delectati se
g° dapti cu sic maxie praui mag penitent.
C ltr ut q° dapti recta roe et delibata n posse
se uelle no ee. aug .n. dic i .li. de .li. ar. q°
dn q° e bonu e ee q° ee bu 7 misi uolut
mag .n. e ee 7 ee miser q° om no ee. C° p°
aug id sic arguit. pelectio supponit electom
set no ee no est eligile cu n hat apparentia
boni cu n sit g no ee no pot ee mag ap
petele dapnatis q° ee. C° p° mai malu e magis
fugit set no ee e maxim malu. cu tollat
totalr bonu. eo q° nich relinqd g° n e ee
mag fugit q° miseru ee 7 sic tom q° prius
C set c° e q° dr apoc .ix. i diebz ill desidabut
hoies mori 7 fugiet mors ab eis. C° p° damp
tor miseria omem h mdi miseria excedit
set aduitads miseria h mdi appele e ali
qbz mori. vn dr ecc .xli. o mors q° bonu
e iudiciu tuu hoi i digeti 7 q° minorat uiribz
defiat etate 7 cui de oibz cura e 7 incredi q° pdit
sapiam. g° mlto fort e appetible dapnatis no ee q°
tom delibata. V ltr ut q° dapti i inferno
n uellet alios ee dapnatos qui n sut dapti. q°
luc .xvi. dr de diuite q° rogabat pro fratribz suis
ne uenirt i locu tormentor. 7 eadm roe 7 dap
ti. alios no uellet admi. carnales amicos
suos i inferno dapni. C° p° affectioes i ordina
te i inferno a dapnatis no auferut set aliqui
dapti i ordiate aliquos no dapnatos dilexerut
g° no uellet eor malu. C° p° dapti no
desidant augmentu sue pene set si plures
dapnarent maior eet dapnator pena sic 7 mul
tipli bror ampliat eor gaudiu. g° dapti
n uellet saluatos dapni. C set c° e q° dr
ysa .xiiij. sup illd frex defolius. dic glo.
solaciu e malor mltos socios hre penaru
C° p° i dapnatis maxie regt i uidia. g° dolent
de felicitate bon. 7 eor dapnatom appetunt
V ltr ut q° dapti no habent deu odio. q° ut
dic dyo .q. c. d. di. no. oibz diligile e bo
7 pulcru q° e ois boi 7 pulcritudis ca hec

aut dr e. g° nullo pot odio hri. C° p° nlls
pot ipm bonitate odio hre sic n ipm ma
litiam uelle diligere. malu .n. e oio inuolu
tariu. ut dic dyo .i. q. c. d. di. no. dr aut
e bonitas ipa g° nlls pot odio deu hre. C set
c° e q° dr i ps superbia eor qui te oderut ascen
dit semp. V ltr ut q° dapti demereat. dapti
n. hnt uolutate mala ut dr i lra. set
p mala uolutate qn h. huerit demuert g° si
ibi no demerent ex sua dapnatoe o modu re
peccat. C° p° dapti sut eid condicis cu demo
nibz. set demoes demerent post suu casum
vn ipi qui hoiez ad peccandu i duct. e ado
pena i flicta. ut dr gen .iij. g° 7 dapti de
merent. C° p° act inordinat ex libalitate
arbitri. procedns .n. excusat q° sit demito
rius. q° si aliq necitas assit cui as sit i
ca ebrius .n. meret duplices maledictioes
si inebetate aliq pctm omittat ut dr
in .3. eth. set ipi dampnati fuert sibi ca ppe
obstinationis p q° qndd necitate paciut
peccandi. g° cu eor act i ordiat ex .li. ar
procedat no excant a demito. C set c° pena
c° culpa di. set pusa uolutas i dapnatis ab
ostinatioe procedit q° e eor pena. g° pusa uol
i dapnatis no e culpa p q° demerent. C° p° post
ultimu terminu n relinqt as mot siue pfcus
i bonu 7 mal. set dapti maxie post die
iudicii adultimu tmn sue dapnatois pueniet
q° tc fine hebut due ciuitates ut aug
dr g° dapti post die iudicii. pusa uol no de
merebut q° sic esset eor dapnato. Responsio
dd ad .i. q. q° in dapnatis pot dr uolutas co
sidari. s. uolutas delibatiua 7 uolutas nalis
natalis qui dem no e. eis exipsis set ex auc
tore n qui i n huc iclinatoem posuit q°
nalis uol dr. vn cu n i eis remanent f h
bona in eis ee pot uol nalis. set uolutas
delibata e eis ex se ipis f q° i potate eor
e inclinari p affectu ad h ul illd 7 tal uo
lutas. solu i eis e mala 7 h io q° sut pfcte
auersi a fine ultimo recte uolutatis n aliq
uol pot ee bo .n. p ordine ad fine pdcm
vn 7 et si ad bonu uelint no tn bn uo
lut. illd ut exs uolutas. eor bo dici pos
sit. C ad .i. g° dd q° ubu dyo. intelli de uo
lutate nali q° e i clinato n° i ad bonu. set
tn ista nalis iclinato p eor malitiam
corrupit .i. q° h bonu q° nli desidant sb
quibusda malis costatis apetut. C ad
ij. dd q° mal i q° e malu no mouet uo
lutate set i q° e estimatu bonu q° io

L

nos eorum mala est. Ca. 2. dicendum quod habitus virtutum politicarum non remanet in anima separata eo quod virtutes ille perficiunt solum in vita civili que non erit post hanc vitam. licet remaneant numquam in actu exirent. quia ligatur ex obstinatione mentis. Ca. 2. dicendum quod penitere de peccato est duplex uno modo per se. et alio modo per accidens. per se quidem de peccato penitet qui peccatum in eo quod est peccatum abhorret per accidens vero quando in odit rationem alicuius adiuncti ut puta pene vel alicuius huiusmodi mali. Ergo non penitebunt per se loquendo de peccatis. quia voluntas malicie peccati in eis remanet penitebunt autem per accidens in quantum affliguntur de pena quam pro peccato sustinent. Ca. 1. Ergo dicendum quod dampnati iniquitatem volunt sed penam refugiunt et sic per accidens de iniquitate commissa penitent. Ca. 2. dicendum quod velle se non peccasse propter turpitudinem iniquitatis est bona voluntas set hec non erit in dampnatis. Ca. 3. dicendum quod sine aversione voluntatis contingit quod dampnati pro peccatis peniteant quia non hec refugient in peccatis quia prius appetierunt. scilicet ad aliquid. scilicet penam. Ca. 4. dicendum quod homines in hoc mundo quantumcumque obstinati per accidens de peccatis suis penitent si peccatis puniantur quia hic dicit Augustinus in lxxxiii. questionum videmus etiam ferocissimas bestias dolore penarum amnavis voluptatibus abstinere. Ca. 3. quod dicendum quod non esse dupliciter potest considerari. uno modo per se et sic nullo modo potest esse appetibile cum non habeat aliquam rationem boni. set sit pura boni privatio alio modo potest considerari in quantum est ablativum penalis vel misere vite et sic non esse accipit rationem boni carere enim malo est quoddam bonum ut dicit philosophus in v. ethicorum et per hunc modum melius est dampnatis non esse. Unde Mathei xxvi bonum erat ei si natus non fuisset si homo ille et Jeremie xx. maledicta dies in qua natus sum et dicit glossa Jeronimi melius est non esse quam male esse et secundum hoc dampnati possent peligere non esse secundum deliberatiam rationem. Ca. 1. Ergo dicendum quod ubi Augustinus est intelligendus quod non esse per se non est eligibile. set per accidens eligibile est in quantum scilicet miserie terminativum quod enim dicitur esse et vivere ab omnibus appetitur intelligi non oportet hoc accipere quantum ad malam vitam et corruptam et eam que in tristitiis est ut dicit philosophus in ix ethicorum. Ca. 2. dicendum quod non esse non est eligibile per se set per accidens tamen ut dictum est. Ca. 3. dicendum quod non esse licet maximum sit malum in quantum [illegible]vat esse tamen est valde bonum in quantum privat miseria que est maximum malorum et sic non esse eligunt. Ad. 4. q. dicendum quod sicut in beatis in patria erit perfectissima caritas. ita in dampnatis erit perfectissimum odium. Unde sicut sancti gaudebunt de omnibus bonis. ita et mali de omnibus bonis dolebunt unde et felicitas sanctorum consideratio eos

maxime affligit. Unde dicitur ysaie xxvi. videant et confundantur zelantes populi et ignis hostes tuos devoret Unde vellent omnes bonos esse dampnatos. Ca. 1. Ergo dicendum quod tanta erit invidia in dampnatis quod et propinquorum glorie invidebunt cum ipsi sint in summa miseria et tamen in hac vita hoc accidat cessante invidia set tamen minus invidet propinquis quam aliis et maior esset eorum pena si omnes propinqui dampnarentur et alii salvarentur. quam si aliqui de suis propinquis salventur et exinde fuit quod dives petiit fratres suos a dampnatione eripi. sciebat enim quod aliqui eripientur. maluisset tamen fratres suos cum omnibus aliis dampnari. Ca. 2. dicendum quod dilectio que non fundatur super honestum facile rescinditur et precipue in malis hominibus ut philosophus dicit in ix. ethicorum. Unde dampnati non conservabunt amicitiam. ad eos quos inordinate dilexerunt set in hiis voluntas eorum remanebit perversa quod causam inordinate dilectionis adhuc diligent. Ca. 3. dicendum quod quamvis de dampnatorum multitudine pena singulorum augeatur non tamen sic excessit odium et invidia. quod magis eligent torqueri magis cum multis quam unus solus. Ad. 5. q. dicendum quod affectus modo a bono vel malo apprehenso. dupliciter autem apprehenditur dupliciter in se. sicut a beatis qui eum per essentiam viderunt et per effectus sicut a nobis et dampnatis. ipse enim in se ipso cum sit per essentiam bonitas non potest alicui voluntati displicere Unde quicumque eum per essentiam videt eum odio habere non posset set effectus eius aliqui sunt voluntati repugnantes in quantum contrariantur alicui volito et secundum hoc aliquis non in se ipso set ratione effectuum odire potest. Unde dampnati deum percipientes in effectu iustitie qui est pena. eum odio habent sicut et penas quas sustinent. Ca. 1. Ergo dicendum quod ubi dyonisius est intelligendus de appetitu naturali qui tamen in dampnatis pervertitur. per eo quod additur ex deliberata voluntate. ut dictum est. Ca. 2. dicendum quod ratio illa procederet si dampnati in se ipso deum conspicerent in quantum est per essentiam bonus. Ad. 6. q. dicendum quod de dampnatis ante diem iudicii et post distinguendum est. omnes enim concedunt quod post diem iudicii non erit aliquod meritum vel demeritum et hoc ideo quia meritum et demeritum ordinantur ad aliquod bonum vel malum ulterius consequendum. post diem autem iudicii erit ultima consummatio bonorum et malorum ita quod non erit ulterius addendum de bono vel malo. Unde et bona voluntas in beatis non erit meritum set premium et mala voluntas non erit in dampnatis demeritum set pena tantum. operationes enim virtutis sunt precipue in felicitate et earum contrarie sunt precipue in miseria. ut dicitur in i. ethicorum set ante diem iudicii quidam dicunt et beatos mereri et dampnatos demereri. set hoc non potest esse. quia premium essentiale vel pene principale tamen quantum ad hoc usque ad terminum pervenit. potest tamen hoc esse quod premium

actual ul pene sarie. que post augi usq
addie iudicii · 7 h percipue i demoib; 7 aglis
bois quor offitio aliq ttuit. ad salute exq
bor gaudiu anglor. esat ul ad daptom
exq esat pena demonu ad .i. g dd q h e
sumu i omodu. ad sumu malor puenisse
exq ottigit i daptis q demet n posset vn
p; q expano omod n reportat ad .ii. dd
q ad daptor hoiu. offin n ptinet alios
ad dampnator p tic sic ptinet ad offin demo
nu. roe e demer qntu ad sam pena ad .iii
dd q no pp h excant admito q necitate
peccandi hant set q ad sumu malor puene
set tn necitas peccandi e ca sum no excusat
a culpa. i q e necitas qdi q oe pctm oz ee
uolutariu. set qd no excuset h e qntu a uo
lutate pcedte pcessit 7 sic totu demitu se
qtis culpe ut ad pma culpa ptine.

Ad .ii. sic pce. ut qd
dapti no posst uti noti q i h mdo hue
rt i osideratoe .n. scie e max delectato. set i
eis e nulla delectatom porie g no posst uti
noti pus hita s'm osideratom p dapti se
i maiorib; pens q sit aliq pene h mdi. set i
h mdo du as i maeris e tormtis ostitut no
pot osidae aliqs intellis. oclusoes abstractas
apeis qs ptit. g mlto mi i infno. p dapti
se sbiti tpr. set longitudo tpis e ca obliuiois
ut dr. iii. e. phic. g dapti obliuiscet eor que
h sciunt set o e q dr. luc. xvi. diuiti damp
to recordae q re. lo. 7 c. g osidabut q h sciunt
p spes intellis i aia separata retinet ut s dem e
sig eis uti no posset frustra retineret i eis
Ulter ut qd cogitabt alii de do q no pot hi
odio actu. d quo n cogitat. set dampti din
hodio hebut. ut infra dr. g d do alii cogita
bt p dampti hebt remorsu oscie. set oscia
ptit remorsu d actis q dm. g d do cogitabt
alii set o pfessima hois cogitato e. q co
gitat d do set dampti erit i statu i pfessimo
g d do no cogitabut Ulter ut qd dapti glia
btor no uidet. magis .n. distat abeis glia
btor qm ea q inh mdo agunt set ipi n ui
det q ceuos agunt ut dic. gg. xii. mor. sr
illd Job. siue fuer nobiles filii ei etc sic hu
qui adhuc uiui st mortuor ane quo loco r
hant ignorat ita mortui qcarnali. uiuut
uita icarne posito. qlr post eos disponat
ignorat g mlto mi posst uide gliam btor
p r q oce sns inh uita p magis munie t
nuq oced. daptis set paulo p magis munie

e ocessu ut uideret uita illa. q sci eternam
ca do uiuut ut dr. ii. cor. xii. g dampti
gliam scor n uidebt set o e q dr. luc
xvi. qd diues i tormtis posit uidit abraha
7 lazaru i sinu ei. Responsio dd. ad .i. q.
q sic pp pfcam scor btitudine n erit in eis
q no sit gaudiu m. ita erit i daptis q no
sit eis m 7 ca tristicie n ad q ad tristitiam r
ptie possit deerit ut sit eor misia osumma
ta. osideratio g aliquor notor qntu ad ad
iducit gaudiu ul expte ogslabiliu. in
qntu diligat ul expte ipi. ogenis i qntu
e oins 7 pfca. pot e tristitie ee no expte
ogslabiliu que nata st gslae 7 expte ipi
ogenis put ei pfco osidat ut pote cu as
osidat se defice i ogtioe alic rei e pfcam
appeteret sic e i daptis erit actual osideratio
eor q p. sciunt ut m tristitie no aut ut de
lectationis ca osidabt n. 7 mala q gesserut
exqb; dapti st 7 boa dulcia q amisut 7 ex
utriq torqbut. sili 7 torqbut ex h q osida
bt notitiam. qm de reb; spcb; huer ipsor
ee 7 amisisse suma ei pfcom q potuert
adipisci. ad .i. g dd q quis osideratio
scie sit p se delectas. tn ex a acitite pot
ee tristitie ca ut dcm e 7 sic erit i daptis.
ad .ii. dd q i h mdo aia oiugit cor cor
vn p h q cor affligit osideratio aie i pedit. s;
in futo aia no ita trahe ex cor. set qntuq cor
affligat. cu aia sp osidabit luadissime illa
q ei posst ca merois ee ad tciu dd q tep
e ca obliuiois p actus i q mot e msura e
e ca tnsmutatiois s; post die iudicii n erit
mot celi. vn n obliuio ee potit. ex qntaq;
diuturnitate. set an die iudicii aia separata
n mutat. a sua dispoe p motu celi Ad .ii.
q. dd qd ds pot osidai d. vno mo s se
7 s illd q e ppu. ee toti bois pmu q sic
nllo mo cogitai pt sine delectatoe vn sic
nllo mo adaptis cogitabi a mo s ee qd
e ei acitile i effcib; suis ut pote punire
l ad hi. 7 s h osideratio deo pot tristitiam i duce
7 h mo dapti deo cogitabt ad .i. g dd.
q dapti ut dcm e n hnt odio dm n roe
puitois 7 pbois ei quo male eor uolutati
osedat vn no osidabt eu [illegible] n ut pui
tore 7 phitore 7 s h putet Ad .ii. q
oscia n remordet d pcco. n i q e dio
pcepto oria Ad .3. q. dd. q sic infra dr
q an die iudicii uidebt btos i glia no
h mo q glia; eor qlis sic ognoscat. set

solum modo cognoscerent esse. vos in gloria quam tecum esse habebunt. tamen propter invidiam dolentes de felicitate bonorum tamen propter hoc quod ipsi talem gloriam amiserunt. Unde dicitur Sap. v. de impiis videntes turbabuntur timore horribili. Sed post diem iudicii omnino bonorum visione privabuntur nec tamen ex hoc eorum pena minuetur sed augebitur quia memoriam habebunt glorie bonorum quam in iudicio viderunt vel ante iudicium et hoc erit eis in tormentum. Sed ulterius affligentur in hoc quod videbunt se indignos reputari videre gloriam quam sancti meruerunt habere. ¶ Ad i. ergo dicendum quod ea que in hac vita aguntur non ita affligerent dampnatos in inferno si viderent sicut sanctorum gloria inspecta. Unde non ita ostenduntur dampnatis ea que hic aguntur sicut gloria sanctorum quamvis quedam eorum que hic aguntur ostendantur eis que in eis tristitiam agere possunt. ¶ Ad ii. dicendum quod Paulus in spiritu expertus est vitam illam qua sancti cum deo vivunt eam experiendo et in futuro perfectius sperando quod non est de dampnatis et ideo non est simile.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod dampnati in inferno sola pena ignis affligantur quia Mt. xxv. ubi eorum dampnatio exprimitur fit mentio solum de igne cum dicitur: Ite maledicti in ignem eternum. ¶ Preterea sicut pena purgatorii debetur pro venialibus ita pena inferni debetur mortalibus. Sed in purgatorio non dicitur esse nisi pena ignis ut patet ex hoc quod dicitur i. Cor. iii. uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Ergo nec in inferno non erit pena nisi ignis. ¶ Preterea penarum varietas refrigerium prestat sicut cum de calido aliquis transfertur ad frigidum. Sed nullum refrigerium est ponere in dampnatis. Ergo non erunt diverse pene sed sola pena ignis. ¶ Sed contra est quod dicitur in Ps. ignis sulphur et spiritus procellarum pars calicis eorum. ¶ Preterea Job xxiiii. dicitur transibit ab aquis nivium ad calorem nimium. Ulterius videtur quod vermis quo affliguntur dampnati sit vermis quo affliguntur dampnati sit vermis corporalis quia caro non potest affligi per vermem spiritualem. Sed caro dampnatorum affliget per vermem. Judith xv. dabit ignem et vermes in carnibus eorum. Et Eccl. vii. vindicta carnis impii ignis et vermis. Ergo vermis ille erit corporalis. ¶ Preterea Aug. dicit xxi. de civitate dei utrumque scilicet ignis et vermis est pena carnis et sic idem quod prius. ¶ Sed contra est quod dicit Aug. xx. de civitate dei in penis malorum inextinguibilis ignis et vivacissimus vermis ab aliis aliter est expositus. Alii utrumque ad corpus, alii utrumque ad animam retulerunt, alii proprie ad corpus ignem, tropice ad animam vermem, quod esse credibilius videtur. Ulterius videtur quod fletus qui est in dampnatis erit corporalis quia Luc. xiii. dicit Glossa quod per fletum quem dominus reprobis comminatur potest probari vera corporum resurrectio quod non esset si fletus ille esset tantum spiritualis. Ergo etc. ¶ Preterea tristitia que est in pena respondet delectationi que fuit in culpa secundum illud Apoc. xviii. quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum. Sed peccatores in culpa habuerunt delectationem interiorem et exteriorem. Ergo habebunt fletum interiorem et exteriorem. ¶ Sed contra fletus corporalis fit per quandam resolutionem lacrimarum. Sed a corporibus dampnatorum non potest fieri perpetua resolutio cum nihil in eis per cibum restauretur. Omne enim finitum consumitur si ab eo continue substrahatur. Ergo in dampnatis non erit corporalis fletus.

Ulterius videtur quod dampnati non sint in tenebris corporalibus quia ut dicit Gregorius in ix. moralium super illud Job x. sed sempiternus horror inhabitat: quamvis ignis illic ad consolationem non luceat, tamen ut magis torqueat ad aliquid lucet, nam sequaces quos secum traxerunt de mundo flamma illustrante visuri sunt. Ergo non erunt in tenebris corporalibus. ¶ Preterea dampnati vident penam suam. Hoc enim est eis ad augmentum pene. Sed nihil videtur sine luce. Ergo non sunt in tenebris corporalibus. ¶ Preterea dampnati habebunt ibi potentiam visivam post corporum resurrectionem. Sed frustra inesset nisi aliquid viderent. Ergo cum nihil videatur nisi in lumine videtur quod non sint omnino in tenebris. ¶ Sed contra est quod dicitur Mt. xxii. ligatis pedibus et manibus proicite eum in tenebras exteriores. Super quo dicit Gregorius: si ignis ille lucem haberet in tenebras exteriores mitti nunquam diceretur. ¶ Preterea Basilius dicit super illud Ps. vox domini intercidentis flammam ignis, quod virtute dei separabitur claritas ignis ab eius virtute adustiva, ut claritas cedat in gaudium sanctorum et ustio ignis in tormentum dampnatorum. Ergo dampnati habebunt tenebras corporales. Quedam vero alia ad penam dampnatorum pertinent determinata sunt supra xliiii. d.

Respondeo dicendum ad i. questionem quod secundum Basilium in ultima mundi purgatione fiet quedam separatio in elementis ut quicquid est purum vel nobile remaneat superius ad gloriam bonorum, quicquid vero est ignobile et feculentum in infernum proiciatur ad penam dampnatorum, ut sicut omnis creatura dei erit materia gaudii ita dampnatis ex omnibus creaturis tormentum accrescat secundum illud Sap. v. pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Hoc etiam divine iustitie competit ut sicut ab uno recedentes per peccatum in rebus materialibus que sunt multa et varia finem suum constituerunt ita etiam multipliciter affligantur et ex multis. ¶ Ad i. ergo dicendum quod ignis est maxime afflictivus propter hoc quod habundat in virtute activa. Ideo nomine ignis omnis afflictio designatur si sit vehemens. ¶ Ad ii. dicendum quod pena purgatorii non est principaliter ad affligendum sed ad purgandum. Unde per solum ignem fieri debet qui est maxime vi purgativa. Sed dampnatorum pena non ordinatur ad purgandum. Unde non est simile. ¶ Ad tertium dicendum quod dampnati transibunt ex vehementissimo calore ad vehementissimum frigus sine hoc quod in eis sit aliquod refrigerium quia eorum passio ab exterioribus non erit per transmutationem corporis a sua prima dispositione

D

ut ḡia passio adeq̄litate l' tēpiem reducēdo
refrigeriū caēt sic acciōe ne set eit p spūalē
actōm s' q̄d sensibilia agūt insēlū · put sē
tiut i p̄mido frōs illas s' ee spūa iorganū q n
s' ee mle ut s̄ · d · xliiij · dem ē A d · j · q · dd
q sic s̄ · d · xlviij · dcm ē p̄ die iudicij i mdo
inouato nō remanebit ad al' · l' aliq coz
mixtū · n̄ coz hoīs tm eo q' nō hēat aliq or
dinē ad cozuptōm n̄ post · illd tēp' sit futū
gnō q cozupto · Vn̄ uimis q · i dāptis potē
nō dz itlligi ēe mlis set spūls q̄ē osciē re
morsus · q · dz uimis i q̄ntū quē expurdie
pcti · q̄ actiaz affligit sic coz'l uimis expuc
diē coz' afflig pugēdo C ad · i · g° dd q
ipē aīe dāptoz diu carnes pro q' curri
sb̄stē fuerē l' pōt d' i q̄d punie spūale
ciō affligē · s' q' passioēs aīe redūdat i
corp' q̄ h q i sūto C ad · ij · dd q aug lō
spōe · nō · n · uult simp' asserere q' uimis
ille sit mlis set q' p' ēēt assidūū igne
cūme mli · itellig q' q' utrique spūalit
tm itlligatē · q' sic dāpti nullam penā cozle
sustineret ut piter p serie uboz el · idm
ispiciētī A d · iij · q · dd q' i fletu · coz'li duo
tueniūt · quoz unū ē lacimaz resoluto
i q̄ntū ad h' flet' coz'lis i dāptis ēe n̄ pōt
q' post die iudicij q̄escēte motu p̄mi
mobil n̄ erit āgnō q cozupto l' coz'lis alto
i lacimaz aūt resolutiōe oz ēe · ille huōis
gnōm q p lacimas distillat Vn̄ q̄nt ad hoc
coz'lis flet' i dāptis ēe nō potit aūt q' i
ueit i coz'li fletu ē q̄da cmotio i turbato
capitis q ocloz i q̄nt ad h' flet' i dāptis ēe
potīt post resū · coz · n · dāptoz n̄ solū ab
extiori affligūt s' i abintiori s' q coz' in
mutat ad passiōm aīe i bonū l' malū q
q' ad h' flet' cāuis rētm i dicit q h' nder
d'lectatiōi culpe q' fuit i aīa q incoz' C et
p h' patz r̄o ad obā A d · e · q · dd · q' dispō
i fui erit talis put maxie misie dāptoz
cpetit Vn̄ s' h' st i tenebre q lux put
maxie cstat admisia dāptoz ipā aūt
uisio s' se d'lc ē · ut ē dz i · ij · meth q'
ocloz ē maxie dilig' eo q' p ipm plu
ra cgnosciīn set p actis cuenit uisōm
ēe afflictiua i q' uidem ā nob nociua
l' nrē uolūtati repugnātia eq iō i infno
h mō dz ēe loc' dispōit' ad uidēd s' lucē
q tenebz q n i pspicue uidat set solū
mō sb q̄da ūbrositate uidant illa q
afflictioēs cozdi · nigere possit · Vn̄ simp'
lōq loc' ē · tenebrosus set cū exdiua dispō
ē i · aliqd luis q suffitit ad uidēd illa
q aīaz torqre pōst i ad h' saciac ūl sit loci
q i tre meīo ū infri' poit · nō pōt ēe igēs
n̄ feculēt' i turbid' · q · fumos' quida tn̄ tene
braz haz cām assignūt exagmassatoē i q
pssoē coz' dāptoz qui p' mltitudine
ita replebt · log i fui q n̄ ib aere re
manebit i sic n̄ erit i aliqd de dyapha
no q' possit ēe sbm luis i tenebre n'
ocli dāptoz qui erūt tenebū i p h' patz
soluto ad obā ·
A De · sic pōt uī · q' bti qui erūt · i p̄tria
n̄ uidant penas dāptoz · maiq · ij · ē
distāti dāptoz abtīs q' uiatoz · set uia
toz fcā n̄ uidet · Vn̄ ysa · lxiij · abrham ne
sciuit nos dic glo · nesciūt mortui ē sci qd
faciūt uiui ē eoz filii · g° mlto mi' uidūt
pecam dāptoz C p' cfcō uisioīs d'pedet
apfcōe uisi' · Vn̄ phs dic · i · x · eth · q' pfca
sima s' opo · eē s' optie dispōiti ad pul
ch'iuū sb sensu iacētiū · g° ēēio tpitudo
uisi' redūdat i impfcōm uisioīs g° i illa
i pfcō erit i btīs · g° n̄ uidbt misias dāp
toz i quib; ē suma tpitudo C set c ē q
dz ysa ult · egdient' i uidbt cadaūa mo
tuoz qui puaicati st ime · glō · electi eg
dient' itlin ul uisioē maip' · ut ad la
udm̄ dei mag attendāt V lt' ūr q' bti
misius dāptoz cpatidt' · cpassio · n · ex
caītate pcedit · set i btīs erit pfectissima
caītas g° maxie mīsius dāptoz cpatiet'
C p' nuq' erūt tm elogati cpassioē q̄ntū dr
ē · set dz q̄dā mō misius nrīs cpatiē · Vn̄
i misicoz dz i silr' angli g° bti cpatiet'
misius dāptoz · C p' 8 · 3 quiq; alii cpatit'
sit el misie q̄dā mō pticeps set bti n̄ posse
ēe pticeps alie' misie g° bti misius n̄ cō
patiut' V lt' ūr q' bti n̄ letet' · de peīs i
pioz letai · n · d' malo alei' ad odiū ptinet
set i btīs nllm erit odiū · g° nō letabūt' de
misius dāptoz C p' bti i p̄tria erūt sume dō
cformes set dz nō d'lectatē impeīs nrīs g°
n̄ bti d'lectabūt' i peīs dāptoz C p' illd
q' ē uitupabile intiatoē nllo modo cadit
i cophensoē set i hoie uiatoē ē maxie ui
tupale q' refitiat' alioz peīs i maxie cō
mēdale ut d' peīs doleat g° bti nllo mole
tat' · d' peīs dāptoz C set c ē q' imp' dz le
tabi' iustus cū uidit uidāī C p' ysa · ult

dicitur erit usque ad satietatem visionis omnium carni satietas aut refectionem mentis designatur quo boni gaudebunt de penis impiorum. Responsio. Dicendum ad .1. q. quod omnibus non sufficit dicere quod ad perfectionem beatitudinis eorum pertineat. Unumquodque autem ex comparatione contrarii magis cognoscitur quia contraria iuxta se posita magis elucescunt et ideo ut beatitudo sanctorum eis magis complaceat et de ea uberiores gratias agant datur eis ut penam impiorum perfecte intueantur. Ad .1. ergo dicendum quod glossa illa loquitur de sanctis mortuis secundum possibilitatem nature. non [illegible] ut illi cognoscant omnia que erga vivos aguntur sed sancti qui sunt in patria omnia clare cognoscunt que aguntur et apud viatores et apud dampnatos. Unde Gregorius dicit .xii. libro moralium de animabus sanctis sed non est hoc sentiendum quod Iob dicit. sive nobiles fuerint filii sive ignobiles nesciet etc. quia qui intus habent dei claritatem nullo modo credendum est quod sit foris aliquid quod ignorent. Ad .2. dicendum quod quamvis pulcritudo visibilis ad perfectionem faciat visionis visibilis tamen turpitudo sive visionis imperfectionem esse potest. scilicet [illegible] in anima per [illegible] gratia cognoscitur non sunt omne. unde et dicit [illegible] perfectissima visionem habet omnia pulcre et tempora videt. Ad .3. q. dicendum quod miseria vel compassio potest inveniri in anima dupliciter. uno modo per modum passionis. alio modo per modum electionis in beatis. non enim erit aliqua passio in parte inferiori nisi consequens electionem rationis. Unde non erit eis compassio miserie. hoc autem modo ex electione rationis una vel compassio nascitur. puta si quis vult malum alicuius. Unde in illis que est rationis iudicium repellere volumus compassionem talem non habemus. penitentes autem quamdiu sunt in hoc mundo in tali statu sunt quod sine preiudicio divine iustitie possunt in beatitudinem transferri a statu miserie et peccati et ideo beatorum compassio ad eos locum habet et secundum electionem voluntatis. puta dicitur angeli et beati eis compatiuntur eorum salutem volendo et secundum compassionem sic compatiuntur ei homines boni in statu vie existentes sed in futuro non poterunt transferri a sua miseria. Unde ad eorum miserias non poterit esse compassio secundum electionem rectam et ideo beati qui erunt in gloria nullam compassionem ad dampnatos habebunt. Ad .1. ergo dicendum quod causa tristitie est compassionis [illegible] quando possumus ex caritate velle removere malitiam. alias sed sancti ex caritate hoc velle non possent de dampnatis cum divine iustitie repugnet. Unde ideo non sequitur. Ad .4. dicendum quod deus dicitur esse misericors in quantum subvenit illis quos secundum ordinem sapientie iustitie sue convenit a miseria liberari non quod dampnatorum misereatur nisi forte puniendo citra condignum. Ad .4. q. dicendum. q. dicendum quod aliquid potest esse [illegible] gaudii dupliciter. uno modo per se quando [illegible] de aliquo gaudetur in quantum huiusmodi et sic sancti non letabuntur de penis impiorum. alio modo per accidens. idest ratione alicuius adiuncti

et hoc modo sancti de penis impiorum gaudebunt considerando in eis ordinem divine iustitie et suam liberationem de qua gaudebunt et sic divina iustitia et sua liberatio erit per se causa gaudii beatorum sed pene dampnatorum per accidens. Ad .1. ergo dicendum quod letari de malo alicuius in quantum huiusmodi est pertinet ad odium. non autem letari de malo alterius ratione alicuius adiuncti sic enim aliquis quandoque de malo proprio letatur sicut cum aliquis gaudet de propriis afflictionibus secundum quod prosunt ei ad meritum vite. Iac. .1. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis. Ad .2. dicendum quod quamvis deus non letetur de penis in quantum huiusmodi delectatur tamen in eis inquantum sunt per suam iustitiam ordinate. Ad .3. dicendum quod in viatore non est laudabile quod delectetur de penis aliorum secundum se. est tamen delectabile si delectetur de eis inquantum habent aliquid boni annexum. tamen alia ratio est de viatore et comprehensore quia in viatore passiones animi insurgunt sine iudicio rationis et tamen tales passiones in eodem sunt laudabiles secundum quod bonam dispositionem mentis indicant ut patet de verecundia et misericordia et penitentia de malo. sed in comprehensoribus non potest esse passio nisi consequens iudicium rationis

Nec mali facultas peccandi esse potuit peccandi habent. Hoc accipitur non quantum ad inordinationem actus sed quantum ad meritum culpe. quid [illegible] est esse peccati [illegible] et est [illegible] dicitur esse reprobi non quod ad eos [illegible] dei non se extendit sed quia in ipso non delectantur nec eam considerant nec ad suam utilitatem [illegible] mens eorum est totaliter adeo [illegible] nulla luce dei videbunt cum [illegible] non quod nulla veritate cognoscant sed quia cognitio veritatis non erit confessionis tamen sed magis tribulationis et odii. sed mens est dubitare de [illegible] non quod de hoc sit dubitandum. an anima separata corporalem ignem habeat sed quia [illegible] esse non potest [illegible] separate egredientem quibus cadavera impiorum etc. egredientur [illegible] in loco. sed intelligunt glossa dicit [illegible] ubi per cadavera [illegible] ut Aug. dicit .xx. de civitate dei eundem corporum pena quamvis cadaver non dicatur exanimis non solent nuncupari illa [illegible] corporalia [illegible] alio quoniam [illegible] nulla poterit sentire tormenta. nisi forte quia mortuorum erit [illegible] eorum qui secunda morte cadunt. ideo non absurde [illegible] cadavera dici possunt unde quod illud quod ab eo propheta dicit in quo [illegible] posuit [illegible] impiorum cadere ysa. xxvi. nisi nos habemus [illegible] gigantum [illegible] ruina quam autem non vidit accidendo est appellata cadavera

Hec de pedibus sedentis etc. magister hic in fine operis tangit visionem quandam quam ysa. vidit

ut hr ysa. vi. uidi dm sedente sup soliu ex
celsu et eleuatu et plena erat dom maiesta
te ei et ea q sb ipo erat replebat templ. et
seraphin st illd. vi. ale uni et sex ale alt
duab uelabat facie ei et duab uelabat
cor q quid uisio a jeronimo allegorice expo
nit uolete p sedete st soliu excelsu xpm
signi p soliu aut excelsu et eleuatu signi
anglos in qb ds sedz ut d i ps. qui seds sr
cherubin p domu aut sup ecciam triuphate
q di maiestate i plet. p templ uo i fius ecci
nulitate q i supiorib bois efficat. n uidz
die ee maiestate set dio p sedete i solio
die signi ipm dm p soliu aut excelsu ipm
emineni die n. p domu aut supiore eate
excellentiores do mag pxima q ei maiestate
plem repsentat p templu uo i fius. i fiores
eate q i fiori mo diam pticipat bitatem
hr aut seduntis st enu facies ipm dinam
eem designat et ita q in eem mdi fuerut
an mdi gstitutom p pedes uo ea q post
mod erit i gla btor et i peis dapnator p media
uo ea q e liu tpis meio agut. seraph g
facie uiditis st enu uelae dnt q misteria
etne diuinitatis et fute btitudis et misie nb
ad plenu no reuelat s duab alis uolabat
q dhuis q meio tpr agut. uos gtru op est
anglor ministrio i strum anglor et inques
seraphin pmat tenet uolac g eor pcessu
reuelatiois eor i nos dmostrat qm q rec
tu motu tpor dyo noiat. i. q. e. d. di. no
magis g i h libro exors. i. capiet a facie
seduntis suptmu. i. ab ipa diuinitatis deitate
d qua i. po. li. egit pcedns p media q du
durat mdr agut ut st eate et pccat d qbz
eg. i fo. li. reptto et uitutes d qbz eg i tco
ecce sacita d quibz egit i pma pte qrti
q. ducte xpo q enia pueit ad pedes. i. usq
adea q in fine mdi et q postmod agent
sic e i q eor puito dapnator. et glia btor
q in di uisioe gsistit ut sic ado capies
ei doctina t mie[illegible] indo qui e pnu a q
omia et finis ad [illegible] qm omia ordinat
cui e honor et glia i scla sclor am. deo
gras.

hic liber e scpt qui scpsit sit benedict.
in nomie pats et filii et spc sancti amen.

Utrum distinctio que diffinit sacramenta. quod sacramentum est sacre rei signum sit conveniens per omnes partes suas
Vlterius utrum diffinitio que diffinit signum sit per omnes suas partes
Vlterius utrum diffinitio que diffinit sacramentum quod est invisibilis gratie forma et c. sit conveniens per partes suas.
Vlterius utrum diffinitio que diffinit sacramentum ab aug. s. sacramentum est in quo sub tegumento et c. sit conveniens per omnes partes suas.
Vlterius utrum diffinitio hugonis de sancto victore que diffiniunt sacramentum quod est corporale vel materiale elementum sit conveniens per omnes partes suas.
Utrum humanum genus indigeat sacramentis post lapsum.
An convenienter modo cautionis fuit quod rebus sensibilibus subdet
An conveniens fuit per sacramenta hominem erudiri.
A. conveniens fuit hominem per sacramenta exercitari.
Vl. utrum indiguisset sacramentis ante lapsum.
Vl. utrum in statu le. nature sacramenta fuerint homini necessaria
Vl. utrum super sacramenta le. ue. a debuerunt .iii. ad. di. p. l. septa.
Vl utrum in no. te. sacramenta debuerint manere
V. sacramenta consistant in verbis et rebus.
V. sacramenta no. le. fuerint cum gratia.
Vl. utrum in sacramentis sit aliqua virtus spiritualis ad gratiam inducendam
Vl. utrum illa virtus sit in sanctis a passione christi.
A sit illa ab ardore ?.
A. sit illa virtus a fide aliorum articulorum
Vl. utrum. sacramenta no. le. contineant gratiam.
Vl. utrum gratia que est in sacramentis differat a gratia que est in virtutibus et donis.
V. sacramenta ve. le. gratiam conferebant
Vl. utrum eorum usus esset meritorius.
Vl. utrum purgaret ab immunditiis carnis.
V. necessaria fuit circumcisione dari.
A. fuit congruum remedium contra morbum originalem peccati.
Vl. utrum debuit dari an. l. septa.
Vl. utrum debuit dari ante tempus abrahe.
V. omnibus populis circumcisio competeret.
Vl utrum .ii. remedium mulieribus dari debuerit.
ulterius circumcisio christo competeret.
V. viii. dies requireret. ad circumcisionem
Vl. utrum determinatus numerus requiratur ad circumcisionem.
[illegible] cultellus lapideus fuit de necessitate circumcisionis
[illegible] circumcisio caracterem imprimeret in anima.
[illegible] ?? a peccato purgaret.
[illegible] circumcisio gratiam conferret.
[illegible] circumcisio cessare debuit
Vl. [illegible] alia [illegible] a [illegible] debuerit
Vl. utrum tempore gratie [illegible] potuerit obseruari.
Vl. utrum le[illegible] lis[illegible]
V. an conveniens [illegible] puni ad [illegible]

Vl. utrum sola fides sufficeret absque quocumque exteriori signo.
Vl. utrum tunc adultis requireret aliquod sacramentum.
Vtrum omnia sacramenta sint instituta contra aliquem defectum.
Vlterius utrum matrimonium institutum sit tantum in remedium
sed et aliquid
V. omnia sacramenta sint instituta in remedium contra peccatum. D. 2.
Vl. utrum ad sacramentum ordinetur contra culpam venialem.
V. debeant esse vel plura vel pauciora quam vii. sacramenta.
A. aqua benedicta sit sacramentum.
A. oblationes decime et huiusmodi sint sacramenta.
A. monastica consumatio sit sacramentum
A. consecratio templi altaris vestimentorum sit sacramentum
A. ordinatio sacramentorum ab aug. sit competens.
V. in no. le. a no. sacramenta debeant institui.
Vl. utrum statim post peccatum no. le. sacramenta erant instituenda.
Vl. utrum sacramenta statim christo nato debuerint institui
Vl. utrum omnia sacramenta a christo fuerint instituta.
V. baptismus Johannis fuit sacramentum vel sacramentale tantum.
Vl. sed quod forma Johannes baptizavit et de qua forma.
Vl. utrum baptismus Jo. fuit institutus a deo vel a Jo. tantum
Vlterius utrum baptismus iohannis debuerit statim cessare baptizato christo.
V. baptismus Jo. gratiam contulit.
V. conveniens fuit christo baptizari baptismo Jo.
Vl. utrum alii a christo baptismo Jo. debuerint baptizari.
V. baptizati baptismo Jo. baptizandi fuerint baptismo christi. D. 3.

V. conveniens sit diffinitio baptismi que diffinit in littera baptismus est ablutio exterior facta et c. et de partibus diffinitionis.
Vl. utrum diffinitio hu. sit conveniens que est baptismus est aqua diluendis. e. et c. et de partibus eius.
Vl. utrum dam. convenienter diffiniat quod baptismus est per quem primum mutatis vite et c.
Vl. utrum hec sit integra forma eius baptizo te in nomine patris et filii et s. s.
A. ego sit de forma baptismi.
A. ego te baptizo sit de necessitate forme.
A. te sit de necessitate forme.
A convenienter fiat mentio de fide trinitatis vel potius fieri debuit de fide passionis.
Vl. utrum liceat formam baptismi vel aliquo modo possit mutari.
A convenienter datum sit in nomine vel potius in omnibus in primitiva ecclesia.
A nos baptizamus possit dici
A possit modo mutari forma baptismi sicut mutata fuit
[illegible] in nomine trinitatis
[illegible] ge[illegible] et geniti et procedentis.
[illegible] corruptio illorum mutet formam.
Vl. utrum possit aliquid diminui vel addi ad formam
Vl. utrum possit fieri in tempore vel transpositio verborum in forma baptismi.

v. bap̃s debeat fi in aq̃
a. d' debuit istitui q̃d fiet ĩ igne.
a debuit institui q̃ fiet ĩ aere.
a debuit ĩstitui q̃ fieret ĩ t̃ra.
a debet ĩstitui q̃d fiet ĩ oleo l' ĩ uino.
an. debuerit ĩstitui q̃ fiet ĩ sangne.
vi. utr̃ debet istitui q̃d fiet ĩ aq̃ simplici l' cõposita
a. sit cõueniens bap̃m ĩstitui ĩ uino
v. debuit fi ĩ q̃lib; aq̃ simplici sic ĩ aq̃ paludũ
v. ĩmsio sit de n̄c̄itate bap̃.
vi. utr̃ debeat ĩ ẽẽ una tm̃ ĩmsio
vi. a trina ĩmsio sit de n̄c̄itate bap̃i
v. n̄c̄in fuit ĩstitui bap̃m p̃t cõtinctioẽ.
vi. utr̃ bap̃s fuit añ passiõm dn̄i ĩstitut'.
vi. utr̃ statĩ ĩ sua ĩstitutioẽ fuit obligato
riũ q̃ extũc tenerẽt õs bap̃.

D. 8

v. d's caracc' possit ẽẽ ĩ aĩa
v. diffõ dyo. d'carac. l. q̃ carac' ẽ sig' cõns
fidei sit cõueniens l' õẽs p̃te sui.
vi. utr̃ diffõ magr̃i l' q̃ tal' ẽ. carac' ẽ dif.
fõ caracte etno 7c. sit cõns l' õms p̃te sud
v. carac' sit in ẽẽn aĩe. siue insit
vi. utr̃ carac' sit una põ aĩe ul' ĩ plurib;
vi. utr̃ carac' sit mag' ĩ effc̃iua q̃m ĩ cog̃tiua
vi. utr̃ carac' insit ĩ delebilr̃ ĩ aĩa
vi. utr̃ caracterem xp̃e hũit.
v. solũ ĩ sacm̃tis. no. le. carac' ĩ p̃mat. l'
q̃ ĩ sac̃tis. ue. le.
v. p õia sac̃. no. le. ĩ p̃mat.
vi. utr̃ ĩ bap̃o ĩ p̃mat carac'.
vi. utr̃ carac' sit a solo filio sic acu efficiẽte
v. bap̃s. tollat actualẽ culpã.
vi. utr̃ tollat omnẽ pc̃ai tẽpale.
vi. utr̃ tollat õẽ pc̃ai q̃l pc̃i.
v. p bap̃tismũ cõferunt' pũis grã 7 ũtutes.
vi. utr̃ p bap̃m ĩ adultis ũt' augeat'
vi. utr̃ effc̃us bap̃i. sit illũiatõ
vi. utr̃ fecũditõ. sit effc̃us bap̃i
vi. utr̃ ĩcorp̃o xp̃o sit effc̃us bap̃i
vi. apertõ ianue sit effc̃s battisim.
v. bap̃ eq̃le effc̃m hãt ĩ omĩb; q̃ntũ ad
motõm mali. mali culpe q̃ntũ ad miti
gatõm fom̃itis
vi. utr̃ eq̃l' grã ĩ bap̃o omnib; cõferat'
vi. utr̃ õib; pũis eq̃l' grã cõferat' eisdm̃
v. pũi sacm̃tũ bap̃i possint recipe.
vi. utr̃ meli' sit bap̃m differri. q̃ ĩ p̃ulrãdũ
vi. utr̃ adultis usu r̃ois carentib; bap̃ pos
sit dari.
a. cõdicẽti bap̃ possit dari.

a. dormiẽti bap̃ possit dari.
v. a ĩ discõ uolũtatis possit effc̃m bap̃i ĩpedir̃
vi. utr̃ h' ĩ discõ uõl' dic̃ndi sit fictõ.
a sit fict' qui nõ credit.
a sit fict' qui ĩdeuot' ad bap̃m accedit
a sit fict' q̃ alr̃ sacm̃ta celebr̃t 7 utr̃ ãd faciat
a sit fict' q̃ cõtẽpnit suscipe.
vi. utr̃ recedẽte fictõe. bap̃ effc̃m suũ cõseq̃t'
v. post bap̃m fluis debeat ẽẽ aliud bap̃
a. a que dnt' bap̃ sint sacm̃ta.
vi utr̃ bap̃s pñie sufficiat ad salutẽ
a post bap̃m pñie. necc̃ sit aliq' bap̃ loq̃
de bap̃ fluis
vi utr̃ bap̃s sanguis suppleat ĩ õib; uicẽ bap̃ aq̃.
a sr̃ ergacioẽs alie suppleat uicẽ bap̃ aq̃
vi utr̃ bap̃s aq̃ sit potior' l' nobil' q̃ bap̃s sanguis.

v. x f q̃d hõ hũit potẽstatẽ dimittẽdi pc̃ta. D. 9.
v. cõtulit ministris sacm̃torũ potestatẽ cõfẽdi
ademẽdatõz ĩ tẽpore
v. cõ ministris cõfert potuit potestas cooperãtois
v. mĩstr' cõftr̃ potuit potestas excellẽtie
vi. utr̃ põ eandẽ potuit dẽ creature gñali
v. a s possit bap̃tiz' ñ hãt ordinẽ
vi. utr̃ bap̃ze sit p̃p̃u dyacõi.
vi. utr̃ ñ bap̃. possit bap̃.
v. mali sacm̃t' bap̃ possit cõfre
vi utr̃ p malos cõferat' res sacm̃ti
vi. utr̃ bap̃s p meliorẽ dat' meliorẽ effc̃m hũe
v mal' minist' possit mortal' bap̃is l' ã sacm̃ cõferẽs
v recipiẽs sacm̃ a malo ministro pc̃et
a sacerdoti deãdi sit pc̃ãia si nõ uelit bap̃.
v. demõ ĩ figa hõis appens possit bap̃.
vi. utr̃ bõ ãgl' ĩ fr̃a hõis app̃es. possit bap̃ et si ab
eo bap̃ debeat rebap̃.

v. natitas exutõ sit exspectãda. ad bõ l' bap̃n D. 6.
di sit ĩ matẽns utis pũi.
v. bap̃ mr̃e p̃gnãte reputãd' sit pũ bap̃.
a si totũ capud l' man' appeat bap̃ possit 7 si d'
beat rebap̃.
a mat' debeat scindi cũ p'iculũ amĩe ut puer bap̃e.
vi. utr̃ ĩ matẽno utõ q̃s possit scificari
vi. utr̃ scificati ĩ utõ debeat bap̃
v ĩtẽtio bap̃ sit de n̄c̄itate bap̃.
vi. utr̃ ĩtẽtõ recta reqrat' ad bap̃
vi utr̃ ĩtẽtõ ul' uolũtas reqrat' ĩ bap̃o
v. ĩ bap̃ fides reqrã ad h' q̃d sacm̃ recipiat
vi. utr̃ fides reqrat' ĩ bap̃ ad h' q̃d sacm̃ cõfert.
a. ĩ offerẽte reqrat' fides
vi. utr̃ bap̃. ab h̃ticis r̃e sacm̃ti accipiat

a. recipiens baptismum ab heretico possit
n baptismus possit iterari.
Vtrum quociens fuit certum tempus assignatum scilicet baptismus
sabbatum pasche et pentecostes ad conferendum baptismum
a genitus fuit assignati dies epiphanie
a genitus fuit dies passionis christi
n sacramentalia bene ponuntur adeo scilicet baptismus recipiens
manum impositio sal ros missio sputum ad aures
et unctio oculi in unctio eucharistie presbiter candela
questio in vesti quod ista significent.
n. cathecismum baptismum precedere debeat.
Vtrum catechizare sit officium sacerdotis
Vtrum pueri debeat cathecizari.
a. pueri obligetur per confessionem patrina
a patrini ad instituendum puerum
n. exorcismum in eodem debeat precedere baptismus
a exorcismus sit necessarius. exemplum ut id facere aqua
benedicta
a exorcismus sit ad significandum tantum vel ad efficiendum
a exorcismus habeat aliquem effectum in anima
a exorcismus liberet a potestate demonis
Vtrum exorcizare sit tantum sacerdotis vel et per diaconos vel et per illos qui in minoribus sunt constituti ut ministri.
D. 1.
n. confirmatio sit sacramentum.
Vtrum sit sacramentum necessitatis
Vtrum confirmatio sit nobilius sacramentum quam baptismus
n. scilicet confirmationis sacramentum habet materiam
a. apostoli confirmaverunt absque materia.
Vtrum crisma sit materia competens.
an debuit habere materiam simplicem scilicet elementum simplex.
an debuit habere materiam communem.
an ex oleo possit confici hec materia.
an materia huius sacramenti significet ad quod tempore fuit
Vtrum exigatur materia prius sanctificata ad istud sacramentum
a sacramentum confirmationis habeat aliquam formam
a. materia sic sanctificata sit sacramentum per se
a apostoli usi fuerint aliqua forma in collatione huius sacramenti
a variatio illa que fit in fine illius forme variet formam illam
Vtrum forma illa sit conveniens secundum partes suas
Vtrum forma illa habeat omnem efficaciam in hoc sacramento.
n in confirmatione imprimatur caracter
Vtrum idem sit precise caracter baptismi et confirmationis
Vtrum caracter confirmationis presupponat baptismum
n. in confirmatione confertur gratia gratum faciens
Vtrum eadem gratia sit confirmationis et baptismi
Vtrum gratia confirmationis perficiat gratiam baptismi
n ordinatus possit confirmatum conferre
an habens caracterem confirmationis possit conferre
hoc sacramentum et si sit non ordinatus
Vtrum sacerdos simplex possit hoc sacramentum conferre

Vtrum sacerdos simplex ex commissione domini pape possit
sit conferre.
Quare quibus debuit sacramentum confirmationis accipere
Vtrum hoc sacramentum prius sit conferendum
Vtrum debeat dari omnibus adultis
a mulieribus debeat dari
a morientibus debeat dari.
n exigatur quod aliquis teneat aliquem in confirmatione
a mulier debeat tenere virum
n ungendus confirmatus debeat fieri tantum in fronte
a debeat fieri more
Vtrum confirmatus debeat iterari

D. 8.
n. eucharistia sit sacramentum.
a sit sacramentum eiusdem ordinis cum aliis
Vtrum sit unum vel multa
Vtrum hoc sacramentum convenientibus nominibus nominetur
scilicet eucharistia mattitum communio sacrificium hostia
n hoc sacramentum aliquibus figuris debuit figurari et utrum magis debuit
eis metrorum facere debuit
Vtrum magis conveniat hostia significavit et utrum agnus paschalis
oblatio melchisedech et manna et sanguis in
cruce effusus fuit non figura huius modi sacramenti
a hoc sacramentum debuit in veteri lege. ad respondes quod sic huius
exercitio baptismus.
a magister sufficienter probat figuras huius sacramenti quia fuit intus
sacrificium abel.
Vtrum hoc sacramentum expressius significatur in lege quam in lege nova
n. necesse fuit hoc sacramentum institui
n ante adventum christi debuit institui. scilicet apud iudeos
vel temporibus moysi vel ante prium
n post passionem debuit institui
n hoc sacramentum possit ante ieiunium licite sumi,
Vtrum qualis cibus sumptus impediat sumptionem eucharistie
a aqua potata vel medicine sumpte impediat
an cibus in parva quantitate sumptus impediat
Vtrum homo post sumptionem corporis christi possit ad alios
status manducare
n hoc sit forma consecrationis quod hoc est corpus meum
Vtrum accipite et manducate sit de forma
a non sit de forma
Vtrum illa sit conveniens forma et sufficiens et competens
Vtrum singule particule convenienter ponantur in forma
a hoc primum hoc faciat de materia ad formam vel ad totum
a debuit poni in qua ubi quod est
a debuit dici hoc est corpus meum
a debet institui quod dicetur hoc est corpus domini.
Vtrum licuit poni et eleccionis oculis in celum
a potuit mutari manducate pro medite
a potuit in addi. omnes que ista generaliter in non habent
n forma consecrationis sanguinis contineat huius verba tantum hoc

ē calix san. m. an ꝯ ī ul' sequentibus
Vel utrum uba illa ulti pānt quenent t.
Ia sanguis d̄buit ī irecto sic ī ꝯsectione pussi omnis poīt coꝛ' inrecto.
Ia ī hēc forma ꝯnt pāāt calix.
Vl. utrum uba que seqū ꝯueiente puīt
Ia d̄buit fi' mitio d̄testamento dicēdo testamenti
Ia d̄buit poni noui testamenti.
Ia ꝯnt dicat noui ꝯ eterni
Ia bene ponat ī misteriū.
Ia d̄buit dīce misteriū caritatis sic dicit fidei
Ia d̄buit fi' mitio d̄effusione sanguinis ut dicat de effusione.
Ia d̄buit distīgē pro uob ꝯ p multis
Ia d̄bet dici ī remissione peccatorum.
Vt ī uba utrius forma sit aliq' uirtus creata ad transubstantiationem
Vt forma exspectet se ī operando
Vl utrum d̄ficiente sacerdote post ꝯsecrationem corporis possit alius pcede ad ꝯsecrationem sanguinis
V sacerdos dicens uba ꝯsecrationis tm̄ sub pcedentibus ꝯsecraret
quere ī fine isti distinc' expōm toti officii miss- ꝯ canonis
V corpus xpi d̄beat sumi p mod' manducationis
Vl. utrum manducatio corporis x- sit d̄ necessitate salutis
Vl. utrum mi- sufficient distiguat modos manducandi ī spirituale ꝯ sacramentale
V. peccator manducat corpus xpi sacramentaliter
Vl. utrum ī fidelis manducet sacramentaliter
Vl. utrum creatura rational' equaliter corpus sumat x
Vl. utrum qui manducat sacramentaliter possit manducare spiritualiter
Ia antiq patres manducauerint sacramentaliter corpus x
Vl utrum angelus possit corpus x manducare spiritualiter l' aliquo modo
V. peccet quis ē ꝯscientiam peccati mortalis corpus x manducans
Ia pcepto ecclesie liget pcedere ad ꝯfessionem ē tali ꝯscientia
V ille q n̄ hēt ꝯscientiam peccati mortalis pcē ꝯ tm̄ hēt pcē mortale .i. mortaliter ꝯsecrando
Vl utrum peccet plus q̄d indignus sumet corpus x quam pcē ꝯmittens
V. plus peccet ī digne sumens. quam ī lutum p iciens.
Vl. utrum plus peccet peccator fidelis sumens corpus x quam ī fidelis
Vl. utrum subiacens peccato carnis magis peccet ad cedens ad hoc sacramentum quam subiacens alicui peccato spirituali
V. peccator peccet uidendo corpus x.
V nocturna pollutio q̄ ī sompnis accidit sit peccatum
Ia mens dormientis sit ligata.
Ia hēat usum ubi arbitrii.
Ia possit ꝯsentire.

D. 9.

Ia pollutio q̄ ī sompnis incipit ꝯ uigilanti fiat sit peccatum
Vl. utrum pollutio nocturna. assumpcionem corporis x ī pediat
Ia possit celebrare q ē pollutus p̄a qui ē ī peccato mortali ne taliter celebrando peccet mortaliter
Ia pollutus nocturna pollutione pcē cogitatione p't ꝯcedere
Vl. utrum ī mundicia pure corpus ī pediat communicare
Ia lepra flux' pacientes. menstruate accedere sint admonendi
Ia sacerdos leprosus possit celebrare
V sacerdos possit dare corpus xpi ei quem scit in peccato mortali ēē
Vl utrum suspectis d̄ crimine possit dari corpus xpi
Ia corpus xpi dand' sit ad experimentum sumendum
Vl. utrum amentibus. possit dari corpus xpi
Vt uexatis a spiritibus ī mundis possit dari
Vl. utrum pueris dand' sit corpus xpi
Ia ī sacramento altaris ꝯtineatur uerum corpus x
Ia possit ēē ī omnibus locis

d. x

Ia corpus x possit ēē in diuisis locis
V xpē ꝯtineatur sub significamento ꝯ'tum ad aliquid
Vl. utrum sub spē panis ꝯtineatur. n̄ quantum ad carnem mixta
Vt ꝯ sanguis sit ibi ꝯ sili- sub spē unum corpus.
Vl. utrum corpus xpi sit sub spēbus illis- sedm̄ ꝯpriam quantitatem suā
Vl utrum sit ī se tota quantitate sua
V. corpus x ꝯtineatur sub sacramento circumscriptive
Vl utrum ꝯtineatur sub spēbus diffinitiue
Vl utrum corpus xpi. possit ēē totis sub qualibet parte spērum exiens
Vl. utrum corpus x moueatur ad motum hostie
Vt oculus glorificatus possit uidere corpus xpi ut sub spēbus existens
Vl qui apparet ī spē pueri l' carnis ī altari uideatur ī ppria spē
Vl utrum ī tali casu quando sic appareat d̄beat sumi
Vl utrum angelus possit uidere corpus xpi sub sacramento
Ia hoc uisione possit homo uidere
V. utrum ꝯprehendi intellectu uiatoris possit · D. ij.
· D.
V sba panis remaneat post ꝯsecrationem
Vl utrum d̄beat spēs panis remanere ī sacramento
Ia cum accidens alliget q̄d accidens debeat manere sic sub fictis
Vl. utrum forma sua panis d̄beat remanere
Ia forma panis sit substantialis ul accidentalis
V. panis facta ꝯuersione adnichiletur.
V panis possit ꝯuerti ī corpus xpi · ī id
Ia adiungatur ei .s. corpus xpi. sba panis ul' ꝯuertatur

Vl utrum illa conversio sit successiua
Vl. utrum illa conversio sit miraculosior omnibus aliis praeteritis
Q conversio facta possit pluribus substantiis aliis temporis
quam praesentis ut dicatur. quod est panis. erit corpus Christi uel quod
est corpus Christi fuit panis
Vl. utrum haec sit uera panis fit corpus Christi
Vl. utrum haec sit falsa de pane fit corpus Christi
Q debeat esse de materia huius sacramenti
A panis sit tota materia huius sacramenti.
A liceat tantum pane. sine uino uel econuerso conficere. mandatum
Vl. utrum panis et uinum sit conueniens huius materia
huius sacramenti uel carnes
A mel debuit institui materia huius sacramenti.
An lac debuit institui materia huius sacramenti
Vl utrum panis et uinum possit esse materia huius sacramenti non sub
determinata
Q possit conficere panem totum qui est in foro et uinum
quod est in uno celario
A. si aliquis sacerdos conficeret uinum quod est in uno cel
lario et panem quod est in uno foro si tamen in quo extat a
quantitate ueniret in usum fidelium promodum
sacramenti esse confectum. uel utrum necesse sit quod sit panis triticeus
A de pane farris et spelte possit confici
Vl utrum de pane confecto et tritico et aliis speciebus
frumenti possit hoc sacramentum confici
A de pane corrupto uel sub pane corrupto possit
confici. uel esse corpus Christi uel desinat esse corpus Christi in eis
corruptis
A de modo possit perfici hoc sacramentum
A debeat conficere in fermentato uel azimo et utrum in fermentato uel
azimo confecit
A Christus pascha celebrauit. xiiii. uel xiii. luna
A passus fuit xiiii luna
Q de uino uitis solum debeat sanguis confici
A de uino malorum granatorum
A de aqua ad liquore
Vl. utrum possit confici de aceto
A speciebus uini in aceto conuersis desinat ibi esse sanguis
Vl. de agresta possit confici.
A de mixto fiat confectio
Q aqua uino sit admiscenda in hoc sacramento
Vl. utrum absque aqua possit sanguis confici
Vl utrum in hoc sacramento aqua artificialis debeat apponi.
A panis ex aqua rosacea confectus possit confici
similiter si aqua rosacea uino admisceatur.
Vl utrum in magna quantitate debeat aqua apponi.
A si aqua porta fuisset in dolio an sufficeret ad
perfectionem sacramenti si de illo dolio uinum sumatur.
A possit confici. de aqua rubea in aqua lauatur
pannus uino rubeo et ad tractus in uinum non
cessat potatur.

Vl utrum ipse Christus in cena corpus suum manducauerit
Q ipse Christus in cena corpus suum uidendo dedit
Vl. utrum sub bucella corpus suum illud dedit
Q Christus in cena corpus suum inpassibile dedit
Q si corpus Christi fuisset seruatum in pixide simoreretur
Vl si mortuo Christo aliquis apostolorum confecisset panem
sine fuisset anima
Vl. utrum deus potuisset facere quod anima tamen in fuisset
uita in illo sacramento.

Q deus possit facere quod accidentia sine subiecto. ·D·12·
Vl utrum huic sacramento accidentia sit sine subiecto
Vl. utrum accidentia que remanent in possit inmutare
ad exinsece
Vl. utrum possit ad exinsece inmutare substantialiter
Vl. utrum illa accidentia possit corrumpi
Vl. utrum ex eis possit ad generari.
Vl utrum possit nutrire.
Q an aliquod possit illis speciebus permisceri
Q uerum corpus Christi frangatur in sacramento.
Vl. utrum species frangatur.
Vl utrum generaliter assignetur in lectura signes prima fructoris
et quod unaquaeque pars significat et de harum signum sufficientia
Q pusita huius sacramenti augeatur uirtutes
A augmentum caritatis sit magis effectus huius sacramenti
augmentum aliarum uirtutum
Vl utrum hoc sacramentum possit bonis ad augmentum glorie.
Q effectus huius sacramenti possit impediri non per peccatum mortale
Q uirtute huius sacramenti peccata uenialia remittantur
Vl. utrum uirtute eius dimittantur mortalia
Vl utrum remittat penam peccati mortalis
Q homo debet frequentare hoc sacramentum
A semel tantum debeat accipi
Vl. utrum qualibet die possit recipi
A tamen semel in anno uel est admittendum
Vl utrum homo possit pluries una die communicare
A sacerdos possit plures missas celebrare
Q liceat omnino a communione cessare maxime si per reuerentiam
sacramenti credat hoc esse licitum
Vl. utrum ille qui conficit possit omnino a communione cessare
A in firmo peteti articulo uocatus teneatur dare
corpus Christi et ipse in altari exitus abstinere
Q possit sacerdos assumptione sanguinis abstinere de causa
Vl. utrum laudabilius sit abstinere quam accedere ad hoc
sacramentum

Q laycus possit conficere sacramentum corporis Christi ·D·13·
Vl. utrum solus episcopus possit conficere
Vl utrum hereticus asinatus et excommunicatus possit conficere
Vl. utrum de gratia dicitur conficere possit
Vl utrum missa boni sacerdotis sit equalis bona sicut mali

q licat sacdoti oio a(b)sēctioe cessare l' abstine
vl utr̄ possit plres sacdotes eād hostiā (con)secrare
vl utr̄ missa d'beat cotidie i ecc̄ celebrari (et) q(ui) ali(ter)
i pascete no (con)secre(n)t cor(pus) x(pisti).
vl. utr̄ hora vespina n̄ d'bat missa celebrari
a. p(ost) media nocte celebrāda sit
vl. utr̄ opteat i loco sac(ro) celebrare.
an. opteat altare d' lapid' tm̄ fi(eri).
a. i pallis cericis opteat celebrari
a. i calice lapideo opteat celebrari
vl utr̄ i a(liquo) p(re)dcor(um) omisso fiat (con)secr(ati)o
q. laic' possit dispēsare cor(pus) x(pisti)
vl utr̄ dyacon' possit dispēsare
vl. utr̄ q(ui)s possit licite recipe sac(ramentu)m a forn(i)c(ar)io
a excōicato l' h(er)etico
q h(er)esis dicat p(ro)uisitate fidi. (et) q(u)id sit diffio
a scismatici sit h(er)etici
a symoniaci sit h(er)etici
a torti ro h(er)esis sit i p(ro)uisitate fidi (et) but(ur) d'
p(ar)tib(us) i q(ui)b(us) d(icitu)r (con)sist(er)e h(er)esis.
q h(er)esis sit ma(ius) pc(cat)m
q sit scismati(ci)

D.ix. q pn̄ia sit sacm̄t no(ue) le(gis).
vl. utr̄ pn̄ia sit u(ir)t(us).
vl. utr̄ u(ir)t(us) sit g(e)n(er)alis
vl utr̄ u(ir)t(us) sit th(e)olo(gica)
a. sit caritas
a sit fides
vl utr̄ reducat ad i(us)titiam
a reducat ad prudentiam
a reducat ad tēp(er)antiam.
a reducat ad fortitudinē
vl. utr̄ distictio aug(ustini) (et) alior(um) d' pn̄ia sit (con)petes (et) cor(um) s(ecundum) oes p(ar)tes suas (et) d' q(ui)b(us)da(m) diffi(niti)o(n)ib(us).
v. ut pn̄ie timore (con)cipiat(ur)
an mag(is) exci(tat)ur i spe accipiat(ur)
v pn̄ia sit p(ri)ma (con)t(ra) vitiu(m).
vl utr̄ pn̄ia sit fu(n)dam(en)t(u)m aliar(um) u(ir)tutu(m)
vl. utr̄ pn̄ia sit s(ecund)a tabla post naufragiu(m).
q pn̄ia sit i q(ua)li(ta)te
a sit i (con)cupi(scibili)
a sit i (ir)ascibili
a sit i memoria
a sit i r(ati)o(n)e
vl. utr̄ pn̄ia possit ee i innocetib(us)
vl utr̄ sci. qui st i glia habeāt pn̄iā
a. i eis sit adim(plen)da h(er)ē pn̄ie
vl. utr̄ angl's boni seu mali sit suscep(tibiles) pn̄ie
q. d'rōe pn̄ie sit q' usq(ue) i fine (con)tineat
a hō aliā pn̄iā possit exc(er)e

vt̄ opa ex̄ caritate facta sit alic' boni reddita

vl utr̄ nec(essari)e sit dolore pn̄ie p(er) gaudiu(m) i
(con)rupi
an dolor sit cū gaudiu
vl utr̄ pn̄ia itera(r)i possit.
vl utr̄ a pn̄ia possit publi(ca) l' d'beat solepn(i)zari
vl utr̄ solepnis pn̄ia possit itera(ri)
vl utr̄ mulierib(us) pu(blica) pn̄ia sit i(m)pendēda
a clicis sit i(m)pendēda
a. aq(ui)s p(re)sb(yte)ro possit i(m)poni pu(blica) pn̄ia
q. p pn̄ia(m) tollat(ur) sp(ecialite)r pc(cat)a (et) d' cayn (et) datioe
vl utr̄ totalr reatu(m) tollat. s. pn̄ia
vl utr̄ p pn̄ia(m) reliq(ui)e actu(a)l(e)s pc(cat)i tollat(ur)
q p pn̄ia(m) restituat(ur) u(ir)tutes.
q p pn̄ia(m) restituat(ur) u(ir)tutes
q p pn̄ia(m) (et) loca i statu mor(tali) pc(cat)i f(ac)ta ad
uita(m) reputet (et) ea possit uiuificare.
q p pc(ca)tu(m) seq(ue)ns opa i c(aritat)e f(ac)ta mortificet(ur)
q p(ro)dci effcus sint pn̄ie i q(uo)d e d(ictu)m.
q pn̄ia pccor(um) remissor(um) (con)seq(ui) possit (et) p(re)dcos
effcus. D.19.

q satisfactio sit u(ir)t(us) l' u(ir)tutis act(us)
vl utr̄ sit act(us) i(ust)itie
vl. utr̄ diffo aug(ustini) d' satisfactioe q(ue) e i l(itte)ra sit
(con)sis (et) d' p(ar)tib(us) e(ius) q(ue) e satisface e pc(cat)or(um) cās
exci(d)e (et) d' diffoe ans(elmi) q(ue) e satisfactio e hono
(rem) (im)pe(n)de(re) do debitu(m) (et)c.
q hō possit satisface p(ro) debito offēse (con)misse.
q hō possit d' uno pc(ca)to sn̄ a(lio) satisface
vl utr̄ cōis i mor(tali) pc(ca)to d'pens q(uo)d p(l)us q(ua)m
peccaret dimissa fuit possit satisface.
vl utr̄ hō pt(er) q(uo)d c(aritate)m h(abe)t icep(it) satisfactio(nem) i mor(tali)
f(act)a s(ecundu)m uale(re) i c(om)piat.
vl utr̄ opa ex c(aritat)e f(ac)ta ad(uenien)te(m) pene dimitto(rem)
ualeāt
q satisfactior(um) opteat fi(eri) p opa pe(n)alia.
q flagella q(ui)b(us) a do puni(tur) sit satisfactoria
ul. utr̄ (con)ueniet(er) numeret(ur) opa satisfac
toria d' sati(s)f(actione) eor(um) (et) i(n)io q(uo)d st. ela(mosina) ieiuniu(m) (et) orō.
vl utr̄ restitucō sit p(ar)s satisfactionis
vl. utr̄ oe ablatu(m) sp(ecialite)r sit resti(tuendu)m.
a fō(r)e d'bat restitui
a sanitas
a si a(li)q(ui)s i(m)pediat p(ro)uisiōm alic(uius)
tene(a)t(ur) ad restitutiōm
a q(ui) c(o)nsor(tium) alic(uius) dap(nu)m dat tene(a)t(ur) ad restitu(tionem)
vl utr̄ sol' ille q(ui) dāpnu(m) i(n)tulit ad resti(tutionem)
teneat(ur).
a. q (con)suluit l' p(re)cepit fi(eri) teneat(ur).
a ille q(ui) pōt manifestare latrōe (et) n̄ fac(it) te
neat(ur).

q illi q ostãt possit. 7 ñ faciũt teneãt resti
tue
vl. utr ei qd apnũ possi ẽ. sp sit resti faci
si ig excusat q. s. nescat c ẽ. si sñ mag
ipe. nõ pset ad eu ueire. si eveat. si pade
aut adh teat
si mal plati q dlapidãt bõ eccẽ resti sit
fa abeo q eccãm dapficiuit.
v diffõ q ela diffi ab aug sit ons f os ptes
suas q f icip ela ẽ op iq dat 7c.
v ne ela sit pars satisfactiois 7 pnie
vl. utr ela sit act uirtutis
vl utr ela cadat i pcepto. l sit osiliũ
v ela dstc i mor pcõ apa ifer libet
vl. utr ela sit mi satisfactoia qua opa
vl. utr ut eccẽ. mag osistat idato q in
effcu irrori.
v sufficiat ele uisito7c ocles enuant. p
usu illu
vl utr ele spus mant pusu illu. osule ca
striga 7 d suffi eo7.
vl utr spul s pmieat oplib; ele
v d necco dada sit ela.
vl. utr d male acqsito q possesso possit fi ela
vl. ut d turpi lucro possit dari ela
vl. utr uxor uiri d reb; eo iuito psit face
elam
vl. utr fi fa. possit dare elam.
vl. utr moachi possit dare elam
v. os posse q ipi face elam
vl utr mal dada sit ela
vl. utr melior mag sit sbueiend
v q. gnt diffiat. ieiu 7 d dict fo. l assig
noe po.
vl. utr ie sit ut.
vl utr ieiu sit act tepan.
an sit fos. l act iitie
a sit act pruden.
vl. utr ieiu cadat sb pcepto 7 a frigẽs ie
iu qdgesime pcet mortlr
vl utr ieiu sit satfacto7.
v os teneat ad ie. ab ecc istitutu
a solus pp possit dispesae
vl. utr in teneãt adieiu excepto
vl. utr pui teneat ieiunae.
vl utr pui. pfa 7 sani. excãnt aieiunio
pp pegrinato7
a puuptas excusat aieiunio
a labor sil excusat aieiu
v dbeat ee tpa dtmiata adieiu.
a dbat d qdge ieiu.

a statu post ephany. ieiu sit qdgesima
a dbam hãe distincta ieiu. p iiij. tpa
a j. tps pascale 7 ebd pentecost. sic ieiu
a i uigiliis sco7 ieiu sit.
vl utr ad tps. phitu sit aieiu 7 maxie so
lemp
vl utr hoa nona sit ogruu tps ad omed
i tp ieiunio7 l po hoa uespti
v post una omestiom ieiunũ soluat.
a aq potata ieiu soluat.
a electuaia ieiu soluat
vl. utr ex camu soluat ieiu
a legumia l pistes ul oua soluat ieiu
vl utr anticipato tpis soluat
a alie odnes q otinet h usu. p apllate 7c.
soluat ieiunũ
v ozo sit ad effciue ptis q ut p diffõm aug
hug d. s. vie
a sit ad itlletiue ptis q ut p diffom q ẽ
i glo. s exaudi ozom m. 7c 7 dam.
vl utr ozo sit act doi l uirtutis
a act sapie doni itllus
a sit act doi scie
a sit act spei 7 caritatis 7 uirtutis
vl utr ozo sit act cades i pcepto.
v dbat ee aliq uocal. l metal
vl. utr dbat ee a ozo q p iii
vl. utr ab ozoe sit cessand
vl actualis intento sit d necce ozationis
vl utr attento ozom noceat.
vl utr oueniet spes ozois poant. p thi. ij.
obsec 7c.
vl utr diffio ptiu. ozois f ambr. sit opetes
v. ho dbat ad d tmiate pete i ozoe
vl. utr i ozoe tepalia sit peteda.
vl utr ho dbat paliena bono ozae.
v solus ds ẽ orand.
vl. utr ad scos. ozo possit dirigi
a adillos q st i pgatoio. i mo ozo possit dirigi
vl utr ozo fiat ad dm. roe ee l psoe
v. dic p sit ozae
a filij l sps sci. sit ozae.
vl. ut scis q s i patria oueniat ozae. a. aglis
opetat ozare.
vl utr bruto7 aialiu sit ozae.
v. ozo sit satfactoria
vl. utr ozo sit meritoria
vl utr oent assignet odnes q pstat effis
ozoi q tag f iu. quis uim hebit 7c. s. pie
pseuant ad salm.
a alie odnes exigat ozom q ille.

x xvi

D. 16.

Q penia hat ptes ptes cu sit simp
Vl. utr gnt alligit ei iste tres ptes .s. gtto gfo 7 satfco. 7 d qlz pse.
Vl. utr sit ptes. sbitiue ul itegls
Vl. utr penia utr heat ptes 7 q sit ille .s. utr gtto gfessio 7 satisfacto.
Vl. utr p bap sit a penia distiguenda uenialiu
Vl. utr penia an bap possit ee ps pnie l ipz pcede
Vl utr ho teneat. ad peniaz uenialiu.
Vl utr ptes iste sit sufficies qbz penia didz i penia uenia 7 mortalium an bap
Q uenle possit dimitti reanete ud. adi.
Vl utr uenle possit dimitti sine a unu
Vl. utr uenile possit dimitti sn mor
Vl utr pctm mortale. dimitti possit sn noue g ifusioe
Vl. utr gra sn gtrioe possit uenile dimitte.
Vl. utr teneat ho gfiti uenialia.
Vl utr pacem bndcaz epale cthi. uenialia di mitat.
Q. ctu possit ee gpetas moral act l gd e
Vl utr suffic enuent i illo usu. gegd u 7e
Vl. utr cf qs aug poit i lra gent pocant
Q. cs pctm aggrauet
Vl utr. i t omis cs tep q loc. mag aggrauet
A gdo p mag aggrauet
A magtudo mag aggrauet
A teptatio mag aggrauet
Vl utr. cs. thit i am spem qp ge.
Vl utr cuistatia aggrauet i infinitu
Vl utr omis cs sit gfida
Vl utr ypocris sit pctm.
Vl. u. sit spale pctm
Vl. utr sp sit pctm mortale
Vl. utr ypocris dbat spalr poi ipedimt pnie
A i anis glia sit mag ipedimt qp ypocris
Q iudi peniaz exius ipediat
V leteri utr spectacula peniaz ipediat
Q exercitia militie l negatioes ipediat penia

D. 17.

Q diffioes qbz diffinit. itificatio f diusos .s.
F glo ro. viii. f b 7 ausel. sic gentes.
Vl. utr itifica sit a qp ud
Vl utr itifica sit id q reuocatio mitis 7 sanatio
Vl. utr reducat ad ar. mie ad q attbuit reduca
Q pprito qp as fac q i se e exigat ad itificatioz
Vl. utr penia an baptisma sit d actuali tm l d originali
A penia qrenialia ordinet.
Vl utr ad sit i hoie. p q posit se pparare ad gram hndi.
Vl utr necem sit itificatur eu q fac q i se e
Q gre ifusio reqrat ad itificatioz
Vl utr mot li. ar. necius sit ad ea
Vl utr mot li ar. i pctm siu gtto
Vl utr reqrit remissio pctoz ad itificaoz
Q. remissio culpe illr pcedat gre ifusoem
Vl utr mot. li. ar i pctm seu gtto pcedat
Q itifica i pu sit miraculosa
Vl utr remissio culpe 7 ifusio gre. sit i eod istati
Vl utr sit successiua. itificatio i pu
Q gtto sit dolor d pctis. assupt cu pposito gfitedi 7 ptibz isti diffinitiois 7 d aliis diffoibz
Vl utr gtto sit act uirtutis
Vl utr actio posse fi gtto
A ho dbat gteri d penis sic d culpis
Vl. utr gtto dbat ee d origli pcto sic d actlpis
Vl utr d pctis futis
Vl utr d oi pcto actuali. an ob omisso
Vl utr d pctis futis possit ee gtto.
Vl utr ho possit gti d pcto alieno.
Vl utr d singlis pctis mortalibz teneat. ho gti
Q gtto sit maior dolor
Vl utr possit ee nimi magnus gtrios
Vl utr dbat ee maior d uno pcto qp d a
Q. tota h uita sit tps gtrios
A istatu pfce caritatis l p remissoz culpe dbat ee gtto l ho possit gteri
Vl utr sp expediat d pcto dolere q gti
Vl utr post hnc uita aie d pctis gtant
Vtr peccati remissio sit gtonis effcus
Vl utr gtto possit totalr tolle reatu pene
A tot reatu p sic p ipm tolli.
Vl utr gtto pua sufficiat ad d lectom mag pctoz
Vl utr gfo necia sit ad salute
Vl utr sit d ulr iuli.
Vl utr ad gfom teneat. os
A iti q culpa no hant teneat
An illi q tm hnt uenialia teneat
A pp teneat q iudicat n ht s se.
Vl utr stati teneat gfiti cu peccauerit l cu p
Vl utr possit e a dispesari ut n gfiteat hoi
Q diffio aug d gfre. sit gpetes 7 d ptibz ei
Vl utr gfe sit act uirtutis

Ql utrum confessio sit actus penitentie. an virtutis vel actus spei vel temperantie vel actus veritatis et virtutis
Qa necessarium sit confiteri sacerdoti
Qa liceat cuilibet confiteri quam non sacerdoti.
Ql utrum liceat vel necessarium sit in casu alii quam sacerdoti confiteri
Ql utrum ex casum necessitatis possit audire confessionem venialium
Ql utrum necessarium sit quod homo confiteatur proprio sacerdoti
Qa monachi vel religiosi possint audire confessiones
Qa prelatus habeat proprium sacerdotem cui confiteatur.
Qa an possit confiteri alii si sciat sacerdotem suum uxorem habere vel solitum ad malum vel fragilem et pronum ad peccandum vel si probabiliter existimet quod sit relator confessionum vel si peccatum contra ipsum commissum sit
Ql utrum possit aliquis confiteri alii quam proprio sacerdoti ex licentia ipsius vel expressa.
Q. confessio possit esse informis .i. utrum valeat sine caritate
Ql. utrum necessarium sit confessionem esse integram
Q. per alium vel per scriptum possit fieri confessio
Ql utrum ille qui ... confiteri debet a magistris assignate quibus alter oriente sit super huius et cetera requiritur ad confessionem
Qa confessio liberet a morte pena.
Ql utrum confessio liberet a pena.
Ql utrum aperiat paradisum.
Ql utrum per confessionem tribuatur nobis spes salutis alicuius boni meritoria et cetera.
Ql. ~~utrum opera extra caritatem facta valeant~~

D. 18.

Q claves debeant esse in ecclesia.
Q claves sit potestas ligandi et solvendi. et differentie clavium
Ql utrum sint due claves vel una tantum.
Qa scientia sit clavis
Qa sint plures quam due
Q macula sit positive in anima vel sit tantum privatio
Ql. utrum peccatum possit remitti quo ad maculam.
Ql. si peccatum remittatur. quo ad maculam remittatur et quo ad penam
Q potestas clavium se extendat ad remissionem culpe
Ql utrum possit remittere peccatum quo ad penam culpe
Ql utrum per clavium sacerdos possit ligare
Ql utrum possit ligare vel solvere secundum proprium arbitrium.
Qa debeat totam penam dimittere
Q competens sit differentia. excommunicationis que differt ex ... separato et cetera et de partibus eius.
Ql. utrum ecclesia debeat aliquem excommunicare
Ql utrum aliquis pro aliquo temporali dampno sit excommunicandus
Ql utrum excommunicato in ita lata aliquem effectum habere possit
Q quis sacerdos possit excommunicare
Ql utrum non sacerdotes possint excommunicare.
Ql utrum excommunicatus vel suspensus possit excommunicare
Q aliquis se ipsum vel equalem vel superiorem possit excommunicare.
Ql utrum in aliquo universitatem excommunicationis sententia fieri possit
Ql utrum ille qui semel est excommunicatus ulterius excommunicari posset
Q liceat excommunicato communicare in puris corporalibus
Ql. utrum participans excommunicato sit excommunicatus
Ql. utrum participare excommunicato in casibus non concessis peccatum sit mortale semper
Q quilibet sacerdos possit suum subditum absolvere ab excommunicatione
Ql utrum quis possit absolvi ab una non absolvatur ab omnibus excommunicationibus

D. 19. d xix

Q sacerdos legaliter claves habuit
Ql utrum Christus claves habuit
Ql utrum soli sacerdotes claves habent an et alii.
Q sancti homines non sacerdotes claves et usum earum habent
Q mali sacerdotes usum clavium habent effective.
Ql. utrum scismatici et excommunicati et suspensi et degradati usum
Q quilibet sacerdos in quoslibet homines possit uti clave quam habet
Ql utrum sacerdos possit quemlibet subditum suum semper absolvere
Ql utrum aliquis possit uti clavibus in suum superiorem
Q illa differentia de correctione superna. sit bona que sit in capitulo correctio est sententia ammonitio facta et cetera et de partibus eius.
Q quilibet ex precepto ad correctionem fraternam teneatur.
Ql. utrum peccator corripiens peccet
Ql utrum aliquis teneatur corripere prelatum suum.
Qa superiores possint aliquem corripere
Q oporteat fraternam ammonitionem precedere denuntiationem ecclesie
Ql utrum in fraterna correctione debeat esse testium inductio
Ql. utrum correpto quam admonitor secretum debeat esse dicitur. in litteris de propheta capitula et quod sit et a spiritu sancto et de interrogationibus fiendis in confessione a sacerdote.

D. 20. d xx

Q. aliquis in extremo vite penitere possit.
Ql. utrum penitens in fine vite sue possit absolvi a quolibet sacerdote.
Q penitentibus in fine reservetur aliqua penitentia post mortem
Q pena temporalis taxetur. vel taxari debeat quantitas culpe
Qa quantitas pene temporalis quantitati debeat respondere
Ql utrum penitens sit debitor maioris pene quam illius que a sacerdote sibi imponitur
Ql. utrum penam satisfactoriam possit unus pro alio explere
Q per indulgentiam aliquid de pena satisfactoria possit dimitti.
Qa quis homo possit dimittere de pena illa.
Ql. utrum indulgentia tantum quantum pronuntiatur valeat
Ql utrum pro temporali subsidio facienda sit indulgentia
Q. quilibet sacerdos parochialis possit indulgentiam facere

ul utr dyacon possit eas fac.
ul. utr ille q e i pcco mor psit indulgentiam dar
u indulgen ualeat exntib; i pcco mor
ul utr indulgen ualeat religiosis
u no fac id p q indulgen dat. ualeat indulgen
ul utr indulgen ualeat ei q eam fac.

D. 21.
u pgatoriu sit post hanc uitam.
ul utr id loc. sit q dapti puniunt 7 aie pgant
a sit iux infinu loc ille
ul utr pena pgatorii excedat oem pena temporale
ul utr illa pena sit uoluntaria
ul. utr aie p demones puniant i pgatorio
u lignu fenu 7 stipula q sr. edificant pcca ue nialia
ul utr idem sit q utroq superhedificat s. argent 7 stipla;
ul. utr uenialia mor adiuncta sit fenu 7c.
a dapt pueniali eternali puniat.
u ueniale expie pena purgatorii. quo ad culpa
ul. utr ignis pgatorii expiet areatu pene
ul utr ab illa pena un alio. libet ati
u p ofesm gnale. q sit in pletorio dleat ue niale q ad culpa
u ofo gnal sufficiat ad dlend pcca mor oblita
u as licite possit ofiti. pccm q n ht
u i qb; cau teneat. sacdos celare peccata q sb sigillo ofois nouit.
u utr sigillu ofois se extedat ad illa q n s d ofoe
u d licentia ofitetis sacdos possit publice pcdi
u id q q s sat p ofesm 7 d mo reuelare possit

D. 22.
u pcca dimissa redeat p pcem sequens
ul utr magnitudo sit equale pcm.
ul utr sit in gratias inocens si pcat q penitens si cadat
u cum gtll recidiuatis tot reat ofigat quis fuit pcedentiu pccor
u p magnitudine redeat pcca uenialia
ul utr pcca oia redeat
ul utr p illa in. q ponit i lra pcca mag redeat
ul utr exior pnia sit i res i h; sac. i. sit signu
ul utr inerior pnia sit res i h; sacmto.
u pnia sit unu sacmtu l plura
u h; sacmt mag osistat i hns q gunt a sac dote q i hns q gunt apertinete
ul utr uba sacdotis absoluit.
u sac pnie hat i institutione.
u. sacramtu pnie heat i stitutore;
ul utr an xpm fuit istitutu
q an pcm istitut fuit
a p pcm. i. le n fuit istitutu
an i lege moysi fuerit istitutu
ul. utru i noua lege 7 an fuerit i stitutu

D. 23.
u extrema unctio sit sac.
a sit sacmtu noue leg.
ul utr extrema unctio sit unu sacmtu. l pla
ul. utr h; sac fuit a xpo istitut
u. extrema uncto ualeat ad remissiom pccor.
ul utr sanitas corporis sit effcus hi sac.
ul. utr h; sacmt caracterem i pmat
u olm sit gns in hi sac
a extma ecct genetor. an uniu an olm oliue tm.
ul. utr oporteat ee. ofecratu ab epo
u h; sacmt hat am dteiata form.
ul utr for hui sac. dbeat pferri. p orati i dicatiu; l d pcatiu; d aliis ub.
a quib; eccla usis d h; sacmto 7 d ub omu nit us i for h sac.
ul utr illa oro p ista uncto 7c. sit opetes for h sac 7 d ptib; ei.
ul utr. h; sac possit laye oferre
ul utr dyacoini possit
ul. utr sol epc possit.
an sacdotes possit
u sanis debat ofri h; sacmt
ul. utr i q l; i firmitate ofend sit
ul. utr furiosis 7 amentib; dbat. dari
ul utr dbeat dari pueris
u totu i ugi cor dbat i h; sac
u qre oro sit q tm occli. nares aures. os man peds i ugant
a. 7 aliq ptes a dbent i ugi.
ul. utr mutilati l carentes al mbs i ugedi sit i locis illis
ul utr h; sac. dbeat itari. i eade i firmitate
a uncto reg sit sac. in libu;.

D. 24.
u i eccla dbat ee sac ordinis.
ul. utr diffinito q diffinit ordo q e ordo e signacl; 7c. sit ons l as ptes suas.
ul utr ordo sit sac.
ul. utr for hi sac. one exprimat i lra.
ul utr h; sac hat mam 7 an sit ons. res ad

nuin hr sac
Q in sacmto ordis oferat gra.
Vl. utr i h sac ipmat caract.
Vl. utr caract ordis psuppoit caractem bapte
Q psuppoat d necctitate caractez ofirmations
Vl ut carat ordis uni d necctitate psup
ponat caracterē alteri ordis
Q i suscipi ordies regreda sit loca uita
A pctorib; ofendi sit ordies.
Vl. utr scia. toti septe sac iordinadis reqr
dbat
Vl utr qs ex ipo mito uite ordiez osequt
Vl utr pmoues idigs ad ordies peccet
Vl utr qs i pcco exns possit sine pcco uti
ordie suscepto
Q i h sacmto possit ee ples ordies
A unu tm. i. utr dici possit iples
Vl utr dbat tm ee vii ordies ul ples l' pa
uciores.
Vl. utr qnt distiguat psbr i n sacros
Q act ordinu qent assigne. cl ordini p
ipm magrm i lra. s. si absolute bapt, h
sit qppe sacdotis i ita d religs. s. dactu dy
acomi i sbdy acoluti lectois. exorciste
hostiarij q ad qlib; ptineat
Q sacdotiu ipmat. i ipa datioe calicis abepo
et q qn dyacono sbdyacono acolito ipmat
Q ordiati dbant hre corona. rasura i tosura
A dbat tot capd rade
Vl utr corona. sit ordo
Vl utr. p acceptom. corone qs abrenutiet
tepalib; bois.
Q. s sacdotale ordiem dbat ee potas epal
Vl ut epat sit ordo
Vl ut c epos possit ee a potas supior
Q uestes ministrorum qnt istitute sint i cuiq;
ordi assigte sufficiet.
A aq q i ue. t. ecmt. i no. istitu dbuerat
sic dfcia;
A sacdos psit uti tunica i dalmatica sic epc
A sacdos debat hre mitra
A pp. dbat hre baculu ul dalu epi

D. 24 Q tm epo ordis sac ofre possit
Q qs na epo. possic ofre minores ordies
A sacdotes q ordiandis a dat dicat ordiate
Q hritici ab ecca pcisi posse ordiare. l' ofre
ordies c caratere
Q sex femini ipediat sceptom ordis.
Vl utr pui i q carent rois usu ipediat
Vl utr suit ipediat aliq asceptoe ordis

i p motoe
Vl ut illegitime nati ipediat
Vl ut pp d fcm mbrorum aliqs ipediat.
Vl ut pp homiadiu qs ipediat
Q diffo d symonia sit opetes s os ptes suas
Q simo sit hrsis
Vl utr symoiac pdat executoz ordis
A symoiac recipiat caractez
Q sac possit eim ul uedi licite.
Vl utr sceptioe l' ueditioe aliorum spualiu
symonia sit d aniuslartis d ordib; q d p
catioib;. d stificatoib; platorum i d hus q
qm religiom itnt i dat ad moastio
de magris q docet i accipiat d p.
de testib;. q oia p pecunia fiut
Vl utr aintat symo i eptoe i ueditione
eorum q spuib; st anexa sic i ueditioe uasorum
altr uestium i seplrum mi pronat. d camarum
uni p geiture q omia uedut i emit i eca.
Q istis eb; mois psit omiti sy. s. lig mau
obsequo
A recipo numa omittat symonia. iudex
A pp possic omite sy
A epc omitta sy. sicli q e suuit dat ad
spu
A pp pces oferes pplbda sit symoiac
A ypocite sit symoiaci
A secs pbeda i tuitu osan tis sy omitat
A i mutatioib; digtat ecclari omitat sy.
A epc dans pbeda i retines s pte fruc
tuu sit symoniac i fine h. d. i titulib;
inuenies d etate ordinado d tepozib;
ordinu. d male pmotis
Q. m sit nle l' d uir illi D. 26 xxvi
Q m ad h maeat sb pcepto
Q act matrimoial sp sit pctm
Q act mri mitorius. possit ee
Q m sit sacmtu
Q m d buit i stitui an pctm i qn fuit i
stitute.
Q m oferat gram
Q carl omixtio sit d itegtate mri. & xxvii D. 27.

Q m sit i gne oiuctiois l' i quo gne
Vl. utr m ogrue nomet i d noib; e
Vl utr qnt diffiniat m i lra amagro i
d ptib; diffiois
Vl utr ca mri sit ofs
Vl. utr oporteat osesu. p uba expmi
Q. ut osens p uba d futuro faciat mat

monium.

vl utrum consensus per uerba expressus sine desiderio interiori faciat matrimonium.

vl. utrum post carnalem copulam alter coniugum inuito altero religionem possit intrare.

vl. utrum ante carnalem copulam possit intrare.

vl utrum mulier possit nubere alteri uiro religionem ingrediatur ante carnalem copulam uel econuerso.

v quare sponsalia dicebantur que sunt futurarum nuptiarum promissio et de partibus eorum

v quare tempus septennium sponsalibus contrahendis assignetur et quod tempus magis congruit

vt sponsalia dirimi possit altero religionem intrante

a possit dirimi altero ad longinquas partes eunte

a dirimatur per egritudinem superuenientem.

a dirimatur per affinitatem interuenientem

a possit se inuicem absoluere.

a per coitum cum alia uel alia post uerba de presenti dirimatur.

a per defectum etatis dirimi possit

v illi ligamine quod est extra quando aliquis duas uxores successiue habuit sit irregularitas annexa.

vl utrum irregularitatem contrahat qui sibi duas uxores habuit et successiue

vl utrum aliquis fiat irregularis extra quam uxorem uirginem non accepit uel corruptam habuit in uxorem.

a fiat irregularis si contrahat cum ea quam deflorauit

a qui ducit eam uirginem que est corrupta

a si uxor post matrimonium adultera efficiatur.

v bigamia soluatur per baptismum

v cum bigamo liceat dispensare

D.28.

v iuramentum coniunctum consensui per uerba de futuro faciat matrimonium.

v carnalis copula post uerba de futuro consensum expressum faciat matrimonium.

v consensus qui facit matrimonium sit consensus in carnalem copulam uel in quid est

D.29.

v aliquis consensus possit esse coactus

v coactio uel metus cadat in constantem uirum

v consensus coactus tollat matrimonium.

vl. utrum matrimonium sit expertem illius qui cogit

v post consensum contradictum fiat matrimonium.

v aliquis precepto patris possit compelli ad contrahendum

a filius teneatur seruare sponsalia inuita parentes sine consensu suo.

xxx D.30.

v error debeat poni impedimentum matrimonii per se.

v omnis error matrimonium impediat

a error fidei

a error siue ignorantia. consideret eos

a error condicionis per

a qualitas per uel fortune

a ignorantia seruitutis uel libertatis

a ignorantia nobilitatis uel ignobilitatis.

v matrimonium possit esse inter consanguineos per in honesta eam

v beata uirgo debuit uirginitatem uouere

v debuit esse uiro uicta

vl utrum cum matrimonium beate uirginis assignetur sit continens coniugalis quod decuit minori eius et suffic

vl utrum matrimonium illud beate uirginis fuit perfectum

v matrimonium in fuit consumatum

et de exposite uerborum euangelii quibus scire uident scilicet antequam conueniret conuenet et quod non cognoscebat eam et quod debet dicitur pogenitus et quando dicitur hic fratres eius

D.31. xxxi

v matrimonium debeat habere alia bona quibus excellet et que sint illa bona

v bonum sacramenti sit principalius inter alia bona

v actus matrimonii possit excusari per illa tria bona

v actus matrimonii possit excusari sine illis tribus

v uir semper peccet mortaliter congrediendo uxorem suam uel econuerso non in tendens ad bonum matrimonii sed solam delectationem

D.32. xxxii

v alter coniugum teneatur alteri ad redditionem debiti post preceptum necessitatem

a ratione infirmitatis licet alteri negare debitum.

a possit aliquis sua sponte se impotentem adreddendum debitum uxori per ieiunia uel uigilias et huius talia

a uiro leproso mulier teneatur reddere. uel econuerso.

v uir teneatur uxori reddere debitum non petenti sed innuenti

vt uir et mulier in actu matrimonii sint equales

v uir et uxor possit uotum continentie. esse debitum in ... sine consensu alterius. uel consensu mutuo peccat uel reddat

v temporibus sacris possit aliquis impediri ne debitum petat uel reddat

v mortaliter peccet petendo tempore sacro

v nuptie sint prohibende temporibus in lege determinatis et que sint illa tempora et que causa illius prohibitionis

xxxiii D.33.

v hec uxor sibi sit contra legem nature.

v habere plures uxores potuit aliquando esse licitum et potuit in hoc aliquis dispensari

v habere concubinam sit contra legem nature.

a fornicatio simplex sit contra legem nature.

a ... possit cum ancilla concubere sine peccato quando non sit uxor eius

a uir possit licite accedere ad concubinam de licentia uxoris

vl utrum accedere ad concubinam sit peccatum mortale. 1.

a fortasse simplex sit peccatum mortale

v uero fuerit aliquando licitum habere concubinam

v inseparabilitas uiri et uxoris sit de lege nature.

libellum repudii sed lege nature.

U potest dispensari quod uir uxorem dimittet uel non
U utrum sub lege moysi fuerit licitum dimittere
Vel utrum sub lege moysi licet uxori repudiatam alium accipere.
Vel utrum licet uiro repudiatam iterum recipere
U cum concessionis libelli repudii fuit odium uxoris uel quod fuit tamen illius concessionis
Vel utrum cum repudio debet in libello scribi.
U bene diffiniatur uirginitas quod est in carne corruptionem et cetera et de partibus eius
U uirginitas sit uirtus
U uirginitas sit maior omnibus uirtutibus

32.

U matrimonio debeat quod impedimenta assignari quibus postea reddatur ad ghund'
A sit incerto matrimonio uel infinita hic impedimenta contrahendo et contractum
A frigiditas non impediat contrahendum uel contractum
U maleficium sit impedimentum matrimonii.
U furia sit impedimentum matrimonii.
U incestus quod quis committit uxorem uel consanguineam uxoris uel eius sit impedimentum non dirimens

34.

U propter fornicatorem liceat uiro uxorem dimittere
U uir ex precepto teneatur uxorem fornicariam dimittere
U proprio iudicio possit uir uxorem dimittere fornicantem absque requisitione ecclesie
U uir et uxor in causa diuortii debeat ad propria iudicium eius penam recipere
U post diuortium mulier alteri nubere possit
U post diuortium uir et uxor possit reconsiliari
A teneatur post primam uxorem uxorem reconsiliare
A uxor teneatur redire si uir reuocauit uel uoluerit hanc rem cum illa si teneatur reddere debitum durante diuortio
A possit cogi maritus recipere uxorem post diuortium si fornicatus fuit uel uir reconsiliare uxorem
U uir qui est adulterio occulto petet diuortium petendo de uxore adultera pro uno et si teneatur reconsiliare eam.

36.

U conditio seruitutis impediat matrimonium
U seruus possit matrimonium contrahere contra seruu
U ad quem pertinet uxoratus est possit se seruum facere sine uxore
U filii debeant sequi conditionem patris uel matris.
U defectus etatis sit impedimentum matrimonii et de uiro et de tempore etatis oportet esse cum quo habent

37.

U ad quem pertinet facere ordinem recipere possit.
U ordo impediat matrimonium
A recipiat caracterem si ordinetur reclamatione parentum

U uiro liceat uxorem interficere in adulterio deprehensam
U uxoricidium impediat matrimonium

U uotum conuenienter a magistro diffiniatur et de partibus dif- ferentiis D.38.
U utrum uotum tantum sit de meliori bono.
Vel utrum ille qui non est sui iuris possit aliquid uouere
A seruus possit uouere an monachus possit aliquid uouere
A filius familias. an uxor
Vtrum uotum conuenienter diuidatur in commune et singulare
U uotorum conuenienter diuidatur in priuatum et solempne
Vel utrum uotum solempnitatis per professionem addatur uirum et promissionis sacre susceptionem. an uotum ad promissionem obliget semper necesse sit in obseruatione
A uotum sub conditione factum obliget
A ille qui moratur in aliqua religione ultra tempus probationis ue- nisse debet sit.
A ille qui uouet intrare ad claustrum si illi noluerit eum recipere utrum obliget statim implere teneatur.
A ille qui uouet sub tempore determinatione.
U pro obligatione uoti simpliciter matrimonium dirimatur.
Vel utrum uotum solempne dirimat matrimonium.
U in uoto possit fieri dispensatio
Vel utrum quibus placet possit in uoto dispensare.
Vel utrum possit commutari aliquod uotum
A claustrum ingrediens teneatur reseruare quod prius fecit
U uirginibus uouentibus contineat spiritualiter uelum debeatur.
A quod uelum aliis possit concedi quam non uirgines con- tinentiam uouerint
U diffinitio data de scandalo quod ponitur in textu sit competens uel com- muniendo ad scandalum et cetera sit competens per suas partes suas.
U scandalum semper sit peccatum et utrum omne
U sit speciale peccatum
Vel utrum sit mortale peccatum
U scandalum passiuum semper sit pusillorum
Vel utrum perfectis competat scandalum actiuum
Vel utrum soli perfecti possit scandalizare.
U ueritas iustitie sit propter scandalum uitanda
A ueritas uite sit pro scandalo dimittenda
A ueritas doctrine sit dimittenda propter scandalum
Vel utrum consilia sit propter scandalum dimittenda
A homo debeat propter scandalum penitus dimittere intrare re- ligionem
A ea que sunt in precepto uel consilio ut elemosinas dare et huius sint propter scandalum dimittenda
U res temporales sint propter scandalum dimittende.
A temporalia sint dimittenda propter scandalum ne in iudicio reputari.
A ecclesiastica temporalia debeat dimittere et reperere propter scandalum

·D·39·

V. fidel' cu ifideli pstit m'i oiie
A. sposalia d' cu . cu ifideli pstit ohi.
A. heretis seruiens talem ciugiu ipediat m'i
V. i. fidel' posse ee m'i.
A. et fideles qui cultu hnt dispertem posse ee
m'im.
V. ouux ouusus ad fidem. possit omanere cu uxore
ifideli uoleti oiui
A. si ifidelitate ouuit igdu pphito abecce siale
ouuite dimid' sit m'i l
A. dbeat talis ouusa omanere cu oib; uox quas
huit
A. dbat talis ouus omanere cu uxore q dux
alia repudiata anq baptizaret.
V. fidelis ouuus posse dimitte uxore ifidele
uolete cohitare ; sn oeu creatoris
V. ifidel' ad fid ouus q huit ux ifidele 7 ea
dimisit pstit duce d' iuxore
V. alia uitia q ifidelitas soluat m'i.
A. adulteriu soluat m'i
A. fornico sp'l' soluat m'im.
A. ip q'li pcim soluat.
A. ip auaritia soluat.

·D·40·

V. diffio q oiagtas . diffit q sagtas e uicinu
ab eod' 7 e sit opetes f ptes suas
V. unt osangtas distiguat . plineas 7 gd'
V. osanguitas d' iur' ili m'i ipediat.
V. oiaguinitatis gd' abecen potuit tyrari
maxie illi q ipediut m'i.

·D·41·

V. affitas ex m'io osagtas cuet
A. cuet oib; osaguieis
V. osaguitas maeat post morte um l' eqs
A. illicat' ocubit' affitate cuet
V. l utr ex sposalib; aliq affitas ohat l' cuet
V. l utr affinitas sit ea affitatis
V. affitas m'i ipediat
V. affitas extedat . sic gd' osagtatis
V. l utr gd' affitatis extedat sic gd' osangtas
V. fili q nasci . ex uetiti m'i sit illegitti
V. fili illegitti . dbat exh ad omod' repotare
V. l utr tales posse legittari.
V. icestus differat spe ab aliis speb; luxie
V. l utr genere magis i hia diat spes luxie 7
a fuit ille spes 7 d' suffit eor
V. l utr bn ordiet . ista pecca luxie
V. m'i que ine osaguieos 7 affines spsit dimio
p diuorciu
V. l utr eod' mod' tale m'i puia actiois sit

pred'
V. l utr itali casu pcedend' sit p testes

·D·42·

V. sp'ul' ogto d' m'i ipediat
V. p'blu bap . sp'ul' ppinqtas ohat
A. p confirmacio.
A. p cathecism.
V. oo sp'ul' . ohat m'e suffite 7 lupm 7 leuate
d' sac' fonte
V. l utr ogto sp'ul' . tiseat auiro i ux . i . si
uir e patrinus alic . utr fili sit uxor ei
ipo fco.
V. tiseat ad filios carnales p'is
V. unt adoptio diffiniat 7 d' ptib; ei diffiois.
V. p adoptoz ohat ad uicem . ipediens m'i.
V. ogto sit sp i p'ez adoptate 7 filiu adop
tate 7 q' exted' se
V. s m'i sit sacmtu.

·D·43·

V. coz rx sit futa
V. l utr rx sit oiu gnalis
A. impii resugat
A. soli boni
A. pui q moriut i uetib; matr
V. l utr rx sit nal' an miraculosa
V. rx xpi sit ca nre rx nis.
V. l utr uox tube sit ca nre rx nis
V. l utr ad rx m angli operent
V. rx dbat differri usq; ad fine mdi
A. post rx m sit ad tep
A. aliq ia resurrexit 7 qd e d' ill' . q e x' resurrexit
V. l utr tps rx nis sit occultu l' manifestu
A. ex sac' scptu possit hri noti . ill' tepis.
A. d' tiniate possit sciri finis mdi
V. l utr rx fiet subito ul' successiue
A. pus fiet collectio pliu resorcio cor 7 q p'
ouicto aiaz
V. l utr rx sit i noctis tpe
A. sit indie
A. mors sit ei aq . iois
A. oms moient aliq; resugat
A. quis possit nasci sn pcco ori' . l' ocapi . qz
sili e g' illi q tales cent no moierent
A. illi q tc iueient moient pus q resugat
V. l utr rx oiu sit acineb; l' pulueribus
V. l utr plees illi hant sile icliatom . ad aiaz
V. post rx m ognoscat ho qb; oia pcca q fec
V. l utr qb; possit lege osciam alteius.
A. possit i lege illa pcca adm'i d' qb; ho no
est ofess'

Vtrum omnia minuta uel diminuta uno instanti quis uidere possit

D. XLIIII.

Vtrum anima resumat idem corpus in resurrectione.
Vtrum idem homo numero resurgat
Vtrum oporteat corpus partes ad easdem partes in quibus fuerant ante dissolutionem rediri.
Vtrum omnia membra corporis humani resurgent in homine
Vtrum capilli et ungues resurgent in homine.
Vtrum humores in corpore resurgent secundum id quod dicitur caro et sanguis regnum dei etc.
Vtrum totum quod fuit in corpore de ueritate humane nature resurgat in ipso.
Vtrum quod de nutrimento fuit in corpore resurgat
Vtrum omnes resurgent in etate iuuenili
Vtrum omnes resurgent eodem sexu.
Vtrum resurget in sexu uirili
Vtrum omnes resurgat in uita animali id est ut utatur actu nutritiue et generatiue scilicet comedat et generet.
Vtrum corpora sanctorum post resurrectionem erunt impassibilia
Vtrum omnes erunt equaliter impassibiles.
Vtrum impassibilitas sensum in tactu et corporibus gloriosis excludat
Vtrum omnes sit in sensu tactu scilicet gustus tactus uel odoratus et auditus
Vtrum subtilitas que erit in corporibus glorificatis id est ut sit subtilis luce et uento
Vtrum ratione huius subtilitatis competat corpori glorioso quod sit in eodem loco cum corpore non glorioso.
Vtrum et per miraculum possit fieri quod duo corpora sint simul in eodem loco.
Vtrum corpus gloriosum possit esse cum corpore glorioso in eodem loco
Vtrum in ex subtilitate remoueatur a corpore glorioso quod possit esse quamuis paruo loco et non requirat equalem locum secundum suum libitum
Vtrum corpus gloriosum ratione sue subtilitatis sit impalpabile
Vtrum corpora gloriosa futura sint agilia.
Vtrum corpus gloriosum sua agilitate utatur ut scilicet moueatur
Vtrum moueatur in instanti
Vtrum corporibus gloriosis conueniat quod sit clara ab oculo
Vtrum claritas corporis gloriosi possit ab oculo uideri qui non glorioso
Vtrum corpus gloriosum necessario uideatur a non glorioso
Vtrum corpora dampnatorum resurgant cum suis deformitatibus
Vtrum corpora dampnatorum sint incorruptibilia
Vtrum sint futura impassibilia
Vtrum ignis sit subtilis
Vtrum anima separata remaneat post senectutem
Vtrum anima remaneat actus potentiarum suarum

Vtrum anime separate possit pati ab igne corporeo.

D. XLV.

Vtrum de animabus post mortem receptacula assignentur.
Vtrum anime statim post mortem euolent ad paradisum uel ad infernum
Vtrum anime existentes in paradiso uel in inferno intra se egredi possint
Vtrum limbus inferni idem sit quod sinus Abrahe
Vtrum sit idem quod infernus dampnatorum.
Vtrum limbus patrum sit idem quod limbus puerorum
Vtrum tot uel plura receptacula debeant assignari post mortem
Vtrum suffragia unius facta possint prodesse aliis
Vtrum mortui possint iuuari de operibus uiuorum
Vtrum suffragia per peccatores facta possint prodesse mortuis
Vtrum suffragia pro mortuis facta possint prodesse uiuis
Vtrum suffragia possint existentibus in inferno
Vtrum prodesse possint existentibus in purgatorio
Vtrum prodesse possint pueris existentibus in limbo
Vtrum prodesse possint existentibus in paradiso
Vtrum ieiunium, largitio, missa et sancti orationes possint inter suffragia pro mortuis computari.
Vtrum indulgentie quas ecclesia facit possint prodesse mortuis
Vtrum anime exequiarum prosint defunctis
Vtrum orationes uiuorum aliqui cognoscant.
Vtrum suffragia magis prosint illi pro quo fiunt specialiter quam aliis
Vtrum suffragia facta pro multis tantum ualeant singulis quantum pro uno quoque.
Vtrum ... pro aliquo quam alii pro aliqua commissa.
Vtrum sancti orationes nostras cognoscant
Vtrum debeamus orationibus semper interpellare sanctos ad orandum pro nobis.
Vtrum orationes sanctorum ad deum fuse semper exaudiantur

D. XLVI.

Vtrum iustitia deo attribuenda sit
Vtrum in deo eiusdem rationis sit bonitas et iustitia
Vtrum in deo eadem ratio sit iustitia et ueritas
Vtrum opus dei dicatur esse tamen ex solo quia est beneplacitum
Vtrum possit deus permittere ad eos quod ad iustitiam exceptis operibus et seruit
Vtrum deus ultimum puniat non peccato
Vtrum deus iustius agat cum uno quam cum alio
Vtrum ex diuina iustitia infertur peccatoribus pena eterna
Vtrum in deo sit misericordia
Vtrum misericordia et bonitas in deo secundum eandem rationem dicatur
Vtrum opus misericordie ad attributum diuinum possit reducatur
Vtrum deus semper remuneret citra condignum puniet
Vtrum in opere dei prius sit misericordia quam iustitia
Vtrum pronius dei omnis peccatum tamen bonum quam demonum timet
Vtrum deus salute nimia dei finat et nos puniret

C. q' opa mie facient possit punn etnali.

D. 27.

C. iudi sit futu
C. disceptato 7 smie plato fiet i iudito. uocali.
C. tep futi iudici. sit 9gtu t' ignotu
C. aliq hoies iudicabt
C. iudiciaria potestas rndat uolutarie pu uptati.
C. angli dbant iudicare
C. dmoes post iudiciu despitos. torqant i in fno.
C. os i iudi 9pareat
C. bti hoies i iudi iudicet
C. aliq mdana pgato sit futa
C. illa pgato. debat pigne fi.
C. ille ignis eidm. spei cu igne elai.
C. ignis ille pgabit supiores celos.
C. ignis ille sit 9sumptus alia ela
C. ignis ille pcedit iudiciu. t' sequat
q' effcm ille ignis i hoib; htus
C. ille ignis iuoluet reptos.

D. 28.

C. xpc sit iudicaturus. i forma sui
C. xpc i for huanitatis i iudi appebit
C. diuinitas possit sine gaudio uidi amalis
C. aliq die sit iudici pssura.
C. sol 7 luna 7 syda. timore uericie obscura buit
C. uirtutes celor uacie 9mouebut.
C. iudi sit futu i ualle iosaphat. t' al.
C. md inouab;
C. illa inouacioe mot supior cor cessabit
C. cor supiora i illa inouatioe mag res get.
C. ela aliq noua claritate orient.
C. plate 7 aialia remanebut i mdo inouato

D. 29.

C. btitudo 9sistat i bois aie t' cors.
C. ut bti mag 9sistat i his q' st uol t' que intellis
C. mag 9sistat i actu intellus pctici qm speculati.
C. btitudo possit hri in hac uita psenti.
C. btitudo sit quid datu t' icritu.
C. sit act ul passio t' hitus
C. sit idm q uita etna.
C. sit id qd pax
C. sit idm q regnu di
C. os appetat btes
C. as possit misia appete
C. ut appetedo beatitudine mear
C. omne qd appetit pp btitudine appetat.
C. utru beatitudo scor maior sit futa p iudiciu qua an
C. ut beati eqlr participata sit ab oib;
C. ut diusi gd beatitudis masiones di ci dbeant
C. ut masioes patr distiguat fm diusos grad caritatis.
C. intells huan possit puenire ad uide du dm p eem
C. ut sci p resrrectione dm cor oculis sint uisuri
C. sci uidedo dm 9phedat ipm.
C. eor q uidet dm p eem un allo uidat pfci
C. sci uidetes dm p eem oia uideat
C. aliqs i uit cede expuis nalib; possit dm uide p eem
C. os i statu uie possit uider p eem
C. dlco sit passio
C. ut delco i pte itellectiua aie t' i aliis sbstatis spuib; possit ee
C. ut dlco sit intpe
C. ut dlco 7 gaudiu sint penit ide
C. ca dlectatiois sit solu opo 9nalis
C. dlcoi tristitia sit 9ria
C. ut dlectatioi. q e i 9siderado sit aliqua tristitia 9ria
C. ut tristitia forti afficiat qua dlectato
C. ois dlco sit bona
C. ois tristitia sit mala
C. aliqua dlectato sit optimu
C. dlectatioes cor poriores sit spualib;
C. ut int dlcoes potissima sit illa q e p tacta
C. ut it spuales potior sit dlectato q e i opib; actiue q q 9teplatiue
C. ut i bis oib; sit equalis dlectato.
C. sint i btis dotes ponede.
C. sit dos idm q btitudo
C. xpo 9petat hre dotes.
C. angli hant dotes
C. 9nit poane dotes aie. tres. uisio dlectato frui[ci]o
C. poend sint aliq dotes. in cor p' dotes aie.
C. ut dotes cors assignet. iiij. s. sbtilitas agilitas
Qd sit aureola 7 ut 9ueniat poat i dotes cors.
C. aureola differt a fructu.
C. fruct soli uirtuti 9tine dbat

Utrum convenienter assignentur tres fructus tribus
partibus continentie.
Utrum virginibus debeatur aureola
Utrum debeatur martiribus.
Utrum debeatur doctoribus
Utrum Christo debeatur aureola.
Utrum debeatur angelis
Utrum debeatur corpori
Utrum convenienter tres aureole distinguantur virginum
martirum doctorum
Utrum una aureola sit perfectior alia.
Utrum unus perfectius habeat unam aureolam quam alius

40.

Utrum anima separata possit intelligere aliquid
Utrum anima separata possit intelligere per species prius
abstractas
Utrum cognoscat singularia anima separata
Utrum localis distantia impediat cognitionem anime separate
Utrum omnis voluptas damptorum sit semper mala
Utrum dampnati possint penitere de malis commissis
Utrum dampnati possint velle se non esse recta ratione et
deliberata.
Utrum vellent omnes alios esse damptos
Utrum habeant hodio ipsum Deum
Utrum dampnati demereantur.
Utrum dampnati possint uti notitia prius habita.
Utrum dampnati aliquando cogitent de Deo
Utrum videant gloriam beatorum
Utrum dampnati sola pena ignis crucientur in inferno
Utrum ignis quo affliguntur sit corporeus
Utrum sit in eo fletus corporalis
Utrum dampnati sint in tenebris corporalibus
Utrum beati videant penas damptorum post diem iudicii
Utrum compatiantur penis et miseriis ipsorum.
Utrum letentur de miseriis et tormentis eorum.

Explicitunt problemata quarti libri sententiarum secundum
fratrem thomam de aquino ordinis predicatorum.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod recidivans teneatur priora
peccata confiteri de quibus prius confessus fuit. In
genere tamen non esse peccatum gravissimum cum per ea alia
peccata redeant; sed ingratitudine non confitetur aliquis
nisi sibi confiteatur illa peccata ex quorum remissione fit
ingratus ergo etc. Preterea per confessionem debet innotescere
sacerdoti quantitas culpe sed quantitas peccati
prius dimissorum quodammodo manet in peccato quod
quis recidivat ut dictum est. Ergo ille qui confitetur
hic peccata debet alia confiteri. Preterea secundum unum
peccatum disponit ad aliud et sic unum est causa alterius
sed morbo non potest sufficienter remedium adhiberi

nisi cognita causa morbi. Cum ergo adhuc fiat confessio ut
exposito morbo remedium adhibeatur. Videtur quod pec-
cator tenetur peccata confiteri que fuerunt causa recidu-
andi. Preterea aliquis aliquando post confessionem ante peracta
penitentiam recidivare. Constat autem quod pro quanta de recidivus
penitentiam egit tamen satisfactionem de peccatis penis ergo videtur
quod saltem in hoc casu teneatur priora confiteri. Sed contra quod deus
non iudicat bis in idipsum ergo quando aliquis
peccator in foro penitentiali iudicatus est de aliquo peccato
non oportet quod iudicio iterum se exponat id peccatum con-
fitendo. Preterea Ysidorus in libro de summo bono non necesse est ut quod
semel sacerdoti confessi sumus denuo confiteamur
sed lingua cordis non carnis apud verum iudicem ea
confiteri debemus; ergo idem quod prius. Responsio dicendum quod illa
opinione que posuit peccata dimissa redire
sive quantum ad culpam sive quantum ad reatum necesse
esset dicere quod recidivans tenetur ad priora peccata iterum
confitenda cum eis obligatur post recidivum sicut prius
falsa que dicit quod non redeunt peccata dimissa post
recidivum nisi quantum ad ingratitudinem est duplex opinio
quidam enim dicunt quod si recidivans confitetur eidem
sacerdoti cui ante fuit confessus habita plenam memo-
riam priorum peccatorum non tenetur ei priora peccata exprimere
nisi in generali. ut se de ingratitudine accuset
dummodo ante recidivum de prioribus peccatis satisfecerat
si enim ante peracta penitentiam recidivaret tenetur
iterum priora peccata confiteri et in speciali ut iterato
satisfactionis modum accipiat; sed si alteri
sacerdoti confiteatur vel eidem iam priora peccata oblito
si ante recidivum satisfecerit sive non tenetur omnia peccata
in speciali confiteri. Tamen ut ingratitudinis quanti-
tas innotescat sacerdoti ex consideratione peccatorum
prius dimissorum tamen ut ipse cognoscat vulnera pec-
catoris sui quod fieri non posset nisi cognosceret
preteritos eius mores utrum innocenter an iuste vixerit
Sed ista opinio non videtur rationalis quia enim priora peccata simpliciter
sunt dimissa nec per se redeunt non est necesse quod iterum
in iudicium adducantur quia nec debet ea in iudicio addu-
cere si aliquis in confessione obmittet post recidivum sed dampnaretur
solum pro peccato quod recidivavit et si etiam de prioribus
penis non plene satisfecisset non videtur necessarium
quod ea post recidivum confiteatur in speciali quia per recidivum
eorum reatus non est immutatus unde eadem satisfactio
nunc peccatis debetur que prius. Unde penitens tenetur post
recidivum satisfactionem prius iniunctam peragere
non autem aliam satisfactionem pro eis accipere. Sed etiam
non est ut de novo confiteatur ut cognoscatur
ingratitudinis quantitas sic enim quantitas
peccati augetur per ingratitudinem de peccatis di-
missis. ita etiam augetur per ingratitudinem de bene-
ficiis acceptis. Unde penitens non tenetur confi

uexu

teris o bnficia dei exhibita expone sacdoti
q nullus dic. similit q n oz q sacdoti
qs gfiteat totu statu ut sacdos ggnosce
scit multu peccoris sui s3 solu ea d qb3
dz abeo iudicari al oportet inocetem
sacdoti tm uenialia gfitet expone os
pnitates suas ad peccandu 7 tota codi
tione sua q nullus dic. Sm aliorz
opione q p recidiuu n teneat priora pecca
gfiteri n i gnali n i spali qr iungitur ipe
e pecca redire dnt e q queda pecci e
cirstatia n tnt i a g pcti. h autem circu
statie n e nectio gfitede ut d. xvii. dcm
e s3 ex hac opioe n reliqu q n possit
plenarie reciduatis morbo re adhibri
mlta eni expediut ad spuale salute
reciduati q n e nectia inocetis ut s.
cta eu maior cautela adhibeat. Io n
·iii· distinguedu ee q i gfsoe e aliqd expone
du. vno mo directe 7 sic exponi d e
e abolitu p gfsoez q 7 sic pecca dimissa
reciduatas nullo modo gfiteri tenet n
i gnali n i spali cuicq gfiteat. Alio
mo i directe sic e sine quo sciri n pt
d bit satisfaciedi mod; cu eni gitio s
q e d necitate salutis nc gfsois 7 sa
tisfactois d bite icludat. tenet ille q
gfitet sacdoti expone ea qb3 sacdos
possit scire q satisfactio sit ei ogrua
i iugeda sic gfites gfitet infirmu se ee i
firmu ut ei ieiuniu n iponat 7 p huc
modu tenet reciduas notificare pecca
dimissa q suffic ad h3 ut sciat q satisfac
tio e ei i iugeda. ut si ppe lapsu carnis
passus e freqnt ex illa occasione. illa oc
casio pcedit p satisfactione 7 sic d aliis
peccatis. 7 ad h3 sufficeret n gfsio dimissi. peccatorz
i gnali tn n ad a spalia oz d scede s q
gfites uidet oportunu n. n. oz i his aliq
cta misura pstigi. Ad p g d q i grata
s q hic accipit n e peccatu s3 circustatia
pecci ut dcm e. n e circustatia addes no
ua spez pcti e qb3 peccans i gratitudine
i currit salte d bnficiis a deo acceptis
Ad s d q quatitas culpe q e ex spe pcti
d bet innotescere sacdoti p gfsoez n tm oz
q d quati q e ex circustatiis gfiteri ut sup
d. xvii. dcm e. Ad t d q aut gg n e
p ppositu gg. n. ld d pctis q p pnt n de
let. illa e suo podere ad a 7 huit q
p n e nectm oes occasiones pecti gfiteri
s3 solu illa sin qa absolutioe sufficies
remediu adhiberi n posset. Ad. iiii.
q illo casu n tenet pecca prius dimissa
gfiteri. s3 sibi suffic exple prius iniuta
satisfactioe ut dcm e.

[illegible] Cent... [illegible] ...

Sancta Cecilia fo 290